Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei"

R.IV 1902

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 4 Ianuarie 1908. Numarul 1.

Invitare de abonament.

Cu unu Ianuar n. 1908 deschidem abonament nou la „Unirea", cu prețurile de până acum, și anume:

pe anul întreg	12	cor.
„ o jumătate de an	6	„
„ un pătrar de an	3	„

Rugăm pe Onor. Abonenți să binevoiască a-și reînoi abonamentele de timpuriu, iar restanțierii a și-le achită pe cele vechi.

ADMINISTRAȚIUNEA.

LEAGĂNUL.

In sfânta zi a Sărbătorii de astăzi, gândurile noastre se eliberează de cătușele strâmte ale cadrelor *zilnice*, luându-și sborul în spre leagănul umilit din Betleemul Iudeei, unde s'a născut Copilul—Dumnezeu.

Leagănul e cel mai dulce loc de odihnă, din toate câte ni-s'au lăsat în lumea aceasta. E cel mai cald, cel mai desăvârșit loc de repaus, încât nimeni nu-și aduce aminte măcar de odihna de care s'a împărtășit *acolo*.

După ani de zile, după zeci de ani chiar, când vedem odihnind în leagăn alți băieți, când vedem chiar odraslele noastre, adurmind în dulcea gângurire a încercării de a spune ceva, ne gândim la vremea când și noi eram așa de fericiți și nevinovați, când și noi zimbiam la orice manifestare aparentă a vieții.

Cât de puțin știam noi atunci de *mizeriile* vieții de toate zilele, cât de curat erà sufletul nostru, aceea tabulă intactă de ceară moale, pe care viața de mai târziu avea să-și imprime multiplele-i urme.

Părinții veghiau atunci la căpătâiul nostru, după cum veghiăm noi astăzi la căpătâiul fiilor nostri, imaginându-și un viitor strălucit și ferice pe seama ordorului lor, după cum ne imaginăm și noi astăzi.

Și viața, ca o măiastră neîndurată ce este, vine apoi cu măsura ei de dreptate și spulberă iluziile unora, ca să desăvârșască, adese, speranțele abia visate, ale altora.

In fața leagănului sfânt, în care s'a odihnit Mântuitorul lumii, stăm astăzi cugetându-ne asupra minunatei taine a Întrupării și asupra tainei vieții însăși.

Chipul slăvit al Mântuitorului ni-se infățișează în cea dintâi fază a evoluției umane: în scutecele leagănului. Involuntar, ne gândim la dragostea, pe care Mântuitorul o aveà față de copii. „De nu veți fi ca unul dintre acestia"... Și iarăș: „Lăsați copiii, să vină la mine!"

In aceste eterne — frumoase cuvinte a Evangeliei e sintetizată toată dragostea, tot entuziazmul Mântuitorului pentru castitatea și candoarea copiilor. Aruncând o scurtă privire retrospectivă în oglinda conștiinții noastre, înțelegând cât de buni și de nevinovați eram odată, nu este greu să înțelegem, pentruce anume Mântuitoriul îndrăgise așa de mult copiii.

Candoarea aceasta a sufletului, ori cât ar atinge-o vântul păcătos al patimilor zilnice, poate să se păstreze și pe mai târziu, poate să se conserve până chiar la adânci bătrânețe. S'au văzut și să văd și azi încă bătrâni cu sufletul curat, tocmai dupa cum se pot vedeà nevrâstnici cinici și fără nici un ideal.

Leagănul, în contemplarea căruia ne adâncim însă astăzi, n'a fost nici de cum un leagăn țesut din mătăsuri și dantele; a fost o simplă iesle, în grajdul dobitoacelor necuvântătoare, spre mai marea cinste a despretuitei umilinți.

Acel ce aveà pământul așternut picioarelor sale, acel ce își puteà face întrarea în lume în vison și în purpur, a preferat să se nască în cel mai umil loc, spre a ne aduce aminte nouă, celor îngânfați și fuduli: „Nu te înălță, pământ și cenușă!" Lumea întreagă aveà să ia un alt aspect de aci înainte. Cei săraci și umiliți, cei obidiți și nebăgați în seamă, aveau să însemne și ei ceva de aci înainte, aveau să înțeleagă, în sfârșit, că și ei sunt creați după chipul și asămănarea lui Dumnezeu.

Cum ar fi îndrăznit milioanele acestor obidiți să se apropie de leagănul Mântuitorului, când Acesta s'ar fi născut în purpură, și îngerii l-ar fi legânat într'un leagăn de aur, într'un palat al îmbelșugării? Mâna fragedă a acestui copil născut în iesle a umilinții aveà să cutremure catapiteasma lumii, prăbușind barierele dintre om și om, dintre fiii aceluiaș Părinte.

In fața leagănului-iesle, privind gingașele mișcări ale Pruncului și adorarea crailor veniți din trei părți de lume, gândul nostru și-ar imagină, după judecata lui omenească, o viață nespus de fericită și de îndelungată.

Așa își imaginează, cel puțin părinții în fața leagănului, în care se desmeardă odrasla lor.

Copilul născut în Betleemul-Iudeei nu aveà să se împărtășească de aceste trecătoare mângâieri în scurta Lui viață pământeană.

Mânile și piciorușele Lui gingașe aveau să fie în curund țintuite cu cuie; fața Lui aveà să fie scuipată și pălmuită și capul Lui aveà să fie încununat cu spini...

Dovadă, că nu avem aici pe pământ cetate statornică și că fericirea și viața din lumea aceast e numai ca aburul și ca fumul, care se împrăștie.

La sfârșitul acestei vieți e muncă și de suferinți, strălucește însă apoteoza vieții de veci, trecerea dela viața vremelnică la cea eternă, ascensiunea la cer, din plaiul suferinții și al morți.

ERDÉLYI MÚZEUM
1910. NOV. 4.

lată, câte ne glăsuiește, în graiul lui mistic sfântul leagăn din Betleem.

Ne aduce aminte să fim nevinovați ca copiii, umiliți și îndelung răbdători în năcazurile vieții pământene, fără de a sucombà însă, fără de a ne pierde nădejdea în biruința, ce are să încunune orice viață, care s'a nisuit, întru cât omenește i-a fost cu putință, a păși pe urmele dumnezeesc lui Povățuitor.

Inscripțiile de pe școalele confesionale. In timpul din urmă o parte a ziaristicei noastre a fost alarmată, de faptul că I. P. S. Mitropolit Victor ar fi demandat prin circulară, să se șteargă inscripțiile românești de pe edificiile școlare. Știrea aceasta un ziar de dincolo o mărește grozav și o dă cu litere grase, sub titlul senzațional „Agitații contra Mitropolitului român Mihályi," publicând o telegramă fictivă din Blaj. cică „poporul ar fi foarte indignat de acest ordin." Spre lămurirea mai ales a fraților de dincolo, ținem să constatăm că aievea cu dto 29 Aug. 1907 s'a dat din partea Ordinariatului mitropolitan următoarea circulară: „In sensul §-lui 17 din art. de lege XXVII—1907 inscripție, carea se esprime caracterul școalei, la școalele confesionale nu trebue, să se pună, dar dacă se pune, ea are să fie ungurească. Pentru plinirea dispoziției acesteia a legii este răspunzător senatul școlastic parohial și în rândul cel dintâi președintele lui. Neplinirea ei este transgresiune și se pedepsește cu mulcta până la 500 coroane. Fiind vorba despre dispoziția unei legi sancționate, senatele noastre școlastice parohiale au, să se plece și se delăture fără amânare inscripția cea românească de pe edificiile școalelor noastre, dară să se mărginească numai la atâta și în locul inscripției delăturate să nu aplice alta."

Ordinațiunea aceasta credem, că vor fi dat-o toate Ordinariatele confesionale, și noi nu aflăm în ea nimic, ce ar fi păcătos din punct de vedere național, sau ce ar dà dovezi de un hiperzel ciudat. Știrea lansată de „Kel. Értesitő" că Escelența Sa Mitropolitul ar fi dispus, ca în locul inscripțiilor românești să se pună altele magiare, e o pură născocire.

De altcum Ordinariatul din Blaj a cunoscut foarte bine interpretarea autentică, pe care Ministrul de culte a făcut-o în discursul său, ținut cu prilejul pertractării paragrafului 17 în sensul căreia, pe lângă inscripția magiară, se poate pune pe edificiile școlare și inscripție românească. Cum însă, pe celea mai multe edificii școlare de ale noastre, nu este nici o inscripție, și dupăce *numai* inscripția românească, nu e permisă nici de lege, nici de interpretarea dată acestui paragraf de dl Ministru, — s'a preferit a se menținea statul de acuma, fără nici o inscripție.

Mai adaugem, că dispoziția aceasta, nu numai că n'a stârnit agitație contra Mitropolitului Mihályi, ci din contră a pricinuit mulțumirea acelora, cari au cunoscut-o aflându-o de mai mulțumitoare, decât a altor superiorități școlare.

O ordinațiune cuminte. Din prilejul începutului unui an nou la administrație, ministrul de interne, contele Andrássy a dat două ordinațiuni către oficialii comitatensi, dintre cari a doua merită toată lauda. E vorba adecă, de aceea, ca funcționarii dela administrație, speciaĭ solgăbirăii, cari sunt aplicați în ținuturi locuite de naționalități, să cunoască bine limba respectivei naționalități, ca să se poată înțălege bine poporul.

Foarte cuminte ordinațiunea aceasta, pentrucă nu poate fi ceva mai ridicul, decât a asistà la pertractări unde servitorul oficiului servește de tălmaciu dlui solgăbirău, care nu pricepe nimic din vorba celui ce vine la el să caute dreptate!

Un lucru ar mai restà, ca dl ministru să nu se îndestulească cu aceea că a dat ordinațiunea, ci să se îngrijească și de aceea, ca ea să se și esecute, dacă e vorba, că dorește să facă ceva.

Fiascul colonisărilor. Acum când ministrul Daránvi ia în buget milioane pentru a face colonisări în părțile românești, spre a grăbi astfel opera ideală a magiarizării, se vestește din mai multe părți, că coloniștii magiari, în loc să-i facă pe români magiari, și-au pierdut ei și limba și portul și legea. De aci mare zarvă între patrioții de cinci pițule. Se vor ancheta cazurile spre a se cercà remediarea răului.

Zădarnic! apa trece, pietrile rămân!

Un memento.

Anul 1907 a trecut în vecinicie!

An nefericit și de-a purure de jalnică pomenire va fi el în cartea istoriei neamului nostru român. Primăvara acestui an ni-a surprins cu răzvrătirea fraților nostri din România, iar mijlocul lui ni-a adus nouă celor de aici pe umeri legea școlară numită apponyiană, în urma căreia școlile noastre sunt înghenunchiate iar din trupul nostru s'a rupt și să va rupe nu peste mult cu desăvârșire tagma învățătorimei care a fost o zală puternică în lanțul închiegării noastre de pe vremuri. Așa ni-a fost dat să vedem că loviturile când încep, să țin una de alta. După o înseninare duioasă și mult promițătoare, răsărită din priveliștea expoziției din dealul Filaretului, a urmat întunecarea ceriului care ni-a făcut să înțelegem că noi, tot noi suntem cei meniți să suferim, și să ne cunoaștem neputința.

Cine este acum care să ne dea o vorbă bună? Cine este acela de care trebue să ascultăm? Și oare cel puțin acum și-vom noi ascultà, și-vom noi să *pricepem* glasul nemiluitei sorți?

Simburul mântuirei noastre nu răsare pe pământ străin. El în al nostru dulce pământ, — pământ gras de sudorile și de amarul strămoșilor nostri, — trebue să încolțască, dacă e să mai credem că va încolți vreodată. Sbuciumul prin care noi acum, atinși de apriga aripă a sorții rele trecem, este ca cenușa din rezervoarul străcurătorii de apă, prin el trebue să trecem ca să devenim mai curați și mai buni. Și barem de nu ar mai fi multe straturi de acestea în calea noastră! Barem de ar fi el, acesta cel de pe urmă!

Tot ceea ce știm e că chemarea noastră, rostul nostru nici până acum nu l-am prea priceput, și să pare că nici acum deplin nu-l înțelegem. Dibuit-am prin groaznicul întunerec până acum, făcând esperimente, dibuim și acum și din colo și mai ales din coace de Carpați. Din colo de Carpați frații nostri, cărora le ridicam osanale în toamna anului 1906 admirând expoziția jubilară, par'că nu îndrăznesc să pună punctul pe i, nu îndrăznesc să facă legea dreptății pământeanului oropsit de acolo care să crede străin în pământul lui. Iar la noi glasuri răzlețe strigă dintr'o parte și alta că-i timpul suprem să punem umărul și glasurile acestea răsună în pustiu. Chestia școalelor noastre să fie ea tocmai pe atâta de înveninată încât să nici nu cutezăm a o atinge? Dar dacă am pierdut școalele cu ce vom reface pierderea aceasta? Și să nu ni-se dea ocazie ca barem să ne spunem într'un mod vrednic de noi, cari până acum mii de școli am susținut din amarul sărăciei noastre, că ce am puteà să începem și că oare peste tot, care să ne fie parola viitorului?

Timpul trece, noi ne gândim, iar cel ce să gândește mult, acela ispravește puțin. Noi încă aparținem acestui soiu de oameni. Multă gândire, ispravă puțină. Iată panorama sfârșitului acestui an nefast. Istoria să repetește. Mai fost-au momente grele, critice nenumărate în cari înaintașii nostri până au ajuns să hotărască ceva, s'a trezit că-i târziu, prea târziu. Așa e și acum. Dar nu așa ar trebui să fie. Ar trebui să dăm prilej întregei obștii române să-și spună cuvântul: da ori ba. Prestigiul neamului nostru ar crește atunci, noi am puteà frânge pânea ori de bună ori de rea.

Mai susținem școli ori nu mai susținem? La întrebarea aceasta trebue să răspundă nu unul, nici doi, ci după bună chibzuială și după cenzurarea datelor ce trebuesc în pripă adunate: obștia neamului nostru, într'o adunare care încă nici nu s'a convocat până acum. La începutul unui an nou, suntem ajunși la răspântia care în consecințe poate fi fatală pentru întreg neamul nostru românesc. Chiar pentru aceea noi suntem cu toții cari pricepem, datori a atinge recordul însuflețirii și al altruizmului, dacă ținem să nu ne judece rău urmașii nostri. Acum ori niciodată!

Bârseanul.

„Pomenile și chestia alcoolismului".

— *altă voace.* —

Cetind articolul publicat în Nr. 50, mă simt îndemnat ca să zic și eu câteva cuvinte referitor la aceasta datină, care considerată în sine și considerând scopul ei e bună, dar fiindcă a degenarat făcându-se așa zicând ocasiune de-a bea de sine se înțelege că e de condamnat, și e datorința noastră a preoților, ca aceasta datină degenarată să o scoatem din sinul poporului pe care avem să-l păstorim.

După cum am amintit datina în sine nu e rea luându-se scopul ei, căci a dà pomană pentru sufletul mortului, e un act sfânt și nici decum contrar credinței noastre, fiind împreunată cu rugăciuni pentru odihna și fericirea sufletului celui reposat, iar mila și rugăciunea sunt tributul cel mai creștinesc cel putem arătà pentru sufletul mortului.

Din punct de vedere al credinței noastre așa trebue considerată atât pomana pentru mort ce să dă în ziua înmormântării, cât și pomana care să dă la șase săptămâni, după mort.

Fiind așadar pomenile nu numai acte pur materiale ci împreunate cu act de-al credinței noastre, părerea mea este: că nici decum nu ar fi la loc ca ele să se șteargă cu totului, ci tendința noastră să fie ca aceste datini să se purifice, să se curățască de buruiana veninoasă ce înăduşe și întunecă cu totul partea lor sfântă și creștinească.

Mijlocul cel mai puternic pentru de a aduce pomenile la adevăratul lor scop sfânt e predica, e cuvântul lui Dumnezeu, căci predica luminează mintea omului, îi nobilitează și curățește inima de toate patimile și viciile dejositoare, căci prin ea îi descopere omului, că ce faptă bună și creștinească e a te ruga și a dă milă, pentru sufletul celui mort, și că din contră cât de tare păcătuește când voind să se roage pentru fericirea și odihna sufletului celui mort vatămă pe Dumnezeu, cărnia se roagă, făcându-se nevrednic de îndurarea Lui.

Nici când să nu se descurageze preotul dacă la prima sau a dona încercare nu i-ar succede ca se lumineze poporul, ci se continue cu încredere în Dumnezeu care îi va ajută, și va vedeà că după muncă grea și îndelungată îi va succede ca se aducă pe popor la convingerea „că drept are preotul“ căci o datină ca aceasta și ca alte multe ce bântuie poporul nostru, cari sunt învechite și înrădăcinate adânc în inima lui, nu se pot ușor și cu mijloace fără tactică ca să se stârpească din sinul poporului.

Fiind aceasta datină degenerată, veche și înrădăcinată la poporul nostru e un lucru greu și fără prudință încercarea ca dintr'una și forțat să o scoatem, și nu aflu — după a mea convingere — nici de cum de consult mijlocul ca Prea Ven. superioritate prin ordin „să oprească preoțimei de a săvârși funcțiunile sacre împreunate cu acestea datini“ căci cine nu se bate de vorbă nici de bâtă nu se teme, căci fiind poporul nostru conservativ și în celea bune și în celea rele trebue tocmai să-l combatem despre răutatea de a fi conservativ în celea rele.

E adevărat că poporul nostru e conservativ și e bine că ei așa înțeleg conservându-și însușirile celea bune, dar totodată e și foarte susceptibil, așa încât preotul trebue să fie cu cea mai mare băgare de seamă și în lucrurile celea mai de nimica, din cari se pot naște turburări și confuzii cari cu greu se mai pot repară.

Poziția preotului în păstorirea turmei e foarte grea, și din zi în zi se tot îngreunează, căci zilnic cresc și se înmulțesc dușmanii bisericii noastre, cari cu vorbe dulci și amăgitoare voesc să conturbe pacea și și dragostea ce-a legat pe preot de popor, zilnic cresc năcazurile și greutățile pentru traiu, cari îl ocupă pe om prea mult, făcând să uite de a se mai ocupă și de sufletul lui, prea tare îl apasă și trage către pământ, uitându-și de a-se ridică cu sufletul cu gândul către cer, către Dumnezeu.

Singur numai predica, numai cuvântul lui Dumnezeu, i-a mai rămas preotului, pentru de a încurajà pe om, a vârsà nădejde și putere în sufletul lui, singur numai cuvântul lui Dumnezeu e în stare ca să deștepte în inima omului credința, dorul de a se ridică către Dumnezeu razimul și nădejdea noastră, și nici decum legile cari îl asmuță și mai tare îi împetresc inima față de tot ce e sfânt și creștinesc.

Că beția e lățită în popor e adevărat și e adevărat și aceea că ea este cauza tuturor viițiilor ce bântuie în popor, primul loc de unde avem să combatem acest vițiu e biserica mijlocul cel mai puternic e predica, e graiul lui Dumnezeu, spus cu blândețâ cu zel, care să pătrundă inima omului să-și vadă omul slabiciunea lui, să vadă omul prăpastia și ruina în care îl conduce beția.

Afară de biserică mijloace bune sunt „Societățile de temperanță,“ cari sau amiutit de atâteà ori și cari au adus rezultate îmbucurătoare, mai departe a adună poporul în dumineci și sărbători la școală unde preotul să-i cetească învățături bune și creștinești, a-i dă sfaturi morale, a-i aduce înainte cazuri din viață despre răutatea beției, și iată că petrecând preotul câteva ceasuri cu poporul în vorbe bune și folositoare va face ca sămânța aruncată în inima lui să aducă fructe.

Un mijloc bun pentru de-a împedecà lățirea acestui *morb distrugător* este de a ne întrepune la autoritățile civile ca să încuie crișmele în Dumineci și sărbători, prin ce s'ar pune capăt ocasiunei de-a beà, s'ar umpleà bisericile de credincioși, fiind cu adevărat Duminecile și sărbătorile zilele Domnului menite spre a lăudà pe Dumnezeu.

Acestea am voit a le spune fără intențiunea ca se ating pe nimenea, ci din contră sum cu recunoștință față de oricine care condus de iubirea față de religiunea noastră sfântă și bisericească condus de iubirea față de poporul nostru; voiește ca religiunea și biserica să fie apărate, iar credincioșii ei să fie curățiți de vicii, când și așa poporul nostru are destule sarcini și năcazuri (cari îi apasă umerii) pentru traiul vieții.

Îi sunt recunoscător M. On. D. care a atins cel mai groaznic vițiu a poporului nostru, beția, care se lățește tot mai tare, și dacă noi preoții, cari suntem zilnic în mijlocul poporului, cari suntem adevărații prietini și părinți ai lui, și vedem ruinarea lui, nu vom iubi și nu ne vom întrepune ca să scăpăm pe bietul nostru popor bătut de toate viforele vremilor turbare de acest morb ruinător facem păcat strigător la cer și ne atragem asupra noastră blăstămul lui Dumnezeu și a unui neam întreg.

Berzova, la 22 Dec. 1907.

Iuliu Tatar,
preot greco-catolic.

REVISTE.

Din Patrie. Cu prilejul felicitărilor de anul nou premierul *Wekerle* a declarat, că programul guvernului pentru viitorul cel mai apropiat e punerea unui fundament solid la viața economică a statului, de care leagă mari nădejdi. In decursul sesiunii acesteia se va pune pe masa camerii deputaților proiectul despre dreptul electoral universal, așa construit ca „siguranța patriei și caracterul ei național să nu sufere nimic.“ In acest proiect guvernul nu urmărește prigonirea și asuprirea nimănui, ci numai politica de bună înțelegere.

Kossuth încă a declarat, că încă în primăvara anului acestuia se va aduce pe tapet în dietă proiectul despre votul universal, și dupace s-a făcut și legea aceasta, guvernul actual și-a împlinit misiunea.

De atâtea ori s-a lansat vestea despre votul universal, că va fi pertractat cât mai iute în cameră, de nu-i vine omului să creadă în sinceritatea acestor știri.

Austria. In vorbirea ce a ținut-o premierul *Beck* la desbaterea budgetului a accentuat lipsa bunei înțelegeri între națiunile din imperiu. „Reichspost“ ziceà atunci, că *Beck* prevede o țară din povești, un Eldorado. Acum se înțeleg oamenii cu privire la Cehi. Mai mulți fruntași politiciani tractează aceasta cauză. Organul deputatului *Dr. Kramarz* cere, ca Cehii să fie egal îndreptățiți și în acelea părți unde sunt în minoritate, și la toate oficiile statului Cehii să se poată înțelege cu oficialii fără interpret. Aceeaș egalitate să fie și pentru Nemții din Bohemia. — E nădejde de bună înțelegere, *Beck* va apără interesele neamului său, fiind și el Ceh.

România. După desbatere de 10 zile Camera a primit proiectul de lege prin care se regulează tocmelile agricole dintre proprietari și țărani. In acest proiect e vorba de izlazurile comunale, de maximul lucrului ce trebue să-l presteze țăranul și de minimul plății, ce i-se dă. De asemenea se pedepsește aspru usura nedreaptă.

Legea pentru învoielile agricole probabil va trece Sâmbătă și prin Senat. Peste discuția în general s'a trecut.

In bugetul ministeriului de instrucție publică s'au luat sumele de lipsă pentru înființarea alor 1000 posturi de învățători, astfel alăturea de progresele economice, vor fi și celea spirituale.

Franța. Se vestește știrea surprinzătoare, ca ministrul de războiu al Franței a dat ordin de mobilizare pentru Maroc. Și asta se face chiar atunci, când din toate părțile se constată slăbirea armatei franceze. Hotărârea aceasta a guvernului francez, pare foarte cutezată, putând dà naștere la eventuale conflicte cu unele state europene.

CORESPONDINȚE.

Alegerea congregațională dela Barabanț.

Cu ocaziunea alegerilor congregaționali din comitatul nostru în cercul Barabanț s'au făcut celea mai mari nelegiuiri. Indată la începutul alegerei presidentele n'a primit bărbați de încredere n'ei unul dintre Români. Lista alegătorilor din câteva comune președintele n'a aflat-o bună — pe motive trase de păr — și de nu erau sprinteni Românii din Galtiu. Sântimbru și Cojlar — să-și vadă de rând — rămâneau cu dreptul lor nevaliditat. Notarășii nostri -- nu-ți-e mai ciudă ca pe cei de Români — s'au întrecut în vitejia de-a amenința și intimida pe alegători, ba că-și perd unii licența ba că cutăruia-i leagă vaca pentru dare, pe altu nu-l va mai lăsa în antistia comunală și câte și mai câte. Pare-că nu-s acei candidați de notarăși buni și blânzi, cari umblau mai eri cu multă smerenie să ceară votul Românului, să apuce la pită. In hutul tuturor sforțărilor însă lista românească a eșit învingătoare.

In urmă însă ce să vezi. Comisia verificătoare dela comitat a nimicit alegerea pe motivele: a) alegătorii din comunele Sântimbru, Galtiu și Cojlar nu și-au putut valida dreptul de alegere până după amiazi, fapt, care ar fi influințat resultatul alegerii, b) în protocolul luat despre decursul alegerei nu să face pomenire că bărbații de încredere, aleși au fost aleși sau au fost numiți de președinte? care va să zică nedreptățile, care ni-s'au făcut s'au întors pe dos și s'a făcut din ele motive de nimicire tot în contra noastră. Oare protestată alegerea pe motivele acestea din partea noastră nimicitu s'ar fi? Vorbă-i Stanco!

Dar suntem dedați noi cu de acestea. Vorba acum îi alta. Alegerea ce vine să ne afle mai pregătiți ca cea dintâiu. Din centru dela clubul român comitatens fără îndoială să vor face toate celea de lipsă pentru organizare. Va merge probabil un esmis al clubului în centrul cercului -- în Alba-Iulia — și aici cu cărturarii din cerc vor chibzui asupra celor ce trebuesc. Rămâne însă ca cei dela sate să-și facă datorința cu toții. Să nu fie spre supărarea nimănui ceea-ce vom spune, că nu vrem jignirea nimeruia, ci singur binele cauzei. In rândul trecut am învins numai că suntem ne-asămănați mai mulți, dar nu că doar am fi fost toți unu ca unu. Așa de ezemplu cei trei preoți din Daia română comună curat românească cu peste 40 alegători și cei trei învățători tot de-acolo au crezut că ei nu sunt datori a-și folosi dreptul și a lumină și pe alegători cum să și-l folosească. Tot așa preoții din Pâclișa, Șeușa, Berghin, Straja și Sântimbru, și învățătorii din Henig, Berghin, Hăpria și Straja.

Să nu creadă învățătorii nostri, că a-ți validită un drept înscris în lege înseamnă a face politică și a călcà legea. Chiar de loc. La alegerea trecută învățătorii din Sântimbru, Coj ar și Chișfalău și-au validitat cu bărbăție acest drept, fără ca să li-se fie mișcat măcar un fir de păr din cap. In rândul trecut unii poate din cauze juste nu vor fi putut luà parte la alegere să nu se supere dar pentrucă li-se aduce aminte datorința ce o au de împlinit, ci se desmintă acestea scrise prin o ținută bărbătească în fața nouei alegeri. Atât pentru acum, pe viitor poporul va și fi recunoscător și pressa să va sti răfui cu cei vinovați.

Frați alegători! Sunt așa de puține drepturile, cari le avem în vremile de azi, cât e păcat în contra noastră și a neamului nostru a nu ne folosi nici de acestea. Nu vă lăsați înfricați de amenințările notarășilor și a altor slujbași, doar știți din trecut cât sunt acestea amenințări de neputincioase. Să spună cineva că i-s'a luat licența, pentrucă n'a ascultat în preajma cutărei alegeri de notarăș și datoriințele și le-a împlinit. E sfânt dreptul ce ni-l dă legea și e laș și nemernic acela care nu să folosește bine de el.

Pretinsa crisă a clubului naționalităților.

Foile mai recente din capitală, de un timp încoace, colportează cu predilecție știrea tendențioasă despre disolvarea și incapabilitatea de acțiune a partiduiui național din Budapesta.

După *cum suntem informați* din isvor demn de credință, aceste știri nu corăspund adevărului, din contră, ele esprimă numai o dorință a cercurilor coaliționiste. Ar dori poate-că unii, ca pertractarea obiectelor, ce stau în programul de muncă a parlamentului, să găsească partidul național în descompunere și în acest scop se silesc a băgà zizanie între membrii lui. Acestei tendințe, se pare a-i veni în ajutor ținuta mai rezervată în timpul din urmă a clubului național față de obstrucția croată și față de proiectele referitoare la pactul economic cu Austria. Această impresie însă poate să și o câștige numai aceia, cari sunt neorientați în chestie.

E drept că în timpul din urmă deputații naționaliști au ținut mai puține vorbiri în parlament, decât în iarnă și începul verii.

Aceasta e și foarte natural, pentrucă, după cum se știe, în primăvară și în vară s'au pertractat acele proiecte de legi, cari dela natura lor au atins de aproape interesele popoarelor nemagiare. Bugetul, proiectul de lege asupra protejării industrii mari, proiectele lui Apponyi, proiectul referitor la relațiunea dintre proprietarii de pământ și muncitori, și cel referitor la pragmatica de serviciu, și altele, erau tot atâte prilejuri, pentru deputații naționaliști pentru lupta cea mai înverșunată contra detentorilor puterii, și în contra partidelor coaliționiste. Trebue să recunoaștem, că cu aceea ocazie, deputații naționaliști și-au îndeplinit perfect datorința. In comparație cu această luptă febrilă, natural, că activitatea lor din timpul din urmă se pare mai lentă, dar din aceasta nu urmează, că și-ar fi pierdut orientarea sau voia de luptă, sau că ar fi încheiat ceva pact cu guvernul. — ci că în programul de muncă a parlamentului n'au fost obiecte de acelea, cari ar fi reclamat, din punctul de vedere al intereselor naționale, o luptă mai intensivă. Cu toate acestea la toate obiectele de ceva importanță au luat cuvântul mai mulți din deputații naționaliști. Ne putem aduce aminte, că chiar și la monoparagraf au vorbit 6 deputați din acest partid. Dacă s'ar face o statistică s'ar puteà ușor constata, că din *partidul* de 26 membri ai naționaliștilor și în timpul din urmă au vorbit mai mulți, decât *imensa* majoritate a coaliției. Suntem convinși, că guvernului i-ar fi venit foarte bine, dacă s'ar fi alăturat și deputații naționaliști la obstrucția croată. I-ar fi venit bine acest lucru pentru aș acoperi și înaintea *patrioților* și înaintea Curții slăbiciunea proprie cu „*nalcontența* naționaliștilor și pentru aș face pretext pentru *revisiunea momentană* a regulamentului Camerii. Deputații au văzut bine acest lucru și nu putem, decât să aprobăm ținuta lor, cu care au dovedit prudență, iar nu slăbiciune.

Bucuria ce ziarele maghiare o arată față de pretinsa descompunere a partidului naționalist, suntem încredințați, că este prea timpurie. Le va fi amară desamăgirea, care suntem siguri, le va procura-o acțiunea partidului național cu prilejul dezbaterilor, ce deja în 10 crt. se vor începe.

Bugetul și celelalte proiecte, iar la timpul său legea votului universal, vor fi ocazii bine folosite pentru desmințirea știrilor colportate. Și credem, că aceasta va fi și cea mai potrivită desmințire.

Cel mai frumos și mai potrivit

□ Dar de Crăciun. □

Atragem atențiunea părinților, directorilor și directoarelor de școale asupra colecției:

Biblioteca Copiilor și a Tinerimii

A. O. Maior

din care a apărut acuma volumul al III-lea cu 20 de ilustrațiuni artistice și cu colaborarea prețioasă a dlor: *I. Al. Brătescu-Voinești, Mihail Sadoveanu, Oct. Goga, Maria Cunțan, I. A. Bassarabescu* și *A. O. Maior.*

Volumul frumos și solid legat se vinde:

În Austro-Ungaria: 1 cor

În România și străinătate: 1 Leu 30 bani plus porto 15 bani.

Toate trei volumele se pot comandă dela orice librărie românească și dela *Administrația revistei »Luceafărul«*. Sibiiu (Nagyszeben).

A apărut:

Calendariul Unirii pe 1908.

Cuprinde pe lângă partea Calendaristică, Șematism și partea literară și noua lege școlară Art de lege XXVII din 1907 dimpreună ou Instrucția acestei legi. — Costă 80 fil. plus 10 fil. porto.

Partea literară.

ODĂ

— Către Preasfânta Fecioară. —

Azi, când pământul Te proslăvește
In mii de imnuri și de-armonii,
Cu ochi de mamă, de sus privește
Și peste ai Evei, sărmani copii!

Flori Ți-om aduce, mirositoare,
Ce cresc pe-a noastre văi și câmpii,
Roze bătute și arzătoare
Și nepătații crini argintii.

Azi Îți aducem inimi curate
Pe cari le punem sub paza Ta,
Cari de iubire vecinic vor bate
Și după Tine lung vor oftă!

Ți-aducem astăzi viețile noastre
Pline de zbucium și de amar,
Ca Tu, Fecioară, din zări albastre
Să ni-le mângâi cu blându-Ți har!

Ah, dulce mamă, iubită mamă,
Și'n ceasul morții vino de sus:
Sufletul nostru să-l iai în seamă,
Să-l duci cu Tine — drept la Isus!

De Crăciun.

Iarăși a sosit ziua păcii, ziua mântuirii neamului omenesc. Cu cât drag serbăm din an în an această sfântă zi! Însemnătatea ei este inoirea firei omenești, căci ea ne spune că pământul cufundat în întunerecul idolatriei, fărădelegilor și sclăviei prin arătarea stelei Viflaimului. prin Răsăritul cel de sus se schimbă și înoi de tot.este

Omenimea lipsită fiind prin păcatul strămoșesc de darul și spriginul cerului veacuri de-a rândul aștepta întruparea cuvântului lui Dumnezău. Și iată cât de nespusă este taina iubirei lui Dumnezău: chiar când întreaga lume era pe marginea prăpastiei gata a se perde pe veci în afunzimea întunerecului, ce stăpânea pe atunci lumea, se ivește »*Soarele Dreptății*« Hristos, prin care răsărit-a lumii »*lumina cunoștinței!*«

Nașterea lui Hristos schimbă întreagă suprafața pământului. Omenimea începe o viață nouă, plină de idei și speranțe nemuritoare!

Creștinizmul propagat de Hristos încălzește inimile pustii și nesimțitoare ale păgânilor. Umilința dumnezeescului prunc din Viflaim restoarnă și nimicește total templele uricioase ale lui Jupiter și Venus.

Îngerii cu păstorii din jurul Viflaimului într'o cântare noauă și înălțătoare de inimi vestesc: »**Mărire întru cei de sus lui Dumnezău și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!**«

Nașterea lui Hristos ne-a adus deci pace și bunăvoire. O adevărată dragoste și pace se sălășluisă în inimile multor oameni prin nașterea lui Hristos.

Cei dintâi ucenici ai marelui Dascal cu arma puternică a iubirei adevărate în mâni au cutrierat ținuturi necunoscute și au straformat lumea toată, ridicând-o la o morală și cunoștință înaltă. Acești ucenici, pătrunși fiind de învățătura măreață a Mântuitorului lor, au fost cei mai zeloși muncitori în via Domnului. In munca lor grea au fost conduși de râvnă și dragoste adevărată. Ei și-au dat bine seamă de marea însămnătate a misiunei lor înalte.

Dar oare, să ne întrebăm noi propovăduitorii de azi ai păcii și dragostei adevărate, oare tot cu așa zel muncim în via Domnului?

Trăim între împrejurări de grea încercare, când din toate părțile auzim vorbe de batjocură la adresa Bisericei adevărate alui Hristos. Profeții mincinoși cu învățăturile lor veninoase sunt la ordinea zilei. Numai ce ne trezim în comunele noastre cu fel și fel de secte religioase, cari numai bine nu aduc poporului nostru!

In potriva ăstor rele, ce de o vreme încoace bântue cu multă vehemență societatea omenească, trebue să luptăm cu deosebit zel apostolic. Iar spre aceasta azi, când așa de mult se cere dela noi să fim la înălțimea chemărei noastre, îndeosebi avem lipsă de Hristos, fără ajutorul căruia, nimica nu pntem face!

Era obiceiu la popoarăle din Etiopia, că odată în an să se stingă focul din toată vatra. Și era oprit sub pedeapsa morții, ca nime de altunde să nu ia foc, fără numai din focul acela, care însuși Impăratul cu mânile sale l'a aprins.

Focul dragostei adevărate l-a indemnat pe Hristos să se nască azi în peștera friguroasă din Viflaim. Și condus de acest foc al dragostei a suferit »El« toate, numai să ne răscumpere pe noi!

Ce bine ar fi, dacă și noi pe vatra inimei noastre, am aduce foc numai din focul acela, pe carele însuși Impăratul Hristos l-a aprins azi, când părăsînd cerul ia chip de serv și vine să se nască în ieslea din Viflaim! Trebue deci să ne întoarcem la Hristos și înoiți cu focul dragostei lui, să lucrăm cu multă stăruință în via Domnului! Numai pătrunși fiind de acest foc al drăgostei vom putea duce la îndeplinire deviza măreață, ce atât de imperios ni-o impune prea sfântul părinte Piu al X. când zice: »**înoirea tuturor și a toate în Hristos**«.

Să ne întoarcem deci azi la Hristos, carele pentru noi în Viflaim s'a născut și să-l rugăm, să binevoiască a veni și în inimile noastre, pe cari cu focul dragostei adevărate să le povățuiască și sprijinească în bine.

Buteni în Decemvrie 190á.

IOAN TURDEAN
preot gr. cat.

VESTIRE*).

Suntem puțini și tot mai mult
Dușmanii cred, să ne zugrume.
Avem dureri, cât nu încap
In pieptul altui neam din lume.
De-atâtea lacrimi, ce-am vărsat
Pe sfânta țărnă 'nstrăinată,
Privirea noastră din pământ
Nu se ridică nici odată.

Răbdăm și nu ne jeluim
Ce răni avem și cât de multe,
Căci glasul nostru n'a găsit
Ureche încă să-l asculte.
In minte însă ne-a rămas
Dela părinți o 'nvățătură:
Din ea format'am noi un crez
Mai sus, mai sfânt de ori ce scriptură.

Ne-au spus părinții 'n graiul lor
Izbăvitor de neam și lege,
Că Dumnezău de câte ori
Un neam mai vrednic își alege
Să isprăvească fapte mari:
Intâiu puterile îi cearcă;
Cu suferinți și cu nevoi
Greu umerii umili încarcă.

*), Reproducem această jalnică și duioasă poezie din «Basarabia», foaia fraților noștri din țara răpită de Ruși.

Și cu încredere păstrăm
Noi raza 'nvățăturii sfinte;
Prin ea vor strălucì din nou
Oțele vechi din vechi morminte,
Căci ea eroii ni-i va dà
Ce-or sparge norii de sub soare,
Ca să ne-aducă sfânta zi
De așteptată sărbătoare.

G. Retică.

Costinaș.

Ploaie învălită cu zăpadă măruntă se cerne mereŭ din văzduhul mohorât, aplecat tare, răzimat parcă pe culmile dealurilor. Pe drum e ciorofleacă bătută, ca un strat întins de zmântână sură. Când trece vr'un călăreț stropii de noroiu împroașcă în toate părțile, ca scuipați printre niște dinți lați, rari. De pe sub șoproane, de pe sub streșinile gardurilor plouate, cocoșii trimbiță prelung moină.

Pe-un veac ca acesta bine face Costinaș, că stă în aerul mocnit, în căldura ce miroasă a vinars, din crișmă. Cel puțin lui așa i-se pare că face bine, ș'o spune aceasta în gura mare.

— Acum e bine aici. A dracului! Afară îți pătrunde umezeala până la oase. Vezi se'ntâmpl'așa să stau astăzi în crișmă. Ce are a face! Stau și beau și nu-mi pasă de nime!

Zice și privește la sticluța de pe masă, plină cu lichid gălbiniu. Ceva de prune să vede. Că d-lui nu bea fie-te ce. D-lui să i-s'aducă băutură aleasă.

N-am de unde plăti gândești? Să dee Dumnezău să aibă toți numai așă cum am eu! Am cu de unde face bani.

Umple păhărelul cu grige, îl privește încruntându-și ușor sprâncenele, apoi ducându-l la gură îl dă peste cap c'o smânciturâ mănioasă.

În crișmă nu-i mai nime, că și pe vremea asta rea oamanii se zolesc după trebi. Târziu, spre sară, se mai abate vr'un fruntaș de-a satului.

Cu ori cine ar întra, Costinaș »are o vorbă.«

Uite, birăule, aș avea o vorbă cu dumneata. Zici că-i urît afară, hm! asta o cred eu. Dar ia să-mi spui când să isprăvesc odată contractele acelea? Le-ar fi vremea socot eu.

— Acelea's ca și gata, nu le purta grija Ce-am zis, tacem. La noi asta-i slujbă, nu putem glumi.

— Atunci n-am zis nimic! Da să poftești un păhăruț, — așa din trecere de vreme.

— Nu beau vinars bade Costinaș. Noi bem vin.

— Dacă poftești bea vin că-ți plătesc vin. Dar mie să nu-mi zici nimic. Eu beau vinars.

Costinaș privește, plecat peste masă, spre o ușă cu perdele și răgnește după vinars.

Primarul însă n'are gust să bee vin plătit de Costinaș. S'așază la altă masă și-și aprinde o țigară.

Costinaș își ridică trupul greu, mare, ciolănos, ca o nămilă, și împletecindu-se stă să se răstoarne pe masa primcrului. Îl privește cu ochii tulburi.

— Adecă zici să n'aducă vin? Vine vorba că nu vreai să beai dela mine? Hm! să vede că mă ții lipit pământului. Am eu bani, am din ce face bani. Să dee Dumnezău să aibă toți numai așa cum am eu. Cât aur am aflat eu în luna lui Cuptor? Cu fonții, ce crezi dta. De acea ziceam eu să-mi faceți odată contractele acelea. Că am făcut târg cu oamenii, le cumpăr averea. Și n'aș vrea să ții banii mult la mine. De ce să-i țin? Că banii din pungă se duc dracului.

În crijmă se abate și juratul mare. Badea Dumitru e om cu stare, e mai cu cheag ca primarul. Atâta numai că nu știe carte. Să știe, el ar fi primar

Costinaș, așezat iarăși la masa lui, îi dă bună sara și-l îmbie cu un păhărel. Juratul ia, închină și-l deșartă pe gât. Apoi să pune lângă Costinaș.

— Bun vinars, vere Costinaș.

— Bun și să mai aducă un *trideț*.

— Să mai aducă dacă vreai.

— De ce să nu vreau? Cred că Dta mă cunoști pe mine.

— Ei, iac-așa! Cum să nu te cunosc.

— Acum dacă mă cunoști să-ți spun un lucru. Mergem noi odată să-ți arăt băițagul de care ți-am vorbit?

— Mergem, cum să nu

— Dacă nu mergem să știi că nu te-a iertă Dumnezeu. Acolo sunt niște mâncători din bătrâni. Ce mâncători? Gândești că-i gura iadului Acum acolo e moșia Dtale. Și suflet de om afară de mine nu știe de vâna aceea de aur. Mie mi-a arătat-o moșul. Și dacă nu ți-o arăt Dtale să știi că mor cu taina, și nu mai spun la nime. Să mă bată Dumnezău de-oi spune cuiva. Iacă m'am jurat și nu mai spun.

— Și cam în ce loc să fie? Costinaș să trase îndărăpt, frecându-se de părete:

— Acum cu mine nu-i de glumit. Eu până în fața locului nu spun o vorbă, da să mă tai tot bucățele! Adecă vorba vine să mă tai. Numai dracul că nu mă poți. Și râsă clătinându-se.

Juratul îi știa năravul și râse și el.

— Cum să te tai eu când patru panduri n'au putut să te taie?

— Ie, bată-i Dumnezău să-i bată, — zisă Costinaș zimbind cu mulțumire.

— Mai spune-o odată istoria aceea, frate Costinaș cum s'a întâmplat numai?

Costinaș își bău păhărelul.

— Că întâi nu s'a întâmplat nimic. Întâi au venit domnii cei mari dela oraș pentru păduri. Erau judecători acolo, și era și pădurarul cel mai mare. Acum pădurile noastre cine le-a mai măsurat până'acum? la poate iepurii și căprioarele și vre-o bătaie de pușcă. Acum însă cică dracu! cică trebue să deschilinească cu mete nouă pădurea erariului de-a noastră. Mulți dintre oameni n'au știut nimic. Alții au știut și au plecat cu ei să vază cum să va face dreptatea cea nouă. Dar ticăloși măi, de să le dai cu piciorul.

Zice un domn:

— Bade Dta băgat în pădurea erarului. Cu cinci metri mai afund!

Și românul nostru pleacă capul, într'atâția domni și zice.

— Nu știu Măriata, până aici am folosit-o tot de-una. Dar se poate!

Ce măria ta? Ce se poate? fierbeam eu în mine. Dacă ai avut atâta pădure ține-o și n'o lăsa, să fie chiar să crape domnii aceia toți.

Dar oameni plouați, la care cum îi da pădurea în samă furându-i jumătate din ce-a avut, plecau capul și mergeau acasă să se sfădească cu muierile. De acea ziceam eu că-s ticăloși.

Acum eu mergeam tot după domni. Săcurea-mi era pe umăr, și pășam în urma lor c'o ciurdă mare.

De câteva ori m'am amestecat în vorbă. »Frate Niculae, ori bade Petre, da nu-ți lăsă dreptul dtale, doar nu ești muere!

Dar vr'un nădrăgar se'ntorcea la mine:

»Moi bade, dta tace, dumnita n-are drept la vorbă« Averea-i tu drept la iad! mă gândiam eu și-mi venia să-i ieu de piept pe oamenii aceștia slăbănogi cari jucase cum le cântau străinii aceia.

M'am fost cătrănit rău. Simțeam, că de vor încercà să iee și din pădurea mea, n'are să fie bine. Srângeam toporâștea săcurii și îmi lipeam grumazii de ferul rece, Mă luau nădușeli. Și afară erà toamnă târzie. Un vânt subțire trageà pe coaste și învăluià sub picioarele noaste frunzele fagilor.

Am ajuns și la pădurea mea. Am dat de meta veche. Un fag bătrân, scorburos. Se uită ei pe mapă, se uită la fag, schimbă priviri între sine, se 'nțeleg pe ungurește, ș'apoi unul mai țanțoș se sparge la mine.

— Vezi moi, tu a dracului. Ziceai la alții să nu lase. Da și tu furat dela erar, și tu trebui să lași.

Eu mi-am ridicat capu 'n vânt.

— Ba eu nu las.

— Trebui să lași să vii mai la vale cu meta. Că-i musai.

— Musai o murit Dle de mult. Din resmiriță. Meta mea rămâne acolo, ba de mă măniați o mut mai în sus.

Când au auzit domnii așa au început ca cioarele la mine. Eu stam cu mâna pe săcure și nu ziceam nimic.

De odată unul merge cu un gornic la fagul cel bătrân și măsură zece metri la vale. Pun să cioplească un stâlp, scriu un număr pe el și îl bat aci în pământ.

— Aici e marginea Dtale. De treci iar mai în sus vine gloabă.

Eu merg la pociump îi dau în laturi două muchi, îl zmulg și-l zvârl la mama dracului.

— Ce dta bolând zic ei plini de mănie.

— Ba sunteți nebuni Dvoastră, că umbiați să vă găsiți primejdie.

Atunci judecătorul din comisie porunci să se cioplească alt stâlp și merse să-l bată el în pământ. Atâta i-a trebuit. Nici nu știu cum am ajuns lângă el. M'am trezit bine numai după ce i-am ras două palmi de i-am mutat făicile.

Au avut noroc, că s'au împrăștiat toți ca puii de potârnică prin pădure. Am așteptat eu până sara. Dar nu s'au mai abătut pe la locul meu. Așa mă duc eu acasă și mă culc. Nu-i spun la muiere nimic.

Dar încă nu erà ziuă, când cineva bate la ușe. — Mă scol eu, mă uit pe fereastă. Erau patru jendarmi. Bun, îmi zic eu. Stați numai acolo până se face ziuă. Și nu le deschid.

Când au dat zorile mă scol, mă spăl, îmi aprind pipa, îmi pun toporul pe umăr și-i poftesc în casă. Vin ei toți patru, cu puștile pe umăr, inciudiți de mama dracului, că i-am făcut s'aștepte atâta.

— Dta dat dracului. Di ce nu deschis?

— Cum se deschid Dle, dacă durmiam. Acum sunteți aci. Poftiți și căutați dac'am furat ceva.

— Că nu furat nimic. Da pune jos săcurea cela.

— N'o pun Dle. că eu după aceea trăesc.

— N'o pune?

— N'o pun.

Și unul cu sulița pe pușcă se repede la mine. Atunci mi-a scăpat o înjurătură strajnică. Nu știu să fi suduit în viața mea astfel.

Am ridicat săcurea. Ori viu ori mort, acum îmi erà tot una.

Da cela se trase grabnic îndărăpt, vorbi cu ceialalți nu știu ce. Apoi au plecat toți patru.

Mă gândeam eu că asta nu-i a bună. Că au venit să mă ducă, și nu m'au dus. Acum și aceea-i drept, că viu nu mă duceau.

Acum iș țitat pe săptămâna viitoare la judecată. Voiu vedea eu atunci ce-oi face.

Juratul il întrebà.

— «Și nu ți-e teamă, că te-or pepedepsi acum?

— Ce teamă, dacă eu aveam dreptul meu? Cum, adecă să te lași să te calce în picioare toți trași-impinșii? Mai bine să nu mai văd soarele și pe copii mei.

Juratul aduse el acum beutură bețivă, și 'ncepură să vorbească despre aur, despre băile cari dau mai bine. Badea Dumitru asculta cu băgare de samă. Costinaș erà mare meșter în aflarea vinelor cu rod. Și puțin beat cum erà, vorbele lui erau și mai calde, și mai aducătoare de nădejdi. Ce spuneà întăreà cu jurăminte, și s'aduceà de pildă pe el, care, știu toți, că-i un om cu noroc în ale băilor.

Nu erà bețiv din fire. Așa vre-odată când se opăceà mai mult în crișmă. Dar nici atunci nu împăștia banii ca alții. El nu purtà nici când mai mult de cinci zloți cu el.

Sara târziu mai veniră și alții în crișmă, împinși de umezeala de-afară. Căci ploaia învrâstată cu zăpadă nu mai contenea.

Costinaș închinà la toți cu păhărelul, și spuneà frânturi din pățania lui, râzând de vorba stricată a străinilor.

«Că știu ei și românește mai bine de cum se arată, dar nu vorbesc, de-i dă dracului».

Câte-odată-l întrebà careva:

— «Dar cu judecata cum stai bade Costinaș?»

— «Ce, cu judecată? Eu i-am judecat odată. Ce va mai fi, vom vedeà noi. Da ce are să fie? Eu îți spun că nimica! Numai mi-e ciudă mie pe oamenii slăbănogi. Vezi eu din pădurea ce nu le-am lăsat'o am lemne da foc pe câte zile voiu aveà. Ar aveà și alții. Da vezi, că unii de-a noști, dacă văd vr'un domn îndată le piere curajul. Da mă, trebue să știi, că și ei sunt oameni. Ți-e frică ție, și lui i-e frică; se mănie el, și tu te mănii.... Eu? Să vie toți domnii de pe lume și nu las din dreptul meu. Mai bine să nu mai văd lumina soarelui».

J. Agârbiceanu.

Meseria e brățară de aur.

M-am bucurat tare mult dragul tatii, că o duci cu învățătura mai ușor acuma, ca la inceput. Așa e orice lucru; la inceput e greu, greu de tot; d'apoi când te dedai cu el, par'că l-ai ști de când lumea, să-l faci cu drag și cu tragere de inimă, fiindcă e în binele tău. Vezi, ți-am spus eu: că au să fie și băeți răi, fieiori de oameni bogați, cari or să râză straiele tale și o să-ți zică că ești dela țară și multe copilării de ale lor; dar tu fi mai cuminte, ascultă povețele mele pe cari ți-le-am spus și în cartea nilaltă, nu le zi nimic, nimic, c'o să fie mai bine așa: Și știi... nu le mai dai prilej de vorbă și de sfadă. Tu, când pleci dela școală, apoi tătucule nu te prinde cu cei răi și strengari ca să hoinăriți pe strade, în loc să te duci acată să-ți înveți lecțiile. Așa sunt ei, pentru lucruri rele, ar vreà să te amestece cu ei, însă în clasă pentru lucruri bune, știu eu, nu-i dă seamă lui Bucur al lui Mitu Vechenti... Ui-te, eu m-am sfătuit cu Părintele Tudor și cu dascălul Liceă, dascălul tău din sat despre multe lucruri, între altele a fos vorba și despre tine. Ne-am înțăles noi, asupra rostului tău, la școala ceia mare, cum îi zici tu „liceu“ și dacă n'ar fi mai bine ca dela toamnă să nu mai mergi acolo ci în altă parte.

„Apoi, de Mitule, mi-a fost zis Părintele» ce-o să facă cu multă carte? Se face burduf de învățătură, îi mai crește în cap gărgăuni de răutate de prin oraș, și la urma urmii tot cu nimic se alege. Și de... mai știi, e băiat tânăr, fără taică-său lângă el care să-i dea ghes mereu cu povețele de bine, și cine știe ce poate mai face, orașul e o ciumă, omule, eu știu bine lucrurile estea, și-i mere primejdie să trăiești acolo.

Dă, dacă vrei, apoi numai în școala de meserii e bine. Acolo sunt mulți copii dela școală de felul lui Bucur. Școala, cum îngrijește pe toți așa l-o îngrji și pe dânsul și o eși acolo om muncitor și cinstit“

Iacă, așa mi-a grăit părintele și așa mă gândesc și eu tătuțule, să intri în școala ceia de meserii. Numai că trebue să înveți bine, ca la sfârșitul anului să fii cu note mari, ca să intri fără plată acolo.

Meseria tată, meseria, e brățară de aur, zice o vorbă bătrânească și tare bine zice. Cu meseria, dacă ești om cum se cade apoi vine și norocul, și apoi dacă ai noroc și sănătate ești mulțumit și lucrezi cu dragoste.

Bucuraș, mai trimite-ne din când în când câte o carte și ne mai spune despre sănătate ta și cum o duci pe acolo, că noauă de pe acilea ni-i tare dor de tine și tare dorim ca pe acolo să nu faci decât lucruri de bine și să nu superi pe nimenia tată, pe nimenia.

Acum satul nostru e mai frumos decum l-ai lăsat tu. Primăria și școala s'au sfârșit de curând și-s tare frumoase; ți-e mai mare dragul să privești la ele.

Eu când îți scriu carte asta sunt la primărie; că să știi, că am rămas iar consilier; și că am dorit să mă las de slujbă, să aleagă oamenii pe un altul, dar de unde să fac ceva; i-au venit toți cu toții și m-au rugat doar că nu plângeam ca să rămân, să stau mereu, că eu le sunt ca un tată, care-i povățuese de bine, și... multe de-ale lor.

Ei, ce să fac?.. am rămas. M-am gândit că dacă e gândul lor așa, apoi de ce să nu-i ascult și pe ei, săracii?

Prin sat au pornit șezetorile cu nopțile lungi, tare lungi ale iernii, pline de basme pentru flăcăi și fete; iar pentru noi, de mai bătrâni, vorbile și sfătuirile domoale.

Tătuțule, acuma, nu-ți duce duce gândul numai prin sat și pe la șezătorile noastre. Eu îți spun toate celea, pentrucă e bine să știi; dar cetește și iar cetește, că dacă eși bine din școala ceia mare, domnească, apoi atunci ușor vine să intri în școala de meserii că de.. eu bani n-oiu puteà, sunt multe și multe și multe greutăți.

Maică-ta ți-a gătit năframele, le-a pus în ladă și acum abia așteaptă zilele crăciunului ca să ți-le deà.

Noroc, tătucule, și ascultă vorbele-mele și ale maică-ta, învață că e spre binele tău, nu pentru al nostru, că noi ne-am făcut rândul. Cu bin Bucure și cu sănătate!

D. Ionescu Mozel.

VANITATE!

Vanitate, vanitate, totu'n lume-i vanitate!
Ce folos că omenirea se frământă și se sbate,
Când etern e doar pământul și când generații 'ntregi
Bat același drum al morții, sclav'-eternei, recei legi.

Zilnic soarele se'nalță și se lasă din zenit
Doritor mereu de locul, de-unde 'n zori a răsărit.
Fără preget, fără țintă, nebunatec fuge vântul
In tuspatru părți a lumii, ocolind întreg pământul.

Fluviile curg și marea niciodată, niciodată
Nu se umple, — iar isvorul, de-unde apa e plecată,
Reprimid-o 'n stropi de ploae, murmură și'n sărutări
Își trimite unda iarăși în spre lacomile mări.

Totu-i muncă și neastâmpăr, e mișcare 'n univers.
O, deșartă fire 'n sbucium, nepătruns este-al tău mers!...

Și 'n această trudă, goană, luptă aprigă și crudă,
Ochiul cere să tot vadă, și urechea tot s'audă.

Tot ce fu, va mai fi iară. Cine poate spune oare:
Asta n'a mai fost pe lume—când nimic nu-i nou sub soare?...
Veacurile ce se'nșiră ca mărgelele pe fir
De-opotrivă-s așteptate de-al uitării cimitir.

. . . . . .

Iară tu, ce cați cu mintea aste toate să'nțălegi
De-ai ajuns să fii chiar rege peste ai gândirii regi,
Spune, nu te-apasă groznic dureroasa 'nțelepciune?...
A pătrunde rostul lunii, oare nu-i deșertăciune?...

La ce bun dar omenirea se frământă și se sbate,
Când e totul vanitate, vanitate, vanitate!

(Convorbiri) A. ROATĂ

Conceperea nepătată a Prea Curatei Vergure Maria.

Am văzut, că păcatul original se propagă prin naştere la toţi câţi îşi trag originea dela Adam. De sub regula aceasta trebue scos înainte de toate *D. N. Iis. Hr.*, care n'a moştenit şi nici n'a putut moşteni păcatul original. a) Pentrucă El nu s'a născut dela Adam pe cale naturală, adecă prin sămânţă bărbătească, ci trupul Dânsului l-a format Spiritul Sfânt din sângiurile Prea Curatei Vergure Maria. b) Pentrucă natura Lui omenească a fost unită în persoana dumnezeiască a Cuvântului, şi aşa, dacă ar fi avut păcatul original, păcatul acesta n'ar fi întinat numai natura Lui omenească, ci şi persoana, pentrucă păcatul nu-l are natura, ci persoana, căci *eu, tu, el,* noi avem păcate, iar nu firea noastră. De aceea şi osândeşte sinodul al V-lea ecumenic (553) în can. 12 învăţătura lui *Teodor din Mopsuestia*, în care se zicea, că Dl Iis. Hr. n'ar fi fost liber de ispitele interne şi de lupta pasiunilor [1]).

E sigur mai departe, că *s. Ioan Botezătoriul* s'a născut fără păcatul original, fiindcă el a fost sfinţit prin Spiritul Sfânt în sinul maicii sale, cu prilejul, când P. C. V. Maria a vizitat pe s. Elisaveta: „Căci iacă cum fù glasul închinării tale întru urechile mele, zice s. Elisaveta către P. C. V., *saltă pruncul cu bucurie în pântecele meu*". (Luca 1, 44.) Prin prezenţa aceasta a Mântuitoriului s. Ioan s'a curăţit de păcatul original.

Asemenea s'a născut fără păcatul original şi profetul *Ieremie*, despre care a zis Dumnezeu (Ier. 1, 5.): „Mai înainte de a te plămădi tu în pântece te ştiu, şi *mai înainte de ce ai fi ieşit tu din zgău, te-am sfinţit*".

Între toţi oamenii însă singură numai P. C. V. Maria a fost *concepută fără păcatul original.* Învăţătura aceasta de credinţă o defineşte papa Piu IX în Bulla dogmatică *„Ineffabilis Deus"* din 8 Decemvrie 1854.

Dogma aceasta, ca şi alte dogme ale religiunei creştine, nu s'a predicat şi nu s'a crezut totdeauna *explicit* în întreagă biserica. Căci explicit s'au crezut numai acele adevăruri descoperite, a căror cunoaştere şi credinţă este necesară pentru mântuire *necessitate medii* — cum sunt adevărurile religioase, cari pregătesc pe om la scopul său supranatural — ori *necessitate praecepti*, cum sunt adevărurile, cari constitue baza religiunii creştine [2]). Învăţătura despre conceperea nepetată a P. C. V. M. din contră se ţine de clasa acelor învăţături descoperite, cari servind numai la desfăşurarea mai desăvârşită a credinţii, au fost crezute numai *implicit* sau nerespicat şi anume: a) ori în o *propoziţie generală*, cum s'a crezut de ex. înainte de Semipelagiani necesitatea graţiei pentru începutul justificării şi pentru perseverenţa finală, în propoziţia generală, că graţia este necesară pentru orice faptă bună, şi pe cum s'a crezut în cazul nostru conceperea nepetată a Prea C. V. Maria, în credinţa despre sfinţenia ei din toate punctele de vedere; b) ori prin *pracsa bisericii,* cum s'a ţinut de ex. credinţa despre valoarea botezului conferit de eretici în faptul, că cei ce se întorceau dela erezie nu se rebotezau şi pe cum s'a ţinut şi credinţa despre conceperea nepetată a P. C. V. Maria în pracsa veche a bisericii de a sărbători conceperea ei.

Acesta este stadiul prim al dogmelor implicite sau nerespicate: *stadiul credinţii paşnice,* când despre un lucru oarecare se cred unele adevăruri, fără să se facă mărturisirea credinţii cu privire la singuraticile puncte ale lui. Aceasta s'a adeverit şi cu privire la conceperea nepetată a Prea C. V. până în veacul XII. Pentrucă părinţii greceşti din timpurile cele mai vechi atribuiau Născătoarei de Dumnezeu tot ce eră mai sfânt şi mai bun, aşa că prin laudele lor eschideau existinţa păcatului original în sfânta Fecioară. Biserica orientală apoi din aceleaşi timpuri a pus pe ziua de 9 Decemvrie sărbătoarea: *„Conceperea sfintei Ane, când a conceput pe Preasfânta Vergură"*. Aceasta se vede din *tipicul din veacul V al s. Sava*, citat şi în conciliul nostru I provincial Tit. I. cap. II. pag. 11. — Alţii sunt de părere, că sărbătoarea aceasta ar fi din veacul al VII-lea ori dela începutul veacului al VIII-lea.[3])

Credinţa aceasta implicită a fost şi în biserica Apusului şi iese la lumină mai cu samă în veacul IX, când se introduce pe unele locuri sărbătoarea *„Conceperei Fecioarei Maria"*.

Cu *veacul al XII-lea* însă credinţa aceasta paşnică şi implicită, despre conceperea nepetată de păcatul original a P. C. Vergure, trece în *stadiul al doilea al dogmelor implicite,* în stadiul discuţiei. Prilej la aceasta a dat o epistolă (a 174-a) a *s-lui Bernard,* adresată (în 1140) canonicilor din Lyon, cari voiau să introducă în biserica lor sărbătoarea conceperii Doamnei noastre. Acest sfânt părinte se miră, cum de unora din canonici li-a trecut prin minte să schimbe faţa cea bună a lucrurilor, introducând o *sărbătoare nouă*, pe carea nu o cunoaşte ritul bisericii şi nu o aprobă nici mintea? Şi dacă totuşi ar fi voit să o introducă, zice el, să fi întrebat scaunul apostolic şi să nu fi urmat simplicitatea celor nepricepuţi. Sfântul Bernard eră mai mult în contra sărbătorii, decât în contra conceperii nepetate. Dar din epistola lui începură alţii să nege însaş conceperea nepetată a Prea Curatei. Şi aceasta s'a întâmplat cu deosebire în veacul XIII dupăce şi *sfântul Toma de Aquino* a tras la îndoială conceperea scutită de păcatul original a P. C. V. M. — De aci încolo începe discuţia între teologi.

Scaunul apostolic la început se arătă neutral, până ce discutată fiind chestiunea îndeajuns începù a se limpezi şi atunci, către capetul veacului XV, la 1472, luă şi el *poziţie* în favorul scutirei Prea Curatei de păcatul original. Mai întâi *a dat indulgenţe* celor ce ţineau sărbătoarea conceperei nepetate, apoi *a oprit* pe teologi să se mai acuze împrumutat cu erezie pentru părerile opuse, pe cari le ţineau cu privire la scutirea de păcatul original a Maicii Domnului.

Într'aceea întrevine *Conciliul Tridentin,* care tractând despre universalitatea păcatului original, spune, că *intenţiunea lui nu e de a cuprinde în decretul său şi pe P. C. V. Maria* [1]).

Mai apoi pontificii romani opresc să se mai poată susţinea în *public* conceperea în păcatul original a Născătoarei de Dumnezeu. Mai târziu opresc chiar şi *discuţiile private* în direcţia aceasta şi le îngăduie numai călugărilor Dominicani. Ceva mai târziu, papa *Alexandru VII,* la rugarea regelui Filip al IV-lea şi a episcopatului spaniol, *recomândă învăţătura despre conceperea nepetată.* De aci încolo contrarii conceperii nepetate a P. C. V. au fost de tot puţini. — În partea primă a veacului XIX papa *Gregoriu XVI* concede, ca în liturgie să se adaugă: *Tu în concepere nepetată.*

Trecând astfel perioda luptei sau a discusiunei, dogma a trecut în *stadiul al treilea* adecă în *stadiul definirei,* când papa *Piu al IX-lea* pe cum am zis, în 1854, a definit învăţătura despre conceperea nepetată a Prea Curatei Vergure, zicând: *„Definim, că învăţătura, care ţine, că Preafericita Vergură Maria în primul moment al conceperii sale a fost preservată neatinsă de orice întinăciune a păcatului original, prin o graţie şi privilegiu special al atotputernicului Dumnezeu, în vederea meritelor lui Iisus Hristos, Mântuitoriului neamului omenesc, este de Dumnezeu descoperită şi de aceea toţi credincioşii trebue să o creadă tare şi statornic* [2])".

Ca să se înţeleagă definiţiunea aceasta dogmatică e de observat, că papa Piu IX. nu defineşte printr'insa *o învăţătură nouă*, ci declară şi defineşte, că *învăţătura deja existentă şi crezută,* despre conceperea nepetată a P. C. V. M, nu e o învăţătură scornită de oameni, ci o învăţătură descoperită de Dumnezeu şi *pentru aceea* — fiindcă e descoperită de Dumnezeu — toţi credincioşii trebue să o creadă tare şi neclătit [3]).

---

[1]) „Si quis defendit impium Theodorum Mopsuestenum, qui dixit alium esse Deum Verbum, et alium Christum a passionibus animae et desideriis carnis molestias patientem... talis anathema sit." *Harduin: Acta conciliorum* tom. III. Paris 1714, col. 198—199.

[2]) Vezi *Dogmatica fundamentală* vol. II, pag. 107—108.

[3]) Cfr. *Nicol. Nilles:* Kalendarium manuale, Oeniponte 1879, pag. 349.

[1]) „Declarat tamen haec ipsa sancta Synodus, non esse suae intentionis comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali agitur, beatam, et immaculatam virginem Mariam, Dei genitricem; sed observandas esse constitutiones fel. rec., Sixti Papae IV. sub poenis in eis constitutionibus contentis, quas innovat". *Conc. Trid.* sess. V. de peccato originali. Cfr. *Canones et Decreta* cit pag. 12.

[2]) „Ad honorem sanctae et individuae Trinitatis, ad decus et ornamentum Virginis Deiparae, ad exaltationem fidei catholicae, et christianae religionis augmentum, auctoritate D. N. I. Christi, BB. Apostolorum Petri et Pauli, ac Nostra, declaramus, pronunciamus, et definimus, doctrinam, quae tenet Beatissimam Virginem Mariam in primo instanti suae Conceptionis fuisse singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu Salvatoris humani generis, ab omni originalis culpae labe praeservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque idcirco ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam". Constit. *„Ineffabilis Deus"*, VI. Idus Dec. 1854. — Pe urmele acestei definiţiuni dogmatice a mers şi *Conciliul nostru I provincial* (1892), care spune la Tit. I cap II, că: „Toţi credincioşii trebue să creadă tare, că este dela Dumnezeu descoperită, şi toţii credincioşii trebue să creadă vârtos şi neclătit învăţătura, carea ţine, că Prea-Fericita Vergură Maria prin darul şi privilegiul special al atotputernicului Dumnezeu pentru meritele lui Iisus Hristos, Mântuitoriul genului omenesc, în primul moment al concepţiunei sale fu scutită de întinăciunea păcatului original". *Conc. I provinc.* pag. 11.

[3]) De aceea pe nedreptul zice *Antim,* patriarhul din Constantinopol, în enciclică patriarhală şi sinodală din 12 Octomvrie 1895 — dată ca răspuns la enciclica papei Leo XIII. din 30 Noemvrie 1894 *„Orientalium dignitas"* — că „biserica romană abiă sunt 40 de ani a făcut inovaţii noue, constinţind o dogmă nouă despre conceperea nepetată a Maicii lui Dumnezeu şi pururea Vergurei Maria". La: *Salvatore Brandi,* Dell'unione delle chiese, Roma 1896, pag. 29,

Premițând observarea aceasta, *explic* înțelesul învățăturei definite:

Într'însa se zice, înainte de toate, că P. C. V. Maria *a fost preservată nepetată de păcatul original din primul moment al conceperii sale.* Acest prim moment al conceperii este primul moment al *conceperii pasive.* Căci conceperea este dublă: *concepere activă,* când din embrion începe formarea trupului, și *concepere pasivă,* când creându-se sufletul, se împreună cu trupul. — Cuvântul acela *„preservată"* ne arată, că Prea Curata Vergură Maria *încă a fost răscumpărată prin Mântuitoriul nostru,* întru cât ea pentru meritele Lui, a fost susținută să nu se peteze cu păcatul original, cu care ar fi trebuit să se peteze dacă n'ar fi fost preservată. Preservarea aceasta apoi s'a întâmplat prin *o grație și privilegiu special, ba unic.* Așadară, dacă n'ar fi fost privilegiul, prin care P. Fericita V. fù scoasă de sub legea generală de a moșteni păcatul original, ea s'ar fi conceput întinată cu păcatul acesta. În urmă preservarea aceasta este *pozitivă,* adecă ea nu consistă în simpla scutință de păcatul original, ci în înzestrarea cu grația sfințitoare, cu care a fost împodobit sufletul Prea Curatei.

Cunoscând istoricul dogmei și înțelesul ei, *o dovedim.*

Argumentele, pe cum se poate prevedeà deja de acum, nu sunt argumente *explicite* din s. scriptură și din tradițiunea veche. Pentrucă dogma aceasta n'a fost propusă și crezută totdeauna *explicit,* ci conținându-se implicit în s. scriptură și în tradițiune, s'a desfășurat în decursul veacurilor sub azistința Spiritului Sfânt. Argumentele deci sunt numai implicite, dar dacă se consideră după regulele credinții ne arată destul de limpede conceperea nepetată de păcatul original a P. C. Fecioare.

1. *S. Scriptură.* a) *Cel dintâi argument* îl scoatem dela Fac. 3, 15: „Fiindcă ai făcut aceasta, zice Dumnezeu cătră șarpe, *inimiciție voiu pune între tine și între muiere, între sămânța ta și între sămânța ei".* Acì agrăește Dl pe Satana îmbrăcat în formă de șarpe și îi zice, că, după ce a făcut, ca muierea să fie necredincioasă, ascultând mai mult de el decât de Dzeu și să calce legea, ba să-l tragă și pe bărbat la păcat, va trezì o muiere, carea prin dușmănia ei perpetuă cu diavolul va strică toată înșelăciunea lui. Muierea, carea se promite acì, e Prea Curata Vergură Maria și despre ea se zice, că va aveà dușmănie cu diavolul nu numai pentru un timp oare care, ci o dușmănie esențială și perpetuă. Și fiindcă *amiciția cu diavolul* consistă în *a-l imità,* în a i-se supune, *în a face cauză comună cu el* în contra lui Dumnezeu, prin păcat, — de unde se și zic păcătoșii amicii și fiii diavolului; prin urmare *inimiciția cu diavolul* însamnă *a nu face cauză comună cu el,* adecă a nu aveà *nici un fel de păcat,* ci a urî păcatul. În consecvență Prea Curata nu are nici păcatul original, pentrucă și păcatul acesta e păcat, și așa ea nu s'ar puteà numì inimică diavolului.

Tot acì se spune, că dușmănia muierii aceleia cu diavolul e de acelaș fel cu dușmănia, ce o are sămânța ei cu sămânța diavolului: *„Inimiciție voi pune... între sămânța ta și între sămânța ei".* Și fiindcă sămânța muierii aceleia, adecă Dl Hristos, a avut o astfel de dușmănie cu sămânța diavolului, încât în Dânsul n'a fost nici un fel de păcat, nici păcatul original; prin urmare nici muierea aceea n'are nici un fel de păcat, căci dacă ar aveà păcatul original dușmănia ei n'ar fi egală sau de acelaș fel cu dușmănia sămânței sale.

b) *Al doilea argument* scriptural îl deducem din *cuvintele îngerului* dela Luca 1, 28: *„Bucură-te,* zice el, *cătră Prea Curata, ceeace ești plină de dar, Domnul e cu tine: binecuvântată ești tu între muieri".* Prin cuvintele acestea se spune, că Prea Curata Vergură este plină de dar, adecă ea a avut *plinirea darului* sau atâta dar, cât se poate dà unei făpturi. Și fiindcă în cazul, când Stăpâna noastră ar fi fost concepută în păcatul original, nu i-s'ar fi dat atâta dar, cât se poate dà unei fapturi, pentrucă făpturei i-se poate dà și darul de a fi scutită de păcatul original; prin urmare Prea Curata Vergură n'a fost concepută în păcatul acesta, ci pe cum s'a ridicat ea peste celelalte făpturi prin aceea, că a fost pururea vergură și n'a avut nici măcar păcate veniale, așa s'a ridicat peste ceilalți muritori și în privința de a nu fi concepută în păcatul original.

2. *Tradițiunea.* Părinții mai vechi nu vorbesc *respicat* despre conceperea nepetată a Maicii Domnului. Motivul este, pentrucă pe timpul acela nu se tractà chestiunea despre conceperea nepetată a Preacuratei Fecioare. Dar pentru aceea ei spun, că Maica lui Dumnezeu a fost *scutită de orice păcat,* că a fost *cu totul sfântă și înzestrată* de Dumnezeu, *cu toate darurile.*

Ba în expresiunile lor merg până acolo de *eschid pozitiv posibilitatea de a fi fost concepută în păcatul original.* Așa a fost de mare convingerea părinților despre sfințenia cu totul singulară a Prea Curatei, încât, pe cum ne spune bulla *Ineffabilis Deus* ei au introdus un *mod special de vorbire.*

a) Pe ea o numesc: *„mai sfântă decât Îngerii, mai minunată decât Scaunele, mai înfrumsețată decât Heruvimii,* mai mărită decât Serafimii, mai înaltă decât cerurile și ***mai curată decât soarele***[1]"; ***„mai pe sus decât toată făptura cu sfințenia***[2]"; ***„mai sfântă decât toate făpturile***[3]".

b) Pe ea o numesc: ***„fără prihană"***[4]), *„cea fără prihană, curată și fica lui Dumnezeu Fecioara... ceeace este* ***una*** (singură) ***fără prihană***[5]", ***„una curată*** *... și cort neîntinat*[6]", *„singură curată*[7]), ***„singură preacurată și cu totul nepetată***[8]", ***„singură binecuvântată***[9]".

c) Pe ea o numesc: ***„preasfântă"*** în ecteniile și antifoanele dela liturgie, pe care atribut nu-l dau și altor oameni; *„pământ sfânt*[10]", *„rod sfânt al pântecelui neroditor*[11]", ***„scaunul cel sfânt, pe care și-l-a gătit Dumnezeu mai înainte***[12]".

d) Pe ea o numesc ***„pururea binecuvântată și preamărită***[13]", iar *trupul* dânsei îl numesc ***„neprimit de curgerea păcatului***[14]".

Nașterea Născătoarei de Dumnezeu (când s'a născut dânsa) o numesc *„preamărită"* și o deosebesc de celelalte nașteri[15]), o numesc ***„preacurată"***[16]), ***„fără prihană"***[17]), ***„sfântă"***[18]), cari expresiuni nu pot stà împreună cu conceperea Preacuratei Vergure în păcatul original.

Părinții mergând mai departe *fac asămănare între Adam și între Eva și între Hristos și între Maria* și zic, că *sfințenia protopărinților a prefigurat sfințenia noului Adam și a nouei mame a oamenilor;* fac asămănare între sfințenia Mântuitoriului și a Maicii sale și zic, că atunci *când se tractează despre păcat, nu poate fi vorbă de Maria.* Așa de ex. *preoții din Achaia* spun, că s. apostol *Andreiu* voind să arete prefectului Egeu, înainte de martiriu, *cuvenința întrupării,* între altele a zis, că după ce omul cel dintâi a fost făcut din pământ nepetat adecă neblăstămat, a fost de lipsă ca și Fiul lui Dumnezeu să se nască om din *vergură nepetată,* ca astfel să recâștige viața de veci, pe care oamenii o pierduseră[19])". Acì e asămănare între Adam și Hristos, și pe cum Adam a fost creat din pământul, care păstrà încă binecuvântarea primită la început, așa s'a născut și noul Adam din o Fecioară binecuvântată, deci carea n'a putut fi urgisită înaintea lui Dumnezeu, pentru păcat.

3. *Sărbătoarea conceperii Născătoarei de Dumnezeu.* Sărbătoarea aceasta s'a ținut în biserică din vechime. Și fiindcă biserica nu ține sărbători decât de ale sfinților sau de ale lucrurilor sfinte, deci și conceperea Născătoarei de Dumnezeu a trebuit să fie sfântă sau fără păcatul original. — De altcum *conceperea Prea Curatei Vergure și biserica o numește sfântă.* Astfel la *Mărirea și acum* de după Sedelna din 9 Decemvrie, se zice: „Ioachim sfințitul și

---

[1]) *S. Ioan Damascen:* Sermo în Annunt. B. M. V. citat și în Conciliu nostru I provincial pag. 11.

[2]) Canon din 9 Sept. cânt. 1.

[3]) Ibid cântarea III.

[4]) Stihoavna dela Mânecatul din 22 Ianuarie, Cfr. Mineiul de Buda, foaia 156.

[5]) *Sedelna* din 9 Decemvrie și *Canon* din 9 Septemvrie cântarea III.

[6]) *Canon* din 9 Decemvrie cântarea IV.

[7]) *Canon* din 8 Sept. Sedelna dela cântarea III.

[8]) *Canon de mângâiere* cel mic cătră Născătoarea de Dumnezeu, cânt. III. și *Canonul cătră Dl n. Iisus Hristos* cânt. III.

[9]) Sedelna din 9 Sept.

[10]) *Canon* din 9 Dec. cântarea IX. irmos

[11]) Stihirea IV din 8 Sept.

[12]) Stihirea I dela Vecernia cea mare din 8 Sept.

[13]) Tropariul Născătoarei din 1 Sept.

[14]) Mineiu 21 Noemvrie la Utrenie, Canon cântarea IX. pripeala III.

[15]) „Măcar că și cu voința lui Dumnezeu, luminate muieri sterpe au odrăslit, dar Maria mai pe sus decât toți cei născuți, cu dzeiască cuviință a preastrălucit. Că din maică neroditoare, *cu preamărire născându-se,* a născut cu trup pe Dumnezeul tuturor." Stihira III dela Vecernia cea mare din 8 Sept.

[16]) „Nașterea cea preacurată a Născătoarei de Dumnezeu" cu psalmi și cu cântări să o mărim credincioșii. *Canon* din 8 Sept. cântarea IV. irmos.

[17]) „Lăudăm nașterea (γέννησιν) fecioarei cea cu totul fără prihană (παναμώμου)". *Mărire și acum* dela Stihurile din 8 Sept.

[18]) „Lăudăm sfântă nașterea (γέννησιν) ta". Canon din 8 Sept. cântarea VI irmos; ori irmosul dela cântarea VII: „Prăznuim curată și cu credință ne închinăm sfintei nașterei tale celei din făgăduință."

[19]) *Migne,* Patr. gr. II, pag. 1226.

Ana, dar aduceau preoților celor de demult, și nu erau primiți, sterpi fiind, rugăciune au adus dătătoriului a toate, și rugăciunea lor auzindu-o, li-a dăruit lor pe ceeace este cu adevărat ușa vieții: *a căreia să cinstim sfânta zămislire*“ [1]).

4. Putem scoate argument chiar și din *discuția* despre conceperea fără păcatul original a P. C. V. Căci părerea contrară conceperei nepetate o susțineau: *s. Bernard,* a cărui autoritate eră foarte mare înaintea întregei biserici și *s. Toma de Aquino,* principele teologilor. Cu toate acestea însă sărbătoarea despre conceperea nepetată s'a răspândit în toate părțile și teologii, cu excepția Dominicanilor — cu toate că în alte chestiuni urmau părerea s-lui Toma — totuși în chestia aceasta se abăteau de ei, dovadă, că în poporul creștin eră vie credința, că în atributele acelea despre sfințenia extraordinară a Prea Curatei Fecioare, se cuprinde și scutirea ei de păcatul original. Și fiindcă adevărul acesta nu se poate ști decât numai din revelațiune, prin urmare tradițiunea primitivă a trebuit să cuprindă și adevărul acesta.

5. Tot aceasta se deduce și *din purtarea magisteriului bisericesc.* Magisteriul bisericii s'a opus totdeauna învățăturilor opuse revelațiunii. Când s'a tractat însă despre scutirea de păcatul original a Prea Curatei Vergure el n'a contrazis — cu toate că afirmațiunea aceasta se opune dogmei despre universalitatea păcatului original — ci a favorizat părerea despre scutirea de păcatul original a Născătoarei de Dzeu, pe care mai târziu o definește ca dogmă. Și fiindcă *magisteriul bisericii e infalibil în păstrarea și predicarea învățăturilor descoperite,* prin urmare a fost infalibil și în chestiunea aceasta. În consecvență, învățătura despre conceperea nepetată a P. C. V. Maria a trebuit să se cuprindă în revelațiune.

6. Din *rațiune* încă se pot propune mai multe argumente dar numai *de cuviință.* Căci ar fi fost inconvenient, ca *Dumnezeu Tatăl,* să concreadă pe Fiul său unei muieri întinate cu păcatul original; ar fi fost inconvenient ca *Dumnezeu-Fiul* să-și aleagă de mamă o muiere întinată cu păcatul original, din carea să-și ieă natura omenească; ar fi fost inconvenient, ca Fiul să fi răscumpărat pe mamă-sa în acelaș mod, în care a răscumpărat pe ceilalți oameni și să nu o fi răscumpărat scutindu-o de păcatul original; ar fi fost inconvenient, ca *Spiritul Sfânt* să formeze trupul Mântuitoriului din o muiere întinată odinioară cu păcatul original. De aceea chiar și mintea ne arată cuveninta conceperii nepetate a Maicii noastre.

7. De altcum și *„Confesiunea Ortodoxă“* a lui Petru Movilă — carea este credința autentică a Bisericei Răsăritului — încă recunoaște, că *Prea Curata Vergură a căpătat mai multă grație, decât oricare altă creatură.* „Asemenea salutarea aceasta prin cuvintele «plină de dar» ne învață, că *dânsa s'a făcut părtașe grației divine mai mult, decât orice altă creatură,* fiindcă este mama lui Dumnezeu“ [2]).

Așadară, dacă Prea Curata Vergură Maria a făcut excepție cu grația lui Dumnezeu, primind mai multă, decât oricare altă făptură, ea n'a putut fi despoiată de grația sfințitoare prin păcatul strămoșesc, ca celelalte făpturi omenești. — Sfințenia aceasta *speciată* a Prea Curatei Vergure, care samănă cu sfințenia Mântuitoriului, o propune „Confesiunea ortodoxă“ și în răspunsul dela întrebarea 43 din partea III. Căci întrebându-se aci: „Care este păcatul nemortal“, răspunde: „Păcatul nemortal, care se numește de alții și venial este acela, de care nu poate nimeni să fugă, afară numai Hristos și fecioara Maria“ [3]).

8. La aceasta mai putem adauge credința unor teologi ruși, citați la *Gagarin* [2]).

Lazar Baranovici, rectorul academiei din Kiew, are un curs de predici pentru sărbători, tipărit în Kiew la a. 1684. Aci se află o predică despre „Conceperea sfintei Fecioare“. În ea se cetesc următoarele: „Toți câți suntem zicem rugăciunea aceasta: Jacă întru fărădelegi m'am conceput, și întru păcate m'a născut maica mea' (ps. 50, 7.) *Tu singură ești, căreia nu i-se potrivește rugăciunea aceasta, căci n'ai fost concepută întru fărădelege, nici n'ai fost născută în păcate.* S'a și căzut să fii concepută fără păcat căci a trebuit să nască pe Acela, care a trebuit să mântuiască lumea de toate păcatele și să șteargă toate fărădelegile... *Nu s'a căzut, ca Maica Domnului să fie roaba păcatului, nici pe un timp scurt...* Ceice se nasc în păcatul strămoșesc, se numesc fiii diavolului. Oare Dumnezeu să nu fi scutit pe Maică-Sa de sclăvia aceasta? Cum s'ar fi putut naște Dumnezeu din ea, fără să i-se fi știrbit onoarea, dacă diavolul ar fi numit-o înainte de aceea roaba sa?... Potopul a înecat toate, afară de corabia lui Noe. Păcatul original încă a copleșit pe toți oamenii, și neamul omenesc strigă cu psalmistul: ‚Mântuiește-mă Dumnezeule, căci au întrat apele până la sufletul meu' (ps. 68, 2.) *Numai corabia cea vie a adevăratului Noe n'a fost copleșită, ci a rămas ne-atinsă“* [3]).

Al doilea e *Ioaniție Galiatowski,* rector la aceeaș academie El în cuvântarea dela „Nașterea Prea Curatei Născătoare de Dumnezeu“ comentează cuvintele: *„Că mi-a făcut mie mărite Cel puternic“* (Luca 1, 49) în modul următor: „...Al treilea lucru mare, ce i-l-a făcut Dumnezeu Prea Curatei Fecioare, a fost, că *a scutit-o de păcatul original; pentrucă Prea Curata Fecioară a fost concepută fără păcatul strămoșesc“.* Lucrul acesta îl explică apoi prin corabia lui Noe, și prin vălul lui Gedeon. Vălul lui Gedeon eră umed de rouă pe vremea, când pământul ardeà de secetă. Apoi continuă: *„Bucură-te ceeace ești plină de dar“. Cuvintele acestea ne arată conceperea nepetată a Prea Curatei Fecioare.* Dacă nu se poate turnà apă ori alt licid în nescari vase pline cu uleu, fără să nu deà afară; tot așa nu-și găsește loc, în Prea Curata Vergură, nu numai păcatul original, dar nici alt păcat, *pentrucă ea e plină de darul lui Dumnezeu“* [4]).

De altcum nici nu e mirare, pentrucă în jumătatea a doua a veacului al XVII-lea și în primele decenii ale veacului al XVIII-lea întreagă academia din Kiew propuneà conceperea nepetată a Prea Curatei Vergure, așa că credința aceasta străbătuse chiar și în statutele congregațiunilor Mariane. Martor ne este teologul rus *S. Golub'ev.* El, în revista rusească „Trudi Kievskoi duhovnoii Akademii“ 1904, Kiew, vol. III pag. 446—482, scrie niște adausuri explicative de ale bisericii rusești-apusene. Aci spune, că episcopul *Iosif Gorbackij* în 10 Iunie 1651 a întărit statutele congregațiunei Mariane din Polock, în cari se află următoarea formulă de vot: „Mă dedic să fiu cu totul servitor în congregațiunea *conceperei nepetate* (neporocînago Zacíatie)... și mai vârtos promit, că trebue să apăr în întreaga mea viață *conceperea ta curată și nepetată“.* „Votul acesta, adauge *Golub'ev,* arată cât de tare a fost lățită și apărată pe timpul acela părerea catolică despre conceperea nepetată a P. C. V. M., din partea academiei din Kiew, unde părerea aceasta se propuneà până în deceniile prime ale veacului al XVIII-lea, cu toate că patriarhii din Moscva porunciau să se propună contrariul“. Arhiepiscopul din Kiew, *Varlaam Jasinskij,* zice el mai departe, a scos din cărțile sale învățătura despre conceperea nepetată a P. C. V. M., dar *nu pentru convingerea sa,* ci pentru porunca patriarhului [5]).

---

[1]) Sârbul *V. Maksimovici* în periodicul sârbesc *„Bogoslorski Glasnik“,* Karlovicz VII. 1905, nr. 2. pag. 48—59, tractează chestia despre conceperea nepetată a P. C. V. și zice, că ea de aceea se numește sfântă, fiindcă a fost *un dar al lui Dumnezeu.* Cfr. *Slavorum litterae theologicae,* Praga 1905, III. pag. 145. — *Răspund.* Afirmarea aceasta nu se poate deduce din cântarea citată.

E adevărat, că biserica noastră ține și conceperea s-lui Ioan Botezătoriul (în 23 Septemvrie), ba o numește și *„mărită“* (la Mărirea dela Stihiri și în Luminătoare), și *„sfântă“* (în Canon, Cântarea I.) Dar atributele acestea nu pentru aceea i-le dă biserica noastră conceperii s-lui Ioan Botezătoriul fiindcă el ar fi fost conceput fără păcatul original, ci din motivul: a) că conceperea lui a fost *extraordinară,* — fiindcă Zaharie eră bătrân și Elisaveta stearpă — și: b) pentrucă conceperea lui *prefigură conceperea Mântuitoriului.*

Că apoi aievea din motivele acestea și nu din altele se numește conceperea s-lui Ioan sfântă și mărită, ni-o arată înseși cântările citate.

Astfel la *„Mărirea“ dela Stihiri* (dela Doamne strigat-am) se zice: *„Din pântece sterp astăzi rodul rugăciunii a răsărit,* Ioan mergătoriul înainte. Bucură-te pustie și dănțuiește omenire: că iată propoveduitoriul pocăinții merge, în pântece de maică să se întrupeze. Veniți bucurându-ne întru *mărita lui zămislire* iubitorilor de praznic să dănțuim“ etc. Aci se spune, că conceperea s-lui Ioan e „mărită“ fiindcă este *„rodul rugăciunii din pântece sterp“.* — Și *mai limpede* se mărturisește motivul acesta al „sfintei“ conceperi a s-lui Ioan Bot. în *Cântarea I din Canon,* în carea se zice: „Ale sufletului meu celui sterp gândirile cele neroditoare smulge-le, ale celui ce începe a lăudà *odrăsla celei sterpe, a ta* (adecă) *sfântă zămislire în pântece de maică“.* — În *„Luminătoare“* apoi se spune, că conceperea s-lui Ioan *de aceea* a fost „mărită“ fiindcă prefigură conceperea Mântuitoriului, căci pe cum s'a conceput el din Elisaveta cea *stearpă* și din Zaharie cel *bătrân,* așa s'a conceput și Dl Hristos *din vergură.* „A mergătoriului înainte *mărita zămislire mainainte vestește pe Împăratul cel ce vă din Fecioară să se nască:* precum acesta din Elisaveta cea neroditoare și stearpă, și din bătrânul preot marele Zaharie“.

[2]) *Dr. Barbu Constantinescu,* Confesiunea Ortodoxă, București 1879, ediția III. pag. 32. întreb. 42.

[1]) Cfr. *Confesiunea Ortodoxă* cit. pag. 135.
[2]) L'Eglise Russe et l'Immaculée Conception, Paris 1876.
[3]) Gagarin, o. c. pag. 100 și 104.
[4]) Gagarin, o. c. pag. 172.
[5]) Cfr. „*Slavorum litterae theologicae*“ Pragae Bohemorum 1905, II p. 92

Obiecțiune. La *„Mărirea“* dela Laudele din 25 Martie se zice, că *pântecele Prea Curatei Vergure a fost curățit cu Duhul mai înainte de ce Cuvântul lui Dumnezeu și-ar fi luat trup dintr'însul*[2]). Tot în înțelesul acesta vorbesc și unii sfinți părinți, de ex. *s. Ciril al Ierusalimului, s. Grigorie Teologul, s. Efrem* și *s. Ioan Damascen* [3]).

Răspund. Curățirea aceasta a Prea Curatei Vergure Maria nu poate fi *curățire de păcatul original,* pentrucă ea — presupunând, că s'ar fi conceput și s'ar fi născut cu păcatul original — ar fi trebuit să se curețe de păcatul acesta curând după naștere, pe cum se curățiau și ceilalți copii ai Jidovilor prin tăierea împrejur (băieții), ori prin alt mijloc (copiele), pe cum vom vedeà la sacramente. Prin urmare curățirea aceasta trebue să fie o curățire specială sau o înzestrare a Prea Curatei Vergure cu anumite *daruri speciale,* ca să devină vrednică Maică a lui Dumnezeu.

[2]) „Să se veselească ceriurile și să se bucure pământul, pentrucă cel împreună veșnic cu Tatăl, și împreună fără de început și împreună pe scaun ședător, îndurarea luând, și mila cea de oameni iubitoare, s'a pus pe sine însuș spre deșertare, cu bunăvoința și sfatul părintesc: și s'a sălășluit *în pântece fecioresc mai nainte* curățit cu Duhul“. Cfr. *Mineiul* de Blaj 1838 partea II pag. 286.

[3]) Cfr. *Macarie* (Bulgakow: Teologia dogmatică ortodoxă cit. vol. I. pag. 94—95.

Escursiune

Pe Helicon-ul român.

(s'a cetit în casina română din Blaj.)

Să ne aducem aminte de înaintașii nostri!

Din acest loc s'a făcut laudabilă mențiune de autori moderni, poeți și poete cu cari ne mândrim: sunt gloria literaturei neastre D-voastră cu aplauze ați manifestat simpatia și admirațiunea pentru eroii cu peana în republica literară. Nu odată V'ați scăldat mintea obosită de proza vieții în rîul cel limpede al Pieridelor. *»Acel rîu trece pe o vale, pe câmpie, printre flori«* (Alexandrescu), Naiadele, sprintene zine, locuesc acolo și Muzele din Helicon din acele unde cristaline adapă pe favoriții lor. Să nu le conturbăm noi muritorii. Eu vă învit de astă dată la o escursiune sus, sus pe Helicon, să vedem poezia noastră la isvor. Calea este anevoioasă, dar nu va fi fără mulțumire sufletească. O făcea aceasta escursiune Eminescu și iată cu ce impresii se coborea:

»Când privesc zilele de aur a scripturilor române,
»Mă cufund ca într'o mare de visări dulci și senine.
»Și în jur par'că-mi colindă dulci și mândre primăveri,
»Seau văd nopți, ce'ntind deasupra-mi oceanele de stele,
»Zile cu trei sori în frunte, verdi dumbrăvi cu filomele,
«Cu isvoare ale gândirii și cu rîuri de cântări.«

De acea și D voastră, st. doamne și domni, nu vă pregetați puțină ostencală. Vom vedea pe fica Polimniei române, ce se numește *Lirica* în leagăn. Ea dă pe față cu naivitate copilărească, bucuria, întristarea veselia și durerea, patimi mari și gânduri multe, câte încap în mintea și inima simțitoare a poetului și ne zice »eată omul!« Vom cunoaște pe *începătorii lirismului român* și vom pune o cunună de recunoștință memoriei lor.

Pân'acolo voiu povesti ceva despre lirică în general.

Baza liricei de artă e poesia poporană. În ea se resfrâng *»doruri vii și patimi multe«;* astfel ea devine ajutătoarea cea mai puternică a psihologiei etnice. Natura se imprimă adânc în sufletul românului, astfel apa, rîul, frundă, floare și codru frate cu român« toate sunt motive pentru infinitatea de dureri și de plăceri, câte se perândă în sufletul lui. Așa se naște poezia lirică cea mai de întâiu în timp și mama celoralalte genuri. Ea este poesia tinereței, a sentimentului aprins, că tinerețа însași este o poezie — Ea crește și-și ajunge desvoltarea în zilele de juneță a națiunei. Atunci caracterul ei este: noblețа sentimentelor și eleganța expresiunii. Tema dela începutul liricei este prin excelență amorul și natura. *»Amor și patrie«* își întitula un mănunchiu de versuri poetul ardelean I. Drăgescu. Literatura clasică elină mai întâiu a desprețuit această patimă sublimă, acest motiv pururea tinăr; mai târziu însă l-a cultivat cu mai multă afecțiune și cu mai multă artă școala Alexandrină, de unde s'a altuit în literatura romană și prin mijlocirea acesteia în literaturile moderne. *Primii* nostri *lirici* împărtășesc până la un punct direcția școalei amintite. La ei predomnește aproape absolut poezia lirică erotică (amoroasă), în care cu forme, imagini și tot felul de figuri artificiale se exprim sentimente nesimțite, nereale. De aici provine, că ei ne lasă reci. Dar aceasta răceală își are explicarea psihologică. Se știe, că alta este a înțelege și alta a simți. Pricepem poeziile cestor primi poeți în ordinea timpului, dar nu simțim, ceace au simțit ei. Ei n'au avut arta de-așî străpune sentimentele în inima ascultătorilor. Aceasta scădere provine în primul loc din defectuozitatea limbagiului. Materialul poetului sunt cuvintele. Ori ce cuvânt cuprinde pe lângă idee încă și un grad de sentiment și atunci a intrat în conștiință, când nu numai l'am priceput, dar l'am și simțit. Ear limba este un organism viu, care-și schimbă cuvintele și expresiunile, le înoiește, le nuanțează, cum câmpul își înnoește florile, cum pădurea frunzele. De aici vine, că deși nu este deosebire esențială între limba română din secolul trecut și între cea de azi, totuși este nuanțat înțelesul multor cuvinte și este o diferență în calupurile cugetării atunci mai greoaie și impregnate de străisme, azi mai sprintenă în mișcări, mai îndrăsneață în sbor. Poetul liric colorează cu formele cele mai uzitate ale graiului în vigoare. Lipsiți de cunoștința fundamentală a artei poetice primii nostri lirici au avut fericita idee de recurge la isvorul pururea viu al poeziei poporane, vecinic tinere.

Dar iată-ne ajunși la obârșia liricei de artă!

Tradițiunea a păstrat primul cântec românesc de caracter eroic cu timbru literar, descoperit de învățatul Hașdeu pe psaltirea slavo-română (dela 1680) a metropolitului Dosoteu, care zice, că *»cântarea eră făptuită de Ștefan-Vodă cel bun«.*

Cântarea se compune din aceste 6 versuri:

»Hai frați, hai frați, la năvală dați,
»La năvală dați, țara v'apărați!
»Hai frați, hai frați la năvală dați,
»La năvală dați, crucea v'apărați!
»Hai frați, hai frați, la năvală dați,
»La năvală dați, steagul v'apărați!«

Vechimea tradițiunei o dovedesc cuvintele: *»crucea v'apărați«.* Se știe, că în evul mediu popoarele creștine aveau drept steag crucea, sau steagul însemnat cu cruce: »in hoc signo vinces«. Învățatul metropolit a însemnat numai aceste 6 versuri, făcute, parcă, pentru *vers de bucium.* Alte cântece gin secol. XV nu s'au descoperit, până acum; deși nu se poate crede, că Muza română ar fi durmit doi secoli.

Intre primii poeți lirici merită onorabilă mențiune moldovenii *Dositeu,* metopolitul, și cronicarul *Mironu Costin* ambii în secl. alu XVII-lea. Cel dintâi au versificat Psaltirea, cel de al 2-lea scrise: *»Viața lumei«* mica poemă, epigramă în Psaltirea metropolitului Dositeu. O altă epigramă *despre neamul țărei Moldovei.* Iată acele versuri:

Neamul țărei Moldovei de unde derază
Din țara Italiei tot omul să crează.
Flach întâi, apoi Traian a adus pe aice
Pe strămoșii cestor țări de neam cu ferice.
Resădit'au țerilor hotarele toate
Pre seme, ce stau în veci, a se vedea poate.
El cu vița cestui neam țara românească
Împlut'a Ardealul tot și Moldovenească
Semnele stau, de se văd, de dînsul făcute
Turnul Severinului, se custe vremi multe.
Strămoșii Moldovei adus-a în țară,
Pre Geții cu sabia scoțând din hotară.
Stau semeele podului cu praguri căzute,
Și turnul Severinului de Sever făcute.
Podul preste Dunăre în țara românească
De au trecutu-și oștile în țara Ungurească
Pre acela Pod au trecut Moldovei strămoșii
Bătând resboiu cu Dachii, a Sașilor moșii.

Putem privi aceste ca primele începuturi de poezie lirică de artă, căci învățatul cronicar cunoștea și teoria poeziei. El scrise și un tractat de versificație românească.

Dar numai cu Văcărești iea poezia liricâ ceva avânt. Aceasta celebră familie de Olteni din Făgăraș[1]) a dat o pleiadă de bărbați toți înzestrați cu talente poetice. Aceștia sunt: Banul Enachiță cu fiii săi: clucerul Alecu și vornicul Nicolae Văcărescu; și peste toți Marele Logofăt: Ion s. Iancu Văcărescu.

Trebue să regretăm, că dela cel de întâi ni-au rămas de tot puține poezii, mai multe dela fiul-seu Alecu și prea puține dela Nicolae. Aceasta împrejurare face cercatarea noastră dificilă. — Ei au trăit și au scris în epoca fanarioților, timp de restriște pentru viața și literatura românească. Ei n'au scris, poate, nici pentru a arăta Gre-

[1]) La Ohaba sunt și azi familii cu conumele Văcariu.

cilor, că și în limba română s'ar puteai scrie poezii, nici pentru ca să-și alunge urâtul, ci au scris pentru că erau poeți născuți și simțea necesitatea de a-și tălmăci inima în limba armoniei. De aici ne esplicăm, că în poeziile lor nu vedem influința școalei grecești. Banul Enachiță statorind regulele poeticei române n'a avut în vedere cantitatea prosodică a limbilor clasice; nu ci el a fundat'o pe poezia popoporală. Muza noastră rustică, pururea tinără, i-a fost singura inspirațiune. Se dăm nescari dovezi: Banul Enahiță iubia mult varietatea. În bogăția fantaziei el se închipuia »șoim« și-i plăcea să fie prins în cursă, atunci își cânta robia astfel:

Intr'un copaciu zărifior
Un șoim prins în lănțișor
Strigă amar ciripind,
Norocul seu blăstămând:
»Multe paseri am vânat
»Și-mi ziceam »soim« minunat,
»Iar aici latul fiind întins,
»Cum am dat, pe loc m'am prins.

Iată o strofă din versuri de câte 7 silabe trohaice cu rimă împărechiată. Spiritul poeziei este cel *neo-grec,* sub influința mediului social de atunci. Aceasta direcție în poezie duraază până la revoluțiunea lui Tudor (1821) și face curentul al 2-lea din epoca primă a liricei române.

Acelaș cântăreț având nefericirea de a-și pierde scumpa soție o plânge cu gungunitul turturelei din poezia poporală în versuri de câte 7—8 silabe cu rimă îmbinată. El înstrună așa:

»Amărâtă turturică, of.
»Când rămâne sindurică, of.
»Cât trăiește tot jelește,
»Și nu se mai însoțește.
»Unde vede apă rece,
»la o tulbură și-o trece,
»Undo vede vânătorul,
»Acolo o duce dorul«.

Este admirabilă asemănarea durerii sale cu a turturicei rămase singure. Paseri, plante, frunze, flori, aceste sunt termini de comparațiune ai poeziei noastre poporale, căci prin varietatea lor de însușiri fizice corăspund cu varietatea sentimentelor inimei omenești.

Enăchiță V. a impatriat în domeniul poeziei noastre lirice strofa numită în italiană »*terțet*«. Adânc cunoscător al limbei germâne și italiane poetul nostru poliglot care posedea 11 limbi, s'a înspirat une-ori și din poeziile lui Goethe. Cine a trecut munții, să nu fi auzit cântându-se de lăutari aceea poezie naivă-model, ce se întitulează »*Floarea*«? .

»Intr'o grădină
»Lâng'o tulpină,
»Zării o floare,
»Ca o lumină.
»S'o taiu, se strică,
»S'o las, mi-i frică,
»Că vine altul
»Și mi-o ridică«,

fericita imitațiune a poeziei »*Gefunden*« alui Goethe, care zice:

»Im Schatten sah ich
»Ein Blumchen stehen
»Wie Sterne leuchtend
»Wie Auglein schön.
»Ich wollt es brechen
»Da sagt es fein:
»Soll ich zum welken
»Gebrochen sein?

Tot din Goethe se pare înspirat în poezia: »*Boala inimioarei*«, în care poetul nostru așa-și agrăește inima:

»Spune, inimioară, spune,
Ce durere te repune,
Arată ce te muncește:
Ce boală te chinuește«,

iar la Goethe cetim:

»Herz mein Herz, wass soll das geben,
Was bedrängt dich so sehr«?

Vedem aceasta ideă imitată cu măestrie în forma versului poporal. Important este pentru noi, că primul nostru liric are călauză numai Muza poporală și forma limbei lui, din fericire, este ceea a poeziei poporale; chiar și când în idei imitează genii cei mai mari ai altor națiuni. Fericită direcție pentru literetura noastră în leagăn.

Dela fiu-seu clucerul *Alecu* ni-au remas puține poezii Dar și din acele putem întrevedea talentul poetic »din *facilitatea* cu *care se desvoaltă idea*, din *modul plăcut al comparațiuniloru,* prin cari se pun în relief ideile poeziilor sale«.

Motivul poetului este tot sentimentul *erotic.* In iubirea sa poetul se aseamănă uneori cu un fluture, care se arde nizuind la lumina candelei:

»Ca pervencaua am ajuns
»Nu-i vre-un lucru de ascuns;
»Singur alerg de voie
In foc, fără nevoie.
Să ard trăind, să mor arzând
Și al tău obraz numai văzând
Să-mi pară focul viață,
Și moartea o dulceață«.

Consequent direcției inaugurate de tată-seu, poetul Alecu scrie tot în forma poeziei poporane. Așa-i place a se asămăna cu floarea soarelui și spune, că în inima sa își urmărește iubita »cum să întoarce după soare, pururea aceasta floare» — versuri de 8 silabe trohaice, îndatinate în poezia poporală; dela care nu se abate nici în privința rimei, care este tot împărechiată. Dar nu uită poetul nostru nici *terțetul,* întrodus de Enachiță Văcărescu, probă este poezia: »*Ochișori frumoși*«:

»Ochișori frumoși«,
Dulci și mângăioși,
Ce sunteți mânioși
Și vă năcăjiți
Și să urgisiți
P'un rob, ce stăpâniți.

Clucerul Alecu Văcărescu a scris, poeziile sale între anii 1735—1788 Mult ar fi scrise poate, de nu-l ucidea fanariotul Moruzi, ai cărui arnăuți l'au ridicat noaptea, nu se știe unde.

»Om care în veacuri abia'l dă firca,
»In grab răpituni-l'a pismuirea«

zice fiu-seu Ion, într'o epigramă.

3. Fiul mai tinăr alui Enachiță Văcărescu a fost *Nicolae*, care a trăit până la 1828. Poeziile lui însă s'au pierdut mai toate, cum ne spune Eliade, care ni-a păstrat puține în »Biblioteca poporului român«. In acele fragmente prețioase surprindem un spirit nemulțumit, un fel de pesimist. Mai toate respiră durere. Chiar și amorul îi este contrar, de aceea poetul nemângăiat cântă:

«In noian de întristare, când se află cineva,
«Cum să-și mai afle scăparea, când chiar dragostea [nu va?

Intr'alt loc astfel lamentează:

«Amărât e al meu traiu . . .
«Iad îmi pare, iar nu raiu!

Nu puțin a contribuit la nemulțumirea vieții lui faptul, că poetul erà ghibos, ca și pesimistul dela Recanati.

In ajunul revoluțiunei lui Tudor, Nicol. Văcărescu apucă lira să cânte un marș și într'un mod de tot poporal el instrunează astfel:

«Primăvara se ivește,
Se vezi mugurn 'nfrunzește,
Și iarba cum încolțește.
Inima-mi sburdă și crește.

Roibul meu iarna mai toată,
N'a văzut vifor, nici . . .
Că-l țineam tot pe cătare,
Pe bere și pe mâncare
Vai de draga mi spinare

Daleo, halco, dragă durdă,
Fă-te 'ncoace nu fii surdă,
Vin să te 'ngrijesc mai bine,
C'a 'mpuiat grecii 'n tine,
Daleo durdă, vai de mine.

Cucul a 'nceput să cânte,
Nu pe crengi uscate, frânte.
Micșuncaua, cam plăpândă
Miros altor flori comândă,
Daleo, doamne, ce osândă.

Roibule, măi, te gătește
Șalele 'ți înțepenește
Să ne duci peste pripoare,
Văi și coaste la strâmtoare,
Pe potecă fără soare.

Oleoleo! vremea 'nvitează,
P'ăl cu inimă viteză,
Să nu stee să 'clocească,
Ci 'n sânge se bălăcească,
Pomina să-și fericească!»

Puțin avânt rezboinic, ce e drept, dar avem mângăierea, că Nicol. Văcărescu n'a fost pesimist, cât se nu se inspire la o mișcare națională epocală cum a fost cea a lui Tudor.

4. Dintre toți Văcărești cel mai talentat poet a fost Marele Logofăt *Iancu,* fiul lui Alecu Văcărascu, unul dintre boerii cei cu mult dor pentru țară. Provedința i-a dat și viață îndelungată, ca să poată scrie, cum îl trăgeà inima și cum l-a înspirat evoluțiunile, la cari a luat parte și al căror factor însemnat a fost. Căci el cu Banul Constantin Bălaceanu, cu vornicul Constantinu Golescu, cu logofătul A. Filipescu (Vulpe) au stăruit din toate puterile pentru deschiderea școalei românești alui Lazar la sântul Sava.

Poeziile lui Ioan Văcărescu s'au publicat în 1-a edit. la 1830 și a 2-a la 1848 și meritâ a fi analizate în o conferință specială; și până atunci însă îmi permit a Vă învită, să cetim cu această ocaziune numai câteva modele, din cari să ne facem ideă, de spiritul. de care erà pătruns, acest însemnat poet.

Vremea, «O zi zi și o noapte de primăvară la Văcărești s. primăvara amorului *).

«Sfătuire și rugăciune».

Poezie de înaltă inspirațiune patriotică este «*Cântecul românesc*».

Tot așa avânt patriotic își ià Văcărescul în oda: *Glasul lui Mihaiu Viteazul* asemenea în poezia «*Vremea*». Iar în stihurile făcute la stema țării, când aruncă o privire la starea cea tristă, la care ajunseră Românii reamintindu-și gloria trecutului în loc de odă lingușitoare pentru Caragea-Vodă, care edase codice de legi

*) *Aceasce poemă,* scrie d Ghica, *a devenit poporală prin frumseța sa. Toată lumea recită odioară:* Se întinde o câmpiă.

și poftea, ca poetul nostru să scie un vers ocazional, Văcărescu esclamă cu durere: «Ah de-am puteà redobândi și câte avem pierdute!»

Cât despre tehnica versificării lui Văcărescu se dau cuvântul părintelui literaturei rom. din Muntenia, nemuritorului Eliade, care o laudă foarte mult numindu-o *luxoasă*. Dar luxul ce-și permite poetul V. este defectul de căpetenie a liricei lui, căci n'a putut împăcà forma cu idea.

Defect, ce se esplică din influința, ce a avut asupra lui școala clasică. El statorește de mai nainte un ritm oare-care, așa *cât spre a nu* strică accentul ritmic recurge la o sumă de inversiuni, nenaturale poeziei române, ca d. e.

«Tânăr nu poate
Să biruiască.
Relele toate
Ce s' întâlnească
Are într'al vieții
Drum strâmtorat »

Atâta valoare are accentul ritmic în poezia lui Văcărescu, încât din cursul accentului (ritm) putem să ghicim starea sufletească a poetului.

Când inima-i jelește el întrebuințează spondeele, ca d. e.

«Trist filomelo și frumos,
«Tu cânți cu daruri multe,
«Pe cel mai rău îl faci milos
«Silindu-l să te asculte! —

Vesel și plin de nerăbdare poetul aplică ritmul iute și alergător în versuri trochee amestecate cu săltărețe dactile. Așa reese versuri sglobii, ca în:

«Du-te curgând, curgând te dă,
«Ah râuleț, găsește-o tu,
«P-a'care face de-am vărsat,
«Lacrimi, cari te-au tulburat».

Din lirica germ. introduse Enachița *versul Adonic* (dactil cu spond. ori trocheu) și acest vers este predilect lui Ioan Văc., care îl aplică și de câte două ori într'un vers, ca d. e.

«O întâmplare neașteptată
«Nădejde 'n mine însuflețește,
«Simțirea toată mi-e deșteptată,
«Inima-mi bate, sufletu-mi crește.

Din lirica italiană a introdus *sonetul,* acea piatră de probă a poeților, dar cu puțin succes.

Insemnătatea poetului I. Văc. o putem deduce din influința, ce a avut'o asupra tinerei generațiuni de poeți contimporani: Greg. Alexandrescu a fost influințat în mod vădit; iar despre B. Paris Momuleanu ne relatează Eliade, că acesta a învățat mult dela Văcărescu, «Mumuleanu, glas cu durere» îi zice Eminescu. Nu mai puțim a fost influințat duiosul Cârlova; iar Boliac ne spune espres, că spiritul său poetic s'a aprins din cetirea poeziilor lui I. Văcărescu. Așa ne explicăm de ce «*Boliac cântă iobagiul și alui lanțuri de aramă*» (Emin.)

Limba poeziilor lui este curată românească, dovedindu-se vrednic erede al marelui Testament făcut de bunul său Enachița, care la moarte a recomandat îngrijirei deosebite a Văcăreților, tot, ce a avut el mai scump, tezaurul nostru cel mai prețios: limba:

«Urmașilor miei Văcărești
«Las două moștenire
«Creșterea limbei românești
«Și a patriei cinstire».

A. Viciu.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

Capitlul I.

Un tinăr Roman.

O admirabilă dimineață de vară stăpânia mândra cetate a Cesarilor.

Se scriă anul 58 dela nașterea Domnului Hristos. Pe înălțimea Capitoliului, răzimat de una din sulegetele columne ale templului lui Jupiter steteà un tiner, lăsându-și privirea limpede să rătăcească peste tabloul ce se întindeà la picioarele sale. O togă tivită cu purpur înfășură statura-i înaltă, iar ochii i păreau ai unui vultur. Privirea-i se pierdeà în amestecul de edificii de lux, de palate și monumente de tot soiul, ce se întindeàu cale de miluri peste văi și coline, în depărtare nevăzută.

O graniță bine statorită a cetății nu se puteà recunoaște, nu există anumit semn, după care să se poată *statori cât de departe* se întinde Roma și unde se începe alt teritoriu. Pretutindinea, marginile orașului se îmbinau cu număroasele sate și opide de prin prejur ale Campaniei și suburbiile Romei se pierdeau în noile așezări cu admirabile ville, temple și monumente, a căror coperișe și cupole sclipiau pe fondul verde închis al dumbrăvilor și grădinilor.

Puternica impresie ce privirea acestei cetăți de marmoră o făceà asupra omului, se reoglindià în privirea luminoasă ce tinerul și-o lăsă să alunece plină de admirare peste uriașa cetate, de sub arcul vânăt-azur al ceriului.

„O, Romă!“ grăi el, „câtă frumuseță și forță, câtă putere și câtă demnitate, câtă podoabă și grație s'a revărsat peste tine! Voi, zeilor, și mai înainte de toți, tu, sfântă Trinitate: vestitoriule de biruință Jupiter, Juno cea luminoasă, și dătătoare de înțelepte sfaturi Minervă, scutiți-mi această falnică Romă !“

Privirea-i îmbrățișà largul șes, închis de trei laturi de încovoietura Tibrului, șes a cărui suprafață enormă oferia spaț suficient amestecului de carâ și de călăreți printre mulțimea nenumărată, îmbrățișà laryrintul acela de clădiri și monumente, de cupole și de colonade, întrerupt de pajiștea deschisă-verde, de aleele de arbori și de pomi, iar din colo de râu mărginit de culmile colinelor ce se înălțau în semicerc, și a căror coaste își răcoriau poala în valurile Tibrului.

Numai cu greu se putù smulge tinărul nostru de sub vraja plină de colori a acelei icoane, se plecă de trei ori către cele trei porți ale templului, ce purtau încrustate în litere de aur numele celor trei zăitățí principale ale Romanilor. Cu pas măsurat scobori treptele de marmur ce străluciau ca argintul, în lumina de soare.

Pe strade și pe piețele publice ale orașului domnia o îmbulzeală, cât abia puteai să te strecori înainte; pentrucă Roma devenise tot mai mult capitala a lumii și toate națiunile se concentrau aicia. O sută de limbi se amestecau pe stradele ei, chipurile și colorile tuturor rasselor se îmbulziau aicia, porturile tuturor popoarelor se puteau vedeà.

Sclavi mari, pe jumătate goli, cu verigi de aur în urechi și în nas, *treceau cârmuind* elefanți din grajdiurile împărătești; ici trecea în fugă o trupă de Gali blonzi din garda împărătească, în armatură sclipitoare, colo Egipteni cu capetele rase, învăliți în talare de in, purtau în procesiune la templu pe zeița lor Isis; în urma unui învățat grec, cu mutră serioasă, pășià un tiner Nubian cu brațul încărcat de volume de cărți; fii de principi orientali, cu căciuli înalte, împodobite cu pietri scumpe, îmbrăcați în largi haine de mătase pistriță, treceau încunjurați de număroasă suită, cu sărbătorească tăcere, prin mulțime; sălbatici tetovați ai depărtatei Britanii căscau gura la minunățiile nouei lumi, ce îi încunjurà.

In admirabilele prăvălii ale Sept'ei Iulia, în număroasele șetre ale negustătorilor puteai admirà toate productele comerciului lumei, cele mai prețioase și mai rari mărfuri ale țărilor străine, cele mai minunate opere ale industriei și artei tuturor popoarelor: lână de Hispania și mătase chinezească, pâhare artistic împestrițate și în din Alexandria, vinul și stridiele insulelor grecești, cașul Alpilor și peștii Mării negre.

Magazinele erau înghesuite cu buruieni de leac aduse din Sicilia și din Africa, cu coloniale și miresme arabe, cu mărgăritare scoase din fundul Mării roșii și diamante din minele Indiei, scânduri minunat poleite din cel mai prețios lemn al Atlasului, grinzi colosale și blocuri de marmură de multe colori, aduse din munții diferitelor provincii. Nu există product al vre-unei țări ori mări, a vre-unui anutimp ori al al vre-unui ținut, al vre-unui riu ori mări, ca să nu se transporte la Roma; tot ce produceà munca grecilor și a barbarilor se afla acolo.

Pe apa lată a Tibrului se legănau năi mari de transport încărcate cu scumpeturi din India și din Arabia ferice, cu haine și cu prețioase scule, din Babilon și din interiorul Asiei; tot ce agonisià agricultura cu tot ce se scoteà la lumina zilei din mine, tot ce produceau artele, tot ce se prăsià și creșteà pe acest pământ — se aduceà la Roma.

Artiștii tuturor țărilor își puneau spre vedere prin salele de marmură operele lor; poeți și oratori, filozofi și erudiți se puteau ascultà în public. Tineri de prin toate țările alergau să-i asculte, lăsându-și patria, bătându-se după strălucirea și lumina cetății lumii, a acelei cetăți, ce oferià cel mai larg câmp ambițiunei, și îmbia celea mai grandioase instituții, pe sama cultivării și a studiului, pe sama plăcerilor și a recreării.

Pe treptele de marmură ce duceau la templul lui *Jupiter stator* stăteau la povești grupe de Quiriți. Inaintea unuia dintre acești Quiriți se opri, închinându-se, un om îmbrăcat sărăcește, cu o haină plină de găuri.

El nădăjduià că, prin noutățile ce le aduceà, să-și poată gâștigà banii pentru un prânz. „Prealuminați Quiriți,“ începù el, văzut-ați minunile lumii? Copilul cel cu patru capete la jidovul Natanail? Șerpele cel de 50 de coți de lung, *pe Comitium*? Rinocerul din Septa Iulia? Poftim, veniți după mine!“

„Lasă șarpele și rinocerul,“ îi zise un brutar gras, „mi-se pare că de vre-o zece zile tu trăiești numai din aerul Romei.“

„Zeii te-au dăruit cu înțelepciune.“ răspunse omul din manta. „Drept ai. Dar cu toate acestea te voi duce undeva, unde ai să vezi multe lucruri minunate.“

„Vorbește, palide fiu a lui Charon! Un obol tot vei căpătà!“

Cerșitorul își strânse mantaua în jurul trupului și prinse cu multă dibăcie banii ce i-se aruncară, zicând: „Binecuvinte-Vă Zeii! Dară în for este un om din Alexandria, pe care tot trebue să-l vedeți, prealuminaților Quiriți.“

Acestia își întinseră capetele tunse neted și întrebară, că ce e cu acel Alexandrineau.

„E ca o bute fără fund.“

Quiriții începură să râdă.

„Asta nu e cine știe ce lucru mare,“ zise unul. „De acestia se găsesc în Roma mai mulți decât câți porci în munții Albaniei.“ Și privi batjocoritor spre brutarul cel gras.

„Ei“ zise celalalt „dară ca acesta tot nu ați mai văzut. Mai întâiu a mâncat un porc sălbatic întreg, fiert.“

„Minți,“ răsună voacea ca de urs a unui german ce se apropiă „așa ceva nici eu nu sunt în stare să fac!“

— „Un porc sălbatic întreg,“ continuà cerșitorul, fără de a se lăsà scos din săritù, „pe lângă aceea, o găină vie cu pene cu tot.“

„Pfui!“ esclamă Germanul, scuipând pe lespedea de marmură a treptelor templului, ceea ce îi atrase privirea plină de reproș a unui preot a lui Joe, ce trecea serios pe acolea.

„Peste asta apoi 100 de oue cu coajă cu tot, un pumn plin de cuie de talpă, patru serviete muiate în vin, un purcel fript, un maldăr de fân —“ continuà cu foc cerșitoriul; în vremea ce ascultătorii își ascuțiră urechile.

„Trebue să-l văd și eu,“ zise brutariul cel gras și își puse în mișcare rotunda-i statură.

„Stai încă!“ îi strigă cerșitoriul. „Arpocras, Alexandrineanul, încă nu și-a stimpărat foamea. Păzește-te să nu ajungi prea aproape de el. La urma urmelor, cine știe, te poate mânca și pe tine.“

„Pe Hercules! strigă grasul. „Atunci mai bine nu mă duc.“ Între hohotele de râs ale celor rămași figura-i groasă se pierdu prin mulțime.

Tinerul roman zimbi la conversația aceasta, contemplând minunata fațada a templului, și plecă apoi mai departe. Inghesuiala deveni tot mai mare, tot mai mare se auzia vuetul; cară scârțâind treceau, încărcate cu blocuri de pieatră și cu trunchi de arbori. Dobitoace și hamali cu povara în spate se izbiau de cei ce mergeau pe jos; din toate laturile erai cotit și împins.

Ca o mare se revarsă oastea Quiriților pe strade, printre șetre, pe lângă înalte case cu ferești mărunte, prin halele de columne. In tăcere distinsă clădirile monumentale priviau pare că amestecul acela de oameni; în clară lumină a soarelui sclipiau coperișele de marmură și sutele de columne. Povoiul de oameni răpi cu sine și pe tinărul Roman și îl duse la un șir de colibi scunde, în piața sclavilor.

(Va urmà).

Crematoriu.

In timpul din urmă din nou se ventilează idea de a zidi și în Pesta un crematoriu după modelul celor din Gotha și Milano. S'ar părea, că și la noi sunt oameni dornici să știe, ce li-se întâmplă cu rămășițele pământești. Vrăjmașii crematorielor se împuținează mereu și poate, că nu suntem departe de timpul, când și la noi în Ungaria vor apăreà cutiile, cari sămânând binișor cu cele folosite în arta culinară, ușor pot induce pe om în pacostea să «întabuleze» o liguriță din cenușa soacrei în loc de sodă bicarbonică.

Din gluma aceasta, poate nu chiar nesărată, să nu credeți, că cele ce urmează ar face propagandă pentru vechiul mod de îngropare și ar ponegri tendința multor aderenți ai arderii cadavrelor. Șirele următoare vor să clarifice lucrul din punt de vedere al celor rămași în viață, căci pentru cei morți, probabil. e indiferent cum se prefac în ceea ce au fost. Caut adevărul obiectiv, iar acesta numai în natură se află.

Chestiunea de îngropare fără îndoială e o chestiune asupra căreia nu s'a spus încă cuvântul din urmă. De altfel cuvântul acesta nici nu-l prea așteaptă oamenii. căci mor mereu și tără să se sinchisească pentru așa lucru bagatel.

Inmormântarea după cum am zis e o chestie a celor rămași în viață. pentrucă și materia și energia rămâne ce e drept, dar compoziținea materiei e groaznic de variată. Din variuațiunile acestea noi trebue să alegem — întru cât ne stă în putere — pe acelea, cari sunt mai folositoare omului și viitorului. — E o gândire sublimă, că și din moarte răsare viață și că natura permite omului să lucreze și după moarte. Lucrul — doară — nu-i blăstăm, ci binecuvântare.

Dar să trecem în meritul chestiunei, aducând un esemplu din istoria veacului al XVII-lea. In anul 1655 așa recoaltă a fost în Germania de sud și în Boemia, cum nu s'a pomenit nici până atunci, și nici de atunci încoace. Causa? Cu 7 ani mai înainte s'a fost încheiat pacea vestfalică, prin care s'a pus capet rezbelului de 30 de ani. Intervalul acesta de timp a fost chiar destul să prelucre rămășițele pământești a celor căzuți în luptă — în lanuri de grâu. Invățătorul cel mai bun e însuș pământul, care ne arată că toți trebue să lucrăm și că oamenii sunt unii pentru alții, chiar și după moarte.

Există un element foarte inteligent și absolut de lipsă, se chiamă nitrogen. Acesta face cam doue din trei părți a aerului, el subție cu multă precauțiune oxigenul, care în stare curată ar dà atâta viață, de te-ar omorî. Nitrogenul acesta, care în aer are un rol însemnat, dar mai mult pasiv, bunăoară ca soda într'un pocal cu vin, în corpul omenesc e de cea mai mare importanță, prin urmare și în alimentele luate de oameni. Pe lângă cărbune acesta e cel mai puternic stâlp al trupului omenesc, dinaintea cărora fierul, fosforul, calciul și celelalte 10 elemente din om se pot ascunde.

Nitrogenul de altfel își cunoaște importanța și lipsa sa neapărată și-i fălos pe treaba aceasta. Se dă de aristocrat, căci cercul de înrudire și-l restrânge la minim. Nitrogenul adecă e înrudit cu foarte puține elemente, va să zică e mic numărul acelor elemente, cu cari se împreună și dă un corp nou și de folos omenimei. Se împreună numai cu borum, cu saliciu și cu titanul și în stare solidă ocură mai adese ca salitru. — Dar și în formele acestea se silește din resputeri să-și părăsească rubedeniele, și cu o pocnitură să se reîntoarcă în aer, care după cum se știe nu-i combinațiune, ci numai mixtură. N'avem nici o materie explosivă, care să nu conțină salitru adecă nitrogen, drept forță activă. Se dorește cu patimă în aer unde duce o viață de trântor, și nefolositoare pentru omenime.

Din aer numai cu multă greutate poate fi trecut în stare solidă. Numai unor curenți electrici foarte puternici le succede să prindă nitrogenul din aer și să-l facă folositor pentru om.

E ușor de priceput, că ființa de față pe pământ a nitrogenului e o chestiune economică de ordinea primă, o chestiune, de care depinde posibilitatea vieții însași, a nutrirei și a omului. — Ne trebue foarte puțină fantasie și calcul, să pricepem, că din toate cadavrele arse sub influința focului și a căldurei milioane și milioane de atomi de nitrogen trec în aer, de unde nu-i mai readucem cu una cu două.

Scoaterea nitrogenului din aer cu ajutorul electricității nu să plătește, căci electricitatea recerută e mult mai scumpă decât câștigul realizat.

Cu puțină sforțare a fantasiei, ne putem transpune în timpurile stăvechi, când încă nu erau oameni pe pământ. Dacă în epoca mamuților, a mastodonilor și celoralalte animale gigantice le-ar fi trăsnit prin minte acestor colosuri să-și treacă prin ardere la vecinicie rudeniele moarte, astăzi n'am aveà petroleu, n'am aveà guano, n'ar exista sol productiv și pământul lipsit de nitrogen s'ar învârti în jurul soarelui, ca o criptă înspăimântătoare, pentrucă e goală. Nu ar fi viață. Nu ar fi oameni, pentrucă materia recerută spre acest scop ar pluti liberă în miliarde de atomi în aier.

Până când mintea omenească nu va excugetà vre-un mijloc, ca, cu spese suportabile să estragă din aer nitrogenul necesar vieții animalice, până atunci arderea cadavrelor e un lux dintre cele mai periculoase. E împrăștierea pământului în aer, o paradare neescuzabilă.

Francmasonii să sforțează zădarnic, căci sf. scriptură esprimă adevărul cel mai limpede, când zice omului: pământ ești și în pământ te vei întoarce. De ne vom schimbà în aer, pământul rămâne fără oameni, devine un deșert fără rost.

Prin urmare nu numai poesie, ci și știință naturală conține gândirea, că după moarte din inima mea vor răsări spice de grâu, cari vor fi secerate de nepoți și nu voi fi în neplăcuta situațiune, să mă iea drept soḍă bicarbonică.

Ch. V.

Tinărul doctor.

Tinărul Emanuil Pahone, când pentru primadată și-a pus titlul *dr. medicinae* înaintea numelui, gândeà, că toată lumea e a lui. Se plimbà oare întregi de-alungul odăii cu pași gravi, cu mânile la spate, cu capul în pământ, iar când îl ridicà așa se uità de mănios la părețele din fund, că de ce îi stă în cale de nu poate vedeà până în nemărginita zare.

Visà ziua întreagă: că va face un sanator, din care vor eși bolnavii tot sărind Se gândi apoi, că ar fi mai bine să se așeze la un oraș mare, să-i rostească numele toată suflarea, dela un colț de țară până la celalalt; să vină toți, câți își văd moartea cu ochii, să vină la el și să se vindece. Ba gândeà chiar să se așeze în vre-o parte a Românici, să se jertfească cât trăește, pentru a crește dincolo o generație de oameni sănătoși și viguroși.

Îl puse însă pe gânduri câteva șire sosite de acasă, dintr'un sătuleț dela poalele munților, în care mamăsa văduvă îi scrie, să vină acasă cât mai curând, că năcazurile sunt multe și ea nu mai poate răzbi cu cheltuelile, câte le are cu el.

Când ceti scrisoarea aceasta, îi veni în minte multele datorii, câte le are.

Parecă auzià, că bate cineva la ușă și în fantazia lui vedeà, pe croitor, pe păpucar, făgădar, barbier și alți mulți, pe cari nici nu-i mai ține în minte, și cu atât mai puțin sumele, cu care e dator. Și pentru a-i mulțumi pe toți aceștia, lui abea i-a mai rămas o rată de o sută cor. din stipendiu.

El însă le-a spus, că așteaptă sute de acasă și va plăti, deci vedeà înainte cum vor tăbărî asupra lui, când vor auzi, că i-au venit bani.

Își luă repede căputul pe sine și să coborî la poartă. Nu merse doi pași și vede epistolerul. Se duce repede la el.

— Dle, în zilele acestea trebue, că-mi sosește și ultima rată din stipendiu, te rog nu-mi aduce acasă banii. ci dă-mi numai de știre, că vin eu după ei.

Epistolerul făcù uumai cu capul și trecu înainte.

La o săptămână a plecat către casă. Că ce au făcut creditorii după ce a plecat el, nu a mai putut află.

— — — — — — — — — —

— Dragul mamii, i-a zis acasă mamă-sa, nu umblà tu cu planuri așa mari, ci vezi, să-ți capeți un post de medic, ca să poți trăi. Așa sunteți voiu tinerii. umblați cu capul tot pe sus și îndată ce aveți o para îi faceți cap pe toate nimicurile. Dacă erà și tatăl tău așa și nu venià în parochia aceasta, ci așteptà să fie deuna protopop, eu nu aveam cu ce te țineà la școală nici așa.

Tinărul doctor auzià însă numai pe jumătate vorbele acestea. Ținând în mâni o foaie cetea și răsceteà un post de medic undeva la un sat, ce aveà — gară. Salar 1200 cor., bani de cuartir 200 cor., pausal 120 cor., fiecare vizită 1 coroană, noaptea duplu etc.

Erà un cerc înființat de nou, căruia îi aparțineau 40 comune tot românești.

Doctorul nostru calculà mereu.

— Vizita o coroană! Să am pe zi, se zicem numai șasă morboși, la lună fac 180 cor. Alte vizite extraordinari, răniri, pentru cari nu sunt taxe hotărâte, ci să lasă la bunăchibzuiala doctorului, încă vre-o 100 cor. lunar, vizitele din cerc trebue să aducă cel puțin 180 cor. Se mai zicem, ca fiind cercul curat românesc e natural, că fiecare comună să-și aibă boierul său ungur, care plătește altcum. După 10 ani mă pot stabili la orice oraș, până îmi adun o sumuliță frumușică și voiu începe după aceea opera cea mare, prin care să-mi fac un renume respectabil.

Ș'a trimes imediat concursul.

Nici, că s'a mai interesat de reușită. Țineà de așa ceva natural, ca să fie ales, că documente ca ale lui nu puteà se aibă altul. A trecut toate examenele cu distincție, iară despre praxa, ce a făcut-o în clinică și în spitale, aveà atestate splendide.

La câteva săptămâni un cursor special îl așteaptă cu o telegramă:

Cetește:

Ales cu unanimitate și mare însuflețire.

Gratulez! *Notariul comunal.*

Incă în sara aceea își paehetase tot, hainele, cărțile, cele mai de lipsă instrumente medicale și pleacă.

La gară îl așteaptă notarul comunal. Erà un om nici bătrân, dar nici tinăr, cu o față rumenă, sănătoasă, cu niște mustețe mari, bineordinate și cam roșietice. îl primește afabil și zimbitor.

— Ce tare mă bucur dle doctor, ce bine, că te-a adus Dumnezeu. Am cea mai bună nădejde, că te vei aflà bine la noi. Voiu și face tot posibilul ca să te afli bine. Până îți vei aflà un cuartir corespunzetor, te poftesc la mine. Sunt neînsurat și eu.

Pahone mulțămește de atențiune, de telegramă, de sprijin, de toate.

Nu e de ce iubite doctore, zise acum mai confidential notarul, îl prinde pe Pahone de braț și îl duce într'o căruță, ce stà singură afară de gară și așteptà.

Oamenii ce erau adunați pe acolo se plecau și mai tare înaintea notarului, văzându-l de braț cu noul doctor.

— Vă mulțămesc de notar și de sprijinul la alegere. N'am avut pe nime cunoscut și nu am îndrăznit să vă rog necunoscându-vă, dar m'au recomandat îndestul sper documentele.

— Nu le-am văzut, că le-a uitat dl solgăbirău acasă, dar îndată ce ai fost candidat te-am aclamat fără nici o contrazicere.

— Și câți concurenți au fost?

— Numai Dta ai fost, dar să fie fost o sută și nu puteà să reesc altul peste Dumneata.

Lui Pahone îi cădeau bine cuvintele acestea și se bucurà înainte, că ce sprijin și prieten va aveà el în toate împrejurările în notarul.

— Și cercul ce zici oare bun e? Înțăleg, că oare poate să trăiască din venitele lui un domn?

— Cercul e de nou înființat. S'a făcut aceasta anume, pentru ca să-l poată cutreerà cel puțin într'o lună odată medicul. Că sunt sate, cari n-au văzut medic, de când a făcut Dzeu lumea.

— A și publicat dl solgăbirău, zise într'un târziu notarul, în toate comunele, că s'a înființat un nou cerc medical și că e doctor nou. Toate satele vorbesc acum despre noul doctor venit dela împărăție.

Doctorul nostru se gândi iarăși pe o clipă la chemarea lui sublimă, la satele înapoiate, la diftirie, la bubat, la șcarlatină și altele, cari numai secerà copii cu zecile; îi vin în minte babele tămăduitoare și pareeă creștea în haine, când se gândeà cum va spulberà toată superstiția și cum va griji de sănătatea românilor.

— Drumurile numai vor fi cam rele întrerupse liniștea notarul, când văzù păpucii de lac, sclipicioși al tinărului doctor. Avem puțină piatră, foarte puțină și când ploauă cu greu putem eși din casă, necum din sat. Pentru aceea mi-am și cumpărat cismele acestea tari, căci păpucii de lac nu țin aici mai mult de două zile.

Doctorul se înroși puțin. Pentru un notar se potrivesc in sfârșit și cismele, să gândi el și nu se puteà închipui umblând în cisme de piele de cal.

— Iar cât e pentru salar să nu ai teamă, că s'a dat un strict ordin, ca să se încasseze regulat și să se plătească regulat. Numai că nu prea au banii mojicii aceștia și chiar și eu trebue să aștept cu anii până când pot pune mâna pe salar. Ce bine, că avem și venite laterali, pe cari trebue să le plătească îndată, că dacă nu, ar trebui să luăm lumea în cap.

— Ș'apoi dle doctor ești tinăr, neexpert, îmi permit să-ți dau un sfat; cu mojicii aceștia tracteză scurt și până nu-ți pun banul pe masă nici în curte să nu-i suferi. Svârle-i pe ușă grămadă.

Și trasă o strajnică înjurătură.

Își eșise din ogașie. Se credeà în cancelaria comunală între capetele plecate și priviri viclene, cari erau dedate la tratamentul aeesta.

De bunăseamă, că tinărul nostru erà departe de a se și puteà închipui într'o situațiune de soiul acesta. Se cutremurà la cuvintele aspre ale notarului și îi păreà bine, că au ajuns acasă, ca să nu aibă ocaziune notarul a continuà în felul acesta.

De abia la o săptămână își afiase cuartir. Casa, ce e drept nu erà podită, dar dupăce i-o văruisc și își căpătă un pat provizor și un divan dela notarul, erà destul de frumoasă.

De mâncat mânca la notariul, care îi și dase din cassa comunală 100 cor. ca să aibă la început bani de cheltuială, că ceialalți va mai trece, până îi va putea scoate de prin sat.

Vizite avea puține. Oamenii încă nu știau prețui pe doctorul și mai bucuros umblau sate dearândul, colindând pe la toate babele, despre cari știau, că au făcut cutare și cutare minune.

— Is tare proști. Vezi frate doctore în toate satele li-s,a publicat, că dacă sunt bolnavi să meargă la medicul, că, dacă sunt săraci nu trebue să plătească nimic și totuș îs tot la babe. Proști de strigă.

Iar îl prinse mănia.

— Și ți-am tot zis, care îți vine în casă să pună banii jos, dacă n'are aruncă-l afară. Nu te uita în gura lor, că se tot vaieră, că n'au ce mânca, dar îs hoți cu toții și tălhari.

Pahone începu pe încetul a înțelege pe notariul. E de aproape două săptămâni aici și încă nu a văzut nici o para

frântă. Care cum vine bagă receptul la sărpar și pleacă pe aici încolo mulțumind.

I-a fost tot rușine să ceară și mai avea și din suta aceea de coroane, pe care o ridicase dela cassa comunală, dar simțea el că mult n'o să mai meargă așa, că trăi nu poate din bogdaproste.

Se hotări a curma modul acesta de a veni la medicul.

Pe cel dintâi îl opri și zise aproape răstit.

— Mă, doctorului să-i plătești, că nu nu sunt sluga voastră.

Acela se uită lung, apoi scoase deabia trei pițule, le numără încet și se uită și la număr să nu se înșele.

— Dle atâță am, mai mult nu pot.

Pahone nu zise nimic. Ii făcu semn să meargă. Când acela închise ușa după sine, Pahone se așeză pe divan și îi venea aproape să plângă.

— Ce mizerie, ce dejosire! Se vindec omul pentru cele trei pițule. Și cât de amărît și de sărac se părea!

Avea să meargă în cerc.

Inainte îi spuse notariul, că unde să ramână peste noapte. Deabia căpătă doi cai și o căruță rea. Dimineața plecă într'un boncănit de clopot de fier. Din depărtare se părea că umblă cu păcură. Nu erà groapă în drum peste care să nu sară tiriboanța, că nici căruță nu i-se putea zice, și bietul doctor sărea pe scândura dindărăpt jucând.

Îi erà rușine. I-se părea, că toți drumarii întreabă:

— Nu cumva e acela Dr. Emanuil Pahone, care a făcut toate examenele cu distincție și umblă cu păpuci de lac?

Ajunse în prima comună.

Merse la primariul, unde erà și cancelaria. Soția primarului erà bolnavă, suferea de durere de cap de nouă ani de zile.

Pahone o cercetă cu deamăruntul apoi îi prescrise o dictă și îi dase un recept, pe care îl primi și primariul și primărița cu mari mulțumite.

De mulțumite de acestea erà acum Pahone sătul până în grumaz. Să și hotări. că în prima comună să le curme.

Ajunse într'o comună departe. Intră la primariu, erà curtea plină. Copii, femei, bătrâni. schilavi și tot soiul de bolnavi, așteptau uitându-se mereu cătră hulă, pe unde avea să sosească noul doctor trimis de împărăție, ca să-i lecuiască. Veniră oameni și sănătoși, ca să se apere contra eventualelor boale ce pot să vină, mai ales în contra aprinderii de plumâni, care o poate căpăta ușor omul dintr'o singură răceală.

Erau îmbrăcați toți de sărbătoare.

— Aha, gândi doctorul când îi văzu pe toți, aici mă îmbrac odată de bani.

Porunci să vină pe rând. Mai prinse și el curaj.

Veni unul mai bătrân. Avea slăbire de picioare, adecă o boală pe care o are omul de bătrânețe. Îl caută conștiențios doctorul nostru, îl bate în spate și în piept și îi scrie receptul.

— Mulțam zice bătrânul și vâri receptul la șerpar, apoi plecă cătră ușă.

— Ho măi bade, adă coroana.

— Ce coronă?

— Pentru recept.

— Pentru hârtia aceasta?

— D'apoi pentru ce? Eu nu sunt sluga voastră.

— Nouă ne-au spus dnul notar, că Dta ești dela împărăție și ne vindeci de pomeană.

— Mergeți apoi la notariul să vă vindece de pomeană el.

— Apoi n'ați hârtia!

Ieși în curte. Doctorul auzi încă cum zicea.

— Oameni buni, care aveți coroană să mergeți înlăuntru ceialalți vedeți-vă de drum, că de pomeană nu vindecă pe nime.

În trei minute nime n'a mai rămas în curte.

Se călcau pe picioare care să iasă mai iute.

— — — — — — — —

Peste șasă luni sermanul doctor scria mamei sale.

„Mamă dragă"! Vin acasă, că mai bine stau la tine și am de toate câte îmi trebue, decât să stau aici ca vai de mine. Oamenii sunt săraci lipiți, n'au bani, salariul nu mi-l pot scoate, nu mă mai bag în datorii".

Își uitase de iluziile lui de demult, de sanatoriu, de orașe mari, de renume.

T.

Cântece.

— *In spiritul oriental.* —

Ascultă! — e glasul iubitului meu:
El vine sărind preste munți și colini,
Ca puiul de cerb, fugind prin grădini —
El vine și cântă mereu!

Și iată-l în dosul înaltului zid,
In cale-i cu pripă ferești se deschid,
Toți vor să privească la mirele meu;
El vine și cântă mereu:
Cu dor cercetează prin desele gratii
Și caută chipu-așteptatii..,

Atunci a grăit și mi-a zis:
Trezește-te floare din vis,
Tresește-te nu mai visa —
Mireasa și priettna mea!

Corneliu Moldovanu.

Una-alta.

In adausul de Dumineca al unui mare jurnal din Pesta, care tractează de regulă chestiuni pentru femei, un conferențiar să plângea în zilele trecute cât de impaciente sunt damele din orașe mari cu ocaziunea celor mai interesante serate științifice. El cerea ca să se pună și în salele de conferență afișuri, ca „Doamnele sunt rugate a nu conturba conferența prin șoapte și râsete", întocmai după cum să afișează astăzi în teatre „Doamnele sunt rugate a-și depune pălăriile" sau dupăcum să afișează în unele vagoane „Fumatul este oprit."

Observația aceasta deși nu e măgulitoare pentru damele din Pesta, totuși este fără îndoială adevărată. In aceiași vreme trebue să recunoaștem ca și impacienta damelor de oraș mare. încă e scusabiiă. Ele au ocaziune de-a privi zilnic piesele teatrale cele mai bune și celea mai nouă, de-a cunoaște pe toți artiști și artistele celebre, cari să opresc acolo pe câteva zile.

Ele pot azista zilnic la desbaterile din cameră și la pertractarea proceselor celor mai senzaționale, pe cari noi le cunoaștem numai din jurnale. In intrunirile lor pretinești convin adeseori cu persoane cari au rol conducător în literatură și în artă. Iată pentruce ele au prilejul de a-și însuși o cultură mai înaltă decât a noastră, și iată pentruce ele vorbesc cu un zimbet batjocuritor despre damele din provință.

Înțelegem deci că aceste doamne cari sunt mai culte, sau cel puțin își închipuesc că sunt mai culte decât noi, se plictisesc cu ocazianea seratelor literare. Ele or asculta vreo 5—6 minute în tăcere pe conferențiari după aceia văzând că acestia tractează numai despre lucruri săci științifice, fără ca să spună ceva extraordinar, vor începe a povesti la început mai încet, apoi din ce în ce mai tare, în loc de-a asculta cuvintele lui, se vor distra mult mai bine critizând toaleta cutării prietină sau pălăria imensă a cutărei dame necunoscute.

Își împărtășesc reciproc ce au pregătit de cină, eventual receta unei prăgituri mai noue. Una să plânge că conferențiarul nu mai termină odată, alta își întreabă prietina la ce croitoreasă și-a comandat costumul!

Și bietul conferențiar vorbește numai pereților, în vreme ce glasul lui abia de mai poate răsbate asupra galăgiei generale.

Azi e săptămâna când am cetit tânguirea acestui conferențiar, m'am gândit mult despre ce să vorbesc ca să nu ajung și eu la soartea lui. In aceiași vreme, mă mângâiam gândindu-mă că damele noastre sunt un public neasămănat mai recunoscător decât damele din Capitală.

Doamnele noastre nu au atâtea prilejuri de a-să distra zilnic, nici nu au pretenții de a vedeà zilnic lucruri senzaționale.

In liniștita noastră viața de provință e adevărată plăcere, că putem să ne întrunim din când în când într'un cerc mai restrâns prietinesc, spre a ne distra o oară sau două. Iată pentruce sperez că disertația mea ori cât de modestă ar fi, va fi mai bine ascultată aici, decât cum ar fi ascultată o disertație ori cât de savantă în capitală.

Conferențiarii din provința sunt într-o situație neasămănat mai puțin favorabilă decât cei din capitale. Numele conferențiarilor de aicea abia de să publica cu o zi înainte în jurnalul local. Numele celor alalți însă, figurează deja cu săptămâni înainte în toate jurnalele și pe toate placatele dela colțurile străzilor. Cu toate aceste seratele din provință sunt în proporție neasămănat mai bine cercetate, decât cele din capitale. Cel puțin aici la noi în Blaj, dovadă că reclama e o minciună și că nu are nici pe departe efectul ce s'ar presupune.

Venind vorba despre reclame îmi vine în minte că nu poți lua în mână un jurnal fără ca să nu dai cu ochii de obișnuitele reclame. Adeseori cetești ceva cu multă atențiune când iată o întrerupere de câte un reclam „Csillag Anna" cea cu părul până la călcâe, care îți atrage atențiunea asupra unei anumite alifii care ajută negreșit la creșterea părului. Chiar în jurnalele din România încă a pătruns „Anna Csillag" cea cu părul extraordinar de bogat. Nu am întrebuințat nici când această alifie dar sunt curioasă că dintre cele cari au folosit-o, câte să vor fi ales cu un păr mai bogat ca cel de mai înainte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cu toate aceste reclama apare regulat în toate jurnalele. Căci lumea de astăzi e obicinuită să facă multă vorbă şi să audă multe laude până să se încreadă în ceva marfă. Fără îndoială, pe noi damele ne interesează mai mult reclamele de modă. E de ajuns ca un lucru să fie modern sau la modă pentrucă să aibă cea mai mare trecere.

În anul acesta sunt moderne pălăriile mari cât o rotilă, la anul vor fi poate pălăriile mici cât un degetar, (cum a fost în anul trecut) şi tot aşa să întoarce roata, pănăce ne pomenim că după douăzăci—treizăci de ani, sau poate şi mai curând, iarăşi devin moderne pălăriile şi costumele în cari au umblat *bunicile noastre*.

Cine stârneşte moda? Cine o schimbă aşa numai după bunul lui gust? Cine e puterea aceea mare, care dictează întregei lumi femeeşti ca astfel să se îmbrace şi nu altfel? Şi cum de nu se ridică nici o tânguire în potrivă acestui glas poruncitor, căruia i-se supune toată lumea cu umilinţă?

Nu ştiu, şi ce e mai interesant, nu-şi bate nimeni capul să afle acest lucru.

Totuşi bănuim că rolul principal îl au *aici marii fabricanţi* şi croitori dela Paris sau din alte oraşe mari cari fac totul pentruca articlii lor să fie puşi în circulaţie Spre acest scop ei întrebuinţează apoi reclame.

Se spune că cele mai bune reclame ar fi chiar reclamele vii. Fabricanţii cei mari ar fi adecă în legătură cu câteva femei din societatea înaltă, cărora le liferează cu totul gratuit, articlii cei mai noi. Doamnele acestea, de obiceiu tinere şi frumoase, sunt obligate în schimb, să se plimbe cu noua toaletă, câteva oare la zi pe bulevardele cele mai aglomerate.

Lumea trece pe lângă e'e şi femeile observă numai decât schimbarea toaletei lor. Şi nu trec două trei zile, când iată că toată lumea e îmbrăcată la fel: moda e gata!

Din oraşe mari moda să propagă apoi mai departe prin jurnalele de modă şi prin reclame Te pomeneşti cu preiscuranturi şi cu mustre de cine ştie unde, încât te miri deunde ţi-au putut afla adresa. Jurnale din America spun că acolo moda a ajuns la culme. O fată tânără milionară, ne mai ştiind ce modă să porte ca să fie mai estra vagantă, şi-a făcut o rochie din ceva muslin subţire pe care apoi a lipit tot felul de mărci din toate străinătăţile. Mărcile au fost imitate şi cusute cu fire de aur.

Te apropii cu trenul de un oraş mare, deja înainte cu 2—3 kilometri afişuri uriaşe îţi atrag privirea. Le cetesti, fără să vrei, trenul trece înainte, şi te miri. că la ce bun au expus reclamele aceste, când lumea şi aşa nu le dă atenţiune? Dar dai a doaua oară cu ochii de ele pe columna de placate apoi cetesti în ceva jurnal. Şi atunci te opreşti: „Crema-Diana“ sau „Crema-Margareta“ unde am mai cetit eu de asta, căci îmi vine aşa de cunoscut numele?

Cât de adeseori te păcălesti. cetind câte un reclam. care la început ţi se pare că e ceva foileton frumos. E vorba de cutare fată săracă şi nenorocită, care nu e nici frumoasă şi nici din ceva familie mai de seamă. Avea mai ales un ten urât. Şi iată că biata copilă ajunge chiar la disperare, văzându-se aşa de singură şi de părăsită — când de odată apare un înger mântuitor, — în forma unei femei bătrâne, car îi şopteşte o taină. Copila zimbeşte — şi iată că în scurt se face ca prin minune din ce în ce mai frumoasă, lumea începe să o bage în seamă şi în curând ea se mărită după cutare partie de mâna întâi. Prietenele ei o tot întreabau să le spună şi lor taina, care i-a dăruit frumseţa, dar ea nu vrea să le destăinuiască *nimic*, ci *numai după moartea* ei au aflat un plic sigilat, în care spunea că datoreşte întreagă fericirea ei — Cremei Diana.... Arunci jurnarul la o parte cu indignare, dar reclamul şi-a ajuns scopul, căci numele îţi rămâne ţintuit în minte.

Un reclam bine reuşit, trebue să recunoaştem a fost acela al unui jurnal din Paris despre care am cetit în jurnalele din săptămâna trecută. Acest jurnal anunţeas că va da două mii de franci aceluia care va recunoşte pe colaboratoriul său. Cunoscuţii personali ai colaboratorului au fost eschişi dela concurs.

In fiecare dimineaţă, jurnalul scriea apriat stradele pe cari le va percurge colaboratorul, care avea dreptul să-şi pună barbă sau mustete false, schimbându-şi şi îmbrăcămintea în fie care zi. Trei sau patru zile a fost o îmbulzală ne mai pomenită pe stradele unde avea să treacă colaboratorul, care era dator să dea numai decât cele două mii de franci aceluia care-l va întimpina cu întrebarea „Dta eşti colaboratorul dela jurnalul cutare?

Patru zile colaboratorul a reuşit să se strecore necunoscut, făcând în acelaşi vreme o reclamă atât de mare jurnalului, în cât tranvaiele nu puteau circula pe stradele prin cari trecea el. A patra zi însă întrând într-o prăvălie a fost recunoscut de o calfă care l'a întrebat „Dta esti colaboratorul dela?...“

El a luat-o numai decât la fugă, dar calfa a sărit în urma lui şi văzând că nu-l poate ajunge a început a strigă: „Prinde-ţi hoţul.“

Colaboratorul a fost prins de trecători şi era cât pe aci să mânce şi o bătaie bună dacă în vremea aceea nu sosea calfa spunând cine e. Colaboratorul a plătit calfei cele două mii de franci. dar jurnalul a câştigat în schimb 10 mii de franci în cetitori.

Interesante sunt reclamele cu Napoleon. Il vezi desemnat cu frunte încruntată gândindu-se adânc. Un paj de al lui îl întreabă cu smerenie „La ce te cugeţi Majestate?“ Şi ştiţi ce răspunde Napoleon? „Mă gândesc că totuşi cele mai bune sămânţe sunt cele dela Mautner.“

Patria adevărată a reclamelor este America, şi rămâi mirat de isteţimea cu care se fac acolo reclamele.

Unul din cel mai neplăcut, dar în aceeaşi vreme şi cel mai sigur reclam, e o depeşe care ţi-se inmanuiază noaptea. Când bărbatul doarme mai bine se pomeneşte că sună cineva. I-se predă o depeşe Să ridică somnoros şi spăriat totodată, desface depeşa cu teamă, cugetându-se la ceva nenorocire neaşteptată. Şi ceteşte „Cele mai bune ghete se află la fabrica cutare.“ Isheşte depeşa înfuriat, şi abia poate să adoarmă într'un târziu. In cealaltă zi va spune însă prietinilor prin ce păcăleala a trecut, şi acestia încă vor spune mai departe Fabricantul şi-a ajuns scopul şi reclama s'a făcut. In reclame lucrurile să spun totdeauna mărite şi înfrumsetate şi publicul se îmbată de aceste minciuni. Când judeci serios, zimbeşti de isteţimea, cu care lumea de azi se întrece în reclame. Ştie oricine că lucrul e mărit şi falşificat dar totuşi dela o vreme te obişnuesti cu el!

In lumea aceasta a reclamelor trebue să ne deschidem bine ochii şi să nu credem nici jumătate din ce ni-se spune.

Reclamul e o exagerare pentru lumea naivă. Cei înţelepţi vor crede numai pe jumătate spusele lor, sau nu le vor crede de loc.

Leontina Ciura.

Cântece.

— In spiritul oriental. —

Arată-te, arată-te frumoasa mea
Şi vino 'n mângăerea dimineţii, —
Căci soarele de-o răsări pe cer,
O să te-abată iar din calea ta
Ca să-ţi răvnească taina frumuseţii...

Arată-te mireasa mea şi vino,
Căci am culeş toţi spinii din cărare
Iar crengile-aplecate le-am tăiat,
Ca frunzele. măcar din fluturare
Să nu-ţi atingă părul aromat!

O scoală-te iubita mea şi vin,
Căci iarna a trecut, — azi e sănin, —
Şi ploile s'au dus — târziu şi reci,
Şi flori au răsărit lângă poteci...

Sub soare cald râd pomii înfloriţi,
Prin crâng şi lunci părechi de fericiţi
Străbat la pas umbroasele cărări
S'asculte-a turturelelor cântări.

O tu — cea mai frumoasă din cetate
Grăbeşte-te şi vino 'n aşteptate,
Căci dimineaţa-i limpede — albastră.
Şi ciocârlia cântă 'n ţearna noastră!

Smochinii înfloriţi, cu a lor parfum.
Vestesc pe toţi că-i primăvar' acum,
Iar mirosul de rodiu altuit
Ne 'ndeamnă la visări şi la iubit.

O scoală-te şi nu mai aştepta,
Tu păsărică, porumbiţa mea —
Ce stai ascunsă 'n crăpături de stânci
Şi 'n scorbora prăpastiei adânci...

Ci lasă-mă privind să te ascult,
Cu braţul de mijloc să te cuprind,
Prin pajişti să te alung şi să te prind,
Stringându-te la pieptu-mi tot mai mult!..

Corneliu Moldovanu.

Mărioara.

Acasă îi ziceau Mărie, dar baronesa cea tinără, căreia îi scria de cât-va timp o numia Mărioara; căci Mărie ori Marie e un nume prea comun pentru o fată ce serveşte la o baronesă.

Azi dimineaţă, când baronul şi baronesa luau dejunul pe terasa castelului, vorbiau despre Mărioara. Baronul îşi răsfoia gazeta. Baronesa îi zice: »Ce faci bărbate, azi nu este gazetă, doar ieri a fost sărbătoare.«

»Cum, chiar eri?«

»Da zău, Înălţarea Domnului! Aceasta o ştiu eu şi fără să fi căutat în călindar. Mărioara firesţe a trebuit să meargă în bi-

serica sa, și iarăși a venit numai la 8 oare acasă.«

»Pe când tu durmiai bine.«

»Mai bine ar fi făcut și ea să doarmă.

»De aceea a avut ea sărbătoare, pe când noi avem tot numai zile de lucru, cât ține anul.«

»Ah estravagențele acestea! Eu vreau să-ți spun, că am de gând să-i dau drumul«.

»Oho! Rentru ce, de e permis să întreb?

»Pentru ce? Eu n-o pot vedeà pe lângă mine, mi-e așa de uricioasă și plictisitoare.«

»Uricioasă și plictisitoare?« zise baronul rizând. »Plictiseala e un prilej al celor bogați.«

»Poftim și filozofează numai iarăși! Eu scriu încă astăzi după alta.«

»Dacă tu nu vreai să ai pe Mărioara în jurul tău, — zise baronul, — atunci lasă-o să servească lui Francisc. Copilului îi place, și e mult mai îndestulit, decând e cu ea.«

»Se va obicinui el și cu alta.«

Baronul era să-i facă doamnei imputări serioase, dar privirea ei rece și provocătoare l'a desarmat. »Fă ce vrei eu nu voiu arunca uleiu în foc, ție îți va părea rău«. Și cu aceasta se scoală de pe scaun, și vrea să plece. Dar într'acea nimerește economul: un bărbat tinăr, cu esterior plăcut, ce arăta sănătate și traiu solid. El era o rudă mai depărtată a baronesei, carea se trăgea dintr-o familie burgheză, el se bucura într'o măsură mare de încrederea stăpânului său.

Baronul îl întimpină: »Iar avem schimbare de servitori. E vorba să meargă Mărioara. Domnia ta îmi ești mărturie, Domnule econom, că eu am fost hotărât contra acestui lucru!«

Baronesa, conștie de frumseța ei cuceritoare, face pe bolnava: »Natural, accea nu impoartă, că eu nu o mai pot suferi. Doar ea e numai servitoarea mea de casă, carea trebue să o am lângă mine de dimineața până scara.«

Baronul îi netezește obrazul și-i zice: »Acum mă duc să văd de Francisc. Lucrurile noastre le vom isprăvi noi mai târziu«. Întinde mâna economului său, și părăsește terasa.

Economul a trebuit să mai rămână »Domnia Ta mi-ai putea isprăvi lucrul« zice baroneasa, »scrie la biroul de servitori, să-mi trimită o persoană cvalificată, ori mai bine două. dar numai decât.«

»În 14 zile?«

»Ce în 14 zile! Doar nu ne vom mai ținea și de formalitatea aceasta, carea numai supărare ne aduce! Celea 14 zile le vom plăti.«

»Da, însă, iertați-mi doamnă baroneasă că îmi iau voie să vă observ, pe mine mă doare de Mărioara.« Tinărul econom după priceperea lui începu a apăra cauza fetei. Laudà diligința, alipirea ei față de stăpâna sa, modestia, purtarea ei cea corectă. A vorbit poate ceva mai cald de cum aveà de gând, căci baronesa îi observă.

»Ei, vezi« zice baronesa rizând, »vezi ce poate o larfă frumoasă!« »Dar acum zise ea ispitindu-l« »nu-mi mai contrazice iubite vere, căci chiar acum mă îngrijesc și de D-ta.«

Baroneasa nu-i zicea economului de zece ori într-un an »vere«, dar când îi zicea știa el, că dânsa are ceva gând bun. Era deci curios.

»Așa dar mâne va sosi la noi un oaspe, pe care dându-mi-se prilej, ți-i voiu recomandà. Gâci cine e?«

Economul dădu din umeri.

»E Clotilda, prietina mea din institut. Eu ți-am zis odată, că aceasta ar fi potrivită pentru D-ta! Doamne sfinte! Domnia Ta trebue să te căsătorești. Nu mi-ai spus chiar D-ta, că așa e de plictisitoare viața aici iarna? Ori ca să nu mai lungim vorba, monotoană. D-ta trebue să te socotești bine. Nu-ți poți lua o țărancă, ori o servitoare, și de altele nu sunt aici. Uită-te numai bine la Clotilda.«

„O cunosc din anul trecut.«

»Uită-te numai mai bine!

»Ea e foarte frumoasă și foarte cu spirit . . și apoi, d-ta știi. că ea e fata unui comerciant renumit.«

Economul nu zise nimic.

»Deci uită-te numai la ea, să o cunoști cât să poate de bine! Vom face o partie de călătorie la țară, celealalte urmează de sine. Numai să nu fii încăpăținat!«

Baronesa se scoală și întinde economului să-i sărute mâna ce strălucea de diamante și cu aceasta îl dimisă.

Din căsătoria sa cea dintâiu baronul avea doi copii: o fată, ce era în institut, și un copil de 11 ani, la nașterea căruia muri mama. Copilul era o biată de schidoală, ghibos, și suferea de reumatism articular în măsură mare. Cea mai mare parte a anului o petrecea în pat, aproape tot timpul în chilie; fața lui era ca de ceară, din ea apăreau ochii scânteitori. Copilul era foarte inteligent. Avea un învățător privat, și era lăsat în grija unei fete, carea de comun nu petrecea multă vreme la el, și nu-i arătà mlultă dragoste. Mamei sale vitrege »îi cădea așa de greu să-l vadă«, o vizită la el era o mare jertfă, la carea numai cu greu să putea rezolvà. Și tatăl venia rar, lui îi căderà într'adevăr greu, să-și vadă copilul cum sufere, și să nu-i poată ajuta nimica; cei mai vestiți medici au încercat vindecarea acestui copil, dar fără succes. Pe lângă acestea copilul să irita iute. De multe ori erumpea în plânsete și tânguiri fără să știe cineva, că de ce. Învățătorul îi era uricios, servitoarea scârboasă. »Afară, afară« striga el înfuriat, când nu vreau să-l scoată afară în vre-o zi ploioasă ori în zori de zi. Numai de când îl grijà Mărioara, a început a se liniști din ce în ce mai mult. Isbucnirile împaciinții au devenit mai rare. se putea observà pe încetul o anumită liniște și ascultare. Tatăl îl cerceta mai adese ori, aproape în fiecare săptămână de vreo câteva ori.

Astăzi supărat și posomorît cum era simția lipsa să mai vadă de copilul său. El voia să se convingă, cum îi va cădea copilului dimiterea Mărioarei, mai ales că cunoștea predilecția copilului față de ea.

Copilul nu se așteptase la vizita tatălui său, de aceea s-a bucurat mult când l-a văzut, o spuneau ochii.

»Tu iar ești în pat, și așa zi frumoasă e azi! Ce mai faci?«

»Bine tată dragă, bine!«

»Ai durmit bine!

Copilul întârzie cu răspunsul.

»N-ai durmit bine? Ai avut fierbințeli? spune dragă! Las să văd!«

Tatăl pipăe pulsul. »Nu e nimic« zice copilul, și-și smulge mânuța, ca să ducă la buze mâna tatălui său.

»Tu ești așa de bun tată, de vii la mine".

»Eu vin așa de bucuros, mai ales când tu ești atât de pacient . . . Căci ce putem noi face altceva decât să sperăm.«

»Tată eu nu sperez nimic. Medicii nu-mi pot ajutà. Dar știi tu tată dragă, Mărioara îmi zice totdeauna, că nu ține asta mult!«

Baronul nu pricepea. »Nu ține mult.« Doamne, să-și piardă el copilul, la care se uită cu atâta îndoiosare, pe care îl iubia mai mult, decât ar putea spune . . . . . și aceasta i-o spune copilului Mărioara.

»Mărioara e proastă și n-are inimă. ca să poată zice așa ceva!«

»Ba nu tată dragă. nu, ea prinde altfel lucrul! știi tu tată, întreagă viața nu ține mult, nici 80 ani nu e mult.

Baronul suridea. »Ei, cu 80 de ani suntem îndestuliți.«

»Nu, nici aceasta nu-i mult. Nu e așa tată, că de voiu cere dela tine 80 coroane, mi le dai îndată.«

»Bucuros copile, să știu numai că pentruce.«

»Uite tată, pentru că aceasta e puțin în proporție cu averea ta. Dar 80 de ani în comparație cu vecinicia. aceasta e cu mult mai putin, e chiar nimica.«

»Ah, așa crezi tu?«

»Da, și chiar să sufer 80 de ani pentru o vecinicie, o vecinicie plină de bucurie«.

»Aceasta ți-o spune Mărioara? . . Da, aceasta e o mângăiere pentru tine.«

»Eu mi-am propus tată, să nu mă mai plâng deși de multe ori mă doare așa de tare!«

Ochii copilului se împăinginirà.

Tatăl îl sărută. Ce frumos era! Capul ochii, gura îi aduceau aminte de mama lui cea bună, moartă așa de timpuriu.

Așa e dragul tatii, e drept ce spui, trebue ca după atâtea suferințe, tu să afli fericire și bucurie!«

»Da tată! La aceasta mĕ gândesc adese. Eu și doresc fericire, — și cine nu dorește să fie fericit?«

»De sigur copilul tatii, aceasta e una dintre învățăturile, pe cari le-au admis toți filozofii: Tot ce facem țintește — cu voie ori fără voie — la fericirea noastră, oamenii nici nu pot face altfel, ei trebuie să-și voiască fericirea.«

»Da și nu o găsesc toți aici« . .

»Nu toți? O copile, întradevăr numai puțini, numai foarte puțini, se pot numi fericiți. Și cel mai fericit nu-și sdrobește capul cu stabilitatea fericirii sale . . . Tu știi cine a fost Goethe, cel mai mare poet german?«

»Da știu, acela care a scris poezia: Über allen Wipfeln ist Ruh' (peste toate vârfurile e pace).«

»Așa e. Ei bine, Goethe a fost în toate privințele unul din cei mai fericiți oameni, cari au trăit vr'odată, și cari au înțeles cum să guste viața. Și Goethe a zis la bătrânețe: N-am avut 36 de oare în vieață, cari să le fi trăit în tihnă. Aceasta încă te poate mângâia cât de cât.«

»Mângâiă? Dar când toți oamenii suter, aceasta e și mai rău!

»Într-un anumit sens. Dar suferința se pare a fi o lege naturală.«

»Nu,« zise copilul după ce s-a gândit puțin. »Dacă eu am vrut ceva dela tine — tu mi-ai dat totdeauna; bunul Dumnezeu încă e tatăl nostru.»

»Dar uită copile«.

»Nu, așteaptă! Dacă oamenii nu pot fi fericiți în lumea aceasta, atunci dar în viața vecinică.«

»Tu crezi« zice baronul gândindu-să că instictul după fericire trebue să fie îndestulit undeva?«

»Vezi bine, e un ce natural!«

»Ai drept întrucât natura nu a creat nici o lipsă, nici un instinct, pentru indestulirea căruia să nu fi purtât grijă. De sigur acea trebue să fie adevărat.«

»Vezi tată! Eu vorbesc așa de bucuros cu tine. Tu mă înțelegi și Mărioara încă mă înțelege!»

»Vorbești tu cu Mărioara despre astfel de lucruri?«

»Vorbesc adesori. Ea știe cu mult mai multe decât mine. Mai știi tu încă una? Noi trebue să și meritâm.

Mărioara zice, că toate trebue să le meritâm».

«Da, așa se pare. Viața stă din lucrui trecătoare, și din ostenele stă rezultatul, onoarea din opintiri — și noi nici nu băgăm de samă, ce ne vine fără să meritâm».«

«Și fericirea vecinică trebue să o meritâm».

Pătrund se o compătimire adâncă se uită tatăl la copilul bolnav. «Crezi tu, că prin suferințe?»

«Ba nu, eu îmi închipuesc lucrul astfel». Copilul luă în mână un păhar cu flori, ce erà pe măsuța de lângă pat. «Dumnezeu a dat fiecărei creaturi destinațiunea sa, fiecărei alta».

«Da, și după destinațiune e întocmit și organismul».

«Vezi bine, chiar aceasta am vrut să zic. Nici o floare nu e ca alta, nici una, și micii gândăcei și vermii încă toți sunt diferiți; și noi oamenii încă suntem diferiți».

«Ei, și?»

«Noi suntem diferiți, pentrucă fiecare are o altă problemă. Și dacă noi ne-am îndeplinit chemarea atunci căpătăm răsplata!»

«Și pe tine te-a creat Dumnezeu copile pentru suferință!»

«Ba nu, pentru bucurie! Dar eu trebue să meri bucuria prin suferințe. Tu tată altfel» . . . Baronul tăcù uimit. Și copilul tăcù. Se uită după un chip ce erà așezat la picioarele patului. Și îndată se arată iarăși iritarea cea veche a copilului. Ochii i-se umplură de lacrimi, degetele i-se contrase și el începu a tremurà.

«Ce ți-e?» întreabă îngrijit tatăl.

«De ce nu mi-s'au spus mie lucrurile acestea mai de demult? Tată, aceasta aceasta a fost îngrozitor! . . .«

«Ce dragul tatii?»

«Că bunul Dumnezeu ne iubește, că el iubește toate creațiunile sale, și pe noi mai mult de cât pe toate».

«De bună samă, așa e copile!»

«Da, și el ne cârmuește pe noi».

«Vezi bine, bunul tatii, și pe tine spre cer».

Copilul surise. După un moment zise: «Vezi tată?» și arată chipul dela pat, care reprezentà pe cel Răstignit. «Chipul acesta mi-l-a dat Mărioara»

«Și tu te mângăi, când te uiți la chip?»

«Doar el zice: eu te-am iubit așa de tare, până la moarte . . . Știi tu tată, că Dumezeu a voit să merite și iubirea noastră!» . . . .

Tatăl stà pe gânduri. Acum nu mai putea vorbi despre dimitcrea Mărioarei. Cu inima plină de celea ce i-le spuse copilul pornește să iese.

«Te duci deja? Vino iute înapoi!»

«Da îndată vin».

«Tată când vine Lona?»

«Da Lona îți va face ție societate. Directoara îmi scrie să mă duc să o aduc peste două săptămâni. Te bucuri de sosirea ei?»

«Foarte».

«Adio iubitul meu copil! La revedere!«

Când se deschise ușa, copilul îi zise: «Te rog, dacă să poate, mi-ar părea bine dacă Mărioara a rămânea mai mult timp lângă mine. Ea are așa mult de lucru».

Baronul erà adus în perplexitate. «De sigur» zise el.

«Știi tu, mie mi-e așa de dragă, ea m-a făcut fericit».

«De bună samă! Adio, adio puiul tatii!»

— — — — — — — — —

Discuțiunea cu copilul său i-a ocupat baronului toată ziua Celea ce s'au accentuat acolo, părerile, ce i-lea inspirat Mărioara copilului, nu erau altceva decât fundamentul religiunii creștine, dela care s'a desvățat și s'a înstrăinat tot mai tare, de când a avut pe a doua soție. Și aceasta totuși erà o învățătură, carea e cugetată și singură menită pentru cei nefericiți și săraci, cari formează partea cea mai mare a omenimei. Și de ce să nu fie și pentru avuți, cari nu sunt siguri de fericirea lor nici măcar o zi ori o oară? Dacă toți trebue să părăsască pământul acesta, de ce să nu aibă toți nădejdea aceasta pentru lumea de dincolo de pământ? . . . Aducându-și aminte cum zăceà pe patul de moarte femeia sa cea dintâiu, pe care o iubeà foarte mult i-se păreà, că vede, ce bucurie a simțit ea văzând pe preotul lângă patul ei, și cât s'a sfârșit de ușor! . . . Și apoi ce abus, ce deosebire teribilă e între acel om, în care mai licăreà o scântee de viață și între cadavrul fără viață: — nu trebue oare să fie, ceeace face deosebirea aceasta: sufletul, cel mai real lucru de pe lume, a cărui negare se opune simțurilor noastre ca și minții și simțemintelor noastre?... Și până când trupul trăiește mai departe în atomii săi, oare nu trebue ca înainte de toate să trăiască mai departe sufletul?

. . . De bună samă trebue!

Totdeuna îi treceau astfel de gânduri prin minte. Chiar și în zilele următoare, în cari vizita Clotildei a adus distracții și varietate. Totdeuna socoteà el vorbele copilului său ca o imputare, ca o dojană. Dar rezolvà nu se puteà. Ca să creadă cineva, trebue să aibă o inimă eroică, dar el n'avu curaj nici măcar să apere pe biata Mărioară, deși socotea dimiterea ei de neîndreptățită, ba chiar de o nefericire pentru copil Când cu ocaziunea unei preumblări aduse baronesa vorba despre Mărioara, domnișoara Clotilda observă: «Eu te înțeleg. Oamenii aceștia din lumea cealaltă sunt cei mai nesuferiți». Și baronul nu află o singură vorbă să le replice.

— — — — — — — — —

Economului i-a vorbit despre convorbirea cu copilul său, și cu o superbie părintească i-a lăudat agerime minții și argumentarea puternică. «Bagă numai de samă, copilul dă semne de filozof. Cine știe, ce stă ascuns în el! Și în Mărioara și-a găsit el un dascăl, poate pe cel mai potrivit.

Acum, când Clotilda se apropia de economul, trebuià ca el să-și aducă aminte de Mărioara, și să o asamene cu domnișoara aceasta dela oraș, carea cercà să-l cucerească în tot chipul, și l-ar fi putut cuceri numai prin esteriorul ei cel grațios. Căci societatea ei erà plictisitoare, desi făceà multe giume și-și arătà cultura, înternul ei erà gol. Iar ce privește părerea ei despre viața, aceasta nu erà vrednică nimic și erà frivolă.

Când vorbise ea cu atâta dispreț eespre oamenii din cealaltă lume, se întoarse către el cu întrebarea: »Ce crezi dta, dacă noi suntem creați pentru lumea cealaltă, de ce nu ne-a dat buna natură și aripi? Durere, noi avem numai două oasă solide.«

»De ne-ar fi dat patru!« zise el într'un ton așa de potrivit, încât damicela s'a scadalizat, și s'a făcut și mai rezervată ca până aci.

— — — — — — — — —

La opt zile după ce părăsi Clotilda castelul, economul anunța sosirea unei fete recomandată de agentură. Era după pofta baronesei; baronul zicea: »Trebue să-ți placă. Dar ce faci acum cu Mărioara?«

»Ea încă nu știe nimica Te rog d-le econom, cruță-mă de iritare, comunică-i, că am dimis-o Natural îi plătim despăgubire pe 14 zile. Îi poți da și atestat. Scrie-i tot numai bine, o poți recomandà. Ea-și împlinește datorința.«

Economul se uită câteva momente la baronesa, se părea că nu găsește cuvintele potrivite. De odată se întoarnă dela ea către baronul: »Eu cred că Domniei Voastre Vă pare rău că să duce Mărioara, pentru copilul d-voastre. Dar poate că vom găsi noi modru, să o ținem în apropierea copilului. Chiar în zilele acestea m-am gândit mult la acest lucru, și m-am rezolvat, să-i cer mâna Mărioarei. Ea s'a învoit.«

*

Povestea aceasta e o parabulă, o asămănare, să fiu bine înțeles. După cum a fost tractată aici biata Mărioară, așa se întâmplă de comun cu religiunea creștină: cu atâta timiditate, lasitate, cu atâta scârbă și ură o întimpină lumea. Dar cei lipsiți și năcăjiți, de cari s-a alipit »Mărioara«, aceia știu bine, ce comoară posed în ea: și bărbatul cu mintea sănătoasă, și voința loială, carea a ales-o pe ea înaintea altora, credeți D-voastră, că nu va află în ea, cea ce ș-a promis dela ea?

Karl Domanig.

Cântece.

— In spiritul oriental. —

Prinde vulpea — află-i vizunia!
Prindeți puiul mic ce strică via,
După urma lui să ne luăm
Și-mpreună veseli s'alergăm!
Căci al meu ești tu și eu a ta
Și cu tine-i bucuria mea!

Eu sunt turma, — paște-o printre crini,
Poart'o prin zăvoae și colini
Odihnește-o 'n iarbă la izvor
Și adoarme-o 'n cânt legănător,
Până 'n zorii zilei, la mijit,
Când pogoară noaptea 'n nesfârșit..

Precum gazela fuge pe vălcea
Și cerbul-pui prin munți de aromate,
Pornește grabnic, numai adăsta,
Stăpânul meu — e ziua pe 'nserate!..

Corneliu Moldovan.

Idile sfărâmate.

de Antonio Fogazzaro Trad. de Grațian.

Locuiam în Oria, la o vilă a mea spălată de valuri, pe țermul lacului Lugano, într'un vârf de munte împodobit cu vii, maslini și cu olivi, unde nici-un poet nu s'a urcat înaintea mea.

Erà un colț de lume plăcut și liniștit, un loc drăguț pentru visători și turiști. Când îs în Oria, o bună parte din zi o petrec pe lac, îmbrăcat ca pescar, singur în gondola mea provăzut c'o carsă și cu uneltele de lipsă la pescuit. Acestei îndeletniciri am să-i mulțumesc aventura cea mai romantică din viața mea, întâmplată cu mulți ani mai înainte.

Într'o dimineață am debarcat cu gondola lângă Lugano, în portul situat între două stânci, pe locul unde să află astăzi otelul Cavallino. Locul acesta p'atunci erà încă sălbatec și părăsit. Printre cele două stânci se scurgea în murmur lin un părăuș, ce ducea peste o mică cascadă argintie. Multă vreme am pescuit pe țermurii pietroși a muntelui Caprino, însă mi-am curmat pescuitul, fără a fi prins nici măcar un pește.

Am eșit din gondolă și m'am pus la umbră, ca să fac pregătirile de lipsă pentru a prinde pești. Câteva clipe am stătut acolo, când de-odată numai, colo din sus de cascadă, o voace dură de bărbat, râsete delicate și mai mulțe sbierete mărunte mi-au lovit urechea, ca și când acolo sus nește dame ar lupta cu greutățile coborâtului. Și de fapt lângă cascadă, pe pajistea verde am văzut coborând în jos o fetițe frumușică, sprijinind cu cortul său o altă tovarășe ce număra c'am patrusprezece ani. Aceasta ținea o corfă în brațe. In urma lor se târa țânându-să de iarbă un domn înaintat în vrâstă, morăind ne-'ntrerupt ceva. Din corfă au scos sandewichi, o ploscă, fructe și s'au așezat la dejun. Bătrânul spătos, cu nasul roșcat, cu favoriții remișii părea ca și când l'ar irita apropierea mea, iar fata mai în etate aruncând spre mine în treacăt o căutătură, zise cu dispreț: Acest-ai fischerul! Aceasta mi-a căzut nițel c'am greu și simțiam cum sângele mi-să îngrămădește în față. Dup'asta mai mult nu m'au mai încrestat, ci între ciripiri vesele au început a îmbuca. Țânându-mi atențiunea încordată într-acolo, am înțăles, că conversarea decurge în englezește; și ce-i mai mult, am rămas uimit cât de limpede esprimă oamenii aceștia cuvintele și mai cu seamă fetișoara ce numai mai înainte mi-a zis: fischer. Intr'adevăr erà frumoasă, vială și 'naltă de statură; avea părul castaniu închis, ce să potrivea cu cei doi ochi strălucitori, azurii. Ce să ține de îmbrăcăminte numai atâta'-mi mai aduc aminte, că peste talia erà încinsă cu o salbă de flori, avea o statură sveltă și niște mâni delicate.

Pe timpul acela aveam o inimă prea de tot plăpândă și fantazia mea ne'ncetat se trudea să desvăleasscă în ochii frumoși ce 'ntâlneau, sentimente de simpatie și comori de dragoste. Adevărat,că fetița numai singur odată m-a privit, dar și atunci bagatelișându-mă însă chiar acest dispreț al ei mi-a aățât imaginațiunea. In tinerețe găsiam o deosebită plăcere imaginându-mi cele mai curioase și mai posibile aventuri amoroase. Eram un fiu de rege, necunoscut. Le-am cerșit dragostea, ele însă m'au respins; atunci le-am destăinuit originea mea și frumusețile secrete zdrobite s'au așternut la picioarele mele. Mai târziu însă am băgat de seamă că toate acestea nu-s fapte nobile și cu desăvârșire mi-am schimbat punctul de vedere. Până când așa dară nici pe-o clipă nu mi-am ridicat privirea de pe ea, într'una mă delectam în fața încântătoare și în stătura ademenitoare a copilei ce abia mai înainte căuta cu dispreț la mine, mi-a trecut însă prin minte, că eu nu-s fiu de rege și astfel nici când nu voiu putea-o vedea la picioarele mele. Dealtfel însă mi-am propus să-i cer satisfacție pentru ofensa ce mi-a cauzat și să deștept în ea respect față de mine, și încă așa că-mi arăt în fața cistiința englezească și î-i pun în vedere talentul meu literar.

Domnul cel bătrân abia a îmbucat de câteva ori din sandwich și îndată a și început a vorbi de reîntoarcerea în Lugano. După cât am putut prinde din vorbele lui, nici n'a voit să mai auză de aceea, că mai urcând odată muntele să facă drumul pe jos până la stațiunea proximă Caprino și deacolo să se'mbarce pe corabie. Ce surprinsă ar fi fost când acest *fișcher*, cu manieri de salon și cu zimbetul grațios pe buze, ar întreba în englezeste: Poftiți doară o gondolă d-șoară și un pescar vâslaș ca să vă plimbe pe luciul sclipicios al lacului? Ba nu, m'aș face numai de râs și dacă fata mi-ar râde în față, atunci de ce treabă aș mai putea fi? Aș putea să-i spun: »Nu râde d-șoară, că asta-i poezia lui Byron?« Nu, nu, prin asta aș deveni și mai ridicol. În loc de toate acestea mi-am adunat rețeaua și o am pus în gondolă. Am ascuns o broșură de alui Heine ce-o purtam cu mine, m'am apropiat apoi de domnul acela bătrân și abia aridicându-mi pălăria, l'am întrebat italienește, că n'ar avea lipsă de barcă până în Lugano? Bătrânul s'a întors spre fata mai în vrâstă, care i-a tălmăcit ofertul îmbiat. I'a căzut bîne și fără întârzie mi-a răspuns: Jes, jes, Lugano, Lugano.

— Să vedem barca, papa — zise d-șoara c'o voace încântătoare. — Bărcile pescarilor mie nici decum nu-mi convin. Așa-s de murdare! Cine știe, papa, dar de au miros greu de pește!

O batjocură amară a fost asta pentru mine, căci chiar mai înainte numai m'am revoltat contra sorții pentru pescuitul zădarnic. Cealaltă fetișoară a fugit într'un suflet până la mal și încă din depărtare a strigat: Harriet! Harriet! Lângă țerm era numai o barcă și fetișoara nu s'a înșelat. Era a mea.

— Hariet — zise dânsa, întreabă-l pentru cât ne duce. Gondolierii aceștia de regulă te jăfuesc!

Nu m'am putut stăpâni să nu mă revolt nițel, încă situația mi-a devenit și mai critică, când miss Harriet î-i răspunde:

— Ăsta n'are înfățoșare de bandit. Are un esterior destul de cuviincios, apoi se întoarsă spre mine și într'un frumos accent îngeresc anglo-italian mă întrebă:

— Până la Lugano! Pentru cât?

A roșit nițel, silită fiind să vorbească italienește. Era ceva grațios s'o privești, când roșind se uită spre mine, care am rămas mut în fața ei câteva momente. Apoi am răspuns degrabă cum mi-a venit la gură.

— Pentru cinci-zeci centisimi.

— Cât a spus? întreabă tatăl. — A spus mult, Harriet.

— Dar nu-i mult papa, ridicol de puțin; întreagă suma nu face o jumătate de schiling.

Mica societate s'a așezat în gondolă și deși nu mi-a făcut plăcere ajutând pe domnul cu nasul roș, în barcă, am fost totuși recompenzat prin aceea, că am putut simți p'un moment mânuța delicată a miss Harriet-ei, într'a mea.

Lacul era luciu ca oglinda. Dela Cavallino până la Lugano sunt două pătrare de oară. dar la dreptul vorbind, nu m'am prea grăbit.

N'a fost nime atent la mine și în dragă voie am putut privi la Harriet. Îndată am simțit, că m'am și amorezat de ea. Atât de mult mi-a plăcut, că aș fi vâslat și-o lună, în schimb, că i-aș putea șopti în urechea trandafirie, măcar un cuvințel și ea mi-ar da ascultare; un an, dacă aș putea săruta fața delicată și ea nu m'ar respinge; o viață întreagă, dac'aș putea simți buzele rumene abia atingându-mi obrazul, iar eu să pot face acelaș lucru.

— O sărmanul de mine! murmură bătrânul, tocmai când eram mai cufundat în gânduri.

— Așa parcă, abia cred, că vom ajunge azi în Lugano, Harriet; spune la ștregarul acela să vâsleze mai cu putere.

Miss Harriet însă, spre marea mea bucurie, îi reflectă, că lacul atâta-i de fermecător, iar Lugano te disgustă. Apoi a început a întrebà după numele muntelui țepiș, ce se 'nalță îndrăsneț peste Valsolda.

— Muntele Cressogno — răspunsei.

— Cressogno? Ce-i aceea Cressogno?

N'a priceput, de aceea sora ei s'a pus pe râs.

Zimbind apoi i-am spus și franțuzește:

— Cressogno e numele muntelui, ce-l vezi acolo.

Miss Hariet mă privește speriată, eu însă am mai intercalat la propoziția de mai înainte, că mai de mult am fost luntraș pe lacul Genf.

Conversarea din ce în ce era mai de spirit. Domnul cel bătrân nu pricepeà franțuzește nici măcar o vorbă, Miss Bertha, fetișoara mai tinără, știà numai puținel, pe când Miss Harriet vorbeà chiar foarte bine. M'a întrebat multe de toate, despre munți, și despre lac, eu însă ca să-i atrag atențiunea spre mine, mi-am uitat nițel și de rolul ce-l aveam și din vorbele mele a ieșit la suprafață mai mult poetul, decât vâslașul. I-am arătat în depărtare Oria și i-am vorbit, că acolo pe muchea muntelui încinsă cu vii, maslini, și cu dafini, în una din căscioarele spălate 'n valuri locuește un tinăr poet italian și că de multe ori l'am purtat în gondola mea și acolo mi-a procurat el multă plăcere, mai ales, când lacul erà furtunos. Apoi am început să-i pictez frumusețile oceanului furios; i-am descris mânia sălbatică a valurilor spumegătoare, colorile variate a munților și-a apei, lumina pitorească a felinarelor, de pe prețipișurile muntelui Cressogno.

— Harriet — o agrăi în sfârșit bătrânul — cum se spune în italienește to row?

— A vâslà — ii răspunse.

Se întoarse spre mine și fără veste îmi strigă:

— Vâslează, vâslează?

Nu m'am putut stăpâni, să nu-mi izbucnească râsul dela inimă, au râs și fetele alăturea cu mine.

Dânsul să înfurie, le mustră, iar mie îmi spune, că-s un obraznic.

Câteva clipe n'a îndrăznit nimenea să-și deschidă gura și eu tot mai cu putere am început a vâslà. Cea mai mică adeseori mă priveà curioasă, cu ochii Miss Harriet-ei însă nu mi-a succes să mă întâlnesc de loc. Mi-s'a părut ca și când mi-ar ocoli intenționat privirea.

Berta a vorbit mai de grabă. cam încetinel începù:

— Pare a fi foarte inteligent.

— Ei, să știi c'ai nimerit'o — răspunsă tată-so la asta — un fleacăr de rând, nu altceva.

Pentru o lume n'aș fi dat plăcerea ce mi-a cauzat-o dialogul și conversația ce i-a urmat. Miss Harriet mă cercetà acum mai adesea cu privirea.

— Urechile cele lungi și mari a vâslașului — continuă bătrânul — s'ar puteà potrivi de minune de vântrele.

A făcut apoi o descoperire foarte caraghioasă, că eu aduc foarte mult cu Jack al lui... Dumnezeule ce poate fi acel Jack?

Protestările energice ale fetelor, au trezit în mine supertițiunea, că acel Jack va fi poate vre-o moină.

Cea mai mică nu mă prea apără. Din contră Miss Harriet, dupăce cu răceala mi-a critizat opera naturii, din față, a constatat, că nu-s urât din cale afară, și că în ființa mea este ceva ce o aduce în perplexitate, ceea ce-i place și ei.

In zăpăceala mea nici nu mai știu ce fac, încotro să privesc, și m-a cuprins o groază teribilă, că mă dau de gol. Apropiindu-ne de Lugano, am întrebat de Harriet, unde dorește să se dee jos?

— La vila Ceresio — fu răspunsul — fiind mai aproape de Hôtel du Parc. Apoi i-am oferit serviciul, la caz, că și mâne ar aveà voie să se plimbe.

S'a început o aprigă dispută între Bertha, care cu ori ce preț stăruià ca să-mi primească ofertul și între tatăl său, care uu mai aveà plăcere să mă mai primească încă odată de de vâslaș.

— Papa — se ruga fetișoara — ce frumoasă e gondola!

Și mi-s'a părut ca și când i-s'ar fi umplut ochii de lacrimi.

Miss Hariet m'a întrebat, că în ce parte s'ar putea face o escursie frumoasă. Eu i-am făcut propunerea, că plecând la drum dimineața la orele nouă din Lugano, să țină direcția spre S.-Mamet, de aici să facă plimbare pe drumul pitoresc al Valtoldei, de unde reîntorcându-se la S.-Mamet, pot luà cina și pot să se întoarcă la Lugano.

Domnul cel bătrân s'a lăsat învins.

— Și Robert poate veni cu noi — zise el.

— Da da, papa, să mergem împreună cu Robert — a esclamat miss Bertha

Misss Harriet părea tristă și n'a reflectat nimica.

La dreptul vorbind și eu m'am opus în mine, căci nu mi-ar fi plăcut ca acest Robert să ne facă incomoditate, sigur puteà rămânea acasă, de pe partea mea.

Eram la câți va pași de vila Ceresio, când miss Bertha de odată bătând în pălmi începu-se a stiga:

— Priviți, Robert!

Fața părintelui să însenină de bucurie, miss Harriet i-a șoptit ceva, însă n'am putut înțelege. Când am debarcat, miss Bertha a sărit cea dintâiu afară, i-a intins mâna tată-s'o, până ce eu am întrebat de miss Hariet, că pot să le stau și pe mai departe la dispoziție?

Mi-a răspuns, că pot, după părerea sa și cu acestea mi-a pus cei cincizeci centesimo pe un scaun din barcă, când s'a plecat însă a văzut pe Heine al meu, care fiind rău ascuns, a lunecat de pe scaun.

Un zimbet i-a înseninat fața și încetinel m'a agrăit nemțește:

— Ai vâslat și pe Rin?

Și ușurel a sărit la țărm, fără a mai așteptà răspunsul.

Mi-a crescut inima de bucurie. Nu mi-a dat oare destul de clar să înțeleg, că mi-a descoperit secretul?

Simțeam, că să pregătește ceva lucru interesant și serios. Atât eram de agitat, că nici n'am observat pe Robert.

Am ascuns mai binișor pe Heine, m'am pus în barcă și am început a-mi sfărâma creerul, că oare ce să va mai întâmplà.

Am așteptat zădarnic, până la o vreme, dar fără să mai zică cineva ceva.

N'am zărit pe nime, dar am auzit conversația din grăbină. Am auzit clar, glasul miss Berthei și a părintelui său, cu care ici-coalea să mai amestecau și alte glasuri străine. In sfârșit la întrarea în grădină am ochit pe miss Bertha în societatea unui domn tinăr și foarte elegant.

Indată mi-am gândit, că ăsta-i domnul Robert.

Mi-a făcut întrebarea, că aplicat aș fi eu oare să-l duc până la Castagnola.

Castagnola îmi căděà chiar în drum, de aceea i-am răspuns, că: da.

Apoi m'a agrăit fetișoara în frantuzește:

— Mâne dimineață la nouă să fi-i aci.

Iată, colea să zărește și domnul cel bătrân, zimbind vesel; ducea de braț o doamnă de elită, ce să părea că are cam 25—30 de ani, și pe care miss Bertha, o titulase miss Robert. Numai miss Harriet nu se vedeà nicăiri. Dar am văzut stătura frumoasă și esteriorul elegant al tinărului Robert, și am rămas satisfăcut.

Insă când s-a pus Robert în gondolă și i-am putut privi mai de-aproape, esprimarea feții n'a stârnit în mine multă simpatie. Trebue însă să conced, că erà un tinăr frumos; stătura înaltă, fața regulată, brună, ochi negri, musteața deasă, în coloarea funinginii, cu siguranță putea să-l învidieze, însuș nepotul emirului Abd-el- Kader, însă privirea îi erà egoistă, îndrăsneață și vicleană.

În vocea Mr. Robert se contopea renitența cu rigoarea; în contrast mis Robert avea o față blondă-ștearsă, ochii azurii, osteniți, voacea moale, dulce și puțin c'am somnoroasă.

Cât ce-am părăsit țermul, miss Robert, îmboldită de soțul, s-a întors și obosită și-a salutat indiferent prietinii, mr. Roberts le-a mulțumit călduros și le-a strigat mai de multe-ori:

— Pe mâne! pe mâne!

Ceea-ce am asistat mai târziu ca martor, m-a pus în uimire. Abia s-a finit salutările reciproce, cele două fizionomii s-au schimbat de necrezut, și s-au făcut cu mult mai reci și îndârjite, decum le-ai putea să le descrii. Când au fost destul de departe, așa, că nu mai aveau nici o teamă că i-vor auzi de pe țerm, au început a vorbi nemțește despre nește lucruri formidabile.

Miss Robert l'a anunțat, că ea mâne nu-și pune piciorul din casă, la ce mr. Robert între sudălmi înfricoșate i-a răspuns, că va afla el ac de cojocul ei, dacă nu va veni.

Asta, după cum se vede, erà obișnuită cu amenințări de acest fel pentrucă nici nu le-a luat în seamă, ba s'a pus să-și satirizeze soțul, că încă n'a ajuns la nici un succes pentru a puteà cucerì pe americană. Numai decât i-am aflat și numele.

— Anevoie vei prinde în rociu pe miss Forest — zisă dama.

— După cât văd eu a și început a ne suspiționà.

La urmă va aflà, cine suntem. Cât mă privește pe mine m'aș bucurà numai.

Mr. Robert a mai înjurat odată și i-a răspuns, că ar fi ceva imposibil.

— Ii voiu spune eu! — i-a reflectat femeia, într'o liniște obrasnică.

Bărbatul înfuriindu-se, a început a-și insultà foarte dur camarada, dânsa la toate i-a răspuns numai cu dispreț. N'a fost un singur lucru degradator, ce nu și l'ar fi reprosat unul altuia și blăstămau ziua și oara în care s'au cunoscut primadată.

De repetite ori erà să-i fac atenți, ca să tacă, căci eu le înțeleg tot cuvântul. Dacă n'ar fi fost miss Harriet în joc, cu toată siguranța făceam aceasta. Așa însă, fiind că dam cu socoteala, că să țese contra ei o cursă infamă, n'am aflat cu cale să mă tradez. Adevărat, că femeia nu erà întratâta vinovată, cât mai mult nenorocită, dar bărbatul erà un simplu om de nimica.

Așa apoi, când respectabila păreche, s'a dat jos la Castagnola, am fost în clar și eu cu cine am de lucru, s'au mai bine cu cine n'am.

E cert, că n'au fost frați și nici englezi și că propriaminte nici numele nu le-au fost Robert. Ba mai mult, de cât probabil, bărbatul n'a fost nici neamț, pentrucă în focul mâniei, mai de multe ori a lărmuit într'o limbă cu totul necunoscută. N'au fost nici soț și soție.

(Va urmà).

Noutăți.

„Sărbători fericite!“ dorim tuturor cetitorilor și colaboratorilor foii noastre.

Din Arhidieceză. Preotul Ioan Isaic a fost numit de paroh al Fenișului săsesc (*tr.* Cluj).

Reuniunea femeilor române din Blaj a distribuit vesmintele copiilor săraci Marți în 31 Decemvrie. n. în localul Casinei în presența unui număros public. In numele comitetului vorbește secretarul reuniunei, mulțumind publicului pentrucă au sprijinit peste așteptare colecta întreprinsă de reuniune. Mulțumește mai ales doamnelor. Livia Domșa și Virginia Precup și dnului Chețan și Precup, cari atâta au ostenit ca să fie toți pe deplin mulțumiți. La cuvintele secretarului răspunde dl prof. Gavrilă Precup cu frumoase și calde cuvinte. Au fost provăzuți cu vestminte 70 inși și anume: 13 fetițe, 14 normaliști, 16 gimnaziști, 1 pedagog și 26 meseriași. S'au dat peste tot: 18 păr. de păpuci; 16 căputuri mari; 20 pantaloni 3 rânduri întregi; căciuli, veste, stofe de haine etc. Copii au cântat o colindă, iară două fetițe și un băiat au declamat.

Reuniunea femeilor din Cluj. Primim patru cărți postale cu vederi din Cluj: biserica lui Bob, interiorul bisericei, „Pogorârea Spiritului sfânt,“ (pictura din acea biserică) și Bobotează în Cluj, având următorul text: „Reuniunea femeilor române din Cluj, constituită, sub numele scutitor „Sfânta Maria“ urmărește cu stăruință înfrumsețarea bisericei din Cluj, dar mai ales realizarea gândului celui mai frumos ce planează de asupra Clujului edificarea unei noue și mari biserici românești în Cluj și înfrumsețarea ei corăspunzătoare. In folosul acestei scop s'au tipărit și aceste ilustrate, ce se vând cu 5 fileri bucata. Membre la aceasta reuniune se pot face femeile române de ori unde: fundatoare cu 20 cor; pe viață cu 10 cor. ordinare cu 2 cor. pe an; ajutoare cu ori cât. Bărbații se pot face membri binefăcători cu ori ce sumă — Fie, ca toate femeile culte și cu inimă creștinească din întreagă românimea să se înșirue într-o frumoasă cunună în jurul acestei mărețe idei, spre a o realiza cât mai curând întru mărirea lui Dumnezeu și spre cinstea numelui românesc.“ Recomandăm cu căldură sprijinirea acestei instituții, cu așa mărețe ideale.

Serata Casinei. Duminecă, în 29 Decemvrie 1907. Casina română din Blaj a avut o serată bine reușită în fața unui public număros. Cu ocaziunea aceasta dl profesor Alexandru Ciura a cetit o lucrare sub titlul: Gândiri de sărbători, ear doamna Lucreția Domșa a cântat romanțele: „De focul dragostii pătruns“ de Gh. Vasiliu și: „Te aștept“ de A. Pora. Acompaniarea la pia a făcut'o dșoara Valeria Muntean. Vocea dulce și sentimentul cald cu care fură esecutate cele două romante au stârnit aplauze furtunoase. In urmă dl profesor Dr. A. Chețian a proiectat cu schiopticonul chipurile președinților Asociațiunii însoțindu-le cu esplicări.

Școala pentru economia de casă (școală de menaj), susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“, deschide la 15 Ianuarie n. un curs de bucătărie fină. Cursul va dura dela 15 Ianuarie până la 15 Aprilie. Taxa lunară a acestui curs e de 80 cor. Elevele primesc locuința și întreagă întreținerea în internatul școalei. Informațiuni se pot primi dela dna Iulia Dancăș, Sibiu, Strada Baier Nr. 1. In timpul acestui curs școala primește și execută comande pe lângă prețuri convenabile.

Noul turneu alui Bârsan. Vestitul nostru artist Z. Bârsan, în Oravița își va începe turneul său din 19 până circa 27 Ianuarie 1908 n. Reuniunea noastră de cântări cedând dorinței artistului și împrejurărilor de aici prea primitore de cultura românească a hotărât în una din ședințele comitetului a deschide prin legături private și amicale și în alte centre românești din Bănat calea pentru binevoitoarea primire a lui Bârsan, drept aceea cu devotate rugări purcese din dorința a lăți iubirea de arta românească s'a adresat atât la reuniunea cât prin membrii ei la Timișoara, Lugoj, Caransebeș, Vârșeț, Bocșa, Ciacova și Bozovici la cunoscuți pârtinitori a artei românești, la persoane de valoare, la amici la reuniuni, și după cum s'a aflat în zelul nostru să facă în localitatea lor pregătirea pentru primire, avâzându-ne subscrisul presidiu despre asta și despre zilele primirei. Avem nadejde că Banatul în modul acesta își va puteà asigura un teatru românesc stabil. Ajute Dumnezeu! **Dr. Mihail Gropșianu**, președinte. **Nicolau Andreiu**, secretar.

Dela societatea meseriașilor. Duminecă în 29 Decemvrie fiind de față un frumos număr de meseriași și membrii ai familiei lor și-a desvoltat Dl profesor Dr. Octavian Prie interesanta conferință: Despre arta creștină. Conferențiarul ni-a condus prin catacumbe, apoi a arătat felul cum s'au desvoltat stilurile în arhitectură, pe urmă a făcut istoricul bisericilor române din principate. Spre ilustrarea celor espuse a împărțit în public tabele cu schițe din bisericile amintite. Conferențiarul a fost ascultat cu atențiune și răsplătit cu aplause. Au urmat două declamări. Apoi Dl prof. Dr. Chețianu ni-a arătat cu Skiopticonul vederi din capitala țării; ni-a condus prin China—Sicilia, arătând părți de lume necunoscute însoțindu-le de esplicări instructive. — Șirul conferențelor, pentru cari, meseriașii nostri au arătat un interes de lăudat — să va continuà numai după sărbători.

Sâmbătă în 11 Ianuar „Societatea meseriașilor," va dà o producțiune muzicală-teatrală. Credem, că oamenii buni nu-i vor lipsi de sprijinul cuvenit.

Intru amintirea prof Nic. Ionaș. Pentru ridicarea unui monument pe mormântul neuitatului cântăreț au contribuit: Ioan Petean Jucul nobil 1 cor. Ioan Pop, Jucul inferior 1 cor. George Viotilă. Blaj, 5 cor. Colectați de Ioan Simu, Abrud, 28·40 cor. dela Dr. Laurențiu Pop, 5 cor. Silviu Lazar și Ioan Simu, câte 3 cor. Ioan Agârbiceanu, Dr. Gh. David și Cornel Muntean, câte 2 cor. I. Arieșian, Patr. Palade, Pamf. Giurgiu, Aur. S. Micu, Vas. Costea, Gh. Giurgiu, M. Sas, Avr. Năpău, Andr. Candrea, Nic. Ciura și Nic. Ungurean câte 1 cor. Ales. Sighișorean 40 filer.

Călindare. In biblioteca despărțământului Cluj, a apărut „Călindarul dela Cluj," format mic, pag. 64 prețul 20 fil. Are în frunte portretul lui George Barițiu, apoi casa în care s'a născut și părinții lui, câteva porturi țărănești, chipul poetului Corneliu Moldovanu și noua biserică dela Gherla. In partea literară bucăți de Coșbuc, Nădejde, Roșioru și Roureanu. — La Bacău, în Moldova, a apărut „Calendar pe anul bisextil 1908 pentru romano-catolicii" de ritul latin din Moldova, redactat după stilul vechiu, pe baza unei concesii speciale dată Moldovenilor. Are în frunte portretul sf. Iosif, patronul sf. Biserici. In partea literară bucăți din viața sfinților cu învățături morale: despre Numele sf. Fecioare, sf. Vasile cel mare, sf. Ioan Gură de aur, ș. a. apoi câteva poesii bune, din cari reproducem una cătră sf. Fecioara. Prețul calendarului 30 bani. — „Calendarul revistei „Ramuri" pe 1908." alcătuit de C. S. Făgețel și N. Vulovici, un calendar bogat în ilustrații frumoase și bucăți literare, parte mare inedite, scrise de colaboratorii bunei reviste dela Craiova, care luptă din răsputeri pentru primenirea vieții din părțile Olteniei și în special a Craiovei. Recomandăm cu toată căldura acest frumos calendar.

Necrolog. † *Ioan Cinca,* paroh gr.-cat. de Piscari, protopop emerit, preot iubilar după primirea sf. Taine ale muribunzilor, a **repausat** în 2 Ianuar 1908 în anul 75 al etății și 52 al preoției.

Odihnească în pace!

Bibliografie.

A apărut:

Fabule de George Ranetti „Biblioteca pentru toți" Nr. 303, prețul 30 bani

Fără de nici o îndoială dl George Ranetti, este poetul nostru care mântuește cu mai multă îndemânare satira.

Aci glumeț, aci muscător, în totdeauna vesel, dl **Ranetti** se bucură de o mare popularitate și mai ales fabulele dsale în versuri fac deliciul cetitorilor celor mai pretențioși. Poetul, și-a adunat în noul volum al „Bibliotecei pentru toți" inspirațiile sale cele mai frumoase. Se va râde mult, și multe din fabulele dlui George Ranetti vor fi în curând pe toate buzele.

Volumul se găsește în toate librăriile.

A se cere printr-o carte poștală catalogul complet al „Bibliotecei pentru toți" care cuprinde principalele opere din scriitorii noștri și străini.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție responz.: Augustin Gruiția.

AVIZ!

Să vinde din mâna liberă 43 jugăre pământ de față foarte bun și într-o tablă comăsat. E hotărâș cu Blajul și aproape de stațiunea gării Blaj pe cum și lângă drumul țărei Pentru informațiuni mai detaiate a se adresa la proprietarul dl Marton Nuszbaum în Sâncel (Szancsal) posta Balázsfalva.

(1) 1 3

Anemia

Emulziunea de SCOTT o vindecă foarte iute, pe cum și toate morburile ce provin din aceasta. Renumele ce și-l-a câștigat Emulziunea de SCOTT cu deosebire la vindecarea

Anemiei

să bazează că la pregătirea aceleia s'au folosit lucrurile celea mai fine cari s'au putut află numai după o esperință de mai mulți ani, mai departe părțile constitutive ale ei devin, prin procedura scott. gustoase și ușor de mistuit. Aceasta e rezultatul preparativei acesteia a cărui putere de nutremânt e neîntrecută.

La târguirea *Emulsiunei* să fiți cu băgare de samă la marca *Scott* — pescarul cu știuca în spate.

Prețul unei sticle originale e 2 coroane 50 fileri.

— **Se capătă în farmacii.** —

(87) 15—28

Stomacul

să întărească, pofta de mâncare crește, înceată arsurile de stomac și orice indispoziție de stomac folosind pilulele Rebarbara-Elsa a lui Feller, 6 tegule 4 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica, Centrală 82 (cott. Zagrab). Carol

AVIZ! Se află de vânzare lemne de fag pentru foc, gara Erdő-szent-György. A se adresa la MIHAIL PIROȘCA preot în Bözödujfalu.

(2) 1 3

(10) 8—10

De vânzare:

Un quant mai mare de altoi de viță clasa I-mă, altoiți în viță americană („Riparia portalis") după metoda cea mai bună (altoirea forțată) în următoarele specii:

SOIURI PENTRU VIN:				SPEȚIALITĂȚI DE MASĂ:			
Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000 buc.	= 200 cor.	Chasselas blank	100 buc.	= 22	cor
Șmighiră	(Som, Furmint)	„ „	= 200 „	„ Fontainebleau	„ „	= 24	„
Moi	(Mustos fehér)	„ „	= 200 „	Madelaine Angevine	„ „	= 2[illegible]	„
Mestecați	(Vegyes borfaj)	„ „	= 180 „	Passatutti	„ „	= 24	„
Galbini	(Mézes fehér)	„ „	= 200 „	Muscat Hamburg	„ „	= 30	„
Aramon	(Aramon)	„ „	= 180 „	Suvenir de milenin	10 „	= 4	„
Goarnești	(Járdovány)	„ „	= 200 „	Kosuth Lajos	10 „	= 3	„
Fetești	(Leányka)	„ „	= 200 „	Csaba gyöngye	1 „	= 1	„
	Altoi clasa II.				1000 buc.	= 100	cor.

Perseci de 3 ani înalțime până la 2½ metri 1000 buc. = 30 cor.

Soia (circa 100 kilogr.) 1 kilogr. = 50 fil.

La comande mai mari vând și pe cambiu pe lângă cavenți buni, terminul = = = solvirii 1 Octomvrie 1908. = = =

La comande rog a se trimite ⅓ anticipațiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau stațiunea căii ferate. Pachetarea se va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamațiunile se iau în conziderare, dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire.

Szancsal, u. p. *Balázsfalva.*

Ioan Bărbat,
învățător, absolv. al curs. de vierit din Aiud.

BCU Cluj / Central University Library

Vițe nobilitate

trimite cu ***garanță, asortiment bogat,*** de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vițe nobilitate

de pe Târnavă.

Proprietar: FR. CASPARI, Medias. (Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei. Fiecare proprietar de vie să poată convinge înainte de a comanda de soliditatea firmei, adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 13—40

Se află de vânzare în Librăria seminariului din Blaj.

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa,** schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto poștal.

2. **Cestiuni din dreptul și istoria bisericei românești unite,** Blaj 1893. Partea I 260 pag. 8° scrisă de Dr Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. **Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geoagului, Silvașului și Bălgradului** Blaj 1902 8° 162 pag. Prețul 2 cor. 50 fil. pentru România 3 lei).

4. **Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovici** sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764. Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. **Discursuri, Autonomia bisericească. Diverse,** prețul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. **Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria,** prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).

7. **Timoteiu Ciparin,** Panegiric, prețul 50 fil. + 10 fil porto.

8. **Mitropolitul Sava Brancovici,** prețul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg 24 fil.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Walace. 2 v. . . . 2.90
2. **M. Eminescu.** Studiu critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericei rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria. de A. Viciu. . —.12
5. **Din viața lui I. Micu** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3.40
8. **Cele doue fețe ale lumii** de Nicu . . . . . —.30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16
10. **Cele două conștințe,** piesă teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan . . . —.40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 1 Nrii li, primesc cu 6·10 cor. în loc 8·64 cor 0

Dracul în școală.

Povestire poporală.

Tradusă după Bolonden

de

Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

La expoziția mileniară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 23—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.**

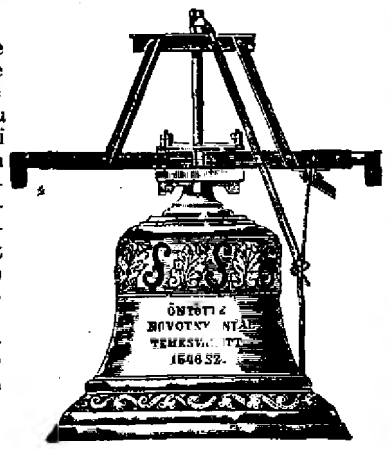

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 23—52

Întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreturi și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
94,975.294 coroane.	**9,293.195 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în de care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 18 Ianuarie 1908. Numărul 2.

Învitare de abonament.

Cu 1 Ianuar st. n. 1908 deschidem abonament nou la „Unirea“, cu preţurile de până acum, şi anume:

pe anul întreg . . . 12 cor.
„ o jumătate de an . 6 „
„ un pătrar de an . 3 „

Rugăm pe Onor. Abonenţi să binevoiască a-şi reînoì abonamentele de timpuriu, iar restanţierii a şi-le achitá pe cele vechi.

ADMINISTRAŢIUNEA.

SAŞII NOSTRI.

In timpul din urmă s'a încins o viuă discuţie în pressa noastră şi cea oficioasă asupra politicii săsăşti. Prilej la aceasta au dat deputaţii saşi Gusztav Gratz şi Eitel Victor. Aceşti deputaţi în darea de seamă, ce au făcut înaintea alegătorilor saşi, au declarat că Saşii sunt ameninţaţi de molohul romanisării; şi prin urmare Saşii trebue să adereză pe lângă ideia de stat magiar şi să meargă mână în mână cu stăpânirea.

In chipul acesta au crezut să dumerească numiţii deputaţi pe alegătorii saşi, cari să întrebau pentruce deputaţii saşi au întrat în tabăra guvernamentală şi nu merse alăturea cu deputaţii naţionalităţilor. La declaraţiile acestea s'a adaus scrisoarea deschisă a deputatului sas din Sibiiu Schuller Rudolf, publicată în Nr. 9 din Budapesti Hirlap sub titlu: *Szász politika.*

Scrisoarea lui Schuller e foarte instructivă. E o nouă însinuare a Saşilor circumspecţi în preajma pregătirii legilor pentru votul universal. Vrea să-i convingă pe Magiari, că Saşii nu pot urmà altă politică, de cât alăturea cu Magiarii. Singur politica aceasta îi poate mântui de peirea, cu care îi ameninţă Românii. Drept consecinţă, după ce Saşii în Ardeal sunt un fel de mur chinez contra puterii espansive a Românilor — Magiarii trebue să-i susţină cu tot preţul şi să facă totul, ca poporul săsăsc să fie neatins în drepturile sale.

Se încearcă să convingă pe Magiari în fel şi formă, că susţinerea elementului săsesc în Ardeal e o necesitate de stat. Nu suntem curioşi de felul argumentării. Facem însă o constatare: Românii să nu se încreadă nici când în Saşi. Alegerile ultime de deputaţi ni-au dovedit până la evidenţă mai ales nouă celor din cercul Vinţului cine sunt Saşiii, şi cât numără vorba lor. Una însă ne miră, cum se amăgesc singuri. Buciuma în largul, că îi ameninţă Românii şi nu vreau să vadă cum să stâng zilnic la oraşe în apele magiarismului.

Ce ne înveseleşte mai mult e, că cu toate declaraţiile lui Schuller, că Saşii ţin cu alipire la idea de stat. Budapesti Hirlap care reprezintă vederile majorităţii magiarilor — trage la îndoială sinceritatea acestor declaraţii. Numeşte politica lui Schuller et companie, politică pasivă. Spune, că numai atunci vor fi adevărate declaraţiile lui Schuller, când Saşii ş'or trimite tinerimea la Universităţile ungureşti şi vor rupe orice legături cu Germania. Drept pildă vie le prezintă pe Ţipţerii din Ungaria nordică şi pe Şvabii din Bănat.

Adecă mai pe românește, Dlor dela Sibiiu! Atunci vă vor crede Magiarii, când vă veţi renega ca Ţipţerii din Scepusia ori ca cei mai mulţi dintre Şvabii din Bănat. Ei bine declaraţiile corifeilor Saşi alarmă răsboiu contra Românilor, Nu voesc să se alieze cu noi în lupta constituţională pentru câştigarea drepturilor ce ni compet.

Ori ce ar crede conducătorii Saşilor, dar alipirea lor la politica magiară e nefirească; iar frica de români e neîntemeiată. Priveascá la oraşele de azi din Ardeal: Clujul, Dejul şi Aiudul. Sunt cele mai şoviniste şi mai ungureşti, deşi în vechime au fost curat săsăşti. Aceeaşi soarte le va ajunge şi pe celealalte. Iată unde e primejdia. Românii îşi văd de năcazurile lor, nu le toacă în cap să romaniseză.

Noi Românii să ne cuminţim. Atitudinea Saşilor e cel mai bun avertisment pentru noi. Să nu ne încredem în nime decât singur în puterile noastre. Avem de a face tot cu vecini răi. Urmarea e să ne strângem rândurile, să ne întărim economiceşte şi să pregătim poporul din vreme pentru campania viitoare dusă în favorul votului universal.

Numai o organizaţie puternică şi înşiruirea tuturor Românilor sub steagul partidului naţional ne poate garantà şanse de reuşită în viitor. Să învăţăm dela Saşi disciplină, şi grupaţi în jurul representanţilor fireşti ai poporului românesc cuvântul lor să fie sfânt.

Pomenile şi chestia alcoolismului

— reflexii.

O datină care e şi bună şi rea, în general nu o putem numi bună. Cam în ăst chip stăm şi cu pomenile. E adevărat, că a pune pomană pentru odihna sufletelor celor morţi e lucru bun şi salutar, pentrucă însaşi sf. Scriptură ne îndeamnă la aşa ceva, când zice: „drept aceea sfânt şi cucernic gând a fost, că a făcut curăţenie pentru cei morţi, ca să se slobozească de păcat!“ (II Macab, 12, 46).

Până când dar pomana este numai rugăciune şi milă pentru cei morţi, o putem numi cu adevărat una dintre celea mai frumoase datini creştineşti. Indată ce însă această datină e împreunată cu una rea, ce ti întunecă frumuseţa originală, trebue să ne silim, ca cioplindu-o şi curăţându-o să o readucem la forma-i de mai înainte! Şi spre aceasta, foarte bine însamnă confratele din Nr. 1 al „Unirii,“ că cea mai puternică armă o avem în predică.

Aci însă fie-mi permis a spune aceea, că e lucru uşor a predică numai că să-ţi împlineşti datorinţa, ei, dar Doamne greu lucru este astfel a predică, că în urmă cu bucurie să constatezi, ca munca şi silinţa ta neobosită nu a fost înzădar.

Dacă datina pomenilor cu un deci, două ori mai multe de vinars e în praxă în atare parohie, unde oamenii de altcum sunt evlavioşi, ascultători şi trăesc în bunăînţelegere cu părintele lor sufletesc, aici e uşoară poziţia preotului de a readuce pomenile la forma lor curată de mai înainte. Dar sunt cazuri, când în urma neînţelegerilor, poporul e învrăjbit şi din una, ori alta pricină neprevăzută, relaţiunile dintre preot şi popor sunt înăsprite, cât feri Doamne, aici predica preotului nu multă ispravă face, ba de multe ori dacă cumva prin o predică mai aspră atinge neplăcut poporul, acesta să supără foc şi pară şi cu nespusă îndârjire se opune ori cărei dispoziţiuni preoţeşti. La aceasta ne îndreptăţeşte a ne cugeta şi cazul referitor la chestiunea pomenilor din Nr. 50 anul trecut al „Unirii.“ Aici să zice, că un proot s'a încercat scurt şi energic a pune capăt dintr'odată acestei datini de a mai aduce vinars la Biserică cu ocaziunea punerei pomenilor, spunând poporului, că măria-sa vlădica a poruncit să nu se mai permită astfel de lucruri.

Mai la vale apoi să zice, că „aceasta ţinută a preotului a stârnit toată ura poporului în potriva sa. Numai decât s'a adunat întreg satul şi-au ţinut sfat, ca să pârască pe acest popă, că le strică obiceiurile, şi să ceară alt popă... şi-au hotărât, că în butul preotului să beie şi de aici încolo la biserică, atât cu prilejul punerilor de pomeni, cât şi cu prilejul cununiilor.“ (Unirea Nr. 50 pag. 427). In astfel de caz apoi om să fi pentru a află un „modus vivendi“ cu poporul! Ceea ce ani de-a rândul s'a format şi închegat cu anevoie o poţi dintr'una şi în pripă a o desface!

Dacă aievea îl ai pe cineva la inimă şi îi doreşti din tot sufletul binele şi bunăstarea, te ocupi într'una de persoana lui. Iar el văzându-ţi intenţiunea bună îşi formează o convingere, că tu într'adevăr îi eşti binevoitorul şi povăţuitorul adevărat a lui şi atunci cu drag îţi ascultă sfaturile. In ăst chip stăm şi cu poporul. Dacă el s'a îndatinat a te privi ca pe binevoitorul şi adevăratul părinte sufletesc a lui, atunci în scurtă vreme şi cu puţină iscusinţă îl poţi desvăţă dela una şi alta greşală, cu care ani de-a rândul să îndatinase.

Şi iar poţi fi cât de învăţat, şi poţi predică cu un avânt oratoric neîntrecut, dacă nu ştii află un „modus vivendi“ cu poporul şi dacă el nu îşi poate forma o convingere firmă despre bunăvoinţa şi dragostea adevărată, ce trebue să isvorească din toţi paşii păstorirei tale, atunci el nu să îndeamnă a se apropia de tine şi astfel departe fiind unul de altul nu îţi ascultă glasul!

Iată dar pentru ce datorinţa noastră mai întâiu ar fi să ne dăm silinţa a ne apropia de inima poporului, a-i împărtăşi sfaturi şi poveţe bune când şi unde ne întâlnim cu el fie în Biserică, fie acasă, fie în câmp şi astfel apropiindu-ne din ce în ce mai tare de inima lui, el încă se îndeamnă a se apropia cu încredere de noi. Iar dacă am câştigat încrederea poporului el însuşi îşi depune toate destinele sale în mâinile noastre şi noi cu uşorinţă îi însămnăm calea pe unde are să meargă. Un atare preot, care în ăst chip al dragostei să apropie de inima poporului poate face chiar minuni. Cuvântul lui în totdeauna e sfânt şi adevărat!

Deci mai înainte de toate să ne câştigăm încrederea şi dragostea poporului şi atunci predica noastră nu va fi niciodată zădarnică, atunci cuvântul nostru va avea puterea minunată de a straformă inimile şi îndreptă voinţele! In ăst chip pornind noi, aşa cred, că lupta împotriva alcoolului va avea rezultatul dorit.

In urmă apoi să nu uităm nici aceea, că numai conduşi de iubire adevărată în toate afacerile noastre vom puteà ajunge la rezultatul aşteptat, căci bine să ne însămnăm, că „cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu şi Dumnezeu întrânsul“ şi apoi cu ajutorul lui Dumnezeu toate ne sunt cu putinţă!

Buteni, în 11 Ianuar 1908.

Ioan Turdean,
preot gr.-cat.

Un răsunet*).

Chestia congruei, care atâta timp au preocupat preoţimea, este acum mai actuală ca ori şi când. E de provăzut, că cauza aceasta trimbiţată de atâteaori în vileag în curând va fi trup şi o vom puteà pipăi, ca să nu mai fim necredincioşi. Se va revârsa asupra noastră binele acelor, care de mult l-am dorit. Dar cine crede, că va aduce o îndestulire, o mulţumire vie şi generală modul cum se sistemizează şi aplanează chestia salarelor preoţeşti? Doar nime. Şi ore e cu putinţă se causeze bucurie binele acela după care au oftat atâta preoţimea, în felul cum e gata de a să întrupa? E cu

*) Deşi nu împărtăşim întru toate ideile autorului acestui apel, dăm şi acum, ca şi altă dată, toată libertatea, ca fiecare să-şi desvăluească părerile sale. Red. »Unirei«.

FOIŢĂ.

IUBIRE.

— **Novelă originală a »Unirii«.** —

(Continuare).

Când a murit Barbul i-a zis ficiorului.

— Măi Tomo, pământul din Zăvoiu, să nu-l vinzi niciodată, a fost din moşi şi strămoşi al nostru, şi fete dintre ale lui Bălan să nu-ţi iei, că te bate Dumnezeu.

Toma a rămas singur singurel pe lume. Mamă-sa a murit şi ea. A început să lucre pe amândouă mânile, a mai vândut din cele locuri, ca să mai plătească din multele datorii, ce rămaseră după tatăl-său şi de multe ori să gândeà să deie pe cel din Zăvoiu lui Bălan, care îi îmbià bani mulţi pentru el, dar par'că vedeà pe tatăl-său, ce-i ziceà: Să nu vinzi locul.

— Oare de ce a zis tata să nu vând locul din Zăvoiu? întreabă într'o zi pe mătuşa-sa, ce şedeà pe vatră şi torceà dintr'un fuior.

— Acela a fost locul vostru din moşi-strămoşi şi vei pricepe şi tu când vei aveà copiii tăi, că ce e aceea să zică după moartea ta: „Săracul tata, Dumnezeu să-l ierte, că pământul ăsta e dela el.“

— Ce are omul mai scump pe lume sunt copiii. Omul mai greu să desparte de ei. Ce bine îi cade unui tată să poată zice în clipele din urmă: Dumnezeu e de-asupra, am lucrat cât am putut pentru dânşii. Mor odihnit, că din vară în vară, când vor lucrà în pământul rămas dela mine, de vor fi cu frica lui Dumnezeu, îşi vor aduce aminte de mine şi vor zice un Dumnezeu să-l ierte.“ Nu uità, că plugariul tot ce are mai scump şi ce nu e trecător pe lumea asta e pământul moştenit dela părinţi. Lucră numai cu inimă şi vei spori şi nu vinde pământul Doamne păzeşte.

— De lucrat vezi, că lucru. dar n-am sporiu.

— Insoară-te dragul meu, tu singur nu poţi răzbi şi la câmp şi acasă şi îţi ia o fată cuminte şi harnică, care să te omenească pe tine şi să grijească de ale tale.

Toma îşi luă coasa pe umeri şi porni către Prund, să-şi cosască otava de-acolo. Soarele erà la avecernie şi cum se depărtà mereu către culmea de deal, după care voià să apună, arunca umbra răchitelor, şi a oamenilor, ce erau la coasă şi la adunat pe întinsul şes din Prund departe. Incepù şi răcoarea a se mişcà, răsfăţându-se cu frunzele de cucuruz şi penele de păun din vrâstele flăcăilor.

Toma treceà repede înainte. Inalt ca un steag se vedeà de departe. Erà mândru ficior. Pentru toate fetele, ce le întâlnea aveà o glumă şi toate aveau pentru el alta.

Vedeà de departe o fată singură greblând, rămase de ceialalţi lucrători, cari adunau otava înainte. Din ce se apropia mai tare de ea, din aceea cântà ea mai încet, până ce o cunoscù. Erà Sanflora. Se uità în altă parte şi trecù înainte. Ea încă nu zise nimic. Ajunse la livadia lui. Acolo văzù, că îşi uitase ulciorul cu apa acasă, iară isvorul erà departe şi seara pe el. N'aveà ce face. Îşi luà tiocul cu el şi porni la cel mai apropiat isvor.

— Dar tu ce-ai venit pe aici mă, zise unul dintre argaţii lui Bălan, să baţi câmpii?

— N'am apă răspunse Toma, merg la isvor să-mi iau în tioc.

— Atâta îţi dăm noi. Uite colo e ulciorul bagă-ţi.

Toma râse tare şi zise, ca se audă Sanflora.

— Dela Bălan nici apă nu-mi trebue.

Şi merse mai departe.

Sanflora se înroşi toată de ruşine.

Ştia ea bine, că tatăl său cu a lui Toma n'au trăit bine, dar nu pricepea de ce Toma o ocoleşte, o ruşinează tot când sunt oameni mai mulţi. In şezătoare nu i-a şezut niciodată sub furcă, nici nu a aşteptat, dar erà năcăjită de plângeà, când el la joc strigà de o batjocoria în râsul tuturor. In sfârşit ea încă nu e fata nimănui. Că bogăţie, ca bogăţie, dar cine e mai frumoasă şi mai harnică decât ea? Şi dacă s'ar şi găta, după cum ştie şi poate, atunci care ar fi fată ca ea în sat?

Să gândi una.

neputință. Cei nepreocupați pot vedeà, că modul cum să aplanează chestia congruei și cadrele între cari mișcă, sunt atât de neumane încât efluxul isprăvurilor de până acum și urmarea naturală nu poate fi altceva decât indignare și o strigare de protestare îndreptățită. Și cum nu? Oare este just modul cum se împarte preoțimea în două categorii, „în cualificații pe deplin“, și în mai „puțin cualificați“? Oare nu în același agru lucră ambele categorii? Oare nu aceeași muncă o săvârșește și unul și altul? Oare împrejurările între cari trăiesc „mai puțin caulificații“ nu sunt mai triste, mai de compătimit, ca acelor „deplin cualificați“? Nu este legat bietul de el pe întreaga-i viață de o porțiune canonică de trei jugăre și de o parohie de 30 familii de unde apoi să-și crească familia de comun număroasă și pe lângă toate acestea să fie și domn? Toate acestea socotindu-le va trebui să recunoască ori și ce om imparțial. că să face o mare nedreptate pe contul preoților „bienaliști“. Pentrucă munca săvârșită de acestia este socotită de mai puțiu valoroasă cu 50%, ca acelor „deplin cualificați“. Munca să plătește după valoarea ei In cazul present însă vedem, că adevărul acesta este neadevăr pentrucă prima categorie din preoțime va aveà salariul anual de 1600 cor., iar a doua categorie numai jumătate pe atâta, va să zică 800 cor. Așa dară la congruă nu se remunerează munca săvârșită în păstorirea sufletelor, ci se plătesc anii petrecuți între pereții școalei. Să fie așa! Dar acei preoți, cari au absolvat 8 clasă gimnaziale și au obținut atestat de maturitate și din niște împrejurări oare cari, de esemplu n'au încăput în seminar, ori din alte motive binecuvântate au absolvat numai teologia bienală cum vor fi salarizați, ca să li-să plătească timpul petrecut în școli? Calculând după regulele de proporție ajungem la conclusia, că acestora le compete 1400 cor. Tot asemenea și celor ce mai înainte de a se preoți au fost învățători, căci și acestia și cei dintâiu au frecuentat școlile numaì puțin decât 14 ani. Iar cei ce au făcut 6 clase ar fi îndreptățiți la un salar anual de 1200 cor.

Să nu creadă nime, că articolul acesta intenționează a isca o ură o invidie în contra celor deplini cualificați. Ferească Dumnezeu! Intenționează a trezi numai pe păgubași, și ai provoca să se solidarizeze în mișcarea ce trebue să o facă preoți bienaliști pentru binele lor propriu. Căci dacă privim la oficialii statului, ori la a unor corporațiuni vedem, că aici nu se pune pond pe cualificație când e vorba de salariul funcționarilor de aceeași categorie, însă cu diverse cualificații. Servească de exemplu corporațiunea notarilor comunali, ori cercuali. Notarii cei cu câte 2—4—6 clase au salar egal cu cei cu 8 clasă, cu toate că aceștia din urma au mai terminat și cursul administrativ. S'ar puteà înșira o mulțime de exemple de aceste, este prea strimt însă spațiul unei foi de a pertracta o causă atât de vastă per longum et latum. Și e și superflu. Nime numai poate dubita, că oare să face preoțimei nedreptate ori nu? Cauza e evidentă. Se știe atâta „că Escelența Sa împreună cu episcopii sufragani au încercat se delature anomalia, dar pe cum se vede din organul nostru (Nr. 54:) fără succes.

Frați preoți! E vorbă de cauza noastră, e vorbă de o chestie, de care ne sunt legate toate interesele și condițiile noastre vitali. Se punem umăr la umăr, și se ne ridicăm și noi glasul, căci am tăcut destul. Sub stindardul, care ne ocrotește și care ne arată calea se dăm dovezi, că ne știm apăra interesele. Se punem de-o parte trândăvia și nepăsarea de până acum și se facem tot ce se poate. Să ne ridicăm cuvântul la cei competenți și să le cerem sprijinul, ca nedreptatea care e gata să ni-se facă se piară dinaintea dreptatei. Să ne solidarizăm între toate cu dragoste și bunăînțelegere. cum se cuvine lucrătorilor Domnului și sub „firma„ care am stat până acuma vom isbuti a ne câștigà leac pe ranele cari atât de rău ne dor. A nost va fi păcatul și blăstămul copiilor nostri va fi asupra noastră de-a pururea, ca o sabie a lui Damocle, dacă vom lăsà se fim prescurtați acolo unde trebue se fie dreptul cu o măsură egală cântărit, s'au cel puțin măsura cu care ni-se măsură să fie mai echitabilă. Am lansat idea de a ne apără în speranța, că întreaga preoțime este de acord în chestia aceasta, și că înainte de a se ținea conferința episcopească vom aveà deja gata toate pentru un memorand motivat.

„Bienalistul.“

George Popp,

Consilier ministerial.

Primim știrea foarte îmbucurătoare, că domnul George Popp, director financiar în Zombor, a fost numit consilier ministerial. Este primul Român, care pe cariera financiară a înaintat la o demnitate așa de înaltă și fiind el și membru al bisericei noastre, avem îndoit motiv de a ne bucurà pentru această înaintare.

Sunt puțini Românii aplicați în funcțiuni de stat, cari să se fi bucurat de încrederea, iubirea și stima, cu care d! George Popp a fost încunjurat de toți cei ce au avut fericirea a-l cunoaște. In deosebi erà el primit cu mare simpatie în Blaj, unde de câteva decenii venià aproape în fiecare an spre a luà parte la ședințele consiliului administrativ al fundațiunei Șuluțane și unde

---

— No lasă Tomo, că mai vorbim noi.

Dimineața se gătase ca de Dumineca. Și-a pus mărgelele cele mai frumoase la gât, și-a luat șalul cel de mătasă, cerceii cei frumoși, a pus pălăria de paie într'o parte și cu furca pe umăr a plecat la otavá. Slugile se uitau mirați unul la altul. De când a murit mamă-sa nu a mai văzut-o nime îmbrăcată așa.

— Măi, dar frumoasă mai e Sanflora aceasta.

Acuma o vedeau numai cât e de subțire și de ușoară, și ce ochi frumoși vineți și păr bogat are. Așa se legăna în mers, ca o codobatură, și cum purtà pălăria aceea cu floricele roșii, se uitau flăcăii lacomi după ea.

O văzură în toată ziua, dar gândit-a cineva că poate fi așa zimbitoare și veselă? Nici tatăl ei nu se puteà în destul mira, cum de s'a schimbat fata aceasta așa deodată?

— Noa Tomo, zise într'un zimbet ușor, când a ajuns la otavă, ieri n'ai voit să beai dela noi, azi trebue să ne adăpi tu, că ne-am uitat apa acasă.

Toma se uità mirat la ea.

— Acolo-i ulciorul în polog, bea cât vreai.

— Eu să-l caut?

Toma nu știà ce să facă. Ii erà rușine, dar n'avea ce face, că Sanflora nu-l slăbea cu rugatele. Se gândeà de asudà. Par'că să uita Prundul întreg la el.

— Dacă ei nu i-e rușine? se gândi el și îi întinse urciorul.

— *Uf!* dar urât te mai uiți, zisă Sanflora râzând din toată inima, de par'că ți-am cerut piatră scumpă.

Toma se uità la ea și mirat și spăriat. Vedeà, cum îi joacă ochii, ca a șerpelui și dinții îi zimbeau albi ca hârtia și așa râdeà de cu drag, de Toma se însănină deodată. Se uità la ea lung măsurându-o cu ochii.

— Ce păcat de hoțul àla bătrân, că are așa o fată frumoasă, gândi Toma și sta cu ulciorul în mână. Își uitase să îl ascundă iarăși în polog.

— Ce apă bună Doamne, să fiu singură aici ți-aș tinde pologii, dar așa îți voi mulțumi dumineca la joc, și o luă la fugă către ai lor.

Toma nu pricepea nimic.

— De bună seamă, că Bălan are ceva de gând și vrea că fată-sa să mă orbească să nu văd, dar las că am eu doi ochi.

Veni Dumineca. Toma de abia așteptà să vadă de vine și fata lui Bălan la joc. In toată ziua îi veniau vorbe prin neamuri prin muieri, că fata lui Bălan, cât îi laudă, ce ficior zdravăn și frumos e și toate ziceau de-arândul: „Tomo, ai de grije, că n'ar fi rău să caz tu în boeriile acelea.“

— La Bălan niciodată. Fată de-a lui Bălan să nu iai a zis tatăl său.

Se începe jocul. Toma să uità în toate părțile. Sanflora erà între fete.

— Noa, din partea mea, acolo steie.

Făcù sămn la alte două fete și nu-și credea ochilor. Inainte de ce ar fi venit una, Sanflora s'a și prins de mâna lui și începù a se înșira în joc.

Par'că toată lumea se învârtea cu el. In cercul celor ce se uitau la el auzise râsete, vorbe, șoapte, de nu știà ce să facă. Nu se puteà lăsà de joc, că îi erà rușine, iar dacă joacă îl râde satu întreg.

— Nu te mânia, știi la otavă par'că mi-ai zis, și iarăși râdea ca un diavol. Toma nu știà ce să facă. Simțià că fata asta îl face și de râs.

Și iarăși când să gândea, că doară ficior ca el nu e, și jucà ca el nu știe om pe pământ și nu este fată în sat, care să nu-l fie chemat sub furcă, ce mai știi de nu s'a aprins și fata lui Bălan.

— Ce bine ar fi de ar fi așa, apoi Bălan vă smeresc eu până la pământ de mă ține în minte și neam de neamul vostru.

Incepù a fi și el în feliul lui. Unde, când și prin cine numai puteà îi trimetea vorbă, îi țineà calea în tot locul, îi aduceà mere, pere, iar ea îi puneà flori în fereastă, ca să fie cu ele dumineca la joc.

La început fiecare gândeà, cum o să se răzbune atunci când celalalt va fi mai slab să zică și numai un cuvânt de dragoste, în urmă văzù și Sanflora și Toma că amândoi sunt prea mândri și prea își văd gândurile, decât ca să și-le spună.

toți admirau calitățile lui frumoase, atât sufletești, cât și trupești, căci rar om găsești, care să le întrunească pe amândouă în grad așa de înalt, ca acest bărbat ales.

La începutul lui Noemvrie din anul trecut împlinise 40 de ani în serviciul statului. Acest jubileu rar nu l'a petrecut în sgomotul lumei, ci retrăgându-se în comuna sa natală, Vaidacuta de lângă Oșorheiu, a intrat smerit în bisericuța, unde primise în fașe sfânta taină a botezului, și împreună cu soția sa a dat mulțumire lui Dumnezeu, pentrucă l'a învrednicit a ajunge aceea zi frumoasă din viața sa. Despre sărbătoarea aceasta scrise el unui prietin din Blaj cam următoarele: „Slujba dumnezeiască și Doxologia dela sfârșitul ei, decât cari mai înălțătoare la ceriu nu am ascultat — căci acelea au fost ale noastre și pentru noi — ne-au mișcat inima și sufletul, de am plâns ca doi copii ... Ziua aceea am folosit'o, să gândesc la Dumnezeu și să-i mulțumesc pentru mila cea mare, cu care m-a împărtășit..... Hei frate, a ieși din opincă din Vaidacuta, a absolvà școalele în lipsă și neajunsuri, a ieși, după studii, în lume fără protectori, fără conexiuni, a-ți eluptà loc între cei de alt neam, a ajunge pe cariera publică la un post destul de onorific, a fi respectat și de protivnici, a împlini 40 de ani în serviciu public, a fi pus adese în situațiuni grele fără să te poticnești, a fi sănătos și în vigoare atunci, când alții la vârsta ta sunt de tot frânți, a-ți câștigà ca amploiat pe cale dreaptă ceva avere, a aveà o soție bună, sănătoasă, credincioasă, care din toate puterile se nizuește a-ți îndulci viața, acestea sunt un dar rar a lui Dumnezeu, pentru care nu sunt în stare a-i mulțumi."

Aceste puține cuvinte scrise cu sinceritatea unui prietin către alt prietin ne desvălesc întreaga ființă nobilă a domnului George Popp.

Noi suntem mândri de el cu atât mai vârtos, că a fost elev al școalelor noastre din Blaj și cu toată căldura inimei noastre îl felicităm pentru înalta demnitate, la care a ajuns, după ce Majestatea Sa Regele îl distinsese încă de mai înainte, numindu-l consilier regesc, și decorându-l cu coroana de fier.

Vestea aceasta va îmbucurà de sigur și pe acei mulți Români din comitatul Albeiinferioare, cari lui au să-i mulțumească, că au putut obținea exercițiul unor drepturi de natură financiară încă de pe timpul când domniasa erà director financiar în Aiud. Dumnezeu să ni-l țină încă mulți ani în cinste și mărire și în deplină sănătate.

A. B.

Jubileul „Gazetei Transilvaniei."

La anul nou s'au împlinit 70 ani de când a început să apară la Brașov cel mai vechiu ziar românesc „Gazeta de Transilvania." Fundată de George Bariț la 1837 și având de colaboratori pe Andreiu Mureșianu și pe Iacob Mureșianu, care dela 1850 luă redacția, „Gazeta" a luptat totdeauna cu toată inima pentru apărarea drepturilor poporului românesc. Această ținută bărbătească a păstrat-o în totdeauna în butul deselor sistări și suprimări, de care avù parte în acești 70 ani.

Dela 1877 „Gazeta" trece sub conducerea lui Dr. Aurel Mureșianu, care cu multă abnegație și cu jertfe și mai multe a păzit curat programul de luptă a ziarului său.

In coloanele politice și literare ale Gazetei se întâlneau totdeauna scrisele celor mai de frunte bărbați ai neamului nostru și povețele ei, erau îndreptariul cel mai neînșelător în acțiunile politice ale Românilor.

In ziua jubilară a 70 „Unirea" trimite cu toată sinceritatea cele mai calduroase urări de prosperitate bătrânului ziar dela Brașov și dorește directorului dr. Aurel Mureșianu ajutor și putere dela Dumnezeu spre a putea lupta și mai mai departe pentru neamul nostru, ales în aceste zile de grea cumpănă.

Noutăți.

„An nou fericit!" dorim tuturor cetitorilor și colaboratorilor foii noastre.

Sf. Sărbători la Blaj. Escelența Sa Preasfințitul Mitropolit Victor neluând în socotință, că de abia s'a restaurat din boala grea, cu deplină încredere în Dumnezeu, a pontificat sf. Liturgie în ziua primă și a doua de Crăciun și în ziua Anului nou, rostind pătrunzătoare cuvântări, atât la Nașterea Domnului, cât și la Anul nou, I. P. Sf. Sa a întrunit numărоși oaspeți în ospitala-i masă atât din Cler cât și dintre oficialii civili.

Preot nou pentru America. In acelaș timp, când „Românul" din Cleveland anunță sosirea părintelui Dr. Alesandru Niculescu la Newyork aflăm că preotul Alesandru Pop din Tăuții de jos, a plecat, ca să împartă sufletești mângâieri fraților pribegiți în depărtatul continent.

Advocat nou. Dr. Ilie Popescu anunță, că și-a deschis cancelaria de advocat în Reghinul săsesc.

Ziaristic. Dela anul nou „Lupta" dă ca suplement „Foia ilustrată" un frumos adaus ilustrat, apare săptămânal. Tot acolo va reapărea „Cucu" și „Nueluța", reviste umoristice. — „Bunul Econom" s'a mutat dela Orăștie la Deva. — „Țara noastră" și „Libertatea" și-au schimbat formatul, spre bine. — „Renașterea" dela Caransebeș a încetat, apare o revistă nouă însă la Pesta sub numele de „Familia română". Se face deci o mișcare intensivă și foarte priincioasă literaturii, publicul cetitor e chemat să o îmbrățișeze cu căldură.

Inființarea unei parchii și zidirea unei biserici ortodox-române în Viena. Societatea pentru zidirea unei biserici și înființarea unei parohii ortodoxe-române la Viena a obținut, în urma permisiunei Majestății Sale Impăratului Rege, dela ministeriul de culte și instrucțiune în înțelegere cu cel de interne dreptul de a se numi „societate jubilară imperială." Aceasta societate, care numără peste 200 membrii, are de scop să zidească, cu ocazia jubileului de 60 ani de domnie a împăratului, o biserică română greco-orientală în Viena, ceea ce e îndreptățit prin marele număr de Români, cari locuesc în Viena, pe cum și prin marea frecuență a Românilor la Viena; apoi este de așteptat ca tocmai existența unei asemenea biserici va mări frequența Românilor. Lipsa unei biserici românești la Viena reesă și din aceea, ca capela din Löwenstrasse Nr. 8 clădită acum un an și trecută astăzi în proprietatea societății a devenit prea mică pentru a puteà cuprinde

---

S'au dedat însă a să vedeà în toată ziua. Sanflora nu puteà stà în casă, când știà, că Toma trece pe la poartă și Toma își lăsà plugul în brazdă numai să-i poată ieși ei în cale. Pe încetul ajunseră a se gândi amândoi, cum ar puteà fi altcum. Nici unul nu să gândeà mai mult la răzbunare, ci tot chiteau cum ar vorbi odată deschis unul cu celalalt.

Și a trecut vara repede. Frunzele începură a să îngălbini și când vântul suflà a toamnă. Oamenii își culegeau poamele. Erau pline grădinile de copii și de strigăte de bucurie. Toma erà singur și culegea el și adună tot el, că n'avea pe nime. Își mai alungà urâtul cântând, „la fereastra mândrei meie". Poatecă vântul a dus cântecul lui chiar până la fereastra Sanfloarei, poate că venia, după cum zicea ea, chiar dela vie, că a auzit-o Toma cum întreabă chiar din fundul grădinei.

— Numai singur ești Tomo?

— D'apoi cu cine să fiu? Cine și-ar mai legà capul și de mine? zise jumătate în glumă, jumătate înadins.

Ii dusă o păstărie de mere. Ea le-a luat, a muscat în cel mai frumos și se părea că nu-i e grabă de loc. Incepù a povesti de toate și Toma se uità la ea dus, sorbind cuvintele ei cu lacomie. Deodată se oprește și zice aproape răstită.

Drept e, că tatăl tău te-a blăstămat să nu iei fata de-a lui Bălan?

Toma nu îndrăznea să se uite în ochi ei și nici nu știà ce răspunde.

— Tu ști bine, că tatăl meu nu a fost prietin cu tatăl tău, și să poate să fi zis într'o mănie, dar nu m-a legat cu blăstâm.

— Și tu gândești, că e bine, dacă după ce ei s'au urât, să urești și tu pe toți ai lui Bălan, să-ți bați joc și să mă faci de râs pe mine, care nu ți-am făcut niciodată nici un rău, ba poate de multeori am gândit la tine cu drag și atunci, când bine știam, că tu ce gânduri porți de mine?

Nu mai puteà vorbi de plâns și voia se fugă peste livadie în drum. Toma însă a sărit lângă ea și o prinserepede în brațe. Erà înduioșat până la inimă.

In loc de ai răspunde o strânse cu putere la sân și o sărută.

Vreai să-mi fi nevastă zise Toma tremurând și de frică și de bucurie.

— Vreau.

— — — — — — — — — —

Sanflora a lucrat totdeauna de capul ei și când îi venea câte o mânie se îndârjia de nu puteai vorbi cu ea.

Când i-a spus tatălui său, că ea să mărită după ficiorul lui Barbu, i-a spus'o scurt, apăsat și îi tremura puțin glasul. Din cuvintele ei se resimțea furtuna, ce i-se deslănțue în piept.

(Va urmà).

pe toţi credincioşii, cari vin să ia parte la serviciile divine. Serviciul divin se ţine în capelă regulat în fiecare Duminecă şi sărbătoare la 11 oare dimineaţa; de asemenea se ţin şi slujbe speciale pentru trupele române garnizonate în Viena. Societatea îşi dă toată osteneala să adune în cel mai scurt timp mijloacele necesare, pentru a-şi puteà îndeplini scopul cât mai curând posibil

Mulţămită publică. La colecta întreprinsă de comitetul reuniunei femeilor rom. gr. cat. din Blaj, pentru a procura veşminte pe sama copiilor săraci pe sărbătorile Crăciunului, au binevoit a contribui următorii: Dr. Victor Mihályi 50 cor. Iacob Popa 2 cor. Dr. Ioan Bălan 2. cor Iuniu Brut Micu 1 cor. Nic. Aron Solomon 1. cor. Ştefan Pop 5 cor. Dr. Smigelski 3 cor. A C. Domşa 3 cor Dr. Aug. Bunea 5 cor. Alexiu Pop 2 cor. D. Radeş 3 cor. Amalia Grama 2 cor. Gavril Pop 1 cor. Florentina Munteau 1 cor. S. P. Mateiu 6 cor. Ştefan Roşian 22 cor. Dr. Macavei 3 cor. Rosa Solomon 3 cor. Gavril Precup 3 cor Ana Pepelovits 4 cor. Ferdinand Kampf 2 cor. Rudolf Riţiu 3. cor. V. Solomon 2 cor. R. Muntean 2. cor. Mircea o pereche de păpuci. N. N. 2 cor. Ana Ordace 1 cor. Geni Maior 1 cor. Eugenia Pop 1 cor. Ioan F. Negruţiu 5 cor Dr. Izidor Marcu 4 cor. Camilla Pop 2 cor. Elena Pop 3 cor. Cornelia Deac 2 cor. Amalia Papiu 2 cor. Teresia Crăciun 1 cor. Aurel Trifan 2 cor. Dionisiu Trifan 2 cor Amalia Bartoc 2 cor Ştefan Dragoş 1 cor. Emiliu Viciu şi surorile 2 cor Aurelia Ienâşel 2 cor. Carol Nagy 2 cor. Iuliana Vancea 3 cor. Miţi Gaja 1 cor. Aug. Coltor 1 cor. Virginia Cheţan 2 cor. Rus et Comp. 2 cor. Tip. Sem. 2 cor. Octavian Măcelar 1 cor. Nicolau Baciu 2 cor. Emilia Raţiu 2 cor. Silviu Handrea un rând de veşminte. Moldovan Micu 4 cor. N. Popescu 2 cor. I. German 2 cor. Dr. Sâmpălean 1 cor. N. N. 40 fil. Flaviu C. Domşa 1 cor. E. Bodocan 2 cor. Aur. Bariţ 1 cor. Georgina Muntean 1 cor. Helena Fodor 2 cor. Aurel Velican 2 cor. Dr. Prie 4 cor. N. M. 2 cor. X. Y. 2 cor. Nicolae Chicidean 1 cor. Simion Bacilă 1 cor. Elena Nestor 5 cor. M. Caliani 2 cor. I. Onişor 1 cor. George Bărbat 5 cor. O. Mureşian 1 cor. Elena Sântion 1 cor. Lucreţia Viciu 1 cor Dr. Eugen Solomon 5 cor. Seserman 1 cor. Cornelia Maior 2 cor. Valeria Maior 2 cor. Dr. E. Băian 2 cor. Leontina Dr. Raţ 1 cor. Aurel Vodă 1·20 I. Br. Hodoşiu 10 cor. Aug. Stupariu 4 cor. Sinnberger 5 cor. Dr. Laurenţiu Nestor 5 cor. Dr. Vasile Suciu 3 cor. I. Busoiu 1 cor. Chivuţa Negruţiu 2 cor. E. Vintilă 1 cor. A Ciura 2 cor. Pantea 1 cor. Societatea meseriaşilor 60 cor. Amalia Smigelski 5 cor. Mariţi Rusan 2 cor. I. Nistor 1 cor. C. Oltean 1 cor. Petru Ungurean 1 cor. Ioan Albon preot gr. cat. dela poporul din Doştat 6 cor. Eugenia Muntean, preoteasă în Velţ 2 cor. Tuturor acestor domni, doamne şi domnişoare le exprimă Comitetul mulţămitele sale cele mai profunde. Dee Dumnezeu, că şi în anul ce vine se întimpinăm acelaşi spirit de altruism la publicul nostru, pe care l'am observat în anul acesta. Blaj la 31 Dec. 1907. *Elena Nestor* prezidentă. *Dr. Octavian Prie* secretar.

Şcoala pentru economia de casă (şcoala de menaj), susţinută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu", deschide la 15 Ianuarie n. un curs de bucătărie fină. Cursul va dura dela 15 Ianuarie până la 15 Aprilie. Taxa lunară a acestui curs e de 80 cor. Elevele primesc locuinţa şi întreagă întreţinerea în internatul şcoalei. Informaţiuni se pot primi dela dna Iulia Dancăş, Sibiiu, Strada Baier Nr. 1. In timpul acestui curs şcoala primeşte şi execută comande pe lângă preţuri convenabile.

Petreceri. Comitetul „Reuniunei Femeilor Române greco-catolice din Blaj," invită la Balul ce-l va aranjà Sâmbătă în 25 Ianuarie n. 1908 în Hotel Univers."

O propoveduire. Primim din Bucureşti următoarea scrisoare: Bazat pe adevărul cuprins în cuvintele: *„Unirea formează puterea"* propovedueesc:

1. Unirea Bisericilor româneşti greco-orientale şi greco-catolice, sub un singur sceptru cu numirea „Biserica autonomă ortodoxă română din Austro-Ungaria."

2. Intrunirea şcoalelor confesionale româneşti. In sprijinul acestei propoveduiri amintesc, că în toate zilele şi ocaziunile se fac rugăciuni spre acest scop, după cum se vede din ectenii şi anume:

Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sfintelor lui Dumnezeu Biserici şi pentru unirea tuturor Domnului să ne rugăm.

Deci pentru ce nu s'ar îndeplini de români aceasta rugăciune, pe care singur ei o rostesc; mai cu seamă că ei sunt după cum nemuritorul poet Alexandri s'a exprimat prin cuvintele:

Amândoi suntem de-o mamă
De-o făptură şi de-o seamă
Ca doi ochi într'o lumină
Ca doi brazi într'o tulpină
Eu ţi-s frate tu-mi eşti frate
In noi doi un suflet bate
Amândoi avem un nume
Amândoi o soarte în lume.

Prin unire se formează din fiii Bisericii un corp puternic bazat pe fraternitatea creştină. care reprezintă o putere cu mult mai mare ca în desbinare; iar întrunirea şcoalelor înlatură răceala şi indiferentismul ce sădeşte desbinarea între fii naţiunii încă din copilărie. şi întronează iubirea şi dragostea colegială. cari conduc la fraternitate şi ajutorul reciproc în viaţa publică.

Indrăznesc a zice că a sosit timpul spre a se îndeplini acest mare act al unirii şi că toţi binevoitorii neamului românesc sunt datori a dà concurs la săvârşirea lui, fiind încă timp până ce Biserica poate dispune în ale sale întru cât se bucură de dreptul autonomiei. *V. Bălescu-Cafaveu.*

Dare de seamă şi mulţumită publică. Cu ocaziunea reprezentaţiunei teatrali, din 11 Ianuar c. dată de Societatea meseriaşilor din loc s'au încassat cor. 296·60 fil. s'au cheltuit cor. 183·04 fil. Venit curat în favorul societăţii cor. 113·56 fil. — S'au făcut următoarele suprasolvivi: Aurel Trifan 1 cor.; O. Schaffend 2 cor.; A. Ienăşel 1 cor. T. Onişor 40 fil.; Iacob Popa 1 cor.; Dr. E. Solomon 4 cor.; A. Marele 1 cor.; George Mărcuţiu 2 cor. 40 fil. — Domnii, cari au suprasolvit pe cum şi toţi, ceice au contribuit la reuşita producţiunii meseriaşilor nostri sunt rugaţi a primi pe calea aceasta viile mulţumiri ale comitetului. *Gavril Precup,* prezident. *Aug. Gruiţia,* secretar.

Necrolog. † *Augustin Blăşianu* asesor consistorial, protopop şi paroch gr. cat. în Zăbrau, a repausat după un morb greu şi îndelungat Luni în 13 l. c. 1908 în anul etăţii 61 iar al preoţiei 36, fiind împătăşit cu Ss. sacramente ale muribunzilor.

— † *Clemente A. Raicu* v.-protopop gr. eat al tractului Făgăraşu după scurte suferinţe, împărtăşit cu Sf. Taine a încetat din viaţă Duminecă în 5 Ianuarie 1908 în anul 66-lea al etăţii şi 34-lea al preoţiei.

Odihnească în pace!

Posta Redacţiunii.

O. V. P. Articolul Dtale a sosit şi se va publica, căt ce vom dispune de loc liber.

A. O. Chestia aşa cum se tractează nu intră în cadrul foii noastre. Mai bucuros nişte corespondinţe actuale.

N. O. B. Sperăm să dedicăm întreg numărul 8 memoriei sf. Ioan Gură de aur. Grăbiţi cu spedarea manuscrisului.

Mai multora. Mulţumim din toată inima pentru urările ce ne faceţi şi nouă personal şi foii din prilejul unui nou an. Ceî ce cu osc mai de aproape dragostea ce o arătăm pentru prosperarea acestei foi, ştiu şi jertfele ce am făcut în trecut şi cari suntem gata să le facem şi pe viitor numai să progresăm tot mai mult şi să facem destul aşteptărilor iubiţilor nostri cetitori. Spre aceasta, afară de munca neobosită a celor grupaţi în jurul foii, mai avem lipsă şi de sprijinul material al celor ce ţin să fim la culmea chemării. Sperăm, că în anul ce începem îmbunătăţindu-se şi situaţia preoţimei, acest sprijin nu ne va lipsi.

N. P. Am declarat şi altă dată, că Calendarul nu apare în editura noastră, ci aici nu e redactat de noi. Rugăm să luaţi act.

Slăbiciunea,

fie din cauza constituţiei fizice slabe fie din morb să vindecă iute prin folosirea *Emulsiunea de Scott,* care se poate numi de o perfectă medicină de nutrire având o estraordinară putere de vindecare şi pe lângă aceea e

gustoasă şi uşor de mistuit.

Şi cei mai îndărătnic morbos să dedă iute cu *Emulsiunea de Scot,* care nu îngreună nici cei mai slab stomac.

La târguirea *Emulsiunei* să fiţi cu băgare de samă la marca *Scott* — pescarul cu ştiuca în spate.

Preţul unei sticle originale e 2 coroane 50 fileri.

— **Se capătă în farmacii.** —

(37) 16—28

AVIZ! Se află de vânzare lemne de fag pentru foc, gara Erdő-szent-György. A se adresa la MIHAIL PIROŞCA preot în Bözödujfalu.

(2) 2 - 5

A apărut:

Calendariul Unirii pe 1908.

Cuprinde pe lângă partea Calendaristică, Şematism şi partea literară şi noua lege şcolară **Art de lege XXVII din 1907 dimpreună cu Instrucţia acestei legi.** — Costă 80 fil. plus 10 fil. porto.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

Capitlul I.

Un tinăr Roman.

(Continuare) 1

Negustorii îşi îmbiau şi aici „marfa;“ glasurile lor stridente răzbiau peste vuetul oraşului.

„Patruzeci de mii de sesterţii pentru acest învăţat Assyr. Grăieşte în toate limbile pământului şi este magistru al filozofiei,“ strigă unul dintre negustori, arătând spre un sclav cu părul albit, ce suportă cu linişte stoică dogoreala de căldură a soarelui pe capul său descoperit.

„Filozofie!“ esclamă glasul răguşit al unui om abnorm de gras, cu trăsăturile feţii, „Filozofie? Ce să fac cu ea?“ Pufăind şi privind triumfător în jur: „Iată am ajuns milionar, fără de a fi ascultat vreodată ceva despre filozofie.“

„Este Rufus cel bogat, furnizorul gardei împărăteşti,“ strigă o voace.

„Ai dori poate un poiet,“ zise negustorul, „fiindcă eşti protector al artelor!“

„Nătărăule!“ răsună voacea liferantelui de pâne şi de carne. „Doar asta-mi mai lipsia! Un făuritor de viersuri? Nu, mulţumesc!“

„Dară stăpâne, acela are pe Homer întreg în cap, şi aşa frumoase viersuri face, încât oaspeţii tăi vor rămânea încântaţi.“

„Oaspeţilor mei le plac mai mult stridiile lucrine, decât viersurile seci ale cutărui poiet flămând.“

„Dar totuşi spune-mi stăpâne, ce doreşti! Iată aci e Hercule, cel mai bun atlet, colo Hermes, cel mai sprinten alergător.“

„Nu-mi trebue,“ zise Rufus şi aplecându-se confidenţial spre negustor, îi spuse o vorbă.

„Ah!“ esclamă negustorul surizând semnificativ.

„Am o marfă preţioasă! Vei fi încântat stăpâne! Rogu-te haide cu mine!“

Il condu-se pe Rufus la o baracă de scânduri a cărei întrare eră acoperită de o perdea pestriţă. Negustorii de sclavi îşi osebiau preţioasa marfă în bărăci de acestea făcute din scânduri, atât pentruca să atâţe curiozitatea cumpărătorilor, cât şi pentruca să le uşoreze examinarea celor mai scumpi sclavi.

Măcelarul cel gros se aşeză jos, pufăind din greu, începând apoi să se scobească în diuţi cu un cuţitaş de fildeş, în acelaşi timp alunecându-şi privirile, cu o netăinuită admirare asupra minunatei copile, ce se ascundea ruşinoasă între covoare şi între perini.

„Ridică-te!,“ îi porunci negustorul. Fata însă nu se mişcă şi ochii ei se îndreaptă plini de frică spre domnul său „Vrei biciul?“ îi strigă acesta.

„Lasă biciul la o parte“, zise Rufus şi se ridică greoiu în picioare. „Eu sum un domn bun! Haide, şorecelul meu, draguţa mea!“

Degetele sale grase, pe cari sclipiau inele estraordinar de mari, netezirâ grumazul frumoasei fete grece. Dar de odată simţi peste faţa-şi vânăţie sclipicioasă o lovitură aşa de puternică, în cât aproape se povârni, şi rămase cu o mutră stupidă, cu gura căscată, înbolbat la fata ce ardea de mânie.

„Mi-se pare, că asta loveşte!“ gângăvi el, şi se pipăi la fălcile obrazului.

„Ce. tu, căţea,“ strigă furios negustoriul, „tu îmi loveşti muşterii! Aşteaptă, te-oiu îmblânzi eu!“ Puse mâna pe biciul împletit din curele, de pe părete şi il avântă mânios asupra fetei.

„Nu lovi“, se rugă fata, şi se ridică jumătate. „Tu mi-ai promis, că nu vei lăsa pe nime să se atingă de mine.“

Negustoriul râse brutal. „Ceea ce promiţi unui sclav netrebnic, nu eşti dator să împlineşti.“ Curelele biciului căzură peste umerii fetei, şi lăsară dungi roşii de sânge pe pielea fragedă. Sclava dădu un ţipet pătrunzător, se ridică şi scoţind un pumnal ascuţit din haina sa, îl aţinti asupra pieptului său. „O lovitură încă — şi îmi împlânt pumnalul în piept.“

O clipită, rămase negustoriul cu totul uluit de cutezanţa aceasta neaşteptată. Apoi aruncă la o parte sbiciul şi-i zisă: „Dar ce-ţi umblă prin fire Lydie! Nu-ţi fac nimica, te iubesc doar, te voiu tracta ca pe o reginâ.... Dar pune, te rog, la o parte pumnalul...“

„Nu-l pun, până nu juri că nu mă vei mai bate, nici nu vei mai lăsa să pună cine-va mâna pe mine.“

„Iţi jur, îţi jur,“ zise repede negustoriul, „pe toţi Zăii: jur!“

Şovăind puse Lydia la o parte pumnalul; dar abia o făcu, se repezi asupra-i negustorului, o prinsă de păr şi începu să-i care cu pumnul peste cap şi peste ceafă. „Aşteaptă tu, îi strigă ţi-oiu arăta eu..... ţi-oiu.....“

Rufus se uita cu gura căscată la lupta aceea neegală. până ce se simţi de odată îmbrâncit la o parte şi văzù pe negustoriul de sclavi isbit de pereţii barăcii.

„Mişelule“, strigă un glas poruncitor, „nu ţi-e ruşine să maltrateşti o fată lipsită de apărare?“

Doi ochi îi fulgerară, şi el văzu înaintea sa un om tinăr ce stă cu mâna întinsă spre ameninţare. Braţele musculoase dovediau tărie mare, fisionomia-i nobil tăiată, încadrată de o barbă moale cu o frunte înaltă, boltită, peste care cădea un păr uşor inelat trada spirit şi energie ear privirea ochiului limpede dovedea un suflet mare, nestricat.

La moment, negustorul deveni servil.

„Iartă, stăpâne,“ vorbi el cu umilinţă, „ea a pălmit pe muşteriul meu, şi aşa....“

„De bună seama că a avut motiv s'o facă,“ îl întrerupse cela şi aruncă o privire mânioasă spre măcelar. Acesta gângăvi: „Eu vreu să cumpăr sclava.“

Negustoriul se folosi de ocazie şi strigă. „O capeţi lezne, domnule, fiindcă abia apuc să scap de această broască răioasă. Dă-mi 70—80 mii de sesterţii, şi-i a ta.“

„Cam mulţi bani,“ zise Rufus, „însă e tare drăguţă. Iţi dau şeptezeci de mii!“

„Nu, optzeci de mii!“

„Şeptezecişicinci de mii!“ zise Rufus.

„Intre fraţi e vrednică optzecişicinci de mii. Priveşte numai la braţele ei cele fine, la gâtul ei, alb ca zăpada.“ Şi el începù a înşira toate graţiile fetei cele frumoase cu o aşa nerusinare, încât aceasta se roşi cu totul şi-şi acoperi faţa cu mânile.

„Iţi dau nouăzeci de mii,“ zise tinerul roman.

„Mi-ar conveni preţul, stăpâne,“ zise negustorul, „însă domnul acesta a făcut ofertul prim —“

„Debună seamă,“ vorbi Rufus, „şi îmi voiu urca încă ofertul.“ El voia să arate, că este destul de bogat, ca să poată cumpăra şi pe cea mai scumpă sclavă.

„Nouăzăcişicinci de mii,“ zise el iritat.

„O sută de mii!“ strigă tinărul.

„O sută şi zece!“

Tinărul simţia ruşinea şi dejosirea ce ce zăcea în aceasta licitaţie pentru tinăra fată. Îi părea rău din adâncul sufletului pentru aceasta copilă plăpândă; cu nici un preţ ea nu trebuia să pice în mânile acestui desfrânat bătrân.

Îţi dau douăsute de mii de sesterţii“ (cam 40.000 coroane), zise el, pentru a face capet acestei scene uricioase.

Insuşi Rufus cel avut încremeni la auzul acestui ofert şi să sgâi la tinărul roman.

„Este a ta, stăpâne!“ strigă repede negustorul, carele se temea ca nu cumva cumpărătorul să-şi retragă ofertul.

Acesta, liniscit, scoase din cingătoare tabla cerată, însămnă suma pe ea şi-şi subscrise numele dedesubt. Negustorul o luă în primire şi ceti:

„Aducătorului acestui document sunt a i-se plăti douăsute de mii de sesterţii.

Manu propria:

Aemilius Plautus

tribunus militum Aug.“

Negustorul se plecă până la pământ şi zise: „E a ta, stăpâne! Zăii te binecuvinte!“

Lydia ascultase cu mirare la târguelile aceste; când văzù acum, că ea nu este a acestui măcelar brutal, ci a nobilului roman, erupse întrun strigăt de bucurie şi se aruncă la picioarele lui: „Iţi mulţumesc, mântuitorul meu!“ strigă ea cu lacrimi în ochii cei frumoşi. „Îţi mulţumesc, domnule! Eşti aşa de bun. Lasă-mă să sufer pentru tine, să mor pentru tine.“

Tribunul surîse. „Ai să fi fericită,“ zisă el. „Vreau să te duc la mama mea: acolo vei uita năcazurile tale.“

Cu aceasta îi apucă mâna şi o condu-se afară din colibă pentru a o aşeza pe o lectică şi a o trimite la locuinţa sa, carea zăcea la partea sudică a Palatinului, în imediată apropiere de Carine, centru unde locuiau bogaţii.

Fata se uită la el cu o privire plină de recunoştinţă. Se părea ca şi când ea l-ar ţinea de unul dintre zăii, cari odinioară s'au coborît în văile plăcute ale patriei sale, pentru a ferici pe oameni.

Capitlul II.

Prietini vechi.

Numai cu trudă multă putù străbate Plautus prin mulţimea cea deasă; sgomotul şi vârtejul oraşului lumei îl ameţau cu totul.

In continuu se auziau strigătele negustorilor de sclavi.

„Gali! gali! Cei mai vestiţi grijitori de cai din lume!“

„Iliri, cei mai fideli păstori de oi!“

„Lydiani, tineri şi frumoşi ca Apollo!“

Aşa se auziau vocile amestecate; sclavii astfel lăudaţi erau aşezaţi spre vedere pe nişte balustrade. Ei, jumătate goi, îşi lăsau cu tristeţă capetele să le atârne pe pept, sau se înbolbau cu priviri nepăsătoare, tâmpite asupra mulţimei ce trecea pe dinaintea lor.

Intre acestea brutarii îşi lăudau marfa lor; din şcoalele de copii răsună în cor abc-ul; se auziau ciocanele şi fierezele din ateliere, se auzià zgomotul unei procesiuni a preoţilor rabiaţi de Bellona, cari îşi sfâşiau cu săbiile obrazul şi braţele, pentruca sângele ce-l adunau astfel să-l aducă jertfă zeiţei lor, al cărei templu se află pe câmpul lui Marte.

In baracele zarafilor zăngăneau piezele de aur, la cari se sgâiau cu ochi lucitori copiii murdari de jidani, ale căror sandale de lemn răsunau înfiorător pe pavagiu.

Imblânzătorii de şerpi ademeneau, prin laude esagerate, pe privitori la producţiunile lor; negustori ambulanţi cu legături de pânză şi de veşminte murdare se îmbulziau grăbiţi printre mulţime; băiaţi de prin suburbii purtau, pe table de lemn, zamă de mazere şi cârnaţi aburitori; măcelari bine nutriţi, cu feţele lucii de grăsime, îşi ofereau carnea spre vânzare, cu ţipete răguşite.

In sfârşit Plautus ajunse la Via sacra drumul cel mare, carele conducea dealungul părţii sudice a Forului până la colina capitolină, şi aci se credeà scăpat de îmbulzală. Insă şi aici torentul oamenilor îl încunjurà şi-il ţineà încolăcit.

In mijlocul acestui torent se afla o lectică bogat decorată, pe carea o purtau patru nubieni uriaşi; doi sclavi, cari mergeau înaintea lecticei se trudeau inzădar să facă drum liber; numai pe încetul ferea mulţimea din cale. Printe perdelele de mătasă ale lecticei priveà afară un bărbat serios, frumos şi cercetà mulţimea cu o faţă binevoitoare, ca un principe care ţine revista asupra trupelor sale.

„Pe Bachus!“ murmurà bărbatul din lectică, punându-şi la nas o batistă cu miros de viorele, „ce miros de usturoi; par'că-ţi vine să leşini. Norodul totuşi nu e altceva decât o fiară, pe carea însă trăbue să o netezeşti, trăbue! Numai cât după aceea eşti silit să-ţi speli de treori mânile cu uleu de verbină, ca să scapi de putoare!“

Intr'aceea însă el surideà graţios şi mulţumeà pentru salutările număroase ce primeà, inclinindu-şi capul, ori ridicându-şi a lene mâna ornată cu inele preţioasă, sau prin un sămn dat sclavilor dinaintea lecticei ca aceştia să arunce din nou monete între mulţime. Acest bărbat erà Calpurnius Piso.

(Va urmà).

Aviz oultivătorilor de vii!

Lipsa de mult arzătoare a unui îndreptar complet în limba română pentru cei ce doresc a-şi sădi vii nouă sau aşi reconstrui viile pustiite de filoxeră este delăturată.

In tipografia noastră s'a început tipărirea cărţi: **„Sădirea şi cultivarea viei“** de *Nicolau Pop*, profesor de economie la seminarul teologic şi institutul preparandial din loc, şi cuprinde toate lucrurile, ce se recer la sădirea şi cultivarea viilor, după toate metodele (cep scurt, cep lung, punt sau cordon, cerc ş. a.) de cari să folosesc vieirii români din ţara noastă; cuprinde mai departe metoadele cele mai uzitate de altoire: în muschiu sau altoirea forţată şi în verde sau luger, cari toate sunt arătate în chip, (120 chipuri) cum şi morburile viei şi mijloacele de apărare în contra acelora.

Cartea este censurată şi premiată cu 800 cor. de Inaltul minister reg. ung. de agricultură.

Cartea se va tipări într'un număr restrâns de exemplare; Cei ce doresc să o aibă să se adreseze: **Tipografiei arhidiecezane din Blaj—Balázsfalva.**

Posta Administraţiunei.

Am primit şi cuităm abonamentul dela:

Reşiţa pe 1907. *Ighiu* pe 1906. *Babţa* pe 1907. *Buduş* pe 1908 sem. 1. *Bandul de câmpiă* pe 1907. *Jelfalău* pe 1895 *Bogdana* pe 1907. *Răvăşel* pe 1907. sem. 2. *Alamor* pe 1896. *Vaslăb* pe 1907. *Greovaţ* pe 1905 sem. 2 şi 1906 sem. 1. *Jucul de sus* pe 1901. *Sângorgiu de câmpiă* pe 1907. *Berchiş* pe 1906 şi 1907. *Hădărău* pe 1907. *Bardoş* pe 1907. *Sântimbru* pe 1906. *Gyires* (Bihor) pe 1907. *Demşuş* pe 1907 sem. 2. *Şomfalău* până în 1 sept. 1908. *Baziaş* pe 1904 până la finea 1907 *Uifalău* (p. Teke) pe 1907 şi 1908 *Tăuni* pe 1907. *Adămuş* pe 1907. *Gyó-Alfalu* pe 1907 sem. 2. *Hodişa* pe 1907. *Rebrişoara* pe 1906 sem. 2 şi 1907 sem. 1. *Copand* pe 1907 sem. 2 şi 1908 sem. 1. *Filea de jos* pe 1902 şi 1903 *Gurghiu* pe 1906. *Vălioara* pe 1907. *Gurarău* pe 1906 şi 1907. *Filpişul magiar* pe 1902. *Spălnaca* pe 1903 şi 1904 A. Ât. M. *Mariapocs* pe 1908 sem. 1. *Cristoţel* pe 1907 sem. 2. *M. Căpud* pe 1907. *Dichişul de jos* pe timpul din 1/3 1906—1/3 1907. *Cohalm* pe 1907 şi 1908. *Tusnád-Szorvad* pe 1906. *Bichigiu* pe 1907. *Bârseu* şi *Frâncieni* pe 1901—1903. *Erszodoró* pe 1907. *Cianul mare* pe 1907 sem 1.

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.
p. redacţie responz.: Augustin Gruiţia.

Concurs.

Curatorul bisericesc gr.-cat. din parohia Lăscud dă în întreprindere din nou-edificândă biserică de piatră pe calea

licitării minuende,

care să va ţineà în şcoala conf. din loc la 16 Februarie n. 2 oare p. m.

Preţul de strigare s'a statorit în 8548 cor. 90 fil.

Comuna bisericească pune la dispoziţia întreprinzătoriului 132 mii de cărămizi arsă, 4 stângini de piatră năsipul de lipsă, vecturatul materialului şi lucrul cu pământul.

Participanţii sunt rugaţi a depune vadiu de 10% a preţului de strigare în numărar ori hârtii de valoare.

Planul şi preliminarul aprobat din partea Pre Veneratului Ordinariat sub Nr. 4365—1907 să pot vede în orce timp la oficiul parohial.

In numele Curatoratulu bisericesc.

Iuliu Laslo
paroh gr.-cat.

George Susoa
curator prim.

(3) 1-3

AVIZ!

Să vinde din mâna liberă 43 jugăre pământ de faţă foarte bun şi într-o tablă comăsat. E hotărâş cu Blajul şi aproape de staţiunea gării Blaj pe cum şi lângă drumul ţărei Pentru informaţiuni mai detaiate a se adresa la proprietarul dl Marton Nuszbaum în Sâncel (Szancsal) posta Balázsfalva.

(1) 2—3

Dureri de piept
dureri de grumazi, ferbinţeli şi altele trec repede dacă folosim Elsa-Fluidul lui Feller. Duzina de probă 5 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 82 cott. Zagrab).
Vili

(10) 9—10

De vânzare:

Un quant mai mare de altoi de viţă clasa I-mă, altoiţi în viţă americană („Riparia portalis“) după metoda cea mai bună (altoirea forţată) în următoarele specii:

SOIURI PENTRU VIN:				SPEŢIALITĂŢI DE MASĂ:			
Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000 buc.	= 200 cor.	Chasselas blank	100 buc.	= 22	cor
Şmighiră	(Som, Furmint)	„ „	= 200 „	„ Fontainebleau	„ „	= 24	„
Moi	(Mustos fehér)	„ „	= 200 „	Madelaine Angevine	„ „	= 24	„
Mestecaţi	(Vegyes borfaj)	„ „	= 180 „	Passatutti	„ „	= 24	„
Galbini	(Mézes fehér)	„ „	= 200 „	Muscat Hamburg	„ „	= 30	„
Aramon	(Aramon)	„ „	= 180 „	Suvenir de mileniu	10 „	= 4	„
Goarneşi	(Járdovány)	„ „	= 200 „	Kosuth Lajos	10 „	= 3	„
Feteşti	(Leányka)	„ „	= 200 „	Csaba gyöngye	1 „	= 1	„
Altoi clasa II.					1000 buc.	= 100	cor.

Perseci de 3 ani înalţime până la 2½ metri 1000 buc. = 30 cor.
Soia (circa 100 kilogr.) 1 kilogr. = 50 fil.

La comande mai mari vând şi pe cambiu pe lângă cavenţi buni, terminul solvirii 1 Octomvrie 1908.

La comande rog a se trimite ⅓ anticipaţiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta şsau staţiunea căii ferate. Pachetarea se va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamaţiunile se iau în considerare, dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire.

Szancsal, u. p. *Balázsfalva*.

Ioan Bărbat,
învăţător, absolv. al curs. de vierit din Aiud.

Vițe nobilitate

trimite cu ***garanță, asortiment bogat,*** de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vițe nobilitate

de pe Târnavă.

Proprietar: FR. CASPARI, Mediaș (Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei,** adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 14—40

Se află de vânzare în Librăria seminariului din Blaj.

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa,** schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto poștal.

2. **Cestiuni din dreptul și istoria bisericei românești unite,** Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. **Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geoagului, Silvașului și Bălgradului** Blaj 1902 8° 162 pag. Prețul 2 cor. 50 fil. pentru România 3 lei).

4. **Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovici** sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. **Discursuri Autonomia bisericească. Diverse,** prețul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. **Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria,** prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).

7. **Timoteiu Ciparîu,** Panegiric, prețul 50 fil. + 10. fil porto.

8. **Mitropolitul Sava Brancovici,** prețul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg 24 fil.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1.	**Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Walace, 2 v.	2.90
2.	**M. Eminescu.** Studiu critic	—.90
3.	**Câte-va momente** din începuturile bisericei rom. de C. Auner	—.20
4.	**Nume de familie** la românii din Ungaria. de A. Viciu.	—.12
5.	**Din viața lui I. Micul** de M. Străjan	—.16
6.	**Albertina** Povestire de Dr. V. Bojor.	—.30
7.	**Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II.	3.40
8.	**Cele doue fețe ale lumii** de Nicu	—.30
9.	**Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor	—.16
10.	**Cele două conștințe,** pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan	—.40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 10 Nrii ii, primesc cu 6·10 cor. în loc 8·84 cor.

Dracul în școală.

Povestire poporală.

Tradusă după Bolonden

de

Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric 27) 24—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

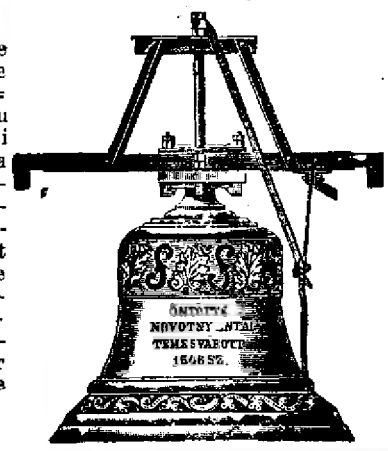

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut** — ca și spre turnarea de **toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 24—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condițiii:

contra pericolului de incendiu și esplosiune, edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreturi și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
94,975.294 coroane.	**9,293.195 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Semin Arhidiecezan.

Abonamentul:

Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.

Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:

Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.

Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 25 Ianuarie 1908** **Numărul 3.**

Sf. Ioan Gură-de-aur

— cu prilejul aniversarei de 15 veacuri. —

La Roma mai ales, şi pretutindenea, lumea creştină se pregăteşte să prăznuiască, după vrednicie, a 1500-a pomenire a morţii celui între sfinţi, Părintelui nostru Ioan Hrisostomul, supranumit: Gură de aur.

Viaţa şi faptele acestui om cad în aceea epocă a desvoltării bisericei, ce pe dreptul se numeşte de aur.

Epoca aceasta de glorie începe atunci când bisericei creştine i-se îngăduie tot mai mult să părăsească ascunsurile catacombelor şi să se arete lumii în toată vigoarea tinereţii sale. Şi sf. Ioan Gură de aur e unul dintre stâlpii cei mai luminoşi, una dintre figurile ce de departe le zărim în centrul acestei epoce, în carea Biserica răsăritului stăpâneşte culmile vieţii şi ale culturii creştine.

Deja în veacul morţii sale i-s'a dat numele: Gură-de-aur. Şi istoricii vechi nu găsesc destule cuvinte ca să-l laude. Teodoret din Cyra îl numeşte: marele dascăl, marele luminar al rotogolului pământului; sf. Nil într'o epistolă către împăratul Arcadiu îl numeşte de asemenea: stâlpul bisericei, lumina adevărului, trimbiţa lui Hristos.

E socotit pe dreptul de cel mai mare părinte al Bisericei orientale. Ca orator bisericesc doar sf. Augustin se poate compară cu el!

In scrierile lui multe păstrate până astăzi, ne grăeşte un martor al veacurilor celor dintâi ale creştinismului, un apostol al adevăratei credinţe, propunându-ne tradiţia proaspetă a cuvântului nescris al lui Dumnezeu, esplicarea trează şi credincioasă a sfintei Scripturi, din graiul lui „ca o lumină de foc străluceşte darul" ce a luminat lumea întreagă.

Amintirea lui se cade să fie prăznuită! In vremea noastră aşa de mult lipsită de caractere va fi bine să reînviem icoana omului neînfrânt pe care nici graţia celor puternici, nici râvna după popularitate nu l-au putut abate dela spunerea adevărului, dela împlinirea datorinţei sale de preot; va fi bine să reîmprospetăm amintirea arhiereului nenăimit ce viaţa şi-a pus-o, pentru drepturile şi libertatea bisericei sale, şi să cunoaştem mai de aproape pe învăţatul, ce a ştiut să întrunească în sufletul său cea mai înaltă erudiţie cu cea mai adâncă credinţă şi să ne lase nouă în scrierile sale, pline de înălţimea cugetului umilit, comori nesecate de idei, pentru a puteà răsbate bogatul înţeles al cuvântului celui scris a lui Dumnezeu.

Voiu încercà să dau, pentru cetitorii „Unirii," o mică schiţă a vieţii şi activităţii acestui bărbat, pe care Biserica noastră încă îl venerează ca pe un „mare dascăl al lumii," şi a cărui pomenire preoţii nostri o fac aşa de adeseori, de câte ori peste an săvârşesc jertfa Legii Nouă, după ritul şi ceremoniile, ce poartă numele originii lor dela sf. Ioan Gură-de-aur. [1]).

Născut în Antiohia, între anii 344—347, sf. Ioan Gură-de-aur pierde curând pe tatăl-său Secundus, fost magister militum în Syria. Sarcina creşterii sale o ia asupra-şi mama-sa Anthusa, rămasă văduvă la vrâsta de 20 ani, toată gândirea şi nizuinţa ei este educarea fiului său. Nu a întrelăsat nimica ca să deie fiului său cunoştinţele de lipsă religioase şi pentru carieră. In filosofie are de măestru pe un anumit Andragahiu, iar în oratorie pe vestitul apologet al păgânismului Libaniu.

Talentul şi progresele ce le-a făcut sf. Ioan în arta oratoriei au stors admirarea şi a măestrului Libaniu, despre care istoricul Theodoret spune, că înainte de moarte, ar fi dorit ca Ioan să-i fie urmaşul, de nu mi l-ar fi luat creştinii.

Ocupaţiunea cu oratoria şi cu filozofia îi abătuseră pe un timp oare care, gândul dela viaţa monastică, pe carea deja ca tiner se socotia adese să o îmbrăţişeze. La acest gând el revine de nou la stăruinţa amicului şi soţului de studii Basiliu.

Pretinia acestui Basiliu — despre care multe nu ştim astăzi — a fost hotărâtoare pentru viaţa sf. Ioan. Legătura de prietinie dintre dânşii o descrie aşa de frumos sf. Ioan la începutul scrierii sale: „despre preoţie[1]).

„Am avut mulţi amici intimi şi adevăraţi, cari cunoscând obligămintele de amiciţie le şi împliniau acurat; dar dintre toţi acestia, unul mi-a fost mai cu credinţă, carele chiar cu atâta se destingeà de cei mulţi ce mă iubiau, cu cât se deschiliniau acestia de alţi oameni de rând, cu cari nu stăm nici într'o legătură mai aproape. Ne consacraràm ambii sub asemeni învăţă-

---

[1]) „Revista teologică" din Sibiiu, a publicat în Nr. 11 din 1907 din peana Dlui Dr. Nic. Bălan, un foarte frumos articol, ce ar face cinste ori cărei reviste teologice apusene. In cestiunea episcopatului din Antiohia a sf. Petru pe care Dl Dr. N. Bălan nu îl admite, mi-ar plăceà însă să-i atrag deocamdată atenţia asupra cuvintelor sf. Ioan Hrisostomul, (in Inscript. actor. hom. II. ediţia Maurină, Paris 1721 t. III. p. 70) unde făcând pomenirea s. Flavian, episcopului Antiohiei, succesorul în virtute şi în catedra a sf. Petru, scrie mai departe: „Aceasta încă este o prerogativă de demnitate a cetăţii noastre (Antiohia!) că pe principele Apostolilor l-a primit dela început, de învăţător. Pentrucă a fost cuviincios, ca ea care mai înainte decât toată lumea a fost împodobită cu numele de creştin, să primească de păstor pe întâiul Apostolilor. Dar primindu-l pe acela de învăţător, nu l-am păstrat pentru totdeauna, ci l-am lăsat cetăţii împărăteşti a Romei." Pe cum se vede deci, sf. Hrisostom predicatorul bisericei din Antiohia încă crede „iscodirea tradiţiei apusene" despre întemeiarea bisericii din Antiohia şi despre cei 7 ani de episcopat al său la aceea biserică!

[1]) *περί ἱερωσύνης*, cartea I. tradusă şi românește, odată de Iosif Barac 1865. Tipografia arhidiecezană, Sibiiu (cu cirile) şi apoi de I. P. Papiu, preot gr.-cat. la institutul corectoriu. Gherla tip. diec. 1869, cu litere latine.

tori aspirând ambii, cu un zel, la coroana elocinţii, şi nizuind, ca şi gemenii, însufleţiţi tot de un lucru spre un scop comun. Nu numai câtă vreme şedeam pe aceleaşi bănci, aveam o inimă şi un suflet, dar şi după pregătirile noastre ştiinţifice eram numai de o părere, când trebuia să ne cugetăm că oare care carieră în viaţă ne-ar puteà mai bine conduce la un scop fericit."

La stăruinţa prietinului Basiliu, părăseşte forul şi arta oratoriei profane, şi începe să se ocupe tot mai cu deadinsul cu cetirea Scripturilor şi cu datorinţele vieţii creştineşti.

La an. 369 se botează. Tot mai deplin se coace de acum înainte hotărirea de a se retrage cu totul din lume şi de a duce o viaţă asemenea celei monastice. Dar mama-sa i-se împotriveşte. E plină de duioşie scena, ce o descrie sf. Ioan tot în cartea „despre Preoţie" cum mama-sa l'a înduplecat să renunţe, deocamdată, la gândul de a îmbrăţişà viaţa monastică. In odaia de culcare, aproape de patul în care mă născuse în dureri, vârsând râu de lacrime, ea îl roagă să nu o facă văduvă a doua oară, părăsindu-o ca să urmeze îndemnurile amicului Basiliu de a se retrage cu totul de lume. „Dupăce mă vei fi pus în pământ, dupăce vei fi aşezat oasele mele lângă ale tătâne-tău .... nu te va opri nime, nime nu te va împiedecà, dar până ce trăesc eu, rămâi la mine." ...

In urma tulburărilor eretice, sf. Meleţiu şi alţi episcopi din jurul Antiohiei sunt alungaţi din scaunele lor; poporul doreşte ca cei doi amici: Basiliu şi Ioan încă să fie hirotoniţi întru episcopi. Basiliu se înduplecă a fi sfinţit episcop al Raphaneei din Syria în credinţa că şi amicul său Ioan va face tot aşa. Acesta însă îngrozit de greutatea oficiului, neîncrezător în puterile vrâstei sale sub 30 de ani, fuge dinaintea poporului, şi cu prilejul acesta spre a dumeri pe prietinul său Basiliu şi spre a-şi justificà înaintea lui fuga sa, scrie admirabilele 6 cărţi: despre Preoţie, adevărată perlă a literaturei ascetice.

Şase ani petrece apoi — mamă-sa probabil murise — parte în societatea de eremiţi din jurul Antiohiei, parte (2 ani) singur într'o peşteră.. Lauda singurătăţii o spune mai apoi el însuşi în cele trei cărţi: adversus oppugnatores vitae monasticae, ad infidelem patrem şi ad fidelem patrem, apoi în tractatul: de comparatione regis et monachi.

Constituţia trupească nu îi îngăduie însă să rămână şi mai departe în viaţa de schimnic, şi aşa se întoarce la Antiohia. La anul 381 Meleţiu ajuns iarăşi în scaunul său îl sfinţeşte întru diacon, iar urmaşul lui Meleţie, Flavian îl face preot la an. 386 dupăce ca diacon scrisese o mulţime de feliurite tractate de cuprins religios şi îl rândui predicator al bisericei celei mari din Antiohia.

In vrâsta cam de 40 de ani ajunge predicatorul mitropoliei orientului, ce numărà pe atunci 200,000 locuitori, dintre cari peste 100,000 erà numărul creştinilor. Învăţarea unui popor uşuratic, de jumătate creştin, de jumătate păgân încă, în moravurile şi obiceiurile sale, se încredinţează sfântului Ioan. Prima lui predică e o dovadă a umilinţii sale. „Adevărate să fie oare celea ce s'au întâmplat cu mine? Oare este faptă în realitate împlinită, nu ne amăgesc simţurile? nu este oare noapte, şi nu visăm? Intru adevăr e miez de zi şi suntem trezi cu toţii? Cine să creadă adecă, ca ziua, şi când oamenii sunt trezi şi priveghiază, s'a putut întâmplà ca un om tiner, fără de nume şi fără de merite să fie înălţat la o treaptă a demnităţii aşa de înaltă? Că noaptea şi în vis se întâmplă astfel de lucruri ... iar acuma s'au împlinit, s'au făcut, s'au săvârşit, pe cum vedeţi, lucruri şi mai de necrezut: o cetate aşa de mare şi de împoporată, aşteaptă să audă din gura puţinătăţii mele lucruri mari şi minunate. Şi asemenea râurilor nesecate, de ar curge vorbirea din gura mea, şi isvoare de cuvinte de ar fi în graiul meu toate ar trebui să se oprească cutremurate la vederea unei aşa de mari mulţimi venite să mă asculte, de cutremur. Departe sunt însă de bogăţia isvoarelor .... şi de aceea rogu-vă ca atâta curaj să-mi inspire diligința rugăciunilor voastre, câtă frică mi-aţi insuflat cu număroasa voastră alergare spre a mă auzì. Rugaţi pe celce dă cuvânt cu putere multă celorce binevestesc, ca să-mi deie şi mie întru deschiderea gurii mele"[1]). Din ziua aceea bunăvoinţa ascultătorilor săi a fost câştigată, şi zece ani de zile 387—397 biserica cea mare din Antiohia s'a umplat de câte ori predică preotul Ioan.

Încă în anul dintâiu al oficiului de predicator i-s'a dat prilej să-şi vadă înrîurinţa ce o deprindeà de pe catedra bisericei, asupra Antiohenilor.

Din pricina unor impozite extraordinare poruncite de împăratul Teodoziu, poporul Antiohen e răpit la turburări, cu care prilej zdrobeşte statuele familiei împărăteşti. Împăratul e înfuriat, din cauza aceasta, şi oraşul e consternat de groază răzbunării împărăteşti. O delegatie, cu Eppul Flavian în frunte, merge la Constantinopol şi alocuţia ce o rosteşte episcopul Flavian — compusă probabil de S. Ioan Hrisostom — îmblânzeşte pe Teodoziu, iar în cursul celui mai apropiat post s. Ioan — în 21 cuvântări — cuvântările „despre statue" — foloseşte prilejul ca să combată păcatele de căpetenie ale Antiohenilor, să-i mângâie, să-i îmbărbăteze şi să-i înduplece pe urmă — în semn de împăcare cu împăratul — să aprindă focuri de bucurie şi să împodobească pieţele publice.

Predicările lui din timpul acesta au cele mai diferite teme. Se ocupă cu cerinţele unei vieţi creştineşti, dezvăleşte comoara învăţăturii de credinţă, tâlcuind mai ales număroase cărţi din ale sfintei scripturi, într'un chip poate ca nimeni altul: aşa de temeinic şi de limpede, aşa de cu trezvie şi totuşi aşa de adânc şi în sfârşit, ştiind să aplice cuvântul scripturii feliuritelor împrejurări ale vieţii omeneşti.

La anul 397 moare Nectariu, patriarhul din Constantinopol. S. Ioan e ales în locul lui, dar numai cu amăgire[1]) şi cu de-a sila e adus la reşedinţa viitoare, ca şi cum ar fi presimţit năcazurile şi neplăcerile ce aveau să-i vină în noul scaun. Patriarhul Alexandriei Teofil dejà cu prilejul acesta a fost împotrivă, dar totuşi el trebuì în ziua de 26 Februarie 398 să-i conferească taina episcopiei.

Nu erà omul, care văzând păcatele şi scăderile celor încredinţaţi păstoririi lui — să închidă ochii şi să tacă. Fără întârziere noul patriarh porneşte o luptă sfântă împotriva abuzurilor de tot soiul şi a clerului

[1]) Sermo cum ordinatus presbyter fuit, opera s. I. Chr. edit. Maur., tom. I. pag. 437, Paris 1718.

[1]) V. Palladii episc. Hehenopolit., Dialogus de vita Hrisostomi, ediţia Maurină a operelor s. Hrisostom t. 13. — Cfr. Bandenhewer's Patrologie, Freiburg, Herder.

din capitală. Împăratul erà neputincios și mărginit, atotputernic erà Eunuhul Eutropiu. La început nizuințele s-lui Ioan aflară sprijin și la Curtea împărătească, mai târziu Eutropiu care se simțià stânjinit în dorințele sale, începù să atace din drepturile bisericei. Dar steaua lui Eutropiu nu aveà să mai lumineze multă vreme, și el scăpă — dinaintea poporului înfuriat — recurgând la dreptul de azil ce îl aveà biserica, și care drept, cu puțin mai înainte voise să-l abroage.

După căderea lui Eutropiu, Hrisostom își atrase — probabil în urma intrigilor unui preot superior — dușmănia împărătesei Eudoxia. Intâmplându-se, nu mult după aceea, că sf. Ioan să țină o predică, carea durere nu o mai avem! — în potriva luxului și a vanității femeilor, împărăteasa, carea se simți vătămată printr'însa, chemă de grăbă pe Theofil patr. din Alexandria, ca cu ajutorul unui sinod să delature pe Hrisostom.

La începutul lui August 403 sosi Teofil în Calcedon, cu 25 dintre episcopii sufragani ai săi, cărora li-se mai alăturară zece episcopi Constantinopolitani, și la olaltă ținură un sinod pe moșia Drüs-Stejar de lângă Calcedon. In potriva lui Hrisostom se ceti o listă lungă de învinovățiri, fù citat înaintea sinodului, și dânsul se și arătă gata să vină, de cumva dintre judecătorii săi vor fi excluși patru episcopi — dușmani declarați. Fără multe desbateri, Ioan fù depus din scaun, împăratul aprobă judecata sinodului și rândui exilarea lui Ioan. — Poporul auzind de celea întâmplate împotriva pariarhului său se întărită, și numai când sf. Ioan îi ține admirabila cuvântare despre puterea nebiruită a bisericei și despre indissolubilitatea dintre cap și membre — poporul se mai liniștește.

„Multe sunt valurile, grele furtuni amenință: dar nu ne temem că ne vom cufunda, pentrucă stăm pe stâncă. Agite-se marea, peatra nu o poate sfărma, înalțe-se valurile, corabia lui Isus nu o vor cufunda. Intrebu-ve: de ce să me tem? De moarte? „Mie a trăi îmi este Hristos, și a muri, îmi este câștig“! De exiliu? „Al domnului e pământul și plinirea lui“. De pierderea bunurilor? Gol am venit în lume, și nimica din lume nu pot duce cu mine. . . . Nu mă tem de sărăcie, nu doresc bogății, nu me tem de moarte, nu doresc a trăi, decât pentru folosul vostru. . . . De aceea aveți încredere, pentrucă nimenea nu ne poate despărți, căci ce a împreunat Dumnezeu, omul nu poate să despartă. Nu este putere mai mare decât Biserica . . . împotriva ceriului să nu pornești războiu. Impotriva unui om, ori biruești, ori ești biruit: împotriva bisericii nu poți birui . . . Biserica e mai tare și decât ceriul: „Ceriul și pământul vor trece, iară cuvintele mele nu vor trece“. Și cuvintele aceste sunt: „Tu ești Petru, și pe această piatră voi zidi biserica mea și porțile iadului nu o vor învinge“ . . . unde sunt dușmanii de până acum ai bisericei? Uitării și tăcerii s'au dat! Unde este biserica? Strălucește mai luminat decât soarele.“ [1])

După trei zile s. Ioan se predă de bună voie dușmanilor și pleacă în exiliu. Un cutremur puternic cercetă într'aceea orașul, murmurul poporului se făcu tot mai amenințător, Eudoxiei îi fu frică și cere rechemarea s. Ioan. Trimiși îl și aduseră înapoi. Mai înainte de a păși pe pământul capitalei, el ceru ca un sinod mai mare să revideze sentința pseudo-sinodului „dela stejar“ ca să se cunoască nevinovăția sa. Așa o rânduiau aceasta canoanele 4 și 12 a săborului din Antiochia a 341. Poporul e însă nerăbdător și s. Chrisostom e silit de iubirea poporului să între în catedrala sa.

După două luni de zile, în toamna anului 403 se întâmplă că în apropierea bisericei unde predica el, s'a ridicat o statuie a împărătesei. Serbările și petrecerile sgomotoase turbură chiar serviciul dumnezeesc. Sf. Ioan provoacă atunci pe prefectul cetății să pună capet acelor petreceri sgomotoase, dar prefectul îl denunță împărătesei, ca și cum patriarhul s'ar fi plâns împotriva onorii, ce se dă statuei sale. Ofensată, împărăteasa se hotărește a se scăpà cu orice preț de acest propoveduitor neînfricat al moravurilor bune. Spun istoricii Sozomen și Socrate că patriarhul, din prilejul acesta, ar fi rostit într'o cuvântare de a sa, cuvintele — probabil de altcum negenuine: „Iarăși turbează Irodiada, de nou e înfuriată, de nou ea cere pe o tipsie capul lui Ioan!“ Teofil al Alexandriei e chemat de nou din partea împărătesei, ca să judece pe Hrisostom. Neputând veni, el dă numai îndrumările, după cari aveà să fie osândit sf. Ioan, pe temeiul canoanelor Antiohene, a căror legitimitate de altcum nu erà nici unanim recunoscută și nici judecata adusă din partea pseudo-synodului „dela stejar“ nu avuse deplină putere de drept.

Episcopii adunați, sateliți ai curții, urmând îndrumărilor date, sub presiunea cesaropapismului bizantin, osândesc de nou pe Hrisostom și îl internează în reședința sa. In Sâmbăta mare patriarhul e împiedecat chiar cu forță armată de a administrà botezul sărbătoresc al Catechumenilor instruați de dânsul, și apa baptisteriului se amestecă cu sânge.

In 20 Iuniu 404 el pleacă de nou în exiliu, deocamdată la Cucusus în Armenia mică, de unde mai apoi, părându-li-se că e totuși prea aproape de Constantinopol, e pornit mai departe spre Pithius, pe malul răsăritean al Mării negre. Pe drum însă, la Comana în Pont, în ziua de 14 Sept, 407 greutățile și oboselile drumului pun capet vieții sale.

In causa lui Hrisostom si-a spus cuvântul și Pontificele Roman, la tribunalul căruia au alergat atât Ioan, cât și contrarii săi, ca să câștige aprobarea faptelor și purcederii lor. Inocențiu I. a și intrevenit în favorul sfântului Ioan, și împăratul apusean Honoriu s'a întrepus la fratele său pentru prigonitul patriarh dar înzădar. In urma acestora apusul întreg a rupt comuniunea bisericească cu noul patriarh al Constantinopolului și numai târziu a reluat-o iarăși, când numele sfântului a fost înscris de nou în Dipticele bisericei Constantinopolitane.

După plecarea în exil turburările din Constantinopol au luat dimensiuni și mai mari, Ioaniților — partizanilor lui Chrisostom — li s-a pus în sarcină focul ce a nimicit catedrala și palatul senatului, din care pricină prigonirile au luat un caracter așa de vehement, cât să părea că au revenit vremile persecuțiunilor lui Nero și a lui Dioclețian.

Fiului Eudoxiei, Teodoziu II. i-s'a dat mai târziu prilej (la 438) ca să repareze în parte nedreptatea făcută sfântului Ioan din partea părinților săi. La aducerea moaștelor sfântului, Teodoziu II. în genunchi întâmpinându-le, cerù iertare pentru părinții săi. Osămintele i-s'au depus în biserica sfinților apostoli, iar mai târziu au fost duse la Roma.

[1]) Op. S. Chris. ediția Maurină t. III. pag. 415.

Scrierile sf. Hrisostom umplù 17 volume din patrologia lui Migne, iar în ediţia Maurină 13 volume în folio. Partea cea mai mare sunt şi explicări de ale sfintei Scripturi, în formă de omilii. Nime altul, ca dânsul, nu a pătruns şi nu a expus aşa de bine, mai ales scrierile s-lui Pavel. — Pe lângă aceea multe predici ocazionale, în onoarea diferiţilor sfinţi, câteva tractate ascetice şi apologetice şi o mulţime de epistole. Liturgia ce poartă numele lui, pare a nu se fi păstrat întru toate aşa cum a ieşit din mâna lui, judecându-o aceasta din datele ce le găsim în celelalte scrieri ale sale.

Ca orator, sfântul Hrisostom iubeşte aplicarea practică a învăţăturii desfăşurate. Bogat în icoane, el e de părerea, că o asemănare potrivită e mai cu efect, decât distincţiuni multe, decât jocuri de cuvinte, etc. Dearândul el ştie să se folosească de împrejurările între cari vorbeşte, ştie să-şi aducă vorbirea în legătură cu evenimentele ce preocupă, pentru moment, mintea şi sufletul ascultătorilor săi. Abaterile dela temă sunt număroase, în cari el totdeauna află urechi gata de a-l ascultà. — Ca exeget, el profesează principiile şcoalei Antiohene; cearcă a scoate totdeauna înţelesul literal al textului Scripturii, reflectând în totdeuna la istoricul textului, ce îl tâlcuieşte. Interpretarea lui — cum am amintit — e temeinică şi adâncă, dar în acelaş timp, calmă, aproape seacă, şi totuşi subtilă, şi textul scripturii ştie să-l facă folositor tuturor împrejurărilor vieţii omeneşti.

Învăţătura lui e deplin corectă. Şi cu deosebire învăţătura despre s. Euharistie e aceea, carea pe lângă atributele de „sfânt“, „gurădeaur“, „mare dascăl al lumii“, i-au mai adaus şi cel de — „doctor al sfintei Euharistii“...

Dr. Victor Macaveiu.

Roma. Pregătirile pentru sărbările ce se vor aranjà din prilejul centenarului al 15-lea dela moartea sfântului Ioan Gură-de-aur sunt aproape terminate, când scriem şirele acestea. Incă nu ne stă la dispoziţie programul oficios al sărbărilor, care de altfel nu se va puteà stabili definitiv decât în ultimele momente, căci la acestea sărbări şi-au anunţat sosirea mai mulţi arhierei ai bisericilor orientale, dintre acestia mulţi sunt în vrâstă înaintată şi la depărtări foarte mari, ce poate că va împiedecà pe mai mulţi să-şi realizeze propusul de a merge la Roma din prilejul acestor festivităţi. Biserica română greco-catolică o va reprezentà la acestea sărbări Preasfinţitul Episcop al Lugojului *Dr. Vasile Hossu*, care a şi pornit deja la Roma.

In biserica sfântului Atanasiu vor fi vecernii solemne împreunate cu predică în 24, 25 şi 26 Ianuar n. In 24 va fi liturgie solemnă în capela dela colegiul Rutenilor, în 25 va fi liturgie solemnă în capela colegiului de Propaganda, iar la 26 în biserica sfântului Atanasiu. Se poate, că liturgia solemnă din capela Propagandei o va celebrà Ilustritatea Sa *Dr. Vasile Hossu.*

In una din zilele 24—27 Ianuar va fi o şedinţă festivă în onoarea sfântului Ioan Gură-de-aur, când vor rosti vorbiri şi reprezentanţii diferitelor biserici.

In 27 Ianuarie va fi o liturgie solemnă în Vatican, în „aula delle beatificazioni.“ La început erà proiectată liturgia în biserica sfântului Petru, dar poate starea sanitară a Sfinţiei Sale Papei reclamă schimbarea acestei dispoziţii. La liturgia aceasta a fost învitat să pontifice patriarhul din Alexandria *Cyril VIII.* Vor concelebrà mai mulţi arhierei.

In 30 Ianuar n. va fi o a doua şedinţă festivă.

Sf. Ioan Hrisostom despre biserică.

Astăzi pare că toată lumea a declarat războiu bisericii. Literatura, artele, politica, toate par'că au legat legătură de sânge să înstrăineze de biserică mai întâi pe credincioşi, apoi pe preoţi. Cu un plan pregătit cu multă iscusinţă se lucră azi sistematic într'acolo, ca credincioşii bisericii să nu mai ţină aşa tare la biserică, să nu fie legaţi, obligaţi a-şi face multă treabă cu preoţii bisericii, ba li-se dă voie în numele libertăţii să nu se ţină de nici o biserică. Preoţilor li-se pun în prospect câte şi mai câte comodităţi, să nu aibă neplăceri cu poporul, li-se arată ca cu skiopticonul un eldorado, care-l aşteaptă ca pe un al doilea Mântuitor, care vreà să fie dinamitul, ce să-i împrăştie. Cu astfel de lucruri se ţinteşte la ştirbirea autorităţii bisericeşti, la slăbirea legăturii de dragoste faţă de biserică, cari vor aveà urmări foarte triste asupra preoţimii şi asupra poporului credincios.

Intre astfel de împrejurări să întrebăm pe sfântul Ioan Gură de aur, ce zice el despre biserică. E biserica un lucru, ca şi toate lucrurile omeneşti din lume, ori e doară ceva mai mult, de care nu te poţi despărţi numai cu una cu două, la ce trebue să ţini mai mult ca la toate uneltirile şi ademenirile viclene.

Biserica e după sf. Hrisostom „stâlpul, de care se razimă întreagă lumea“ (homilia XI în epist. I. către Timoteiu 1. cfr. ediţia lui Montfaucon T. XI Paris 1734 col. 606 A). Viaţa noastră e asemenea unui vârtej, unui vânt puternic, care te poartă în toate părţile, şi ori unde te aşează nu eşti liniştit, nu eşti sigur, că stai pe bază solidă, că ai principii bazate, cari nu ţi-le poate răsturnà nime. Singură biserica e stâlpul întregii lumi, de te ţini de ea eşti asigurat în contra tuturor vânturilor şi curentelor stricăcioase. — Ea e „portul, unde să scăpăm din valurile furtunoase ale lumii, şi să aflăm linişte“ (Despre botezul lui Hristos 1. ed. Montfaucon T. I. Paris 1718 col. 367 B. C). „După cum ţi păstrà corabia lui Noe pe cei ce erau în lăuntrul ei, aşa păstrează biserica pe cei ce greşesc (şi se întorc prin pocăinţă). Dar corabia lui Noe îi păstrà numai, biserica face ceva mai mult. Spre pildă, corabia lui Noe a primit în lăuntrul său animale neraţionale, şi neraţionale le-a şi păstrat: biserica primeşte oameni neraţionali, şi nu numai că-i păstrează, ci îi şi schimbă. Corabia a primit corb şi a slobozit corb: biserica primeşte corb şi sloboade oaie. Căci dacă intrà în biserică omul răpitor şi înşelător, după ce aude învăţătura cuvintelor dumnezeeşti, îşi schimbă modul de gândire, şi din lup se face oaie: întru cât lupul răpeşte lucrurile străine, dar oaia îşi dă şi lâna sa.“

Puterea aceasta faţă de cei ce ascultă de ea, o are biserica dela Domnul Hristos, din a cărui coastă s'a născut. „Căci după ce a fost Hristos înălţat pe cruce şi pironit, şi-a dat sufletul, apropiindu-se unul din ostaşi i-a împuns coasta, şi de acolo a ieşit sânge şi apă (Ioan 19, 34), şi din acea apă şi sânge stă toată biserica. Aceasta o mărturiseşte El însuşi, când zice: De nu se va naşte cineva din nou din apă şi din spirit, nu poate intrà în împărăţia ceriurilor (Io. 3, 5), sânge numeşte spiritul. Şi ce e şi drept ne naştem prin apa botezului, şi ne nutrim cu sânge..... Şi după cum a fost făcută muierea din Adam, când durmià, aşa a fost făcută biserica din coasta lui Hristos mort.“ (Ce fel de muieri să iei? 3. ed. Montfaucon T. III Paris 1721 col. 215 B. C.)

Tocmai de aceea i-a şi dat Domnul Hristos bisericii o putere foarte mare, încât e neclintită. „E cuvântul lui Dumnezeu: „Neclintită (*ακίνητος*) e biserica. Porţile iadului nu o vor învinge pe ea (Mat. 16, 18). Cel ce atacă biserica, pe sine se bate, şi arată că biserica e mai tare, îl îşi prăpădeşte puterile, şi arată mai strălucită învingerea noastră.“ (Despre muierea cananeană 1. ed. Montfaucon T. III. Paris 1721 col. 433 A. B.). Vorbele acestea le-a adresat Hrisostom poporului din Constantinopol după ce s'a reîntors din primul ezil. Ca să dovedească adevărul vorbelor spuse, arată în cazul de faţă, că duşmanii bisericii, cari au bătut păstorul ca să se risipească oile, au ajuns la rezultat contrar, căci iată păstorul iar e în mijlocul oilor. „Cum stau ei? întreabă Hrisostom, nici nu se mai arată. Frunze au fost, şi bătând vântul au căzut.... plumb au fost şi s-a topit, şi a rămas numai aurul curat. Cine i-a alungat? nime, dar după păcatul lor conştiinţa li-s'a făcut duşman de casă (tot acolo ed. Montfaucon t. cit. col. 433 C. D).

Da, căci să se ştie „biserica e mai tare şi decât ceriul: *ceriul şi pământul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece* (Mat. 24, 35). Cari cuvinte? *Tu eşti Petru şi pe aceasta piatră voiu zidi eu biserica mea, şi porţile iadului nu o vor învinge pe ea.* (Mat. 16, 18). De nu crezi vorbei, crede lucrurilor întâmplate. Câţi tirani n-au încercat să suprime biserica? (Vorbirea ţinută înainte de-a porni Hrisostom în ezil 1. 2. ed. Montfaucon T. III Paris 1721 col. 415. DE) „Câte războaie nu s'au pornit în contra bisericii? Câte oştiri nu s'au format, câte arme nu s'au mişcat, ce fel de torturi şi pedepse nu s'au isgodit, cari nici nu le poate spune omul, nici nu le poate suferi. Şi acestea nu s'au făcut numai din partea străinilor ci şi din partea celor de casă..... şi nimic dintre toate acestea n'a putut disolvà biserica, nici măcar slăbi nu a putut-o. Şi ce e mai minunat şi de necrezut, acestea s'au întâmplat la începuturile bisericii. Căci dacă duşmăniile acestea s-ar fi pornit, pe când evangelia prinsese deja rădăcini şi erà plantată în toată lumea n-ar fi lucru cu mirare, ca nu s-a prăpădit biserica. Dar chiar la începutul învăţăturii, când sămânţa credinţii erà numai de ieri aruncată, minţile ascultătorilor erau încă nededate cu ea, atunci să erupă atâtea războaie şi lucrurile noastre nu numai că din nici o parte să nu fie împuţinate, ci chiar să li-se adaugă multă putere, aceasta întrece toate minunile. (În contra Ideilor vorbirea V. 2. Montfaucon T. I Paris 1718 col. 630 C D F). Şi dacă n-au putut fi nimicită, învinsă biserica, când „creştinii erau puţini, cum o vei puteà învinge acum, când tot pământul e plin de religiune evlavioasă? Nu-se poate, „căci lui Dumnezeu îi e mai drag de biserică chiar şi de cât de cer. Căci trupul ceriului nu l-a primit, ci a primit trupul bisericii, a primit ceriul pentru biserică, şi nu biserica pentru ceriu. (Vorbirea ţinută înainte de a merge întâiu în ezil 2. ed. Montfaucon T. III Paris 1721 col. 415 E. 416 A). — „Unde sunt acei duşmani? S-au dat tăcerii şi uitării. Unde e biserica? Străluceşte mai tare decât soarele Cele ce erau ale lor s-au stins, celea ce priveau biserica sunt nemuritoare (tot acolo).

„Înainte cu vreocâteva zile a fost încunjurată de duşmani biserica: a venit o oaste, ce vărsà foc din ochi,... porţile împărăteşti tremurau de frică, şi biserica erà liniştită, deşi aici isbucnise războiul. De ce? Eram asiguraţi prin vorbele: *Tu eşti Petru, şi pe această piatră voi zidi eu biserica mea, şi porţile iadului nu o vor învinge pe ea.* (Mat. 16, 18). Zic biserica nu numai locul, ci datinile, nu zidurile bisericii ci legile bisericii.... Nimic nu e asemenea bisericii: nu-mi pomeni zidurile şi armele; zidurile se dărimă cu vremea, biserica însă nu îmbătrâneşte nici când. Zidurile le demolează barbarii, biserica însă nu o învinge nici dracii. Acestea nu sunt vorbe de laudă, ci adeveresc lucrurile întâmplate. Câţi n-au atăcat biserica, şi dânşii au pierit? Biserica însă întrece şi ceriurile. Aşa e mărimea bisericii, când o atacă învinge, când îi pun curse trece preste ele, când o batjocoresc devine mai splendidă." (Despre Entropiu cel prins 1. ed. Montfaucon T. III. Paris 1721 col. 386 D. E. 387 B.)

Dar, nimic nu poate nimici biserica, dar să nu uităm, că „lucrurile bisericii stau foarte rău, şi decumva socotiţi că sunt în pace. Şi aceasta e dureros, că suntem în primejdii, în năcazuri, şi aceasta nu o observăm. Ce zici? Avem bisericile, moşiile, toate celealalte, poporul aduce daruri. vine în fiecare zi la biserică, şi nu ne pasă de nimic? Dar de aici nu vei probà biserica. Dar de unde? Dacă este pietate. (Homilia XXIX în Faptele Apostolilor 3. ed. Montfaucon T. IX Paris 1731 col. 229 C). Va să zică numai acolo este biserică adevărată, care are asigurate promisiunile Mântuitorului toate, unde atât în cler cât şi în popor este pietate. Aceea e biserica lui Dumnezeu.

Apostolul Pavel în 1. epistolă către Corinteni v. 2. „o numeşte biserica lui Dumnezeu, arătând, că ea trebue să fie unită, căci numele bisericii nu e nume de despărţire, ci e nume de unire şi concordie". (Homilia I în epistola I. către Corinteni 1. ed. Montfaucon T. X. Paris 1732 col. 4 A. B). Biserica e un trup, ale cărui membre trebue aşa să fie unul cu celalalt împreunate, încât „din legătura lor să se nutrească biserica, căci membrul care îşi reservă sieşi toate mâncările, şi nu dă nimic celui vecin, îşi strică şie însuşi, şi strică şi întreg trupul." (Vorbirea IX despre Cartea facerii. 2 ed. Montfaucon T. III. Paris 1721. col. 691 A).

De aici se vede, ce interes mare e pentru unul fiecare să fie unit cu biserica. Poate că Hrisostom n-a avut durere mai mare ca aceea, să ştie pe cineva rupt de biserică Desbinarea de biserică a dascălului său Teodor din Mopsuestia l-a umplut de o durere nespusă, carea o varsă în cele doue scrisori adresate lui Teodor, două scrisori clasice atât ce priveşte stilul cât şi ce priveşte conţinutul (amândoue sunt puse la începutul tomului I al ediţiei lui Montfaucon Paris 1718). Il doare foarte tare desbinarea de biserică din compătimire faţă de cel ce s'a desbinat, „căci pe cum cel ce se depărtează dela lumină, nu cauzează nici o pierdere luminii, din contră şieşi cauzează o pierdere mare, aruncându-se în întunerec: aşa şi cel ce a îndrăsnit să despreţuiască vârtutea aceea atotputernică, pe ea ce e drept nu o vatămă, dar şie îşi aduce perirea". (Intâia scrisoare la Teodor 4. ed Montfaucon T. I. Paris 1718 col. 5 C.).

Dela preoţi aşteaptă Hrisostom să lucre fiecare cât poate, să nu le pasă de nici o greutate şi jertfă. „Nu vei lega gura boului ce trieră". Vezi cum vrea (Hristos) să lucre învăţătorul (preotul, *διδάσκαλος*). Vrednic este lucrătorul de plata sa. (Luca 10, 7). Să nu ne gândim deci tot la plată, ci şi la aceea cum a învăţat: căci a zis vrednic este lucrătorul de mâncarea sa. Aşa dară dacă cineva se va da după plăceri şi comoditate, acela nu este vrednic. Dacă cineva nu va fi bou ce trieră, purtând jugul împotriva gerului şi a spinilor, şi nici nu va înceta până nu va duce roadele în grânare, nu e vrednic". (Homilia XV în epistola I. Timot. 2. ed. Montfaucon T. XI. Paris 1734 col. 636. A. B). Da, să nu ne pasă de ger, de răceala cu carea ne întimpină fraţii preoţi şi credincioşii, nici de spini, de greutăţile ce ne stau ori ni se pun în cale, ci să lucrăm în butul acestora, şi atunci vom fi vrednici de plată!

„Noue să ne fie mai scumpe lucrurile bisericeşti decât toate celelalte, căci acestea se refer la suflet, iar acelea privesc trupul; ba mai mult cele bisericeşti ating şi trupul şi sufletul." (Homilia II resp. I în Ioan, 5. ed. Montfaucon T. VIII. Paris 1728. col. 14 D). Modul de gândire al bisericii e cel mai bun, cel mai practic, să-l urmăm numai în toate faptele noastre şi nu ne va dà de gol nici când! Nici când să nu schimbăm cea ce ne ofere biserica, cu cea ce ne ofere altcineva, spre pildă statul, biserica ni-e „stâlp sigur" (Homilia XI în I ep. către Timotei 1. ed. Montfaucon T. XI Paris 1734 col. 606 A), şi mamă adevărată, cu esperinţă de 19 veacuri!

Şi dacă în îndeplinirea slujbei de preoţi, vom aveà mai multe neplăceri, să nu ne mirăm, căci „şi medicii de multe ori sunt aşa de moleşti pentru morboşi, şi le prescriu mâncări şi medicamente, pentru cari bolnavii n-au nici o plăcere, dar în schimb le folosesc mult" (Homilia XV în ep. I. Tim. 1. ed Montfaucon T. XI Paris 1734. col. 494. E).

Un respect deosebit cere Hrisostom pentru bătrâni, pentru preoţii îmbătrâniţi în serviţiul bisericii. „Căruntele sunt podoaba bisericii.... In oficiile civile bătrânul nu mai e de nici o treabă, nu mai e bun de nimica... Dar nu aşa stă lucrul în biserică, unde dacă au îmbătrânit cei ce au petrecut viaţa în virtuţi, atunci sunt mai folositori, căci nu se caută puterea trupească ci prestanţa credinţei," (Despre fericitul Avram 1. ed. Montfaucon T. II. Paris 1710 col. 741 C. D).

Acestea sunt unele din ideile mari ale sfântului Ioan Hrisostom. Să ni-le însuşim şi noi preoţii de azi, să ne conformăm viaţa acestor principii, căci parecă nouă ni le-a adresat, şi atunci toate uneltirile duşmăneşti şi ademenirile viclene nu vor puteà să ne desbineze de sinul maicii noastre, nici nu vor puteà înstrăinà poporul de biserică. Dela biserica lui Dumnezeu cere Hrisostom pietate, unire, bunăînţelegere, spirit de jertfă, viaţă trăită după principii solide şi nu după cum bate vântul. Unde sunt acestea, acolo e biserica lui Dumnezeu, stâlpul lumii întregi, corabia ce ne scoate la limanul dorit. Din o astfel de biserică e cu neputinţă să smulgi preoţii, e o nebunie să se despartă credincioşii.

Fie ca esplicările celea frumoase, ce le face sf. Ioan Hrisostom vorbelor dlui Hristos: Porţile iadului nu o vor învinge pe ea (Mat. 16, 18.) să se împlinească nu numai referitor la multele prigoniri, de cari îndură destule biserica noastră, ci mai vârtos să se adeverească în învingerile raportate asupra duşmanilor ei, şi cu cât o vor atăcà mai mulţi şi cu mai multă înverşunare, cu atâta să se arete biserica noastră mai închegată, mai puternică, mai strălucită!

Dr. Ioan Bălan.

Şcoalele din Blaj şi Sf. Ioan „Gură de aur." Când a voit Dumnezău ca neamul nostru, să-l scoată din întunerecul neştiinţii şi să aducă iarăşi soare luminos pe tristul orizon, atunci i-a trimis arhierei însufleţiţi pentru poporul, ce erà în întunerec. In economia Providenţei acum ani 150 şi mai bine se repetă în noul oraş românesc Blaj, ceace se făcuse în noua Romă cu ani 1350 mai naînte. Acolo Sf. Ioan „gură de aur" deschide şcolă cu limba gotă pentru fiitorii preoţi ai Goţilor; aici Ioan Inocenţiu Micu, marele nostru luminător, fundează şcoalele, în cari fiitorii luminători ai poporului să înveţe ştiinţele în limbile obicinuite în patrie.

Şi, celce a continuat opera martirului nostru, pînl Petru Paul Aron, prin inspiraţiune pune aşezământul cultural sub protecţia sfinţilor trei Ierarchi. Fericită idee! Nimic mai potrivit, decât ca institutul, în care aveau să fie daseăli călugării basilitani, umiliţi, pe cât de învăţaţi, — să fie pus sub scutul sfinţilor „Mari Dascăli ai lumei, şi Ierarchi“ între cari Ioan „Gură de aur“ a fost apologetul neînfrânt al monacilor pe vremea lui Valente împărat şi patronul lor a rămas pe vecie. Să ştie, că numitul împărat din ură cătră monaci dăduse ordin, ca pe toţi să-i constrângă, să între în miliţie. Atunci Sf. Ioan „Gură de aur“, care a petrecut mai mult timp între călugări şi a avut ocaziune de a le cunoaşte şi admirà vârtuţile, îi luă sub scutul său, scrise trei cărţi apologetice întru apărarea lor. Luptă şi învinse!

Multe lupte grele au purtat şi arhireii nostri pentru susţinerea, completarea şi organizarea şcoalelor din Blaj. Au luptat şi au învins, de sigur luminaţi, inspiraţi şi întăriţi prin mijlocirea sfântului Ioan Gură de aur. Şi azi când sărbăm dela moartea Lui 300 de lustri, numărăm în viaţa şcoalelor din Blaj 30 lustri.

Binecuvântată să fie amintirea celorce ne-au ales aşa glorios patron!

Binecuvântat acum, în acest an jubilar şi binecuvântat în veci să fie Marele nostru Patron Ioan „Gură de aur“. El ne-a fost tăria şi ne-a fi! El „martirul chemării“ [1]) să ne însufle vârtutea răbdării; El, „apostolul contenirei“, să ne mijlocească vârtutea trezviei; El, „apostolul caritătii“ să ne inspire dragostea frăţească; El, „luptătorul pentru liberarea sclavilor“ să ne însufle de cel mai cristalizat umanism; El, „marele Dascăl“ să ne lumineze minţile, pentrucă învăţători şi învăţăcei să cuprindem sublimele lui învăţături; El, „modelul umilinţei şi lăpădării de sine“, să ne sprijinească, să putem călca pe urmele lui, — atunci, numai atunci, va veni „discernimentul“ clar, care va face să înceteze diferinţele şi toate neajunsele, de câte pătimeşte societatea de azi. Problemele cele grele sociale se desleagă dela sine. Iubirea predicată de el naşte frăţie, frăţia naşte egalitate, ear egalitatea aduce pace.

A. Vicin.

[1]) decedat în al 2-le exil la Comana din Pont

[2]) cf. Schmid, Grundlinien der Patrologie, Freiburg, 1904 p. 139.

Sf. Ioan Gură-de-aur şi unitatea bisericească.

— Relaţiile lui cu Roma. —

Eră o vreme, când Biserica creştină — afară de unele fracţii mici — eră una, aşa cum Domnul Hristos s'a rugat cătră Tatăl Ceresc: vreau Părinte, că acestia să fie una, cum Tu şi eu una suntem (Ioan 17, 21). Eră vremea marilor şi dumnezeeştilor părinţi, a căror pomenire o serbăm cu atâta preamărire şi însufleţire.

Sfântul Ioan Gură-de-aur, a cărui moaşte nu fără oare care însemnătate zac azi în biserica st. Petru din Roma,[2]) el mi-a dat pildă vădită şi în privinţa aceasta. Relaţiile, în cari a stat cu Scaunul apostolic al Romei, l-au făcut în toată privinţa »învăţătorul adevărurilor creştine« (»Bis. ort. Română«). Ţinem să inzistăm pe lângă punctul acesta acum, când în tot pământul a ieşit vestea lui şi la marginile lumei pomenirea lui.

In genere trebue să observăm, că după orânduiala lui Hristos, Roma a fost privită de capul Bisericei creştine. Despre aceasta avem dovezi nenumărate atât din viaţa creştinilor apuseni, cât şi din a celor orientali. Renumitul profesor berlinez, Harnack — altcum mare raţionalist — în cartea sa »Mission und Ausbreitung des Christent. in den ersten drei Iarh.« (Leipzig, 1902). pp. 269 urm. arată în mod neîndoios, cum în veacurile cele dintâi biserica Romei eră centrul, simbolul şi susţiitorul unităţii în toate mişcările vieţii creştineşti de pe atunci. Biserica Romei, fundată de sf. Petru, »Vârhovnicul« apostolilor, apare în scrierile părinţilor celor dintâi ca »înainte şezătoare la cina de dragoste« (προκαθημένη της αγάπης, Ignatii ep. nd Rom.) adecă ca ocupătoare de locul prim în şirul comunităţilor bisericeşti, ca biserică, în care dela început se păstrează credinţa şi tradiţia adevărată (Irenaeus adv. haeres. III. 2), care prin urmare e normativ neîndoit al adevărului (Κανὼν τῆς ἀληθείας), apare mai departe ca scaunul lui Petru şi temeiul unităţii în Biserică (Cypriani epp. 48, 55, 59), ş. a. ş. a. Această convingere teoretică a creştinismului primev o dovedesc şi singuraticele fapte din istorie. Unde eră numai o ceartă, forul suprem de apelaţie eră Roma; unde se ivea numai o ereză »de afurisită pomenire«, Papa eră competent să spună care-i adevărul. Vedem, că încă în veacul 1 Corintenii, între cari se ivisă o desbinare, nu apelează la sf. Apostol Ioan, care eră în viaţă, ci la urmaşul lui Petru, Clemente din Roma. Aceeaşi apelaţie la Roma se repetează în veacurile 2—3 în diferite cazuri de procese [1]) In veacul 4. »nime în Biserică nu contestă, că primul episcop creştin e episcopul Romei«.[2]) Ceeace este a se înţelege nu numai de oarecare primat de onoare, ci de adevărată iurisdicţie primaţială, aşa cum a precizat-o nu demult conciliul Vatican.[3]) Sinodul dela Nicea a început deja codificarea drepturilor primaţiale.[4]) Sf. nostru părinte şi arhiepiscop al Alexandriei, Atanasie cel mare, fiind gonit de vrăjmaşi a alergat la Roma, unde Papa i-a făcut dreptate: a pus la cale un sinod provincial la Sardica (a. 347), care a rehabilitat pe Atanasie şi a sancţionat în 2 canoane dreptul de apelaţie la Papa. Aceste canoane au fost aprobate în sinodul ecumenic VI. deci au valoare universală; se află şi astăzi în Pidalion. Fiind de interes şi pentru fraţii gr. or. le reproducem aici: can. 4 »Dacă vreunul din episcopi s'ar caterisi cu judecata episcopilor acelora, ce se află în vecinătate şi ar zice iarăşi, că va adăoga pentru sineşi lucru de desvinovăţire să nu se aşeze mai înainte altul la scaunul lui, dacă nu episcopul Romei înştiinţându-se, pentru aceasta va da hotărire«. Can. 5. »Plăcut-au, că dacă vreun episcop s'ar pâri şi adunându-se episcopii aceiaşi eparhii — enorii —, din treapta lui l'ar scoate şi ca cum de dânşii apelat fiind ar scăpa la preatericitul Episcopul Bisericei Romanilor şi voind el a-l asculta, de va socoti, că este drept a se renoi cercetarea pricinei lui şi va scrie episcopilor« . . . etc. [1])

Până aici se desvoltase dreptul bisericesc pozitiv încă în veacul al 4-lea.

Sfântul Hrisostom foarte bine cunoştea originea divină a dreptului primaţial. In omiliile lui cetim cu multă plăcere sufletească declaraţiile referitoare la primatul lui Petru, întâiul între apostoli, căruia s'a supus tot pământul (Adv. Iud. Orat. 8.), care e căpetenia apostolilor, cel dintâi în biserică (De poenit. hom. 3.), care e »Vârhovnicul« (corifeul) apostolilor, temeiul nemişcat, stânca neînfrântă, capul bisericei (Homil. in Petrum et Eliam). etc.[2]) Ştia şi aceea, ce-şi aroagă papa şieşi de drept. In vreme aceea eră papa Inocenţiu I. care înainte de a fi avut de lucru cu Hrisostom, declarase: »dacă se nasc pricini sau certe între clericii de tagma mai înaltă sau mai de jos, să se sfârşască cearta prin adunarea episcopilor din ţinutul acela, conform sinodului dela Nicea, fără a prejudecà însă bisericei Romane, căreia se cuvine respect în toate afacerile... Dacă se aduc pe tapet cauze mai mari, să se refereze scaunului Apostolic...« (Migne, P. L. t. 20. p. 469). »Cine să nu ştie ori să nu observe aceea, ce s'a dat bisericei Romane prin Petru capul apostolilor!?.« (ibidem p. 551. Deci dacă Hrisostom ştiind toate acestea a apelat la papa, e semn, că de fapt a recunoscut dreptul acesta.

Acum să vedem relaţiile sf. Ioan-Gură-de-aur cu scaunul apostolic al Romei

Energicul patriarh şi reformator de moravuri [3]) în cetatea Bizanţului nu a putut încunjura mult timp conflictul cu curtea împărătească din Constantinopol. La 5 ani după ocuparea scaunului patriarhal, la anul 403 în »sinodul dela stejar« e depus şi din partea împăratului e trimis în ezil. Dar poporul şi alte împrejurări [4]) au lucrat într-acolo, să fie rechemat curând în postul său de mai nainte. Nu mult însă dup'aceea în primăvara anului 404, vrăjmaşii îl doboară iară şi e trimis din nou în ezil. Atunci văzând că el şi partizanii săi nu mai au aiurea nici o speranţă, văzând, că furia duşmanilor îi ameninţă cu nimicire chiar, — atunci s'a întimplat şi cu sf. Hrisostom aceea, ce se întâmplase mai înainte cu sf. Atanasie şi ce s-a repetit, şi la primul nostru luptător naţional şi episcop de slăvită pomenire, I. Inocenţiu Klein: a cerut ajutor şi judecată dreaptă dela Vicarul lui Hristos, dela urmaşul sf. Petru, pe care l-a pus Domnul, să întărească pe fraţii săi

[1]) Vezi-le pe scurt la Marx, Lehrbuch der Kirchengeschichte, Trier, 1906. pp. 112—3.

[2]) M. Theodorian. Dreptul Can. or. vol. I. p. 128.

[3]) Trebue să ştim însă, că de fapt primatul în Orient niciodată nu a jucat o rolă aşa mare, ca în Apus. Nici la un caz de unire bisericile din Orient nu ar putea fi supuse unui sistem de regim, cum e cel din Roma azi pentru bisericile apusene. cf. Prinz Max von Sachsen, Vorlesungen über die or. Kirchenfrage, Freiburg, 1907, pp. 81—3 197.

[4]) Despre modurile, cum s'a întâmplat asta, vezi Roskovânyi, Romanus Pontifex, vol. I. p. 161.

[1]) Theodorian o. c. vol. III. pp. 6. 7.

[2]) V. Roskovânyi, o. c. pp. 110 - 3. unde se află încă mult citate din Sf. Hrisostom referitoare la primatul papal.

[3]) Cf. A. Puech. Un reformateur dela société chretiénne au IV. siecle. Sf. Jean Hrisostome et les moeurs de son temps. Hahette, 1891.

[4]) Vezi: Revista Teologică 1907. pag. 401.

(Luc. 22 23.) și porțile iadului să nu-l biruiască pe el (Mat. 16, 18). Sf. Hrisostom încă înainte de a merge în ezil, a apelat la Roma, a cerut judecata Papei în cauză tocmai atunci, când și contrarii lui, a căror cap era Teofil din Alexandria, cereau întărirea judecății lor nedrepte, la același for competent. [1])

In cartea, prin care Hrisostom apelează la Papa, descrie mai întâi cum s-a întâmplat prigonirea și osândirea lui pe nedreptul, apoi continuă: »Deoarece.. aceste lucruri zădarnice nu sunt numai de regretat, ci și de îndreptat: Vă rog iubite, să vă simțiți îndemnat a vă fi milă de mine și a face totul pentru curmarea relelor ăstora ...Deci cunoscând starea lucrurilor cu tot adinsul și cu mare silință fiți într'acolo, ca nedreptatea, ce s-a vârât în biserică, să fie ciontată.« Aici descrie Hrisostom ce ar fi, dacă în biserică toți ar face de capul lor, dacă nu s-ar mai respecta nici o lege, nici o auctoritate mai înaltă. Roagă deci pe Papa, ca în virtutea auctorității supreme, ce are în biserică, să se întrepună și în afacerea sa. »Mă rog să scrii, că acestea făcute atât de nedrept și numai din partea unora, în absența noastră, deși nu ne temem de proces, să nu aibă tărie.« (Ap. Migne, P. Gr. t. 28. p. 529).

Papa deloc a vrut să dispună convocarea unui sinod, din care să fie eschiși dujmanii și pretinii personali ai lui Hrisostom; lui Teofil i-a scris, că fără motiv nu va rupe legăturile cu Hrisostom și l-a chemat la sinod în Roma, nimicind judecata sinodului în care a fost depus sf. Hrisostom. Toate acestea au rămas fără efect; Ioan a fost dus în ezil și în locul lui a fost denumit alt patriarh la Constantinopol. Insă partizanii lui Ioan — poporul din Constantinopol — au început o luptă pe viață împotriva patriarhului nou; atunci vedem, că Papa scrie o carte de mângăiere și de liniștire a sufletelor, la adresa credincioșilor din Constantinopol. In același timp vedem pe papa scriind în favorul lui Hrisostom și la împăratul din apus, Honorius, care s'a și întrepus la frate-său pentru Ioan, dar inzădar. [2])

Hrisostom din ezil mai scrie o carte la Papa, în care îi mulțumește pentru întrevenirea și admiră puterea Papilor între toate valurile furtunei vremilor. »Căci cu cât mai sus sar valurile și amenință stâncile ascunse, și cu cât mai cumplite sunt furtunile, cu atâta mai mare e paza (vigilantia) voastră; și nu vă pot slăbi pe voi nici depărtarea locului, nici lungimea timpului, nici greutățile lucrurilor: ci statornici imitați pe cei mai buni conducători.... Iară și iară vă rog, iubite, că cu cât mai mare e furtuna, cu atât mai mult să fiți întrajutor;... nouă.., acea mângăiere ne este: bunăvoința și încrederea voastră statornică și neclătinată și ne este spre plăcere nespusă dragostea voastră binefăcătore și sinceră....« (Ap. Migne l. c. p. 535).

Papa, care neîncetat căuta să fie întru ajutor sermanului Ioan, inzădar a cercat din nou să împace pe împăratul din Constantinopol cu el, acesta nu l-a ascultat; [3]) deci nu a putut răspunde sftului Hrisostom alta decât: paciință, răbdare! aceasta deviză măreață a unui erou creștin (eptstola lui Inocențiu către Hrisostom se află la Migne, P. L. t. 20. p. 537). De fapt, după suferințe de 3 ani, suportate cu multă paciință creștinească, a murit eroul nostru în ezil, rostind ultima dată cuvintele frumoase: »mărire lui Dumnezeu pentru toate!«

[1]) Hergenröther, Photius, I. B. Regensburg, 1867. pag. 41.

[2]) Hergenröther o. c. pp. 41—2.
Hergenröther o. c. pp. 42—3.

*

Acum, când serbăm memoria lui, să fie aceasta nu numai serbarea unor întâmplări istorice, ci totodată serbarea *ideilor mari,* întrupate în faptele istorice. Din istoria sf. Ioan Gură-de-aur cea mai frumoasă idee, ce ni-se impune, e: ***unitatea bisericească***, pacea, dragostea. Idea aceasta în oarecare înțeles pare a fi istorică, dar în alt înțeles la tot cazul își are înțelesul real pentru noi: peară dintre noi ura, intoleranța necreștinească, tonul acela amar, în care grăim de multeori unii cu alții, — și să fim cu toții frați adevărați, vrednici de numele: creștin, care-l purtăm.

Dacă mai mult nu, barem atâtea consecințe să tragă toți, din serbarea sf. Ioan Gură-de-aur.

Nicolae C. Brînzeu.

Mamelor creștine. Mama sfântului Ioan Hrisostom s'a chiemat *Anthusa.* Soțul său, care a fost beliduce în miliție, a repausat prea de timpuriu. Ea rămase văduvă în etate numai de 20 ani. Cum se îngriji văduva de creșterea fiului său? Ea eră deja creștină. Tînărul Ioan umblă în școala de filozofie și elocuență a celebrului măiestru păgân *Libanius.* Dela acesta învață Ioan arta oratoriei; iar dela mamă-sa primiă îndrumările, cum s'o folosească spre mărirea lui Dumnezeu. Libanius admirà talentele învățăcelului. El îi prezise, că va fi celebru în oratorie. Și a fost Ioan un Demostene în elocuența sacră *„Gură-de-aur"* așa, cât fiind întrebat Libanius cu puțin înainte de moarte, că pe cine ar dori, să-l aibă de următor în catedra de oratorie, el răspunse: *„pe Ioan, de nu mi-l'ar fi răpit deja creștinii."*

Meritul, că tînărul Ioan în etate de 25 ani eră creștin, este al mamei lui. Ea a fost pentru fiul-său model de virtute, ideal de castitate, chip de pietate, în care se întrupau admirabil virtuțile creștinilor din tînăra biserică. Virtuțile mamei au făcut pe fiu mai întâi creștin, apoi sfânt. Atât de mare este puterea exemplului, mai ales, când acela ni-l dă ființa cea mai iubită: *mama,* care *prin iubire,* ne stăpânește cu putere irezistibilă.

Mamelor creștine, luați-vă drept model de imitat pe *Anthusa,* ale cărei virtuți admirându-le păgânul măiestru de oratorie Libanius a exclamat cu uimire: *„Ce femei onorabile sunt între creștini!"*

A. Vicu.

Sfântul Ioan Gurădeaur și primatul sfântului Petru.

Intr'un articol publicat în „Albina" și reprodus în foița „Secolului" din București Nr. 2466 an. IX dato 11 Nov. 1907 sub titlul: „O sărbare pentru 1500 ani (407—1907) autorul Pimen (al Dunării de jos?) se ocupă cu aniversarea de 15 veacuri dela moartea sf. Ioan Hrisostom.

Autorul nu se poate stăpâni să nu deie cu acest prilej o mică lovitură de picior Bisericei catolice, ca și cum acelaș sfânt Gură de-aur, a cărui pomenire vor să o săvârșească cu toată splendoarea și romano-catolicii-„papistași," cu prilejul acestei aniversare nu ar fi fost unul dintre cei mai mari propoveduitori ai Primatului sf. Petru, și a următorilor lui pe scaunul Romei, și mai departe, ca și cum biserica ortodoxă de răsărit ar fi astăzi unica „păstrătoare credincioasă a adevăratei învățături doctrinale neschimbate și nemodificate, încredințate ei de întemeietorul Hristos, desvoltate de apostoli și predicate de Biserica veche ecumenică," cum spune articolul nostru!

Spicuim din scrierile sf. Ioan Hrisostom câteva enunțiațiuni, din cari cei ce vor a înțelege, pot să înțeleagă, cei ce au urechi de auzit să audă, și să cunoască credința și învățătura sf. Ioan Gură-de-aur privitoare la cestiunea aceasta. — „Ei au pe Moisi și pe profeți, așa cetim în sf. Scriptură, pe ei să-i asculte!" Biserica ce se mândrește atât de mult cu sf. Ioan Gură de aur să asculte și să primească învățătura ce a lăsat-o acest sf. l'ărinte!

Inainte de toate pe Petru îl numește „corifeul apostolilor," [1]) „principele apostolilor," [2]) „piatra nefrângibilă, stâncă nemișcată, cel dintâi între învățăcei," [3]) „corifeul tuturor." [4]) „capul familiei apostolilor," [5]) „temelia bisericii," [6]) „pus de mai mare peste lumea întreagă." [7]) Dar ca să ne convingem că aceste nu sunt numai titule goale ci de fapt conțin primatul lui Petru, nu numai cel de onoare, ci și cel de iurisdicțiune, citez și texte întregi:

„Astfel zicea și Petru: Eși dela mine, căci sum păcătos (Luca 5. 8). Pentru aceea a dovedit temelia bisericii" [8]).

„Domnul zice: Tu ești Petru și pe tine voi zidi biserica mea" [9]).

„Petru, acel principe al apostolilor, cel dintâi în biserică, prietinul lui Hristos, care nu dela oameni a primit revelațiunea ci dela Tatăl etc." [10])

„Il face atent să se trezească, ca nu cumva mai apoi, când avea să iee asupra sa guvernarea lumei întregi, să cadă el însuși în aceea etc." [11])

„Spun (unii) că acesta nu a fost acei Petru, care a fost cel dintâi între apostoli, căruia au fost încredințate oile din partea lui Hristos, ci altul etc." [12])

[1]) Liber II de sacerdotio n. 1.
[2]) De elemosina hom. III. n. 4.
[3]) Tot acolo.
[4]) In epist. I. ad Cor. hom. 38. n. 4.
[5]) In illud: Hoc scitote quod in novissimis diebus n. 4.
[6]) Tot acolo.
[7]) Tot acolo.
[8]) In Matth. hom. III. 1. 5: »Sic et Petrus dicebat: Exi a me, quia homo peccator sum (Luc. 5. 8.) Idcirco fundamentum Ecclesiae factus est.«
[9]) Hom. 55 in Matth.
[10]) De elemosina hom. III. n. 4.: »Petrus ille apostolorum princeps, in Ecclesia primus, amicus Hristi qui revelationem ali hominibus non accepit, sed a Patre etc.«
[11]) In Joannem homil. 73. n. 1: »illum ad resipiendum monet, ne postea in idipsum incideret, cum orbis totius administrationem susciperet ect.«
[12]) In illud: In faciem ei resisti, n. 15: »Non erat hic Petrus, inquiunt, ille primus apostolorum, cui fuerunt oves a Hristo creditae, sed alius quispiam «

„Căci tot pentru aceea a încredințat turma corifeului apostolilor, care mai mult decât toți îl iubea pe el, întrebându-l mai înainte, dacă îl iubește“ (Ioan 21. 15) etc.[1])

„El cel dintâi are auctoritate în afacere ca unul, căruia au fost încredințați toți. Căci acestuia i'a zis Hristos: Și tu oare-cândva întorcându-te întărește pe frații tăi etc.[2])“

„Lui i-a predat presidența preste biserica de pe tot rotogolul pământului etc.[3])“

„Pe care l-a pus mai mare preste lumea întreagă, pe Petru, căruia i-a dat cheile ceriurilor, sub a cărui arbitriu și potestate a supus tote etc.[4])“

„Așa a spălat lăpădarea aceea, încât a devenit și cel dintâi între apostoli și lui i-s'a încredințat întreg rotogolul pământului etc.[5])“

„L-a lăsat încă Dumnezeu să cadă, pentrucă pe el avea să-l pună principe preste lumea întreagă.[6]).

„Zice Isus lui Simon Petru: Simon al lui Iona, iubești-mă mai mult decât aceștia? zisu-ia lui: Da, Doamne, tu știi că te iubesc. Ii zice lui: Paște oile mele. Și de ce, trecând cu vederea pe ceialalți, pe acesta îl agrăiește despre aceste? Erà distins între apostoli, gura învățăceilor și capul acelei cete. Pentru aceea a venit Paul să-l vadă pe acesta înainte de (a vedeà pe) alții. Totodată făcându-l prin aceste să înțăleagă, că de aici înainte trebue să aibă încredere oarecumva uitându-i lăpădarea, lui îi concrede guvernarea fraților; nici nu amintește sau mustră lăpădarea. Îi zice dară: Dacă mă iubești, ia asupra ta guvernarea fraților, și acuma arată-ți iubirea aceea ferbinte, pe care ai manifestat-o totdeauna, și cu care te lăudai, și viața aceea, pe care zicea-i că o vei dà pentru mine, dă-o pentru oile mele.[7])“

Dar nu numai noi îi atribuim lui Petru primatul ci și apostolii toți. Așa s. Ioan Gură de aur ne spune, că sfântul Paul pe Petru, „îl venera mai mult decât pe toți ceialalți oameni.[8])“ „îl prefera tuturora.[9])“ pentrucă „știa și câtă prerogativă de onoare trebue dată lui Petru.[10])“

[1]) In epist. ad Rom. hom. 29 n. 5: Ideo enim et apostolorum coryphaeo, qui plus quam alii omnes ipsum amabat, gregem commisit etc.«

[2]) In acta apostol. hom. III. n. 3: »Primus auctoritatem habet in negotio. ut cui omnes commissi fuissent etc.«

[3]) Ecloga de Poenitentia, hom. 3: »Ecclesiae praesidentiam ei per totum orbem terrarum tradidit.«

[4]) In s. Ignatium Martyrem. n. 4: „quem toti orbi terrarum praefecit, Petrum. cui claves coelorum dedit, cuius arbitrio et potestati cuncta permisit, etc.«

[5]) Oratio VIII. adv. Jud.: »Sic abluit illam abnegationem ut etiam primus apostolorum fuerit factus, eique totus terarum orbis commissus fuerit.«

[6]) I Hom. Quod frequenter conveniendum sit etc. n. 5: »Permisit autem Deus ut caderet, quia etiam illum totius mundi principem constituturus erat.«

[7]) In Joannem hom. 88 (al 87) n. 1: »Dicit Iesus Simoni Petro: Simon Jonae, diligis me plus his? Dicit ei: Etiam, Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce oves meas. Et cur aliis praetermissis, de his hunc alloquitur? Eximius erat inter apostolos, os discipulorum, et coetus illius caput: ideo Paulus prae aliis hunc visurus venit. Simul ostendens ei, oportere deinceps fidere, quasi abolita negatione, fratrum ei praefecturam committit; neque negationem commemorat vel exprobrat. Dicit autem: Si amas me, fratrum praefecturam suscipe. et ferventem illum amorem, quem semper exhibuisti, et de quo exsultabas, nunc ostende, animamque illam, quam te pro me daturum esse dicebas, da pro ovibus meis.«

[8]) In illud: In faciem ei restiti n. 8.

[9]) Tot acolo.

[10]) Tot acolo.

Iar cu privire la obiecțiunea aceea, că sfântul Paul în epistola sa către Corinteni pe Petru îl pune în locul din urmă zicând: Eu ce e drept sum a lui Paul, eu însă a lui Apollo, earà eu a lui Cepha“ răspunde:

„Nu preferindu-sà pe sine lui Petru l-a pus pe acela în locul din urmă“ etc... „ba încă foarte prepunând șieși pe Petru,[1])“

Iar într'alt loc amintește ca exemplu la aceste, că sfântul Paul dacă trebuia să fie coreși învățăceii, și dacă îl sileau pe el să o facă aceasta „îi lasă lui Petru întâietatea.[2])“

Tot asemenea și ceialalți apostoli recunoșteau în Petru primatul.

„Căci ei pretutindenea lui Petru lasă întâietatatea.[3])“

Ear dacă ar fi de aceia, cari ar zice că doară la alegerea noului apostol în locul lui Iuda nu se vede primatul de jurisdicțiune a lui Petru căci toți au votat, acestora încă le răspunde sfântului Ioan Gură de aur: „Ce vi-să pare? Oare nu puteà însuși Petru să aleagă? ba puteà, etc.[4])“

Iar acelora cari ar obiecționa, cá doară scaunul Ierusalimului ar fi mai întâi în dignitate și prin urmare, dacă Domnul Hristos a pus pe Petru de cap al bisericii, în acel scaun, (și nu în al Romei) ar fi trebuit să-l așeze încă răspunde:

„Iar dacă cineva va zice, de ce dară Iacob a primit tronul Ierusalimului? voi răspunde că Petru a fost pus de Hristos de învățător nu al acestui scaun ci a lumei întregi.[5])“

Și cumcă primatul lui Petru a trecut și la următorii lui, să vede din aceste cuvinte ale sf. Ioan Gură de aur:

„Pentru-ce s-a vărsat sângele Domnului Hristos? Pentru-ca să posedă oile ca pe o proprietate necombătută, carea a concrezut-o în grija lui Petru și a următorilor lui.[6])“

Ce urmează din aceste?

Urmează că sfântul Ioan Gură de aur recunoaște primatul lui Petru, recunoaște că primatul lui Petru a trecut la următorii lui, și că următorii lui Petru sunt episcopii dela Roma.

Acest mare Părinte al Bisericei orientale însă nu sta isolat, cu învățătura sa aceasta. Toți Părinții mai mari a bisericii orientale, așa sfântul Atanasiu, sfântul Vasiliu Marele, sfântul Gregoriu Nazianzenul și Nissenul, sf. Ciril Alexandrinul etc. toți au recunoscut primatul lui Petru și a urmașilor lui și ruperea de scaunul apostolic a Romei o conziderau tot una cu ruperea de biserica lui Hristos. Toți consună în învățătura cărților noastre liturgice, că Petru este „temeiul bisericii, piatra credinții, verhovnicul apostolilor, voevodul apostolilor, piatra credinții, întâi pe scaun șezător, temeiul credinții etc.[7]) că Petru a fost episcopul Romei[8]) și că prin urmare episcopii dela Roma sunt urmașii lui Petru și în primat, căci tot cărțile liturgice numesc pe episcopul dela Roma „moștenitor scaunului Verhovnicului Petru,“ „următoriul cinstitului Petru și îmbogățit cu scaunul cel mai de sus al aceluia[1])“ „temelia cea nemișcată a bisericii[2])“ „temeiul Arhiereilor[3])“ Capul bisericii lui Hristos celei drept-credincioase[4])“ etc.

[1]) In epist. ad Coriut. hom. III. n. 2.

[2]) In epist. I: ad Cor. hom. 36. n: 5.

[3]) In Matth. hom. 50 (al. 51). n. 2.

[4]) In acta apostol. hom. III. n. 4.

[5]) In acta apostolorum hom. 22 n. 1: Quod si quis dixerit, cur ergo Iacobus Ierosolymorum thronum accepit? respondebo, Petru non throni huius, sed totius orbis doctorem a Hristo statum fuisse.

[6]) Cartea II despre Preoție, traducerea lui Ioan Papiu pag. 20. 21.

[7]) Vezi cântările bisericești din 16 Ianuar, și 29 Iunie.

[8]) Vezi la aceleași cântări.

SPICUIRI.

„Puterea întunereculu“. In Sibiiu ies doue reviste cumnate, cari s-au apucat bărbătește de critizarea altor producte literare românești, trăgând la maidan și cercularele celor două metropolii, — firește ca să aibă câmp mai larg pentru încoltit.

Critica in sine e foarte folositoare, dacă se face cu moderațiune cuvenită, și contribue peste măsură la desvoltarea și progresul vieții omenești întru toate manifestările ei.

Dară a te oțări pentru un cuvânt sau pentru o frază, strâcurată, din timpul pe când tu nici născut nu erai, — în stilul oficios al unei biserici, — nu aduce nici un folos: pentrucă cei ce scriu așa, sunt înțeleniți întru ale lor, de acolo nu-i vei scoate. Stilurile acele curiale se vor îndreptà ele de sine: pentrucă în locul celor bătrâni urmează oameni tineri, cari de sine vin la ogașa cea nouă.

Iară a te năpusti asupra unui ziar care după împrejurările locului unde apare poate aduce roade bune, — și a descuraja o întreprindere literară, până când încă nici nu i-ai văzut fața: este ca și când ar zice cineva: »ce mai umblați cu alte reviste? Suntem noi aici o și simțim că destui suntem.«

In zilele trecute una dintre cumnate ziceà altuia: »suntem și noi — slava Domnului — cineva.« Altuia a zis cuvintele aceste; dară se vede, că despre ai săi le-a zis, și fără voia i-au buticat din inimă.

Că dânșii de comun vorbesc, ca unii carii simțesc valoarea, ca Horațiu când începe una din cele mai pompoase ode ale sale. El strigă și impune tuturor tăcere: »favete linquis.« Așa vrea și cumnata, că numai ea să aibă cuvânt.

Dar ian să vedem, cum scriu valorosii critici ai cumnatei mai bătrâne:

»Incă odată »*Puterea întunereculuí.*« Ce ți-e și cu temperamentul combativ al gazetelor noastre. E dreptul să scrii câteva cuvinte, cari se pare a nu aranjà pe cineva« etc. Luceaf. p. 520.

Mai încolo nu mergem, pentrucă lucrul bine pipăit, de mâna unui mare dascăl de limbă, se vede și numai dintr'atâta. La cuvântul »combativ« pottim noroc, celui ce l-a inventat, — deși nu este după analogia altor cuvinte din limba română, unde cuvintele în *iv* se formează din nume: ca uscațiv, bețiv, — iară nu din verbe.

Apoi remarcăm sintaxa propoziținei »câteva cuvinte cari se *pare* a nu aranjà pe cineva,« — iară încât pentru înțelesul acestei fraze nu zicem nici un cuvânt legănat; pentrucă suntem convinși, că însuși autorul recunoaște, că înțelesul acestei fraze a rămas în condeiul dânsului sau în cleanța culegătoriului din tipografie.

Și numai dintr'aceasta se vede, că »Luceafărul« dacă se apropie de ulița urezului, nu în toate părțile sale străluce ca cela pe care-l vedem în sări limpezi pec er în regiunea apusană, — ma nici chiar ca acela, care ni-se arată în regiunea răsăriteană. Deci »Luceafărul« nostru mai are de curățit și pe acasă.

Intru una însă-i dăm dreptate deplină: că *prostia* nu moare cu una cu două, — adaugem numai că prostia tot se mai poate îmblânzi; dară mai rea este *îngâmfarea:* pentrucă pe aceasta nici cu ciomagul nu o poți alungà.

[1]) Vezi la irmoasele dela utrenia din 18 Februarie când să face amintirea papei Leon.

[2]) Vezi în 24 Noemvrie în ziua amintirii papei chemate.

[3]) Vezi în 13 April la papa Martin.

[4]) Vezi în 18 Februarie în ziua amintirii apei Leon.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 2

Descendent al vechei case nobile a Calpurniilor şi înrudit cu cele mai fruntaşe familii ale nobilimei romane, Calpurnius Piso se bucura de o vază mare înaintea poporaţiunei Romei. Ca bărbat frumos, bine făcut, el impunea prin modul său escelent de vorbire, cu bogat ori cu sărac, dar mai cu seamă prin avuţiile sale enorme şi prin dărnicia sa princiară. O superioritate înăscută şi o manieră fină îl înălţau şi mai mult, când se arătă în public şi-l făcură se devină favoritul poporului.

Risipa sa nemăsurată, iubirea fără margini a pompei erau, în ochii romanilor, considerate mai mult de însuşiri bune, decât de greşeli; afară de aceea el a mai fost, în decurs de doi ani, consul, o poziţie, pe carea fiecare roman o ţinea ca pe cea mai înaltă, la carea putea ajunge un aristocrat.

La curte era bine văzut, ba Cesarul îl cercetă adeseori în vila sa din Bajä, de oarece puternicul tribun al poporului era un bărbat, cu carele chiar şi un Nero trebuia să-şi tragă seama.

„O Zeiţe or," strigă Calpurnius, când văzù pe Plautus, „Zeilor, e cu putinţă? Ori mă înşală ochii!" „Nu este acesta Aemilius Plautus, fiul prietinului meu Plautus, eroul britanic, carele s'a coborât prea de timpuriu în imperiul umbrelor?"

El să pleca puţin înainte, pentru a vedeà mai bine pe tinărul Roman.

„Pe zeul fulgerilor — este el!"

„Hm! hm! me miserum!" strigă el cu desperare comică, „el nu mă recunoaşte!"

Din cauza umbrei perdelelor lecticei Plautus nu a recunoscut îndată pe senator; când însă capul acestuia ajunse în plină lumină a soarelui, el scoase un ţipet de bucurie: „Salve, Calpurnius Piso, salve!" strigă şi să apropie repede de lectică.

„Te salut, fiu alui Marte şi favorit al zeilor! Vină la pieptul meu, fiul prietinului meu celui mai scump!"

Calpurnius cuprinse în braţe pe tinărul şi îl ridică la sine în lectică!

„Multă vreme ai stat departe de Roma; ce veste-mi aduci dela marea nordică?"

„Ţara Briţilor este supusă, însă nu învinsă; eu am adus pe nişte soli, cari vreau se încheie pace cu Cesarul."

„Ce, pace?" strigà Calpurnius cu vehementă. „Războiu le trebueşte legiunilor, războiu şi victorie! Pentrucă atunci când sabia rugineşte în teacă, puterea braţelor legionărilor dispare, şi pumnul slăbeşte."

„In cazul acesta însă eu încă aşi fi pentru pace, de oarece Roma numai prin aceea poate câştigà. Afară de aceea barbarii au adus Cesarului comori multe, ca cu acelea se răscumpere pacea."

„Dacă aşa stă lucrul," răse Calpurnius, „atunci se înţelege că pacea este ca şi încheiată. Nero va primi comorile, va încheià pace şi o va respectà, cât timp vor ţineà bogăţiile — apoi va începe din nou războiul."

„Aşa crezi tu?"

„Nu cred; o ştiu cu siguranţă!"

„Ei, dar asta ar fi tradare!"

„Ah, ce-i pasă Cesarului de o tradare!"

Cuvintele din urmă le rosti încet de tot, aşa în cât numai Plautus puteà să le audă, apoi continuă tot aşa de încet: „Invaţă numai întâi a cunoaşte pe Barba-roşie, şi atunci vei vedeà, că am dreptate. Dar spune-mi, cum se află venerabila Pomponia Grăciua, mamă-ta?"

„Mulţumită zeilor, încă niciodată n'am văzut'o aşa veselă, ca acum. Ea mi-se pare cu totul reîntinerită, deşi un fel de seriozitate, o durere ascunsă par a nu o fi părăsit cu totul."

„Ah, da, ştiu," zise Calpurnius, „de când amica sa Iulia, fica lui Drusus, a fost omorâtă, ea poartă doliu."

„Te asigur," zise Plautus, că nu mai poartă doliu; ea este aşa de veselă, aşa de senină — ca o zi de toamnă cu soare."

„Ei, pentru asta mă bucur din inimă," vorbi Calpurnius. „Nici o femeie romană nu este aşa de virtuoasă şi aşa de înţeleaptă ca dâusa. Salută-o din partea mea! Fericit, acel ce are o astfel de mamă!"

Cu obrazii roşii şi cu privire strălucitoare ascultà Plautus laudele aduse mamei sale. El mulţumi senătorului printr'o strângere călduroasă de mână.

Intr'aceea lectica lui Piso ajunse la poala colinei capitoline.

De către for se apropia o mulţime mare de oameni şi strigăte de bucurie umpleau aerul.

„Trăiască împărăteasa! Trăiască Augusta Octavia!" răsună de către for.

„Ah!" strigà Calpurnius, „este Octavia însaşi, Octavia, carea este mai castă decât Luna, mai dulce decât Afrodita. Poporul are dreptate s'o bineventeze! ea are aşa de puţină parte de noroc, sărmana."

„Ce vorbeşti?" întrebà Plautus. „Nu este adorabilă, prietina mea de joc din copilărie?"

„Ba da, şi este şi mai frumoasă decât toate femeile, prin amabilitatea şi prin castitatea ei; Nero însă trece nepăsător pe lângă această piatră preţioasă."

„Sărmana Octavia!"

„Priveşte numai cum o adorează poporul, ca pe o zeiţă, zise Calpurnius. Intr'adevăr mulţimea întindea mânile către împărăteasa, arunca flori asupra ei şi strigătele de bucurie răsunau tot mai zgomotos.

Lectica împărătesei, cu baldachinul cel purpuriu sosi mai aproape; opt sclavi în haine roşii purtau lectica. Un despărţământ al gardei imperiale, cu pene roşii la coifurile strălucitoare, însoţau pe împărăteasa, carea şedeà tăcută şi palidă pe pernele purpurii. Erà frumoasă, această statură femeiască. Ceva nespus de blând, însoţit de moliciunea unui copil, înfrumseţà aceasta faţă, umbrită de nişte gene lungi.

Când Plautus văzù aceasta faţă palidă în care să observa o brasdă de durere, trăsări-

„Ea este nefericită," zise el. „I-se vede scris pe faţă."

Când şi când împărăteasa îşi deschidea ochii osteniţi şi printr'o privire caldă mulţămea poporului jubilant, în timp ce un suris lin să furişa peste faţa ei frumoasă. Insă îndată după aceea ea devenia iarăşi serioasă, aproape tristă, ear mâna cea maică albă, ce să ridica pentru salutare, recădea ostenită pe perine.

Plautus să întoarse spre însoţitorul său. „Oare să o salut!"

„Pe capul Medusei!" strigă aceasta înspăimântat şi apucă pe tinăr de mână, „să nu-mi faci prostii! Ea este împărătească, — ear tu eşti numai un tribun neînsămnat."

„Ea însă este prietina mea din copilărie! N'am drept să o salut?"

„Aceasta s'o faci numai atunci, când Cesarul va afla cu cale să te chieme la masă! Dar fi cu băgare de seamă! Nu privi prea adânc în ochii cei frumoşi ai Octaviei. Cecesarul nu iubeşte astfel de atenţiui şi se teme mai cu seamă de amintirile din trecut."

„Ah, înţăleg: Britanicus!"

„Taci, nefericitule!" şopti Calpurnius. „Aerul are urechi. Să vorbim despre alteeva."

Aci trăbuiră să părăsească lectica din cauza îmbulzelei.

Octavia urcà încet treptele de marmură cari conduceau la templu. După ce preoţii i-au deschis porţile ea întrà în sala recoroasă a templului. Fumul cel produceau luminile de pe altar, încununa fruntea zeului Iovi.

Inaintea chipului zeilor Octavia să opri, împreunându-şi mânile; stătura ei delicată sămănà unei flori îndoite care aşteaptă sărutul soarelui, pentru a se trezi la o viaţă nouă. Insă nici o privire luminoasă, nici o rază caldă, înviorătoare nu atinse pe sărmana; rece, ţeapăn şi respingător stătea regele zăilor pe piedestalul său. Aci nu erà de aşteptat milă, ajutor, nici chiar mângâiare. Erà o nălucire frumoasă, carea trecea ca un foşnet lin de aripi prin sala cea întunecoasă: însă chiar numai nălucire şi închipuire.

Poate că Octavia, în rugăciunea ei fierbinte, simţià aceasta; cu durere nespusă îşi aţinti ea ochii asupra chipului zeilor; gura ei, carea părea că voeşte să se deschidă pentru a scoate un ţipet de durere, tremurà reţinându-şi suspinurile, mânile i-se desfăcură şi căutară după un razem puternic, ochiul roşit părea că vreà să se disoalve în lacrămi; însă toate înzădar. Aci nu se puteà aşteptà ajutor! Nefericita femeie amenînţa să se frângă sub povara ce-i apăsà umerii delicaţi. Ea se clătinà; însă în momentul când văzù că numai înzădar se roagă la zei pentru ajutor, în momentul acela întreg visul despre puterea zeiască se zdrobi în spiritul ei, şi recunoscù, că toate sunt minciună, înşelăciune şi nălucire. Un fior o pătrunse, şi întorcându-şi faţa inundată de lacrămi de către statua rece şi neînduratä a lui Jupiter, ea privi în gol. Insă în toate părţile erà întunerec nepătruns. Ea simţià cum se clătinà pământul sub dânsa, cum toate din jurul ei, statuele de aur ale zeilor, templul întreg, se clătinà, se surpà. Ea îşi ridică braţele, ca şi când ar căutà un razem, gura ei scoase un ţipet, ochii i-se întunecară, apoi deodată

căzù părându-i-se ca şi când s'ar scufundà într'un abiz înfiorător.....

Insă înainte de a atinge capul parchetul de marmură, un braţ puternic îi cuprinse talia şi o ridică cu îngrijire în sus.

Erà Plautus, carele se îmbulzi printre cetele de sclavi şi preoţi, spre a vedeà pe Octavia. Păzitorii aruncară priviri mănioase asupra lui, însă el nu-i băgă în seamă. Ajungând la întrarea în sală, ei văzù rugăciunea fierbinte a Octaviei, văzù, cum ea ameninţa se cadă, şi uitând orice precauţiune, îi sări într'ajutor şi o cuprinse în braţe.

Preoţii stăteau încremeniţi de spaimă; când în sfârşit se treziră din zăpăceala lor, alergară în toate părţile, spre a aduce ajutor; dar nici unul nu ştià, ce sfat să deie. Erà însă şi ceva grozav: Impărăteasa leşinată în sala templului lor! Cezarul se va mănia, şi mâna sa îi va zdrobi, pentrucă nu i-au păzit mai bine pe soţia sa.

Singur Plautus rămase liniştit în acest tumult general.

„Incuiaţi porţile," demandà el, „liniştiţi poporul! Este numai un leşin uşor!"

La moment porţile furà încuiate şi împărăteasa fù sustrasă privirilor curioase.

Plautus ţinea încă şi acum în braţe povara sa uşoară, şi urmat de preoţi, o duse într'un apartament răcoros, unde o aşezà pe o canapă. Acolo zăceà ea, palidă ca o moartă. Preoţii se văierau, că s'a întâmplat aşa ceva în templul lor.

Plautus îi liniştì: „Ea e bolnavă. Căldura, mirosurile ameţitoare şi iritarea au doborât-o. Dar vă asigurez, că în această odaie răcoroasă ea se va trezi în curând."

Preoţii îi mulţumiră şi-l chemară de martor, că ei erau nevinovaţi pentru această întâmplare nenorocită.

Intr'adevăr, după scurt timp, împărăteasa scoase un suspin şi deschise ochii.

„Unde mă aflù?" întrebă ea cu voce debilă.

„La cel mai bun adăpost: în templul lui Jupiter," vorbi un preot cărunt.

Ea se ridicà repede, ca şi când ar fi muşcat'o un şerpe, şi strigà înspăimântată: „Afară de aci, afară!..."

Preoţii încremeniră. „A nebunit," şopti unul dintre ei, împreunându-şi mâinile.

Octavia se uità ca în vis împrejurul său; ea văzù staturile preoţilor în ornatele lor albe, şi crezù că acele sunt strigoi. „Mă aflù oare în imperiul umbrelor?" şopti ea.

„Nu, augustă împărătească," zise o voace de lângă dânsa. „Nu, te afli între oameni vii, între prietini."

Octavia deschise ochii mari. „Cum?" întrebà ea. „Nu este acesta Plautus, prietinul meu din copilărie?"

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

Teologia Pastorală,

vol. I. *Didactica Pastorală,*

vol. II. *Liturgica* de Dr I. MARCU canonic.

Vol. I., pe o estensiune de 408 pag. să ocupă cu Homeletica şi Catechetica.

Vol. II., pe o estensiune de 566 pag. tractează în sistem ştienţific formele cultului Dumnezăiesc public.

Preţul opului costă 9·40 cor., pentru România 10·50 Lei. plus 60 fil. porto.

Se poate comandà dela Autorul ori dela Librăria Sem. din Blaj—Balázsfalva.

Pentru a ridica moralul, tăria fizică şi bunăstarea poporului nostru, cele mai uşoare şi mai îndămânatice mijloace le avem în cărţile bune, în cărţile cu învăţături sănătoase. O astfel de carte este

„Alcoolismul"

de ***Dr. I. Marcu şi Şt. Roşian***

învăţăturile căreia sădite în inima poporului, vor produce mult bine.

In mâna preotului cu chemarea, şi a învăţătorului cu inimă, ea va fi izvor de poveţe folositoare, lumină la flacăra căreia poporul va vedea prăpastia la care duce alcoolul, şi prin urmare se va feri de el Să află de vânzare la Librăria sem. şi costă 1 cor. 10 fil.

Aviz oultivătorilor de vii!

Lipsa de mult arzătoare a unui îndreptar complet în limba română pentru cei ce doresc a-şi sădi vii nouă sau a-şi reconstrui viile pustiite de filoxeră este delăturată.

In tipografia noastră s'a început tipărirea cărţi: „Sădirea şi cultivarea viei" de *Nicolau Pop,* profesor de economie la seminarul teologic şi institutul preparandial din loc, şi cuprinde toate lucrurile, ce se recer la sădirea şi cultivarea viilor, după toate metodele (cep scurt, cep lung, punte sau cordon, cerc ş. a.) de cari se folosesc vierii români din ţara noastă; cuprinde mai departe metoadele cele mai uzitate de altoire: în muschiu sau altoirea forţată şi în verde sau luger, cari toate sunt arătate în chip, (120 chipuri) cum şi morburile viei şi mijloacele de apărare în contra acelora.

Cartea este censurată şi premiată cu 800 cor. de Inaltul minister reg. ung. de agricultură.

Cartea se va tipări într'un număr restrâns de exemplare; Cei ce doresc să o aibă să se adreseze: **Tipografiei arhidiecezane din Balfaázsiva—Blaj.**

Posta Administraţiunei.

Am primit şi cuităm abonamentul dela:

B. Ujlak pe 1907 sem. 1. *Farnos* pe 1904 şi 1905. *Bobohalma* pe 1907. *Bistriţa* pe 1907. *Gilău* pe timpul d.n 1 Iuliu 1899 până în 1 Septemvrie 1903. In restanţă mai este pe timpul din 1/9 1903 până 31/12 1907. *Velcheriu* pe 1907. *Aiudul de sus* pe 1907. *Câmpeni* pe 1907. *Şeuşa de Câmp. & săcuiască* pe 1906 şi 1907. *Visag* pe 1905. *Chimitelnic* pe 1905. *Şermaşul mare* pe 1898 şi 1899. *Murăş-Oarba* pe timpul din 1/3 1907 1/3 1908. *Cetate de baltă* pe 1902—1905. Binevoieşte a nu ne critica aşa aspru, că este uşor a băga de vină şi a strica, dar a zidi şi a face mai bine, nu e lucru tocmai de tot uşor. *Gyö-Várhegy* pe 1907 şi 1908. *Cehalul român* pe 1908 sem. 1. *Turda nouă* pe 1907. *Balintfalău* pe 1906. *Oarda de sus* pe timpul din 1/10 1902—1/4 1903. *Kápolnok-Monostor* pe 1905. *Cecăllaca* pe 1907. *Nandra* pe 1907 sem. 2. *Cojogna* pe 1907 şi 1908 sem. 1. *Csik-Szt.-György* pe 1905 şi 1906. *Dr. P. F. Gherla* pe 1908. *Boarta* pe 1907. *Töttös* pe 1907. *Szikláş* pe 1907. *Voila* pe 1899 şi 1900. Drept quită serveşte recepissa postală; la care se mai poate adauge şi provocarea la quietarea presentă. *Grind-Cristur* pe timpul din 1/4 1906—1/12 1907. *Milăşel* pe 1908. *Pătrângeni* pe 1907. *Reuşor* pe 1908. *V. N. Ocnaşugatag* quartalul ultim din 1907. *Samos-Dob* pe 1904. *Săbad* pe 1906 şi 1907. *Dr. M. G. Cluj* pe 1908 pătrarul prim. *Alsó-Szopor* pe 1907. *Chizdia* pe 1907. *Buteni* pe 1908. *Dârlos* pe 1899—1902. De quită serveşte recepissa postală şi quitarea presentă. *Muntele Băişorii* pe 1898 sem. 2. şi 1899 sem. 1. *Birghiş* până la 1/12 1907. *Betfia* pe 1908 sem. 1. *Ludoşul mare* pe 1898. *Aiton* pe 1905. *Vasad* pe 1907. *Ucea de sus* pe 1904. *Kebele Sz. Iván* pe 1907. *Mădăraşul de Câmpiă* pe 1907. *Vaidei* (p. Maros-Ugra) pe 1903 până 1905. *Şura mică* pe 1905. *Pintic* pe 1907. *Csenge-Ujfalu* pe 1907. *Drag* pe 1907. *Ciunga* pe 1903 şi 1904. *Timişoara* pe 1908 sem. 1. *A. B. Sibiu* pe 1907. *Cărnecea* pe 1907. *Clopodia* pe 1905 şi 1906. *Ilembac* pe 1906. *I. H. Gherla* pe 1908 sem. 1. *M. N. Orade* pe 1908. *Crivobara* pe 1907 sem. 2. *Satuslatina* pe 1907. *Dr. A. L. Orade* pe 1903. *Hosszúpályi* pe 1907. *Valealungă* pe 1907. *Groşi* (p. Baiamare) pe 1907. *G. M. Beiuş* pe 1/10 1907—31/3 1908. *Mocod* pe 1906. *Suciul de sus* pe 1907. *Dr. E. B. Teaca* pe 1908. *Ohaba* (p Şărcaia) pe 1907. *Beél* pe 1/10—31/12 1907. *Reţinari* pe 1905 şi din 1906 până în 1 Iuniu. *Genyéte* pe 1907. *Ieloul mare* pe 1/10 1906—30/3 1907. *Aiud* pe 1908. *Teuş* pe 1907. *Cincul mare* pe 1907. De quietanţiă serveuscă recepissa postală, cu provocarea la quitarea presentă. *Tăurea* pe 1908 sem. 1.

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.

p. redacţie responz.: Augustin Gruiţia.

Concurs.

Curatorul bisericesc gr.-cat. din parohia Lăscud dă în întreprindere din nou-edificândă biserică de piatră pe calea

licitării minuende,

care să va ţinea în şcoala conf. din loc la 16 Februarie n. 2 oare p. m.

Preţul de strigare s'a statorit în 8548 cor. 90 fil.

Comuna bisericească pune la dispositia intreprinzătoriului 132 mii de cărămizi arsă, 4 stângini de piatră năsipul de lipsă, vecturatul materialului şi lucrul cu pământul.

Participanţii sunt rugaţi a depune vadiu de 10% a preţului de strigare în numărar ori hârtii de valoare.

Planul şi preliminarul aprobat din partea Pre Veneratului Ordinariat sub Nr. 4365—1907 să pot vede în orce timp la oficiul parohial

In numele Curatoratulu bisericesc.

Iuliu Laslo
paroh gr.-cat.

George Susca
curator prim.

(3) 2—3

AVIZ!

Să vinde din mâna liberă 43 jugăre pământ de faţă foarte bun şi într-o tablă comăsat. E hotărâş cu Blajul şi aproape de staţiunea gării Blaj pe cum şi lângă drumul ţărei Pentru informaţiuni mai detaiate a se adresa la proprietarul dl Marton Nuszbaum în Sâncel (Szancsa) posta Balázsfalva.

(1) 3—3

Podagră

reuma, junghiuri, dureri de încheiaturi nu ne mai cearcă de când folosim Elsa finidul de Feller care lecueşte numai decât. O duzină de probă costă franco 5 cor. A-se comanda dela Feller V. Eugen Stubica, Centrale 82 (cott. Zagrab) *Ida.*

„PATRIA“,

INSTITUT DE CREDIT ŞI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACŢII ÎN BLAJ.

Bilanţul pe anul al XXII-lea 1907.

Contul bilanţului.

Active.		Vagyon.		
Numerar în cassă	Pénztármaradvány	C		55.559·96
Imprum.-Escompt	Leszámitolt váltok	»		2,446.675·80
» Hipotecar	Jelzálogra kölcsönzött	»		511.839·—
» Lombard	Értékpapirokra kölcsönzött	»		324.728·—
Efecte	Értékpapirok	»		250.037·—
Efectele fondului de penziune	Nyugdijalap értékpapirjai	»		62.804·61
Casa societăţii	Az inézet háza	»		40.000·—
Realităţi de vânzare	Eladó ingatlanok	»		20.030·—
Cto Curent, Giro şi Cheque	Folyó, Giro és-Cheque számla	»		2.194·53
Spese de proces şi protest	Per és Óvatolási költségek	»		4.645·86
				3,718.514·76

Contul profitului şi pierderilor.

Eşite.	Kiadás.		
Interese pentru depuneri capit.	Tőkésitett betéti kamatok	C	125.523·77
» » » ridic.	Felvett » »	»	2.970·09
» de reescompt	Visszleszámitolási kamatok	»	14.062·91
Marce de prezenţă	Jelenlétijegyek	»	1.672·—
Salare	Fizetések	»	17.790·—
Spese curente	Fentartási költségek	»	2.318·73
Contribuţiune	Adó	»	12.464·—
» după interese de depuneri	» betéti kamatokután	»	12.849·38
Porto postal	Postabér	»	1.811·—
Competinţă de timbru	Bélyegilleték	»	236·28
Profit curat	Tiszta nyereség	»	77.684·40
			269.382·56

Blaj, din şedinţa direcţiunii ţinută la 20 Ianuarie 1908.

I. Br. Hodosiu m. p.
director esecutiv.

Membrii

I. M. Moldovanu m. p. preşedinte. **S. P. Mateiu** m. p. vice-preşedinte **Dr. A. Bunea** m. p. **St. Popu** m. p.

S'a revăzut şi aflat în consonanţă cu cărţile

A. C. Domşa m. p.
preşedinte.

Iacob Mureşian m. p.
membrii comitetului

(4) 1—1

Mérlegszámla.

Pasive.		Teher.		
Capital de acţiuni	Alaptőke	C		220.000·—
Fondul de rezervă	Tartalék-alap	»		434.000·69
» special de rezervă	Külön tartalék alap	»		21.000·—
» de penziune	Nyugdij alap	»		70.300·40
Depuneri spre fructificare	Betétek	»		2,711.001·67
Reescompt la banca Austro-Ungară	Visszleszámitolás az Osztrák-Magyar banknál	»		98.031·—
Interese anticipate	Elölegezett kamatok	»		58.214·20
Depozite	Letétek	»		16.802·16
Creditori	Hitelezők	»		11.480·24
Profit curat	Tiszta nyereség	»		77.684·40
				3,718.514·76

Nyereség és veszteség számla.

Întrate.	Bevétel.		
Interese Escompt	Váltóleszámitolási kamat	C	195.924·69
» Hipotecar	Jelzálog kölcsön kamat	»	41.846·16
» Lombard	Értékpapir kölcsön kamat	»	16.939·48
» Efecte	Értékpapir kamat	»	10.900·47
Proviziune	Jutalék	»	2.371·76
Chirie	Házbér	»	1.400·—
			269.382·56

Victor Muntean m. p.
prim-comptabil

direcţiunii:

Georgiu Bărbat m. p. **I. F. Negruţiu** m. p. **Dr. Alexandru Pop** m. p. **E. Bianu** m. p. **D. Radeş** m. p.

purtate în ordine deplină. Blaj, la 21 Ianuarie 1908.

Dr. Ambrosiu Cheţian m. p. de supraveghiere. **Gavril Precup** m. p. **Ioan Fodor** m. p.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vițe nobilitate

trimite cu ***garanță, asortiment bogat,*** de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vițe nobilitate

de pe Târnavă.

Proprietar: FR. CASPARI, Mediaș (Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei,** adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 15—40

Se află de vânzare în Librăria semin. din Blaj.

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa,** schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto post:

2. **Cestiuni din dreptul și istoria bisericei românești unite,** Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr Alexandru Grama. costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. **Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geoagului, Silvașului și Bălgradului** Blaj 1902 8° 162 pag. Prețul 2 cor. 50 fil. pentru România 3 lei).

4. **Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovici** sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. **Discursuri, Autonomia bisericească. Diverse,** prețul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. **Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria,** prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).

7. **Timoteiu Cipariu,** Panegiric, prețul 50 fil. + 10 fil **porto.**

8. **Mitropolitul Sava Brancovici,** prețul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . . 2.90
2. **M. Eminescu.** Studiu critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericei rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria. de A. Viciu. . —.12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Strâjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue fețe ale lumii** de Nicu . . . . . —.30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16
10. **Cele două conștințe,** pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan . . . —.40

*) Acela, cari vor comanda de odată toți 1 Nrii ii, primese cu 6·10 cor. în loc 8·84 cor o

Dracul în școală.

Povestire poporală.

Tradusă după Bolonden

de

Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 25—52

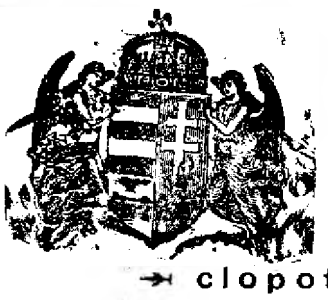

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și ma, de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina = cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 25—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
94,975.294 coroane.	**9,293.195 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foaia apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 1 Februarie 1908. Numărul 4.

Măcelul din Pănade.

La timpul său am facut și noi raport despre sângerosul măcel dela Pănade, când numeroși oameni nevinovați, între cari femei și copii au fost împunși de baionetele honvezilor.

De data aceasta dăm în întregime interpelarea făcută în Cameră, din partea distinsului deputat *Dr. Iuliu Maniu* și răspunsul dlui ministru de honvezi.

Ori cine va ceti decursul acestei desbateri, se va însufleți de căldura ce respiră din întreaga vorbirea dlui deputat, și pe care i-o poate dà numai conștiința curată, că are tot adevărul pe partea sa. In acelaș timp va trebui să se umplă de amărăciune, văzând cinismul revoltător, cu care ministrul unui stat modern și cult ține sa bagateliseze o afacere atât de importantă. De întreruperile mojicești ale unor deputați zurbagii nu mai vorbim, o foaie germână a spus, că ele denoată decadința, la care a ajuns parlamentarismul în Ungaria.

Interpelarea dlui Maniu.

Onorată Cameră! In dimineața zilei de 26 August 1907, au fost aduși cu carele în Blaj răniții dintr'o comună care nu aparține aceluiași comitat, dar care este în apropiere din Pănade. Firește, spectacolul neobișnuit a stârnit un viu interes, iar când răniții și cei ce-i aduseseră povestiră lucruri înspăimântătoare despre împrejurările între cari s'a petrecut întâmplarea, opinia publică s'a revoltat și o firesc că în primul rând mi-s'au adresat mie care sunt advocat în Blaj și din întâmplare și deputat. Mi-s'au adresat mie, pentru a face pașii necesari, ca răniții să primească satisfacția cuvenită.

Neputând singur crede cele împărtășite de răniți și cei cari le aparțineau n'am voit să fac nici un pas înainte de a mă convinge, dacă spusele lor corespund ori nu adevărului, și tocmai pentru cuvântul acesta, încă în aceeași zi, 26 August, am plecat la Pănade, ca să mă conving personal. Pe baza constatărilor mele personale, pe cum și pe baza împărtășirilor notarului comunal, primarului și a mai multor martori am putut construi următoarea stare de lucruri: (S'auzim! Sgomot).

Președintele: Rog liniște; binevoiți a vă ocupà locurile, domnilor deputați.

Iuliu Maniu: In dimineața zilei de 25 Aug. 1907 a sosit în Pănade batalionul 4 a regimentului 24 de honvezi care staționează în Csikszereda, sub comanda majorului Kádár László. Popota ofițerilor și cartierul lor au fost așezate în școala românească greco-catolică. Soldații au fost încuartirați, și pentruca să previn eventuale contraziceri, observ deja aci că batalionul, în Pânade, care este o comună curat românească, a fost primit cu o ospitalitate atât de caldă, încât însuș comandantul major a declarat, că de când batalionul plecase, nicăiri nu a întâlnit o primire atât de călduroasă.

Fiind Duminecă, soldații n'au avut ocupație. Domnii ofițeri se adunaseră încă dela oarele 9 dimineața la un dejun, la popota lor, care după cum am spus se află în școala românească greco-catolică. Ei începură a-și petrece și dejunul lor nu s'a sfârșit decât la 12 oare, când îndată începù prânzul. Prânzul dură până la 2 oare după amiazi. (Strigăte în stânga: Asta nu li-se poate imputà!) Firește, nu e nimic de imputat în aceasta; tot ce e însă de reproșat este, că în intervalul acesta domnii ofițeri, au scăpat a ținea socoteală de numărul păharelor. (Sgomot în stânga).

Bolgár F.: De unde știi asta?

Iuliu Maniu: O dovedesc martorii! (Sgomot în stângă).

Președintele: Cer liniște!

Nagy Gy.: Nu se poate tolerà aci o bănuială ca aceasta la adresa ofițerilor de honvezi.

Bolgár F: Nu insultà.

Iuliu Maniu: Nu bănuesc, pentrucă sunt gata să dovedesc.

După prânz, doi dintre domnii ofițeri s'au dus la cârciuma care este la 2—300 metri depărtare de școală, unde tinerimea satului era adunată la horă. Acolo nu numai pe țigani i-au luat să-i ducă cu ei la popotă ci au insistat chiar a învità amical tineretul să meargă a-și continuà acolo petrecerea de Duminecă. Tineretul a urmat învitărei și jocul a ținut până la 5 spre seară, amestecându-se în joc și soldați împreună chiar cu câțiva ofițeri.

Totul a urmat în liniște până la 5, când tinerimea a plecat din curtea școalei. Insăși lumea din sat se așezase la 80—90 de pași departe de popota ofițerilor, și vorbeau în liniște cu soldații.

Intre acestea cantorul bisericei....

Fenyvesi Soma: Beat!

Iuliu Maniu:..... Ioan Borcia, care până pe vremea aceea stătuse acasă de vorbă cu un soldat, se duse și el la școală. Ca om aparținând bisericei, fiind cantor și-a luat și el dreptul să intre în curtea școalei privind la bucătar cum pregătește cina ofițerilor, pe când aceștia intrau și ieșeau. (Sgomot). In vreme ce el ședeà pacinic acolo, un ofițer ieșind din popotă strigă răstit la el: Marș afară! (Sgomot). Cantorul surprins de tonul ofițerului, el care aveà ce căutà acolo, plecă totuși zicând: De ce mă alungi de aici când eu nu am făcut nimic? La aceasta ofițerul se repezi la el și îl lovi cu așa putere în spate încât acesta căzù imediat jos.

Nagy Gy.: Asta nu e adevărat! Ofițerul ăsta este un om foarte onorabil.

Președintele: Nu i-a pus la îndoială onorabilitatea. Vă rog să tăceți! (Sgomot). Dnul ministru va răspunde, iar dnul deputat are dreptul să expue cazul.

Iuliu Maniu: Intre acestea, doi oameni ce stăteau răzămați de gard, Valeriu Cipariu și Augustin Poșa au alergat la cantor să-l ridice, dar nu mai avură vreme să o facă pentrucă ofițerul îi aplică nuoi lovituri și ieșiseră și alți ofițeri din popotă. (Sgomot în stânga). Pe mine întreruperile dvoastre nu mă vor turburà. Nu vă va succede să mă abateți dela expunerea obiectivă și exactă a faptelor.

Ugron Gábor: Nici telegramele dtale nu au succes.

Iuliu Maniu: Voiu spune cazul așa pe cum îl întăresc dovezile ce le am (Sgomot).

Nagy Gy.: Eu am întrebat pe toți ofițerii!

Președintele: Cer liniște!

Iuliu Maniu: Dl ministru va aveà prilej, daca va puteà, să desmintă afirmările mele și de sigur o va și face aceasta fără să aibă nevoie de concursul dlor deputați.

Intre acestea pe cantorul acesta, ofițerul ce ieșise din curte îl duse tot în bătăi până în mijlocul străzii. Notarul comunal care erà ocupat cu trăsura ce erà să transporte bagajul dlor ofițeri, auzind sgomotul și văzând mulțimea adunată a ieșit să vadă ce se petrece acolo. Notarul a aflat tumultul în mijlocul străzii în depărtare de 50—60 de pași de școală și mergând acolo a văzut pe căpitanul Rátky Sándor încă tot bătând pe cantor. (Strigăte: Il tot bate încă?!) S'a dus acolo și l-a rugat să-l lase în pace. La acestea căpitanul a declarat... . (Sgomot și contraziceri în stânga).

Pető Sándor: Mă rog, nu e lucru amusant când un soldat bate pe un cetățan!..

Sümegi Vilmos: Acela a fost un brav soldat magiar!

Președintele: Cer liniște. Il rog pe dl Sümegi să fie liniștit.

Iuliu Maniu: Rugarea notarului a rămas fără rezultat. Ofițerul l-a bătut mai

departe pe cantor care a căzut la pământ. Între acestea a alergat acolo și primarul satului, Alexandru Poșa, care încă l-a rugat pe căpitan, să înceteze cu bătaia. (Strigăte: Încă-l tot bateă? Da, încă-l tot bateă, într'atâta încât recompensa primarului pentrucă s'a amestecat în favorul cantorului a fost, că și dânsul a primit vre-o câteva lovituri cu patul puștii dela patrula, care la chemarea căpitanului sosise. In sfârșit notarul comunal și primarul isbuti să-l scoată pe cantor din mânile căpitanului Rátky Sándor și să-l tragă la o parte. Cu aceasta deocamdată s'ar fi sfârșit conflictul. Soldații, între cari erau și ofițeri, stăteau mai departe, înaintea cârcimei. Notarul, văzând situația, s'a dus la oameni și le-a zis: duceți-vă acasă, nu stați aici, să vi-se întâmple ceva, iar cârcimarului îi spuse să închidă cârcima. Oamenii i-au spus atunci notarului: Domnule notar, noi mergem bucuros, dar n'auziți cum strigă honvezii? Dacă plecăm o pățim... La aceasta notarul, ca să-i convingă pe oameni.. (Sgomot și ilaritate). Vă rog să credeți că nu e lucru de râs acesta; vă rog să mă ascultați, domnul ministru va răspunde. Notarul, ca să le arate oamenilor, că nu li-se va întâmplă nimic, a voit să-l conducă pe Leontie Ciparîu, dar când a ajuns cu el pe lângă honvezi, acestia l-au smuls din mânile notarului și împotriva tuturor protestărilor lui l-au bătut așa, încât a căzut fără simțiri la pământ.

Fenyvessy Soma: A fost beat! (Sgomot).

Președintele: (sună). Cer liniște!

Iuliu Maniu: Fapt e, că pe omul acesta l-au smuls din mânile notarului și l-au bătut pe cum dovedesc atestatele medicale, până la sânge, fără ca dânsul să fi zis un cuvânt și cu toate că notarul strigă într'una să-l lase în pace, pentrucă n'a făcut nimic și vreà să-l ducă acasă.

Văzând notarul aceasta, a alergat la major, rugându-l să intervie ca să se pună capăt brutalităților. El nu-și mai aduce aminte de răspunsul majorului, atâta însă ține minte că majorul a bagatelizat toată afacerea și când notarul a spus: Domnule major, nu e o simplă sgărietură, omul acesta zace în nesimțire — majorul a ordonat medicului regimentului să-l caute. N'a vrut să facă însă nimic ca ofițerii să fie opriți dela brutalități.

Pe când notarul isprăvise acestea cu majorul, văzù că căpitanul Rátkay cu un locotenent cu numele Hutiray și cu patrula care sosise, pe cum și cu mai mulți soldați alergau spre cârciumă. Notarul pe cum spusesem mai înainte, dase ordin să se închidă cârciuma. Cârciumarul tocmai voia să o închidă, când văzù că oameni și femei fugeau spre cârcimă. Ieși să vază ce e, într'astea însă oamenii se îmbulziseră înlăuntru spunând cu spaimă că vin soldații. Ei închiseră ușa și o proptiră cu spatele ca să nu poată intrà honvezii. Ce se întâmplă însă? Honvezii sparg geamurile pătrund pe ferestre și pe cine îl prind îl bat cumplit așa, că acum a putut fi deschisă ușa pe care să scape oamenii.

Când au deschis ușa, înaintea ușei stăteau căpitanul Rátky și locotenentul, întrebându-l pe cârciumar ce s'a întâmplat. Acesta a spus, la ce căpitanul a zis că i-se va plăti dauna. Pe cum voiu arătà mai târziu, a și plătit-o din buzunarul său.

După aceasta căpitanul Rátky și locotenentul Hutiray, cu patrula și cu soldații ce s'au luat după dânșii au plecat prin sat și nu numai că au bătut crunt pe cine l-a adus nenorocirea înaintea lor, ci pe cum voiu arătà, provocându-mă la numeri topografici, oameni și martori, au pătruns în ogrăzile oamenilor, înfigând în ei baionetele. (Sgomot mare).

Nagy Gy S'adresează străinătății. (Sgomot).

Președintele: Domnul deputat are dreptul să-și desvoalte interpelarea.

Fenyvessy S.: Să nu mintă însă.

Președintele: Pentru cuvântul acesta imparlamentar te chiem la ordine.

Nagy Gy.: Spune, că honvezii au omorât oameni. (Sgomot)

Președintele: Dl Nagy György să aibă răbdare până ce va fi dsa președinte, atunci să exercite drepturi președințiale.

Poftim continuați.

Iuliu Maniu: Intr'astea notarul comunal, care se dusese cu medicul militar să îngrijească pe omul ce zăceà în nesimțire, mergeà dinspre partea de jos a satului în sus, și în drumul său întâlni o trupă de vre-o 12 honvezi, în frunte cu un sergent. Notarul l-a invitat pe sergent să vie, cu soldați cu tot, să-l ajute să strângă pe cei răniți și să le dea ajutor. Sergentul însă nu numai că n'a urmat invitării...

Bolgár F.: Ne mai pomenit! Până aci fiecare cuvânt e o denaturare! Așa-i! așa-i! în stânga).

Nagy Gy.: Așa-i! Fiecare cuvânt e o întortochiare! (Sgomot).

Președintele: Il rog pe dnul deputat Nagy....

Nagy Gy.: Să nu mintă! (Sgomot).

Președintele: Vă îndrum la ordine!

Iuliu Maniu: Sergentul în loc de a fi urmat invitării, l-a refuzat brusc pe notar, zicându-i: du-te de aci puturosule, pentrucă și pe tine te i-au în baionetă, (Sgomot).

Cât privește cazurile singuratice de răniri — amintesc numai pe cele mai pregnante — dați-mi voie să expun următoarele:

Soldații cari mergeau cu căpitanul Rá ky și locotenentul Hutiray în jos au intrat întâi de toate într'o stradă laterală, unde n'aveau nimic de căutat și aici în capătul ei la nr. 307 și 308 un soldat a împuns peste poartă cu baioneta pe Pavel Lupean, care stă lângă poartă, rănindu-l la cap. Mai în jos la nr. 27 și 28 au intrat în curte și acolo au împuns cu baionetele pe femeia lui Teodor Ciparîu și pe fata lui, Mintia și n'au plecat decât la intervenția adjunctului notarial Boros Filon care chiemase un ofițer să-i oprească. (Sgomot).

La nr. 315 au forțat poarta din țițini, rupându-și unul baioneta. Au pătruns în curte și au vulnerat acolo pe Zaharie Augudean, pe fica-sa Zoița și pe doi băieți ai săi.

Afară de aceasta, George Zeriești și soția sa Maria, proprietatea casei nr. 326, auzind că afară este sgomot și că pruncii sunt în stradă, s'au dus să caute copiii. Femeia a găsit pe unul dintre copii, în vârstă de 3 ani, l-a luat în brațe și a plecat cu el. Pe drum, George Zeriești a îndemnat-o să grăbească, căci îi vedeà pe honvezi apropiindu-se. N'au reușit să scape însă, ci pe G. Zeriești honvezii l-au străpuns, de a rămas grămadă iar pe femeie au isbit-o cu atâta putere de poartă, că i-a căzut din mână copilul; au străpuns-o apoi în burtă și în coasta dreaptă așa, că după cum voiu dovedi cu certificat medical, fusese rănită de moarte. Văduva Maria Ampeanu, proprietara casei nr. 327, sora nevestei lui George Zeriești, a ieșit atunci să vadă ce se întâmplă cu familia sorei sale. A pățit însă aceeași nenorocire: după cum voiu dovedi cu certificat medical, și ea a fost străpunsă în abdomen și în coasta dreaptă.

Nagy Gy.: Pe Dta ar trebui să te străpungă în burtă!

Președintele: Pentru această expresie îndrum la ordine pe deputatul Nagy György.

Markos Gyula: (întrerupe).

Președintele: Dnul Markos să nu întrerupă.

Coriolan Brediceanu (întrerupe).

Președintele: Rog pe dl Brediceanu să stea în pace; poftească și lase-mi mie menținerea ordinei.

Iuliu Maniu: Este însă caz și mai tragic decât acesta. Ivan Borcea Sonicu a plecat deacasă, dela ceealaltă margine de sat, cu carul, să-și aducă nutreț. A fost însă nenorocită oara plecării sale, pentrucă înaintea caselor nrul 317 și 318 l-au ajuns soldații și pe el, care mergeà în pace, un trimbițaș de companie cu numele Sárdi l-a lovit de mai multe ori cu sabia, l-a trântit la pământ. după cum a rănit și pe femeia Ana Boldiș, care se dà jos din car și voia să fugă.

Martorii dovedesc, că soldații au intrat în grădinile cu porumb dela casele nrii 392 și 393, de unde au scos pe femeia Sia Scorția și pe un idiot. Ioan Brașoveanu, cari fugiseră acolo de frică, și-i loveau într'una. Caracteristic că la cazul acesta a fost de față și căpitanul Rátky.

Ca on. Cameră să se convingă, că n'am intenția nici să măresc lucrurile, nici să le denaturez, nici să le pun în lumină falsă (sgomot), ci mă țin strict de obiect, îmi voiu luà îndrăzneala să cetesc câteva certificate medicale, cari dovedesc anume cazuri, mai dovedind că oamenii aceștia și până azi sunt bolnavi și rămân schilodiți pe viața întreagă (mișcare în stânga).

Dacă dl deputat va dovedi că eu fie pe față, fie svonind, am afirmat ceva fără temeiu, că vre-un om a murit, ori că au omorât pe cineva, voiu cere scuze.

Nagy Gy.: Ai spus-o acum! Rog să constate domnul președinte în notițele stenografilor.

Președintele: Nu-mi dà dumniata mie îndrumări!

Iuliu Maniu: Iată, on. Cameră, aci este certificatul despre rănirea Mariei Prăcilă. Este femeia care a dus în brațe copilul.

Nagy Gy.: Cine l-a emis?

Iuliu Maniu: La emis dr. Rohonczy Béla, medic cercual în Blaj, un ungur, dar a subscris-o și dr. Alexandru Pop, va să zică este un certificat demn de toată încrederea.

(Aici cetește certificate autentice dela medici, cari în text sunt publicate pe două coloane. Urmează apoi):

M-am provocat la toate acestea atestate medicale pentru a dovedi, că de fapt, după socoteala omenească a medicilor, eram în fața unor răniri mortale, așa încât când am vorbit cu doctorul — nu numai cu cel din Blaj, ci și cu cel trimis de autorități la fața locului — acesta a zis că nu-i nici o nădejde ca oamenii acestia să rămână în viață. E curată întâmplare, că n'au murit. Abe-

tracție făcând de ceialalți, acesti trei inși au rămas schilodiți pe toată viața și fără a mai puteà munci. Dar nu numai acestia au rămas răniți, ci și următorii:

1. Ioan Borcia, cantor. 2. Alexandru Poșa, primar comunal. 3. Irimie Dogiu. 4. Leonte Ciparin. 5. Valerie Ciparin. 6. Ioan Câmpian I Augustin. 7. Pavel Lupean. 8. Ciugudean Miuța. 9. Irimie Anton. 10. Ioan Brașovean. 11. Sia Scortia. 12 Vasile Boariu, 13. Teodor Cipar, 14. Valerie Bocea, 15. Maria Dicoiu. 16. Maria Câmpian n. Zerieș, 17 Maria Zerieș n. Frățilă, 18 George Zerieș, 19. Ioan Borcea sonica, 20. Ana Boldiș I. Ciuta, 21. Vasile Șarlea, 22. Ana Ciugudean, 23 George Ciugudean, 24 Ioan Ciugudean, 25. Alexa Marton, 26. Ioan Rațiu, 27. Petru Brád, 28. Ioan Câmpian I. Gligor, 29. Demetriu Boldiș, 30. Leonte Ciparin I. Iacob, 31. Teodor Ciparin, Gidi, 32. soția acestuia și 33. Zoița Ciparin.

Așa dară 33 răniți, dintre cari 9 sunt femei și fete.

On. Cameră! După ce s'au întâmplat aceasta, a doua zi notarul s'a dus la colonel și l-a rugat să facă bine să rămână cu compania în Pănade până să lămurește chestia rănirilor și celelalte. Vice-colonelul a chemat compania și a zis notarului: Mă duc în jos cu compania, unde te voi aștepta, caută ce e prin sat și prețuește pagubele făcute la cârciumă. Notarul s'a dus cu medicul regimentului. dar pe când s'a întors, vice-colonelul nu mai erà acolo, ci numai căpitanul Rátky și sublocotinentul Huttiray. Acești doi oficeri au plătit paguba din birt evaluată la 20 cor. și când notarul a esprimat că lucruri de acestea nu să pot întâmplà cu o armată regulată și a desavuat purtarea militarilor...

Bolgár F, secretar de stat. Cine a zis asta? Notarul a zis-o?

Iuliu Maniu... Căpitanul Rátky și sublocotenentul Huttiray a declarat, înaintea martorilor, că...

Bolgár F. Cum îl cheamă pe notar?

Iuliu Maniu... Simon Gergely... Huttiray a zis că faptele acestea honvezii le-au săvârșit după comanda lor. Martori la asta sunt: Notarul, Pavel Lupean, Alexandru Poșa, Leonte Ciparin, D. Boldiș, Iaon Câmpeanu.

Onorată cameră, întrebarea mare erà, că oare ce signal a dat căpitanul soldaților, când s'au început rănirile. Trebue se observ, că avem două păreri, ceeace e foarte important din punct de vedere al stabilirei lucrurilor. O părere e pe care o întăreste notarul, ș'anume: căpitanul a dat mai întâiu de tote signalul patrulei, după aceea vardei iar la urmă întregei companii și în sfârșit a dat signalul de retragere.

Față de acești patru martori, cari toți au servit în afinata comună, alții mărturisesc că nu așa s'a întâmplat siganalul, ci mai întâiu a fost dat pentru „bereitschft," iar al doilea pentru alarmă. Eu nu știu dacă așa s'au petrecut lucrurile sau nu. Aici mă mărginesc numai la martori.

E important în toată chestia și aceea, că după ce dl ministru de honvezi a binevoit a da ordin să se facă imediat cercetare, s'a ivit și întrebarea despăgubirii celor răniți. Nu știu dacă aceasta, s'au alta comisie, pentru despăgubirea oamenilor deveniți infirmi și incapabili de muncă a stabilit în procesul verbal pretinziuni de o sută și două sute coroane despăgubiri pe viață. Și e fapt, că până acuma nu numai că n'au primit despăgubiri — ci după cum voi arătà mai departe — îi așteaptă încă și alte nenorociri.

E lucru neîndoielnic on. cameră, că aici din partea soldaților au fost răniți mai mulți oameni.

E neîndoelnic și aceea că pentru examinarea acestui caz, s'a dus o comisie la fața locului.

Natural că s'au dus și pentru îngrijirea celor răniți și pentru stabilirea faptului. In loc însă ca acești oameni păgubiți să fi căpătat vr-o despăgubire, în loc să fi fost răsplătiți pentru suferințele lor, să le fi răsplătit cheltuelile farmaciei și ale doctorului, se pominesc cu câteva zile înainte de asta, că *auctoritățile comunale pretind dela ei 810 cor. pentru doctor și 77 cor. 1 filer cheltuieli pentru farmacie;* dela unu Ioan Borcea — 443 cor., dela o altă femeie 154 cor., dela al treilea 176 cor. și așa mai departe. Notarul comunal probabil va fi silit să dea pentru cheltuelile doctorilor și contul farmaciei cam 77 cor.

Ori. on. Cameră nu e destul că acești oameni au fost maltratați ziua din partea honvenzimei, a puterii noastre armate (Contraziceri în partea sângă) fără nici un motiv, nu e destul că mereu îi sâcâle, ci le mai ia și micile averi ale acestora sermani oameni, numai fiindcă au avut parte din marea onoare, să facă, cum am spus mai sus, cunoștința cu soldați și ofițeri.

Așa cred on. cameră, că asemenea lucruri nu se pot petrece într'un stat de drept. Incă nici în cazul, când această ciocnire s'ar fi întâmplat într'adevăr din vina oamenilor din sat, nici în caz când s'ar puteà presupune că nouă femei au început să se răsboiască cu o companie de honvezi, cu mâna goală, și atunci, cred eu, că ar fi un lucru îngrozitor, dacă ar pretinde dela acești oameni cheltuelile pentru doctor și doctorii. Oricine ar pretinde aceasta sub orice împrejurări: după'ce s'a întâmplat în legătură cu miliția, e datoria visteriei militare să se îngrijiască că să se restitue acestor oameni cheltuelile de doctor și doctorii. Aprobări la mijloc), și să fie despăgubiți.

Aștept cu liniște răspunsul ce dl ministru va binevoi ami dà. Cele expuse mai sus le știu dela oameni de încredere: dela notar, primar, etc. Cred că guvernul și mai ales cel militar are deosebita datorie și chemare ca să împedece asemenea lucruri și întru cât nu pote să împedece, e dator să se îngrijască ca să se restabilească ordinea legală: aceia cari sufer să fie despăgubiți iar cei păcătoși să fie pedepsiți în chip exemplar. Aceasta nu e o chestie izolată; și în Cristian s'a întâmplat un asemenea caz, la câteva săptămâni după Pănade, cu deosebire, că acolo într'adevăr au fost certe și revolte de cârciumă, ceeace aici nu s'a întâmplat. Acolo demult au fost pedepsiți vinovații, cari au făcut parte din armata comună.

Ugron Gábor: Fiindcă au fost vinovați!

Maniu: Acolo de mult s'au făcut toți pașii, aici nu s'a făcut încă nimic!

Ugron Gábor: Fiindcă n'au fost vinovați!

Iuliu Maniu: Imi permit deci cu toată onoarea a prezenta următoarea interpelare: (Citește).

Interpelație adresată ministrului de răsboiu în chestia măcelului săvârșit de către batalionul IV al regimentului de infanterie a honvezilor 24 în comuna Pănade din Târnava-mică, la 25 August 1907, și în chestia despăgubirii răniților.

1. Are cunoștință ministrul de honvezi că ofițerii și honvezii batalionului IV din regimentul 24 de infanterie honvezească, care a fost încvartirat în comuna Pănade au măcelărit fără nici o cauză rănind mai mult sau mai puțin grav peste 34 cetățeni pașnici, parte pe stradă, parte în ogrăzile lor proprii?

2. Dacă da, pornit-a dl ministru cercetare în chestia acestui revoltător măcel? și dacă a pornit, care e rezultatul cercetării? Fost-au pedepsiți sau nu soldații uitați de sine? Fost-au despăgubiți răniții și este dl ministru dispus a pune pe biroul camerii actele referitoare la chestia amintită sau le publică în întregime?

3. Are dl ministru cunoștință că dela răniți, cari sunt țăreni săraci, se pretinde peste 800 de cor. cheltuelile pentru medic și peste 77 cor. spese de farmacie, fapt care îi duce pe omenii chinuiți, dintre cari trei nici acum nu s'au însănătoșat, la ruină materială, în loc de a fi despăgubiți pentru suferințele și pagubele lor material?

4. Este dispus dl ministru a lua fără răgaz măsuri ca vinovații să fie pedepsiți, răniți să fie despăgubiți și ca acest revoltător caz să se tranșeze după toate cerințele ordinei de drept?

Răspunsul ministrului.

Jekelfalussy Lajoș, ministru de honvezi. In ziarul „Tribuna". dupăcum însuși ziarul a notat, tot Maniu a dat datele articolului cuprins în doliu, sub trei titluri cu litere grase: Măcelul îngrozitor dela „Panade", ofițerii honvezimei și soldații măcelăresc un sat românesc. „Doliu național," spune că în Panade honvezimea magiară. ofițerii și soldații au atacat și au măcelărit pe locuitorii pașnici români. Mărește peste măsură — zice — gravitatea lucrului, împrejurarea că nu soldați de rând, nu un ofițer nebun, ci ofițerimea unui întreg regiment, în frunte cu comandantul, a aranjat aceste crime, ba au luat chiar parte activă la dânsele... Că o asemenea oștire e rușinea veacului și nu merită să existe... (sgomot).

Markos Gyula: Denunțări în străinătate! (Așa e!)

Iekelfalussy:... și că în urma acestora nu e alt mijloc, decât ca noi românii să ne înarmăm cu toții, ca să ne apărăm împotriva bestialităților honvezești. (Sgmot în stânga. Esclamări: Așa informează străinătatea!)

Acest articol l-a scris „Tribuna" pentru care am și pornit procesul de presă. Aprobări vii).

Nagy György: Trebuei închis în temniță mișelul!

Jekelfalussy: După dispozițiunile legei ministrul de hovezi, s'au alt comandant de diviziune dacă este înștiințat despe vre-o neregulă pornește îndată anchetă. (Așa e!) Această cercetare comanda cercului VIb din honvezi a și făcut-o. (Aprobări).

Cu prilejul manevrelor compania sa a sosit la Pănade. Ca sală de mâ-

care a ofițerilor a fost designată școala română din partea autorităților comunale. Acolo — parte în curte — parte în localul școalei, a fost despachetat și aranjat menajul ofițerilor. Intre acestea a venit în curte un anumit Ioan Borcea, care să uită la toate cu curiozitate, fără să fi bătut la ochi Acest om erà cam beut. (Exlamări din stânga: Beat!) Se dusă în școală și să întâlni cu căpitanul — notez că un căpitan cu numele Jakab, mi-ați denunțat nu e în companie, ci e unul Rátky.

Zic, omul acesta s'a întâlnit cu căpitanul și tot atunci a venit vorba că tinerimea satului obișnuește să ție Duminecile horă în curtea școalei. Comandantul batalionului a luat acesta imediat la cunoștință și a luat dispoziție, ca locuitorii să nu fie incomodați în modul lor de a-și petrece vremea (Aprobări) și după prânz într'adevăr tinerimea s'a dus în curtea școalei, ținându-și acolo hora. La horă au luat parte și soldați, ba afirmativ și un ofițer; iar căpitanul l-a tratirisit pe țigan cu vin, ca să zică mai bine.

Acest Ioan Borcea mai târziu s'a întors din nou în localitate, când dansatorii erau pe plecate. Atunci căpitanul l-a provocat că după ce dansatorii s'au îndepărtat bagagele ofițerilor stau în curte desfăcute, nu mai poate permite intrarea nici unui om străin. Și l-a provocat pe Borcea să iasă. Acesta a și ieșit, dar mergând a înjurat cu cuvinte cari nu se pot aci reproduce, honvezimea. (Strigăte: A la Rigo!) Honvezi zrențuroși și câte toate le-a zis, la ce apoi a fost dat afară. (Aprobări).

In momentul când învățătorul a fost dat afară din stradă s'au aruncat cu pietri în curte. (Sgomot). A fost lovit cu piatră un sergent, un ofițer și un soldat. Ofițerul s'a întors apoi și văzând un gornist în stradă i-a strigat să-l lovească cu palma pe ce care a aruncat cu piatra. Gornistul a executat ordinul (Ilaritate. Aprobări). Și din clipa aceasta și-a luat începutul răsboiul, adecă o curată bătaie de stradă. Pentru a i-se pune capăt acestei bătăi, căpitanul Ratky, cum prea bine ați spus, a dat ordin să sune alarma, ceeace înseamnă, că fiecare soldat trebue să vie acasă. In vremea aceasta se lățiră multe vești între honvezi. Mai întâiu se zvonise că pe doi camarazi ai lor i-au închis în cârciumă și vreau să-i omoare acolo. Atunci o mulțime dintre ei au fugit la cârciumă, unde găsind ușile încuiate, au spart geamurile și au intrat pe fereastră pe honvezi însă nu i-au aflat.

Al doilea, scenele petrecute înaintea școalei, adecă înaintea popotei ofițerilor au produs în mulți impresia — pentrucă acolo s'a aruncat cu pietri — că vreau să atace pe ofițeri. La aceasta honvezii au alergat întru apărarea ofițerilor — și aceasta nu le-o pot lua în nume de rău, pentrucă și-au împlinit numai datoria (Vii aprobări) — spre școală... (Sgomot).

Nagy G: Pe un ofițer l-au și atacat. A fost bolnav în pat și se răspândise vestea ca l-au omorât. Și asta i-a iritat! (Sgomot).

Jekelfalussy, ministrul de honvezi: In vremea aceasta s'au întâmplat diferite răniri, dar nu în așa număr și nu prin honvezi. Pentrucă, să-mi dați voie, a cercetat la fața locului comisiunea mixtă; a fost afară tribunalul militar cu tot aparatul; au ascultat pe toți răniții și aceștia n'au știut numi decât pe trei honvezi cari a luat parte la bătae. (Sgomot. Iuliu Maniu clătină din cap).

Dați-mi voie, eu n-am fost în Pânade și n-am auzit nimic — eu citez numai din acte — și din aceste constat, că numai trei honvezi au fost pedepsiți pentru rănire corporală ușoară. Aceasta este starea faptică. Cât privește pe cei grav răniți, mi-se pare cinci la număr, nu s'a putut dovedi nimic asupra honvezilor.

Iuliu Maniu: A fos un batalion de honvezi întreg!

Jekelfalussy, ministru de honvezi. Intr'un batalion sunt o mie de inși și aceștia n-au fost toți acolo. (Mișcare în stânga).

Din cele expuse, am cam răspuns la toate punctele interpelației. Una vreau numai să mai amintesc: desdaunare n-a cerut nimeni, dar chiar de ar fi cerut, ori dacă cer, nu erarul este dator să-i dezdauneze, ci acei cari i au rănit. Nu se pot face legi speciale pentru onorabilii locuitori din Pânade. In sensul legilor țării, cel ce a rănit pe cineva acela are obligațiunea să-l și desdauneze și nu pot pricepe pentru ce s'ar face în privința aceasta vre-o deosebire cu locuitorii din Pânade.

Cercetarea s'a făcut în modul cel mai riguros și, pe cum am spus, trei honvezi au fost dovediți de a fi rănit și luat parte la bătaie, aceștia au fost pedepsiți în mod exemplar. Despre numărul răniților pe care-i pomenește dl deputat, pe cum și despre cheltuelile de farmacie eu n-am avut nici o cunoștință, nimeni nu le-a cerut dela mine. dar și de le-ar fi cerut, nu-i puteam da alt răspuns, decât acesta pe care îl dau dlui deputat.

La p. 4 al interpelației: este dl ministru dispus a pedepsi pe vinovați? Sunt deja pedepsiți, și este greșită informația că acolo nu s-ar fi ținut o procedură justițială cu observarea tuturor regulelor, că afacerea ar sta în stadiul cercetării. Nu, judecătorii și-au făcut acolo datoria, au adus sentință și conform acestei sentințe au fost pedepsiți trei honvezi, despre cari s'a dovedit că au luat parte la bătaie.

Rog, on cameră, să binevoiască a luà răspunsul meu la cunoștință. (Aprobări).

Președintele: Doriți domnule deputat a răspunde?

Replica dlui Maniu.

Iuliu Maniu: Așa cred nimeni nu se va mirà, că nu i-au la cunoștință răspunsul dlui ministru. Nu numai că nu-l iau la cunoștință, dar sunt dator să vi-o spun, că răspunsul dsale, m-a atins foarte dureros. Intâiu de toate trebue să mă justific, în ce privește acuza ce mi-se aduce de dl ministru și pe vremea aceea și de o parte a presei că eu aș fi comunicat lucruri exacutate, cari nu corespund adevărului. (Strigăte în stânga: Telegrama! Sgomot. Președintele sună)! Tot ce am spus în telegramă este adevărat, afară de o eroare că n-am numit pe căpitanul Rátky ci pe căpitanul Jakab.

Ugron G: Unde-s morții? (Sgomot).

Iuliu Maniu: Nici-odată n-am vorbit de morți. Am amintit de răniri mortale, pe cum dovedesc certificatele medicale pe cari le-am cetit, că acele răniri au fost într-adevăr mortale, răniții nu s'au mai vindecat, dimpotrivă s'a așteaptat și azi în orice clipă moartea lor. Incât privește vestile apărute în ziare, declar că primesc toată răspunderea pentru acele vești pe cari le-am trimis cu iscălitura mea și cari au fost publicate — în fața oricăruia, în fața parlamentului, a ministrului ori a justiției, nu pot însă primi răspunderea pentru acelea cari au denaturat informațiile mele. (Sgomot. Președintele sună), Este o procedură curioasă din partea unora ziare, cari mi-au imputat declarații pe cari nu le-am făcut cu scopul ca pe baza acelor declarații inexacte pe cari nu le-am făcut să atace și exactitatea declarațiilor pe cari le-am făcut și pentru cari din nou o declar, primesc răspunderea atât în parlament, cât și în față justiției. Starea faptică a lucrului este aceea pe care eu am expus-o. Expunerea dlui ministru s'a întemeiat pe informații inexacte. Ceeace am spus aici și am publicat sub iscălitura mea, corespunde întru toate adevărul.

Cât privește declarația domnului ministru, că n'a putut pedepsi numai trei honvezi, mărturisesc sincer, nu știu ce să-i răspund. D-sa zice, că de aceea, fiindcă nu s-a putut dovedi individual cari dintre honvezi au rănit pe copii, femei și bărbați. Ce poftiți d-voastră, domnule ministru? Ca mulțimea de acolo să cunoască individual pe toți ofițerii și honvezii din acel batolion? Ceice fugeau dinaintea baionetelor aceia nu se mai gândeau să ia seama la frumoși ochi ai domnilor ofițeri ori ai honvezilor. Fiecare soldat a fost îmbrăcat în acelaș mondur și dacă d voastră investigați așa, cu acest cinism, (Sgomot colosal. Președintele. sună), atunci într'adevăr nu știu ce înseamnă ordinea de drept într'un stat.

Să-mi dați voie, domnilor, este ingăduit, este tolerabil din partea d-voastră, reprezentanți ai poporului, ca puterea armată, organizată a statului să săvârșească un astfel de atac asupra cetățeni lor pacinici (Mișcare.) fără ca d-voastră ori eu, să am dreptul să chem la răspundere pe acel corp de armată, regiment, batalion, ofițer ori comandant care poartă răspunderea pentru armată? Cum vă închipuiți să fie în stare cineva a numi individual dintr-o întreagă trupă de soldați cari au rănit 33 de oameni. Asta doar într'adevăr trece peste hotarele cari ar puteà fi justificate prin ori ce culoare de partid.

Nagy G: Pe cine să pedepsească dacă nu se poate dovedi?

Pető S: Pe comandant. (Strigăte: Pe agitator! Sgomot. Președintele sună).

Iuliu Maniu: Se poate oare tolera într'un stat de drept. ca, să fie constatat că prin armele soldaților au fost răniți 33 oameni între acestia 9 femei, despre care nu se poate afirma că ar fi vrut să se ia la bătae cu ofițeri (Contraziceri) că ar fi vrut să se ia la bătae cu soldați, se pote tolera ca integritatea corporală a 9 femei a 33 de oameni să fie aruncată pradă puterii armate a statului, soldaților? (Sgomot).

Ugron G: Cum poți să spui astfel de lucruri!

Iuliu Maniu: Este vre-un jurist în țara aceasta, în întreaga lume civilizată, care să primească punctul de vedere al domnului mimistru?

Pető S: Adevărat! Cheltuelile nu se pot pune în sarcina acelor oameni. (Sgomot. Președintele sună.)

Iuliu Maniu: Am știut că acesta va fi răspunsul dlui ministu, că oamenii au

aruncat cu petrii şi că a fost o simplă bătae stradă. Dar m'am provocat la martori, cari dovedesc, că nimeni n-a aruncat acolo cu petrii. (Contestări)

Jekelfalussy, ministru de honvezi: Cel în care s'a aruncat, acela e numai mator?

Iuliu Maniu: Dovedesc prin martori că n'a fost nici o încăerare. N'a fost nici un soldat nici măcar sgâriat din partea cuiva. Insuş Ioan Borcea, nici n'a fost în popotă, numai în curte.

Nagy G: Au rupt şi o baioneta.

Iuliu Maniu: Dacă este o încăerare de stradă asta presupune totuşi o acţiune reciprocă.

Jekelfalussy, ministru de honvezi: Încăerare a şi fost.

Iuliu Maniu: Încăerarea numai între două părţi e posibilă. Altfel nu sunt decât cei ce bat.

Jekelfalussy, ministru de honvezi: Aşa a şi fost!

Nagy G: Au rupt şi o baionetă!

Iuliu Maniu: Da, s'a rupt o baionetă, forţând din ţiţini poarta dela Nr. 313. (Sgomot). Domnul ministru de honvezi spune că a fost nevoie de a apăra pe ofiţeri. Dacă a fost nevoie de aceasta, de ce au rănit pe femei? Acelea doar n'au venit sa atace pe ofiţeri. (Sgomot şi contestări. Preşezintele sună). Impotriva femeilor trebuiau apăraţi ofiţerii? ori dacă a fost nevoe de apărarea ofiţerilor, de ce au intrat soldaţii prin ogradele oamenilor, acolo doar prin ogrăzi nu erau ofiţeri? Cei doi soldaţi, stăteau în pace în cârciumă, nici dl ministru nu afirmă că iar fi atacat cineva, de ce a trebuit să fie luată cârciuma cu asalt.

Nagy G: Mergeau acasă la sunetul gornistului.

Iuliu Maniu: Rog pe dl ministru, să nu-mi ia în nume de rău, dacă răspunsul său nu-l pot luà la cunoştinţă, nu numai în numele meu, nu numai în numele partidului meu, ci în numele a întregei lumi civilizate. (Sgomot mare). Nu îl pot luà pentru motivul că nu aflu de posibil, ca 33 de oameni să fie răniţi din partea unui batalion de soldaţi, fără ca să primească nici o desdaunare, fără vr-o satisfacţie, fără ca făptuitorii să fie pedepsiţi. (Strigăte: A fost pedepsiţi).

Nagy G: Bani le trebue, nu satisfacţie!

Iuliu Maniu: Pentru oricare trupă este responzabil cineva. Orice hierarhie este aşezată pe sistemul principiului gradaţiunii privitor la responzabilitate. Dacă d-voastră vreţi să desdaunaţi, poftim desdaunaţi din partea erarului, pentrucă oamenii erarului au rănit şi pentrucă în interesul statului a trecut pe acolo batalionul, care uitat de sine a săvârşit aceea ne mai pomenită barbarie.

Dar dacă erarul nu o vrea aceasta, poftiţi şi luaţi la răspundere pe dl major, pe dl căpitan să răspundă ei, pentru trupa, care stă la ordinele lor. Afacerea aceasta a o luà aşa simplamente la cunoştinţă şi a trece peste ea la ordinea zilei, este imposibil. Eu îl rog pe dl ministru să binevoiască a depune pe biroul camerii toate actele investigaţiei.

Jekelfalussy, ministru de honvezi: Bucuros.

Iuliu Maniu: Binevoiţi a da prilej fiecărui membru al Camerii să se convingă, ce investigaţie s'a ţinut, pentrucă nu se poate, ca într-o cauză de aceastea să se construiască, pe baze de informaţii unilaterale, starea lucrurilor Pe de a parte stă adecă publicul lovit pe de alta domnii ofiţeri, armata. Acum on. tribunal militar, primeşte de bani buni aceeace aduc în apărare lor domnii ofiţeri şi soldaţii. Asta nu corespunde spiritului justiţiei nici civil nici militar. Eu deci, pe lângă cea mai adâncă expresie a durerii ce o simt, că s'a putut întâmpla un caz ca acesta şi că s'a putut da un aşa răspans în parlament, declar că nu iau răspunsul la cunoştinţă.

Duplica ministrului.

Preşedintele: Domnul ministru vrea să vorbească.

Jekelfalussy, ministru de honvezi: Intâi de toate declar, că din partea mea regret mult acest caz, ca orice exces, dar mă văd silit să citez acel vechiu.. vechiu proverb, care verbeşte despre nürnbergerieni, că numai pe acela l-au putut spânzură, pe care l-au prins. Şi la Pănade, numai acela poate fi osândit, despre care se dovedeşte că s'a bătut. Dacă pănădenii n'au ştiut servi cu mai multe date tribunalului militar, numai cu acelea ce privesc pe acesti trei oameni, eu nu sunt de vină şi nu e de vină nici comanda districtuală, nici tribunalul militar. Tribunalul i-a osândit pe cei ce trebuiau osândiţi şi aşa cred că prin aceasta s'a satisfăcut îndestul dreptăţii.

Cuvântul din urmă a dlui Maniu.

Preşedintele: Domnul deputat mai poate reflecta.

Iuliu Maniu: In privinţa desdaunării mai am o observaţie la cele spuse dl ministru. Ştim prea bine, că dacă un fapt penal se săvârşeşte pe calea tumultului. toţi membrii acelui tumult, fără privire la făptuitori, au responzebilitatea penală. (Sgomot mare).

Preşedintele: Rog pe ddmnii deputaţi să ascute în linişte.

Iuliu Maniu: Fiecare membru al tumultului fără considerare la măsura în care a participat la fapta punibilă, trebue necondiţionat, pedepsit. Intreb acum, dacă aceasta stă faţă de o mulţime, un tumult neorganizat, de ce n'ar sta şi faţă de soldaţi. cari operează la ordin, la comandă şi cari au organe, cari sunt datoare cu responzabilitate. Nu iau la cunoştinţă răspunsul.

Hotărârea.

Preşedintele: Urmează votarea. Pun întrebară: Binevoiţi a lua la cunoştinţă răspunsul domnului ministru, da sau ba? (Da! Ba!) Rog pe domnii deputaţi cari iau la cunoştinţă răspunsul, să binevoirscă a se ridica. (Se întâmplă). După aceasta cred că pot anunţà că camera ia răspunsul la cunoştinţă.

Noutăţi.

Din Arhidiecezà. Vice-protopopul Ibaşfalăului *George Simu,* a fost numit protopop actual. — Parohul Ciungei *Ioan Moldovan,* a fost numit vice-protopop onorar. — Administratorul parohial din Casoul-mare *Artemiu Boieriu,* a fost numit de paroh.

Necrolog. Dela Lugoj se vesteşte moartea canonicului † *George Telescu,* repausat după un morc scurt în al 68 an al etăţii şi 3 al canoriciei. — De asemenea se vesteşte decedarea vreduicului protopop † *Augustin Antal* dela Beiuş.

Hymen. *Ariton Migia,* cleric abs. şi *Silvia Dreghiciu,* fidanţaţi

— *George Bărbat* jun. Blaj şi *Victoria Marian,* Gârbova, — căsatoriţi.

Pentru răscumpărarea felicitărilor de Ss. Sărbători. Şi-au rescumpărat felicitările în favorul *fondului subsidiar al preoţilor:* Dr. Eugen Bran, Teaca. 5 cor. A. C. Domşa, Blaj, 3 cor. Iosif Lita, Iclod, 10 cor. I. Hulea, Buia, 6 cor. — în favorul fondului *Mesei studenţilor:* Dr. Eugen Bran, Teaca, 5 cor. Iuliu Albini. Zlagna, 10 cor. Const. Colbazi, Spring, 4 cor. Emil F. Negruţ, Petrifalău, 3 cor. Gavril Precup. Blaj, 3 cor. Ioan Cişmaş, Metieş, 2·50 Petru Panda, 2 50 Ioan Hulea, Buia 6 cor. I. Urzicean, Corbu, 3 c. Dr. I Olrean. Ludoş, 6 cor. Corn. Crişan, Teuş. 2 cor Traian Radu, Feneş, 10 cor. Alexandru Rat, 4. c. I. Albon Doştat 4 cor. Din parohia Bistra, Laurenţiu Nicoară, preot a colectat dela: Ales. Papiu, paroh 4 cor. Romul Marcu, preot 4 cor., Iuliu Poruţiu, paroh em. 3 cor.. Laurenţiu Nicoară, preot 2 cor., Aureliu S. Micu. înv. 1 cor., Iuliu Coroiu, înv. 1 cor., Lucreţia Papiu, preoteasă 1 cor, Lucreţia P. Nicoară, preoteasă 1 cor., Ds. Irma M. Papiu, 1 cor., Silvia M. Coroiu 1 cor. Ioan Salmen, 40 fil., Nicolae Selagea, 1 cor.. Iuliu Gligor, 1 cor., George Bucea, 1 cor., George Poşogan, 40 fil. Dionisiu Popa 40 fil. Ioan Haiduc, 1 cor Petru Sicoe, 1 cor. Teodor Achim, 1 cor. Ioan Gera, 1 cor. Ioan Dragea, 2 cor. Istina Diniş, 20 fil. Alexandru Papiu cel mic 1 cor. Anica Salmen, 1 cor. George Risteiu, 60 fil Amalia Andreşel 1 cor. Iosif Catalina, primar 1 cor. Ioan Balea, vice-primar 1 coroană. Suma 35 coroane. — în favorul fondului *Internatul de fetiţe:* Elisa Bodocan, directoara internatului 2 cor. Ioan Hulea, Buia. 6 cor. — în favorul fondului *Orfanotrofiului:* Ştefan Roşian, Blaj, 2 cor. X. Y. 2 cor. — Pe seama *bisericei române gr.-cat. din B. Huedin:* Constantin Căciulă contabil de bancă 2 cor. Dr. Vasiliu Crişan advocat şi soţia, 10 cor. Mihaiu Mărincaş cassar de bancă 4 cor. Ioan Pecea of. de bancă 2 cor. Dr. Andreiu Pop adv. şi soţia, 12 cor. Ioan Pop protopop, în Moriaca, 5 cor. Ştefan Pop protopop, Fildul de mijloc, 2 cor. Iuliu Poruţiu, proprietar şi director de bancă 2 cor. Alexandru Tăutelecan, preot în Kiskapus. 1 cor. total 40 cor. colectaţi prin dl Dr. Andrei Pop, adv. şi curator bisericesc.

Serata Casinei din Blaj. Luni în presara Anului nou s'a aranjat la Casina una din cele mai frumoase serate. Salele spaţioase abia puteau cuprinde pe cei adunaţi. Serata s'a deschis la oarele 8½ cu o piesă armonioasă, executată la pian cu toată preciziunea de dşoara Otilia F. Negruţiu şi fratele dsale medicinistul Emil F. Negruţiu. A urmat apoi punctul de forţă al seratei, conferenţa prof. Gavril Precup. despre intelectualii nostri, în trecut şi prezinte. Conferenţă foarte potrivită, bogară în învăţături, a fost subliniată cu dese aprobări, şi conferenţiarul felicitat. După conferenţă a cântat la pian dşoara Lucia Murăşan cu o tehnică uşoară şi sigură; dşoara Veturia Negruţiu, a declamat poezia Un Vis de Z. Bârsan, cu o voce doiasă şi foarte plamtă, pe urmă prof. Dr. A. Cheţianu ne-a arătat romanticele regiuni a'e Dunărei de jos.

„Familia Română" revistă săptămânală ilustratătă pentru literatură, informaţii şi distracţie va apareà în curând la Budapesta. Proprietar şi prim redactor al nouei reviste va fi dl Lucian Balcaş. redactor la „Lupta" şi „Poporul Român." „Familia Română" promite a aduce şi o surpiză pentru dame, începând deja cu întâiul număr. Abonamentul costă pe un an 10 cor. Numeri de probă se trimit la cerere dela redacţia „Familiei Române" Budapesta V str. Csáky 23.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 3

„El însuşi, Augustă! Şi el să roagă să-i permiţi a te conduce la lectica ta. Mi-se pare, că ai fi prea debilă pentru a puteà coborî, fără sprijin, treptele Capitolului.“

„Ah, cu câtă plăcere îţi permit,“ zise ea cu vioiciune. „Aşa dar totuşi nu e aşa de gol, aşa de trist în jurul meu, cum credeam. Cel puţin mi-a rămas *un* prietin!“

Şi până când unul dintre preoţi merse să aducă lectica, Octavia vorbi despre timpurile ei din tinereţă, ca despre un vis dulce.

Apoi se ridică, mulţumi preoţilor şi răzămându-se de braţul lui Plautus, merse încet la poarta de aramă, unde aşteptà lectica.

In timpul mersului ea zise încet: „Ah, amice, eram aproape se desperez, pentrucă simţiam cum se surpă toate dimprejurul meu. Acum însă sum mântuită; am cel puţin un braţ, pe care mă pot răzămà, căruia mă pot încrede. Nu?“

„O, împărătească,“ zise Plautus cu ochii strălucinzi, „viaţa mea e a ta: iea-o, dacă ai lipsă de ea.“

„Mulţumesc! Mă încred în amiciţia ta. Acum însă rămas bun! Căile noastre se despart!“

„Durere, Octavia! Ah, cât de dulce a fost timpul nostru din tinereţă, timpul, în care încă nu erai ornată cu purpură.“

„O, amicul meu,“ vorbi Octavia cu tristeţă, „purpura, purpura! Câtă durere e ascunsă între creţele ei roşii! Rămas bun, amice!“

Ea se urcà încet în lectică, apoi mai aruncà o privire călduroasă lui Plautus. După aceea perdelele de purpură se închiseră.

Plautus rămase locului, privind visător în urma lecticei.

Acum sosi şi Calpurnius, carele îl conduse la vale în Via sacra, unde-i aştepta lectica sa.

La colţul unei străzi se ivi un tinăr, carele se îndreptà spre Piso. Acesta însă se întoarse şi zise lui Plautus: „Este Sergius, un tinăr jurist, carele întărâtă plebea contra nobilimei. Eu nu-l pot suferi. Apoi afară de aceea a şi sărăcit — şi în disgraţie la curte. Haide, mergem mai departe.“

„Ah,“ zise Plautus, „îl recunosc! Am fost conşcolari în Atena şi pe atunci îmi erà prietin bun! Voesc cel puţin să-l salut!“

„Cum vreai,“ zise Calpurnius, „dar nu te arătà cu dânsul în public numai o singură dată, apoi înconjură-l! Rămas bun, şi zăii te ocrotească, până la revedere. Salve!“

Plautus porni către Sergius şi-l salutà cu cordialitate. Acesta erà mirat. „Cum, mă recunoşti?“ întrebă el.

„Mă bucur, că te văd!“

„Insă eu sum sărac! Lethe mi-a înghiţit averea şi numele.“

„Ai fost prietinul meu! Eşti tinăr şi plin de spirit. Iarăşi te vei ridicà!“

Da, dacă a-şi puteà face lucrul acesta! Insă eu am două dureri nevindecabile: Am pierdut încrederea în oameni şi mi-am pierdut inima.“

„Atunci încearcă să le recâştigi pe amândouе,“ zise Plautus, „şi astfel eşti ajutorat!“

„Prietine, asta n'ajută nimic! Mai înainte am cercat se fac pe popor se creadă, că lumea este o pădure sălbatică, iar oamenii sunt bestiile dintr'ânsa! Am fost însă râs. De zece zile caut pe o fată, căreia aparţine inima mea, însă n'o găsesc! Astfel nu-mi rămâne altceva de făcut, decât să-mi îngrop iubirea şi speranţa în vinul de Falerne, cu care face astăzi cinste Sallustus cel bogat. Aceasta baremi produce o zi de uitare!“

Fără de a rosti vre-un cuvânt de rămas bun, Sergius îşi aruncă colţul mantalei peste umăr şi plecă.

„E nebun,“ zise Plautus mirat.

„Ba nu,“ vorbi un Quirit din apropiere, carele ascultase conversaţia întreagă, „nu, e beat numai.“

Capitlul III.

Noaptea.

Noaptea îşi întinse mantaua cea înstelată asupra Romei, domnitoarea lumei; lumina palidă a lunei se reărsà peste şirurile de coloane ale templelor şi palatelor

Pe stradele cele înguste zuruiau trăsurile de călătorie, şi cete de femei şi bărbaţi beţi grăbiau se între în tabernele iluminate. Prin locurile cele mai întunecate ale stradelor şi peste piaţele publice se furişau umbre suspecte.

De către câmpul lui Marte se apropià o societate veselă: Rufus cel gros, liferantul gardei imperiale, Sergius şi o mulţime de alţi prietini de ai lor.

Feţele lor erau roşii de vinul cel mult ce l-au beut, iar în părul lor atârnau cununi de trandafiri, aproape despoiate de frunze. Se ţineau cu toţii de braţe, şi cu pasul lor clătinător umpleau strada întreagă de-a latul.

„Trăiască Sallustus!“ bâlbăi Rufus. „Este, drept, că-i un măgar, dar am aflat că are şi doue însuşiri bune.“

„Şi cari ar fi acelea?“ întrebă Sergius, carele erà cel mai treaz între soţii săi, fiindcă partea cea mai mare a timpului, cât a ţinut masa, el a durmit.

„Intâi: bucătăria sa!“

„Intr'adevăr, limbile de flamingo au fost delicate!“

„Durere, că stomacul meu nu le poate suportà,“ gâfâi Rufus.

„Şi a doua?“

„A doua: fică-să!“

„Pe Styx!“ râse Sergius, „tu nu eşti chiar aşa prost, pe cum areţi.“

„O, dulce Iulia,“ bâlbăi Rufus, „când vei dà în sfârşit ascultare rugămintei mele? Când îmi vei zice: Ubi tu Gajus ergo!“

„Ego, măgarule!“ strigă Sergius râzând.

„Din parte-mi fie şi: ego Gaja?[1])“

„Ţine-ţi gura, catârule!“ strigă Sergius. „Nu te mai lăudà!“

„Oh, oh,“ — strigà Rufus gâfâind şi se plecà înainte, venindu-i se vomeze.

„Sus, zdrobiţi-i pieptul cu pumnii şi pălmuiţi-i faţa cea greţoasă,“ strigà Sergius râzând şi-l împinse de lângă sine.

Pe când Rufus îşi uşurà stomacul şi ceialalţi îşi băteau joc de dânsul, se apropià de ei o altă ceată, cu sărituri groteşti. Ei purtau mantale întunecate şi erau mascaţii Ridicându-şi bâtele lor lungi, înaintară amenințători asupra grupei şi începură a lovi.

Acestia crezură, că este numai glumă, şi imitară grimasele celoralalţi; când însă loviturile căzură tot mai dese, când capetele începură a sângerà, recunoscură, că lucrul este serios, şi începură a se apărà.

Ei erau însă în minoritate, şi nearmaţi; unii încercară se scape prin fugă, mascaţi. însă îi înconjurară. Rufus gâfâià ca un muribund, şi nu ştià ce se petrece în jurul său. El se simţi apucat trântit la pământ şi întins pe o manta. Apoi o voace puternică demandà: „Aruncaţi în sus pe pântecosul acesta!“

Corpul cel gros al măcelarului sburà ca o minge în sus şi picà iarăşi pe mantaua întinsă.

Rufus strigà desperat: „Vai, capul meu! — Foalele meu! — O, spatele meu! — Opriţi-ve, căci mor!“

„Mori hoitule!“ strigă aceeaşi voace şi Rufus iarăşi fù aruncat în sus, încât îşi pierdù simţirile.

Intr'aceea Sergius se apără cum putù cu pumnii, dar pe spate căpătà lovituri destule. Furios din cauza aceasta, el lovi sălbatic în jurul său şi înieptà de laturi pe doi agresori, pentru a ajunge la acela, care purtà masca lui Jupiter şi carele pare a fi conducătorul.

Ajungând lângă el, scoase un ţipet răguşit şi-i dete o lovitură puternică în obraz, încât masca cea de ceară se sfărmà.

Ca lovit de fulger însă, se trase îndărăpt şi păli, când privi în faţa palidă şi umflată a demascatului.

„Cesarul!“ îngână el şi nu ştià ce să facă, se fugă, ori să-l doboare jos.

Insà lovitura cea grozavă îl nimeri aşa de bine, încât căzù la pământ. Soţii săi îi sărirà într'ajutor.

Sergius şi soţii săi se folosiră de acest moment, şi dispărură.

Cesarul, carele iubeà foarte mult astfel de glume nocturne, erà numai ameţit, şi după scurt timp se ridică. Zdruncinătura cea vehementă produse o revoluţiune completă în stomacul său prea încărcat.

Când voi se plece mai departe, piciorul său se lovi de un obiect întunecat, ce zăceà pe pământ.

„Ce-i asta?“ întrebă el cu privirea unei fiară sălbatice.

„Este cel aruncat în sus!“

„Aşa, atunci să sufere el pentru pumnul ce l-am căpătat.“ Cu aceste el dete cu

[1]) Unde eşti tu, Gajus, acolo voiu fi eu, Gaja, — erà la romani o formulă uzitată la cununie.

piciorul în corpul leşinat alui Rufus, aşa încât acela se rostogoli în balta din apropiere; apa cea murdară se închise gârgăind peste corpul său.

Nero mai înaintă puţin, apoi se opri şi să răzimă de însoţitorul său.

„Pe Hercules, ce-i asta?“ zise el. „Imi vâjie capul şi-mi tremură genunchii. Nu pot merge mai departe.“

Soţii săi stăteau nedumeriţi.

In momentul acesta să deschisără, chiar dinaintea lor, uşile de aramă ale unui palat, şi un val de lumină strălucitoare să răvărsă asupra lor.

„Te salut, divine Cezar“, vorbi o voace răsunătoare şi o statură înaltă apăru în uşă. „Permite casei mele cele sărace, să te poată ocroti ca oaspe.“

Cezarul era mirat şi totodată şi atras de curiozitate; el iubea estraordinarul, miraculosul. Statura cea înaltă, mândră, carea-l întâmpină, îl încătuşă. Era un bărbat frumos, de etate mijlocie; peste costumul său de mătasă albă era aruncată o manta de coloare porfirie. Ochii săi aruncau priviri focoase, espresive; părul cel lung şi barba cea mare îi dedeau un aspect şi mai atrăgător.

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

Teologia Pastorală,

vol. I. *Didactica Pastorală*,

vol. II. *Liturgica* de Dr I. MARCU canonic.

Vol. I., pe o estensiune de 408 pag. să ocupă cu Homeletica şi Catechetica.

Vol. II., pe o estensiune de 566 pag. tractează în sistem ştienţific formele cultului Dumnezăiesc public.

Preţul opului costă 9·40 cor., pentru România 10·50 Lei plus 60 fil. porto.

Se poate comandă dela Autorul ori dela Librăria Sem. din Blaj—Balázsfalva.

Pentru a ridica moralul, tăria fizică şi bunăstarea poporului nostru, cele mai uşoare şi mai îndămânatice mijloace le avem în cărţile bune, în cărţile cu învăţături sănătoase. O astfel de carte este

„Alcoolismul“

de Dr. I. Marcu şi Şt. Roşian

învăţăturile căreia sădite în inima poporului, vor produce mult bine.

In mâna preotului cu chemarea, şi a învăţătorului cu inimă, ea va fi izvor de poveţe folositoare, lumină la flacăra căreia poporul va vedea prăpastia la care duce alcoolul, şi prin urmare se va feri de el Să află de vânzare la Librăria sem. şi costă 1 cor. 10 fil.

Aviz cultivătorilor de vii!

Lipsa de mult arzătoare a unui îndreptar complet în limba română pentru cei ce doresc a-şi sădi vii nouă sau a-şi reconstrui viile pustiite de filoxeră este delăturată.

In tipografia noastră s'a început tipărirea cărţi: **„Sădirea şi cultivarea viei“** de *Nicolau Pop,* profesor de economie la seminarul teologic şi institutul preparandial din loc, şi cuprinde toate lucrurile, ce se recer la sădirea şi cultivarea viilor, după toate metodele (cep scurt, cep lung, punte sau cordon, cerc ş. a.) de cari se folosesc vierii români din ţara noastă; cuprinde mai departe metoadele cele mai uzitate de altoire: în muschiu sau altoirea forţată şi în verde sau luger, cari toate sunt arătate în chip, (120 chipuri) cum şi morburile viei şi mijloacele de apărare în contra acelora.

Cartea este censurată şi premiată cu 800 cor. de Inaltul minister reg. ung. de agricultură.

Cartea se va tipări într'un număr restrâns de exemplare; Cei ce doresc să o aibă să se adreseze: **Tipografiei arhidiecezane din Balázsfalva—Blaj.**

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.
p. redacţie responz.: Augustin Gruiţia.

Concurs.

Curatorul bisericesc gr.-cat. din parohia Lăscud dă în întreprindere din nou-edificândă biserică de piatră pe calea

licitării minuende,

care să va ţinea în şcoala conf. din loc la 16 Februarie n. 2 oare p. m.

Preţul de strigare s'a statorit în 8548 cor. 90 fil.

Comuna bisericească pune la dispoziţia intreprinzătoriului 132 mii de cărămizi arsă, 4 stângini de piatră năsipul de lipsă, vecturatul materialului şi lucrul cu pământul.

Participanţii sunt rugaţi a depune vadiu de 10% a preţului de strigare în numărar ori hârtii de valoare.

Planul şi preliminarul aprobat din partea Pre Veneratului Ordinariat sub Nr 4365—1907 să pot vede în orce timp la oficiul parohial

In numele Curatoratulu bisericesc.

Iuliu Laslo paroh gr.-cat. — **George Susca** curator prim.

(3) 3—3

Dă puteri noui

în cazuri de slăbăciuni.

Emulsiunea SCOTT, chiar şi atunci, când alte mijloace nu ajută. E primejdios să folosim medicamente nesigure când e vorbă de sănătatea omului.

In cazuri de slăbiciuni mai ales în convalescenţă,

anemie, boale de piept, şi la boale provenite din surmenagi, omul precaut foloseşte imediat medicamente, cari în cazuri nenumărate vindecă cu siguranţă slăbiciunea. Acest medicament e Emulsiunea SBOTT.

La târguirea *Emulsiunei* să fiţi cu băgare de samă la marca *Scott* — pescarul cu ştiuca în spate.

Preţul unei sticle originale e 2 coroane 50 fileri.

— Se capătă în farmacii. —

(37) 17—28

AVIZ! Se află de vânzare lemne de fag pentru foc, gara Erdő-szent-György. A se adresa la MIHAIL PIROSCA preot în Bözödujfalu.

(2) 3—5

Tusă

catar, răguşală, durere de grumaz, respiraţie grea, influinţa o vindecă cu siguranţă Elsafluidul lui Feller. O duzină de probă e cu 5 cor. fco. a se comanda la Feller V. Eugen Stubica Centrale 82 (cott. Zágráb) Ferry.

(40 9—10

De vânzare:

Un quant mai mare de altoi de viţă clasa I-mă, altoiţi în viţă americană („Riparia portalis“) după metoda cea mai bună (altoirea forţată) în următoarele specii:

SOIURI PENTRU VIN:				SPEŢIALITĂŢI DE MASĂ:			
Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000 buc.	= 200 cor.	Chasselas blank	100 buc.	= 22	cor
Şmighiră	(Som, Furmint)	„ „	= 200 „	„ Fontainebleau	„ „	= 24	„
Moi	(Mustos fehér)	„ „	= 200 „	Madelaine Angevine	„ „	= 24	„
Mestecaţi	(Vegyes borfaj)	„ „	= 180 „	Passatutti	„ „	= 24	„
Galbini	(Mézes fehér)	„ „	= 200 „	Muscat Hamburg	„ „	= 30	„
Aramon	(Aramon)	„ „	= 180 „	Suvenir de mileniu	10 „	= 4	„
Goarneşi	(Járdovány)	„ „	= 200 „	Kosuth Lajos	10 „	= 3	„
Feteşti	(Léányka)	„ „	= 200 „	Csaba gyöngye	1 „	= 1	„
Altoi clasa II.					1000 buc.	= 160	cor.

Perseci de 3 ani înalţime până la 2½ metri 1000 buc. = 30 cor.

Soia (circa 100 kilogr.) 1 kilogr. = 50 fil.

La comande mai mari vând şi pe cambiu pe lângă cavenţi buni, terminul solvirii 1 Octomvrie 1908.

La comande rog a se trimite ⅛ anticipaţiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta şeau staţiunea căii ferate. Pachetarea se va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamaiunile se iau în conziderare, dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire.

Szancsal, u. p. *Balázsfalva.* — ***Ioan Bărbat,*** *învăţător, absolv. al curs. de vierit din Aiud.*

Vițe nobilitate

trimite cu ***garanță, asortiment bogat,*** de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vițe nobilitate

de pe Târnavă.

Proprietar: FR. CASPARI, Mediaș (Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei,** adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 16—40

Se află de vânzare în Librăria semin. din. Blaj.

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa,** schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto poștal.

2. **Cestiuni din dreptul și istoria bisericei românești unite,** Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. **Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geoagului, Silvașului și Bălgradului** Blaj 1902 8° 162 pag. Prețul 2 cor. 50 fil. pentru România 3 lei).

4. **Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovici** sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. **Discursuri. Autonomia bisericească. Diverse,** prețul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. **Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria,** prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).

7. **Timoteiu Cipariu,** Panegiric, prețul 50 fil. + 10 fil porto.

8. **Mitropolitul Sava Brancovici,** prețul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg 24 fil

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . 2.90
2. **M. Eminescu.** Studiu critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericei rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciu. . —.12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Strâjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de [illegible] despre [illegible] Dr. V. Bojor. . . [illegible]
7. **Cestiuni din dreptul bis. u.** [illegible] în Budapesta [illegible] p. I. II. . . . [illegible] nei din cartier
8. **Cele doue fețe ale lumii** [illegible] luat parte și con Nicu . . . . . [illegible] Botho conte [illegible]
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel [illegible] oficiu Fodor . . . . . —.16
10. **Cele două conștințe,** pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan . . . —.40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 10 Nrii îi, primesc cu 6·10 cor. în loc 8·84 cor 0

Dracul în școală.

Povestire populară.

Tradusă după Bolonden

de

Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 26—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armenioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că **un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

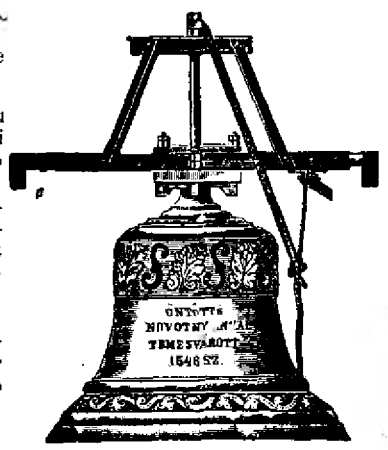

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 26—52

înteméiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
94,975.294 coroane.	**9,293.195 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamntul:

Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.

Foaea apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.

Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 8 Februarie 1908.** **Numărul 5.**

Comasările din Transilvania.

(Z) In zilele trecute s'a desbătut în parlamentul din Budapesta un proiect de lege de mare importanță economică. Proiectul de lege s'a referit la comasările și la despărțirea averilor comune din Transilvania. Ziarele românești, semn al prea puținei interesări față de chestiunile economice ce ating interese vitale ale poporului român, s'au ocupat puțin de acest proiect de lege, până când cele ungurești au insistat mult asupra lui și cu bucurie văd în el o nouă bază pentru întărirea elementului maghiar din Transilvania.

Știm prea bine, cum s'au petrecut în Transilvania comasările și cum s'au săvârșit segregările locurilor comune. Poporul românesc pățit prin experiența proprie, s'a ferit totdeauna și se ferește și astăzi de comasarea proprietăților lui și de despărțirea averilor comune. S'a ferit și s'a silit cu toată puterea să încunjure săvârșirea acestora, nu pentrucă nu ar fi fost convins despre utilitatea economică a regulării posesiunilor, ci pentrucă exemplele fără sfârșit cari le-au văzut petrecându-se l-au convins, că ceeace în teorie este de folos, în executarea concretă devine o adevărată nefericire pentru întreaga comună și în deosebi pentru urmașii foștilor iobagi, cari cu puține escepțiuni, în Transilvania sunt români.

Intrece orice fantazie omenească modul cum au fost foștii iobagi și proprietarii mici, prin sentințe judecătorești în urma vicleniei și „istețimei" proprietarilor mari de pământ, deposedați de puțina lor avere strămoșească astfel, că fiecare *„regulare de posesiune"* în esență nu a fost altceva decât, — pe cum a caracterizat-o, nu se poate mai potrivit, deputatul *Dr. A. Vlad; — o expropriare* săvârșită fără considerație la necesitățile țărănimii, de altfel foarte îngreunate.

Intreaga soarte a comasării și a despărțirii posesiunilor comune depindeà dela experții nepriceputi, adese influințați și dela inginerii comasatori cu puține escepțiuni neglegenți și neconștiințioși. Hotărârea acestor doi factori, în contra căreia nu există nici un recurs și nici un remediu iuridic, erà mijlocul prin care cei mai mulți proprietari mari au izbutit înaintea judecătoriilor neorientate și a juzilor unilaterali informați să-și satisfacă naturii rapace și să deposedeze sau să pauperiseze întregi comune mari, odinioară înfloritoare, dând în mâna micilor proprietari bâta de cerșitor și deschizând drum larg înspăimântătoarelor emigrări în America. Spre a adeveri aceasta, e suficient să ne aducem aminte de comunele mari din munții apuseni, de pe câmpie și de pe văile Mureșului și a Someșului, unde văzând teribila devastare, trebue să deplângem soartea bietului țăran român, care sub titlul regulării posesiunei sale a fost silit să ia lumea în cap. Lacrimile de durere, cari curg în pământ străin, îngreună sufletul acelora, cari în calitate oficioasă judecătorească în mod conștient sau inconștient au ajutato ca proprietarii mari folosindu-se de lacunele legii să-și ajungă scopul feudal de a vedeà și după desrobire îngenunchiat și înlănțuit înaintea lui țărănimea transilvăneană.

Deputații și advocații români au observat deja atunci, când s'au făcut legile de comasare și segregare și au prevăzut nefericirile, cari au *trebuit* să urmeze din aceste lacune pentru *întreaga* țărănime din Transilvania.

Advocații români au înnaintat un memoriu camerei din Budapesta, ear deputații români de atunci au purtat o luptă întru-adevăr frumoasă și foarte instructivă în contra prioectului de lege, susținut de feudalii transilvăneni cu toată puterea și cu toată influența lor. Proiectul combătut cu violență din partea românilor a devenit lege. Prorocirea acestora însă s'a implinit întru toate, cu adausul, că de lacunele legii nu s'au folosit proprietarii mari numai față de țărănimea română, ci conform tradiții feudaliste le-au folosit și în contra țărănimei maghiare și că sub scutul inconștient al judecătoriilor unguresti o ceată de speculanți au izbutit să deposedeze pe locuitorii săcui ai confiniului săcuesc, aproape de întreaga lor avere comună.

Greșala celor dela putere s'a răzbunat amar. Poporul săcuesc, mai puțin tenace, pe care cei dela putere voiau și pe acele vremuri să-l ocrotească, a ajuns să fie aproape nimicit prin dispozițiile legii, iar feudalii maghiari în urma emigrării în masse mari a țărănimei deposedate și pauperizate au rămas fără muncitori. E numai natural, dacă între astfel de stări de lucruri, acum tot cei dela putere speriindu-se de efectele legii, combătută de români la timpul său, și văzând, că asoutișul ei a ajuns să taie în viu nu numai la români, ci și la elementul maghiar din Transilvania, — s'au hotărât să aducă noua lege suplinitoare, referitor la regularea proprietăților din Transilvania.

Dar pe cum aproape toate legile, cari s-au făcut la noi în timpul din urmă, tot așă și proectul acesta de lege este unilateral și nesuficient din punctul de vedere al intereselor obștești ale Transilvaniei.

Deputații români, întogmai ca și antecesorii lor de pe vremuri, au satisfăcut datoriții lor de a arătà greșelile și lacunele acestui proiect de lege. Discursurile, ce s'au rostit în ancheta premergătoare și în decursul desbaterilor parlamentare din partea deputaților români adeveresc, nu numai interesul, ce poartă față de aceasta cauză de o extraordinară

importanţă economică, ci şi împrejurarea, că şi acest proiect de lege este pregătit tendenţios şi în mod insuficient pentru rezolvirea acestei chestiuni.

Este peste orice îndoială, ca acest proiect de lege, are şi unele dispoziţiuni bune. Acelea dispoziţiuni ale proiectului, prin care se opreşte împărţirea paşunilor şi pădurilor comune, şi sunt obligaţi proprietarii ca acolo unde nu sunt păşuni comune suficiente şi unde comasarea hotarului încă nu e săvârşită, să facă cu concursul chiar al proprietarilor mari noue pasiuni comune, în fine acele părţi ale proiectului prin cari se dispune că numai acei proprietari au parte în locurile comune, cari au şi locuri interne în aceeaşi comună şi, că proprietarilor mari după pădurile lor nu le compete parte din păşunea comună — sunt neapărat foarte bune şi de mare însemnătate pentru ţărănimea noastră. Nu mai puţin este mulţumitoare aceea dispoziţiune a proiectului de lege, prin care îndatorează statul să anticipeze toate spesele de comasare şi sugrume la o riguroasă controlă pe inginerul comasator. In schimb însă este cât se poate de greşită şi periculoasă în urmările sale între altele aceea dispoziţiune a proiectului prin care permiterea comasării depinde dela ministrul de agricultura şi că judecătorii vor avea să denumească precepători dintre indivizii desemnaţi spre acel scop, de acelaşi ministru pe cum şi aceea că desfiinţarea şi înfiinţarea păşunilor comune depinde tot dela acel ministru prin ce soartea comasărilor şi segregărilor din Transilvania şi prin urmare întreaga ei soarte economică depinde dela ministrul unguresc de agricultură.

Din prea trista esperinţă a trecutului ştiu ce însamnă aceasta. Guvernele ungureşti susţinătoare şi susţinute de o dominaţiune de rasă şi de clasă, ne îndreptăţesc la cea mai mare neîncredere chiar din punctul de vedere economic. Să nu ne mirăm deci, dacă deputaţii naţionalişti din acest motiv şi din acela, că proiectul de lege nu conţine nici o dispoziţie referitoare la ameliorarea procedurei judecătoreşti învechite, pe lângă care se rezoalvă în modul cei mai injust chestiunile de comasare in Transilvania — nu au votat din partea lor acest proiect de lege deşi acesta are unele dispoziţiuni şi folositoare pentru poporul român, decă se vă şti el folosi de ele.

Nu încape îndoială, că proiectul de lege cu toată opoziţia deputaţilor români va deveni lege. ear nouă nu ne va rămânea alta, decât trista mângăiere, că dezvoltarea viitoare a lucrurilor şi a ţărei întregi va justifica nedumeririle noastre şi faţă de acest proiect de lege, pe cum va justificà şi în viitor şi toate îngrijorările noastre faţă de şirul întreg al legilor tendenţios aduse ori tendenţios executate.

Prusia şi Polonii.

Evenimentele celor din urmă două luni.

Încă pe la finele anului trecut, a publicat prof. economiei naţionale din Colonia, Bernhard, un op voluminos, intitulat: „Poporaţiunea polonă sub stăpânirea prusiană.“ Autorul conclude toate discusiunile sale cu alternativa: sau tot înainte întru germanizarea provinciilor răsăritene, fie chiar cu ajutorul legii de expropiare, sau trebue criticat şi dispreţuit fără milă birocratismul prusian, care nu mai poate continuà politica antipolonă bine întocmită de Bismarck. Opinia publică şi-a însuşit pe deplin alternativă profesorului Bernhard, iar guvernul nevoind să apară odios şi ridicol în faţa pangermanilor, înaintà cu paşi de uriaş pentru a realizà planurile întemeietorilor hakatei. Păcat numai, că mareie antreprenor hakatist, C. Bülow, excelează mai mult cu brutalitatea politicei antipolone, ne fiind în stare a pătrunde geniul lui Bismarck.

Cari sunt acei paşi gigantici ai neomenosului despotism german? Ar greşi, cine crede că nişte hoarde sălbatice ar fi năvălit asupra bieţilor poloni din Posnania. Nici Cavalerii-banditi (Raub-Ritter), ce-i drept, nu-i asupresc. Dar un guvern civilizat, stând pe apogeul culturei moderne, vrea cu ajutorul unor legi (sic!) născocite

FOIŢĂ.

IUBIRE.

— Novelă originală a »Unirii«. —

(Continuare şi fine).

— Bine, a răspuns Bălan şi el scurt şi fără să mai zică o vorbă, ieşi afară. I-se încleştau pumnii de mânie. Toate le-ar fi crezut, dar aceasta nu a aşteptat-o niciodată.

Începù a se întări tot mai mult în credinţă, că fata aceasta e chiar bătaia lui Dumnezeu asupra lui.

— Dela mine să nu aştepţi nimic, zise întorcându-se îndărăpt, dar nimic.

— Nici nu aştept.

— Partea ta dela mamă-ta ţi-o dau. Ş'apoi la mine în curte să nu-ţi mai pui piciorul.

Ii curgeau lacrămile de mânie.

Fata nici nu mişcà lângă el. Cu faţa albă ca creta se uità în pământ şi nu ziceà nimic. Ii veneà o groaznică voie, să-l tulbure în toată fiinţa lui. De când să tot rugà lui Dumnezeu să trimită asupra tată-lui ei o astfel de durere, care să-l zguduie, să-l trezască la un alt gând, la o altă viaţă, din aceea, în care trăieşte. Căci el afară de avere nu cunoaşte nimic pe lume. Ea nu a avut nici o bucurie, ea nu simte, nici n'a simţit niciodată, că e fata lui şi e stăpână. Şi din ce se simţia străină în casă, din aceea îi creştea durerea, pe care o vărsà cu înduioşare, când mergeà în Dumineci, în zori, cu cărbuni şi tămâie la mormântul mamei ei.

Ii erà urât de toată moşia şi se dorea la un loc, unde să audă şi de alte lucruri în casă, unde să vadă feţe vesele, unde să cânte şi să dorească omul a petrece între ai săi.

Erà sătulă de a vedeà în toată dimineaţa venind pe toţi vecinii. carì îi lăudau lui Bălau greşelele în faţă şi el nu vedeà, că aceia vorbesc cu vicleşug. Ei îi trebuiau alţi oameni, altă casă, în care să poată vorbi cum îi doreşte inima. Că Doamne multe mai aveà de zis, până ce descarcă toată povara dintrânsa.

— Las' numai, că-mi vii tu îndărăpt. Incă nu şti ce-i sărăcia.

Dar toate erau înzădar. Sanflora voia să scape odată de-acasa, să iasă la alt aer, să înceapă altă viaţă, căci simţià, că o înăduşesc frunţile încreţite şi grijile zilei de mâne în curtea tatălui său.

— Tot omul mâncă numai cât să se sature şi atâta vom aveà şi noi.

Bălan aşteptà înzădar să-i vină fata fugită dela bărbat, cu toate, că vecinii îi spuneau mereu, că Doamne rău mai trăiesc, că Sanflora să ştie numai, că tatăl său o primeşte iarăşi îndărăpt ar veni mâne. Vorbe de acestea auzit Bălan în toată ziua.

Şi el îşi frecà pălmile mulţumit.

— Vine, vine, că trebue să vină. Ne buna, ea n'a ştiut, ce face. După un calic ca acela şi dacă ar fi din alţi oameni, dar chiar ficiorul lui Barbul să-mi fie ginere, ficiorul şerpelui aceluia, care îmi râdea în faţă şi arătà înaintea tuturor, că lui nu-i pasă de mine.

Dară se convinsă în curând, că gura lumii nu vorbeşte totdeauna adevărul şi că cei mai mulţi îi vorbiau din linguşire, după cum se obicinueşte, ca cel mai sărac, cel mai slab, să se linguşească înaintea celui mai tare.

Căci nime nu puteà şti cum trăieşte Sanflora cu bărbatul ei. La ei nu mergeà nime, ei încă nu mergeau la nime. Iar când ieşiau la lucru la câmp erau tot amândoi şi cei ce îi întâlneau, numai aceia nu puteau ceti din ochii lor, că ar trăi rău. Căci Sanflora erà tot voie. Se deschideau ferestri după ei şi capete de femei se iveau uitându-se lung în cătrău merg.

Atâta a văzut în curând şi Bălan, că Toma iarăşi şi-a mai plătit unele datorii şi că pe încetul se uşurează de nici pomană nu mai poate fi de a cumpărà azi mâne, locul acela din Zăvoiu.

Dar îşi şi luă gândul dela acela. Ba de când i-s'a măritat fata nu-şi mai află locul. Ii lipseà ceva. Pe la grajduri, pe la şură de abia mai mergeà, iar afară la câmp, Doamne fereşte! Incepù a-i fi urât de toate. Noaptea nu puteà durmi, clopotele dela vite,

şi îndreptăţite prin fărădelege să extermineze pe supuşii săi, numai pentru cuvântul, că ei sărmanii nu s'au născut nemţi şi luterani, ci poloni şi catolici.

Cel dintâi pas gigantic pentru exterminarea polonilor eră proiectul de lege, propus parlamentului în sesiunea de 26 Noemvrie anul trecut. Proiectul acesta priveşte asociaţiunile din Germania: dar în fond pe poloni. Ajunge să aruncăm o privire la paragrafii proiectului, pentru a ne convinge de acestea.

§. 1 asigurează supuşilor imperiului libertatea asociaţiunilor

§§. 3—6 prescriu unele formalităţi privitoare la adunările membrilor unei asociaţiuni — pentru siguranţa lor şi cea publică.

§. 7 zice: Desbaterile şi discusiunile la orice adunare publică trebue să fie conduse în limba germână. In altă limbă pot fi conduse discusiunile numai cu învoirea puterii centrale şi în mod excepţional.

§ 8 şi 9 determină drepturile reprezentanţilor politici la orice adunare, mai ales dreptul, ca conferenţiarii să fie opriţi de a se pronunţă în altă limbă decât cea germână.

§. 11 prescrie o pedeapsă de închisoare sau de amendă până la 600 M. pentru ori cine ar călcă această lege nouă.

Sapienti pauca!

In ziua următoare a inaugurat C. Bülow reichstagul german. După ce a cetit cuvântarea monarhului, au început germanii cu preşedintele Camerii în frunte, strigăte de: Hoch! spre cinstea Impăratului. Polonilor: vox faucibus haesit; de trişti ce erau în vederea apucăturilor necinstite ale tiranilor lor.

Chestiunea polonă eră pusă la locul întâiu.

Va fi poate interesant pentru P. T. cetitorii nostri să destăinuim proiectul exproprierii polonilor în forma lui legală. Acest proiect se alcătuieşte din trei articole, fiecare cu câteva paragrafe.

Art I. Legea despre colonizarea cu germani a provinciilor răsăritene şi a ducatului posnanian din 26 Aprile 1886 cu lămuririle ei din 20 Aprile 1898 şi 1 Iulie 1902 se modifică cum urmează: Fondul depus la dispoziţiunea guvernului cu scopul germonizării se măreşte actualminte cu alte 360 milioane mărci etc... pentru bunurile dobândite sau prin cumpărare sau prin expropiarea legală

In alte paragrafe ale legii din 1886 etc. în locul cuvântului: cumpărat se zice simplu: dobândit; aiurea se şterge de a dreptul vorba de cumpărare, vânzare şi asemenea, ce exprimă vre un contract bilateral.

La §. 7 se adaugă: Guvernul va primi 50 milioane mărci, cu scopul de a reţinea sau arenda moşiile cele mai mari spre a despăgubi astfel cheltuelile de colonizare.

§. 13. Insăşi expropiarea va procede după următoarele prescripţiuni.

§. 14. Dreptul de a expropria cu deasila îl primeşte guvernul dela regele (prusian) printr-o decisiune „ad hoc“ cu privire la anumitele ţinuturi (ceteşte: polone). Decisiunea regală va mai determina vremea în care se vor puteà compune transacţiunile expropierii.

§. 15. Comisiunea de colonizare (care iar începe activitatea sa) este împuternicită să hotărească ţinuturile ce vreà să le expropieze.

§. 16 determină o comisiune deosebită de câte 5 inşi, una pentru provinciile răsăritene, alta pentru Posnania. Această comisiune va supraveghea activitatea Comisiunii colonizătoare. Expropiarea se va face printr-o simplă notificare a actului fie proprietarului, fie arendaşului.

§. 18. Proprietarul are dreptul de a protestà şi de a apelà. Ministeriul domenelor şi cel al afacerilor interne decide în tot cazul.

§. 19. Expropiarea priveşte de-adreptul însăşi posesiunea solului. Alte drepturi şi îndatoriri în legătură cu proprietatea solului, Guvernul nu le va considerà, decât în cazuri anumite.

§. 20. Expropiarea va aveà loc numai în urma unei despăgubiri complete în bani.

Art. II. vorbeşte despre unele mijloace de lăţire a germanismului printre poloni.

Printre altele se mai decide, ca toate câşigurile (Rückeinnahmen) din acţiunile colonizării să se capitalizeze iarăşi spre a mări fondurile expropierii.

Art. III. determină procedeul întru adunarea sumelor necesare, despre care vorbiau paragrafele premergătoare din art. I şi II.

Din ambele proiecte de lege, se vede uşor tendinţa nobilă şi binevoitoare a „Regelui“ prusian faţă cu supuşii săi din hotarele răsăritene.

De vor trece acestea legi plictisite, de ce se ferească Dumnezeu, atunci din Polonia prusiană în două săptămâni nu va rămâneà decât o amintire istorică. Polonii de acolo îşi vor căutà de drum cu sacul în spate şi cine ştie, unde vor primi un loc de odihnă.

* * *

(Va urmà).

Ne place dreptatea. „Tribuna“ din Arad şi alte foi au apostrofat cu vorbe aspre ţinuta Consistoriului nostru faţă de legea nouă şcolară. A tăcut însă tăcerea peştelui — că ce a făcut în cauza aceasta consistorul din Arad. Dela un prietin al nostru din

---

galiţele, oile făceau zgomot prea mare. Ii plăceà să umble numai aşa fără să facă ceva şi fără să se gândească la ceva. Căci nici gândi nu se mai puteà. De multe ori vreà să-şi mai aducă aminte de tinereţe, de bucurii, de întâmplări, dar nu puteà, că gândurile aşa i-se perândau prin cap şi aşa se alungau unul pe altul, încât se trezea cine ştie unde. Mai bucuros ascultà la tărăitul unui grer, ce cântà toată noaptea într'un ungher.

A ajuns să-i poarte economia femeia. Când erà la sămănat zise scurt.

— Sămănaţi ca în trecut măi ficiori!

— De foame doar nu voiu muri. Sunt acum bătrân şi neputincios, le voiu dà toate în parte, că numai sunt harnic de nimic.

Şi pe când el într'o zi de vară iarăşi ieşi din cerdac şi porni în grădină, pe o cărăruşe printre meri, îi veni o bătrână încet şi-i zise aproape şoptind.

— E chiar ca Dumniata, să juri. Cu ochii aşa micuţi, cu capul rotund, păr negru, gurita numai o ţir, e Dta gol.

— Cine tu muiere?

Bălan să uită spăriat la ea

— Nepotul bade, nepotul Dtale. Şi aşa dapănă din mâni şi din picioare şi e tot râs şi Doamne cum se bucură mamă-sa şi tatăl-său de el. Cine n'a avut, nu ştie.

Şi vorbia baba vorbia, de parecă erà al ei. Balan se opri în loc.

— Şi tu l-ai vazut?

— De-acolo vin. Am fost şi eu cu poclon. Doară şti bine, că suntem ceva neamuri. Şi când Sanflora erà încă fată aici, venea de multe ori la mine, că ce suflet de fată! auzi Dta, nici Dta nu o ai cunoscut. Ce va fi plâns de când i-ai zis să nu-ţi mai pună piciorul în curte....

In clipa aceasta Bălan îşi aduceà cu spaimă aminte de cele zise atunci în mânie.

— Nu ştiu, zisă earăşi bătrâna, dar lumea aşa vorbeşte, şi doară tot satul ştie, că nici ea şi nici Dta nu mergeţi unul la celalalt.

— Asta e treaba mea şi nu a satului.

Şi o lăsă pe baba acolo. Să şi duse aceea îndată către casă.

Bălan porni înainte. Se gândi un moment şi se răsgândi la vestea aceasta nouă, care pentru un moş a fost una dintre cele mai înveselitoare. El însă căzù iarăşi în nepăsarea cea veche. Nu se mai puteà gândi la nimic şi tot rupeà câte o frunză de prun şi mai scuturà câte-o omidă, ca să-i treacă din vreme.

— De ce se mă bucur de nepoţi, când în copii nu am avut nici o bucurie!

I-se păreà însă, că e mai uşor decând i-a adus baba vestea şi când seara s'a întors în casă aşteptà nerăbdător ca nevastă-sa să-i mai spună, ce se mai vorbeşte prin sat de Sanflora, de minunea acela mic, care sămănà aşa tare cu el.

In casă erau toate ca în toate zilele. Nevastă-sa făcù masa şi tăceà sau vorbea, ca să vorbească. El mai întrebà, aducând câteodată vorba pe departe la întâmplări nouă, dar răspunsul ce-l aşteptà nu-i primeà.

In noaptea aceea însă nu a putut dormi de loc. Gândurile i-se opriau mereu la fată-sa, la nepotu-său şi îl prinse o bucurie, cum nu a avut de mult.

Dimineaţa iară îi veni baba cu veştile, dar acum aveà alte daraveri.

Spunea, că i-au pierit gâştele astă-noapte şi numai argaţii lui Bălan pot fi de vină şi tot spuneà într'una. Bălan vedeà bine, că nu e nimic adevărat din ce spune ea şi cu toate acestea el, aşteptà, că doară va spune ceva şi despre mamă şi copil, dar bătrâna nu vreà de loc să înţeleagă.

— De nepot ţi-oi spune de altă dată, zise, văzând bine, că Bălan ce doreşte şi se dusă acasă.

Zilele treceau însă una după alta. Şi pe cum treceau acelea aşa se schimbà şi Bălan. Incepù a-i plăceà de copii. Ascultà de sorbeà cuvintele vecinului, care îi vorbea mereu de ficiorul lui.

— Tot cu mine doarme bade, să se înveţe de cu vreme a nu-i fi frică. Se mai trezeşte el câteodată plângând.

— Tată a vrut să deie.

— Cine mă?

— Omul acela bătrân.

— Visează băiatul şi aşa se adună de frică lângă mine, de numai urechile i-se văd

dieceza Aradului primim textul circularului dat din şedinţa conzistorială din Arad ţinută în 20 Septemvrie 1907.

Textul este următorul:

„Preonorate Domnule!

Comisiunea administrativă a comitatului Timiş ne recearcă în temeiul § 17 din art. 27 din 1907 să dispunem organelor parohiale să delăture de pe şcoalele noastre confesionale inscripţiunile cari nu ar fi în limba magiară. Preaon. Dta eşti poftit deci a luà măsurile de lipsă pentru a satisface dispoziţiunii legii în timp de 30 de zile pe răspunderea Dtale.

Arad, din şedinţa conzistorială dela 20 Sept. 1907. *Ioan I. Pop,* episcop.“

E lucru ciudat, că la foaia din Arad ştiu mai iute ce să întâmplă la conzistorul dela noi din Blaj — decât la conzistorul din Arad.

Nu tragem la îndoială autenticitatea acestui text — căci l-am primit dela un preot al numitei dieceze, carele condus de simţul de dreptate ni-a scris, că nu poate suferi tragerea în tină a unui conzistor atât de venerabil cum este cel din Blaj — atunci când şi celealalte au satisfăcut dorinţei legii — dar *în ascuns.*

Ca să se ştie!

Asasinatul din Lissabona.

In Lissabona, capitala Portugaliei a fost ucis pe stradă regele Don Carlos şi moştenitorul de tron. In Portugalia stăpânia de mult dictatura — regele Don Carlos domnia intr'un chip despotic. Luxul ce erà la curtea din Portugalia şi nerespectul legilor din partea celor ce puşi au fost să păziască legile au cauzat acest nefericit sfârşit al regelui portugez.

In 1 Februarie pe când echipagiul regal, — în care şedeau regele şi regina, moştenitorul de tron şi fratele său Manuel, — trecèà încet printre mulţimea ce stà mută şi nemişcată deodată un individ îmbrăcat în albastru a sărit pe partea din urmă a echipagiului şi a tras două focuri asupra regelui, dintre cari unul l-a ajuns în ceafă iar altul în spate. Regele s'a apucat cu mânile de cap şi a căzut pe stânga. In acelaşi moment a tras din apropiere mai multe focuri asupra moştenitorului de tron, carele a căzut în braţ-le fratelui său. Regina cu un buchet pe care-l ţinèà în mână a lovit în cap de mai multe ori pe atentator. A fost rănit şi prinţul Manuel pe cum şi regina. Regele a murit momentan, iar moştenitorul a mai trăit puţin. Atentatori au fost ucişi pe loc de poliţie; toţi trei au fost portughezi.

Pe tronul Portugaliei a păşit Manuel, al doilea copil, rămas în viaţă, e în vrâstă de 19 ani.

Noul regè Manuel II. a dat un manifest în care aduce la cunoştinţă suirea sa pe tron şi promite observarea constituţiei.

Liniştea în Portugalia e cât se poate de nesigură — neştiindu-se că atentatorii aparţin anarchiştilor ori republicanilor, cari de mult să nisuesc să sdrobească monarhia şi să proclame republică.

Sunt ştiri, cari spun de o răscoală generală a poporului, iar altele sunt contra, că poporul e liniştit şi condamnă omorul acesta.

CORESPONDINŢE.

Scrisoare din Viena.

Academie întru onoarea sf. Ioan Gură-de-aur.

Viena 24 Ianuarie 1908.

Azi avurăm la universitatea de aici o festivitate, care ocupă loc vrednic în şirul festivităţilor, ce se ţin mai nou în lumea întreagă, întru pomenirea sf. Hrizostom. Idea a fost a harnicului profesor univ. Dr. Wolfsgruber, care se interesează în mod deosebit de toate lucrurile bisericei orientale şi care a primit cu mare bucurie, când i-am dat pastorala arhiepiscopului din Bucureşti despre sf. Hrizostom şi când i-am spus, că noi românii suntem cu deosebire interesaţi întru pomenirea sf. Hrizostom, deoarece Teotim, vestitul episcop al provinciei schitice — azi Dobrugea — erà un *prietin intim* al acestui patriarh din Constantinopol.

Idea profesorului Wolfsgruber, de a pune la cale prin seminarul de istorie bisericească, al cărui conducător este, o „academie“ întru onoarea lui Hrizostom, reuşi minunat, după cum apare din cele următoare.

Intrând în sala cea mai mare a facultăţii teologice de aci, o aflu tiesuită de public. Episcopul Marschall din Viena, o mulţime de prelaţi, profesori universitari, preoţi mireni, clerici, studenţi au venit un număr aşa mare, de nu mai încap în sală. Catedra frumoasă e toată împodobită cu ramuri de brad, pe ea sunt aşezate opurile lui Hrizostom, 13 foliante, iar pe părete încunjurat de frunză verde, e un portret mare al sfântului, comandat anume pentru ocaziunea aceasta .. Profesorul conducător urcă catedra şi rosteşte cuvântul de deschidere. Vorbeşte însufleţit despre sfântul patriarh, despre rola lui în istoria Bisericei, apoi continuă: „Toată lumea serbează azi memoria lui, de sus (aci înţelege Roma) până jos. Dar ştim, că sus în înălţime nu e totdeauna aer liniştit, lumină curată: sunt neguri, vânturi, cari împiedecă manifestarea tuturor aşa cum s'ar dori (aluzie la turburările din Roma, cari au făcut pe Papa să amâne astă toamnă unele sărbări) — noi cei din văi, cei din adăpost să serbăm cu atât mai mare însufleţire şi pietate.“

Programul se începe. Constă din 7 puncte, cari le rezumez numai. Patru ascultători ai facultăţii (fiecare din un institut deosebit), ţin fiecare câte o conferinţă, despre marele nostru sfânt. Unul vorbeşte despre creşterea şi începutul carierei sf. Hrisostom, altul despre sf. Hrisostom ca preot ideal, al treilea despre oratoria lui, al patrălea despre sf. Hrisostom ca patriarh al Constantinopolei. Toate patru conferinţe se predau cu multă dibăcie şi sunt ascultate cu mare interes. Să nu credeţi însă, că au urmat toate una după alta. De variaţie se îngrijeşte corul care cântă într'aceea câte un cântec bisericesc

---

Şi Bălan ascultă lacom. El nu ştie, ce sunt plăcerile acestea, dar simte că nu e dat ori cui să le înţeleagă.

Ii erà dor şi lui de o inimă de copil, de un glas subţire, care să-l tot întrebe, să-l poarte pretutindinea, să sară, să strige cu glasul lui de argint, şi să înveselească casa toată.

Fată-să însă nu îndrăznea se vină nici ea, nici băiatul să şi-l trimită. Ştia ea bine, că ce om aspru e tatăl ei. Ce a zis odată, a zis-o pentru totdeauna. Ea îi trimiteà la Paşti, la Rusale câte un colac, iar la Ispas îi coceà un miel cum ştià ea, că-i place. Şi când îi venià jalea cea veche, plecà în cimiter şi plângea să moară la crucea mamei sale.

Bălan pândeà mereu şi când zăreà pe Sanflora cu băiatul mergând pe sub fereastra lui nu-şi puteà înecà cele două lacrămi, ce îi umpleau ochii.

Simţià că dorul acesta, de a-şi revedeà pe ai săi, e pentru el o prea mare povară. Se tot gândeà cum ar zice către vecina, să-i aducă odată, nepotul, să-l vadă, că poate umblà în picioare, şi vorbeşte acum.

Vecina îl adusă, ba începù a i-l aduce zilnic.

Şi bătrânul de bucurie nu ştià ce să-i deie. Il luà în braţe, îi prinse un porumb, ca să se joace, îi arătà toate.

Pe încetul îl învăţà să-i zică moşule. Şi se uità Bălan în toate părţile se nu-l audă cineva. Par'că îi erà ruşine de dragostea lui cea mare.

Erà fericit. Niciodată aşa fericit nu a fost.

— Moşule, unde-i mama? întrebă într'o zi micuţul dintre multele jucării.

— Acasă dragul moşului.

— Eu merg la mama.

Şi îndată începù a plânge, că moşul să-l ducă acasă la mama.

Bălan îl luă de mână şi plecă. Nu-şi mai aducea aminte de nimic şi aşa intrà pe portiţă la Sanfloră, de părea că numai de ieri nu s'au văzut.

Sanflora i-a ieşit înainte şi de abia putù rosti

— Tată!

Lacrămile îi curgeau şiroaie şi cu mânile îşi acoperea faţa suspinând de durere şi bucurie.

— Tu Sanfloro — copiii mei, zise lăcrimând şi el.

Şi Petruţ se acăţă cu mănuţele lui albe de poalele mamei sale şi uitându-se mirat la ea zise:

— Mamă de ce plângi?

T.

din liturgia sf. Hrisostom: două în limba grecească („Hristos a înviat“ şi „Sfinte Dumnezeule") şi unul în limba veteroslavă (o priceaznă: „cu trupul Domnului...“). E aşa de frumos să vezi, cum o universitate străină de ritul nostru, de limbile popoarălor orientale, dă atâta cinste bisericei greceşti, serbând cu deosebită pompă memoria unui fiu al aceleia, care a fost totodată şi fiul ei şi pe care Papa Leo XIII l-a declarat de patronul ceresc al oratorilor bisericeşti.

De închiere episcopul Marschall ţine o cuvântare. „In Roma, zice el, se ţine în fiecare an la Colegiul Urban aşa numită sărbătoare a limbilor... Festivitatea noastră de azi asemenea se poate privi de o sărbătoare a limbilor. Prin diferinţa de limbi, de rituri, de neamuri şi prin cinstea împrumutată mai bine se esprimă *unitatea* aceea, care e o notă caracteristică a Bisericei lui Hristos.“ Aduce apoi mulţumite profesorului Wolfsgruber şi îndeamnă la urmarea exemplelor mari întru alipire către sf. Biserică, cum e exemplul sfântului Hrizostom.

Cu aceasta Viena îşi făcù destul datorinţei de primos faţă de marele bărbat. De ar urmà aceasta în cât mai multe locuri, de ne-aţi dà şi de acasă astfel de ştiri!

Biserica gr.-cat. din Galiţia încă în Noemvrie an. trecut a serbat în mod cuvenit memoria sf. Ioan „Zlatoust“ episcopii au dat pastorale, în cari au prescris preoţimei ce slujbe să ţină cum să predice poporului despre acest sfânt. Fie, că şi la noi preoţimea să nu-şi uite de aceasta datorinţă!

S'auzim de bine!

Corespondentul.

Nr. 1—1907.
soc. mes.

CONVOCATOR.

Domnii membrii ai „Societăţii meseriaşilor din Blaj“, în virtutea §. 16. din statute sunt învitaţi cu tot onorul la a

V-a adunare generală ordinară,

care se va ţinè **Dumineoă în 16 Februarie n. 1908 la 3 oare d. a.** în localul Casinei române din loc, cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea adunării.
2. Raport general despre activitatea societăţii în decursul anului 1907.
3. Raportul cassarului şi proiectul de buget pe 1908.
4. Alegerea alor două comisiuni *a)* pentru cenzurarea raportului general; *b)* pentru cenzurarea raţiunilor şi a proiectului de buget pe anul 1908 şi înscrierea de membrii noi.
5. Alegerea alor 2 membrii pentru verificarea procesului verbal.
6. Eventuale propuneri.

Blaj, din şedinţa comitetului ţinută la 16 Ianuarie n. 1908.

Gavril Precup, prezident. **Augustin Gruiţia,** secretar.

MAI NOU.

Procesul nostru.

Curia, în şedinţa dela 7 Ian. n. a respins cererea de nulitate, contra sentinţii tribunalului din Cluj, prin care dl Aurel C. Domşa a fost osândit la 8 luni închisoare, 1200 cor. amendă în bani şi spesele de proces.

Aceeaş soartă a avut-o şi „Telegraful Român“ din Sibiiu.

Congrua.

Zilele acestea s'au ţinut conferinţa episcopească în Pesta în causa congruei. Dintre Arhiereii nostri a luat parte numai P. S. Episcop Vasile. S'au înţales definitiv asupra sumei cu care contribue episcopii catolici. Numai restă, decât ca proiectul de lege să se voteze de Cameră.

Noutăţi.

La Timişoara a fost numit de episcop romano-catolic cu titula de Cenad canonicul prelat din Strigon, *Dr. Ioan Csernoch,* deputat dietal în partidul poporal. *Csernoch* e Slovac din Sacolţa, la care ţine mult, pentru orăşenii de acolo a făcut multe instituţiuni bune. Totdeauna s-a recunoscut de Slovac, şi a lucrat pentru binele conaţionalilor săi. Tocmai de aceea mulţi Unguri nu s'au bucurat, când l-au văzut deputat între poporalii magiari. Acum a abzis de mandatul de deputat, cercul lui poate să-l cucerească un naţionalist. La alegerile trecute nu i-au pus lui *Csernoch* contra-candidat naţionaliştii, căci Csernoch e slovac bun. — E unul dintre cei mai învăţaţi episcopi, dela care aşteaptă mult bine biserica.

Hymen. *Cornel B Andrea,* teol. abs. şi *Veturia Deac,* fidanţaţi.

— *Iacob Trif* şi *Susana Bosdoc* învită la serbarea cununiei lor, care va fi în 16 Faur a. c. în biserica gr.-cat. din Cicud.

Ştiri literare Simpaticul scriitor Ioan Adam a scos de sub tipar două volume la „Minerva“ în Bucureşti: *„Pe lângă vatră,“* pilde şi glume ţărăneşti ediţie nouă completă, scrise în un curat graiu românesc şi cu spiritul ţăranului glumeţ şi păcălitor. — şi *Nazuinţi,* vre-o 25 povestiri, unele din ele chiar foarte bune. Preţul fiecărui volum 1·50 cor. — In editura „Vieţii Româneşti“ dela Iaşi a apărut *Legenda Funigeilor,* un preafrumos poem dramatic de Şt. O. Iosif şi D. Anghel. Fondul e un mit vechiu german, o cămaşă de mătasă pe care o soră o ţese fratelui său în trei zile din tort alb, ca să nu-l prindă nici glonţul, nici cuţitul în bătălie. Fata ţese cămaşa hotărâtă fratelui dar o dă altuia. Pe urmă fratele e omorât în luptă şi din tot lucrul ei nu se alege nimic, totul se destramă şi se preface în albi funigei, ce sboară în cete călătoare. — Frumosul poem e în trei acte şi se vinde cu 1 cor. — Interesantul studiu *Vasile Fabian Bob,* a prof. Dr. Ioan Raţiu, a apărut şi în broşură în un frumos volum de 70 pagini. — *Dicţionarul limbei române,* edat de Academia română şi sub îngrijirea prof. Sextil Puşcariu va apăreà în trei volume cam de 800 pag. fiecare. Costă în abonament 40 lei.

Intru amintirea prof. Nic. Ionaş. Pentru ridicarea unui monument pe mormântul neuitatului Nicolae Ionaş, am primit dela *Iosif Costin* protopop Turda 20 cor. colectaţi dela I. Costin 4 cor. Carolina Costin, Eugenia Costin şi Adrian Costin, câte 2 cor. Vasile Masca, Nic. P. Raţ, Sam. Poruţ, Ios. Balint, Sim. Luca, Iuliu Socol, Valer Bugner, Petru Onosi, Eug. Balint şi Sim. Poruţ câte 1 cor. — Bas. Hopârtean, Gădălin 2 cor. — Aurel Poruţ, Rediu, 2 cor. Aug. Laurenţiu, Berechieş, 1 cor. Nic. Petru, Gurghiu, 2 cor. Nic. Bolboca, Vermeş, 2 cor. Georgiu Morariu. Izgariu 2 cor. Eliseu Moga, Apahida 2 cor. colectaţi 5·16 cor. Vas. Saltelechi Bardoş, 2 cor. Dem. Chişerian, Făgăraş, 10 cor. Dr. Emil Szabo, Albon. 2 cor. — Rugăm şi cu aceasta ocazie pe toţi amicii şi cunoscuţii să binevoiască a speda contribuirile lor, spre a ne puteà dà sama de suma încasată..

Producţiunea muzicală-teatrală a „Societăţii meseriaşilor nostride aici“, ţinută în zilele trecute a avut o reuşită foarte frumoasă Public forte număros a asistat la aceasta prestaţiune, cunoscută fiind abilitatea şi hărnicia acestei reuniuni şi pe terenul acesta. S'au executat cu multă precisiune trei cântări sub conducerea măiestrului nostru *Iacob Mureşan.* S'a predat, şi a stârnit mult haz dialogul „Ţiganul la târg“ din partea d-lor *Al. Păcurar* şi *N. Ienăşel,* şi s'a jucat la urmă pieza comică „Un Om buclucaş“, localizată după Labiche. Diletanţii nostri s'au achitat şi de asta dată foarte bine de rolurile ce şi-au luat asupră-şi. Mult haz au cauzat, în rolurile principale domnii *Augustin Gruiţia* şi *N. Ienăşel.* Dşoara *Ana Christian* ni-s'a prezintat deasemenea cu un talent, dela care avem să aşteptăm încă multe prestaţiuni reuşite, Rolurile secundare, jucate de domnii *I. Blaga I. Oltean* şi *Al. Păcurar* au fost de asemenea bine interpretate, îndeosebi al acestui din urmă, care ni-se pare foarte potrivit în mimică. Atât rezultatul moral, cât şi cel material (296 coroane) serveşte spre deplina laudă a „Societăţii meseriesilor nostri din Blaj“, care a dovedit şi cu aceasta ocasiune, că e vrednică şi sub acest respect, de cel mai cald sprijin din partea publicului românesc.

Petreceri. Primim învitare la Petrecerea cu dans ce se va aranjà în Brad „Hotel Central“ Marţi, la 11 Februarie 1908 în favorul „Fondului Dr. Iosif Hodosiu“ dela Gimnaziul public gr.-or. Român din Brad.

— Mercuri sara se va ţineà la Blaj, îndatinatul *Bal filantropic* în favorul studenţilor morboşi.

Mulţumită. Fiindu-ne cu neputinţă a mulţumi în particular tuturor rudeniilor, prietinilor şi cunoscuţilor, cari din incidentul trecerei la cele eterne a iubitului nostru soţ, tată, frate şi socru *Clemente Raicu,* s'a grăbit a ne adresà cuvinte de mângâiere, îi rugăm pe calea aceasta să primească adânc simţitele noastre mulţumite. Teaca—Sibiiu—Făgăraş, 20 Ianuar 1908. *Jalnica familie.*

Necrolog. † *Simeon Moldovan,* proprietar în Cergăul mic, a repausat la crt. după un morb scurt în al 63 an al etăţii, deplâns de soţia sa Ana n. Suciu, copii: Livia m. A. C. Domşa. Hortensia m. Petru Suciu, Cornelia m. Vasile Moldovan. Ioan, Vasile, Lucreţia şi Grigorie şi de număroşi consângeni.

— † *Sofron Oprea,* mare proprietar în Şomoştelnic, a repausat la 22 Ian. a. c. în al 48 an al etăţii şi 23 al căsătorii.

— † *Niculae Agârbicean,* student în medicină la Graz, fost stipendist şuluţan, a repausat la 31 Ian. n. după un morb îndelungat. Repausatul erà o fire blândă, foarte zelos, creştin bun şi piu, a scris adese şi în foaia noastră. Moartea lui lasă adânci regrete.

Odihnească în pace!

Posta Redacţiunii.

Multora. Din causa aglomerării materialului manuscrisele spedate se vor da la tipar cu puţină întârziere.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 4

„Cine eşti tu?“ întrebă Nero trăgănând.

„Pentru lume sum Apollonius, principele magilor, pentru tine însă — sum un sclav.“

El se închină cu mânile încrucişate pe piept şi se dete în laturi, spre a lăsà pe Nero se treacă înainte.

Acesta se apropià trăgănând; el privi cu neîncredere la palatul întunecat, dinaintea căruia se aflau doi sphinxi uriaşi. A auzit multe despre magii egipteni şi erà curios să cunoască măestria şi persoana acestuia. Afară de aceea nu erà singur, şi astfel ce puteà să i-se întâmple?

El urcà încet treptele de marmoră şi însoţit de Apollonius, păşi în sala iluminată. Pe candelabre înalte ardeau flacări uriaşe, al căror fum liber umpleà casa întreagă cu un miros plăcut.

Egipteanul conduse pe oaspeţi în tricliniu, carele erà încununat cu trandafiri, ca şi când ar fi aşteptat de mult deja după oaspeţi. Siriane elegante, învăluite în haine uşoare de crep, cu trandafiri în păr, ofereau oaspeţilor, în ceşti de aur, vinuri escelente.

In curând uitară de aventura nocturnă şi începură a bea cu veselie.

Lui Nero nu-i convenia astăzi se glumească cu dansatoarele siriane, de oarece aveà durere de cap.

Apollonius părù a observà aceasta, căci îl rugà să-l însoţească, spre a-i arătà măestria sa. Nero îi urmă bucuros, atras de curiositatea de a puteà pune la probă ştiinţa şi puterea magului.

Ei intrară într'un apartament care erà luminat numai de o singură candelă; în tavan se află o deschizătură rotundă, peste carea se întindeà cerul înstelat, ca un covor luminător. De păreţi atârnau covoare preţioase, ţinute prin sfori de argint.

In mijlocul odăii se aflà un altar cu trei picioare de aur; pe altar fâlfâià o flacără vineţie şi nori delicaţi de tămâie pluteau prin localul tăcut, a cărui parte din fund erà astupat printr'un covor mare cu semne cabbalistice.

„Divule Cezar,“ vorbi egipteanul misterios şi sărbătoreşte, „te salut, în sanctuarul meu, unde nimeni nu ne poate spionà, numai stelele vecinic guvernătoare.“

„Aşa dar tu te încrezi lor — le înţelegi limba?“ întrebă Nero.

„Ele sunt amicele mele,“ zise Apollonius cu un gest măreţ.

„Dar ascultă, Înălţimea ta!“ continuă el, „ce am încă să-ţi mai fac cunoscut. Eu nu sum un simplu muritor, în vinele mele curge sânge regesc. Acei Faraoni, cari odinioară prescriau legi la lume, sunt strămoşii mei. Este adevărat că acum puterea lor este apusă: însă spiritul lor adiie în mine, sângele lor curge prin vinele mele. Şi ca să te pună în legătură cu mine, stelele te-au trimis aci.“

„Aşa dar stelele ar fi hotărât ca se vin aci?“ întrebă Cezarul cu sfială.

„In stele a fost scris, ca se vii, stăpânitorul lumei!“ vorbi egipteanul sărbătoreşte.

O sfială misterioasă cuprinse pe împărat; el nu se îndoi uici pe un moment despre adevărul celor spuse de mag.

In momentul acesta, din înălţime răsună o muzică lină, plăcută.

Impăratul ascultà, tremurând de plăcere. Un cor de voci bune întonà o melodie încântătoare.

Perdeaua începù a luminà şi dintr'însa păreau a năvăli mii de stele lucitoare; vălul cel întunecat, acum se luminà în coloarea albastră a ceriului. Nori de roze se prelingeau pe acest cer înstelat, şi stelele se rostogoleau în albastrul luminos, pe când muzica părea că imitează melodiile sferelor iubilătoare.

Acum egipteanul atinse perdeaua, carea se rupse şi părù a se destrămà în aer.

Dinaintea lor se ivì o sală mare; lumini nenumărate schinteiau în tavan şi pe păreţii de marmoră. Aerul erà plin cu mirosuri plăcute de smirnă, iasmin şi viorele.

De coloanele împletite cu flori atârnau draperii strălucitoare, sămănate cu stele; la capetele salei, două fântâni săritoare îşi aruncau în sus apa lor spumoasă, carea în reflexul luminei licărea ca diamante nenumărate. Din tavanul arcuit cădeà o ploaie aromată, fină, carea se aşezà pe celea mai rari plante ale răsăritului, cari înfloreau în vase de aur aşezate pe postamente de alabastru.

Dintre draperii apărură femei tinere; ele purtau cununi de roze şi lire de aur. Aceste încunjurară pe împărat şi-l conduseră prin sală; împletiră cununile în părul său, apoi îl încununară fruntea cu el. După aceea formând un cerc în jurul lui şi esecutând un joc onic, întonară un cântec despre bucuriile şi plăcerile vieţii.

Nero să uità după mag şi-l văzù sub un baldachin de mătasă albastră, care strălucea de aur şi petri nestimate; alături cu el însă erà o statură, care părea a se fi coborât de pe Olymp, aşa frumseţă vrăjitoare aveà.

Faţa cea nobilă, cu gura puţin întredeschisă, tradà nevinovăţie, blândeţă, dorinţă şi voluptate; bucle aurii cădeau pe haina albă ca zăpada, sămănată cu rubine şi smaragde In stânga ţineà o liră de aur.

Indată-ce ea atinse coardele, corul nimfelor amuţi, şi melodii dulci, armonioase răsunară prin sala cea spaţioasă.

Nero, un adorator mare al musicei, ascultà cu cea mai mare plăcere.

„Cine eşti tu, zeiţă?“ strigà el oprindu-şi răsuflarea şi-şi întinse braţele spre dânsa.

Fata surâse cu blândeţă. „Sum o simplă muritoare. Cezarule,“ zise ea. „Mă numesc Isis“.

„Pe dreptul porţ numele acesta; eşti mai strălucitoare şi mai frumoasă decât marea Isis,“ strigà Cezarul entusiasmat şi plecându-şi genunchii înaintea ei, continua: „Apropie-te de mine, zăiţă adorată! Ori câu'ă-ne baremi vreuna dintre poeziile tale cereşti.“

Isis atinse coardele; un ton plin pătrunse prin sală şi făcù să anunţască corul nimfelor. Dansatoarele dispărură şi o musică lină, plăcută, ca din nişte lumi depărtate, atinse urechile ascultătorilor.

Isis lăsà să i-să audă vocea cea dulce şi plină, şi tonurile pătrundeau prin sala cea mare, că nişte cântări de sirene. Ea intonà o odă minunată, în carea sărbătoria fericirea amiciţiei şi bucuriile amorului.

Când sfârşi, Nero o încărcà cu cele mai mari laude „O Isis, divină, dăruieşte-mi amiciţia ta, iubirea ta! Lasă-mă să fiu sclavul tău, carele îţi sărută picioarele! Permite-mi, să mă refugiez în apropierea ta fericitoare, când îmi va fi prea urât, prea rece pe înălţimea cea mândră a tronului meu, când umbrele întunecate îmi ameninţă spiritul!“

Fata îl luà surizând de mână, îl conduse la o masă încărcată cu de ale mâncărei şi să aşezà alăturea cu dânsul.

Egipteanul priveà cu bucurie ascunsă, cum Cezarul erà răpit cu totul de graţiile fetei; el visa despe un viitor strălucit, despre putere şi renume.

Nero gustă numai puţin din mâncările cele scumpe; cu atât mai mult însă beù din vinul pe care Isis îl serveà în ceaşcă de aur.

In curând aceasta începù a-şi arătà efectul asupra împăratului; el să adânci în cugete şi nu observà, când Isis dispărù de lângă dânsul. Frase întrerupte eşiau din gura sa, ea cu mânile gesticula prin aer, ca şi când ar voi să alunge nişte fantoame. „Dă-te în lături, fereşte-te“, strigà el cu faţa îngrozită, „depărteazà-te, Britanicus..... pentru-ce ai beut şi tu din ceaşca plină cu apă?....“ Apoi scoase un ţipet uşor şi-şi acoperi ochii cu mânile. „Vai.... vai.... umbrele cele întunecate mă încunjură.... nu este ajutor nicăiri?“

„Increde-te mie, împărate,“ zise vocea moale a egipteanului.

Impăratul trăsări din buimăceala sa şi privi sfiicios la fermecător. „Am vorbit, am pomenit numele cuiva?“ întrebà el cu teamă.

„Ai suspinat, divule! Te rog să-mi urmezi. Uită pe un moment pământul şi te urcă la stelele cele curate. Singur acolo esistă adevărul. Vină, sublimule, urmează-mi, increde-te în mine!“

„Iţi urmez — şi mă încred ţie!“ zise Nero şi-şi pusă mâna într'a fermecătorului. Apollonius păşi sărbătoreşte înaintea împăratului şi-l condu-se în apartamentul, peste care cerul înstelat se întindea ca un rociu împletit cu fire aurii.

Murmurând misterios, Apollonius încunjură altarul, pe care flacăra fâlfâià lin. Apoi se opri deodată, cu privirea aţintită spre cer: „Vii într'un ceas bun“, şopti el. „Constelaţiunea este astazi estraordinar de clară “

„Ce vorbesc stelele?“ întrebă împăratul respectuos.

„Iţi pot spune lucruri bune, divule: te aşteaptă învingere şi glorie.“

„Din ce parte?“

„Dela nord.“

„Ah, din Britania!“

Egipteanul privi iarăşi la stele şi zise înnădușit: „Insă de către constelaţiunea Kassiopeia se ridică o stea luminoasă; ea se apropie, străluceşte roşie ca sângele, se aşează ameninţătoare în faţa ta, se luptă cu steaua ta — o învinge — Vai, vai! Cezarule! Eşti pierdut!....“

Magul vorbi tot mai tare, tot mai repede, iar faţa sa luă o espresiune de spaimă teribilă; cuvintele din urmă însă le rosti cu voce răguşită şi, ca desperat, îşi ridică mânile în sus.

Cezarul tremură; el privea cu teamă la trăsurile palide ale magului, carele se uită spăriat la cer. „Cezarule, pe tine te ameninţă o femeie îngrozitoare! Ea te va învinge.... Cezarule, ea nu se retrage... vine mai aproape... tot mai aproape... Cezarule, apără-te.... mântueşte-te!“

Impăratul tremură. „O femeie.... o femeie tare, puternică? Cine este ea?“

„Nu întrebă, sublimule! Ea e aproape de tine, cea mai de aproape! Dânsei ai să-i mulţumeşti domnia, acum însă ea vrea să ţi-o smulgă....“

„Agrippina....“ strigă împăratul înfiorându-se. „Agrippina... o ştiam! Ea mi-se pune în cale; mă tractează ca pe un copil. Dar m-am săturat de a mai şedeà pe genunchii unei femei. Vreau se mă scap, fie chiar cu sânge... Spune-mi, Apollonius, ce mai face steaua mea...?“

„Ea înaintează spre atac.... nu mai văd nimic! Un nor învăluе stelele, însă din nor... curge sânge....“

„Sânge... sânge!“ şopti Cezarul, „tot sânge! Dar ce are a face? Curgă... curgă torent.... numai să mă văd scăpat!“ Faţa i-se aprinse, şi o hotărâre înfricoşată se vedeà pe dânsa. El făcù o întorsetură repede, spre a părăsi casa egipteanului, fără de a mai luà pe seamă pe soţii săi.

Peste colina esquilină se arătà deja roşaţa dimineţii şi aurià vilele şi vârfurile întunecate ale ciparoşilor, când împăratul, cu pasul greoiu şi cu faţa brăzdată urcà spre Palatin

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

Dr. Ioan Raţiu: *Vasile Fabian Bob (1795—1836) studiu, Blaj, 1907 pag. 70.*

Studiul publicat în coloanele foaiei noastre, a apărut, zilele acéste, într-o elegantă broşură. E un studiu amănunţit, scris cu multă cunoştinţă de cauză şi cu mult entuziazm, dupăcum vrednicia, fără îndoială, sujetul însuş. In zilele noastre de materialism şi vanitate, sunt aşa de puţini aceia, cari se mai gândesc la vechii, marii dascăli ai trecutului, cari au pus cele dintâiu pietri la temelia zidirii, care se înalţă astăzi din ce în ce mai sus. Asemenea pigmeilor, cari s'au urcat pe umerii unui uriaş, generaţia de astăzi îşi imaginează, că resultatele culturei de astăzi sunt de a se atribui eschisiv ei, fără să-şi deà seama de muncă cu adevărat uriaşă, ce s'a desfăşurat, mai ales la început, când ogorul erà cu totul înţelenit şi când nimeni nu aveà măcar încredere în ţinta nobilă, care astăzi ne uneşte pe toţi de o potrivă: cultura naţională.

S'au făcut, fără îndoială progrese, progrese însămnate chiar. Să nu uite însă, posteritatea cu memorie trează, că progresele acestea sunt a se mulţămi în primul plan, pionerilor, cari au ţinut pentru întâia oară piept cu neunumăratele piedici, căzând adese, înainte de a-şi fi văzut visul cu ochii. Se asemănă pionerii acestia vitejilor de rând, cari intră cei dintâi în focul luptei şi se prăbuşesc apoi, pentrucă peste trupurile lor, ceialalţi să poată ajunge la biruinţă.

Dl Dr. Raţiu, după cele dintâi lucrări ale d-sale („Viaţa şi operele lui Andreiu Mureşian,“ „Poezia idilică“) şi-a ales o direcţiune anumită pentru activitatea literară.

Scrutând arhivul Mitropoliei de aici, pe cum şi alte izvoară, destul de risipite prin bibliotecele noastre (a căror mai bună orânduială se impune din ce în ce mai mult) şi-a pus de gând — cred eu — să scoată la iveală, de sub colbul cronicilor şi al manuscriptelor vechi din arhive, chipuri şterse şi aproape uitate de vechi dascăli ai neamului.

Volumul „Vasile Cârlova“ (1905) nu aparţine acestei categorii; dar celealalte trei volume „Studii şi biografii“ (1904), „Timoteiu Cipariu (1905), „Ioan Rusu“ (1907) pe cum şi acesta din urmă, fac parte dintr'un ciclu, care s'ar puteà numi oarecând: *Dascălii neamului.*

Studiul referitor la Cipariu — remarcat cu multă căldură de dl Iorga — e fără îndoială un sujet destul de mulţumitor încă pentru epoca noastră. Dar cât de ingrate sunt celealalte sujete, cari trăiesc abia în amintirea cunoscătorilor de literatură veche despre cari manualele noastre de şcoală spun abia în multă sgârcenie două-trei şiruri!

E o muncă ingrată, fără îndoială, după cum ingrată e chiar cariera dăscălească însaş.

Cu toate acestea munca nu pierde nimic din valoarea ei pentru cei ce au pricepere şi dragoste pentru trecutul nostru şi pentru cei ce au muncit cu dragoste şi cu interes în acest întunecat trecut.

Figurile şterse ale bătrânilor dascăli apar premenite şi cugetându-ne asupra lor, înţelegem, că ei vredniciau o mai onorifică menţiune şi la scriitorii manualelor noastre de literatură...

Vasile Fabian Bob ni-se înfăţişează într'o simpatică lumină, în broşura de faţă. Vedem viaţa lui scurtă sbuciumată, cheltuindu-se ca o luminare aprinsă, întru povăţuirea fraţilor din Moldova. Vedem tovarăş i lui de muncă, greutăţile cu cari au muncit, neajunsurile vremilor de furtună, cari şi-au deslănţuit furia chiar când activitatea lor binecuvântată erà să prindă rădăcini. Il vedem, după înfârngerea voluntirilor (1822) reintorcându-se iarăşi în Moldova, pribejind ca profesor privat pe la diferite case boereşti, până ce în urmă se stabileşte la şcoala dela „Trei-Erarhi.“

In aceeaş vreme, o adâncă părere de rău îl muncia pentrucă se despărţise certat de unchiul său, Episcopul Bob, şi pentrucă-şi părăsise pe ai lui de acasă.

Scrisoarea publicată în nr. 33 (1839) al „Foaiei pentru minte“ e o adevărată elegie.

Vedem apoi sfârşitul lui înduioşitor, activitatea lui ca autor de manuale şi ca poet, pe cum şi părerile istoriografilor literari asupra lor.

In adaos avem apoi patru poezii de ale lui — singurele cunoscute până acum.

Broşura se ceteşte cu multă uşurinţă, într'o românească curgătoare. Dragostea, ce autorul o aveà pentru sujet, se resimte la fiecare şir.

Al.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domşa.**

p. redacţie responz.: **Augustin Gruiţia.**

Nr. 49 - 1908.

EDICT.

Dupăce Victoria Popescu gr.-cat. din Feisa şi-a părăsit fără cauză pe legiuitul său soţ Ioan Raţiu Poşia din Moşna, şi nu i-se ştie ubicaţiunea, prin aceasta este provocată, ca în timp de un an şi o zi, să se prezinte înaintea subscrisului, căci la caz contrar, procesul divorţial, urzit în contră-i, se va pertractà şi în absenţa ei.

Oficiul protopopesc gr.-cat. al Biei.

Iclod, 1 Februarie 1908.

Iosif Lita,
vice-protopop gr.-cat.

(6) 1—3

Vânzare în mare

4 păr. de păpuci, pentru 7 cor.

Prin cumpărarea unui mare cuant de păpuci sum în poziţia de a puteà vinde — numai scurt timp însă — pentru **7 cor.** 2 păr. de păpuci **pentru domni**, 2 păr. de păpuci **pentru dame**, lucraţi foarte solid pele bună şi un fazon elegant. Mărimea să se trimita în cm. ori după Nr. Se spedează prin rambursă. Ce nu convine să schimbă ori să remit banii.

D. Kessler,
Krakau, 95/24.

(5) 1 1

AVIZ! Se află de vânzare lemne de fag pentru foc, gara Erdő-szent-György. A se adresa la MIHAIL PIROSCA preot în Bözödujfalu.

(2) 3 - 5

Avem apetit

stomac sănătos, nu ne simţim rău, avem scaun regulat de când folosim pilulele laxative Rebarbara-Elsa de Feller, 6 tegule 4 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica, Centrală 82 (cott. Zagrab). Elsa

„CONSUM“, societate comercială pe acţii.

Contul Bilanţului pe anul 1907. Mérlegszámla 1907. évre.

ACTIVE—VAGYON		cor.	fil.
Numărar în cassă — Pénztárkészlet		851	40
Mărfuri — Árukészlet		20521	73
Debitori — Adósok	9079·42		
Pretenziuni neincassabile — Behajthatatlan követelések	548·06	8531	36
Mobilar — Szerelvény		1000	—
Timbre — Bélyegkészlet		1162	—
Depuneri — Betétek		14	58
Conto Cheque — Cheque számla		102	63
Pierdere — Veszteség		62993	42
		95177	12

PASIVE—TEHER	cor.	fil.
Capital de acţii — Részvénytöke	78500	—
Împrumut — Kölcsön	14000	—
Creditori — Hitelezők	2677	12
	95177	12

908 FEB 9

Contul profitului şi al pierderilor. Nyereség és veszteség számla.

EŞITE—KIADÁS	cor.	fil.
Asigurări — Biztositások	28	79
Contribuţiune — Adó	278	32
Accis — Fogyasztási adó	480	60
Interese — Kamatok	1120	72
Spese curente — Fentartási költségek	380	54
Fracturi şi Porto — Fuvardij és Postabér	1468	18
Salari — Fizetések	5029	24
Chirie — Házbér	1280	—
Pretenziuni neincassabile — Behajthatatlan követelések	548	06
Pierdere din 1906 — 1906. évi veszteség	64759	71
	75374	16

ÎNTRATE—BEVÉTEL	cor.	fil.
Din vânzare de timbre — bélyegárulásbol	169	74
Din vânzare de mărfuri — Arúczikkekárulásából	12211	—
Pierdere — Veszteség	62993	42
	75374	16

Blaj, din şedinţa direcţiunii din 21 Ianuarie 1908.

Stefan Nyerges, m. p.
comptabil.

Direcţiunea:

(7) 1—1

Gavril Pop m. p.
preşedinte.

A. C. Domşa m. p. **Dr. A. Pop** m. p. **Dr. Laur. Nestor** m. p. **Dr. I. Maniu** m. p. **S. Muntean** m. p. **Eug. Bian** m. p. **D. Radeş** m. p. **Dr. V Smigelski** m. p.

S'a revăzut şi aflat în consonanţă cu cărţile purtate în ordine. Blaj, la 29 Ianuarie 1908.

Dr. Izidor Marcu m. p.
preşedinte

Iacob Muresianu m. p. **Gavril Precup** m. p. **Victor Muntean** m. p. **Dionisiu Trifan** m. p.
Membrii comitetului de supraveghiere.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fiecare Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 15 Februarie 1908 Numărul 6.

CONGRUA.

Informațiile, ce le primim din isvor vrednic de credință, ne spun, că regularea congruei clerului nostru e aproape de realizare.

Se zice, că Ministrul de culte și instrucțiunea publică, va prezentà în viitorul cel mai apropiat o întregire novelară la articolul de lege din 1898, prin care s'a regulat congrua acatolicilor. Va se zică, dispozițiile acelei legi se vor estinde și asupra clerului bisericei catolice de amândoue riturile, și așa va încetà anomalia aceea, ca să fie lipsiți de beneficiul congruei numai preoții catolici.

Putem presupune, eă regularea aceasta să va face cu valoare retroactivă, așa că întregirea congruală, se va asignà p' seama respectivelor cleruri, cu începere dela 1 Ianuar 1908.

Pănă aci toate ar fi bune. In adevăr tratamentul escepțional, de care a avut pănă aci parte clerul nostru, nu se mai poate suferi. Felul cum s'au dat ajutoarele de stat, erà revoltător. In timpul din urmă, s'a îmbunătățit în câtva situația, dar totuși am fost siliți să vedem, că în urma urmelor, în foarte multe cazuri, erà atârnător dela capriciul cutărui notar comunal, ca un preot, să primească ori nu ajutorul de stat.

Față de un astfel de tratament, regularea congruei, pe baza unei legi, la toată întâmplarea, înseamnă un pas spre bine. Pentrucă ori cum ar fi legea, suma de întregire totuși se croiește pe baza conscripției congruale, pănă la suma de 1600 respective 800 cor. după cualificația preotului, iar subtragerea acestei întregiri, numai in cazurile, precisate în lege se poate face și numai după modalitățile acolo prevăzute.

Condițiile acestea, garantate în lege, alcătuiesc anumite garanții, cari față de procedura absolut volnică din trecut, constitue un pas spre o situație de drept mai corăspunzătoare timpului în care trăim.

Ori cât am recunoaște, că prin regularea congruei se face o îmbunătățire în condițiile de esistență materială a clerului nostru, totuși ne vedem siliți a ne pune următoarele întrebări:

Dacă a fost, ca legea congruală a acatolicilor, adusă la anul 1898, să se estindă și asupra clerului catolic, atunci, de ce nu s'a făcut regularea aceasta, deodată, tot la 1898? De ce a fost lipsă, ca clerul nostru să aștepte zece ani, și să sufere umiliri din partea fraților, aparținători celoralalte biserici, abstrăgând chiar dela păgubirea materială, ce a avut-o, neprimind această întregire în curs de zece ani?

Este nădejde doară, că suferința de zece ani, se va răsplăti prin faptul, că regularea congruei clerului catolic, se va face între împrejurări mai avantagioase — materiale și morale, — de cum s'a făcut pentru clerurile necatolice?

Mărturisim sincer, că la întrebările acestea, nu ne putem da un răspuns liniștitor. Faptul, că pentru clerul catolic nu se proiectează o lege nouă, ci numai se întregește și estinde legea din 1898 adusă pentru acatolici, dovedește destul de limpede, că regularea congruei catolice, să proiectează, tot între condițiile legei din 1898 va se zică, tot așa ca și pentru necatolici. Și noi pricepem situația în care se află mi-

FOIȚĂ.

Idile sfărâmate.

de **Antonio Fogazzaro**. Trad. de Grațian.

(Continuare).

Nobilul cavaler era în strâmtoare de bani, deși pe urma femeii a folosit toate mijloacele să poată pune mâna pe bani. Femeia facea parte dintr'o familie bogată. Dar bărbatul numia familia o bandă de jăfuitor, sigur din motivul acela, că n'a putut scoci nici măcar o pară chioară. Amorul, care știe Dumnezeu, cât au putut trăi în inimile lor, s'a schimbat într'o ură împrumutată și e greu de spus ce legătură, i-a adunat laolaltă. Eu din parte-mi cuget, că bărbatul singur din interes a ținut la sine femeia și că aceasta i-a servit numai de fricâ.

Bărbatul vorbea de tot fără rușine despre pasiunea nutrită față de miss Forest și despre căsătoria ce avea să se facă. Patima oarbă la împins la pasul acesta pe nemernic, ori doară a crezut, că miss Forest va avea o avere frumoasă? La asta n'aș putea da răspuns. I-a legat strict de inimă nefericitei sale sclave, ca să-l sprijinească din toate puterile, întru a ajunge în grația profesorului Forest. Să înțelege de sine, că nefericita ființă, deși ultima fărâmătură de cinste i-a apus, s'ar fi bucurat totuși de această căsătorie, căci o-ar fi mântuit pentru totdeauna din mânile acestui escroc. După ce au eșit din barcă, bărbatul m'a întrebat italienește, că cu ce-mi datorește. Și după i-am răspuns, că-s îndestulit cu ce mi-a da, m'a bătut pe umăr și s'a depărtat împreună cu camerada.

In Castaguolo locuia un prietin al meu. L'am cercetat și am întrebat de dânsul, că cunoaște pe soții Roberts. După nume nu i-a cunoscut, dar dupăce i-am descris și-a adus aminte. Locuiau într'o vilă mică din strada Lugano. Le-a eșit vestea, că fac comerciu cu pietri scumpe, vechi, din Orient și că femeia joacă un mare rol întru a căuta legături și a spori numărul cumpărătorilor. Să vorbește despre omul acela, că odată l'ar fi condamnat în Italia pentru înșelăciune. Abia o lună a petrecut în Castagnola și deja în luna următoare și-au și închiriat o vilă. Mergând spre casă, mă cugetam, ce factor însemnat am devenit în drama aceasta ce să pare atât de interesantă, în care eu am un rol însemnat, ca să apăr nevinovăția și să nimicesc dușmanii aceleia.

Nici decum nu-mi puteam închipui, cu ce-mi poate mulțumi miss Forest. De altă parte acum-acum parecă simțiam mânile bătrânului părinte pe grumazi și barba-i căruntă pe față, dar încă nu eram atât de îndrăgostit de fata lui, ca să fi putut conta cu bucurie la îmbrățoșerile acestea aspre și păroase.

Pe atunci locuiam cu o soră a mea, fată mare; erà o femeie foarte serioasă și de încredere, carea se lega de mine deși nu orbește, dar cu iubire de mamă. Cât ce-am sosit acasă, îndată a observat din gesturile mele iritate, că ceva extraordinar

nistrul, pricepem, că dânsul nu poate măsurà cu doue măsuri. Numai cât, apoi atunci, din nou ne punem întrebarea: de ce s'a aşteptat cu regularea aceasta zece ani? şi pentru ce trebue să contribue episcopatul catolic cu suma de 700 mii cor. la an, dacă clerul catolic va primi regularea congruală, tot între condiţiile, între cari o primesc clerurile necatolice?

La nedumeririle acestea, numai aşa s'ar puteà dà un răspuns mulţumitor, dacă s'ar şti, că *independenţa morală* a clerului nostru, ar fi mai asigurată, decât prin regularea dela 1898. In momentul însă, în care vedem, că tot legea dela 1898, e hotărâtoare şi pentru clerul nostru, de abia putem sperà, ca în tratamentul clerului nostru ar fi vre-o deosebire, faţă de tratamentul celoralalte cleruri.

Se zice, ce e drept, că ministrul va puteà subtrage eventual numai întregirea, ce o dă statul. Dar cum se va şti, care este întregirea aceea şi câtă sumă anume formează din întregirea, ce o primeşte preotul până la suma de 1600 respective 800 cor.? In praxă rezultatul va fi acela, că clerul nostru va fi tractat întocmai, ca şi clerul necatolic, adecă ca şi clerul fraţilor nostri neuniţi.

Şi atunci iar ne întrebăm, de ce a fost lipsă ca preoţii nostri cei lipsiţi, zece ani să aştepted upa regularea aceasta şi ca familiile lor, în mare parte avisate la acest ajutor, să se păgubească cu sume aşa de insemnate?

Dar la ce să ne mai punem atâtea întrebări? Tot ce ne poate mângâià, — dacă e adevărat, că solatium est miseris socios habuisse dolorum, apoi unica mângâiere ne este, că de soartea noastră va aveà parte şi clerul de ritul latin, care aşa de adese s-a lăudat că-şi va regulà congrua fără ajutorul statului. Dar n-au făcut-o şi urmarea e, că au să mai deie şi 700 mii coroane anual, ca să apuce şi mai mult sub stăpânirea guvernelor.

Vom încetà însă cu recriminările, cari nu ne sunt de nici un folos, şi deocamdată ne vom bucurà, că totuşi după o luptă stăruitoare, de aproape un veac, am ajuns în sfârşit la pragul regulării congruale. Am folosit anume acest termin de prag, pentrucă de acum trebue să accentuăm, că şi dacă se va realizà regularea contemplată, noi regularea aceea nu o putem privi de o *regulare definitivă*. Inainte cu 50 ori chiar cu 10 ani, suma de 1600 cor. puteà fi privită de îndestulitoare pentru un preot, care mai are timp a se ocupà şi cu ceva industrie onestă, corăspunzătoare statului său. In ziua de azi însă 1600 cor. nu numai corăspund lipselor şi poziţiunii sociale a unui preot. In momentul, în care pentru învăţători s'a statorit o leafă finală de 2000 cor. congrua de 1600 cor. pentru un preot a ajuns imposibilă şi ridicolă. Drept aceea de pe acum vestim pe iubiţii nostri cetitori, că înscriem în programul nostru de acţiune ***ulterioara şi ecuitabila regulare a congruei clerului nostru.*** Şi tota asemenea vom luptà necontenit, ca ***congrua să fie o retribuire a serviţiilor bisericeşti şi sociale, ce le fac preoţii, iar nici decât instrument de esploatare politică în mâna guvernelor.***

Şi acum să aşteptăm sosirea regulării congruale. Atunci apoi neamânat să ne gândim la preoţii deficienţi, la preotesele văduve şi la orfanii de preoţi. Nici ei nu mai pot rămânea un moment în starea lor actuală!

Prusia şi Polonii.

Evenimentele celor din urmă două luni.

(Continuare şi fine).

S'ar părea, că se reintorc vremile barbariei păgâneşti! Iar de barbarie se feresc cu toţii. Nu-i deci nici o minune, că toată lumea civilizată s'a simţit jignită în aspiraţiunile sale cele mai sfinte spre „*excelsior*“ prin purtarea cea barbară a nemţilor haka-

---

s'a putut întâmpla cu mine. I-le-am povestit toate detailat, dar am vorbit cât se poate de puţin despre miss Forest şi foarte mult despre Robertsi. De fel n'a putut înţelege rolul meu nobil din dramă şi nici gluma nu mi-a aflat-o la loc, în sfârţit apoi a zis:

— Sper, că mâne nu vei merge nicăirea?

— Dar cum să nu merg?! Necondiţionat voi merge. Insa-şi onoarea şi legea mea creştinească mă deobligă să merg.

Sora m-a întrebat atunci, că oare şi aceea se ţine între datorinţele mele creştineşti, că în toate fetele, ce-mi apar înainte să mă amorizez şi să fug după dânsele? Năcăjindu-mă i-am răspuns, că totdeauna să târâie pe jos şi nu poate odată să se ridice şi la lucruri ideale. Mai mult nici nu ne-am mai întors la obiect. Numai sara înainte de culcare, când ne-am despărţit, a zis: că dacă eu ca bărbat creştin îmi ţin de datorinţă de onoare, ca pe tot tae-fugă, englez, neamţ, turc ştiu să-i aduc la noi acasă, atunci şi ea, ca gospodăreasă creştină tot cu acelaşi drept îi-şi ţine de datorinţă, să oaspete toate mătăhălile de stradă şi de pe marginile drumului.

In cealaltă zi la oarele nouă eram la villa Ceresio. Miss Bertha aşteptà deja în grădină şi pe loc a făcut sămn tatălui său şi surorei că am sosit. Miss Harriet eră îmbrăcată într'o haină de flanel deschisă împodobită cu nasturi mari de coloare vineţie închisă, peste talie eră strânsă într'un brâu vineţiu închis şi pe cap încă avea o pălărie de coloare vânătă-închisă. Mi-să strângea inima la cugetul, că femeia aceasta de-o frumuseţă răpitoare, cât de uşor ar fi putut deveni a lui mis. Roberts.

M'a salutat cu o înclinare mută de cap, mai rece doară nici nu m-ar fi putut salutà; totuşi când am putut-o fixa mai bine, am cetit de pe faţă, că pe un simplu pescar abia l-ar fi salutat altcum, Am mai observat, că îndată ce a ocupat loc în barcă, fugitiv a aruncat o privire peste îmbrăcămintea mea. Se pare că şi dânsa eră pregătită la ceva schimbare şi nu s'a amăgit. La manjete am atârnat bumbi de aur şi pe deget strălucea un inel împodobit cu pietrii scumpe. Prima privire i-a căzut pe inel, a doua pe bumbi; despre asta am fost sigur deşi nu s'a observat pe faţă nici cel mai mic sămn de surprindere. Pe-un moment şi-a ridicat ochii de pe mine şi s'a uitat în dreapta, spre Cavallino, unde ne-am întâlnit în ziua precedentă. Ca să-mi ascund zăpăceala, am tras în apă trei lovituri puternice de lopată. Tatăl şi sora sa încă m'au măsurat din creştet până'n tălpi surprins fiind; miss Harriet încă odată şi-a mai păscut ochii pe Cavallino. Şi numai când am început a vâsla mai lin, ni-s'au întâlnit privirile şi o bucăţică de vreme am privit unul la altul în ochi. Lugano, Villa Ceresio, muntele San-Salvator, barba lui Sir Forest, toate-toate să învârteau împrejurul meu. Intr'acestea o mică corabie a lunecat pe dinaintea noastră, care mergea dela Lugano spre Oria.

— Ar fi bine să urcăm în vapor — murmură domnul cel bătrân.

— Dar nu să opreşte Castagnola, papa — răspunsă miss Bertha. In urmă a ajuns vorba şi la Roberts-i, şi Harriet încă a luat parte în conversaţie şi a propus, să nu petreacă mult timp în Castagnola, soru-sa însă eră de părere chiar opusă şi chiar şi părintele încă i-a dat drept celei din urmă... Bertha eră amorizată în miss Roberts şi chiar şi pe sir Roberts încă-l admira încâtva. Tatăl îl ţineà pe sir Roberts de un tânăr inteligent şi îi ridică până la cer bijuteriile vechi, orientale. Din întreagă vorbăria a ieşit la iveală, că în ochii bunului bătrân, juvaerele vechi sunt celea mai scumpe şi celea mai moderne, alusiune la miss Roberts, cu toate că din precauţiune nu vorbeà despre dânsa.

Miss Harriet ca şi cum ar afecta tot într'una întărea, că podoabele lui Paris totdeauna le înălţa prose ale lui Memphis. Probabil a observat relaţiunea părintelui cu domnişoara; deoarece fără eruţare vorbeà despre miss Roberts; O numea păpuşă cu păr blond, faţarnică, neamicabilă.

Bertha cu mare zăl îşi îmbia pretinii iubiţi. Profesorul Forest eră foarte neliniştit şi mormăia într'una, ca un urs bătrân, când e în voie rea. N-a avut, cei drept atâta curaj, ca să critice afirmările dşoarei Harriet

tişti. Un echo al jignirii sufleteşti este presa popoarelor culte Pretutindenia se aud glasurile de supărare, contra nedreptăţii prusiane, cu dispreţ şi desgust pentru hakatism tractează ele politica reichstagului adunat luna trecută. Iar miile de proteste ridicate în numele adevărului se pronunţă chiar de pe tribunele parlamentelor străine.

Natural, cel dintâiu protest a purces dela Cercul polon (Kolo-Polskie) din Viena, singurul reprezentant parlamentar al Polonilor, căruia i-e îngăduit a se pronunţă, după cum crede.

„Noi representanţii poporului polon din Austria“ (cuvintele protestului) „credem de sfântă datorie a noastră a ne pronunţă în glas tare în faţa tuturor popoarelor civilizate şi a ne luă la inimă nedreptatea făcută fraţilor nostri şi poporului nostru. Suntem încredinţaţi, că nobila naţiune germână, cea bine înzestrată în desvoltarea civilizaţiunii şi a ideilor etice, nu va aprobă o călcare evidentă a dreptului natural; avem nădejdea, că reprezentanţii acestei naţiuni la reichstag şi la landtagul prusian, pătrunşi de ceva omenie şi dreptate, vor luă sub ocrotirea lor pe fraţii nostri şi-i vor apără de lăcomia neauzită a guvernului prusian“ etc.

Aceleaşi sentimente le aveă în genere şi Camera deputaţilor din Viena. Mai toţi deputaţii au protestat în cuvinte de acelaşi soiu contra proiectelor hakatiste.

Aceleaş sentimente, desi neplăcute Curtei Berolineze, au străbătut în toată presa modernă. Cu toţii sunt de părere, că dovezile C-lui Bülow întru favoarea exproprierii sunt pur şi simplu nişte sucituri rafinate ale unei convingeri răutăcioase; din punct de vedere legal ele vatămă constituţiunea, din punct de vedere etic ele atacă dreptul internaţional şi natural, în fine, în raport cu progresul civilizaţiunii ele reamintesc barbaria erei preistorice.

„Echo de Paris“ zice: „Lupta de fapt a început de-a binele. E posibil, ca şi viitorul Europei să fie în legătură cu ursitele Posnaniei.“

„Le Siécle“ nu s-ar mirà, dacă un şah al Persiei, sultanul turcesc, sau sultanul din Marocco ar proclamà părerile exproprierii, dar un ministru german, cancelarul împărăţiei şi Consilierul lui Wilhelm II. etc. de sigur poate să umble pe cărări mai drepte!

„Journal des Débats“ desminţeşte auctoritatea lui Friederic II. la care se provoacă Cancelarul Bülow în proiectul său. La dânsul se provoacă prusienii totdeauna, când vor să înceapă un lucru rău. Friederic II. a zis doară când ocupà pe nedreptate Silesia austriacă. „Să ocupăm (ceteşte: să furăm) numai decât: în urma faptului se vor găsi destui savanţi cu documente născocite, ca să ne deie dreptul la ocupaţiune.“ Acelaş jurnal adaugă, că nu e prea onorabil de a se basa pe asemenea autorităţi juridice.

Chiar şi organul oficial al ministerului de externe „Le Temps“ desaprobează procedeul prusian

Multe proteste contra ambelor proiecte de lege să află în jurnalul elveţian: „Journal de Génève“; în cel belgian „L'Etoile Belge“ multe jurnale italiene, boeme etc. etc.

Despre protestele polonilor din toate părţile Galiţiei, nu trebue să mai pomenim.

Interesant este opul ultim al profesorului universitar de drept politic, Dr. Walter Schüking: „das nationalitätenproblem. Eine politische Studie über die „Polenfrage“. Autorul condamnă principiul prusianilor: „cujus regio, ejus natio“; iar zisă ministrului de interne Hammerstein, că polonii trebue să se germanizeze o numeşte umoristică şi de glumă.

In jurul acestui bărbat s'au înşirat şi alţi nemţi învăţaţi şi politicianî protestând contra noului proiect de expropiare.

Chiar socialiştii democraţi adunându-se la Berlin în număr de peste 300 au subscris cu toţii resoluţiunea dlui Bruhns din Katowic, în care printre altele se condamnă cu toată energia „neînţeleapta şi barbara politică antipolonă a Prusianilor“ Tovarăşii Wolf din Bochum şi Löbe din Wratislavia s'au pronunţat şi mai aspru

La întâia cetire a proiectului de expropiare pe la 4 Dec. n. s'au găsit definitiv 19 voturi (conservatorii, centrum, librepenseurs şi polonii) contra 9 (conservatorii liberali, şi liberalii naţionali) condamnând proiectul propus

Dar sărmanii poloni nici atuncia nu s'au cam prea bucurat.

Guvernul a început între aceea diferite tractative cu conservatorii, făgăduindu-le a înlătura unele elemente din comisiunea de colonizare şi a cam mărgini ţărmurile pământului ce vrea să-l expropieze.

Pe la 13 Decemvrie n. aflasem din informaţiunile biroului tel. Wolf, că camera deputaţilor a demândat proiectul de lege despre asociaţiunile şi adunările lor unei comisiuni ad hoc alcătuite din 28 membri. Iar tot în aceeaşi vreme vestia „Frankfurter Zeitung“ bunaînţelegere între guvernul prusian şi între şefii conservatorilor. Compromisul acesta aveà de scop să asigureze guvernului majoritatea voturilor pentru noul proect de expropiare. Proiectul a fost recunoscut de necesar în mod excepţional. Cetirea a doua a proiectului a fost amânată pentru 20 Dec. n.

Lumea nu se aţinea la nimica bun.

Numai Patriciul Polon, cunoscutul Hen. Sienkiewicz, a cărui romane istorice şi literare le editează popoarăle europene de sute de ori (avem şi noi Românii traducerile

---

dară a legat fetelor de inimă, ca să fie complezante faţă de prietinii săi.

— N-aş puteà zice, că ei ar fi prietinii Dvoastre — răspunsă fata, devenind palidă.

— Ba, întocmai — reflectă bătrânul. Datorez foarte mult domnului Roberts, pentru îndrumările sale preţioase, ce mi le-a dat referitor la juvaerele sir-feniciene. Apoi răsgândiţi-vă numai, cât ne-a folosit de mult, când după plecarea nefericită întâmplată în Piz Zanguard, aproape de Pontresina, ne-am întâlnit cu dânsul. Aşa, atuncea a fost bine a-l primi...

— Vălul soru-s'a — replică Harriet.

— Drept ai papa. Intr'adevăr o faptă mărinimoasă a fost aceea, din partea lui.

Intr'aceea tot mai mult ne apropiam de Castagnola. Miss Harriet să vedeà pe deasupra, că-i în perplexitate şi mai mult nici nu s'a mai uitat spre mine. Eu însă în loc de-a fi ţinut direct spre port, tot puţin-câte-puţin mi-am îndreptat barca spre Oria şi tot mereu căutam după ochii miss Harriet-ei, vrând să însemn prin aceasta, că aşi dori să-i dau câteva informaţiuni, încă înainte de debarcare.

Incă până ai nu da ascultare, am privit spre miss Harriet, aşteptând să văd ce zice dânsa. Ochii ni s'au întâlnit şi-am observat, că m'a înţeles. Surprinsă şi-a fixat ochii azurii spre mine, caşi când ar fi voit să zică: vâsleazâ numai mai departe în direcţia aceasta fie şi până la Tamigi; dară n'a zis nimica şi astfel am debarcat la Castagnola.

Trecusără deja mai multe minute, dar Robertsi nu s'au ivit de nicăirea. Bertha a adus tot feliul de eventualităţi întru ai scuza. Tatăl şi soru-sa tăceau. In sfârşit s'a ridicat bătrânul şi s'a decis să se uite împrejur, peste chei. Miss Bertha încă s'a alăturat la tatăl său; miss Harriet a declarat, că dânsa rămâne în gondolă. Am privit sfios la dânsa, la ce, ea şi-a încreţit fruntea; desigur nu deaceea, c'am rămas singur cu dânsa.

Cu toate că nu m'a împărtăşit nici batăr de-o privire ce-ţi deşteaptă încredere, totuşi m-am hotărât să vorbesc eu cu dânsa.

O distanţă cam de opt-zece minute despărţea micuţa vilă a Robertsilor de locul debarcării.

După ce s'a depărtat domnul bătrân cu Bertha, m-am întors către miss Harriet şi am început franţuzeşte:

— Domnişoară a sosit timpul, ca să mă descoper. La cuvintele mele a venit în confuzie.

— Ah! — zisă. — Doară nu sunteţi Dvoastră scriitorul acela italian?

— Ba da.

Am gândit eu încă ieri — a exclamat şi s'a gândit, să se ridice. — De ce treabă-i comedia asta? Domnul meu, asta nu-i purtare de gentleman! Nu-i frumos, că ţi-ai permis faţă de noi o astfel de glumă, în chipul acesta nu mai pot rămânea aci.

— O nu merge, domnişoară! Nici prin minte nu mi-a trecut ca să-mi bat joc de D-Voastră. Nu, de loc! Totul a fost puţină răsbunare — am continuat zimbind.

— Poftesţe numai şi-ţi reaminteşte, D-Voastră m'aţi numit pescar, când m'aţi văzut că mă gat să prind peşti. In ochi ţi-s'a pus un fel de dispreţ, ceeace mie mi-a căzut neasămănat de rău.

— Dar acela n'a fost dispreţ, domnul mieu. D-Voastră hotărât m'aţi înţăles rău. Dealtcum probabil, că mai mult stimez un pescar de cinste, decât un poet de nimica.

— N'am voit să vă aduc în rătăcire, ci mai vârtos să-o fac să se depărteze. Numai atâta am voit să vă aduc D-Voastre la cunoştinţă, că totuş nu stau pe-o treaptă mai înferioară ca D-Voastră, cum a-ţi gândit la început. La început am fost purtat de grandomanie; dar mai târziu cu totul altceva, sentimente cu mul mai nobile au luat locul grandomaniei. Şi într'adevăr m'aş simţi ferice, dacă v'aş puteà servi cu ceva.

— Cum înţelegi D-ta acest lucru, domnule?

Am văzut că a căzut în încurcătură şi aştepta în linişte explicarea.

— Poftim, luaţi numai loc! — zisăi. — Până-ce nu ocupaţi loc, nu vorbesc.

Atunci şi-a luat locul mai dinainte, iar eu după o zăbovire momentană din nou am prins firul vorbirii.

acestui autor în a treia ediţiune diferită) — numai acest bărbat patriot a organizat din propria sa iniţiativă o anchetă universală a lumii civilizate contra politicei antipolone prusiene.

Prin mijlocirea Consiliului naţional din Paris, el a trimis o frumoasă scrisoare la toţi literaţii mai de seamă, la savanţii şi politicianii distinşi atât din continent pe cât şi celor transmarini.

Sute de răspunsuri cordiale şi entusiasmate au fost deja înmânate lui Sienkiewicz.

In urmă au prezentat şi deputaţii poloni din parlamentul prusian în număr de 54 împreună cu centrum, o interpelare în cauza exproprierii. Dar secretarul statului, Nieberding, refuzase, în numele cancelarului Bülow, ori ce răspuns la această interpelare, sub cuvânt, că toată afacerea expropierii aparţine exclusiv la forul landtagului prusian.

* * *

Intr'aceea trecură feriile de Crăciun: lumea petrecea în linişte sărbătorile Naşterii Domnului şi a celoralalte taine ale Pruncului Dumnezeesc.

Numai hakata bătea ferul pe nicovala barbariei, căci mai eră roş de tot.

Din darea de samă despre sesiunile laudtagului prusian aflăm în ziua de 16 Ian. n. că guvernul pregătisă încă alte proiecte antipolone, pentru cazul, când va fi trecut proiectul expropierii. Aceste proiecte tainice privesc băncile polone înfiinţate spre folosul parcelaţiunii, şi restrâng cu totul activitatea lor.

Pe după culisele hacatiste s'au şi alcătuit compromise nouă. Capitalul necesar comisiunii de colonizare iar trebuia să crească la suma primitivă; numai pofta prusianilor s'a cam moderat: deocamdată vor fi sătui cu 70,000 hectare de pământ expropriat. Ceva mai apoi nu se ştie, căci apetitul creşte mâncând!

Se zvonia ceva despre dimisiunea cancelarului C. Bülow: însuşi împăratul Wilhelm II nu erà cam mulţumit cu lipsa de tactică a Cancelarului său. mai ales în ce priveşte reforma alegerilor. Destăinuind prea de vreme proiectul reformei, Bülow a pricinuit nemulţumirea publicului: care în furia sa să apucasă la demonstraţiuni. Ministrul Moltke a şi referat despre manifestările socialiste. 12,000 de oameni malcontenţi au luat parte la aceea demonstraţiune. Insuşi Wilhelm II nu se puteà arătà în public fără sentinelă deosebită.

In fine sosi fatala zi de 16 Ianuarie. Proiectul legii de expropiarea polonilor a fost cetit a doua oară: hakatismul a ieşit învingător!

Tot mersul şedinţii îl cetesc din raportul biroului Wolf. Cerinţa unor deputaţi pentru amânarea proiectului a fost respinsă. Discusiunile asupra paragrafilor proiectului nu se luau în considerare generală, erau mai mult formalităţi, fără doară frumoasele alocuţiuni ale lui Iazdzewski (preot deputat), Keruth, Viereck etc.

In fine pentru aprobarea expropierii au votat 198 de glasuri, contra 119 (centrum, Polonii, liberalii): şi legea fù primită în a doua ei cetire în landtagul prusian.

Dar acest procedeu degradează toată populaţiunea prusiană, la treapta popoarelor necreştineşti, barbare, neculte.

Ce o să fie la a treia cetire?

Oare va fi primit proiectul şi de Camera puterilor federative?...

Cetirea a treia se face, tocmai pe când scriu aceste rânduri: resultatul ne va fi cu noscut mâne. Viitorul total îl cunoaşte numai Dumnezeu, Judele dreptăţii, care le va şti să răsbune îngâmfarea oamenilor şi să apere pe cei nevinovaţi.

P. C. Helion.

SPICUIRI.

Unirea bisericilor româneşti. Cine ar fi crezut, că scrisoarea *„O propoveduire“*, a cutărui domn Bălescu dela Bucureşti, publicată în nrl 2 va avea aşa succes şi va fi comentată aşa de viu de ziaristica maghiară mai ales. Cetitorii noştrii îşi aduc aminte de notiţa aceasta. Dl Bălescu pe care n'avem onoare să-l cunoaştem nici personal, nici din auzite. din considerarea pericolului mare ce ameninţă şcolile noastre, propune unirea bisericilor româneşti greco-orientale şi greco-catolice. Am publicat această scrisoare fără de ai da importanţă, pe care i-o dă de pildă „Bud. Hirlap“, mai mult numai ca un curiosum la început de an. Că nu i-am dat importonţă a observat-o ori cine, pentrucă nu i-am făcut nici un comentar şi pentrucă am publicat-o între „noutăţi“.

„Libertatea“ dela Orăştie ni-se pare, i-a făcut comentarii mai întâi vorbind de biserică şi religiune naţională şi românească. După ea celealalte foi româneşti. „Bud. Hirlap„ alarmează de a binele. Visează de o unire a tuturor Românilor din Austro-Ungaria şi România sub un singur cap bisericesc şi în o singură religie. de o acţiune pornită de „Unirea“, ca foaie oficioasă a Mitropolitului dela Blaj şi multe alte bazaconii. Terminä, învocând guvernul să ieie la întrebări pe Mitropolitul asupra acestei mişcări.

Ne-am mirat cum poate aveà cineva aşa fierbinţeli în luna lui Faur, şi cum i-se poate dà o aşa importanţă unei notiţe, publicate mai mult de haz. Şi dacă revenim asupra acestei afaceri o facem numai pentru aceea, ca să mai spunem încă odată, aceea ce şi de altădată am declarat, că nu suntem *foaia oficioasă nici a Mitropolitului, nici a Arhidiecesei, cu atât mai puţin a Provinciei*

— Puţinel pricep şi englezeşte, dar mai bine poşed limba engleză din America.

Miss Forest din nou s'a ridicat de pe scaun.

— O, domnule! — a strigat. — E adevărat? Şi Dvoastră a-ţi putut ascultà până în fine convorbirea noastră de ieri, fără nici cuvânt; într'adevăr asta nu-i frumos dela Dta, Domnul meu! Nu, nu, nu!

Şi cu acestea, de-o parte râzând de alta întristându-se şi-a înmormântat faţa în palme.

— Permis e să Vă întreb Dşoară, acel Jack, la care eu atât de mult seamăn, de fapt e moimă?

— Dvoastră a-Ţi merita de sigur să fiţi acela — îngână râzând miss Forest, fără a-şi lua mânile de pe faţă — dar nu eşti acela.

— Foarte bine, cer scuze pentru trecut, şi acum fii bună şi mă ascultă. Eu necondiţionat aş avea să Vă descoper lucruri privitoare la Robertsi.

— Doară nu?

Mânile i-au alunecat de pe faţă şi îngrijată s'a întors spre mine.

(Va urma)

În amintirea prietinului Nicolae Agârbicean.

„Fericit bărbatul, carele se teme de Domnul“ Ps. 111. v. I.

Ca un fulger ne-a atins vestea tristă, că Nicolae al nostru nu mai este între cei vii! Am avut şi noi un prietin adevărat şi sincer în lume şi iacă mâna Domnului s'a atins de el.

Erà un tinăr într'adevăr ideal. Insufleţirea lui pentru tot ce erà frumos, bun, sfânt şi nobil o admiram noi toti cei ce-l cunoşteam.

Cu literatura îi plăceà în deosebi să se ocupe. Nu încetà de a ceti şi receti pe prozatorii şi poeţii literaturii române, şi având şi el însuş talent de a scrie, s'a pornit a scrie, şi scrià aşa de frumos, încât toţi cei ce îi ceteau productele vedeau în el în viitor un al doilea Ioan Agârbicean.

Dar mai pe sus de toate erà un tinăr blând şi cu frica lui Dumnezeu. Deja ca student gimnazist îi erà tovarăş nedespărţit Toma a Kempis. Zilnic îl vedeam în zori de ziuă venind în grădina botanică, ca să-şi înalţe sufletul spre Dumnezeu. Filegoria unde petreceà, a schimbat-o în adevăratà capelă. Pe masă alăturea de cărţile de studiu, acolo aflai icoanele Domnului Hristos şi a Preacuratei Vergure Marii, şi alăturea aflai şi cărţile de pietate, Acatistierul, Toma a Kempis, Filotea, etc. Zilnic ascultà sfânta liturgie, şi suscepea des sfintele Sacramente.

Ca student în medicină scria dela Pesta, că „profesorilor le rid în faţă, când intră în explicările lor în treburi de religie, căci ei mai bine le pricep aceste lucruri, decât ei“.

Indeosebi îi ardea inima de cultul s. Fucharistii, pe care adese o vizita.

Nu ştiai care virtute să admiri în el: iubirea ferbinte faţă de Dumnezeu, blândeţa prudinţa ori tăria sufleteteaască. Toate de-o potrivă străluciau în sufletul său. A fost adevărat apostol în mijlocul prietinilor şi cunoscuţilor săi.

Ne-au tresărit inimile ca de fulger în momentul când am luat ştire despre moartea lui . . . .

Dar nu . . . să ne ştergem lacrămile, să ne bucurăm, căci doar el a murit cu speranţa învierii şi a vieţii de veci!

Să ne bucurăm mai vârtos pentru aceea, că ne-am câştigat, noi, prietinii lui, acolo în cer un şi mai iubitor prietin, care a bună sama nu-şi va uita de prietinii săi, cari atâta l-au iubit, nici la tronul dumnezeesc!

Iar devisa noastră, a prietinilor săi să fie: Să-i urmăm viaţa şi faptele, şi atunci ne vom putea bucura de fericirea revederii.

In numele prietinilor şi colegilor săi

Virgil Pop.
teolog.

unite. Suntem unica şi cea mai veche foaie bisericească şi politică cu caracter pronunţat unit şi după puterile noastre şi a număroşilor bărbaţi grupaţi în jurul nostru, ne încumetăm să promovăm interesele acestei biserici a preoţilor, învăţătorilor şi tuturor credincioşilor. Avem prietini la centrele tuturor diecezelor şi astfel suntem icoana faptelor şi mişcărilor din întreagă Provincia.

Atât şi nimic mai mult! tot ce se spune, sau se scrie de noi afară de aceea ce am spus aici, e neadevăr şi născocire. Astfel şi pretinsa mişcare pentru unirea bisericilor române. Ca preoţi români uniţi altcum înţelegem noi această unire şi altcum o dorim.

Asta ca să se ştie!

Noutăţi.

Din Arhidieceză. Au fost trecuţi în deficienţă *Teodor Stâncel* parohul Căpudului (tr. Aiud) şi *George Fătu* parohul Hârsenilor (vicariatul Făgăraş). Au fost numiţi parohi *Laurenţiu Stâncel* cooperatorul din Căpud şi *Valeriu Stoian*, administratorul din Ghişasa de sus. — Joi în 13 l. c. Escelenţia Sa Părintele Mitropolit a hirotonit de ipodiacon şi diacon pe *Dumitru Gafton*, candidatul parohiei Turia de jos; Sâmbătă în 15 l. c. îl va hirotoni întru preot.

Hymen. Dl *Ioan Răhăian*, teol. abs. îşi va serba cununia sa cu dşoara *Florica Radu* în 16 Februarie 1908 în Icloda comit. Timiş.

Pentru promovarea pietăţii. La păr. Dr. Iuliu Florian în Cluj (Jokai u. 6) se găsesc de vânzare iconiţe sfinte a P. C. V. Maria povăţuitoarea noastră, cu 12 rugăciuni în onoarea ei, scoase mai ales din paraclis. Aceste 12 rugăciuni, numite „Cununa Preacuratei," cetite sara de membrii unei familii, sunt menite să promoveze evlavia. Preţul lor e de 60 fil. Tot acolo se găsesc medalii de a P. C. Eecioară, pentru preţul de 10 fil. bucata. Le recomandăm cu tot adinsul.

Pentru copii săraci. Reuniunea femeilor române gr. cat. din Zlatna. Duminecă înainte de sărbătoarea Naşterei Domnului Nostru Isus Hristos, în 5 Ianuar 1908, a împărţit veştminte copiilor săraci. La finea s. liturgii, după sfinţirea icoanei Preacuratei Fecioare Maria — Patroana Reuniunei — provăzută cu ramă noauă înaurită în preţ de 16 cor. preotul local ca Director, protopopul Montani în cuvinte alese şi preacomodată înşirând faptele Reuniunei îndeplinite spre mărirea lui Dumnezeu în decursul alor 5 ani — prin decorarea s. biserici — aduce mulţumită celui Preaînalt şi Patroanei Preacurate, că atunci când se simte lipsa mai tare a îndemnat Reuniunea că din fondul disponibil să se procure pentru 14 elevi mizeri cisme, păpuci, căputuri mari, cioareci, rânduri întregi şi ştofe de haine, în valoare de peste 100 cor. În urma alocaţiunii părinteşti cătră elevi spre fi ascultatori cu frica lui Dumnezeu şi spre bucuria părinţilor, ca Pruncul Isus, preadeamna preşedintă Elena Albini cu afabilitatea-i cunoscută şi ca Mamă alor 8 prunci de bună speranţă, cu fragezime şi cu cuvinte povăţuitoare împarte obiectele. Ma din liberalitatea comerciantului Traian Baicu să împart recuisite şcolastice, iar ca donate de Dr. Iuliu Florian din Cluj şi Directorele Reun. 50 bucşti medalii de ale Preacurafei. Bucuria eră generală atât părinţii, pruncii, cât şi alţii erau preamişcaţi de cele auzite şi îndeplinite. Publicul s'a depărtăt simţind că are inimă şi iubire în inimă care s'a încălzit de bucuriile celor dăruiţi. *Un membru.*

Sărbătoarea şcoalelor din Blaj. Miercuri în 12 a. l. s'a prăznuit cu obicinuită ceremonie ziua patronilor gimnaziului a lui Ioan, Vasilie şi Gregoriu. După sfânta liturgie, care a fost celebrată de corpul profesoral gimnazial şi preparandial, publicul s'a adunat în sala de gimnastică, unde a decurs serbarea. Au fost de faţă Escelenţa Sa Mitropolitul, canonicii, un număros public şi întreagă tinerimea dela institutele din Blaj. Programul sărbărilor a fost acesta:

1. „**Marş**"; orhestra gimnaziului.
2. „**Un patron al şcoalelor noastre: Sf. Ioan Gură de aur**"; discurs ţinut de preşed. soc. O. Rusu cl. VIII.
3. „**Hoţul şi domniţa**" de I. Harşa; corul gim.
4. „**Rugăciunea lui Ştefan**" de O. Iosif; decl. de O. Lupean cl. VIII.
5. „**Isten akaratja**" de Tompa M. decl. de O. Simu cl. VII.
6. „**Serenadă**" de O. Metra; de orh. gim.
7. „**Oratio S. I. Chrisostomi habita post eius reditum ab exilio**" decl. de I. Astăluş cl. VIII.
8. „**Sfânta cruce**"; corul gim.
9. „*Θρῆνος τοῦ Ι. χρυσοστόμου πρὸ τῆς ἐξορίας.*" decl. de I. Codrea cl. VIII.
10. „**Worte des hl. Chrisostomus vor dem Antrite der Verbannung**" decl. de L. Miclea cl. VII.
11. „**Marş final**".

Toate punctele au fost corect executate. Corul a fost condus de I. Harşa cl. VII. La urmă Escelenţa Sa în cuvinte calde a îndemnat tinerimea, ca se calce în urmele marelui patron al gimnaziului, a lui Ioan Gură de aur, a cărui amintire a fost punctul culminant din întreg programul, fiind anul acesta iubileul de 1500 de ani dela naşterea lui. — Seara a fost balul studenţilor. A fost un public foarte număros Am remarcat mai ales mulţi din provinţie. Sala cea mare a hotelului Univers a fost splendid decorată. Aranjerul suprem a fost: Eugen Bian, cl. VIII.

Şcoala pentru economia de casă (şcoala de menaj), susţinută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu", deschide la 15 Ianuurie n. un curs de bucătărie fină. Cursul va dura dela 15 Ianuarie până la 15 Aprilie. Taxa lunară a acestui curs e de 80 cor. Elevele primesc locuinţa şi întreagă întreţinerea în internatul şcoalei. Informaţiuni se pot primi dela dna Iulia Dancăş, Sibiu, Strada Baier Nr. 1. În timpul acestui curs şcoala primeşte şi execută comande pe lângă preţuri convenabile.

Convocare. „Reuniunea femeilor române gr.-cat. din Blaj", îşi ţine a XXXV. *Adunarea generală* Duminecă în 1 Martie n. 1908, la 3 oare după amiaz, în localul casinei române din loc, la care sunt prin aceasta invitaţi, toţi membri, şi binevoitori reuniunei. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului. 3. Raportul comisiunei despre raţiunile anului 1907. 4. Alegerea comisiunilor: *a)* pentru censurarea raportului de supt 2. *b)* pentru censurarea raţiunilor de pe 1907, *c)* pentru înscrierea de membri noi, şi încassarea taxelor dela membri vechi. 5. Rapoartele comisiunilor 6. Eventuale propuneri. 7. Alegerea de doi membri pentru verificarea procesului verbal, şi închiarea adunărei. Blaj, din şedinţa Comitetului ţinută în 10 Februarie 1908 *Elena Nestor*, presidentă. *Dr. Octavian Prie*, secr.

— Domnii membri ai „Casinei române din Blaj," în înţelesul §. 10 din statute sunt invitaţi cu toată onoarea la a XII-a *adunare generală ordinară*, care se va ţinea Duminecă, în 1 Martie n. 1908, la 10 oare înainte de amiazi, în localul propriu cu următoriul program: 1. Deschiderea adunării 2. Raportul general pe anul 1907. 3. Raportul cassariului pe 1907, şi proiectul de buget pe 1908. 4. Esmiterea alor două comisiuni: *a)* pentru cenzurarea raportului general; *b)* pentru cenzurarea raţiunilor şi a proiectului de buget, 5. Alegerea Comitetului pe un nou period de trei ani. 6. Raportul Comisiunilor. 7. Esmiterea alor doi membri pentru verificarea procesului verbal. 8. Eventuale propuneri. Blaj, din şedinţa Comitetului Casinei, ţinută în 10 Februarie 1908. *Dr. Augustin Bunea*, preşedinte. *Ioan Fodor*, notar.

Muzicalii. „De ducă..." este o piesă pentru cor bărbătesc, aranjată pe motiv poporal de T. Lugojanu. Motiv frumuşel vioi, bine aranjat este caracteristica piezei. A eşit în tiparul tipografiei diecezane din Arad, preţul 1 cor.

Inscripţiile şcolilor. Nunărul din 25 Ianuarie al Monitorului oficial publică următoarea ordinaţiune a ministrului de culte şi instrucţiune publică:

„Cu prilejul discuţiei asupra articolului al legii XXVII din 1907, cerându-mi-se explicaţii cu privire la inscripţiile de peşcoli, am declarat că voi executa acesta rticol de lege în înţelesul că pe şcoli cu limbă de propunere nemaghiară în afară de inscripţia maghiară se poate pune şi o inscripţie în limba de propunere a şcolii.

„Când am făcut declaraţia aceasta, mi-am motivat pe larg punctul de vedere şi am dovedit că această modificare corespunde pe deplin spiritului care s'a impregnat legii cu prilejul aducerii ei.

„După ce Camera deputaţilor a primit modificarea, ordonez ca dispoziţia acestui articol de lage relativ la inscripţiile de pe şcoli să se execute de aşa fel ca pe orice şcoală, fără considerare la limba de propunere, să se pună inscripţia reglementară stabilită şi fiindcă o dispune legea, — la locul întâi, pe şcolile a căror limbă de propunere nu e limbă maghiară, susţinătorul şcolii poate să aplice în afară de inscripţia maghiară şi o inscripţie în limba de propunere a şcolii, care inscripţie — în mod natural — nu poate să fie de-o întindere mai mare decât inscripţia maghiară.

„Cesa-ce aduc la cunoştinţa comisiei administrative.... etc."

Ordinaţiunea are numărul 1805 şi e dată dela 20 Ianuarie n.

Care va se zică, resultatul turburărilor ziaristice e, că *mai înainte* nu eră permis să fie pe scoli nici o inscripţie, decât ungurească, (în arhidieceză nu erau mai mult ca 10 şcoale, cari aveau inscripţii), *acum*, pe fie care şcoală trebue să fie inscripţie ungurească.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 5

Capitlul IV.

Mamă şi Fiu.

Soarele erà la apus, când Plautus se apropià de palatul său dela poala colinei palatine; întâlnirea cu Octavia l-a zdruncinat adânc.

O răcoare plăcută începù a face loc căldurei dogorâtoare de peste zi, şi locuitorii Romei se îmbulziau în cete spre grădinile Cezarului, pentru a gustà răcoarea sării şi a aflà, ce s'a mai întâmplat în oraş peste zi.

Deja de departe îl salutară coloanele strălucitoare de marmură ale palatului, iar pe pavagiul halei îl bineventà cuvântul ospital: „salve!“

Trecând prin atrium, Plautus intrà într'o odaie mai mică, al cărei padiment constà din marmură multicolară, pe când pereţii străluceau în aurităra bogată.

Lângă o masă artistic lucrată şedeà pe o canapă porfirie, o damă nobilă şi ceteà

La intrarea tinărului ea se ridică şi întinse braţele spre dânsul. Faţa ei erà palidă, însă de o frumuseţă aproape juvenilă; o pârechie de ochi mari, întunecaţi luceau dintr'însa, a căror privire cu anevoie o puteai uità. O haină întunecată învăluià statura ei înaltă şi sveltă, dându-i un aspect sărbătoresc.

Aceasta erà Pomponia Grăcina, văduva generalului Plautius, carele s'a făcut renumit prin lupta sa contra briţilor.

„Te salut, scumpa mea,“ zise Plautus şi alergă în braţele mamei sale. Aceasta însă observă brazda dintre sprâncenele sale.

„Ţi-s'a întâmplat ceva rău, fiul meu?“ întrebă ea îngrijată.

El scutură din cap. „Am întâlnit prietini vechi, Octavia, Calpurnius. Astfel mi-s'a întâmplat de...“ Pomponia ascultà cu spaimă, ce a făcut Plautus. „După cum cunosc eu pe împăratul,“ zise ea, „nu-ţi va iertà niciodată. Dar nu fi îngrijat, Calpurnius este bine văzut la Curte şi el va abate mânia împăratului de asupra capului tău. Te rog însă, fiul meu, să fi precaut în cuvintele tale, pe cum şi în faptele tale... Nero este aşa de suspiţios şi capriţiile împăratului pe mulţi i-a împins în nenorocire. Dar să nu ne turburăm primele oare de revedere prin astfel de temeri. Să ne veselim, fiule! După un lung timp de despărţire, fiul meu s'a reîntors; dîu prilejul acesta să se veselească toată casa. Lydia, fata grecă, ne va cântà vre-una din poeziile sale; este foarte îndemânatică în mânuarea citerei, şi-ţi sum recunoscătoare că mi-ai trimis-o. Iţi mărturisesc, că dar mai plăcut ca acesta nu mi-ai putut face.“

„Mi-a fost milă de ea, sărmana; dânsa mi-se pare a fi nu numai frumoasă, ci şi bună şi înţeleaptă.“

Lydia întră: faţa ei luceà în lumină trandafirie, şi privirea ochilor ei focoşi se opri asupra Romanului tinăr, frumos. Ea gândi în sine: „Este un zău... un zău...“ şi surise dulce.

Plautus erà încântat de frumuseţa clasică a fetei; privirile lor se contopiră ca flacările şi Plautus îşi pierdù aproape siguranţa sa obicinuită, când zise: „Ei, frumoasă grecă, nu voieşti să ne cânţi ceva? Într'adevăr tu îmi pari mai frumoasă decât Terpsichore, mai dulce decât Polyhymnia...“

„Este prea puţin, ceea ce ştiu,“ şopti Lydia, mestecându-şi vocea ei dulce cu tonul plin al celor nouă coarde dela citeră. Ea cântă o poezie poporală dorică, cu atâta căldura, încât Plautus şi mamă-sa rămaseră încântaţi. Frumos de tot erà mai cu seamă finalul, în carele se repetau mai de multe ori cuvintele: „Glykeia mater!.... glykeia mater....“

Sfârşind cântecul, Lydia scăpă din mână citera şi ochii i-se umplură de lacrămi; întreagă iubirea şi recunoştinţa ei se manifestă când îşi ridică mânile către Pomponia şi şopti: „O glykeia mater.... o dulcea mea mamă!“

Pomponia simţi, ce se petreceà în această inimă. Cu instinctul cel fiin, care este propriu femeilor, ea recunoscù naturelul nestricat şi sufletul nobil al acestei copile, şi se simţi atrasă către dânsa. Ea voia să-i oferească nu numai o patrie, ci s'o dăruiască şi cu dragostea ei. Cu un suris vesel ea îmbrăţoşă pe Lydia şi zise: „Lydia, de azi înainte nu mai eşti singură şi părăsită. Lydia, voieşti să fi fica mea?“

Scoţând un ţipet de bucurie, Lydia îşi încolăci braţele după gâtul Pomponiei şi suspina: „O, dulcea mea mamă..... glykeia, glykeia mater....“

Plautus ascultà surizând, şi să uità încântat la frumoasa grecă. „D'apoi eu“, întrebà el, „eu nu capăt nici o picătură din acest păhar al fericirei?“

Pomponia conduse la sine pe Lydia şi vorbi: „Fiul casei încă trăbue onorat.“

Lydia îşi încrucişă braţele peste pept şi îi oferi fruntea. Erà numai fruntea unei sclave; însă erà albă şi castă ca o lilie. Şi când Plautus o sărută pe frunte, ea simţi, cum un fior dulce îi străbătù corpul întreg.

„Acum însă“, zise Pomponia, „povesteşte-ne, ce ai păţit în ţara cea depărtată.“

„Bucuros, scumpa mea mamă! Dar permite-mi, ca mai întâi se beau un păhar de vin de Falerne. Vorba curge mai uşor printre buze, dacă le umezeşte beutura cea aurie.“

Pomponia îl ameninţă cu degetul, surizând. „Ce, doară nu te-ai făcut beutor în ţara cea neguroasă?“ întrebă ea.

„In vino veritas, zice amicul Plinius“, râse Plautus. „Beutura lor este amară, şi nici odată n-am avut poftă, să mai beau şi al doilea păhar. Faţă de acea beutură vinul nostru de Falerne este un nectar, pe care la copt soarele sudului.

Lydia să ruga cu ochii, să i-să permită a face acest serviţiu, şi Pomponia să învoi surizând. Indată după aceea ea veni cu amphora cea de bronz şi oferi beutura cea excelentă, în ceaşca de aur.

Plautus ridică ceaşca şi voi să verse o parte din vin pe padiment.

„Te rog“, zise Grăcina repede şi-i apucă braţul, „opreşte! Mozaicu acestui apartament este încă nou, şi vinul cel tare i-ar puteà strica“.

Plautus se uità surprins la mamă-sa şi ridică ceaşca la gură, zicând: „Beau pentru repausaţii neamului nostru şi pentru geniul casei acesteia.“ Atunci el privi surizând pe mamă-sa, carea să roşi ca focul.

„Nu, mamă nu vreau, să-ţi vatăm mozaicul cel artistic. Dar acum ascultă-mi povestea: După o călătorie îndelungată şi plină de pericole am ajuns în Britania. Acolo puterea Romanilor erà bine întărită. Sute de castele necuceribile asigurau supunerea ţărei. La ostul insulei se ridicau bogatele oraşe comerciale Londinium şi Verulamium; mii de negutători romani se aşezară în coloniile înfloritoare, mijlocind ca briţii să poată cumpără marfă romană şi galică.

Incetul cu încetul briţii se arătară aplecaţi a adopta civilisaţiunea şi cultul sângeros al Druizilor a fost aproape delăturat; temple romane se ridicară în locul caselor de rugăciune cu jertfele lor înfricoşate. Usurarii romani însă au găsit şi ei calea în ţinutul cel nou, şi sub mânile lor ţara cea înfloritoare ajunsă la ruină. Din cauza aceasta ei, pe cum şi procuratorii şi preoţii, romani erau tare urâţi şi în curând izbucni o revoluţiune care a fost pusă la cale de către Druizi. Intreg poporul se ridică pentru un războiu desperat contra asupritorilor străini Insă Suetonius, guvernatorul, trimise legiunile sale neînvincibile contra resvrătiţilor, cari s'au fost adunat pe insula Mona. Prestre braţul de mare se construi, pentru pedestrime, un pod de luntri, iar cavaleria trecù în not dincolo.

Briţii steteau la ţărm, om lângă om, înarmaţi până în dinţi. Femei cu părul despletit alergau, asemenea furiilor, printre şirurile bărbaţilor, purtând torţe aprinse în mâni, şi îndemnându-i la luptă. Dar legiunile disciplinate înaintară cu curagiu contra lor, şi-i zdrobiră. Casele lor de rugăciune fură incendiate şi au omorât tot ce au găsit viu în calea lor....“

Pomponia ascultà cu mirare. „Par-că e un blăstăm asupra Romanilor: nimic decât sânge şi cadavre.... şi cadavre şi sânge.... Când să va sfârşi aceasta?“

„Când să va sfârşi?“ zise Plautus „Eu cred că nici odată! Pentru-că Romanul nu să va odihni până ce imperiul său nu să va estinde preste întreg pământul. Cine să opune braţului său de aramă, acela va fi strivit, nimicit.“

„Vorbeşti ca un Roman, fiul meu! Dar gândeşte-te: ceialalţi încă sunt omeni şi au drept, să trăiască, au drept, să fie liberi! Inchipueşte-ţi cazul opus: Roma ar cădea, armatele inimice ar sta amenințătore dinaintea porţilor noastre. Ce ar fi atunci?“

„Aceasta nici odată nu să va întâmpla, mamă! Puterea Romanilor are baze prea puternice! Toate celelalte popoare sunt numai pitice faţă de imperiul Romanilor.“

„Cine știe, fiul meu! E drept că în afară imperiul arată mare și strălucitor. In interiorul său însă este descompus. Tronul Cezarilor stă pe coloane putrede. Unde nedreptatea și tirănia, unde și minciuna și crudelitatea au format domnia imperiului, unde sceptrele sunt murdărite cu omor și sânge unde patimi urâte storc pe cele mai bune puteri ale popoarelor, unde obiceiuri enervatoare seceră popoarăle, unde lipsește iubirea împăciuitoare: acolo este tăiat nervul de viață al statelor, carele le unește și le întărește, acolo popoarăle înaintează spre abiz. Poate că vor trece încă veacuri, până când această lavină se va pune în mișcare: dar aceea se va întâmpla — mai curând sau mai târziu. Ori-ce organism bolnăvicios merge spre descompunerea sa. Și Roma, fiul meu — asta nu-i permis s-o ascundem — Roma este bolnavă până la măduvă.“

„Vorbești ca o Sibyllă,“ zise Plautus. „Și dacă nu aș ști, cu ce credință ții la Roma, ar trebui să mă îndoesc despre tine!“

„Nu te îndoi, fiul meu. Va veni timpul, când iubirea va îmbrățoșa toate popoarele, le va ridică imperiile, le va nobilită obiceiurile. Atunci însă poate că Roma deja de mult va fi zăcând în ruină și cenușe. Pentrucă numai încet se desvoaltă din simburele de sământă un arbore dătător de umbră; și simburele acela. fiul meu, este sămănat.“

„Nu te înțeleg, scumpă mamă,“ zise Plautus, „dar nu mă îndoesc că cuvintele tale vor aveà o însămnătate mare. Dacă vre-odată ar veni un inimic puternic și ar amenință orașul nostru: noi Romanii am apărà zidurile și casele noastre cu sângele nostru.“

„Cu același drept își apără popoarele învinse casele, cinstea și patria lor.“

„Iusă, mamă: sunt barbari!“

„Sunt oameni!“ zise Pomponia.

Plautus amuți; el nu înțelegeà pe mamă-sa. Ca războinic, el nu cunoașteà decât legea de fier, carea împingeà legiunile la lupte continue până în marginile pământului, pentru a dobori tot ce se punea în calea Romei eterne. Pentru întâia oară în viața sa auzi el pe cineva vorbind contra Romei și criticându-o. Și aceea care vorbeà astfel, erà însași mamă-sa! Un spine i-se vârî în sufletul său și se înțepeni acolo ca o săgeată înveninată. Iubeà însă prea mult pe mamă-sa și o onorà prea mult, decât să se fi îndoit despre dânsă. A trebuit să aibă motive grave, ca să judece așa de aspru pe Romani. Poate că în inima ei sângerà o rană ascunsă, de vorbeà astfel. Ei conversară despre alte lucruri și femeile se depărtară în curând, pe când Plautus rămase lângă vin și se adânci în lectura cărților ce se aflau pe masă.

Pomponia Grăcina se retrase cu Lydia în odaia de durmit; ea erà tăcută și în curând dimise fata, după ce o sărută cu dragoste.

„Mergi în pace, copila mea!“ strigă dânsa în urma ei.

Abia se depărtă Lydia, când un sclav bătrân, credincios, îi prezentă o epistolă, pe carea chiar acum a adus-o un străin.

Ea desfăcù repede scrisoarea și ceti:

„Pudens, senatorul cătră Pomponia Grăcina, văduva nobilului Plautius. Salute în Hristos, iubită soră! Mâne după apusul soarelui te așteptăm în casa mea săracă. O fericire mare ne așteaptă: Petru venerabilul învățăcel al Măestrului divin, se reîntoarce la noi pentru a conduce turma și a o binecuvânta. Te salut, iubită soră în Hristos! Pax vobiscum!“

Ea o ceti de două-trei ori. Apoi întreabă pe sclav: „Este credinciosul Lydon, carele a adus scrisoarea?“

„Da, sublimă stăpână.“

„De câte-ori ți-am mai spus,“ zise Grăcina, „să-mi zici simplu doamnă! Noi doar toți suntem frați și surori“.

„O Domina, zise sclavul cel credincios, „eu tot așa-s obicinuit, deși este deja de mult, decând apa cea sfințită mi-a stropit capul cărunt.“ „Da, da,“ zise Grăcina surizând, „tu încă și acum ești păgân. Și drept pedeapsă nu-ți voiu spune, ce solie veselă ascunde hârtia aceasta.“

„O Domina,“ zise sclavul, „chinuiește-mă, sufer bucuros pentru tine. Dar nu cred, că vorbești serios, dragă stăpână: tu nici la un țânțar nu faci rău.“

„Taci, taci!“ zise Grăcina și-i întinse scrisoarea.

Această încredere și bunătate a stăpânei sale stoarse lacrămi de bucurie din ochii sclavului.

„O stăpână“, îngână el, „ce fericire, ce bucurie! E permis s-o fac cunoscută fraților?“ Pomponia afirmă și luând o fașiie de pergament, scrisă pe ea cuvintele:

„Eu și întreagă casa mea voim să servim Domnului,“ apoi își subscrisă numele și salutarea creștinească.

„Dă-o aceasta bunului Lydon,“ zise ea. „S-o grigească bine.“

Intr'aceea Plautus era încă tot adâncit în cetire; noaptea erà deja binișor înaintată când părăsi cărțile, spre a merge la odihnă. Trecând pe dinaintea odăi de dormit a mamei sale, i-să părù că aude o șoaptă liuă; să opri spăimântat locului, pe când la sclav îi făcù semn, să meargă mai departe.

Printr-o crepătură a perdelei neînchisă bine pătrundea lumină; el, carele uria de morte ori-ce pândiri și ciuliri pe la uși, să simți atras ca de o putere mai înaltă și privi în odaie Dar ceea-ce văzù acolo, îl pironi locului și-l umplù de mirare nemărginită.

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

„**Răvașul**“. Revistă culturală ilustrată. Intemeietorul revistei: *Dr. Elie Dăianu.* Cuprinsul Nr. 2. Ion Roșioru: La priveghiu. — * * * M. N.: Contribuiri la istoria Ardealului de nord. — Iustin: Repriviri și probleme. — Z. P.: O nouă ediție a poeziilor lui Eminescu. — M. N.: Urme istorice din 1758—1760. — Dr. E. D.: Un logofăt zugrav și gramatic. — Dr. F. Sawikj: Religiune și știință. — Crestături. — Cronica — Cărți — Reviste — Ziare.

Teologia Pastorală,

vol. I. *Didactica Pastorală,*

vol. II. *Liturgica* de Dr I. MARCU canonic.

Vol. I., pe o estensiune de 408 pag. să ocupă cu Homeletica și Catechetica.

Vol. II., pe o estensiune de 566 pag. tractează în sistem științific formele cultului Dumnezăiesc public.

Prețul opului costă 9·40 cor., pentru România 10·50 Lei plus 60 fil. porto.

Se poate comandà dela Autorul ori dela Librăria Sem. din Blaj—Balázsfalva.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**

p. redacție responz.: **Augustin Gruiția.**

Slăbiciunea

nervositatea, sgârciurile, bătaea de inimă ni-e necunoscută de când folosim Elsa-Fluidul de Feller. Duzina de probă 5 cor. franco să-l comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 82 (cott. Zagrab). Dada

(40 10—10

De vânzare:

Un quant mai mare de altoi de viță clasa I-mă, altoiți în viță americană „Riparia portalis“) după metoda cea mai bună (altoirea forțată) în următoarele specii:

SOIURI PENTRU VIN:					SPEȚIALITĂȚI DE MASĂ:				
Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000	buc.	= 200 cor.	Chasselas blank	100	buc.	= 22	cor
Șmighiră	(Som, Furmint)	„	„	= 200 „	„ Fontainebleau	„	„	= 24	„
Moi	(Mustos fehér)	„	„	= 200 „	Madelaine Angevine	„	„	= 22	„
Mestecați	(Vegyes borfaj)	„	„	= 180 „	Passatutti	„	„	= 24	„
Galbini	(Mézes fehér)	„	„	= 200 „	Muscat Hamburg	„	„	= 30	„
Aramon	(Aramon)	„	„	= 180 „	Suvenir de mileniu	10	„	= 4	„
Goarnești	(Járdovány)	„	„	= 200 „	Kosuth Lajos	10	„	= 3	„
Fetești	(Leányka)	„	„	= 200 „	Csaba gyöngye	1	„	= 1	„
	Altoi clasa II.					1000	buc.	= 100	cor.

Perseci de 3 ani înalțime până la $2^1/_2$ metri 1000 buc. = 30 cor.

Soia (circa 100 kilogr.) 1 kilogr. = 50 fil.

La comande mai mari vând și pe cambiu pe lângă cavenți buni, terminul solvirii 1 Octomvrie 1908.

La comande rog a se trimite $^1/_3$ anticipațiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta ţeau stațiunea căii ferate. Pachetarea se va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamațiunile se iau în considerare, dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire.

Szancsal, u. p. *Balázsfalva.*

Ioan Bărbat,
învățător, absolv. al curs. de vierit din Aiud.

Nr. 49 1908.

EDICT.

Dupăce Victoria Popescu gr.-cat. din Feisa și-a părăsit fără cauză pe legiuitul său soț Ioan Rațiu Poșia din Moșna, și nu i-se știe ubicațiunea, prin aceasta este provocată, ca în timp de un an și o zi, să se prezinte înaintea subscrisului, căci la caz contrar, procesul divorțial, urzit în contră-i, se va pertractà și în absența ei.

Oficiul protopopesc gr.-cat. al Biei.

Iclod, 1 Februarie 1908.

Iosif Lita,
vice-protopop gr.-cat.

(6) 2—3

AVIZ! Se află de vânzare lemne de fag pentru foc, gara Erdő-szent-György. A se adresa la MIHAIL PIROȘCA preot în Bözödujfalu.

(2) 4 5

FISCHER T COMP NAGYENYED

PEPINERIE DE POMI SI VITE

150.000 Pomi Roditori
1,000.000 Sujete
1,000.000 Planta pentru gard viu arbori de pr menada, arbori de ornament, roze, fructe cu boaba, conifieri etc.

1 Milion altoae de vite, vita de vile Europenási Americana cu su.
Specialitate: altoae de vita pentru dosert.

Sub-cultura 120 jug. cat.

30.000 Pruni de Bistrita si de Bosnia oituiti Exemplare foarte frumvase

Fără rădacina

(35) 7—12

A apărut:

LITURGIERIUL

Prețul unui ex. pe hârtie *„prima“*
crudo . . . . . *6* cor.
legat . . . . . *9* „
Pe hârtie velină consistentă:
crudo . . . . . *5* cor.
legat . . . . . *8* „

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg 24 fil.

Dracul în școală.

Povestire poporală.

Tradusă după Bolonden
de
Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scarne de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(27) 27—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

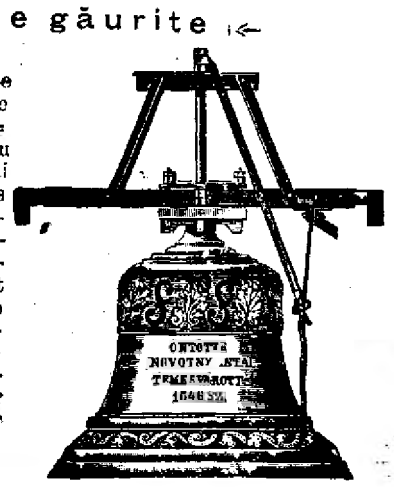

de mine inventate și mai de mult e ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina = cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu

(28) 27—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.
edifici de ori-ce fel, mobile, mărinri, vite, nutreturi și alte producte economice etc.

asupra vieții omului
în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:
94,975.294 coroane.

capitale asigurate asupra vieții:
9,293.195 coroane.

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor., pentru capitale asigurate pe vieață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foaia apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 22 Februarie 1908.** **Numărul 7.**

9816—1907 bfő szám.

Ő Felsége
A Király Nevében!

A kolozsvári kir. törvényszék, mint esküdt bíróság, a báró Rudnyánszky Béla kir. Curiai biró elnöklete alatt dr. Issekutz Gyula kir. itélőtáblai biró, dr. Huszár Kálmán kir. törvényszéki biró, valamint dr. Székely Endre kir. törvényszéki aljegyző, mint jegyzőkönyvvezető részvétele mellett a vádtanácsnak 1906 évi 111636 sz. alatt kelt vádhatározatában

Domsa C. Aurél ellen sajtó utján elkövetett izgatás vétsége miatt foglalt vád felett a kir. törvényszéknek 1907 évi 8408 szám alatt kelt végzése folytán dr. Jeney Aladár, mint közvádlónak, vádtottnak, dr. Pordea Gyula, mint védőnek jelenlétében 1907 évi szeptember hó 9-én Kolozsvárt megtartott nyilv. főtárgyalás alapján a vád és védelem meghalgatása után hozta a következő

Itéletet:

Miután az esküdtek a következő I. számu főkérdésre: „Bünös-e Domsa C. Aurél, mint szerkesztő abban, hogy a Balázsfalván megjelenő „Unirea" czimü egyház politikai hetilapnak 1906 évi május hó 19-én megjelent 21 számában „Aniversarea" czimü cziknek a 8628—906 kir. számu vádiratban tüzetesen megjelölt szavaival a román nemzetiséget a magyar nemzetiség ellen gyülöletre izgatta? hétnél több igen-nel; a II. számu főkérdésre „Bünös-e Domsa C. Aurél, mint szerkesztő abban, hogy a Balázsfalván megjelenő „Unirea" czimü egyházpolitikai hetilapnak 1906 évi junius hó 9-én megjelent 24 számában „Din Parlament" czimü cziknek a 8626—1906 kir. sz. vádiratban tüzetesen megjelölt szavaival a román nemzetiséget a magyar nemzetiség ellen gyütöletre izgatta? né nél több igen-nel; a III. számu főkérdésre: „Bünös-e Domsa C. Aurél, mint szerkesztő abban, hogy a Balázfalván megjelenő „Unirea" czimü egyházpolitikai hetilapnak 1906 évi junius hó 16-án megjelent 25 számában „Viena și Magiarii" czimü cziknek a 8627—1906 kir. sz. vádiratban tüzetesen megjelölt szavaival a román nemzetiséget a magyar nemzetiség ellen gyülöletre izgatta? hétnél több igennel válaszoltak, a kolozsvári kir. törvényszék, mint esküdtbiróság Domsa C. Aurél — a ki balázsfalvi születésü és lakós 39 évés, gör.-kath. vallásu, nős, gyermektelen, kevés vagyonnal biró, gör.-kath. lelkész, vádlottat, biróilag is bünösnek mondja a btkv. 172 §. 2. bekezdésében meghatározott három rendbeli sajtó utján elkövetett nemzetiség elleni izgatás vétségében, s ezért a Btkv. 172 §., 1. bekezdése alapján a 91, 96, 97, és 102, §. alkalmazásával összbüntetésül a foganatba vételtől számitandó nyolcz (8) hónapi állam fogház, mint jó, és az 1892 évi XXVII. t. cz. 3 §-ban meghatározott czélokra fordítandó s 15 nap alatt, külömbeni végrehajtás terhe mellett a kolozsvári kir. ügyészséghez fizetendő s behajthatatlanság esetén a Btkv. 53 §-a értelmében további 20+20+20 összesen 60 napi államfogházra átváltoztatandó 400+400+400, összesen 1200 korona pénz, mint mellék büntetésre itéli; kötelezi vádlottat az eddig 29 kor. 50 filben felmerült, valamint a netán még felmerülendő bünügyi költségek hordozására; kötelezi az „Unirea" czimü egyház politikai hetilapot, hogy jelen itéletet jogerőse emelkedése után a legközelebb megjelnnő számában tegye közzé. — Végül jelen itéletet vádlot felettes hatóságával közölni rendeli.

Indokok:

Vádlott bünösségének birói megállapitása az esküdtek határozatán alapszik — A büntetés mértékének megállapitásánál a bíróság enyhitő körülményként figyelembe vette vádlott büntetlen előéletét, a mellyel szemben sulyosijó körülmény fenn nem forogván, a btkv. 91 §. alkalmazandónak találts, s vádlottra a rendelkező részben irt s cselekményeivel arányos büntetést rótta ki.

Vádlottnak a bünügyi költségekben való marasztalása a Bp. 479,480 §-ain; az itélet közzétételének elrendelése pedig az 1848 évi XVIII. t. cz. 35 §-án alapszik.

A kir. törvényszék, mint esküdt bíróságnak,

Kolozsvárt, 1907 évi szeptember hó 9-én tartott üléséből.

(P. H.) **Báró Rudnyánszky Béla s. k.**
elnök.

Kazinczy s. k.
jegyző.

Ezen itélet kiadatik azzal, hogy még nem jogerös.

(P. H.) **Báró Rudnyánszky s. k.**
elnök.

L. Peresy
O. Béren

A Kolozsvári kir. törvényszék mint esküdtbiróságtól.

Szám 1102—1908 bftő.

A kir. Curiának f. e. jánúár hó 7-én kelt $\frac{8155}{B.\ 1907}$ sz. végzése folytán a 9816—1907 bftő számu első birói itélet jogerös és végrehajtható.

Kolozsvárt, 1908 évi jánúár hó 30-án.

(P. H.) **Báró Rudnyánszky s. k.**
elnök.

A másolat hiteléül:

A Kolozsvári kir. ügyészség kiadóhivatala.

Baumann Albert s. k.
kir. ügyészs. kiadó.

Iubileul canonicului Beniamin Densuşian. La sfârşitul anului trecut şi-a serbat în linişte iubileul de 50 ani a preoţiei venerabilul canonic Beniamin Densuşian dela Lugoj. Preasfinţitul Episcop Vasile i-a esprimat şi cu graiul viu felicitările sale şi ale Capitlului, cea mai vrednică şi meritată recunoştinţă i-s'a adus prin adresa, pe care cu multă bucurie o lăsăm să urmeze aci în întregime:

Nr. 2943 –1907.

Reverendissime în Hristos Frate!

In ziua de 22 Decemvrie 1907 se împlinise 50 de ani, decând Reverendissima Frăţia Ta, la 9/21 Decemvrie 1857 ai fost înălţat la treapta preoţiei prin punerea mânilor episcopului de fericită amintire „Alesandru cândva Dobra. Deşi Reverendissima Frăţia Ta ajuns acum la venerabile bătrâneţe mai mult ca ori şi când Te laşi îmbrăcat în haina modestiei, virtute carea pururea Te-a caracterizat, cu toate acestea Noi şi Consistorul Nostru episcopesc, în vederea faptelor frumoase şi a activităţii neobosite şi de roade pline, cari le-ai săvârşit în decurs de un jumătate de secol spre mărirea Numelui Atotputernicului Dumnezeu şi spre înaintarea binelui obştesc al Sfintei Noastre Biserici şi mai vârtos a Diecezei de Dumnezeu păzite a Lugojului, acestea fapte zicem şi credem, că nu ne permit, ca din faustul incident al Iubileului de 50 de ani sacerdotal al Reverendissimei Frăţiei Tale, să nu Ne esprimăm sentimentele de frătască veneraţiune şi recunoştinţă, ce-Ţi păstrăm.

Nu ne ajunge timpul, ca acum să putem înşirà toate datele privitoare la viaţa rodnică a Frăţiei Tale Reverendissime; acest lucru îl lăsăm istoricilor biografi, cari desigur se vor aflà pentru a Te pune la locul cuvenit în Istoria neamului şi Bisericei Noastre.

Noue acum destul Ne este a contemplà în general zelul neîntrecut, ce l-ai avut între împrejurările totdeauna grele şi nefavorabile, atât ca cooperator parochial în Lugoj şi ca preot în Liget, cât şi mai vârtos ca conducător şi protopop al Districtului Bobâlnei şi ca paroh al Săcărâmbului, unde ai pus temelia înfiinţării cassei bisericeşti, carea azi se bucură de o foarte frumoasă avere, pentru bisericile districtului ai mijlocit partea cuvenită greco-catolicilor din împrumutul de stat din anul 1854; iar mai târziu cu ocaziunea regulării dreptului regal de crişmărit ai stăruit de s'a recunoscut acest drept şi pentru 9 parohii din acel district. din care isvor de venit s'a înfiinţat apoi fondul districtual protopopesc al Bobâlnei, ajuns la un capital însemnat. La acest loc cuvine-se Reverendissime în Hristos Frate să constatăm şi interesul mare ce l-ai manifestat pentru consolidarea acelui District protopopesc şi prin scrierea Istoricului acelui District, din care Istorie următorii cunoscând trecutul să poată înţelege prezentul şi indică mijloacele folosinde în viitor pentru susţinerea şi ulterioara progresare a Sfintei Uniri în acele parţi espusă.

După o activitate aşa de intensivă desfăşurată în timp de 15 ani în acest District şi în parohia Săcărâmbului preavrednic ai fost ca să fi promovat de paroh al Haţegului şi Vicar foraneu episcopesc al Districtului de acelaşi nume, unde încă înainte de hirotonire servisă-şi cu onoare 4 ani în calitate de profesor la Preparandia înfiinţată acolo, după-ce în 1849 tot acolo erai să-Ţi pierzi viaţa din cauza, că ai apărat interesele Bisericei şi ale neamului nostru.

După atâtea dovezi de dragoste înflăcărată pentru Biserică şi neam, stârnita-i în demnitatea de Vicar foraneu, şi încă din răsputeri, pentru asigurarea instituţiunilor culturale destinate pentru înaintarea progresului şi culturei fiilor neamului şi ai Bisericei, regulata-i afacerile şcolastice şi luata-i din nou la inventar averile bisericeşti şi şcolastice din Vicariat.

După atâtea merite câştigate pentru Biserică şi neam cu dreptate a fost, ca să fi înălţat la demnitatea de Canonic, în carea deşi înaintat în vârstă cu conştienţiozitate Ţi-ai împlinit în intervalul de 25 de ani obligamentele oficioasă şi înaitând succesive stalurile canonicali cu fericire a'i administrat fundaţiunea „Ioan Iova şi Ecatarina Popovici“ aşa, că ai ajuns a vedeà cu ochii realizată intenţiunea pie a fundatorilor; deschiderea şcoalei de fete şi împărţirea stipendiilor pentru studenţi, deşi aceasta fundaţiune fù espusă multor şi îndelungate pedeci.

Reverendissime în Hristos Frate!

Ne-voind a obosi puterile Reverendissimei Frăţiei Tale, prin cele aduse mai sus, am voit numai a dà mărturie adevărului — şi încă numai în liniamente generali — despre activitatea preoţească a Reverendissimei Frăţiei Tale în decurs de un jumătate de secol deja împlinit.

Sunt Revererdissime domnule şi în Hristos Frate Preaiubite, aceste fapte istorice espuse mai sus, prea destule motive, ca Reverendissima Ta acum la venerabile bătrâneţe cu îndestularea inimei şi cu o conştiinţă liniştită să priveşti preste trecutul plin de onoare, ce l-ai avut cu ajutorul Induratului Dumnezeu, iar pentru noi deasemenea sunt prea de ajuns, ca din incidentul faust al Iubileului sacerdotal de 50 ani al Reverendissimei Frăţiei Tale, mulţumind Preabunului Dumnezeu pentru viaţa Reverendissimei Frăţiei Tale, să-l rugăm umiliţi, cu spre binele Bisericei noastre să Te conserve în pace încă la mulţi ani, iar pe Reverenaisima Ta Te rugăm să binevoieşti

FOIŢĂ.

Idile sfărâmate.

de **Antonio Fogazzaro**. Trad. de Graţian.

(Continuare).

— Bărbatul e un om de nimica — am continuat eu — femeia-i este sclavă de rând. Nu-s fraţi, trăiesc în relaţii păcătoase. Nu-s englazi. Insu-şi numele de Roberts încă-i fals. Bărbatul şi-a băgat în cap să Vă ieà pe Dvoastră.

— Şi de unde o ştii aceasta?

Am văzut, că se îndoieşte de cuvintele mele.

— Ieri am aflat — am răspuns — când i-am dus din Lugano în Castagnola. In continuu au vorbit despre lucrul acesta. Dela ei vă cunosc, numele şi patria Dvoastre. Ştiu, că miss Forest dubitează, să creadă oare unui străin, pe care nu l-a văzut niciodată până în prezent.

Incă tot mă priveà îndoicios, eu abia că n-am căzut ameţit în apă.

— Dar crede-mă — am strigat — te conjur pe cer, crede-mă! Eu nu-s şarlatan! Nu vezi? Nu înţelegi?

— Mai bine Vă las aici, în momentul acesta, fără a te vedeà mai mult, decât să mă ţine-ţi un şarlatan, rămâi cu bine!

Am ieşit la ţerm şi mi-am propus s-o as acolo.

Cu gondola nu mi-am mai bătut capul.

— Rămâi, mă rog — zise miss Forest cu dulceaţă, mai numai şoptind. — Toate Vi-le cred.

Am şezut în partea dinainte a gondolei şi încetinel, abia numai murmurând, am zis:

— Mulţumesc!

In liniştea ce a urmat după aceasta îndată s'au auzit zgomot de paşi, profesorul şi miss Bertha veniau îndărăpt.

— Mulţumită bunului Dumnezeu — zise Harriet — sunt singuri. Aş voi să mai întreb una-alta dela Dvoastre, dar acuma-i prea târziu. Şi de fapt, în minuta aceea, au apărut la ţărm, sir Forest şi fata.

Dar nu erau singuri. La spatele lor venià încet, domnul Roberts îmbrăcat într'un vestmânt elegant de dimineaţa.

— Intr'adevăr regret — zise către miss Harriet, după ce a salutat-o. — Sora mea nu să simţeşte chiar bine de aceea să roagă s'o scuzi.

Roberts fără îndoială erà astăzi frumuseţa şi nobleţa însaşi; s'a pus lângă miss Harriet, dar n'aş fi dorit să fiu în locul lui, fata doar nici n'ar fi putut fi mai rece.

Roberts s'a făcut ca şi cum n'ar fi observat indiferentismul rece al Harriet-ei, pe părinte însă s'a văzut cât de mult îl nelinişteste acest lucru; de aceea s'a străduit cât a putut să-l ţină de vorbă pe Roberts, şi să tracteze cât numai să poate de complezant cu dânsul. Miss Forest s'a uitat acum spre mine; ochii ne-au vorbit. Eram fericit că ceialalţi tot mă mai ţin de gondolier singură Harriet mă cunoaşte, dar tace.

Când am ajuns în faţa unui munte mic pe vârful căruia să află un sat numit Guardia de unde s'a putut vedeà foarte bine ţinutul Valsoldei, Harriet m'a întrebat italieneşte, că satul ce să vede să numeşte Oria. Sir Roberts grăbit răspunse: Osteno. — Oria — am răspuns eu. La ce sir Roberts a reflectat englezeşte: că eu-s măgar şi nu ştiu nimica. Harriet a zimbit, eu însă de mânie am muşcat în buze.

— Frumoasă barcarolă — zise Roberts — după o mică pauză.

— Mi-ar plăceà să fie a mea.

— Cumpără-o adause miss Harriet cu'n zimbet viclean.

— Da. Barca încă o aşi lua-o, dar proprietarul ei nu mi-ar trebui nici de pomană. In adevăr nu-l pot suferi pe acest strengar. Pare a fi tare obraznic. Şi D-Voastre Vă place

Harriet s'a roşit şi s'a temut, că şi eu. Am încunjurat privirile, apoi într'un ton glumeţ i-a răspuns:

— Mă rog să-l stimezi; e gondolierul nostru şi nu a D-Voastre.

— O, da, da! — răspunse zimbind. — Eu îl stimez, îl şi preţuiesc şi numai atâta aş vreà să ştiu, că place-vă şi D-Voastre?

— Eu îl ţin om de omenie, iar stima e aceea ce mai mult preţuesc în om.

a primi urările noastre de bine, şi sincerile noastre felicitări: Să trăieşti la mulţi ani!

Lugoj, Şedinţa consistorială ţinută la 12 Decemvrie 1907 preaadict frate în Hristos: ***Episcop Vasile*** m. p.

Era nouă la Blaj. Vă rog să daţi loc de publicare în prea onorata D-Voastre foaie următoarelor:

In 1 Februarie a. c. ca în toţi anii, am fost şi eu cu familia la Balul Pompierilor din Blaj, unde au decurs toate în ordine, multă veselie, şi voie bună, jocuri frumoase naţionale, hore şi cântece am auzit, iar frumosul nostru port naţional încă l-am văzut reprezentat la câteva coconiţe; peste tot pot zice, că balul din vorbă a succes destul de bine, pentruce în mare parte laudă se cuvine şi meritul este a conducătorului dela pompieri Dr. Daniil Szabó şi Victor Muntean. cari toate au făcut pentru reuşita balului.

Subscrisul pot zice am fost aşa zicând mai mult numai ca privitor, după oarele 12 din noapte am venit acasă, însă petrecerea a ţinut pe cum am auzit până în zorile zilei, aşa dară pe cum se vede toate au fost bune.

Mai mare însă mea fost surprinderea când după balul din vorbă la 14 zile, dela judecătoria din loc primesc un „Idézés bünügyben“ ca pe 17 Februarie să mă prezentez la sus numita judecătorie, căci la din contră voi fi esecortat, — fiind acuzat anume: Că la balul din vorbă în pauza dela miezul nopţii, am comandat muzicanţilor să cânte: *„Deşteaptă-te române,“* mai departe am ridicat o mână sus şi am strigat publicului aflător în sală să se scoale sus cu toţii în cinstea cântecului „Deşteaptă-te române.“

In 17 Febr. a. c. m-am prezentat la judele de cerc din Blaj, unde după luarea naţionalului, mi-s'au pus următoarele întrebări de către judele de instrucţie şi anume:

1. „Fosta-i în 1 Febr. a. c. la balul pompierilor?“

2. „Ai comandat muzicei să cânte Deşteaptă-te Române?“

3. „Ai ridicat o mână sus, când muzica cântă Deşteaptă-române?“

4. „Ai strigat către public să se scoale sus?“

5. „Cunoşti cântecul Deşteaptă-te române?“

6. „Ai mai auzit undeva cântându-se acel cântec şi de când?“

7. Dumuiata şti de rost acel cântec şi de când?“

8. „Şti că cântecul acela este oprit?“

La întrebările de mai sus am răspuns pe scurt următoarele:

Am fost la balul pompierilor din 1 Febr. 1908. Nu eu am comandat muzicanţilor să cânte „Deşteaptă-te române,“ m-am sculat sus ca se plec acasă, am ridicat mâna sus prin ceea ce am făcut semn chelnerului se vină ca să-mi trag socoteala cu ce i sunt dator să plătesc, către public nu am strigat să se scoale sus. Cântecul „Deşteaptă-te române“ îl cunosc, şi l-am auzit cu toate ocaziunile şi la noi la românimu este petrecere unde să nu se cânte „Deşteaptăte române.“ Regimentul de infanterie, ce în vara anului trecut a staţionat mai mult timp în Blaj, şi a manevrat în jurul Blajului, la retrageri în Blaj şi în piaţa Blajului muzica regimentului a cântat foarte adeseori „Deşteaptă-te române.“— Eu cântecul „Deşteaptă-te române îl ştiu decând sunt, nu am ştiut. că este oprit.

Acest răspuns am dat la întrebările puse de jude, — contra mea au fasionat patru martori, dintre cari pe unu aud trei s'au retras, unul susţine acuza, care este dascăl la şcoala ungurească din Blaj. Arătarea contra mea a făcut-o preto ele Lengyel, — mai înainte nu ştiu zeu cum l-a chiemat, — după acestea am fost eliberat. — Afacerea este în mâna procurorului, ce va mai fi voiu vedeà şi la timpul său voi raportà.

Ioan Maior.

CORESPONDINŢE.

Sărbările aniversare a le Sf. Ioan Gură-de-aur în Roma.

Roma la 1 Februarie 1908.

Cine cunoaşte viaţa tragică a acestui sfânt mare, cine i-a înţeles sufletul candid şi luminat, inima lui generoasă şi nevinovată, încălzită de cea mai curată dragoste faţă de cei săraci şi asupriţi, cine îi şti preţui vârtuţile neîntrecute, tăria neînvinsă, acela nu poate să nu fie convins, că cea mai nobilă faptă, cel mai sublim cuget demn de mintea şi inima omului creştin, e recunoştinţa şi veneraţiunea faţă de un asemenea erou, şi exemplu strălucit al virtuţilor creştineşti. De aceea eu nici nu mă minunez, când văd cu câtă dragoste, cu câtă bucurie salută sf. biserică solemnităţile a acestor călăuzi luminaţi ai săi, cu câtă pompă celebrează aniversările lor, în mod deosebit însă şi mai solemn în acest an aniversarea de 1500 de ani a Sf. Ioan Gură-de-aur.

Spre a înţelege mai bine cursul acestor serbări iată două vorbe spre orientare. Solemnitatea despre care scriu acum e cea din 27 şi 28 Ianuarie dar nu e aceasta unica, nici cea mai solemnă, deoarece cea generală. cea rituală ori oficială, cum i-aş zice, e amânată de pe 27 Ianuarie pe 12 Febr. pe când să aşteaptă în Roma sosirea Patriarhului Melhit: capul catolicilor din orient.

Apoi s'a uitat spre mine cu ochii cei frumoşi azurii, ca si când ar fi voit să întrebe:

Pofteşti mai mult? Nu eşti îndestulit cu mine? Într'adevăr nici n-am putut să aştept mai mult dela dânsa; am fost îndestulit cu ea. Numai acum încep a admirà fata aceasta inteligentă, credincioasă, înţeleaptă şi sinceră. Poate fi mândru de ea, acel fericit bărbat, care-o poate să şi-o numească soţie.

Răceala Harriet-ei nu l-a făcut pe dnul Roberts să-şi piardă voia. In continuu a vorbit multe de toate cu tată-so, cu dânsa şi cu miss Bertha, mai mult însă despre sine, despre laturea sa bună sau rea. După dânsul, cel mai mare cusur al lui e, că are o inimă prea bună şi milostivă. Asta l-a făcut, de nu s-a putut înavuţi. Nu, n'a fost bogat! Dar îi serveşte spre ruşine, că n-a putut fi? După dânsul: nici decât. Dar nici nu să poate numi cineva avut, dacă n'are un venit anual cel puţin de patru mii fonţi şterlingi. Dânsul n'are atâta. Intratele lui anuale nu-s cu mult inferioare acestei sume, dar chiar atâta tot nu fac. Chiar de aceea voieşte să mai lucre, să mai câştige. Intenţionează să mai meargă încă un an în Orient. Apoi, dacă va veni timpul şi ocaziunea, când va puteà oferi toate plăcerile fiinţei lui, unei femei iubite, atunci să'ntoarce în Apus. Insă dacă aleasa inimii lui, sau de fel, ori doară nu aşa va reagà dragostea lui, cum dânsul aşteaptă, atunci va zice adio lumii şi în singurătate, pe ţermul lacului Lugano îşi consacră întreagă viaţa lui Apollo, căci şi aşa simte mare chemare pentru poezie.

Până când Roberts vorbia, Harriet şi eu adeseori ne uitàm unul la altul, şi de multe ori când privirile ni-se întâlneau, am văzut cum i-se deschid buzele spre zimbet.

Când am făcut calea jumătate, între Gaudria şi Oria, miss Bertha a început a-mi examinà mâna stângă, cu siguranţă i-am cetit surprinderea din ochi. S'a înclinat apoi spre urechia soru-sa şi i-a şoptit ceva, la ce o roşaţă palidă s'a lăsat pe faţa Harriet-ei. Harriet. probabil va fi făcut-o atentă să tacă, căci deşi miss Bertha şi după aceea mai de multe ori mi-a privit inelul şi pe mine, dar a rămas în linişte.

In Oria, domnul Forest a făcut propunerea. să se deà jos şi să continue drumul pe picioare până la S-Mamette. Cerul erà închis şi timpul foarte potrivit pentru plimbare. Harriet a aflat de bună propunerea, şi Roberts împreună cu profesorul şi cu miss Bertha s'au grăbit a ieşi din barcă. Harriet însă nu s'a clătit din loc, a zis, că-i face bucurie. dacă tată-so merge pe jos, ei însă îi place mult mai bine să continue în gondolă, până în S. Mamett. Sir Roberts momentan a voit să sară în gondolă, dar miss Bertha l-a tot rugat până atuncia, ca să meargă cu tatăl şi cu dânsa, până ce în urmă a abstat dela plan.

Mi-a crescut inima de bucurie şi chiar mă pregăteam să mulţumesc miss Harriet-ei dar m-a prevenit şi a zis, că i-ar plăceà să mai afle ceva dela mine. Mai mult n-a zis dar eu şi din aceasta am priceput-o. După, cât ştiu eu — am răspuns — ocupaţiunea lui sir Roberts ar fi să seducă o anumită persoană, şi ştiu şi aceea, că n'o face din bun îndemn.

Cu astfel de vorbe am ajuns sub vila mea. Cameriera şi bucătăreasa m-au salutat zimbind din fereastră. Servitorul de casă pitulat în iarba din grădină, mă privea uimit.

Sora, mă ochià din altă fereastră. In dată am găcit că sora abia cred că să va puteà abţineà, să nu înceapă a flecări cu servitorimea. Am auzit chiar limpede pe bucătăreasă, când să mirà, că eu sunt singur cu o domnişoară.

— E vila D-Voastre aceasta? — întreabă miss Forest. E un loc admirabil de frumos!

I-am zis, că m-ar face fericit, dacă numai pe un moment a-şi puteà-o numi oaspele meu; cât m-aş bucurà, dacă i-aş puteà arătà florile. cărţile mele; dacă i-aş puteà povesti iluziile mele, pe cari le-am ţăsut colo sus, la fereastră, într'aceea ochii mi-i plimbam pe munţii din apropiere şi pe lac.

(Va urmà).

La aceea solemnitate va luă parte apoi şi Sf. Sa Papa cu cardinalii şi cu episcopii dimpreună, — despre aceasta însă mai târziu; acuma despre cea din 27 Ian. celebrată de E. Card. Rampolla — ce o putem numi: *Comună,* şi despre cea din 28 Ian. celebrată de Il. Sa dl episcop Vasile Hossu, carea fu *privată* toată românească şi familiară. S-ar fi mai celebrat şi alte liturgii în onoarea sfântului, aşa: de patriarhul sirian, de arhiepiscopi armeni, de greci; deoare ce însă nu le-am văzut nici vorbă nu fac despre ele.

Inainte însă de ce a-şi trece la obiect, nu pot să trec cu vederea nici frumoasa liturgie comemorativă, ce Il. Sa dl episcop Vasile Hossu celebră în colegiul rutean de aicea într-u amintirea fericitului în Domnul, marele bărbat al nostru episcop Inocenţiu Clein, ale cărui osăminte zac în acest colegiu. La carea solemnitate au luat parte toţi superiorii colegiului dimpreună cu bineinstruitul cor al studenţilor lor. Nu pot, zic, să las fără nici o vorbă de laudă şi recunoştinţă primirea aceasta atât de caldă şi de binevoitoare a acestor basiliani atât de simplii şi de deschişi la inimă. Acum vom dà o privire fugitivă la cele ce s'au săvârşit în biserica Sf. Petru în ziua de 27 Ianuarie n.

27 Ianuarie la oarele 10: Cine a mai văzut asemenea solemnităţi în biserica Sf. Petru mă va înţălege pe deplin. Altmitrelea sărbări ca aceasta să gustă numai cu sufletul să simţească cu inima, dar numai palid şi de tot imperfect să exprim cu vorba. Cine cunoaşte aceea basilică colosală unică în lume în felul ei, cine a văzut dimensiunile ei grandioase, priveliştea aceea feerică, înălţătoare, cerească, cine a respirat atmosfera aceea mereu tămâiată, în carea parcă pluteşte ceva divin de misterios, parcă rătăcesc oftari şi rugăciuni înjumătăţite şi melodii rupte şi încâlcite;

Cine a auzit voace puternică a organelor — ce plâng şi râd să tângue şi să roagă în toate graiurile naturei — cine a mai văzut figurile dignitoase a cardinalilor modeluri perfecte de ştiinţă şi evlavie, îmbrăcaţi în portul lor tradiţional de purpură scumpă —, ceremoniile singulare, ce însoţesc toate mişcările, apoi portul curios, dar istoric, ce-ţi rechiamă în minte alte timpuri — al canonicilor — acela îşi poate formà ceva ideie despre grandiositatea şi raritatea acestei sărbători. Zic ceva idee, căci nu-i asta tot. A-să opri la suprafaţă numai, a să lăsà a fi impresionat numai de aparinţa faptului încă nu însamnă a şti totul. Noi am văzut ceva mai mult, mai frumos şi mai mişcător: am văzut adunaţi, în acelaş loc, demnităţi venerabilie, păstori încărunţiţi în fate bune şi oţeliţi în virtuţi, păstori ce-şi au turmele despărţite de mări şi ţări; i-am văzut condu-şi de acelaş gând, animaţi de acelaş dor, iluminaţi şi încălziţi de aceeaş credinţă; i-am văzut adunaţi împrejurul „pietrii angulare" a bisericei lui Hristos, şi ne-am convins că aceasta biserică e *una,* e *universală* e *adevărată* şi glorioasă.

Cam la 10 oare iată într E. Card Rampollo în „caplue del Coro" sub al cărei altar zac moaştele Sf Ioan Gură-de-aur — urmat de asistenţii săi şi de 7 episcopi de riturile răsăritene, unde îl aşteptau deja canonicii la locurile lor obicinuite, aşezate jur împrejur în capelă; mijlocul îl ocupă studenţii de riturile orientale — cari resintau colegiile lor, partea dreaptă o aveà colegiul grec, cea stângă o ocupam noi Românii din Propagandă, Rutenii, Armenii şi Maroniţii, celalalt loc gol îl umpleà o mulţimea de preoţi, călugări, călugări e şi de curioşi de tot soiul şi neamul, ce să îmbulziau la poarta capelei, în carea neputând intrà să strângau într-o columnă groasă ce să întindeà departe în naia bisericii. Erau acolo de faţă englezi americani, nemţi, francezi amestecaţi cu italieni, şi ceice au venit să petreacă iarna în clima mai moale a Romei.

In fruntea canonicilor de una şi de alta parte să aşezară episcopi, atât de ritul latin cât şi oriental, ordinându-să după dignitate şi etate.

Erau 5 episcopi latini. 7 orientali; între aceştia: Patriarhul sirian din Antiohia, episcopul Sir din Palmira, 2 episcopi Armeni, Il. Sa episcopul Lugojului apoi Abatele de Grottaferrata, episcopul grec din Roma, pe cei latini nu-i cunosc. Toţi erau împodobiţi cu distinctivele dignităţii lor înalte. In mijloc cam la dreapta pe treptele altarului erà tronul aurit al cordinâlului Rampolla, carele aveà să celebreze. Figura dânsului înaltă şi proporţionată erà atât de dignitoasă şi impunătoare. Insă de pe faţa-i simpatică şi puţin melancolică să reoglindă o bunătate şi o blândeţă, ce te atrăgeà. Purtà haina-i cardinalitiă tradiţională de fină purpură şi vestmintele-i sacre ţăsute în mătasă şi bătute cu fir de argint şi brodate cu aur în modul cel mai gingaş, şi de cel mai fin gust; tot astfei de vestminte sacre aveau şi cei patru preoţi asistenţi ai lui. Inprejurul tronului stăteau mai mulţi preoţi în stihării la stânga altarului un subdiacon şi un diacon îmbrăcaţi după ritul grec aşteptau momentul când să cetească apostolul şi evagelia în limba grecească.

Ar trebui să fi pătruns însă de un spirit evlavios, ca să poţi cuprinde toată sublimitatea şi tot farmecul ceremoniilor cu cari să săvârşi în aceasta zi sfânta jertfă. Când începură a preamări pe Dl două coruri ajutate de 2 organe, ale căror voci profunde şi grave vuiau furtunos ca un uragan înecat în o vale adâncă şi din vreme în vreme erau străbătute, de glasuri dulci şi atât de cereşti de-ţi păreau graiuri de îngeri perduţi pe sub bolţile bisericii. Când în aceasta atmosferă plină de cântece, de fum, de tămâie, de şoapte de rugăciuni, de licăriri de lumii nări, de sclipirea misterioasă a obiectelor poleite de marmură şi de bronz aurit, de figurile aceste parcă venite din alte lumi ce să mişca atât de tainic împrejurul altârului, ce-şi întindea braţele rugător în sus, şi privesc cu ochi miloşi către cer, ce-şi pleacă umilit genunchii şi să închină profund adorând o putere nevăzută, zic, când să săvârşiau toate acestea, eu trăiam momentele cele mai dulci, cele mai răpitoare; patria aceea fericită a sfinţlor şi a îngerilor credeam, că s'a scoborât pe pământ. Minunate şi înălţătoare momente ale căror impresiuni timpul nu le va puteà şterge! După funcţiunea asta sacră Il. Sa dl episcop Vasile Hossu ne învită pe mânezi la o altă sărbare, mai puţin splendidă, dar mai dulce, mai intimă, mai familiară a unui bun părinte cu fii săi.

28 Ianuarie. *Sărbarea românească.* Noi Românii suntem în Roma ca acasă: deschise uşile la toate dignităţile; în tot timpul şi în tot năcazul putem aveà parte de bunăvoinţa şi favorurile prelaţilor.

O zic asta, nu din laudă deşartă cântată numai pe sama noastră, cari suntem de preziute în Roma, ci o admoniere şi încurăjare generaţiunilor ce ne vor urmà; din recunoştinţă din partea noastră a cărei ecou a-şi dori, ca să răsune peste întreaga naţiune, în numele căreia; o zic mai încolo, nu din râvna interesată şi de vederi înguste, nu din un sâmţământ fătărit şi şterp, ci din o dorinţă sinceră şi de cea mai curată intenţiune o zic ca să fie tuturor Românilor spre orientare, că în năcazurile noastre noi *aicea* găsim mai iute sfat şi ajutor, aicea suntem numai bineinţăleşi şi compătimiţi, aicea deci să ne îndreptăm pasul. Fie şi sărbătoarea aceastà curat românească, ce mica noastră *republică română* din Propaganda o celebrà în ziua 28 Ianuarie, o dovadă palpabilă despre adevărul vorbelor mele.

In 28 deci de cu bună dimineaţă se mişcă mica noastră coloniă din Propaganda către Vatican. Oraşul încă durmia, uliţile erau deşerte, lampe de gaz răspândeau o lumină palidă, ce da caselor şi obiectelor de prin prejur forme fantastice, Tibrul curgea somnoros şi tăcut, vetre de lumină îi luminau ici colo suprafaţa ce la reflctarea zării părea o pânză plutitoare acoperită de solzi de argint.

In treacătul nostru lăsăm la dreapta şi la stânga bătrânele monumente, ce-şi durmeau somnul secular. Ajunşi în Vaticau, după puţin soseşte şi Ilustratea Sa dl episcop, şi începe sf. liturgie. Eram în aceeaş capella del coro, — mirosul tămăierilor de ieri încă tot mai pluteà prin aer, — dar melodiile ce umpleau ieri biserica au muţit azi; totul erà cufundat în o pace şi o tăcere profundă, întreruptă numai de ecoul trăgănat al cântărilor noastre.

Stând în naia largă a bisericii să zăreşte un şir de candele aprinse împrejurul mormântului Sf. Petru ce cu lumina lor licarindă îţi par nişte suflete peregrine oprite aci în calea lor să se roage de asupra moaştelor sfinte. In clar obscurul acela al dimineţii, figurile sfinţilor şi ale îngerilor cu semnele vieţii pe ele, dar nemişcate şi eternizate în statue de marmură, par'că stau să se desprindă dela locurile lor, să se apropie de noi şi să ne întrebe despre aceasta vizită din faptul dimineţii, despre acele cântece ce răsună atât de străin, dar totuşi atât de evlavios, de pătrunzător şi mişcător acolo, sub acele bolte, sub cari răsună mereu alte melodii de alt accent şi de alt graiu.

Un fior de frică sfântă de evlavie şi veneraţiune, te cuprindea în acele momente; te simţiai într'adevăr în casa lui Dumnezeu sfântul, şi te umpleai de fală şi bucurie sfântă când vedeai, cât li-se şedeà de bine cântărilor noastre *in ea* şi cum înalţa majestatea şi splendoarea ei majestatea, şifrumseţa ceremoniilor noastre. E mândru ritul nostru, cântările noastre dar doară numai într'un loc ca acesta pot ele să-şi desvolteze toată frumseţa lor ascunsă. Aceasta a fost doară prima liturgie românească celebrate în Sf. Petru, în mod aşa de solemn; despre ea a auzit şi Sfinţia Sa Papa. Venerabilul bătrân tot bunătate la cuvintele Ilustriteţii Sale, că noi în faptul dimineţii am ocupat biserica Sf. Petru răspunse surizând: „Dară bine a-ţi făcut, căci doară e şi a voastră."

Aşa se săvârşi serbarea iubilară a Sf. Ioan Gură-de-aur în Roma în zilele de 27 28 Ianuarie. Acuma în fine „Republica noastră

românească“ din Propaganda, mândră și bucuroasă de cele petrecute, plină de cele mai calde simțeminte de mulțumită și gratitudine. trimite dela toți 7 membrii ai săi — cei 7 frați Macavei — omagiile sale fiești II. Sale Dl. episcop Vasile Hossu pentru părintasca-i ocrotire și grija, ce a purtat față de noi, făcându-ne părtași la o așa de distinsă onoare și la o atât de rară bucurie, și salută cu drag întreaga națiie.

Victor.

Patriarhul Alexandriei *Chiril VII* a sosit în Roma mai târziu decum se proiectase, și cu el metropoliți, episcopi, arhimandriți ai bisericii orientale. In 8 Februarie a fost o ședință festivă în colegiul grec din Via Babuino. Rectorul colegiului, părintele benedictin *Hugo Atanaziu Gaisser* a vorbit franțuzește și italienește despre Sf. Ioan Gură-de-aur, despre oratoria lui, învățătura lui morală, carea e o învingere strălucită asupra moralei păgâne.

După el a cetit franțuzește *Ilie Batareikh,* secretarul patriarhului Chiril VIII disertația compusă de patriarh despre Sf. Ioan Gură-de-aur ca fiu ascultător al bisericii Romane, despre unirea bisericii schismatice cu cea Romană. Vorbi apoi episcopul Neocezarei *Schiros*, arhimandritul rusesc *Sergiu Werignine,* care a zis că singura mântuire a mult cercatei Rusii e unirea cu biserica Romei

In 12 Februarie n. pomenirea celor trei sfinți Vasile, Grigoriu și Ioan, a fost în Vatican o liturgie solemnă celebrată de patriarhul Chiril, concelebrând mai mulți metropoliți, episcopi și arhimandriți. A fost de față Sfinția Sa Papa Piu X, la 30 de cardinali, corpul diplomatic, mulți preoți și seminariști din Roma, membrii distinși ai aristocrației Romane.

In 13 Februarie a primit în audiență Sfinția Sa Papa Piu X comitetul iubileului de 1500 de ani dela moartea Sf Ioan Gură-de-aur. In vorbirea frumoasă cu care i-a agrăit, a înșirat fericitul Părinte toate nizuințele înaintașilor săi pentru unirea Orientului cu Roma. El încă se ,silește din toate puterile să delăture prejudițiile, ce susțin schisma. In Roma ritul grec se bucură de o mare cinste. Rugând pe Dumnezeu să lumineze mințile oamenilor, ca să se întoarcă la singurul cap suprem al bisericii întregi, Sfinția Sa împărți binecuvântare tuturor creștinilor orientali.

In 13 Februarie d. a. se ținù o academie în Vatican la care au fost de față patriarhul Chiril mai mulți cardinali, și alte notabilități. S-au ținut vorbiri și s-a declamat în mai multe limbi. La sfârșit a vorbit patriarhul Chiril franțuzește, și așa s-a încheiat iubileul în Roma, după prăznuiri de șasă zile.

Noutăți.

Din Arhidieceză. *Iosif Bogdan,* administratorul Suceagului și al Baciului a fost pus în disponibilitate, cooperatorul parohial din Gilău *Beniamin Rusu,* a fost denumit de administuator parohial la Suceag și Băciu.

Hymen. *Emil Bitea* și *Laura Albon* fidanțați.

Știri personale. Foaia oficiosă aduce îmbucurătoarea știre, că dl profesor *Dr. Iosif Siegescu,* profesor gimnazial în Budapesta, a fost numit membru în comisiunea examinătoare a candidaților de profesori la școalele medii pentru limba română. Dl Siegescu este un fiu al bisericei noastre, din dieceza Lugojului, e preotul românilor gr.-cat. din Budapesta, și e doctor în teologie, filozofie și dreptul canonic. Este cunoscut și publicului nostru din Blaj, decând a fost comisar la examenul de cvalificație al preparanzilor. Ii trimitem sincerile noastre felicitări.

„Patria,“ institut de credit în Blaj și-a ținut în 15 crt adunarea generală a XXII. au fost prezenți 32 acționari, cari reprezintau 498 voturi. Bilanțul prezintat de direcțiune era cât se poate de favorabil. Depunerile au crescut aproape cu o sută mii cor. ajungând la cifra de peste 2 milioane 7 sute mii cor. escomptul a crescut cu peste 113 mii cor. iar reescomptul a scăzut cu toate acestea cu aproape 41 mii cor. Insămnăm cu satisfacție că rezerva a fost de 234 mii cor. la care adause 28 mii cor. votați de adunarea de acum. plus fondul special de 21 mii cor. avem un fond de rezervă de 483 mii cor. cu mult peste dupl I capitalului social. Pentru scopuri de binefacere s'au votat 3334·22 cor. anumit: fondului pentru spitalul studenților cor. 1500, casinei 400 cor. bisericilor din Ilucerde și Orăștie câte 100 cor. Mosei studenților din Blaj 200, din Cluj 100 cor. școalei de fetițe din Blaj 150 cor. Internatului preparandial și școlarilor săraci câte 100 cor. școalei de meserii, reuniunei pompierilor și meseriașilor câte 50 cor. la dispoziția direcțiunii 434·22 cor. Profitul anului a fost de 77684·40 cor. Cuponul se plătește cu 30 cor. In direcțiune au fost realeși: Ioan F. Negruț, Ioan M. Moldovan și Ștefan Pop, iar în comitetul de supraveghiare: Dr. Ambrosiu Chețian, Ioan Fodor, Gavril Precup, Aurel C. Domșa și ales Nic. Pop. Chipul cum e condus acest institut, unul dintre cele mai mari și mai solide institute românești, ne dă cea mai bună garanție pentru viitor.

„Luceafărul“ pag 82 impută „Unirei,“ că i-ar fi împărțit epitete de *prost* și îngâmfat, cari de loc nu i-s'au atribuit în „Unirea.“ Cu toate acestea „Luceafărul“ le coasă în gulerul ei, — pentru-ca se poată dà mai îndesat nu în „Unirea“: ci în *„bărbații îmbătrâniți în obiceiuri rele din mica Romă.“* Vezi, vezi, unde dai și unde crepă!

Acestea le relevăm, ca să fie de învățătură altora: că altmintre se vor trezi văzându-și *„obiceiurile rele“* ilustrate de „Luceafărul.“

Când a grăit „Luceafărul“: *„înțelegeți neamuri și vă plecați.“*

Petreceri. Tinerii meseriași din Blaj învită la petrecerea, ce o vor aranja Sâmbătă la 29 Februarie n. în sala hotelului „Univers“. Venitul curat este destinat Societății meseriașilor române din loc.

Despărțământul Blaj al Asociațiunii a început prelegerile pe sate. Sâmbătă în Februarie a mers la *Spini* secretarul despărțământului *Dr. Ioan Bălan.* Prelegerile s-au ținut în școală, carea erà îndesuită de bărbați și ficiori junișani. A vorbit *Dr Ioan Bălan* despre folosul cetitului și a scrisului și despre lucrarea culturală a Asociațiunii. Invățătorul *Ioan Ignat* a vorbit despre familie, școală și biserică, cari toate lucră la olaltă pentru înaintarea poporului. Parohul *Alimpiu Costea* a vorbit despre școală de repetiție, dând poporului povețe frumoase.

In Spini are Asociațiunea o agentură. Pentru sporirea bibliotecii, oamenii au dăruit cu acest prilej 10 coroane. Așa se pot face mai ușor bibliotecile pe sate, căci dela Asociațiune se capătă puține cărți. In Blaj totdeauna se adună cărți dela inteligenți pentru comunele, unde se țin prelegerile poporale. Acestea nu se împart oamenilor, ci se dau bibliotecilor agenturilor.

Dela societatea meseriașilor din Blaj. Duminecă în 16 Februar la oarele 3 d. a. și-a ținut Societatea meseriașilor din Blaj a *V-a adunare generală.* In sala casinei române erau adunați peste 50 meseriași și sodali. Dintre inteligenți au asistat dnul deputat dietal Dr. Iuliu Maniu, profesorul Dr. A. Chețian, subjudele I. Maior, comptabilii Victor Muntean și Iuliu Pop. Prezidentul Societății prof. *Gavril Precup* deschide adunarea cu un potrivit discurs, după care secretarul *Augustin Gruția* a dat cetire raportului general. — Din raportul general compus cu grije și pe larg să constată, că societatea an de an face progrese. Numărul membrilor este: 10 fundatori, 11 pe viață, 15 ajutători și 78 ordinari. Societatea ca să întărească legătura vieții sociali a membrilor, a aranjat 1 producție teatrală, 1 serată festivă o petrecere de vară și o convenire. S'au ținut 5 conferințe împreunate cu proiecțiuni de Skiopticon. Societatea ține un local cu sală de lectură și sală de biliard. Biblioteca Societății numără 236 volume; în sala de lectură s'au abonat 7 jurnale. — Averea Societății cu mobiliar cu tot face: 3133·91 cor. — S'au dat ajutoare ucenicilor de meserii în suma de 400 coroane. Adunarea generală a V-a a fost una din cele mai frumoase; Dnul deputat Dr. Iuliu Maniu fiind raportor al comisiunii pentru cenzurarea raportului general printr'un călduros discurs a îndemnat pe membrii să țină la societate să se grupeze cu toții în jurul ei, ca toți împreună să lucre la întărirea și consolidarea clasei noastre de mijloc. — La inimă li-a vorbit și prof. Dr. Chețian. Tot din raportul general am remarcat hotărârea comitetului de a aranjà cu ocazia sf. Sărbători a Rusalelor o espoziție locală cu lucrări de ale membrilor. Pe cât am înțeles în scopul acesta s'a ales un comitet executiv, care s'a pus pe lucru. Hotărârea aceasta a comitetului e de lăudat și ne place a crede, că publicul din Blaj și jur va răspunde cu bunăvoință și cu atențiunea cuvenită nizuințelor Societății meseriașilor nostri.

Posta Administrațiunei.

Am primit și cuităm abonamentul dela:

Băla pe 1900. *Ciora* (tr. Notig) pe lunile Maiu—Octomvrie 1907. *Șoimuș* (p. N. Sajó) pe 1907 sem. 2. *V.-M.-Gherla* pe 1908 pătrarul prim. *Ilustr. Sa Epp. Lugojului* pe 1908. *Doștat* pe 1907. *Ormenișul de Campiă* pe 1908. *Lupeni* pe 1908. *Hațeg* pe 1908. *Reghin* pe 1908. *Lechincioara* pe 1907, *Rév* (Bihor) pe 1907 sem. 2. *Csanálos* pe 1907 pătrariul ultim. *Silha* pe 1908 sem. 1. *Sályi* (p. Less . pe 1908 pătrariul prim. *Bogșa germană* pe 1907. *Gyulicza* pe 1907 sem. 1. *Berivoiul mare* pe 1907. *Satul nou de jos* pe 1908 *P. P. Lugoj* pe 1908 sem. 1. *Csukics* pe 1907. *Capnicbaia* pe 1908 sem. 1. *Abrud* pe 1907. *Siciu* pe 1908. *Ghimeș-făget* pe 1908. *Oarța de jos* pe 1908. *G. V. Eger* pe pătrariul prim din an. 1908. *Csékhelek* pe 1907 pătrarul al doilea și al treilea. *Copăcel* pe 1907. *Cerghizel* pe 1907. *Bogata rom.* (p. Decș) pe 1908 pătrariul prim. *Mihalț* pe 1908.

A V I Z!

Să află de vânzare lemne de fag pentru foc 110 stânjini. A se adresa la IOAN HOTEA în Mediaș (Medgyes).

(8) 1—1

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman
din timpul împăratului Nero
de
Felix Nabor.

(Continuare) 6

Imbrăcată în haină lungă, albă mamă-sa îngenunchiă, cu braţele întinse, înaintea unei mese de ciprus; pe aceasta să află o ceaşcă de aur, în carea erà frântură de pâne. Ochii Pompeniei erau aţintiţi, ca în estas, spre ceaşcă.

De asupra mesei Plautus văzú, întărit pe părete, un scrin cu uşiţe; aceste uşiţe erau deschise şi interiorul scrinului erà luminat prin două candelabre de bronz, cari erau aşezate pe masă.

Păretele din fund al scrinului erà decorat cu mai multe chipuri frumoase ca-şi cari el numai în Atena a văzut.

Chipul din mijloc prezentà pe un păstor cu faţa şi privirea unui Dumnezeu; pe umăr purtà un miel alb ca neaua, iar la picioarele sale păşteau mai mulţ miei.

Dedesubt, în colţul drept al scrinului erà pictat un peşte, iar în cel stâng o pâne mare, rotundă.

Deasupra chipului principal să legăna un porumb alb ca zăpada, carele aveà în plisc o ramură verde.

Plautus nu înţelegea, ce însemnătate puteau să aibă toate acestea. Ori doară acest păstor erà să fie Dumnezeu, la care să rugà mamă-sa?

El erà să erumpă în râs, dar la vederea mamei sale, să reţinù.

Faţa ei erà întoarsă pe jumătate către el; pe această faţă să vedeà o aşa lucire supranaturală, încât ramase mut. Involuntar îşi reţinù respirarea.

Pomponia Grăcina să ridică, şi desfăcându-şi braţele merse spre masă; să aplecă deasupra ei, prinse o batistă de in şi cu aceasta duse pânea la gură.

Ce lucru sublim, supranatural trebuia să fie acesta, încât ea nu cuteză să-l atingă cu degetele goale!

După aceea ea întonă o cântare lină, melancolică, cum Plautus n'a mai auzit niciodată; el nu înţelegea cuvintele, dar totuşi se cutremură. O văpaie fierbinte păreà a-se revărsà din inima ei şi dădeà acestei cântări o putere miraculoasă.

În sfârşit ea aşează ceaşca în scrin, închise uşiţele şi stinse lampa.

Plautus stete împietrit şi se ţinù de părete, ca să nu cadă. Ce mister puteà să fie acì!

Clătinându-se, ca ameţit, ajunse în odaia sa de dormit, turmentat de gândiri grele.

Ce însemnau toate acestea? Erà un vis, care-l amăjià? Erau demoni întunecaţi, cari îl chinuiau? El nu găsià odihnă, nici somn! Nu ştià ce să mai creadă despre mamă-sa. Îi venià să se îndoiască despre ea, dar la moment respingeà dela sine acest gând.

„Nu", strigă el, „ea e nobilă, bună; e curată ca lumina soarelui!"

„Dar ce este aceea, ce-ţi ascunde?" întrebă în dânsul o voace fioroasă.

Deodată sări în sus: un cuget înfricoşat îl năpădi, un cuget care-l făcù să i-să scoale părul în cap, şi să-l treacă sudori răci.

El auzise despre o sectă nouă, carea comitea, în secret, fapte ruşinoase. Erau persoane eschisă din societatea omenească! I-s-a spus că ei tăiau un prunc nou-născut, îi beau sângele şi îi mâncau carnea. Oare pânea ce a consumat-o mamă-sa să fi conţinut astfel de carne de om?....

El scoase un strigăt înfricoşat şi să izbi cu capul de părete, pentru a să scăpa de acest gând înfiorător.

Dar indeşert! Ca un şerpe să înculbă el în creerii săi, stăpânindu-i toate celelalte gândări.

Scăldat în sudori, să svârcoli încoace şi încolo în aşternutul său, până când în sfârşit adormi, chinuit de visuri înspăimântătoare.

Capitlul V.

In Palatium.

Soarele erà răsărit deja de mult; când se trezi Nero. Cu dânsul se deşteptă şi palatul întreg, carele în timpul somnului său a zăcut în linişte completă.

In odaia sa de dormit, carea erà răcorită plăcut printr'o fântână săritoare, Nero se întinse somnoros pe pernele patului său cu picioare de leu.

Erà tare scârnav, Cezarul: faţa sa erà plumburie, iar ochii săi aveau privirea sticloasă, ca la un mort. Părul îi atârnà în plete unsuroase în jurul capului; trăsurile feţei sale dovedeau un caracter cinic, crud.

Pe pielea cea moale de panteră, întinsă pe padimentul cel de marmoră, stetea pitulat un pitic scârnav şi privea cu atenţiune la leul ce se trezia.

„O zi blăstămată," murmură împăratul, când dete cu ochii de ghebos, „lucrul cel dintâi ce l-am văzut când m-am trezit, este o broască urâtă. Ce vreai, fiu spurcat al pigmeilor?"

„Ave Caesar!" strigă piticul cu voce răguşită, şi se aruncà la pământ, atingându-l cu capul său lânos. „Eros se binecuvinte deşteptarea ta, divule Cezar!"

Impăratul să ridică cu greutate şi îşi aşesă picioarele pe gâtul piticului. „In butul feţei tale celei scârnave vreau azi se întorc soartea şi se fac ca lumea să se cutremure în ţâţânele sale." El îşi întinse braţele şi vorbi: „In ceafa mea simţesc puterea unui taur; lumea întreagă aşi zdrobi-o, aşi sugruma-o. Ce te sgâieşti la mine, pitic spurcat?"

„Te admir, divule! Faţa ta luminează ca soarele, iar pielea îţi este ca trandafirul."

„Ei, asta mi-ai mai spus-o de o sută de ori. Dar ascultă, nu mă atinge; eu cred, că degetele tale sunt încă şi acum pline cu smoală [1])."

„N'avea nici o grije, sublime; m-am spălat, când m-ai chemat la tine."

„Da, cu aurul meu. Dar acum chiam să-mi vie sclavii."

O ceată întreagă de sclavi apăru, pentru a-l scaldà, a-l unge, a-l pieptănà şi a-i arde părul, a-i pune sandalele în picioare, a-i aşezà braţarele de aur şi a-l împodobi, ca pe o femeie.

In acel timp el se purtà ca un câne rău, carele este încunjurat de o mulţime de câţăi hămăitori, şi loveşte şi muşcă în toate părţile. Beţigaşul de aur din mâna sa nu odihnea de loc şi pricinui multe răni şi urechi găurite.

Sclavii tremurau, şi se simţiră fericiţi când, cu o lovitură de picior, fură alungaţi afară.

„Unde-i Tigellinus?" întrebă împăratul.

„Işi unge părul."

„Şi Otho?"

„Are friguri."

„Friguri de dragoste! Dă-le pace! Aşa dar pentru acum îmi rămâni numai tu singur. Asta-i o nefericire! Dar, nu face nimic! Romanul supoartă cu tărie şi o nefericire neaşteptată!"

„Stăpâne, doreşti ca să-ţi aduc la cunoştinţă noutăţile zilei?"

„Astăzi nu-s curios. Şase fidanţări, zece cazuri de moarte şi o sută de naşteri! Ăsta-i cursul fiecărei zile! Prostie! Nu eşti de nici un folos: un măgar la iesle de aur."

„Imi faci nedreptate, puternice," cărăi piticul. „Iţi aduc o veste importantă. Poporul Quiriţilor murmură."

„Pentruce murmură? E flămând?"

„Da, are lipsă de un Cezar!"

„Doar are unul, dobitocule!"

Piticul îşi scutură capul cel lânos. „Cezarul, e drept, poartă haina cea de porfiră, însă imperator este — Agrippina! Pentru aceea murmură poporul."

Impăratul scoase o înjurătură. El ştià prea bine, că piticul vorbeşte adevărul. Dela moartea soţului său, domnia o conduceà Agrippina, din care cauză Nero urà de moarte pe mamă-sa. De multe ori deja a încercat el să-i smulgă frânele din mână, dar niciodată nu i-a succes şi Agrippina râdeà de dânsul, ca de un copil.

E drept, că în o parte a senatorilor, tinărul Cezar a aflat ajutoare puternice; ei urau pe Agrippina pentru nemărginita sa poftă de domnie şi pentru asprimea şi cruzimea ei. Această femeie părea a fi creată din oţel şi fier şi nu cunoştea mila: ea treceà peste cadavre, cu capul ridicat, înaintând spre ţânta sa.

Nero se temeà să i-se opună pe faţă; înaintea privirei înfricoşate de domnitoare el nu cuteză se zică nimic. Cu atât mai mult căută el, pe sub ascuns, se scuture jugul şi de ani de zile purtà o luptă tăcută, însă fierbinte, contra ei. Furios scutură el de lanţurile de aur, cari îl ţineau încătuşat, dar înzădar! Cu fiecare umilire nouă ce o suferea, creşteà ura contra mamei sale, şi acum măsura i-se părea a fi plină, ceasul răzbunării părea a fi bătut.

Mânia îl copleşi; ca o fiară sălbatică umblà prin odaie, aşa, că piticul se ascunse tremurând. Numai pe încetul se linişti împăratul; el goli agitat, ceaşcă după ceaşcă

[1]) Vatinius, piticul, în tinereţa sa a fost pantofar.

din vinul cel greu și se aruncă ostenit pe patul său. „Vorbește,“ zise el către pitic, carele se târâi ca un câne, afară din ascunzătoarea sa, dar nu minți, căci altcum încă în ceasul acesta pun să te arunce la câni.“

„O, îndurare,“ zise Vatinius, „cum aș puteà să te mintesc pe tine Atotvăzătorul! Privirea ta este mai pătrunzătoare decât ceea a regelui zăilor.“

O astfel de laudă, cât erà ea de proastă, linguși pe împărat

„M-ai trimis, divule,“ continuă piticul, „se spionez poporul tău. Ochii mei sunt ageri, ca la un vultur“ —

„Un vultur, căruia îi zice corb,“ zise Nero mușcător.

„Apoi privește urechile mele.“

„Urechile tale sunt mai mari decât scutul zăului de rezboiu și s păroase ca spinarea unui porc sălbatic,“ râse împăratul.

„Astfel am văzut și am auzit, cum strigau toți: Agrippina este împărătească! Așa își povestesc sclavii pe treptele palatelor, Quiriții în for, ba chiar și senatorii, când urcă spre Palatinus. Agrippina conduce adunările senatului, aduce judecățile și primește ambasadorii — “

„Pe capul Medusei, asta trebue să se sfârșască odată“, stigă Cezarul și zdrobi între degete ceașca cea de aur. „Eu sum prea lăsător prea blând. Altfel cum mi-ași fi dat învoirea, ca atunci când am pășit cu Octavia înaintea altarului, mamă-mea să fie cea dintâi carea a intrat în sala cea sfântă.“

„Iubită de popor!“ strigă Vatinius.

Nimic nu puteà înfuria pe împărat, ca acest cuvânt. El lupta cu frică pentru favorul poporului și ură pe ori cine, care-i detrăgea și numai cea mai mică parte din acel favor. El să ridică repede; statura sa corpolentă, cu ceafa cea de taur, să îndreptă, fața sa palidă să roși, ochii săi surii să înviorară și începură a văpăià.

Acum intră încrezutul și sfetnicul împăratului, Sophonius Tigellinus. Acesta erà cam de o etate cu Nero, având însă statură frumoasă, sveltă. Fața sa erà palidă, cutrăsuri aproape femeiești. Mânile erau mici și delicate, ca la o fată. Impăturătura togei sale erà făcută cu multă îngrijire. Acest bărbat erà adevărata eleganță romană. Și totuși erà respingător. In espresiunea ochiului său rece, albastru zăcea ceva, ce-ți amintea astuția și crudelitatea tigrului

La vederea lui Nero el să închină așa de adânc, încât capul să atinse masa cea de citrus. „Intr'adevăr“, vorbi el așa de tare, încât Nero l-a putut auzi, „într'adevăr: Nero e un Dumnezeu, un Dumnezeu!“

Vatinius, carele se vedea întrecut de Tigellinus, să târâi ca un câne până lângă împărat și-i sărută picioarele. „De o miie de ori ești mai frumos și mai puternic de cât toți zăii,“ strigă el. „Nero, atotputernice: te ador!“

Nero surâse măgulit și întinse brațul: „Alergați, soli aripați ai Cezarului! Chemați pe senatori în sfântul Palatium. Dar nu cumva să lipsească vre-unul! Le dau timp trei ceasuri.“

„Divule“, zise Tigellinus cu mirare, „adunarea este convocată pe sară“.

„Tigellinus,“ zise Nero batjocoritor. „ți-ai perdut mintea.“

Vatinius aruncă rivalului său o privire triumfătoare și strigă entusiasmat: „O, Nero, plăcerea genului omenesc, tu nu numai că ești mai puternic — dar ești și mai înțălept decât toți zăii Romei. Voiu zburà, ca să-ți împlinesc poruncile.“

Nero le făcu semn cu mâna, să plece și ei să închinară înainte-i, ca înaintea unui zău. Afară, Tigellinus apucă pe pitic de păr. „Vorbește, broasco“, țâșii el, „ce plănuește divul?“

Piticul să rânji către dânsul și-și puse degetul pe frunte. „Ți-să zice că ești Agrigentineanul [1]) *cel frumos*. Ar trăbui să te numească: *cel prost!*“ Apoi scoase limba către el și fugi paici încolo.

* * *

In același timp, când avù loc această convorbire, împărăteasa Agrippina ședea în villa ei cea frumoasă dela Tibur. Erà o femee maiestatică, frumoasă. Trăsurile ei erau severe, însă plăcute. Pe fața ei puțin sulemenită zăcea un surâs. Surâsul Cezarilor!

Apartamentul aranjat cu multă pompă, erà încărcat de diferite mirosuri aromate. Agrippina ședeà pe un scaun îmbrăcat cu purpură, iar favoritatea ei, Aceronia, o spaniolă, îi așăza în jurul capului o catenă strălucitoare de perle.

Agrippina, deși avea 40 de ani încă tot erà o apariție frumoasă, cu toate că înclina puțin spre corpulență. Privirea ei mândră impuneà bărbaților: părea că nimeni nu să puteà apropia de dânsa. Și totuși, această femee a iubit mult și ferbinte. Dar totdeauna în secret. Și cu calcul! Pas cu pas să urcă ea până la Palatium, delăturând cu mână tare orice obstacol. Aenobarbus, Passienus Crispus era odovadă despre aceasta, iar împăratul Claudius, soțul ei din urmă, încă trăi prea mult pentru dânsa. El mâncă bucuros bureți: și a murit de ei! De atunci ea domnea libără, și trebuià constatat, că erà născută pentru a domni! Senatul și poporul trămurau dinaintea ei, și Nero să temea de ea și o urà.

Aceronia prezentà stăpânei sale oglinda cea de argint și surâse batjocoritor.

„De ce râzi, pisică?“ întrebă Agrippina.

„Ești frumoasă ca Iuno“, zâse fata, „pentru ce te mai și împodobești?“

„Pentru a fi și mai frumoasă, mititică. Niciodată poți fi destul de frumoasă, pentru că bărbații sunt chiar de toți prea pretensivi.“

Aceronia râse. „Stăpână, privește această frisură înaltă! Crezi că te faci mai frumoasă? Nu-e ridicol. Gândești că-s o sumedenie de cuiburi de pasere, așezate pe un colț de stâncă. Cum pot iubi așa ceva bărbații!“

„Taci, barbară nu te pricepi! E destul dacă ei o găsesc de frumoasă!“

„Dar unde rămâne arta, legile esteticei?“

„Cu estetica să stăpânesc copiii și visătorii, nu însă popoarale.“

„Ah, de ce a trebuit se vin în țara aceasta; mai bine așì fi rămas în Hellas, unde locuesc încă Musele, și Gratiile umblă pe strade.“

„Aceronia, roșcovană, sălbatică! Tu nu ești nici Aglaia, nici Enfrosina, nici Thalia, de oarece Spania, paremi-se, nu este țara, în carea locuesc Gratiile.“

„Esti aspră, stăpână! Știu, că părul meu e prea roșu, gura prea largă și limba prea ascuțită, decât ca se pot fi pusă lângă cele trei Grații. Un avantagiu însă totuși am față de ele.“

[1]) Tigellinus erà din Agrigent în Sicilia.

„Care?“ întrebă împărăteasa.

„Sum mai credincioasă stăpânei mele decât toți zăii și Gratiile Olympului.“

„Prea mare jurământ, faci copila mea,“ zise Agrippina. „Nu ți-e frică de mânia zeilor?“

„Mi-e frică numai de mânia ta, stăpână,“ zise fata, alipindu-se cu dragoste de genunchii împărătesei, carea răscolea cu tandrețà părul cel bogat al sclavei. „In curând va fi timpul, să ne gătim de călătorie la Roma. Nu ești curioasă, să vezi pe barbari?“

„Spuneai, că aceia ar fi nespălați și jumătate goi. Atunci mi-s mai dragi Gratiile.„

„Am auzit că au ochi albastri, parte frumoși, sălbaticii acestia. Dar acum mergi, copila mea; mi-se pare, că am auzit pași în atrium.“

„E numai Pallas,“ râse ea cu răutate și se strecură pe lângă cel ce întrà.

„Incă tot pe picior de războiu?“ întrebă Agrippina.

„Da, Augusta. Roșcovana mă urește.“

„Mi-se pare, că ea urește pe toți, cari au păr pe bărbie.“

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

„Luceafărul“ Nr. 4 cu următorul sumar: Oct. C. Tăslăuanu, Două culturi (cultura domnilor și cultura țăranilor). — Maria Cunțan, Cântece (poezie). — Maria Cunțan Ideal (poezie). — I. Agârbiceanu, O răsplată. — I. U. Soricu, Trei Crai (poezie). Oct. A. Tăslăuanu, Synnöve Solbakken de Björnstjerne Björnson (traducere). — A. O. Maior Biblioteca copiilor și a tinerimei. (Scrisoare). — Cronica. Expoziția Luchian, Loghi, Spaethe. — „Frumoasele din Făgăraș“. — Știri. — Poșta redacției. — Poșta administrației. — Bibliografie. — Ilustrațiuni: Sculptorul bucureștean O. Spaethe în atelierul său. — Spaethe: Sylen (bronz). — O. Spaethe: Călimară. — O. Spaethe: Biblou. — Corul țărănesc din „Rodna-Nouă.“

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție responz.: Augustin Gruiția.

AVIZ! Se află de vânzare lemne de fag pentru foc, gara Erdö-szent-György. A se adresa la MIHAIL PIROȘCA preot în Bözödujfalu.

(2) 5–5

Durere de dinți,

de cap, de spate și de șele, junghiurile totdeauna au fost vindecate cu medicina Elsa-Fluidul lui Feller. Duzina de probă 5 coroane franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 82 (cott. Friți Zagrab)

Vițe nobilitate

trimite cu *garanță. asortiment bogat,* de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vițe nobilitate

de pe Târnavă.

Proprietar: FR. CASPARI, Mediaș (Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei**, adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 18—40

FISCHER T COMP NAGYENYED

PEPINERIE DE POMI SI VITE

150.000 Pomi Roditori
1,000.000 Sujete
1,000.000 Plania pentru gard viu arbori de promenada, arbori de ornament, roze, fructe cf. boaba, contiferi etc.

1 Milion altoae de vite, vita de vile Europenási Amerikaná cu su.
Specialitate: altoae de vita pentru desert.

Sub-cultura 120 jug. cat.

30.000 Pruni de Bistrita si de Bosnia oltuiti Exemplare foarte frumvase

Fárá rádacina

(35. 8—12

A apărut:

LITURGIERIUL

Prețul unui ex. pe hârtie *„prima“*

crudo	6 cor.
legat	9 „

Pe hârtie velină consistentă:

crudo	5 cor.
legat	8 „

Nr. 49 1908.

EDICT.

Dupăce Victoria Popescu gr.-cat. din Feisa și-a părăsit fără cauză pe legiuitul său soț Ioan Rațiu Poșia din Moșna, și nu i-se știe ubicațiunea, prin aceasta este provocată, ca în timp de un an și o zi, să se prezinte înaintea subscrisului, căci la caz contrar, procesul divorțial, urzit în contră-i, se va pertractà și în absența ei.

Oficiul protopopesc gr.-cat. al Biei.

Iclod, 1 Februarie 1908.

Iosif Lita,
vice-protopop gr.-cat.

(6) 3—3

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 28—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, asa, că un clopot patent de 327 kg. este egal la tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se [illegible] lor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi, cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcurantori ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 28—52

intemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața intreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
94,975.294 coroane.	**9,293.195 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamntul:

Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.

Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:

Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.

Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 29 Februarie 1908. Numărul 8.

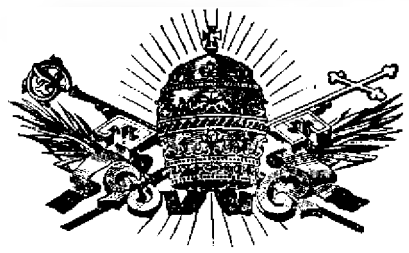

Alocuţiunea S. Sale Pontificelui din prilejul sărbătorilor în onoarea sf. Hrisostom.

Vă mulţumim die inimă Domnule Cardinal, asemenea şi membrilor din comitet pentru multele ostenele ce le-aţi adus, ca serbarea iubileului de 15 veacuri a eminentului părinte al Bisericii Ioan Gură de aur să fie cât se poate mai strălucită, şi ca şi Domniilor Voastre mulţumim Venerabilului Patriarh, şi tuturor celoralalţi onoraţi şi foarte iubiţi Fraţi şi Fii, cari au venit din Orientul depărtat intre atâtea neajunsuri, ca să facă cât mai solemnă pomenirea acestui sfânt în capitala lumii catolice. După cum am azistat Noi ieri cu cea mai mare promptitudine la liturgia pontificală solemnă, carea ne-a strâpus în timpurile sfântului Ioan Gură de aur în bazilicile din Antiohia şi Constantinopol — aşa Ne bucurăm Noi azi, că Domniile Voastre sunteţi încă adunaţi aici, ca să daţi o nouă dovadă despre alipirea Domniilor Voastre de biserica catolică şi de Scaunul Apostolic, cum şi despre conformitatea Domnilor Voastre perfectă cu învăţătura lui Isus Hristos, al cărei păzitor e Biserica catolică. Dare-ar Dumnezeu, ca aşa să Vă pătrundă pe Voi dragostea Domnului ca a Noastră Pe toţi sa Ne pătrundă, şi pe alţi Fraţi şi Fii, cari sunt departe de centrul unităţii catolice. Căci Nouă Ni-e plăcut, să Ne aducem aminte mai pe sus de toate de gloria şi meritele neasămănate, ce şi le-a câştigat Orientul. De fapt acolo e leagănul răscumpărării neamului omenesc şi acolo s-au clădit începuturile creştinismului. De acolo s-a revărsat ca şi un torent puternic bogăţia bunurilor nepreţuite, cari au adus Evangeliul peste Apus. Şi nici când nu se va stinge gloria acelor Orientali eminenţi, cari purtaţi şi conduşi de spiritul creştinismului au ajuns la culmea cea mai înaltă a adevăratei mărimi, şi mulţumită sfinţeniei, învăţăturii, isprăvilor lor au lăsat moştenire neamurilor de mai târziu gloria numelui lor. Petrecându-le acestea prin minte, Ne simţim pătrunşi de un dor viu ca şi înaintaşii Nostri, să Ne încordăm toate puterile, ca să se reîntoarcă în întregul Orient virtutea şi mărimea de odinioară în vechea ei înflorire, şi să fie delăturate toate ideile şi prejudiţiile false, cari au pricinuit desbinarea cea fatală. Biserica, departe să fie nedreaptă şi parţială faţă de popoarele Orientului, nici când n-a încetat să le trateze cu dragoste de mamă. Dacă cetesţi Sinaxarul ori bulariul roman, actele conciliilor universale şi particulare din Apus, cum sunt celea dela Clermont, Lyon, Florenţa, Trient, ori mai ales istoria celor 15 veacuri, va fi cu neputinţă să poţi face ceva imputare papatului, că ar fi fost aspru şi numai în un act faţă de Orient, ori că s'ar fi arătat indiferent.

Călindarul Nostru a dat în sine loc de cinste tuturor sfinţilor episcopi şi părinţilor bisericii Orientale, liturgia noastră e plină de omiliile lor celea înţelepte, ordinaţiunile Papilor arată o îngrijire continuă de interesele acelei biserici, şi în multe puncte ale disciplinei bisericeşti s-a îndestulit Apusul cu apărarea tradiţiilor proprii, şi s-a arătat cu multă indulgenţă faţă de biserica orientală. Ori n-a sancţionat sfânta maică Biserică cu gând de pace proedria Constantinopolului peste ceialalţi patriarhi ai Orientului cu auctoritatea ei supremă? N-au fost Papii, cari au chemat toate naţiunile creştine să ridice blăstămul ce apăsă cetatea ucigaşe de Dumnezeu, şi să scape Ierusalimul de jugul păgân? Şi dacă n-au dus la isbândă atâtea ostenele, atunci cunoaşteţi cauza din punct de vedere omenesc. Nu e mirare, că Orientalii nu s-au alăturat la Latini pentru apărarea locurilor sfinte, căci n-au voit să asculte rugările Bisericii pentru libertatea lor proprie, şi ca fii răsvrătitori au preferit jugul cel mai greu faţă de gingăşia unei mame.

In butul acestora nici de atunci n-au încetat Papii să plângă soartea nefericită a atâtor fii: ca să pomenim lucruri, ce nu stau aşa departe, e destulă dovadă pentru aceasta enciclica lui Pius IX din 6 Ianuar 1848, şi învitarea lui amabilă, în carea acelaş Papă la 8 Septemvrie 1868 a învitat cu iubirea cea mai însufleţită şi mai gingaşe, cu dorul cel mai fierbinte al păcii şi al reunirii să participe la conciliul vatican pe toţi episcopii desbinaţi, şi i-a rugat fierbinte să urmeze pe înaintaşii lor, cari au ascultat glasul Papilor Gregoriu X şi Eugen IV, ce i-a chemat la conciliul din Lyon şi la cel din Florenţa. E de ajuns înainte de toate să pomenim iubirea amintită a Înaintaşului Nostru Leo XIII, care totdeauna ocupându-se cu acel gând, n-a cruţat rugăciuni, sfaturi şi jertfe, şi într'un moment solemn, ca să deie espresiune unei predilecţiuni asemenea aceleia de carea se bucură un fiu, care se întoarce la sinul tatălui său, i-a dat unuia titula, decoraţiunile şi demnitatea de episcop, chiar în contra regulelor disciplinei bisericeşti, cari i-s'au fost dat lui pe cale nelegală de unii preoţi desbinaţi de unitatea catolică. De aceea n-are Orientul Venerabili Fraţi, alţi duşmani, decât desbinările sale, greşelile sale şi patima, cari l-au făcut obiect de jucărie mai întâiu împăraţilor, apoi duşmanilor săi neîmpăcaţi. Şi ce a mai rămas din demnitatea Orientului e singur aceea, ce a avut curajul să se pună sub influinţa cea binefăcătoare a Romei. Voi sunteţi Venerabili Fraţi, cari în sărăcie şi lipsă păstraţi cu cinste sfintele tradiţiuni ale înaintaşilor Vostri. Voi sunteţi, cei ce grijiţi de fraţii Vostri, Voi sunteţi bucuria şi coroana Noastră. Când Vă întoarce-ţi deci în patriile Voastre, spuneţi tuturor, că vrednicia şi strălucirea Orientului nicăiri nu se preţuieşte atâta ca în Roma. Aici se ţin în mare cinste diferitele rituri orientale, în multe biserici se celebrează după acelea rituri, cari de multe ori se împreună cu ceremonia papală. Spuneţi, că este o congregaţiune specială, care are să vegheze susţinerea şi curăţenia acelor rituri. Spuneţi, că Propaganda trimite în fiecare an preoţi tineri indigeni la toate părţile Orientului, pe cari i-a nutrit şi crescut în tradiţiile pure ale ţărilor lor, şi acestora le impune obligământul, să rămână credincioşi diferitelor rituri ale naţiunilor. Spuneţi, că Roma aşa e de îngrijată să înconjure ori ce pretext de desbinare, de se opune cu stăruinţă zelului neofiţilor, cari vreau să treacă la ritul latin. Spuneţi că Orientul rămâne totdeauna ţara aurorii, şi că ţărmurii lui surizători nu vor înceta a ne trimite în coace lumina naturii; dar dupace Domnul a ales Roma să fie testamentul legii noue, aşa de acolo trimite soarele razele adevărului şi ale graţiei, după cum au recunoscut-o aceasta cu multă bărbăţie orientalii cu aşa multe prilejuri.

Spuneţi în urmă, că Papa nutreşte faţă de ei o dragoste specială, şi doreşte ca prin mijlocirile întru tot lăudatului sfânt, a cărui pomenire o prăznuim, să se restaureze în bisericile orientale statul celor dintâiu veacuri creştine, căci din Orient au fost chemaţi să cârmuiască biserica lui Hristos un Anaclet, un Evarist, un Telesfor, un Zosim, un Teodor şi ceialalţi până la Gregoriu III. Spre acest scop Ne rugăm fierbinte la Păstorul Suprem întru smerenia inimii Noastre, să lumineze cu lumina lui cea cerească minţile atâtor oameni, cari umblă pe căi rătăcite, şi să verse în inimile lor curajul marinimos, care să-i facă capabili, să se întoarcă în unicul staul a lui Hristos, şi să recunoască pe unicul păstor al întregii Biserici. Intr'aceea primiţi binecuvântarea Noastră Apostolică ca zălog al mulţumitei Noastre deosebite.

Sărbători jubilare în amintirea Sfântului Ioan Gură-de-aur.

— raport special. —

Roma 13 Faur n.

In scrisoarea trecută pomenisem, că în 12 a. c. avea să fie o sărbare şi mai solemnă şi mai splendidă fiind de faţă Patriarhul Melchit al Antiohiei Ciril al VIII. în prezenţa şi cu participarea S. Sale Papa Piu X. Acea sărbătoare acuma s'a săvârşit, şi plin de bucurie grăbesc să comunic şi iubiţilor cetitori amintirile neperitoare, ce le-a lăsat în toate inimile această sărbătoare atât de măreaţă, atât de universală şi de impunătoare. De mult — ori doară niciodată dela trista desbinare în coace, nu s'a manifestat atât de viu, atât de poruncitor şi de vorbitor simţemântul acela ascuns, mai adurmit sub spuza credinţii — al înfrăţirii, al alipirii, al dragostei împrumutate în sânul sf. Biserici, ca în toate acestea sărbări aniversare a Marelui Gură-de-aur, dar mai ales în cea din 12 Februar.

Răsăritul şi Apusul cu o râvnă sfântă şi pe întrecute, au pus în mişcare tot bunul gust, tot simţemântul de evlavie, ca să poată onorà cât mai solemn, şi în chip cât mai vrednic acest mare Luminător al întregii sf. Biserici; această Punte de trecere din răsărit la apus; acest Canal de comunicaţiune religioasă din toate vremurile între membrele atât de vast estinse ale sf. Biserici. Când vezi această mişcare inimată, desinteresată şi nobilă, nu poţi să nu te agitezi şi să te mişti şi tu cu mulţimea ce să mişcă, condusă de un singur gând şi scop: glorificarea sfântului şi mărirea sf. Biserici; nu poţi să nu te încălzeşti şi să te aprinzi şi tu de zelul Răsăritului, mândru de acest fiu al său favorit şi glorios, de cel mai ales dintre toţi fii săi, al cărui leagăn şi acuma după veacuri lungi îl încununează cu flori şi-l înveseleşte cu cântece; nu poţi să nu fi fermecat şi tu dimpreună cu Apusul de acea tărie morală, de frumuseţa şi sfinţenia vieţii a acestui fiu de cruce al său, pe ale cărui moaşte şi mormânt au de au aduce jertfe de laudă rugăciuni şi imnuri.

Noi am văzut în sărbătoarea aceasta leagânul şi mormântul sfântului unindu-se după 1500 de ani. am văzut în aulele Vaticanului Răsăritul şi Apusul dându-şi sărutarea păcii; am văzut şi am înţeles toată însămnătatea faptului. Dare-ar Cerurile să o cuprindă odată toţi.

In ziua de 12 la ½10 după alte festivităţi mai mici, fu celebrată liturgia solemnă de Patriarhul Ciril VIII. în Aula „della Beatificazione“ a Vaticanului.

Trecerea procesiunei din Salele Borgia în Capella Sixtina eră simplă, căci episcopii nu erau încă îmbrăcaţi în vesmintele sacre..

Când intrarăm sub bolţile grandioase ale Capelei, pe a cărei pereţi puţin ceţoşi vorbesc ochiului cu grain atât de viu şi de dulce nemuritoarele concepţiuni ale marilor măestrii de artele frumoase, ai glorioşilor favoriţi ai muzelor Michel Angelo, Rafaello, Guilio Romano. Corul începù să întoneze „Polycronion“ („La mulţi ani.“) Un fior de plăcere şi de emoţiune sfântă te cuprindeà la auzul acordurilor melodioase, şi la vederea acelor monumente de artă neîntrecută datorite simplului şi evlaviosului Michel Angelo.

Dupăce se îmbrăcară episcopii şi Patriarhul, procesiunea se îndreaptă spre sala „della Beatificazione.“

Cortejul Patriarhului eră ordinat astfel: Inainte mergeà crucea cu două ripizi şi două sfeşnice, inmediat urmà Colegiul grec doi cu doi, după el venià corul compus de studenţi din coleg. grec. bohem, austro-ungar, apoi urmau lectorii: Noi 5 Români, 2 Ruteni, 2 Greci şi 1 Rus, din dărăpt veniau 10 preoţi, 6 arhimandriţi, 7 episcopi cu diaconii lor: Monsign. Abate de Grottaferrato Pellegrini. Epp. melchit de Nazaret, Epp. melchit de Beyruth; Epp. melchit de Ptolomaida, Arhiepp. rutean din Lemberg, Epp. melchit din Damasc şi unul de ritul greco-bulgăresc din Roma şi mai pe urmă Patriarhul cu toiagul păstoresc. — Coridoarele pe unde treceam noi şi salele prin cari eram conduşi, erau pline de lume curioasă, carea neavând loc în sala ceremoniilor, au primit bilet de a vedeà cel puţin procesiunile. Erau de faţă monsignori, camerari papali, clerici şi călugări, laici de tot sexul şi etatea şi diferite orduri de călugăriţe. Procesiunea trecea printre două şiruri de jandarmi pontificali ce dădeau onorurile. Ne întoarcem apoi spre stânga; suim 3—4 trepte şi iată apare înaintea noastră în toată pompa ei regală Sala de „beatificazione.“ Corul începe din nou întonarea „Polycronion.“ Eră un spectacol grandios, să vezi atâta lume adunată la un loc să vezi mii de ochi ţintiţi cu admirare asupra acestui cortej. Toată priveliştea aveà ceva elegant, nobil şi solemn — pe ori unde îţi rătăcià ochiul nu vedeai decât bărbaţi în frac şi cravată albă, doamne în haine negre şi cu văl de dantelă neagră pe cap, ori tinere înflorind ici colo prin mulţime în hainele lor albe, candide şi cu văl de dantelă creiu pe cap. Sala aceea lungă-lungă, cu cerimea ei atât de înaltă, acoperită de figuri aurite, cu ferestrile largi, ca nişte poarte de palat, dela a căror laturi atârnau perdele uşoare de mătasă albă fină, ca pilastrii acoperiţi de văl de purpură şi încinşi cu frambii de fir de aur; cu îngeri ce stăteau nemişcaţi deasupra coloanelor în puseţiune simbolică cu aripile aurite întinse şi cu trimbiţile asemenea aurite gata să

FOIŢĂ.

Idile sfărâmate.

de **Antonio Fogazzaro**. Trad. de Graţian.

(Continuare şi fine).

— Imposibil, răspunse. — Şi apoi nici n'ar fi cu cale să ne cunoaştem prea bine, pentrucă după calculul omenesc, nici aşa nu ne vom mai vedeà în viaţă Fără, am văzut un lămâi frumos în grădină, din acela cu plăcere primesc o crenguţă.

— Oare să nu ne mai revedem niciodată? — am reclamat, plecându-mi lopata înainte.

N-a răspuns nimica, fraparea i-a amuţit buzele. Câteva clipe ne-am privit fără un cuvânt, apoi cu un suris graţios a întrebat:

— Cum numai s'a esprimat tata ieri? Vâsleazâ, vâsleazâ! Mi-ar plăceà — adause dânsa — se pot plecà încă mâne de aici, cu tata. Dacă l-aş puteà cumva convinge despre lucrurile monstruoase, ce mi-le-aţi povestit D-Voastre mie.

— Şi dacă v-ar crede lucrurile acelea, a-ţi plecà mâne?

— Negreşit; cred, că ar fi absolut necesar.

— Şi unde mergi?

— In America.

— Şi dacă eu aş stà în ajutorul dumniavoastre, cu părintele D-Voastre să se convingă de lucrurile acestea monstruoase, avere-ai un strop de mulţumită faţă de mine, m-ai puteà dà uitării, în America?

Miss Harriet încet şi cu sfială mi-a întins mâna, eu aruncând lopata, îndată i-am cuprins'o într'ale mele.

— Iţi voi stà în ajutor, miss Forest şi te asigur de succes.

E de necrezut, cum mi-aţi căzut dumniavoastră de dragă într'un timp relativ scurt. Aş fi în stare sa mă fac contrar mie, numai să Vă pot vedeà pe D-Voastră fericită. N-aşi merità, să Vă trageţi mănuşile de pe mâni? Şi-a scos mănuşile, iar eu nebăgând în seamă, că ne-ar puteà observa cineva de pe ţărm, i-am dus mâna albă, frumoasă, la buze. carea de surprindere s'a făcut rece ca ghiaţa.

— In adevăr, curios lucru — zisă apoi surizând — că încă nici nu-ţi ştiu numele.

Ii-am spus Apoi a ajuns pe tapet, literatura engleză şi romanele aceleia, de cari aveam cunoştinţă şi unul şi altul. Mi-s'a dat un prilej potrivit ca să-mi pot vărsà focul din inimă, dar Harriet încă a putut dovedi, că nici dânsei nu-i displac. Cu deosebire mi-a căzut bine, că dintre toate romanele lui Dickens, atât ei, cât şi mine ni-a plăcut mai mult, romanul „Tale of two Cities“ şi, că dintre toate persoanele cu roluri, mai bine i-a plăcut Sidney Carton.

Nespus de mult m-am bucurat, că inimile ni-s'au unit într'un punct fie cât de mic. Apoi s'a trecut vorba la Valsolda Numai acela poate într'adevăr cuprinde şi gusta farmecele ascunse ale Valsoldei. care are un simţ delicat şi escepţional faţă de marea natură. Poporul de rând nu-i neapt pentru aceasta. Harriet a confirmat celea spuse de mine. Am întrebat-o, că place-iar să locuiască în ţinutul Valsoldei.

— Nu, răspunse. — Cel puţin aşa cred eu. Atotputernicul m-a înzestrat cu un naturel deosebit. Valsolda mie-mi pare un port prea neînsemnat, eu însă mă doresc la largul mării, acolo voiesc să trăiesc şi să mor.

Incă înainte de a fi sosit în S.-Mamet, am făcut atentă pe miss Forest, ca să spună toate tatalui său cât mai de grabă. Eu apoi îl voi convinge despre adevărul celor spuse. Din nou mi-a întins mâna.

— Mulţumesc, zise. — Rămâi cu Dumnezeu! — adause zimbind graţios. — Ar fi mai bine să ne luăm adio unul dela altul acum, până când suntem singuri.

— Dar eu — răspunsei — vă duc înapoi la Lugano.

— Ţi-ar plăceà? N-ar fi mai conzult să ne luăm rămas bun? Simplu luăm un gondolier adevărat, care Vă poate duce gondola acasă. D-Voastre îmi predaţi ramura de lămâie şi apoi ne despărţim. — La asta eu am răspuns oticios, că n-aş puteà cândva

vestească cu ele universului întreg decisiunile, ce se aduc aci, — avea mai în fund altarul vast, şi de-a dreapta lui tronul Patriarhului, iar de-a stânga, în locul de onoare, tronul Papei ridicat înalt şi acoperit de un văl de fir de argint şi de catifea crem, îţi păreà o lungă naie luminată şi împodobită ce mişcă încet, încet în ape liniştite.

In această sală intrarăm noi, şi trecurăm încet până la altar, unde ne aşezarăm la locurile noastre.

După un minut doue de aşteptare o nouă şoapta, o nouă mişcare se născù în mulţime; Toate privirile se îndreptară spre uşa bisericii. Comandele ofiţerilor răsunau din nou: venea Papa. El erà purtat pe tron, de unde binecuvântà la dreapta şi la stânga mulţimea, ce se plecà umilit. Erà nespus de impunătoare, de simpatică şi de maiestoasă figura acestui Cap al întregii Biserici: Carele îşi purtà tiara şi erà îmbrăcat în paliul tradiţional, ce-l reprezentă ca pe Capul Universal al tuturor riturilor şi ca pe stăpânul triplei puteri!

Cortejul erà lung şi demn numai de un Papă. Inainte mergeà un grup de soldaţi elveţiani, cu uniformă şi arme medievale; imediat după ei veniau canonicii, apoi toţi Priorii ordurilor călugăreşti; grupul episcopilor, arhiepiscopilor şi-a patriarhilor, atât orientali, cât şi occidentali; urmà grupul de 25 cardinali, în urmă căror înaintà tronul Papei încunjurat de garda nobilă, şi palatină. Ajungând dinaintea altarului tronul fù lăsat jos, şi Sfinţia Sa după o scurtă rugăciune ocupă tronul dela stânga altarului, pregătit pentru dânsul. La dreapta sa mai jos. erà corpul diplomatic, la stânga alte demnităţi înalte eclesiastice, în faţa sa erà tronul Patriarhului Ciril şi-al episcopilor orientali celebranţi, mai în jos puţin: cele două surori şi nepoata Pontificelui, şi mai în jos în centrul Aulei erau cardinalii cu secretarii lor.

Abia se aşezară toţi, când grupa cardinalilor se mişcă către tronul Papei şi începù ceremonia „dell' ubidienza," după care sf. liturgie se înţelege cu toate ceremoniile speciale pentru demnităţile, ce o celebrau. Observ că binecuvântările şi alte rugăciuni mai scurte şi de senz universal le facea Papa după ritul şi în limba grecă. Lumea se mirà de această faptă a Papei ne mai auzită, în istoria ceremoniilor papale. Dar pe cât erà faptul acesta de surprinzător, pe atât erà şi de măreţ şi de îmbucurător. încât toţi plini de îndestulire şi mângăiere s-au depărtat, dela aceste funcţiuni sacre. Eu am auzit în jurul meu voci pline de entusiasm şi mândrie la adresa Papei: „Papa a cântat şi grecește; acuma a închis gura la toţi".

Nici nu erà într'adevăr o altă conclusiune mai dreaptă şi mai adevărată după atâtea calumnii şi acuzări de intoleranţă, de bigotism apusan. ce le aruncă Papilor oamenii scurţi, la vedere şi la pricepere, cari cu sâla vreau să pună pe Papa idei şi principii înguste, egoistice şi superbe, ca acelea din cari ei înşişi nu pot să iese.

Din toată ceremonia notez numai trei puncte; primul: că sărutarea păcii o dete Pa tiarhul Ciril. Cardinalului Rampolla delegatului şi promăvătorul acestor festivităţi, dânsul apoi o dete Papii; al doilea, că la consecraţiune Papa să scoborâ de pe tron, veni înaintea altarului şi îngenunchin la treptele lui, adorâ sfânta Jertfă; iar al treilea fù binecuvântarea finală, ce o dede Papa în limba latină.

După sf. liturgiă cortejul nostru să formă în acelaş mod cum întră. In scurt după noi să puse în mişcare şi procesiunea Papei. carele, acuma să întorceà pe picioare, binecuvântând cu un suris plin de bunătate poporul, ce-l priveà cu evlavie şi iubire. Aşa se săvârşi sărbătoarea asta atât de mult dorită atât de însămnată în istoria bisericii. Dacă cineva s'a bucurat, şi a gustat din mângăierea festivităţii aceea a fost Ciril Patriahul: aceasta persoană blândă, bună, simplă şi sinceră. Infinite sunt învăţăturile ce să pot trage din acest fapt: grandios şi unic în felul său, şi nespus de mare ar fi folosul lui, chiar şi pentru cei-ce nu privesc cu încredere la Papa şi biserica apusană dacă fără preocupaţiune, şi pasiune ar cunoaşte câtu-şi de puţin mintea şi inima Papei. Dar să las ca Papa însu-şi să-şi esplice, să-şi manifesteze cugetele şi dorinţele, trimiţându-vă discursul acela neîntrecut în frumseţă şi plin de adevăr istoric, ce ni l-a ţinut în 13 Februarie în audienţa ce ne-a acordat-o nouă. cei de riturile răsăritene Bine ar fi, ca discursul acela, să-l publice şi celelalte foi ale noastre.

Ca încheiere notez că tot în 13 a. c. mai fù aranjată o festivitate literară cu concerte declamaţii, muzică şi discursuri în limbile răsăritene şi apusene în onoarea Sfântului Ioan Gură-de-aur Au luat parte la ea, şepte cardinali grupul episcopilor orientali despre cari am vorbit mai sus, şi o mulţime de laici, domni şi doamne.

Fie deci binecuvântată şi mărită memoria acestui Mare Sfânt, carele după atâţa secli şi astăzi trăeşte atât de viu în inimile tuturor credincioşilor şi al cărui spirit mare şi azi leagă atât de strâns şi ţine unite membrele sf. Biserici!

Victor.

---

schimbà acest rămurel de lămâie într'o salbă de flori? Nu m-a înţeles, ori n-a voit să mă înţeleagă. N-a dat nici un răspuns. Dacă m-a priceput, poate a cugetat, că cuvintele mele îs nişte fraze poetice numai, neprecugetate şi necoapte. Eventual poate să fie avut şi alte motive, eu nu ştiu.

— Cale bună! — am zis cu amărăciune. La salutul meu a răspuns c'o inclinare uşoară din cap, şi mai mult nici n-am mai vorbit laolaltă.

Deja sir Forest şi soţii ne aşteptau la ţerm. Miss Harriet cu ceialalţi s'a depărtat, ca să ia cina, eu însă deocamdată am declarat. că am de lucru, dar peste un ceas iarăşi voi puteà stà la dispoziţie.

Am reîntors cu barca în Oria m-am îmbrăcat cinstit, crenguţa de lămâi am întipt-o la nasture şi cu servitorul meu m-am întors în S.-Mamett; ne-am cam grăbit, cu atât mai tare, că şi ceriul a îmbrăcat o faţă ameninţătoare.

Am mers în otelul „Stella d'Italia," unde cinà familia Forest, şi mi-am trimis charta de vizită. Indată am fost primit. M-am recomandat lui sir Forest. Mi-am cerut scuzele într'o limbă engleză, stricată, că eri când dânsul şi domnişoarele au avut lipsă de barcă, am cutezat c-o prefacere nevinovată, a o pune a mea la dispoziţie.

Domnul Forest a roşit şi a ajuns în încurcătură; să puteà vedeà pe el, că nu ştià ce să facă, să-mi mulţumească, sau să-mi facă reproşuri, pentru gluma nesărată. Miss Harriet însă, priveà surizând mulţumită. Miss Bertha din contră mirândusă şi-a fixat ochii pe mine, neînţelegând nimica din tot lucrul. Eu m-am întors spre Roberts, care mirat, facă mă măsură cu privirea, ca şi când n'ar fi voit să nu mă cunoască.

Domnule — l-au agrăit — Dvoastră astăzi a-Ţi tractat foarte necomplezant cu goudolierul, dar din respect faţă de miss Harriet, vreau să fiu marinimos faţă de Dvoastră şi voiesc să vă fac şi un mic serviciu. Femeia vă anunţă, că cu naia proximă vă aşteaptă într-o cauză urgentă, la Lugano.

— Femeia mea? — s-a născocorât omul de nimica.

— Dvoastră sunteţi în eroare, domnule! Eu nici n'am femei!

— Sprechen Sie deutsch, mein Herr — i-am zis hotărât. Apoi am continuat nemţeşte: Dvoastră ar-fi trebuit să fiţi eri mai precant, când a-ţi vorbit cu femeia cea tinără, Doriţi, ca să mai repetez înaintea familiei Forest, ce-aţi vorbit eri? Nu mă constrângeţi cu aceasta. Vaporul ce duce în Lugano, nu peste mult va sosi aci. Adunăţi calabalicul şi te şterge de aci, dai în grabă! Domnul nostru a stat un pic la îndoială, apoi întorcându-să către familia Forest, zise într-o linişte provocătoare:

— M-am gândit eu mai înainte la asta. Domnul acesta ce se prefăcea în pescar s'a zăpăcit. Vorbeşte într-o limbă neînţăleasă de mine.

Miss Hariet şi tatăl său se uitau la mine. dânsa îngrijată, iar el năcăjit. Eram pregătit mai dinainte la apucătura aceasta.

— Dar dragă domnule — am continuat nemţeşte uitându-mă la oroloj — peste şepte minute pleacă voporul.

Dacă nu vă supuneţi, pe onoarea mea, inmediat vă recomând în atenţiunea binefăcătoare, a poliţailor Maiestăţii Sale, regelui italian, căci şi de altfel ferbinte doresc să vă cunoască.

La acestea şi-a pierdut capul şi înconştiu a reflectat:

— Das ist nicht war!

M-am întors spre familia Forest şi am zis surizând:

— Iată, domnul acesta vorbeşte într'o limbă, pe carea n'o pricepe.

Şi Roberts a observat, că de data asta a comis o mare nebunie şi cum c'o zi mai înainte, aşa şi acum au erupt de pe buzele lui nişte înjurături înfiorătoare, într'o limbă ce eu n'o cunoşteam. Apoi şi-a luat pălăria şi arătând spre mine a zis către familia Forest:

Mă tem, că-l lovesc pe omul acesta dacă mai rămân şi pe mai departe aicia! In Lugano mă voi revanja.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La chestia şcoalelor.

Cu cât ne apropiem mai tare de anul 1910 cu atât chestia şcoalelor noastre confesionale devine mai actuală şi mai arzătoare! Cât vom puteà mântui până la acest termin cu atât vom rămâneà. Este timpul suprem deci să ne dăm bine seama de ceea-ce facem în acest restimp scurt.

In cele mai multe părţi locuite de români s'a pornit o luptă vrednică de laudă pentru scăparea şcolilor. Comune sărace resping ajutorul de stat şi cu bucurie ieau asupraşi sarcina grea de a susţinea şcolile din puţinul lor avut. Îţi creşte inima de bucurie, când vezi o însufleţire atât de hotărâtoare pentru aceea-ce avem mai scump: pentru şcoală! leagânul culturei noastre naţionale!

Şi chiar pentru aceea o însufleţire ca aceasta pentru o causă atât de sfântă ar trebui să nu esiste nici cel mai înapoiat colţ locuit de români, unde acţiunea pentru scăparea şcoalelor să nu fie pornită!! Doar o moştenire ne-a rămas din moşi-strămoşii nostri „şcoala şi biserica," avem deci datorie sfântă a ne ţineà morţâş de această moştenire scumpă!

Este adevărat nu-i vorbă, că trăim zile de grea cumpănă, că poporul e sărăcit şi muncit şi că lipsurile să înmulţăsc zi de zi, ci dar în faţa unei chestiuni atât de însemnate cum e scăparea şcoalelor, trebue să uităm cu desăvârşire de toate greutăţile ce ne apasă şi cu puteri nouă să luptăm îndoit pentru a puteà dà micul obol de jertfă la susţinerea şcoalelor noastre confesionale. Poporul jertfeşte de multeori pe nişte lucruri de tot neînsămnate. Ar fi deci o greşală neiertată din partea lui, dacă pentru ceea-ce are el mai scump ar rămânea nepăsător.

Şi dacă totuşi în unele locuri să constatează mai mult sau mai puţin indiferentism faţă de mântuirea şcoalelor, acesta provine nu din pricina poporului românesc veşnic gata de jertfe, ci din pricina slabilor conducători fireşti ai lui, cari îşi uită de datoria sfântă de-a lămuri şi îndemna poporul, ce şede întru întunere! Numai în ăst chip ne putem esplica lucrul, cum adecă în foarte multe locuri nu s-a făcut până acum chiar nimica pentru mântuirea şcoalei sau şi dacă s-a şi făcut ceva rezultatul e nul!

Dacă lămurim în deajuns poporul nostru despre situaţia critică în care a ajuns şcoalele noastre confesionale şi dacă ne ştim apropia de inima lui bună şi darnică e absolut cu neputinţă a nu-l câştiga pe partea noastră!

Ştiu mai multe cazuri, când poporeni de altcum săraci, la îndemnul preotului şi a mai multor fruntaşi de ai lor au votat salarul fundamental şi cvinchenalul pretins de lege pentru învăţătorul lor.

Iar dacă spre aceasta au fost în stare trei, patru ori mai multe comune sărace, oare pentru-ce să nu fie în stare şi celelalte de arândul!! Sau dacă totuşi unii poporeni să apară cu sărăcia, din care au prea multă parte, oare aceia, cari dealtcum au stare bunişoară şi totuşi cerşesc cu pălăria în mâni după ajutor dela stat, oare acestia cu ce se vor află apărându-se în lipsa sărăciei!!

Ar fi de dorit deci să ne întrunim pentru o muncă mai prielnică şi mai dătătoare de viaţă! Lucrurile mai în totdeauna cer mai multă sau mai puţină jertfă. E lucru firesc prin urmare, că trebue să ne deschidem inima şi punga, când e vorbă de ajutorarea instituţiunilor noastre culturale şi naţionale!

Este prin urmare datoria noastră a tuturor românilor de bine a pune spriginul cuvenit pe altarul de luminare a poporului nostru românesc. E dar timpul să cunoaştem acum odată cu toţii deopotrivă rostul şi însămnătatea cea mare a şcoalei româneşti şi apoi cunoscându-le toate acestea în fine să nu uităm încă ceva şi anume: că ceea-ce ca moştenire am primit-o din moşi-strămoşii nostri şi noi drept moştenire avem să o lăsăm urmaşilor noştri!!

Buteni în 6 Februarie 1908.

Ioan Tordean.

O rectificare. Primim următoarele şire: „Szabadság" din Vásárhely, în lipsa altui material, ca să fie interesant începe a bate în preoţi şi bisericile româneşti.

Numai aşa îmi pot esplică cele scrise despre mine şi biserica din Tirimia-mică în Nr. 27 a. c. al acelei foi; şi anume: că fiind biserica săracă, în lipsa altui venit, am licitat scaunele din biserică.

E drept, că biserica din Tirimia-mică e săracă pe cum sărace sunt aproape toate bisericile şi preoţii româneşti, dar pentru aceea în lipsele noastre ne putem barem mângâià, că credincioşii nostri sunt oameni de ordine, ascultători, supuşi cu frica lui Dumnezeu; tot atâtea roduri a muncei noastre grele de preoţi năcăjiţi..

In comunele noastre nu e nevoia ca gendarmăria să adune zăci şi zăci de revolvere dela tineri de 15—16 ani, nici să audă aproape zâlnic, că unul moare împuşcat de revolver, altul sinucis, altul junghiat.... pe cum să întâmplă acestea în comunile ungureşti de pe Niragiu unde sunt bisericile cele avute şi preoţii îmbuibaţi în de toate.

Apoi dacă domnii dela „Szabadság" chiar au gustul de-a scrie despre preoţi şi biserici, şi au de cugot să-i îndrepte şi coreagă ceva, ar trebui să înceapă dela ai lor, mai pe scurt, ar trebui să-şi măture întâiu gunoiul din casele lor; şi să ne deie nouă

Şi cu asta a dispărut. Eu am strigat după dânsul.

— Grăbeşte, căci peste trei minute pleacă vaporul.

Ferestile erau deschise şi s'au putut auzi bine loviturile roţilor la vapor.

Dar nu mi s'a împlinit dorinţa. Domnule Forest nu mi-a căzut în grumazi şi barba căruntă n'am simţit-o pe faţa mea. A fost foarte încurcat. Adevărat, că idila mea s'a sfârmat, dar şi a dânsului tot soartea aceasta a ajuns-o. Din ochii miss Harietei a strălucit spre mine bucuria împreunată cu admiraţine şi cu mulţumită.

— Plecăm inmediat! — zise bătrânul — degrabă să mergem la Lugano.

Eu le-am pus în vedere barca mea.

Mulţumesc pentru ofert — răspunse sir Forest destul de dur — dar n'o pot primi; caut alt gondolier.

Ochii miss Harriet-ei ca şi când ar cere scuză pentru purtarea tatălui său. Eu n-am mai forţat lucrul. Domnul Forest cu fetele a ieşit afară, eu le-am urmat cu inima întristată. Chiar am ajuns într'un coridor mic, scund şi întunecos, ce servià ca întrare în ospătărie, când o ploaie torenţială s'a lăsat afară. Bătrânul profesor, n'avea încătrău, ci s'a retras în coridor. Pănăce miss Bertha şi cu tatăl său priviau din poartă, la cerul înorat şi picurii de ploaie ce cădeau în linii diagonale, eu mi-am scos din chiotoare rămurelul de lămâi şi pe neobservate l-am întins miss Harriet-ei. Dânsa l-a primit mută, a rupt o foiţă de pe el, a atins'o de buze şi mi-a dat-o mie, celelalte le-a ascuns la sân. Apoi i-am întins mâna, la ce dânsa a reagat prin o strânsătură caldă.

Şi noi ne-am uitat în clipa aceasta afară, dar zău, n-am fi putut spune, că oare afară lucreşte soarele, ori doară tot mai plouă. I-am văzut ochii udaţi în lacrimi. Ploaia a încetat; îndată s'a găsit şi barca.

— Cred, că D-Voastre Vă datorez cu mare mulţumită — zise în sfârşit domnul Forest, când şi-a luat rămas bun dela mine.

Ce-i drept, miss Harriet n-a zis nimica, dar aşa o privire a aruncat spre mine, ce m-a pătruns până în adâncul inimii, şi acuma încă mă doare, decâteori gândesc la dânsa.

Două zile mai târziu am privit Villa Ceresio. Nici urma familiei Forest nu s'a mai văzut.

Timp de trei oare am şezut pe un scaun vis-avis de Hôtel du Parc, în umbra acăţilor, meditând despre Cavallino, Castagnola, Villa Ceresio şi despre oglinda lacului ce sclipià în bătaia soarelui.

Frumosul ţinut îmi pare acum, atât de fără farmec, gol şi trist.

Pe miss Harriet n-am mai văzut-o de atuncia, nici veste n-am mai auzit de dânsa.

Aş fi fericit, dacă acestea şire trecău Oceanul Atlantic, ar ajunge înaintea ochilor ei, s'au cel puţin dacă ar ajunge în mâna unei prietine a ei. Aş rugà pe prietina necunoscută a dşoarei Forest, să-i arete această povestire şi să-i aducă la cunoştinţă, că încă tot mai păstrez cu credinţă frunzuţa de lămâi atinsă de buzele ei, împreună cu banul de argint, în vila mea spălată de valuri, pe vârful muntelui împodobit cu vii, maslini şi cu olivi.

Cărţi postale ilustrate,

cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fileri. — Suta 5 cor. franco

DIN ZILELE LUI NERO, roman, după Alexandru Dumas—Tatăl. Preţul 1 cor. + 10 fil. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminarială din Blaj.

bună pace căci chiar de-am face ceva rău, are cine să ne controleze.

Iar că „A különös árverés Teremiben nagy feltünést keltett.“ așa ceva poate că au fost în capul redactorilor dela „Szabadság“ și în șapca cea albă dela moara Cinții; dar în parohia Tirimia-mică nu.

Augustin Nilca,
paroh gr.-cat.

Parohie gr.-cat. română în Budapesta. Primim o lungă corespondență în care se arată într'un chip, poate prea pesimist, urmările desastroase ce rezultă din lipsa unei parohii române unite în capitala țării, care să-și aivă preotul său și măcar o capelă cum au neunții români. Autorul acestei scrisori crede, că acum ar fi timpul cel mai potrivit, când se face regularea congruei. După ce Sfinția Sa Pontificele a declarat, că românii nu sunt supuși parohului rutean și dupăce în chipul acesta mulțimea credincioșilor nostri rămân fără păstor, ar fi o necesitate urgentă, ca forurile noastre bisericești să se gândească asupra înființării acestei parohii cu preot stabil, care să celebreze sf. slujbă, să catechiseze pe copiii gr.-cat. români și să îndeplinească celealalte lipse sufletești ale credincioșilor de legea noastră, cari locuesc ori petrec în capitala țării. — Supunem cu tot respectul această importantă chestiune atențiunii preaînalte a venerabilei superiorități bisericești.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Ieroteu Crișan, paroh în Abafaia, a dăruit bisericei din Ohaba (Vicariat), un intravilon de 200 cor. pentru care îi aduce mulțumitele sale curatoratul bisericesc.

— Subscrisul în numele curatoratului bisericesc din Suciag și Baciu aduc cu aceasta ocasiune mulțumită lui Alesandru Dămian și familiei sale, cari a donat pentru sf. biserică din Suciag un rând frumos de ornate sacre. Totodată se aduce mulțumită și lui Ioan Abrudan, cari a procurat pentru biserica gr.-cat. a Baciului un liturgier. Dumnezeu le răsplătească. Baciu, 17 Februar 1908. *Iosif Bogdan*, preot gr.-cat.

Distincțiune. Aflăm cu bucurie, că prietinul nostru *Dr. Daniil Fireza*, secretar episcopesc la Lugoj, a fost numit camerar al Sființiei Sale Pontificelui. Trimitem cele mai călduroase felicitări prietinului nostru pentru această frumoasă și meritată distincțiune.

Știri literare. Din *Odele lui Horaț*, traduse pe păr. canonic Gavril Pop, a apărut fasc. V. Ca și trecutele broșuri și aceasta e plină de prețioase esplicări mitologice și archeologice. Toate fasciculele apărute până acum costă 2 cor. — In „Biblioteca pentru toți“ Nr. 311 a apărut două bucăți din aventurile așa de mult citite ale lui *Sherlock Holmes* de Conan Doyle. Operile acestui scriitor formează o împreunare cât se poate de fericită a elementului senzațional cu un stil literar respectabil. De aci se esplică împrejurarea, că scrierile lui Conan Doyle și special acele despre aventurile lui Sherlock Holmes sunt așa de căutate și de cetite: Ar fi de dorit ca editura Bibliotecei pentru toți să continue și cu alte povestiri de ale acestui scriitor.

Hymen. *Dr Alexandru Aciu* și *Letiția Vicaș* căsătoriți.

— *Demetriu Radu*, funcț. de bancă în Blaj, și *Eufemia Katona* anunță serbarea cununiei lor, care se va celebră în 1 Martie la 3 oare d. a. în Biserica gr.-cat. din Sibiu.

— *Michail Berinde*, teolog abs. de Gherla și *Elvira Cionte* anunță serbarea cununiei lor, care se va celebră în 1 Martie în Biserica gr.-cat. din Dumbrăvița.

— *Ioan Lucaciu*, învățător în Feleac și *Rafila Munteanu* invită la serbarea cununiei lor, care se va celebră Duminecă, la 1 Martie 1908, în Biserica gr.-cat. română din Cluj, la oarele 3 d. a.

— *Alexandru George Moldovan* și *Susana Alexandru Șandor* logoditi.

In afaceri de dare. Direcțiunea financială din Aiud avisează pe cei interesați, că după sancționarea noului articol de lege referitor la darea de cl. II. prescrierile făcute după legea cea veche, se vor rectifică din oficiu, fără de a mai trebui apelate.

Peregrinaj la Roma. După cum suntem informați, peregrinajul la Roma se va puteà face a treia zi de Paști, dacă cei-ce vor să participe se vor însinuà la timp, trimițând taxa de manuare. Indemnăm cu tot adinsul pe cetitorii nostri să grăbească cu însinuările cari se pot face și la redacția noastră.

Petreceri. Tinerimea română din Cluj, invită la balul ce va aveà loc la 6 Martie n. 1908 în sala cea mare a Redutei orășenești. Venitul curat se va dà pentru gimnaziul din Brad. Damele sunt rugate întru cât se poate să se prezinte în costume naționale.

— Reuniunea română de cântări „Hilaria“ din Oradea-mare invită la concertul împreunat cu dans ce-l va aranjà Joi la 5 Martie 1908 n., cu concursul binevoitor a doamnei Emilia Porumb și a domnișoarelor Eugenia Fășie și Valeria Stefanica. In sala dela „Kereskedelmi Csarnok“ (piața mare). Venitul curat este destinat pentru augmentarea fondului reuniunei și a mesei studenților.

— Societatea română de diletanți „Progresul“ din Făgăraș, invită la producțiune teatrală, ce să va aranjà Duminecă, în 8 Martie n 1908, în sala dela „Hotel Paris“ (Sorea) în Făgăraș. Venitul curat este destinat pentru fondul societății.

— Reuniunea română de muzică și cântări din Bistra, învită la producțiunea teatrală muzicală ce se va ținea la 1 Martie 1908 în localul otelul V. Goia. Venitul curat este în favorul Dlui Nicodim Ganea elev al conservatoriului din București și fiu al acestei comune.

— Tinerimea română din Făgăraș și jur învită la petrecerea cu dans ce să va ținea Duminecă în 1 Martie n. în sala dela „Hotelul Paris“ (Sorea). Scopul filantropic.

Bine informați. Despre persecuția pornită contra dlui Ioan Maior, de care a fost vorbă în nrul trecut, iată ce cetim în „Alkotmány“ dela 25 crt. sub titlul „Demonstrația unei muzici militare:“ „Lupta“ organul oficios al valahilor ardeleni scrie, că reuniunea pompierilor voluntari din Blaj a aranjat o petrecere cu joc, la care *muzica militară a cântat marșul Deșteaptă-te române*. Publicul a acompaniat muzica cu cântare și a bisat-o cel puțin de zece ori. Ioan Maior, provizor dominal, a făcut arătare despre acest lucru. Și așa mai departe.... Destul atâta că colegii dela „Alkotmány“ dau o dovadă de chipul escelent cum sunt informate ziarele lor: minciuni și pervertiri....

Mulțumita publică. Cu ocaziunea balului Reuniunei femeilor române gr.-cat. din Blaj, ținut în 25 Februarie 1908, au binevoit a suprasolvi următorii: Dr. E. Solomon med. 8 cor. I. Negruț profesor 6 cor. fam. Vlassa 6 cor. S. Handrea comerciant 3 cor. Dr. A. Pop medic 3 cor. Böjthe K. protopretor 3 cor. Lengyel M. pretor 2 cor. V. Suciu prof. 2. cor. T. German prof. 1 cor. fam. Nestor 6 cor. E. Muntean jurist 2 cor. Și-au rescumpărat biletele următorii: Aurel Poruț preot Desmir 2 cor. Dr. I. Bălan 2 cor. Gavril Precup prof. 4 cor. F. Kampf croitor 4 cor. Ana Pepelovits 4 cor. Dr. L. Nestor advocat 5 cor. fam. Deac 4 cor. Ștefan Roșian 2 cor. Tuturor acestor onorabile persoane le exprimă mulțumitele sale și pe calea aceasta Comitetul.

Pentru promovarea pietății. La păr. Dr. Iuliu Florian în Cluj (Jokai u. 6) se găsesc de vânzare iconițe sfinte a P. C. V. Maria povățuitoarea noastră, cu 12 rugăciuni în onoarea ei, scoase mai ales din paraclis. Aceste 12 rugăciuni, numite „Cununa Preacuratei,“ cetite sara de membrii unei familii, sunt menite să promoveze evlavia. Prețul lor e de 60 fil. Tot acolo se găsesc medalii de a P. C. Eecioară, pentru prețul de 10 fil. bucata. Le recomandăm cu tot adinsul.

Necrolog. † *Ieronim Munteun*, paroh în Ocnișoara, a repausat în 21 n. după un morb scurt în al 54 an al etății și al 24 an al preoției.

Odihnească în pace!

De vânzare:

Calendariul Unirii pe 1908.

Cuprinde pe lângă partea Calendaristică, Șematism și partea literară și noua lege școlară Art de lege XXVII din 1907 dimpreună cu Instrucția acestei legi. — Costă 80 fil. plus 10 fil. porto.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 7

Pallas surise confuz; el își aduce aminte, de când a fost fermecat prin frumseța Aceroniei. Au fost momente, când el, carele de altfel nu să închină decât împărătesei, a îngenunchiat înaintea ei și i-a declarat amor. Aceronia însă a respins cu bruscheță declarațiunile holteiului tomnatic.

Pallas a învins de mult această slăbiciune și-și vedeà de ocupățiunile sale. Cu isteține și cu înțelepciune representà el interesele stăpânei sale, carea pentru aceea îl distingea înaintea tuturor.

„Ce noutăți ai din Roma?“ să întoarse Agrippina spre favoritul ei.

„Nu multe, stăpână! Împăratului îi cășună iarăși, să umble prin oraș, în masca lui Apollo. A pățit-o însă; a fost doborît cu o lovitură și dus în palatul unui fermecător egiptean. Acolo să pare că i-a plăcut mult, căci a rămas până dimineața.“

„Așadar iarăși s-a restaurat?“ întrebà Agrippina îngrijată.

„La dejiun a mâncat douăzeci de stridii și le-a udat cu zece ceașce de vin de Falerne. Stăpână, în brațele femeilor frumoase te restabilești repede.“

„Ce vreai să zici prin aceasta?“

„Egipteanul are o fată foarte frumoasă. Celelalte ți-le poți gândi, stăpână.“

Agrippina clătină din cap. „Să nu se poată el lăsà de aceste bazaconii copilărești! Mi-ar plăcea mai bine, dacă el s'ar ocupà mai mult cu soția sa, decât cu fetele de pe stradă. Trebue să grăesc iarăși o vorbă serioasă cu el.“

„Ertare, stăpână,“ zise Pallas „este timpul să te gătești de călătorie.“

Intre sprâncenele ei să așezà o încrețitură, „Senatul poate să aștepte!“ zise ea cu sumeție. „Așa de bucuros aș fi petrecut o oară lângă tine, amicul meu.“ îl privi cu tandreță. „Insă principilor nu le este permis să fie fericiți. Datorința, zeița cea severă, le smâncește păharul dela gură, înainte ca ei să-l fi putut baremi atinge cu buzele.“

Afară răsunà voacea strigătorului de ceasuri. Agrippina să ridicà suspinând, răzămată de brațul prietinului. „Spune să prindă caii!„ demândà ea.

După puține minute, pe drumul tiburtinic se puse în mișcare un alaiu strălucitor. Impărăteasa odihnea pe pernele cele moi din carruca (trăsură de călătorie) închisă cu perdele de porfiră. Patru cai albi ca zăpada duceau pe Agrippina în zbor către Roma.

O gardă pretoriană, cu armatură strălucitoare și cu lăncile ridicate, călăreau înaintea trăsurei, iar dindărăpt urmau o ceată de curteni și de sclavi.

Chiar lângă trăsură călărea un bărbat personat, în armatură de aur, și de pe coiful său lucitor atârnà o coadă de cal. Decâteori să aplecà spre frumoasa femeie, fața sa strălucea mai luminoasă decât cea a zânlui războiului.

Capitlul VI.

Desfătarea genului uman.

Sala cea mare strălucià de aur și porfiră; pe candelabre de aur erau așezate ceașce de argint, în cari ardeà tămâie fină, răspândind un miros plăcut.

La capătul salei se ridicà tronul împărătesc, cu scaunul destinat, pentru împărat; spatele erà lucrat din aur, împodobit cu mărgăritare și pietri nestimate; un acoperemânt escelent de purpură se întindeà până jos la treapta din urmă.

De asupra tronului se află, purtat de coloane aurite și atârnat prin șinoare de aur, un baldachin strălucitor din purpură; de ambe părțile tronului stăteau elefanți uriași din metal nobil cu ochi de rubine și cu șabrace de mătasă.

In două semicercuri, puse față în față, erau așezate scaunele pentru cei trei sute de senatori; unul după altul întrărà ei, cu pași măsurați, în sală; Epaphroditus, secretarul împăratului, un bărbat mic și uscăcios, salutà pe fiecare și-l conducea la locul său.

Seneca, ministrul, dându-și un aer sărbătoresc, cu capul său chel ridicat în sus, priveà cu sumeție la cei ce soseau.

In capetele ambelor semicercuri erau așezate scaunele celor doi consuli regenți, al căror post acum nu aveà nici o importanță, decât numai pentru străinătate, însă totuși se băteau mulți după el.

Când au fost adunați cu toții, apărù Nero cu curtea sa strălucitoare. O togă escelentă de purpură îl învăluià și îi ajungeà până la sandalele bătute cu pietri nestimate; la degetele sale străluceau inele de aur, iar părul îi erà așezat în trei rânduri, peste olaltă, de bucle mici, asemenea unei coroane, și presărat cu pulbere fină de aur.

La întrarea împăratului, senatorii se ridicară, strigând: „Salute lui Nero, desfătarea genului uman!“

Impăratul mulțumi și urcă sărbătorește la scaunul său, unde se așezà încet, spre a nu strică împăturătura togei sale.

Inmediat lângă el stăteà Seneca, iar o treaptă mai jos, de ambe laturile, Afranius Burrus, prefectul pretorianilor, și Sophonius Tigellinus, favoritul împăratului.

Apoi urmau amploiații și demnitarii cei mai mari, muzicalii, poeții și grupe de pretoriani în armatură strălucitoare.

In tăcerea adâncă ce domneà în sală, împăratul se ridicà de pe scaunul său și începù: „Vrednici părinți al înaltului Senat, nobili Romani, bravilor soldați! V-am chemat aci, ca se Vă facem cunoscută voința Noastră.

Imperiul puternic al Nostru este amenințat de pericole, pe cari numai Noi, Noi: Imperatorul, suntem în stare a-le puteà delătură.“

Senatorii priveau uimiți; niciodată n-au mai auzit pe împăratul vorbind astfel.

Cezarul continuă: „V-am chemat aci, ca se fiți martori la pertractările ce avem de gând se purtăm cu barbarii dela marea nordică, cari au venit să se roage pentru pace cu Roma.“

Senatorii ședeau încremeniți; partisanii Agrippinei își aplecară capetele sub greutatea și asprimea acestor cuvinte. Ei priveau sfioși la pretorianii, cari în ținută amenințătoare, umpleau sala.

La sămnul împăratului, ușile de bronz se deschiseră; înlăuntru întrără niște bărbați de statură înaltă, cu părul blond; pe cap aveau podoabe ciudate: cap de vier sălbatic, coarne uriașe de zimbru, capete amenințătoare de lup și de urs, aripi puternice de vultur și de șoim! Piei de lup și de urs le acopereau spatele și șoldurile.

In mijlocul acestor staturi sălbatice pășia o femeie, carea întreceà pe celialți, cât erau ei de înalț, cu lungimea unui cap. Ea purtà un veșmânt de in, mai alb decât zăpada. Gâtul și brațele îi erau libere și de o frumusețà fără scăderi. Un torent de păr auriu se revarsă peste spatele ei și se întindeà ca o mantauà de aur aproape până la glesne. Fața ei erà de o frumusețà răpitoare, iar ochii albastri, ca cerul.

Ea înaintà spre tron, în mijlocul alor doi bărbați, pe cari îi țineà de mâni: la dreapta ei mergeà un moșneag cu barbă albă, la stânga un june frumos cu bucle lungi, cari se revărsau în afară de sub coif.

Bărbații priviau mirați la fecioara, ce se apropià ca o zeiță

Cezarul se aplecà înainte și își pironi privirea asupra fetei. „Ce femeie!“ murmură buzele sale.

Inaintea barbarilor pășià legatul roman Polyclitus, un fost sclav, carele se reîntorceà din Britania, pentru a raportà împăratului.

El se închinà până la pământ și vorbi: „Ave Caesar! Aci stau fiii Icenilor, cari au venit se roage pe divul imperator pentru pace.“

„Stai,“ zise atunci cu voce fermă fecioara și împinse la o parte pe legat. „noi nu suntem sclavi, cari se aibă lipsă de tălmaciu.“

Intreagă adunarea încremeni de spaimă fiindcă această barbară a cutezat se vateme ceremonialul sever al Curții. Toți se uitară la Cezar; atunci însă se întâmplă ceva ne mai auzit: împăratul surise!

Fecioara însă continuă neînfricată: „Te salutăm, Claudius Nero, sublime Cesar!“

Impăratul să ridică, scoborî treptele tronului și binecuvântà pe fecioară.

„Vă salut“, zise el și-i întinse mânile. „Cum te numești tu, neasămănaveră, strălucitoare?“

„Numele meu este Sigrun și sum fica lui Prasutagu, regele Icenilor.“

„Bine ai venit, frumoasă fică de rege, între zidurile sfinte ale Romei! Bine ai venit Sigrun! Bine a-ți venit, eroilor!“

Nero urcă încet treptele tronului său, apoi așezându-se făcù semn legatului, să-și înceapă raportul.

„Când am debarcat în Britania“, începù acesta. „revoluțiunea erà întinsă pretutindeni. —“

„Pentrucă Romanii,“ îl întrerupse aci Sigrun, „respinsără, pas cu pas, pe poporul meu de pe locul strămoșesc, pentucă am-

ploiații vostri disprețuiau și insultau pe juzii nostri, pentrucă usurarii vostri jefuiră cele mai nobile familii ale noastre și le adusără la ruină.“

Vorbeà ca o zăiță intăritată, această mândră copilă de rege.

Legatul însă își încreți fruntea: „Preoții vostri fanatici au aținat ura în contra a tot ce este roman.“

„Lăsați-ne pe zăii nostri,“ strigă Sigrun agitată. „și nu pretindeți, ca în templul lui Claudiu să presărăm tămâe unui zău, pe carele nu-l cunoaștem.“

Mânios din cauza contrazicerii, legatul strigă: „Căpetenia tuturor neîndestulților însă a fost Boudicca, mama acestei fete, regina Icenilor!“

La această acuză contra mamei sale, Sigrun își ridică capul iritată, și ochii ei albastri scăpărară fulgere: „Nu insultă pe mama mea cea nobilă,“ strigă ea și însoțitorii săi își lovirà armele și priviră încruntați la legat. „Tu, Cezare, ai trimis pe procuratorul tău la tatăl meu, pentr a lua în primirea comoara ce ți-a oferit-o el în semn de pace.“

„Comoara“, zise Nero și clipi din ochi, „așa este: unde-i comoară?“

„Ascunsă bine, Cezarule! Dar înainte de a vorbi despre aceasta, ascultă cât de infam s-au purtat solii tăi: toate erau așezate în locul cel secret, rudele de aur și argint, inelele și catenele de aur, cești și păharele, mărgăritarele, lăzile cu succin, un munte de aur și bijuterii de aur! Bucuroși ți-am fi dat întreagă bogăția aceasta, dacă ea ar fi rescumpărat pacea pentru poporul nostru. Solii tăi însă au pătruns cu putere armată în fortăreața regelui, au devastat-o, au ucis pe bărbații cari apărau intrarea și au pătruns în apartamentul femeilor, pentru a săvârși fapte volnice. Mama mea a fost insultată, iar sora mea iubită a fost trântită la pământ și era să fie desonorată. Eu însă nu supraveții această rușine: își înfipse pumnalul în piept. Blăstăm, mii de blăstămuri asupra ucigașilor ei! — Eu însă, Cezarule, eu am apucat pe centurionul ce se apropiă de mine și l-am sugrumat cu mânile acestea.“

Romanii priveau încremeniți la această fată, carea stătea înaintea lor, ca o zăiță răzbunătoare; însuși Nero, pentru care nu ezistă nici o calitate sfântă, simți respect înaintea acestei fiice mândre de rege.

„Astfel eu acuz pe solii tăi pentru tradare, pentru omor și pretind pedepsirea lor, puternice Cezar!“ zise ea cu demnitate și privi aspru în ochii împăratului.

Icenii încă își ridicară vocile, își loviră scuturile și strigară: „Pedepsește-i, Cezare, pe blăstămații!“

Nero se întoarse neliniștit către legat și întrebă: „Constați tu aceea, ce spune Sigrun?“

„Trebue s-o constat, pentrucă e adevărat!“

„Pe Iupiter“, strigă Nero, „ticăloșii vor fi aspru pedepsiți!“ Apoi făcù sămn legatului, să vorbească mai departe.

„Solii se întoarseră cu mânile goale,“ zise legatul. „Icenii însă năvăliră asupra coloniei noastre celei înfloritoare Camulodunum, alungară pe coloniștii nostri, le incendiară casele și îi făcură sclavi “

„Ce blăstămăție ne mai auzită,“ strigă împăratul.

Legatul își plecă capul și senatorii își întinsără gâturile; ei presimțau că au să audă ceva și mai rău.

„A picat însă,“ continuă legatul trăgânând, ca și când s'ar stii să facă cunoscută această veste, „a picat și Londinium!“

Țipete de spaimă umplură sala; priviri întunecate să îndreptară asupra Icenilor, cari stăteau fără frică și nepăsători.

„Și ce s-a întâmplat după aceea?“ întrebă împăratul încordat, iar Romanii priviau întrebători la trăsurile feței legatului, cari erau răci și nesimțitoare, ca acele ale unei statue de bronz.

(Va urmà).

Corneliu Moldovan.

— Conferență. —

Doamnelor și Domnișoarelor!

Când cu măreața esposiție națională dela București, am avut prilejul, de a întâlni în casa dlui Iorga, un tinăr modest și simpatic, pe care cunoscutul profesor mi-l presintasă cu cuvintele: *poetul Moldovan*, eră acel tinăr scriitor, a cărui prim volum de poesii apărù săptămânile trecute sub titlul *„Flacări“* Imi face plăcere stimate doamne și domnișoare, să vă întrețin în această seară cu câteva citațiuni din proaspetul volum al acestui tinăr scriitor. Și am multă nădejde, că scurta mea conferență va câștigà complacerea Dvoastră, mai ales pentru impregiurarea, norocoasă pentru mine, că una dintre cele mai gingașe soațe a Dvoastră a luat asupraș sarcina să vă declameze o aleasă poezie din acest volum, completând astfel în un chip foarte fericit vorbele mele.

Volumul, „Flacări“ de care ne ocupăm de abia are 100 pag. e împărțit în două părți: „Din Povestea neamului“ și Cântecele nopții.“

Partea primă conține poesii cu subiecte eroice, desvăleste pagini îngălbenite din trecutul neamului nostru, ținând ca prin alesele sentimente ce cântă, să facă sufletul nostru să tresalte la pomenirea vremilor de glorie a neamului românesc, sau să-l umple de amărăciune la desgroparea unor evenimente triste. Eu cred, că cea mai mare parte din aceste poesii au fost create sub influința acelui bărbat, care prin vorbele și scrisele sale a deșteptat în frații de dincolo o mai viuă gândire pentru trecutul glorios, o mai reală dragoste pentru poporul țăran și o mai activă interesare pentru tot ce e românesc Sub povețile prof. Iorga, poetul.

Gonind din suflet umbrele durerii
Și toată sila vremilor de-acum
își întoarce gândul spre zile-apuse
Bogate-n vitejie și credință....
Și potolind al sufletului zbucium
Incepe în minte-un vis de biruință
și vede în zări
munți de fum și flacări,
Cetăți și turnuri gata să se darme,
Și-i pare că aude în depărtare
Cai tropotind și zângăniri de arme...

E o notă nouă aceasta în vremile de azi, notă care face foarte mare efect și place de asemeni nespus de mult. E nota naționalistă în poesie, care a ridicat, și pe Goga așa de sus pe scara literară și care în vremile de luptă națională, în care noi ne zbatem zi de zi, dă sufletului nostru obosit puteri noue, curagiu și entusiasm în fața sbuciumărilor amare și a desilusiilor și amăgirilor așa de dese...

Să facem câteva spicuiri din această primă parte.

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

„Familia Română,“ apare în fiecare săptămână în 16 pagini cu conținut ales și variat și cu multe ilustrații

Abonamentul costă numai 10 cor. pe un an în Austro-Ungaria, 12 Lei în România.

Redacția și Administrația: Budapesta V. strada Csáky 23.

„Sămănătorul“ Revistă Literară Săptămânală Anul VII. Nr. 7. cu următorul sumar: *Carmen Sylva.* Bocet (trad. de St. O. Iosif.) — Caton Theodorian. Ca frații (nuvelă). — C. Teodorescu. Cântece (de prin străini). — C. Sandu-Aldea Pescar de Islanda (trad. din P. Loti). — E Costaș. Prima vânătoare (din amintirile unui copil). — V. Calistrat. Dela Teatru. — Spicuitor. Cronică. — A. Mirea. Cronică veselă — Red. Răspunsuri.

Nrul prim se presintă foarte bine.

Posta Administrațiunei.

Am primit și cuităm abonamentul dela:

Benic pe 1907. *Nireș* pe 1908. *Borgo-Mureșeni* pe 1907. *G. T. B.-Pesta* pe 1907 și 1908. *M.-Sziget* pe 1907 sem. 1. *D. Ch. Făgăraș* pe 1908. *Lipou* pe 1907. *Felső-Szivágy* pe 1907. *Lăbfalva* pe 1905 sem. 2. Vă rugăm și pentru achitarea anilor 1906 și 1907. *Ghișasa de sus* pe 1907. *Dr. L. P. Abrud* pe 1908. *Logig* pe 1906. *Hidcég* pe 1908 sem 1. *Almás* pe 1906 sem. 2. *Porez* pe 1908 sem. 1. *Szilágy-Kövesd* pe 1902. Vă rugăm să achitați și anii următori. *Kissajó* pe 1907. *Șiria* pe 1907. *Casina, Lugoj* pe 1908 sem. 1, *E. H. Apșa de jos* pe 1907. *I. I. Gherla* pe 1908 sem. 1. *Dezmir* pe 1908 sem. 1. *V. M. Orade* pe 1908 sem. 1. *Baiasprie* pe 1907 sem. 2. *M.-Ludoș* pe 1908 sem. 1. *Sângerul de Câmpiă* pe 190[illegible] și 1907 *Șculia de Câmpiă* pe 1907. *Szintye* pe 1806. *Sânpetru de Câmpiă* pe 1807. *Felső-Sebes* (p. N. Saj0) pe 1908. *Horgospatak* pe 1908. sem. 1. *Șt. P. Blaj* pe 1907. *Casina, Orăștie* pe 1907. 2. *Nepos* pe 1907. *Casina, Abrud* pe 1908 sem. 1. *Imbuz* pe timpul din 1/10 1907 până în 31/3. 1908. *Sânmărtinul de Câmpie* pe 1907. *Fegyvernek* pe 1908 sem. 1 (Pe 1907 sem. 2. s'a plătit în 1/10. 1907). *Sânțejude* pe 1907. *Crstolțel* pe 1908 sem. 1. *Iod* pe Decemvrie 1907 și Ianuarie—Main 1908. *Răuală* pe 1908. *B. D. Lugoj* pe 1908 1em, 1. *Unimăt* pe timpul din 1/10 1907 31/3 1908. *Iacodul rom.* pe 1908. *Silvașul de jos* pe 1908. *Reun. lect. Năsăud* pe 1/[illegible]—31/3 1908. *Micuș* pe 1908. *Cătina* pe 1908 sem. 1 *Lechința de Mureș* pe 1908 sem. 1. *Marcocci* pe 1899. Vă rugăm și pentru restența din anii următori.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție responz.: Augustin Gruiția.

Sgârciul

durere de stomac, scaunul prea des să vindecă numai decât prin folosirea pilulelor laxative Rebarbara-Elsa, pilule a lui Feller 6 cutii, 4 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 28 (cott. Zagrab) Laczi

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de soaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric (27) 29—52

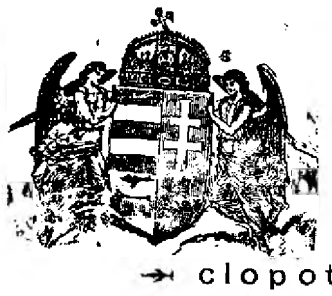

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o laturе prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

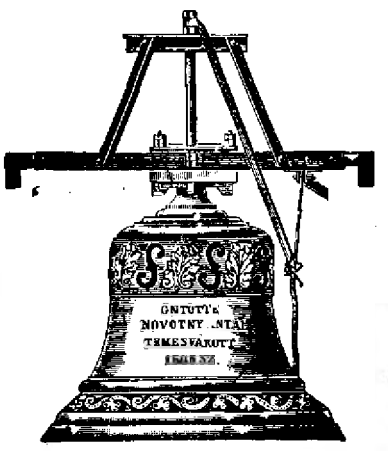

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 29—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrimenturi şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări ponorale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **94,975.294 coroane.**

capitale asigurate asupra vieţii: **9,293.195 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 3,760,810.21 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela: **Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I**

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa şi Cluj, precum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Se află de vânzare în Librăria semin. din. Bla

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa**, schiţă biografică, Blaj 1890, broşură de 41 pag. Preţul 20 fil. + 10 fil. porto posta

2. **Cestiuni din dreptul şi istoria bisericei româneşti unite**, Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costa 2 cor. + 10 fil. porto.

3. **Vechile Episcopii româneşti: a Vadului, Geoagului, Silvaşului şi Belgradului** Blaj 1902 8° 162 pag. Preţul 2 cor. 50 fil. pentru România 3 lei).

4. **Episcopii P. P. Aron. şi Dionisiu Novacovici.** sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Preţul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. **Discursuri. Autonomia bisericească. Diverse**, preţul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. **Ierarhia Românilor din Ardeal şi Ungaria**, preţul 3 cor. (pentru România 4 lei)

7. **Timoteiu Ciparíu**, Panegiric, preţul 50 fil. + 10 fil porto.

8. **Mitropolitul Sava Brancovici**, preţul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg 24 fil

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur sau zilele lui Mesia**, de Levis Walace. 2 v. . . 2.90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericei rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria. de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din vieţa lui I. Micul** de M. Strâjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3.40
8. **Cele doue feţe ale lumii** de Nicu . . . . . —.30
9. **Ziua Deşteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16
10. **Cele două conştinţe**, pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan . . . —.40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toţi 1 Nrii ii, primesc cu 6·10 cor. în loc 8·84 cor 0

Dracul în şcoală.

Povestire poporală.

Tradusă după Bolondea

de

Augustin Paul.

Preţul 1 cor. 50 fil.

Viţe nobilitate

trimite cu ***garanţă, asortiment bogat,*** de tot soiul, firmă de mulţi ani recunoscută ca prima şi foarte solidă:

Prima pepinerie cu viţe nobilitate

de pe Târnava.

Proprietar: FR. CASPARI, Medias (Ardeal) Nr. 54.

Cereţi catalogul preţurilor!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei,** adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 19—40

Abonamntul:
Pentru monarhie: Pe un 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foaia apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a tréia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 7 Martie 1908. Numărul 9.

Sinoadele protopopeşti.

— Din diecesa de Orade. —

Peste câteva zile se va începe şirul sinoadelor protopopeşti de primăvară. E timpul acum ca nicio-odată să ne cugetăm bine asupra celora ce avem a ne sfătui în aceste adunări preoţeşti, căci Doamne, multe avem de îndreptat şi multe de făcut!

Mai în anii trecuţi aceste întruniri preoţeşti să conchemau odată pe an, însă mai de multe ori rămâneau, decât să ţineau. Şi astfel mai mult dam îndărăpt decât înainte! Acest fapt l-a îndemnat apoi pe bunul nostru Arhiereu să dispună, ca adunările tractuali protopopeşti să se ţină de două ori pe an: primăvara şi toamna, căci aci să pot discută multe şi folositoare chestiuni şcolare şi bisericeşti. O fi prevăzut, că vor să vină vremuri mai grele, când schimbându-se situaţia de mai înainte vom avea să luptăm îndoit.

Şi cu adevărat! căci dacă a fost cândva lipsă să ne strângem rândurile şi să ne sfătuim asupra unor lucruri şcolare şi bisericeşti, azi îndeosebi este neîncunjurată lipsă spre aceasta!

Să ne cugetăm numai cât de mult ne preocupă azi ***chestia şcoalelor noastre confesionale!*** Aşa zicând ni-se impune tuturor românilor de bine o datorie sfântă de a stărui cu neobosit zel pentru a ne puteà păstrà curat şi neştirbit caracterul confesional al şcoalelor noastre! In unele parohii s'a făcut nu-i vorbă, tot posibilul pentruca poporenii să-şi susţină şcoalele din avutul lor propriu. Unde însă nu s'a făcut până acum nici o ispravă în privinţa aceasta, ar fi bine ispitită treaba în *Sinod*, că oare ce e cauza, şi că oare în ce chip s'ar puteà ajunge şi aici la ceva rezultat bun?!

O altă chestie, de interes comun, ce ar trebui să ne preocupe pe toţi ar fi şi ***înfiinţarea şcoalelor noastre de adulţi.***

In acestea sinoade protopopeşti deci s'ar puteà aduce o hotărâre generală: că în fiecare comună să se înfiinţeze şcoală de adulţi. Aceasta ar ajutà mult, căci şi aşa toate statisticele din anii trecuţi nu mai slăbesc cu învinuirea, că noi românii am stà mai inferior în privinţa culturei, fiind la noi cei mai mulţi analfabeţi!

Prin urmare preoţii şi învăţătorii am face foarte bine dacă în bunăînţelegere şi umăr la umăr ne-am dà toată silinţa de a împărtăşi tot mai multă lumină poporului dela sate. Astfel în Dumineci şi Sărbători prin acestea şcoale de adulţi s'ar puteà ajunge multe şi pentru noi nespus de însemnate progrese! Iată dar pentruce ar fi foarte potrivit acestea chestiuni de interes comun discutate în plen cu ocaziunea întrunirilor preoţeşti.

Deoarece apoi sinoadele protopopeşti întotdeauna sunt (sau dacă nu sunt, ar trebui să fie) împreunate cu misiuni poporale, ar fi de dorit ca şi bisericeşte să înnaintăm cu paşi mai grabnici! Ar trebui a afla un modru de-a alunga şi nimici cu totul relele învechite şi înrădăcinate afund în inima poporului şi astfel a ne scăpa parohiile de veninul nimicitor a atâtor rele, ce ne împresoară! Iar spre aceasta îndeosebi avem lipsă de-a luptà împreună şi de-a ne sfătui mai mulţi, căci ochii mulţi totdeauna mai multe văd. In aceste adunări apoi sfaturile şi poveţele celor bătrâni, scoase din esperinţele câştigate în decursul păstorirei lungi vor fi ascultate cu multă plăcere şi interes de către cei mai tineri.

Deci nu ar fi lucru neînsămnat a ne sfătui în acestea adunări preoţeşti despre relele, cari bântue mai mult sau mai puţin parohiile noastre şi apoi a ştirici după leacul acela, care ar fi mai potrivit pentru sanarea acestora! In acet chip doară am afla ceva leac pentru apărarea comunelor noastre de mulţimea năvalnică a »*pocăiţilor*« şi »*concubinarilor.*«!

Iar pentruca în privinţa aceasta să obţinem rezultate şi mai sigure ar fi bine, ca aceste adunări preoţeşti împreunate cu misiuni poporale să se ţină mai vârtos în acele parohii, cari sunt mai mult expusă acestor fel de rele ameninţătoare. Prin aceasta însă nu vreau să zic aceea, că în celelalte parohii, unde astfel de primejdii nu să găsesc, ar fi dispensate de-a vedeà în mijlocul lor o atare întrunire folositoare! Nu! Căci de progres în toate părţile avem lipsă! Numai cât mai întâiu datorinţa noastră este a ajutora pe cei mai neputincioşi, cari zac nemişcaţi in întunerecul perirei!

Prin urmare acestea adunări să fie îndreptate spre curăţirea şi delăturarea relelor celor multe, ce ne apasă greu parohiile. Şi apoi în acest chip purcezând noi, vom avea sinoade protopopeşti, unde să va lucra întotdeauna cu adevărat zel apostolic pentru binele şi propăşirea neamului nostru românesc!

Buteni în 1 Martie 1908.

Ioan Turdean,
preot gr.-cat.

Veşti bune. Primim următoarea scrisoare, căreia cu plăcere îi facem loc.

Paris, 15 Februar 1908.

Prea Stimate Domnule Redactor!

Îmi permit cu onoare a Vă rugà, să binevoiţi a dà loc în mult preţuitul D-Voastre Ziar „*Unirea*“ acestor interesante rânduri:

„Berliner Anzeiger“ scrie: în unul din numerile trecute un interesant articol despre perseverenţa. asiduitatea şi puterea de muncă neînchipuită a unui român în Germania, — Berlin — Doctorul Hâncu, român din Ardeal şi anume iată ce zice sus numitul jurnal:

Dnul V. Hâncu Doctor în Medicină şi Chirurgie dela Facultatea de Medicină din Bucureşti şi Şef Farmacist al spitalelor Eforiei, obţinu un concediu de doi ani dela Bucureşti în 1905 pentru studii în străinătate şi anume: la Berlin. Aci în laboratorul de Chimie şi Farmacologie al celebrului Prof. Thomas, în curând şi-a câştigat simpatia şi încrederea profesorilor săi, numit fiind şi medic onorar al laboratorului.

De remarcat sunt consultările ca medic ale Dlui Dr. Hâncu de unde a primit scrisori cu elogiile cele mai mari pentru Dsa şi anume: în Potsdam, Spandau, Halensee, în Steglitz ş. a. al căror diagnostic şi tratament a atras atenţia lumii medicale, iar rezultatele au fost uimitoare, etc.

Mai de remarcat sunt însă lucrările Dsale ştiinţifice în raport cu scurtul timp, descoperiri asupra cărora la Societatea de Chimie a savanţilor germani s'a discutat în mai multe conferinţe şi anume: 13 Dec. 1906 dimpreună cu Drul Mannich a publicat două din celea mai interesante lucrări prima: „Despre condensarea Cyclohexanonului" a doua; „Despre Triphenylen" apărute în „Berichte der deutschen Chemischen Gesellschafft."

Cel mai important fapt însă care-l ridică mai mult în faţa noastră şi a celor ce-l cunosc e, că: Dsa se rupe de universitatea din Berlin şi de profesorii care-l apreciau aşa de mult — şi pleacă la Bonn pentru a-şi susţinea Doctoratele în Philosophie şi Phisico-Chemice. „Nu pot tolerà ca în Diploma mea să fie iscălit un ovreu, de care nu mă pot debarasà." Dl Dr. Hâncu ne-a dat prin aceasta una din celea mai frumoase lecţii de patriotism şi de care ar trebui să profităm, căci deşi străin şi de nimeni cunoscut la Universitatea din Bonn, însă mândria şi sentimentul de „aut aut" pe de altă parte stăpân al lucrărilor şi materiei sale n'a şovăit; iar Bonnul vechia cetate a Prinţilor, Grafilor, şi Magnaţilor l-a primit şi în timp de 25 zile Drul Hâncu obţine laurea: *Suma cum laude,* iar la lucrări: *laudabilis.* Primirea Dsale la Berlin la întoarcerea delaBonn, e o mândrie a noastră şi a studenţilor ce l-a primit la gara Potsdam, — discursuri şi flori nu se mai sfârşau.

Ştiţi D-Voastră ce am putut prinde din discursul Dlui Hâncu? „onoarea ce mi-se face din partea sexului frumos german a frumoasei Germanii pecum şi a studenţilor germâni nu ştiu dacă o merit şi nu ştiu pentru cari fapte. Eu n-am făcut decât o singură deosebire şi anume, că: pe când eu mi-am trecut doctoratele la Bonn, toţi studenţii din Bonn vin şi îşi trec examenele la Berlin" — frumoasă comparaţie! un tunet de ura ne-a despărţit. Dintre lucrările Drului Hâncu prezentate la Bonn, pot cità între altele: „Tautomerizarea seriei Monochetonelor Cyelice" şi anume: 1. Tautomerizarea Cyclohexanonului. 2. Taut-Carvonului. 3. Metha methyl Cyclohexanonului. 4. M. m. Pulegonului 5. M. m. Menthonului. 6. M m. Orto-Methyl Cyclohexanonului. 7. M. m. Suberonului. 8. M. Para-Mettyl Cyclohexanonului. 9. şi Tautomerizarea clopentanonului. 10. Accidul Adipinic şi Glutaric etc.

La 5 Ianuar numit fiind Asistent privat al laboratorului de Chimie din Berlin de sub conducerea Prof. Thomas, Doctorul Hâncu ne mai prezintă în scurtul timp încă trei lucrări dimpreună cu Drul Herzog şi anume: 1. Diphenylharenstoffcblorid zur quantitativen Bestimmung der phenol Gruppen. 2. Darstelung von diphenilierten Saureamidenmittels Dyphenylharestoffchlorid. 3. Ueber Pinpinela saxifraga und darstelung des Pinpinelin mit seiner Chemische Konstitution. Când la 8 Februarie Dsa părăseşte Berlinul în regretele tuturor celor ce l-au cunoscut şi pleacă la Paris.

Rândurile acestea mi-a umplut inima de bucurie, am căutat să întâlnesc pe Dnul Dr. Hâncu şi să i-le predau. Târziu de tot pe la oarele 8 seara l-am putut află în laboratorul de chimie biologică al Făcultăţii de Medicină din Paris, unde e numit Asistent şi preparator de Cursuri al Savantului Prof. Gautiner. In aceste rânduri se oglindeşte purul adevăr, cuvintele mele ar fi de prisos. Cetitorule apreciază-l şi tu.

P. V. D.

Unirea bisericilor. In timpul mai nou s'a atins în ziarele noastre chestia unirii bisericilor româneşti. S'a făcut multă vorbă şi de particula „Filioque". Fiind aceste chestii pe tapet, spre a luminà cât decât şi din parte-mi chestia am aflat de bine să comunic, celor ce să interesează de cauză, cele nouă întrebări ce le-a adresat Vladimir Solovieff, profesorul dela universitatea ortodoxă din Moscva, arhipresbiteruiui din St. Petersburg I. Platonow şi prin el tuturor capilor bisericii neunite:

I Porunca aceea a sinoadelor ecumenice, ca simbolul niceau de credinţă să se păstreze nevătămat: la spiritul ori la litera, la sensul ori doară la cuvintele simbolului niceno-constatinopolitan se referește oare?

II. Acest cuvânt „Filioque", adaugându-să la textul originai al simbolului niceno-constantinopolitan oare eresie conţine în sine? şi dacă da, atunci în care sinod ecumenic s'a osândit această eresie?

III. Dacă adaosul amintit, care în bisericile

FOIŢĂ.

MOŞUL.

— fragment. —

E înalt, adus însă tare de spate, cu barba albă tunsă, cu ochii albastri şterşi, cu faţa brăzdată de părăiaşe. Stă cu căciula în mână şi nu ştie pe unde să deschidă.

In urmă dă de zar, îşi pune căciula în bâtă şi-o lasă la uşe. Intră încet, cu sfială, cu mânile roşi de frig. Se şterge cu dosul palmei întregi pe mustaţele retezate, ţepoase.

— Am venit să mă plâng la domnul părinte, că m-o bătut, m-o bătut rău, tot cu săcurea m-o pisat, i-a pe aici uită. Stai numai să-ţi arăt, să vadă domnul părinte!

Şi voi să-şi desbrace mânecarul de aţă albă, rărit de multă purtare. Sub el un pieptar zmolit, pătat de petece, se îmbumbă numai în doi bumbi de piele.

— Las nu te mai desbrăcà. Cred eu şi aşa dacă îmi spui Dta. moşule.

— Că numai am vrut să m'arăt. Că m-am arătat şi la birăul. Şi el o zis să merg la doctorul să facem *vizirepert.* Vezi, că m-am arătat şi lui.

— Cine zici, că te-a bătut?

— Muerea care şede la mine. Vezi dle dragă, că Dta nu şti. Apoi eu am avut copii, copiii mei. Da nu mi-o trăit nici unul. Aşa eu am rămas la bătrâneţe fără leac de ajutor. Că rudenii n'am. Aşa dacă am ajuns fără leac de ajutor, ce m-am gândit? S'adun în jurul meu vre-un om bun să mă grigească. Aveam casă şi ceva averuţă. Acum să vezi Dta, că omul s'a găsit în grabă. Da eu, poate m-am temut de atunci de rău, că am făcut contract cu el şi cu muerea lui. Şi contractul zice aşa: bătrânul până trăeşte să capete mâncare câtă i-a trebui, şi apă de beut, şi foc de încălzit şi haine de îmbrăcat. Şi contractul l-o ţinut ei până într'o vreme. Aveam în schimb casa şi moşioara mea.

Da dela o vreme a început să le fie greu de mine. Se uitau urât la mine şi mă pizmuiau. Imi azvârleau bucătura ca la un câne. Da eu ce puteam face? Răbdam că alta ce să fac. Când au văzut că n-au ce-mi face, femeia s'a prins cu răul. Mai ghionturi, mai o lovitură. Da zău să mă crezi, că nu mintesc. Am fost şi la lege pentru asta. Şi le-a bătut legea nasul la amândoi. Şi a zis judeţul către ei aşa, arătând spre mine: Vede-ţi aici pe moşul? Aveţi contract să-i daţi până trăieşte pită de mâncăre, apă de beut, haine de îmbrăcare. Că dacă nu, vedeţi pe mama draculni, ticăloşilor. Iar pentru învăţătură cinci zile temniţă fie care. Aşa a zis judeţul, cum ţi-am spus Dtale, da eu nu m-am folosit cu nimic. Că mai rău s'au purtat cu mine. Dar am tot răbdat până acum. Acum n-am mai putut. Că mi-s bătut rău, tot vânăt m-a făcut. Să vezi numai.

Şi bătrânul iar cercă să se desbrace.

— Las moşule, cred eu dacă-mi spui Dta. Da acum ce vrei să faci?

— Vreau să-mi scot *vizirepert* dela doctorul să bag la judecată. Că am avut martori. Nu m-a bătut în casă la mine, ci în vecini. Acum nu i-a fost destul că mi-a luat ţolul, — şi-a fost ţolul meu de nu mai am cu ce mai coperi, — da umblă să mă chiar omoare.

— Eu aş zice să te împaci ce ei. Uite, nici după întâia pără nu te-ai folosit cu nimic. Nu-i bine să ţi-i faci dujmani şi mai mari.

— Am gândit şi eu, dragul meu, dar vezi c'aşa iar n'o mai pot duce. Vreau să mă limpezesc odată încă. Să le mai spună dl judeţ pe cum sună contractul. De aceea aş vrea să-mi scot scrisoare dela doctorul.

— Eu nu cred să le folosească ceva. Dar e drept iar că nu-i poţi lăsa să facă ce vreau cu Dta. Ar trebui atunci să ceri dela doctorul o adeverinţă.

— Că nu-mi dă dragul meu.

— Cum să nu-ţi dee?

— Am fost, dar zice că să-i dau întâi un zlot. Apoi eu nu am zlot, da nici un criţar n'aş avea să-i dau. De aceea am venit la Dta, doar i-ai zice să-mi deie şi fără bani ca la un om sărac.

— Iţi va dà moşule de bună seama

apusului în veacul al VI a eșit la iveală [1]), iar în răsărit în al VII a devenit cunoscut [2]), cuprinde în sine eresie: cum s'a putut întâmplă, că cele două sinode ecumenice din urmă, adecă al șasălea dela anul 680 și al șeptelea dela anul 787. nu au osândit erezia aceea, și nu au anathemizat pe cei-ce o au primit-o, ba chiar din contră au rămas cu ei în unire bisericească?

IV. Dacă nu se poate cu siguranță afirma, că acest adaus este erezie: atunci nu-i stă oare în voia liberă a unui fiecărui creștin ortodox, ca în privința aceasta să țină părerea sfântului Maxim, Mărturisitorul, care în epistola sa scrisă către preotul Marin aprobă adausul amintit și îl explică în înțeles ortodox?

V. Cari sunt. afară de Filioque. celealalte doctrine eretice a bisericii romane, și care sinod ecumenic le-a anathemizat?

VI. In acel caz, dacă suntem siliți să recunoaștem, că biserica română nu a păcătuit prin erezie, ci prin schismă. dupăce, după definițiunea exactă a sfinților Părinți, schismă atunci se comite, când o parte oarecare a bisericii, adecă credincioși de-a ei clerici ori laici. din cauze de rit ori de ceva chestiune disciplinară, s'au rupt de autoritatea legitimă bisericească: e întrebarea. de care autoritate legitimă s'a rupt biserica romană?

VII. Dacă biserica romană nu are păcatul ereziei și dacă nu o putem numi nici schismatică. fiindcă peste dânsa nu este o auctoritate mai mare decât ea de care s'ar fi rupt: nu suntem oare siliți să recunoaștem, că această biserică a rămas partea întregitoare a unei, ortodoxei biserici a lui Hristos, și că prin urmare desbinarea dintre biserici în privința religioasă și bisericească e cu totul nemotivată și nu e altceva decât opera politicei omenești?

VIII. Dacă despărțirea noastră de biserica romană nu se bazează pe nici un principiu admisibil: oare nu suntem obligați noi toți creștinii ortodoxi, cari mai mare pond punem pe cele dumnezeești decât pe cele omenești, să lucrăm într'acolo, ca între răsăriteni și apuseni, să se restabilească unitatea bisericească — și încă spre binele chiar a bisericii întregi?

IX. *Dacă pentru noi e datorință* restabilirea unității bisericești: oare iertat ne este nouă să amânăm, din cauza păcatelor și imperfecțiunilor celor din partea ceealaltă, implinirea acestei datorințe?

Iată din ce punct de vedere trebue privită unirea bisericilor.

Un bărbat mare a bisericii neunite le adresează acestea întrebări către frații săi neuniți.

Cei ce doresc din inimă unirea bisericilor, să deie răspuns la acestea întrebări!

Virgil Pop.

[1]) Ba fostul profesor neunit dela teologia din Chalkis, mai târziu mitropolit a Castorici în cartea sa Ekklesiastikè historia (Constantinopol, 1886 și 1884, II. 131) mărturisește că în unele biserici a apusului, pe cum în Spania deja la începutul veacului al V crà adaus Filioque la simbol pe cum să vede din conciliul I. din Toledo ținut la 400.

[2]) Doctrina însași, abstrăgând dela adaugerea la simbol, a vestit-o și a crezut-o biserica orientală dela început, totdeauna. Căutând scrierile sfinților Părinți orientali, acurat cu cuvintele »dela Tatăl și dela Fiul« ori »din Tatăl și din Fiul« am aflat-o doctrina accasta la următorii Părinți orientali, Didim Alexandrinul, Atanasiu, Grecoriu Nazianzenul, Gregoriu Nissenul, Epifaniu, Vasiliu Marele, Ioan Gură-de-aur, Ciril Alexandrinul, Atanasiu Sinaitul și în fine în simbolul Atanasian, și în sinodul din Seleucia (dela an. 410.

Nu-i om rău. Dar poate a voit să te ferească de neplăcerile ce poate Ți-ar urmà după aceea. Voiu vorbi eu cu dumnealui.

* * *

Intr'alta zi moșul vine voios, cu scrisoarea în mână.

— Acum atâta am mai voit. Să-i duc în fața legii să le mai spună odată județul, uitându-se la mine: — Vedeți pe moșul de-acolo? Aveți contract cu el să-i dați pită de mâncare, haine de îmbrăcat, apă de beut.

Și mulțumind, pleacă sprijinit în cârje, frânt de spate, cu capul plecat, în straiele lui cârpite, în vântul de afară.

I. Agârbicean.

Cărți postale ilustrate,

cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fileri. — Suta 5 cor. franco

Despărțământul Sibiu al Asociațiunii și „Luceafărul". Constatăm înainte de toate, că „Luceafărului" nu i-a trecut nici acuma năcazul pentru observările prietinești și binevoitoare, ce ne-am permis ai face. O dovadă mai mult, că aievea s'a *sibienisit*. Culmea și-a ajuns-o însă cu Nr. 5 apărut acum, în care dând seamă de conferințele despărțământului Sibiu, reproduce, aproape vorbă de vorbă, conferența învățatului profesor seminarial Dr. Ioan Lupaș despre „triumfui ideilor moderne asupa acelor medievale". Și o face aceasta fiindcă i-se dă prilej să hulească cu o ortodoxă răutate biserica catolică.

După cum știm noi, în un paragraf din statutele Asociațiunii se spune espres, că chestiunile religioase nu se pot discută în adunările acestei societăți. Și mult ne mirăm, cum de președintele despărțământului Sibiiu, pe care noi totdeauna ne-am făcut o plăcere să-l considerăm ca pe un personaj mai pe sus de miseriile ordinare, — cum de a îngăduit ținerea acestei conferințe? Căci dacă e vorbă să ne luăm la întrecute, am puteà și noi să discutăm în conferințele despărțământului Blaj unele teme, care n'ar fi pe placul marilor savanți dela Sibiiu. Am puteà de pildă să vorbim și noi despre cauzele schimbării patriarhilor deia Constantinopol tot la trei ani. — ori despre simonia și Sibiiul, — sau despre Mitropolitul Miron și morala, — și despre multe alte asemenea chestiuni, dar noi gândim, că acum, când esistința noastră națională e așa de greu amenințată, când școalele noastre sunt în pericol de a ne fi răpite, — e cea mai mare prostie a-ți pierde vremea în huiiri și batjocoriri nedemne de un om inteligent. Și încredințăm pe onorabilii colegi dela „Luceafărul," că pe tema aceasta noi nu-i vom urmà. Regretăm, că în un timp așa scurt ei au căzut așa de mult dela înălțimea la care s'au fost ridicatprino muncă sinceră și cinstită, și și-au luat rola nevrednică, de a-și râde de *credința poporului*, pe care ei n'o mai au.

Maghiarizarea școalelor grănițărești. Din țara Făgărașului se scrie *„Gaz. Trans."* despre un ordin monstruos al comitetului adm. din comitatul Făgărașului, prin care se decretează, că celor mai bune școli românești, foste grănițărești din comunele: Vișlea-inferioară. Copăcel, Lisa, Mărgineni, Berivoiul-mare, Ohaba, Tohanul-vechiu. Scorei. Țințari, Vaida-recea și Voila, li-se confișcă de-a dreptul limba română ca limbă de predare și li-se impune ca în viitor singur numai în limba maghiară să mai propună. Ordinul zice din cuvânt în cuvânt: „Declărăm numitele școli ca școli cu limbă de propunere maghiară, cu acel adaus, că elevilor cu limba maternă română începând din clasa III. în sus să li-se propună în câte două oare în săptămână limba română pe baza cărții de cetire." Se dă mai departe ordin inspectorului reg. de școale din Făgăraș, ca toate școalele aici enumerate să le înducă în așa numita „carte fundamentală" a școalelor cu limba de predare maghiară.

REVISTE.

Din Patrie. Barabás Béla, președintele delegației magiare întors acasă și încântat de isprăvile bune ale Austriei, începe a-și pierde voia față de principiile patruzecișioptiste, și se însuflețește pentru principii .... austriace. Spune, că dacă Ungaria vrea să se măsure cu Austria, trebue să răstoarne tot ce a clădit până acum cu multă trudă și osteneală. 48 și 67 nu mai merită să fie baza politicii magiare, căci cu armele acestea Magiarii sunt neputincioși față de Austria. Deviza 48 și 67 trebue să dispară, și să se facă un partid nou, pe bază economică, care eventual ar puteà sta față în față cu Austria. Până când tractează Meghiarii chestiile economice die punct de vedere al dreptului public, ei sunt neputincioși. — Mirare, că și extra Hungariam est vita, și încă mai bună, ca în Ungaria, căci Barabás se miră de puterea economică, adevărată putere, a Austriei.

Germania. La 27 Februar n. s'a primit proiectul pentru despropriet*ă*rirea Polonilor în senatul prusian cu 142 voturi contra 112, o majoritate cât de neînsămnată în cazul de față, căci între cei ce au votat contra proiectului sunt oameni dis-

tinşi cu poziţii înalte, cum e fratele reginei cardinalul Kopp, o parte însemnată a nobilimii, prinţi din apropierea regelui. Contra proiectului au votat şi nobili germâni din ostul Germaniei, cari cunosc foarte bine chestia polonă, şi şi pe ei îi atinge „periclul polon.“ La desbatere au vorbit contra proiectului cardinalul Kopp, foarte aspru Contele Oppersdorf (centru), Contele Häseler, Tschammer şi alţii, aşa încât Polonii au fost foarte îndestuliţi cu vorbirile acestora, dintre ei n-a vorbit numai prinţul Radzivill. — Despre proiectul primit a zis Tschammer, că lasă o umbră groasă asupra scutului de onoare al Prusianilor.

CORESPONDINŢE.

Dela Feneşul săsăsc.

Fruntaşa parohie Feneşul săsăsc din tractul protopopesc al Clujului, a avut la 26 Ianuar n. o adevărată zi de sărbătoare, din prilejul întroducerii şi instalării în slujba de paroh a tinerului preot Ioan Isaic.

Acest popor, care doară singur mai păstrează în acest ţinut în marea străinismului nota românismului adevărat, în măsura cerută s'a gătit în timp scurt de o zi şi jumătate să facă o frumoasă primire doritului inimii sale.

Duminecă în 26 Ianuar des de dimineaţă se apropiau cete, cete de bărbaţi şi femei, tineri şi bătrâni spre impunătoarea biserică zidită de neuitatul canonic din Blaj Demetriu Caianu. O ceată foarte mare de bărbaţi, pleacă dela biserică în frunte cu 6 prapori spre a întâmpina la marginea satului din spre Cluj, pe noul lor părinte, care venià însoţit de protopopul Dr. E. Dăianu. Ajunşi acolo — la o distanţă de 2 chilometrii dela biserică, prin graiul învăţătorului Ioan Caian, salută pe noul preot, care adânc mişcat, le mulţumeşte pentru dragostea ce le-o arată întâmpinându-l în un ger aşa de mare şi la o distanţă atât de însemnată şi le făgăduieşte că se va sili din toate puterile, ca să le fie un părinte grabnic spre ajutorare în toate lipsurile de orice soiu ar fi acelea. Imposantul convoiu să înşiră de doue părţi ale drumului şi în frunte cu praporii şi în mijloc având trăsura, cu care venià protopopul instalator şi noul preot, în sunetul clopotelor pleacă şi vin spre biserică, unde erà aşteptat de grosul poporului credincios. Aici învăţătorul Ioachim Pop, adânc emoţionat de priveliştea măreaţă, ce se înfăţoşà prin apropierea însoţitorilor noului preot şi închegarea lor cu mulţimea credincioşilor şi străinilor postaţi înaintea bisericii — în cuvinte călduroase, purcese din o inimă însufleţită de gândul, că aceasta comună bisericească primeşte — un tiner şi distins preot — bineventează pe cel ce în numele Domnului vine în mijlocul lor spre a-i păstori.

Părintele Isaic le mulţumeşte din nou şi cu vocea vibrătoare de emoţiunea ce-l cuprinse cu desăvârşire, le arată programul cu care vine: „Ora et labora!“

Protopopul şi noul preot întră în biserică şi încep sf. liturgie împreună cu administratorul interimal Eugeniu P. Păcurariu, capelan în Cluj, care servise deja utrenia.

Cântările dela sf. liturgie le-a esecutat foarte frumos corul mixt, instruat şi condus de harnicul şi inteligentul învăţător Ioachim Pop. După evangelie Eugeniu P. Păcurariu, suie amvonul şi în o predică simţită i-şi ia rămas bun dela credincioşii săi de doue luni şi jumătate, îndemnându-i ca dragostea şi ascultarea cu adevărat fiască ce i-au dovedit-o dânsului, s'o arete şi nutrească necontenit şi faţă de fiitorul lor preot.

La sfârşitul sf. liturgii protopopul Dr. E. Dăianu în cadrul unei pătrunzătoare vorbiri, şi emoţionat până la lacrimi introduce pe noul preot, lăsând ca adm. interimal să-i cetească în auzul poporului, decretul de denumire, apoi predându-i evangelia, crucea şi cheile, lasă loc noului preot, cari din înălţimea amvonului, rosteşte o preafrumoasă cuvântare, arătând sarcina ce a luat asupra sa, şi nădejdea în darul preabunului Dumnezeu, dela care aşteaptă tot sprijinul şi tot ajutorul în plinirea datorinţelor sale cu toată acurateţa şi conştienţiositatea.

După întroducere, oficianţii civili, şi întreagă inteligința străină din loc, felicită cu vădită bucurie pe simpaticul preot al Feneşului săsăsc.

Seara la ceasurile 7½ în una din salele de învăţământ ale şcoalei a avut loc o producţiune teatrală împreunată cu câteva cântări de cor mixt sub conducerea învăţătorului Ioachim Pop. Socotind timpul scurt în care au putut şi au ştiut să se pregătească mai cu de-adinsul, atât piesa „Arvinte şi Pepelea,“ cât şi cântările de cor, au fost cât se poate de reuşite.

Terminându se producţia, inteligința şi poporul au avut o cină comună, frăţească, la care s'au rostit şi toaste.

Raportorul.

Din America.

445 N. Lincoln Ave Aurora Ill.

Decând m-am reintors în America am mai primit epistole dela confraţii mei din Transilvania şi Ungaria în cari cer informaţiuni despre stările din America şi-şi esprimă dorinţa de a veni aici. Se vede, că în preţuita „Unire,“ s'a uitat a se aminti, că eu aş fi fost pe acasă şi, că deocamdată au plecat în America trei preoţi, şi că nu e tocmai consult, ca mai mulţi preoţi să vină; căci altcum nu pot pricepe multele corespondinţe ale confraţilor mei! Nu e vorbă, cu multă abnegaţiune, şi cu o stăruinţă de fier, ar mai puteà subsistà doi trei preoţi, dar nu recomând în împrejurările de acum să mai vină preoţi. (S'a luat notă. Red. U.)

Crisa care bântue în America o simţesc cu toţii! După bunăstarea cu care erau dedaţi emigranţii şi mai ales Românii, nu cugetau, că să poată veni o lipsă aşa de mare ca şi aceea care bântue acum! Mulţi s'au aflat nepregătiţi, căci în timpuri bune n'au pus la o parte aproape nimica, alţii au venit din patrie, cu toate, că au fost avisaţi despre răutatea timpurilor, şi sărmanii au rămas fără un fiier, iar acuma duc viaţa în cea mai mare mizerie!

In atari împrejurări şi preoţii resimţim această criză!

Criza aceasta despre care atâta şi atâta s-a vorbit provine din mai multe cauze.

Cea dintâiu este specula păcătoasă, esploatarea bunei credinţe a publicului, care să încredeà în unii, ca în oameni cneşti. Acestia folosindu-se de liberalitatea legilor americane, abuzează de încrederea publicului, cu ai cui bani făcură cele mai hazardoase jocuri de bursă, au adus crahurile ce pun în uimire lumea!

O a doua cauză a crizei este lupta între companiile trenurilor şi între guvernul statelor. Aceasta este causa adevărată a crisei.

Aproape în toate statele s'au redus preţul biletelor de tren. Mai înainte se plăteà trei cenţ de milă americană, acuma s'a redus la doi. Magnaţii trenurilor prin aceea au pierdut colosal! Amploiaţii făceau greve şi cereau ridicarea plăţilor, companiile perdeau nespus prin reducerea tarifei, urmarea a fost scăderea preţurilor acţiunilor, şi perderea unei sume inmense de capital: sute de milioane perdute în scurt timp!

Ca răspuns la această lege de preţuri reduse, cari acum în statul Pennsylvania au fost declarată de anticonstituţională, companiile au răspuns cu aceea că au redus numărul trenurilor, aşa că o mulţime de amploiaţi au rămas fără de lucru. S'a redus comerciul, s'a redus şi aproape s'au închis toate fabricile unde să repareză vagoanele de transport căci multe au ajuns superficiale, şi am ajuns la aceea, că 80 de mii de maşini, şi peste 350 mii care de transport (60 mii la compania Pennsylvania) au rămas fără ca să se folosească.

Companiile trenurilor sunt în legături cu mari fabricanţi şi topitoarele cele mari sunt aproape toate în mânile proprietarilor trenurilor, deci causă comună sau mai bine: presiune tot de aceia să esercitează şi pe calea aceea. S'au închis fabricile, aşa dară nu trebue cărbuni, şi iacă deodată industria Americei stă pe loc! Sutele de mii aplicaţi prin fabrici, mine de cărbuni au rămas fără lucru, şi au plecat acasă; cari au rămas, tângesc.

Acuma că în statul Pennsylvania s'a declarat de anticonstituţională legea de reducerea tarifei la doi cenţ, companiile având basă, vor începe procese, cari au să le câştige; dar până atunci ajunge pentru bietul popor.

Pregătirea la alegerea de preşedinte, şi alegerea însaşi a preşedintelui preocupă opiniunea publică şi partidele, cari pe toate căile voesc să presioneze reuşirea candidatului partidului propriu, este asemenea una din cauzele celea mai de frunte a tângirei lucrărilor şi întreprinderilor.

In mic, să întâmplă şi la noi tocmai aşa, pe timpul alegerilor. De să alege un notar, un birău, în satul acela nime nu să mai interesează de lucru. Dacă să fac alegeri dietali, cine mai rămâne să-şi vadă de afaceri? Toţi sunt preocupaţi. Aşa şi pe aici!

Alegerea de preşedinte al acestor state Vă puteţi închipui cât trebue să preocupe toată ţara, şi partidele, cea republicană şi cea democratică cum trebue să lupte!

Democrați ar fi partidul care apără interesele massei poporului în contra exploatării nemiloase a avuților iar partidul respublican ar fi acela care apără interesele classei bogaților.

In partidul republican în timpurile din urmă, și mai ales prin Roosevelt multe principii democratice au fost însușite, așa că însuși capul partidului democrat, O'Bogan, a recunoscut, că principiile republicanilor conduși de Roosevelt sunt ale democraților, și că partidul democrat spriginește întru toate partidul condus de republicanul Roosevelt.

Pe cum obvervați, partidul republican e împărțit în două părți și de aici atacurile unor senatori în contra lui Roosevelt, care are o politică democrată cu toate că aparține partidului republican.

Lupta la alegerea președintelui nu știm cine o va învinge. Cele mai mari șanse le are ministrul Thafth, pentru reușirea căruia însuși Roosevelt s'a luptat până acuma și să luptă aprig. Partidul republican contrar lui Roosevelt, nu știe ce să facă, căci prea mulți aspiră la președinție și așa nu candidează, de alta parte nici nu sunt oameni cari să strălucească prin genialitatea conducerei afacerilor pubice. Acest partid caută un om potrivit, ca să fie președinte, să măie apa pe moara lor, și amenință lumea cu sistarea tuturor întreprinderilor, de nu va vota cu candidatul lor.

Acuma o să vedem ce va mai fi!

Preoții cari au venit ne-am împărțit în trei părți. Unul în Windber Pa, unde este părintele Alexandru Pop,; al doilea părintele Dr. Alexandru Niculescu a rămas în Cleveland O.; iar eu am mers să duc la îndeplinire cea ce am început în Aurora Ill.

Preoții cari doresc a veni în America îi rog, ca înainte de a plecă și a se hotărâ la acest pas, să se cugete bine. Eu văd de consult să vină numai de aceia cari au studiat în Roma, că numai de aceia își pot aveà acelea raporturi și acele legături cari sunt, dacă nu de totului necesare, foarte folositore, și ajută și ridică moralul sermanului preot înstrăinat de toți! Și doamne ce bucurie a aveà cunoscuți și pretini cu cari îți mai ușurezi durerea sufletului!

Dr. Epaminonda Lucaciu.

Noutăți.

Convocare. Adunarea Despărțământului „M.-Ludoș“ aparținător Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din Arhidieceză se va ținea la 24 Martie 1908, la 9 oare a. m. în sala școalei gr.-cat. din M.-Ludoș, la care sunt învitați toți membrii acestui despărțământ pe cum și binevoitorii școalei române. Murăș-Ludoș, la 3 Martie 1908. *Vasiliu Morariu*, președinte.

Ziaristic. Primim următoarele șire: *Onorată Redacțiune!* Vă rog, să anunțați în prețuitul D-Voastre ziar, că începând din 17 Februarie am încetat de a face parte din redacția ziarelor „Lupta“ și „Poporul Român.“ Permiteți-mi, să rog pe această cale și pe domnii dela „Lupta“ și „Poporul Român“ să binevoiască a înregistrà și domniile lor această împrejurare. — I-mi pare, că e corect și necesar pentru orientarea cetitorilor lor, ca numitele ziare să dea avizul, ce îl cer și peste tot nu înțeleg ce gând sau ce interes ar puteà aveà să umble cu tăinuiri. Al Onoratei Redacțiuni devotat stimător. Budapesta, 4 Martie n. 1908. *Lucian Bolcaș.*

Cancelarie advocațială. *Dr. Constatin Moga*, advocat, aduce la cunoștință că și-a deshis cancelaria advocațială în Brașov, Șirul Botelor Nr. 22, în casa „fundațiunei Iuga“ curtea Filialei „Albina“.

Precauțiunea asigură viitorul. M. K. om sănătos din Bod de lângă Brașov s'a asigurat în Octomvrie 1904. In Maiu 1905 să bolnăvește și după puține zile moare. Ca premiu de asigurare a solvit numai cor. 131·94, dar prin această sumă a mântuit familia sa de mare mizerie, căci aceasta a câpătat dela „Transilvania“ cor. 4000. — bani gata!

Premiile literare ale „Familiei Române.“

Deschidem concurs de lucrări literare la următoarele premii:

I. Un premiu de 100 cor. pentru o narațiune luată din viața românească a vremilor trecute.

II Un premiu de 30 coroane pentru o poezie.

III.—IV. Două premii de câte 20—20 cor. fiecare, pentru câte-o schiță, ori poezie.

Lucrările sunt a să trimite până în 31 Martie n.

Manuscriptele, anonime, să fie scrise numai pe o față a hârtiei, având o margine albă și fiind însoțite de un plic, ce va cuprinde numele autorului.

Scrierile, cari să vor admite la concurs, vor fi publicate în „Familia Română“. Acordarea premiilor se va face pe temeiul unui plebiscit, pentru care ne vom adresa cetitorilor noștri

Rezultatul plebiscitului se va publică în numărul din Dumineca Florilor al „Familiei Române“. Tot atunci se va face distribuirea premiilor.

Redacția revistei „Familia Română“. Budapesta V strada Csáky 13.

Un nou proces al „Foii Poporulu“. „Foii Poporului“ din Sibiu i-s'a intentant un nou proces de presă, fiind incriminat articolul „Cu ce suntem datori urmașilor“ publicat în Nr. 47, dela 1 Decemvrie n. 1907. In articol să arată cum sunt prosecutați preoții slovaci naționaliști și cât de mult avem să fim noi mulțumitori strămoșilor noștri, că ne-au păstrat bisericile naționale, iar vrednici de ei vom fi numai așa, dacă vom lăsa și noi urmașilor nostri biserica, școala și limba noastră, curate și intacte. Responzabilitatea a luat-o redactorul, dl Silvestru Moldovan.

Constituire. „România Junâ,“ Viena Societate academică social-literară, pentru semestrul al II. al acestui an. s'a constituit în următorul mod: Președinte: Iancu cav. de Popescul inginer; Vicepreședinte: Alcibiades Cărăuș, stud. chem. Secretar de esterne: Demetrie Marmeliuc, stud. în lit. Secretar de interne: Constatin Oancea. stud. med. Cassier: Eugeniu cav. de Păunel, stud. în lit. Controlor: Iuliu Br. Docolin, stud. med. Bibliotecar: Isidor Vitencu, stud. geod. Econom: Constantin cav. de Zoppa, stud. jur.

Petreceri. Doamnele și domnișoarele române din Năsăud, învită cu toată stima la serata costumată-dansantă care o vor aranjà împreunată cu producții variate și cu buffet Duminecă, la 8 Martie n. 1908 în sala de gimnastică dela gimnaziul din Năsăud. Venitul curat e destinat pentru fondul mesei studenților dela gimnaziul din Năsăud.

Mulțumită publică. Din prilejul morții iubitului prietin Nicolae Agârbiceau, stud. med., cassarul societății noastre, au rescumpărat cununa în favorul „Carmen Sylvei“ următorii domni, colegi și cunoscuți ai defunctului: Gh. Birlea, st. med., N. Butean, st. med., G. Cutean, st. farm., Alexandru Dobrescu, st. med., E. Negruț, st. jur. și Iul Vicaș, st. med., la olaltă 10 coroane.

Condolențe pentru pierderea lui Nicolae și-au esprimat fostul lui profesor, dl Dr. E. Dăianu, protopop în Cluj, „România Junâ“, soc. acad. română în Viena „junimea“ din Cernăuți și dl Alex. Dragomir, st. jur. ca fost conșcolar. Tuturor acestor domni le aducem și pe calea aceasta adânca noastră mulțumită. Graz la 14 Februarie 1908. Comitel soc. acad. române „Carmen Sylva.“

Pentru promovarea pietății. La păr. Dr. Iuliu Florian în Cluj (Jokai u. 6) se găsesc de vânzare iconițe sfinte a P. C. V. Maria povățuitoarea noastră, cu 12 rugăciuni în onoarea ei, scoase mai ales din paraclis. Aceste 12 rugăciuni, numite „Cununa Preacuratei,“ cetite sara de membrii unei familii, sunt menite să promoveze evlavia. Prețul lor e de 60 fil. Tot acolo se găsesc medalii de a P. C. Fecioară, pentru prețul de 10 fil bucata. Le recomandăm cu tot adinsul.

Apucături la vinderea sămânțelor. Că ce e în stare se facă oamenii, cari pescuesc în tulbure să poate vedeà din împrejurarea, că unii comercianți astuți, cari vând sămânțuri, și le-au provăzut cu Numărul curent al prețcurentului lui Mauthner, ca astfel cumpărătorii să creadă, că vând sămânțele lui Mauthner. — Cumpărătorii să fie cu băgare de seamă și să se uite, că dacă pe învălitoarea în care sunt sămânțele nu e pus numele lui Mauthner, atunci sămânțele nu sunt de ale lui Mauthner, recunoscute ca celea mai bune.

„Familia Română“ apare la sfârșitul săptămânii cu un conținut mult mai bogat și decât cum a fost nrul 1. Un articol amănunțit despre moda de primăvară, cu ilustrații, va face bucurie damelor. Abonamentul 10 cor. pe un an. Redacția și Administrația: Budapesta V. strada Csáky 23.

A apărut:

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procură dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Cap treaz!

somn bun, nervi și musculatură sănătoasă are cine folosește Elsa-Fluidul lui Feller, care are putere recreatoare și vindecatoare. Duzină de probă 5 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 82 (cott. Zagrab).

Marian

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 8

„După aceea," zise el încet, „după aceea sosiră legiunile tale, divule Cezar! In fruntea lor eră Suetonius, carele se luă la luptă cu barbarii."

„Şi a învins?" strigă împăratul. „Vai de el, dacă n'a învins! Voiu pune să-l ardă de viu."

„Sublimule: a învins! Dar, divule, aci este o persoană, carea a luptat în rândurile prime, şi carea îţi poate face un raport mai amănunţit: Aemilius Plautus, fiul lui Plautius."

Cezarul aruncă o privire ameninţătoare asupra tribunului, dar după aceea surise şi vorbi: „Tribunule, se pare că tu iubeşti într'o formă atât serviciul în războiu, cât şi serviciul femeilor. Vorbeşte!"

Plautus pricepù înţelesul acestor cuvinte. Un moment rămase zăpăcit. După aceea însă păşi liber şi mândru până lângă treapta cea mai de jos a tronului şi vorbi: „Mulţi ani trăiască împăratul! Salute lui şi legiunilor sale victorioase! Îi face plăcere, să-i raportez despre victoria legiunilor sale credincioase?"

Cezarul dete din cap.

„A fost într'o trecătoare," vorbi Plautus, nu departe de Camulodunum. Aci Suetonius şi-a pus în ordine legiunile: la spate pădurea, la dreapta şi la stânga coline pentru scut.

Înaintea noastră, pe o câmpie mare, se întindea armata inimicului. La marginea estremă a câmpiei, în spatele inimicului, se ridică fortăreaţa de cară, unde se aflau, ocrotite femeile şi copiii.

Legionarii stăteau ca zidurile de fier; în flancuri eră cavaleria în şiruri dese, iar cei uşor înarmaţi erau mai împrăştiaţi.

In trăsură aurită, trasă de patru cai albi ca laptele, înaintă Boudicca, regina Icenilor, dela trib la trib şi-i îndemnà la luptă!"

„A plecat în războiu pentru a răsbunà libertatea poporului, atăcarea nevinovăţiei fetelor şi maltratarea propriului ei corp," strigă Sigrun. „Întreg poporul întâmpină cu veselie pe regina sa, şi cântecul de bătae răsună ca vuetul mării peste câmpia întinsă."

„Lupta începù cu însuflețire. O grindină de *săgeţi* acoperi pe legionari. Încet, paş de paş, înaintau acum acestia, ca un ic, a cărui vârf este întors către inimic. Înaintea lor se rostogoleà în infinit valul omenesc de corpuri jumătate goale, brunete şi albe, pentrucă în şirurile inimice se aflau şi femei şi fete. Acum răsună tuba: cu sulițele întinse îşi croi cavaleria drum, pedestrimea îi urmă şi, îngrozită, întreagă linia de bătaie a inimicului se desfăcù. Apoi începù omorul sângeros şi un geamăt infinit de durere împlù aerul...."

„Optzeci de mii acopereau câmpul de bătae," strigă legatul, „şi aceasta a fost răsbunarea pentru Londinium!"

„Mama mea însă," vorbi Sigrun, „n'a putut suportà o astfel de ruşine şi să străpunse cu sabia." Sigrun la aducerea aminte a acestei întâmplări înspăimântătoare, îşi apăsà mânile pe inimă şi şopti în ton dureros: „Legiunile trecură peste optzeci de mii de cadavre sângeroase prin ţara întreagă şi devastară totul prin foc şi sabie. Ele aveau de gând ca pe sărmanul meu popor să-l şteargă cu totul de pe faţa pământului. Dar s'au înşelat! Cu miile grăbirà Icenii din pădurile lor pentru a-şi arătà supunerea faţă de mine, regina lor, şi a strigà după răzbunare. Eu însă n'am voit nimicirea poporului meu: am voit pace! Şi din cauza aceasta am venit aci, sublime Cezar, cu cei mai mari nobili din ţară, spre a esperà pace pentru poporul meu. Pretinde comori, câte voeşti: însă dă pace sărmanului meu popor!"

Impăratul se ridică. „Cine ar puteà se refuze ceva unei implorătoare aşa de frumoasă!" strigă el. „Dupăce ne vom consultà cu *magister militum* şi cu *ministerii* nostri, vom hotărî condiţiunile de pace şi vi-le vom prezentà. Până atunci sunteţi oaspeţii mei."

Vorbind astfel, stà se înghiţă cu privirea statura cea frumoasă a fetei, apoi se întorse către Tigellinus: „Pe Hercules, ce femeie! Mai frumoasă decât Juno, mai castă decât o Vestalină! Priveşte numai, ce statură, ce şolduri, ce bust, fără de nici o scădere! E mai frumoasă decât toate Romanele cele împopoţonate. Pe Jupiter, voiu încătuşa-o cu lanţuri de aur de tronul meu şi în braţele ei voiu gustà bucuriile zeilor."

El făcù semn cu mâna: audienţa eră sfârşită. Senatorii se ridicară de pe scaunele lor, pretorianii îşi luară lăncile pe umeri.

Atunci deodată se făcù o mişcare printre şiruri; pretorianii se deteră îndărăpt şi privirile tuturor se îndreptară spre întrare, sub a cărei perdele de purpură apărù statura înaltă a Agrippinei. Un moment ea rămase ca ameţită; mânia şi furia ameninţau s'o năduşească. Cu o singură privire a ochiului ei ager a înţeles şi cuprins starea lucrurilor. Ea strânse pumnii, şi obrazii îi luară coloarea marmurei. Dar în acelaşi moment, când se văzù umilită, se îndreptă rece şi mândră şi păşi spre tron.

O tăcere ghețoasă domnià. Nero se clătină; nu ştià ce se facă, să-i meargă întru întâmpinare, ori să i-se arunce în braţe. Lucrul din urmă i-se părù mai cu cale, de oarece eră mai nepericulos.

Un suris fătarnic apărù pe faţa sa; el întinse braţele şi grăbì spre mamă-sa. „Ce surprindere, scumpă mamă, că sosești încă înainte de închiderea adunării! Aveam deja teamă, că ţi-s'a întâmplat ceva rău."

„Nu," zise ea, fără de a i-se mişcà nici baremi un muşchiu al feţei, „nu mi-s'a întâmplat nimic." Ea ţinù o revistă repede asupra celor ce se aflau în inmediată apropiere lângă tron. Văzù pe Seneca surizând batjocuritor şi observă cum ochii lui Tigellinus luciau verde de răutate. Pentru astădată eră bătută total! Ea întrezări întreagă *comedia* şi *un suris* despreţuitor i-se aşeză în jurul gurei. „Fiul meu," zise ea încet şi sărbătoreşte, „tu ai adus la bun sfârşit o cauză însemnată. Şi sfetnicii tăi fideli desigur au găsit calea cea dreaptă —"

Ea aruncă o privire distrugătoare asupra lui Seneca şi Tigellinus.

„Aşa este," să grăbi a răspunde împăratul, carele eră vesel că baremi pentru un moment puteà să se scuture de responzabilitate şi să se refugieze dinaintea privirei înfricoşate a Agrippinei.

„Acum însă te rog a dimite această adunare strălucită." Apoi adaose încet şi cu privire ameninţătoare: „Noi amândoi vom vorbi de altădată."

Nero dimise adunarea; favoriţilor săi însă le făcù sămn, să nu să depărteze de lângă dânsul. Ii eră frică să rămână singur cu mamă-sa.

Agrippina observă la timp cursa; însă ea nu eră femeia, care să-şi arete slăbiciunea înaintea altora.

Mândră şi rece, cum a venit, a părăsit ea sala. Peptul însă sta să-i plesnească, după-ce perdelele să închisără în urma ei. „Trămuraţi, ticăloşilor dela tron," crâşni ea, „trămuraţi dinaintea Agrippinei, carea nu va lăsa nerăzbunată insulta aceasta."

Cu toate acestea ea simţi că să depărtă bătută; în momentul următor însă deja făcea planuri de răzbunare. Ea strigă cu voce tare către oamenii săi: „La câmpul lui Marte! La casa egipteanului!" Şi în timpul când să urcă în trăsură, zise încet lui Pallas: „Copilul e cerbicos! Dar nu cunoaşte, pe Agrippina! Va fi o luptă ferbinte, fidelul meu Pallas!"

„Cu cât mai ferbinte, cu atât mai bine!" zise bravul căpitan. „In orice timp sum gata să mor pentru tine!" Ea-i strânsă mâna cu recunoştinţă şi caii porniră la goană.

Capitlul VII.

O masă lucullică.

In aceeaşi sară Plautus merse la palatul lui Calpurnius Piso; acesta eră un edificiu măreţ cu grădini frumoase şi cu apartamente aranjate pompos. Coloanele odăei de primire erau înfăşurate cu verdeţuri. Prânzitorul eră un apartament încântător, care se deschideà către grădini; de aci să vedeà un lac încunjurat cu tufişuri de roze, pe carele lebede albe trăgeau brazde lungi şi sclipicioase de apă.

Un sclav îi luă toga, aşa că el rămase numai cu tunica cea ţăsută cu fire de argint, carea permiteà a i-se vedeà mai bine braţele cele musculoasă şi umerii cei puternici.

Nomenclatorul îi strigă numele. Atunci veni senatorul şi salută cu căldură pe tinărul său amic.

Pe când afară să întuneca, în apartamentul cel spaţios începură deja a să aprinde lampele cele de bronz şi un miros ameţitor de roze şi iasmin pătrundea din grădini în sală.

Pe scaunele aşezate în formă de potcoavă *odihneau* oaspeţii, încununaţi cu roze şi cu iasmin.

Sclavi tineri aduceaua mereu cununi nouă şi turnau pe mânile oaspeţilor apă răcoritoare, amestecată cu parfum.

Plautus erà orbit de strălucirea și pompa ce-l încunjurà. Ocupandu-și scaunul reservat pentru dânsul, privi în jur de sine, și la dreapta sa văzù o femeie tinără cu ochi focoși și cu gura surizândă. Obrazii ei moi ca mătasa aveau coloare trandafirie, iar buzele îi sămănau cu coralele mărei.

Plautus rămase încântat. „Te salut," zise el și să ridică de pe scaun, „te salut, încântătoare! Cum să te numesc, tu, carea ești mai frumoasă decât Venus?"

Fata își arătà dinții de mărgăritar. „Te salut, Aemilius Plautus. Ce ai pățit, de nu-ți mai recunoști prietinii?"

„Pe Jupiter, ochii mei sunt orbiți prin strălucirea frumuseței tale."

„Linguşitorule," amenință fata.

„Nu mă chinui," se rugà Plautus. „Spune-mi, cum te numești!"

„Nu vreau se fiu crudă, Plautus! Insă mă doare, că nu mă recunoști. De câte ori ne-am jucat la olaltă, ca copii?..."

„Iulia! Ești tu într'adevăr! Ah, ce fericire!"

Se uità la ea încântat.

„Eros nu poate fi mai rumenă decât tine!" zise el. Cât ești de frumoasă. Preamăresc soarta și zeii, cari m'au adus lângă tine."

„Preamărește mai bine pe gazda cea ospitală, carea ne-a produs această surprindere. Și eu mă bucur, că te văd, Plautus. Dar se tăcem, căci chiar acum au ales pe președintele festivității: Calpurnius Piso, însuși stăpânul casei!"

„Ah, Iulia," zise Plautus, „aleagă pe cine vreau; eu numai pe tine te văd!"

Iulia roși. „Taci! Să începe cina, și Calpurnius va vorbi îndată."

Intr'aceea sclavii aduseră smochine escelente, sardele și ouă; cârnăței siriani pe grătăr de argint; pe o tavă de aur aduseră o găină de aur, din aripile căreia cădeau ouă de păun. Apoi must și miere.

Calpurnius luă în primire dela un sclav sceptrul cel de argint, pe carele ridicându-l cu demnitate, vorbi: „Acum voiu face sfârșit libertății voastre! Dar voesc să fiu un stăpân blând. Jertfa primă lui Bachus!"

(Va urmà).

Corneliu Moldovan.

— Conferență. —

(Continuare). 1

Poetul ne duce pe aripile fantazii sale departe în vremile de răstrişte, când pământul țărilor române dunărene erà călcat ca o țară de jăf. Nesăturații vecini râvneau la bogățiile țării, sau se loviau de cerbicoșia acestui neam, ce nu vreà să-și știe capul plecat sub jug dujman. Prutul la o parte, Dunărea de alta, erau granițele puse de natură, cari stavileau năvălirile în țară, dând vreme neadormiților paznici ai pământului străbun, să ducă vestea în lung și latul țării, de marea primejdie ce se apropie.

La miazănoapte cerul arde 'n pară,
Din munți s'aude jalnic buciumând,
Trimiși sosit-au veste aducând
Că-i jale grea și sabie în țară.

In sat devale-s vaete amare.
Femeile de spaimă bat mătănii,
Copiii fug, iar cară cu begenii
Se 'ncing la drum, pierzându-se în zare.

Pe sus trec ciori îndepărtându-și zborul
Spre miazănoapte 'n pâlcuri neguroase;
Iar un plăeș pe prispa unei case
Ingândurat, și-ascute'ncet toporul...

Ii poate ori cine gândi, jalea amară, ce aruncă în o viață liniștită. o astfel de veste îngrozitoare. Tot avutul adunat în crunte sudori se risipește și din o locuință modestă, dar închegată cu pricepere și socoteală, în câteva ceasuri se alege nimic. Câte vise de fericire, plămădite în creri tinerești, nu dispar mai curund ca un fulger și câte gândiri și planuri mărețe, nu se prefac în fum. De aici atâta durere, atâta jale și desnădejde! Neamul românesc însă, menit poate de o soarte măsteră să aivă parte de toate mizeriile vieții, s'a vânjosit parcă în mijlocul acestor năcazuri, ce au venit asupra capului lui, s'a făcut mai nesimțitor și de aici mai netemător de nenorocire și mai curajos:

Zadarnic vânjoscle brațe
Plângând le 'nnălțați către cer, —
Vitejii n'au vreme să plângă
Cât brațul mai poate să străagă
Cu sete, războinicul fier!

Sus fruntea! Trufia vrăjmașă
Să piară ca fumul în vânt,
Toți morții cer azi răzbunare,
Iar jalea robiei amare
Zbucnește 'n al urii cuvânt!

Gătiți-vă iute de luptă —
S'apropie ceasul dorit
Când lanțuri de veacuri s'or frânge
Iar negre pârae de sânge
Păta-vor pământul iubit...

Și-acum — cântăreții durerii
Mult jalnica liră frângând
La coapsă oțele să-și prindă,
La arc coarda lirii să 'ntindă —
Și 'n luptă să plece cântând!

S'a gătat totul. vaietele și jelania e de prisos, mirosul de fum și corul roșit prevestesc apropierea hoardei dujmane, cei nepuntincioși de a purtà arma. să se retragă, iar vitejii se steà gata.

. . . Să sune trimbiți! surlele să cânte
In zări vrăjmașe să s'avânte
Că-i ceas de răzbunare și osândă,

Din bucium și trâmbiți și tobe sunați,
Cu Domnul, voinici înainte!
Să fulgere arcul săgeți trimețând,
Să scapere cremenea 'n flinte.

Și caii să fugă nebuni tropotind
Zvârlindu-se 'n șiruri păgâne,
Viteji înainte!... izbânda-i cu voi.
Și faima a voastră rămâne!

Izbește cu barda deodată în cinci,
N'ai grijă, vrăjmași sunt bielșug:
Ei vin din palaturi, în strae de fir,
Iar voi în suman dela plug.

Invârte toporul, trăsnește mereu,
Ucide și tae!.. n'ai milă!...
De dragul moșiei, noi doar ne luptăm,
Iar ei lefegiii — de silă...

Cosește într'una!.. Să curgă șuvoi
Spurcatul lor sânge fierbinte,
Flăcăi, după dânșii, goniți-i mereu,
Eșiți-le 'n luncă 'nainte!

Pândiți-le calea la văi și strâmtori
Și prindeți trufașii ce fug,
Și-om ști noi în urmă găsi din prisos
Și ghindă, și juguri, și plug... .

Ultimele doue șire ne aduc aminte de povestea Dumbrăvii Roșii. Se spune că la anul 1497 când peste Moldova stăpânia marele Ștefan Vodă, Albert, craiul Polonii, trufaș și îngâmfat, pătrunse în țară cu planuri ascunse, râvnind să pună stăpânire pe această frumoasă țară. Ștefan Vodă își strânse în grabă oastea, se ascunse în codrul Cosminului, puse oamenii săi să taie pe jumătate copacii de vremuri ai pădurii, adună pe stânci bolovani și pietrii, și pe când hoarda polonă treceà fără grije prin pădure, se porni o vijelie de săgeți, de pietrii și arbori, cât sdrobi armata îngâmfatului domn, împrăștiindu-o. Ca amintire Ștefan Vodă înjugă pe Polonii prinși la jug și ară cu ei o câmpie întinsă pe care o sămănă cu ghindă. Aci aludează poetul, când pentru de a umpleà inimile cetitorilor săi cu dragostea sfântă a moșiei părintești, îi îndeamnă la resistință și luptă eroică, amintindu-le că la sfârșitul plin de biruință, se vor găsi mijloace, cari să aducă aminte pentru totdeauna viitorimei de ce soarte se împărtășesc toți aceia, cari cearcă să ne răpească țara.

De altmintrelea codrul totdeauna a fost frate cu Românul. Aci își găsià el adăpost în vremuri de primejdie, în ascunzișul lui pândeà pe ciocoiul nemilos, care sugeà viața țăranului, și sub bolta verde a frunzișului său treceà flăcăul, cântând în fluer doina dorurilor sale. Dar de chipul minunat, cum tinerul poet știe să cânte codrul, vi se va dà ocasie să vă convingeți în curund.

(Va urma).

Posta Administrațiunei.

Am primit și cuitàm abonamentul dela:

T. B. Beiuș pe 1906 sem. 1. *Mineiu* pe 1908. *Dr. I. P. Lugoj* pe 1908. *Ungurei* pe timpul din 1 Ianuarie, până 30 Aprilie 1899. Vă rugăm să regulați și restanța anilor următori. *Nagy-Koles* pe 1907. *Alsó-Beregszó* pe 1908 Ianuarie—Martie. *S. M. A-Iulia* pe 1908 sem. 1. *G. P. de Băseşti* pe 1906 sem. 2. *Simisna* pe 1901 și din 1902 până în 1 Septemvrie *Sibiu* pe 1908 sem. 1. *Dr. E. Orăştie* pe 1908 sem. 1. *Băița* (tr. Fărăgău) pe 1908 *Reun. Ticvanul mare* pe 1908 sem. 1. *Budinț* pe 1608. *I. S. Șomcuta mare* pentru 7 parohii pe 1907 sem. 2. *Tetiș* pe 1908 sem. 1. *M. C. Abrud* pe 1906 sem. 2. *Tohanul vechiu* pe 1908. *Vișeul de jos* pe 1907. *Țăud* pe 1907, *Mureș Uioara* ultima plătire a fost în 31/1 1906, prin carea s'a plătit an. 1905. De atunci restează pe anii 1906 și 1907. *Tritul de jos* pe 1906 *G. P. Zombor* pe 1908 sem. 1. *Rechitova* pe 1902 până 1905. *Tăurea* pe 1908 sem. 2. *Erdőszáda* pe 1900 sem. 1. *Grid* pe 1907 sem. 2 și 1908 sem. 1. *Chiraleș* pe 1907 sem 2 și 1908 sem. 1. *A. M. Birchiș* pe 1907 sem. 2 și 1908 sem. 1. *Lunca Cernei super* pe 1907. Foaia vă merge în două exemplare. Le țineți pe ambele? *D. Seplac* pe 1901 și 1902. *Casina Beiuș* pe Ianuarie – Martie 1908. *Sânmărtinul sărat* pe 1907. *V. S. Ciucud* pe 1907. *I. O. Cluj* pe 1905 sem. 2 și 1906 sem. 1. *Totești* pe Octomvrie până Decemvrie 1907. *Uricani* pe 1905. *Simând* pe 1902. *Indol* pe 1907 și 1908, *Mediaș* pe 1906. *Revășel* pe 1908 sem. 1. *Sajó-szt.-Ivan* pe 1907 sem. 1. *Buciumșeasa* pe 1908. *Drâmbar* pe 1907. *Poiana Arieșului* pe 1907 *Corbu* pe 1905. *Gledin* pe 1900 până 1902. Mai restează pe anii 1903—1907. *Sinca vechiă* pe 1907 și 1908 sem. 1. *Șumal* pe 1908 sem. 1. *Jiiu-Coroieșteni* pe 1908 sem 1. *Vaidacuta* pe timpul din 1/II 1905 până în 1/II 1906. *Vaida Sâmtiona* pe 1908. *Sârpatok* pe timpul din 1/5 1899 până în 1/9 1902. *Zazar* pe 1907 și 1908. Fxemplarul cu adresa la persoană, l'am sistat. *Jucul nobil* pe 1908. *M. Căptălan* pe 1900. Mai sunt restanță anii 1901 - 1907. *Săcalul de Câmpie* pe 1907. *Orăştie* pe 1908. *Pete* pe 1892 sem. 1. Binevoiți a regula și restanța anilor următori.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție responz.: Augustin Gruiția.

Convocare.

«Reuniunea de Consum ca soc. tate pe acţii în Bonţarul inferior» îşi va ţineà

I. adunare generală ordinară

Duminecă în 22 Martie st. n. a. c. în localitatea institutului la 3 oare p. m., la care On. acţionari sunt rugaţi a participà în persoană sau prin delegaţi.

P R O G R A M:

1. Raportul direcţiunii despre agendele institutului pe anul I. de gestiune (dela intrarea în activitate, adecă dela 12 unie 1907 până la 31 Decembre 1907).
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Decidere asupra profitului curat.
4. Darea absolutorului.
5. Eventuale propuneri.

Direcţiunea.

Contul Bilanţ. — Mérleg számla.

Active — Vagyon.		**Pasive — Teher.**	
Cassa — Pénztár	317·82	Capital social — Alaptőke . .	1200·—
Debitori — Követelések . . .	1121·20	Creditori — Adoságok . . .	347·34
Mobiliar — Butorzat	99·52	Profit — Nyereség	279·20
Pretenz. la acţionari — Követelések részvényeseknél . . .	288·—		
	1826·54		1826·54

Contul Profit şi Perderi — Nyereség és veszteség számla.

Eşite — Kiadás.		**Întrate — Bevétel.**	
Spese gen. — Általános költség	57·45	Profit la mărfuri — Nyereség áruczikkeknél	568·43
Remuneraţie conducătorilor de prăvălie — Jutalék üzletvezetőknek	149·—		
Spese de fondare — Alapitási költség	82·78		
Profit curat — Tiszta jövedelem	279·20		
	568·43		568·43

Bonţarul inf., la 31 Decembre 1907 — Alsó-Boncár, 1907 évi december 31-én.

Raca Romulus m. p. preşedinte — igazgató
Raca Petrucz m. p. cassar — pénztárnok.

Obernauer Herman m. p. **Obresan Ion** m. p. **Aglicser Ion** m. p.

Raca Petrucz m. p.

Contul Bilanţului şi al profitului examinându-le şi confrontându-le cu cărţile principale şi auxiliare le-am aflat exacte şi în consonanţă.

A mérleg számlát és nyereség számlát a fő- és segédkönyvekkel összehasonlitván és megvizsgálván, helyeseknek és megfelelőknek találtuk.

Bonţarul inf., la 31 Ianuarie 1908. — Alsó-Bonczár, 1908 évi január hó 31-én.

(10) 1 - 1

Delinesc Petru m. p. **Simulesc Moise** m. p. **Raca Dionisie** m. p.

Vițe nobilitate

trimite cu ***garanţă, asortiment bogat,*** de tot soiul, firmă de mulţi ani recunoscută ca prima şi foarte solidă:

Prima pepinerie cu vițe nobilitate

de pe Târnavă.

Proprietar: FR. CASPARI, Medias (Ardeal) Nr. 54.

Cereţi catalogul preţurilor!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei,** adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 20—40

Fischer & Comp Nagyenyed

Pepinerie de pomi şi vițe.

150,000 Pomi Roditori
1.000,000 Sujete
1.000,000 Plante pentru gard viu, de promenadă, arbori de ornament, roze, fructe cu boabă, coniferi etc.

1 Million altoae de viță, vițe de vie Europeană şi Americană cu şi fără rădăcină. Specialitate: altoae de viță pentru desert.

30.000
pruni varietăţile Bistriţa şi Bosnia oltuiţi. Exemplare foarte frumoase.

Sub cultură 120 jug. cat.

Cataloage gratis.

(35) 9—12

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia Seminariului Arhidiecezan

Abonament ul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 14 Martie 1908.** **Numărul 10.**

Gazeta Transilvaniei.

Se împlinesc şeptezeci de ani dela întemeierea celui mai vechiu ziar românesc.

Nemuritorul George Bariţ pune temelia gazetăriei româneşti, sprijinit în munca aceasta de condeie vrednice de al lui: Andreiu şi Iacob Mureşianu.

Şepte decenii de-a rândul a daiunit această binefăcătoare muncă trecută la începutul anilor optzeci pe umerii mai tineri ai Dlui Dr. Aurel Mureşianu, care o conduce cu destoinicie până în ziua de astăzi.

In acest lung interval au apărut o mulţime de jurnale şi au trăit o vreme oarecare, pentruca apoi să dispară. Singur „Familia" se poate mândri la noi cu o viaţă ceva mai îndelungată, încât să poată fi pusă, în acest punct, alături de bătrâna Gazetă.

Apariţia şi dispariţia atât de rapidă a atâtor jurnale şi reviste denotă deoparte nizuinţile cărturarilor nostri de a-şi pune condeiul lor în serviciul neamului, şi cum nizuinţele lor nu erau încununate de succes, nici nu aveau trăinicia de lipsă, jurnalele dispăreau unul câte unul, dovedind prin dispariţia lor, că publicul cetitor nu aveà chiar mare nevoie de ele.

Gazeta s'a învrednicit de deosebita cinste de a se bucurà de simpatia cetitorilor şepte decenii încheiate. In fluctuările şi sbuciumul certelor politice, Gazeta şi-a păstrat totdeauna calmitatea cuviincioasă şi a fost *cel mai consecuent* jurnal din punct de vedere al atitudinei politice.

Fericitul Bariţiu, a ţinut seamă de necesitatea lecturei şi de *rolul cultural* al pressei, împreunând încă delà început literatura şi politica, ştiinţa şi necesităţile poporului nostru.

Gazeta a umplut, şi în acest respect, un binesimţit gol, alimentând gustul cetitorilor săi prin bucăţi literare, scrise, în mare parte, pe înţelesul poporului, mai ales în numerii de Dumineca. E o mare şi frumoasă datorinţă aceasta, de a desvoltà gustul literar al păturelor ţărăneşti, apropiindu-i astfel de scrisul oamenilor nostri de litere.

Acel ce va scrie istoricul gazetăriei noastre, va rezerva „Gazetei" şi sub acest respect, locul de onoare.

Ne gândim cu evlavie la marii întemeietori ai acestei munci rodnice; cu recunoştinţă la vrednicii urmaşi, cari au tras mainte brazda începută....

Ne gândim la recompensa ce neamul românesc ar trebui să o dea acestor neobosiţi slujitori ai condeiului.

La alte neamuri, un jurnal de vârsta Gazetei ar fi reuşit să agonisească milioane, să dispună de palatul ei propriu, asigurând condeielor grupate în jurul lui o retribuţie princiară.

Poporul nostru, ca un popor sărac ce este, nu poate dà gazetarilor săi nimic din toate acestea.

Suntem încă destul de înapoiaţi în cele ale culturii, ca să ştim preţui în deajuns importanţa presei şi valoarea condeielor cinstite; gazetăria, care la alte neamuri este o carieră strălucită şi ca retribuţie, la noi e o carieră ingrată de apostol, în slujba binelui de obşte.

In clipe de înălţare sufletească cum sunt cele de faţă — uitând micile hărţueli şi ciocniri din trecut — trimitem şi noi bătrânului organ septuagenar salutul nostru colegial, dorindu-i perseverenţă şi vigoare în munca, prin care s'a învrednicit şi până acum de dragostea şi încrederea neamului românesc.

Alcoolul şi pomenile.

Sunt câţiva ani de când în acest ziar preţios mi-am luat libertatea de a atinge aceasta chestie de mare interes. Pentru aceea numai bucura mă pot, când nu ca ideie semănată de mine, ci ca o necesitate impusă de forţa timpului, ea iasă de nou la suprafaţă.

Aceasta dovedeşte, că poate a cam şi trecut timpul impus a ne ocupà de ea cu toată seriositatea.

Nu există nici o persoană clericală, nici un inteligent, nici un ţăran mai deştept, care să nu recunoască, că în fond aceasta datină are o bază morală, dar în executare să opune virtuţii iubirii deaproapelui, milei, pietăţii şi reverinţii faţă de cei repausaţi.

Nu există azi preot, care să fie aşa de întunecat încât să creadă, că oferirea de vinars; care nici fizice, nici moraliste nu foloseşte deaproapelui ar fi elemozină ori documentare de iubire; nu poţi afla om cu ştiinţă, care să admită că mâncarea oferită celui ce are şi nu e avizat la ea şi e în poziţie de a şi-o câştigà ar fi urmat de elemosină şi binefacere. Nu există ţăran mai priceput, care să nu înţăleagă atâta că: închinarea făcută de cel mai înstare, din averea celui mai sărac ori orfan nu poate străbate la cer.

E aşa de puţin apreţiat acest obiceiu, încât atât faţă de preoţime, cât şi faţă de inteligenţă şi ţărănime relative la acest obiceiu să pot aplicà cuvintele: „Video meliora probo que deteriora sequor."

Mi-se pare, că la aceasta afirmare aud observarea, că dacă e aşa de generală displăcerea faţă de acest obiceiu pentruce nu ne lăpădăm de el?

Răspunsul, respective explicarea acestei enigme, să descopere ea de sine îndată ce omul priveşte serios la motivele din care aceasta datină să întrude asupra bietului popor, care bucuros ar scutura-o de pe umerii ce-i apasă destul de greu, de ar puteà.

Primul motiv pentru care acest obiceiu, nu să lasă de noi este lipsa de curaj de a luà iniţiativa.

Am fost în o parohie, unde cu ocazii de acestea să faceà un greu abus, nu erà nici un om în parohie, care să nu-l desaproabe, cu toate acestea toate încercările de ai face să-l părăsească au rămas fără efect, pentrucă nimeni nu aveà curajul de a luà iniţiativa. Cei cu stare îmi ziceau: „Incepe cu careva sărac, eu nu o pot face ca să nu mă judece, că am făcut-o de scump." Cei săraci îmi reflectau: „Incepe dela cei avuţi, noi nu putem luà asupra noastră critica, că am făcut-o de săraci." Cam aşa stăm şi cu a-

cest obiceiu. Dignitari, înalți bisericești, inteligenți laici mai în stare, preot dela sate, toți desaproabă acest obiceiu cu gura, în faptă nici unul nu are cutezarea de a i-se opune. Cum s'ar aștepta dară să o facă țăranul? Dacă toți ne ținem de zicala „Ulula cum lupis," și nimeni n'are cutezarea de a rumpe cu trecutul, de ce am pune viua pe bietul țăran? Eu zic, că dacă spre rușinea seclului, acest obiceiu dăunăcios, durează încă, nu e de vină nici țăranul, nici conservatismul său; ci conducătorii, cari din gură, numai au combătut acest obiceiu, dar nu și cu fapta; n'au avut curajul de a luà inițiativa de a lucrà altcum.

Apoi a doua cauză — „este lipsa solidarității" în acțiunea preoțimei. Ce e drept ici colo câte un preot dela sate poate a predicat contra acestui obiceiu și l-a combătut după merit. Ce au făcut cei mulți? Au tăcut, și dacă nu l-au desaprobat cu fapta, l-au desaprobat. cu tăcerea.

Altă cauză e lipsa simțului de a prestà ajutor celor repauzați. Pe cum este cunoscut fiecăruia, ceremoniile funebrali reclamă lucru mult. Acel lucru familia defunctului nu-l poate face; ci e avizată la ajutor străin; căci cadavrului îi trebue pregătită groapa, sicriu, apoi trebue dus; cu ocasiunea ceremoniei funebrali, trebue duși prapori, sfesnice, mai trebuesc servitii de clopotari, cantori etc.

Toți aceștia, cari prestau acestea ajutoare, — le prestau în speranța resplătirii cu beutură dela pomeană, și nu odată s'a putut observa. că acolo unde s'a observat puțină pregătire de pomeană, acești prestatori de ajutoare au lipsit.

De aceea de multeori servitori săraci și mai ales străini, — au fost siliți, a luà pânea din gura copiilor orfani, pentru a face peste voie și putere, o pomeană grasă; ca să aibă cine duce mortul, prapori, sfetnice etc.

Din cauzele aici înșirate, eu aflu de neîndestulitoare acțiunea preoțimei dela sate contra acestui obiceiu, cu atât mai vârtos, că ea nu o poate practizà în faptă cum o predică cu gura, pentrucă în cele mai multe cazuri e și preotul străin în comună, și dacă îi moare cineva e avizat la ajutor. Și ca să-l poată căpătà. e necesitat și el, a ospătà, pe cei ce i-l-au prestat. Astfel predicarea contra pomenii, e silit a o călcà însuși. Pentru aceea eu, predicarea contra acestui obiceiu, numai din partea preoțimii dela sate nu o aflu îndestulitoare. ci după modesta mea părere, acțiunea trebue să o începem toți — „dela vlădică până la opincă." — Și anume, a-și recomandà următoarele.

1. Fiindcă în combaterea abusurilor totdeauna au premers, și apostoli și părinți, și fiindcă tăcerea episcopilor în fața predicării preoțimii, să poate tractà de desaprobarea lor; combaterea acestui obiceiu neconvenabil timpului de azi, să se facă prin epistole pastorali, sinoade diecezane, și documentarea simțului de reverință, față de repausați pe alte căi.

2. Scoaterea din us a acestor obiceiuri la ceremoniele funebrali obvenite la dignitarii bisericești.

3. Întărirea simțului de a face elemosină, pe alte terene, prin administrarea corectă a averilor bisericești, ca să nu aibă țăranul ocazie de a zice: „De ce se dau pe seama bisericii, să mânce cineva?"

4. Îngrijirea de mijloace, ca ajutoarele de lipsă la înmormântări să le capete țăranul și fără ospătare.

5. Mult ar face după părerea mea desbaterea acestor chestii în sinoadele tractuali și chiar în sinoadele mixte, cum sunt pentru exemple sebatele noastre școlare, în multe tracte, cuprinse de amorțală.

6. Și mai mult desbaterea lui în un congres mixt bisericesc.

7. O acțiune ziaristică într'acolo, ca și frații nemuriți să ieie poziție în contra acestui obiceiu periculos — spre care scop n-ar strică o înțelegere frățească, fie de fruntași bisericești, fie de laici, și statorirea de o purcedere uniformă.

In altă formă acțiunea bieților preoți dela sate să pierde fără urmă. și predicarea sporadică a câte unuia în contra acestui viț, seamănă numai cu sunetul de clopot dogit în pustietate.

Am zis, cine poate, răstoarne afirmările mele.

— *f.* —

Congrua și bienaliștii. Pe cum știm, chestia *congruei preoților catolici din țară,* prin urmare și a preoților români uniți, se poate privi de pe deplin rezolvată Episcopatul catolic a ajuns la înțălegere cu ministrul cultelor în privința sumei, cu care va contribui la congruă, remâne acum, ca ministrul în timpul cel mai scurt să presinte proiectul, prin care legea congruală adusă în anul 1898, referitor la preoții acatolici se estinde și asupra preoțimei catolice. In urma acestei legi, plata preoților nostri cu cvalificație deplină se întregește la 1600 Cor. anual, iar a celor cu cvalificație nedeplină la 800 Cor. Toate acestea le putem spera încă în decursul anului acestuia.

S'a ivit încă o mișcare printre o parte a preoțimei noastre, care nețânând seamă de nici o considerație, poate să fie funesta în urmările sale.

E vorba de neîndestulirea preoților bienaliști ori moraliști cari se află vătămați

FOIȚĂ.

Schițe din viața sf. Ioan Gură-de-aur.

— Cu ocaziunea aniversării de 1500. —

Roma, la 1 Martie 1908.

Cât e de mândru și mângăitor să vezi și în aceste vremuri de tristă nepăsare și de un grosolan materialism, când credința se stânge în popoare, când virtuțile se vestejesc în pepturi și pier deodată cu florile tinereților, să vezi, zic pe altarele tămâiate a bisericilor noastre glorificată tot mereu puterea suprafirească a credinței, să auzi sub bolțile lor misterioase răsunând în conținuu imnurile de laudă, de dragoste și de recunoștință față de neînvinșii și eternii eroi ai virtuților creștinești. Un fapt rar însă și solemn: aniversarea mai mult decât milenară a marelui sfânt și ierarh Ioan Gură-de-aur, mișcă astăzi mai adânc, decât alte dăți conștiința poporului creștinesc și îi zgândără credința seculară. — Figura lui strălucită și maiestoasă, ce umple toți secolii dinaintea și din urma lui de splendoare și sfințenie, și care din an în an, din veac în veac, apare, și reapare pe orizontul sf. Biserici — acuma, în aceste zile se arată mult mai mare și mai maiestoasă, — toată înundată de lumina pură a legii noastre creștine. De aceea și bisericile noastre sunt azi mai vesele, cântările ei duioase pătrund mai dulce la inimă și sufletul, ce contemplează e răpit de atâta frumuseță morală, de atâta tărie și de un zel atât de înfocat, ce transfigurează persoana sfântului și o face suprafirească.

Nu e scopul meu să măresc virtuțile. să laud meritele unui nemuritor. Nu! Nemuritorii trăesc în sfere mult mai înalte și mai fericite, decât cari le-ar puteà creà imaginațiunea și vorba noastră slabă. Unica laudă deamnă de ei sunt faptele lor.

Faptele, deci îl fac mare pe acest gigant, în carele se întrupează toate gloriile sf. Biserici din alte timpuri, faptele Lui i-au dat nemuritorul nume de ***sfânt;*** faptele Lui l-au botezat cu al doilea botez de: *Gură-de-aur* și numai din faptele-i nobile și sfinte, ca dintr'un isvor nesăcat își trage Biserica întreagă puteri nouă, își reînoește și își nutrește speranțele și virtuțile. Zic întreaga Biserică, pentrucă Spiritul Lui universal cuprinde toate timpurile și locurile. El nu e numai apostolul secolului sau, ci al tuturor veacurilor; nu e fiul Răsăritului ori al Apusului, al Constantinopolului ori al Romei, al grecilor ori al latinilor. El e a lui Hristos, carele e al tuturor.

In sămn deci de umilit omagiu și veneratiune fiască dedic și eu acestea puține și neînsemnate șire spiritului nemuritor al acestui luceafăr al sfintei noastre Biserici, în cari atingând caracterul Lui grandios și desvălindu-i unele frumuseți voi dovedi, că bărbatul acesta mare pentrucă e un sfânt: e sfânt pentrucă a fost demn urmaș și neclintit apărător, al învățăturilor lui Hristos.

* * *

Al 15-lea secol s'a deschis deja peste noi, decând apuse „Sfântul" într'un exil trist și dureros pe coasta răsăriteană a Mării Negre în Comana din Pont (14 Sept. 407). Văzù lumina zilei în Antiohia (347). Dela mamă-sa Anthusa, matroană venerabilă, o altă Monică a moștenit toată blândețea și dulceața unei inimi: din cari două calități a inimei sale nobile isvorîră apoi acele capo-d'opera de elocuență creștină, asemenea cărora dela Hristos în coace lumea n'a mai auzit. Libaniu cel mai mare retor păgân al timpului său și învățătorul Sfântului — când acesta abia avea 19 ani ziceà cu părere de rău amestecată cu toată bunăvoința unui păgân: „Eu voiam să-i las lui (Sf. Ioan) școala mea dacă creștinii nu mi-l-ar fi răpit." Dar nu l-au răpit creștinii. El s'a dat tot creștinilor și lui Hristos, pentru al cărui drag a lăsat și pe o mamă învăduvită, carea gemea, când se cugetà la depărtarea fiului său. Iată, ce ne-a lăsat însuși sfântul despre acelea clipite înspăimântătoare, când dragostea pământească se luptà pe moarte cu cea suprafirească. „Când mama mea auzi, că eu m-am decis, să mă retrag (în singurătate) mă prinsă de mână, mă conduse în chilia sa, și punându-mă să șed lângă ea

prin aceea, că lor li-se pune în vedere numai jumătatea întregirei congruale, ce o să aibă teologii sistematici. Doar şi ei fac aceleaşi slujbe, împlinesc aceaşi misiune... Pentru aceea se ridică glasuri, se aud deja propuneri pentru o luptă de drept, o organizare chiar, care să cerce cu toate mijloacele a aduce la îndeplinire pretenziunea, după care toţi preoţii să aibă aceaşi întregire dela guvern. Am publicat chiar şi noi o scrisoare în această afacere, dar numai *una*, pentru ca să fie cunoscută de toţi cetitori nostri neîndestulirea această.

Aici să ne oprim puţin. *Recunoaştem durerea fraţilor nostri moralişti.* Recunoaştem, că *toţi într'o formă sunt muncitori în via Domnului, toţi împlinesc aceaşi chemare.* Şi totuşi nu se poate nega, că există ceva deosebire între moralişti şi ceialalţi preoţi. Înainte de toate diferinţa de pregătiri, care încă e ceva. Apoi — şi asta e lucru de căpetenie — *deosebirea împrejurărilor*, sub cari au ajuns preoţi unii şi alţii Fiecare moralist deja prin aceea, că a cerut să fie primit de preot pentru orecare parohie, a garantat despre sine, că va puteà trăi în împrejurările parohiei aceleia. Deci faţă de acestia — în mod extraordinar — biserica nu are aceaşi obligaţiune, ca faţă de ceialalţi preoţi, în ce priveşte întreţinerea. Zic: în mod *extraordinar*, căci toată instituţia moraliştilor e ceva extraodinar. Altcum stă lucrurul cu preoţii sistematici. Aceia au păşit în mod ordinar în serviţiul bisericei; iar biserica prin aceea, că i-a primit în serviciul său, s'a obligat a se îngriji de traiul lor. Aici din amândoue părţile s'a făcut destul recerinţelor, acolo (la moralişti) din amândoue părţile s'a iertat ceva; din partea bisericei: cvalificaţia ordinară, din partea preoţilor: obligaţia îngrijirei totale de subzistinţă.

Aşa stând lucrul, vedem, că mişcările de neîndestulire din partea moraliştilor nu au nici o bază de drept. *Nu zicem prin aceasta, că din alte puncte de vedere, nu ar fi întemeiate dorinţele lor* de a aveà întregire mai mare, nu zicem, că biserica noastră, dacă ar atârnà numai dela ea, nu le-ar dà şi lor mai mult, susţinem numai, că chestia nu trebue privită *unilateral şi fără luarea în seamă a împrejurărilor.* Şi rugăm cu totadinsul pe moraliştii nostri să facă bine să se îndestulească deocamdată cu întregirea deosebită, ce li-e pusă lor în vedere şi să nu se gândească la nici un fel de mişcare contrară, căci aceea *la rezultat bun de sigur nu ar duce, dar la rău da!* Puţini ştiu, cât a trebuit să lupte mărităii nostrii Arhierei şi până au câştigat cele de până acum, puţini cunosc rola, ce au avut-o moraliştii în chestia congruei; toţi trebue să ştie însă, că *s'a făcut totul, ce până acuma s'a putut;* şi mişcări contrare, neîndestulire dela capul locului *nu vor duce la nici o ispravă, dar vor fi foarte potrivite a strică toată treaba* dela început....

Ceeace nu ar corăspunde nici principiilor de dreptate nici iubirei frăţeşti.

REVISTE.

Franţa. „Osservatore Romano“ anunţă că Sfinţia Sa Papa *Piu X* a escomunicat pe *Alfred Loisy* fostul profesor al institului catolic din Paris. Loisy erà să fie escomunicat încă înainte cu patru ani, Sfinţia Sa trimise scrisoarea de escomunicare repausatului cardinal Richard, că de va socoti că e potrivită vremea să o publice. Loisy atunci şi-a retras greşelile, şi cum se zice: laudabiliter se subjecit. Retragerea greşelilor n-a fost sinceră. Loisy a continuat cu publicarea greşelilor sale, în cari neagă sau cel puţin se îndoieşte despre divinitatea lui Isus, inspiraţiunea unelor cărţi din sfânta scriptură. Când a apărut „Pascendi dominici gregis,“ în carea se condamnă mai multe erori, ce le susţine şi Loisy, el i-a făcut o critică aspră, şi din o declaraţie alui s-a putut constată, că nu mai crede multe adevăruri de ale religiunii creştine. După acestea n-a urmat altceva, n-a putut urmà, decât să fie despărţit de biserică, de carea el şi aşa nu s'a ţinut de mai mulţi ani. — Purtarea necorectă şi făţarnică alui Loisy a avut mare influinţă asupra clerului din Franţa, în mai multe seminare avèà aderenţi, oameni, cari îl preamăreau ca pre un învăţat mare. Dela profesori s-a lipit boala aceasta de clerici, de aceea dă aşa ordin aspru Sfinţia Sa Papa Piu X în enciclica „Pascendi dominici gregis“ referitor la superiorii şi clericii din seminare.

România. Din Moldova se vesteşte nelinişte. Ţăranii pretind dela proprietari să le deie şi loc arător nu numai păşune. O telegramă dată din Bucureşti anunţă, că în judeţele

---

pe acelaş pat, în carele ea mi-a dat odată viaţa, începù a plânge şi a-mi vorbi despre lucruri mai triste decât lacrimile ei.“ Ii ziceà anume acea mamă desperată: „O, aşteaptă cel puţin ziua morţii mele, ce nu poate fi departe. Dupăce mă vei fi îngropat şi vei fi aşezat osămintele mele cu ale tată-tău — atunci du-te (de vrei) măcar şi peste mări, căci nimenea nu te va opri, însă până ce eu trăesc, sufere-mi prezenţa.“

Însă n'a aşteptat nici atâta; a părăsit-o şi s'a lipit de alţi părinţi, de alţi fraţi, mamă şi surori şi mai văduvi şi mai orfani decât mamă-sa Anthusa. Noi îl vedem puţin mai târziu hirotonit şi-l auzim rostind de pe amvon cele mai sublime şi mai pătrunzătoare predici, ce au isvorît vre-o dată din inima şi buzele oratorilor. In una de acestea sf. Ioan iată cum vorbeşte acestor noi părinţi şi fraţi ai săi: „Voi îmi sunteţi“ — zicea credincioşilor — „în loc de tată, de mamă, de fraţi, de fii, de toate; afară de cele ce vă privesc pe voi, eu nu simţesc nici o bucurie, nici o durere.... Cea mai mare şi mai viuă grije şi frică a mea nu e aceea, că odată voi fi judecat, ori aflat de vinovat înaintea înspăimântătorului tribunal, ci ca voi toţi să vă mântuiţi, ca toţi fără de nici o deosebire, toţi şi pentru totdeauna să fiţi fericiţi.“ Sublime cuvinte, isvorite dintr-o inimă adevărat părintească! Iar mai jos adauge: „Cine să va minunà auzindu-mă vorbind aşa, ar arătà, că nu ştie ce vreà să zică a aveà o inimă de părinte.“ (Omilia III. în Faptele Ap.) — Vestea Lui, ce umpleà de fală Antiochia şi ce s'a răspândit în tot imperiul, a ajuns până la împăratul Arcadiu, carele nu întârziă a-l învità în Constantinopol — dar într'adevăr nu din setea de a ascultà învăţăturile divine, ce ieşiau din inima şi buzele sfântului, ci din desertaciunea aceea împărătească, că cum adecă ar fi putut să-i lipsească capitalei imperiale un geniu atât de extraordinar, un orator atât de rar.

Abia îşi închise Nectar patriarhul ochii, când oratorul „Gură-de-aur“ al Antiohiei şi fù denumit episcop al Constantinopolului (389). Cine însă ar puteà spune, câţi duşmani de moarte îi aduse păşirea lui pe tronul superbilor patriarhi ai Constantinopolului — într'un timp, când atâţa erau ambiţioşi şi lacomoşi după *dignităţi*, că nu aveau sfială a o cumpărà şi cu bani — dar mai vârtos cine ar fi crezut, că înălţarea aceasta ce ar fi trebuit să-i fie isvor de mângâiere şi fericire îi va fi mai târziu isvorul celor mai amare năcazuri celui mai ruşinos exiliu şi celei mai neîmpăcate uri.... însă persoana suprafirească a acestui gigant s'a plecat numai; dar nu s'a frânt, pe toate le-a învins, şi acum e glorificat. Noi le vom vedeà toate pe scurt.

Dacă Ioan fù mândria şi fala şi „Gura-de-aur“ a Antiohiei, în capitala coruptă, efeminată cum erà atunci Constantinopolul şi îmbuibată în toate plăcerile permise şi nepermise a unei vieţi semi-păgâne nu putù fi alta decât sbiciul cel mai crudel cea tăiat vre-odată păcatul. Incepând dela împărăteasa superbă şi prepotentă, dela episcopii simoniaci şi dela preoţii licenţioşi şi lacomi după plăceri de tot soiul, dela favoriţii şi doamnele de curte în jos până la clasa cea mai din urmă a poporului de rând, el îi sbiciuia pe toţi fără cruţare, îi acoperea de ruşine şi confusiune. Caracter într-adevăr de fer, suflet inspirat de cel mai curat şi desinteresat ideal!! Ceea-ce ziceà el odată bogaţilor îngâmfaţi, nepăsători şi dispreţuitori de cele sfinte în Antiochia nu se temeà s'o repetească şi aci în capitală sub privirile ameninţătoare a prepotenţilor dela curtea imperială. „Pentruce, ziceà el, să vă stimăm noi atâta; pentruce să credem, că voi ne faceţi numai o binefacere nouă, când veniţi în acest loc ca să ascultaţi celea ce vă sunt de lipsă vouă spre a vă mântui? Bogăţia? haine de mătasă? Nu ştiţi voi, că vermii au tors-o, barbarii au ţăsut-o, o poartă hoţii, sacrilegii, curtenele? Sfârşiţi odată cu nebunia asta; gândiţi-vă la josnicia naturei voastre: că sunteţi prav, cenuşe şi fum; voi porunciţi la mulţi, dar sunteţi slugile pasiunilor voastre.“

In loc însă de frupte de aur, în loc de recunoştinţă şi pocăinţă — drept roadă a vorbei sale de aur. Culegea Sfântul numai spini şi polomidă şi o ură neîmpăcată, din partea ascultătorilor săi. Mai mult decât toţi însă

Botoşani, Dorohoiu, Vlaşca şi Teleorman e mare fierbere, şi că s-ar fi trimis acolo trei regimente de soldaţi să facă ordine. In o telegramă dată din Cernăuţi (poate de ginerele lui Mochi Fischer) se spune, că în unele sate din judeţele Botoşani şi Dorohoiu ţăranii au început deja răscoala, au ieşit la câmp, şi au început a împărţi pământul între sine. — Nu se ştie, de sunt adevărate ştirile acestea ori ba. Noi credem, că sunt o manopera a Alianţei Israelite carea vreà să deie o noauă lovitură bietei Românii. Cea mai mişea, mai obrasnică şi mai fără Dumnezeu instituţiune din lume, cum e Alianţa israelită şi oamenii ei, în România nu poate aveà drept de existinţă. De vreà guvernul dlui Sturdza să îmbunătăţească starea ţăranilor, creeze astfel de legi, prin cari să oprească pe veci acţiunea Alianţei israelite în România.

Budapesta. Wekerle a declarat, între altele, că proiectul despre votul universal va fi prezentat Camerei încă înainte de vacanţele de vară şi se va luà în discuţie la toamnă.

„Nu e o săptămâna — zice din acest prilej „Az Ujság“ — că în partidul independist a declarat tot în chestia votului universal că proiectul numai la toamnă va fi prezentat Camerei şi numai la primăvară se va luà în discuţie. Ce să zicem la asta? Poate ploile din Martie au avut asupra lui Andrássy efectul roditor că munca lui se va coace cu o jumătate de an înainte de terminul anunţat săptămâna trecută? Ar fi o minune. Dimpotrvă, e foarte natural că Wekerle azi vorbeşte aşa, mâne altminteri, fiindcă pentru el e indiferent ce vorbeşte. Noi nici pe lângă cea mai mare bunăvoinţă nu putem să dăm cuvintelor lui Wekerle o importanţă mai mare, câtă vreme nu vom fi învăţat să credem în minuni.“

Wekerle a declarat că la toamnă se va întrà în discuţia reformei electorale, prin urmare — nu se va întrà... Atâta credinţă merită ministrul-preşedinte al Ungariei!

Zagrab. Guvernul ungar din visurile de învingere asupra Croaţilor s-a deşteptat rău impuns. Voinţa Croaţilor a învins pe toată linia. Şi nici nu să puteà altfel, căci nesocotirea celor mai elementare drepturi ale unui popor trebue să se răsbune. Mişcările politice ale unui popor întru apărarea drepturilor lui pornite din conştiinţa întregului neam nu să pot sugrumà şi nu să pot strivi prin forţă. Alegerile de deputaţi în Croaţia s'au încheiat cu învingerea Croaţilor. Supillo şi soţii s'au întors biruitori în palatul de pe ţărmurele Dunării, unde sunt primiţi cu epitete de „trădători de patrie.“ — La proiectul de revisuire cuvântul lor e hotărîtor.

Să svoneşte, că guvernul ar vreà să mai încerce o disolvare la caz, că nu ar ajunge cu ei la creangă verde.

Pasul acesta ar fi unul dintre cei mai nesocotiţi.

Peregrinaj la Roma.

Fiind dată posibilitatea, ca peregrinajul românesc proiectat pe inceputul lunei Iunie să se poată ţineà deja la finea lunei Aprilie şi începutul lunei Maiu, anume dela ziua a treia a Paştilor noastre şi până la finea săptămânei a doua după Sfintele Paşti, pe zilele 28 Aprilie până în 9 Maiu, în care timp mai uşor ar puteà participa şi profesorii cu elevii, e de dorit, ca înscrierile la participare să se facă acum îndată, dar cel mult până la 1 Aprilie n. 1908. Anunţări ulterioare nu să vor mai primi, şi dacă până la acel termin nu va fi adunat numărul recerut peregrinajul se va abandonà. Anunţări să socotesc numai acele, cari să fac prin trimiterea taxelor mai la vale arătate.

Am publicat în un număr trecut întreg planul călătoriei, de data aceasta însămnăm,

1. că locul de întrunire va fi Budapesta, de unde călătorii de clasa I şi II vor plecà cu tren accelerat, cei de clasa a III cu tren personal şi se vor întruni la Fiume, de unde cu toţi vor plecà mai departe prin Ancona la Roma. Aci vor petrece 6 zile, de unde, cei-ce nu vor călători mai departe, se vor reîntoarce pe acelaş drum acasă, iar cei-alalţi vor continua călătoria preste Firenze şi Venezia în cari oraşe vor petrece câte două zile şi apoi dela Venezia la Fiume până la Budapesta şi apoi acasă.

2. Preţul participării la aceste două combinaţii e următorul:

Combinaţia I: Budapesta—Fiume—Ancona—Roma—Ancona—Fiume—Budapesta:

Clasa I: coroane 300·—.
Clasa II: coroane 200·—.
Clasa III: coroane 140·—.

Pentru sumele aceste peregrinii au drept la următoarele:

a) Bilet pentru tren şi naie pe clasa respectivă;

b) In Roma trăsură dela gară la cuartir şi dela cuartir la gară;

c) Cuartir, serviţiu, luminat şi întreţinere (dejun, prânz, cină) pe timp de şase zile în Roma;

d) Intrare liberă la museele şi galeriile, ce vor fi vizitate în comun;

e) Călăuzire pe drum dela Budapesta până la reîntoarcere la Fiume şi asemenea în Roma.

Combinaţia II: Budapesta—Fiume—Ancona—Roma—Firenze—Venezia—Fiume—Budapesta:

Clasa I: coroane 400·—.
Clasa II: coroane 300·—.
Clasa III: coroane 200·—.

împărăteasa Eudoxia toiagul şi sabia capitalei, ce jucà pe deget şi pe împăratul ce durmeà cu ochii deschişi, capriţioasă cum erà din cale afară, văzându-se mereu vătămată şi figurată dimpreună cu curtenii săi în acele tablouri groznice ale păcatelor neobicinuite, ce zelosul episcop zugrăveà cu colorile cele mai vii înaintea ascultătorilor săi — şi neputând mai mult suferi pe acest venetic (?) cutezător ce trăeşte din favorurile ei (?) a început a-l persecutà de moarte. Aşa încât acest bun păstor acuma târziu trebue să înveţe dela împărăteasa mănioasă până unde poate să se scoboare ura femeiască, dupăce atâta vreme a învăţat dela blânda şi evlavioasa Anthusa, până unde să poate înălţà dragostea unei femei.

Cu un decret deci stors dela împăratul demn de răsbunarea ei împărătească atât de adânc vătămată, condamneazà episcopul la exil.

Sentinţa atinsă trist inima Sfântului, erà prea dureroasă despărţirea de poporul său pe care îl iubeà mai mult decât pe sine însuşi, dar n'a desperat: din contră aici apare figura lui mai frumoasă, mai tare, mai simpatică şi mai resolută. Iată ce-i simţià inima în clipitele acelea dureroasă când îşi luà rămas bun dela popor: „Terorile lumei le despreţuesc; plăcerile i-le derâd; avuţiile nu le doresc; sărăcia nu mă înspăimântă, de moarte nu mă tem. De cătră voi nimenea nu mă va puteà separà Eu nici mort nu mă despărţesc de voi, eu sum gata să mor de mii de ori pentru voi... asta e datorinţa mea... căci păstorul bun şi sufletul şi-l pune pentru oile sale.“

Iar în alt loc „De ce ar trebui să mă tem? De moarte? Hristos e viaţa mea; şi moartea pentru mine e un câştig. Exilul? A Domnului e pământul şi tot ce e conţinut în el. Perderea averilor? Noi n-am adus nimic în lumea asta, nici nu putem luà cu noi nimica... Dacă Hristos e cu mine, de cine mă voi teme?“ Işi luă rămas bun apoi dela credincioşii săi, ca şi Iob în durerile sale binecuvântând pe Domnul.

(Va urmà).

Cărţi postale ilustrate,

cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fileri. — Suta 5 cor. franco

Participanții la acestă combinație au aceleași drepturi și favoruri ca și cei-ce participă la combinația I. cu aceea deosebire, că acești peregrini vor petrece și în Firenze și Venezia câte două zile, și în orașele acestea vor fi provăzuți tot așa ca și după combinația I. în Roma, având anume drept, la trăsuri dela gară la Hotel și dela Hotel la gară, asemenea la cuartir și provisiune, la călăuzire și intrare liberă la museele, ce se vor visita în comun. Mai observăm, că în Firenze și Venezia și cei-ce călătoresc pe clasa III vor avea cuartir și provisiune egală cu cei de clasa II.

3. Programul special și detaiat al peregrinajului se va publică înainte de plecare cel puțin cu o lună.

4. Anunțările de participare au să se facă la adresa: Dr. Daniil Fireza, notar consistorial în Lugoj, și tot acolo au să se trimită și banii pe cum și corespondențele privitoare la peregrinaj, se pot face însă și la redacția noastră.

5. Doritorii de-a participa după ori care combinație, deodată cu anunțarea participării și a combinației la care doresc a lua parte, vor plăti de fiecare persoană anunțată:

a) Cei de clasa I. coroane 30·—.
b) Cei de clasa II. coroane 20·—.
c) Cei de clasa III. coroane 10·—.

Restul taxei să fie plătit însă complet până în 1 Aprilie st. n. 1908. La caz de repășire anticipațiunile mai sus numite, de câte 30, respective 20 și 10 cor. vor fi folosite întru acoperirea speselor pregătitoare de aranjare. După terminul de 1 Aprilie n. 1908, anunțări de participare nu să mai pot, primi.

Adaugem — după informațiile ce le avem — că peregrinajul îl va conduce înaintea Sfinției Sale Ilustrîtatea Sa episcopul Orăzii, P. S. S. Dr. Demetriu Radu.

Deslușiri de orice natură dă Dr. Daniil Fireza, camerar papal și secretar episcopesc în Lugoj.

---

†

Capitulul catedral din Gherla cu adâncă întristare face cunoscut cumcă

Reverendissimul Domn

IOAN ILIEȘ,

canonic custode, perceptor al fondurilor diecezane, assesor consistorial etc.

după un morb îndelungat, provăzut cu sfintele taine, a repausat în Domnul în 10 Martie 1908 la 10 oare dimineața, în anul a 73-lea al etății, 47 al preoției și al 11-lea al canoniciei.

Fie-i țerina ușoară și memoria binecuvântată!

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Pentru zidirea bisericii gr.-cat. din Orăștie am primit dela următoarele oficii parohiale sumele colectate dela credincioși: Câmpul lui Neag Coroane 17·—. Șeulia de câmpiă 14·40. Frata 5·—. Cigmău 22·16. Bobâlna 33·54. Abafaia 2·—. Vurpăr 13·60. Betfida 3·50. Baia de Criș 4·—. Mureș-Hudoc 10·—. Vințul de jos 12·34. Mischin 14·38. Silvașul inferior 20·78. Mesteacăn 7·—. Petrângeni 4·60. Scorei 2·—. Șeușia 4·—. Chimitelnicul de Câmpie 5·90. Cut 26·—. Baești 2·80. Riualb 11·—. Bald 13·06. Ghișasa de sus 1·60 Reșița 10·—. Gurghiu 1·—. G. Petri 14·80. Iclanzăl 1·15. Niraștеu 32·90. Reteag 19·68. Capolnoc-Mănăstur 17·43. Doștat 18.—. Vestem 4·30. Albaiulia-maier 3·07. Indol 3·—. Albaiulia 8·—. Lupeni 5·—. Jezvin 7·—. Cib 26·26. Poiana (Sf. Iosif) 2·—. Silvașul de aur 2·—. St. Maria Orlea 11·10. Pentru marinimoasele contribuiri primească sincerile noastre mulțumiri toți binefăcătorii. Și tot odată rog și pre celalalți Domnii Preoți să binevoiască a ne trimite contribuirile incurse pentru biserica noastră. Pentru comitetul parohial. Orăștie la 9 Martie 1908 Dr Valeriu Frențiu.

Din Arhidieceză. S-a publicat concurs la parohia *Ocnișoara* (tr. Aiud) cu termin de 15 Aprilie n.; la stațiunea cantor-învățătorească *Ludișor* cu termin de 1 Aprilie n.; la stațiunea de învățător *Valhid* cu terminul de 1 Aprilie n.; la stațiunea cantor-învățătorească *Hrastăș* (tr. Fărăgău) cu terminul de 1 Aprilie n.

Hymen. *Silviu Pușcar* teolog abs. s'a fidențat cu dșoara *Octavia Neda*, în Biserica gr.-cat. din Reșița-română.

Pentru fondurile arhidiecezane. Constatăm primirea următoarelor contribuiri:

p. Colecta Crucerului: dela un poporean din Dezmir, 8 cor.

p. fondul întru amintirea repausaților: A. C. Domșa, Blaj și P. Suciu, Boos, câte 10 cor. în loc de cunună pe mormântul repaus. Sim. Moldovan, Cergăul mic.

p. Masa studenților: Ioan Boer, Lehința 10 cor. „Grănițeru]", Dobra. 50 cor. „Olteana". Vistea inf. 20 cor. „Furnica". Făgăraș, 50 cor. Liviu Costea, Blaj, 2 cor; „Detunata", Buciumșasa. 20 cor. „Armonia," Cincul mare, 20 cor.

p. Internatul de fete: Vas. Micușan, Frata, 17·62 cor. I. Br. Micu, Blaj 10 cor. Nic. Aron, 6 cor. Dr. Ioan Bălan, 10 cor. George Spinean, Naudra, 20 cor.

p. fundațiunea Deficienților: Vasile Micușan, Frata, 17 cor.

Blaj 14 Martie 1908.

Cassa centrală arhidiecezană.

Dela societatea meseriașilor din Blaj. Au întrat ajutoare la fondul Societății dela dl prof. Ioan Fodor cor. 2; dela dl Basiliu Călugăr, preot în Crăciunelul-de-sus 1 cor., dela petrecerea tinerilor meseriaș cor. 61·90. Primească mulțumita călduroasă a comitetului.

Duminecă în 15 Marte în sala casinei române să vor reîncepe conferințele pentru meseriași. Va vorbi Dnul *Dr. Ioan Bălan.* Inceputul la 5 oare d. a. — Domnii meseriaș și familiile Dlor sunt rugați să se prezinte în număr cât mai mare.

Precauțiunea asigură viitorul. În 15 Octomvrie 1903 M. P. din Feneș lângă Zlagna s'a asigurat pe caz de moarte în favorul soției sale. Pe bărbatul deplin sănătos deja după doi ani și 5 luni îl ajunge moartea nemiloasă. El plătisă ca premiu abia cor. 525·60 și cu toate astea văduva primi în 21 Maiu 1906 dela banca de asigurare „Transilvania" întreg capitalul asigurat de cor. 4000.— în bani gata.

Știri literare. Institutul „Minerva" din București, bine merităză nespus de mult pentru răspândirea literaturei sănătoase și bune printre massele cărturarilor. Așa zilele ultime a pus în vânzare câteva volume de ale scriitorilor celor mai buni: Caragiale: *Teatru,* — Vlahuța, — *Clipe de liniște,* — Sadoveanu: *Insămnările lui Nic. Manea:* — Const. Hodoș: *Martirii,* A. C. Cuza: *Naționalitatea în artă,* — Slavici: *Nuvele, vol. II.* Din simpla enumerare a acestor scrieri, apărute în volume elegant tipărite, unele cu ilustrații originale. își poate dă seamă ori cine de recunoștința ce datorăm acestui institut, care pentru prețuri eftine ne dă cărți de neîntrecută valoare. care dau sufletului cel mai prețios nutremânt. — Le recomandăm cu toată căldura. — Se află de vânzare la Librăria Sem. din Blaj—Balázsfalva.

Darea de samă și mulțumită publică. La petrecerea din 29 Februarie n. aranjată de tinerii meseriași români din Blaj, în favorul fondului Societății meseriașilor au întrat următoarele suprasolviri: G. Precup 2 cor., Ilie Mircea 1 cor., Gelb Iános 4 cor., Bartoc I. 1 cor., Iuliu Pop 2 cor., Domna Sinberger 5 cor., Nyerges 1·60, Veres 1 cor. Dr. Solomon 4 cor., Nagy Carol 10 cor. D. Trifan 2 cor., Danil Sabó 5 cor., Ioan Botezan 2. cor., Gheorghe Both, Böethe K., Leugel, Kovács, Bărbat, Csonca, Ilieș. A. Trifan, și Zeiler câte 60 fileri. — Suma întratelor 211 cor., eșite 149·10 fil. venitul curat de cor. 61·90 s'a predat Societății meseriașilor din loc. Tuturor sprijinitorilor li-să aduce și pe aceasta cale mulțumita tinerilor meseriași *Comitetul.*

Necrolog. † *Lucreția de Görög n. de Papp* a încetat din viață, Mercuri la 4 Martie n., dimineața la oarele 4 și jumătate în clinica chirurgică din Budapesta, în al 50-lea an al vieții și al 28-lea an al fericitei sale căsătorii, fiind provăzută cu tainele sfintei Cumineсături.

Odihnească în pace!

Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inimă română

Și numai dela comercianți români să cumpărăm!!

Cine va cumpără în anul acesta (cel puțin de 5 ori) dela comerciantul român F. A. Degan din Fiume (Postafiok Nr. 163) va primi de anul nou 1 călindar românesc de părete gratis! Așa un călindar frumos nu a mai apărut până acum.

Pentru cei interesați amintim, că conține un Block (cărticică) cu 365 foi, în care să află toate sărbătorile noastre. Va avea și o corfă frumoasă pentru hârtie de epistole, sau lucruri de mână și pe deasura represintă în pictură artistică și portul Fiume.

Acest călindar împodobește ori și ce salon, deci recomândăm să nu lipsească din nici o casă românească. Cereți prețcurent românesc gratis!

Degan trimite în un pachet de 5 Kgr. (franco) și mai multe mărunțișuri. Mulți îi laudă Cafa cea bună, care costă 1 Kgr. 1 Fl. 20 cr. (2 Cor. 40 fil.), apoi Tea aromatică, Portocale dulci în corfe de 5 Kgr., Ciocoladă, Mandule, Stafide. Sardine etc. pe cari le aflăm la el în totdeauna proaspete și cu cel mai ieftin preț.

Faceți comandă de probă frați români și vă veți convinge. Cei mai de frunte români comandă dela el.

Scrieți *românește* !!!

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 9

Şi el ridică ceasca cea de aur, plină cu vin, se închină la chipul zăului ce stetea înaintea sa pe masă şi strigă: „Fi graţios, o Bachus!“

Toţi oaspeţii repetară strigătul, şi conform obiceiului, stropiră masa cu vin. După aceea se aşezară şi începură a mâncà.

„Articlul prim,“ zise Calpurnius,“ este, să amesteci o treime de apă cu două treimi de vin!“

„Trăiască Calpurnius,“ strigă Sallustus, tatăl Iuliei, „el se pricepe la beutură! De obiceiu se amestecă în părţi egale; amestecătura lui Piso însă e mai cu gust.“

Oaspeţii râseră. „Salustus,“ strigă senatorul, „ai să fi mulţumit cu mine! La fine va veni vin de Falerno: neamestecat!“

„Asta-mi place!“ râse Sallustus şi goli ceasca. „Bene nobis! Calpurnius, nici o picătură să nu-mi mai umezască altul buzele, dacă acesta nu este cel mai bun vin, ce l-am beut din copilăria mea. Am jurat zăilor, că atâtea ceaşte de vin voiu goli, câte litere are numele tău, şi, după cum mi-se pare, acela este destul de lung: CALPURNIUS PISO.“

„Cu atât mai bine, Sallustus“ vorbi senatorul bine dispus. „Şi cât de departe ai ajuns deja?“

„Pe Hercules — nu! pe Bachus: mă apropiu repede de O! Mă tem că numele tău nu-mi va ajunge! Iertare, dar trebue să-mi aleg încă unul. Pentru vinul acesta, numele tău e chiar de tot prea scurt.“

Au râs cu toţii de gluma aceasta, apoi se puseră la petrecute.

La capătul din jos al mesei şedeà Senecă, lângă o grecă bogată din Epidalium; el se întreceà în beutură cu vecina sa cea frumoasă. La astfel de ocaziuni el află mai cu cale se lase pe filozoful acasă şi, în butul principiilor sale severe, să beie cât se poate mai mult.

Lângă el se afla nepotul său Annäus Lucanus, carele deja de mult doreà pe unchiul său cel sgârcit în fundul iadului.

„Vrednice filosof,“ zise senatorul Scävius către Seneca, „aşa de serios eşti astăzi; iarăşi îţi baţi capul cu vre-o sentenţă de a ta. Pe Bachus, îţi uiţi de beutură!“

„Lasă în pace sentenţele mele.“ zise Seneca, „ele nu-s pentru stomacul tău, de oarece nu se pot mâncà! Mă gândeam la aceea, că ce binefacere este, a aveà prietini, cari se silesc a ne face fericiţi. Astfel am uitat de beutură. Dar mă voiu sili să vă ajung!“ Şi privind în ochii frumoşi ai vecinei sale, goli ceasca de aur.

„Ascultă, îndreptător al lumii,“ râse Sallustus, carele ştià, cum Seneca ajungea în contrazicere cu principiile sale filosofice, când erà la beutură, „cu ocaziunea ultimului tău toast din şcoala palatină, ai vorbit cu totul altcum. Asta o ştiu cu siguranţă, de oarece atunci, din întâmplare, nu eram beat. Ai zis atunci că cine aleargă după petreceri, uită totul, ba nu pune preţ nici pe libertate şi se jertfeşte pentru burtă!“

„Ai dreptate, Sallustus! Memoria ta îţi este mai bună decât renumele,“ zise Seneca rizând. „Însă judecă: Atunci am vorbit ca bărbat de stat, astăzi însă sum oaspele nobilului Calpurnius! Asta totuşi e o deosebire! Lucrul principal este, a fi fericit! Dar ce se cere pentru a fi fericit, aceea cei mai mulţi nu o ştiu. Şi nu este aşa uşor a ajunge la o viaţă fericită! Dacă greşeşti calea . . .“

„Te rog, Lucius Annäus Seneca, cel mai înţelept între înţelepţi,“ strigă Sallustus în desperare comică şi-şi astupă urechile, „cruţă-ne cu odele tale cele pline de spirit! Le cunoaştem! Eu mi-am croit filosofia mea proprie: Bea şi iubeşte, asta te face fericit!“ Şi beù. Chiar şi Seneca râse de filosoful cel umed.

„Poţi să fi fericit, şi fără de vin şi iubire, scumpul meu,“ zise el. „Asta am văzut-o acum de curând.“

„Ne faci curioşi!“

„Erà la Castra Praetoria [1]). Înainte cu două zile am trecut pe dinaintea ei. Aci este o căsuţă sărăcăcioasă cu două găuri umede ca odăi de locuit. Înaintea porţii şedeà, legat cu lanţ de păzitorul său, un bărbat cu trăsuri energice şi cu un na
Capul chel —“

„Ca al tău,“ batjocori Sallustus.

„Barba albă,“ continuă Seneca, aruncând o privire admoniatoare asupra vorbitorului. „Acest bărbat aveà nişte ochi, cari văpăiau ca cărbunii Se părea a fi un jidan darn-a şi puteà să jur, că erà într'adevăr. Aveà ceva nobil, mândru, conştiu de sine, lucru ce numai arareori se găseşte la acest popor. O ceată de pretoriani îl încunjurau, şi e părea că le dădeà învăţături. „„Fiecare trebue să fie supus autorităţilor,““ vorbea el, „„pentrucă unde este autoritate, aceea e orânduită de către Dumnezeu. Aşa dar cine se opune autorităţii, acela se opune orânduirei lui Dumnezeu.““

„Apoi ziceà mai departe,“ continuă Seneca: „„Cel ce plantează o vie: nu mâncă acela din roada ei? Sau cine paşte o turmă: nu beà din laptele ei? Nu avem dar noi putere, să mâncăm şi se bem? Eu însă mă reţin dela toate acestea; eu îmi înfrânez corpul şi mi-l supun, pentruca să nu vi-se pară, că eu nu ţin ceea ce vă predic vouă.““ Zicând acestea el beù apă limpede de izvor: un adevărat filozof.“

„Se înţelege, că tu nu faci lucrul acesta,“ strigă Sallustus între râsetele celoralalţi.

„Şi erà îndestulit şi fericit?“ râse

„Aşa de fericit şi de mândru, ca şi când ar fi şezut pe un tron regesc, şi nu pe o laviţă de peatră.“

„Tristă filozofie,“ râse Otho.

„Fericit filozof,“ zise Seneca.

„Ei, scumpul meu unchiu,“ zise Lucanus. „În sfârşit ai găsit, după-ce ai căutat: un om fericit! Mergi şi fă asemenea lui!“

[1]) Casarma pretorianilor.

Râseră cu toţii, pentrucă fiecare ştià, cu câtă lăcomie aşteptà Lucanus după milioanele unchiului său.

„Mă voiu păzi de aşa ceva.“ zise Seneca

„E un nebun!“ zise Scävius.

„Cine?“ întrebă Lucanus. „Unchiul meu ori filozoful acesta?“

Rîsetul se repetà.

„Annäus Lucanus: eu sum sărac!“ zise Seneca cu amărăciune.

„Toată lumea o ştie: o sută de milioane în aur, zece moşii în Latium, trei sute mese de citrus, dintre cari fiecare este vrednică o moşie mică —“

„Taci, nesăturatule! Dar se revenim la filozoful nostru: sistema sa ascunde mărgăritare scumpe.“

„Şi le aruncă la porci: păcat!“ strigă Otho, care erà deja beat de jumătate. „Cum se numeşte mirozenia aceea?“

„Un nazarinean: se numeşte Paul! Să povestească, că convârteşte pe mulţi la sistema sa “

Plautus deveni atent. „Nazarinean? Ce-i aceea?“ întreabă el.

„O sectă de fantaşti, vizionari!“ zise Scävius despreţuitor.

„Nici pe un bărbat cu poziţia mai înaltă nu-l pot număra între membrii societăţii lor“, zise Calpurnius.

„Să zice că ei neagă pe Venus, pe Iupiter şi pe toţi zăii,“ strigă Sallustus, „şi pentru aceea ar trebui restigniţi pe cruce. Da: pe cruce!“

După aceea râse din inimă şi pleoşcăi cu limba, deorece sclavii chiar aduceau o pleasă nouă pe masă.

„Stridii din Britania în ciorbă de ton, cu lăptucă“ strigă Sallustus. „Mâncarea mea favorită! Lângă ea vin de Fundi! O, o!“

„Spune, amice“, zise Scävius, „cam câte mâncări favorite ai tu?“

„Taci, taci: cu viţurile tale cele săci îmi strici mâncarea. Roagă mai bine pe domnul casei, să ridice vălul de pe viitor, şi să ne spună, ce mâncări mai urmează după aceasta.“

„Nu bucuros vă împlinesc rugămintea,“ râse Calpurnius, „dar cine-ţi poate resista?“ El făcù semn unui băiat, carele avea atârnată de gât o tăbliţă din os de fildeş.

„Desvalue secretul pieptului tău, micule Ganymed!“ demandă Calpurnius.

Băiatul ceti: „Sturzi de Tagus cu sparangă din Torent.“

„Apoi viu roşu de Sinuessa,“ completă domnul casei.

„Broaşte ţăstoase de Trapezunt cu limbă de flamingo—“

„După ele vin de Sicilia.“

„Înceată,“ strigă Sallustus, „ne faci să suferim chinuri tantalice!“

„O masă lucullică!“ zisă Seneca, „Calpurnius, scumpule, ne strici obiceiurile!“

Plautus blăstămă în tăcere pe toţi beţivii aceştia, cari l-au împedecat de a puteà afla mai multe despre nazareneni.

El întrebă aşa în treacăt, pentru ce ar trebui restigniţi nazarenenii aceştia, după cum pretindeà Sallustus; ori doară sunt nişte criminali.

„Ba nu, consuli, consuli!“ strigă Scăvius beat tun, și se prăvăli sub masă, unde începù a sforăi.

„„Da, e un neam trândav,
Care iubește umbra și patul,““
declamă Lucanus.

„Despre cine vorbești, amice?“ întrebă Plautus.

„Despre nazareneni. Doar despre ei ai întrebat. Nu?“

„Da. Cunoști secta lor?“

„Eu cunosc tot felul,“ zise poetul cu îngâmfare. „Pentru ce ași și fi alteum poet. Versurile mele sunt de zece ori mai bune decât ale împă—“

„Taci, măgarule,“ zise Seneca, astupând cu mâna gura nepotului său.

Prin aceea Lucanus să mai desmeteci în câtva și zise, cu o privire nesigură asupra lui Tigelinus: „Mi-e teamă că vinul cel tare alui Piso mi-a cam amețit capul. Dar acum iar sum stăpân pe mine. Plautus, scumpul meu tribun: Nazarinenii aceștia sunt niște monstri! Petrecerile lor nocturne le încep cu tăiarea unui copil, al cărui sânge îl beau.“

„Grozav!“ strigă Iulia și-și astupă ochii.

Plautus simți o înțâpătură în pept.

„Nu va fi chiar așa de rău cu secta această“, zise Calpurnius, „deși se aud atâtea vorbindu-se despre ea. Ei trăiesc izolați de ceilalți oameni, se retrag dela petrecerile sgomotoase și amenință, că în curând va fi sfârșitul lumei. Zăii, zic ei, sunt numai închipuiri și numai un singur Dumnezău este.“

Plautus trămură. Oare mamă-sa încă aparținea acelei secte imfame? Erà ea o lăpădătură, o criminală? Îi venea să nebunească! El goli ceașcă după ceașcă, pentru a ameți durerea înfricoșată carea îi scormonea peptul. Ca din depărtare mare îi răsunară în urechi cuvintele ce le rosti Calpurnius: „Ei urăsc zăii, nu poartă podoabe și se feresc de oameni. Nu se văd nici în scalde, nici în grădinile publice, se încue noaptea laolaltă și serbează orgiile lor oribile.“

Vecina lui Seneca, grecoaica, povestea că adoară un cap de măgar, atârnat pe o cruce.

Toți râsără. „Un neam de buhe!“ strigă Lucanus.

(Va urmà).

Corneliu Moldovan.

— Conferență. —

(Continuare). 2

Am pomenit la început de Prut și Dunăre, marginile naturale, cari încunjură frumoasa țară a Moldovei. Acestor două râuri mărețe, poetul le dedică câte o poezie.

Pe Prut e supărat poetul și supărarea aceasta e a întregului neam. El nu-i poate iertà, că după vitejiile secerate pe câmpiile bulgare, după valurile de sânge curse pe străiu pământ, după sutele și miile de tineri românași morți pentru neatârnarea țării, — a putut îngădui Muscalului, să ne răpească o parte frumoasă din pământul străbun. De ce nu și-a umflat apele să treacă peste țărmuri și să înece pe usurpătorii nemernici, cari veniau să dărăburească țara lui Ștefan? Nu, Prutul s'a purtat mișelește și cei ce zac în mormânturi, nici azi nu se pot hodini, și când blăstămul lor îl va ajunge pe Prut, și stâncile în munți s'or clătì.

O, Prutule!... multă obidă în inimi viteze ai pus!...
Cu jale plătitu-ni-ai veșnic și jalea pe toți ne-a răpus;
In pagubă multă rămas-am..., de-aceia noi toți te urâm,
Căci tu ai răbdat să ne strice moșia cazacii din Crâm!

Iar sòtnii flămânde din țara cu capăt la capătul lumii,
Venit-au să umple pământul, ca faptul întinsnlui brumii.
Punând stăpânire pe-ocina bogaților basarabeni,
Din mare și până la munte, din Baltă și până la Reni.

De-atunci în necazuri și lipsă, ducându-și amarul lor trai,
N'au bieții nici slove, nici vorbe să-și plângă durerea în grai
Al altora-i rodu 'n coșare și-a altora pânea 'n ogor,
Și cartea ce-o 'nvață-i străină și legea ce-o știu, nu-i a lor!

Iar steagul măreț de-altă dată, cu pajura țării pe el.
Purtat în războae viteze, de-oștiri îmbrăcate 'n oțel,
Pierdut pentru dânșii e astăzi, de-apururi pierdut pentru noi,
Pierdute vânjoasele brațe, pierdută și faima în războiu!..

Căci tu, și păgân, și nevrednic, vai! Prutule, râu blestemat,
Ai stat zăticnit în adâncuri tihnindu-ți al apelor sfat,
Și 'n fața urgiei, năvală, n'ai scos viforosul șuvoi,
Pe toți să-i ucizi, iar pământul străvechi să ni-l dai înapoi...

Acuma.. când Țarul ne'mbracă cătane flăcăii voinici,
Ducându-i sub steaguri străine, departe în țări de pitici
Să moară luptând vitejește cu hordii de sânge tătar,
Zadarnic mai cerci răzvrătire, — azi Prutule, tot e în zădar!

Zadarnic mai cauți acuma cu trăsnet de ape să înneci
Durerile neamului nostru, sădite în inimi pe veci,
Zadarnic mugind de durere, potopul de ape ți-l strângi, —
Azi singuri rămas-am să plângem, căci tu, nu ești vrednic să plângi!...

— — — — — — — — —

Și Dunărea o cântă poetul, dar cântecul acesta e un prinos de mulțumire pentru cinstea ce ne făcù de a fi Doamna nădejdilor noastre și în vremi de răstriște puternică ocrotitoare. Și mai ales pentrucă dela obârșia ei a sosit țărilor românești înțeleptul și marele rege Carol. Și poetul ne zugrăvește aci un tablou de toată frumusețea. Pornind din taina pădurilor negre, Dunărea trece ca o copilă pribeagă aproape prin întreagă lumea. străbătând munți și săpându-și trecătoare prin stânci. Dar nicăiri prin multele ținuturi ce a umblat în silnica-i pribegie, n-avù nicăiri parte de primire prietinească. S-a apropiat însă de țările române și

Carpații deschis'au cu drag a lor porți ferecate
Primindu-o în cântec de doină și-n chiot de pepturi bărbate
Și-apoi în cuvânt de cântare, la coruri înălțându-o în slavă

Ne-am făcut vrednici de ea la orice prilej de ispravă. Și Dunărea învoind să fie Doamnă pe averile noastre bogate, și a zidit la marginea țării, a apelor sale cetate.

A fost o bucurie de nedescris în largul țării, și la această veste, toți munții porniră pârae și râuri solie,

Să-i crească noianul de ape cu daruri în semn de frăție

Și-n murmurul undelor limpezi, cu toate șopteau vorovire

Cerând pentru vremi de răstriște puternica ei ocrotire.

Și această ocrotire n-a întârziat.

Când boerii cu milă de țară
Vrând capet să pună galcevei și luptelor pentru mărire.

Cer domn și a neamului sfântă unire,
Dunărea își aduce aminte că în taina pădurilor negre, departe în munți la apus, se înalță o cetate vitează, zidită de principi războinici și grabnic trimite corăbii s'aducă în țară sămânță de neam de împărat.

— — — — — — — — —

(Va urma).

Bibliografie.

„Răvașul“ revistă culturală ilustrată, din Cluj a apărut într'un număr duplu, 3—4 cu cuprins foarte bogat și interesant și cu 2 ilustrații: D. Olănescu Ascanio și Enric Sienkievicz, marele scriitor al Polonilor.

Întârziat nițel, din causa îmbulzelii de lucru la Tipografia „Carmen“ — cu acest număr bogat „Răvașul“ răsplătește din belșug pe abonenții sei pentru așteptare.

Cuprinsul Nr. 3 și 4. Direcțiunea noastră * * * M. N.: Contribuiri la istoria Ardealului de nord. — Dr. Iacob Radu: Sf Ioan Hrisostom și viața modernă. — Cincinat Pavelescu: Isus pe apă. — M. N.: Urme istorice din 1758—1760. — Ioan Plopu: Șipotul „la omul mort.“ — B.: Revistă bisericească. — Dafin: Ninge. — I M. L.: Sărbătorile Chrisostom în Roma. — N. Cârstea: Nemții și Polonii. — Iustin: Repriviri și probleme. Perigrinaj românesc la Roma. — Aurel Dobrescu: Nicolae Agârbicean Cronică — Cărți — Reviste — Ziare.

Posta Administrațiunei.

Am primit și cuităm abonamentul dela:

Blagea pe 1908 sem 1. *Kis-Nyires* pe 1908. *Silvașul de sus* pe 1908. *Berzova* pe 1907 sem. 2. In privința restanței, binevoiți a afla ceva modru, ca să se achite, căci foaia are mari lipse. *Crumbrud* pe 1908. *Șutu* pe 1898. Binevoiți a îngrigi să se plătească și anii următori. *Boinești* pe 1907. *Lunca* (tr. Blaj) pe 1907. *Roșia de munte* pe 1907. *Sevestreni* pe 1907. *Barul mare* pe 1907. *Kerellős* pe 1908. *M. Gheja* pe 1904. *Porumbacul de jos* pe 1901. *Izasăcel* pe timpul din 1/7 1905 până în 1/3 1907. *Șard* (tr. Alba-Iulia) pe 1907. *Călinești* pe 1906. Mai restează numai anul 1907. *Csik-Szepviz* pe 1907. *Tasnád Szilvás* pe 1908. *G. C. Vlădeni* pe 1908 sem. 1. *Feldru* pe 1908. *Dridif* pe 1902 și 1903. *Morlaca, Molosig, Bociu, Mărgău, Retița, Săcuieu, Visag, Bologa, Ciucea, Holdiș, Fildul de sus* și *Fildul de mijloc*, pe 1907. *Parța*, pe 1907 sem. 2 și 1908 sem. 1. *B. Damac* pe timpul din 12/5 1906 până în 12/5 1907. *Hățăgel* pe 1904. 1905 și 1906. *Baia de Criș* pe 1908. *Șoimuș* (p. Zsibó) pe timpul din 1/3 1900 până în 1/11 1901. *Topa Sâncraiu* pe 1904 și 1905. *Zlatna* pe 1899 sem. 2.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
p. redacție responz.: Augustin Gruiția.

Dureri,
reuma, podagra, receală, ferbinți etc. să vindecă sigur folosind Elsa-Fluidul lui Feller. Duzina de probă e 5 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 82 (cott. Zagrab).
Gazai

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric (27) 30—52

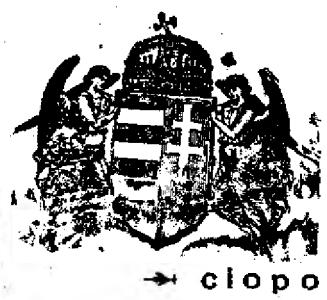

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o laturе prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 30—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 94,975.294 coroane.

Capitale asigurate asupra vieţii: 9,293.195 coroane.

Dela întemeiare institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 3,760,810.21 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela: Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa şi Cluj, precum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Viţe nobilitate

trimite cu *garanţă, assortiment bogat,* de tot soiul, firmă de mulţi ani recunoscută ca prima şi foarte solidă:

Prima pepinerie cu viţe nobilitate

de pe Târnavă.

Proprietar: FR. CASPARI, Mediaş (Ardeal) Nr. 54.

Cereţi catalogul preţurilor!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de solidaritatea firmei, adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(90) 20—40

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Walace. 2 v. . . . 2.90
2. **M. Eminescu.** Studiu critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericei rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria. de A. Viciu. . —.12
5. **Din vieţa lui I. Micul** de M. Strâjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue feţe ale lumii** de Nicu . . . . . —.30
9. **Ziua Deşteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16
10. **Cele două conştinţe,** pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan . . . —.40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toţi 1 Nrii ii, primesc cu 6·10 cor. în loc 8·84 cor o

Dracul în şcoală.

Povestire poporală.

Tradusă după Bolondea

de

Augustin Paul.

Preţul 1 cor. 50 fil.

Se află de vânzare în Librăria semin din Blaj.

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa,** schiţă biografică, Blaj 1890, broşură de 41 pag. Preţul 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. **Cestiuni din dreptul şi istoria bisericei româneşti unite,** Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr Alexandru Grama. costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. **Vechile Episcopii româneşti: a Vadului, Geoagului, Silvaşului şi Bălgradului** Blaj 1902 8° 162 pag. Preţul 2 cor. 50 fil. pentru România 3 lei).

4. **Episcopii P. P. Aron. şi Dionisiu Novacovici,** sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Preţul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. **Discursuri. Autonomia bisericească. Diverse.** preţul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. **Ierarhia Românilor din Ardeal şi Ungaria,** preţul 3 cor. (pentru România 4 lei)

7. **Timoteiu Ciparu.** Panegiric, preţul 50 fil. + 10 fil porto.

8. **Mitropolitul Sava Brancovici,** preţul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamntul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 21 Martie 1908.** **Numărul 11.**

La acţiunea de salvare a şcoalelor noastre.

Stăm în preajma unui mare pericol. Şcoalele noastre sunt ameninţate să treacă în stăpânire străină. Legea Apponyi acuşi întră în vigoare. Toţi suntem îngrijoraţi şi ne întrebăm, ce-i de făcut? In fapt însă nu se face aproape nimic. Ziarele aduc aproape zilnic ştiri despre acţiunea de salvare a şcoalei la deosebitele parohii a fraţilor nostri greco-orientali. Despre a le noastre puţin am cetit. Tristă situaţie. Slabă însufleţire. Din toate părţile ni-se răspunde: „nu sunt bani, suntem săraci." Şi cu atât credem, că am făcut destul, ni-am achitat. Nu astfel gândesc popoarele cu viaţă, popoarele, cari vreau să-şi creeze un viitor. Dacă nu avem bani, să-i câştigăm. Banii să câştigă prin muncă şi energie. Voim, ca şcoalele şi învăţătorii să fie ai nostri? Se jertfim! Fără jertfă şi abnegaţie nu ajungem la nimic. Ni-se impune, să creăm un fond cultural sub scutul bisericii noastre. Il putem creà numai să vrem. Suntem mulţi, o ştim cu toţii. Să dăm mâna cu toţii, şi, lăsând la o parte văierările, să ne punem pe lucru. Umăr la umăr, muncind cu dragoste, vom puteà realisa fapte. Vorba românului: ajutorul străinului e ca floarea spinului. Acum e rândul preoţilor şi a învăţătorilor; acum e timpul, ca tot cărturarul român să se pună pe lucru, să mişcăm massele. Orice întârziere e în defavorul nostru. Să ne afirmăm noi de noi prin puterile noastre când e vorba de mântuirea şcoalei confesionale. Dacă cărturarii nostri nu sunt în stare să însufleţească massa poporului şi dacă noi toţi nu suntem în stare, să ne însufleţim pentru jertfe, când e vorba de ce avem mai scump, atunci toată lupta noastră e ilusorie. — Acum e momentul! Ne arde la deget! Să dovedim, de ce suntem vrednici. La fapte cu toţii!

Iată căile pe cari credem, că putem ajunge la bani:

1. Tineretul din fiecare comună românească să se unească în reuniuni cu scopul să arândeze ori să iee în parte locuri, pe cari să le cultiveze însuşi în sărbătorile nelegate, ori duminecile după amiazi. Nu poate fi contra dispoziţiunilor bisericii; preotul lucră Duminecă preamărind pe Dumnezeu; tineretul va lucrà Duminecă pentru asigurarea şcoalei confesionale, care e fica bisericii. Venitul realisat din astfel de întreprinderi să-l deie la fondul pentru susţinerea şcoalelor.

2. Fieştecare român harnic de lucru să închine o zi din an pe altarul şcoalei române, adecă: câştigul realizat din munca unei zile să-l toarne la fondul şcolar; iar domnii, cari au salarii ori penziune, plata de pe o zi s-o jertfească pentru şcoale.

3. Românii în fiecare comună să se constituie în reuniuni de înmormântare ori aşa numitele vecinate. Fiecare membru să se oblige, că va participa la înmormântarea membrilor repausaţi şi va îndeplini gratuit ajutat de alţii lucrurile împreunate cu înmormântarea: săpatul gropii, ducerea mortului, trasul clopotelor etc.

Toţi membrii să se oblige, că nu vor dà pomeni, ci jumătatea cheltuielilor ce li-ar fi avut cu pomeana o varsă în fodul cultural

FOIŢĂ.

Doamna Catalina.

— Povestire originală a „UNIRII." —

Se lăsase negura deasă de pe dealurile împădurite de lângă drum tot mai în jos pe vale. La câţiva paşi de se mai puteà zări înainte. Dar caii, înfierbântaţi de drum, alergă, frământându-se în galop, pe drumul îngust, siguri în paşi, ca pe-o cale cunoscută. Sania lunecă neted, ca pe luciul apei o barcă uşoară. La cotituri, pe sub colţuri de stâncă, îmbrăcaţi în sloi de ghiaţă, cârnim repede, abia câteva clipe.

— „Mi frică baciule c'odată ne vom trezi cu capul în ghiaţă, în fundul văii."

Baciul aruncă ochii la stânga.

— „Când e atâta nea, să n-ai teamă. Iată, s'a făcut părete la marginea din jos a drumului. Nu se poate răsturnà."

Priveam tăcuţi înainte, şi în restimpuri ne strângeam mai bine în bunzile mari, blănuite. Baciul îşi duse mâna în mustaţele înghetate, ţapene, ce-i dau peste gură.

— „E ger nu glumă. Iată cum s'au ghemuit mustaţile sub nas. Dar fie, că mie îmi place Îţi pare că-ţi vine să împungi cu ele" şi începù să râdă.

— „Avem noroc că-i drumul bun" zic eu. „Altfel cu toată găteala noastră, nu ne-ar merge bine."

Baciul nu răspunse nimic. Cu capul în piept îşi umpleà pipa. Frecă un chibrit şi începù să-i clatine flacăra de-asupra pipei.

— Negura deasă ne învăluià tot mai tare.

— „N-ar fi bine, baciule, s'aprindă lămpaşul de gaz? De aici în colo au să vină câteva locuri rele."

— Nu-i de lipsă. De altfel iarna nu prea purtăm lămpaşe. Luminează neaua destul." Şi iar tăcù, cu ochii duşi pe drum înainte. După un restimp zise:

„Mă tot gândesc eu la ceva. Iată aşa drum de sanie a trebuit să fie odată pe aici ca acum. Poate şi mai bun. Şi par'că a-şi auzi, par'că a-şi vedeà o sanie cu patru cai, cum sboară întâia oară pe drumul acesta la vale, să nu se mai întoarcă.

— Ce sanie baciule?"

— Sania cu care a dus Şaguna pe doamna noastră, pe Catalina Varga. Da-i mult de atunci, eu să fi fost de patrusprezece ani. Dar drumul de sanie a trebuit să fie tare bun. Altfel nu cred, că ar fi cutezat

— Ce să cuteze?

— Să ducă pe doamna Catalina. Caii se vede, încă au fost de soiu. Nu-i mai ţin minte cum au fost. Dar cum s'a prins un ficior să ţină de sanie, n-a făcut nici trei paşi şi-a rămas în patru brânci, lăţit în zăpadă ca o broască. Oamenii au rămas înlemniţi şi când au început să se frământe şi să iarbă vorbele, — sania nu se mai vedeà."

Mergeam fără zgomot, într'o linişte înghetată par'că. Numai de pe culmile înalte, pe cari străjuiau brazii întunecaţi, venià în restimpuri vre-un freamăt surd, rece, ca o

4. Toate cununiile dela sate şi oraşe să se restringă la ceremonialul săvârşit în biserică şi la o simplă masă dată nănaşilor şi membrilor familiei — jumătatea cheltuelilor împreunate cu ospăţul să se dee fondului cultural.

5. Preoţimea şi învăţătorimea noastră să îndemne pe cei fără familie şi cu avere să facă legate pentru şcoală

6. Fiecare inteligent să se oblige, ca pe viitor va călători pe tren cu o clasă mai jos decât până acum şi diferinţa va da-o fondului cultural.

7. Damele să se presinte la petreceri numai în costum naţional; iar cruţarea în toalete se-o închine fondului cultural.

8. Domnii nostri cu averi şi fără familii să facă fundaţiuni pentru asigurarea şcoalelor.

9. Băncile noastre să nu dee dividendă mai mare decât interesele după depunerile, ce le au; iar restul din plusul dividendei să-l dee fondului cultural.

10. Fiecare român adevărat să-şi impună abţinerea dela ori-ce beutură şi dela fumat pe un timp mai lung ori mai scurt — după puterea de voinţă — şi preţul acestor articoli de lux să-l dee pentru şcoală. Adevărată jărtfă ar fi când cu toţii ni-am abţinea dela beuturi şi fumat. În chipul ăsta dela toţii românii s'ar realiza un câştig de cel puţin 20 milioane într'un singur an.

11. Toate contribuirile şi donaţiunile să se facă bisericii, cu îndatorirea să se ajute şcoala respectivă până va aveà caracter confesional.

12. Preoţii şi învăţătorii trăind în armonie, fiind între dânşii legătura de frate, nu de domn şi slugă vor puteà luptà mai cu efect pentru înrădăcinarea în popor a ideilor sulevate. In felul acesta vor fi în stare, pe lângă alte lucruri bune, să creeze adevăraţi apostoli dintre popor pentru acţiunea de salvare a şcoalelor noastre.

13. Tinerimea studioasă va aveà îndatorirea sfântă să facă apostolatul acestor idei. Să cutreere satele, şi dumineca, ajutaţi de preoţi şi învăţători, să pregătească poporul pentru acţiunea de salvare a şcoalelor noastre.

Atâta. Cei, cari ştiu alte căi mai bune, să ni-le arete. Discuţia e deschisă. Inchiem cu semnificativele versuri a iubitului nostru poet Coşbuc.

Trăesc acei-ce vreau să lupte
Iar cei fricoşi să plângă şi mor.

P.+B.

Fondul pentru văduvele şi orfanii de preoţi. Ultimul circular al Arhidiecezei publică starea fondului pentru ajutarea văduvelor şi orfanilor de preoţi, după soccotile an. 1907 aprobate şi revidate. Scoatem câteva date.

Venitul anului 1907 a fost de aproape 60 mii cor. din cari afară de venitele ordinare, aproape 18 mii au intrat dela fondul preoţilor deficienţi, ca o parte din taxele solvite de preoţi, iar alte 15 mii dela fondul intercalar al Mitropolii.

Eşitele au fost trecut peste 26 mii, din cari partea cea mai mare, adecă 24 mii au fost ajutoare împărţite văduvelor şi orfanilor de preoţi.

La sfârşitul anului averea a fost aproape 445 mii cor. arătând faţă de anul trecut o *creştere de 30 mii coroane* o cifră destul de respectabilă.

Tot aci se publică şi ajutoarele acordate în 1908 din acest fond. Ajutoarele acestea sunt iarăş peste 30 mii cor. cu 6 mii mai mari, ca în anul precedent. Aceste ajutoare se împart cam între 270 văduve şi orfani de preoţi. Părtea cuvenită unei văduve e de 162 cor. unui orfan fără mamă 81 cor. cu mamă 54 coroane. Suma cea mai mare ce s'a e împărţit de 432 cor.

REVISTE.

Budapesta. In şedinţa din 17 Martie a vorbit deputatul Vinţului-de-jos Dr. Iuliu Maniu. Acest discurs a fost unul dintre cele mai succese, ce s'au rostit în chestia revizuirii regulamentului. A fost ascultat, fără deosebire de partid,

---

înfiorare. Şi din când în când calul şarg dela stânga, sforăià pe nări. Frigul mă pătrundeà încet, întâiu ca o răcoare subţire, apoi ca o răsuflare de ghiaţă. Şi mai aveam mult până acasă.

Baciul, părea că-i dus departe cu gândul, şi acum, poate la sania aceea cu Catalina. Intr'un târziu îşi îndesà pipa stânsă pe tureacul cizmei şi zise.

— „Acum e linişte pe aici. Iacă nu te întâlneşti cu un puiu de om, tot drumul. Nici urlet de lup, nimic nu se aude. Da odată umblau ştafetele pe drumul acesta, luni şi ani dearândul, de nu mai conteniau.“ — Îl întrebaiu deodată.

— Cum a fost, baciule, cu doamna Catalina aceea?

— Hoho, asta-i poveste lungă. Adecă vorba vine, că-i poveste. Dar n-a fost poveste. A fost istorie adevărată. Numai cât eu nu mai ţin minte, decât puţin din ce a fost odată. Eram tinăr pe atunci — să fi avut vre-o cincisprezece ani.

— Bine dar tot ştii cine a fost femeia aceea.

— Chiar asta una n-a ştiu-o nime să ţi-o spună. Că ce făceà dânsa ştiu eu şi ştiu şi alţii. Dar cine-a fost, nu ştie nimeni.

— Şi ce făceà doamna Catalina pe aici prin munţi?

— Ce să facă, purtà pâra oamenilor cu „fiscuşu.“ Dar vezi, ca să înţelegi asta trebue să ştii alte lucruri, pe cari şi eu numai din auzite le cunosc.

„Acum trebue să ştii“ zise baciu trăgându-şi capul în bundă, că românii din părţile acestea, Buciumanii, nu făceau robotă ca într'alte părţi. Aici n-au fost groft şi baroni. Aici erà mai mare „fiscuşul.“ Lui trebuià să-i deie Buciumanii pe tot anul patru funţi de aur. Atâta. Şi tot aşa erau Cârpinişenii şi Abrudsătenii. Acum decând vor fi rămas ei aşa nu se ştie. Dar cu vre-o zece ani înainte de revoluţie, aşa auziam pe tata spunând, cu vre-o zece ani înainte s'au cercat domnii ce-i mari să ne pună şi pe noi la robotă. Şi atunci, ce-or fi dires ei ce nu, ne trezim numai într'o zi, într'o zi de vară, că pe drumul ţării dinspre dealul mare vin o grămadă de cătane. Dar a noşti simţiseră, se vede, înainte. Unul, îi ziceà Manasie Cosma, cu câteva zile înainte umblă prin toate satele Buciumului şi strânse vre-o două sute de oameni. Vin ele cătanele şi trec prin Cerbu. Ai noistri îi aşteptau în Bucium-sat. Şi-a fost pus Cosma Manasie o prăgină mare, şi-n prăgina aceea un ban de trei „mariaşi“ în calea lor. Cică să se oprească, să nu deie mai departe, că va fi rău de cătane. In fruntea lor venià un căpitan, unu Vizner. Dădù poruncă să vie toţi bărbaţii, cu mâna goală, fă.ă arme, că are să le deie porunci dela împăratu. Dar Cosma se vede, că ştiau ce-s poruncile acestea. Le face semn din ochi la oameni se steie departe, şi el, în mână cu hârtiile noastre, cu privilegiile vechi, să apropie de căpitan.

— „Noi ştim că vreţisă ne faceţi robotaşi. Dar nu veţi puteà. Noi avem aici cărţi dela craii dedemult. Noi la asta nu ne învoim.“ Şi românul rămase drept înaintea lui.

Atunci căpitanul Vizner, spun oamenii, că a dat să-i smulgă hârtiile din mână. Dar n-a putut. Şi de ciudă, călare cum erà a început să-i deà cu sabia în cap lui Cosma. Dar ăsta i-a prins repede frânele calului, şi animalul rănit de zăbale, s'a ridicat în două picioare. Cine ştie ce s'ar fi ales de nu săreau cătanele să-l lege pe Manasie Cosma. Că erà om aspru acesta, şi baciul tăcù, îndurerat la faţă, căutând cu ochii ca şi când ar vreà să vadă pe Cosma.

„Şi nu erà cine şti ce om“ adause el. „Erà uscăţiv, tras la faţă, dar aveà nişte ochi întunecaţi, cari sfredeleau până în inimă, când să uità la tine. Atunci nu aveà nici treizeci de ani. Da în urmă l-am apucat şi eu, că umbla în cârgi, la cerşit. Vezi, că-l nenorociseră atunci în bătă-i, bată-i puterile lui Dumnezeu să-i bată.“ — Şi baciul tăcù iar, privind aiurit în vale dela stânga. Şi cum stam aşa pe gânduri sania scobâlţi deodată subt buza drumului.

„Trage la dreapta adormitule, fireai.. acum să nu-ţi spun. Dracul te pune s-adormi!“ Sluga zmânci de hăţuri, arzând deodată şi caii cu biciul, şi-am scăpat teferi

ou cea mai mare atenţiune — fiind felicitat pentru acest discurs şi din partea deputaţilor magiari. — Senzaţia şedinţei a fost, că s'a închis brusc discuţia asupra regulamentului. S'au nesocotit cele mai elementare drepturi. Deputaţilor naţionalişti nu li-s'au dat cuvântul pe motiv, că dl deputat Petroviciu a subscris contrapropunerile românește şi nu ungureşte. — Deputaţii croaţi au lipsit, şi pentru aceasta s'a dat zor să se închidă discuţia — căci altcum croaţii le-ar fi turburat rău apele.

De-o bucată de vreme să aud în parlament voci, cari stăruc pentru o împăcare cu naţionalităţile — azi a vorbit în înţelesul acesta şi deputatul Molnár Jenő, care a zis, că „trebue să ne împăcăm cu ei (naţionalităţile) cu orice preţ“. Să înţelege, că cuvintele acestea sunt toacă la urechia surdului.

Sunt interesante ştirile, ce ne vin asupra motivelor, pentru cari guvernul întârzie aşa mult cu presentarea proiectului în chestia reformei electorale. Să susţine, că Maj. Sa ar fi respins deja şi a patra oară propoziţiile lui Andrássy în aceasta chestie, şi încă cu următoarea enunciaţiune:

— Insemnaţi-Vă domnilor, că înaintea mea ţăranul român tot aşa este supusul meu, ca şi ţăranul magiar.

Evident un răspuns lămurit ministrilor magiari, cari vor să introducă o astfel de lege electorală, care să asigure supremaţia magiară. După o altă ştire Maj. Sa ar fi zis: — Monarhia are o singură instituţiune, care în toate privinţele funcţionează într'un chip ireproşabil, care nu este nici în contradicţie organică, nici formală.

Aceasta e armata comună. Aceasta dela hotarele bavareze până la Bucovina, şi dela Galiţia până la Montenegro este unitară şi uniformă întru toate. Nu are nici un înţeles, ca aranjarea politică a monarhiei, şi tocmai în ce priveşte principiile fundamentale parlamentare, să fie diferită.

„Pesti Hirlap“ înregistrând aceste ştiri, adauge: „Astfel de ştiri sunt greu de controlat. In tot cazul ne vin din isvoară în poziţie de a fi bine informate, cari însă au obiceiul să nege cu cerbicie paternitatea ăstor ştiri.

Să mângâie apoi, că dacă să găseşte ministrul ungur, care să codifice astfel de „allerhöchste befehl,“ nu se va găsi însă majoritate parlamentară, care să o voteze.

Noi suntem mulţumiţi cu codificarea, — de aceea, că se va găsi ori nu majoritate parlamentară nu ducem nici o grije.

Zagrab. Dieta croată a fost prorogată prin un rescript regesc. Că ce va aduce aceasta prorogare deocamdată nu să poate prevedeà. Prorogarea a venit cam prea iute cu toate că se ştià de ea. — Să credeà, că rescriptul se va ceti numai după ce-şi va spune banul programul; în urma dispoziţiilor prea agitate însă, banul a aflat de bine să nu-şi spună programul, ci să se cetească prorogarea.

Poporul croat e liniştit şi conştiu, că lupta lui e o luptă legală a cărei sfârşit trebue să fie numai spre binele lui. Terenul de luptă al deputaţilor croaţi prin prorogarea dietei lor s'a transpus în parlamentul din Budapesta. Ungurii o ştiu aceasta, şi se bucură încâtva, că ei acuma nu vor mai fi 40 ci numai 28, câţi au putut fi realeşi.

CORESPONDINTE.

Congrua.

In fine am ajuns şi noi preoţii de putem zice, că primim congrua, acesta e fapt deplinit la care numai încape nici o îndoială, dacă am urmărit cu atenţiune toţi paşii făcuţi de stat şi autorităţile noastre bisericeşti cu privire la regularea ei.

Dorinţa cea mai mare şi cea mai dreaptă a preoţimei, care a muncit atâta zeci de ani dearândul, iată că în urmă

Ca trezit, de izbitura sănii, baciul începù iar.

„Cât ce-au pus mâna pe Cosma, ceialalţi atâta le-a fost. Au rupt-o la fugă. Dar călăreţii încunjurară grabnic şi-i aduseră în sat. I-au încuiat în grajduri ca pe vite, şi le-au pus străji de pază câte patru cătane cu puştile pline. Iar domnii, căpitanii, au chemat îndată pe judele satului şi-a poruncit să-i aducă cinci capete de vită.

Ce-a urmat apoi a fost o ruşine. Rând pe rând îi scoteau din grajduri, şi nici unul nu scăpa din cincizeci de bete pe trupul gol. Lui Manasie Cosma i-au dat o sută în cop. Dar l-au şi mâncat fripţ. N-a mai fost bun de nimic, că l-au rupt tot, şi-a trebuit să umble în cârji şi să cerşască în toată viaţa lui. Şi i-au rămas copiii şi nevasta pe drumuri. — Cât gândeşti tu c-a ţinut schingiuirea aceasta? Cinci zile în capăt. Şi în vremea aceasta cătanele beau şi mâncau, iar cei bătuţi trebuiau să spue, că se învoesc la robotă de şasă săptămâni pe an. La lucru departe, la pădurile fiscusului din Ofenbaia.

Dar pe urma lui Manasie Cosma, cel chilăvit, au luat alţii privileghiile celea vechi în mână, şi-au început să bată drumurile, să scape pe oameni de robota asta nouă. La Bălgărad, la Aiud şi întraite părţi au umblat aceştia. Numai cât nu erà nime să-i asculte. Domnii se învârteau într-un călcâi şi-i lăsau pe românî să stee năuciţi cu căciulile în mână, până veneà vr'un pandur să-i deà afară.

Ci iată că într-o sară trei bărbaţi se întorc dela Aiud însoţiţi de-o femee, de-o doamnă. S-a legat de ei acolo în Aiud şi spuneà, că dânsa are să scape pe românî de robota asta nouă. Şi iarà oamenii aceia n'au întrebat-o: tu cine eşti, nici nu le-a venit o clipă să se îndoiască de gândul ei cel bun. Au adus-o în sat la dânşii fără să ştie nici cum o chiamă. Se vede că-i fermecasă cu privirea, că n'aveà privire femeiască. Aşa ochi, nu s'au mai pomenit. Şi aşa un glas de părea un cântec, şi totuşi când îl auziai nu puteai să zici, că ce spune femeea aceea, nu-i drept. Astfel, în scurtă vreme, ea a fost stăpână pe satele acestea.“

— Dar bine baciule, îl întrebai, nici mai târziu n'au ştiut oamenii de unde a venit şi cine a fost: Catalina aceea?“

Baciul clătină din cap, strângându-se mai bine în bundă.

— „Nici odată. Incepură unii să bănuiască la început, că poate să fie vr'un spion, îmbrăcat în haine femeeşti. Căci ea vr-o opt ani cât a stat în satele noastre n-a locuit decât singură într-o casă. O chemau oameni avuţi să vie să stee la ei, dar ea nu vreà. Şi mulţi spuneau, că noaptea târziu, în casa ei, se vedeà lumină mare, ca şi când ar fi fost o vâlvătae de foc, care se înalţà şi apoi scădeà repede ca şi când s'ar fi pus deasupra aripi mari, întunecate. Erà tinără, şi cât îmi aduc eu aminte, tare frumoasă femee, dar vorbe femeeşti, de dragoste, din gura ei n'a auzit nimeni. Şi erau pe atunci mulţi junişani, cari îi dau târcoale, cari ar fi vrut să se prindă în vorbă cu ea. Dar doamna Catalina, caşi când n'ar fi fost femee. Alte gânduri se vede c'o munciau pe dânsa, şi ochii ei ardeau totdeauna, ca de un foc ascuns. Şi îmi aduc aminte, că erà mai mult supărată decât voioasă.

La două trei luni, cu bani strânşi de pe la oameni, pornea, cu doi trei românî, să câştige dreptăţile pierdute. Dar de prin Bălgărad ori Aiud, după-ce vorbia pe aci, ea ştie cu cine, pe bărbaţi îi trimitea acasă, şi ea spuneà, că are să meargă mai departe, poate până şi la împăratul. Şi earăşi târziu, la o lună două, se întorceà, schimbată tare Atunci zile întregi nu vorbià cu nimeni, ori ce-ai fi întrebat-o, ci sta în casă ori umblà singură prin munţi. Şi păreà foarte abătută. Oamenii îşi gândeau, că de bună sama n-a putut isprăvi nimic. Dar erau şi alţii, cari socotiau, că femeea asta poate are drăguţ pe undeva departe, şi din când în când trebue să meargă să-l vadă, iar alţii credeau, că poate are copii, şi dorul lor o duce, Dumnezeu ştie pe unde.

(Va urma).

se realisează mizeria cea mare, care a încărunțit atâtea capete cinstite, care a slăbit și sângerat atâtea brațe puternice, care a întunecat atâtea talente, iată că va încetà încâtva, va mai întrà și în inimile noastre puțin curaj, puțină ușurare, care va mai ușurà sarcina cea grea a năcazurilor și luptelor pentru traiul vieții.

De ar merge omul din sat în sat la casa fiecărui preot se vadă cu ochii, că în ce împrejurări trăiește, i-s'ar umpleà inima de amărăciune de milă față de miseria cea mare de care are parte un preot, care și-a mâncat toate zilele tinerețelor pe băncile școalei timp de 16 ani, și care ieșind în lume e silit, ca cu palmele să-și câștige pânea pentru el și familia sa, care pururea e muncit de gândurile celea mai negre ale lipsurilor făcându-i întreagă viața un șir de chinuri și dureri.

Eram teolog în Blaj, când vre-o 30 preoți din Arhidieceză au venit la Escelența Sa Mitropolitul în afacerea congruei, au venit la noi în Seminar, ca să se pună în rând înainte de a merge la Inaltul Arhiereu, am privit la acești bărbați și mi-s'au părut ca niște martiri sdrobiți de luptele grele ale vieții, unul ni-a arătat palmele lui, cari erau muncite ca a unui plugar și a zis: „iată Domnilor a trebuit se lucru, ca să pot trăi" fața erà înegrită de arșița soarelui, o desperare și năcaz se reoglindea din toată înfățoșarea lui, am privit cum în rând în frunte cu preotul Orlatului prin piața Blajului s'au dus la Mitropolitul ca să le aline foamea să le ușureze soartea, noi teologii, cari nici ideie nu aveam de viață și luptele ei priviam la ei umplându-ni-se inimile de milă, gândindu-ne, că poate și noi peste puțin vom aveà aceeaș soarte.

Am adus cazul acesta nu doară ca să-l aplic la totalitatea preoțimei noastre, — ferească Dumnezeu de așa ceva — fără l-am adus ca să arăt, că doară majoritatea absolută a preoțimei noastre poate zice ca și confratele; priviți acestea pălmi scorțoase cu ele ne câștigăm pânea de toate zilele," și aceasta e dureros când însuși oficiul nostru e împreunat cu celea mai mari greutăți și pe lângă acestea greutăți ne apasă și luptele pentru existință și de câteori acestea lupte te doboară la pământ.

Nu e lucru bărbătesc, ca să te plângi, dar miseria și năcazul înfrânge și pe cel mai oțălit bărbat, dacă ai aveà să te lupți numai pentru tine ai dà piept cu cel mai turburat uragan, dar când ai în jurul tău șapte. opt, cari toți cer pâne și nu ai. pe cari trebue să-i crești și nu poți, atunci nu ai încătrău, atunci fără voie isbucnește din pieptul oricărui om, cuvântul îmi trebue pâne, trebue să trăiesc! Lumea a înaintat în toate privințele și noi preoții trebue să ținem pași cu ea, căci involuntar ești răpit de valurile lumii, cari te duc tot înainte, toată omenimea aleargă în sus și în jos mânată de putere iresistibilă ca să-și asigure un traiu mai bun, și în alergarea asta nervoasă nu cruță nimic și pe nime, noi preoții încă suntem oameni, trăim în lume și dacă nu voim, ca se fim priviți de lume cu acel zimbet satiric și compătimitor, care te atinge așa de dureros, trebue să ne mișcăm și noi, trebue să ne asigurăm și noi poziția aceea în societate, care o merităm și trebue să o avem în urma oficiului nostru sublim. Destul am gemut sub jugul greu al mizeriei și ne cuprinde mirarea cum de au putut purtà acest jug atâtea rânduri de oameni, cum au putut ca și ostașii bravi ai lui Hristos să ducă la biruință steagul sfânt — sfânta cruce — toate le-au suferit, nimic nu i-a sdrobit, căci unul fieștecare a fost cuprins de dragostea adevărată față de credința și biserica pe cari au jurat, că le vor apărà.

Noi preoții suntem apostolii păcii și iubirei, noi ținem equilibriul și bunaînțălegereaî ntră, oameni, noi suntem elementul cel mai puternic și folositor a acestei patrii, căci zădarnice ar fi toate legile toate instituțiunile civile, dacă noi preoții, nu am nobilita și mulcomi patimile omenești și tocmai pentru aceasta, trebue se ni-se ușureze năcazurile vieții.

Noi preoții am apărat și apărăm omenimea, ca să nu fie inficiată de cultura și lumina falsă fără Dumnezeu, care duce la ruinare totală, noi vestim și răspândim adevărata lumină, religiunea lui Hristos, care e lanțul cel mai puternic, care leagă patimile turbate ale omului. Când se va rupe acest lanț se va sgudui întreaga societate din temelii făcându-se o tulburare și revoaltă generală, care va nimici în locul prim pe aceia, cari au rupt aceasta legătură

Calea noastră pe care avem să mergem e așa de zdronțuroasă, căci la fiecare pas ești lovit, ești sicanat de atâta dușmani, cari folosesc toate armele diavolești ca să te loveascâ până la inimă, când misiunea noastră e ca să ținem omenimea în pace și iubire, când suntem cei mai mari binefăcători ai omului ne pică bine, că cel puțin lupta pentru esistința noastră e mai ușurată, ne pică bine, că mai liberi ne putem mișca, ca să putem duce în îndeplinire opul măreț alui Hristos, fericirea omului aici pe pământ și cealaltă lume.

Acum am ajuns acolo de numai putem, și oricum va fi Congrua, aceea ne prinde bine, că ajutorarea noastră e efluxul iubirei și a aprețierii după vrednicie a meritelor noastre? ne va arăta viitorul, e vorba de traiu, necesitatea sine qua non. că va fi poate amară pânea ce o vom căpăta? nu

Schițe din viața sf. Ioan Gură-de-aur.

— Cu ocaziunea aniversării de 1500. —

(Continuare și fine).

O naie sprintenă gata de ducă îl răpi din Constantinopol și-l lăsă la gurile Mării-negre; dar un cutrămur de pământ — un murmur de neîndestulire, de protestări, de violențe ce văzând cu ochii creșteau și să formau într'o răscoală înfricoșată, ce amenința cu perire toată curtea împărătească îl aduse îndărăpt. Poporul își voià păstorul, și împărăteasa de nou își plecă cervicia dură înaintea voinței lui.

După două zile sf. Ioan e adus îndărăpt cu triumf ca un erou învingător, și elocvența lui schimbată într'un fluviu impetuos erumpe în acele neperitoare predici, ce-i arată în toată mărimea ei, inima pacinică și uitătoare de toate relele, de toate nedreptățile, ce i-s'au făcut. „Fie numele Domnului binecuvântat" zice el reîntors din exil. „Viclenia și invidia nu ne putù face nici o stricăciune, ci potență iubirea și multiplică ascultătorii. La început eram iubit numai de ai mei, acum voi fi onorat chiar și de Jidovi... Mai înainte se umpleà biserica, acum biserică să formează până în piațe.... Rugăciunile voastre fură cununa capului meu." Apoi ca și când nu s'ar fi întâmplat nimica cu aceeaș frunte sănină, cu aceeaș vorbă mișcătoare, ce nu cunoaște resistința, și plină de adevăr sbiciuià păcatul și păcătoșii îmbătrâniți în el.

O nouă vătămare (?) mai adâncă și tăietoare decât cele dintâi (?) făcută de însuș sfântul ori numai răspândită de inimicii lui, nu să știe aprinsă de nou mânia încă nestânsă a împărătesei, carea îi jură o ură vecinică și o răsbunare crudelă. „Erodiada de nou turbează, Erodiada de nou joacă și cere capul lui Ioan pe o tipsie" erà vătămarea, ce au pus-o dușmanii în gura Sfântului — și ce Eudoxia numai cu exilarea lui voià să și-o șteargă. — Într'adevăr un nou decret imperial îl separă de lume, ducându-l în singurătățile Caucazului din Armenia-mică.

„Cel mai deșert loc de pe pământul locuit" cum îl scrià Exilatul. Antiohia însă ce îl jeleà decând l-a perdut, începeà să peregrineze la El, ca la o mânăstire și în aceasta pustietate. Dar un nou edict, ce îi răpi și mângâierea aceasta, îl transpusă departe de toți cunoscuții în Pitio din Pont pe coasta răsăriteană a mării-negre — însă de osteneala unui drum lung ce trebue să-l facă pe picioare, de căldurile mări, de neajunsuri și de durerea și întristarea aceea mare a sufletului, căzù sub povara anilor în 407 — 14 Sept. în etate de 60 de ani. Așa s-a stâns acest mare luceafăr al Bisericii, așa trecù prin viața asta pământeană luptând și suferind, convins până în fine, căci va găsi răsplata într-o viață mult mai fericită și mai glorioasă. — Posterioritatea recunoscătoare însă, fermecată de virtuțile Lui, convinsă de dreptatea faptelor Lui, îl distinsă cu cel mai glorios titlu, etern și nemuritor de *„Sfânt;"* până când adevărul limpede, stilul încântător și senin mersul măsurat plin de viață și putere al predicilor sale îi înfrumsețară amintirea cu frumosul nume de: *„Gură-de-aur."* Treizeci de ani după moarte-i (438 — 27 Ian.) îi fură adusă moaștele din exil cu pompă ne mai văzută, cu muzici, cu corabii încununate de flori, cu iluminații de palaturi. Sufletul Lui nemuritor va fi văzut toate acestea și se va fi bucurat de dreptatea și recunoștința oamenilor, — se va bucurà și de veneratiunea și recunoștința noastră față de El.

In tâmpul cruciatelor (?) apoi osemintele Sfântului fură transportate în Sf Petronilă în Roma, — deacolo în anul 1626 apoi cu altă pompă splendidă fură așezate în biserica Sf. Petru sub altarul capelei del Coro, unde se poate ceti inscripțiunea reliquiarul de marmoră în litere de aramă galbină: *„Corpus S. Iohannis Chrysostomi"* și unde să celebră sfintele liturgii întru amitirea Lui, cu ocaziunea aniversării de 1500 de ani a morții Lui, la care am luat și noi parte și le-am raportat la timpul său.

Victor.

putem şti până ce nu vom gustá din ea, noi am dorit-o şi o aşteptăm cu nerăbdare.

Modul, cum să va împărţi Congrua o lăsăm în voia Arhireilor nostrii, cari conduşi de dragostea faţă de preoţime au luptat din toate puterile, ca să ni-se uşureze soartea, trebue să avem în Ei încredere, trebue să presupunem, că dragostea şi înţelepciunea lor va afla modalitatea, ca unul fieştecare din preoţi să fie îndestulit.

E adevărat, că toţi suntem egali în ce priveşte oficiul şi valoarea lui, toţi avem acelaşi scop, toţi folosim aceleaşi mijloace pentru realizarea lui, prin urmare la toţi trebue se ni-se măsure cu aceaşi măsură, fie preotul acela deplin cualificat sau numai în parte, aceasta ar fi dreptatea cea mai dreaptă, dar fiindcă s-a făcut deja distincţia de preot deplin cualificat şi bienal, de sine să înţălege, că aceasta distincţie aduce cu sine în mod logic salarizarea în două categorii.

Am cetit articolul din „Unirea“ Nr. 3 la congruă scris de un preot bienalist, eu aprob toate celea esprimate în acest articol, — afară de una, — că adecă şi între preoţii bienali, să se facă clase să se facă distincţie. Pentru ce? căci însuşi autorul articolului zice, că toţi să fie egali împărtăşiţi, dar clasificarea şi între proţii bienali nici decum nu convine principiului profesat de Dmnlui pentru ce să se mai facă deosebire între preot, care are şasă clase, şi care are diplomă de învăţător?

Preoţii deplin cualificaţi — dacă acum s'a făcut distincţia — să capete una şi aceiaşi sumă, iar cei bienali iarăşi una şi aceiaşi sumă; aşa ar fi numai două clase.

Că ajutorul de 800 cor. e puţin, e adevărat şi nici un păcat nu ar fi dacă s-ar ridică la 1200 cor., căci la ultima analiză nici 1600 cor. nu e suma aşa enormă din care preotul va puteà trăi fără griji, dar de bună seama, că va prinde bine fiecăruia. Eu cred după modesta mea convingere, că interpretez dorinţa întregei preoţimi gr.-cat. române, când zic: că dacă acum ni-se face bine, binele acela să ni-se deie cu inimă bună din adevărata iubire, să ni-se facă acel bine, ca recompensa a muncei uriaşe ce o îndeplinim, nu dorim munţi de aur, nu aşteptăm o viaţă fără griji, căci nici nu am fi învăţaţi cu ea, ci aşteptăm şi dorim, că întrucât suntem şi noi oameni să ne avem traiul nostru modest, iar întrucât suntem şi părinţi, să putem asigura câtuşi decât viitorul copilaşilor nostrii iubiţi. Tocmai pentru aceasta numele de Congruă străbate atât de îmbucurător inimele noastre şi nu putem, ca în destul să fim recunoscători Archireilor nostrii, cari cu mult năcaz pătrunşi de suspinele şi gemetele noastre sau nizuit, ca să ne aline durerea, făcând ca acestea suspine să se prefacă în glasuri de mulţumită la adresa Arhireilor nostrii.

Berzova la 13 Februarie 1908.

Iuliu Tătar,
preot gr.-cat.

Noutăţi.

Ştiri literare. Învăţatul arhiepiscop catolic din Bucureşti Msgr. Raym-Netzhammer, continuă a dà dovadă de preţioasele sale studii şi cercetări, ce face asupra vechei Dobrogia. Zilele acestea a apărut o nouă scriere a Sf. Sale asupra acestui vechiu pământ românesc şi creştin. Mai întâiu Axiopolis apoi Aufdem Razelm şi acum Dem Schwarzen Meer entlang, toate sunt menite să aducă aminte de starea înfloritoare de odinioară a acestui petec de pământ românesc şi de reua şi neîngrijita desgropare a mult povestitoarelor ruine. — Ioţa lu Toboc. Cântăreţii nostri la Bucureşti. Impresii şi anunţări dela măreţele şi frumoasele zile ale espoziţii naţionale dela Bucureşti, scrise cu mult spirit şi având multe ilustraţi potrivite.

Dela societatea meseriaşilor din Blaj. La conferenţa de Duminecă dl Dr. Bălan fiind împedecat, a vorbit presidentul societăţii prof. Gavril Precup. Dsa a întreţinut asistenţa vorbind despre marele poet V. Alesandri. A cetit şi apreţiat poeziile cele mai frumoase din Alesandri. Publicul a ascultat cu plăcere.

Duminecă în 22 Martie la oarele 6 seara, va aveà loc a doua conferinţă. Va vorbi dl Dr. I. Bălan.

Mulţumită. Întru amintirea repausatei *Iuliana Vancea n. Grama*, a binevoit a dărui Internatului de fete Sp. Doamnă Cornelia Hodosiu 50 cor. pentru cari primească sincera mulţumită a direcţiunii.

— Nefiind în stare a mulţumi deosebit tuturor acelora, cari cu ocazia pierderii neuitatului meu soţiu Şofron N. Oprea mi-au adresat cuvintele de mângâiere. îi rog să primească şi pe calea aceasta adânca mea mulţumită. Văduva *Finica Oprean.*

Economii să nu se lase înşelaţi. Concurenţa necinstită, aşa se vede nu să retrage dela nimic şi cu orice preţi voieşte să dovedească că sămânţele neîmpregniate ar fi tot aşa de bune ca şi cele impregniate şi puse în comerciu de liferantul curţii Mauthner Ödön. — Se înţelege, că tot lucrul e de geaba, căci economii, cari au folosit sămânţele impregnate, s'au convins despre bunătatea lor. Şi tocmai faptul, că economii ştiu deja cât sunt de bune sămânţele impregnate ale lui Mauthner, te miri de îndrăsneala concurenţei de a falsificà adevărul. Ar fi de dorit, ca ministrul de agricultură să iee măsurile de lipsă contra concurenţei necinstite.

Convenţia comercială cu Serbia. In Viena s'a iscălit noua convenţie comercială între Monarhia noastră şi Serbia. Convenţia comercială după primirea ei în scupcină să va pune în aplicaţie punând astfel sfârşit războiului vamal a cărui pagube le am simţit tare. Conform nouei convenţii, Monarhia noastră se va bucură de toate favorurile economice şi tarifele acordate celoralalte state, iar pentru articlii industriali în cari nu e concurenţa celoralalte state interesată s'au dat favoruri şi scăderi de tarif speciale.

Pentru promovarea pietăţii. La păr. Dr. Iuliu Florian în Cluj (Jokai u. 6) se găsesc de vânzare iconiţe sfinte a P. C. V. Maria povăţuitoarea noastră, cu 12 rugăciuni în onoarea ei, scoase mai ales din paraclis. Aceste 12 rugăciuni, numite „Cununa Preacuratei,“ cetite sara de membrii unei familii, sunt menite să promoveze evlavia. Preţul lor e de 60 fil. Tot acolo se găsesc medalii de a P. C. Fecioară, pentru preţul de 10 fil. bucata. Le recomandăm cu tot adinsul.

Şcoala pentru economia de casă (şcoala de menaj), susţinută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu,“ deschide la 15 Aprilie n. un *curs nou de bucătărie.* Cursul va dura dela 15 Aprilie până la 15 Iulie. Taxa pentru elevele interne e de 150 cor., iar pentru cele externe de 120 cor. Informaţiuni detaiate se pot primi dela doamna Iulia Dancăş, Sibiiu, strada Baier Nr. 1.

Necrolog. Elevii clasei a VII gimnazială din loc, deplâng moartea preatimpurie alor doi colegi: *Aurel Todoran,* născut în Ciunga la 1887, şi *Ioan Migia,* fiul preotului nostru din Ghiriş, născut la 1889, în Boian. Cel dintâi a repausat la 8 Martie n. al doilea în 9, amândoi la casele părinteşti. Colegii au trimis câţiva consocolari să fie presenţi la trista ceremonie, şi în numele lor să rostească câte un cuvânt de despărţire. La mormântul lui Todoran a vorbit studentul Nicolae Creţu, la alui Migia, stud. Septimiu Câmpean.

Odihnească în pace!

Posta Redacţiunii.

»*Luceafărul*« Sibiiu. Nr. 52 n'a apărut.

I. P. în G. Nu se poate! tractaţi chestiunea din partea cea slabă, pe care doriţi s'o ridicaţi.

G. H. în H. p. Nu te supără pentru nepublicarea apelului. Avem cea mai intimă convicţie, dar nu numai că n'ar aveà nici un resultat, dar eventual ar puteà strică.

Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inimă română

Şi numai dela comercianţi români să cumpărăm!!

Cine va cumpărà în anul acesta (cel puţin de 5 ori) dela comerciantul român F. A. Degan din Fiume (Postafiok Nr. 163) va primi de anul nou 1 călindar românesc de părete gratis! Aşa un călindar frumos nu a mai apărut până acum.

Pentru cei interesaţi amintim, că conţine un Block (cărticică) cu 365 foi, în care să află toate sărbătorile noastre. Va aveà şi o corfă frumoasă pentru hârtie de epistole, sau lucruri de mână şi pe deasura represintă în pictură artistică şi portul Fiume.

Acest călindar împodobeşte ori şi ce salon, deci recomândăm să nu lipsească din nici o casă românească. Cereţi preţcurent românesc gratis!

Degan trimite în un pachet de 5 Kgr. (franco) şi mai multe mărunţişuri. Mulţi îi laudă Cafa cea bună, care costă 1 Kgr. 1 Fl. 20 cr. (2 Cor. 40 fil.), apoi Tea aromatică, Portocale dulci în corfe de 5 Kgr., Ciocoladă, Mandule, Stafide, Sardine etc. pe cari le aflăm la el în totdeauna proaspete şi cu cel mai ieftin preţ.

Faceţi comandă de probă fraţi români şi vă veţi convinge. Cei mai de frunte români comandă dela el.

Scrieţi româneşte !!!

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 10

„Adoratori de măgari,“ strigă Sallustus. „Asta vreau să mi-o însămn! E totuşi chiar de tot prea comic, un cap de măgar în locul lui Jupiter! Trăiască Bachus!“

Plautus era zdrobit cu totul; capul său ardea ca focul şi limba i-se lipi de cerul gurii; nu era în stare se scoată nici un cuvânt. Îl cuprinse un simţemânt de frică, ca şi când înaintea lui s'ar fi deschis deodată un abiz înfiorător.

Intr'aceea beţia oaspeţilor creşcu mereu

Lucanus, carele trebuiă să se ţină de scaunul său, pentru a nu se prăvăli pe jos, afirmă în continuu, că el ar fi fiul Cybelei.

Otho începù a suspină şi strigă: „Me miserum! me miserum! Mă prefac în piatră! Priviţi la capul ameninţător al Medusei! Şi merele Hesperidelor se rostogolesc în mare!“

Sallustus cloncăi: „Vai de oraşul acela, unde un peşte e mai mult vrednic decât o vită! Pe Bachus, stridia aceasta e mai mult vrednică decât eu însu-mi! Asta trebue s'o admită chiar şi Cato!“

Lucanus se ridică cu vehemenţă de pe scaunul său şi strigă: „Eu sum un Faun (zăităte câmpenească), da, un Faun! Acum însă jos perdeaua; lăsaţi să între fetele!“

„Prea de timpuriu,“ zise Calpurnius.

„Mai întâiu bentura, — apoi sărutatul! Fără de Bachus şi Ceres, lui Venus îi este frig!“

„Da, da, să vină fetele, strigară oaspeţii. Atunci Calpurnius trebui să cedeze. El luă în mână o ceaşcă scumpă de cristal. „Unde umblă Aphrodita, trebue să păşească pe flori. Păharul acesta ţi-l dedic ţie, divină Flora.“

Şi el aruncă ceaşca în tavan, încât se făcù toată fărâmi.

Cât ce păharul atinse grinda, întreg tavanul se desfăcù; o ploaie de flori se revărsà peste oaspeţii miraţi: roze, viorele, mirt şi flori de migdale acoperiră padimentu mesele, scaunele şi capetele oaspeţilor.

Societatea aplaudà.

Acum se deschise un părete din faţa meselor, şi dintr'un tufiş de oleandru năvăli o ceată de fete, cari în sunetul lirei şi a flautei, încunjurară, dansând, pe meseni.

Un zgomot teribil se iscă între oaspeţi, cari pentru a-şi înviorà membrele somnoroase, începură din nou a goli păhar după păhar.

Capitlul VIII.

Vicus Patricius.

În mijlocul tumultului se ridică Plautus şi apucă mâna Iuliei. „Haide se mergem în grădină,“ zise el. „îs ameţit de cap.“

Iulia era bucuroasă că scapă de tămbălău şi urmă lui Plautus. Era o noapte sănină. Luna lumină. Un miros îmbătător de flori umplea aerul.

Ei înaintau tăcuţi prin grădină. Plautus era rănit în adâncul sufletului, şi ceea ce îi dureà mai mult era, că n'avea pe nimeni, căruia să-i poată împărtăşi, ce aveà pe inimă.

Intr'aceea ei au ajuns într'un colţ îndepărtat al grădinei şi chiar voiau se ocupe loc pe o bancă de marmură aşezată sub un dafin, când din dărăptul lor se ridică un bărbat dintr'un tufiş şi voia se fugă.

La zgomotul ce-l produse, Plautus sări acolo şi prinse pe fugar.

Un ţipet întrăit răsună deodată.

„Sergius?“ strigă Plautus. „Cum ai ajuns aci?“

„Peste zâd: sum urmărit.“

„De cine, nefericitule?“

„De Cezar!“

„Dar ce ai păcătuit?“

„L-am doborît cu o lovitură, fără a-l cunoaşte. El era mascat şi soţii săi ne atăcară cu bastoanele, când veneam dela cina tatălui tău, nobilă Iulia! E drept că mi-a succes să scap, dar totuşi m-au recunoscut: de pe mantaua mea cea găurită! Capul meu e în joc, Plautus, şi decând o ştiu aceasta el îmi este încă odată aşa de scump.“

„Dar cum vii tu *aici,* în gura leului? Tot oraşul ştie, că Calpurnius este inimicul tău.“

„Chiar pentru aceea! Credeam că aici mă vor căuta mai puţin decât ori şi unde.“

Din depărtare să auzi un zgomot nedesluşit; Sergius păli. „Vin sbirii împăratului,“ şopti el şi se pregăti de fugă.

„Vină,“ zise Plautus hotărându-se repede. „Te voiu scăpa. Scuză, nobilă Iulia.“

Ei înaintară mai adânc în parc spre o căsuţă, carea era ascunsă sub dafini înalţi aproape lângă zid, şi în carea locuia de comun grădinarul. „Tu mai scos odată din valurile mărei, când era să se înece corabia noastră. Asta nu ţi-am uitat-o, căci Aemilius Plautus nu e nerecunoscător.“

Sergius îi apucă mânile şi strigă: „Tu-mi dai viaţa, dragă amice! Haide să grăbim, ca să scap din oraşul Cezarilor. Pământul îmi arde, ca focul, sub picioare.“

Ei găsiră căsuţa goală. Aci îmbrăcară nişte mantale lungi, întunecate, cu capuţe mari, cari le învăleà pe deplin corpul şi faţa.

După aceea părăsiră grădina printr-o uşă mică.

Căutând părţile cele mai întunecoase ale stradelor, ajunsără în apropierea palatului Pomponiei: chiar când voiau să între, le eşiră înainte două persoane îmbrobodite. Intr'una dintre acele, Plautus crezù a recunoaşte pe mamă-sa şi şopti încet: „Tu eşti, mamă?“

Aceasta păreà a fi înspăimântată şi stete nehotărâtă. Atunci Plautus păşi lângă ea şi zise cu voace plină de durere: „Vreai să te ascunzi dinaintea fiului tău. Sunt căile tale aşa de întunecate....?“

„Ba nu, fiul meu,“ zise Pomponia şi îşi desvălui faţa. „Am fost numai mirată, că te-am văzut astfel strâvestit. Dar să intrăm pe un moment în vestibul, unde suntem siguri din partea spionilor.“

Plautus şi Sergius îi urmară şi cel dintâi povesti, pentru ce sunt siliţi să umble astfel strâvestiţi şi că Sergius este urmărit din partea împăratului.

Pomponia stete un moment gânditoare, apoi hotărându-se repede zise: „Până dimineaţă Sergius trebue să fie afară din zidurile Romei. Cunosc un drum, care-l va mântui. Dar acum urmaţi-mi! Acoperiţi-vă cu îngrijire faţa, ţca să nu ne recunoască nimeni.“

Eră încă vre-un ceas până la mezul nopţei; timpul cel frumos ademeni pe mii de inşi afară pe strade şi astfel cele patru persoane putură trece neobservate printre mulţime; ele percusără repede stradele cele înguste ale Suburbei şi sileau către Vicus Patricius

N-au mers departe şi înaintea lor să ridică un palat măreţ.

Ostiariul (uşierul), căruia Pomponia îi şopti încet cuvântul: „Pax“, îi lăsă se între. Plautus întrebă mirat pe mamă-sa, cum să întâmplă, de uşierul nu poartă lanţuri şi cum de nu fuge, dacă nu-i legat?

„După cum vezi, nu! Deja de zece ani e aci în serviciu.“

„Ce casă ciudată!“ zise Plautus. „Toate sunt simple, şi totuşi cu gust şi preţioase.“

„A cui este?“ cuteză Sergius să întrebe.

„A nobilului senator Pudens.“

„Ah.“ zise tinărul bărbat, „îl cunosc. El vorbeşte cu căldură pentru popor, şi plebs romana s-ar lăsà să fie tăiată bucăţi pentru el. O casă bună.“

Intrară în atrium, care eră luminat prin număroase lampe de bronz. Plautus contempla tablourile de pe pereţi, când apărù un bărbat de statură mijlocie.

Putea să fie de vre-o cincizeci de ani; părul încăruntit în parte; faţa cam palidă. Intreagă înfăţişarea sa trada siguranţa unui om umblat în lume. La vederea Pomponiei, în jurul gurei sale să aşează un surîs, carele înfrumseţă faţa cam serioasă, dar deschisă, a acestui bărbat; deja la prima vedere îi-suflà încredere.

Eră senatorul Pudens.

El salută cu cordialitate pe matroană şi fù încântat, că vede la sine pe Plautus, despre ale cărui călătorii războinice el a auzit deja multe dela mamă-sa.

„Bine ai venit, tinărul meu amic!“ zise el cu căldură, şi-l îmbrăţoşă. „Te sărut în casa mea! Fie-ţi întrarea binecuvântată!“

După aceea salută pe Sergius, şi când Pomponia îi istorisi păţăniile acestora, îi întinsă mânile şi zise cu căldură: „Bine ai venit, amice! Mânia împăratului apasă capul tău: dar eu voi face tot ce-mi va fi cu putinţă, spre a delătura această povară. Mă bucur că pot ocroti pe un nenorocit sub acoperişul casei mele, şi îţi mulţumesc, nobilă Pomponie, că mi-l'ai adus aci.“

Sergius stetea ca trăznit. O astfel de vorbă el încă nici odată n-a mai auzit în Roma. Era aproape să se arunce la picioarele senatorului şi să-i sărute mânile, dar să gândi că nu s'ar cuveni s'o facă, şi de aceea să reţinù. Aceea însă nu putù opri, ca o lucire umedă să se ivească în ochii săi, aşa că a trebuit să se întoarcă într'altă parte.

Pudens observă aceasta şi fu cuprins de bucurie. El recunoscù sâmburele sănătos ce zăceà în tinărul bărbat, şi-şi propuse, să se intereseze de dânsul şi să-l conducă la lumină.

Pentrucă nobilul senator Pudens aparţineà învăţăturei celei noue, carea în Roma de mult a prins rădăcini: el erà creştin. Aceştia însă ţineau învăţătura lor cât să poate de în secret, pentrucă ea erà încă o floare prea plăpândă, ca să fi putut suporta arşiţa cea ferbinte a soarelui vieţii publice din Roma; ea creşteà retrasă şi modestă, ca o rozà într'un câmp de spini!

Pudens demândă unui sclav, să conducă pe Sergius într-o odae mai ferită, unde deocamdată erà în siguranţă. Pentru mai târziu să va îngriji dânsul.

După plecarea lui Sergius, perdeaua dela tabliniu să desfăcù şi o fetiţă de vre-o şeasă ani grăbi spre Pomponia. „Te salut, iubita mea!“ zise ea şi-şi oferi obrazii spre sărutare. „Buna mea mamă te aşteptă deja de mult.“

Pomponia netezi buclele brunete ale copilei şi zise: „Vină, dulcea mea Praxedis, mergem îndată la scumpa ta mamă. Dar uite! Aci ţi-am adus încă pe cineva. Este fiul meu Plautus. Vreai să-l iubeşti şi pe el?“

„Sigur, domina! Trebue să iubim pe toţi oamenii! Nu-i adevărat, tată dragă?“

„Să înţălege, scumpa mea,“ zise Pudens surizând şi privi cu mândrie părinţască spre copilă, carea înaintă către Plautus şi îi întinse mânuţele, pe cari acesta i-le strânse cu căldură.

(Va urmà).

Corneliu Moldovan.

— Conferenţă. —

(Continuare şi fine). 3

Dar în gându-i spre apusele zile poetul cântă şi două momente însemnate din viaţa lui Mihaiu, care stăpânia odată sub sceptru-i toate trei ţările române: Ardealul, Muntenia şi Moldova.

Acestea două momente sunt trecerea Carpaţilor şi înfrângerea dela Miraslău. In amândouă poetul îşi desvăleşte bogăţia simţurilor sale naţionale şi un cald avânt, bogat în imagini şi desăvârşit în versificaţie. Reproducem de astă dată numai partea ultimă din poezia intitulată: Miraslău. Se ştie, că aci avù loc la 18 Sept. 1600 o luptă memorabilă între Mihaiu şi Basta. Tradat de ai săi, şi ne mai aşteptând sosirea întregei sale armate, Mihaiu începe lupta, Basta se retrage spre a sili pe cel dintâiu să-şi părăsească poziţiile favorabile în care se aflà. Căzând în cursă ostirea română e bătută şi risipită. Iată cât de admirabil plânge poetul asupra acestei nespuse nenorociri:

O Mirislău, pământ de suferinţă
Şi pururea de tristă pomenire!
Ţi-a fost de-ajuns o scurtă zi de toamnă
Să nărui multe veacuri de mărire
Şi multe inimi să le vinzi durerii;
Căci în mănoasa şi îngusta-ţi vale
Cel mai viteaz Voivod şi-a sfărâmat
Intreagă faim'a vredniciei sale;
Iar vremea mult dorită şi aşteptată,
Ce-atunci părea mijind la răsărit
Nici până astăzi nu se mai arată...

Căci a fost scris acestui trudnic neam,
In viforoasa vremilor gonire,
Să verse multe lacrimi în durere,
Să schimbe multe lanţuri de robire,
Cu pânea grijii să-şi înşele foamea,
Iar setea cu veninul obidirii.
Şi drept alean să n'aibă decât doina
Şi veşnica nădejde-a mântuirii...

Cine ar puteà spune în cuvinte mai limpezi şi în versuri mai frumoasă urmările acelei nefericite lupte? Cine ar puteà ascunde în mai potrivite cuvinte bogăţia simţemintelor, cari trebue să se deştepte în pieptul fiecărui bun Român? Ele ne aduc aminte cunoscutele şire din Goga: Avem un vis neîmplinit, — Copil al suferinţii, — De jalea lui ne-au răposat — Şi moşii şi părinţii. —

Partea a doua din acest volum cuprinde versuri de iubire, pe cari poetul le numeşte „Cântecele nopţii.“ Ele sunt tot aşa de puternice în descriere, tot aşa de armonice ca vers şi tot aşa de succese ca imaginaţiune, încât, mai că s'ar puteà clasifică mai pe sus de cele din partea întâie. Trist e numai, că imaginaţia mea e debilă, puterea mea descriptivă e neputincioasă de a vă face o dare de seamă desăvârşită asupra versurilor acestora. Mai bine, ca ori cine, schiţează cuprinsul lor însuşi poetul: când spune

In sufletul meu arde o flacără curată
Pe care vântul vremii nu poate s'o atingă,
Iar viforul de patimi, de-a străbătut vre-odată
In casa amintirii, — n'a isbutit s'o stingă.

Iubirea cântată de tinerul nostru poet e iubirea curată şi cinstită, nu e iubirea pătimaşe şi fără frâu a zilelor de azi. E o iubire liniştită, care începe încet, ca o flacără mică şi arde blând, clipind ca acele mii de stele ce lucesc sus pe bolta albastră.

Se vă cetesc la întâmplare un vers!

Trimisu-ţi-am dorul meu singur
Pe-o frunză bătută de vânt, —
In şoaptă chematu-te-am iarăşi
Şi şoapta schimbatu-s'a în cânt;

Un cântec pornit-a spre tine
De-apururi frumoasă şi bună,
Iar gându-mi se prinse solie
Pe-o rază sfioasă de lună.

Şi în urmă, rămas-am cu visul —
Copil dezmierdat al iubirii:
Un vis este tot ce-mi rămâne
Şi-acela, menit risipirii...

Iată stim. Doamne şi Dşoare ce pot se vă spun eu asupra poetului Corneliu Moldovan! Cred, că împreună cu mine v-aţi câştigat convicţia, că e un scriitor cu viitor, un poet care promite, suntem în drept să aşteptăm dar, ca volumele sale să se înmulţască şi Flacările lui să vie tot mai puternice!

Bibliografie.

A apărut:

„Luceafărul“ Nr. 6 cu următorul sumar: M. Sadoveanu. Faceri de bine. — Maria Cunţan. Cântec (poezie). — Octavian Goga. Fior (poezie). — G. Murnu. Monumente antice din Roma. Câmpul lui Mărte. — I. U. Soricu La răspântie (poezie). — Z. Bârsan Noaptea de Sf. Maria. — Elena Farago. In prag (poezie). — Dr. I. Borcia. „Peste puterile noastre“ de Björnstjerne Björnson. — Maria Cunţan. Cântece (poezie). — Cronică: „Două culturi.“ O poveste. Românii şi serbările jubilare ale împăratului. Moravuri. Pentru „Unirea.“ Astronomia în literatură. Din Germania. Ştiri. — Poşta redacţiei. — Poşta administraţiei. — Bibliografie. Ilustraţiuni: Vederi din Roma.

„Semănătorul“ Anul VII. — Nr. 10 cu următorul sumar: M. Sadoveanu La schitul Brăteşti. — D. Anghel. Nemulţumitul. (poesie). — Ioan Adam. Pe mare. — C. Teodorescu Cântece. — C. Sandu-Aldea. — Pescar de Islanda (trad. din P. Loti). — St. O. Iosif. „Sanda“ (reflecţii). — Sc. Cronică.

La Librăria Semin. din Blaj se află de vânzare.

1	Istoria revelaţiunei div. testamentul nou de Gavril Pop, canonic 4 fasc. à 1 cor. . .	4·—
2.	Predici pop. f. 1—4 à 1 cor.	4·—
3.	Cicero despre bătrâneţe . .	1·—
4.	Toma a Kempis	—·80
5.	Dicţionar mitologic fasc. I. .	—·40
	„ „ „ II. .	—·40
	„ „ „ III. .	—·40
	„ „ „ IV. .	—·20
6.	Datinile Românilor la înmormântare	—·20
7.	Odele lui Q. Horatius Flaccus fasc. I. II. III. IV. V. à . .	—·40

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creştină*** vol. II. ***Tradiţiunea şi Biserica,*** de *Dr. Vasile Suciu*, profesor de teologie.

Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fil. dorto, a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

DIN ZILELE LUI NERO, roman, după Alexandru Dumas—Tatăl. Preţul 1 cor. + 10 fil. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminarială din Blaj.

Posta Administraţiunei.

Am primit şi cuităm abonamentul dela:

Piskárkos pe anul 1905. In restanţă mai sunt anii 1906 şi 1907 Rugăm a se achita şi acestia. *Galtiu* pe 1905. Rugăm şi restul. Tractul *Crasnei* şi *Vălcăului* pe 1908 sem. 1 *Căţelul magiar* pe 1907 şi 1908. *Oraviţa română* pe 1908 sem. 1. *H. C. Roşia de munte* pe 1906 sem. 1. Vă rogăm şi şi pentru rest. *Bord* pe 1907. *Fălfăldu* pe 1896 sem. 1. Vă rogăm să plătiţi şi anii următori, ce sunt în restanţă. *Mărgineni* pe 1907. *Ibăneşti* pe 1907. *Sz.-Miklós* pe 1891. Vă rogăm să îngrigiţi, ca să se plătească şi restanţa anilor următori. *Gilău* pe timpul din 1/9 1903 până în 1/3 1904. *Băiţa* (Láposbánya) pe 1907 *Marca* pe 1908 sem. 1. *Căţelul român* pe 1907 sem. 2 şi 1908 sem. 1.

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.

p. redacţie responz.: Augustin Gruiţia.

Stomacul

să întărească, pofta de mâncare creşte, înceată arsurile de stomac şi orice indispoziţie de stomac folosind pilulele Rebarbara-Elsa a lui Feller, 6 tegule 4 cor. franco să-lecomandăm, dela Eugen V Feller, Stubica, Centrală 82 (cott. Zagrab). Carol

Vițe nobilitate

trimite cu ***garanță, asortiment bogat,*** de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vițe nobilitate

de pe Târnavă.

Proprietar: FR. CASPARI, Medias (Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei,** adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 21—40

Fischer & Comp Nagyenyed

Pepinerie de pomi și vițe.

150,000 Pomi Roditori
1.000,000 Sujete
1.000,000 Plante pentru gard viu, de promenadă, arbori de ornament, roze, fructe cu boabă, coniferi etc.

1 Million altoae de viță, vițe de vie Europeană și Americană cu și fără rădăcină.
Specialitate:
altoae de viță pentru desert.

30.000
pruni varietățile Bistrița și Bosnia oltuiți. Exemplare foarte frumoase.

Sub cultură 120 jug. cat.

Cataloage gratis.

(35) 10—12

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

Dracul în școală.

Povestire poporală.

Tradusă după Bolonden
de
Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 31—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

---

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu

(28) 31—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
94,975.294 coroane.	**9,293.195 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamntul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóia apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 28 Martie 1908.** **Numărul 12.**

Școalele noastre.

Situația, în carea ne-a adus legea nouă școlară a lui Apponyi, ne-a lăsat zăpăciți pe mulți. Unii sunt, ori mai bine zis, erau de părerea să nu mai susținem școalele poporale, căci cu novelara lui Apponyi s'a început deja statificarea școalelor confesionale. Alții, mai îndrăsneți la cuget, stăruesc să susținem școalele cu ori ce preț, cu orice jertfă. Cei din urmă au drept, să ne susținem școalele cu orice jertfă.

Cu orice jertfă. Adecă să jertfim dela noi cât numai putem, și când nu vom mai puteà jerfi, atunci numai să ne adresăm la stat după ajutor. Părerea mea este, că până la terminul ultim pus în lege, să nu ceară nici o școală românească ajutor dela stat pentru salarul învățătorului. Aceea nu e îndreptățit să mi-o obiecționeze nime, ca doar atunci statul nu ne va mai puteà dà ajutor, va fi secat sacul cu banii. Statul are să iee în bugetul țării atâția bani, încât să poată ajutură toate școalele. Și apoi cine cunoaște cât de puțin istoria ajutoarelor de stat, știe că acestea se iau foarte ușor, să nu zic că mai ușor, decât se dau. N-avem să ne grăbim cu ajutorul dela stat pentru întregirea salarului învățătoresc la minimul prevăzut în noua lege școlară, căci statul încă nu se grăbește cu acordarea lui. Jidanii au recurs la stat după ajutor, și iute au și căpătat cu duiumul, știu că au cerut și mai mulți învățători români din Arhidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș întregire de salar dela stat, dar până acum n-a căpătat încă nici unul.

Chestia cererii ajutorului de stat pentru întregirea salarelor învățătorești la minimul prevăzut în articolul XXVII—1907 înainte de 1910, e o chestie de interes public românesc, la carea trebue să se gândească omul multă vreme, și să-și spună cuvântul cât mai mulți.

Imi va zice cineva: Bine, Dnule, dar cutare comună e așa de săracă, încât nu va puteà susținea școala la nici un caz din puterile sale proprii, o mărturisește aceasta senatul școlastic parohial în frunte cu preotul. o spune protopopul. — Toți aceștia nu știu, că oare nu se va găsi vre-un isvor de venit, din ce să se întregească salarul învățătorului fără nici un ajutor dela stat. Se pot găsi și între țărani oameni cu dragoste față de școală, cari să testeze bisericii o parte din agoniseala lor pentru salarul învățătoresc. In acești doi ani, ce-i mai avem până la 1910, preotul poate adunà și în cel mai sărac sat un capital frumos la diferitele prilejuri, ce i-se îmbie. In acești doi ani preotul și învățătorul să arete poporului învederat, ce însemnătate practică are școala noastră confesională pentru popor. Sa-și împlinească datorința față de școală cât se poate de bine, ca prin copii să ajunga la inima părinților, și atunci se va puteà susținea școala și fără ajutor dela stat. — Dacă însă ei doi nu-și vor împlini datorința față de școală cu o râvnă sfântă, atunci nu-și vor puteà susținea școale nici comunele celea destul de bine situate, cum avem pilde vii. Aducă-și preotul și învățătorul aminte mai ales acum, că *ei* sunt pentru popor, și că a luà dela cineva plată, fără ca lui să-i fi procurat ceva câștig, e hoție.

Un rol de cinste li-se cuvine protopopilor nostri în susținerea școalelor. Ei sunt inspectori școlastici în eparhia lor, și președinți ai senatelor școlastice protopopești. Situația protopopilor nostri, cari n-au capelani, e cât se poate de grea, și numai cu mari jertfe își pot ei împlini slujba de parohi și protopopi. Asta o știm, și le suntem recunoscători. Dacă își împlinesc numai afacerile oficioase de toate zilele, au făcut deja foarte mult. Vremea de azi pretinde însă dela protopopi mai mult decât fac de comun. In un protopopiat trei comune sărace erau să-și închidă școalele, auzind de aceasta protopopul, a ieșit la fața locului, și a stăruit cu multă trudă până i-a succes de a oprit pornirea rea a oamenilor. — Să iese protopopii la sate și fără diurne, să steie de popor, și să-l însuflețească, meargă în casele singuraticilor oameni, dela cari au nădejde, că pot căpătà ceva pentru școală. Iubirea gâcește și găsește multe lucruri bune. Iubească ei școalele cu o iubire ce să vede, ca pre ficele bisericii, și aducă-și aminte cât de adese ori, că de e bolnavă fica, ori plane de moare, mama se îmbracă în haine de doliu, și multe zile, poate în întreaga ei viață îi stă ca un junghiu la inimă pierderea ficei sale iubite.

Credem, că se vor găsi Români buni, însuflețiți, cari vor vărsà în fondul școlastic arhidiecezan sume mai mari de bani, așa încât fondul va fi în stare să deie ajutor mai mare și la mai multe școale, de cum da azi. Fericitul președinte de senat al curiei regești din Budapesta, *Andreiu Frâncu,* a lăsat o moșie ce e vrednică mai multe zeci de mii de floreni pentru ajutorarea școalelor române greco-catolice din Provincia Mitropolitană greco-catolică de Alba-Iulia și Făgăraș. Avem încredere în Providința dumnezeiască și în puterea de viață a poporului Român, că se vor mai găsi oameni mulți, cari vor jertfi cât pot pentru acest scop.

In fiecare comună sunt oameni cu stare mai bună, a căror căsătorie n-a binecuvântat-o Dumnezeu cu fii. Aceștia bucuros jertfesc pentru biserică, numai trebue să fie cineva, care să îi îndemne, și să le esplice ce faptă bună fac prin aceea, că testează o parte din moșia lor bisericii pentru susținerea școalei.

Vezi bine aceştia numai în cazul acela vor testà din moşia lor pentru şcoală, dacă văd însămnătatea practică a şcoalei noastre.

Articolul de fond din Nrul 11 al „Unirii“ a arătat mai multe isvoare menite pentru susţinerea şcoalelor. Fraţii preoţi şi protopopi, cari cunosc pornirile celea nobile ale poporului Român, cunosc si mai multe isvoare, numai să vreà să scoată din ele. Vezi bine, apa cea mai bună trebue să o scoată omul din fundul isvorului, trebue să se plece. să o poată scoate.

Acum se ţin sinoadele protopopeşti de primăvară. In toate trebue să se desbată cât se poate de amănunţit chestia şcoalelor. Mirenii au aici prilej să deie sfat şi să-şi spună dorinţele în chestia aceasta.

Aşa dar: să nu ne grăbim cu cererea ajutorului dela stat pentru întregirea salarului învăţătoresc la minimul prevăzut în art. XXVII—1907. Protopopii să nu aştearnă de acum la Consistor rugările de feliul acesta. Invăţătorii fie cu răbdare, înţeleagă că e vorba de celea mai vitale interese ale bisericii şi neamului, şi între astfel de împrejurări interesele lor materiale mai pot aşteptà puţin. Toţi factorii bisericii şi ai neamului să lucre să se întregească salarele învăţătorilor din puterile noastre proprii: **prin noi înşine!**

Un preot.

Rectificarea listelor alegătorilor de deputaţi. In zilele acestea s'a început în toată ţara lucrările pentru rectificarea listelor alegătorilor de deputaţi. Românii nostri aproape de pretutindenea puţin să interesează de aceasta chestiune. Dar fac rău. De aici să esplică pentruce avem noi aşa puţini alegători în raport cu străinii. Fără alegători, nu ne putem validità. Străinii îşi văd altcum de treburi. Dovadă e acţiunea Saşilor din cercul Cristian, cari văzând de rectificarea listelor au ajuns în mare maioritate faţă de Români şi la alegerile trecute candidatul român a căzut.

In comitatul Albei-Inferioare rectificarea listelor să face din 25 Marte şi până în 11 April.

Spre orientare dăm următoarele deslusiri:

In timpul acesta trebue să se prezinte comisia pentru conscrierea şi rectificarea listelor în fiecare comună mare şi în fiecare cerc notarial.

Terminul prezentării trebue să fie anunţat cu cel puţin 8 zile înainte în fiecare comună.

Fiecare locuitor e îndrept să se prezinte înaintea comisiunei şi să-şi dovedească îndreptăţirea lui de alegător. Dorinţa aceasta şi-o poate arătà şi în scris ori prin plenipotenţiat.

Censul minimal în părţile ardelene e 35 coroane 91 fil. dare directă.

Au dreptul de a fi trecuţi în listă: preoţii şi învăţătorii în serviţiu, funcţionarii, cari nu aparţin statului cu dare de venit cl. IV. de 18 cor., oamenii cu diplomă dela şcoale înalte; meseriaşii, cari lucră cu o calfă.

Comunele sub 100 fumuri au dreptul să-şi aleagă un alegător după fumuri; iar cele dela 100 fumuri în sus aleg doi alegători după fumuri. — Poate fi ales ori care alegător din comună, care are 24 ani împliniţi.

Darea neplătită nu e motiv de a nu fi trecut în listă. Cei depărtaţi de casă pe anumit timp au să fie trecuţi în listă.

Dovezile dreptului de alegători sunt libelul de dare şi foaia catastrală.

Listele compuse şi rectificate în mod interimal să trimit comitetului central, care le revede şi apoi le înapoiază spre publicare Din 5—26 Maiu, listele sunt espuse spre vedere publică în oraşe şi comune mari la casa oraşului sau comunală, iar în comunele mici la sediul cercului notarial. Fiecare alegători trecut în listă are dreptul de reclamare pentru oricare alt alegător din cercul său, când cineva a fost lăsat afară, ori e trecut pe nedreptul.

Reclamaţiunile să fac din 5—15 Mai inclusive. Reclamaţiunile să adresează în scris comitetului central prin notarul sau primarul orăşănesc.

Din 16—25 Mai să fac observările la reclamaţiunile espuse spre vedere publică.

Contra hotarârilor comitetului central să apelează la judecătoria de curie. Terminul apelaţii e 10 zile dela primirea deciziunei.

Toate scrisorile în astfel de chesţiuni sunt libere de timbre.

Cei chemaţi sunt rugaţi a lumină poporul în aceasta privinţă şi să stăruie ca toţi cei în drept să fie trecuţi în liste. Celor nedumeriţi bucuros le servim cu deslusiri.

FOIŢĂ.

Doamna Catalina.

— Povestire originală a „UNIRII.“ —

(Continuare şi fine).

In zilele dintâi după întoarcere, părea, că nu se mai gândeşte de loc la nedreptăţile ce i-s'au făcut poporului, şi greu de tot puteà vre-un om să-i amintească de vechia ei datorinţă, ce de bună voie şi-a luat-o pe cap.

Erà destul însă o vorbă, o amintire despre aceasta datorinţă, şi Catalina erà iar doamna noastră cea de demult, ochii i-se aprindeau iar, şi sfaturile cu unii şi cu alţii se începeau din nou.“

Baciul îşi trase pipa de pe tureacul cizmei, îi dădù tăbac din beşica de porc, frecă un chibrit şi-i dete foc Nu mai erà mult până acasă, şi privind zădarnic prin negură să deslusesc pădurile din jur, mă chinuià dorinţa să mai aflù câte ceva despre această femeie, care odată a fost stăpână pe satele acestea. Baciul însă nu aşteptă întrebarea mea.

„Odată“ zise el „ţin minte, erà o iarnă strajnică. Asta de-acum poate fi numai puiu pe lângă aceea. Şi în puterea gerului am trebuit să ne luăm săcurile în spate, să trecem munţii, să facem stângini la pădurile fiscusului din Offenbaia. Când am ajuns noi acolo, după multe rătăciri prin ceţile grele ale munţilor, erà o sumedenie de români la lucru, din multe părţi aduuaţi. Şi răsunau pădurile departe de ploaia de lovituri ce cădeau în trupini bătrâne, de ferestrae late ce intrau adânc în lemnul mirositor, înelat al bradului. de prăvălirea cu vuet mare a vre-unui uriaş de acesta, ce a stat poate veacuri cu creştetul în cer. Strigătele omeneşti se mestecau cu huetul acesta într'o învălmăşală ce clocoteà par'că.

Vin spanii şi ne pun la brazdă şi pe noi, şi ne pierdem în mulţimea oamenilor. Dar n-am tăiat noi aşa preţ de-o jumătate de ceas, şi numai ce luăm seama, că şi ici şi colo munca înceată, românii rămân drepţi. cu săcurea pe umăr, şi într'un târziu auzim strigăte de „ura, trăiască.“

Noi ne întrebăm din ochi, că ce să fie, şi în aşteptare ne punem săcurile subsuoară. Şi numai iată că s'apropie şi de noi, călare pe un cal mic de munte, Doamna Catalina. Se opreşte în faţa noastră şi-o auzim strigându-ne: „Cine mai dă odată cu săcurea e un mişel şi un vai de capul lui. Voi nu mai trebue să ascultaţi de cei ce vă calcă în picioare drepturile.“ Erà aprinsă la faţă şi ochii-i ardeau, — cum n-am vazut-o niciodată. De unde a venit? Cum a răsărit acolo? Noi am lăsat-o în sat când am plecat.

Şi iată aşa, oamenii au ascultat-o atunci ca pe un sfânt, şi-au adunat merindele, şi-au plecat la vetrele lor. Spanii s'au împrăştiat ca puii de potârniche, iar domna Catalina, par'că o înghiţise pământul. Din ziua aceea, noi din părţile noastre, n'am mai mers la stângini niciodată.

De acestea făceà multe Catalina. Şi nu se temeà. Asta-i, femeia aceea nu ştià ce-i frica Şi domnii cei mari n-o puteau suferi odată cu capul. Cercau s'o prindă, dar în munţii nostri, unde erà dânsa, n-a cutezat să se apropie nimeni de dânsa, până a venit Şaguna şi a dus-o.“

Baciul se opri aci, când sania lunecă peste podul din capul satului.

„In ia-sară să le dai şi ovăs la cai măi Petre“ zise către slugă. „Să le dai că-s vrednici săracii.“

— „Oamenii n-au ştiut nimic, că Şaguna de aceea va veni s'o ducă pe Catalina“ îl întreb eu.

— „Vezi bine că nu. Mi-se pare că a fost chiar la bobotează. Aşa da, la bobotează. Venise vestea, că vine un popă mare la biserică la Izbita să sfinţească apa. Şi să vie cât de mulţi oameni, să-i facă o primire strălucită. Aşa am mers şi eu, şi au venit oameni şi din alte sate. Şi s'a gătat sfinţitul apei şi slujba în biserică. şi atunci Şaguna a luat pe doamna Catalina de braţ şi a plecat cu ea spre casa popii de aci, a popii Sârbu. Noi credeam, că merg să prânzască la părintele. Dar la poartă s'au oprit. Aci erà gata sania cu patru cai. Şaguna i-a

Școalele grănițerești. Comisiunea administrativă din comitatul Făgărașului a declarat ca limbă de propunere l. magiară în toate școalele grănițerești. Ministrul de culte însă a incassat această hotărâre pe motivul, că legea școlară s-a interpretat greșit. Pentru șicanele aceste zilnice ce le îndură școalele grănițerești, sunt unii, cari învinuesc pe fericitul baron Ursu, care dacă le-ar fi pus sub adăpostul ambelor biserici române ar fi fost scutite de ele. Cu privire la Aceasta să scrie în „Țara noastră“ din Sibiiu următoarele:

In anul 1851 la desființarea graniței, toate școalele grănițărești au devenit confesionale. Dar Majestatea Sa în punct 12 a preaînaltului autograf din 27 August 1861 a destinat fondul de montură a fostului regiment român prim de graniță „pentru ridicarea și susținerea școalelor poporale... cari vor stă sub direcțiunea primară a autorităților politice“ (unter dem Oberleitung der berufenen politischen Behörden.)

Pe baza acestui preaînalt autograf grănițerii au fost provocați de guvern, ca să-și aleagă un comitet, care să compună statutele despre administrarea fondului. Acest comitet ales cu dl căpitan pensionat Const. Stezar în frunte, la anul 1864 a înaintat statutele spre aprobare, în cari pe acel timp nu puteà fi vorba decât de școale confesionale. Aceste statute au stat la guvern până la anul 1869, când ministrul de culte le-a returnat neaprobate cu ordinul său dto 18 Iulie 1869 Nr. 7319, în cari face atent comitetul, că numai astfel de statute se vor prezentà Majestății Sale spre sancționare, cari vor fi compuse strict numai pe baza preaînaltului autograf și pe baza Art. de lege 32 din 1868 § 25, care paragraf vorbește numai de școale comunale. S'au compus și prezentat alte statute, dar și acestea s'au returnat pe motivul, că nu sunt alcătuite conform îndrumării date prin amintitul ordin ministerial.

In acest stadiu se află afacerea, când la anul 1870 a fost ales baron Urs președinte al comitetului. S-au compus alte statute, dar și aceste au fost respinse, pentrucă nici din acestea nu se vedeà, că e vorba de școale comunale. Atunci s'a dus baronul Urs la Pesta, și dupăce nu i-a succes a înduplecà cercurile hotărâtoare a propune sancționarea lor, a fost silit să primească modificările făcute la Minister dintre cari, cea mai esențială s-a făcut la § 39, care în statutele sancționate la 10 Martie 1870 sub Nr. 5530 dispune: „Pentru administrarea mai deaproape a fiecărei școale sistemizate și susținute din fond, reprezentanța comunelor concernente alege o eforie (Községi iskola szék) în înțelesul art. de lege 38 din 1868 cel puțin din 9 membri, la mâna căreia, dupăce va fi recunoscută, pe baza bugetului general și a preliminarelor particulare, Comitetul central va asemnà cvota pe lângă așternerea raționiniului documentat. Școalele susținute și ajutorate din fondul aceata vor stà — în înțelesul articlului de lege mai sus citat — sub supravegherea inspectorilor școlari regești comitatensi.“

Cu toate acestea, timp de 25 de ani baronul Urs a condus și administrat cele 21 școale ca școale de reuniune, și când în anii 1876, 1893 și 1899 erau din partea ministerului declarate de comunale, totdeauna a protestat, și văzând Ministrul, că nu poate înfrânge pe acest erou al culturii naționale, a cerut intervenirea Majestății Sale regelui, iar preaînalta decisiune a Majestății Sale din 15 Septemvrie 1895 dispune: „1. Școalele susținute din fondul școlar a fostului reg. rom. I, pe baza §-lui 39 a statutelor preaînalt sancționate în 10 Martie 1870, sunt cu caracter comunal, și atât cu privire la conducerea și supraveghiarea lor, și respective la aplicarea și destituirea învățătorilor, sunt a se observà strict legile și ordinațiunile ministeriale ce sunt în vigoare cu privire la școalele comunale. Conform acestora, sunt a se constitui cât mai în grabă scaune școlare comunale în înțelesul art. de lege XXVIII din 1876, § 9. 2. De cercul de activitate a reprezentanței generale pe cum și a comitetului administrativ al fondului, conform §-ilor 10 și 26 din statutele amintite să țină strict numai inspecțiunea, reprenzentarea, administrarea și aplicarea fondului, dar cercul de activitate cu privire la școalele susținute din acest fond, nu se poate extinde și asupra supravegherii și conducerii lor și asupra aplicării învățătorilor și asupra altor afaceri“.

Iar când baronul Urs a protestat și contra ordinațiunei ministrului prin care a executat această preînaltă decisiune, între alte multe sub Nr. 61.399/1895, i-s'a răspuns:

„... Inaintea Ilustrății Voastre de sigur e clar, cumcă validitatea preaînaltei hotărâri nici decât nu deprinde dela împrejurarea aceea, că ce ținută va luà comitetul administrativ în privința aceasta și cumcă hotărârea aceasta descitată a Majestății Sale, după publicarea ei, imediat și necondiționat trebue să între în valoare.“

La cetirea acestui răspuns, inima i-a fost săgetată de o durere negrăită, care în 10 Septemvrie 1897 l-a aruncat în mormânt.

In urma acestora, eu cred, că fericitul Baron Urs, care și toată averea sa a pus-o pe altarul națiunii și bisericii sale, nu a meritat și nu merită învinuirile ce i-se fac.

Un grănițer.

Congresul pressei noastre. — „Lupta“ lansase mai zilele trecute un călduros apel privitor la organizarea jurnaliștilor români. Din parte-ne salutăm și noi cu drag ideia aceasta. Vorba e însă, să ne dumerim de cu bună vreme înainte de a ne adunà, fără un program stabilit. Credem, că lucrul s'ar puteà aranjà prin schimb de epistole între singuraticile redacții. Ideia „Drapelului“ o iscălim și noi. Jurnaliștii români și-ar împlini numai datorința de onoare față de cel mai vechiu jurnal românesc, dacă s'ar prezentà în număr cât mai mare, de Paști, în Brașov.

Aici ar puteà apoi discutà în tihnă demersul congresului, îndreptățirea participanților, numele jurnalelor, cari ar fi să se învite. Altcum nu are înțeles, să iei parte fără să te fi lămurit cât de cât în privința demersului. Noi ne alăturăm cu toată dragostea. Și n-o să ne supărăm, dacă va ieși biruitoare propunerea „Tribunei,“ care nu recunoaște decât îndreptîrea „jurnaliștilor de profesie.“ Prea bine. Dar atunci cu cine faci congres? Cu 5—6 persoane?...

Noi credem, că pressa culturală și bisericească are și ea importanța ei nediscutabilă, chiar dacă nu ar fi redactată de — jurnaliști de profesie.

Semne de afecțiune. Domnii deputați Dr. I. Suciu, Dr. Șt. C. Pop, V. Goldiș și Dr. N. Oncu, după cum e cunoscut, au început să organiseze clubul nostru național — In 17 Februarie a. c. în prezența trimișilor din toate părțile l-au înaugurat în Arad. Auzind despre aceasta căpitanul poliției din Arad, Sarlat Domokos, a trimis un funcționar de poliție la Dl Dr. Suciu dep. Boroș-Ineului să-i ceară informațiuni. Pe baza informațiunilor primite, s'a pornit apoi proces contra susnumiților deputați români. S'au adresat președintele dietei Jusztb Gyula, cerând suspendarea dreptului de imunitate a deputaților amintiți, și anume pe baza unei ordonanțe prezidiale Nr. 1136 din 26 Febr. a. c. prin care se oprește ori ce fel de asociare naționalistă fără prealabila înștiințare la guvern.

Pentru cel ce calcă aceasta ordonanță să prevede o pedeapsă de 14 zile temniță și 200 cor. amendă.

Comisia de imunitate, după cum erà de provăzut, s'a bucurat de bunul prilej ca să poată dà dovadă de sentimentele patriotice, și a suspendat într'o răsuflare dreptul de imunitate a deputaților acuzați.

Deputații români vor fi cu siguritate pedepsiți pentru esercitarea unui drept politic pe care deputații magiari îl esercitează fără nici o supărare.

Credem, că acestea manifestări de afecțiune nu vor desconcentrà pe nimeni, căci existința partidului nostru nu atârnă de ordonanțele ministeriale, ci dela voința și conștiința noastră națională.

---

spus ceva încet la ureche, s'au suit amândoi repede în sanie, și au pierit.“

Baciul oftă. „Cine știe dacă rămâneà ea la noi ce se întâmplà. Poate scăpăm mai iute de greutăți, dar poate se începeà dela noi revoluția. Și eu cred, că pe Șaguna anume l-au trimis cei mai mari s'o ducă. Dar de atunci n'am mai auzit nimic de ea, cum nu știam că trăește pe lume până a venit la noi în sat. Mai stă și acum casa în Bucium-poeni, aci la Valea-albă unde a locuit dânsa mai mult. Nici n-au avut oamenii vreme să se gândească mult la ea, căci au urmat în grabă fierberi și vremuri grele. A trebuit acuși să luăm puștile în mână. Ai auzit tu și știi ce-a urmat după aceea. Dar vezi bine, n-ai simțit și nici nu vei simți niciodată, ce erà în inima noastră atunci. Vezi, noi bătrânii de acum, numai atunci am trăit. De atunci încoace, iacă așa, trăim și noi, cari mai trăim, ca niște oameni bolnavi.“

Sluga zmânci de hățuri, și eu mă desfac din bundă. — Acum îți mulțumesc de sanie și cojoc, baciule, că de nu te întâlneam, degeram până acasă.

— N-ai de ce mulțumi, numai caii să trăiască. Ghi mă!“ făcù baciul și trecù înainte prin negură, spre satul vecin.

I. Agârbiceanu.

REVISTE.

Budapesta. Un mare scandal, cum n-a fost de mult, s'a petrecut în ședința din 24 Marte, din cauza unor apucături a președintelui Justh. Știindu-se, că azi se va face votarea asupra proiectului de revizuire a regulamentului camerei, partidele guvernamentale și-au mobilizat aderenții, așa că deja la deschiderea ședinței erau de față aproape 200, ministrii de asemenea erau de față toți.

Ultimul vorbitor asupra proiectului în discuțiune a fost Molnár Jenő, care a arătat cum la 18 Nov. 1904 Apponyi vorbise contra regulamentului revizuirei și, peste tot, critică cu asprime purtarea actualului guvern, care este prototipul inconsecvenței în politică. In deosebi combate pe Kossuth Ferencz și spune, că ceeace face partidul kossuthist este o curată tradare de patrie și rușinoasă părăsire a steagului. Explică de ce desidenții au părăsit partidul kossuthist și termină condamnând revizuirea regulamentului dietei. — După ce Molnár J. sfârșește, ne mai fiind alt orator înscris, președintele închide discuția generală. Urmează votarea. Președintele întreabă camera, dacă primește ori nu propunerea lui Nagy Emil? Se naște un tumult. Opoziția se scoală și aleargă spre tribuna prezidențială. Unii amenință cu pumnii și strigă din răsputeri: Doar am cerut votare nominală! Sub presiunea aceasta președintele declară, că se va face votare nominală. Dispune, ca notarul să cetească lista celor 20 de deputați, cari cer votare nominală. Deoarece însă unul dintre cei 20 subscriși lipsește (Barta Ödön) se ordonă votare prin sculare. Se naște un nou scandal. Opoziția protestează cu energie. Se aud strigăte: Asta este mulțumirea pentru purtarea noastră culantă? Inainte de votare croații au părăsit sala, au rămas numai desidenții și naționaliștii. — Când Croații au părăsit sala, coaliția a erupt în râsete: „Vedeți, soții vă părăsesc“ strigară desidenților. Votează pentru proiectul înaintat de Nagy Emil, prin sculare: Pentru 162, Contra 27.

Deputatul Bozoky face propunerea de a i-se votă guvernului neîncredere. Deputații din maioritate, cari petreceau pe coridoare, aleargă toți în sală. Propunerea lui Bozóky o votează 30 contra 172. Proiectele de rezoluțiuni ale deputaților Nagy, Toroczkay, Vaida, Brediceanu și Suciu sunt respinse.

Președintele anunță apoi că proiectul lui Nagy Emil va fi împărțit în trei articole, iar discuția aceasta specială se va începe Joi. Ședința se ridică, în mijlocul unei mari animații, la oarele 2.

București. In 25 Martie la oara 2, Academia și-a deschis sesiunea generală, ale cărei ședințe vor durà o lună.

Președintele A. *Saligny* a deschis ședința rostind o frumoasă cuvântare:

Dl Dim. Sturdza, secretarul general, a dat cetire raportului general pe anul 1907—1908 care cuprinde următoarele părți: Necrologul din acest an — cu schițe sumare asupra lui B. P. Hașdeu, despre care a spus, că a adus mijloace științifice, necunoscute în studiile istorice.

Apoi asupra lui Iosif Vulcan, care a trăit o „viață întreagă într'o muncă modestă — dar de o stăruință apostolică, — închinată înaintării culturii neamului său.“

Despre C. Olănescu, ale cărui poezii „s'au distins totdeauna printr'o formă elegantă; iar satirele sunt o caldă biciuire, în spirit horațian, a unor rele apucături din viața societății noastre contimporane.“

In urmă asupra lui Grigorescu, fost membru de onoare, care a fost cel mai puternic talent al neamului nostru. „Elementele caracteristice ale frumuseților țării și ale vieții țăranilor în toate manifestările ei, au fost mai ales obiectul observațiunii sale. Din această cauză este mare asemănare între Grigorescu și Alexandri. Farmecul operelor fiecăruia are același punct de plecare, același cuprins: frumusețea, pitorescul țării și al țăranului. Rodica și Curcanul sunt punctele mari de legătură între acești doi mari poeți ai neamului nostru.“

Dl Sturdza mai amintește moartea a doi membri onorari străini Otto Benndorf și sir M. E. Grant-Duff.

Dl Secretar perpetuu, în raportul său, enumără lucrările ședințelor anului trecut și publicațiile Academiei, apoi situațiunea bibliotecei, a fondurilor, donațiunilor și legatelor; apoi lucrările întrate pentru premiile Năsturel, Lazăr și Adamachi.

Se fixează ședințele zilnice astfel: Luni, Mercuri și Vineri la 2 oare p. m., iar Marți, Joi și Sâmbătă la 9 oare dimineața.

Se anunță în urmă două comunicări: a dlui A. D. Xenopol, asupra teoriei istoriei și a dlui I. Bogdan, despre documentul Răzenilor și organizația armatei moldovene în secolul XV-lea.

Praga. Străinătatea a început să cunoască libertățile magiare mult trimbițate. Pentru apărarea naționalităților au ieșit articoli din peana celor mai iscusiți scriitori. Au protestat în adunări poporale.

In Boemia Dumineca trecută s'au aranjat sub patronajul societății „Socol“ în 730 orașe și sate din Boemia și Moravia adunări de protestare în contra măcelului sângeros și condamnării acuzaților dela Cernova pe cum și în contra asupririi poporului slovac și a celor-alalte naționalități din Ungaria.

Adunările acestea s'au ținut în aceiaș zi și oară, cu acelaș program în toate locurile și s'a luat aceleași proiecte de rezoluțiune. In acțiunea asta de protestare în contra dominațiunei de clasă din Ungaria au luat parte peste 650,000 de oameni. Partidul radical ceh a trimis contelui Apponyi Albert o telegramă, în care atacă vehement coaliția și arată că statul magiar prin aceea, că ține încătușată libertatea naționalităților își sapă însuș mormântul libertății sale.

Deputatului disident Benedek János, care a apărat în două rânduri în parlamentul unguresc chestia naționalistă, i-s'a trimis o telegramă de aderență, în care cehii declară, că se aliază la declarațiunea făcută în dietă de deputatul slovac Milan Hodja și doresc mult succes Ungariei libere întru înfrățirea națiunilor libere. Amândouă telegramele au fost trimise în limba ungurească.

Zagrab. Situația în Croația e tot cea veche, încurcată și nesigură. Banul Rauch a sosit la Budapesta unde a conferat mult cu ministrul președinte Wekerle și cu ministrul de interne Andrássy Despre chestiile ce le-au pertractat nu să știe nimic cu siguranță. Dela Pesta va merge la Viena, unde va conferà cu Aerenthal și probabil va fi primit în audiență la Monarhul.

Jubileul „Gazetei.“

Miercuri în 12 Martie v. a fost jubileul de 70 ani a „*Gazetei Transilvaniei*,“ cel mai vechi ziar românesc. Numărul dela 12, 14 Marte publică număroasele telegrame și scrisori de felicitare ce i-s'au trimis cu acest prilej din toate părțile locuite de români.

Renoim și noi urările noastre de bine dorind să vedem „Gazeta“ luptând încă mulți ani pentru drepturile neamului românesc.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Credincioșii nostri din America, domiciliați în orașul Indiana Haubor, în număr de 37 inși a dat 650 coroane încă în vara anului 1907 și tot aceia, în Sept. a aceluiași an au mai trimis 150 coroane pentru facerea treptelor la biserica cu poarta de fier spre stradă, cari se vor face în curund, contractul s'a încheiat cu întreprinzătorul și pe 1 Maiu c. să fie gata, în decursul anului 1907. Ioan Sociu cu soția sa Paraschiva a cumpărat 2 fesnice mari înaintea frontarului în preț de 40 cor. Dr. Ioan Cotofan, comisar de băi, a donat 25 cor. pentru împodobirea bisericei, Chirion Câmpean cu Anuța, a cumpărat un potir de argint în preț de 90 coroane. Toma Tomuța Floare cu soția sa Ana au cumpărat un rând de veșminte bisericești, o cădelniță de metal, doi prapori în preț de 180 cor. Dumnezeu le răsplătească însutit. Șoroștin, 19 Martie 1908. *V. Maior,* preot gr.-cat.

Maiestatea Sa a fost foarte răcit în săptămânile trecute. Știrile ce sosiau din Viena erau neliniștitoare; afacerile curente le isprăvià în locul Maiestății Sale moștenitorul de tron, Arhiducele Francisc Ferdinand. Știrile mai nouă ne asigură, că Maiestatea Sa se simte mai bine. primește în audiență și isprăvește lucrurile curente.

Vizită. Marți în 24 c. a vizitat pe Escelența Sa Părintele Mitropolit, Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hossu, episcopul Lugojului, însoțit de Cl. și Mon. Dr. Valer Traian Frențiu, protopopul Cugirului.

Din Arhidieceză. Eugen Șancu, cooperator în Nireș, a fost dispus de administrator parohial acolo; Petru Chețan preotul Beicei magiare a fost denumit de paroh la Mighindoala-Petișdorf. — Duminecă în 15 Martie a conferit Escelența Sa Părintele Mitropolit subdiaconatul și diaconatul, iar în 22 c. preoția lui Victor Maior, dispus administrator parohial la Ganfalău, Cornel Marcu, dispus administrator parohial la Cernuc și lui Izidor Vandor, dispus administrator parohial la Valea Galzii.

Prelegeri popolari ale Despărțământului XI „Blaj“ al Asociațiunii. Duminecă în 22 c. a ținut despărțământul Blaj prelegeri poporale la *Bia* și *Sânmiclăuș*. În Bia a vorbit Ștefan Roșian despre chemarea Asociațiunii, a combătut beția și luxul. Nic. Pop a ținut prelegere practică despre cultivarea viei, iar Emil Vlassa a vorbit despre cultura pământului. In Sânmiclăuș a vorbit Iacob Popa despre chemarea Asociațiunii, Ioan Maior despre îngrijirea și îngrășarea pământului, iar Dr. Ioan Bélan despre beție și lux.

Dela societatea meseriașilor din Blaj. Duminecă a avut loc în sala casinei române a doua conferință pentru meseriași. A vorbit dl Dr. Ioan Bélan, despre puterea credinții. Espunerea conferențiarului presărată cu citații potrivite din sf. Scriptură și din poeții nostri a fost ascultată cu viu interes. Conferențiarul a fost aplaudat. S'a cetit și câteva fabule cu tendințe de George Ranetti. Public a fost număros. — Duminecă în 29 Marte va fi a treia conferință. Va vorbi dl prof. Alesandru Ciura. Vor urmà și proiecțiuni cu Skiopticonul.

„Tinerimea artistică.“ In 23 la orele 11 dimineața s-a deschis la Ateneu București expoziținea anuală a societății „Tinerimea Artistică“ de sub Inaltul patronagiu al A. S R. Principeasa Măria.

In 23 a aut loc vernisagiul obișnuit, la care au luat parte artiștii expozanți și număroși iubitori de adevărata artă, printre cari dnii: Ioan Kalinderu și A. Simu cei mai de seamă protectori ai artiștilor.

Aceasta expoziținne, se prezintă cu mult superioară celor din anii precedenți; căci la talentele recunoscute ale membrilor săi au venit să se adauge și altele tinere și încă necunoscute publicului.

Am admirat îndeosebi pânzele, dlor: Luchian, G. Patrașcu, Grant, Kimon-Loghi, Artachino, Basarab, Steriade, St. Popescu, N. Vermont, Strambulescu, Aricescu, Marculescu, I. Ioanid, Popini, Harlescu, Mihailescu, A. Poitevin; pe cum și a doamnei C. Cuntescu.

Sculptura deasemenea se găsește la nivelul talentaților expunători; și domnii Spaethe Oscar, Stork. Paciurea, Mirea, A. Iliescu. Bânucuș au bucăți de-o artă desăvârșită.

Credem, că toată lumea cultă se va grăbi a vizità această Expoziținne și a încurajà pe merituoșii artiști cari au pus tota forța talentului lor în a preamări arta românească.

Congregația comitatensă de primăvară e convocată la Aiud pe ziua de 28 Martie.

Cât poate stà deștept un om. In statul New-Yersey au căutat să rezolve chestia aceasta prin concurs. Celor cari au luat parte la concurs li-s'au permis să întrebuințeze orice mijloace ar voi ca să nu adoarmă. Cei mai mulți au întrebuințat cafeaua neagră și numai vre-o câțiva fumatul. Cel dintâiu care a adormit a fost un gardian, care după 26 de ceasuri a început să sforăie. Premiul l-a câștigat paznicul unei bănci, cu numele Brook, care a stat deștept 83 ceasuri și 27 minute.

Congres în potriva duelului. Am primit o invitare la congresul în potriva duelului, care se va ținea în zilele de 4, 5, 6 Iunie în Budapesta.

Morala. Academia franceză a primit o donațiune de 100,000 Lei dela o americană. cu condiția ca să se remunereze instituțiile, cari vor dovedi rezultate mai bune în privința educației morale a tineretului. Americana dădeà esplicare legatului său spunând, că tinerimea franceză lasă prea mult de dorit în privința morală. Mai erà și îndatorirea de a ajutà mamele, cari au mai mulți copii. Aceste condiții cinstite să înțelege, că francmasoanei cu musca pe căciulă nu i-au convenit, și a refuzat donațiunea.

Pentru promovarea pietății. La păr. Dr. Iuliu Florian în Cluj (Jokai u. 6) se găsesc de vânzare iconițe sfinte a P. C. V. Maria povățuitoarea noastră. cu 12 rugăciuni în onoarea ei, scoase mai ales din paraclis. Aceste 12 rugăciuni, numite „Cununa Preacuratei,“ cetite sara de membrii unei familii, sunt menite să promoveze evlavia. Prețul lor e de 60 fil. Tot acolo se găsesc medalii de a P. C. Fecioară, pentru prețul de 10 fil. bucata. Le recomandăm cu tot adinsul.

Precauțiunea asigură viitorul. G. S. din Lugoj s'a asigurat în 1 Februarie 1906. Deja după o lună numai este între cei vii. Dar cu toate că abia a putut să plătească coroane 9.34 ca premiu de asigurare. banca de asigurare „Transilvania“ a numărat văduvei cor. 1000.

Școala pentru economia de casă (școala de menaj). susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu,“ deschide la 15 Aprilie n. un *curs nou de bucătărie.* Cursul va dura dela 15 Aprilie până la 15 Iulie. Taxa pentru elevele interne e de 150 cor., iar pentru cele externe de 120 cor. Informațiuni detaiate se pot primi dela doamna Iulia Dancăș, Sibiiu, strada Baier Nr. 1.

Necrolog. † *Vasiliu Rusu,* paroh gr.-cat. în Țiaga, a încetat din viață la 20 Martie în anul 70 al etății și al 41 al preoției și căsătoriei fericite, împărtășit fiind cu Sf. Sacramente ale muribunzilor.

Odihnească în pace!

Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inimă română

Și numai dela comercianți români să cumpărăm!!

Cine va cumpărà în anul acesta (cel puțin de 5 ori) dela comerciantul român F. A. Degan din Fiume (Postafiok Nr. 163) va primi de anul nou 1 călindar românesc de părete gratis! Așa un călindar frumos nu a mai apărut până acum.

Pentru cei interesați amintim, că conține un Block (cărticică) cu 365 foi, în care să află toate sărbătorile noastre. Va avea și o corfă frumoasă pentru hârtie de epistole, sau lucruri de mână și pe deasura reprezintă în pictură artistică și portul Fiume.

Acest călindar împodobește ori și ce salon, deci recomândăm să nu lipsească din nici o casă românească. Cereți prețcurent românesc gratis!

Degan trimite în un pachet de 5 Kgr. (franco) și mai multe mărunțișuri. Mulți îi laudă Cafa cea bună, care costă 1 Kgr. 1 Fl. 20 cr. (2 Cor. 40 fil.), apoi Tea aromatică, Portocale dulci în corfe de 5 Kgr., Ciocoladă, Mandule, Stafide. Sardine etc. pe cari le aflăm la el în totdeauna proaspete și cu cel mai ieftin preț.

Faceți comandă de probă frați români și vă veți convinge. Cei mai de frunte români comandă dela el.

Scrieți românește !!!

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 11

„Dar acum să mergem la mama!“ strigă Praxedis cu veselie și trase pe Pomponia cu sine. „Cât de mult să va bucură dânsa!“

Surizând, ceilalți îi urmară și intrară într'un apartament mai mic, așăzat de-a stânga tabliniului, în imediată apropiere cu peristiliul. Acest apartament erà aranjat cu mult comfort și părea a fi destinat pentru convenirile mai intime ale familiei [1]).

Când intrară oaspeții, stăpâna casei îi întâmpină cu brațele deschise. „Te salut cu dragoste, scumpa mea amică!“ zise ea și îmbrățoșă pe Pomponia

Sabinella, soția senatorului Pudens erà o matronă de frumseță mare. Ea erà mai tinără decât Pomponia, și fiindcă erà tare svâltă, apareà aproape așa de înaltă ca și aceasta. Fața ei cea ovală, gura cea pururea surizândă și ochii cei blânzi, dovedeau o bunătate nespusă.

Ea erà chiar ocupată cu instruarea copiilor săi: doi băeți în etate de 12—14 ani și o fată de vre-o 15—16 ani.

„Aci aduc pe fiul meu,“ zise Pomponia și toți îl încunjurară și-l salutară. Din partea ei, Sabinella își presentă pe copiii săi: Timotheus și Nereus, băeții, și Pudentiana, fecioara.

Băeții amândoi să pusără pe lângă noul lor cunoscut, și acesta trebui să le povestească despre țările nordice, din cari să reîntorcea acum

Un sclav, cu numele Lydon, un bărbat bătrân, credincios, intră și înștiință pe senator, că este așteptat. Atunci acesta să depărtă cu soția și copiii săi, și Plautus cu mamă-sa rămasără singuri.

[1]) Casa Romană aveà trei părți principale așăzate una după alta:

1. *Atrium*, carele, acoperit în parte, zăcea, în partea dinainte a casei și în carele ajungeai prin vestibul; serveà pentru comunicațiune cu lumea din afară.

2. *Tablinium*, apartamentul privat al proprietarului, în carele acesta își păstra documentele și hârtiile de valoare; o perdea îl despărția de atrium.

3. *Peristylium*, îndărăptul tabliniului, erà curtea ornată cu coloane, carea în cele mai multe cazuri să deschideà către grădină. Între tablinium și peristilyum, sau îndărăptul cestui din urmă se aflau saloanele (oeci).

Aceste trei părți principale erau încunjurate de încăperi mai mici: prânzitor (triclinium), dormitor (cubiculum), bucătărie, odae pentru tablouri și statue (pinacotecă și gliptotecă), bibliotecă, scăldători răci și calde, garderobe, odăi pentru păzitor. In catul de-asupra, la care conduceau trepte de lemn de tot imperfecte, locuiau sclavii și chiriași săraci.

Capitlul IX.

Nazarinenii.

Tinărul Roman fù cuprins de o fricà chinuitoare; acum trebuià se cadă vălul de pe misterul, dinaintea căruia el trămurà în ascuns.

„Plautus,“ începù Pomponia, între noi nu-i permis să mai fie un secret, carele să ne despărțască. E drept, că-mi cade cu greu, să vorbesc, dar trebue s'o fac.“

Plautus sări sus, iritat; toate chinurile cari le-a suferit, acum isbucnirà din peptul său cu putere înoită. „Știu,“ zise el cu voce înăbușită, „presimțăsc, spre durerea mea, că tu aparții acelei secte blăstămate, cari se numesc Nazarineni!“ Cuvintele sale răsunau ca o înfruntare, pe care el o aruncà în fața mamei sale.

Ea însă rămase liniștită; ochii ei lucirà veseli, când zise: „Da mărturisesc: sum o creștină! Cum ai aflat tu despre aceasta, nu știu...“

„Am găcit-o în noaptea aceea, când tu îngenunchiai înaintea unei bucăți de pâne, pentru a o adora. Ori a fost doară păstorul cu mielul?“

„Ai văzut, fiule, dar n'ai priceput! Pânea aceea: este lucrul cel mai scump de pe pământ.—“

„De bună seamă aceea conținea carnea unui copil ucis,“ strigă Plautus, și i-să părù că-l apucă nebunia.

Pomponia să ridică. „Fiul meu,“ zise ea sărbătorește, „este minciună și calumnie aceea ce să svonește despre noi. Află, că nu din întâmplare ne-am adunat astă-seară aci; pentrucă noi astăzi serbăm în casa aceasta o zi de sărbătoare mare, la carea a sosit unul dintre preoții nostri cei mai înalți. Apoi să mai știi, că și Pudens și soția sa cu copiii, ba întreagă casa aceasta, pe cum și a mea, aparțin“ societății noastre sfinte. Scumpul meu: mi-ași dà bucuros viața, dacă aș puteà să te conduc la lumina învățăturei noastre.“

„Nu, niciodată!“ strigă Plautus. „Un Roman niciodată nu-și va uita de sine întratâta, cât să se lapede de zăii săi și să se împreune cu criminali, cari comit cele mai scârboase fapte.“

„Arată Pudens și soția sa ca niște criminali? Și pe mamă-ta....?“

Plautus scoase un țipet înspăimântător. „O mamă, mamă....!“ strigă el și deschise brațele cu desperare.

Pomponia surise duretos. „Fiul meu, în sufletul tău este o prăpastie! Închipuirea cea vechiă să luptă cu lumina. Toate ți-să par încă așa de noaue, așa de neînțălese, așa de înfricoșătoure. Dar după ce vei cunoaște mai întâi învățătura noastră: atunci și ție-ți va răsări o lumină strălucitoare. Te rog, sumpul meu, nu judeca pripit, și nu respinge îndurarea dela tine.“

Ea își așeză mâna pe fruntea lui aprinsă. „O, cât de blândă, cât de dulce este învățătura noastră cea sfântă! Ca o roauă răcoritoare pică ea pe inima cea însătoșată a omului, este balsam pentru suflet, vindecă toate ranele, alină toate durerile: ne face fericiți!“

„Și cum? în ce mod?“

„Așa că toate dorințele noastre, întreagă viața noastră o conduce spre una și aceeași țântă: către Dumnezeu, izvorul iubirei! De aceea noi desprețuim lumea și ne reținem bucuroși dela toate plăcerile ei. Noi numai una voim: să servim lui și să mergem la dânsul!“

„Și unde este Dumnezăul acesta?“

„Pretutindeni, fiul meu: în cer, pe pământ, în aer, în mare, în toate adâncimile! El cârmuește lumea, el guvernează popoarăle și el îndreaptă inimile oamenilor. El este Unicul, Atotputernicul, Eternul: și preste el nu este altul,“—

„Vorbești misterii,“ zise Plautus întunecat.

„Da, fiule, acuma multe sunt misterii pentru tine. Dar sper, că și tu te vei lumina în curând. Atunci vei iubila și te vei simți fericit, că ai crezut cuvântului meu. Uite, astăzi să adună aci, în casa aceasta, aderenții învățăturei noastre cele sfinte. Te rog să-mi urmezi! Învață a cunoaște învățătura noastră, observă bine, ceea ce facem noi, și astfel vei puteà să ne judeci mai bine. Știu înainte, cum îți va fi judecata: căci tu ești drept!“

Ea plecă, și Plautus îi urmă, ca atras de o putere suprapământească. Înaintea unui tufiș de mirt, carele acoperea o deschizătură mare a odăei, să opri. „Aci,“ zise ea, „poți vedea tot ce să întâmplă în adunarea creștinilor, fără ca să fi observat. Înainte de a mă depărta de lângă tine, am să-ți mai spun încă un lucru: Tatăl tău, scumpul meu soț, carele trecea de cel mai brav și mai drept Roman, tatăl tău a stat așa de aproape de învățătura noastră, încât numai moartea, carea l'a ajuns pe câmpul de luptă, l'a împedecat, să fie primit în sinul societății noastre. Astăzi încă vei ceti epistola ce mi-a trimis-o el din Britania, puțin înainte de moartea sa, în carea își esprimà dorința sa ferbinte după apa cea sfântă. Deși nu publice, dar în inima sa el totuși erà creștin.“ Cu aceste cuvinte ea plecă și Plautus stătù ca lovit de trăznet. Tatăl său un Nazarinean? Cel mai nobil dintre Romani un aderent al învățăturei celei noaue? Credința sa în zăii cei vechi și în lume primi deodată o lovitură atât de grozavă, încât el crezù, că să prăpădește întreagă lumea din jurul său.

O cântare lină îl făcù să trăsară: dete în laturi ramurile de mirt și privi într-o sală mare, a cărei părețI erau acoperiți cu covoare lungi. Pe candelabre înalte de marmoră să aflau vase de bronz, în cari ardeau focuri luminătoare. In toate părțile, unde privi, văzù flori: roze, narcise și lilii, și să simți încunjurat de un miros dulce aromat.

In fundul salei erà așăzată o catedră, [1]) cu spatele din lemn de stejar, preste șăzutul căreia erà întins un covor roșu, țivit cu aur; înaintea ei erà un scă-

[1]) Această catedră încă și astăzi să păstrează în biserica Sf. Petru din Roma ca relicuia cea mai scumpă; renumitului scrutator *de Rossi* a documentat prin acte autentice, că este același scaun, de care s-a servit St. Petru la serviciul divin.

unenciu, iar de ambe laturile să aflau aşăzate scaune joase.

Mijlocul salei erà ocupat prin două rânduri lungi de mese; la mesele acestea şedeau pe scaune joase vre o sută de persoane din toate clasele. Cei mai mulţi păreau a fi din poporul de rând, dar Plautus văzù şi câţiva bărbaţi din societatea înaltă, ba i-se părù că recunoaşte şi pe unii slujbaşi din palatul împăratului.

La partea stângă se afla un bazin de marmoră, în care curgea apă cristalină prin o ţeavă de argint; aci erau aşezate scaune, pe cari au ocupat loc. Sabinella şi copiii săi.

Cântarea cea lină încetă, făcând loc unei tăceri absolute. Toţi să ridicară de pe scaunele lor, îşi încrucişară mânile pe pept şi să închinară.

Plautus auzi o voce răsunătoare carea vorbi: „Pax vobiscum! Pax vobiscum!“

Condusă de Pudens, o statură înaltă, în mantauă întunecată, păşi prin mijlocul salei şi înaintă spre catedră. Ajuns aci, să întoarse, şi Plautus văzù faţa venerabilă a unui moşneag; un cerc de păr alb buclat erà aşăzat, ca o cunună, în jurul capului său chel; faţa sa nobilă erà încadrată cu o barbă albă. O pereche de ochi serioşi, din cari lumina un foc sfânt, priviră asupra adunărei, şi un suris luminos înfrumseţă faţa batrânului, când el îşi întinse braţele şi vorbi:

„Te salut, comunitate sfântă! Vă salut pe toţi în numele Domnului nostru Isus Hristos! Pace voauă!“

Intreagă adunarea strigă cu veselie: „Amin! Amin!“

După aceea bătrânul ocupă loc pe catedră; Pudens şi câţiva bărbaţi mai bătrâni şăzură pe scaunele cele joase de ambele laturi ale sale şi priviră la dânsul cu veneraţiune.

Plautus să uita cu interes la bătrânul acesta; faţa lui îi bătù la ochi. Aveà un tip adevărat oriental, ceea ce în ochii Romanilor nu serveà ca recomandare. Dar Plautus trăbui să-şi mărturisească, că încă niciodată n-a văzut o faţă aşa venerabilă între orientalii cei numeroşi, cari cercetau Roma.

Bătrânul făcù un semn cu mâna, după care toţi cei de faţă îşi ocupară locurile; apoi el începù: „Iubiţilor în Domnul! Vă salut încă odată! Mă reintorc la voi din Ierusalim, şi vă aduc salutări dela fraţii nostri de acolo. Ei sunt tare strâmtoraţi din partea persecutorilor lor. dar ei resistă în credinţă şi iubire. O, fraţii mei, surorile mele,“ continuă el cu voace ridicată, „faceţi şi voi ca ei şi urmaţi mielului. carele s-a tăiat pentru noi. Viaţa noastră aci pe pământ este o catenă de lipsă şi năcaz. de griji şi mizerie, şi ea dispare, ca un fum. Dar deasupra norilor ne aşteaptă o viaţă nouă, plină de bucurie şi desfătare. Ierusalimul ceresc, cu porţi de aur şi cu ziduri de zmaragd şi petri nestimate, Ierusalimul cel nou, în care locueşte însuşi Dumnezeu cu mii de îngeri în haine albe ca zăpada, cu coroane în păr, cu aripi pe umeri. Siliţi-vă, credincioasele mele oiţe, să câştigaţi împărăţia lui Dumnezeu; aci nu va fi nici întristare, nici durere. Şi el, Domnul, Atotputernicul, va şterge lacrămile din ochii vostri, vă va spălà cu sângele său, aşa că veţi deveni mai albi decât zăpada!“

(Va urmà).

„Păstorul sufletesc.“

Doi ani împliniţi sunt, decând a început să apară în Şimleul Silvaniei periodicul de predici *„Păstorul Sufletesc.“* Dacă ne cugetăm, că revista aceasta aveà să înainteze spre ţinta sa pe o cale cu totul neumblată până atunci — căci până acum e singura revistă de aceasta natură — uşor putem să pricepem greutăţile şi neajunsurile, fie materiali, fie morali, cu cari aveà şi are să lupte încă şi acum destul de greu şi de mult. A compune şi a publicà apoi dând la lumină o predică şi încă bună şi potrivită pentru indigineţele şi lipsele sufleteşti ale credincioşilor. pe cari îi păstoreşte preotul român e lucru greu şi anevoios, cu cât mai greu cu cât mai diferite îs aceste îndigineţe şi lipse într'un loc faţă de celalalt, cu cât mai varii şi feliurite îs viţiile şi scăderile ce domineză într-o localitate faţă de cealaltă. Şi apoi adaugă-se la acestea şi greutăţile materiali împreunate cu edarea unui astfel de periodic de predici. Răcirea zălului şi indiferentismul multor preoţi de a predicà — şi o ce urmări grave are aceasta pentru poporul şi biserica noastră! — cari învoalvă în sine şi resenzul şi nepăsarea multora de a caută şi recercă astfel de ajutoare, cum ar fi şi un atare periodic de predici, cari să le înlesnească munca lor cea grea şi obositoare, încă au alimentat de bună sama, aceste neajunsuri şi greutăţi, cu care au avut şi vor mai aveà să lupte, redactorii acestei reviste. Datorinţa preotului este ca să predice des. şi încă cu atât mai des, cu cât sunt mai multe viţiile şi scăderile în popor, cu cât mai generalizate devin părerile şi învăţăturile periculoase bisericii noastre, şi de aceea abia îs de ajuns pentru aceasta sărbătorile şi Duminecile de peste an. Dar pentru aceasta se cere timp şi pregătire, care mult mai lesnicioasă iar fi, având la îndemână un periodic bun de predici. Zic „bun,“ şi prin aceasta voiesc să zic şi aceea, că pentru ajungerea la un atare resultat se reclamă şi sprijinul şi ajutorul tuturor oamenilor de bine, cari zăcându-le la inimă binele şi înaintarea poporului pe calea, ce duce la mântuire, pe calea perfecţiunei, şi-l vor puteà revărsà (acest ajutor) asupra aceluia (poporului) ca o roauă binefăcătoare, prin compunerea şi ducerea şi darea în publicitate a unor predici bune şi pe înţelesul aceluia. Insă şi din o parte şi din alta periodicului acestuia, i-s-a dat puţină atenţiune şi i-să dă încă şi acum. Indem şi dragoste de muncă, zel şi abnegaţiune a trebuit dară ca să-i călăuzească pe cei câţi-va oameni de bine, cari s-au hotărât a dà la lumină şi a pregăti calea şi a câştigà teren între clerul nostru, care aşa de puţină atenţiune îi dădeà la început. Şi totuşi iată, că acum se află deja în al treilea an de existenţă — ba ce e mai mult, în numerii mai din urmă (din anul acesta) dăm de unele predici foarte bune şi momentuoase şi peste tot acum de odată e tare bine dirigiat.

„Tot începutul e greu“ zice proverbul; şi iarăşi: „cine a început un lucru, l-a isprăvit deja pe jumătate.“ A fost greu începutul cu darea la lumină a acestui periodic, căci multe şi mari au fost greutăţile şi neajunsurile — cum ziceam — pe cari a avut şi are în parte să le învingă şi acum. Cine va cuteza însă să afirme, că aceasta revistă nu va puteà să devină cu timpul centru vieţii pastorale, dacă ea va fi îmbrăţişată cu căldură din partea tuturor oamenilor de bine, din partea preoţmii noastre; dacă ea va fi sprijinită tot dinadinsul şi materialiceşte — prin abonarea acesteia, carea, după cum zice şi „Drapelul,“ în un număr din săptămâna trecută, n'ar trebui să lipsească de pe masa şi din biblioteca nici unui preot român — şi moraliceşte — prin compunerea şi publicarea de predici, cuvântări ori conferinţe în această revistă din partea acelora, cari dispun de forţe morale excelente — ? Da, îmbrăţişată cu căldură şi sprijinită din partea preoţimii noastre revista „Păstorul Sufletesc“ ar puteà să ajungă, ca să devină directiva vieţii pastorale, ar puteà să ne deie la lumină, şi cicluri de predici sistematice, conferinţe social-morale pentru sinoadele protopopeşti şi misiunele poporali — cari încep a se familiariza şi în biserica noastră, şi la exerciţiile spirituali ţinute cu preoţii ori cu poporul creştinesc. Şi dela aceasta nimic nu ne împiedecă, decât, ca să intrăm şi noi în muncă şi să ne punem şi noi pe lucru, luptând mână în mână cu iniţiatorii şi susţinătorii (sprijinitorii) de până acum ai acestei reviste, chemaţi în aceeaşi soarte şi la muncă în acelaşi agru — alui Hristos — ca şi noi. Atunci, aceea ce ne promite acum această revistă, va deveni lucru împlinit!

Zicem că, „Păstorul Sufletesc.“ în timpul din urmă ni-se prezintă în condiţiunii destul de favorabile. Şi într'adevăr! Inainte am numărul 3 (cel mai nou apărut) din anul al treilea de subsistinţă. Avem întrânsul cuvântări — cum sunt „Predică funebrală“ de S. şi „Ruina preotului“ de Gedeon; — cari sunt de foarte mare momentuozitate, chiar şi din punct de vedere social — fiind chestiunea socială de mare momentuozitate şi actuală.

(Va urma).

Posta Administraţiunei.

Am primit şi cuităm abonamentul dela:

Borgo-Tiha pe 1908. *Ocna-Şugatag* pe 1908. *Petrova* pe 1898. *Ér-Hatvan* pe 1908.

Bibliografie.

A apărut:

„Sădirea şi cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Preţul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procurà dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.

p. redacţie responz.: Augustin Gruiţia.

Dureri de piept

dureri de grumazi, ferbinţeli şi altele trec repede dacă folosim Elsa-Fluidul lui Feller. Duzina de probă 5 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 82 cott. Zagrab)

Vili

Vițe nobilitate

trimite cu ***garanță, asortiment bogat,*** de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vițe nobilitate

de pe Târnavă.

Proprietar: FR. CASPARI, Mediaș (Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei**, adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 22—40

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Walace. 2 v. . . . 2.90
2. **M. Eminescu.** Studiu critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericei rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria. de A. Viciu. . —.12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue fețe ale lumii** de Nicu . . . . . —.30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16
10. **Cele două conștințe**, piesă teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan . . . —.40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 1 Nrii ii, primesc cu 6·10 cor. în loc 8·84 cor 0

Dracul în școală.

Povestire poporală.

Tradusă după Bolonden

de

Augustin Păul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

Se află de vânzare în Librăria semin din Blaj.

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa,** schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. **Cestiuni din dreptul și istoria bisericei românești unite,** Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. **Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geoagului, Silvașului și Bălgradului** Blaj 1902 8° 162 pag. Prețul 2 cor. 50 fil. pentru România 3 lei).

4. **Episcopii P. P. Aron. și Dionisiu Novacovici** sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. **Discursuri, Autonomia bisericească. Diverse,** prețul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. **Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria,** prețul 3 cor. (pentru România 4 lei)

7. **Timoteiu Cipariu.** Panegiric, prețul 50 fil. + 10 fil porto.

8. **Mitropolitul Sava Brancovici,** prețul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 32—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ea și spre turnarea de toace de metal.

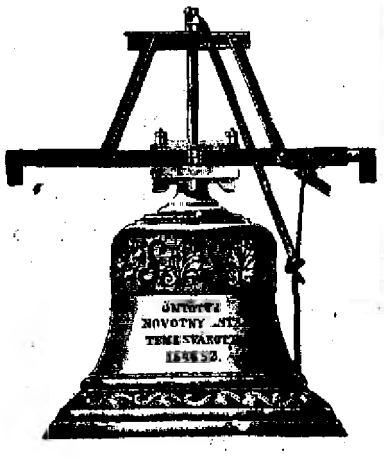

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu

(28) 32—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
94.975.294 coroane.	**9,293.195 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamntul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fiecare Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 4 Aprilie 1908.** **Numărul 13.**

La chestiunea şcoalelor poporale.

E timpul suprem, ceasul al unsprezecelea, ca se ne gândim, că ce avem de făcut în situaţia, ce a creat-o pentru şcoalele noastre articolul de lege XXVII din 1907. Bine să ne dăm seama, că viitorul şcoalelor poporale este viitorul nostru. Şi că acolo, unde lipsa de mijloace materiale, sau de însufleţire sau de alte împrejurări neatârnătoare de susţinătorii de şcoală, fac imposibilă susţinerea şcoalei confesionale, acolo ajunge în primejdie însaşi existinţa poporului nostru. Este fără îndoială, că fiind vorba de o acţiune hotărâtă, nu vorba, nici principii vagi vor determină soartea şcoalelor, ci hotărâri concrete, răspunsuri directe, şi banii necesari. Să ne lămurim deci:

Ce vrem noi se facem în faţa articolului XXVII din 1907? Răspunsul l-a dat deja de mult opinia publică românească, l-au dat multe, hărnice şi bogate comune româneşti, cari au stabilit salarul învăţătoresc şi astfel şi-au salvat pentru sine şi dreptul de alegere de învăţător şi caracterul confesional şi românesc al şcoalei poporale.

Ei dar ce este acest neînsemnat număr de brave comune, faţă de colosala maioritate a acelora, cari până acuma nu s'au pronunţat cu privire la şcoală şi faţă de aceea absolută maioritate a comunelor noastre, cari nici nu se vor pronunţà, ci vor zice: „Vină orice asupra şcoalei, asupra noastră, nu putem dà, că nu avem de unde.“

Cu toate, că opinia publică românească, inteligința română, interesele noastre naţionale şi bisericeşti, geniul românismului le zice tuturor; şcoala e viitorul, e condiţia noastră de viaţă, părinţii nostri au adus jertfe uriaşe până au ridicat edificii frumoasă în toate comunele dela Olt şi până la isvoarele Tisei au stabilit salare după cum au cerut legile ţării şi acum după ce Ardealul Banatul, Bihorul, Maramurăşul vorbesc toate de poporul românesc, care într'o jumătate de veac, decând am ieşit din jobăgie, a adus aceste jertfe pe altarul culturei naţionale, noi să ne retragem şi se părăsim toate acestea aşezăminte culturale şi naţionale?

Numai un răspuns putem dà la întrebarea, că ce vrem: Noi vrem să ne susţinem toate şcoalele noastre poporale.

Faţă de aceasta hotărâre am văzut în mai multe rânduri resuflând prin coloanele ziarelor o părere, care dacă ar prinde teren, ar puteà aduce pe mulţi în rătăcire şi ar puteà să ne coboare de pe treapta aceia a idealului, pe care trebue se stăm în momentele aceste. Este anume părerea, că noi nedispunând de atari mijloace, ca se ne putem salvà *toate* şcoalele, se lăsăm o parte din acele în voia întâmplărilor, şi să ne creem unele centre puternice. Oare ce însemnătate vor mai aveà şi acestea? Pentru cine s'ar creà acele centre? Pentru marea minoritate din jur? Cu ce scop şi din care punct de vedere sunt acestea centre de însemnătate pentru poporul nostru? E lucru atât de evident, că aşa zisele centre sunt departe de a ne şi gândi la aceea influinţă binefăcătoare pe care o văd unele articole de ziare. Fiecare comună e după cum e şcoala din localitate şi nici de cum după cum sunt şcolile din oraşul apropiat.

Şi apoi noi de zeci de ani am îndemnat poporul din toate comunele noastre ca să-şi edifice şcoale mari, luminate, încăpătoare, amăsurat cerinţelor legii, am insistat pentru cumpărarea de grădini de pomărit, am îndemnat poporul nostru să sistemizeze nouă şi nouă posturi de învăţător, se asigure salare şi cuincuinale cum pretinde legea şi poporul nostru a dat şi în cele mai mici comune, a pus arunc şi a dat a muncit cu palma şi a plătit, şi acum după ce acest popor a mers în însufleţirea sa până la extrem, noi să-l lăsăm întâmple-se cu el ce se va întâmplà, şi să ne concentrăm forţele pentru a creà unele centre, cari sunt departe de a aveà în realitate însemnătatea aceea, pe care o credem noi.

Noi numai de un gând putem să fim: tot vrem se susţinem, toate şcoalele vrem să ni-le salvăm.

Ei bine dar cum?

Am zis mai la început, că noi trebue se vorbim acum hotărît, se zicem în cifre, că vremea se apropie, când fiecare comună susţinătoare de şcoală trebue să-şi înainteze foaia de emoluminte comisiunei administrative a comitatului se arete din ce plăteşte pe învăţător, din ce susţine şcoala, şi emolumintele, plata nu se pot acoperi nici cu însufleţire, nici cu vorbe.

Ar trebui deci, că la întrebarea aceasta se dau un răspuns direct, se arăt mijloacele potrivite, fondurile, isvoarele, de unde să se ia banii.

E lucru însă evident, că *un* răspuns hotărît, care să se poată aplicà la situaţia tuturor şcoalelor nu se poate da. Şi iată de ce.

Fiecare comună bisericească, care susţine vre-o şcoală e într'altă şi altă situaţie materială. Unele susţin şcoala din arunc, altele au ajutor de stat, altele au pământuri date spre folosinţă şi socotite în salariul învăţătorului, altele plătesc învăţătorul cu ferdela altele sunt coadunate cu greco-orientalii, cu un cuvânt fiecare comună cade sub alte şi alte considerante şi pentru fiecare e necesar de a-i arăta mijloacele potrivite pentru a-şi mântui şcoala.

Chiar fiindcă situaţia şcoalelor nu se pote clarificà cu un răspuns şi deci nici mijloacele de scăpare

nu se pot stabili cu una cu două, este necesar, cu episcopii noştri, susţinătorii şcoalelor, se convoace o anchetă din oameni pricepuţi, din bărbaţi de şcoală, la cari anchetă să se lămurească definitiv situaţia şi să se normeze principiile, pe cari se le urmăm la salvarea şcoalelor noastre. Să se constitue o comisiune permanentă, care să dee inviaţiunile necesare tuturor protopopilnr, preoţilor, având la fiecare caz situaţia şcoalei, a bisericei respective în vedere şi căutând mijloacele de lipsă pentru a susţineà şcoala mai întâi în comuna aceia.

Căci e lucru evident, că sarcina susţinerei şcoalei poporale, cade mai întâi iarăşi pe poporul dela sate, datorinţa nostră este însă, ca sarcina această să i-o facem cât se poate de uşoară.

A doua datorinţă sfântă şi mare îi revine inteligenţii române de pe întreg teritorul Ungariei. Este anume crearea unui fond puternic, central menit de a ajutora acele comune, cari într'adevăr nu au din ce să-şi susţină şcoala.

Chestia şcoalelor. Decând a păşit Ministrul instrucţiunei cu legea sa şcolara, s'a scris mult despre pericolul, ce-l prezintă aceea lege pentru şcoalele româneşti. Ridicarea salarelor învăţătoreşti a fost o cerinţă a timpului şi aşa nu avem motiv a ne plânge contra ei, dar isvoarele, de unde să scoatem acel salar, au dat de gândit tuturora. Poporul e sărac şi nu-l mai putem îngreună cu repartiţii nouă, fonduri şcolastice nu sunt şi de ajutorul de stat, pe care îl îmbie Ministrul sunt legate condiţiuni foarte aspre şi grele. In starea aceasta, în care ne-a împins legea Apponyiană, cred, că lucrul cel mai bun ar fi fost, dacă bisericile ar fi sistat toate şcoalele imediat. Prin aceasta ar fi adus pe Ministru în nişte încurcături mari şi l-ar fi silit să păşească în pertractări cu Capii bisericilor. Dar autorităţile bisericeşti n'au aflat de bună aceasta măsură, şi de bună seamă, că nu fără bătaie de cap au decis susţinerea şcoalelor confesionale şi pe mai departe.

De oarece 1 Septemvrie 1910 să apropie din ce în ce şi până atunci trebue ridicate salarele învăţătorilor, şi-au bătut mulţi capul să afie izvoare de unde s'ar puteà ridicà acelea salare. Au fost, cari au propus, ca fiecare inteligent român să verse câteva percente din venitele sale în un fond şcolastic general, din care să se susţină şcoalele româneşti. Au fost, cari au propus, ca toţi cei ce au acţii, să verse dividendele în un fond cu menirea pomenită. Au fost, cari au propus o taxă de fiecare jugăr românesc şi taxe pe venitele şi salarele româneşti, şi acuma în „Unirea“ (Nr. 11) ni-se face o propunere nouă. Dar toate acestea propuneri, bune şi frumoase în teorie, sunt nerealizabile, după cum cred, că sunt convinşi chiar şi propunătorii. Rămâne, dar, ca fiecare comună singuratică să se îngrijească de susţinerea şcoalei sale şi să-şi afle mijloacele, de cari are lipsă. Unele comune gr.-or. -- şi chiar şi comune micuţe, — au decis ridicarea salarelor învăţătoreşti cu puterile proprii, iar altele — şi unite şi neunite — au decis întregirea salarelor cu ajutor de stat, şi spre aceasta au dobândit şi aprobarea autorităţilor bisericeşti. In celea mai multe comune însă nu s'a făcut nimic până acuma.

Părerea mea e, că unde bisericile dispun de capital însemnat, ori de averi coraspunzătoare, — ori unde poporul e în stare materială bună, să se susţină şcoala fără ajutorul statului, — dar nu găsesc cu cale, ca comune sărace să ridice salarul numai din repartiţie. E uşor, ca prin o vorbire frumoasă a protopopului sau parohului să îndupleci poporul sărac să ridice salarul învăţătorului din puterile proprii, dar apoi e greu a scoate acel salar. Cine cunoaşte cu câtă greutate să incassează repartiţiile, acela îmi va dà drept. Şi repartiţiile de până acuma au fost în celea mai multe locuri neincassabile, şi de aci o mulţime de năcazuri şi neplăceri, -- dar de aci încolo, dacă vom duplică repartiţiile, fără a fi îmbunătăţită starea materială a poporului, cum le vom incassà?! Neputând solvi salarul învăţătoresc la vreme, comisiile administrative ne vor pune un termin de 30—60 zile, şi dacă învăţătorul în acel termin nu va fi escontentat, şcoala va fi închisă, — şi rezultatul va fi şcoală comunală cu limba magiară, sau şcoală de stat. Unde mai pui apoi, că şcoala pe lângă plătirea salarului, mai are şi alte lipse, cum e înzestrarea ei cu celea de lipsă. Acestea lipse de unde le vom acoperi? Ori vom face o nouă repartiţie, ori nu vom cumpărà celea de lipsă. In ori ce caz, şcoala va rămânea fără celea de lipsă, şi va fi un motiv pentru inspector, ca s'o escepţioneze. In starea aceasta eu cred, că lucrul cel mai bun ce-l putem face, e ca ori unde nu s'ar puteà ridicà cu uşurinţă salarele cu putere proprie, să cerem ajutor dela stat, rămânându-ne în acest caz şi posibilitatea de a ne înzestrà

FOIŢĂ.

Jubileul de 50 ani al Aparitiunii Madonei de Lourdes.

(1858—1908).

Cu ocasia jubileului de 50 ani al Aparitiunii Fecioarei Neprihănite la Lourdes, serbătorit în 11 Februarie 1908, Mons. Nicolae Iosif Camilli, Arhiepiscop-Episcop catolic de Jaşi, adresează credincioşilor Eparhiei Prea Sfinţiei sale o „Epistolă Pastorală,“ în care expune pe scurt dar clar: Aparitiunea însăş a Prea Sf. Fecioare Maria, după cum o povesteşte celebrul istoric contimporan Enric Lasserre în opul său intitulat: „Notre-Dame de Lourdes,“ (99 edition. Paris, 1880).

In urmă, dupăce Inalt Prea Sfinţia Sa a descris cum s'a întâmplat Aparitiunea, citează unele minuni voind prin aceasta a refută pe necredincioşii moderni, cumcă aceste fapte miraculoase nu se pot atribui unor puteri necunoscute ale naturei, pe cari progresul ştiinţific le-ar descoperi în viitor. Aduce apoi fapte convingătoare şi evidente din „Epistola Pastorală“ a Mons. Schoepfer, Episcop de Tarbes — în a cărui Eparhie se află Sanctuarul din Lourdes, cumcă: „Vindecările săvârşite în afară de legile ordinare ale naturei se numără cu sutele şi chiar cu miile. Acolo minunea se pune înaintea necredinţei şi provoacă la cercetare. Faptele minunate se săvârşesc în lumină deplină, în prezenţa mulţimii. Martorii, cei ce au primit binefacerile acestor evenimente extraordinare sunt în viaţă şi pot fi întrebaţi.... La Lourdes Biroul Consultaţiunilor este deschis în toate zilele tuturor medicilor, cu credinţă şi fără credinţă: să se ducă acolo, să vază, să discute, să atingă, să pipăească faptele.... Din anul 1890 până la 1904, adecă în patrusprezece ani, au trecut prin această clinică a minunei 2712 medici, din care 274 străini Franciei. Dela acea epocă au mai venit 274 în 1905; 278 în 1906; 342 în 1907. Să meargă cu toţii, nu se cere decât un lucru: lumina, adevărul; Lourdes nu are trebuinţă de bunăvoinţă şi mai puţin de minciună.“

Dar cu toate acestea, în contra faptelor celor mai invederate, celor mai convingătoare şi evidente, se află necredincioşi împietriţi, cari dacă nu vreau să creadă şi să admită autenticitatea evenimentelor extraordinare produse nu de puterea ascunsă a naturii, ci de puterea dumnezeiască, atunci le tăgăduesc cu totul.

Dar pentruce? se va întrebà unul ori altul. Iată Monseniorul dă pricina: „Necredinciosul nu vreà să vază supranaturalul, fapta lui Dumnezeu, fiindcă nu vreà să asculte de cele zece porunci ale lui Dumnezeu: noluit intelligere, ut bene ageret; va urmà să strige, că toate sunt fanatizm, şi nimic alta decât fanatizm, şi va face toate pentru a nimici fapta lui Dumnezeu, pentru a luminà pe poporul ignorant, adecă pe creştinii credincioşi religiunii lor, şi pentru a-i încredinţa, că Dumnezeu este un nume deşert. El, ca şi Voltaire, urăşte pe Dumnezeu, fiindcă se teme de dânsul, judecătorul său cel neînduplecat.

„Pentru a nimici la Lourdes lucrarea lui Dumnezeu s'a făcut încercarea de a întemeià în acel oraş o Lojă de francmasoni, şi se zice: *Ceci tuera cela,* ceea ce însemnează: Loja francmasonică va nimici Sanctuarul ales de Maria pentru a răspândi acolo cu îmbelşugare binefacerile milostivirei Sale de mamă. Insă Maria a destrus lucrarea Satanei.“

Dar poate acea copilă, Bernadeta Soubirous, a fost coruptă cu bani, poate a fost de-o moralitate bănuitoare, pe cum au crezut-o Voltaire şi Zola; poatecă a fost o vizionară, după cum o susţin medicii atei, că în spasmele bigotismului ei ipocrit zăreà nişte vedenii stranii, fantastice, asemene sugestiunilor ipnotizmului, pe cari ea le credeà de minuni, pe când în realitate nu erau decât nişte simple ilusiuni.

Iată, că Monseniorul a prevăzut aceste obiecţiuni rafinate ale falangei duşmane şi răspunde: „Mai întâiu de toate mărturia Bernadetei e vrednică de credinţă, fiind o copilă cu mintea sănătoasă, pe cum au re-

şcoala cu celea de lipsă. Adevărat. că prin aceasta va trebui să ne supunem tuturor condiţiunilor legii, dar şi aceea e adevărat, că şi unde nu e ajutor, ministru cere un progres prea mare din limba magiară şi are la dispoziţie paragrafi, cu cari să poată lovi pe toţi cei cari nu corăspund pretenziunilor sale.

Nu trebue să uităm nici aceea, că cu schimbarea în persoana Domnitorului, care după legile naturei nu poate întârzia mult, trebue să se schimbe şi situaţia politică. Dacă să va schimbă spre rău, ce după semnele de acuma nu cred să urmeze, putem sistă şcoalele atunci, dacă se va schimbă spre bine, vom aveà şcoale, pe cari cu ajutorul statului le vom susţineà cu destulă uşurinţă.

Mi-am spus părerea cu toată sinceritatea, chiar cu primejdia de a fi timbrat de alţii de oportunist şi de unul, care nu voiesc să ştiu de jertfă. Mă bucur însă, când ştiu, că şi Autorităţile bisericeşti judecă aşa, de oare ce numai aşa să poate esplicà deoparte susţinerea şcoalelor, de altă parte aprobarea deciziunilor de a cere ajutor dela stat.

Octavian Popa,

La fapte! Dacă cutareva dintre ai tăi, la care te uiţi cu mult drag, este bolnav şi trage de moarte, umbli, alergi în sus şi în jos ca să afli ceva modru să-l scapi din gura morţii. Şi eşti hotărât la orice jertfă numai să-l vezi iarăşi, ca mai înainte, întreg şi sănătos. Un simţemânt al dragostei este acesta şi este împlântat în inimile noastre de însuşi Dumnezeu! Şi este un sămn prorocitor a rele, când acest simţemânt a degenerat!

Nu să poate, că altfel să ne cugetăm şi în faţa pericolului şcoalelor noastre confesionale!

Şcoala, căreia avem să-i mulţumim noi existinţa noastră culturală şi la care cu atâta drag ne-am uitat în trecut şi ne uităm în prezent, şi pe care cu grele şi nespus de multe jertfe am susţinut-o şi până acum, oare azi când o vedem în gura morţii, gata să se piardă în stăpânire străină, oare să o privim nemişcaţi şi fără pic de ajutor! O aşa ceva ar însămnà o degenerare a simţemântului de dragoste!

Iată dar pentruce îndrăznim a ne adresà azi la simţemântul de dragoste, pe carele însuşi Dumnezeu l-a sădit în inimile noastre a tuturora! Să arătăm prin urmare la lumea întreagă, că acest simţemânt al dragostii nu a degenerat în noi, ci trăeste încă şi să validitează prin fapte şi jertfe!

E vorbă anume de *înfiinţarea unui fond cultural* pentru ajutorarea şcoalelor — cum amintise „Unirea“ în nr. 11 din 21 Martie. — Cele 12 propuneri din articolul de fond, prin cari s'ar putea ajunge la bani, sunt fără escepţiune potrivite şi pe cum le comentează „Tribuna“ din Arad Nr. 59 — „dacă suntem într'adevăr o naţiune, care vrem să trăim şi care înţelegem ce-i jertfa trebue să ne apucăm de lucru, serios şi conştient.

N-ar strică, dacă la cele 12 propuneri din articolul amintit am mai adauge încă şi aceea, că unde Bisericile sunt mai cu bună stare să jertfească şi ele câteva procente în acest fond general. Apoi, că în consistoarele noastre diecezane să se facă propunerea pentru ajutorarea din cassa diecezană a celor mai sărace şcoli, pentru cari comunele respective nu mai au de unde jertfi. Şcoala fiind fica Bisericei, aşa cred, că nu se va face nici o nedreptate, dacă Mama va ajutorà pe fica sa.

In ăst chip din toate părţile şi cu toţii am porni acţiunea atât de însemnată pentru mântuirea şcoalelor noastre. Prin urmare să încetăm odată cu văierările şi să începem la fapte cu toţii, căci numai avem timp de pierdut.

Să ne trezim dar din amorţala cea mare a indiferentizmului, şi să ne punem pe lucru!

E o nesocotinţă să susţinem, că-i tot una ori cine stăpâneşte şcolile, cum bunăoară am auzit dela unul şi altul zicându-se, că pentruce să face atâta vorbă pentru salvarea şcoalelor? căci, Doamne, ce rău ni-se va mai întâmplà dacă vom primi ajutorul de stat şi dacă şcoalele le va susţinea statul, căci în vistieria statului şi noi plătim bani grei!“ Aceste însă sunt numai nişte vorbe băbeşti din gura celor fricoşi şi fără pic de sămn de viaţă şi trăinicie în ei, cari nu ştiu şi nici nu vreau să lupte. Căci doar e de obşte cunoscut, că alta este stăpânirea Bisericei şi alta a Statului! Şi că în alt spirit să cresc pruncii sub stăpânirea Bisericei şi iar în alt spirit sub stăpânirea statului! Iar despre aceasta ne convinge pe deplin esperinţa de toate zilele.

Prin urmare să nu amânăm şi trăgănăm de azi pe mâni acţiunea de scăpare a şcoalelor, ci să ne apucăm serios de lucru! Să nu fie între noi unul, carele să se încerce a se subtrage de sub povara onorabilă a susţinerii şcoalelor. Cu toţii avem lipsă de acestea şcoli, prin urmare să cade ca toţi să le dăm sprijinul cuvenit.

Fiind vorbă prin urmare de un scop comun să pornim o luptă comună şi cu puteri unite. Cruţările şi abnegaţiunile noastre vor fi bine primite din partea urmaşilor nostri, cari ani de-a rândul să vor încălzi la raza binefăcătoare a jertfelor noastre!

La fapte deci cu toţii! E sfântă şi înălţătoare lupta ce o purtăm! Şi această luptă şi în viitorul cel mai obscur, ca şi în trecutul cel mai îndepărtat ne va asigurà despre aceea, că numai *prin jertfă să poate ajunge la cultură, şi numai prin cultură spre ideal!*

Ioan Turdean.

---

cunoscut mai mulţi medici cari au examinat-o atuncia, şi fiindcă ea nu erà în stare să înşele.“

Apoi citează pe Mons. Schoepfer, care descrie psihologia Bernadetei: „Cei ce înşală, înşală din răutate; Bernadeta erà nevinovată şi bună. Inşală din ambiţiune; Bernadeta n'a căutat niciodată alta decât umbra şi tăcerea. Inşală prin lăcomie de bani; Bernadeta erà cu desăvârşire desinteresată; ea a respins totdeauna darurile cele mari, ca şi pe cele mici; ea a rămas aşa de săracă încât a fost primită ca atare la surorile Ospiciului. Inşală de frică; Bernadeta nu şi-a schimbat niciodată povestirile sale faţă cu ameninţările şi duşmăniile poliţiei, gendarmilor şi autorităţilor publice. Ea a fost câteodată tractată aspru chiar de aceia cari ar fi trebuit s'o ocrotească Ea a rămas statornică în mărturiile sale, păstrând în acelaş timp smerenia ce se cuvenià vrâstei sale şi respectul ce-l datoria persoanelor.“ Iată apoi cum refutează exaltaţiunea credinţei, autosugestiunea, sugestiunea:

„Nu, aceasta nu ajunge, fiindcă nimeni nu va puteà susţinea, că pruncii de unu şi de doi ani se pot sugestionà, sau pot fi sugestionaţi pentru a se vindecà într'o clipă, fie de scrintitura unui genunchiu, fie de un picior sucit, fie de ernie din naştere.“

Dar poate, că mule de vindecări se datoriau acelei ape curioase care ar aveà o putere terapeutică? Iată răspunsul:

„Dar apa a fost supusă unei riguroase analize chimice şi s'a aflat, că ea nu are nici o putere medicală. Şi chiar dacă acea apă ar aveà o putere medicală, n'ar fi oare o minune mare, minune neauzită în analele medicinei. ca acea apă, unică în lume, să poată vindecà într'o clipă de ori şi care boală, de orbeală, de surzenie, de carie, de ruptura oaselor, de rănile cele mai adânci şi învechite, de cancer şi chiar de oftică ajunsă în ultimul stadiu?“ Din toate acestea reiesă, că: „Deşarte sunt toate obiecţiunile închipuite de necredinţa şi rătăcirea modernă pentru a tăgădui minunile dela Lourdes; şi că „toate acestea nu pot fi lucrarea unei păstoriţe de patrusprezece ani, inculte şi fără ştiinţă! Nu, nu e cu putinţă: Toate acestea sunt lucrarea lui Dumnezeu!“

Şi ce folos vreà să tragă Monseniorul din partea credincioşilor Prea Sf. Sale din aceasta a cincizecia aniversare a Aparifiunii?

„Rugăciunea şi pocăinţa!“

„Maria a cerut acestea două lucruri pentru a dobândi dela Dumnezeu harul de a ne converti cu adevărat... Pocăinţa pentru a împăcà dreptatea lui Dumnezeu de atâtea ori vătămată de noi prin păcatele noastre. Aceasta să fie pentru noi roada scumpă şi mântuitoare a jubileului acesta al iubitei noastre Mame Maria.“

Dela Bistriţa.

Opinia publică din America dspre asuprirea Polonilor din Prusia. „Germania“ din Berlin publică în unul din numerii săi cei mai de pe urmă următoarea corespondenţă din New-York:

„Foarte mult şi foarte energic se esprimă aicia oamenii atât în cercuri germane —, cât şi în de cele anglo-americane despre legea polonă din Prusia. Ei socotesc, că nu se poate închipui, ca bărbaţi conservativi şi chiar cei mai conservativi dintre conservativi, adecă aşa numiţii iunkeri prusiani, într'u adevăr să deà mână de ajutor spre lipsirea de drept a Polonilor, spre vătămarea cea mai vădită a paragrafilor celor mai limpezi şi mai necombătuţi ai tuturor constituţiilor moderne, cari adecă asigură imunitatea proprietăţii private, drept la fel pe sama tuturor, dreptul la limba maternă. Ei să întreabă: Au doară au să se arunce acuma deja şi sentimentul constituţional şi dreptul firii în grămada vechiturilor netrebnice? Crede doară guvernul, că cu mijloace de felul acesta va aduce iară pe dramuri bătute carul politicii polone cel rău înglodat? Şi nu vede el, că vaza lui va trebui să

scază foarte mult la toate naţiunilec ivilizate? Că el însu-şi lucră spre izolarea Germaniei? Aşa scrie un jurnal germano-american: „Nicăiria nu se osândeşte mai aspru ca în ţara noastră purcederea guvernului prusian împotriva Polonilor,.... şi toate împrumutările de proferori şi toate amabilităţile, cari le prădează împăratul german faţă cu plutocraţii nostri, nu vor fi de ajuns spre a şterge impresia nefavorabilă, ce o produce politica aceea, carea o urmează guvernul lui în Prusia împotriva Polonilor.“ Jurnal după jurnal îşi ridică glasul său pentru cei despoiaţi de drepturi. Aşa zice bună oară „N. Y. Evening Post“, un jurnal cu trecere foarte mare: „Vrednică de minunare este perseverenţa Polonilor în păzirea limbii, obiceiurilor şi individualităţii sale etnice; ea este un câştig pe sama lumii întregi. Ce ar zice oare, dacă alte ţări ar imită pilda guvernului prusian, dacă bună oară în Pennsylvania ar opri pe germani a se folosi de limba sa în vre o luptă, ce se face cu prilejul unei alegeri de prezident, ori ar voi, să poruncească guvernorului Iohnson din Minnesota, carele este născut în Norvegia, ca el să nu ia parte într'o adunare a compatrioţilor săi scandinavici, în carea decurg pertractările în limba lor maternă? Şi ce priveşte espropriarea, ce lucru absurd ar fi acela, dacă Statele unite ar espropria pe Mexicanii din Arizona, Texas, Noul Mexico ori pe Canadianii aşezaţi în ţară? Ori dacă Canada ar alungà din case şi curţi pe toţi aceia, cari odinioară au urmat flamura lui Montcalm, aşa dară flamura Franţei? Căci ei, Canadianii francezi, încă şi-au păzit limba şi individualitatea naţională şi nu au vrut să ştie nimica despre asimilaţia prin cuceritori. De ce ar fi cu neputinţă în Prusia, ceea ce a sevârşit adevărata politică în Canada? De ce să nu se permită cu bunăvoinţă şi Polonilor, ca ei să trăească după fasonul său şi să aibă parte în măsura cea mai desâvârşită de drepturile civice?“ „Dacă păzitorii statului prusian încă ar fi fost aşa de cuminţi,“ zice alt jurnal, „atunci ar fi dobândit pe Poloni pe sama sa şi ar fi cucerit încrederea lor. Cu violentări, despoiări de drepturi, espropriări vor ajunge numai la contrarul, căci unde în lumea aceasta au reuşit oare, să facă din un om patriot cu bâta?“

Interesant, că presa maghiară, care ar avea destule cuvinte de a-şi arăta simpatia faţă de „prietinii poloni,“ păstrează în acest caz, o tăcere aşa de caracteristică.

---

15 Martie în Maramureş. Sărbătoarea proclamării libertăţii, egalităţii şi frăţietăţii — adecă 15 Mărţişor — s'a ţinut în şcoala gr.-cat. din Budeşti, cu mai mare alai şi însufleţire decât anul trecut.

Cu ocaziunea aceasta, foaia comitatului scrie:

„La 15 Martie, şcoala gr.-cat. a aranjat o sărbătoare însufleţită, căreia i-a premers slujba, de către preotul Victor Gyengye, în decursul căreia, într'o vorbire frumoasă patriotică a arătat însămnătatea zilei, după aceea publicul cu pruncii şcolari, au mers la şcoala confesională, unde învăţăceii — (bieţii opincari) — au declamat poezii patriotice, între altele şi „Talpra magyar-ul“ lui Petöfi, apoi au cântat cântece patriotice ungureşti.

La sfârşit, s'a jucat piesa într'un act „Sorsjegy.“

Ce păcat dle părinte, că în anu ăsta să va regulà congrua, nu-i puteà căpătà ajutorul — cel gras — de stat.

De altmintrelea — cred şi te asigur — pentru meritele patriotice, neperitor ţi-ai făcut numele şi nu te vor uità.

Iar pe seama dtale, dle învăţător, să ridică de pe acum — după cum ştiu — şcoala de stat. Intrebarea e numai, că asiguratu-ţi-s'a slujba de învăţător? Cred, că da! Altmintrelea nu ţi-se plăteşte, să te sfârmi de atâta patriotism, şi să îmbeţi capul bieţilor opincari, cu atâtea cuvinte neînţelese şi nesimţite.

Seara, protopretorele Ocnei-Şugatagului a conchemat preoţii, învăţătorii şi notarii din cercul său la cină comună în localul Casinei, ca să sărbătorească şi ei ziua memorabilă din 48 în mod patriotic.

Preoţii mai toţi s'au prezentat. Intre toasturile patriotice să numără şi a preotului din Sat-Şugatag pentru membrii guvernului coaliţionist.

După cină „csárdás“ quantum satis, până dimineaţă. Slabe lucruri, dle Gyenge!

Corespondentul.

REVISTE.

Budapesta. Kossuth a fost în audienţă la Monarhul. Vizita aceasta şi-a avut însemnătatea ei politică. Sunt foarte interesante comentările ce le fac foile ungureşti. Organele partidului patruzecişioptist prezintă aceasta audienţă, ca una normală, în care ministrul de comerciu va raportà M. S. despre cestiile de ordinea zilei; organele celoralalte partide magiare susţin însă, că Kossuth a fost chiemat în în audienţă ca şef al celui mai mare partid din Ungaria — dorind să afle amănunte referitoare la chestiunea băncii şi la urcarea lefilor pentru ofiţeri.

*

In parlamentul magiar de pe malurile Dunării, e aceeaş luptă, ca şi până acuma. Losinca e ca să se facă revizuirea regulamentului, şi pentru reuşire nu să respectă absolut nimic. Disidenţii, cari luptă alăturea de noi contra revizuirii regulamentului sunt apostrofaţi cu aceleaşi cuvinte măgulitoare de „trădători de patrie.“ Dupa morala politicei ungureşti, bun patriot poate să fie numai acela, care profesează principiile politice ale coaliţiei — altcum, conspiră contra unităţii statului magiar.

Până acuma conspiratorii eram numai noi, de aci încolo răsar şi vor răsări conspiratorii şi dintre unguri. Şi va veni vremea, că ceata luptătorilor nostri adevăraţi, va fi aşa de mare, că va sdrobi şi împrăştià pe ceea a falsilor luptători, cari fug după utopii fără să creadă în ele.

*

Scenele ce să desfăşură în parlamentul magiar sunt icoane fidele a decadinţei morale a rassei ce-şi aroagă dreptul de stăpânitoare. Ca un deputat să strige deputaţilor naţionalişti „te pălmuesc“ e ceva cu care ne-am dedat, dar să vină vicepreşedintele camerei şi să o spună aceasta — e ceva ne mai auzit în viaţa parlamentelor din Europa.

Bucureşti. S'a primit proiectul de lege, contra trusturilor arândăşeşti, al ministrului de justiţie Toma Stelian.

In înţelesul acestei legi nimeni nu poate singur sau în asociaţiune cu alţii, direct sau sub ori-ce formă sau denumire prin rude prepuse sau persoane înterpuse, luà în arândă sau în exploatare, ca arândaş decât o moşie ori care i-ar fi întinderea, sau cel mult două moşii, a căror întindere însă împreună să nu fie mai mare de 4000 hectare.

Ori-ce contract de arândare, sau ori-ce act sau convenţiune sub ori-ce denumire, ascunzând un contract de arendare, care ar trece peste acesta mărginire, este în întregime nul şi de nul efect. Nulitatea e de ordine publică, ea va fi învocată şi de ministerul public. Autorităţile publice nu vor dà nici un curs unor asemenea acte nule. Contra-înscrisurile nu fac nici o dovadă în justiţie în asemenea materie.

Cel ce va contraveni în orice mod, pe cum şi cel ce îşi va dà serviciul său şi va împrumutà numele pentru a se eludà această prohibiţiune, se vor pedepsi cu închisoare dela două luni până la un an şi cu amendă egală cu a patra parte din arânda anuală prevăzută în actele sau convenţiunile anulate şi se vor condamnà dacă va fi loc la daunele interese cuvenite proprietarilor de bună credinţă, cu cari erau încheiate acele convenţiuni.

Contractele de arendare cu dată certă şi în executare la punerea în aplicaţiune a legii, cari ar depăşi mărginirea cuprinsă în ea, se vor respectà până la 23 Aprilie 1910 sau până la expirarea lor, dacă ea ar aveà loc înainte de această epocă.

Aceasta lege îndreptată contra trusturilor arândăşeşti ale jidovilor va uşurà mult nefericita stare de ilot al bietului român din Moldova.

Noutăți.

Prelegeri poporali. Despărțământul Blaj a ținut prelegere poporală Duminecă în 22 Martie n. și în Mihalț. A prelas Dl V. C. Osvadă despre Tovărășiile pentru valorizarea bucatelor și despre tovărășiile pentru asigurarea vitelor. A asistat mult popor și toată inteligința din loc. Sunt mari speranțe, că în urma acestei prelegeri se va realiză o tovărășie de sine stătătoare pentru valorizarea bucatelor și o grupă a tovărășiei din Orăștie pentru asigurarea vitelor. Ar fi de dorit, ca în cât mai multe comune să fie invitat Dl Vasile C. Osvadă director de bancă în Hunedoara să prelează despre acestea și asemenea teme. La aceasta prelegere a fost delegat din partea despărțământului Dl inginer Negruțiu.

Se împopulează Blajul. De câțiva ani în coace ni-se dă ocaziune să vedem aproape lună de lună cum vin de pe cine știe unde noi și noi locuitori în Blaj, unii cu perciuni, alții fără perciuni, dar fizonomia nu te lasă de loc în nedumerire, că toți sunt fii din vița lui Izrael. Par'că suntem la granițele Galiției, negustori noi de bucate, de lemne, de ouă, familii cu copii nenumărați se așează prin casele cele mai frumoase, deschid boltă, crișmă, și sunt domni. Apoi să nu te crucești, când țăranul din Ciufud și din Veza zice: Imi fac cruce dle, muncesc se mor și de abia capăt o coroană la zi și văd, că vine un jidan de pe aici încolo cu o grămadă de copii se așează în Blaj, ia cea mai frumoasă casă în chirie și habar n'a.e de lume. Cum se poate una ca aceasta. Nu știu zău, nici noi nu știm.

Dela societatea meseriașilor din Blaj. La conferința de Duminecă dl prof. Ciura a vorbit despre fabulistul Gregoriu Alesandrescu și George Ranetti, cetind și comentând câteva din cele mai apreciate din fabulele acestor scriitori. Dl prof. Chețian a arătat o serie de chipuri din Constantinopol și Asia inferioară. Atât conferința cât și proiecțiunile cu Skiopticonul au fost reușite și urmărite cu viu interes. Cu acestea s'a încheiat seria conferințelor de primăvară.

La fondul Societății meseriașilor au contribuit Domnii: Vasile Mica 1 cor. Dnul Artemiu Boer, vice-protopop în Kassony 2 cor.; dl Iuliu Pop cu prilejul alegerii de comptabil dirigent la filiala economului din Gherla 1 cor. Primească toți acești domni mulțumita comitetului.

Convocare. Membrii reuniunei „Maica Domnului“ a femeilor gr.-cat. pentru decorarea bisericei din „Noul-român“ prin aceasta să convoacă la a patra adunare generală ce să va ținea în 7 Aprilie n. l. Deschiderea adunării. 2. Raportul despre activitatea comitetului și averei reuniunei. 3. Alegerea unei comisiuni de 6 pentru cenzurarea raportului de sub p. 2. 4. Raportul comisiunei. 5. Statorirea bugetului pe 1908 presentat de comitet. 6. Alegerea alor 2 membre în comitetul administrativ. 7. Alegerea celor 3 membrii în comisiunea verificătore. 8. Eventuale propuneri. 9. Inchiderea ședinței. Noul-rom în 23 Martie 1908. Maria Bonca n. Bugner presid. Alexandru Bugner secretar.

Tolstoi tăietor de lemne. In Moscova se povestește despre Tolstoi, marele scriitor rus, următoarea anecdotă;

In curtea din Chamovniki a contelui, intră într'o zi un negustor de lemne. Țăranul vede un bătrân, îmbrăcat cu cojoc și cu păpuci de lemn în picioare, tăind lemne, și-l întreabă: „Moșule, nu-i trebue lemne boierului?“

— Nu știu — răspunse blând bătrânul — du-te în casă și întreabă!

Negustorul intră în casă. In tindă îi iese înainte un lacheu.

— Ce vrei? îl întreabă servitorul.

Negustorul se închină adânc și întreabă:

— Măria ta, n-ai nevoie de lemne?

— Nu știu răspunse lacheul. Intrebă pe contele.

— Unde-i contele?

— In șură, taie lemne.

Negustorul plecă clătinând din cap; în trecere se uită bănuitor spre șură și zise apoi către tovarășul lui, care aștepta afară:

— Aici se petrece ceva necurat. O să pierdem paralele. Mai bine să ne ducem în altă parte și să lăsăm în pace pe oamenii ăștia!

Școala pentru economia de casă (școala de menaj). susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu,“ deschide la 15 Aprilie n. un *curs nou de bucătărie.* Cursul va dura dela 15 Aprilie până la 15 Iulie. Taxa pentru elevele interne e de 150 cor., iar pentru cele externe de 120 cor. Informațiuni detaiate se pot primi dela doamna Iulia Dancăș, Sibiiu, strada Baier Nr. 1.

Precauțiunea asigură viitorul. In Baiamare s'a asigurat în 1 Februarie 1905 un bărbat de 28 de ani. Un an în urmă se bolnăvește de influența, și moare în 13 Februarie 1906. Plătise cor 130.— premiu, însă cu această sumă neînsămnată a asigurat erezilor săi cor. 5000.— cari au și ridicat acești bani cu mulțumită dela banca de asigurare „Transsylvania.“

Necrolog. † *Mihail Besan,* notar public reg., fost protonotar comitatens, fost jude la tabla reg, fost deputat dietal, membru fund. al „Asociațiunei“ și „Societății pentru fond de teatru“ etc. urmată după un scurt, dar greu morb, Marți în 31 Martie în etate de 70 ani.

— † *Moise Burs,* paroh gr.-cat. în penziune din Ucia de sus (Vicariatul Făgărașului) a repausat în 17 Martie st. v. în al 69-lea an al etății Sale. Ca preot în decurs de 45 ani de muncă pe terenul bisericesc, și-a dat cea mai mare silință, ca biserica sa să înflorească; care scop, fiind numărul credincioșilor săi de tot neînsămnat, după multe jertfe și ostenele, spre marea lui fericire și mângăiere și l-au ajuns; — edificând în locul bisericei de lemn ce era, — o biserică de piatră foarte frumoasă. Harnicia și simpatia sa, au fost de model pentru toți cei-ce îl cunoșteau.

— † *Ioan Hozas,* preot gr.-cat. fost catehet și profesor la gimnazile din Satumare, în 31 Martie în etate de 49 ani și 25 ani a preoției.

— † *Vasiliu Cherebețiu,* preot gr.-cat. în Vad (dieceza Gherlei) a repausat în 30 Martie n. în etate de 88 ani și în al 57 an a preoției sale, provăzut fiind cu Ss. sacramente ale muribunzilor.

— † *Văd. Ecaterina Tordașan n. Lupșa,* a repausat în al 76-lea an al etății și în al 45-lea al văduviei.

— † *Alexandru Migia,* pedagog în cursul III-lea în Blaj, a repausat la casa părintească în Ghiriș, la 12 Martie, n. în vrâsta de 20 ani. Îl deplâng părinții, 3 frați mai micii și 4 surori.

Odihnească în pace!

Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inimă română

Și numai dela comercianți români să cumpărăm!!

Cine va cumpără în anul acesta (cel puțin de 5 ori) dela comerciantul român F. A. Degan din Fiume (Postafiok Nr. 163) va primi de anul nou 1 călindar românesc de părete gratis! Așa un călindar frumos nu a mai apărut până acum.

Pentru cei interesați amintim, că conține un Block (cărticică) cu 365 foi, în care să află toate sărbătorile noastre. Va aveà și o corfă frumoasă pentru hârtie de epistole, sau lucruri de mână și pe deasura reprezintă în pictură artistică și portul Fiume.

Acest călindar împodobește ori și ce salon, deci recomândăm să nu lipsească din nici o casă românească. Cereți prețcurent. românesc gratis!

Degan trimite în un pachet de 5 Kgr. (franco) și mai multe mărunțișuri. Mulți îi laudă Cafa cea bună, care costă 1 Kgr. 1 Fl. 20 cr. (2 Cor. 40 fil.), apoi Tea aromatică, Portocale dulci în corfe de 5 Kgr., Ciocoladă, Mandule, Stafide, Sardine etc. pe cari le aflăm la el în totdeauna proaspete și cu cel mai ieftin preț.

Faceți comandă de probă frați români și vă veți convinge. Cei mai de frunte români comandă dela ei.

Scrieți românește !!!

Cei ce doreste să aibă

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate rachiurile și cum să manipuleze vinurile.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 1—10

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 12

Moşneagul făcú o pauză, şi vorbirea sa deveni şi mai pătrunzătoare, ochiul său priveá şi mai cu foc, când continuă: „Dar cum veţi câştiga împărăţia lui Dumnezău în Ierusalimul ceresc? — Fiţi trezi şi grijiţi! Nu trăiţi în petreceri păcătoase, ci păşiţi pe urmele Învăţătorului. carele s'a jertfit pentru voi; pentrucă nu prin argint sau aur sunteţi rescumpăraţi, ci prin sângele mielului, carele s'a tăiat pentru voi. De aceea, arătaţi-vă vrednici de jertfa aceasta; curăţiţi-vă sufletele; iubiţi-vă unul pe altul cu inimă curată, lăpădaţi dela voi toată răutatea, toată înşălăciunea, toată făţărnicia, toată invidia, toată calumnia! Pentrucă voi, mieii mei, sunteţi neamul cel sfânt! Voi să vestiţi învăţăturile aceluia, carele v-a scos din întunecimea păgânismului şi v-a codus la lumina adevărului. Iubiţi fraţi! purtaţi-vă bine printre păgâni, pentru ca ei, cari vă vorbesc de rău, să vază faptele voastre cele bune. Supuneţi-vă tuturor ordinilor omeneşti; regelui, ca celui mai superior! Faţă de căpetenii, voi soldaţi! Faţă de stăpânii vostri, voi servitori! Temevă-ţi de Dumnezeu, dar cinstiţi pe rege! Suportaţi cu răbdare toate năcazurile şi nedreptăţile. Voi aţi fost ca nişte oi rătăcite, acum însă v-aţi întors către Domnul sufletelor voastre!“

Un suspin uşor străbătù prin sala întreagă; Plautus ascultà cu adevărată sete la învăţăturile acestea, cari erau aşa de sublime, încât abia le puteà înţelege. Dar în sine îşi gândi, că nu putea se fie rea învăţătura aceea, carea pretindea dela aderenţii săi, ca ei să se iubească, să se ajute, să se poarte bine şi se fie supuşi legilor.

Moşneagul se întoarse către cei cari şedeau în imediata apropiere a sa şi zise: „Voi, preoţi ai bisericei, voi, diaconi ai comunităţii sfinte: băgaţi bine în cap cele ce mi-a demândat Învăţătorul să vi-le spun. Vestiţi-le în comunităţile voastre: Voi, căsătoriţilor: fiţi îndurători. miloşi şi prietinoşi unul faţă de altul! Voi, bărbaţilor: trăiţi cu minte lângă femeie şi daţi-i cinstea cuvenită pentrucă şi ea este moştenitoare a vieţii eterne.“

„Voi însă, femeilor: fiţi caste şi cuvioase! Nu vă încărcaţi cu podoabe de aur şi cu veşminte scumpe: toate acestea sunt deşertăciuni! Fiţi ascultătoare şi blânde: asta-i place lui Dumnezeu!“

„Iar voi toţi,“ zise el adresându-se către întreagă adunarea, „fiţi prietini şi fraţi între olaltă, fiţi îndurători faţă de săraci. Nu răsplătiţi răul cu rău; din contră, binecuvântaţi pe aceia, cari vă persecută, faceţi bine acelora, cari vă urăsc şi vă înzultă!“

„Nu petreceţi în beţii şi în moravuri rele, ca păgânii; fiţi trezi şi cumpătaţi, şi vă rugaţi mereu.“

„Trăiţi ca fraţii la olaltă şi vă ajutoraţi unul pe altul!“

„Fericiţi sunteţi cu toţii, dacă sunteţi persecutaţi pentru numele vostru: fericiţi sunt cei persecutaţi pentru dreptate, că acelora este împărăţia cerului!“

„O fraţii mei, arătaţi-vă vrednici de numele ce-l purtaţi: fiţi creştini adevăraţi! Urmaţi pe Hristos în iubirea, în umilinţa, în răbdarea sa! Urmaţi-i în suferinţele sale: astfel veţi deveni învăţăceii săi. Şi dacă sunteţi ameninţaţi de suferinţe şi persecuţii: sperati în Domnul, el vă va ocroti şi vă va dà putere se învingeţi toate năcazurile.“

„Şi acum apropiaţi-vă şi vă mărturisiţi greşelile, ca acele să vi-se ierte, şi se gustaţi cu inimă curată din mâncarea cea sfântă, carea v'a pregătit-o iubirea Învăţătorului.“

Atunci ei să apropiară, pe rând, unul după altul, îşi mărturisiră greşelile, apoi să reîntoarseră la locurile lor; moşneagul însă îi mângâiă, îi învăţà, îi încurajà.

Când în sfârşit el se coborî de pe catedră, îl încunjurară cu toţii, îi strânseră mânile, şi îi mulţumiră. Plautus încă n-a mai văzut niciodată o astfel de armonie, o astfel de iubire. Ei vorbeau la olaltă ca fraţii şi surorile, îşi comunicau unul altuia grijile şi suferinţele lor; ei erau într'adevăr *o inimă şi un suflet!*

Plautus observà cu mirare această scenă plăcută. Într'adevăr. aceasta nu erà o societate de scelerati, după cum erà descrisă înaintea publicului! Erà o legătură nevăzută a iubirei, carea îi îmbrăţoşà pe toţi, a iubirei carea se jertfeşte, carea rabdă şi sufere. O astfel de iubire el n'a mai aflat între Romanii, al căror cult al adorării zăilor aveà numai splendoare esterioară, dar erà aşa de sărac în iubire.

Acum moşneagul îşi împreunà mânile şi-şi ridicà ochii spre cer. Apoi, cu o voce vibrătoare de bucurie. rosti: „Tatăl nostru care eşti în cer!.... Sfinţască-se numele tău.... vină împărăţia ta....“

Întreagă adunarea rosti după el cuvintele acestea, şi Plautus văzù lacrămi în ochii celor ce să rugau. Aceste erau altfel de cuvinte, decât frasele goale şi fantastice ale preoţilor Romani. Fost'a aerul îmbalzamat carele umplea sala, fost-a această rugăciune ferbinte, carea-l atinse ca o adiere suprapământească: el crezù, că o rază de soare a lovit deodată inima sa şi a încălzit'o

Acum să aşăzară cu toţii la masă, cu bătrânul în frunte. Nu erà aci deosebire nici de posiţie, nici de rang: toţi erau ca fraţii. Ei gustară carne şi fructe, apoi vin uşor amestecat cu apă.

După aceea moşneagul luă o farfurie, plină cu pâne, şi o ridică cu ambe mânile, murmurând cuvinte line, cu o voace, pe carea Plautus nu o mai putù uità.

Creştinii însă îşi plecară capul şi punându-şi mânile pe piept, rostiră cu voace tare: „Păcatul meu! Păcatul meu cel mare!“

Şi ei priveau cu o astfel de veneraţiune, cu o astfel de sfială sfântă la pânea din mânile preotului, încât Plautus cugetă că în pânea aceea trăbuia să fie ceva suprapământean. Cu mânile împreunate primi fiecare din pânea pe care o frângea Petru şi le-o oferea lor; apoi în sala cea mare urmă liniste absolută.

„Acum, fraţilor,“ vorbi moşneagul, „să cântăm psalmul, şi apoi să ne despărţim.“

O cântare trăgănată, sărbătorească, lină, răsună în sală:

Fericit bărbatul, carele se teme de Domnul, întru mandatele lui va voi foarte.

Puternică pe pământ va fi sămânţa lui, neamul drepţilor se va binecuvântă.

Mărire şi bogăţie în casa lui, şi dreptatea lui rămâne în veacul veacului.

Răsărit-a întru întunerec lumină dreptilor, cel milostiv şi îndurat şi drept.

Bun e bărbatul, carele se îndură, şi împrumutează, tocmi-si va cuvintele sale la judecată, că în veac nu se va clăti.

Întru pomenire vecinică va fi dreptul; de auzul rău nus se va teme.

Gata e inima lui a sperà întru Domnul; întăritu-s'a inima lui, nu se va teme, până ce va privi asupra vrăşmaşilor săi.

Risipit-a, dat-a săracilor, dreptatea lui rămâne în veacul veacului; cornul lui se va înălţà întru mărire.

Păcătosul va vedeà, şi se va mănià, cu dinţii săi va scrâşnì, şi se va topì; pofta păcătosului va pierì[1]).

Această căutare pie încă impresionă adânc pe Plautus; ea erà cu totul altceva, decât corurile cele sălbatice, bachanale, cari răsunau din gura cântăreţelor grece, cu ocaziunea serbătorilor Romanilor.

Acum moşneagul să ridică, îşi întinse braţele şi părea, că să roagă încet. Apoi sărută pe obraji pe stăpânul casei şi vorbi cu voace serbătorească: „Pace voauă!“

Pudens transmise mai departe sărutarea primită dela moşneag. — In tăcere şi în ordine oaspeţii se depărtară prin diferite uşi, aşa că sala rămase în curând goală.

Numai Pomponia se apropià de moşneag şi vorbi cu el câteva cuvinte; acesta făcù deasupra ei un sămn ciudat şi vorbi încet, însă aşa, că Plautus putù să-l audă: „Mă voiu rugà pentru dânsul! Mergi în pace, fiica mea!“

Plautus părăsi palatul senatorului, dinpreună cu mamă-sa; erà emoţionat adânc; aceea ce a văzut şi a auzit, l-a pătruns atât de mult, încât nu fù în stare se vorbească nici un cuvânt.

Cu puţin înaintea sa, doi bărbaţi au părăsit casa şi grăbiră către strada appică; ei purtau corfe mari, cum aveau grădinarii. Corfele erau goale şi trebuia se crezi, că ei mergeau afară din oraş, pentru ale umpleà cu legume.

Dupăce ei au părăsit casa, din umbra coloanelor se ridică o statură şi se apropià de ostiar (portar). „Aveţi oaspeţi mulţi în casă, nu?“ întrebă el cu voce respingătoare.

„Avem ceva serbare!“

„Aşa! Stăpânul tău a câştigat vre-un rămăşag?“

„Eşti foarte curios, amice! Te rog, nu veni prea aproape! Uite, aci lângă mine stă scris cu litere mari: *„Cave canem* [2])!“

---

[1]) La cina cea de taină apostolii au cântăt, după părerea generală, psalmul 111; de-oare-ce apostolii au imitat cât să poate de fidel serbarea cinei celei de pe urmă, astfel este foarte probabil că în primele timpuri ale creştinismului serbarea sfintei jertfe se încheia cu psalmul acesta.

[2]) Păzeşte-te de câne!

„Da, da, văd! Insă pe oaspeții stăpânului tău nu-i aud cântând imnuri! Ori doară e altfel de sărbătoare?“

Ostiarul chiar voià se deà un răspuns grobian, când o rază de lumină căzù pe fața întrebătorului. La vederea acestei fețe scârboase ostiarul se dete îndărăpt și țipă încet: „Vai de mine, Vatinius!“

„Da, Vatinius! *Cave canem!*“ strigă acesta și fugi pe aci încol.

Capitlul X.

Agrippina.

După înfrângerea ei din palat, Agrippina grăbi la egiptean; ea voià se vadă pe fata carea țineà încătușat pe Cezar, și sperà se înduplece pe fermecător, prin bunătate ori prin amenințări, ca printr'însul și prin fica lui să-și recâștige vechia ei influință asupra lui Nero. După obiceiul de atunci, interiorul palatului egipteanului erà luminat și ziua. Peste tot locul. unde priveà ochiul, domnià un lucs ne mai auzit. Păreții erau împodobiți cu tablouri neprețuite, statue nenumărate apăreau din diferite tufișuri și își scăldau membrele lor albe în lumina cea trandafirie.

Un nubian uriaș, cu inele mari de aur în urechi, conduse pe Agrippina într'o sală mare. Dar când păși peste prag, se retrase îndărăpt spăimântată.

Un cap colosal, negru, carele erà așezat pe o coloană de granit, se sgăià la dânsa cu niște ochi roșii: chipul lui Isis, zăița cea mare egipteană. La piedestalul coloanei zăceà un tigru uriaș, legat cu lanțul, carele la întrarea ei scoase un urlet înfricoșător.

In imediată apropiere stătea un bărbat în haină largă, neagră, carele, cu ochi scânteitori, să uità amenințător la Agrippina.

Impărăteasa scoase un țipet: „Apides? Tu ești în Roma? Trăiești?“

„Da,“ zise egipteanul batjocuritor, „eu sum Apides și trăesc! Eu sum Apides, pe carele odinioară tu l'ai iubit, pentru ca mai târziu să-l respingi dela tine. Eu sum Apides, carele ți-a sărutat buzele tale cele false, pentrucă el credeà, că acele ar fi mai caste decât cele ale unei vestaline, Apides, pe carele tu, după-ce ți-ai stămpărat plăcerea, l'ai alungat, Apides, carele a venit, să-și răzbune contra ta.“

„Inceată cu comedia,“ strigă „Agrippina. „Inaintea ta stă Agrippina, împărăteasa. Ei îi datorezi respect și supunere.“

„Impărăteasă!“ strigă egipteanul cu un râsăt răgușit. „Impărăteasă! Gândește-te la aceea ce ai pățit înainte de asta cu o oră. Acolo zace îngropat viitorul tău.“

„Așadar de aci a venit lovitura?“ întrebă Agrippina. „Asta de bună seamă n'am presimțit'o. Dar așteaptă tu, demon veninos, pentru asta-ți vei primi pedeapsa. Nu-mi e frică nici de zăița ta cea mânioasă, nici de bestia cea urlătoare: te voiu strivi cu toate acestea.“

(Va urma).

„Păstorul sufletesc.“

(Continuare și fine).

Prima e cuvântare funebrală rostită la moartea unei mame (a unei femei): „Ce să spun înaintea acestui trup — se întreabă oratorul între altele, — care n'a fost lăcașul unui suflet conducător și organizător, care nu s'a minifestat în viață, ca un viscol ce ce să aude îndepărtare, despre care se poate vorbi mai mult, decât despre o ploaie lină de vară — chipul unei femei bune, — care ploaie intrând în pământ pe neobservate, fără sgomot, produce, înveselește și dă hrană? — Și apoi se introduce în desvoltarea temei cu cuvintele: „Adormit-a în Domnul a fost femeie, și despre femeie voiu, să vă vorbesc, rugându-vă, ca în calitățile bune ale *femeii creștine*, să cunoașteți virtuțile, ce au încununat viața aceleia, pe care o deplângem..? (Păstorul sufletesc Nr. 3 pag. 182, an. 1908). Pe *„femeia creștină“* le-o pune ascultătorilor înaintea ochilor lor sufletești, desfășurându-i calitățile și virtuțile ei; pe femeia creștină, care e centrul vieții familiare, centrul și baza vieții morale atât pentru stat și popor peste tot, cât mai ales pentru biserică. — „In urma progresului economic, social și politic, tot mai des și tot mai pretenziv se aude strigătul pentru emanciparea temei.“ Acesta-i strigătul de alarmă al necredincioșilor și ateilor, cari fiind dușmani bisericii și religiunei, voiesc să nimiciască ori-ce simț moral și de religiune din aceasta, ca apoi tot ei să-și râdă râsul infernal față de ea dejosându-o la starea nefericită și tristă, cum se află ele la Chinezi, Iaponezi, Greci și Romani, peste tot la popoarele păgâne. „Biserica creștină nu-i împotriva egalității.“ După învățătura ei, descoperită de Dumnezeu, femeia îi „egală“ cu bărbatul, dar nu-i „uniformă.“ Altul e cercul de activitate sancționat atât prin legea naturală, cât și prin cea pozitivă dumnezeească, al femeii și altul al bărbatului. „Femeia creștină știe, că chemarea ei este să fie îngerul bun și îmbărbătător al soțului ei, să-i ajute, să-l iubească, să-și crească fii și să fie econoamă înțeleaptă a averii și agoniselei comune“ etc. — Astfel de idei mărețe și tare momentuoase aflăm în respectiva predică.

De o astfel de natură e și a doua: *„Ruina preotului,“* în care în îmbolnăvirea, moartea și învierea lui Lazar ni-se pune înainte ochilor preotul îmbolnăvit și mort sufletește, dar pe care, numai penitința și întoarcerea la Dumnezeu îl pot iarăși învià din păcat, ceea ce — durere — tare puțini o fac. Un preot păcătos e cu mult mai de condamnat decât un laic păcătos; — cu atât mai de condamnat, cu cât el cunoaște, înțelege mai bine mărimea păcatului și cu cât mai măreț și mai sublim e oficiul său. „Preotul necredincios îi mai rău decât un laic necredincios. El nu vreà să caute în morbul și slăbiciunile sale oleu la medicul Isus Hristos... Astfel să prăpădește ca trădătoriul Juda..“ (Păstorul sufletesc pag. 199). — „Să poate întrebuința,“ se zice în notițe acesteia, ca disertație în sinoadele protopopești și ca meditație la exercițiile spirituali pentru preoți.“ Și zău, cât de folositoare ar fi ținerea ăstor fel de disertații și conferințe în sinoadele noastre protopopești și la exercițiile spirituali, cari să ne desmorțască din letargie și să ne impintene la lucru spre mărirea lui Dumnezeu în mântuirea noastră propie și a credincioșilor ce îi păstorim!

Puternică inconcepție și atrăgătoare e și predica de pe Dumineca a II-a din post: „Despre mărimea păcatului“ de Teodor Pop, fost profesor de sf. Teologie și canonic în Blaj și mare orator pe timpul său. „Dela el ne-a rămas — se zice în notiță — un prețios manuscris din an. 1813, scris cu cirile și netipărit încă, care cuprinde mai multe cuvântări sacre, între cari și cea amintită. E prețios acest manuscris din punct de vedere al limbii vorbite și folosite acum o sută de ani, care atât de curată și fluentă ni-se prezintă. Bine ar fi ca cu timpul să se tipărească întreg.

Destul de bine îngrijite ni-se presintă și celelalte predici. Totuși nu pot, să trec cu vederea următoarele lucruri, cari deși se referesc mai mult la forma esternă a predicilor, totuși sunt de mare moment, — cred eu — și ar fi de dorit, ca să se pună mai mare pond pe ele. Anume:

Cu privire la estensiunea singuraticelor predici observ, că multe din ele sunt prea lungi. O predică de 4—6 foi tipărite e de tot prea lungă și obositoare: și pentru cel ce o spune și pentru cei ce o ascultă.

Referitor la limbă apoi, e drept, că nu întâlnim multele erori dela început dar totuși și acum sunt încă tare dese. Dorim ca onorați domni redactori să se îngrijească mai mult de aceasta. In urmă tare de dorit ar fi, ca hârtia, ce să întrebuințează, să fie mai bună. E cam de tot ordinară, ceia care se întrebuințează acum.

E fapt, că de când li-s'a pus în mână periodicul acesta, se predică poporului mai mult, mai des. Dacă să vor luà de bune părerile mele — și dintr-o parte și din alta — cred că asta s'ar face în măsură și mai mare. Și dacă acesta ar fi singurul lucru bun, în tipărirea acestui periodic de predici, destul motiv aș aveà, ca să atrag atențiunea preoțimii noastre asupra lui și să-l recomând cu sinceritate tuturora.

Nu ne rămâne alta, decât ca s'o îmbrățișăm — repet din nou — cu căldură această revistă, unica de această natură până acum dându-i sprijin material ori moral — după cum ne slujesc puterile, — și atunci vom fi siguri, că munca cea grea și anevoioasă va duce la izbândă și va ajunge la un sfârșit bun spre binele și folosul nostru și a poporului ce-l vom păstori.

V. O.

Bibliografie.

A apărut:

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procură dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție responz.: Augustin Gruiția.

Podagră

reuma, junghiuri, dureri de închiaturi nu ne mai cearcă de când folosim Elsa fluidul de Feller care lecuește numai decât. O duzină de probă costă franco 5 cor. A-se comanda dela Feller V. Eugen Stubica, Centrale 82 (cott. Zagrab) *Ida.*

Fischer & Comp Nagyenyed

Pepinerie de pomi și vițe.

150,000 Pomi Roditori
1.000,000 Sujete
1,000,000 Plante pentru gard viu, de promenadă, arbori de ornament, roze, fructe cu boabă, coniferi etc.

1 Million altoae de viță, vițe de vie Europeană și Americană cu și fără rădăcină. Specialitate: altoae de viță pentru desert.

30.000
pruni varietățile Bistrița și Bosnia oltuiți. Exemplare foarte frumoase.

Sub cultură 120 jug. cat.

Cataloage gratis.

(35) 11—12

Dracul în școală.

Povestire poporală.

Tradusă după Bolonden de *Augustin Paul.*

Prețul 1 cor. 50 fil.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

Vițe nobilitate

trimite cu ***garanță, asortiment bogat,*** de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vițe nobilitate

de pe Târnavă.

Proprietar: FR. CASPARI, Medias (Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei**, adresându-se verbal **sau în scris** la vre-o persoană cunoscută.

(36) 28—40

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 33—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o laturе prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

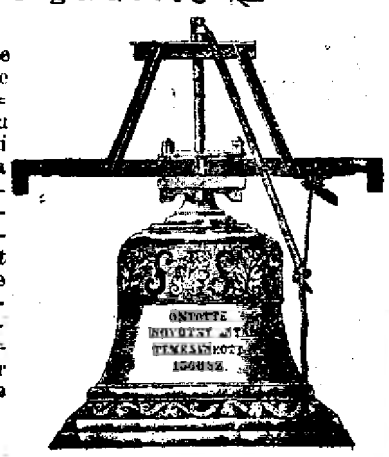

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 33-52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
94.975.294 coroane.	**9,293.195 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foaia apare în fiecare Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 11 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 11 Aprilie 1908. Numărul 14.

La chestiunea şcoalelor.

II.

Acţiunea pentru a ne ajutorà şcoala poporală cred, că trebue să se îndrepte în două direcţiuni, una este se căutăm şi se aflăm mijloacele necesare în satul respectiv, la oamenii, cari au susţinut şcoala şi până acum, şi alta, se înduplecăm inteligenţa noastră, ca se creeze un fond puternic, din care să ne ajutorăm acele şcoale, cari nu se pot susţinea mai departe. Ştiu, că mulţi vor fi, chiar dintre fraţii preoţi, cari vor zice, că dacă noi şi după legea lui Apponyi mai contăm la ajutorul oamenilor dela sate, atunci pierdem din vedere cruda realitate, sărăcia oamenilor, lipsurile bisericeşti şi altele, ce le ştiu ei, cari locuesc pe la sate mai bine.

Şi cu toate acestea eu zic, că noi încă în cele mai multe comune putem se asigurăm salarul fundamental al învăţătorului până la 800 coroane. Atâta ne trebue ca se nu cerem ajutor mai mare de 200 cor. dela stat (§. 21) şi ca astfel să nu se amestece şi ministrul în alegerea învăţătorului.

Eu cred, că se poate asigurà acest salar fundamental cu atât mai vârtos, cu cât şi legea de faţă admite, că salarul unui învăţător poate constà din bani gata, din competinţe servite în natură din venitul de pământ şi din prestaţiuni (§. 5). Ceea ce înseamnă, că salarul fundamental al învăţătorului este de a se asigurà nu numai în bani gata, dar se poate asigurà şi prin un pământ oare care dat în folosinţa învăţătorului, ba şi prin claca, ce eventual o prestează satul pentru lucrul câmpului, pentru economia, ce o are învăţătorul, şi valoarea acestei prestaţiuni se poate computà în salar. Căci şi legea de faţă obligă pe învăţător să-şi poarte economie, ba nu se poate lăsà de economie numai cu aprobarea autorităţii superioare şcolare (§. 7.) şi când susţinatorii şcoalei îşi pot valorà munca lor în plata învăţătorului este o uşurinţă foarte mare, pentruca aceea comuna să-şi poată susţinea şcoala.

Uşurinţa aceasta pentru a ne susţinea şcoala confesională şi pe mai departe o văd şi în dispoziţiunea aceea a legii, care obligă toate comunele noastre, ca înainte de a cere ajutor de stat se pună un arunc de 5% după darea directa.

„Rugarea comunei, care nu a aruncat, ori nu a scos aruncul şcolar de 5% admis în § 35 a articolului de lege XXXVIII din 1868, nu poate fi luată la pertractare" (§. 12).

Acest paragraf spune limpede, că fiecare, comună, înainte de a se gândi, ca se ceară ajutorul de stat trebue se pună un arunc de 5% după darea directă pe locuitorii săi, iar restul să-l acopere din alte isvoare, cari pot fi bani gata, naturale sau lucrări economice.

Sunt foarte convins, că vor mai rămânea încа şi după acestea destule comune, cari nu vor aveà din ce să-şi acopere cele 800 coroane necesare, ca dreptul lor de alegere de învăţător să le rămână şi pe mai departe, fără ca să se mai-receară aprobarea ministrului. Acestea trebue să le ajutăm pe altă cale.

Trebue se creem un fond de şcoală central. Avem atâţa preoţi, învăţători, advocaţi, medici, profesori, industriaşi, comercianţi, mare proprietari. Acestora le revine datorinţa ca se înfiinţeze fondul necesar şi încă cu astfel de sume, de cari se ne putem mândri.

Numai o inteligenţă conştie, idealistă este vrednică se stee în fruntea unui popor. Un Széchenyi István, pe când o adunare de oameni bogaţi magiari, chibzuiau mereu din ce se înfiinţeze academia maghiară, a oferit 60,000 fl. venitul unui an a moşiilor sale. Aşa mai înţăleg şi eu bărbaţii conducători a unui popor. Să vedem; că oare suntem noi în stare, ca se arătăm că nu numai la alegerile dietale, comitatense, comunale, bisericeşti sau când e vorbă, ca cutare să facă paradă din încrederea şi cu votul poporului ne coborâm şi noi la el, dar şi acuma suntem cu el, când are lipsa de sprijinul nostru. Acum se vedem, dacă băncile cele multe, câte le avem şi care înfloresc din banii poporului nostru, sunt ele într'adevăr instituţiuni de bani, la cari putem se contăm în năcazurile noastre, sau sunt întreprinderi private, de speculă, cari nu voesc să ştie ce este jertfă pentru scopurile noastre publice?

Noi nu voim se luptăm pentru utopii, dar vrem ca se menţinem şcoala şi în serviciul bisericei. Noi vrem, ca pe cum statul pretinde, ca „să se desvoalte şi întăriască în sufletul copiilor spiritul de alipire, către patria maghiară şi conşiinţa aparţinerei la naţiunea magiară" (§. 17.) tot astfel se putem pretinde şi noi, ca în şcoala aceea, pe care o am ridicat noi şi o susţinem noi să se desvoalte şi spiritul de alipire şi dragoste faţă de biserica noastră, pentru care am ridicat noi şcolile. Şi după cum statul pretinde, ca în şcoală să se înveţe tote acelea lucruri de cari un cetăţian are lipsă în viaţă, tot aşa se putem şi noi pretinde, ca în şcoala confesională se putem învăţà acelea lucruri, de care un credincios de al nostru are lipsă. Căci abstrăgând dela „modul de cugetare religios-moral" care trebue să se însuşască în toate şcoalele, în biserica noastră — biserică naţională fiind — mai sunt şi alte conziderante, pe cari şcoala a trebuit să le aibă până acum în vedere şi va trebui să le aibă şi după aceasta.

Statul vreà se aibă învăţători buni constienţioşi, noi vrem se avem pe lângă aceştia şi cantor-docenţi.

Noi nu putem abzice de a ne alege pe învățător, pentrucă chemarea învățătorilor nostri este de a fi și cantori atât în biserică, cât și în școală. Iată pentru ce cred eu, că noi trebue se asigurăm minimalul de 800 cor., ca se ne putem alege de învățător pe cine voim și căruia să-i putem și noi porunci, ca să știe, că mai are și unele datorințe față de biserica, căreia aparține.

Dela comitat. Sâmbătă în 28 Marte s'a ținut în Aiud Adunarea generală de primăvară a comitatului Albei-inferioare. Erau de față cam la 100 membrii, români abia vre-o 15. Dr. Iuliu Maniu, Iuniu Brut Hodosiu, Dr. Alesandru Pop, Dr. Danil Sabo și Gavril Precup din Blaj; Rabin Patița din Alba-Iulia, A. Blăjan din Obreja, Dumitrean din Șard, Florescu din Ighiu, Pataki din Mihalț, Orăsan din Sân-Iacob, Munteau din Henig, I. Totoian din Chișfalău, Boțan din Bărăbanți și Haja din Măgina. La ordinea zilei erau 140 puncte. Totul a mers după șablon, cu escepțiunea alor două puncte. Venind rândul la completarea deosebitelor comisii cu membrii noi, profesorul Gavril Precup s'a insinuat la cuvânt. Dsa a dat espresiune indignării și nedreptății ce li-se face românilor din comitat fiind aproape total eschiși dela comisiile, cari croesc soartea vieții acestui comitat. Drept pildă spune, că în Blaj până în anul acesta prezidentul comisiunei pentru rectificarea listei alegătorilor de deputați de când există era constituțională a fost tot român, acuma ni-a lipsit și de aceasta cinste. Membrii magiari au inscenat o larmă în tot timpul cât a vorbit prof. Precup. Când aud vorbă românească strigă ca din gura șerpelui.

Cu durere trebue s'o spunem, că Ilustritatea Sa Dl comite suprem nu și-a cam dat nizuința să se facă liniște. Ne mirăm mult de unde atâta ură față de l. română; doar avem dreptul se o folosim și în schimbul greutăților ce le suportăm noi românii acestui comitat, nu ne lasă nici să vorbim românește. Nu-i frumos, dar nici chiar cult. Nu ne supără, cu atât mai mult ni-om iubi graiul strămoșesc.

Interpelarea altcum a sunat în pustiu. Comisiunile s'au întregit la propunerea vicecomitelui tot cu membrii kosutiști.

Tot acum s'au hotărât și penziunile funcționarilor din tabera liberală căzuți la restaurarea din Decemvrie.

Partidul koșutist ca să-și căpătuiască pe oamenii săi a scos din slujbe pe vice-comitele și câțiva pretori, bărbați în puterea muncii. Astfel trecându-i la penzie au îngreunat fondul de penzie cu o sumă, pe care nu o poate suportă. Diferința e de 18 mii coroane la an, cari iar trebuesc aruncați pe bietul nostru popor. — Dr. Iuliu Maniu, vrednicul nostru deputat, luând cuvântul în l. română a criticat aspru raportul vicecomitelui, protestează contra sistemului de căpătuire de partid și descriind nedreptățile ce i-se fac poporului român din acest comitat prin faptul, că nici un biet servitor de pretură român nu poate fi împărtășit de penzie la care contribuim cu toții. nu i-a la cunoștință raportul vice-comitelui.

Vorbirea deputatului Maniu i-a cam enervat pe patrioți, iar comitele suprem l-a chemat la ordine.

Cererea orașului Blaj, ca să se aproabe vânzarea unui intravilan pentru clădirea judecătoriei s'a încuviințat. Alte chestiuni de interes general pentru noi n'au fost. Impresia generală: zi de zi ne convingem, că noul regim comitatens să dovedește tot mai maștер față de maioritatea absolută a acestui nefericit comitat.

Dabit deus his quoque finem!

Din America. In „Românul“ cetim triste lucruri despre oamenii nostri din America. In criza aceasta mare economică cei mai mulți sunt fără de lucru și umblă ca vai de capul lor, peritori de foame, prin orașele Americei. Redactorul „Românului“ dl G. Barbul a mers la consulatul Austro-Ungar, să-i ceară sprijinul. Consulul din Cleveland, care de altcum a arătat cel mai viu interes pentru români, a declarat, că nu poate se ajute pe toți câți cer, pentrucă nu are atâța bani. Apoi a zis: „Dela nici o națiune nu au venit atâtea cereri după ajutor, ca dela români. De când sunt aici (în Cleveland) aproape nici un sas nu am văzut la mine în oficiu, nici dintre magiari ori slovaci, dar români toată ziua.... Sasul, magiarul, slovacul capătă deacasă îndrumarea; cât ce vei sosi la America, vezi de te dă de te inscrie la vre-o societate, ca în caz de nefericire se ai pe cineva, cine să te ajutoreze.“ Consulul a înșirat apoi societățile magiare de ajutorare, cari au zeci de mii de membrii, și cari în caz de nenorocire dau 1000 dolari membrilor, în caz de morb 10 dolari la săptămână, iar în lipsă de lucru li dau fiecăruia 1 dolar la săptămână ca se poată trăi până va căpătă de lucru. Redactorul constată cu durere, că românii au în Cleveland vre-o cinci societăți de ajutorare, cari de abia au laolaltă 300 membrii. Inzistă pe lângă o adunare mare a românilor din America pentru ca să se organizeze. Și noi rugăm preoțimea noastră de acolo, ca se

FOIȚĂ.

Primăvara.

S'au topit zăpezile pe câmpuri. Soarele, stăpân tinăr, trimite sănătate nouă în valuri de căldură lină, înălțându-se voios, zimbind de după spatele Măgurii. Aburi ușori, lână de mătasă fulguită, se ridică din largul văilor trezite, tremură o vreme în alintarea adierii dela miazăzi, apoi se distramă în văzduhul umed, ca fumul de cădelniță pe supt bolta unei mănăstiri uriașe.

Satul sămănat în vale răsuflă ușurat. Grădinile largi își desfășură, în lumina înviorătoare, bogăția de pomi cu ramurile legănate în brațele vântișorului de primăvară.

Viața mijește încet, de pretutindeni.

* * *

Peste căsuțele ghemuite în colțuri de ogradă se pornește zvon domolit, vesel, răsbate departe, ducând înseninare, ca o vestire de noroc.

In ogrăzile mici, pe lângă pomnoale, pământul umezit prinde față tare, uscată și găinile, întinerite și ele, se înșirue pe lângă pereți desamorțindu-și crestele.

Ușile dela tinzi se desfac într'una și de după uștiorii netezi răsar capete îndrăsnețe de copilași nerăbdători și în lumina de afară sbucnesc omuleți, cât mânerea cămeșii, supt căciuli, rotile de lege.

La vecinul Sandu Florea, bunica Dochița nu poate ieși de loc la capăt cu vre-o patru mărunței curat sfârleze și glasul pițigăiat al bătrânii răsună plin de năcaz, până pe uliță la vale.

— Măi Petre hăi, voi sunteți sămânță de drac, o ce bobotaie în capul nostru. Omu lui Dumnezeu, desculți pe vremea asta! Unde ați auzit să cânte cucu până acum și muriți ca Sana lui Pilu potcovaru... Ăștia copii? Ba draci! Desculți pe vremea asta!.... Și mor. Da moară, blăstămații!...

Dar voinicii umplu ograda în salturi sburdalnice și biata bunica, cu coada măturii după ei, se trudește să-i adune.

Și chicotele streugărești pornesc spornice, mai dela toată casa.

Dar vin și alte glasuri năvalnice, de băeți mai răsăriți, glasuri îndrăznețe, încrezute, de băeți cuprinși, cari au voie să umble pe afară.

Sălciișul harnic de pe văi a dat în muguri, de pe coasta feții, dela tufarii de alun vine o undă subțire de viață nouă și oile de prin ocoale o simt, fânul de astăvară nu le mai place, ci țin capetele buhoase în bătaia razelor călduțe și chiamă cu glasuri rugătoare pe stăpâni, să le desfacă drumul la larg.

Oamenii bucuroși de năvala primăverii pun în tălpi ciobănași cât cotul și-i pornesc înapoia oișoarelor, să bată celea coaste și coturi de pădure, pentrucă postul mare a sosit și de acum înainte oile, așa-i legea, să tundă păișurile rămase din toamnă și se mai adulmece după celea frunze uscate și coltișori de iarbă răsărită în pripă, că iarna a fost lungă și adunătura de astăvară e pe sfârșit.

Și ciobănașii, numai glugă, bat portițele de părete și îndeamnă, cu glasuri de clopoțel, turma mică, pășind așezat cu măciucile la subsuoară.

Peste drum, la vecinul Cristea, pleacă Vasile cu cușma lui tatăl său peste ochii negrii, vioi, strălucitori de bucurie. Cojocul bunică-si îi cam împedecă mersul și măciuca strașnică îi trece de un cot peste cap la deal.

Oile au apucat demult pe uliță și voinicul de Vasile n'a răsărit încă la poartă.

— Ce faci măi copile, de nu mai ieși odată la drum? Cioban ești tu, o ce păcate, că te lasă oile acasă și te-or râde băeții.

Dar ciobănașul tot prin curte. Aleargă în ieșitul sufletului pe după șură.

Omul la poartă își perde răbdarea și dă un chiot nevestii.

— Scoate-l odată, nevastă hăi, la uliță că se reslățesc oile. Hăi nevastă, n'auzi!...

— Scoată-l para, hai tu și-l scoate, că se bate cu cânele pe după șură. Pleacă odată drace, și lasă cânele, că te-o mușcă!

facă tot ce crede de bine, ca oamenii nostri să nu fie conziderați drept țigani lăeți printre celealalte popoare. Și îi rugăm, să lumineze oamenii, ca să se adune în societăți de ajutorare, că acolo acestea le sunt mama și tata, și numai prin acestea societăți pot fi primiți la lucru. Și iarăși îi rugăm, ca se chibzuiască tot și se întrevină, ca oamenii nostri, se capete de lucru, să-și facă bani să-și poată plăti năcazurile și să se întoarcă cât mai curând înapoi. De altcum aflăm cu mare bucurie, ca dl Dr. Niculescu, preotul nostru de acolo, a întrevenit la majorul orașului Cleveland, ca și românilor să le deie de lucru la zidirea casei orașului. Așa înțelegem noi misiunea preoțimei noastre din America.

REVISTE.

Budapesta. Se poate să ne vină alte vești din camera Ungariei, de cât acelea de bruscări brutale, de urlete cocișești, de sălbatica batjocorire a deputaților naționaliști de năroadă călcare în picioare a cinstei acestui parlament și a acestei nefericite țări? Până unde poate merge brutalitatea față de deputații nostri, cari fac acum aprigă opoziție revizuirii regulamentului camerii, a dovedit-o vice-președintele camerei Rakovszky, acest „filister verde“ al neamului unguresc, în ședința de Luni. A detras cuvântul la trei deputați naționaliști, fără nici un motiv, întemeiându-se numai pe brutalitatea atotstăpânitoare în parlamentul unguresc și pe îndemnul ce se spune, că i-l'ar fi dat Wekerle, de a pune capet opoziției, fără cruțare, fără considerație la regulamentul camerei. Și brutalitatea și-a putut sărbà Luni învingerea. Deputații naționaliști s'au purtat bărbătește, înfierând fără cruțare aceasta sălbatică călcare în picioare a regulamentului. La doi deputați, lui Petroviciu și lui Ivánka, le detrase deja cuvântul. Deputatul Maniu a sărit întru apărarea lor. Și când pe lângă toate acestea, Rakovszky, a detras cuvântul tot brutal și lui Hodja, deputații naționaliști au părăsit sala de ședință. Conferența deputaților naționaliști în fața acestei brutalități a lui Rakovszky a adus următoarea rezoluție:

„Față de procedura volnică și neîntemeiată a președintelui, care a suprimat cuvântul deputaților Petroviciu, Ivanka și Hodja și i-a împedecat de așĭ înaintà moțiunile lor, deputații prezenți la ședința dietei s'au văzut îndemnați — conferința încă a luat aceasta la cunoștință — de a luà hotărârea, că nu vor mai luà parte la discuția revizuirei regulamentului cu toate că aveau intențiunea de a mai luà cuvântul deputații: Bella, Suciu, St. Pop, Brediceanu, Lucaciu, Blaho și Mihali.

Partidul consideră proiectul de revizuire ca adus prin volnicie și contra regulamentului camerii. — Membrii partidului nu vor luà parte nici la discuția alineatului al treilea al propunerii lui Nagy Emil, fiindcă nu vrea să contribue la încoronarea acelei opere, pe care majoritatea, contrar regulamentului camerei, în mod forțat a adus-o la liman. Partidul și-a făcut datoria, în limitele posibilității omenești, pentru a delătură urmările atentatului cuprinse în proiectul lui Nagy Emil, care se va răzbunà tocmai asupra actualei majorități.

*

S'au împlinit doi ani decând coaliția a ajuns la cârma țării. Și rezultatele acestor doi ani?

„Fruntașii coaliției s'au împărtășit de titluri, onoruri și putere, — zice „Pești Napló“ — și n'au de ce să regrete că au avut rol conducător în comitetul executiv al opoziției naționale. De pierdut n'a pierdut nimeni decât Polonyi și țara. Ei se împart în pierderea aceasta mare în chip egal și, deși din motive deosebite, cu aceeaș tristeță amară privesc la cele ce s'au întâmplat în cursul acestor doi ani.... Toate au rămas cum au fost. Ceea ce până acum săvârșau mamelucii, acum o săvârșesc Kossuthiștii. Iată roadele celor doi ani trecuți... Ministri șed în fotolii de catifea, națiunea însă bate și azi calea spinoasă a Golgotei....“

Și Kossuth, fiul revoluționarului, a ajuns Excelență, consilier intim, proprietar al ordinului Leopoldian, etc. etc... Onoruri răscumpărate cu cinstea politică și încălcarea jurămintelor făcute „națiunei.“

Vasile însă nu ia în seamă zdroaba părinților, ci se răsucește năvalnic în jurul șurii după Burcuș, îl dibuiește într'un colț îi petrece o sforicică pe după cap și pornește, cu fața înbujorată, cu câinele de legătură.

— Nea Burcuș, nea, nea...

Și ochii îi strălucesc în pară de lumină.

Românul îi desface portița și fața i-se înseninează deodată și-și cuprinde vlăstarul cu ochii limpezi, mulțumiți.

— Om în lege, ficiorul tatii. Așa vezi, voinicule, cioban întreg, fă căciula mai pe ceafă și calcă mai bărbătește. De să nu prăpădești cojocul bunică-i...

Și așa se adună ciobănașii într'una, trecând prin sat la deal în sunetul picurat de talangă și behăitul nerăbdător ai oilor.

De pe ulița bisericii vin oile lui Cozma. În frunte un berbec săin, mare, cu coarnele răsucite în vânt și cu o talangă hodorogită, cât un clopot. În urmă, pe deasupra oilor cu lână creață, răsar două căciuli sdravene și doi ștrengari cumințiți se încurcă în glugile lungi pășind rar, ca doi ciobani bătrâni.

— Hei bălană, bârr săină, bârr...

La podul din capul satului să întâlnesc mulți. Cei mai mărișori, de pildă Vasile a lui Toader Cristea și băeții lui Cozma, și cu oi mai multe, apucă înainte, își amestecă oile și o iau pe văi în sus, la viile popii, cu câinii după dânșii. Cei mai mici, copilele lui Dan clopotarul și alți mărunți, de cei cu cinci șase oișoare, cari n-au nici câni, nici măciuci închidisite, se iau pe urma lor cu obida în fețele bucălaie.

— Nene Vasile, lasă-ne și pe noi în turma ta, că întoarcem noi oile când se abat. Zău, nene Vasile, nu ne lași... nu? nu?.

Dar nenea Vasile rămâne neînduplecat și copilele clopotarului vin nemângâiate în urma oișoarelor supărate, par'că, și ele.

Și tabăra purcede mai departe peste țelini, mândră ceată de vestitori primăvărateci, suie și coboară o vreme apoi coasta viilor o primește în poalele largi de tufari mărunți.

Oile se resfiră pe dată și dau cu spor din capetele mici, cinpărând firișoarele de iarbă, de abia ieșită la lumină.

Tălăngile picură într'una purtate înainte de berbeci sprinteni și costișa se împestrițează, cât ai bate în palme, destășurând în lumina dulce, mângâietoare, aceasta podoabă vie, mult așteptată.

* * *

— Au înflorit coastele, de acum creapă și muguru în grădini și vine binele...

Și satul, jos în vale, tresaltă par'că, supt suflarea primăverii.

A. Melin.

Noue moravuri literare.

Nici când nu ni-am făcut ilusii asupra capacității de scriitor a dlui O. C. Tăslăuanu. Dlui își va fi aducând aminte bine, ce modest și-a început cariera literară: cu un articolaș de câteva șire, despre literatura poporală, în primii numeri ai „Luceafărului,“ care pe atunci nu avea știre de personalitatea dlui O. C. Tăslăuanu, căci nu-l vedem figurând nici printre tinerii întemeietori ai acestei reviste.

Cu vremea însă, când dlui a apucat stăpân peste aceasta revistă, eram obicinuiți să-i vedem numele iscălind câte un articol de frunte, în care dacă nu întimpinam ceva originalitate și perspicacitate în judecată găsiam cel puțin o alegere și o rânduire cuminte a materialului, o espunere fără încunjur a părerilor, nu tocmai rele, ce le profesa, încunjurând tacticos frasele ce ar fi putut jigni, — în scurt, făcea impresia unui om, care se nizuiește se spună ce știe mai bun și mai cuminte, fără să turbure și

fără să jignească credinţele altora. In „Cronică“ întimpinam iarăş când şi când, notiţe iscălite O. C. T. sau T. Codru — tot dsa, în cari se criticau în generalităţi nesupărătoare unele lipsuri ale vieţi noastre sociale, ferindu-se şi aici de jignirea anumitor persoane sau locuri. Aşa-l vedem pe dl Tăslăuanu pe vremea, când şi dlui şi „Luceafărul“ trăiau şi grăiau din Budapesta.

A venit însă vremea, când dlui, — dl O. C. Tăslăuanu redactorul „Luceafărului“ a cărui strălucire o înălţase aşa de sus Goga prin poeziile sale, îmbrăcat cu slujba de secretar al Asociaţiunii, a trebuit să-şi mute scaunul în Sibiiu, ducând cu dsa şi „Luceafărul“ şi teascurile tipografiei ce o aveau: în forma aceasta dorea Asociaţiunea să-i aibă.

De acum înainte însă dl Tăslăuanu et Comp. a simţit nevoia — impusă poate de slujba ce ştiă că o are şi poate de locul ce-l găzduiă de acum — de a grăi şi în alt chip. In „Cronica“ vedem străcurându-se de multe ori notiţe, purtate într'un ton impetuos, pretenţios şi adese chiar maliţios.

Apăruse pe acelea vremuri o revistă, pe care câţiva visători de pe malurile Târnavei, o botezaseră: „Revista politică şi literară.“ Şi nu eră scrisă de obscurităţi: aducea bucăţi scrise de aceia, cu a căror colaboraţie se mândria şi „Luceafărul.“ Dar aveă un păcat, biata, se născuse într'un loc rău şi urgisit: în Blaj. Iar redactorul ei, prin legăturile ce le aveă, a încuscrit-o cu colaboraţia unor scriitori, a căror talent „Luc.“ nu puteă răbda să se reverse şi pe altă cale, decât prin coloanele sale, peste neamul românesc de dincoace. Şi-a dovedit, păcatele ei, prin cei câţiva numeri, că poate să fie o revistă tot aşa de bună, ca şi cea dela Sibiiu. Tot atâtea păcate asupra cărora domnul O. C. Tăslăuanu nu putea să treacă. Işi poate aduce ori şi cine aminte de răutăcioasa, de copilăreasca încăierare de vorbe între acestea două surate, dintre cari una îşi temea cetitorii şi colaboratorii, iar cealaltă îşi apără din răsputeri dreptul la viaţă. Şi surata dela Blaj s'a stâns iute, nu pentrucă fărtata sibiană i-a cobit perirea, ci pentru alte păcate. Şi nici o lacrimă, nici de bucurie, nici de durere, nu s'a vărsat în coloanele „Luceafărului“, după o revistă, care puteă şi voia să aducă şi ea un bine, fără să se gândească să turbure apa celor ce fără dreptate — şi copilăreşte — i-au căutat prilej de ciartă.

Dar dl Tăslăuanu nu s'a oprit aici. Apucat la larg, căci aveă de acum o slujbă statornică, ce-i impunea o anumită purtare şi un anumit gest — şi'şi aveă asigurat un număr frumuşel de abonaţi, — s'a socotit să păşască cu un pas mai departe.

Celui, căruia i'a svârlit lancea de data aceasta a fost dl Iorga dela Bucureşti. De dincolo ce duşmănie rea, o calumniare josnică, ce se scurge în coloanele ziarelor mercenare contra acestui om, ce nu are alt păcat, decât cel al unei munci şi al unor gânduri, de cari sunt călăuziţi toţi aceia ce vreau un bine acestui neam românesc. Din cauze, cari pe dl Tăslăuanu şi „Luceafărul“ nu puteau să-i privească tot cam atunci se desfăcuseră şi prietiniile dlui Iorga cu cei dela „Sămănătorul.“ La chiotul de bucurie a celor aciuaţi în jurul jidovitului „Adevăr,“ a trebuit să-şi adaugă şi dl Tăslăuanu părerile sale micşorătoare asupra acestui om, pe care alte dăţi — în vremurile de pubertate a dsale şi ale revistei — nu ştiă cum să-l roage mai frumos pentru înalta dsale colaboraţie „care să ridice revista, s'o impuie s'o asigure.“ Aceste destăinuiri le face dl Iorga, şi dlui Iorga nu avem motive să nu-i credem. Şi-mi aduc şi eu aminte de laudele ce se aduceau acestui „Impărat al cugetării româneşti,“ vestindu-se cu câte 2—3 numeri înainte articolii ce-i trimitea.

Şi publicul românesc, aceasta râşniţă rea, ce măcină tot ce i-se dă, a tăcut, dând drept acestor moravuri, căci se făceau în coloanele „Luceafărului“, se făceau de un secretar al Asociaţiunii şi se făceau în Sibiiu, în Sibiiul cel ce, prin apropiere, e aşa de bine informat ahupra trebilor din România. Ziarelor noastre însă, „Lupta“ şi „Tribuna“ şi-au ridicat glasu, dar nu ca să apere pe un om, ce e duşmănit de „Adevărul,“ de această agenţie de informaţii pentru cei din Budapesta, şi care nu e prietin nici unuia dintre partidele dela putere de dincolo, cărora cei dela Arad le aduc, succesiv, plocoane discrete.

Dar nu s'a oprit carul nici aici. In apropierea „Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român“ şi într'o slujbă în care de voie de nevoie trebue să se fabrice şi literatură, dl Tăslăuanu et Comp. trebuiau să-şi iea şi rola de îndrumători ai sărmanei, ai desmoştenitei literaturi de din coace. Şi n-au avut de cine să se achete mai întâi, decât de biata, de nepretenţioasa „Filotea“ din Blaj. Un biet călugăr bătrân, care mai trăieşte şi astăzi în visurile ciparieno ale generaţiei trecute, s'a gândit să reediteze aceasta cărticică în limba şi cu ortografia Blajului ciparian — şi Consistorul, pentru a nu jigni bătrâneţele şi credinţele la cari aceasta generaţie de oameni c'o aşa tărie de oţel ştiă să ţină, a îngăduit să se tipărească în Tipografia seminarială vre-o 150 exemplare din aceasta carte. Intelegeţi: un moft bătrânesc, care n-avea de a face nici în clin, nici în mânecă cu „cărturarii din Blaj.“ Nu zicem, că „Luceafărul“ n-a fost în dreptul său, când a pornit cruciată contra acestei biete „Filotee,“ căci cine altul ar fi putut mai bine apăra „parohia neamului românesc“ de o „lăcustă“ aşa de primejdioasă, ca această cărticea? Dar ne-am înscârbit de de tonul — şi apăs pe vorba această — în care s'a pornit şi s'a purtat această discuţie, această farsă de prost gust, ce a început-o „Luceafărul“ şi pe care a continuat-o într'un ton, numai cevaş mai domol „Unirea“ din Blaj. Să cetiţi numai, dar să cetiţi cu băgare de samă, această nostimă cruciată de vorbe. Şi în deosebi să cetiţi, cea ce scrie „Luceafărul“, ca răspuns la „Unirea,“ în nr. 23—24, 25 Dec. 1907, la cronică sub titlul: „Incă odată „Puterea Intunerecului.“ Te isbeşte în faţă, îţi face rău o aşa îngâmfare jignătoare, un aşa ton de copil răsfăţat.

Eram obicinuiţi, ca în foile noastre, chiar şi dacă acelea erau scrise de mâni ce nu se îndeletniceau şi cu făcutul crucii — să întimpinăm un ton de cuviniciosă purtare faţă de lucrurile, la cari, acest neam obidit de oameni, aşa de mult a ţinut până acum. Floarea tineretului de astăzi însă — căci dintre aceştia s'a recrutat bătrâna Asociaţiune noii secretarii, — declară „cu multă seninătate sufletească că *nu* (subtras de Luc.) are „cunoştinţe în ale teologiei“ şi că pentru aceea „se simte relativ bine.“ Şi cu atâta cinism să iau în bătaie de joc cuvinte, cari pentru alţi oameni, de cinste şi de omenie, nu sunt cuvinte de batjocură, ci de creştinească închinăciune. Ei, dar dl Tăslăuanu, ca secretar şi ca redactor, nu-i îndatorat să le ştie acestea.

Pentru ca să se poată vedeà cam în ce ton s'a purtat această epocală discuţie şi pentru ca să vadă ce graţios şi prietineşte se ştiu tămăia oamenii la noi, dau o mustră din epilogul acestei farse, tălcuită pe înţelesul obştesc în nr. 4 al „Luceafărului“, la Posta Redacţiei (păcat, că n-am la îndemână şi celea zise de „Unirea“).

„Epitetele prost şi îngâmfat privesc mai mult lumea sufletească din care au plecat decât pe cel căruia se atribuesc. Acum, când se întâmplă pe capetele suspendările a divinis, înţelegem conservativismul bărbaţilor îmbătrâniţi în merite şi-n obiceiuri rele din mica noastră Roma.“ Graţioasă tămăiere, nu e aşa? „Unirea“ din Blaj, când va dori să-şi mai audă astfel de aghiosuri, n-are decât să strănute aşa de tare, ca să audă neînfricaţii cruciaţi ai „Luceafărului.“

(Va urmă).

Peregrinaj la Roma.

Peregrinajul român va plecà din Budapesta la Roma numai în decursul lunei Maiu, şi anume pe la jumătatea lunei. Programul precis se va publicà în timpul cel mai apropiat. Causa schimbărilor acestora este a se căutà în împrejurarea, că pe timpul acesta Roma e tixită de peregrini din toate părţile, aşa că trebue să se aştepte rândul, până se pot ocroti peregrinii nostri, cărora se va asigurà o provedere convenabilă din toate punctele de vedere.

Până acum numărul peregrinilor e şasezeci. Anunţări ulterioare se vor primi numai condiţionat, dacă anume se va aveà asigurarea, că vor puteà fi ocrotiţi în Roma după cuviinţă, de vreme ce aranjatorii nu vor să deie prilej de plângeri îndreptăţite.

Informaţiuni detailate dă: Dr. Daniil Fireza, notar consistorial în Lugoj.

Noutăţi.

Ştiri personale. Vasile Moldovan, profesor de teologie în Gherla, a fost promovat la universitatea din Budapasta, de doctor în sf. Teologie. Multe felicitări!

Osândă. Filip Docolin, paroh în Micăsasa şi fiul său Iuniu Brut medicinist de an. II. Viena, sunt osândiţi la temniţă pentrucă într'o adunare parohială ţinută la 14 April 1907 — tălmăcită de administraţie ca adunare poporală au prezentat proiectul de rezoluţiune:

1. Alipire către capii nostri bisericeşti. 2. Noi înşine protestăm contra proiectului şcolastic, ce erà atunci la ordinea zilei.

Promovare. Ioan Florian din Mădăraşul de Câmpie, în 4 April a fost promovat de doctor în medicină, la Universitatea din Budapesta.

Advocat nou. Dr. Simeon Cheţian, fiul parohului şi v.-protopop M. onor. Simeon Cheţian din Ercea, în 9 a lunei c. a făcut censura de advocat înaintea tablei din M.-Oşorheiu. Felicitările noastre!

Foamete în părţile Beiuşului. Ne vine o veste de jale din părţile Beiuşului. Oamenii mor de foame. In satele noastre din părţile Beiuşului şi Vaşcoului deodată cu începutul iernei, s'au arătat deja presemnele primejdioase ale foametei, de oarece rodul sămănăturilor din vară a fost foarte slab. poame — câştigul cel mai de frunte al acestor sate presărate prin păduri şi acăţate pe coastele munţilor — mai de fel. Cucuruzul, mălaiul, hrana de căpetenie al lor, numai unde şi unde a ajuns să fie cules, în cele mai multe locuri a perit total.

A venit apoi iarna, care între aceşti munţi a fost grea, aşa că din pricina aceasta a trebuit oprit tăiatul lemnelor, de unde mai aveau bieţii săteni câştig de câte 2—3 piţule la zi, ajutorându-se în câtva şi cu aceşti critări. 5000 de oameni au fost cuprinşi în acestea păduri cu tăiatul lemnelor, 5000 de familii au rămas astfel fără câştig din pricina asprimei iernei, osândiţi să steie acasă, stând cu mânile în sân şi mâncând, căci trupul trebue hrănit.

Ce să mânânce însă? Bucate strânse din vară nu-s, bani asemenea., Ce să facă? Au pornit la Beiuş, unde şi-au vândut rodul pomilor înainte pe vara ce vine, şi pe banii căpătaţi şi-au cumpărat bucate, unii cucuruz, unii săcară.

Săcara — ce o cumpărau — nu erà curată, ci amestecată cu săcară stricăcioasă sănătăţii. Din acestea bucate fac pită. Că îşi fac otravă prin aceasta, se înţelege nu ştiau. In sat nu ştia nimeni ce primejdie îl aşteaptă. Cam pe la mijlocul lui Decemvrie s'a arătat boala. Oamenii de acestea bucate capătă zgârciuri, le încremenesc mânile şi picioarele, mânile le încovoaie spre spate, Foarte mulţi mor. Nu ştiă nimenia, ce boală poate fi, pânăce nu au dus pe unul în spital. unde după câteva zile s'a constatat că e otrăvit de bucatele mestecate cu „mama grâului.“

Primirea de elevi în şcoala c. şi r. de cadeţi. Pe anul prim a şcoalei c. şi r. de cadeţi (infanterie) din Sibiiu, să primesc cu începerea anului şcolar 1908 şi 1909 (mijlocul lui Septemvrie) aproximativ 25—30 tineri fisiceşte apţi cari cu luna Septemvrie anul curent au împlinit etatea de 14 ani, dar nu au trecut peste etatea de 17 ani, simţesc în dânşii aplicare pentru chemarea militară, şi au absolvat cu succes cel puţin suficent patru clase civile sau patru clase dela şcoala medie. Condiţiunile de primire cari totodată cuprind şi forma rugării să pot căpăta pe lângă trimiterea anticipativă de 45 fil. la şcoala de cadeţi. Petiţiunile de primire pentru locuri de plătit sunt a să înaintà la comanda şcoalei, imediat după primirea testimoniului dela finea anului şcolar curent, dar cel mult până în 8 Iulie st. n. Dacă petentul are să mai facă vre-un examen de amendare atunci trebue să trimită un atestat interimal. Cererile necomplete, care să înaintează tocmai la terminul ultim, adecă 8 Iulie n. nu mai pot fi luate în considerațiune. E de observat, că cereri care intenţionează obţinerea unui loc de tot gratuit, fondat din partea statului, sunt a se înaintà necondiţionat la ministeriul r. unguresc de Honvezi pentru apărarea ţării, până la terminul hotărit, publicat în foaia oficioasă „Rendeleti Közlöny.“

Săptămâna sângelui. Din macedonia „Românul dela Pind“ primeşte următoarele: N'am putut găsi un titlu mai nemerit pentru cele ce se petrec acum aici. In adevăr de mai multe zile în Macedonia curge din belşug sânge omenesc. (Se varsă şi sânge de oi, miei, capre, etc., dar numai atunci când banditii greci vor să facă dovadă neîntrecutei lor vitejii). Acum nu e zi dela Dumnezeu, în care să nu primim cât mai multe veşti despre omoruri, cio niri, vărsări de sânge. Primele cuvinte, cu cari se întâlnesc doi oameni, sunt acestea: ce crime s'au mai comis pe ziua de azi? Şi începe pomelnicul: la Salonic, de pildă, Grecii au săvârşit un nou atentat, în districtul Vodena s'a bătut Turcii cu Bulgarii. în districtul Caraferia, Turcii cu Grecii, ori Grecii au atentat la viaţa altor Români, în Vilaetul Cosova o bandă sârbească a fost distrusă, în părţile Florinei ori Castoriei, bandele bulgăreşti s'au ciocnit între dânsele etc. Şi aşa în toate părţile, în sus şi în jos, la dreapta şi la stârga se varsă sânge, se omoară oameni, viaţa a ajuns să nu mai aibă nici un preţ. Iar săptămâna aceasta prezintă o particularitate a ei şi anume: au dat victime, aproape proporţional de egale, toate naţionalităţile din Turcia. Au fost ucişi antarţi, şefi de ai lor, ofiţeri, elevi chiar, au căzut prinşi de vii ori omorâţi şefi şi simpli comiţi bulgari, au fost distruse bande sârbeşti La rândul lor Turcii n'au obţinut succese uşoare: şi dânşii au avut de înregistrat pierderi dureroase. Doi ofiţeri şi mai mulţi soldaţi au căzut victima datoriei lor.

Precauţiunea asigură viitorul. M. M. în Sântana lângă Arad după-ce a fost asigurat abia de o lună de zile, decedează în urma unei aprinderi de plumâni, abia în etate de 33 de ani. Ca premiu plătise numai cor. 46.—. Cu toate acestea bancă „Transsylvania“ a licvidat familiei cor. 2000.—.

„Coroana“ institut de credit şi economii în Bistriţa a votat în urma autorisării primite dela adunarea generală prin direcţiunea sa urmatoarele binefaceri şi ajutoare: 1. Pentru şcoale confesionale şi literatura poporală 300 cor. 2. Pentru „Astra“ taxa de fundator (refundare din 400 cor.) 200 cor. 3. Pentru biserica rom. gr.-cat. din Herina 120 cor. 4. Pentru biserica rom. gr.-cat. din Baia-mare (ref. din 500 cor.) 100 cor. 5. Pentru catechetul român din Bistriţa 80 cor. 6. Pentru „Reuniunea meseriaşilor români din Bistriţa:“ *a)* taxa de fundator 20 cor., *b)* la fondul casei meseriaşilor 50 coroane, total 70 cor. 7. Pentru „Reuniunea română de cântări din Bistriţa“ 50 cor. 8. Pentru „Masa studenţilor români din Năsăud“ 50 cor. 9. Pentru despărţământul Bistriţa al „Astrei“ 20 cor. 10. Pentru „Atelierul de ţesături româneşti din Orăştie“ 20 cor. 11. Pentru şcoala civilă de băieţi din loco 15 cor. 12. Pentru „Reuniunea de binefaceri a femeilor din comitat“ 10 cor. 13. Pompierilor din Bistriţa 20 coroane. 14. Pentru mărunte şi ajutoare la înfiinţarea de reuniuni 145 cor. Total 1200 cor. Din şedinţa direcţiunii ţinută în 28 Martie 1908. Direcţiunea.

Posta Redacţiunii.

S. Z. Cetiţi comunicatul de mai sus.

G. F. N'avem »Gazeta de Duminecă,« deşi schimbul îl trimitem, astfel nu putem şti, ce s'a scris.

Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inimă română

Şi numai dela comercianţi români să cumpărăm!!

Cine va cumpărà în anul acesta (cel puţin de 5 ori) dela comerciantul român F. A. Degan din Fiume (Postafiok Nr. 163) va primi de anul nou 1 călindar românesc de părete gratis! Aşa un călindar frumos nu a mai apărut până acum.

Pentru cei interesaţi amintim, că conţine un Block (cărticică) cu 365 foi, în care să află toate sărbătorile noastre. Va aveà şi o corfă frumoasă pentru hârtie de epistole, sau lucruri de mână şi pe deasura represintă în pictură artistică şi portul Fiume.

Acest călindar împodobeşte ori şi ce salon, deci recomândăm să nu lipsească din nici o casă românească. Cereţi preţcurent. românesc gratis!

Degan trimite în un pachet de 5 Kgr. (franco) şi mai multe mărunţişuri. Mulţi ti laudă Cafa cea bună, care costă 1 Kgr. 1 Fl. 20 cr. (2 Cor. 40 fil.), apoi Tea aromatică, Portocale dulci în corfe de 5 Kgr., Ciocoladă, Mandule, Stafide. Sardine etc. pe cari le aflăm la el în totdeauna proaspete şi cu cel mai ieftin preţ.

Faceţi comandă de probă fraţi români şi vă veţi convinge. Cei mai de frunte români comandă dela el.

Scrieţi româneşte !!!

Cel ce doreste să aibă

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-şi procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăţa cum să facă toate rachiurile şi cum să manipuleze vinurile.

Preţul acestei cărţi e 6 cor.

Tot aşa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Preţul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 2—10

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 18

Ea își smânci de sub haină un pumnal și-l îndreptă contra egipteanului.

„Am prevăzut-o aceasta,“ râse egipteanul și-și desfăcu haina. De desupt străluceà o pancerà de aur.

„Incă nu cunoști pe Agrippina,“ strigă aceasta și-și ridică mâna spre a lovi. „Mori, trădătorule! Roadă-te veninul!“

„Iți voiu luà veninul, șerpe,“ strigă egipteanul, îi apucă pumnul și-l strânse cu putere, în cât Agrippina scoase un țipet și scăpă arma din mână. Tremurând de mânie și rușine, ea își duse mânile la ochi și începù a suspinà.

Egipteanul se desfătà cu plăcere crudelà în chinurile ei. „Vezi,“ strigă el cu voce triumfătoare, „acum ași puteà să te omor. Dar o las aceasta în grija altui brat, carele deja își are pumnalul îndreptat contra ta. Răzbunarea mea însă vreau s'o astâmpăr chiar acum, în momentul acesta, pe care l-am așteptat cu adevărată sete. Ah, câtă nefericire a adus femeia aceasta asupra capului meu! Dupăce m-a sedus, pe mine, preotul cel tinăr și frumos, m-a alungat de lângă sine și și-a trimis pe ucigașii ei, ca să mă omoare. Insă ei n-au nimerit bine, Agrippina! M-am vindecat de ranele produse de ei. In același timp am lăpădat iubirea mea față de tine și ți-am jurat răzbunare eternă! Și mi-am ținut jurământul. Te-am urmărit peste tot locul. De aceea cunosc cele mai ascunse crime ale tale. Știu, cum ai dat primului tău bărbat păharul cu venin, pentrucă el a descoperit relațiunile tale blăstămate cu fratele tău; știu, că și Claudius, al doilea soț al tău, a perit prin veninul ce i-l'ai dat tu. Dar nu numai eu singur o știu aceasta. M-am îngrijit, ca s'o afle lumea toată! Mai știu însă încă ceva și mai înspăimântător: Relațiunile tale cu fratele tău n-au rămas fără de urmări! Tu ai născut un copil — și în noaptea, când s'a întâmplat aceasta, l-ai dus la lac și l-ai aruncat în valuri.“

„Minciună, minciună!“ strigă Agrippina și se împleteci către părete.

„S'a întâmplat la Antium,“ zise egipteanul. „Am văzut-o cu ochii mei proprii, și cu mânile acestea — uite — cu mânile acestea am mântuit copilul!“

Agrippina scoase un țipet îngrozitor și-și închise ochii. Egipteanul însă nu-i dete răgaz. „Privește aci,“ zise el și trase repede perdeaua la o parte.

Agrippina deschise ochii; un peisaj înfloritor se întindea înaintea ei, ca în depărtare mare; acolo se vedeà un lac, încunjurat cu flori frumoase. Spre mirarea ei, își recunoscù grădinile sale dela Antium; ea deosebi cum se cade arborii singuratici, cari își ridicau coroanele lor peste oglinda apei și o umbreau. Mirarea ei însă trecù în spaimă, când văzù că din tufișuri ieși la iveală o stătură, carea venia cu pași ușori către dânsa. Ea pășia ca în vis, rumpând de ici colea flori, pentru a și le pune în păr. Acum se opri și-și ridică încet capul. Ochii ei priveau mari și întrebători, ca două stele lucitoare, asupra împărătesei.

Aceasta privea încremenită la fată, carea semănă ca ou cu ou cu dânsa, numai cât erà mai tinără, mai plăcută, mai atrăgătoare și cu un suris cuceritor în jurul buzelor înfloritoare.

„Vai!“ șopti ea. „La asta nu-i permis, ca să trăească! Dacă poporul chiar acum, când am mai mare lipsă de favorul său, ar aflà despre existința ei, atunci puterea mea a dispărut pentru totdeauna. Ea trebue se moară, pentrucă prea semănă cu mine.“

Un moment șovăi. Apoi cu o săritură năvăli spre pumnalul ce zăcea jos, îl apucă și-l asvârli cu furie sălbatică asupra fetei.

Egipteanul scoase un țipet, când observă intențiunea ei, și se uità plin de groază la femeia, carea vroià să-și omoare pe propriul său copil. De astă dată însă nu i-a succes. La săritura ei, tigrul se ridică amenințător și pumnalul îl nimeri drept în grumazi. Urland înfricoșat, el smânceà la lanțul cel gros, cu care erà legat de coloană. El sărea când în sus pe coloana de granit, în carea nu-și puteà implântà ghiarele, când făcea sărituri sălbatice spre Agrippina, arătându-și colții săi teribili și ochii rostogolitori. Apoi iarăși scotea un urlet îngrozitor, de oarece veninul începuse deja a lucrà. El făcù o săritură desperată spre împărătească și ghiarele sale aproape îi atinseră corpul. Tot odată însă ea văzù, cum capul îngrozitor al zeiței se aplecà amenințător către dânsa.

In acest moment de pericol, ea se deșteptă pe deplin din buimăceala ce o cuprinse; cu o săritură repede ea grăbi la o parte, împinse pe egiptean către fiara urlătoare și fugi afară din odaie.

Din dărăptul ei auzi o detunătură puternică și un țipet, care păreà a ieși din gura egipteanului. Cu fața palidă ca marmura, însă cu un suris triumfător pe buze, grăbi afară din palat, și Pallas trebui s'o ridice în trăsură, de oarece genunchii ei tremurau.

* * *

Câteva zile mai târziu, Agrippina și Nero se întâlniră în grădina palatului, și Nero invită pe mamă-sa, să ocupe loc lângă dânsul pe o bancă; el erà tare prietinos față de dânsa și se informà despre sănătatea ei.

Ea însă nu să lăsă a fi înșelată prin aceea, ci merse drept spre ținta sa: să încerce, către influință mai are încă asupra fiului său.

„Te areți așa de arare-ori,“ zise Agrippina. „Atâta ești de ocupat cu afacerile, încât îți uiți de neamurile tale?“

Aievea, Agrippina a aflat prin Pallas, că Seneca laudă influința binefăcătoare, pe care o esercează fiica egipteanului asupra împăratului: niciodată Nero n'a fost așa de zelos în afacerile statului, nici nu s'a informat așa de cu amăruntul despre știrile din provincii: de aceea el nu puteà decât să admită amorul împăratului și spera lucruri mari dela Cezarul inspirat, carele în sfârșit a găsit calea cea oablă și promite a deveni un domnitor, carele va întrece chiar și pe marele Augustus.

Din toate acestea Agrippina simțeà apriat, cum acest „copil“ îi smânceà sceptrul din mână; de aceea vocea ei trămurà, când își adresă întrebarea către Cezar.

Acesta să arată tare nepăsător și zise: „Da, e drept, sum tare încărcat cu lucrul! El mă strivește aproape. Sunt tare multe grijile, cari le port pentru mândrul meu imperiu Roman. Insă eu îmi îndulcesc lucrul, scriu la o tragedie grecească, și trăbue să mărturisesc, că versurile îmi curg din peană așa de frumoase și netede, ca și divului Homer.“

„Tu faci versuri?“ întrebă ea mirată, ca și când n'ar mai fi auzit până atunci despre această pasiune a lui. „Fiul meu, ași dori, ca tu se fii mai bine un domnitor înțălept și puternic, decât un poet slab.“

„Slab?“ întrebă Nero și să uità urât la mamă-sa. Din partea aceasta mai cu seamă, erà tare simțitor.

„Tu știi, că eu nu pun pond mare pe versuri. Cred, că ai fi putut învăța dela mamă-ta —“

„O, am învățat multe dela tine,“ zise Nero cu o privire, carea o făcù să i-se urce sângele în obraji.

„— se fii un domnitor brav,“ completă ea vorbirea întreruptă; „Un domnitor cu politică, cu judecată și cu principii sănătoase. Asta mi-se pare, că totuși ar fi mai mult, decât strofele alcaice, cari curg din peana ta.“

Nero începù a se irita: „O“, zise el, „strofele mele alcaice îmi plac foarte mult. Filozofii le amiră! Când le cânt, cu acompaniament de citară, toți ascultă încântați.“

„Ce, tu și cânți? Cu vocea ta cea răgușită?“

„Sigur! De când mânc mereu pește oleiat, vocea îmi devine zi de zi tot mai plăcută. Da, nu Cezar trăbue să fie de model în toate artele. La sânurile caste ale muzelor îmi uit de ranele ce le produce lumea inimei mele delicate.“

Agrippina erà apoape să râdă de acest copil mare, carele aveà așa puțin simț de stăpânitor în sine. „Arta,“ zise ea, „își are grațiile sale: Cezarului însă nu-i este permis să devină artist. Cezarul să edifice teatre, să patroneze poeții, să-și arunce banii între cântăreți și flautiști: însă el însuși să nu cânte și să nu facă versuri! Aceasta s'o lase în sarcina sclavilor! Mâna, carea ține sceptrul cel de aur, nu e creată, ca se lovească coardele citarei.“

Nero deveni furios. „Imperatorul este imperatorul!“ zise el cu vocea trămurătoare de mânie. „El face ce vrea! El vreà se guste toate plăcerile vieții. Nimeni să nu-l împedece! El este Cezarul, Atotputernicul!“

Agrippina văzù desluși, cât de mult tindeà fiul ei, să devină de sine stătător și independent. Cu totă îndârgirea ei însă, ea a fost destul de prudentă, ca se nu se opună fățiș intențiunilor lui.

„O, fiul meu,“ zise ea, „cine te opreşte, se urmezi capriţiilor tale, să-ţi îndestulesti pasiunile? Artele acestea însă, pe cari tu le iubeşti atât de mult, îmi detrag iubirea ta, te înstrăinează de către mine.“

Nero vroia se înşele pe diplin pe mamă-sa. „Te iubesc,“ strigă el, să arunce în braţele ei şi-i acoperi faţa cu sărutări.

Agrippina triumfă; credeà, că a câştigat jocul. Să desfăcù cu b'ândeţă de el şi vorbi: „Tu rămâi în veci un visător! Inima ta e prea moale, prea încrezătoare! Ea nu vede prăpastiile, cari încunjură tronul Cezarilor: să încrede în ori-ce faţă prietinoasă şi nu ştie, că surisul este masca urei.“

„Cu surisul acesta însă, mamă, cucereşti şi stăpâneşti lumea. Iar eu vreau să fericesc lumea, s'o fac mai fericită, decât sunt în stare s'o facă zăii. Glorie eternă va încununa numele meu şi lumea posterioară mă va iubi, mă va onora şi mă va adora!“

„Aşa va fi,“ zise Agrippina. „Inse cu moliciunea şi cu blândeţa nu-ţi ajungi scopul, fiul meu! Se fii iubit, este bine; să fii temut: şi mai bine! Subjugă şi apasă poporul, striveşte nobilimea cea mândră, străduitoare după libertate, pune-ţi piciorul pe grumazii ei, arată-i puterea ta, şi toţi se vor aşterne la picioarele tale. Crede-mă, Claudius Nero: numai peste corpurile strivite ale popoarălor, numai peste capetele plecate ale nobilimei ajungi la glorie, la mărire, la divinizare!“

Nero să entusiasmă; a fi un Dumnezeu, i-să părea cel mai sublim lucru. „Iţi urmez,“ zise el, „şi urmez stelei mele.“

Agrippina schimbă cu precauţiune conversaţiunea. Ea voià se afle, cât de mare erà influinţa ce o aveau asupra fiului său egipteanul şi fiica lui. „Este adevărat,“ întreabă ea, „că în sfârşit ai găsit o inimă, carea te înţălege pe deplin?“

Un moment împăratul rămase frapat; el totdeauna să temeà de judecata lumei, de câte ori făcea ceva, ce nu se unea cu legile din această lume mare. Laş, cum erà, nu se sfiia, se comità, pe sub ascuns, ori-ce păcate şi crime; pe faţă însе, aparenţa dreptăţei trebuia păstrată cu sfinţenie.

Acum însă inima sa părea a fi mai aprinsă de dragoste, decât până aci, şi de aceea el răspunse repede: „Ah, ai auzit despre aceasta? Ei, atunci îţi pot spune, că mica Isis este tare încântătoare! Iţi aduci aminte de Psyche, pe carea am admirat-o de curând la Calpurnius Piso? Iţi spun, că ea este de o sută de ori mai frumoasă, mai înflăcărată, mai de dorit!“

„Vorbeşti cu adevărat entusiasm despre fata aceea. Eu aşi dori însă, ca tu să-ţi iubeşti baremi numai pe jumătate atâta pe soţia ta, carea desigur este cel puţin tot atât de graţioasă, ca şi egipteana aceasta.“

Peste faţa lui Nero trecù o umbră; el nu-şi puteà suferi soţia şi nu înţelegeà, cum Agrippina i-a putut vorbi astfel. El cu nici un chip nu putea fi făcut, să se apropie de soţia sa, şi unde erà silit s'o invite la sărbări publice, acolo o negligea în modul cel mai brutal. Şi de oarece Nero se retrăgea de lângă dânsa, erà natural, că curtea întreagă încă se ţineà departe de ea, şi sărmana femeie rămânea singură de tot.

De aceea, când Agrippina luă în apărare pe Octavia, ura lui Nero erupse: „Prea departe mergi!“ strigă el. „Cum aşi putea se iubesc pe acest chip rece de marmură?“

„Te înşeli, fiul meu! Octavia nu este rece şi fără amor, nu: viaţă caldă şi abundantă înviorează corpul ei tinăr. Inima ei tineră, castă, bate însă numai pentru tine, numai pentru tine ....“

„Las' să bată, las' să bată! N'am lipsă de ea! Svâcneşte prea strict, prea regulat! Eu iubesc pasiuni înflăcărate, şi Octavia nu e în stare să-mi oferească aşa ceva. Intreg simţul şi gândirea mea se încrucişează cu al ei. Soartea m-a legat de dânsa: dar prin asta ea a comis nedreptate!“

„Pe zei!“ strigă Agrippina, „tu înzultezi. Intreagă Roma adorează pe „dulcea Octavie,“ nimeni nu află nici o pată la dânsa. Numai tu singur treci pe lângă ea, rece şi nepăsator, tu, carele de altcum posezi o judecată aşa de bună pentru frumuseţe. Nu cred, că vei puteà zice, că doar ea n'ar fi frumoasă.“

„Nici n'o zic! Ea este frumoasă, ca Aphrodite: însă rece, ca chipul lui Pygnalion [1]).“

Agrippina scutură din cap. „Nu vreai se crezi, cât este de castă şi pie Octavia.“

„Eu nu voesc nici castitate, nici pietate: voesc amor, voesc flacări de foc, cari înviorează, aprind....“

„Aşa ceva se înţelege, că Octavia nu-ţi poate oferi. Ea este un boboc delicat; dar tu, Nero, n-ai tu puterea, se înfrângi bariera carea te desparte de el?“

„Am putere, dar nu voinţă! Mi-e urât să-mi pierd vremea cu desfăcutul rozei: ea trebue să-mi ofere deschis floarea şi mirosul ei.“

„Atunci se înţelege, că nu mai este nimic de sperat,“ zise Agrippina şi suspină.

De momentul acesta, când conversaţiunea se întrerupse, se folosi Vatinius, piticul, pentru a comunicà ceva împăratului. El se aruncă jos, atinse padimentul cu capul şi se târâi ca un câne până lângă Nero.

„Ce vreai, moimă?“

„Divule Augustus,“ zise piticul şi sărută picioarele împăratului, „venerabilii senatori Calpurnius Piso şi Petronius Pudens aşteaptă de două ceasuri şi te imploară, Atotputernicule, să-i laşi să vină înaintea feţei tale divine.“

„Ce voiesc ei?“

„Nu mi-au spus!“

„In Calpurnius acesta nu mă pre încred: el îmi răpeşte favoarea poporului. Iar Pudens, el să arată foarte rar la palat: e tare mândru. Şi nu face bine: îl voiu învăţa eu modestie.“

„Divule imperator,“ cuteză Vatinius a zice, „am făcut o descoperire: acest Pudens aparţine sectei celei nouă a Nazarinenilor!“

„Cu atât mai rău! Acum nu mai vreau să-l văd de fel! Trimite-l acasă, şi pune oameni, ca să-l păzească! Ba nu, trimite-i pe amândoi, sum prea obosit. Meargă în treabă-şi. Se nu mă tot conturbe şi molesteze, căci altcum îmi vor simţi mânia. Spune-le-o verde!“

Vatinius se depărtă, după cum a venit, adecă târâindu-se ca un câne. Agripina triumfă în ascuns; modul, cum Nero a vătămat pe cei mai cu vază senatori, trăbuia să-i înstrăineze şi să-i amărască. Şi mai cu seamă Calpurnius nu i-se părea a fi bărbatul, carele să lăsa a fi vătămat fără de a se răzbuna Cu cât mai mulţi nelndestuliţi erau însă între nobilime, cu atâta creştea avantagiul pentru propria ei poftă de domnie.

Ea să despărţi cu tandreţă de către fiul său şi plecă cu speranţa, că în curând va fi recâştigat iarăşi ceea ce i-se părea că a perdut.

Nero să preumblà visător pe sub arbori; păşià cu capul ridicat. „Ca un Dumnezeu!“ cugetà el. In dispoziţia aceasta merse în odaia sa de lucru; trebuia se execuţeze ceva dumnezăesc! Inse nu-i venià nimic în minte. Atunci o rază de soare se furişă în odae şi făcù, ca padimentul cel de marmură se strălucească într'un albastru escelent, ca valurile mărei.

El să aşezà la masa de scris şi se uità ţântă la valurile albastre de lumină, cari se jucau la picioarele sale. „Ah,“ zise el însfârşit; „aşa de albastri, aşa de adânci sunt ochii lui Isis! Iată, aci este ideia cea mântuitoare!“

Luând hârtie şi peană se puse pe scris:

„O Isis, zeiţa mea!

Eu nu cred în zăi: cred numai în tine! In amorul tău! Cât de dulce e acela! Şi în schimb cât de rece şi singuratic este tronul meu! Mi-e frig, şi de aceea voesc să grăbesc în braţele tale cele albe şi să uit lume şi troo.

Ce am voit să-ţi spun: Ochii tăi sunt de un albastru excelent! Mai albastri decât cerul şi mai adânci decât marea! Mă scufund cu totul în ochii tăi, chiar cu totul! Îi cânt în hexametri nenumăraţi. Te iubesc! Pe Eros şi Aphrodite: te iubesc. Te salut — aşteaptă-mă!“

Cezarul espedă epistola, printr'un sclav, la casa egipteanului, dimpreună cu un buchet de roze, ale căror potiruri erau umplute cu mărgăritare. „Aceste,“ scrise el ca adaus, „sunt lacrămile cari le vărs pentru tine!“

(Va urma).

[1]) Aphrodite, zăiţa amorului. Pygmalion, regele Ciprului, s'a amorezat în chipul ei.

Bibliografie.

A apărut:

„**Luceafărul**“ Nr. 7 cu următorul sumar: Oct. Goga. Cântecele mele (poezie). — Ioan Adam. Constanţa pitorească. — M. Sadoveanu. Faceri de bine. — Maria Cunţan Cântec (poezie). — G. Murnu. Monumente antice din Roma. Câmpul lui Marte. — Ecatarina Pitiş. Poveşti (poezie). — Maria Cunţan. Cel dintâiu bolnav. — Cronică: Răspuns dlui Iorga. Congresul presei noastre. Calendarul lui Tolstoi. Din Germania. Ştiri. — Poşta Redacţiei. — Ilustraţiuni: Vederi din Roma.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domşa.**

p. redacţie responz.: **Augustin Gruiţia.**

Tusă

catar, răguşală, durere de grumaz, respiraţie grea, influinţa o vindecă cu siguranţă Elsafluidul lui Feller. O duzină de probă e cu 5 cor. fco. a se comanda la Feller V. Eugen Stubica Centrale 82 (cott. Zágráb)

Ferry.

Vițe nobilitate

trimite cu ***garanță, asortiment bogat,*** de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vițe nobilitate

de pe Târnavă.

Proprietar: FR. CASPARI, Medias (Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei,** adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 24—40

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Walace. 2 v. . . 2.90
2. **M. Eminescu.** Studiu critic . —.90
3. **Câte-va momente** din inceputurile bisericei rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciu. . —.12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3.40
8. **Cele doue fețe ale lumii** de Nicu . . . . . —.30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16
10. **Cele două conștințe,** piesă teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan . . . —.40

*) Acela, cari vor comanda de odată toți 1 Nrii îi, primesc cu 6·10 cor. în loc 8·64 cor.

„Sădirea și cultivarea viei"

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procură dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Se află de vânzare în Librăria semin. din Blaj.

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa,** schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. **Cestiuni din dreptul și istoria bisericei românești unite,** Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. **Vechile Episcopii românești: a Vadului, Gecagului, Silvașului și Bălgradului** Blaj 1902 8° 162 pag. Prețul 2 cor. 50 fil. pentru România 3 lei).

4. **Episcopii P. P. Aron. și Dionisiu Novacovici** sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. **Discursuri. Autonomia bisericească. Diverse,** prețul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. **Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria,** prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).

7. **Timoteiu Cipariu.** Panegiric, prețul 50 fil. + 10 fil porto.

8. **Mitropolitul Sava Brancovici,** prețul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 34—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina = cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

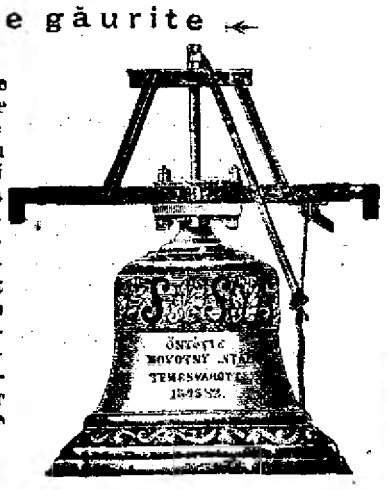

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania"

din Sibiiu (28) 34—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
94,975.294 coroane.	**9,293.195 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamntul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 18 Aprilie 1908.** **Numărul 15.**

WAHRMUND.

Dr. Wahrmund profesor de dreptul bisericesc la facultatea iuridică a universității din Innsbruck a ținut o conferință în acel oraș în societatea numită „Freie Schule." Freie Schule e o societate anticreștină, carea cu o osteneală vrednică de un lucru mai bun umblă să furișeze spirit necreștinesc în inimile părinților, țintește mai ales într'acolo, ca părinții să nu-și deie copiii în internate sau școli, cari stau sub conducerea și inspecțiunea bisericii. In societatea „Freie Schule" a ținut profesorul Dr. Wahrmund o conferință despre concepția catolică și știința „liberă." Conferința aceasta și-a publicat-o în o broșură întitulată: „Katholische Weltanschauung und freie Wissenschaft." In conferință profesorul Wahrmund a vătămat adânc simțul creștinesc; simțul acesta a fost vătămat și mai tare când numitul profesor a avut îndrăsneala să-și publice conferința, deși în broșură Wahrmund e cu mult mai calm decât în conferință, și a lăsat afară mai multe părți vătămătoare, cari le spusese în conferință.

Cartea lui Wahrmund a ajuns în mânile procurorului, carele pe baza §. 303 al codului penal austriac a confiscat broșura, căci ea desprețuește și batjocurește învățăturile și așezămintele bisericii catolice. Confiscarea a aprobat-o tribunalul din Viena, din aceleași motive, tribunalul amintește și dogmele bisericii, cari le batjocorește Wahrmund: învățătura despre Dumnezeu, sfânta Treime, întruparea Domnului Hristos și divinitatea Lui, concepțiunea nepătată a Preacuratei Fecioare și credința în minuni. Apelând Wahrmund contra sentinții aduse de tribunal, forul mai înalt a aprobat sentința tribunalului și a procurorului cu unele modificări.

De aci se vede, că Wahrmund a comis un delict, care lovește în codul penal austriac, vatămă adânc sentimentele și credința creștină. Toate acestea le constată oficios judecătoriile civile austriace. Nu e mirare deci, că creștinii din Austria se scandalisează de purtarea lui Wahrmund, și cer destituirea lui, pentru aceasta întrevine și nunțiul papal din Viena, și în contra lui se pornește o luptă puternică în foile creștine din Austria. Scandalizarea creștinilor e cu atât mai îndreptățită, cu cât Wahrmund e profesor de dreptul bisericesc, și încă în Tirol, „das heilige Land Tirol."

Deocamdată profesorul Wahrmund „și-a luat concediu" până la sfârșitul semestrului de vară. Fi-va el destituit ori strămutat, nu se poate ști, ministrul de culte Marchet, un liberal cu principii dușmănoase bisericii, îl va susținea pe Wahrmund, până îi va fi cu putință, lui îi stau într'ajutor toți dușmanii creștinilor, în special pressa jidovească în frunte cu „Neue Freie Presse."

Cu acest prilej observăm iarăș cu durere, că foile românești, în lucruri de natura religioasă, sunt niște boltițe filiale ale bogatei firme: Alianța israelită. Notițele ce le-au luat despre „cazul Wahrmund," crezi că le-a scris jidănașul din Fichtegasse din Viena, cu atâta răutate scriu ele despre acest caz, folosindu-se de prilej să lovească în Papa și în nunțiul papal. Sunt și cât se poate de greșite notițele foilor noastre despre acest „caz," una îl face pe Wahrmund profesor de dogmatică, alta îl trimite deja de 10 zile pe nunțiul papal la Roma pentru „amestec în afacerile interne." Știrea din urmă are resunet în o foaie de un creițar în Paris, care îl face pe nunțiul Granito Pignatelli di Belmonte cardinal în proximul consistor papal. — Nunțiul actual e la locul său în Viena, pentru noi ar însemnà o mare pierdere chemarea lui din Viena, ceeace altfel n'are să urmeze. Ne-am mirat mult, când am băgat de seamă, că foile noastre nu au luat act despre sentința adusă de tribunalul din Viena, carea e neplăcută lui Wahrmund, ci au luat act de sentința forului apelator, interpretându-o greșit, să nu zicem cu rea voință, în favorul profesorului Wahrmund, despre care spun, că e jidan botezat.

Foile noastre scrise de creștini și pentru creștini trebuiau să înfiereze pe acela și pe aceia, cari au obrăznicia să vatăme religiunea creștină.

Credință deșartă. S'au împlinit mai bine de șepte ani, decând autoritatea noastră bisericească s'a declarat în privința acelor corespondențe anonime, cari impun, sub amenințarea unei grele pedepse, credincioșilor nostri o rugăciune apocrifă, însoțită de niște amenințări cu totul de prisos. Rugăciunea aceasta ar trebui zisă în 9 zile și trimisă apoi la alte 9 persoane, pe postă. Credincioșii nostri, ar face o faptă mult mai creștinească, dacă ar dărui săracilor filerii meniți pentru cele 9 corespondențe superflue. Oservăm, cu mirare, că aceasta superstiție mai dăinuește încă, și că s'au scris chiar din Blaj câteva scrisori în acest sens, de aceea atragem de nou atențiunea credincioșilor și mai ales a fraților preoți la cele scrise, înainte cu mai bine de 7 ani, de autoritatea noastră bisericească. Reproducem în întregime textul:

Nr. 6353—1900 cercular XCVI. De câteva luni circulează printre credincioșii nostri corespondențe postale anonime, cari impun creștinilor o rugăciune scurtă către Domnul Nostru Isus Hristos. Rugăciunea aceasta în sine privită adevărat, că nu cuprinde nimica, ce s'ar împotrivi învățăturii catolice de credință, — dar de o parte singură biserica e competentă să rânduiască formule de rugăciune, iară de altă parte rugăciunii amintite i-se mai adauge: „Rugăciunea aceasta trebue zisă în 9 zile și trimisă la 9 persoane, cine nu o cetește, comite păcat, și-l va ajunge ceva nefericire mare," cari cuvinte pot să nutrească în oameni numai superstițiune. I'ți lăsăm deci ca decumva astfel de corespondențe s'ar ivi și între parohienii Frăției Tale să-i faci atenți la firea superstițioasă a adausului din

acea rugăciune, carea nu provine dela arhiepiscopul Vienei şi nici dela alt arhireu, pe cum şi la acea, că dânşii în rugăciuni să se folosască de formulele rânduite de sf noastră Biserică.

Blaj, din şedinţa consistorială ţinută în 18 Dec. 1900.

Victor Mihályi m. p.
Arhiepiscop şi Mitropolit.

Anomaliile din Caransebeş. „Ţara Noastră" din Sibiiu se ocupă cu chestia penibilă din Caransebeş, pe care n'am voit să o remarcăm *noi* mai întâi pentru motivul, ca să nu fim taxaţi de maliţioşi confesionali. Reproducem deci din literă în literă scrisele ei, cu adausul, că suntem de perfect acord cu ele: „Zilele aceste s'a săvârşit un act de o extremă importanţă pentru noi. E vorba de destituirea din post a mai multor profesori seminariali şi funcţionari bisericeşti ai consistorului din Caransebeş. Acest lucru ruşinos s'a petrecut aproape în taină şi s'a vânturat prin toate ziarele ungureşti fără ca publicul nostru să primească o lămurire din partea celor competenţi. Negreşit, că nu putem trece cu vederea astfel de evenimente. Pentru a ne feri de impresia demoralizătoare ce o pot produce veştile din ziarele străine cerem cu toată inzistenţa ca publicul nostru să fie lămurit. Sau e aceastâ pedeapsă nemaipomenită un act de volnicie a guvernului şi atunci trebuie să ne apărăm, sau e vorba de răscolirea unor păcate urâte pe cari nu le putem ascunde. Dacă nu altceva cel puţin batjocura străinilor, ironia vulgară a gazetarilor semiţi ne sileşte să ne tragem seama. Trebuie să măturăm înaintea porţii. Vrem lumină!"

Până aici „Ţara Noastră." Ziarele, ce ne-au sosit astăzi, nu înţelegem numai pe cele ungureşti, ci chiar de ale nostre, confirmă adevărătatea acestor triste zvonuri.

Aflăm chiar din „Teleg. român," că în urma acestor stări anormale, P. S. Sa Episcopul Nicolae Popea a concrezut conducerea administrativă a diecezei vicarului său, părintelui Arhimandrit Filaret Musta, „iar persoanele vinovate au fost delăturate şi înlocuite cu altele."

Din parte-ne nu aflăm nici o plăcere să scormonim mai cu dinadinsul aceasta chestie penibilă.

Nu înţelegem însă, pentru ce unele jurnale îşi fac o datorinţă de onoare de a protesta în potriva unei „volnici" imaginare, când nu eră vorbă decât de depărtarea din posturi bisericeşti, didactice, a unor persoane, cari s'au dovedit nevrednice să le ocupe!

REVISTE.

Budapesta. Mult sânge rău şi mult amar a produs ştirea, că Maiestatea sa a dat salar sau escontentare finală tuturor celor ce l-au servit cu credinţă pe timpul când ţara eră în exlex şi domnià regimul „dărăbanţilor." — Cele mai multe foi ungureşti prezintă aceasta faptă de caritate faţă de oamenii rămaşi pe stradă fără pâne, drept o bruscare a luptei lor naţionale.

Bucureşti. Miercuri în 2/15 la oarele 9 dimineaţa Academia română a ţinut şedinţă secretă. Prezenţi 25 membri. S'a procedat la alegerea de trei membrii ordinari în locul decedaţilor: Iosif Vulcan, Dim. C. Olănescu şi B. P. Haşdeu şi au întrunit majoritatea cerută domnii: Duiliu Zamfirescu, N. Gane şi Andreiu Bârseanu.

Franţa. În anul trecut, când a început guvernul franţez a scoate pe episcopi, preoţi şi clerici din casele lor, ministrul de războiu a chemat sub arme mai mulţi clerici, pentrucă vezi Doamne ei ar fi părăsit seminarele. Consiliul de stat a nimicit acum hotărârea ministrului de războiu, şi clericii au fost dimişi din armată. De altfel în Franţa clerul nu se bucură de favorul ce-l are spre pildă în Ungaria şi Austria în ce priveşte serviciul militar, acolo şi clericii fac an de voluntar, în care fac serviţii pe la spitale şi cancelarii.

Germania. *Dr. Schnitzer* profesor la universitatea din München, a fost silit să-şi sisteze de mai multă vreme prelegerile pentru părerile sale greşite, moderniste, cari n-a voit să şi le retragă. La vremea sa „cazul" acesta a provocat un mare „scandal" în dieta Bavariei şi în foile unei rasse de oameni şi a prietinilor ei. Ministrul de culte a declarat în dietă, că biserica a fost în drept să ceară dela guvern, ca *Drul Schnitzer* să nu mai propună, căci singură ea e competentă să judece, că ortodox e cineva ori ba. După cum anunţă „Osservatore Romano" profesorul Schnitzer a fost escomunicat. Inainte de escomunicare a fost chemat la Universitatea din New-York, dar n-a primit învitarea. — *Dr. Ehrhard,* vestitul profesor dela universitatea din Strassburg, s-a supus sf. Scaun Apostolic fără nici o rezervă, credem că din prilejul cel mai apropiat va căpătà iarăşi distincţia de prelat papal, ce i-s'a luat pentru articolul publicat în o revistă din Strassburg, în care apără în câtva greşelile moderniste.

Noue moravuri literare.

(Continuare).

Numărul ultim al anului 1907 se încheie cu câteva escepţionări academice de limbă, pe cari unul ce nu iscăleşte — de nu va fi dl Tăslăuanu, va fi de bunăseamă dl Goga — le face la două „cerculare" unul al consistorului din Blaj, celalalt al celui din Sibiiu. Tonul obicinuit de înţepare, de jignire, de înfoiare se resimte şi aici

Nu tăgăduim, că dumnialor nu ar avea dreptul de a dà îndrumări în chestii de limbă şi de literatură, cu atât mai vârtos, fiindcă amândoi umplu slujbele de secretari — literar unul, şi administrativ celalalt — ai „Asociaţiunii," de una însă li rugăm: să nu-şi uite, că cei pe cari vreau să-i fericească cu îndrumările dumnilor, vor fi dispunând şi aceea de o leacă de simţ de ambiţie şi de demnitate proprie, fie că sunt consistoare, fie că sunt alţi muritori.

Înfoiarea, învăluirea în manta unor pretinse erudiţii şi infalibilităţi, nu stă bine nici unor secretari ai Asociaţiunii, nici unor redactori şi mai vârtos nu stă bine unor oameni tineri, cari nu aşa de mult s'au deslipit de „pufuşorul" anilor de tinereţa minoră.

Nu pot trece peste acestea, fără să spicuesc ceva din graţiozităţile, cu cari în acestea cronici se încarcă doi bărbaţi de litere de dincolo, doi profesori universitari: Dnii Ovid Densuşanu şi Mihail Dragomirescu. Pe cest din urmă îl ridică la cel mai înalt grad, la care poate să fie ridicat un om şi un literat, (altfel pe dvoastră vă ferească Dumnezeu de acestea grade!), îl înşiră în ceata celor mai luminaţi academiciani patrupezi: în ceata prealuminată a „boilor." E drept, că e vorbă numai de o fabulă nevinovată de alui Caragiale, ei, dar fabula e aplicată, iar dlui Dragomirescu i-se strigă tare în urechi de aplicătorul fabulei, ca să audă, „cum cad grele, ca o osândă de sus" cuvintele fabulei asupra capului dsale: „Un bou, ca toţi boii puţin la simţire!" Noi ştiam, că dl Dragomirescu e profesor universitar, că între anumiţi oameni se bucură de o oarecare reputaţie literară, că redigează o revistă literară, ce pentru cei ce vreau s'o cetească se chiamă: „Convorbiri critice," că între colaboratorii acestei reviste se găsesc scriitori tineri de seamă, — singurul păcat ce-l vor fi având e, că nu colaborează nici unul la „Luc." — dar aceea n'am ştiut-o până acum, că acest dn Dragomirescu, că acest profesor la o universitate românească — fericită alma-mater — pe lângă titlii modeşti ce-i are, şi-a câştigat, s'a făcut vrednic şi de inmortalul titlu de lauriat, cu care îl onorează secretarii şi redactorii din Sibiiu.

Dl Ovid Densuşanu, alt profesor universitar, e tratat cevaş mai mănuşat, — puteţi şti în ce fel de mănuşi se tratează la noi astfeli de „duşmani", — fără fabule, nu din consideraţie, ci fiindcă cronicariul nu va fi avut la îndemână vre-o astfel de fabulă. Ce păcat!

Şi ştiţi de ce toate acestea? Fiindcă nici unul dintre aceşti domni nu au avut amabilitatea, de a slobozi şi dânşii baremi o salvă cât de slabă întru preamărirea poeziilor secretariului literar al „Asociaţiunii." Ambii sunt duşmani din principiu — aşa zic dânşii şi de ce nu le-am crede-o? — „lite-

raturei țărănești.“ Chestie de gust literar altfel. Dar eu așa cred, — și vor fi mulți, cari vor crede ca mine, — că dușmăniile literari, pentru un om ce ține la sine, ce ține la renumele de care se bucură ca scriitor, nu pot slugi nici când ca prilej de improcări necuviincioase, de dușmăniri personale, de terfeliri ale reputației, de care are și altul dreptul să se bucure. Noi cei mai simpli și cești mai puțin talentați, — credem, că pe cum în viața de toate zilele, în relațiile reale dintre oameni, tocmai așa și în scris, în relațiile teoretice, trebue să stăpânească anumite legi de bunăcuviință, de bună purtare, o anumită moralitate. Cine depășește marginile unei astfel de bunăcuviințe, acela păcătuește față de sine, față de persoana sa mai întâiu, și în locul al doilea față de publicul cetitor. Că acestea moravuri, cu acest ton, cu aceasta plătire a monedei cu monedă, sunt în floare de dincolo, în unele dintre revistele literare ale fraților din regat, o știm — și știm și aceea, ce rapoarte de dușmăniri personale, de cărdășii literare, de canibalism, au creat între scriitorii de dincolo acestea moravuri.

Noi vrem să rămânem în simplicitatea moravurilor noastre. Nu suntem nici așa de culți, nici așa de maturi — vorbă să fie — ca să putem consumă tot feliul de obiceiuri, pe cari unii și alții ni-le aduc cu toptanul de dincolo.

Ori și cine admite, că de o îndreptare de o povățuire, în mijlocul arător neajunsuri de cari bolim, avem lipsă. Numai cât trebue să se știe — un principiu elementar de psichologie de altfel — că o astfel de îndreptare, în care cel ce o dă strecură desprețuire, jigniri, împunsături, personale și pe lângă aceea și câteva pilule de îngâmfare, când e vorba de oameni c'o anumită maturitate, nici când nu prinde.

E așa de sus Olimpul, zei dela Sibiiu, și-a așa de necucernici și de încăpăținați muritorii!

Că până unde pot duce acestea moravuri, pe lângă o totală lipsă de autocritică, ne-o dovedește, dureros de evident, articolul dlui Tăslăuanu. *„Două culturi.“*

Că ce vederi va fi profesând acest domn, ca om privat, în îndeletnicirile sale casnice, nu ne impoartă de loc, dar când un secretar la cel mai înalt așezământ de cultură al nostru, când un redactor la cea mai bună revistă, la care eram obicinuiți să ținem mult, se încumetă să debiteze învățături primejdioase închegării noastre culturale și se încumetă s-o facă aceasta în coloanele unei reviste, pe care, pe lângă puținii bărbați maturi, o cetesc atâța oameni neisprăviți, atâtea minți necoapte, — atunci e datorința să se protesteze contra acestor intervertiri de suflete, contra acestor atentate la moralitatea credințelor noastre. Trebue să se sfârme odată pedestalul de pretinse erudiții și infalibilități, pe care și-l ridică unii zei mici în învălmășala luptelor zilnice.

A tăcea, ați acoperi gura în toga tăcerilor prietinești, când ai datorința morală de a vorbi, de a spune cea ce crezi, cea ce ții tu despre anumite lucruri, e păcat ce nu se poate ierta.

Foile noastre n'au avut nici o vorbă de desaprobare pentru astfel de lucruri. „Tribuna“ bunăoară se înduioșază, prin peana dlui Russu—Șirianu, de „duiosul“ articol a dlui Tăslăuanu, „Lupta“ tace, iar „Gazeta Trans.“ a promis de mult, fără s'o facă încă, că se va ocupa cu aceste păreri vânturate de dl Tăslăuanu. Celelalte foi mai mici au au tăcut, firește, și dânsele, sau de și-au ridicat glasul, n'au făcut-o această decât cu fereală, cu o smerită reservă. Au trebuit să vină alții de dincolo — dnii Iorga, Aurel C. Popoviciu și I. Scurtu — și se protesteze dânșii, și pentru noi, cu toată energia, în contra acestor inepții copilărești.

Și credeți doară, că s'a găsit cineva dintre noi, dintre prietinii de principii ai dlui Tăslăuanu sau dintre cei ce nu-l vor fi aprobând, credeți, că s'a aflat cineva, care să-l ieie în apărare pe acest domn, sau să-i spună, fără încunjur, că greșește foarte tare, că tot articolul dsale nu e altceva, decât o harababură de învățături socialiste, subtilizate de ici și de colea, că — pe lângă toate mărturisirile ce le face — debitările despre cultură sunt compilații nedibace din scriitori. nemți, că însuși își contrazice și se încurcă în argumentațiile ce le face, că în scrisul dsale e o foarte mare incoherență logică, ș. a. ș. a., credeți doară că s'a găsit cineva dintre noi să i-le spună toate acestea? Nu s'a găsit nime. In chipul acesta are dreptul să spună, că neamul românesc de dincoace îl aproabă, că dânsul n'a făcut altceva decât a dat glas opinii publice românești din Ardeal, că toată suflarea românească de aici e pe partea dsale, că dlui e Marx-ul neamului românesc de aici.

Întârziatele desaprobări ce i-s'ar face, le poate socoti — și e în dreptul s'o facă aceasta — de un răsunet slab, maimuțărit, al puternicei desaprobări ce i-a venit de dincolo.

Și după firea proprie apostolatelor întruse și măririlor închipuite, dl Tăslăuanu se va socoti foarte neîndreptățit prin atacurile ce i-s'au făcut de dincolo și i-se vor face poate și de aici, se va simți atăcat în convingerile dsale proprii, dușmănit în ce are dsa mai scump. Și ne așteptăm să-i vedem făcându-și maiestos apariția în arena de luptă, îmbrăcat în armura dsale de cruciat, apărându-se pe sine și ideile ce le profesează. N'are decât s'o facă.

Acestea și altele neîncrestate aici sunt moravurile nouă ce — în chip nesocotit — se introduc și în viața revistelor noastre literare de aici.

E datorința noastră însă să protestăm în contra acestor moravuri. cu atât mai vârtos fiindcă se fac de secretari ai Asociațiunii, se fac de redactorii celei mai de seamă reviste de din coace și se fac de unii dintre cei mai de seamă din generația tinără.

Petru Suciu.

CORESPONDINȚE.

Onorată redacțiune!

Cu datul 9/22 Martie a. c. Nr. 1905 fiind preagrațios dispus noul ordinat preot Corneliu Marcu la parohia Cernuc, tractul protopopesc al Dârgei, în 5 Aprilie Dumineca a 4-a a Paresimelor a fost introdus de Prea On. domn protopop tractual.

La 8 oare a. m. am ajuns de către Csáki-Gorbó în capul comunei unde poporul acestei parohii în masă compactă, bătrâni, bărbați, juni, tineri, muieri cu copilașii pe mână și copii, cu un cuvânt, tot poporul cu prapori, cu cântări: „Impărate ceresc.“ ne veniră spre întâmpinare și formând cordon, bravul docent local dl Nicolae Radu cu o vorbire frumoasă esprimă bucuria poporului și esprimă în cuvinte foarte calde mulțumită acestui popor față de Exelența Sa și Prea Ven. Conziztor, că în fine le-a plinit dorința lor cea mai arzătoare, dându-le preot spre marea lor mulțumire. Îi dorește noului preot, viață îndelungată, ani Nestoriani ca să conducă naia lui Hristos la portul dorit.

Apoi păsete înainte subnotarul acestei comune, ca representantele administrației, și asemenea îi dorește în limbă românească să-i ajute bunul Dumnezeu, că între marginile legei patriei și a bisericei să-și pască turma lui încredințată, ferindu-o de lupi răpitori, în pace, în unire și bună înțelegere respectând legile și pe superiorii săi, până la adânci bătrânețe. — Cornel Marcu noul preot le răspunde în terminii cei mai călduroși. — Cu lacrămi zice: „nu v'am adus aur și argint, ci v'am adus o inimă caldă, care va bate totdeauna pentru voi și bunăstarea voastră. — Mă voi ruga la altarul Domnului pentru voi, și voi cere, ca darul lui Dumnezeu să se reverse asupra întreg poporului în chip de roauă cerească.“

In ordinea cea mai frumoasă, cu cântarea Doxologiei, între sunete de clopote am mers cu toții la sfânta biserică. — In ușa bisericei Vasile Prodan, proprietar din loc cu o vorbire foarte potrivită, cu cuvinte alese românești, ca unul, care a locuit și în România timp îndelungat ne-a bineventat de nou în numele poporului pe toți și aratându-i calea conducătoare — și ușa sf. Maice biserici, îi dorește noului preot, ca întrarea lui să-i fie în ceas bun cu noroc. Îi dorește viață pacinică, iubire și bună înțelegere familiară, ca nici când se nu intre mâhnit și supărat de vifoare familiare pe aceasta ușe.

Intrând în sfânta biserică, s'au început serviciul divin cu utrenia de P. On. Domn protopop și preotul nou, între cântările înălțătoare a cantorilor din loc și a celor din Csáki-Gorbó, cari toți sunt demni de laudă, pentru glasul și esecutarea sfintelor cântări.

După sfânta evangelie P. On. D. protopop punând pe noul preot în fața poporului, prin o cuvântare caldă și foarte măduoasă îl prezintă și dând cetire decretului de datul și numărul mai sus, îl recomândă în iubirea poporului, totodată accentuând buna înțelegere, pacea și unirea dintre preot și popor, la care toți erump în: „Să trăiască noul nostru preot!“

Iea cuvântul apoi noul introdus preot și într'o vorbire elocuentă arată scopulvenirei lui la ei, arată datorințele unui preot față de popor și a poporului față de preot, și încheie cu cuvintele: „eu voiu fi tuturor toate ca pe toți să-i dobândesc,“ — după cari involuntar cu lacrimi de bucurie în ochi de nou strigă: „Să trăiască preotul nostru!“

Terminându-se sfânta misă ne-am întrunit la masa ospitală aranjată de domnii: Nicolae Radu, docent și Vasile Prodan proprietar, în școala locală, unde am primit dejunul servit de Doamna învățătoriță.

Prea On. Domn protopop conchiamă adunarea poporului și senatului și cu tactica și prudința-i recunoscută, isprăvește toate agendele zilei.

La 2 oare suntem invitaţi de senatul bisericesc la banchetul aranjat în locuinţa curatorului prim Nicolae Petran cu concursul senatului, aci am petrecut până seara.

Seara la 6 oare abia putându-ne despărţi de dragostea poporului acesteia parohii, între strigăte: „Să trăiască toţi domnii nostri!“ Am părăsit aceasta comună de Dumnezeu binecuvântată.

V. V.

La chestiunea şcoalelor.

Marca, 31 Martie.

Ideile espuse în primul din Nr. 11—1908 al „Uuirii.“ „La acţiunea de salvare a scoalelor noastre,“ merită toată lauda şi admiraţiunea. Dar pentru ce acel articol e subscris cu pseudonimul P+R. nefiind în acela nici umbră de polemie pentruce autorul nu a voit să se ştie cine este? Dl corespondent expune 13 puncte, — număr nenorocos — dintre cari fiecare cuprinde idei măreţe şi sublime, şi cari unde s'ar pune în praxă, — barem şi numai în parte din acelea, — nu numai s'ar salvă şcoalele, fără s'ar putea zidi şi reparà biserici şi şcoale şi alte multe institute culturali. Comunele în cari s'ar exercià punctele acestea, ar ajunge cu paşi repezi la gradul cel mai înalt al culturei şi a înflorirei şi în acelea ar domni o perfectă armonie şi deplină fericire. S'ar restitui etatea de aur din poveste, ce o descrie Ovidiu zicând: Sponte sua sine lege, fidem rectumque colebat. Aceasta e ziua dreptăţii, carea în etatea de fier, a părăsit pământul viţiat de fărădelegi, s'ar reîntoarce voioasă înapoi şi Dreptatea şi pacea s'ar sărutà. Fiecare din punctele acestea recere iubire, bunăvoinţă, curaj, jertfă şi abnegaţiune, şi unde acestea ar domni, de acolo s'ar depărtà ura, pisma, mănia, asuprirea, certele, neînţelegerile şi tulburarea, erà egoismul, acest duşman puternic al binelui comun, s'ar stânge cu totul, va se zică oamenii ar ajunge la perfecţiune, la care de altcum suntem datori se ţimtim.

Singura conclusiunea din puntul 10 ar produce un resultut grandios: „Când cu toţii ne-am abţinea dela beuturi şi fumat, în chipul aceta dela toţi românii s'ar realiza un câştig de cel puţin 20 milioane într'un singur an.“ Hic Rhodus, hic salta! Cu 20 milione coroane s'ar puteà susţine 10,000 de şcoale, — sigur, că în toată provincia metropolitană, nu sunt atâtea şcoli. Bine zice, dl corespondent, că aceasta ar fi o adevărată jertfă. Da, ar fi o jertfă, care ar pretinde o încordată abnegaţiune şi mortificaţiune până la eroism; de acestea însă, fiii veacului acestuia se înfioară, ca şi cei vechi de „horror vacui.“

Voieşte şi vei putea zice proverbiul, dar voinţa în cazul de faţă, ar produce neplăceri, dureri tortură şi suferinţă.

Fumatul şi beutura se consideră de un „malum necessarium. „sunt patimi, cari folosite cu moderaţiune, nu ştiu în favorul sau defavorul nostru este, că nu sunt oprite prin nici o lege; şi dacă cineva dedat cu acestea patimi, şi dacă de voie bună s'ar puteà reţinea de ele, cu tot dreptul s'ar puteà numi erou. Cine este acela, ca să-l lăudăm pe el?

Afirm şi susţin, cumcă în multe comune, dacă s'ar reţinea cu toţii numai dela beuturile spirituoase, proventul acesta anuatim, ar fi mai mult decât destul, spre acoperirea tuturor lipselor bisericeşti şi şcolare.

Aceasta ar fi o ideie sublimă şi măreaţă, cine însă ar aveà cutezarea, că aceasta dorinţă pie, să o propună şi să o recomânde poporului spre primire, şi dacă totuşi s'ar încercà cineva se o facă, obţinere-ar mai favoritor rezultat, decât în cel mai bun caz o ironică nepăsare, dacă nu chiar râs şi dispreţ

Acestea dară sunt nişte jertfe mari şi grele, — dar şi cu jertfe mai mici s'ar putea ajunge la scopul numit. Dacă într'o comună sunt 100 de familii, şi se presupunem, că acestea s'ar învoi între sine, se deie fiecare din averea sa 2%. Acestea familii s'ar împărţi în 5 clase. In clasa I ar fi 10 inşi având fiecare avere de 10,000 coroane. In a doua: 20 inşi cu câte 8000, în a treia 40, cu 6000, în a 4-a 20: cu 4000, iar în clasa a 5-a 10 inşi cu 2000 şi acuma cine ar binevoi se facă comput s'ar convinge, că în âst mod cu bagatelul de 2% s'ar câştigà un rezultat de 12,000 coroane. Des, ubi consistam, coelum terramque movebo, — a zis Arhimedes. — Să se pună numai în praxă punctele numite şi vom face minuni.

Cine însă e convins din esperinţa, cu câtă greutate se pot reparţia şi încassa 600 coroane, pentru susţinerea şcoalei din care cei de clasa I. solvesc 7 coroane, cine ştie cu cât chin şi vai cu câte murmurări ameninţări şi chiar blasteme — dorind fiecare a fi pus în clasa mai de jos se poate încassa aceasta sumă, acela n'are nici un gust se le facă propunerea se presteze ofertul bagatel de 2% din averea lor.

Dacă articolul dlui corespondent lasă ceva de dorit: ar fi; se binevoiască a spune, cari dintre celea 13 punte şi în cari comune şi cu ce resultat se duc în deplinire? că văzând alţii esemplele cele bune, se fie siliţi a exclama cu sfântul Augustin: Si potuerunt hi et hae, quare non tu Augustine?!

I. P.

MAI NOU.

Atentatul din Lemberg.

— Dela corespondentul »Unirii.« —

La Lemberg, Duminecă în 12 Aprilie la două oare, fu comisă o crimă enormă în contra prea meritatului şi dreptului Guvernator al Galiţiei, Contelui Andreiu de Potocki.

Un rutean, Siczynski, admis la audienţă particulară, cu o întreită descărcătură de Browning a pus capăt zilelor prea Inaltului dregător al Ţării. Auzind descărcăturile, pe loc au întrat portierul şi unii domni prezenţi în palat şi văzură pe Guvernatorul, lovit greu în tâmple, căzând în sângele său. Guvernatorul, conştiu încă, a cerut imediat ajutorul preotului. Indată veniră medicul prof. Ziembiełki şi alţi doi medici profesori cu ajutorul cerut. Apoi mai sosiră soţia şi copiii, şi alţi bărbaţi distinşi, între cari Vice-Guvernatorul Galiţiei, Ioan Lidl, bunul metropolit latin, arhiepiscopul I. Bilczewski, cu sufraganul său, L. Bandurski.

Impărtăşit cu sf taine, Guvernatorul a mai decis oral unele lucruri testamentare.

După o oară, fiind zădarnice toate încercările medicilor, începă agonia, durând peste o oară. In convulsiuni şi dureri nespuse şi-a dat Guvernatorul nobilul său suflet în mânile Creatorului, pronunţând încă cuvintele: Daţi de ştire prin telefon Impăratului, că I-am servit cu credinţă: mor pe câmpul activităţii.

Criminalul Siczynski este academician la facultatea de filosofie, în anul III, fiul repausatului preot Niculae, fost deputat; membru al partidului social-democratic rutean şi avu de frate pe Mscislav, academic radical şi revoluţionar, care după turburările ultime la universitatea din Lemberg, judecat la Viena, s'a sinucis nu de mult.

M. S. Impăratul, Ţara întreagă şi nobila familie a repausatului — cu toţii simţim o jale şi durere adâncă atât pentru perderea acestui bărbat drept, cât mai ales pentru groaznica crimă şi fărădelege comisă faţă de un om nevinovat.

R. I. P.

Concurs.

pentru 12 stipendii, 6 de câte 700 coroane şi 6 de câte 800 coroane: pentru a să specializa în toţi ramii economiei raţionale şi câteva industrii din patrie.

CONDIŢIUNILE SUNT:

1. Concurentul are să fie pedagog absolut din anul şcolar trecut cu examen de cualificaţiune ori pedagog din cursul 3-lea la ori care pedagogie română din patrie, dovedindu-şi sporul eminent cu copii autenticate fără timbru din partea ori-cărui oficiu parohial ori director dela pedagogia respectivă.

2. Concurentul are să cunoască în vorbire şi scris perfect limba română şi ungurească, să ştie în câtva limba germână şi să producă atestate asemenea autenticate cu calculu l eminent din studiile sale gimnaziale.

3. Concurentul are să fie cel mult de 22 de ani, nelnsurat, sănătos, simpatic la faţă cu privire ageră, trup mlădios şi vânjos pentru strapaţ; să fie cuprinzător, deschis la fire, cu graiu sonor plăcut şi să aibă darul vorbirei cuceritoare; să fie din fire moral, religios şi cu o iubire extraordinară către popor şi biserică; să aibă caracter firm, energic şi spirit întreprinzător, logică sănătoasă şi o cugetare de sine stătătoare.

4. Concurentul are să dee o obligaţie formală, scrisă şi subscrisă de cu mâna proprie, întărită de părinţi ori tutorul său, cumcă îndată după absolvarea studiilor sale în cutare ram de economie ori careva industrie din patrie, se va aplicà ca oficial-

la banca „Industria“ şi va servi un an de probă cu 100 cor. lunar, spese de drum şi ceva proviziune dela operaţiunile de bancă economice; iar în dumineci şi sărbători va face propagandă economică prescrisă în §. 46 din statutele băncii „Industria“, regulamente ori statorită de direcţiune. va servi propaganda „reuniunei a 2. de imormântare din Deva“ şi filiele sale. având o proviziune statorită din venitele, ce le face fieşte carele reuniunei; întru cât banca „Industria“ se va înţelege şi cu alţi factori, pentru a plasa pe toţi învăţătorii la aceeaşi misiune economică, concurentul e deobligat — pe lângă aceleaşi condiţiuni — să se aplice şi la alţi factori aliaţi în vederea aceleiaşi propagande economice.

5. Concurentul trebue să aibă voace bună de cântat, să fie versat în ritualele bisericeşti şi să cunoască bine notele, pentru a puteà eventual învăţa cântările bisericeşti ori să poată conduce un cor cu 4 voci.

6. Pe timpul feriilor fiecare concurent e îndatorat, pe lângă spese de drum, să ajute formarea de filii noue ori controla filielor înfiinţate a reuniunei amintite spre a să introduce în propaganda reuniunei ori a băncii „Industria“ şi înainte de a-şi fi terminat studiile e îndatorat a ţineà poporului prelegeri practice din deosebiţii rami ai economiei raţionale: pentru a stârni dragoste şi interes faţă de problemele noastre.

Cererile scrise şi subscrise cu mâna proprie a fiecărui concurent sunt a să trimite la adresa direcţiunei băncii **„Industria“ până în 30 Aprilie n. 1908**, carea examinându-le, le va aşterne deosebitelor consistoare, asociaţiunei şi altor factori, cari vor da stipendiile.

Deva, 18/31 Martie 1908.

August A. Nicoară.
directorul bancii »Industria.«

Apel către publicul românesc!

P. T. D. Venitul curat dela broşurele mele ce le-am pus în vânzare „Prospectul“ cu 2 cor. şi „Regulamentul“ de teatru cu 1 coroană, l-am oferit întreg pe seama Tovărăşiei teatrale de aci carea chiar acum edifică un teatru poporal cu trei rânduri de loje şi o galerie unde încăp peste 200 spectatori.

Teatrul e ajuns deja sub acoperemânt, dar până la deplina lui gătire se recer încă multe spese.

De aceea sum prea încredinţat că nu Vă ve-ţi supără pentrucă îndrăsnesc de a Vă aduce aminte ca se trimite-ţi şi Dvoastră preţul broşurei ce a-ţi binevoit a primi, căci acum are Tovărăşia noastră teatrală mai mare trebuinţă de ajutor banal.

După inaugurarea teatrului am să public o dare de samă amănunţită despre toate spesele şi venitele clădirei pe cum şi fotografia teatrului, atât a interiorului cât şi a esteriorului.

Tot odată vă rog de a propaga în cercul cunoscuţilor D-voastre lăţirea acestor broşuri pentru care bunăvoinţă antecipative vă mulţumesc.

Cu deosebită stimă
Ioan Baciu,
preot în Şoimuş.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeu: Teodor Covaciu, econom locuitor în Sârbi (Com. Sătmar) a dăruit sfintei biserici din loc un rând de odăjdii bisericeşti în preţ de 100 cor. şi un luster de bronz aurit bogat pentru 18 lumini în preţ de 300 coroane Binecuvântarea lusterului s'a săvârşit în ziua de Anul nou din încredinţarea dlui protopop districtual prin preotul local. Pentru jertfa adusă să-i răsplătească Dumnezeu în belşug, milostivei inimi să-i dee bucurie, iar nobilul său suflet mângâiere şi fericire.

Curatoratul bisericesc şi pe aceasta cale mulţumeşte donatorului pentru darurile cu cari ne-a împodobit biserica, dorindu-i viaţă lungă şi fericită şi întregei sale familii ca să-şi poată vedeà urmaşii desfătându-se în belşugul roadelor câştigate din truda muncii bunilor lor moşi. Sârbi, la 17 Ianuarie 1908. Vasile Pop, preot gr.-cat. George Cionca, curator.

Din Arhidieceză. După moartea protopopului Treiscaunelor, Ioan Solmay, oficiul protopopesc i-s'a încredinţat interimal lui Artemiu Boer, parohul Casonului mare. Petru Raica, administrator parohial în Cetea, a fost denumit de administrator parohial la Stana (tr. Cluj).

Hymen. *Veturia Péter* din Petea şi *Vasiliu Bungărdean*, teolog din Fiscut îşi serbează cununia în 3 Mai n. în Petea.

Promovare. In 10 April Dr. Cornel Rusu, a depus cu succes cenzura de advocat înaintea tablei din Marosvásárhely. Felicitările noastre!

Petreceri. Din incidentul adunării generale a despărţământului Mediaş—Ibaşfalău a „Reuniunii învăţătorilor din arhidieceză, aranjează Marţi a treia zi de ss. Paşti (28 Aprilie st. n. 1908), în sala cea mare dela hotel „Strugur—Traube“ în Mediaş, o aleasă *Producţiune teatrală* urmată de dans.

Precauţiunea asigură viitorul. Epidemiei de tifus din Sibiiu a căzut jertfă R. U. în vrâstă de 27 de ani. Solvise numai coroane 45.— la cassa băncii „Transilvania“ iar aceasta a plătit coroane 1000.— capital erezilor.

Necrolog. † Vasile Popescu, preot defic. şi v.-protopop onor. după o viaţă plină de lupte şi după un morb îndelungat şi grele suferinţe a adormit în Domnul în Turda la 12 Aprilie n. 6 oare dem. în anul 75-lea al vieţii, 44-lea al fericitei căsătorii şi 51-lea al proţie sale provăzut cu Sf. sacramente ale muribunzilor. Trimitem condoleanţele noastre familii repausatului.

— † Ioan Racoţian, paroh gr.-cat. în Ibăneşti după un morb scurt, împărtăşit cu Sf. Taine ale muribunzilor şi-a dat nobilul său suflet în mânile Creatorului Vineri în 10 April n. 6 oare seara, în anul 76 al etăţii şi 52 al preoţiei şi căsătoriei.

Odihnească în pace!

Posta Redacţiunii.

D. Ilea. — Înţelegem justa Dtale indignare şi condamnăm, şi noi astfel de apariţii bolnave cari dovedesc o totală lipsă de simţ moral. — In discuţii însă nu ne putem dimite.

Şcoalele noastre (I. T. Bersova) nu se poate publică pentru motivul, că articolul e scris în termini prea aspri şi n-am voi să Vă încurcăm în neplăceri cu procuratura.

Cel ce doreşte să aibă

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-şi procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăţa cum să facă toate rachiurile şi cum să manipuleze vinurile.

Preţul acestei cărţi e 6 cor.

Tot aşa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Preţul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 3—10

Să primeşte în farmacia dlui CORNEL DEMETER, din Orăştie (Szászváros), un practicant cu VI cl. gimnaziale.

Nr. 42 - 1908.

Publicare de licitaţiune.

Pentru darea în întreprindere de edificare din nou a Bisericei parohiale gr.-cat. din Archiud (Mezöerked, u. p. Teke), în urma actelor aprobate şi a concesiunei esoperate dela Preaven. Consistor Mitropolitan din Blaj cu datul 14 Martie 1908 Nr. 1135, prin aceasta să publică concurs de licitaţiune minuendă, care se va ţineà la faţa locului în Archiud în ziua de Sângeorgiu în 6 Maiu n. la 10 oare a. m. cu preţul de strigare statorit în suma de 19,785 cor. 72 fil.

Doritori de a luà în întreprindere acest lucru, să binevoiască a să prezentà pe terminul prefipt la oficiul parohial şi a depus cauţiunea prescrisă de 10 %. In cât ai încurge şi oferte închise, autorii lor au să declare în scris cumcă cunosc planul, preliminarul şi condiţiunile de edificare, cari până la terminul statorit să pot vedeà ori când la oficiul parohial.

Curatoratul bisericesc îşi rezervă dreptul de a declara de întreprinzător fără conziderare la ofert pe acela care i-să va părea mai solid şi mai recomandabil între împrejurări.

În numele coratoratului bisericesc greco-catolic.

Archiud, la 9 April 1908.

Ioan Macavei, preot gr.-cat.

Cegorian Samson, corator primar.

(14) 1—2

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 14

Capitlul XI.

Leul cezaric.

Sfetnicii împăratului uriau pe Agrippina: Seneca pentru cruzimea ei; Burrus, ca soldat cinstit, uria orice domnie femeiască; Tigellinus în fine o uria, pentrucă ea totdeauna îi întrezărea intrigile sale şi adeseori i-le zădărnicea. Agrippina cu pofta ei nesăturată de a domni le erà peste tot locul în cale. Astfel la Curte domnea o luptă continuă, carea, ce e drept, se purtà în ascuns, dar chiar prin aceea erà mai îndârjită.

In timpul din urmă Agrippina, cu toată prudinţa ei, se dete de gol: ea adunà în jurul său pe toţi nemulţumiţii nobilimei şi le spuse apriat, că ea ar dori ca să răstoarne pe sfetnicii împăratului. Senatorii şi cavalerii i-au promis, în timpul când erau beţi că-i vor stà într'ajutor, însă n'au fost în stare să se reţină, a nu flecări. Secretul a fost tradat, şi sfetnicii împăratului s'au folosit de ocaziune, spre a lucrà. Convenirile ce se ţineau la Agrippina, Tigellinus le declarà de conjuraţiune contra vieţii şi tronului împăratului. Pentru ce se ţineau acelea adunări totdeauna cu uşile încuiate? Asta e suspect! Şi ce cautà împărăteasa la Rubelius Plautus: el este un descendente de alui Augustus Asta e periculos!

Rubelius Plautus este un cap slab şi un cap prost: şi aceasta e încă şi mai periculos! Pentrucă Agrippina ar vreà să-l ridice pe tron şi printr'însul se domnească!

Astfel de svonuri răspândea Tigellinus! Şi uite: i-se dădeà crezământ!

Impăratul şedeà la cină. Sfetnicii lui erau adunaţi în jurul său. Cu toţii deja au gustat binişor din beutură. Impăratul mai mult decât toţi. Seneca erà tăcut. Burrus şi Tigellinus se prefăceau, ca şi când ei ar fi mai beţi decât împăratul. Ei ştiau, că după masă aveà se urmeze ceva, ce va răsturnà pe cea urgisită.

Nero ridică ceaşca cea de aur — ei chiar cântase ochii albastri ai amantei sale: „Pe Eros şi Aphrodite: ea are ochii cei mai frumoşi din lume! Dacă nu juraţi că e aşa, pun se vă restignească!“

„Jurăm!“ strigară oaspeţii râzând.

Nero duse ceaşca la gură, ca s'o golească.

In momentul acela năvăli în odaie Paris, favoritul lui Nero, şi se aruncă la picioarele împăratului. „Grăbeşte şi te mântueşte!“ strigă el şi începù a plânge.

Ceaşca cea de aur scăpă din mâna tremurătoare a împăratului; oaspeţii săriră în sus spăimântaţi.

„Ce este?“ întrebă Seneca. Impăratul nu fù în stare se vorbească nimic; erà palid ca un mort.

„O conjuraţie, stăpâne!“ strigă Paris. „Agrippina vrea să se căsătorească cu Rubellius Plautus, pentruca să-l ridice pe tronul Cezarilor. Voesc să te răstoarne, divule!“

Se iscă un tumult înfricoşat. In imperiul Cezarilor, conjuraţiile nu erau lucru rar. Dupăce cu toţii ştiau că Agrippina râvnea tare mult după domnie, astfel faima aceasta pretutindeni aflà crezământ; Cezarul, carele deja de mult suspiţionà pe mamă-sa, nu se îndoià câtuşi de puţin despre adevărul faimei, şi tremurà pentru viaţa sa. La început el plânse, că vreau se răstoarne pe un domnitor aşa de bun, ca dânsul. După aceea se deşteptă într'însul natura cea de tigru, ei voià răzbunare, răzbunare sângeroasă!

Turbat de mânie, el răsturnă mesele smânci dela unul din apropierea sa pumnalul, pentru a-l implântà cu propria sa mână în peptul mamei sale. Numai cu multă trudă îl putură reţinea Seneca şi Burrus. Acest din urmă promise, că va dispune îndată ca palatul Agrippinei se fie încujurat, ca ea se nu poată scăpa.

„Şi eu?“ strigă Nero după Burrus, carele erà gata de plecare, „pe mine mă laşi fără de apărare?“

„Nu, Cezare: o legiune de a pretoranilor mei va păzi palatul tău.“

„Bine la palatul Agrippinei însă să pui două legiuni! Inaintea poporului întreg, pe treptele Capitoliului. voiu lăsa să-i tae capul, dacă ea se va dovedi de vinovată.“

In ziua următoare Seneca şi Burrus ridicară acuză, la senat, în contra Agrippinei. Insă deşi curtea cu juraţi erà compusă numai din inimici de ai ei, împărăteasa s'a găsit nevinovată şi a fost liberată.

Nero trămurà de mânie şi ură; el blăstămà pe judecători şi ameninţà, că va pune să-i restignească pe toţi. Sentinţa însă n'o putù răsturna.

După ce s'a mai potolit, îmbrăcă haine de sărbătoare şi merse cu alaiu jos la Cura Iulia, unde s'au ţinut pertractările, şi conduse pe mamă-sa în triumf la palat, în timp ce o încărcă cu guguluri şi se jură pe toţi zăii, că el dela început a ţinut-o de nevinovată.

Din ziua aceea ruptura dintre Nero şi mamă-sa a fost completă şi el aşteptà numai o ocaziune binevenită, pentru a o depărtà din Roma şi a o trimite în ezil.

Ura sa creştea mereu, şi grija pentru viaţa sa şi pentru tronul său nu-i mai dădea odihnă. El vedeà în mamă-sa un strigoi înfricoşat, carele îl ameninţa ziua şi noaptea. El o încunjuià, unde numai puteà, şi astfel întâlnirile lor deveneau tot mai rari, pănăce ele încetară cu totul.

* * *

Tigellinus încercă se mângâie pe împărat. Acesta însă părea desperat. „Mi-e urât de lume,“ vorbi el, „aşi vreà se sbor acolo, unde nu sunt oameni.“

„Lumea ţi-ar simţi lipsa, şi te-ar plânge!“

Contra acestui argument Nero nu fù în stare se reflecteze nimic. „Ce mă sfătueşti se fac?“

„Se te mângâi, pentru nerecunoştinţa lumii, în braţele celè albe alui Sigrun! Incă niciodată n'ai gustat o astfel de frumuseţă nordică!“

Ochiul rece alui Nero se înviorà. „Asta ar fi ceva nou! Şi apoi, fără de aceea, ea îmi datoreşte încă cu comoara pentru răscumpărarea păcii. Pe Styx, mă voiu sili ca s'o incassez acum îndată.“

Ei se pregătiră se plece la palatul lui Sigrun. „Ba nu,“ zise Tigellinus, „nu acum, Cezare! Brâncile cele mari ale barbarilor sunt prea periculoase.“

„E adevărat: dar cum ne scăpăm de ei?“

„Îi trimitem în circ! La luptele gladiatorilor, la urletul animalelor sălbatice, ei vor uità lumea şi oamenii. Pe lebeda cea albă vei învinge-o uşor.“

Astfel s'a şi întâmplat. In ziua următoare, briţii au primit o invitare la jocurile din circ. Ei apărură cu toţii şi fură aşezaţi printre senatori. Numai Sigrun preferi a rămânea acasă; ea urà luptele sângeroase de pe arenă; cari n'aveau alt scop, decât se servească ca distragere ieftină unei mulţime enervată şi doritoare de spectacole. „Barbara“ aveà simţ mai nobil decât Romanele cele culte.

Intr'aceea Nero merse la palatul, care serveà de locuinţă barbarilor. Salvius Otho şi Tigellinus îl însoţiră. Cel dintâi veneà chiar acum dela încântătoarea sa moşie la ţară, unde a petrecut luna de miere cu tînăra sa soţie, Poppăa Sabina. Nero îl certă, că de ce se arată aşa de rar în Roma.

„O, Cezare,“ strigă Otho, beat de plăcere, „cum poţi pretinde, se mă smulg de lângă această femeie divină, carea pare a fi creată numai din amor şi sărutări!“

„Salvius Otho,“ zise acesta, „tu esagerezi, ca ori care amorezat. Dar, odată mă voiu uità mai cu atenţiune la Venus a ta.“ Sub privirile cele lacome ale lui Nero, Otho amuţi şi-şi băgă de vină, că a fost aşa de nebun, de a tradat împăratului graţiile nevestei sale.

Plin de speranţă, că va învinge, Nero întrà în palat; sperà, că va înduplecà cu uşurinţă pe Sigrun, să-i împlinească dorinţele; ea erà numai o barbară!

Intr'aceea Otho şi Tigellinus întrară într'o ospătărie din apropiere, spre a se distrà bând vin şi jucând cubi. Când li-se părù, că Nero absentează prea mult, merseră şi ei la palat, se vază de dânsul. Ascultând la uşă, auziră vocea lui Nero, carele părea că se rugà de Sigrun pentru un favor. Vocea sa erà plângătoare, ca la un copil.

„Pe Jupiter,“ zise Tigellinus încet către soţul său, „el cerşeşte ca un copil, când ar aveà drept, se poruncească.“

„Dragul meu, răspunse Otho, „femeile sunt, între noi zis, capriţioase ca lebedele: dacă le gâdili grumazii, atunci ele sărută ori muşcă. Eu cred, că această fată face mai bucuros lucrul din urmă. Dar n'avea grije: Cezarul nostru desigur va găsi tonul adevărat, după carele ea se va dà învinsă. Haide se plecăm!“

Ei merseră iarăşi în ospătărie şi jucară cubi pentru o butelie de vin, pe carea o perdù Otho, pentru care lucru îl mângâià Tigellinus: „Tu ai noroc în amor; voeşti ca

el să te părtinească şi în joc? Asta ar fi prea mult!"

Barbarii urmăriră cu atenţiune, un timp îndelungat, reprezentaţiile din circ; le bătù însă la ochi, că împăratul, carele i-a invitat, ai cărui oaspeţi erau ei, nu se afla în circ. Agnar, tinerul amic alui Sigrun, deveni prepuitor, şi erà tot mai neliniştit. El îşi aduse aminte de privirile poftitoare, pe cari le aruncă Nero asupra lui Sigrun, când aceasta a stat prima oară în faţa lui, şi începù a fi îngrijat. El a observat aceasta, fiindcă ochii săi erau ageriţi prin gelozie. La urmă neliniştea sa crescù atât de mult, încât el îşi împărtăşi temerea şi celoralalţi prietini, cari, încrezându-se în vorbele lui, hotărâră se părăsească imediat circul, fără de a aşteptà sfârşitul reprezentaţiei. Ei se depărtară în linişte, unul după altul, Agnar în frunte, fără ca se atragă asupra lor atenţiunea publicului. Un uşier voia se oprească pe Agnar, acesta însă îl izbi, cu putere uriaşe, de părete, încât îi pârâiră oasele. In sărituri gigantice grăbi el spre palat.

Aici Nero a fost făcut pregătiri, ca nimeni se nu fie lăsat se între; Agnar însă nu luă în seamă porunca aceasta, şi-şi deschise drum, cu pumnul. Când întră în atrium, i-se părù, că aude un strigăt de ajutor. Se opri un moment şi ascultă. Intr'adevăr, acum auzi cum se cade strigând: „Agnar... Agnar... ajutor!"

Acest strigăt îi înflăcără, pentrucă el venià din gura lui Sigrun. El dobori la părete pe păzitorul, carele voia să-l oprească şi năvăli în odae. Sângele i-se închegă în vine, pentrucă văzù pe Sigrun apărându-se cu puterea desperării contra îmbrăţoşării lui Nero. Faţa îi erà roşie, şi prin haina cea sfârticată i-se zărea pielea albă ca lilia. — Agnar scoase un urlet înăduşit; cu o săritură puternică fù lângă Sigrun şi pumnul său pică cu putere pe capul lui Nero, încât acesta se împleteci către părete, cu un strigăt turbat.

Scoţându-şi pumnalul, pe care totdeauna îl purta cu sine, năvăli asupra agresorului său; însă când văzù înaintea sa statura cea erculeană, cu ochii cei scânteitori, îi peri pofta, de a se măsura cu ursul britanic. El scoase un râsăt răguşit şi strigă: „Ce ai cutezat se faci, copile? Ai pus mâna pe persoana sfinţită a Imperatorului. Nu ştii, că viaţa ta aparţine leilor mei?"

Agnar nu respunse, ci îl ficsă mereu şi strigă către prietinii, cari năvăliră înlăuntru: „La arme! Incuiaţi porţile, aşăzaţi rudele de fer şi lanţurile! Leul cezaric s'a prins în propriul său laţ! Acum îşi va primi pedeapsa pentru fapta sa blăstămată!"

Sigrun să reculese repede din spaima ei şi se depărtă, pentru a se înarma şi ea. deoare-ce presimţà, că ceasul acesta erà hotărâtor pentru soartea ei a poporului său. După timp scurt se reîntoarse; sinul ei erà încheiat în pancerà de aur, pe cap îi strălucea coiful cel de argint cu arpile de lebedă, iar părul i-se rostogolea în valuri ucitoare aproape până la glesne. Având în mână o sabie scurtă, ea păşi înaintea Cezarului şi vorbi: „Fraţilor, ascultaţi, cu ce-l acuz pe împăratul: el a năvălit asupra mea, pentru a-mi răpi onarea, şi s'ar fi folosit de forţă, dacă n'aţi fi sosit voi, prietinii mei, spre a mă scăpa din ghiarăle acestui tigru."

(Va urmà).

Voci de presă.

„Păstorul sufetesc" în nrul său din urmă publică următoarea apreciere asupra volumelor teologice ale profesorului Semin. *Dr. Vasile Suciu:*

Teologia dogmatică specială.

Vol. I. de *Dr. Vasile Suciu,* profesor, pag. 608. Preţul 7 cor. 30 fil. — Blaj—Balázsfalva.

Aceia, cari cunoaştem mai deaproape pe profesorul de teologie Dr. Vasile Suciu, ştiam de mult, că munceşte zi şi noapte cu sîrguinţă de albină, studiind şi adunând, acasă şi prin diferite biblioteci, materialul pentru edarea unui op teologic, a cărui lipsă o simţeam cu toţii. Pe lângă toate acestea, trebue să măturisim, că edificiul cultural şi ştienţific ce l'a construit din preţiosul şi bogatul material adunat şi aranjat în cursul alor mai mulţi ani, a întrecut şi cele mai cutezate aşteptări ce le-am legat de lucrarea sa.

Părintele Suciu a început să edee rezultatele studiului şi a muncii sale îndelungate, în 1906. Atunci a tipărit studiul critico-teologic: Hipnotism şi spiritism. In 1907 a edat 2 volume din Teologia dogmatică fundamentală: vol. I. Apologetica creştină pe 389 pag. şi vol. II. Tradiţiunea şi Biserica pe 402 pag. Despre acestea s'a făcut bună amintire şi în Nr. 2., a., c., a acestui periodic. Acum, la începutul anului 1908, a terminat tipărirea volumului I. din Teologia dogmatică specială, căreia va urmà în curând şi volumul II despre Sacramente şi eshatologie.

Părintele Suciu în vol. I. din Teologia dogmatică specială împărţită în 2 părţi mari, tractează, în partea I., despre Dumnezeu considerat în sine, iar în partea II. despre Dumnezeu considerat în relaţiunile sale către făpturi. In partea I. are 2 tractate: 1. despre Dumnezeu-Unul (pag. 2—130), 2. despe Sfânta Treime (pag. 131—225). Partea II. cuprinde 3 tractate: 1. despre Dumnezeu-Creatorul (pag. 226—351), 2. despre Dumnezeu-Răscumpărătorul, sau despre Intruparea Domnului (pag. 351—471) şi 3. despre Dumnezeu-Sfinţitorul şi în special despre graţie (pag. 472—557). La sfârşit, are un bogat şi preţios indice analitic (pag. 558 până la 606). Adaug, că subdivide în capete, acestea în articoli, iar articolii în paragrafi.

Volumul I. din Teologia dogmatică specială, caşi celelalte lucrări a părintelui Suciu, îl caracterizează erudiţiunea profundă, logica convingatoare, espunerea lină, neforţată, şi deslegarea fericită şi mulţumitoare a chestiunilor.

Păr. Suciu, în espunerea şi tractarea adevărurilor, asupra cărora s'a pronunţat Biserica, e intrasigent, iar în rezolvirea obiecţiunilor şi în combaterea inimicilor Bisericii, păstrează pretutindenea calmitate şi obiectivitate deamnă. Impotriva acestora nu scrie cu satiră, ori dispreţ, ci cu mare aparat de ştiinţă şi cunoştinţe. Ochiul ager al autorului vede toate şi cu multă singuranţă cutrieră sf. Scriptură, Tradiţia, istoria, ştiinţele naturali, literatura teologică, filozofică, ritul şi disciplina bisericească, adunând tot ce e necesar pentru clarificarea chestiunilor. Am puteà zice, că e prea minuţios chiar în analizarea materiei şi în invocarea multelor dovezi, dacă cartea ar fi scrisă numai pentru şcoală şi nu şi pentru publicul mare.

Lucrarea păr. Suciu ni se prezintă, ca o lucrare independentă. Nu-i o copiare, ori o imitare servilă a vreunui op dogmatic mai recent, ci e rezultatul studiului făcut asupra izvoarelor teologice. Şi tocmai în faptul acesta residă însămnătatea şi valoarea ei. Autorul nu desconsideră literatura modernă teologică pe care — dă atâtea probe — o cunoaşte, ci merge la isvor, din care scoate putere şi viaţă pentru tema ce o tractează. Pe o formă cunoaşte occidentul şi orientul literar-teologic. Ma, câte odată — sigur intenţionat — aşa mult insistă pe lângă argumente luate din literatura bisericii orientale, încât ai cugeta, ca a făcut filozofia şi teologia nu în Roma, ci la vre-o universitate din orient.

In tractare foloseşte metodul pozitiv, şcolastic şi polemic. Limba scrierii e literară şi românească. Stilul uşor. Ortografia a Academiei. Hârtia cărţii e bună. Tiparul foarte îngrijit. Abia, ici-colea, câte o eroare. Erorile mai însămnate sunt culese pe pag. 608.

Preţul scrierii, socotind mărimea şi mai ales importanţa ei literară, e destul de moderat.

Dee Dumnezeu, ca fiecare preot român, pentru cultivarea proprie şi pentru apărarea sufletului creştin a poporului nostru, să ajungă în posesiunea acestui preţios op. Deosebit doresc, ca inteligenţa noastră laică: advocaţi, medici etc. să aibă aceasta lucrare în bibliotecile lor, ca nu numai să-şi reamintească cunoştinţele ce le-au câştigat în gimnaziu, ci să le completeze, să-şi câştige convingere regligioasă şi în loc practizării principielor francmazonice-liberale şi ateodemocratice să lucreze în spirit creştin şi să şi trăiască o viaţă creştinească, făcându-se pilde frumoase şi demne de imitat în grelele vremi, ce le trăieşte biserica noastră!

(G).

Bibliografie.

A apărut:

„Păstorul sufletesc" Nr. 4 cu următorul sumar: Ioan Genţ, protopop — Dum. IV-a din Post: Despre cele din urmă ale omului. Valer Opriş, teolog — Sărbătoarea „Bunavestire": despre P. C. F. Marie. Ioan Genţ — Dum. V-a din Post: Despre judecata particulară. Ioan Genţ — Dum. Floriilor: Despre judecata ultimă. Ioan Genţ — Vinerea Mare: Despre iad. I. G. — Invierea Domnului: Despre raiu. Valer Filipan, preot — A II-a zi de Paşti: Despre învigre. — Liturgica — Laurenţiu Sima, preot. Bibliografie. Teologia dogmatică specială vol I. Dr. V. Suciu, — (G). Posta redacţiunii şi administraţiunii.

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.

p. redacţie responz.: Augustin Gruiţia.

Avem apetit

„stomac sănătos, nu ne simţim rău, avem scaun regulat de când folosim pilulele laxative Rebarbara-Elsa de Feller, 6 tegule 4 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica, Centrala 82 (cott. Zagrab).

Elsa

Se află de vânzare în Librăria semin. din Blaj.

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa**, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. **Cestiuni din dreptul și istoria bisericei românești unite**, Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. **Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geoagului, Silvașului și Bălgradului** Blaj 1902 8° 162 pag. Prețul 2 cor. 50 fil. pentru România 3 lei).

4. **Episcopii P. P. Aron. și Dionisiu Novacovici.** sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. **Discursuri, Autonomia bisericească. Diverse**, prețul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. **Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria**, prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).

7. **Timoteiu Cipariu**, Panegiric, prețul 50 fil. + 10 fil porto.

8. **Mitropolitul Sava Brancovici**, prețul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

Dracul în școală.

Povestire poporală.

Tradusă după Bolondea

de

Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

Fischer & Comp Nagyenyed

Pepinerie de pomi și vițe.

150,000 Pomi Roditori
1.000,000 Sujete
1.000,000 Plante pentru gard viu, de promenadă, arbori de ornament, roze, fructe cu boabă, coniferi etc.

1 Million altoae de viță, vițe de vie Europeană și Americană cu și fără rădăcină. Specialitate: altoae de viță pentru desert.

30.000
pruni varietățile Bistrița și Bosnia oltuiți. Exemplare foarte frumoase.

Sub cultură 120 jug. cat.

Cataloage gratis.

(35) 12—12

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

„Sădirea și cultivarea viei"

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procură dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 35—52

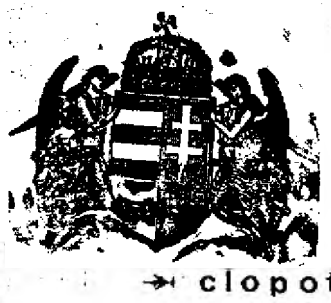

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

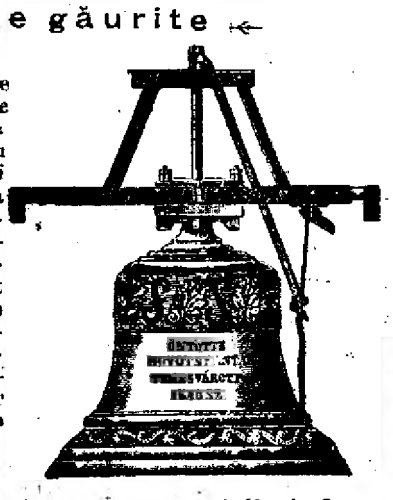

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania"

din Sibiiu (28) 35—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **94,975.294 coroane.**

capitale asigurate asupra vieții: **9,293.195 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamntul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 25 Aprilie 1908. Numărul 16.

ÎNVIERE.

În zilele noastre de necredință și materialism, sărbătoarea măreață a Invierii Domnului pare ași fi pierdut din farmecul deosebit de puternic.

Biserica, neclintită ca o stâncă în mijlocul valurilor, rămâne aceeaș în credință și principii, propoveduind credincioșilor aceleași dumnezeești învățături, cari le-a dat lumii înainte cu veacuri.

Privind în trecutul bimillenar al creștinismului, câtă frământare, câtă distrugere nu întâmpinăm în preajma umilitei credințe nouă, propoveduită de învățăceii blândului prooroc din Nazareth.

Și iată: s'au prăbușit stăpâniri și s'au răstogolit tronuri de aur și de fildeș, s'au ridicat până în slavă și au dispărut apoi popoare după popoare și împărății după împărății — și stăpânirea Mântuitorului, care nu era din lumea aceasta, s'a estins ca o flacără, ca un grandios incendiu peste întreg rotogolul pământului. Roma Cezarilor, stăpâna lumii și Athena sediul științelor și artelor antice și-au întunecat nimbul de glorie în fața atot — stăpânitorului curent al învățăturilor creștine. Dumnezeul necunoscut, despre care vorbise sfântul Pavel Athenienilor, s'a însălășluit și în metropola culturală și în cea politică a unei lumi, care se prăbușia.

Minunatele statui de marmură ale zeilor părăsiți au rămas fără închinători, și omenimea, trezită ca dintr'un somn de moarte, își deschide sufletul, spre a puteà cuprinde în toată lumina și strălucirea lor, nouele învățături, pe cari le bănuise oare cum dinainte într'un coltișor uitat al sufletului.

Au urmat apoi vremuri de mărire și de umilință, vremuri de credință puternică și vremuri de slăbire a credinței, de necredință chiar.

Omenimea a oscilat când în o parte când în alta, istoria și-a desfășurat evenimentele, și alături de schimbarea *materială* a lucrurilor, istoria ne descopere seria infinit de lungă a luptelor *de principii*: sute și sute de învățături greșite s'au ridicat și s'au pierdut, altele au urmat în locul lor, ridicându-se pe o vreme oarecare la suprafață, apoi cufundându-se în oceanul uitării.

Invățătura Mântuitorului a planat deasupra acestor lupte mărunte, deasupra neputincioaselor svârcoliri ale creerului omenesc, confirmându-și origina ei dumnezeiască.

Omenimea, întorcându-se în jurul ei, după cum pământul se întoarce în jurul soarelui, și-a păstrat totuși caracterul schimbăcios și nestatornic, în proporția, în care s'a îndepărtat de aceasta sfântă învățătură.

Cu cât ei se apropiau mai mult de Acela, care era lumina lumei, cu atât li-se lămurià mai mult taina vieții, cu atât înțelegeau mai bine, că moartea nu e decât o trecere dela o viață efemeră la alta fără sfârșit.

Ce larg și luminos e orizontul vieții, privit din înălțimea acestor eterne adevăruri ale creștinismului.

In schimb, ce tristă și posomorită ni-se înfățișează viața, când ea e privită numai din punctul de vedere al mărginitei noastre priceperi umane. Vedem bine, dacă privim viața din acest punct — că viața noastră nu are nici un sens, căci ce folos de gloria, renumele și bunăstarea ce ni-am agonisit-o, când va veni o vreme, că toate acestea le vom părăsi, și ne vom mutà în groapa neagră, care nu închide pentru noi nici o speranță! Și ce sens are înșiruirea celoralalte vieți, cu nizuințele lor deșarte, când toate se vor sfârși odată, când însuș globul pământesc, va încremeni înghețat în spațiu, și când va încetà orice viață în acest corp ceresc nenorocit, în care au trăit, au gândit și s'au zbătut atâtea milioane și milioane de ființe, astrucate acum sub normanul de zăpadă și de ghiață!

Știința rigidă de astăzi, gândindu-se la adevăratul sens al vieții, la origina ei tainică și ținta ei finală și mai tainică încă — spune cu încăpățînare: Ignoramus.

Și omenimea, neîndestulită cu acest răspuns, amăgită în speranțele ce și le-a pus în atotputernicia științei, se întoarce iarăș, din când în când, spre adevărurile părăsite ale credinței.

Oameni preocupați cu totul de vederile lor materialiste, de principiile contrare credinței, se alătură și ei la bucuria obștească a Invierii Domnului. In fundul sufletului lor, întunecat de atâtea preocupări, se sbate, în luptă cu stângerea, o mică scânteie, restul credinții. E de ajuns o adiere cât de ușoară, o înfiorare cât de mică, pentruca schinteia aceea să ardă mai departe, luminându-i și încălzindu-i viața.

In vremile de necredință și materialism, prin cari trecem, să cerem cu toții dela Cel de sus, întărirea credinței noastre puține, și schimbarea vieții noastre, în conformitate cu aceasta întărire a credinței.

Iar noi, nevrednicii slujitori la altarul Celui prea înalt, să cerem îndoită îndurare cerului, pentru a ne întări înșine și pentru a sprijini și pe alții pe cărarea îngustă și dificilă a mânturii sufletelor noastre.

Să lăpădăm slăbiciunile multe și păcatele urâte, să iertăm totul pentru Inviere, salutându-ne în ziua sfântă de azi cu salutul creștinesc:

— *Hristos a înviat!*

Deciziunile sinodului arhidiecezan din 1904 și 1906. De Paști căpătăm dela Ordinariat un dar frumos: deciziunile sinodali din anul 1904 și 1906.

Sinodul convocat pe 10 Maiu 1904 și amânat pe 23 Noemvrie 1906 avea să se ocupe mai întâiu de chestia congruei, avea „să găsească leac, ce să vindece întristarea de carea era cuprins, și este încă cuprins clerul din parohii. — De ani de zile amână guvernul rezolvarea acestei chestii, a întâmpinat greutăți — să nu ne sfiim a o spune — din partea unor episcopi catolici unguri. Acum chestia congruei se pare a fi asemenea unui ou roșu de Paști, care se va curăți în cameră încă înaintea închiderii sesiunii de vară, căci e fiert și colorat gată. Cum s'a fiert și colorat nu știm, putem ști, că nu va fi ideal. Congrua întregită dela stat la frații neuniți în foarte multe cazuri a subtras-o ministrul fără nici o cercetare făcută de Consistorul competent, de multe ori numai la insinuarea cutărui informator. La noi nu se va puteà subtrage toată dotațiunea, ce o va căpătà preotul din fondul congruei, nu credem, să se fi învoit corul episcopesc, ca ministrul să poată subtrage și partea cu cât contribue beneficiații mai mari și fondul religionar. Conferința episcopească chemată pe 23 Aprilie c., Joia sfintelor patimi va terminà lucrările pentru congruă, și după Paști se va desface oul în cameră.

Aveà să se ocupe sinodul arhidiecezan și de stârpirea concubinatelor. Chestia aceasta au rezolvat-o părinții sinodali foarte bine în titlul II, unde se statorește „procedura pentru stârpirea concubinatelor," dar mai ales în titlul VI, unde „recunoscând (sinodul) valoarea eficace a misiunilor sfinte întru promovarea virtuții,... pentruca acestea misiuni sfinte să se generalizeze și să se deprindă în mod sistematic" decretează înființarea „Reuniunii de misiuni sfinte a preoților din Arhidieceza greco-catolică de Alba-Iulia și Făgăraș" pe baza statutelor publicate între deciziuni la titlul VI în 26 §-i. Dela misiunile acestea așteptăm noi stârpirea concubinatelor și altor vicii ce stăpânesc. Misiunile sunt un lucru nu de toate zilele, împreunate cu multă oboseală, peste cari își varsă Dumnezeu darul său din belșug, cu un efect ne mai pomenit.

Dușmăniile cele mai vechi se împacă oamenii cei mai înstrăinați de biserică se fac creștini buni, oamenii învață a-și cunoaște bine, ce e proprie legea creștinească, și ce înseamnă a trăi cum poruncește legea creștinească; acestea sunt unele efecte principale ale misiunilor.

In statutele Reuniunii de misiuni sunt prevăzute și exerciții spirituale pentru preoți; dela exercițiile acestea se poate așteptà mult, între altele să se întărească legătura de drago e frățească și convingerea, că noi toți trebue să lucrăm împreună, din toate puterile pentru scopurile bisericei noastre.

Alte hotărâri de ale sinodului tractează chestii administrative, sunt făcute pentru a precizà poziția cantorilor, administrarea averii bisericești și alte lucruri.

Cu părinții sinodului dorim și noi din inimă, ca misiunile să se generalizeze și să se facă în mod sistematic. Se va aduce în în oare care chip la cunoștința fraților preoți președintele Reuniunii de misiuni, pe care are să-l denumească Ordinariatul. Frații preoți să nu întârzie a răspunde la chemarea acestuia, ca așa în scurt timp să se poată organizà și pune în lucrare Reuniunea aceasta, carea va aduce multă binecuvântare peste Arhidieceză.

„**Lupta**" din Budapesta, care a pornit cu un reclam așa de mare și pe urmă ne-a dat atât de puțin, ar face un lucru foarte cuminte, dacă și-ar cunoaște pe deplin puterile și nu s'ar compromite cu articole copilărești zi de zi.

Am fi putut remarcà destule chiks-uri din trecut, dar ne-am abținut pe cât ne-a stat în putință, pentru a nu atinge și pe vrednicii nostri deputați, cari stau și ei cu numele alături de jurnalul „acreditat," — din nenorocire *numai cu numele.*

Ce rost are de pildă, publicarea protestului incendiar a câtorva învățători din dieceza Gherlei din nrul 76? Și ce servicii poate aduce neamului nostru un „protest" ca acesta vrednic de coloanele lui „Szabad Szó?"

Cu chestia Mâneguțiu a alarmat, de pildă toată lumea românească, aruncând grave acuze neprecugetate asupra Mitropoliei din Sibiiu, și după doi-trei numeri vine și retrage tot ce a spus, constatând, că Mâneguțiu nu e restituit în slujbă, ci că e vorbă numai de cassarea sentinței forului delegat din Arad, dar nu s'a dispus nici restituirea protopopului amovat din post, nici să i-se restitue competențele sale.

Dacă redactorii „Luptei" ar înțelege aspra ironie din corespondența ce li s'a trimis dela Sibiiu, ca desmințire, ar fi mai reservați și cu mai mult temei în ale scrisului, — iar dacă nu se vor cuminți nici acum, pot să urmeze pe drumul larg de a seduce opinia publică și de a se face de râs.

Iar dacă redactorii „Luptei" nu au ambiția aceasta, ar puteà s'o aibă, credem, susținătorii acesteia, pentru cari am dori să ne păstrăm toată considerația, ce o avem.

Cum suntem noi, tinerimea?

Dl Goga și-a spus cuvântul. E rândul nostru acum, a tinerimei, care acum își face învățătura, de a ne spune și noi părerea ce o avem *despre noi înșine*

Nu e bine să ne mințim unul pe altul. Și nu e bine să o facem aceasta nici sub forma de poetizare măiestrită, nici sub cea de meșteșugită dosire a adevărului, de vrută sau de nevrută acoperire a realității, înaintea celor ce vreau, ce trebue neapărat să ne cunoască.

— A venit dl Iorga și ne-a osândit — din motive, ce nu trebue bagatelizate — greu, dureros de greu, Dlui, e drept, aduce spre ilustrare fapte și oameni, cari stau în legătură cu persoana dsale. Și tocmai de aceea cei mai mulți vor fi trecut ușor peste aceste constatări, în felul în care ușor trece și pressa de aici peste lucrurile cu adevărat bune, peste puțini entusiași mari, ce propovăduesc în țara străbătută de atâtea lipsuri, în România noastră a tuturora, o învățătură, ce singură poate mântui de perire și țara și neamul ce o ține. Cei mai mulți se vor fi uitat numai la motivele ce l'au îndemnat pe dl Iorga să tacă acestea constatări, fără să se mai gândească și la aceea, de vor fi adevărate sau nu acestea constatări.

Numai la motive se pare, că s'a uitat și dl Goga. Prieteniile — să le zicem literare — ce le are, cu *exemplarele* citate de dl Iorga, îl vor fi împiedecat poate de a recunoaște, dacă nu în întregime, cel puțin în parte adevărul osândei aduse asupra întregei tinerimi ardelene. Și sub îndemnul acestor prietenii, și sub vraja duioasă a unei vieți studențăști, ce a trăit-o nu de mult și dsa, a învălit măiestru în coloare de atâta poezie viața ce o trăiește tinerimea de aici. Da, așa își scurg viața băieții de plugari și de preoți săraci, așa înflorite de poezie și de înălțare sufletească se părândă zilele «lui Ioniță și a lui Niculiță și al lui Traian al popii» duși la învățătură între străini, așa-și câștigă învățătura, așa-și desăvârșesc sufletele băieții buni, cari pe lângă sărăcia ce-i scutește de ademenirile primejdioase ale vieții de oraș, mai poartă în suflete o dragoste și o alipire mare față de cei rămași acasă, față de ceice în sudoarea unei munci și a unei robote aspre, își țin odrazleie departe la învățătură. Da, aceasta e povestea plină de poezie, de înduioșare și de mucenicie sufletească ce o duce o parte, *dar numai o parte*, din tinerimea noastră.

Așa trăiesc mai toți băieții de plugari și o mare parte dintre băieții de preot și de domni dela sate.

Așa buni, așa nepătați în virginitatea lor sufletească își mână traiul între străini mai toți acești băieți. Dar aceștia alcătuesc numai o parte a tinerimei noastre. Și aceasta dl Goga, care abia de 3—4 ani s'a despărțit de viața studențească, ar trebui s'o știe. Pe lângă fața de aur, moneda mai are și altă față. Să fie cu putință oare, ca aceastalaltă față a monedei pe vremea dlui Goga să nu fi fost? Ne vine greu a crede.

Nu suntem toți feciori de plugari și de preoți săraci dela sate. Se găsesc printre noi și băieți de bani gata, băieți de advocați, de medici, de preoți și de cărturari cu mai bună stare materială. Nu suntem toți din un singur ținut: unii suntem din Ardeal, unii din Bănat, alții din Maramureș, ori din părțile Ungurene. Pe lângă aceea nu toți ne facem învățătura în școli românești, ci mulți aproape 4% din 10%, isprăvim în școli ungurești. Și nu suntem toți croiți din aceeaș pănură; împrejmuiți din toate părțile — ca de o apă rea — de cultura străină, ce ni-se dă în cărți, ce se predică în mulțimea de ziare ieftine, ce se propovăduește de pe tribunele publice, când cu larmă jidovească, când cu ifosuri de aroganță jignitoare, cât de mic e numărul acelora dintre noi, cari vor fi în stare să-și păstreze nepătate, în toată virginitatea curățeniі, sufletele de acestea inriurințe, ce murdăresc, ce strică și încurcă credințele? Când vorbim de tinerime trebue să ținem samă de toate acestea împrejugări.

Așa de mic, așa de disparent e numărul acelora, cărora li-se potrivește literă de literă povestea dlui Goga. Dintr'o sută abia vor fi 10, să zicem 15 — cu teamă de exagerare altfel — cari vor fi trecând prin această viață de conștiinți corupte de declamările șubrede ale unui patriotism fals, de bruscările jignitoare a credințelor proprii, cari se vor fi strecorând prin această Sodoamă de păcate trupești și corumperi

sufletești, păstrându-și nepătată făptura de acestea atingeri primejdioase și oțelindu-și sufletele cu credințele scoase din povestea dureroasă și tragică a neamului și a satelor noastre și din cetania cuminte a literaturii noastre românești. Acești puțini sunt cu adevărat băieții conștienți — buni, sunt cei cărora le sună povestea dlui Goga, sunt fața de aur a monedei. Aceștia sunt acei ce se țin în curent, în adevăratul înțeles al cuvântului, cu toate mișcările vieții românești, în a căror suflete trăiește vie și conștientă dragostea și alipirea de neam, sunt acei cari trec cu mintea mai departe decât granițele strâmte și unilaterale ale cărții, sunt elementul cel mai bun, ireproșabil, de muncă și de conștiență în mijlocul tinerimei. Durere însă, că sunt foarte puțini.

La aceștia s'ar puteà adauge, tot ca băieți buni, în înțelesul mai îngăduitor al cuvântului — acei băieți cu suflete bune, nepătate încă, cari fie din lipsă de înțelegere, fie din pricina unui mediu de o coloare nepronunțat românească — nu cam pășesc peste marginile buchilor de școală, cari nu-și au de multe ori o conștiință proprie și lămurită, în sufletele cărora se furișază nu arareori înclinări de simpatie pentru cultura ce tot mereu li-se bucină în urechi, dar cari totuși prin legăturile de sânge, prin creșterea ce li-s'a dat acasă, păstrează încă în suflete atâta dragoste și alipire de neam, pentruca să poată face vrednică deshilinire între principiile unei vieți și culturi cu adevărat naționale și între principiile unei culturi străine și primejdioase. Sunt elementul de muncă, ce-și vede bine și sârguincios de rostul cărții, sunt elementul, ce primește lesne părerile și judecățile cele drepte, sunt elementul, ce în societățile studențești sprijinește totdeuna pe cei cari înfățișează, pe cei cari propovăduesc vederile cele mai bune, pe elementul de muncă și de conșiință.

Numărul acestor băieți face cam 40—50 la sută. De aceștia și-a adus puțin aminte dl Goga

Este însă un alt element în milocul tinerimei, de care dl Goga și-a uitat cu desăvârșire. Aceștia formează fața dubie și cam întunecoasă a monedei! Și sunt în număr destul de mare, sunt cam 40 la sută.

Aceștia sunt, la cari se observă mai bine influința culturei ungurești. Aceștia sunt arareori băieți de muncă, sunt firi pripite și supărător de superficiale, caractere dubii cu senzabilități morboase, ce-și însușesc lesne snobismul unguresc în modă și în gândire ciardășească. Aceștia sunt oaspeții nelipsiți ai cafenelelor jidovești și ale locurilor de petreceri ușoare; sunt cei a căror prietenii se leagă nu prin înțelegerea sufletească, ce ar fi între dânșii, ci prin uniformitatea croielii la haine, prin fărtățiile de pahare și de vorbe ușoare, legate în cine știe ce fund de crișme subterane. Aceștia sunt cei ce vorbesc supărător de rău românește, sunt băieții fără conștiință națională — pe lângă toate afirmările lor de buni români — și fără judecată proprie. Sunt ceice nu cetesc nici chiar din bajocură carte românească, sunt ceice știu numără pe degete cafe-chantanurile Budapestei sau a altui oraș, sunt nelipsiții jucători la alergările de cai și mulți dintre ei cărtași ireproșabili. Sunt element de disordine, de ceartă și de încăierare în mijlocul tinerimii. Sunt cei ce nu se fac membrii la societățile literate studențești, sau de se fac, o fac aceasta numai în vederea unor certe ce vreau să le producă. Sunt ceice nu cercetează ședințele acestor societăți, numai atunci când vreau să stârnească ceartă și neînțelegere. Sunt cei ce hrănesc adeseori înclinări de simpatie față de socialismul jidovesc din capitale și față de propovedaniile acestuia; sunt ceice poartă în consecință — ca noroc, că nu conștient — o dujmănie bisericei și așezămintelor religioase-culturale ale neamului nostru. Sunt ceice cu ușurința, cu care-și retează mustața pe moda englezească, cu aceeaș ușurință se lapădă de prncipiile și de convingerile, la cari neamul nostru așa de mult știe să țină.

In scurt: aceștia sunt hermafrodiții, aceștia sunt bastarzii culturii ungurești.

La aceștia și numai la aceștia se pot referi constatările dlui Iorga

Și cine sunt aceștia, din ce ținuturi și mai ales unde-și fac învățătura?

S'o spun. Multora nu le va veni să creadă, dar durere, că din nefericire așa este.

Aceștia sunt băieții de advocați, de medici, de preoți și de alți cărturari cu mai bună stare materială, *sunt odrazlele scumpe ale aristocrațimei noastre,* dacă se poate vorbi și la noi de o aristocrațime. Sunt ceice au isprăvit gimnazii străine, sau gimnazii bălțate, ca cel din Beiuș. Între aceștia se numără mai ales *bănățenii,* cu onorabilă escepțiune, mai departe *ardenii, selăgenii, sătmărenii,* — putem zice și aici cu o onorabilă, uneori de tot neînsemnată escepțiune. Ardealul încă își are nu arareori representanții săi în această pleiadă de tineri.

Simptomatic însă e, că mai vârtos *din părțile ungurene,* din părtile mărginașe cu ungurimea, unde studiile se fac numai în școli ungurești și unde viața românească pulsează așa de anemic, că mai ales de aici se recrutează acest soiu de tineri.

Simpomatic e în locul al doilea, că mai ales clasa noastră cultă și mai vârtos *intelectualii bogați,* ne fericesc neamul cu acest soiu de cameleoni intelectuali.

E o boală socială, de un caracter foarte primejdios, asupra căruia ar trebui să ne gândim mai serios.

Dl Goga poate nu le va crede toate acestea. Dar din nefericire așa sunt. Așa e tinerimea noastră din Cluj, și așa e cea din Budapesta — și mai ales aceasta, căci la aceasta referesc constatările dureroase, ce le-am făcut.

Acestea am avut a le zice, și le-am zis, nu pentrucă ași simți o bucurie pentru osândirea grea ce ne-o aduce tuturora dl Iorga, nici pentrucă n'aș dori din suflet ca tinerimea să fie așa cum dl Goga spune că e, ci pentrucă mă dor amarnic acestea rătăciri simptomatice, ce se observă în sinul nostru, și cari amenință deoptrivă viața noastră socială și morală.

Și ar fi de dorit, ca acestea lucruri să nu se acopere, să nu se acopere pentru noi, cari trebue să ne cunoaștem, să nu se acopere pentru cei de dincolo, cari *au lipsă* să ne cunoască.

Un student.

REVISTE.

Budapesta. Ziarul „Zeit“ a adus zilele trecute știrea, că ministrul-președinte Wekerle a luat asupra-și garanța, că delegația maghiară va vota îmbunătățirea lefii oficerilor, dacă el va aveà voie să comunice în formă discretă șefilor de partide, că deja la vară se vor începe tractările în chestia concesiilor militare. Domnitorul să-i fi dat lui Wekerle autorisația în această chestie.

Știrea aceasta e desmințită acum de „Politische Korrespondenz“, organul semiofficios al ministrului de externe, scriind: „Dupăcum se știe ministrul de externe a declarat formal, că între ridicarea plății oficerilor și între alte chestii militare nu e nici o legătură. Astfel dară e eschis, ca pe lângă recunoașterea unei astfel de legături, respective pe baza asta să fi urmat ori-ce fel de pertractări“.

Tot din Viena vine știrea confirmată de „Allgemeine Zeitung“, că între Schönaich ministrul de războiu și între ministrul de externe ar fi deplin acord în ce privește chestia ridicarii plații oficerilor, și că în cazul, când această chestie nu ar resolvi-o în înțelesul declarațiunii făcute de ministru de externe în delegația austriacă, atunci ambii ministrii își vor trage consequențele. Ambii ministrii vor procedà solidar.

În sărbătorile catolicilor socialiștii au avut un mare congres la care au asistat și reprezentanți străini. — S'a hotărât, ca îndată ce să va pune pe tapet în parlament votul universal așa după cum îl vreà coaliția să proclame greva generală în toată țara.

București. In 22 Aprilie s'a început ședința secretă în care membrii Academiei au votat bugetul. Președinte al Academiei a fost ales tot dl Saligny, iar vice-prezidenți dnul Iacob Negruzzi, pentru secția literară: dl Dr. C. I. Istrati pentru secția științifică și dl Gr. Tocilescu pentru secția filologică-istorică.

S'a acordat premiul Năsturel-Herăscu de 4000 de lei dlui Radu Rosetti, raportor fiind dl Gr. Tocilescu; premiul Lazar și premiul Eliade Rădulescu nu s'a acordat la nimeni. Premiul Adamachi s'a împărțit la trei inși și anume: 1500 lei dlui Dr. R. Rusescu pentru lucrarea sa: „Chestiunea împăduririlor artificiale în România.“ 1500 lei dlui Dr. Dona pentru lucrarea

sa: „Tekir-Ghiolul“ și 1500 lei dlui Dr. Botez pentru scrierea: „Cancerul mamelelor.“ La cel dintâiu a fost raportor dl. Dr. Istrati, la al doilea Dr. Marinescu, la al treilea Dr. Babeș.

In cele două locuri vacante la secția istorico-filologică s'au propus de secție canonicul Dr. Bunea dela Blaj și Evsebie Popoviciu profesor și fost rector al Universității din Cernăuți. Ivindu-se însă neînțelegeri, a rămas ca alegerea să se facă în sesiunea viitoare.

CORESPONDINȚE.

— *Sinod protopopesc.* —

Giurgeu, în April 1908.

E obiceiu în districtul Giurgeului, ca sinodul de primăvară să se țină în Joia din săptămâna a 5-a a s. Post și încă de regulă la scaunul protopopesc din Gyergyószentmiklós.

Intocmai s'a urmat și anul acesta, ținându-se în 9 a l. c. Dintre preoți au absentat 4 inși, dintre cari 2 au fost escusați morboși fiind, iar ceialalți ocupați fiind. Sinodului i-a premers mărturisirea fraților, celebrarea s. liturgii a înaintesfințitelor, iar la fine esortațiunea îndatinată, rostită de On. D. Drăgan, preot în Dămuc. Disertantele ne-a arătat în colori vii datoriințele împreunate cu oficiul pastoral spunându-ne între altele, că lucrările ce le îndeplinim sunt măsura moralității noastre iar la fine dând sfatul ca fiecare preot, să se nisuiască cu totdeadinsul a delătură dela sine apostrofarea puțin măgulitoare și des repetită de popor, că „se faci ce zice popa, iar nu ce face popa“, înlocuindu-o și în practică cu apostrofarea logică „să faci ce face și ce zice popa“.

La 11 oare a. m. s'a deschis sinodul. După constatarea și escuzarea absenților, s'au comunicat mai multe ordinațiuni consistoriali de interes specific districtual. Mai marcant a fost punctul prin care s'a atins chestia școlară.

După o discuție animată, s'a admis și primit în principiu, propunerea protopopului de a se suscità colecta crucerului, inculcându-i-se fiecărui preot datorința morală, de a face colectă în consonanță cu numărul sufletelor din respectiva parohie.

Cu durere s'a luat act, despre faptul că mulți credincioși de ai noștri din comunele săcuești, au trecut deja la neconfesionalism cu cugetul reservat de a trece la romano-catolici. Sunt multe semne din cari s'ar păreà că apostolii rom.-cat. din respectivele parohii, desvoaltă un zel febril intru convertirea la rom. cat. S'a cerut intrevenirea energică a autorităților noastre superioare.

S'au censurat rațiunile fondului cultului districtual, care aflându-se a fi corect dedus, cassarului i-s'a dat absolutor, Statul activ al acestui fond la finea an. 1907 este de 1051 cor., dintre cari 40 coroane în obligațiuni, iar restul în bani gata.

Dintre propuneri mai marcantă a fost, cea a preotului din Varviz, care fiind actuală a și fost primită unanim și anume: pentru estirparea mai cu succes a alcoolului să fie rugate autoritățile noastre, se interzică în mod absolut întrebuințarea alcoolului la pomene, sub pedeapsă de a nu fi slujite.

Restul punctelor din program s'au pertractat în ordine. S'a decis respective s'a primit, ca sinodul proxim de toamnă să se țină la Tuigheș, alegându-se comisiunea verificătoarea a protocolului luat din acest incident, ședința s'a ridicat la 3 oare p. m.

Ospitalitatea cunoscută a familiei protopopului, a reținut și de data aceasta pe toți frații la un prânz frugal.

* * *

Conform deciziunei din sinodul protopopesc de toamnă ținut la Alfalău în 22 Octomvrie 1907, misiunile introduse în mod obligător în acest district, s'au ținut în parohia Vasláb com. Ciuc în zilele de 4, 5, 6 și 7 Aprilie a. c.

Vaslábul, după cât s'a putut constată până în prezent, este cea mai vechie parohie gr.-cat. din protopopiat, numărând astăzi aproape 1300 suflete. E situată în mijlocul sud-ostic a platoului de toată frumseța numit Giurgeu. împresurată de vechi și puternice comune per eminentiam săcuești, formând puntea de trecere din Giurgeu în Ciucul propriu. Din partea sud-ostică a parohiei numită „Boteni“ isvorește bătrânul „Murăș“, care la Vașláb nu e guraliv ca Peleșul sau ca alte râulețe zburdalnice de munte, ci intrând într'o alvie modestă, cam de un metru în lărgime, își începe lungul său curs măiestos, împodobind hotarul cu dese spirale.

Și fiindcă tot din vecinătatea Murășului isvorește și „Oltul“, despărțit de vremuri numai printr'o colină, de o vrăjmășie implorabilă, de sine înțeles, că clima la Vasláb e rece, și așa nu se produce cucuruzul, spicoasele însă, cu deosebire săcara între împrejurări normali, dau roadă îmbelșugată.

Ceeace pentru ținuturile cu climă mai domoală, sunt locurile pentru vii, aceea pentru Vaslabeni este locul numit „Curechiștea“, cultivând și producând în cvant mare curechi, vestit în ținutul întreg. Poporul se mai îndeletnicește cu creșterea vitelor, sunt însă „more patrio“ cei mai destoinici și căutați păstori de oi. Ca o notă specifică a Vaslabeanului, este modul trăgănat — întins — de pronunțare a cuvintelor, precum și portul pitoresc mai ales cel femeesc, care în unele privințe diferește de a celorlalți connaționali din district, de cari și altcum topografice încă sunt cu totului isolați.

In Vaslab se află baie de marmură sură deschisă, care se esploatează printr'o societate pe acții, se mai produce aici și var mult, așa cât comuna politică să susține esclusiv numai din acestea isvoare de venit.

In resortul celor bisericești încă a înaintat mult Vaslabul mai ales sub conducerea zălosului preot actual A. Donescu. Despre multele lucruri salutari, realisate de acest preot brav, ajutorat de harnicul învățător Nicodin Rus, am avut feticirea de a ne convinge la tot pasul pe durata misiunilor din acest an.

Misiunile au fost conduse de protopopul E. Câmpean, ajutorat de preotul local, cel din Sândomocoș, Alfalău și Varviz. In 4 a l. c. la 5 oare s'a celebrat inseratul, după care a urmat mărturisirea credincioșilor. In dimineața zilei de 5 April, misiunile și-au luat avântul lor miraculos, celebrându-se liturgie solemnă, în decursul căreia, protopopul a descris temeinic însemnătatea misiunilor, iar la fine preotul Iuliu Băieș a predicat cu mult efect, despre recerințele unei mărturisiri bune.

După finea s. liturgii s'au reînceput mărturisirile și continuat până la 5 oare p. m., când s'a făcut inseratul, la a cărui fine a predicat protopopul despre s. cuminecătură, a urmat apoi imediat cetirea paraclisului, vorbind la urmă preotul din Varviz despre răutatea păcatului.

Până sara târziu s'au continuat mărturisirile, a căror fir s'a reluat în dimineața zilei următoare și întins până la 10 oare a. m., când celebrându-se liturgia preasfințitelor, cei demni s'au cuminecat. La început a predicat frumos preotul Băieș, despre judecata din urmă, iar la fine cel din Varviz despre iubirea ce o datorim lui Dumnezeu și deaproapelui.

După prânz s'a celebrat gratis pentru cei morboși s. maslu, care a și fost punctul de forță al misiunilor. Ceva mai elevător de inimă mai ales pentru un preot, abia îmi pot închipui, decât să te afli într'o biserică spațioasă, tixită de credincioși având la mijloc zeci de morboși, așteptându-și fiecare reînsănătoșarea grabnică prin ungerea cu oleu sfințit și rugăciunea rostită de preoții bisericei. Maslului i-a premers catechisarea tinerimei efeptuite prin preotul din Varviz, cari după ce au fost pregătiți de ajuns au fost mărturisiți prin preotul Solnay din Ciucsândomokos.

Fiindcă preoții din Alfalău și Varviz au fost necesitați a se depărtà în sara zilei de 6 April, așa în ziua de Bunăvestire misiunile s'au continuat numai prin 3 preoți cari des de dimineață au început cu mărturisirea, căreia i-a urmat celebrarea sfintei liturgii, predicând protopopul despre umilință, purcezând din cuvintele: „iată eu servitoarea lui Dumnezeu etc.“ După prânz s'au continuat mărturisirile până la 4 oare p. m, când s'a celebrat inseratul, apoi au eșit cu toții în procesiune în cimiter, unde s'a servit părăstasul pentru morți, binecuvântându-se totdodată și noul cimiter aflator în apropierea bisericii, formând un întreg cu cel vechi, acuirat prin prudința și jertfa primă a parohului local. Fiindcă în cimiter să finește toată viața omenească, așa erà firesc ca și misiunile să se încheie aici.

După finirea acțiunilor religioase, protopopul în cuvinte mișcătoare își ia rămas bun dela credincioși, mulțumindu-le din inimă pentru dragostea neprihănită arătată pe întreaga durată a misiunilor.

Emoționat răspunde și mulțumește în numele poporului preotul local, a căror cuvinte au stors șiroaie de lacrimi din ochii celor prezenți, despărțindu-se și unii și alții pedeplin mângâiați. Observ, că în decursul misiunilor biserica erà totdeuna literalminte tixită de credincioși.

La mărturisire afluența a fost atât de mare, încât peste 100 de inși au trebuit să fie dimiși respective lăsați în sarcina parohului local.

Efectele miraculoase ale misiunilor chiar pentru natura lor nu se pot descrie. Fie binecuvântat tot pașul acelui preot ales, care ne-a dat în mână această armă puternică contra întunerecului.

Uva.

Tuturor abonenţilor şi cetitorilor nostri le dorim „Sărbători fericite!“

Noutăţi.

Săptămâna patimilor! Esercitiile spirituale pentru clericii şi pentru clerul gremial au fost ţinute de către Parintele Spiritual Ştefan Roşian.

Escelenţa Sa a pontificat la liturgia din Joia mare îndeplinind şi actul înălţător al spălărei picioarelor, la 12 clarici din anul al III-lea şi al IV-lea. Tot Escelenţa Sa va îndeplini si celealalte funcţiuni Sacre obicinuite în aceste zile de mare sărbătoare.

Din Arhidiecezâ. Ioan Miclea, parohul Bozului a fost penzionat, la Boz s'a denumit de administrator parohial Ioan Becicheri. preot disponibil. La Ocnişoara a fost denumit de paroh Aurel Pascu, parohul Aiudului de sus.

Z. Bârsan la noi. In zilele de 9 şi 10 Maiu n. artistul nostru dramatic Z. Bârsan însoţit de doamna, va dà în Blaj două reprezentaţii cu următorul program: Seara I. Chinul unei femei, dramă în 2 acte după Girardin şi Invăţata, comedie în un act. Seara II. Drepturile sufletului, dramă în un act de Giacosa, Declamaţii şi Dela Nord la Sud, comedie în 1 act.

Reformele agrare în România. Despre reformele acestea a ţinut în săptămânile trecute o conferinţă Barabás Endre în societatea economică regnicolară maghiară. Conferenţiarul a constatat, că viaţa economică internă a României e în strânsă legătură cu viaţa politică internă din Ungaria. „Dacă nimic nu conturbă liniştea vieţii economice în România năcazurile sociale, chiar în aşa măsură îşi pierde din intensitate agitaţia celor de buze valahice din patrie desfăşură cea mai crâncenă agitaţie naţionalistă în contra noastră; dar cu cât sunt mai la suprafaţă în România năcazurile sociale, chiar în aşa măsură îşi pierde din intensitate agitaţia celor de buze valahice din patrie.“ — Frumos şi limpede! Ungurii se laudă, că sunt prietinii României, dar din vorbele acestea nu ştim cine va çeti dragoste.

Cronică literară. In preajma sf. sărbători. institutul „Minerva“ iar a pus în piaţa de cărţi vre-o câteva publicaţiuni preţioase, ca Sadoveanu: *O istorie de demult,* povestiri publicate în feliurite reviste şi adunate acum în un volum. cari dau cu toatele dovadă de puternicul spirit de observaţiune a scriitorului şi de limba frumoasă. — Din scrierile lui Caragiale a publicat un volum de *Novele* în capul cărora stă acea neîntrecută povestire: Făclia de Paşti. Păcatul ş. a. cari au statornicit locul de frunte pe care îl ţine Caragiale printre prosatorii nostri. — Operele lui Alesandri au fost completate cu un nou volum: *Poeziile poporale ale Românilor,* apărut sub îngrijirea cuminte alui Emil Gârleanu. Iată celea mai frumoase daruri de Paşti, ce am puteà primi!

Celalalt institut de editură: librăria Alcalay nu ni-se pare destul de norocos în alege.ea bucăţilor ce publică. Din broşurile apărute în ultimul timp pomenim de data aceasta: *Cea din urmă zi a unui condamnat,* o scriere în potriva pedepsei cu moarte, arătând clipită de clipită suferinţele grozave, ce are să îndure un condamnat, înainte de ce ar sui eşafodul. — Nr. 318. Wagner: *Tannhauser* traducere în metrul original de poetul Iosif. E superfluu a mai insistà asupra acestei opere, devenită celebră şi ca compoziţie poetică şi ca muzică. Librăria editoare a făcut un preţios serviţiu cetitorilor Bibliotecei pentru toţi prin publicarea acestei bucăţi literare. — Nr. 320—1 Goethe Faust, partea primă. Traducerea în prosă de Iosif Nădejde. Nu ni-se pare destul de succesă. Las, că sunt unele opere cari nu pot fi traduse în nici o limbă, neputând să fie redate cu farmecul stilului în care au fost scrise şi cu nuanţările pe care autorul vrea să-l deie unor cuvinte. — Nr. 324—5. Dr. Istrati: *Bucureşti. Cavis.* note de călătorie cu observări aşa de bogate şi interesante, cum numai un scriitor de talja drului Istrati poate s'o facă. Ales pentru fraţii de dincolo. cari au marea plăcere de a face călătorii. scrierea aceasta e de un folos netăgăduit, arătând ce trebue să culegem şi să băgăm de seamă în vizitarea ţărilor străine, şi bogate'e învăţături şi servicii reale pentru populaţie şi persoane singuratice. ce putem şi trebue să adunăm cu astfel de ocazii. Avem chiar. când de Paşti, se fac din Bucureşti şi Craiova doue escursii la Cairo şi piramide, tinerilor călători le-ar puteà fi scrierea drului Istrati un călăuz şi bun companion.

Dela tipografia „Aurora“ din Gherla primim doue broşurele cuprinzând doue bucăţi teatrale: *Casa fermecată,* comedie într'un act. localizată de Elena Fabian şi destinată de a fi predată de copii şi *Buchetul* un drăguţ monolog. de asemenea localizat.

De data aceasta putem anunţa şi apariţia unei bucăţi muzicale de toată frumuseţa: *Peste deal* cor mixt şi solo, compoziţie pe motive din muzica poporală de Ioan Vidu. E un vrednic omagiu societăţii „Carmen“ din Bucureşti. Preţul 1·50 cor. Insemnăm cu o cale şi celealalte publicaţii a dlui Vidu: Negruta. Consa şi Lugojana, atât de plăcute pentru muzica lor naţională română.

Dare de samă şi mulţumită publică. Cu ocaziunea balului aranjat la 12 Februarie n. în folosul „fondului pentru ajutorarea şcolarilor mizeri în caz de morb“ dela gimnaziul sup. gr.-cat. din Blaj au fost:

Intrate	Cor.	505.—
Eşite	„	228·60
Venit curat	„	276·40

I. Au binevoit a trimite oferte: Esc. Sa Dl Mitropolit Dr. Victor Mihályi 10 cor. Dr. Gregoriu Moldovan prof. univ. Kolozsvár 20 cor. Dr. Vasile Bianu medic Buzău 20 c. George Vlassa preot militar Eger. Aurel Rusu, Sibiiu. Augustin Frăţilă prof. Galaţi câte 10 cor; Dr. George Simon adv. Aiud, Avram P. Păcurar protopop Mercurea, Adam Leşnican H. Dobra. George Popp. director fin. Zombor, Ioan Anca paroh Supădure. Nicolau Todoran protopresb Cetate de baltă, Iosif Lita protop. Iclod, Iosif Angel Miriszló, Ambroziu Lazar notar Borgo-Tiha câte 5 cor. Aurel Pop, paroh Juc, Ilie Câmpian, protop. Gyósztmiklos, Petru Stoica paroh Ciula mare, Mihail Strâjan, prof. pens. Bucureşti, Petru Cheţian, par. Densuş, Vasile Barna, paroh Crivocara. Romul Furdui, protopop Câmpeni câte 4 cor.; Petru Suciu, paroh Boóş, Alesandru Papiu, paroh Bistra. Nicolau Coroiu Ponoreanul, paroh Ponorel, Iosif Stupinean, peroh Fehérviz, Ioan Pop, paroh Cuştelnic Zeflean Dionisie, Abrub câte 3 cor.; Aug. David, paroh Páncéleseh, Ştefan Colceriu, protopop M Domb. Demetriu Cutean, protop. pens. Vizocna, Ioan Magde. paroh Drombár, Elie Centea, paroh Capâlna, Ioan Butnariu, Boóş, Valeriu Florean, paroh Racoviţa câte 2 coroane.

II. Sara la cassă au fost următoarele suptasolviri: Schiszel Carol, Blaj, Doamna Sinberger, Blaj, Euge Bian, notar Făget câte 10 coroane. Aug. Stupariu Blaj, Familia Vlassa Sâncel câte 6 cor.; Văduva Ana German, Ioan German, frot. Brad, Petru Şogan, Balázsfalvi takarékpénztár, Familia Dan, Mociu câte 5 cor.; Eugen Nicola, Familia Roşcău câte 4 cor.; Silviu Handrea, Iosif Schneider, Dr. Eugen Solomon câte 3 cor.; Dr. C. Ordace, Vasile Saltelechi (Bardoş), Alexă Pop, Ferd. Kampf câte 2 cor.; Ştefan Nyerges, Aron Domşa, I. F. Negruţiu, Iuliu Pop, Ioan Săcârean, Ioan Puşcaş, Ioan Maior, George Mezei, Augustin Coltor câte 1 cor.

Subscrişii prin aceasta ne ţinem de plăcută datorinţă a aduce mulţămită tuturor acestor binevoitori şi sprijinitori ai susnumitului fond. Blaj, 15 Aprilie 1908. *Dr. Oct. Prie,* preziden'. *Oct. Bonfiniu,* cassar. *Al. Ciura* controlor.

Necrolog. † *Dr. Emil Nestor,* medic cercual în Chiseteu, fiul directorului dela şcoala de fetiţe d. Silvestru Nestor, după un morb scurt dar greu, provăzut cu mângăierea dreptilor, a repausat în Domnul Joi în 16 April a. c. la 11 oare a. m. în anul 27 al etăţii şi în al doilea al fericitei dar prea scurtei sale căsătorii.

Trimitem întristatei familii sincerile noastre condolenţe.

Odihnească în pace!

Concurs.

Curatoratul bisericesc gr.-cat. din Dumitra cu aprobarea Preaveneratului Consistor Arhiepiscopesc din Blaj, escrie concurs pentru edificarea bisericei prin licitaţiune minuendă cu terminul de ***6 Maiu n. (ziua Sf. Georgiu)*** pe lângă condiţiunile:

a) Preţul de strigare după planul şi preliminariul aprobat de Preaveneratul Consistor e de 6803 cor. 97 fil. pe lângă cari credincioşii prestau material de piatră, cărămidă, var, nasip şi apă.

b) Planul, preliminariul şi condiţiunile de licitare se pot vedeà oricând la oficiul parohial până în 6 Maiu n. ziua licitării.

c) Intreprinzătorii au să depună la oficiul parohial gr.-cat. din Dumitra (Demeterpataka u. p Berve) în persoană sau prin ofert în scris ca vadiu 10% din suma de strigare adecă 680 cor. 40 fil. în bani sau hârtii de valoare, cari notează la bursă.

d) Curatoratul îşi reservă dreptul a alege dintre concurenţi fără considerare la ofertul ce se face.

Dumitra, 1908, 22 Aprilie.

Nicolae Carcea, curator I. — **Aurel Marcu,** adm. paroh gr.-cat.

(15) 1—1

Partea literară.

CEASURI DE SEARĂ.

CEASUL I.

În amintirea lui Nicolae.

Privind frumseţile firii de afară nu-mi mai vine să întru în casă. In seara aceasta e o răcoare dulce, imbalzamată par'că, în văzduh, în liniştea ce-i tot mai desăvârşită. Obosiţi de munca zilei sătenii se gată de culcare, ochiurile de lumină a ferestrilor se închid unul după altul, vre-un român se mai poartă prin curte, cu capul gol, îndemnând vitele albe să treacă în bătătură. Dar celea două văi, ce-şi frâng de alvia pietroasă valurile albe, recoroasă, se aud tot mai tare, ca şi când le-ar nutri cu râvnă un povoiu căzut departe, pe unde izvoresc din întunecimea brazilor celea dintâi şuviţe de apă. Şi pădurile mari din jur asemenea nu pot fi biruite de somn, ele-s cu mult mai tari, — ca şi apele, ca şi vânturile, ca şi toate forţele naturii — decât se poată fi învinsă cu totul de această slăbiciune a somnului.

Dar în toată firea, care adoarme sara e atâta mulcomire, atâta pace, atâta mulţumire cu soartea, încât par'că e o renunţare de bunăvoie la luptă, acest act, care de fapt e o desarmare, cum desarmare este şi cea din urmă adurmire vecinică.

Şi te gândeşti, în sări şi nopţi frumoase, unde ar fi astăzi omenimea, dacă nu şi-ar fi dusmit jumătate din viaţa ei pământeană, presupunând, vezi bine, c'aşa i-ar fi fost organismul, încât să nu simtă lipsa somnului. Şi totuşi pentru oamenii muritori vezi ce binefacere e acest somn, care seamănă aşa de mult cu moartea, după cum se zice peste tot.

Fără să vrei bolta înaltă, tainică, te atrage seara în înălţimi, ca şi când alte lumi ar fi patria ta cea adevărată. N-aţi simţit niciodată, în vre-o noapte frumoasă de vară, privind florile albe a ceriului, cum piere din voi aproape tot ce-i greu, pământesc, de lut, n'aţi auzit cum vă chiamă glasuri depărtate, cari totuşi par'că pornesc din inima voastră, nu v'aţi simţit duşi pe »alte tărâmuri?« Dar acestea tărâmuri, poate acestea lumi nouă din teoriile lui Flammarion, dacă vor fi, le vom cunoaşte numai dupăce vom fi făcut cunoştinţă cu somnul cel vecinic.

Acest somn vecinic, *această moarte,* în mitologia popoarelor antice, erà închipuită cât se poate de poetic, aşa încât groaza morţii n'a fost cunoscută. Şi a venit creştinismul şi acestui act natural i-a dat un caracter înfricoşat, a desemnat un sepectru, la care nu poţi privi decât cu groază. De aceea omul modern, omul luminat de azi, trebue să despreţuiască această învăţătură a creştinilor. Ideia responzabilităţii trebue să piară, Dumnezeu cel ce pedepseşte trebue să spunem, că nu există.

Aşa zic mulţi, fără să fi cercetat, aşa cred pentrucă aşa au auzit dela alţii.

Ştim cu toţii aberaţiunile judecăţii şi-a închipuirii omeneşti. Nu vrem să zicem dar, în ceea ce priveşte moartea, nu s'ar fi făcut astfel de aberaţii ale închipuirii mai ales, din partea creştinilor. Cu atât mai vârtos, că despre moarte şi despre »celea din urmă ale omului« legea lui Isus ne dă învăţătura numai în linii mari, drepte. — Câteva cuvinte. Si omul, căutând din firea sa după ce-i necunoscut, a făcut umplături dela sine, de multeori umpluturile celea mai fantastice.

Cunoaştem cu toţii, de pildă, zugrăvirea iadului şi-a muncilor din iad zugrăvite în bisericile noastre celea vechi. Draci, şerpi, scorpii, spânzurări de limbă, cufundări în smoală, clocotită, afli în partea iadului. Iar la raiu sfinţi uscaţi, cari stau zmirna. Alţii vor cunoaşte picturile marilor zugravi creştini. Dar nime nu va zice, că sau acelea, sau acestea ar fi adevărate. Sunt numai rodul diferitelor închipuiri, şi nimic altceva.

Învăţătura lui Hristos însă nu ne spune, că moartea e înfricoşată. Din capul locului această învăţătură nici nu cunoaşte moartea. Pentrucă moartea e numai *trecerea* la o altă viaţă. Şi nu poate să fie înfricoşată această trecere, dupăce toată viaţa, urmând această învăţătură, trebue să te pregăteşti pentru dânsa. „De ea-ţi pomeneşte, pe ea ţi-o pune înaintea ochilor, în toate împrejurările vieţii. După învăţătura lui Isus viaţa de aici e numai o pregătire pentru adevărata viaţă veşnică. Acest spirit al doctrinei sale are să-ţi pătrundă sufletul, care la moarte nu face altceva decât trece la adevărata viaţă.

Pe ce se basează aşadară părerea multora despre conceptul ce-l avem noi creştinii asupra morţii? Putem spune, că se razimă pe neştiinţă. Adecă ei au rămas totdeauna la suprafaţă şi nu s'au coborât niciodată în adâncimea învăţăturii lui Isus. Pe ei i-au impresionat zugrăvirile pictorilor, predicile multor preoţi — scrise şi nescrise, — cari cred, că înfricarea, intimidarea credincioşilor cu toate grozăviile morţii, ar fi metodul cel mai bun de a moraliză. Cunoaştem curente de acestea rătăcite, cari veacuri întregi au stăpânit amvoanele bisericilor, răspândind în massele largi ale popoarelor închipuirile, ideile celea mai bizare şi mai scălciate, despre moarte, despre pedepse. Insaşi »divina comedia« lui Dante e o pildă genială despre acestea curente rătăcite, cari n'au adus nici un bine credinţii şi credincioşilor, curente cari n-au nimic de a face cu religia creştină, decât doar de ai înmulţi duşmanii.

Dar cel care vrea să vadă şi să înţeleagă *frumseţa morţii creştine* acela să nu se lege de scheletul cu dinţii mari, cu orbitele adânci, cu coasa în mână. Acest chip al morţii creştine a putut să-l deie vre-un biet de călugăr slab de nervi, care n-a fost în stare să supoarte nici o învăţătură creştină, ci pe toate le-a întortocat. Acel ce voia să pătrundă în taina morţii creştine, să nu-şi îndrepte privirile la zugrăvirea alor doi draci negri ce se luptă pentru sufletul bietului om ce se zvârcoale în dureri, — nici să n'asculte pe cutare predicator, care descrie în cuvinte acestea lupte. Nu, nu! Acestea-s urâte visuri de copii mari, detestabile producte a unei fantasii bolnave.

Cel ce vrea să vadă frumseţa morţii creştine, cu mult superioară morţii din anticitate, ori din clasicismul grec-roman, priveascâ la moartea adevăraţilor creştini, caute înalta, sublima doctrină a lui Isus despre viaţa vecinică a sufletului omenesc, — a noastră.

Şi, înainte de toate, privească oricine moartea lui Isus Hristos. Fost-a cândva vre-o moarte mai nedreaptă, mai amară, decât aceasta? Căci au mai fost jertfiţi ei diferiţi oameni nevinovaţi pentru interesele celor puternici, dar nici unul dintre aceşti osândiţi n-a zis, nici n-a putut zice duşmanilor săi cuvintele lui Isus: »Cine mă învinovăţeşte c-am făcut vre-un rău?« Şi totuşi Isus a murit aşa, cum n-a murit nimeni înaintea sa. A murit binecuvântându-şi duşmanii, rugându-se pentru ei. Şi chinurile, cari le-a suferit Domnul Hristos, cine le va spune?

Acum dacă pentru un creştin moartea ar trebui să fie ceva înfiorător, între atâtea chinuri n-ar fi trebuit să desnădăjduească Isus Hristos? Dar el cum trece din lumea aceasta: »Părinte în mânile tale îmi dau sufletul.« Aşa dar moartea celui dintâi creştin n'a fost lupta cu spirite rele, nici cu scheletul cel înfricoşat, nici nu i-au fost clipele cele din urmă torturate de vedenia muncilor din iad. Ce-i aşa dară, după chiar pilda Domnului Isus, moartea creştinului? *Sufletul fiului merge la părintele său.* Părintele se întâlneşte cu fiul său.

Acesta-i *adevărul singur,* despre moartea creştinului. Celealalte sunt şi rămân închipuiri scornite de fantasii bolnave. Trecerea într'o altă viaţă, la Părintele, ca să rămâi cu El vecinic.

Şi după moartea Domnului Hristos, privească cel ce numeşte îngrozitoare moartea cum şi-o crede creştinu, privească la moartea apostolilor, a martirilor, şi peste tot a tuturor sfinţilor şi a creştinilor celor adevăraţi. Şi vor întâmpină cea mai sublimă pace, cea mai neînchipuită tărie şi răbdare, cea mai deplină bucurie, în clipele când ei aveau să treacă din lumea aceasta, deşi poate torturile celea mai grozave le zdrobiau trupurile.

Zădarnic, aceşti oameni nu vedeau în moartea creştinului grozăviile ce le văd oamenii moderni, ci vedeau »întâlnirea fiilor cu părintele lor ceresc.“ Căci, după învăţătura sf. Paul, Dumnezeu, prin mijlocirea Domnului Hristos, ne-a adoptat şi pe noi de fii ai săi. De aceea îl şi numim noi în rugăciune »*Tatăl nostru.*«

Şi oare, dacă acesta-i adevărul învăţăturii creştine despre moarte, e urâtă, respingătoare moartea conceputâ în sens creştin, aşa încât omul modern, cult să-şi simtă de-o datorie aşa de-a o despreţui, de-a cercà s'o privească cu ochi mici, superiori?

Cei ce cred, că de moarte nu trebue să te ocupi, aceia nu ştiu, că întrebarea ei a frământat, vrând-nevrând, toate popoarele câte au făcut umbră pământului, şi toţi gânditorii cei mai aleşi ai neamului omenesc. Iar dacă vrând ori ba, trebue să-ţi pui

această întrebare, ce-ți răsare ca un sfinx înainte, să nu i-se spună unde și de cine s'a dat o desiegare a acestei întrebări mai înaltă, mai sublimă, mai vrednică cu demnitatea noastră omenească, și care să ne facă totodată trecerea din lumea asta mai ușoară, aproape o dorire, — decât învățătura lui Isus Hristos. »Fiul merge la tatăl său, ca-n societatea lui să trăiască vecinic.« Puneți acest resumat în comparație cu toate deslegările date de filozofi ori de mitologii, — filozofia popoarelor nu religiunea — și spuneți unde veți află un răspuns, care să se apropie cel puțin în câtva de adevărul creștin. Sterpul și recele »nu știm, scepticul »ignoramus et ignorabimus.« »nimicirea totală a noastră.« — desfacerea noastră în elementele din cari suntem compuși a materialiștilor, nebuloasa renaștere a sufletelor« din om în om, ori trecerea lor din om în dobitoace, suferința și privațiunea continuă a sufletului, pănăce, ne mai având nici o patimă, ajunge în »nirvana lui Brahma și Budha, ori raiul cu femeile din Alcoran? Spuneți de se pot apropia cel puțin acestea răspunsuri cu a lui Isus Hristos? Și trebue să băgați de seamă, că toate răspunsurile de mai la vale — a filozofiilor și-a popoarelor — pe cari mulți le urmează azi lăudându-le, *nu-s mai nici cu un strop mai de crezut decât învățătura lui Isus.* Și astfel dacă le place la unii să spună, că învățătura lui Hristos despre moarte și viața vecinică, e o închipuire, să nu uite, că toate răspunsurile de mai sus *pot fi numite cu mai mult temeiu închipuiri,* căci nime nu le-a probat, *nime nu le-a adeverit.* Drept, că nime nu s'a sculat din morți să adeverească punctul de vedere creștin, căci — chiar după cuvintele scripturii — »Pe Lazar cel sărac nu l-ar crede oamenii chiar înviind din morți«. Dar această învățătură nu ne-a dat-o Isus, numai prin cuvinte, ci chiar prin pilda morții sale. Această învățătură au întărit-o toți martirii, toți sfinții, și toți creștinii cei adevărați.

Că omul e cu totul deosebit de ce-i în lumea asta, că intelectualitatea, cu care stăpânește lumea, se bazează pe un suflet vecinic, ca acel om cu suflet nu va muri, ci fiind dintr'un dar deosebit a lui Dumnezeu, ales de fiu, *va trece* la o altă *viață vecinică,* la care mai întâi a înviat Isus Hristos ca om, făcându-se »începătura învierii morților,« este o învățătură ca și care mai înaltă, *mai vrednică de om,* nu s'a dat și nu se va dà.

Ori doară gândul și convingerea, că după moarte nu va mai rămâneà nimic din mine, îmi poate arătà mai frumoasă moartea, decât convingerea, că eu voiu plecà la tatăl cel ceresc? Și să se bage de seamă că nimicirea mea totală mi-o predică numai niște oameni învățați, pe când viața vecinică mi-o spune sufletul, și cel mai mare iubitor al sufletelor omenești, Isus Hristos.

Ori doară scepticismul, că nu știm nimic, deci să nu ne mai batem capul cu întrebarea asta nefolositoare, te va face să vezi moarte mai frumoasă decât învățătura lui Isus, care-ți spune cu siguranță unde vei merge?

De altele nici nu mai amintesc pentrucă unui om cu judecată sănătoasă, cred că-s prea absurde și nevrednice de mintea omenească ce acuș va stăpâni lumea, pentruca să fie discutate.

Și rămâne dar frumsețea morții creștine neîndoioasă, Ei dar, zic unii, nu-i nici de dorit viața raiului creștin. Sfinții stau acolo țapeni, în nelucrare în jurul tronului dumnezeesc, chiar Hristos șede de-a dreapta tatălui. Nime nu face nimic.

Deși e curată copilărie o astfel de concepție asupra raiului creștin, totuși insist puțin pe lângă ea, deoarece sunt mulți, cari așa-și închipue cerul. Și atunci nu-i mirare, că nu-l doresc, ori disprețuesc fericirea de-a colo.

Așa se închipue în icoane. Așa se vorbește în unele predici. Dar nu acesta e conceptul creștin despre fericirea din viața vecinică. Aici va fi înainte de toate *viață* deci nu nemișcare, pentrucă aceasta-i moarte. Aici »vom vedeà pe Dumnezeu față la față pe cum este« zice sf. Ioan Evangelistul. Dar Dumnezeu n-are nici cap, nici mâni, nici picioare, Dumnezeu este un spirit atotperfect. Atunci Dumnezeu va aveà dar perfecții iar noi vom *vedeà acestea perfecți* a lui Dumnezeu: vecinic, atotputernic, atotștiutor etc. Vom înțelege dar tot mai bine ceeace acum abia înțelegem, *vom continuà* cunoștințele și bucuriile sufletești ce le avem aici în lume din acelea cunoștințe. Căci toate științele noastre de azi nu-s decât cunoașterea legilor lui Dumnezeu. Și vezi, de pildă, astronomia termina-și-va vre-odată nouele cunoștințe și descoperiri. Așa acolo vedem pe Dumnezeu, vedem perfecțiunile lui pe cari le-am cercetat și în viața asta. Și fiindcă acelea perfecțiuni îs nemărginite, *în nemărginit* va ținea, vecinic adecă, și vederea lui Dumnezeu din partea noastră. Și de aici dragostea tot mai mare pentru el.

O nu, nu vor stà sfinții înlemniți cum sunt în chipuri. In chipul acesta înțeleasă moartea creștină hotărât că-i superioară în frumsețe și-n tot altor învățături despre moarte. Căci ar fi spre rușinea noastră ca »o minte ce-a cuprins tot universul« să încapă și să se aleagă nimica de ea în »patru scânduri.« Și-ar fi o umilință pentru noi și numai gândul acesta.

Din potrivă. Moartea ne deschide orizonturi nouă, nemărginite.

Dar poate să-mi facă unul observarea, cum mi-a făcut-o de altădată: »De ce scrii lucruri de acestea? Acestea-s prostii, bune pentru evul mediu. Pierzi timpul și hârtia. Noi avem de luptat cu viața, nu cu moartea.«

Așa ar fi, dacă nu chiar moartea, conceptul cel am despre ea și despre viața ceealaltă, ar fi firul ce mă va conduce în viață. E curios, dar adevărat: privind la celea din urmă ale omului, îți îndrepți, îți călăuzești *faptele de acum.*

I. Agârbiceau.

Datini la Pași.

O bogăție de datine sunt în poporul nostru, la cari ține cu pietate. Fiecare sărbătoare se serbează cu anumite datine, cari însă variază după loc, așa cât mai fiecare sat are altă datină. Adevărat, că sunt și unele generale, cum e colindatul la Crăciun, ouăle roșii la Pași. Noi aici ne vom ocupà de astă dată numai de unele datini, ce sunt la Pași.

Obiceiurile de Pași se încep deja din *Joia-mare.* Aceasta zi pe alocuria se zice *„Joi-mari“* (Maidan, Car.-Severin). In Joia mare seara și noaptea întreagă fac focuri cu gunoaie, sdrobituri, vreascuri — ca să se producă fum — în grădinile cu pomi. Tot atunci pe la Car.-Severin fac *„lumnințicichele“* (luminițele). Pe la 2 oare dimineața se fac „lumnințicichele“ în casa fiecărui român. Ele sunt *șepte focuri mici* făcute din *lemn de alun* uscat. Lemnele le aduc fete mari (și neveste). Tot ele fac focurile și a casă și la mormintele consângenilor repauzați. Cât ce s'au aprins focurile, vin copiii cu tocile (toacă) și bat toaca la fiecare casă, până umblă tot satul. Copiii capătă colac dela fiecare casă. Apoi merg la morminte. De acolo încărcați de colaci se întorc acasă. Observ, că se asociază mai mulți la olaltă de-și fac toacă. Pun toci pe dealuri, în apropierea bisericii și țin și pe acasă și le bat când le place, până în Dumineca Tomii. Toaca e mare; n'o poate duce unul singur (ca de 6 m. de lungă). De aceea, poate, până o bat o tot balansează.

2. *„La moși“* este o datină religioasă din Vișău (Maramureș), care se face tot în Joia-mare, când fiecare familie întâiu se duce la s. biserică. După ieșitul din biserică toți se îngrijesc de cele trebuincioase pentru serbare. Bărbații se îngrijesc și cumpără beuturi; iar femeile coc colaci și fierb mâncări. Când înserează se dă semnal prin clopotul bisericei. Atunci toți bărbații merg la biserică, iar muierile rămân acasă fiind ocupate cu pregătirea mâncărilor. Ieșind din biserică numai decât se pregătesc de ducă. Pun tot în desagi. Bărbații îi iau pe umeri și plecă. După ei merg femeile purtând sticlele cu beutură, pâhare, vase, lumini ș. a Așa merg la cimiter, la morminte. Prin sat săracii se grăbesc care de care la cimiter. Acolo iau povara oamenilor de pe umeri și o pun la locul său. Sătenii cum intră pe ușa cimiterului iau direcția către *„șatră.“* Aceasta e o construcțiune de formă de paralelogram. E coperită cu șindile, iar jur împrejur sunt scaune și în mijloc o masă foarte lungă și lată. Dupăce se dă semnalul a doua oară toți se așează la masă, careși la locul său și în cea mai mare tăcere și cu rugăciuni, așteaptă pe popa, care sosind ia patrafirul în grumazi și stând în fruntea mesei zice rugăciuni. Cantorul cântă cântări de ale morților. Terminându-se ceremonia religioasă șede la mâncare. — Fiecare familie dă popii atâția colaci și atâte lumini, câți repausați are. — La spatele creștinilor cari dau pomana, stau săracii, cari așteaptă rând. După ce au dat popii, ce se cuvine, fiecare familie se întoarce la săraci și împarte între aceștia mâncările și beuturile, ce le-au mai rămas. Mai zic câte-o rugăciune pentru cei repausați, se departă creștinii cari au făcut pomană; iar săracii mulțumind lui Dumnezeu și rugându-se pentru odihna sufletelor celor repausați asemenea se departă fiecare la ale sale

3. In *Vinerea mare* e datina (la *Chiciud,* câmp.) că mai toți *copilandrii* și *feciorii merg, să se scalde,* crezând, că dacă se vor scălda în Vinerea mare, nu vor fi bolnavi peste tot anul.

4. *Focul din Sâmbăta Paștilor.* La București, Hârțagani ș. c. a. sate din Zărand se adună feciorii în Sâmbăta paștilor se duc la pădure după butuci. Aduc câteva care de butuci și le descarcă în cimiter. De cu seară feciorii fac foc acolo în cintirim. Focul nu se mai stânge în cele trei zile ale paștilor. Inaintea bisericei este un spațiu mare pătrat împrejur sunt lemne cioplite așezate drept bance. Pe la miezul nopții încep feciorii a pușcă cu treascurile și a tocă. Clopotele nu le trag, până după miezul nopții (căci e datina, că din Joia mare, după-ce „bagă Paștile în biserică“ nu-i iertat să mai tragă clopotele). Atunci încep a tocă pe amândouă tocile și trag și clopotele totodată. Jos prin cimiter mai sunt și alte toace adunate de prin sat, (fiindcă în postul mare mai la toată casa este toacă), cari sună mai bine. Când încep a tocă, dau și cu treascurile de mai multeori. Cam pe la două oare dimineața pușcă cu treascurile de 24 ori, apoi toacă și trag clopotele. La auzul acestora oamenii încep a se trage către biserică. E de însemnat, că în noaptea Paștilor creștinii lasă să ardă lumina toată noaptea. De se stinge lumina în vre-o casă, zic, că în aceea casă vor să se întâmple mari nenorociri peste an. Până ce vine popa, bărbații se mai dau la povești, iar feciorii tot toacă și pușcă. După ce vine popa, se toacă numai, ca obiceiu, când intră în biserică. — După sta liturgie se dau *„paști“*. Datină generală la Românii din Ungaria. Creștinul, care ia „pași“ dă un ou roșu. Dupăce s'au dat și pași îndată (alocurea d. e. la Brad, numai după prânz la 1 oară) iese preotul la morminte în cimiter. Acolo face rugăciuni, le binecuvântă; omul îi dă *„pomelnicul“*, iar preotul pomenește pe cei morți și pe cei vii. După acestea credincioșii împart săracilor de pomană: carne, colaci, lumină de ceară, *oală cu grâu cu lapte,* blide cu miere. Pomana se dă cu această formă: sărută colacul și-l întinde săracului cu cuvintele „iată, săracule, îți dau acestea pentru sufletul adormitului în Domnul N. . . . tată, mamă, frați, surori. Apoi duc și preotului câte 2 colaci, *„pausul“*, lumină și carne. — După prânz vin creștinii iarăși la biserică. Bătrânii se pun la povești lângă foc; junii se joacă *„lopta“* (mingea) și pușcă; fetele de-a „țât-mălaiu“, „de-a inelul“ ș. a. Când trag clopotele de inserat, tinerii încunjură biserica la jocul zis: *„de-a fuga mare“*. Intre feliurilele jocuri este unul foarte curios: *„de-a încâlcitul“*, care îl voiu descrie de altă dată. Femeile stau în jur și se bucură de jocul tinerilor. – Când se apropie sara, înainte de „vecernie“ (inserat) feciorii iau *„primurile“* (panglicele, petelele, frunzele) cele mai frumoase din cosițele fetelor și câteva năfrămi frumoase. Cu aceste apoi împodobesc steagul pentru *craiu.*

5. *„Craiul și feciorii lui Craiu“.* A doua zi de Pași steagul, împodobit foarte frumos fâlfâie pe coperișul bisericei. După Sf. liturgie feciorii se adună în tinda bisericei; își aleg un *craiu* și pe banca de lângă foc ridică craiul sus de trei ori. Craiu se alege de comun feciorul cutărui om mai onest și mai avut în sat. Un fecior mai isteț ia steagul și urmat de *„feciorii lui Craiu“* în număr de 10—12, și însoțiți de tot poporul, care a fost la inserat, încunjură biserica de trei ori între sunetele clopotelor, al toacelor și a pușcăturilor. Apoi însoțit de un fluieraș se iau prin sat. Dela fiecare casă capătă ouă roșii și un colac. La casa, unde sunt copii, „feciorii lui craiu“ le dau ouă roșii, cari apoi le păstrează de aducere aminte. Feciorii lui craiu perândând casele oamenilor nu cântă nimic, ci când ajung înaintea căsii, atunci stegarul strigă în ton vesel: *„porția lui craiu!“* Gazda aduce colacul și ouăle roșii. Seara și a treia zi seara se face joc la casa omului a cărui fecior a fost ales Craiu. Jocul acesta se numește: „jocul craiului.“

A. Viciu.

CHEMARE.

Au dat frunzele 'n dumbravă
A dat umbra pe poteci,
Și tu stînsă și bolnavă
Ca o flacără te treci.

Toate florile cu jele
Mi-te cheamă, cu mult dor,
Ce s'ar face sângurele
Fără de crăiasa lor?

Paserile pentru cine
Să mai cânte ziua 'n crâng?
Și eu flori de pe coline;
Pentru cine să mai strâng?

Vino, te-oi purta pe brațe
Prin pădure, printre flori,
Ne surâde atâta viață,
Vin'o! E păcat să mori.

I. STRAVA.

Primăvara.

II.

Părintele Miron a ieșit afară, pe prispă, să se mai ușureze. Că iarna asta nu era să se mai sfârșască. Și, Doamne, cât chin îngrămădește, pe spatele omului bătrân, o iarnă!

Decând tot așteaptă dumnealui, să se limpezească cerul deasupa pădurii, să încete ploile și mohorala și să se mai ridice sfântul Soare, sus, peste coperișul bisericii, să-și trimită razele printre crengile frăgarilor desfrunziți în toamnă, luminând crucea ferestrii de către curte. A avut destul năcaz biata noră, mutându-i în toată ziua, scaunul cel greu de stejar, când la fereastra din fundul căsii către răsărit, când la cea din dreapta către miazăzi, de-i venea cu greu și ei, săraca, că trebile o încurcau de nu-și mai vedeà capul.

— Doamne tată, încă nici vremea nu-i să vie primăvara și Dumneata nu mai ai pace.

— Tu nepoată, lasă-mă să o aștept batăr, că trec zilele mai ușor. Nădejdea, draga moșului, ține lumea...

Și nora cuminților îi sprijineà ușor prin casă. Iar popa Miron rămânea potolit în scaun, cu ochii la lumina de afară.

Astăzi, în sfârșit, s'a ridicat un soare frumos peste frăgarul dela biserică, s'a rumenit și ochiul ferestrii de către curte și pe ușă a răsbit, în casă, o undă subțire de aer călduț, reavăn. Ba, Ionică nepoțelu cât un șomoiag, sare bătând în palme, în jurul bunicului, spunând în gura mare, că el a văzut un fluturaș.

— Mic, moșule, și mândlu, da, tale mândlu. S'a pus pe cumpăna fântânii și a sbulat

Iar nora a trebuit să scoată, pe prispă, scaunul vechiu, de stejar.

..Și barba părintelui Miron curge, în vălurele multe, pe crucea peptului la vale și lumina soarelui o învăluie în o cernere măruntă, de argint. Stă, moșul, așa apăsat de spate, cu mânile pe genunchi... De supt dunga frunții se desprind două lumini potolite, încălzite de o mulțumire nouă și crețele obrazului, asprit de zile multe, se înmoaie lin. Și tresaltă ușor, uneori, barba albă, învalurată...

— Doamne, Doamne, bună-i lumina! Bună tare. Lumina...

Ochii moșului, tari, limpezi încă ca în tinereță, cuprind toate și fruntea largă se luciește în bătaia razelor tinere. Se uită părintele Miron, se uită mult — mult și, clătină rar din cap...

...Uite, în față, biserica cea nouă, grea, de piatră. Ferestrile clipesc din ochiurile largi, argintate. Și crucea, în vârf, cum străluce! Da-i sus, tare sus. S'a oprit o țarcă râtăcită, pe brațul drept,... i-și ciugulește un picior. Biserică odată! Da, vezi, că s'a și trudit fecioru. Om în toată legea. Fala satului. A zis protopopu, mai astă toamnă, a zis multe, da bine — o zis.

— D-ta, de acum, moș Miroane, poți închide ochii ușor. Fecioru D-tale cinstea tractului. Și satu D-tale fruntea varmeghii...

Bine-o zis. Da uite, melinii de pe lângă gardul bisericii, par'că s'au muiat în apă de vârf... Tot noduri. Muguresc. Îi clătină vântu, cel dela miază-zi. Și înfloresc acuși. Cum râde par'că, curtea bisericii când sunt înfloriți..., și, cum miroasă!

— Bună-i lumina! Limpezește toate. Și simți, că trăiești și tu, așa mort pe jumătate. Hm, bună.

...Săracă biserica cea veche, cât îi e de fiendurit coperișul. Și crucea i-s'a plecat într'o parte. S'a ghemuit, acolo în colțul ei, supt cei doi frăgari, tovarăși buni, că o cuprind pe după cap,.. s'a ghemuit, săraca. Uite, barba sfântului Ioan Zlatoust, dela ușă, nu se mai cunoaște. Nuuu! Arhanghelul Mihailă, de pe clopotniță, nu mai are o aripă, — i-au spălat-o ploaia. Săraca biserică. Nici pasările nu mai trag, să se pună pe turnul ei. Vrăbiile își fac cuibul în clopotnița cea nouă. I-a trecut văleatu... Că și mie mi-o trecut. Ne-a trecut la amândoi. Am rămas noi pe lume asta nouă,... noi, și goronul din capu cimiterului. Goronu lui Șofron diacu. Nume rămas din bătrâni. Și goronu crescut acolo, cine știe, poate de când îi lumea. Se vede, colo, peste șura clopotarului Vasile. O pădure de crengi. Vara dă umbră bună. Ce mai umbră! Dumnezeu să-l ierte pe Șofron diacu. Spunea tata, că hodinește la rădăcina goronului. Cine a fost Șofron diacu? — Un om, care a lăsat un nume, și-o poveste poate. Goronul o știe, dar el nu o spune nimănui. Doar vara, în amurgurile limpezi, își leagănă frunza deasă, în un susur domol, dulce, ca o priceazną liuă, din bătrâni.

— Hm, și iată, s'a trezit și el mosneagu, la suflarea primăverii. Își clătină pădurea de crengi. Il înviorează soarele. Soarele, soarele. Și printre tufele de melini, de lângă biserica cea veche, vine o clipială

sfioasă... O trimite un ochi de fereastră din păretele de bârne negre. S'a trezit și ea, săraca. Mai bătrână și ca mine, da soarele tot o mai desamorțește. Poate mai avem zile... Numai pe săraca preoteasă n'o mai trezește nime. La capătul veacului ne vom trezi cu toții, când vor sună buciumele arhanghelilor în celea patru colțuri de lume. Până atunci hodinească în pace. Hodinească cu drepții...

Ar mai fi trăit, abună seamă ar mai fi trăit, să nu fi dat valu ăla peste noi. Cumplit val. Să se omoare om pe om! Și prăpădenie multă, ca la ziua de apoi. Până am pus și noi, cu nădejde, mâna pe topoare și pe coase și ne-am adunat în loagăre... Cât m'a rugat Dochița, săraca, când am plecat la loagăru lui Arsente, de vale, la Bălgrad, — să n'o las așa pustie, cu copiii, pe potop cumplit, și se rupea inima în mine, dar vezi, că mă mâna o altă putere, de sus, da, de sus, și m'am dus, că trebuia să duc satu. Și Axente aștepta. M'am dus...

Și când m'am întors, cu lancea tocită, cu fire albe în barbă, și am stat numai o vară, o toamnă și-o iarnă, — clopotnița bisericii mai avea cei patru ușțiori de zăstăm, negri, îndurerați, și biserica, afumată și ea, fără coperiș, preoteasa Dochița, în tinda bisericii, supt cruce cioplită în pripă. Au ucis-o păgânii, *chienteșii*. Săraca... Voia Domnului. Pe urma ei mi-a rămas, totuși, o bucurie, ba două bucurii. Toader și Anica. Mângâiere dela Domnul. Ei mi-au luminat sufletul. Mi l'au luminat ca o primăvară,... ca zece primăveri, — ca toate primăverile! Toader fala satului. Anica protopopeasă.

Săraca Dochița, ar trăi și ea și ne-ar încălzi primăvara sufletele șezând amândoi aici, pe prispă, alături... Și-am lăcrima amândoi. Ea ar lăcrima abunăseamă, că erà un suflet de sfântă pogorît pe pământ, și a-și lăcrăma și eu, supt înviorarea razelor călduțe ce vin de sus și supt înviorarea altor raze, ce vin de departe, de pe cărările unei vieți trăite...

— Cât de frumos strălucește soarele!

Ochii părintelui Miron se luminează tot mai tare, într'o lumină limpede, caldă. Pleoapele subțiri se umezesc și barba mare stă neclintită, supt fața suptă, brăzdată de vremi.

Firea tresare în jur, supt unda de viață ce-o trimite văzduhul. Pomii tineri, de prin grădini, își scutură ramurile înmugurite într'un avânt de sănătate descătușată. Năvălește viața.

— Doamne cum te alină sbucnirea sănătății, a luminii!

... Măi, măi, pe șura noastră vrăbiile țin sfat. Cum saltă pe piciorușele lor țapene și se răsucesc în toate părțile, ca niște copii sburdalnici.

— Hm, se joacă ele până le dă Sfiricioc al nostru de veste. Îi mai tâlhar Sfiricioc!... El îi fecioru lui unu Mihai, un mățoi cât un noatin, sămânță de pe la părinții preotesii, fie iertată. Când o da Sfiricioc de ele știu, că le strică soboru. Dar el doarme, hoțomanu, undeva, la soare. L-a muiat și pe el căldura... Uite-l, colo, pe claia cea de paie întins, ca o pomeană țigănească. Par'că simte ceva, că împletește cu coada tărcată prin aier.

— Aha! De acum țineți-vă blăstămatelor.

... Le mergea mai bine și bietelor vrabii, mai demult. Unde se pomeneau șuri, mai acuma-s cincizeci de ani numai, coperite cu țiglă! Ce șuri, aici, în curtea asta a noastră, mai demult!... Pe un coperiș băgam paie dintr'o vară, și apoi un sat de copii aveà ce sburătării la vrăhii, verile de-arândul. Și erau mai strengari copiii. Stricau ei oauă de vrabie, multe, da vezi că și șurile erau tot o gaură de cuiburi. Tatăl lui Sfiricioc mai rar vedeà pui de pasăre, că nu-i puteà ajunge, ca vulpea ceea din poveste strugurii. Astăzi își-și fac bietele de ele cuiburile pe supt strașini, în poduri, prin colțuri ferite, — că țigla cum s'o găurească? Și hoțomanu de Sfiricioc îi gras ca un pepene.

— Te ușurează bine aierul ăsta deschis. Ușurează...

Vine și miros de pământ proaspăt, val subțire, curat, dătător de sănătate. Iasă plugurile la ogoare. Se aude scârțăit de rotilă...

Și părintele Miron tresare domol, ca de o veste mare.

Gligor Cristea, vecinul, trece cu plugul afară, la câmp, îndemnând boulenii tineri, sburdalnici.

— Noroc să deà Dumnezeu, moș-părinte.

— Să trăiești Gligore fătul meu. Dumnezeu să-ți ajute în calea ta și să te binecuvinte. Scârție rotila și de acuma-i bine, bine Gligore. Când pleacă plugu să începe binele. Tot binele.

Pleacă plugu, plugu...

Doamne, Doamne bun tată ești tu! Tu îmbucuri lumea... Trimeți primăvara peste fire și o îmbucuri, mângâierea peste sufletele îndurate, chinuite și le îmbucuri. Și bătrâneța o îmbucuri, Părinte! Bun tată ești tu!

Și barba moș-părintelui rămâne neclintită, multă vreme. Pe fruntea lată, lucie, se joacă sfios două raze potolite.

In jur, în curtea largă, sbicită, viața a pornit cu nădejde. Găinile mari, boghete, își prăjesc crestele pe lângă păreți. Cocoșul, crăișor îndrăsneț, se avântă ușor pe gardul din față și-și vestește mărirea într'un cucurigu voinicesc, ce răsună până departe. Ușa căsii stă deschisă, să năvălească sănătatea, și preoteasa tinără se învârte după treburi ca o sfârlează.

A scăpat și Ionică la largu, da să steie lângă moșu, să fie cuminte. Dar strengărașul și-a aflat repede tovarăși și nu-i mai încape curtea bisericii.

Moșul chiar a dat, acuma, cu ochii de el. Vine sburdând pe supt frăgari, cu mânuțele în vânt, cu căciulița pe ceafă.

— O strengărașul moșului, strengăraș. Te pupă moșu, numai să te prindă, te pupă sufleteluie...

Ionică răsare în portiță cu obrăjiorii roșii, durdulii. Dapănă des din piciorușele de-o șchioapă. Ochișiorii îi ard bobotaie.

— Moșule, un fluturel, un fluturel moșule.

Și între degetele grăsuțe strânge două aripioare roși, învrâstate.

Fața moșului se însenineză tare.

— Adă-l drăguțule, la moșicu,.. adă-l să-l sărute.

Și mânile uscate ale moșneagului se întind după sănătatea și viața de alături, — după Ionică și, după fluturel.

Băețașul se apropie într'o zvâcnire de avânt copilăresc și se lipește, de pieptul bunicului, cu fluturel cu tot și căpșorul bălan rămâne câteva clipe îngropat în barba mare, albă...

— De ar trăi și Dochița, săraca, să sărute și ea fluturelul, că mult îi mândru și să te sărute și pe tine, pe tine... pe voi amândoi, *fluturei moșului!*

A. Melin.

RUXANDA.

— Nuvelă originală a «Unirii». —

Dela Bistrița.

I.

Erà prin amurg. Soarele mai aruncà o lumină palidă și sfârșită peste sâlhuele culmi ale Ciocîlcei, coastele munților Dornei-Maramureș. De peste trufașele creste ale îmbătrâniților Carpați se desprindeau chipuri uriașe de umbre, adumbrind vechea și mândra Suceavă, leagănul domnesc al Voevozilor și sfânta cetate a Moldovei.

Ruxanda, fiica Vel-Vornicului Jancu Mușat, se preumblà prin cerdacul curții boierești. Tinerii ochi nu se mai săturau de privelișteа codrilor visători, iar peptu-i fraged tresăltà ușor, fermecat de un vânt răcoros, mlădiind pe aripile-i subțiri un adulmec de flori. La poalele braniștei sure se auzeà un jalnic sunet de corn, apoi nește tropote surde, — iar pe colnicul pripoarelor afundate in neguri se iteau umbletele unor chipuri nedeslușite.

Duca Bogdan cu alaiul domnesc se întorceà dela vânătoare. Faptul îi prinse de veste și Ruxanda, și o cuprinse un dor să vază chipul și portul Măriei Sale.

Pe când zmeii fugarnici tăiau în sbor văzduhul, tropotele cailor se deslușiau tot mai clare, — tot mai aproape, iar ea cu ochi pândeși urmăreà alaiul de pe creasta cerdacului.

Dela biserica Sfinților Voevozi, prididită la răscapătul curților, alaiul domnesc o lăsà mai domol. Câțiva sutași de curte țineau fruntea, după ei călăreà Bogdan, împrejmuit de doi hatmani, după ei o mână de bani, iar în urmă de tot zăboveau haitașii cu prăzile vânătoarei.

Pe când Vodă mână agale sumețu-i, aprigu-i zmeu, ochii alunecară din treacăt spre cerdac. Intr'o clipă i-se desfăceà privirilor un chip necunoscut cu o înfățișare sveltă și înduioșată, cu un zimbet tremurător pe buze.

— Cine-i copila, care mi-se închină, întrebà Bogdan pe hatmani.

— Va fi venit, se vede, cu vornicul Iancu. Alaiul trecuse. Ea-l mai urmà încă cu ochii, până când îl pierdù la răstâmpenii drumului, unde se înalță măreața curte a bătrânului logofăt Tăutu.

Inoptase.... De peste vârfuri crăiasa nopții urcà orizontul cernit deasupra firei troenite, ce-și aplecà ostenita frunte să adoarmă.

Linistea domneà pretutindeni. — numai murmurul Sucevei, precurmà mereu tăcerea, stând vecinic de strajă în tăriile nopții.

*

Două frunți sumețe: Zimbrul Moldovei și vulturul polon, cari vreau a-și dà cu orice preț lovituri de moarte, dădeau iar

mână de prietenie. Jăfuirile și grozăviile, cari năpusteau fără preget pământul Moldovei, începeau să se mai ticnească. Vitezele brațe, cari zdrobeau nemilos vrăjmașele piepturi, în popasul acestei vremi de odihnă prinseră a mai prinde putere. Ceriul atât de înviforat dăunăzi, își limpezi pulberea-i cenușie de neguri.

Vestea, că Bogdan, craiul Țării moldovenești, încheiase cuviințe de pace cu craiul polon, străbătù văile și munții Moldovei.

De pretutindeni râurau solii de mulțumiri. Curtenii, cari dvoreau la curte, hatmanii și vătavii, vornicii din Țara de sus și de jos, logofeții și visternicii, banii și aprozii, postelnicii și pârcălabii, toate fețele bisericești, toți, cari înjghebau treburile Țării, curgeau la curtea domnească, pentru a aduce prinosurile lor Ducăi Bogdan Voevodul.

Peste trei zile erà să fie la curte mare ospăț închinat de însăși Măria Sa.

Marii Sulgeri alegeau pe cele mai pline și frumoase cobâi pentru fruntașii Țării. Marii paharnici desfundau scumpetele de vinuri, iar stornicii asudau de zorul atâtor pregătiri. Zgomot și zarvă ori unde, viață și bucurie pretutindeni, de nimeni nu-si mai puteà astâmpărà dorul, de a vedeà mai curând revărsatul de zori al zilei mult așteptate.

Un dangăt de clopot domol își legănà prin aer solemnul și maiestosul sunet de sărbătoare, apoi începeau deodată să sune, să răsune limbele mari de clopot din turlele mitropoliei Sfinților Voevozi.

Răsunetele și armoniile lor, blânde și dulci, vălureau peste dealuri și văi, de duceau vestea ori unde, că azi în Țara Moldovei e mare sărbătoare.

Logofeți și logofetese, vornici și vornicese, curtimea întreagă, spilcuită în strai sărbătoresc, porneà în călețile lor încetîncet spre Sfântul Lăcaș. Departe se auzeau sunând cavalele și triștele, cimpoaiele și surlele Hatmanii aduceau pe rând gloata călăreților, pe când marii armași străbăteau cu armășeii în zornet ostășesc.

Curgeà norodul la biserică, cum se tălăzuesc valurile mării spre maluri. Câțiva arnăuți prevesteau sosirea Ducăi Bogdan Voevodul. La detunetul duor salve clopotele își desfăceau blândul lor răsunet. Buciumașii și cimpoerii, surlașii și trâmbițașii îngânau un cântec de oaste, pe când marii comiși răzbeau prin mulțime cu ridvanul domnesc. La porțile bisericei fețele preoțești întâmpinau pe Duca Bogdan și pe sora lui, domnița Maria, ducându-i în imnuri până în strana domncască.

Bogdan treceà împunător prin sumedenia de fețe velite, care-și aplecau adânc fruntea.

Slujba începeà. Domnița Maria își pironeà mereu ochii spre porțile împărătești, pe fața ei se oglindeà o cucernică evlavie. De pe senina și limpedea ei înfățișare puteai să cumpănești culegerea și liniștea sufletului ei; buzele-i îngânau o rugăciune fierbinte, iar mintea-i erà cufundată în gânduri smerite și sfinte.

Bogdan își purtà privirile spre mulțime și cercà să deslușească chipul celora, cari îl împrejmuiau. Dintre cei cari stăteau lângă strana domnească, distinse bine pe Iancu Mușat și alături de el pe soția lui, femeie smadă și înaltă, la dreapta ei pe o tinără oacheșă, pe care o mai zări nu de mult. La ieșirea cu sfintele daruri, ea se aruncà deodată în genunchi, nepăsătoare de bogățiile ce le poartă pe sine, ceea ce îi făcù măriei sale prea adâncă încredințare, că-i suflet plin de evlavie

Spre sfârșirea jertfei norodul așteaptă nerăbdător eșirea craiului Moldovei. Insoțit de domnița Maria treceà cu fală prin mijlocul ticsitei mulțimi.

Armașii poruncirà un foc de salvă și în strigătele a mii de urale careta domnească se pierdu prin învălmășala mulțimii.

*

De aluneci cu privirea în sala ziafetului, unde are loc marele ospăț, pe jos vezi așternute covoare mândre moldovenești, pe mesele acoperite cu pânze albe de borangic vezi tacâmuri turcești, suflate cu aur, vezi ploscuțe și clondirase întortochiate în tot chipul, pe pereți vezi numai săbii, cornuri, săgeți, arme și arce, iatagane și buzdugane, făloase zăloage de învingeri.

Dela un răstimp velitele fețe zoreau spre curtea domnească. Sosise bătrânul logofăt Tăutu, postelnicul Petrică, vornicul Iancu din Țara de sus, marii pârcălabi Toader și Isaac. Toți așteptau în calemul domnesc, când iată, că sosește și cucernicul mitropolit Teoctist și după el marele vel Vornic Iancu Mușat cu soția lui, Smaranda, și cu fiica lor, Ruxanda.

Postelnicul Petrică însoți adunarea în odaia ospățului făcând tuturor loc la masa mare. Ochii tinerei vornicese, Ruxanda, prujeau a râs, când se vedeà poftită la stânga Măriei Sale. La dreapta lui Vodă ședeà Iancul Mușat, apoi lângă el tot din curtenii cei mai de frunte ai Țării. Ruxanda erà împrejmuită de domnița Maria, surioara lui Bogdan, alături de ea ședeà cucoana Smaranda și celelate jupânese ale boerimei de față. In cântece de vioare, surle și cimpoaie aduceà logofătul Trifăilă pe Bogdan și pre domnița Maria, cari încă nu erau de față. Deodată mesenii sculându-se, le făcură o lungă și adâncă închinăciune.

Apoi se făcù tăcere... Mitropolitul Teoctist din răscapătul mesei glăsuià rugăciunea, — apoi începeà ospătarea. Paharnicii pritoceau prin pahară țuică, mai întâi Domnului și'apoi comesenilor. Măria Sa colindă cu închinăciune la toți, ivosind tuturora noroc bun și sănătate, iar Stolnicii perândau cu scumpetele de cărnuri, cu dresurile de ciorbe, răsoluri și cu alesurile de mâncări de toată mâna. În răstimpul mesei vioarele, cimpoaiele și surlele fermecau auzul celor de față cu doinele vechi ale Țării.

Dela o vreme vorbele se amestecau cu râsete și glume și toți veseli și molcomiți grăiau prietenește cu vecinii lor, numai singur logofătul Trifăilă erà posomorât, ca negura toamnei. Tăceà și observà cu ochi de vultur orice vorbă și mișcere a Măriei Sale, care necontenit priveà cu foc spre Ruxanda. Oricât o privecà, nu se mai sătură de dînsa. Ii plăceà portul ei, dar și chipul ei. Aveà doar cămeșa cu altițe cusute cu fluturi de argint, fotă trasă cu fire de aur, brănișor bătut cu fulii și pietrii scumpe. In urechi atârnau cercei din galbini turcești, mânile erau încinse de brățări de aur, iar pe grumazii ei albi se învârteà de jur împrejur o salbă de mărgean prețios. Pe sinul ei rotund și plin dormeà un trandafir, iar pe buclele-i bălai luceà un șirag de mărgăritărele alb-sclipitoare.

Nu se minună Bogdan atât de odoarele ei, cât de chipul ei fermecător: doar ochii i senini răsfrângeau o privire atât de nevinovată, buzele-i trandafirii destăinuiau un zimbet atât de blând și copilăresc, vorba-i erà atât de dulce și blajină, încât ea părea mai mult un înger, decât o ființă pământească

Și n'a fost cu putință, ca ea să nu robească pe Bogdan. Când veni vremea, ca Măria Sa să închine un păhar în sănătatea celor de față, il ciocni mai întâi cu dânsa, rostindu-i:

— Iți doresc, Ruxando, tot ce-ți dorește inima, să trăiești la mulți ani!

— Să trăiești și Măria Ta, ii răspunse cu un glas sfios și tremurător, și gustà o puținime de vin în sănătatea lui Bogdan.

O mulțumire-i cuprindeà sufletul, ori de câte ori auzeà vorba tinerei vornicese și cu aceeaș mulțumire se îndreptà și cătră jupânul Iancu rostindu-i:

— Să-ți trăiască fiica, jupâne Iancule.

Apoi Măria Sa perândà pe la toți cu închinăciunea. In urmă se sculă logofătul Tăutu, ivosind noroc și sănătate Măriei Sale,' apoi se ridică și cuviosul mitropolit închinând și el mulți ani de sănătate și zile de binecuvântare și pace întru Domnul... In urmă de tot luă și Bogdan păharul mulțumind fruntașilor Țării pentru ivosirile și urările lor călduroase.

Un tiner chipeș de o statură înaltă, de o talie subțire, c'o față uscătivă, cu plete crete-negre, cu sprâncene stufoase și negre sub cari luceau doi ochi ageri ca de șoimi, purtând pe de-asupra buzelor înguste niște mustăți negre de curând răsărite: aceasta-i icoana lui Trifăilă, fiul biv-vel Logofătului Neculai Trifăilă. El puse până nu de mult aprod, apoi mare pârcălab, dar din ziua de azi primi vrednicia logofetească. Căutătura lui erà totdeauna posomorâtă și parcă vecinic dusă pe gânduri, dar azi la ospățul mare părea chiar plină de o ascunsă mânie. Ochii-i furioși îi țineà mereu spre capul mesei și priveà când la Bogdan, când la Ruxanda.

Jupâneasa Smaranda, care nu ședeà departe de dânsul, luà seama, că-i peste măsură mâhnit și se înduplecă chiar de-al întrebà:

— Dar de ce, fătul meu, ești așa de mâhnit, ce năduh te apasă pe inimă?

— Am și eu, vezi mamă, păsurile și năduhurile mele, dar de mine ca de mine, aș dori ca și eu să te întreb, când veți plecà în țara de jos a Bârladului? Dacă aș ști, când veți părăsi Suceava, mai de vreme și mai cu chibzuială v'aș pune la cale toate pentru plecare.

— Da, fătul meu, zilele acestea cum cred ....

— Zilele acestea? reluă logofătul, privind iar cu ochi aprinși de mânie spre capul mesei, țintă în ochii lui Bogdan.

(Va urmà).

Mysterium crucis.

Roman
din timpul împăratului Nero
de
Felix Nabor.

(Continuare) 15

Briții își ridicară armele amenințători și înaintară sbierând asupra împăratului; însă Sigrun îi opri prin un gest și privi cu dispreț la Cezar, carele se îndoia ca un vierme; din leul cel amenințător se făcu deodată un câne schelălăitor. „Mi-e greață de tine, blăstămatule!“ vorbi ea. „Ești un desfrânat, și locul tău nu este pe tron; ești vrednic să atârni de creanga uscată a tisei, până ce te mânâncă ulii.“

Agnar îl amenință cu pumnul. „Răpitor de onoare,“ strigă el, „nici baremi ospitalitatea nu e sfântă înaintea ta! Fără nici o rușine ai frânt pacea casei acesteia, ai spurcat pragul ei cu halele tale scârboase! Ai merita să fi bătut cu nuiaua de alun, ca un copil.“

Nero spuma de furie și mânie; își închise ochii pe un moment și se gândi. „Așteaptă numai, urs sălbatic, te voiu îmblânzi eu,“ își zise el. „Iar tu, pisică nordică, totuși vei fi a mea!“

El scoase o fluierătură ținitoare, carea i-se repeți întocmai. El răsuflă ușurat, de oarece Tigellinus și Otho știau acum, că el se află în pericol și aveau se vină îndată în ajutorul său.

Agnar îi găci planul. „Lasă-i numai se vină, pretorianii tăi, nu ne temem de ei,“ zise el.

Acum statura uriașe a bătrânului Thankmar păși înaintea împăratului; el smulse mânios sabia din teacă și strigă: „Privește oțelul acesta, ticălosule! Indatăce primul pretorian trece pragul acesta, ți-l înfig în pieptul tău cel fals! Cezare, ești pierdut!“

Afară se auziau lovituri puternice în poartă. „Deschide-ți.“ strigă Pharax, tribunul, „deschide-ți, în numele împăratului!“

Thankmar strigă cu vocea sa detunătoare: „Impăratul! Aci este! Nu i-s'a strâmbat nici un fir de păr. Voi însă, pretorianilor, nu veți intră aci, până când nu vă va concede Thankmar și Sigrun, regina sa. Dacă întrebuințați forța, împăratul cade. Acum alegeți!“

Tigellinus se temea de furia barbarilor. „Să ne înțelegem în pace,“ zise el, „deschide-ți porțile și lăsați-ne înlăuntru!“

„Ba nu, Romanilor,“ râse Thankmar, „cunoaștem viclenia voastră! Patru inși puteți intră, mai mulți însă nu.“

Tigellinus cedă; el, Pharax și doi centurioni intrară, iar în urma lor se închise poarta.

Thankmar le ieși înainte. „Ce doriți?“ întrebă el dur.

„Pe împăratul!“

„Aci e!“

„Puneți-l în libertate!“

„Ba nu, vicleanule: îl ținem la noi.“

„Voi credeți, că vă puteți opune împăratului chiar în mijlocul capitalei sale? Intr'adevăr, numai barbarilor le poate trece prin minte, se creadă așa ceva,“ râse Tigellinus batjocuritor. „Inaintea porților acestui palat stau o mie de soldați germani.“

„Lasă-i se stea, nu ne temem de ei. Mai întâi vrem se ținem judecată asupra împăratului.“

„N'aveți drept, s'o faceți aceasta!“ strigă împăratul, sărind în sus.

„Taci, Cezare! „„Vai celui învins!““ Nu este aceasta sentința Romanilor? Ei, acum vei simți-o însu-ți. Te acuzăm că ai frânt pacea: asta se pedepsește cu streangul! Iar cât pentru ceealaltă faptă volnică față de o fecioară, față de regina noastră: asta merită moartea!“

„Ah, ticălos nerușinat!“ strigă împăratul, „Voiu pune să te tae în bucăți! Grăbește tribunule, și demândă să sufle cu tuba, să se adune soldații.“

„Fă-o!“ zise Thankmar liniștit și pusă vârful sabiei la pieptul împăratului. „La primul sunet al tubei ești fiul morței.“

Nero se retrase înspăimântat până lângă părete; el trămurà în întreg corpul. Tigellinus steteà încremenit. „Oprește!“ strigă el, palid ca marmora.

„Nu vrem să te omorâm, Cezare!“ vorbi Thankmar. „Pentru păcatul tău însă trebue să suferi pedeapsa: Nu vei plecà de aci, până ce nu e subscrisă pacea între Roma și între briți.“

„O pace silită?“ zise Tigellinus.

„Este valabilă!“ vorbi Thankmar. „Cezare: singur asta te scapă! Așadar ascultă condițiunile noastre. Mai întâi: Noi toți, regina noastră cu cei douăzeci de nobili ai săi, pot se iasă liberi din oraș.“

„Să fie!“ zise Cezarul. „Insă unul rămâne: acest tinăr uriaș, a cărui mână blăstămată a vătămat persoană sfințită a împăratului.“

„El cu atât mai puțin: a purces corect! A fost datorința sa, ca se vină în ajutorul celei atăcate.“

„Nu, nu!“ strigă Nero. La asta nu mă învoiesc niciodată. Tribunule: pretorianii se vină încoace!“

Thankmar făcù sămn cu mâna: patru nobili iceni înaintară cu armele către împărat. Atunci el țipă: „Ajutor, ajutor! Vreau se omoare pe Cezarul!“

„Acum pleacă, tribunule!“ zise Thankmar rece.

„Nu, rămâi!“ strigă Nero în frică grozavă. „Mă învoiesc la toate, la toate!“

„Foarte bine faci!“ zise Thankmar. „Inse în voi, Romanii, nu se prea poate încrede omul: cuvântul scris este mai tare decât cel vorbit? El nu se împrăștie în vânt. Și voi, Romanii cei prudenți, uitați așa de ușor, ceea ce ați promis. Aci este pergament și peană —“

Acum păși înainte Tigellinus. „Vreau să scriu eu,“ zise el.

Thankmar îl măsură cu privirea de sus până jos și râse. Apoi îl împinse în laturi, ca pe o peană, și zise: „Ba, nu, Romanule, nu mă în încred în ochii tăi, ei sunt falși, ca ceia ai pisicei sălbatice din munții nostri. Noi, barbarii, suntem obicinuiți se scriem noi înșine literele noastre runice. Nu așa de neted, nu așa de fin, ca voi, dar pentru aceea cinstit și fără de gânduri ascunse! Agnar, iea piana și scrie!“

Thankmar îi dictă condițiunea primă, observând în același timp cu atențiune trăsurile feței împăratului.

Tigellinus să aplecă preste umerii lui Agnar și ceti. „Pe Hercules,“ zice el „Acest barbar scrie o latinească clasică!“

„Da,“ râse Thankmar, „noi nu suntem chiar barbarii cei duri, după cum ne țineți voi. Agnar va face onoare profesorului său: acela a fost un Roman!“

Tegellinus își muscă buzele și să uită urit la vorbitor. Acesta își netezi barba cea stufoasă și râsă: „Agnar, un adaus: Romanii iubesc așa de mult adausurile aceste! Noi însă nu mai puțin! Așadar scrie: „„O triremă [1]) împărătească va duce pe Iceni în patria lor, fără ca se li-se întâmple ceva.““

„Așa e bine. Te învoești?“ se adresă el către împăratul.

„Invoiesc! Cu escepțiune —“

„Nici o escepțiune!“ strigă bătrânul, pe care îl irită atâta contrazicere. „A doua: „„Impăratul încheie pace cu Icenii pe timp de douăzeci de ani; pentru aceasta, după reîntoarcerea noastră în Britania, plătim un sfert din comoara regească plenipotențiaților săi —““

„Aemilius Plautus și Petronius Turpilianus“, întregi repede Cezarul. Lacomia de bani se redeșteptă întrânsul și de aceea întrebă: „Și cât de mare este partea ce mi-se cuvine mie?“

„Cinci mii milioane de sesterții,“ zise bătrânul liniștit. „Agnar, scrie mai departe: „„Celalalt sfert îl primește Cezarul peste cinci ani: dacă își ține cuvântul și dacă nu frânge pacea.““

„E bine, mă învoiesc,“ strigă împăratul și încercă să se scoale. Insă săbiile ce-i atinsără peptul îl reținură. „Pe Hercules,“ strigă el agitat, „incetați cu comedia aceasta și-mi dați pergamentul, să-l subscriu.“

„Incă nu, Cezare!“ zise Thankmar. „Incă un adaus: „„Cezarul are bunăvoința, de a ne însoți pe corabia noastră; el o părăsește, îndată ce trirema ajunge la largul mărei.““

„Ah, asta totuși e impertinență.“ zise Nero.

„Nu, Cezare: numai precauțiune! Și acum binevoiește a subscrie actul,“ încheiă Thankmar.

Nero păși lângă masă, pe când Icenii îl încunjurară; el subscrise și sigilă pergamentul.

Tigellinus pregăti celelalte documente necesare pentru Aemilius Plautus și Petronius Turpilianus, și Cezarul le provăzù cu sigilul său.

Thankmar încuiă documentele cu îngrijire într'o tașcă de piele, pe care o purta la pieptul său. Apoi vorbi către împărat: „Cezare acum ești liber. Pornim imediat la drum. Tribunule, o trăsură închisă pentru împăratul!“

In furie neputincioasă, Cezarul se supuse condițiunilor severe, puse de către barbari, în mijlocul capitalei sale.

Insoțit de patru Iceni cu sabiile scoase el să urcă în trăsură; Tigellinus și Otho călăreau de ambele laturi ale acesteia. Intre pretoriani și între popor ei au lățit vestea, că Cezarul conduce pe barbari la Bajă, spre a le arătà acel loc încântător.

Opt barbari, cu săcurile lor puternice pe umeri, urmau după trăsura împăratului; ei priviau îndârgiți, ca și când ar plecà la războiu.

(Va urmà).

---

[1]) Corabie cu trei rânduri de vâsle puse peste olaltă

Bibliografie.

A apărut:

„Sămănătorul." Anul VII Nr. 15 cu următorul sumar: A. C. Popovici. Simetrie și dezastru. — C. Teodorian. Sângele Solovenilor. — I. Corbu. Pompei și Herkulanum (poesie). — C. Sandu-Aldea. Pescar de Islanda, (Trad. din Pierre Loti).

„Luceafărul" Nr. 8 cu următorul sumar: I. Agârbicean. Bădicul Pătruț. — Elena Farago. Noemvrie (poezie). — Elena Farago. O seară (poezie). — Cat. Teodorian. Sângele Solovenilor. — I. U. Soricu. Sonete (poezie). — * * * Iubileul Gazetei. O de Cozmutza. Scrisoare din Paris. — Victor Eftimiu. Corabia cu trei catarge (poezie). — Maria Cunțan. Rugare (poezie). O. C. și A. Tăslănanu. Synnöve Solbakken de Björnstjerne Björnson (trad). — Dări de seamă: S. C. Făgețel; Elena Farago: Traduceri. A. O. M. Gâze de N. Urechia. — Cronică. Românii la Roma. Greve studențești. Sărbătoare muzicală în Sibiiu. Reviste și ziare. „Tinerimea artistică". Academia Română. Știri. — Poșta Redacției. — Poșta administrației. — Ilustrațiuni: Dela „Tinerimea artistică." Gheorghe Barițiu. Iacob Mureșianu. Aurel Mureșianu. Sada Iacco. Kawa Kami. Caravane la întoarcere.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție responz.: Augustin Gruiția.

Cel ce doreste să aibă

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate rachiurile și cum să manipuleze vinurile.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa când materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 4—10

Slăbiciunea

nervositatea, sgârciurile, baterea de inimă ni e necunoscută de când folosim Elsa-Fluidul de Feller. Duzina de probă 5 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feir, Stubica Centrale 82 (cott. Zagrab). Dada

Nr. 42 1908.

Publicare de licitațiune.

Pentru darea în întreprindere de edificare din nou a Biserirei parohiale gr.-cat. din Archiud (Mezőerked, u. p. Teke), în urma actelor aprobate și a concesiunei esoperate dela Preaven. Consistor Mitropolitan din Blaj cu datul 14 Martie 1908 Nr. 1135, prin aceasta să publică concurs de licitațiune minuendă, care se va ține la fața locului în Archiud în ziua de Sângeorgiu în 6 Maiu n. la 10 oare a. m. cu prețul de strigare statorit în suma de 19,785 cor. 72 fil.

Doritori de a luă în întreprindere acest lucru, să binevoiască a să prezentă pe terminul pretipt la oficiul parohial și a depus cauțiunea prescrisă de 10 %. În cât ai încurge și oferte închise, autorii lor au să declare în scris cunoscă planul, preliminarul și condițiunile de edificare, cari până la terminul statorit să pot vedeă ori când la oficiul parohial.

Curatoratul bisericesc își rezervă dreptul de a declara de întreprinzător fără conziderare la ofert pe acela care i-să va părea mai solid și mai recomandabil între imprejurări

În numele coratoratului bisericesc greco-catolic.

Archiud, la 9 April 1908.

Ioan Macavei, preot gr.-cat. — **Cegorian Samson,** corator primar.

(14) 2—2

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 36—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o laturе prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina = cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

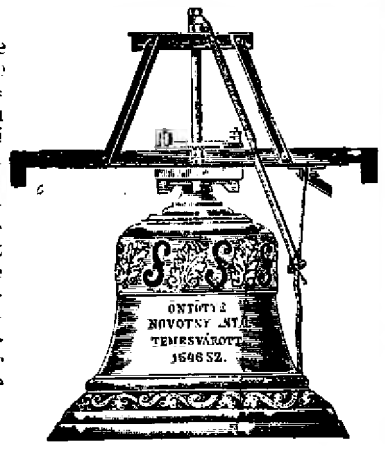

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania"

din Sibiiu (28) 36—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreturi și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **94.975.294 coroane.**

capitale asigurate asupra vieții: **9.293.195 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 2 Maiu 1908.** **Numărul 17.**

Datorințele preotului.

Ni-s'a dat ocaziune să constatăm, că sunt în biserica catolică preoți, cari sub cuvânt, că ei modernizează știința bisericei, că tâlcuiesc amăsurat cerințelor secolului articolii de credință, au apucat pe povârnișul cel mai periculos, de pe care un preot cu greu se mai întoarce. Căci dacă preotul să sminteşte întru Hristos, dacă nu are iubirea cuvenită față de biserica sa și față de instituțiunile ei, dacă își judecă ocupațiunea și chemarea din acel punct de vedere, că oare acest oficiu cât î-l ridică în fața oamenilor, ce laude îi aduce, seau că în urma acestui oficiu ce câștiguri materiale are să aștepte sau ce favoruri poate se realizeze el sau ai săi, urmează, că acel preot este Iuda în biserica lui Hristos, care bănuește, că de ce s'a vărsat oleul când s'a uns Domnul și de ce nu s'a vândut, ca să se prefacă în argint sunător.

Doară am așteptat totdeauna dela preoțimea noastră credință neclintită față de biserica noastră și instituțiunile ei, și dragoste nefățărită față de poporul credincios, pentru a cărui conducere înțeleaptă totdeauna am făcut responzabilă înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor preoțimea.

Am așteptat și așteptăm totdeauna, că acelea învățături ce le primește fiecare cleric în seminar să le fie o armă puternică afară în agrul Domnului, ca prin acelea să spulbere necredință, indiferentismul, să spargă vițiile, să curme păcatele să regenereze turma încredințată lor, care prin negligința sau la pilda altora infițiază sufletul și trupul la generații de oameni înainte. Dar am așteptat și aceea dela preoțimea noastră, ca nu numai cu vorba, care nu e suficientă pentru a regenerà omenimea, ci, pe cum Domnul nostru Isus Hristos cu pilda și faptele sale și-a pecetluit învățăturile, așa și preoțimea noastră cu evlavia, cu rugăciunea, cu lăpădarea de sine, cu jertfele adusă pentru turma ce o păstorește se aducă splendoare asupra chiemării preoțești, să-și facă merite înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, ceea ce îi va procurà o îndestulire și o mulțumire sufletească, pe care darul Domnului o dă aleșilor săi.

În timpurile acestea grele pentru biserica noastră avem lipsă de o preoțime conștie, și gata de toate jertfele, care le cere dela ea interesele mari ale bisericei și ale neamului nostru. Avem lipsă de aceia preoțime, care, pătrunsă de însemnătatea chiemărei ce o are în mijlocul poporului nostru, să lucre cu tot dinadinsul, ca acest popor se nu decadă moralicește, după cum avem detestabile pilde în unele părți ale țării. Așteptăm dela preoțimea noastră, ca în aceeași măsură să grijească și de aceia, ca credincioșii concrezuți păstoririi ei, să nu sărăcească, fie prin neștiința lor, fie prin vina altora. Totdeauna am fost convinși, că decadența morală este de multeori în strânsă legătură cu decadența materială. De-a scăpà poporul nostru de amândouă acestea e chiemarea tradițională a prreoțimei noastre.

Cu durere trăbue să constatăm însă și aci o apariție modernă, care deși isolată, dar poate să se lățască și să devină periculoasă. Știm să aprețiem aceia, că transformările mari ale vieții publice, mijloacele ușoare de comunicație, întinderea lucrului și pe la sate, scumpetea vieții și alte multele, cari au contribuit la schimbarea raporturilor de trai de până acuma, au silit preoțimea noastră, ca să-și caute și alte mijloace de trai, cari au provocat de multeori conflicte între credincioși și preoțime. Înțăleg agenturile băncilor, și mai apoi creare de bănci și mijlocirea ușoară de împrumuturi, care pe multe locuri au sărăcit oamenii. Au fost și mai sunt încă multe mișcări, cari depărtează poporenii dela preot și aceste trebue dalăturate. Preotul trebue să fie înainte de toate preot, evlavios, cu frica lui Dumnezeu, cu iubire față de biserică și față de poporul credincios. Și să-și aducă aminte, că este trimes ca să păstorească turma și că pentru ea este responzabil înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Afaceri preoțești. Printre deciziunile ultimului sinod arhidiecezan, aflăm una și despre reuniunile de înmormântare. Unele tracte protopopești ceruseră adecă, să se ieie din centru toate dispozițiile, pentru înființarea unei astfel de reuniuni, cari în timpul din urmă au început a se generalizà și la noi. Se înțelege, că comisia însărcinată cu studierea acestei propuneri, a hotărât respingerea ei ca nerealisabilă. Decisul sinodal glăsuește astfel: „Sinodul arhidiecezan neaflând de realizabilă înființarea unei reuniuni de înmormântare arhidiecezană, recomandă cu toată căldura înființarea de astfel de reuniuni locale din inițiativă privată și cu concursul binevoitor al factorilor competenți".

Motivele aduse pentru respingerea acestei propuneri, nu ne sunt cunoscute, cunoaștem însă greutățile, cari apasă așa de greu bunul mers al ăstorfel de întreprinderi, foarte umanitare de altcum. Și cea mai mult apăsătoare în cumpănă e încassarea taxelor. Și anume iată pentruce! La astfel de reuniuni pe lângă taxele de înscriere, sunt ori taxe anuale ori taxe pentru fiecare cas de moarte. Taxele anuale ar fi să se plătească la un anumit termin, ca și taxele la fondul deficenților, cari deși sunt neînsămnate, totuși restanța anuală e de câteva mii. Mai pot fi taxele acestea de fiecare cas de moarte, ceea ce cât pentru încassare e și mai rău. Căci dacă e grea încassarea taxelor la date fixe, cunoscute mai înainte cu cât mai grea ar fi ea în casul, când terminii de plată pot urmà în restimpuri scurte ori nepotrivite, când sunt mai puține venitele. Ar mai fi apoi și împrejurarea, că prin plătirea atâtor fel de taxe, rolul protopopilor s'ar reduce la neşte simpli încassatori de bani, ceea ce nu credem, că ar fi nici în intențiunea înființătorilor acestei deregătorii, nici în folosul persoanal al lor. Considerând însă, că idea înființarei unei reuniuni de înmormântare arhidiecezane. a preocupat și

cercurile învățătorești, întru cât s'a vorbit de ea în adunările reuniunei învățătorilor nostri, și 'mai luând în seamă și efectele morale ce ea are asupra membrilor săi, cum și frumoasele resultate materiale, ar fi pagubă să se treacă peste ea așa de ușor și să se ieie cu totul dela ordinea zilei.

Scopul determinat al reuniunilor de înmormântare e să vină în ajutorul membrilor, respective a familii acelora în cas de moarte, ajutându-le, ca să-și poată acoperi cheltuielile de îngropare. Cei ce au inițiat astfel de reuniuni s'au gândit în prima linie la starea materială foarte adese desechilibrată, în care află celea maimulte famililii. S'au gândit la acei neguțători fără de suflet, cari sunt gata să-ți ieie trei prețuri văzându-te adus în încurcătură pentru lipsa de bani, pe cari nu știi de unde să-i faci. De aceea dacă nu se poate înființa o reuniune arhidiecezană, s'ar puteà face reuniuni de acest fel în fiecare comună unde s'ar afla 300 membri, cari se solvească câte 2·30 cor. taxa de înscriere și câte 60 fil. la fiecare deces a unui membru. Unde nu se găsesc atâția membri se pot face asigurări pe spese de înmormântare, de cari contractează fiecare bancă. La „Transilvania" se pot închia astfel de asigurări în condiții foarte avantagioase. Pentru un capital de 100 cor. afară de taxa de înscriere, e de a se poti anual 2·10 cor. până la 6·20 cor. după viața celui ce se asigură. Și se pot asigura până la 500 cor. Pentru reuniunile învățătorești s'au făcut reduceri de câte 6% dela ori ce taxă plus cam 2% din totalul taxelor în favarul reuniunei. Astfel de favoruri s'ar puteà esoperà și pentru preoti de sigur. Preoții nostri însă ar puteà ajunge la astfel de resultate cu prilejul croirii de taxe în favorul fondului deficienților, cu care prilej modificându-se și statutele s'ar puteà introduce paragraful acesta, ca în cas de moarte familia respectivului preot să capete un ajutor de 1—5 sute cor. după dorință. Se înțălege de sine, că în casul acesta cu taxele actuale de 6. 12. 16 și 20 cor. nu se poate ajunge la nici un resultat practic. Trebue să se facă economisări mari ca în schimbul unor astfel de taxe, să primească deficienții 4—800 cor. pensiune și văduvele dela 162—432 cor. Recunoaștem că după stările de acum și ajutoarele sunt mici, dar în acelaș timp și jertfele aduse sunt disproporționate cu ajutoarele poftite. Dacă se învoacă spiritul timpului să se lucre conform lui. Învățătura creștină predică: ajutăte și Dunezeu te va ajuta. Cel ce stă în neactivitate, cu greu va merge înaite, de aceea să ne mișcăm conform timpului, să ne îngrijim de noi și soartea noastră și să nu așteptăm ajutor strân. Numai prin noi înșine putem merge înainte și progresa în toate direcțiile.

Fondul preoților deficienți. Luăm notiță și de al doilea fond, care alături cu cel al văduvelor, trebue să intereseze foarte mult pe preoții nostri. Din socotile publicate în cercular, aflăm, că fondul acesta prosperează în chip îmbucurător și că crește an de an cu câte 20 mii cor. desigur mulțumită hotărârii sinodale din 1906 de a se reținea 10% din subsidiul erarial în favorul acestui fond. Astfel și în 1907 pe lângă 5876·30 interese și cuponi de a hârtiilor de valoare, au intrat 9656·50 coroane taxe și 23325·10 cuota din subsidiul erarial pe 1907, trecând suma întratelor peste 60 mii cor. Între eșite aflăm 7588·56 ajutoare date celor 21 (dintre cari au murit 3) preoți deficienți, și aproape 18 mii $^2/_3$ din taxe) date fondului văduvelor. Pe anul acèsta sunt disponibili pentru deficienți peste 14 mii cor. din cari, desigur se va capitaliză partea cea mai mare, fiindcă cuota de ajutor rămâne tot cea veche de 4, 6 și 8 sute cor. până la 1909 când se va statori alta mai mare, permițând venitele fondului, alte eșite fondul n'are, decât spesele de administrație și ceva cheltueli de porto. Averea fondului la sfârșitul anului se cifrează în suma destul de mare de 133.458·89 cor. la cari ar mai fi să se adaugă aproape 7 mii coroane taxe restante. o poziție, care ar fi vremea să înceteze, căci doară nu poate fi un preot așa de sărac, care se nu fie în stare a dà pentru asigurarea subsistenței sale taxa aceea de 8, 12, 16 și chiar 20 cor. anual, când se știe, că alții contribue spre acest scop sute de coroane anual; să sperăm, că prin regularea congruei se va delătură și acest neajuns.

CORESPONDINȚE.

Misiuni poporale.

Teius în 8 Aprilie n. 1908.

Mult am dorit, ca să pot luà parte cândva la așa numitele: *„Misiuni poporale"* (exerciții spirituale ținute la popor), cari încep a câștigà teren și între preoțimea noastră. Ținerea lor a avut loc de astădată în fruntașa comună a Teiușului, din protopopiatul Aiudului; și așa fiind aproape mi-am putut vedeà visul cu ochii.

Inceperea lor se anunțase pe Sâmbătă seara în 4 April n. și conform programului statorit au ținut până în 8 April la amiazi. Timp tare potrivit a fost acesta, căci la mijloc au fost două zile de sărbătoare, așa că puțin i-s'a răpit poporului din timpul de lucru.

Ca oratori și conducători ai acestor exerciții au fost învitați On. Domni: Dr. Ioan Bălan și Ștefan Roșian.

Inceputul lor s'a făcut în Sâmbăta amintită la 3 oare d. p. prin invocarea Spiritului Sfânt, cu rugăciunea „Impărate ceresc" în vechea biserică din loc, după care urmează îndată Inseratul. De față sunt vre-o cinci preoți între cari și P. O. D. Ioan Maior protopopul districtului Aiud. Mulțime mare de popor e de față.

In cuvântarea de introducere, ce o ține părintele Bălan îndată după Inserat, învită cu toată dragostea poporul la pocăință, la întoarcerea la Dumnezeu. Dânsul se scoboară în vorbirea sa cu totul în mijlocul poporului, îl însoțește pe acesta în propriile sale manifestări de viață și cu exemple luate din experința lui de toate zilele, îi arată că numai pocăința, numai întoarcerea la Dumnezeu îl poate ferici. Șase cuvântări ține de toate pe cari le caracterizează exemplele cele vii, luate aproape toate, cum am zis mai sus, din viața țăranului, pe cum și o limbă ușoară, de tot populară, prin care dânsul voește, să facă cât mai lesnicioasă pătrunderea cuvântului dumnezeesc în inima poporului.

Continuarea vorbirilor o face părintele Roșian, Luni dimineața prin predica sa despre mărturisire. Încă alte șepte o urmează pe aceasta până Miercuri dimineața, când își ține cea din urmă predică. A vorbit întrânsele despre moarte iad, sf. Euharistie, despre P. C. F. Maria (Marți la sf. liturgie), despre beție — carea din cauza mulțimii celei mari de popor, ca toți s'o poată asculta. a trebuit s'o ținà afară, sub cerul liber, — despre zelul de a urmà lui Hristos și în urmă, despre îndurarea lui Dumnezeu.

Dacă cele șase predici dela început au deșteptat în credincioși dorul după pocăință și întoarcerea la Dumnezeu, cele opt dela sfârșit, ale părintelui Roșian, l-au emoționat și l-au zguduit până la lacrimi și suspini adânci. Atât de viu a fost depins iadul și cu chinurile lui încât în liniștea de moarte a bisericii se auzea numai oftări adânci și suspine din piepturile ălor aproape două mii de omeni, câți erau de față.

Cât de mare a fost efectul acestor cuvântări asupra inimilor credincioșilor se vede de acolo, că mulți dintre cei ce se mărturisiră Dumineca după amiazi, Luni după amiazi se mărturisesc din nou și se fac și mărturisiri generale din partea credincioșilor. Cam câte doisprezece preoți pe zi ascultă, rânduindu-se, mărturisirile cele multe Duminecă, Luni, Marți și Mercuri dimineața. Cuminecarea credincioșilor s'a întâmplat Marți, în ziua de Bunavestire, când la o mie și două sute de credincioși primesc pe Domnul Hristos în inimile lor.

(Va urmà).

— Din Vicariatul Hațegului. —

Sinodul ordinar, al clerului gr.-cat. din Vicariatul Hațegului, s'a ținut ăstan la 7 April n. în biserica din *„Demșuș."* Acest antic monument, arhitectonic, care din speciala dispusețiune providențială, înfruntând vitregimea timpului, și-aputut conservà existința, străbătând peste 17 veacuri, a ajuns, cu fruntea ridicată mândru, până în zilele noastre; ca astfel să aibă ocaziune binevenită a ne vorbi în dulcea, armonioasa și elocuenta sa limbă patriarhală, despre gloria, mărirea și eroismul strămoșilor nostri *„Daco-Români;* a căror nobil, și viguros „sânge cald," curge direct și neîntrerupt, din generație în generație, în „vinele noastre!" Documentând mai limpede decât lumina soarelui și mai eclatant ca ori și ce inscris pergamental, că singur și numai neamul românesc e autohton și în mod legal, nu usurpativ, a ocupat și locuește poenele, dealurile, platourile și luncile frumoase ale falnicilor carpați, leagănul și scutul sigur al aceluiași popor, aproape bimilenar!

Sinodului i-au premers: *„Misiunile poporale!"* Acestea s'au început Duminecă în 5 April la 4 ceasuri p. m. s'au continuat Luni, în 6 April și s'au finit Marți în 7 April la 12 ceasuri m. Predicând, alternativ, mai de multe ori preademnii „misionari:" P. On. *Dr. Iacob Radu,* vicar în Hațeg și M. On. *Dr. Traian Valeriu Frențiu,* protopop în Orăștie. Cari spre *„lauda"* și *„onoarea„* lor

fie-mi permis a aminti, pe terenul misiunilor poporale, pe cari acum de mai mulți ani, cu zel adevărat apostolic, le practisează, câștigându-și deja o esperință și desteritate foarte respectabilă. Și prin predicile lor fluente. bine predate și în stil ușor și popular compuse. propagă în mintea și inima poporului nostru țăran, lipsit și însetat de învățătură, dar în fond bun și necorupt încă „lumina“ și „adevărul“ sacrelor și eternelor învățături ale divinului nostru Mântuitor Isus Hristos!

Atât Duminecă seara la vecernie, cât și Luni la mânecat, la sf. liturgie și la însărat au asistat foarte mult popor, ascultând cu mare atențiune predicile misionarilor. Al căror efect inmediat a fost, că s'au mărturisit o mulțime foarte mare de credincioși,

Marți dimineața în „Sărbătoarea Bunei-Vestiri,“ încă cu ivirea „aurorei“ a început afluența și încurgerea poporului, în cete tot mai dese, din loc și din toate comunele din jur, așa încât pe la 7 oare, deja eră adunată o mulțime enormă de oameni, al căror număr treceà mult peste 1000 suflete de credincioși. Dintre acestea foarte mulți, premergându-le cu exemplu preoții și învățătorii, s'au mărturisit.

Oficiarea serviciului liturgic s'a început la $^1/_2$8 oare a. m. Sfânta liturgie s'a celebrat cu o deosebită pompă și sublimitate, afară sub ceriul liber, în umbra ei, căci sf. biserică, deși cu drag ar fi dorit, mândră și fericită fiind de priveliștea plăcută, ce de mult.... de mult... nu i-se mai oferise, să primească și să strângă la sinul său matern, deodată pe toți și pe toate, și astfel sărutându-le fruntea asudată de greul zilei, să le infiltreze în inimă balsam de mângâiere, inspirându-le totodată nou curaj, speranță și credință într'un viitor mai bun, ce desigur nu va întârzià a veni.

Sub decursul sf. liturgii prea vrednicii misionari mai sus amintiți, de trei ori au predicat, sămănând din abundanță, cuvântul lui Dumnezeu, și poporul tot de atâtea ori i-a ascultat cu deosebită plăcere, atențiune și pietate.

S'au cuminecat, pe lângă frații preoți și Domnii învățători, o mulțime de credincioși.

La finea sf. liturgii s'a oficiat părăstas pentru sufletele repauzaților, și s'a făcut sfințirea apei, cu care s'au stropit toți asistenții!

Misiunile poporali au succes bine peste toată așteptarea. Bunul lor efect, va rămâneà încă mult timp, în inima și mintea credincioșilor de aici și jur, un prețios tezaur, un scump și plăcut suvenir!

Ședința sinodală, o deschise Vicarul Preaonoratul *Dr. Iacob Radu,* cu o vorbire „despre activitatea preotului și a învățătoriului în viața socială, culturală și economică,“ plină de învățături teoretice și practice.

Regret, că lipsa de timp și spaț nu-mi permite să mă estind mai pe larg și să insist mai mult asupra acestei interesante vorbiri, care dacă per estensum, s'ar publică, în coloanele „Unirii,“ prin aceasta s'ar face un bun serviții clerului și învățătorilor nostri gr.-cat.

Din programul bogat al sinodului, constătător din 15 punte mă restrâng numai la raportarea următoarelor:

S'a publicat și cetit rescriptul Preaveneratului Ordinariat Episcopesc de Lugoj, prin care să aprobă hotărârile sinodului din anul trecut.

S'a cetit disertația sa, bine simțită și fidel descrisă, din praxa noul denumit protopop, al Districtului Babolna: M. On. Iosif Stupinean. Presidiul cetește „raportul general, despre starea districtului vicarial pre anul 1907.“ Din acest voluminos, corect și conștiențios redactat raport, citez următoarele date mai interesante: Numărul preoților fungenți au fost 22. Cantori 27. Preotese văduve 7. Orfani de preoți 7.

„Mișcământul poporațiuni.“ Nașteri au fost 578, legiuiți 488, nelegiuiți 90. Repausați au fost 496. Nașterile sunt în creștere cu 82 suflete. Numărul total din district ar fi 18,688.

Căsătorii curate gr.-cat. au fost 132, mixte 17 total 149. Căsătorii curate civile au fost 8. Concubinate au fost 170! Oribil!! Case parohiale sunt 10 de peatră 9 de lemn și lipsesc total în 9 parohii. Școale confesionale sunt 11. Prunci obligați de școală în total au fost 2963; dintre cari au frecuentat școala noastră 771, școale străine au frecuentat 613, peste tot 1385, „va să zică nici 50%“. Să constatează că la școalele comunale și de stat frecuența e de 80%, pe când la școalele confesionale abia face 40%! „Aceasta este o negligință, care nu să mai poate tolera“ — zice raportorul — „și în viitor trebue să înceteze“! Resultatul învățământului a fost în 2 sate foarte bun, în 3 sate bun, în 5 sate îndestulitor și în 1 sat puțin îndestulitor.

Raportul să încheie cu un apel călduros îndreptat către preoți și învățători, ca să se nizuiască din toate puterile, ca pruncii să cerceteze regulat și în număr mai mare școala, susținând cu toată tăria și jertfele posibile caracterul confesional independent al acesteia, ca astfel să i-se asigure, iar nu pericliteze limba românească de propunere. Apoi continuă așa: „Învățătorii să-și aducă aminte, că sub acrotirea bisericii au crescut și au ajuns la pâne, de aceia..... să nu înceteze a desvolta și infiltra, în tinăra generațiune, iubirea nestrămutată către legea sfântă și dulcea limbă strămoșască. Iar preoții cu zăl înzăcit să supravegheze. asupra acestui lucru și mai ales să predice cuvântul Domnului, căci un popor, numai dacă e tare în credință către Dumnezeu poate fi și în alt chip virtuos și apărat de orice pericul, de mâna neînvinsă a celui de sus!“ Raportul s'a primit și cu recunoștință s'a luat la cunoștință!

S'a reales cu maioritate și mare însuflețire ca notar districtual, — de care abzisese — M. On. Silviu Simonetti, parohul din Vălioara, care cu demnitate și merit deplin a purtat acest oficiu onorific, mai mulți ani.

Fisc și defensor matrimonial s'a ales On. M. Ionaș adm. paroh. în Totești.

Disertante sinodal, în viitorul sinod s'a ales vrednicul paroh din Silvașul de jos On. Ladislau Nandra.

S'a decis ca în viitor sinodul clerului să nu să mai țină de odată cu misiunile poporale, ci separat!

Misiunile poporale, atât de necesar și bine cercetate de poporul nostru, să vor continua și în viitor și anume cu proxima ocasiune vor fi în parohia „Totești“

S'a statorit, ca peregrinajul la sfânta mănăstire dela Prislop să se facă Duminecă în 24 Maiu a. c.?

Sinodul s'a închis după 2 oare p. m. Cu care ocaziune s'au făcut presidiului atât din partea clerului cât și a corpului docental intime ovațiuni și felicitări, pentru tactul, ordinea, demnitatea și chipzuința cu cari conduse sinodul și în general agendele oficiului vicarial, 366 acte, afară de 9 toate resolvate, care sub înțeleapta și destoinica-i conducere prosperează frumos, și astfel nu numai numerice, dar și în privința administrațiunei corecte și exemplară, cu dreptul merită și ocupă locul prim, între districtele diecezei Lugojului!

După sinod cu toții — preoții și învățătorii presenți — împreună am luat masa, în ospitala casă, a binemeritatului paroh local: On. Petru Chețian.

I. Ț. p. Ș.

I. Reuniune de înmormântare din Blaj.

CONVOCARE.

I. Reuniune de înmormântare din Blaj invită la

a III-a Adunare generală,

ce se va ținea la 3 Maiu n. 1908 la 3 oare d. a. în localul Casinei române din loc, după următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Exmiterea unei comisiuni de 3. pentru verificarea procesului verbal.
3. Raportul asupra gestiunei an. 1907.
4. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea raportului.
5. Alegerea conziliului de direcțiune și a comitetului de supraveghere pe 3 ani.
6. Eventuale propuneri.

Blaj, din ședința conziliului direcțiunii ținută la 23 April n. 1907.

A. C. Domșa, m. p. director. **A. Caliani,** m. p. notar.

Raportul Conziliului de direcțiune asupra gestiunii anului 1907.

Onorabilă adunare generală!

Cu anul de gestiune 1907, despre care amănunțit vom raportà mai în jos, s'a încheiat primul period din viața societății noastre. Acest period, fără îndoială, este de-o parte plin de învățături, de alta bogat în îndestulire, mângâiere și bucurie sufletească.

Greutățile începutului ne-au învățat multe. cari toate, la timpul lor, le-am aplicat în folosul societății. Indestulire am simțit atuncia, când am văzut, că chiar și aceia, cari la început s'au cam ferit de societatea noastră, rând pe rând s'au înscris de membri, dovedind prin aceasta, că acțiunea, ce o desvoaltă societatea, nu poate fi atinsă de nici un fel de bănuială.

De mângâiere ne servește totdeauna împrejurarea, că mulți membrii, nefiind avizați la câștigul material, ne-au dat sprijinul, conduși curat numai de iubirea creștinească de a-si ajută deaproapele.

In fine bucurie nespusă ne-a cuprins și ne cuprinde în fața roadelor, ce au urmat ostenelelor noastre.

N-au fost rare cazurile, când societatea noastră a şters lacrimile stoarse nu numai de durerea, dar chiar şi de lipsa cea mai mare.

Este cunoscută deja tuturora creşterea frumoasă a fondului special de binefacere.

Ştie în urmă fiecine, că societatea noastră este primul şi singurul aşezământ, căruia i-a succes a adunà la sânul său aproape pe toţi cetăţenii orăşelului nostru.

Considerând toate acestea şi comparându-le cu raportul despre starea cassei, nu putem, decât mândri să fim pe aceea, la ce am ajuns în scurtul timp de 3 ani.

Directorul. direcţiunea şi consiliul de supravegere, cărora cu finea periodului prim le espiră mandatul, sunt convinşi, că progresul frumos este în primul rând de-a se atribui zelului şi bunăvoinţei deosebite a membrilor, cărora le aduce celea mai adânci mulţumite şi îi rogă totodată, ca luând la cunoştinţă raportul despre anul de gestiune 1908, să binevoiască ale dà absolutoriul.

Raportul nostru despre mersul agendelor în anul 1907, conform dispoziţiilor §. 21, este următoriul:

A. Şedinţele.

Consiliul de direcţiune şi-a ţinut şedinţele amăsurate §-lui 31 din statute. În aceste şedinţe a primit membri noi, conform dispoziţiilor statutare; a controlat încassarea taxelor; a discutat şi-a luat dispoziţii necesare pentru înaintarea societăţii şi a rezolvat diferite chestiuni administrative.

B. Membri.

Reuniunea, care la început a avut 300 de membri ordinari, cu finea anului 1907 numără 349 membri.

Au decedat 11 membri, erezilor acelora li-s'au licuidat sumele statorite prin § 16.

Despre decedare membrii s'au avizat prin anunţuri funebrale speciale şi întru cât, s'a putut, s'au prezentat şi la înmormântare dând astfel ultima onoare decedaţilor.

C. Averea.

Averea constă din *a)* taxele de înscriere de câte 2 cor. 60 fil. *b)* din suma de 60 fil. solvită la decedarea unui membru, precum şi *c)* din suma, ce rezultă din subtragerea alor 10% din ajutoarele date erezilor celor morţi.

Sumele de sub *a)* şi *b)* formează fondul general de ajutorare, iar celea de sub p. *c)* formează fondul de rezervă.

Percepţiunile fondului general au fost de Cor. 2097·75 iară erogaţiunile de Cor 1498.05. Starea actuală a fondului e de Cor. 2500·35.

Fondul de rezervă are Cor. 306.31.

Toate acestea se pot vedeà în detail din raţiociniul cassariului, examinat de comitetul de revizuire.

D. Propuneri.

Prezentând acest raport rugăm Onorabila adunare generală:

a) a luà spre ştire aprobătoare acest raport,

b) a dà absolutor Conziliului şi cassarului pentru gestiunea anului 1907.

c) a alege consiliul de direcţiune şi comitetul de supraveghiare, pe un nou period de 3 ani, — şi a

d) a decide asupra celorlalte propuneri d ela ordinea zilei.

Blaj, din şedinţa conziliului de direcţiune ţinută în 23 April 1908.

Aurel C. Domşa, director. ***Augustin Caliani,*** notar.

Circulaţia cassei în anul 1907.

Intrate.

1.	Sald din 1906	2124·89
2.	Taxe de înscriere	42·—
3.	Incassări	1962·60
4.	Reţinuţi pentru fondul de rezervă	121·—
5.	Interese după depuneri	105·02
6.	Suma întratelor	4355·51

Eşite.

7.	11 ajutoare	1264·05
8.	Cassariului şi incassatorului	190.—
9.	Chirie	30·—
10.	Părăstas	14·—
11.	Şterşi	50·80
12.	Sald la 1908	2806·66
13.	Suma eşitelor	4355·51

Avere.

14.	Fond de rezervă	306·31
15.	Profit curat	2500·35
16.	Suma averii	2806·66

Această avere se află în

a)	libel Patria Nr. 89 pr 31/12 1907	271·56
b)	» » » 1789 » » »	2353·60
c)	Numerariu » » »	181·50
	Suma	2806·68

Blaj la 31 Dec. 1907.

Aurel C. Domşa, director. **Ştefan Dragoş,** cassariu.

S'a revăzut şi aflat în ordine:

Blaj la 24 April 1908.

Comitetul de revizuire:

Dr. Laur. Nestor, Victor Muntean, Rudolf Riţiu.

Noutăţi.

D. D. Sturdza, secretarul perpetuu al Academiei, şi-a dat demisia din acest post. Motivul acestei demisii e faptul că membrii Academiei n'au ales pe candidatul propus de d-sa, într'unul din locurile vacante, care a fost părintele canonic Dr. Aug. Bunea.

Abonarea foilor. Curia a enunţat, că cine a primit timp mai îndelungat o foaie prin poştă e dator să o plătească. Dacă poate prezenta exemplarele primite nedesfăcute înaintea judecătoriei, nu e dator să plătească decât marcele postale. Compententă de a judecà în procesele foilor e judecătoria din localitatea unde apare foaia, fără considerare la locuinţa datoraşului.

Reuniunea învăţătorilor gr.-cat. din despărţământul Mediaş—Ibaşfalău şi-a ţinut a treia zi de Paşti obiciuuita adunare anuală. Au luat parte puţini, foarte puţini învăţători abia o treime. Preoţi abia au fost de leac vre-o doi. Atâta îndolenţă, atâta imbecilitate în aceste vremuri de criză! — Sara a avut loc producţiunea teatrală. Programul a fost executat bine. A plăcut mult jocul pictorului N. Baciu şi a învăţătorului din loc Dopp, bun cântăreţ şi însufleţit dascăl. Deasemenea a plăcut şi poesia lui Goga „Oltul„ interpretată cu mult simţ şi cu căldură de învăţătorul Sighişorean. — Public a fost puţin Preoţi foarte puţini, 3-4 de nu mă înşel. În chipul acesta neinteresarea şi apatia celor ce ar trăbui să fie în fruntea lucrurilor bune, sdrobeşte şi omoară şi puţina însufleţire şi tragere spre muncă, ce-o mai are încă o parte din dăscălime. — Petrecerea slab cercetată, a decurs anemic şi fără vlagă.

Credem că puţini bani se vor fi adunat din dărnicia celor ce au luat parte şi credem, că puţin indemn vor fi cules harnicii diletanţi din sprijinul publicului ce i-a onorat.

Petreceri. Reuniunea română de cântări din Bistriţa invită la concertul urmat de dans ce-l aranjează Duminecă în 3 Maiu 1908 n. în sala cea mare dela „Gewerbeverein“ cu concursul capelei militare a reg. Nr. 63 sub conducerea dlui C. F. Rohrl ck. Inceputul la 8 oare seara.

Apel. Puterea unui popor stă în averea şi cultura lui. Cu cât e un popor mai avut, cu atât e şi mai cult. Averea şi cultura se câştigă prin muncă îndelungată, stăruitoare, şi prin cruţare. Aceste adevăruri, — ne-au dat îndemnul, ca înainte cu 7 ani, să înfiinţăm noi ocnarii, din mijloacele noastre modeste, o „Societate de lectură.“

Muncind din greu în întunerecul ocnei am voit să avem şi noi parte şi de lumină.'

Cu mari greutăţi am încercat ca să punem societatea noastră de lectură în stare de a corăspunde menirei. Mijloacele, foarte modeste, de cari dispunem, nici până astăzi şi nici în viitorul apropiat nu ne vor permite, ca să putem dezvoltà cercul de binefăcătoare influenţă al societăţii noastre în măsura cerinţelor timpului de astăzi.

Indeosebi lipsa unei biblioteci este adânc simţită. Puţinele opuri, ce ni-le-am câştigat din propriile noastre mijloace. nu pot satisface nici în cea mai mică măsură gustului de cetit şi dorului de cultivare.

Este ştiut apoi, că pe lângă jurnalistică, cel mai însemnat rol în misiunea cultivătoare a unei societăţi de lectură îl are biblioteca. Prin cetirea unei singure cărţi bune se deschide intelectul în judecarea diferitelor manifestaţiuni şi acţiuni de viaţă în o măsură, ce nu se poate ajunge prin jurnalistică, care caută să satisfacă mai ales necesităţilor sufleteşti momentane.

În lipsa mijloacelor materiale, ne simţim îndemnaţi a ne adresà D-Voastre, căruia îi stă mult la inimă înaintarea în cultură a neamului nostru. rugându-Vă respectuos, ca din prisosul de cărţi de care dispuneţi, să binevoiţi a dărui pe seama bibliotecii societăţii noastre, cât credeţi că puteţi.

Comitetul nostru a hotărât, ca pentru statuarea binefacerii preţioase de care ne împărtăşiţi, ca un exemplu vrednic de urmat, să încadreze numele D-Voastre în tabloul binefăcătorilor societăţii, cu însemnarea jertfei adusă în favorul bibliotecii noastre.

Apelăm din nou la simţul de jertfă al D-Voastre, şi în nădejdea unei îmbucurătoare urmări a apelului nostru, semnăm cu deosebit respect. Ocnadefer (Vaskő u. p. Németh-Bogsán, Krassó-Szörény vm.) la 1 April n. 1908. Pentru comitet: *Constantin Păuşianu*, preot, preşedintele societăţii de lectură. *George Potoceanu*, bibliotecar.

Aduc la cunoştinţa On, public din Blaj, şi jur, că cu 1 Maiu a. c. mă voia strămută cu atelierul la Marosvásárhely (Kossuth Lajos-u. 89). Esprimând mulţămitele mele sincere pentru increderea, ce a avut On. public în mine, şi recomândându-mi şi pe mai deprate serviciile, rămân cu deosebită stimă:

IACOB RABINER,
orologer şi electo-monteur.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domşa.**
p. redacţie responz.: **Augustin Gruiţia**

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 9 Maiu 1908.** **Numărul 18.**

Spiritul de clică.

Este un proverb vechiu, binecunoscut, care zice, că unde-s doi români sunt trei păreri. Nici când nu ne-am făcut iluzii mari cu așa zisa bunăînțelegere dintre noi, fie aceasta confesională, fie de partid, fie de altă natură, mai ales când aceasta bunăînțelegere se porneà din vre-un punct al interesului personal, în zilele noastre însă am ajuns la un așa dezastru al disciplinei și moralului public, încât nici că mai sperăm vre-o îndreptare în privința aceasta. Aproape toate chestiile noastre mari, de o extremă însemnătate sunt stăpânite de interese particulare. Până acum am putut înregistrà câte un caz izolat, care a nebăgat în seamă revolta publică, și-a făcut mendrele după cum i-au dictat interesele, buzunariul, ambiția proprie, astăzi deja e sistem întreg ca fiecare se vadă, se judece, se lucre după cum e mai bine, mai proventuos pentru el. Ba spre rușinea noastră inteligința ne este în mare parte stăpânită de spiritul de clică.

Suntem un popor mic, avizat la forțele noastre. Ne-am ridicat pe nesimțite, prin munca noastră, și astăzi avem o clasă de oameni inteligenți. Au inceput și ai nostri a imigrà pe la orașe, cari în desvoltarea țărilor au avut totdeauna o influință extremă. Aparențele erau toate pentru noi. In urma medicilor, advocaților veneau meseriașii, pe cari oameni cu iubire de popor îi adunau în reuniuni, ca astfel mai bine să-și poată apărà interesele, se înființau alte societăți, pe urmă bănci, toate cu cel mai curat gând, ca se promoveze interesele nației aceste, se ajute pe singuratici și pe toți la olaltă. Și acțiunea aceasta pornită dintr'un gând curat, dintr'un suflet înflăcărat de dragostea de neam și continuat apoi cu același gând, pe neobservate a început să ia proporții uimitoare. Și îndată ce acțiunea aceasta a ieșit din cadrele modeste dela început, îndată ce curățenia gândirei a fost atăcată de suflarea speculei, mai ales unde se puteà specula, s'a ivit demonul, spiritul dezbinării și a fost deodată paralizată toată acțiunea frumoasă pornită de inimi mari și însuflețire curată.

Desbinările acestea sunt mai izbitoare în conducerea și administrarea băncilor. Băncile le-am conziderat și trebue să le considerăm de niște instituțiuni de bani, cari au oare cari obligamente față de cauzele noastre publice românești, fiindcă noi contribuim cu filerul nostru, ca aceste bănci să înfloreáscă. De aceea am salutat totdeauna înaintarea și prosperarea lor, pentrucă prin aceasta am așteptat un ajutor mai intenziv pentru cauzele noastre mari.

In loc de a vedeà însă în conducerea băncilor o rivalitate pentru a servi cauzele noastre publice, ni se dă ocaziunea se cetim certe, scandale, acuze intrigi. De abia s'au terminat scandalele dela Orăștie și de atunci înregistrăm alte și altele. In Cluj nu se mai potolesc spiritele. Băncile noastre clocotesc de spiritul de clică. Pretotindeni jignire de interese, jignire de ambiții. Cei rămași din direcțiuni luptă cu cei ce sunt la putere. Când unii se ridică, când alții și atunci unele interese personale se înlocuesc cu altele. Ba „Revista Economică" ne anunță mereu apariția altor bănci noua pe cari a început și aceasta revistă a nu le mai număra la profitul economiei naționale, fiindcă sunt în mare parte bănci de concurență, care compromit toată politica de bancă a noastră.

Și se ne întrebăm numai, că oare unde s'a ivit vre-o crisă de cabinet pentrucă a fost vorbă de acoperirea unei necisități naționale urgente? Nicăiri. A fost vorba mai pretotindenea de dnul Cutare și partida lui s'au de alt domn cu altă partidă.

Și așa suntem noi în toate. Ne unim int'un gând într'un punct numai atunci, când nu se ivește la mijloc interesul particular, îndatăce e vorba de vre-un profit material sau de vre-o distincție oarecare ne dezbinăm, ne luăm la ceartă, și cauza publică poate să piară.

Ei de, așa nu putem prinde rădăcini pe la orașe. Căci aici trebue se răzbată politica noastră națională. In evoluția și viața popoarelor poate se fie stagnare, dar regres nu. Căci regresul înseamnă moarte. Pentru un popor vital, cum s'a arătat și s'a dovedit de secoli poporul românesc, numai o cale îi stă înainte. Dar la orașe așa pe cum o am pornit-o rădăcini nu vom prinde. Dacă nu suntem cu toții conduși de un gând, chiar dacă ținta ar jigni ambiția sau interesele noastre, dacă nu ne întindem mâna ca frații, când e vorbă de o cauză comună, națională, dacă nu vom încetà de a paralizà vre-o acțiune folositoare și de interes național prin o contralucrare pornită din îngustime de inimă și josnicie de suflet, dacă nu vom încetà a defăimà instituțiunile noastre și a denunța acțiuni de interes general, atunci celce mai întâi își va pierde încrederea în înțelepțiunea, seriositatea și dragostea de cauză a clasei noastre conducătoare, va fi însu-și poporul, la care se provoacă mereu și Stan și Bran, se înțelege, când are lipsă de el.

Suntem convinși, că țăria noastră rezidă în preoțime. Nu he-am înșalat, nici istoria nu s'a înșelat în iubirea ei de popor, în dragostea ei de biserică și de cauzele noastre mari. O rugăm, că pe unde poate se lucre într'acolo, ca să se curme

mizeriile acestea, să ne întoarcem la calea cea bună, ca să domnească între noi bunăînțelegerea, respectul și dragostea de neam.

Unde însă nu poate se ajute, să părăsască terenul, să stee departe, căci dela ea „cere istoria seamă despre soartea poporului și se lasă pe cei dela oraș să se certe pe întrecutele, căci aceasta este un privilegiu al „domnilor."

Prusia și Polonii.

Evenimentele dela 18 Ianuar în coace.

A treia cetire a proiectului celui nou cu privire la expropriarea provinciilor răsăritene a avut loc în Camera prusiană, cum știm, în ziua de 18 Ianuarie trecut.

In urma cetirii s'a ridicat președintele partidului polon, zicând printre altele, că polonii se vor abține într'aceea ședință de orice discusiune și că protestează tare în fața a toată lumea civilizată contra asupririi nemiloase a sărmanii ginte, ce o reprezintă.

Drept aceea nici discusiunea generală a proiectului n-a durat mult. Unii deputați, ca Müller (democrat liberal), contele Spee, Marks (centru) etc., au mai stigmatizat noul proiect ca anti-constituțional. Dar în fața valurilor celor tulbure, toate erau degeaba; mai ales, că însuși ministrul de justiție, Beseler, stărui să îndreptățească acest proiect odios.

Proiectul fu primit cu toate paragrafele sale în urma majorității voturilor ale liberalilor naționali și ale conservatorilor contra voturilor Centrului, ale polonilor și ale democraților.

Prusia a sancționat deci aspirațiunile ilegale ale reprezentanților săi hakatiști: iar polonii văzând, că dreptatea începe să umble cu capul spart în țara mamei lor vitrege și-au esprimat indignațiunea sufletului în strigăte de: „pfui!" Și atunci încă președintele Camerei, Kröcher, a marcat această manifestare de neparlamentară.

Proiectului nou îi mai lipsia votul camerii magnaților și sancțiunea regală.

* * *

Știrile din 31 Ianuarie erau în parte îmbucurătoare. Magnații adunați la Berlin au debutat asupra proiectului expropierii cu toată liniștea și maturitatea. Exceptând unele glasuri complesante, mai toți păreau a fi în opositie cu proiectul guvernului.

Un deosebit succes în această privință se datorește cuvântării Eminenției Sale, Cardinalului Kopp, Principe-Episcop din Wratislavia. Cu multă demnitate și auctoritate diplomatică a esprimat Eminența Sa între altele, că însuși proiectul exproprierii n'a fost discutat cu toată chibzuiala necesară. Votarea în favorul proiectului — fie chiar cu părere de rău (mit schwerem Herzen) — n'are de a face: guvernului nu-i pasă doară cu ce suflet votează cineva, dar numai să voteze după îndrumarea lui. — Guvernul privește drept necesară expropriarea spre a asigură germanizmul în ținuturile răsăritene. Dar tocmai întru aceasta dă o sminteală mare. Guvernul are datoria nu numai de a menține siguranța hotarelor imperiului, dar mai mult încă de a stărui ca supușii să îndeplinească datoriile către imperiu și să poată duce un traiu liniștit și pacinic. Toată lumea știe însă, că locuitorii din Posnania își îndeplinesc cu credință datoriile de cetățeni ai imperiului german. Drept aceea este greu de înțeles, pentrucе tocmai acești locuitori să fie împovărați cu legi escepționale.

Eminentul Prelat își exprimă apoi temerea, că proiectul din discusiune nu va avea succesul dorit. La realizarea proiectului, poporul, cel blând și blajin de altfel, ușor va lunecă spre extremul radicalismului.

A guverna un popor supus tot cu legi escepționale este o nedreptate.

Guvernul protestează sus și tare, că n'are de gând să asupreasсă poporul polon, și este de acord cu orice om rațional, că în realizarea noului proiect este ascunsă ceva asprime, dar îndreptățită, căci în urma germanizării se va puteà bucură de succes ideal. Dar replică Cardinalul, scopul nu justifică mijloacele.

Apoi a depins Eminentul Diplomat câteva scene, ce vor avea loc în actuarea legii proiectate: puterea represivă, crudă a executorilor guvernamentali, pe de o parte, pe de altă durerea, vaetele, blăstămul și alți pași, poate ilegali ai sărmanilor proprietari cari nici în apelarea lor către instanțele superioare judecătorești tot nu vor dà de alți oameni, decât de niște funcționari prusieni.

Legea nouă va dà prilej la tot soiul de abuzuri față chiar cu bunurile bisericești. O broșură radicală a și esprimat pofta progresului modern la toate ce poate aștepta din averea învechitului ultramontanism. Ca principe al bisericii catolice, cardinalul s'a opus cu toată energia proiectului cu așa perspectivă fatală.

El a și reamintit ministrului de justiție vechiul axiom: summum jus, summa injuria. Chiar de ar fi îndreptățit pasul guvernului, cu toate acestea pentru împrejurările neportune în execuțiunea lui, el va apărea foarte ilegal și nedrept.

FOIȚĂ.

RUXANDA.

— *Nuvelă originală a «Unirii».* —

(Continuare). 1

— Să nu te superi, dragul meu, dar cum văd, mi se pare, că Măria Sa te-a supărat cu ceva, de te tot uiți așa de dușmănos la el?! îl întreabă Smaranda, mirată de privirea lui îndreptată necontenit spre Bogdan.

— Așa-i, cum o gândești, îi răspunse, ia'n te uită și dumneata, cum șăguește și cum se hârjonește Măria Sa cu Ruxanda; a uitat se vede, că boerii's de față. Imi pare de un lucru numai rău, că vă strică bunătate de copilă.

Jupâneasa Smaranda ascultă tot ce-i spuneà cu luare aminte și înțălese, că la mijloc stă altă treabă.

Intr'aceea vorbele mesenilor luau avânt și de abia se mai distingeau armoniile obosiților cântăreți. Stolnicii perândau pârpâlituri și feluri de zaharicale.

Bogdan înfierbântat pe urma vinului de Cotnari, erà atât de vesel, atât de naiv și copilăros, încât chiar boerii își ziceau unii altora: — s'o fi îndrăgostit Vodă de fata lui Mușat, de-o tot îmbie cu vin. — Jupânul Ianeu priveà zâmbitor la ei și nu luà în rău Măriei Sale, că-i vorbeà chiar și de dragoste, rădeà mulțumit pe sub mustățile-negre.

Se cam uitau curtenii și Trifăilă la el dar par'că mult îi păsà Măriei Sale de dânșii. Destul se stăpâneà Ruxanda și destul încercà să-i răspingă ori să-i împuțineze prea marea-i grije și bunăvoință, ba chiar să schimbe convorbirea, dar Bogdan în înfierbinteala lui nu-și mai puteà dà seamă de cuvintele sale șoptindu-i încet la ureche.

— De-ai ști, Ruxando, cât îmi ești de dragă. Ea în sfințenia și-n nevinovăția inimei sale, nu înțelese încă gândul lui Bogdan și mirată întrebă pe Maria:

— Ce vreà Măria Sa dela mine, de-i așa de prietinos acum cu mine?

— I-ai căzut, se vede la inimă — or că l'o fi înfierbintat vinul prea tare.

La auzul acestor cuvinte, un fior rece tăià simțirile Ruxandei. Aruncă o căutătură serioasă peste chipul lui Bogdan, privindu'l lung. De-odată îi se făcu negru înaintea ochilor, înfățoșarea-i deveni gălbenă ca floarea de nufăr. Inchise ochii și capu-i căzu greoi pe piept. Musica încetă. Mesenii se sculară speriați.

— Ce ți-i Ruxando? o întreabă Bogdan dând s'o ridice. Maria puse urechea pe pieptul ei, care respirà din greu și înnăbușit.

Trifăilă se repezi cu un pahar de apă și o stropi peste frunte și peste mâlile capului.

— Lăsați-o c'a leșinat. Apoi îi cuprinse trupul cald pe brațele lui vânjoase, ducându'l în etacul, unde dormià domnița, pe urma căruia veneà și ea.

Au amețit-o asurzitoarele melodii amestecate cu strigăte, chiuăte, vorbe și glume, a amețit-o abureala înnădușitoare a mâncărilor și mirosul tare al băuturilor, a amețit-o aerul greoi și dogoritor, dar poate a amețit-o și fiorul întâiei iubiri. — Acesta erà sfârșitul ospătărei domnești. Toți binepoftiții mulțumind Ducăi Bogdan, se strecurau încet încet pe la curțile lor, și pe drum nu găseau alta de vorbit, decât, că Măria Sa a deochiat pe Ruxanda, de frumosă și de dragă ce erà.

*

Inserase. Stelele răsăreau una câte una în albăstrișul zării și din codri se înalță încet încet zâna nopții, plină de vrajă și de taine.

Un vânt răcoros mlădià frunzele și un miros de salcâmi se răspândeà prin fire. Pe miriști s'auzeà cântarea greerușilor, cari în tăcerea nopții îngânau murmurul Sucevei. Luna rostogolindu-se prin valurile norilor arginții, priveà înduioșată din depărtări chipul tinerei vornicese. Luceafărul de sară îi întindeà prin geam o rază caldă, ce-i o așterneà pe ochii-i adormiți. Ea se odihneà sub icoana Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, înaintea căreia licareà o candelă; în preajmă-i stătea domnița de veghea.

In fine a remarcat, Eminentul orator, că însuşi principiul, de care se foloseşte guvernul în susţinerea proiectului discutat, n-a fost aplicat cum se cuvine. Salus reipublicae, suprema lex. Da! Aşa dar, zice guvernul, proprietatea particulară (Polonii proprietari din Posnania!) trebue să cedeze dreptului suprem comun (adecă germanilor!)

Binele obştei (salus reipublicae) dintr'un imperiu depinde nu numai de tăria armelor, adecă de forţa brutală, dar în rândul întâiu de principiile ideale, universale în întreaga omenire, ce nu pot fi neglijate fără a vătămă moralitatea şi cultura omenească. Legile croite în prejudiciul acestor principii sunt abuzive, nedrepte şi dau sminteală. Iar un principiu ideal, universal, din cele menţionate, şi recunoscut de întreaga omenire este inatingibilitatea proprietăţii particulare.

Cancelarul imperiului Bülow, a stăruit să răspundă. Dar se tot întortocheă în fraze şi sentinţe adeseori banale, — de nimic, — se sbătea ca peştele cel prins, neputând raspunde la dovezile reale ale eminentissimului Cardinal. Contrazicerile vorbelor Cancelarului şi lipsa de consecinţă au dovedit în destul valoarea discursului său pe cât şi a proiectului discutat.

* * *

Oricum să fie, Polonii din tustrele monarhii s'au îmbucurat foarte, când Biserica, mama lor şi apărătoarea adevărului, pentru a cărei glorie să vărsară odinioară sângele lor, a pronunţat prin gura unui Principe al său părerea hotărâtă desaprobând ceeace o născueşte hakatismul în contra lor. Această frumoasă pildă a Prea Inaltului Prelat poate servi de îndemn mai cu deosebire unor preoţi, a căror patriotism prea excandescent, i-a făcut să uite de datoria lor faţă cu sfânta dreptate.

De altfel şi alţi bărbaţi, nepărtinitori, au desaprobat proiectul. Intre aceştia s'a distins Tiefe-Winkler, a cărui cuvântare pe cât eră de surprinzătoare, pe atât a şi produs un efect senzaţional.

In fine, în lipsa conspiraţiunii spiriteior şi — cum zice opinia publică germană — pentru a salvă proiectul, Camera Magnaţilor a demandat desbaterea lui ulterioară unei comisiuni ad hoc, alcătuite numai din 25 domni, printre cari şi Eminenţa Sa Cardinalul Kopp.

* * *

Comisiunea s'a şi apucat de lucru şi desbaterile sale, adeseori prelungite, au durat două săptămâni. Care a fost rezultatul lor?

Dela Bistriţa.

REVISTE.

Budapesta. In una din şedinţe comisiunea de imunitate a propus extradarea deputaţilor naţionalişti Dr. Oncu, Dr. Pop, Dr. Suciu şi Goldiş, fiindcă aceştia au înfiinţat în Arad o reuniune fără să aibă statute întărite de guvern. In contra acestei propuneri au vorbit deputaţii Dr. Mihaly, Dr. Maniu şi Dr. A. Vlad arătând, netemeinicia acestei propuneri şi primejdia ce va urmă, dacă dieta, lăsându-se condusă de patimile de partid, va suspendà dreptul de imunitate al celor patru deputaţi români. Inzădar au fost toate argumentele aduse de domnii Mihaly, Maniu şi Vlad căci celor propuşi li-s'a suspendat dreptul de imunitate.

*

O ştire mai nouă sosită din Budapesta ne spune, că ministrul Andrassy va prezentà Maj. Sale fără amânare, încă în luna aceasta, proiectul reformei electorale. In cercurile bine informate se afirmă, că dreptul electoral va fi plural şi public, iar cercurile electorale vor fi înmulţite cu alte patruzeci cercuri nouă.

*

In 5 c. s'a sfârşit procesul, ce l'a intentat fostul ministru de justiţie Polony, contra dep. Lengyel, pentru calumnie şi vătămare de onoare prin pressă, cu condamnarea lui Lengyel Zoltan la trei luni închisoare de stat şi 1000 cor. amendă în bani. Acest proces făcuse multă sfară în ţară, fiindcă Polonyi a trebuit să se retragă din ministeriu, în urma gravelor acuze ce le ridicase contra lui dep. Lengyel. Adesta învinuise adecă pe Polonyi, că şi-a întrebuinţat poziţia sa de membru în reprezentanţa municipală a Budapestei, în folosul său material şi că a strâns la chimir tot felul de câştiguri ce le-a avut din daraveri imorale.

*

Din când în când mai alătură tâmplele-i de pieptul ei, care svâcneà în răpezi bătăi, iar fruntea-i ardeà, ca para focului. Din când în când oftà greu, ca şi cum i-ar stà o povoară grea pe piept. Domniţa se luptă cu somnul, când aţipeà, când tresăreà. Alături de dânsa şezù până în revărsatul de zori.

Se revărsă de ziuă. Zorile dimineţii se răsfirau tot mai clare, tot mai luminoase până când pe întinderea zărilor limpezite ieşia maiestosul împărat al luminei. Cu răsăritul Soarelui răsări şi Bogdan în etacul Ruxandei. O găsi trează dar c'o înfăţoşare palidă şi cu nişte ochi stânşi din cari se răsfrângeà o licoare stânjenită.

— Cum te mai afli, Ruxando?

— Ii răspunse cu-n oftat lung şi dureros ducându-şi mâna pe piept Bogdan, plin de milă şi compătimire faţă de tânăra, odraslă suferitoare. Ii şopti:

— Oh, Ruxando, cum nu pot să-ţi iau răul cu mâna! Dar nu vreau să te zăticnesc, — te las, dragă Ruxandă, cu bine, când m'oi întoarce doresc să te văd iar veselă şi frumoasă ca ieri.

Apoi se retrase. Ruxanda neliniştită se simţi cuprinsă de-o părere de rău, că se află pe mâni strtâine şi plină de sfială grăi domniţei:

— Fii bună domniţă şi lasă-mă să mă scol, să mă duc acasă, cum voi puteà.

— Să mergi acasă? — dar aici nu eşti acasă? Ştiu doar bine părinţii tăi, că eşti la noi. Ei chiar au voit să te lase la noi, ca să nu te zdrunceni în ridvan şi apoi să nu ţi se facă mai rău.

— Dar ei încă n'au plecat?

— Cum să plece fără tine, drăguţă, asta ar mai fi una! Vezi, la asta nici să nu te gândeşti...

— Dar de dragul meu n'ai dormit domniţă noaptea întreagă, — dute şi te culcă puţin, eu aşi vreà să mă scol, să mă primblu prin răcoarea dimineţii, poate că mi s'ar mai linişti durerea de cap...

— Te las cu bine, scolă-te de vrei, dar să nu te duci singură acasă; — eu mă duc să mă culc, căci tare mi-i somn, dragă Ruxandă.

După un timp tinăra vornicească porni spre grădină. Razele soarelui treziau din somn florile, iar pasările în vrăjitele lor acoarde îngânau parcă rugăciunea dimineţii. Ruxanda treceà îngândurată prin sadurile de flori, cari îi se închinau în cale şi o îmbătau cu parfumul lor îmbătător.

Deodată îi se întrupă ca din senin Măria Sa, întovărăşind-o prin aleele curţii.

— Măria Ta, îi vorbi Ruxanda, cu un glas blajin şi slăbit de suferinţă, n'ai fi atât de bun să mă duci acasă?

— Adică Ruxando, n'ai vreà să mai rămâi puţin cu mine? — De-ai şti, cât de rău îmi pare, că te-a apucat ameţeala, din te miri ce, — dar o să-ţi treacă toată durerea, şi o dă Dumnezeu Sfântul şi Maica Precistă, ca să-ţi vină iar în fire.

— Ah, cât sunt de obosită.

— Uite, şezi ici pe laiţa asta de sub nuc, haidem să mai vorbim câte ceva, vorbi Bogdan. Apoi s'au aşezat unul lângă altul pe laiţa de lângă nucul bătrân cu stufoase braţe de ramuri. Bogdan prinse de mână pe Ruxanda şi priveà lung în ochii ei.....

Privighitorile prididite în frunzişul crengilor doineau cântece pline de înţâles în limba lor, cântând parcă de dragoste...

Deodată Ruxanda curmă tăcerea:

— Cât e de bună surioara Măriei Tale, n'a închis ochii toată noaptea — o va răsplăti Cel de sus.

— O, cum să nu fi luat seama de tine, când te iubeşte mai mult ca pe ochii-i din cap?

— Ii mulţumesc din tot sufletul pentru bunătatea ei, mulţumesc şi măriei Tale pentru grija ce o porţi către mine; eu una n'am cu ce Vă răsplăti decât cu adânca mea recunoştinţă.

— N'ai pentru ce-mi mulţumi, atâta dragă Ruxandă, n'ai pentru ce...

Pe urma acestor cuvinte urmă o adâncă tăcere — s'auzeà numai freamătul liu al frunzelor de nuc — ori drăgostoasele ciripiri ale paserilor tupilate prin ramuri.

(Va urmà.)

Pe șesul cel mare al Ungariei poporul lipit de glie să mișcă, — sărăcit până la mădua oaselor nu-și mai poate duce traiul amărât. — În 17 Maiu voesc să țină 56 comune o adunare în Dombovár — și să vor prezentă vre-o 50—60 mii de oameni. — Vor proclamà poate grevă agrară. —

Pe șesul cel mare țărănimea nu are aproape nimic. — Moșiile cele mari sunt arendate esclusiv jidanilor, cari sug și despoaie poporul în chipul cel mai neomenos. Mizeriile și-au ajuns culmea și poporul numai poate suferi.

Se înțelege, că cei dela putere pentru nefericirea poporului învinovățăsc pe agitatori — sunt instigatorii, iar nu sistemul corupt și chipul în care arendașii jidovi despoaie poporul chinuit dat spre jaf în mâna lor. Și vor veni zile grele asupra Ungariei nefericite — și sărăcite din seamă afară.

Viena. S'au început deja sărbările ce se fac cu prilejul aniversării de 60 ani de domnie a Majestății Sale Monarhului nostru. — Orașul împărătesc a îmbrăcat haina de sărbătoare — ca să poată prăsnui cum se cuvine acest mare eveniment și să poată întâmpină pe principii germâni, cari în frunte cu împăratul Wilhelm întră în Viena, ca să aducă împăratului sărbătorit omagiile lor de iubire și veneratiune. Va fi o zi istorică — în care Majestatea Sa va apăreà ca Domnitor și individualitate — o frumoasă mărturie a evoluției istorice. — Inaintea celui ce s'a plecat acum sunt 45 ani uniunei național nemțești, se pleacă acum capii acestei uniuni, în semn de stimă și omagiu.

La aceasta primire vor luà parte și ministri ungari Wekerle și Zichy.

Lissabona. In 6 Maiu a depus tinărul rege al Portugáliei Manuel jurământul pe constituția țărei. — La aceasta serbare națională a luat parte întreagă capitala. — După amiazi la 2 oare s'a prezentat în parlament și având înaintea Sa Evangelia și lumea a jurat pe constituția țărei. — Actul acesta a fost urmat de salutul bateriilor dela fortăreață și flotă. Poporul a primit cu însuflețire acest act al tinărului rege.

CORESPONDINTE.

Misiuni poporale.

(Continuare și fine).

Cuvântarea de încheiere o ține părintele protopop, în 8 April, îndată după sf. liturgie a Preasfințitelor, legându-le credincioșilor de suflet, ca sămânța cuvântului lui Dumnezeu, sămănată în inimile lor de antevorbitori, să o cultive și pe mai departe, plivindu-o de orice buruiană a păcatului, căci numai așa va puteà se aducă roadă cu sutele și cu miile.

Se face apoi afară în cimiter sfințirea cea mică a apei. Se fac rugăciuni pentru cei morți și rugăciuni pentru ploaie. Nouă preoți îmbrăcați în ornate sacre îndeplinesc funcțiunile acestea, după finirea cărora intrând iarăși în biseică P. O. D. protopop, I. Maior, mulțumește în numele poporului preoților, cari au binevoit a participà la acestea exerciții și în special On. Domni: Dr. Ioan Bălan și Ștefan Roșian, cari au obosit mult în ținerea lor.

Notez, că cu aceasta ocaziune aproape toți preoții și învățătorii din tract au venit aici la Teiuș, unde s'au mărturisit și cuminecat în rând cu poporul credincios.

Astfel au decurs acestea exerciții spirituale, această noutate pentru poporul din Teiuș, și noutate și pentru cei mai mulți dintre noi.

Știu, că mulți dintre frații preoți sunt încă tot străini și rezervați față de astfel de lucruri atât de momentuoase pentru viața spirituală educativă a credincioșilor. Unii își zic: Ele (misiunile poporale) dau prea mult de lucru preotului local, îi fac prea mare învălmășală și năcaz. — Dar chiar să se țină astfel de misiuni, îmi zice un altul, totuși fructul lor în popor, nu-i așa de strălucit, după cum s'ar crede și după cum de fapt li-se atribue acestora. — Și apoi mai este încă un năcaz, îmi poate zice un al treilea: lipsa de oratori, cari să știe vorbi la inima credincioșilor, ca și părintele spiritual din seminarul teologic din Blaj, căci acestea de aici au fost al 14-lea rând de exerciții, la cari a predicat dânsul.

O, frați preoți români! Nu vă spăriați și din contră lucrați cu tot deadinsul, ca să se poată ținea cât mai des astfel de misiuni sacre în sânul credincioșilor. Nu vă temeți de ele, căci ele nu sunt sarcină nici pentru preot, nici pentru popor. Nu sunt îngreunătoare și obositoare pentru preotul local, ci din contră foarte ușurătoare, căci îl ușurează bunăoară în postul acesta al Paresimilor de sărcina cea grea de a ascultà mărturisirile credincioșilor, la cari în o comună, ca și aceasta iar, trebui săptămâni întregi să ostenească. In atari cazuri scapă în doue trei zile; la ce e mai mult, preotul local de regulă nici nu mărturisește. — Dar vor fi îngreunătoare doară pentru popor? Nici decât! „N-am venit la voi, iubiților," zice unul dintre oratori către popor, „să vă cerem punga voastră, bani, averea voastră, onoarea voastră, ci venit-am să vă cerem sufletele voastre; și acelea — nu pentru noi ci pentru Dumnezeu."

Mai departe, oare să nu rodească acestea exerciții în inima poporului, cum zisese un individ oare care dintre cei de față? O, nu li răspund. Și dacă da, atunci cutez să afirm, că motivul va fi însuși preotul, carele după finirea lor, încetează cu totul de a mai scormoni în inimile credincioșilor săi, nu cultivă, nu plivește, nu întinde mână de ajutor acestora că să cultive, să pliveaască și pe mai departe sămânța cuvântului dumnezeesc, sămănat în inimile credincioșilor cu prilejul exercițiilor spirituale. Suntem preoți, și oficiul acesta dela natura sa pretinde jertfă și abnegațiune!

Ne vom teme în urmă cumva de oratori pentru astfel de misiuni? Am fi prea pesimiști. Diligință numai să avem pentru a ne pregăti la predicare și apoi a vorbi străbătut de o adevărată dragoste pentru binele sufletesc a credincioșilor, vor face, ca poporul, carele la începutul ăstorfel de misiuni se va înfățișa în un număr mai mic, după aceea să fie tot mai mult și mai zelos în cercetarea bisericii și ascultarea predicilor. Știți cum fac albinele, când dau peste o roadă îmbelșugată? Iau, cât pot duce cu ele, merg în grabă la locuințele lor, împărtășesc și celor alalte despre comoare aflată, vin apoi îndată tot mai multe și mai multe până ce formează un roiu întreg. Așa se întâmplă și cu cercetarea bisericii din partea credincioșilor pe timpul exercițiilor.

La lucru dar fraților preoți! Să lucrăm cu zel și abnegațiune, cu nădejdea în Dumnezeu și iubirea desinteresată față de popor, ca ținerea misiunilor între popor — să câștige tot mai mult teren. Atunci nu va rămâneà nerăsplătită munca noastră nici din partea lui Dumnezeu, nici din a credincioșilor, căci sfânt cuvânt e acesta: *„Vrednic e lucrătoriul de plata sa."* V. O.

Mulțumită.

In adânca mea jale, în carea am ajuns prin perderea prea timpurie a iubitului și neuitatului meu soț de pie memoriă Dr. *Emil Nestor* medic cercual în Chiseteu, neputând în particular mulțumi tuturor rudeniilor număroasă, prietenilor și cunoscuților la adresele lor sincere de condolențe, vin pe aceasta cale a le esprimà adâncile mele simțeminte de recunoștință primindu-le ca un balzam alinător.

Deosebit mulțumesc Inalt P. S. Sale Domului Episcop *Vasile Hossu,* carele ca rudenie nu a cruțat osteneala a cercetà dureroșul pat al muribundului, și în urmă a și participat în persoană la actul înmormântării neuitatului meu Emil.

Chiseteu, 24 Aprilie 1908.

Silvia Nestor născ. **Șepețian.**

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Credincioșii Hărșian Ioana a dăruit sfintei biserici din loc un patrafir în preț de 20 cor., Fărcaș Dumitru I. Zaharie o cădelniță în preț de 20 cor. și Fărcaș Florița o cruce în preț de 20 cor. Primească dăruitorii marinimoși și pe calea aceasta mulțumitele cele mai fierbinți. Dumnezeu le răsplătească fapta marinimoasă însutit, fie-le bine primită jertfa adusă întru mărirea și ridicarea podoabei casei lui Dumnezeu și numele lor scrise în cartea vieții. Hodac, la 19 Februr 1908. *Teodor Branea,* preot gr.-cat.

Arhiepiscop—scriitor. Învățatul Arhiepiscop catolic de București continuă cu multă sârguință publicarea impresiilor de călătorie pe la vechile monumente ale României. Acum a scos în broșură studiile sale publicate în revista „Alte und Neue Welt“ asupra ruinelor vechilor cetăți din Dobrogia. *Axiopolis și Troesmis,* și le-a împodobit cu număroase ilustrații, mare parte originale, apoi o altă broșură: *Dela Poarta-de-fier către pasul Vulcan* cercând casele, satele și mânăstirile din cale și descriind cu multă competență și pricepere monumentele de artă și frumusețiile acestui unghiu de apus al României.

Distincțiune. Juriul Expoziținnei Generale Române din 1906 a decernut și ministerul domeniilor a trimis profesorului Alexiu Viciu distincțiunile: Una *madalie de aur* cu diplomă specială; Una *plachetă de colaborator,* cu diplomă specială; Una *medalie jubilară* cu brevet. Felicitările noastre!

— Aflăm cu bucurie, că compatriotul nostru distinsul locotenent Virgil Bianu cu garnizoana în Steyn, a fost împărtășit în timpul din urmă cu două distincțiuni: La 29 Martie n. s'a esprimat din partea Majestății Sale îndestulirea preaînaltă pentru escelentele servicii; iar la 6 April n. în fața batalionului i-s'a predat medalia de serviciu cu fundă roșie. Sincerile noastre felicitări și la mai mare!

Peregrinajul la Roma va plecă din Budapesta la 19 n. Sosirea în eterna cetate în 21 Maiu dimineața. Sunt 70 însinuați.

Promoție. Zelosul și inteligentul nostru colaborator Nichiae O. Brânzău cleric al diecezei de Lugoj, s'a promovat în 1 Maiu n. la universitatea din Viena, de doctor în sf. teologie. Îi trimitem și pe calea aceasta călduroasele noastre felicitări.

— La universitatea din Cluj s'a promovat de doctor în drept tinărul Augustin Pintea. Felicitări.

Hymen. Ariton Migia, cleric abs. și dșoara Silvia Dreghiciu din Cujir anunță căsătoria lor, ce se va ținea la 10 Maiu n.

Pentru fundațiunile arhidiecezane. Cornelia Papiu, elevă în Internatul nostru de fetițe, a colectat pentru fondul acelui Internat Cor. 32 dela: Alexandru Papiu, preot, Bistra 2 cor. Lucreția Papiu, 2 cor. Lucreția Nicoară, Irma Papiu, Silvia Papiu, Cornelia Papiu, Alexandru Papiu jur. Laur. Nicoară, Iosif Marcu, Avisalon Selage, Aurel S. Micu și Silvia Coroiu câte 1 cor.

f. Masa studenților a primit dela Ioan Baltă, 1 cor. „Porumbăceană“ 20 cor. „Doina,“ Câmpeni și „Brădeții,“ Orlat, câte 50 cor. — iar dl Romul Săbădean din Brașov, a dăruit, ca fost elev al școalelor din Blăj, 1 scris fonciar urban de 100 franci. „Sebeșana,“ Sebeș 25 cor. Ioan Anca Subpădure 5 cor. întru amintirea repaus. Nicolau Agârbicean, 39 cor. anume: dela colegii săi acum clerici Blaj, 10 cor. O. Costea stud. teol. Timișoara, Ales. Dragomir, stud. jur. Berlin, Horațiu German, stud. med. B.-Pesta Aurel Mușat, stud. teol. Sibiiu Virgil Pop, stud. teol. Timișoara, Andreiu Straja, stud. teol. Sibiiu, câte 1 cor. Gh. Cutean, stud. farm. Bușteni, Aurel Dobrin, farm. Șercaia, Ioan Mâxer, stud. teol. Ungvár, Ioan Moldovan, stud. teol. B.-Pesta. Virgil Rus, stud. jur. Cluj, Enea Zeflean, stud. fil. Graz, câte 2 cor. Ioan Maior stud. jur. și Nic. Negruț, stud. fil. B.-Pesta, câte 5 cor. Pompiliu Piso și Iosif Tătulea stud teol. Sibiiu, câte 50 fil.

Blaj, 1 Maiu 1908.

Cassa centrală arhidiecezană.

Reuniunea femeilor pentru înfrumsețarea bisericii gr.-cat. din Sibiiu și-a ținut adunarea generală ordinară a doua zi de sf. Paști (în 27 Aprilie n. In adunarea aceasta neobicinuit de bine cercetată s'a constituit Reuniunea de nou, alegându-se funcționarii și comitetul ei pe un nou period de 3 ani, anume: prezidentă: Doamna Elena Dr. Isac, viceprezidentă: dna Ana Togan; membrii în comitet: doamnele: Constanța Bălint, Elena Lucuța, Carolina Codarcea, Ana Bența, Minerva Barbu, Maria Botezan și Paraschiva Hedu; bărbați de încredere: Dnii: Dr. Pompiliu Isac, advocat și Nicolae Togan, paroh protopop; secretar: învățătorul Romul Botezan. Reuniunea dispune la sfârșitul anului 1907 de un capital de Cor. 1209·31. Pe sf. sărbători a provăzut sf. biserică cu doi prapori noi de toată frumusețea. Cu acel prilej la apelul parohului s'au făcut din partea mai multor credincioși zeloși de ambele sexe în favorul Reuniunii oferte benevole de 157·60. Remarcăm acestea ca semne îmbucurătoare de zel și înaintare. *Un parohian.*

Monografia comunei Săcădate — premiată. La concursul cu premii, publicat de „Reuniunea română agricolă sibiană“. pentru scrierea monografiilor comunelor din comitatul Sibiiu. a întrat monografia comunei Săcădate, lucrată de elevul seminarului „Andreian“, clericul *Ioan Podea,* originar din Săcădate. Aceasta monografie, care e scrisă cu dragoste și căldură și care dă informațiuni suficiente. pe alocurea chiar bogate despre trecutul și starea de astăzi a comunei Săcădate, descrie limpede situațiunea ei topografică și etnografică, sanitară și materială a locuitorilor, moravurile, datinile și obiceiurile lor și încheie cu o bogată colecție de literatură poporală locală: a fost premiată cu primul premiu de cor. 90. Prin această monografie s'a înmulțit numărul mic al monografiilor comunelor noastre românești. Comitetul central al Reuniunii, pe cum aflăm, va publică nou concurs cu premii pentru scrierea monografiilor și a altor comune.

Convocare. Despărțământul „Balázsfalva“ (Blaj) al reuniunii învățătorilor greco-catolici din Arhidieceza de Gylafehérvár și Fogaras (Alba-Iulia și Făgăraș) în senzul §-ului 21 din Statute și 9 din Regulament își va ținea adunarea de primăvară la 17 Maiu 1908 n. la 7 oare a. m. în școala gr.-cat. din Monora (Mănărade).

Curier literar. In editura librării C. Sfetea din București, a apărut în tradducere românească frumosul roman *Haiducul* de Bucura Dumbrava, pag. 456 costă 2 Lei. Ds. Seculici. care se ascunde sub acest pseudonim, descrie într'un chip vrednic luptele lui Iancu Jianu, pentru desrobirea țărannlui din Oltenia de sub jugul fanarioților, cari scoteau chiar și viața din ei, dacă nu puteau câștigă bani. Scrierea aceasta a făcut mare efect în literatura germână, de aceea aducem mulțumitele noastre editorului, care o pune în mâna publicului pe un preț așa mic. Autorul a studiat bine viața românească, datinile, îmbrăcămintea și gândirea țăranului și chiar pentru aceea ne dă pagini de toată frumusețea. Sunt interesante convorbirile lui Todor cu Jianu, paginile în cari se povestește de răscoala lui Horia, de Gh. Lazăr, obârșia neamului românesc, domnița Ralu și căsătoria lui Jianu. — Ca o viuă dovadă de faptul îmbucurător, că și la noi se înmulțesc cetitorii, e împrejurarea, că librăria Sfetea, a început și ca se editeze o colecție din scrierile cele mai însemnate ale scriitorilor români și străini. Au apărut până acum nrl 1. V. Alexandri: *Despot Vodă,* pag. 192 și nrl 2 M. Eminescu: *Proză,* pag. 165 cuprinzând numai patru bucăți din cele mai alese: Făt frumos din lacrimă, Sărmanul Dionis, Cezara și La aniversare. Prețul unui volum 1 Leu. Tiparul și coperta de o execuție demnă. Se află de vânzare la Librăria Semin din Blaj.

Precauțiunea asigură viitorul. Tatăl de familie G. L. de 30 de ani din Negrilești s'a asigurat în 15 Aprilie 1907 și a plătit un premiu de 45 cor. 48 fil. In zilele prime ale lui August din același an asigurat s'a bolnăvit și a murit în tifus de pântece. La o lună moștenitorii lui primiră cor. 2000.— în bani gata, ca capital asigurat.

Posta Redacțiunii.

Tuturor. Rugăm apreciați motivele cari ne împedecă a publică zilnic mulțumite publice și dări de seamă pe coloane întregi. Prin publicarea lor pierdem cu toți și nu câștigă decât un grup de oameni, din cari poate nici unul nu abonează foaia. S'a emis ideea de a se cere taxă pentru publicarea lor și noi aderăm la ea.

Concurs.

Curatoratul bisericesc greco-catolic din Uioara de sus (Máros felső ujvár) cu aprobarea Preaveneratului Consistor Arhiepiscopesc din Blaj, escrie concrus pentru edificarea bisercei prin licitațiune minuendă cu terminul de 24 Maiu a. c. pe lângă următoarele condițiuni:

a) Prețul de strigare după planul și preliminariul aprobat de Preaveneratul Consistor e de 6854 cor. și 50 fil. pe lângă cari credincioșii prestau material de piatră (ori ciment de va fi corespunzător) cărămidă, var, năsip și apă.

b) Planul, preliminariul și condițiunile de licitare, se pot vedea ori când la oficiul parohial până în 24. Maiu ziua licitării.

c) Intreprinzătorii au se depună la oficiul parohial gr.-cat. din Mureș Uioara de sus în persoană, ori prin ofert ca vadiu 10% din suma de strigare adecă 685 cor. în bani sau hârtie de valoare, cari valorează la bursă.

Curatoratul își reservă dreptul a alege dintre concurenți fără considerare la ofertul ce să face.

Mureș Uioara de sus, în 4 Maiu 1908.

Nicolau Sierb, curat. prim. **Nicolau Simu.** paroh gr.-cat.

(16) 1—1

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 16

Intr'o altă trăsură se află Sigrun, încunjurată de amicii ei; ea avea privire aproape veselă, de oarece se bucura, că scapă dintr'un oraş, carele îi era urât, pentrucă ascundea întrânsul atâta viclenie, atâta răutate.

Inainte mergea o ceată de pretoriani, conduşi de Pharax; ei aveau ordin, se înainteze fără întrerupere prin stradele Romei şi se ţină drumul liber.

Pharax, tribunul, a trebuit se depună un jurământ înfricoşat, că va păstrà tăcere eternă despre cele întâmplate. Cei doi centurioni, cari au fost martori la pertractare, au fost amuţiţi pentru totdeauna: vaza împăratului o pretindea aceasta!

Plautus a căpătat ordin, ca inmediat se meargă la Antium [1]), de unde trirema avea se plece spre Britannia. — —

În ziua următoare, pe marea tyrrhenică se legănà o corabie impozantă; sub presiunea puternică a vâslelor, ea înaintà ca o săgeată, afară, la largul mării. In acelaşi timp o barcă elegantă se întorceà înapoi în portul dela Antium; în ea se aflau împăratul cu sfetnicii săi Tigellinus şi Otho. Impăratul erà palid şi ostenit. Un râs urât eşi din gura lui. „Totuşi i-am păcălit, pe barbari! De aceea suntem doară Romani!“

„Cum aşa, stăpâne?“ întrebă Otho.

„Tare simplu: la sfârşitul epistolei către propretorul Britanniei, Tigellinus a pus în loc de punct, o linioară. Asta însemnează: tot ce conţin pergamentele, este nevalabil.“

„Şi Pharax are ordin în scris,“ adause Tigellinus, „se aducă încoace întreagă comoara regească, dimpreună cu toţi aceşti briţi sălbatici, cari ne-au jucat aşa o festă bună. Pe toţi, şi pe Sigrun: însă în lanţuri!“

„La aşa ceva Aemilius Plautus niciodată nu-şi va dà învoirea,“ zise Salvius Otho. „Se zice, că el este un bărbat, carele iubeşte dreptatea.“

„O,“ zise Nero cu răutate, „el va rămâneà în societatea acestor barbari: asemenea în lanţuri! Tinerul tribun devine cam incomod! Se interesează despre lucruri, cari nu-l privesc nimic: de exemplu despre augusta Noastră soţie! Şi el apără pe aceşti barbari: tare pe nedreptul! El va luptà, alăturea cu ei, în arenă, contra leilor şi a tigrilor.“

„Şi Sigrun, încântătoarea?“ întrebă Salvius Otho. „Ar fi păcat de ea —“

„O, pe aceasta o voiu legà de tronul meu: cu lanţ de aur! Iar urechile ei delicate — ele sunt într'adevăr mai frumoase decât cele ale Romanelor — voiu pune să le găurească [1]); astfel ea va fi mai supusă faţă de mine! Ah, cum mă voiu mai răsfăţà în braţele ei!“

„E mult încă, până ce se va reîntoarce,“ zise Tigellinus.

„De sigur,“ vorbi Nero, dar până atunci vom căuta altele. Acum însă, scumpule,“ se adresă el către Otho, „deschide-ne porţile casei tale! Eu sum flămând: ai tu stridii lucrinice şi vin de Falerno?“

„Cât îţi doreşte inima, stăpâne,“ zise Otho cu umilinţă.

„Şi apoi tu mai ai şi o soţie tinerà pe carea mi-ai descris'o în colori tare încântătoare: vreau s'o văd!“

„Ai s'o vezi, stăpâne,“ zise Otho îngrijat.

„A, tu eşti gelos, eşti un Argus? Asta niciodată n-aşi fi crezut-o despre tine, Salvius Otho! N-avea grije; îţi jur, că se fie ea mai frumoasă decât Aphrodita, n-aşi atinge vălul misteriului vostru, afară de cazul,“ adause el cu un râset cinic, „afară de cazul, că nu-l va scutura ea însaşi.“

Otho nu zice nici un cuvânt; erà însă îngrijat pentru fericirea sa caznică.

Capitlul XII.

Octavia.

Erà seară.

Apartamentul pompos decorat al împărătesei Octavia erà luminat prin o candelă albastrie.

Octavia odihnea pe un lectus cu picioare de aur, al cărui şezut erà acoperit cu perne de mătasă de coloarea viorelelor: ea purtà o haină albă, încinsă cu un brâu de aur. Braţele cele albe erau goale, iar încheieturile cele delicate aveau în jurul lor bracelete de aur.

Ea puteà să aibă cam 20 ani. Blândeţa şi frumseţa ei erau cunoscute şi onorate în oraşul întreg; „Octavia cea dulce“ ori unde să arată, erà întâmpinată cu bucurie, spre năcazul lui Nero, carele dorià ca toată favoarea poporului se fie concentrată asupra sa. Un alt bărbat s'ar fi bucurat de dragostea de carea aveà parte o persoană legată de dânsul; Nero însă erà cam mărginit şi el uria pe cei ce se bucurau de vreun favor.

De aceea el încunjurà cât puteà, ca se nu se arete în public cu soţia sa. Şi dacă vre-odată totuşi trebuia s'o facă, atunci erà moros şi indispus şi abia băgà în seamă pe tinera şi frumoasa soţie de lângă sine.

Octavia nu împărţià cu Claudius Nero decât tronul şi din când în când onorurile esterioare, cari competau împărătesei; de însuşi Cezarul, inima ei poftitoare de iubire nu aveà parte.

Cu totul altcum şi-a închipuit ea viaţa în palat, atunci când şi-a dat mâna tinărului şi frumosului fiu al Agrippinei! Cum îi bătea inima pentru tinărul, cu carele dimpreună ea spera să-şi ajungă ţânta cea sublimă, nobilă şi frumoasă! Se înţălege, că ea niciodată n'a cutezat să-i mărturisească iubirea ei cea ferbinte; ea totdeauna a fost timidă şi retrasă. Oare aceasta să-l fi supărat deja dela început?

Nu se părea se fie aşa!

Pentrucă cu ocaziunea cununiei sale, el aranjà jocuri pompoase şi se presentă în circ alături cu soţia sa, aclamat de popor carele îi dete titula de „Părintele patriei.“

Şi câtă iubire arată el faţă de mamă-sa, carele l'a ridicat pe tron! In prima zi a domniei sale, el dete tribunului care erà de pază lozinca: „Cea mai bună mamă!“ un cuvânt, carele în ziua următoare îşi făcú rondul prin Roma întreagă şi cuceri inimile tuturor. Cât de îngrijat erà el pentru mamă-sa şi pentru soţia sa! Ele trebuiau se treacă prin strade în lectică pompoasă, pe când el alerga alăturea pe jos.

Iar când erà se subscrie prima sentinţă de moarte, el vorbi întristat: „Aşi dori, se nu ştiu scrie!“

A fost un timp fericit acela pentru Roma — şi pentru dânsa! Dar cum s'au schimbat toate de atunci!

Cu mamă-sa el trăià în ceartă continuă; pe ea însaşi o negliga, pentru a întreţinea relaţiuni amoroase cu sclavele. Din tinerul entusiasmat se făcù un tiran enervat, imoral.

Şi cu toate acestea ea îi iubià! Nu din datorinţă: nu, din inimă curată! Cât de bucuros i-ar fi vorbit ea: „Vină lângă această inimă credincioasă, unica, poate, în întreg imperiul tău cel vast, carea ţi-a rămas fidelă. Uită pe prietinii tăi cei falşi, uită-ţi toate grijile în braţele femeei tale!“

Dar cum puteà ea se vorbească astfel! Se cerşască după iubire, ea, fiica de Cezar, când aveà drept, se pretindă iubire? Niciodată! Mândria şi ruşinea femeiască îi închisără gura!

Pentru a puteà mai uşor satisface plăcerilor sale sensuale, Nero se mută într'o locuinţă cu totul separată de a soţiei sale. Asta fù prea mult!

O ruptură inevitabilă se iscă între cei doi soţi; cu toate că pentru lumea din afară lucrul se ţineà încă ascuns, aceasta nu se putù face pe timp îndelungat.

Intr'un mod brutal Nero îşi întorcea spatele soţiei sale, şi ea, pe carea el odinioară o numea „mireasa sa cea delicată, cu ochi de căprioară“, abia primia dela dânsul o privire, de cum o salutare amicală.

El o încunjurà, unde puteà, şi nici nu-şi mai dedea osteneală, să-şi ascundă antipatia sa faţă de dânsa. Spionii săi îi urmăreau toţi paşii, şi-i raportau tot cuvântul vorbit de dânsa.

Dar preste buzele ei niciodată n'a eşit o vorbă rea despre Nero.

Antipatia lui Nero se schimbă în ură, şi el nu se sfiià, se i-o arete pe faţă.

Aceasta îi dete lovitura de moarte!

Ea se preumbla, tăcută şi palidă, prin apartamentele ei pompoase, şi numai arareori le părăsia, pentru a se coborî în grădină, cu Rabonia, cameriera sa.

Ea încunjurà, cât puteà, Curtea şi se mărginea cu societatea Raboniei, a medicului ei Eumachius şi-a câtorva credincioşi; dacă însă erà silită, să se arete în public lângă

---

[1]) Antium zăcea vreo 70 chilometri spre sud dela Roma, lângă marea tyrrhenică. Pe timpul împeriului erà în starea cea mai înfloritoare. Nero, carele erà născut în Antium, a construit acolo porturi mărete, ale căror resturi să văd încă şi astăzi.

[1]) Urechile găurite erà semnul sclaviei.

Nero, atunci față de el eră plină de blândeță și bunătate.

Asta încă îl irită pe împărat; el ar fi dorit, ca ea să se arete rece și respingătoare față de el, ca se aibă motiv, a se plânge contra ei.

Ea însă nu-i dădeà anză la așa ceva. Furios din cauza aceea, el o lăsà adeseori singură în mijlocul societății, pentru a începe conversațiune cu femeile cele mai inferioare.

Nobila femeie însă suportà și aceasta. Dtaorința ei de soție nu cunoștea margini, și numai foarte puțini știau, cât suferea dânsa.

Când însă eră singură în dormitor, își împreuna mânile cele albe și se rugà de zăi, ca aceia se îndrepte cătră dânsa inima soțului ei, în iubire și încredere.

Apoi până dimineața udà pernele de mătasă cu lacrimi fierbinți.

Cugetul acesta, speranța, de a puteà recuceri iubirea soțului, îi dădeà putere, se supoarte soarta ei amară. Deși împlinirea acestui vis eră tare departe, ea nu desperà.

Medicul ei Eumachius, un bărbat mai bătrân, cu caracter serios, un adorator fierbinte al zeilor Greciei, se încercà adeseori s'o distragă, povestindu-i despre patria sa, despre zeii și eroii acesteia.

Asta însă n'o îndestulea. „Taci, Eumachius," zicè ea de mulțeori, „toate acestea sunt frumòase, dar ele nu-mi aduc nici mângăiere, nici ajutor."

Astăzi încă ședeà el la masa cea de citru și ceteà despre călătoriile și aventurile cântărețului regesc Odysseus.

Octavia însă eră distrasă. Numai când cetitorul ajunse la locul unde Homer povestea despre întristarea credincioasei Penelope după soțul ei, pe carele îl țineà că e mort, — deveni ea mai atentă. Nu semănà și soartea ei cu cea a nobilei Penelope, carea a plâns ani îndelungați după cel iubit?

Da, ea încă eră o văduvă părăsită: însă chinurile ei erau mai amare, decât ale Penelopei. Aceasta a putut se plângă după cel mort; ea însă plângeà după cel viu.

Și totuși — cât de fericit s'au descălcit firele în soartea părechei regale itacice! După rătăcire de zece ani, Odysseus se reîntoarce în patria sa și în brațele soției sale credincioase.

Cât de bucuros ar fi așteptat și ea după soțul ei și l-ar fi strâns cu iubire la piept, chiar și după zece ani!

„O, zeilor," vorbi ea încet, „readuceți-mi pe soțul meu cel scump!"

O lacrimă căzù pe mâna ei albă. Eumachius o văzù și încetă de a ceti.

„Stăpână, iarăși ești tristă," vorbi el cu căldură, „se sfârșesc?"

Octavia afirmă. „Istoria Penelopei m-a atins mai mult decât cea alui Odysseus. Ea seamănă așa de mult cu a mea," zise ea încet.

Tăcură amândoi. Pentrucă Eumachius știà, că în prezența stăpânei niciodată nu eră permis să se vorbească un cuvânt rău despre împărat.

„Cum zic numai," întrebă Octavia pe medicul ei, „cum zic numai filozofii tăi greci: noi am fi născuți, pentru a muri. Așa este, Eumachius?"

„Așa este, stăpână!" adause acesta.

„Cât de trist este aceasta," zise Octavia. „Atunci întreagă viața nu este decât un lanț neîntrerupt de veselie și durere și în sfârșit vine prăpastia cea întunecoasă, în carea dispărem fără urmă. Nimic nu rămâne din noi, decât o mână de cenușe!"

„Nu chiar, stăpână. Ne rămânea virtutea și renumele!" zise medicul.

„Par'că aceasta ar fi desdaunare pentru o viață greșită. Unde rămâne fericirea?"

„Fericirea? — Fiecare și-o poate creà însuși, stăpână."

„Cum așa?"

„Să se deprindă fiecare cu poziția sa și să se plângă cât se poate mai puțin asupra aceleia; ceea ce este întrânsa plăcut, s'o țină fiecare cu tărie: aceea e fericirea!"

„O fericire dubioasă! — Dar dacă nu aflăm nimic plăcut în poziția noastră? Unde aflăm atunci fericirea?"

„In convingerea, că tot ce este în lume, este fără valoare. In esterior soartea fiecărui poate se fie diferită: în interior, totul este nimic! De aceea este, nebunie, de a invidia pe cei mai sus puși și pe cei bogați; unde este o înălțime mare, acolo este și o afunzime mare."

„Dar ce fac cei din înălțime pentru a se feri, să nu se prăbușească în adâncime?"

„Stăpână, ei trebue se fie drepți, blânzi și prietinoși — așa ca tine, și nimeni nu va cuteza să se atingă de înălțimea lor.

„Lasă la o parte lingușirea, Eumachius. N'am lipsă de ea. Eu caut adevărul, și acela, mi-se pare, e greu de aflat."

„Adevărul, stăpână? Întreagă viața ta este adevăr. Eu cred, că tu cauți mai mult — fericirea!"

„Se poate! Această dorință, carea-mi umple pieptul, este așa de puternică, în cât de multe ori stau să mă prăpădesc. In astfel de momente triste mă refugiam la înțelepții patriei tale; speram ca printrânșii se aflu odihnă și balzam pentru inima mea. Dar m-am înșelat! — Ceea ce afirmă unul, desminte celalalt. Și așa m-am depărtat dela ei, nemângăiată și cu inima îndoită."

„Ești bolnavă," zise Eumachius, „inima ti-e bolnavă! Viforurile cari au trecut preste viața ta, ți-au scormonit inima și ți-au sfâșiat-o. Ea e plină de griji chinuitoare și niciodată nu află odihnă. Stăpână! Trebue să lupți, ca să pătrunzi la libertate. Fii indiferentă față de soarte, fi vesălă, nepăsătoare, și vei fi fericită. Pentrucă numai acela să poate numi fericit, carele condus de minte, nu mai dorește nimic și nu se mai teme de nimic. Bogăția cea mai mare, după care trebue să lupte fiecare este virtutea! Dacă vreai s'o cucerești, atunci nu-ți este permis a te lăsa se fi scoasă din echilibru nici prin bucurie, nici prin suferință."

„Atunci," întrerupse Octavia, „această bogăție trebue se fie așa de sus pusă, în cât ea nu poate fi restrînsă prin nici o putere pământeană, și este independentă de durere, speranță și frică! Dar cine, afară de zăi, se poate înălța așa de sus?"

„Înțeleptul!" adause Eumachius, „înțeleptul: prin virtute! Numai prin aceasta se poate ajunge la o astfel de înălțime. Ea va sta puternică și va suportà, tot ce să întâmplă prin aceea, că în orice greutate recunoaște o lege a naturei."

„Fatum!" zise Octavia cu tristeță. „Cât de searbădă este iarăși această învățătură alui Stoa! Cu cât ar fi mai frumos, mai nobil, dacă noi am suporta răul din iubire față de noi înșine, sau din amiciție — din iubire pentru altul!" Ea suspină și se gândi, cât de bucuros ar suferi pentru soțul cel iubit.

„Aceasta, stăpână," vorbi medicul, „ar fi bine și nobil: nu pot zice însă, că ar fi virtuos."

„Dar totuși ar fi mai frumos!" adause Octavia.

Eumachius clătină din cap. „Este nebunie, a te lăsa se fi târât, în loc de a merge de bunăvoe!" zise el. „Așa este cu virtutea! Cine se întristează pentru ursita sa aspră, sau o supoartă fără de voe, nu este înțelept. Morburi, cazuri de moarte, chilăvituri și tot felul de năcazuri vin preste unul ca și preste altul: se le supoarte fiecare cu nepăsare, aceasta este înțălepciunea! Pentrucă de venit ele trebue se vină: aceasta este lege! Iar ceeace avem se suferim după legile generale ale organizației lumești, aceea s'o suferim cu mândrie. Noi suntem născuți într'o împărăție, al cărei domn este legea lumilor; a asculta de acest domn, este libertatea adevărată. Aceasta, stăpână, este înțălepțiunea mea!"

„Și ești fericit. Eumachius?"

„Da, întru cât poate fi un om!" adause medicul [1]).

Octavia scuturà capul: „Înțălepciunea ta este câte odată amară," zise ea.

Intr'aceea intrà Rabonia, pentru a aduce stăpânei beutura de seară: vin dulce de Chios într'o ceașcă prețioasă de Murrha. Ea așăză ceașca dinaintea Octaviei, se puse la picioarele ei și privi la dânsa cu ochii săi cei credincioși.

„Ai auzit, Rabonia, ce m'a sfătuit Eumachius?" întrebă Octavia.

„Nu tot, dulcea mea stăpână," zise aceasta; „dar eu nu cred nici ceeace am auzit. Pentrucă Eumachius este și mai încăpăținat decât înțălepții săi greci, a căror învățături sunt pline de închipuiri și deșărtăciuni."

„Taci, Raboniă," vorbi medicul, „ce pricepi tu despre învățurile divinei Stoa și despre filozofii ei cei înțălepți?"

Asta eră partea sa cea slabă: Stoa! Cine atăca pe aceasta, acela puteà să-l irriteze ușor. Rabonia o știà aceasta și îl năcăjà de multe ori. Dar ei totdeauna se împăcau iute, pentrucă într'aceea erau uniți, ca se facă bucurie stăpânei lor, când eră trebuință. Fericirea nu i-o puteau dà. Fiecare o făceà după modul său propriu: Eumachius lăudà pe Stoa sa, ca pe singura cale adevărată spre fericire. Rabonia însă, carea eră creștină, picura în tăcere, fără ca stăpână-sa se presimtească ceva, balzamul învățăturei creștinești pe ranele arzătoare ale inimei sale.

Octavia ascultà surizând la disputa celor doi și amenință cu degetul pe Eumachius. „Tu faci de minciună pe Stoa," zise ea. „Privește numai, cât ești de agitat! Numai cu puțin mai înainte afirmai că înțeleptul niciodată nu-și iasă din fire. Cum se potrivește asta?"

„Iertare, stăpână," zise Eumachius, „dar ea mă atacă cu motive atât de nelogice, încât mi-se înfierbântă sângele. Ea nu înțelege nimic din tezele lui Stoa.

---

[1]) Citatele ce le punem în gura lui Eumachius, sunt învățăturile școalei stoice a filozofilor, al căror reprezentant în timpul neronic eră Seneca.

„Fiindcă ea nu e grecă, ca Phillis, carea ţi dă dreptate întru toate," zise Octavia.

„Da, Phillis, dulcea şi încântătoarea din patria mea cea înfloritoare! Ea e singura, carea înţelege învăţăturile mele — şi le urmează."

„O, Eumachius," strigă Rabonia râzând, „eu cred că —"

„Ce crezi tu, batjocuritoare? N'ai se crezi nimic!" strigă învăţatul cu grabă şi-şi duse mâna prin barba ce începeă a-i încărunţi.

„Eu cred," continuă Rabonia cu şireţie, „că medicul nostru cel înţelept să uită mai bucuros în ochii lucitori alui Phillis, decât în pergamentele stoicilor."

„Blăstămată!" zise medicul, „asta nu-i adevărat!" Totodată el roşi ca un copil, pe care l-ai prins făcând un lucru rău.

„Cum, Eumachius," întrebă Octavia, cu seriositate prefăcută, „sclava mea cea mai tineră să-ţi fi răpit într'adevăr inima ta cea îmbătrânindă?"

„Ah, stăpână —," bâlbăi Eumachius, „eu — eu — nu ştiu nimic despre aceasta!"

„O beutură răcoritoare îl va vindeca!" batjocori Rabonia.

„Nu, nu," adause medicul cu grăbire, „eu — nu vreau se fiu vindecat."

Octavia şi Rabonia izbucniră într'un râsăt vesel, în carele la sfârşit se amestecă şi Eumachius.

„Sum un bătrân nebun," zise el scuzându-se, „iartă-mă! Dar eu cred că sum deja iarăşi vindecat."

Intrarea lui Phillis, carea veni se înveselească pe stăpână-sa prin cântecele sale, aduse pe medicul în încurcătură nouă; el să rugă, se fie concediat, deoarece încă astăzi trebuia se pregătească o medicină necesară.

Inchinându-se şi luându-şi pergamentele subsuoară, el părăsi odaia.

(Va urmă).

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.
p. redacţie responz.: Augustin Gruiţia.

Cel ce doreşte să aibă

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-şi procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăţa cum să facă toate rachiurile şi cum să manipuleze vinurile.

Preţul acestei cărţi e 6 cor.

Tot aşa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Preţul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 5—10

Se află de vânzare în Librăria semin. din Blaj.

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa**, schiţă biografică, Blaj 1890, broşură de 41 pag. Preţul 20 fil. + 10 fil. porto postal

2. **Cestiuni din dreptul şi istoria bisericei româneşti unite**, Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. **Vechile Episcopii româneşti: a Vadului, Geoagului, Silvaşului şi Bălgradului** Blaj 1902 8° 162 pag. Preţul 2 cor. 50 fil. pentru România 3 lei).

4. **Episcopii P. P. Aron. şi Dionisiu Novacovici** sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Preţul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. **Discursuri, Autonomia bisericească. Diverse**, preţul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. **Ierarhia Românilor din Ardeal şi Ungaria**, preţul 3 cor. (pentru România 4 lei).

7. **Timoteiu Ciparîu**, Panegiric, preţul 50 fil. + 10 fil porto.

8. **Mitropolitul Sava Brancovici**, preţul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

Durere de dinţi,

de cap, de spate şi de şele, junghiurile totdeauna au fost vindecate cu medicina Elsa-Fluidul lui Feller. Duzina de probă 5 coroane franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 82 (com. Zagrab). Friţi

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric (27) 37—52

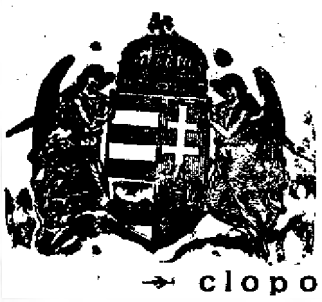

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

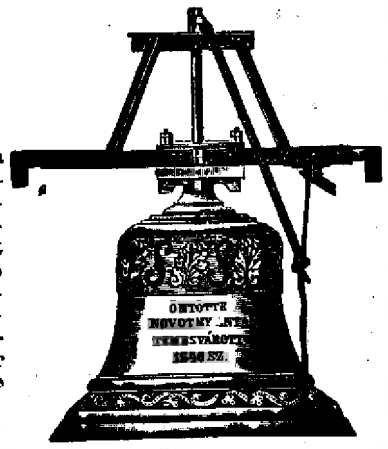

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania"

din Sibiiu (28) 37—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieţii: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484.278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:

Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 16 Maiu 1908. Numărul 19.

Anomaliile din Caransebeș.

Am amintit și noi într'o scurtă notiță de stările cu totul neobicinuite ce domnesc în Caransebeș, stări cari au provocat amestecul guvernului și suspendarea câtorva profesori dela institutele de acolo.

Așteptam, după cum așteptă întreagă lumea românească, știri lămuritoare, dovezi, cari să ne convingă, că stările nu sunt chiar așa de îngrijitoare, că, în sfârșit, se va face puțină lumină în aceasta chestie, care apăsà atât de greu opinia publică.

S'au publicat ici-colo câteva notițe, în cari se pomenia de volnicia guvernului, de uneltiri perfide, de oameni vânduți guvernului ș. a.

Dar lumină nu s'a făcut.

Și n'a făcut-o, ori nici n'a încercat nici singurul for competent de a se declarà cu deplin temeiu în acest punct: sinodul eparhial din Caransebeș.

„Drapelul“ din 9 a l. c. se tânguește, cu multă dreptate, de graba cu care deputații sinodali au trecut peste aceasta afacere penibilă, inzistând asupra convocării unui nou sinod eparhial extraordinar, în care să se lămurească pe deplin lucrurile, cari astăzi par mai încurcate încă de cum erau înainte.

Sinodul singur erà competent să se declare și să-și apere drepturile; dacă n'a făcut-o, dovadă că își aveà motivele binepricepute.

Atunci însă, ce înțeles au articolii din jurnale, în cari se învinuesc o mulțime de oameni?

Să fie la mijloc într'adevăr numai o „operă de răzbunare?“ Cum de sinodul a rămas totuș mut în fața acestei opere?

Noi nu cunoaștem mai de aproape relațiile din Caransebeș, nici încrucișarea intereselor personale de acolo.

Suntem însă firm convinși, că sinodul n'ar fi trecut așa de ușor peste chestie, dacă aceasta se puteà reduce la astfel de izvoare. Și suntem cu atât mai tare convinși, cu cât sinodul aveà datorință să intrevie, oricare ar fi fost rezultatul.

Se constată eventual vinovăția persoanelor din chestie, și atunci lumea aveà un adevăr dureros, *dar totuș un adevăr*; ori se constată nevinovăția lor și atunci sinodul aveà îndoită datorință de a urgità la guvern revocarea sentinței, prevenind cel puțin pentru viitor astfel de amestec.

Recunoașterea greșelilor e o vârtute creștinească, iar apărarea drepturilor încălcate e o datorință de elementară demnitate.

De încheiere reproducem câteva șire din o scrisoare trimisă de un fruntaș al numitei dieceze „Drapelului:“

„Așa nu-i bine! Dacă nu cumva cei dela Caransebeș se ocupă cu gândul ca să convoace un sinod eparhial extraordinar, anume pentru regularea afacerilor de acolo devenite arzătoare, atunci e de presupus că cei chemați își vâră ca struțul capul în nisip. În modul acesta însă nu se salvează biserica și școala.

Încrederea fără control duce la demoralizare. Nu știu dacă tot acest rod voiesc să-l secere cei din Caransebeș. Din demoralizare ar fi de ajuns, și chiar pentru a se face curățenie și a se restabilì morala pe toată linia, trebue lăsat timp sinodului de a pertractà în liniște, de a se extinde la toate și astfel de a exercità un control producător de splendoare.

Nu e bine să se lase și să se pună, tot, în cârca unor oameni. Nici aceștia, — dela cari fiind aleși în vre-o comisie, sau prin consistor se așteaptă toate — nu sunt a toate știutori. Au lipsă de sprijin. Și dacă nu li-se poate dà alt prijin, apoi să nu li-se detragă cel puțin sprijinul moral, care necondiționat l-ar aflà în o desvoltare mai mare de interes din partea sinodului. De o convenire cum a fost sinodul acesta nu a fost nici o lipsă, căci numai am dat o nouă dovadă d-lui Apponyi despre slăbiciunea noastră. El va atacà și mai aprig, dacă noi așa ne știm apărà.“

Jubileul M. S. Francisc Iosif I. Ziua de 7 Mai, 60 ani decând s'a urcat pe tron tinărul prinț Francisc Iosif, a fost una dintre cele mai luminoase și senine zile, atât pentru Austria cât și pentru domnitorul ei și Monarhul nostru.

Prin câte nefericiri și sguduiri nu a trecut bătrânul monarh, și câte nădejdi nu și le-a văzut nimicite în cursul acestor ani de domnie — și totuși poate să privească în urma sa sănin și mângăiat, că Dumnezeu i-a dat să se vadă aci unde e în pace, ajutat fiind de înțelepciunea sa și de tăria și credința popoarelor, cari îl încunjură. Mândru trebue să fie de acestea zile epocale, ce le-a ajuns monarhul nostru, cu deosebire poporul român, care, relative, a jertfit mai mult ca orice popor de sub domnia augustului jubilante, ca casa Habsburgilor să fie la mărirea de azi.

În aceste zile de sărbătoare aducem și noi, supușii credincioși, omagiile noastre profunde augustului jubilant.

Monarhul nostru a fost salutat din toate părțile. În 7 Maiu și-a prezentat omagiile sale în persoană și împăratul Germaniei Wilhelm dimpreună cu toți domnitorii provinciilor germâne, cari compun marele imperiu german.

Dela gara din Viena până la castelul din Schönbrunn trupele garnizoanei și cinci capele au format de ambele părți ale străzii cordon. Publicul imens, ce erà adunat pe calea pe unde treceà împăratul și oaspeții săi, făceà entuziaste ovații Majestăților Lor.

Intre oarele 11 și 12 au sosit la Schönbrun și principii germani, cari toți purtau uniformă militară germână. Ei au fost conduși în sala mare, unde peste puțin a venit și împăratul Wilhelm. Principii au stat în semicerc după rang. In mijlocul lor s'a așezat și împăratul în uniformă de general prusian, care din prilejul jubileului de 60 ani felicită pe bătrânul monarh prin următorul discurs:

Majestatea Voastră! Este un favor al providinței divine că azi ne aflăm adunați

aici în jurul Majestăţii Voastre. In curs de 60 ani Majestatea Voastră cesară-regală s'a consacrat cu un zel neobosit salutei şi prosperărei popoarelor de sub sceptrul Majestăţii Voastre. O îndreptăţită mândrie şi satisfacţie poate umpleà inima Majestăţii Voastre când şi supuşii Majestăţii Voastre se silesc să-şi esprime iubirea şi recunoştinţa faţă de Majestatea Voastră pentru îngrijirea părintească a Majestăţii Voastre. Dar nu numai aceşti supuşi, ci şi departe peste hotarele monarhiei lumea îşi pleacă capul cu respect şi admirare înaintea înaltei persoane a Majestăţii Voastre.

In faţa Majestăţii Voastre sunt adunaţi principii germani, cărora Majestatea Voastră le-aţi servit de model.

Ca prietini credincioşi şi aliaţi ai Majestăţii Voastre am grăbit aci să dăm dovadă de sentimentele noastre omagiale, de sinceră prietenie şi alipire faţă de Majestatea Voastră. Exprimăm omagiile noastre cu toată căldura inimei noastre nobilului domn, credinciosului aliat, puternicei stânci a păcii, Majestăţii Voastre, implorând cerul să reverse darul său bogat asupra capului Majestăţii Voastre.

Majestatea Sa Francisc Iosif I. a răspuns prin următorul discurs:

Majestatea Voastră!

Majestatea Voastră cesară regală a binevoit a hotări ca împreună cu majestăţile Lor şi alteţele Lor în persoană să mă felicitaţi din incidentul jubileului meu de 60 de ani.

Dovada acestei prietinii mie atât de scumpe, mă umple de cea mai profundă bucurie şi va fi una din cele mai preţioase suveniri a vieţii mele. Primiţi pentru aceasta expresiunea mulţumitei mele celei mai adânci.

Faptul, că mi-s'a dat să văd în jurul meu atâţia principi germani, exprimă şi întăreşte pe deplin raportul de amiciţie ce există de 30 de ani între noi.

Ziua de azi mă întăreşte în credinţa, şi speranţa, că alianţa noastră, ce serveşte numai scopuri de pace, va servi acestor scopuri şi pe mai departe. Rog providenţa divină să protegă pe Majestatea Voastră şi pe toţi principii germani.

După aceea s'a servit un dejun care s'a terminat la 2 oare.

Pentru „Revista economică." Primim următoarele şire: *„Mult On. Dle Redactor!"* In unul din numerii trecuţi ai „Revistei economice" din Sibiiu se publică un lung articol, în care se condamnă pornirea unui grup de Selişteni, de a înfiinţă o a doua bancă în Seliște, când cea dintâi îşi îndeplineşte aşa de bine chemarea sa.

„N'am nimic în contră! din potrivă constat, că prin acest articol „Revista economică" şi-a repetat şi întărit scrisele de altă dată, prin care cerea, că chiar în interesul prosperării institutelor noastre finanţiare, să nu-şi facă una celeialalte concurenţă şi peste tot, să nu se înfiinţeze institute de bani cu vădită tendinţă de concurenţă, ori pentru a plasà în slujbe spirite neliniştite.

„Mare mi-a fost mirarea, însă, când tot în aceeaş revistă, nrul din Dumineca trecută, cetesc o notiţă, prin care se vesteşte, că „Albina" a instituit în D.-Sânmărtin o agentură şi cu conducerea ei a încredinţat pe dl Ioan Radeş!

„Ce rost poate aveà agentura aceasta în oraşul D.-Sânmărtin, unde de abia de un an s'a înfiinţat o bancă românească „Vulturul?" şi cum de chiar, „Albina" ţine să calce înţeleptele poveţe de altădată ale „Rev. Econ." — ea, care a fost promovătoarea „Solidarităţii băncilor româneşti"? Şi nedumerirea mea creşte, când văd, că chiar dl Radeş e încredinţat cu conducerea acestei agenturi, când se ştie pe aci, că dsa fusese comptabil la „Vulturul," de unde a fost dat afară?

„Rog, dle Redactor, publicaţi această scrisoare, în bună nădejde, că va fi învrednicită cu vre-un răspuns din partea celor competenţi."

Sperăm şi noi, că „Revista economică" nu va întârzià a dà răspuns la aceste „nedumeriri, cari prea încep a se ivi din toate părţile, şi lasă să se întrezărească, că urâta pismă confesională începe a fi vârâtă, de chiar neuniţii dela Sibiu, şi la băncile noastre.

Autonomia. Chestia autonomiei catolice se ridicase iarăşi la suprafaţă în zilele trecute. Ministrul cultelor se va nizui din toate puterile să asigure bisericii romano-catolice, dreptul în lege, să-şi facă statul autonomic. In lege vor fi vre-o câţiva paragrafi, în cari se va decretà acest drept, statutul autonomic şi-l va face apoi biserica, şi-l va prezentà spre aprobarea Maiestăţii Sale. Că noi încă am fi băgaţi în autonomia bisericii romano-catolice, credem că azi nu mai poate fi vorbă de aşa ceva, avem nădejde tare, că mai marii noştrii nu vor lăsà să se întâmple nici când acest lucru. De altfel autonomia bisericii romano-catolice e încă departe. Proiectul de statut primit cu majoritate de 13 voturi ale episcopilor de faţă în şedinţa aceea a congresului azi n'ar mai puteà fi primit, şi Sfinţia Sa Papa nici când nu va aprobà acel proiect.

Sperăm, că şi nouă ne va fi dat, să ne facem autonomie.

FOIŢĂ.

RUXANDA.

— *Nuvelă originală a «Unirii».* —

(Continuare). 2

Bogdan priveà lung în ochii ei limpezi şi proaspeţi — parcă ar fi vrut să-i mai spună ceva, dar nu îndrăzneà. O strânse numai uşor de mână — cine ştie ce gânduri nu i-se zvânturau atunci prin tâmple, ce dor prin suflet.. Apoi săturat de ochii ei frumoşi, nu ştià ce să-i mai zică, decât:

— Ruxando, — Ruxando!...

Deodată amândoi tresăreau ca din visuri la auzul unor paşi îndesaţi, cari li se păreau, că se îndreptă spre dânşii.

— Ia, mi se pare, că vine cineva, şopti Ruxanda, căutând cu ochi înfricoşaţi de jur împrejur.

In curând zăriră pe postelnicul Petrică, care îmbià pe Măria Sa, de a se abate în calem, de a dà întăritură şi de a legă cu pecetea Ţării nişte surete.

— De vrei, dragă Ruxandă, vino cu mine, de nu poţi, mai rămâi aici, — eu trebue să plec. Bogdan porni spre curte, întovărăşit numai de postelnic. Tinăra Vorniceasă rămase singură cu ochii duşi spre sadurile de flori, cari de cari mai bătătoare la ochi, şi cari mai pline de ameţitoare miresme.

Se apropie chiar de straturi, să privească mai de aproape chipul drăguţ al florilor. Rupse un trandafir, care într'una o ademeneà cu chipul lui înfocat. Apoi o porni încet-încet spre curte. Pe la răstâmpenii unei cărăruşi ca din senin îi ieşi înainte logofătul Trifăilă, care-i făcù o adâncă plecăciune.

— Cum te mai afli, Ruxando?

— Dă, cum să mă aflu?!...

— Zău, că de nu eram eu ieri, — nu ştiu ce s'ar mai fi făcut cu tine. Te-am stropit cu apă şi te-am luat pe braţe aşa leşinată cum erai şi te-am dus în etacul domniţei. Azi nu ştiu, dacă m-ai mai lăsà, să te port pe braţe, ce zici?

Ruxanda se împurpură ca floarea de mac şi-i vorbi cu sfială:

— Iţi mulţumesc pentru bunătatea inimii.

— Dar ce-mi dai pentru asta? o întrebă Trifăilă.

— Dă, ce să-ţi dau, te-o răsplăti Cel de sus.

— Da, dar până m'o răsplăti Cel de sus, vreau să mă răsplătească şi cel de jos. Vezi, dacă eu ţin atâta la tine, ţine şi tu Ruxando la mine, — şi atâta-i tot ce-ţi cer..

Dar par'că Ruxanda nu-l înţelese şi se opri din mers, uitându-se mirată pe urma logofătului, care-şi grăbeà paşii spre curte. Când Bogdan o zări din fereastră, că se apropie, îi ieşi înainte şi-o duse în bogata-i încăpere; îi dădù întru amintire din partea sa o păreche de brăţări bătute în pietre scumpe, iar din partea domniţei, care-şi odihnea trudita fiinţă, o păreche de cercei de aur. De abia după multe rugăminte o putù înduplecà să le primească. Ea-i întinge de asemeni trandafirul vrăjit, pe care-l desprinse de pe sânul ei. In scurt Bogdan petrecù pe Ruxanda în careta-i domnească până la curtea lui Iancu Muşat. Printr'o strângere uşoară şi caldă de mâni se despărţi de ea, dând-o pe seama părinţilor, mai pottind-o să se mai abată din când în când pe la Curte.

II.

Soarele urcat de trei suliţi pe întinderea zăriştei sinelii vărsà un potop de raze fierbinţi şi dogoritoare. Cerul erà pe unele locuri pătat de nişte nouraşi creţi şi subţiri, pe cari craiul zărilor îl cusù de jur împrejur cu nişte raze aurii, strălucind la lumina din soare ca nişte lespezi de argint.

Logofătul Trifăilă presimţind plecarea Vornicului Iancu Muşat în Ţara de jos a Bârladului, se îndrumă spre curtea lui, de a-l rugà să binevoiască a mai rămâneà în Suceava, măcar o ţiră de vreme. In casa lui se află Ruxanda singură, cosând cu mărgele o grimea.

— Bine te-am găsit, gospodino, îi grăi logofătul intrând în odaie.

REVISTE.

Austria. Profesorul *Wahrmund* dela Innsbruck e încă tot în concediu, și se speră, că în Innsbruck nu va mai propune el nici când. Dușmanii creștinilor au pus carul în pietri să-l rehabiliteze, dar până aci fără nici un rezultat. Acum cearcă să pună în grevă pe studenții liberali dela toate universitățile din Austria. Cercase mai înainte să pună în grevă pe profesorii de universitate, dar aceștia n-au ascultat de ademeniri. — Ministrul de culte vreà să-l mute pe Wahrmund la universitatea din Graz. Dar aici încă nu-i va fi așa ușor lui Wahrmund, care cu cartea sa plagiată din Hoensbroech și Häckel a vătămat adânc simțul creștinesc.

Budapesta. In dieta țării s'a discutat acuma asupra budgetului de pe anul curent. — Dintre deputații nostri au vorbit în contra budgetului Dr. Teodor Mihályi și Dr. I. Maniu. — Vorbirile acestor doi deputați au fost la înălțimea discusiunilor academice — spunând ungurilor multe adevăruri dureroase, cari tăiau adânc de țipau și sbierau ca ieșiți din fire. Dr. Iuliu Maniu își încheie frumoasa sa vorbire astfel:

„Dacă d-voastră voiți pacea cu naționalitățile, abziceți de nisuințele de magiarizare, căci până ce nu o faceți aceasta și până nu vom vedeà consecvențele logice și potrivite ale unei abziceri sincere, până atunci nici noi nu vom puteà părăsi politica noastră, adeca politica defensivă, (zgomot) afară de aceasta fiți așa de buni și învățați odată respectul legilor. (Zgomot mare în stânga). Da! vă spun hotărât, că până când prin executarea și respectarea legilor nu veți câștigà încrederea popoarelor nemagiare, până atunci să nu așteptați ca acele popoare să aibă încredere față de dumniavoastră.

Nu pretindeți, ca noi să fim obligați a ne supune legilor iar d-voastră tocmai din contră, să nu fiți siliți a executà legile sancționate, cari într'o privință ori alta sunt avantagioase poate și pentru noi. Non verba, sed facta — după cum a zis contele Batthyány — dovediți, că d-voastră aveți simț și bunăvoință pentru desvoltarea culturală și economică a acestor popoare pe cum și pentru validitarea lor politică.

Punctul de căpetenie al politicei noastre îl constitue pacinica viețuire și pacinica desvoltare a popoarelor din Ungaria. Scopul politicei noastre e, ca în țara aceasta fiecare cetățean și fiecare popor să se desvoalte și să progreseze pe baza însușirilor sale individuale și naționale pe lângă păstrarea intactă a întregității țărilor de sub coroana sfântului Ștefan. Problema politică deci în chestiunea aceasta e ajungerea acestor două scopuri, care numai așa va fi cu putință dacă d-voastră veți asigurà desvoltarea culturală și economică pe seama fiecărui cetățean și fiecărui popor. Până ce nu o veți face aceasta, nu veți fi în stare a resolvà chestiunea aceasta spre o mulțumire generală.

Eu, on. cameră, consider constituția drept mijloc al organizării și validității politice. Ca scop consider evoluțiunea. Orice organizațiune politică, care servește scopului spre evoluțiune, e bună. Dacă însă nu corăspunde scopului, ori cum, nu e bună, ci trebue părăsită.

Tocmai din cauza, că direcția politică, care e la modă acum la noi, și sistemul politic urmat de guvern, care sistem ține legată încă dela 1868 țara aceasta și adevăratele sale puteri — nu sunt potrivite pentru aceasta, însă sunt foarte potrivite să clatine tot mai mult bunaînțălegere și încrederea reciprocă ducând prin aceasta spre catastrofă țara întreagă.“

A fost prezentată propunerea subscrisă de 150 deputați, în care conform regulamentului modificat

---

— Bine ai venit sănătos.

— Am venit la jupânul Iancu, să schimb o vorbă cu dânsul, — n-așĭ puteà dà ochii cu el?

— Dar tocmai adineaori a plecat cu mama spre curtea domnească, cum nu te-ai întâlnit cu ei pe drum? îi vorbi Ruxanda.

— Vezi, nu m-am întâlnit cu dânșii, dar de aceea poate tu vei ști, când veți părăsi Suceava, — nu de alta, dar ca să pun la cale mai de cu vreme toate pentru plecare.

— Nu pot ști sigur, eu una cred, că tocmai zilele acestea...

— Zilele acestea? Păcat ar fi, păcat zău, adecă de ce n-ați mai zăbovi mai mult pe la noi, că dragă Doamne, nu veniți în tot ieatul la curte.

— Așa-i, reluă Ruxanda, dar mai bine-i acasă. decât printre străini.

— Dar cine-s acei străini pentru tine, o întrebă Trifăilă, eu unul, Ruxando, nu ți-s străin și la mine ai trăi ca și o soră....

— Dă, știu eu?

— Păcat ar fi, păcat de tot, ca să plecați așa de curund, eu voi stărui pe lângă Vodă, ca să trimeată pe vornicul Toader deocamdată, numai, ca să vă mai pot opri la noi, măcar câtuși de puțin.

— Dar de ce nevoe? îl întrebă Ruxanda.

— Mi-i drag de voi, dar mai ales de tine de atunci dela masa mare, când avui fericirea, să te port în brațe.

La destăinuirea acestor cuvinte, fetișcana se îmbujură puțin, zimbind ușor pe sub sprâncenele ochilor țintiți spre pământ.

— Ruxando. nu crezi, că la mine ți-ar fi bine, ai duce-o mai bine chiar decât acasă?

— Dar eu m-am deprins în Țara Bârladului, eu aici n-așĭ rămâneà de loc...

— Dar de ce?

— Da, știu eu de ce? — dar de nu te superi, bădiță logofete, te-i îndurà să vi mai pe urmă la noi, să vorbești cu tatălmeu; — eu una mă tem, ca să nu ne afle pe amândoi singurei.

— Ei și? Ce rău am făcut, să te temi așa?

— Așa-i, dar vezi mă tem....

— Adecă Ruxando, nu ți-i drag de mine, — vrei numai decât să mă duc?

— Vezi, bădiță logofete, să nu te superi, dar nu vreau să cad la nimeni cu bănat... vino mai pe urmă și te vei înțelege cu părinții.

— Uite, te ascult și mă duc, dar îți las ca prinos dela mine aceste scule scumpe, acești cercei și brățari din Țărigrad, acest inel bătut cu pietri scumpe, — pe cari nimănui nu le-așĭ dà, decât numai ție, — și scoțând sculele din buzunarul contușului, i-le puse pe masă.

— Iți foarte mulțumesc, dar fără voia și știrea părinților nu le pot primi.

— Dar să le zici, că eu ți-le-am dat spre amintire, ori mai bine nici să nu le mai pomenești dela cine le-ai primit și să le ascunzi frumos în ladă.

— Bădiță logofete mă iartă, dar nu pot.

— De ce nu poți? eu unul le-am ținut numai pentru tine, — mi-ai face mare supărare să nu mi-le ieai; uite, le pun ici pe masă, eu nu le mai iau înapoi.

— Bădiță, îți zic, că acolo vor încremeni.

— Fă cu ele ce vrei — ție ți-le-am adus.

— Dar alt cuiva nu le poți dărui, numai decât mie?

— Numai ție. Eu mă duc, te las cu bine. Apoi logofătul ieși și se îndreptă spre curte.

— Ce să fac eu acum cu ele? gândeà Ruxanda în sine. Oh, Doamne! Nu pot spune, că nu le-am primit dela nimeni, — căci doar vor spune, că singure n-au căzut din cer; dar atunci ce să le zic? Erà mai gata să plângă de frica părinților. Pe când ședeà așa îngândurată, zări pe domnița Maria întovărășită de Vornicul Iancu și de vorniceasa Smaranda. Le eși înainte, întâmpinându-i cu vorba:

— Ce vânt te-a mai adus pe la noi, domniță?

(Va urmà).

se cere decretarea urgenței pentru desbaterea budgetului.

Propunerea a fost primită. S'a votat propunerea de a se ținea în fiecare zi până la terminarea desbatererei budgetului, ședințe de câte 8 oare.

*

Sunt vremuri grele și nesigure, fiecare dorește ceva nou și mare, ca să putem scăpà din nesiguranța în care trăim. — Pătura de-asupra simte și vede și să teme de ziua de mâne. Dela formațiunea de acuma nu să poate așteptà nimic hotărât. Poporul de jos se mișcă, geme sub poveri și sărăcie și amenință. Iar jidanii, acest element vecinic distructiv, pescuiesc, țin adunări, agită poporul sărăcit și stors până la măduvă — veseli de o viitoare frumoasă recoaltă.

Stăpânii zilei simt furtuna ce se apropie și caută după mijloace de mântuire în ruptul capului. — Vreau să formeze un nou partid, o fusiune a tuturora — adeca să fie un partid 48-ist dar fără căciula independenței — și apoi numirea acestuia ar fi se mântuiească patria și să aducă pace, frățietate, îndestulire peste toate popoarele Ungariei.

CORESPONDINȚE.

Mișcarea bienaliștilor.

Deși foaia „Unirea" a rugat pe bienaliști să absteie dela mișcări în favorul congruei — totuși pe cum să vede din purtarea bienaliștilor din tractul Dârgii, mișcarea să continuă. Fii umiliți de odinioară a Ven. superiorități, acum să revoaltă contra ei — în semn de recunoștință, că i-a luat în sinul său, le-a dat rang și pâne.

Se vede, că între confrații bienaliști există o înțelegere spre o nouă acțiune, cu ajutorul sinoadelor tractuali.

Din aceasta cauză să poate explică, că unul din șefii mișcării a pus chestia pe tapet în sinod, în formă de neîncredere și negligare a chestiei din partea episcopatului nostru.

Pe cum să știe din istoria bisericii noastre.

Episcopatul nostru, nu ne-a putut exoperà o îmbunătățire a sorții decât cu provocare la soartea preoțimei altor confesiuni din patrie. Cine are ceva pricepere poate înțelege, că numai la o egalitate cu preoțimea altor confesiuni din patrie. S'a putut ridicà și congruà gr.-cat. Cei mai maștери fii n-au putut fi tractați deodată în mod excepțional.

Guvernul, la acatolici, a statorit o proporție și guvernul a voit, ca aceea să se practizeze și față de noi. Preoțimea altor confesiuni e mulțumitoare și îndestulită cu aceea. Ce vină are Episcopatul nostru, dacă gr.-cat. nu li-s'a dat mai mult? O unică vină poate, că s'au înșelat în aceia, pe cari iau primit în cursul bienal.

E advărat, că confrații bienaliști au avut în biserică unele favoruri cari iau dedat a să considerà de fii desmierdați.

Cei mai mulți s'au așezat în parohii unde aveau moșii proprii, parohii de multeori mai bune ca a teologilor. Funcțiuni au avut puține — de aceea ei sau putut dedica cu totul economiei, dedicându-se aceleia, ei cei mai mulți și au întemeiat stări — la cari teologii n'au putut ajunge.

A venit ajutorul de stat. — Și partea cea mai mare li-s'a dat lor.

Acum congruarea nu li să pare, de acea ștind, că până când și la preoții fără pregătire a altor confesiuni nu li să va regulà altcum congrua, alor nu li să poate schimbà, urmăresc alt scop, amânarea rezolvării congruării. De vor dobândi în sinoadele tractuali sprijinul preoțimei. să vor presentà la ministru. și sperează, că acela va supune cauza unor nouă desbateri, iar până atunci ar veni la ordine ajutorul de stat de până acum, care le e foarte favorabil.

Deci preoțimea cu pregătire să aibă prevedere, și să nu cadă în cursă cum au căzut unii din tractul Dârgei, votând cu bienaliștii.

— f —

SPICUIRI.

Cum face proselitism biserica română ortodoxă de aci?

La întrebarea aceasta răspunde într'un chip plausibil păr. Zehan din Cașva.

Colegii dela „Țara noastră," ori cât de mari literați se posează, nu se pot desbrăca de urâta patimă a pismei și răutății bizantine. și deodată se aruncă cu furie asupra preasfințitului Episcop al Oradei, poate pentrucă dă de mâncare la 5 studenți neuniți. cari învață la Beiuș.

Il fac slab român, care nu se interesează de nimic cei românesc și național, — deși am puteà cita număroase cazuri contra acestei hazardate afirmațiuni. — și mai presus de toate, că s'a prea împretinit cu catolicii și face proselitism. Am observat de multă vreme, că ortodoxii nostri atunci spun, că nu faci poselitism, când ești indiferent în cele religioase, ori în cazul cel mai rău, când nu crezi nimic.

Părintele Zehan dela Cașva arată însă foarte limpede, cum știu neuniții din Sibiu, să facă proselitism. Scrisoarea e foarte caracteristică pentru stările noastre sociale și religioase. de aceea merită s'o reproducem.

O. R. In Nrul 13 din a. c. al „Țării Noastre" publicând o corespondență intitulată: Scrisoase din Bihor," în notă rugați pe cetitorii acestei reviste, cari se întâlnesc cu tendințe de proselitism de ori ce fel, ca să le comunice date concrete ca să puteți reglementà pe vânătorii în oprit.

In urma acestei solicitări, și având și altcum intenția a ridicà mai cu deadinsul, o atare cestiune ce se petrece chiar în parohia mea, bazat pe imparțialitatea și ospitalitatea On. Redacțiuni, vin a relatà următorul caz:

In tractul protopopesc gr.-cat. al Reghinului cea mai compactă și cea mai puternică parohie este Cașva. Inainte cu 7 ani se întâmplă că moare preotul gr.-cat. de aci Vas. Pop și fiul acestuia Iuliu Pop. care erà preot într-o comună vecină, fără consensul Consistorului se mută în parohia tătâne-seu. Consistorul îl ia la răspundere și îl admoniază pentru fapta ilegală, însă el se împotrivește mai departe, pentru care lucru Blajul îl caterisește și destitue. Preotul recurge la Sibiiu, unde e primit și denumit de paroh gr.-ort. în Cașva, unde nu aveà nici un poporean. Aici ridică două biserițuțiminuni în Cașva și filia Glăjărie, dar nu-i succede a câștigà proseliți, Sibiiul nu-l mai spriginește și preotul moare după 3 ani de luptă sufletească.

Intreb acum, oare bine a lucrat Consistorul din Sibiiu când a primit pe un atare individ reglementat de către autoritatea sa bisericească? Și dacă l-a primit, de ce nu la trimis airea și nu în Cașva,und e nu aveà nici un poporean neunit?

După moartea lui Iuliu Pop. un simplu țăran, lucrător cu palma, fără nici o cultură și dintr-o familie decăzută este trimis de către Consistorul din Sibiiu la mânăstirea din Hodoș-Bodrog, unde în timp de 6 săptămâni absolvă și clăsi și bogoslovie și prin actualul Mitropolit, în noua catedrală acum în veacul al 20-lea este hirotonit de preot și trimes tot aici în Cașva, spre rușinea neamului nostru românesc și chiar a colegilor săi preoți gr.-orientali, cari îl înconjură și se feresc de el.

»Voința națională« — si Uniții.

Sub titlul: Baba Novac și Biserica, „Voința națională," ziarul partidului liberal din România, în Nr. dela 8 crt. scrie următoarele șire, pe cari le reproducem, ca o dovadă, că cercurile dătătore de ton de dincolo sunt în clar cu Unirea și cu netăgăduita ei importanță pentru Români.

Iată ce scrie ziarul liberal:

„Despre Biserică ne spune următoarele:

„Este un adevăr de veacuri strălucitor ca lumina zilei, că credința și statornicia în Biserica ortodoxă creștină, a rămas cetatea neînvinsă a limbei și naționalității române, și că e și azi catena cea mai tare a unității neamului românesc, după toată suprafața pământului,"

„Intrebăm pe d. Baba Novac: Trecerea unei părți din Românii din Ungaria la unirea cu Roma, depărtatu-i-a de naționalitatea românească? Intre Românii uniți și cei ortodoxi. ruptu-s'a „catena" unității neamului românesc? Pentru cine știe cât de puțin istorie, mi se pare, că e lucru neîndoios, că tocmai unirea cu Roma a dat cel mai puternic avânt ideei naționale românești. deșteptând-o pretutindene cei cari s'au întors dela învățături la Roma.

Pe de altă parte, n'o fi aflat nici atâta d. Baba Novac, că biserica ortodoxă a făcut tot cea putut. ca să ne slavonească, apoi grecească și rusească și că limba și naționalitatea Românilor s'a păstrat cu totul din alte pricine. măcar că Biserica se înstrăinase?

Fiind așa, trebuie să te cheme Baba Novac și să scrii în gazeta dlui Mihăileanu. ca să arunci în public astfel de neadevăruri resuflate."

Insămnăm aci, că sub psendonimul Baba Novac se ascunde un bătrân ortodox, ruginit în idei, -- cum îl aprețiază chiar „Voința," din articolul căruia „iasă un miros de mucegaiu." și care pe vremuri scria în „Vremea" de mult apusă, cei mai teribili articoli contra bisericei catolice,

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Dl Prof. Aurel B. Gajia și soția Miți n. Nistor au donat din incidentul sf. sărbători a Invierii Domnului, o sf. Evangelie în preț de 44 cor. bisericii gr.-cat. din Șonfalău.

Vizită. Sâmbătă în 9 c. a vizitat pe Esc. Sa Părintele Mitropolit Episcopul transilvan Esc. Sa Carol Gustav Majláth, însoțit de un canonic dela Pécs.

Din România. Azi Joi se va începe călătoria pe Dunărea MM. LL. Regelui și Reginei. Anume Suveranii vor plecă din București dimineața la Giurgiu, de unde se vor îmbarcă pe vaporul Ștefan-cel-mare, înainte de amiazi, și vor porni în susul Dunărei. Vineri 2 Maiu, vor sosi la Severin, de unde se vor duce la Porțile de fier. De acolo vor porni îndărăpt în josul Dunărei. Sâmbătă 3 Maiu, înainte de amiază vor sosi la Calafat, iar după amiazi vor fi la Corabia. Duminecă 4 Maiu, înainte de amiazi vor sosi la Oltenița, iar după amiazi la Călărași și Ostrov. Luni 5 Maiu, Iachtul regal se va opri înainte de ameazi la Cernavoda, iar după amiazi la Brăila și Galați. Marți 6 Maiu, Majestățile Lor vor fi la Tulcea, iar după amiazi la Sulina. Miercuri 7 Maiu, va fi întoarcerea în susul Dunărei, fără vre-o oprire prin porturi, până la Giurgiu, și Joi 8 Maiu, Suveranii vor plecă cu automobilul din portul Giurgiu și vor sosi la București înainte de amiazi.

Din Arhidiecezã. Preotul Ioan Munteau din Ibișdorful săsesc a fost pensionat. Catihetul din Budapesta Alexandru Rusu a făcut în săptămâna trecută al doilea riguroz în științele teologice la universitatea din Budapesta cu succes frumos.

Măestrul Iacob Mureșanu, iubitul nostru profesor de muzică, — după cum eră de prevăzut, — a fost, recunoscut din partea guvernului, ca profesor de muzică al gimnaziului nostru, fără să i-se mai ceară nostrificarea diplomei dela conservatorul din Lipsca.

Felicitând pe iubitul nostru măiestru, ținem să răspundem și confraților dela celealalte jurnale, cari ne somau într'una: „Ce zice „Unirea“?

„Unirea“ n'a zis nimic, convinsă fiind, că profesorul Mureșanu avea să fie restituit în post. Și, mai credea „Unirea“, că o discuție, în publicitate a chestiei, e cu totul inutilă și de prisos.

Hymen. Emil F. Negruțiu și Rafila Solomon anunță serbarea cununiei lor ce va avea loc Duminecă în 24 Maiu n. în Spring.

— Ioan Nemeș notar diplomat din Cianul-deșert și Maria Nicoară din Gheja de Mureș logoditi.

— Diomid Bedelean învățător și Silvia Nicoară fidanțați.

Advocat nou. Dr. Simeon Chețian, și-a deschis cancelaria advocațială în Agnita.

— Dr. Corneliu Rusu, și-a deschis cancelaria advocațială în Gherla (Szamosujvar).

Cronică literară. La institutul „Minerva“ a apărut tomul II din Operele complete de I. L. Caragiale, cuprinzând Momente, Schițe și Amintiri, un prețios volum de 432 pag. prețul 2 cor. Cine cunoaște marele talent de scriitor alui Caragiale, acel spirit fin de observație, satira pișcătoare și toate calitățile lui de stilist, va salută cu bucurie apariția acestui tom nou, care și ca esecutare tehnică e ireproșabil. — Tot în aceiaș editură a apărut un nou volum de N. Dunăreanu: Răsplata după titlul primei novele, cuprinde 11 povestiri scoase aproape toate din viața pescarilor dela delta Dunării și din Dobrogea, cari poate, chiar pentru aceasta presintă mai mult interes. și sunt cetite cu plăcere. O observație se impune: pentru cetitorul nededat cu terminologia pescarilor, foarte multe vorbe nu vor fi pricepute, de aceea ar fi recomandabil să se adaugă la proxima ediție, care va urmà de sigur, un mic vocabular explicativ. — Revistele nostre literare de aci: Luceafărul și Familia română se țin la nivel. Special numărul ultim din „Luceafăr“ foarte frumos. Un sprijin mai călduros a tinerei reviste a dlui Bolcaș, se cere pe dreptul, fiindcă număr de număr se dovedește strădunință spre progres și de altcum și prețul de 10 cor. cu 2 coale pe săptămână și cu ilustrații, parte originale, e foarte eftin. — In Aurora din America de Nord a început sa apară Catolicul American ca organ al bisericei române gr.-cat din statele unite ale Americei de Nord, proprietari: preoții nostri duși în misiune, iar redactor păr. Dr. Epaminonda Lucaciu.

Examenul de clasă a studenților de pe clasa VIII gimn. din Blaj s'a terminat Marți în 12 a l. c. Miercuri li-s'a publicat rezultatul, care se poate zice în general mulțumitor. Dintre 51 examinați au trecut 48 și astfel acestia toți s'au admis la examenul de maturitate. Doi au picat din câte un studiu, iară unul a fost îndrumat la repetirea clasei VIII. Au trecut examenul de clasă cu *eminență* 4 și anume: Codrea Ioan, Măcelar Alexandru, Roșcău Dumitru și Rusu Octavian; cu *bun* au fost 9: Astăluș Ioan, Bian Eugen, Dănilă George, Lupean Oct. Mioc Ioan, Podoabă Angustin, Rimbaș George, Rus Vasile, Vescan Nicolae. Sâmbătă în 16 c. se încep examenele scripturistice de maturitate, cari durează până Miercuri.

Dare de samă și mulțumită publică. Subscrișii în numele comitetului constituit pentru aranjarea concertului împreunat cu dans, în a III-a zi de sf. Paști a. c. la Zlagna, ne împlinim o plăcută datorință, când înainte de toate ne esprimăm mulțumita și recunoștința noastră: grupului teologilor români din Sibiiu, cari la invitarea făcută — în număr de 14 — s'au prezentat spre a ne face o seară plăcută. La dorința comitetului și a poporului, s'au presentat în a II-a zi de sf. Paști dimineața, încât în aceea zi a cântat ca coriști în biserica gr.-or. iară în a III-a zi în biserica gr.-cat. prin ceia ce a înălțat solemnitatea sărbătorii invierii Mântuitoriului. Astfel și-au împlinit o misiune dublă. Invitarea comitetului a avut răsunetul dorit, inteligința nu numai din jur, ci și din depărtări s'a prezentat în număr considerabil, ba și poporul a fost reprezentat peste așteptare. Cu aceasta ocaziune ne împlinim o plăcută datorință raportând despre rezultatul material și aducând mulțumită sinceră acelora, cari au contribuit la acel rezultat, menționând numele celor cari au suprasolvit. S'a incassat suprasolviri dela Domnii: Victor Dămian 7 cor. Parteniu Duca 5 cor. Iuliu Albini, Ludovic Jurca și Maxim Grecu câte 4 cor.; Plánder Géza 3 cor.; Nicolae Cristea, Ioan Fodorean, Iosif Magda, Olariu Nicolae, Ioan Moldovan, Radu Traian, Ales. Băeșan, I. Lucăcel, Moguț Ștefan, Anton Pop, Camil Velican, Emil Macsiminian, Szentkirályi Jozsef, Eman. Scrobote, Ioan Tănasă, Mihail Moldovan, Ioan Paul, Ioan Popa și Nic. Ceresteș câte 2 cor; Iuliu M. Montani, Dr. I. Recea, Petru Pătrângenar, Valer M. Montani, Ioan Savu, Alex. Rațiu, Nechifor Borzea, Iosif Filip, Basil Popescu, Ioan Olariu, Petru Pătrângenar l. Sim., Pompiliu Popescu câte 1 cor; Dionisie Jurj și Ioan Cismaș —50 fil. Bilanțul s'a stabilit:

ca percepțiuni în suma de 353 Cor.
ca erogațiuni în suma de 273 Cor.
resultând venit curat 80 Cor.

Aceasta sumă conform decisului adus să trimite ½ la fondul gimn. din Brad și ½ la fondul ziariștilor și scriitorilor români înființat din incidentul iub. de 70 ani al Gazetei Transilv.

In fine mulțumită deosebită să aduce familielor rom. din Zlagna care au binevoit, pe alumnii tineri — a-i primi din ziua a II-a de sf. Paști cât a petrecut în Zlagna, cu o deosebită ospitalitate. Zlagna, în 5 Maiu, 1908. In numele comitetului. *Iuliu M. Montani,* președinte, *Pompiliu Acelenescu,* notar ad hoc.

Petreceri. Reuniunea sodalilor români din Sibiiu, invită la convenirea socială împreunată cu cântări și joc ce se va aranjà Sâmbătă, la 3/16 Maiu 1908 în „Unicum“. Corurile se dirigează de dl Candid Popa, învățător la școala de aplicație de pe lângă seminarul „Andreian.“ O parte a eventualului venit curat este destinat pentru fondul „Masa învățăceilor meserișași“.

Necrolog. † Octavia Strajanu n. Mihali a repausat, după o scurtă dar grea suferință, în 30 Aprilie v. în etate de 52 ani, în București. O deplâng M. Strajanu soț, Niculae, Vasile, Constantin și Lucilia, fii.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

Ulieșiu. Corespondența D-V. nu se poate publică, deoarece conține lucruri prea personale, cari ar dà anză la *discuții* îndelungate. Veneratul Consistor e competent să se ocupe cu cauze de această natură.

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executà lucrurile necesare la edificarea din nou a bisericei gr.-cat. din Șelcău (Salkó u. p. Mártonfalva) prin aceasta să recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de 600 cor. (adecă șasă sute coroane) la oficiul parohial gr.-cat. din Șelcău cel mult până la 31 Maiu n. Dumineca înainte de Inălțare 1908 la 2 oare p. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor luà în conziderare.

Operatele despre acestea lucruri și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminariul de spese și planul aprobat de Preaveneratul Conzistor Mitropolitan la 9 Maiu 1908 sub Nrul 3074/908 să pot studia zilnic la oficiul parohial local până la terminul de mai sus, când se va ținea licitația minuendă.

Șelcău, la 10 Maiu 1908.

Curatoratul bisericesc gr.-cat.

(17) 1—1

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 17

Phillis execută un cântec frumos din patria sa.

Dar Octavia erà astăzi prea serioasă, decât se fi aflat plăcere în cântări. De aceea ea dimise în curând pe mica cântăreață și-și esprimă dorința, că vrea se meargă la culcare.

Rabonia o conduse în dormitor, unde îi ajută să se desbrace. Dupăce luă baia obicinuită, împărăteasa se culcă. Inse somnul nu-i venià!

„Rabonia," vorbi ea, „somnul fuge de mine. Povestește-mi despre călătoriile tale! Vreai?"

„Cu plăcere, dulcea mea stăpână," zise Rabonia și-i sărută mâna.

Rabonia a călătorit mult și a văzut multe orașe străine în Azia, a căror frumusețâ și splendoare știà s'o descrie tare frumos.

Dar, povestirile acestea încă se sfârșirà și împărăteasa încă tot nu puteà dormi.

„Buna mea," zise ea cu blândețâ și-și puse mâna cea moale pe capul Raboniei, „câtă ostenelă îți dai pentru mine!"

„O, stăpână," vorbi Rabonia mișcată, „de aș puteà face și mai mult pentru tine. Crezi tu, că aș fi uitat, cum m-ai liberat din mâna negustorului celui crud, carele mi-a bătut spinarea până m'a făcut sânge și — a voit să mà necinstească. Viața mea, stăpână, îți aparține ție!"

Ea o spuse aceasta așa de simplu și sincer, încât împărătească deveni mișcată.

„Ah," zise Octavia, „nu vorbi despre asta! A fost întâmplare numai, că treceam peste piață și am văzut, cum erai maltratată."

N'a fost întâmplare," zise Rabonia îngândurată și adause încet: „A fost voia lui Dumnezeu!"

„Ce se fac, ca să-mi treacă timpul, până ce-mi va veni somnul? — Adă-mi ceva de cetit! Insă nu filozofi de aceștia, cari se tot ceartă! Altceva!"

Rabonia se depărtă în grabă și se reîntoarse cu mai multe pergamente.

„Stăpână," vorbi ea rugător, „Grecii și Romanii ți-i-am cetit deja pe toți. E permis să-ți aduc ceva nou?"

„O epopeă? Ori o dramă? De cine?"

„Nici una dintre acestea! Ascultă, stăpână!"

Și Rabonia luă unul dintre pergamente și ceti. Erà epistola apostolului Paul către Corinteni.

Rabonia alese pasagiul acela, carele descrie într'un mod atât de mișcător iubirea creștinească, și este balzam vindecător pentru o inimă rănită.

Ea ceti cu voce lină și blândă:

„„De aș vorbi în limbile oamenilor și îngerilor, și *iubire* n'aș aveà, aș fi ca o aramă sunătoare, sau cimbal răsunător.""

„„Și de aș aveà darul profeției și aș ști toate misteriile și toată cunoștința, și de aș aveà toată credința, că pot se mut și munți, iar iubire n'aș aveà, n'aș fi nimic.""

„„Și de aș împărți toată avuția mea săracilor, și de aș dà corpul meu să-l arză, iar iubire n'aș aveà: nu mi-ar fi de nici un folos.""

„„Iubirea este îndelung răbdătoare, și este binefăcătoare; iubirea nu pismuește; nu se trufește; nu se îngâmfează.""

„„Nu se poartă cu necuviință; nu caută ale sale; nu se întărâtă; nu gândește rău.""

„„Nu se bucură de nedrept; ci se bucură de adevăr.""

„„Toate le sufere, toate le crede, toate le sperà, toate le rabdă.""

„„Iubirea nu încetează niciodata...""

„Oprește, buna mea," o întrerupse aci împărăteasa agitată. „Mai cetește aceasta încă odată! Oh — e așa de frumos... așa de dulce..."

Rabonia îi împlini dorința și Octavia repetă încet fiecare cuvânt. Ea își acoperi ochii cu mâna, ca și când ar fi voit se alunge toate celelalte impresiuni și se păstreze numai cuvintele aceste escelente.

„Iubirea toate le sufere, toate le crede, toate le sperà, toate le rabdà...." șopti ea încântată.

„O, bună Rabonia, cetește-mi încà odată pasajul acesta!" se rugă ea.

Și Rabonia ceti pasajul de două, de trei ori.

„Cât de frumos este" vorbi tînăra princesă. „Cât de mult mă restaurează."

„„Iubirea nu încetează niciodată...."" ceti Rabonia și împărăteasa repetă cuvintele cu voce tare.

„Acum cetește mai departe, Rabonia!" Aceasta ceti:

„„Căci nu cunoaștem decât în parte, și nu profețim decât în parte; iar când va veni desăvârșirea, atunci nedesăvârșirea va dispare.""

„„Căci acum vedem, ca prin oglindă în enigmă; dar atunci față către față.""

„„Acum cunosc în parte, dar atunci voiu cunoaște, pe cum sunt cunoscut.""

„„Și acum rămân credința, sparanța, iubirea, aceste trei: iar cea mai mare dintre aceste este iubirea!""

Rabonia împătură pergamentul. Ochiul ei înotà în lacrămi.

„Buna mea," vorbi încet princesa, „cea din urmă n'o înțăleg! Dar tot atâta! Cu atât mai îmbucurător este pasajul prim. Cine este acela, care a scris aceste cuvinte de aur? Vorbește!"

„Se nu te superi, stăpână, el este unul dintre cei ce se țin de învățătura cea nouă, și pe cari îi numesc Nazarineni."

„Un Nazarinean?" întrebă Octavia mirată. „Asta ar fi dar una dintre învățăturile lor? Cu adevărat, mari cuvinte sunt aceste! Nici unul dintre înțălepții și filozofii noștri n'au scris vreodată astfel de adevăruri sublime. Am făcut rău, că m'am interesat așa puțin de învățătura aceasta. Imi voiu repara însă greșala! Mâne chiar! — Zici, că un Nazarinean a scris aceasta! Numele său?"

„Paul"!

„Cum, Paul acela, care a fost adus ca prinsoner din Ierusalim la Roma? Acela care predică publice noaua sa învățătură, despre a cărui vorbire se povestesc minuni, și cătră care aleargă în cete poporul și chiar soldații?"

„Același, stăpână!"

„O — și eu aș vrea să-l aud! Poatecă el va fi instare se vindece dispoziția mea bolnavă, sau să-mi aline durerea. Chiar mâne-l vei conduce la mine, auzi, Rabonia?"

„Cu bucurie, dragă stăpână."

„Cum așa, cu bucurie?" întrebă împărăteasa devenind atentă.

„O, stăpână," suspină Robonia, „el este fratele meu. Pentrucă eu sum o creștină, și noi toți ne numim frați și surori."

„O creștină — tu?" întrebă împărătesa frapată. „Până acum am auzit numai rău despre ei! Și tu totuși ești așa de bună, așa de răbdurie, așa de blândă. Să mă fi informat oare rău?"

„Ne calumniază — ori nu cunosc învățătura noastră, stăpână", vorbi Rabonia.

„Posibil, vorbi împărăteasa gânditoare „Și voi vă și iubiți unul pe altul, cum trebue să se iubească la olaltă frații și surorile?"

„Mai înainte de toate iubim pe Dumnezeu; aproapele nostru îl iubim ca pe noi înșine!

„Multe nu înțeleg încă din cele ce mi-le spui, dar aceea una... aceea una... o, aceea e sublim!.... Mai cetește-o încă odată, Rabonia! — Sau nu, îți mulțumesc, vreau s'o cetesc eu însumi. Dă-mi pergamentul!"

Rabonia desfăcù scrisoarea dinaintea împărătesei și aceasta ceti cuvintele încet, meditând, odată, de două ori, de trei ori — de zece ori.

„Acum însă culcă-te, scumpa mea," vorbi Octavia dupăce ceti prima oară epistola. „Trebue, că ești tare ostenită!" Ea-și puse mâna pe obrazii sclăvei și îi netezi cu tândrețâ. „Dormi în pace, credincioasa mea!"

Rabonia își lipi buzele pe mânile cele albe ale stăpânei sale, apoi se așează pe pernele ce erau așternute la picioarele patului împărătesei. Insă ea nu dormi. In continuu îi curgeau lacrămile. Erau lacrămi de cea mai dulce bucurie, pentru fericirea, de a fi putut aduce mângâiere stăpânei sale.

Octavia însă cetià și cetià! Și cu cât cetià mai de multeori, cu atâta devenià mai pătrunsă.

In colțul pergamentului ea găsi câteva cuvinte scrise de o mână nefndemânatică: „Fără de Hristos, viața este un misteriu întunecat, lucrul o povară, moartea o ursită desperată."

Ea clătină încet capul. „Asta iarăși n'o pricep. Insă eu vreau lămurire! Lămurire!"

Și ea receti din nou pasagiul sublim despre iubire.

Candela își revărsà lumina cea blândă peste fața rumenă a nobilei martire; mânile

ei ţineau încă şi acum pergamentul cu cuvintele binefăcătoare şi recreatoare.

Când în sfârşit somnul se aşează pe pleoapele ei ostenite, ea mai şopti cu un surîs dulce: „Iubirea toate le sufere, toate le crede, toate le speră, toate le rabdă....“

„Iubirea nu încetează niciodată....“

(Va urmà.)

Doue poezii înădite de a lui Cârlova.

Cu trei ani mai înainte am tipărit un studiu amănunţit asupra poetului Vasile Cârlova,[1]) şi în anexele acestui studiu am publicat toate poeziile sale, câte am putut să le adun, şi câte erau, până atunci, mai mult sau mai puţin cunoscute literaţilor nostri.

Aci s'a dat prima colecţie a poeziilor lui Cârlova mort în floarea vârstei sale, pe care foarte puţini dintre oamenii nostri de litere îl cunosc, sau au vrut să-l cunoască, mai de aproape.

Cărticica fù întâmpinată bine şi rău, ca în genere orice carte românească.

De-o parte au venit cuvinte de laudă, ca celea eşite din condeiul dlui Ioan Agârbicean,[2]) iar de alta, critica aspră, în care mai departe s'a avântat dnul George Bogdan-Duică.[3])

Dnul Bogdan-Duică, în senzul cel mai rău al cuvântului, m'a dat gata.

Pe un şir de pagine,[4]) muncite, a spus multe adevăruri, care le recunosc, şi a scos la iveală un număr frumos de informaţii istorice-literare, privitoare la scrisul lui Cârlova, pe care eu, în Blaj, din bibliotecele noastre, sărace şi nearanjate, nu puteam să le am, în vreme ce dsa, care trăieşte şi scrie în Bucureşti, erà tótdeauna în stare să le afle în Biblioteca Academiei, unde umblă în fiecare zi.

Dar critica dlui Bogdan-Duică, cu toate calităţile acestea înalte, este nedreaptă, şi atât de pătimaşă, cât nu-i mai lipsea alta decât fraza frumoasă din cenzorul Cronicei lui Şincai: „Opus igne, auctor patibulo dignus.“

Chiar pentru aceea, n'am reagat.

Când apăruse, în toamna anului 1905, critica dlui Bogdan-Duică asupra cărticelei mele, bine înţeles, nu cunoşteam motivul, care-l îndemnà pe recenzentul meu erudit să iasă în lume cu o critică atât de grozavă despre o lucrare, care întreagă erà vrednică, după dsa, să fie sacrificată, ca şi când dsa şi-ar fi uitat, că asupra vrăbiilor nu să împuşcă cu tunul!

Mai târziu însă am aflat, care este îndemnul criticei dsale zdrobitoare. Adecă dsa încă voià să iasă cu poeziile lui Cârlova, pe cum a şi eşit, la anul.[5])

Când ajunse la mine publicaţia dlui Bogdan-Duică, socoteam să aflu măcar vre-o poezie nouă, necunoscută.

Dar m'am înşelat.

Căci dl Bogdan-Duică n'a dat absolut nimic mai mult din Cârlova, decât să cuprindea în cărticica mea fără pretenţie, pe care o scărmănase.

Ba încă s'a arătat şi cu mai puţin, întrucât a lăpădat dela activul lui Cârlova poezia *Chemarea Patriei,* care mi-a imputat-o ca una dintre cele mai mari greşeli a cărţii *mele, măcarcă „aşi fi putut găsi şi criterii* interne, şi externe, care să mă facă neîncrezător“, şi *să* nu descoper pe autorul în Cârlova, ci să-l caut în autorul anonim al poeziei *Trei Panduri,* care mai întâiu s'a publicat în *Poporul Suveran* dela 11 Septemvrie 1848, redactat de N. Bălcescu, D. Bolintinean, Grigore Alexandrescu, P. Teulescu. A. Zanne şi C. Boliac.

Dl Bogdan Duică însă de data aceasta a greşit.

D-sa, „judecând pe cei Trei Panduri după idei. stil şi metru, bănuea că autorul este Dim. Bolintineanu;“ de altă parte concedea şi hipoteza, că „s'ar puteà bănui şi o colaboraţie a poeţilor grămădiţi în redacţia Poporului.“

Oricine puteà să fie mai curând autorul Chemarei Patriei, numai Cârlova nu, pe care îl credea, că „este în tot cazul esclus.“ deoarece poezia să afla în studiul meu, care erà iarăşi cu orice preţ de sacrificat altor dis manibus.

Şi ca să fie dl Bogdan-Duică şi mai mult în drept, a lovit nu numai în mine, ci şi în cel dela care am luat Chemarea Patriei, în dl Nicolae Ţincu, care a publicat-o într-un articol frumos al său, despre Cârlova, eşit în Revista Nouă.[1])

N'a ştiut însă dl Bogdan-Duică un un lucru, care erà şi mai uşor, şi mai vrednic de încredere, decât oricare din conjecturile dsale, cu care umpluse aproape două pagine în critica ce mi-a făcut.

Anume n'a ştiut, că în familia lui Cârlova mai este şi azi o hârtie, cu câteva cuvinte scrise încă dela 1890, de un nepot al său mort la 1905, şi reţinute din cele ce i-au transmis acestuia tatăl său Costache Cârlova, fratele mai mare al poetului nostru.

Pe baza acestei hârtii, strănepotul de frate al poetului nostru, dl George C. Cârlova, i-ar fi spus cu plăcere dlui Bogdan-Duică, aprigului meu recenzent, că să află în rătăcire, pecum mi-a intimat şi mie, că „afirmaţiunile dsale nu sunt în acest caz întemeiate.“[2]) Şi i-ar mai fi spus chiar şi locul unde mai întâiu s'a înşirat supt condeiul lui Cârlova în versuri puternice Chemarea Patriei: la Zoreşti în judeţul Buzeu, unde erà via părinţească, şi unde poetul petrecea toate tomnile cu fratele său Costache.[3])

Şi nu erà lucru greu, să afle dl Bogdan-Duică adevărul cu privire la autorul Chemării Patriei.

Dsa, foarte uşor puteà să ştie, că pe dl George C. Cârlova, care numără, poţi să-l afli ori în Bucureşti, ori în com. Nişcov (judeţul Buzeu) Vila Werei.

Dar n'a făcut-o, — şi a făcut rău deoarece la dl George C. Cârlova mai află şi alte lucruri, la care le puteà lua mult folos, ca să fie colecţia poeziilor lui Cârlova, ce o da în volumul dsale, mai bogată decât pe care am dat-o eu cu un an mai nainte.

Poetul nostru Vasile Cârlova, avù fără îndoială, un activ mai mare pe terenul poeziei decât cel cuprins în cartea mea şi în volumul dlui Bogdan-Duică. Dar foarte multe din poeziile sale au fost pierdute de către prietinii săi, date fiind de Costache Cârlova, pentru a le publicà, dar mai toate au rămas fără a vedeà lumina publicităţii.[1])

Totuşi între hârtiile familiei s'au mai găsit încă două poezii, până acum nepublicate şi necunoscute de nimeni.

Una dintre acestea poezii, scrisă la 1829, poartă titlul: Parapon,[2]) şi este aceasta:

Parapon.

Blăstămat să fiu în lume,
Să n'am parte de-al meu nume,
De-oiu mai dà vre-un crezământ
Sau temeiu de voiu mai pune
Pe-al femeei jurământ! —

Ele ştiu a să preface.
Fac, când vor, războiu sau pace,
Râd, sau plâng cu meşteşug;
Sun prietene cu lumea,
Dară nu au prieteşug!..!

V. Cârlova, 1829.

Aceea, care a inspirat acestea versuri pline de mâhnire şi ironie, lui Vasile Cârlova, o fost doamna Lahovary, mama ministrilor Alexandru, Iacob şi Ioan Lahovary.[3])

Ceealaltă poezie, care s'a mai aflat din versurile lui Cârlova, este fără titlu şi fără dat, şi este scrisă în formă poporană. Aci poetul îşi plânge ţara, cu aceeaşi dragoste şi durere de Român adevărat, care o aflăm şi în celealalte poezii patriotice ale sale Fiind, pe cum am spus, şi aceasta nepublicată până în prezent, o dăm în întregime, după copia ce mi-a comunicat'o dl George C. Cârlova, deodată cu *Paraponul.* Ea este următoarea:

Frunză verde de alună,
Săracă ţara Română.
Mult e' dulce şi blăjină,
Dar de Turci n'are odihnă,
Nici de Turci, nici de Tătari,
Nici de Nemţi, nici de Muscali,
Nici de nimeni din prejur,
Căci cu toţi îi cat cusur.
Unii vor s'o pungăşească,
Alţii vor s'o cucerească. —
Căci la toţi le stă în gând
Ăst popor plăcut şi blând.
Numai Francii ne doresc
Binele nostru obştesc. —
Ce folos că sunt departe,
Munţi şi ape nedesparte.
N'avem dar alt de făcut
Pentru sfântul nostru scut
Decât rugăciuni la Cer
Să ne deà braţe de fer.
Şi cu ele să luptăm,
Pe duşmani să-i alungăm
Din moşia strămoşească
Şi din ţara Românească;

---

[1]) *Vasile Cârlova.* 1809—1831. Studiu istoric-literar. Blaj, 1905, 73 pag. 8°.

[2]) Vezi *Unirea* din 1905 Nr. 23 dela 10 Iunie, pag. 188—189.

[3]) Vezi *Sămănătorul* din 1905 Nr. 39 dela 25 Septemvrie şi Nr. 40 dela 20 Octomvrie.

[4]) Pag. 705—710, şi pag. 732—734.

[5]) Vezi *N. Niculeanu, V. Cârlova şi C. Stamati.* Publicaţie îngrijită de G. Bogdan-Duică Bucureşti 1906, pag. 137—153.

[1]) *Revista Nouă,* an. VI, 1894, Nr. 10, pag 361—363.

[2]) Scrisoarea dlui George C. Cârlova către Dr. Ioan Raţiu, de dato Nişcov 1905, 10/23 Noemvrie

[3]) Scrisoarea dlui George C. Cârlova, mai sus citată.

[1]) Scrisoarea dlui George C. Cârlova mai sus citată.

[2]) *Parapon* mâhnire, plânset, nemulţumire.

[3]) Scrisoarea dlui George C. Cârlova mai sus citată.

Unde alții să nu fie
Stăpâni pe-a noastră moșie .
Decât numai noi Românii
Cum fură 'n trecut strămunii. —

V. Cârlova.

Socot, că am făcut un lucru bun, scoțind la iveală și pe aceste două poezii a lui Cârlova, pe cari biografii sau criticii săi din viitor le vor puteà întrebuința cu folos.

Păcat că s'au risipit încă multe, câte au ajuns în mânile prietinilor, și nu le-au publicat.

Prof. **Dr. Ioan Rațiu.**

Bibliografie.

A apărut:

„Luceafărul" Nr. 9—10, are următorul sumar: Oct. Goga. Prăpastie (poezie). — C. Sandu-Aldea. Dora Prigoreanu. — Victor Eftimiu. Icar (poezie). A. Lupeanu-Melin. Dela noi. — V. Demetrius. Sonet (poezie). — G. Murnu. Expoziția anuală a „Tinerimii artistice." — Ecaterina Pitiș. În codru (poezie). — Al. Ciura. Aduceri aminte. — B. Lăutarul. Din trecutul muzicei noastre. — I. U. Soricu. Sara (poezie). — Caton Theodorianu. Sângele Soloveniilor. — Mihail Lungianu. La răvășit. — * * * Academia română. O. G. și A. Tăslăuanu Synnöve Solbakken de Björnstjerne Björnson (trad.). — Dări de seamă. Două romane (M. Sadoveanu, Însămnările lui Nic. Manea, C. Hodoș, Martirii) Teatru german (G. Hauptmann. H. Sudermann și E. von Wildenbruch). — Cronică. Dela Brașov. Conferințele dlui Dr. Valer Branisce. Un martir al hărniciei. Dicționarul limbii române. Frumsețea cărții. Din Germania. Știri Poșta redacției. Ilustrațiuni: N. Vermont, Hristos consolator. G. Murnu. Făt frumos. Ip. Strâmbulescu, În așteptare. Fr. Storck, Portrete. Kimon Loghi, Prințesă bizantină. N. Vermont, Pe iarbă. Șt. Luchian, Peisaj. Ip. Strâmbulescu, Țigăncușe. N. Gane. G. Pătrașcu, În amurg (studiu.) D. D. Mirea, Studiu de copil. C. Brâncuș, Bust. C. Artachino. Desen. Membrii noi ai Acad. rom.: A. Bârseanu. Duiliu Zamfirescu.

„Sădirea și cultivarea viei"
de
Nicolae Pop.
Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.
Se poate procurà dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creștină*** vol. II. ***Tradițiunea și Biserica,*** de *Dr. Vasile Suciu,* profesor de teologie.

Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fil. porto, a se adresà la Librăria semin. din Blaj.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**
p. redacție responz.: **Augustin Gruiția.**

Cel ce doreste să aibă
RACHIE
ieftină,
FĂRĂ CĂZAN
acela să-și procure dela comerciantul
Radovan Popovits, în Ujvidék,
CARTEA
din care poate învăța cum să facă toate rachiurile și cum să manipuleze vinurile.
Prețul acestei cărți e 6 cor.
Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.
Prețul pentru 100 litre 8 cor.
(12) 6—10

Sgârciul
durere de stomac, scaunul prea des să vindecă numai decât prin folosirea pilulelor laxative Rebarbara-Elsa, pilulea lui Feller 6 cutii, 4 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 28 (cott. Zagrab) Laczi

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui
ANTONIU NOVOTNY
în Timișoara-Fabric (27) 38—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare
„Transsylvania"
din Sibiiu (28) 38 - 52
întemeiată la anul 1868
Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:
contra pericolului de incendiu și esplosiune.
edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.
asupra vieții omului
în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.
Asigurări poporale fără cercetare medicală
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
95,816.412 coroane.	**9.882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 4,028,113.12 cor.
Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.
și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamntul:

Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 16 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.

Ese-a apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.

Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 23 Maiu 1908.** **Numărul 20.**

ROMA.

Gândul nostru sboară în aceste clipite spre sfânta cetate, unde un grup însemnat dintre credincioșii nostri, în frunte cu doi Arhierei, depun omajul lor de alipire la scaunul sf. Petru, se închină la mormântul lui, dătător de putere și admiră urmele uriașilor nostri străbuni.

Al treilea peregrinaj românesc, ce acum e în Roma, chemat este, să facă și mai viuă credința în sufletele noastre, să deștepte și mai mult în noi conștiința romanității noastre și să ne încălzească și înalțe idealele, spre acele înălțimi, la care le pot duce aceste doue podoabe nedespărțite de orice om: neamul și credința.

Și se pare, că doară niciodată nu erà mai potrivită vremea pentru o călătorie la Roma, ca acum.

Esistința noastră ca Români, ca o naționalitate a parte în monarhia Austro-Ungară, cu limba și cultura ei specială, cu aplicările ei spirituale și cu țintele la cari tinde din toate puterile sale, — se pare amenințată, nu atâta prin legea școlară, cât mai ales prin neputința noastră, ce o manifestăm în fața ei, prin desorientarea întru alegerea mijloacelor de apărare și prin o totală disarmonie și neînțelegere.

Iar în contra credinții noastre greco-catolice, s'a pornit iar o goană pe toate terenele: în jurnalistică mai ales și apoi la puținele noastre instituțiuni culturale și publice, ce avem aci. Pretutindenea o goană contra a tot ce e unit, sau se pare a aveà astfel de caracter.

Mai mult încă: mulțumită fraților nostri neuniți de aci, certele confesionale au trecut Carpații, și deodată a început și în România a se face deschilinirea între unit și neunit, sau mai bine, între catolic și ortodox, care se tălmăcește: între un vândut străinilor, ori în cazul cel mai bun înstrăinat de neamul său, și un român veritabil.

Am arătat în numărul trecut scrisele unui ziar liberal contra unor calumnii debitate în un ziar de al opoziții. Mult ne temem, că unirea noastră să va face armă de partid, cu care opoziția va lovi în partidul liberal dela putere.

Nu mai departe decât la 23 April v. „Epoca," ziar opozițional, publică la loc de frunte, pe trei coloane de șire indesate, fulminantul articol alui Baba Novak despre „Credința națională." La 25 April „Voința națională" zeflemisează năsbutiile scriitorului, după vrednicie, iar la 1 Maiu v. „Adevărul," unul dintre cele mai lățite foi de dincolo, publică tot pe pagina primă, cu litere groase, un „strigăt de alarmă," sub iscălitura lui I. Rusu-Abrudeanu. Ce credeți, că conținea acel articol? nimic alteeva decât faptul, că „trinitatea Bunea—Iorga—Bianu, plănuește catolicizarea tuturor românilor." Și peste doue zile „Bud. Hirlap, publică și ea un articol identic despre „katolizáló mozgalom Romániában."

Veți întrebà de sigur, cum s'a pornit deodată această furie bizantină? Vom cercà să coordinăm faptele.

Cu prilejul actualei sesiuni a Academiei române, urmà să se aleagă câțiva membrii în locurile vacante. Se dà ca sigură alegerea păr. Bunea, dela Blaj. Vicarul Mangra s'a grăbit însă să publice în „Telegraful" din Sibiiu un studiu asupra ierarhiei bisericei române lovind mereu în Bunea mai ales și apoi în Iorga, ca în unii, cari au dovedit cu acte sigure falsitatea povestei unei mitropolii ortodoxe înființată de Mihaiu Viteazul. Dela Sibiiu se vor fi trimis de sigur la toți membrii Academiei broșura păr. Mangra și membrii neuniți dela noi, se vor fi grăbit să facă tâlcul potrivit la acea broșură.

Sesiunea generală se închide și dl Marienescu savantul academician dela Sibiiu, întors dela București, grăbește să deie lămuriri în „Telegraf" asupra celor întâmplate. Vorbă să fie! voia să se știe, că Dsa are meritul de a fi împiedecat întrarea unui unit în Academie. N'am nimic cu persoanele, scrie Dsa, principiul l-am apărat. In locul lui Babeș, nu se puteà alege decât un bănățan și ortodox. „Dar dacă se întâmplă, ca în tot Bănatul să nu se găsească un scriitor mare, demn de un scaun academic? Să se aștepte până se va ivi?— întreabă cu dreptul „Țara noastră." — Căci de, ori ce s'ar zice acum cultura noastră progresează și vremile, când puteai să întri în Academie numai pentru câteva studii mărunte de folclor, au trecut!"

Ce răspunde Dsa la aceste vorbe ale foii sibiene? Nimic! pentrucă e clar, că Dsa a luptat nu pentru susținerea principiilor, ci din pizmă și ură, de a nu lăsà adecă să ajungă la Academie un astfel de bărbat, care ar fi arătat de sigur, cât de gol e bagagiul literar al multor domni filologi și istorici.

Intrebăm și noi pe dl Marienescu, dacă ține așa mult la principii, de ce n'a pretins, ca în locul lui Porcius să se aleagă de membru la Academie un ardelean și unit? De ce n'a protestat, când în locul unitului Vulcan, care toată viața a locuit în Ungaria, a fost ales un neunit din Ardeal? Să te auzim dle Marienescu cum stai cu principiile Dtale? Să ne răspunzi chiar Dta, dacă o astfel de pornire, ca aceea ce ne-ai spus, că ai arătat la București, e menită să ne închege și strângă rândurile? e potrivită să ne găsească în deplină armonie și bună înțalegere în fața primejdiei?

Cine să mai îndoiește apoi, că atunci când în Academie se petrec astfel de lucruri, oameni ca dnul Sturdza, să nu se revoalte și să nu-i fie

silă a mai stà alături cu această ilustră companie de învățați!

Ei, dar Dlor știu cum se învârte lucrurile! Ca să nu se vadă adevărul, au ieșit din nou la iveală cu pericolul catolicizării Românilor prin par. Bunea, ajutat de Iorga și Bianu și patronați de dl Sturdza, și iarăși au debitat în public, dar mai ales pe după culise, cele mai neauzite calumnii contra bisericei noastre unite, prezentându-ne ca pe unii ce spargem unitatea neamului și ne părăsim limba și naționalitatea. Și în răutatea lor merg până acolo, de se înfrățesc și cu ovreii și cearcă să învrăjbească pe bărbații mari ai României pe tema, că noi uniții am lucrà pentru catolicizarea tuturor Românilor, numai și numai ca în chipul acesta să ne facă urâți și disprețuiți.

De aceea susținem, că a fost foarte potrivit prilejul peregrinajului la Roma, ca împreună cu cei ce au mers acolo și noi cei rămași acasă să uităm pe o clipită răutatea fraților nostri și luând în piepturile noastre forțe noue de reculegere și virtute, să mergem înainte spre aceea stea luminoasă, care e Roma; a cărei credință am mărturisit-o, sigilându-o cu pecetea suferințelor de peste 200 ani, și căreia îi suntem cu alipire nestrămutată, căci e leagănul și al neamului și al credinței.

Naționalitățile. In zilele trecute ziarul catolic „Alkotmány" organul partidului poporal să ocupă în doi numeri cu chestia naționalităților din Ungaria și în special cu românii. Părerile ziarului amintit fiind foarte obiective ținem să reproducem o parte din ele în traducere:

„Despre o cultură națională în Ungaria e permis să se vorbească, se poate vorbi, ba trebue să se vorbească. Pentrucă în nemijlocita apropiere a hotarelor țării trăesc naționalități, puse aci, ca și păzitoare de hotare. E de lipsă deci, ca naționalitățile din patrie să atingă în bunăstare și cultură nivoul, ce li-se cuvine după poziția lor topografică. Iar după ce baza culturei naționaliste o formează limba seminției respective e de lipsă, ca fiecare cetățean naționalist să știe scrie și ceti în limba proprie maternă și să fie în stare să-și câștige și să comunice cunoștințele în limba maternă. Afară de aceasta, au religie proprie, pe care o învață în limba maternă și de a cărei conservare se îngrijesc prin o proprie organizare bisericească. Afacerile acestea le isprăvesc iarăși în limba lor maternă.

Dintre naționalitățile din patrie, limba română de esemplu are o literatură interesantă, prețioasă și foarte instructivă. Au istorie culturală, ba chiar și în istoria patriei au un rol, a cărui cunoaștere pentru ele e de importanță. Au școale medii, din cari ies elevii provăzuți și cu cunoștințele culturei magiare și iau parte la viața politică națională.

Au școale de specialitate, cu un nivou, care dă elevilor calificație destul de satisfăcătoare. Cu un cuvânt naționalitățile din Ungaria își au cultura lor proprie....

Că naționalitățile au drept la limba lor maternă, la întrebuințarea ei, la cultivarea ei, nu mai încape nici o îndoială. Și dreptul acesta al lor, constituția îl garantează prin lege specială și prin usul neîntrerupt, care există de scole. Numai recunoscând acest fapt s'a putu, ca de esemplu, literatura română, împreună cu cultura română, să-și iee începuturile aici, în Ungaria. Dacă afirmă deci cineva, că puterea de stat ungară nu recunoaște nici dreptul de esistință a culturei române, în fața afirmării sale se poate pune simplu istoria culturală a Românilor din Ungaria. In țara în care, între cadrele națiunei generale politice, poate să fie vorba de o biserică națională română și sârbă, e cu totul imposibil să fie tras la îndoială dreptul de esistență a culturei române ori sârbe.

Cultura nu e altceva, decât desvoltarea cu desăvârșire liberă a facultăților spirituale ale unui popor, deoparte prin câștigarea și comunicarea de cunoștințe, de altă parte prin o conștiențioasă educare în direcție religioasă-morală și patriotică, corespunzător tradițiunilor istorice ale poporului și corespunzător tradițiunilor istorice ale poporului și corespunzător posiției internaționale și de drept public în care trăiește și care negreșit trebue să fie luată în considerare.

Dacă, după acestea, statul recunoaște de esemplu dreptul de esistință a culturei române, aceasta însamnă atâta, că românimea din patrie este îndreptățită:

a) Se înființeze, susțină și conducă școala, cu limba proprie de propunere.

b) Se facă literatură în limba proprie, să înființeze societăți științifice și de direcție morală, comunicând în limba propeie cunoștințele, în școală și în societate.

c) Se determine limba confesiunei și credinței sale, și să continue administrarea în limba aceasta (în afaberi bisericești).

FOIȚĂ.

RUXANDA.

— *Nuvelă originală a «Unirii».* —

(Continuare). 3

Am venit să-ți spun, că nu vei plecà așa de curund, dar vei mai adăstà puțintel la noi. Părinții Ruxandei o apucară în cealaltă odaie, pe când ele se îndreptară spre locuința Ruxandei.

— Șezi colea domniță, ascultă să-ți zic ceva. Mă rog, uite a căzut ca din cer logofătul Trifăilă la mine, ia mai adineaori și mi-a lăsat, să vezi, aceste scule de pe masă. Te-ași întrebà numai ce să fac cu ele, căci nu știi, cât de mult mă tem de părinți.

— Trifăilă ți-le-a dat?

— Da, el.

— Dăr bine ce are el cu tine?

— Tocmai de asta mă mir și eu....

— Dar ce ți-a zis, când ți-le-a dat?

— Apoi a vorbit câte și mai câte, tocà tot verzi și uscate, ba că i-s dragă ca ochii din cap, ba că la el a-și duce-o ca o soră și câte și mai câte vorbe proaste.

— Dar tu ce i-ai grăit?

— Dă, ce să-i fi grăit, i-am zis, că dacă are de vorbit cu tatăl-meu, n'are decât să vină mai târziu. Îți zic drept, că m'apucase și spaima să rămân singură cu dânsul... L-am rugat, ca să se ducă și l-am îndemnat să-și ia înapoi brățările și inelul cu cerceii lui cu tot, dar unde a voit? S'a dus așa cum a venit și mi-a umplut sufletul de năcaz.

— Te liniștește, lasă, c'am să-l întreb eu despre acestea, până atunci ține sculele la tine.

— Dar mă rog domniță, încaltea-i om cinstit?

— Dă, draga mea, ce-i drept nu pot tăgădui: Bogdan e foarte mulțumit cu purtarea lui. Ține foarte mult la dânsul, iacă pentru asta chiar deunăzi l-a făcut și logofăt. E om de altmintrelea râvnic și-și iubește datoria. Mai ieri achitase pe curteni mulțumindu-i pe deplin cu zloții dăruiți de mâna lui. Azi chiar a și rugat pe Bogdan, ca să facă, ca jupânul Iancu să mai rămână în Suceava, ca în locul lui să trimeată pe Toader părcălabul.

— Te întreb, reluă Ruxanda, de oarece eu nu-l cunosc mai de aproape.

— Nu-ți pot zice mai mult decât, că-i om de încredere, mâna dreaptă a lui Bogdan, om de pricepere și de iscusință, știind să întoarcă toate treburile în folosul lui Bogdan. Acum lucrează ziulica întreagă în calemul domnesc, și câteodată îi poftit de noi la masă.

Incet se deschise ușa și jupâneasa Smaranda, ca gospodina casei, le pofti pe amândouă să prânzească. La masă erà vorba tot de Trifăilă.

— Fie cum o fi, începù vornicul Iancu, îi bun băiat, îi la locul lui, știe să înjghiebeze minunat treburile și păsurile Țării.

— Numai dacă n'ar fi atât de posomorât și așa plin de taine... ar fi de treabă băiat, vorbi și jupâneasa Smaranda.

— Dă, nevastă, are și el săracul, grijile lui și năcazurile lui — el nu-i om? răspunse Vornicul.

— Năcazuri, ca năcazuri nu prea tocmai are, cât mai mult îl roade altceva la inimă, grăi domnița.

— Îl roade, batăl norocul, dorul însurătorii, reluă jupâneasa Smaranda. Cine știe, dacă n-a pus și el ochii pe Ruxanda noastră.... acum înțeleg, de ce făceà niște ochi așa de mănioși tot timpul mesei mari dela curte, ori de câte ori priveà la Măria Sa. De asta a luat el pe Ruxanda pe subsuori, când leșinase, de asta azi i-a dat sculele pe cari le-am văzut pe masă.

Ruxanda până acum ascultà nepăsătoare la toate celea ce se vorbeau pe seama lui Trifăilă, dar auzind, că e vorba și de dânsa, întrebă pe maică-sa:

— De unde știi, mamă, că logofătul mi-a dat sculele, pe cari le-ai zărit în odaie?

— El singur mi-a spus, după ce s'a întors dela tine. Crezi, că nu știu?

— Dar ți-a zis, că eu n'am voit să i-le primesc în nici un chip? că eu nici până

d) Să-şi apere drepturile câştigate şi să şi-le asigure prin instituţiuni, pe terenul bisericesc şi pe cel şcolar.

e) Are dreptul să-şi facă cunosută istoria proprie culturală şi să pretindă cunoaşterea ei dela inteligenţa crescută şi educată de ea.

f) Pot se înfiinţeze deci (Românii) şi pot se susţină şcoale poporale, şcoale medii, şcoale de specialitate, instituţiuni şi societăţi ştienţifice, ba în principiu nici aceea nu poate fi dificultat, dacă ar voi se înfiinţeze o univerţitate.

Până aici merge dreptul!"

Urmează apoi datorinţele:

După ce naţionalităţile din patrie şi astfel şi românii, în totalitatea lor, politiceşte, sunt membrii naţiunii ungare, e neapărat de lipsă ca cultura lor să fie nu numai compatibilă cu interesele de existinţă a naţinnii ungare ci prin cultura lor *solidaritatea unitară naţională* să se întărească."

Mai face nişte constatări tare preţioase spunând, că la o pace pe calea apucată nu să va puteà ajunge; trebue părăsită ţinuta şovinistă şi intoleranţă ce s'a practizat până acuma.

Părerele despărţitor îl măresc, cu deosebire, ziarele jidovite prin intoleranţa şovinistă. Jidovii îşi înţeleg politica lor distructivă şi lucră consecvent — căci pacea internă ar fi un dezastru pentru ei.

Adevărurile acestea le-au spus cu toată ocaziunea deputaţii nostri şi e un semn al vremii că încep să se deştepte şi magiarii. Noi nu cerem decât ceeea ce trebue să ne şi dieie — şi cu cât ni-se va dà mai târziu cu atâta va fi mai rău.

Unul din cei mulţi. Sub titlul acesta „Alkotmány" din Sâmbăta trecută publică un entrefileu foarte caracteristic, pe care îl reproducem în întregime: „Vasile Lucaciu a strigat lui Fenyvesi Soma, în vreme ce acesta vrea să arete că politica românilor din Ungaria e opera agitatorilor:

— Acesta e agentul Alianţei izraelite. Alianţa izraelită a provocat răscoala ţăranilor din România.

Nu ne trece prin minte să luăm apărarea ultraiştilor români, dar trebue să spunem, în legătură cu vorbirea lui Fenyvesi Soma, că e nu numai un lucru fără gust, ci e deadreptul dezgustător şi dăunător, că statul magiar şi magiarimea e apărată faţă de Austria şi naţionalităţi tot de oameni *„băstinaşi-unguri"* ca Soma. Mauriţii şi Samuilii... Imbulzirea aceasta şi amestecul acestor advocaţi nechemaţi este dăunătoare din mai multe puncte de vedere. Dă ocazie lumii de a crede, că Ungaria e jidovită cu desăvârşire şi că aici jidanii sunt ungurii cei mai însufleţiţi şi adevăraţi; de altă parte îi convinge pe Austriaci şi pe agitatorii naţionalităţilor, că ungurii sunt, la adeca „jidano-magiari." Nu le cerem deci, chiar în interesul magiarimei, şovinismul lor obraznic, căci cu acoasta numai agravează chestia naţionalităţilor (ca şi când ar aveà drept rolul de agenţi provocători) câtă vreme aceasta se poate resolvi pe cale pacinică, — divulgând totodată şi părerea greşită, ca şi când ungurii ar fi inferiori intelectualiceşte jidanilor. Nu. Noi cel puţin, nu avem lipsă de acest sprijin. Dacă avem năcazuri cu Austria sau cu naţionalităţile, le vom aranjà noi şi fără ajutorul jidanilor."

REVISTE.

Budapesta. 20 Maiu. — Ziarul „Pester Lloyd" scrie că ministrul de interne, Iulius Andrassy, a plecat la Viena, şi a fost primit de M. Sa Monarhul într'o audienţă specială. Această călătorie e pusă în legătură cu reforma electorală. Maj. Sa cunoaşte de multă vreme principiile fundamentale ale proiectului guvernului ungar în această privinţă şi e probabil, că ministrul de interne vreà să dezbată cu suveranul asupra timpului în care ar fi nimerit să supună parlamentului proiectul. In curând se va cunoaşte în mod definitiv data la care proiectul va fi depus în parlament. E probabil, că Andrassy va comunicà Majestăţii Sale şi alte cestiuni, dintre cari unele chiar din resortul altor ministri.

Oradea-mare. Curtea cu juri din Orade-mare a adus ieri un verdict în procesele „Tribunei" care desigur va produce o mare sensaţie în toată lumea românească. Curtea cu juri a absolvat pe redactorul nostru dl *Sever Bocu*, în trei articole înriminate, cari nu-i vorbă s'au dovedit, că nu sunt scrise de dânsul dar pentru cari atât senatul de acuză cât şi tribunalul în decursul desdaterii de ieri, l-a tras la răspun-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

acum nu le-am atins şi stau aşa cum el li-a pus?

— Ei, ce mai încolo încoace, sări cu vorba vornicul Iancu, acestea nu-s Ruxando, nici cele dintâi, dar nici cele din urmă scumpeturi, pe cari le primeşti dela ficiorii de curte şi mai ales dela un logofăt ca Trifăilă. Intreabă numai pe Smaranda, cum nu năvăleau pe vremea ei peţitorii cu brăţări, cu fote, cu cingători, cu cercei şi inele, doar numai de i-or măguli inima. De altmintrelea asta-i treaba ficiorilor....

— Zău aşa, Iancule, că bine mai zici, că multe îmi mai cărai tu pe vremea aceia... oftă jupânească Smaranda din adâncul inimei, privind în gol şi cu mânile în şold.

— Tu Ruxando, nu te potrivi, nu-ţi fă inimă rea din toate acestea, trebue să înţelegi, că el e tinăr, tu eşti tinără, şi de-a dà Domnul, a veni vremea, ca să vă .... nu-şi mântui vorba Vornicul. Zâmbeau cu toţii, numai Ruxanda priveà gânditoare cu mintea dusă aiurea....

După prânz domniţa o porni îndată spre curte doritoare de a dà ochii cu logofătul Trifăilă.

Prin amurg — aşa pe la toacă, domniţa se furişă în locuinţa logofătului, care tocmai acum gătise de scris nişte jalbe.

— Cum de vine, îl întreabă domniţa mirată, de i-ai dat Ruxandei nişte scule?

— Dar de ce, domniţă?

— Vezi, că acum ea-i foc mâniată pe tine...

— Ei, nu vorbi...

— Mi-a zis, că nici nu vreà să se mai uite la tine.

— Dar bine, că mă uit eu la ea. .

— Te poţi uita cât vrei, dar n'ai să te alegi la urma urmei cu nimica, ascultă-mă pe mine, cum îţi spun, şi dă pace Ruxandei.

— Da de ce? Ce rău i-am făcut? Cine-a stropit-o cu apă, când leşinase; cine a purtat-o în etacul dumnetale, dacă nu eu?

— Atâta am voit să-ţi zic, fa ce ştii. Domniţa ieşi apoi din locuinţa logofătului, care rămase neliniştit şi îngândurat...

Zările începeau a se întunecà pe nesimţite. Negurile nopţii se întinseră peste văi şi coclauri. Stelele se aprindeau una câte una în pustiul singurătăţii. Totul tăceà, doar numai freamătul brazilor se îngână uşor şi domol cu murmurul blând al Sucevei.

*

Erà într-o Vineri pe la apusul de soare. Cerul să învălì pe nesimţite c'o pânză cenuşie de nori. Venia furtuna. Zările se întunecau, doar numai un fulger le luminà pentru o clipă, — apoi un tunet asurzitor se descărcà în valurile păcurosilor nori. Codrii gemând jalnic şi desperat, mai că se rupeau de puterea vântului. Deodată din înălţimi se repezi un şuvoi de ploae îndesată, din când în când trăsneà grozav în codrii de brazi, de se cutremura pământu întreg.

Dar Trifăilă erà mai mohorât decât firea. In sufletul lui năpusti o viforniţă de gânduri răutăcioase. Azi îi să împlinirà două săptămâni, de când tot colindà pragul curţii Muşăteştilor, doar numai de-ar dobândi inima Ruxandei. — Totul erà în zădar.

Zădarnice erau toate vorbele lui dulci şi prietineşti, zădarnice erau brăţările şi cerceii, fotele şi cingătorile, pe cari-şi vărsà agonisirea lui, zădarnică erà iubirea lui neînţeleasă de dânsa, zădarnică erà vremea pe care o pierdù.... totul erà zădarnic.

Îi mai rămase încă un chip, de-a robi cu de-a sila pe copila Vornicului Muşat, care se înlănţuise aşa de mult de Duca Bogdan.

Domnul Ţării se află singur în locuinţa lui. — Spăriat de viforul vijeliei atât de puternice, care voià să culce lumea la pământ, — se opri dela muncă.

Deodată aude, că se deschide uşa şi vede intrând pe logofătul Trifăilă aşa de abătut şi de întristat, pe cum nu-l mai văzuse niciodată.

— Ce furtună straşnică, zise Bogdan logofătului, îndată ce-l zări.

— Straşnică furtună, straşnică, răspunde el, dar pe lângă asta e alta mai straşnică.

(Va urmà.)

dere ca redactor responzabil, cerând juraţilor să-l declare vinovat pentru agitaţie contra naţiunii ungureşti.

Curtea cu juri, alcătuită din cetăţeni din Oradea-mare, toţi magiari, a dat însă un verdict achitător şi numai într'un articol l-a aflat vinovat. Verdictul a produs mare senzaţie în oraşul întreg. Chiar verdictul de condamnare, care s'a adus asupra unui articol, recunoaştem cam aspru în unele expresii, s'a adus după mări şi lungi frământări în sinul juraţilor, şi acum dupăce a trecut, credem că nu facem indiscreţie, publicând ceeace n'a putut să nu transpire din consfătuirea juraţilor, că verdictul s'a adus numai cu un singur vot.

In urma acestui verdict, care face onoare cetăţenilor din Oradea-mare şi care desigur este un avertisment şi pentru guvern, care poartă răspunderea pentru persecuţiile acestea neomenoase, — tribunalul, pe baza numeroaselor circumstanţe atenuante l'a judecat de dnul *Sever Bocu* la 14 zile temniţă de stat şi 100 coroane amendă.

Viena. In şedinţa de Miercuri a l. c. a Camerei vieneze au avut loc scene tumultuoase. Deputatul radical german Malik a supus Camerei o propunere urgentă cu privire la evenimentele dela universitătile din Graz şi Insbruck. Cu acest prilej a avut loc un violent schimb de cuvinte între socialiştii creştini şi radicalii germani. Social-creştinii au întrerupt cu râsete ironice toate frazele propunerii, provocând astfel răspunsuri violente din partea radicalilor germani. Social-creştinii au cetit apoi o propunere de urgenţă a lor, în care au adus atacuri violente în contra rectorului universităţii din Viena, care în comunicarea sa a vorbit de măsuri din afară. Creştinii sociali cer satisfacţie pentru această insultă. După cetirea propunerilor au avut loc scene cu totul furtunoase. Deputatul ţărănesc Gruber declară, că partizanii săi vor arătà liberalilor cine sunt ei.

Pe banca ministerială a avut de asemenea loc un schimb de cuvinte între creştinii sociali şi sociali democraţi. Abia după o jumătate de oară spiritele s'au liniştit şi desbaterile au putut fi continuate.

CORESPONDINŢE.

Bogsig, 12 Aprilie n. 1908.

Sinod protopopesc şi misiuni poporale.

Cu multă plăcere sufletească ne-am întrunit preoţii alor două protopopiate pentru a ţineà Sinod şi misiuni poporale în ăst an în parohia Bogsig. Protopopul Bogsigului: Demetriu Nistor, carele e neobosit în cele bisericeşti şi e un adevărat suflet apostolic, cu săptămâni înainte a făcut de ştire preoţilor tractuali, cumcă încât numai s'ar puteà, preoţii cu credincioşii lor împreună să se înfăţişeze la aceste misiuni sacre. Iar cât pentru credincioşii din Bogsig îţi creştea inima de bucurie văzându-i cu câtă însufleţire ne primesc în mijlocul lor!

Ajunşi cu toţii în Bogsig în 11 l. c înainte deamiazi s'a stabilit programul conform căruia vom aveà să lucrăm. După amiazi protopopii Marcu Păscuţiu şi Demetriu Nistor cu asistinţa mai multor preoţi au ţinut „Insăratul", sub durata căruia protopopul Marcu Păscuţiu a ţinut o cuvântare foarte frumoasă despre sf. Taină a „Mărturisirei." Prin nişte pilde foarte potrivite a arătat cât de periculoasă este amânarea „Mărturisirei."

La finea Insăratului a urmat mărturisirile credincioşilor. Şi după aceste îndată s'a ţinut Sinodul. S'a început cu desbaterea chestiei şcoalelor noastre confesionale. Harnicii protopopi ai acestor discricte au întrebat pe unul fieştecare preot cumcă în parohiile lor s'a făcut tot posibilul pentru susţinerea şcoalelor? S'a discutat apoi în ce fel şi chip s'ar puteà mântui şcoala, unde nu s'a votat încă salarul de lipsă pentru învăţător. Şi totodată toţi membri acestui Sinod rugăm pe Ilustrul nostru Arhiereu să binevoiască a dà iniţiativa pentru înfiinţarea unui fond general întru ajutorarea şcoalelor celor mai sărace. Iar noi cu toţii ne deobligăm a contribui la acest fond fieştecare după puterile sale!

S'a discutat apoi, ce măsuri să se iee pentru estirparea concubinarilor şi alcoolismului. S'a luat hotărirea, că pentru a luptà cu succes împotriva ăstor rele, ce bântue în poporul nostru arădan ar fi bine să ne înţălegem cu fraţii preoţi gr.-ort. şi astfel apoi ce unul tomneşte, celalalt să nu strice. Cu toţii să cerem dela Guvern, ca să păşească aspru faţă de aceşti oameni, cari prin viaţa şi faptele lor propagă imoralitatea! Vom stărui mai departe cu toţii, pentru a reuşi, ca crâşmele să se ţină închise de Sâmbăta sara până Luni dimineaţa.

— S'a mai discutat încă cu privire la anii de serviţiu al preoţilor arădani şi cu privire la stalurile canonicali din dieceza de Orade. In fine părintele Iuliu Tătar îşi cetesţe disertaţia: „Despre chemarea preotului"

Să hotărească apoi, ca Sinodul cel mai aproape să se ţină în Berzova.

In urmă Prea On. Marcu Păscuţiu preşedintele Sinodului prin cuvinte pline de dragoste, să adresează către noi cesti mai tineri îmbărbătându-ne în lupta grea ce purtăm! „Să fiţi totdeauna în bunăînţelegere şi cu dragoste unul către altul fraţilor, ne-a zis vrednicul protopop şi atunci toate vor fi nouă cu putinţă!"

In 12 l. c. dimineaţa ne-am dus cu toţii la sf. Biserică, unde preoţii ne-am mărturisit. S'a ţinut apoi Mânecarul, sub durata căruia a predicat părintele: Vasiliu Plaştiu. A vorbit despre faptele îndreptării. O cuvântare foarte temeinică şi instructivă a fost aceasta. Să puteà observà de pe feţele credincioşilor, cu câtă plăcere sufletească ascultă această predică cu adevărat spusă din inimă şi plină de poveţe şi sfaturi părinteşti.

La sf. Liturgie am servit toţi preoţii acestor două districte. După „Credeu" a predicat părintele: Mihaiu Pop: despre sf. Taină a „Cuminecături." D-sa a vorbit cu o însufleţire cum numai să poate vorbi despre această sf. Taina! La pricează apoi învăţătorii şi toţi credincioşii acestei parohii s'au apropiat de sf. Potir şi cu mare evlavie şi smerenie sufletească sau cuminecat cu toţii.

După amiazi părintele din Buteni: Ioan Turdean şi-a cetit „conferinţa" pentru preoţi cu titlu „Voi sunteţi lumina lumii!" Vorbeşte despre sfinţănia preotului; cum trebue să fie faptele preotului, pentrucă acelea într'adevăr să lumineze tuturora! Obiectul acestei conferinţe a fost foarte actual şi bine ales. Ar fi bine dacă conferinţe de acestea s'ar ceti cu ocaziunea tuturor întrunirilor preoţeşti.

S'a ţinut apoi „Insăratul," la care s'a adunat credincioşii din Bogsig, aşa că Biserica lor mare şi pompoasă erà chiar plină. De astă dată a predicat părintele Ioan Turdean. A vorbit despre darul lui Dumnezeu şi despre conlucrarea cu acest dar. A arătat prin o cuvântare foarte instructivă, că de darul lui Dumnezeu cu toţii avem lipsă, iar pentrucă faptele noastre să fie vrednice spre dobândirea fericirei cereşti trebue să conlucrăm cu acest dar!

Şi în ăst chip ne-am nizuit cu toţii a le săvârşi toate spre lauda şi mărirea lui Dumnezeu, pe carele şi de astă dată l'am rugat şi îl rugăm deapururea, ca să ne povăţuiască şi ajute în bine!

— **referent.** —

Femeile polone din Posen au ţinut o adunare la care, luând parte foarte multe s'au desbătut punctele: 1. Cum să sprijinească mai bine femeile polone industria şi comerciul polon. 2. Cu să lupte mai cu succes contra legii de expropiere şi a legii şcolare, care tinde la stârpirea limbei polone. — Ce exemplu minunat de potrivit şi pentru noi. Acolo bărbaţii sunt de mult în luptă economică contra străinilor, cari cearcă nimicirea lor. — La noi însă acuma să începe mişcarea, plănuind şi vorbind mult fără nici un rezultat real. — Femeile noastre însă?! ele sunt cu mult mai ocupate cu alte lucruri decât să se mai poată jertfi şi pentru al noastre comune nevoi.

Ne gâtuiesc străinii pe toate căile şi ne nimicesc cu propriul nostru concurs — şi încă nu am ajuns până la acel grad de deşteptare şi de ambiţie, ca să nu ne mai lăsăm esploataţi şi folosiţi ca material de a ne nimici noi pe noi. Trebue să vedem, că indolenţa noastră faţă de tot ce este al nostru ne duce la ruină pe toate căile. Cu deosebire ar trebui să ne validităm pe te-

renul economic care, în urma număruiui ce-l avem, ar trebui să fie esclusiv al nostru. Şi trebue să ştim, că acesta e singurul teren peste care putem să fim stăpâni. şi care, stăpânindu-l odată ne va duce la câştigarea tuturor acelor drepturi a căror dobândire azi apare aproape imposibilă.

Noutăţi.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Ce bucurie şi cât de fericit trebue să se simtă o mamă, când fii ei o iubesc şi iubirea aceasta a lor o arată şi în afară prin împlinirea voiei ei şi prin fapte bune! Tot aşa de mângăiată şi tot aşa de mare bucurie simte şi sf. noastră maică biserică, când fii săi cercetează lăcaşul cel sfânt al ei, petrec cu evlavie întrânsul şi se îngrijesc cu deadinsul de înfrumseţarea lui, după cum o pretinde aceasta *sfinţenia, Măjestatea nemărginită* alui Dumnezeu, ce petrece pe sfântul Altariu. Dumnezeu este carele poate şi de fapt şi răsplăteşte pe fii săi, pe creştinii cei buni, cari îl iubesc pe Dânsul, poruncile Lui le împlinesc, şi cari nu-şi uită de lăcaşul cel sfânt al Lui. Dacă nu în lumea aceasta, o face de bună seamă în cealaltă lume, căci: „Vrednic este lucrătoriul de plata sa," zice însaş sf. Scriptură. — Bine este şi creştinesc lucru, ca şi noi să fim recunoscători faţă de aceşti buni creştini, mai zeloşi decât noi, cuvincios lucru este, să le mulţumim pentru faptele şi intenţiunile lor cele nobile şi să-i punem de pilde vii şi înaintea altor creştini spre a-i urmă. Aducem deci şi pe calea aceasta mulţumite bunului şi credincios creştin Petru Raica, proprietar de moară, şi soţiei sale Iuliana, pentru frumoasele daruri. ce le-au făcut pe seama bisericii noastre — procurând adecă un rând de veşminte preoţeşti în preţ de 120 cor. deja înainte de sf. Paşti. Tot dânsul a procurat acum şi o sf. Evangelie. cu litere latine, legată în lux, în preţ de 46 coroane. Ba tot dânsul voieşte ca să procure şi „Mineiul" tot cu litere latine, pe cele 12 luni ale anului, ce va apăreă în „Tipografia seminarială-arhidiecezană din Blaj. Mulţumim din inimă acestui zelos şi credincios creştin, rugând pe Dumnezeu, ca intenţiunile şi faptele acestea nobile să i-le răsplătească cu bogatele sale daruri, şi dorim ca pilda lui cea bună, să fie urmată din partea tuturor, ce cu adevărat nutresc simţemintele de creştin. Dumnezeu îi ajute! Reuşor, 14 Maiu 1908. *Eutimiu Boieriu,* preot gr.-cat.

Starea sănătăţii M. Sale regelui. M. Sa regele va stă la Schönbrunn şi nu va primi pe nimeni în audienţă. In cercurile dela curte se vorbeşte, că de Sâmbătă încoace starea M. Sale regelui e slăbită. Aceasta se atribue încordărei prea mari din săptămâna trecută, în urma căreia a slăbit foarte mult, dar acestei slăbiciuni nu i-se atribue importanţă prea mare.

Bánffy la Seghedin. Baronul Bánffy a făcut dare de seamă alegătorilor săi din Seghedin. A spus, că naţionaliştii de odinioară din coaliţie au devenit nişte slugi ai Vienei. De indepedenţa vamală şi bancă ungurească nici vorbă nu poate fi. Din sufragiul universal se va face un monstru şi toată tendenţa celor dela putere este să-şi asigure beneficii pe timp cât de îndelungat. Vor acum, spre acest scop, să facă un singur partid, după cum va dori regele. Va să zică nu ţara, ci Viena va determina cari sunt voinţa şi dorinţa naţiunei!... Trist viitor ne aşteaptă — zise Banffy.

Afacerea Domide. In cunoscuta afacere a profes. Anton Domide dela preparandia din Gherla, scos din slujbă pentru motive grave ni-se scrie din Gerla, că în 20 c. a sosit acolo profesorul Dr. Iosif Siegescu în calitate de comisar ministerial spre a ancheta afacerea. Suntem veseli, că această chestie, de care s'a alarmat toate ziarele noastre, a fost încredinţată dlui Siegescu, care cu cunoscuta-i obiectivitate va limpezi şi duce la sfârşit toată afacerea.

Comisar ministerial. Ministrul de culte şi instrucţiunea publică a încredinţat pe prof. Dr. Iosif Siegescu din Budapesta, ca să asiste la toate examenele de încheiere dela preparandiile ortodoxe dela Caransebeş, Arad şi Sibiiu.

Ştiri musicale. In tipografiia diecezană din Arad au apărut două cântări poporale, aranjate şi armonizate pe patru voci de Ioan Vidu. Cântările „Şi-a sară," cântec poporal şi „Plângerea unei floricele" cuvinte de Alexandri.

Un dicţionar şi o gramatică încă necunoscută In şedinţa societăţii filologice din Budapesta ţinută în 13 Maiu, dl *Dr. Iosif Siegescu,* a prezentat un dicţionar latin-român şi o gramatică încă necunoscută. Titlul dicţionarului este: „Lexicon compendiarium latino-valachicum complecten-Dictiones ac phrasen Latinas cum valachica interpretatione" — iar titlul gramaticei este: „Institutiones linquae Valachicae sive Grammatica compendio exhibita." Auctorul acestor manuscripte este un iesuit carele, făcea misiuni pe vremea aceea în Bihor. Dl Siegescu în analele iesuiţilor din Oradea-mare aflătoare acum în biblioteca universităţii din Budapesta la anul 1760 a aflat următoarea observare: „Escelenţa Sa dl episcop în anul acesta a cerut pentru întâia oară dintre preoţii nostri (adecă iesuiţi) un membru — pentru consistorul român unit. Tot în analele amintite a aflat şi un iesuit român cu numele Ladislau Dobra, carele este numit „missionarius hungaricus et Valachicus, quem Praesul noster Valachorum gratia a Praesule postulariat." Manuscriptele acestea le-a scris cu toată probabilitatea acest român şi le-a dedicat în cinstea unui canonic latin din Oradea-mare — cu numele Francisc Riez, despre care să scrie în prevorbire, că iubiă foarte limba românească. Acesta a fost canonic între anii 1762—1776 — aşa dară şi manuscrisele acestea sunt scrise între anii acestia. Tesaurile acestea sunt proprietatea bibliotecii metropolitane din Calocea. Insemnătatea lor e următoarea: gramatica este cea mai vechie gramatică, scrisă cu vre-o 15 ani înainte de gramatica lui Samuil Clain (1780). Dicţionarul deşi nu este cel mai vechiu — dar e cel mai preţiós, (cel mai vechiu este dicţionarul lui Corbea din anul 1700 aflător în biblioteca ciparianâ — despre care Gr. Creţu a scris un mic studiu (10 pag.). Dicţionariul este alcătuit după dicţionarul lui Pariz-Pápai. La finea conferinţei dnul Siegescu, a promis, că va pune sub tipar atât gramatica, cât şi dicţionarul însoţit de un studiu.

Dare de samă şi mulţumită publică. Cu ocaziunea petrecerei aranjate în Şăulia de Câmpie la 6 Maiu n. au binevoit, a suprasolvi următorii dni: Nicolau Vulcu Pogăceana, Ioan Rusu, propr. Ludoş, Marius Elekes propr. mare Velcher, Teodor Moga, propr. mare Zau câte 7 cor. Emil Cormoş Alexandrescu, propr. mare Grebeniş, Dănilă Munteau, M.-Ludoş câte 5 cor. Alexandru Târnăveau, protopop Pogăceana, Dr. Ioan Oltean adv. M.-Ludoş, Nagy Mihály notar Şăulia câte 4 cor. Dna Ana Caliani, Şăulia, Duducz Lukács, com. Şăulia, Zaharie Radu, com. Şăulia câte 4 cor. Mănase Boar, croitor Méhes 2 cor. 20 fil. Coman Şiugan, propr. mare Grebeniş, Filon Rece, propr. Şăulia, Iosif Bogdan, preot Şăulia, Filon Roman, înv. Şăulia câte 2 coroane. Vasile Morar înv. M.-Ludoş, Vasile Suciu, preot Cicud, Vasile Rusu, paroh Şăulia, Alexandru Várhegyi, propr. Şăulia câte 1 cor. Au întrat ca oferte benevole dela următorii: Dr. Aurel Rusu, cand. adv. Sibiiu, Alexandru Rusu, stud. fil. B.-Pesta şi Iuliu Valea, notar comunal Telciu câte 5 coroane. Suma întratelor face 164 cor. 30 fil. din care subtrăgându-să spesele avute cu aranjarea în suma de 96 cor. 30 fil. rămâne venit curat: 68 cor., cu care s'a pus bază unui fond pentru ajutarea şcolarilor săreci din comună. Tot meritul şi toată lauda în aceasta privinţă să cuvine dlui învăţător local Filon Roman, care n'a pregetat spese şi osteneli atât în aranjarea petrecerei cât mai ales pentru realisarea înfiinţărei unui fond. din care să fie ajutaţi şcolarii săraci. Toţi cei ce au contribuit cu marinimoasele suprasolviri, ajutând prin aceasta, acest scop nobil, primească şi pe aceasta cale celea mai călduroase mulţumite. Şăulia de Câmpie la 20 Maiu n. 9108. Filon Rece, cassar. Ioan Rusu, controlor.

Concurs cu premii prolungit. La cererea mai multora prolungim prin aceasta până la 1 Septemvrie n. terminul pentru înaintarea la comitetul nostru a lucrării „Nutrirea vitelor", sau îmbunătăţirea mijloacelor pentru nutrirea vitelor preste tot şi îndeosebi în anii de secetă, pentru care în 27 Decemvrie 1907 publicasem concursul cu premiu de 100 cor. şi cu terminul de 15 Maiu n. Spre orientare notăm, că lucrarea să ni-se prezinte în manuscript şi să fie scrisă pe câte o pagină de hârtie pentru înlesnirea tipărirei. Sibiiu, 13 Maiu n. 1908. Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu." Pant. Lucuţa, prezident. Vic. Tordăşianu, secretar.

Necrolog. † Alexandru Nuţiu, protopop-paroh gr.-cat rom. în Lipou întâmplată după un morb greu şi provăzut cu sf. Sacramînte ale muribunzilor în 18 Maiu n. 1908 la 9 oare sara în anul 71 a vieţii, 45 a preoţiei şi a fericetei sale căsătorii.

— † Dr. Ioan Uilăcan, medic de cerc în Sânpetru de câmpie. a repausat după grele suferinţe Sâmbătă în 9 Maiu n. 1908 în anul al 57 al vieţii şi 16 ani al fericitei sale cununii împărtăşit fiind cu sf. Taine ale muribunzilor. Esprimăm familii sincerile noastre păreri de rău.

Odihnească în pace!

Posta Redacţiunii.

Mai multora: Anunţuri, apele, învitări, Convocări tipărite în Tipografii străine foaia noastră nu le publică.

Caut un exemplar din curs de stupărit cu 33 pagini de Augustin Degan, învăţător. Cine are să-mi comunice preţul. IOAN URDĂ M. Nagycsán (cott. Torda Aranyos).

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 18

Capitlul XIII.

„Ad II sorores [1]).“

Eră o noapte întunecoasă, viforoasă; o ploaie abundantă a picat. şi apa stăteà în bălți murdare prin stradele oraşului.

Printr'o stradă îngustă din Câmpul lui Marte, carea conduceà la Tibru, treceà un bărbat cu cizme înalte şi cu o pălărie de postav cu margini late. pe carea o trase afund peste fața cea acoperită cu o barbă stufoasă, sălbatică. El se oprià aproape după fiecare paş, şi spionà în jurul său; părea că nu se ştià orientà, unde se află.

La un colț întunecat se izbi în piept cu un bărbat şi scoase un țipet liu de spaimă.

„Pe Lucifer [2]),“ zise o voce dură, „cine-mi scoate în cale pe acest dobitoc cesaric! [3]) Nu ți-s'a frânt ceva?“

„Nu,“ zise cel dintâi, „dar eră aproape să pic în canal. Lasă-mă se trec înainte.“

„Cine te împedecă? Pleacă! — Stai!“ strigă el după dânsul, „tu alergi direct în Tibru. Voeşti doară se iei o baie rece?“

„Pe Hercules, nu! Eu caut un coperiş adăpostitor. Spune-mi, prietine, aci se află birtul „la cele două surori?“

„Două strade mai departe, la stânga, iubite! Tu nu pari a fi unul dela pod [4])!“

„Am rătăcit prin întunerec. Nu vreai să-mi areți drumul?“

„Chiar am voe se beau niţel vin de Falerno! Vină cu mine!“ Ei merseră mai departe, până ce ajunseră la o casă, din carea ieşà o lumină slabă. De-asupra uşei atârnà o firmă mică, pe carea eră scris cu litere roşii:

„Ad II sor....“

Cele patru litere din urmă erau spălate prin ploaie, dar aceasta nu păreà a slăbi frecuența ospătăriei. Pentrucă odaia cea joasă, din carea ieşà un aer înnecăcios, eră îndesată cu oaspeți.

Călătorul nocturn, carele a cutezat se vină în acest suburbiu cu nume rău, puse în mâna însoțitorului său, un bărbat uriaş cu barbă neagră şi ochi strălucitori, o monetă şi zise scurt şi imperios: „Mulțumesc! Bea o sticlă de vin de Falerno în sănătatea mea!“

„O şi fac! Dar te rog a-mi spune, cine eşti?“

„Numeşte-mă Claudius şi taci!“

Uriaşul murmură ceva neînțelegibil şi întră în odaia de oaspeți, pentru a se aşezà între mulțimea lărmuitoare.

Celalalt se apropià lângă vatră, unde o femeie bătrână manipulà cu diferite tingiri. Când se întoarse, străinul zări o față scârnavă, cu ochi urduroşi şi un nas diform. De sub cârpa cea murdară, carea-i învăleà capul, ieşiau la iveală sculuri de păr alb, nepieptănat.

„Pe capul Meduzei,“ strigă străinul involuntar, „scârnavă ca o Furie!“ Apoi cu colțul mantalei sale işi astupà nasul, fiindcă îl năduşà mirosul cel infect al bucătăriei.

Bătrâna râse şi gura ei cea fără dinți se desfăcù, ca gura unei broaşte uriaşe. „Eu nu mai sum o femee frumoasă, dar mâncările mele sunt escelente,“ zise ea cu voce horcăitoare. „Însă văd,“ continuà ea privind la mânile lui cele fine, „că tu n'ai venit aci ca să mânânci.“

Străinul zise repede: „Taci!“ şi-şi ascunse sub mantauă mânile sale delicate cari l'au tradat. „N'ai alta odaie mai bună?“ adause el. „Aci te năduşeşti de putoare.“

„Domnule“, zise femeia încet. „Cizmele tale cele înalte [1]) m'au înşelat. Vină, vei odihni şi vei beà, ca un conzul.“

Ea-l conduse într'un apartament, carele eră despărțit printr'un părete de scânduri de cătră odaia de oaspeți. Ajungând aci el zise: „Acum dă-mi se beau; însă pentru vin acru şi de Falerno îți mulțumesc!“

„N'avea grije,“ zise bătrâna pleoşcăind cu limba, „îți voiu aduce ceva cu mult mai bun!“

După câtva timp ea se reîntoarse: aducând un urcior şi un păhar de bronz, pe cari le aşăzà pe masă şi zise, râzând cu astuție: „Beà din păharul acesta, nu te sfii: Deja de două ori au beut Cezari dintrânsul!“

Străinul să spărià şi-şi trase pălăria şi mai adânc pe ochi. „Umple păharul,“ zise el morăcănos, „nu mai flecări atâta. Dar adă şi pentru tine a ceaşcă şi o goleşte.“

Bătrâna chicoti răguşit. „Ți-e frică de vinul meu? E nestricăcios. Altcum sunt însă beuturile Locustei.“

„Trăznete şi fulgere!“ zise străinul cu violență. „cine-ți spune —?“

„Imi cunosc oaspeții,“ zise femeea.

Printr'un gest împerios străinul îi făcù semn să tacă, şi-i umplù ceaşca.

„Bea,“ zise el brusc. Numai după ce ea goli ceaşca până la ultima picătură, beù şi el din păharul său.

Intr'aceea în ospătărie se iscă ceartă mare între mânătorii de catări, între pescari şi între meseriaşi. O voce dură — după cum credea străinul, ea aparținea conducătorului său — strigă în sgomotul general:

„Ce zici, ticălosule? A însănătoşat-o! Da, asta o cred; însă totodată a şi înstrăinat-o de cătră zăi.„

„A fost într'adevăr bolnavă, mica ta Flora?“ întrebă o voace liniştită.

„Intrebi, că a fost bolnavă, Rufus? Iți spun, că frigurile o scuturau, cum scutură viforul bradul cel tinăr. Imi eră milă de sărmana copilă; n'aşi fi dat nici doi solidi pentru viața ei, şi în tot momentul aşteptam se vină moartea, ca s'o ducă. Acuşi curgea sudoarea părău pe obrajii cei slăbiți — acuşi îi trămurau dinții de frig. Şi pe lângă aceea strigà încontinuu: „„Aduceți-mi pe omul cel sfânt, el mă va vindecà! Aduceți-mi-l!““ Omul cel sfânt eră un preot din secta cea nouă a Nazarinenilor. Voi ştiți, cum se reslățeşte învățătura cea nouă printre poporul cel de rând; dar pe Iupiter, împăratul ar trebui se stârpiască această prăsilă blăstămată. Ei au numai un altar şi nu presară tămâe geniului împăratului. De fapt: el nici n'o meritä, dar tot atâta — —. Ce eră se fac. Sărmana Flora aveà dureri cumplite, iar soția mea mă rugà în genunchi, să aduc ajutor. Astfel am plecat! Ce vreți: doară nu suntem de piatră, şi Flora totdeauna mi-a fost dragă. N'am găsit pe bătrânul, însă după ce se făcù noapte, el veni! El murmură rugăciuni infinite, ridica mânile în sus. şi nu ştiu, ce a mai făcut. După ce a plecat însă, Flora se linişti cu totul şi căzù într'un somn adânc. Dimineața, când se trezi, eră sănătoasă.“

„Intr'adevăr? Şi preotul Nazarinenilor a vindecat-o? Ciudat, în timpul din urmă se aude adeseori despre astfel de vindecări extraordinare. Cum se numeşte bătrânul?“

„Petru! El este un Galilean“

„El trebue că este un vrăjitor mare. Numele acesta l-am auzit deja mai de multe ori şi se povesteşte, cum el a înviat în Joppe o femeie. carea eră mortă cum se cade.“

După aceste cuvinte se făcù tăcere generală, şi primul vorbitor continuă cu voce tunătoare: „Nu ştiu, dacă este adevărat aceasta Insă Flora mea de atunci e sănătoasă: asta e sigur! Eu însă aşi vreà. ca ea să se afle în împărăția umbrelor, pentrucă acum încontinuu aleargă după preotul jidovesc şi este nebună după învățătura lui. Despre zăi nu mai vreà se ştie nimic. Ea zice, că numai un Dumnezeu este. Pe burta lui Isis: O iau de păr şi o târâesc la altarele cele roşii....“

Restul se pierdù în zgomotul cel mare ce se iscà acum. Incepură a se certà: unii erau pentru, alții contra preotului; străinul a ascultat cu atențiune şi acum făcù sămn birtăşiței: „Condu-mă la ea!“ demândă el.

Bătrâna cea scârnavă îl conduse, pe nişte trepte țepişe şi prin ganguri lungi, la o uşe joasă. El îi puse în mână o monetă, după care ea se depărtă rânjind.

Străinul păreà a cunoaşte locul acesta; el apăsă pe capul de bronz al unui leu, ce se află în părete, şi bătù în uşe. Aceasta se deschise fără zgomot şi el întră într'o odaie spațioasă, în carea, pe o vatră mare de piatră, ardea un foc uriaş. De-asupra focului atârnă o căldare mare, în carea clocoteà o fluiditate întunecată, iar de o sfoară aşezată în jurul vetrei atârnau piei de şerpe, dinți de râs şi de jder, capete de paseri răpitoare şi mănunchiuri mari de burueni uscate. Pe marginea vetrei se încolăceà un şerpe spurcat, iar în colțul opus luceau două puncte luminoase, ca ochii unei fiare răpitoare.

O femee frumoasă şi mândră păşi în în cercul fumigat; statura ei înaltă eră învăluită cu o mantauă roşie, ca sângele, preste carea i-se rostogolea în jos părul cel negru, ca cărbunele.

---

[1]) La cele două surori.

[2]) Luceafărul de dimineață.

[3]) Elefantul.

[4]) Cerşitor.

[1]) Cizme înalte din piele roşie purtau numai economii, vânătorii şi păstorii.

Luminată de flacăra focului, ea părea frumoasă și mândră, ca o regină, se înțălege însă: ca regina nopții! Aceasta femee, al cărei nume avea un răsunet înfricoșat, era Locusta, cea mai defăimată inveninătoare din Roma.

Necunoscutul se așează astfel, ca se fie întors cu spatele către foc și vorbi cu voace prefăcută: „Locusta, beuturile tale sunt vestite, sunt ele într'adevăr așa de bune, pe cum sunt de lăudate?“

„Aceasta vei ști-o tu mai bine,“ zise femea cu voace tare.

Străinul tresări și vorbi cu nesiguranță: „Eu? Cum așa! Eu încă niciodată nu m'am folosit de ajutorul tău.“

„Ei“, zise Locusta batjocuritoare, „și cu toate acestea îndată ai aflat capul de leu dela ușa mea. Nu te mai osteni spre a te preface. Locusta are ochi ageri.“

„Așadar tu mă cunoști? Știi, cine este ascuns sub această învălitoare murdară?“

„Știu, pentrucă știam, că ai se vii! Claudius Nero, te salut!“

„Pe capul Gorgonei, femee, tu-mi ești un mister! Credeam, că străvestirea mea este așa de bună, și cu toate acestea tu m'ai recunoscut.“ El își smânci barba cea falsă de pe față și se sgâi la Locusta; fața sa eră roșie de mânie și de patimă și aveă o espresiune respingătoare. „Locusta,“ zise el, așezându-se pe un scaun, „Locusta, am lipsă de ajutorul tău!“

„Cezare, tu vii adeseori în birtul Locustei, aproape prea adeseori!“

(Va urmà).

Biserica rusească și primatul papal.

„Credința dreaptă (ortodoxia) o are biserica greco-rusească, dar nu este proprietatea ei esclusivă. Cu alte cuvinte: noi în ortodoxism nu aflăm nimic anticatolic; nu există nici un fel de simbol de credință oriental, care să fie în contrarietate inevitabilă cu credința apusului; ci din contră, noi aflăm în ea o ortodoxie cu adevărat universală, care poate primi toate acele adevăruri, cari se cuprind în principiile catolicizmului [1].“ Așa s'a esprimat marêle învățat rus Vladimir Solovieff în o dispută ce a avut-o cu Aksakoff, redactorul foii „Rus.“ In cuvintele lui Solovieff se cuprinde un mare adevăr, pe care nici când nu-l vor puteà răsturnà contrarii unirii bisericilor.

De astădată vom dovedi adevărul cuvintelor lui Solovieff din punctul de vedere al primatului papal. Vom dovedi adecă adevărul, cumcă biserica greco-rusească (abstrăgând dela persoane) în general este ortodoxă în ceea ce privește credința în dogma primatului papal.

Cu acestea trecem la obiect [2].

Biserica rusească cântă irmosul: „Sfinte Petre, principe al apostolilor! Intâiul apostolilor! piatra neclintită a credinții! care ca răsplată pentru mărturisire ai devenit temelia vecinică a bisericii, păstoriul turmei cuvântătoare, purtătoriul cheilor raiului, care singur ai fost ales dintre apostoli să fi după Isus Hristos prima temelie a bisericii; bucură-te, bucură-te! stâlpul neclintit a dreptei credințe, capul corului apostolic. [1]“

Mai departe: „Principe al apostolilor! tu toate ai lăsat, și ai urmat Învățătorului, zicând: Cu tine voi să mor, cu tine voi să trăiesc fericit: tu ai fost întâiul episcop al Romei: cetății celei mai mari podoabă și mărire: asupra ta s'a întărit biserica. [2]“

Aceeași biserică rusească repetează cuvintele sfântului Ioan Gură-de-aur: „Zis-a Dumnezeu lui Petru: Tu ești Petru; iar acest nume de aceea i-l'a dat, fiindcă pe el, ca pe o piatră tare a întemeiat Isus Hristos biserica sa, și porțile iadului nu o vor birui pe ea. Dupăce însuș Creatoriul a depus temelia întărindu-o cu credința, ce putere i-s'ar puteà împotrivi [3]?“ Ce s'ar mai puteà oare adauge la laudele acestui apostol? Putemu-ne oare închipui ceva mai sublim decât vorbirea aceea a Mântuitorului, în care îl numește fericit, piatră, și declară, că pe această piatră își va zidi biserica sa? [4] Petru este piatra și temelia credinții, [5] și acestui Petru, capului apostolilor, i-a dat însuș Domnul puterea zicând: Ție-ți dau chieile raiului etc. Ce să grăim dară lui Petru? Petre, obiectul de iubire a bisericii, lumina lumii, porumb neprihănit, principe al apostolilor, [6] izvorul dreptei credințe. [7]“

Astfel se exprimă dară biserica greco-rusească neunită cu privire la Petru, capul apostolilor. Tot așa de eloquent se exprimă și despre următorii lui. Așa cu privire la:

Veacul prim și al doilea: „După moartea sfântului Petru și alor doi urmași ai săi Clemente cu înțelepciune a purtat cârma acelei năi, care este biserica lui Isus Hristos [8]“ lar într'un imn astfel se adresează biserica rusească către Clemente: „Martire a lui Isus Hristos, învățăcelule a lui Petru! tu ai urmat virtuțile lui, și astfel te-ai arătat adevărat moștenitor al tronului lui. [9]“

Veacul al patrulea: Pe sfântul Silvestru papa astfel îl agrăiește biserica rusească: „Tu ești capul sfântului sinod; tu ai făcut preamărit tronul capului apostolilor [10]; cáp dumnezeesc a sfinților episcopi; tu ai întărit învățătura divină, tu ai făcut să amuțească ereticii cei fără Dumnezeu. [11].

Veacul al cincilea: Către s. Leo papa zice biserica rusească: „Ce să te numesc astăzi pe tine? Să te numesc vestitor minunat și stâlp al adevărului; cap cinstit al celui mai înalt sinod; [1]) următoriu lui Petru pe înaltul tron, moștenitor al pietrei neînvinse, și urmaș în imperiul lui [2]).“

Veacul al șaselea: Către sfântul Martin, papa, zice biserica rusească: „Tu ai devenit podoaba tronului dumnezeesc al sfântului Petru, și susținând biserica pe această piatră neclătită, ți-ai făcut preamărit numele; [3]) învățătoriule cel mai mărit a învățăturilor drepte; instrument dreptgrăitor a sfintelor porunci, [4]) în jurul căruia s'a adunat întreagă preoțimea și întreagă ortodoximea spre afurisirea ereticilor. [5])“

Veacul al optălea. In viața sfântului Grigorie II, papa, un înger îi zice papei: „Dumnezeu te-a chiemat, să fii cel mai înalt episcop al bisericii sale, și urmaș a lui Petru, principelui apostolilor“ [6])

Aceeași biserică rusească laudă epistola acestui papă adresată împăratului Leo Izaurul, în care-i scrie papa împăratului: „Deaceea, fiind noi investiți cu puterea și supremația (godspodstio) lui Petru, îți înterzicem etc. [7])

Tot în aceeași colecțiune de a scrierilor sfinților Părinți, în Sobornik cetim, că St. Teodor Studitul astfel se adresează către papa Leo III: „O, tu, păstorul cel mai înalt al bisericii de sub cer! ajută-ne în primejdia extremă; înlocuește pre Isus Hristos. Intinde-ne braț apărător, și scutește biserica noastră constantinopolitană; dovedește, că ești urmașul acelui papă, care mai întâi ți-a purtat numele. El a purces cu asprime în contra ereziei lui Eutiches; purcede și tu cu asprime în contra iconoclaștilor. [8]) Ascultă-ne rugarea, cap și principe al magisteriului apostolic! pe care însuș Dumnezeu te-a ales de păstor al turmei cuvântătoare; căci tu într'adevăr ești Petru, fiindcă tu ocupi și faci glorios scaunul lui Petru. Tie ți-a zis Isus Hristos: Intărește pe frații tăi. Iată aici e timpul și locul, să-ți deprinzi dreptu-rile, ajută-ne fiindcă ți-a dat Dumnezeu putere spre aceasta; căci de aceea ești tu principele nostru al tutorora [9]).

Dar biserica rusească nu să îndestulește cu atâta, că în lumina cea mai clară expune doctrina catolică, ci înșiră și fapte, cari arată supremația papală și în praxă.

Așa spre exemplu preamărește pe papa Celestin, „care atât cu cuvântul cât și cu faptele sale urmând strâns urmele apostolilor, a depus pe patriarhul constantinopolitan, Nestoriu, dupăce prin epistolele sale a desvălit blasfemiile ereticului.“ [10])

Iar despre papa Agapet zice, că „a depus pe ereticul patriarh constantinopolitan Antium, a pronunțat asupra lui anatemă; apoi a consacrat pe Menna, un om nepătat, așezându-l pe acesta în acelaș scaun constantinopolitan.“ [11])

---

[1]) Cf. „Rassegna Italiana,“ 1887, fasc. din Ianuarie și foaia „Religió“ din Pesta, 1887, Nr. 24

[2]) In cele următoare vom urmà tractatul (privitor la această chestie) a contelui De Maistre, fost ministru plenipotențiat al regelui Sardiniei la curtea rusească (Opul său este intitulat: „Despre papa“).

[1]) Akaphisti Sedmitchnii, Mohiloff, 1698. Vezi la oficiul din Joia ce cade în octava sărbătorii apostolilor.

[2]) Mineia Mesatchnaia, Moscva, 1813 în fol. Iunie 30.

[3]) Sf. Ioan Gură-de-aur (tradus în limba rusească) în cartea rituală „Prolog„ Moscva, 1677. în folio. Citatul e luat din vorbirea a III-a deacolo. Vezi la oficiul din 29 Iunie.

[4]) Ibidem vorbirea II-a.

[5]) Trio depostnaja. Moscva 1811 în fol. Vezi rugăciunile din joia săptămânei a doaua din postul mare.

[6]) Prolog (op. sus citat), 29 Iunie vorbirea I, II, III a sântului Ioan Gură-de-aur.

[7]) Natchalo pravoslavija. Prolog, după Sf. Ioan Gură-de-aur. Tot acolo, la 29 Iunie.

[8]) Mineia Mesatchnaja. Oficiul din 15 Ianuarie Condac. vers. II.

[9]) Minei Tchetiika, Moscva, 1615. Vezi 25 Nov. la viața Sf. Clemente papă și martir.

[10]) Mineia Mesatchnaia, La 29 Nov. irmos VIII.

[11]) Tot acolo, la 2 Ianuarie. S. Silvestru II.

[1]) Ibidem, la 18 Febr. Sf. Leo Papa VIII. Tot acolo estrasul vorbirii IV-a adresate către sinodul de Calcedon.

[2]) Ibidem, 18 Febr. VIII versul I și VIII.

[3]) Ibidem, la 14 April, Sf. Martin Papa, irmos VIII.

[4]) Prolog, 10 April. Sf. Martin papa, stichiri. VIII.

[5]) Ibidem, 14 April, Sf. Martin papa.

[6]) Minei Tchetiika, 12 Martie, Sf. Gregoriu papa.

[7]) Sobornik, în fol. Moscva 1804. Aceasta este colecțiunea de vorbiri și epistole de-ale sfinților Părinți.

[8]) Sobornik. Viața Sf. Teodor Studitul. 11 Noemvrie.

[9]) Ibidem. La epistolele Sf. Teodor. cartea II. epist. II.

[10]) Prolog. 8 April. Sf. Celestin papa.

[11]) Prolog. Sf. Agapet papa.

Laudă biserica rusască şi pe Martin papa, ca pe unul, „carele ca un leu a atăcăt pe cei fără de Dumnezeu, a eschis din biserica lui Isus Hristos pe Cyr patriarhul Alexandriei, pe Sergiu patriahul constantinopolitan, pe Pyrrh şi pe toţi cei-ce erau aderenţi lor.“ [2])

Aşa cred, că aceste dovezi sunt de ajuns, ca să ne convingă, că biserica greco-rusască este ortodoxă în ceea ce priveşte doctrina despre primatul papal.

Aşa crede şi mărturiseşte biserica rusească. Dar oare biserica sorâ română cum crede?

Aşa cred, că nu voi fi acuzat cu prozelitizm, când îmi esprim dorinţa ferbinte după ziua aceea fericită, când dispărând dintre fraţii de acelaş sânge zidul despărţitor toţi românii vom mărturisi nu numai în cărţile liturgice şi în sfinţii Părinţi ci şi în inimi. „aceeaş credinţă veche, a Bisericii universale a Răsăritului, rămasă parinţilor nostri din veacuri şi transmisă nouă, ca o sfântă şi scumpă moştenire.“ [1])

Şi până atunci „pentru unirea tuturor Domnului să ne rugăm!“

Virgil Pop.

Bibliografie.

A apărut:

DIN ZILELE LUI NERO, roman după Alexandru Dumas—Tatăl. Preţul 1 cor. + 10 fil. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminarială din Blaj.

[1]) Mineia Mesatchnaia. 14 April, Sf. Martin papa.
[2]) Vezi „Revista teologică“ 1907, Nr. 1. pag. 41.

***Hipnotism şi Spiritism** de Dr. V. Sciu.* Pe 200 pag. f. 8°.

Costă **1** cor. **50.** fil. + **10** fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

„Sădirea şi cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Preţul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procură dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

***Teologia dogmatică fundamentală** vol. I. **Apologetica creştină** vol. II. **Tradiţiunea şi Biserica,** de Dr. Vasile. Suciu,* profesor de teologie.

Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fil. porto, a se adresă la Librăria semin. din Blaj.

Dracul în şcoală.

Povestire poporală.

Tradusă după Bolonden

de

Augustin Paul.

Preţul 1 cor. 50 fil.

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.

p. redacţie respons.: Augustin Gruiţia.

Cel ce doreste să aibă

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-şi procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăţa cum să facă toate rachiurile şi cum să manipuleze vinurile.

Preţul acestei cărţi e 6 cor.

Tot aşa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Preţul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 7—10

Cap treaz!

somn bun, nervi şi musculatură sănătoasă are cine foloseşte Elsa-Fluidul lui Feller, care are putere recreatoare şi vindecatoare. Duzină de probă 5 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 82 (cott. Zagrab), Marian

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric (27) 39—52

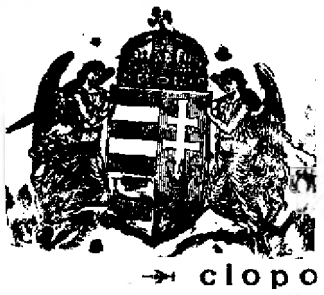

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina= cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa. că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.**

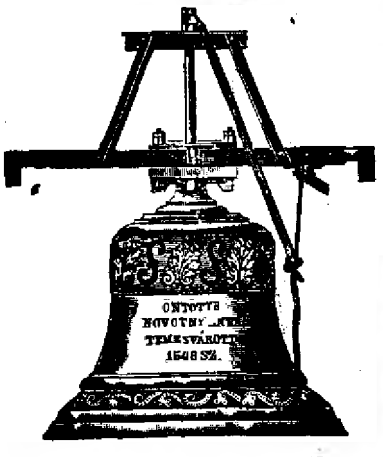

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 39 - 52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieţii: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:

Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc., 50 cm.
Fóia apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 30 Maiu 1908. Numărul 21.

Nouă formațiuni politice.

Mai în zilele trecute a făcut mare sensație o declarație de a lui Kossuth Ferenc, cu ocaziunea desvălirei monumentului tatălui său la Pécs. A zis atunci Kossuth, că este aproape timpul, când toți magiarii se vor înșirà sub un drapel, vor formà un singur partid pe cel 48-ist. La declarația aceasta a răspuns ministrul de interne Andrássy, că el încă e gata se între în partidul 48-ist, ceeace înseamnă într'adevăr, că suntem în preajma unui eveniment politic de o importanță uriașe și că toate partidele magiare existente azi în parlament se vor uni formând un singur partid puternic și hotărât a creà viitorul Ungariei după cum vreau ei.

Căci dacă înceată de a mai figurà ca partid de sine stătător partidul lui Andrássy și fuzionează, e mare întrebare, că celalalt partid al coaliției, partidul poporal, care și până acum nicăiri rădăcini în popor nu a avut, că acest partid, fără sprijinul guvernului, oare mai veni-va și numai de sămânță în parlament? E deci și pentru al treilea partid din coaliție o absolută necesitate, o chestie de viață, ca să se alăture de cei dela putere, sau va fi nimicit la alegerile proxime.

Căci e lucru evident, că decând puterea de stat a fost zmulsă din mânile partidului liberal, decând 48-iștii au ajuns într'un număr așa de mare în parlament, ca ei să hotărască soartea alegerilor, alte partide cu program 67 în dietă fără voia lor nu pot se între.

Iată deci viitorul cel mai apropiat al Ungariei. Va fi un partid puternic 48-ist, care având toată puterea de stat în mână, va căutà să-și realizeze programul său pe toate terenele.

La dreptul vorbind nici nu se poate altă formațiune politică decât aceasta. Căci oricum se vor amăgi cei ai lui Andrássy, partidul constituțional și partidul lui Zichy, partidul poporal, în țară nu au rădăcini. Și că la alegerile din urmă au ieșit totuși atâtea mandate cu program dualist este de a se mulțumi nu popularității partidelor, ce stau pe baza aceasta, ci împrejurărilor, că statul încă erà în mare parte în mânile partidului fost liberal, că fișpanii erau încă tot cei vechi cu toată garda lor din comitate și în sfârșit, că aceste partide erau în coaliție, formau guvernul și guvernul le-a dat și lor un număr oare care de cercuri, ca cu ajutorul acestora să se poată continuà politica de tranziție, până la dieta viitoare.

Dară deja după alegerile ultime au fost magiarii în curat, că în Ungaria numai un partid mai are drept de existință, numai un partid magiar are rădăcini în popor — partidul lui Kossuth.

Indatăce partidul liberal, a încetat de a mai fi, și-a predat puterea de stat, prin care s'a susținut și până atunci la suprafață, coaliției și în special Kossuthiștilor, magiarii au fost convinși, că Tisza István așteaptă înzădar ziua, ca să reînvie iarăși partidul său liberal.

Ce rezultă însă din constelațiunile acestea politice pentru noi?

Rezultă, că după cum în viitor s'ar puteà numi partidul guvernului partidul magiar, astfel opoziția acestui partid va fi nesmintit numai una și aceasta opoziție va fi a naționalităților. Partidul magiar va urmà politica Apponyi—Andrássy înainte, iar al naționalităților va luptà pentru libertatea politică a acestora.

Este aceasta în desvoltarea politică a statului magiar o schimbare uriașe pentruca, până când statul erà guvernat de partidul liberal se recunoșteau și se angajau la aceasta politică, în mare parte și naționalitățile, cari dau un mare contingent acestui partid, viitorul partid magiar însă, de care a pomenit Kossuth în vorbirea dela Pécs, se simte destul de tare de a prinde în mână cârma statului și fără ajutorul, ba chiar în contra naționalităților.

Când viitorul politic al Ungariei ne dă deci astfel de perspectivă, una nu înțelegem; ce va fi cu sașii nostrii și ce rost ar mai aveà un așa zis partid moderat român? Ce va fi cu sașii? Vor aveà și curajul acela se între în partidul Kossuthist, și fi-vor oare primiți acolo cu cunoscutele lor rezerve? Sau se vor alăturà poate de naționaliști acești magiari cu bine săsești? Tristă perspectivă pentru d'al de Neugeboren.

Și mai tristă e a moderaților. Partidul Babeș—Șaluszinsky—Moldovan Gergely. Unde au aceștia aderenți? Arătați-ne un petec cât palma pe suprafața Ungariei, care să adereze la acel triumvirat moderat român. Cu voturile celor dela Hajdudorog și Dobrițin poate că i-ar succede guvernului, ca se inaugureze partidul moderat al românilor în dietă, dar între români altă politică, decât aceasta a noastră tradițională nu se va puteà face niciodată. Partidele magiare își întind mâna, trec preste considerații personale, abzic de principii oportuniste și trec înainte către ținta statului ungar, indicând prin aceasta calea pe unde se meargă și naționalitățile pentru a-și apără interesele lor.

Numai aceste două mari tabere se vor întâlni în viitor pe arena politică a Ungariei, iar celealalte moderată, săsască, socialistă vor fi atât de anemice, atât de disparente, încât nu li-se va dà niciodată vre-o importanță.

Pentru „Revista economică". „Multon. dle Redactor! Permiteți-mi să fac o mică reflexiune la celea scrise în „Revista" dela Sibiu, față cu întrebarea mea modestă, că de ce a aflat de bine „Albina" să deschidă agentură în D.-Sân-Mărtin, unde este bancă românească.

Să-mi deie voie dl redactor al Revistei. să constat, că din răspunsul său transpiră chiar aceea ce am dorit eu să se constate.

Mai întâiu, se spune, că o bancă veche cum e „Albina," are doar drept, să înființeze agenturi, fără ca aceasta se însemne concurență și că agentura nu s'a înființat *acum*, ci *„acum a fost numai reorganizată."* Foarte bine, se binevoiască însă dl redactor al Revistei să ne conceadă, să facem și noi deosebire între „înființare" și „reorganizare," între om de încredere și conducătorul unei agenturi și în sfârșit întru aprețierea timpului în o afacere și a persoanei încredințate cu conducerea acelei afaceri.

Concedem apoi, că în D.-S.-Mărtin Albina a avut representant ori bărbat de încredere pe repaus. Vas. Zehan; că ce isprăvi i-a putut face, nu știm! Știm însă că dsa eră membru în direcțiunea băncei magiare din localitate și chiar jurisconsultul aceleia. Cum s'au putut uni aceste două oficii cu acela de agent al „Albinei," nu pricepem! De asemenea nu pricepem, cum un om așa de valoros, ca dl Căluț, a putut fi și agent al „Albinei" și președintele direcțiunii băncei „Vulturul." și cum de *chiar acum* a trebuit, reorganizată agentura dela D.-Sân-Mărtin și chiar dl Radeș, *fostul comptabil al „Vulturului"* numit conducătorul ei?!

Dar iată esplicarea, — ni-o dă chiar Revista:

a) fiindcă „adunarea generală din anul acesta a silit.. să iasă și din direcțiunea institutului numit mai mulți valoroși membri, cari apoi au fost înlocuiți... cu alți membri esterni *aparținători unui singur grup de oameni...*"

b) „... institutul „Vulturul" s'a înființat cu desconsiderarea p. 5 al §. 4 din statutele „Solidarității" și nu a intrat nici mai târziu în șirul membrilor acestei însoțiri." Și apoi „institutele neaparținătoare „Solidarității" nu pot reflectă la sprijinul însoțirii noastre."

Pricepem acum! dl Radeș „om conștiențios și onest, care a servit timp îndelungat la institutul „Albina," și care pe lângă altele mai e și rudenie cu redactorul dela „Revista economică." — și a fost dat afară dela „Vulturul," — dl Căluț, agentul „Albinei" din D.-Sân-Mărtin „om valoros." — care n'a mai fost ales în direcțiune, — faptul că în direcție au fost aleși oameni de ai „Patriei" din Blaj, (unde „Solidarității" nu i-se dă posibilitatea, ca prin un delegat de al său să poată cunoaște administrația, — pentrucă nici ea — „Patria" — nici alte bănci înființate cu ajutorul ei, — „Vulturul" — nu sunt membrii ai „Solidarității"), — și fiindcă în sensul §. cutare, nu s'a cerut binecuvântarea „Solidarității" când s'a înființat „Vulturul," (deși pe vremea aceea de altcum nici nu există, — sunt adevăratele motive a înființării acelei agenturi. De aceea, ca introducere, mai întâi i-se abzice „Vulturului" întreg reescomtul și a doua să reorganizează agentura, spre a lucra fățiș — susțin cu toată tăria — contra „Vulturulu" și mai ales contra „Patriei" din Blaj, care are păcatul de a nu-și presinta omagiile sale „Albinei."

Iată dle redactor al Revistei, câte concluzii se pot scoate din răspunsul Dtale.

Cât pentru chestia confesională, vorbește elocuent faptul, că în conducerea „Albinei" nu e ales nici un blăjan, deși aproape 700 acții sunt în proprietatea lor, — și mai vorbește și mai elocuent, nouele certe dela Cluj, provenite din înființarea „Vetrei," a cărei caracter e pur confesional — după asigurările unui foarte valoros membru din direcțiunea acelui institut.

Cu asta încheiu!"

La aceasta noi nu adaugem decât o scurtă notă: că „Patria" de ce nu intră în „Solidaritate," nu știm, dar, că institutele din această tovărășie cum se susțin, o dovedește faptul. că „Ardeleana" din Orăștie a hotărât să înființeze o filială în Alba-Iulia și la rândul ei „Iulia" din Alba-Iulia încă vreă să înființeze filială în Orăștie! Asta după care §. dle Costi Pop? And?

„Mișcarea bienaliștilor," (o mică rectificare.) Pentruca publicul cetitor al „Unirii" să nu fie în eroare ține de datorință a răspunde fratelui — *f* — în chestia bienaliștilor, și a stabili adevărul în următoarele:

1. Nu-i adevărat, că fratele bienalist a adus chestia în sinod în formă de neîncredere și negligare din partea episcopatului; fără a adus-o pe tapet în formă de plângere, că în timpul de azi atât de scump, când și un ziler câștigă mai mult de 400 fl. anual cu palma — nu s'au putut asecurà o îmbunătățire mai corăspunzătoare; și asta nici decât la adresa episcopatului despre care sunt convinși și frații bienaliști, că au făcut totul pentru a le esoperà o îmbunătățire corăspunzătoare timpului.

2. Noi preoții cu pregătire am aprobat mișcarea fraților în forma asta, și nici de cum în forma în care o prezintă fratele — f —

3. Suntem frați în aceeaș brazdă, are să ne zacă la inimă soartea fiecăruia, și nu să ne imputăm, care suntem fii răsfățați.

FOIȚĂ.

RUXANDA.

— *Nuvelă originală a «Unirii».* —

(Continuare). 4

— Ce zici, fătul meu? îl întrebă Măria Sa.

— Innaltă Față, vorbi Trifăilă, știți, că nu mă abat niciodată cu treburi de rând în casa Măriei Voastre, — acum vin cu ceva însemnat de tot.

— Ia un jeț, Trifăilă, și zi ce-ți stă pe inimă.

— Totuși vedeți, Măria Voastră, că ceea ce vă voiu spune e taină, și prin urmare Vă voiu rugà de tăcere, și de aceea în tainele noastre să nu intre nimeni, nici măcar domnita Maria.

— Și anume de ce logofete?

— Nu de alta, dar să nu se iște ceartă și neînțelegere între noi.

— Adecă ce ceartă să se iște între noi? — doar tu mi-ai fost băiat credincios până acuma, tu nu m-ai supărat cu nimica.

— Așa-i cum zici, Măria Ta mi-a răsplătit credința mea cu logofeția, despre cinstea mea nu Vă puteți îndoi de loc. Ori când eu sunt gata chiar a-mi dà zilele pentru Măria Ta.

— Dar lasă Trifăilă, știu, că ești băiat cinstit, dar spune-mi ce vânt te-a adus acum la mine?

— Vă spun totul, numai dacă ași ști, că Măria Ta nu va spune nimănui cele auzite.

— Iacă-mi dau cuvântul, că nu le-a spune nimănui. Să vede, că e lucru însemnat.

— Dacă-i așa, atunci ascultă Măria Ta. Am și eu ochi ageri și văd și aud și eu cele ce se petrec la curte. Așa bună oară, fie vorba între noi, Măria Ta ai pus ochii pe Ruxanda Mușat.

— De unde știi? îl întrebă Bogdan cu mirare.

— O știu din faptele pe cari le-am văzut și din vorbele pe cari le-am auzit, dar pentru aceasta să nu credeți, că ași voi să vă răcesc dragostea, pe care Măria Ta o poartă către ea. Nu, feritu-m'a Dumnezeu — eu am venit să vă spun numai cele ce le-am văzut petrecându-se în casa ei, — poate chiar, că mi-ar fi și datoria, mai știu eu?

— Se înțelege logofete, că trebue să-mi spui tot ce ai auzit vorbindu-se de mine, grăi Bogdan dându-se mai aproape de Trifăilă.

— Am auzit multe Măria Ta, am auzit vorbe de rău, cari te-or mâhni, când ți-le-oi spune.

— Glumești Trifăilă?

— Nu-i vreme de glumă Inaltă Față, și cui i-ar mai trece prin gând să glumească tocmai cu Vodă?

— Dar atunci ce-i? îl întrebă Bogdan nedumerit.

— De două săptămâni cutreer mereu casa lui Mușat, — am știut cum să mă port, ca să nu le cad greu; dar acum, Vă zic drept, că numai cu rușine ori cu de-a sila ași mai păși pragul curții lor.

— Cine dintre Mușătești mă vorbește de rău? — Eu unul, dragă Doamne, i-am crezut totdeauna oameni cinstiți și plini de dragoste către curtea mea.... vorbi Bogdan neliniștit.

— Dă, cum vei fi crezând Măria Ta, asta n'o știu, dar știu numai atâta: „că nu tot ce lucește îi aur." Tocmai pe cine crezi mai sfânt și mai cinstit, acela-i uneori cel mai mare dușman și fățarnicul cel mai nerușinat.

— Nu cumva ai în gând pe Ruxanda?

— Ai nimerit-o Măria Ta! — Ea vine pe la Curte, zic, cum am auzit-o fălindu-se la toată lumea, numai ca să capete daruri și pocloane, numai să te fățărească cu alte cuvinte. Apoi într'una din zile am prins'o de mână și am întrebat-o:

„Zi-mi drept Ruxando, iubești pe Măria Sa?

— Ei și ce ți-a răspuns, îl întrebă Bogdan turburat.

— Dă, ce să-mi răspundă, știu, că s'a

Nu suntem nici unul, nici altul, fără suntem fii acelei Biserici, căruia avem să-i servim cu credință, fără a ne face mereu învinuiri, cari suntem mai favorizați: noi teologii sistematici, s'au bienaliști?

4. Cumcă au încredere deplină în episcopatul nostru arată prezentarea lor la capul Bisericei.

5. Suntem convinși, că au fost conduși de intențiunile celea mai curate, de a se ajută, și prin aceasta nici de cum nu au intenționat a împiedecă rezolvirea chestiei congruei.

6. Ajutorul de stat nu l-au vânat mai tare moraliștii, ca teologii sistematici.

7. Li-s'au spus, că azi în cauza lor nu se poate face mai mult, și așa orice mișcare mai departe nu va duce la rezultat.

8. Sunt convinși frații moraliști, că mișcarea mai departe nu duce la rezultat, astfel vor abstà dela pași mai departe.

9. Sunt convinși. că frații numai și numai prin Episcopat pot ajunge la ceva rezultat.

Astfel nu primim admoniarea fratelui — f — se fim mai cu prevedere noi teologii—preoți—sistematici să nu cădem în cursa fraților bienaliști. Nu-i vorbă de cursă, ci au fost vorba de chestia unui frate în aceeași soarte.

Ilie Șerban,
paroh.

Cine susține pe Kossutiști? Am pus întrebarea aceasta tot în legătură cu scrisele lui „Alkotmány," despre chipul mai mult decât obraznic, cum se vără jidanii, ca să se arete mari patrioți. Intrebarea aceasta se întărește cu o notiță ce o întâlnim în fițuica „Alsófehér" dela Aiud. Se povestește aci cu mult ifos și cu multă nerușinare jidovească, că partidul kossuthist din Blaj a început escursiile sale pe sate, spre a lumină poporul asupra ideilor și scopurilor mărețe, de care e condus partidul. Prima prelegere s'a ținut la Sașii din Mănărade Dela centru au fost esmiși: președintele Ronay, solgăbirăul Lengyel și veterinariul Elekes — toți jidani cu nume magiarizate. Deplângem partidul kossutist de aci, că nu se poate reprezintà, decât prin astfel de firme și invidiem pe Sașii din Mănărade pentru bogăția ideilor de cari s'au învrednicit! — Ce spuneà oare „Alkotmány?"

REVISTE.

Austria. Cu tot terorizmul, ce-l desvoaltă Jidanii și ceialalți dușmani ai religiunii creștine, *Wahrmund* e încă tot concediat, și nu ține prelegeri la facultatea iuridică a universității din Innsbruck. S'au făcut fel de fel de încercări să fie rehabilitat, dar până aci fără nici un rezultat pozitiv. S'a espus pentru el mult ministrul instrucțiunii publice, *Marchet,* care încă poate să tragă scurta, căci creștinii sociali, partidul cel mai puternic din cameră, s'au mâniat pe el din pricina aceasta, și de cumva ministrul nu le va face pe voie, nu vor votà bugetul cultelor. Se fac încercări ca Wahrmund să fie strămutat la altă universitate, se vede, că la Graz n'are noroc, acum e vorbă, că l-ar fi învitat la Praga, unde are prietini de idei destui.

Franța. Dupăce guvernul francez a răpit averea bisericilor, starea materială a clerului a devenit de tot tristă. Au întrodus banul cultului (denier du culte), un fel de repartiție, dar în unele locuri oamenii nu plătesc acest ban. Au făcut apoi casse diecezane, dar acestea sunt încă mici, nu pot dà ajutorul de lipsă, deși fiecare preot trimite jumătate din ce câștigă el în fiecare pătrar de an la acestea casse. Au voit apoi să întemeieze casse pentru ajutorarea preoților (mutualités ecclésiastiques), în cari s'ar fi organizat clerul și poporul credincios în reuniuni de ale cultului pe baza legii din 1898 respective 1905. Sfinția Sa Papa Piu X. n'a voit să aproabe înființarea casselor de ajoturare, căci ele nu sunt pe baza dreptului canonic, în ele episcopului, care singur are putere să conducă dieceza, nu i-se dă nici un drept, e ignorat cu totul, așa încât comitetul acestor casse — cari le dorește mult guvernul francez — ușor poate lucrà în contra auctorității bisericești, și poate provocà desbinare în sinul credincioșilor și a clerului. Clerul francez deși foarte lipsit înțelege motivele, pentru care n'a voit să aproabe Sfinția Sa acestea casse de ajutorare, și e credincios Sfântului Scaun Apostolic mai tare ca mai înainte.

înroșit ca para focului, apoi a isbucnit într'un râset nepomenit și strigă în hohotul râsului: „Am înnebunit, să înbesc pe încrușitatul cela de Bogdan?... apoi râdeà, cum vă zic, de se prăpădeà.

Ochii lui Bogdan aruncau o privire îndoelnică și posomorâtă și clătinând din cap șopti cu un glas plin de jale;

— Vrea să zică, treaba stă altfel de cum o credeam eu....

Trifăilă văzând serioasa căutătură a Măriei Sale, începù a prinde curaj și a povesti mai cu foc:

— Dar încă nu v-am zis totul! — Ce nu vorbea ea apoi de Măria Ta înaintea bătrânului logofăt Tăutu, înaintea curtenilor, cari veneau cu treburile lor pe la jupânul Iancu....

Râdea de ospățul închinat de Măria Ta și apoi nu vă mai scoteà din copil și din om fără de creștere! — Ce-i drept, eu unul nu mi-am pus cuvântul, ca să vă apăr de ponegririle ei, dar m-am prefăcut, că consimțesc vorbelor ei, căci altfel.... știi Măria Ta.

Bogdan îl ascultă cu luare aminte și parcă văzând pe Ruxanda, care-l fățărise, îi ziceà cuprins de o părere de rău și de o adâncă melancolie:

— Așa Ruxando?

— Mai departe nu merg, reluă logofătul, judece Măria Ta cu cine are de a face!

— Și dragă Doamne — doar ea se arătà cu însușiri atât de alese și o credeam așa de credincioasă, dar acum?

— Acum drept să vă spun, continuă Trifăilă, Ruxanda mi-a părut și mie un suflet nevinovat, sfânt, ba ce zic, chiar un înger întrupat, dar acum văzând ce ascunde în inima ei, că pe din față râde, iar pe din dos vorbește de om, nu mă rușinez să-i zic, că-i fată nerușinată, fată fără creștere, fată fără cinste, fată vrednică de batjocură și de dispreț. Ea face numai necinste și nume rău la tot neamul Mușăteștilor — și nu i-e rușine obrazului să te hulească la toată lumea, și nu de alta, dar e fată de vornic....

Înfățoșarea lui Bogdan păreà cu totul abătută și nu-i mai răspunse nimica, de oarece sufletu-i erà strivit de durere....

— Te-am mâhnit Măria Ta, văd, dar ce sunt eu de vină? Atâta-i totul, cât voisem a vă spune, acum plec, Înaltă Față, nu vă mai amărâți zilele din pricina unei fătarnice....

Logofătul făcând Măriei Sale o adâncă închinăciune, se retrase din calem.

*

Bogdan nu mai găseà ticnă nici preumblându-se, nici șezând pe jeț. Fața lui deveni palidă ca lămâia. Nu puteà înțelege, cum Ruxanda să-l fi tradat? Nu-i veneà să creadă nimic din cele auzite și par'că toate iar le prea credeà — astfel stătea nehotărât în brațul întristătoarelor destăinuiri ale logofătului Trifăilă. Gândul lui erà dus la dânsa: acum o iertà, acum o sfâșie de mânie; — acum voià s'o mai vadă odată, acum nici nu mai doreà să-i audă de nume!

La nimica alta nu se mai gândeà acum, decât ași răzbunà pe Ruxanda, care a îndrăznit să-l înșele, — sângele fierbeà într'ânsul de mânie.

Maria așteptând mereu pe Bogdan să vină la cină, porni în calemul lui, să vadă de ce nu mai vine. Se spăriă, când îl zări întins pe un jeț cu o privire stânsă și păinginită, cu fruntea plină de niște sudori răci.

— Oh, ia te uită Doamne sfinte... Ce ți-i frate dragă? Ia-mi zi, ce te doare? Dacă nu vrei să cinezi, hai de te culcă!...

*

(Va urmà.)

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creștină*** vol. II. ***Tradițiunea și Biserica,*** de *Dr. Vasile Suciu,* profesor de teologie.

Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fil. porto, a se adresà la Librăria semin. din Blaj.

DIN ZILELE LUI NERO, roman după Alexandru Dumas—Tatăl, Prețul 1 cor. + 10 fil. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminarială din Blaj.

Sunt unii, cari sunt cam supărați, de ce nu a dat voie Papa să se înființeze acestea casse, dar sunt puțini, și sunt conduși de interese politice și economice.

Germania. Acum se fac alegerile pentru dieta provincială din Prusia. Centrul și Polonii au făcut compromis. Nu-și vor pune unii altora contracandidați, nici nu va lucrà un partid în contra celuialalt. Unde amândoue partidele au nădejde de biruință, se vor înțelege pe cine să candideze. În tot decursul alegerii se vor înțelege între sine acestea doue partide, ca să nu lucre unul contra intereselor celui alalt. Iată cum lucră Nemții catolici în Germania!

CORESPONDINȚE.

Românii la Roma.

— *Raport special.* —

Roma, 24 Maiu 1908.

...Și cuvântul trup s'a făcut! Ceeace cu mult dor așteptam, despre ce mulți ani numai visà puteam: aceea s'a împlinit! Iacă-ne aici în mijlocul Romei.

Acesta e propriu zis al doilea mare peregrinaj al românilor la Roma; peregrinaj, prin care neamul nostru din Ardeal și Țara-ungurească a știut să dea vrednică dovadă despre conștiința originei și legei sale; peregrinaj, a cărui amintire va fi neperitoare în inimile noastre; manifestație românească, vrednică de interesul tuturor. Multe s'ar puteà scrie despre el, nu se poate însă! ne vom restringe deci la unele lineamînte generale.

Numărul peregrinilor întrece suma de 90. E reprezentată toată națiа românească, dela vlădică până la opincă. Amintim numai pe cei mai de frunte. Sufletul peregrinajului sunt Preasfințiile Lor episcopii Dr. Demetriu Radu dela Oradea-mare și Dr. Vasile Hossu dela Lugoj; între participanți se află: George Pop de Băsești, canonicul Szmigelszky din Blaj, canonicul Stan din Orade, Nestor din Lugoj, Iacob Macavei vicarul Făgărașului, Dr. Iacob Radu, vicarul Hațegului, secretarii episcopești Dr. Fireza dela Lugoj și Dr. Bulcu dela Orade; Popoviciu din Lugoj, Poruțiu din Oravița, Dr. Frenț din Orăștie, Muntean din Conloșul-mare, Dr. Dăian din Cluj; Domide din Bistrița, o mulțime de preoți din toate diecezele, mai mulți din dieceza Lugojului; apoi: V. Dumbrava, dir. gim. în Beiuș, Gera dir. de domenii Beiuș, Dr. Fr. Hossu-L. advocat în Deva, Dr. Amos Frâncu, Cluj, Dr. Alex. Andressi cu doamna Românpetre, Dr. Aug. Străițariu, adv. în Hațeg, Nic. Popoviciu, căpitan, Cluj, C. Pop, dir. de bancă, Orade, Ladislau Pop, asesor, Cluj, Scridon, prof. pens. Năsăud, Bercian, Lugoj, o mulțime de alți domni și dame, la cari se socotește și țăranul Grigorie Pop din Sapânța (Maramureș). Aceștia toți sunt membrii proprii ai peregrinajului; la acestea s'au alăturat încă, în calitate de călători privați: Dr. Vasile Lucaciu, protopopul Gent dela Orade, Ciceronescu preot, Dr. Kiss adv. Orade și preotul Romul Marchiș, care cu stim. familie a sosit dela Lourdes.

Pe cum a fost planul, peregrinii au venit în două grupe dela Budapesta până la Fiume: cei pe clasa III sub conducerea M. on. Dr. Fireza, cei de pe cl. I și II sub conducerea Prea on. Dr. Iacob Radu. Ambele grupe — din bunăvoința M. on. Dr. Iosif Siegescu, care în Budapesta ne-a stat mult în ajutor — au avut pe tren o călătorie plăcută și comoadă. In Fiume ne-a așteptat cu inimă română comerciantul român F. A. Degan și tinărul farmacist Erdélyi cu profesorul Nicoară din Fiume. Pe vapor dela Fiume până la Ancona, am avut o călătorie minunată. Zi cu soare, marea liniștită, aerul plăcut; toate acestea au lucrat acolo, că nu numai nime nu a simțit nici cea mai mică incomoditate a călătoriei pe mare, dar ne-am restaurat încă perfect după oboseala călătoriei de pe tren.

La Ancona apropiindu-ne de mal, deja de departe ne făcea cu mâna Il. Sa episcopul Hossu, care venisă cu zile înainte, să facă dispozițiile de lipsă pentru a nu ne lipsi nimic dupăce păsim pe pământul frumoasei Italie. Sosind Mercuri după amiaz la Ancona, până sara ne-am preumblat prin oraș, apoi, din grația numitului Părinte, am luat o cină comună. Aici dl George Pop de Băsești a închinat întru sănătatea Ilustrității Sale, care în calea noastră spre maica Roma nu și-a pregetat a suportà cele mai mari osteneli, pentru a ne împărtăși pe toți de dragostea care-l caracterizează; un puternic „să trăiască“ a răsunat din pepturile tuturor.

După cină plecând dela Ancona, Joi dimineața am sosit cu trenul la Roma. Aici în gară ne-a așteptat Il. Sa episcopul Radu, care pe altă cale sosise deja la Roma. Deja la Ancona a căpătat fiecare peregrin câte un bilet de legitimație cu textul următor: „Classe.... N.... Pellegrinaggio Rumeno, Biletto di Legitimazione. Il Signor.... fa parte del pellegrinaggio rumeno organizzato sotto gli auspici di Monsignor Basilio Hossu vescovo di Lugos. Roma Maggio 1908.“ La Roma ne așteptau trăsurile la gară și cuartirele gata.

Cuartirele în Roma au fost asemenea în două locuri cei de cl. I și II la Hotel Alibert, cei de cl. III la sf. Marta. Ziua dintâi înainte de amiazi abia ne-am putut aduce în ordine după călătoria lungă; după amiazi am și început seria studiilor și cercetarea locurilor mai însemnate din Roma. Cu program deosebit, după cele două cuartire și sub conducerea Dlor Dr. Iacob Radu și Dr. Fireza, am cercetat în zilele dintâi adecă Joi după amiaz, Vineri și Sâmbătă, monumentele vechi ale orașului: forul roman forul lui Traian, colosseul, basilicele, cimiterul, biserica sf. Petru și Vaticanul, catacombele, mormântul lui Clain, etc. Ah, ce grandios, ce impresii nedescrise! Să vezi edificiile grandioase, bisericele cele mai mari, ce o putut produce arta omenească, să te sui până în cel mai înalt punct al cupolei dela biserica sf. Petru, să vezi productele de artă a unui Rafael, Michelangelo, să păsești mai departe pe urmele trecutului, să te delectezi cu fior în ruinele grandioase ale Romei veche, pe cari nu le-au putut nimici 2000 de ani, să calci cu sufletul liniștit în mijlocul arenelor, unde creștini eroici așteptau oarecândva, să-i sfâșie fiarele sălbatice, să vezi labirintul nesfârșit și îngrozitor al catacombelor, unde strămoșii nostrii creștini își ascundeau credința și morții lor, să vezi în colorile mișcătoare ale cinematografului viața vechei Rome: toate acestea să le poți aveà prin întuițiune proprie — oare este un lucru mai fericit în viața omului? Peregrinii români din Roma nu se vor căi nici odată de plăcerea aceasta!

Sâmbătă după amiazi o deputație aleasă, în frunte cu Ill. Lor dnii episcopi cu Dr. Lucaciu și Pop de Băsești, a fost la ambasadorul Austro-Ungar contele Széchenyi pentru a-i predà omagiile față de monarhul ai cărui supuși suntem. Aici a vorbit Il. Sa Radu și a răspuns Ambasadorul în termini foarte călduroși.

Duminecă în 24 peregrinii români au avut o festivitate rară. In capela colegiului de Propaganda s'a ținut o impozantă slujbă românească, pontificată de Il. Sa Dr. Vasile Hossu cu număroasă azistință. In capela ticsuită de public se aflau nu numai peregrinii nostrii în număr complet, ci și o mulțime de străini, atrași de frumseța ritului și ceremoniilor noastre orientale. Cu ocaziunea aceasta Ilustritatea Sa a hirotonit 3 clerici români din Colegiul de Popagandă: Grigoriu Pap dela Orade întru preot pe Iuliu Hossu dela Lugoj întru diacon și pe I. Coltor dela Blaj întru ipodiacon. O solemnitate a fost aceasta, de cari din partea românilor n'a mai fost în Roma. Răspunsurile le-a cântat corul clericilor dela Propagandă, compus în mare parte de straini, clerici din toate părțile lumei; solo a cântat părintele Augustin Antal, I. Ienea și protopopul Muntean din Comloș. Propaganda a dat în onoarea românilor un prânz festiv, la care a luat parte o societate aleasă dintre peregrini.

Iară acum permiteți-mi, să închei scrisoarea, rezervându-mi continuarea raportului pe nrul viitor. Mă grăbesc la biserica sf. Petru la o solemnitate rară, pe care v-oi descrie-o în nrul viitor.

Un cuvânt la adevăr.

Intru cele ce îndrăsnesc alții îndrăsnesc și eu și aceasta în interesul adevărului.

Cauza lui *Anton Domide* fost profesor la preparandia din Gherla a alarmat și revoltat multă sufiare omenească. Unii s'au revoltat contra procedurei — după judecata lor — necorecte a directoratului, alții însă contra purtării din cale afară necuviincioasă și provocătoare a dascălului Domide.

Cei dintâi sunt în mare rătăcire, cei de ai doilea au drept. Și e în rătăcire primo loco „Gazeta Transilvaniei,“ care apără pe Domide dând loc protestului — opera lui însuși — protest subscris de mai mulți învățători și plin de cele mai murdare epitete la adresa ordinariatului. Dacă publicarea unui atare protest nu iar fi făcut nici odată onoare Gazetei, cu atât mai vârtos nu-i face acum când t-și serbează jubileul de 14 lustrii. Gazeta s'a pripit luând în apărare pe Domide fără ai cunoaște mai întâi faptele negre, ca și harapul Gazetei pe cari autorii protestului, cari „t-și atribuesc dreptul moral de-a inferà păcatele oamenilor“ ei perfecții și bunii, cari „pretind dela cei

imperfecți și răi, ca să se teamă baremi de Dumnezeu," pe lângă toate sforțările lor, nu le va puteà spălà.

Protestul nu a trebuit să fie destul document, pe care să se razăme Gazeta la luarea în apărare alui Domide. Spre aceasta se recereau dovezi mai fide demne și nu numai niște erupțiuni pătimașe a unor oameni, cari prin încercările zădarnice de-a mânji și descredita bărbați cu bun renume, voesc a arătà și înălță pe martirul nevinovat.

Mi-ar plăcea să mă ocup pe rând cu toate punctele memorabilului protest dar ne permițându-mi tâmpul mă răstring numai la acel pasaj unde autorii zic, că providința ia chemat, ca să cultive un popor... Mă opresc aci și vă întreb cu tot respectul, că cu ce voiți al cultiva? Cu ce vă puteți documenta cultura, nobleția pe cum și manierile fine cu ajutorul cărora voiți a plântà cultura și în inima poporului? Doară cu protestul din chestiune? Acela dovedește chiar contrariul. Vă giriați a fi luminatorii unui popor, înarmați cu atâta cultură, atunci cum de vă permite aceasta cultură, ca să folosiți la adresa superiorilor unui institut — să presupunem chiar că aceia ar fi așa cum vă place ai timbrà și caracterizà — zic cum de folosiți asfel de espresiuni murdare, cari nici decât nu se unesc cu cultura și cu onestitatea? In încercările de a mânji și trage în noroi pe superiorii unui institut nime nu poate vedeà cultura și nobleața. Espresiuni de stradă nu pot fi arme cinstite în mâna oamenilor culți. Pășiți pe câmpul dreptății și vă luptați cu armele adevărului și obiectivitatea aceea cu care v'a răspuns profesorul Dr. Vasiliu Moldovan și atunci vă vom respectà și vă vom considerà de aceea ce vă place a vă girà.

Protestați în numele întregei învățătorimi contra precedurei, care a făcut imposibilă munca cinstită.. a dascălului Domide. Puteți protesta, numai cât sub întreagă învățătorimea aceea în numele căreia protestați nu este de a-se înțelege „toată," ci numai o parte foarte disparentă, care profesează aceléași idei ateiste și anarhiste, ca și Domide, dar partea cea mai mare grosul învățătorimei, care judecă obiectiv și fără patimă și mai ales aceia, cari cunosc purtarea revoltătoare și scandaloasă atât față de elevi cât și față de superiori, aceia cari au avut ocaziune a-l urmari pas de pas în toate acțiunile lui mult trâmbițate de apostol și redeșteptator al învățământului la noi, aceia nu se identifică cu protestul și nu-l subscriu.

Cei-ce trăiesc în credința, că Domide, ca un miel nevinovat a căzut jertfă unor uneltiri dușmănoase întrebe pe Dr. Teodor Mihali deputat dietal și pe Dr. Ioan Vaida advocat în Dej, bărbați cumpăniți în judecată, cari cunosc viața și știu aprețià caracterele.

La o adunare a învățătorilor ținută în unul din anii trecuți în Dej, ținuta fățișă și espresiunile vătămătoare folosite la adresa învățătorimei pe care a dejosit-o până la infinit întru atâta au scandalizat pe cei presenți încât președintele adunării a fost silit ai detrage cuvântul, iar Dr. Ioan Vaida după finirea adunării i-a făcut următoarea — destul de instructivă — observare: „Dacă eu a-și fi fost învățător ți-aș fi făcut o atare critică de care ți-ar fi fost rușine," și apoi au sistat orice atingere cu el.

Eu însămn la răvaș numai acest caz, dl Dr. Vasiliu Moldovan în răspunsul său calm și bine cumpănit a însămnat și mai multe deși nu toate, căci este legion numărul laurilor, cari încununează fruntea lui brăzdată de sudorile muncii neprihănite adusă pe altarul învățământului.

Pregătirea și știința lui Domide în ramul pedagogiei nime nu o trage la îndoială și Conzistorul nu pentru aceea la amovat din oficiu pentrucă doară nu ar puteà suferi pe bărbații zeloși întru împlinirea misiunei lor ci pentrucă ținuta lui de un timp încoace a fost de tot provocătoare, iar aparatul său științific l'a folosit spre a trage în noroi tot institutul iar nu spre ridicarea aceluia la nivoul la care sperà superioritatea atunci când la denumit de profesor la acest institut.

Deși opiniunea publică nutrește o antipatie față de tot aceea ce lucră Gherla și tot prin aceasta perspectivă privește și cauza aceasta, totuși în cazul de față Gherla nu să poate învinovăți cu nimic, dacă nu cu aceea, că a fost prea indulgentă față de Domide. Dar aceasta întârziere numai justifică procedura Gherlei. Ea n'a făcut pași de lipsă până ce a văzut, că îi poate face fără a fi învinuită, că a comis nedreptate, adecă numai atunci când a văzut, că nu-i mod de îndreptare.

Acestea reflecsiuni nu au menirea a fi ceva lingușiri spre a-mi câștigà merite înaintea Gherlei. La apucături așa josnice n'am recurs și nu voi recurge nici când. Eu așa am scris pe cum am știut și conștiința-mi e liniștită, căci am scris adevărul nefățărit.

Ocna Dejului, 18 Maiu 1908.

Iacob Marga

† François Coppée.

S'a stâns, în vrâstă de 66 ani dulcele povestitor Coppée, la Paris, după ce i-a fost rânduit să urce cele mai înalte trepte ale măririi umane. După câteva încercări mai puțin izbutite, reușește să se facă celebru cu piesa „Le passant," la 1869, de aci înainte s'a urcat cu repeziciune pe scara gloriei ajungând în 1884 membru în Academia nemuritorilor Franței. Lucrările lui apar una după alta, poezii, opere teatrale, nuvele, romane, critici. Mai mare succes a avut în proză, unde se ocupă, cu multă pătrundere de lumea celor mici și de jos, revărsând asupra acestui obscur colț de lume toată lumina și toată căldura sufletului lui de poet.

In 1897 se bolnăvește și boala aceasta e hotărâtoare asupra scrisului și vieții lui întregi. Favoritul muzelor și al publicului parizian se pomenește deodată cât de mic și de pipernicit e în fața — morții. In anul acesta de boală și-a scris impresiile, răzimându-se adese de pernă, și scriitorul spiritual și ironic în cele ale credinței, se schimbă încetul cu încetul. S'a urzit astfel un „volum de o strălucitoare frumuseță, un volum de reflecții dureroase și autorul termină prin a se converti cu totul, declarându-se de cel mai fervent aderent al catolicismului.

Coppée a rămas credincios acestei convicții și a dovedit-o în scris și cu graiul, de câteori cereà trebuința.

Cartea a apărut sub titlul „La bonne souffrance" (suferința mântuitoare) și s'a desfăcut într'un singur an în 74 (zi: *șeptezecișipatru)* ediții. De atunci a împlinit de mult suta. Paginile ei de o adâncă resignare s'ar puteà doar comparà cu cele ale lui Bougaud din: „Carte durerii." Motto, foarte nimerit, al cărții e din sf. Ioan Evangelistul (XI. 4.): „Infirmitas haec non est ad mortem sed pro gloria Dei."

Cartea aceasta a apărut în traducere la toate popoarele culte. Din nenorocire noi nu ne putem numărà printre ele, nici sub acest raport. Sperăm totuși să reușim a dà în curund, probabil chiar în coloanele foaiei noastre, în traducere românească aceasta neprețuită operă, drept omaj amintirii marelui Coppée, la mormântul căruia închinăm cu evlavie steagul nostru.

Testamentul lui Coppée — scriu jurnalele străine — e foarte potrivit cu vederile religioase și politice ale poetului.

— Doresc — scrie poetul — înmormântarea să-mi fie cât se poate mai simplă, să nu mi să facă nici să se distribue anunțuri funebre; flori și cununi să nu-mi pună pe sicriu și mai ales, să nu să țină vorbiri. Primesc însă parada militară ce-mi compete ca proprietar al ordului onoarei, ca să dovedesc că cinstescu steagul Franței; primesc și deputația Academiei, întru amintirea celor 20 de ani petrecuți întrânsa

Partidul naționalist a primit cu o însuflețire de nedescris pasajul referitor la la — steag. Vor să folosească prilejul înmormântării poetului pentru o grandioasă demonstrație națională.

Noutăți.

Știri personale. Escelența Sa Părintele *Mitropolit* a plecat Luni dimineața în 25 Maiu la Budapesta însoțit de vicenotarul Iuniu Brut Micu, ca să iee parte la conferința ce a ținut-o Marți comisia congruală pentru îndreptarea conscrierilor congruale. Miercuri sara s'a întros la reședință.

Mitropolitul Ioan Mețianu a împlinit Duminecă 80 ani. Din acest prilej, deși I. P. Sa a dorit ca totul se decurgă în liniște, totuși Preasf. Episcop al Aradului a dispus, ca în dieceza sa să se facă slujbe în toate bisericile, iar la Sibiiu, preoțimea sub conducerea vicarului I. Pușcariu i-a esprimat felicitările sale.

Din Arhidieceză. Joi în 28 c. a hirotonit de ipodeaconi și diaconi, iar Duminecă în 31 va ordinà de preoți pe următorii clerici: vicerectorul *Nicolau Marcu* destinat de preot la Auidul de sus, *Cornel Andrea, Adrian Costin* destinat la Vajda Cămăraș, *Ștefan Anghel* destinat de cooperator la Feldioare, *Saviton Cornea* de preot la Cârna și *Vasile Bungărdean* de preot la Petea-Leghiu.

Dela Gherla. Primim următoarele șire: Dl profesor Dr. Iosf Siegescu, esmis ca comisar ministerial în odioasa afacere Domide, a sosit aci și după o cercetare de trei zile s'a putut convinge de netemeinicia acuzelor ridicate de profesorul Domide din dor de răsbunare, pe cum și de reaua credință, de care a fost condus. Prea credem, că dlui Domide, nu-i va succede să nimicească institutul pedagogic de aci, cum a amenințat și nici să-i strice.

Hymen. *Cornel B. Andrea* și *Veturia Deac* cununați.

Concert. Primim Invitare la *Concertul* pe care îl vor dà teologii din Blaj în ziua de 4 Iunie (sărbătoarea Înălțării Domnului), în sala de gimnastică a gimnaziului din loc, cu binevoitoriul concurs a domnului profesor *Iacob Mureșianu.* Venitul curat este destinat fondului pentru înființarea unui orfanotrofiu. NB. Acele familii, cari n'au primit invitare prin aceasta să se considere ca invitate.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 19

„Taci, femeie, și nu mă înfurià. Nu este soartea, carea mă silește, se calc pragul tău? Pentruce mă persecută ea? Pentru ce-mi pune pedeci în cale? O Nero, nefericitule, inima ta este așa de blândă, așa de moale, așa de tot creată pentru a ferici, pentru a fi fericită! Cu toate acestea eu niciodată nu voiu fi fericit! Soartea îmi apasă pumnalul în mână, și peste tot locul, unde pășesc, sângele mă stropește în față. Somnul meu este plin de visuri înspăimântătoare, și chiar și ziua mă urmăresc umbrele și nu se depărtează, nu se depărtează nici chiar în pragul de aur al palatului cezaric. Sfătuește-mă, Locusta! Ce se fac, ca se scap de demoni?“

„Cezare, fiecare faptă infamă, făcută de noi, deșteaptă ura Furiilor.“

„Răspunsul tău nu mă mângâie,“ zise cezarul posomorât. „Eu speram, că tu vei omorî șerpii cei spurcați cari îmi strâng pieptul; în schimb însă tu picuri venin pe rană și-mi desvăluești un viitor lipsit de mângâiere.“

„Cezare: destinul nostru este bine păstrat în brațele viitorului. Nu dori, se scuturi vălul cel sfânt, carele despărțește pe Astăzi de Mâne.“

„Și cu toate acestea se zice, că tu te pricepi în arta, de a privi în viitor!“

„Nebuni, cari cred aceasta! Pe tine, pe cezarul, nu vreau să te înșel. Nu fiindcă mă tem de mânia ta, ci fiindcă te iubesc!“

„Primesc această flacără învăpăiată; o primesc, pentrucă sum setos după iubire. Am lipsă de o iubire fierbinte, carea mă învălue, mă consumă, mă duce sus la stele, deasupra zăilor. Locusta, eu sum un leu, un tigru; vină și fi tu leoaica mea urlătoare, tigroaica mea sătoasă după sânge!“

„Cezare, ești înfricoșat, dar totuși îți întind mâna! Insă nu ca se te împing într'un abiz, ci pentru a te reținea. Nu vreau să te însoțesc spre crimă, ci spre glorie, spre nemurire.“

„Ce numești tu crimă?“ întrebă Cezarul.

„Când cineva se folosește de mijloace neiertate, pentru ași ajunge un scop. Cezare, eu știu, că tu clocești asupra unei fapte întunecoase. Lasă-o nenăscută! Nădușește, omoară demonii din pieptul tău!“

„Asta este iubirea ta sălbatică, Locusta? Tu vreai se legi mâna, carea delătură, ceea ce-i stă în cale, carea zdrobește pe cel ce vrea să-i apuce sceptrul. Cu adevărat, m-am înșelat în tine: și tu ești așa de mică, ca și ceialalți. Cine vrea se ajungă un scop mare, nu-i permis să se sparie dinaintea mijloacelor temerare. Doară îți spuneam, că eu sum un leu, un tigru! Pentruce natura le-a dat lor puterea cea neînfrântă, pentruce i-a înzestrat cu dinții și cu ghiarele cele grozave? Pentru a zdrobi pe inimicii lor, pentru a-și supune toate animalele: pentru a fi regele deșertului și a pădurii!“

„Asta se poate se fie între animale: oamenii se stăpânesc însă prin legi înțelepte!“

„O, Locusta, cât de puțin cunoști tu oamenii! Crede-mi, ei sunt mai blăstămați decât bestiile deșertului! Ei se rup, se sfârtică — și surid totodată! Privește numai la Romanii aceștia! Existința lor este doară vrednică de un om? Ei trăesc ca animalele, se zgârie, se mușcă, ca și ele. Iar eu: eu sum între toate învățătorul, măestrul lor! Și pentruce? Fiindcă întreagă viața este o luptă mare a unuia contra celuialalt, fiindcă numai supunerea celui mai slab face posibilă învingerea celui mai tare! Este urât, se trăești astfel, și de aceea simțul meu de frumuseță se revoaltă adeseori. Ei, dar ce vreai! Noi suntem sclavii capriților noastre, sclavi ai plăcerilor, și suntem prea slabi, pentru a scutură jugul acesta și a luptà ca se pătrundem la libertate. Astfel noi trăim pe aci încolo, asemenea tigrilor: trântim la pământ, ceea ce ne stă în cale, urlăm de plăcere, ne tăvălim în prav ori în mocirlă, și ce e mai trist: am apucat de am lins sânge și acum nu mai putem părăsi omorul.“

Răsuflând greu, împăratul se opri și Locusta îl privià încremenită. Ceea ce auzi acum, îi esplicà discordia cea ciudată în naturelul lui Nero. Acuși erà tinărul înfocat, cu inima învăpăiată de amor, carele este încântat pentru tot ce o mare și sublim și carele ar dori se prefacă lumea într'un paradis; acuși însă erà tigrul încruntat, sătos de sânge, carele, dacă nu-și poate împlini poftele sale, își implântă cu plăcere ghiarele cele ascuțite în inima convulsivă a jertfelor sale.

I-se părea nebunie, a voi se schimbe natura aceasta și a o conduce pe căi mai drepte; de aceea ea tăcù; însă ochiul ei mare, întunecat privià ca implorător pe împărat și părea a zice: Oprește-te, pentru tine încă există o graniță. Și înainte de toate părăsește planul cel întunecat, pe care-l porți în sânul tău.

Nero se ridică cu vehemență. „E târziu,“ zise el, „și trebue se merg! Locusta, gândește-te la legătura sângeroasă, carea ne înfășură: iubirea cea urlătoare! Azi am lipsă de tine — și,“ adause el întunecat, „asemenea mai târziu! Beuturile tale au efect repede și sigur! Pentru mine însă ele sunt prea încete! Dă-mi o beutură, carea nimicește înfricoșat și repede ca fulgerul.“

Locusta trăgănă. „Domnule, stăpâne,“ zise ea aproape implorător, „lăpădă planul cel întunecat —“

„Taci!“ strigă împăratul. „Trebue se fie! Dă-mi veninul tău cel mai tare: venin împărătesc! Venin, care omoară la minut, la secundă; dă-l încoace!“

Locusta deschise un sertar secret și scoase dintr'ânsul o sticluță de cristal, carea conținea o fluiditate limpede ca apa.

„Cel mai teribil, pe care-l cunosc,“ zise ea cu tristeță.

Cezarul se uità amenințător la dânsa; ea însă îi suportă fără teamă privirea. „Nu,“ zise el, „tu nu mă minți! Ar fi și prea periculos, se înșeli pe Cezar!“

„Nero, mi-e groază de tine! Afurisesc arta, carea mă silește se fiu coajutătoare ucigașilor. Aceea însă, ce intenționezi tu se faci, este așa de grozav, încât mi-se slăește sângele în vine.“

„Ce știi tu?“ întrebă Nero încremenit. „Cine-ți spune —?“

„Da, Cezare, o știu!“ Ea păși așa de aproape lângă dânsul, încât răsuflarea ei fierbinte îi atingeà obrazul. „Știu, că veninul acesta este destinat pentru — mamă-ta.“

Nero scoase un țipet și se dete îndărăpt. „Femeie, ești înfricoșată!“ zise el cu voie ostenită. „De unde o știi?“

„O știu: îndestulește-te cu atâta! Și te rog, Cezare: părăsește planul acesta. Uite, este mamă-ta, aceea, pe carea vreai s'o omori! Mamă-ta, carea te-a născut și carea te-a așezat pe tronul Cezarilor. Pentru eternitate ai fi pătat prin cuvântul înfricoșat: matricid.“

Nero se uità întunecat în fiacări; o luptă fierbinte îi sbuciumà pieptul, însă vocea avertizătoare a Locustei nu aflà răsunet într'ânsul.

„Nu,“ zise el, „nu, trebue să fie. Soarta ei s'a împlinit: așa stă scris în stele. Rămas bun, Locusta!“

El își acoperi fața și plecă.

Locusta îl privi încremenită; apoi după ce ușa se închise în urma lui, își acoperi fața cu mânile și suspină: „Vai, vai! Eu sum o lăpădătură! Pentruce m-a ales ursita, ca se fiu ajutătoarea ucigașilor?“

Și smulgându-și părul cel negru, ea alergă ca turbată prin odaie.

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

***Teologia dogmatică fundamentală** vol. II. Tradițiunea* și *Biserica.* In Nr. 24 din 22 Iunie 1907 al „Unirei„ — ca să tac de alte foi — a apărut o recenziune asupra volumului prim: „Apologetica creștină“ din Dogmatica fundamentală edată de profesorul de teologie din Blaj Dr. Vasile Suciu.

S'a accentuat cu tot dreptul în recensiunea aceea, că apariția acestei cărți constitue un eveniment în literatura noastră teologică. Se aduc autorului laude binemeritate pentru claritatea în espunerea tractatelor aparținătoare Apologeticei creștine, pentru rezolvarea chestiunilor dubii, pentru atâția articoli bine închegați consacrați studiului comparativ al religiunilor, se accentuază meritul autorului de-a fi deschis ușa unei direcțiuni mai sănătoase în limba teologică, introducând și în teologie limbajul literar modern, etc. Din parte-mi încă mă alătur la binemeritatele laude, ce se aduc autorului pentru acel volum consacrat exclusiv Apologeticei creștine, și adaug fără riziculd de a exagerà, că o Apologie scrisă așa de limpede, cu atâta convingere, rar se va aflà chiar și în literaturile dogmatice străine.

Şi dupăce despre volumul al II-lea, n'am văzut să fi apărut până acum nici o-recenziune, aci în „Unirea“, voiesc ca în câteva cuvinte să atrag atenţiunea Veneratului Cler asupra acestui volum de asemenea valoare şi importanţă ca şi cel recenzat.

Ştiind din Apologie, că religiunea creştină este singura religiune adevărată, descoperită de Dumnezeu, dupăce noi nu primim legea aceasta direct, din gura lui Hristos, autorul revelaţiunei creştine, se iveşte întrebarea, că unde se află legea aceasta, depusă ca într'un izvor, adecă cum s'a păstrat revelaţiunea creştină din neam în neam, sau prin ce canaluri a ajuns ea până la noi întreagă şi neştirbită? La întrebarea aceasta răspunde autorul în tractatul al IV-lea: „Tradiţiunea şi sf. Scriptură,“ pe care îl împărţeşte în două capitole.

In capitolul prim combate autorul, limpede şi convingător, părerea Protestanţilor — după care, unicul mijloc de conservare al religiunei creştine ar fi sf. Scriptură, care după părerea lor ar fi totodată şi mijlocul de propagare al ei; arată adevărul bisericei catolice şi al celei răsăritene, că mijlocul de conservare şi de propagare al religiunii creştine întemeiate de Domnul Hristos, este succesiunea apostolică adecă predicarea apostolilor şi a urmaşilor lor. Înşiră apoi monumentele tradiţiunii atât cele publice, cât şi cele private şi desvoaltă pe larg valoarea scrierilor sfinţilor părinţi şi ale teologilor de renume. Nu erà poate superfluu să se amintească măcar în general numărul sfinţilor părinţi, pe cum şi epoca cea mai înfloritoare, în care au trăit dânşii, pe cum şi biografiile marilor Dascăli ai lumei din Răsărit şi a sfântului Toma de Aquino — cel mai renumit între teologi — baremi în trăsuri generali. In capul al doilea tractează foarte limpede despre izvoarele sau depositele revelaţiunei creştine, cari sunt sf. Scriptură şi Tradiţiunea înţălegându-se aici sub tradiţiuni dogmatice învăţăturile acelea de credinţă şi de morală predicate de Domnul Hristos şi de Apostoli, cari nu sunt cuprinse în sf. Scriptură şi statoreşte învăţătura catolică, că pe lângă sf. Scriptură trebue să se admită şi tradiţiuni dogmatice cu totul deosebite de sf. Scriptură.

Urmează apoi tractatul al V-lea despre Biserica lui Hristos, în care zace forţa acestui volum, al doilea, căci pentru un preot este absolut de lipsă să fie în curat cu acest tractat, având în vedere mai ales atingerea zilnică ce o avem mai peste tot cu fraţii neuniţi, protestanţi şi baptişti.

Spre scopul acesta autorul, dupăce expune conceptul bisericei creştine, însămnările cuvântului biserică, împărţirea şi definiţia bisericei, tractează în secţiunea I-mă despre întemeierea bisericei creştine din partea Domnului Hristos, în formă de societate, deosebită de sinagogă; mai departe tractează în mod de totului clar şi evident despre vizibilitatea bisericei, scopul, necesitatea, constituţiunea, forma de guvernare a bisericei, membrii bisericii, rezolvind peste tot obiecţiunile mai însemnate. — In secţiunea a doua desvoaltă foarte pe larg şi minunat proprietăţile sau mai bine notele cele 4 ale bisericei: unitatea, sfinţenia, catolicitatea şi apostolicitatea bisericii, apoi prerogativele ei adecă: nedefectibilitatea şi infabilitatea — unde expune detaiat tot ce se referesce la natura şi existinţa infabilităţii bisericii lui Isus Hristos. subiectul şi obiectul infabilităţii. In articolul ultim al acestei secţiuni se face aplicarea notelor bisericii la diferitele biserici creştine, din care rezultă, că adevărata biserică a Domnului Hristos este biserica catolică, iar nu sectele creştine. În aplicarea acestor note, autorul este foarte clar, şi ori şi cine se poate convinge despre adevărul fundamental, că unica biserică adevărată a Domnului Hristos este biserica catolică, dupăce numai în aceasta biserică găsim cele 4 note, cari sunt adevăratele note ale bisericii Domnului Hristos, iar nu cele propuse de protestanţi ori de unii greco-orientali, ceea ce o dovedeşte autorul la. începutul acestui articol.

În secţiunea a treia tractează autorul despre Capul văzut al bisericii, adecă despre Pontificele Roman, contra căruia se unesc toţi acatolicii, când e vorbă de a combate Primatul de iurisdicţie al Papei.

În capul prim tractează despre întemeiarea primatului de iurisdicţiune în fericitul Petru, dovedind din Scriptură şi din Tradiţiune, că Domnul Hristos a promis şi conferit primatul de iurisdicţiune sfântului Petru — direct şi nemijlocit — peste biserica întreagă, prin urmare şi peste ceialalţi Apostoli şi chiar şi peste sf. Pavel; în capul al doilea tractează de asemenea limpede despre perpetuitatea primatului sfântului Petru, arătând, că urmaşii lui în primat din dispoziţia Domnului Hristos sunt Episcopii Romei; în capul al treilea se desfăşură natura primatului papal, iar în capul al patrulea magisteriul infălibil al Pontificelui Roman. Preste tot se rezoalvă obiecţiunile cele mai marcante, cari ar proveni din Scriptură, din canoanele sinodale ori din alte izvoare ale Tradiţiunei se statoreşte şi se dovedeşte limpede adevărul catolic.

Ceea ce face, ca tractatul despre Pontificele Roman să fie mai interesant — şi prin urmare de o deosebită importanţă pentru biserica orientală în general — este faptul, că autorul a pus mare şi deosebit pond pe argumentele scoase din însăşi cărţile liturgice şi din sfinţii Părinţi ai bisericii orientale. — Când are să citeze autorul ceva din Mineiu, se foloseşte de Mineiul tipărit în Buda la 1805 cu binecuvântarea lui Dositeiu Mitropolitul Ungro-Valachiei, se foloseşte apoi de Molitevnicul tipărit în Sibiiu în 1874, de Pidalionul tipărit la Mănăstirea Neamţul 1844, de Pravila tipărită în Târgovişte la 1652 etc.... aşa încât nici umbră de suspiţiune să nu se poată ivi în fraţii neuniţi despre necorectitatea citării respectivelor texte. — Aşa de exemplu ca să dovedească autorul, că *Pontificele Roman este succesorul sfântului Petru în primatul de iurisdicţiune preste biserica întreagă* — arată în locul prim, că *Petru a fost episcop în Roma* şi *acolo a şi murit cu moarte de martir.* „Pentru greco-orientalii, cari neagă episcopia sfântului Petru în Roma şi moartea lui întâmplată acolo, — ar puteà fi de ajuns cântările cărţilor bisericeşti, cari mărturisesc despre predicarea sfântului Petru în Roma şi despre întemeierea bisericei Romane printr'ânsul. Astfel în 30 Iunie la Laude se zice: *„Romei celei mai mari decât alte cetăţi tu ai fost întâi episcop* şi **mărirea** şi lauda şi bisericii întărire *Petre“* etc. In 2 Ianuar când se ţine: „Pomenirea celui dintru Sfinţi părintelui nostru Silvestru († 326) papa Romei“ — la Icos-ul dela canon cântarea a VI. se cântă: *„Îmbogăţindu-te cu scaunul Verhovnicului (Corifeului) Apostolilor* etc. In 18 Februarie apoi, când se ţine: *„Sfântul Părintele nostru Leon* († 461) *papa dela Roma“* — la Mânecat la Canon, cântarea a VI se cântă următoarele: *Cel de acum următoriul cinstitului Petru,* şi îmbogăţit cu scaunul cel mai de sus al aceluia etc.... Aşadară dacă Petru a fost întâiul episcop al Romei celei mai mari, dacă Papa dela Roma Silvestru s'a îmbogăţit *„cu scaunul Verkovnicului Apostolilor* — adecă al lui Petru, şi dacă *Leon* deasemenea *papă dela Roma* este *„următorul cinstitului Petru şi îmbogăţit cu scaunul cel mai de sus al aceluia;“* prin urmare.... acei greco-orientali cari neagă episcopia lui Petru în Roma, sunt în contrazicere cu mărturisirea cărţilor lor liturgice.“

De altcum chestiunea aceasta o desvoaltă autorul foarte pe larg în notă, pe bază istorică. Mai departe — spre a dovedi teza din chestiune — că adecă Papa dela Roma este urmaşul Sf. Petru în primatul de iurisdicţiune peste biserica întreagă — arată autorul în locul al doilea, că *Episcopii din Roma au fost recunoscuţi totdeauna ca urmaşi ai sfântului Petru, şi ca la atari li-s'a recunoscut puterea supremă peste biserica întreagă, chiar şi peste bisericile din Răsărit.* Acest adevăr important îl dovedeşte autorul în mod splendid şi aşa zicând clasic — numai din monumentele Răsăritului, citând 1. dintre sfinţi părinţi pe: Ireneu, sf. Vasile Marele, sf. Ioan Gură-de-aur, sf. Ciril din Alexandria, sf. Flavian patriah Constantinopolitan, Teodoret episcopul din Cira, călugării orientali adunaţi în Constantinopol la 536, sf. Maxim Mărturisitorul, sf. Ignaţiu patr. Const; sf. Teodor Studitul. 2. din faptele petrecute în biserica orientală. 3. din hotărîrile conciilor. 4. din cele petrecute închisma lui Foţiu, unde se premite şi istoria schismei lui Foţiu...

Şi tot cam în chipul acesta purcede autorul la dovedirea mai tuturor adevărurilor cuprinse în secţiunea aceasta, ceeace — cum am acentuat mai sus — face ca *tractarea să fie foarte interesantă, convingătoare, chiar şi pentru fraţii neuniţ.*

Apariţia acestei cărţi este un eveniment mare în literatura noastă teologică; lucrarea se poate zice perfectă din toate punctele de vedere, şi dovedeşte în autor o cultură teologică vastă, aprofundat, o alegere foarte bună de argumente un metod potrivit de aranjare a materialului — aşa încât cartea nu numai că e un manual corespunzător de şcoală — ci o poate întrebuinţà orice clasă de cetitori, în urmă dovedeşte în autor o îndemânare în manuarea stilului care peste tot e curgător, uşor, convingător.

Ar trebui să se facă o adevărată propagandă, ca aceasta carte de netăgăduită valoare — să străbată în toate cercurile nu numai în cele preoţeşti — ci să ajungă şi în mâna inteligenţei noastre laice — căci şi acesteia i-ar servi de un mijloc tare potrivit spre a se întări în adevărata credinţă creştinească, convingându-se din Apologetică despre faptul descoperii dumnezeeşti; iar din volumul al doilea despre unica biserică întemeiată de Domnul Hristos şi despre admirabilele ei proprietăţi şi prerogative.

Conzistoarele noastre ar trebui să impună strict tuturor preoților să-și procure fără amânare aceste volume de dogmatică fundamentală, cari cuprind o comoară neprețuită de cunoștințe și adevăruri fundamentale creștinești, pe cari preoții prin cetire și studiare să și le poată reimprospătă tot mereu. **vb.**

Hristos a înviat! Sub acest titlu a apărut într'o frumoasă broșură de 20 pagini escelenta profesiune de credeu, a dlui Aurel C. Popovici, publicată în „Sămănătorul“ de Paști: *Credința Părinților nostri*. Broșura, scoasă în editura „Răvașului“ pentru a dà și la noi o întindere mai largă ideilor bune se împarte gratuit. Ca semn de aderență la acest limpede credeu de Român cult și creștin luminat, ofertele benevole se primesc în folosul școalei din Cluj, la redacția „Răvașului.“

Hipnotism și Spiritism *de Dr. V. Suciu.* Pe 200 pag. f. 8°.

Costă **1** cor. **50.** fil. + **10** fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procură dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

„Ușa îndurării“ O prea frumoasă iconiță a Maicii Domnului, lucrarea în stil antic oriental, provăzut pe dos cu o potrivită rugăciune, a pus în vânzare dl Dr. Iuliu Florian, secretariul reuniunei Femeilor „S. Maria“ din Cluj. Este foarte potrivită pentru premii la copii, din prilejul examenelor ori alte ocaziuni serbătorești. Prețul unei bucăți 6 fileri. La comande de peste 50 bucăți 5 fileri și porto poștal format mare 10 fil. Se vinde în favorul cantinei școlare, menită a se înființă la toamnă, pe lângă școala română din Cluj.

Dracul în școală.

Povestire poporală.

Tradusă după Bolanden

de

Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție respons.: Augustin Gruiția.

Cel ce doreste să aibă

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate rachiurile și cum să manipuleze vinurile.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 7—10

Dureri,

reuma, podagra, receală, ferbințeli etc. să vindecă sigur folosind Elsa-Fluidul lui Feller. Duzina de probă e 5 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 82 (cott. Zagrab).

Gazsi

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 39—62

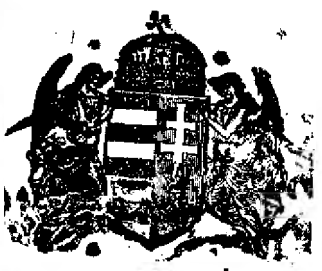

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o laturé prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcurânturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

---

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 39—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreturi și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
95.816.412 coroane.	**9.882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea 1.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului Arhidiecezan.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 6 Iunie 1908.** **Numărul 22.**

Ce e cu congrua?

Cu frică și cutremur ne punem întrebarea aceasta. Ce e cu congrua? Am întrat în anul Domnului 1908 cu cele mai bune nădejdi. Am făcut slujbe de laudă și mulțumită Atotputernicului Dumnezeu, că și-a arătat mila sa nemărginită și față de preoții bisericei noastre, că după atâtea veacuri de suferință, de umilire ne-a ridicat din sărăcia aceea desperată, în care zăceam noi și familiile noastre și ne-a învrednicit, ca în secolul al XX-lea se putem trăi și noi ca oamenii.

Cu aceste nădejdi am trecut pragul anului 1908. Am cetit prin foile noastre și cele magiare, promisiuni hotărâte, declarații categorice, făcute de toți factorii competenți, că nu mai încape nici o îndoială, în anul acesta va căpătà preoțimea noastră întregirea congruală, începând cu 1 Ianuar 1908; că proiectul de lege, care ne asigură toate acestea este gata și ministrul Apponyi îl va prezentà dietei încă în cursul lunei Aprilie, cu ocaziunea dezbaterii budgetului cultelor, — și acum nu s'a ales nimic din toate acestea? Doară nu am rămas iarăși desilusionați?

Așa ni-s'a spus, că s'au fixat sumele, ce le dă fondul catolic, episcopatul și statul la întregirea congruală și cu toate acestea nu vedem, că s'ar fi luat suma recerută pentru congrua preoțimei noastre în budget; și nu am aflat în cuvintele dlui ministru de culte un punct de razim cu privire la dotațiunea preoțimei noastre. Am aflat însă, că ministrul acum face calculările statistice, că ce sumă se recere pentru salarizarea preoțimei catolice și că el *cu greu va mai ajunge* congrua, dar se mângâie cu aceea, că sub el s'a pus bază pentru realizarea acestui postulat iust al preoțimei catolice.

Suntem dară la începutul începuturilor. Și dacă și noi am fost până acuma în tabăra celor optimiști, cari credeau orbiș într'o rezolvare echitabilă a chestiei congruei, este, că am fost seduși de parlamentarile acelea continue, ce se țineau lanț cu episcopatul catolic, și cu ministrul de culte. Astăzi am rămas cu mult mai rău. Căci în buna credință, că ministrul va prezentà un proiect de lege cu privire la congrua preoților nostri încă în cursul desbaterii budgetului cultelor, la asigurarea ministrului nu s'au trimis nici coala pentru ajutul obicinuit, și astfel suntem pe cale de a nu primi în anul acesta nici ajutul, ce preoțimea noastră l'a primit an de an până acuma.

Aceasta este starea lucrurilor cu privire la congruă. Că oare cari sunt acelea cauze, cari au contribuit la aceasta schimbare, noi nu le știm, dar nici le căutăm. Nu le căutăm, ca se nu fim seduși de aceia ce ne ispitește mereu se credem, că oare sincere au fost toate parlamentările cu privire la congruă, sau conferențele acelea au fost stăpânite de rezervațiile mentale, ce se ivesc mereu când e vorba, ca și clerul nostru se fie dotat, pe cum sunt celealalte cleruri din Ungaria. Ne-ar plăcea se ne înșelăm cu gândul, că congrua preoțimei noastre nu va fi condiționată de autonomia romano-catolicilor, care stă acum ca o sabie a lui Damocle asupra capului nostru de atâța ani. Ne-ar plăceà să ne înșelăm zic în presimțul acesta, dar teamă-ne e, că vor vreà și vor forța cu îndârjire pe factorii competenți, ca preoțimea noastră să primească congrua numai dupăce s'a rezolvat chestia autonomiei catolice și dupăce — gândesc ei — va fi și biserica noastră o parte întregitoare a bisericei catolice ungare, lipsită de independență și de autonomia pe care o are acuma față de aceasta biserică.

Sunt zilele acestea cele mai grele pentru biserica noastră. Nicăiri prietini și binevoitori nu avem, iar ministrul de culte, a cărui program politic și cultural îl cunoaștem până dincolo, este însuși unul dintre urzitorii corifei a autonomiei catolicilor, care și-ar împodobi cu mare podoabă programul său politic, dacă i-ar succede pe vre-o cale oare care, să pună sub un coperiș biserica noastră cu a romano-catolicilor din Ungaria.

Și, în aceste vremuri de o extremă gravitate, sarcina cea mai grea cade, bineînțeles asupra Arhiereilor nostri.

Umerii preoțimei noastre gârboviți sub atâtea sarcini, nu mai sunt în stare să supoarte povara.

Preoțimea acatolică din Țară se bucură de multă vreme de toate favorurile legii, singur preoțimii noastre i-s'a reservat încercarea amară de a rămânea *cu zece ani* în urma celoralalți, și de a îndură astfel pierderi de *milioane;* iar în anul al zecelea, când însuș ministrul de culte spuneà, că proiectul de congruă e gata și că va fi votat înainte de închiderea sesiunei de vară a parlamentului, i-se pregătește cea mai amară lovitură, când în loc de a se împărtăși de mult așteptata și bine-meritata congruă, se pomenește, că sub pretextul acesteia pierde și ajutorul de stat, care i-se distribuià și până acum, în proporții inegale ce e drept, dar i-se destribuià totuș.

Arhiereii nostri și-au îndeplinit cu multă abnegațiune datorința în chestiunea aceasta și dacă lucrul rămâne, în momentul din urmă, neisprăvit, vina ca de — trebue să spunem odată acest lucru — asupra guvernului și a clerului romano-catolic.

Acest cler care e situat în mod prințiar și dispune de fonduri enorme, nu are nici o nevoie de congruă, prin care nu numai că nu ar câștigà nimic, ci ar pierde deadreptul; acest cler, care s'a dovedit așa de rece în lucrurile, cari

ne privesc pe noi, nu va contribui la ajutorarea preoţimei noastre cu cele câteva sute de mii, decât sub condiţia de a pune mâna pe agendele clerului nostru, introducându-l cu de-a sila sub acelaş acoperemânt de autonomie comună, unde greco-catolicii ar dispăreà cu totul faţă de numărul cutropitor al romano-catolicilor. Aparitia e, că clerul romano-catolic lucră mână în mână cu guvernul pentru aceeaşi ţintă.

Să se ştie însă un lucru: *Nu au atâta aur, cu cât să poată cumpărà independenţa noastră bisericească!*

Dacă nu s'a ştiut până acum acest lucru, ar fi foarte bine să se noteze.

Nu vă pierdeţi însă nădejdea, fraţilor preoţi!

Sperăm, că priceperea şi dragostea Arhiereilor nostri va duce la izbândă chestia aceasta tardivă, — încă în decursul acestui an!

Am ajuns la frângerea pânii. . . .

Cine aţâţă? Zilnic ziarele noastre nu aduc decât ştiri de perchisiţii, cercetări, procese şi pedepse asupra puţinilor scriitori dela foile noastre.

E eveniment faptul, când un proces pornit asupra unei foi româneşti se termină cu achitare. Şi ar fi minune când s'ar auzi, că şi o foaie maghiară a fost improcesuată de procuror, pe tema de agitare. Pentrucă totdeauna indignările foilor maghiare sunt naturale şi potrivite, pe când scrisele ziariştilor nostri sunt meşteşugite şi anume pornite să aţâţe o naţionalitate contra alteia.

Nu vom continua mai departe a toarce firul acestor considerante, pentrucă Dumnezeu ştie, da de cumva ne vom trezi iarăş pe banca acuzaţilor. Vom trece la esemple concrete;

In fiţuica „Alsofehér“ dela Aiud, a cărui director e nobilul conte Teleki Arvéd, iar diriguitor zurbagiul profesor Fogarasi Albert, cetim în Nr. dela 28 Maiu n. următoarea notiţă: „scrierea volantă a lui „Veritas,“ intitulată: Informaţiuni despre instituţiunile şi mişcările bisericeşti, şcolare şi de economie naţională a românilor din Ungaria, scrie că la biblioteca profesorească a acestei şcoale medii fruntaşe a românilor, nu e abonată nici o singură foaie ori revistă periodică magiară. Din contră, dnii profesori îşi ieu nutremântul spiritual nu din foi româneşti din patrie, ci esclusiv din foi din România. Se poate presupune din aceasta ce fel de orizonturi sufleteşti au pe acolo, atât în ce priveşte patriotismul, cât şi ştiinţa.“

Ţinta acestei notiţe e evidentă: ponegrirea corpului profesoral dela şcoalele din Blaj, că nu se cultivă din producte de ale spiritului magiar, ci se adapă din apa turbure a scrierilor şi dacoromaniste şi puţin ştiinţifice, ce apar dincolo de Carpati, şi ca o conclusiune naturală: spiritul antipatriotic în care ar fi crescută şi tinerimea.

Ce mai urmează de aci? nimic altceva decât ca dl ministru de culte să facă cercetare şi admonieze corpul profesoral, eventual să-l oprească a mai ceti astfel de scrieri rele.

Aceasta e ceea ce vreà scriitorul notiţei din „Alsofehér.“ Şi nu e destul, că insinuări de acestfel sunt însuşirile sufletelor josnice şi ticăloase, cari numai târându-se pot apucà la un codru de pâne, — notiţa aceasta mai creşte în răutatea şi păcătoşenia ei şi prin faptul, că e mincinoasă şi absolut falsă. Astfel insinuarea devine o clevetă de cea mai pesimă specie.

Cartea lui „Veritas,“ la care se provoacă scriitorul notiţei, la pag. 194 capitlul: „A balázsfalvai görög katholikus román főgimnázium“ la subtitlul: *a)* Tanári könyvtár spune următoarele lucruri: „*A tanári könyvtárnak 12 magyar és 9 román folyóirat járt, az utóbbiak közül 9 bukaresti volt*“ adecă chiar aceea ce se spune şi în Raportul despre gimnaziul din Blaj pe 1906/7 la pag. 58 la capitlul „biblioteca gimnaziului“, subtitlul „foi periodice,“ unde sunt specificate cu numele 9 reviste româneşti şi 12 magiare. „Veritas“, care ni-se pare destul de obiectiv, în citarea sa de mai sus, are o greşală de tipar, când susţine, că cele româneşti sunt din Bucureşti, pe când în realitate 8 sunt de dincolo şi 1 de aci. Că aşa a vrut să spună, se observă şi din context („dintre cele din urmă“).

E mai clar dar ca lumina soarelui, că foaia dela Aiud, a fost condusă de cea mai ordinară pornire, când prin astfel de insinuari mincinoase şi falze, vreà să atragă odiul guvernului asupra pacinicului corp profesoral de aci.

Las, că chiar spre cinstea corpului profesoresc nu serveste faptul, că din 21 reviste ce au 12 sunt magiare şi numai 9 române, dar ar fi de datorinţa procurorului să urmărească cu cea mai mare rigoare astfel de clevete şi minciuni. Şi dacă e vorba, că sunt urmărite scrierile prin cari se aţiţă o naţionalitate contra celeilalte şi se conturbă pacea şi bunăînţălegere dintre locuitorii acestei patrii comune, atunci cu tot dreptul am aştepta şi în acest cas intrevenirea energică a dlui procuror. Căci notiţa din „Alsofehér“ presintă corpul profesoral dela Blaj, ca pe o corporaţiune, care creşte generaţiuni întregi de locuitori în spirit antipatriotic. Şi am pretinde aceasta cu atât mai vârtos, cu cât fiţuica dela Aiud se îndeletniceşte ex professo cu astfel de fapte ticăloase. Ca să nu mergem mai departe, în Nr. 41 avertisează firma „Márer és Weiszberger“, ca să departe de pe tabla prăvălii inscripţia românească pusă pentru ca şi jurul românesc să ştie, că ce marfă au de vândut. Şi asta se face în capitala comitatului aceluia în care 78·8% sunt români, cum spune chiar „Veritas“ la pag. 9 a scrierii sale. Şi ce s'ar întâmpla oare dacă ne-am pune cu tot adinsul pe ţăranii români din jurul Aiudului şi i-am agita să nu mai cumpere dela prăvălii unde nu se vorbeşte româneşte sau unde de pe firmă e scoasă limba nostră?

Intrebăm după toate acestea cine agită? cine aţâţă o naţionalitate contra alteia? cine vreà să conturbe pacea dintre locuitorii acestei patrii, noi nu ei? noi, cari plătim pedepse şi umplem temniţele, sau ei, cari se bălăbănesc în banii ţării?

Răspundă dl procuror care e aşa de atent la scrisul foilor române şi orb la ale compatrioţilor săi. Noi o însămnăm şi asta la răvaş!

Cotra pornografiei. La congresul contra pornografiei, ţinut la Paris, Georges Lecomte a ţinut în numele societăţei literaţilor francezi un discurs remarcabil, în care protestează cu energie contra industriei pornografice, care discreditează în lume literatura franceză, o compromite, ştirbind influenţa legitimă a Franţei în lume.

Negreşit, că publicaţiunile pornografice cari apar la noi — zice dânsul — ca şi aiurea — neliniştesc şi ne indignează. Ne gândim la tinerimea pe care ele ameninţă să o strice; la ignoranţii şi naivii pe cari îi pot duce în rătăcire; la turburarea inteligenţei, energiei, a visului creator — turburare de care ele sunt răspunzătoare; la toate puterile măreţe ale iubirei şi ale vieţei, pe cari ele ameninţă să le distrugă. Şi ne ridicăm contra lor spre a arătà, că departe de a fi o formă a artei, pornografia e tăgăduirea cea mai cinică a ei. Dar să fim bine înţălesi: ruşinea pornografică, noi o denunţăm dispreţul popoarelor în numele artei, al frumseţei, al fantaziei celei mai libere, al studiului sincer şi adânc al inimei — al literaturei solide a adevorului omenesc şi social. Avem cea mai mare grijă de libertăţile legitime ale artei. Şi în cazul când cineva ar aveà imprudenţa sau prostia să se atingă de ele, ne-ar vedeà ridicându-ne spre a le apără, cum ne-am ridicat azi ca să protestăm contra unei industrii mârşave care conrupe mulţimea şi ştierbeşte prestigiul Franţei.

Ţinem să stabilim, că dacă pentru unele consideraţiuni deşarte şi susceptibilităţi nedrepte, nu s'ar tăgădui dreptul de a studià sufletul omului până în adâncurile lui, obiceiurile şi traiul din vremea noastră, noi am fi în primele rânduri spre a apără cu energie drepturile de scriitor.

După ce arată valoarea mare literară a scrierilor lui Flaubert, Goncourt, Zola, — Lecomte continuă:

Acestea stabitele noine ridicăm împreună cu voi cu toată convingerea noastră, cu tot desgustul nostru contra pornografiei, nu numai pentrucă ea conrupe, ci fiindcă îndobiteceşte. In ea vedem vrăşmaşul cel mai rău al artei şi al frumseţei. Omul, sărmanul om, care s'a lasat încetul cu încetul pervertit de acest putregaiu nu mai poate fi mişcat de o idee înaltă, de o imagine espresivă şi de avânturile mândre ale poeziei. Adevărul să întunecă. Studiul adânc al pasiunilor îi revoltă perversitatea...

Aceia dintre noi cari ca mine, îşi pun nădejdea în judecată în adevăr au în vedere educaţiunea progresivă a poporului, pentrucă viaţa să devină mai bună şi mai dreaptă, se tem ca de cel mai mare rău de aceasta otrăvire prin ignominie. Ei ştiu, că lecturi degradatoare, spectacole infame înjosesc judecata, fac din ce în ce pe oameni nevrednici de libertate, incapabili să se folosească bine de ea indiferenţi chiar faţă de binefacerile ei...

In sfârşit, ca Francezi, noi suntem de acord ane ridică contra ticăloşiilor pornografice. Ori cât de dispreţuite şi neconoscute ar fi la noi, de ele se slujesc unii spre a

discreditâ lireratura franceză şi Franţa. Ambasadorii şi consulii nostri sunt unanimi a declarà, că cu această marfă abjectă în care unii cred a vedeà obiceiurile şi ideile noastre, se sapă prestigul nostru. E un atentat contra patriei, căruia e timpul să i-se pună capăt. Literatura adevărată a Franţei, trecutul nostru măreţ, grija noastră de viitor protestează contra scandalului unor astfel de calomnii. Străini trebue să fie drepţi cu noi, cum trebue să fim şi noi cu ei...

Avem dreptul să ne revoltăm când, în loc de a ascultà adevărul, suntem judecaţi după nişte scrieri abjecte cari nu sunt făcute pentru noi şi cari foarte adesea, neavând ca aparenţă franceză decât o josnică parodie a limbei noastre, nu sunt nici scrise nici imprimate în Franţa. În multe oraşe librăriile gem de aceste pretinse cărţi franceze, pe cari noi nu leam văzut niciodată la noi şi cari constituie tot atâta ultragii aduse gândirei, artei, reputaţiei ţerei noastre ....

De altmintrelea — încheie pratestarea — adaugem, că punându-ne nădejdea în reforma individuală mai mult ca în măsurile de represiune cari riscă de multe ori a fi ineficace sau a deveni primejdioase pentru libertate, aşteptăm leacul dela progresul judecăţei şi dela înobilarea conştiinţelor. Să educăm oamenii astfel ca ei înşişi să se ferească de pornografia care înjoseşte şi tâmpeşte...

REVISTE.

Belgia. Deunăzi se sfârşiră alegerile pentru camera şi senatul belgian. Constelaţia partidelor a suferit puţină schimbare, în cameră partidul catolic are 87 membrii (faţă de 91 de până aci), în senat 64 (faţă de 61 de până aci); atât în cameră cât şi în senat partidul catolicilor are o maioritate absolută. Socialiştii au câştigat patru mandate, au agitat cu tot feliul de mijloace, folosindu-se mai ales de anexarea ţării Congo, despre care spuneau, că va costà sume colosale, şi că ostaşii belgiani vor fi mâncaţi de oamenii din Congo. — Deocamdată rămân iarăşi la putere catolicii, ori cât de tare se bucură duşmanii creştinilor de pierderea celor patru mandate pentru cameră.

Germania. Pactul încheiat între centru şi Poloni supără colosal pe membrii partidului guvernamental, care încearcă să bage zizanie între ei, şi aşa alegerile pentru dieta provincială prusiană să nu se facă sub auspiciile acestui pact. Centrul e prezentat acum de membrii coaliţiei guvernamentale ca un partid antinaţional, pentrucă guvernamentalii susţin, că naţionale sunt numai acelea partide, cari totdeauna ajută la carul politicei guvernului de pe vremuri. — Centrul se gândeşte altfel, el dela început a luptat pentru interesele Polonilor, şi e cinste pentru el, că apără şi păzeşte neatinse tradiţiile moştenite.

Când arhiereii şi deputaţii nostrii luptau, şi alăturia cu ei noi toţi, contra proiectului şcolar alui Apponyi, nu s'a găsit în Ungaria o singură foaie ungurească, să spună, ce adânc vatămă acel proiect drepturile bisericii şi a naţiunilor nemagiare: centrul spune însă, că amestecul guvernului german în cauza limbei de catechizare e o călcare a dreptului bisericesc şi natural, şi are îndrăsneala dela începutul lui să apere multe drepturi ale Polonilor, deşi acestia i-au procurat mai multe momente neplăcute.

Franţa. Scrisoarea, ce a adresat-o Sfinţia Sa *Papa Piu X.* mai pe urmă cardinalilor francezi, a fost primită cu supunere fiască. Cardinalii, îndată ce au primit scrisoarea, au trimis o adresă Sfinţiei Sale, în care îi mulţumesc pentru scrisoarea ce le-a trimis-o în chestia casselor de ajutorare preoţeşti (mutualités écclesiastiques), şi declară în numele propriu şi al întreg clerului francez, că se supun necondiţionat poruncii date de Vicarul Domnului Hristos.

România. In sesiunea actuală a „Sfântului Sinod“ s'au adus mai multe legi, între altele: pe cei ce se omoară să nu-i îngroape, numai cu patrafirul. O dispoziţie de tot prea slabă, pentruca să poată aveà ceva influinţă asupra oamenilor, să-i abată — intru cât se poate face din partea bisericii — dela aceasta crimă. — De altfel e foarte greu să aducă cineva legi în numele cuiva, al cărui mod de gândire şi ale cărui tradiţii nu le cunoaşte.

Rusia. E mare fierbere, că nu se convoacă conciliul bisericii ruseşti. A trecut mai bine de un an, decând ordinase Ţarul (!), să se convoace, şi Mitropolitul se îngrozeşte şi numai de gândul, că trebue să convoace conciliul. Unitatea şi naţionalismul bisericii ruse s'au dat deja de gol mai de multe ori, şi mitropolitul se teme, că proximul conciliu nu va aduce nici un bine bisericii ruseşti. — Preoţimea rusească în anii din urmă s'a amestecat prea mult printre revoluţionari, şi mulţi dintre preoţi dau pe faţă principiile lor social-democrate: glasurile ăstorfel de oameni nu le-ar ascultà bucuros mitropolitul. Apoi s'au îngreţoşat oamenii de constituţia actuală a bisericei, carea o aserveşte guvernului, insistă să reînvie patriarhatul cumpărat cu mulţi bani, şi să se iee puterea cea mare dela curatorul suprem.

CORESPONDINŢE.

Românii la Roma.

— *Raport special.* —

Roma, 27 Maiu 1908.

Încep acolo, und am sfârşit în rândul trecut.

Duminecă după amiazi am avut fericirea de a azistà la o solemnitate rară în biserica sf. Petru: canonizarea unei sfinte. S'a nimerit chiar pe ziua aceea canonizarea solemnă a fericitei maice Magdalena Sofia Barat, întemeietoarea congregaţiei de Sacré Coeur în Franţa. Ştim ce lucru rar şi mare e o canonizare, îi premerg procese lungi şi amănunţite, cari durează zeci de ani, cu spese grozave; vă puteţi închipui, cu ce solemnitate mare decurge actul canonizării. Biserica sf. Petru erà ticsuită de mulţime, aproape 50 mii se aflà în ea, când am intrat şi noi; vezi bine, toţi cu bilete separate, câştigate prin graţia arhiereilor nostrii. Momentul cel mai însemnat a fost intrarea şi ieşirea Papei: toţi în vârful degetelor, ba urcaţi pe cordonuri şi pe pareţi, chiar priviau cătră El. Procesiunea cu Papa dus pe scaun portativ, a fost cea mai interesantă parte a solemnităţii — pentru noi! Ceremoniile, cantul îngeresc, etc. cine le mai poate descrie? Destul, că am văzut pe Papa. Ştiţi de ce vine Papa pe scaun portativ? Căci dacă ar veni pe picioare, s'ar zdrobi lumea să-l vadă şi s'ar întâmplà nefericiri mari. Nu din vanitate ori din alt motiv deşert, ci din cauza aceasta.

Zilele următoare: luni, marţi, miercuri toate au istoria lor neasemănată în importanţa evenimentelor. In fiecare dintre aceste zile, după amiazi a fost program liber, iar înainte de amiazi am fost laolaltă.

Luni am fost iară la mormântul lui Clain. V-am scris, că am fost şi săptămâna trecută acolo, dar atunci numai să-l vedem. Luni am dus o cunună frumoasă, cumpărată pe banii nostri comuni şi am aşezat-o pe mormânt. Vicarul Iacob Radu a oficiat un părăstas, iar celalalţi din piepturi pline de duioşie am cântat „cu duhurile dreptilor“ şi celealalte cântări, iar la urmă am recitat comun un „Tatăl nostru“ pentru odihna sufletului. Pătrunşi până la adâncul sufletului ne-am depărtat dela locul sfânt. Ne gândeam la suferinţele multe, ce a îndurat acest mare mucenic, cel dintâi luptător pentru drepturile bisericei şi neamului nostru, care în sfârşit oprimat de toţi, a fugit la Roma să afle dreptate, să afle linişte; şi Roma la primit la sinul său şi-l păstrează până azi, ca o sfântă chezăşie a legăturei noastre cu ea. Calea noastră a fost peregrinaj: am peregrinat la mormântul lui; scopul nostru a

fost şcoală: la acest loc ne-am întărit cu deosebire în credinţă şi simţeminte....

Marţi am avut o zi împunătoare. S'a celebrat liturgie românească la altarul cel mare al bisericei sf. Petru! Fiind scopul peregrinajului nostru şi sufletesc, evlavios: cu cuvenință a fost, să ne îngrijim, şi de aceasta, să ezauriem şi izvorul harurilor dumnezeeşti, ce ni-s'a deschis cu ocaziunea aceasta. Deci marţi dimineaţa mergând la biserica sf. Petru, acolo mai întâi ne-am mărturisit toţi la diferiţi preoţi de ai nostri, apoi la oarele 8 Ilustr. Sa Dr. Demetriu Radu, episcopul dela Orade a celebrat cu mare asistenţă sf. liturgie, sub care peregrinii, preoţi şi mireni laolaltă, s'au împărtăşit de taina sf. Cuminecături. Eră ceva nespus de sublim: aspectul unei mise pontificale româneşti, figurile impunătoare ale arhiereului şi preoţilor concelebranţi, ceremoniile noastre orientale cu farmecul lor, cantul românesc, de care răsunau păreţii şi cupolele celei mai mari biserici din lume, şi între toate acestea: mulţimea evlavioasă, apropiindu-se de sacramentul Domnului, preoţi şi mireni, în frunte cu venerabilul preşedinte al partidului naţional!...

A asistat la misă, ca privitori, un număr mare de străini, mare parte peregrini, cari se aflau atunci în biserică. Au cântat solo dl Ienea şi dl Augustin Antal, care aici a aflat vrednic loc de glasul său pătrunzător până la înălţime; responzoriile obicinuite le-a dat corul clericilor dela Propagandă, despre care am amintit în nrul trecut. Nu e numai curios şi interesant, dar frumos şi mândru, a şti, cum fiii diferitelor naţii, cu o gură şi cu o inimă, cântau glasurile româneşti! Deja de curiozitate, dar şi drept recunoştinţă, aflu de cuvenit a eterniză la locul acesta numele acelor harnici tineri, cari parte în cor, parte ca azistenţi (acoliţi), au contribuit la măreţia slujbei româneşti. Iacă-i: Khajjat Habib (sir), Franco Joseph (englez), Dragoş Valentin (român dela Gherla), James Francisc (englez), Greene Iacob (american), Walker Iacob (american, dirigentul corului!), Bîrlea Victor (român dela Lugoj), Forde Guilelm (norveg), Kaluzny Francisc (polon), Boland Ioan (american), Daly Josef (scot), Marganti Richard (elveţian), Waters Andrei (ir), Evers Ludovic (american), Mac Mahon Ioan (scot), Durkowitsch Anton (austriac), Goghe Josef (din Kurdistan), Fedoroff Leonidas (rus).

Marţi seara, ultima sară înainte de plecare, am avut o cină comună, un banchet românesc în Roma! Peregrinii, şi cei dela s. Marta, s'au întrunit toţi la Hotel Alibert, unde s'a dat o masă elegantă. Bucurie, veselie, fără margini. Cum se nu, când ne aflam laolaltă, o ceată mare de români, în ţară străină, după atâtea zile de oboseală şi studii sirguincioase? Şi ne aflam împreună: clerici, mireni, dame, domni, tineri, bătrâni, în frunte cu iubiţii nostrii arhierei şi cu un ţăran român între noi! Toţi sub aceleaşi impresii, cu aceeaşi bucurie, cu aceeaşi însufleţire!... Se vedem seria toastelor. Mai întâi Dl Ladislau Pop, asesor la sediul orfanal din Cluj, a rostit cuvinte de mulţumită şi de slavă arhiereilor nostri, închinând spre sănătatea Lor. Nu mult după aceea s'a ridicat Ilustritatea Sa episcopul Radu, şi cu cunoscuta-i vervă oratorică, a rostit o cuvântare fascinantă, sub care publicul a întrecut toate marginile însufleţirei. Preasfinţia Sa pornind din adevărul, că nu suntem în străini, ci *acasă*, a relevat rolul şi importanţa Romei în istoria neamului nostru şi în viitorul geniului românesc, care numai aşa va reînvià, numai aşa se va înălţà, dacă va rămâneà în legătură cu leagănul său, cu scaunul credinţei sale. Credinţa Romei ne-a reintors din pragul morţii, dela ea atârnă reînvierea noastră vecinică. Pentru acestea idei ridică păharul — Dl Dr. Vasile Lucaciu, cu lăcrămi în ochi, se alăturează ideilor enunţate de marele arhiereu, descriind mai pe larg importanţa creştinizmului în istoria popoarelor (fiat iustitia et pereat mundus!), închină întru sănătatea Ilustrităţilor Lor, strigând de două ori: să traiască, să trăiască! Ilustritatea Sa episcopul Hossu dă alte comentare ideilor acestora. Am venit în Roma, zice Il. Sa, să învăţăm, să ne întărim în credinţa adevărat ortodoxă, în Biserica adevărată, în care se află adevăratul şi cel mai perfect socializm; învăţaţi, întăriţi şi renoiţi să ne întoarcem acasă. Ridică păharul pentru fiul de ţăran, Ilustrissimului său frate, episcop dela Orade. ..

„Badea George," George Pop de Băşeşti, cu cunoscuta-i emoţiune şi cu provocare la etatea şi trecutul său, întăreşte cele spuse mai înainte... Totul, ce zideşte omul, nimicesc barbarii, ce zideşte însă Dumnezeu, aceea nu o pot strică mii de ani şi nenumărate oarde barbare. Noi avem viitor, căci nu vrem să perim, dar viitorul nostru numai aşa va fi, dacă vom ţineà de exemplu totdeauna pe arhiereii nostri, dacă i-om înţelege bine şi vom dà ascultare Lor.... Închină pentru Ei. — Impunătoriul orator Dl Dr. Elie Dăianu, vorbeşte pentru ideia păcii, a bunei înţelegeri şi a frăţietăţii. Suntem mulţi de faţă, relative mulţi, dar zice dsa, pentruce nu am puteà fi şi mai mulţi? Pentrucă dujmanul binelui, duhul dezbinării şi al răutăţii, ţine pe mulţi români încă preocupaţi faţă de Roma noastră. Laudă şi recunoştinţă se cuvine tuturor acelora dintre fraţi, cari în ciuda tuturor preocupaţiilor, au venit aici. Închină întru onoarea lor — Au mai vorbit părintele Niculescu dela Clopotiva, dela poalele Retezatului, de lângă Ulpia Traiană, despre rolul preoţimei, protopopul Domide despre dragostea frăţască şi caracterele constante, ca cea mai mare recerinţă în viitorul nostru, — iar de închiere tot Il. Sa Dr. Radu ne-a îndemnat, că deşi poate, după zisa poetului, mai greu ne este drumul, care duce către casă, să ne întoarcem stăpâniţi de idei înalte, dragoste însufleţită.

Şi s'a făcut sară şi dimineaţă: ziua a şeptea.

Ziua a şeptea e zi de Duminecă, zi de sărbătoare: aceasta a fost şi pentru noi de cea mai mare însămnătate. Mercuri în 27 l. c. am avut audienţa la Sfinţia Sa, Preafericitul părinte. Imbrăcaţi toţi în vestminte de gală, înainte de oarele $10^1/_2$ am întrat în sala mare de audienţă, „sala del trono," şi ne-am pus frumos în 2 şire, dealungul sălii. Punct la $10^1/_2$ a întrat Sfinţia Sa; cu faţă pretinoasă, cu ochi zimbitori, a venit la fiecare dintre noi şi ne-a întins mâna, precând Il. Sa Dr. Vasile Hossu ne recomanda. Dupăce Preafericitul Părinte urcă tronul, Il. Sa Ep. Radu i-a ţinut în limba latină următoarea cuvântare.

Prea fericite Părinte!

Dela sf. Hrisostomul, a cărui sărbătorire ai celebrat-o acum de curând Sanctitatea Ta în aplauzul întregei lumi catolice, am învăţat, că deja din timpurile cele mai depărtate mulţimea credincioşilor şi chiar şi împăraţii, consulii şi conducătorii armatelor au alergat spre vecinica cetate, Roma, ca aci la mormintele principilor apostolilor venerând moaştele lor cele sfinte să dee dovadă viuă despre adevărata credinţă ce o mărturisiau cu mândrie în sufletele lor. După o asemenea povăţuire şi la lumina acestei evlavioase tradiţiuni venit-am şi noi arhierei, preoţi şi credincioşi din diecezele provinciei bisericeşti gr.-cat. de Alba-Iulia şi Fagăraş a Românilor de sub stăpânirea coroanei sf. Ştefan al Ungariei, încurajaţi de binecuvântarea mitropolitului nostru şi a episcopului din Gherla, pe cum şi petrecuţi de dorinţele fraţilor nostri rămaşi acasă, spre a ne închinà la aceleaşi morminte glorioase şi spre aţi aduce Ţie, Prea fericite Părinte, din incidentul fericit al jubileului Tău sacerdotal, ca şi următorului sfântului Petru, tributul prea umilitelor noastre sentimente de gratulare.

Şi am venit, Preafericite Părinte, mişcaţi şi de gândul aşişderea nobil, că noi aci în Roma, suntem la leagănul strămbunilor nostri, la sânul scumpei noastre mame, a cărei fiinţă o păstrăm cu scumpătate întru noi înşine, a cărei limbă o cultivăm cu dragoste, a cărei nume îl purtăm ca cea mai frumoasă din podobele noastre şi ale cărei sentimente susţin viaţa în piepturile noastre şi astfel legaţi fiind cu dânsa prin adevăratele legături ale firei, mult foarte, ne mândrim repetind şi noi marile cuvinte ce le-a îndreptat într'un moment aşişderea înălţător împăratului Ioaniţiu către pontificele Inocenţiu III: „nos genere et sanquine Romani," şi facem aceasta cu atât mai vârtos, căci ne simţim aprinse inimile şi de aceea mai mare recunoştinţă pentru deosebita dragoste care tot de aci dela înălţimea catedrei sf. Petru s'a vărsat mereu peste biserica noastră în fel şi fel de forme, iar mai pe urmă prin întărirea din nou a drepturilor şi privilejurilor cari după întocmirea bisericei greceşti şi în senzul decretului unirei promulgat de Conciliu ecumenic din Florenţa şi a actelor unirei noastre. Acestea privilegii au fost şi va fi totdeauna (conc. III. pag. 72) nu piedecă, ci ajutor, pentru menţinerea supunerei noastre prea credincioase, şi ascultărei noastre firesti către sf. scaun apostolic şi pentru întărirea unităţii de credinţă cu întreaga biserică catolică şi cu păstorul ei cel mai înalt şi cap văzut, Pontificele roman, vicarul lui Hristos pe pământ,

Binevoeşte a privi aşadar, prea fericite Părinte, cu iubire părintească preste aceasta mică ceată a peregrinilor români cuprinşi de nespusa bucurie, căci s'au putut prezenta înaintea augustei Tale feţe de vreme ce s'au putut delectà între zidurile Romei la contemplarea monumentelor strămbunilor lor păstrate până acuma prin îngrijirea Pontificilor romani. Binevoieşte a primi cu clemenţa şi graţia suverană modestul tribut al sincerităţei sentimentelor noastre fieşti ca şi un semn al credinţei noastre catolice, al devoţiunei şi nestrămutatei noastre alipiri către sf. scaun apostolic, ale cărui glorii

sunt gloriile noastre, ale cărui amărăciuni sunt amărăciunile noastre, şi ale cărui speranţe de învingere sunt speranţele noastre. Binevoieşte a ridică ochii Tăi spre cer şi Dreptatea Ta peste noi spre a ne întări în credinţa şi a ne mângâià conform însărcinărei ce ai primit-o prin fericitul Petru Domnul, întru greutăţile cu cari are a se luptă viaţa creştinească pe pământ: iar în semnul tuturor acestora binevoieşte a împărtăşi binecuvântarea apostolică peste biserica noastră, peste naţiunea noastră română, peste iubita noastră patrie, peste noi toţi şi peste ceice ne aşteaptă la vetrele noastre, ca să ducem veste bună dela Prea iubitul nostru Părinte, pe care Dumnezeu să-l păzească întru mulţi ani cu fericire!

După cuvântare şi după un strigăt puternic „să trăiască“, Sfinţia Sa invită pe episcopii nostrii, să ocupe loc lângă tron şi apoi, cu un graiu frumos, respicat, şi cu o pronunţare plăcută, răspunde cam următoarele:

(Va urmà).

Dl Al. M. Marienescu, savantul academician dela Sibiiu, ţinând să se desvinovăţească de învinuirile ce i-am adus în nrl 20 — după ce bate câmpii în dreapta şi în stânga, — se îngroadă cu totul în mocirla şovinismului confesional.

După ce constată, că Bunea ca unit n'are nici un contrar, şi nici chiar el nu e contrar, face reflecţia, că „e altă întrebare, cum să te porţi faţă de *„istoricul“* Bunea.“

Vezi bine, păr. Bunea scriind istoria bisericei române de aici din patrie şi studiind temeinic documentele ce se refereau la feliuritele epoce, n'a putut să aproabe deducţiile, pe cari marii şi fantasti istorici dela Sibiiu, le-au scos din ele. Şi astfel ruinând cu totul „vechea mitropolie“ ortodoxă şi-a contras mânia tuturor acelora, cari îşi însuşează pe această temelie aureole ieftine. De aci apoi preţioasele constatări ale dlui Marienescu, de un curent contra păr. Bunea şi imposibilitatea de a bruscă opinia publică a bisericei ortodoxe de aci şi de dincolo. Cea de aci o ştim, cea de dincolo ni-o spune dl M. cum s'a format: „mai în anul din urmă, mai mulţi răsăriteni de dincoace de Carpaţi au scris epistole unor membrii dela „Ac. R.“ asupra influenţei batjocurei acesteia, şi am auzit şi aceea, că unii membrii au cerut anume informaţiuni. Şi eu pe acasă încă am auzit, cumcă episcopii nostri şi tot clerul sunt foarte mâhniţi pentru insultele făcute de dl Bunea, aşa, încât şi dincoace de Carpaţi s'a format o opiniune publică a răsăritenilor, contrară dlui Bunea. Şi cei din Bucureşti trebuiau să iee în consideraţiune şi opinia publică de aici.“

şi mai la vale

„Când am plecat din Sibiiu la Bucureşti, în 1907, mai mulţi mi-au zis: „Să nu cutezi să votezi cu Bunea“ etc.

Ce urmează de aci, dl M. şi-a uitat de principiile pe cari le aveà; şi au uitat de înălţimea pe care stau membrii Academiei, şi a cedat ameninţărilor de acasă, calumniilor răsăritene cari au scris membrilor Academiei contra alegerii păr. Bunea, şi opinii publice forţate de neunităţii de aci. Dacă păr. Bunea e istoric bun, cum susţine şi dl M. dsa trebuia cel dintâi să se pună contra curentului şi să dovedească că e mai prietin adevărului şi dreptăţii, decât pornirilor dujmănoase de acasă Dar ura are rădăcini cu mult mai afunde în inimile noastre, decât, ca să le poată stârpi ceva.

Regretăm, că dl M. s'a compromis aşa de mult şi pe sine şi biserica sa cu răspunsul din „Telegraf“, cât nu-i mai aducem aminte, că a nu putut să răspundă la celelalte întrebări ce-i mai pusesem.

Se vede, că dl Sturza îşi cunoşteà omul, când a trebuit să-i spună: „Taci! Eşti cei de pe urmă înaintea mea!“

†

In momentul ultim aflăm de moartea canonicului dela Orade

Artemiu Sarkadi,

care, după îndelungate suferinţe şi-a dat sufletul în mâinile Creatorului Marţi la 2 crt. în al 76 an al etăţii şi 53 al preoţiei, fiind împărtăşit cu sf. Taine.

Odihnească în pace!

Noutăţi.

Din Arhidieceză. Preotul Cornel Brut Andrea a fost denumit de administrator parohial al Ibişdorfului săsăsc (tr. Mediaş). — In Dumineca tuturor sfinţilor, 21 Iuniu n. c. va consacră Escelenţia Sa Părintele Mitropolit biserica din Lunca (tr. Blaj).

Sfinţire de steag Societatea meseriaşilor din Blaj, invită la serbarile, ce se vor ţineà cu prilejul Sfinţiri Steagului „Societăţii meseriaşilor din Blaj,“ în 14 şi 15 Iunie n. 1908 (intâia şi a doau zi de Rusalii). Program: Duminecă în 14 Iunie. *a)* Participare în corpore la serviţiul divin în biserica catedrală la oarele $8^1/_2$. *b)* Seara la oarele $8^1/_2$ CONCERT ŞI TEATRU în sala otelului „Univers.“ Luni în 15 Iunie. *a)* La oarele $8^3/_4$ ducerea în corpore a steagului în biserica catedrală şi asistare la sf. liturgie; iar după sf. liturgie sfinţirea steagului în piaţa dinaintea catedralei. La baterea cuielor se va cântà un imn ocazional de Corul Societăţii meseriaşilor sub conducera măiestrului Iacob Mureşan. *b)* Indată după actul sfinţirii deschiderea expoziţiunii lucrărilor industriali a membrilor societăţii. *c)* La oarele $1^1/_2$ masă comună în otel „Univers.“ *d)* La 4 ore după prânz petrecere poporală în grădina din Veza. *Gavril Precup,* prezident. *Augustin Gruiţia,* secretar.

Concertul teologilor. In sfârşit după un restimp de câţiva ani, teologii din Blaj au chemat pe 4 Iuniu publicul românesc la concert. A alergat lume multă din jur doritoare de muzică şi cântece bune româneşti, ca un îndemn pentru clericii nostrii. Programul bogat şi variat. Tragica baladă „Constantin Brancoveanul“ mai cu samă a învăluit sufletele ascultătorilor cu jalea grea a celor ce mor pentru lege. De sus din icoană clipia parcă ochii în lacrimi a celuilalt martir Inocenţiu Micu Clain, patronul societăţii teologilor, stâns şi el pe pământ străin pentru biserică şi neamul său. Şi pe când glasurile coriştilor tălmăceau la Blaj sfârşitul tragic al Brancoveanului, ecoul stâns tot de glasuri româneşti a peregrinilor mai pluteà poate deasupra mormântului lui Inocenţiu din Roma. Frumos a fost executat „Moreriul“ lui Kiriac şi „Doinitorii români“ de A Popovici. A plăcut mult publicului sufletul de viaţă ce se desfăcea din „Marşul dorobanţilor.“ Incheiere potrivită, ca un îndemn la fapte, după ce au lăsat să treacă înaintea ochilor sufleteşti umbrele mari ale lui Ştefan cel mare şi Constantin Brancovenul. Dintre solişti Aurel Păculea în rolul Sultanului s'a achitat mulţumitor. O voce plină, armonioasă, pe care o stăpâneşte deplin, asemenia Ioan Dragomir conducătorul corului, în rolul lui Constantin Brancoveanul. Clericul Traian Mihai a dat dovezi de bun violinist şi înţelegător al muzicei poporale.

A contribuit mult la succesul concertului şi preţiosul concurs prin acompaniament la pian al măestrului Iacob Mureşan. Publicul a plecat la sfârşit cu dorul să fie cât mai des invitat la astfel de concerte. Venitul realizat e destinat fondului pentru orfanotrofiu.

Rugare! Rugăm pe toţi acei economi, cari au putut observà deosebirea de timp la răsărirea sămânţei de napi plombată şi neplombată, să comunice esperinţele lor trimiţându-le direct la firma Mautner Ödön Budapesta, Rottenbiller 33 Firma Mautner având mare lipsă de aceste observări pentru stabilirea adevărului şi pentru interesele generale bine pricepute, să roagă a i-se răspunde în curs de 8 zile.

Ad. Nr. 71 - 1908.

Concurs.

După ce primul său concurs n'a obţinut rezultatul dorit, curatoratul bisericesc gr.-cat. din Şelcău, prin aceasta escrie concurs nou pentru luarea în întreprindere a edificării din nou a bisericei gr.-cat. din Şelcău (Salkó u. p. Mártonfalva, gara Nagyselyk) prin licitaţie minuendă, cu terminul de *28 Iunie a. c.* pe lângă aceleaşi condiţiuni, şi anume:

Preţul de strigare după planul şi preliminariul aprobat de Preaveneratul Conzistor mitropolitan în 9 Maiu a. c. sub Nr. 3074 este de 6534 cor. 69 fil., pe lângă cari poporul prestează în natură afară de suma de întreprindere: piatra, cărămida, năsipul, zile de lucru, cărăuşiile de material.

Intreprinzătorii doritori de a esecută lucrările necesare spre acest scop au să-şi înainteze ofertele în scris însoţite de cauţiunea de 600 cor. adecă şase sute coroane şi declaraţia, că cunosc planul şi preliminariul pe cum şi condiţiunile de edificare la oficiul parohial gr.-cat. local, ori a se prezentà la licitaţia minuendă, ce se va ţineà în 28 Iunie la 2 oare p. m. Ofertele întrate mai târziu nu se vor luà în considerare

Ofertele despre aceste lucrări şi anume: formulariul de contract, condiţiunile de edificare, preliminariul de spese şi planul, se pot vedeà şi studià zilnic la oficiul parohial

Şelcău, la 31 Maiu 1908.

George Grecu, preot gr.-cat. — **Iacob Nistor,** curator primar.

(19) 1 – 2

Stomacul
să întărească, pofta de mâncare creşte, înceată arsurile de stomac şi orice îndispoziţie de stomac folosind pilulele Rebarbara-Elsa a lui Feller, 6 tegule 4 cor. franco să-lecomandăm, dela Eugen V. Feller, Stubica, Centrală 82 (cott. Zagrab). Carol

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 20

Capitlul XIV.

Masline şi Smochine.

Luna lui Maiu vărsà viaţă nouă preste pământ. Roma cu grădinile sale escelente erà schimbată într'o mare de flori şi un miros dulce, ceresc pluteà în aerul proaspăt. Pe Forum şi pe strade erà plin de oameni.

În oraşul cel vesel sosi o veste îmbucurătoare: o veste de victorie. După un timp îndelungat, Roma puteà iarăşi să se bucure de învingerea ce a repurtat-o în războiul cu Armenii. Artaxata, capitala ţării, a căzut; Cordulo, generalul Romanilor, a prefăcut-o în cenuşe.

Nero înotà într'o mare de fericire; senatul chiar acum a încheiat o şedinţă festivă şi a hotărât, se aranjeze festivităţi de mulţumită în onoarea împăratului, să-i ridice o statuă de aur pe Forum şi un arc triumfal la *Via lata* şi să-i ofereascâ conzulatul perpetuu. Herolzii anunţau prin stradele oraşului ştirea despre învingere şi hotărârea senatului; entuziasmul Quiriţilor n'avea margini.

Conzuli şi senatori, nobili şi cavaleri, toţi merseră la palat, spre a-şi depune omagiile înaintea împăratului şi a-l felicità, ca şi când el însuşi ar fi fost învingătorul. Cu pompă uriaşe lăsà Nero să se facă cunoscut în toate părţile oraşului, că stăpânirea în Azia este asigurată pentru vecie.

Atunci de pretutindeni răsună strigătul de veselie: „Salute împăratului! Onoare şi glorie imperatorului! Salute lui Claudius Nero, desfătarea genului uman!“

Împăratul iubila dimpreună cu poporul său; ba pentru scurt timp el îşi uità chiar şi capriţiile sale tiranice, şi pentru prima oară, de timp îndelungat, se purtà ca un principe cuminte.

El se sfătui cu încrezuţii săi asupra festivităţilor ce aveau se urmeze, şi cari trebuiau se întreacă pe toate cele de până aci. Tigellinus, măestrul rafineriei şi a risipei, un al doilea Petronius, un *arbiter elegantiarum* [1]) erà neîntrecut în privinţa aceasta şi Nero privià adeseori plin de admirare la bărbatul din creerii căruia eşau planuri aşa de fantastice, încât chiar şi Nero rămânea uimit.

„Tigelinus,“ zise el în sfârşit, „toate sunt frumoase şi bune, cele ce ţi-ai gândit: de unde luăm însă milioanele, cari sunt de lipsă pentru îndeplinirea planurilor tale?“

„N'avea grije, stăpâne! Quiriţii tăi cei credincioşi pavează *via sacra* cu denari de aur, dacă numai o voeşti. D'apoi încă provinciile: adevărate mine de aur! Pe urmă, la curte ai o turmă întreagă de viţăi graşi cari sunt plini cu aur, încât stau se plesnească. Nu ai decât să-i tai, divule!“

„Nu ştiu, cum aşi....“

„Te faci surd, divule! Eu ştiu, că tu cu atotştiinţa ta, ai găcit deja de mult, pe cine înţâleg eu: nobilii cei înfumuraţi, cari se îngraşă la Curtea ta.“

„Ingenioasă idee, Tigellinus! Dar cu cine se începem?“

„Cu Epaphroditus, sărmanul, carele nu are decât şeasăzeci de milioane; prăvăliile sale dela *Curia Iulia* îi aduc un venit anual de 400,000 sesterţii; nici nu mai socotesc cele cinci corabii, cari le are pe mare, şi cari îi aduc anual alte două milioane!“

„Poate să trăiască din corabiile şi prăvăliile sale: celea 60 milioane le-a furat dela mine. Prin urmare nu va fi nici un rău, dacă mi le va restitui.“

„Aşadar îl scriu în rândul prim. Salvius Otho, te rog, nu mă călca pe picioare. Imi ruinez rozetele sandalelor. Tu ştii, că te iubesc; însă „linguis animisque faventes,“ [1]) tu ai numai 50 milioane; pe tine nu te vom pune pe listă.“

Otho se roşi ca focul; împăratul râse cu haz.

„Trebue să te simţi fericit, Otho,“ zise el, „că Tigelinus ţi-e prietin.“

„Asta nu voiu uita-o nici odată,“ zise Otho apăsat.

„Tigellinus, continuă mai departe! Vorba ta e dulce ca nectarul.“

„Al doilea este Vibius Crispus, Crispus cel elegant, Crispus cel împopoţonat, carele ascunde sub roze sămnul F. H. E, [2]) carele şede în circ în rândul dintâi, în togă albă, în mantauă de porfiră, în păpuci roşii, pentru a fi admirat. El este ceva mai gras decât Epaphroditus cel slab: căntăreşte 300 milioane.“

„Frumoasă greutate: trebue se i-să slobodă sânge mult, la dincontră sărmanul se înăduşă în grăsimea sa.“

„Al treilea este Lucius Volusius. El a trecut de 90 de ani şi posede în bani, rente şi moşii la 400 milioane!“

De tot prea mult pentru un bărbat de 90 de ani: bătrâneţa să fie cumpătată. Iea-i cele 400 milioane şi pune să-i pregătească o bae caldă. [3]) Asta îi va face bine!“

„Acum vine Caius Nebelus, încurcătorul justiţiei!“ continuă Tigellinus. „Pe degetele sale cele murdare el poartă inele de aur, cari sunt aproape aşa de grele, ca şi inelul de fer, pe care l'a purtat cu puţin mai nainte la picioare. [4]) El se prefăcù bolnav, pentru a arătà clienţilor săi pernele şi plapomele ce şi le-a adus din Egipt. In decursul mâncărei îşi schimbă îmbrăcămintea de unsprăzece ori, şi când în sfârşit adoarme oaspeţi săi trebue se asculte în tăcere respectuoasă horcăitul său şi nu le este permis să-şi închine decât numai ca nişte umbre mute.....“

„Ce impertinenţă,“ strigă Nero. „Cânele de el va aveà se poarte iarăşi inelul de fier la grumazi. După aceea vei pune să-l biciuiască pentru sumeţia sa. Cât e vrednic viţelul cel de aur?“

„Trei sute de milioane!“

„Frumoasă sumă! Dar spune, nesăturatule, încă nu-ţi ajunge? Trebue să fie aproape la o miie de milioane.“

Ne trebueşte o duzină întreagă de astfel de paseri de aur, dacă vrem să ieşim baremi pe jumătate. Se smulgem pe a cincea —“

In momentul acesta se produse mişcare în antişambră; măestrul de curte veni se anunţe, că masa comandată de împăratul, este ascernută sub olivi.

„Ai sosit în timp nepotrivit,“ zise Nero, „noi chiar acum voiam se aruncăm rociul după o pasere de aur; vei fi iertat însă, dacă bucătăria ta va fi asemenea cu cea alui Lucullus.“

„O, stăpâne, tu eşti un Dumnezeu, iar Lucullus a fost numai un general mic. Bucătarul tău, ştie, cum se pregăteşte nectarul şi ambrozia şi el se teme de biciu, ca şi de cruce.. Pe zăi: tu vei mâncà mai bine decât zăul pe Olymp.“

„Ei, asta mai merge,“ râse Nero. „Tigellinus, se întrerumpem lucrul. Insă grijeşte bine de listă; cred că mai este încă loc pentru ....“

„... pentru o miie de milioane, stăpâne,“ completă Tigellinus.

O societate aleasă se adună în jurul meselor aranjate pompos; Agrippina şi Octavia încă au fost învitate şi Nero le salută cu dragoste, ca şi când între ei n'ar fi fost nici o neînţelegere.

Dansatori şi căntăreţi se produseră cu arta lor şi secerară aplauze număroase; împăratul deveneà tot mai vesel. Numai câte odată aruncà o privire sfiicioasă spre masa la carea şedeau mamă-sa şi soţia sa, şi atunci totdeauna golea câte un păhar.

Octavia erà plină de bucurie şi speranţă; ea visà deja despre un viitor ademenitor alăturea cu soţul său, şi această bucurie ascunsă făceà să i-se rumenească obrazii cei palizi.

Agrippina nu se încredeà în această prietinie prea de tot mare; ea cunoştea prea bine pe fiul său, pentru a nu şti, că toate acestea sunt o cursă; numai cât ea nu găcià care este animalul, după care împăratul şi-a aruncat laţul. De aceea ea deveni tot mai îngrijată şi mai neliniştită, pe când Octavia râdeà veselă, ca un copil.

Când veselia ajunse la culme, Tigellinus rugă pe împărat, se cânte una dintre poeziile sale cele minunate şi astfel se încununeze festivitatea aceasta. El îl asămănă cu Odysseus, căntăreţul regesc; dar pentru aceea toată lumea ştià, că acesta erà nimic pe lângă Cezar. „In numele artei,“ îşi încheiă el vorbirea sa linguşitoare, „în numele artei, în numele lumei întregi te rog, divule imperator, permite-ne, se auzim vocea ta cea zeiască. Nu fi aspru, nu fi neumau! Fi blând şi împlineşte-ne rugarea!“

Societatea întreagă repetă cuvintele aceste şi fiecare îşi întinse mânile către

---

[1]) Judecător asupra lucsului.

[1]) Păziţi gândurile şi limbile!

[2]) *Fugitivus hic est* (acesta este fugit) sămnul sclavilor.

[3]) Pe atunci nobilii aveau obiceiu să-şi taie vâna în bae caldă, pentru a muri fără dureri.

[4]) Ca sămn al servilismului lor, sclavii purtau la grumazi sau la picior inele de fer.

Cezar, ca şi când ar cere o graţie, dela carea atârnă viaţa.

Impăratul se prefăcù smerit, ca o fată ruşinoasă, şi la inceput se opuse, sub pretext, că astăzi vocea sa n'ar fi destul de curată şi astfel nu îndrăzneşte să se producă înaintea unei societăţi aşa de alese.

In sfârşit el totuşi îşi dete învoirea, se cânte o poezie scurtă, compusă de el însuşi, şi care erà un imn la adresa frumuseţei şi amorului

Un strigăt de bucurie izbucni atunci în grădină, şi femeile erau aproape se leşine, atât de încântate erau.

Nero surise măgulit şi demandă să i-se aducă citara. Insă mai întâi dispuse a i-se aduce peşte oleiat, căci altcum nu erà în stare să cânte.

Intreagă societatea deveni neliniştită, sclavii alergau ca vântul şi toţi strigau şi gesticulau: „Peşte! Peşte oleiat pentru cântăreţul divin!“

Un sclav aduse apoi mâncarea cerută, pe o tavă de aur şi împăratul o consumà înaintea mulţimei, carea îl priveà în tăcere respectuoasă.

Agrippina trebui se râdă involuntar de comedia ce se executà dinaintea ochilor ei. „O, gogoman mândru,“ îşi zise ea, „toate acestea le face numai spre a se lăsà se fie admirat. Aşi vrea, să se sfârşească odată jocul acesta.“

In sfârşit împăratul isprăvi cu mâncarea şi se ridică; îl încunjurară şi-l conjurară, să nu-i mai lipsească de plăcerea cea cerească, de oarece ei sufer chinuri tantalice

„Nu,“ zise Nero, „eu nu sùm tiran şi nu pot rezistà altul rugămintelor voastre Deci, urmaţi-mi!“

In tricliniu erà construit un fel de tron, un tron din flori şi din ramuri. Pe acesta se urcă împăratul, apoi îşi luă în primire instrumentul. După aceea lovi coardele şi lăsă în jos citara cea de aur.

Atunci se făcù tăcere mormântală în sala cea decorată cu flori, încât se puteà auzi căderea unei frunze pe pământ. Disgraţie şi ezil, ba chiar tortură şi moarte secretă ajungeau pe cel ce îndrăzneà să conturbe prin cel mai mic zgomot cântarea Cezarului. Se povestea despre un senator, carele a aţipit în timpul cântării lui Nero şi acum trebuià se sufere în minele siciliane pentru crima sa.

Nero începù cântarea. Vocea sa erà debilă, ca la un copil.

„Ea sunà aşa de surd, ca şi când ar veni din mormânt,“ şopti Agrippina. „Singurul lucru, care poate să-ţi convină, sunt versurile. Nu cred însă, că ele sunt compuse de Nero însuşi; sunt destul de frumoase.“

In vocea şi în cântarea împăratului nu se afla nimic, care să-l fi făcut atrăgător sau plăcut; cu toate acestea însă erupseră aplause infinite, când împăratul îşi sfârşi cântarea. Toţi spuneau, că vocea îi erà „divină,“ iar viersurile „cereşti.“ Femeile îi aruncară roze şi sărutări.

O femeie nespus de frumoasă îi puse pe cap cununa cea de laur şi-i îmbrăţişă genunchii; sclavii se apropiară în grabă şi presărară dinaintea lui roze şi viorele, aşa că el păşia peste flori.

(Va urmà.)

Peronospora.

Povcţe de apărare împotriva peronosporei viticole.

Intre vrăşmaşii (inimicii, duşmanii) cei mai mari ai viilor să numără şi peronospora viticolă, numită în unele locuri şi mană.

Peronospora e un mucegaiu (burete), care atacă şi pustieşte frunzele, florile şi bobiţele viţelor de vie de aşa, că în scurtă vreme poate să nimicească tot rodul viei din an, afară de aceea uscându-se frunzele viţelor, lăstarii nu pot creşte, rămân verzi şi necopţi, iar urmarea este, că pentru anul viitor nu vom aveà lemnul de rod; viţa întreagă se s'ăbeşte, şi dacă se repetă aceasta vre-o câţiva ani, viţa pere. Pagube mai mari decât peronospora numai phylloxera căşunează viilor.

Cunoscute fiind însă mijloacele de apărare, e de mare însămnătate, ca să ne apărăm împotriva ei, înainte de a se ivi.

Apărarea constă în aceea, că stropim viţa de vie cu aşa numita zeamă bordoleză. Aceasta nu e altceva decât apă, în care s'a topit peatră vânătă (sulfat de cupru) şi s'a adaus var.

Apa de stropit o pregătim în modul următor:

Pentru stropitul dintâiu se foloseşte la fiecare 100 litri de apă $^3/_4$ kgr. peatră vânătă şi tot atâta var stâns. (Sub var stâns este a se înţelege, că luând peatra de var punem puţină apă peste ea de aşa, că varul să se prefacă numai în praf fin, din praful acesta să iea tot atâta ca şi din peatra vânătă).

Pentruca topirea să se facă mai iute peatra vânătă se leagă în un săculeţ de pânză rară şi se atârnă în jumătatea de apă câtă voim să folosim, iar în cealaltă jumătate de apă punem varul stins, mestecând bărbăteşte, ca să se topească bine în apă.

După ce s'a topit peatra vânătă, turnăm în soluţiunea aceasta laptele de var strecurându-l prin o sâtă veche ca pietricelele de prin var să nu ne strice stropitoarele, şi apoi mestecăm mereu. Dacă apa de stropit are coloarea albastră a cerului, aceasta dovedeşte, că am pus var deajuns în zeama bordoleză, iar la caz că ar mai fi ceva din laptele de var, va să zică apa n'ar aveà coloare albastră, punem în apa de stropit tot atâta apă curată.

Despre aceea, că pus-am var de ajuns ne mai putem convinge şi aşa, că cumpărăm din farmacie (apotecă) de vre-o câţiva cruceri hârtie roşie de lacmus şi cu aceasta cercăm zema bordoleză. Dacă hârtia roşie se învineţeşte, aceasta dovedeşte, că am folosit var de ajuns, dacă rămâne însă roşie, mai punem puţin lapte de var până hârtia învineţeşte.

Zeama astfel pregătită o stropim cu ajutorul stropitoarelor (proaştelor, tulumbelor anume făcute spre rcest scop. De câteori umplem stropitoarea, mestecăm bine apa de stropit din butoiu sau din ciubărul, în care am făcut-o şi o străcurăm prin sâtă ca să nu între gunoiu în stropitoare. E bine dacă şi în decursul stropitului se scutură (clătină) stropitoarea din spate pentruca să se amestece zeama din ea

Pentru întâiaoară se stropeşte când lăstarii au 8—10 frunze, adecă pe la mijlocul lunei Maiu, a doua oară la 14—20 zile după stropitul întâiu, a 3-a şi a 4-a oară în lunile Iulie şi August.

Pentru stropitul al doilea şi celelalte se va luà 1 kgr. de peatră vânătă la 100 litre apă şi tot atâta var stâns. Mai multă peatră vânătă nu e de lipsă să se iee, de oarece măreşte numai cheltuielile fără a aveà succes mai mare.

La stropit să îngrijim, ca zeama să ajungă peste tot locul, va să zică nu numai frunzele, ci şi ciorchinul pe cum şi florile, boabele şi lăstarii să fie stropiţi, căci peronospora îi atacă şi strică şi pe aceştia.

Zeama bordoleză, să se facă numai în ziua în care se şi foloseşte, de oarece dacă stă, perde din putere.

Timpul cel mai periculos pentru viţă este, când după o ploaie măruntă urmează căldură mare, căci atunci se iveşte peronospora mai tare, şi în asemenea cazuri, dacă via e încă nestropită, o stropim fie chiar şi pe ploaie, de oarece numai aşa putem împedeca ivirea şi lăţirea peronosporei.

Apărarea contra peronosporei trebue să fie totdeauna preventivă, adecă înainte de a se ivi peronospora. Frunzele atacate noi nu le mai putem vindeca cu nici un fel de praf sau stropit, deci trebue să avem grije să stropim la vreme deoarece orice întrelăsare aduce pagube mari după sine prin perderea în mare parte a recoltei şi prin necoacerea coardelor de rod pentru anul viitor.

Sibiiu, 10 Maiu 1908.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pantaleon Lucuţa, *prezident.* — *Vic. Tordăşianu,* *secretar.*

Bibliografie.

A apărut:

A apărut Nr. 317 din *„Biblioteca pentru toţi“* cu **O noapte de Mai** a celebrului scriitor rus *Nicolae Gogol.* traducerea se datoreşte dlui *Virgil Caraivan.*

Oricine doreşte să cunoască viaţa câmpenească a cazacilor agricultori, care seamănă de mult cu traiul liniştit şi paşnic al ţăranilor moldoveni, poate ceti aceasta frumoasă povestire, care e tradusă într'o limbă literară curată şi curgătoare de cunoscutul prozator popular. Preţul 30 de bani.

Se află de vânzare la toate librăriile din ţară, Catalogul complet al acestei „Biblioteci pentru toţi“ ce cuprinde peste 330 de numere a se cere Librăriei Alcalay—Bucureşti.

Hipnotism şi Spiritism *de Dr. V. Suciu.* Pe 200 pag. f. 8°.

Costă **1** cor. **50.** fil- + **10** fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

„Sămănătorul“ Anul al VII Nr. 21 cu următorul sumar: A. C. Popovici. Idei disolvante (răspuns „Vieţei Româneşti“). — Al. G. Doinaru. Inter Pocula (poezie). D Anghel şi St. O. Iosif. Camoens (traducere din Fr.

Halm). — G. Murgoci. † Dimitrie Negreanu. — C. Sandu-Aldea. Pescar de Islanda (trad. din Pierre Lotil. — Revista Generală. Idei anarhice, în chestia dlui Tăslăanu, de Aurel C. Popovici.

„Neamul Românesc." Anul III, Nr. 59 cu următorul sumar: Gospodării de provincie — Madona-Dudu din Craiova — de N. Iorga. — Partidul Viitorului: Tache-Panul-Bădărău cronică politică glumeață de Nica Petre-Brăila. — Zece Maiu în Roman de Cores. Serbări școlare în București de M. C, — O serbare poporală în Cupca (Bucovina). de Vasile Liţu. — Din centrele României: Bârlad. Craiova, Galaţi, Piatra-Neamţ, Ploieşti. Ilustraţie din „Istoria Românilor" de N. Iorga desemn de Stoica. — Cronica de N. Iorga şi alţii.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creştină*** vol. II. ***Tradiţiunea şi Biserica.*** Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fileri porto, ***Teologia dogmatică Specială*** vol. I. ***Dunezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului şi Graţia*** de *Dr. Vasile Suciu,* profesor de teologie. Costă **7** cor. **30** fil. + **30** fil. porto. A se adresà la Librăria semin. din Blaj.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domşa.**

p. redacţie responz.: **Augustin Gruiţia.**

Circulaţia trenurilor

prin gara Blaj—Kökülöszög — valabilă din 1 Iunie n. 1908.

către Teuş pleacă:	personal	12·53
	mixt	7·02
	acelerat	7·35
	acelerat	2·52
	personal	1·53
	acelerat	10·18
	personal	8·09
dela Teuş soseşte:	acelerat	5·40
	personal	9·00
	personal	12·39
	acelerat	12·22
	mixt	3·58
	personal	2·08
	acelerat	9·05
către Prajd pleacă:	mixt	3·02
	personal	9·11
	mixt	2·43
dela Prajd soseşte:	mixt	8·44
	personal	12·38
	mixt	6·48

trenurile personale circulează numai luni mercuri şi sâmbătă până la D.-Sân-Mărtin, — în Iulie şi August zilnic până la Prajd.

Vânzare de lemne.

Se vând 550 metrii cubici de lemne uscate, stejar, fag şi carpen, lemne tinere şi din faţă. Lemnele sunt în comună, la învoială să transpoartă la gara. Gară în loc Erdőszentgörgy.

Ceice voesc ale cumpăra să pot înţelege cu proprietarul GEORGE SUCIU în Erdőszentgyörgy.

(18) 1—3

Cel ce doreşte să aibă

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-şi procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăţa cum să facă toate rachiurile şi cum să manipuleze vinurile.

Preţul acestei cărţi e 6 cor.

Tot aşa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Preţul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 8—10

„Sădirea şi cultivarea viei"

de

Nicolae Pop.

Preţul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procurà dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric (27) 40—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina= cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

Pretcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania"

din Sibiiu (28) 40—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, natreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieţii:
95,816.412 coroane.	**9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:

Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 13 Iunie 1908. Numărul 23.

La congresul pressei române.

Idea unei organizări a jurnaliştilor români s'a lansat de curund şi în ziua întâi a sf. Sărbători se vor şi întruni, la o consfătuire intimă, reprezentanţii presei române, la Braşov, unde ne-am trimis şi noi un reprezentant. Consfătuirea aceasta are menirea de a pregăti agendele apropiatului congres al jurnaliştilor români din ţară.

Eră ceasul din urmă; toată lumea se îngrijeşte de organizare, chiar cele din urmă branşe ale muncitorimei încă sunt închegate in reuniuni, cari le asigură, in schimbul cotizaţiilor ce plătesc, un viitor fără grigi, o penziune nu chiar de dispreţuit, ajutoare însemnate pentru cazuri de boală sau de nenorociri, cari ar provocă incapabilitatea de muncă.

Gazetarii popoarelor din apus sunt situaţi în mod prinţiar, n'au nevoe de a se munci cu gândul traiului zilnic, nici de a umpleà la zi 10—12 coloane, cu forţele alor 2—3 colaboratori. Scriu un articol-doi la săptămână, şi având destulă vreme de aprofundare, scriu fără îndoială mai temeinic şi mai îngrijit. In patria noastră singur gazetarii magiari se pot mângri, că scrisul lor este deodată — carieră. Incepând dela riporterul, care abia a trecut peste pragul examenului de maturitate (dacă la trecut!) incassând un salar lunar de 160 cor., până sus la politicianii, cari scriu articole de fond sau literaţii, cari scriu foiletoane sau recensii literare (incasând lunar 4—500 cor., cel puţin) simţesc cu toţii, că terenul de sub picioare le e destul de solid. Publicul îi apreţiază neasămănat mai bine ca la noi, îi ceteşte cu mai mare interes şi, având-şi fiecare rezortul de muncă, nu sunt nevoiţi să scrie despre toate lucrurile din lume, de dimineaţa până seara, pentru a puteà umpleà coloanele.

De unde să poţi comparà redacţiile noastre, în care muncesc 2—3 oameni şi un disparent număr de colaboratori externi, cu jurnalele, cari numără 15—20 colaboratori interni, în toate direcţiile, şi cari dispun de colaboratori regulaţi în toate centrele mai de seamă?

Nu poate fi nici vorbă de o comparaţie oare-care.

Urmarea, destul de tristă e, că jurnalele noastre nu se pot prezintà aşa după cum ar cere gustul cetitorilor, — fie spusă aceasta de altcum spre mai marea laudă a gazetarilor români, cari desvoaltă o luptă uriaşe, pentru a puteà scoate jurnalul aşa cum e.

Publicul e obicinuit să ceară lucru bun şi eftin şi nu îşi dă seama, cu cât retribueşte ostenelile acelor oameni, cari îşi cheltuesc toată energia în scrisul lor, şi cari la bătrâneţe, vor ajunge fără nici un razăm, când nu vor mai aveà puterea să iee condeiul în mână.

Iată motivul pentru care nu avem decât aşa de puţini gazetari, încât avem prea multe degete la o mână, ca să-i putem numără pe ele.

Ar fi fost datorinţa publicului nostru să se îngrigească de aceşti muncitori neresplătiţi ai condeiului, dar n'a făcut-o.

O fac acum gazetarii români singuri şi dorim din tot sufletul, ca să ajungă la bun sfârşit.

In preajma consfătuirii intime din Braşov, dorim din inimă, că hotărîrile tovarăşilor de muncă să aibă în vedere importanţa deosebit de mare a presei, ingrijindu-se măcar pentru urmaşi de o mai fericită situaţie materială pe cariera ingrată a literelor române;

Dorim să se închege cu toţii intr-o reuniune, să convină mai des, să se cunoască împrumutat şi cunoscându-se să încunjure măcar pe viitor tonul violent al discuţiilor, care nu se poate esplica decât prin izolarea reciprocă aşa de caracteristică jurnalisticei noastre;

Dorim, în sfârşit, ca gazetele noastre să-şi precizeze bine sfera de activitate şi să nu o depăşească, amestecându-se în chestiuni, cari nu le priveşte şi pe cari nu sunt chemate a le reprezenta.

Toate aceste dorinţe ale noastre vor rămânea însă numai dorinţe pii, dacă publicul românesc nu va întinde şi el mâna să ajutore pe aceia, cari au menirea măreaţă de a manifestà opinia publică şi a o creà chiar.

„Gazeta Transilvaniei.“ In numărul din 9 Iunie „Gazeta Transilvaniei,“ reproducând articolul nost „Ce e cu congrua,“ află de cu gust al intercala cu fel de fel de observări, care de care mai copilăreşti. Noi nu ne putem ocupa de aceste senilităţi, constatăm numai, că atunci, când noi atragem atenţiunea asupra unei primejdii, ce ne ameninţă biserica, se afla un jurnal rumânesc, care nu îşi poate ascunde maliţia nici la ocaziuni de aceste.

Suntem de altcum de mult în curat cu politica binevoitoare a Gazetei în ceeace priveşte biserica noastră. Am vrea, să nu fi fost provocaţi a-i aduce aminte chiar acum, când îşi serbează iubileul de 70 ani, de atacurile acele nesfârşite, la cari a fost expus Blajul ani dearândul; „Unirea“ insa-şi îşi mulţumeşte existinţa sa atacurilor din „Gazeta“. Supărarea veche a dlui Mureşan, că *„poporul“* (înţălegeţi?) zi: elementul laic, nu este representat în organizaţia noastră bisericească, cel puţin ca şi cea greco-orientală o cunoaştem. Nu ne mirăm deci deloc de tactica „Gazetei“ de a pune pe acest laic element totdeauna atunci în linie de bătaia împotriva noastră, când dujmanul şi aşa bate în porţile birerici şi a scote la iveală groaznicul antagonizm dintre biserica noastră şi cea greco-orientală marile favoruri şi păreri, ce le ofere aceasta mirenilor săi şi egoismul, îngustimea de inimă a bisericei noastre, care nu-i îngădue să intre în organizaţia sa.

Totuşi o rugăm una. Când vorbeşte de biserica noastră să nu vorbească aşa de sus şi să nu-şi închipue, că biserica greco-ca-

Babeş-Bolyai Central University Library Cluj

tolică e redacția „Gazetei.“ I-ar stà bine să fie mai modestă și să nu-și iasă așa iute din fire, dacă totuși „Unirea“ reprezântă biserica greco-catolică.

Pentru „Revista economică.“ Mon. Dle Redactor! Rog să-mi dați voie a face ultimele reflecții, la celea publicate în foaia sibiană, numărul dela 7 crt. Cetitorul imparțial care a urmărit această sgândărire după adevăr, a trebuit să constate, că „Revista“ s'a înglodat rău, cât a avut nevoie de un „Deus ex machina,“ ca s'o scoată din încurcătură. „Este numai un *joc al întâmplării*“ spune dl Costi Pop, că reorganizarea agenturilor s'a început tocmai în Dsânmărtin, (unde n'a fost nici când agentură) și tot un joc a întâmplării, că chiar dl Radeș a fost angajat. Dar oare tot joc a întâmplării a fost și aceea, că agentura Albinei a fost așezată în casele valorosului dn Căluț? tot joc a întâmplării, că un domn aproape de Sibieni, a umblat în toate părțile să se convoace altă adunare să se aleagă în direcție și comitet oameni agreați de Albina, și agentura nu va fi înființată? tot joc a întâmplării planul unui înalt funcționar al Albinei, de a răscumpără celea 200 acții subscrise de „Patrie“ la „Vulturul“ și apoi a transformà acest institut în o filială a Albinei? Ce zice „Revista“ la toate acestea?... noi și recomandăm, să nu mai primească autorizări dela locuri competente spre a face declarații pentrucă ținuta oamenilor dela „Albina“ în afacerea cu „Vulturul“ sunt deobște cunoscute și — regretate de toți adevărații români.

„Celoralalte le va veni vremea, de sigur!“

REVISTE.

Austria. Afacerea profesorului *Dr. Wahrmund* încă nu e complanată. Oamenii din Tirol nu vreau să-l mai vadă acolo, și foarte posibil, că nici nu va mai rămâneà, ci va fi strămutat la Praga, unde — mai ales la universitatea cehă — aproape toți profesorii laici sunt niște creștini foarte răi.

Toată puterea dușmanilor bisericii e în mișcare în Austria. Dela anii 1870 încoace au făcut oamenii aceștia tot ce au voit, acum, că s'a ridicat partidul creștin numai la o maioritate relativă în cameră, și ei se văd tare jigniți în drepturile lor! Acum pe lângă pressă au alarmat pe copiii minoreni dela universitate să facă grevă, adunări de protestare ș. a. Dar se vor sfârși și acestea, și Wahrmund și prietinii lui vor rămâneà și mai departe în ochii oamenilor cuminte: plagiatori, cari n'au idei originale, nihiliști de rândul prim, cari umblă să omoare celea mai nobile simțeminte omenești.

Franța. Cetim într'o foaie germână, că încassarea banului cultului merge foarte anevoie, și în unele locuri cu puțin rezultat. Așa se spune, că în dieceza de Sens în 133 parohii au umblat preoții din casă în casă, și n-au căpătat nici un ban. Aici se vede, ce urmări triste a avut nepăsarea preoților francezi față de lucrurile sociale și politice. Oamenii s'au dedat, să-l vadă pe preot numai ca persoană liturgică, făcând slujbe dumnezeești, pentru cari să-i plătească atunci când le face, — dar să-l vadă pe preot ocupându-se de alte chestii, nu-și pot închipui. Pe când preotul erà numai liturghisitor, pe atunci dușmanii bisericei au lucrat din toate puterile să înnegrească biserica și preoții, și n-a fost nime, care să le arete oamenilor răutatea dușmanilor bisericii. Neîmplinirea datorințelor se pedepsește acum.

Statistica anului 1907 spune, că poporațiunea Franței a scăzut în anul acela cu 20,000 suflete, au fost 773,000 născuți și 793,000 morți. Începând din 1890 poporațiunea Franței a scăzut cu 134,000. Aici îi duce pe bieții de Francezi „cultura“ și guvernul francmason!

Germania. La alegerile pentru dieta provincială din Prusia compromisul dintre Centru și Poloni a avut un rezultat frumos. Atât centrul cât și Polonii au câștigat câteva mandate noue, și ce e mai mult: s'a întărit prietinia între Germanii catolici și Poloni. Cu bucurie mare cetiam în foile germâne, cum

---

FOIȚĂ.

RUXANDA.

— *Nuvelă originală a «Unirii».* —

(Continuare). 5

Bolištea îl părăsi, dar pe urma ei Bogdan se simțeà foarte aprins, iute și nerăbdător. Erà apucat câteodată, așa din senin, de o cumplită mânie și pentru o nimica toată răsturnà curtea de alarmă și vuet. Mai nici un curtean nu rămase teafăr, fără ca Vodă să nu-i fi scos vre-un cusur, — de aceea toți îl ocoleau și se feriau de dânsul, ca de nu știu cine.

Joi dimineața Măria Sa avù o daraveră cu pârcălabul Chiriac. Se auzea chiar până sus, cum Măria Sa mustră și se răstește la pârcălab.

— Voești să te pui în gură cu mine, obraznicule? — Să știi, că de azi înainte nu mai ești pârcălab. Piei dinaintea mea!...

— Iertați Măria Voastră, o vorbă numai....

— Nici o vorbă, ai înțeles? să nu te aud....

— Ce rău am săvârșit, că am venit să mă jelesc. Măriei Tale?

— Mai răspunzi încă, netrebnicule? Ieși afară! — Arnăutul din ușa calemului îi făcù sămn să iasă și desnăjduitul pârcălab de abia mai vedeà pe unde să iasă.

Pe urma acestei daraveri Bogdan deveni furtunatic și atâțat, ba atâțarea-i se schimbă în adevărată furie. Pe fața lui puteai să vezi, cum arde sângele de mânie.

Ieși din calem, izbind cu putere ușa după sine și de trosnetu-i surd cutremură curtea întreagă.

La domnița Maria veniseră tocmai azi jupâneasa Smaranda împreună cu fica ei. Tustrele erau neliniștite și speriate de zgomotul și zarva, pe care o auziau jos în calemul domnesc. Le cuprinse spaima, când auziră niște pași greoi pășind îndesat pe lăincerele întinse pe dușamea. — Erà Bogdan, care se abăteà spre Maria; voi să se apuce de cap și cu dânsa, de oarece aflase, că tocmai ieri fusese în casa Mușătеștilor. Acum voi să-i oprească, de a se mai abate la dânșii, dar nici de a-i mai pofti mai mult la curtea domnească.

Bogdan deschizând ușa cu furie, zări pe Ruxanda, care ședeà tăcută lângă domnița Maria. Când întră în lăuntrul odaiei, dădù cu ochii și de jupâneasa Smaranda privind mirată spre ușe. Bogdan aprins de mânie se repezi spre Ruxanda, dar îl opri Maria.

— Mai îndrăznești să vi la curte? Nu ți-i greu să mai calci pragul casei mele? Crezi, că n'am aflat de clevetirile tale?

Ruxanda lovită de aceste cuvinte, fù podidită de lacrimi, și-și acoperi ochii umezi cu șorțul ei curat.

— Ce ai Bogdane, ai înnebunit? reluă Maria, care nu-și puteà da seamă de faptele și de vorbele lui Bogdan.

— Mă rog, să-ți tacă gura, m-ai înțeles? Să nu fi codoșca unor fățarnice — Poftim — ieșiți mai curând, curtea mea nu-i pentru atare seamă de oameni!

Maria se repezi spre el, ca să-l îndepărteze din odaie, dar Bogdan ridicându-și brațul vânjos, o lovi cu putere, izbind-o de părete.

— Rușine să-ți fie Bogdane! îi zise Maria. Jupâneasa Smaranda zăpăcită și năucă, Ruxanda ne mai știind, unde să se ascundă de rușine, perândau înaintea lui însoțite de Maria, care lăcrimà.

Din urmă Bogdan îi mai strigă, de răsună curtea întreagă:

— Așa pățesc muerile, cari hulesc curtea mea!

* * *

Erà noapte târzie. Luna pluteà galeș printre valurile de nori, vărsând câte o slabă lumină peste palida întindere troenită de somn. Luminile de pe la curți începeau să se stângă una câte una, numai la curtea lui Iancu Mușat mai vedeai oglindindu-se lăuntrul umbratic al odăiei într'o baie de lumină.

In odaia mare stăteau de vorbă vornicul Iancu cu vorniceasa Smaranda și cu logofătul Trifăilă. Povestiau unul altuia tot

vorbiau Nemţii din centru contra asupririi Polonilor, şi ne gândiam, oare când se va găsi un partid unguresc puternic în camera ungară, care să apere interesele Românilor?!

CORESPONDINŢE.

Românii la Roma.

— Raport special. —

(Continuare).

„Mă bucur şi sunt foarte fericit de faptul, de a vă salutà aici din prilejul iubileului meu sacerdotal, în numele mitropolitului vostru şi al poporului românesc. Nu m-am îndoit deloc, că între cei ce vor veni să mă salute din acest norocos prilej nu vor lipsi bunii mei români, cari totdeauna şi-au arătat dragostea şi alipirea faţă de Scaunul Apostolic al Romei. *Românii sunt de două ori romani:* pentrucă deodată cu misiunea, ce a-ţi primit dela împăratul vestit al Romei, a-ţi dus cu voi şi sămânţa legii creştine, şi când a-ţi venit acum, conduşi de pietatea cuvenită strămbunilor, ca să vedeţi monumentele părinţilor vostri, se cuvine, să dovediţi şi alipirea voastră faţă de religiunea, care a păstrat şi adus la nouă strălucire monumentele acelea. Mă bucur din inimă de acest fapt şi vă doresc, ca Dumnezeu, care v-a păstrat ca o dovadă a Provedinţei sale, să vă susţină şi mai departe întru mărturisirea credinţei, primite în botez şi să vă deie tăria de a rămânea în mijlocul atâtor turburări statornici şi neclătinaţi în credinţa strămbună.“ Aci Sfinţia Sa, continuând încă mult discursul şi amintind şi de slujba noastră de ieri, aceea puternică manifestare românească în Biserica sf. Petru, binecuvântă biserica noastră română unită, aşişderea cea latinocatolică din patrie, aminteşte în mod deosebit pe Maiestatea Sa Monarhul şi pe Alteţa Sa c. şi r. Moştenitorul de tron, binecuvântându-i pe ambii, trimete apoi binecuvântarea tuturor celoralalţi: preoţilor, mai ales parohilor, ca să-şi poată conduce turma cu mult rod, pe căile bune, părinţilor, să-şi poată creşte odrazlele în frica lui Dumnezeu, căci dela aceea atârnă viitoriul neamului, copiilor, să fie supuşi părinţilor, etc. „Reîntorcându-vă către casă, aşa încheie Sfinţia Sa, spuneţi la ai vostri, că în Papa aveţi un părinte binevoitor, care în toată dimineaţa în rugăciunile sale îşi aduce aminte în mod deosebit de românii săi. Rugăţi-vă şi voi pentru mine, căci în aceste vremi, nu zic grele numai, ci în aceasta calvarie chiar, de care avem parte, rugăciunea către Dumnezeu mai mult poate ajutà.“ Cu acestea Sfinţia Sa binecuvântă toate obiectele de devoţiune, cari le aveam cu noi, dă preoţilor facultate de o indulginţă plenară tuturor, cari s'au spovedit şi cuminecat. apoi mulţumind încă odată Românilor pentru gratulare, roagă pe bunul Dumnezeu, să deie peregrinilor pe îngerul Rafail, care să-i conducă teaferi la vetrele lor acasă....

De trei ori „să trăiască!“ a urmat cuvântării Sfinţiei Sale. Ca electrizaţi eram toţi, de frumoasa vorbire, de însămnătate istorică pentru noi românii, zisă din gura unui papă, pe care, deşi a ţinut-o în limba italiană, aproape toţi am înţăles-o pe deplin. Cu toate acestea Sf. Sa, la sfârşitul cuvântării, a învitatat pe Il. Sa episcopul Hossu, să ni-o tălmăcească pe românește. Şi pe când Il. Sa făcea aceasta, eră interesant să vezi, cum Sfinţia Sa Papa făcea din cap la fiecare cuvânt mai însămnat, ce ne spusese: înţălegea şi Sf. Sa vorba românească, cum noi înţelesesem cea italiană. Cum se înţeleg fraţii!...

După aceea îngenunchiud toţi, Preafericitul părinte ne-a împărtăşit de binecuvântarea papală solemnă. Apoi adresându-ne câteva cuvinte de mulţumită şi urări de bine, Sânţia Sa a părăsit sala, petrecut fiind de nenumărate strigăte „să trăiască,“ evviva“!!!...

Audienţa a durat aproape o oară.

Icoana ei va fi pururea neştearsă în inimile noastre. Impresia, ce-ţi face Preafericitul Părinte, nu se poate descrie! Orice preocupaţii să aibă cineva faţă de actualul Papa — sunt şi de aceia —, cu orice ochi critici să privească cineva înaintea lui: o figură, care într'atâta să te câştige, nu mai afli. Faţa aceea părinţească, zimbitoare, şi totuşi în fundament atât de serioasă, îţi câştigă inima şi te pune în adânc respect, pune în respect şi pe cei mai mari duşmani ai lui. I-mi aduc aminte de raportul, ce l'a adus nu de mult foaia jidovească „Neue Freie Presse“ din Viena despre un interview, ce o avut un colaborator al său cu Bülow, după vizita sa la Vatican. „Papa actual, zicea cancelarul Germaniei, face o impresie foarte bună. Aceia cari îi detrag ceva, sunt rău informaţi. In el vezi pe capul adevărat al Bisericei, pe părintele, care numai de turma sa e îngrijorat.“ Aceaşi o putem zice şi noi. In el vezi pe părintele adevărat al tuturora, dar în el cunoşti şi pe capul Bisericei, autorul enciclicelor „Lamentalili“ şi „Pascendi.“

Plecat-am din Roma, Mercuri sara în 27 Maiu. Cei de combinaţia I. sub conducerea Dlui Dr. Fireza pe la Ancona până la Fiume, iar noi am continuat perigrinajul pe la Florenţa şi Veneţia. Despre acestea în numărul viitor.

(Va urma).

---

ce se petrecuse joi dimineaţa la curtea domnească, pe care acum Muşăteştii erau foc mâniaţi.

Ruxanda se preumblă singură prin grădină cu gândurile duse la Bogdan.

— Să mă încerce? gândea în sine, atunci cel puţin de ce să nu fi lăsat în pace pe maică-mea? De ce să ni fi făcut fătarnice pe amândouă, nerușinate şi netrebnice?

Ma rog, cui am hulit noi casa lui Bogdan? la cine?... cand?... Eu nu mă simt cu nimica vinovată, eu n-am zis la nimeni o vorbă din cele câte le-am auzit şi văzut la curte — şi el m'a făcut fătarnică, a voit chiar să lovească în mine.... Asta e prea mult!

Ruxanda împrospătată de răcoriştea sării porni îngândurată în odaia mare.

Trifăilă, cum o zări, îi sări înainte cu vorba:

— Ei, cum ţi-a priit Ruxando, joi dimineaţa la curtea Măriei Sale? Intrebarea logofătului o jignise atât de mult, încât pe loc voi să se retragă din mijlocul lor. Cu anevoie maică-sa o înduplecă să mai rămână cu ei.

— De te miri, Ruxando, de ce Măria Sa te-a dat afară din curte, atunci iea un jeţ şi şezi ici lângă mine, să-ţi zic pricina păţaniei tale!...

— Dar dacă n'ai fi fost tu, bădiţă logofete, ca să ne opreşti aici în Suceava, eră mai bine. Noi ne-am fi dus de mult în Ţara de jos şi n'am fi tras aşa o mare ruşine.... grăi Ruxanda învinuind pe Trifăilă.

— Asta, că asta, reluà logofătul, dar la mijloc e alta, eu unul nus de loc vinovat.

Dacă vei şedeà colea lângă mine, atunci eu ţi-oi spune totul...

— Numai asta nu oi mai face-o, să şed lângă tine. Lăsaţi-mă în pace, sunt sătulă până în gât de viaţa asta din Suceava. Cine m'a adus aicea? nu puteam să rămân acasă? — Trifăilă dragă, ia nu te uità la gura ei; zi, mă rog, de ce Vodă a sărit cu gura la noi? îl întrebă jupâneasa Smaranda.

— V'aşi spune totul din capăt în răscapăt, dar cine ştie, ce are să năpustească peste mine, dacă....

— Dar, dragă logofete, luă vorba iar bătrâna, să nu te temi de noi, că te-om descoperi Măriei Sală.

Logofătul tăceà. Faţa lui părea gânditoare şi hotărâtă de a descoperi toate tăinuirile.

— N-ai nici o frică, fătul meu! îl încredinţă vornicul Iancu, doar numai de-ar începe să zică tot ce-i stà pe inimă.

— Dar tu, Ruxando, nu vrei să auzi cele ce le voi spune?

— Mie mii tot una.....

— Dacă acum vă deschid cele ce le ţin ascunse în suflet, fie-vă semn, că am încredere în voi, şi că veţi tăceà de toate cele ce vi le voi spune. Cunosc bine casa voastră, şi totdeauna am cinstit-o şi am preţuit-o mai mult decât curtea Măriei Sale, fiindcă ştiu, că sunteţi omeni cinstiţi şi de treabă....

— In urma urmei eu nu mă tem atâta de mine, căci cel mult aşi puteà să-mi pierd slujba la curte şi vrednicia de logofăt; dar, dragă Doamne, îmi pot agonisi pânea şi cu alte mijloace. Am lanuri la Rădăuţi, am fălci de păduri la Siret, am podgorii la Putna, — şi dacă-i pe atâta, eu niciodată n'am râvnit, să trăiesc cu pânea curţii. Ştiţi poate, ca tatăl meu, fie-i ţărâna uşoară a dvorit la curte sub Măria Sa Ştefan Vodă, de fericită pomenire, şi el mi-a hărăzit slujba curţii, ca să trecă din tată în fiu!..

— Dar să nu crezi, Trifăilă dragă, că noi ne-om vinde cinstea şi ruşinea, că ne-om lăsa să fim smomiţi ori mituiţi de Măria Sa, ca să te spunem lui... vorbi vorniceasa Smaranda.

In odae întră băiatul Nichită, care aduceà un clondir cu vin vechiu. Jupâneasa Smaranda pritoceà vinul prin pahară, cinstind pe logofătul Trifăilă.

— Ia'n poftim, Chir logofete, un pahar de vin. Iea şi tu Iancule, hai, iea şi tu, Ruxăndiţo. Trifăilă luând păharul, prinse parcă curaj:

(Va urmà.)

Sărbările soc. „Junimea" din Cernăuți.

— *Coresp. specială.* —

Cernăuți, 10 Iuniu 1908.

Intrați în Bucovina cu o impresie rea, ne întoarcem de acolo cu o impresie destul de bună. Succesul sărbărilor „Junimei" ne-a încredințat, că reculegerea sufletească a elementului românesc de aici, primejduit în toate ale sale de străinii hrăpăreți, e pe cale de a se face. Dacă ne-a făcut rău vorba multă nemțască în conversația inteligiinții, ne-a înnălțat sufletește avânturile bune, făgăduințele îmbucurătoare ce le-am văzut în tinerii universitari și în mlădițele tinere ale liceului românesc puse sub paza unor profesori tineri încălziți și însuflețiți de cele mai nobile avânturi naționale.

Aceste sărbări ne-au încredințat despre ceea ce ar puteà și ar trebui să facă o tinerime, ce-și înțelege rosturile sale de muncă în câmpul culturei noastre naționale. Ne-au încredințat, că alta cale de regenerare pentru românimea primejduită de aici nu se dă, decât cea a muncii fără preget, decât cea a premenirei sufletelor prin farmecul cântării românești și prin răspândirea în păturí cât mai largi a literaturei noastre. Ceea ce a înnălțat nimbul acestor sărbători a fost participarea celor mai de seamă scriitori din România. Au luat parte prof universitari: Iorga, Stere dela Iași și Șt. Mehedinți dela București, Sadoveanu, Iosif, Anghel și Bârsanu. Șezătoarea literară ținută de dânșii alcătuește momentul de o importanță culturală pentru viața românească a Bucovinei. Această apostolie a celor mai de seamă scriitori tineri e cel mai puternic mijloc pentru reculegerea sufletească a celor pentru cari se face.

Programul a fost foarte bogat și cu toate acestea executat după toate așteptările.

Luni seara a avut loc comersul festiv, ținut în sala filarmonică din piața de cereale. Lume multă. Toți profesorii universitari de teologie, toți conzilierii mitropolitani în frunte cu bătrânul arhimandrit Calinescu — mitropolitul Repta petrece la băi — toată tinerimea din loc în număr de peste 200, de asupra logele sunt împodobite de numărul frumos al damelor, am puteà spune la 200 și dânsele. După un cuvânt de deschidere al preș. Corneanu, ardelean de ai nostri, a început șirul toastetor un alt tiner, închinând pentru senatul universitar. I-a răspuns prof. decan Saghin. Se cetesc telegramele de felicitare, între cari ceea a lui Goga, dar mai vârtos a lui A. C. Cuza dela Iași se bucură de călduroase ovațiuni.

Dori Popoviciu, își ridică păharul pentru Dr. Demetriu Onciul, primul președinte și întemeietorul acestei societăți și tot odată sărbătoritul oaspe al acestor zile.

La dorința generală vorbește N. Iorga. Cine nu l-a auzit grăind niciodată, nu-și poate face idee de puterea oratorică irezistibilă, de viața caldă, comunicativă, sub care vibrează orice frază pe care o rostește. Vorbește clar, cursiv, stăpânind cu gestul și cu privirea tot auditorul. Te uimește ușurătatea cu care vorbește. Te farmecă te ține încătușat, vrăjit, varietatea în care-și știe îmbrăcà vorbirea. La dânsul nu se simte căutarea frasei, nu se simte cazna după exprimarea unor gânduri ce întârzie, nici dibuiala după vorbe ce nu le-ar găsi; la dânsul gândirea, turnată în cea mai desăvârșită formă stilară, curge deodată cu vorba. Acesta e talentul cel mai desăvârșit ce-i poate fi dat unui apostol cu vorba și cu condeiul. Vorbirea lui n-a pus-o nime pe hârtie, dar a pătruns în inimi, a răsbătut în suflete, ca o flacără venită de undeva de sus, ce rămâne acolo ca un îndemn, ca o mustrare ce se simte.

Dupăce au mai vorbit vre-o câțiva tineri, din un colț ascuns al sălii s'a ridicat să vorbească un țăran, gospodarul Banchăș din Dorna. N-are — spune dânsul — numai trei „normal clase," dar să-l ierte domnii, că vorbește și el. Am stat uimit, ascultându-l pe acest răzeș, desfășurând nu după cărțile, pe cari nu le știe, ci după mintea și priceperea lui, după învățătura dreaptă ce i-o dă dragostea de moșie credeul unei politici culturale românești.

A vorbit după aceea Mehedinți tălmăcind în vorbe călduroase dragostea ce o are pentru pământul glorios al Bucovinei. Dintre „Sămănătoriști" vorbește Sadoveanu, mulțumind publicului pentru ovațiunile și primirea călduroasă, ce li-s'a făcut.

A urmat după aceea întreținere plăcută, ce a durat până pe la 2 oare. Am părăsit sala cu o mângâiere.

Marți, la 8 oare a avut loc la catedrala mitropolitană serviciu divin și parastas pentru repausații membrii ai societății. A cântat frumos corul „Armonia" și corul teologilor. La 10 oare a avut loc desvălirea potretului primului prezident al societăți, a prof. univ. Dr. D. Onciul, în cabinetul societății. Salele soc. destul de mărișoare n'au putut încăpeà puclicul. La 11 oare s'a ținut marea șezătoare literară în sala societății filarmonice. După un cuvânt de deschidere al prez. Corneanu și un punct din cor a urmat dl Iorga. A ținut o vorbire magistrală. A arătat meritele serbătoritului Dr. Demetriu Onciul, ca istoric, ca pedagog și ca bun gospodar al arhivelor statului la cari e director. Partea în care a vorbit despre fieiertatul Dr. George Popoviciu, a fost sguduitor de mișcătoare. Acelaș torent de idei, aceiaș putere uimitoare de emoțiune.

A urmat apoi poetul Anghel, care a cetit o poezie: „Carmen seculare" și pieza dramatică „Cometa." Iosif a cetit poezia: „Povestea unei nopți" și un fragment din „Din zile mari." Sadoveanu a cetit două bucăți din „Povestiri din războiu." Cântările le-a esecutat corul membrilor societății.

Marți după ameazi a fost banchetul, la hotelul Gottlieb. Au luat part la 80 persoane. Dintre toastanți pomenesc pe Stere. Vorbește foarte călduros. Masa a durat până pe la 5 oare. Am vizitat după aceasta reședința, împărătește aranjată, a mitropolitului Repta. Am fost și la internatul liceului român, unde am găsit lucruri bune.

Sara a avut loc reprezentarea dramei „Zorile" de Iosif.

(Va urmà).

Clipe de primăvară.

Vesel soarele privește
Pe sub vălul greu de nori,
Strălucește și încălzește,
Luncile pline de flori.

Tot cei mort acum renvie,
Cântecele sună'n crâng;
Valuri dulci de armonie,
Curg în inime ce plâng.

Iar durerea încet dispare,
Și din sufletu-mi sdrobit.
Și-a nădejdei floare apare,
Din al meu dor vestejit.

I. I. C.

Academia română.

Concursuri pentru premii pe 1908.

A. Premii pentru cărți pubiicate.

I. Premii generale.

1. *Marele Premiu Năsturel,* de 12.000 Lei, se va dà, în sesiunea generală din **1909**, unei cărți scrise în limba română, *cu conținut de orice natură,* care se va judecà mai meritorie printre cele publicate dela 1 Noemvrie 1904 până la 31 Decemvrie 1908.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru acest premiu, este până la **31 Decemvrie 1908**.

Notă. — In privința *Premiilor Năsturel* se pun în cunoștința publicului următoarele dispoziținni din codicilul răposatului C. Năsturel-Herescu:

„In tot anul Societatea Academică Română va aveà a premià din veniturile fondului *Năsturel* o carte tipărită originală, în limba română, care se va socoti de către Societatea ca cea mai bună publicațiune apărută în cursul anului; însă aceste premii vor fi de două specii:

„1. In trei ani consecutivi, dearândul, se va decerne câte un premiu de patru mii Lei noi, Nr. 4,000 Lei n., *minimum*, la cea mai bună carte apărută în cursul anului expirat.

„2. Iară în al patrulea an se va decerne un premiu fix de douăsprezece mii Lei noi, Nr. 12.000 L. n., carele se va numi *„Marele premiu Năsturel"*, operei care va fi judecată ca publicațiunea de căpetenie ce va fi apărut în cursul celor patru ani precedenți. Acest premiu nu se va puteà decerne unei lucrări, care va fi obținut dejà unul din premiile anuale, decât defalcând dintr'însul valoarea premiului precedent.

„Operele, ce se vor recompensà cu această a doua serie de premii, vor tractà cu preferință despre materiile următoare:

«*a*) Scrieri serioase de istorie și de științele accesorii ale istoriei, preferindu-se cele atingătoare de istoria țerilor române;

«*b*) Scrieri de religiune ortodoxă, de morală practică și de filozofie;

«*c*) Scrieri de științe politice și de economie socială;

«*d*) Tractate originale despre științele exacte;

«*e*) Scrieri enciclopedice, pe cum dicționare de istorie și de geografie, în cari să între și istoria și geografia României, dicționare generale sau parțiale de științe exacte, de arte și meserii, de administrațiune și jurisprudență, și alte asenenea lucrări utile și bine întocmite;

«*f*) Cărți didactice de o valoare însămnată ca metod și ca cuprins;

«*g*) Dicționare limbistice în limba române ască mai ales pentru limbile antice și orientale, adică limba latină, elentă, sanscrită, ebraică, arabă, turcă, slavonă veche și altele;

«*h*) Puulicațiuri și lucrări artistice de o valoare serioasă, adică relativ la alte plastice, arhitectura, sculptura, pictura, gravura și chiar opere muzicale serioase, pe cari acestea toate Societatea Academică Română le va puteà apreția, atunci când își va întinde activitatea ei și asupra tuturor materiilor de bele-arte;

«*i*) Scrieri de pură literatură română, în proză și în versuri, pe cum poeme, drame și comedii se

rioase — mai ales subiecte naţionale — şi orice alte opere de înaltă literatură. Acestora mai cu seamă aş dori să se acorde *„Marele premiu Năsturel“*, când vor fi judecate ca având un merit cu totul superior, spre a se dà estfal o încurajare mai puternică desvoltării literaturii naţionale.«

2. *Premiul Năsturel,* de 4.000 Lei. se va dà. în sesiunea generală din anul **1910,** unei cărţi scrise în limba română, *cu conţinut deorice natură,* care se va judecà mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1908 până la 31 Decemvrie 1909.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse la concusul acestui premiu este până la **31 Decemvrie 1909.**

3. *Premiul Asociaţiunii Craiovene pentru desvoltarea învăţământului public,* de 1.500 Lei, se va dà, în sesiunea generală din **1911** pentru *cea mai bună carte didactică* în limba română dintre cele tipărite dela 1 Noemvrie 1906 până la 31 Decemvrie 1910.

(Va urmà).

MAI NOU.

Spre liniştirea fraţilor nostri preoţi, notăm că după informaţiile cele mai autentice ce le-am primit — chiar la încheierea acestui număr — congrua are să vină încă în decursul anului 1908. Proiectul relativ la congruă se va desbate negreşit, în sesiunea de toamnă.

Repetăm deci cele spuse la sfârşitul articolului nostru prim din numărul trecut: »Nu vă pierdeţi nădejdea, fraţi preoţi!«

In locul ajutului obicinuit, preoţimea va primi congruă încă în decursul anului 1908.

Vom reveni.

Noutăţi.

Directoriul Şuluţan La şedinţele directoriului Şuluţan, cari s'au ţinut Vineri şi şi Sâmbătă (12 şi 13 c.) dintre fruntaşii nostrii laici au luat parte următorii ilustrii domni: *Iosif Pop, Ioan Mezei, Alexandru Onaciu* juzi la curia regească din Budapesta, consilierul ministerial *George Popp,* director de finanţe în Zombor, *Ladislau Hossu* jude la tabla regească din Cluj, *Ioan Nestor* şi *Vasile Ranta Butucescu,* juzi de tribunal pensionaţi din Cluj, *Dr. Ioan Pop,* medic maior pensionat din Orăştie, *Vasile P. Hărşan,* advocat Sibiu, *Iuliu Bárdosy* insp. scolastic pensionat din Sibiu, *Dr. Iuliu Maniu,* adv. arhid. dip. diet. *Dr. Alexandru Pop,* medic arhidiecezan din Blaj. Directoriul s'a ocupat de chestii curente relative la administrarea fundaţiunii Şuluţane în 1907. Averea fundaţiunii la sfârşitul anului 1907 e 999,741 cor. 57 fileri. Se împărţesc din ea anual 25 de ştipendii în suma de 8160 cor.

Ajutoare pentru meseriaşi. Cu terminul de 28 Iuniu n. 1908 se publică concurs la următoarele ştipendii pentru meseriaşi: *a)* din fundaţiunea *„Vancea — Cassa Arhidiecezană“* unul de 120 cor. pentru un sodal, care se face măiestru, — unul de 80 cor. pentru un ucenic ce se face sodal, — trei de câte 40 cor. şi unul 14 cor. pentru ucenici de măiestrii ori meserii. *b)* Din fundaţiunea *„Papfalvi“* unul de 120 cor. *(c* Din fundaţiunea *„Vasile Raţ“* 4 de câte 30 cor. Concurenţii la celea de sub A. şi B. trebue să fie greco-catolici din Arhidieceză — la C. să fie originari din Blaj, Reghinul-săsec ori Făgăraş. La rugările, ce sunt a se adresà la Preaveneratul Consistor Arhiepiscopesc în Blaj, sunt de a se alăturà următoarele documente: 1. carte de botez. 2. atestat dela preotul greco-catolic, că iau parte la catehizare şi-şi împlinesc datorinţele creştineşti 3. contractul încheiat cu măiestrul la care învaţă 4. atestat de purtare dela măiestru.

Expoziţia meseriaşilor din Blaj, aranjată cu ocaziunea sfinţirii steagului „Societăţii meseriaşilor“ va fi deschisă din 15 Iuniu până în 3 Iuliu 1908. unde se pot vedeà obiectele în fiecare zi dela 9—12 a. m. şi dela 3—6 p. m. Intrarea 50 fil. de persoană, iar ţăranii şi studenţii 20 fil.

Procesul „Poporului Român.“ Marţi s'a desbătut procesul de pressă al „Poporului Român“ înaintea curţii cu juraţi din Budapesta. Procuratura a descoperit „agitaţie“ în articolul apărut în numărul 31 al numitei foi în chestia alegerei dela Beiuş, pentru care a fost tras la răspundere dnul Virgil Coroiu, autorul articolului incriminat. Ce agitaţie se cuprinde în acest articol, numai procuratura o poate spune. Rezultatul acestui proces este că acuzatul a fost osândit la *1200 cor. amendă în bani şi 6 luni închisoare de stat.*

Apel. In ziua de 31 Maiu, în comuna Şomfalău (comit. Târnava-mică), un groaznic incendiu a ars la 10 proprietari casele, şurile, grajdurile şi tot avutul lor, bucate, porci încât nu le-a rămas absolut nimic. Nenorociţii, cari au avut atâtea greutăţi de învins, şi azi mâne îi aşteptau altele, acum au ajuns pe uliţi, neavând nici măcar atâta cu ce să-şi stâmpere foamea. Privelişteа la faţa locului e ca un mormânt al celor vii. In năcazul lor, se adresează către inimile marinimoase şi cerşesc ajutor. Ajutoarele pentru nefericiţi rog cu tot deadinsul a se trimite la subscrisul pentru a se împărţi între dânşii, ca să-şi stâmpere cel puţin foamea. Şomfalău, la 2 Iunie 1908. *Nicolae Platon,* adm. parob. gr.-cat.

Ştiri literare. In editura „Bibliotecei pentru toţi“ a apărut sub Nr. 315 un ciclu de studii ştiinţifice populare de Camille Flammarion sub titlul: *„Ce e viaţa?“* arătând unde se manifestă viaţa la om, plante, paseri şi chiar la animalele celea mai mici cum ar fi furnicile. Păgubă, că nu s'au putut şi mai mult încunjurà şi mai mult terminii tehnici sau să se fi dat câteva esplicări în note paginale, şi atunci aceste studii interesante s'ar fi făcut într'adevăr poporale. In studiul final autorul se întreabă dacă creaţiunea e logică sau nu şi răspunde cu aceste cuvinte: „creaţiunea este reală, logică, raţională, vie, armonioasă, veşnică în trecut ca şi în viitor.“ — In aceeaş editură a fost reprodusă povestirea: *„Din durerile lumii“* palpitantul roman scurt al unui băiat sărac dela sate, care se susţine pe la şcoli din hărnicia proprie şi moare la sfârşitul studiilor, sdrobit de oftică. Această interesantă şi foarte duioasă povestire alui Al Vlăhuţa câştigà mult prin stilul simplu şi limba curată şi limpede.

Posta Redacţiunii.

Anon. Numai pomenim şi de al doilea „valoros“ bărbat, pentrucă pe aci nu-i dă nimeni importanţa ce şi-o închipue el, că o are. Poate de altă dată se revenim.

Ad. Nr. 71—1908.

Concurs.

După ce primul său concurs n'a obţinut rezultatul dorit, curatoratul bisericesc gr.-cat. din Şelcău, prin aceasta escrie concurs nou pentru luarea în întreprindere a edificării din nou a bisericei gr.-cat. din Şelcău (Salkó u. p. Mártonfalva, gara Nagyselyk) prin licitaţie minuendă, cu terminul de *28 Iunie a. c.* pe lângă aceleaşi condiţiuni, şi anume:

Preţul de strigare după planul şi preliminariul aprobat de Preaveneratul Conzistor mitropolitan în 9 Maiu a. c. sub Nr. 3074 este de 6534 cor. 69 fil., pe lângă cari poporul prestează în natură afară de suma de întreprindere: piatra, cărămida, năsipul, zile de lucru, cărăuşiile de material.

Intreprinzătorii doritori de a esecutà lucrările necesare spre acest scop au să-şi nainteze ofertele în scris însoţite de cauţiunea de 600 cor. adecă şase sute coroane şi declaraţia, că cunosc planul şi preliminariul pe cum şi condiţiunile de edificare la oficiul parohial gr.-cat. local, ori a se prezentà la licitaţia minuendă, ce se va ţineà în 28 Iunie la 2 oare p. m. Ofertele întrate mai târziu nu se vor luà în considerare

Ofertele despre aceste lucrări şi anume: formulariul de contract, condiţiunile de edificare, preliminariul de spese şi planul, se pot vedeà şi studià zilnic la oficiul parohial

Şelcău, la 31 Maiu 1908.

George Grecu, preot gr.-cat. **Iacob Nistor,** curator primar.

(19) 2—2

Licitaţiune minuendă.

Pentru edificarea caselor parohiale gr.-cat. din Chiheriul-de-sus — după planul şi preliminariul aprobat de Preaveneratul Consistor — din material de piatră prin aceasta să publică licitaţiune minuendă pe ziua de 21 Iunie n. la 3 oare p. m. la casa parohială din Chiheriul-de-sus.

Intreg materialul îl dă biserica.

Spesele de edificare sunt preliminate în suma de 2340 cor.

Ofertele să pot face în scris sau verbal pe lângă depunerea alor 5% ca vadiu a speselor de edificare.

Planul şi preliminariul să pot vedeà la oficiul parohial.

Chiheriul-de-sus, la 5 Iunie 1908.

Cioloca Filip, curator primar. **Iuliu Grama,** coop. parohial gr.-cat.

(20) 1—1

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 21

O ceată de sclave grațioase veni acum, cari îmbiară pe oaspeți cu vin dulce de Chios și le împletiră în păr cununi de trandafir.

Veselie sgomotoasă umplù sala cea mare, și Nero înotà în plăcere. In semn de recunoștință, el pregăti pentru dame o surprindere plăcută. Fiecare dintre ele primi o corfiță elegantă din sirmă de aur, în cari se aflau poamele cele mai scumpe din grădinile împărătești. Surpriza însă constà dintr'aceea, că fundul corfiței erà umplut cu juvaere scumpe, pe cum inele, lanțuri, brăcelete, mărgăritare și altele.

Octavia și Agrippina primiră corfițe cu juvaerele cele mai scumpe. De asupra se aflau fructele cele mai escelente: masline și smochine.

Agrippina se depărtă în curund cu Octavia; ea voià se fie singură cu gândurile sale. In dormitor aveà o colivie de aur, în carea se aflà o pereche de porumbei albi ca zăpada; ea aveà obiceiul, ca în fiecare seară, înainte de culcare, se nutrească porumbeii și să se joace cu dânșii. Nici astăzi nu uità lucrul acesta.

Ea luà smochina cea mai mare și o întinse porumbeilor, cari o mâncară repede și priviră cu recunoștință la stăpâna lor.

Ea stătea gânditoare dinaintea coliviei; pentru prima oară îi veni cugetul, că oare n'ar fi mai bine de aceste animale, dacă ele și-ar câștigà libertatea....

Deodată un porumbel scoase un gongonit dur, carele sunà ca un țipet năduşit; el își sbârli penele și pică de pe rudița cea de aur.

Impărăteasa se spăriă. „Ce-i asta?“ întrebă ea și se uita mirată la paserea cea moartă.

Spaima ei crescù însă și mai mult, când porumbelul celalalt încă pică de pe rudița sa.

Un moment ea stete mută; apoi scoase un țipet năduşit și-și acoperi fața cu mânile. Un fior îi pătrunse corpul întreg.

„Oare pentru mine a fost?“ întrebă ea cutremurându-se — „ori pentru Octavia?“—

„Ah, Octavia! — Dacă ea — —! Nu, este imposibil, ea încă n'a putut se guste din fructe. Ferească-o zăii! Sfântă Isis, apără-o!“

Și, în halat de noapte, cu părul despletit, grăbi la apartamentele Octaviei.

Nu vorbi nici un cuvânt; spaima o amuți. Octavia zăceà visătoare pe o sofă, așa de fără grije, așa de nevinovată, ca un copil. Ea abia observà întrarea Agrippinei, carea aruncă o privire aprinsă prin apartament.

Mulțumită zăilor! Fructele zăceau neatinse în corfiță. Le apucă repede și le ascunse în sân; ele însă i-se păreau a fi niște cărbuni aprinși, cari îi ardeau pielea.

Ea păși încet lângă Octavia și-i netezi părul. „Am voit numai se văd, dacă nu ți-a stricat răcoarea de seară,“ zise ea tremurând. „Te simțești bine, copila mea?“

„O, mamă, sum așa de fericită astăzi! Mă gândesc tot la el! Așa de bun a fost astăzi!“

Agrippina râse răgușit. „Foarte bun, sigur!“ zise ea cu amărăciune și se depărtă. In ziua următoare părăsi Roma.

„Maslinele și smochinele,“ trimise ea vorbă împăratului, i-ar fi stricat apetitul pe timp îndelungat.

Capitlul XV.

Doi filozofi.

In dimineața următoare, când Nero primi știrea aceasta, deveni ca turbat; se ascunse ca o fiară sălbatică, și nimănui nu-i erà permis, să se apropie de dânsul.

După zilele de turbare urmă o săptămână de slăbiciune totală a corpului. El zăceà gânditor pe pernele sale de mătasă și erà nemulțumit cu lumea întreagă — mai mult însă cu sine însuși.

Filozofii, cugetă el, îi vor redà liniștea sufletului; el se cufundă în învățăturile lor, meditâ asupra sistemului lor, pentru a gâci discordia sufletului. Dar sunt în stare petrile, se sature pe un flămând? — —

Invățăturile filozofilor i-se părură grozav de pustii, nemângâietoare și răci.

El demandă, ca Seneca se vină la dânsul; bărbatul cu capul chel și cu fruntea de gânditor apără. „Ce poruncești, Cezare?“

„Filozofii tăi: ar trebui restigniți cu toții! Ei nu pricep nimic!“

Fă-o, stăpâne: pentru aceea tot nu se va prăpădi lumea.“

„Ți-ar merge rău, bătrânule: tu încă te ții de dânșii!“

„Da: însă eu am fost învățătorul lui Nero! Și trebue s'o mărturisesc, spre rușinea mea; învățăcelul știe mai mult decât măestrul!“

Acum Nero râse — pentru primaoară de săptămâni! „Capul tău ți-e tare scump, dar trebue se mărturisesc, că te pricepi, întru a ți-l păstrà.“

„Stăpâne, capul meu este o parte nobilă a nevrednicului meu corp: și apoi ceva lucru nobil nu perzi prea bucuros.“

„Sistemele voastre nu-s de nici un folos, fiindcă ele nu îndestulesc! Ele chinuesc mintea cu mii de misterii, însă inima o lasă ca se flămânzească! Nu cunoști tu alt sistem mai bun?“

„Cum nu, stăpâne! Invățătura Galileanului! Aceea predică iubire și renunțare!“

„Iubire? — Asta-mi place! Renunțare? — Nu! N'a fost el un fiu de bărdaș, Galileanul acesta? Un jidan prost! Și el să numeà pe sine Dumnezeu. Ridicul! A murit pe cruce, moarte rușinoasă! Se poate, peste tot, ca un Dumnezeu să moară?“

„El a făcut fapte mari, Cezare! Mai întâi a dat școalei sale o direcțiune anumită: a învățat despre iubire! Nu iubirea senșuală: ci îndurarea pentru toți oamenii, grija pentru săraci, pentru părăsiți. Și el își întări învățătura sa prin aceea, că a mângâiat pe săraci, a săturat pe flămânzi, a însănătoșat pe bolnavi, ba, ce e mai mult, a înviat pe morți din mormintele lor.“

„Pe morți? Atunci Galileanul acesta trebue că a fost un vrăjitor mare. Insă e sigur aceea ce spui tu?“

„Am luat informațiuni demne de credință.“

„Sistemul acesta nu se potrivește pentru mine! Pentrucă, uite,“ șopti el cu sfieală, „eu n'aș vrea, ca morții se învie. Ar fi prea periculos! Ce ai zice tu la aceea, dacă Cezarii dela Augustus încoace s'ar ridicà din urnele lor și s'ar urcà spre palat? Ar fi o luptă grozavă pentru tronul Cezarilor. Nu, locul morților este în împărăția umbrelor!“

„Asta o cred și eu! Pentru aceea însă nu este eschis, că aceasta sectă a Galileanilor îndeplinește lucruri miraculoase. Astfel, acum de curând, un amic al meu din Cipru îmi scrie, că un anumit Paul, carele se numește pe sine predicator al Dumnezeului celui nou, a orbit pe prietinul lui printr'un singur cuvânt. Iar despre altul, carele se numește Petru, jidanii își povestesc, că în Joppe el a înviat din morți pe o văduvă.“

„Ah, am auzit despre oamenii aceștia. Ei îmi se par a fi tare periculoși și de aceea trebuesc se fie bine păziți, ori chiar pustiiți!“

„Cezare, totdeauna ai făcut cinste învățătorului tău. Fă-o și acum: cercetează diutâi — apoi condamnează!“

„Așadar nici aici nu-i lucru limpede!“ suspină Nero.

„Ah, această durere arzătoare din creerul meu mă va face încă se nebunesc. Lăsați-mă afară, afară!“ El sări sus și se depărtă grăbit. „Vreau se uit!.... să uit!“ strigă el sălbatic, când părăsi odaia.

Seneca îi urmă încet; îl află într-o aleă de platani, preumblându-se agitat.

„Ah,“ suspină împăratul, „de mi-ar puteà cineva deslega gâcitura vieții. Toate-s minciună, toate! Cea mai mare minciună însă este învățătura Nazarineanului acestuia carele s'a făcut pe sine Dumnezeu și s'a lăsat se fie restignit pe cruce —“.

„Te înșeli, Cezare!“ vorbi acum deodată o voce amenințătoare, și doi ochi înflăcărați priveau pe împăratul.

Nero se spăriă; el văzù o față palidă, încunjurată de o barbă deasă, carea îi ajungea până la cingătoarea carea îi țineà legată haina cea de lână. Bucle încâlcite se încolăceau, asemenea șerpilor, în jurul capului descoperit.

Acum se însără și în lumina cea nesigură a amurgului obiectele apăreau cu mult mai mari, decum erau în realitate. Nero credeà, că vede înaintea sa un uriaș; toiagul puternic, pe care-l țineà străinul în mână și picioarele acoperite cu prav arătau că acela a făcut un drum îndelungat pe jos. Intreagă aparența bărbatului aveà ceva înfiorător și însufla groază. Nero se retrase involuntar și întreabă: „Cine ești tu?“

„Unul, carele a cunoscut pe Invățătorul — însă l'a respins dela pragul său, când el,

obosit de drumul dureros al suferinței, a voit se odihnească la dânsul.“

„Despre cine vorbești?“

„Despre cine altul, decât despre Galileanul, pe care l'au restignit pe cruce în Ierusalim și al cărui nume chiar acum l'ai pronunțat.“

„L'ai cunoscut?“

„Ți-am spus deja, Cezare, că am făcut un păcat mare față de el. Am fost însă pedepsit grozav: când Măestrul, pe carele învățăceii săi îl numesc Hristos, a fost respins dela pragul casei mele, atunci el s'a uitat la mine cu o privire, carea mă făcù să mă cutrămur. Cezare, un om niciodată un poate privi astfel, așa de cu demnitate, așa de nimicitor..... M'am cutrămurat din cap până în picioare, când a vorbit el: „Om aspru! Nici pe un moment nu mă lași se odihnesc! Și tu vezi doară, cum lemnul acesta, pe care trebue să-l duc la locul de osândă, îmi apăsă umerii! Nu cunoști tu mila, nu cunoști iubirea? Ei, bine, atunci nici tu se nu afli, niciodată, nici odihnă, nici liniște!““ Și apoi merse mai departe, clătinându-se, spre moarte. Eu însă, Cezare, trebue să călătoresc în continuu; abia mi-am pus undeva capul meu ostenit, spre a odihni, când o voace îmi strigă: „„Mergi mai departe! Mergi mai departe!““ Și astfel de treizeci de ani aproape călătoresc dintr'o parte a pământului într'altă și va trebui se călătoresc pentru vecie. -- —“

La ultimele cuvinte voacea străinului trecù în suspin și lacrimi mari îi curgeau preste obrazi.

Lacrimile acestui uriaș, carele părea că se frânge sub greutatea păcatului său, mișcară pe împărat.

„Și tu crezi, că Galileanul acela a fost un Dumnezeu?“

„Cezare, îl ador! Predic despre el în tot locul. Și te fac atent: nu lucrà nimic în contra lui! Pentrucă el pedepsește grozav pe cel ce se pune împotriva sa! El este Dumnezeu, Atotputernicul!“

„Și este adevărat, că a făcut minuni?“

„L'am văzut, cum a murit: și m'am cutrămurat. A fost grozav, cum întreagă natura, întragă creațiunea s'a resvrătit contra acestei blăstămății ne mai auzite: se restignească pe un Dumnezeu! Vai voauă! Această cruce va zdrobi tronurile regilor! Ea va întemeia alte împărății, în cari nu domnesc tiranii, ci iubirea! Eu văd, cum crește crucea aceasta, mare, luminând ca soarele; văd cum aleargă la ea toate popoarăle pământului! Cezare, încă odată te fac atent: nu lupta contra învățăturei crucei! Pentrucă ea este făptura unui Dumnezău!“

El mai aruncă asupra lui Nero o privire focoasă, apoi se depărtă cu pași mari.

„Cum te numești tu, înfiorătorule?“ strigă împăratul după dânsul.

Dintre tufișurile mirositoare se auziră cuvintele: „Eu sum Ahasverus, jidovul rătăcitor!“

Seneca ascultă în tăcere la convorbirea aceasta; acum se uità meditând la pământ. „Uite, Claudius Nero,“ zise el deodată încet, „privește în nisip! Același sămn!“

„Ce vreai se zici?“

„Uite aci: o cruce! — aci iarăși una.... și aci încă una! Acest Ahasverus poartă pe tălpile încălțămintelor sale sămnul Galileanului, în lumea întreagă. Să se împlinească oare aceea ce a zis el: că crucea va cuceri lumea?“

Nero observă mut urmele picioarelor jidovului rătăcitor; ele erau mari, late și curate și ambe încălțămintele aveau pe talpă câte șepte cuie, cari s'au imprimat bine în nisip și formau o cruce.

„Lucius Annäus Seneca,“ zise împăratul după o tăcere îndelungată, „tu ești atât de cufundat în studiarea sămnului acestuia, încât mi-e teamă că tu într'adevăr crezi în poveștile acestui bătrân nebun.“

„Claudius Nero, lasă batjocura. Ceea ce este alui Dumnezeu, va învinge lumea!“

„Cel mai înțelept dintre toți filozofii, când zici acestea, desprețuești pe zăi: o crimă, carea meritä moartea.“

„Cezare, sunt mulți, cari în ascuns desprețuesc pe zăi, și cu toate acestea trăesc pe pământ, nepedepsiți.“

Nero râse; el văzù că profesorul său l'a găcit și zise: „Prin grădinile lui Nero chiar acum trec doi inși, cari nu-și apleacă capul dinaintea zăilor; unul, pentrucă el însuși este un Dumnezău — celalalt, pentru că cercetează după un Dumnezău necunoscut, pe care nu-l poate găsi. Dar, înțăleptule, se uităm himerele aceste și se căutăm ceva mai bun; eu știu doauă brațe moi, cari așteaptă cu dor după mine. Ascultă însă: demândă piticului, se caute pe acest Petru ori Paul; el este cel mai bun ogar al meu și-i va găsi. Voiu vorbi cu acești doi fermecători și după aceea poate că voiu pune — să-i restignească!“

* * *

(Va urmà).

Sfântul Grigoriu Nissenul și purgatoriul.

E cunoscută învățătura bisericii catolice despre purgator sau focul curățitor. „Purgatoriul este locul și statul acela, unde sufletele acelor drepți, cari au murit datori pentru păcate ușoare și pentru pedepse temporali, până atunci au să sufere, până când expiând toată datoria, pot ajunge la fericirea cerească.“ [1]) Acest articol de credință este de mare însămnătate, pentrucă fără de existința purgatoriului nu se pot esplicà rugăciunile, liturgiile etc. ce le oferim pentru sufletele celor morți. Spețială atențiunii meritä însă doctrina despre purgator cu deosebire pentru însămnătatea mare ce i-o dau acestei doctrine frații neuniți; anume ei conziderà de o mare piedecă a unirii bisericilor între altele doctrina despre purgator, căci după părerea lor „doctrina bisericii romane (despre purgator) *este contrară sfintei Scripturi,* nu numai fiindcă să învață, că omul spre a satisface dreptății dumnezeiești trebue să sufere pedepse, pe când după sf. Scriptură dreptății divine a satisfăcut odată și pentru totdeauna pentru păcatele lumei întregi Domnul nostru pe lemnul crucii; ci și pentrucă se vorbește despre *un loc de expiare (focul curățitor) cu totul necunoscut sfintei Scripturi și Bisericii.*“ [2])

[1]) Egger: Euchiridion theologiae dogmaticae specialis, de V. Brixinae 1899, tract XIV. c. 1. n. 683.

[2]) Cf. Orthodoxos christianike Katechesis (spre uzul tinerimii studioase ortodoxe în gimnazii) de arhimandritul (acum mitropolit al Maroniei) Const. Valides, și aprobată de patriarhul Constantinopolitan edit. II. Constantinopol 1886 pag. 117.

Noi uniții, din parte-ne altcum suntem convinși. Suntem convinși, că doctrina despre purgator nu poate fi considerată de piedecă a unirii bisericilor, căci această învățătură este ortodoxă, adecă cuprinsă în sfânta Scriptură și în scrierile Părinților bisericii, nu numai a celor apuseni ci și a celor orientali.

Mă mărginesc de astădată la unul dintre marii Părinți a bisericii orietale, la sf. Gregoriu Nissenul, nizuindu-mă să dovedesc, că acest sf. Părinte a crezut în dogma *„necunoscută sfintei Scripturi și Bisericii,“* în dogma despre existința purgatorului.

Sfântul Gregoriu Nissenul vorbind despre soartea acelor prunci cari înainte de timp mor, se întreabă: „Oare și acel suflet va ajunge înaintea judecătorului, oare și el va fi citat împreună cu alții înaintea tribunalului, fi-va judecat asupra vieții petrecute, primi-va oare după merit resplată și recompensă, ori doară va aveà *să se curăță prin foc* după zisa evangeliei?“ [1])

Acelaș sfânt Părinte în tractatul despre suflet și înviere zice: „Și pe cum cei, cari curățesc prin foc aurul de materia în el mestecată topesc (în foc) nu numai materia rea, ci e cu totul necesar, să se topească deodată cu materia străină, rea și coruptă și cea curată, ca astfel consumându-se aceea, aurul să rămână: tot așa *e cu totul necesar, ca în timpul ce prin focul curățitor se lapădă întinăciunea păcatului, sufletul,* cu care este împreunată întinăciunea păcătului, *încă să fie în foc, până atunci, până când tot ce este rău, tot ce este material întunecos și corupt, consumându-se de foc se șterge* [2]).“

In vorbirea despre morți așa zice: „Din care cauză, ca naturei omenești să-i rămână demnitatea voinții libere, dar ca totodată să fie depărtat și răul, înțelepciunea divină a excugetat modul acela, ca să lase pe om în acelea lucruri ce însuș și le-a ales, ca astfel gustând relele, pe cari le-a poftit, și învățând din experință, cari lucruri cu ce le-a schimbat, din nou să se aprindă de acel dor, ca depunând sarcina păcatelor și turburărilor, cari sunt contrare minții, și sau în viața prezentă curățindu-se prin rugăciuni și nizuință spre cele înțelepte, sau *după moarte expiându-se prin cuptoriul focului curățitor,* să se reîntoarcă la vechia fericire. [3])“ In aceeași vorbire mai la vale: „căci pentru aceea avem și voința liberă și nu ni-se închide reîntoarcerea, ci dacă voim, pe rând și întorcându-ne ajungem la bine, unii deja dela începutul vieții ducând viață spirituală și străină de păcate și turburări,.... iar alții *după această viață ștergând maculele materiei* și aplecarea spre rău *prin focul curățitor.* [4])“

In aceeaș vorbire: „Eșind din trup... nu va puteà fi părtaș naturei dumnezeești, decât *numai dupăce i-se va fi șters maculele de pe suflet prin focul curățitor.* [5])

Din acestea urmează dară evident, că sf. Gregoriu Nissenul a crezut în dogma

[1]) S. Greg. Niss. De infantibus qui praemature abripiuntur. Migne, Patr. gr. tom. XLVI col. 168, B.

[2]) Ibidem. De anima et resurrectione, col. 100, A.

[3]) De mortuis. Migne Patr. gr. t. XLVI col. 524, B.

[4]) Ibidem, col. 525. B.

[5]) Ibidem, col. 525 A.

despre purgator. După aceste întreb: Erezie este oare doctrina despre purgator, ori nu?

Dacă este erezie, atunci cum a putut vesti doctrina aceasta unul dintre cei mai mari Părinți a bisericii fără de a fi ajuns această erezie la urechile bisericii? Cum de nu l-a condamnat nimeni? Iar dacă doctrina despre purgator nu este erezie atunci poate-se oare considerà de piedecă a unirii bisericilor?

Virgil Pop.

Bibliografie.

A apărut:

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creștină*** vol. II. ***Tradițiunea și Biserica.*** Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fileri porto, ***Teologia dogmatică Specială*** vol. I. ***Dunezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația*** de *Dr. Vasile Suciu,* profesor de teologie. Costă **7** cor. **30** fil. + **30** fil. porto. A se adresà la Librăria semin din Blaj.

DIN ZILELE LUI NERO, roman, după Alexandru Dumas—Tatăl. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminarială din Blaj.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**

Redactor responz.: **Augustin Gruiția.**

Circulația trenurilor

prin gara Blaj—Kükülőszög — valabilă din 1 Iunie n. 1908.

către Teuș pleacă:	personal	12·53
	mixt	7·02
	acelerat	7·35
	acelerat	2·52
	personal	1·53
	acelerat	10·18
	personal	8·09
dela Teuș sosește:	acelerat	5·40
	personal	9·00
	personal	12·39
	acelerat	12·22
	mixt	3·58
	personal	2·08
	acelerat	9·05
către Prajd pleacă:	mixt	3·02
	personal	9·11
	mixt	2·43
dela Prajd sosește:	mixt	8·44
	personal	12·38
	mixt	6·48

trenurile personale circulează numai luni mercuri și sâmbătă până la D.-Sân-Mărtin, — în Iulie și August zilnic până la Prajd.

Vânzare de lemne.

Se vând 550 metrii cubici de lemne uscate, stejar, fag și carpen, lemne tinere și din față. Lemnele sunt în comună, la învoială să transpoartă la gara. Gară în loc Erdőszentgörgy.

Celce voesc ale cumpăra să pot înțelege cu proprietarul GEORGE SUCIU în Erdőszentgyörgy.

(18) 2—3

Cel ce doreste să aibă

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate rachiurile și cum să manipuleze vinurile.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 8—10

„Sădirea și cultivarea viei"

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procură dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 40—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

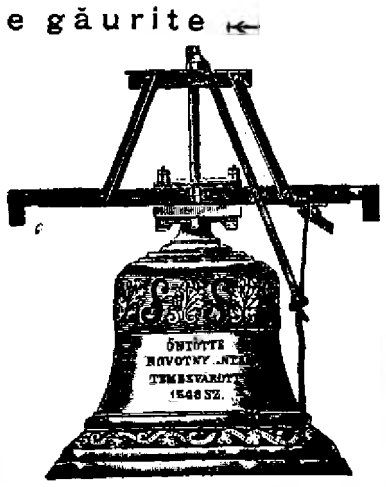

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania"

din Sibiiu (28) 40—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
95,816.412 coroane.	**9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 20 Iunie 1908. Numărul 24.

CONGRUA.

Am anunţat în nrul trecut, că congrua preoţimei noastre este pe anul acesta asigurată. Ministrul Apponyi a încunoştiinţat consistorul, că congrua o lichidează deja cu 1 Iuliu a. c. ca întregire de salar preoţesc — nu ca ajut — şi promite, că proiectul de lege respectiv îl va prezentà dietei încă în cursul sesiunei de toamnă a parlamentului. Va cere atunci, ca congrua să se deie preoţimei pe întreg anul 1908, adecă începând cu 1 Ianuarie şi în cazul acesta vor primi preoţii şi restul de o jumătate de an, ce le compete.

Astfel deci preoţimea noastră poate fi pe deplin liniştită după vestea aceasta îmbucurătoare. Că oare ce a determinat pe ministrul la schimbarea aceasta, după declaraţiunile atât de pesimiste, ce le-a făcut în dietă cu privire la congrua preoţilor catolici, — nu căutăm. Ne bucurăm deocamdată din inimă, că în anul acesta s'au curmat suferinţele seculare şi că preoţimea noastră a ajuns în sfârşit la un trai mai compatibil cu demnitatea ei.

Când vestim lucrul acesta însă nu putem să nu ne întoarcem iarăş la gândurile noastre vechi, de care am fost totdeauna stăpâniţi, când am avut ocaziune de binefacerile statului.

Proiectul referitor la congruă însă deocamdată nu invoalvă nici un pericol fiind întregitor la art. XIV din 1898. Poate însă să fie cel al autonomiei catolice.

Să sperăm însă, că nu vor fi chiar aşa de triste lucrurile după cum ni-le închipuim noi, dar pentru aceea să fim pururea pregătiţi la toate jertfele, câte le cere dela noi viitoriul bisericei noastre. Am declarat şi în unul din numerii trecuţi şi ne susţinem declaraţia aceasta şi acuma, că înaintea noastră e mai pe sus de toate independenţa bisericei. Noi vrem autonomia noastră proprie şi nu vom suferi, ca pe vre-un titlu oarecare să se facă încercări a ne băgà în autonomia catolică, cu atât mai puţin cu cât doară însuşi Conciliul provincial III a declarat biserica noastră de biserică greco-catolică română, independentă de ori care altă biserică supusă direct scaunului roman. Şi decretele acestui concil sunt întărite de Sfinţia Sa Papa, prin urmare biserica noastră e recunoscută ca biserică de sine stătătoare independentă de ori care alta.

In legătură cu salarizarea preoţimei însă sunt alte chestiuni mari, cari ies acum la suprafaţă. Sunt instituţiile, create şi ele din dărnicia şi însufleţirea generaţiilor apuse, sunt şcoalele centrale ale provinciei mitropolitane, sunt gimnaziile, şcoalele de fete, preparandiile, teologiile şi alte instituţiuni, cari au suferit şi ele secoli alăturea de preoţimea rurală. Rămân acum acelea tot în starea de mai înainte, cu toate, că ele sunt inima de unde pulzează viaţa în toate membrele bisericei? Chestia acestora va fi acum cea mai actuală. Va trebui să se hotărască asupra sorţii acestora şi încă cât mai curând.

Cetim într'una, că ministrul a escepţionat edificiul cutărei preparandii, a aflat defectuoasă colecţiunile gimnaziilor, trebue sale nouă de propunere, trebue institutele adiustate cu de toate. Profesorii sunt pretutindenea fără salare. Iată chestiile ce să ridică acum la suprafaţă. Ce va fi cu aceştia? La acestea va trebui să se răspundă în timpul cel mai scurt.

Tactica vechie. „Gazeta Transilvaniei“ scoate din răspunsul nostru nouă arme, în contra — noastră. Vrea să ceteaască anume printre şire, că noi suntem dujmani de moarte a elementului laic în biserică şi încă într'un timp, când în toată lumea se observă o tendinţă foarte pronunţată către „votul universal.“ „Nu ştim de unde şi până unde sunt aşa de încrezuţi domnii dela „Unirea“ încât în *epoca votului universal* (sic!) ieau peste picior poporul, par'că aacesta n-ar aveà nici un rol în biserică.“ Şi tot fraze de acestea ca „vot universal.“ „poporul,“ „sinoade cu uşile închise,“ ba un creştin să supără într'atâta, încât uitându-şi de sine scrie în „Lupta“ din 17 Iunie, că „dumnialor (adecă clerul „Red. Unirei),“ nu vreau să steie de vorbă cu reprezentanţii poporului, *care le dă pânea şi puterea.“ (!!)*

Semne învederate, că avem de lucru iarăşi cu tactica veche inaugurată de „Gazeta Transilvaniei“ şi primită cu entusiasm de aproape întreaga pressă română de a ne prezentà clerul de aderenţi ai unui sistem „din care poate va fi având folos o mână de oameni, dar din punctul de vedere al binelui şi prosperării întregei biserici e vrednic de a fi nimicit fără cruţare.“

Dar să ne lămurim puţin. Domnii aceştia ne prezintă pe noi, ca pe dujmanii elementului laic în organizaţia bisericească? Pe ce titlu? De unde îşi scot concluziunile aceste? Când a fost „Unirea“ în contra la aceea, ca să participe şi laicii în organizaţia bisericească? Oare nu am salutat noi totdeauna cu cea mai vie bucurie mişcarea aceasta justă a laicilor şi nu am inzistat şi vom inzistà şi de acum încolo, ca, între marginile dreptului, să se şi ducă la îndeplinire? S'a ferit însă „Unirea“ de fraze *republicane,* de cuvinte neprecugetate aruncate în publicul laic, de idei anarhice, menite de a atâtà pe cei saturaţi de ură faţă de biserica lor proprie şi nu a înghiţit vanitatea nimenui.

Se lucră sistematic în pressa română cu fraze fără rost, cu lozince falze, ca să se provoace neîncrederea laicilor, ca să se clătine încrederea tuturor în iubirea de neam a capilor nostri bisericeşti şi în puterea de viaţă şi viitoriul bisericei noastre. In contra astorfel de tendinţe ne vom opune şi pe viitor şi credem, că avem atâta putere, ca să sugrumăm ori când astfel de porniri, fie acelea izvorite chiar şi din bunăcredinţă.

Pentru dl Marienescu. Faţă de escursiile centrifugale ale dlui Marienescu, publicate în nrl 59 al „Telegrafului.“ ne simţim dispenzaţi a mai continuà discuţia. Când un duşman, fie chiar şi membru al Academiei, prins cu ocaua mică, şterge putina şi începe a aruncà cu pietri în dreapta şi în stânga, ar fi o curată pierdere de timp, să mai stai de vorbă cu el. Şi noi n'avem timp de pierdut.

Dar şi de altcum dl Marienescu face mari greşeli.

Instituţiunea creată prin *decretul domnesc* din 26 Aug. 1867 Nr. 1246 sub numele de *„Societate Academică română,“* — a încetat la an. 1879 Martie 20.

In locul ei a urmat *„Academia română.“*

Intre *„Societatea Academică română“* şi *„Academia Română“* este deosebire mare.

Membri celei dintâiu se recrutau după provincii, pe când pentru membrii Academiei române în legea amintită nu este nici o amintire despre aceea: cine poate fi membru şi cine nu.

Legea din 1879 zice numai atâta, ca Academia singură îşi face regulamente, (Art. 3 al. 2).

Statutele, ce şi-a făcut Academia română pe baza acestei legi nu recrutează pe membrii după provincii: ci zice numai atâta, că „membrii Academiei nu pot fi, decât Români din orice ţară.“

Dintr'aceste se vede, că dl Marienescu când şi-a încălecat calul de bătaie ca se susţină determinări de ale decretului domnesc din 1867 a făcut o *lunecare senilă:* pentrucă decretul acela de mult e desfiinţat.

Serbările meseriaşilor.

— Sfinţirea steagului — Concert şi teatru — Deschiderea espoziţiei. —

Duminecă şi Luni s'au desfăşurat în toată splendoarea lor, înălţătoarele serbări ale meseriaşilor români din Blaj, cari au ţinut să dovedească prin această manifestaţie deamnă, că sunt un corp bine închegat, care-şi cunoaşte misiunea şi importanţa sa în un oraş ca al nostru, şi că doreşte să progreseze mereu în buna direcţie, în care s'au pornit.

Aceste serbări favorisate şi de un timp nespus de frumos, a atras lume multă cât tinera reuniune a meseriaşilor nostri, pusă sub conducerea plină de abnegaţiune a presidentului ei prof. *Gavril Precup,* poate să numere aceste zile între celea mai frumoase din viaţa ei.

Seria serbărilor a fost deschisă cu *Concertul şi teatrul,* ce s'a ţinut Duminecă seara în sala mare, frumos decorată a otelului „Univers.“ S'a predat „Vivaindera“ de Alexandri, „Achim filărul“ şi „După teatru“ de Stefanelli, şi s'a cântat: „Imnul steagului“, „Muieruşca din Braşeu“ şi două cântări poporale de Dima şi Kiriac.

Dna Trifan, domnii Coltor şi Gruiţia s'au ţinut şi de data aceasta la înălţimea trecută. S'au remarcat ca bună cântăreaţă dna Kampf, şi ca bun monologist dl Ienăşel. Ceilalţi diletanţi: Dşoara Dragoş, domnii Handrea şi Moldovan cum şi întreg corul s'au achitat mulţumitor de însărcinarea primită.

Lumea multă care cuprinsese până la cei din urmă loc, a răsplătit cu număroase aplause prestaţiunile artistice ale meseraşilor nostri.

A doua zi a urmat *sfinţirea steagului.*

La oarele 8½ meseriaşii întruniţi în localul societăţii şi fiind precedaţi de pompierii din Blaj cu orhesta şi steag au mers în corpore la biserica catedrală. Lor li-s'a alăturat delegaţiunea de 5 persoane a meseriaşilor din Sibiiu, sub conducerea neobositului president *Victor Tordăşan;* a celor din Cluj, de 7, sub conducerea preotului *Eugen P. Păcurar* şi de 6 persoane din Sebeş, sub conducerea dlui *Băilă.* Delegaţia sebeşană, şi-a adus şi steagul.

Sf. liturgie a fost celebrată de Rev. canonic *Simion P. Mateiu* asistat de doi lectori, iar cântările au fost esecutate cu multă precisiune de corul teologilor.

După sfârşitul stei liturgii o deputaţiune a invitat la sfinţirea steagului şi pe Escel. Sa Mitropolitul, care celebrase în această zi la biserica parohială. Sfinţirea apei a făcut-o păr. canonic *Dr. Bunea* în piaţa dinaintea catedralei. Bubuitul treascurilor remarca părţile de căpetenie ale sfintei slujbe. Stropind cu apă steagul ţinut de naşele văd. Elena Pop, Cornelia Hodoşiu, Virginia Precup, Augusta Szabó şi Elena Trifan, păr. Bunea rosteşte următoarea cuvântare însufleţitoare:

Iubiţi Meseriaşi!

Am urmat cu plăcere rugarea voastră, ca să vă sfinţesc acest steag, pentrucă totdeauna mi-a fost drag, să împlinesc toate datorinţele şi să sprijinesc toate nizuinţele voastre bune.

Acum, cu ajutoriul lui Dumnezeu sfinţirea este săvârşită şi puteţi purtà cu mândrie acest simbol, acest semn al hărniciei voastre din trecut, al legăturilor voastre frăţeşti de astăzi şi al aspiraţiilor şi nizuinţelor voastre nobile din viitor.

Ori de câteori ve-ţi privi la acest steag, el vă va povesti înainte de toate, de aceea acţiune românească şi creştinească, ce o mână de meseriaşi, ajutaţi de câţiva oameni vrednici, preoţi şi mireni, au început-o şi condus-o cu multă pricepere şi râvnă, pentruca să înmulţească numărul meseriaşilor români din Blaj în toţi ramii industriei mici, să-i întrunească în o societate puternică, care să-i ajute la nevoie, să le îmbogăţească cunoştinţele trebuitoare la împlinirea chemării lor şi să-i ridice pe o treaptă mai înaltă de cultură.

Mulţi dintre voi, ştiu, că înainte cu vre-o douăzeci de ani meseriaşii români din Blaj să puteau numărà pe degete şi că unii rami din meseriile mai folositoare nu erau reprezentate prin nici un Român. Astăzi însă numărul meseriaşilor români este aşa de mare, încât al celor de alte neamuri nu înseamnă mai nimica şi nu este nici un fel de industrie mică, cu care să nu se cuprindă şi vre-un român. Astăzi aveţi o societate bine întogmită, care poate stà alăturea cu oricare societate de meseriaşi din oraşele Ardealului. Aveţi la îndemână un lăcaş potrivit, unde Vă întâlniţi în Duminеci şi sărbători, ca să Vă cunoaşteţi şi să învăţaţi a vă iubi şi preţui. Aveţi o bibliotecă românească, din care vă puteţi adăpà sufletele setoase de cunoştinţe folositoare. Vă întruniţi foarte des la prelegeri publice, cari vi-le ţin cei mai buni dintre cărturarii nostri şi desfăşuraţi o acţiune socială şi chiar culturală, care cu drept cuvânt este mândria voastră şi a noastră a tuturora.

Amintindu-vă deci prin acest simbol străduinţele frumoase ale acelora dintre voi şi dintre cărturarii Blajului, cari v-au pregătit toate acestea bunătăţi preţioase, păstraţi acestor bărbaţi vrednici datoritele simţeminte de mulţumită şi recunoştinţă neperitoare

De câte ori veţi privi la acest steag, mai gândiţi-va şi la aceea, că el vă este şi simbolul legăturilor frăţeşti dintre voi înşi-vă. El vă spune în graiul său tainic, că fiind voi toţi fii aceluiaşi părinte ceresc şi că toţi aveţi o singură mamă comună, care este naţiunea românească, trebue să fi-ţi fraţi buni între voi şi să vă iubiţi unii pe alţii, cum să cade între creştinii adevăraţi. Cel tare să sprijinească pe cel neputincios. Cel bogat să întindă mână de ajutor celui sărac. Cel sărac să nu pizmuiască pe cel bogat, ci prin muncă cinstită, prin cumpăt neschimbat şi prin stăruinţă neobosită să se nizuiască a ajunge şi el la bunăstarea celui bogat. Cel ce crede, că are o meserie mai uşoară, şi mai aleasa şi cu mai mari venite, să nu despreţuiască pe cel ce deprinde o meserie mai grea şi mai puţin roditoare, ci să-şi aducă aminte, că toate meseriile sunt făcute pentru binele şi trebuinţele omenimei, şi prin urmare nici una nu este înjositoare sau de despreţuit. Celce are mai multa învăţatură şi mai mare iscusinţă, să nu caute peste umar la cel mai puţin învăţat, ci să-l lumineze şi să-l facă partaş culturei, ce el a fost fericit a şi-o însuşi.

Acestea semne de iubire creştinească arătaţi-le şi calfelor şi ucenicilor voştri. Aduceţi-vă aminte, că ucenicii şi calfele sunt împreună lucratorii vostri, cari va ajuta la muncă şi vă sporesc venitele, şi că ei vor fi mâne, poimâne pe o treaptă cu voi, şi nu peste mult timp urmaşii vostri. Deci să nu vă purtaţi cu ei ca şi când v'ar fi nişte slugi, ci ca şi când ar fi membrii din familiile voastre. Şi pe cum un tată bun să îngrijeşte, ca fii să-i fie buni şi harnici, tocmai aşa trebue să vă îngrijiţi şi voi, ca ucenicii şi calfele voastre sa fie mai iscusiţi mai virtuoşi şi mai temători de Dumnezeu şi mai folositori neamului şi bisericei, decât aţi putut fi voi înşivă.

In chipul acesta, meseriaşi, calfe şi ucenici veţi alcătui un singur corp însufleţit de un singur suflet şi veţi fi una, pe cum unul este steagul acesta, simbolul fraţiei româneşti şi creştineşti dintre voi.

Acest steag este însă şi simbolul aspiraţiilor şi nizuinţelor voastre din viitor. Aceste nizuinţe trebue să fie îndreptate spre două scopuri, unul particular şi altul general.

Scopul particular al nizuinţelor voastre este, ca muncind neobosiţi şi în viitor, şi trăind cu mare cumpăt şi în frica Domnului să Vă puteţi face o situaţie materiala înfloritoare, un rost bun, pentruca sa puteţi duce o viaţă ticnită şi îndestulita şi să Vă puteţi creşte copiii vostri mai uşor şi mai desăvârşit, decat aţi fost voi crescuţi din partea părinţilor vostri, dându-vă silinţa, nu ca să faceţi din ei intelectuali proletari, ci meseriaşi mai buni, decât aţi putut fi voi între împrejurările date.

Scopul general al nizuințelor voastre este. să formați voi mezul cel mai sănătos și mai puternic al Blajului, pentrucă prin voi să se păstreze pururea caracterul românesc și creștinesc al acestui orășel. pe care pronia Dumnezească l-a ales să fie scaun al celei mai înalte și sfinte instituții creștinești, ce o au o parte dintre Români.

Când fericitul episcop Ioan Micu Clain a întemeiat Blajul, ca oraș, el a voit, ca nici el. nici următorii săi să nu trăiască între streini, ci între credincioși din neamul lor, căci numai așa își pot împlini în libertate misiunea lor grea și plină de răspundere înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Mulți dintre vechii locuitori ai Blajului nu au priceput acest rost al orașului nostru și nici chiar binele lor propriu. Ei și-au părăsit meseriile. care le erau un izvor nesecat de bunăstare și s'au apucat de lucrări mai ușoare. mulțumindu-se unii numai cu venitele, ce le puteau avà dela niște școlari săraci. Din pricina aceasta celea mai multe din vechile familii au sărăcit și s'au stâns, ori s'au împrăștiat, și dacă voi, iubiților mereriași, nu le-ați fi luat locul și nu ați fi înțeles rostul Blajului și binele vostru propriu, astăzi acest oraș și-ar fi perdut mai de tot caracterul său românesc și creștinesc. Lucrați deci și în viitor pentru acest scop frumos. Cumpărați articli, de care aveți trebuința pentru meseriile voastre. dela negutorii creștini și români. pentruca să puneți temelie și la o clasă puternică de negustori creștin și Români din Blaj.

Nu uitați a intra în atingere deasă și pretinească cu poporațiunea românească din jurul Blajului, căci clasele orășenești nu pot trăi fără de spriginul satelor. In legătură strânsă cu locuitorii Români din Blaj și cu satele românește din jur, voi ve-ți puteà creà în scurtă vreme un oraș, care se fie mândria voastră cea mai îndreptățită, fala neamului românesc și adăpost sigur pentru sfânta noastră Mitropolie. Vă predau deci acest steag binecuvântat și sfințit de Dumnezeu în urma rugăciunelor ferbinți rostite de toți cei de față. Păstrați-l pururea nepătat și cinstit, ca' simbol al hărniciei voastre din trecut, al legăturilor voastre de frăție românească și creștinească de astăzi, și al aspirațiilor voastre alese și mari din viitor. Faceți. ca decâteori ve-ți scoate acest steag, spre a fluturà mândru între voi, el să poată spune tainic de o nouă izbândă pentru voi. pentru acest oaraș, pentru biserică și pentru neamul noastru. Amin!

* * *

Dl Precup, primind steagul făgăduiește în numele societăciții. că-l va păstra cu toată sfințenia, ca pe un scump clenodiu, ferit de orce pată.

Il otere Escel. Sale spre a bate în el primul cuiu. Bat pe rând nașele, canonicii Gavril Pop, Dr. Marcu, Dr. Bunea, Stefan Pop, conducătorii delegaților, representanții diferitelor societăți, ș. a. și apoi întreg publicul se îndreaptă spre sala de gimnastică în sunetul muzicei spre a luà parte la deschigerea espoziții, punctul de forță al acestor serbători.

In fundul salei se înalță o scenă foarte frumos aranjată de firma Fauru și Handrea, aci a luat loc Escel. Sa Mitropolitul, canonicii, delegații și alți onoratiori. Profesorul Precup, prezidentul societății în un discurs avântat descrie în liniamente generale desvoltarea clasei meseriașilor din Blaj, decadința lor, închegarea apoi în o societate compactă și avântul luat în decursul celor 5 ani din urmă, și roagă pe Escel. Sa Mitropolitul Victor, să binecuvinte rodul ostenelelor, cuprins în această espoziție.

I. P. Sf. Sa Mitropolitul reasumând istoricul Blajului, fundarea lui, așezarea aci a feliuriților meseriași, scoate în relief importanța lor și datorința înăscută a fiecărui om de a lucra. E vesel de acest frumos rezultat la care a ajuns societatea meseriașilor și imploară binecuvântarea Ceriului peste esposanți și familiile lor.

Amândoue vorbirile acestea au fost viu aplaudate de public. Escelența Sa a binevoit apoi a privi espoziția a se informà de meseriași și celor de față ale esprimà personal felicitările sale și a-i încurajà. La bufetul dlui Basil Turcu s'a servit șampanie și prăjituri.

Aclamat cu căldură Escelența Sa părăsește espoziția. Ne oprim aci, fără a face descrierea amănunțită a acestei interesante și frumoase espoziții, la care vom reveni în numărul următor, când vom publicà și lista premiaților.

La oarele 1½ a urmat *masă comună* la otelul Univers, au luat parte peste 70 persoane. In fruntea mesei erà par. canonic Dr. Bunea, având de o parte pe profesorul Precup, de cealaltă pe V. Tordoșian. Primul toast îl ridică prof. Precup, pentru Escelența Sa Mitropolitul Victor, care desconsiderând oboseala și boala. a ținut să-și arete dragostea sa și din acest prilej față de meseriași. Vorbește apoi Dr. Chețian pentru Dr. Bunea, dl A. C. Domșa pentru neobositul și plinul de râvnă și entusiasm prezidentul Precup, prof. Negruțiu pentru membrii delegați. păr. Dr. Bunea pentru Societatea meseriașilor din Blaj, Tordoșian de asemenea pentru ea, prezentând din partea reuniunei sibiene un „Dumnezeu vede“ (pălăria de metal) asemenea ca cea dela Sibiiu și propune să se facă începutul unui fond pentru ajutarea văduvelor și orfanilor de meseriași. Spre acest sfârșit însuși colectează pe la meseni adunând aproape 70 cor. Vorbirea dlui Tordășan plină de povețe și învățături, luate din esperință, a fost ascultată cu multă atențiune. Viu aclamat vorbește dl deputat Dr. Iuliu Maniu pentru clasa de mijloc. După multe alte toaste, masa se ridică la oarele 4 și toți meseriașii, împreună cu delegațiunile dela Sibiu, Cluj și Sebeș, în frunte cu noul steag pleacă la Veza, la petrecerea poporală, unde buna dispoziție stăpânește inimile până târziu.

Avem deplină nădejde, că aceste sărbări, cari pentru clasa meseriașilor din Blaj, înseamnă o puternică închegare și o biruință, va premeni sufletele și le va împintenà în lupta de progres și înaintare.

* * *

Avem nădejde, că vom înțelege, de aci înainte, că nu prin laude reciproace, nu prin mândrie și vanitate să înalță un neam ci prin muncă conștientă, care ne va ridică și ne va scăpà de jugul străinului.

Să ajute Dumnezeu!

CORESPONDINTE.

Românii la Roma.

— Raport special. —

Veneția, 31 Maiu 1908.

(Continuare).

Am fost la Florența Joi și Vineri. Am văzut Atena Italiei! Orașul artelor frumoase, cunoscut ca atare fiecărui student gimnazial, din istoria universală. Pe când în Roma cauți cu deosebit interes după monumentele antice, în Florența afli fructele civilizației creștine, productele clasicilor măestri dela epoca renaissanceului încoace. Ingăduind împrejurările, erà adevărat păcat să nu ne abatem și pe aici.

Reintorcându-se o mică fracțiune (vre-o 15 inși) dintre noi pe la Ancona, noi mulțimea mare am urcat la Roma trenul spre Florența și Joi dimineața am fost acolo. Nici nu ne-am așezat bine la hotel Metropol, când ni-au și năpădit italienii să cumpărăm — greeruși în calitcă! Ciudat om e tălianul! La noi tot omul cearcă să scape de greeruși, acolo se află cumpărători.... Abstrăgând deci dela aceasta marfă, să Vă povestesc, ce am făcut în Florența.

Am văzut tot, ce este interesant în acest oraș. Grație înalților conducători, în scurt timp am profitat atâta, cât alții în timp îndelungat. Mai însemnate sunt în Florența edificiile vechi, între cari primul loc îl ocupă bisericile. Pe „piazza del Duomo“ stă catedrala sf. Maria, un edificiu grandios în stil gotic, a cărei dimenziuni fac pe una din cele mai însemnate biserici a Europei, iar cupola întrece pe a bisericei sf. Petru din Roma! Turnul e zidit separat, de prin anul 1334. Vis-a-vis de catedrală stă Baptisteriul sf. Ioan; o capelă rămasă din veacul VI. d. Hr., când se zideau încă biserici separate pentru botezarea credincioșilor. Ambele sunt edificii de mare însămnătate artistică. Mai are Florența o mulțime de biserici (33 la olaltă), care din care mai frumoasă.

Nu mai puțin însemnate sunt în Florența galeriile și muzeele publice. Cu mai multă delectație sufletească am vizitat Palazzo vechio și „galeria degli Uffizi,“ unde se află în original, picturile celor mai însemnați artiști italieni. De acolo am trecut în Palațiul—Pitti, mergând pe un ambit lung, coborând și suind la trepte, până am ajuns în sălile-i minunate. Acolo e artă originală, nu minciună. Când am ieșit însă afară și am voit să venim acasă, am observat, că: unde te bagi și unde ieși! Trecusem râul Arno, ajunsesem la depărtare chilometrică dela intrare, fără să observăm (Ponte Vecchio are o galerie între Uffizi și Palazzo—Pitti). Și celealalte galerii și expoziții, vechi și moderne, sunt de mare interes pentru cercetătorul străin și cu interes pentru artă.

Sus, afară de oraș, pe un deal, se află „Piazzale Michelangelo,“ ceva mai sus cimiteriul minunat. De acolo am văzut orașul întreg: o panoramă frumoasă, să vezi orașul acela mare, încunjurat de dealuri, a căror coaste îs pline de vile și casteluri.

Altcum toată Italia e o grădină de pomi, plină de zidiri frumoase, afară de orașe și sate (sate ca la noi nu-s pe acolo, numai orășele). Aceasta mai bine am putut-o observà în calea noastră din Florența spre Veneția. Sâmbătă dimineața am plecat din Florența,

şi după amiazi am fost în Veneţia. Am mers deci tot pe zi; ne-am putut delectă în prospectele frumoase, ce ni-se ofereau, dar am şi simţit mai mult ca ori când, incomoditătile trenurilor italiane (ale noastre sunt de laudă pe lângă acelea!) Trecut-am munţii Apenini prin vre-o 46 tunele, umblat-am şesurile Lombardiei, până odată am văzut linia ferată încunjurată de apă! Veneţia Veneţia, strigau toţi! Inaintea noastră stă regina apelor.

La Veneţia, cum ieşi afară din gară, te aşteaptă trăsurile — pe apă. Nu sunt acolo străzi, ci „râuri," nu trăsuri, ci gondole. Multe auzi povestind despre acest oraş unic în felul său, dar nu ţi-l poţi închipui, până nu-l vezi. Oraş pe apă. Zidurile căsilor sunt aşezate în apă, sunt străzi principale, laterale, pe toate însă în loc de a fi scris: strada cutare şi cutare, e scris: „rio" cutare. Abia există câte un petec mai mare de pământ, unde să fie mai multe căsi la olată şi între ele străzi strimte (pentru a umbla pe pecioare). O singură piaţă are Veneţia: piaţa sf Marcu

Cum povestii, Sâmbătă după amiaz pe la 2 oare am sosit la Veneţia şi cu gondolele, cari ne aşteaptau la gară, am mers la cvartir (Hotelul Modern Manin). Dupăce am luat un prânz, am ieşit la primblare prin piaţa sf. Marcu, care se afla în vecinătate. O piaţă destul de mare e acea, şi foarte frumoasă. Din 3 părţi e încunjurată de palaturi cu portici frumoşi, în stil gotic: de partea a 4-a stă biserica sf. Marcu, lângă ea palatul dogilor. Pe aci merge o stradă la mare. Pe aci am mers şi noi în primblare până am urcat un vapor şi am mers la insula Lido, unde am luat câte o scaldă de mare. Pe Lido este adecă locul de băi, aici sunt hotele, pensioane, locuri de primblare frumoase, acolo iese afară în Dumineci şi sărbători Veneţia întreagă. De acolo ne-am întors acasă la cină. Azi Dumineca dimineaţa am fost mai întâi la biserica sf. Marcu la liturgie, apoi am cercetat palatul dogilor alte părţi ale oraşului. Palatul dogilor are multe săli renumite şi împodobite cu picturi de mare preţ. Din el se trece pe „podul suspinurilor" la vestitele temniţi, din cari prinsonierii erau aruncaţi în apă. Multe legende se aud despre acest pod şi despre temniţi. Inaintea bisericei sf. Marcu, care e o zidire impozantă, cu patru cupole, ar fi campanila de 99 metri, care în 1902 s'a ruinat şi acum e sub reparaţie. In dreapta e „turnul cu orologiul," asupra căruia stă un clopot mare, pe care-l bat 2 figuri omeneşti. Mai are turnul acesta şi alte curiosităţi. Dacă pleci din piaţ cu gondola pe „canalul grande," poţi vedea edificiile cele mai interesante. Diferite palaturi, hotele, academia artelor frumoase, etc. toate se înşiră în jurul canalului. Un pod impozant se ridică peste canalul mare: ponte di Rialto, peste celealalte „străzi" se ridică mai multe poduri, toate în formă de arc. Din toate acestea am avut ce âlege, ce vizita.

Azi Dumineca după amiaz iară fuserem la Lido. Acum după cină ceialalţi fac împreună o primbare pe mare cu gondolele. Eu am fost asară; am umblat sara la lună, „pe valurile mării," am ascultat concert pe apă, m'am legănat dulce şi am cântat cu ortacii doine româneşti pe marea îndepărtată. Acum scriu raportul acesta, la capătul peregrinajului fiind, căci aici ni-se despart căile. Plecăm, care în cotro; unii vor plecà la miezul nopţii, alţii dimineaţă, alţii rămân încă aici.

Adio!

(Va urmà).

Conferenţa ziariştilor.

Consfătuirea confidenţială, conchimată la Braşov în cauza înfiinţărei „Fondului jubilar" al „Gazetei" cu destinarea de-a veni în ajutor ziariştilor nostri s'a întrunit în ziua şi la oara fixată. Au luat parte prin reprezentanţi opt dintre foile noastre: („Drapelul" din Lugoj, „Unirea" din Blaj, „Libertatea", „Foia interesantă" şi „Tovărăşia" din Orăştie, „Revista Economică," „Ţara noastră" şi „Foaia Poporului" din Sibiiu.) Celelalte foi invitate, printre cari „Tribuna" din Arad şi „Lupta" din Budapesta, fiind împedecată de-a participa prin reprezentanţi, au declarat în scris, că primesc hotărârea ce se va aduce în cauza pentru care au fost conchiemate.

Cei întruniţi, după ce au fost căldoros salutaţi de Dr. A. Mureşianu, arătându-li-se scopul pentru care i-a invitat, au trecut imediat la deliberarea asupra obiectului dela ordinea zilei.

După un schimb de vederi viu şi temeinic conferenţa a enunţat unanim, că pressa noastră îmbrăţişează cu simpatie iniţiativă proprietarului „Gazetei Transilvaniei" de a înfiinţà din incidentul jubileului său de 30 de ani, ca director al foaiei, şi a jubileului de 70 de ani al „Gazetei," un fond menit de a se ajutorà din el ziariştii şi scriitorii nostri şi că este gata să deà tot concursul său posibil pentru realizarea lui.

Se decide apoi de-a institui în scopul elaborărei unui plan amănunţit pentru punerea în fiinţă a fondului, o comisiune de nouă membrii, cari să se împartă după diferitele centre şi după ziarele ce apar în modul următor: Braşovul, ca sediu al comisiunei, să fie reprezentat cu trei membri; Aradul, Budapesta, Lugojul, Sibiiul, Blajul şi Orăştia cu câte un membru, care va fi designat de către ziarele din ţinutul respectiv.

Cu executarea acestui concluz este însărcinată Redacţiunea „Gazetei."

Conferinţa confidenţială s'a ţinut în cea mai frumoasă şi frăţiască armonie. In fine s'a decis ca despre decursul ei să se publice comunicatul de faţă.

Nr. 535/1908.

Concurs.

In conformitate cu dispoziţiunile pentru Administrarea fondurilor „Asociaţiunii, pentru literatura română şi cultura poporolui român," se publică concurs pentru **„premiul Andreiu Mureşan"** de K 300.

La concurs se admite orice lucrare originală de cuprins literar, tipărită în Ungaria în cursul anului 1907.

Concurenţii vor aveà să înainteze până la 1 Iulie n. la biroul „Asociaţiunii" în Sibiiu cinci exemplare ale lucrărilor. Decernerea premiului se va face în şedinţa plenară a secţiunilor ştienţifice-iiterare, iar premiarea în adunarea generală din acest an

Sibiiu, 1 Iunie 1908.

Prezidentul Asociaţiunii:
Iosif Şterca Şuluţu m. p.

Noutăţi.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Pentru biserica gr.-cat. din Cucerdea-română am primit din Americ dela Florea Potor I. Gligor suma de 200 cor., colectaţi dela românii emigraţi în America şi domiciliaţi în oraşul Arderson Ind. Dela teologii din Blaj 19·66. Dela teologii din Timişoara 8·40 Dela oficiul parohial Săcal 30·— Oficiul parohial din Şeusa 18·50, Oficiul parohial din Frata 14·— Oficiul parohial din Beiuş 26 — Ilie Dordea şi Maria locuitori în Deag un clopot frumos şi un rând de vesminte colorate în preţ de 204 cor. Văd. Ana Vumulea n. Potor din Cucerdea rom. a donat un rând de veşminte colorate, întru amintirea soţului ei repauzat. Botorea Ioan şi Maria, Stoica Ioan şi Maria, Călugăr Simeon şi Maria locuitori în Petrilaca rom. au donat un rând de veşminte negre şi Dâmbeau Ioan din Chimitelnicul-de-câmpie un rând de veşminte colorate. — Esprim cele mai sincere mulţumite binevoitorilor donatori, cari aţi contribuit pentru biserica noastră săracă. Tot odată rog frumos pe On. Fraţi preoţi, cari au făcut ceva colecte pentru biserica noastră să binevoiască a o trimite. Cucerdea-română, la 20 Maiu 1908. *George Nicola,* adm. par.

Din dieceza Oradei-mari. P. S. Domnul Episcop Dr. *Demetriu Radu,* în 12 l. c. deplin sănătos a sosit acasă dela Roma însoţit de canonicul Dr. Florian Stan şi advocatul Dr. Demetriu Kiss. In prima zi de Rusalii în catedrala tixită de credincioşi a dat binecuvântarea papală, iară Luni, a doua zi de sărbătoare între mari solemnităţi a benezis frumoşica biserică parohială din Olosigul-Grăzii, numită şi a seminarului, carea restaurându-se de nou, acum totodată s'a şi pictat.

Ştiri personale. Preasf. Sa Episcopul Vasile al Lugojului a sosit Marţi noaptea la noi şi Miercuri la 10 oare a. m. a plecat spre casă. Preasf. Sa a folosit şi acelea câteva ceasuri petrecute la noi spre a cercetà espoziţia meseriaşilor, de care a rămas deplin mulţumit.

Aniversarea lui Porumbescu. Reuniunile de cântări dela noi şi de dincolo au serbat cu festivale muzicale aniversarea a 25 dela moartea regretatului Ciprian Porumbescu. Tot din acest prilej, publicistul Dr. Valer Braniţte din Lugoj, a publicat un amănunţit studiu asupra lui Porumbescu şi a familiei sale. Il recomandăm cu căldură.

Examenul de maturitate dela gimnaziul nostru s'a terminat Sâmbătă în 13 Iunie n. A durat o săptămână încheiată. Examenul s'a ţinut sub prezidiul dlui Kuncz Elek director şcol. suprem în Cluj, fiind de faţă afară de profesorii gimnaziali, Rev. Ales. Uilăcan, ca exmisul Preaveneratului Consistor mitropolitan La examenul verbal, dupăce la scripturistică au corăspuns toţi au fost admişi toţi elevii adecă 49 inşi. Dintre aceştia au fost decretaţi de maturi cu *foarte bine* 4: Rusu Octavian, Roşcău Dumitru, Măcelar Alesandru şi Dănilă George; cu *bine* 14: Andrea Alesandru, Bian Eugen, Borşan George, Dancu Vasile, Fătu Ioan, Groza Teodor, Lupean Octavian, Mioc Ioan, Nicolae Leon, Podoabă Augustin, Ramonţan Enea, Rus Vasile şi Vescan Nicolae; dintr'un

obiect au căzut nouă; iar 22 au fost declarați de maturi. Pe un an nu a fost respins nici unul. Rezultatul a fost în general foarte mulțumitor.

Dare de seamă. La concertul dat de teologii din Blaj în seara de 4 Iuniu n. s'au încasat cu totul 498 cor, și 96 fileri, din care sumă subtragându-se cheltuelile de 186 cor. și 62 fileri a rămas un venit curat de 312 cor. și 34 fileri, care sumă s'a adaus fondului pentru orfanotrofiu întemeiat de rep. Filon Tat teolog absolut. Au contribuit benevol următorii domnii: Sever de Barbu secretar de bancă în Reghinul săsesc, Augustin Stupariu, comercint Blaj și văduva Sinberger câte 5 cor.; Ieronim Man preot Băgău 3 cor. 66 fil., Simeon Gocan catechet Budapesta 3 cor., Ioan Urzicean Corbu, 2 cor. și Petru Nirăștean preot Ernot 2 cor. Seara la casă au binevoit a suprasolvi următorii domni: Dr. Bunea canonic Blaj 5 cor. Dr. Szmigelski canonic 4 cor. Ioan Trif preot Tăuni 3 cor. Amos Frâncu preot Benic 2 cor. 50 fil. Iosif Lita v.-prpt. Iclod 2 cor. Iacob Domșia cancelist mitrop. Blaj 2 cor. George Pop preot Mihalț 2 cor. Schffend comercian Blaj 2 cor. Nicodim Baciu argisitor Blaj 2 cor. Bărbăt învățător Sâmcei 1 cor. 50 fil. Ioan Ilieș morar Sâmcel 1 cor. 50 fil. A. Mihulețiu preot Șura-mică, Răhăian cancelist și A. Ieneșel abrbier Blaj câte 1 cor. și Dumitru Neda student 50 fil. Aducem și pe aceasta cale mulțumită marinimoșilor contribuenți și suprasolvenți pe cum și tuturor cari au contribuit cu obolul lor pentru acest scop. Blaj, în 17 Iuniu 1908, Comitetul aranjator.

Espoziția societății meseriașilor din Blaj, va fi deshisă permanet în fiecare zi dela 9—12 a. m. și dela 3—6 d. a. până Joi în 25 Iuniu n. 1908.

Apel. Onorata redacțiune! Cu mare măhnire sufletească Vă aducem la cunștință că: în comuna Sând situată aproape de Turda comitatul Turda-Arieș în 11 Iunie n. din neprecauțiunea unei femei s'a escat un incendiu care fiind nutrit de un vânt mare a prefăcut în cenușă 24 case de locuit dimpreună cu supraedificatele și recuisitele economice. — Bieții oameni fiind toți la câmp la sapa cucuruzului, — au rămas numai cu vestmintele de ei. — paguba se urcă la 120.000 corone. Vă rugăm a deschide o rubrică de colecta în prețuitul ziar în favorul incendiaților din Sînd. Cu stima, Ioan Nicoară, preot gr.-cat.

Poate n'ar strica să facem o mică observare: Azi, când, chiar și la noi în patrie, sunt atâtea institute de asigurare contra focului, cu premii foarte scăzute, e o rușine și semn de înapoiere, a se mai află comune neasigurate, cari în caz de primejdii ajung la cerșitorie. Noi publicăm apelele ce ni-se trimit, dar știm înainte, că nu vor aveà nici un rezultat, fiecine rațonează așa. De aceea recomandăm cărturarilor dela sate să-și asigure tot ce au, până nu e târziu.

Declarațiune. Subscrișii respectos ne rugăm a publică și în prețiosul ziar „Unirea“ cum-că noi deși suntem scriși în protestul publicat în „Gazeta Transilvaniei“ Nr. 76 1908 și în „Lupta“ de Elisău Dărăban și Andrei Pora, învățători în Cluj cari tind în mod agresiv și răutăcios expectorarea Consistorului nostru și în deosebi a Rev. domn director preparandial Dr. Petru Fabian — totuși noi nu ne identificăm cu conținutul acelui protest. nu consimțim cu ei, și cum-că acel protest publicat fără știrea noastră și prin acestea șire declarăm de infamă falsificarea subscrierei noastre, iar pe superiori nostri îi asigurăm de stima și Reverința din partea noastră și aceasta pentru grija și bunăvoința cu care ne-a educat. Nușfalău în 11 Iuniu 1908. *Iacob Morariu,* înv. conf. gr.-cat. în Nușfalău. *Vasile Moldovan,* înv. conf. gr.-cat.

La fondul pentru orfanotrofiu au intrat următoarele contribuiri: Alimpiu Costea preot în Spini 2 cor. Iacob Costea, Spini 1 cor. Ioan Ignat, Spini 1 cor. Teodor Crișan. Cudșir 2 cor. I. Dreghiciu, Cudșir 1 cor. 40 fil. Valeriu Recei, Vaida-Recea 2 cor. Vasile Folea preot Giuluș 2 cor. Samuil Decea, Hopârta 60 fil., Emiliu German preot Turdașul român 2 cor., Valeriu Opriș teolog 1 cor. 20 fil., Dionisiu Aron preot, Gurarâului 2 cor., Dionisiu Dancea, Gurarâului 1 cor. Alfius 20 fil.. Ioan Neagoș, Proștea mare 1 cor., Emil Pop, protopop Murăș-Uioara 3 cor., următorii domni din Murăș-Uioara. Chirilă Curta 3 cor., Ioan Russu 1 cor., George Benedek 1 cor. Veronica Moga n. Bora 1 cor. George Moga 2 cor., Elena Moga și Iuliu Căpâlnean, teolog 2 cor. Ioan Ciungan 1 cor., Rafaila Moldovan 1 cor. Ioan Chiorean 1 cor., Ioan Roșca 1 cor., Teodor Vlad 1 cor., Maria Roșca. 1 cor., Aug. Rusu 1 cor., Ioan Moldovan, Ciunga 1 cor., N. N. 2 cor., A. Cricovean 1 cor., Domnița Cricovean, Alba-Iulia 1 cor., Simion Coman, teolog 1 cor., Iuliu Maior Reghinul-săsăsc 2 cor., cu ocaziunea înmormântării Văd. Elena Ganea n. Bárdossy. Ariton M. Popa. protopop 10 cor.. Dr. I. Harșa, adv. 2 cor., Iosif Șipoș, 5 cor. din Reghinul-săsăsc, Simeon Zehan, 1 cor., Iuliu Bucur, Gâmbuț 2 cor., Ioan Magda, Fărău. 2 cor., Teodor Sas, Fărău 2 cor., A. Frâncu, Benic 1 cor., G. Spătăcean, Benic 1 cor., Ioan Boldor. Ciugudiul inferior 1 cor.. N. N. 36 fil Gav. Cornea, 2 cor. Moise Câltea 1 cor., Simion Metea 50 fil., Terezia Roman 1 cor., Maria T. Cornea. 50 fil., Samoilă Metea. 20 fil. toți din Ilieni. Ioan Mihâlțan, Odverem 2 cor., Iosif Costin Turda, 2 coroane, Gavril Pop, Măhaciu 2 coroane, Aureliu Poruțiu. preot Dezmir 5 cor., Ana Poruțiu, preoteasă 2 cor. Dr. Victor Poruțiu adv. Cluj 5 cor., Dr. Valențiu Poruțiu, Cluj 2 cor., Iustin Poruțiu teolog 1 cor., Ioan Săbăduș, preot 2 cor., Mai mulți: 2 cor. 20 fil. Veronica Săbăduș 2 cor., Ioan Negruțiu 3 cor., Ana Brad 1 cor., Ioniță Brad, teolog 1 cor.. Maria Câmpean 20 fil., toți din Pănade. Nicolae Opriș 40 fil., Ioan Hadar 40 fil., Necunoscut: 60 fil. Miron Neamțiu 60 fil., toți din Armeni. Dr. Liviu Cigărean. adv. Oravița 6 cor., Iosif Petean, preot Cârneecea 2 cor., O. M. Blaj 20 fil., Iosif Lita, v.-protopop 3 cor., Raveca Lita 2 cor.. Silvia Mărian 1 cor., Barna Victor 1 cor., toți din Iclod, Gavril Mircea, Băișoara 30 fil., G. Achim, Reștoltul Deșert 50 fil., Ioachim Langa, Tătârlaua 40 fil. Emiliu Dragea 20 fil., Inocențiu Borza 20 fil., Ioan Todoran 20 fil., din Tătârlaua, Iuniu Br. Docolin Micăsasa 2 cor., Ștefan Lita, preot Lunca 1 cor., Ioan Brunetu, Micăsasa 50 fil., Alexiu Staicu 1 cor., Samoilă Florea 1 cor., Ioan Neamțu 1 cor., George Hulpușiu 1 cor., Ioan Popa 50 fil., Niculae Stoica 50 fil., Nicolae Solomon 50 fil., Cornel Hulpuș 60 fil. toți din Alămor. Emiliu Poruțiu, P.-Csán 4 cor., Victor Pop. Hida 20 fil., N. N. Ibașfalău 20 fil., N. N. 20 fil., Eufrosina Comșa, Sărata 1 cor., Ioan Măsariu, Sărata 1 cor., Iosif Boca 50 fil. Todor Guțu 20 fil., Mihail Boca 50 fil., Veres Gavrilă 20 fil., Văd. Maier Gafta Pozsár 30 fil., Aurel Adălineanu 20 fil., Emiliu Boca 20 fil., toți din Gherla. Dr. Iosif Boca, Dej 1 cor., Iuliu Boca, Cluj 20 fil., Ioan Petean paroh Iucul-nobil 1 cor., Petru Comes, 40 fil. Ioan Aomes 40 fil.; Emil Comes 10 fil., toți din Coroiu, I. Boros, Jucul de jos 1 cor., Aurel Pop, Jucul de sus 1 cor., Dr. Poruțiu 2 cor., Simeon Pintea, Ocnița 2 cor., Zaharie Mateiu 40 fil., Teodor Buciu 40 fil., Constantin Buciu 40 fil., Aron Suciu 40 fil., toți din Urișiul superior. G. Branea, preot 1 cor., P. Tătar 20 fil., Butnăr 1 cor., toți din Petelea Pompeiu Vodă. Vaideiu 10 fil., N. N. 50 fil., N. N. 30 fil., S. Moldovan 40 fil., George Moldovan 40 fil., Szalay János 40 fil., N. N. 20 fil., N. N. 10 fil., Cornel Isan 6 fil., I. Cârcu 40 fil., Deac 20 fil., N. N. 10 fil., N. N. 20 fil., Coroi Indreiu 1 cor., George Șvagăn 40 fil., IuliuIșan 12 fil., N. N. 30 fil.. toți din Beclean Iuliu Coroiu înv. dir. Bistra 1 cor., Aurel Micu 1 cor. Nicolau Coroiu P.-Ponorel 50 fil. Dr. Aurel Ciupe 2 cor. Dr. Isidor Pop 5 cor., Dr. Aurel Vălean 5 cor, A. Boier 3 cor., Aliquis 2 cor., Demetriu Grecu 2 cor., Cismaș 1 cor.. Constanța Adamovici 1 cor., Cornel Stoica 1 cor., Alexandru Theobald 1 cor., Victor Petroviciu 1 cor., Traian Balnojan 1 cor.. Fabius I. Gelerian 1 cor., toți din Lugoj, Andrei Mureșan, înv. Liget 1 cor.. Dr. Ioan Mayer, medic Iebelin 2 cor., N. N. Iebelin 2 cor., George Trailă, preot Timișoara 1 cor., și Romul R Stoica, preot în Liget 1 coroană. Aexandru Nossa. Trestia 2 cor. V Bungărdean 40 fil Ieronim Nobili teolog bienal, 40 fil. Iacob Petean 20 fil. Ioan Viciu preot în Vindrasău 1 cor. Laurențiu Viciu stud. jur 50 fil. Olimpia Viciu 40 fil. Mulu, Chirileu 40 fil. Dșoara Elena Groze, Cooc 1 cor. Vasile Pop Custelnic 1 cor. V. G. Maior 40 fil. Laurențiu Pascu v.-protopop 1 cor. Simion Caluțiu adv. 1 cor. toți din D.-Sânmărtin, Ioan Pop preot în Custelnic 1 cor. Teodor Stâncel preot 1 cor. Laurențiu Stâncel preot în M.-Căpud 1 cor. Tuturor contribuenților marinimoși li-se aduce mulțumită și pe calea aceasta sperând ca fapta lor va îndemà și pe alții ca să contribue pentru ca idea orfanotrofiului pentru fii de preoți gr.-cat. să se realizeze cât mai curând,

Necrolog. † *Traian H. Pop.* Luni s'a stâns la Sibiiu regretatul cleric abs. Traian H. Pop, în vrâstă de 45 ani, deplâns de soție și micii săi copii. Pop a fost născut la Șard, lângă Albajul a, a absolvat la Blaj gimnaziul și teologia și 15 ani a fost colaborator intern al „Gazetei.“ A stat un an în temnița din Seghedin pentru un proces politic, și în timpul din urmă zdrobit de boală s'a retras dela redacția „Gazetei.“ După dorința sa a fost îngropat la locul năsterii sale.

† *Văd. Sabina Dr. Crișan* născ. *Pop,* fica protopopului Ioan Pop dela Morlaca, și-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului în 15 Iunie 1908, după lungi dar grele suferințe și împărtășită cu sfintele sacramente ale muribunzilor. Condolențele nostre cele mai adânci.

† *Finica Branea* născ. *Cosma,* preoteasă văduvă, a repauzat după un morb îndelungat și împărtășită cu sf. taine, a trecut la cele vecinice în 11 Iuniu a. c. în anul al 51 a etății și 25 a văduviei.

† *Basiliu Pop,* proprietar în Poiana Aiudului, în etate de 65 de ani, după un morb scurt dar greu, împărtășit cu sf. taine ale muribunzilor, și-a dat nobilul său suflet în mânile creatorului, în 16 Iunin n. la 3 oare diminața, deplâns fiind de întristata familie.

Odihnească în pace!

Stomacul

să întărește, pofta de mâncare crește, înceată arsurile de stomac și orice indispoziție de stomac folosind pilulele Rebarbara-Elsa a lui Feller, 6 tegule 4 cor. franco să-lecomandăm, dela Eugen V Feller, Stubica, Centrală (cott. Zagrab 82). Carol

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 22

„O, Isis, zeița mea,“ zise Nero, când cu un ceas mai târziu intră în palatul egipteanului, „acum răsuflu mai ușor, și mi-se pare ca și când a-și fi scăpat dintr'o închisoare. Aci totul respiră bucurie, lumină și splendoare, aci petrecem în Eliseu. Ah, tu nu presupui, cât te iubesc! Fiecare minut, pe carele nu-l petrec lângă tine, mi-se pare pierdut. Tremur, când gândesc, că soartea ar puteà se mi-te răpească: ași nebuni de durere! Nu vreai se locuești în palatul meu, scumpă?“

„Nu,“ zise fata, „ar trebui se mă năduşesc în aerul cel voluptos din palatul Cezarilor. Lasă-mă se trăesc aci, retrasă și ascunsă! Mă îndestulesc dacă te pot înveseli cu cântarea mea, dacă pot se ascult cuvintele tale, șezând lângă tine. Legătura amiciției, carea îmbrățoșează sufletele noastre trebue se rămână curată și nepătată. Dacă s'ar întâmpla altcum: atunci ași dori se mor!“

„Da, tu ești rece și aspră: ești crudă! Nu-mi acorzi nici cel mai mic favor. Tu și într'aceea vezi crimă, dacă numai îți sărut buzele.“

Isis roși. „Cu cât flacăra cea cerească pâlpâe mai curată și mai nepătată în noi,“ zise ea, „cu atât mai neturburată este bucuria, carea o gustăm.“

Un simțemânt nobil părea, că stăpânește pe împăratul; în apropierea copilei grațioase el lăpădà sălbătăcia sa, și tigrul feroce se prefăceà într'un miel blând Isis nu se amestecà în afacerile regimului ea nu cunoștea altă politică, decât cea a inimei sale; când însă împăratul îi împărtășià, că cutare ori cutare trebue să fie pedepsit, atunci ea atâta se rugà, până ce pedeapsa erà ușurată, ori nimicită cu totul. Astfel dânsa, fără ca se fi presupus cineva deveni apărătoarea săracilor, asupriților, suferinzilor.

Egipteanul se pricepeà, se atragă pe împăratul tot mai mult către casa sa; magnetul cel mai tare însă, carele îl atrăgeà erà Isis, pe carea părea că într'adevăr o iubește cu sinceritate.

Când Nero povesti despre minunile Nazarineanului, Apollonius se spăimântà; el se temeà, că împăratul ar puteà fi sedus în partea aceluia, și de aceea el declarà, că toate ce se spun sunt numai înșelăciuni. El ziceà, că ar fi în stare se facă minuni mai mari decât acest Nazarinean nemernic. Împăratul deveni curios. „Într'adevăr?“ întrebă el încântat. Apollonius îi comunică planul său: înaintea întregului popor roman el voià să se înalțe la soare, pentru a dà dovezi despre puterea sa zeească.

Impăratul erà încântat. Acest zbor către
na jocurilor viitoare și
ria lui Nero. In sara
aceasta Apollonius se retrase de vreme, pentru a meditâ asupra planului său și a face pregătirile necesare.

Impăratul încă plecă în curund și se rugă de Isis, se nu se supere pe dânsul, dacă în zilele următoare nu va veni, poate, se vadă pe „dulcea“ sa Isis. Este tare ocupat cu lucrările pregătitoare pentru festivități. Cu ocaziunea jocurilor însă vor serbà o revedere veselă. Atunci el va trăi numai pentru dânsa, și din „ochii ei albastri ca marea va gustà plăcere dumnezeească și va fi mai fericit decât un Dumnezeu.“

Zilele următoare Isis a fost aproape tot singură; egipteanul nu-și părăsia încăperile. In acel timp ea cetià în odaia ei, aranjată luxuos.

In presara jocurilor merse în circ, pentru a face probă cu zburatul său; palatul său zăcea mut în întunerec; Calanus, nubianul cel uriaș, îl păzià. Insă, ciudat; astăzi el simți așa o molicinne în membrele sale, încât adormi în curând.

Isis chiar contempla o grupă prețioasă de marmoră, pe carea i-a trimis-o împăratul: Eros și Aphrodita, chipul favorit al împăratului. Ea se retrase lângă masa de scris, pentru ca din depărtare se poată admira mai bine grupa. Atunci privirea ei căzù pe pe o scrisoare, ce zăceà pe masă; ea o apucă repede, în credința, că Nero îi va fi trimis vre-o poezie frumoasă de ale sale. Desfăcù scrisoarea și ceti: dar cu cât cetià mai departe, cu atât mai mult îi creștea mirarea. La urmă o apucă o spaimă grozavă. Ea citi cu voce de jumătate:

„Dulcea mea copilă, scumpa mea Isis: durerea și supărarea mă consumă. Tu nu ești fiica blăstămatului de egiptean, nu: ești copila mea! El mi-te-a răpit, ca să-mi sfâșiie inima. Este inimicul meu de moarte! Tremur pentru viața ta! — Ani îndelungați am căutat copilul meu perdut și nu l'am aflat! Atunci zăii m'au condus pe urma ta! Și te conjur pe zăi: vină la inima mamei tale! Numai odată ași dori să te îmbrățoșez, numai odată să te sărut — apoi mor bucuroasă. Vină, dulcea mea Isis — vină! La templul lui Isis te așteaptă trista ta mamă.“

Isis remase mișcată adânc; ea nu se îndoi nici un moment despre adevărul cuvintelor acestora. Numai o mamă puteà se vorbească astfel. Iubirea fiească izbucni deodată dintrânsa. „Da, vreau se alerg în brațele ei,“ vorbi ea suspinând. „Ea se roagă așa de mișcător, sărmana. Ah, cât e de dulce, a aveà o mamă. O, scumpa mea mamă, viu, viu....“

Ee se furișă din palat și ajunse, fără se i-se fi întâmplat ceva, la templul lui Isis, pe câmpul lui Marte; când urca treptele cele de marmoră, de lângă o coloană se deslipi o statură întunecată de femee și-i merse înainte, cu brațele deschise.

„Isis, copila mea!“ strigă o voce lină.

„Mamă, scumpa mea mamă!“ strigă Isis cu bucurie și se aruncă în brațele femeei.

Un timp îndelungat se ținură ele îmbrățoșată și Isis simță bătaia sălbatică și vehementă a unei inimi. Oare așa bătea inima unei mame?... Ea nu știa! Pentrucă până acum a fost lipsită de fericirea, de a odihni la sânul unei mame. Cu toate acestea însă ea-și închipui lucrul acesta cu totul altcum.....

„Copila mea,“ zise femeea, „cât îți mulțumesc, că ai urmat chemărei mamei Eu însă sum grăbită, dulcea mea Isis. De aceea sum silită se turbur această întâlnire prin o știre tristă: Isis, pe tine te amenință un pericol grozav.“

Isis se cutrămură și întrebă: „Ești tu într'adevăr mama mea?“

„Mă jur pe zăi, că sum mama ta. Dar se nu ne perdem timpul cu guguliri; pentru așa ceva este vreme mai târziu. Trebue se te păzești, copila mea.“

„Ce mă poate amenință, mamă?“ întreabă Isis îngrijată.

„O, copila mea, mi-se frânge inima, că trebue se ți-o spun; însă datorința îmi impune, ca se vorbesc.“

„Mamă, mă sparii....“

„Tu iubești pe — Cezarul?“ Voacea carea vorbi acestea, răsună aspru și ascuțită ca un cuțit.

„Il iubesc!“ zise Isis șisi apăsă mânile pe inimă, carea stà să-i plesnească de frică.

„Copila mea,“ zise femeea, „asta este un păcat ne mai auzit, pentrucă tu ești — sora împăratului!“

Isis scoase un țipet. „Mamă, mamă.... retrage-ți cuvântul — e minciună...“

„Este adevăr. Privește la mamă-ta!“ Cu o mișcare repede ea dete la o parte voalul, care îi ascundea fața.

„Agrippina .... tu .... mama mea?“ strigă Isis. „O Nero, Nero ....!“

A fost prea mult pentru sărmana copilă; sub povara acestei lovituri groaznice ea căzù jos leșinată.

Când se trezi, zăceà într'o trăsură de călătorie, carea înainta prin întunerecul nopții. O durere nespusă o cuprinse și suspinând amar își ascunse între perini fața cea inundată de lacrămi. Corpul i-se svârcolea de durere, iar gura ei tremurătoare strigà mereu: „Vreau se mor, se mor....! O, mamă, de ce nu m-ai omorât! Sum o pierdută, o condamnată — — lăsați-me se mor, se mor.....“

Capitlul XVI.

Jo triumphe!

Prima zi a sărbărilor a sosit: o zi senină, cu soare!

Ca valurile zgomotoase ale mărei se rostogolea prin stradele Romei un torent uriaș de oameni, acoperea piațele publice, umplea salele celea spațioase, și se urcà pe coperișele de marmură.

Peste pajiștea înverzită, peste marea lucitoare a caselor se arcuià cerul azuriu ca un cort uriaș lucitor; un miros de roze, narcisse și viorele umpleà aerul.

Prin toate stradele se îmbulziau oamenii îmbrăcați sărbătorește, cu cununi în păr.

Via triumphalis, strada prin carea aveà se treacă împăratul, erà presărată cu nisip de aur și luceà ca cingătoarea de aur a unei mirese împodobite; chipurile zeilor și a împăratului de ambe laturile erau învăluite în

purpură: pentrucă Nero, divul Nero, astăzi aveà se fie cel mai mare zău.

De ambe părțile stradei erau candelabre înalte cu cești de aur, în cari ardea tămâie mirositoare.

Pe treptele templului lui Jupiter în jos se revărsà un torent de monete de aur și argint, cu chipul împăratului.

Biată de veselie, mulțimea năvăli asupra torentului de aur; fiecare voià se poșeadă cel puțin o monetă cu chipul împăratului.

Un strigăt înmiit, mai tare, mai detunător decât un orcan, răsună prin aer: „Salute lui Nero, divul! Salute! Salute!“

Începù o îmbulzală omorâtoare; massele oscilau, se împingeau, se striveau. Mii de inși se împedecau, se răsturnau, erau călcați, zdrobiți.

Treptele albe ale templului se colorară roșu de sângele omenesc; corpuri mutilate oribil dispăreau sub picioarele mulțimei.

In strigătul de veselie al mulțimei se amestecà țipetul celor călcați, suspinul răniților, horcăitul muribnzilor.

Unde picà o monetă de aur, acolo se iscà o luptă îngrozitoare — o luptă de moarte! Cine apucă vre-una, acela trebuià să-și apere viața contra la o sută de brațe lacome.

Strigătele mulțimei pătrundeau neîntrerupt prin aer, până sus la palat, carele învăluit în mantaua sa de tămâie, privia ca un tron zeesc în jos peste orașul înflorit.

Acum se apropià el, puternicul, divinul: Imperatorul! Mii de strigăte de bucurie anunțau sosirea sa. O ceată de călăreți, cu scuturi și coifuri de aur, veneau înainte, pentru a-i liberà drumul.

O ceată de muzicanți, în toge albe, pășiau în ritm sărbătoresc; în coruri încântătoare răsunà lira, tibica, tuba și cimbala. Instrumentele erau din aur, iar capetele muzicanților erau împodobite cu cununi de argint.

Acelora le urmau cete de juni îmbrăcați în alb și fecioare cu cununi de roze roșii în păr.

Mândrii și serioși pășau senatorii în haine încărcate de aur; lanțuri de aur luciau pe pieptul lor, iar capetele le erau împodobite cu cununi de laur.

După ei urmà ceata fecioarelor vestaline, în haine de lână albă ca zăpada.

Apoi venià ceata cea mare a preoților în haine galbine, cu statuele de aur ale împăratului; în mijlocul lor conduceau taurii cei albi, destinați pentru jertfă.

O cohortă strălucitoare a gardei împărătești, cu opt herolzi în frunte, anunță, cu fanfare de tuba, apropierea împăratului: erau germani uriași în uniformă strălucitoare, cu mâna pe mânuchiul sabiei, cu sulița pe umăr!

„Jo triumphe!“ răsună prin văzduh, „Jo triumphe!“

De pe coperișele edificiilor și din ferestri plouau flori și cununi. Cete de porumbi albi se legănau prin aer; covoare colorate fâlfâiau deasupra mulțimei, formând un curcubeu admirabil.

„Jo triumphe! Jo triumphe!“ Impăratul, puternicul, divinul se apropia.

Patru lei, cu coamele și cozile împletite cu șinoare de aur și cu mărgăritare strălucitoare, cu ghiarăle cele periculoase înbrăcate în pleu de aur, trăgeau trăsura cea de aur, auriga triumfatorului; lângă ea pășiau pagi cu bucle blonde, în tunice albastre, ornate cu argint, cu diademe de mărgăritare în păr, și cu rudițe de aur cârmuiau leii, ale căror frâne de aur le țineà împăratul.

In acest car triumfal stetea Nero, cu față surâzătoare!

El purta un vestmânt alb de mătasă, *tunica palmatica*, presărată cu mărgăritare și rubine: peste aceasta mantaua cea largă din purpură feniciană, atârnată de umărul stâng print-o fibula de rubine, a cărei valoare egală cu ceea a unui regat; sandale aurite îi împodobeau picioarele și erau legate cu pantlice de purpură roșie; pe părul buclat artistic, presărat cu praf de aur, erà așezată cununa de laur a învingătorului.

Impăratul priveà peste mulțimea, carea îl iubila, carea îl adora, carea pentru dânsul se lăsa se fie călcată, zdrobită; el salutà cu mâna, închinându-și grațios capul.

Alte iubilări! Alte salutări!

Pe scărița aurită stetea, rânjindu-se ca o măimuță, Vatinius și batjocurea mulțimea.

Carului împărătesc urmau prizonierii armeni, legați de olaltă cu lanțuri tari; după aceștia veniau o ceată de femei și fete în port bogat oriental.

Aceasta erà prada de războiu, carea a fost trimisă împăratului de către generalul său Corbulo.

Numai după aceea urmà trăsura împărătesei, carea ședeà palidă și tristă între perinile ei: i-să părea că și dânsa erà una dintre jertfele, pe cari împăratul le târâia după sine.

O trupă puternică a gardei imperiale urma trăsurei Octaviei, și o ceată nesfârșită de curteni și prietini ai casei împărătești încheia convoiul strălucit, carele se rostogolea ca un șerpe uriaș cu solzi de aur, prin strade și către câmpul lui Marte.

Acesta erà un loc estins, acoperit cu palate de marmoră; aci stăteau scălzile cele escelente, pe cari le-a edificat Agrippa pentru împăratul August, panteonul, mausoleul lui August, încunjurat de arcade și sale de marmorà, și însfârșit, amfiteatrul construit de Nero, carele astăzi aveà se fie martorul unui spectacol ne mai văzut.

Când convoiul ajunse la câmpul lui Marte, carele erà acoperit cu o mare de oameni, se produse o oareși care stagnare; în urma îmbulzelei grozave mulțimea se vârî, ca un zâd în mijlocul conductului festiv.

O grupă mică de bărbați fù strâmtorită către via triumphalis și prin îmbrăcămintea lor cea simplă formau un contrast bizar față de mulțimea îmbrăcată sărbătorește. In șirul prim al grupei stetea un moșneag cu față prietinoasă și privire blândă. Mâna sa țineà un toiag din lemn de dafin, de al cărui parte superioară erà întărită o bucată de lemn, în poziție orizontală, așa că întregul aveà forma unei cruci.

Când Vatinius se văzù în fața acestui moșneag, se ridică repede și șopti împăratului: „Aci este, divule, pe care-l cauți. Este Petru, nazarineanul!“

Nero erà surprins; el și-a închipuit pe preotul creștin ca pe un fanatic sălbatic, și acum vedeà pe un moșneag prietinos. El râse batjocuritor și zise: „El poartă în mână crucea: lemnul rușinei! Sărman nebun!“

„Străinule,“ zise el, supărat mai mult din cauza oprirei convoiului, decât din cauza apariției bătrânului și însoțitorilor săi, „străinule, cine ești tu, de cutezi se te pui în calea Cezarului?“

„Cezare, poporul ne-a împins în această stradă; noi n-am avut intențiune, să-ți conturbăm convoiul tau strălucit. Suntem niște călători pacinici.“

„Și cine ești tu?“ întrebă Cezarul, încrețindu-și fruntea.

„Mă numesc Petru. Odinioară am fost un pescar sărac în Galilea; astăzi sum un pescuitor de oameni.“

„Nu te înțeleg, omule cu crucea. Vreai cumva se te opui Cezarului?“

„Nu, Cezare, nu sum așa de îndrăzneț. Dar, de oarece mă întrebi, vreau să-ți răspund.“ Statura sa se îndreptà mândră și privirea îi luci, când continuă: „Eu sum un învățăcel al Domnului, un propovăduitor al învățăturii lui Hristos, carele este fiul lui Dumnezeu și regele cerului și al pământului.

„Ești cutezător, străinule,“ zise Nero, „îndrăznești se vorbești despre un rege, când stai dinaintea stăpânitorului lumei.“

„Cezare,“ răspunse moșneagul, „ești puternic și mare! Insă peste toți domnitorii pământului tronează, în norii cerului. Eternul, Atotputernicul, carele și-a așăzat tronul deasupra stelelor, Dumnezeu, domnul cerului și pământului.“

„Visezi, străinule,“ zise Nero batjocuritor. „Unde este el, Dumnezeul tău, pe carele îl propovăduești? Arată-mi-l, ca se mă întrec cu el.“

„Nu înzultà, Cezare: tu nu-l vezi, pe Puternicul! Și cu toate acestea el se află în aer, în apă, pe vârful munților, în adâncimile mărei: pretutindeni!“

„Atunci arată-mi-l odată: eu nu-l văd, ori și cât mă uit.“

„Vezi doară pe zăii, pe cari îi adorați voi?“

„Taci, îndrăznețule!“ șopti împăratul. „Nu insulta pe zăi înaintea poporului; el ar puteà fi în stare, să te sfășiie în bucăți.“

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

„BIBLIOTECA PENTRU TOȚI“

PUBLICAȚIE DE POPULARIZARE

Peste 220 numere apărute până acum à 30 bani nrul.

Ultimele volume puse în vânzare:

305—306. Gane, Novele, vol. I.	0·60
307—310. Sienkievicz, Quo-Vadis (Roman).	1·20
311. Conan Doyle, Aventurile lui Scherlok Holmes	0·30
312. Ch. Dickens, O noapte de crăciun.	0·30
313. Victor Hugo, Ultima zi a unui condamnat.	0·30
314. Guy de Maupassant, Nuvele alese	0·30
315. Camille Flammarion, Ce e viața.	0·30
316. Vlăhuță A., Din durerile lumei.	0·30
317. Gogol, O noapte de Mai.	0·30
318. R. Wagner, Tannhäuser.	0·30
319. A. Vlăhuță, Nuvele	0·30
320—321. Goethe, Faust, trag.	0·60
322—323. Ves. Alexandri, Despot-Vodă, legendă is-	

torică în versuri 0·60
324—325. Dr Istrati, Bucureşti—Cairo. Note de cal. 0·60
326—327. Duiliu Zamfirescu, 0·60
În. războiu. 0·60

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creştină*** vol. II. ***Tradiţiunea şi Biserica.*** Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fileri porto, ***Teologia dogmatică Specială*** vol. I. ***Dunezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului şi Graţia*** de *Dr. Vasile Suciu*, profesor de teologie. Costă **7** cor. **30** fil. + **30** fil. porto. A se adresà la Librăria semin din Blaj.

DIN ZILELE LUI NERO, roman, după Alexandru Dumas—Tatăl. Preţul 1 cor. + 10 fil. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminarială din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.
Redactor respons.: Augustin Gruiţia.

Circulaţia trenurilor

prin gara Blaj—Kükülőszög — valabilă din 1 Iunie n. 1908.

către Teuş pleacă:	personal	12·53
	mixt	7·02
	acelerat	7·35
	acelerat	2·52
	personal	1·53
	acelerat	10·18
	personal	8·09
dela Teuş soseşte:	acelerat	6·40
	personal	9·00
	personal	12·39
	acelerat	12·22
	mixt	3·58
	personal	2·08
	acelerat	9·05
către Prajd pleacă:	mixt	3·02
	personal	9·11
	mixt	2·43
dela Prajd soseşte:	mixt	8·44
	personal	12·38
	mixt	6·48

trenurile personale circulează numai luni mercuri şi sâmbătă până la D.-Sân-Mărtin, — în Iulie şi August zilnic până la Prajd.

Vânzare de lemne.

Se vând 550 metrii cubici de lemne uscate, stejar, fag şi carpen, lemne tinere şi din faţă. Lemnele sunt în comună, la învoială să transpoartă la gara. Gară în loc Erdőszentgyörgy.

Ceice voesc ale cumpăra să pot înţelege cu proprietarul GEORGE SUCIU în Erdőszentgyörgy.

(18) 3—3

Cel ce doreşte să aibă

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-şi procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăţa cum să facă toate rachiurile şi cum să manipuleze vinurile.

Preţul acestei cărţi e 6 cor.

Tot aşa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Preţul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 9—10

„Sădirea şi cultivarea viei"
de
Nicolae Pop.

Preţul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procură dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric (27) 41—52

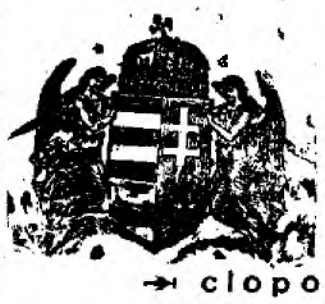

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

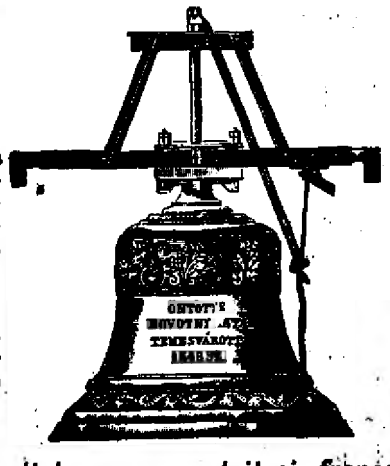

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi francо

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania"

din Sibiiu (28) 41—52

Întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieţii: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:
Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare, pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 27 Iunie 1908. Numărul 25.

Invitare de abonament.

Fiind la jumătatea anului, rugăm pe P. T. Abonenți, să binevoiască a-și reînoi abonamentul.

Cei-ce sunt în restanță cu prețul foaiei, atât de pe anul acesta, cât și de pe anii trecuți, sunt rugați, să ni-l trimită fără amânare, căci lipsele sunt arzătoare.

ADMINISTRAȚIUNEA.

COLONIZĂRILE.

Am fost dedați, ca se vorbim de colonizări cu o ușurătate caracteristică. Din întreaga politică de colonizare a guvernelor, publicul nostru s'a ales cu câteva noțiuni superficiale cum sunt: banii aruncați ai statului, sforțări zadarnice, cari au dat fiasco pretutindenea, locuri edificate înzădar, ciangăi fugiți și altele. Cu toate, că situația e cu totul contrară. Nimic nu amenință așa de mult existința noastră pe acest pământ, ca politica de colonizare a guvernelor. In toate părțile Ardealului, Bănatului, Bihorului se ridică sate nouă cu uliți largi, cu case pe o formă, cu supraedificate, biserică, școală, casă comunală, cari sunt toate de piatră, acoperite cu țigle. Și cele mai multe din satele acestea sunt acățate de satele românești cu case de paie, împrăștiate, sărăcăcioasă, fără rânduială. Sunt acestea coloniile guvernului, oameni aduși de pretutindenea, veniți aci cu nimica, cari capătă casă, masă, boi, vaci, unelte economice, bucate, bani, toate fără camătă pe anuități, căzuți deci din ceriu într'o bunăstare, de care nu au visat niciodată. Lângă acești îmbuibați lucră cu sârguință veche, dar fără spor, încărcată de datorii și fără pământ suficient, fără vite, nația noastră, născută în năcazuri, crescută în lipsuri și în mare parte perită de foame și sărăcie. Două contraste, două soiuri de oameni deosebiți în toate, în credință, în limbă, obiceiuri, în avere.

După colonizare soartea comunelor respective nu este tocmai de invidiat. Pământul erarial sau dominiul boieresc cumpărat de guvern cu scop de colonizare, erà până aci lăsat locuitorilor din comună în arândă sau în parte și astfel erà totuși mai ușor traiul oamenilor. Indată ce s'au adus însă coloniști, pământul s'a subtras dela locuitorii de până aci și astfel, ceice aveau ceva pământ și mai înainte, au rămas avizați numai la pământul propriu, ceialalți însă, cari trăiau ca arândași mărunți sau lucrând în parte în pământul boieresc au ajuns peritori de foame.

Ba și ca muncitori de rând mai puteau ajunge foarte cu anevoie la lucrări economice, după ce coloniile adusă își lucră ei pământurile și nu sunt avizați la muncitori, cel puțin nu în așa măsură, ca mai înainte.

Câte comune de ale noastre nu s'a încercat, să înduplece guvernele, ca să le vândă sau să le deie lor în arândă pe mai mulți ani, și numai pământ de acela, care erà prea mic pentru a-l puteà colonizà, dară cele mai multe au umblat înzădar, căci guvernele lucră ele și cele 2—300 jugere, cu servitorii aduși, urcând astfel prețul pământului din multe comune de ale noastre la câte 1000—1500 fl. de jugăr după cum e prin multe părți din Bănat și Țara Oltului. Au făcut comune de acestea cele mai mari sforțări pentru a puteà ajunge la resturi de pământ dela erariul, ținând seamă de numărul mare al locuitorilor, dar a făcut înzădar.

Cum ni se presintă deci pe viitor ținuturile împistrițate cu colonii? Cu totul altcum ca până acuma. Vor fi și pe viitor mulțimea de sătulețe cu căscioare de paie, răslățite prin înfundături de munți, ascunse de ochii oamenilor, și vor fi altele uniforme, cu poștă, telegraf, industrie, comerciu, cu târguri de săptămână, centre, orașele cari au eșit ca din pământ pe locuri de acelea, unde înainte cu 30 de ani nu erà decât pământul pustiu.

Numai acela poate se desconsidere însămnătatea coloniilor, care nu vreà să vadă că bunăoară în Bănat Szapáryfalva, Gizellafalva, Józseffalva etc. ce au devenit după câteva zeci de ani, de când există. Sunt comunele cele mai înfloritoare și mai puternice. Și doară e un lucru cunoscut, că romanii cei vechi cu coloniile au cucerit și si transformat lumea cunoscută de pe atunci, că germanii de astăzi, după ce înzădar s'au încercat cu legi școlare și altele ca să înfrângă conștiința națională a polonilor, au adus legea despre colonisări, prin care statul poate expropia oricare dominiu din partea ostică a Prusiei, din Polonia, cu scop de al colonizà. O copie fidelă a acestei legi este cea a lui Darányi cu privire la expropriarea dominiilor mari dela noi din țară.

Prin colonisările aceste, menite de a deschià massa compactă de naționalități și de a încopcia massele de magiari din Ardeal cu cei de pe Pustă, cred ei, o să se formeze aceia societate magiară, care și singură să fie în stare a duce la îndeplinire aceia ce statul nu e capabil.

E vorba deci se nu privim așa ușor la aceasta mare întreprindere a statului, care, ce e drept, din depărtare nu se vede așa de primejdioasă după cum e în realitate. Se căutăm numai în viitor și se vedem, că atunci cum va fi situația, după ce vor fi colonii de acestea destule pretotinderea iară nația noastră prăpădită, sărăcită ca vai de capul ei. Și se ne întrebăm, că oare nu ar fi timpul suprem să ne gândim

şi noi la vre-o acţiune, care se poată cel puţin să oprească poporul nostru, de a nu sărăci, cu desăvârşire.

Vreau să zic, o că are nu ar trebui să începem şi noi o acţiune de colonizare pe unele ţinuturi, pe unde să simte lipsa aceasta, cu coloniști aduşi de prin locuri, unde sunt prea mulţi oameni şi prea puţin pământ şi pe unde deci preţul pământului este enorm de mare. Părăsind de pe ţinuturi de aceste mai multe familii locul şi mergând laolaltă în alte ţinuturi, ar puteà cumpărà câte o moşie mai micuţă, din care pentru locul vândut acasă ar căpăta de doauă ori atâta pământ.

Prin aceasta s'ar face posibil şi celor remaşi acasă, ca şi aceia se poată ajunge mai uşor la pământul rămas, de cei ce s'au depărtat.

Acţiunea aceasta ar trebui să înţelege prinsă într'o mână destoinică şi cu multă dragoste de neam şi sprijinită cu tot dinadinsul de băncile noastre. Ar ajunge multe moşioare mai mici de 2—300 jugere în mânile oamenilor harnici de a-şi stăpâni moşia, când cei din apropiere nu dau destulă garanţă pentru a le-o puteà parcelà.

Premenirea aceasta a comunelor româneşti ar şi întări în convingere pe plugarii nostri pe deplin, că ultima lor scăpare este pământul, care le dă hrana şi ar opri cel puţin acum în oara ultimă pe mulţi, ca să-şi mai lapede pe rachiu sau pe nimica moşioara pe la jidani şi speculanţi, de cari sunt pline satele noastre.

Căci va veni timpul, când va trebui să ne gândim la chestia colonizărilor, numai prea târziu se nu fie.

„Albina“ şi „Vulturul.“ Primim următoarea scrisoare:

D.-Sânmărtin, la 24 Iunie 1908.

Onorate Domnule Redactor!

In chestia agenturii „Albinei“ din D.-Sânmărtin, ca răspuns la cele scrise de „Revista Economică“ nrul 24, am trimis la adresa redactorului „Revistei“ articolul aci alăturat. De oarece mi-s'a denegat publicarea lui şi fiindcă cetitorii „Unirii“ de mai multeori au avut ocasiunea să cetească despre chestia sus amintită, pentru orientarea tuturor Vă rog se binevoiţi a publicà în întregime articolul meu.

Mulţumindu-vă pentru ospitalitatea ce mi-aţi arătat prin publicarea ultimei mele scrisori, vă rog binevoiţi a dà loc următoarelor lămuriri:

De oarece v-am fost rugat ca să publicaţi „istoricul“ abzicerei de reescompt, din care ori şi cine să poată judecà nepreocupat toată chestia şi Dvoastră cugetaţi a fi satisfăcut cererei mele prin constatarea, că eu am denegat revizuirea cărţilor instituţului creditorului său şi din cauza aceasta a abzis „Albina“ reescomptul, — prin urmare aţi scos la lumină numai o singură faţă, care nu zic, că nu e adevărată. — îmi ţin de datorinţă în interesul institutului, — dar mai ales pentru a lămuri înaintea publicului Dvoastră cetitor chestiunea, ce a preocupat mult opinia publică, — a constatà următoarele:

Adunarea generală a institutului nostru ţinută în 28 Februarie 1908 a reorganizat Direcţiunea. Pe membrii ieşiţi, pe cari adunarea generală nu a găsit de bine să îie realeşi, „Revista Economică“ îi ea în protecţie şi îi pune de „bărbaţi valoroşi.“ Aceşti membrii în frunte cu Dl Ioan Radeş comptabilul institutului, care pentru mai multe transgresiuni a fost amovat din post în luna Martie, au fost aceia, cari imediat după adunarea generală s'au îngrijit de „informarea“ „Albinei.“

Despre împrumuturile, cari erau toate „bune“ şi „sigure,“ până erau Domnii aceia în Direcţiune, au vestit că „toate sunt nesigure“ şi sunt periclitate „zeci de mii,“ iar noi, cari am rămas la conducere, periclităm existenţa institutului.

Că pe ce cale, — nu caut — a ajuns ştirile acestea şi la cunoştinţa „Albinei,“ căci Domnii cei „ieşiţi“ zilnic se informau, că „Albina“ încă n-a abzis reescomptul? Şi aşa să vede, că au putut influinţà „Albina“, ca în 18 Martie 1908, la 3 săptămâni după adunarea generală, să ne restrângă reescomptul, care erà de 138,071 coroane la 100,000 coroane şi să ne provoace, ca toate scadenţele noastre, cari urmau aproape zilnic, să le achităm în numărar. La asta am declarat, că replătim cele 38,071 coroane, dară să nu pretindă replătirea întreagă în numărar ci să ne deie posibilitatea de a replăti tot 10% din capital în numărar, căci a replăti scadenţe de 5—6000 coroane de azi pe mâne în numărar e imposibil la o bancă cu o existenţă de 10 luni.

Incă nici n'a venit răspuns şi se auzeà, că „Albina“ nu cedează şi are să abzică pe urmă tot reescomptul. In epistola ei din 23 Martie 1908 zice din cuvânt în cuvânt

FOIŢĂ.

Espoziţia meseriaşilor din Blaj.

După înălţătoarele sărbări cu prilejul sfinţirei steagului, am avut norocul să azist şi la deschiderea espoziţiei. Biletele erau, ce e drept rezervate, dar totuş un public foarte număros erà de faţă. Escelenţa Sa Mitropolitul, întovărăşit de mai mulţi membrii ai Veneratului Capitlu au luat loc în pavilonul escelent aranjat al comercianţilor *Faur şi Handrea* şi prezidentul *G. Precup,* într'un discurs de toată frumuseţa, arată Escelenţiei Sale şi publicului de faţă, evoluţia meseriaşilor nostri din Blaj, începând dela nemuritorul nostru Arhiereu Inocenţie, până în zilele noastre — şi imploară binecuvântarea Escelenţiei Sale asupra *celei dintâi* espoziţii a meseriaşilor din Blaj.

Escelenţa Sa Mitropolitul răspunde în cuvinte călduroase, inzistând asupra vechilor virtuţi de muncă şi de cruţare, de viaţă activă şi rodnică şi în deosebi, asupra importanţei clasei noastre mijlocii.

In vălmăşala distinsului public, care grăbise şi din provincie să ieà parte la acestea măreţe sărbări, nu erà cu putinţă să-mi fac nici măcar câteva notiţe primitive de raportaj. M-am plimbat de 2—3 ori prin espoziţie cu gândul să revin apoi iarăşi după o zi ori două şi să-mi întregesc apoi cunoştinţele şi convingerile.

După întâia impresie, am rămas convins, că meseriaşii nostri din Blaj reprezintă forţe vrednice şi că constitue o clasă bine închegată, de a cărei hărnicie trebue să fim mândri. Acum, că cunoşteam în conture generale espoziţia lor, m-am hotărât să nu mă las impresionat de lucrurile cele mai frumoase, ci să ţin seamă de datorinţa mea de riporter, înşiruindu-mi scurta mea dare de seamă, în o ordine oarecare.

Mi-am scos creionul şi o filă de hârtie şi am notat pe scurt câteva şire despre lucrurile expuse, cum şi despre acei, cari le-au expus.

Cum intri la dreapta, te întâmpină bufetul bine aranjat al Dlui *B. Turcu*, cu tot soiul de prajituri gustoase, de mâncări răci şi de beuturi răcoritoare. In stânga întâlneşti numai decât lucrările de mecanică ale Dlor *Eugen Nicola, Sim. Vaida, Vasile Barna* şi *N. Ioanoviciu,* cari ne conving în de ajuns, că nu e nevoie să recurgem în străinătate, când e vorba de lucruri de acest soiu, ci aflăm şi la măiestrii nostrii maşini de trierat, pluguri, care ferecate, sobe după cerinţele cele mai moderne In colţ, argăsitorul *N. Baciu* îşi expune materialul bogat de piei şi curele, iar chiar în front, alcătuind o faţadă a espoziţiei sunt comercianţii *Faur & Handrea,* cari într'o bogată şi elegantă espoziţie de stofe cuprind şi câte un model de haine pentru dame, ale dnei *M. Răhăian* şi ds. *M. Vintilă.* Steagul, de curând sfinţit al meseriaşilor nostri încă se odihneşte într'un ungher al acestui pavilon.

Alături e espoziţia lucrurilor de mână aranjată de Dna *Precup,* dşoara *Căpuşan* şi dna *Berta Solomon.* Lucrările expuse sunt ale femeilor şi ale fetelor de meseriaşi. E o espoziţie de toată frumuseţa, asupra căreia regret, că nu mă pot extinde mai mult, din motivul, că nu mă pricep la aceste lucruri de mână lucrate cu atâta migăială şi dibăcie. Exprim însă dorinţa, ca una dintre doamnele sau dşoarele, cari au aranjat espoziţia aceasta, să binevoiască a scrie mai pe larg, în coloanele foaiei noastre, despre aceasta, căci ar fi pagubă să nu se remarce mai amănunţit această muncă. Din parte-mi mă marginesc a remarcà câteva nume: Berta Solomon, Minerva Coltor, Emilia Dragoş, Paulina şi Maria Moldovan, Maria Kampf şi Ana Christian, Otilia Riţiu, Leontina Puşcaş.

In partea dreaptă aflăm espoziţia Tipografiei şi a librăriei noastre arhidiecezane. Pentru acei, cari îşi amintesc de maşinele primitive ale tipografiei noastre înainte cu două decenii numai, este o adevărată surpriză maşina americană cu pedal şi aranjamentul cu totul modern al tipografiei. Intr'un dulap stau cărţi apărute înainte cu o sută cincizeci de ani alături de cărţile apărute ieri — alaltăieri, iar lângă

următoarele: „Cererea Dvoastră de a plăti numai 10% din capital deocamdată nu putem satisface. Să vă adresați însă Direcțiunei noastre, ca să esmită un espert la Dvoastră, care să raporteze despre situația exactă a institutului Dvoastră. Pe baza acestui raport s'ar puteà apoi încuviința o amortizare mai mică cu numărar.“

Eu în urma acestei epistole, pe care am primit-o în 26 Martie am și conchiemat direcțiunea institutului nostru pe 30 Martie 1908, ca să se pronunțe, că dorește revizuirea cărților prin revizorul creditorului nostru?

„Albina“ nici n'a așteptat răspuns la epistola asta, ci în 27 Martie a adresat alta către institut, care am primit-o în 28 Martie, în care ne cere informațiuni cu privire la starea materială a membrilor noi din direcțiune. Într'aceea au sosit și termine de scadență, trebue să plătim în bani gata mii de coroane. Institutul tînăr de 10 luni, înființat cu jertfe mari, a fost pus înaintea greutății enorme de a replăti zeci de mii de coroane reescompt.

In atare situație și după cele întâmplate și caracterizate mai sus, *fără să aștepte „Albina“ răspuns la întrebările puse* a sosit în 29 Martie dimineața la 5 oare — ziua de Duminecă — Domnul Dominic Rat ca esmisul „Albinei,“ la Sânmărtin, care numai decât s'a pus la ușa băncii „Vulturul“ (poate nu cumva să se întâmple vre'un „abus“), și mi-a adresat o epistolă ținută într'un ton poruncitor („că e esmis dela „Albina“ să viziteze cărțile, dacă am voie pot fi și eu de față, dorește însă să-i deschid institutul pe 8 oare“). Eu după toate aceste m-am presentat înaintea Domnului Rațiu și l-am întrebat de scopul vizitei, la ce d-sa mi-a declarat, că scopul vizitei e revizuirea cărților institutului.

Eu modul, în care s'a presentat dl Rațiu și procedeul „Albinei“ față de institutul caracterizat mai sus, am privit-o drept urmare caracteristică a seducerii și informărei unilaterale a „Albinei și am denegat revizuirea cărților în deoseb. pentrucă în anul trecut, când am mai avut onoare de dl Rațiu, cu toate că s'a anunțat înainte cu cinci zile, unii domnii din direcțiune, acum informatori, ai „Albinei“ mi-au făcut reproșuri, că de ce i-am permis revizia fără de știrea lor anterioară. Cu atât mai vârtos m-am simțit îndreptățit a denegà revizia, că *chiar „Albina“ a provocat Direcțiunea institutului cu 2 zile mai înainte de-a cere un revizor espert*, la ce Direcțiunea din lipsa timpului fizic — erà convocată pe 30 Martie — n'a a putut dà răspuns. Am denegat revizuirea cărților și din motivul, că erà notorie, că „Albina“ va trimite revizor, care va căutà motivul pentru abzicerea reescomptului și că numai atunci va retrage dispositiunile referitoare la abzicerea reescomptului, dacă direcțiunea și comitetul de supraveghiare vor fi compuse după dorința ei și comptabilul Ioan Radeș, care a fost găsit vinovat, restituit în post.

Intre astfel de împrejurări și după astfel de zvonuri, eu ca director executiv nu puteam să iau asupra-mi responzabilitatea pentru urmările unei examinări a cărților institutului fără știrea prelabilă a direcțiunii măcar, că acelea, nici de cum, nici atunci și nici acum, nu puteau contribui la neîncrederea artificială față de institut, ci din contră la întărirea faptului, că institutul tînăr din Sânmărtin deși între împrejurări grele, este îngrijit de direcțiune și funcționarii săi spre deplină mulțumire și satisfacere a considerațiunilor de esactitate și corectitudine.

Dlui Rațiu i-am comunicat, că eu ca director executiv al institutului și până când direcțiunea va hotărî în ce privește examinarea cărților, sum gata ai servi cu informațiuni exacte despre toate, la ce dsa a declarat, că dela mine n'are lipsă de informațiuni. Mi-a mai zis și aceea, că am să văd ce urmări va aveà denegarea revizuirii.

Prima urmare a fost, că „Albina“ a abzis în epistola dată în 30 Martie 1908 tot reescomptul. Iară a doua „instituirea agenturii“ *sub un coperiș cu institutul „Vulturul“ cu firmă afișată pe lângă firma „Vulturului,“* — o cunoaștem cu toții.

După toate acestea să-mi permiteți dle Redactor, ca să constat, că Dvoastră absolute desorientat ați putut afirma, că eu denegând revizuirea, n'am purces corect. Văzând, că și Dvoastră a-ți fost sedus de știrile false alarmate, permiteți-mi ca să declar din nou că părerea Dvoastră din „Revista Economică“ despre unele însușiri ale mele încă tot nu mă alterează în conștiință, până când ea să bazează, ca în cazul concret, pe informațiuni unilaterale.

Conștiința mea este liniștită, am lucrat desinteresat răzbind mari greutăți, pentru întărirea economică a poporului nostru în acest ținut, voiu lucra și mai departe din toate puterile mele în acest scop chiar și în cazul, dacă unii dintre cei chiemați, cari la început au arătat netăgăduită bunăvoință, vor persista, — sunt convins din cauza informațiunilor unilaterale — la ținuta lor înstrăinată. Sunt convins, că proximul viitor va arătà unde este adevărul.

cu toată stima:

Dr. Romul Boilă,
director executiv a „Vulturului“.

Se înțelege, că „Revista“ n'a publicat scrisoarea aceasta, din contră a dat loc unei lămuriri a dlui Partenie Cosma, directorul executiv al „Albinei.“ care declară de neadevărate toate afirmările publicate în „Unirea,“ și prin cari „Albina“ apare în o tristă lumină. Vom adauge câteva cuvinte lămuritoare:

1. am conces și noi, că „Albina“ a putut aveà *bărbat de încredere* pe dl Zehan, dar ne-am întrebat, ce activitate în favorul „Albinei“ a putut desvoltà un om, care în acelaș timp e membru în direcțiune și jurisconsult la altă bancă din localitate? Recunoaște mai departe chiar și dl Cosma, că după moartea lui Zehan, „Albina“ *și-a procurat informațiunile* dela dl Căluț. Se vede deci, că tot e ceva deosebire între agentură și bărbat de încredere!

2 concedem și noi, că „Albina“ n-a autorizat pe nime, să esopereze convocarea altei adunări generale a „Vulturului,“ dar e fapt, că oameni de ai „Albinei“ au lansat această ideie, așa cum am afirmat noi.

3. cât pentru răscumpărarea celor 200 acții subscrise de „Patria,“ servească ca lămurire următorul act:

Declarațiune.

In 29 Martie n. fiind dl Dominic Rat în D.-Sânmărtin pentru revizuirea „Vulturului“ între mai multele discuțiuni ce le am avut cu dânsul a pus și întrebarea: că la caz, când acțiunile „Patriei“ dela „Vulturul“ ar fi rescumpărate, ar fi atunci partida, care a fost la adunarea generală în minoritate, în majoritatete?“ La ce îi am răspuns, „că în cazul acesta cu siguranță.“ Că ce a intenționat respect. domn cu întrebarea aceasta, despre aceasta nu s'au declarat.

Dăm declarațiunea aceasta la cererea dlui Dr. R. Boilă conform adevărului.

D.-Sânmărtin la 25 Iunie 1908.

Emil Popu.

Va concede deci dl Cosma, că acest funcționar, „înalt,“ sau „mai pucin înalt,“ dar la tot cazul „gros,“ acel lucru l'a avut în vedere.

4. recunoaștem și noi că acordarea unui reescompt de 270 mii la un institut cu capitalul social nedeplin vărsat, e o *considerație*, dar, să ne conceadă dl Cosma a afirmà, că pretinsiunea de-a cere dela un institut tînăr replătirea numai cu numărar a unui reescompt de 270 mii, e *o nimicire*.

---

rafturile literelor nouă stau clișeie tăiate în lemn de lucrătorii acestei tipografii — începând cu an. 1760. — din vechile noastre cărți bisericești, cari alcătuesc o firească legătură între trecutul de muncă și prezentul nu mai puțin muncitor.

Urmează lucrările tâmplarilor: Nicolae Mărginean, Iosif și George Halász, Cornel Gruița, Ștefan și Emil Oltean, acești doi din urmă expun o bibliotecă și o masă de scris de toată frumseța, apoi miniaturi de construcții de turnuri, modele din cărămidăria „Neptun.„ In unghier e apoi galantarul cu mult gust aranjat al „Consumului.“

In mediu, întâlnim deadreapta hainele expuse de măiestri croitori Aurel Trifan și Nicolae Chicidean. De toată frumseța sunt apoi lucrări expuse de cojocarii Vasile Solomon, Ioan și Matei Iclozan; va fi adevărată pagubă dacă partea aceasta atât de pitorească a expoziției va rămâneà nefotografiată.

In colț galantarele drăguț aranjate ale comercianților nostri Ștefan Nergeș și Russu și comp. In partea dreaptă dl Dionisiu Trifan expune câteva lucruri de croitorie, cari ar face cinste ori cărei firme din Cluj sau din Budapesta.

Compactorul Ioan Domșa expune o Evangelie, alături de frizerul A. Ienășel, care expune borcănașe cu pomadă și articlii de cosmetică:, Romul Moldovan, franzelar, expune tot soiul de chifle, franzele, colaci etc, iar Ioan Șofron curelar—funar, expune funii și căpestre, curele și hamuri.

Urmează apoi expoziția pantofarilor nostri, începând dela ciobotarul Alexandru lanza și până la articlii minunat executați ai pantofarilor: I. Săsărman, Băcilă, Vasile Bindea, Nicolae Baciu, Ștefan Dragoș și Ilie Mircea.

Cu aceste aș fi ajuns la sfârșitul scurtelor mele notițe și închei felicitând pe inițiatorii acestei espoziții, cari ne-a dat prilejul unei serbări așa de înălțătoare, statornicindu-ne convingerea, că meseriașii din Blaj dispun de escelente forțe și că rivalizează împrumutat pe calea propășirii și a hărniciei.

Privitor.

Cărți postale ilustrate,

cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fileri. — Suta 4 cor. franco

5. Iar *atestatul oficios* dat dlui Radeș în *28 Faur* pe când se știe, că adunarea generală erà convocată pe *29 Faur*, — ne face să ne gândim la șoarecii, care își vâd de drum, când moara arde. De altcum să ni-se deie voie a contestà capabilitatea dlui L. Pascu, în a judecà, dacă dl Radeș a dovedit „pricepere și destoinicie recerută în rezortul său.“

Și cu acestea sperăm să fi terminat total această discuție, care arată până unde poate merge pisma.

REVISTE.

Budapesta. Se spune din izvor autentic, că ministrul de interne, contele Andrássy Gyula, a emis o ordinațiune confidențială către toate organele superioare administrative din țară în care le ordonă ca în curs de 3 ani să învețe limba naționalităților. Ministrul de interne față cu ordinațiunea de mai înainte, în care vorbeà numai în general despre datorința de a cunoaște limba naționalităților, în noua sa ordinațiune fixează un timp de 3 ani pentru cunoașterea limbei naționalităților.

*

Clubul deputaților naționaliști va ținea Sâmbătă d. a. conferență în localul clubului din Rákóczy-ut Nr. 54.

După cum aflăm, afară de discuția asupra proiectelor de lege dela ordinea zilei, se va discutà temeinic și chestia organizării partidului.

CORESPONDINȚE.

Românii la Roma.

— Raport special. —

(Continuare și fine).

Epilog.

N-am putut scrie tot ce am văzut, ce ar fi fost poate încă de scris și poate nu tot așa, cum ar fi trebuit. Să fiu scuzat din partea acelora, cari m-or luà la critică. Acum numai ceva mai vreau să adaug.

Jidovii din vechime făceau în tot anul o cale la Ierusalim, cetatea sfântă, cântând pe drum încolo și încoace psalmi „aleluia.“ Ierusalimul, Sionul nostru de azi e Roma. Ași fi poate prea pretenziv, dacă ași cere, că în tot anul să facem și noi câte o cale, procesie sfântă, la Roma; dar aceea cu tot dreptul se poate pretinde, că barem la un interval de 5—10 ani să avem câte un peregrinaj la Roma. Noi românii avem multă lipsă de școală, de recolecție sufletească: peregrinajul la Roma e cea mai bună școală pentru noi, în toată privința. Ca români și ca fii ai bisericei creștine, la Roma putem câștiga avânt și însuflețire. Roma e leagănul nostru și legătura între noi și apusul cult.

frumos, meritul e al înalților nostrii Arhirei, îndeosebi al Ilustrității Sale *Dr. Vasile Hossu,* care cu multă jertfă a lucrat în interesul peregrinajului. Peregrinii vor cugetà totdeauna cu nespusă mulțumită și dragoste la acest Părinte și popular episcop, care stăpânește inimile tuturor românilor!

Cu peregrinajul acesta putem fi foarte mulțumiți. Avem din el un câștig neasămănat și poate neașteptat! Numai cu bucurie și fericire ne putem gândi la el. Și cumcă acest peregrinaj a reușit arătă de Imi aduc aminte de cina pomenită din Roma: când s'a ridicat Ilustritatea Sa să țină toast, câteva minute nu a putut ajunge la cuvânt de aplauzul frenetic al mesenilor.... Afară de Ilustrițățile Lor, cu multă dragoste și mulțumită Vom cugeta la iubiții nostrii conducători Dr. Daniil Fireza și Dr. Iacob Radu Indeosebi cel dintâi a ostenit mult pentru peregrinajul acesta.

De sfârșit țin de cuvenit a completà lista participanților, din care la început am dat numai un estras ales. Afară de cei amintiți au mai fost: Dumitru Grecu protop. Silha, Greg. Simon prot. Bârsea, Dumitru Dragoș asesor consist. Băinț, Simeon Petricea adm. prot. Simișnea, Liviu Iancu, Vișag, Iacob Marga, Ocna-Dejului, Ioachim Giuca, Marcoveț, Nicolae Zugrav, Uricani, Iacob Nicolescu, Clopotiva, Avel Pop, Ticvanul-mare. Augustin Antal, Petrani, George Selagian, Ruși, Izidor Saturn, Merișori, Alimpiu Suciu, Iscroni, George Todoran, Paroșeni, Nicolae Todoran, Lunca Cernei, Ioan Ienea Lugoj, Ioan Borza, Șomcutul-mic. Sever Groze, Harina, Ioan Fulicea, Șinca-veche, Ioan Lengyel, Oarța-de-sus, Vasile Borgovan Șinteu, Simeon Balea, Sapânța, Stanca Teodor, Tötös, Ioan Micșa: apoi Dr. Nicolae Brânzeu cand. preot Coroești, Dr. Coriolan Pop adv. Orade. Dr. Valențiu Porutiu cand. adv. Cluj, Ștefan Bercean proprietar, Lugoj, Ioan Godolan notar Giulatelec, Dionizie Stănuleț, Emil Nicoară interprinzător, Vulcan, Iustin Porutiu teolog, Blaj, Teodor Crăciun, Lugoj, Augustin Maior înv. Aușeu, Vasile Leza comerc. Ticvanul-mare. Ioan Varga, comptabil, Sighișoara, Micu Lepa, privatier, Gârliște. Pavel Fumor, Nereu, Teofil Moldovan cand. adv. Katona. Dame au fost: Doamna văd. Aurelia Vulcan, Doamna Dr. Hossu—Longin Deva, doamna Maria Barițiu Cluj, dna Nic. Popoviciu Cluj, Dna Dr. Pop, Orade, dna Dr. Andressi, dna Simeon Balea, dna I. Godolan, dna Sever Groze, dna Crăciun, dna Amalia Szmigelszky Sâncel, dna Coroana Saturn Merișori, dșoarele: Getta Hodoșiu, Blaj, Iconia Borcia, Românpetre, Coronița Saturn, Merișori.

Încă ceva. Costul italian nu e așa neconvenabil, cum ți-l închipuești după auzit. Apoi chiar sub durata peregrinajului acestuia am observat, cât de mult se impune necesitatea unei discipline unitare în privința portului nostru preoțesc. Atâta deosebire, atâtea curiozități se arătau în îmbrăcămintea preoțimei noastre, încât cu greu puteau cugetà străinii, că suntem toți cler ai unei provincii mitropolitane. O revenire asupra chestiei n'ar strică.

*

Iacă, iubite cetitor, raportul despre al treilea — mare peregrinaj românesc la Roma. Cetește, cunoaște-l, și dacă-ți pare rău, că nu ai luat parte la el: fă-ți propusul, că cu proxima ocazie vei fi cel dintâi, care se va însinuà!

†

Sărbările soc. „Junimea“ din Cernăuți.

II.

Piesa „Zorile“ s'a predat în teatrul orășenesc. I-a premers o apoteoză, un tablou viu facut de frumoasele cernăuțene, mândre flori în frumoasa grădină a Bucovinei, în cinstea împăratului austriac. Altfel oamenii sunt pe aici mult mai dinastici ca în țara noastră. A urmat apoi un „Prolog ocazional“ de tinerii studenți Broșiu și Cotârlă—Leandru. Scris în genul „Zorilor“ lui Iosif și predat de Broșiu cu sentiment, prin avânturile de poezie și de insuflețire națională a lăsat o impresie adâncă.

Zaharie Bârsan, care perduse prilejul de a ne delectà cu ceva la ședătoarea literară, la dorința generală a declamat Satira a III-a din Eminescu, cu o perfectă stăpânire peste gesturi și peste sentimente. Au fost locuri, în cari prin puterea frasei și a sentimentului, a sguduit.

A urmat după aceasta predarea piesei „Zorile.“ Piesa nu întrunește calitățile unei tragedii, îi lipsește puterea dramatică recerută, îi lipsește potențarea ce încătușează a acțiunei, e lipsită de catharsisul tragediilor mari. In schimb însă întrunește la perfecție, prin frumusețea desăvârșită a formei, prin lirismul mișcător al sentimentelor, toate calitățile unei bucăți, care prin predare bună mișcă, agită și înduioșează publicul, trăiește în lumea aceloraș sentimente.

Predarea piesei a făcut o impresie adâncă asupra publicului. In unele locuri, se simțea murmurul de agitație și de înduioșare.

Actorii au jucat desăvârșit. Dșoara Țurcan, în rola Iustinei, a plăcut foarte mult, prin espresia moale, dulceagă a fetei sub emoțiunea de bunătate și de durere a mamei îngrijorată de fiul său și a soției îngrijorată de soartea bărbatului său. Dșoara Taüber în rola Anisiei, așișderea a plăcut foarte mult, mai vârtos prin spontaneitatea mișcări or Tinerul Broșiu în mișcări, în mimica feței dovedește rutina unui actor stăpân pe sine și pe acțiune. Câți ochi nu se vor fi înrourat și în câte inimi nu se vor fi răscolit sentimente nebănuite încă, la auzul acestei bucăți, în care autorul a isbutit să prindă, cu putere de artist, cele mai puternice sentimente ale inimei omenești, sentimentul dragostei și al urei.

După predarea acestei piese, ce a lăsat adâncă, puternică impresie în suflete, a urmat o apoteoză în cinstea autorului, alui Iosif, care erà de față. Tablou viu a succes la perfecție; când s'a ridicat cortina s'a resimțit în toată sala un murmur de surprindere, de admirare. In mijloc înălțat de-asupra tuturora erà Iosif, la stânga lui o muză, de o desăvârșită, de o clasica frumusețe vie, îi întindea lira, la dreapta o alta tot așa de frumoasă, îi întindea o cunună de laur Mai jos erau grupuri de tinere și tineri în haine bucovinene închinându-se poetului și aruncându-i flori. Poziția încre-

menită a grupurilor, ensemblul de desăvârșită armonie a figurilor, frumusețea bătătoare la ochi a cuconițelor din tabloul viu, o să-mi rămână pentru totdeauna în suflet, ca un chip luminos, ca o rază ce nu se șterge.

După teatru a urmat o întrunire veselă la hotelul ce se află în clădirea Casei naționale. Abia către 3 oare ne-am împrăștiat.

Ne-am încredințat în aceastea vreme scurtă de ospitalitatea fraților din Bucovina, de sprijinul, de îndemnurile ce se dau de către cei mai în vârstă avânturilor bune, nisuințelor laudabile ce se văd și se simt, tot mai îngăduitoare, în sânul tinerimei. Cusururile ce le are tinerimea, ca și inteligența bucovineană, ce se manifestă în dragostea supărător de mare față de limba și de cultura nemțască, în lipsa unui șovinism intransigent de rassa, fără care e cu neputință menținerea ca neam între atâția străini, pe cum și lipsurile unei vieți sociale închegate, — o să dispară, trebue să dispară cu vremea. Avânturile bune ce tot mai stăruitor cuceresc sufletele, trebue să aibă ca roadă premenirea sufletească, reculegerea elementului românesc din această țară.

Mercuri dimineața a avut loc escursia, mai bine zis, peregrinajul la Putna. Din causa vremei ploioase n'au luat parte decât vre-o 30 persoane, între alții Stere, Sadoveanu, Anghel, Iosif și Bârsanu. Am ajuns acolo pe la 4 oare d. a. La gară am fost întâmpinați de fruntașii satului. Vornicul satului, țăran sdravăn, cu fața par'că luminată de încrederea și mândria, că dânsul cu ortacii lui sunt păzitorii mormântului celui mai ales viteaz al neamului nostru, încrezut în sine, stăpân peste vorbă și și mișcări, ne-a bineventat și ne-a poftit „la un scaun de hodină și la un pahar de băutură". Dela gară am pornit pe jos de-a lungul satului.

Luând afară jidovimea multă, adusă aici de cele două fabrici, de lemn una și ciment cealaltă, satul și oamenii voinici, adevărați arcași a lui Ștefan cel mare, ne-au făcut foarte bună impresie. Pe aici am văzut lucruri, la cari la noi în țară tuturor libertăților din lume, nu le dai nici de pomană. Pe lângă „casa comunală" și „școala poporală" clădiri trainice și frumoase, mai e în Putna și o „Casă națională", tot așa de frumoasă și de spațioasă. Aici am fost conduși și ni-s'a servit o ojină gustoasă. Intre țărani de față ne-a surprins figura unuia ce era leit-poleită a lui Ștefan cel Mare, ce străjuia asupra noastră dintr-o parte a sălei.

După ojină am mers de am cercetat chilia lui Daniil Sihastrul, departe vre-o câteva minute dela sat. E scobită în o singură peatră; pe pereți se zăresc, abia deslușit, chiar și urmele unui fresco oarecare. De dânsa e legată legenda veche a pribejiei lui Ștefan după un războiu nenorocit cu Turcii. De aici am mers la mânăstire, în marginea din spre apus a satului. Ne-a întâmpinat cu multă dragoste arhimandritul stareț Pătraș. Ne-a arătat mai întâi încăperea mânăstirei, din care inovațiile multe au șters aproape cu totul urmele vechimei. Și aceasta haină nouă, înoită uneori cu puțină pietate față de zidirile vechi ale acestei clădiri, îți impune parcă înfiorarea sufletească ce ce ar trebui s'o simțești, păsind pragul lăcașului de odihnă veșnică a celui mai ales între alesii neamului nostru. Mormântul se află în naie, la dreapta, împreună cu a soției sale Dochița. Pe rafturi de sticlă să văd osămintele ce s'au păstrat întregi. Intre cununi e și cea a regelui Carol, turnată din oțălul tunurilor turcești. Înfiorați în suflete, ne-am îndoit genunchii spre închinare înaintea moaștelor sfinte și am înălțat cucernici o rugăciune pentru odihna bună a celei mai strălucitoare lumini din trecutul nostru și pentru reîntoarcerea acelorași vremuri de o strălucire și mai mare.

Noutăți.

Știri personale. Escel. Sa Mitropolitul Victor a plecat Mercuri sara cu aceleratul la Karlsbad. Canonicul Simion P. Mateiu însoțește pe I. P. S. Sa. Dorim preabunului părinte re nsănătoșare și întoarcere cu bine în mijlocul turmei sale.

Fondurile arhidiecezane. Se constată primirea următorelor contribuiri:

p. *fondul „Internatului de fetițe"* A. C. Domșa, Blaj, 6 cor. Aug. Nilca, Vaidacuta 12 cor. Iacob Popa, Blaj 15 cor. Romul Ramonțan, Mărgău, 30 cor. Ioan Magde, Drâmbar, 9 cor.

p. *fondul „Orfanotrofiului:"* Clericii din Blaj, colectați 196·28 cor. venitul concertului din 4 Iunie 1908 cor. 312·34.

Cassa centrală arhidiecezană.

Inchierea anului școlastic. Marți în 23 l. c. s'au terminat examenele la facultatea teologică din loc. La toate au prezidat Escelența Sa mitropolitul Victor și Il. Sa prepozitul Ioan M. Moldovan. Miercuri dimineața s'a oficiat în biserica catedrală liturgia solemnă indatinată. A pontificat Rev. Dr. Isidor Marcu, rector seminarial asistat de întreg corpul profesoral. Prin aceasta am dat mulțumită cerului, că ne-a ajutat să închiem — putem zice anul al 150-lea — un veac și jumătate — decând fericitul episcop Petru P. Aron a pus bază seminarului numit al „Sf. Treimi," care mai târziu pe la an. 1781 s'a unit cu seminarul numit „crăiesc" și astfel a dat naștere seminarului de astăzi, acestei instituțiuni care a dat poporului nostru drept credincios bărbați luminați, păstori și povățuitori buni în toate timpurile. — In anul acesta au frecuentat cursurile 65 alumni, dintre cari 20 au absolvat anul al IV-lea.

„Gazeta Transilvaniei" a avut Duminecă zi de frumoasă sărbătoare. Românii din Brașov și împrejurime au felicitat pe domnul *Dr. Aurel Murășianu,* directorul acestui ziar. din incidentul jubileului de 70 de ani de existență și luptă națională a *„Gazetei"*, iar sara i-s'a aranjat un imposant conduct de torțe. A urmat masă comună, cu toaste și cântări.

Dela „Direcțiunea „Institutului pedagogic din Balázsfalva—Blaj". *Mult Stimate Domnule!* Conform încredințării, ce am primit prin ordinul Preaveneratului Consistor metropolitan Nr. 2179—1908, cu toată stima ne luăm voie să apelăm la toți părtinitorii instrucțiunii cu rugarea, ca să binevoiască a donă pe sama muzeului, acum înființând al Institutului nostru pedagogic, din obiectele, ce posed. Dorim să punem bază acestui muzeu, reclamat de mult de interesele instrucțiunii fiitorilor învățători și impus prin ordinul Inaltului Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică Nr. 16,153—1908.

Obiectele ce ne veți trimite, Vă rugăm să le însoțiți de numirea lor și alte date folositoare. Tot ce vom primi vom induce în un catalog special, unde vom notă și numele marinimoșilor donatori. Dupăce suntem siliți să facem începutul mai târziu la 1 Septembre a. c. st. n. Vă rugăm ca până la acest termin să ne expedați lucrurile donate. In firma credință, că nu veți întârzia a ne răspunde cu oferte marinimoase în favorul muzeului nostru; Vă rugăm se primiți asigurarea deosebitei noastre considerațiuni. Balázsfalva—Blaj, în 16 Maiu 1908. Direcțiunea. Georgiu Muntean.

Concertul meseriașilor români din Cluj. Duminecă în 21 Iuniu n. 1908. Reuniunea sodalilor români din Cluj, a aranjat un *Concert* sub conducerea noului comitet a cărui prezident e On. D. *Eugen P. Păcurar,* preot gr.-cat Toate punctele din Program au fost cântate spre îndestulirea publicului. Coriștii au fost răsplătiți cu vii aplause, dirigentul corului a fost harnicul învățător gr.-cat. Andreiu Pora. Publicul inteligent a dovedit foarte puțin interes față de aceste mișcări sănătoase ale meseriașilor nostri. Au fost de față Dl Iosif Orga, cu Doamna, Dr. Elie Dăianu, Dr. Amos Frâncu, Dr. Victor Porumbu, Căpitan Popa și Basiliu Podoabă. Societatea meseriașilor din Blaj a trimis ca reprezentanți pe Domni: Eugen Nicola cu Doamna, Nicolae Chicidean cu Doamna și secretarul soc. Augustin Gruiția.

Știri școlare. In 16 Iunie s'a dat examenul final la școala română gr.-cat. din Alba-Iulia — Maieri. Răspunsurile școlarilor atât în limba maternă cât și în cea maghiară au pus în uimire pe cei prezenți: preoții locali, reprezentantul orașului, părinții elevilor și câțiva prieteni ai școalei. Numai recunoștință și laudă i-se cuvine zelosului învățător Ioan Popa, care-și împlinește cu atâta pricepere și stăruință greul apostolat. Copiii cei mai diligenți și cu purtare bună au fost premiați cu cărți (Biblioteca copiilor, Creangă, Începutul neamului de Lupaș etc.) cinstite de un binevoitor al școalei.

Declarațiune. Subscrisul prin acestea declar sărbătorește, că protestul publicat în Nr. 76 a. c. al „Gazetei Transilvaniei" și Nr. 76 a. c. al „Luptei" în cauza amovării profesorului A. Domide dela preparandia gr.-cat. din Szamosujvár (Gherla), nici când nu l-am subscris cu mâna mea proprie, nici plenipotență *nu* am dat la nime, ca să mă subscrie în el. Știre despre acela nu am avut, iar cu profesorul A. Domide n-am avut nici o legătură, cunoștință personală nu am avut cu dânsul. Pe aceia, cari m-au subscris în acel protest, fără știrea și voia mea, îi declar de niște oameni infami și falsificatori ordinari. *Băești,* la 9 Iunie 1908. *Sigismund Nandra,* candidat de învățător.

Posta Redacțiunii.

I. A. Au sosit, celea mai mari mulțumite. Va urmă în curând și scrisoare.

A. B. Am primit scrisoarea, vă suntem recunoscători pentru reprezentare.

M. T. Aceeaș corespondință, cu acela-i text, publicată deja în alte foi, nu mai poate fi reprodusă și de noi. Știri scurte publicăm ori când, dacă ni-se împărtășesc la timp.

I. P. Am făcut ce se poate face.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 23

„Cezare. eu sum trimis, se propovăduesc adevărul şi sum pregătit. să-mi dau viaţa pentru învăţătura mea.“

Aşa de convingător sună, ceea ce vorbea moşneagul acesta, încât Nero se mirà. O astfel de religiune erà ceva nou pentru dânsul. Preoţii şi filozofii săi propovăduiau misterii. Afară de aceea ei gustau din toate plăcerile oprite, şi nici unuia nu i-ar trece prin minte, să-şi jertfească sângele pentru învăţăturile sale. Acest pescar sărac însă se simţià fericit, se sufere moartea pentru credinţa sa. Ce învăţătură trebuià se fie aceasta, carea făceà eroi din aderenţii săi!

Nero simţi, involuntar. respect dinaintea acestui bărbat. El îl tractà ca pe un filozof înţelept, carele i-a adus spre studiare un sistem nou. „Crezi tu,“ întrebă el. „că oamenii pricep aceea, că este un Dumnezeu şi rege nevăzut, carele stăpâneşte lumea şi oamenii?“

„Vor pricepe-o, Cezare: Spiritul lui Dumnezeu îi va luminà. şi toate popoarele i-se vor închinà lui.“

Impăratul râse. „Popoarele mele glorioase, Quiriţii mei cei mândri, legiunile mele: să se închine fiului de bârdaş? Mai curund se prăpădeşte lumea! Mai curund se opresc luna şi soarele din cursul lor! Unde este Dumnezeul tău, străine? Noi nu-l vedem! Arătăni-l! Tu zici, că el a murit pe cruce: se poate, ca un Dumnezeu se moară?“

„El a trăit, ca se moară! Acesta este secretul cel mare. El însă a înviat din morţi şi s'a înălţat la cer. Şi îţi spun, Cezare, va veni timpul, când popoarele vor peregrinà la mormântul lui! Atunci chipurile zăilor vostri se vor răsturnà de pe coloanele lor şi pe templuri se va împlântà crucea glorioasă!“

„Străinule. tu visezi! — ori: eşti nebun! Ce ne pasă nouă de viitor? Să ne ţinem cu putere de timpul prezent! Lasă-ne împărăţia veseliei, a frumuseţei, a plăcerei! Nu te atinge de dânsa! Şi nu înzultà zăii! Şi a treia: nu atinge maiestatea imperatorului. El ţine în mână fulgerele, ca se vă zdrobească! Şi acum vină, sărman purtător de cruce, şi priveşte împărăţia *mea!* Vină şi admirà împărăţia şi puterea mea. Astăzi se întâmplă cel mai mare lucru, care l-a văzut vre-odată lumea: un om se va înălţà de pe pământ la soare, la stele!“

„Nu va fi în stare s'o facă, Cezare: fiindcă fapta sa este o creatură a răului.“

„Voeşti doară să-l împiedeci?“ întrebă Nero batjocoritor.

Atunci statura moşneagului se îndreptă cu mândrie şi vorbi: „Crucea şi Dumnezeul nostru îl vor răsturnà.“

Cu o mişcare repede împăratul îi făcù semn se tacă. Lectorii au făcut loc pentru trăsura imperială şi convoiul porni mai departe, de oarece poporul murmurà deja din cauza acestei scurte întreruperi. carea a făcut se întârzie începutul jocurilor.

Acum poporul iubilà: Jocurile puteau să se înceapă! Aceasta erà, ceea ce ţinea mulţimea în încordare şi în voie bună: pâne şi jocuri!

Convoiul se apropià de amfiteatru; acesta erà un edificiu uriaş din lemn, pe dinlăuntru împodobit luxuos cu picturi şi sculpturi artistice. Balustradele logelor, pereţii şi coloanele străluceau de aur; covoare multicoloare acopereau miile de scaune. Erà o splendoare, încât chiar şi ochiul Romanului, care erà obicinuit cu luxul, rămânea uimit şi priveà cu încântare prin vastul local.

Prin porţile cele aurite Nero întrà încet în arenă.

Când se arătă corul triumfal al împăratului, poporul şi senatorii se ridicară şi începură a aplauda; în fanfarele tubelor se amestecà strigătul tunător al poporului, carele, chiuind, aplaudând, aruncând cu flori, striga: „Jo triumphe! Jo triumphe!“

„Din toate părţile se ridicară porumbi albi, cari încunjurau în zbor spaţul întins al teatrului.

Când împăratul a ajuns în mijlocul arenei, padimentul dinprejur se scufundă dintr'odată, eşind la iveală o pădure fermecătoare cu tufişuri cari străluceau de aur; fântâni săritoare aruncau în sus raze colorate de apă, iar din tufişuri eşiră cete de feciori şi fete şi salutară pe împărat.

Acesta se urcă, pe trepte multe de marmoră, sus la tronul său cel aurit şi ocupă loc sub baldachinul din purpură de coloarea viorelelor.

De aci priveà asupra miilor de capete.

„Ah, dulcea Octavie!“ batjocori el. „Astăzi iarăşi e toată marmoră.“

„Cât de graţioasă este tinăra soţie alui Otho!“ şopti Tigellinus. „Din zi în zi devine mai frumoasă.“

„Locul deasupra ei însă este gol,“ zise împăratul mânios. „Şi ea doară a promis, că va veni desigur.“

„Pe cine căuţi?“ întreabă Tigellinus. „Să mă duc, se întreb —“

„Ba nu, rămâi! Pune să se înceapă jocurile!“

Tigellinus. făcù sămn cu vălul cel alb. Atunci se desfăcură două graţii şi o ceată întreagă de fiare sălbatice urlătoare năvăliră în arenă. Persoanele cari se aflau aci se uitară plini de groază la fiarăle cele crunte şi se refugiară căutând adăpost prin peşteri, ori acăţărându-se pe arbori. Însă fără rezultat: fiarăle lacome sfâşiară îndată pe jertfele lor cari scoteau ţipete îngrozitore. Tufişurile se colorară roşu, iar pe tapetul de muşchi curgea sângele în păraie aburinde.

După amuţirea ultimului strigăt, ultimului suspin şi dupăce fiarăle zdrobiră oasele cele sângeroase, porţile arenei se deschisără şi în lăuntru întrară o sută de călăreţi numidiani. Ei năvăliră în arenă pe nişte cai escelenţi şi salutară pe împărat. Cu săgeţile lor lungi, împănate, doborîră toate fiarăle, cari se apărau urlând. După sfârşitul ultimei fiare, ei se retraseră, între aplauzele poporului.

Din înălţime răsună o muzică zgomotoasă; totodată o ploaie fină aromată se avântă până la cele mai din sus scaune şi răcori aerul cel ferbinte.

Impăratul priveà prin zmaragdul său la mulţime; atunci ochiul său dete de o grupă de bărbaţi. cari prin îmbrăcămintea lor cea simplă formau un contrast ciudat faţă de Romanii cei împopoţonaţi. Ei se aflau în şirul cel mai înalt al scaunelor, iar toiagul cu cruce al moşneagului se înălţà, ca un semn de învingere, peste toate capetele.

„Uitaţi-vă“. zise Nero, la acestea cioare între vulturi! Sunt nişte nebuni. fiind că adorează crucea. Atunci eu ştiu ceva mai bun!“ El căută cu privirea statura cea dulce alui Isis. „Pe aceasta o ador eu!“ râse el în sine. „Dar ce-i asta? Ea încă n'a sosit! Tigellinus, pune pe cineva se cerceteze, dacă nu vine încă Isis. E timpul suprem, deoarece coroana zilei se apropie: Zburatul la soare al marelui vrăjitor Apollonius din Tyana!“

Capitlul XVII.

Dumnezeul cel nou.

Poporul aştepta cu încordare începutul actului celui nou; arena erà învăluită în întunerec complet şi din adâncimile ei se înălţau neguri văluroase. Din marea cea de negură să aieptau flacări învăpăiate, asemenea fulgerelor.

Acum, de către intrare, apărù carul solar, din argint strălucitor. Egipteanul, stetea pe dânsul, în partea dinainte; vestmântul său alb strălucea de petri preţioase. Cu mânile încrucişate pe pept. el se închinà adânc înaintea împăratului; acesta îi făcù un semn graţios şi mulţimea irupse în strigătul jubilator: „Salute ţie, Apollonius din Tyana! Salute marelui Apollonius!“

Poporului îi plăcea de fermecător; acesta erà vestit în întreg oraşul, şi fiecare erà curios, se vadă faptele lui miraculoase. Erà ceva lucru nou, ceea ce promitea el se facă, de aci interesul, încordarea miilor de oameni.

Din afunzime se ridică un altar de aur, cu chipul învăluit a lui Isis: două flacări albastre fâlfâiau pe dânsul, în cesti de aur. Fermecătorul aruncă o mână de tămâie în flacări; nori groşi se ridică în sus şi-l învăluiră.

Apollonius ridică ochii către soare, carele stetea sus pe cer, îşi desfăcù braţele şi strigă: „Zăule strălucitor, luminător! Dătător de viaţă, aducător de păicere: vreau se mă înalţ la tine, pentrucă din sinul tău arzător să-mi aduc nemurire şi putere dumnezeiască!“

Carul solar se cufundă sub egipteau; sub picioarele sale aripate însă apărù un glob mare de aur, carele părea că se întoarce în jurul osiei sale şi sămănà cu o minge uriaşe de foc, carea ţişiià şi împroşcà scântei.

Mulţimea stătea fără se răsufle; ochii tuturor erau aţintiţi asupra bărbatului mi-

raculos, carele se înălță încet și, învăluit în lumină, părea a fi o ființă suprapământeană.

Apollonius își ridică mânile, ca și când ar vreà se tragă la sine globul strălucitor al soarelui; globul, pe care stăteà el, se ridică încet și regulat și se înălță mai sus, tot mai sus....

O muzică fermecătoare, carea părea a veni chiar din grădinile zăilor, răsunà misterios din înălțime.

In întreg spațiul cel mare domneà tăcere absolută; ochii privitorilor luceau de plăcere și fermecătorul erà admirat; fiecare se temeà ca nu cumva el se dispară pentru totdeauna și să-și iea locuința în soare.

Nero se ridică dintre perinele sale de purpură; răzămat de spatele de aur a tronului, și aplecându-și înainte corpul, priveà spre fermecător, carele veneà tot mai aproape.

După aceea privi, cu o espresiune triumfătoare, spre locul unde se aflau Nazarinenii; aci văzù pe moșneag, cum acela, cu mânile ridicate, îngenunchià în mijlocul soților săi, cari de asemenea îngenunchiară și ei. Impăratul râse batjocuritor; mulțimea, crezând, că aceasta erà un sămn de plăcere, irupse în aplauze zgomotoase și strigà într'una: „Salute ție, divule Apollonius!“

Petru priveà neclintit în sus; în sufletul său ardeà dorința fierbinte, ca Dumnezeu se pedepsească pe blăstămatul acesta, carele înșelà poporul, și să-i nimicească opera sa diavolească și prin aceea se distrugă închipuirea acestor păgâni orbiți.

Intr'aceea egipteanul se înălță tot mai sus, între aplausele poporului; deja a ajuns la înălțimea scaunelor celor mai din sus. Petru se rugà tot mai fierbinte.

Atunci — ce fù asta?

Appollonius începù a tremurà, a se clătinà! Mânile sale ridicate se lăsară în jos, ca și când ar fi voit se prindă globul ce se învârtea.

Deodată răsună o pocnitură grozavă, încât privitorii se cutremurară și căzură palizi pe scaunele lor. Globul cel de aur alunecà de sub picioarele egipteanului și plezni în mii de bucăți, cari se împrăștiară în toate părțile, ca scânteile, și căzură asupra mulțimei.

Aceasta se înfiorà! Nero recăzù pe tronul său și-și acoperi fața cu mânile.

Un strigăt înmiit, înfricoșat răsună prin spați, încât împăratul, palid ca moartea, privi în sus. Ceeace văzù, îl îngrozi din nou.

Egipteanul dădeà sălbatic din mâni, părul părea că i-se zburlește de groază și ochii pareau că voiau să-i iasă din orbite. Corpul său făcù o întorsătură și se îndreptà ca o săgeată spre adâncime. Cu o troznitură înfricoșată se lovi de treptele de marmură din apropierea inmediată a împăratului. Acesta privea, cu ochii zgâiți, la corpul tremurător, din care împroașcă o răză de sânge cald și-i roși veșmântul și treptele de marmoră ale tronului său.

Urmă o tăcere înspăimântătoare. Abia cutezà cineva se răsufle.

Atunci în liniștea mormântală se auzi o voce clară, puternică, încât toți ascultară încremeniți: „Crucea a învins! Crucea lui Hristos, Dumnezeul nostru!“

„Hristos? Dumnezeul cel nou? Nazarineanul? Bărdasul din Nazaret?“ așa se auzia șoptindu-se, „el se fi învins pe egipteap, să-l fi bătut, să-l fi răsturnat, să-l fi nimicit? Nimeni n'a văzut pe Dumnezeul acesta! Insă acela este un Nazarinean! El s'a rugat de Dumnezeul său pentru pedepsirea păcatului! Și acela l'a ascultat! Dumnezeul cel nou a făcut o minune!“

„Dela soare a venit un fulger, și l'a lovit! Am văzut cum se cade!“ strigau alții.

„Zăii sunt mânioși,“ strigă preotul superior și se ridică amenințător. „Aduceți-le jertfe! In laturi cu Dumnezeul cel nou!“

Se născù un tumult înspăimântător și nimeni nu mai aveà grija fermecătorului leșinat și plin de sânge.

Nero păși spre ieșire; astăzi a văzut destul din jocuri. „Acasă! Repede! Repede!“ strigă el către sclavi.

Unul dintre aceștia, acela care a fost trimis se caute pe Isis, se apropià tremurând. Sărmanul se aruncă la pământ dinaintea lui și-i sărutà poala mantauei.

„Ce vreai?“ îl apostrofă împăratul.

„O, stăpâne —“ bălbăi acela înspăimântat de moarte.

„Vorbește, ce știre aduci?“ detună Nero.

„Isis —“

„Unde-i ea?“

„Stăpâne — a dispărut!“

„A dispărut? Cine a spus-o?“ întrebă Nero amenințător, pe când sclavul să încovoia de frică, ca un vierme.

„Camerierul egipteanului, stăpâne.“

Sprâncenele împăratului se strânsără la olaltă. „Incă și asta! E prea mult într'o zi! Acasă!“

El dete sclavului o lovitură cu piciorul încât acela se rostogoli pe trepte la vale.

Mulțimea turbată năvăli afară din circ. Câțiva sclavi luară pe sus pe fermecător, carele zăcea aci, cu membrele zdrobite, ca să-l ducă acasă. Nimeni însă nu aruncă vre-o privire compătimitoare asupra sărmanului, carele s'a răsturnat așa de repede din înălțimea sa strălucitoare.

Afară, în liber, se apropiară Nazarinenii și Petru întrebă compătimitor, dacă mai trăiește încă Apollonius. La sunetul acestei voci Apollonius se trezi și aruncă o privire diabolică asupra moșneagului: „Depărtează-te de lângă mine, înfricoșatule, depărtează-te! Tu m'ai răsturnat! Când m'am apropiat de tine, am simțit cum a eșit din tine o putere miraculoasă, carea m'a amețit. carea m'a nimicit. Depărtează-te!“

„Depărtează-te, înspăimântătorule!“ strigă el, încremenit, când Petru voi să-l liniștească.

„Nu eu te-am doborît,“ vorbi Petru liniștit, „ci altul, către care m'am rugat ferbinte. se nimiciască opera ta diavolească.“

„Cine este acela?“ strigară din mulțime, „cine?“

Petru se ridică și din ochiul său erupse o rază de foc: „Este Hristos. Domnul, Dumnezeul cel nou!“

„Dumnezeul cel nou? Dumnezeul cel nou?“ răsuna din sute de guri și strigătul acesta se transplantă prin toate stradele Romei.

Petru păși liniștit prin mulțime; toți se mirau de el, îl arătau cu degetul, privian după dânsul, ca după unul carele este puternic, ca zăii.

„Dumnezeul cel nou!“ răsună în urechile împăratului, când se urcă în lectica sa de aur și demandă să fie dus la palat. Nici o iubilare pentru sânsul! Nici un „Jo triumphe“ nu mai răsuna în calea lui! Nu se auzia altceva decât strigătul înfricoșat: „Dumnezeul cel nou! Dumnezeu cel nou!“

Nero erà buimăcit.

Străinul a avut dreptate! Dumnezeul său a învins! Cine erà acest Dumnezeu nou? Fiul bărdașului? — Nici odată! — Altcum ar trebui el să se arete pe pământ dacă va veni vre-odată: mai puternic, mai grozav, un rege mare, strălucit! Așa și-l închipuia el! Pentrucă cu zeii — nu erà nimic, asta o știa! Ei erau neputincioși! Pentru ce Isis, marea Isis, n'a ajutat pe egipteau? Ea s'a dovedit de prea slabă, pentru a aduce în indeplinire o minune! Erà o închipuire, o minciună, o înșălăciune ca și toate cele ce spuneau preoții. Da, erà convins, că *zăi nu există*.

Dar unde este adevăratul Dumnezeu, unde este Eternul, carele de mii de ani cârmuește lumea? Unde este el? Pentru ce nu mi se arată mie acela, pe carele îl caut?

O, împărate! Calea, pe care tu cauți pe Necunoscutul, Eternul, este numai mândrie, petrecere și păcat. Aceasta cale, pardosită cu crimele cele mai scârboase, cu omor și sânge: Aceasta cale nu duce la cunoașterea Dumnezeului celui sfânt!

„Arătămi-te, Dumnezeule necunoscut,“ strigă el, „arătămi-te! Lasă-mă se stau dinaintea ta, ca se pot ceti în fața ta, că nu ești și tu o minciună, o închipuire o înșălăciune! Arătămi-te! — Dacă tu te afli pretutindeni, cum zice străinul acesta, atunci trebue se auzi strigătul meu! Atunci ascultă-mă! Ascultă! — Dacă ești Atotputernic: atunci arată-te!“

„Pentruce nu vii, Galileanule? Te aștept: eu, împăratul! Impăratul poruncește, ca Dumnezeu se vie la dânsul?“

„Pentruce nu vii?“

El râse zgomotos. „Inșelăciune, închipuire este și aceasta! El nu poate veni, Dumnezeul cel nou: pentrucă nu există nicăiri! Eu — imperatorul, sum Dumnezeul, carele stăpânește lumea. *Alt Dumnezeu nu există!*“

Ca și când ar fi voit se batjocurească aceste cuvinte amenințătoare, de către Forum răsună strigătul detunător: „Dumnezeul cel nou!“

Vestea acestei minuni se răsîăți repede printre popor. Nero odihnea plin de mânie între pernele de purpură și vorbea încet în sine: „Așa trebue sa fie *Nu există alt Dumnezeu* — afară de mine!“

Insă chiar și dupăce a trecut pragul de aur al palatului său, undele aerului îi aduseră în urechi strigătul: „Dumnezeul cel nou! Dumnezeul cel nou!“

(Va urmà).

Bibliografie

A apărut:

A apărut **Biblioteca Politică** Nr. 3, tractând despre **Ion Brătianu.** Biblioteca Politică este o publicațiune folositoare și venită la vreme într'un timp când se face prea multa politica. Câți nu vorbesc de Ion Brătianu, câți nu-l numesc marele om de stat și totuși câți cunosc faptele lui, viața lui. Biblioteca Politica da în acest număr tot ce este necesar de cunoscut de ori ce

om cu cunoștință de carte despre Ion Brățianu.

Recomandăm călduros publicațiunea, mai ales că e foarte ieftină (30 bani numărul).

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creștină*** vol. II. ***Tradițiunea și Biserica.*** Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fileri porto, ***Teologia dogmatică Specială*** vol. I. ***Dunezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația*** de *Dr. Vasile Suciu,* profesor de teologie. Costă **7** cor. **30** fil. + **30** fil. porto. A se adresà la Librăria semin din Blaj.

Isus Hristos și viața modernă.

Traducere românească, de
Dr. E. Băianu.

Volum de 125 pag. elegant compactat în pânză.
Prețul **1 cor. 50 fil.** + **15 fil.** porto.

Predicile lui Petru Maior.

(cu litere latine)

Vol. III.

Propovedanii la oameni morți.

Volum elegant compactat în piele și pânză.
Prețul **4 cor.** + **20 fil.** porto.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responz.: Augustin Gruiția.

Circulația trenurilor

prin gara Blaj—Kükülőszög — valabilă din 1 Iunie n. 1908.

către Teuș pleacă:	personal	12·53	
	mixt	7·02	
	acelerat	7·35	
	acelerat	2·52	
	personal	1·53	
	acelerat	10·18	
	personal	8·09	
dela Teuș sosește:	acelerat	5·40	
	personal	9·00	
	personal	12·39	
	acelerat	12·22	
	mixt	3·58	
	personal	2·08	
	acelerat	9·05	
către Prajd pleacă:	mixt	3·02	trenurile personale circulează numai luni mercuri și sâmbătă până la D.-Sân-Mărtin, — în Iulie și August zilnic până la Prajd.
	personal	9·11	
	mixt	2·43	
dela Prajd sosește:	mixt	8·44	
	personal	12·38	
	mixt	6·48	

Vânzare de lemne.

Se vând 550 metrii cubici de lemne uscate, stejar, fag și carpen, lemne tinere și din față. Lemnele sunt în comună, la învoială să transpoartă la gara. Gară în loc Erdőszentgörgy.

Ceice voesc ale cumpăra să pot înțelege cu proprietarul GEORGE SUCIU în Erdőszentgyörgy.

(18) 3—3

Cel ce doreste să aibă

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate rachiurile și cum să manipuleze vinurile.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 9—10

„Sădirea și cultivarea viei"

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procură dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 42—52

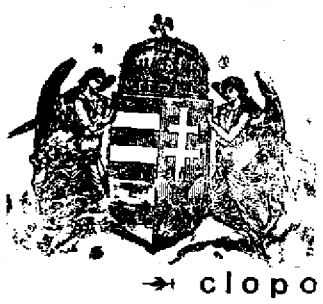

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina= cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai volumnoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe **se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare. — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tonce de metal.**

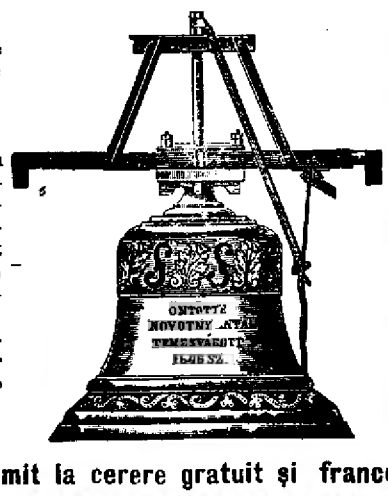

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

---

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania"

din Sibiiu (28) 42—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
95,816.412 coroane.	**9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 4 Iulie 1908. Numărul 26.

Invitare de abonament.

Fiind la jumătatea anului, rugăm pe P. T. Aboneuţi, să binevoiască a-şi reînoi abonamentul.

Cei-ce sunt în restanţă cu preţul foaiei, atât de pe anul acesta, cât şi de pe anii trecuţi, sunt rugaţi, să ni-l trimită fără amânare, căci lipsele sunt arzătoare.

ADMINISTRAŢIUNEA.

La încheierea anului şcolar.

S'au închis iarăşi porţile institutelor noastre de învăţământ şi cei aproape o miie de elevi ocrotiti la adăpostul lor s'au risipit la scumpele vetre părinteşti, ducând cu sine rodul muncii intelectuale de încă un an de şcoală.

Au rămas pustii stradele oraşelului nostru, pustii au rămas şi zidurile pline de zgomot şi viaţă tinerească, şi părinţii se vor bucurà sau se vor întristà singuri de aceasta revărsare de oameni tineri, cari se reîntorc acasă după un an de şcoală.

Noi, cei rămaşi aci, ne gândim la viitorul acestor tinere odrasle, cari se reslăţesc astăzi în toate părţile. Ne gândim la ostenelele, adeseori supra-omeneşti, ale părinţilor, la silinţele tinerilor elevi — şi la viitorul ce îi aşteaptă.

Şi viitorul acesta nu e chiar aşa de trandafiriu, privit cu ochii unui observător, de cum ar fi, privit cu ochii unui părinte.

Să remarcăm un lucru: noi trăim încă sub influinţa vădită a trecutului. Pe atunci carierele cu şcoală erau rezervate altor neamuri mai fericite de soarte, şi când pe urmă s'a deschis şi pentru noi drumul spre şcoalele mai înalte, ne-am năpustit cu toţii pe acest drum, cu sete şi cu îndârjire, dar fără multă judecată şi cumpănire. Ţăranul muncitor şi-a îndoit forţele trudite pentruca să-şi poată creşte odrasla pe o carieră domnească. Din nenorocire pentru noi, cariera domnească se restingea singur la: popă şi dascăl.

Şi astăzi, după şasezeci de ani dela acest început, putem constată că, în maioritate covârşitoare, tinerimea noastră se îmbulzeşte tot numai pe aceste cariere.

Ne era greu să vedem în anii trecuţi cum după 10—12 de locuri vacante în seminar, competează 30—40 de absolvenţi ai gimnaziului.

Şi, probabil, va fi o privelişte neasămănat mai dureroasă, când acum, în vederea asigurării congruei, se vor înmulţi candidaţii aceştia.

Numărul advocaţilor, al medicilor, al inginerilor nostri e foarte minimal în proporţie cu inteligenţa altor naţionalităţi, şi e chiar disparent faţă de cel al preoţimii şi învăţătorimii noastre.

Ce să spunem apoi de clasa mijlocie, de clasa care închiagă massa braţelor muncitoare de aceea a inteligenţii? Ce să spunem de clasa meseriaşilor nostri?

Am fost martori mai zilele trecute la frumoasele festivităţi ale meseriaşilor din Blaj, am văzut expoziţia lor şi ne-a cuprins un simţemânt de mândrie şi de încurajare.

Câte centre ale noastre se pot mândri însă cu astfel de societăţi? Şi câte centre se pot mândri cu meseriaşi, cari au isprăvit măcar 2—3 clase gimnaziale? Puţine, fără îndoială.

Noi ca popor nu ne-am putut încă ridică la acel ideal de apreţiere al muncii, încât să considerăm lucrul în sine, ca un izvor de bunăstare şi belşug, indiferent că lucri cu mintea, cu săcurea sau cu braţul.

Pătura de jos, sub influinţa fatală a trecutului, nizueşte în sus, în sus cu orice preţ, fără să-şi dea seamă, că în goana aceasta neîntreruptă spre înnălţare, lasă neobservat un teren vast de bunăstare şi de muncă tot atât de necesară ca şi aceea a forţelor intelectuale. Şi nu-şi dă apoi seamă nici de împrejurarea, că oare proporţionate sunt forţele materiale ale părinţilor sau acele intelectuale ale odraslelor cu lunga şi dificila carieră a ştiinţei. Ori unde în lume, se recere o aptitudine oarecare, pentru a puteà începe o carieră; singur pe cariera literelor se cred cu toţii îndreptăţiţi a se îmbulzi, cu chemare sau fără chemare, şi la caz de neizbândă, vina o poartă, fără îndoială, profesorimea.

Credem, că îndeplinim o datorinţă de publicişti conştienţioşi când, punându-ne în faţa acestui şivoiu, strigăm cu hotărâre: opriţi-vă!

Opriţi-vă, părinţilor, cu nizuinţa prea de tot mare de a vă creşte odraslele numai şi numai la şcoală; opriţi-vă, băieţi de a vă mai îmbulzi, cu orice preţ, la porţile acestor înalte şcoale.

Iată, porţile sunt deschise spre a vă dà hrana sufletească trebuitoare; vorba e să vă cunoaşteţi şi voi puterile şi să vă ştiţi opri, când puterile nu vă mai ajută.

Veniţi cu toţii şi vă adăpaţi la isvorul ştiinţei; aceia însă, cari vedeţi, că părinţii vostri nu mai au cu ce să vă susţină şi vedeţi, de altă parte, că nici puterea voastră de inteligenţă nu vă mai ajută, opriţi-vă la jumătatea drumului şi luaţi-o în altă parte, pe o carieră mai scurtă şi mai sigură, unde cunoştinţele voastre au să dea mâna cu forţa braţelor voastre tinere. Cât de puţini meseriaşi avem noi, cari să fi isprăvit măcar cele patru clase ale gimnaziului inferior, şi cât de mulţi au alte neamuri, cari au înţeles mai bine decât noi, că munca este o datorinţă pentru oricine şi că cele câteva clase gimnaziale nu

Babeş-Bolyai Central University Library Cluj

pot să-i fie decât spre folosul nemijlocit al celui ce le-a isprăvit.

Iar voi cei talentaţi şi destoinici, cari speraţi să nu îngenunchiaţi sub povara greutăţii muncii intelectuale, nici să istoviţi prea de tot mult ostenelele părinţilor vostri, treceţi înainte cu încredere şi Dumnezeu să vă ajute, să reprezentaţi — mâne — poimâne tot atâtea forţe intelectuale în viaţa neamului nostru.

Un singur lucru să vă preocupe, o singură ţintă să vă călăuzească: gândul de a munci, de a vă validità forţele.

Trăim în vremea muncii, a celei mai grele munci.

Acel ce nu îşi cunoaşte bine puterile, va rămâneà în urma tovarăşilor, cu cari n'a fost harnic să se măsoare în luptă.

Imbărbătăm deci cu dragă inimă pe luptătorii destoinici pe terenul şcoalei, dar atragem atenţiunea celoralalţi mai puţini destoinici, spre altă direcţie neasămănat mai potrivită puterilor lor.

Să ne ferim de proletariatul intelectual şi să ne aducem aminte, că şi pentru viaţa noastră de aici se potrivesc aşa de bine cuvintele Mântuitorului: „In casa Tatălui meu sunt multe lăcaşuri“...

Partid moderat românesc. Alarma ce au dat-o foile susţinute de guvern şi scrise în româneşte, pe cum şi foile ungureşti despre un nou partid moderat între români sună mereu cu vădită tendinţă de a produce confusie şi de a discredità ţinuta celor ce au toată încrederea noastră că vor susţinea lupta şi pe mai departe cu aceeaş dragoste de neam cu care au susţinut-o părinţii nostri. Cu ţinta acestei alarme fiecare e în curat şi chiar şi unele din foile ungureşti o privesc cu neîncredere dar pentru aceea sună mereu şi a ajuns să spună: „Suntem informaţi, că Blajul să mişcă şi după Blaj să vor mişcà şi alte centre. Oameni independenţi cu inimă mare pentru cauza ţării şi a poporului românesc (?) Sunt pe cale să între în legături mai intime cu şeful partidului independist, care iarăşi e aplicat a dà unui astfel de partid, a cărui scop ar fi ridicarea patriei, tot ajutorul posibil.“ (Lumina Nr. 26).

Suntem tare curioşi cine sunt informatorii din Blaj şi cine e iniţiatoriul acestui partid moderat aci în Blaj? Credem, că va fi canicula din Iulie.

REVISTE.

Austria. S'a sfârşit şi „cazul“ profesorului Wahrmund. A fost strămutat la universitatea germână din Praga. In cameră premierul Beck i-a dat o lecţie bună lui Wahrmund. Alliance Israélite e supărată rău, şi prin gurile sale anunţă fel de fel de crize în cabinetul austriac şi de demonstraţii studenţeşti.

Andreiu Sicynski, asasinul contelui Andreiu Potocki a fost judecat de tribunalul din Lemberg la moarte prin funie. In vorbirea sa de apărare spune, că e păcătos pentru fapta comisă, dar e nevinovat. La fapta aceasta s'a pregătit de multă vreme, căci l-au durut suferinţele poporului Rutean. A declarat, că nu-i pare rău de ce a făcut. — Văduva contelui Potocki a încredinţat pe contele Tarnowski, să ceară dela Maiestatea Sa agraţiarea lui Sicynski.

Anglia. Englezii părăsesc tot mai mulţi biserica anglicană, şi se întorc în sinul bisericei catolice. De 10 ani s'au întors în sinul bisericii catolice în Anglia 447 preoţi, 417 parlamentarişti, 205 ofiţeri, 162 scriitori, 129 jurişti, 60 medici, 39 baroni şi 27 peeri, afară de aceştia mai multe mii din clasa de mijloc şi din cea de jos. In congresul bisericii anglicane ţinut în Iunie din anul curent s'a făcut propunerea, ca biserica anglicana să se unească cu cea catolică, şi după cum s'a putut observà, maioritatea membrilor e pentru unire. Hotărâre n'au luat, dar s'au înţeles ca unii membrii ai congresului să se pună în tractative cu Curia Romană.

FOIŢĂ.

RUXANDA.

— *Nuvelă originală a «Unirii».* —

(Continuare). 6

— Să vă deà milostelnicul Dumnezeu şi Maica Precistă noroc şi blagoslovenie, mulţi ani fericiţi — şi s'a ajungeţi să vedeţi cât mai de curând şi fericirea Ruxandei. Să trăieşti, jupâne Iancule, să trăieşti mamă Smărandă, să trăieşti şi tu, dragă Ruxandă ... nu-ţi fă inimă rea de dragul lui Bogdan, — uită-te în ochii mei şi nu fi aşa de mânioasă pe mine, doar nu ţi-am făcut nici un rău.

Apoi vărsând o puţintime de vin de sufletul repausaţilor, deşărtă pedeplin paharul. Faţa lui luà aceiaşi înfăţoşare serioasă şi urmà cu un glas împunător povestea nesfârşită.

— Tot ce v'a pus în cunoştinţi şi în legături mai de aproape cu Vodă, este Ruxanda.

— Eu? îl întrebă ea cu sfială.

— Da, tu. Ce-i drept, ai început a te îndrăgosti de o vreme încoace de Măria Sa, — asta n'o poţi tăgădui nici când. Tu crezi morţiş, că el ţine la tine, dar te înşeli Ruxando, te înşeli amar.

— Te-aşi rugà să încetezi odată, să nu te mai aud cu vorbele acestea îi vorbi Ruxanda, aruncând peste chipul lui o cruntă căutătură.

— Hm, te cred, urmă Trifăilă surizând mulţumit pe sub mustăţi, te cred, că nu-ţi vin tocmai la îndemână vorbele mele, — dar ai puteà, dragul meu, să zici, că nu-s adevărate? Apoi, Ruxando, cine cunoaşte mai bine pe Măria Sa, tu sau eu?

— Chiar de l-ai cunoaşte mai bine. ce-i cu asta? Apoi ce-ţi pasă, dacă l-am iubit ori nu? asta e treaba mea. Ce te doare pe dumneata, dacă m-a făcut de râs joia dimineaţa? n-ai să-mi ţii nici o socoteală.

Trifăilă se cam îndârji, dar nepăsător şi cu inima împietrită povestea, în ciuda Ruxandei, mai departe aceleaşi întâmplări:

— Tu îl cunoşti dela masa mare, din câteva cuvinte de ale lui, din câteva drumuri bătute la curte şi din nimica toată ţi-ai zălogit inima lui Bogdan.

Ruxanda-l ascultă cu luare aminte, aţintindu-şi ochii-n pământ şi-l opri din nou din vorbă:

— Dar mă rog, ce grije ai dumniata, să şti, de unde cunosc pe Măria Sa?

— Ia lasă-l, Ruxando, să-şi mântue vorba, nu-l tot întrerupe atâta, că nu-i frumos, o mustră puţintel maică-sa.

— Mă crede, Ruxando, eu mi-am petrecut tinereţele cu Vodă, îl cunosc din fir în păr cine-i şi cum stă cu Ţara. Pe toate le ştiu prea bine, căci eu sunt sfetnicul lui, eu pun la cale toate treburile Ţării. Apoi cui îşi descarcă Vodă tot amarul inimei şi cu-i descopere cele mai nepătrunse taine dacă nu logofătului Trifăilă?

— Iea mai iea un păhar de vin, logofete, îl îndemnà jupânul Iancu.

Trifăilă potolindu-şi setea, urmă iară:

— De un lucru numai îmi pare rău, şi anume că tu, Ruxando, n-ai putut înţelege până acum încă scopurile Ducăi Bogdan. Tu crezi, cum văd eu, prea orbeşte, cumcă Măria Sa ar fi ţinut la tine. Eu unul pot să jur cu mâna pe cruce, că el şi-a bătut numai joc de tine, — că te-a despreţuit ca pe-o slugă de rând.

— Auzi dumneata, şoptea bătrâna cu un glas tânguitor, nu cumva a ajuns fata mea de râsul lumii?

— Să nu te miri, Ruxando, că ai fost binevăzută la curte până mai deunăzi, iea seama, că i-a fost şi lui ruşine, să te respingă aşa deodată.

— Or fi, cum nu, toate cum le zici, murmură ironic Ruxanda dând din cap.

— Adu-ţi aminte, de nu crezi, de vorbele pe cari ţi le a rostit Măria Sa joia dimineaţa, curtea întreagă a auzit, că Bogdan te face fătarnică, netrebnică şi neruşinată. Imi erà mai mare mila de tine şi de mama Smaranda, îmi erà milă de cinstea ta, că ai căzut prada urgiei negre alui Bogdan. Şti vorba aceea, că urciorul nu merge de multe

CORESPONDINȚE.

Sfințirea bisericei din Lunca.

— Raport special. —

Inainte de ce ar îngriji de sănătatea Sa I. P. S. Sa Mitropolitul Victor, n'a uitat să facă mângăierea bunilor creștini din Lunca, (tr. Blaj), cărora încă în anul trecut le promise, că le va sfinți biserica. Trebui să absteie însă dela acest plan, fiindcă se îmbolnăvi chiar în preajma plecării.

Ziua sfințirii se statori pe Duminecă în 21 Iunie n. Escelența Sa plecă din Blaj des de dimineață, însoțit de Rev. canonic Ștefan Pop. De abia ieșit din teritoriul comitatului, fu salutat de ambii pretori din Hususău. In dreptul bisericei din Mănărade, un număr însămnat de credincioși din acel sat, trecând Târnava, ținură să-și presinte omagiile lor înaltului prealat prin rostul preotului Ioan Handrea. Puțin mai departe credincioșii din Glogovet, în frunte cu preotul Ioan Aron, grăbiră și ei să-i ureze îndelungă viață. In dreptul comunei Lunca, erau mulțime de credincioși din Cenade, Țapu și Lodroman, cu preoții lor, cari împreună cu ficiori călăreți ieșiră înaintea înaltului păstor, și-l salutară prin primarul comunal din Lunca. In mijlocul satului unde se ridică o frumoasă poartă verde preoții concelebranți, îmbrăcați în sfintele odăjdii așteptau pe cel vine în numele Domnului și prin graiul protopopului George Bărbat, își tălmăciră bucuria ce o simt, văzându-l în mijlocul credincioșilor din Lunca, cari cu atâta dor l-au așteptat. Mai pe urmă la ușa bisericei părintele Ștefan Lita din Lunca îl salută în numele credincioșilor săi.

Pentru toate dovezile acestea de caldă și nefățărită dragoste și alipire, Escelența Sa Părintele Mitropolit, erà viu emoționat, ce se vedeà din cuvintele de mulțumită, cu cari se grăbi să răspundă tuturora. „Nu știu, ce se admir mai mult: hărnicia preotului, — a zis I. P. Sfinția Sa, — ori dărnicia oamenilor!“ căci într'adevăr, lucrările, cari s'au săvârșit în aceasta comună mică, într'un timp relativ scurt, fac vredniciile harnicului preot Ștefan Lita.

Ceremonialul consacrării a fost săvârșit sub pontificatul Mitropolitului de canonicii Dr. Bunea și Ștefan Pop, protopopul George Bărbat, preotul Ștefan Lita, și de diaconii Iosif Lita, v.-prot. Biei și Iacob Popa, protonotar consist. A cântat prof. Aron Papiu și preotul Nic. Aron. Pe când se făceà încunjurarea bisericei, Ceriul a început a trimite primii picuri, după o secetă îndelungată. După cetirea evangeliei Escel. Sa a predicat despre faptele bune în legătură cu jertfele aduse pentru edificarea bisericei. A esplicat apoi unele părți mai însemnate din frumosul ceremonial al consacrării bisericilor. Vorbirea Escelenței Sale a durat mai mult de o oară. La sfârșit bunul Părinte a împărțit anafora sutelor de credincioși.

Foarte obosit din pricina căldurii și a slujbei lungi, Escelența Sa s'a retras să se odihnească, încredințând pe păr. canonic Bunea să-l reprezinte la masa comună. Aci s'au ținut mai multe vorbiri frumoase, între cari al păr. Bunea adresată țăranilor din Lunca, în care îi laudă pentru vredniciile lor și-i îndeamnă să țină cu tărie la vatra părintească, la ogorul strămoșesc și la limba mamelor lor. Vorbirea aceasta pricepută de toți, a fost călduros aplaudată.

La oarele 5 Escelența Sa, însoțit de canonicul Ștefan Pop, cu care și venise, s'a reîntors acasă. Iar noi am rămas cu amintirea unei frumoase zile și cu admirațiune pentru harnicul și inteligentul preot Ștefan Lita, și treazul și vrednicul său popor din Lunca.

Rap.

Serbările iubilare din Viena.

Viena 13 Iunie n. 1908.

După Roma Viena, dela Papa la Impăratul!

Sunt foarte fericit a vă mai puteà scrie ceva din Viena, după un interval așa lung, decând nu v'am scris nimic. Serbările iubilare de ieri sunt vrednice de a fi cunoscute și în cele mai depărtate colțuri ale Ardealului; acestea îmi pun condeiul în mână.

Iubitorul de Hristos impăratul și regele nostru apostolic Francisc Iosif I. a ajuns, ceea-ce puțini domnitori ajung aici pe pământ: serbarea iubileului de 60 ani ai domniei sale. Rară etate în viața fiecărui om, d'apoi în o viață istorică, cum a fost a monarhului nostru? Cu atât mai însemnat e și iubileul anului acestuia. Anul întreg e iubileu; fost-au până acum deja o mulțime de serbări ale anului, fi vor încă și de acum înainte: cele mai frumoase, mai impozante cred că sunt — recte au fost — acelea, pe cari mai la vale m'oi încerca să le descriu.

Serbările acestea au fost serbările de omagiu ale publicului mare din împărăție: ale Vienei și ale popoarelor din provincie. Comitetul aranjator deja cu săptămâni înainte s'a pus în lucru, să facă pregătirile zilei mari, 12 Iunie. Cu săptămâni înainte s'au pus pe lucru bărdașii și tâmplarii, pentru a ridică tribunele colosale pe sama publicului. Dela „coloseul rotund,“ așa numitul „Rotunde“ până la Praterstern, de acolo peste podul Aspern tot bulevardul „Ring“ erà o scenă amfiteatrală, încunjurat fiind drumul din ambele părți cu tribune colosale. Peste 105 mii de bilete s'au vândut, fiecare bilet cu preț neînchipuit de mare.

In presara zilei și noaptea întreagă, orașul întreg erà în mișcare. Publicul se îmbulzea să-și asigure locul de primire. Pe lângă acestea cei cu rol în corteju, îndeosebit grupurile naționali din provincie, nu mai aveau pace de mulțimea mare. Acestia se aflau adecă pe piața Rotunda, de unde aveà să plece convoiul. In oarele de dimineața erà deja pe străzi îmbulzeala așa de mare, încât a fost nevoie de poliție, care să întrevină pentru restaurarea ordinei. O calfă de meseriaș încă înainte de răsăritul soarelui, s'a urcat pe turnul bisericei sf. Ștefan — o înălțime de 138 metri — și a ridicat un steag puternic, între aplauzele zguduitoare ale publicului. Deloc însă a sosit un polițist, care l-a provocat să se legitimeze. Vezi bine, a fost eliberat.

Dimineața la 7 oare toate tribunele și toate ferestile căsilor de pe unde mergea convoiul, erau ocupate de mulțimea mare. După planul făcut înainte, atuncea a plecat convoiul dela Rotunda și a luat calea de triumf către Ring. Aceasta a fost cea mai interesantă parte a festivităților iubilare. Cine a văzut anul trecut corteginl, care a adus osemintele lui Rákoczi în Pesta, poate zice, că acela a fost „kis Miska“ pe lângă acesta. Convoiul din Viena s'a compus din 3 părți mari. Partea I. a fost istorică, partea II. cetățănească, partea III. etnografică — culturală. In partea I. în forma de 19 grupi istorice, s'au prezentat momentele mai însemnate din istoria familiei Habsburg, de care e legată istoria Austriei. Vedeai acolo reprezentate diferitele epoce istorice, prin cari a trecut familia aceasta, dela primul ei cap, Rudolf de Habsburg până la vremile anilor 1848—9, când și-a început domnirea glorioasă actualul împărat. Toate așa de fidel, așa de încântător reproduse! In partea II. cetatea — capitală, Viena „Reichshaupt und Residenzstadt“. și-a prezentat omagiul împăratului său. Partea aceasta a fost constituită prin 20 grupuri după diferitele societăți mai însămnate din oraș, purtând fiecare societate steagul și însigniile sale. In partea III. au fost reprezentate provinciile de coroană, fiecare separat, în pitorestele costume naționale, între cari și ale românilor din Bucovina.

Măiestății Sale Impăratului și familiei domnitoare i-s'a făcut pavilon separat pe Ring, înaintea Burgului. Acolo a ocupat loc Maiestatea Sa încunjurat de 8 membrii ai casei domnitoare, când a sosit convoiul pe acolo. (In jurul pavilonului împărătesc se aflau lojile reprezentanților puterilor). Erà la oarele 9 și jumătate, când convoiul, în frunte cu organizătorii festivităților, a sosit înaintea Maiestății Sale și a stat în loc. Contele Wilczek, președintele comitetului organizător, în un discurs ales a salutat pe Maiestatea Sa și a dat espresie bucuirei generale, ce stăpânește inimile. Dr. Kloszberg președinte com. aranjator a cerut apoi — asemenea în un discurs frumos — voie dela Maiestatea Sa, să poată defila convoiul înaintea Maiestății Sale. Impăratul a răspuns ambilor în termini foarte călduroși

---

ori la apă, și iată, că joia trecută s'a spart de-a binele.

— Da, dar Măria Sa erà supărat de dimineața, din mânie numai mi-a zis vorbele acelea, îi răspunse Ruxanda.

— Adecă, dacă Măria Sa erà zaif și zăpăcit de dimineață, atunci să te facă hulitoare? să te facă de râs înaintea curtenilor? să audă toată lumea, că Măria Sa te-a dat afară din curte? Cum poți crede, Ruxando, că Bogdan te iubește, când el crede, dupăcum ai auzit chiar însă-ți din gura lui, că tu ești o fată fără rușine, o fățarnică, o hulitoare... și câte și mai câte?

— Dă-l, mă rog, pe apa Sâmbetei cu dragoste cu tot, că m'a făcut zău așa, și pe mine de zâsul lumii, — vorbi bătrâna cu sufletul plin de jale.

Ruxanda erà roșie ca bujorul și tăceà mulcom, ținând privirile spre pământ.

— Ruxando, urmă logofătul, de ți-a făcut Bogdan danie cu frumoase părechi de cercei, n'avù alta de gând, decât să-i umble zvonul la toată lumea, c'a dat cercei de aur la fetele boierilor.... și nu crede, că ți-a dat numai ție cercei ori brățari, o nu!

— Și ce vrei cu toate acestea? îl întrebă Ruxanda hotărât.

(Va urmà.)

cu deosebire mulţumind comitetului aranjator pentru ostenele. Şi s'a dat semn de plecare. Maiestatea Sa stând în picioare în tot decursul defilării, a privit cu multă plăcere şi îndestulire diferitele grupe, mai ales cele istorice şi celea naţionale. Deodată sosesţe grupul vienezilor. Lueger, bătrânul primar, depune omagiul lor la picioarele Maiestăţii Sale şi când gată cu discursul, poporul erumpe în un „hoch“ zguduitor, iar vorbitorul apasă un signal electric, la care din turnurile tuturor bisericilor din Viena s'a aude vuetul groaznic al clopotelor, care în armonie cu strigătele poporului, slăveşte pe bătrânul nostru monarh, întru mulţi ani, întru mulţi ani...!

Şi convoiul a mers mai departe.

Cu mult drag şi ca fermecaţi, am privit diferitele grupe, mai ales cele naţionaliste, până s'a gătat convoiul întreg. Acesta s'a reîntors la locul de plecare, la Rotunda. Impresia, ce a făcut-o diferitele naţionalităţi în convoi, va fi neperitoare şi mult timp va fi destul, pentru a fi singură în stare a susţinea idea Austriei unitare, cu cultură şi naţionalităţi deosebite, dar cu un gând şi o inimă. Mult se scrie în foi despre asta.

Iacă descrierea scurtă a zilei de eiri.

Azi e aici ca după un târg de oraş. Bărdaşii iară s'au pus pe lucru, pe dărâmarea tribunelor. Oaspeţii însă nu se duc acasă aşa iute, ca dela un târg; umblă prin oraş, la parlament, fac deosebite reprezentaţii şi servesc de curios aspect — înţăleg costumele naţionale — publicului din Viena. Peste tot vezi grupuri mici, convoiuri de oameni, îmbulzeală, năcaz, nu mai poţi merge nici cu „electricul.“ Cea mai bună ispravă o făcură românii nostrii, cari încununară mormântul reginei Elisaveta în cripta imperială dela Capucineri...

Despre asta veţi fi auzit deja.

Raportorul.

De pe la Reghin.

— † Dr. A. Ceuşan. — Pictură orientală la reformaţi. —

In 22 Iunie societatea cea mai aleasă din Reghin a petrecut la mormânt pe Dr. Alesandru Ceuşan, mort cu o zi mai înainte. Operaţiunea, ce i-s'a făcut în iarnă, n'a putut să-i mântuească viaţa, pe care cu drag i-o doriam toţi. A avut o frumoasă înmormântare, la care a luat parte toată inteligînţa din loc şi jur.

Repauzatul Dr. Alexandru Ceuşan s'a distins: prin naturelul său vioiu, neaoş românesc, prin dragostea de neam, cultivată intenziv în familia sa, prin spiritul său pacinic, prin care şi-a atras dragostea tuturor neamurilor de aici şi prin agonisirea unei frumoase averi, lăsate acum familiei sale, prea modeste în totdeauna în raport cu averea posedată. Ştudent distins întotdeauna Alex. Ceuşan, fiu de preot unit din Golomba, a dobândit mai multe premii pentru lucrări de ale sale la universitate. A făcut practică medicală întâiu la două clinice.

Din 1882 a trăit apoi în Reghin, ca medic, iubit de toţi, fiind medic cercual, comunal, de judecătorie şi privat — rând pe rând. —

A făcut asupra tuturor cea mai bună impresie, când corpul medicilor din Reghin nu numai i-a dat cea mai gingaşă atenţie colegului bolnav, ci şi după moarte l-au ridicat pe braţele lor dela casa mortuară, luându-şi la groapă un delicat adio dela dânsul prin Dr. Halwich — bătrân venerabil.

Panegiricul l'a rostit emoţionat însuşi protopopul gr.-cat.

II.

Un lucru interesant s'a descoperit şi mereu se descopere în comuna Fălfălău (Marosfelfalú) de lângă Reghin, locuită de unguri reformaţi şi de mai puţini, dar mai bine situaţi Români greco-catolici.

Reformaţii, geloşi de frumoasa biserică a celor o mână de Români, hotăresc a-şi face şi ei una nouă cu atât mai vârtos, că au cu ce. Dar vresu să folosească şi materialul din cea veche, de lângă gârla, condusă din Mureş, pe marginea satului.

Pusă cheştia aşa, iată doi specialişti dala „Muzeul naţional“ din Pesta — Nagy Endre şi unul al cărui nume mi-a scăpat. Aceştia pe boltitura şi pereţii bisericii reformate descoper picturi, iar în însaşi clădirea întreagă, stil din cel mai vechi afirmative dela începutul veacului XIV.

Acum despoiarea tăncuelii să urmează cu mare grije şi zor, căci e vorba nu numai să se descopere pictura de tot veche — cu grupuri cu „luare de pe cruce“ „Înălţarea la cer“ etc. în stilul bisericilor noastre — ci şi să se renoveze apoi toată, păstrându-se biserica respectivă, ca un monument de artă vechie.

Altarul e în forma alor noastre, firește fiind înlăturat fruntarul; biserica are două intrări — după stil din aceeaşi vreme — una în coastă iar alta obişnuită.

Zidul e din piatră de râu, amestecată cu puţine cărămizi.

Ar merită să meargă şi din ai nostri vr'un pricepător la Fălfălău. In 3—4 săptămâni încă nu e târziu. Statul promite 20,000 cor. ajutor cu condiţia să se clădească nouă biserică pe locul celei vechi, cu păstrarea neatinsă a altarului de acuma. Credincioşii reformaţi însă vreau lângă drumul ţării spre Oşorheiu şi Reghin.

a. a.

Academia română.

Concursuri pentru premii pe 1908

A. Premii pentru cărţi publicate.

II. **Premiile Secţiunii literare.**

4. *Premiul Adamachi,* de 5.000 Lei, divizibil, se va dă, în sesiunea generală din **1909,** pentru scrieri de *literatură* sau de *filologie,* cu cuprins moral (în înţelesul, că sunt exluse numai scrierile contrare moralei), cari se vor judecă mai meritorii drintre cele publicate dela 1 Noemvrie 1905 până la 31 Decemvrie 1908.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la **31 Decemvrie 1908.**

5. *Premiul Eliade-Rădulescu,* de 5.000 Lei, se va dă, în sesiunea generală din **1911,** pentru o scriere de *literatură* sau de *filologie,* care se va judecă mai meritorie printre cele publicate dela 1 Noemvrie 1906 până la 31 Decemvrie 1910.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la **31 Decemvrie 1910.**

III. **Premiile Secţiunii istorice.**

6. *Premiul Eliade-Rădulescu,* de 5.000 Lei, se va dă, în sesiunea generală din **1909,** pentru o scriere *istorică, economică, juridică* sau *filozofică,* cara se va judecă mai meritorie printre cele publicate dela 1 Noemvrie 1904 până la 31 Decemvrie 1908.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la **31 Decemvrie 1908.**

7. *Premiul Adamachi,* de 5.000 Lei, divizibil, se va dă, în sesiunea generală din **1910,** pentru scrieri *istorice, economice, juridice, filozofice,* de cuprins moral (în înţelesul că sunt exluse numai scrierile contrare moralei), cari se vor judecă mai meritorii printre cele publicate dela 1 Noemvrie 1906 până la 31 Decemvrie 1909.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la **31 Decemvrie 1909.**

8. *Premiul Hagi-Vasile,* de 5.000 Lei, se va dă, în sesiunea generală din **1912,** pentru scrieri privitoare la *comerţul român în trecut şi în prezent* şi publicate în timpul dela 1 Noemvrie 1905 până la 31 Decemvrie 1911.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la **31 Decemvrie 1911.**

IV. **Premiile Secţiunii ştiinţifice.**

9. *Premiul Statului Lazăr,* de 5.000 Lei, se va dă, în sesiunea generală din anul **1910,** pentru o scriere *cu conţinut ştiinţific,* în înţelesul ştiinţelor exacte (matematică, fizică, chimie istorie naturală, geografie, medicină, inginerie, industrie şi ştiinţele aplicate în genere), care se va judecă mai meritorie printre cele publicate dela 1 Noemvrie 1907 până la 31 Decemvrie 1909, sau pentru cea mai importantă *invenţiune ştiinţifică* făcută dela 1 Noemvrie 1907 până la 31 Decemvrie 1909.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la **31 Decemvrie 1909.**

10. *Premiul Adamachi,* de 5.000 Lei divizibil, se va dă, în sesiunea generală din **1911,** pentru scrieri *cu conţinut ştiinţific* în în înţelesul ştiinţelor exacte (matematică, fizică, chimie, istorie naturală, geografie, medicină, inginerie, industrie şi ştiinţele aplicate în genere), cari se vor judecă mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1908 până la 31 Decemvrie 1910.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la **31 Decemvrie 1910.**

* * *

Notă — Se pun în vederea concurenţilor următoarele articole din *Regulementul pentru premiile literare, istorice şi ştiinţifice,* votat de academie la 8 Martie 1906:

Art 4. Operele publicate vor fi prezentate la concurs de autorii lor în câte 15 exemplare pe lângă o cerere scrisă, în care se va arătă totdeauna anume premiul la care concurează.

Un autor nu poate prezentă în aceeaş scriere la mai multe premii. nici mai multe scrieri la diferite premii.

O scriere prezentată la un premiu nu mai poate fi mutată la altul după trecerea terminului de prezentare (31 Decemvrie) fixat în art. 3.

Art. 5. O scriere prezentată într'un an la un premiu şi nepremiată poate fi prezentată în anii următori la concusul aceluiaş sau al altui premiu, numai dacă este preînoită în părţi esenţiale în nouă ediţiune, publicată de autor în vială.

Art. 6. Operele publicate de Academie, făcute din iniţiativa sau cu ajutori ei, nu pot fi admise la concursul premiilor. De asemenea nu pot fi admise la concurs opere postume.

Art. 7. La concursul premiilor poate fi admisă nu numai o operă întreagă, ci şi parte dint-o operă, cu condiţiune ca această parte să fie completă.

Art. 8. La premiile Năsturel pot fi prezentate scrieri de orice natură; la premiul Eliade-Rădulescu scrieri de literatură, de filologie, de istorie, scrieri economice, juridice, filozofice; la premiul Lazăr scrieri cu conţinut ştiinţific în înţelesul ştiinţelor exacte (matematică, fizică, chimie, istorie naturală, geografie, medicin, inginerie, industrie şi ştiinţele aplicate în genere); la premiul Adamahi scrieri cu cuprins moral de orice natură (în înţelesul că sunt excluse numai scrierile contrare moralei); la premiul Hagi-Vasil scrieri privitoare la comerţul român în trecut şi în prezent.

Art. 9. La premiile Năsturel — conform testamentului — pot fi admise numai scrieri în limba română; *la premiile Eliade-Rădulescu, Lazăr, Adamachi sunt admise şi opere scrise de autori români sau străini într'una din limbile latină, italiaud, franceză, germană sau engseză, dacă întreg cuprinsul operei va tractă despre pământul sau neamul românesc, despre istoria, limba sau literatura românească.*

Art. 10. Traducerile din limbi străine în limba română pot fi premiate numai dacă sunt făcute de pe opere clasice şi prin dificultăţile învinse ale unei perfecte tarduceri în versuri româneşti, vor constitui adevărate opere literare ale limbii române, ori — prin anexarea de explicări şi note ştiinţifice cu totul proprii traducătorul — îşi vor fi însuşit meritele unei lucrări originale în limba română.

Art. 11. Toate lucrările, fie tipărite, fie manuscripte, prezentate la vreunul din premiile Academiei, trebue să fie scrise cu ortografia Academiei.

Art. 12. Operele publicate anonime sau pseudonime vor puteà fi admise la concurs, iar autorii, spre a primi premiile acordate, vor trebui să probeze proprietatea lor.

(Va urmà).

Noutăţi.

Hymen. Amicul şi colaboratorul nostru *Dr. Nicolau Brânzău,* anunţă cununia sa cu dşoara *Emilia Nicoară,* ce se va celebrà la 13 Iuliu n. 1908 în Vulcan. — Călduroase felicitări.

— *Victor Barna* şi *Veronica Dan* logodiţi.

Petreceri. Societatea de lectură a femeilor române din Turda, invită la petrecerea de vară ce o va aranjà Duminecă în 12 Iulie n. în sala Hotelului „Elisabeta" în favorul incendiaţilor din comuna Sind.

— Tinerimea teologică din Sălagiu va aranjà la 12 Iulie n. 1908 în oraşul Jibou, otelul „Wesselény" petrecere cu dans. Venitul e destinat în favorul bisericei greco-catolice din loc.

— Tinerimea română din Maramureş aranjează reprezentaţiune teatrală cu joc, cu concursul dnei şi dlui **Zaharie Bârsan,** în 13 Iulie n. 1908 în Sigetul-Maramureşului „Grădina morii (Petőfi liget), în favorul bisericei române gr.-cat. din Berbeşti.

Dare de samă şi mulţumită publică. La serbările aranjate de „Societatea meseriaşilor din Blaj", din 14 şi 15 Iuniu — cu prilejul sfinţirii steagului s'au făcut următoarele suprasolviri:

a) *la concert şi producţiunea teatrală:* Dr. Iuliu Maniu 4 cor. Dr. A. Cheţianu 3 cor. Dr. R. Boilă 5 cor. Dr. A. Bunea 5 cor. Ioan Modran 2 cor. Ionaş din Roşia 2 cor. Ferdinand Kampf 1·50, Ungar Gyula 6 cor. Aurel Trifan 2 cor.

b) *Cu ocazia baterii cuielor la steag:* Escelenţia Sa Dr. Victor Mihályi, mitropolit 50 cor. Dna Elena Dr. Pop 50 cor. Cornelia Hodoşiu 50 cor. Augusta Dr. Szabó 50 cor. Virginia Precup 20 cor. Elena Trifan 30 cor. Dr. A. Bunea Dr. Isidor Marcu, Ştefan Pop, Victor Tordoşan, Eugen Păcurar, Ioan Băilă, Dr. Cheţian, Reuniunea meseriaşilor din Lugoj, Basiliu Solomon, Iuliana Barna, Vasile Szmigelski, Tipografia Arhidiecezană, Iuliu Bartoc, Reuniunea pompierilor voluntari din Blaj câte 10 cor. Carol Nagy 20 cor Rosa Solomon, Berta Solomon, Dionisiu Trifan, Simion Moldovan otelier în Năsăud, Simion Băcilă. Nicolau Chicidean, Nicolau Ioanovici câte 5 coroane. Iuliu Bardosy 2 cor. Ioan Ianza, Ana Pepelovici, Arcadie Ienăşel, Petru Bariţiu Cluj, Emil Negruţiu, Iuliu Pop, Gherla câte 4 cor. Nicolau Baciu, Aurel Trifan, Corneliu Gruiţia, doamna Ecatarina Oltean, Octavian Măcelar, George Halász, dna Aurelia Ienăşel câte 2 cor. Ştefan Oltean 1 cor.

c) *la petrecerea de vară:* Dr. Al. Pop, Aurel Trifan, Păcurar, Roşia, Iustin Nestor, Arcadie Ienăşel, Schneider, Barth Jozsef, Schaffendt, Dr. Cheţian, V. Săncrăian Cluj, Mircea Ilie, Boier, Iosif Schiller. A. Gaja, Dr. Basiliu Ciura, Ioan Ianza, Nicolau Dalnegru, Dr. Ioan Chirilă, Teodor Onişor, David Radeş, Iacob Popa, Ştefan Nyergeş, Valer Suciu, Traian German câte 1 cor. T. Mera 30 fileri Dr. Danil Szabó, Augustin Coltor, Dionisie Luca, I. Mureşian, George Riţiu, Oltean, Ana Gyulai, Iuliu Pop, A. C. Domşia, A. Ciura. dna Gergely, Handrea, Dr. Sâmpălean, George Muntean Morariu, Ştefan Oltean, Aurelia Bariţiu, dşoara Căpuşan, Victor Muntean, Filon Oros, Doamna Boncuţ câte 2 cor. Emiliu Vlassa, Vasiliu Chiţia Herman Heisikovits, câte 3 cor. Dr. Iuliu Maniu 9 cor. Dr. Romul Boilă 5 cor. N. N. N. N. câte 4 fil.

d) *la espoziţie:* Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hossu, episcopul Lugojului 19 cor 50 fil. I. M. Moldovan 50 fil. dna Sinberger 9 cor. 50 fil. Dr. A. Bunea 50 fil. Dr. Fireza, Lugoj 50 fil, Vasile Suciu 50 fil. Dr. Iuliu Maniu 1·50, Aron Deac 50 fil. Gerge Bărbat prot. 3 cor. 50 fil. Marcu Costea, Sâncel 1·80 Dr. A. Cheţian, 50 fil., Victor Maior, Sân-Mărtin 1·50; Dna Amalia Grama 1·50; Dr. Laurenţiu Nestor 4·50 Vasile Oltean 2— Schieszl Károly 50 fil., Florian Rusan Alba-Iulia 50 fil., Gáal M. Tür, 50 fil., Liviu Bitea, comptabil Teuş, 50 fil. Tath George 3·50, Nemes Gábor, 20 fil., Dr. Oct. Prie, 50 fil. Vizitatorii Teuşeni 3·70, Ioan Maior, protopop Aiud 1 cor. Linca Pop Morlaca, 2·50, Ştefan Lita, preot Lunca, 50 fil.

e) *contribuiri benevole:* Escelenţa Sa Dr. Victor Mihályi 100 cor., I. M. Moldovan, S. P. Mateiu, câte 20 cor., Dr. Aug. Bunea, Dr. I. Marcu, George Bărbat, George Vancea, Vasile Bian, medic Buzeu, George Filip, Bucureşti, câte 10 cor., Iuniu Brut Hodoşiu 30 cor., Ioan Modran preot Poplaca 20 cor., Dr. Daniil Szabó 11 cor., Gavril Pop, Dr. V. Suciu, Dr. A. Pop, Dr. A. Pop, Dr. L. Nestor, Dr. O. Prie, David Radeş; Ioan Maior câte 5 coroane; Dr. E. Negruţiu 4 cor., Dr. Vict. Macaveiu, Iacob Popa, Ioan Pănăzan câte 3 cor.; N. Popescu, Ioan German, Victor Muntean, Demetriu Radu, Alexiu Pop, Iuniu Brut Micu, Dr. Ioan Bălan, N. Aron, Iacob Domşa, Adrian Costin, cand. de preot, Nic. Popa Ioan F. Negruţiu, inginer, Bas. Morariu, preot, Poiana-Aiudului, Nicolae Marcu, preot în Feleiud, Oct. Simtion, Arad, Ranta Bucicescu, jude în penz. Cluj, Florian Rusan, preot. Alba-Iulia, Maxim Blaga, câte 2 cor.; Flaviu Domşa, A. Vodă, I. T. Cr., Dămian E. Domşa, Boca Coman, preot Poplaca; I. Andrea, cand. de preot, Saviton Cornea, cand. de preot, Basiliu Bungărdean, cand. de preot, Ştefan Anghel, cand. de preot, A. Onaciu, jude de curie în Budapesta, Vasile Hossu, jude Cluj, Eliseu Moga, preot, Apahida, Dumitru Metea, preot Aţintiş, câte 1 cor.

Suma întratelor: cor. 2198·75 fil.
Eşite: „ 904·05 „
Venit curat: coroane: 1294·70 fil.

Comitetul Societăţii îşi ţine de plăcută datorinţă a aduce şi pe aceasta cale călduroase mulţumite Dlui *Iacob Mureşianu,* distinsului profesor de muzică, pentru conducerea şi instruirea corului meseriaşilor; delegaţilor Reuniunilor surori din Sibiiu, Cluj, Sebeşul-săsăsc şi Lugoj, pe urmă publicului românesc din Blaj şi altor oameni de bine, cari au binevoit a contribui cu obolul lor în favorul meseriaşilor nostri. Dumnezeu le răsplătească înmiit! Blaj, 30 Iuniu, 1908. Pentru Comitet: *Gavril Precup,* prezident. *Augustin Gruiţia,* secretar.

Posta Redacţiunii.

Dlui *Dominic Raţ,* Sibiiu. Am primit scrisoarea DVoastră, pe care însă dupăce nu conţine pentru lămurirea chestiunei nimic esenţial şi de interes pentru publicul nostru cetitor, şi lipsindu-ne de altă parte şi spaţul — regretăm, nu o putem publicà.

La spălat sum ca la horă
Fără multă oboseală
Căci **săpunul** cel bun **Schicht**
Cruţă bani, timp osteneală.

Puterea minunată şi **intensivă** de a curăţi a

săpunului Schicht's Hirsch

zace în felul cum e pregătit şi în alegerea materialului brut din care se pregăteşte!

Săpunl Schicht Hirsch

cruţă mânile, hainele! Nu produce oboseală şi grijă şi cruţă sănătatea, bani, timp şi lucru.
30,000 cor. garanţă pentru curăţenie.
(21) 1—16

Dureri de piept
dureri de grumazi, ferbinţeli şi altele trec repede dacă folosim Elsa-Fluidul lui Feller. Duzina de probă 5 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale 82 (cott. Zagrab).
Vili

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 24

Capitlul XVIII.

In vila lui Calpurnius.

„Intru sănătatea ta, Calpurnius," strigă veselul Sallustus, cu faţa roşie de beutură. „Câte pahare trebue se mai golesc, până când divul imperator se va arătà ochilor nostri şi va intrà prin porţile de aur dela Bajà?"

Calpurnius râse de beţivul cel gros; astăzi el aveà oaspeţi în vila sa dela Bajă, despre carea se povestea, că ar fi aranjată mai bogat şi mai cu gust decât cea a împăratului. „Atât de nerăbdător eşti?" întrebă el vesel. „Pentru mine el vine încă prea de timpuriu."

„Vai de mine," strigă Sallustus în desperare comică. „Tu despreţueşti maiestatea împăratului. Fără de Cezar, Bajă este un simplu sat —"

„Pentruce vă certaţi?" întrebă frumoasa fică alui Sallustus, Iulia, ieşind dintr'o aleă întunecoasă.

„Mi-a criticat vinul meu cel escelent," minţi Calpurnius.

„Nu, pe Hercules," strigă Sallustus, „ferească-mă zăii. Chiar am făcut un rămăşag cu Calpurnius: pentru o sută de urcioare din acest nectar divin eu îi testez corpul meu cel delicat, în viaţă şi după —"

Iulia îl întrerupse cu un sămn respingător: „Nu păcătui, dragul meu!"

„Mulţumesc, Sallustus," zise Calpurnius, „blăstămată ereditate ar fi acesta! Până când trăeşti ar trebui să-ţi înec corpul tău cel gros în vin, iar după moartea ta, să-ţi aşez urna de cenuşe într'o bute de vin."

„Insă într'una plină, Calpurnius, într'una plină!"

Iulia râse. „E ireparabil, tatăl meu. Dar, spune-mi, Calpurnius, nu vine încă Cezarul?"

„Ce, Iulia, şi tu îl doreşti?"

„Nu chiar, Calpurnius. Altceva mă năcăjeşte: curiozitatea!"

„Imi pot închipui. Aştepţi cu dor un coif roşu din suita împăratului?"

„Ba nu," zize fata roşind. „Eu...."

„Ah, aşa e," râse Calpurnius, ce nebun sum: Coiful cel roşu pluteşte pe marea nordică!"

„N-ai găcit," zise Iulia roşind şi mai tare, „ce-mi pasă mie de toate coifurile din lume? Eu vreau se gust plăcerea acestui moment, privind tabloul admirabil, carele se întinde la picioarele noastre şi carele mă încântă nespus. Calpurnius, casa ta ofere cel mai frumos aspect în acest loc, pe carele Horaţiu l-a preferit înaintea tuturor celor alalte locuri ale lumii."

Domnul casei surise măgulit şi păşi cu Iulia într'o verandă, de unde se puteà vedeà întreagă regiunea cea de o frumuseţă răpitoare.

Vila lui Calpurnius erà construită pe înălţimea coamei muntelui, carele se întindeà către Cumă. Un parc escelent o încunjurà.

De către mare veneà un aer plăcut. Nu erà deci mirare, că întreagă aristocraţimea romană de abia apucă se scape din stradele fierbinţi ale capitalei, pentru a ieşi afară la ţărmul mării, unde se aflau o mulţime de scăldători şi localuri de petrecere.

Iulia erà beată de plăcere, privind la tabloul fermecător, carele se întindea înaintea ei.

Jos în adâncime zăceà golful cel albastru, peste care se arcuià podul lui Nero; pe valurile mării se clătinau nenumărate gondole şi barce.

Pe strada cea infinită a portului se îmbulziau, pe lângă romanii cei mândri, o mulţime de străini nobili din toate părţile nemăsuratului imperiu; dame bogat îmbrăcate erau purtate prin strade, pe lectice de purpură, de către sclavi în haine roşii; la treptele portului însă şi pe stavile mişunà o mulţime de popor simplu, carele, lărmuind şi strigând, salutà fiecare corabie ce se apropià.

Mai încolo se ridicà cel mai luxos oraş balnear din lume, faţă de care chiar şi Gades şi Panormus erau numai sate săracăcioase.

Palat se întindeà lângă palat, vilă lângă vilă, templu lângă templu; din grădinile înverzite se ridicau coloane, hale şi teatre. Până afară la muntele Misenum, golful dela Bajă păreà ca un oraş nemăsurat de vile, încunjurat de strălucirea fermecătoare a bogăţiei şi a frumseţei.

„Cât de mândru se ridică palatul împăratului," zise Iulia cu ochi lucitori. „El se pregăteşte pentru primirea stăpânitorului lumei".

„Priveşte numai", zise Calpurnius, „cum strălucesc celelalte palate! Priveşte la Surentum cel frumos şi la insulele cele sclipitoare!"

Privirea lor ajunse dincolo la craterul Vezuviului, al cărui nor de fum se vedeà, în azurul cel vânăt, ca un munte de zăpadă.

„Ascultă, Calpurnius," întrerupse Iulia tăcerea, „această mare, în care se oglindesc palatele cele sclipitoare. este ca un vis dulce de iubire, din carele ţi-e frică, se te trezeşti. Totodată trebue se mă gândesc la împăratul, carele, cum se spune, a fost smâncit cu vehementă din cerul său de amor. Ce ştii tu despre asta, Calpurnius?"

„Totul şi nimic! Atâta însă e sigur, că Barbă-roşie a iubit ferbinte pe mica Isis — şi o iubeşte încă şi astăzi. Erà ca nebun când ea a dispărut dintr'odată".

„Şi nu i-s'a mai dat de urmă?"

„Nici decât. Din cauza aceea împăratul erà ca turbat. Mai întâi demândă, ca spionii săi să fie zbiciuiţi, apoi le pavă spatele cu piere de aur şi-i trimise din nou întru căutarea iubitei sale. Insă ei n'au aflat-o. Atunci el se încuiă în apartamentele sale şi se boci ca o babă. Erà de râs! Insă, pe Hercule, eu n-aşi fi sfătuit pe nimeni, să se înfăţoşeze surâzând înaintea împăratului: acesta l'ar fi sugrumat!"

„Vezi, asta-mi place dela împăratul: i-a părut rău după cea dispărută, fiindcă a iubit-o".

„Rău îl cunoşti pe Barbă-roşie Iulia! O lună de zile a plâns după Isis şi zidurile aurite ale palatului său răsunau de suspinele şi vaietele sale. După aceea însă el se mângăiă în braţele lui Poppăa, pentru perderea suferită".

„Se spune că ea din zi în zi devine tot mai frumoasă!"

„Ea este zeiţă şi demon într-o persoană!"

„Mă chinueşti —"

Calpurnius se aplecă la urechia Iuliei şi şopti: „Ea lăcomeşte după purpură, ţi-o jur!"

„Şi Octavia?" întrebă fata înspăimântată.

Calpurnius mişcă din umeri. „Această femee e nespus de răbdurie şi ea nu-şi va dà odihnă, până ce purpura cea caldă nu-i va acoperi umerii cei frumoşi."

„Crezi tu, că dela dânsa a venit lovitura contra sărmanei Isis?"

„Ba nu. Chiar atunci ea îşi trăia luna de miere cu uşuraticul Salvius Otho, în vila cea încântătoare ce se vede colo la ţărm".

Calpurnius arătă spre o grădină cu tufişuri de laur, carea, cu vila sa cea drăguţă, zăcea alipită de sinul mărei, ca un clenodiu. „Frumoasa Poppăa," continuă el, „şi-a făcut repede drumul: astăzi ea intră ca stăpânitoare în Bajă — deşi încă fără de purpură!"

„Şi cine a fost, care a făcut se dispară sărmana Isis?"

„Cine alta decât Agrippina! Mama şi fiul se urăsc ca tigrul şi şerpele".

„Un neam înfricoşat, Claudienii aceştia" zise Iulia cu sfială. „Dar oare pentru ce a răpit ea fata dela Cezar?"

„Asta n'o ştie nimeni cu siguranţă. Se spune însă, că Nero ar fi voit se învenineze pe mama-sa; ea însă a dat de veste încă de timpuriu şi pentru aceea şi-a răzbunat."

„Grozav! N'a murit înveninat şi nobilul Britannicus, fratele împăratului?"

Calpurnius afirmă. „Iulia, vom ajunge încă se vedem lucruri mari. Dar priveşte, tatăl tău cântă un imn vinului meu."

Iulia se întoarse. „Zăilor," strigă ea râzând, „iar zace sub masă; şi ţine în braţe ultima sticlă plină".

„Te înşeli: sticla e goală! Pentrucă Sallustus nici odată nu adoarme lângă o sticlă plină. Păcat că doarme, şi asfel nu poate vedeà sosirea împăratului, de care s'a bucurat atât de mult. Dar să-l lăsăm se horcăe!"

Atunci din vale se auziră fanfare de tuba şi pe stradă se arătă un convoiu strălucit.

„Ah, iată-i că vin!" strigă Iulia şi se aplecă peste balustrada cea de marmoră.

Şi ei veniau!

In frunte o ceată de pretoriani, în pancere fulgerătoare, pe cai albi ca zăpada.

Apoi cinci sute de călăreți și alergători cu brancelete de aur și cu podoabe de aur pe frunte și pe pept.

După aceea nenumărate trăsuri de călătorie, îmbrăcate cu purpură, trase de șease sau 'opt cai cu frâne și hamuri de aur: un convoiu escelent!

„Ce bogăție, ce splendoare!“ strigă Iulia. „Privește numai la caii cei scumpi cu cergele lor de purpură și cu hamurile de aur: valoarea lor e egală cu ceea a unui regat.“

„Dar apoi încă trăsurile cele escelente cu statuetele zăilor din aur și argint: fiecare face cât o moșie!“

„Sunt mai mult ca o mie de trăsuri!“ strigă Iulia.

„Cu adevărat: decând Nero se află în cătușile lui Poppăa, el nu călătorește cu mai puțin decât o mie de trăsuri.“

„Nemai auzit!“ vorbi Iulia. „Oare și ea se află în convoiu?“

„Se înțelege!“ zise Calpurnius și arătă în jos. „Uite, aci vin cele cinci sute de măgărițe ale ei, escelente esemplare mauritane. Mănătorii sunt în haină de lână canusică.“

„Sfântă Isis! râse Iulia, „ce lipsă are ea de aceste cinci sute de dobitoace?“

„Cum, nu știi? Frumoasa Poppăa se scaldă în toată dimineața o jumătate de ceas în lapte de măgăriță, pentru a conzervà Cezarului prospăteala tinerească a corpului ei ambrozic.“

Iulia privi neîncrezătoare la Calpurnius.

„Este așa, cum ți-am spus, frumoasă Iulie!“

Aceasta clătină din cap și privi iarăși spre vale. „Ei,“ zise ea și-și puse mâna deasupra ochilor, „ce-i asta? Potcoavele măgărițelor strălucesc, ca și când ar fi de argint!“

„Nu, nu de argint,“ zise Calpurnius îndârjit, „ci de aur! Se știi, că aceste potcoave fac numai suma bagatelă de zece milioane de denari.“

Iuli amuți. Ea privi cu ochi mari după convoiul, carele se rostogolea ca un șerpe sclipitor uriaș peste șesul estins. Potăi mari de câni de vânătoare, conduși de vânători îmbrăcați bogat, și o ceată uriașă de alergători și sclavi încheiau conductul.

„Mi-e milă de nefericita Octavie, carea trebue să se dea la o parte dinaintea acestei depravate,“ zise Iulia după o tăcere îndelungată.

„Ea trăește izolată între pereții sclipitori ai palatului, drăguța, o femeie nefericită!“

„Nici Agrippina nu se află în convoiu: nu văd nicăiri pe Sigambrezii ei cei mândri.“

„Ea este ezilată și trăește în mica ei vilă dela Bauli, ca o vestală căzută. Da, continuă Calpurnius cu seriozitate, „multe s'au schimbat la Curtea și în orașul Cezarilor. Seneca și Burrus de asemenea au picat în disgrație. Stoicul cel mare își păzește cu grije milioanele sale și cele cinci sute de mese de citrus, iar Burrus — ei, acestuia nu-i pasă de disgrația împărătească: el e soldat și nu se bate mult după favoare domnească. Se înțelege, că cu pretorianii, cari îl ascultă orbiș, el este deplin stăpân al situațiunei.“

„Asta însă ar puteà fi și periculos pentru dânsul: Cezarul este gelos pe ori și cine, carele îi detrage din favorul poporului și armatei.“

„Așa este, se poate că într'o zi Burrus cel cinstit va fi mort: va muri de sgârciuri în stomac, ca Britannicus. Dar la așa ceva trebue se fie pregătit ori și cine, carele respiră aer roman. Ce vreai: omul se dedă cu toate!“

„Departe am ajuns în această Romă mândră, dacă nu mai ești sigur de viață“.

„O, va veni încă și mai rău, crede-mă! Se vor simți ghiarăle Poppăei! Vai de statul stăpânit de către o depravată!“

„Dar ce zice Otho, bărbatul ei legitim?“

„Ce se zică? Sărmanul s'a desvățat de râs și prin gelozia lui a devenit nesuferit soției sale necredincioase. Atunci împăratul l-a trimis în Lusitania ca guvernator. Poate că în provincia cea depărtată el își va uita de amorul pentru Poppăa — ori va croi planuri de răzbunare.“

„Pentru așa ceva el mi-se pare prea blând și prea ușuratic; poate că își va căutà mângâiere în brațele alteia“.

„Nu crede: ura face lupi din miei. Acest Otho, cu privirea înfocată, nu mi se pare a fi omul, carele se lase a i-se răpi numai așa proprietatea sa legală. Se înțălege, că acum nu poate face nimic! Dar cine știe — timpurile se schimbă și-apoi încă după ce.....“ El se întrerupse repede ca și când s'ar fi temut, că a spus prea multe, apoi adause: „Ah, stai se crepi de mânie, se te înneci în această mocirlă de răutate. O, Romă, cum ai decăzut! Stăpânitorul tău este o măimuță răutăcioasă, palatul său este o casă de petrecere, senatorii tăi sunt lași și lingușitori, cari pentru zece sesterții joară, că Roma este un stat gallic și templul lui Iupiter un coteț de porci. Nu, mai mult îți vine să râzi, decât să te mânii, totul seamănă unei comedii, carea va aveà un sfârșit foarte serios: pentru că costă capul. . . .“

„Ce zici?“ strigă Sallustus trezindu-se. „Eu sum un porc! Poate că ai dreptate! De altcum însă eu țin cu împăratul: Evoë, evoë: acum se începe o viață veselă în Bajă, cel mai încântător loc al lumei!“

Capitlul XIX.

Pe țărmul de aur dela Bajă.

Prin grădinile lui Nero, așăzate pe țărmul dela Bajă, se preumbla o mulțime de lume, în haine de sărbătoare.

Alături lângă Poppăa pășia împăratul prin aleele întunecoase; el râdeà și glumea cu femeea cea frumoasă, ca un june înfocat.

Tigellinus le eși vesel înainte și deja de departe se închină până la pământ.

„Drăguțul acesta de Agrigentin“, șopti Poppăa cu vocea ei lingușitoare, „nici cu aur nu-l poți plăti! Cât de plăcută a fost eri alergarea cu cămilele cele albe! Divin!“

„Adevărat, scumpa mea!“ râse Nero. „Acest Agrigentin drăguț însă îmi despoaie cassa, în cât aceea todeauna e goală.“

„Ah, divule, vreai se devii un zgârcit ca Seneca! Nu: pentru așa ceva tu ești prea mare, prea sublim, pentrucă tu ești imperatorul, stăpânitorul lumei! Poruncește, și un torent de aur se revarsă din provincii în capitala ta“.

„Asta o voesc și eu! Afară de aceea aștept ca în zilele procsime se sosască din Britania o corabie, carea ascunde milioane în burta ei de lemn. Vom duce o viață ca pe Olymp!“

„Așa-mi place se te văd, stăpâne: se fi tot vesel și voios!“

Un pagiu se apropiă de împărat; pe o tavă de aur aducea un pergament sigilat.

„Ce aduci, Furius?“ întrebă împăratul.

„O solie din Bauli, divule Cezar! Foarte urgentă!“

Nero își încreți fruntea. „Din Bauli? De acolo niciodată nu mi-a venit ceva bun. Tigellinus, desfă scrisoarea și mi-o cetește.“

„Ah, stăpâne,“ șopti Poppăa și se răzămă cu tandrețe de umerii lui, „cruță-te cruță-ți sănătatea, viața! Epistolele acestea totdeauna te iritează.“

„Stăpâne“, zise Tigellinus făcând o față supărată, „stăpâne, nu îndrăznesc să-ți comunic, ce conține pergamentul acesta. E prea infam!“

„Încă și asta!“ strigă Nero. „Ce scrie iarăși, Augusta cea detronată?“

„O, stăpâne e grozav. Te conjur, pe iubirea, carea o simțesc pentru tine: arde scrisoarea. Dacă o cetești, ți-se perde toată voia de a mai petrece în Bajă“.

„Atunci arde-o,“ zise Nero, „și lasă-ne se ne veselim?“

„Stai,“ strigă Poppăa către Tigellinus, carele voià se țină pergamentul la o torță. „Stăpâne, permite, ca se arunc o privire în scrisoare. Ași dorì tare mult, să știu, ce fel de epitete îmi mai dă iarăși Augusta. Ah, încântător de tot: „Pisica de mare,“ „Reptila veninoasă“ „Șerpoaica.“ — O, Cezare, mulțumește nobilei tale mame pentru aceste epitete —“

„Pe zăi,“ zise Nero perplex și mânios, „asta trebue să se sfârșească. Orice comunicațiune cu Bauli va fi întreruptă; epistolele vor fi retrimise nedestăcute. Disgrația mea va ajunge-o....“

„Vină, dulce Sabină,“ continuă el întorcându-se către aceasta, „vină, scumpă, nu plânge. Ea nu va mai vătămà altul pe frumoasa mea amică, ori —“ El strânse pumnul, mânios.

Tigellinus râse încet. „Spiritul cel mare al Agrippinei,“ zise el lin, însă totuși destul de tare, ca să-l poată auzi împăratul, „va stăpâni lumea și va produce încurcături încă și atunci, când ea deja de mult se va află în imperiul umbrelor.“

Nero se zgâi la favoritul său. „Nu,“ zise el încet, „de acolo nu se reîntoarce nici unul . . . . nici unul . . . .“

Ei pășiră mai departe, încet și tăcând, pe cărările ce deveniau tot mai întunecoase și erau mărginite cu tufișuri dese. Nero mergea chiar pe marginea cărărei.

De odată se auzi un foșnet în tufișuri și un bărbat cu fața negrită, cu pălăria trasă pe ochi, năvăli în cărare. „Ha“, strigă el cu voce răgușită, „în sfârșit te-am aflat, tiranule, înveninătorule, ucigașule!“

Cu acestea el îndreptă un pumnal lucitor spre peptul Cezarului.

Nero se dete îndărăpt, palid de spaimă. „Vai de mine“ strigă el tremurând în întreg corpul, „vai de mine mă omoară!“

„Nu, mai curând mor eu,“ strigă Tigellinus și se aruncă asupra străinului.

„Înapoi“, sprigă acesta, „n-am treabă cu tine, ci cu Cezarul: el trebue se moară!“

Nero văzù, cum se luptau cei doi; el încercă se fugă, însă picioarele îi denegară serviciul. Remase locului, înțăpenit.

Poppăa strigă după ajutor și căzù pe țelină într'un leșin bine succes, chiar când Tigellinus smulse pumnalul din mâna adversatului său. Acesta scoase o înjurătură și dispărù în tufiș.

„Asta-i fidelitate!“ strigă Nero suspinând și se aruncă în brațele mântuitorului său. Din toate părțile alergară servitori cu torțe, spre a aduce ajutor domnului lor.

„Tigellinus, scumpul meu, astăzi mi-ai scăpat viața,“ suspină împăratul. „De azi încolo tu ești cel mai de aproape al inimei mele!“

„Îți mulțumesc, Cezare, răspunse acesta. „Ah, cât de bucuros aș fi murit pentru tine. Dar lasă-mă ca să mă îngrijesc și de aci înainte pentru persoana ta sfințită: lasă-mă se alerg, ca se prind pe ucigaș.“

Făcând sămn sclavilor și gardiștilor, grăbi cu ei în tufișurile cele dese.

„Duceți-mă în palat,“ strigă Nero cu frică. „Grăbiți-vă, grăbiți-vă, îmi pierd simțirile!“

Sclavii îl încunjurară și-l conduseră, pe când el suspină încontinuu, ca și când ar fi voit să-l părăsească viața.

Furius, pajul, se apropie. „Divule imperator, “vorbi el, „am aflat pumnalul acesta. Să-l fi scăpat cumva ucigașul?“

„Păstrează-l bine, Furius,“ zise Nero, „ți-l voiu cântări cu aur. Dar, opriți-vă — unde este Sabina? Unde-i?“

„Stăpâne, Atotputernice: ea e încă tot leșinată.“

„Sărmana!“ suspină Nero. „Duceți-o cu grije în apartamentul ei de dormit. Puneți posturi duple în jurul palatului.“

Când conductul sosi lângă palat, Poppăa suspină și deschise ochii. „Unde sum?“ întrebă ea cu ochii holbați. „Unde-i Nero, pe care au vrut să-l omoare?“

(Va urmà).

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responz.: Augustin Gruiția.

Circulația trenurilor

prin gara Blaj—Kükülőszög — valabilă din 1 Iunie n. 1908.

către Teuș pleacă:	personal	12·53
	mixt	7·02
	acelerat	7·35
	acelerat	2·52
	personal	1·53
	acelerat	10·18
	personal	8·09
dela Teuș sosește:	acelerat	5·40
	personal	9·00
	personal	12·39
	acelerat	12·22
	mixt	3·58
	personal	2·08
	acelerat	9·05
către Prajd pleacă:	mixt	3·02
	personal	9·11
	mixt	2·43
dela Prajd sosește:	mixt	8·44
	personal	12·38
	mixt	6·48

Trenurile personale circulează numai luni mercuri și sâmbătă până la D.-Sân-Mărtin, — în Iulie și August zilnic până la Prajd.

Cel ce doreste să aibă

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate rachiurile și cum să manipuleze vinurile.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 10—10

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procurà dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(27) 48—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armenioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o laturè prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu

(28) 43—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitaluini.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieții: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 11 Iulie 1908. **Numărul 27.**

Invitare de abonament.

Fiind la jumătatea anului, rugăm pe P. T. Abonenți, să binevoiască a-și reînoi abonamentul.

Cei-ce sunt în restanță cu prețul foaiei. atât de pe anul acesta, cât și de pe anii trecuți, sunt rugați, să ni-l trimită fără amânare, căci lipsele sunt arzătoare.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Partid moderat român.

Trebue să ne ocupăm chiar aici în locul de frunte cu pretinsul partid moderat, care are o sută de capete, pe cari le ridică și în Sibiiu, și în Brașov, ba chiar și în Blaj spuneà o foaie guvernamentală, că există un atare partid. E datorința noastră deci, să-l căutăm, și dacă există să-l privim în față și să-l întrebăm ce vreà, ce program are, cine îi e stăpânul și cu ce mijloace lucră.

Dacă ne-am puteà orientà după unii articoli, ce apărură prin „Telegraful“ din Sibiiu, prin „Ungaria“ din Cluj etc. ar trebui să credem, că acest pretins partid nu mai stă pe baza programului național, ci e bun bucuros, dacă s'ar executà legea de naționalități întru cât se poate.

Ce înseamnă aceasta? Inseamnă, că se tinde la aceea, că poporul român se fie divizat în două tabere, unii, cari stau pe bază istorică, pe baza programului național, alții, cari in fața împrejurărilor politice află primejdioasă lupta rigidă, își pleacă capul, țântind la aceea, ca se scape și se mântuie ce poate, bizuindu-se în grația stăpânitorilor. Ne întrebăm, cu ce scop vrea să se facă aceasta divizare? In folosul cui se face? In folosul poporului român de bună seamă că nu.

Sau poate ne temem?

Când am dat noi ocaziune, ca să creadă cineva, că între împrejurările actuale politice ne temem, ne clătinăm în credința biruinței cauzei noastre și că în fața politicei guvernului de astăzi vrem să abzicem de a luptà pentru drepturile poporului român, și că e o necesitate ca să se „modereze“ programul național după bunăplăcerea guvernului? Programul politic a unui popor este un lucru sfânt. Mare să fie aceea sguduitură, care se cutremure un popor întreg în credința, că idealul acela, care a unit către o țintă generații, care a călăuzit un neam întreg în bine și în rău acum să fie considerat, cu mintea ușoară în câteva clipe de inutil, absurd, necorăspunzător, numai pentrucă în fața împrejurărilor politice nu aduce decât suferință. Un program politic nu poate fi alterat de împrejurări politice, pe cum un popor conștient nu poate fi vacilător, confus, temător în credința sa politică.

Și se nu gândim noi, că un program cât de moderat nu vor pretinde să fie și mai moderat și cel ce și-a dat degetul, trebue să-și dea mâna întreagă. Căci astfel sunt astăzi împrejurările politice, înzădar vreau unii să se înșele cu gândul, că e destul dacă guvernul execută legea de naționalități, la ce așa se spune, că guvernul e și aplicat. Dar ce a mai rămas din legea aceea de naționalități până în ziua de astăzi?

Legile subsequente au abrogat unul după altul paragrafii conciliangi ai legei de naționalități, la care le place unora să se provoace. Fie siguri așa zișii moderați, că chiar și când și-ar croì pretenziunile lor ad minimum, și atunci ar fi considerați de ultraiști, cu idei centrifugale. „Budapesta Hirlap“ a spus-o franc, că mai întâi să ne predăm, apoi ei se vor gândi după aceea, că oare ce ar fi cu cale totuși să ne dee.

Nu este nici o trebuință să ne moderăm programul politic, cu toate, că poate să ne așteptăm, că vor veni și zile mai grele pentru noi. Poate să ne așteptăm la suferințe mari, dar este doară un lucru logic, că drepturi nici câștiga nici apăra nu se pot fără suferințe. Maghiari înșiși stăpânitorii nostri de astăzi, cari atât de bine își înțăleg rolul de stăpân, au trebuit să treacă prin multe suferițe până ce și-au eluptat și numai atâta indepedență. Vom suferi și noi, dar nu ne vom vinde sufletul, nu ne vom clătinà în credință, că soarele dreptății și al biruinței cauzei noastre are să răsară.

Mai eclatant exemplu pentru noi, ca să nu desperăm în nici o situație politică, fie aceia oricât de dificilă pentru noi, ca schimbările politice generale din țara noastră nu ni-s'a dat niciodată. Incă ne sunt tuturor în memoria isprăvile guvernului Fejérvári, disolvarea cu forța a dietei și numirea comisarilor imperiali, ca să frângă resistința comitatelor.

Nu s-au aflat destui moderați și la maghiari, cari au aspirat nu numai la portofoliile ministeriale, dar cari erau gata a întra în slujba oficianților delăturați pentru resistință? N'au fost oare atunci destui, care s'au clătinat în credință, că un popor nu poate resistà forței și nu sa poate opune armatei și minunea minunilor în 6 Aprilie după mai bine de o jumătate de an. s'au împăcat regele cu maghiarii și ce s'au ales din moderații căpătuiți? Au fost alungați, delăturați, stigmatisați de trădători și astăzi trăiesc isolați și ascunși. Aceștia încă au crezut, că un program politic a unui popor se poate ticlui după cum sunt împrejurările politice. Un popor conștient de valoarea sa nu nu poate să aibă decât o credință

politică și dacă într'adevăr s'ar află bărbați de valoare de ai nostri, cari ar credè, că a sosit timpul, că acest popor să se schimbe amăsurat cerințelor politice de astăzi ar fi o greșală, care și-ar lăsà să se simtă efectele sale pe ani înainte.

Aceea o credem și noi, că nu interesul poporului nostru are lipsă de partid moderat, fără are lipsă de el guvernul. In lupta ce se va desfășurà fără îndoială între Curtea din Viena și guvernul magiar în jurul chestiunei armatei, vor aveà lipsă de noi, ca se demonstreze în fața Vienei, că pentru pretenziunile aceste toată țara e la spatele guvernului. Ei dacă guvernul are lipsă de partid moderat român, las să și-l creeză el și nu să il dăm noi deagata.

Las' să-și pună fișpani români și alți slujbași de încredere ai săi, cari apoi în sfera lor lucre după planurile guvernului, dacă sunt expositurile lui. Căci ar fi tare rău, dacă inteligința noastră s'ar lăsà ademenită de glasuri false, cari folosind situația actuală politică, încearcă să ne facă să desperăm într'un viitor mai bun. Și când ne-am divizà noi, oare cine ar aveà folos din aceasta?

Proselitism. Asta e soartea noastră a greco-catolicilor: să fim atăcați pe toate tonurile și adese cu armele cele mai josnice și când e vorbă să ne apărăm toată lumea să scoală în capul nostru, că facem proselitism, ori și mai frumos „halaripuri confesionale.“ Ziarele noastre sar ca mușcate când cetesc ceva ispravă curat unită, dar tac ca peștele, când vreau să astupe adevăratele „halaripuri confesionale“ ale neuniților.

Recomandăm colegilor dela celealalte foi scrisoarea de mai jos.

Onorată Redacțiune! Apare în America o foaie românească sub titlul „America,“ redactată de trei preoți neuniți. Foaia aceasta de luni de zile aproape în fiecare număr aduce cele mai netrebnice atacuri la adresa bisericei gr.-cat. Atăcarea și ponegrirea acestei biserici i-a devenit așa zicând pânea de toate zilele. E superfluu să dovedesc aceasta cu citate; ori cine își poate procura 3—4 numeri din numita foaie, pentru a se convinge de adevărul acestui fapt trist; cu citate am puteà umplea foaia noastră întreagă.

Mi-aduc aminte de un prim articol — regret, că n'am păstrat acel număr căci n'am cugetat, că voiu aveà trebuință de el — în care prezintă biserica gr.-cat. ca un adevărat blăstăm pentru românime, ca un simplu instrument de maghiarizare, din a cărui ghiare ar scăpà bucuros credincioșii și și-ar luà refugiul în sinul bisericei dreptcredincioase a răsăritului, dar nu-i lasă ticălosul de guvern maghiar, căci atunci nu i-ar puteà prinde în jugul maghiarizării.

Fiindcă atacurile acestea se țineau lanț, părintele Dr. Epaminonda Lucaciu s'a văzut îndemnat să scoată și dânsul o modestă foaie, „Catolicul American“, pentru a riposta cât se poate loviturile urei și pizmei și pentru a spălà tina cu care împroșcà în continuu foaia „America“. Părintele Lucaciu a fost silit să facă acest pas, până n'a fi renumele bisericei sale cu desăvârșire discreditat înaintea poporului. Într'unul din ultimii numeri arată „Catolicul American“, că biserica unită totuș nu e tocmai așa blăstăm mare pentru românime, precum o prezintă foaia celor trei preoți ortodocși, ba în unele privințe chiar și din punct de vedere național e mai avantagioasă decât cea gr.-orientală. Un astfel de avantagiu e de exemplu acela, că forul nostru suprem disciplinar nu e guvernul maghiar, care rehabilitează în mod volnic preoții destituiți de Consistoare, ci Scaunul Papal, care nici când nu va fi influințat de șovinism; așa d. e. părintelui Dr. Vasile Lucaciu, izgonit de guvernul maghiar, Sfinția Sa Papa din Roma i-a restituit oficiul și beneficiul.

Acțiunea aceasta de *apărare* nu-i convine părintelui Ioan Moța dela „Libertatea“ (nici celor dela „Tribuna“). În ultimul număr al acestei foi părintele Ioan Moța umple două coloane cu înfierarea „Halaripurilor confesionale“. Se înțelege, că despre cele întâmplate pe partea ortodoxă nici nu pomenește, deși așa știm, că „America“ vine în toate redacțiile noastre*), prin urmare și la „Libertatea“. Precum se vede, părerea dlui Moța e, că gr.-catolicii sunt datori să sufere toate ofensele și toate ghioldurile ortodocșilor, n'au dreptul nici să se apere, ci au să tacă din gură. Triumviratul dela „America“ însă poate continua „halaripurile“, în dragă voie.

Ar fi de dorit, că dacă părintele Moța cu tot prețul vrea să-și câștige merite prin timbrarea „halaripurilor confesionale“, să binevoiască a purcede în viitor cu mai multă

*) Noi n'am fost fericiți (!) s'o vedem. Red. U.

FOIȚĂ.

RUXANDA.

— *Nuvelă originală a «Unirii».* —

(Continuare). 7

— Iacă ce vreau: vreau, Ruxando, să bagi de seamă cu cine ai de a face; ca nu cumva să dai mâna lui Bogdan, ca să nu faci singură necinste casei tale, că ar fi mare păcat pentru Dumnezeu de jupânul Iancu și de jupâneasa Smaranda.

— Auzi, Ruxando, ce-ți zice logofătul? Ia-n mă rog, de acum să nu te mai văd umblând cu fumuri în cap, să te astâmperi, să nu mai mergi la curte, c'o pățești, — o povățui maică-sa.

— Iea mai iea, logofete, un paliciu de vin, că-i fi ostenind de atâta vorbă... grăi vornicul.

— Oameni buni, urmă logofătul cu chef proaspăt, Măria Sa a cerut de două ori mâna Elisavetei, poate ați auzit, fica craiului polon, Alexandru, — dar unde a voit să i-o dea? l'a respins tot de două ori. De dragul ei ne-am războit cu Leșii, și la urma urmei cu ce ne-am ales? Cu foamete, cu sărăcie în țară.

— Intr'adevăr, că pentru nimica toată ne-am luptat, reluă jupânul Iancu, clătinând din cap.

— Și de-ar fi numai atâta, ce zic, ba să vedeți, Bogdan pe noi, oameni creștini, țară creștină, vrea să ne vândă, vrea să ne închine la Turci, la niște păgâni. Mai știi, că mâni, poimâni se lapădă chiar de legea noastră și se păgânește....

— Doamne ferește, ce spui logofete, să nu grăești într'un ceas rău! Doamne sfinte, auzi, să-și vândă legea la păgâni!? Ferească-l Dumnezeu și Maica Precestă, asta chiar că nu i-aș mai dori-o.... vorbea bătrâna făcându-și cruce de mirare.

Apoi, urmă mai departe logofătul, ca mâni poimâni îl vezi răsturnat dela cârmă. Pe sub ascuns se uneltesc vicleșuguri și răscoale, pentru a pune la domnie pe frate-său, Petru Rareș, om cu mult mai destoinic, cu mult mai priceput și bărbat cu inimă mai omenoasă, și creștin cu frica de Dumnezeu. El acum e dus la Craiul Leșilor, să ceară ajutoare împotriva lui Bogdan. Cum se vede, ni-om război iară!...

— Doamne ferește! iară război, iar sânge! oftă dureros jupânul Iancu, n'ajunge atâta pacoste pe capul Țării, acum trebue să se războiască frați cu frați de același sânge?

— Dă, așa-i, cum grăești, mână Trifăilă, dar dacă boierilor le place mai mult Rareș Vodă, atunci ce-i de făcut? El vreà să închine Țara nu la păgâni, ci la Leși, oameni cinstiți și credincioși, creștini ca și noi, și cu ajutorul Lehiei credem, că vom dovedi să-l punem pe scaunul Țării Moldovenești în locul acestei jivine!...

— Dar lasă, că vicleni ca Leșii nu mai găsești, cât îi lumea și pământul — vorbeà vornicul Mușat. — Vorba Măriei Sale, Ștefan Vodă, de sfântă pomenire, că Turcu-i turc, dar credincios, iar Leahu-i vulpe și cu doua fețe.

— In urma urmei Cel sfânt știe, ce se va alege, dar eu unul cred, că Bogdan nu mai are multe zile la cârmă.... Și Doamne, de s'ar mântui odată cu dânsul, căci unde s'au mai pomenit atâtea neînțelegeri între boeri, atâtea nemulțumiri între curteni, atâtea urziri ascunse printre popor împotriva lui Vodă — ca tocmai pr vremea asta?

— — — — — — — — — —

Trecuse de miezul nopții. Afară suflă un vânt puternic și prin bezna nopții Trifăilă se îndreptă spre curtea domnească. Lumina se stânse și la Mușătești. Suceava întreagă eră cufundată în visuri și peste lumea troenită de somn stăpâneà luna, vecinic neadormită.

(Va urmà).

Onoarea e ca și juneța: odată pierdută nu să mai redobândește. (C.)

*

Fiecare om are un drept firesc la onoarea sa, și oricine cearcă a i-o compromite e mai rău decât un hoț, care te atacă în drumul mare spre a-ți fură punga. (Ch.)

echitate şi mai mult simţ de dreptate. Să nu creadă, ca tot ce e gr.-cat., eo ipso e rău, şi tot ce e gr.-oriental, eo ipso e bun.

Zaharie German.

Bienaliştii şi congrua.

Trei articole s'au părândat în coloanele „Unirei", aspru şi contra mişcării pornită de preoţii cu teologie de doi ani, în cestiunea congruei. Din toate trei cel scris de părintele Tătar a fost singurul, care s'a apropiat mai tare de adevăr; iar cele două să par a fi efluxul unei nesocotiri naive numai. — N'am voit să polemisez nici cu unul, dară după ce în articolul intitulat „Mişcarea bienaliştilor" din nrul 19 al „Unirei" să vedeşte şi un cuant mare de maliţie, în interesul cauzei şi a dreptăţii sunt nevoit a lămuri întreaga afacere, ca să nu ne conzidere nime, — şi îndeosebi aceia, cari să prea grăbesc cu opinia lor, — de revoluţionari.

S'au zis şi scris, cu litere cursive chiar, că noi adecă cei cu teologie de doi ani nu suntem îndreptăţiţi a pretinde o îmbunătăţire a sortei noastre materiale, pentrucă ne-am obligat a ne îndestuli cu cât ne ofere parochia în care suntem. — O afirmare expusă în forma aceasta nu corăspunde adevărului, şi dacă să susţine şi acum o putem conzidera de bazaconie, pentrucă nu să poate motiva. — Tot ce nu să poate motiva în mod firesc să socoteşte de iscoditură. Apoi *motivele şi documentele* cu cari s'ar puteà proba afirmarea aceasta, mi să par, că sunt în lună. — Nu înţeleg cum au venit autorul articolului acestuia la idea aceea să deie ceva în public ce nu cunoaşte deplin?

Am auzit o declaraţiune de felul acesta însă altfel formulată şi altfel expusă, aşa încât înţelesul din declaraţiunea ce ni s'au făcut oficios aşa stă departe de cela al articolului, ca pământul de Saturn. Şi cine şi poate crede, că ne-am obligat a trăi numai din venitele ce le avem din parochie, şi cine o poate dovedì aceasta? N'am fi oare cei mai de rîs, dacă am refusa cea ce ni să îmbie, şi îmbiindu-ne nu am fi socotiţi oare cu dreptul de laşi, dacă nu am arătà cu motive convingătoare, că să face la toţi preoţii deopotrivă nedreptate, şi atunci când congrua foarte just nu s'ar conzidera de o resplătire îndreptăţită. — Aici dispută nu mai încape. Recunoaştem şi admitem, că nu pe baza şi condiţionat de congrua *am cerut noi şi credincioşii nostri* să fim primiţi la teologie. Dar oare care dintre fraţii cu teologie de 4 ani au ocupat o parochie cu condiţia să i-se deie congrua? Nu s'au mulţumit oare şi unul şi altul cu venitele cei dă părochia? Eu aşa cred, că da, pentru că dacă care-va punea astfel de condiţii nici când nu ar fi ajuns la „rang şi pâne" cel puţin ca preot. Pentrucă congrua o dă statul şi nu biserica, apoi în sensul dreptului canonic biserica şi statul sunt două concepte sau mai corect două corporaţiuni morali independente una de alta şi cu diverse natură şi scopuri. Aşa dară nu sunt nici rudenii, prin urmare nu ne putem socotì în drept să pretindem nimica dela stat. E adevăr, că lucrările noastre aduc fructe şi pentru stat, dar apoi acele în ultima analiză aparţin activităţii noastre şi datorinţele ce le avem ni-le impune biserica autonomă unde statul nu să poate amesteca. Că apoi statul, ca un patron al tuturor confesiunilor să ofere la intervenţa Arbiereilor să îmbunătăţiască soartea preoţimei, ofertul acesta nu-l putem conzidera, ca o obligaţiune din partea lui faţă de noi, ci ca un dar numai. Şi la dar cu toţii avem drept fără conziderare la cualificaţie. Sau nu este aşa?

Deci dacă cerem, ca congrua să se împărţiască egal şi la toţi deopotrivă nu ne revoltăm nici în contra statului, nici în contra bisericei şi cu atât mai puţin în contra fraţilor „fricoşi". Acţiunea ce am pornit în cestiunea congruei decurge în marginile licite a canoanelor bisericei noastre şi e însinuată Excelenţiei Sale Inalt Prea Sfinţitului Domn Arhiepiscop şi Metropolit. Atunci când am fi voit ca să ne eluptăm dreptul, — care înzădar să încearcă să-l dispute fraţii, — fără observarea celor ce sunt a să lua în conziderare o ştim face, dar n'am voit şi nu voim. Repetez nu voim revoluţie, nu voim să ne dimitem la mijloace incompatibile cu statul de preot, ci pe cale cinstită, între marginile loialităţei şi a buneicuviinţă vom merge şi cerca dreptul nostru până la ultima treaptă. Şi de vom izbutì folosul va fi al nostru. Iar de nu vom ieşì învingători, vom aveà convingerea morală, că am făcut totul să delăturăm o nedreptate, o pată ruşinoasă ce apasă întreaga preoţime fără conziderare la demnitate şi cualificaţie. Căci când se vor face categorii între preot şi preot va fi pusă o ruşine, o blamă pe întreaga preoţime. Şi dacă noi cei ce ne uităm de jos la fraţii din vârful smochinului vom puteà delătura nedreptatea ca să face numai la preoţime. ne vom înălţa moralminte mai sus decât ceia ce astăzi ne privesc de sus cu dispreţ. Şi în ori care caz vom fi mândri, că am ştiut da dovezi la lume şi că în afacerea aceasta am fost cu toţii un trup şi un suflet.

Ce priveşte apoi articolul intitulat „Mişcarea bienaliştilor" îl aflu deplin de maliţie şi de venin, şi că fiecare cuvânt arată, că autorul său poartă o ură faţă de noi, prin ce însuşi să face ridicul. Şi întru adevăr când zice, că noi rugătorii de odinioară a Ven. superioritate acum ne revoltăm asupra ei, după-ce ne-au dat rang şi pâne. Involuntar trebue ori să rîd ori să compătimesc modul de gândire a autorului. — Voiesc să-mi deie dovezi, când, cum şi prin ce ne-am revoltat contra Superiotăţii noastre? Cine învinueşte Episcopatul cu un cuvânt măcar? Nu socoteşte autorul, că comite un păcat când să încearcă să ne mânjască în faţa lumei şi să ne vedească de revoluţionari înaintea mai marilor nostri deşi noi am fost şi suntem cei mai smeriţi faţă de toţi? Sau crede, că nu înţelegem ce intenţionează cu celea ce a scris? Sau crede, că nu vedem cum voieşte să arunce o schinteie spre a nimici bunele rapoarte ce avem în toate privinţele şi prin urmare şi în cestiunea din vorbă cu Prea Ven. Superioritate? Stăm cu faţa ridicată înaintea oricărui factor competent şi suntem voioşi a da samă de tot ce am făcut până acum. Suntem liniştiţi în conştiinţa, că nici pe un moment n'am părăsit cărarea iertată. Şi că este aşa, e dovadă şi cazul din tractul Dârgei, unde nimic nu s'au făcut altceva, decât că pe calea iertată şi obicinuită preoţii de acolo şi-au înaintat plângerea şi durerea la cel mai competent loc. — Dacă am fi voit să ne revoltăm, puteam face altfel, adeca să punem în mişcare toate ziarele iubitoare de senzaţii; dar n'am făcut-o. — „Unirea" au fost singură foaie în care am scris, cea ce este iarăşi o dovadă, că lucrăm cinstit.

De altfel pentruce să nu ne căutăm remediu în contra măsurei cu care să împarte congrua când toată lumea, toţi oamenii de bine, şi chiar şi mulţimea absolută a fraţilor cu teologie de 4 ani sunt de acord cu noi. — Imprejurarea, că mulţimea fraţilor aderează la acţiunea noastră este un sămn, că încă nu au perit idealizmul şi că preoţii conştii de chemarea lor să ştiu ridica peste sferele în cari să caută celea materiale numai.

Şi suntem „rugători" precum scrie şi autorul articolului din cestiune şi am fost „rugători" în totdeauna după mandatul Mântuitoriul: „Rugaţive neîncetat". Dar să întreb oare care dintre fraţi n'a fost odată rugător umilit? La care i-s'a îmbiat favoruri ori beneficii fără să le fi cerut? Regret, că cineva atinge şi coarde de aceste pe care am zis cu toţii şi pe cari trebue să zicem tot mereu. E dureros însă faptul, că aceste le impută cineva fără să judece, că oare când au fost mai rugator decât noi toţi împreună. Nu voiesc să întru prea afund în afarerea rugărilor, căci mi teamă, că lea-şi cauza durere celor ce încearcă să învie pe cei morţi.

Să nu facem imputări unul altuia. Să lăsăm deoparte eventualităţile şi să încercăm a face noi ceva pentru noi.

Resping cu indignare ori ce învinuire răutăcioasă şi las, că ca dovadă la celea ce am scris, „Memorandul" ce acum să trimite în fiecare district protopopesc spre subscriere să vorbească în contra celor ce grăiesc asupra noastră şi să arete, cât de fals să explică mişcarea noastră.

Augustin Popp,
preot.

Un iubileu de 100 ani.

Porceşti.

Dacă vre-o societate de a meseriaşilor nostri ajunge să-şi sărbeze aniversarea de 10—20 ani de existenţă, iubilăm, iar dacă, mai rar, să serbează existinţa de 40 ani a unei astfel de societăţi, atunci jubilarea e triplă: jubilăm deşteptarea noastră, destoinicia noastră şi în câtva şi micul nostru interes naţional de a sprijini meseria şi industria noastră. Şi toate acestea să fac cu drept cuvânt, numai cât să fac cu o însufleţire pe naivă din partea celor buni şi prea sarbădă din partea celor indiferenţi pentru întărirea noastră economică.

Ne trebue mai multă prudenţă, mai multă perseveranţă şi un adevărat apostolat. Intre împrejurările date numai întărindu-ne economiceşte putem exista. — Şi aceasta o putem face pe tăcute — iubilând numai atuncia, când ştim, că suntem destul de tari spre a face aceasta. — Nu ori şi când şi ori şi unde e permisă iubilarea, sunt locuri şi timpuri unde un strigăt de o slabă biruinţă ne-ar zdrobì cu desăvârşire începutul de muncă, întârziând sfârşitul bun cu zeci de ani.

Trebue să ştim, că libertatea unui popor e în strânsă legătură cu situaţia lui economică. — Un popor bogat îşi poate păstrà şi-şi poate apăra cu mult mai lesne libertatea, pe când un popor sărac e legat de sărăcia şi nevoile lui.

Ar trebui să ne opunem cu tot din adinsul creşterii tineretului de azi. — La noi toţi voiesc să fie domni — şi toţi ajung săraci. — O clasă mai săracă de domni ca la noi nu găseşti ori şi unde. — Carierele publice pentru noi sunt închise, iar celea cari le avem noi pentru noi nici pe departe nu sunt de ajuns ca să ofere baremi în parte, tineretului nostru ce absolva, un trai cât de modest. — Grosul intelectualilor nostri proletari e avisat la popor şi în schimbul traiului ce li-l dă poporul, ei nu-i dau nici un servici real. — Altcum stă lucrul însă cu meseriaşii şi comercianţii nostri.

Impinşi fiind aproape de pe toate carierele, şi şicanaţi în tot chipul, ar trebui să înţelegem, că singură cariera economică ne poate ridica şi mântuì.

*

Pe tăcute, modest de tot şi fără nici un indemn din afară, şi-a serbat în zilele lunei Iunie jubileul de 100 ani dela existinţa sa *„corporaţiunea pielarilor“* sau *Ţehul cordovanilor* din Porceşti, un sat curat românesc aşăzat lângă graniţa României.

Aceasta societate e cea mai vechie, ce o avem noi românii de dincoace. — Pielarii din Porceşti s'au constituit în (ţeh) societate la 1808, când la noi nu erà nici o pornire, nici un indemn de a îmbrăţişà carierele comerciale şi industriale.

Originea pielarilor din Porceşti e vechie, trece peste 200 ani. — Primul pielar a venit din Macedonia, şi s'a numit Toma Grecu. Dela acesta au învăţat şi alţii aceasta meserie aşa că la 1808 au fost mulţi, încât s'au putut constituì într'o societate sub conducerea unui vătav (preşedinte). — Vitregimea vremilor i-au silit să se adune tot mai tare în jurul societăţii lor; — Saşii îi boicotau şi batjocoreau cu toată ocaziunea. Lor nu le erà ertat să-şi vândă piele în Sibiiu, şi peste tot, în oraşele din Ardeal — ci erau siliţi să cutreiere Ungaria şi ţările balcanice ca să-şi poată vinde produsul lor. La târguri de ţară însă li erà permis să-şi vândă piele dar erau postaţi de Saşi în colţurile cele mai rele ale târgului. — Alegându-se de vătav Andrei Simion, pielarul cel mai isteţ şi avut, lucrurile s'au schimbat în spre bine. El a ştiut să câştige societăţii lor — mulţămită şi puterii sale fizice — dreptul de aşi vinde pieile în mai multe oraşe din Ardeal. — După 1849 dreptul de a vinde în S i b i u li-s'a luat, dar prin intervenţia Episcopului Şaguna, au primit un privilegiu împărătesc, prin care Monarchul nostru a dat drept pielarilor din Porceşti să poată vinde în Sibiu în toate zilele — acest drept îl au şi azi.

In 1851 la expoziţia din Londra pentru peile expuse au fost distinşi cu o medalie de bronz şi cu o diplomă; — asemenea au fost destinşi şi la expoziţia din Sibiiu la 1881.

La 1850 aflăm, că în societatea pielarilor erau înscrişi 208 membrii — măiestrii şi calfe. — Despre iscusinţa lor în pregătirea şi colorarea piellor vorbesc străinii. — Erà unul cu numele Toma D. Gerginu, care ştia să pregătiască o piele în 2 şi mai multe colori. — Pieile lui erau căutate în Sibiu pentru mobile.

Din 1880 societatea are statute aprobate de ministrul ung.

In 1884 închizându-se graniţa dintre România şi Ungaria cei mai mulţi pielari din Porceşti au ajuns la ruină — căci din Ungaria numai, nu-şi puteau câştiga piei crude de ajuns pentru exerciarea meseriei lor.

Astăzi sunt puţini la număr; — de preşedinte au pe N. Grecu om isteţ, cu minte şi în stare bună — Un lucrător excelent — liferantul celor mai de samă firme din ţara şi străinătate. — Om de iniţiativă şi de muncă, care-şi pricepe meseria şi dela care să aşteaptă mult să facă pentru înflorirea celei mai vechi meserii la noi.

Jubileul s'a făcut la îndemnul lui — s'a servit un părăstas întru amintirea membrilor repausaţi, s'a ţinut apoi o adunare în care preşedintele a cetit istoricul Societăţii „Cordovanilor“ din Porceşti, lăudând cu cuvinte frumoase destoinicia şi hărnicia părinţilor, cari au înţeles cuvintele, că meseria e plug de aur.

După adunare a fost aranjată o petreeere poporală la care a luat parte întreg satul.

Era una dintre cele mai senine privelişti mersul nostru la locul de petrecere: în frunte erà o ceată de copii, vre-o 70 inşi veseli şi zglobii, după ei lăutarii în urma cărora păşiau mândri membri Societăţii urmaţi de popor şi tineret.

La jubileul acesta a fost reprezentată numai „Societatea meseriaşilor din Blaj,“ prin trei membrii ai săi: dnii: *Vasile Suciu, Elie Mircea* şi *Nicodim Baciu*. Prezenţa lor a făcut o impresie cât să poate de bună asupra harnicilor pielari pe cum şi asupra întregului popor din Porceşti. De nicăiri nu a venit nici un cuvânt de îmbărbătare ori de laudă, singur Blajul şi-a ţinut de datorinţă să-şi esprime bucuria şi admiraţia faţă de aceşti harnici muncitori români, cari cu o adevărată îndărătnicie românească au ştiut să-şi susţină societatea lor 100 de ani.

Institutele noastre de învăţământ.

Începem darea de samă asupra singuraticelor noastre institute de învăţământ, după rapoartele primite asupra anului şcolastic 1907/8.

1. *Raportul al XLV-lea despre gimnaziul superior fundaţional din Năsăud pentru an. şcolar 1907/8 publicat de Ioan Gheţie, director gimnazial.*

E publicat în două limbi româneşte şi ungureşte. Constatăm, că nu cuprinde nici o disertaţie sau studiu literar ori ştiinţific, deşi după cunoştinţa noastră, gimnaziul dela Năsăud, numără între membrii său, profesori cu frumoase cualificaţii. Estragem următoarele date :

Patronii acestui institut şi respective corpul profesoral a fost preocupat de chestia înfiinţării unui internat pe lângă gimnaziu. Se speră, că rezolvirea chestiunii va urmà în curând, după ce „condiţiunea materială pentru înfiinţarea acestei instituţiuni este deja asecurată“.

Mai aflăm aci, că profesorul de muzică dl Emil Ştefănuţ şi-a înaintat (n'a trebuit oare?) cererea de penziune. Se pare, că şi aci se repeţeşte cazul dela Blaj, după ce şi dl Ştefănuţ are absolutor din ţară străină. In sfârşit se mai spune, că în scopul îmbunătăţirei plăţii profesorilor ordinari, s'a cerut dela In. Minister de culte întregirea plăţilor profesorilor ordinari. „Chestiunea se află sub pertractare la Ministeriu“.

In anul 1907/8 erau la gimnaz 14 profesori, plus 1 director, afară de aceia 4 catecheţi şi un medic gimnazial.

Afară de studiile ordinare conform, planului de învăţământ, s'a propus limba franceză în patru grupe şi desemnul liber,

Colecţiunile ştiinţifice presintă următoarele valori: muzeul pentru ştiinţele naturali, aproape 5000 cor., s'au făcut în 907/8 achisiţiuni de peste 300 cor. — cel de fizică aproape 11 mii, achisiţii peste 500 cor. — colecţia geografică 1200 cor., muzeul filologic 1500 cor. şi cel numismatic 200 cor. Biblioteca profesorală a crescut cu 24 opuri în 27 tomuri, afară de acestea s'au abonat 29 reviste (7 româneşti) şi primit gratuit 5. (3 româneşti). Biblioteca tinerimei conţine 3053 volume în valoare de aproape 7000 cor.

Pentru susţinerea gimnaziului s'a spesat 52 mii cor. din fondul central şcolar din districtul Năsăud. Afară de acesta. directorul gimnazial mai administrează: fondul studenţilor morboşi, de peste 18 mii cor. fondul de recvisite de 12 mii cor. — cel al bibliotecei şcolarilor de 11 mii cor, — pentru masa stutenţilor de 8600 cor. — am amintit aci numai pe cele mai mari.

In anul 1907/8 *au gustat* (!!) stipendii 5 elevi în suma de 930 cor., au mai fost ajutaţi şcolarii din fund. Maxim Lica, 4 şcolari dela Masa studenţilor, 12 şcolari au primit cărţi din fundaţiunea Năşcu şi au fost scutiţi de didacru mai mulţi elevii.

Activitatea studenţilor în societate, merită toată lauda, dovadă de o străduinţă şi pătrundere a chestiilor celor mai interesante.

Intre binefăcătorii Mesei studenţilor se pomeneşte cu recunoştinţă numele lui Simeon şi Saveta Catarig, cari au dăruit acestei nobile instituţiuni un libel de depunere de 1040 cor. afară de aceştia instituţiunea această numără încă o mulţime de binefăcători.

Ce priveşte numărul şcolarilor, şi progresul, însămnăm următoarele date statistice:

Au fost înscrişi 300 şcolari, din cari până la finea anului au rămas 280 (202 gr.-cat., 62 gr.-ort. şi 16 străini). Purtarea morală peste tot a fost bună, au fost eliminaţi 4 elevi din clasa VII, pentrucă s'au pus în grevă. Progresul în studii a fost de asemenea mulţămitor: din 280 au avut un nesuficient 52. mai mulţi 29.

Noutăţi.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Pentru procurarea unui policandru pe sama bisericei noastre din Zorlenţul mare au binevoit a contribui următoarele credincioase: Lucreţia Popa, Iconia Gugia, Iustina Belcea câte 5 cor.; Ana Belcea 4 cor.; Ersilia Başiu, Eugenia Crişan, Maria Vuc, Ruja Ciuciună, Maria Andraş, Iconia Viţa, Cumbria Remelei, Opriţa Vuc, Raina Bălan, Ana Trulea, Salomia David, Ana Vogel, Maria Ţapu, Antiţa Ţapu, Talia Trulea, Iconia Mezin, Maria Mezin, Ruja Bercheci câte 2 cor.; Ana Boţa 3 cor.; Maria Jura 2 cor.; Opriţa Puşcu 3 cor., Persida Tripon, Floarea Vuc câte 2 cor.; Anastasia Mangiu 1 cor.; Ana Truţu, Talia

Mezin, Raina Bălaci câte 2 cor.; Maria David 1 cor.; Floarea Miloş, Zamfira Pavlic, Maria Gugia, Persida Jura, Rachila Voin câte 2 cor.; Maria Stan 1 cor., Maria Beg, Floarea Orăşanu, Iustina Cornea, Ana Necşa câte 2 cor.; Ruja Spaia 1 cor.; Ruja Mezin, Maria a lui Ceorge Vuc, Crişana Borlovanu, Iconia Peptenariu, Elena Orăşanu câte 2 cor.; Ruja Barbu, Gheorghiţa Barbu, Iconia Bagiu câte 1 cor.; Ruja Tripon, Maria Belcea, Iconia Magheţ câte 2 cor.; Rudie Fischer, Roza Lohut, Matilda Faber, Ana Berényi câte 1 cor.; Maria Remelei 3 cor.; Elena Pârvan 1 cor.; Ruja Goia 2 cor.; Elena Goia 3 cor.; Iconia Goia 2 cor.; Ruja Ştef, Iconia Beg, Maria Gavrilă, Maria Remelei câte 1 cor.; Sara Deutsch 2 cor.; Maria Bagiau 1 cor.; Ana Popovici 2 cor.; Iulia Mezin 1 cor. N. N. 1 cor. Suma 140 cor. Aducând şi pe această cale mulţămită susamiutitelor credincioase, rog pe Părintele ceresc că această faptă mariuimoasă să le-o scrie în cartea vieţii. Zorlenţul mare, în 16 Martie 1908. *Iosif Popa,* preot gr.-cat.

Hymen. *Aurel Vodă,* cleric abs. Blaj şi *Virginia Roman,* Alba-Iulia — logodiţi.

Convocare. Adunarea cercuală a despărţământului XI „Blaj" al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", se va ţineà la 12 Iuliu n. 1908, sărbătoarea sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel, în Crăciunel (lângă Blaj). Sara va fi producţiune teatrală, cu piesele: 1. *„Misionarul"* poezie de G. Simu, declamată de dşoara Aurelia Laţ. 2. *„Drumul de fier"* comedie cu cântece într'un act de Vasile Alexandri. 3. *„Ţiganul la cununie"* anecdotă de Em. Suciu, declamată de dl Iosif Mărian. După producţiune urmeaza dans.

O rectificare. În nr. 25, dela 27 Iunie n. a. c., „Unirea" din Blaj, dă publicităţii o declaraţiune a D-lui Sigismund Nandra, candidat de învăţător, în care acest coleg să lapădă şi respective neagă, că dânsul şi-ar fi dat învoirea ca să fie subscris în protestul învăţătorilor, în cauza suspendării profesorului A. Domide. Nu am putut presupune atâta obrăsnicie din partea unui învăţător. Subscrisul, am la mână corespondinţa, prin care dl S. Nandra, cu mâna proprie subscrie plenipotenţa, pentru a fi iscălit în protestul din chestiune, şi sunt gata să autentic corespondinţa aceasta cu notariul public, şi pe urmă să o dau în toate ziarele noastre.

Şi aceasta o voiu şi face îndată ce dl S. Nandra şi-ar permite o nouă obrăsnicie de-a reflecta adecă şi la rectificarea asta, negând din nou că ar avea cunoştinţă de lucrul acesta.

Din cazul acesta apare, de altcum, limpede că, declaraţiunea aceasta a dlui S. Nandra, a fost făcută la îndemnul cărui va profesor dela preparandia din Gherla, care a înfricat de sigur pe acest „candidat de învăţător", să facă acest serviciu mârşav, în schimbul cărui va fi trecut cu uşurinţă peste examenul de cvalificaţiune la care „candidatul nostru" a păşit acum doar a 4-oară. Cu astfel de elemente dubioase cearcă institutul pedagogic din Gherla, să ridice cinstea învăţătorilor.... E vrednic acest institut, cu toţi cei-ce îi servesc, să fie protestat din partea întreg neamului românesc.

Dlui S. Nandra îi atrag atenţiunea asupra cuvintelor de „infami" şi „falsificatori ordinari", pe cari terorizat le-a folosit în declaraţiunea mai sus pomenită şi îi pot spune înainte că va avea să tragă consecinţele la cari dânsul nu s'a socotit atunci când şi-a iscălit numele sub declaraţiunea din „Unirea", care nu a purces dela sine.

Voiu cerca să descurc aceasta afacere penibilă, spre cea mai mare nefericire a colegului S. Nandra. Homorod la 30 Iuniu n. 1908. *Andreiu Pora,* înv. dir.

Concurs. Oficiul de prefect în convictul gr.-cat. român din Sighet se curentează. Doritorii a dobândi acel oficiu să-şi trimită recursele până la 1-a August n. la Tit Bud vicarul Maramureşului. Sighetul-Maramureşului, la 9 Iulie 1908. *Tit Bud,* vicarul Maramureşului.

Dela România Jună din Viena primim următorul apel:

Fraţilor!

Din răspunsurile incurse la „România Jună" ne-am convins, că întreagă studenţimea română aderă la idea noastră, ca toţi studenţii români să se întrunească într'o organizaţie puternică. Vă mulţumim frăţeşte pentru valorosul Dvoastre răspuns. Deşi câteva societăţi s'au esprimat *numai* pentru congres fără conferinţă de delegaţi, noi rămânem la părerea noastră să se ţină *şi* o conferinţă de delegaţi. La aceasta va participà fiecare societate prin delegaţii săi, se va fixà ordinea de zi şi regulamentul congresului, ce se va ţineà paralel cu conferinţa şi în care fiecare participant îşi va putea dà părerea asupra deciziunilor luate în conferinţă şi anunţate în congres. În conferinţă se vor ceti şi discută şi referatele. — Tot aşa rămânem şi mai departe la părerea, că numărul delegaţilor să fie trei, pentruca luarea deciziunilor să nu fie împiedecată prin massa participanţilor. La congres iea parte toată studenţimea. — Programul congresului şi al conferinţei Vi-l vom comunicà în scurt. Vă rugăm însă să ne împărtăşiţi dorinţa Dvoastre asupra punctelor ce voiţi să se pertracteze la congres — şi Vă asigurăm, că la compunerea programului definitiv le vom respectà. Ca loc al acestui congres s'a fixat deja definitiv Iaşul, de oarece transportul într'acolo e foarte uşor din toate părţile locuite de Români. — Timpul ţinerii congresului va fi între 15—20 August n. şi aceasta din cauza, că o mare parte din studenţimea noastră e împiedecată deja pela începutul lui Septemvrie, să iea parte la un astfel de congres. Primiţi salutările noastre frăţeşti şi la revedere la congres. — Pentru „România Jună." *G. Teleagă,* preşedinte. *Dimitrie Marmeliuc,* secretar. I.

Cununi vecinice. M. On. D. Alexandru Donia Donescu, preot gr.-cat. în Vaslab, în în loc de cununi pe sicriul fraţilor săi iubiţi Dionisiu şi Netti, a dăruit pentru şcoala noastră gr.-cat. din Gurghiu 20 cor., pentru care faptă i-se esprimă cea mai mare mulţămită din partea subscrisului, *Nicolau Petru,* preot gr.-cat.

Constituire. Comitetul central al Ligei culturale, ales de Congresul ţinut la Galaţi, s'a constituit pe cum urmează: Sava Şomănescu preşedinte, Virgil Arion şi Boloban vicepreşedinţi, N. Iorga secretar general, Th. Dobrescu cassar, Petre Grădişteanu, D. Onciu, principe Basarab Brancoveanul şi I. Ţeţu membri, D. Carp, Virgil Dărăscu şi D. Tacu censori. În prima şedinţă a hotărît înfiinţarea de secţiuni în toate oraşele reşedinţe de judeţ, iar dl N. Iorga a fost însărcinat cu alcătuirea unui program de muncă. Noul comitet, potrivit cu numele şi chemarea Ligei culturale, nu înţelege a face altceva decât operă culturală. Presa, fiind un factor esenţial în această operă, e rugată să primească întâmplător în locul articolelor sau ştirilor ce sosesc din diferite izvoare cu privire la chestia naţională, informaţiile competinte ale Ligei. Comitetul e gata a servi presei ori-ce lămuriri, de cari ar aveà nevoie cu privire la chestia naţională.

Taina succesului. Numai cine simte o adevărată lipsă poate să conteze la un succes adevărat. Curăţirea albiturilor e îngreunată din zi în zi de o parte prin pravul, mirosul de oraş, fumul de fabrici şi cărbunii de piatră, de altă parte amestecul elementelor de curăţire, şi frecarea prea tare ruină total, după vre-o două spălări, orice albitură. Şi tocmai la timp au aflat săpunul lui *Schicht,* care delătură fără oboseală ori ce murdărie de pe rufe. — Are un rezultat în curăţirea rufelor până acuma necunoscut. Săpunul lui Schicht e lăţit în toată Europa.

Necrolog. † *Virginia Hăţiegan* n. *Bene,* soţia preotului nostru Aurel Hăţiegan din Corpadea, după un morb îndelungat, provăzută cu S. Sacramente, a repausat în Domnul Luni în 6 Iulie a. c. la 8½ oare p. m. în anul 20-lea al etaţii şi în al doilea al fericitei sale căsătorii.

† *Iuliu Gruiţia,* după un morb greu şi îndelungat, provăzut cu mângăierea dreptilor, a repausat în Domnul Duminecă în 5 Iuliu n. 1908 în etate de 28 ani.

Odihnească în pace!

SPRE ŞTIINŢĂ. Despre invitări la petreceri, la cununii, anunţuri, avisuri etc. tipărite în Tipografii străine, sau pe care nu e semnată tipografia unde s'au tipărit nu luăm notiţă.

Posta Redacţiunii.

G. P. în *Z.* Sunteţi în ordine.

Edict de licitare.

Pentru asigurarea lucrărilor necesare la edificarea bisericii edificând din partea comunei bisericeşti gr.-cat. Ibăneşti, protopopiatul Reghinului, se va ţineà la 25 Iulie 1908, la oarele 10 a. m., în şcoala gr.-cat. din Ibăneşti, licitaţiune publică cu oferte în scris şi verbal.

Planul, preliminarul de spese, conceptul contractului, şi condiţiunile de licitare şi edificare sunt expuse spre vedere în cancelaria subscrisului preot, în Hodac.

Cheltuelile sunt preliminate cu 22,541 cor. 72 fil.

Doritorii de a licità se învită prin aceasta, ca înainte de începerea licitării să-şi prezinte ofertele, împreună cu vadiu de 10% dela suma ofertului lor în cancelariile subscrişilor.

Reghin, la 7 Iulie 1908.

Ariton M. Popa, protopop gr.-cat.

Todor Branea, adm. par. gr.-cat. al Ibăneştilor în Hodac.

(22) 1—1

30,000 Cor. Garanţă de curăţenie.

In culină şi în casă

să pot curăţi şi spăla toate cu

săpunul HIRSCH alui SCHICHT.

El este rezultatul unui studiu serios de ani de zile. Poşede o extraordinară putere de curăţire — şi nu conţine nici un fel de element ce ar atăca obiectul ce să spală. Drept aceea să poate folosì ori şi unde şi chiar şi acolo unde săpunul comun nu să poate folosì şi unde trebue o deosebită grijă. (21) 1—8

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 25

Ea sări sus şi gesticulă ca turbată; lacrămile îi curgeau pe obrajii înfloritori şi îşi frângeà mânile. Când zări pe împărat, îi căzù la picioare şi-i cuprinse genunchii. „Dulcele meu Nero, trăieşti?... Cât sum de mulţumitoare zăilor!“

Nero erà mişcat până la lacrămi; el o îmbrăţoşà şi-i acoperi faţa cu sărutări ferbinţi.

Târziu după aceea se reîntoarse Tigellinus; părul îi erà zburlit, hainele sfârticate. „Stăpâne,“ zise el zdrobit, „n-am aflat pe ucigaş. Dar mă jur, că nu mă voiu odihni, până ce nu l-am descoperit, ca se pot depune capul său la picioarele tale.“

„Îţi mulţumesc, fidelul mieu, zise Nero şi-i întinse mâna. „Dar poate, că pumnalul găsit va fi în stare să ne ducă pe urma ucigaşului. Unde-i pumnalul?“

Furius se apropià şi puse pumnalul pe masa cea de marmoră.

Tigellinus cercetà arma; deodată scoase un ţipet puternic. „Zăilor, e cu putinţă?“

„Ce este?“ întrebă Nero tremurând.

„Stăpâne, priveşte, sămnul acesta: este emblema Agrippinei!“

Nero sări de pe pernele sale şi privi la sămn. In mănunchiul de aur al pumnalului erà gravată litera latină A, încunjurată de o cunună de laur.

Nero păli. „Aşadar Agrippina a tocmit pe ucigaş.“ Suspinând el îşi acoperi faţa cu mânile şi recăzù, ca mort, pe perne.

Curtenii se retraseră în tăcere; numai Poppăa şi Tigellinus rămasără lângă Cezarul aproape nebun de frică şi de groază.

Numai noaptea târziu îl părăsiră; ei triumfau, de oarece şi-au ajuns scopul. In sfârşit Nero s'a învoit se întărească sentinţa de moarte a mamei sale. Ei i-au esplicat, că acest lucru erà neapărat de lipsă, şi Nero şi-a dat învoirea.

Poppăa abia îşi puteà ascunde bucuria; în sfârşit ea a învins pe mândra Augustă, şi numai una o mai împiedecà încă, se urce treptele tronului Cezarilor: dar această pedecă încă trebuià se fie delăturată.

Pe drum către apartamentele sale, Tigellinus se întâlni cu Vatinius, piticul.

„S'a sfârşit comedia?“ întrebă acesta râzând.

„Taci, broască,“ zise Agrigentinul, „e şi mai mare lucru: comedia va deveni tragedie.“

„Intr'adevăr? Te admir, Tigellinus! Cât de isteţ ai ştiut se pui toate la cale! Dar mai cu seamă cu pumnalul: interesant de tot!“

„Bah, a fost un lucru foarte uşor pentru spionii mei, ca se şterpelească o armă de a Agrippinei. Acum ea e pierdută.“

„Cum gândeşti —?“

„Despre asta de altădată, micuţule! Eu admir pe Poppăa: a fost interesant, cum a ştiut se leşine.“

Piticul râse. „Şi împăratul n-a simtit nimic?“

„Cum se simtă! Sisiphos a jucat perfect rolul ucigaşului. Acum el este mut pentru totdeauna, de oarece l-am aruncat la peşti. Impăratul deja de mult caută un motiv, ca se nimicească pe Agrippina: acum motivul e aflat!“

„Atunci Agrippina e perdută!“

„Chiar ca Sisiphos! Noapte bună!“

* * *

In sara următoare şedeau Poppăa Sabina, Tigellinus şi Vatinius într-o grotă din grădinile împărăteşti. O lumină roşietică străbătea printră frunziş. Lângă o masă lucullică ei îşi făceau planul, în ce chip se prăpădească pe Agrippina. Apoi beau vin roşu ca sângele, din cesti de aur.

Tigellinus îşi ridică pocalul cel de aur: „In sănătatea ta, cea mai frumoasă de pe rotogolul pământului“, vorbi el. „Eşti mai încântătoare decât Aphrodita. Pentru corpul tău ambrozic te-ar puteà invidià şi zeii. Nu ne dà cu totul uitării, divină, atunci când purpura îţi va împodobi umerii tăi încântători.“

Sabina surise, apoi consumă cu plăcere o stridie stropită cu vin de Chios, iar scoicele le trânti de capul piticului.

Acesta suspină. „Frumseţa,“ zise el „este un dar al zeilor. Lângă leagănul meu n-au stat Graţiile. In schimb ele mi-au dat mai multă înţelepciune decât altor muritori.“

„Găgăuţ prost“, rîse Sabina, „vreai să ne batjocoreşti? Nu ştii tu, că într-un corp scârnav locuieşte şi un spirit scârnav?“

„Vestmântul şerpelui încă schinteiază“, zise Vatinius cu răutate, „şi el totuşi scuipă venin.“

„Da, dar pentru aceea totuşi mai bucuros te uiţi la el, decât la o broască,“ rîse Poppăa. „Negrule, planul tău nu-i bun. Asupra ei veninul n-are putere — despre asta sunt dovezi. Tigellinus, nu ştii tu altceva mai bun?“

Acesta afirmă. „E foarte simplu,“ zise el. „Vom aranja o serbare de împăcare între el şi ea. Mă rămăşesc pe o sută de cămile albe faţă de un măgar chilav, că ea va veni; ea încă şi acum visează de purpură! Serbarea va fi grandioasă. O corabie lucsoasă, cum n-a mai văzut încă marea, va duce pe Agrippina încoace şi în înapoi. Noaptea, când se va reîntoarce acasă, se ridică o furtună.... corabia se fărâmă —“

„Dar dacă furtuna nu vine“, îl întrerupse Sabina, care îl ascultase cu încordare.

Agrigentinul râse. „Furtuna ori vreme liniştită,“ zise el, „e tot una! O trăsătură de sfoara cea ascunsă: şi corabia se desface în doauă, ca scoicele acestea de stridii. Părelii corabiei sunt umpluţi cu plumb: ei trebue să se cufunde şi se tragă şi pe Agrippina în adâncime....“

„Lipseşte numai bărbatul, carele se conducă corabia“, zise Vatinius.

„E aflat“, iubilă Poppăa. „Cunosc un om, carele pentru aur face totul. El şi cu soţii săi se ţin pe lângă muntele Misenum.... şi se numeşte..... Anicetus....“

„Te admir,“ zise Tigellinus, „ai aflat pe bărbatul potrivit. Pentru o miie de sesterţii acesta îşi vinde şi pe mamă-sa. Dulce Sabină nu cruţa aurul!“

Poppăa rîse. „Aveţi răbdare, toate vor fi bine,“ zise ea. Inainte de schimbarea lunei, ursâta ei s'a împlinit.“

Cu privire triumfătoare se uita ea în sus la luna lucitoare, iar Tigellinus şi Vatinius îngenunchiară din înaitea ei, îi sărutară mânile şi-i jurară credinţă, ca la Augusta cea viitoare.

Capitlul XX.

Ultima călătorie.

Agrippina odihnea pe perna umflate în vila ei dela Bauli, lângă marea albastră; privirile ei rătăceau afară peste valurile ce străluceau în lumina soarelui.

„Valurile vin şi merg,“ zise ea către Aceronia, „şi simţul oamenilor e schimbăcios ca marea. Vină, drăguţă, şi-mi ceteşte scrisoarea, ce mi-a trimis împăratul.“

Aceronia luă pergamentul, îşi dete buclele cele roşii de pe frunte şi ceti:

„Claudius Nero Cezar către Agrippina, mamă-sa cea iubită. Salute, fericire şi binecuvântare!

Cu cea mai adâncă întristare simţesc, cum inimile noastre ameninţă, să se înstrăineze de către olaltă. Mamă scumpă, se lăsăm îngropat aceea, ce ne-a despărţit. Şterge toată mânia din inima ta şi mă iubeşte, cum te onorez eu pe tine! Vină la peptul meu şi mă iartă!

Lumea să fie martoră la iubirea şi amiciţia noastră eternă! Vină la mine, scumpă! Vină...!

O sărbare măreaţă va sigilà unirea noastră cea nouă. Te învit la această sărbare, şi mâne îţi trimit corabia mea cea mai pompoasă! Vei înaintà pe roze!

O, scumpă mamă, cât de singuratec este pe tron, cât de pustiu! Mă înfioară frigul! Vină la peptul meu, încălzeşte-mă iubeşte-mă.

Nu-i adevărat: tu vii? Va fi o zi fericită! Te sărut! Fi sănătoasă!“

Aceronia clătină din cap şi zise: „E foarte dulce, ceea ce scrie împăratul: cu miere se prind ţinţarii.“

„Taci, pisică roşie, şi nu te atinge de maiestatea împăratului.“

„Frumoasă maiestate: mantaua este găurită şi printre sfârticături se vede pielea cea păroasă a leului. Eu rămân acasă.“

„Eu merg, şi Aceronia mă însoţeşte. Aşa voesc eu!“ adause ea cu stricteţă. „Dă-mi peană şi pergament!“

Aceronia aduse obiectele cerute. Agrippina netezi pergamentul şi scrise:

„Către Claudius Nero Agrippina, împărăteasa!

„Mulţămită zeilor, cari ţi-au luminat sufletul! Da, vin, fiindcă te iubesc! La inima mea ai să te încălzeşti, ai să fii fericit. O meriţi! O, fiul meu, mă jur pe toţi zeii, că eu nu doresc altceva decât fericirea şi mărirea ta. *Roma alterna!* Roma preste toate! *Vale!*“

Împărăteasa împătură pergamentul, îl legă cu frunze de purpură şi-l sigilă.

Aceronia dete scrisoarea servitorului, ce aşteptă şi dispuse să se facă pregătirile pentru călătoria de mâne la Bajă.

În ziua următoare, pe la ameazi o corabie pompoasă îşi aruncă ancora în micul port dela Bauli.

O gardă de onoare compusă din douăzeci de soldaţi marinari, conduse pe împărăteasa la corabie, unde fu primită de către Anicetus, comandantul flotei dela Misenum.

„Pfui, cât e de scârnav!“ şopti Aceronia. „Seamănă cum se cade cu un câne“.

„Cu atât mai bine,“ zise Agrippina, „acum avem aci şi câne, şi pisică“.

Agrippina cercetă cu priviri scrutătoare corabia cea escelentă. „Vom aveà bună călătorie?“ întrebă ea pe Anicetus. „Mi-se pare, că barca aceasta pluteşte foarte adânc“.

„Ah, Augustă, barca aleargă lin, ca o lebedă. Întindeţi pânzele! Puneţi mâna pe vâsle!“ demândă el matrozilor.

Un vânt lin umflă pânzele şi vasul plecà ca o săgeată.

„Cum se numeşte vasul?“ întrbà împărăteasa.

„Neptun! Priveşte, Augusta, statua zeului mării de lângà cortul tău!“

Împărăteasa înaintà peste tapetele babilonice, cari erau întinse pe podul vasului.

„Escelent vas“, lăudă Aceronia, „catargurile din lemn de citru, pânzele din byssus şi purpură, marginea bordului îmbrăcată cu tinichea de aur. Dar încă această statuă uriaşă a zeului mării: mi-e frică de ea! Este de aur?“ întrebă ea şi pipăi cu cu degetul arătător genunchiul cel uriaş.

„Ba nu“, zise Agrippina, „aramă poleită cu aur! Însă un lucru adevărat artistic“.

Împărăteasa cu Aceronia se aşezase pe pernele de purpură, cari erau întinse sub cortul cel de mătasă, pe când sclavele se ţinură în depărtare cuvenincioasă.

Ascuns după un catarg, Anicetus priveà îndârjit la împărăteasa şi-şi frecà nasul său turtit de lemnul cel luciu. „Ultima ta călătorie, împărătească mândră“, murmură el încet printre dinţi. „Genială ideie din partea mea — ea îmi şi aduce două milioane — se umplu cu plumb statua lui Neptun şi pereţii cei goli ai corabiei: va fi admirabil!“

La port se vedeau mii de oameni; după debarcare, împăratul grăbi în braţele mamei sale şi îi sărută faţa şi mânile. Poporul iubilà.

Drumul până la palatul împăratului erà presărat cu flori, iar coloanele vestibulului erau ornate cu frunze.

Poppäa salută cu umilinţă pe împărăteasa; Agrippina însă nu se lăsà aşa uşor să fie înşălată. Umilinţa aparentă a lui Poppäa se vedeà, că era numai prefăcătorie. De astădată însă „dulcea Sabină“ şi-a dat de om. Agrippina se arătà aşa de graţioasă, încât întreagă Curtea rămase încântată, când se adunară în sala cea spaţioasă a triclicliului. Poppäa se întrebă mirată, că oare această pretenie a împărătesei erà adevăr ori combinare. Pentru aceea ea totuşi primi sărutarea împărărătesei, numai cât după aceea îşi şterse obrazii.

Anicetus povesti cele mai îngrozitoare aventuri maritime.

Nero beu mult, şi vorbeà cu fiecare ceaşcă, pe care o goleà, şi să fereà să se uite la mamă-sa; se simţeà tare neliniştit.

În decursul mesei, Nero se plecà la urechea mamei sale şi şopti: „Avem să vorbim despre lucruri foarte importante. Însă te rog: nu astăzi! Ziua aceasta să fie întreagă dedicată veseliei“.

Agrippina triumfà şi de oarece într'aceea se apropia noaptea, ea se ridică spre a-şi luà, pentru astăzi, rămas bun.

Atunci Nero ridică ceaşca cea de aur, plină cu vin dela poalele Aetnei, şi-i închină surizând: „Să călătoreşti în pace!“ Voacea sa tremură şi Aprippina crezu, că el erà tare mişcat.

Nero însoţi pe mamă-sa la ţărm; erà tare vesel, glumeà şi râdeà. Marea ofereà un aspect fermecător; luna îşi revărsă lumina sa trămurătoare peste golf, pe undele căruia se legănà corabia cea frumoasă, carea aveà să ducă pe împărăteasa la Bauli.

Când Agrippina îşi puse piciorul pe puntea de îmbarcare, Nero i-se aruncă la pept şi o sărută: nu erà în stare se vorbească, căci limba îi zăceà ca înţăpenită în gură.

Un ultim rămas bun!

Apoi matrozii îşi cufundară vâslele în apă şi vasul cel mândru porni la largul mării, între sunetele muzicei şi între strigătele mulţimei de pe ţărm.

A fost o călătorie foarte plăcută! Agrippina înotă în fericire; toate s'au întors spre bine, împăratul s'a reîntors în braţele ei, şi purpura îi învăluia mai cu putere ca până aci umerii ei regeşti. Cu împăratul ea şi-a recucerit vechia putere cezarică, nemărginită. Ca odinioară, ea puteà acum iarăşi se dicteze legi lumei şi se înhame popoarăle la carul ei triumfal.

Un suspin, ce răsună lângă dânsa, o smulse din visurile ei. Aceronia zăcea la picioarele împărătesei şi se uita cu ochii ei cei mari în universul nemărginit.

„Ce-ţi este, Aceronia!“

„Iartă-mă, stăpână, dacă te-am conturbat — eu cred, că visez cu ochii deschişi,“

„Despre ce ai se visezi tu?“

„Despre Bajă şi despre bărbatul cel cu nasul turtit. El nici nu-i chiar aşa urît.“

„Credeam că ai gust mai bun. Însă dacă-ţi place, iea-l!

„O, stăpână, crezi tu, că el se lasă numai aşa, se fie luat? Deja de mult mă uit după el, încât mă dor ochii —“

„Mai bine ochii — decât inima!“

„Aceasta încă mă doare! Dar priveşte, stăpână: Colo, colo... departe afară... priveşte numai: acolo cade o stea în mare! O stea cu coadă aprinsă! Sfântă Isis: acum ea a dispărut. Aceasta însămnează o nefericire mare, stăpână.....“

„Eşti, chiar nebună, Aceronia! Eu nu văd nimica! Dar — colo lângă catarg stă Anicetus. El să uită urât către noi. V-aţi certat? Indată să mergi la el şi să-i dai sărutul de împăcare! Când patronul corabiei este mănios, atunci zăii trimit furtună.“

Spaniola râse. „Stăpână,“ zise ea, „mai bine sărut pe zăul cel gros al mării, carele se uită aşa de fudul peste bord. El este cu mult mai luciu şi mai fin decât Anicetus, când e mănios Vântul s'a întors. Însă eu totuşi mi-l voiu cuceri, ori vreà, ori nu.“ Ea alergă la statua lui Neptun, o îmbrăţoşă şi îşi apăsă buzele pe aramă.

„Fi graţios, puternice zău al mării!“ se rugă ea.

O pocnitură şi o părăitură grozavă le făcu pe amândouă se amuţască; săriră sus încremenite; sângele ameninţà se li-se închege în vine.

Catargurile corabiei se rupseră, pocnind, în două, iar rudiţele cortului se făcură tot ţanduri şi îngropară pe Agrippina cu povara lor de mătasă. Aceronia şi sclavele scoaseră ţipete înfiorătoare şi se acăţară desperate de palancele corabiei.

Agrippina văzu înaintea sa trunchiul uriaş al corabiei cu catargurile sale rupte şi cu pânzele cele sfârticate, printre cari se furişau staturi înfiorătoare, asemenea demonilor, pentru a dispăreà în întunecime.

O torţă arzândă căzu pe stofa cea uşoară de mătasă şi o aprinse. Împărăteasa sări sus înspăimântată; la lumina roşie a focului ea observà vasul cel crepat, carele erà tăiat în două la mijloc, ca prin o lovitură de sabie ascuţită. Un abiz înfiorător o despărtià de către trunchiul întunecat al corabiei, iar împrejur ţişiiau valurile cele negre şi o stropeau cu spumă umedă.

Ea-şi vedeà sclavele în hainele lor uşoare, cum se acăţărau de catarguri şi de marginea bordului, cum îşi întindeau în sus braţele cele albe şi strigau după ajutor cu voci înfiorătoare. O milă nespusă o cuprinse pentru sărmanele, o milă, pe carea până aci ea n'a cunoscut-o nici odată încă, şi carea ameninţà să-i sfăşie inima.

Ea voi să strige, să le mângăie, să le încurajeze; însă vocea îi denegà serviciul; ea simţi cum valurile îi udau picioarele şi haina, văzu, cum părepii corabiei se cufundau, şi apele cele negre, înfiorătoare, se revărsau în valuri zgomotoase peste copertă.

Atunci ea scoase un ţipet desperat şi îmbrăţoşà statua de aramă a zeului mării, ca şi când ar aşteptà dela el ajutor şi mântuire. Înse uriaşul cel de aramă se cufundà tot mai adânc în valuri. Aprippina văzu, că era pierdută; ea lăsà capul zeului mării, pe carele îl ţineà îmbrăţoşat, şi se repezi la o frântură de catarg, carea înotà pe dinainte-i. Ţinându-se bine de bucata cea de lemn, ea aruncà o ultimă privire asupra corabiei ce se scufundà şi zări, cum Acenia se acăţà de un catarg frânt şi strigà după ajutor.

Agrippina voià se strige, atunci însă fu apucată de un val puternic, carele o împinse afară în marea cea întunecată.

Luna se ascunse după un nor şi un întunerec înfiorător zăcea preste corabia ce se cufunda. Sclavele cari mai trăiau, erau jumătate nebune de spaimă şi frică. Aceronia simţa, cum o părăsiau puterile şi cum valurile îi apucau corpul, cu braţe uriaşe, şi o trăgeau în adâncime. Ea scotea ţipete înfiorătoare.

„Anicetus: ajutor! . . . Unde întârzii: scapă-mă!... Ah, cum ţi voiu răsplăti!... Aci, bravule, aci... ajută... scapă, mântueşte pe mama împăratului!“

O barcă se apropià; într'ânsa stetea drept un bărbat în mantană. Aceronia recunoscù faţa; ea strigà cu bucurie: „Anicetus, aci, aci! Scăpaţi pe mama împăratului!“

Ea credea, că Anicetus mai curând va aduce ajutor mamei împăratului, decât unei sclave.

Faţa lui Anicetus sămănà cu ceea a unui demon.

El se întoarse către soldaţii săi, feciori sălbatici, temerari: „Pe Hades,“ zise el, „ea încă nu-i moartă!“

Aceronia strigă tot mai tare: „Scăpați-mă, eu sum împărăteasa!"

„Asta mi-ar mai trebui," bombăni Anicetus, „se rămână în viață! Lovește, căpitane!"

Obaritus, căpitanul cel uriaș, sălbatic, ridică săcurea și aplică o lovitură puternică în fruntea Aceroniei. Un strigăt înfiorător răsună.... Apoi mânile fetei se desfăcură de catarg și ea se cufundă ca o umbră palidă în adâncime.....

Barca lui Anicetus sbură ca o săgeată peste apele zgomotoase și dispărù în întunerecul nopții.

Scânduri și catarguri rupte înotau pe valurile întunecoase; o mână mică, albă, se ridică, ca o nălucă, spre a prinde sfârmiturile. Degetele cele palide însă prinseră în gol și dispărură repede în valuri.

De după nor apărù luna și-și revărsă lumina cea blândă peste cadavrele cele palide, cari înotau printre sfărâmăturile corabiei.

(Va urmă.)

Bibliografie.

A apărut:

„**Sămănătorul**" Nr. 26. Anul VII. cu următorul sumar: Aurel C. Popovici. Învățământ și Educație. II. — R. D. Mircea. Cupidon (poezie). — Mihail Sadovenu. Scrisoare de vară. — D. Anghel. In căutarea Tabiei a XVIII. — C. Sandu-Aldea. Pescar de Islanda (trad. din Pierre Loti). — Mihail Lungianu. In sara de Sfântul Gheorghe. — * * * Revista Generală.

„**Neamul Românesc**" Nr. 75. Anul III, cu următorul sumar: Politică înaltă bucovineană și conrupție crasă evreiască de N. Iorga. — Lupta unui erou, de un ofițer. Moravuri triste, de N. Stroe. — Casa studenților, de Ștefan Bogdan. — Poți fi cămătar la băncile poporale? de T. B. Politica la Sate, de C. T. — Din centrele României: Botoșani, Dolj, Iași, Ploiești. — Cronica, de N. Iorga și alții.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creștină*** vol. II. ***Tradițiunea și Biserica.*** Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fileri porto, ***Teologia dogmatică Specială*** vol. I. ***Dunezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația*** de *Dr. Vasile Suciu*, profesor de teologie. Costă **7** cor. **30** fil. + **30** fil. porto. A se adresà la Librăria semin din Blaj.

Isus Hristos și viața modernă.

Traducere românească, de
Dr. E. Dăianu.

Volum de 125 pag. elegant compactat în pânză.
Prețul **1 cor. 50 fil.** + **15 fil.** porto.

Predicile lui Petru Maior.

(cu litere latine)

Vol. III.

Propovedanii la oameni morți.

Volum elegant compactat în piele și pânză.
Prețul **4 cor.** + **20 fil.** porto.

„Sădirea și cultivarea viei"

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procurà dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responz.: Augustin Gruiția.

Circulația trenurilor

prin gara Blaj—Küküllőszög — valabilă din 1 Iunie n. 1908.

către Teuș pleacă:	personal	12·53
	mixt	7·02
	acelerat	7·35
	acelerat	2·52
	personal	1·53
	acelerat	10·18
	personal	8·09
dela Teuș sosește:	acelerat	5·40
	personal	9·00
	personal	12·30
	acelerat	12·22
	mixt	3·58
	personal	2·08
	acelerat	9·05
către Prajd pleacă:	mixt	3·02
	personal	9·11
	mixt	2·43
dela Prajd sosește:	mixt	8·44
	personal	12·38
	mixt	6·48

trenurile personale circulează numai luni mercuri și sâmbătă până la D.-Sân-Mărtiu. — In Iulie și August zilnic până la Prajd.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 44—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armenioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania"

din Sibiiu (28) 44—52

înteméiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieții: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 18 Iulie 1908. Numărul 28.

Invitare de abonament.

Fiind la jumătatea anului, rugăm pe P. T. Abonenţi, să binevoiască a-şi reînoi abonamentul.

Cei-ce sunt în restanţă cu preţul foaiei, atât de pe anul acesta, cât şi de pe anii trecuţi, sunt rugaţi, să ni-l trimită fără amânare, căci lipsele sunt arzătoare.

ADMINISTRAŢIUNEA.

„Sezonul mort.“

S'au închis porţile măreţului palat de pe malul Dunării şi deputaţii s'au reslaţit în toate părţile ţarii să se odihnească după munca încordată de până acum.

Trecând în revistă activitatea harnicului club naţionalist, trebue să ne esprimăm şi de data aceasta recunoştinţa noastră pentru demnitatea şi corectitatea, cu care s'a purtat, ridicându-şi cuvântul lor de protest sau lămuritor de câteori interesele naţionale o reclamau aceasta. Privită din punct de vedere al rezultatelor concrete, munca lor desinteresată nu ne arată deocamdată ceva pozitiv, ceea ce n'are să descurageze pe nimeni, nici să-l facă a recidivà la ideea pasivităţii parlamentare, atât de potrivită pentru a acoperi indolenţa şi lipsa de muncă.

Rezultate politice nu se obţin după o muncă de un an sau doi. Aflăm de altcum, că deputaţii nostri vor folosi sezonul de vară pentru a-şi ţineà dări de seamă în faţa alegătorilor, lămurindu-le situaţia, desfăşurând planul de luptă pentru viitor.

Astfel „sezonul mort“ va aveà pentru poporul nostru o mare însămnătate, dându-i-se prilejul de a se întâlni cu conducătorii lui, de a ascultà vorba lor cuminte şi nesovăitoare.

O altă notă îmbucurătoare va aveà sezonul de vară în zilele de sărbătoare ale celor două instituţiuni culturale ale noastre: Asociaţiunea şi Societatea fondului de teatru.

Sunt adevărate sărbători adunările generale ale acestor două societăţi. Publicul românesc grăbeşte din toate unghiurile ţării, să iea parte, concentrându-se mai cu dinadinsul în jurul lor. Activitatea culturală, de care ne ocupaserăm aşa puţin peste an ni-se impune în aceste zile paşnice ca un ideal cu atât mai măreţ, cu cât în faţa lui ne închinăm cu toţii fără nuanţe de diferenţiare, cari ne copleşesc pe alte terene.

Asociaţiunea se apropie din ce în ce mai mult de adevărata ei ţintă. Singuraticele despărţăminte s'au luat la o nobilă întrecere în ţinerea prelegerilor potrivite priceperii poporului, biblioteca poporală îşi urmează apariţia, şi, pentru ca să se repare o greşală mai recentă, aflăm, că „Transilvania“ iarăşi are să apară cu începutul anului viitor. Adunările generale ale singuraticelor despărţăminte poartă timbrul destul de pronunţat al adunărilor poporale, atenţiunea poporului începe să fie încătuşată, iar adunarea generală a comitetului central este o adevărată sărbătoare a elitei noastre intelectuale.

Societatea fondului de teatru a reuşit a se impune, în timpul din urmă, din ce în ce mai mult, în măsura cu care părăsind terenul nebulos începù a împărţi burse, a sprijini literatura daramatică, punând astfel temeliile unui viitor teatru românesc cu actori permanenţi, cu forţe dramatice reale. Când vorbim despre viitorul teatru românesc, înţelegem esclusiv actorii, cari vor face turnee prin centrele locuite de Români; şi nici decum zidirea ca atare, care ar consumà o sumedenie de bani, şi ar face servicii mai apropiate unui singur oraş, fie acela Sibiiul, Braşovul sau chiar Blajul!

Şi iată, că sezonul mort ni-se prezintă destul de variat pentru oamenii doritori de muncă.

Să dăm şi culturei româneşti, de care ne preocupăm aşa de puţin peste an, ceeace îi compete, în apropiatele zile de sărbători culturale.

Dl Dr. E. Babeş, colaborator intern — pare-ni-se — al „Telegrafului român“ publică în numărul de Joi al numitei foi un articol din care reproducem pasagele:

„Ca oameni circumspecţi, Saşii se feresc de altcum să ne dee nouă sfat hotărât, că ce atitudine să ne însuşim, pentruca ei să poată cooperà cu noi împreună spre apărarea intereselor comune, şi astfel ne reţinem şi noi dela amestecul în afacerile lor. Făcă ei politica pe care ei o află de bună. Asupra unui lucru însă ne simţim îndemnaţi a le atrage luarea aminte în mod prietenesc şi în interesul lor propriu, anume, să se ferească de a se folosi în lupta pentru promovarea intereselor lor particulare de arma cu două tăişuri şi puţin glorioasă a — denuncierii.

Noi, Românii, nu suntem duşmani Saşilor. Ne plecăm chiar înaintea culturei lor înaintate şi înaintea bunăstării lor econmice. Am învăţat multe dela ei. In luptele pe cari siliţi suntem să le purtăm pentru limba si cultura noastră proprie niciodată nu ne-am gândit la aceea, ca să impunem Saşilor limba noastră. Dacă ei singuri o învaţă, — nu poate decât să ne bucure. Simpatiile noastre şi conştienţa comunităţii de interese nu poate să meargă însă până acolo, ca noi să fim scara pe care se urcă Saşii, noi să fim parafulgerul, care delătură primejdiile, astfel, că le primeşte asupa sa. Incidit în Scyllam, qui vult evitare Charybdem.

Dacă Saşii urmăresc tractica numită în lumea comercială „concurenţă necinstită“, nu pot să deştepte în noi decât antipatia de care surt legate apoi toate consecvenţele sale.

Să se gândească Saşii la faptul, că dacă întru adevăr ar ajunge rândul la o astfel de concurenţă, noi, element de popor mai număros, deci mai preţios pentru ma-

ghiarime, ușor am puteà să ajungem deasupra, *pe lângă prețul unei mici resignări (!)* și ușor am puteà să convingem pe Maghiari, că pe când ei cu ajutorul Sașilor nu ne pot desarmà pe noi, cu ajutorul nostru sigur că pot duce pe Sași la faliment politic."

O mică întrebare numai: cam *ce* este a se înțelege sub „prețul unei mici resignări," care ne-ar ridicà așa de mult în ochii compatrioților nostri?

Suntem curioși!

REVISTE.

Roma. In 29 Iuniu n. a publicat Sfinția Sa Papa Piu X. un regulament nou pentru diferitele dicasterii ce sunt în Vatican, ca ajutòare la cârmuirea bisericii. Se începe cu cuvintele: „Sapienti consilio," iar în frunte poartă titula: „Constitutio apostolica de Romana Curia." Scopul acestui regulament, ce se estinde pe 69 pag. 4° mare, e, să determine competința diferitelor dicasterii romane; acum se codifică dreptul bisericii latine, Papa vrea să înceapă lucrul cu oficiile din jurul său. Constituția aceasta intră în vigoare cu 3 Noemvrie 1908. Se face o congregație nouă pentru sacramente. De sub Propagandă se scoate Anglia, Hollandia și Luxemburgul, cum și Canada, Selanda Nouă și Statele unite din America de Nord. Pentru rota romana (judecătoria administrativă și criminală) se publică legi proprii, între judecătorii delà rota romànà nu pot fi oameni mai batrâni de 75 de ani, când ajung vrâsta aceasta, se pensionează (§. 3.). Pe 28 de pagini publică un regulament general pentru toate congregațiunile, tribunalele și oficiile curiei romane, cum să se denumească membrii lor, ce vacanțe au, ce salare, cum trebue să se adreseze omul la acestea oficii ș. a.

Germania. Se vestește, că episcopul rom.-cat. din Rottenburg n-a voit să hirotonească 6 clerici, pentrucă s'a dovedit, ca se ocupă cu scrieri moderniste teologice. A împlinit episcopul porunca, ce o dă în privința aceasta Sfinția Sa Papa Piu în enciclica despre modernism: Pascendi dominici gregis. — În un număr mai nou al „Neamului românesc" un străin de neamul românesc dă lecții Românilor despre modernismul teologilor catolici și despre indicele cărților oprite. Ce e modernismul, nu înțelege acel străin, nu poate deci judecà numita enciclică „Pascendi dominici gregis,"— despre indicele cărților oprite vorbește destul de nelogic, se pare, că în principiu e în contra indicelui: un om cu judecată sănătoasă n-o poate face aceasta.

CORESPONDINTE.

Mișcarea bienaliștilor.

Confr: I. Ș. la celea scrise în Nr. 19 sub acest titlu, își permite a face unele rectificări. Deși acelea rectificări, confirmă mai mult afirmările mele, și formează un document contra afirmărilor sale; totuși îmi ieau libertatea de a reflectà câteva șire la ele.

Și fiindcă dânsul reflexiunile le împarte în 9 puncte, mă voi sili a-i reflectà punctul la fiecare punct, și anume:

Ad. 1. Așa s'a pus chestia pe tapet cum am zis. Propunătorul însuși a accentuat-o aceea, de nu ar fi accentuat-o însă totuși propunerea în sine a conținut o desaprobare a Episcopatului. Pentrucă pe cum ni-s'a spus în „Unirea", bienaliștii s'au presentat în o deputațiune la capul bisericii. Acela de sigur le-a descoperit starea lucrului. Acum dacă ei aveau deplină încredere, că Episcopatul a făcut tot posibilul; asculte de vocea capului bisericii și să abștină dela orice mișcări ulterioare. Dar nu s'au abținut, dovadă dar că atunci când confr. I. Ș afirmă că confrații bienaliști au fost convinși, că Episcopatul a facut tot posibilul pentru a le exoperà o îmbunătățire corăspunzătoare timpului; afirmă un lucru nu tocmai exact.

Ad. 2. Dacă fr. I. Ș. afirmă, că preoții cu pregătire din tractul Dârgii, cari au sprijinit aceasta mișcare, au înțăles-o în altă formă, nici eu nu am cuvinte de a negà acel lucru. Numai atunci se nu nege, nici aceea, că au fost așa de naivi de au căzut în cursa pusă de bienaliști.

Că nu au înțăles ținta conclusului adus, de a-și arătà nemulțumirea față de activitatea desfășurată în aceea chestie de Episcopat, și nu au prevăzut ce voiesc bienaliștii, a lucrà în viitor pe basa lui.

FOIȚĂ.

RUXANDA.

— Nuvelă originală a «Unirii». —

(Continuare). 8

III.

O dungă aurie resfirându-se din rumeneala zorilor, spulberà treptat negurile nopții, — limpezind tot mai clar, tot mai curând zaristea bolții albăstrii. Razele mândre ale luminatului crai din zări sărutau oacheșele flori și scăldau somnoroasele lor pleoape în stropii lor de rouă arginție, în care își răsfățà luciul nesfârșit.

Vântul, copil zburdalnic și fără astâmpăr, mlădià frunzișul într'un freamăt domol și lin. Un miros îmbătător de flori împrospătà răcoristea dimineții. Oaspeții crângului glăsuiau doiniri vrăjite și pline de înțeles în limba lor, — fermecând auzul plăpândei domnițe Maria, care-și mânà frageda-i ființă prin mărețiile grădinei domnești. Cu privirile-i tinere și calde îmbrățoșà încântătoarele priveliști ale naturii, — odihnindu-și ochii când pe chipurile florilor gingașe, când pe întinderea departărilor albastre. Umblà singură să-și mai iea de urât, vorbea numai cu florile ori cu păserile, căci cu Bogdan nu mai vorbi de mai multe zile, decând el îi făcù așa de mare rușine înaintea musafirilor străini. La masă nu mai stăteau amândoi, iar de se întâlneà cu Bogdan, își aplecà privirile spre pământ și treceà mută pe lângă dânsul. Prin asta voià să dea de înțeles lui Bogdan, că nu s'a purtat bine, că a greșit și de aceea până când nu-i cere iertare, nu se îndură să-i zicà vre-un cuvânt.

I-se părea, că o amăgesc ochii, când zări pe laița de lângă nucul bătrân pe Bogdan având o înfățoșare palidă și abătută. Erà foarte neliniștit, nu puteà să șeadă locului. Rătăceà ca un stingher prin deșisurile brădetului din capăt în răscapăt. Oricât de frumos să fi fost țesute și înflorite covoarele pajiștei, ori cât de alinătoare să fi fost adumbririle ramurilor de nuc, troenit și zbuciumat de niște gânduri posomorâte, zădarnic cătà îmbunare și pace sufletească.

De Joia trecută, aceea zi fără de noroc, nu-i mai ticneà nici hrana, nici somnul. Robit de chinuitoarele amintiri, cari i-se desfășurau în minte așa de viu, își zădărniceà singur pacea și liniștea din suflet. Obosit de umblet, se rezimà de speteaza laiței de sub nucul, sub care odată șezuse alături cu Ruxanda. Ochi-i întristați alunecau pe nevrute peste surele creste ale singuraticilor codrii. Apoi ducându-și mâna la frunte, privea lung spre pământ, lăsându-și mintea pradă întristătoarelor aduceri aminte....

— Ce-am făcut? De Joi curtea-i pustie... nici o față de om nu se mai arată la curte, nimeni nu-mi mai vorbește nimica. Ce n'or gândi de mine Iancu și Smaranda? Ce nu va crede despre mine și aceea răsfățată copilă a Mușăteștilor? Ba chiar și soră-mea, tot ce avusem mai drag pe lume, m'a osândit, să nu-mi mai rostească nici un cuvânt, Bogdane, Bogdane, cum o vei duce-o mai departe, dușmănindu-te cu toții?

*

Se rușinà singur de purtarea lui, cerându-și iertare dela conștiința sa, care-l mustrà chinuitor. Pe când se aflà așa cufundat în gânduri, treceà pe dinainte-i îngândurata domniță cu ochii pironiți în pământ. Bogdan tresări ca din visuri și-i aruncă o lungă și înduioșată privire. Voind să rupă îndelunga supărare, izbucni pe nevrute într'un rost înduioșător:

— Și tu mă părăsești, Mario?

Ea la auzul acestor șoapte se înduplecă să se oprească pe loc și să se uite în ochii lui turburați.

— O iartă-mă soro, iartă-mă!

— In sfârșit! — Am crezut totuși, că vei aveà bunul simț de a-ți recunoaște greșala mai de vreme, dar e bine și acuma. Te iert, cum să nu te iert, dar de altădată să fi mai cuminte.

Bogdan deodată își însenină furtunoasa-i căutătură și îmbrățoșă pe Maria, lăsându-și zbuciumata lui frunte pe pieptul ei. Apoi ca și când nu s'ar mai fi întâmplat nimica, plecară amândoi spre curte vorbind

Ad. 3. A spune un lucru adevărat și cunoscut nu înseamnă a imputà, deci lecția făcută mie nu are rost.

Ad. 4. Cine a cetit cât de puținel ziare magiare, acela a trebuit să vadă desele imputări ce să făceau în acele Episcopatului nostru pentru numărul cel mare a preoțimei române gr.-cat. Ori cine poate înțelege, că acelea erau reflexul simțemintelor Episcopatului rom.-cat. Din acele imputări poate deduce ori cine, că de acelea se vor fi adus și în conferințele congruali, în cari se va fi cerut reducerea numărului preoților gr.-cat.

Acum când corul nostru episcopesc a putut câștigà salarizarea tuturor, întreagă preoțimea trebue să-i fie mulțumitoare, în primul rang bienaliștii, pentrucă de s'ar fi făcut reduceri, acele de sigur, nu s'ar fi referit la preoții sistematici. — Confr. I. Ș. afirmă, că bienaliștii și-au arătat încrederea prin aceea, că s'au prezentat la capul bisericii. La aceasta afirmare observ. E drept, că aceasta ar fi însămnat manifestarea încrederii, dacă cu aceea ocasie și-ar fi dovedit simțemintele de gratitudine și după aceea ar fi ascultat de sfatul dat de capul bisericei, dar deoarece ei nu au ascultat de sfatul bisericii dat cu aceea ocazie, și-au făcut propuneri sinodali, prin cari deși li-s'a spus, că Episcopatul în chestia lor și-a făcut datoria, totuși cer să se întrepună, totuși să mișcă, nu cred, că o va puteà cineva caracterizà de manifestarea încrederii în Episcopat.

Ad. 5. Cât de curate le-au fost intențiunile să vede din împrejurarea, că deși au fost rugați de autoritatea bisericească să se abțină dela mișcări, le-au continuat.

Ad. 6. Că vânat-au după ajutor de stat, eu nu știu, nici nu afirm, atâta afirm, că de oarece ajutorul de stat s'a împărțit fără considerare la cualificățiune, partea cea mai mare li-s'a dat lor.

Când fac rectificarea aceasta nu-mi pot ascunde simțemintele de indignare pentru acuza ce o face preoțimei sistematice fratele I. Ș. Anume: „că ar fi vânat după ajutor de stat.“ Nu preoțimea sistematică, care s'a purtat cu adevărat martiriu apostolic, e aceea ce a vânat după ajutor de stat, ci unii indivizi, cari și-au uitat de demnitatea preoțească, au vânat după ajut, făcându-se electorali, cum bunăoară unii pe la „Iclodul mare,“ deci a zice așa ceva de întreagă preoțimea sistematică, e o cutezare contra căreia protestez.

Ad. 7. Tocmai li-s'a spus, că în cauza lor nu să poate face mult ar fi trebuit să se abțină dela orice mișcare.

Ad. 8. Ma-și bucura dacă cele cuprinse în acestea puncte ar fi adevărate, convingerea sinceră și constantă, încât plenipotențiatul bienaliștilor, să nu fie tras a doua oară în cursă.

Ad. 9. Salut noua convingere, și-i doresc, viață îndelungată. Admonierea mea s'a referit, la ceialalți frați, din provincia mitropolitană, deci, nu aceea admoniare o respinge fr. I. Ș.

— f —

Academia română.

Concursuri pentru premii pe 1908

B. Premii pentru lucrări puse la concur cu subiecte date.

I. Premiile Secțiunii literare.

1. *Premiul Neuschotz,* de 2.000 Lei, se va dà, în sesiunea generală din **1909**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Industria casnică la Români, trecutul și starea ei actuală. — (Deciz. 20 Martie 1904).

Terminul prezentării manuscriptelor este până la **31 Decemvrie 1908**.

2. *Premiul Alexandru Bodescu,* de 1.500 Lei, se va dà, în sesiunea generală din **1909**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Elementul național în poezia lui Eminescu. — (Deciz. 20 Martie 1904).

Terminul prezentării manuscriptelor este până la **31 Decemvrie 1908**.

3. *Marele Premiu General Ioan Carp și Maria Carp,* de 7.000 Lei, se va dà, în sesiunea generală din **1909**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Sintaxa limbii române, studiată în mod istoric și comparativ. — (Deciz. 9 Aprilie 1905)

Terminul prezentării manuscriptelor este până la **31 Decemvrie 1908**

4. *Premiul Princesa Alina Știrbei* se va dà, în sesiunea generală din **1910**, pentru cea mai bună:

Carte de lectură pentru școalele secundare. — (Deciz. 31 Martie 1898).

„Această carte va cuprinde în întâia parte descripțiuni ale naturii și ale puterilor naturii și în a doua parte narațiuni despre evenimentele istorice însămnate și despre viața bărbaților celor mari ai națiunii române și ai altor popoare. Descripțiunile sau narațiunile vor fi sau bucăți originale sau traducțiuni bine făcute. În tot cazul, alegerea se va face din tot ce literatura rōnească sau străină posedă mai clasic și va aveà în vedere desvoltarea iubirii naturii și a simțimintelor patriotice și virtuoase“. (Din *Actul de donațiune).*

Premiul este de 8.500 Lei, în care sumă se cuprind premiul autorului și cheltuelile de tipărirea scrierii (de *minimum* 30 coale de tipar *garmond*) în 1000 exemplare, din cari 800 ale autorului și 200 ale Academiei.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la **31 Decemvrie 1909**.

(Va urmà).

---

cu atâta dor, ca și când n'ar mai fi vorbit de un car de ani.

— Bogdane,

— Ce vrei soro?

— Ți-aș spune o vorbă....

— Anume?

— Dar ai să mă asculți?

— Cum să nu, —

— O vorbă despre... știi tu despre cine,

— Să mă ierți, că nu știu pe cine ai în gând.

— Pe Ruxanda, Bogdane.

— Las'o n'o mai pomeni.

— Bogdane, nu crede toate câte le-ai auzit.

— Bă le-oi crede, fiindcă toate au temei —

— Bogdane, toate-s niște snoave.

— Ba să nu crezi una ca asta.

— Ruxanda e fată cinstită, Bogdane.

— Nu doresc nici dușmanilor mei asemenea cinste. Știi tu, că m-a hulit înaintea logofătului Tăutu? Că ne-a făcut curtea de râs și că totdeauna s'a fățărit pe lângă noi?

Bogdan zicând acestea începù să se mânie și în apucăturile-i atâtate părea, că vrea să-și descarce toată ura și disprețul către Ruxanda.

— Liniștește-te, Bogdane, nu te aprinde așa, că doară eu nu-s Ruxanda.

— Soră dragă, lasă n'o mai apără nu-ți șade frumos, să te pui în rând cu niște....

— Cu niște cine? mă rog.

— C'o hulitoare, c'o fățarnică, c'o nerușinată.

Cine ți-a zis, mă rog, toate vorbele acestea?

— Asta-i treaba mea!

— Dar a mea nu?

— Nu! răspunse Bogdan scurt și cuprinzător.

Nu vrei adecă să-mi spui?

— Nu, nu pot.

— Atunci ține minte Bogdane, tot ție-ți va părea rău. Mă crezi, că eu nu știu cine te-a bătut la cap? Crezi, că eu nu știu despre tot ce-i la mijloc?

— Ce-i la mijloc, soră dragă?

Asta-i treaba mea.

— Nu vreai să-mi spui, ce-i la mijloc?

— Nu, nu pot.

— — — — — — — — — —

Soarele începeà să se lase după vârfuri, înaurind coamele munților suri. Bătea toaca și apoi și clopotele începeau să sune pe limba lor de sărbătoarea sfintelor Sânzenii. Linul și domolul răsunet al clopotelor bătea și în auzul Măriei Sale. Se gândeà, să meargă a doua zi la sfânta slujbă ori nu. Se duse să întrebe pe Maria.

— Vom merge mâne la biserică?

— N'ai decât să te duci și singur....

— Dar tu nu vreai să mergi cu mine?

— Nu, nu pot.

* * *

(Va urmà.)

Institutele noastre de învățământ.

II. *XXIV. Anuar al institutului pedagogic teologic al arhidiecezei ortodoxe române transilvane în Nagyszeben (Sibiiu) pe anul școlar 1907/8 publicat de Dr. Eusebiu R. Roșca, director.* La început se publică o interesantă disertație a profesorului Dr. I. Lupaș cu titlul: Contribuțiuni la istoria culturală și politică a epocei lui Șaguna, care cuprinde partea cea mai mare a anuarului (66 pag). Statul personal numără 9 profesori și 1 director.

In ordinea prelegerilor remarcăm: limba și literatura română în cursul I de teologie cu 3 oare pe săptămână, care ar fi de dorit să se introducă și la seminariile noastre teologice, fiind lucru cunoscut, că se primesc în teologie adese tineri, cari n-au ascultat nici o oară de limbă și literatură română.

Numărul elevilor imatriculați în secția teologică 115, în cea pedagogică 111. Ajutorați au fost cu stipendii 16 teologi și 35 pedagogi.

Societatea de lectură a desvoltat o frumoasă activitate; afară de o mulțime de cărți, în sala de lectură au mai fost 47 foi, abonate („Furnica“?) și gratuite, de abea 2 străine, celealalte toate românești.

III. *XXII. Anuarul școalei civile de fete cu internat și drept de publicitate a „Asociațiunii pentru literatura română și*

cultura poporului român" din Nagyszeben (Sibiiu) pe anul şcolar 1907/8 publicat de Dr. Vasile Bologa, director. In fruntea raportului se publică o interesantă disertaţie a prof. Dr. I. Borcia: Ifigenia în Taurida de Goethe. Din partea şcolară însămnăm, că şcoala a avut 1 director şi 5 profesori. Afară de acestia 2 cateheţi şi 9 instructori: de cant, muzică şi limba franceză. Personalul internatului constă din 1 director, 1 directoară, medic şi 4 ajutoare. Numărul elevelor a fost de 143 dintre cari 15 în cursul complementar. Din acestea 114 gr.-or. 23 gr.-cat. 6 de alte confesiuni. E interesant, că din celea 4 rom.-cat. 2 s'au declarat de române. Din acestea 143 eleve, 102 au fost interne, plus 3 cari au frecuentat şcoala elementară a Reuniunei femeilor, 19 dintre eleve, au fost din România şi 2 din Bucovina. Biblioteca profesorilor cum şi a elevelor s'a sporit în 1907/8 cu un număr însemnat de cărţi, parte dăruite, parte cumpărate.

Progresul în studii nu-i însemnat.

Pentru anul şcol. viitor, didactrul rămâne 4 cor. pe lună, pentru celea noue 4 cor. taxă de înscriere. La internat întreţinerea şi didactrul 500 cor. anual, afară de aceea taxele speciale pentru instrucţia în studiile extraordinare.

Sărbările dela Şimleu pentru Adunarea generală a „ASTREI."

Comitetul aranjator invită cu toată onoarea la serbările, ce vor avea loc din prilejul adunărei generale a Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român la Şimleu, din 6 până la 9 August, st. n. (24—27 Iulie st. v.) a. c.

Fiindcă invitări speciale nu se trimit, prin aceasta să se considere invitaţi toţi românii, cari să interesează de progresul cultural al neamului nostru.

Iată programul în liniamente generale:

Joi, în 6 August, la 12 oare, se va primi la Cizer comitetul central, care va veni prin Ciucea, iar dela Cizer va călători mai departe cu trăsurile până la Şimleu. *Ceice doresc dintre onoraţii oaspeţi, şi mai ales domnii ziarişti, cari doresc a sosi deodată cu comitetul central sunt rugaţi a ne anunţă din bunăvreme, spre a se puteă trimite trăsuri suficiente.* La întâmpinarea comitetului central în Cizer, cea dintâi comună sălăjană în direcţia aceasta (sudică), se va adunà poporul împreună cu fruntaşii din toate comunele dimprejur. Membrii comitetului vor fi salutaţi de cler şi popor, iar din partea desp. Şimleu al Astrei de Rev. domn Alimpiu *Barbolovici*, vicarul Sălajului şi preşedintele despărţământului.

(Trenul cu care călătoreşte comitetul central, Nr. 505, soseşte în Ciucea dimineaţa la 8 oare 58 minute. Din Braşov porneşte Mercuri sara la 7 oare 30 m., din Sibiiu noaptea la 11 oare 10 m., şi-l ajunge la Copşa, iar din Cluj Joi dimineaţa la 6 oare 10 minute).

Joi saru va aveà loc în Şimleu convenirea de cunoştinţă.

Vineri se va face serviciu divin şi se va ţineà întâia şedinţă. După şedinţă va aveà loc banchetul, după el inaugurarea expoziţiei etnografice şi petrecerea poporală. În acelaş local cu expoziţia etnografică sălăjenească va expune lucrări de industrie casnică Reuniunea femeilor române din comitatul Huneadoarei, a cărei prezidentă este dna *Elena Hossu-Longin.*

Sara va aveà loc *teatrul.* Se va jucà o piesă poporală originală cu muzică şi cântări din partea diletanţilor sălăjeni, instruaţi de artistul nostru dramatic *Aurel P. Bănuţiu*, care va creà rolul principal. După teatru va fi masă comună à la carte.

Sâmbătă a. m. se va ţineà a doua şi eventual p. m. a treia şedinţă.

Sara va aveà loc *concertul.* Un punct de forţă al concertului va fi balada *Constantin Brancoveanul*, capo d'opera dlui prof. din Blaj *Iacob Mureşanu*, care va venì şi o va conduce în persoană. Va fi cântată de corul teologilor din Gherla, în care se va contopi şi al Casinei române din Şimleu. Va concerta şi corul *Hilaria* din Orade.

După concert, care va constà din 5 puncte, va urmà *dans*.

Toate serbările se vor ţineà într'un *teatru de vară*, construit anume spre scopul acesta în cetatea lui Bathori (o grădină frumoasă), unde publicul va fi cu totul separat de străini. In teatru vor încăpeà peste 1000 persoane. *Lojile vor fi decorate cu ţăsături şi cusături româneşti din Sălaj. Luminaţie electrică.*

Toţi ceice doresc a participà sunt rugaţi pe calea aceasta să se însinue cât mai îngrabă, *cel târziu până la 1 August (19 Iulie) a. c.*, căci altcum nu putem garantà de cvartir. Cvartire avem de trei feliuri: *gratuite, la particulari cu 2 cor. pe 24 ceasuri şi la hotele.* Ceice se însinuă sunt rugaţi a arătà ce fel de cvartir doresc.

De asemenea şi *ceice doresc a participà la banchet* sunt rugaţi a se însinuà deodată cu însinuarea participărei, cel târziu până în 1 August n. căci altcum comitetul aranjator nu garantează. Tacâmul costă 5 coroane de persoană. La banchet vor luà parte şi tărani, à 1 cor. 60 b. tacâmul.

După încheierea serbărilor, Duminecă, 9 August n. se va face peregrinaj la mormântul din Bocşa-română al lui Simeon Bărnuţiu, dela naşterea căruia se împlinesc 100 de ani. Se va face şi o excursiune la Moigrad, fosta capitală a Daciei porolisene.

NB. Insinuările pentru cvartire şi banchet, pe cum şi cererile de informaţiuni sunt a se adresà dlui *Ioan P. Lazar*, preşedintele comitetului aranjator.

Onor. oaspeţi au legătură cu trenul până în Şimleu: prin Orade, Carei şi Cluj, Bistriţă, Gherla, Dej, Jibou, Zălau.

Comitetul aranjator.

Internatul Vancean de fetiţe în Blaj.

— Publicare de concurs. —

Până în ziua de *15 August n. a. c.* se publică concurs pentru primirea în *Internatul Vancean de fetiţe din Blaj.* Condiţiile sunt:

1. Pentru o elevă sunt a se plăti pe un an şcolastic 280 cor. solvibile în două ori cel mult patru rate egale anticipative. Elevele, cari vor învăţà limba franceză ori muzica instrumentală, vor solvì separat unele taxe moderate. Separat are să se plătească şi didactrul de 6 cor. 60 fil. pentru elevele din clasele elementare şi de 12 cor. 60 fil. pentru cele din clasele civile.

2. Fiindcă elevele vor aveà, să poarte vesminte uniforme, se vor solvì pentru acestea câte 30—38 cor. după vrâsta fieşte căreia. Uniforma aceasta constă din două şurţe cu mâneci, două pălării, — una de iarnă şi alta de vară, — şi din o toaletă.

3. La întrarea în Internat fieşte care elevă are să fie provăzută cu: *4 toalete simple, câteva şurţe, jachetă de iarnă şi primăvară, 1 năframă mare, 1 năframă mică şi 3 de cap, 6 cămeşi, 6 camisoane, 6 pantaloni, 6 fuste, 6 serviete, 18 batiste, 8 părechi de ciorapi, 2 părechi de păpuci, 1 părechе de pantofi, 1 perie de dinţi, 1 perie de cap, 2 perii de încălţăminte, 1 plapomă, 2 pepteni, 1 ţol de lână, 2 perini, 4 feţe de pat, 4 feţe de perină, 2 cuverte de pat din giolgiu alb, 1 lighian de spălat, 6 ştergare, 4 ştergătoare de lighian, 1 ţinătoare de săpun, 1 ulcea de tinichea şi tacâm (lingură, furculiţă, cuţit şi linguriţă).*

Pentru suma solvită fieşte care elevă va primì:

1. Instrucţie în studiile prescrise pe clasele I—IV elementare şi I—IV civile, educaţie religioasă-morală şi deprinderi în conversaţie magiară şi germână.

2. Locuinţă în etajul institutului în sale mari, sănătoase şi luminoase, provăzute cu mobiliarul de lipsă.

3. Vipt întreg şi anume: *a)* la dejun cafea cu lapte, *b)* la amiazi 3 plese, în Dumineci şi sărbători 4 plese, *c)* la cină 2 plese. *Pachete de ale mâncării se permite elevelor, să primească numai la sărbătorile Naşterii Domnului şi ale Paştilor.*

4. Spălat, luminat şi încălzit. În fieşte care lună elevele vor luà câte o bae.

5. Instrucţie practică în cele economice, întru cât instrucţia de sub 1. lasă răgaz.

La cererile pentru primire au să se alăture: estras de botez, testimoniu de pe clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare şi revaccinare.

Rugările pentru primire au să se înainteze *Preaveneratului Consistor mitropolitan din Blaj*, alăturându-se la fieşte care o marcă postală de 45 fil. pentru spedarea francată a rezoluţiei. Dela rugarea pentru primire *nu sunt dispensate* nici elevele, cari au mai fost în Internat.

Blaj, în 1 Iulie 1908.

Direcţia Internatului Vancean de fetiţe.

Noutăţi.

Din Arhidieceză. *Septimiu Sever Popa*, cooperatorul parohial din Aţintiş a fost denumit de administrator parohial la *Sânpaul* (tr. Iernot).

Ajutor. Escelenţa Sa Domnul Ministru reg. ung. de culte şi instrucţiunea publică cu datul din 15 Iuniu 1908 Nr. 57014, notifică, că a venit vacant un ajutor de 200 coroane, din fundaţiunea baronului „Sina Simon". La ajutorul acesta pot reflectà numai învăţători emeritaţi săraci. Concurenţii din Arhidieceză să-şi înainteze suplicele până la 1 Septemvrie 1908 la Preaveneratul Consistor mitropolitan în Blaj.

Dela Oradea. Alteța Sa Principele Leopold Salvator, pentru inspecționarea artileriei, în 11 Iulie a. c. Sâmbătă seara la 8 oare a ajuns la Oradea-mare. In 12 l. c., fiindcă recepțiunile la dorința Dânsului au rămas, a primit în audiență particulară în primul loc pe Preasfinția Sa Episcopul Dr. Demetriu Radu, apoi pe Episcopul substitut rom.-cat Antoniu Fetser, la urmă pe comitele suprem și pe primarul orașului. In 13 Luni după amiazi la 5 oare Alteța Sa a redat vizita Episcopului Radu. Reședința nu de mult zidită din nou și mai vârtos foyerul aceleia a făcut foarte bună impresie asupra Alteței Sale, pe cum a admirat și țeseturile aflătoare în reședință. De aci a mers însoțit de Episcopul la Biserica Catedrală, unde l'a întâmpinat Capitulul în frunte cu prepositul Dr. Lauran, care ținând în mână restignirea, în care se află relicviele sfintei cruci. L'a binevenitat cu o vorbire scurtă, dar potrivită în limba italiană, după care Alteța Sa sărutând crucea, a intrat în altar, unde I-s'a arătat un potir de aur dăruit Bisericii de Majestatea Sa Maria Terezia de binecuvântată aducere aminte la 1777. La ușa Bisericii Alteța Sa dând expresiune uimirii sale, că mulți din cler vorbesc cu multă precisitate limba italiană, luând adio călduros dela Episcopul, între urările numărosului public adunat, s'a depărtat.

Asociațiunea la Crăciunel. Duminecă în 12 l. c. s'a ținut adunarea cercuală a Desp. XI. Blaj la Crăciunel, la care au luat parte un public foarte frumos. Înainte de adunare au celebrat sf. liturgie membrii comitetului. Adunarea a deschis-o directorul despărțământului, *Ioan F. Negruțiu,* arătând poporului ce e chemarea Asociațiunii (luminarea și bunăstarea poporului român). Din raportul comitetului apare, că în anul trecut s'au ținut 14 prelegeri poporale, 10 șezători de cetit. Au ținut la adunare disertații *Aurel C. Domșa,* învățătorul *Iosif Marian* din Bucerdea grânoasă și *Dr. Ambrosiu Chețianu.* — Din acest prilej s'a aranjat în școală o expoziție de lucruri de mână, foarte frumoasă, celea mai frumoase și mai multe lucruri le-a expus Susana Mărculeț, „țesătoarea satului," carea a fost premiată cu un galbin de 10 cor. s'au mai împărțit premii în suma de 37 cor. — Sara au fost două declamări și s'a predat piesa: Drumul de fier de Alexandri. Toți actorii s'au ahitat foarte bine. Le face mare cinste bina chindisită cu covoară și măsărițe românești foarte frumoase.

Mulțumire publică! Cu prilejul dureros al strămutării la celea eterne a iubitului și mult regretatului meu soț, *Traian H. Pop,* fost timp de aproape 2 decenii redactor al ziarului „Gazeta Transilvaniei," mi s'au trimis din diferite părți număroase telegrame și scrisori de condolențe. Imi este peste putință a mulțumi în particular pentru aceasta atențiune manifestată față de mine și familia decedatului și vin deci a rugà pe toți acei stimați domni și doamne, cari s'au grăbit a-mi trimite cuvinte de conzolare în nemărginita mea durere, să binevoiască a primi pe aceasta cale mulțumirile mele adânc simțite. In acelaș timp mă simt îndemnată a exprimà tot pe aceasta cale mulțumiri în deosebi domnului Augustin Paul, fost coleg de redacție cu regretatul meu soț, pentru frumoasa inițiativă ce-a luat-o, mijlocind la timp dela câțiva pretini și binevoitori un ajutor, inițiativă al cărei rezultat a dat suma de 574 coroane. Aceasta sumă trimisă în timpul morbului greu al decedatului meu soț, s'a folosit din parte-mi spre scopul spre care a fost destinată. Rog deci pe stimatul domn Augustin Paul, care inspirat de nobilul simț al prietiniei și colegialității a luat frumoasa inițitivă, pe cum și pe toți acei stimați domni donatori, cari și-au manifestat în acest chip simpatia și recunoștința față de sacrificiile aduse de regretatul meu soț în decursul anilor de muncă — să binevoiască a primi pe aceasta cale mulțumita mea respectuoasă. Șard, 14 Iulie 1908. Cu distinsă stimă *Leontina T. Pop.*

Mulțumită. Tuturor acelora, cari cu vorba ori în scris a alinat durerea mea nespusă de mare cu ocaziunea perderii ireparabile a scumpei mele soții, și cărora nu am avut putință a le mulțumi, primească și pe aceasta cale celea mai ferbinte mulțumite cu asigurarea stimei și iubirii mele nețărmurite. Corpadea, la 12 Iulie 1908. *Aureliu Hățiegan,* preot gr.-cat.

Concert. Studenții români din Blaj și-au luat frumoasa hotărîre de a face un turneu artistic prin părțile ardelene locuite de Români. Cu ocaziunea aceasta au concertat și în Alba-Iulia în 28 Iunie n. Corurile au succes foarte bine, fiind des aplaudate încât unele au trebuit repetite. In deosebi a plăcut publicului „Doina din Bihor" de I. Murășian, cu solo tenor esec. de V. Magdaș stud. cl. VIII, a cărui voace simpatică a încântat mult publicului. Dar surprinderea publicului a fost și mai mare, când tinărul dirigent Ioan Harșia a apărut pe bină spre a-și dirijà propria sa compoziție „Hoțul și domnița" baladă. Muzica duioasă, care conține motive românești, relevează tabloul fidel al baladei, așa încât din muzică înțălegi întreaga acțiune. A compune o baladă cu așa succes e un fapt, care pe noi românii numai îmbucura nepoate, și ne face a legà celea mai bune speranțe de tinșrul artist, dacă încă din băncile școalei e în stare se deà lumei un op atât de frumos. In adevăr e de admirat și prețuit mai cu seamă, că noi românii suntem rămași atât de mult îndărăpt în acest ram al artelor și ar trebui sprijinit cu căldură de toți mecenații românilor. Efect mare au produs solurile din balada amintită și anume: bas esec. de N. Baltă stud. cl. VIII, duet G. Pataky cl. VIII. și I. Miclea cl. VII. și solo tenor esec. de G. Pataky, a cărui voce admirabilă ne promite mult. *Dr. I. Rățnovean.*

Manevrele. Să scrie dela Viena, că manevrele cele mari să încep anul acesta în Ungaria la 14 Septemvrie și să termină în 18 Septemvrie. Vor luà parte la manevre o sută de mii soldați. Comandanții trupelor vor fi generalii Allori și Fiedler, ambii inspectori generali de trupe. La manevre va participà și Majestatea Sa, însoțit de moștenitorul de tron Arhiducele Francisc Ferdinand.

Petreceri. Tinerimea română din Mureș-Uioara și jur învită la petrecerea de vară, ce o va aranjà la 19 Iulie n. în sala cea mare a „Hotelului erarial". Venitul curat este destinat în favorul fondului pentru ridicarea unui „Orfanotrofiu" în Blaj.

Inchierea anului școlar, la școala gr.-cat. din Turda s'a ținut examenul în 15 Iunie sub prezidiul Dlui Iosif Costin protopop tractual asistând și Dnul Nicolau Rațiu ca director școlar și v. prot. on. Examenul s'a ținut în sf. biserică în față unui public număros și distins, și-a decurs în perfectă ordine având rezultat bun. Laudă se cuvine tinărului și bravului învățător Pavel Cismașiu, că muncă bună a muncit. A încheiat examenul dl prot. prin o vorbire frumoasă și însuflețitoare adresată elevilor și publicului ascultător. După aceea a urmat premiarea elevilor cu purtare morală bună și progres eminent. Cărțile cu care s'au premiat a fost donate din fundațiunea magnificului Domn Iuliu Bardoși inspector reg. în retragere, s'au mai premiat cu bani din fondul școalei și o parte donați de Spectatul Domn Dr. Georgiu Pătăcean advocat. La fine au fost aprețiate meritele marinimosului fundator Iuliu Bardoși. Toate au decurs bine și au avut rezultatul cel mai îmbucurător. *Ariesanul.*

Posta Redacțiunii.

G. G. Șelcău. — Se publică numai anticipându-ne 3 coroane.

Edict de licitare.

Pentru a se asigurà lucrările necesare la clădirea bisericii greco-catolice din Adrian, protopopiatul Reghinului, se va ținea la 31 Iulie 1908, oarele 9 a. m. licitațiunea publică cu oferte în scris și verbal, în școala gr.-cat. din Adrian.

Planul și toate ce se țin de el sunt expuse spre vedere în cancelaria oficiului parohial, în Adrian. Cheltuelile sunt preliminate cu Cor. 9369·12. Doritorii de a licità se învită prin aceasta, ca înainte de începerea licitării să-și prezente ofertele, împreună cu vadiu de 10% dela suma ofertului lor, în cancelariile subscrișilor.

Adrian, la 14 Iulie 1908.

Ariton M. Popa, m. p. protopop gr.-cat. în Reghin. **Zaharie Pop,** m. p. adm. paroh gr.-cat.

(24) 1—1

Concurs.

Curatorul bisericesc gr.-cat. din Sâncel (în comitatul Târnavei mici) cu aprobarea Preaveneratului Conzistor mitropolitan din Blaj escrie concurs pentru clădirea salei a treia de învățământ adause la școala veche gr.-cat. din Sâncel prin licitațiune minuendă cu terminul de 26 Iuliu n. 1908 pe lângă următoarele condițiuni:

a) Prețul de strigare e 3800 coroane. De material (cărămidă și piatră) are a se îngriji întreprinzătorul.

b) Planul, preliminariul și condițiunile de licitare se pot vedeà ori când la oficiul parohial până la ziua licitării, ce va fi la 26 Iuliu n. 1908 d. am. 2 la oare.

c) Intreprinzătorii au să depună la oficiul parohial gr.-cat. din Sâncel în presoană sau prin oferte ca vadiu 10% din suma de strigare, adecă 380 cor, în bani sau hârtii de valoare.

Curatoratul își rezervă dreptul a alege dintre licitanți pe oricare fără conziderare la ofertul, ce se va face.

Sâncel la 13 Iuliu n. 1908.

Vasile Smigelschi, paroh gr.-cat. **Ioan Oniga,** curator primar.

(25) 1—1

La spălat sum ca la horă
Fără multă oboseală
Căci **săpunul** cel bun **Schicht**
Cruță bani, timp, osteneală.

Puterea minunată și intensivă de a curăți a

săpunului Schicht's Hirsch

zace în felul cum e pregătit și în alegerea materialului brut din care se pregătește!

Săpunul Schicht Hirsch

cruță mânile, hainele! Nu produce oboseală și grijă și cruță sănătatea, bani, timp și lucru 30,000 cor. garanță pentru curățenie.

(21) 2—8

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 26

Capitlul XXI.

ORESTES.

Între Baja şi Bauli zăcea, învăluită aproape cu totul de tufişuri de dafin, o casă drăguţă de ţară, carea aparţinea Pomponiei; aci se refugia ea dinaintea căldurei dogorătoare a verei, aci voia se aştepte reintoarcerea fiului ei din Britannia.

Pe când în noaptea aceea, când Agrippina suferi naufragiu, Pomponia se preumblă prin grădinile ei de lângă ţărmul mării, undele aerului îi aduseră la urechi strigăte de ajutor; acele răsunau aşa de implorător, aşa de tânguitor şi dureros, încât ea tresări şi-şi chiemă servitorii. Ei plutiră afară pe mare şi aduseră la ţărm o femeie leşinată. Spre spaima sa, Pomponia recunoscu într'ânsa pe Agrippina, împărăteasa.

Ceasuri întregi s'a luptat aceasta cu elementul înfiorător. Sângele îi svâcnea în cap, picioarele îi atârnau ca nişte sloi grei de ghiaţă, iar braţele, cari se ţineau de catargul plutitor, o dureau, încât stă se nebunească.

La vederea acestei femei înfrânte simţi o milă nemărginită şi demândă s'o ducă în apartamentul ei propriu. Părul împărătesei eră lipit, în plete ude, pe fruntea, carea încă numai cu puţine oare mai înainte eră ornată cu un diadem strălucitor; tunica şi mantaua de purpură erau sfârticate, faţa eră murdărită de spumă şi noroiu, iar de pe braţele umede curgeă sângele şiroiu.

Peste puţin, natura cea tare a Agrippinei învinse leşinul şi ea-şi deschise ochii, privind încremenită în jur de sine. Plină de scârbă ea scuipă afară apa cea sărată, carea i-a pătruns în gură, şi sări în sus.

„Unde mă aflu?“ întrebă ea sălbatic, şi fără de a aşteptă răspunsul Pomponiei strigă: „Afară, afară, sum încunjurată de ucigaşi. Acasă, acasă!“

Pomponia abia o putu face se primească o mantauă, carea să-i învălue corpul cel gol. Ea nu voia alta, decât se plece! Servitorii Pomponiei o duseră, în mezul nopţii, într'o lectică închisă, la Bauli. Ea opri cu severitate, ca nimeni se nu cuteze a vorbi cuiva despre cele văzute. Dupăce a odihnit câteva ceasuri, se puse la masa de scris şi adresă o scrisoare către împăratul. Aceea sună:

„Agrippina către Claudius Nero, împăratul!

O blăstămăţie înfricoşată s'a comis: pe marea deschisă s'a făcut încercare, ca se omoare pe mama imperătorului. Vinovatul este Anicetus: la ordinul său, corabia se desfăcu în două în mijlocul mării.

Peste puţine zile întreagă Roma, întreagă lumea va află despre această faptă blăstămată şi popoarele vor strigă după răzbunare!

Grăbeşte, Cezare, se pedepseşti pe ucigaş! Pe el şi pe complicii săi! Îi vei găsi — îi cunoşti!

Cina ta a fost escelentă, călătoria pe mare a fost, din contră, înfricoşată. Mă jur pe zăi: niciodată nu voiu mai mâncă smochine, nici nu voiu mai pune piciorul pe bordul vre-unei corăbii. Acest jurământ îl depun publice în mânile lui Jupiter.

Sum sănătoasă — şi tare. *Vale!*“

Ea sigilă scrisoarea şi strigă pe Agerinus, cel mai credincios sclav al ei. Acestuia îi predete scrisoarea. „Această epistolă o vei dà în mânile imperatorului. Dar la nimeni altul, căci altcum e rău.“

„O, stăpână,“ zise Agerinus şi se aruncă la pământ, pentru a-i sărutà poala hainei, „mai bine mă las a fi sfăşiat în bucăţi, decât se fac altceva, afară de ceea ce mi-ai poruncit.“ După aceea plecă.

Nero petrecù noaptea în neliniste mare; după mersul unui orologiu de apă el calculà scenele singuratice ale dramei, carea trebuià să se petreacă acum pe valurile întunecoase ale mării.

El se temea de umbra sa proprie şi demândà, să-i umplă dormitorul cu lumini; aci se aruncă pe patul său şi închise ochii.

In atipeala ce-l cuprinse, el crezù deodată, că vede capul amenintător al mamei sale, cum acela iasă din apă şi se cufundă iarăşi.

„Ucigaş de mamă!“ se auzi din mii de voci detunătoare.

Apucat de groază, Nero sări în sus şi-şi smulse părul. Insă vocile cele înfricoşate nu tăceau. In continuu detunau: „Ucigaş! Ucigaş de mamă!“

Împăratul se tăvăleà pe pat între chinuri grozave şi îşi ascunse faţa între perini.

„Ea te-a purtat sub inimă, te-a legănat în braţele ei; ea te-a iubit!“ strigà într'însul. „Unicul, ce a iubit ea cu adevărat în lumea aceasta, se numeà Nero! Tu erai mândria, bucuria ei! Ea te-a făcut mare şi puternic! Pentru tine a devenit ea ucigaşă!... Din iubire pentru tine: ea ţi-a fost mama!... Dar cum i-ai răsplătit tu iubirea aceasta?... Aşa, că ai lăsat s'o omoare!... Ucigaş de mamă! Numele tău este pătat pentru vecie. Lumea te va despreţui, fără odihnă vei trăi pe pământ! Eşti afurisit, ca Orestes: deja se apropie de tine ceata urlătoare a Furiilor... tremură, înfricoşază-te ... om de nimica!“

Turbat de durere şi chinuri, Nero se aieptà către pereţii auriţi, spre a-şi zdrobi capul; dar când sângele îi curse pe frunte, se retrase înspăimântat pe patul său.

Tigellinus pândeà la uşe. El auzi în mijlocul nopţii urletul înfiorător al Cezarului, şi se retrase îngrozit. Când veni iarăşi, îl auzi suspinând.

Atunci el merse la Poppăa şi Anicetus, cari îl aşteptau, şi vorbi: „E bine, că s'a întâmplat! Cezarul plânge, asadar îi pare rău, de ceea ce a făcut. Nu cumva se cuteze careva, să se arate înaintea lui!“

Prin oraş se auziau şoapte; la reintoarcerea sa, Anicetus împrăştià svonul, că împărăteasa a suferit naufragiu. Toată lumea se mirà, a fost vremea cea mai frumoasă! Nimeni nu credeà povestea aceasta!

Poppăa. Tigellinus şi Anicetus vedeau, cum mulţimea trecea în tăcere pe sub palatul împărătesc şi aruncà în sus priviri întrebătoare.

Către amiazi sosi Agerinus; el veni singur. Mai întâiu îl văzù Tigellinus, şi păli. „Sclavul favorit al Agrippinei!“ bălbâi el. „Anicetus, pe capul tău: şti sigur, că e moartă?“

„Obaritus i-a zdrobit capul şi ea s'a cufundat; o pot jurà!“

„Presimţesc nefericire,“ zise Tigellinus palid ca moartea. „Ce vrea sclavul?“

Ei grăbiră în vestibul, unde uşierul întrebà pe sclav, că ce doreşte.

„Vreau se merg la împăratul!“ zise acesta.

„El doarme şi nu este permis, ca se fie conturbat.“

„Atunci treziţi pe imperatorul, solia mea e importantă.“

„Cine te trimite?“

„Aceasta va află-o împăratul dela mine Grăbeşte şi mă anunţă.“

„Asta nu merge; vină mai târziu!“

Tigellinus se apropià. „Domnule,“ zise Agerinus, „dacă eşti în stare, condu-mă la împăratul!“

„Voiu încercà; urmează-mi!“

El îl conduse într'un apartament izolat, unde, îi spuse se aştepte. După un timp Tigellinus se reintoarse. „Nu merge; împăratul doarme. Tu ai o scrisoare la tine, dă-o încoace!“

Agerinus păli şi-şi duse involuntar mâna la piept, ca şi când ar fi voit să se apere.

Insă înainte ca el se mai fi putut face vre-o mişcare, Tigellinus îl apucă şi-l strânse de grumaz; în acelaşi timp năvăliră patru sclavi uriaşi înlăuntru şi apucară pe nefericitul. Acesta îşi scoase pumnalul şi lovi cu turbare în jurul său. Insă după puţine momente îşi pierdù simţirea şi căzù jos. Sclavii îi legară mânile şi picioarele şi-i băgară ţăluş în gură.

Tegellinus îi desfăcù haina şi găsi o scrisoare sigilată în sânul sclavului credincios; după ce aruncă o privire întrânsa, scoase un ţipet şi o scăpă din mână. Sclavii îl priviră miraţi. „Domnule —“ îndrăzni unul să zică.

Atunci el se reculese şi zise: „Mizerabilul! A voit să omoare pe împăratul! Aşa stă scris aici! Daţi-mi încoace pumnalul său.“

El însuşi simţi netemeinicia acestei acuze grozave; chiar şi cel mai nătâng sclav trebuia să vadă, că aceasta eră minciună. Eră însă tot atâta; cel puţin eră motiv, ca se omoare pe sol.

„Duceţi-l de aici,“ demândă el, „aruncaţi-l în lac, în numele împăratului!“

Sclavii ascultară; Tigellinus se întoarse clătinându-se la soţii săi. Eră foarte palid.

„Ce-ţi este?“ întreabă Poppăa.

El scuturà din cap şi bălbâi: „Agrippina trăieşte! Ea trimite scrisoarea aceasta împăratului!“

Poppăa şi Anicetus rămasără ca trăzniţi. Anicetus înjură; Sabina tremură în întreg corpul.

„Tu ai zis dbară, că Obaritus a lovit-o în cap,“ găfăi ea.

„Dar n-am spus-o, că ea are o mie de demoni în corpul ei? Ce ne facem acum?“

„Pe cânele cel cu nouă capete din iad, eu nu știu,“ strigă Anicetus. „Împăratul —“

„— nu-i iertat se afle nimic despre aceasta,“ zise Tigellinus. „După cum e dispus acum, el e în stare se meargă în persoană și s-o aducă aci“.

„Dacă află ceva, suntem perduți“, zise Anicetus.

„Mai întâi tu, negligentule! Pentru ce nu i-ai înfipt sabia în pept“, strigă Tigellinus înfuriat.

„Eu nu cred, că trăiește; s'a cufundat cu corabie cu tot.“

Tigellinus îi ținù dinaintea nasului pergamentul. „Cetește, necredincioasule!“

„Sfântă Isis, așa este! Capul meu e perdut. Cum ne scoatem din lat?“

„O, n-avea grije de noi! Singur numai tu ești vinovatul!“

„Știam, că voi mă veți lăsa în baltă,“ strigă Anicetus. „Dar, păziți-vă numai!“

„Nu amenința“, zise Tigellinus. „Fiecare grijește de sine însuși.“

„Lăsați cearta,“ zise Sabina. „Să ne sfătuim repede! Împăratul se va lăpădà de ori și ce vină pentru această „nefericire.“ Asta o știm! Insă el trebue, pentru ochii lumei, se caute pe vinovatul — și să-l pedepsească. Cine va fi acela?“

„Noi toți!“ strigă Anicetus.

„Ba nu, mai întâi acela carele a condus corabia! Lumea va înțălege aceasta. Bravule Anicetus: Viața ta atârnă de un fir de păr.“

Anicetus stetea cu fața încruntată; el vedeà pericolul, în care să află și știà, că cei doi nu puteau, și nici nu voiau să-i deà ajutor.

„Trebue să cadă împărăteasa?“ întrebă el răgușit.

„*Trebue!*“ zise Poppăa. Tigellinus afirmà. „Gândește la aceea, când ea s-ar împăcà cu împăratul și ar ajunge din nou la putere! Toți am fi perduți.“

„Atunci va *cădea*,“ zise Anicetus răgușit și se depărtà grăbit; el își alese pe cei mai curajoși marinari ai săi și porni pe drum către Bauli.

Erà la amiazi, când sosirà dinaintea vilei împărătesei; aceea fù încunjurată în tăcere, ca se nu poată scăpa nimeni.

Soldații își cunoșteau datorința: solda lor fù îndoità pentru durata unui an întreg. Pentru aceasta ei ar fi omorît zece împărătese.

Anicetus, căpitanul Obaritus și zece soldați pătrunsără în casă; sentinelele fură ucise.

Sclavii fugirà înspăimântați și căzură sub sabiile soldaților.

Pătrunsără în odaia împărătesei; erà goală. Soldații cercetară cu priviri lacome apartamentul cel luxuos și luară la sine obiectele de aur și argint, cari se aflau pe mese.

„Stați!“ demândà Anicetus. „Mai întâi lucrul — apoi răsplata! Înainte!“

Pe când el împărțià soldații pe dinaintea ușilor odăiei, perdeaua dela dormitor se mișcà; o statură înaltă, mândră apărù sub purpură: împărăteasa!

Ea-și țineà mânile apăsate pe piept și stăteà, în ținută mândră, regească, în fața soldaților.

„Ce vreți?“ întrebă ea.

„Pe tine, Agrippina!“ zise Anicetus.

„Trădător mizerabil,“ zise împărăteasa, „ai uitat, că eu te-am denumit ca comandant de flotă?“

„Viu în numele împăratului,“ zise Anicetus întunecat și privi în jos.

„Un sol mai blăstămat nu mi-ar fi putut trimite împăratul. Ce ai să-mi spui?“

„Nimic,“ strigă Obaritus, carele deveni nerăbdător. „El îți trimite salutare și aceasta!“

El îndreptă o lovitură cu lancea sa spre capul Agrippinei.

„Stai,“ strigă ea îndreptându-se. „acum văd, ucigașilor, pentruce sunteți trimiși. Cruțați însă capul, al cărui spirit a stăpânit lumea și-mi salutați pe domnul vostru: a fost scris în stele, că fiul va omorî pe mamă-sa. Sus, înfigeți-ve sabiile în peptul acesta, carele a nutrit pe ucigașul de mamă.“

Și ea-și desfăcù peptul.

Acestia tresărirà un moment.

„Eh,“ strigă Obaritus și ridică sabia, „ea este o femeie ca și altele: eu da!“

Sabia sa cea lată pătrunse în inima împărătesei, din carea țîșni o rază de sânge.

Ea se clătină și căzù, iar sângele ei colorà marmora cea sclipicioasă. Când în sfârșit Pallas își făcù drum printre sentinele, găsì pe stăpână-sa moartă.

Capitlul XXII.

Comoara regelui.

Pe undele verzi ale mării nordice pluteà vasul cel mândru, carele avea se aducă la Roma comoara regească a Icenilor. Pharax, tribunul, stătea răzămat lânga cârmă și înjurà. „Afurisită, călătorie,“ bombănea el, „dela Massilia n-am mai văzut nici o corabie de treabă! Mi-e urît de stau se mor! Și apoi vântul acesta ghețos dela nord, carele te preface în sloiu de ghiață: ași vreà se fiu în Italia mea cea cu soarele cald și se am vin dela poalele Vezuvului! Astă mi-ar mai plăceà decât ochii răci ai acestei barbare, cari mă privesc totdeauna așa de ciudat. E frumoasă, barbara, asta trebue s'o conced. Insă și rece, rece.... Față de Plautus e cu totul altfel, cu mult mai caldă! Dar așteptați numai, voi doi, cari tot șoptiți la olaltă; vine și ziua *mea!* Atunci veți tremurà înaintea mea! Se pun numai lanțurile de fier în jurul mânilor voastre, atunci se vă tânguiți după grație. Atunci însă voiu fi *eu* rece și neîndurat, rece și aspru, cum o pofteste dela mine sublimul imperator, pe carele zăii să-l țină încă ani îndelungați.“

In momentul acesta apărurà Sigrun și Plautus. Pharax ținù de bine, se dispară.

Sigrun arătà sus către munții cei colțuroși și prăpăstioși; în jurul piscurilor acelora fâlfâià ceată albă de nori, asemenea unui văl des.

„Acuși suntem la țintă,“ zise ea, „și mă bucur, că pot pune iarăși piciorul pe pământul patriei mele. Zăii ne-au dăruit o călătorie fericită.“

„Lasă-i pe zăi,“ zise Plautus întunecat, „nu vreau se mai aud nimic de ei. Mai bucuros ascult despre faptele eroilor vostri și despre muntele „arzător din țara Thule, pe carele cântăreții vostri îl cântă așa de frumos pe harfă.“

Sigrun nu reflectà nimic; ea nu voià să-i atingă rana, de carece odată el i-a comunicat confidențial, că în peptul său se luptă între olaltă niște puteri misterioase. Insă el încă nu erà în chiar cu sine, și pe fruntea sa se vedeà apriat, cât erà de îngrijat.

„Când ciocul corăbiei se va întoarce și va înaintà către Roma, atunci vei fi aflat adevărul,“ zise Sigrun încet. „Insă nu te lăpădà cu totul de zăii cei vechi, căci altcum s'ar puteà întâmplà, ca ei se trimită nefericire asupra ta.“

Plautus făcù o mișcare despretuitoare. „Nu mi-e frică de ei! Dar uite, Sigrun, colo pe stânca cea înaltă se ridică o fortăreață mândră.....“

„Este castelul meu,“ zise Sigrun. „Te salut, patria mea!“ strigă ea și-și întinse cu dor brațele în sus. Icenii se apropiară în grabă și scoaseră un strigăt puternic de bucurie.

In razele soarelui de sară străluceau zidurile cele mândre, ca învăluite într'o mantană lucitoare de purpură; de pe turn atârnà steagul regesc, iar sunetul tunător al cornurilor răsunà puternic din fortăreață și salutà pe cei ce se reîntorceau în patrie.

Eroi panceràți năvălirà pe munte în jos și întâmpinară cu bucurie pe cei sosiți; conductul urcă cu veselie drumul spre fortăreață. Sigrun păsià mândră în mijlocul soldaților ei bravi și curagioși. Un banchet vesel în sala cea mare încheià ziua cea de bucurie.

Deja în ziua următoare, o legațiune a Icenilor se prezentă în lagărul prefectului roman pentru ca să-i aducă la cunoștință porunca împăratului; Icenii voiau bucuros să jertfească o parte din comorile lor, numai ca prin aceea se rescumpere pacea. Țara sângerà teribil din ranele produse prin romani, și regina trebuia să se silească a le vindeca repede, ca să nu se stoarcă de tot.

Intr'aceea Plautus erà ocupat de tot cu pregătirile pentru primirea comorii pe corabia sa. Pharax erà când aci, când dincolo, grijà însă mereu de Plautus și de tot ce se petrecea în fortăreață. Abia puteà să-și stăpânească nerăbdarea și se bucurà în ascuns de ziua, când comoara Icenilor va fi bine ascunsă în triremă. Dela ziua aceea înainte erà *el* domnul, iar Sigrun și Plautus prisonerii zăi. Să înțălege, că înainte nu-i erà permis, se întreprindă nimic, ce i-ar fi putut tradà planul acesta. Pe sub ascuns însă el cercetà după ascunzătoarea comorilor, însă fără nici un rezultat. Aceasta îi mări suspițiunea și îi întări și mai mult intențiunea de a căutà comoara regească. Ce răsplată îl așteptà, dacă ar fi putut pune în mâna împăratului *întreagă* comoara!... El visà de un palat și de o vilă escelentă la țărmul mărei. Dar pentru aceea nu uità se păzească toți pașii lui Sigrun și Plautus.

Intr-o sară pe când Icenii și Romanii își petreceau în sală, cei doi au dispărut dintr'o dată. Pharax se înfuriă și alergă afară — —

Sigrun într'adevăr a părăsit fortăreața, dimpreună cu Plautus, pentru a arătà acestuia comorile și pentru a se sfătui la olaltă, cum s'ar puteà transportà acelea mai în secret până la corabie. Pentrucă nici unui Roman, afară de Plautus, nu-i erà permis să se apropie de locul, unde erà ascunsă bogăția cea colosală.

(Va urmà).

Bibliografie.

Sădirea şi cultivarea viei de Nicolae Pop, *profesor.* Blaj 1908 f. 8° pag. 180. Deşi poporul nostru este peste tot agricultor, ba chiar şi inteligința noastră în mare parte se ocupă cu economia. avem aşa de puține cărți economice, încât trec ani până când putem înregistrà apariția vreuneia. Cu toate. că lucrarea rațională a tuturor ramilor de economie este astăzi o condiție imperativă, fără de care mii şi mii de familii ajung la sapă de lemn. Ca se rămânem la obiectul nostru, aci e cultura viei Astăzi înzădar se mai gândeşte cineva se sădească vie veche, de a noastră, şi se o lucre dupăcum s'a pomenit, căci işi cheltuieşte bănişorii în pustiu şi via i-se usucă tocma când gândeşte, că ajunge la roadă. O lume întreagă a făcut în decurs de vre-o două decenii tristă experință, că via noastră neultuită nu mai trăieşte şi cel ce vrea să aibă vie, să aibă un isvor bunişor de câştig. acela trebue să se impace cu gândul. că numai viţa altuită trăieşte. Aceasta însă trebue se fie lucrată altcum ca cea veche işi are deci feliul ei de cultură, pe care omul trebue să o învețe, se cunoască betegşugurile, ce vin asupra ei, ca să le poată întâmpină. Vierului îi trebue o carte, care să-l îndrepte, că ce are de făcut, decând începe a-şi rigolà locul şi până când işi adună roada, işi duce mustul acasă. Şi nu numai vierului neorientat îi trebue cartea aceasta, dar le trebue tuturor vierilor, căci totdeauna poate se vină ceva asupra viei, în fața căreia şi cel mai expert vier stă zăpăcit şi numai o carte bună li dă deslușirile de lipsă.

O astfel de carte de vierit bună, cu pricepere lucruată, având în vedere poporul nostru şi împrejurările în care trăieşte el, este cartea dlui Nicolau Pop. Insuşi Ministrul de agricultură nu numai ca a remunerat cartea aceasta, lăudând metodul tractări şi bogatele cunoştință scoase din experința de toate zilele a autorului, dar i-a pus la dispoziție toate clişeele de lipsă, aşa încât în carte se află 118 figuri, reprezând lucrările diferite la vie, feliurile viţelor, beteşugurile acelora etc. încât o astfel de carte economică. parctic aranjată şi bogată în material încă nu a apărut în românește. Metodul practic al tractări reesă şi de acolo, că autorul începe chiar dela începutul inceputurilor, dând îndrumări cum oameni lipsiți işi pot face vie şi cu ajutorul statului. Tractează locul şi solul potrivit pentru vie, rigolarea aceluia, plantarea viței, diferitele metoade de altuire şi apoi rând pe rând lucrările din anul prim al doilea, al treilea. Vierul va află tot de ce are lipsă la lucrarea şi îngrijirea viei. Indemnăm cu totdinadinsul cărturărimea noastră, ca se procure aceasta carte pretotiudenea şi pentru biblioteca poporală. Cea mai potrivită carte de premiu pentru popor, iar pentru prelegerile poporale e o carte indispensabilă.

X.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creştină*** vol II. ***Tradiţiunea şi Biserica.*** Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fileri porto, ***Teologia dogmatică Specială*** vol. I. ***Dunezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului şi Graţia*** de *Dr. Vasile Suciu,* profesor de teologie. Costă **7** cor. **30** fil. + **30** fil. porto. A se adresà la Librăria semin din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.
Redactor responz.: Augustin Gruiţia.

Circulaţia trenurilor

prin gara Blaj—Kükülözsög — valabilă din 1 Iunie n. 1908.

către Teuş pleacă:	personal	12·53
	mixt	7·02
	acelerat	7·35
	acelerat	2·52
	personal	1·53
	acelerat	10·18
	personal	8·09
dela Teuş soseşte:	acelerat	5·40
	personal	9·00
	personal	12·39
	acelerat	12·22
	mixt	3·58
	personal	2·08
	acelerat	9·05
către Prajd pleacă:	mixt	3·02
	personal	9·11
	mixt	2·43
dela Prajd soseşte:	mixt	8·44
	personal	12·38
	mixt	6·48

trenurile personale circulează numai luni merceri şi sâmbătă până la D.-Sân-Mărtin. — în Iulie şi August zilnic până la Prajd.

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric (27) 45—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu uşurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate. cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina= cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 45—52

Întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiuini: **95,816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieţii: **9.882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:

Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 25 Iulie 1908.** **Numărul 29.**

Invitare de abonament.

Fiind la jumătatea anului, rugăm pe P. T. Abonenţi, să binevoiască a-şi reînoi abonamentul.

Cei-ce sunt în restanţă cu preţul foaiei. atât de pe anul acesta, cât şi de pe anii trecuţi, sunt rugaţi, să ni-l trimită fără amânare, căci lipsele sunt arzătoare.

ADMINISTRAŢIUNEA.

PROBLEME.

Celce de silă sau din plăcere a trecut peste graniţele ţării noastre şi a mers să vadă Apusul cu oamenii şi ţările lui, acela numai cu inima plină de mâhnire şi de durere s'a reîntors către casă. Câtă deosebire Doamne nu ai pus Tu între om şi om! Parecă toată hărnicia, priceperea, energia, bunăstarea ai creat-o numai pentru Apus şi ne-ai lăsat nouă nepăsarea, întunerecul, sărăcia şi ticăloşia. Dacă nu am aveà la spatele noastre aproape două mii de ani de existinţă şi dacă nu ne-am plecà în faţa adevărului istoric ar trebuì să desperăm de viitorul acestei naţii.

În Apus pretutindenea drumuri ca vărsate cu cement — la noi? La noi cum nu mai sunt. In Apus nici nu sunt sate. Ca ale noastre nici pomeană! In privinţa aceasta noi putem fi încă tot între locuitorii de spelunci clasificaţi. Abstrăgând dela acelea sate, unde cultura germână şi-a exercitat influinţa sa binefăcătoare în toate privinţele, avem sătuleţe ţuguiete pe câte un vârf de coastă, lângă câte un râu, cu câscioare de paie, cu păreţii de glod prins între două garduri de nuele, cu două găuri zise ferestri înfundate cu zdrenţe. Sate zidite fără rânduială, fără stâpânire, fără uliţi, zidite pe apucate, pe răpuşie cum sunt destule în inima Ardealului, pe Mureş, pe Târnave, pe Someş.

In Apus oamenii de rând? Cu cunoştinţă de lume, cu vederi mari, stăpâniţi de chestiunile zilei, cu un cuvânt oameni cu carte, cari ştiu să preţuiască ziua de azi, cărora le place curăţenia, înţeleg rostul datorinţei lor faţă de comună, de biserică, de şcoală. La noi? Nepăsare completă. Despărţămintele Asociaţiunei, cari şi-au luat osteneala să lumineze poporul dela sate, să-l dedeie să fie mai ambiţios pe sine însuşi, au avut ocasiune să se convingă de multe ori, când au cercetat şi curţile şi casele ţăranilor nostri, că în cele mai multe locuri şi la cei mai cu stare ai nostri, în curte a fost glodul la înălţimea lui, casa urâtă, grajdurile, şurile rele, proptite, grădini, mari fără legumă, fără flori, fără pomi. In hotar afară de cucuruz, de grâu nimic alteeva. Viile vechi pustiite, părăsite, coaste rele surpate, neacoperite cu arbori. Sunt lucruri aceste ruşinoasă, care în faţa străinilor ne arată de economi fără pricepere, de oameni fără idee de ordine, de disciplină şi de gust. Şi când pe deasupra se mai ivesc pe aceste sate şi figurile binecunoscute, cu caftane lungi, bărbi murdare şi perciuni de Galiţia în uşile boltiţelor şi a crâşmuţelor, desolaţia se pare completă.

Ne este puţină mângăierea aceea, că şi satele ungureşti tot aşa sunt, că vina o poartă administraţia, o poartă cârma ţării, care are mai mulţi bani pentru şcoale de stat, decât pentru promovarea agriculturei, a bunăstării şi a comunicaţiei, căci responsabilitatea pentru aceasta stare de lucruri cade totuşi mai întâiu asupra noastră. Poporul nostru trebue dedat la ordine, trebue deşteptat, luminat, că este timpul suprem de a eşi din întunecimea aceea, unde a stat secoli. Trebue făcut să-şi priceapă rostul său în viaţă, datorinţele sale faţă sine, faţă de comună, de biserică de şcoală. Trebue luminat, că e ruşinea lui, că şi casa lui Dumenezeu, biserica, e numai ca un şopru, cu un turnuleţ şi clopoţel, ca vai de el şi pe deasupra ploia ciuruie prin coperiş şi vântul răsbate. E ruşine, că trebue să vină sârbi şi bulgari din ţări îndepărtate ca să aprovizioneze oraşele cu legumi că econoamele satelor noasre din împrejur nu să pricep, ba ele încă cumpără legume dela acestia.

Sunt aceste probleme mari, cari trebuesc resolvite cât mai îngrabă, dacă nu vrem să fim socotiţi azi mâne de popoarăle Apusului alăturea cu ţigani. In institutele de creştere, în seminarele teologice şi preparandii trebue pus cel mai mare pond pe economie, ca elevii ajugând afară la sate să înveţe poporul să-şi lucre pământul cu pricepere. Filoxera a nimicit viile ţării şi prin aceasta sate întregi au sărăcit. Incercat-au oamenii din nou să-şi reîmprospeteze viile, dar fără succes, căci viţa veche nu mai trăieşte, cea nouă ultuită e prea scumpă pentru omul sărac. Astfel stau viile oamenilor săraci pretotindeni pustii. Acui e vina? A preotului şi învăţătorului, cari sau nu ştiu, sau nu vreau să înveţe poporul, cum să ultuiească viţa americană şi cum îşi pot face oamenii vii cu puţină cheltuială. Că grădinile oamenilor sunt pustii, fără pomet, acui e vina? A preotului şi învăţătorului, cari nu luminează poporul, în cultura pomilor cum se reutează şi nu-l învaţă cum să-şi ultuiască pomi nobili şi cum să-i cultive. Că femeile nu au în grădină nici ceapă, nici varză, nici fasole, nici ardei, că nu au cuptor de pită, că cumpără toate deagata e vina conducătorilor din comună. Nu ne facem iluzii din cultura vermilor de mătasă, cu albinăritul şi altele, cari recer o paciinţă şi o pricepere mai mare,

dar cele înșirate mai sus sunt strâns legate de orice econom, fie cât de sărac. In Apus trăiesc familii de pe o palmă de loc, la noi ar fi peritori de foame. Că la noi încă o mare parte din hotar nu e cultivat, că unde nu crește cucuruzul și grâul omul nu știe ce să pună, că piatra de rîu e aproape și totuși în sat te înglozi, sunt lucruri cunoscute.

Suntem în veacul al XX-lea. Inteligința noastră dela sate să-și facă chestie de ambiție de a lumina poporul în toate direcțiile. Oamenii să-și aleagă de învățător nu numai pe acela, care își are diplomă în regulă, ci să caute că știe oare lucrurile de economie, știe învăța cum să se ultuiască vița și cum să se ultuiască pomii? Totasemenea și preoții.

Dar atunci puneți pond Dnilor pe instrucția în economie în seminarii, și încă mare pond. Căci altcum e vai de poporul dela sate.

Pe căi greșite. Remarcăm la acest loc doue publicații, cărora le lipsește bunăvoința și deși se ocupă de chestii importante și se par a avea ținte bune, știm de sigur, că mai mult vor strică, decât vor drege ceva, ori vor porni lucrurile pe un văgaș mai bun.

Dl advocat Dr. Lascu, înfocatul luptător național din Bihor, care de prezent petrece de mai mult timp în România, a publicat o broșură de câteva pagini, ca se serve ca informațiune fraților din România, pentru situația noastră generală. Scopul e bun, dar chipul cum Dsa a crezut să ajungă la această țintă, după părerea noastră e de tot greșit. Ce face autorul? își înmoaie peana în venin și *toate* le prezintă rele și ticăloase, pe toți: ușuratici, vânduți și trădători. Dsa începe prin a susține, că „progresul cultural al Românilor transilvăneni, nu presintă nici o garanție pentru viitor," (pg 5), că Românii au puține orașe cu cultură curat românească și aceasta din motivul, că în cele mai multe lipsește o clasă mijlocie puternică (pg. 7), iar clasa inteligentă este ignorantă (pg. 8). Ca un început îndrăsneț, care te pune în uimire este tovărășia teatrală a păr. Baciu din Șoimuș, „care este poate cel mai însemnat pas în mișcarea noastră, în nisuința noastră spre lumină," (pg. 9). Acum când ni-s'au luat școlile și când ni-s'au maghiarizat toate, toată nădejdea și-o pune autorul în teatru.

Trecând la biserică, pesimismul și veninul îl copleșește. Deși ar fi trebuit să insiste mai mult asupra înființării episcopiei ungurești-ortodoxe dela Szentes, care e atacul cel mai puternic dat bisericei ortodoxe din patrie, dsa își aruncă nisip în ochi și trece la biserica unită, povestind de încercări „de a se aduce biserica unită (se înțelege română) sub jurisdicțiunea primatelui ungur romano-catolic din Strigoniu," și atacă dintr'o răsuflare pe toți Arhiereii nostri, cari *ca subordonați* ai primatelui asistă la conferențele prelaților catolici.

Ne pare rău și regretăm, că și noi suntem nevoiți să constatăm alăturea cu dl Lascu, că inteligența noastră este ignorantă și dl Lascu e și mai greu apăsat de această judecată, fiind și tinăr.

Dsa ar fi trebuit să știe, că la 1853 prin bulla Papei Piu IX. Provincia mitropolitană gr.-cat. română a fost scoasă de sub orice jurisdicțiune a Arhiepiscopului de Strigon și supusă direct și inmediat Sfântului Scaun Apostolic al Romei. La 1900 când s'a celebrat la Blaj, aniversarea de 200 ani a Unirii, s'a interzis orice apelație ori plânsoare altor autorități eclesiastice, decât Sf. Sale Pontificelui și tot atunci s'a enunciat, că afară de Acesta, nici o altă autoritate bisericească, nu este îndreptățită a deprinde vre-o jurisdicțiune asupra așezămintelor culturale și fundaționale de a le Provinciei mitropolitane. Cum vine Dsa acuma și susține astfel de falsități în o scriere, menită să servească de informațiune fraților de dincolo? Și cum crede, că Arhiereii bisericei noastre ca *subordonați* ai Primatelui din Strigon, asistă la conferențele Episcopatului catolic, când ei numai în chestii de interes general al bisericei catolice ori de celea comune, pot luà parte la acele conferențe?

Se vede însă că dl Lascu nu se prea singisește să caute adevărul, chiar și lucrurile pe cari le știe, le prezintă fals cu intenția vădită de a discualificà pe Arhiereii nostri și biserica unită. De aci contraziceri evidente dela o pagină la alta, neadevăruri cu duiumul și situații fals văzute prin prisma nespus de neagră, prin care se face, că privește. Și pe când față de Arhiereii nostri, de abia își termină invectivele pline de răutate pe cinci pagini, cu biserica ortodoxă, — căreia aparține — termină în o pagină. Și aci, vina e a guvernului în Arhidiecezà, a protop. Roxin în dieceza Aradului și a „aventurierului Burdea" în a Caransebeșului. In colo nimic, decât „unele simptome îngrijitoare."

Și noi credem, că greșelile acestea au fost motivul, pentru care presa noastră n'a insistat de loc asupra acestei scrieri. Au remarcat apariția ei, n'a găsit însă nici una un singur cuvânt, ca să apere biserica unită, deși chiar de unăzi „Tribuna" strigà contra celor ce fac proselitism și „Libertatea" dela Orăștie îi ținea isonul. Se înțelege, aceea care suferia, nu erà biserica unită, dacă ea ar fi fost, ar fi tăcut mai tare ca peștii „fără glas."

Obiectivi, cum ținem să fim totdeauna, recunoaștem temeinicia celor spuse de dl Lascu în partea ultimă a scrierii sale. Primejdia ce ne amenință prin colonizări, învrăjbirea forțată cu celealalte naționalități din patrie și ruinarea economică a țăranului, să ne deștepte și să ne facă a ne gândi asupra viitorului. Autorul recomandă foi periodice culturale și sociale, întărirea și sporirea clasei de mijloc și îmbunătățirea stării economice a țăranului.

Regretabil, că dnul Lascu, care e un fervent naționalist, nu poate scăpà de greșelile, cari sunt așa de comune coreligionarilor Dsale și mai regretăm, că am fost nevoiți să ridicăm glasul nostru contra acestei scrieri a dsale, care chiar pentru menirea sa informativă, trebuia ferită de aceste defecte, care îi detrag așa de mult.

Restă să ne ocupăm și de un articolaș apărut în „Gazeta de Duminecă" dela Șimleu, care merită această atenție, nu pentrucă e iscălit de dl Andreiu Pora, înv. dir. Cluj, ci pentrucă nu e bine să lași oamenii să se prea încreadă.

Ocupându-se de soartea școalelor pe urma noilor legi ale lui Apponyi și de pericolele, cari vor urmà deaci, află vina principală în clerul nostru, pe care îl descrie în nește colori admirabile (!!) Se scoatem câteva exemple:

„Clerul nostru care și-a exercitat jurisdicțiunea asupra școalelor noastre, a fost lipsit cu desăvârșire de spiritul conducerii și desvoltării sănătoase, n'a avut inimă curată de multe ori, față de școală și de slujitorul ei, i-a lipsit energia ce să pretindea față de loviturile ce să îndreptau din vreme în vreme, nu i-a dat nicicând atenția cuvenită și a făcut de multeori abuz de numele de „superior" al școalei și al învățătorului.

„Pedagogiile noastre cari aveau să deà contingentul de învățători, și cari sunt toate sub „comanda" clerului, nu au fost și nu sunt nici pe departe îngrijite cum trebue. Iar în istoria școalelor noastre poporale, nu te întâlnești cu vre-o fundațiune mai însămnată pentru ajutorarea lor, ci singurul caz este acela ce s'a făcut în timpul din urmă de către A. Francu."

și termină apoi:

„Ca să nu fim loviți de o nimicire totală să cere ca toți fii neamului să-și angajeze puterile în serviciul școalelor noastre, ca superioritățile noastre să nu admită nici cea mai mică nedreptate ce ar cercà se ni-să facă, să lucreze cu energia ce o cere toate cauzele singuratice, cât și cauza generală, să întocmească institutele de creștere ale învățătorilor și să disciplineze pe preoțimea satelor care să perde în interesele materialismului egoist, pentru care și poporul să înstrăinează așa de tare de biserică și de școală mai ales. Iar învățătorilor noștri facă-le dreptatea și respecteze-i mai mult pentrucă să nu aibă nicicând anză de a să muia în inimă, caracter și simțeminte."

Nu ne mirăm că dl Pora cutează să scrie așa: a fost doară elev a pedagogiei din Blaj, de sub comanda canonicului Muntean, — a beneficiat din stipendiile mitropolitului Vancea și a slujit la școala pusă sub conducerea protopopului Dăianu, — ne mirăm că „Gazeta de Duminecă" a permis să se pălmuiască așa istoria noastră culturală întreagă, de nește indivizi fanfaroni, fără cultura, ce și-o închipue, că o au, și cari nu văd, că singuri ei sunt vina, că poporul nu e încântat de rezultatele școalii, astfel nu prea se aruncă în foc pentru ei, și cari foarte adese sunt șerpi crescuți în sân, tradând cele mai scumpe ale noastre așezăminte, ca ei să scape!

SPICUIRI.

Campanie detestabilă.

Am arătat în nrl 20 al foii noastre, cum frații neuniți de aci, neputând răspunde cu argumente serioase, rezultatelor, la cari a ajuns păr. Bunea în scrierea istoriei veacurilor trecute, special în ce privește mult trimbițata chestie a Mitropolii vechi ortodoxe, — au recurs la arme necinstite, intrigând în fel și formă contra dsale, ca să nu ajungă cumva membru ordinar al Academiei române.

Răutatea oamenilor a mers şi mai departe. Văzându-se în primejdie, au început atacul contra întregei biserici unite, ponegrindu-o şi prezentându-o ca pe maghiarizătoarea Românilor de aci.

Atacul l-a dat demodatul advocat „Baba Novak“ în „Epoca“ dela 23 April v. înălţând până la ceruri biserica ortodoxă, „care a rămas cetatea neînvinsă a limbei şi naţionalităţii române şi e şi azi catena cea mai tare a unităţii neamului românesc, după toată suprafaţa pământului! In acelaş timp atrăgând atenţia asupra propagandei catolice şi provocând Episcopatul ortodox să i-se pună în potrivă, iar guvernul, — ori care ar fi, — să întărească şi apere biserica ortodoxă.

La acest articol fulgerător, răspunde „Voinţa naţională“ dela 25 April v. mai ales pentru aceea, că observă în reînvierea pericolului papistaş (?!) o nouă armă de a opoziţiei tachiste.

Reflecţia „Voinţei“ e pacinică, ea întreabă pe „Baba Novak,“ că Unirea unei părţi din Români i-a depărtat dela naţionalitatea românească sau i-a rupt din catena unităţii neamului? „Pentru cine ştie cât de puţină istorie, mi-se pare, că e lucru neîndoios, că tocmai unirea cu Roma a dat cel mai puternic avânt idei naţionale româneşti, deşteptându-o pretutindenea, cei cari s'au întors dela învăţături la Roma.“

Acestea reflecţii inofensive a aprins deodată şi pe tachişti şi pe ovrei. Da, da! să mă credeţi! Ortodoxii ovrei sau viceversă, dela „Adevărul“, în nrl dela 1 Maiu v. au dat un strigăt de alarmă că „trinitatea Bunea—Iorga—Bianu plănueşte catolicizarea tuturor Românilor,“ iar prof. Dumitru Stănescu în „Ordinea“ dela 8 Maiu v., sare întru apărarea „Babei Novak“ (să mi-se ierte schimbarea sexului, dar se mai potriveşte) debitând la rândul său o nouă serie de inesactităţi. La acest articol, scriitorul acestor şire a răspuns în „Voinţa“ dela 20 Maiu v.

N'aveam de gând să reproduc şi în „Unirea“ acest răspuns şi cel următor, dacă nu observăm, că dl Stănescu încă reproduce articolii săi în „Şcoala şi Biserica“ de pe Maiu şi Iuniu.

Iată ce am scris în „Voinţa“:

Biserica noastră. Un prietin din Bucureşti îmi trimite un ex. din ziarul „Ordinea“ dela 8 curent, şi-mi atrage luarea aminte asupra unui articol cu titlul de mai sus, iscălit de: *„Dumitru Stănescu profesor“*.

Imi pare rău, că n'am urmărit însămnările institutului meteorologic din ultimele zile, dar multă căldură şi mare fierbinţeală trebue să fie la dvoastră de creerii mai debili încep a se înmuia şi oamenii cu mai puţin spirit îşi pierd ori-ce putere de gândire.

Pentru Dumnezeu, cum mai poate susţinea cineva, care mai iscăleşte şi profesor, că: „în ceea-ce priveşte limba slavonă în biserica noastră, deşi în parte a cam îngreunat răspândirea culturei, totuşi ne-a adus atâtea servicii„ că merită toată recunoştinţa noastră?“

Auziţi, că numai în parte a împiedecat cultura şi că de aceea merită recunoştinţa noastră, căci ne-a adus atâtea servicii, ales ne-a ferit de-a fi înghiţiţi şi nimiciţi ca naţiune. Toate concluziile cercetătorilor limbei şi istoriei biserecei române de până acum, sunt spulberate de asertul dlui profesor Stănescu, care, de nu mă înşel, a râvnit odată şi după un post de profesor universitar! Halal de aşa profesor!

Mai jos ne explică d-sa care e motivul acestei concluziuni îndrăzneţe: năcazul, că „Voinţa aduce laude Unirei românilor din Ardeal cu biserica Romei, laude nemeritate, fiindcă nu sunt, în conformitate cu „adevărul istoric“ şi „pentrucă este periculos nouă, ca naţiune să se acrediteze şi să se formeze curente favorabile altei confesiuni“. Şi continuând, dl profesor, povesteşte, că nobilimea unită din Ardeal s'a maghiarizat, că azi, chiar, elementele unite în majoritatea lor pierd sentimentele româneşti şi se maghiarizează, că nu e adevărat, că uniţii „sunt promotorii ideei naţionale la noi,“ din contra uniţii, cari au urmat după Micu, Şincai. Bob, „şi cari formează azi pătura conducătoare a Românilor uniţi, — fiind crescuţi într'o şcoală de fanatism intolerabil şi cu un sentiment naţional şters — nu pot corespunde nici celor mai puţin pretenţioase cerinţe naţionale.“

Să-mi daţi voie, dle director, să-mi exprim suprema mea mirare, că într-o ţeară soră, unde din fericire trăiesc mii de Români uniţi, trecuţi acolo din Transilvania, — că într'un timp, ca acesta, unde e vorbă numai de istoria celor ultime două veacuri, un profesor poate fi aşa de ignorant şi poate debita atâtea prostii! N'a auzit d-sa nimic de giganticele figuri: Inocenţiu Clain, Vulcan, Şuluţ şi Vancea? N'a cetit nimic de luptele politice ale Românilor din Transilvania, de procesul Memorandului, de Dr. I. Raţ, Gheorghe Pop de Băseşti, Dr. Vasile Lucaciu, I. Coroian, Dr. T. Mihali, preotul Domide, Septimiu Albini, sufletul acelor lupte naţionale, cari au fost osândiţi la doi, trei ani de închisoare?

De deputaţii Dr. Maniu şi Dr. Vaida, cari sunt fala parlamentului, şi sunt toţi uniţi, n'a auzit? In literatură, n'a cetit ori auzit ceva de Tim. Cipariu, Porcius, Andrei Mureşian, canonicul Moldovan, canonicul Bunea, Iosif St. Şuluţ, Ion Bianu, poetul Coşbuc, şi mulţi alţii, a căror nume îmi scapă?

Se poate atâta ignoranţă la un profesor? Se poate susţinea atâtea prostii acum, când la expoziţia naţională dela Bucureşti atâţia am trecut Carpaţii şi atâţia ne-am văzut şi ne-am cunoscut?

Se poate supune, că Biserica din Blaj a introdus la săvârşirea liturghiei „o mulţime de inovaţiuni catolice, cari îi depărtează de biserica ortodoxă?“

Poate spune cineva cu atâta obrăznicie, „că număroşi preoţi (se înţălege români) şi ţinuturi întregi de uniţi au cerut să li-se îngăduie a face slujbă în limba ungurească, ne mai fiind în stare a sluji în limba română,“ — şi se publice cu litere cursive sfruntata minciună, că la instalarea episcopului Radu au luat parte numai episcopi catolici maghiari?

E aşa de mare uşurinţa cu care dl acesta vorbeşte de Românii uniţi şi de unire peste tot, încât se pare că nici n'a văzut vre-un unit, nici n'a cetit nimic de ei şi biserica unită.

E nespus de trist, că un pretins om cu carte poate pune pe hârtie atâtea neadevăruri despre fraţi de ai săi.

La acest articol revine dl Stănescu, de astădată sub linie, în nrl din „Ordinea“ dela 26 Maiu v. şi crezând poate, că n'a spus destule neadevăruri, le mai îngroaşe.

Ziarul „Secolul“ dela 25 Maiu v. ţine să spună şi el un cuvânt şi-şi râde de „imprudentul“ care a reluat vechiul clişeu cu Biserica noastră etc. dar nu-i place nici de ceea ce am scris eu. La aceasta am răspuns în nrl dela 18 Iunie v. Las să urmeze şi acest articol, cu introducerea curioasă şi nebasată, ce i-o face „Secolul“:

Propagandă clericală catolică printre Românii gr.-or. Publicăm din spirit de imparţialitate următorul articol al unui ardelean din Blaj, în chestiunea proselitismului catolic, menţinând însă integral modul nostru de vedere exprimat în „Secolul“ de atâtea ori, că e timp pierdut de a discută importanţa retrospectivă a Unirii cu Biserica catolică, pe cum şi că a trecut timpul de o nouă alipire de biserica Romei, tocmai azi, când Papa a perdut tot prestigiul său medieval. Afară de aceasta noi nu suntem partizanii catolicizării şi mai departe a fraţilor nostri de peste munţi, dat fiindcă un greco-catolic se poate face mai repede magiar, decât un ortodox. (Urmează articolul).

Duşmanii nostrii. Regret foarte mult, că numai acum am primit dela un prietin din Bucureşti câteva ziare, care continuă să se ocupe cu biserica românească, ponegrind cu vădită răutate biserica românească unită din Transilvania şi Ungaria.

Răspunsul dlui prof. Stănescu din „Ordinea“ Nr. 145 nu mă turbură, dsa continuă a spune neadevăruri, după cum voiu dovedi. Mă turbură însă primul dv. articol dela 25 Maiu în care cercaţi să bagatelizaţi răspunsul meu dat dlui Stănescu şi publicat în „Voinţa Naţională“ dela 20 Maiu.

Să-mi daţi voie, dle director, să revin în câteva rânduri.

E istoriceşte dovedit, că pe timpul turburărilor reformatorice, când Românii de peste Carpaţi aparţineau numai bisericei ortodoxe, catena cari îi ţineà de naţionalitatea lor românească erà aşa de neputincioasă, cât se pierdeau în marea nobilimei magiare. Şi cum ar fi putut deşteptà în ei sentimente de mândrie naţională, massa preoţilor ignoranţi, ori biserica cu limba ei slavonă? E trist, dar foarte adevărat! Cu unirea Românilor ardeleni, fii acelor credincioşi, au primit permisie să cerceteze şcolile din patrie, înaltele institute culturalè din Viena şi Roma, şi mai ales aci în Roma li-s'a dat tinerilor Români cea mai fericită ocazie să vadă urmele, cari povesteau de marii şi puternicii lor strămoşi — şi reîntorşi acasă, să predice de pe amvonul bisericei, ori de pe băncile şcoalei originea lor romană şi legătura lor de sânge cu puternicile popoare de viţă latină. Cine poate negà, că nu la Blaj s'a deschis prima şcoală românească? că de aci — dela această Atenă a românismului, — cum îi ziceà Odobescu, cei trei luceaferi Şincai, Maior şi Clain, n'au împrăştiat în întreagă românimea, razele culturei şi a deşteptării naţionale?

Istoria acestei deşteptări începe de abia de 200 ani, ea se face de preoţii călugări dela Blaj, aparţinători bisericei unite şi astfel e de a se mulţumi numai ei. De ce înainte de episcopul Clain, nu se aude glasul nici unui român, pentru apărarea neamului său? De ce numai episcopul unit Aron şi Grigore Maior continuă lupta începută de înaintaşul său? de ce numai fiii acestei biserici au luptat totdeauna cu mai multă desinteresare, şi cu mai înfocat entusiasm pentru biserica şi limba lor?

Eu nu vreau să detrag nimic bisericei ortodoxe, dar poftesc, ca nimeni să nu falsifice istoria atât de curată şi evident adevărată!

D-ta te superi, că i-am spus dlui Stănescu vorbe grele, dar ce vorbe poţi să-i spui unui om, care plesneşte adevărul în faţă, cu un cinism revoltător? o adevărată manoperă de takisf!

D-sa afirmă, că nobilimea română unită din Ardeal s'a maghiarizat, că chiar aci elementele unite îşi pierd sentimentele româneşti şi se maghiarizează, că n'au sentimente naţionale — şi d-ta dle director şi toţi cărturarii de cinste din România, ştiţi că acestea sunt cele mai sfruntate neadevăruri. In „Voinţa“ am adus un întreg catalog de nume celebre româneşti, cunoscuţi, ca mari naţionalişti ori mari luptători cu condeiul pentru limbă, neam şi biserică, şi dl Stănescu se face surd!

D-sa susţine, că în biserica din Blaj, la sevârşirea liturgiei s'a părăsit vechiul obiceiu de slujbă al bisericei ortodoxe şi s'a introdus inovaţii catolice, — că ţinuturi întregi de români uniţi au cerut leturgie

magiară, — şi d-ta te turburi, ca unui astfel de om nu i-se mai poate vorbi cu calmitate. Iată mă leg, să plătesc cheltuiala unei comisii de preoţi şi ziarişti cari mergând la Blaj, vor puteà să constate acest lucru.

(Va urmà.)

REVISTE.

Afaceri interne. „Tribuna“ publică ştirea absolut autentică, că Majestatea Sa a respins din nou, ni-se pare acum a treia oară, proiectul prezentat de contele Andrássy relativ la votul universal. Urmarea ar fi remăniere ministerială, eventual o nouă împărţire a portfoliilor sub prezidenţa lui Apponyi.

Asociaţiunea la Crăciunel.

Ca o întregire a raportului nostru aşa de scurt — din lipsa de spaţ din numărul trecut, mai dăm următoarele. Espoziţia, ce s'a aranjat în o chilie a şcoalei, a fost pe cât se poate de frumoasă şi bogată; un lucru singur ne-a bătut la ochi: cămeşi bărbăteşti n-am văzut espuse. In schimb au fost alte lucruri, covoară, măsăriţe, ştergare, perini, cămeşi muiereşti, cătrinţe, străiţi, obiecte de lux lucrate pe pânză de casă. A fost şi un prapor (lucrat de doamna preoteasă Hărşan din Cenade). E un merit al familiei părintelui Laţ, că expoziţia n-a fost locală, ci — cum am zice cercuală; — au avut obiecte foarte frumoase, cu motive româneşti, dşoara Horşa din Bia, domnişoraele Costea din Spini, doamna învăţătoreasă Mărian din Bucerdea. E un merit al inteligenţii din Crăciunel şi Bucerdea aranjarea aşa de drăguţă a espoziţiei, ce făcea cinste unui oraş românesc cât de mare. Ţărancele noastre au avut prilej să vadă aici, ce mult se preţueşte lucrurile de mână curat românesc şi aceasta va fi un îndemn pentru ele să lucre în direcţia această şi mai cu drag.

Sara deşi cu toţii eram obosiţi de lucrurile de peste zi, ne-am recreat pe deplin la producţiunea teatrală. Dşoara Aurelia Laţ a declamat cu mult sentiment Misionarul de George Simu poezie aleasă de tot potrivit pentru adunarea Asociaţiunii. Cu multă pricepere ne-a prezentat dl învăţător Iosif Mărian pe Ţiganul la cununie. După prelegerea foarte frumoasă ce a ţinut-o Dsa despre urmările rele ale beţiei, sara ş-a mai câştigat stima publicului şi în pieze teatrală; fie-i spre laudă, că s'a trudit mult pentru sărbătoarea aceasta. Foarte bine au jucat teatru dşoarele Eliza Dănilă, Cornelia şi Aurelia Laţ, Maria David, asemenea şi domnii Şuteu, Comanescu David, Herlea şi Mărian.

Să aranjezi pe sate o expoziţie aşa de frumoasă, o bină aşa de chindisită şi bine adjustată, şi un teatru destul de greu (Drumul de fier de V. Alexandri) pretinde o multă trudă şi osteneală. Mulţămirea oaspeţilor să fie spre bucuria celor ce mult s'au trudit pentru sărbătoarea aceasta culturală, ce a reuşit aşa de bine.

Concurs de primire

în Seminarul junimei române greco-catolice stud. din Blaj.

1. Părinţii. cari voiesc să-şi aşeze băieţii pe anul şcol. 1908/9 în Seminarul junimei române gr.-cat. dela gimnazul gr.-cat. din Blaj, prin aceasta sunt avizaţi, că terminul concursului de primire (se primesc numai gimnazişti) este 14 August n. Cererile de primire sunt a se adresà Preaveneratului Consistor Metropolitan din Blaj, şi în ce priveşte pe băieţii, cari în anul şcol. trecut nu au fost elevi ai Seminarului junimei, cererile au să fie instruate cu estras de botez. testimoniu de pe anul şcol. trecut şi atestat de revaccinare. În cerere părinţii sau îngrijitorii au să-şi însemne locuinţa şi posta ultimă cu acurateţă şi să declare, că cunosc pe deplin toate condiţiunile de primire şi se obligă a le împlinì pe toate. Ca rezoluţiunile să se poată expedà francate, petenţii sunt rugaţi să alăture marcele postale de lipsă.

2. Pentru elevi sunt a se plăti 300 cor., pentru cuartir, vipt, luminat, spălat, încălzit, scaldă şi în caz de lipsă medic şi medicină; 8 cor., ca taxă de înscriere *pentru cei-ce vin pentru întâia dată în Seminarul junimei,* şi 6 cor. pentru scrobitul rufelor. Taxa de înscriere şi de scrobitul rufelor are să se plătească întreagă deodată cu ocaziunea înscrierii; iar suma de 300 cor. în două, respective în patru rate anticipative. — În caz de două rate, rata primă va fi de 150 cor. şi se va plăti în 1 Septemvrie, iar rata a doua iarăşi de 150 cor. şi se va plăti în 1 Februarie. În caz de 4 rate, rata primă va fi de 80 cor. şi se va plăti în 1 Septemvrie, a doua de 80 cor. şi se va plăti în 15 Noemvrie, rata a treia de 70 cor. şi se va plăti 1 Februarie, iar rata a patra de 70 cor. şi se va plăti în 15 Aprilie. Sumele acestea sunt atât de mici încât numai primindu-se regulat şi anticipativ pot satisface atâtor trebuinţe împreunate cu susţinerea şi îngrijirea elevilor. Altfel rectorul va fi silit să dimită pe elevii ai căror părinţi sau îngrijitori nu-şi vor solvì ratele la timp.

3. Elevii vor aveà să aducă cu sine: *a)* o carte de rugăciuni; *b)* 4 părechi de schimburi de pânză sau giolgiu, bune; *c)* cel puţin 6 batiste; *d)* 2 părechi de încălţăminte şi cel puţin patru părechi de ciorapi sau de obiele; *e)* 1 saltea (sac de paie) şi 2 lepedee (cearşafuri) de pus pe saltea; *f)* 2 perini şi 4 feţe de perini; *g)* 1 ţol sau plapomă şi şi 2 lepedee de plapomă; *h)* 2 lepedee albe de giolgiu pentru coperirea patului (de lână şi colorate nu sunt bune, căci nu se poate ajunge la uniformitate); *i)* atâtea bilete (formatul biletelor de vizită), câte bucăţi de rufe, veşminte şi încălţăminte au; *l)* 1 cuţit, 1 furcuţă, 1 lingură, 1 păhar şi cel puţin 3 serviete; *m)* 1 perie de veşminte şi 3 perii de încălţăminte; *n)* cel puţin 3 ştergare şi 2 pepteni, unul des şi altul rar. Pe rufe şi pe veşminte trebue cusut întreg conumele şi cel puţin litera iniţială a numelui de botez. Rufele şi veşmintele neînsemnate vor fi răspinse.

4. Elevii vor aveà proviziunea întreagă şi anume: *a)* locuinţă în sale mari, sănătoase, luminoase şi provăzute cu toate cele de lipsă; *b)* vipt întreg, adecă dejun, prânz, ojină şi cină. La dejun vor aveà lapte cald cu pâne, la prânz 2—3 feluri de mâncări, la cină 1—2 feluri. La prânz în zile de dulce va fi supă cu carne cu sos şi mâncare groasă cu carne, eventual zamă acră cu carne si mâncare groasă cu carne sau friptură cu garnitură, iar în zilele de post supă de legume, mâncări făcute cu lapte, brânză sau oue; Dumineca si în sărbători şi prăjituri. La ojină pâne cu poame ori alte asemenea. La cină în zilele de dulce va fi friptură cu garnitură sau mâncare groasă cu carne, iar în zilele de post mâncări făcute cu lapte, brânză sau oue. *c)* Spălatul eventual şi scrobitul rufelor. *d)* Luminat în timpul recerut. *e)* Încălzitul în timp de iarnă. *f)* În caz de boală medic, medicamente şi îngrijirea de lipsă. *g)* Scaldă caldă în timpul iernii, amăsurat prescriselor igienii. Afară de acestea superioritatea se va îngrijì, ca elevii mai slabi în studii, pe cât se poate să fie ajutoraţi în studiu.

5. Părinţii în decursul anului şcolastic să nu trimită bani la adresa sau la mâna elevilor, ci banii să vie la adresa superiorităţii, carea se va îngrijì să le procure recvizitele de şcoală, cărţile şi celelalte lucruri de lipsă. De asemenea să nu le trimită nici mâncări, căci Seminarul îi provede cu cu cele de lipsă. Mâncările pe cari părinţii cu toate acestea le-ar trimite fiilor lor, se vor împărţì între toţi elevii, iar în caz de cvantitate mai mică între conşcolarii respectivului sau respectivilor elevi.

6. Părinţii sunt avizaţi, că trebue să răspundă pentru eventualele stricăciuni făcute de fiii lor şi să le rebonifice. De sine se înţelege, că pentru obiectele. ce se strică prin folosinţă, fără vina elevilor, nu se va cere nici o desdaunare.

7. Elevii se vor prezentà în 1 Septemvrie n. înaintea superiorităţii seminariale însoţiţi de părinţii sau îngrijitorii lor, unde vor plăti taxele de lipsa, vor dà în samă obiectele şi li-se va designà mobiliarul destinat spre folosinţă.

Blaj, 20 Iulie 1908.

Dr. Vasile Suciu,
rectorul Seminarului junimei române gr.-cat. stud. din Blaj.

Convocare.

In senzul §§-lor 23 şi 25 din statute membri *Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român* se convoacă la

Adunarea generală ordinară

în *Şimleu,* în zilele de 7 şi 8 August n 1908.

Programul adunării este:

Şedinţa I.

Vineri, la 7 Augustnn. la oarele 10½ a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaţilor prezenţi.
3. Raportul general al Comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor pentru:
   a) exeminarea raportului general;
   b) cenzurarea socotelilor anului 1907 şi a proiectului de budget pentru anul 1909;
   c) înscrierea membrilor.

5. Prezintarea eventualelor propuneri. [1])
6. *Conferență literară de Octavian C. Tăslăuanu.*

Ședința-II.

Sâmbătă, la 8 August n. oarele 10 a. m.

1. *Conferență economică de R. Simu.*
2. Rapoartele comisiunilor.
3. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1909.
4. Dispoziţiuni pentru verificarea procesului verbal.
5. Inchiderea adunării generale.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", ţinută la 25 Iunie 1908.

Iosif Sterca Şuluţu, m. p.
preşedinte.

O. C. Tăslăuanu, m. p.
secretar.

Noutăţi.

Regele Carol, răcindu-se este de câteva zile în pat. Medicul curţii i-a prescris repaus complet. Regele s'a răcit când cu vizita arhiducelui Leopold Salvator.

Din Arhidieceză. Cu terminul de 10 Aug. n. se escrie concurs pentru câştigarea alor 3 stipendii de câte 200 cor. din fundaţiunea mitrop. Vancea. Cei ce primesc stipendiile acestea sunt obligaţi să studieze la gimnaziul din Blaj şi să locuiască în internatul ridicat de marele fundator. — Cu terminul de 20 Aug. se deschide concurs pentru ocuparea parohiei *Silvaşul-român* (Tr. Uioara) cu venit congrual de 358 cor. şi a parohiei *Şermăşel* (Tr. Catina) cu venit de 650 cor.

Din dieceza de Lugoj. *Schimbări în cler: Silviu Pojar,* preot nouhirotonit a fost dispus de administrator parohial la Siclaş. *Ariton Migia* administrator la Gioagiul inferior. *Teofil Crişan* paroh în Ohaba-forgacs a fost trecut la parohia Perul şi în locu-i numit ca administrator *Alexand. Ghelner* preot nouhirotonit. *Ioan Răhăian*, a fost dispus administrator la Icloda. — *Pensiuni.* Pe an. crt. preoţii deficienţi ai diecezei (10) primesc 2010 cor. ca pensiune. Ajutoarele sunt de 160, 200, 302 şi 400 cor. Orfanilor şi văduvelor de preoţi li-se mpărţăsc pe an. crt. aproape 9000 cor. ajutoarele sunt de 80—470 coroane.

Hymen. *Ilariu Moldovan*, culegător-tipograf şi *Eugenia Ilieş*, logodiţi.

Logodnă. *Aurel Păculea,* teol. abs. şi *Olimpia Popa* din Cergăul-mare, logodiţi.

„Deşteaptă-te Române" prigonit. Mai azi iarnă cu prilejul unui bal, ca după datină, la închierea pauzei muzica a cântat „Deşteapta-te Române." Câţiva oaspeţi cari petreceau la o masă, s'au sculat în picioare şi-au ascultat cântarea stând. Câţiva unguraşi cari încă erau în sală, au văzut îndată în aceasta o demonstraţie, au simţit sub picioare cum se clătină statul în putredele-i balamale, şi-au făcut arătare. Procurorul dela Albajulia a găsit vreme cu prilej, să-şi câştige merite şi a redactat o strașnică acuză contra câtorva domni şi dame din societatea blăjană. Senatul de acuză a Tribunalului pertractând Joi afacerea, a luat în consideraţie escepţiunile prezentate de distinsul advocat şi deputat Dr. Maniu şi a scos de sub acuză pe toţi, respingând pe procuror.

De catastrofe capitala şi provinţa a avut parte. În flacări printre ruinele atâtor averi îngrămădite s'au prăpădit mulţi oameni. Ori cât de mari să fie acestea nefericiri însă totuşi cât de mici apar ele în comparaţie cu nefericirile provenite din nervositate şi din morburile urmate de aceasta. Dacă s'ar ceti instrucţia despre modul de cură electric şi s'ar ţineà sfaturile din ea s'ar vindecà în timpul cel mai scurt. Aceasta broşură se trimite gratis ori cine ar cere-o dela Institutul de medicină *Electro-Vitalizer*. Budapesta Karoly körút 2.

Petreceri. Inteligința română din Murăş-Ludoş şi jur învită la petrerea de vară, ce o va aranjà Duminecă la 2 Aug. n. 1908, în favorul şcoalei gr.-cat. din loc. Cu această ocasiune se va ţineà şi adunarea despărţământului XXV al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român" precis la 5 oare p. m. în şcoala greco-cat. din loc.

Numărul jubilar al „Gazetei." Zilele acestea am primit un preafrumos volum 8° de 132 pag. cu o copertă compusă din frunze de lauri, cuprinzând numărul jubilar, edat de „Gazeta Transilvaniei" din prilejul aniversărei a 70 dela apariţie. Acest preţios op, al cărui cuprins îţi pune în faţă prin bucăţile literari, cât şi prin ilustraţiile foarte succese, istoria ultimului veac de suferinţe. bogat în fapte şi oameni mari. E greu să faci o selecţiune a cuprinsului. întreagă publicaţia, care are forma unui elegant album, nu-i permis să lipsească din casa nici unui cărturar de ai nostri; noi îl recomandăm cu toată căldura.

Necrolog. † *Rozalia Teotelecan* născ. *Selagean*, preoteasă în Tăuţ, după un morb scurt, provăzută cu Sf. Sacramente, a repauzat în Domnul Duminecă în 12 Iulie n. 1908.

Odihnească în pace!

[1]) Eventualele propuneri au să fie prezentate în scris preşedintiului »Asociaţiunii« (în Sibiiu, Strada Morii Nr. 6) cu 8 zile înante de adunarea generală.

Publicaţiune de concurs.

Pentru a îndeplini postul de vice-notar în comuna O r l a t, devenit vacant în urma pensionării, public concurs.

Cei-ce doresc a ocupà acest post, având cualificaţiune notarială legală, au a-şi înaintà cererile la subsemnatul Oficiu până în 25 August n. la oarele 5 p. m. şi anume aceia care sunt în oficiu, prin acesta, iar care nu sunt în oficiu, prin autoritatea lor locală.

Cereri sosite după termin, ne instruate în mod recerut, ori care nu sunt înaintate cu mijlocirea autorităţilor, — nu le voiu considera la candidare.

Salarul fundamental e 1000 cor. şi vice-notarului îi compet venitele laterale conform statutului de organizare a comunei.

Sălişte, în 20 Iulie 1908.

(27) 1—3 **Primpretorul cercual.**

30,000 Cor. Garanţă de curăţenie.

In culină şi în casă

să pot curăţi şi spăla toate cu

săpunul HIRSCH alui SCHICHT.

El este rezultatul unui studiu serios de ani de zile. Poşede o extraordinară putere de curăţire — şi nu conţine nici un fel de element ce ar atăca obiectul ce să spală. Drept aceea să poate folosì ori şi unde şi chiar şi acolo unde săpunul comun nu să poate folosì şi unde trebue o deosebită g r i j ă. (21) 1—8

M. BOHN şi SOŢII

NAGYKIKINDA şi ZSOMBOLYA.

Cel mai bun stabiliment de acest soiu în întreagă Austro-Ungaria.

Fabricele de cărămidă ale lui Bohn

în CHICHINDA-MARE şi ZSOMBOLYA.

Fondată în 1864. — Referinţele cele mai de frunte.

= Productul anual 50 milioane =

ţigle de siguranţă din fabrica lui Bohn.

OXID DE FIER roşie naturală sau cătrănit.

PRODUCTE: Ţigle licenţiate de coperiş.

Coperişul cel mai ieftin şi mai frumos.

Preţ-curant şi mustre trimitem, la cerere, gratis şi franco.

Product din Chichinda-mare
Ţigle licenţiate de siguranţă fabrica Bohn, Nr. **272.**

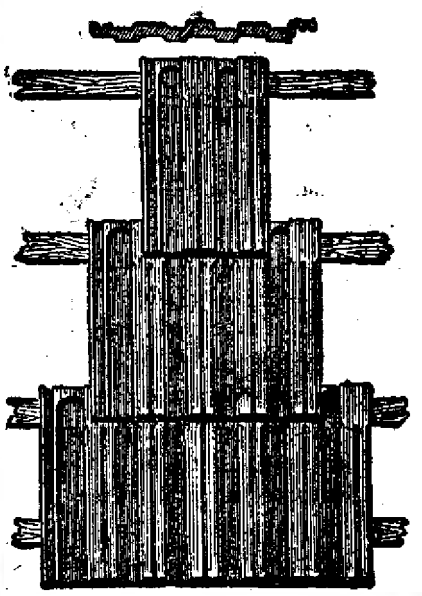

Product din Szombolya.
Ţiglă de coperiş, licenţiată Nr. **253.**

(26) 1—10

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 27

Amândoi apucară pe o potecă îngustă, carea conducea, prin o pădure secular㠄, drept în jos. Cu cât pătrundeau mai departe, cu atâta deveneа poteca mai țăpișă, cu atât mai sălbatică pădurea și cu atât mai prăpăstioase și mai colțuroase stâncile. In grija lor de a nu cădeà, ei nu observară, cum dinapoia lor pocneà câte o creangă, uscată sau se desfăceà câte o peatră și se rostogoleà în jos.

Pharax a avut noroc; el a văzut pe cei doi dispărând în pădure și se luă după dânșii.

Cu cât Sigrun și Plautus înaintau mai departe, cu atât pătrundea mai deslușit la urechile lor un durduit și un vâjiit grozav, încât se putea crede, că munții se prăbușesc peste olaltă. Când au ajuns jos, Plautus recunoscù cauza zgomotului celui grozav. Luna se vedeà pe cer și ea își revărsà lumina cea albă peste întreagă regiunea, carea apăreà ca învăluită într'un văl de zăpadă. Dinaintea lor zăceà oglinda lucitoare a unui lac, a cărui suprafață păreà ca un ochiu uriaș întunecat; arbori înalți își aplecau coroanele lor de asupra apei și-și scăldau ramurile ciclopice în valurile cele albe de spumă, pe cari pluteau nenumărate flori de apă. Imprejur se ridicau pereți uriași de stânci, cari închideau apa, ca într'un bazin uriaș.

De pe stânca din față se rostogoleà în bazin un torent de apă, cu o putere așa de mare încât valurile acestuia se ridicau vâjiind în înălțime, producând un fel de ploaie albă și aieptând-o către piscuri, unde pluteà în aer, ca un nor alb.

Un zgomot asurzitor se ridică din adâncimea apelor și se întăreà prin ecoul însutit al pereților de stâncă.

Plautus se uită mimit la acest joc miraculos al naturei, carele nu aveà seamăn în lume.

Deodată fù cuprins de un gând ciudat. „Dacă aceasta," cugetă el, „ar fi vocea *(unui)* Dumnezeu, carea vorbește din înălțimi și din adâncimi: cât de puternic și demn de adorare ar trebui se fie Dumnezeul acesta! Și cât de mici și amărâți sunt, din contră, zăii cei slabi ai Romei! Adevărați pitici!..."

Sigrun îl smulse din gândurile acestea; ea trase din tufișul cel des o luntre și se urcă într'însa, dimpreună cu Plautus. Ea văsli cu putere, încât luntrea înaintà ca o săgeată peste apa cea lucie. Sigrun îndreptă luntrea pe lângă păretele cel din dreapta, spunând lui Plautus, că în mijlocul lacului se află o vâltoare teribilă, carea înghite tot ce-i vine în apropiere. Cine nu cunoaște secretul lacului, și totuși se încumetă a luntri pe el, acela este pierdut fără scăpare.

„Atunci comoara voastră e bine păzită," zise Plautus. „Dar unde îndrepți luntrea?"

„Prin cataractă," zise Sigrun scurt și apăsà vâslele cu putere. Zgomotul cataractei erà amețitor, zdrobitor și Plautus își închise involuntar ochii. Atunci el simți o lovitură vehementă, carea pe un moment îi nimeri corpul întreg, și totodată auzì râsetul vesel a Sigrunei.

„Am trecut," zise ea, și în întunecimea carea îi încunjurà el nu văzù decât fața ei albă și brațele cele luminoase. Un farmec particular îl cuprinse în apropierea acestei fete; el se simți atras către dânsa, și totodată și respins. In putere și curagiu ea sămănà unui bărbat și totuși erà iarăși așa de delicată, așa de castă, ca o fată. Deși erà frig, el asudà și capul îi vâjià. Văzù brațele ei albe, cari păreau, că se întind cu dor după dânsul; simți respirarea ei fierbinte, cum îi adià fața. Și el se aplecà repede înapoi, ca și când i-ar fi fost frică, ca ea să nu se atingă de dânsul.

Atunci o auzi râzând, aspru, rece, și vocea ei sunà sarcastic, când strigà: „Nu aveà grije, Romanule, pericolul a trecut — pentru mine, și pentru tine!"

El pricepù prea bine aceste cuvinte cu două înțelesuri. De odată simți o durere acută: din cuvintele Sigrunei vorbeà o durere tăietoare, vocea ei sunà așa de adânc, așa de trist.

„Ciudat!" gândi el. „Sunt frumoase, barbarele acestea, dar și sălbatice! Dure ca urșii — și delicate ca copiii! Oare Sigrun? — Nu, nu se poate, nu-i *permis* se fie!" —

El suspină și când se uită în sus, i-se părù, că vede lucind o lacrimă în ochiul Sigrunei. „Sigrun," zise el cu doioșie, „iartă —"

„Am ajuns la țintă!" zise aceasta și vocea îi sunà aspru și rece.

Luntrea atinse nisipul, și Sigrun sări pe țarm; doi urși se ridicară mornăind și se apropiară de ea, gudurându-se. Din întunecime apărù un bătrân înalt cu barbă arginție și cu o torță în stânga; la cingătoare aveà un cuțit lat, iar în dreapta țineà o lance uriașă. Erà păzitorul comoarei, iar Brag și Sig, cei doi urși, erau soții săi credincioși.

„Bine ai venit, stăpână," strigă el. „De luni de zile ochii mei au dorit se te vadă. Acum, că ești aci, toate-s bune." Pe fața sa cea aspră se cetea bucuria adevărată.

„Îți mulțumesc, fidelule," zise Sigrun și-i întinse mânile. El se uită la Plautus cu o privire întrebătoare, iar Sig și Brag mornăiră mănioși.

„Este trimisul împăratului," liniști Sigrun pe bătrânul, „un bărbat fidel, carele ne aduce pacea." Bătrânul salută pe Plautus, serios, însă nu cu dușmănie.

Acum ei păsiră printr-o despicătură de stâncă spre o peșteră, în care se vedeà ceva sclipind: prin toate spărturile și crepăturile petrei pătrundeà strălucirea aurului și a petrilor nestimate, iar la lumina nesigură a torței, Plautus văzù, cum, pe lângă pereți, jur împrejur, stăteau lăzi mari, umplute până sus cu monete de aur, cu drugi de cositor și de argint. Apoi se vedeau lăduțe de fier pline cu mărgăritare și succin, cari împrăștiau o lucire lâncedă fosforică. Printre acestea schinteiau juvaere mari, cari străluceau ca niște sori mici, în toate colorile curcubeului.

Plautus stăteà orbit și priveà mirat la bogățiile imense, cari erau aci grămădite peste olaltă. „Așadar," zise el, „aceasta este comoara regească! Intr'adevăr, cu aceasta s'ar puteà cumpăra o lume întreagă."

„N-am lipsă de așa ceva," zise Sigrun. „Sum îndestulită, dacă cu aurul acesta pot răscumpăra pacea pentru poporul meu."

In fundul peșterei ardeau două focuri, pe cari le-a aprins păzitorul, și cari revărsau o lumină porfirie peste întreagă peștera, încât ea strălucеà ca un palat al zinelor.

De aci intrară printr'un gang îngust într'o a doua peșteră, carea erà și mai mare decât cea dintâi și pe carea bătrânul a luminat-o în același mod. Aci erau ascunse bogății și mai mari; arme de tot soiul, bijuterii, coifuri și scuturi de argint; pancere de aur cu rubine; mantale regești din piele de vulpe vânătă și din purpură scumpă de Sidon; tăcâmuri nenumărate din aur și argint, urcioare, cești, pâhare, urne mari din aur, argint și succin.

La fund zăceà un munte întreg de drugi de aur și argint, cari erau așezate ca treptele unui tron. Pe o tablă de aur, de asupra treptelor, stăteà un cal alb, carele ducеà pe spate o statură puternică, învăluită cu o mantauă regească. Părul și barba îi erau cărunte. O mână a călărețului țineà frâul cel de aur, iar ceealaltă se răzămà pe mănunchiul sabiei. Fața îi erà ca la mumii, însă la lumina focului obrajii păreau a fi rumeni, și o adiere ușoară de curent se jucà cu firele de argint ale barbei.

Pătrunși de priveliștea aceasta, cei trei căzură în genunchi, spre a-și arătà stima cuvenită față de maiestatea morții și Sigrun zise: „Vezi, Romanule, acesta este tatăl meu, regele Icenilor! El a murit prea de timpuriu. Insă a fost o moarte de erou! Pe câmpul de războiu lancea i-a străpuns inima și obrajii săi au pălit. Când erà se cadă, l-am cuprins în brațe și i-am sărutat rana! Dar spiritul său se înalță deasupra norilor, unde tronează pe un jeț de aur, după cum se cuvine eroilor. In casele copiilor săi însă numele lui răsună totdeauna, când cântărețul atinge coardele harfei."

După aceste cuvinte Sigrun urcă sus pe treptele strălucitoare și cuprinse cu brațele ei albe trupul cel rece și-și alipi obrazii cei înfloritori de fața sbârcită a mortului. Plautus văzù, cum luceau lacrămile în ochii ei.

Prin tăcere adâncă și prin o strângere călduroasă a mânei Plautus respectà simțemintele ei fierbinți, apoi se depărtară în tăcere. Păzitorul îi conduse spre o altă eșire, unde se aflau sentinele multe. Numai aci vorbi Sigrun iarăși. „Acum ai văzut comoara," zise ea către Plautus, „în noaptea următoare ea va fi împărțită și dusă la corabie. Nici un ochiu nechemat nu va vedeà scena aceasta; dar, mă jur pe capul tatălui meu: Romanul nu va fi prescurtat cu nimic! Pacea și fericirea poporului meu sunt mai mult vrednice pentru mine, decât aceste comori răci, cari au cauzat numai discordii și războaie sângeroase."

— — — — — — — — — —

Pharax a văzut pe Sigrun şi Plautus dispărând sub cataractă şi ştià acum, unde se află ascunsă comoara; i-se păreà uşor, se regăsească locul, şi se reîntoarse repede la fortăreaţă, pentru a comunicà soldaţilor săi cei mai credincioşi planul cel secret, şi cu ajutorul lor se ridice comoara întreagà.

Abia se înseră a doua zi, şi el cu douăzeci de soldaţi erau la lac. Patru luntri puternice erau pregătite pentru ei.

„Pe Styx," zise un soldat bătrân, „aci pare a fi gura Tartarului. Cum e, Pharax *trebue* s'o facem?"

„Porunca divului imperator!" zise Pharax." Gândiţi-vă la răsplata strălucită, carea ne aşteaptă: înainte!"

„Aşadar înainte!" bombăni soldatul. „Eu însă presimt ceva rău: azi dimineaţă, când m-am sculat, am auzit un corb croncănind!"

„Tu însuţi eşti un corb bătrân," râse Pharax şi-l bătù pe umeri. „Colo după cataractă zac munţi de aur. Umpleţi-vă buzunarele, până pleznesc, eu îmi voiu închide ochii."

Urletul cataractei înăbuşi răspunsul soldatului; ei puseră mâna pe vâsle şi ajunseră repede la mijlocul lacului; dar în curund nu mai fură stăpâni pe luntrile lor; în loc de a înaintà, au fost apucaţi de vâltoare şi ei descriau, cu iuţală vertiginoasă, cercuri tot mai mici. Abia atunci au înţeles ei pericolul grozav în care se aflau; înzădar şi-au pus toată puterea, ca se devină iarăşi stăpâni peste luntrile lor. Când văzură, că nu pot face uimic, se acăţară desperaţi de luntri şi priveau încremeniţi în vâltoarea urlătoare, către carea înaintau cu iuţală ameţitoare.

Un ţipet îngrozitor, şi luntri şi oameni dispărură în abizul înfiorător. In dimineaţa următoare cadavrele Romanilor se găsiră zdrobite la marginea stâncoasă a lacului.

In aceiaşi noapte, când s-a întâmplat aceasta, comoara a fost împărţită şi dusă pe corabia Romanilor. Plautus supraveghiă împărţirea şi încărcatul aurului şi lăudă în sine marinimoşia Icenilor, cari au dat mai mult, decât erau obligaţi se dee, până la revărsatul zilei s'au săvârşit toate lucrurile.

Către amiazi veni Suetonius Paulinus guvernorul roman; acesta erà un bărbat blând şi subscrise cu bucurie condiţiunile de pace. El cercetă fusuşi toate obiectele cari aveau se fie trimise împăratului, apoi scrise o epistolă către împăratul, în carea lăudă marinimoşia Icenilor şi curajul şi prudenţa tribunului Plautus, recomandându-l pa acesta în deosăbita graţie a Cezarului.

Deja în ziua următoare corabia aveà se plece, şi Icenii serbară încheierea păcei, prin o petrecere, carea ţinù, până dimineaţa.

Plautus se retrase în curând dela petrecere; el merse în odaia sa şi privì afară pe mare şi sus la cerul înstelat. Se gândeà la patrie şi înaintea spiritului său apărù faţa dulce a unei fete cu ochi lucitori, cari îl priveau mari şi întrebători. Astfel el nu observă, că perdeaua se ridică încet şi încet şi înlăuntru se furişă o statură înaltă.

Deodată simţi două braţe moi după grumazi şi o voace dulce şopti la urechia sa: „O, dragul meu, pentru ce mergi dela mine? Nu vezi, cum inima mea ameninţă să se frângă? Dar ah, tu nu poţi fi nimic pentru o barbară, tu, Roman mândru! Insă odată totuşi trebue să-ţi spun, că te iubesc, mai mult decât viaţa mea! Odată trebue se te cuprind cu braţul meu şi se te drăgostesc — apoi se abzic! Rămas bun, Plautus, rămas bun — si se fi fericit! Gândeşte câte odată şi la Sigrun, singuratica.... la Sigrun carea te va iubi în veci! Rămas bun!"

Plautus trăsări dureros sub drăgostirile sălbaticei fecioare şi totodată simţi şi o compătimire adâncă pentru ea. El voià se vorbească, voià se o liniştească se o mângăie. Dar atunci simţi o sărutare ferbinte pe buzele sale, şi ea a dispărut.

Când în dimineaţa următoare corabia eşi la largul mărei, Sigrun nu erà la ţărm; însă din turnul fortăreţei fălfăià o batistă albă, ducând Romanului ce plecă ultimele salutări ale frumoasei fiice de rege.

Corabia ajunse în pace la Marsilia; acolo deja de săptămâni manevră o corabie împărătească, sub comanda lui — Anicetus!

„In sfârşit ai sosit, tribunule," salută Anicetus pe junele Roman. „Impăratul erà îngrijat pentru tine!"

„Poate pentru aceea te-a trimis chiar pe *tine* întru întâmpinerea mea?" Zise Plautus.

Anicetus nu zise nimic, dar aruncă o privire veninoasă asupra lui Plautus. El conchemă întreg personalul carabiei pe bord şi ceti o scrisoare împărătească, carea cuprindea porunca, că tribunul Plautus are să se supună întru toate lui Anicetus; corabia sa aveà se plece imediat către Latium.

Personalul fù schimbat şi Anicetus erà domn peste corabie şi peste comori. „Intindeţi pânzele!" demândă el. „Puneţi mâna pe vâsle!" Corabia plecă

„Unde-i Pharax?" întrebă Anicetus pe tribun.

„S'a înecat," răspunse acesta.

„Povesteşte!" demândă Anicetus şi Plautus istorisi întâmplarea. Anicetus scutură din cap necrezător, însă Plautus, fiindcă a fost despărţit de către soldaţii săi, nu aveà martori, cari se dovedească adevărul cuvintelor sale.

„Dar unde este regina cea tinerà?" întrebă Anicetus mai departe.

„Regina?"

„Regina Icenilor! Cea cu părul de aur! Cezarul o doreşte!"

Acum Plautus se turburà. „Vorbeşte altcum despre princesa aceasta, ori dacă nu, pe capul tatălui meu —"

Anicetus surise satanic. „Omor! — Tradare! — Răscoală! Asta ajunge! Soldaţi: legaţi-l!"

La moment Plautus fù încunjurat de soldaţi şi legat. „Câne!" îi strigă Anicetus, „acum ai se simţeşti mâna mea! Se înţelege, că ea nu este aşa de moale, ca ceea a barbarei cu sinul cel alb!"

In portul dela Ostia Plautus a fost scos din căinţa cea întunecoasă în carea se aflà aruncat, şi adus pe uscat. Acolo îl luară în primire soldaţii împăratului şi îl târâiră la Roma în închisoarea de stat. Aceasta erà recunoştinţa împăratului faţă de fidelul său tribun!

Anicetus porni cu corabia sa către Bajă, pentru a depune la picioarele împăratului comorile cele uriaşe. Insă deja pe înălţimea dela Antium se iscà un orcan teribil şi-l împinse afară către insulele portinice, unde corabia se cufundă, dimpreună cu comorile sale şi cu întreg personalul.

Singur Anicetus scăpă cu înotul la ţărm.

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

„Luceafărul" Nr. 14 cu următorul sumar: Carmen Sylva. Clara Schumann. — Z. Bârsan. Noi (poezie) — V. Eftimiu. Nemărginirea (poezie). — M. Sadoveanu. Hoţul de lemne. — V. Eftimiu. Marele cerşitor (poezie). — O. C. Tăslăuanu. „La şezătoare." — Ep. Pierdutei (poezie). I. S. Dr. Ioan Urban Jarnik. — E. Scrisoare (poezie). Dări de seamă: C. Theodorian: Sângele Solovenilor; Dr. V. Branisce: Ciprian Porumbescu; Literatură pentru copii; E. Chiffa: Din zile senine. — Cronică: Mein Penatenwinkel. — Semitismul. — Dela Braşov. — Şcoala lui Tolstoi. — Din Germania. — Reviste şi ziare. — Ştiri. — Ilustraţiuni: G. Cireşescu: 4 studii. — Scene din „Şezătoarea." — Dr. I. Urban Jarnik (portret).

„Sămănătorul" Nr. 28 Anul al VII cu următorul suar: Aurel C. Popovici. Reforma omului II. — I. M. Marienescu. Arcaşul. (poezie). — Al. G. Doinaru. Aventurile unui volum de (poezii.) — A. Mirea. Povestea nopţi de iarnă. — * * * Revista generală. „Artificii Polemice" Răspuns d. C. Stere.

„Neamul Românesc." Un izvoritor de câştig al presei ebraice: Eulenburg de N. Iorga. — Români Bucovineni, împăcaţi-vă! de Aurelian Baciu. — Tânguiri Protopopeşti de un protoiereu. — Cursurile din Valeni de Ioan Jorăscu. — Du-te Ploaie! (poezie) de C. A. Giulescu. — Din centrele României: Botoşani, Craiova, Doljiu, Folticeni, Huşi, Iaşi. Paşcani. — Cronica, de N. Iorga şi alţii.

Hipnotism şi Spiritism *de Dr V. Suciu.* Pe 200 pag. f. 8°.

Costă **1** cor. **50.** fil- + **10** fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

„Sădirea şi cultivarea viei"

de

Nicolae Pop.

Preţul: 2 coroane + 20 filerĭ porto.

Se poate procurà dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Isus Hristos şi viaţa modernă.

Traducere românească, de

Dr. E. Băianu.

Volum de 125 pag. elegant compactat în pânză.

Preţul **1 cor. 50 fil.** + **15 fil.** porto.

Predicile lui Petru Maior.

(cu litere latine)

Vol. III.

Propovedanii la oameni morţi.

Volum elegant compactat în piele şi pânză.

Preţul **4 cor.** + **20 fil.** porto.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creştină*** vol. II. ***Tradiţiunea şi Biserica.*** Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fileri porto, ***Teologia dogmatică Specială*** vol. I. ***Dunezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului şi Graţia*** de *Dr. Vasile Suciu,* profesor de teologie. Costă **7** cor. **30** fil. + **30** fil. porto. A se adresà la Librăria semin din Blaj.

BIBLIOTECA UNIREI. *)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . 2.90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viĕţa luĭ I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue feţe ale lumiĭ** de Nicu . . . . . —.30
9. **Ziua Deşteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16
10. **Cele două conştinţe,** pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan . . . —.40

*) Aceia, cari **vor comanda** de odată toţi 1 Nrii ii, primesc cu 6·10 cor. în loc 8·84 cor o

Posta Administraţiunei.

Am primit şi cuităm abonamentul dela:

Crăciunelul de sus pe 1902. *Bernadea* pe 1908. *Csanálos* pe 1908 sem. 1. *Oláhnémeti* pe 1907. *Oláh-Gyürüs* pe 1908. *Homorod* pe 1907 şi 1908. *Mezö-Erked* pe 1905—1908. *Beiu* pe 1905 şi 1906. *M. G. Cluj,* pe 1908 Aprilie—Iuliu. *Casina, Beiuş* pe 1908 Aprilie—Iuniu. *Kincsesfő* (Urişul de jos) pe 1907 sem. 2. şi 1908 sem. 1. *T. B. Beiuş* pe 1906 sem. 2. şi 1907 sem. 1. şi 2. 1908 întreg. *Sasciori* (Făgăraş) pe 1908. *Iac. P. Veneţia inf.* pe 1908. *Ulieş* pe 1908. Vă rugăm să ne achite şi anii 1901—1907. *Ercea* pe 1908. Vă rugăm să achitaţi şi anii următori. *Gyó szt. Miklós* pe 1908 Aprilie până în Septemvrie *Dâmb* pe 1907. *Odorheiu* pe 1908. *Reghinul magiar* pe 1908. Restanţa de 2 cor. binevoiţi a o trimite. *Mischiu* pe 1906. *Bogata română* pe 1908 Aprilie—Iuniu. *G. V. Lőcse* pe 1908 April până în Decemvrie. *Mihaciu* pe 1907 şi 1908. *B.-Monor* pe 1907. *Papfalva* pe timpul din 1/4 1907 până în 1/4 1908. *Merişori* pe 1907 şi 1908. *Lita română* pe 1907 şi 1908. *Felső Bölkény* pe 1904 şi 1905. *Reun. lect. Năsăud* pe 1908. Aprilie—Iuniu. *Ér-Kávás* pe 1908. *Ragla* pe 1905 şi 1906. *Dragsina* pe 1905 sem. 2. Vă rugăm şi pentru rest. *Telechi-Recea* pe 1905—1907. *Kozárvár* pe timpul din 1/4 1894 până în 1/4 1895. Vă rugăm şi pentru rest, conform promisiunei *Tozna mare* pe 1908. *Deda* pe 1907. *Giulatelec* pe 1905. Vă rugăm şi pentru restul anilor următori. *G. H. Gherla* pe 1908. *Almaşul mare* pe 1908. *Boutarii infer.* pe 1908. *Berind,* pe 1906 sem. 2. şi 1907 sem. 1. *Boutarii superiori* pe 1907 şi 1908. *Cucerdea rom.* pe 1907. *Bikácza* pe timpul din 1/2 1908 până în 1/2 1909. *Economul, Cluj* pe 1907. *Madarász* pe 1906 sem. 2. şi 1907 sem. 1. *Săulia de Câmpiă* pe 1909; căci pe 1908 s'a plătit în 9/I 1908. *Măgură* (p. Oradna) pe 1905. Ne rugăm şi pentru restanţa din anii următori. *Zelciu* pe 1906. Rugăm şi pentru achitarea anilor următori. *At. A. M. Mariapócs* pe 1908 sem. 2 *Láposhidegkut* pentru adresa 650 din Baia-mare, pe 1902 lunile Maiu—Octomvrie. Vă rugăm să achitaţi şi restul anilor următori. *Turda vechiă* pe 1906 sem. 2. şi 1907 sem. 1. *Denşuş* pe 1908. *Casina, Orăştie* pe 1908 sem. 1. *Dr. V. M. Gherla* pe 1908 April—Iuniu.

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.
Redactor responz.: Augustin Gruiţia.

Circulaţia trenurilor

prin gara Blaj—Kükülöszög — valabilă din 1 Iunie n. 1908.

către Teuş pleacă:	personal	12·53
	mixt	7·02
	acelerat	7·35
	acelerat	2·52
	personal	1·53
	acelerat	10·18
	personal	8·09
dela Teuş soseşte:	acelerat	5·40
	personal	9·00
	personal	12·39
	acelerat	12·22
	mixt	3·58
	personal	2·08
	acelerat	9·05
către Prajd pleacă:	mixt	3·02
	personal	9·11
	mixt	2·43
dela Prajd soseşte:	mixt	8·44
	personal	12·38
	mixt	6·48

trenurile personale circulează numai luni miercuri şi sâmbătă până la D.-Sân-Mărtin, — în Iulie şi August zilnic până la Prajd.

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric (27) 46—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminosă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

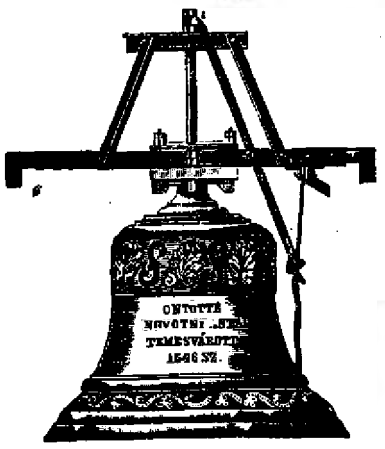

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 46—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieţii: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:
Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare, pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 1 August 1908. **Numărul 30.**

Turcia — constituţională.

În sfârşit, după amânări de peste trei decenii Sultanul s'a determinat să dea imperiului muzulman constituţia promisă încă în an. 1876.

Dacă ar fi să scrutăm mai de aproape cauza acestei marinimii neaşteptate, uşor am ajunge la convicţia că meritul principal nu revine Sultanului nici înalţilor lui sfetnici, ci partidului resolut al „tinerilor turci,“ care a avut vitejia de a se împotrivi tendinţelor autocrate ale Stambul-ului, de a suferi temniţă şi exil pentru reuşita idealului lor de dreptate. Partidul acesta a reuşit a-şi câştigà în vremea din urmă simpatiile armatei, astfel încât trupele trimise în potriva lor, au depus armele, una după alta.

Sultanul, conchiemându-şi sfetnicii, după o consfătuire de douăsprezece oare, s'a determinat să dea poporaţiunei constituţia promisă cu atâţa ani înainte.

Şi iată, în o jumătate de zi, se schimbă cu desăvârşire înfăţişarea acestei ţări, în care manoperele „bandelor“ şi amestecul puterilor europene însămnau până acum neasămănat mai mult decât imaginarul absolutism neputincios al Sultanului.

„Omul bolnav,“ — cum erà poreclit imperiul turcesc — poate deevni, ca prin farmec, iarăş viguros şi puternic; tronul aurit, sub care se clătinà terenul, începe a-şi asigurà iarăşi stabilitatea, când voinţa Domnitorului şi a supuşilor este acceaş.

Faptul a fost viu comentat de întreagă pressa europeană şi poporaţiunea însaşi a petrecut câteva zile de adevărat delir patriotic. S'au arborat flamuri pretutindeni, s'au văzut preoţi greci sărutându-se cu preoţi bulgari şi turceşti, în sămn de înfrăţire naţională şi bisericească, s'au convocat întruniri, s'au făcut ovaţiuni entuziaste Sultanului, care s'a arătat — probabil pentru întâia dată — la un geam al strălucitului palat, spre a mulţumì mulţimii, care îl aclamă cu dragă inimă, iarăşi: pentru întâia dată.

Prin pasul acesta Turcia întrà în şirul statelor civilizate europene, conzolindându-se însaş prin dreptu-rile ce le oferă cetăţenilor şi suprimând în modul acesta măcar pe viitor lunga serie a scandalelor interne şi a intrevenirii puterilor străine, atât de des necesară mai înainte. Condamnaţii politici au fost agraţiaţi iar cele câteva sute de espulsaţi politici sunt îndreptăţiţi a se reîntoarce la vetrele lor.

Constituţia turcească, analoagă cu aceea a statelor europene, asigură libertatea personală a cetăţenilor, libertatea de presă şi de întrunire. Parlamentul — care se va convoca după 3 luni — constă din senat şi camera deputaţilor. Mandatele deputaţilor şi sfera de activitate singuraticilor ministri e stabilită întru toate după norma parlamentarismului apusan.

Se garantează, de asemenea, drepturile bisericilor, rămând însă religia izlamică şi pentru mai departe religie de stat.

Cele câteva foi săptămânale din Constantinopol s'au schimbat în foi de zi, şi deodată cu suprimarea censurei, s'au pornit şi altele noauă, cari, proslăvind mărinimia Sultanului sunt o nouă garanţă

FOIŢĂ.

Un om al datoriei.

Bine redactata revistă „Ramuri“ din Craiova a publicat un articol iscălit de căpitanul Ales. D. Sturdza, în care se desvăliau şi înfierau anumite păcate şi scăderi ale oastei româneşti. Din întreg articolul respirà numai dragostea pentru adevăr şi entuziasm pentru armată, pentru a cărei înflorire căpitanul Sturdza a muncit din greu şi munceşte şi azi cu toată căldura inimei sale tinere.

Câţiva ofiţeri, din cei cu musca pe căciulă se simt ofenzaţi şi un anumit căpitan Cătuneanu îi spedează lui Sturdza la Berlin, unde petrecea ca ataşat militar, o telegramă ofensătoare.

Urmarea: provocare la duel; ofensatorul se codeşte, generalul său însă îi demândă să dueleze. In această judecată medievală căpitanul Sturdza, avansat în acest restimp de maior, primeşte o largă şi adâncă tăietură în faţă. Şi ca barbaria să fie şi mai mare, se găsesc oficeri, cari schimbă telegrame din bucurie, din prilejul acestei răniri.

Atunci revista „Ramuri“ scoate un număr închinat maiorului Sturdza şi împodobit cu portretul lui în care articolul prim, iscălit de D. Tomescu e plin de elogii şi admiraţie pentru cel rănit, iar dl Iorga, publică în „Neamul românesc“ un articol de o rară frumuseţă şi energie. Ne facem o plăcere reproducând din acest articol al dlui Iorga:

„Când a scris articolul său din „Ramuri,“ pe care milităreşte nu trebue să-l scrie, şi-a dat seama de urmări şi le-a privit cu liniştea sa obişnuită.

„Nu crede în legitimitatea duelului şi nu se ştie un bun luptător în artificiile scrimei; trupul său e mai slab decât al majorităţii colegilor săi. Totuşi a mers înaintea durerii şi primejdiei de moarte fără să vădească măcar un zâmbet de cochetărie, care e totuşi o slăbiciune, săfără se îmbete de avântul pasional care ajută pe alţii în asemenea momente. A cimţit lovitura, sângele i-a curs cald pe obraz, carnea sa se va fi strâns de durere dar sufletul senin şi sigur l-a stăpânit şi atunci. Nu s'a lăsat dus pe umeri şi nu s'a aşezat măcar pe un scaun câtă vreme i-s'a cusut rana. Şi, când la gară îl aşteaptau părinţii, — tatăl bătrân venise şi pentru a mulţămi marturilor cari ajutaseră, cum a spus aşa de simplu şi de frumos, pe un „om cinstit“, — a mers drept ca un ostaş, şi tăcuta strângere de mână schimbată între ofiţerul greu rănit şi părintele său, a cărui inimă, pe ascuns de oricine, nu sângerà mai puţin decât faţe tăiată de sabie, trebue însemnată ca unul din acele momente rari când ceva din mândria stăpânită a anticităţi trece prin duhoarea de orientalism a unei societăţi decăzute. Cine nu şi-ar dori un asemenea fiu şi câţi între părinţi ar fi în stare să păstreze faţă de durerea durerilor, suferinţa copilului unic iubit peste toate margenile, stoica atitudine, de datorie pe care a avut-o acest bătrân de 80 de ani?

pentru o evoluție sănătoasă și rodnică în viitorul cel mai apropiat.

Pentru noi, cari pivim lucrurile dela distanță e înbucurător să remarcăm: izbânda tinerilor turci, cari nu s'au retras dela nici o jertfă pentru a ajunge acest ideal; hotărîrea Sultanului, care a ascultat în sfârșit dorința popoarelor sale; soarta-creștinilor din imperiul izlamic, care ni-se prezintă cu totul în alte colori pentru viitor, după-ce statul însuș i-a asupraș constituția justă și umană a statelor civilizate.

Știm bine, că toate aceste nu se vor realizà într'un interval prea apropiat, dar constituția însaș e destulă garanță firmă, că nu se vor mai repetà niciodată zilele negre ale absolutismului izlamic.

„Közmüvelődés," foaia patrioților vecini din Alba-Iulia, află de bine a se ocupà și dânsa, în un articol prim, cu chestia noastră, a Românilor. Nu le-am dà atenție, dacă vecinătatea nu ne-ar îndemnà la aceasta. E acelaș cântec vechiu, sfornăit pe tropariul tocit al tuturor foilor din aceasta țară jidovită.

După înfruntările aspre date „bunilor agitatori" din parlament și după totala nimicire a cetăților de aer, pe cari acești dușmani neîmpăcați „ai ideii de stat unguresc" le propovăduiesc poporului, se revine, ca la o ideie mântuitoare la acțiunea de împăcare, de împrietinire cu elementul unguresc, pornită de Babeșii din Pesta și susținută de Moldovanii și Gedeonii din Cluj. Și patriotul ne sfătuiește, din toată inima — spune dânsul — să batem cu pietrii ceata neostoiților agitatori — și să ne înșiruim sub steagul, făgăduitor de biruință, al „moderaților." Căci „radicalii" cestialalți, cântă patriotul, nu numai că n-au făcut nimic bun, ci din contră ei prin nizuințele lor antipatriotice, împedecă guvernul în munca sa de salvare economică a poporului românesc.

E cântecul, pe care patrioții mari de sus, îl cântă pe toate strunele, și pe care vifleimii mici, dela periferie, îl reproduc credincioși.

Nici dușmanii, jidani și nejidani, nici cameleonii, nostrii precupeți n-o să ne croiască crezul de conduită politică, ci geniul mare al neamului nostru, credința nestrămutată în drepturile ce ni-se cuvin aici în țara aceasta.

Înțelegem întețitele glasuri de sirene ce ni-se cântă din toate părțile de o bucată de vreme; cei slabi de înger se vor lăsà ademeniți, cei tari însă, cari mai au o credință în suflete, vor rămâneà statornici în așteptarea împlinirii celor ce trebue să se împlinească — chiar și peste voia bunilor patrioți din Alba-Iuiia.

REVISTE.

Alegerea de patriarh sârbesc. In Carlovețu s'a întrunit Marți congresul bisericei sârbești, pentru alegerea de patriarh nou, în locul decedatului Brancovici. Comisar guvernial e însuș ministrul Günther, ca o dovadă de interesele mari, ce le leagă guvernul de împlerea acestui scaun cu o persoană agreată, clerici și mireni. Marți și Miercuri au fost ședințe furtunoase. S'a putut stabili totuși programul ședințelor și s'a fixat că alegerea să aibă loc Sâmbătă. Candidați sunt trei: Episcopul Gruits, unul pe cari îl vreau sârbii independenți, dar pe acesta nu-l vreà guvernul, fiindcă e prietin al coaliții sârbo-croate. Altul e episcopul de Verșeț Zmejanovits, pe care-l vreau sârbii radicali, dar a cărui întărire în cas de alegere se pare tare problematică, fiindcă el a fost — pe cum se știe — conducătorul campaniei contra lui Brancovits. Guvernul încă își are candidatul său, în persoana episcopului de Buda, Bogdanovits. Delegații însă în consfătuirea avută Marți s'au declarat unanim, că vor votà pentru Zmeianovits.

Alegerea însă, dacă nu va cădeà pe o persoană binevăzută în cercurile înalte, n'o să însemne nici decât o întorsură spre bine, ci o să fie începutul unor noue campanii de hărțueli și încurcături. Dacă guvernul ține la coloarea noului patriarh, sârbii au de 10 ori mai multe motive să țină și mai mult. Ziua de Sâmbătă se așteaptă cu nerăbdare, mai ales din partea sârbilor, cărora le sunt legate mari interese de persoana patriarhului nou.

„Va trece și asta, maiorule Sturdza, prietene de credință și de ideal. Se închid și răni mai adânci pe care nu le vede nimeni ca să le poată alina. Cruzimea brutală a vieții e poate cea mai blândă din cruzimile ei. Vei merge înaintea altui dușman, și sabia te va urmări poate tot așa victorioasă. Viața ta ni va rămâneà însă prin aceea potrivire nobilă a împrejurărilor care a făcut pe oameni să așeze pe Dumnezeu în cer. Și, odată ce viața ta va fi, anume lucruri nu vor puteà să mai rămâie, și când ele vor fi cu totul înlăturate, pe lângă folosul înoirii sufletești a oștirii noastre, vei fi lăsat pentru tineri unul din acele exemple de stăruință eroică în mărturisirea de adevăr pentru binele țării care nu dispar niciodată."

Tot în acest număr Al. Gh. Goinaru publică trei strofe ocasionale, reproducem și noi primele două.

Maiorului Sturdza

O rană ai pe fața ta cinstită, —
Dovadă că la noi în România.
De multe ori virtutea-i pălmuită,
Și învingătoare este infamia.

Căpitanului Cătuneanu

Când ai lovit obrazul fără pată
Și ai înfipt în el adânc oțelul,
Nu m'am gândit la Hanibal! Viteazul, —
Ci m'am gândit, — pardon! la Mărunțelu.

Deși e natural, să fim cei mai mari vrăjmași ai duelului, contra căruia se pornește acum toată lumea cultă, — nu putem să nu avem toată admirația noastră pentru bravul maior, care sufere atâtea neajunsuri pentru adevăr și prosperarea armatei române.

RUXANDA.

— *Nuvelă originală a «Unirii».* —

(Continuare). 9

Sub vraja razelor de lună Bogdan voi a se duce la logofătul Tăutu, care-l poftise în astă seară să vie cu domnița la dânsul.

— Hai soro la Tăutu.

— N'ai decât să te duci și singur.

— Dar haide și tu cu mine.

— Nu, nu pot.

— Adecă de ce-mi zici mereu, că nu poți?

— Cum îmi câuți, așa îți joc. Dacă tu nu poți, nici eu nu pot; dacă tu nu vreai, nici eu nu vreau.

— Dar vorbește ca oamenii, să te înțeleagă toată lumea.

— Te gândește numai și ai să mă înțelegi.

Bogdan se îngândură, voind să priceapă gândurile Mariei. In urmă dădù de dânsele.

— Mi-se pare soro, că te-am jignit, din pricină, că nu ți-am spus, cine mi-a vorbit de Ruxanda. Dar singură ai zis, că știi. Ce mai vreai?

— Ce mai atâta încolo în coace, ți-a făcut-o bună cine ți-a făcut-o.

— Anume?

— Incaltea s'a găsit cine să-ți vorbească despre Ruxanda.

— Lasă-mă, că am tras destul pe urma ei.

— Erai să mori, nu cumva? Apoi Trifăilă ți-ar fi ținut luminarea... doar ce așteptà, să vadă, că închizi ochii mai de vreme.

— Ce vreai adecă să spui, că nu te înțeleg?

— Nu știi, frățioare dragă, că Trifăilă dela masa mare e potrivnicul tău cel mai înviersunat, că e în stare, să facă cele mai mari fărădelegi, numai ca să capete mâna Ruxandei? Atât noroc mai ai, că batăr ea mai ține la tine.

— Cine ți-a zis acestea?

— Ruxanda singură. Dar pe lângă asta n-ai putut luà seama, că și Trifăilă de-o vreme îndelungată s'a tot ferit de a dà ochii cu tine? că lipseà mai totdeauna din cale-ți și o ștergeà tot la Ruxanda?

— Da, am cam băgat de seamă, dar la toate acestea nu m-am gândit.

— Dar asta ca asta. Dar de-ai ști Bogdane, cât de mult nu te-a fățărit în casa Mușătеștilor, cum îți spun, numai ca să pună mâna pe Ruxanda, care atât de mult ține la tine și nu vrea să se deà după dânsul.

— Auzi? Trifăilă să mă fi fățărit!...

CORESPONDINȚE.

Giurgeu, Iuliu 1908.

Sunt așa de sporadice cazurile când și noi românii putem găsi, printre desele șiruri ale neștiutorilor de carte, oameni însuflețiți pentru binele obștesc a neamului din care fac parte.

Printre acești luceferi rari, fără îndoială nu locul ultim îl ocupă și țăranul agricultor analfabet *Gregoriu Ciobotariu a Marinii* din Vaslábul Giurgeului, care prin sumele considerabile cu cari a contribuit la edificarea unor biserici din district, cu dreptul merită să fie cunoscut de obștea românească.

Acest credincios fără pereche în analele istoriei Giurgeului, poate chiar și în al arhidiecezei (întru cât e vorba de analfabet) a contribuit la zidirea bisericei din Gyergyószentmiklós cu 1800 cor. pentru procurarea unui clopot la noua biserică din Varviz cu 150 coroane; anul trecut a făcut promisiune obligătoare credincioșilor din Loveș aparținatori parohiei Szépviz, că va suportà toate spesele împreunate cu edificarea unei noue biserici, în ceea ce privește plata tuturor lucrătorilor angajați la aceasta lucrare. Amăsurat preliminarului lucrul în sine costează 10.000 coroane, din cari 1300 coroane le-a și pus deja la dispoziția curatoratului interesat.

Abstrăgând dela însemnatele ajutoare oferite cu îmbelșugare bisericei din satul său la ocazii diferite, a mai promis acum în timpul din urmă 1600 coroane pentru procurarea unui clopot la noua biserică din Șermaș. Morbul nemilos, venit așa de pe neașteptate, — paralisia — a fost singura piedecă de a nu concurge cu obolul său și la edificarea bisericei din misera parohie Sovata, protopopiatul Odorheiului, unde aveà de cuget să meargă în persoană pentru a se puteà înțelege cu preotul local asupra celor ce aveau se urmeze.

Deși prin grabnica întrevenire a păstorului său sufletesc, Donescu, posibilul ajutor omenesc a sosit la timp așa încât ameliorarea e. evidentă, totuși marinimosul pacient a dorit să i-se conferească sf. taină a maslului și încă prin 7 preoți, ca cel mai eficace mijloc întru recâștigarea sănătății sufletești și trupești. Urmând acestei dorințe, la recercarea bravului preot local, său grăbit a se prezentà în 7 a l. c. la locuința greu morbosului credincios generos „Gregoriu“ în frunte cu protopopul districtual.

După săvârșirea acestui act măreț, pacientul și-a renoit în mod obligător promisiunea cu cadoul de 1600 coroane destinat nouei biserici din Șărmaș. Ne-am depărtat frapați de marinimia acestui mare mecenat român, așa de puțin cunoscut până acum.

Jertfele aduse de acest brav credincios, căruia noi toți îi dorim din cea mai curată inimă grabnică însănătoșare, servească de bun exemplu pentru toți fiii cu dare de mână a neamului nostru sărac.

Uva.

Institutele nostre de învățământ.

IV. *XII. Programa școalei civile gr.-cat. de fete din Beiuș aparținătoare „Internatului Pavelian“ de fetițe a Diecezei gr.-cat. de Oradea-mare pe anul școlastic 1907/8 redactată de Vasiliu Stefanica, directorul școalei, profesor p. ord. gimnazial.* Are în în frunte o comedie într'un act pentru copii: „Cassa fermecată,“ prelucrată din nemțește de Elena Fabian. Cu toate asprele critici ce se aduc fraților nostri bihoreni, piesa aceasta e scrisă într-o limbă destul de românească și ea poate servi de pildă, că între împrejurările actuale cum se vorbește și să scrie în Bihor. In partea a doua se publică regulele de ortografie, statorite de Academia română. o nouă dovadă, că frații nostri dela Beiuș vreau să fie în curent cu progresele culturale ale Românilor de pretotindenea. Urmează planul de învățământ, care afară de cel statorit din partea organelor statului, mai are menirea conform dorinței neuitatului fundator, de a dà elevelor o creștere religioasomorală și să fie instruate în economia de casă, ceea-ce să și urmează, atât în teorie, cât și în praxă. In acest capitol aflăm și dovada cea mai puternică contra multelor și nesocotitelor bârfeli, reînviate din nou în ultimul timp: „In internat se practică conversațiile în limba română, maghiară, germână, franceză, ce ajutoră pe eleve în manuarea acestor limbi, și mai cu samă întru *aprofundarea limbei materne române, care este limba institutului în toată întregitatea sa.* (Subliniarea nu e a noastră). Se publică apoi pe 34 pagini întreg planul de învățământ, cum și manualele, cari se folosesc în școală. Urmează membrii senatului școlar și ai corpului didactic. Insemnăm aci, că la această scoală au funcționat, 1 director și 9 profesori. Au fost clasificate 101 eleve, 79 gr.-cat. 22 gr.-ort. cari au avut cu toatele purtare bună și au dovedit asemenea progres.

In internatul alăturat acestei școale a funcționat: 1 rector și curator, zelosul frate Ales. Gera, 1 spiritual, 1 medic, 1 directoară, 2 prefecte, 1 profesoară, 2 guvernante și bone, — nicăiri nu întâlnim călugărițele profesoare, de cari cu atâta maliție pomenește dl Dr. Lascu în broșura sa. Cu bucurie constatăm din raportul asupra afacerilor internatului, că s'a pus mare pond pe deprinderea în vorbirea frumoasă și corect ro-

---

Și ieși izbind furios ușa după sine, îndreptându-se spre odaia în care lucrà logofătul cu două fete, dar el lipseà și lumina din casa lui erà stânsă.

*

Stelele sclipeau în albăstrișul depărtărilor. Pe întinderea sinelie răsări și crai nou cu coarnele lui de aur. Sub streșinele unei curți părăsite, în cari umblau noaptea stafiile și strigoii, se auzeà cântecul cobitor al buiniței cântând a pustiu. Liliecii sburau singuratici prin întunerecul nopții.

Trifăilă se aflà în casa Mușăteștilor. Își puse de cu multă vreme toate la cale, prevedeà doar de mult acest sfârșit. El una doreà, una visà ziua și noaptea: pe Ruxanda. În astă seară erà hotărât să-i ceară fățiș mâna.

Dar logofătul erà turburat și galbin ca ceara. De abia mai puteà stà pe picioare de frica pedepsei care-l așteptà — și deși cătà să-și înfripeze simțirile, totuși cădeà învins de gândul răzbunării.

Nici Jupânul Iancu, dar nici jupâneasa Smaranda nu știau, nu pricepeau ce are logofătul în astă sară, de-i atât de schimbat la față, de ce vorbește cu un glas așa de tremurător și înăbușit par'că de-o suferință adâncă — adâncă de tot. Credeau numai, că i-s'a făcut rău.

— Vin pentru cea din urmă dată în casa Dvoastră. Vreau să-mi iau rămas bun, mă duc de acuma în largul lumii; m'am săturat până în gât de curtea lui Bogdan Vodă.

— Dar cum așa deodată? îl întreabă jupânul Iancu.

— Nu mai pot să stau la curte, căci Bogdan nu mai mântue cu nedreptățile făcute la toată lumea, care crede, că eu is de vină.

Mă duc, numai una mai am pe suflet.

— Ce anume? Zi-o fără sfială — îl îndemnă jupânul Iancu.

— Am venit să vă cer mâna Ruxandei?

— Numai dacă o vrea ea, reluă jupâneasa Smaranda, gata de a-i îndeplini dorința.

Ruxanda rămase ca trăsnită, clar știind, că e vorba de soarta și de viitorul ei, își deschise tot ce ascundeà în suflet.

— Dacă voiți să mă siliți, faceți ce știți și vreați cu mine; dar de mă lăsați în voe, eu nu vreau să-mi dau mâna logofătului Trifăilă. Nici nu vreau, să mai știu și mai aud despre dânsul.

— Cum? o întrerupse maică-sa, el ți-a dat atâtea plocoane și te-a hrănit cu zestre frumoasă și acum tu nici în ruptul capului nu te duci după dânsul?

— Să-și ea înapoi toată dania, dacă-i pe atâta; eu una nu i-am râvnit-o, nici nu i-am cerut-o.

Și desfășurându-și salba de mărgele, pe care o purtà pe grumazii ei albi, o zvârli la picioarele logofătului.

— Vrea să zică, nu vreai să-i dai mâna?

— Ah, mamă, nu pot pentru Dumnezeu sfântul! șopti Ruxanda cu un glas hotărâtor.

— Dar vezi bine, că are să-ți pară rău.

— Mamă nu mi-i drag și atâta-i totul!

— Dar îi cinstit și așezat, nu ca Bogdan...

— Gândește-te bine, Ruxando, îi zise jupânul Iancu privindu-o neliniștit.

— Nu-l vreau, tată, cu de-a sila.

Trifăilà văzând-o că-i îndârjită de tot, se îndârji și el și o mai întrebă încă odată:

— Ruxando, pentru cea din urmă dată îți cer mâna ta, vreai să mi-o dai, ori nu?

— Nu ți-o dau, îi răspunse scurt Ruxanda.

— Ai să te căiești!..

— Să mă căiesc...

— Apoi dacă-i așa, nu mă mir, de ce Bogdan te-a făcut o fățarnică, o netremnică și o fată nerușinată. Așteaptă acuma, am să-ți arăt eu, cine-i logofătul Trifăilă.

Logofătul clocotind de mânie, izbi furios ușa după el, și eși zgomotos.

In casă erà neliniște și părinții dojeneau pe Ruxanda din pricina purtării sale.

— Ai auzit? Cine știe ce are să te mai aștepte acum!..

— Aștepte-mă și moartea, mi-i tot

mânească cetindu-se şi reproducându-se alese piese din din literatura română. Relativ s'au jucat multe piese teatrali, cari joacă un important rol în educaţie. In anul şcolastic trecut, internatul a adăpostit 100 eleve, adecă fără una, pe toat elevele şcoalei.

SPICUIRI.

(Continuare).

Nu cred, că dl Stănescu va acceptă acest rămăşag, pentrucă d-sa vorbeşte şi scrie lucruri fantastice. In „Ordinea“ dela 26 Mai d-sa afirmă: „că un milion şi jumătate de fraţi nu pot aveà completă comunitate de sentimente şi credinţă cu noi toţi cele zece milioane de Români.“ Dar pentru Dumnezeu, de ce? cunoşti d-ta actul unirei, ştii, că numai patru puncte foarte neînsămnate deosăbesc pe uniţi de ortodoxi? De ce n'ar puteà fi comunitate de idei când, uniţii se simt atraşi spre Roma mai mult decât spre Ţarigrad şi când România stă aşa de neputincioasă faţă de o dragoste pe care grecii ortodoxi o au faţă cu Românii din Macedonia?

Dar dl Stănescu nu e condus nici de principii creştine, nici de cele naţionale, d-sa are drept călăuza hula. D-sa susţine, că înainte cu 7—8 ani, când ortodoxii din Ardeal luptau pentru formarea a două episcopii noui „fraţii noştrii uniţi, le-au făcut tot felul de şicane şi au opus cea mai înverşunată rezistenţă. „Unirea“ foaia lor oficioasă, a mers până acolo să insinueze, că biserica română ortodoxă nu este patriotă adică în cazul de faţă nu e maghiaro-filă cum se recomandă a fi cea unită.

In faţa acestei aserţiuni, nu-l rog, ci-l provoc, că dacă ţine la cinstea sa de om, să dovedească cele susţinute, altcum va trebui să-mi fac o slabă şi ruşinoasă idee asupra gradului de omenie şi onestitată al d-sale.

Şi mult mă tem că dl Stănescu are puţine cunoştinţe de onestitate şi omenie.

In jurul acestei polemici, d-sa a afirmat, că la instalarea episc. Radu la Orade, n'au luat parte decât episcopi catolici magiari. Eu care am fost prezent la acel act, am susţinut, că afirmarea aceasta e minciună. D-sa revine acum şi ca să mă sdrobească, citează, din „Unirea“ dela 20 Iunie şi 22 August 1903, „că la instalarea părintelui Radu ca episcop la Oradea Mare au luat parte între alţii canonicul Moldovan, Bunea, comit Bathy, Vincler I. episcop titular, ca reprezentant al capitolului latin delegaţii ordin. premonstrantens ornat alb. etc. după cum mai înainte la alte serbări date de păr. D. Radu, luase parte doctorul Erdelyi, protoprosbiterul Hirchl. Nici un învitat episcop român ortodox!

Dle director: dacă dl Stănescu, vă va arătà aceste numere din „Unirea,“ în care se cuprinde dovedirea acestei afirmaţiuni, vă autorizez să-i plătiţi de fiecare număr 1000 lei pe contul meu (sunt sigur, că n'o va puteà face, căci d-sa confundă poate inconştient persoanele), — şi apoi vă supăraţi, când pe astfel de oameni, trebue să-i numeşti mincinoşi?

* * *

Ovreii ortodoxi dela „Adevărul,“ nu s'au lăsat mai pe jos. Corespondentul dela Bucureşti alui „Budapesti Hirlap“ în nrl dela 16 Maiu n. dă şi el un raport identic cu cel din „Adevăr,“ scriind despre mişcarea pornită de profesorii Ion Bianu, Nic. Iorga şi canonicul blăjan Aug. Bunea. Ca să facă şi mai ridicolă toată campania aceasta detestabilă, dnul Russu-Abrudeanul ţine să dovedească „pentruce canonicul Dr. Augustin Bunea din Blaj, a binemeritat escluderea sa din sinul membrilor ordinari ai Academiei române.“ Şi ştiţi cu ce? cu o lungă scrisoare a „unui distins publicist de peste munţi d. Teodor Păcăţianu, autorul importantei lucrări: „Cartea de aur a neamului românesc“ şi director al ziarului „Telegraful român“ din Sibiiu, organul Mitropoliei românilor ortodoxi din Transilvania şi Ungaria [1]).“ E prea lungă această scrisoare, dar ar meritâ să se reproducă, ca o dovadă clasică, de chipul cum gândeau la anul Domnului 1908 cei foarte aproape de Mitropolia din Sibiiu. Sperăm însă că ea va fi păstrată pentru posteritate în unul din următoarele volume ale „Cărţii de aur,“ noi ne mărginim a reproduce câteva pasage:

„Intr'adevăr, pentru biserica ortodoxă română canonicul Bunea din Blaj e un om foarte periculos — şi lovitură mai mare n'ar fi putut să se deà bisericei noastre decât prin alegerea lui ca membru ordinar al Academiei.

„De când Dr. Bunea a eşit în publicitate cu noua sa teorie, că până la Mihaiu-Viteazul, noi nu am avut nici o organizaţie bisericească şi că viaţa adevărat bisericească-naţională a poporului român de aici începe abia dela unirea cu mama Roma, noi nu mai avem manuale de istorie bisericească pentru a puteà fi propus acest studiu în şcoale. deoarece guvernul unguresc le-a oprit şi confişcat pe toate- sub pretextul, că ştiinţa istorică, prin nouii săi reprezentanţi Bunea şi Iorga, a constatat, că sunt neadevăruri cele crezute de noi. Am fost îndrumaţi deci de autorităţile maghiare să ne facem manuale de istorie bisericească cu falsificarea adevărului istoric, fiindcă aşa zice dl Bunea, că e bine, iar ungurilor le convine de minune lucrul, pentrucă dacă nu am avut organizaţie bisericească în trecutul îndepărtat, nu am putut jucà nici vreun rol mai însămnat în statul acesta.“

şi mai la vale:

„Faptul, că Bianu lucrează de mulţi ani, ca să-şi bage prietenul dela Blaj printre membri ordinari ai Academiei, pe noi nu ne supără. Bianu are datorii faţă de Blajul, care l-a crescut şi ca unit are datorii şi faţă de biserica sa. Trebue să-i promoveze interesele unde poate. Dar ţinem să accentuăm, că pentru dl D. Sturdza este ruşinos să se facă unealta lui Bianu şi să-i cetească propunerea referitoare la alegerea prietenului său în secţia istorică (cum s'a întâmplat), întocmai ca şi cum ar ceti un mesaj regal.“

Atâta; va griji colegul Păcăţianu ca scrisoarea sa întreagă, adresată iubitului său amic Russu-Abrudeanu să nu se piardă, ca un lucru netrebnic în coloanele jidovescului „Adevărul.“ Noi ţinem să scoatem la lumină campania mişeleasca, ce se face pe sub ascuns contra bisericei unite, chiar în aceste timpuri, când mai mult ca ori când ar trebui să fim una. Ne mângâiem cu zisa dlui Onciul: „acesta e fatalul destin al istoriei!“

(Va urmà).

[1]) Ce risipă de atribute! Culeg.

---

una! Şi dacă afară îi stau pânditorii, gata să-mi curme viaţa, mă duc să pun căpăt la toate.

Şi se repezi spre uşă. Bătrâna alergă după dânsa, s-o întoarcă în casă, dar ea eşise în largul curţii şi o pierdù din ochi.

Scurt după aceia ieşi din casă şi Vornicul Iancu, auzind în ograda curţii nişte descărcături, glasuri înfundate şi sărituri prin grădină.

Luna priveà jalnică la cele ce să petreceau în curtea Muşăteştilor şi de groază îşi ascundeà senina frunte sub valurile norilor cenuşii. Luceferii vărsau din depărtări lacrimi de aur. Apele suspinau înfiorate. Codrii gemeau tânguitor.

* * *

(Va urmà.)

Înştiinţare.

Se aduce la cunoştinţa onoratului public român, că cursurile „Şcoalei pentru economia şi industria de casă“ se încep în 15 Sept. n.

Şcoala are o secţiune economică şi una industrială.

I. Instrucţiunea secţiunii economice (instructoară doamna Iulia Dancăş) cuprinde: *a)* învăţământ practic: pregătirea bucatelor şi a pânei; conservarea legumelor şi a poamelor; curăţirea şi ţinerea în ordine a locuinţei; grădinăritul; spălatul, călcatul şi îngrijirea rufelor; confecţionarea rufelor; *b)* învăţământ teoretic: economia de casă, chemia bucătăriei, contabilitatea; igiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Cursul acestei secţiuni e împărţit în: curs de toamnă dela 15 Septemvrie până la 15 Ianuarie, curs de iarnă dela 15 Ianuarie până la 15 Aprilie şi curs de primăvară dela 15 Aprilie până la 15 Iulie.

Elevele, ai căror părinţi sau îngrijitori nu sunt în Sibiiu, au să locuiască în edificiul şcoalei, Strada Baier Nr. 1 (edificiul „Albinei).“

Se primesc numai eleve, cari au împlinit 15 ani şi au terminat cel puţin şcoala elementară.

Instrucţia este excluziv în limba română. Se conversează însă şi în alte limbi, îndeosebi în limba magiară şi germână, dar numai în pauză şi la masă.

Taxele prescrise sunt: pentru cursul de toamnă au a solvi elevele interne K 200·—, cele externe K 160·—; pentru cursul de iarnă (se primesc numai eleve interne) K 230·—; pentru cursul de primăvară elevele interne K 150·—, cele externe K 120·—. Elevele, cari frecuentează toate trei cursurile, solvesc pentru cursul de iarnă numai K 150·—. Taxele sunt a se solvi pentru fiecare curs în mod anticipativ.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, ½ duzină din rufele necesare, 6 ştergare pentru bucătărie, piepten, perie pentru cap, perie pentru dinţi, hainele necesare. Şorţurile pentru bucătărie şi-le vor face elevele însăşi; dar şorţuri pentru casă au să aducă cu sine.

II. Instrucţia secţiunii industriale (instructoară dşoara Alexandrina Ţieranu), cuprinde: cusut, croit, împletit cu maşina, tors şi ţesut.

Elevele pot fi interne şi externe. Cele interne au să solvească pentru întreţinere o taxă lunară de K 50·—, şi didactru lunar de K 10·—, cele externe didactru lunar de K 10·—. Elevele sărace, la cererea lor, pot fi dispenzate de didactru.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, ½ duzină din rufele necesare, pieptin,

perie pentru cap, perie pentru dinți, hainele necesare.

Cursul se începe în mod regulat la 15 Septemvrie n. și se termină la 15 Iulie n.

Alte informațiuni se pot primi dela:

Comitetul Reun. fem. rom. din Sibiiu.

Invitare de abonament.

Fiind la jumătatea anului rugăm pe P. T. Abonenți, să binevoiască a-și reînoi abonamentul.

Cei-ce sunt în restanță cu prețul foaiei, atât de pe anul acesta, cât și de pe anii trecuți, sunt rugați, să ni-l trimită fără amânare, căci lipsele sunt arzătoare.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Noutăți.

Știri personale. Escelența Sa Mitropolitul Victor însoțit de Reverendissimul Domn canonic Simion Pop Mateiu, s'a reîntors Marți d. p. acasă dela Carlsbad, unde se supuse la cură de patru săptămâni. Vestim cu bucurie cetitorilor nostri, că Escelența Sa preabunul nostru Părinte, e deplin restaurat.

La temniță. Dl *Aurel C. Domșa,* proprietarul și editorul foii noastre, a plecat la Seghedin, spre aș face pedeapsa, la care a fost osândit în celea trei procese ale „Unirei.“

Fondurile arhidiecezane. Se cuitează primirea următoarelor contribuiri

p. *masa studenților:* Iohan Schneider Blaj 20 cor. Const. Baiu, Orăștie 40 cor. Max. Recean, Vaidarecea 10 cor. „Jiana,“ Petroșeni 20 cor. Ariton Popa 6 cor. și „Mureșiana,“ 20 cor. acești doi, întru amintirea repaus. Dr. Ceușan din Reghin.

p. f. *preoților deficienți*: Ioan Fulicea, Șinca veche. 10 cor. Eugen Șancu, Nireș, 13 coroane.

p. f. *subsidiar al preoților:* Max. Recean, Vaidarecea, 14 cor.

p. f. *orfanotrofiului*: Ioan Boldor, Ciugud, 30 cor. Eugen Șancu, Nireș, 10 cor. Venitul petrecerii dela M.-Uioara 310 cor.

Blaj, 30 Iuliu 1908.

Cassa centrală arhidiecezană.

Convocare. Comitetul despărțământului Aiud-Teiuș al Asociațiunei pentru literatura română, invită pe toți cei-ce se interesează de literatura și cultura poporului rom., la adunarea generală cercuală ce se va ține în 9 August n. 1908 la 3 oare p. m. în biserica gr.-cat. din Teuș.

— Adunarea cercuală a despărțământului „Abrud-Câmpeni“ al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se va ține în comuna Ofenbaia la 9 August n. 1908.

S'a pornit o industrie înfloritoare în partea de sud a țării noastre, care contribue mult la conzolidarea bunăstării poporațiunii. Înțelegem fabricile *de* țigle Bohn din Chichinda-mare și Zsombolya, cari sub conducerea pricepută a proprietarilor a ajuns cel mai bun stabiliment în monarhie. Țiglele licențiate din fabrica Bohn, din cari se trec la an mai mult de 50 milioane, sunt prețuite pretutindeni. Firma va forma un stabiliment puternic și în Békéscsaba, care va asigura muncă pentru atâtea brațe.

Instințare. In Seminarul gr.-cat. român de Oradea-Mare (Nagyvárad) zidit partea din nou și restaurat în vara aceasta după recerințele moderne, cu începutul anului școlastic 1908/9, se primesc alumni pe lângă următoarele condițiuni: 1. Drept de prioritate au tinerii *români* gr-cat. cari frecventează gimnaziul, și vor plăti anual 367 cor. în *două rate anticipative,* având pentru aceasta sumă proviziune întreagă și grigire părintască, pe cum două rânduri de vesminte, o pălărie și o mantea; aceasta din urmă tot la al 2-lea an. Pentru instrucție se plătește separat taxa de 5—10 ori 21 coroane. anual. 2. Fiește care elev, beneficiat ori solvent, îndată la intrare va avea să plătească *jumătate din competința* proviziunii și a hainelor, *întreagă taxa* instructorală și încă 5 cor., computabile în spese de postă, desdaunare ori în întreținere. A *doua jumătate* din competința proviziunii și a hainelor va fi de a se plăti cel mult în Februarie din anul școlar. 3. Despre înzestrarea tinerilor cu de ale patului, cum sunt: sac de paie (gol), cel puțin 2 lințoale, perine cu câte 3—4 fețe, plapom sau țol (cerga ori „dună“) șcl.; apoi cu de ale trupului (schimburi) în număr îndestulitor, pe cum și despre cofer (ladă) bine zavorit vor avea să se îngrigească părinții, complectându-le toate cele de obicei încă și cu cel puțin 4 salvete pro cap. 4. Ceice reflectează la intrare, spre a li-se puteà rezervà loc, să avizeze Rectoratul Seminarului până 20 August n. Oradea-Mare, Iulie 1909. *Rectorul.*

Petreceri. Inteligința română din Teiuș invită la Petrecerea de vară, ce o va aranjà Duminecă în 9 August n. 1908 în grădina hotelului „Leul.“ Venitul curat e destinat pentru biserica română greco-catolică din Teiuș.

— Tinerimea română din Ciufudiu și jur învită la Producțiunea declamatorică-teatrală, ce să va ținea Duminecă în 2 August n. (Sf. Proroc Ilie), în școala română română din Ciufudiu. Venitul curat este destinat pentru înființânda bibliotecă a agenturii despărțământului Blaj al „Asociațiunii.“

— Inteligința română din Totoiu și jur învită la Petrecerea de vară, ce se va ținea în 20 Iulie v. (ziua Prorocului Ilie), din incidentul adunării despărțământului „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“ din despărțământul Alba-Iulia. Venitul curat e destinat pentru biblioteca școlară.

Știri literare. In editura Bibliotecii pentru toți a apărut trei numeri noui, cuprinzând poezie și proză din scrierile lui *Const. Negruzzi* unul dintre cei mai mari scriitori ai generației trecute. Publicația prezentă a apărut sub îngrijirea dlui prof. Haneș, care a ales piesele mai potrivite pentru publicul de azi. Volumul cu poesii are în fruute introducerea interesantă publicată de Alesandri la ediția dela 1872 afară de aceea vreo 11 poesii și câteva epigrame. Volumul de proză cuprinde 7 bucăți, între cari pomenim povestirea Alexandru Lăpușneanul, apoi Cum am învățat românește?

Posta Redacțiunii.

I. B. în B. Să ne ierți dar ne vine greu a cuprinde spațul cu mulțumite pentru contribuiri de 2, 4 și 6 fileri.

— *f* — Nu mai continuăm. Toată discuția e pentru acum curată pierdere de timp.

N. F. în S. Disertația aceea s'a epuisat, neapărând, decât în un număr restrins deexemplare.

D. M. Nu mai continuăm.

Nr. 358—1908
a. f. c. sc. d.

Concurs.

la postul de profesor catehet gr.-cat.

La gimnazul superior fundațional din Naszód e de a să ocupà cu *1 Septemvrie 1908* catedra de religiune gr.-cat.

Cu acest post în cei dintâi 3 ani de probă să asigură din fondul central scalastic din districtul Năsăudului plată de 1600 cor. pe an, iar după trecerea alor 3 ani de probă să alege de profesor catehet definitiv cu plată anuală de 1800 coroane, cuartir în natură, adausuri decenale și cu drept de pensiune în înțelesul articulului de lege XXVI din 1894.

Dela concurenți se cere, ca se fie civi ungari, să posadă cualificațiunea științifică prescrisă de lege și să știe pe deplin limba română.

In fine să condiționează, că cel mult până în *1 Ianuar 1909 să fie sfințit de preot.*

Cererile de concurs sunt de a se înaintà până în 10 August 1908.

Din ședința comisiunei administrătoare de fondurile centrali școlastic și de stipendii din districtul Năsăudului ținută în Năsăud, la 8 Iuliu 1908.

Pentru președinte: **Ciril Deac** m. p. Secretar: **Dr. S. Nestor** m. p.

(28) 1—1

Nr. 39—1908.

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executà lucrurile necesare la edificarea din nou o bisericei gr.-cat. din Hădărău (Hodrév) prin aceasta să recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de 900 cor. — fil. adecă nouăsute coroane — fil. la oficiul parohial cel mult până la 16 August 1908 dimineața la 9 oare.

Ofertele întrate mai târziu nu se vor luà în conziderare.

Licitațiunea minuendă tot în aceea zi d. a. la 1 oră să va ținea.

Operatele despre acestea lucrări și anume: planul și preliminarul, condițiunile de edificare formularul de contract aprobate de Preaveneratul Conzistor Mitropolitan la 13 Iuliu 1908 sub Nr. 4227 să pot studià zilnic în localitățile oficiului parohial din Hădărău.

Hădărău, la 24 Iuliu 1908.

Pentru oficiul parohial.

Teofil Pop, paroh greco-catolic. **George Vesean,** curator primar.

(29) 1—1

Publicațiune de concurs.

Pentru a îndeplini postul de vice-notar în comuna Orlat, devenit vacant în urma pensionării, public concurs.

Cei-ce doresc a ocupà acest post, având cualificațiune notarială legală, au a-și înaintà cererile la subsemnatul Oficiu până în 25 August n. la oarele 5 p. m. și anume aceia care sunt în oficiu, prin acesta, iar care nu sunt în oficiu, prin autoritatea lor locală.

Cereri sosite după termin, ne instruate în mod recerut, ori care nu sunt înaintate cu mijlocirea autorităților, — nu le voiu considera la candidare.

Salarul fundamental e 1000 cor. și vice-notarului îi compet venitele laterale conform statutului de organizare a comunei

Săliște, în 20 Iulie 1908.

(27) 2—3 **Primpretorul cercual.**

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 28

Capitlul XXIII.

CIUMA.

După căldura dogorâtoare a verei veni toamna, repede, pe neașteptate, și cu suflarea ei neguroasă mătură podoaba de flori de prin grădini și de pe câmp. Toată nobilimea, carea în decursul verei și-a căutat refugiu la țărmul mărei și în regiuni păduroase, acum năvăleà în capitală, carea în puține săptămâni erà ticsită de lume. Pe for și pe *via sacra* luceau iarăși togele cele albe, iar pe dinaintea teatrelor se îmbulzau purtătorii de lectice.

Nero încă s-a reîntors, cu suita sa cea strălucită; el erà tare sfiicios, și se povesteà, că ar aveà visuri înspăimântătoare, cari îl torturează adeseori, încât stă se nebunească.

Nimeni nu-l compătimeà: se temeau de el, îl urau!

Faime ciudate zburau din gură în gură: că o femeie din Subura a născut un șerpe, că o altă femeie a fost trăznită chiar când își lăptà copilul; că în preziua sosirei lui Nero soarele s'ar fi întunecat deodată și patrusprezece trăznete ar fi căzut peste oraș.

Erà evident, că zăii erau mânioși pentru blăstămăția nemai auzită, pe carea a comis-o Cezarul.

Tigellinus aranjà festivități mari în onoarea Cezarului; acelea însă nu erau în stare se delăture groaza generală.

Deodată întreveni un șir de zile ferbinți, încât oamenii credeau, că se năduși, și se ascundeau în încăperile cele mai adânci și mai izolate.

Un miros pătrunzător, ca de cadavre descompuse, zăceà în aer; înzădar preoții ardeau masse de tămâie: putoarea cea infernală nu încetà! Părea ca un abur nevăzut, carele izvorà din pământ și umpleà aerul.

Oamenii fură cuprinși de boale ciudate: sgârciuri, bătaie de inimă, somnulență, turbare. Un soldat alergă, ziua mare, jumătate gol, pe for și strigă după ajutor; de durere, el își rupse hainele de pe trup, în cât i-se vedeà pielea cea neagră-vânătă și beșicile mari cât pumnul, de sub brațe, din cari curgeà un puroiu spurcat.

Turbatul sări între oameni, unde începù a lovi, a mușcà și a mânji pe toți cu balele lui spurcate. Apoi deodată pică jos, corpul i-se întinse, și ochiii îi eșiră din orbite; scoase un horcăit nădușit, înspăimântător — și își dete sufletul.

Mulțimea fugi îngrozită; preoții părăsiră altarele de jertfă, și adunându-se în halele templului, se învăluiră în nori groși de tămâie, ca și când acestia i-ar putea apărà în contra boalei.

Două zile domni în oraș o tăcere înfiorătoare; după aceea izbucni o văietătură, o plângere înfricoșetoare, dela o colină la ceealaltă. Oamenii picau pe strade cu sutele și nu se mai puteau ridicà; în cartierele celor săraci zăceau deja nenumărate cadavre negre-vinete. Roma cea mândră se cutremură de atâta strigăt și gemet, iar locuitorii au ajuns la convingerea, că un demon îngrozitor, nesăturat și-a ținut intrarea în orașul lor: Ciuma!

Atunci toți, cari putură, se refugiară din cetatea înfiorătoare afară la țărmul mărei, în văi izolate, ori în munți.

Nero cu întreagă curtea se refugià la golful din Neapol, spre a aștептà acolo primăvara; palatul de pe colina palatină a fost încuiat, și numai Vatinius, piticul, și câțiva sclavi rămasără pentru paza lui. Soția împăratului, nobila Octavia, nu fugi cu ceialalți, deși Eumachius, medicul ei, o sfătui cu insistență, se plece și ea. „Pentruce se fug?“ zise ea. „Împăratul n-a aflat de lipsă, să mă ducă cu dânsul la Neapol, așadar rămân aci. Și dacă ar veni moartea: aș bineventa-o pentrucă ea mi-ar aduce mântuire.“

Astfel ea rămase în oraș, cu medicul, cu servitoarea ei credincioasă Rabonia și cu câțva sclavi. Intr-o dimineață Phyllis a dispărut. „Am știut-o“ zise Eumachius, „i-a fost frică pentru fața ei cea frumoasă.“

Stradele cele zgomotoase se deșărtară, forul cu templurile și statuele sale erà pustiu. Prăvăliile și bazarurile erau încuiate. Aleele de platani și dafin, cari conduc la țărmul Tibrului, zăceau, cu templurile și coloanele lor, în liniște mormântală.

Prefectul orașului nu mai aveà putere, ca să îngrijască de ordine. Poliția, carea sub Nero s'a îmbunătățit mult, a denegat, dintr'odată, serviținl.

Astfel, ori și cine, care a rămas în oraș, erà avizat la sine însuși.

Pe stradele pustii înaintau, clătinându-se, femei zdremțoase, târâind după sine copii leșinați de foame și strigau, cu voace debilă, după pâne. Palatele însă nu să deschideau și astfel strigătele sărmanelor răsunau îndeșărt.

Pe treptele templurilor zăceau oameni gâfâitori, cari luptau cu moartea; pe la colțurile caselor și pe marginea drumurilor se vedeau cadavre de bărbați și femei, cari au fost târâite afară din case, și cari respândeau un miros îngrețoșător.

Peste pavagiu zurăiau trăsuri grele; bărbați cu fețe ordinare mergeau alăturea. Cu rude lungi, cari aveau la capăt cârlige de fer, ei trăgeau cadavrele jumătate descompuse, le aruncau pe trăsurile murdare și înaintau spre colina esculină, unde erà săpată o groapă adâncă, în care erau aruncate, cadavrele. De altcum aceste trebuiau se fie arse; administrația celor două sute de cartiere însă nu găsi brațe destule, pentru construirea rugurilor.

In curând însă nu se mai găsi nimeni nici pe plată, care se înmormânteze morții; mureau prea mulți. Boala cea grozavă creșteà într'un mod înspăimântător; pe când la început numărul morților erà numai de o sută la zi, el se urcă în curând la mii de inși. Nu se află aproape nici o casă, în carea se nu fi fost oameni loviți de boală.

In ce măsură se urcà numărul morților, în aceeași măsură se micșorà numărul celor cari dedeau ajutor; prefectul nu știà ce se facă și ascultà cu groază, ce se întâmplà prin oraș. Un om îi aduceà zilnic raport; însă el din precauțiune, nu lăsà pe raportor în palat, ci se înțălegeà cu el numai din depărtare și în același chip îi dădeà și poruncile.

Astfel nu rămase alta, decât se primească în serviții ori și pe cine, carele se însinuà la transportarea cadavrelor; în curând o ceată de vagabunzi percurse dearândul stradele orașului și jefui toate casele cari nu erau bine încuiate.

Asta erà o nefericire nouă; pentrucă ticăloșii aceștia puneau acum mânile lor spurcate și pe oamenii cei sănătoși și amenințau, că-i aruncă pe strade, dacă nu se răscumpărau prin sume mari de bani.

Toți își temeau viața; toate legăturile de ordine, de umanism și de sânge se desființară. Nu numai, că vecinul se fereà și se temeà de vecin, prietinul de prietin: chiar și bărbatul și femeea, tatăl și fiul, fratele și sora își insuflau spaimă unul altuia, și îndată ce unul erà atacat de boala cea înfricoșată, ceilalți îl aruncau în stradă. Legăturile naturale ale amiciției și ale familiei fură tăiate dintr'odată, și omenii întreceau în cruzime chiar și pe fiarăle deșertului.

* * *

In apartamentul locuit de soția lui Nero ardeà candela, împrăștiind o lumină plăcută; Octavia odihneà pe un scaun mic și erà palidă și obosită, ca cineva, care are se supoarte multe lupte interne.

In fața ei ședeà Eumachius și ceteà într-o carte mare.

„Ești nedrept,“ zise împărăteasa, „nedrept față de știința medicilor romani. Aci este Aulus Cornelius Celsus,[1]) a cărui opt cărți conțin un material prețios pentru combaterea alor tot felul de morburi.“

„Celsus,“ zise Eumachius cu dispreț, „el nu e cu mult mai bun decât ceilalți mulți, cari de o sută de ani inundează Roma cu scrierile lor. Toți la olaltă sun cârpaci, și întreagă știința lor și-au împrumutat-o dela divinul meu conpatriot Hippokrates.“[2])

„Ah, Hippokrates“ zise Octavia surizând, „Hippokrates, pentru carele tu trăești și mori. Conced.“

„Îți mulțumesc, stăpână,“ replică Eumechius și închise cartea. „Dacă aș fi eu medicul de casă al împăratului, atunci n-aș face ca acești cârpaci romani, se fug dinaintea epidemiei, ca să-mi scap pielea; toate edificiile publice le-aș preface în spitaluri și toți, cari au lipsă de lumină, aer și nutremânt, ar trebui duși acolo. In puține luni aș fi stăpân peste boala cea înfricoșată, carea va despopulà acest oraș.“

---

[1]) *Celsus* a trăit dela anul 15 înainte de Hristos până le 50 d. Chr. și a scris opt cărți: »De medicinae.«

[2]) *Hippokrates* cel mare, medicul cel mai renumit din vechime, primul, carele a încercat întemeiarea, pe bază științifică, a medicinei, a trăit în Tesalia și se zice că ar fi murit la anul 377 înainte de Hristos, în Larissa.

„Aşa însă," zise Octavia, „ne sunt legate mânile, şi epidemia domneşte neînfrânată în cetate. Oare se nu putem noi face nimic, pentru a slăbi acest rău?"

Medicul dete din umeri. „Nu mult, stăpână! Dacă am aveà putere, se silim pe Romani, a face după porunca noastră, în curând ar fi mai bine."

„Despre asta mă îndoesc, Eumachius," zise Octavia. „Când Quiriţii îşi văd periclitată viaţa lor cea scumpă, atunci nici banii, nici ameninţările superiorităţii nu-i vor puteà sili, se sară în ajutorul vecinilor şi prietinilor lor. Le lipseşte însuşirea cea mare, frumoasă... idealul.... E înspăimântător, ceea ce se povesteşte," continuă ea ca şi când ar fi vorbit cu sine, „panica aceasta, carea i-a cuprins pe toţi, îi va duce la peire. Ah, nu-i grozav aceea, când tata îşi aruncă copilul afară din casă, prietinul pe prietin, bărbatul pe soţia sa, lăsându-i se moară pe stradă. Lipseşte jertfa pentru alţii, şi numai acum văd eu, cât de rece şi nemiloasă, cât de crudă este religiunea noastră de stat, carea dă numai legi, însă nu cunoaşte datorinţe faţă de cei săraci şi lipsiţi de ajutor. Acestei religiuni şi nouă tuturor ne lipseşte morala aceea sănătoasă, carea face şi în pracsă, ceea ce învaţă şi porunceşte."

Medicul afirmă. „Totdeauna am spus-o," zise el, „că toate sistemele nu plătesc nimic; singur Stoa...."

„Taci," îl întrerupse împărăteasa cu vehemenţă, „taci cu Stoa ta! Acum n'avem timp de perdut cu ea. Avem de făcut ceva mai bun! Mult lăudata şcoală filozofică a ta nu e mai bună, nici mai rea decât altele zece. Toate învăţăturile voastre sunt răci, nemiloase, nu îndestulesc nici mintea nici inima.... lasă un gol adânc în noi...."

Medicul se uită mirat la împărăteasă; niciodată n'a mai văzut-o aşa de vehementă.

In timpul acestei discuţii întră Rabonia; ea aduse lapte rece într'o ceaşcă de aur.

Supărarea împăratesei niciodată nu ţineà mult; ea întinse medicului mână, surizând şi zise: „Eumachius, toată cinstea pentru Stoa ta, însă ea nu se potriveşte de fel pentru opera, pe carea aşi vreà s'o încep eu. Trebue se eziste ceva mai bun, mai frumos, mai nobil decât învăţăturile cele răci ale filozofilor. Ce zice credinciosa mea Rabonia?"

Rabonia roşi uşor şi zise cu sfiiciune: „O, stăpână, eu sum numai o sclavă. Însă cunosc pe unul, carele a vorbit: „„Veniţi la mine cu toţii, cari sunteţi osteniţi şi vă voiu recreà!"" Şi acela, carele a vorbit astfel, s'a coborât până la cei mai săraci: la bolnavi, la săraci şi mizeri, la leproşi, şi i-a învăţat şi le-a vindecat ranele lor! Pentrucă el a fost cel mai mare medic din lume."

„Despre cine vorbeşti, Rabonia?" întrebă împărăteasa cu blândeţă.

„Despre Domnul, la care mă închin eu: Isus Hristos, mântuitorul lumii!"

„Nazarineanul?" întrebă Eumachius batjocuritor. „Acela se fie un medic? Niciodată n-am auzit despre aceasta!"

„Fiindcă inima ta este renitentă, pentrucă s'a nebunit în Stoa cea rece. Eu însă îţi spun: el n-a vindecat numai pe bolnavi ci a înviat chiar şi pe morţi! De-oare-ce el e Dumnezeu!"

Medicul clătină din cap cu îndoială şi se pregăti a-şi apără pe Stoa sa. Impărăteasa însă îl împedecă, zicând: „Rabonia, învăţătura Măestrului tău este frumoasă şi sublimă. Dar spune-mi: se poate ea aplică şi în praxă? Şi pentruce îndeplineşte el astfel de fapte nobile?"

„Uite, Stăpână, când el, Domnul, Mântuitorul, s'a coborât între oameni, a dat o poruncă nouă, mare: „„Iubiţi-vă unul pe altul!"" Şi vezi, stăpână, această poruncă nouă va schimbà lumea şi va renoi pământul."

„Iubiţi-vă unul pe altul!" zise Octavia visătoare şi-şi razimă capul pe mâni. „Iubiţi-vă unul pe altul!" Cât de dulce, cât de mângăitor sună cuvintele acestea! O, Rabonia, tu-mi dai aci un mijloc fermecător, carele mă însufleţeşte din nou. „„Iubiţi-vă unul pe altul!""... Dar spune-mi, tu, carea porţi în gura ta astfel de învăţături de aur: urmaţi voi, Nazarinenii, după porunca Dumnezeului vostru? Iubiţi-vă voi unul pe altul?...."

Atunci faţa sclavei se lumină de bucurie şi ea zise lin şi sărbătoreşte: „Stăpână, scumpă: vină şi vezi!"

„Vreai să mă duci la creştini?" întrebă Octavia. Însă înainte ca Rabonia se fi putut răspunde, Eumachius strigă: „Nu, stăpână, asta nu ţi-e permis să o faci! Tu nu eşti dedată cu aspectul pe care-l prezentă acum stradele. Ar fi moartea ta!"

Octavia surise, şi punându-şi mâna pe inimă, gândi: „Cât ar fi de bine, se mor!"

Apoi se întoarse către Rabonia şi zise cu voce firmă: „Mâne dimineaţă vom merge la creştini. Vreau se văd cu ochii mei, dacă este adevărat aceea, ce mi-ai fost spus tu: că iubirea nu înceată niciodată...."

Ea rămase pe lângă hotărârea ac easta chiar şi atunci când Eumachius începù a se lamentà pentru viaţa ei cea tineră.

Capitlul XXIV.

O poruncă nouă.

În dimineaţa următoare Octavia părăsi palatul, însoţită de medicul ei şi de câţiva sclavi, sub conducerea Raboniei. Pe cât erà Rabonia de fericită din cauza aceasta, pe atât de supărat erà Eumachius, fiindcă e se temeà pentru viaţa stăpânei sale. Rabonia însă îl asigură, că ea toată noaptea s'a rugat la Domnul ei Isus Hristos şi acesta va ocroti pe stăpâna cea scumpă.

După eşirea lor din palat văzură, într'o depărtare mică, pe Vatinius cel scârnav, carele, însoţit de câţiva sclavi, porneà la jaf prin oraş.

Un aspect înspăimântător li-se oferi, când trecură pe strade; cadavre scârboase, jumătate goale, zăceau pe treptele palatelor şi o mulţime de câni percurgeau oraşul şi sfăşiau cadavrele în mijlocul stradelor.

Inaintea palatului prefectului sbiera o mulţime de cerşitori după pâne, fără ca el să-şi fi luat osteneala, de a le dà vre-un răspuns. O putoare greţoasă eşà din ceata de cerşitori şi Octavia îşi învălui faţa, înfiorată. Eumachius se temeà ca ea se nu leşine şi de aceea se apropià repede şi-i întinse un burete muiat în oţăt tare.

Mergând repede mai departe, întâlniră pe o damă nobilă, carea înaintà cu paşi şovăitori; ea duceà în braţe o copilă moartă.

Privind la faţa palidă a copilei, ea vorbeà: „Nu, dulcea mea Clelia, tu nu vei zăceà singură în camera mortuară! Merg şi eu cu tine, inimioara mea.... mă pun lângă tine în luntrea cea întunecoasă alui Charon, porumbiţa mea cea dulce! Cum aşi puteà se trăesc, după ce tu mi-ai fost răpită!..." După aceea îi acoperi faţa cea rece cu săruturi ferbinţi şi zise, ca şi când ar fi vorbit cu una viie: „Nu, nu plânge.... nu plânge, inimioara mea! Eu rămân la tine.... te iubesc.... te iubesc!"

Octavia privi după femeie, pe faţa căreia se vedeau deja semnele morţii, şi începù a plânge. Ea se gândea la propria ei poziţie şi la dorinţa, de a puteà strânge la pept un astfel de îngeraş şi a-l încărcà cu săruturi. Ea însă n'aveà parte de o astfel de fericire. Erà aşa de singură, aşa de părăsită....

Ea merse mai departe şi peste tot locul văzù numai întristare şi mizerie; până atunci ea n-a văzut sărăcia şi lipsa în întreagă golătatea lor. Fiori răci o cuprinseră la vederea atâtor năcazuri, însă totodată simţi şi o milă nespusă pentru aceşti sărmani.

Astfel ajunseră la un palat măreţ şi când Octavia îl recunoscù, zise: „Asta este casa Pomponiei! Rabonia, doar nu vreai se susţii cumva, că mama lui Plautus ar fi o creştina?"

Rabonia surise. „O, stăpână dragă," zise ea, „vină şi vezi!"

Când păşiră în vestibul, le eşi înainte ostiarul, cu mânile ridicate, şi strigă: „Inapoi, înapoi! Intrarea e oprită!"

Octavia îşi ridică vălul cel des. „Şi pentru mine?" întrebă ea. Sclavul scoase un ţipet şi căzu la picioarele ei.

Atunci sosi Pomponia; ea recunoscù pe soţia imperatorului şi strigă plimă de spaimă: „O, augustă stăpână, cum ai cutezat se eşi în oraş şi se vii în casa aceasta? Aci locueşte mizeria!"

„Aci locueşte iubirea," zise Octavia şi surise. „Am voit se văd un loc, unde înfloreşte religiunea cea noauă, religiunea crucei şi a iubirei. Vreai să-mi opreşti întrarea, Pomponia?"

Atunci Pomponia îngenunchiă şi îmbrăţoşă genunchii împărătesei „O stăpână," suspină ea, „tu păşeşti ca un înger luminător peste pragul casei mele. Binecuvântarea Domnului se fie cu tine!"

„Frumoasă vorbă", surise Octavia. „Sper că se va împlini. Eu te salut prin altă vorbă: „„Iubirea nu înceată niciodată!"" Ea surise dulce ca un copil şi întră în casă. Pomponia se uită la ea mirată şi se întrebă că de unde cunoaşte oare ea cuvintele aceste; când însă văzù faţa radioasă a Raboniei, atunci ştiù, cine a aşăzat această sămânţă creştinească în inima împărătesei.

Acum întrară în atrium, carele erà prefăcut într'o sală pentru bolnavi; în şiruri lungi zăceau aci bolnavii, pe aşternuturi moi. Lumină şi aer curat erà în abundanţă. Insă deşi toate străluceau de ordine şi curăţenie, sărmanii totuşi ofereau un tablou trist. Câte unii se tăvăleau de durere pe aşternuturile lor şi scoteau ţipete sfâşietoare; alţii zăceau cu totul nesimţitori cu feţele contrase de suferinţe; cei mai mulţi aveau friguri şi aiuran. pe mulţi se părea, că i-a cuprins deja mâna rece a morţii; ei zăceau cu ochii zgâiţi şi faţa palidă, cu buzele negre, umflate. şi numai câte o mişcare convulzivă, ce treceà peste feţele lor, arătà, că viaţa încă nu i-a părăsit.

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

„Sădirea și cultivarea viei"

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procură dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creștină*** vol II. ***Tradițiunea și Biserica.*** Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fileri porto, ***Teologia dogmatică Specială*** vol. I. ***Dunezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația*** de *Dr. Vasile Suciu,* profesor de teologie. Costă **7** cor. **30** fil. + **30** fil. porto. A se adresà la Librăria semin din Blaj.

Isus Hristos și viața modernă.

Traducere românească, de

Dr. E. Dăianu.

Volum de 125 pag. elegant compactat in pânză.

Prețul **1 cor. 50 fil.** + **15 fil.** porto.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responz.: Augustin Gruiția.

M. BOHN și SOȚII

NAGYKIKINDA și ZSOMBOLYA.

Cel mai bun stabiliment de acest soiu în întreagă Austro-Ungaria.

Fabricele de cărămidă ale lui Bohn

în CHICHINDA-MARE și ZSOMBOLYA.

Fondată în 1864. — Referințele cele mai de frunte.

= Productul anual 50 milioane =

țigle de siguranță din fabrica lui Bohn.

OXID DE FIER roșie naturală sau cătrănit.

= PRODUCTE: Țigle licențiate de coperiș. =

= **Coperișul cel mai ieftin și mai frumos.** =

Preț-curant și mustre trimitem, la cerere, gratis și franco.

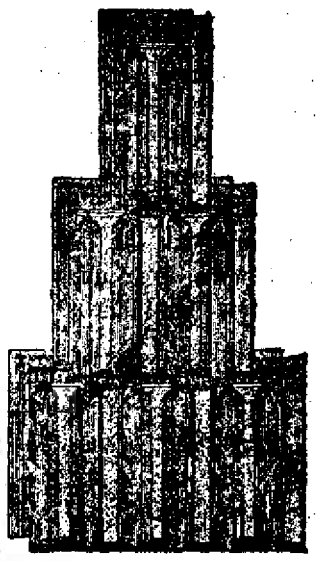

Product din Chichinda-mare
Țigle licențiate de siguranță fabrica Bohn, Nr. **272.**

(26) 2—10

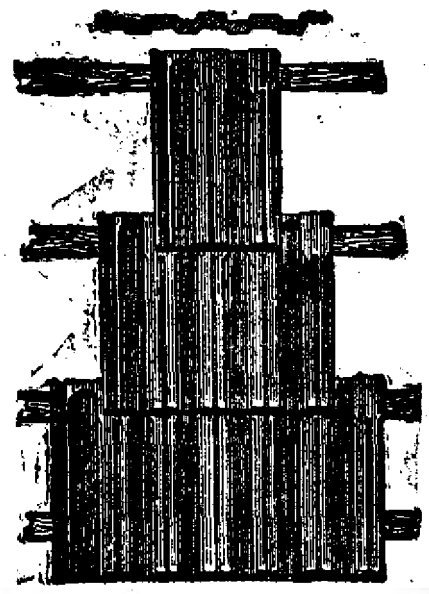

Product din Szombolya.
Țiglă de coperiș, licențiată Nr. **253.**

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 47—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina= cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania"

din Sibiiu (28) 47—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieții: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 8 August 1908.** **Numărul 31.**

După un veac.

Se împlinesc o sută de ani dela nașterea unui mare dascăl al Blajului, care a fost, în aceeaș vreme și un dascăl al întregului nostru neam.

Născut din obârșie țărănească, Simeon Bărnuțiu a șiut să țină seamă de aspirațiile poporului, pe vremuri grele și primejdioase, într'o epocă când cuvintele nu aveau înțelesul lor sburător de astăzi. Intrat în rândul clericilor nostri la 1826 termină cursul seminarial și ocupă apoi funcții în cancelaria și școalele din gremiu, unde se distinge, mai ales, ca profesor de filozofie și de istoria universală.

Spiritul lui ager a încercat să scruteze nouà terene în domeniul acestor științe; a încercat adecă să redeà în limba românească terminii tehnici ai filozofiei, și a extins cadrele istoriei universale și asupra unui popor obscur și necunoscut...

Și zidurile așezămintelor culturale au prins și ele viață; învățătura înaintașilor a prins și ea aripi. . . . .

Evenimentele din 48 îl iau în vârtejul lor și glasul lui, răzbate ca trimbița unui Arhanghel la adunarea din Dumineca Tomii și la cea de pe Câmpul libertății.

Pe urmă ia drumul pribegiei și, după ani de studii, se stabilește ca profesor în Moldova, unde n-a rămas însă vreme îndelungată.

Slăbit de boală și de sforțările prea mari ale temperamentului său expanziv, se dorește, în clipele din urmă să moară acasă; a murit pe drum însă și a fost însoțit în cea din urmă cale — spre Bogșa-română — mare pompă bisericească de mii de oameni, cari l-au știut apreția după vrednicie.

Acolo doarme și astăzi și țerna lui risipită se va cutremură de emoție, când lumea românească adunată la Șimleu va peregrină la mormântul lui, ca la mormântul unui om mare.

Ne asociem acestui act de pietate națională și ne descoperim și noi capetele, în fața mormântului unde se odihnește astăzi plăpândul vlăstar născut cu un veac înainte!

Sine „Astra“ non itur ad astra! Con vocarea adunarii generale a „Astrei“ și în anul acesta a fost salutată cu entusiasm din partea mult încercatei noastre prese naționale. Articoli luminați și însuflețiți au îndemnat publicul român la participare și totodată s'a scris și despre starea noastră culturală — îndeosebi despre ținuta clasei noastre culte față de „Astra.“

Cred dară să fie la locul său, dacă în preajma acestui eveniment cultural se vor auzi voci și din public și să vor desbate unele cestii de interes cultural și strâns legate de „Astra“

Știm cu toții, că „Astra“ e întemeiată și susținută pentru literatura română și cultura poporului nostru.

De asemenea ne este cunoscut tuturora adevărul, că cu cât va fi mai cult poporu nostru, cu atât mai bine va sta nu numa în privința intelectuală, ci și în cea materială.

Avantagiile stării mai bune ale clasei țărănești însă se reflectează direct și intensiv și asupra clasei culte, carea — pe cum știm — constă din cărturari, comercianți și meseriași. Este dară foarte firesc, ca o clasă cultă — conștie de sine și de datoriințele sale — să privească de o datorință primordială, ca să conlucre din toate puterile la ridicarea culturei a clasei țărănești, fiindcă cu cât va fi mai cultă, respective mai avută aceasta clasă, cu atât mai bine îi va merge și celeialalte.

La munca grea — dar măreață și nobilă — a deșteptării și cultivării poporului nostru încă nu este de ajuns, ca să avem numai vre-o câțiva mecenați marinimoși, cari jertfesc averea lor pe altarul culturei naționale și e prea insuficient, ca numai o mână de mecenați intelectuali să lucre cu vorba și condeiul pentru „Astra;“ ci este neapărat de lipsă, ca întreaga noastră clasă

FOIȚĂ.

RUXANDA.

— Nuvelă originală a «Unirii». —

(Continuare). 10

Cum se revărsă de ziuă, Măria Sa dădù poruncă la armășei și la arnăuți, să prindă pe logofătul Trifăilă și să-i aducă la curte, viu ori mort.

Zarvă și larmă în întreaga Suceavă. Toate șușănițele curților boerești erau perândate și scormonite, toate colțurile cetății erau cercetate cu deamăruntul de cinovnicii și ortomanii domnești, doar numai de-or află, unde-i mistuită ființa lui Trifăilă. Spătarul Costea înștiință pe părcălabii și pe pârgarii de rediuri și de lanuri, să năimească hăitași, răzlindu-i prin cuiburile și inimile coclaurilor, pe la răscrucile drumurilor, pe la vadurile apelor, doar numai de-or dà de urma logofătului.

Dar pace. Trifăilă se ascunse par'că în pământ. O săptămână întreagă l-au tot căutat, au tot întrebat de urma lui, dar înzădar.

Și apoi ce jale și ce părere de rău nu eră la curte! Se pregătiseră numai de dragul lui opt călăi de cei mai voinicești, i-se gătise și temnița, îl așteptau și lanțurile și uneltele schingiuirei, — doar numai de s'ar îndurà să vină mai în pripă. Aveà doar și Bogdan Vodă milă cu multă lume, dar de dânsul nu s'ar mai fi îndurat de loc. Iar dacă Măria Sa nu-și despăgubeà vina, trebuià să rămână cu rușinea pățită.

Așa a și fost. Rămase cum îi spuseră unii din curtenii veliți ai Țării Moldovenești, că după cum s'ar zvoni prin norod, el a apucat-o în Țara Leșească, și că unindu-se cu Petru Rareș, are de gând să vie și să-i înfrângă oastea lui Bogdan și să-l pună pe dânsul la cârmă.

*

Bătrânul logofăt Tăutu stăteà de vorbă cu jupânul Iancu și cu jupâneasa Smaranda, când tocmai îl aduse vântul și pe Bogdan Aveà de gând să întrebe pe Tăutu, dacă a auzit vre-o clevetire, vre-o vorbire de om din gura Mușăteștilor.

Măria Sa nu se așteptà de loc să găsească în casa logofătului Tăutu tocmai pe Mușătești. Dar după ce-și făcù plecăciunile pe la musafiri, eră poftit pe un jeț.

Mușăteștii, cari nu erau bucuroși de sosirea Măriei Sale, voiau să se retragă sub prepus, că Măria Sa ar aveà de grăit o vorbă în patru ochi cu încărunțitul Tăutu.

Bătrânul logofăt Tăutu îi rugă, că de au voie bună pot rămâneà și ei de față și poate că ar face și mai bine. Iancu și Smaranda priveau lung și sfios în ochii lui Bogdan.

— Am de vorbit cu tine, logofete Tăutu, o vorbă să-mi lămurești o treabă, zise Bogdan.

— Cum de nu? Cu toată inima și plăcerea, Măria Ta!

— Zi-mi, dacă-i adevărat, că Ruxanda, fica celor de față, m'a vorbit de rău înaintea ta?

cultă să se grupeze în jurul acestui focular cultural şi să participe — direct sau indirect — la afacerile ei de interes obştesc.

Îndeosebi necesară este concentrarea noastră în jurul „Astrei“ azi, când un uragan nepraznic urlă şi şuieră a pustiu deasupra redutelor din frontul cetăţii noastre culturale.

A sosit oara a 11-a. când fieşte carele Român de bine trebue să sară în apărarea culturei naţionale, dela carea depinde nu numai prosperarea intelectuală şi bunăstarea materială a poporului nostru, ci chiar existinţa lui naţională:

Stări aşa triste — pe cum ne arată şi consemnarea membrilor dela 31 August n. 1907 a „Astrei“ — nu-i permis să mai dăinuiască lung timp între noi, căci altcum suntem pierduţi.

Aceasta consemnare adecă ne spune, că aceasta instituţiune — întemeiată şi susţinută pentru cultura poporului român din Ungaria şi Transilvania — nu are mai mulţi membrii activi, decât 1750 — 96 fondatori, 254 pe viaţă şi restul ordinar — deşi noi chiar şi după cea mai duşmănoasă statistică formăm o clasă cultă de cel puţin 10,000 bărbaţi şi sigur tot atât de mare va fi şi numărul sexului gingaş din aceasta clasă.

Nu se mai poate tolerà, că nici chiar 2 părţi din 10 a clasei noastre culte să nu iee parte nici într'o formă la munca „Astrei.“ a cărei menire este, ca să deie în mâna ţăranului român cel mai sigur şi important mijloc pentru asigurarea existinţei sale morale şi materiale.

E imposibil să crezi, că în 8 părţi din 10 a clasei noastre culte să nu existe interes pentru cultura poporului nostru, fără carele $^1/_3$ din clasa aceasta aproape de fel, iar $^2/_3$ numai cu chin şi vai ar puteà existà.

Te doare inima, când observi, că din 7 episcopi de ai nostri unul nici nu e indus în consemnarea „Astrei,“ din carea mai lipsesc încă un arhimandrit şi cel puţin 20 de canonici, deşi barem clerul superior ar trebui să fie complet indus în lista membrilor. Dintre protopopii şi preoţii nostri — cari sigur vor fi cel puţin 2500—3000 — nici chiar 600 nu sunt membrii ai „Astrei.“ În treacăt fie amintit, că dintre cei 10 preoţi militari activi numai pe 2 i-am aflat în consemnare.

Ţi-se suie sângele în faţă, când din consemnarea aceasta te convingi, ca cele mai bine situate clase sociale de ale noastre — cărora aparţin advocaţii, directorii de bancă, medicii, inginerii şi comercianţii — sunt foarte slab reprezintate între membrii „Astrei“ — atât cu numărul, cât şi cu numărarul.

Iată advocaţii — cari după părerea mea vor fi vre-o 250—300 — abia întrunesc numărul de 208 şi dintre acestia 153 sunt numai membrii ordinari, deşi aproape toţi ar puteà şi trebue să fie fondatori sau pe viaţă.

Dintre 100—150 de directori de bancă dela institutele noastre în consemnarea Astrei am aflat 19. — 5 pe viaţă şi 14 ordinari — deşi şi despre acestia toţi putem spune tot aceea, ca despre advocaţi.

Medici sunt induşi 60 ca membrii — 6 fondatori, 9 pe viaţă şi restul ordinari — şi eu cred, că şi ei vor dà un contigent de 120—150. Dintre medici de asemenea n'ar fi permis să lipsească nici unul din lista „Astrei,“ ci ar trebui să fie înscris fieşte carele cel puţin ca membru pe viaţă.

Tot aceeaş o putem zice şi inginerilor nostri. de cari vom aveà cel puţin 30—50. Dintre ei sunt 13 inscrişi — 1 pe viaţă şi 12 ordinari — deşi — pe cum ştiu — toţi sunt bine situaţi şi sigur nu le-ar cădeà greu a solvi şi taxe mai mari.

Comercianţi trebue să avem noi barem vre-o 1500—2000 şi totuşi la „Astra“ numai 67 sunt înscrişi şi dintre acestea 60 sunt numai ordinari.

Corpul didactic — carele constă din vre-o 2—300 profesori şi cel puţin 3000 învăţători — e reprezentat la „Astra“ cu 91 membrii dintre profesori şi 84 dintre învăţători. Dar să nu uităm, că din clasele acastea se recrutează cei mai mulţi mecenaţi intelectuali, cari aduc jertfe morale pe altarul „Astrei“, ce mai cu seamă se poate zice despre bravii şi harnicii nostrii profesori.

Amploiaţi privaţi sau aplicaţi la diferitele oficii ale statului vom aveà cel puţin 5—600 şi totuş la „Astra“ numai 148 sunt înscrişi, dintre cari 77 sunt notari comunali. N'ar strica, ca cei neutralisaţi pentru lupta noastră politică cel puţin la acţiunile noastre culturale să iee parte cât de activă.

Oficianţii aplicaţi la băncile române vor fi cel puţin 600—800 şi totuşi nici 100 nu sunt membrii „Astrei“.

Meseriaşi vom aveà barem vre-o 1000 până în 1500 şi dintre aceştia nici 20 nu sunt înscrişi la „Astra“.

Bănci bine situate avem vr'o 100 şi 50 mai mici, dintre cari nici chiar 50 nu sunt trecute în lista membrilor.

Despre celelalte clase sociale reprezintate la „Astra“ nu mai amintesc, fiindcă sunt mai mici la număr şi apoi scopul meu nu este a face statistică, ci a spune factorilor competenţi şi tuturor Românilor de bine, că e timpul suprem a dà acţiunilor noastre culturale direcţie nouă şi corespunzătoare nu numai împrejurărilor actuale, ci şi principiilor de azi.

E neapărat de lipsă adecă, ca să ţinem cont de spiritul timpului şi acomodat lui să diregem busola acţiunilor din sinul şi jurul „Astrei“.

Cu vre-o câţiva articoli scrişi mai cu seamă din incidentul adunării generale, cu ţinerea alor câteva conferinţe sau reprezentaţii teatrale şi cu editarea unui organ necorespunzător azi scopului n'o să putem ajunge îngrabă la scopul măreţ al „Astrei“.

Trebue schimbat sistemul vechiu cu altul modern şi dat alta direcţie acţiunilor noastre culturale!

E neapărat de lipsă înainte de toate, ca să facem „Astra“ cât se poate de cunoscută chiar şi în cele mai inferioare păturі ale poporului, fiindcă mulţi sunt dintre ai nostri, cari nici de veste nu iau auzit.

Munca aceasta însă nu se poate face numai prin ziarele noastre, ci prin acţiuni pornite din sinul comitetului central şi dirigeate direct la persoane.

Jupâneasa Smaranda păli cu cotul pe jupânul Iancu şi-i şopti încet la urechie:

— Auzi Iancule, că vorbeşte despre copila noastră!

— Înaintea mea? — Ruxanda să te fi vorbit de rău? — Ferească Dumnezeu Sfântul şi Maica Precestă, eu despre asta n-am de loc ştiinţă, Măria Ta! — Dar bine cine v'a zis una ca asta?

— Cum să poate? N'ai auzit, Tăutule, de acel logofăt cu două feţe?... Să vezi, l-am făcut măi deunăzi logofăt, dar îl credeam băiat cuminte şi credincios, când colo ia-n te uită, ce mi-a făcut!? — M-a vorbit de rău tocmai înaintea celor de faţă, de nu s'or supărà numai, că-i pomenesc în vorbă.

— Aşa-i Iancule? Ce zici? îl întrebă Tăutu.

— Aşa-i, Chir logofete, cum am auzit şi noi, că ne-a vorbit de rău înaintea Măriei Sale.

Bogdan mişcat de aceste cuvinte, se îndreptă spre Vornicul Iancu şi spre Smaranda.

— Cum se vede, atunci suntem supăraţi fără pricină. Acel ticălos de logofăt, de n'ar mai ajunge zilele de mâni, a stricat prietinia noastră, că dragă Doamne, bine ne mai înţelegem! —

— Doamne, Maică Precestă, ce răutate de om, vorbeà cu vrednicia lui de bătrân logofătul Tăutu, făcându-şi cruce de surprindere. De l-ai prinde, să nu-l mai cruţi Măria Ta, că v'a stricat, cum văd, toată bună înţelegerea şi toată pacea! —

— Mare i-a mai fost îndrăzneala, reluà Vornicul Iancu, acum văd, că lucrurile stau altfel... la mijloc a fost numai o fătărnicie şi atâta tot.

— Măria Ta, şopti bătrâna Smaranda, ai rămas atunci tot cum te credeam noi înainte vreme....

— Dar şi tu, mamă Smarandă, şi tu Iancule a-ţi rămas tot aşa cum vă credeam eu, oameni buni, oameni cinstiţi şi de treabă.

Bogdan priveà înduioşat la dânşii şi fără nici o vorbă îi îmbrăţoşă cu căldură pe amândoi.

Apoi plecându-şi fruntea spre pământ, îşi aduse aminte şi despre Ruxanda nevinovată şi-l podidiră lacrimile, că o jignise atât de mult.

Bătrânul Tăutu priveà cu înduioşare cum se iartă Măria Sa cu Muşăteştii în casa lui.

Bogdan, cu toate, că erà craiul Ţării, nu se ruşinà să cearà iertare dela jupânul Iancu şi dela jupâneasa Smaranda şi să le sărute mâna cu smerenie.

Dupăce se cinstiră, închinându-şi unii altora multă sănătate, pace dulce şi bună înţelegere ca mai înainte, Muşăteştii porniră cu Bogdan şi cu Tăutu spre curtea veche, unde sălăşluià Vel Vornicul Iancu Muşat.

IV.

Soarele trudit de oboseala zilei sclipeà galeş printre norii albi cenuşii, cari învăliau limpezişul zărilor albastre. În roşeaţa purpurie a amurgului vântul mai ticneà turbatul freamăt al brazilor. In liniştea sării tăcute pe măguri şi pe pripoare se auzeau doiniri de caval... departe sunau clopotele oilor, doar turmele se întorceau dela păşune

Intunecase. Un luceafăr bălai ţintuit pe întinderea bolţii sinelii tremurà încet poleiu-i argintiu. Din răriştea brazilor alunecà pe orizontul presărat cu flori scânteietoare de aur crăiasa întunerecului, care se înălţà încet-încet, rostogolindu-şi gânditoarea-i frunte prin talazurile norilor subţiri şi creţi. Ajunsă în înălţimi cerneà peste codrii şi ape o ploaie de raze aurii. Luceafărul de seara răzbeà prin ramuri cu razele-i calde, făcându-şi loc pe icoana Maicii Preceste luminându-i curata înfăţoşare. Sub chipul Născătoarei prididitä spre soare-răsare, ardeà o candelă, a cărei lumină trăgeà de moarte. Pe pereţii odăii se întindeau nişte umbre negre, mari. Fiorul morţii treceà pe alături.

Ruxandei e rău, e foarte rău. O dor obrajii, cari au fost pălmuiţi nemilos de logofătul Trifăilă, o dor coastele şi şelile pe cari se zăresc vânătaele unei rânci vânjoase, cu care o bătù ibovnicul ei, Trifăilă; o doare capul, a cărui peri au fost smulşi şi traşi cu putere, de i-se făcù negru înaintea

Da, persoanele direct trebue făcute atente asupra „Astrei“ şi să li-se deie ocazie a se înscrie.

În vederea acestor scopuri am înaintat pentru adunarea generală 10 propuneri, a căror intenţie este a afla mijloacele necesare, cu cari în mod potrivit s'ar puteà surescità interesul publicului nostru pentru afacerile „Astrei“; a deşteptà simţul de datorinţă naţională şi culturală în inima fieştecărui Român; a trezì şi desvoltà spiritul de asociare între noi şi în fine a deschide teren cât se poate de larg activităţii a „Astrei“.

Toată suflarea românească — dela vlădică până la opincă — trebue angageată la măreaţa muncă culturală a „Astrei“.

Trebue reamintit unora din clasa noastră cultă, că cu bănişorii cu greu câştigaţi de bietul nostru ţăran sau cu prescura românească sau cu ştipendii şi alte ajutoare româneşti s'au cualificat şi pânea de toate zilele tot în mijlocul poporului nostru o câştigă; deci datori sunt a să interesa de cultura ţăranului.

Să nu ne genăm a spune fieştecăruia, că taxa de membru pentru „Astra“ e numai o pârticică mică din tributul de recunoştinţă, cu cari datori suntem poporului pentru imensele binefaceri primite dela el; iar a solvì acest tribut, e o datorie sfântă, carea întră toate împrejurările trebue împlinită.

Bogatul şi săracul deschidă-şi dară punga şi — după cum îl va trage inima şi-i va permite mâna — să depună obolul său pe altarul culturei naţionale, până când încă nu e prea târziu!

Cu mânile în sân nu mai putem stà azi, când orizontul e întunecat de nori grei, cari în sânul lor ascund trăznete şi fulgere pentru cultura naţională şi e o chestie numai de timp, ca să se descarce cu o furie nebună asupra ei.

Să nu uităm, că se zvoneşte despre sufragiul — poreclit şi universal îmbrăcat în cojocul pocit şi anume pentru noi strâmt croit — al pluralităţii. Acul pentru acest cojoc îl putem aflà numai între armele culturii poporului nostru.

Indolenţa noastră în privinţa culturală a poporului se poate răzbunà amar în viitor!

Ştim doar cu toţii, că ţăranului nostru i-se pune cu sâla în mână o monedă străină de comunicaţie spirituală cu alţii. Primească-o — dacă aşa i-a dictat soartea, — dar să ne îngrijim de cu vreme şi defel să nu permitem, ca spoiala cutărei culturi străine să între prin porii pereţilor în casa ţăranului nostru şi să-i înficieză atmosfera. Căsile înficiate prin baccilele culturei naţionale să le desinficiăm şi cât se poate de radical!

Ca să putem face aceasta cu succesul dorit, e neapărat de lipsă înainte de toate, ca să ne înrolăm toţi — femei şi bărbaţi — în şirurile membrilor ai Astrei şi să îndemnăm la asta şi pe alţii, pe cum să influinţăm, ca toate celelalte instituţiuni de ale noastre — mai cu seamă băncile, comunele bisericeşti şi şi cele politice, unde suntem în majoritate — să se înscrie ca membru la „Astra“.

Privească fieşte-carele Român de bine de o datorinţă sfântă, ca să fie membru al „Astrei“ şi să fie convins, că despre noi respective despre bunul şi blândul nostru popor cu drept cuvânt se poate zice: sine „Astra“ non itur ad astra.

Viena, 4 August.

Dr. Lazar Popovici,
medic şi membru pe viaţă
al „Astrei“.

Proiectul lui Andrássy. Tot este mult adevăr în notiţa, publicată şi de noi de-unăzi, că Majestatea Sa a respins acum a doua oară proiectul, presentat de Andrássy asupra dreptului electoral. Ori cât de mult se încearcă ziarele guvernamentale, să ascundă ruşinea aceasta, nu-s cu toate acestea destul de precaute, ca să nu lase să se observe aceasta din scrisele lor.

„Ujság“ de Mercuri, care se girează de organul oficios al partidului Kossuthist din Ardeal, scrie un prim articol, din care transpiră unele lucruri bune de reţinut.

Ziarul clujan e supărat, că în timpul din urmă se colportează atâtea veşti asupra chipului cum are să fie alcătuit proiectul de lege asupra votului universal, care nu poate fi decât secret şi în comune, căci numai aşa corăspunde dorinţii Monarhului, care într'o formă iubeşte pe toţi supuşii, orice limbă ar vorbi aceia. Şi aci „Ujság“ înghite una mare de tot când scrie: „Regele a putut să spună vorbele acestea cu tot dreptul. Căci doară şi guvernului magiar într'o formă e simpatic fiecare supus şi că legile în Ungaria, la toate diregătoriile sunt egale pentru toţi. Atâta numai că cei ce variază cu atâta plăcere aceste vorbe afirmative ale Regelui, o fac cu gândul acela, ca să le interpreteze astfel, ca şi cum Regelui i-ar mai plăceà de supuşii de altă limbă, ca de magiari.“ Şi de aci năcaz şi supărare mare. Năcaz şi pentru aceea, că sunt oameni, chiar şi dintre magiari, cari se bucură de eşecul suferit de Andrássy, deşi e sigur, că proiectul pregătit de el e singura deslegare a chestiunei şi singurul mijloc de a apărà supremaţia naţiunei.

Se vede însă, că Domnitorul nu se conduce de aceste principii şi Lui nu-i convine, ca în noul proiect electoral, pe care s'a legat să-l facă actualul guvern, să se aivă în vedere numai şi numai naţiunea magiară. De aceea strigă „Ujság“ că în faţa acestui proiect să încete ori ce dujmănie, orice intrigă, orice deosebire între 67 şi 48-işti, pentrucă e vorba de desvoltarea economică şi culturală a poporului magiar.

Şi dacă dujmanii nostri — termină „Ujság,“ — se întovărăşesc în potriva noastră, de ce să nu ne întovărăşim şi noi? şi dacă lor le trebue drept electoral, care să le convină, e de datorinţa noastră să pregătim

---

ochilor; o doare sânul ei curat şi plăpând care a fost călcat şi bătucit de picioarele pretinsului ei mire, Trifăilă; o doare inima şi sufletul pe urma suferinţelor din partea logofătului Trifăilă şi a lui Bogdan. Ea plânge, se vaită de durere şi se roagă Preasfintei Născătoare de Dumnezeu:

— Indură-te, Maică Precistă — şi fie-ţi milă şi de mine. Ah! nu mai pot, maică sântă, nu mai pot. Uite cum mă înăduşesc, uite cum îmi ard tâmplele capului, uite cum îmi zvâcneşte inima din piept. Maică ori strânge-mă de pe lume, să nu mă mai chinui atâta, ori uşurează-mi durerea, şi-mi ia răul cu mâna.

Apoi o înecà un potop de lacrimi, cari curgeau pe faţa-i învineţită de suferinţă. Sosi în curând domniţa Maria cu mitropolitul Teoctist, care îi aduceà sfânta grijanie.

— De acum pot să mor liniştită.... şopti ea încet domniţei Maria după ce fusese grijită de cuviosul mitropolit, care apoi o lăsă cu bine.

Cu privirile-i stânse şi trudite îmbrăţoşă chipul Maicii Domnului, prididit în unghierul răsăritului de soare... apoi închise ochii, cine ştie ce nu visà acuma..

Domniţa Maria, care stăteà în preajmă, îi ţinù luminarea în mâna ei fără vlagă şi plângeà şi dânsa de milă-i; credeà, că îi aproape de moarte,

Nu mult după aceia sosiră Muşăteştii, Tăutu şi Bogdan. Domniţa auzind zuràitul unei căleşti, stânse luminarea din mâna Ruxandei şi le eşi întru întâmpinare

— Mă rog umblaţi încet, pe vârful picioarelor, să nu treziţi pe Ruxanda. Toţi traseră în odaia mare a curţii vechi, numai Bogdan se furişă în etacul Ruxandei.

Bogdan află pe drum, cum logofătul Trifăilă stâlci în bătăi trupul gingaş şi fraged al Ruxandei. Se întâlni şi cu Mitropolitul Teoctist, care-i zise, că Ruxanda mai mai trage de moarte. Lui Bogdan i-s'a rupt inima de durere. Voeà s'o mai apuce cu viaţa, ca cel puţin să-i ceară iertare.

Când întrá în odaia ei, licărită de lumina slabă a unei candele, o găsi dormind liniştită.

— Ah, doamne, cât e de slabă şi palidă....

Ruxanda să fie, că n'o mai cunosc... Văzând, că pe faţa-i smadă izvoresc nişte sudori reci Bogdan îi le şterse cu o albă mahramă. Apoi îşi puse urechea la inima ei să vadă dacă mai bate ori nu.

— Bate încet, încet de tot... Puţină nădejde. Încet întrară în odaia ei şi părinţii Ruxandei şi Tăutu împreună cu domniţa Maria, care plângeà. Bogdan stăteà la capul ei. Toţi o priveau cu înduioşare, numai maică-sa izbucni într'un plânset ne maipomenit:

— Dragul mamii şi iar dragul mamii... Ea se trezi la bocetul mamii. Roti ochii-i mari şi îndureraţi împrejurul celor de faţă, numai pe Bogdan nu-l zărise.

Apoi Măria Sa se dăduse în dreptul ochilor ei să-l vadă, şi când îl văzù oftà adânc şi dureros.

Bogdan o prinse de mână şi o priveà lung şi înduioşat... numai ei ştiau ce nu vorbeau atunci cu ochii lor...

*

(Va urmà).

Viata publică, departe de a fi tignă şi odihnă, este lupta cea mai înverşunată, permanentă, inexorabilă a părţii sănătoase a societăţii contra părţii bolnave, contra ignoranţei şi a indolenţei celor mulţi, contra exagerărilor deosebitelor partide, contra prepotenţei facţioşilor şi a oamenilor raliaţi şi a celor corupţi.

LUIGI PALMA.

Se caută ambele tomuri de predici funebrale şi iertăciuni de Tit Bud vicar foraneu.

Redacţia „Unirii“.

un aşa proiect, care se placă naţiunei magiare. Conduşi de străvechiul liberalism magiar cinstim limba, legea şi cultura naţionalităţilor (cum să nu?!), dar trebue să grijim ca pământul acesta să rămână magiar şi să nu se slăbească puterea statului magiar..... Coaliţia s'a legat să deie poporului un drept electoral cât de estins, dar nu s'a legat şi la aceea, ca să deie arma în mâna dujmanilor naţiunei magiare.

Iată dar în adevărată lumină planurile ascunse ale partidului Kossuthist, şi cine dintre noi nu le-a prevăzut? Se pare însă, că de astă dată ele se vor lovi de mal şi dl Andrássy va mai auzi vorbele: gehen Sie und spazieren Sie!

Institutele nostre de învăţământ.

V. *Raport despre institutele de învăţământ gr.-cat. din Balázsfalva Blaj: gimnaziul superior, institutul pedagogic, şcoala de aplicaţie, şcoala de fete, şcoala pentru învăţăceii de meserii şi negustorii şi azilul de copii pe anul şcolastic 1907/8.* Anuarul nostru, ca să folosim şi noi acest termin, e cel mai voluminos, din câte am primit la redacţie. Pe mai bine de o sută pagini publică din peana sirguinciosului profesor Dr. Ioan Raţiu, scurte notiţe din viaţa şi activitatea literară a 42 dascăli de ai şcoalelor nostre, începând cu Geronţiu Cotorea, unul dintre cei dintâi profesori ai şcoalelor din Blaj deschise la 1754 şi ajungând până la Aron Pumnul, deşteptătorul Bucovinei. Nu putem decât se aducem laude zelosului profesor, pentru munca grea, depusă în căutarea şi ordonarea acestor notiţe[1]) şi dacă am dori ceva, e ca ele se fie completate şi întregite.

Din raportul despre şcoale scoatem următoarele date:

a) *la gimnaz* a funcţionat 1 director, 15 profesori de studii ordinare, 3 de cele estraordinare şi 2 cateheţi. Celea mai multe oare le-a avut limba latină 40, apoi cea magiară 27, româna 26 şi matematica 23. Colecţiunile gimnaziale au fost înmulţite şi ele, ales biblioteca gimnaziului prin o donaţiune mai mare a dlui protopop em. Dem. Cuteanu. Cu finea anului şcolastic biblioteca gimnaziului numără 7809 opuri în aproape 10 mii volume, iar biblioteca tinerimei, care încă s'a augmentat cu celea mai noue şi potrivite scrieri, dispuneà de 2656 opuri în 2850 volume. Societatea de lectură a desvoltat activitate destul de rodnică, oarele de lectură a tinerimei au fost mai slab cercetate; pricina, credem noi, n'a fost aceea, că tinerii nu se interesează de scrisul revistelor, ci pentrucă cei mai mulţi îşi aveau ale lor proprii — Colecţiunea desemnelor s'au înmulţit apoi cu trei albumuri mari dăruite de Escelenţa Sa Mitropolitul, representând vederi din Roma, Florenţa şi Milano.

Ca ajutoare în bani s'au împărtăşit 86 studenţi în suma totală şi destul de respectabilă de aproape 13 mii cor. cei mai mulţi din fundaţiunile arhidiecezei şi a diecezei de Lugoj. S'au mai împărţit apoi aproape 10 mii table de pâne, care reprezintă la sigur cel puţin 5 mii cor. şi la sfârşitul anului s'au dat ca premii cărţi, în valoare de 700 cor. cu totul peste 18 mii coroane. Afară de aceea studenţilor fără suficient li-s'a iertat didactrul, celor bolnavi li-s'a dat medicină gratuită şi în Seminarul junimei au fost adăpostiţi 129 elevi şi din Masa studenţilor s'au împărtăşit 12 elevi (10 întreg 2 de jumătate). Inlesnirile ce se fac deci studenţilor la gimnaziul nostru sunt din celea mai mari.

In administrarea direcţiunei se află fondul studenţilor mizeri în caz de morb, care la sfârşitul anului eră de 22 mii cor. — fondul şcoalei de scrimă de 787 cor. — fondul „C. B. Groze" de 287 cor. — „I. Săbădean" de 360 cor. — fondul de escursiuni de 208 cor. Iar cel al mesei studenţilor, administrat de Cassa centrală e de aproape 25 mii coroane.

Asupra elevilor putem dà următoarele date: au fost înscrişi 551 elevi, din cari 23 au desertat. Din acestia 460 au fost gr.-cat. 63 gr.-or. 3 străini Dintre şcolari de abia 79 nu ştiu limba magiară. Progresul în studii n'au fost chiar splendid, de abia 33 au fost eminenţi din toate studiile, iar nesuficienţi au avut 113. ceea ce arată disproporţie.

b) *la institutul pedagogic şi şcoala de aplicaţie.* Corpul profesoral stă din 1 director şi 10 profesori, din acestia 4 sunt şi la gimnaz şi 1 la teologie.

Suma cărţilor din biblioteca profesorală de abia 1005, din lipsa de fonduri augmentarea se poate face numai prin dăruiri. Biblioteca elevilor preparandiali e ceva mai număroasă, are 1222 volume. Societatea de lectură are avere de aproape 400 cor. şi a desvoltat şi anul trecut activitate îmbucurătoare aranjând o succesă serată literară. Ajutoare elevilor s'au dat şi aici, anume în bani 1700 cor. în cărţi de premii 140 cor. plus 100 es. din Carte pentru instrucţiunea militară dăruite de Escelenţa Sa Mitropolitul, aproape 2200 cor. preţul pârii, şi 1 elev a fost împărtăşit cu prânz gratuit din fondul Mesei studenţilor, astfel şi aci mărimea ajutoarelor trece preste 4000 cor. la cari se poate adauge şi internatul preparandial, în care au fost adăpostiţi 33 elevi. In administrarea direcţiunii au fost fondul Petru Solomon de 530 cor. şi fondul Aurel P. Bota de 700 coroane din venitele cărora se dau premii elevilor.

Din datele statistice extragem următoarele date: numerul elevilor a fost de 87 între cari şi 2 gr.-ort., numai româneşte, ştiau 7. Ce priveşte progresul, au avut eminent 4. nesuficient 11.

Tot aci se publică şi rezultatul examenului de cualificaţie, din 28 absolvenţi, cu laudă s'au cualificat 1. cu bine 5. cu suficient 16. avizaţi pe 3 luni 3. pe 1 an 3.

c) *la şcoala gr.-cat. de fete* corpul didactic constă din 1 director, 5 învăţătoare, 2 profesori de religie, 1 învăţător şi 1 catechet pentru gr.-ort. Şi aci s'au împărţit 2152 cor. ca stipendii şi ajutoare în bani şi 130 cor. în premii. Se mai adauge internatul de fetiţe, în care au fost adăpostite „cea mai mare parte dintre fetiţe", câte anume nu se spune. Numărul elevelor, cari au frecuentat şcoala de fete anul trecut a fost de 145. din aceste 120 gr.-cat. 20 gr.-ort. şi 15 străine. După naţionalitate 141 române, s'ar părea că o elevă izraelită s'a declarat română.

d) la şcoala pentru învăţăceii de meserie şi industrie, care e pusă sub conducerea 1 director şi 2 învăţători şi se susţine din contribuiri, între cari locul prim îl ocupă Escel. Sa Mitropolitul şi institutul „Patria" din loc, au fost 55 elevi, dintre cari 47 gr.-cat. 12 gr.-ort. şi 2 ref. din aceştia 60 români.

In urmă:

e) *la azilul gr.-cat. de copii,* pus sub conducerea unui senat, a unei învăţătoare şi o îngrijitoare, au frecuentat 34 copii.

Dacă socotim la elevii acestor şcoale cari au fost 889, clericii 65 elevii dela şcoala de stat, cari au fost 120 şi pe elevii dela şcoala de meserii de stat, avem suma totală a tuturor copiilor de români, cari 1907/8 au studiat la Blaj: 1092.

[1]) Apărute şi în broşură separată, preţul 1 cor.

Înştiinţare

pentru părinţii cari doresc să-şi aducă fiii la gimnaziul din Balázsfalva (Blaj).

Pentru anul şcolastic 1908/1909 susceperile la gimnaziul superior gr.-cat. din Balázsfalva (Blaj) se vor face în modul următor:

In 31 August 1908 se vor ţineà examenele corectoare şi supletoare pe cum şi examenele de suscepere cu cei ce viu în I-a clasă gimnazială fără testimeniu de pe cl. IV poporală.

În 1—3 Septemvrie se vor înscrie studenţii cari au frecventat în anul şcolastic 1907/8 la acest gimnaziu, pe cum şi aceia, cari vor veni dela alte şcoale medie, încât va admite locul, ce ne stă la dispoziţie.

In 4 Septemvrie la 7 oare dimineaţa învocarea Spiritului Sfânt şi Sf. liturgie, după aceea cetirea şi explicarea legilor şcolastice, iar la 9 oare începerea prelegerilor regulate.

Acei şcolari cari vor veni după 3 Septemvrie vor aveà să documenteze cauzele întârzierii. După 8 Septemvrie directorul gimnazial nu mai poate primi pe nime ca şcolar ordinar.

Condiţiunile de primire sunt:

1. Fiecare şcolar să se prezinte cu testimoniu de pe anul şcolastic trecut, chiar şi dacă ar fi absolvat clasa la gimnaziul nostru.

2. Şcolarul, care vine prima oară la acest gimnaz, are să se înfăţişeze la directorul gimnazial cu părintele sau tutorul său, să producă *carte de botez, testimoniu de pe clasa absolvată* în anul şcolastic trecut, *şi dacă a trecut de 12 ani, atestat medical despre* **revaccinare**. Aceştia în caz de lipsă să vor supune unui *examen supletor.*

3. În clasa I. gimnazială se vor primi şcolarii cari au împlinit 9 ani şi nu au trecut de 12 ani. Aceştia trebue să arete, că au pregătirea recerută, prin producerea unui testimoniu de pe clasa IV. poporală, sau prin examen de suscepere. Faţă de aceia, cari au trecut de 12 ani, decide corpul profesoral.

4. Incvartirarea se poate face numai la case în contra cărora directorul şi profesorii de clasă nu fac nici o escepţiune.

5. Cei ce n'au umblat la şcoală în anul trecut, au să-şi documenteze cauza rămânerii lor dela studii.

6. Şcolarii sunt datori a se provedeà cu toate cărţile de şcoală, le este oprit a se folosì de alte ediţiuni, de cât cele prescrise.

7. Cu ocaziunea înscrierilor sunt de a se plăti următoarele taxe: *taxa fundamentală,* care pentru cei ce au mai frecventat la acest gimnaziu este de **6** cor., iar pentru cei ce vin prima oară la gimnaziul nostru este de **12** cor. Dela aceasta nu se dispensează nici un student. Au să solvească apoi ca *diductru,* cei din cl. I—IV. câte **28** cor., iar cei din clasa V—VIII câte **40** cor.

Dela solvirea didactrului se dispensează *studenții* cu purtare morală *bună* și progres cel puțin — *bun.* Suplicile pentru scutirea dela didactru, provăzute cu testimoniu școlastic și atestat de paupertate, sunt de a se înaintă direcțiunii gimnaziale în 3 zile după începerea fiecărui semestru.

La cele înșirate mai sus se mai adaug următoarele:

a) Școlarii, cari au avut nesuficient din vre-un studiu și doresc să se supună la examen corector, se vor insinuă la acel domn profesor, care i-a fost în anul școlastic 1907/8 profesor de clasă, aducând cu sine testimoniul din anul școlastic trecut. Examenele corectoare se vor ține în 31 August a. c. dela 8—11 oare a. m. și dela 3—5 oare d. a.

b) Școlarii, cari au să facă examene supletoare sau de suscepere, se vor prezentà la directorul gimnazial în 31 Aug. la 8 oare dimineața în cancelaria gimnazială. De aci se țin și acei școlari, cari doresc să fie susceputi în cl. I. gimnazială fără de a produce testimoniu de pe clasa IV. poporală.

c) Școlarii, cari vin pe clasele II—VIII și au absolvat clasa precedentă la acest gimnaziu se vor înscrie prin profesorul de clasă în clasa respectivă în 1, 2 și 3 Sept. dela 9—10 oare a. m. Cu ocaziunea aceasta vor produce testimoniul școlastic de pe clasa precedentă și cartea de botez.

d) Școlarii, cari vin pe clasa I. pecum și aceia, cari au absolvat clasa precedentă la un alt institut, se vor suscepe prin directorul gimnazial în cancelaria gimnazială și anume: *cei ce vin pe I-a clasă în 1, 2 și 3 Sept. la 8 și 2 oare, ceialalți în 2 și 3 Septemvrie* în fiecare zi, la 10 și 4 oare.

e) Susceperile se fac în ordine cronologică până la împlinirea numărului prescris, de aceea e în interesul fiecăruia să se prezinte la înscriere de timpuriu. Se poate întâmplà, că o întârziere de câteva minute, să tragă după sine denegarea susceperii.

f) Taxele de sub p. 6 sunt de a se plăti la cassa gimnaziului pe lângă cvitanță dată de cassar, *căci numai prin plătirea taxelor se completează înmatricularea.* Cvitanțele se vor arătà profesorului de clasă.

g) Școlarii nerevaccinați, se vor primì numai condiționat și în 5 Septemvrie se vor revaccinà în localitățile institutului pe spesele lor.

Direcțiunea gimnazială.

† Iacob Mureșan.

In 4 August a. c. s'a mutat la cele vecinice Iacob Mureșan, fostul învățător român gr.-cat. al Clujului, care prin afabilitatea sa, prin tractarea lui părintească, prin metodul și inteligința sa a știut, să grupeze în jurul său, în o vreme lungă de 44 ani, pe fiii mizerului și numărosului popor din Cluj, luminându-i și vărsându-le în inimă iubirea de neam și biserică. Activitatea lui nu s'a mărginit numai la școală, ci s'a estins și în societate, luându-și partea cuvenită la înființarea fondului pentru ridicarea bisericii noue, la înființarea fondului școalei de fete, a reuniunii de femei și deosebit a lucrat mult la reuniunea sod. români, a cărei suflet și secretar a fost până aproape de curând. Aceasta societate, în considerarea meritelor adormitului, a dat necrolog deosebit. Înmormântarea i-a fost în 6 August, săvârșindu-se prohodul în biserica, în care a cântat dulce, foarte dulce, vreme de 47 ani, mângâind pe cei întristați, întărind credința celor slabi și înălțând mintea și inima tuturor la Părintele ceresc. Atât de mulți l-au plâns! L-au plâns toți, cari în o jumătate de veac l-au auzit cântând, la sutele și sutele de înmormântări, *versurile* lui jalnice și sfâșietoare. — Adurmitul a scris și prin ziare. Are o carte dioasă: *„Coardea inimii.“*

Curatoratul bisericii din Cluj încă a dat necrolog.

Îl jălește soția sa Ana, mulți fii, nepoți și neamuri, învățătorii, a căror decan eră și pentru a căror bine a lucrat încă înainte de înființarea reuniunii arhidiecezane a lor, fiind prezident al reuniunii învățătorilor, ce există pe vremi în tractul Clujului și jălește-l poporul din vasta parohie a Clujului. — Dumnezeu să-i deie fericire!

MAI NOU.

După informațiile sigure, ce le avem, ministrul de culte a asemnat suma de 261,525 coroane 57 fileri, ca ajutor, ce e a se socotì în întregirea congruală a preoților din arhidieceză. Asemnațiunea banilor s'a făcut după propunerea Ordinariatului, cu puține escepțiuni. Credem, că banii se vor împărți cât mai curând.

Noutăți.

Din Arhidieceză. Au fost puși în deficiență *Demetriu Metea,* parohul Ațintișului și *Petru Nirăștean,* parohul Iernotului. La Riciul-de-câmpie (tr. Pogăcelei) a fost denumit parohul Bandului-de-câmpie *Filip Pop,* la Band (tr. Murășului) a fost dispus preotul *Dionisiu P. Decei* din Orlat, la Orlat (tr. Sibiiu) a fost constituit de paroh *Ioan Ghișoiu* din Vizocna. — *Dr. Iuliu Florian,* capelanul prim din Cluj a fost denumit de capelan militar pentru ostașii români gr.-cat. staționați în Viena. De capelan prim la Cluj s'a numit *Eugen Pop Păcurar,* capelanul al doilea de acolo.

Dnul Aurel C. Domșa, proprietarul și editorul foii noastre, a fost permutat la Cluj, spre a-și îndeplini acolo osânda.

Hymen. *Nicolau Ioanoviciu* și *Mărioara Rus* fidanțați.

Convocare. Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Mediaș și jur,“ conform conclusului comitetului din 29 Iuliu 1908 — se va ținea în acest an în 30 Aug. st. n. la 2 oare d. a. în școala gr.-cat. din Mediaș.

O mică dare de samă. In anii școl. 1906/7 și 1907/8 au ținut cuvântări sacre în biserica catedrală din Blaj, și remunerația de câte 20 cor. au dat'o elevilor mizeri, Dnii: Dr. V. Macaveiu, prof. (odată), Dr. A. Nicolescu, prof. (de două ori), Dr. Izidor Marcu, canonic (de opt ori) și Ștefan Roșian, prof. (de zece ori). Suma remunerațiunii plus % a fost 420 cor. 90 fil. Din suma aceasta s'a distribuit în cei doi ani scol. lui A. Lupean (st. cl. VIII.) 50 cor., O Lupean (cl. VII.) 40 cor., P. Herlo (cl. VIII) 74 cor. 44 fil., Ganea (st. la Conservator) 26 cor., Tătar (cl. V.) 20 cor., V. Brătfălean (cl. V.) 11 cor., Șt. Oniga (cl. VI.) 10 cor., C. Petru, (cl. III.) 2 cor., I. Mureșan (cl. VI.) 13 cor., S. Noșlăcan, (cl. I.) 20 cor., Presăcan (cl. I.) 5 cor., V. Crișan, (cl. III.) 20 cor., I. Ungur (cl. VIII.) 10 cor., elevilor preparandiali: M. Pop, I. Andone și I. Copăcian câte 10 cor. Internatului preparandial 20 c., elevei O. Coltor, 17 cor. 6 fil., mai multor pentru vizitarea expoziției industriașilor 6 cor. 60 fil., unei copile sărace (Soporan) 3 cor., unei femei oarbe 1 cor. 40 fil., la colecta pentru provederea cu vestminte a copiilor săraci 40 cor., pentru timbre pe cvite 1 cor. 40 fil.

Aviz școlar. Părinții, cari ar dorì ca pruncii lor pentru anul școlar 1908—1909 să fie așezați în *internatul „Pavelean“ de băieți gr.-cat. din Beiuș—Belényes,* sunt avizați, ca până la 15 August să-și trimită suplicele la rectoratul acelui internat. Trebue să suplice și acei școlari, cari în anul trecut *au fost în internat ca plătitori.* Taxa de întreținere la au 280 cor., pentru uniformă: 60 cor. Taxele să plătesc în două rate anticipative: la 1 Septemvrie și 1 Februarie.

Rectoratul.

Nou stabiliment industrial. Aflăm cu plăcere, că cel mai mare stabiliment industrial al patriei noastre, cunoscuta fabrică Bohn, va fondà și în Békéscsaba un stabiliment mare. Priceperea proprietarilor va ridicà și acest stabiliment, în cel mai scurt timp, pintre cele dintâi.

Notari noi. La comisiile de cenzură dela cursul administrativ din Cluj, au depus cenzura de notar și următorii Români: George Anton, (Sângeorz, c. Bistrița-Năsăud) Ștefan Șerban (Datoș com. Târnavei mari), Ioan Hajdu (Aranymező com. Bihorului) Ioan Moga (Beiuș com. Bihor) Nicolae Frâncu (Porumbacul inferior com. Făgăraș) George Tufan (Sân-Miclăuș com. Târnavei mici), și Emanuil Popa, (Măhaciu, com. Turda-Arieș).

Posta Redacțiunii.

I. Ferenț, Iași. Primim cu plăcere. Foaia am spedat-o la Iași.

Biserica — Albă, Maramureș. A trebuit să facem câteva reduceri, căci spațiul ne e foarte scump. De altcum te vedem cu toată dragostea.

Publicațiune de concurs.

Pentru a îndeplini postul de vice-notar în comuna O r l a t, devenit vacant în urma pensionării, public concurs.

Cei-ce doresc a ocupà acest post, având cualificațiune notarială legală, au a-și înaintà cererile la subsemnatul Oficiu până în 25 August n. la oarele 5 p. m. și anume aceia care sunt în oficiu, prin acesta, iar care nu sunt în oficiu, prin autoritatea lor locală.

Cereri sosite după termin, ne instruate în mod recerut, ori care nu sunt înaintate cu mijlocirea autorităților, — nu le voiu considera la candidare.

Salarul fundamental e 1000 cor. și vice-notarului îi compet venitele laterale conform statutului de organizare a comunei

Săliște, în 20 Iulie 1908.

(27) 3—3 **Primpretorul cercual.**

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 29

Printre şirurile bolnavilor se preumblau păzitorii, se aplecau spre dânşii şi le aduceau alinare; erau Nazarineni tăcuţi, cari urmau poruncei învăţătorului lor: „Iubiţi-vă unul pe altul!?

Între ei eră şi Lydia; când ea recunoscù pe împărăteasa, îşi încrucişà mânile pe piept şi se închinà aproape până la pământ.

„Cum“, întrebă Octavia mirată, „această copilă delicată cutează a petrece între bolnavi? Oare cine îi insuflă curajul acesta?“

„Iubirea!“ zise Pomponia, şi în acest singur cuvânt zăceà, pentru Octavia, o lume nouă.

Eumachius examinà cu privire de pricepător, cele ce vedeà. „Cât de înţeleaptă este Pomponia!“ zise el. „Nici cel mai mare medic n'ar fi putut face aranjamente mai potrivite. Curăţenie şi aer proaspăt: primul mijloc! Scaldele răci alungă frigurile, iar vinul rece alină focul intern. Într'adevăr, priveşte numai, ea s'a îngrijit de toate“.

„Cât de bine trebue să se simţască bolnavii sub această îngrijire“, zise Octavia mişcată. „Se înţelege: iubirea este medicina cea mai bună!“

In inima ei se petrecù o schimbare ciudată; sufletul i-se umplù de o lumină strălucitoare şi ea simţì dorinţa ferbinte, de a lăpădà dela sine tot ce a ţinut-o până acum încătuşată de lume, şi a imita pe aceşti creştini în răbdare, blândeţă şi îndurare. „Cât de miraculoasă“, gândì ea, „este religiunea aceasta, carea face eroi din aderenţii săi! Într'adevăr, numai ea singură poate fi cea adevărată, asta o văd acum limpede. Rabonia“, zise ea, întorcându-se către aceasta, „nu se află în Roma acel Paul din Tarsos, despre care mi-ai fost povestit? Te rog, să-l trimiţi la mine! Însă cât se poate mai curând! Sunt sătoasă după învăţăturile sale!“

Pomponia şi Rabonia se uitară cu bucurie una la alta şi sărutară mânile împărătesei. „O, soră!“ zise Pomponia, şi Octavia surise aşa de dulce, ca şi când i-s'ar fi întâmplat o fericire mare. „Acum am văzut, unde locueşte iubirea“, zise ea, „şi sunt hotărîtă: vreau să fac aceea, ce-mi porunceşte iubirea!“

Întorcându-se către Pomponia, zise: „De aci încolo în toată ziua voiu veni la tine. Rămas bun!“

Când era deja pe stradă, Lydia grăbì în urma ei. „Augustă stăpână“, zise ea blând, „ţi-ai uitat la noi această bullă de aur“.

„Îţi mulţămesc“, zise Octavia. Fata păreà a aveà o cerere; ea se ultà rugător la împărătească.

„Ce vreai, copilă? întrebă aceasta cu bunătate.

„O, Augustă stăpână“, zise Lydia şi îngenunchiă, „o, stăpână, împlineşte-mi o rugăminte!“

„Vorbeşte, copila mea! Dacă pot —“.

„O, tu poţi totul, tu eşti împărăteasa!“

Octavia surise dureros. „Ce vreai?“ întrebă ea.

„O, stăpână, uite: Pomponia este supărată pentru fiul ei! Ea crede că aceluia i-s'a întâmplat o nenorocire în călătoria sa depărtată la Britannia. I-s'a şi întâmplat o nenorocire, stăpână! El se află în închisoarea de stat, şi eu nu îndrăznesc s-o spun asta Pomponiei. O, stăpână, mântueşte-l . . . . scapă-l!“

Vocea Lydiei tremurà, când vorbì astfel, şi ochii îi erau plini de lacrimi.

„Dar ce a comis el?“ întrebă Octavia înspăimântată. „Şi de unde ştii, că se află în închisoarea statului?“

„O, stăpână“, zise Lydia roşind „i-a succes se corumpă pe unul dintre păzitorii săi, şi acesta mi-a adus ştirea. Dar nu-i aşa, stăpână, că tu-l vei mântuì, tu eşti atât de bună! Ş-apoi odată am aflat dela el, că tu ai fost soaţa lui de jucărie în copilăria sa“.

Ochii Lydiei exprimau mai mult decât grija pentru Pomponia, întrânşii lucea un foc atât de viu, încât Octavia zise surizând: „Cine ar puteà să se opună rugămintelor tale? Dar, vinà, Lydia, vom încercà împreună, se scăpăm pe prietinul, carele ne e scump amândurora, nu?“

Obrazii Lydiei se roşiră, şi ea zise confuză: „Stăpână... scumpă stăpână... eşti supărată pe mine?“

„Ba nu“, zise Octavia şi-şi puse mâna pe capul Lydiei; „nu, te iubesc!“ Şi se întâmplă lucrul ne mai auzit, că soţia lui Nero se aplecă spre sărmana sclavă şi o sărută pe frunte.

Acum mersără împreună pe drumul către colina capitolină, la poala căreia zăceà închisoarea statului. Întrară înlăuntru printr'o poartă puternică de peatră; aci li lovì un aer năduşit, muced. Spaţul de dinainte, unde de comun se află sentinela, erà gol; alături zăceà celula ostiarului. Octavia voì se între. însă se retrase, scoţând un ţipet de spaimă; pe padiment zăceà cadavrul temnicerului.

Steteau nehotărîte; pentrucă fără de cheia dela poarta principală nu puteau ajunge la prizoneri. Însă înainte ca cineva se o fi putut împedecà, Lydia se furişă în odaie şi începù a căutà după chei.

Ea scoase un ţipet de bucurie, căci legătura de chei se află lângă pumnul strâns al mortului. Îndată după aceea poarta cea mare fù descuiată şi ele pătrunseră în gangul cel scund, întunecat, unde se aflau celulele prizonerilor.

„Acum altă întrebare!“ zise Octavia. „Unde se află Plantus?“

Nimeni nu ştià.

„Stăpână, vom striga!“ zise Lydia.

„Ai dreptate, copilă“, zise Octavia.

Şi la fiecare uşă strigară numele prizonerului. Însă nu se auzì nici un zgomot; ori că prizonerii erau morţi, ori celulele erau goale. În sfârşit Lydiei i-se părù, că a auzit o văietătură lină într'una dintre celule. Ea scoase un ţipet de bucurie: „Aci e, aci e!“ Şi ea încercà se deschidă uşa, însă fără rezultat. Numai în urma opintirilor mai multor sclavi se deschise uşa cea grea.

Deteră de o atmosferă umedă — rece; în celula dinaintea căreia se aflau, domneà întunerec. Ochii lor trebuiră să se dedeà mai întâi cu întunerecul, ca se poată deosebì obiectele.

Octavia să ţineà de uşă şi se uità cu groază în întunecimea înfiorătoare: „Plautus!“ strigă ea încet şi cu teamă.

„Cine mă strigă?“ întrebă o voce debilă. „Eu sunt mort!“ Lydia şi Eumachius întrară în celulă. Aci văzură, întinsă pe un aşternut, o statură cu faţa sură — vineţie şi cu ochii închişi.

Lydia îşi puse mâna pe fruntea cea umedă a prizonerului Întreg corpul tresărì la atingerea aceasta. El încercà să se ridice, recăzù însă fără putere pe aşternutul cel aspru. Eumachius îi turnă medicină întăritoare, carea îşi avù efectul aproape momentan. Ochii i-se deschiseră încet şi priveau împrejur. Buzele cele palide îşi recâştigară vorba şi bălbăiră: „Aşadar nu-s mort! Trăesc! Văd în jurul meu oameni, cari îmi ajută. Cine sunteţi voi? Şi mai întâi cine eşti tu, statură luminoasă cu faţa unei zăiţe?“

„Eu sunt Lydia!“

„Lydia?... Nu te cunosc!... Şi totuşi.. mi-se pare, ca şi când te-aşi fi văzut.... par'că ţi-am auzit vocea ta cea dulce!... Ah, aşa e... Acì, în adâncul inimei mele... acì este chipul tău!... Aşadar tu eşti Lydia?... Şi tu vii, ca să mă scapi?... Te iubesc!“

Lydia tremurà când auzì cuvintele acestea şi-şi aţântì ochii, încântată, asupra junelui, carele se uità la ea, fără de a puteà vorbì vre-un cuvânt.

„Aideţi să plecăm din locul acesta îngrozitor!“ zise Eumachius şi apucă pe Plautus de braţ; Eucerus îl sprijinì de laturea cealalta.

„Da, se plecăm“, zise Plautus ca în vis. „Însă dă mâna ta încoace, Lydia!... Condu-mă afară din întunecimea aceasta!“...

Ajungând afară la lumina zilei, Plautus exclamă: „O, cât este de caldă, de înviorătoare această lumină a soarelui! O, cât e de dulce libertatea!“ Şi îşi ridică mânile spre soare.

Octavia se aplică spre dânsul şi-l întrebă cu voce vibrătoare: „Trebue că ai suferit mult, sărmanul de tine?“

El o privì mirat şi o recunoscù. „Octavia!“ şopti el. „Octavia, tu aci? Aşadar tu ai fost, carea m-a eliberat?“

„Nu eu, Plautus: singur fetei acesteia ai să-i mulţămeşti viaţa şi libertatea ta“.

Plautus se uità la fată. „Aşadar tu, tu?...“ zise el încet. „O, cât îţi sunt de mulţămitor!“ Şi el îi apucă mânile, strângându-şi-le la piept.

„Mi-am plătit numai o datorie vechiă“, zise Lydia roşind.

„Cum ai ajuns în carcer?“ întrebă Octavia. „Însuşi împăratul a demândat să fi închis?“

„Da, împăratul!“ zise Plautus şi-şi încreţi fruntea. „În chipul acesta mi-a resplătit el fidelitatea mea.... O, cât de grozav a fost în acest mormânt întunecos! Nu ştiu, cât am zăcut într'însul!.... Odată văd numai că temnicerul nu mai vine la mine! Ultima bucătură de pâne, ultima picătură de apă s'au sfârşit! Au trecut zile întregi — mi-s'au părut ca şi atâtea eternităţi — dar nimeni nu veni! Am strigat... am zbierat — am bătut cu pumnii în uşă, încât îmi sângerără degetele; înzădar! Nimeni nu veni! — M'a cuprins groaza!... Eram rupt de foame. Atunci, plin de desperare, m'am aruncat pe peatra cea rece. tare: voiam ca să mor! Simţiam, cum mă părăsesc puterile, simţiam, cum mi-se întepeneau membrele şi cum mi-se uscă creerul. Un ultim gând mântuitor îmi veni atunci: Se mă rog!... Să mă rog!... Însă nu către zeii necredincioşi ai Romanilor... nu: către el, Dumnezeul cel mare al Nazarinénilor!... El trebue să fie un Dumnezeu plin de iubire, fiindcă mamă-mea îl adorează!.. M'am rugat de el să-mi ajute, să mă scape... din întreg sufletul... Şi pe când mă rugam, am adormit ca un copil... M-am cufundat în adâncime, în infinit... însă încet... încet, ca pe aripi uşoare... Apoi de odată am auzit o voce, carea venea din cer... şi carea mă strigă pe nume. Atunci m'am trezit... şi înaintea mea am văzut un înger... pe care mi-l'a trimis el: el, Isus, mielul!... Şi acum trăesc, şi vreau să-l caut... pe el... carele m-a mântuit“.

Plautus vorbi aşa de adevărat şi convingător, aşa din adâncul sufletului, încât toţi rămaseră mişcaţi. Lydia plângeà încet şi şopti: „Îţi mulţumesc, Doamne! Mi-ai ascultat rugăciunea!“

Plautus înaintà pe stradă, sprijinit de cei doi sclavi; în urma naturei sale puternice el putù în curând se meargă singur.

Când Octavia voià chiar să-şi iee rămas bun, pentru a se urcà la palat, le veniră înainte patru sclavi, cari duceau o lectică, din interiorul căreia se auziau strigăte de ajutor. Indată după aceea văzură capul cel scârnav alui Vatinius, carele, cum se păreà, voià se execute iarăşi o răpire de femeie. Văzând pe împărăteasa, el se speriă şi fugi pe aci încolo, dimpreună cu sclavii.

Sclavii împărătesei desfăcură lectica, în carea aflară legată pe Iulia, fiica cea frumoasă alui Sallustus. Când văzù pe Octavia, ea scoase un ţipet de bucurie. Legăturile Iuliei fură desfăcute, şi ea povesti, cum piticul cel mizerabil a atăcat-o în casa ei. Spuse, că tatăl său a fugit din oraş dimpreună cu aproape toţi sclavii. Erà foarte palidă şi ochii îi erau înfundaţi în orbite.

„Te salut, nobilă Iulia!“ zise Plautus. „Dar spune-mi, cum cutezi se rămâi singură în oraşul acesta, prin carele păşeşte moartea? Vină cu mine în casa mamei mele, acolo ai amici.“

„Îţi mulţumesc, Plautus,“ zise Iulia cu voce debilă. „Îţi primesc invitarea. Mai bucuros aşi fugi din oraş, însă sum prea debilă.“

Lydia se uità la tinera Romană şi se spăimântă; ea văzù, că aceea erà atinsă de boală şi că aveà lipsă de ajutor grabnic. Se uità întristată la Plautus şi acesta o pricepù. „Se mergem repede,“ zise el. „Nu e bine, se stăm pe stradă.“

El se despărţi cu mulţumită fierbinte de Octavia şi se îndreptă pe drumul către locuinţa sa. Pe Iulia o prindeau frigurile şi se răzămà greu pe braţul Lydiei; numai cu osteneală mare fù în stare să se târâie până la palatul Pomponiei.

Când aceasta văzù pe fiul său, îşi ridică, mirată, mânile către cer; scoase un ţipet de bucurie şi se aruncă în braţele lui.

Capitlul XXV.

În grădinile Pomponiei.

Epidemia grasà încă în oraşul îngrozit şi gropile cele mari de pe Esculin abia mai puteau cuprinde mulţimea morţilor.

Singur Octavia întreprinse paşi, pentru a înfrânà ciuma; ea chiemă la sine pe prefectul oraşului şi-i împărtăşi planurile sale. Acesta se bucură, că un altul a luat în mânile sale grija pentru binele oraşului, şi încă în ziua aceea el părăsi oraşul. refugiindu-se la moşia sa dela ţară. Octavia demândă, ca toate edificiile publice, cari erau goale, se fie transformate în localuri pentru bolnavi, în cari fură aduşi oamenii, cari aveau locuinţe mici şi nesănătoase. Cu grija acestor lucrări fură încredinţaţi Eumachius şi ajutoarele sale. Toţi banii, cari îi aveà la dispoziţie, ea îi întrebuinţă pentru cumpărarea de pâne şi vin pe seama bolnavilor. Pomponia şi vre-o câteva femei, cari în secret erau aderente ale învăţăturii celei noue, încă o sprijiniră, după putinţă. La un cuvânt al Pomponiei, Eumachius a primit aproape o sută de ajutoare: Nazarineni tăcuţi, cari nu se temeau de boală şi de moarte şi umblau ziua şi noaptea prin oraş, spre a cercetà pe bolnavi în casele lor, sau a-i îngriji în spitalurile improvizate.

Când poporaţiunea Romei văzù, ce silinţe se dedeau, pentru a înfruntà epidemia, când diferiţi bolnavi eşiră însănătoşaţi de sub mânile medicului, atunci ea prinse iarăşi curaj, şi în oraşul îngrozit se reîntoarse speranţa, că toate vor fi iarăşi în ordinea cea veche.

In casa Pomponiei zăceau încă numai puţini bolnavi; cei mai mulţi se însănătoşară sub grija cea bună şi numai pe puţini i-a răpit moartea.

Plautus rămase încremenit, când, sosind la mamă-sa, văzù casa plină cu bolnavi de ciumă.

„Ce va se zică asta?“ întrebă el mânios. „Casa străbunilor mei este un spital? Asta înseamnă, că cu puterea se introducă boala în familia noastră. Asta n-o pot suferi niciodată!“

Pomponia îl lăsà se vorbească şi aşteptà, până ce i-a trecut mânia. Ea vedeà, că el nu înţelege conceptul iubirei creştineşti, pentrucă pe bolnavi îi considerà numai de neşte sclavi nemernici cari nu meritä se aibă parte de îngrijire omenească. Mai mult erà el însă supărat, că însaşi Pomponia cu mânile ei aristocratice îngrijà de bolnavii aceştia.

„Se potriveşte asta pentru o femee de rang senatoric?“ întrebà el. „Aşa ceva niciodată nu s-a mai auzit în Roma. Eram aproape se cred, că această învăţătură a crucei este sublimă, că acest Dumnezeu al creştinilor este un puternic, însă aceasta n-o pot pricepe. Aceasta este o religiune pentru sclavi, nu pentru oameni culţi! Unde ar ajunge statul şi societatea, dacă consularii îndeplinesc slujbe de servitori, iar senatorii spală picioarele cerşitorilor! Într'adevăr, numai un sclav poate da învăţături de acestea!“

Înzădar îi explică mamă-sa, că popoarăle numai atunci devin mari şi puternice, dacă toţi se considerà ca fraţi, şi că în cer acela va fi dintâi, carele pe pământ este cel din urmă. El abia o ascultà şi se depărtà indispus; între ei se născù o înstrăinare, carea creşteà zi cu zi.

De aceea el îşi petreceà aproape tot timpul lângă Octavia, căreia îi erà cel mai zelos sfetoic; însă şi aci se văzù înşelat, deoarece Octavia încă împărtăşià ideile mamei sale, şi el nu înţelegeà, că pentruce. E drept că el însoţià pe Octavia prin oraş, scrià poruncile ei frumos şi neted pe pergament. făceà socoteli, sau făceà comande de vin şi viptualii: însă nici când n-a putut fi înduplecat, se între acolo, unde zăceau bolnavi, sau se atingă vre-un obiect, carele a fost în mânile acelora. Se fereà cu multă precauţiune, se nu vină în atingere cu bolnavii.

El se ferì chiar şi de Iulia, carea zăceà bolnavă, de mai multe săptămâni, în casa mamei sale, şi se păzì se n-o întâlnească, nici când erà reconvaleştentă.

Numai cu Lydia petreceà fără nici o teamă, ba încă se ruga de mamă-sa, ca s-o libereze, se nu mai facă serviţii la bolnavi. De când ea l-a scăpat din închisoare, ţineà atât de mult la dânsa, încât aproape o adorà. El nu vedeà într'ânsa pe sclava, ci numai pe femeea. o femee, carea prin frumseţa şi spiritul ei erà mai sus pusă decât toţi. Blândeţa ei îl atrăgeà, frumseţa şi graţiile ei îl fermecau.

(Va urmà.)

Posta Administraţiunei.

Am primit şi cuităm abonamentul dela:

P. M. Băcău, pe 1907. *Pata* pe 1899. Vă rugăm se achitaţi şi anii următori. *B. D. Lugoj,* pe 1908 sem. 2-lea. *Csanálos* pe 1908 jul.—Sept. *Dr. E. Orăştie* pe 1908 sem. 2. *Ileni* pe 1908. *I. B. Iód* pe 1908 sem. 2. *P. P. Lugoj* pe 1908 sem. 2. *Rézteleki* pe 1907 sem. 2 şi 1908 sem. 1. *I. I. Gherla* pe 1908 sem. 2. *Casina Lugoj* pe 1908 sem. 2. *Olosigul român* pe 1908, întreg. *Alba-Iulia, Lipoveni* pe 1908 sem. 2. *Betfia* pe 1908 sem. 2. *M. Dumbravă* pe 1908. *Iscroni* pe 1908 întreg. *Timişoara* pe 1908 sem. 2. *Ruşii de munte* pe 1905 şi 1906. *Nagyléta* pe 1907 sem. 2. şi 1908 sem. 1. *Iibot* pe 1908 sem. 1. *Nagy-Iklód* pe 1907 Aprile—Sept. Vă rugăm şi pentru rest. *Adămuş* pe 1908 sem. 1. *Gálos Petri* pe 1907. *Dr. Cs. Makó* pe 1907 Iulie—Sept. *Tuşin* pe 1908. *Lumperd* pe 1908. *Rodna nouă* pe 1908. *Bogata rom.* pe 1908 Iulie—Septembre. *„Râureana“* pe 1905 sem. 2 şi 1906 sem. 1. Vă rugăm şi pentru rest. *Szamos—Veresmort* pe 1907 sem. 2 şi 1908 sem. 1. *Vermes* pe 1908. *T. Dob. Buc.* pe 1906 şi 1907. *Casina Beiuş* pe 1908 Iulie—Septembre *M. C. Abrud* pe 1907 sem. 1. Vă rugăm şi pentru rest. *Breb* pe 1908. *M. Sziget* pe 1907 sem. 2. *Fiscut* pe 1908 sem. 1. *Aghireş* pe 1907. *Kisbánya* pe 1903 şi 1904. *Feisa* pe timpul din 1/4 1907 până în 1/4 1908. *Ohaba* (Vicariat) pe 1908. *Oarda de sus* pe 1903 April—Septembre. Binevoieşte a plăti şi de pe anii următori 1903 1/10 până în prezent. după cum *aţi promis,* — pentruca să venim în rând cu plătirile. *Cătina* pe 1908 sem. 2. *I. H. Gherla* pe 1908 sem. 2.

Bibliografie.

A apărut:

„Sădirea și cultivarea viei"

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procură dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creștină*** vol II. ***Tradițiunea și Biserica.*** Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fileri porto, ***Teologia dogmatică Specială*** vol. I. ***Dunezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația*** de *Dr. Vasile Suciu,* profesor de teologie. Costă **7** cor. **30** fil. + **30** fil. porto. A se adresă la Librăria semin din Blaj.

Isus Hristos și viața modernă.

Traducere românească, de

Dr. E. Băianu.

Volum de 125 pag. elegant compactat în pânză.

Prețul **1 cor. 50 fil.** + **15 fil.** porto.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responz.: Augustin Gruiția.

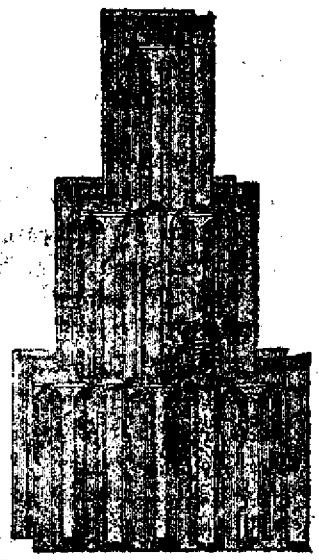

Product din Chichinda-mare
Țigle licențiate de siguranță fabrica Bohn, Nr. **272.**

(26) 3—10

M. BOHN ȘI SOTII

NAGYKIKINDA — SZOMBOLYA.

Cel mai bun stabiliment de acest soiu în Ungaria Austro-Ungaria.

Fabricele de cărămidă ale lui Bohn

în CHICHINDA-MARE și ZSOMBOLYA.

Fondată în 1864. — Referințele cele mai de frunte.

= Productul anual 50 milioane =

țigle de siguranță din fabrica lui Bohn.

OXID DE FIER roșie naturală sau cătrănit.

= PRODUCTE: Țigle licențiate de coperiș. =

= **Coperișul cel mai ieftin și mai frumos.** =

Preț-curant și mustre trimitem, la cerere, gratis și franco.

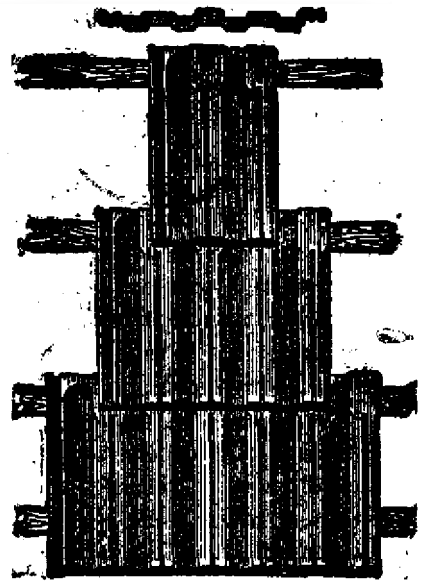

Product din Szombolya.
Țiglă de coperiș, licențiată Nr. **253**.

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 48—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

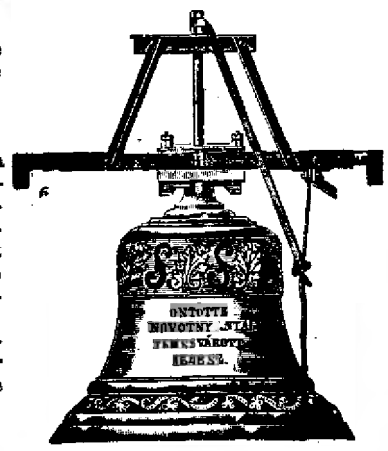

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina= cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

---

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania"

din Sibiiu (28) 48—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
95,816.412 coroane.	**9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare, pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 15 August 1908. Numărul 32.

Problemele școalei.

Am cetit cu oarecare satisfacție în „Unirea“ sub-titlul „Probleme,“ aceea ce de mult voiesc și doresc să duc la îndeplinire în tractul meu, dar durere, că până acuma am ajuns la foarte puțin rezultat. Trebue se constat spre marea mea mâhnire, că suntem un popor foarte, dar foarte rămas, că nu înțelegem rostul lumei de astăzi, că popor agricultor fiind, în mare parte nu știm să prețuim productele acelea, cări astăzi să rentează, și nu le știm valorà pe acelea, cari le cultivăm. Că sunt locuri sterpe și astăzi pe hotare și grădinile sunt pustii, semne invederate, că suntem departe de vre-o economie rațională, care singură ne poate mântuì poporațiunea de sărăcia totală. Căci bine să înțelegem lucru, pământul s'a împuținat pretotindenea, și azi înzădar mai căutăm cantitatea aceea pe care au avut-o oamenii și numai înainte cu treizeci de ani. Pe atunci erà încă în cele mai multe comune pământ destul și pășuni bogate, încât oamenii aveau de toate și bucate și vite chiar și cei mai săraci. Mulți, chiar fiindcă erà belșug în de toate au început a nu se mai interesà de pământurile mai puțin productive sau mai îndepărtate și astfel mai grele de lucrat. Atunci s'au ivit pe toate satele speculanții de pământ și unde oamenii au fost neorientați asupra valoarei pământului sau unde nu au avut un om, care să le fi dat un sfat sincer și-au vândut pe nimica aceste locuri, dimpreună cu toate drepturile adherente lor. Ceeace înseamnă, că omul nu numai locul și l'a vândut, ci dimpreună cu acela și dreptul din pășunea comunală, sau a așa zișilor fostilor iobagi. Folosindu-se acești speculanți apoi de legea de comasație au adunat pământurile lor răslețe și rele la un loc și atunci au răsărit ca din pământ moșii frumoasă; și folosindu-se de legea despre segregarea pășunilor și a pădurilor și au adunat iarăși proprietățile lor la un loc spre cea mai mare spaimă a oamenilor, cari în prostia lor nu au știut, că ce au făcut. Întrebați numai domnule Wolfner Pál. că oare câte moșii nouă au răsărit în urma aceasta și vedeți, că nu românii au nefericit comune întregi, ci coreligionari de ai Dtale perciunați, cari cu alte mijloace au ajuns să fie mari proprietari pe toate comunele. Caută mai bine de vezi, că în moșia baronului din C r ă c i u n e l, cât este din pământurile locuitorilor din Tür, Bucerdea și Ciufud și din a cui pământuri a răsărit moșia lui Kovrig și Zeyk din Bucerdea? Dacă noi ne-am pune să adunăm date statistice de pe toate satele noastre, cum au fost formal disturse de speculanții de pământ în decurs de 20—30 de ani, ce crezi la ce rezultate am ajunge dle Wolfner Pál?

Când noi, oameni bătrâni, facem acum câte o privire retrospectivă asupra decadenței comunelor într'un restimp relativ foarte scurt, numai cu cea mai mare mâhnire și durere putem să privim în viitor. Ce va fi cu națiia aceasta scăpătată și sărăcită? Putea-va ea să steie în fața împrejurărilor, cari vor să determine soartea ei? Și nu cumva sărăcia o va scoborî, să fie ca o turmă necuvântătoare, fără credință, fără țintă, fără ideal, afară poate de panem et circenses.

În împrejurările acestea schimbate însă să vedem ce face școala

FOIȚĂ.

Octavian Smigelschi.*)

Intre artiștii, pe cari Karl Dörlschlang îi luase sub aripile sale în școala sibiiană, și cari în vremea formării și sbuciumării lor au rămas cu dânsul în intimă atingere, în rând cu Welmann, Schullerus, Coulin și Fleischer, se numără și Octavian Smigelschi. Indiscutabila lui voloare de artist se invederează acum prin conferirea „premiului pentru Romu.“ De cercurile săsești, amicale artelor, Smigelschi a stat totdeauna aproape, deja de pe timpul primei expoziții de artă din Sibiiu dela 1890, unde el pentru întâia dată păşise în publicitate.

Nimic nu e de importanță mai hotăritoare pentru dovada existenței artei, decât destoinicia validitării individualismului unui talent positiv. Cu un zel fără repaos și cu o aprofundare fără preget, din acel moment în care Smigelschi își aflase adevăratul său ogor de muncă, el și-a și creat loc pentru terenul său de activitate. Acolo, unde s'a ridicat pe acest teren, a putut se ajungă numai muncind ca Român, în spirit național. Nu însă în acel înțăles, că ar fi cules numai bogățiile imense de geu național din motivele ce există în viața poporului român, ca și în viața altor popoare. Nu, ci în acel fel, că el a pornit cu o forță mare de acolo, de unde arta națională bisericească gr.-ort. după o desvoltare de aproape două mii de ani, stagnase din causa, că pentru vechile idealuri nu se mai găsiau forme noua, nu mai existau nouă puteri de expresiune. Aceasta artă bisericească emanase din Bisanț și se înstăpânise pretutindenea unde creștinismul oriental prinsese, rădăcini. Această artă luase în posesie nu numai pereții bisericilor dela sate, se înstăpânise nu numai asupra tâmplelor, iconostasului și a sanctuarului, ci și mulțimea icoanelor sfinților și a crucilor erau sub dominațiunea ei. Cu o seriositate mistică-sărbătorească manifestată la început, arta aceasta mai târziu începuse se degenereze și în sfârșit să devină țeapănă în forme de manierare fără duh, în cari însă cu toate acestea mai'rămăsese o licărire din vechile tradiții.

Aci Smigelschi trase brazdă. Și aci zace cel mai special și trainic merit al său singur, că a devenit un nou descoperitor spre țeluri nouă ale artei naționale, nu numai pentru poporul său ci pentru întregul creștinism greco-oriental și greco-catolic. Smigelschi este, care a descoperit aceste urme dela cari pleacă o linie oablă înapoi la cele mai vechi tradiții. Se poate spune, că Smigelschi înfățișează legătura între arta bizantină cultivată în biserica grecească și ajunsă aci la o desvoltare caracteristică și între o artă a viitorului, al cărei fundament el l-a descoperit și l-a așezat. Este evident, că pentru o astfel de forță, de un efect aproape epocal, este nevoe și de un talent

*) Dăm; în traducerea »Tel român,« aceasta apreţiere a artistului Smigelschi, publicată în »Sieb. Tageblatt.«

poporală. Precepe — și ea oare chemarea, ca generațiile noua să fie cu mai multă dragoste față de pământul, ce le dă hrana, și cu mai multă pricepere față de lucrarea lui?

Am avut ocasiunea la examenele din anul acesta, să mă conving, că într'adevăr în împrejurările date nici generația, pe care o creștem noi cu multe cheltuieli nu va fi mai luminată ca ceialaltă. Căci aceia, cari meniți sunt ca se lumineze poporul însuși nu sunt de loc luminați și așa puțină pricepere și dragoste arată față de aceste mari cause a poporului dela sate și față de popășirea și luminarea aceluia, încât trebue să desperăm. La băieți afară de câteva cunoștințe foarte rudimentare, absolute nimic altceva, iar învățătorul mai pretotindenea ideie nu are de nici o lucrare economică, necum să fie instruat băieții în lucrări de altoire de pomi nobili sau plane de viță. Nu am putut află absolute nici urmă de aceia, că băieții ar fi în urma instruării și expunerei dlui învățător cu mai multă iubire față de ramii de economie, din care au să trăiască. In unele școale am aflat, că s'au ocupat copii cu facerea pălăriilor de paie, lucru laudabil de altcum, dar câte altele mai potrivite și mai rentabile erau de făcut? Iar la fete? Stricănesc, brodăresc, fac lucruri — scumpe unde fac — și nu au învățat să cârpească un sac, ideie nu au de legumărit, de economia de casă? Cum vom căutà și vom aflà atunci în generația viitoare, — în cea de față înzădar căutăm, — dragoste și pricepere pentru economie, din care trebue să trăiască poporul nostru, dacă învățătorimea însași nu este pătrunsă de însămnătatea aceasta. Sunt pustii capetele, șterpe inimile nu poate se fie nici locul stăpânit de astfel de inimi altcum. Ignoti nula cupido. Cel prost nu are nici o dorință.

Numai ceice sunt în mijlocul poporului văd cât e de departe școala de viața practică și cum poporul dela sate nu profită absolute de loc de școala poporală, ca se învețe și el, că între împrejurările date, create de comosări și segregări cum să trăiască și cu pământul puțin ce i-a mai rămas.

Zic și eu în ceasul al unsprezecelea cu articolul amintit din „Unirea," puneți mare pond pe economie dlor dela institutele noastre de creștere. Faceți să înțeleagă viitorii educatori ai poporului, că pământul este hrana lui și infiltrați în ei deodată cu iubirea de pământ și iubirea de popor, tăria și chezășia viitorului nostru. Căci mergem spre perire.

Un protopop.

Sărbările dela Șimleu.

— Raport special. —

Pe cei ce veniam de către Sibiiu și Blaj, trenul ne duce, în revărsatul luminos, impurpurat, al unei zile frumoase, prin aripa de meazănoapte a munților bihoreni. De o parte și de alta se revărsă într-o înșirare pitorească culmi acoperite cu păduri de fagi. La mijloc își scurge sprinten și neastâmpărat apele sale Crișul repede, ce undeva, aproape de Huedin, își are isvoarele. E un drum acesta, pe care l-am străbătut mai de multeori, dar a cărui frumseță nu mi-a fost dat s'o pot gusta până acum; se vede că răgazul și odihna sufletească ce le am acum, nu mi-a fost dat să le am alte dăți La Ciucea ajungem Joi dimineața la 9 oare. Suntem vre-o treizeci—patruzeci. După ce ne încărcăm, cu calabalic cu tot, în trăsurile ce ne așteaptă, plecăm către Cizer, unde comitetului are să i-se facă primirea oficioasă. Din comitet e vicepresed. Bârseanu, e Tăslăuanu, Vătășan și R. Simu. Mai sunt: Partenie Cosma cu dna, prof. Negruțiu cu dșoara Turica, adv. Lemenyi cu dșoarele, deputatul Șerban, adv. Izidor Pop din Lugoj, tinărul protopop al Hațegului Popescu etc.

Drumul peste Meseș, în aerul limpede în seninătatea neturburată a unei înainte deamezi cum n'a fost de multă vreme a fost foarte plăcut. Ici colea vedeai, în luminișul drumului, fața mirată a câte unui țăran, ce nu puteà găci rostul atâtor domni în aceste părți.

Pe la ameazi ajungem în Cizer. Vorba de bun sosit o rostește părintele din loc Orian, în numele său și a sătenilor săi, iar în numele Sălagiului vicarul Barbolovici. Țărani sun cam puțini, — pe fețele lor se observă vechea, obștească nedumerire și neințălegere a țăranului față de toate ros-

---

tot atât de extraordinar. Și nu este de mirat, dacă la Budapesta au frapat la 1904 proiectele sale și cartoanele espuse pentru decorarea catedralei mitropolitane din Blaj.

Eră un sentiment corect, când la Budapesta s'a simțit, că operile lui Smigelschi înseamnă pentru arta din Ungaria o îmbogățire de mare valoare și în același timp de înaltă însămnătate. Este și natural, că la un artist de talent deosebit nu se pot ivì succese mari așa peste noapte. Până ce a ajuns Smigelschi să-și desvoalte programul în proiectele pentru Blaj, cari își așteaptă executarea, trebuise să mântue studii vaste. La München, Veneția. Ravenna și Florența a căutat el să cuprindă arta Primitivelor în conținutul lor psihic. Dela anul 1890 încoace, în care timp a fost profesor de desemn la gimnaziul de stat din Ibașfalău, a folosit fiecare ceas de recreație ca se ajungă în clar cu arta sa. Dovadă de seriositatea cu care el o făceà aceasta, este faptul semnificativ, că mai mult de 12 ani el și-a putut călcà pe inimă să rămână pentru publicitate ca și cum n'ar fi existat. Ambiția particulară artiștilor de a fi apreciați el nu a cunoscut-o în acest lung timp, ori în casul cel mai bun a refusat-o.

Eră ocupat îndeajuns cu studii tehnice figurale, decorative și de peisagiu. Și după o vorbă a sa proprie, mai bine de un deceniu din viața sa l-a „experimentalisat."

„Așa se face, că în tablourile pe cari le-a creat în catedrala mitropolitană din Sibiiu, — parte în colaborare cu Coulin, — dintr'odată apare ca pictor de o persoanalitate deosebit de marcantă.

Ce nizuià el cu înviorarea și adâncirea artei bisericești gr.-or., indicase în proiectele sale blăjene. Cum proiecte analoge se prezintă în executarea. — ne arătă el aici!

Cine se apropie să privească aceste picturi, nu va puteà la început să suprime un fel de sentiment, particular, ce îl cuprinde, deosebindu-se tablourile de tot ce vezi adeseori și de aceea cu ce ești obicinuit. Iți trebue timp, ca să pătrunzi la miez. Dar pe lângă o suficientă capacitate de apercepțiune artistică, curând acest sentiment e înlocuit cu impresia care și-o face privirea unei adevărate opere de artist, și înțelegi intențiile și ținta sa. Găsești aici, că Smigelschi a răușit să-și realizeze principiile, pe cari el însuși și le-a grupat în următoarele scurte puncte de vedere:

„Concepție vastă decorativă și uzare de spațiu. Spiritualizarea formei. Un fel de a prezentà armonic relieful, după plan corect conceput. Ignorarea realismului, care se contrazice cu monumentalitatea. Condamnarea tuturor tertipurilor artistice, în perspectivele de aer și de spațiu. Liniște plină de demnitate, seriozitate adevărat creștinească.

Simplitate naivă, eventual naivă — neafectată și adevăr interior în concepțiune. Desprețuirea molaticului dulce, și mai bine figuri țeapăne. decât o mișcare exagerată în prezentare."

Este notoric, că astfel de principii sunt diametral opuse artei bisericești apusene de azi, care prea adese înlocuește adevărul prin o sentimentalitate nedeslușită.

In lucrarea sa artistul Smigelschi cu toate astea nu nizuește să caute numai o modernizare fără duh și lipsită de caracter a artei române — bizantine.

Ponderanța el o pune pe transfusiunea materiei vechi cu fluidul propriei irdividualități. El caută să valoreze elementul național prin aplicarea ideilor decorative din arta poporului. In această lucrare se nizuește, ca tipurile figurate să le adâncească în fondul lor. Și în aceasta, ca artist modern, care în fața cujetelor sale stă pe un punct de privire pur personal, el vede tema sa principală. In cazul de față el caută să-și validiteze susținerea națională pe baza unei culturi antice.

Cât de originală și cât de apartă ar fi pictura bisericească a lui Smigelschi, care și în alte lucrări ale sale îl preocupă El rămâne și în aceasta original și interesant.

Un mic autoportret, desemn de peană, și ușor iluminat prin acuarel, este o adevărată piesă de cabinet, ca finețâ și concepție caracteristică. O dovadă mai mult de talentul de desemn excelent de care dispune, și fără de care ori-ce pictură se clătină.

turile noastre culturale. Dacă se vor fi rostit poate vorbe, cari se fi stârnit o înfiorare de o clipă în aceste suflete muncite, dacă cuvântarea țăranului Ioan Boca le va fi dat poate o leacă de încredințare despre nisuințele domnilor, vor fi fost în schimb alte momente, cari îi vor fi readus la obișnuita lor nedumerire. „Români neromâni, dar domni și d-voastră, iar nouă de domni ni-e acru sufletul“ — îmi spuneà unul — „Puteam să venim mai mulți, dar s'a vestit prin sat, că domnii ar veni pentru urcarea dării.“

După cuvântul de mulțumită a lui Bârseanu, stăpân desăvârșit peste vorbă și dicțiune, s'a întins o ospeție românească în grădina bine îngrijită a învățătorului pensionat Nichita Liscan.

Pe la 2 oare am plecat mai departe, spre Șimleu. Drumul duce prin Valea frumoasă a Crasnei. Pe la 4½ oare ajungem în Șimleu, după o călătorie, a cărui frumuseță nu ne-a fost dat s'o putem gustà în tihnă, din causa pravului mare. Urmează încvartirările, iar pe la 8 și ceva *sara de cunoștință*. Fiindcă orașul nu poate dispune de o sală așa de spațioasă cum ar trebui, de aceea comitetul aranjator a improvizat un pavilion de scânduri, ce poate să încapă și două mii de oameni. I-a costat mult, aproape pe la două mii cor., dar lucru mai bun nu puteau să facă. E ridicat lângă ruinele cetății Bathoreștilor. Aici, în acest pavilion, s'a ținut sara de cunoștință. Lume multă, aproape la 400. Șirul toastelor îl începe Ioan P. Lazar, președintele comitetului aranjator om foarte agil și de inimă. Poftind bun sosit oaspeților, în numele său și a comitetului aranjator. Îi răspunde, mulțumindu-i călduros pentru primirea bună ce se face, prof. I. F. Negruțiu. Mai toastează vicarul Barboloviciu, octogenarul vecinic tinăr, unul din generația bătrână, din generația celor ce credeau în ceva tare. E o căldură, e un suflet, e o sinceritate frapantă, e o vibrare de emoție în cuvântarea nemeșteșugită a acestui bătrân de inimă. Păr. Const. Lucaciu, toastează pentru vicariul Barboloviciu și pentru George Pop de Bășești, unul Moise și celalalt Aronul Sălagiului.

In voie bună se petrece până târziu. Taraful lui Brașoveanu din Sibiiu, mare meșter în vioară, ne amuzează cu cântări românești.

* * *

Vineri dimineața la 8½ oare serviciu divin. Servește vicariul, cu alți 6 preoți. Răspunsurile le dă corul teologilor gherlani. Biserica ticsită de lume. Se văd și țărani. Puțini în haină de sărbătoare sunt anume veniți, ceialalți sunt aduși de nevoi și de ziua târgului la oraș și de — curiositate în biserică.

După liturgie se deschide tot în biserică, pe la 10 oare și ceva, *I. ședință* a Asociațiunei. La masa presidială e A. Bârseanu, P. Cosma, Tăslăuanu, I. F. Negruțiu, R. Simu etc. Bârseanu, care presidează, își ține vorbirea de deschidere. Bun, desăvârșit vorbitor, în înțelesul academic al cuvântului. Vorbirea pe care și-o cetește nu-și pierde nimic din puterea și timbrul unei vorbiri ținute liber.

Salută comitetul Vicariul Barboloviciu, Vicaș protop. din Hedig salută în numele Reuniunei femeilor române din Sălagiu și a celor din Huniadoara, înv. Ioan Oltean în numele învățătorilor Sălăgeni, iar Dr. Dionisie Stoica prezintă și dedică comitetului Monografia Sălagiului, scrisă din acest prilej.

Delegați prezenți sunt din Beiuș, Blaj, Brașov, Cluj, Deva, Făgăraș, Hațeg. Hălmagiu, Lugoj, Năsăud, Orade, Sătmar-Ugocea, Sibiiu, Timișoara. Adecă din vre-o 45 desp. câte sunt, abia 15 și-au trimis delegați. Puțin, foarte puțin Se aleg comisiile pentru censurarea partei administrative și pentru înscrierea de membrii noi.

Urmează conferința literară a lui Tăslăuanu, despre prozatorii tineri: Sadoveanu, Sandu-Aldea și Agârbiceanu. Subiectul e bine ales pentru aceste părți de lume românească, unde se vorbește mult altă limbă și se cetește puțin românește. Aprecierile bune și citațiile norocos alese.

Cu aceasta s'a sfârșit I. ședință, prima zi de muncă.

A urmat *banchetul*, în pavilonul Báthori. Peste 500 persoane. Tacâmul 5 coroane. — Mult, foarte mult pentru prânzul care s'a servit. Te-ai pus la masă târziu și te-ai sculat tot târziu, dar nu sătul, ci aprig întărâtat contra birtașului, care când cereai mai stăruitor din vre-o pleasă îți spuneà, că s'a isprăvit. Să arunci vina pe birtașul, care-și poartă socotelile pentru el și nu pentru alții, ori pe comitetul aranjator, care — suntem încredințați — a făcut tot cât i-a stat în putință, ori pe consumanții, cari nu s'au anunțat la vreme?

Nici pe birtaș, nici pe comitetul aranjator, ci pe publicul nostru, care cere astfel de banchete. Tu, biet cap de familie, care pe lângă mâncările à la carte — oftezi după prânzișorul tău de-acasă și oftezi mai mult după cele câteva zeci de coroane date în puf, nealegându-te cu altceva decât cu o listă de mâncări, pe care cocoana ta victorios o să o arete cunoscuților de acasă, — spune au rost toate banchetele acestea, în care să mănânce puțin, să prădeze mult și se vorbește rău. Nici toastele, cari se țin, multe și rele, oficioase și neoficioase, nici cunoștințele, cari nu se pot legà în astfel de împrejurări, nici distracția și schimbul cuminte

---

Acum Smigelschi pleacă pentru timp mai lung din mijlocul nostru. In Roma, în acest unic oraș al artei, care încântă inima oricărui artist, cu coloarea și lumina, oamenii și peisagurile sale, el va lucrà în strictă concentrare spre care înclină natura sa, la adâncirea și mai profundă a programului său.

Iar noi suntem siguri de speranța ce ne face se credem, că el va creà încă ceva mare de tot. Și putem să dăm expresie bucuriei noastre, că și noi Sașii avem partea noastră la succesele sale, prin școala noastră de cultura și binefacerile căreia s'a bucurat

RUXANDA.

— Nuvelă originală a «Unirii». —

(Continuare și fine). 11

Se mai scurse din vreme

— Auzi cum trag clopotele la Sfinții Voevnzi?

— Va fi murit fata vornicului Iancu...

— Dumnezeu s'o ierte, că bun suflet mai erà. — Așa se vorbeà printre norod.

Clopotele din turlele Sfinților Voevozi sunau, sunau într'una, dar nu de jale, ci de bucurie. Irá, mării Doane, nunta domnească. Cerul erà limpede și curat, doar craiul puternic al zărilor luminoase spulberà de dragul miresei, Ruxanda, umbrele de nori și de neguri. Parcă numai de dragul ei mijeà azi așa de vesel în adâncul depărtărilor alcastre, vărsând potop de raze binecuvântătoare peste cei care-și încheagă viitorul.

De dragul ei și vântul, copilul vecnic zburdalnic și neastâmpărat, ticnì freamătul asurzitor al codrilor de brazi De dragul ei și păsările îmbuibau natura cu cântecele lor pline de dor și de taine ...

Erà mare sărbătoarea la curtea domnească. Fețele velite curgeau acum mai spornice și mai ferchеș gătite ca la ziafetul încsinat dăunăzi de Măria Sa. Prăznuiau cu toții voios, cu suflet vesel și plin de bucurie.

Nunul mare, bătrânul logofat Tăutu, se sculă închinând de sănătate Măriilor Sale:

— Bogdane, fiiu de neam slăvit; Ruxando, odrasla unor români de frunte ai țării, Vă urez astăzi multă sănătate și vă doresc multe zile fericite, pline de noroc și de pace întru Domnul! — Noi bătrânii, ca mâni poimâni nu vom mai fi cu voi, de umbrele noastre nimeni nu-și va mai aduce aminte, rămâneți de aceea voi pe urma noastră, — și să cârmuiți pământul vostru, scump ca ochii din cap, înțălepțește și cu frica lui Dumnezeu. Fiți iubitori de neamul vostru moldovinesc, nu-l istoviți cu jafuri și dăjdii, căci nu-i pe lume popor ca acesta, care să fi îndurat atâtea nevoi și dureri! N'aveți milă cu dușmanii voștri, zdrobiți-i unde puteți, ca nu cumva, voi fiii vremei de acum, să dați de greș pe strămbunii voștri.

Preaînaltul să Vă ocrotească și să Vă păzească de duhul viclean și să-și întindă mâna-i îndurătoare și asupra voastră tuturora!

Ridic acest pahar în sănătatea noilor însurăței, în sănătatea Măriei sale Bogdan și a domniței Ruxanda. Să trăiți deci la mulți ani! In toiul nunții se stârni printre meseni o jale adâncă, pe toți îi cuprinse o strașnică spaimă.

— Ce-i? Auziți oameni buni?... Ascultați... S'aud parcă în văi și pe dealuri turlele, sună cornul... ne chiamă la luptă.

Codrii gemeau tânguitor prin freamătul lor desperător și surd, apele plângeau soarta Țării prin jalnicul lor murmur, soțiile boceau pe soții cari se desprindeau din brațele lor iubite, mamele vărsau puhoaie de lacrimi după fiii chemați sub arme.

Oștirea erà în picioare — înjghiebată la război. Oaspeții dela curtea domnească se retraseră mâhniți. Bogdan cu inimă rece șopti miresei:

— Te las cu bine, scumpa mea Ruxandă, mă duc să mă lupt pentru Țară, ori să cad zdrobit de băltagul potrivnic, ori să frâng capul dușmanului, ce-mi sapă peirea!

— Rămâi cu bine, fică de oștean, nu plânge după mine ... cum o vreà Dumnezeu!

— Du-te Bogdane, să-ți ajute Dumnezeu Sfântul și Maica Precistă!....

Bogdan își mai îmbrățoșă cu căldură soția și sărutând-o pe frunte, porni cu gloatele cari îl așteptau.

de idei, pe cari nu le permite rigiditatea bontonului și oficialitatea automată a toastelor, nici una nu reclamă astfel de banchete. Le reclamă în schimb punga birtașului, lipsa noastră de minte și de chiverniseală și mai pe sus de toate desăvârșita noastră neînțelegere față de nevoile culturale ce ne bat. O se vină credem vremea, în care aceste nărozii sociale moderne o să se șteargă din programul sărbătorilor noastre culturale, substituindu-se prin alte distracții și mai inteligente și mai puțin costisitoare.

La acest banchet s'a toastat de către vice-prez. Bârseanu pentru Majestatea Sa Francisc Iosif, de către George Pop de Bășești pentru comitet, de către Vicariul Barboloviciu pentru „sfânta maică națiune", de către Em. Ungurean pentru autoritățile publice și de către prof. Negruțiu pentru învățători. Dep. Șerban ar fi fost mai bine să nu-și fi ținut toastul. De-a venit cu el în protap de-a casă, cu rău gând a pornit la drum, iar de l'a ținut sub puterea altor îndemnuri decât sub cele ale vinului, să știe că ne-a făcut un rău serviciu — vorbă să fie — și nouă și talentelor dsale oratorice. Altfel a vorbit Dr. Cassiu Maniu.

A mai glăsuit și un țăran, isteț la înfățișare. Dacă toastele automate, verclizate, fac o rea impresie în gura unui domn, nu mai rea impresie fac în gura unui țăran.

Să nu uit: la banchet au luat parte și vre-o 50—60 țărani, parte din loc, parte din satele din jur.

După banchet pe la 4 oare, și-a ținut Romul Simu *conferința sa economică* în biserică. S'a pus pe după amiazi, de dragul țăranilor, cari se spuneà, că o să vie în număr mare. Vre-o 30—40 de țărani vor fi fost. Conferința foarte bună, dar ce folos, că n'a fost cine să o asculte. De altfel, toată munca aceasta platonică de conferințe, pe sate, e un nisip aruncat în ochii celor ce ar aștepta dela Asociațiune și o altfel de muncă.

Tot după amiazi s'a deschis *expoziția etnografică* aranjată, în sala gimnazului unguresc din loc, de către reuniunea femeilor din Huneadoara, a căror prezidentă e dna Elena Dr. Hossu—Longin. Lucrurile expuse nu sunt multe, dar sunt din cele mai frumoase. Femeile hunedorene de altfel fac un lucru, pe care nu ar strică să-l facă cât mai multe reuniuni de femei: au adecă un atelier propriu. Lucru foarte bun și foarte de lăudat.

Sara a avut loc *reprezentația teatrală*. Tot în pavilion. Scena e foarte bine decorată, de către tinărul pictor din Jibou C. Petride. Lojile, căci și de acestea sunt, sunt împodobite, frumos și cu gust, cu lucruri de mână de ale domnișoarelor din jur. S'a jucat piesa țărănească: „Moise Păcuraru," autor Dr. D. Stoica, la partea muzicală e Dr. I. C. Iuga. Piesa, din punct de vedere literar, întrunește toate calitățile unei isbutite lucrări. Dar, să nu fie cu supărare, că o spunem, n'a fost norocos aleasă, nici pentru Aurel Bănuțiu, a cărui talent ne-ar fi plăcut să-l vedem manifestându-se în altfel de roluri, nici poate pentru o adunare a Asociațiunei unde, — pentru inteligința noastră ce așa palidă ideie are despre teatru românesc și menirea lui, — ar aveà loc numai și numai piese clasice românești. În colo piesei tot respectul. Actorii au jucat desăvârșit. Asupra tuturora s'a ridicat însă A. Bănuțiu, în rola lui Moise Păcurariu. De dsa, de talentele dsale dramatice, și ca actor și ca scriitor, teatrul nostru e îndreptățit să lege cele mai frumoase nădejdi. Isprăvit anul acesta de școala dramatică din București, așteptăm să-l vedem alăturea lui Bârseanu, cât mai des și și în cât mai multe locuri în mijlocul nostru.

Ziua următoare, Sâmbătă a. m. s'a ținut a *II. ședință* a Asociațiunii. Despre aceasta, despre concert și despre monografie în alt număr.

(Va urmà).

Naționalism ieften. — Sub acest titlu „Tribuna" de Duminecă, publică un prim articol, în care, pornind dela cunoscuta scrisoare a Dlui Dr. Lazar Popovici din Viena, face cuvenitele conclusii și deducții.

N'avem nimic contra și suntem și noi pentru pentru. Și dacă ținem să facem o observare, e, că prea s'au dedat oamenii, să înceapă totdeauna dela preot și învățător.

„Cartea aceasta nu trebue să lipsească nici unui preot. Preoții și învățătorii să fie la postul lor. Așteptăm, ca preoții să-și facă datorința" ș. a. tot atâtea fraze, pe cari zilnic, le cetești prin ziarele noastre. Dar nime nu se întreabă, că dacă preoții vor cumpărà toate cărțile, cari nu-i permis să le lipsească;" dacă se vor abonà la toate foile „menite să împartă lumina pe sate;" dacă se vor înscrie membrii la toate societățile culturale și la celea din apropierea lor, dacă vor luà parte la toate adunările, unde „datorința sfântă" îi reclamă, atunci, din ce vor ajunge să se susțină și să-și crească copiii la școală? Dar oare n'avem noi Românii și altă inteligință, care e chemată să-și facă datorința? unde sunt advocații, medicii și alții și alții? Când solgăbirăul pune grapa pe cutare preot pe sate și-l șicanează și-l pedepsește pentru toate nimicurile, pentrucă nu-i lasă poporul pe mâna lui, — cine îl ajută și-l mântuie? nime. Când cu prilejul adunărilor societăților noastre culturale, cearcă și preoții nostrii, să spună ceva, să ieie informații ori să facă observări, — îndată li-se astupă gura. Adunarea Asociațiunei dela Brașov și cea de acum dela Șimleu, ne sunt destulă mărturie. Când e vorba să se împartă beneficii și favoruri ori câte o sinecura în dreapta ori în stânga, advocații și medicii îs acolo și preoții dați de laturi, chiar de acei oameni, cari nu fac nimic pentru binele de obște, nimic, decât tot pe bani și onorarii.

Ăsta e dar naționalismul ieften, și ăsta ar trebui combătut cu toată puterea, nu tot săracii să fie în frunte, ci mai meargă și cei cu poziții înalte și buzunarele pline!

Ruxanda cu ochii înrâurați de lacrimi priveà după Bogdan, care se îndepărtà tot mai mult cu călăreții și cu ostășimea înarmată de război.

— Ai să te mai întorci de acuma Bogdane?

*

In zori oștile lui Bogdan și-a lui Petru Rareș stăteau față în față.

Surlele curmau tăcerea sunând începerea luptii. Codrii îngânau prelung jalnicul răsunet Soarele de înfiorare s'a ascunse după nori.

Armele se încrucișau.

Fruntea puternică a Moldovenilor înnaintà furios spse ceata vrășmașă. In turbată învălmășeală săgețile și arcurile se împlântau adânc în piepturile vrăjmașe, călăreții înfigeau nemilos sulițele ascuțite în inimile potrivnice și întărâtate.

Strigăte, gemete, plângeri și țipete.

Mulți și dintre ai lui Bogdan închiseră ochii, pentru a nu-i mai deschide, dar dușmanii cădeau seceraţi, cum cade grâul sub seceri.

Printre normanele dușmanilor căzuți zăceà scăldat în sânge — cu fața la pământ — cu mâna încleștată pe arc fruntașul cetei vrăjmașe! logofătul Trifăilă. O suliță înfiptă în pieptu-i hain, i-a curmat zilele.

Petru Rareș înfrânt cu desăvârșire se retrase la craiul Polon cu o mână răzleață de ostași. — Numai oastea Moldovei se reîntornà mândră și biruitoare spre Suceava — în frunte cu Craiul Țării, Bogdan Voevodul.

Inaintea lui merse zvonul, că însuși Măria Sa ar fi ucis pe Trifăilă, răzbunându-și cu moarte pe potrivnicu-i de moarte.

Soarele asfințise de mult, pe când Ruxanda se rugă în genunchi și cu lacrimi în ochi:

— Dumnezeu și Maica Precistă să-l ierte, căci mare i-a fost păcatul.

Luceafărul de seară împroșcà cu raze calde chipul Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu Maria.

Se caută ambele tomuri de predici funebrale și iertăciuni de Tit Bud vicar foraneu.

Redacția „Unirii".

Volnicii. Erau timpuri frumoase și pacinice prin Blaj. Autoritățile civile trăiau în o bună înțelegere cu inteligința și meseriașii din loc, încunjurând orice prilej de neînțelegeri, iar inteligința erà față de autorități de o prevenire exemplară. Azi însă s'a întors roata. La cârmă, în oficii, au ajuns elementele, cari cuprinse de frigurile bolnave ale ideei utopice ce-i urmărește ca o fantoamă răutăcioasă — numai obsearvă și nu mai cunosc lege când e vorba de noi. Ei, păzitorii legii, sunt cei mai mari călcători ai ei.

Decând au ajuns la putere Koșutiștii, hrăniți și îndopați, cu idei intolerante de jidanii, cari își cunosc oamenii pe cari îi asmuță sistematic, situația a devenit aproape de nesuferit. Nedreptățile ce ni-se fac să țin lanț, și anume să caută ocaziunile să fim loviți în cele mai cardinale drepturi ale noastre. In goana ce s'a pornit contra noastră e un sistem bine chibzuit: voesc cu orice preț să depășim și noi cadrele legei.

Volnicia cea mai nouă de care avem parte e suspendarea reuniunii pompierilor nostrii şi secvestrarea averei şi a actelor ei. În 8 a l. c. i-s'a admanuat Dlui Dr. Daniil Szabó, comandantul suprem al reuniunii pompierilor voluntari, un ordin prin care e provocat să predeie, toată averea reuniunii pompierilor, protopretorelui din loc, care e încredinţat cu preluarea şi conducerea comandei pe cum şi cu purtarea procesului de disciplină intentat contra comandei. Dnul Dr. Daniil Szabó, comandantul pompierilor nu a voit să se supună acestui ordin — la ce primpretorele a întrebat pe vicecomite, cum să purceadă mai departe. — Îndrumarea a fost, ca toată averea reuniunii dimpreună cu actele şi flamura, — să se iee cu forţa, ceea ce s'a şi întâmplat în 11 a. l. c. Răpirea aceasta a dreptului de asociare fără a se intentă mai întâiu proces şi fără sentinţă se întâmplă numai în ţările cele mai înapoiate şi în Ungaria, care totuşi să numeşte ţară constituţională şi de drept.

În 12 a fost reuniunea meseriaşilor „valachi" provocată să-şi înainteze statutele protopreturei. — Provocarea aceasta a dovedit că primpretorele nostru n'are nici simţ de respect faţă de populaţiunea în mijlocul căruia locuieşte, şi nici idee, că azi un statut, în care figurează cuvântul de *„român,"* — fie poreclit chiar şi „valach" — nu să mai aprobă.

Aceste atentate contra celor mai elementare drepturi cetăţeneşti ne conving şi mai mult, că era nouă Kossuthistă nu numai continuă, ci potenţează sistemul de persecuţia a cărui ţintă este cutropirea a tot ce nu e magiar.

Datoria noastră este să facem să simtă aceşti esaltaţi, că menirea lor este de a păzi şi de a apără legea, pe cum şi instituţiunile bazate pe lege, iar nu de o parte a declamà constituţionalism şi de alta parte a inaugurà cel mai cras absolutism.

CORESPONDINŢE.

Jubileul convictului teologic din Innsbruck.

Iaşi, Iulie 1908.

La 8 Iulie anul curent convictul teologic din Innsbruck a sărbătorit iubileul de 50 ani al existenţei sale. Erà o sărbare, care a chiemat din nou în capitala Tirolului pe aceia, cari şi-au petrecut cea mai frumoasă parte a vieţii în convictul teologic din Innsbruck.

Convictul e o adevărată icoană a Bisericei universale, care cuprinde sub aripile sale de mamă toate ţările, toate popoarele, toate limbile. Nu e aproape nici o ţară în Europa şi în America, care să nu aibă sau să nu fi avut convictori la Innsbruck. De aici vine caracterul internaţional al Convictului.

Din sânul său au ieşit în 50 ani peste 5000 preoţi, 20 episcopi, un cardinal, peste 11 abaţi din diferite orduri religioase. Tineri din aproape 200 eparhii şi 18 ordine religioase s'au pregătit la sfânta preoţie prin ascezà şi ştiinţă în convictul din Innsbruck.

Iar acuma după 50 ani de propăşire Convictul adună iarăşi pe fiii săi împrăştiaţi spre a adeveri lumei scumpa sa deviză: „Cor unum et anima una." O inimă şi un suflet. E adevărat, că mulţi n'au putut veni din pricina muncilor apostolice, dar totuşi numărul iubilanţilor erà destul de mare. Erau cu totul 600 persoane din diferitele regiuni ale Europei şi ale Americei. Din Salzburg a venit venerabilul bătrân Cardinalul Latschthaler, care a celebrat liturghia pontificală; din Germania a fost Mgr. Korum, episcop de Trier, cu o mulţime de preoţi din toate districtele Germaniei. Ungaria a fost reprezentată prin Mgr. Kohl, episcop sufragan de Gran; Elveţia prin Mgr. Ruepp, episcop de St. Gallen; America prin Mgr. Messmer, arhiepiscop de Milrankee. Au mai fost Generalul Minorilor-Conventuali, prelatul Mariacher din Stams, prelatul Strunk din Ölenberg, prelatul Baumgartner din Lambach şi mai mulţi alţi prelaţi, protonotari etc.

Niciodată n'a mai văzut bătrânul Innsbruck atâtea persoane bisericeşti! Innsbruck, teatrul atâtor revoluţii studenţeşti, unde un om fătarnic şi fără caracter, un profesor universitar de origine jidov, a îndrăznit să calce sub picioare orice religie; unde partizanii apostatului *Wahrmund* au ajuns la atâta obrăznicie, că urmăreau cu bastoane pe studenţii catolici; unde liberalii nu s'au ruşinat de a sparge geamurile caselor locuite de studenţii catolici; acest Innsbruck a devenit în sfârşit teatrul unei scene mai liniştite, mai înălţătoare, mai pline de iubire frăţească. Iubileul convictului erà ca o protestare a întregei lumi catolice împotriva lui Wahrmund!

* * *

La 7 Iulie oarele 7 seara s'a ţinut o devoţiune solemnă în biserica Sfintei-Treimi a Părinţilor Jezuiţi. Era o plăcere să auzi pe înalţii prelaţi, preoţi, teologi cântând cu entuziasm imnul de consecrare a preoţilor la Inima Mântuitorului nostru. Mgr. Ruepp, episcop de St. Gallen a dat binecuvântarea cu preasfinţitul Sacrament. După devoţiune a avut loc cina în curtea convictului, care era iluminată de nenumărate becuri electrice şi împodobită cu emblemele şi steagurile diferitelor naţiuni. — Între steagurile cele mai frumoase fâlfâia şi *mândrul tricolor al României.* — Cucernicul Rector al Părinţilor Iezuiţi din Innsbruck salută călduros pe oaspeţi; orhestra şi corul convictului întreţineau vesela adunare. Cam pe la mijlocul cinei P. „Regens" al Convictului ceti o mulţime de telegrame; cea mai mare bucurie a excitat părintească scrisoare a Părintelui Papa Piu X. Câteva zile mai înainte primise încă Convinctul un „breve" dela amabilul Pontifice, precum şi o mare, frumoasă fotografie. Nu găsia cuvinte îndeajuns spre a arăta cât ţine la convictul teologic din Innsbruck. Ştie prea bine sfântul nostru Părinte, că o sinceră şi neclintită iubire către stânca lui Petru formează duhul convinctului. Vorbeşte doară în fiecare an cu o delegaţiune de convictori. —

Înainte de culcare bătrânul profesor de morală P. Noldin propuse pe scurt, puternic şi viu obiectul meditaţiunei pentru ziua următoare: Isus marele preot, exemplul preoţilor. Ziua următoare la oarele 9 dimineaţa era întrarea solemnă în biserica sf. Treimi. Era o lungă procesiune dela Convict la biserică. În frunte păşiau convictorii de acum, apoi convictorii de odinioară. După dânşii veneau în odăjdii bisericeşti ministranţii, prelaţii, abaţii, episcopii, iar la urmă se trăgăna încet în purpură Em. Sa cardinalul Katschthaler, binecuvântând mulţimea credincioasă. Străzile dela Convict la biserică erau pline de oameni. Bătrânul în purpură celebrà sfânta liturgie. Predica iubilară a ţinut-o puternicul orator Mgr. Korum, episcop de Trier; a început cu deviza Convictului: „Cor unum et anima una" „O inimă şi un suflet"; după predică a recitat latineşte formula consacrării la Inima lui Isus. Un vesel „Te Deum" a încoronat oficiul divin.

La 12 era academic în sala de recreaţie a Convictului. Orhestra şi corul a executat bucăţi frumoase. A vorbit P. Baranyay S. O. Cist. din mănăstirea Zirz (Ungaria). A relevat activitatea nemuritorului P. Nilles, care a fost odată „Regens" al convictului. Dela P. Nilles a moştenit convictul ceeace numim acuma „duhul convictului". Şi care-i acest duh al convictului? Tot discrimina, tantus amor!

Tineri din diferite ţări, din diferite familii, cu diferite caractere, cu diferite limbi: atâta diferinţă, tot discrimina! Şi totuşi atâta unire, pace şi iubire: tantus amor! Iată pe scurt duhul convictului. Pe timpul cuvântării s'a desvălit un portret binenimerit al lui P. Nilles. Desvălirea a fost urmată de un lung aplaus.

Prânzul a fost strălucit; au slujit la masă scholasticii Societăţii lui Isus şi mai mulţi convictori din familii înalte, cari au cerut de bunăvoie această onoare. — Dintre toaste relevez trei: al episcopului Kohl în cinstea Împăratului; al arhiepiscopului Messmer în cinstea Sanctităţii Sale Piu X.; al Plui Hurter în cinstea convictorilor. — Pe la patru şi jumătate, strada care duce dela Convict la gara de sud, era neagră de persoane bisericeşti. Se mirà lumea, că de când e Innsbruck-ul, n'a văzut aşa ceva. Un tren special luă pe iubilanţi şi-i duse la Unterberg. Dela Unterberg o luară pe jos prin livezi şi păduri la Zenzenhof, unde e vila Părinţilor Iezuiţi. Tăbliţe cu culorile diferitelor ţări şi steaguri nenumărate erau podoaba artificială a vilei; mai adaugă poziţiunea naturală şi ai o vilă pitorească. — O tăbliţă purta tricolorul României şi literile: „Bine venit". — Tunurile au salutat pe oaspeţi cu atâta putere, că răsunau văile şi munţii. În sunete de muzică întră glorioasa ceată prin poarta vilei. Sus pe poartă strălucia în litere mari: „AVETE". Bine-aţi venit! Masa nu lăsa nimica de dorit. Cu muzica, cu corurile diferitelor naţiuni, cu cuvântările interesante, cu şăgile bine nimerite, cu convorbirile familiare, ciasurile se scurgeau iute, că nici nu băgai de seamă. La 9 începură focurile artificiale. Erau capd'opere lucrate de un frate din Societatea lui Isus. Frumoasă era figura, care reprezinta în flacări Inima lui Isus; jos era scris cu litere de foc: „Cor unum et anima una". Drumul dela vilă până la pădure era iluminat în amândouă părţile cu focuri bengalice; în mijlocul acestei lumini, cu muzica în frunte iubilanţii porniră înapoi la Unterberg, de unde un tren special îi aduse la Innsbruck. Ziua următoare s'a mai ţinut o liturgie pentru sufletele convictorilor repausaţi. Astfel s'a închis gloriosul iubileu al convictului teologic din Innsbruck.

Ioan Ferenţ
stud. theol.

Internatul „Pavelian" de fete din Beiuș.

Inștiințare pe anul școl. 1908/1909.

Elevele internatului sunt sau stipendiste în întreg, sau în jumătate, sau solvente. Marele Episcop Mihail Pavel a creat din fundațiunea sa 40 stipendii, iar 4 stipendii s'au sistemizat din fondul diecezan al școalei de fetițe, pentru eleve din internat.

La aceste pot concurà în prima linie fetițe orfane de preot din dieceza gr.-cat. de Oradea-mare.

Stipendistele pe întreg, nu solvesc nimc pentru provizione, instrucție și educație în internat; stipendistele pe jumătate solvesc 175 cor.; stipendistele în parte plătesc sumele statorite după proporțiune, iar elevele solvente 350 cor., în două, sau cel mult 4 rate egale anticipative, adecă: la 1 Septemvrie, 15 Noemvrie, 1 Februar și 15 April.

Pentru sumele amintite primesc elevele în internat: provisiune întreagă: locuință vipt, încălzit, luminat spălat: educațiune morală; instrucție specială în studiu, declamare, cant, diferite desterități, lucru de mână, economia casnică. In fiecare zi în anumitele oare au conversații și instrucții în limba română, magiară, și germână; la dorința expresă și din limba franceză. Primesc uniformă: o haină, o șurtă în formă de haină, o pălărie de iarnă și una de vară, și pentru folosință o manta de iarnă.

Didactrul anual: Pentru școalele elementare 6 cor. Pentru școala civilă a internatului se solvesc taxele: Didactrul anual 12 cor. — Taxa de înscriere 4 coroane. Pentru fondul de penziune 30 fil. Pentru testimoniu 2 cor. — Pentru programă 1 cor. Pentru folosirea hainelor de gimn. 2 cor.

Pentru instrucțiunea și folosirea pianului sau cimbalului, — câte $1^1/_2$ oare la săptămână instrucție și în fiecare zi $^1/_2$ oară exercițiu — se plătește 65 cor.; pentru limba franceză 20 cor. Toate aceste în 2 rate egale: la începutul și la mijlocul anului școlastic.

Taxele pentru instrucțiune la violină, și limba latină se solvesc directe instructorilor.

Elevele mai au să suporte spesele pentru cărțile trebuincioase, material de lucru de mână, de scris, de desămn, pentru alte diferite lucruri, și instrucție în dans.

Toate aceste nu sunt cuprinse în suma anumită de 350 cor.

In Internat să primesc: eleve de I—IV clasă civilă, cari vor cercetà școala civilă publică a internatului; și eleve pentru I—IV clasă elementară, car vor cercetà școala elementară de stat din loc.

Elevele cari voiesc a fi primite în internat au să-și înainteze petițiunile pentru primire la Preaveneratul Ordinariat diecezan gr.-cat. din Oradea-mare, până la 15 August.

Petițiunile au de a se instruì: 1. Cu carte de botez. 2. Testimoniu școlar. 3. Atestat medical. Elevele infectate cu trahomă nu vor fi primite. 4. Atestat de revaccinare. Cari doresc a obținеà stipendiu vor aclude și atestat comunal subscris prin preotul local despre poziția, starea materială a lor, eventual a părinților.

Elevele primite au să aducă cu sine: Albituri și fuste, din fiecare câte 6. Din fuste 3 au să fie din barchet colorat. 12 perechi de ciorapi negri. — 12 batiste. — 1 umbrela mare. — 2 perechi ghete înalte de tot nouă. — 1 manta de primăvară de coloare vânătă sau neagră. Haine de casă: 2 din creton, 2 din barchet și 1 din stofă de iarnă, de tot durabile, o bluză albă din pânză sau piquet. 1 plapomă cu 2 învălitoare. 2 perini cu 4 fețe albe. 2 șurțe în formă de haină și 1 maramă de iarnă 2 cearsafuri. 6 ștegare. 2 piepteni, 1 rar 1 des. 1 perie de dinți, 1 perie de haine. Afară de aceasta 1 saltea de mărime regulată. 1 față de masă cu 6 servete, cari vor servì pentru elevă până va fi în internat, dar nu se vor dà înapoi. 2 perii de ghete, săpun, praf de dinți. Elevele din clasa II. III. și IV. să-și aducă câte 1 ramă rotundă pentru brodat.

Fiecare elevă să aducă cu sine în două exmplare conscrierea tuturor obiectelor, cari au să fie bine însemnate cu cerneală chemică, cu numărul care-l va primì indicat dela direcțiunea internatului. Pentru obiectele rele sau neînsemnate internatul nu primește responzabilitatea.

Părinții sunt rugați, ca să provadă elevele cu toate vesmintele și obiecte cerute. căci iarăși dânsele vor duce lipsă, neputând ținеà ordinea recerută în vesmintele lor.

In fine cu provocare la dispoziția Veneratului Ordinariat se atrage atențiunea părinților și a tutorilor acelor eleve stipendiste, cari n'au fost primite cu stipendiu întreg, să nu întârzie a-și prezentà din nou petițiunile la Veneratul Ordinariat diecezan până la 15 August a. c.

Elevele primite au să se prezinte la internat din 7—10 Septemvrie 1908, căci atunci vor fi și înscrierile în școală.

Direcțiunea internatului.

Condițiuni de primire

în școala civilă de fete a Asociațiunii din Sibiiu și în internatul aceleia.

In clasa I a școalei civile de fete se primesc eleve:

a) care arată prin atestat de botez, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani și

b) dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui examen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

In celelalte clase ale școalei civile de fete se primesc eleve, care dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare la școale de categoria școalei civile.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V ori VI dela școala elementară-poporală, primirea în ori-care clasă a școalei civile, ce corăspunde vârstei elevei, se poate face numai pe baza unui examen de primire, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școalei, în sensul ordinațiunii ministerului regesc-ungar de culte și instrucție publică, dto 11 August 1887, Nr. 29,000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, care se inmatriculează întâiadată la școala noastră, au să producă atestat școlar, atestat de botez și certificat de revaccinare.

In cursul complementar (supletor), împreunat cu școala civilă de fete a Asociațiunii în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al școalei, se primesc eleve, care au absolvat patru clase civile (secundare). Se pot primi și eleve, care au absolvat cu calculi buni numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani și sunt împedecate a absolvà cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1908/1909 se pot face din 1—6 Septemvrie 1908, s. n.

Examenele de emendare, se țin în 2 Septemvrie 1908 n. la 8 oare a. m. cu elevele care s'au anunțat la direcțiune.

In 3 Septemvrie 1908 n. la 8 oare a. m. se țin examenele de primire, iar în 5 Septemvrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 4 cor. pe lună, și pentru elevele, care să înscriu prima-dată la această școală, o taxă de inmatriculare de 4 cor., solvită odată pentru totdeauna. Acelaș didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele care voiesc să fie primite în internat, fie eleve ale școalei civile sau ale școlei elementare a Reuniunii femeilor române, au să fie anunțate de timpuriu la direcțiunea școalei, înainte de începutul anului școlar, pentrucă să se poată face dispozițiunile necesare.

Taxa internatului e 500 cor. pe an, în care se cuprinde și didactrul, și se plătește înainte lunar, în patru sau în două rate. Spesele pentru cărțile de învățământ, pentru materialul de scris, desem și lucru de mână, se poartă separat, pe cum și cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în forte-piano și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în forte-piano sunte de 2 categorii:

a) pentru o elevă (singură), 2 oare pe săptămână, 18 cor.[1]) pe lună; pentru două eleve (împreună), 2 oare pe săptămână, 9 cor. pe lună de elevă;

b) pentru o elevă (singură), 2 oare pe săptămână, 12 cor.[1]) pe lună; pentru două eleve (împreună), 2 oare pe săptămână, 6 cor. pe lună de elevă.

Instrucțiune din limba franceză, pe lună 2 cor. de elevă.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul orașului și e provăzut cu apaduct, baie proprie și lumină electrică, încât ofere cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat, afară de școală, au în fiecare zi anumite oare de conversație în limba franceză, maghiară și germână după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiunile sub conducerea directoarei profesoarelor și guvernantelor.

Elevele, care voiesc să fie primite în internat, au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă, 4 ciarșafuri (lepedee), 6 ștergare, 6 serviete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, care toate rămân proprietatea elevei. Pe lângă acestea rufele trebuincioase, câte $^1/_2$ duzină din fiecare, două fuste de lustre (jupon) și două de flanel, ciorapi, ba-

[1]) Din care sumă 2 cor. pe lună se contează institutului, pentru susținerea forte-pianelor în stare bună.

tiste (marămi) câte 1 duzină, 1 umbrelă (cort) şi încălţămintea trebuincioasă. Cât pentru toalete ajunge o haină de vară şi una de iarnă. Aici vor primi în decursul anului o haina uniformă, două şurţe, o pălărie de vară şi una de iarnă, care vor costă peste tot cam 35—55 coroane.

Dela direcţiunea şcoalei se poate primi prin poştă: „Statut de organizare“ şi „Regulamentul intern“ al şcoalei, Regulamentul pentru cursul complementar,“ „Planul de învăţământ“ şi „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii şi de emendare“, à 20 bani exemplarul. De asemenea „Monografia“ şcoalei à 2 cor., în care pe lângă istoricul institutului, e descris edificiul şcoalei şi al internatului în toate amănuntele.

Sibiiu, în Iulie 1908.

Direcţiunea şcoalei.

† Moartea Episcopului Popea.

A murit în Sâmbăta trecută octogenarul episcop al Caransebeşului. Adormitul în Domnul a fost o figură marcantă a bisericei ortodoxe, distingându-se deopotrivă pe terenul bisericesc politic şi literar.

Cu moartea lui Nicolae Popea se coboară în groapă cel mai credincios discipol al lui Şaguna.

Episcopul Nicolae Popea s'a născut în 17/29 Februarie 1826 în Satulung. Clasele liceale le-a terminat în Braşov şi Blaj, iar dreptul în Cluj şi teologia în Viena. La începutul erei absolutiste a intrat pe cariera administrativă, dar după moartea mult regretatului Pantazi, Arhiepiscopul şi Mitropolitul Şaguna l-a îndemnat se îmbrăţişeze cariera preoţească şi l-a angajat ca secretar consistorial şi profesor de teologie. Intrând în cinul monahal, a fost înaintat la rangul de protosincel, apoi arhimandrit, vicar arhiepiscopesc, rămânând până la moartea lui Şaguna mâna dreaptă a acestuia şi omul său de absolută încredere. A fost ales de episcop pentru dieceza Caransebeşului, în anul 1889.

Fericitul în Domnul a lucrat mult pentru ridicarea bisericei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania, şi a luat parte la toate mişcările ei culturale, iar mai înainte şi la luptele politice naţionale ale Românilor din statul ungar. A fost deputat în dieta transilvană dela Sibiiu din anii 1863/4 şi a fost trimis din partea acesteia şi în senatul imperial dela Viena. În ambele înalte corporaţiuni a luat parte activă la discuţii, rostind mai multe vorbiri remarcabile. A prezidat conferinţa naţională din Sibiiu ţinută la anul 1878 şi a fost ales atunci prezident al comitetului central permanent naţional, având se conducă în aceasta calitate a sa şi conferenţa naţională dela Sibiiu din anul 1881.

Pe terenul literar s'a făcut remarcabil prin scrierile următoare: „Vechia Mitropolie a Românilor din Transilvania şi Ungaria,“ op apărut la 1869, apoi „Biografia Arhiepiscopului şi Mitropolitului Andreiu baron de Şaguna,“ op premiat din partea conzistorului arhidiecezan din Sibiiu, şi „Memorialul,“ colecţie de acte şi documente. Academia Română din Bucureşti, pe baza activităţii sale literare din trecut, la ales în anul 1900 membru ordinar al ei, în secţia istorică. Vorbirea de recepţiune şi-a ţinut-o în anul următor 1901, vorbind cu multă competenţă şi căldură despre Şaguna, viaţa şi activitatea sa.

Întreaga sa avere de 250,000 cor. şi-a testat-o diecezei ca stipendii pentru studenţi şi meseriaşi.

Programul general

a festivităţilor, cari se vor aranjà din prilejul adunării generale a fondului de teatru român în 27—30 August n. u. c. în Oraviţa-montană.

Prima zi Joi în 27 August n.

Primirea comitetului central şi a oaspeţilor la gară.

Seara. Convenire socială în otelul „Coroana Ung.“

A doua zi Vineri în 28 August n.

La 9 oare a. m. serviciul divin în biserica gr.-or. rom. din loc.

La $10^1/_2$ oare a. m. prima şedinţă în grădina de tir.

La 1 oară p. m. banchet în grădina otelului „Coroana Ung.“

La 4 oare p. m. petrecere poporală în curtea bisericii gr.-or. din loc. Premiarea costumelor originale româneşti, şi producerea unor jocuri originale bănăţene.

La oarele 8 seara concert cu concursul mai multor coruri. — Joc.

A treia zi Sâmbătă la 29 August n.

La 10 oare a. m. a doua şedinţă în grădina de tir.

La 8 oare seara concert şi producţiune teatrală în teatrul local, şi după acea petrecere dansantă în sala otelului „Coroana Ung.“

A patra zi Duminecă la 30 August n.

Escursiune la Anina Stajerlak, Marilla, Bányavölgy.

Programul special se va împărţi cu ocaziunea adunării generale.

P. T. oaspeţi sunt rugaţi a să însinuà cel puţin până în 24 August n. la biroul central „Oraviciana“ în privinţa quartirelor, banchetului şi escursiunei.

Oraviţa-montană la 11 August 1908.

Comitetul.

Noutăţi.

Din Arhidieceză. *Ioan Pop,* parohul Gilăului, a fost pensionat.

Deputatul Ighiului *Dr. Alex. Vaida-Voevod* îşi va ţineà *darea de samă* mâne (Duminecă în 16 a l. c.) în *Sântimbru,* iar deputatul Vinţului-de-jos *Dr. Iuliu Maniu* va ţinea-o Dumineca viitoare (în 23 a l. c.) la oarele $12^1/_2$ în *Vinţul-de-jos.*

Petreceri. Inteligința română din Bethlenszentmiklós şi jur invită la *petrecerea de vară,* ce va aveà loc în ziua de sf. Mărie 28 August 1908. Venitul curat este destinat pentru noua edificândă biserică.

Convenire colegială. Absolvenţii de teologie din anul 1897/8 au conventit în zilele aceste în Blaj. Din 13 absolvenţi unul a murit; s'au presentat abia 5, ceeace este foarte puţin. Au fost de faţă: Dr. Ioan Oltean adv. Ludoş, Emil Măcelar paroh Totelec, Dr. E. Szabó profesor Székelykeresztúr, Ioan Simu preot Abrud, şi Alex. Ciura profesor Blaj. Convenirii nu i-s'a dat decât un caracter privat, fiind aşa de mic numărul participanţilor. Fostii colegi de viaţă seminarială au azistat la serviciul divin în catedrală, conve-nind apoi la o prietinească masă comună. Cu acest prilej s'au colectat şi s'au transpus Cassei centrale arhidiecezane următoarele contribuiri: Dr. Ioan Oltean 10 coroane pentru orfanotrofiu, 10 cor. pentru masa sudenţilor; Emil Măcelar 10 cor. pentru orfanotrofiu 5 cor. pentru masa studenţilor; Ioan Simu şi Alex. Ciura câte 5 coroane pentru masa studenţilor.

Dare de samă şi mulţumită publică. Cu ocaziunea petrecerii de vară a tinerimei române din Murăş-Uioara şi jur, ţinută la 19 Iulu a. c. au contribuit cu oferte benevole următorii Domni: Iuliu Albini, fam. Bozac, câte 6 cor., Dr. Iustin Pop, Dr. Mihail Bontescu, Ştefan Roşian, Dr. Iuliu Popescu, câte 5 coroane., Dănilă Muntean, Dr. Ioan Oltean, Ioan Bozdoc, Chirilă Curta, Ioan Maior, câte 4 cor., Dr. George Simon 3 cor. 40 fil., Iosif Bogdan 3 cor., Vincenţiu Nemeş, Vasile Micuşan, Vasile Crişan, Vasile Gruia, Aurel Poruţ, Nicolau Crăciun, Augustin Marcu, Nicolau Galea, N. Stoica, Dr. George Pătăcean, câte 2 cor., Iuliu Jurca, Silviu Handrea, Traian German, Iustin Poruţ, George Benedec, familia Albon Rusan, câte 1 cor 40 fil., fam. Groze, Iuliu Bucur, fam. Vlăduţ, fam. Andreiu, fam. German, fam. Moldovan, Ştef. Crişan, Mihail Ştef, Ioan Raţiu, Valer Şandru, câte 1 cor., N. Radu Victor Găbudean, Ioan Pop. Teodor Oţiel, Traian Lazar, Vasile Morariu, N. Rus, Simion Gocan, câte 40 fil. S'au iucassat cu totul 513 cor. 80 fil., din cari substrăgându-se spesele de 203 cor. 80 fil. rămâne un venit curat de 310 coroane, care sumă s'a şi trimis Cassei centrale arhidiecesane gr.-cat. din Blaj, pentru a se vărsa în fondul „Orfanotrofiu F. Tat“. În numele Comitetului aranjator esprimăm mulţumitele noastre tuturor celor, cari şi-au dat obolul pentru nobilul scop. Murăş-Uioara la 28 Iulie 1908. *Emiliu Pop,* protopop, preşedinte. *Iuliu Căpâlnean,* secretar.

„Familia Română.“ Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar şi distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Gâcituri).

Abonaţii noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23.

(30) 1—52

AVIZ!

O bucătăreasă isteaţă cu purtare bună cu praxă în ale culinei află aplicare numai decât în *Internatul de fete din Blaj.* Pentru deslușiri să se adreseze la Direcţiunea Internatului de fete din Blaj (Balázsfalva).

(31) 1—1

Bibliografie.

A apărut:

Neamul Românesc. Anul III. Nr. 91, Bucureşti, 1 August v. 1908. cu următorul cuprins: Episcopul Nicolae Popea de Nicolae Iorga. — Jidanii în pressă Cursul de economie politică dela Universitatea din Iaşi de A. C. Cuza. — Cultura în rândurile gradelor inferioare din oştire de Sublocotenent M. Popescu. — Tânguirea amărâtă a unui cleric de Preot de Sat. — Din Centrele României: Bârlad, Giurgiu, Mecin, Roman. — Cronica de N. Iorga şi alţii.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creştină*** vol. II. ***Tradiţiunea şi Biserica.*** Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fileri porto, ***Teologia dogmatică Specială*** vol. I. ***Dunezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului şi Graţia*** de *Dr. Vasile Suciu,* profesor de teologie. Costă **7** cor. **30** fil. + **30** fil. porto. A se adresà la Librăria semin. din Blaj.

Hipnotism şi Spiritism *de Dr. V. Suciu.* Pe 200 pag. f. 8°.

Costă **1** cor. **50.** fil- + **10** fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

DIN ZILELE LUI NERO, roman, după Alexandru Dumas—Tatăl. Preţul 1 cor. + 10 fil. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminarială din Blaj.

Isus Hristos şi viaţa modernă.

Traducere românească, de
Dr. E. Băianu.

Volum de 125 pag. elegant compactat în pânză.
Preţul **1 cor. 50 fil.** + **15 fil.** porto.

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.
Redactor responz.: Augustin Gruiţia.

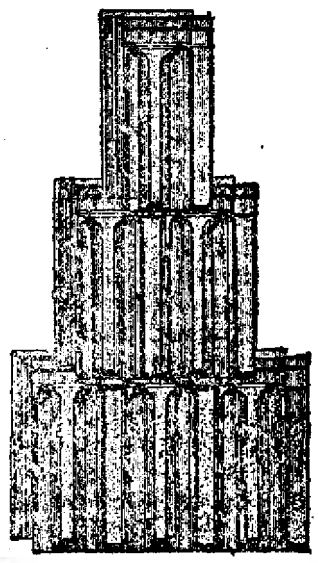

Product din Chichinda-mare
Ţigle licenţiate de siguranţă fabrica Bohn, Nr. **272.**

(26) 4—10

M. BOHN şi SOŢII

NAGYKIKINDA şi ZSOMBOLYA.

Cel mai bun stabiliment de acest soiu în întreagă Austro-Ungaria.

Fabricele de cărămidă ale lui Bohn

în CHICHINDA-MARE şi ZSOMBOLYA.

Fondată în 1864. — Referinţele cele mai de frunte.

= Productul anual 50 milioane =

ţigle de siguranţă din fabrica lui Bohn.

OXID DE FIER roşie naturală sau cătrănit.

PRODUCTE: Ţigle licenţiate de coperiş.

Coperişul cel mai ieftin şi mai frumos.

Preţ-curant şi mustre trimitem, la cerere, gratis şi franco.

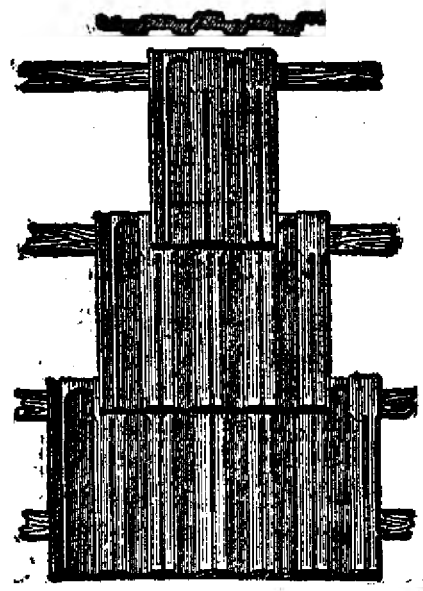

Product din Szombolya.
Ţiglă de coperiş, licenţiată Nr. 253.

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

(27) 49—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor **nouă, pe cum la** turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania"

din Sibiiu

(28) 49—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreturi şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieţii: **9.882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:
Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare, pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 22 August 1908. Numărul 33.

Reforma fondului de penziune a preoţilor deficienţi şi a preoteselor văduve.

— Articol venit din afară. —

Consummatum est, aşa dară a venit congrua. Aceasta veste îmbucurătoare străbate din gură în gură de pe buzele preoţilor, cari cu tot focul inimilor au aşteptat sosirea zilei senine după atâta vreme amară şi grea.

Erà deja timpul suprem se vină ziua uşurării sorţii, dupa veacuri grele. Erà soartea atât de grea în urma schimbării reformităţilor economice, şi în timpul acesta atât de greu pentru creşterea pruncilor, în cât nu se mai puteà suportà.

Dumnezeu sfântul a curmat suferinţele preoţimei îndurate, mai ales în cei 10 ani din urmă. Multe frunţi încreţite se vor înseninà, de acum înainte vor fi momente mai vesele în casa harnicilor preoţi, un dor, un vis al inimii li-s'au împlinit.

Cinste şi recunoştinţă se cuvine Arhiereilor şi tuturor factorilor mari, cari au contribuit la realizarea acestui dor şi vis de veacuri. Şi acum fraţilor preoţi! cel dintâi cuget şi gând ce trebue să ne stăpânească ***să ne fie reforma fondului de penziune.***

Augmentarea fondului de penziune, aceasta să ne fie deviza.

Suma de 3—400 cor. ce o primeşte un preot, e de tot bagatelă, dar apoi ce se zic de sumuliţa de tot modestă se nu zic de batjocura ce o primeşte o văduvă preotească, un orfan de preot?

Vrednică de compătimit este o sărmană văduvă, care ajunge a fi împărtăşită cu o sumuliţă aşa mică, şi în celea mai multe cazuri avizată la ea.

A sosit timpul, suntem în stare a ne creà, un atare fond, ca la bătrâneţele noastre şi noi şi preotesele noastre, se avem o penziune cinstită, conformă poziţii ce avem.

Să ne rugăm de bunul nostru Mitropolit să ne convoace sinod arhidiecezan, unde se hotărâm asupra viitoriului sorţii noastre.

Quota anuală să o mărim, să o duplicăm, triplicăm, dacă vom aflà de lipsă.

Statutele fondului de penziune să le schimbăm conform timpului, căci după părerea mea, nu mai corăspund împrejurărilor de azi. Organizare nouă cere timpul şi împrejurările.

Coloanele preţuitului nostru ziar „Unirea“ stau deschise pentru fraţii preoţi spre a discutà şi espune părerile în chestie, deci e rândul fraţilor să-şi espună vederile obiectiv, şi toamna să nu treacă fără a ne întemeià un fond de penziune cinstit, şi aşa să putem privi cu ochii mai liniştiţi spre bătrâneţele noastre, şi a preoteselor noastre, asigurându-ne poziţie cinstită pentru vremea de neputinţă şi slăbiciune. Aşa să fie!

Ilie Şerban,
paroh greco-catolic.

Sărbările dela Şimleu.

— *Raport special.* —

(Continuare şi fine).

Sâmbătă în 8 August la 10 oare a. m. *şedinţa II.* A nu merge cu nici o iluzie la adunările „Astrei.“ e cel mai cuminte lucru. Vinerea s'a petrecut cu comoada cetire de rapoarte şi alegere de comisii. Ca unul, ce n'am fost nici când la adunări de ale „Astrei,“ eram curios de ziua de Sâmbătă, de ziua *şedinţei a II-a.* Am intrat în lăuntru cu o iluzie, cu o nădejde, şi am ieşit cu o amărăciune în suflet. Am fost prea naiv se vede, credeam că în galopul celor câteva oare se poate pune o lume la cale. Nervoşi şi agitaţi cei dela masa presidială — din ce motive? — sfioşi şi neîndrăzneţi cei câţiva preoţi şi învăţători, neatenţi şi neinteresaţi cei câţiva doctori, ce credeau, că fac destulă cinste acestui aşăzământ prin presenţa persoanei şi prin frumseţa jeletcei dlor. — numai vre un naiv adorabil ar mai fi putut aştepta o şedinţă, ce să steie la nivelul, la care eu şi alţi nepriceputi ca mine, îşi închipuiau adunările „Astrei noastre.“

Au mers toate automat, pe strună. Pentru variaţie, unii dintre membri şi-au permis — de alfel cu filiala reservă ce le-o impunea privirea autocrată a *unuia* dela masa presidială — şi-au permis, zic, de a face ici şi colea „modeste“ observări. Observările mai îndrăsneţe erau tuşate prin desaprobările brusce a *celui* dela masa presidială, — care nu erà preşedintele — secondate de desaprobările, pe cari *altcineva,* ce nu erà la masa presidială, le făcea voce submissa.

Raportul general al comitetului central e plin de vorbe frumoase, cari aşa de ieftin se pot da, ca paliative pentru o muncă ce nu se face, ori, mai îngăduitor zis, nu s'a făcut până acum. Mijloacele pe cari secretarul, cu prudenţa administrativă proprie tuturor secretarilor, le înşiră punt de punt, sunt foarte bune. Şi credem, dacă se va munci cu o muncă mai puţin platonică şi mai mult reală, că cu acest program de muncă se vor puteà atinge alte resultate, ca cele de până acum. Se vorbeşte, în acest raport, de publicarea unei reviste-culturale, adecă de reînviareà bietei „Transilvanii,“ pe care credincios o suplinise câtă vreme „Ţara noastră“, pe care împrejurările maştere, pe lângă o lipsă de calcul, au silit-o să treacă sub altă stăpânire. Ca mijloace se mai pominesc conferinţele pentru cărturari, publicarea de broşuri poporale, ţinerea de prelegeri poporale la sate, cursuri pentru analfabeţi, angajarea unui conferenţiar economic. Dacă acest program de muncă dă o nădejde oare care pentru viitor, cifrele ce se dau în acest raport, îţi lasă o amară decepţie sufletească pentru cele ce sunt. Asociaţiunea cu sfârşitul anului 1907 a avut *1737* membrii. In cursul anului 1908 s-au înscris *numai 25* membrii noi. Se poate ceva mai sdrobitor de ruşinos pentru starea culturală a unui popor, decât această cifră de *25?* — Despărţăminte sunt 49, dintre cari numai 13 au arătat ceva activitate. Pe terenul economic acestor aproape 50 despărţăminte abia le-a isbutit să înfiinţeze *două tovărăşii.* Agenturi nouă 43. Biblioteci poporale 230. Prelegeri s-au ţinut vreo 350, aproape înc'odată ca în anul trecut — amintite ca unicul spor real în munca de propăşire culturală a Asociaţiunei. Muzeul s'a îmbogăţit, fără să ni-se spună, că s-ar fi şi aranjat. Bănește acest an a fost cel mai bun: s-au încassat 20,597 cor. „Dicţionarul numirilor de localităţi românești“ a dlor Togan şi Sliv. Moldovan ni-se spune, că s-a terminat.

Comisia censurătoare, prin referentul Dr. C. Popescu, protopopul Hăţegului, cu cevaşi modificări primeşte în întregime

raportul. Comisia, sprijinită de adv. Ungureanu propune ca „Transilvania“ să apară rebulat de 6 ori anual şi ca comitetul central să înfiinţeze anual cam 20 biblioteci în deosebite despărţăminte. In jurul acestei din urmă se încinge, silite parcă, o discuţiă oarecare, primindu-se la urmă propunerea comisiei. Dintre puţinii cari au luat parte la discuţii amintesc pe V. Babi din Orade, prof. Ştefanica din Beiuş şi pe preotul Graţian Flonta. Cest din urmă — şi acesta e singurul moment ce l-am păstrat — a spus un adevăr, dela a cărui înţelegere atârnă tot rostul în viitor al Asoc. Ţăranul nostru, a zis dlui, n-are nici o înţălegere faţă de Asociaţiune şi n-o să aibă până atunci, până când acest aşăzământ nu va şti angajà pe ţărani *materialiceşte,* prin înfiinţarea de tovărăşii şi asociaţii economice. Tot părintele Flonta a mai zis, că „Astra,“ înfeliul în care e, e mai mult a intelectualilor. Pe lângă toate rectificările date de dl Bârseanu, aceasta constatare rămâne adevărată câtă vreme ţărănimea noastră nu ştie şi nu simte, că esistă o Asociaţiune.

Apostrofările la adresa preoţilor şi învăţătorilor. — cu nelipsitele tânguirii despre greutăţile traiului şi micimea salarelor, — aduse chiar de unii preoţi şi învăţători nu şi-au avut locul aici, în o adunare a Asoc. Dacă nu mi-a părut rău după multe din vorbirile auzite, mi-a părut rău după cele ce le-aşi fi putut auzì dela ţăranul trecut cu vederea, cu o imprudenţă ce n'ar trebui să se mai repetască. Propunerile prof. Fabian din Beiuş şi a medicului Lazar Popoviciu din Viena, una cu privire la şcoala de adulţi cealaltă cu privire la mijloacele prin cari s-ar puteà întări Asoc. se dau comitetului spre studiare. Nu s-ar puteà oare, ca cele mai importante propuneri să se facă cunoscute în vre-un chip oarecare ca în felul acesta în adunările generale desbaterile să se întindă şi asupra lor? Şi comitetul ar fi scutit de atâtea studieri şi adunărilor li s-ar dà poate altă faţă.

Cele 150 cor. trimise de dl Dr. Dionisie Stoica. adunate „griţăreşte,“ sunt dovadă de o muncă şi de o stăruinţă ce n'ar trebui despreţuite. Dintre multele depeşe şi scrisori de aderinţă, se ridică cea a profesorului dela universitatea din Praga, *I. Urban-Iarnic*, prin un desăvârşit concept românesc şi prin o mare dragoste ce o arată acest străin neamului nostru.

Cu aceasta s'a isprăvit şedinţa a II-a — şi adunarea generală a Asociaţiunei, care mi-a dat încredinţări ce nu le-am avut până atunci şi nici n-aşi fi vrut să le am vreodata.

Sâmbătă seara *Concertul.*

Comitetul aranjator, foarte precaut, a ştiut să ne deie după amândouă şedinţele Asociaţiunei câte o sară de distracţie. Amărăciunea pe care mi-o aduseră acestea şedinţe, aveà să mi-o împrăştie concertul. Încet, încet începeam să-mi vin în ori. Al doilea punct, declamaţiile comice ale lui Calmuschi, mă rehabilitaseră pe deplin. Începeam să fiu în cele mai bune dispoziţii sufleteşti. Dar a naibii socoteală, abia îşi isprăvise dşoara Lucia Lazar, tinerà şi mult promiţătoare forţă la pian, punctul dsale, şi a început o drăguţă de ploaie a pisà pânza pavilonului într'un ropot asurzitor. În vreme ce cei mai dinainte puteau prinde câte ceva, ceşti ce şedeam mai la distanţă, agitaţi pe deasupra de ploaia, căreia în unele locuri coperişul de pânză începeà să-i îngăduie, mai ales la punctele de muzică nu ne-am putut alege cu nimic. Concertanţii, exemplar de impasibili, şi-au executat punctele, pentru dânşii şi pentru partea din public ce-i puteà auzi mai bine, la perfecţie. Vocea puternică, plină, şcolită a dlui Ştefan Mărcuş, de care teatrul nostru trebue să lege frumoase nădejdi, a avut darul de a fi auzită şi de cei mai de departe, biruind sgomotul ploaiei. Punctul al treilea, alui Iuga şi al dşoarei Cornelia Maniu, mulţi numai l-au văzut în jocul mânilor pe clape şi în mişcarea arcului pe corzile vioarei.

Punctul cel din urmă, balada „Constantin Brâncoveanu,“ cântată de corul teologilor gherleni — ce dispune de voci foarte bune, — pe lângă tot ropotul de afară, a fost auzită bine. Acompaniamentul la pian l-a făcut însuşi compozitorul, dl prof. Mureşianu, venit anume pentru aceea. Solişti foarte buni, voci disciplinate, ansamblu armonic, stăpânit, — de n-ar fi fost incovenientul vremii, această cap'deoperă muzicală ar fi isbutit aşa, cum doară în puţine locuri a isbutit până acum.

Ne-ar fi plăcut să auzim şi corul casinei române din Şimleu.

După concert a urmat *balul-petrecere.* Zic aşa, fiindcă nu ştiu ce a vrut să fie. S'a publicat şi ca petrecere şi ca bal. Ne-ar fi plăcut să fie numai petrecere, fiindcă poate atunci ne-ar fi fost dat să vedem mai multe costume româneşti. Între cele vre-o 200 dame, abia vre-o 20 au fost costumate.

Nu e destul a tipări numai pe invitări că „vor fi foarte bine văzute costumele naţionale,“ ci ar trebui aflată o modalitate, prin care să se impuie oare cum costumele româneşti. Ar fi de dorit şi din punct de vedere finanţiar — să se întrebe numai capii de familie — şi din cel naţional. Prin simple dorinţe numai, nu se vor puteà eschide mătăsurile costisitoare.

S'a jucat mult şi bine, până în zori.

* * *

În chipul acesta au trecut, pentru mine, sărbările dela Şimleu.

FOIŢĂ.

Prusia şi Polonii.

(Continuare).

Într'un şir de articole cu acest titlu publicate în „Unirea“ am stăruit să deslueşesc poziţiunea actuală a Polonilor de sub cârma prusiană. Condus de evenimentele politice curente am espus în privinţa lor (Cfr. Nr. 18 „Unirea“) părerea personificată în Eminentissimul Cardinal Gh. Kopp, o părere, ce şi-au însuşit-o nu numai catolicii, ci şi toţi germanii nemolipsiţi încă de infecţia sumeţei hakate.

De atunci încoace am întrerupt seria articolelor. Legea espropierii fù primită în Reichstag cu o maioritate de câteva voturi.

Acest fapt a produs atâta emoţiune în lumea civilizată, atâta desgust pentru politica urâtă a hakatismului, atâta compătimire faţă de sărmanii poloni, atâta îngrijorare pentru viitorul neamului celui persecutat fără vină, încât, în urma lui, o tăcere mortuară stăpânise inimile. Ai zice, o fată mare îşi vede trăsnit de fulger pe iubitul său pe când se întorc amândoi dela cununie.

Nici ziarele polone n'au mai tratat chestia exproprierii. Numai nişte articole singuratice reaminteau câte ceva din trecut

* * *

După trei luni de zile se deşteptase din letargie Vulturul polon. Pretutindeni, dar mai ales în Posnania, îşi puneau cu toţii întrebarea: unde suntem, care e situaţiunea, ce să facem în prezent, ce măsuri să luăm pe viitor.

Oricine va concede dificultatea orientării în împrejurările atât de nepriincioase.

Din noroc s'au găsit unii bărbaţi competenţi, buni patrioţi şi iubitori de adevăr, cari au studiat situaţiunea compatrioţilor din Posnania. Pe baza acestor studii s'au publicat în ultimul timp multe prelegeri şi articole de mare valoare. Ca una din cele mai perfecte a fost recunoscută — prelegerea — (care apărù în urmă, cu multe adause, ca op special) —, ţinută în aula universităţii din Cracovia de Dr. Sigismund de Dziembowski sub auspiciile şi la invitarea „Associaţiunii pentru propagarea studiilor sociale.“

Dziembowski, deputat la reichstagul german, fost membru al comisiunii prusiene încă înaintea sancţionării şi iubitor de neam, a depins perfect poziţiunea actuală, consecinţele eventuale ale exproprierii şi mijloacele preventive de apărare.

Vom referà pe scurt unele momente din prelegerea acestui savant.

* * *

Există o lege neschimbăcioasă, zice la început autorul, la care nu roade nici vermele vremii, nici rugina sistemelor filozofice: anume legea decalogului. Pe decalog se bazează toată omenirea fără deosebire de confesiune.

Cine violează dreptul proprietăţii altuia se numeşte un hoţ şi tâlhar; iar cine se revoaltă contra însuşi principiului proprietăţii particulare este un anarhist. Ambii sunt factori periculoşi pentru ordinea comună: dar mai periculoşi sunt anarhiştii.

Drept aceea, acum un an, justiţia germână din Berlin condemnase foarte aspru pe un anarhist rus, sub cuvânt, că ar fi călcat unul din principiile fundamentale ale existenţei omeneşti, principiul proprietăţii particulare. Guvernul prusian părea a recunoaşte acelaş principiu dominant şi între marginile imperiului. O lună mai în urmă acelaş guvern — regal — propuse proiectul legii de expropiare.

Lumea civilizată s'a pronunţat cu unanimitate, reprobând fărădelegea prusiană. Ajunge să fi cetit cineva ancheta supremului iterat actual polon, Hr. Sienkiewicz şi desbaterile din camera austriacă. N'au lipsit nici printre fruntaşii politici proteste şi reprobaţiuni, chiar printre germanii acatolici.

Aşa princ. Ernst Günther, cumnatul împăratului, contele Schulemburg şi generalissimus armiei Cont. Haeseler, care afirmase de-a dreptul, că ca militar nu vreà să lupte contra unor inşi nearmaţi, cum sunt polonii împricinaţi cu guvernul prusian.

* * *

Dacă mi-a rămas în suflet o leacă de lumină după aceste zile, aceasta n-a putut să mi-o reverse oficialitatea sărbărilor, cu culoarea potemchiniană a paradelor, cu tonalitatea ipersentimentală a vorbirilor, cu mulțimea de lume agitată de distracțiile și nici decât de scopul acestor sărbări, ci mi-s'a revărsat dela cei, cu cari — în afară de orice oficialitate — mi-a fost dat să mă întâlnesc.

Pe lângă ospitalitate și prietinie bună și călduroasă, am găsit aici suflete, cari se înalță până la înțelegerea desăvârșită a vieții noastre culturale, am găsit în acest cuib brațe, cari știu cât prețuiește munca adevărată pentru propășirea noastră culturală.

Prefacerea vine dela sufletele înțelegătoare. Când se va înțelege de toți, deopotrivă, că nu putem fi mântuiți în alt chip, decât prin muncă, prin munca adevărată, neobosită a tuturora, atunci ne vom desbăiera poate de formele de ipocrisie, de lumina bengalică, în care ne place să ne învăluim toate manifestările noastre în afară.

Atunci comitetele aranjatoare vor fi scutite de a cheltui cu zecile de mii de coroane pentru procurarea unor distracții, de cari un public înțelegător — cum a nost nu e — s-ar puteà lipsì, iar cele câteva sute de mii de coroane, ce se cheltuiesc, din prilejuri ca acestea, pe toate nimicurile din lume, se vor întrebuința pentru alte lucruri. Când vom înțălege prețul muncii, vom înțălege și pe cel al cruțării.

Până atunci nu ne rămâne alta, decât să facem cum am făcut la Șimleu și cum vom mai face încă în multe locuri.

* * *

Alcătuitorii *monografii* merită toată laudă. S'a făcut un început, de care trebue să se țină samă. Ceea-ce n-a putut să facă „Asociațiunea," ce n-a ajuns încă numai până la „un chestionar pentru o *eventuală* culegere de date statistice," aceea au putut s'o facă 2—3 oameni, și încă în vreme scurtă. Nu se pot aprobà nici „bum-bumurile" pripite, nici cârtelile pedante, când e vorba de o muncă, în care afară de intențiunea, de a aduce serviciu real unei cauze însemnate, nu se pot urmări intențiuni laterale de câștig.

Lucrarea se estinde pe 326 p. Cuprinde: I. Resumat istoric, II. Biserica, III. Școla, IV. Date etnografice, V. Bărbați distinși, VI. Instituțiuni culturale și financiare, VII. Șimleul și comunele etc.

Mai prețioasă e partea, în care ni-se dau date cu privire la starea economică a comunelor românești, din acest ținut. La sfârșit ni se dă și o tabelă statistică, cu o hartă a acestui ținut.

Raportor.

Alocuțiunea Sfinției Sale Papa Piu X. către clerul catolic. Din prilejul jubileului de 50 de ani de preoție, Sfinția Sa Papa Piu X. își aduce aminte de sarcina grea, ce îi apasă umerii, că El trebue să dee samă lui Dumnezeu despre toți preoții turmei lui Hristos, de cari El trebue să se îngrijască. De aceea adresează acestora o cuvântare foarte frumoasă, care se începe cu „Haerent animo," și e datată din 4 August 1908.

Cere dela preoți să-și aducă aminte de chemarea lor, să cerce mijloacele cu ajutorul cărora își vor puteà împlini mai bine chemarea.

Cel dintâiu lucru la preot e să ducă o viață sfântă, alfel nu e vrednic decât să se arunce afară, și să fie călcat în picioare de oameni. Căci doar preotul e ambasadorul lui Hristos, deci trebue să samene Acestuia. Între un mirean bun și preot bun deschilinirea e ca între cer și pământ, scăderile mici dela mireni de le fac fac preoții, sunt păcate mari. Deci sfințenia e lucrul dintâiu la preoți, de aceea greșesc foarte mult cei ce negleg sfințirea lor și se dedică numai spre folosul altora. Mai ales, că de a negles sfințirea sa, ceace face pentru binele altora, nu face din îndemn vrednic de chemarea sa. Preotul trebue să lucre și pentru sfințirea altora, cu știința lui Isus Hristos, fără de carea nici cel mai învățat preot nu poate face nimica de samă. Știința aceasta și-o câștigă prin rugăciune, meditațiune, cetirea cărților de pietate, examinarea conștiinții, prin deprinderea diferitelor virtuți (castitate, supunere și respect față de mai mari, iubirea celor lipsiți și năcăjiți). Sunt foarte folositoare spre acest scop ezercițiile spirituale, reuniunile preoțești, a căror scop e sfințirea și cultivarea preoților; — acestea totdeauna să fie aprobate de episcopi, și inspecționate din partea lor.

Astfel de idei stăpânesc mintea Sfinției Sale la jubileul de 50 de ani dela hirotonire. Pentruca preoții să fie pătrunși de acestea idei, și să-și îndrepte viața după ele, Sfinția Sa se roagă necontenit. Dorește tuturor preoților pacea lui Hristos, și le împarte binecuvântarea apostolică cu toată dragostea.

Alocuțiunea aceasta e adresată tuturor preoților, și în special moderniștilor, pentru cari e tare supărat Sfinția Sa, îl doare inima ca pe un părinte ce își vede greu bolnav pe copilul său. Cu citate din sfânta Scriptură, sf. Ioan Gură de aur, sf. Augustin, sf. Ambroziu, sf. Bernard și alții arată ce folositoare sunt mijloacele, ce duc la sfințirea preotului, dintre cari mijloace mai ales meditațiunea e tractată foarte frumos.

Alocuțiunea se estinde pe 30 pagini 4° mare, și e scrisă într'un stil ușor și neted latinesc, ca să o poată pricepe preoții.

Ca rezultat pozitiv al legii expropierii putem considerà faptul, că toată lumea se ocupă cu chestiunea polonilor. Un alt resultat neplăcut onorează budgetul guvernului. Din cele 4 miliarde datorii, aproape un miliard, adecă o $^1/_4$ parte a fost consumată prin comisiunea de colonizare.

Această sumă enormă crescuse cu vremea. Bismarck erà de părere, că noua (la 1886) comisiune va isbuti să germanizeze pe Postanieni cu 100 milioane mărci. Dar suma erà insuficientă; atunci s'au adaus alte 100 milioane, apoi 250; și în fine 275 milioane.

Activitatea comisiunii erà destul de intensivă. Ea cumpărà moșiile nu numai din mâna polonilor, dar și cele ale germanilor, le parcelà și le vindeà coloniștilor exclusiv germani; teritoriul ocupat trebuià să fie germanizat numai decât. Drept aceea comisiunea schimbă numele localităților polone; așa d. ex. numele Swiniary (Porcarii) fù prefăcut în Bismarcksfelde. Pentru a atrage mai mulți coloniști ea ridică clădiri pompoase, cu încăperi mobilate pentru adunările diferitelor asociațiuni, școli (confesionale) și biserici evangelice; a și fost clădită o biserică catolică (una singură!) numai ca Centrum să nu acuze comisiunea de niște tendinți fanatice de protestantizare. În vagoanele căii ferate clasa IV și III se văd afișe mari cu învitarea, ca țăranii „germani" să cumpere câte o moșioară mânoasă *„în Posnania."*

Totuși activitatea comisiunii fù cam zădarnică. Polonii nu-i prea vindeau țarina lor; germanizarea nu făcea progres. Numai la început (pe la 1886—1890) niște indivizi prăpădiți economicește și degenerați naționalminte — cum se găsesc doară pretutindeni — îi vindeau moșia lor. Dar când obștea polonă i-a mustrat și pe aceștia pentru purtarea lor neiertată, atunci s'a pus capăt vânzării, iar comisiunea nu mai puteà cumpărà nimica. Expropiarea cu de a silà, deveni pentru hakatism necesară.

Cu toate acestea guvernul socotește, că nu va fi nevoie să exproprieze pe nimeni, ci că va răuși prin complanațiuni.

* * *

Care este procedeul legal la expropiare? Comisiunea alege terenul sau moșia de expropriat, înștiințează despre acestea puterile administrative locale, competente. Președintele cercului administrativ denumește pe un comisar, carele taxează cu ajutorul unor cunoscători valoarea moșiei și înștiințează pe proprietar despre apreciarea făcută. Proprietarul poate aveà recurs liber contra taxării. Atunci toată afacerea se devoluționează la un Comitet special ales de deputații provincinali. Acest Comitet hotărește definitiv voloarea moșiei. Indată ce Comisiunea de Colonizare a depus suma taxată la depositul puterii administrative, urmează verificarea taxării și a obligațiunilor latente și cu acest moment trece proprietatea moșie, spre Comisiunne. Proprietarul expropriat mai poate locuì trei luni de zile pe moșia sa, după acest răgaz, trebue să-și caute de drum, sau, cum se esprimă nemții, urmează „exmisiunea."

Contra taxării Comitetul poate apelà. Comisiunea pe cum și proprietarul și anume la o instanță judecătorească din imperiu. In tot casul numai tribunalele judecătorești împart suma depusă la centrele administrative între proprietar și creditori săi. Proprietarul primește numai aceea parte din depositul comisiunii, ce rămâne după plătirea datoriilor ipotecale. In caz, că suma depusă nu ajunge a plăti toate datoriile, atunci creditorii rămân baltă, căzând din ipotecă, iar proprietarul cu traista în băț.

* * *

(Va urmà).

Se caută ambele tomuri de predici funebrale și iertăciuni de Tit Bud vicar foraneu.

Redacția „Unirii".

Darea de seamă a deputatului Dr. Alesandru Vaida-Voevod. Duminecă în 16 Aug. n. 1908, şi-a ţinut Dl deputat *Dr. Alesandru Vaida-Voevod,* darea de seamă în comuna Sântimbru lângă Alba-Iulia, înaintea alegătorilor din comunele: Coşlar, Chişfalău, Galtiu, Mesentea şi Şard.

Aproape la 2000 de oameni aşteptau în capul satului, grupaţi în două şiruri, sosirea deputatului, care pe la 3 oare d. a. soseşte de către Alba-Iulia, însoţit de păr. paroh Totoian, Dr. Camil Velican advocat în Alba-Iulia, şi vre-o 6 trăsuri, în cari erau dame şi domni.

Ajungând în capul satului Dşoara *Neli Roman* din Alba-Iulia, i-a predat un frumos buchet de flori, iar M. O. D. *Clemente Papiu,* paroh în loc, prin frumoase cuvinte l-a salutat în numele poporului.

Deputatul Dr. Alesandru Vaida-Voevod, adânc mişcat spune cu câtă dragoste s'a dorit între alegătorii săi, şi sosind acum vreà să deie seamă, despre cele ce s'au petrecut în casa ţării.

S'a constituit apoi adunarea, alegându-se de prezident păr. local Clemente Papiu, iar notar păr. Enea Pop Bota, paroh în Şard.

După cuvântul de deschidere prezidentul propune, iar adunarea între aclamaţii primeşte, să se trimită Majestăţii Sale regelui următoarea telegramă:

„Din adunarea poporului ţinută azi în comuna Sântimbru, fiii prezenţi ai poporului român din Ungaria, prezintă înaintea gloriosului Tron, expresiunea neclintitei lor credinţe şi a celui mai profund omaj ridicându-şi cu admirare privirile la Maiestatea Voastră preafnaltul iniţiator al legei despre sufragiul universal, dela care lege toţi cetăţenii desmoşteniţi ai Ungariei, aşteaptă sosirea unui viitor mai fericit."

Apoi se alege o comisiune de trei, care învită pe Dl Deputat la adunare.

Dnul deputat, Dr. Alesandru Vaida-Voevod, într'ro preafrumoasă vorbire, care a durat peste $1^1/_2$ oară rostită cu mult simţ, şi-a făcut *darea de seamă,* arătând activitatea şi lupta deputaţilor naţionalişti din parlament.

După o scurtă pauză i-a cuvântul Dnul deputat al Vinţului Dr. Iuliu Maniu, advocat în Blaj, care printr'o interesantă vorbire care a durat peste 1 oară, vorbeşte cu multă însufleţire despre deputatul Dr. Alesandru Vaida Voevod, care e unul dintre cei mai aprigi luptători pentru drepturile poporului român, — pe cum şi despre neplăcerile ce a avut ale suferi în parlament, şi pe care le-a suferit ca un apostol al poporului român.

In urmă preotul din Galtiu *On. Iosif Şerban,* dă citire, iar adunarea primeşte cu însufleţire următorul proiect de resoluţiune.

„Poporul prezent în adunarea publică ţinută în Sântimbru la 16 August n. 1908, dă din nou espresie dorinţei şi aşteptării sale, ca votul universal să fie cât mai urgent înarticulat în lege şi că aceea lege să asigure tuturor cetăţenilor drept vot egal, fără restringeri, exerciat secret. Introducerea sufragiului universal în forma nefalsificată şi arondarea justă şi proporţionată a cercurilor electorali le pretinde principiul egalităţii cetăţenilor, care de va fi ştirbit, temelia statului întreg va fi slăbită.

Adunarea decide înaintarea unei adrese în acest sens către casa deputaţilor cu comunerea acelei adrese încrede biroul, iar cu presentarea pe deputatul cercului electoral".

După adunare ne-am întrunit la casa ospitală a Dlui paroh local Clemente Papiu, unde s'a servit un prânz la 40 tacâmuri.

Răspuns la „Alsó-fehér". Foaia semioficioasă a comitatului Albei-Inferioară „Alsófehér" în Nrul 65 din a. c. sub titlul: „*Reuniune de pompieri suspendată. Blajul în România*" publică cu o tendinţă vădită de înduşmănire şi cu o provocare directă o mulţime de neadevăruri şi scornituri mincinoase. Cu partea politică a articlului nu voiesc să mă ocup, ci mă restrâng numai la partea aceea, unde se afirmă, că reuniunea pompierilor voluntari din Blaj, a căreia comandant suprem sum eu, a fost dintr'un început în mânile ungurilor.

Din actele şi protocoalele reuniunii pompierilor voluntari. cari de prezinte sunt secuestrate la protopretorele Blajului se poate însă constată adevărul, care e următorul:

În 1883 s'a pornit o mişcare printre români de a înfiinţă o reuniune de pompieri voluntari. În fruntea acestei mişcări au fost bărbaţii nostrii, cari înaintând statutele au şi fost aprobate. Caracterul românesc al acestei reuniuni nici când nu a fost discutat fiind înfiripată de românii cu inimă din orăşelul nostru şi susţinută tot de ei cu mari şi grele jertfe. In toate afacerile interne, în serviciu, în comandă s'a folosit totdeauna exelusiv limba română — iar sigilul dela început a fost românesc.

Drept aceea toate afirmările sus numitei foi le declar de scornituri mincinoase şi tendenţioase.

Dr. Daniil Szabó,
comandante suprem.

CORESPONDINŢE.

Dela petrecerea din Slatina.

În 20 Iulie n. toată ziua a ploat, abia de către sară a încetat ploaia. Totuşi scălzile dela Slatina sara la oarele 7 mişunau de oaspeţii, cari s'au adunat din toate colţurile Maramureşului şi ale Satmarului la petrecerea aranjată de teologii „ungureni."

În Maramureş de mult n'a fost petrecere românească.

Petrecerea din anul acesta din punct de vedere material, n'a fost atât de succesă ca şi cele premergătoare — venitul curat e 200 de coroane; — cu atât mai frumos şi mai îmbucurător este succesul moral. Petrecerea dela Slatina a fost într'adevăr ireproşabilă, curat românească. Un preot tinăr, păr. Mészáros, parohul Ronei de jos, s'a pus în fruntea clericilor, cari entuziasmaţi de idealuri măreţe, s'au silit să spargă ghiaţa indiferentizmului Maramureşan. Nu zic bine, Maramureşenii nu sunt indiferenţi, dar sunt conduşi de spiritul şovăelii şi al temerii. Acum însă nădăjduesc, că un curent tinăr, sănătos a răscolit sufletul Maramureşenilor. Petrecerile româneşti de acum nu vor lipsi. Sper, că la anul viitor petrecerea va fi împreunată cu concert, iar peste doi ani va puteà fi vorbă şi despre teatru.

În general petrecerea din Slatina a fost o petrecere foarte reuşită. Costumele româneşti din Maramureş şi Satmar atât de variate şi de o frumuseţă rară au ridicat mult splendoarea sării de bal. Din Satmar au venit în costum domnişoarele: Eliza Rednic (Certeze), Aurelia şi Lucreţia Serbac (Vama), iar din Maramureş domnişoarele: Anica Biriea (Berbeşti), Silvia Călin (Petrova), Mărioara Ciplea (Biserica Albă), Elena şi Terezia Vlad (Botiza). Cele mai multe au fost încinse cu brâu tricolor.

Cu drept cuvânt au numit-o petrecerea teologilor; au luat parte la petrecere 19 preoţi, dintre cari patru dinpreună cu 16 teologi au venit din Satmar.

Petrecerea s'a început cu Ardeleana. Au urmat celelalte dansuri româneşti şi străine. Le sfârşitul fieştecăruia dans luat în program a urmat „Invârtita maramureşană". In pauză, la masă, a vorbit păr. vicar Tit Bud, în termini foarte călduroşi. Un alt discurs a rostit profesorul dela praparandia din Gheria. dl. Aurel Dragoş.

Maramureşenii au fost încântaţi de dragostea Sătmărenilor, cari s'au grăbit şi au luat parte la petrecerea aceasta. A fost şi comitele suprem, bar. Zigismund Perényi cu dna; a suprasolvit 30 de coroane.

Petrecerea a trecut, dar amintirile dulci vor rămâneà totdeauna vii în sufletul celor cari au luat parte la aceasta sărbătoare măreaţă a Maramureşenilor.

La petrecere au fost aproape 200 de persoane.

Corespondentul.

Înştiinţare

pentru părinţii cari doresc să-şi aducă fii la gimnaziul din Balázsfalva (Blaj).

Pentru anul şcolastic 1908/1909 susceperile la gimnaziul superior gr.-cat. din Balázsfalva (Blaj) se vor face în modul următor:

In 31 August 1908 se vor ţineà examenele corectoare şi supletoare pe cum şi examenele de suscepere cu cei ce vin în I-a clasă gimnazială fără testimoniu de pe cl. IV poporală.

În 1—3 Septemvrie se vor înscrie studenţii cari au frecventat în anul şcolastic 1907/8 la acest gimnaziu, pe cum şi aceia, cari vor veni dela alte şcoale medie, încât va admite locul, ce ne stă la dispoziţie.

In 4 Septemvrie la 7 oare dimineaţa învocarea Spiritului Sfânt şi Sf. liturgie, după aceea cetirea şi explicarea legilor şcolastice, iar la 9 oare începerea prelegerilor regulate.

Acei şcolari cari vor veni după 3 Septemvrie vor aveà să documenteze cauzele întârzierii. După 8 Septemvrie directorul gimnazial nu mai poate primi pe nime ca şcolar ordinar.

Condiţiunile de primire sunt:

1. Fiecare şcolar să se prezinte cu testimoniu de pe anul şcolastic trecut, chiar şi dacă ar fi absolvat clasa la gimnaziul nostru.

2. Şcolarul, care vine prima oară la acest gimnaz, are să se înfăţişeze la directorul gimnazial cu părintele sau tutorul său, să producă *carte de botez, testimoniu de pe clasa absolvată* în anul şcolastic trecut, *şi dacă a trecut de 12 ani, atestat medical despre* **revaccinare.** Aceştia în caz de lipsă să vor supune unui *examen supletor.*

3. În clasa I. gimnazială se vor primi şcolarii cari au împlinit 9 ani şi nu au trecut de 12 ani. Aceştia trebue să arete, că au pregătirea recerută, prin producerea unui testimoniu de pe clasa IV. poporală. sau prin examen de suscepere. Faţă de aceia, cari au trecut de 12 ani, decide corpul profesoral.

4. Incvartirarea se poate face numai la case în contra cărora directorul şi profesorii de clasă nu fac nici o escepţiune.

5. Cei ce n'au umblat la şcoală în anul trecut, au să-şi documenteze cauza rămânerii lor dela studii.

6. Şcolarii sunt datori a se provedeà cu toate cărţile de şcoală, le este oprit a se folosì de alte ediţiuni, de cât cele prescrise.

7. Cu ocaziunea inscrierilor sunt de a se plăti următoarele taxe: *taxa fundamentală,* care pentru cei ce au mai frecventat la acest gimnaziu este de **6** cor., iar pentru cei ce vin prima oară la gimnaziul nostru este de **12** cor. Dela aceasta nu se dispensează nici un student. Au să solvească apoi ca *didactru,* cei din cl. I—IV. câte **28** cor., iar cei din clasa V—VIII câte **40** cor.

Dela solvirea didactrului se dispensează *studenţii* cu purtare morală *bună* şi progres cel puţin — *bun.* Suplicile pentru scutirea dela didactru, provăzute cu testimoniu şcolastic şi atestat de paupertate, sunt de a se înaintà direcţiunii gimnaziale în 3 zile după începerea fiecărui semestru.

La cele înşirate mai sus se mai adaug următoarele:

a) Şcolarii, cari au avut nesuficient din vre-un studiu şi doresc să se supună la examen corector, se vor însinuà la acel domn profesor, care i-a fost în anul şcolastic 1907/8 profesor de clasă, aducând cu sine testimoniul din anul şcolastic trecut. Examenele corectoare se vor ţinè în 31 August a. c. dela 8—11 oare a. m. şi dela 3—5 oare d. a.

b) Şcolarii, cari au să facă examene supletoare sau de suscepere, se vor prezentà la directorul gimnazial în 31 Aug. la 8 oare dimineaţa în cancelaria gimnazială. De aci se ţin şi acei şcolari, cari doresc să fie susceputi în cl. I. gimnazială fără de a produce testimoniu de pe clasa IV. poporală.

c) Şcolarii, cari vin pe clasele II—VIII şi au absolvat clasa precedentă la acest gimnaziu se vor înscrie prin profesorul de clasă în clasa respectivă în 1, 2 şi 3 Sept. dela 9—10 oare a. m. Cu ocaziunea aceasta vor produce testimoniul şcolastic de pe clasa precedentă şi cartea de botez.

d) Şcolarii, cari vin pe clasa I. pecum şi aceia, cari au absolvat clasa precedentă la un alt institut, se vor suscepe prin directorul gimnazial în cancelaria gimnazială şi anume: *cei ce vin pe I-a clasă în 1, 2 şi 3 Sept. la 8 şi 2 oare, ceialalţi în 2 şi 3 Septemvrie* în fiecare zi, la 10 şi 4 oare.

e) Susceperile se fac în ordine cronologică până la împlinirea numărului prescris, de aceea e în interesul fiecăruia să se prezinte la înscriere de timpuriu. Se poate întâmplà, că o întârziere de câteva minute, să tragă după sine denegarea susceperii.

f) Taxele de sub p. 6 sunt de a se plăti la cassa gimnaziului pe lângă cvitanţă dată de cassar, *căci numai prin plătirea taxelor se completează înmatricularea.* Cvitanţele se vor arătà profesorului de clasă.

g) Şcolarii nerevaccinaţi, se vor primì numai condiţionat şi în 5 Septemvrie se vor revaccinà în localităţile institutului pe spesele lor.

Direcţiunea gimnazială.

Noutăţi.

Aniversarea a 78-a a naşterei Maiestăţii Sale s'a ţinut cu toată solemnitatea. S'a celebrat sfânta liturgie din partea Venerabilului Capitlu şi s'a dat în curtea Esceleţiei Sale o masă festivă de 65 tăcâmuri. Escelenţa Sa n-a luat parte la serbare, fiind cam suferind.

Consistorul plenar. La şedinţa consistorului plenar ţinută la 15 Aug. n. 1908 au luat parte dintre purtătorii oficiilor protopopeşti următorii: Ioan Maior (Aiud), Iosif Lita (Biia), George Bărbat (Blaj), Ştefan Şandor (Odorheiu), Alesandru Târnăvean (Pogăceaua), Ariton M. Popa (Reghin), Iuliu M. Montani (Roşia), Artemiu Boer (Treiscaune), Iosif Costin (Turda) şi vicarul Făgăraşului Iacob Macaveiu. În şedinţa aceasta s'au conferit 4 ştipendii Vanceane, s'au primit 132 alumni în Seminarul Junimei române greco-catolice ştudioase în Blaj, 66 fetiţe în Internatul Vancean. S'au primit 14 teologi: George Dănilă (pentru Seminarul Central din Budapesta), apoi în fundaţiunea Seminarului arhidiecezan: Ioan Codrea, Nicolae Vescan, Augustin Podoabă, Ioan Pop, Emilian Cosma, Ioan Roman, Ioan Fătu, Vasile Dancu, Alesandru Andrea, Vasile Rus, Teodor Groza, Enea Ramonţian şi Eugen Mera. — Tot în aceasta şedinţă s'au constatat ştipendiile vacante, cari se curentează.

20 August. In ziua aceasta câmpiile au fost pustii: n'a sunat nici secere, nici coasă, nici pleasna sbiciului; ciocanul şi acul au odicnit în lucrătoare; viaţa comercială a încetat cu totul; armele ostaşilor au stat piramidă; oficiolatele au rămas goale. Pretutindenea linişte şi pace. Numai casele de rugăciune au resunat de imni de laudă şi mulţămită, fiindcă Dumnezeu a dat Ungariei un domnitor sfânt şi înţelept, acărui instituţiuni, principii şi intenţiuni creştineşti au mântuit ţara în toate viscolele, adversităţile şi luptele milenare. Gazetele magiare, fără osebire de colorit politic, au sărbătorit în primi articoli glorioasa memorie a *sfântului Ştefan.* Şi cu dreptul. Un rege, care dà ţării sale o constituţie dreaptă, înţeleaptă şi puternică ca şi principiile creştineşti, din cari a izvorît; care spunea fiului său Emeric, că toate popoarele ţării, la olaltă formează decorul şi mărirea curţii regali, că „az egynyelvű s egyszokású ország gyarló és töredékeny, şi că fiecare neam trebue povăţuit în limba lui, căci: Melyik görög kormányozná a latinokat görög módon, vagy mely latin kormányozná a görögöket latin szokások és erkölcsök szerint? — un astfel de rege merită să fie sărbătorit. Oare aceia, cari au bunul simţ de a preamarì pe sfântul Ştefan, pentru-ce n'au *curajul* să pretindă, ca şi acum să se pună în praxă intenţiunile lui?... Noi să ne rugăm în modestele noastre biserici, ca spiritul sfântului Ştefan să reverse lumina în inimiile conducătorilor acestei nefericite ţări şi să ceară dela Dumnezeu, ca să se formeze un partid puternic a sfântului Ştefan, care se aducă pace în Ungaria. Atunci se va serbà memoria lui şi fără pază geandarmărească. Se va serbà sincer şi neforţat. Crişmele vor fi goale, iar bisericile pline.

Hymen. Dnul *Dr. Victor Gerasim* şi dşoara *Mărioara Velican,* anunţă cununia lor, care se va celebrà în 28 August n. la oarele 4½ p. m. în biserica gr.-cat din Alba-Iulia—Lipoveni.

Dare de samă şi mulţumită publică. La modestul meu apel pentru incendiaţii din Şomfalău, care să vede a fost glasul celui-ce strigă în pustie, au binevoit a răspunde P. St. dşoară Silvia Pop din Sămărtinul sărat cu 5 cor. Ou. dl Niculae German paroh în Săbadul de câmpie a trimis colecta de 20 cor. In numele celor nefericiţi la aduc mulţumita mea, rugând pe Bunul Dumnezeu să le răsplătească după vrednicie fapta binefăcătoare. Somfalău, în 20 Iulie 1908. *Nicolae Platon,* preot gr.-cat.

— Subscrişii în numele comunităţii gr.-cat. din Supurul de sus, ne ţinem de datorinţă a aduce mulţumirile noastre dlui Mihail Bohăţiel şi soţiei sale Regina Lengyel, fost proprietar în comuna noastră pentru 1000 coroane solvită în cassa bisericei noastră, cu scopul de a se folosì aceea sumă la renovarea bisericei noastre. Dl Bohăţiel a ştiut prea bine, că noi de 5 ani ne tot pregătim la zidirea, respectivă renovarea bisericei noastre, dar având de a-ne luptà cu multe mizerii am tot amânat-o din an în an. Dl Bohăţiel de presinte director la institutul „Codreana" din Băseşti, condus de dorul Mărirei lui Dumnezeu pune fundamentul dorinţei de obşte, augmentând cassa bisericei noastre cu suma considerabilă de 1000 cor. Prin acest dar însufleţându-se şi poporenii nostri pe primăvară vor primì repartiţia sumei restante, şa aşa prin donăţiunea dlui Bohăţiel am devenit în acel stadiu de mulţi ani dorit, că pe anul venitor ne vom puteà vedeà realizat dorul ferbinte de a ne puteà renovà lăcaşul atot puternicului Dumnezeu. Dlui Bohăţiel mulţi ani fericiţi. Supurul de sus la 13 Iulie n. 1908. *Augustin Osianu,* preot gr.-cat. *George Chiorean,* curator.

Necrolog. † *Paul Szmrecsányi,* episcop latin de Oradea-mare. A studiat teologia la universitatea din Pesta, ca alumn al Seminarului Central. Ajungând secretar al arhiepiscopului Samassa, acesta l-a favorizat mult, şi aşa a ajuns episcop la Szepes, şi pe urmă la Oradea-mare. De mai mulţi ani are boale grele, cari îi scurtară şi tăiară firul vieţii. A murit în Sanatorul Saint Moritz din Elveţia. Osămintele i-s'au adus acasă, şi au fost înmormântate în cripta familiară din Járosdarócz.

— *Maria Iacobescu* născ. *Joó Bunea,* soţia parohului nostru din Vereşmort, după un morb greu şi îndelungat şi-a dat nobilul său suflet în mânile Creatorului, azi la oarele 5 p. m. împărtăşit fiind cu sfintele sacramente ale muribunzilor, în etate de 64 ani şi 45 ai căsătoriei sale.

Odihneàscă în pace!

„Familia Română." ***Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar şi distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Gâcituri).***

Abonaţii noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 1—52

AVIZ!

O bucătăreasă isteaţă cu purtare bună cu praxă în ale culinei află aplicare numai decât în ***Internatul de fete din Blaj.*** Pentru deslușiri să se adreseze la Direcţiunea Internatului de fete din Blaj (Balázsfalva).

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 30

De aceea, când revăzù pe Iulia, carea, condusă de Lydia şi Pomponia, a eşit pentru întâia dată; după timp îndelungat în grădină, el nu avù ochi decât numai pentru Lydia, carea acum i-se păreà şi mai frumoasă şi mai atrăgătoare.

Iulia observă aceasta destul de bine şi inima ei se umplù de ură faţă de Lydia, şi de mănie faţă de Plautus. Ea trimiteà mereu pe Lydia, să-i aducă vre-un obiect, pe care ziceà că şi l'a uitat, să-l iea cu sine. Lydia mergeà bucuros şi aduceà obiectul cerut. Plautus se mănià din cauza aceasta şi zise încet către Lydia, stringându-i mâna cu delicateţă: „Se nu mai faci lucrul acesta, tu nu eşti sclava ei!“

Într'o zi, mergând Lydia în casă după ceva obiect, Iulia începù a povesti despre boala ei; ziceà că ea are se mulţumească reînsănătoşarea sa numai lui Isis cea mare, carea încă e prea puţin preţuită şi onorată din partea femeilor romane. „Totdeauna mi-a fost zăiţa cea mai dragă,“ povestì ea, „şi când am căzut bolnavă de ciumă, i-am promis, că-i voiu ridică o statuă de argint în templul de pe câmpul lui Marte, dacă mă va face sănătoasă. Atunci ea în toată sara se coborî la mine, pe un nor de roze, şi se aplecă peste mine; apoi îşi puneà degetul cel alb pe buzele mele; acela aveà miros de nectar şi ambrosie. După aceea m-am însănătoşat. Şi acum, ca se arăt că nu-s nemulţumitoare, voiu pune să-i ridice statua! Aceea va trebui se fie din argint, cu ochi de rubin şi cu cercei de smaragd.“

Pomponia surise. „Te înşeli,“ zise ea. „Nu Isis a fost carea te-a îngrijit în timpul boalei, ci Lydia. Ei îi mulţumeşti viaţa.“

Iulia îngălbinì de mănie. „Lydia?“ strigă ea înfuriată. „Asta nu se poate! Ştiu cu siguranţă, că a fost Isis! Nu, peste tot n'aşi vreà se fiu mulţumitoare unei sclave pentru viaţa mea! Mai bine aşi . . .“

Ea se întrerupse, pentrucă chiar atunci întrà Lydia şi-i aduse surizând inelele cele de aur, pe cari le luă în primire, confuză. Acele însă erau cu mult prea mari pentru degetele ei cele slăbite. Atunci ea începù a plânge, pentrucă văzù, că frumuseţa ei a suferit prin boală. „Sum ca o umbră,“ zise ea, „şi umbrele nu-s iubite.“

Pomponia încercă s'o mângâie; însă învăţăturile ei nu plăcură orgolioasei. Erà aşa de cufundată în gânduri, încât nici nu observà, cum Plautus şi Lydia dispărură în aleele grădinei.

Spre bucuria ei, Sergius eşià din palat şi ea îl strigà. Când ajunse lângă ea, îi zise: „În sfârşit am găsit un om, cu carele pot vorbi mai cu minte. Toţi ceilalţi cu învăţătura lor nazarineană, sunt numai nişte nebuni.“ Pomponia nu mai auzì ofenza aceasta; surizând lui Sergius, ea se depărtă în tăcere.

„O Sergius,“ zise Iulia, când rămaseră singuri, „cum e aci cu totul altfel decât odinioară în casa lui Sallustus, tatăl meu. Îţi mai aduci aminte?“

„Dacă-mi aduc aminte?“ strigă Sergius. „Cum se nu? Întreagă viaţa mea mă voiu gândi la vinul cel escelent şi la limbile de flamingi din casa tatălui tău. Însă mai cu ardoare mă gândesc la dulcea sa fică, Iulia cea încântătoare. . . .“

„Sergius, totdeauna ai fost un linguşitor! Nu-ţi cred nici un cuvânt! Morbul mi-a răpit toate: frumuseţă şi veselie.“

„Nu vorbi astfel,“ strigă Sergius, căci păcătueşti. Nu ştii tu, cât de bine îţi şede paliditatea aceasta? Faţa ta este albă ca laptele, iar ochii lucesc dintr'însa ca două stele întunecate. Mânile tale însă — ah, de mi-ar fi permis ca să le sărut! — mânile tale, dulce Iulia, sunt delicate şi fine ca razele de soare. Ah, cât iubesc de mult blândeţa aceasta, carea zace în paliditatea ta, dar de o miie de ori mai mult te iubesc pe tine însaţi, Iulia, carea eşti mai frumoasă decât zeiţa amorului, carea umple lumea cu fericire.“

„Mai mult însă,“ gândi el în sine, „iubesc vinul tatălui tău şi punga sa cea plină cu denari de aur!“

Sergius îngenunchià şi-i sărută mânile cele frumoase. Iulia surise măgulită, însă se temeà, se nu vină Plautus şi să-i surprindă. De aceea zise: „Ridică-te, Sergius! Astăzi sum încă prea debilă, pentrucă se pot vorbì despre lucruri aşa de importante. Însă fi sigur, ne vom înţelege, îndată ce voiu fi sănătoasă. Şi acum vină: Ca răsplată îţi este permis să mă conduci în casă; dar prinde-mă bine cu braţul, ca se nu mă împedec.“

„Sfântă Isis!“ strigă Sergius şi cuprinse pe Iulia, „Sfântă Isis, păzeşte-mă, se nu nebunesc! Cum ar puteà un muritor se supoarte o astfel de fericire, fără ca să-l invidieze zăii. De aci înainte nu mai jor pe Isis! Jor pe Iulia, carea-mi este cea mai înaltă zăitate!“

Vorbind astfel, el conduse, cu faţa strălucitoare, pe Iulia în palat. — — —

Într'aceea Plautus şi Lydia înaintau prin grădină, fără a vorbi nici un cuvânt. Plautus priveà încântat la statura cea dulce de lângă sine. „E mai frumoasă,“ gândeà el, „decât toate Romanele, cu mult mai nobilă! Îmi arde inima, când mă uit la ea, şi trebue se uit, că ea e o sclavă.“

„Lydia,“ zise el şi-i apucă mâna cea tremurândă, „priveşte, cum se ivesc în toate părţile bobocii şi ce aer plăcut vine de către munţi. Peste câteva săptămâni ţara aceasta va fi o mare de flori, în carea filomelele îşi vor cântà cântecele lor. Atunci însă, Lydia, atunci eu trebue se plec! Când filomelele încep a cântà, pentru mine bate ceasul despărţirii. . . . Tu ştii, că mâna împăratului atârnă ameninţătoare deasupra capului meu.

Lydia se uità la el spăimântată şi zise: „La asta nu m-am gândit niciodată. Credeam, că tot aşa va rămâneà.“

„Aşadar şi tu te gândeai, cât e de frumos, se fim la olaltă? O, Lydia, înainte de ce mănia împăratului mă va alungà din această casă pacinică, trebue se vorbesc. Uite, eu sum un persecutat! Însă sufletul meu iubileză, când te văd pe tine, Lydia! Căci, se ştii, că te iubesc! Te iubesc, ca pe o rozã, carea delectează ochiul, ca pe lumina soarelui; te iubesc mai mult decât toţi zăii pământului şi decât toate femeile din lume, pentrucă eşti mai frumoasă decât roza şi lilia, mai dulce decât viorelele, mai blândă decât lumina soarelui, mai curată decât ceata vestalinelor! Te iubesc, Lydia, te iubesc! Lydia, pentruce nu vorbeşti? — Vorbeşte, dulcea mea floare! Spune, Lydia, vreai să te încrezi mie? Vreai se fi a mea? Vreai se fi porumbiţa mea?“

Lydia îşi apăsă mânile pe piept şi roşind îşi plecă capul. Erà prea multă fericire pentru dânsa.

Plin de nerăbdare. Plautus zise: „Vorbeşte odată, Lydia! Nu mă face să mă prăpădesc în chinuri. Ori doară inima ta nu cuprinde nimic, ce ar vorbi pentru mine?“

Atunci ea îl privi cu ochi strălucitori, cari erau mai albastri decât cerul de primăvară şi mai adânci decât marea. Şi cu o voce, carea sună mai plăcut decât cântecul privighitoarei, şopti: „O, Plautus, tu ştii doară, că te iubesc!“

Un moment Plautus stete ca orbit, apoi îmbrăţişându-o, o strânse la pieptul său. „O Lydia,“ zise el, „cum să-ţi ştiu mulţămi! Te voiu ţineà ca pe o zeiţă, şi rozele din părul tău se nu se veştezască niciodată. Ah, de aşi aveà o miie de limbi, ca se pot vesti în lume fericirea aceasta! Lydia! Abia pot cuprinde fericirea mea, pentrucă văd din ochii tăi, aud din vocea ta, că mă iubeşti!“

Lydia îşi răzămă capul de pieptul lui şi privindu-i cu căldură zise: „Ah, Plautus, te-am iubit deja atunci când mi-ai întins mâna în coliba negustorului de sclavi, deja atunci te-am iubit ca pe un zău. Asta e păcat, o ştiu! Dar cine poate porunci inimei, se nu adoreze aceea ce iubeşte. O, Plautus te iubesc.... te iubesc!“

Steteau îmbrăţişaţi, beţi de fericire. In hainele lor albe sămănau ca doi îngeri, cari păşesc prin paradiz, conduşi de un alt înger, care îi încununează cu roze, şi carele, atingându-le fruntea cu ramura cea verde de oliv, le vorbeşte: „Iubiţi-vă unul pe altul! Cerul binecuvântă legătura voastră castă şi sfântă!“

Capitlul XXVI.

Demoni.

De când Octavia a răpit lui Vatinius prada sa, pe frumoasa Iulia, acesta o urà şi făcea la planuri, cum se o nimicească. Împăratul, când a fugit din Roma, l-a încredinţat, se grijască bine de Octavia. Totodată însă el a râs într'un mod atât de ciudat, încât Vatinius rămase de credinţa, că marele Cezar ar fi recunoscător epidemiei, dacă aceasta ar răpi pe Octavia şi ar duce-o în imperiul umbrelor. Dar nu se vedeau semne, ca să se împlinească aceasta dorinţă a împăratului; de când Octavia aveà ocupatiune regulată, deveni tot mai sănătoasă

și mai vială. Adeseori rădea ca un copil, când Plautus îi aducea vreo veste bună ori îi povestea vreo glumă. Atunci Vatinius, care de comun se furișă împrejurul apartamentelor împărătesei, înverzâ de mânie și strângeà amenințător pumnul cel păros.

Aproape mai mult însă urà el pe Plautus; acesta abia îl băgà în seamă și de câte ori îl întâlneà, îi arătà, că îl disprețuește. „Așteaptă numai, mândrule tribun," crâșnià atunci piticul. „nu multă vreme îți vei mai purtà capul așa pe sus. Deși sum convins, că voauă nici prin minte nu vă trece, să vă sărutați, totuși întâlnirile voastre zilnice dau destulă anză, ca se fiți ponegriți înaintea Cezarului. Eu voiu inventà o istorie frumoasă despre voi și voiu prezentá-o frumoasei Poppăa. Mă prind, că pentru aceasta ea mă va cinsti cu o moșiie."

El își amână zi de zi propusul, fiind că umblările sale prin oraș îl ocupau ziua și noaptea. Dar aceste încă luară un sfârșit. Intr'o zi se simți așa de obosit și slăbit, încât abia se putu târîi până la palat. El beù vinurile cele mai tari și luă băile cele mai reci, pentru a se înviorà. Insă fără folos; îi erà așa de rău, încât trebuì să se culce.

Gândul, că ar puteà se moară, îl înfuriă grozav. Voià să se opună boalei ori să-și rescumpere viața cu aur. Gâfâind de dureri, se svârcoleà pe așternutul său și strigà după vin și după un medic. Puținii sclavi, cari rămaseră aci, îi aduseră vin, însă după medic au căutat înzădar în întreg orașul.

Vatinius beù, până se îmbătă, apoi adormi. Inse pe la mezul nopții începù a urlà, pentrucă în intestinele sale umblau ca cu cuțite roșite în foc. El se tăvăleà fără odihnă pe așternutul său, își vârà unghiile în perinele de mătasă și scoteà țipete înspăimântătoare. Credeai că-i un demon, cu vinele frunții umflate, cu spume la gură, cu obrazii desfigurați de durere, frică și nebunie. . . . .

Asta dură cam până pe la amiazi; apoi pică în apatie, carea fù întreruptă numai prin țipete scurte, spăimântătoare. După câteva oare de odihnă completă se deșteptă. El văzù, că trebue se facă ceva, ca se scape de boală; umplù cu aur buzunarele sclavilor săi și le demândă, ca sub ori-ce preț să câștige un medic.

După ce crezù, că a făcut destul ca se înfrunte boala, duse în îndeplinire planul său cel vechiu, de a nimici pe Octavia și Plautus. „Nu-mi e permis se mai amân lucrul acesta," gândi el, „căci altcum ar puteà fi prea târziu. Festus," se întoarse el către unul dintre sclavi, „în tine mă pot încrede. Caută-ți calul cel mai bun din grajdurile împărătești și te pregătește, se grăbești la Bajă. Vei duce o scrisoare imperatorului, dela carea atârnă viața lui. Tu știi, ce însămnează aceasta, și știi și aceea, carea-ți va fi răsplata. Și acum mergi, și te pregătește în grabă, până ce eu voiu gătà cu scrisul."

Apoi se puse la masa de scris și începù:

„Vatinius lui Sophonius Tigellinus salute!

Fericit cel ce poate să se preumble prin grădinile împăratului în Bajă! În Roma abia poți respira, toți zac bolnavi, afară de împărăteasa. Niciodată n-a fost ea așa de sănătoasă și veselă, ca acum. De altcum nici nu e mirare: ea și-a scos din temniță pe amantul ei din tinereță și acum plăcerea nu mai are sfârșit. Ei se iubesc așa de dulce și intim, ca o pereche de turturele, și mulțumesc zeilor, că Curtea s'a refugiat din oraș, și astfel ei pot fi tot la olaltă. Zilnic se duc împreună în partea cea mai izolată a grădinei, la templul lui Iupiter de sub tufișul de dafin, și acolo se încuie ceasuri întregi.

Crezi tu, că în timpul acela ei se roagă lui Iupiter? Nu! Eu am văzut, cum se sărutau! Și sclavul ei, Eucerus, a văzut, cu siguranță: puneți-l numai la tortură și-l întrebați! Acest Eucerus este tinăr și frumos, și Octaviei îi place de dânsul. El cântă cu flauta și cu gura cele mai frumoase versuri de amor. Nu de mult el se lăudă, că Octavia află strofele sale de o sută de ori mai plăcute decât cele ale imperatorului. Spune, amice. nu este crimă, se gândești astfel?

Și cum numești tu lucrul acela, că Octavia a liberat din închisoare pe un criminal de stat? După mintea mea cea slabă, asta se numește tradare!

Și ce zici în sfârșit la aceea, că Octavia golește toate cassele publice și aruncă aurul ca pleava, pe strade? Nu este asta jaf și risipă?

Salută pe diva Augusta! Reamintește imperatorului numele meu. Gândește-te la mine, amice! Vale!"

Vatinius receti scrisoarea, rânjind îndestulit. „Cât îi de răbdurie o astfel de piele de măgar. Pe spatele ei poți scrie tot felul: ea nu zbiară, cum ar face măgarul, când îl lovești. Octavia și Plautus: în scrisoarea aceasta zace ascunsă soartea voastră. Vai voauă!"

El sigilă scrisoarea și o predete sclavului care întră. „Grăbește," zise el. „Scrisoarea aceasta o predai lui Tigellins și aștepți poruncile lui. Și acum pleacă!"

Vatinius beù repede câteva cești de vin, ca să se întărească. Insă cu cât beà mai mult, cu atât îl ardeà mai tare din lăuntru, iar durerile în intestine începeau din nou, însă de o sută de ori mai mari. Totodată îl scuturau frigurile, încât îi clănțăneau dinții, iar pe frunte îi eși sudoare rece.

(Va urmà.)

Bibliografie.

A apărut:

In editura institutului „Minerva" din București au apărut următoarele cărți de valoare:

Titu Maiorescu: *Critice* vol. I. O carte cu atât mai prețioasă cu cât scrisele măestrului criticei române sunt acum accesibile interesului public. Prețul Lei 1·50.

Ludovic Dauș. *Iluzii.* — Este un roman destinat a înlocui cu succes romanele în fascicule, scrise și traduse numai în vederea unui câștig bănesc, așa încât chiar și numai din acest punct de vedere cartea dlui Dauș ar trebui să-și afle destui cetitori. Prețul, Lei 1·50.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**
Redactor responz.: **Augustin Gruiția.**

Nr. 6070—1908. (32) 1—3

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs *până în 20 Septembre n. 1908 incluzive* pentru următoarele stipendii:

I. *Din fundațiunea „Alesandru Șt. Șuluțiu".*

1. *Un* (1) stipendiu de 800 cor. folosit în anul școl. 1907/8 de către Nicolau Agârbiceau stud. medic în Graz, — destinat pentru tineri, cari studiază drepturile sau medicina la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

2. *Trei* (3) stipendii de câte 400 cor., folosite în anul scolastic 1907/8 de către Valeriu Suciu, Eugeniu Tătar și Tertulian Mihali toți trei rigorozanți inriști în Cluj, — destinate pentru tineri, cari studiază științele iuridice la universitatea din Cluj.

3. *Trei* (3) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către: Ioan Codrea, Emiliu Tobias și Ioan Crețu, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele superioare.

4. *Două* (2) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către: Radu Septimiu Popu[illegible] și Octavian Modorcea, — destinate pentru gimnaziști în clasele inferioare.

Studenții înscrișa Sa ordinari la școalele de mai sus, cari dorș gă obținea unul din stipendiile aici înșirate, să dovedească:

a) că sunt rom[illegible] greco-cat. miseri, născuți în Transilvania,

b) că pe lângă p[illegible]tatea [illegible] morală bună au din studii calculi ge[illegible]atunci,

c) Dintre concurenți conduși preferiți aceia, cari vor dovedì, că [illegible] consângeni cu fundatorul.

II. *Din fundațiunea „Constantin Papfalvi".*

Un (1) stipendiu de 240 cor., folosit în anul școl. 1907/8, de către Vasile Dancu, — destinat pentru studenți la ori-ce școală. Preferință au consângenii fundatorului și în locul prim cei născuți în Popfalău.

III. *Din fundațiunea „Ioan Daniel—Dănuț de Fersig".*

Trei (3) stipendii de câte 600 cor., folosite de către: Ioan Tibil, Augustin Pintea și Vili (Gavrilă) Nistor.

La aceste stipendii pot concurge studenți români gr.-cat. dela ori-ce școală, sunt însă preferiți consângenii fundatorului și numai în lipsa acestora se vor conferì altora.

IV. *Din fund. „Lazar Baldi".*

Două (2) stipendii de câte 200 coroane, folosite în anul școl. 1907/8 de către Teodor Colția și Augustin Podoabă, — destinate pentru studenți rnmâni gr.-cat. gimnaziști din comitatul Clujului și pentru consângeni de ai fundatorului, fie ei și din alte comitate.

V. *Din fund. „Ioan F. Negruțiu".*

Un (1) stipendiu de 120 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Alesandru F. Negruțiu, — destinat pentru studenți români gr.-cat. dela ori-ce școală. Consângenii fundatorului au preferință și se poate conferì și fetelor, cari se pregătesc de învățătoare sau pe altă carieră, care le-ar asigurà un mod de viață mai independent.

VI. *Din fund. Ioan P. Bota.*

Un (1) stipendiu de 120 cor., folosit în anul școlastic 1907/8, de către George Dănilă, — destinat pentru studenți români gr.-cat. în școalele medii sau în școalele reale superioare, — de origine din Șard (comit. Albei inferioare), sau rudenii cu fundatorul.

VII. *Din fundaţiunea „Vancea — Cassa arhidiecezană“.*

1. *Un* (1) stipendiu de 600 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Victor Vancea, — destinat pentru studenţi români gr.-cat. ai universitate sau la Institute politehnice mai înalte

2. *Trei* (3) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul şcol. 1907/8 de către Ioan Hancu, Teodor Bad şi Victor Băcilă, — „destinate pentru candidaţi de învăţători în arhidieceza noastră, cari vor asculta cursul preparandial la preparandia arhidiecesană greco-catolică din Blaj şi eventualminte la altă preparandie română gr.-catolică“.

La dobândirea stipendielor din aceasta fundaţiune au preferinţă rudeniile fundatorului chiar şi dacă ar fi născuţi afară de Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş, dela străini însă se recere să fie fii ai acestei arhidieceze.

VIII. *Din fund. „Iosif Tarţia“.*

Un (1) stipendiu de 140 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Octavian Recean stud. comerc. curs III, în Braşov, — destinat pentru studenţi dela ori-ce şcoală, în locul prim pentru rudenii de ale fundatorului.

IX. *Din fund. „Andrei[illegible]oviciu“.*

Un (1) stipendiu [illegible]auza ace[illegible]or., destinat pentru studenţi roma[illegible]gr.-cat. dela orice şcoală sau pentru m[illegible]fra[illegible] — consângeni de ai fundatorului. Îl pot dobândi şi fete.

X. *Din fund. „Alesandru Micu“.*

Două (2) stipendii de câte 190 cor., folosite în anul şcol. 1907/8 de către Alesandru Micu şi Aureliu Stanciu, destinate pentru elevi sau eleve ai şcoalelor medii comerciale sau ale şcoalelor superioare de fete.

Consângeni au preferinţă.

XI. *Din fund. „Timoteu Ciparíu“.*

1. *Un* (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul şcolastic 1907/8 de către Eugeniu Ciungan, şi

2. *Un* (1) stipendiu de 100 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Vasiliu Dezmirean.

Stipendiile aceste din fundaţiunea Timoteu Cipariu sunt destinate pentru studenţi români gr.-cat. la gimnaziul arhiepiscopesc din Blaj.

XII. *Din fund. „Alesandru Filip“.*

Un (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Ioan Duvlea, — destinat pentru studenţi români gr.-cat. gimnazişti, elevi ai şcoalei comerciale, reale, industriale ori militare.

Consângenii au preferinţă.

XIII. *Din fund. „Constantin Alutan“.*

Două (2) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul şcolastic 1907/8 de către: Emiliu Mureşan şi Remus V. Radeş, — destinate pentru studenţi în gimnaziu, şcoale comerciale, reale, universitate, politehnică, agronomie, preparandie etc.

Consângenii fundatorului au preferinţă.

XIV. *Din fund. „Ioan Chirilò“.*

Interesele disponibile ale fundaţiunii acesteia pe an. 1908 în suma de 550 cor., în sensul literelor fundaţionale se vor împărţi în părţi egale între consângenii fundatorului, cari studiază la vre-o şcoală. Consângenitatea se consideră până în gradul al VIII-lea.

XV. *Din fundaţiunea „Cercul Orăştiei“.*

Un stipendiu de 100 cor., destinat pentru studenţi români gr.-cat., cari cercetează gimnaziul gr.-cat. din Blaj ori vre-o academie de drepturi şi sunt născuţi în vreuna din comunele următoare:

Jibot, Orăştioara de jos, Balomir, Bintinţ, Beriu, Cioara, Vinerea. Orăştioara de sus, Grid, Ghialmar, Castău, Dâncu mic, Ocolişul mic, Toţa mică, Costeşti, Cugir, Jeledinţa, Ludeşti, Măgura, Martineşti, Bucium, Dâncu mare, Toţa mare, Spini, Pricaz, Petriniu, Pischinţ, Repaş, Romos, Romoşel, Sibişelul vechiu, Sereca, Tamaşasca, Tartaria, Turdaş, Turmaş, Vaideiu şi Simeria.

XVI. *Din fund. „Alexă Bidian“.*

Din venitele acestei fundaţiuni se vor împărţi stipendii adecvate tuturor nepoţilor din fraţi ai fundatorului şi în locul al doile băieţilor şi copilelor înrudiţi cu fundatorul prin sânge până la al patrălea (IV) grad, născuţi din căsătorie creştinească, fără considerare la natura studiilor, ce le urmează, — nu vor fi eschişi dela stipendii nice aceia, cari învaţă măiestrii.

XVII. *Din fund. „Demetriu Cutean“.*

Un (1) stipendiu de 34 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Ariton Pescariu, — destinat pentru şcolari, feciori sau fetiţe, începând cu clasele normale. Consângenii, fundatorului au preferinţă, iar dintre străini, cei născuţi în comunele Ciufud şi Săcădate.

XVII. *Din fund. „Part. Moldovan“.*

Un (1) stipendiu de 100 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Ioan Moldovan, — destinat pentru tineri români gr.-cat. dela orice şcoală, consângeni cu fundatorul.

XIX *Din fund. „Petru cav. Ioanette.*

1. *Un* (1) stipendiu de 600 cor., destinat pentru studenţi medicinişti ori tehnici, ori de studiile reale superioare militare.

2. *Un* (1) stipendiu de 400 cor., destinat pentru un tînăr român, care va intră în şcoala de cadeţi.

3. *Două* (2) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul şcolastic 1907/8 de către Nicodim Nicola şi Lucian Coroiu Ponoreanul, destinate pentru tineri români, cari vor frecuentă clase gimnaziale ori reale din patrie, începând din prima clasă gimnazială ori reală.

Stipendiile din aceasta fundaţiune le pot obţineà tineri, cari din ambii părinţi sunt români, de religiunea gr.-cat. ori gr.-ort. din munţii apuseni ai Ardealului, din comunele: Câmpeni, Bistra, Certege, Săcătura, Albac, Scărişoara, Neagra, Vidra de sus, Vidra de jos, Ponorel şi Sohodol, — şi cari vor dovedì totodată, că sunt născuţi din părinţi adevărat români.

Descedenţii în linia directă din familia Joanette, constatându-se de capabili şi diligenţi vor primì stipendiul cu începutul clasei a IV. normalii sau elementare, şi au preferinţă faţă de alţii.

XX. *Din fund. „Iacob Páll“.*

1. *Un* (1) stipendiu de 50 cor., pentru gimnazişti în clasele superioare.

2. *Un* (1) stipendiu de 30 cor., pentru gimnazişti în clasele inferioare.

La stipendiile din aceasta fundaţiune sunt îndreptăţiţi a concurge numai tineri născuţi din ramul gr.-cat. Páll din Szék (comit. Szolnok-Doboka) ci din ramul Bossiák sau Borton din Zalasd (comitatul Hunedoarei), cari au cualificaţiune distinsă, învaţă la gimnaziul rom. cat. din Cluj şi sunt săraci.

XXI. *Din fund. „Dr. Simeon Ramontzai“.*

1. *Un* (1) stipendiu de 630 cor. folosit în anul şcol. 1907/8 de către Traian Dragoş, — destinat pentru studenţi la universitate, la politehnică, la academia de pictură din Budapesta şi Viena, precum şi la academia montană din Selmetz şi la academia comercială din Viena.

2. *Un* (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Mihail Moldovan şi

3. *Două* (2) stipendii de câte 168 cor. folosite în anul şcolastic 1907/8 de către Iulian Cârje şi Ioan Georgescu.

Stipendiile de sub p. 2 şi 3 sunt destinate pentru studenţi iurişti la universitatea din Cluj.

4. *Trei* (3) stipendii de câte 126 cor., folosite în anul şcol. 1907/8 de către Ştefan Oniga, Enea Ramonţan şi Liviu Câmpean, — destinate pentru gimnazişti şi studenţi la şcoala comercială.

Sunt preferiţi cei nobili de origine.

XXII. *Din fund. „Gavril Vaida“.*

Trei (3) stipendii de câte 140 cor., folosite în anul şcol. 1907/8 de către Octavian Bohăţel, Eugeniu Hoblea şi Iuliu Vaida, — destinate pentru studenţi dela orice şcoală, reală, comercială, academie, universitate sau politehnică.

Preferinţă au descendenţii din familiile: Vaida de Soósmezö şi Fuleovici.

Concurenţii la toate stipendiile înşirate până aici au să alăture la suplicele sale scrise şi subscrise cu mâna proprie în limba română: testimoniu scolastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical şi pentru dovedirea consângenităţii cu fundatorul au să alăture atestat dela respectivul oficiu parohial, care să cuprindă tabela geneologică ezact dedusă. Sunt datori mai departe să numească espres institutul, la care vor studià în anul şcolastic 1908/9 şi să determine apriat suma şi soiul stipendiului pentru care suplică. Suplicele, cari nu vor corespunde cerinţelor aci înşirate precum şi cele întrate după termin, nu vor fi luate în consideraţiune.

XXIII. *Din fund. „David Br. Ursu“.*

Două (2) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul şcol. 1907/8 de către Ovidiu Fulicea şi Otilia Pop.

Concurenţii la aceste stipendii au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuţi în vre-una din comunele arondate în comitatele Făgăraş, Sibiiu, Hunedoara, — cu atestat de frecuentare, că sunt şcolari în clasă I-ă a gimnaziului gr.-cat. din Blaj, iar fetiţele, că frecuentează la şcoala de fetiţe din Blaj, că au purtare morală bună şi progres bun în studii, şi că sunt sau pot fi susceputi în Seminariul junimei române gr.-cat studioase din Blaj, iar fetiţele în Internatul de fetiţe din Blaj.

XXIV. *Din fundaţiunea de alumnate a Internatului Vancean de fetiţe din Blaj.*

1. *Trei* (3) alumnate de câte 100 cor., folosite în anul şcolastic 1907/8 de către: Augusta Nicoară, Livia Laurenţiu şi Valeria Rus, — şi

2. *Trei* (3) ajutoare de câte 100 cor., cari se vor conferì pe anul şcol. 1908/9 la eleve ordinare de ale şcoalei gr.-cat. de fetiţe şi ale Internatului Vancean de fetiţe din Blaj.

Suplicantele pentru aceste alumnate şi ajutoare au să întrunească şi dovedească următoarele condiţiuni:

a) că sunt române gr.-cat. misere, născute în arhidiecezã.

b) că pe lânga purtare morală bună au din studii calculi buni.

c) că sunt înmatriculate, ca eleve ordinare în şcoala gr.-cat. de fete din Blaj şi sunt primite în Internatul Vancean de fetiţe.

d) Preferinţă vor aveà fetele de preoţi din Arhidiecezã.

Blaj, din şedinţa consistoriului plenar ţinută la 15/2 August 1908.

Dr. Victor Mihályi,
Arhiepiscop şi Mitropolit de Alba-Iulia şi Făgăraş.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 29 August 1908. Numărul 34.

Darea de seamă dela Vinţul-de-jos.

— *Raport special al „Unirii."* —

Ne este binecunoscută hotărârea adusă în zilele trecute, de membrii clubului nostru parlamentar, de a ţineà, adecă cât mai multe adunări poporale, în cari să deà seamă de o parte despre activitatea desfăşurată în parlament, iar de alta să arete alegătorilor însemnătatea şi necesitatea votului universal.

Credincios hotărârii, deputatul Vinţului-de-jos Dl *Dr. Iuliu Maniu,* şi-a convocat alegătorii şi întreg poporul din cercul Vinţului la o adunare în ziua de 23 August a. c. în locul acela unde cu 2 ani înainte de aceasta s'a dus la o isbândă aşa de frumoasă cinstea steagului partidului nostru naţional. — Ridicat a fost nimbul acestei adunări prin prezenţa dd. *Coriolan Brediceanu,* care din fundul Bănatului, *Dr. Ioan Suciu* dela Arad şi *Dr. Aurel Vlad* dela Orăştie, n'au pregetat a osteni până la Vinţul-de-jos, ca să spună poporului de aici, că cine este Drul Maniu pentru partidul nostru, să arete străinilor, că una sunt „agitatorii" cu poporul băstinaş dela ţară.

Toate acestea ne fac să numărăm adunarea dela Vinţ înaintea tuturor manifestaţiilor de acest fel ţinute în anul acesta. Cu bucurie înregistrăm la acest loc raportul trimisului nostru special, rugând şi îndemnând şi de astădată cu toată căldura inimii noastre şi pe ceialalţi deputaţi să-şi ţină cu toţii dările de seamă, atât de înălţătoare.

Iată deci raportul:

Vinţul-de-jos, acest târguşor de jumătate străin, de astădată e plin de lume românească. Preoţii şi învăţătorii sunt bine reprezintaţi mai ales cei dintâiu; advocaţi şi medici n'am observat decât doar unul din Blaj, iar Alba-Iulia, cetatea lui Mihaiu Vodă nu ne-a trimis dacă nu mă înşel nici unul ca şi în anul trecut. Poporul este mult, el totdeauna şi-a făcut datorinţa, sunt peste 2000 de oameni, cari aşteaptă cu nerăbdare sosirea mirelui iubit. Îl aşteaptă cu dorul, ca să audă din gura lui cuvinte mângâitoare, cari să aline durerea unui neam ce de mult aşteaptă o dreaptă sărbătoare.

In sfârşit trenul soseşte pe la 12 oare din zi, aducând cu sine pe Dr. Iuliu Maniu, care e însoţit de vre-o 15 prietini din Blaj. La gară i-se face o primire călduroasă, tot asemenea şi la intrarea în parcul oraşului unde aşteptà grosul mulţimii. Aici părintele *Chirilă* din Cârna rosteşte cuvintele de bună sosire. Dr. Maniu răspunde, mulţumind tuturor pentru buna primire, în carea vede, că direcţia politică pentru carea luptă în sfatul ţării, nu e numai a sa, ci şi a alegătorilor săi iubiti. — Trenul de 12 şi jumătate ne mai aduce cu sine şi pe Cor. Bredicean, Dr. I. Suciu şi Dr. Aurel Vlad, şi tot cam atunci firul telegrafic ne aduce vestea tristă, că deputatul Vaida-Voevod, care dimineaţa, însoţit de *Dr. Mihályi,* trecuse prin Vinţul-de-jos — a fost oprit ca să-şi ţină darea de seamă în Abrud-sat.

Adunarea se constitue alegându-şi preşedinte pe păr. Nic. Man din Vinţ, iar de secretar pe Nic. Branga, cond. fil. Ardelenei. Se alege o comisiune, care se învite pe deputaţi la adunare.

Înainte de a se dà cuvântul Deputatului Vinţului, păr. Man propune, ca să se trimită următoarea telegramă Majestăţii Sale:

„Din adunarea poporului ţinută azi în Vinţul-de-jos, fiii prezenţi ai neamului românesc din Ungaria prezintă înaintea gloriosului Tron expresia neclintitei lor credinţe şi a celui mai profund omaj ridicându-şi cu admirare privirile la Majestatea Voastră preaînaltul iniţiator al legii despre sufragiul universal dela care toti cetăţenii desmoşteniţi ai acestei patrii aşteaptă sosirea unui viitor mai fericit."

Telegrama a fost primită cu urale nesfârşite şi strigăte de: *„Să trăiască împăratul."*

După aceste se dă cuvântul deputatului *Dr. Maniu,* care într'un discurs de o oră şi mai bine, arată activitatea sa şi a consoţilor din sfatul ţării: „Azi nu vă putem spune, iubiţi fraţi şi iubite surori, decât, că am lucrat pentru binele ţării şi al neamului românesc. Şi acesta nu-i lucru uşor să lucrezi pentru binele neamului românesc, căci piedecile ce ni-se pun în cale sunt atât de mari, încât prea puţine sunt puterile noastre pentru a le puteà birui. Ştiţi bine, dragii mei, că numărul nostru e prea mic, decât să putem veni cu glas de biruinţă. Sunt mulţi deputaţii din parlament, dar numai puţini sunt adevăraţi reprezentanţi ai poporului, ceilalţi vor să susţie cu ori ce preţ domnia de rassă în Ungaria. Ei socotesc, că poporul român e bun numai pentru a plăti dări şi de a-şi dà sângele pentru ţară, dar să aibă aceleaşi drepturi ca şi ei nu e vrednic.

„Chiar pentru aceea noi cerem sus şi tare votul universal, egal şi secret, căci numai un parlament compus pe baza votului universal s'ar puteà înţălege lipsurile şi năcazurile poporului.

„Deja când am intrat prima oară în parlament am avut de gând să schimbam legea electorală, şi azi trebue să ne fie mare bucuria că Maiestatea Sa (strigăte: *Trăiască împăratul)* are acelaş gând ca şi noi. Eu am mare convingerea, că votul universal se va face după spiritul timpului de azi, căci nu pot crede, că Maiestatea Sa să nu aibă aceleaşi convingeri, ca şi atunci, când a dat în mâna guvernului acestuia conducerea ţării. Dacă cu toate acestea speranţa mă va înşela nu-mi este frică de viitorul ce-l aşteaptă pe poporul meu. Vom luptà şi în contra acestei nedreptăţi, ce eventual ni-s'ar face, şi sunt sigur, că lupta ne va duce la ţinta dorită, căci cuminţenia poporului va găsì calea potrivită pentru asta".

Vorbeşte apoi pe larg despre organizarea partidului şi despre piedecile ce-i stau în calea acesteia. *„Orice ni-s'ar face însă şi ori ce piedeci ni-se vor ridicà, noi toţi avem conştiinţa, că formăm un singur neam, care prin originea şi trecutul său glorios nu poate formà decât un singur partid.*

Vorbeşte despre nerespectarea legiior de azi, în special a legii de naţionalităţi, iar pentru viitor Drul Maniu a făcut următoarele declaraţiuni: „Orice greutăţi vom întâmpinà, vom luptà pentru binele ţării şi al neamului nostru. Vom luptà pentru votul universal, şi dacă pe lângă toate sforţările noastre nu se va aduce conform cerinţelor de azi, duşmanii nostri nu ne vor puteà nimici. *Poporul românesc luptă de aproape două mii de ani fără drepturi, şi vedeţi că n'a murit, ci stă tare şi puternic ca şi mai înainte.* — Dacă se va aduce un sufragiu fals, el nu va fi decât un început nou de lupte şi nemulţumiri, şi pacea mult dorită nu va putea să urmeze".

Mulţumeşte poporului pentrucă a venit să-l asculte şi roagă ca cele auzite să le spună şi celor cari n'au venit aici. *„Vă rog să-mi păstraţi aceiaşi încredere până în momentul când credeţi că lupt pentru binele neamului, iar când ve-ţi vedeà că am făcut cel mai mic pas dela calea apucată rog să mă părăsiţi".* — Deputatului i-se fac mari ovaţiuni şi aplause furtunoase.

Deputatul *Dr. Aurel Vlad* urcă tribuna. Vorbeşte despre *sufragiul universal.* „Mult

a trăgănat guvernul această lege, la toamnă însă trebue să o aducă". Continuă despre așa numitul partid „moderat", și despre foile gratuite ale guvernului, prin cari acesta voiește să ademenească poporul. Indeamnă pe toți să se ferească de ele, ca de niște venin otrăvitoare.

Dr. Ioan Suciu spune, că suntem un popor democrat, căci doară toți ne tragem din opincă. Un astfel de popor numai așa poate să ajungă la bine, dacă însuș își va alege deputații cari să aducă legi folositoare. — Aduce elogii dep. Maniu, de care pot fi mândrii alegătorii precum mândrii sunt și membrii clubului parlamentar.

Coriolan Bredicean vorbește în dialect bănățenesc, satirizând pe aceia, cari zic că numai „agitatorii" bolnăvesc poporul. I-ar plăcea să vină mai ales Dl Andrássy la Vinț, să vadă și să se convingă cum l'ar primi alegătorii lui Dr. Maniu.

* * *

Toate vorbirile au fost rostite pe înțelesul poporului, fiind acoperite cu aplause frenetice.

La sfârșitul adunării să primește următoarea *moțiune*:

„Poporul prezent în adunarea publică ținută în Vințul-de-jos în 23 August 1908, dă din nou espresie dorinții și așteptării sale, ca votul universal să fie cât mai urgent înarticulat în lege, și ca aceea lege să asigure tuturor cetățenior drept de vot egal, fără restrângeri, exercitat secret, introducerea sufragiului universal nefalsificată și arondarea justă și proporționată a cercurilor electorale le pretinde principiul egalității, care de va fi știrbit, temelia statului întreg va fi slăbită.

Adunarea decide înaintarea unei adrese în acest senz către camera deputaților, compunerea acelei adrese se concrede biroului, iar prezentarea ei deputatului cercului electoral".

Astfel a decurs frumoasa adunare dela Vințul-de-jos. S'a observat ordinea cea mai exemplară, astfel că nu mai eră lipsă de cei 16 jandarmi, și nici de provocările și îndrumările la ordine a pretorelui Sava, care întrerupse în mai multe rânduri pe oratori. După adunare poporul s'a împrăștiat la ale sale, ducând cu sine cele mai bune impresii. — Dupăcum suntem informați Dr. Maniu își va continuă și în anul acesta turneul și prin celelelt comune aparținătoare cercului său.

Raportor.

Legea electorală. — Tot mai mult iasă la iveală frica pe care concetățenii nostri magiari, o au față de reforma legii electorale. Și aceea se poate, că afară de ministrii, nu cunoaște nime noul proiect, și astfel se scriu prin ziare fel de fel de combinații, ceeace nu plac unor patrioți mai aprinși.

Așa de unăzi se vestise, că dreptul electoral e legat numai de cunoștința cetitului și scrisului în limba maternă. Deși condiția aceasta e foarte naturală, totuși ziarelor magiare, dejà li-e groază, că în chipul acesta vor ajunge prea mulți deputați de-ai naționalităților în noua cameră.

„Ellenzék" din 19 crt. are un prim, în care se ocupă de chestia asta, și nu se rușinează să o spună, că dela chipul, cum se va face reforma „depinde rămânerea și viitorul neamului", și în consecință află, ca foarte natural, „că rassa aceasta, (se înțelege magiară, care și ca număr, și ca putere, și ca cultură, și ca poziție economică, e mult mai superioară), în fiecare reformă politică și socială, tinde să-și păstreze rolul dominant și asigureze supremația, la care are drept istoric pentru furtunele de sânge de o mie de ani", și scriitorul acestui patriotic articol, încurajiază pe guvern, să nu se teamă de ura și urletul naționalităților, pentrucă acele curund vor încetă, fiindcă firea lor e foarte pacinică. Cunoștința limbei magiare se impune și pentru faptul, că cultura naționalităților stă pe un grad foarte inferior față de cea magiară. Iară fără un grad anumit de cultură, nu este libertate. Și când un popor n'are libertate, e condus în toate faptele sale de agitatori demagogi, cari ar face din naționalitățile nemagiare, dușmanii neîmpăcați ai magiarimei. „Agitatorii aceștia nu le dau pace ziariștilor magiari să doarmă, ei le fac visuri rele și durere de cap". De aceea să se pună capăt acestei stări, „Ellenzék" provoacă guvernul, ca fără nici un scrupul „să lege în proiect dreptul electoral de cunoștința scrisului și cetitului în limba magiară. Minoritatea cetățenilor va tăceă, văzând că protestarea și-așa e fără rezultat".

În chipul acesta patria ar fi salvată și în o altă mie de ani magiarimea ar aveà drept esclusiv la toate favorurile legilor!

Academia română.

Concursuri pentru premii pe 1908.

(Continuare).

5. *Premiul Eliade-Rădulescu,* de 5000 lei' se va da, în sesiunea generală din **1910**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Poezia populară românească, cuprinsul, știlul și versificația ei.

6. *Premiul Adamachi,* de 5000 Lei, divizibil, se va da, în sesiunea generală din **1910**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Sufixele de formarea cuvintelor în limba românească, studiate din

---

FOIȚĂ.

Prusia și Polonii.

(Continuare).

Ce fel de bunuri cad sub legea expropierii? — Mai toate imobile. Exceptate sunt, ai zice spre bătae de joc, cimiterile. Apoi bisericile și bunurile cu destin filantropic. Exceptarea bunurilor bisericești nu-i de folos practic: căci în unele cazuri din trecut în urma colonizării au fost înlăturați toți catolicii din jurul bisericii lor: iar parohul și dascălul ne mai având nici popor, nici sustentațiune, au trebuit să-și caute de drum. Acelaș pericol rămâne și pe viitor în dauna Bisericei catolice.

Tot comedie pare a fi estinderea legii expropierii și peste nemți. Prin asta voia să accentueze guvernul egalitatea *tuturor* supușilor față de lege: dar pe de altă parte — așa pe furiș, în patru ochi, — nemților le-a fost asigurată proprietatea lor. Risum teneatis, amici!

Probabil numai moșiile cele mari vor fi expropriate; cele micuțe nu-s potrivite pentru Colonizare, apoi expropriarea lor e prea costisitoare.

* * *

Conform legii, expropriații trebue să primească deplina despăgubire: și într'acest punct al legii văd polonii din Posnania salvarea lor.

După normele dreptului din vigoare, deplină despăgubire cuprinde nu numai prețul însăși țarinei, dar și recompensarea pentru câștigul încetat și pentru pagubele pricinuite prin înlăturarea averii. Prețul pământului crește, cu cât sunt mai mulți cumpărători și cu cât mai exclusiv este monopolul proprietarilor. De aceea vedem valoarea tot crescentă a unui hectar de pământ. Comisiunea de colonizare plăteà:

anul	1886	pentru	un	ha	568 M.
„	1901	„	„	„	801 „
„	1906	„	„	„	1383 „
„	1907	„	„	„	1508 „

Sig. Chlapowski a dovedit însă, că câștigul curat de pe un hectar se urcă de regulă — în Posnania — la 90 M. anual: așa dar valoarea aceluiaș hectar devine netto 2250 M. un preț, la care vor trebui să se conformeze germanii pe viitor.

Dar meliorarea țarinei, productele ei naturale, morile, ferestreele, în fine solvarea contractelor cu arendașii și cu oficialiștii angajați, spesele mutării proprietarului și cheltuelile întreținerii interimale până nu-și va găsi o altă moșie, toate aceste momente vor ridică în infinit valoarea jugerilor expropriate, pe cum pe de altă parte vor îngreună procedeul exproprierii.

* * *

Ce fel de însemnătate are expropriarea și cari pot fi eventual urmările ei?

Pentru acelea 800 milioane M. Comisiunea de colonizare a cumpărat până acuma numai 340,000 ha, sau, relativ cu suprafața marelui ducat Posnanian de 2,900,000 ha, o $^1/_9$ parte și anume 106,000 ha dela poloni, restul dela nemți. Cu toate acestea proprietatea polonă crescuse într'aceeaș vreme cu 63,000 ha.

Cum s'a întâmplat aceasta minune economică? — Prin factori mici, neînsemnați fiecare parte — ai zice imponderabili — cu cari nu s'a socotit îndestul la 1886 Cancelarul de fier. Bismarck ziceà atuncia că cu 100 milioane M. va cumpărà prin contract voluntar toate moșiile cele mari, iar proprietarii lor, voioși de câștigul nesperat, se vor duce la petrecerile din Monaco. Cu espulsarea nobilimii trebuià se cadă proprietărimea mică.

Dar s'a amăgit în mod întreit. La rândul întâiu Comisiunea n'a cumpărat toate moșiile mari, nici nu le va puteà cumpărà. Apoi nu toți expropriații s'au dus la Monaco; mai toți s'au așezat aiurea, și nu vor mai părăsi moșiile dobândite decât sub groaza armelor. În fine, afară de proprietarii cei mari și nobilii poloni, mai există țăranul polon, meșteșugarul polon și cetățanul polon. Și tocmai acest factor mic a realizat marea minune economică.

Proprietatea mare dispare

punctul de vedere al formei, al sezului şi al originii lor.

7. *Premiul Alexandru Ioan Cuza,* de 6000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1911**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Istoria şcoalei la Românii de pretutindeni până la anul 1866.

8. *Premiul Năsturel,* de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1912**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Înrâurirea curentelor străine în evoluţiunea limbii şi literaturii române în secolul XIX.

9. *Premiul Adamachi,* de 5000 Lei, divizibil, se va da, în sesiunea generală din **1913**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Studiu despre superstiţiile poporului român în asămănare cu ale altor popoare vechi şi nouă.

10. *Premiul Alexandru Ioan Cuza,* de 20000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1909**, sau în ori care sesiune următoare, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Istoria Românilor dela Aurelian până la fundarea Principatelor.

11. *Premiul Năsturel,* de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1910**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Genealogia Basarabilor.

12. *Premiul G. San-Marin,* de 2000 Lei, dimpreună cu procentele acestui fond până la acordarea premiului, se va da, în sesiunea generală din **1910**, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului: Expunerea tuturor felurilor de intervenţiune a Statului în relaţiunile dintre capital şi muncă, în folosul muncitorilor.

13. *Premiul Adamachi,* de 5000 Lei, divizibil. se va da, în sesiunea generală din **1911**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Desvoltarea boieriilor în Principatele române.

14. *Premiul Neuschotz,* de 2000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1911**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Modificarea traiului şi moravurilor noastre în secolul al XIX-lea.

15. *Premiul Eliade-Rădulescu,* de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1912**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Starea Principatelor române înainte de Domnii fanarioţi.

16. *Premiul Năsturel,* de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1913**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Domniile române sub Regulamentul Organic până la 1848.

17. *Premiul Princesa Alina Ştirbei* se va da, în sesiunea generală din **1914**, pentru cea mai bună scriere în limba română despre: Principiile morale şi creştineşti de cari trebue să se conducă părinţii în educaţiunea copiilor lor.

18. *Premiul Lazăr,* de 5000 Lei. se va da, în sesiunea generală din **1909**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Politica agrară a României şi înrâurirea ce ea a avut asupra stării economice şi sociale a poporaţiunii rurale.

19. *Premiul Adamachi,* de 5000 Lei, divizibil, se va da, în sesiunea generată din anul **1909**. celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului: Studiul ţânţarilor din România, ca propagatori ai malariei, şi cercetarea mijloacelor practice pentru stângerea acestei boale.

20. *Premiul Lazăr,* de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1911**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Animalele domestice din România.

21. *Premiul Năsturel,* de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1911**, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului: Studiul culcuşurilor de petrol din Moldova.

22. *Premiul Anastasie Fătu,* de 3000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1911**, celei mai bune lucrări scrise în limba română şi cuprinzând: Harta geologică amănunţită a unuia din judeţele: Suceava, Tulcea sau Mehedinţi.

23. *Premiul Adamachi,* de 5000 Lei, divizibil, se va da, în sesiunea generală din **1912**, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului: Cercetări originale asupra pelagrei în vederea etiologiei şi combaterii boalei.

24. *Premiul Lazăr,* de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1913**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Starea ţăranului român din punctul de vedere antropologic, biologic şi patologic.

25. *Premiul Neischotz,* de 2000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1913**, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre: Cromatica poporului român, adecă: modul de a văpsi (boi) ţăsăturile de lână, mătasă, bumbac, etc., precum şi pieile, lemnele, casăle, ouăle de Paşti, sulimanurile sau substanţele alimentare.

26. *Marele Premiu militar General Ioan Carp şi Maria Carp,* de 7000 Lei, se va da, în sesiunea generală din **1912**, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului: Cum a fost şi ce a fost armata pertru naţiunea română dela colonizarea Daciei şi până la desfiinţarea oştirilor pământene.

In anul	1848	numără	948,000	ha
„ „	1880	„	717,000	„
„ „	1900	„	580,000	„

Nu piere însă proprietatea polonă: căci proprietărimea mică sporeă: în vremea din urmă ea se poate mândri cu un superexcedent de 170,000 ha.

Două momente au influinţat acest plus al proprietărimii mici: extindere enormă a industriei germane şi desvoltarea politică şi economică a ţăranului polon. Inaintea răsboiului francez $^2/_3$ a poporaţiunii germane erau agricultori; astăzi proporţiunea e inversă 66%, adecă $^2/_3$ a poporaţiunii, s'au balansat spre industrie. Ţăranul polon se aşează pe teritoriul părăsit de nemţi. — Dar, industria germână are nevoie şi de braţe polone. Cu banii agonisiţi în minele de cărbuni, de fier etc. şi în fabricile sgomotoase germane, ţăranul polon îşi cumpără ceva pământ. El se duce şi la lucrarea câmpului în Saxonia şi Westfalia, ca să plătească cu banul câştigat datoriile contractate la cumpărarea moşioarei şi a uneltelor de muncă. Odată însurat, el nu mai părăseşte ţarina sa decât în caz de mizerie neprevăzută.

(Va urmă).

CORESPONDINŢE.

„Libertatea" — moralisează!

„Mama, răpindu-şi fata — de unde? din gura morţii? dintr'un loc de perzare? din temniţă? — aş! — din claustrul unor călugăriţe îngrijitoare de bolnavi!

Istoria ar fi lungă, „Libertatea" din Orăştie în Nr. 22 a. c. o întinde aproape pe două coloane. Pentru acei ce nu ar fi cetit-o o resumez aci.

Domnişoara Bassot din Paris, fiică de general, altcum de etate maioră şi bogată, a îmbrăţoşat viaţa călugărească. A intrat în ordul de călugăriţă „Casa socială," şi ca atare renunţând la plăcerile lumeşti, în societatea celoralalte surori îngrijă bolnavi la spital. Părinţilor şi mai ales mamei nu le-a convenit hotărîrea fetei lor. După ce capacitările au fost fără folos, mama în societatea alor doi bărbaţi, au pândit un moment potrivit când a ieşit Dşoara la stradă, au răpit-o cu forţa, au aşezat-o într'un automobil astupându-i gura se nu poată strigă, în fuga mare au dus'o până la Geneva, acolo sub pretext, că îi nebună au aşezat-o într'un institut de alienaţi. Directorul institutului după câteva zile, observând, că fata este normală i-a dat voie să meargă unde voieşte. Fata s'a reîntors iarăş la surorile de caritate şi îngrijeşte mai departe de bolnavi.

Aceasta e istoria toată. Pentru aceasta se scandalisează „Libertatea" că ce fel de creştere stricăcioasă primesc copilele dela călugăriţele papistaşe, cum le strică sufletul ajungând sub influinţa lor — „încât aproape tot a doua din elevele lor ajunge robită de dorul de a se face şi ea călugăriţă, se fie şi ea între fiinţele cele aşa de bune şi *apropiate de Dumnezeu, ca dăscăliţa ei călugăriţă.*" Iar mai sus zice cum aceste călugăriţe *toate* sunt recrutate dintre fiinţele stricate.

Nu pe domnii dela „Libertatea" ci pe orice om cu scaun la judecată îl întreb, află ceva sminteală în hotărârea fetei călugăriţe?

Înţeleg dacă fata ar fi minoră, s'ar puteă presupune, că a fost stăpânită sub anumite influinţe, dar dacă a fost matură, pentruce se varsă atâtea lacrămi de crocodil asupra sorţii ei!

Dacă o fată crescută în familie bună, bogată, obicinuită se vadă toate plăcerile ce se pot gustà la un oraş ca Parisul, — le lasă şi le aruncă dela sine, îmbrăţoşind viaţa monahală, este acesta caz de sminteală?

Dacă în loc de toiletă elegantă îmbracă o modestă haină neagră, aceeaş vara şi iarna, în loc de pălărie după modă, o biată de învălitoare albă, — este aceasta vanitate?

Dacă în loc de saloane parfumate, se scoboară într'un sinistru spital, dacă în loc de acorduri de muzică şi linguşitoare vorbe de baluri, mai bucuros pleacă urechea la vaietele şi gemetele sutelor de bolnavi infectaţi cu cele mai urâte boale, faţă de cari domnii dela „Libertatea" poatecă le-ar fi greu să le arunce numai câte o privire, ne cum să le pregătească o mâncare gustoasă, să le spele puroaiele, şi să supoarte toate slăbiciunile unui bolnav ajuns la neputinţă, — este aceasta desfrâu?!

Nu vă scandalizaţi domnilor de astfel de suflete eroice, ci dacă voiţi se moralizaţi, aduceţi-le drept pildă vrednică de imitat pentru cei ce ar puteă se o facă dintre

cetitorii Dvoastre. Ori dacă condamnați purtarea unei fete, carea a făcut front prejudițiilor moderne, scoborând din viața înbelșugată, jos în mizeria vieții de spital. — aveți barem curajul nu vă mai opriți a scrie în alt număr și preamăriți pe alta mamă, carea își duce fata de mână și o înfundă într'un lupanar!

Dacă cetim în jurnale străine astfel de bazaconii, treacă ducă-se, știm, că acelea nu reprezintă sentimentele noastre. Mai știm și aceea, că Românul din firea sa este religios, iar „Libertatea“ în redacție cu preot — unit, neunit puțin impoartă — cu astfel de idei își îndoapă cetitorii?

Ori nu bagă de seamă în ce hal se înfundă? Doară nu este nici anul decând cu legea școlară, oare nu tunau cu fulgere olimpice contra guvernului, care smulge școalele de sub tutela bisericei, iar acum tot Dumnialor sunt, cari își bat joc de creșterea dată de biserica creștină! Este aceasta consecință, este aceasta seriozitate!

Redactorii „Libertății“ individual pot aveà orice convingere, aceea îi treaba Dlor, îndrăznim însă și noi „misera plebs contribuens“ cu abonamente la susținerea produselor lor, să îi rugăm să își aducă aminte, că suntem nu numai români, ci și creștini. Să nu cugete, că s'au achitat față de noi dacă ne dau numai lectură *românească*, ci pretindem să nu fim gigniți nici în sentimentele noastre *creștinești*.

Am scris aceste observări sub impresiunea articolului cu titlul de mai sus; se poate că „Libertatea“ iarăși îl va porecli „halaripuri confesionale,“ aceasta puțin mă impoartă, aceea însă o știu, că dacă ne mai îndoapă cu astfel de material nerumegat, — apoi într'u adevăr din sufletul ei a grăit când a încetățănit în coloanele sale cuvântul *„halaripu.“*

Nicolae Zugrav,
preot gr.-cat.

Masa studenților academici în Cluj.

Dela administrația acestei mese ni-se trimite următorul apel:

Din bilanț ve-ți binevoì a costată, că în urma înmulțirii necesităților în raport cu contribuirile s'a încheiat cu un rest de Cor. 232·08 administrația mesei studenților academici, care institutul „Economul“ sprijinit de mai multe institute și alți filantropi a organizat-o pentru alinarea mizeriei fără nume, ce bântuie între tinerii nostri dela școlile înalte din Cluj.

Considerând misiunea generală umanitară și culturală, ce împlinește aici masa universitarilor, care în anul trecut a acordat masă la 19 tineri români din toate părțile țării, Vă rugăm să binevoiți a aprecià, ce pierdere publică ar însemnà faptul, dacă din lipsa unor noue contribuiri benevole am fi siliți a sistà această instituțiune și ne permitem a descoperì, că *fără un ajutor grăbit cel mult până la 1 Septemvrie st. n. a. c.* din partea patronilor mesei, *masa nu se va puteà redeschide la toamnă.*

În speranță, că descoperirea situației și interesul public vor stimulà pe toți sprijinitorii nostri de până acum de a sări în ajutorul mesei studenților academici din Cluj, pentru care contribuirile le primește și cuitează „Economul“ în Cluj (Kolozsvár) și rugându-Vă de orientare despre generoasele Dvoastre dispoziții semnăm

cu distinsă stimă

Administrația
Mesei studenților academici în Cluj.

REVISTE.

Din Patrie. Maiestatea Sa pe baza propunerii făcute de consiliul ministerial n-a aprobat alegerea episcopului Zmejanovici de patriarh la Carloveț, „mai ales“ din motivul — „că nu știe ungurește, și pe baza legilor țării nu numai clerul înalt, dar și clerul inferior, trebue să știe limba ungurească.“ — O astfel de lege, care să pretindă cunoștința limbei magiare dela clerul înalt, ba chiar și dela clerul inferior, nu există în Ungaria. Una la mână. Apoi patriarhul din Carloveț e patriarh și peste Sârbii din Croația, unde nu sunt aceleași legi ca și în Ungaria. — Și apoi cum de sunt atâța episcopi — sârbi — în Ungaria, cari nu știu ungurește?! De mai trăiește mult guvernul actual, va pretinde examen de capacitate mai întâiu dela episcopi, apoi dela clerul inferior, și pe urmă dela mai ști cine. În urmă guvernul va aflà destule pricini, prin cari se nimicească orice alegeri, cari în motivarea comunicatului oficios, cuvântul „mai ales“ arată evident, că ținuta politică alui Zmejanovici, e pricina, că n-a fost aprobată alegerea. — Să ne însemnăm un lucru: Pe Zmejanovici l-au ales Sârbii Kosutiști și radicali, cari în continuu fac ochi frumoși guvernului, și totuși n'a fost aprobată alegerea, deci târguirile și stâmpărările moderniste n'au nici un rost, mai iute ori mai târziu își arată nimicinicia lor!

Declarațiune *).

În Nrul 25 dela 27 Iuniu al „Unirii“ a-ți binevoit a-mi publică declarațiunea mea, ce o am făcut contra învățătorilor din Cluj A. Pora și E. Dărăban, pentrucă mi-au pus numele meu — fără știrea mea — în protestul lor publicat în Nrul 76 al „Gazetei Transilvaniei“ și Nrul 76 al „Luptei“ în cauza amovării prof. A. Domide dela preparandia din Gherla. Fiind eu dus la deprindere de arme, abia acum dupăce m-am reîntors am aflat, că Dl A. Pora în Nrul 27 dela 11 Iuliu a. c. al „Unirii“ mă atacă, într'un ton cam *prea clujenesc*, susținând, că el are în scris dela mine plenipotență de a mă subscrie în acel protest.

De oarece nu voiesc, ca cineva să-și apere mârșevenia faptelor sale cu numele meu, fie acela A. Pora fie A. Domide, *declar încă odată, că declarațiunea ce o am publicat în Nrul 25 din 27 Iuniu a. c. al „Unirii“ față de dumnialor o susțin întru toate,* — iar cele ce le publică A. Pora în rectificarea sa publicată în Nrul 27 al „Unirii“ sunt niște calumnii, ce pentru Dsa sunt mai potrivite, ca ori și pentru cine altul. E minciună afirmarea Dsale, că eu așì fi stat a patra oară la cualificare, căci aceasta nu o iartă legea, pe lângă aceea eu pot documentà Dlui A. Pora, că prima oară am stat. Sum în stare să le dovedesc cu martori cumcă au falsificat numele mai multor învățători — subscriindu-i în protestul lor, pentruce pe dreptul i-am numit și-i numesc de falsificători ordinari.

Rugându-vă On. Redacțiune se binevoiți a publicà cele premerse în prețuita „Unirea“ sum în Băești la 11 August 1908. stimător: *Sigismund Nandra*, cand. de înv.

*) Pentru partea aceasta nu să iea răspundere. În aceasta afacere să publică ultimul răspuns.

SPICUIRI.

(Continuare din Nrul 30).

Și ca să termin aceste spicuiri iar cu dl Stănescu, iată cum introduce dsa în nrl duplu 5—6 cei doi articoli publicați în această afacere:

„O episcopie unită în București. Din cele mai bune isvoare am știrea, că la Blaj și Roma se plămădește de mult ideea și dorința ca să se înființeze în București o episcopie unită [1]). Scopul se vede. Pentru cei 4—5 mii de uniți din Țară, desigur, un episcop nu are ce căuta, el ar fi însă un lup în mijlocul oilor. Activitatea acestui episcop român, frate de sânge, venit într'o turmă nepregătită cum este poporul nostru, ar aveà oarecari succese. De aci însă ar fi și începutul unor lungi și sfâșietoare lupte între români. Cu toate acestea catolicii și catoliciștii perzistă în această idee, cu atât mai mult, cu cât canonicii cu pretenții s'au înmulțit la Blaj și de! ar fi momentul ca unul sau altul să se plaseze la București.

„Numai în felul acesta ne explicăm perzistența celor dela Blaj în a ponegri mereu Biserica ortodoxă, precum apariția în pressă, din senin, a unor articole pline de laude la adresa Bisericei unite.

„Spre fericirea țării am convingerea, că sferele conducătoare nu sunt partizane dorinții Blajului, și că acea pressă a căzut într'o cursă a uniților sau cel puțin a unui unit fanatic, care găsise prilejul să pregătească spiritele în acea direcție. Lucrul însă se vede clar din al treilea articol din „Voința“ sau mai bine zis din Răspunsul ce-l face la articolul meu din 8 Mai apărut în „Ordinea“. La prima vedere articolul pare scris în re-

[1]) In ziarul »Reichpost« din 22 Iunie a. c. se cetește următoarea notă:

»Ziarele din Constantinopol au anunțat, că guvernul român tratează cu Papa trecerea tuturor românilor la catolicism.

»Informându-ne în loc competent am aflat, că sub această formă știrea nu corespunde adevărului, dar că guvernul român a început tratative cu Vaticanul pentru instituirea unui al treilea episcopat catolic în România«.

»Ziarul »Reichpost« sau nu e complet informat sau e tendențios. Nu e vorbă de o nouă episcopie catolică, ci de o episcopie greco-catolică, adecă ortodoxă unită. Și cum creștini de această categorie nu sunt, decât foarte puțini, așa că nu pot formà decât o parohie, ori cine poate înțelege, că înființarea unei episcopii greco-catolice are misiune de a ne trece la catolicism.

dacție, dar mai jos găsim expresia... Domnule Director, etc., ceeace dovedește că articolul trebue să fie scris și trimis de afară.

„Chestiunea în sine e foarte importantă și e posibil să aibă consecinți periculoase. Din această cauză am dat alarma publicând două articole în „Ordinea“. Eram și îndreptățit și dator să fac acest lucru întrucât se caută a se falzifică Istoria“.

Responzabilitatea pentru aceste fantazii o las tot dsale. Constat un lucru de importanță: *Nici până în ziua de azi dl Stănescu n'a reflectat nici cu o vorbă la ofertul ce l'am făcut înainte cu o lună, de a suportă cheltuielile unei comisii, care să constate, cum s'a corupt în catedrala din Blaj ritul grecesc, — și de-a oferì spre cumpărare cei doi numeri din „Unirea“, unde să se vadă bazaconiile susținute de dsa.*

Cei impărțiali să-și tragă consecințele! — eu am terminat!

Noutăți.

Din arhidieceză. A fost trecut în pensiune viceprotopopul Iernotului și parohul Petrilacei-române *Aron Gerasim.* Au fost denumiți de parohi *Nicolae Berghian* (Deaj) și *Nicolae Platon* (Șomfalău, tr. Diciosânmărtin). *Alesandru Muthu* din Chirileu a fost denumit de administrator parohial la Lăpuu și Stobor (tr. Cluj).

Concurse. Se curentează parohiile *Gilău* (tr. Cluj) și *Comana inferioară* (vic. Făgăraș) cu terminul de 11 Septemvrie 1908, s'a publicat concurs la stațiunile cantor-învățătorești *Bercea* (tr. Almaș), *Topa deșartă* și *Totelec* (tr. Cluj) cu termin de 10 Septemvrie 1908. Preaveneratul Consistor Arhiepiscopesc publică concurs la două alumnate în Colegiul de Propaganda Fide din Roma pentru doi studenți, cari au matură, și au voie să se sfințască de preoți neînsurați, apoi să meargă ca misionari la Românii greco-catolici din *America* (Statele Unite). Concurenții au să-și trimită rugările până în 15 Septemvrie nou la Consistorul din Blaj, când au să se prezinte în persoană la Mitropolie. Au să alăture la rugare carte de botez, testimoniu de maturitate în original și învoirea părinților dată în scris în prezența alor doi martori, că fiul lor ca preot neînsurat să meargă din Roma de-adreptul la America ca misionar pentru Românii greco-catolici. — Se publică concurs pentru completarea parohiei *Iernot* cu protopopiatul de acelaș nume, a parohiei *Aținiș* (tr. Iernot) cu termin de 30 Septemvrie n. 1908. — Se publică concurs la postul de *învățătoare* din *Cluj* cu termin de 10 Septemvrie n. 1908.

Hymen. *Valeria Lobontiu* și *Traian Trufașiu,* teolog abs. anunță cununia lor, care se va celebrà în biserica gr.-cat. din Gârdani la 7 Septemvrie st. n. a. c.

Dela Asociațiune. Adunarea despărțământului Alba-Iulia al „Atrei“ s'a ținut în anul acesta la Totoiu în 2 August. De notat la adunarea acestui despărțământ clasificat de raportul general al comitetului central al „Astrei“ între cele cu activitate slabă, a fost: 1. Frumoasă vorbire de deschidere a protopopului I. Teculescu, ținută poporului despre scopul Asociațiațiunei. 2. Disertația preotului Enea Pop Bota din Șard „despre meserii“ cu îndemnuri cuminți de a ne înjghebà și noi o clasă de mijloc puternică — legătură între domni și țărani. 3. Expoziția de lucruri de mână a țărancelor din Totoiu. pentru care adunarea a votat câteva premii, pe cari unele generoase contribuiri le-a mărit, distribuindu-se celor mai originale lucruri românești. 4. Punerea bazei la biblioteci poporale în Totoiu. Dumitra. Drâmbar și Limba. 5. Alegerea unui comitet nou în fruntea despărțământului în persoanele dlor I. Teculescu, Enea Pop Bota, Ioachim Totoian și Aurel Marcu. După adunare a fost banchet apoi potrecere cu joc până în zori de zi.

Congres în tractul Mediașului. În 6 August 1908 s'a ținut în Mediaș congresul eparhial gr.-cat al tractului Mediaș. Ca în tot locul așa aici mulți chemați, dar puțini aleși au fost, cari să participe la acest congres, cărora li-se cuvine și lor partea. Cu toate acestea s'a constatat, că deși au fost puțini, totuși mai mulți ca în rândul trecut, când poate vor fi fost vre-o 10 persoane. *Congresul a și luat cu mare regret la cunoștință neprezentarea celor absenți.* Cuvântul de deschidere l-a avut Preaonoratul Domn Ioan Moldovan protopop, care prin o vorbire bine simțită și acomodată a deschis congresul. Notar ad hoc a fost Dl Laur. Moldovan înv. S'a urmat la alegerea noului senat, care se alcătuește din Preaon. Domn Ioan Moldovan protopop, On. D. Bazil Stoian preot în Ațăl, On. D. Ioan Botezan, ca referent, preot în Agârbiciu, Onor. D. Ioan Muntean preot în Velț, On. D. Virgil Stanciu preot în Șeicamică, Dl Ilie Câmpian învăț. în Agârbiciu, Laurean Moldovan ca notar al senatului învăț. în Basna, Ioan Mihu învăț. în Șoala, Mihailă Tătar în Ațăl, și economii: Niculae Boar Raicu din Agârbiciu, Pavel Boar din Șoala, Ioan Stoica din Șeica-mică și Gligor Popovici din Mediaș ca membrii ordinari. Membrii suplenți sunt: O. D. Alesandru Moldovan, preot în Brateiu, On. D. Ioan Popeneciu, preot în Blăjel, Izidor Dopp, înv. în Mediaș, George Porime înv. în Blăjel, Patrichie Stan din Ațăl și Ioan Gădea din Moardăș. După terminarea Congresului și-a ținut ședința și noul senat, unde On. Ioan Botezan a referat despre starea școalelor și a învățământului din tractul Mediașului. Starea școalelor peste tot e slabă de oarece cu escepțiunea câtorva toate sunt necorăspunzătoare. Rezultatul examenelor a fost laudabil. S'a încins discuția și asupra unui nou Plan de învățământ, care e lipsa cea mai arzătoare acum pentru învățători. Acestea am socotit a vi-le comunicà ca să se vadă că și tractul Mediașului încă trăiește.

Anunț. Cursurile *„Școalei pentru economia și industria de casă“,* susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“, se încep la 15 Septemvrie st. n. Instrucțiunea secțiunii economice cuprinde: *a)* învățământ practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor și legumelor, spălatul și călcatul rufelor, confecționarea rufelor, etc. (instructoară dna Iulia Dancăș); *b)* învățământ teoretic: economia de casă, contabilitatea, etc. Instrucțiunea secțiunii industriale cuprinde: cusut, croit, împletit cu mașina, tors și țesut, (instructoare dșoarele Al. Țieranu și Virg. Podoabă). Informațiuni se pot primì dela: *Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.*

Știri literare. O serie nouă de cărți din cea mai bună literatură, a apărut în editura renumitului institut „Minerva“ din București. Eminescu: *Poezii postume,* ed. III. sub îngrijirea dlui N. Hodoș, completate cu note și întregiri de Il. Chendi. — Ion Bârseanul: *Dor pustiu,* un volum de 238 pag. cuprinzând 12 povestiri, cari par'că anume sunt alcătuite de așa cât să răspundă titlului volumului. — Al. Cazaban: *Chipuri și suflete,* 23 de istorisiri, cari descriu pe feliurițì oameni cu diversele lor sentimente. Descrierile lui Cazaban sunt frumoase, pline de energie și se termină chiar atunci, când cetitorul e curios să știe, ce va mai urmà. Mai bine zicând, povestirile acestea, aproape nici una nu e deplin terminată. Totdeauna scriitorul lasă pe cetitor, ca el să limpezească turburările sufletești și să aducă pace între cei răsvrătiți. — C. Sandu-Aldea: *Sfaturile plugarului.* Plăcutul povestitor, care așa de admirabil știe descrie pe țăranul nostru cu curățenia năravurilor sale și cu vioiciunea sufletului său, începe o serie de învățături, sub forma ușoară de povestire, dând prețioase sfătuiri și povețe economilor nostri țărani. Cărticica I. costă 50 bani, ar puteà fi însă și mai ieftină. spre a puteà pătrunde prin toate casele.

Dare de samă. La producțiunea declamatoricà-teatrală împreunată cu joc, aranjată de tinerimea română din Ciufudiu și jur în Ciufudiu la 2 August st. n. 1908 în favorul înființândei biblioteci poporale a agenturii despărțământului Blaj a „Asociațiunei“ suma întratelor a fost de 156 cor. 50 fil., din cari substrăgându-se spesele avute. a rămas venit curat suma de 21 cor. 40 fil., care s'a și predat Dlui cassar al despărțământului Blaj a „Asociațiunei“ pentru scopul sus amintit. Tot la acest loc țin să amintesc, că harnicul și neobositul sprijinitor al poporului român Domnul Romul Simu, învățător penzionat, domiciliat în Sibiiu, înțălegând mărețul scop ce urmărim, a binevoit a-ne trimite 100 exemplare broșuri și cărți, în valoare de 80—90 coroane, pentru care faptă vrednică de toată lauda îl rog să primească cele mai călduroase espresiuni de mulțumită. De încheiere — în numele comitetului aranjator — esprim și pe calea aceasta cele mai călduroase mulțumite tuturor sprijinitorilor, precum și marinimoșilor contribuenți, și îndeosebi acelor domni și dame cari nu și-au pregetat a veni și a-ne onorà cu prezența. — Ciufudiu, August 1908. *Ion Mihu* (Ciufudeanul).

Posta Redacțiunei.

I. S. Am mai declarat odată, la acest loc, că în discuția bienaliștilor, nu mai putem dà loc nici unui articol.

Ileni. Am cetit notița. Dl Nic. Iorga este prea sever, când ne reproșază, că am pus chiar la coada »Unirei« notița despre moartea Episcopului din Caransebeș. Dacă am fi să rămânem și noi tot așa de severi, i-am puteà răspunde, că notița *din coada* »Unirei« este mult mai elogioasă pentru repausatul Arhiereu, decât articolul *din fruntea* »Neamului Românesc«.

Ig. Publicarea corespondenței DVoastre ar însemnà pentru noi un hotărât proces de pressă.

Deș. Lucruri împărtășite sub »Anonim« fie ele cât de bune nu le publicăm.

„Familia Română.“ Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Gâcituri).

Abonații noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 3—52

Se caută ambele tomuri de predici funebrale și iertăciuni de Tit Bud vicar foraneu.

Redacția „Unirii“.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 31

El strigă după un sclav, însă nimeni nu veni se-i ajute. Strigà ca un nebun şi se încovoià ca un verme. In mijlocul durerilor sale îi veni un gând subit la aurul său, şi adunându-şi ultimele puteri, se târî la un colţ al odăii, unde îşi vârî degetele în crepăturile padimentului şi ridică o tablă de peatră, carea acopereà o deschizătură largă şi adâncă, plină până sus cu aur şi bijuterii. Işi vârî cu desperare braţele în grămada de aur şi strigă: „O aurul meu cel drag! Trebue se plec dela tine?“ Beat de lacomie el sărută metalul cel rece şi-şi alipi de el obrazii aprinşi. O răcoreală plăcută năvăleà din grămada de metal. „Mă voiu însănătoşa,“ strigă el, „voi fi bogat şi fericit. O aurul meu, aurul meu....“ Intr'aceea el sufereà chinuri tantalice. O durere grozavă îi pătrunse, ca un stilet roşit în foc, dela intestine spre inimă, şi el scoase un ţipet îngrozitor. Capul îi căzù greu pe grămada de aur; astfel zecù un timp îndelungat apoi se aieptă deodată în sus şi căzù pe spate, cu ochii sgâiţi către plafon. Atunci, se deschise uşa şi întră un sclav. „Ajutor!“ strigă Vatinius şi îşi întinse mânile către sclav. „Scapă-mă!“

Insă sclavul se uità rece şi crud la trăsurile contrase ale piticului; el închise repede uşa şi împinse de laturi pe muribund, pentru a-şi umpleà buzunarele cu aur.

Piticul urlà de turbare şi mânie. „Tălharule! Mişelule! Dă-i pace la aurul meu!“ strigă el.

Sclavului însă nu-i păsà: el îşi îndopă tote buzunarele cu metalul lucitor, pe când piticul se rugà de el: „Nu-mi luà tot ce am..... totdeauna ţi-am fost un stăpân bun.“

„Sigur,“ zise sclavul rînjindu-se şi îi dete o lovitură de picior, „înainte cu o lună de zile ai pus se mă sbiciuiască.“

„Iertare! Îţi voiu pavà spinarea cu denari de aur.“

„Nu-i de lipsă,“ râse sclavul, „sum vindecat deja de mult; acum îmi ieau numai banii pentrucă am suferit durere.“

„Ticălosule,“ strigă piticul, „când mă voiu însănătoşà, voiu pune să te restigneascâ.“

„Asta nu vei ajunge-o“, batjocori sclavul, „preste un ceas eşti mort.“

„Ba nu, nu vreau se mor,“ strigă Vatinius, „nu vreau se mor! Fă-mă sănătos, adă un medic.... îţi dau tot ce am.“

„Îmi ieau eu însumi tot ce-mi trebue!“

„Iea-ţi, însă fă-mă sănătos, scapă-mă!“

„Ţie nu-ţi poate ajutà nici un medic; moartea te-a apucat şi nu te mai lasă. Mori, scârnăvenie! Romanii vor serbà o zi de bucurie. Eu însă mă voiu răscumpărà şi voiu duce o viaţă, ca un prinţ de India.“

„Fie-ţi milă de mine!“ gâfâi muribundul.

„Mergi la Orcus,“ strigă sclavul şi aruncă cu o bucată de fier într'însul.

Atunci muribundul fù apucat de o furie turbată; se repezi în sus, ca o pisică, şi-şi încolăci braţele în jurul corpului sclavului.

Începù o luptă înfiorătoare; în Vatinius văpăià ultima putere de viaţă cu sălbătăcia şi tăria unui tigru şi el ţineà pe sclav încolăcit cu braţe de fier. Din gura umflată a piticului picurà spuma şi murdărea hainele sclavului.

„Mi-e scârbă de tine,“ strigă acesta şi cu o lovitură puternică de pumn îl doborî la pământ. Însă repede ca fulgerul se ridică iarăşi Vatinius şi năvăli cu turbare asupra contrarului său. — —

Atunci acesta ridică piciorul şi lovi în burta piticului, încât el ridică braţele în sus, cu un urlet teribil, apoi căzù la pământ, ca lovit de fulger.

Un torent de sânge năvăli printre buzele cele scârnave, un horcăit năbuşit: şi Vatinius erà mort.

Sclavul aruncă de pe sine hainele cele murdărite, împinse, cu piciorul, cadavrul la o parte şi aşezà cu grije placa cea de peatră deasupra deschizăturii. După aceea adună la olaltă aurul ce zăceà împrăştiat pe jos, îl ascunse în cingătoare şi râzând triumfător, dispărù în gangurile palatului.

* * *

În acelaşi timp, când se întâmplau aceste în Roma, Poppăa şedea în apartamentul ei pompos din Bajă; rozele umpleau aerul din golf cu aromă dulce, îmbătătoare. Totul respirà veselie, plăcere şi bucurie.

Poppăa erà regina desăvârşită a acestui imperiu al frumuseţei şi plăcerei, şi de când împăratul se arătă publice lângă dânsa pe strade şi zăceà ca un sclav în cătuşile ei, curtea şi întreg oraşul o adorau. Nero nu mai puteà se trăiască fără de „dulcea Sabină.“ Singur ea, cu braţele ei moi şi albe, erà în stare se alunge umbrele, cari în continuu ameninţau pe împăratul. Ea treceà din triumf în triumf, şi numai una o mai îngrijà: Octavia! Acest nume o făceà se tremure, pentrucă el îi spuneà, că există o femeie, carea steteà între ea şi între Cezarul, o femeie, carea îi închideà drumul la tron, o femeie, carea trebuià se cadă cu ori şi ce preţ. Ce-i erà ei o viaţă de om faţă de splendoarea şi puterea, ce i-o ofereà tronul! Şi ea aşa s'a obicinuit cu această lume nouă, încât i-ar fi fost moartea, dacă ar fi fost silită, se abzică de dânsa. Înzădar şi-a trimis ea spionii: purtarea cinstită a Octaviei a nimicit toate atacurile ascunse ale Sabinei. Însă nu înzădar se numeà ea Poppăa, şi cine a învins pe Agrippina, desigur va înfrânge şi pe un copil slab, ca Octavia.

Pe când Poppăa îşi frământà capul, cum ar puteà acuzà mai bine pe Octavia la Nero, sosi scrisoarea lui Vatinius. Tigellinus, plin de bucurie, grăbi la dânsa. Aceasta erà ca nebună de bucurie şi zbieră ca turbată, încât Tigellinus trebui s'o facă atentă, ca se fie mai precaută. Dupăce se linişti, ea studià starea lucrurilor, însă Tigellinus îi dovedi cu linişte rece, că aceasta încă nu ajunge, ca Octavia se fie nimicită cu totul. Trebuiau aduse dovezi din mâna ei proprie, cari se o acuze de femeie necredincioasă şi trădătoare de patrie.

Sabina scutură capul. „Asta nu ne va succede niciodată. Dar trebue se meargă şi aşa.“ Ea-şi răzămă capul pe mâni şi meditâ. După câtva timp se ridică şi conduse pe Tigellinus la masa de scris. „Iea peana,“ zise ea, „şi scrie, ceea ce îţi voiu dictà.“ Ea se aplecă spre dânsul, aşa că parfumul dulce al hainelor ei îl învăluiau ca într'un nor, şi şopti:

„Augustei Octavia, iubitei sale stăpâne,
Anicetus, comandantul!

„Divină, dulce, adorată! Mă topesc de dor. Te conjur pe toţi zăii: acordă-mi numai o singură dată încă o oară aşa de fericită, cum am gustat-o vara trecută în vila ta din Antium. Altcum mor! Şi asta tu doară n-o voieşti, tu, dulce, carea te-ai jurat pe sfânta Isis, că mă iubeşti.

Acordă-mi oara aceasta, divină! O cer şi pentru alte lucruri. O armată stă gata, se răstoarne pe tiran. Augusta, când se înaintez cu ea contra Romei? Trimite-mi răspuns! Zbor în braţele tale, ca se nu le mai părăsăsc altul niciodată. Fiind împreună pe tronul Cezarilor, vom duce o viaţă, ca zăii!

Te sărut ca atunci în Antium! Fi sănătoasă!“

„Să mă înghită Charybdis,“ zise Tigellinus, „dacă înţeleg ceva.“

Poppăa râse. „Tu te prefaci numai, că nu înţelegi,“ zise ea. „Dar ţi-o spun numai ca se ştii: Anicetus este amantul Octaviei!“

Tigellinus râse, încât lacrimile îi curgeau peste obrazii sulemeniţi. „Eşti cu adevărat divină!“ strigă el. „Acest Anicetus, cu nasul turtit, cu gura mare, cu ochii piezişi se fie amantul frumoasei şi blândei Octavia. Escelentă glumă, Sabina. Dar se vorbim serios: nimeni nu va crede lucrul acesta!“

Sabina arătă spre scrisore. „Aci este dovada!“ strigă ea ridicându-şi capul sumeaţă. „Şi în sfârşit lumea *trebue* să se obicinuiască cu aceea, ca să creadă ce vorbeşte Poppăa. Scrisoarea aceasta se va espeda chiar acum lui Anicetus. El o va decopia fidel şi prin sclavul său cel mai credincios o va trimite la adresa Octaviei. Despre aceea, ca sclavul să fie prins şi epistola să-i fie luată, te vei îngriji tu, dulce Agrigentin!“

Tigellinus se închină. „Va face însă Anicetus aceea, ce se pretinde dela dânsul? El e mai tare cu sabia, decât cu peana“.

„N'avea grije! Aurul meu îi va îndoì mâna. Ei, şi să nu uit: scrisoarea nu trebue să ajungă în mâna lui Nero nici prin mâna mea, nici prin a ta. Asta e treaba sentinelei: totul trebue să decurgă într'un mod cât se poate de natural“.

Tigellinus îngenunchiă înaintea ei şi-şi ridică braţele: „O divă Sabină“, zise el cu admiraţie neprefăcută, „cu trupul tău ambrosic eşti de o mie de ori mai frumoasă decât Aphrodita, cea născută din spumă. Iar în capul tău zac gândiri, faţă de cari gândirile lui Jupiter sunt numai neguri palide. Într'adevăr, divă Sabină, te ador“.

Atunci Sabina se aplecă peste dânsul şi-l cuprinse în braţele ei cele albe.

(Va urmà.)

Bibliografie.

A apărut:

Pierre Loti. *Pescar de Islanda.* — Traducere de *C. Sandu-Aldea.* Renumele de mare scriitor al lui Pierre Loti a trecut de mult dincolo de hotarele Franței, tocmai mulțumită romanului pe care dl C. Sandu-Aldea îl traduce astăzi pentru publicul românesc, care știe deosebi un adevărat roman literar, de un roman de senzație. Prețul, Lei 1·50.

Caleidoscopul lui A. Mirea. — Dnii D. Anghel și St. O. Iosif, poeții a căror colaborare la „Sămănătorul“ și „Viața Românească“ din Iași, e îndestul de cunoscută au reunit în acest volum minunatele lor șarje umoristice, care vor face deliciul celor mai dificili cetitori. În monotonia vieții de toate zilele, această carte aduce tocmai ceea ce lipsește, nota veselă, care este un izvor de energie sufletească. Versurilor celor doi poeți au toată muzicalitatea necesară acestui fel de producție literară, și cartea e menită să aibă un frumos succes. Prețul, Lei 1·50.

A. Vlahuța. *România Pitorească.* — În ediția „Minervei“ această prea frumoasă descriere a țării noastre, dela Vârciorova până la Mare, și dela Dunăre până la Prut, ne apare într'o lumină, cu mult mai strălucită, grație ilustrațiunilor după tablourile marelui Grigorescu, pe cum și unor condiții tehnice, cu mult superioare. Cartea dlui Vlahuță a fost primită cu multă bucurie încă dela prima apariție, de aceea o ediție ca aceasta, eră cu nerăbdare așteptată. Prețul, Lei 1·50.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**
Redactor responz.: **Augustin Gruiția.**

Nr. 6070—1908. (32) 2—3

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs *până în 20 Septembre n. 1908 incluzive* pentru următoarele stipendii:

I. *Din fundațiunea „Alesandru St. Șuluțiu“.*

1. *Un* (1) stipendiu de 800 cor. folosit în anul școl. 1907/8 de către Nicolau Agârbicean stud. medic în Graz, — destinat pentru tineri, cari studiază drepturile sau medicina la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

2. *Trei* (3) stipendii de câte 400 cor., folosite în anul scolastic 1907/8 de către Valeriu Suciu, Eugeniu Tătar și Tertulian Mihali toți trei rigorozanți iuriști în Cluj, — destinate pentru tineri, cari studiază științele iuridice la universitatea din Cluj.

3. *Trei* (3) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către: Ioan Codrea, Emiliu Tobias și Ioan Crețu, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele superioare.

4. *Două* (2) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către: Radu Septimiu Albini și Octavian Modorcea, — destinate pentru gimnaziști în clasele inferioare.

Studenții înscriși ca ordinari la școalele de mai sus, cari doresc a obține unul din stipendiile aici înșirate, au să dovedească:

a) că sunt români greco-cat. miseri, născuți în Transilvania,

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi ge eminență,

c) Dintre concurenți vor fi preferiți aceia, cari vor dovedi, că sunt consângeni cu fundatorul.

II. *Din fundațiunea „Constantin Papfalvi“.*

Un (1) stipendiu de 240 cor., folosit în anul școl. 1907/8, de către Vasile Dancu, — destinat pentru studenți la ori-ce școală. Preferință au consângenii fundatorului și în locul prim cei născuți în Popfalău.

III. *Din fundațiunea „Ioan Daniel—Dănuț de Fersig“.*

Trei (3) stipendii de câte 600 cor., folosite de către: Ioan Tibil, Augustin Pintea și Vili (Gavrilă) Nistor.

La aceste stipendii pot concurge studenți români gr.-cat. dela ori-ce școală, sunt însă preferiți consângenii fundatorului și numai în lipsa acestora se vor conferì altora.

IV. *Din fund. „Lazar Baldi“.*

Două (2) stipendii de câte 200 coroane, folosite în anul școl. 1907/8 de către Teodor Colția și Augustin Podoabă, — destinate pentru studenți rnmâni gr.-cat. gimnaziști din comitatul Clujului și pentru consângeni de ai fundatorului, fie ei și din alte comitate.

V. *Din fund. „Ioan F. Negruțiu“.*

Un (1) stipendiu de 120 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Alesandru F. Negruțiu, — destinat pentru studenți români gr.-cat. dela ori-ce școală. Consângenii fundatorului au preferință și se poate conferì și fetelor, cari se pregătesc de învățătoare sau pe altă carieră, care le-ar asigură un mod de viață mai independent.

VI. *Din fund. Ioan P. Bota.*

Un (1) stipendiu de 120 cor., folosit în anul școlastic 1907/8. de către George Dănilă. — destinat pentru studenți români gr.-cat. în școalele medii sau în școalele reale superioare, — de origine din Șard (comit. Albei inferioare), sau rudenii cu fundatorul.

VII. *Din fundațiunea „Vancea — Cassa arhidiecezană“.*

1. *Un* (1) stipendiu de 600 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Victor Vancea, — destinat pentru studenți români gr.-cat. al universitate sau la Institute politehnice mai înalte

2. *Trei* (3) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Ioan Hancu, Teodor Bad și Victor Băcilă, — „destinate pentru candidați de învățători în arhidieceza noastră, cari vor ascultà cursul preparandial la preparandia arhidiecesană greco-catolică din Blaj și eventualminte la altă preparandie română gr.-catolică“.

La dobândirea stipendielor din aceasta fundațiune au preferință rudeniile fundatorului chiar și dacă ar fi născuți afară de Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, dela străini însă se recere să fie fii ai acestei arhidieceze.

VIII. *Din fund. „Iosif Tarția“.*

Un (1) stipendiu de 140 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Octavian Recean stud. comerc. curs III, în Brașov, — destinat pentru studenți dela ori-ce școală, în locul prim pentru rudenii de ale fundatorului.

IX. *Din fund. „Andreiu P. Liviu“.*

Un (1) stipendiu de 200 cor., destinat pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală sau pentru meseriași, — consângeni de ai fundatorului. Îl pot dobândì și fete.

X. *Din fund. „Alesandru Micu“.*

Două (2) stipendii de câte 190 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Alesandru Micu și Aureliu Stanciu, destinate pentru elevi sau eleve ai școalelor medii comerciale sau ale școalelor superioare de fete.

Consângeni au preferință.

XI. *Din fund. „Timoteu Cipariu“.*

1. *Un* (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școlastic 1907/8 de către Eugeniu Ciungan, și

2. *Un* (1) stipendiu de 100 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Vasiliu Dezmirean.

Stipendiile aceste din fundațiunea Timoteu Cipariu sunt destinate pentru studenți români gr.-cat. la gimnaziul arhiepiscopesc din Blaj.

XII. *Din fund. „Alesandru Filip“.*

Un (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Ioan Duvlea, — destinat pentru studenți români gr.-cat. gimnaziști, elevi ai școalei comerciale, reale, industriale ori militare.

Consângenii au preferință.

XIII. *Din fund. „Constantin Alutan“.*

Două (2) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către: Emiliu Mureșan și Remus V. Radeș. — destinate pentru studenți în gimnaziu, școale comerciale, reale, universitate, politehnică, agronomie, preparandie etc.

Consângenii fundatorului au preferință.

XIV. *Din fund. „Ioan Chirilò“.*

Interesele disponibile ale fundațiunii acesteia pe an. 1908 în suma de 550 cor., în sensul literelor fundaționale se vor împărți în părți egale între consângenii fundatorului, cari studiază la vre-o școală. Consângenitatea se consideră până în gradul al VIII-lea.

XV. *Din fundațiunea „Cercul Orăștiei“.*

Un stipendiu de 100 cor., destinat pentru studenți români gr.-cat., cari cercetează gimnaziul gr.-cat. din Blaj ori vre-o academie de drepturi și sunt născuți în vreuna din comunele următoare:

Jibot, Orăștioara de jos, Balomir, Bințiț, Beriu, Cioara, Vinerea, Orăștioara de sus, Grid, Ghialmar, Castău, Dâncu mic, Ocolișul mic, Toța mică, Costești, Cugir, Jeledința, Ludești, Măgura, Martinești, Bucium, Dâncu mare, Toța mare, Spini, Pricaz, Petriniu, Pischinț, Repaș, Romos, Romoșel, Sibișelul vechiu, Sereca, Tamașasca, Tartaria, Turdaș, Turmaș, Vaideiu și Simeria.

XVI. *Din fund. „Alexă Bidian“.*

Din venitele acestei fundațiuni se vor împărți stipendii adecvate tuturor nepoților din frați ai fundatorului și în locul al doile băieților și copilelor înrudiți cu fundatorul prin sânge până la al patrălea (IV) grad, născuți din căsătorie creștinească, fără considerare la natura studiilor, ce le urmează, — nu vor fi eschiși dela stipendii nice aceia, cari învață măiestrii.

XVII. *Din fund. „Demetriu Cutean“.*

Un (1) stipendiu de 34 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Ariton Pescariu. — destinat pentru școlari, feciori sau fetițe, începând cu clasele normale. Consângenii, fundatorului au preferință, iar dintre străini, cei născuți în comunele Ciufud și Săcădate.

XVII. *Din fund. „Part. Moldovan“.*

Un (1) stipendiu de 100 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Ioan Moldovan, — destinat pentru tineri români gr.-cat. dela orice școală, consângeni cu fundatorul.

XIX. *Din fund. „Petru cav. Ioanette.*

1. *Un* (1) stipendiu de 600 cor., destinat pentru studenți medicinești ori tehnici, ori de studiile reale superioare militare.

2. *Un* (1) stipendiu de 400 cor., destinat pentru un tînăr român, care va întrà în școala de cadeți.

3. *Două* (2) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către

Nicodim Nicola şi Lucian Coroiu Ponoreanul, destinate pentru tineri români, cari vor frecuentă clase gimnaziale ori reale din patrie, începând din prima clasă gimnazială ori reală.

Stipendiile din aceasta fundaţiune le pot obţineà tineri, cari din ambii părinţi sunt români, de religiunea gr.-cat. ori gr.-ort. din munţii apuseni ai Ardealului, din comunele: Câmpeni, Bistra, Certege, Săcătura, Albac, Scărişoara, Neagra, Vidra de sus, Vidra de jos, Ponorel şi Sohodol, — şi cari vor dovedì totodată, că sunt născuţi din părinţi adevărat români.

Descedenţii în linia directă din familia Joanette, constatându-se de capabili şi diligenţi vor primì stipendiul cu începutul clasei a IV. normali sau elementare, şi au preferinţă faţă de alţii.

XX. *Din fund. „Iacob Páll“.*

1. *Un* (1) stipendiu de 50 cor., pentru gimnazişti în clasele superioare.

2. *Un* (1) stipendiu de 30 cor., pentru gimnazişti în clasele inferioare.

La stipendiile din aceasta fundaţiune sunt îndreptăţiţi a concurge numai tineri născuţi din ramul gr.-cat. Páll din Szék (comit. Szolnok-Doboka) ci din ramul Bossiák sau Borton din Zalasd (comitatul Hunedoarei), cari au cualificaţiune distinsă, învaţă la gimnaziul rom. cat. din Cluj şi sunt săraci.

XXI. *Din fund. „Dr. Simeon Ramontzai“.*

1. *Un* (1) stipendiu de 630 cor. folosit în anul şcol. 1907/8 de către Traian Dragoş. — destinat pentru studenţi la universitate, la politehnică, la academia de pictură din Budapesta şi Viena, precum şi la academia montană din Selmetz şi la academia comercială din Viena.

2. *Un* (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Mihail Moldovan şi

3. *Două* (2) stipendii de câte 168 cor folosite în anul şcolastic 1907/8 de către Iulian Cârje şi Ioan Georgescu.

Stipendiile de sub p. 2 şi 3 sunt destinate pentru studenţi iurişti la universitatea din Cluj.

4. *Trei* (3) stipendii de câte 126 cor., folosite în anul şcol. 1907/8 de către Ştefan Oniga, Enea Ramonţan şi Livin Câmpean, — destinate pentru gimnazişti şi studenţi la şcoala comercială.

Sunt preferiţi cei nobili de origine.

XXII. *Din fund. „Gavril Vaida“.*

Trei (3) stipendii de câte 140 cor., folosite în anul şcol. 1907/8 de către Octavian Bohăţel, Eugeniu Hoblea şi Iuliu Vaida, — destinate pentru studenţi dela orice şcoală, reală, comercială, academie, universitate sau politehnică.

Preferinţă au descendenţii din familiile: Vaida de Soósmező şi Fuleovici.

Concurenţii la toate stipendiile înşirate până aici au să alăture la suplicele sale scrise şi subscrise cu mâna proprie în limba română: testimoniu scolastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical şi pentru dovedirea consângenităţii cu fundatorul au să alăture atestat dela respectivul oficiu parohial, care să cuprindă tabela geneologică ezact dedusă. Sunt datori mai departe să numească espres institutul, la care vor studià în anul şcolastic 1908/9 şi să determine apriat suma şi soiul stipendiului pentru care suplică. Suplicele, cari nu vor corespunde cerinţelor aci înşirate precum şi cele întrate după termin, nu vor fi luate în consideraţiune.

XXIII. *Din fund. „David Br. Ursu“.*

Două (2) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul şcol. 1907/8 de către Ovidiu Fulicea şi Otilia Pop.

Concurenţii la aceste stipendii au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuţi în vre-una din comunele arondate în comitatele Făgăraş, Sibiiu, Hunedoara, — cu atestat de frecuentare, că sunt şcolari în clasă I-ă a gimnaziului gr.-cat. din Blaj, iar fetiţele, că frecuentează la şcoala de fetiţe din Blaj, că au purtare morală bună şi progres bun în studii, şi că sunt sau pot fi susceputi în Seminariul junimei române gr.-cat studioase din Blaj, iar fetiţele în Internatul de fetiţe din Blaj.

XXIV. *Din fundaţiunea de alumnate a Internatului Vancean de fetiţe din Blaj.*

1. *Trei* (3) alumnate de câte 100 cor., folosite în anul şcolastic 1907/8 de către: Augusta Nicoară. Livia Laurenţiu şi Valeria Rus, — şi

2. *Trei* (3) ajutoare de câte 100 cor., cari se vor conferì pe anul şcol. 1908/9 la eleve ordinare de ale şcoalei gr.-cat. de fetiţe şi ale Internatului Vancean de fetiţe din Blaj.

Suplicantele pentru aceste alumnate şi ajutoare au să întrunească şi dovedească următoarele condiţiuni:

a) că sunt române gr.-cat. misere, născute în arhidieceză,

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi buni.

c) că sunt înmatriculate, ca eleve ordinare în şcoala gr.-cat. de fete din Blaj şi sunt primite în Internatul Vancean de fetiţe.

d) Preferinţă vor aveà fetele de preoţi din Arhidieceză.

Blaj, din şedinţa consistoriului plenar ţinută la 15/2 August 1908.

Dr. Victor Mihályi,
Arhiepiscop şi Mitropolit de Alba-Iulia şi Făgăraş.

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişcara-Fabric (27) 50—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

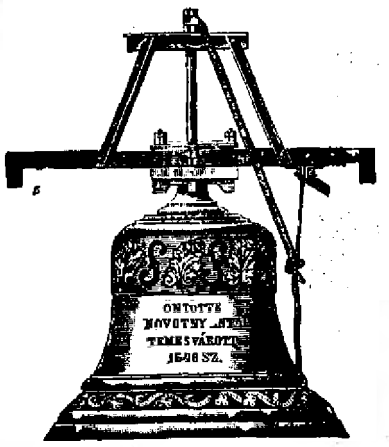

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 50—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 coroane.**

Capitale asigurate asupra vieţii: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:
Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare, pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 5 Septemvrie 1908. Numărul 35.

Reforma fondului de penziune.

— Articol trimis din afară. —

(nm.) În Nrul 33 al „Unirii,“ păr. Ilie Şerban esprimă dorinţa augmentării şi reformării fondului de penziune al preoţilor deficienţi şi a fondului viduo-orfanal. E aceasta o dorinţă vrednică de toată atenţiunea.

Penziunea preoţilor în feliul ei de până acum erà un anacronism, căruia i-a sunat ceasul pentru prohod, iar fondul viduo-orfanal e o mizerie şi dureroasă şi ruşinoasă.

Azi când şi cei mai de jos slujbaşi dispun de bogate fonduri de penziune; singuri preoţii nostri sunt condamnaţi să vegeteze în zilele bătrâneţelor din o simbrie — penziune numai cu prea multă eufemism i-se poate zice — amărâtă, iar văduvele şi orfanii lor rămân în condiţiuni mai amare decât a servitorilor.

Mult aşteptata congruă a sosit, fiecare preot e acum în stare să jertfească pentru fond, anumite percente. Percentuarea însă ar trebui să se facă cu totul în altfel nu ca cea actuală, carea cuprinde o nepotriveală — să nu zic nedreptate flagrantă.

Nepotriveala nu stă în mărimea percentelor. Ea e tot aşa de mare fiind vorba de cele 10% cari, conform deciziunei sinodului arhidiecezan din 1904—1906, să subtrag din întregirea salarului preoţesc, ca şi dacă e vorba de cele 2% vizate în sinodul arhidiecezan din 1899. Nepotrivirea stă în neproporţiunea repartizării lor.

Preoţii, cari şi până acum au fost bine dotaţi, trăind lume albă, necunoscând greul vieţii, n'au contribuit şi nu contribue mai cu nimic la sporirea fondului. Sarcina augmentării lui, după feliul de acum al repartizării, apasă aproape numai pe umerii preoţilor săraci. Ca probă aduc două exemple: 1. Parohia Clujului are un venit de 1903 cor. 38 fil. după care la fond să plătească repartiţia de cl. I. 16 cor. Venitul congrual la Apahida e 124 cor. 32 fil. după care să plătească cuota de clasă plus 73 cor. 78 fil. 10% din întregirea de salar sem. II. 1908. Când ar fi la penzionare, parohul Clujului, fiind şi protopop ar căpătà 800 cor. iar preotul din Apahida 400 coroane. 2. Parohul din Teiuş, cea mai bună parohie din tractul Aiudului plăteşte la fond din întregirea semestrală 17 coroane 66 fil. iar preotul Cacovei — acelaşi tract — 65 cor. 44 fil. Preoţii favorizaţi de soarte înainte de sistemizarea congruei, sunt după sistemizarea ei favorizaţi de lege. Acestei anomalii ar fi bine să i-se pună capet cât mai în grabă, fie prin un sinod arhidiecezan, fie prin Preaveneratul Consistor.

După sistemizarea congruei, eu cred, că repartiţia după clase nu mai are sens, fiind dotaţiunea fiecărui preot, — plus — minusque — aceeaşi. Ar fi bine deci, ca fiecare preot cu cualificaţie deplină să plătească la fond percente după 1600 cor., iar bienaliştii după 800 cor. Acei preoţi însă cari după conscripţia congruală au venite mai mari de 1600 cor. să plătească percente după suma deplină a veniteIor (ex Clujul după 1903 cor. 38 fil.).

Crescând cuotele preoţilor de rând de a binele, după sistemizarea congruei, pentru echitate, ar fi de dorit să se ridice cuota tuturor contribuenţilor fondului de penziune.

Cât priveşte apoi mărimea percentală se fie de aşa, cât în cel mai scurt timp să fie asigurate zilele moşnegilor, cari o jumătate de veac au ostenit în agrul Domnului, muncind din greu pentru ridicarea morală şi culturală a unui neam îngenunchiat şi obidit.

Două percente, fraţi preoţi — e prea puţin!

Festivităţile dela Oraviţa. Societatea pentru crearea unui fond de teatru naţional a întrunit iarăş un frumos număr de intelectuali şi ţărani, la Oraviţa. Atât succesul material, cât şi cel moral al adunării este foarte frumos. Interesul tot mai viu ce s'a manifestat faţă de Societatea fondului de teatru, mai ales în anii din urmă e o dovadă destul de clară, că drumul ce şi l-a croit în timpul din urmă este cel adevărat şi corăspunde unei necesităţi reale. Lăsând la o parte discuţiile infinite despre *zidirea* unui teatru, comitetul a înţeles, că deocamdată nu poate fi nici vorbă de clădire, ci de o pregătire a publicului şi a forţelor artistice pentru a se bucurà încă de pe acum de roadele acestei societăţi. S'au dat burse tinerilor de talent, s'au publicat broşuri cu conţinut dramatic, şi acum dnul Aurel P. Bănuţiu e angajat ca director artistic pentru anul viitor. Misiunea dsale va fi de a se pune în legătură cu singuraticele centre românesti, cu diletanţii. Sperăm că prestaţiunile dramatice ale diletanţilor nostri, vor luà de aci înainte un caracfer, mai unitar, se vor perfecţionà, puse fiind sub conducerea unui pricepător.

Aşteptăm şi dorim ca societatea fondului de teatru să persevereze pe calea apucată.

Preşedinte a fost ales prin aclamare dl *Dr. Ioan Mihu,* ceea ce a fost o alegere norocoasă, care, sperăm, va facilità mult evoluţia în spre bine a numitei Societăţi!

De ale congruei. Un preot de al nostru publică sub titlul de mai sus o corespondenţă în „Gazeta Transilvaniei“ şi în faţa dotaţiunei clerului declară, că e gata să deà eventuala rată de pe jumătatea primă a anului 1908 pentru fondul diîicienţilor, dacă se va primì în dietă proiectul congruei aşa după cum a promis ministrul Apponyi, şi clerului nostru i-s'ar solvi congrua pe anul întreg, începând din 1 Ianuar 1908. Noi numai cu cea mai vie bucurie putem să luăm astfel de declaraţii la cunoştinţă şi ne-ar plăcea dacă idea aceasta ar prinde rădăcini pretotindenea şi clerul nostru s'ar convinge, că atâtea sunt de făcut încât numai prin crearea şi subvenţionarea fondurilor în mod extraordinar se poate ajuta. Şcoalele centrale în lipsa de ajutoare tânjesc, iar şcoala de fete fără de fonduri necesare vegetează numai. Ne-ar plăcea dacă spiritul de jertă pe altarul culturei ar fi cel puţin acuma la culme.

Limba de propunere a religiunii. După cum cetim în foile magiare ministrul de culte şi instrucţiune publică contele Apponyi Albert a răspuns la scripta directorului gimnaziului reformat din Orăştie cu privire la limba de propunere a religiunii în gimnazii. Ministrul distinge — ca de regulă — între acele obiecte de religiune cari sunt în strânsă legătură cu limba liturgică, (pecum e catehismul, dogmatica, morala etc.) cari sunt îndreptăţite şi de acuma încolo a se propune în limba maternă; şi între acelea cari nu sunt în strânsă legătură cu limba liturgică (pecum e istoria biblică, istoria bisericească etc.) acestea trebue propuse în limba magiară. Încă nu putem să ne pronunţăm asupra acestui ordin al ministrului, fiindcă nu îl cunoaştem, dar dacă ştirea aceasta corăspunde adevărului, atunci avem iarăşi de a face cu o ingerinţă, care nu-i compete ministrului de culte. Propunerea religiunii, pecum şi limba de propunere, cade în sfera de competinţă a confesiunilor. În faţa acestui drept fundamental înzădar vreă ministrul se „distingă.“

Conferenţele „Asociaţiunii“. În urma decisiunii comitetului central şi a adunării generale, biroul central al „Asociaţiunii“ va aranjă cu începere dela 1 Noemvrie 1908 conferinţe pentru cărturari (inteligenţă) în toate centrele româneşti mai însemnate, în cari se vor găsi cel puţin 3 conferenţiari şi cel puţin 50 ascultători.

Cu ajutorul acestor conferenţe „Asociaţiunea“ împlineşte o dorinţă generală a susţinătorilor ei şi o lipsă a educaţiei noastre naţionale.

Sperăm deci, că ideia va fi primită cu cea mai mare însufleţire şi va fi sprijinită din răsputeri de cei chiemaţi ca să deie rezultate cât mai mulţumitoare.

Acestea conferenţe se vor ţineă în următoarele centre româneşti: 1. Abrud, 2. Arad, 3. Beiuş, 4. Bistriţa, 5 Blaj, 6. Brad, 7. Braşov, 8. Caransebeş. 9. Cluj, 10. Deva, 11. Făgăraş, 12. Gherla, 13. Haţeg, 14. Lugoj, 15. Năsăud, 16. Orade, 17. Orăştie, 17. Oraviţa, 19. Sălişte, 20. Sibiiu şi 21. Timişoara.

Tuturor directorilor de despărţăminte. în Arad dlui V. Goldiş, secretar. cons. iar Gherla dlui Ioan Georgiu, canonic, din oraşele amintite li-s'a trimis o circulară, învitându-i să înainteze biroului „Asociaţiunii“ până la 1 Octomvie 1908 numele persoanelor din despărţământ. cari ar dori să ţină conferenţe în oraşul respectiv. Conferenţiarii vor binevoi a anunţă şi titlul conferenţei. Alegerea obiectelor se lasă la chibzuiala domnilor conferenţiari.

Pentru orientarea tuturor celor ce se interesează de aceste conferenţe, dăm următorele lămuriri:

1. Pe lângă conferenţiarii locali biroul central va împărţi pentru fiecare centru mai mulţi conferenţiari din alte localităţi, aşa că în fiecare centru să se ţină cel puţin 5 conferenţe.

2. După primirea răspunsurilor dela domnii directori ai despărţămintelor, biroul central va alcătui programul pentru fiecare centru, care se va publică în ziare în cursul lunei Octomvrie, ca la 1 Noemvrie să se poată începe conferenţile. Tot atunci se vor comunica programele şi directorilor de despărţăminte, împreună cu toate îndrumările necesare.

3. Conferenţele vor dură dela 1 Noemvrie 1908 până la 31 Martie 1909 şi ar fi de dorit ca în fiecare Duminecă să se ţină câte o conferenţă.

4. Conferenţele vor fi cu o taxă de întrare minimală. Ceice se vor abonă la toate conferenţele dintr'o localitate vor aveă o reducere însemnată.

5. Din încassările acestor conferenţe ve vor plăti cheltuelile efective ale conferenţiarilor. cari se vor duce dint'o localitate într'alta, iar venitul curat se va întrebuenţa pentru publicaţiunile Asociaţiunii.

6. Conferenţele cele mai bune se vor publică în revista „Transilvania.“

Sperăm, că îndeosebi domnii membrii ai secţiunilor ştiinţifice-literare ale Asociaţiunii vor stărui în cercul lor de activitate, ca aceste conferenţe să reuşească cât mai bine, pregătind fiecare membru câte o conferenţă două.

Toţi aceia, cari doresc să ţină conferenţe în cadrele „Asociaţiunii“ se pot anunţă deadreptul la biroul central, comunicându-şi adresa şi titlul conferenţei.

Sibiiu, 1 Septemvrie 1908.

Presidiul Asociaţiuni:
Şuluţu.

Saşii trădători. Saşii din fundul regiu au ţinut o adunare în Şinca mare. — La aceasta adunare au luat parte vre-o 6 mii inşi veniţi din toate părţile. Şi ca serbarea să fie mai impunătoare au fost învitaţi şi notabilităţi din Germania. — Şi fraţii lor din Germania au ascultat de glasul celor de aci şi şi-au ţinut de datorinţă să vină să-şi vadă garda trimisă să cucerească. Şi-au spus deschis, că au venit să viziteze, să susţină şi să îmbărbăteze elementul germân trimis aci ca avanpost al marei Germanii.

Punctul discuţiei a fost cum să se apere contra legii şcolare alui Apponyi.

La banchet unul dintre Saşii nostri ar fi zis — şi bine ar fi zis, — noi Saşii vrem

FOIŢĂ.

Prusia şi Polonii.

(Continuare şi fine).

În deceniile din urmă s'au înfiinţat instituţiuni financiere polone, care concentrează prin cumpărare toate averile imobile din Posnania, le parcelează în condiţiunile cele mai favorabile exclusiv ţăranilor poloni. Aceste instituţiuni, în frunte cu Banca centrală din Poznany, sunt conduse de minune.

Chiar şi legea din 1904, care oprise polonilor veniţi clădirea unor case nouă pe teritoriul posnanian, a trebuit să cedeze statorniciei răbdătoare a ţăranilor poloni. Ei se adăpostesc, unde pot; în urmă dela 1900 până în 1905 numărul polonilor a crescut dela 95·90 la mie, până 97·78.

* * *

Mai rămâne să lămurim urmările cele rele ale expropriérii.

Expropriarea va pricinui în totdeauna o pagubă morală pentru sărmanii expulzaţi: căci în totdeauna vine greu şi cu durere să părăsăşti solul părintesc, moştenit dela moşi şi strămoşi. — Ea va şi influinţă rău naţionalitatea polonilor. Scoşi din moşia lor, ei vor trebui să-şi caute alte isvoare de muncă şi de câştig — deseori printre străini şi protestanţi: cu încetul se vor înstrăină de neamul lor. Iar înstrăinarea de neam la poloni, duce la înstrăinare de religiunea catolică.

În Posnania chibzuesc bine, cum să se asigureze munca nevoiaşilor expropriaţi, dar munca în patrie şi pentru patrie.

Mare pagubă vor suferi funcţionarii moşiilor celor mari: căci vor fi siliţi să-şi caute ocupaţiuni cu totul diferite.

Rău va influinţă expropriarea oraşele. Strângând oraşele polone într'un cerc de spijă (de colonişti germani) cum se pronunţă fără cinste ministrul von Rheinbaben, guvernul va lucră contra negustorilor, meşteşugarilor, avocaţilor, medicilor şi altor inşi dependenţi de clienţii săteni. Iar statistica ultimă adevereşte, că în asemenea oraşe, creşte poporaţia germană, ceeace, la alegerile, se întoarce împotriva polonilor. Şi în această privinţă se caută remediare prin asociaţiunile exclusiv naţionale.

* * *

În fine trebue executate mijloacele spre a lucră contra tuturor urmărilor nefaste ale expropierii.

Încă în Aprilie s'a ţinut cu acest scop o adunare generală în Posnania şi s'a decretat, printre altele, că nici unui polon nu-i mai este învoit a întră în tocmeală cu comisiunea de colonizare: ci să cedeze numai forţei brutale ale armelor prusiene, cu toţii să ceară cu insistinţă cele mai înalte sume de recompenzare. Chiar în urma expropierii nu le este iertat polonilor să părăsească ducatul posnanian, ci că trebue să cumpere pământ aiurea în ducat mai ales dela nemţi. Banii, nu pot fi depuşi decât la băncile naţionale polone. S'a mai discutat, cum şi în ce chip vor veni băncile într'ajutor proprietarilor mici, oficialiştilor şi orăşenilor periclitaţi; cum şi în ce chip să se estindă activitatea industrială polonă, cum să se utilizeze spre folosul naţional resursele miniere.

* * *

Poporul din Posnania, priceput şi statornic în lupta cu elementele străine, duşmane existenţii sale nu se teme de nimica. Cu curaj la muncă şi cu credinţă în Dumnezeu priveşte liniştit spre viitor!

Urmările luptei hakatiste apasă în mod mult mai simţitor asupra germanilor Nu de mult doară — deşi poate ceva târziu — a ajuns la maturitate şi s'a statornicit compromisul între „Centrum“ nemţilor catolici şi între poloni. Centrum se obligă a luă în apărare interesele polonilor: iar aceştia se obligă a merge mână în mână cu Centrum. In consecinţă au câştigat germanii catolici câteva mandate mai mult la alegerile anului curent: bataglia protestantică contra Centrum s'a dus în râsipă. Foarte simţitoare sunt daunele prusienilor în urma grevei generale ale *tuturor* polonilor contra mărfurilor nem-

să rămânem germâni şi să reprezentăm pe germâni, şi vom face toate, ca să zădărnicim aceasta lege de magiarizare alui Apponyi, căci ţara mamă, Germania, stă la spatele noastre gata fiind a ne sprijini cu bani, şi a ne apără cu arma.

Şi au străbătut cuvintele acestea ca un curent electric prin corpul puternicei Ungarie şi s'a adunat, ca picoarele amfibiei descoperitoare, şi s'a auzit ţipătul înăduşit „et tu mi filii ...“ Şi s'a dat alarma, că s'a comis un nemai pomenit atentat contra întregităţii statului din partea poporului crezut de cel mai loial. O decepţie amară e aceasta pentru utopiştii nostri, dar bine meritată.

S'a pornit apoi cercetare pe toate căile aşa după cum e obiceiul în Ungaria. — Rezultatul îl vom vedeà.

CORESPONDINŢE.

Scrisori din Viena.

18 August 1908.

Când mă aflu iarăş în capitala puternicului imperiu habsburgic, unde toate neamurile ce să află colonizate întrânsa îş au locul lor cuvenit, unde pe lângă amestecul babilonic al atâtor limbi domneşte o pace şi *unire* desăvârşită prin o asociare de idei, îmi vine în minte modesta dar bine îngrigita noastră foaie din Blaj „Unirea,“ care are de scop acelaş ideal al păcii şi unirii între *fraţi*, care domneşte aci în Viena între deosebite neamuri *şi streini*. E sezonul vacanţelor tocmai, mare parte a familiilor mai cu stare e dusă departe la aer de sate, în schimb însă streini din ţări depărtate vin să guste din farmecul Vienei şi să admire puternicile zidiri, monumentele vechi ce le are aceasta cetate, care a văzut atâtea veacuri furtunoase şi atâţia oameni. Vulturul cu două capete deasupra întrării la curtea împărătească aşa cum stă acolo nemişcător vărsat din fer, parecă e conştiu de mărirea lui şi în conştiinţa puterii ce o are în două părţi îi îndreaptă privirea falnic şi cu o îndestulire oarecare de pacea şi bunăînţălegerea popoarălor din acest oraş împărătesc în acest an jubilar.

Şasezeci de ani de când Domnitorul nostru a luat în mâni cârma Austriei. Abia eră de 18 ani atunci pe când alţi tineri liberi de grijile lumei alergă în bună voie după plăcerile ei, tinerul Francisc Iosif i-să dă în mânuri diregătoria cea mai grea de a face adecă rânduială şi pace în imperiul sdruncinat prin anii viforoşi 48—9. Cum a reuşit Domnitorul nostru să-şi împlinească aceasta chemare dovadă acest oraş pacinic, care prin viaţa lui socială şi familiară a devenit proverbial.

Lucrul firesc dar dacă vienezii în deplina lor fericire ce le-a gătit-o bătrânul Impărat, nu cunosc margini în feliul de aşi manifesta recunoştinţa faţă de dânsul.

Anul acesta întreg e un an de sărbătoare. S'a scris cu de amănuntul în toate gazetele despre impozantele sărbători din 8 Iunie.

Astăzi la ziua naşterii M. Sale când împlineşte 78 ani, iarăşi e în haina de sărbătoare. Din 15 a. c. să ţin lanţ una după alta sărbările jubilare Deosebitele întruniri să întrec în feliul de a ridică însămnătatea zilei. Serbările toate să concentrează în promenada cea mare a oraşului numită Traser unde aleargă mulţimea cu mic cu mare lăsând străzile Vienei goale.

Sâmbătă la sărbătoarea sf. Marii a defilat dealungul promenezii cortejul meseriaşilor 30 de capele muzicale au însoţit acest puternic cortej, care nu mai eră să aibă capet. După defilarea meseriaşilor, seara au fost o reprezentaţie cu focuri bengalice, ceeace numai rar se poate vedeà.

Am zis reprezentaţie, căci prin jocuri de foc un iscusit măestru italian, a reprezentat scene din războaiele din 48, 49, 67 şi din viaţa Domnitorului.

Impozantă a fost ţinuta sărbătorească a bărbaţilor Vienezi, dar aceea ce a dat un farmec deosebit sărbărilor a fost Luni defilarea militară a pruncilor de şcoală în frunte cu capele muzicale compuse tot din şcolari în vrâstă de 10—12 ani, 8000 de copii de şcoală în şiruri de patru, păşeau falnici pe largul drum al promenăzii şi înaintau în paşi hotărâţi, ca o taberă ce merge în calea duşmanului cu gândul sigur al biruinţei. De alungul promenăzii mulţime de popor, ce numai într'o capitală se poate adunà în aşa număr mare, cu feţe vesele se uitau la micii ostaşi, cari aşa cum ştiu ei de pe acum îşi arată virtutea militară, pe care odată se va răzimà ţara şi tronul. Părinţii vărsau lacrămi de bucurie când îşi vedeau ficiorii înşiraţi în rânduri de bătaie, ori când îşi vedeau băiatul lor cum se încoardă ca să sufle în instrumentul lui muzical ca să deie un accent mai puternic sărbătoarei şi să salveze renumele capelei lor muzicale, pe care micul capelmeister o dirigeà cu atâta seriozitate.

După defilare au căpătat băieţii drept pradă de război, o ojină straşnică, iar membrii capelelor şi câte o porţie de... bomboane.

Azi la ziua împăratului oraşul tot e înarborat cu flamure schwarz-gelb.

Pentru oaste a ţinut missă solemnă la câmp Escelenţa Sa episcopul castrens C. Belopatotzki. Nenumărate distincţiuni a împărţit Maiestatea Sa, care de altcum petrece la Ischl de unde a trimis milă şi iertare şi acelora, cari zăceau în întunerecul temniţelor, agraţiind o mulţime mare de osândiţi.

Visnezul.

ţeşti. In regatul polon din Rusia nu se mai duc mărfurile nemţeşti: tot ca afurisite apar ele şi în Galiţia. In Posnania nimenna nu mai visează a cere marfă dela un neamţ. Parcă s'ar fi tăiat firul comercial între nemţi şi poloni! De aici nemulţumirea, paguba, şi stagnarea comerciului german, pe cum şi desaprobarea politicei hakatiste. Comercianţii şi industriaşii nemţi pregătesc un apel general în contra legii esproprierii. Acelaş recurs cu cererea suprimării acestei legi infame este pregătit şi de poloni.

Iar printre nemţii bine gânditori, cum aud dela nişte bărbaţi competenţi ce se află pe câmpul de luptă, se ridică un duşman pronunţat al hakatismului, anti-hakatismul.

Numele hakatist provine din iniţialele numelor Hansemann, Kennemann, Tiedemann, alor trei bărbaţi, cari la 3 Noemvrie 1894 au înfiinţat asociaţiunea (H. K. T.-Verein) pentru propagarea germanismului în provinciele răsăritene ale imperiului: iar hakatism sau hakata deseamnă tendinţa şi cuprinsul principiilor nesănătoasă (astăzi chiar radicale), de cari sunt însufleţiţi membrii acestei asociaţiuni.

M. C. Hellon S. I.

Ardeleni şi ungureni în dieceza Gherlei.

Biata Gherlă! Nu-i sunt destule multe alte greutăţi, trebuie să i-se mai adaugă şi chestia ungureană. Aceasta chestie a devenit acută mai ales de câţiva ani încoace de când din fericire sau nefericire dar sigur spre năcazul lor au fost dispuşi în părţile ungurene vre-o 3 preoţi, cari n'au avut fericirea a se naşte în acele părţi. E o chestie foarte gingaşă azi în dieceza Gherlei, care provoacă foarte uşor atacuri vehemente. Chiar pentru aceea nu voiam a sulevà chestia, căci deşi fără voie, voiu atinge poate susceptibilitatea unora sau altora. E apoi faptul prea cunoscut despre *bunăvoinţa?* gazetăriei româneşti faţă de unire. In urma acesteia nu e eschis, că s'ar folosi unele neajunsuri, ce ar trebui să amintesc, de argumente contra bisericei unite.

Aceste consideraţii m'ar îndemnà să nu scriu, dar ştiu de altă parte, că ura, dispreţul, ce de fapt există între preoţimea ungureană şi ardeleană e o rană grea pe corpul diecezei Gherlei şi dacă nu se sanează, poate aveà urmări neprevăzute. Dacă vrem să sanăm morbul, nu-l mai putem tăinui. Ştiu, că am rostit o grea acuză, când vorbesc despre ură între preoţime, dar viaţa, faptele o dovedesc. Se poate omul convinge din corvorbirile, polemicele preoţilor, din faptele oficioase şi neoficioase ale lor. Şi, că până unde a ajuns aceasta ură ne spune corespondentul „Gazetei Transilvaniei“ în Nr. 170 a. c., când zice, că teologii ungureni n'au trimis învitare celor doi preoţi veniţi în Maramureş din părţile ardelene. Acest fapt e mai mult decât o nepoliteţă din partea teologilor ungureni. Am auzit, că teologii ungureni vin pregătiţi deja de acasă cu preocupaţiile acele accentuate de multeori faţă de colegii lor ardeleni. In seminar se tot ceartă, la manifestaţiile societăţii literare se retrag, în corul teologilor nu vreau să între cu toate încercările binevoitoare a superiorităţii şi a colegilor. In timpul liber vorbesc demonstrativ ungureşte.

Şi pentru ce toate aceste? Pentrucă crescuţi într'un mediu străin, lipsiţi cu puţine escepţiuni de simţul conştiinţii naţionale văd în fraţii lor tot atâţi râvnitori după parohiile mai bine situate din părţile ungurene şi întogmai ca ungurii îi consideră pe ceilalţi cu mult mai inferiori, fiindcă nu ştiu vorbi aşa perfect limba ungurească. Cu aceste preocupaţii, străini de ce e românesc vin în seminar, în urma îndârjirii străini ies, aşa merg în parohii şi la rândul lor se îngrijesc, ca, cei-ce le urmează, să fie aseminea. Nici nu se poate altcum esplica o atare apariţie bolnăvicioasă, care pretinde, că chiar şi în gremiu începând dela cel mai mare până la cel din urmă oficial să nu se aplice după trebuinţă şi vrednicii ci după cum e ungurean sau ardelean.

Şi e în interesul bisericei o astfel de împărechiare, un aşa separatism? N'aş rosti nici un cuvânt, dacă aş fi convins, că interesul bisericei şi a neamului o pretinde. Conced, că preoţii din acele părţi cunosc

mai bine împrejurările şi în urma legăturilor familiare pot lucrà mai intensiv pentru popor, decât cei din alte părţi. Aceasta o vor face însă numai, dacă au tragere de inimă spre dânsul şi aspiraţiunile sale mai multe decât alţii. Durere însă, că, cum dovedeşte generaţiunea tinără cu o escepţiune sau doauă, preoţimea de acolo e străină nu numai de cea ardeleană, ci şi de poporul, pe care-l conduce. Sau ce semn mai învederat de înstrăinare de popor îţi trebue decât, că în Maramureş comitat românesc, dacă nu considerăm pe jidovi, preoţii şi fii de preot nu ştiu limba poporului. Şi încă în Sighet au un convict a „Asociaţiunii pentru cultura poporului român," In acest convict a absolvat paremise cu câţiva ani înainte un nepot a rev. vicar, care în alt loc sigur n'ar fi fost ordinat din cauză, că nu ştie românește. Şi apoi nu e numai singur. Ce să mai zicem apoi de părţile sătmărene, unde sub supraveghiarea trează a preoţimei, care în familie vorbeşte aproape esclusiv ungureşte s'a propus în şcolile susţinute de biserici în limba maghiară şi română şi aşa s'a relatat şi la forurile mai înalte. Şi acum comisiile administrative ctt., după-ce legile nu recunosc şcoale cu două limbi de propunere, pe baza praxei decretează şcoalele române de şcoale cu limba de propunere maghiară. Şi apoi cu drept se poate spune, că marea majoritate a teologilor şi preoţilor sunt aşa de străini, aşa de reci faţă de lucrurile, mişcările româneşti, că te revoaltă, când vorbeşti şi vezi. Mai nou se pare. că s'ar mai îndrepta lucrurile, s'ar porni o mişcare mai spre bine, durere numai, că şi aceasta se face sub auspiciile separatismului fără rost şi contrar iubirei frăţeşti. Motivul acestui separatism e de tot ne demn pentru tineri ce se însufleţesc de idealuri.

După aceste, cred că nu e mirare, dacă ajungând unii preoţii din părţile ardelenesălăjene acolo, crescuţi în alt mediu, dedaţi a privi altcum poporul acel credincios nu de pe spatele calului au fost rău primiţi din partea fraţilor lor. N'au avut zile liniştite nici de atunci încoace şi se vede, că cu „boicotarea" vor a-i scoate de acolo? Pentru ce n'ar puteà oare „boicota" pe jidovi sau pentru ce nu i-au boicotat? Ar fi fost mai mult în interesul poporului decât prietinia lor şi boicotarea fraţilor preoţi. Au doară nu?

Triste lucruri dar adevărate, cari, dacă vor dăinui mult, mi-e teamă, că nu vor aveà bun sfârşit. Ar fi datorinţa tuturor factorilor competenţi să pună capăt ăstor fel de lucruri. Inainte de toate centrul trebue să dee o directivă hotărîtă în agendele oficioase fără considerare la susceptibilitate uşor de priceput a unor indivizi. In seminar apoi să se straplânte în tinerii clerici dragostea de neam, şimţul faţă de aspiraţiunile lui. Spre acest scop, cred, că n'ar puteà face superioritatea un lucru mai bun ca şi când ar introduce, ca studiu obligator limba şi literatura română. Las să se convingă tinărul respectiv, care la sinul mamei sale şi în casa părinteasscă n'a putut-o face, despre frumseţea limbei noastre, căci cum ştiut este: „Ignoti nulla cupido". Să se convingă, că nu suntem acel popor rămas cum ne învaţă în şcolile ungureşti. N'ar fi acesta un lucru imposibil, cu atât mai vârtos, că limba poporului trebuie să o ştie ori-ce cleric absolut. Chiar şi în seminarele latine s'a introdus limba slovacă, unde credincioşii diecezei sunt slovaci.

E apoi însaşi preoţimea din părţile ungurene, între care eu cunosc oameni cu vederi largi ca rev. Fabian, ca să nu amintesc apoi pe Dr. V. Lucaciu. Sum prea convins, că aceştia pot face foarte mult în interesul încetării urei, dacă nu o nutresc, ci o combat.

Sunt în urmă înşişi teologii, cari trebue să fie însufleţiţi de sfinte idealuri şi nu pătrunşi de ură. Numai un ideal putem aveà cu toţii, înflorirea bisericei şi înaintarea neamului. Aceia, cari au în vedere acest ideal şi lucră pentru ajungerea lui nu ne pot fi duşmani şi nu ură şi boicot merită, ci dragoste frătască. Dacă îi urim şi boicotăm pentru a satisface unor intrigi personale pe noi ne discalificăm. Inainte dar fraţi cu toţii împreună pentru biserică şi naţiune!

W.

Reteag la 14 August 1908.

Onorată Redacţiune!

Vin a vă raportà pe scurt despre conferinţa preoţească alor 18 tracte protopopeşti din dieceza Gherlei ţinută la 12 Aug. 1908 în Dej în cauza înfiinţării unui fond pentru pensionarea preoţilor, văduvelor şi orfanilor de preot din dieceza Gherlei.

În vederea regulării congruei, ce se aşteaptă acuma cu inteţire (după preterare de 10 ani a clerului gr.-cat. faţă cu confesiunile acatolice), preoţi cu vederi largi şi cu durere pentru soartea preoţilor îmbătrâniţi, a văduvelor şi orfanilor de preoţi, au aflat momentul priincios deodată cu zorile congruei se iniţieze lucrările pregătitoare, pentru a pune baza unui fond cu cea mai frumoasă menire.

Şi după primii paşi întreprinşi, se poate prognosticà, că aceasta lucrare va fi încununată de succes şi va dà Dumnezeu prea bunul, ca după atâtea lacrămi ale văduvelor şi mestecate cu suspinurile orfanilor şi după atâtea sdrobiri de trup şi suflet ale atâtor preoţi obosiţi de greutatea crucei purtate cu abnegaţiune, se crească arborele, care are se aducă mângăiere şi binecuvântare.

În taină s'au făcut pregătirile şi s'au conchiemat adunările alor 33 de tracturi protopopeşti (aşa numite ardelene) ale diecezei de Gherla în trei centre mai mari: *Şimleul-Silvaniei, Dej* şi *Şomcuta-mare,* chiemat fiind la conferinţă protopopul cu câte doi delegaţi (2 preoţi designaţi de protopopul) din fiecare tract.

Abia cu o zi mai înainte am primit avizul scurt şi fără multe esplicări şi am alergat la conferinţa din Dej, unde din 18 tracturi învitate, s'au reprezentat 16, rămânând nereprezentate numai 2, al Lojerdului şi al Giulei.

Adunarea s'a ţinut în spaţioasa şi frumoasa biserică românească unită din Dej fiind deschisă de protopopul Dejului P. On. Ioan Vele prin o cuvântare cuminte, cumpănită şi binesimţită, fiind unul din iniţiatorii acestei mişcări.

Adunarea să constitue alegând de prezident pe Reveredissimul Domn Ciril Deac, vicar foraneu în Năsăud, iară de notari pe domnii Ştefan Buzilă preot în Sântiosif şi Dionisiu Vaida preot în Câţicău pecum şi 2 verificatori ai procesului verbal.

Reverendisimul domn vicar luând presidiul cu cuvinte calde recomandă clerului adunat îmbrăţişarea ideii şi conlucrarea, ca idea trup să se facă.

Cere cuvântul protopopul Bistriţei, M. O. Gerasim Domide şi într'un esposeu amănunţit face istoricul acestei mişcări, arătând. că dânsul a fost încredinţat din partea unui comitet de iniţiativă cu lucrările pregătitoare şi între altele presentă un prospect despre principiile generali referitoare la crearea şi susţinerea unui fond de penziune preoţesc Cu cuvinte însufleţitoare recomândă îmbrăţişarea ideii şi primirea hotărîrii să se înfiinţeze fondul de pensiune. Pentru zelul depus în lucrările de pregătire conferinţa la propunerea prezidiului, îi aduce talentatului protopop Gerasim Domide mulţumită protocolară şi îi strigă: „Să trăiască".

După ce mai iea cuvântul protopopul onorar On. Pamfiliu Grapini, un bun orator, care insistă pentru înfiinţarea fondului de pensiune numai în cazul, că se va regulà congrua, ceeace cunoscând diplomaţia guvernanţilor nostri din Budapesta, este încă lucru problematic, şi după ce alţi oratori sunt de părere, că fondul să se înfiinţeze la tot cazul, ori să reguleze congrua, ori ba, în cazul din urmă însă pe lângă cuote mai mici, — conferinţa hotăreşte înfiinţarea fondului din chestiune.

Rămâne numai datorinţa, că clerul întreg în sinoadele tractuali să primească aceasta hotărîre de a sa, şi cu însufleţire să se grupeze pe lângă aceasta ideie şi să-şi deie întreg concursul, ca aceea trup să se facă.

Iară societatea care ştie câtă abnegaţiune a dovedit clerul, carele în decursul veacurilor a lucrat pentru îmbunătăţirea sorţii altor factori, iară pe sine s'a uitat, — este datoare să-i sară într'ajutor la înjghebarea fondului acestuia, cu destinaţia atât de frumoasă şi per eminentiam umanitara. Cu deosebire sunt datoare cu acest sprijin parohiile singuratice, dar şi toţi oamenii de bine.

Aşa a fost decursul în schiţe al conferinţei din Dej, care poate să aibă o însemnătate epocală în istoria bisericei unite, dacă clerul va şti să fie solidar.

Ioan Sonea,
preot greco-catolic.

Sânmiclăuşul-mare, 1 Septemvie 1908.

Onorată Redacţiune!

Sfinţirea bisericei unite române din Sânmiclăuşul-mare s'au îndeplinit cu mare solemnitate în 30 August n. a. c. cu asistinţă mare de preoţi şi mulţime de popor; decursul solemnităţilor cred că-l va scrie vre-un corespondent al ziarului „Unirea", căci subscrisul fiind şi cam bătrân şi ocupat nu mă pot angaja la acel lucru. La scriereà acestor orduri însă mă îndeamnă numai iubirea de adevăr şi insulta ce o face „Tribuna" din Arad Ilustrităţii Sale Dlui Episcop Vasile Hossu în Nr. 183 din 1 Septemvrie.

La dorinţa mai multor credincioşi uniţi din Sânmiclăuşul-mare am rugat pe Ilus. Sa ca să binevoiască a consacrà biserica unită din Sânmiclăuşul-mare. Cu o lună mai înainte de sfinţire, fiind la arhiereul, am primit şi stabilitul program pentru sfinţire, care l-am

comunicat tuturor celor interesați. In acel program la dorința Ilustrității Sale nu s'a făcut nici amintirea despre primirea solemnă, căci mai înainte și-a esprimat Ilustritatea Sa dorința, ca să se înconjure orice soi de primire pompoasă, căci sfințirea de biserică este o lucrare curat bisericească și fiind împreunată cu misiune sacră primirea tumultuoasă în formă de demonstrațiune este incompatibil cu sfințirea; deci comunitatea bisericească a înconjurat orice festivitate, ci s'a restrâns numai la onorurile religioase, cari compet unui Arhiereu.

Cu toate acestea pretura primind mandat dela comitat chiar așa a purces față de primirea arhiereului nostru, ca și față de primirea celui din Arad până când comunitatea bisericească gr.-cat. a abandonat modalitatea comunei gr.-or. cu ocaziunea sosirei arhiereului din Arad a fost mai mult o manifestațiune a simțământului național, iară scopul nostru a fost sfințirea bisericii, iar nu demonstrațiunea.

Scriitorul „Tribunei“ se simte indignat, că autoritățile politice i-au făcut arhiereului nostru arc triumfal cu inscripția „Isten hozott“ dar cine poate opri autoritățile, ca să onoreze pe arhiereu așa pecum ele știu că e bine. Comunitatea bisericească asemenea a făcut arc triumfal mai imposant decât cea politică și a pus inscripția: „Întru mulți ani Dispunătoriule“ însă despre acestea nu amintește „Tribuna,“ de unde se vede curat, ca lumina soarelui, că „Tribuna“ este ca turbina, care turbă de mânie și ură față de uniți, căci publică denaturat și tendențios decursul sosirei arhiereului nostru. Este adevărat, că arhiereul nostru a fost primit la gară, și condus la biserică într'un conduct imposant, căci dela marginea satului până la biserică pe toate stradele unde trecea conductul erà public număros și fiindcă calea la biserică conducea prin centrul comunei, oficiile erau arborate cu emblema țării, deși am fost comunicat autorităților cu 14 zile mai înainte în scris, că Ilustritatea Sa, nu dorește manifestațiuni, cari nu se țin strâns de actul sfințirii, iar de cumva se va dà prânz comun, să se înconjure orice toast. Ilustritatea Sa nici n-a toastat la prânzul comun, ci numai a mulțumit tuturor, cari și-au arătat față de Dânsul respectul și onoarea cuvenită.

Corespondentul „Tribunei“ știe bine cum preotul neunit din Serbcenad frate cu directorul despărțământului „Astrei“ din Sânmiclăușul-mare în trei rânduri a protestat, ca comunitatea Serbcenad să nu cedeze loc pentru edificarea bisericei unite, acuma mai pe urmă comunitatea a oferit aproape 2000 coroane, pentru un loc acomodat, însă și contra acestui acord a dat recurs preotul neunit, naționalistul cel mare. Deci nu aceea roade la inima „Tribunei,“ că arhiereul din Lugoj este naționalist slab, ci faptul, că observă, cum uniții se organizează și ei în Torontal, și zidesc biserici și școale. Iar cât pentru naționalismul Arhiereului dela Lugoj, am fi poate poporul credincios și preoțimea mai competenți să-l aprețiăm decât cutare corespondent anonim și pătimaș al „Tribunei.“

Vasile Deciu,
paroh greco-catolic.

Noutăți.

Despre Majestatea Sa. Știrile sosite despre starea sănătății Maj. Sale Francisc Iosif sunt cu totul liniștitoare. Guturaiul ce l'a avut a dispărut cu desăvârșire, și Monarhul s'a preumblat Marți de două ori prin parcul din Ischl. Marți și Miercuri la timpul obișnuit a ascultat referințele demnitarilor curții.

Starea sănătății Regelui Carol — scrie „Voința Națională“ — este foarte satisfăcătoare. După examenul medical făcut de dl prof. Dr. Noorden, suntem în măsură a desmînți toate știrile alarmate, publicate de unele ziare cu privire la sănătatea suveranului nostru. Majestatea Sa Regele, care fusese cam slăbit din pricina regimului lactat ce a urmat, își recapătă din ce în ce forțele și a reîncepu preumblările prin parcul castelului Peleș. Zilele acestea suveranul va fi supus unui examen medical special cu razele Röntgen de către dl Dr. Noorden. Dl prof. Dr. Noorden, contrar deciziunei luată la început, va mai stà cam o săptămână la Sinaia. Dsa va examinà mersul regulat al sănătății M. S. Regelui în acest timp.

Arhiducele Ferdinand la curtea regală română. In legătură cu svonurile răspândite în pressa streină cu privire la o vizită a arhiducelui Francisc Ferdinad la curtea regală română se comunică ziarului „Vaterland“ că moștenitorul tronului austro-ungar va plecà într'adevăr în curând la București pentru a vizita familia regală. Regele Carol și regina Elisabeta, au învitat în dese rânduri pe arhiducele Francisc Ferdinand să vie în România și arhiducele a promis de curând vizita pentru toamna acestui an. Conform dispozițiilor de până acum, principele moștenitor va trebui se sosească la București la 5 Octomvrie.

Din Arhidiecezà. Au fost denumiți de parohi *Vasile Micu* la Șermășel (tr. Cătinei), *Ioan Alexandru Șandor* la Silvașul român (tr. Murăș Uioare). *Aurel Hățegan* adm. parohial din Corpade a fost dispus de cooperator parohial al doilea la Cluj.

Conferință episcopească. Escelența Sa Părintele Mitropolit a plecat Miercuri la Budapesta, ca împreună cu episcopii sufragani să ica parte la conferința corului episcopesc catolic, carea s'a ținut Joi în 3 Septemvrie curent. După cum se anunță, obiectul conferinții va fi congrua și autonomia.

Dl Z. Bârsan și doamna au dat în zilele de 1 și 2 Sept. două reprezentații la noi cu următorul program: In 1 Septemvrie. 1. Învățata, comedie într'un act din franțuzește. 2. Declamații comice. 3. Un Urs, comedie într'un act de A. Cehov. In 2 Septemvrie. 1. Dela Nord la Sud, comedie într'un act. 2. Declamații comice. 3. Adresa greșită. Prestațiunile dlor au fost și de astădată la înălțimea artistică, pe care o așteptam. Foarte simpatic a fost în rolurile de comic și dl *Calmuschi*, pe care l-am văzut pentru întâia oară cu acest prilej, la noi.

Adio. Tuturor cunoscuților, prietinilor și mai ales confraților și colegilor mei preoți din districtul protopopesc gr.-cat. al Sibiiului la depărtarea mea din Orlat le zic și pe aceasta cale *un duios rămas bun și la revedere cu bine și în fericire. Dion. P. Decei*, preotul gr.-cat. al Bandului de câmpie.

Dare de seamă și mulțumită publică. La producțiunea teatrală aranjată de tinerimea din Veza la 30 August, au intrat următoarele suprasolviri: Iacob Popa, Dr. I. Bălan, Ioan F. Negruțu ing., Nicodim Baciu, Todoran, G. Precup, V. Oltean, Ilie Mircea, N. Negruț E Vlassa, Șt. Nyergeș, Bărbat Baicu, Lengyel, Gabriș, Iozon Demetriu Teodor, A. Nyergeș, toți câte 1 cor. Lațu (preot Crăciunel 40 fil. Dr. A. Pop 2 cor. Carol Nagy 10 cor. Venitul curat e de 24·50 fil. din care s'a dat 12·25 fil. pentru meseriași iar 12·25 fil. pentru orfanotrofiu.

Dela Societatea meseriașilor nostri. La fondul Societății meseriașilor au contribuit următorii domni: Vasile Borgovan, prof. în București 1 cor. N. Saturn, preot în Merișori 3 cor. Ioan Bora, preot în Petros 1 cor. Vasile Bora, preot Crivobava 2 cor. Liviu Iancu, preot Vișag 2 cor. Gavril Pop, protopop Măhaciu 1 cor. Ioan Fulicea preot Șinca veche 1 cor. Vasile Hopârtean preot în Gătălin 1 cor. Ioan Morariu preot în Poiana Aiudului 1 cor. Ladislau Nandra preot în Silvașul de jos 1 cor. Mihail Hodârnău preot Pata 1 cor. Sabin Coroian, protopop în Dobâca 1 cor. Ioan Pop protopop Nușfalău 2 cor. Alesandru Măierean, preot în Iași 1 cor. Isaia Popa preot în Ocna Sibiiului, 1 cor. George Sucin preot în Sânmihaiu—Torontal 2 cor. Vasile Osvadă directorul agricolei Hunedoara 1 cor. Marius Elekes, proprietar în Velcher 2 cor; N. Romonțan, preot în Mărgău 1 cor. Dela producțiunea teatrală aranjată de tinerimea din Veza 12·25. Primească marinimoșii donatori mulțumita comitetului.

Necrolog. † *Iosif Roman*, advocat, președintele societății fondului pentru înființarea unei școale de fete române în Orade, membru în direcțiunea institutului de credit Bihoreana, fost vicecomite și protopretore în penziune, după grele suferințe și primirea Sf. Taine ale muribunzilor, a încetat din viață în 29 August 1908 n. la 4 oare d. m. în etate de 80 ani.

Odihnească în pace!

„Familia Română.“ Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Gâcituri).

Abonații noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 4—52

Se caută ambele tomuri de predici funebrale și iertăciuni de Tit Bud vicar foraneu.

Redacția „Unirii“.

Aviz!

Aduc la cunoștința On. Public din Blaj și jur că sub firma:

C. DEMIAN

mi-am deschis în piața Blajului o prăvălie de modă, unde pot servì On. Public cu tot felul de articlii aparținători acestei branșe cu prețurile cele mai moderate. Rugându-me de binevoitorul sprijin semnez

cu deosebită stimă
C. DEMIAN

(33) 1 – 3

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 32

Capitlul XXVII.

Dreptate romană.

Câteva săptămâni mai târziu Octavia şedeà în grădina vilei sale din Antium şi priveà afară peste marea lucitoare, carea se întindeà, ca o oglindă, dinaintea ei.

Niciodată n'a simţit Octavia poziţia ei aşa de dureros ca acum. Marea lucitoare o făceà să se gândească la Bajă, unde acum împăratul duceà o viaţă plină de plăceri în braţele Sabinei, pe când soţia sa cea legitimă trăiă în singurătate.

La acestea gânduri ochii i-se umplură cu lacrimi. „Ce sum eu?“ vorbea ea. „O esilată, pe carea o compătimesc, ori o batjocuresc. Şi alţii au fost loviţi de năcazuri: acestia însă au găsit baremi mângăiere în amintirea despre un trecut fericit. Eu însă, când m-am măritat, am intrat într'o casă, unde m-a primit numai întristarea: mai întâi au omorât pe tatăl meu, apoi pe frate meu. Eu nu sum soţie, ci văduvă....“

Acum sosi Rabonia şi încercă se mângăie pe stăpână-sa; ea şi Eumachius erau singurii devotaţi ai nefericitei princese. Astăzi însă nici chiar cuvintele mângăitoare ale credincioasei servitoare nu fură în stare se înseninеze pe Octavia.

„Este aşa de frumos, ceea ce spui,“ zise Octavia, „este aşa de sublimă, aşa de mângăitoare, această învăţătură a crucii. Însă uite, Rabonia, sunt momente, când nici chiar învăţătura aceasta nu mă poate săturà, momente, unde viaţa îşi cere dreptul ei, unde inima mea se revoaltă contra torturilor, cari o omoară, unde ea se mistuie prin dorul după o altă inimă. Eu sum aşa de tineră şi — aşa de nefericită. Ah, soarte amară, nu există nimic, ce te-ar puteà înmuià! Nu ai destinat pentru mine numai spini, şi nici o rozà, nici o floare? O, iubire eternă, o, Dumnezeule de pe cruce, dacă poţi, lasă-mă numai odată, o singură dată se fiu fericită, fericită în braţele, lângă inima soţului meu!...“

După-ce isprăvi, Eumachius năvăli în grădină. „O, stăpână,“ strigă el palid de spaimă, „fugi, fugi.... Casa e încunjurată şi soldaţii împăratului se apropie, ca să te ducă de aci.“

„Se fug?“ zise Octavia. „Numai cine se ştie vinovat îşi caută scăparea în fugă. Eu nu mă simţesc vinovată cu nimic.“

Acum se apropiau paşi grei pe cărarea presărată cu nisip; Octavia priveà cu ochi mari la cei ce sosiau. Când însă într'unul dintre ei recunoscù pe Tigellinus, prietinul Sabinei şi inimicul ei de moarte, îşi apăsă mâna pe piept şi recăzù pe scaun.

Vocea Agrigentinului răsunà mândră şi severă, când, după o închinăţiune abia observabilă, vorbi: „Te salut, Augustă. Sublimul imperator mă trimite cu porunca, să te conduc la Roma. Te rog, să-mi urmezi; afară aşteaptă deja lecticele.“

„La Roma?“ întrebă Octavia. „Ce se fac eu acum în Roma?“

„Imperatorul porunceşte, Augustă!“

„Când Nero porunceşte, atunci Octavia are să se supună,“ zise aceasta cu amărăciune şi se ridică. Deşi inima amenința să i-se frângă de frică, totuşi ţinù sub demnitatea ei, se întrebe pe un servitor al imperatorului, că ce voeşte împăratul se facă.

Ea zise liniştită: „Mergem!“ şi păşi mândră printre tufişurile de roze, încât Tigellinus, cel mai bun cunoscător al femeilor la curtea romană, îşi zise, plin de mirare: „Unde-s ochii Cezarului? Această Octavie este de o sută de ori mai frumoasă decât Poppăa. O, zeilor: ce mers uşor, legănat, ce umeri escelenţi cu gâtul unei lebede... pe toţi zăii, e încântătoare... încântătoare! Mai bucuros aşi strânge-o în braţele mele şi mi-aşi lipi gura de buzele ei de marmură: aşi vreà totuşi se văd, dacă nu cumva focul meu ar fi în stare se încălzească marmura aceasta.“

Ajunsă în odaia ei, Octavia căzù la pământ, scoţând un ţipet: coifurile lucitoare, cari apărură de prin tufişurile dinprejur, i-au spus, că erà o prizonieră. Când convoiul de călătorie, condus de Tigellinus, se puse în mişcare, Octavia zăceà ca o moartă între pernele de purpură şi se strângeà, timidă, ca un copil, în braţele fidele ale Raboniei.

* * *

Ura lui Nero, intrigile lui Vatinius şi Poppăa au produs o fructă îngrozitoare: procesul înfiorător contra unei principese nobile, cum nu se mai pomeneşte în analele istoriei.

Cu sosirea toamnei, Nero se reîntoarse în capitală.

Tigellinus purtă, în numele imperatorului, acuza în contra Octaviei.

Nefericita principeasă a fost târîtă înaintea judecăţii senatului. Acolo ea zăceà înfrântă cu totul pe scaunul curulic, oferit ei, ca în batjocură. O mulţime de martori erau citaţi. Numai unul lipseà, Plautus, tribunul, carele nu putù fi aflat, cu toate cercetările lui Tigellinus.

Într'un semicerc mare şedeau senatorii în jurul scaunului de marmură, de unde Tigellinus conducea pertractarea. Acesta aveà privire severă şi senatorii trămurau. Înainte de a se fi vorbit vre-un cuvânt, fiecare ştià, cum va sunà sentinţa. Pentrucă voinţa Cezarului pentru ei erà lege!

În sala cea mare domneà linişte mormântală. Acum se ridică Tigellinus. El prezentă, după toată regula, acuza în contra Octaviei şi depuse înaintea juzilor dovezile despre vinovăţia ei: epistola lui Vatinius şi scrisoarea lui Anicetus către Octavia. Apoi ceti numele tuturor martorilor, cari aşteptau în antişambră, se fie ascultaţi.

Şi acum el desvoltă o nerusinată ţăsătură de acuze mincinoase şi combinaţiuni falze, cari aveau se dovedească vinovăţia Octavei, cari însă erau atât de slabe şi nefînsămnate, încât fiecare om cu minte trebuià să vadă îndată, că erau numai minciuni.

Octavia tremură de ruşine şi indignare. Ea-şi acoperi faţa cu mânile şi suspină; îi lipsià puterea, se scoate şi numai un cuvânt pentru apărarea sa. Remase încremenită de mirare şi spaimă la auzul faptelor nelegiuite, cari i-se atribuiau, şi la cari ea nici baremi să se cugete n-a îndrăznit.

Cu un gest porincitor, Tigellinus îşi întinse braţul către adunare şi strigă: „Mândrilor Romani, vreţi voi, ca odrasla scârnavă a unui flautist[1]) se ajungă la un rang imperatoric? Pentrucă această femee păcătoasă niciodată nu va fi în stare se deà un adevărat urmaş Cezarilor! Nu vă lăsaţi a fi înşălaţi prin faţa ei cea nevinovată! Această mască slântă ascunde un abiz de răutate şi păcate! Aruncă-ţi însfârşit masca, femee blăstămată, mărturiseşte, că eşti vinovată şi recomândă-te graţiei imperatorului şi a acestei corporaţiuni înalte. Singur aceasta te poate mântui.“

Octavia abia-şi putù ridică capul; faţă de această acuză ne mai auzită însă nu-i erà permis se tacă. Ea zise încet, însă destul de respicat: „N-am se mărturisesc nimic, fiindcă-s nevinovată. Întreagă acuza ta este o minciună, prin carea aceşti bărbaţi nobili desigur nu se vor lăsà a fi înşălaţi.“

„Nu!“ strigă o voace puternică din mijlocul adunărei. Erà advocatul Pătus Thrasea, renumit prin dreptatea şi stricteţa sa morală. „Nu,“ strigă el, „augustă Octavia, eşti nevinovată, ca un porumb, şi toţi martorii, cari au fost târîţi aci, ca se fasioneze contra ta, sunt cumpăraţi. Asta o spun eu, Pătus Thrasea!“

Tigellinus tresări şi aruncă o privire nimicitoare asupra curajosului vorbitor. Capetele senatorilor se plecară, ca şi când ar fi voit să se ascundă. Thrasea surise batjocuritor, văzând frica acestor mişei.

„Taci,“ îi şopti Calpurnius Piso, „îţi pui capul. Când va veni rândul la apărători, atunci vorbeşte.“

„Ar trebui să plesnesc de ciudă, dacă aşi tăcea, după auzul atâtor minciuni,“ zise Pătus Thrasea.

Tigellinus nu luă în seamă vorbele senatorului, şi demândă să se aducă martorii înlăîntru.

Mai întâi veni Eucerus; faţa sa cea frumoasă erà palidă, însă el erà rezolut şi priveà fix în ochii lui Tigellinus.

„Tu ştii, că eşti acuzat, că ai avut relaţii neiertate cu stăpână-ta. O mărturiseşti?“ întrebă Tigellinus.

„Ba, e minciună! Stăpâna mea e mai curată decât lumina soarelui.“

„Ea ţi-a aruncat priviri amoroase,“ continuă Tigellinus, „ţi-a acordat întâlniri — nu?“

„Minciuni, toate-s minciuni. De pe buzele ei curate niciodată n-a eşit vre-un cuvânt necuviincios. Şi eu — mai curând mi-aşi înfige pumnalul în pept, decât se îndrăzneasc a-mi ridica privirea spre nobila împărătească.“

(Va urmà).

---

[1]) Eucerus, sclavul Octaviei, erà renumit pentru cântecul său cu flauta.

Bibliografie.

A apărut:

Nr. 343—344 din *„Biblioteca pentru toţi“* cuprinzând **„Poveştile Peleşului“** de Carmen Sylva.

Nimic mai frumos decât aceste minunate povestiri în cari M. S. Regina îşi dă măsura neîntrecutului său talent literar. *„Poveştile“* nu sunt decât nişte legende cu privire la munţii noştri de pe valea Prahovei, auzite de autoare din gura vechiului ei prieten părâul Peleş. Cetindu-le, nu ştii ce să admiri mai mult, frumuseţa legendelor sau forma aleasă, stilul graţios şi plin de frăgezime în cari sunt redate. Traduse cu multă îngrijire, „Poveştile Peleşului“ formează un volum ce poate fi cetit cu egală plăcere atât de copii cât şi de toţi iubitorii de literatura frumoasă. Preţul volumului **60 bani**. De vânzare la *Librăria Alcalay* şi la toate librăriile din ţară.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creştină*** vol. II. ***Tradiţiunea şi Biserica.*** Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fileri porto, ***Teologia dogmatică Specială*** vol. I. ***Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului şi Graţia*** de *Dr. Vasile Suciu,* profesor de teologie. Costă **7** cor. **30** fil. + **30** fil. porto. A se adresă la Librăria semin. din Blaj.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domşa.**
Redactor responz.: **Augustin Gruiţia.**

Nr. 6070—1908. (32) 3—3

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs *până în 20 Septembre n. 1908 inclusive* pentru următoarele stipendii:

I. *Din fundaţiunea „Alesandru Şt. Şuluţiu“.*

1. *Un* (1) stipendiu de 800 cor. folosit în anul şcol. 1907/8 de către Nicolau Agârbicean stud. medic în Graz, — destinat pentru tineri, cari studiază drepturile sau medicina la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

2. *Trei* (3) stipendii de câte 400 cor., folosite în anul scolastic 1907/8 de către Valeriu Suciu, Eugeniu Tătar şi Tertulian Mihali toţi trei rigorozanţi iurişti în Cluj, — destinate pentru tineri, cari studiază ştiinţele iuridice la universitatea din Cluj.

3. *Trei* (3) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul şcolastic 1907/8 de către: Ioan Codrea, Emiliu Tobias şi Ioan Creţu, — destinate pentru studenţi gimnazişti în clasele superioare.

4. *Două* (2) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul şcolastic 1907/8 de către: Radu Septimiu Albini şi Octavian Modorcea, — destinate pentru gimnazişti în clasele inferioare.

Studenţii înscrişi ca ordinari la şcoalele de mai sus, cari doresc a obţineă unul din stipendiile aici înşirate, au să dovedească:

a) că sunt români greco-cat. miseri, născuţi în Transilvania,

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi ge eminenţă,

c) Dintre concurenţi vor fi preferiţi aceia, cari vor dovedi, că sunt consângeni cu fundatorul.

II. *Din fundaţiunea „Constantin Papfalvi“.*

Un (1) stipendiu de 240 cor., folosit în anul şcol. 1907/8, de către Vasile Dancu, — destinat pentru studenţi la ori-ce şcoală. Preferinţă au consângenii fundatorului şi în locul prim cei născuţi în Popfalău.

III. *Din fundaţiunea „Ioan Daniel—Dănuţ de Fersig“.*

Trei (3) stipendii de câte 600 cor., folosite de către: Ioan Tibil, Augustin Pintea şi Vili (Gavrilă) Nistor.

La aceste stipendii pot concurge studenţi români gr.-cat. dela ori-ce şcoală, sunt însă preferiţi consângenii fundatorului şi numai în lipsa acestora se vor conferi altora.

IV. *Din fund. „Lazar Baldi“.*

Două (2) stipendii de câte 200 coroane, folosite în anul şcol. 1907/8 de către Teodor Colţia şi Augustin Podoabă, — destinate pentru studenţi rnmâni gr.-cat. gimnazişti din comitatul Clujului şi pentru consângeni de ai fundatorului, fie ei şi din alte comitate.

V. *Din fund. „Ioan F. Negruţiu“.*

Un (1) stipendiu de 120 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Alesandru F. Negruţiu, — destinat pentru studenţi români gr.-cat. dela ori-ce şcoală. Consângenii fundatorului au preferinţă şi se poate conferi şi fetelor, cari se pregătesc de învăţătoare sau pe altă carieră, care le-ar asigură un mod de viaţă mai independent.

VI. *Din fund. Ioan P. Bota.*

Un (1) stipendiu de 120 cor., folosit în anul şcolastic 1907/8. de către George Dănilă, — destinat pentru studenţi români gr.-cat. în şcoalele medii sau în şcoalele reale superioare, — de origine din Şard (comit. Albei inferioare), sau rudenii cu fundatorul.

VII. *Din fundaţiunea „Vancea — Cassa arhidiecezană“.*

1. *Un* (1) stipendiu de 600 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Victor Vancea, — destinat pentru studenţi români gr.-cat. la universitate sau la Institute politehnice mai înalte

2. *Trei* (3) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul şcol. 1907/8 de către Ioan Hancu, Teodor Bad şi Victor Băcilă, — „destinate pentru candidaţi de învăţători în arhidieceza noastră, cari vor ascultă cursul preparandial la preparandia arhidiecesană greco-catolică din Blaj şi eventualminte la altă preparandie română gr.-catolică“.

La dobândirea stipendielor din aceasta fundaţiune au preferinţă rudeniile fundatorului chiar şi dacă ar fi născuţi afară de Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş, dela străini însă se recere să fie fii ai acestei arhidieceze.

VIII. *Din fund. „Iosif Tarţia“.*

Un (1) stipendiu de 140 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Octavian Recean stud. comerc. curs III, în Braşov, — destinat pentru studenţi dela ori-ce şcoală, în locul prim pentru rudenii de ale fundatorului.

IX. *Din fund. „Andreiu P. Liviu“.*

Un (1) stipendiu de 200 cor., destinat pentru studenţi români gr.-cat. dela orice şcoală sau pentru meseriaşi, — consângeni de ai fundatorului. Îl pot dobândi şi fete.

X. *Din fund. „Alesandru Micu“.*

Două (2) stipendii de câte 190 cor., folosite în anul şcol. 1907/8 de către Alesandru Micu şi Aurelin Stanciu, destinate pentru elevi sau eleve ai şcoalelor medii comerciale sau ale şcoalelor superioare de fete.

Consângeni au preferinţă.

XI. *Din fund. „Timoteu Cipariu“.*

1. *Un* (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul şcolastic 1907/8 de către Eugeniu Ciungan, şi

2. *Un* (1) stipendiu de 100 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Vasiliu Dezmirean.

Stipendiile aceste din fundaţiunea Timoteu Cipariu sunt destinate pentru studenţi români gr.-cat. la gimnaziul arhiepiscopesc din Blaj.

XII. *Din fund. „Alesandru Filip“.*

Un (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Ioan Duvlea, — destinat pentru studenţi români gr.-cat. gimnazişti, elevi ai şcoalei comerciale, reale, industriale ori militare.

Consângenii au preferinţă.

XIII. *Din fund. „Constantin Alutan“.*

Două (2) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul şcolastic 1907/8 de către: Emiliu Mureşan şi Remus V. Radeş, — destinate pentru studenţi în gimnaziu, şcoale comerciale, reale, universitate, politehnică, agronomie, preparandie etc.

Consângenii fundatorului au preferinţă.

XIV. *Din fund. „Ioan Chirilă“.*

Interesele disponibile ale fundaţiunii acesteia pe an. 1908 în suma de 550 cor., în sensul literelor fundaţionale se vor împărţi în părţi egale între consângenii fundatorului, cari studiază la vre-o şcoală. Consângenitatea se consideră până în gradul al VIII-lea.

XV. *Din fundaţiunea „Cercul Orăştiei“.*

Un stipendiu de 100 cor., destinat pentru studenţi români gr.-cat., cari cerceteză gimnnaziul gr.-cat. din Blaj ori vre-o academie de drepturi şi sunt născuţi în vreuna din comunele următoare:

Jibot, Orăştioara de jos, Balomir, Bintinţ, Beriu, Cioara, Vinerea, Orăştioara de sus, Grid, Ghialmar, Castău, Dâncu mic, Ocolişul mic, Toţa mică, Costeşti, Cugir, Jeledinţa, Ludeşti, Măgura, Martineşti, Bucium, Dâncu mare, Toţa mare, Spini, Pricaz, Petriniu, Pischinţ, Repaş, Romos, Romoşel, Sibişelul vechiu, Sereca, Tamaşasca, Tartaria, Turdaş, Turmaş. Vaideiu şi Simeria.

XVI. *Din fund. „Alexă Bidian“.*

Din venitele acestei fundaţiuni se vor împărţi stipendii adecvate tuturor nepoţilor din fraţi ai fundatorului şi în locul al doile băieţilor şi copilelor înrudiţi cu fundatorul prin sânge până la al patrălea (IV) grad, născuţi din căsătorie creştinească, fără considerare la natura studiilor, ce le urmează, — nu vor fi eschişi dela stipendii nice aceia, cari învaţă măiestrii.

XVII. *Din fund. „Demetriu Cutean“.*

Un (1) stipendiu de 34 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Ariton Pescariu. — destinat pentru şcolari, feciori sau fetiţe, începând cu clasele normale. Consângenii, fundatorului au preferinţă, iar dintre străini, cei născuţi în comunele Ciufud şi Săcădate.

XVII. *Din fund. „Part. Moldovan“.*

Un (1) stipendiu de 100 cor., folosit în anul şcol. 1907/8 de către Ioan Moldovan, — destinat pentru tineri români gr.-cat. dela orice şcoală, consângeni cu fundatorul.

XIX. *Din fund. „Petru cav. Ioanette.*

1. *Un* (1) stipendiu de 600 cor., destinat pentru studenţi medicinişti ori tehnici, ori de studiile reale superioare militare.

2. *Un* (1) stipendiu de 400 cor., destinat pentru un tinăr român, care va întrâ în şcoala de cadeţi.

3. *Două* (2) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul şcolastic 1907/8 de către

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nicodim Nicola și Lucian Coroiu Ponoreanul, destinate pentru tineri români, cari vor frecuentà clase gimnaziale ori reale din patrie, începând din prima clasă gimnazială ori reală.

Stipendiile din aceasta fundațiune le pot obținea tineri, cari din ambii părinți sunt români, de religiunea gr.-cat. ori gr.-ort. din munții apuseni ai Ardealului, din comunele: Câmpeni, Bistra, Certege, Săcătura, Albac, Scărișoara, Neagra, Vidra de sus, Vidra de jos, Ponorel și Sohodol, — și cari vor dovedì totodată, că sunt născuți din părinți adevărat români.

Descedenții în linia directă din familia Joanette, constatându-se de capabili și diligenți vor primì stipendiul cu începutul clasei a IV. normali sau elementare, și au preferință față de alții.

XX. *Din fund. „Iacob Páll“.*

1. *Un* (1) stipendiu de 50 cor., pentru gimnaziști în clasele superioare.

2. *Un* (1) stipendiu de 30 cor., pentru gimnaziști în clasele inferioare.

La stipendiile din aceasta fundațiune sunt îndreptățiți a concurge numai tineri născuți din ramul gr.-cat. Páll din Szék (comit. Szolnok-Doboka) ci din ramul Bossiák sau Borton din Zalasd (comitatul Hunedoarei), cari au cualificațiune distinsă, învață la gimnaziul rom. cat. din Cluj și sunt săraci.

XXI. *Din fund. „Dr. Simeon Ramontzai“.*

1. *Un* (1) stipendiu de 630 cor. folosit în anul școl. 1907/8 de către Traian Dragoș. — destinat pentru studenți la universitate, la politehnică, la academia de pictură din Budapesta și Viena, precum și la academia montană din Selmetz și la academia comercială din Viena.

2. *Un* (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul școl. 1907/8 de către Mihail Moldovan și

3. *Două* (2) stipendii de câte 168 cor folosite în anul școlastic 1907/8 de către Iulian Cârje și Ioan Georgescu.

Stipendiile de sub p. 2 și 3 sunt destinate pentru studenți iuriști la universitatea din Cluj.

4. *Trei* (3) stipendii de câte 126 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Ștefan Oniga, Enea Ramonțan și Liviu Câmpean, — destinate pentru gimnaziști și studenți la școala comercială.

Sunt preferiți cei nobili de origine.

XXII. *Din fund. „Gavril Vaida“.*

Trei (3) stipendii de câte 140 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Octavian Bohățel, Eugeniu Hoblea și Iuliu Vaida, — destinate pentru studenți dela orice școală, reală, comercială, academie, universitate sau politehnică.

Preferință au descendenții din familiile: Vaida de Soósmező și Fuleovici.

Concurenții la toate stipendiile înșirate până aici au să alăture la suplicle sale scrise și subscrise cu mâna proprie în limba română: testimoniu scolastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical și pentru dovedirea consângenității cu fundatorul au să alăture atestat dela respectivul oficiu parohial, care să cuprindă tabela geneologică ezact dedu ∞ ă. Sunt datori mai departe să numească es pres institutul, la care vor studià în anul școlastic 1908/9 și să determine apriat suma și soiul stipendiului pentru care suplică. Suplicele, cari nu vor corespunde cerințelor aci înșirate precum și cele întrate după termin, nu vor fi luate în considerațiune.

XXIII. *Din fund. „David Br. Ursu“.*

Două (2) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul școl. 1907/8 de către Ovidiu Fulicea și Otilia Pop.

Concurenții la aceste stipendii au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuți în vre-una din comunele arondate în comitatele Făgăraș, Sibiiu, Hunedoara, — cu atestat de frecuentare, că sunt școlari în clasă I-ă a gimnaziului gr.-cat. din Blaj, iar fetițele, că frecuentează la școala de fetițe din Blaj, că au purtare morală bună și progres bun în studii, și că sunt sau pot fi suscepuți în Seminariul junimei române gr.-cat studioase din Blaj, iar fetițele în Internatul de fetițe din Blaj.

XXIV. *Din fundațiunea de alumnate a Internatului Vancean de fetițe din Blaj.*

1. *Trei* (3) alumnate de câte 100 cor., folosite în anul școlastic 1907/8 de către: Augusta Nicoară, Livia Laurențiu și Valeria Rus, — și

2. *Trei* (3) ajutoare de câte 100 cor., cari se vor conferì pe anul școl. 1908/9 la eleve ordinare de ale școalei gr.-cat. de fetițe și ale Internatului Vancean de fetițe din Blaj.

Suplicantele pentru aceste alumnate și ajutoare au să întrunească și dovedească următoarele condițiuni:

a) că sunt române gr.-cat. misere, născute în arhidiecezà,

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi buni.

c) că sunt înmatriculate, ca eleve ordinare în școala gr.-cat. de fete din Blaj și sunt primite în Internatul Vancean de fetițe.

d) Preferință vor avea fetele de preoți din Arhidiecezà.

Blaj, din ședința consistoriului plenar ținută la 15/2 August 1908.

Dr. Victor Mihályi,
Arhiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 50—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violină — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 50—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.
edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului
în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieții: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu 1. curtea I.
și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare. pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 12 Septemvrie 1908. Numărul 36.

Cercurile electorale.

Ştim, că legea electorală, care se va desbate la toamnă în dietă dupăcum a promis Andrássy, constă din două părţi. Una este dreptul de alegere, care va fi plural, având drept de alegere cetăţenii, după cum sunt cualificaţi sau bogaţi sau împlinesc anumite condiţii provăzute în lege, şi partea a doua a legii o constitue cercurile electorale. Foile guvernului chiar acuma publică împărţirea cercurilor de alegere aşa după cum sunt acelea contemplate în proiectul cel nou. Ca cetitorii nostri se fie în curat, că la ce ne putem aşteptà în noul proiect, extragem unele date mai interesante.

Numărul deputaţilor se va urcà prin noul proiect dela 413 la 440. Cercurile electorale vor fi împărţite astfel, ca ungurimea şi *elementele credincioase statului*, (o noţiune noauă în istoria de drept) adecă şvabii, saşii, rutenii, jidanii etc. să ajungă în maioritate. Noi, slovacii, în parte sârbii, croaţii să înţelege suntem elemente contrare statului şi deci şi proiectul cel nou ne consideră de atare. Să vedem numai:

Bănatul a avut 42 cercuri, va aveà 51. Se ascriu multe cercuri în favorul şvabilor şi al magiarilor.

Stânga Dunării (maioritatea slovaci) a avut 56 va aveà 46.
Ardealul (maioritatea români) a avut 74 va aveà 44.
Dreapta Tisei (maioritatea slovaci sârbi) a avut 50 va aveà 38.
Stânga Tisei (maioritatea români şi magiari mestecaţi) a avut 55 va aveà 50.
Dreapta Dunării (maioritatea magiari, şvabi) a avut 72 va aveà 82.
Intre Dunăre şi Tisa (maioritatea magiari) a avut 63 va aveà 100.
Fiume a avut 1 va aveà 2.

Comitatele locuite în mare parte de naţionalităţi au trimes până acuma 164 de deputaţi în dietă, în urma noului proiect vor trimite 100. Dar bine înţeles, că noul proiect de lege se îngrijeşte, ca ungurimea aşezată printre români, sârbi, respective funcţionarii de stat şi dacă se află în cercuri cu maioritate română, slovacă sau sârbă, se grupează aceste insule magiare astfel, ca se poată reuşi candidatul lor.

Iată împărţirea din Ardeal:

Comitatul *Bistriţa-Dobâca*. Până acuma a avut 2 cercuri maghiare, unul german şi 6 cercuri cu majoritate române, după împărţirea nouă va aveà 3 cercuri cu maioritate maghiară, 2 germâne şi 3 române. Cercuri române vor fi: I. Cel dela Năsăud, Rodna-veche şi părţile române dela Jad (65,000 suflele). II. Partea spre nord dela Dej cu 25 comune, districtul Becleanului cu 20 comune şi districtul Lăpuşului-unguresc cu 26 comune (73,000). III. Districtul apusan al Gherlei cu 26 comune.

Ungureşti vor fi: I. Oraşul Dej şi 13 comure din districtul lui, cari sunt aşezate în sud-vest (8300 maghiar, 500 saşi şi 10,000 români). II. Gherla şi 7 comune din districtul său aflătoare în sud-ost (5500 maghiari şi 6100 români). III. Săcul, 26 comune din districtul Becleanului, 12 din a Dejului şi districtul Chichişa (23,000 maghiari, 3000 germâni şi 35,000 români).

Germâne vor fi: I. Bistriţa cu 12,000 locuitori. II. Districtul Beşineu şi partea sudică a districtului Jad (2500 maghiari, 16,000 germâni şi 21,300 români).

Comitatul *Alba-inferioară*. In locul celor 4 cercuri cu maioritate română şi 3 cu maioritate maghiară vor fi 3 cercuri cu maioritate ma-

FOIŢĂ.

Intr'un sat.

— Nuvelă originală scrisă pentru „Unirea“ —
de ***I. Agârbiceanu.***

In căsile puternice, grele, cu coperiş înalt, ca nişte casărmi din vremuri bătrâne, azi e linişte de moarte. Prin curtea largă cât un hotar creşte iarbă grasă, pe care n'o mişcă decât vântul şi-i clătină vr'un firicel gândaci cu aripioare de zmarald, cercând să sboare. Din parcurile bogate de odinioară n'a mai rămas decât vr'o tufă, ce noaptea pare un om ce stă tupilat la pândă. Pe treptele înegrite ale căsii sunt pete uşoare de muşchii suri. Prin ferestile scutite de gratii groase de fier, abia mai poţi zări în lăuntru. Ca o fină pulbere de cenuşe se pare preserată pe ochiurile de sticlă. Prin coridorul larg, boltit, de zici o vorbă cât de încet huieşte tare în toate părţile, ca şi când s'ar trezi din somnul adânc un duh nevăzut, înăduşit de vreme îndelungată.

Dedesubt pe două uşi puternice de stejar stau zăvoare grele de fier din cari rugina mâncă tot mai adânc, lăsând deasupra scoarţa cărămizei, ce abia atinsă cade, lăsând raze negrii pe rudele de fier. In jur freamătă din ramurile bogate teii bătrâni un cântec neînţălns.

Iar nopţile — una ca alta — din întunerecul acoperişului plâng şi se vaietă buhele nemângăiate, iar din ferestuicile podului căsii zvâcnesc liliecii, ca nişte fluturi grei, mari, negri.

Zidul de cătră drum stă încă în picioare. deşi în multe părţi tencuiala e dusă toată. Pe spinare-i cresc burueni rele, ciumăfaie şi urzici. Sătenii când trec pe drum sara, în apropierea căsilor domneşti, vorbesc în taină, iar copilandri chiue de li să aude glasul hăt departe prin liniştea satului.

Şi totuşi căsile acestea nu-s pustii decât de cincisprezece ani. Cel din urmă stăpânitor aici a fost domnul Manuil, cum îi ziceau oamenii. Un neam vechiu de oameni, străin prin sânge, de românaşii din sat. Dar ei, la cea din urmă mlădiţă din neamul acesta, ce-şi scoboria trupina cu veacuri în urmă, îi ziceau numai aşa: domnul Manuil.

Părinţii lui au apucat vremile grele a resmiriţii, şi oamenii îşi amintesc de ei, ca de două fiinţe înalte, uscate, îmbrăcate vecinic în negru. Trăiau ascunşi în căsile lor vara, — iarna urcau în sanie şi porniau. Sania se întorceà în sunetul asurzitor a zurgalaelor, dar pe ei nu-i mai vedeà nime până în vara următoare.

Pe ficior însă, pe Manuil, nu-l puteau duce cu ei. Slujile dela curte spuneau, că două-trei săptămâni înainte de a plecà stăpânii, să auziau sfezi, cuvinte aspre, plânsete cu hohot în căsile întunecate. In urmă Manuil, eşià în curte şi-şi ştergeà cu batista faţa roşie, înbujorată. Iar bătrânii, mai palizi, mai îmbătrâniţi ca altădată, urcau în sanie şi porniau. Părinţi şi fiu nu mai schimbau nici o vorbă. Într'o vară însă a venit cu părinţii — de unde ar fi fost — un

ghiară și două cu maioritate română.

Române vor fi: I. Districtul Aiudului cu cinci comune din ost, cercurile Blajului, Sângătinului și Vinţului de jos. II. Partea vestică a districtului Aiud, districtul Ighiu și Roșia de munte.

Ungurești: Aiudul, Teiușul și cele opt comune vecine (7500 maghiari, 7600 români). II. Alba-Iulia, Zlatna, Abrudul, Roșia de munte (9100 maghiari și germâni 10,600 români). III. Districtul Uioarei și 9 comune locuite de maghiari din districtul Aiudului (12,200 maghiari 20,200 români).

Comitatul *Hunedoarei*: In locul celor 6 cercuri maioritate română vor fi în viitor 3 cercuri maghiare și 3 române.

Românești: I. Districtele Ilea de Murăș, Bradul și Baia de Criș (84,000). II. Geoagiul de jos, Deva și Orăștia (70,000). III. Haţegul, Pui, Petroșeni și districtul Hunedoărei (80,500).

Ungurești: I. Deva, Șoimușul Harău, Săcărâmb, Boiţa, Bradul, Baia de Criș (8100 maghiari-germâni, 9000 români). II. Orăștie, Piski, Hunedoara, Haţegul și 24 comune învecinate (13,000 maghiari-mermâni și 14,500 români). III. Petroșeni și cele 6 comune învecinate (10,400 maghiari și 10,800 români).

Comitatul *Sibiiu—Făgăraș*: In locul celor 4 cercuri cu maioritate română și 3 cu maioritate germână vor fi în viitor două române, 3 germâne și unul maghiar-germân.

Cele două cercuri române numără: 65,000, 74,000.

Germâne: I—II. Sibiiu ambele districte. III. Districtele: Nocrich, Sibiiu, Miercurea și comuna Mag din districtul Săliștei (22,500 germâni, 18,500 români). Maioritatea magiaro-germână ar fi în Sebeșul-săsesc, Ocna-Sibiiului, Făgăraș și Cisnădia (10,800 maghiari-germâni, 10,400 români).

In comitatul *Clujului* în locul celor 4 cercuri cu maioritate maghiară și 2 cu maioritate română vor fi 4 maghiare și 1 român; în Turda-Arieș vor fi două maghiare și unul român; Târnava-mică nu va fi nici unul român.

In tot Ardealul cele 35 de cercuri electorale cu maioritate maghiară se va urcà la 40, din 6 săsești vor fi 10, iar din 33 cercuri române le-au scărit la 13.

In general cam la 80,000 de români să vine un deputat, iar la slcovaci tot la 60,000. Vom puteà aveà 28 de deputaţi în dietă, iar slovacii 24.

Este clar, ca lumina, că dacă împărţirea aceasta corespunde adevărului, atunci noi românii iarăși ne aflăm în faţa ***unio trium nationum***. Și dacă mai socotim, că până acum am avut 33 de cercuri electorale cu maioritate română faţă de cele 13, ce ni-le lasă proiectul cel nou și nici odată nu am putut reuși cu candidaţii numai unde au voit guvernele, — e lucru limpede, că ce perspectivă ni-se deschide în viitor. Vom fi siliţi iarăși să ne retragem dela afacerile ţării în pasivitatea de mai înainte. De altcum vom mai revenì.

REVISTE.

Din Patrie. Maiestatea Sa a venit Luni în 7 c. în Ungaria pe timp mai îndelungat. Va asistà la manevrele, ce se ţin în ţinutul din colo de Dunăre, în acest timp va fi oaspele episcopului din Veszprém, a baronului Hornig; va petrece apoi mai mult timp la Gödöllő. In numărul de Duminecă toate foile ungurești au avut articolul prim despre Monarhul. L-au lăudat, și i-au spus, că virtutea lui e, că se înţelege bine cu „naţiunea“ magiară. In Budapesta copiii de școală erau postaţi de amândouă părţile a stradelor pe unde a trecut trăsura Maiestăţii Sale. Afară de aceea erà foarte mult public pe strade și prin ferești. Miercuri a asistat la liturgia

---

domn tinăr străin, pe care Manuil se vede că-l cunoșteà mai dinainte. Iarna când să plece părinţii să auzirà iarăși certe și plânsete. Da în urmă două zile a fost liniște de moarte în odăi, și când au plecat bătrânii cu străinul, i-a însoţit și domnul Manuil.

Curtenii se întristară, căci Manuil erà sufletul lor, mai ales când bătrânii erau duși de-acasă. Își făceau tot felul de tâlcuri, că ce sa însemneze asta. Dar când vara se întoarseră, și domnul Manuil veni cu o'domnișoară înaltă, slabă, la braţ, începură să înţeleagă.

Nu trecù un an și bătrânii murirà amândoi, cum ar amurţi două muște iarna. I-au îngropar în cimiterul din grădină, popi străini veniţi dela oraș. Pe domnul Manuil nu l'a văzut atunci nimeni plângând. Nevastă-sa îmbrăcată în negru, stà răzimată de el, cu batista la ochi. In restimpuri domnul Manuil o privià cu ciudă, cu disgust par'că.

Decând a venit însurat gata, cu femeia aceaa slabă, bolnăvicioasă, începù să bolească și el. Nu-l mai vedeà nimeni râzând, iar glume cu argaţii din curte, nu mai făceà niciodată. Mai înainte ieșà ca o arătare frumoasă pe câmp, între muncitori. Stà de vorbă cu ei.

Acum ieșà rar, în trăsură. Părea obosit și pe pragul bătrâneţelor. In urmă se puse pe beutură. Dar nu așa cum se pune, ci ca un desnădăjduit. Câte două trei zile nu-l vedeà nimeni ieșind din casă. Când ieșià se clătinà pe picioare, râdeà cu hohot, apoi deodată începeà să înjure, și să deie cu pumnii în toate părţile. Nevastă-sa se arătà din când în când, ca o stafie cu ochii roșii, deschizând o ușe și intrând pe alta. Adeseori în casă se auzià larmă mare, și doamna speriată ieșià în coridor, chiemând slujile. Nu cutezà nime să între, numai un vechiu argat, un român cu părul alb, dar voinic.

Domnul Manuil îl întâmpina cu zimbet; „Ce-i moș Petre, ce vânturi te-au adus? Aha! un păhar de vin, de vin ori de vinars de care poftești Dta?“ Și ridicà, cu mâna tremurătoare sticlele de pe masă, cercetând, în zărea luminii.

Dar sluga erà supărat de moarte. Nu-i venia să bee, ci privià îndurerat la stăpân, neștiind cum să înceapă.

— „N'ai gust moș Petre, așa dar că n'ai gust? Vezi eu să beau o săptămână și și tot mi-e sete. Mă arde și, mă ard pe mine multe.

— Chiar asta-i domnule Manuil. Să nu fie cu supărare, dar beai prea mult. Dumneata nu erai așa. Dumneata odată beai apă rece, și erai mândru ca un făt frumos. Acum să te schimbi așa deodată!

— Hm! drept ai Dta. Dar acum trebue să beau. Vezi Dta nu înţelegi. Dar trebue. Altfel ce-ar fi de mine ce-ar fi de viaţa mea.“

Nevastă-sa nu înţălegeà nimic. Stà într'un colţ al divanului mare și plângeà. Dl Manuil priveà la ea ca la un dujman, și-i făcea semn cu mâna să piară din casă. Ea se ridica încet, și ca o umbră se strecurà într'altă odae.

Dar la câteva luni veniră părinţii și o duseră acasă. S'au sfădit rău în limba lor cu domnul Manuil, și apoi s'au dus să nu se mai reîntoarcă.

Acum a rămas singur, și totuși nu mai erà omul de mai nainte când îi mergeau părinţii de acasă. Nu mai beà ci se plimba dus pe gânduri, prin parcurile înverzite, oftà adeseori, și nu mai erà destoinic să dee nici o poruncă, să-și poarte grigile multe ale averii. Atunci îi veni un gând luminos. Își dădù moșia pe arândă și plecă în lume.

(Va urmà).

O glumă... academică *).

Prânzul academic din 15 Septemvrie 1871.

Pe la finele sesiunii generale din 1871 a Societăţii Academice Române, dl A. Odobescu, spre a se înfrăţi în mod mai cordial cu colegii cari. în anul precedent, îl chiemase prin alegere în mijlocul lor, și spre a încheia totdeodată în chip mai vesel aprigele

*) Din volumul al II-lea al »Operelor complete« de *Al. I. Odobescu*, care ni s'a trimis la redacţie. reproducem gluma de mai sus, care s'a făcut pe conta înfocatei discuţii a dicţionarului Maxim — Laurian, la 1871.

ce s'a celebrat în biserica închinată memoriei reginei Elisaveta, „Örök imádás“ pentru odihna sufletului repausatei regine, dela a cărei moarte Miercuri s'au împlinit 10 ani.

Austria. Toate foile aduc vestea, că în un orășel din Tirol, Klauzen, s'a ridicat o statuă călugărului Ioachim Haspingen, care în anii 1808 alături de Andreas Hofer s'a pus în fruntea Tirolezilor contra lui Napoleon și a Bavarilor. Închinăm și noi aceste șire acelui brav preot, care a fost un adevărat părinte al poporului său, tuturor toate făcându-se.

Rusia. Acuș se împlinesc 80 de ani dela nașterea lui Tolstoi. Lumea rusească se pregătește să-i facă ovații. Dupăce Tolstoi are mai multe păreri greșite despre unele dogme ale bisericii rusești, Sinodul l-a declarat de eretic și l-a afurisit. Acum oprește sinodul pe preoți și credincioși să iee parte la acestea sărbări, ca să nu comunice cu un afurisit. Procedura sinodului e corectă.

Turcia. Noua constituție ce s'a acordat în imperiul turcesc a schimbat radical raporturile acute dintre naționalitățile din Macedonia, — și în special față de aromâni, noua constituție e un adevărat bine. Tinerii turci, cari au putut fără vărsare de sânge să poată face aceasta revoluție de reforme privesc cu ochi buni și încrezători pe aromâni. Nici una dintre naționalitățile din Macedonia nu poate dori și nu va puteà lupta cu atâta dragoste pentru susținerea și întărirea imperiului turcesc ca și aromânii. Ei în Macedonia — furnicariul acela de aspirații latente și separatiste — sunt singurul element la care turcii pot contà ori și când. De altă parte aromânii numai sub scutul turcesc fiind, pot să se desvoalte și să-și trăiască viața lor de aromâni. Tinerii turci știu lucrurile acestea, drept aceea aromânilor le dau o deosebită atențiune. Bărbații de valoare a aromânilor au știut să se impună și astfel cuvântul lor e ascultat și în cercurile cele mai înalte. „Romanul dela Pind“ scrie între altele:

Atitudinea atât de fericită a dlui Bataria marea sa saloare personală, grației căreia s'a impus arbitrilor situației de azi a statului și a ridicat până la un grad neașteptat și importanța elementului nostru a umplut de curaj și de speranță inimile compatrioților noștri de aci.

Deosebit de aceste succese politice mai e și caracteristica de stabilitate ce activitatea distinsului inspector al școalelor noastre din vilaetele Salonic. Cossovo, dă acțiunei noastre. Se știe, că în ultimul timp dl Bataria cu o sumă relativ modestă a cumpărat în centrul orașului Salonic o mare proprietate.

In deosăbire este bucuria românilor, care capătă prin aceasta convingerea, că mișcarea noastră nu e o acțiune pasageră, care să urmărească realizarea unor interese străine de noi, ci e o chestie cu viitor, care va durà și care se întărește pe zi ce merge.

Pe lângă aceasta activitate mai este și dispariția bandelor de de antarți, care până acuma oprima viața noastră și împiedeca manifestarea liberă a sentimentelor și a voinței reale a poporului. Constituția aducând suprimarea cetelor de antarți a dat un essort ne mai văzut populațiunei noastre. O altă urmare a regimului Constituțional este reîntoarcerea pe la vetreln lor a număroșilor prizonieri români din vilaetul Salonic și mai ales din Meglenia.

E o adevărată fericire să ai câteva clipe de conversație cu acești eroi cari vin din fundul Asiei și Africei trudiți, slabi, mâncați de năcazuri, dar cu sufletul atât de entusiast. Găsești în ei energia unui

---

dezbateri ce, în ședințele trecute, se iscase asupra proiectului de dicționar al comisiunii lexicografice, întruni la dsa acasă într'un ospăț amical pe membrii Societății Academice. Lista de bucate a acelei mese prietenești erà redactată întocmai după sistema de latinizare totală a limbei românești, ce se urmase în discutatul proiect; ea deșteptă atunci printre meseni, — și în zilele următoare prin ziarele și în societatea din București, — o ilaritate și o curiozitate destul de mari. pentru ca să ne luăm libertatea de a retipări acum aceea pagină efemeră:

Prandiulu academicu.

MIERCURI XV SEPTEMBRE MMDCIX (?) v. c.

VINU ARSU DE ANICETU.
Sorbitione cu Scriblete.
VINU PERUNCTU DIN INSULELE-FORTUNATE (*Madera*).
Fame-stimuli varii.
Siluru munitu cu astaci fluviali, in condimentu de sinape.
VINU ALBICANTE PERENNIU ALUTENSE DE ACIDAVA.
Lumbu bubulinu intinctu in cremore, cu bacce e tuberculi leguminose.
VINU NIGRU DE BURDIGALA (*Sanctu Julianu*).
Coturnici cu pulte venatorica, abstrudi in placenta foliacea.
POTIONE CONGELLATA DE MODU ROMANU.
Melungine rubre cu farcimine de minutale.
Copsa de ariete in verubi torresa.
Acietaru de olere, condita pe usu Athonicu.
VINU CAMPANICU SPUMOSU (*Silleriu*).
Casiu induratu de Batavia.
Vesice fermentate pe ratione Germanica.
Biscopte lactantie glaciate.
Canistru multipomariu.
Pepone Cantaliense.
VINU APPIANU BASTARNICU (*Toicaiu*).
Conditure melimeraria e prunaria.
Confapte saccharine.
LICUORE BELLARIA DE BROMELIA.

Publicul de azi și cel din viitor vor ceti aceasta glumeață pagină negreșit cu mai multă răbdare și cu mai puțină anevoință și bătaie de cap decât le-ar trebui pentru mistuirea voluminoaselor și greoaielor Dicționare, ale cărora ea este o ușoară și vie parodie.

Nevinovata glumă a academicului care a stat în lupta necurmată în contra neologismilor exagerați, își va păstrà prețul pecât se va mai vorbi, în istoria noastră literară, despre aceea lighioană monstruoasă s'a svârcolit totuși câțiva ani în sânul începândei noastre Societăți Academice. Acum să-i fie țărâna ușoară! [1])

---

[1]) Deoarece toată această glumeață literatură nu este altceva decât *latinească de cuine, du latin de cuisine,* cum zic Francezii, limbă anevoie de înțeles celor cu știință de carte și încă mai mult celor necărturari, fie-ne iertat a dà aci o traducere în limbă vulgară, mai exactă decât interpretațiunile fantastice ce au apărut prin ziarele românești din 1871. Aceasă o facem spre a scuti pe cetitorii nostri de a răsfoi *Proiectul de Dicționar al Societatei Academice,* unde e probabil că ei ar puteà găsi cei mai mulți din terminii culinari cuprinși în această listă de bucate. Deci ea ar cam sunà pe românească de rând: „Rachiu anason, Supă cu plăcintioare, *Vin dulce de Madera,* Mezelicuri felurite, Somn fiert însoțit cu raci și cu sos de muștar, *Vin alb vechi de Drăgășani.* Mușchi de vacă cu sos de smântână, garnit cu mazăre boabe și cu cartofi, *Vin negru de Bordeaux,* Prepelițe gătite cu sos de vânat și năbușite în foi de plăcintă, *Punch à la Romaine,* Pătlăgele roșii cu tocătură de măruntaie. Coapsă de berbece friptă la frigare, Salată de verdețuri, gătită ca la muntele Atonului, *Vin de Champania,* Cașcaval uscat de Olanda, Gogoși dospite nemțești, Biscoturi cu înghețată de lapte, Cosuleț cu poame, Pepene Cantalup, *Vin dulce de tokay,* Dulcețuri de mere dulci și de prune, Cofeturi de zahar, *Vutcă de ananas“.* La care s'au adaus, în acea zi multă voie bună și multă veselie! Indată ce se aduceà pe masă câte un nou fel de bucate, râdeau toți cu hohote, și numai bietul răposatul Maxim, unul din autorii *Proiectului de Dicționar,* se mirà, în sincera și naiva încredere ce aveà în ciudată sa sistemă de lexicografie română, pentru ce tot râd ceilalți de un *„operat carele în genul său speciale erà redus chiar de pe cum convine spiritului esențiale originar al limbei romane“.* Din toți cei atunci de față, mai mult de jumătate nu mai sunt azi printre cei vii; unii s'au îngropat sărmanii devotați și aprigi muncitori, sub surpăturile încă din temeliile lor șubrede, ale nenorocitului lor *Proiect de Dicționar al Academiei!*

entusiasm conservat și gata de ori ce luptă.

Toate aceste lucruri au pricinuit o mare mișcare în massa populațiunei, un curent sănătos de optimism și de curaj, care fără îndoială va aveà drept încoronare un mare succes politic.

Criză la „Transilvania“ din Sibiiu? — Ziarele „Țara noastra“ și „Lupta“ aduc în numărul din urmă o surprinzătoare știre din Sibiiu. Membrii români ai direcțiunii au repășit pentru motivul, că Sașii au ales direcor pe unul de al lor pe cale cu totul nedreaptă, fără să fi publicat măcar concurs.

Dăm mai la vale declarația membrilor români, cu adausul, că așteptăm să ni-se trimită lămuriri dela cei competenți.

Declarație.

Subsemnații aducem prin aceasta la cunoștința publică, că am repășit din sinul direcțiunei și resp. al comitetului de supraveghiere al băncii de asigurare „Transilvania“ din Sibiiu.

Motivul, care ne-a determinat în primul rând la aceasta este, că deși într'o ședință de astă-primăvară unanim să decisese, că ocuparea postului de director executiv să se amâne până la timpuri mai bune, prezidentul direcțiunei în mod spontaneu și fără orice pregătire a pus la ordinea zilei în ședința din 4 Septemvrie c, de nou alegerea directorului esecutiv, insistând din răsputeri pe lângă aceea, ca încă în aceea ședință să se aleagă de director o persoană după a noastră parere nepotrivită.

Protestările noastre nu le-au băgat în seamă majoritatea săsească. Și astfel nu ne-a mai rămas alta, decât să ieșim din direcțiune și resp. comitetul de supraveghiere și să lăsăm toată responsabilitatea pentru faptele săvârșite în detrimentul institutului majorității săsești, rămase acum singură stăpână asupra soartei institutului.

Sibiiu, la 5 Septemvrie 1908.

Ioan de Preda,
advocat, fost membru și viceprezident al direcțiunei
Demetriu Comșa,
profesor, fost membru al direcțiunei.
Pavel Muntean,
colonel ces. reg. in r., fost membru al direcțiunei.
Nicolae Togan,
protopop gr.-cat., fost membru al direcțiunei.
Victor Fincu,
controlor conzistorial, fost membru în comitetul de supraveghere.

CORESPONDINȚE.

Din dieceza Lugojului.

— Misiuni poporale și sfințire de biserică în S.-Nicolaul-mare. —

„Că tăt Bănatu-i fruncea!“ Din vasta noastră dieceză iară putem dà seamă publicului cetitor despre lucruri însămnate, despre sărbări rari în viața noastră bisericească.

Duminecă în 30 August n. a fost să se sfințească biserica noastră gr.-cat. din S.-Nicolaul-mare, fruntașă comună a Torontalului. La dispoziția bunului nostru Părinte, Preasfințitului Episcop Dr. Vasile Hossu, acestei sfințiri au premers misiuni poporale, ținute prin dnii: Dr. Valeriu T. Frențiu, protopopul Orăștiei și Ioan Țiucu, asesor consistorial în Lugoj, fiindu-le într'ajutor și dl I. Bodocan, preot în Ghelar. Acești trei misionari au sosit Joi în 27 Aug. d. a. la locul numit și de loc s'au pus pe lucrul greu al mântuirei sufletelor. In aceeași zi d. a. la oarele 5 s'a ținut vecernie și o vorbire de deschidere, prin care s'a arătat poporului rostul și folosul misiunilor. Fiind apoi deșteptat interesul poporului, seara la 8 oare dl Dr. Frențiu a ținut o predică despre scopul omului, după aceea s'a ținut paraclis și iarăși o predică prin dl Țiucu, despre deșertăciunea lucrurilor lumești și despre vecinicie. Vineri în sfânta zi a Adormirei dimineața la 6 oare s'a ținut Utrenie și continuativ o predică despre păcat de Dr. Frențiu. La 9 oare s'a celebrat sf. Liturgie, sub care, după Evangelie, părintele Țiucu a rostit o preafrumoasă cuvântare despre P. V. Maria. La oarele 11 a. m. iară a urcat amvonul părintele Dr. Frențiu, vorbind poporului despre înfricoșata moarte și judecată de pe urmă. Cu aceasta s'a început partea mai grea a misiunilor: pregătirea și îndemnarea oamenilor la sf. taină a pocăinței. După amiazi înainte de vecernie a predicat păr. Țiucu despre pocăință, după vecernie dl Dr. Frențiu despre mărturisire. După aceea s'au și început spovedirile prin numiții misionari și prin alți preoți din loc. E de însemnat, că în aceeași zi poporul ascultător s'a înmulțit cu vre-o 250, sosiți în o frumoasă procesiune din comuna vecină Cianadul-sârbesc, conduși fiind de vrednicul preot Victor Deciu. E de însemnat și aceea, că până ce misionarii amintiți mai sus predicau în biserică poporului adult, părintele Bodocan se ocupà cu copii și i-a pregătit pe aceia la sf. mărturisire.

Sâmbătă a. m. s'a ținut Utrenie, Liturgie, sub care dl Dr. Frențiu, a predicat despre Mântuitoriul nostru I. Hristos, apoi pe la 9 oare s'au început mișcările pentru primirea Arhiereului. Orașul întreg erà în paradă: români și străini într'o formă așteptau pe acela, care vine în numele Domnului!

La oarele 11 a sosit în gară trenul de către Timișoara, care aduceà pe Ilustr. Sa Dl Episcop Dr. Vasile Hossu cu suita sa: Ilustrissimul prelat-canonic Ioan Boroș, secretarul Dr. Daniel Fireza, camerar-papal, Dr. Nicolae Brînzeu și clericul Ioan Muntean din Lugoj. Inaintea gării așteptà mulțime mare de popor și inteligință, care a făcut Ilustrității Sale o primire, cum rar s'a pomenit! Inainte de toate protopretorele local a binevenitat pe Ilustr. Sa cu o cuvântare, la care Ilustr. Sa a răspuns în termini aleși, accentuând bucuria, ce o simte, văzând armonia, ce unește diferitele popoare ale comunei acesteia și manifestările de dragoste, ce i-se fac din partea tuturora. După acestea cortegiul s'a pus în mișcare: vre-o 70 de trăsuri, în cari ocupau loc toate notabilitățile orașului, mergeau una după alta, în pași sărbătorești. Inaintea trăsurei Ilustrității Sale pășia măiestos o figură pitorească, un călăreț frumos, îmbrăcat în costum național românesc. Aproape de biserică, o poartă triumfală așteptà convoiul, cu inscripția: „La mulți ani Dispunătorule!“ Aici protopopul Torontalului, M. On. George Muntean, a primit pe Ilustr. Sa cu o vorbire frumoasă. La ușa bisericei On. Vasile Deciu, parohul locului, a salutat pe Ilustr. Sa, în termini aleși, isvoriți din inimă. O fetiță frumușică, cu pași curagioși, a venit la Il. Sa și i-a predat un buchet drăgălaș, ca espresiune a dragostei inimelor, ce-L întimpină.... Intrând în biserică, Il. Sa a făcut o scurtă rugăciune, apoi s'a dus la cvartirul său, ce-l aveà în castelul contelui Nákó, guvernorul de Fiume. Aici a primit vizita diferitelor deputațiuni, în cari și a parohiilor gr.-or. românești și sârbești din loc.

Sâmbătă după amiazi Ilustritatea Sa a săvârșit ceremoniile de pregătire pentru sfințirea de biserică, după cari păr. Dr. V. Frențiu a predicat despre harul lui Dumnezeu. Seara la 7 oare a fost paraclis și predică (ținută de dl Țiucu), despre împărăția ceriurilor. Intr'aceea s'au continuat mărturisirile până târziu în noapte. Incă în aceeași zi după amiazi Ilustritatea Sa a reîntors vizitele tuturor, cercetând și căsile poporului credincios.

Duminecă dimineața la oarele 5½ s'a început Utrenia, căreia i-a urmat o predică a păr. Dr. Frențiu despre cuminecare, și de loc s'a și întâmplat împărtășirea credincioșilor cu sf. sacrament al Euharistiei. Ca rod al misiunilor, s'au spovedit și cuminecat peste tot la 150 persoane. Un rezultat frumos e acesta în Bănatul nostru, pentru care multă laudă și mulțumită se cuvine neobositilor nostri misionari. La oarele 8½ s'au început ceremoniile mari: sf. Liturgie, sfințirea de biserică și de preot. Anume Il. Sa a făcut credincioșilor nostri din S.-Nicolaul-mare și o nouă surprindere și mângâiere: pentru augmentarea solemnității a adus cu sine pe teologul absolut Dr. Nicolae Brînzeu, sfințit de diacon la ziua Adormirei în catedrala din Lugoj, și l-a sfințit acolo de preot. Un lucru rar e acesta, dar foarte spre edificarea poporului. A pontificat Il. Sa asistat de: Il. Sa Ioan Boroș, G. Muntean protopop, Dr. V. Frențiu, Vasile Deciu, Luca Lupescu paroh în Igriș, Victor Deciu, ca preoți, iar Dr. Fireza și I. Țiucu ca diaconi. Responsoriile le-a dat un cor bine instruit, solo a cântat păr. Romul Poșiar din Beba-Veche. După sf. Evangelie Ilustr. Sa a rostit o preafrumoasă cuvântare, în care în mod mișcător și la înțelesul poporului a tâlcuit însămnătatea zilei și ceremoniile săvârșite. Biserica erà ticsuită de popor și inteligință, atât de ai nostrii, cât și străini. Abia pe la oarele 12 s'a gătat sf. slujbă.

După aceea orașul a servit un banchet elegant în onoarea Il. Sale, la sfârșitul căruia Ilustr. Sa a mulțumit pentru onoarea și dragostea, ce i-s'a dat. Incă în aceeași zi după amiazi la oarele 5. Ilustritatea Sa a urcat trenul și între aclamațiile mulțimei, care L-a petrecut la gară, s'a reîntors la reședința Sa din Lugoj.

Raportorul.

SPICUIRI.

Cine face confestonalism?

Iubite cetitorule! când se întâmplă să vezi întrebarea aceasta în coloanele ziarelor noastre de aci, să știi înainte, că numai de nemernicii de uniți, poate fi vorba, pentrucă totdeauna ei atacă mărita lege dreptcredincioasă, în fruntea căruia sta Papa dela Neva,

vorba dlui Hajdău. Ales „Tribuna“ dela Arad, nu dă greș nici odată, că doar el e ziarul cel mai puritan în năravuri. Dar dă una zile i-s'a înfundat rău.

Sub titlul, „Cine face confesionalism în Beiuș?“ un sfătos din Beiuș să acață de dl Ghera, că în parterul acum zidit al caselor protopopești, dsa are de gând să bage doi jidani, când acele case le-ar închiria bucuros și doi gr.-ort.

Pe lângă, că toată afacerea asta e bazată pe vorbe de pe stradă, și că în sfârșit închiriarea acestor prăvălii n'o face dl Ghera ci senatul parohial, „Tribuna“ e nevoită să publice pe coloanele sale următoarele adevăruri:

„Sau aceea nu-i „rușine adusă pe capul senatului bisericei gr.-ort. când pe casele fond. „Criste“ strălucesc firmele: Matits Ferenc și Kohn Salamon — și Kohn și Salamon? — Nu vândură-ți dvoastră școala gr.-ort. lui Hermann Gutmann, și puseră-ți în pragul bătrânului și de toți veneratului protopop gr.-or. o crâșmă cu „Korlátlan“ și bărbați în strada română pe cel dintâi ovreu? Casa fund. „Zsiga“ nu o vândură-ți lui Simon Pollitzer, atunci când se luptă, să o cumpere și un dascăl român gr.-cat.

„Atunci — nu de mult — n'au fost români, comercianți români „de ispravă“ în Beiuș? Noi am tăcut...

„Sau toate acestea s'au făptuit în numele ortodoxiei scutită de confesionalism?

„Care va să zică ce dvoastră Vi-e chestie financiară, nouă și pentru noi gr.-cat. chiar când s-ar dă prăvăliile acele jidanilor nu-i tot aceea, ci confesionalism. Ce mie îmi place nu-i confesionalism, ce nu-mi place e confesionalism. Logică nu glumă!“

Ce zici dle Boca, ni s'a cam înfundat, aud? Cum de nu faceți ceva comentau acestor interesante destăinuiri? Cam așa se întâmplă când oamenii privesc tot de pe cal, cad în nas, câteodată.

Nr. 228, 490, 654, 756.
1908.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs pentru următoarele stipendii.

1. Un stipendiu de C. 80. din fundațiunea *Radu M. Rîureanu*, pentru elevii de naționalitate română cari urmează școalele secundare din Ungaria.

2. Un stipendiu de C. 40. din fundațiunea *Emiliu Dionisiu Bașota Moțu Dâmbul din Abrud*, pentru elevii de naționalitate română din munții apuseni sau districtul Năsăudului, cari urmează școalele secundare (gimnaziu sau școală reală) din patrie. Vor fi preferiți tinerii descedenți din familia Bașota fără conziderare la ținutul de unde sunt originari.

3. Două stipendii de câte C. 300. din fundațiunea *Ioan Petran*, pentru studenți universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universității din Cluj.

Cei împărtășiți de stipendii vor fi obligați a luă parte la masa studenților academici din Cluj.

Cererile pentru obținerea acestor stipendii se vor înaintă comitetului central al Asociațiunii în Sibiiu (Nagyszeben) strada Morii Nr. 6. până la 1 Octomvrie n. a. c. însoțite de următoarele acte:

a) certificat de paupertate,

b) certificat de studii în original sau în copie legalizată (la universitari index),

c) certificat de botez.

d) cei ce reflectează la stipendiul Bașiata vor prezentă și eventuale documente de înrudire.

Cererile întrate după terminul de 1 Octomvrie n. nu vor fi luate în conziderare.

Sibiiu, din ședința comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român ținută în 25 Iunie și 22 August 1908.

Iosif Sterca Șuluțiu.

Noutăți.

Hymen. *Elena Groze* și *Vasiliu Cergizan* abs. de Teol. anunță celebrarea cununiei lor pe 20 Sept. st. u. a. c. în Biserica gr. cat. din Coocul-de-Câmpie.

— *Veronica Dan* și *Victor Barna* teolog abs. anunță serbarea cununiei lor ce să va celebră în 21 Septemvrie n. a. c. la 3 oare d. a. în biserica gr. catolică din Borgo-Bistrișoara.

Petreceri. Tinerii meseriași din Blaj, invită la Petrecerea ce o vor aranjă Duminecă în 20 Septemvrie st. n. a. c. în sala hotelului „Univers“. Inceputul la ½8 oare seara. Venitul curat este destinat pentru Reuniunea meseriașilor din loc.

Concurs. Pentru ocuparea alor 16 locuri de cuartir gratuit în „Internatul Petran“ din Cluj al „Asociațiunii“ pentru universitarii români, se escrie prin aceasta concurs cu terminul de 20 Septemvrie n. a. c. Concurenții vor avea să-și instrueze petițiunile cu: 1. „Index“, ca dovadă, că sunt înscriși la vre-una dintre facultățile universității din Cluj, și că au făcut sporul cerut în studii. 2. Atestat de paupertate, însoțit de alte informațiuni referitoare la starea materială a părinților. 3. Cvitanță despre plătirea taxei de membru extra-ordinar al casinei române din Cluj. — Petițiunile astfel instruite să se trimită nesmintit până la acest termin subscrisului director (Cluj strada Jókai nr. 6). Din ședința comitetului „Despărțământului Cluj al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“. Cluj, la 8 Septemvrie n. 1908. *Eugen Pop Păcurariu* director. *Dr. Valentin Poruțiu* secretar.

„**Coarda inimii**“ o broșură ce conține 58 de versuri la morți, pentru toate stările. Ca adaus: *„versul lui Lazar“ „versul judecății din urmă“* toate după sf. scriptură, apoi un dialog foarte insructiv între *„învățătorul bătrân și cel novițiu,“* să află de vânzare la subscrisul și se trimite cu 55 cr. (1 cor. 10 fil.) (în loc de 2 cor. 40 fil, prețul de până aci) la ori cine va trimite prețul cu asemnațiune postală. După ce va trece broșura aceasta, să va tipări una nouă, mai mare și mai bogată. Va conține pre lângă versuri alese, o mulțime de asiome și adevăruri vecinice, toate în vers acomodate pentru citări ocazionali, continând și biografia și portretul repausatului auctor, *Iacob Mureșan*, cantor în Cluj. Prețul acestei broșure să va stabili mai târziu. Venitul curat să va pune la dispusățiunea văduvei rămasă în stare miseră. Cluj, în 1 Septemvrie 1908. *Basiliu Podoabă.*

Convocare! Locnitorii români a comitatului Târnavei mici convoacă la *adunarea poporală*, ce se va ținea Duminecă la 20 Septemvrie st. n. 1908 în comuna Lepindea (Leppend) la oarele 10 a. m. cu următorul program: 1. Constituirea biroului și deschiderea adunării. 2. Situația politică generală și votul universal. 3. Proiect de rezoluțiune 4. Inchiderea adunării. Lepindea, 12 Septemvrie 1908.

Necrolog. † *Ioan Balaș*, asesor de tribunal în penziune întâmplată la 30 August st. n. 1908 în etate de 97 ani, în Hațeg.

Odihnească în pace!

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a ezecută lucrările necesare la noua edeficândă biserică gr.-cat. din Inoc (p. Felvincz) prin aceasta să recearcă a să prezentă la licitațiunea minuendă ce se va ținea la 16 Septemvrie 1908 oarele 10 a. m. sau să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de 10% cor. la oficiul parohial gr.-cat. a Inocului cel mult până la 15 Septemvrie 1908 4 oare p. m.

Ofertele întrate mai târziu nu se vor luă în conziderare.

Preț de strigare: 6281 cor. 16 fileri.

Operatele despre acestea lucrări și anume: planul și preliminariul aprobat de Preaveneratul Conzistor Mitropolitan la 29 August 1908 sub Nrul 6232 să pot studia zilnic în cancelaria parohială.

Inoc, la 8 Septemvrie 1908.

Artemiu Vereșmortean, curator prim. **Nicolae Galea,** adm. poroh.

(35) 1—1

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărășia românească „Mugurul“ însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile pe cum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea dă instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturei.

(34) 1—52

La spălat sum ca la horă
Fără multă oboseală
Căci **săpunul** cel bun **Schicht**
Cruță bani, timp, osteneală.

Puterea minunată și intensivă de a curăți a

săpunului Schicht's Hirsch

zace în felul cum e pregătit și în alegerea materialului brut din care se pregătește!

Săpunul Schicht Hirsch

cruță mânile, hainele! Nu produce oboseală și grijă și cruță sănătatea, bani, timp și lucru.

30,000 cor. garanță pentru curățenie.

(21) 3—8

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 33

Tigellinus râse şi făcù semn soldaţilor. Acestia apucară pe Eucerus şi-l conduseră la capătul salei. Acolo stătea, încunjurată de sclavi, o maşină lungăreaţă din oţel, carea erà numită „patul lui Procrustes.“

Sclavii îşi prinseră jertfa şi o legară cu curele pe maşină.

„Înainte!“ zise Tigellinus.

Sclavii strânseră şuruburile; corpul nefericitului se întinse. El tremurà, însă tăcù.

„Mărturiseşti?“ întrebă Tigellinus.

„Nu, nu!“ strigă Eucerus.

„Mai tare!“ demândă Tigellinus.

Oasele sărirà din închieturi şi un strigăt îngrozitor răsună prin sală.

„Mărturiseşte!“

„Nu — Octavia e nevinovată.“

Tot mai tare se întindeau membrele tremurătoare, jertfa cea chinuită gâfâià cu greutate. Deodată năvăli printre buzele sale un torent de sânge şi faţa îi păli.

„E mort!“ zise un sclav.

Tigellinus dete din umeri cu răceală.

Un altul fù adus înainte. Erà Anicetus. El schimbă o privire repede cu Tigellinus; apoi îşi plecă capul, ca ruşinat. Tigellinus îşi încreţi fruntea: „Tu eşti dovedit, înainte de a fi vorbit vre-un cuvânt.“ Şi el cetì epistola lui Anicetus. „Tu ai scris-o? întrebă el.

„Da!“

„Atâta-i destul. Mai ai se spui ceva, care te-ar puteà uşurà?“

„Ea m-a sedus!“

Acum sări sus însuşi Calpurnius cel prudent. „Ea — pe tine! — Porumbiţa pe moimă? E ridicul!“

„Vorbeşte adevărul! Uite colo, maşina de tortură! Ea e tot aşa de bine făcută pentru tine, ca şi pentru oricare altul. Numai mărturisirea te poate scăpà!“

„Nu, nu-mi trebue tortură!“ strigă Anicetus cu fricà prefăcută. „Mărturisesc tot!“

Şi acum ticălosul născoci o istorisire atât de mincinoasă, încât judecătorii rămaseră muţi. Nici unul nu-l credeà, însă n'aveau curajul, s'o spună.

Tigellinus surise satanic. „Poţi merge! Singur mărturisirea ta ajunge, să se dovedească vinovăţia împărătesei.“

Faţă de această acuză nerusinată, Octavia rămasă mută; ea leşină.

„O dovadă nouă despre vinovăţia ei,“ zise Tigellinus şi lăsă se vină un alt martor. Erà un tiner liberat, carele, la vederea maşinei, începù a tremurà.

„Liberatule,“ zise Tigellinus aspru şi încruntându-se, „tu ai cunoştinţă despre relaţiile neiertate ale stăpânei tale cu sclavul egiptean. Spune, ce şti, ce ai văzut?“

„O, domnule, zise tinerul „augusta stăpână e fără pată, mă jur pe zei.“ El îşi puse mâna pe inimă.

„Mai bine nu jurà!“ Şi el făcù un sămn sclavilor. Tinerul fù legat la moment pe patul de oţel; şuruburile porniră.

„Mai jori şi acum?“

„Da — oh, oh — nu, lăsaţi-mă!“

„Ce şti?“

„Am auzit.... Nu, ea-i nevinovată — nevinovată!“ Şuruburile se învârtiră — corpul nefericitului se cutremură. „Graţie — graţie..... mărturisesc!“

Şuruburile însă nu slăbeau.

„Ai văzut, cum egipteanul a sărutat pe stăpână-ta?“

„Da, da!“

„I-ai surprins în locuri suspecte!“

„Da!“ gâfâi sărmanul.

„Lăsaţi-l!“

El se îndreptă spre uşă, cu genunchii tremurători şi faţa palidă ca moartea.

Acolo se întoarse şi ridicându-şi pumnul, strigă cu voce tunătoare: „Şi cu toate acestea, ea-i nevinovată!“

Apoi căzù jos în nesimţire.

„Vorbeşte într'aiuri,“ zise Tigellinus dând din umeri. „Continuăm mai departe!“

Mai urmă o serie de martori, cari sub torturile cele spăimântătoare, mărturisiră tot, ce le spuneà Tigellinus.

Mai pe urmă veni Rabonia, confidenta împărătesei. Tigellinus speră, că aceasta femeie debilă va fi uşor de înduplecat, în urma torturilor, se mărturisească în contra stăpânei sale.

„Mărturiseşte!“ urlă Tigellinus turbat.

„Stăpână-mea e nevinovată,“ zise Rabonia cu tărie. „Sfâşiaţi-mă! Omorâţi-mă: eu tot acelaşi lucru trebue să-l spun, pentrucă e adevărul!“

„Ce curaj,“ zise Thrasea, „e ruşine, se torturezi pe o femeie debilă.“

„La tortură! Strângeţi şuruburile!“ demândă Tigellinus. Oasele ei troznirà, sângele împroşcă din braţe.

„Mărturiseşte, tu ai fost martoră la adulteriul comis de împărăteasă.“

„Nu, ticălosule!“ strigă Rabonia. „Ea e mai curată decât un copil.“

„Strângeţi mai tare şuruburile!“ strigă Tigellinus.

Chinurile, ce le suferi Rabonia, erau îngrozitoare. Ea însă nu slăbi. „Isuse Hristoase, întăreşte-mă!“ zise ea privind cu pietate în sus.

„Ciocanele! Zdrobiţi-i oasele, dacă nu mărturiseşte.“

Sclavii apucară ciocanele cele mari de fier, pentru a zdrobi membrele torturatei. Atunci un braţ se smânci din încheietură şi Rabonia scoase un suspin greu.

„Mărturiseşte odată!“ strigă Tigellinus. Rabonia scuturà din cap şi zise cu voce lină: „E nevinovată — nevinovată!“

Sclavii ridicară deja ciocanele. Atunci câţiva senatori se rugară: „Cruţă-o, domnule! E leşinată!“

Tegellinus demândă, cu faţa întunecată, se depărteze pe Rabonia.

Pertractarea fù închiată.

Acum Tigellinus provoacă pe apărători, se vorbească. Erau doi: Barea Soranus şi Pătus Thrasea.

Ambii porniră dela afirmarea, că nici unul din adunarea întreagă nu crede în vinovăţia împărătesei. Din contră acest proces a adus şi mai mult la lumină purtarea cinstită a aceleia. Ceea ce torturaţii au mărturisit contra împărătesei, nimeni nu puteà crede, că este adăvăr. Iar acest Anicetus este un mişel, pe a cărui faţă scărnavă se vede scrisă minciuna. Că el e mituit, e lucru fără îndoială! Eucerus şi Rabonia şi-ar fi susţinut mărturisirile lor chiar şi sub cele mai crâncene torturi, pentrucă ei au vorbit adevărul. „Onorabililor,“ strigă Thrasea cu voce tunătoare, la sfârşitul vorbirei sale, „voi sunteţi chemaţi aci, ca se păstraţi dreptatea, se apăraţi adevărul, se ocrotiţi nevinovăţia. Arătaţi-vă ca Romani! Lăsaţi la o parte interesele personale şi judecaţi după dreptate! Aveţi milă de nefericita principesă, carea e cea mai bună şi mai nobilă femee între zidurile acestei cetăţi! Ea e nevinovată: apăraţi-o, rugaţi-vă pentru agraţiarea ei!“

Cuvintele sale aflară răsunet în toate inimile; însă nici unul nu îndrăzni se afirme adevărul lor. Ştià doar fiecare, ce voieşte împăratul: Osândirea soţiei sale. Că erà vinovată, ori nevinovată, asta nu se luà în considerare: Voinţa împăratului le dicta sentinţa.

Şi aceasta suna: „Vinovată!“ Cu maioritate covârşitoare fù rostită sentinţa aceasta, şi în urnă se aflară numai trei globuri albe.

Sentinţa suna: Despărţire şi ezil!

Când sentinţa se făcù cunoscută prin oraş, toţi furà cuprinşi de indignare. Octavia cea adorată, carea cu pericolul vieţii sale a dat ajutor oraşului, în lipsa cea mai mare, a fost aflătă de vinovată? Mai mult decât curtea cea demoralizată şi decât judecătorii fricoşi şi mituiţi, poporul simţeaà ruşinea, cu carea s-au încărcat Romanii prin această sentinţă nedreaptă. Erà o lovitură de pumn în faţa fiecărui quirit.

Ca un zid viu încunjură poporul sala judecăţii. Deodată, din aceasta mare de oameni erupse: „Octavia e nevinovată! Salute Octavia!“

Strigătul se transplantă din gură în gură şi răsuna ca un strigăt de învingere din stradă în stradă.

Şi înainte ca poliţia se fi putut împedeca, mulţimea umplù sala şi gangurile edificiului justiţiei, împinse de laturi sentinelele şi conduse pe Octavia în triumf sus la palat.

Nero auzi strigătele de bucurie şi se cutremură. Poppăa păli, pentrucă din mulţime se auziau strigăte amenintătoare, cari pretindeau depărtarea ei. In întreg palatul domneà spaimă şi confuziune, nimeni nu ştià, ce să facă. Poppăa îşi vedeà poziţia zdruncinată, periclitată; atunci ea se hotărî pentru ultimul mijloc, sângurul, carele o puteà mântui, şi carele puteà îmblânzi mulţimea cea înfuriată.

„Claudius Nero,“ zise ea, „tronul tău se clătină. Aleargă întru întâmpinarea poporului, prefă-te că eşti indignat, şi-i vorbeşte: Credincioşii mei quiriţi, judecătorii s'au înşelat: Octavia e nevinovată! In onoarea ei vom aranjà o serbare fetivă!“

Nero erà încremenit de mirare. „Noi înșine am voit sentința aceasta!“ zise el. „Și acum mă sfătuești altfel?“

„Este unicul mod de scăpare. Ascultă!“ Ea arătă spre vestibul, în a cărui uși încuiate se aruncau cu petri.

„Pe toți zăii“, strigă Nero înspăimântat, „ei bombardează palatul. Ce ne facem?“

„Fă, ce-ți spun eu.“ vorbi Poppăa și aruncă în grabă mantaua de purpură peste umerii lui.

„Mă vor sfâșia,“ se văietă el.

„Lașule,“ murmură Poppăa și-l împinse către poarta încuiată.

„Te vor iubila,“ vorbi ea și desfăcù cu mâna proprie lăcatul și lanțurile.

Împăratul păși afară, cu genunchii tremurânzi; fața îi erà palidă, iar mantaua îi stetea într'oparte. La vederea sa însă poporul amuți, el erà imperatorul, atotputernicul. Văzând el, ce efect are asupra poporul apariția persoanei sale, surise. Atunci mulțimea erupse în strigăte iubilătoare: „Salute împeratorului! Salute Octaviei, soția sa!“

Imperatorul făcù sămn cu mâna; atunci zgomotul se liniști și el vorbi cu voce tare: „Scumpii mei quiriți, spuneți ce voiți? Ce înseamnă amenințările și iubilările voastre?“

Atunci se auzi, ca dintr-o singură gură: „Octavia e nevinovată! Trebue se i-se facă dreptate!“

Nero privi, ca inspirat, către cer: „Mulțămită voauă, zeilor! Scumpul meu popor, cu mintea sa cea ageră, a recunoscut aceea, despre ce eu deja de mult eram convins în inima mea. Da, Octavia e nevinovată, nevinovată și curată ca soarele. Judecătorii, s'au înșelat! Octavia e liberă! Octavia va domni, dimpreună cu mine, peste această cetate iubită! Salute, salute Octaviei!“

Mulțimea tresări un moment, însă comediantul împărătesc își jucă rolul așa de bine și de convingător, încât poporul se lăsă a fi înșălat și începù a strigà: „Salute, salute Octaviei, dulcei și nevinovatei Octavie!“

Poporul erà fericit, erà îndestulit și încântat: voința i-s'a izbândit, a repurtat o învingere. Octavia puteà să-și țină întrarea în palat, iar quiriții îi sărutau lectica și încărcau pe Octavia cu flori.

Octavia lăsă să se întâmple ori și ce cu dânsa; ea surideà așa de dulce, ca un copil bolnav; îi erà frică de palat, unde erà așa de rece și pustiu. In pieptul ei simți o goliciune mare, pe carea nici chiar veselia acestui popor entusiasmat nu erà în stare s'o umplă, iar surisul, ce zăcea pe fața ei palidă, erà așa de ciudat, așa de trist.....

I-se păreà. că o duc într'o groapă rece, în carea domneà întunecimea, mucezala și umezala. Și ea nu se înșălă. Nici o față prietinească nu o salută în palat, nicăiri o privire caldă, o vorbă bună; peste tot locul vedeà numai inimi răci, întunecate, închise. De împărat nici urmă, numai o pereche de sclavi muți deschisără ușile dela apartamentele ei. Când fù singură, erupse durerea; părețiі cei strălucitori se sgâiau la dânsa, răci și pustii. Atunci ea-și perdù puterea, se trânti pe pat și plânse, încât și o peatră ar fi trebuit să se înduioșeze.

Ceasurile treceau încet. De două trei ori cerù ea, ca se vorbească cu împăratul. Nu i-se dete răspuns. Inima amenința să i-se frângă de dor după soțul ei; îi erà imposibil se mai supoarte această nesiguranță. Atunci ea se furișă prin întunerec către apartamentele împăratului; voià să-i cădă la picioare, să-l roage, să-i fie milă de dânsa, să-i spună, cât îl iubește! Și desigur, el trebuià se remână mișcat, prin rugăciunea și prin pasiunea ei.

Timidă, ca o cerșitoare, se furișă ea prin gangurile cele mari; cu inima sbocotindă, deschise ușa. Dar se opri împetrită, un țipet dureros eși din gura ei, degetele i-se îngropară în perdeaua de purpură și țineau cu putere: văzù pe împăratul în brațele Poppăei!

Genunchii îi tremurau; ea căzù pe pădimentul de marmură și-și întinse brațele către împărat. „O, Nero .... o, iubitul meu!“ strigă ea cu o voce, din carea se auzià, cât erà de chinuită! „O, Nero .., Nero ..,“

Din gura împăratului eși o înjurătură. Poppăa însă sări înfuriată spre împărătească, o izbi cu pumnii în pept și strigă: „Pleacă, umbră palidă! Nu conturbà liniștea divului meu amant!“

Octavia cercă să se ridice, însă puterile o părăsiră. Ea aruncă o privire desperată împăratului, o privire din adâncul sufletului ei. Speră, că împăratul o va înțelege.....

Împăratul însă se întoarse mănios. Atunci inima sărmanei se frânse; ea închise ochii suspinând și căzù leșinată.

La mezul nopții, pe când quiriții sărbătoreau prin birturi, Tigellinus, în fruntea alor două legiuni, preluă paza la palat. Burrhus, prefectul pretorianilor, a murit subit de „durere de gât“ și Tigellinus fù denumit de urmaș al său. Abia se dete lozinca, și o trăsură bine închisă coborî pe colina palatină în jos, înaintând repede pe strada ostiensică. Douăzeci de pretoriani, sub conducerea unui centurion, însoțiau trăsura de călătorie. Între perini zăceà o femeie palidă; ea păreà. că nu răsuflă, și nu se știà, dacă erà vie ori moartă.

Erà Octavia, și drumul, pe care înaintà, conduceà în ezil.

(Va urmà).

Aviz!

Aduc la cunoștința On. Public din Blaj și jur că sub firma:

C. DEMIAN

mi-am deschis în piața Blajului o prăvălie de modă, unde pot servì On. Public cu tot felul de articlii aparținători acestei branșe cu prețurile cele mai moderate. Rugându-me de binevoitorul sprijin semnez

cu deosebită stimă

C. DEMIAN

(38) 2—3

„Familia Română.“ Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Gâcituri).

Abonații noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 5—52

Posta Redacțiunei.

Sălișteanul. Chiar am fost dat la cules corespondența D-Tale, când am dat cu ochii de ea în »Lupta« dela 8 c. Erà de prisos să ne mai trimiteți și nouă o corespondență, care apare înainte, absolut cu acelaș text, într'alt jurnal.

Bibliografie.

A apărut:

Laurent Florantin: Natura et causa rerum, cu o prefață de Dr. C. I. Istrati. București 1908.

Lucrare dlui Florantin, pe o extensiune de 83 pagini se ocupă de problemele cele mai adânci ale științei: origina și ținta vieții. Dl C. I. Istrati spune în introducere: „In literatura noastră, această lucrare e un frumos oazis, pentru intelectuali și o plăcută și instructivă cetire pentru tineretul nostru.“ Prețul Lei 2·50.

„Păstorul Sufletesc“ Nr. 8 cu următorul sumar: Partea I. Dumineca 12-a după Rusalii, de Avram Dragoș, preot. Serbarea tăierii capului Sf. Ioan Botezătorul, de Ioan Gent, prot. Dumineca 13-a după Rusalii, de George Maior, paroh. Dumineca înainte de înălțarea Sf. Cruci, de Cl. Pop, preot. Serb. Nașterei P. C. Vergurei Maria, de Cl. Pop, preot. Predică la înălțarea Sf. cruci, de G. Simu, preot. La binecuvântarea unei biserici din nou restaurate, de Ioan Gent, protopop. Predică funebrală, de Gedeon. Partea II. Cronica. Bibliografie. Posta Redacțiuii și Administrațiuni. Partea III. Publicațiuni.

„Neamul Românesc“ Anul III. Nr. 102 cu următorul sumar: Turci și Greci. Ce păstrează viitorul de N. Iorga. Politica culturală în dauna noastră, de X. Cu privire la Congresul tuturor studenților români, de Victor Eugeniu Bodnărescul. Țara românească în care nu se știe românește, de Top Olog. O destăinuire asupra adevăratelor sentimente ale elevilor din România, de N. I. Legea tocmelilor agricole, așa cum se aplică, de Un fiu de țăran. Din centrele României: Brăila, Caracăl, Craiova, Iași, Pitești, R-Sărat. Cronica, de N. Iarga și sltii.

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procură dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creştină*** vol. II. ***Tradiţiunea şi Biserica.*** Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fileri porto, ***Teologia dogmatică Specială*** vol. I. ***Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului şi Graţia*** de *Dr. Vasile Suciu,* profesor de teologie. Costă **7** cor. **30** fil. + **30** fil. porto. A se adresă la Librăria semin. din Blaj.

Hipnotism şi Spiritism *de Dr. V. Suciu.* Pe 200 pag. f. 8°.

Costă **1** cor. **50.** fil- + **10** fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

DIN ZILELE LUI NERO, roman, după Alexandru Dumas—Tatăl. **Preţul 1 cor. + 10 fil. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminarială din Blaj.**

Isus Hristos şi viaţa modernă.

Traducere românească, de
Dr. E. Dăianu.

Volum de 125 pag. elegant compactat în pânză.
Preţul **1 cor. 50 fil.** + **15 fil.** porto.

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.
Redactor responz.: Augustin Gruiţia.

M. BOHN şi SOŢII

NAGYKIKINDA şi ZSOMBOLYA.

Cel mai bun stabiliment de acest soiu în întreagă Austro-Ungaria.

Fabricele de cărămidă ale lui Bohn

în **CHICHINDA-MARE şi ZSOMBOLYA.**

Fondată în 1864. — Referinţele cele mai de frunte.

= Productul anual 50 milioane =

ţigle de siguranţă din fabrica lui Bohn.

OXID DE FIER roşie naturală sau cătrănit.

PRODUCTE: Ţigle licenţiate de coperiş.

Coperişul cel mai ieftin şi mai frumos.

Preţ-curant şi mustre trimitem, la cerere, gratis şi franco.

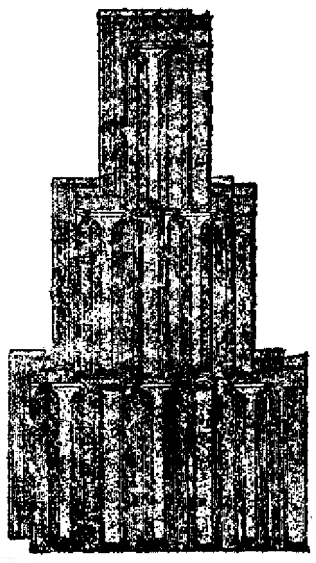

Product din Chichinda-mare
Ţigle licenţiate de siguranţă fabrica Bohn, Nr. **272.**

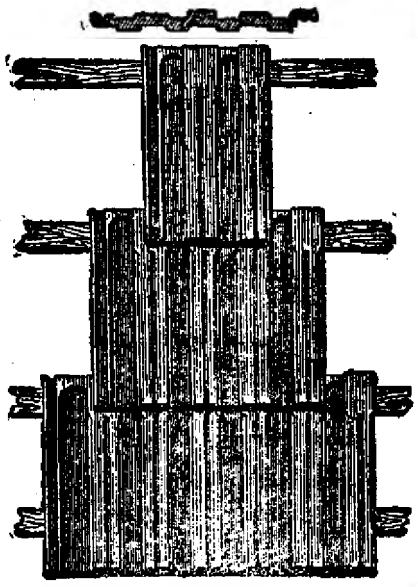

Product din Szombolya.
Ţiglă de coperiş, licenţiată Nr. **253.**

(26) 5—10

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric (27) 51—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

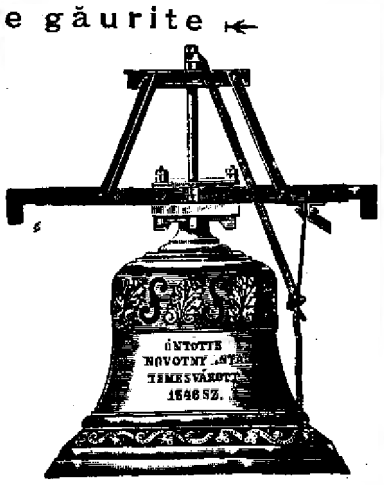

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 51—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieţii:
95,816.412 coroane.	**9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:
Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare. pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 19 Septemvrie 1908. Numărul 37.

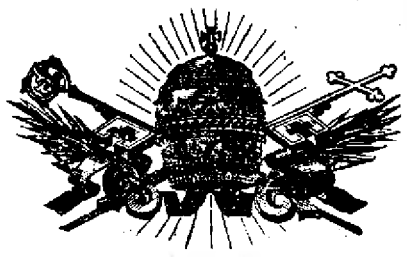

Jubileul Papei PIU X.

Vineri în 18 Septemvrie n. s'au împlinit 50 de ani, decând un om fără pretenţii dar gata la orice jertfe pentru mântuirea sufletelor, a fost ridicat la treapta preoţiei. *Iosif Sarto,* care ziceà totdeauna, că numai din mila lui Dumnezeu şi cu ajutorul Lui e cea ce e, în decursul acestor 50 de ani a trecut prin toate gradele ierarhice ale Bisericii, şi viaţa lui de 50 de ani de preoţie e o pildă vie, mult strălucitoare, chiar şi dacà lui Iosif Sarto i-s'ar fi dat ascultare, şi n-ar fi fost pus episcop la Mantua, ori s'ar fi luat în socotinţă lacrimile vărsate în conclavă, şi n-ar fi cunoscut azi sub numele: PIU X.

Socotind pe Piu X. ca persoană privată, îl aflăm ca pe un preot, ce îşi pricepe cât se poate de bine chemarea sa. Viaţa lui e viaţa unui adevărat ascet. Se vede în ea iubirea cea caldă, ce o nutreşte faţă de Domnul Hristos în sfânta Euharistie şi faţă de Preacurata Lui Maică. În enciclicele, ce le-a dat, totdeauna e focul cald, ce isvoreşte din sufletul său. Arată, că, noi preoţii nu suntem vrednici nimic, nici nu putem isprăvi lucruri, cari pe dreptul se aşteaptă dela noi, de nu ne vom trudi să fim perfecţi.

Când a dispărut de pe cerul Bisericii luptătoare *„Lumen de coelo,“* şi Cardinalii au ales Cap al Bisericii pe Iosif Sarto, *„Funis de litore veniens,“* unii creştini erau îngrijaţi, ca s'a ales Cap al Bisericii un om simplu, fără renume; — duşmanii Bisericii saltau de bucurie, crezând, că va slăbi mult autoritatea bisericească. Piu X. s'a dovedit însă de cel mai potrivit Cap al Bisericii, ştie Spiritul Sfânt pe cine pune să conducă naia Bisericii lui Hristos.

Om foarte practic a fost Iosif Sarto în toată viaţa lui. Totdeauna s'a gândit să aleagă mijloacele celea mai ducătoare la scop, şi nu să întindă discuţii fără sfârşit. Ca episcop al Mantuei a adunat clerul în sinod diecezan, după-ce vizitase fiecare parohie din dieceză. În acest sinod le zice preoţilor: „Nu v-am chiemat să faceţi aici discuţii teoretice, ci să ne sfătuim, cari sunt mijloacele, cari ne ajută mai bine la împlinirea chiemării noastre.“

„Uomo eminamente pratico,“ cum îl numeşte un biograf, ţine cont de lipsele actuale ale Bisericii. Când la protestanţi scriitorii biblici sunt mai toţi raţionalişti, şi multe greşeli trec şi la unii scriitori catolici, Piu X. găseşte un mijloc foarte potrivit pentruca să apere pe credincioşi de plântele veninoase, instituind „Comisiunea biblică,“ aleasă din cei mai buni scriitori biblici ai Bisericii, cari să deie interpretarea adevărată a locurilor mai grele din sf. Scriptură, având să ţină cont de cercetările cele mai nouă. Infiinţează apoi comisia pentru codificarea dreptului canonic, şi codificarea o începe cu Curtea Sa, ştergând mai multe congregaţiuni, cari în vremea de azi s'au dovedit, că nu sunt aşa de lipsă ca mai înainte, pensionând mai mulţi oficiali, cari nu mai erau harnici, să-şi împlinească slujba.

Piu X. s'a arătat adevărat cap al întregii Biserici. Episcopilor li-a atras atenţiunea în diferite rânduri, cum trebue să se îngrijească de clerici şi preoţi, ca aceştia să fie fii credincioşi, ascultători ai Bisericii. Mai ales enciclica despre modernism şi cea adresată episcopilor din Italia în 1906 referitor la nesupunerea clerului sunt nişte norme foarte potrivite pentru împlinirea slujbei de episcop, cari însă le impun şi mari detorinţe. Un mare lucru a început Piu X. prin trimiterea vizitatorilor apostolici, cari să viziteze întreagă biserica. Până acum s'a făcut lucrul acesta numai în unele dieceze din Italia. Roadele bune arătate până aci îl vor îndemnà pe Sfinţia Sa să trimită trimită vizitatori apostolici în toată Biserica, deşi i-se fac mari greutăţi din unele părţi.

Faţă de Biserica română unită Piu X. s'a purtat ca un adevărat părinte totdeauna. Cunoaştem simţemintele părinteşti, ce le are faţă de Biserica Noastră şi dragostea, ce o are faţă de Români, şi tocmai de aceea credem, că totdeauna ne va fi sprijinul cel mai puternic în apărarea drepturilor Bisericii.

La iubileul acestui preot vrednic şi mare, ca nişte fii ascultători ne alăturăm şi noi. Dorim ca viaţa Lui să fie pildă înaintea preoţilor nostri. Îi dorim Sfinţiei Sale încă mulţi ani, şi să i-se împlinească două dorinţe fierbinţi: Quirinalul şi Franţa să-şi cunoască şi recunoască calea greşită, pe care umblă, şi să fie pace odată între Biserică şi Stat, căci altfel nu poate fi adevărată fericire pe pământ.

Tinerimea noastră.

În timpul din urmă ziaristica noastră s'a ocupat tot mai insistent cu chestia tinerimei, fiindcă s'au remarcat semne, cari arată sau cel puţin ne fac să presupunem, că şi tinerii nostri încep a urmà pilda colegilor unguri dela universitate. Şi fiindcă e foarte nefericit ales povăţuitorul, sau ca să mă esprim mai corect, rău model de urmat şi-a ales tinerimea noastră, de aceea se accentuiază mereu trebuinţa de a fi scoşi din acel element dăunăcios din toate punctele de vedere, fiindcă năravurile învăţate îs primejdioase pentru noi Românii.“

Zilele acestea am cetit un articol interesant în ziarul „Esti Ujság,“ care se ştie, că e ediţia poporală alui Bud. Hirlap şi are foarte buni articoli. În nrl dela 3 crt. vorbind despre viaţa studenţilor magiari, se plânge, că sunt prea puţine internatele universitare, cari se adăpostească şi îngrijească pe tinerii din şcoalele superioare, aşa că tinerul, care vine din provinţă, va se zică scapă de sub grija părintească, deşi poate are bune porniri, dar fiind încă prea slab, ca să se poată pune în potriva ademenirilor de tot soiul, care i-le ofere deplina libertate, uşor cade şi se ruinează total şi materialiceşte şi moraliceşte. Şi aşa cu timpul se asimilează şi el în tipul aşa de cunoscut al universitarului magiar. Dar să dăm cuvântul scriitorului din E. M. „Tipul universitarilor magiari, înainte de prânz deja joacă la biliard ori la cărţi, dupăamiazi şi noaptea e iar la cafenea; la studiat să gândeşte foarte rar; peste riguroase trece cu noroc orb; sub tot decursul anilor petrecuţi la universitate îşi stoarce părinţii în continuu şi ajungând în viaţă câştigă prin protecţie vre-un oficiu, unde întru cât se poate, nu-şi face datorinţa; grămădeşte datorii peste datorii, pe cari i-le plăteşte sau tatăl său sau socru-s'o şi se dă de-a berbeleacu în viaţă, fără nici o ambiţie şi fără nici o nisuinţă mai nobilă.“

Am tradus literal acest portret al tipului universitarilor magiari, ca să lăsăm descrierei toată libertatea şi originalitatea. Se prea poate, că descrierea e cam prea pesimistă, dar scriitorul ne asigură, că e fidelă şi din nefericire, atât de generală, cât începi a întâlni aceste tipuri interesante pretutindenea „foarte adese, chiar şi în lumea, în care Gorkij spune că trăiesc *foştii oameni*, şi care e a celor depravaţi.“

Crede scriitorul acelui articol, că e absolută nevoie de educaţia tinerimei universitare, că ea să ştie, că datorinţă are să înveţe, să folosească anii acestia pentru însuşirea de cunoştiinţe, să părăsească cafenelele, care îs pentru pierde-vară; să ştie *că e om de nimic acela, care să joacă în cărţi, umblă la alergările de cai şi-şi chieltuieşte pe petreceri costişitoare banii, pentru cari nu el a lucrat, ci tatăl său şi poate încă cu greu i-a câştigat.*“

Ishugnirea aceasta e foarte firească şi ea nu poate să erumpă, decât din sufletul unui părinte, care a fost înşelat în celea mai frumoase nădejdi ale sale. Autorul are încrederea, că dacă tinerimea va fi luminată pe deplin asupra acestor lucruri, nu va avea parte de atâtea desilusii în viaţă, nici nu-şi va face slujba ca o maşină, ci din contră, conservându-şi şi îngrijindu-şi cei mai preţioşi ani ai vieţii, însuşindu-şi cunoştinţele de lipsă, se va face din ei oameni de caracter, bărbaţi sirguincioşi şi integri, buni părinţi de familie şi folositori cetăţeni şi pentru ei şi pentru societate şi pentru patrie.

Pentrucă să se ştie — încheie scriitorul, — aşa va prosperă sau să va nimici fiecare ram a vieţii publice. cum va fi crescută tinerimea chemată să fie conducătoare. E de datorinţa noastră deci să lucrăm din răsputeri pentru întărirea caracterului tinerimei noastre încă debile, ca să poată stà împotriva oricărei ispite şi să o ferim de stricăciune.“

Intreg articolul schiţat aci, priveşte tinerimea universitară magiară, dar se pot scoate preţioase îndemnuri şi pentru tinerimea noastră. Pentrucă, din nefericire, pentru mulţi din scriitorii nostri, mediul în care a ajuns, după absolvarea gimnaziilor româneşti din provincie, a fost acela al tipului deprins în colori aşa de vii aci. Mulţi şi din ai nostri, neţânând seamă de sănătate şi bani, hazardează prin cafenele şi localuri de noapte puterea de viaţă, ce este în ei, chiar în acel stadiu, când aceea ar trebui întărită şi susţinută, — şi aduc la ruină puţinul avut părintesc câştigat cu multă sudoare şi cruţat şi cu mai multe griji. Şi resultatul?

Resultatul e cunoscut: timp perdut, care ar fi putut fi folosit pe alt teren mai priincios. — sănătate ruinată şi familia adusă la mizerie şi ruşine.

Şi resultatul acesta, pentru noi, ca biserică şi naţiune, e deopotrivă de dureros Avem lipsă şi de întărirea bisericei, de creşterea unei generaţii de oameni morali şi buni creştini şi avem lipsă şi de pioneri puternici naţionali, sănătoşi, curagioşi şi îndrăsneţi, şi inteligenţi, cari cu fruntea înălţată să poată înfruntà primejdiile, cari tot mai tare să grămădesc deasupra capului nostru.

Dar dela oameni bolnavi, nervoşi, îmbătrâniţi înainte de vreme, ce poţi aştepta? Ne vin în minte vorbele lui Eminescu:

Voi sunteţi urmaşii Romei?

E timpul să meditäm mai profund asupra chestii internatelor pentru universitari. Avem cunoştiinţă, că unii dintre Ilustri Arhierei ai Bisericei noastre s'au ocupat cu idea aceasta şi au făcut studii, cum s'ar puteà ridicà un asemenea internat în Budapesta. La Cluj Asociaţiunea are casele Petran în o mare grădină, ce s'a parcelat pentru vânzare. Nu s'ar puteà transformà acestea case în un frumos internat? de câte năcazuri n'am fi scutiţi, şi cât de uşor s'ar puteà întări şi ajunge şi scopurile Asociaţiunii şi ne-am scăpà şi celea două culturi cari i-au făcut atâta năcaz secretarului administrativ.

Recomând celor competenţi aprofundarea cestiunii până nu va fi prea târziu.

FOIŢĂ.

Intr'un sat.

— Nuvelă originală scrisă pentru „Unirea“ —

de ***I. Agârbiceanu.***

Arendaşul erà om tinăr, abia căsătorit. Nu se aşezà în căsile celea mari, ci erà afund în grădină, o altă casă cu câteva odăi acoperită cu şindilă. Deaici erà mai aproape de moşia ce cuprindeà îndată de lângă sat cât vedeai cu ochii.

Se puse cu tragere de inimă pe muncă. Luase moşia deocamdată pe şase ani şi voià să-i cerce preţul. Domnul Manuil într'un an abia i-a cerut de două ori bani, trei patru mii cu totul. Şi arendaşul Bucur se mirà, cum de nu-i trebue mai mulţi bani prin oraşele mari pe unde umblà. Nevastă-sa nici nu-l cunoşteà şi-i spuneà, că poate să fie om cruţător, nu ca alţi domni mari.

In vara a doua Bucur se trezi cu o scrisoare dela domnul Manuil, să-i trimeată trăsura la gară. Moş Petru înhămă îndată caii cei mai buni, şi cu o undă de înfiorare prin inimă, le dădù biciu.

Stăpânul erà schimbat. Imbătrânise puţin, deşi nu aveà mai mult de treizeci de ani. O înviorare uşoară începù să-i rumenească obrazii, cum mergeà pe drumul dintre luncile cu iarba înaltă. Sluga îşi întorceà din când în când capul, şi-l cercetà cu o ochire repede.

— Mi-a fost dor de D-voastră, bade Petre. Mi-a fost tare dor. Uite locurile acestea par'că-s legate de sufletul meu. Ce mai iarbă! Şi uite colo holdele de grâu. Sunt inspicate bade Petre?

— Sunt inspicate da! Se întăreşte grăunţul. Să vezi ce de grâu o să aibă domnul Bucur în anul acesta!“

Manuil trezări.

— „Aşa-i ziceţi voi arendaşului. *domnul* Bucur?

— Vezi bine că aşa. N'a zis nimenui să-i spună „domnule,“ dar, nu ştiu cum, e român deosebit de ceştia din părţile noastre. Să vezi cum scrie, numai fuge peana pe hârtie! Apoi să-l auzi cum vorbeşte de frumos. Curat ca un domn de român. Şi dă porunci! Cum dă! Când zice el ceva şi nu se face, apoi e rău, apoi şi la bătae ajunge. Domn da, atâta numai, că nu-i în straie nemţeşti. Da harnic om!

— Asta se vede pe hotar. Uite, până am fost eu rar am avut pe vremea asta cucuruz aşa frumos. Dar bine, bade Petre, oamenii, D-voastră, cum sunteţi mulţumiţi cu el?

— Bine. Destul de bine. E cam aspru uneori. Dar nu strică. Aşa tinăr şi aşa om în toate rar am văzut. Nouă, curtenilor, ne mai trage câte o sfadă. Dar ce strică el, direge nevastă-sa. Când ne ceartă el mai rău, ea ne împarte tăbac, ori vinars. E o femeie domnule Manuil, cum nu se mai află.“

Manuil tresări ca şi când ar fi dat deodată peste un lucru nou, ascuns.

— „Are şi femeie arândaşul? Nici n'am ştiut. Gândeam, că nu-i însurat.

— Are da, şi încă ce femeie! In prostia mea, să nu fie cu supărare, mă gândeam de multeori: asta să fi fost a domnului Manuil! V'aţi fi potrivit de minune. Dar vezi bine, aşa cum ai fost Dta odată. Că Dta numai să râzi ştiai şi să glumeşti. Aşa-i domnişoara.

— „Care domnişoară?

— „D'apoi nevasta Domnului Bucur.

— Aşa-i ziceţi voi, domnişoară?“

— Cum să-i zicem altfel.

Spun, că n'are nici optsprăzece ani.“

Domnul Manuil nu mai zise nimic, ci ochii-i rătăceau departe pe hotarul plin de bogăţia lui, pe care a îngrijit-o el atâta vreme. Se gândià pe unde-au fost sămănăturile de grâu, pe unde celea de cucuruz, înainte cu doi ani, când el erà conducătorul. Ii veniau copleşindu-l, amintirile dragi, sănătoase, de altădată, viaţa lui de flăcău hoinărind pe dealuri şi arături, viaţă care abia se deosebia de a ficiorilor români din sat. La şcoli a fost puţin, a învăţat mai mult acasă, cu dascăl adus anume. Părinţii l-au avut de razim în economia lor decând erà de cincisprezece ani. Şi aşa în zorile zilei, în căldura dogoritoare de peste zi, în amurgitul înserărilor, rând pe rând s'a strâ-

REVISTE.

Roma. Din 16 până în 20 Sept. aranjează tinerimea catolică italiană un congres în onoarea iubileului de 50 de ani de preoţie a Sfinţiei Sale P. PIU X. Centrul sărbărilor acestora e audienţa, ce o va acordà Sfinţia Sa congresiştilor în 17 Sept. şi liturgia iubilară din 18 Sept., la carea vor luà parte toţi congresiştii. În decursul audienţei vor oferi Sfinţiei Sale un potir de aur şi denarul sf. Petru, ce s'a adunat pentru acest prilej.

Anglia. Săptămâna trecută s'au ţinut în Londra congresul euharistic, pentru care a trimis Papa din Roma ca reprezentant al său pe cardinalul *Vannutelli*. Pe lângă slujbele şi rugăciunile ce s'au făcut, s'au ţinut mai multe adunări în cari s'a vorbit despre sfânta cuminecătură, arătându-se în mod practic cum e să ne purtăm conştiu şi cu vrednicie faţă de aceasta mare Taină în viaţa publică şi privată. S'a făcut apoi procesiune, e drept, că sfânta cuminecătură nu a fost purtată, dar Englezii acatolici s'au purtat cinstit faţă de clerul şi credincioşii catolici, nu ca domnii din Pesta, despre cari spun acum, că sunt socialdemocraţi.

CORESPONDINTE.

Maramureş, Septemvrie 1908.

Ardeleni şi ungureni în dieceză Gherlei.

Este ştiut cumcă la înfiinţarea dincezei Gherlei în anul 1853 s'a încorporat către aceasta dieceză şi 94 parohii române din dieceza ruteană a Muncaciului situată în comitatatul Maramureş, Satu-mare şi Ugocia.

Insă puţini ştiu, cumcă poporul şi Clerul din acele parohii s'a luptat multe decenii să scape de jugul rutean.

Am descris lupta aceasta mai pe larg în disertaţiunea mea despre episcopii şi vicarii români din Maramureş.

Când s'a înfiinţat dieceza Gherlei, părţile ardelene escorporate din arhidieceză au primit partea lor obvenitoria din fondurile arhidiecezane, aşişderea şi cele 94 parohii escorporate din dieceza Muncaciului au primit partea lor din fondurile diecezane rutene. Pentru părţile ungurene s'a dat dela Ungvár şi stipendii pentru 15 clerici.

Fondurile acele dela înfiinţarea diecezei s'au administrat şi să administrează şi azi separat ca f nduri ardelene şi ungurene. Cauza pentru care nu s'a contopit acele fonduri a fost diferinţa cea mare în sumele de bani, căci d. e. pănăce fondul viduo-orfanal ungurean în an. 1853 deja a putut împărtăşi câte pe o văduvă preotească cu penziune anuală de 50 fl. fondul ardelean abia a dat 20 floreni.

In decursul vremilor a probat episcopii Gherlei a contopi acele fonduri. In multe rânduri s'a provocat clerul din părţile ardelene să sporească fondurile sale, ca să ajungă în proporţiune cu cele ungurene, însă fără succes.

Eu însumi deja înainte de asta cu 20 ani am propus cumcă clerul ardelean şi sălăgian să lasă ajutoarele de stat si congruale în câtiva ani în folosul fondului viduo-orfanal; însă înzădar, clerul ardelean la aceasta nu s'a plecat.

Şi astfel a rămas întruna şi aceiaş dieceză păretele acesta despărţitor.

In părţile ungurene fiecare preot este dator a dà pentru fondul viduo-orfanal în zece ani dela primirea parohiei 210 floreni, iar pentru fondul orfanotrofial la hirotonire 42 fl. Fraţii preoţi ardeleni dau pentru fondul viduo-orfanal 2—4 floreni, pentru cel orfanotrofial 1 fl anual. Obligăţiunea de a solvi cele 210 fl. la ungureni în înţălesul statutelor este legată de beneficiu, adecă de parohiă.

Din cauza aceasta apoi episcopii Gherlei în părţile ungurene au dispus — afară de câteva cazuri — totdeauna preoţi născuţi din aceste părţi. că să nu să facă confusiune cu penzia văduvelor preotese. Căci d. e. dacă s'ar fi trimis în părţile ungurene un preot ardelean şi acela după servire de un an doi ar fi repausat, de unde ar fi căpătat vidua lui penzia? La fondurile ungurene nau avut drept, deoarece n'a solvit nici părinţii lui, nici dânsul competenţele fondului ungurean.

Din aceasta cauză apoi a protestat totdeauna preoţii ungureni, ca să nu se trimită în aceste părţi preoţi din celelalte părţi a diecezei. Pe cum d. e. au protestat fraţii preoţi din districtul Năsăudului (au hotărîre sinodală vicarială), ca să nu să trimită acolo preoţi din alte părţi, căci la fondurile de acolo şi la parohiile de acólo au drept numai grăniţierii.

Acum să 'afla în parohiile din păţile ungurene S. preoţi din părţile numite ardelene, şi aceia nu solvesc nimica în fondurile

---

curat în sufletul său înţelesuri din taina cea mare a firii. Şi domnul Manuil se trezi deodată, că mai nu poate face nici o deosebire între el şi alţi tineri de seama lui, şi pe părinţi începù să-i privească de străini în mijlocul firii acesteia. Şi deodată părinţii acestia, simţind, că li-se apropie sfârşitul, îl căsătoriră cu o fată din neam mare, dar care puţină flacără de viaţă mai aveà. La amintirea acesteia domnul Manuil cercă să-şi abată gândurile într'altă parte.

— „Unde voiu stà eu acum, bade Petre? îl întrebă pe slugă, plecându-se spre el.

— Cum unde să stai? In casa Dtale!

— Bine, dar acolo e arândaşul.

— Ba nu. Dl Bucur s'a aşezat în căsile din spre hotar, din grădină.

— „Aşa?“ Şi domnul Manuil avù o senzaţie ciudată de frig. Ca şi când s'ar fi deschis o uşă mare dela căsile bătrâne şi aerul de acolo l-ar fi atins ca o undă de vânt în faţă.

Satul se vedeà bine acum. Stăpânul deslusà vre-o casă cunoscută, şi nu peste mult în umbra teilor, zări şi coperişul înalt al căsilor domneşti.

Poarta grea cârţăi ruginit în ţiţini, şi paşii cei dintâi ce-i făcù dl Manuil în coridor, suind treptele, îi părură aşa de neobişnuiţi, răsunetul lor plin de ceva tainic, rece.

Nu se hotărî încă în care odaie să între, ţineà încă în mână cheile ce i-le dase badea Petru, şi numai iată, că arendaşul Bucur se opreşte înaintea lui. Un român scurt, zdravăn cu mustaţa groasă, neagră, cu ochi întunecaţi, neliniştiţi. Ii dădù bineţe, îi întinse mâna fără sfială.

— „Am gândit, domnule Manuil, că până vine o slujnică să facă puţin rând în casă, să ai plăcerea să vi până la noi. Să iertaţi, dar numai înainte de amiazi am primit avizul, că sosiţi. Aici umblă posta foarte neregulat.

— „Bucuros, cum nu. Şi aşa credeam, că acolo voiu rămâneà cât voiu stà pe acasă. Pentruce nu v'aţi aşezat aici în căsile acestea?

— Apoi să vezi. Ne erà că-s prea multe. Apoi şi alta. Din celealalte eşti mai aproape de toate. Şti Dta vorba aceea: ochiul stăpânului:“

— Da, da, am băgat de seamă că Dta eşti un om harnic. Ai nişte sămănături cumu-i Dunărea.

— Apoi da, ne silim, căci alta ce să facem. Coborâră apoi treptele, şi printre parcuri, pe lângă straturi cu flori, trecură pe cărarea din grădină. O cărare largă, străjuită de mari bătrâni.

Dl Manuil nu mai ziceà nimic, la vorbele lui Bucur, care-i dà deslusiri cum stà cu moşia. Stăpânul înaintà par'că cu teamă. Simţeà, că straturile de flori nu le-a ţinut aşa în rând bun omul acesta, care dà deslusiri aşa de amănunţite până şi despre câţi purcei i-au murit în boală. Simţià, că nici cărarea pe care merg nu el a pus s'o curăţe aşa de frumos şi să o presare cu năsip cu petricele. Şi mai simţeà cine le-a făcut toate acestea, şi cercà să-şi închipuie pe soţia lui Bucur, pe „domnişoara.“ cum îi spusese badea Petru. Dar nu puteà. Ii păreà uneori că-i lunecă pe dinaintea ochilor, dar n'o puteà prinde. Işi aduse aminte de toate fetele de aici din sat pe cari le cunoştea. Dar simţeà, că nu poate să o asemene cu acestea.

Şi acum mai întâi dupăce s'a însurat după ce a petrecut în străinătăţi un an şi jumătate, simţeà, că are o dorinţă mare, că aşteaptă ceva cu nerăbdare.

Ori cât erà de nerăbdător, când se apropie de case stătù în loc mirându-se. Erau albe, văruite proaspăt, curate ca un păhar. Lângă părete două lăviţi înflorite, de o parte şi de alta a uşii, în ferești muşcăţi mari cu frunze late, cu flori roşii.

— S'a schimbat pe aici decând m-am dus eu. Dar e frumos, e foarte frumos aşa.

— „Eu le-aş fi lăsat şi văpsite galbin cum erau. Dar femeia nu şi nu. Că dacă nu vreau eu face ea cum ştie că-i mai bine. Dar poftește domnule Manuil în casă.“

Manuil întră într'o odaie mică, curată, şi voi să rămână aci.

(Va urmà).

ungurene, făcându-se astfel daune mari acelor fonduri. Ca văduvele acelor preoți să fie împărtășite cu penzia, ar trebui soțiile lor să plătească capitalul coresponzător la suma de 100—115 fl. cât capătă în calcul de mijloc văduvele și orfanii anual. (O văduvă 75 fl. doi orfani 40 fl.). Adecă cu 5% calculând ar trebui să depună un capital de 4000 coroane, însă aceasta ar fi o greutate mare.

Și dacă acei frați vor repausa în aceste parohii văduvele lor nu știu de unde vor dobândi penzia, căci bărbații lor neplătind competințele fondului viduo-orfanal ungufean, nu vor aveà drept la penzia din acele fonduri.

Iată fraților păretele despărțitor între noi. Faceți să se dărâme!

Noi cești din părțile ungurene deja ne-am învoit și am dat contracte cumcă începând dela anul venitor vom dà pentru augmentarea fondului viduo-orfanal anual câte 50 coroane, iar comunele bisericești câte 10 cor. iar frații preoți din părțile ardelene au decis a dà pentru fondul viduo-orfanal numai câte 8 coroane anual.

Astfel fraților nu să vor contopi fondurile nici când, și păretele despărțitor va rămâneà între noi în vecii vecilor.

Dar știu, că acum nu vor dori frații ardeleni a mai veni în părțile acestea, nu mai ales în Maramurăș, unde poporul deja nu dă lectical, nici zile de lucru, iar stolele sunt reduse la minimum, și aceasta din cauza, că venind la Săcel preoții neuniți a vestit poporului, că nu va trebui să deie lectical nici zile de lucru, iar stolele le-au redus la 2—4 coroane pentru o îngropăciune mare. Aceste au s'a statorit cu investigațiuni oficioase. Și noi ca să nu pierdem poporul. am fost siliți a iertà toate poporului și a ne acomoda după promisiunile neuniților. Apoi congrua câte de 1000—1200 coroane a parohiilor din părțile ardelene va legà pe frații preoți de acelea parohii, și nu vor mai aveà dor a veni în Maramurăș.

Corespondentul W. a „Unirii“ Nr. 35, poatecă nu a cunoscut jurstările acestea, Insă n'are dreptate dânsul nici în alte privințe.

Nu, căci nu-i în inimile noastre nici ură, nici dispreț față de frații din Ardeal.

In Seminariul din Gherla cei câțiva teologi ungureni sunt în absolută minoritate, și cumcă să iubesc unul pe altul este lucru natural, că sunt dintr'unul și acelaș ținut. Și eu am fost teolog în Gherla, și în timpul meu Năsăudenii, Chiorenii și Sălăgenii țineau la olaltă, —, aceasta e ceva natural. Cumcă teologii ungureni ar fi atât de răi, pecum descrie corespondentul — neg. E drept, că cei mai mulți au studiat în gimnaziile din Baia-mare, Satumare și Siget, dar pentru aceea toți vorbesc și scriu bine românește. Analele societății de lectură din Gherla pot adeveri cumcă adeseori teologii ungureni au fost membrii cei mai activi ai societății. Nu știe cumcă nepotul meu, dacă e vorbă de capelanul meu — n'ar fi știut românește. Să vină dnul W să asculte predicile lui în biserică și se va convinge despre destoinicia lui.

Apoi fraților și părțile acestea ungurene a diecezei Gherlei au dat nățiunei bărbați pot zice de frunte.

Episcopul neuitat Mihai Pavel a fost ungurean și a lăsat nației averi și fundațiuni de 6 milioane coroane.

Metropolitul Vancea și-a tras originea din Oncești (Váncsfalva) din Maramureș.

Escelența Sa Mitropolitul Victor Mihályi e din Maramureș.

Canonicul Bilțiu a fost Sătmarean și în 1863 la aies poporul din Doboca de sol la dieta din Cluj. Canonicul Cărtice profesorul de teologie Mihaiu Ivașco au fost ungureni. Canonicii Dr. Fabian și Ioan Ivașco sunt ungureni. Dr. V. Lucaciu, Alexiu Dariu prota Seinilor, Atanasiu Demian și fiul său Iosif fosti profesori în Gherla sunt ungureni. Dr. Ioan Mihályi membru al academiei române e maramurășian. Și și eu sunt ungurean. Și am scris 14 opuri bisericești, multor frați preoți de mare folos.

Cumcă în familiile noastre să vorbește când și când și ungurește e ceva natural, deoarece suntem între unguri și adeseori justările ne silesc, ca să vorbim ungurește, ceiace nu-i mare păcat. Eu știu că la Sibiiu și jur în familiile române să vorbește nemțește, nici aceasta nui păcat. Nu e adevărat. că pruncii nostrii nu știu românește, cin din contră fii preoților nostrii în clasa primă gimnazială abia pot ieși din cauza că nu știu ungurește. Eu am fost și în căsile fraților preoți ardeleni, chiar și la cei dispuși în părțile aceste și acolo am auzit vorbindu-se ungurește.

Mai am de a adnota, că nu noi ungurenii am atăcat pe frații preoți dispuși aici din părțile ardelene, ci aduceți-vă aminte că în foia din Șimleu a început a ne batjocori chiar unul dintre frații prooți ardeleni care a cuprins în părțile satmarene o parohie de frunte și să zice că altul ne-a descris în Gherla în colorile cele mai negre.

Deci fraților dacă mergi în Roma, romano visita more.

N'are dl W. să ne facă imputări nici în cauzele școlare, căci în Maramureș să susțin în toate comunile școlile confesionale, pănăce cetesc, că în părțile ardelene sunt sate unde deja nu-s școli confesionale.

In urmă întreb pe corespondentul W. oare în părțile ardelene toți sunt fără maculă? Peccatur inter et extra muros. Noi n'am atăcat pe frații preoți trimiși aici din părțile ardelene, dânșii au început a ne atăcà și a ne negri înaintea publicului pe cum să vede și din corespondența dlui W.

Nu vă mirați dară dacă în loc de dragoste frățiască întâmpinați răceala și dacă tineretul nu cercetează casele acelora cari ne batjocoresc pe noi, părinții lor.

Noi recunoaștem cumcă avem și greșili. dar avem și dragoste către neamul nostru, Ne luptăm și noi pentru binele poporului.

Dar cumcă noi să fim cei mai răi, aceasta nu o recunosc.

Vedeți asociațiunea noastră din Maramurăș ajutorează 24 studenți în convictul din Siget. Și har Domnului a ieșit deja din acel convict bărbați de frunte ai neamului nostru.

Cunosc preoți și inteligenți ardeleni cari a studiat în gimnaziile din Siget și dânșii sunt har Domnului români cum să cade. Pe aceia iau adus aici traiul mai ieftin decât la alte orașe, iar prunci nostri săraci nu pot să meargă în gimnazii depărtate iarăși pentrucă sunt săraci.

Luptați, fraților ardeleni, pentru sporirea fondului viduo-orfanal al vostru. Acum după ce va fi congrua puteți să aduceți jertfe mai mari și pentru familiile voastre.

Cu congruarea parohiilor deja s'a rupt o parte a murului despărțitor a diecezei Gherlei, ceialaltă parte să poate rupe numai atunci dacă fondurile diecezane să vor întrupà.

Până atunci justările vor rămâneà așa cum au fost, vom rămâneà fiecare în locurile noastre natale Năsăudeanul în district, Sălăgianul în Sălagiu, Chioranul în Chiuiar, Sătmăreanul în Sătmar și Maramurășanul în Maramurăș, luptându-ne cu toții pentru Sf. lege și iubitul nostru popor.

In urmă, rog pe anonimul W., că dacă poate adeveri cele scrise de dânsul să fie bun a să subscrie la corespondențele sale pe cum mă subscriu și eu.

Tit Bud,
vicarul Maramurășului.

Din public.

— *Rectificare.* —

În Nrul 94 dela 10 Septemvrie c. al „Telegrafului Român, a apărut o Declarație a dlor Ioan de Preda, adv., D. Comșa, prof., P. Muntean, colonel c. r. în retragere, Nic. Togan, protopop și Victor Fincu, controlor consistorial în care acești 5 domni fac cunoscut, că dânșii au ieșit din conziliul de direcțiune, respective dl V. Fincu din comitetul de supraveghiere al băncii de asigurare „Transsylvania,“ din cauză, că în primăvara a. c. s'a decis unanim, ca ocuparea postului de director al institutului să se amâne „până la timpuri mai bune,“ dar cu toate acestea prezidentul conziliului de direcțiune, a pus de nou la ordinea zilei, fără orice pregătire, în ședința din 4 Septemvrie n. c. alegerea directorului esecutiv, stăruind, că încă în aceea ședință să fie aleasă de director o persoană, după părerea domnilor de mai sus, nepotrivită și că protestele dânșilor n'au fost luate în conziderare.

Această declarație mă silește, în calitate de prezident al conziliului de direcțiune, învinuit în câtva cu abuz de putere, să dau următoarea rectificare la neezactitățile cuprinse în ea.

Nu este adevărat, că amânarea alegerii de director hotărâtă în primăvara a. c. s'a decis „până la timpuri mai bune.“ Alegerea a fost amânată din cauză, că cei 4 membri ai direcțiunii, iscăliți în declarație, au fost contra întregirii postului, din motiv, că singurul luat în combinație și propus de director, substitutul de director de acum, contabilul-șef Victor Thiess, este Sas, ceea ce după afirmarea domnilor amintiți, ar fi produs sânge rău la clientela românească a institutului de asigurare.

Mai departe nu este adevărat, că eu în ședința din 4 l. c. la desbaterea asupra întregirii postului de director aș fi inzistat, ca postul să fie întregit încă în aceea ședință. Din contră eu am pus întrebarea, că postul vacant de 5 ani, oare să nu se întregească? Și dacă la întrebare majoritatea ar dà răspuns afirmativ, să se mai escrie concurs sau să se purceadă numai decât la alegerea directorului substitut de până aci, singurul candidat, care după părerea mea să poate aveà în vedere?

După ce la prima întrebare majoritatea direcțiunii a dat răspuns afirmativ și cei patru domni mai sus amintiți au părăsit sala de ședințe, numai atunci s'a decis de fapt publicarea de concurs și despre aceasta domnii membrii ai direcțiunii eșiți, au fost numai decât încunoștiințați în scris.

Aceasta în interesul adevărului.

Sibiiu, la 10 Septemvrie n. 1908.

Dr. W. Bruckner, m. p.
prezidentul direcțiunii băncii de asigurare „Transsylvania."

Moartea principelui Dimitrie M. Sturdza.

Iași, Septemvrie 1908.

La 18/31 August anul curent a încetat din viață la Dieppe beizade Dimitrie Mihai Sturza în vrâstă de 91 ani.

Trupul său a sosit la Iași într'un vagon special în noaptea spre 30/12 August la oarele unsprezece. La gară a fost primit de membrii familiei și de personalul administrativ al casei princiare.

La oarele 9 și jumătate sicriul e scoborât jos din vagon și depus pe un catafalc pe peronul gării. După un scurt serviciu divin, oficiat de Mitropolitul Moldovei, sicriul e pus pe carul funebru și convoiul pornește prin oraș. Toate străzile, pe unde trece cortejul, începând dela strada Gării până la bariera Abatorului, sunt îmbrăcate în doliu; același doliu îl exprimă sunetele tuturor clopotelor ortodoxe din Iași. In frunte merge preoțimea ieșeană, arhireii și Mitrolitul Parthenie; urmează ofițerii cu decorațiile principelui; apoi un car cu coroane și carul funebru; după dânsul familia defunctului, țăranii de pe moșiile Țutora, Păușești, Tisești, Probota și Holboca. Onórurile militare sunt date de întregul regiment 13 și escadronul de jăndarmi călări. Dela bariera abatorului armata (afară de muzica regimentului 13) se întoarce în oraș, iar convoiul întreg se îndreaptă spre moșia Cilibiu în trăsuri de piață, reținute în acest scop.

La oarele 4 cortegiul ajunge la Cilibiu. Prohodul e oficiat de I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei, întovărășit de toți preoții din Iași. Răspunsurile le dă corul mitropolitan condus de dl Dimitriu.

După scoborârea sicriului în cavoul familiei, s'a dat o masă țăranilor de față.

* * *

Dimitrie Sturdza s'a născut la 1818 din întâia căsătorie a părintelui său Mihai Sturdza Vodă cu Elisabeta Rosetti, fica marelui logofăt Vasile Rosetti.

Când prințul Mihai Sturdza luă în mână cârma Moldovei, Dimitrie eră de 16 ani.

Studiile le-a făcut la Lunéville, sub conducerea bunului abate Lhommé, și apoi la Berlin. Reîntors în țară s'a căsătosit cu Catarina Sturdza, fica prefectului de Bârlad Alexandru Sturdza. In timpul domniei tatălui său, Dimitrie a fost mare hatman al Moldovei. In calitate de plenipotențiar al Moldovei a iscălit tratatul încheiat la 30 Ianuarie 1846 între principele Mihai Sturdza al Moldovei și principele Gh. Bibescu al Munteniei.

Ca mare hatman a organizat armata Moldovei; cu prilejul acesta a depus un raport oficial armatei moldovenești.

Dealtmintrelea nu găsim în viața lui nici o altă faptă mai însămnată, care se dovedească dragostea de neam. Îi plăcea străinătatea mai mult, decât propria sa patrie. Nesfârșitele sale moșii le-a lăsat în seama arendașilor (străini de neamul nostru) și el s'a dus, s'a cufundat în aierul francez. Chiar moartea l-a prins în străinătate. In urma sa lasă o avere de 200 milioane.

Corespondentul.

Apropiindu-se capetul anului, rugăm pe On. Cetitori, ce sunt în restanță cu abonamentul, să binevoiască a ne trimite prețul foaiei. De asemenea rugăm și pe cei ce sunt în restanță cu abonamentul de pe anii trecuți, să facă bine a-l achită, căci foaia nu este în stare de a-i mai puteà aștepta.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Noutăți.

Escelența Sa Părintele Mitropolit în săptămâna trecută după conferința episcopească s'a retras în sanatorul Grünwald din Budapesta, să-și vădă de sănătate. Aici I-a făcut Drul Döllingen o operație mai mică, carea nu e împreunată cu nici o primejdie. Operația a succes bine, și Părintele Mitropolit se simte foarte bine, nici nu mai zace în pat. În curând va merge la frați dela Pesta direct la Maramureș, așa încât nu se va întoarce la reședință numai la începutul lunei lui Octomvrie c. Dumnezeu să Ni-l aducă acasă întreg, sănătos, să poată îndreptà încă mulți ani cârma Bisericii Noastre!

Din Arhidieceză. *Ioan Busoiu,* subprefectul Seminariului Junimei a fost denumit de vice-rector-econom la seminariul arhiepiscopesc. — *Ioan Alesandru,* nou denumitul paroh al Silvașului român, la cererea proprie a fost absolvat de aceasta parohie, și rămâne și mai departe paroh la Ciuc-Sângeogiu (tr. Treiscaune). — A fost primit la teologie pentru colegiul Propagandei, ca la vremea să meargă misionar la Românii uniți din America studentul abs. *Augustin Tătar* din Grebeniș.

Fondurile arhidiecezane. *Fondul orfanotrofiului* a primit 152 cor. colectate la ospățul din 13 l. c. al candidatului de preot *Izidor Vlad* cu dșoara *Laura Albon* din Doștat.

Hymen. *Ioan Hîrșan* și *Iulia R. Roman* fidanțați.

Constituire. Societatea de lectură a tinerimii gimnaziale din Blaj, și-a ținut în 11 a l. c. ședința de constituire, în care s'a ales următorul comitet: președinte: Ștefan Oniga cl. VIII.; secretar: Nicolau Crețiu cl. VIII.; notar: Zaharie Pop cl. VII.; cassar: Ioan Tocaciu cl. VII.; controlor: Emil Habor cl. VIII.; bibliotecar: Emil Tătar cl. VIII.; vice-bibliotecar: Vasile Cergizan cl. VII. — Membrii pentru cenzurarea operatelor incurse din cl. VIII. Oct. Simu, Liviu Ilea și Vasile Magdaș, din cl. VII. Teodor Cernău, Romul Moldovan și Alesandru Oltean.

— Societatea elevilor, dela Institutul pedagogic gr.-cat. din Balázsfalva—Blaj, în ședința sa ținut în 13 Septemvrie 1908, sub conducerea dlui prof. Aurel B. Gajia, s'a constituit în felul următor: Conducător: Aurel B. Gajia profesor; președinte: Mihailă Popa elev curs IV.; secretar: Moldovan Ioan curs IV.; notar: Iuliu Moldovan c. IV.; cassar: Teodor Pop c. III.; controlor: Alexandru Bratu c. II.; bibliotecar: Petru Tulbure c. IV.: vice-bibliotecar: Ioan German c. III.; arhivar: Iacob Andone c. IV.; vice-arhivar: Alexandru Toma c. III.; conducător de cor: Traian Vețian c. IV.; membrii în comisia literară: Nicolae Jurca, Ioan Metea, Augustin Andone curs IV.; Niculae Mărginean și Dumitru Mărginean jun. c. III.; Vasile Gajia și Nicolae Tănase c. II.; Emil Suciu c. I.

Condamnarea deputaților aradani. Biroul de pressă maghiar îi se comunică din Arad următoarele: După cum se știe, poliția de aici a condamnat acum câteva săptămâni la câte 150 coroane amendă, pentrucă au înființat un club român, pe deputații români Ioan Suciu și Ștefan C. Popp și pe advocatul român Mihai Velici, achitând pe deputații Godiș și Oncu. Conziliul comunal a confirmat sentința. Condamnații au făcut apel la ministerul de interne.

Necrolog. † *Paul Voștinar,* învățător penzionat a repausat în 28 August n. la 12½ oare, a. m. după un morb scurt dar greu în anul al 62 al etății și 42 al fericitei sale căsătorii, fost învățător 40 de ani.

Posta Redacțiunei.

Munteanul de pe Câmpie. Ca să vezi cât de mult onorăm ambiția Dtale de scriitor, îți dăm răspunsul aci: Dta, după cum vedem, nu ne lăși gloria, că am scos idea unui fond pentru școalele centrale, din pretențioasa Dtale corespondență, publicată, credem, și de »Gazeta Transilvaniei«, cu multă frică, fiindcă din confusiunile babilonice ale Dtale numai noi am fost în stare se scoatem idea respectivă și și noi numai pentru aceia o am putut face aceasta, pentrucă am avut lipsă, ca alt cineva să o spună mai înainte de noi. Dacă Dta nu ai fi chiar sancta simplicitas în chip de om ai fi văzut intențiunea noastră și ai fi tăcut. Pentrucă ne-am ocupat însă de Dta și de răspunsul Dtale încă să nu-ți faci prea mari iluzii, ori să-ți dai vre-o importanță prea, prea, că a doua oară nu ne mai întâlnim. Te salutăm.

P. S. Fii liniștit; dl Bârsan nu ne-a trimis scrisoarea publicată în »Lupta« și »Telegraful.« De altfel a făcut foarte bine, căci de bună seamă, în foaia noastră nu puteau să apară astfel de hazardări uimitoare la adresa unui om de talia dlui N. Iorga.

Boian. Regretăm, scrisoarea și invitarea D-V. ne-a sosit așa de târziu, încât cetitorii nostri din afară le-ar puteà ceti numai *după* încheiarea festivităților, ce proiectați.

30,000 Cor. Garanță de curățenie.

In culină și în casă
să pot curăți și spăla toate cu
săpunul HIRSCH alui SCHICHT.
El este rezultatul unui studiu serios de ani de zile. Posede o extraordinară putere de curățire — și nu conține nici un fel de element ce ar atăca obiectul ce să spală. Drept aceea să poate folosi ori și unde și chiar și acolo unde săpunul comun nu să poate folosì și unde trebue o deosebită grijă. (21) 3—8

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 34

Capitlul XXVIII.

Iubirea nu înceată niciodată....

Ştirea despre ezilarea Octaviei se răspândi în dimineaţa următoare ca fulgerul prin oraş; locuitorii se îngroziră, văzând palatul îndesat cu armele legiunilor. Chiar şi cei mai curajoşi amuţiră şi nimeni nu îndrăzni se acuze publice pe împărat pentru fapta sa. Cu toată părerea de rău a lor, nefericita împărăteasă a fost lăsată în voia sorţii.

Ştirea despre întâmplările din Roma a pătruns şi afară până la ţărmul dela Campania, unde zăceà casa Pomponiei, ascunsă între arboret şi pomet. Aici s'a refugiat Plautus în primăvară şi până acum spionii împăratului păreau a nu-l fi descoperit încă. Mamă-sa cu Lydia, pe cum şi Sergius, încă se aflau aci, unde pădurile cele dese şi estinse îi separau aproape cu totul de cătră lume.

Sergius numai cu greu s'a despărţit de Roma; Iulia l-a încătuşat cu totul şi l-a asigurat, deşi numai în secret, despre favoarea ei. Însă frica de împăratul erà mai mare decât amorul său faţă de Iulia şi astfel el cercă să-şi ocrotească viaţa sa cea scumpă în pădurile campanice. „Am decăzut," se plângeà el într'una. „Locul meu este pe rostra forului şi eu eram chiar pe cale, de-a deveni avut şi renumit. Atunci vine acest porc împărătesc şi vreà să mă mânânce. Şi aceasta pentrucă i-am dat o lovitură în faţă, la moima! A şi meritat-o: de ce aleargă el noaptea prin stradele Suburei, taurul cel roşu? Ah, Sergius: a trecut timpul, când o lupoaică a lăptat copiii. Acum lupii mâncă meii nevinovaţi! Ursita este uneori aspră şi nedreaptă. Odinioară am visat despre consulat, dar acum a trecut. Niciodată nu voiu tronà eu pe scaunele curulice. Şi totuşi sum născut pentru a domni. Priveşte capul meu: un adevărat cap de August! Şi plin de cugete divine! Sfântă Isis, doar nu mă vei lasà să mă prăpădesc printre curechiu şi morcovi. E adevărat, că vinul Pomponiei îmi place peste măsură — şi asta este singura mea mângâiere în această pustietate barbară."

Plautus invidià adeseori pe filozoful cel vesel, cu mantaua găurită, carele se mângâià cu filozofia sa cea umedă. Atunci Sergius vorbià: „Amice, viaţa este grea. Dar trebue să te ştii aflà într'însa. Uite, acum eu sum numai un sărman urs de pădure; însă am speranţă, că odată voiu ieşi la lumină ca un Phönix. Dacă vor veni soldaţii împăratului să mă prindă, ţi-o jur, că ei nu mă vor aflà. În pădurile acestea se află o peşteră, acolo mă voiu ascunde. O lună de zile mă voiu susţineà. Pentru vin şi pâne m-am îngrijit: nu voiu flămânzi. Afară de aceea am acolo societate escelentă: Homer, Sofocle, divul Plato şi nemuritorul Horaţ! Eu voiu reapăreà la lumină ca un nou Cicero."

„Eşti cel mai mare filozof, pe care l-am întâlnit până aci," râse Plautus, „un adevărat Socrate!"

„Ba nu, amice, nu Socrate! Eu nu iubesc nici sărăcia — nici — vre-o Xanthippe. Iubesc însă vinul!"

Faţă de o astfel de filozofie Plautus n-avù ce se zică şi el râse de filozoful ireparabil.

Ştirile din Roma, cari se urmau una după alta, aduseră o schimbare totală în viaţa cea liniştită de pe moşia Pomponiei. Plautus erà revoltat contra împăratului necredincios şi crud, şi se jură, că Octavia trebue să fie răzbunată, căci altcum pe popor ar zăceà o vecinică pată ruşinoasă. Mamă-sa îl făcù atent, să nu se pripească, ca nu cumva împăratul să se mânie din nou. Plautus însă nu o ascultă. „Dacă aş fi în fruntea legionarilor mei," vorbeà el, „aşi liberà pe nobila împărăteasă, dacă Nero ar fi trimis'o chiar şi în tartar. O, Romanilor, oameni slabi! Se lăsaţi voi să se întâmple aşa ceva înaintea ochilor vostri! Sunteţi laşi şi nevrednici, se purtaţi numele de Romani! Dacă toţi te-au părăsit, nefericită Octavie, atunci se ştii că nu înzădar m-ai numit prietinul tău!"

Din ceasul acesta el deveni neliniştit şi adeseori nu se arătă zile întregi. Într'o zi declară mamei sale, că el va eliberà pe Octavia. Şi-a câştigat o sută de păstori albani, pentru scăparea împărătesei. Voià s'o ducă în Galia ori chiar în Hispania, unde dânsa va aflà un protector puternic în persoana lui Salvius Otho, carele urà de moarte pe Cezar. Erà şi întrebare, că oare n'ar fi fost mai bine pentru toţi, se caute acolo adăpost, pentrucă aerul roman ar fi prea periculos pentru ei. Pomponia nu îndrăzni se contrazică, ci îl rugă numai, să nu se arunce orbeşte în pericol şi-i promise, că se va rugà lui Dumnezeu pentru reuşita cauzei sale. Într'o dimineaţă Plautus dispărù, şi Pomponia cu Lydia rămaseră aci, îngrijorate

— — — — — — — — —

Afară în marea Tyrrhennilor zace, spălată de valurile mugitoare, o insulă pustie; stânci negre, despicate, se ridică ameninţătoare din apa albăstrie. Nici un arbore nu împodobeşte pustietatea aceasta, şi pe când dincolo la ţărmul Câmpaniei înfloresc trandafirii şi cântă filomelele, aci domneşte liniştea morţii. Numai vulturul pluteşte deasupra piscurilor singuratice şi lasă să i-se audă ţipetul său răguşit, carele sună aşa de trist, ca un cântec mortuar.

La poala unei coline se afla o casă de ţară, cu o grădină mică.

Grădina numai cu multă osteneală s'a putut răpi din locul cel steril, şi zăcea ca o oază plăcută în mijlocul pustietăţii; aci înfloreau liliile şi macul de coloarea rubinului.

In aceasta singurătate trăia Octavia împărăteasa ezilată, fiind bine păzită de o ceată de pretoriani. Numai după multe rugăciuni au fost lăsaţi lângă dânsa Rabonia şi Eumachius; pe sclavii cari o serviau, abia îi cunoştea.

Intâmplările timpului din urmă au zdrobit cu totul pe Octavia; inima îi erà frântă şi ea priveà în viitor ca prin un văl turbure. Cu toate aceste erau momente, când ea se opuneà soartei crude şi atunci încunjura insula, ca o lebedă rănită, carea încercă înzădar să-şi ridice aripa ostenită, pentru a-şi luà zborul libertăţii. Pentrucă ce inimă omenească, mai cu seamă dacă aceea e şi tinără, ar fi fără de speranţă!

Eumachius a adus cu sine o mulţime de cărţi, pentruca prin lectură plăcută se facă se-i treacă de urât stăpânei sale; Octavia însă nu voià să ştie nimic de filozofii romani şi greci, iar Stoa îi erà urât de tot.

In schimb însă ea cetià zile întregi pergamentele ce i-le puneà înainte Rabonia. Erau epistolele apostolului Paul, pe cari ea le recitià mereu. Cuprinsul acestor epistole erau ca un balzam vindecător pentru sufletul ei, şi când întristarea ameninţă s-o cutropească cu totul, atunci ea ceteà psalmul cel miraculos despre iubire.

Astfel şedeau şi astăzi în cortul de pe înălţimea colinei şi priveau afară pe marea nemişcată, carea se întindeà înaintea lor ca un tapet albastru închis. Erà o privelişte încântătoare. Spre sudost se vedeà golful parthenopeic (golful de Neapol) cu infinita sa catenă de oraşe, vile şi grădini şi se întindeaà până la insulele Ischia şi Procida; deasupra tremurà în aerul azuriu coloana de fum al Vezuvului, ca un norişor trandafiriu.

Corabii uşoare, cu pânze mari albe, se vedeau trecând la orizont, pentru a-şi descărcà comorile lor în portul puteolanic şi a le depune ca tribut la picioarele mândrei stăpâne a lumei, Roma cea eternă.

Un zgomot uşor din tufiş le făcù se tresară; printre frunze se întinse o mână brunetă şi depuse în mâna Octaviei o tăşie îngustă de pergament. Ele văzură dispărând capul unui copil, carele îşi ţineà degetul pe buze, sămnul tăcerei. Erà un păstor de capre, carele ademenindu-şi animalele sale după sine, se urcă pe colina, încet şi, la aparenţă, fără nici o grije.

Octavia strinse cu frică pergamentul în mâni. „Ce însemnă aceasta?" întrebă ea. „Inseamnă scăpare? Trebue se mă conving. Urmează-mi în odaia mea, ca sentinela să nu observe ceva."

Ascunzând scrisoarea în sân, ea merse în casă, cu paşi şovăitori. In dormitor se încuiară amândouă. Acolo se afla un arborel de trandafir, ale cărui ramuri delicate, îndoicioase, Rabonia le-a fost împletit în forma unei cruci. Dinăintea aceleia se aruncă acum Octavia în genunchi şi se rugă: „O, mare Dumnezeule al crucei, întăreşte-mă acum, se pot suporta ce-mi este destinat: fie bucurie ori năcaz!"

Apoi desfăcù pergamentul cu mânile trămurânde şi ceti:

„Incă n-a murit credinţa! Vei fi liberă şi fericită! Ai încă puţină răbdare, şi o corabie te va duce într-o ţară fericită. Te salut, stăpână. Increde-te în mine, pentrucă odinioară eu am fost prietinul tinereţei tale! Vale!"

Octavia își apăsă mânile pe gură, ca se nu strige de bucurie. „Este dela Plautus, amicul meu din tinerețâ!“ zise ea către Rabonia, „O, el e tare și curajos, și mă încred în el! Ah, cât mă bucur, că voiu fi liberă!“

Ele petrecură noaptea în neliniște; somnul nu-le atinse pleoapele. Pândeau mereu și inimile le băteau îngrijate și totodată și pline de speranță.

Către ziuă se auzi zgomot pe insulă.

„Vin!“ strigă Octavia și eși în atrium. Statura ei svâltă erà îmbrăcată într-o haină albă, peste carea se revărsă părul cel bogat, ca o mantauă lucitoare. „Vin!“ zise ea și-și apăsă mânile pe pept, plină de speranță.

Atunci perdeaua se dete la o parte: patru staturi puternice intrară înlăuntru, pretoriani războinici!

„Veniți“, întrebă Octavia, „veniți se-mi aduceți liber.....“ Insă văzând privirile întunecate ale războinicilor, ea amuți.

„Venim în numele — împăratului!“ zise un războinic bărbos.

Octavia păli și scoase un țipet. „Ce vreți?“ întrebă ea tremurând.

„Stăpână.“ zise bătrânul soldat cu voce vibrătoare, „stăpână aci este o scrisoare dela imperator! Cetește-o, Augustă! Cetește-o, și nu ne îngreuna lucrul, cu care suntem însărcinați.....“

Octavia luă pergamentul, însă literele îi jucau dinaintea ochilor. Ea scuturâ capul și lăsă pergamentul din mână. Soldatul îl ridică și încercă zadarnic se deà tărie vocei sale; ea tremură de suspine nădușite. El ceti, cu cuvinte întrerupte, sentința de moarte a Octaviei, subscrisă de însași mâna lui Nero.

Octavia țipă: „Se mor eu? Așa de tinără.... așa de neajutorată. Aveți milă, aveți îndurare!“

Rabonia și Eumachius se alipiră lângă dânsă. Centurionul scutură din cap. „Nu ajută nimic, stăpână! Afară stau doauăzeci de mercenari în slujba lui Tigellinus. Dacă nu împlinim porunca împăratului, ei ne omoară.“

„Ah, aveți milă! Aveți milă de tinerețа mea! Cruțați-mă! Lăsați-mă se fug!“

Ochii celor patru soldați erau plini de lacrimi; ei se aruncară dinaintea Octaviei și-i sărutară poala hainei. „Stăpână,“ suspină centurionul, „noi te iubim! Inse nu te putem mântui. Dacă n-o facem noi, o fac alții! Și aceștia poate că ar fi mai cruzi, decât noi. Iartă-ne, stăpână, iartă-ne!“

Un războinic tinăr păși la o parte și-și acoperi fața.

„O,“ strigă Octavia, „tu ești milos. Mântuiește-mă, apără-mă!“

Acesta însă scutură capul în tăcere. Centurionul zise: „Augusta, fără de dureri ai se te cobori în împeriul umbrelor! Alege-ți însuți modul de moarte.“

„In imperiul umbrelor?“ zise Octavia. „Nu, acolo nu merg. Sus la lumină!“

Soldatul n-o înțălese, însă mergând după gândurile ei, zise: „Da, Augusta, la lumină! Tu ești o statură de lumină. Vină, nu te îngrozi!“ Și el o luă pe brațe, ca pe o porumbiță delicată, și o duse în odaia de scaldă. Soțul său trase după sine pe medic și-i demândă, se desfacă, vinele împărătesei.

„Nu pot!“ se văieră acesta. „Mai bine omorâți-mă!“

Octavia zăceà în vana cea de marmură și apa cea caldă clocotea peste corpul ei înfloritor.

„Desfă-i vinele!“ zise centurionul către medic. „Dacă nu vreai, atunci trebue s-o fac eu, și eu n-am numai sabie.“

Atunci Eumachius se aruncă în genunchi lângă Octavia, își apăsă buzele pe mâna ei albă și șopti: „Iartă-mă, stăpână, iartă-mă.....“

Și suspinând scoase cuțitul, și cu mâna dextră desfăcu vinele împărătesei, fără ca aceasta se fi simțit durere.

Rabonia îngenunchiă de partea cealaltă și se rugă din adâncul sufletului: „O Doamne.. Doamne, iea-o în împărăția ta.“ Și, ca urmând unei inspirații momentane, luă apă cu mâna, o turnă peste capul Octaviei și zise cu voace tare: „Te botez în numele Tatălui..... și a Fiului..... și a Spiritului sfânt...“ La aceste cuvinte Octavia își deschise ochii și un suris dulce și totodată dureros înfrumseță trăsurile ei ca ale unui înger. Puterile o părăsiră repede, cu sângele ce se scurgeà, și buzele ei palide ca marmura șoptiră: „Iubirea.... iubirea nu înceată niciodată....“

Apoi viața cea tinără se mai opinti încă odată, apărându-se contra morței ce se apropià; sângele curgeà numai încet din rane și însfârșit izvorul cel cald, roșu, săcă.

O durere amară se imprimă în trăsurile împărătesei, corpul ei se svârcoleà convulsiv.

„Nu mai pot privi la dânsa,“ zise centurionul, „ea sufere!“ Și el apucă părul cel escelent al împărătesei și-i apăsă capul sub apă; apoi își așăză sabia pe gâtlejul cel alb.

Soldatul cel tinăr însă i-o smânci din mână, „Nu“, strigă el, „nu schimonosiți corpul acesta. Priviți, cum dispare viața! Pe toți zeii mă jor că ea a fost însași cinstea! Mai castă decât Luna! Vedeți, când ciuma grasà în Roma și soția mea tinără încă s-a bolnăvit, atunci împărăteasa i-a trimis pâne și vin și a pus s-o îngrijască. Fie-i memoria binecuvântată! Eu însă nu mai pot trăi, după ce am văzut lucruri atât de grozave. Mai bine vreau se mor, decât se servesc mai departe tiranului, ucigașului de mama și soție.“

Cu mână fermă își înfipse sabia în gât și din gura sa eși, ca un horcăit nădușit: „Vai, Roma, vai!... Geniul tău cel bun a dispărut cu femeea aceasta. Fie-i memoria binecuvântată ...“

„Pe Hercules,“ zise centurionul încet, un adevărat Roman. Dacă n-ași aveà acasă femee și copil, chiar așa ași face, ca și el.“

Apoi se întoarse către Octavia. Aceasta zăceà, ca o lilie albă, pe un tapet roșit de sângele ei propriu; majestatea liniștită a morței, trona ca o apariție luminătoare pe fruntea ei curată, iar gura cea dulce erà puțin trasă la vale, ca la un copil durmind, carele în vis vede ceva lucruri miraculoase. La cea mai mică mișcare a apei, ea părea că voià să se deschidă și se vorbească: „Iubirea.... iubirea nu înceată niciodată!...

Soldații se închinară dinaintea moartei mai adânc, decât au făcut-o vre'odată înaintea imperatorului; apoi ridicară cadavrul soțului lor și-l duseră din odae. Din prag ei aruncară priviri dureroase asupra împărătesei și buzele lor șoptiră: „Salute nobilă Octavia! Fie-ți memoria binecuvântată!“

(Va urmà).

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**
Redactor responz.: **Augustin Gruiția.**

Anunț de licitație.

Curatoratul bisericei române gr.-cat. din Fildul de mijloc (Középfüld, Kolozsvármegye u. p. Bánffyhunyad) anunță pe baza condițiilor aprobate de Preaveneratul conzistor arhidiecezan sub Nr. 6235/907 pentru zidirea bisericei licitație minuendă, care se va ținea în *15 Octomvrie 1908* la 10 oare a. m. în Fildul de mijloc în casa parohială.

Prețul de strigare e 54,129 cor. 23 fil.

Planul de zidire, preliminariul de spese și condițiile de licitație să pot vedeà la oficiul parohial.

Să vor luà în considerație și oferte date în scris.

Pentru curatorat.

Ștefan Pop, preot. **Ioan Antăl,** curator primar.

(38) 1—2

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărășia românească „Mugurul“ însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoic de viță de vie de toate speciile pe cum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea dă instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturei.

(34) 2—52.

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
să se adreseze,
cine dorește a cumpără
Pomi Roditori Altoiți,
de calitatea I. arbori de promenadă, tufe de ornament, acăți, gledicii, coniferi ș. a. pe cum și
VIȚĂ DE VIE ALTOITĂ,
viță de vie europeană și americană cu și fără rădăcină.
Cataloage trimite gratuit și franco.
FISCHER u. Comp
Pomi Viticultura

(36) 1—12

Nr. 104—1908.
școl.

Concurs.

La școala confes. gr.-cat. din Maieru, — la postul al III și al IV-lea de învățător devenite vacante prin pensionare să escrie concurs pe lângă următoarele emolumente:

1. salar anual 600 coroane.
2. relut de cuartir și grădină 80 cor.

Intregirea salarelor conform art. de lege 27—907 să va efeptui numai după dobândirea ajutorului de stat, carele s'a cerut. Dacă ajutorul de stat nu s'ar primi, susținătorul școalei se va restrânge la 2 puteri didactice.

Alegerea va fi în 4 Octomvrie a. c. cei cântăreți, și în special cei capaci de a conduce cor vor fi preferiți. Competenții să se presinte în persoană. Rugările instruate după lege sunt a să înaintă cel mult până la ziua alegerii senatului școlastic.

Maieru, în 11 Septemvrie 1908.

Ieronim Groze,
președintele sen. școl.

(37) 1 – 1

„Familia Română.“ Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Gâcituri).

Abonații noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 6—52

M. BOHN și SOȚII

NAGYKIKINDA și ZSOMBOLYA.

Cel mai bun stabiliment de acest soiu în întreagă Austro-Ungaria.

Fabricele de cărămidă ale lui Bohn

în CHICHINDA-MARE și ZSOMBOLYA.

Fondată în 1864. — Referințele cele mai de frunte.

Productul anual 50 milioane

țigle de siguranță din fabrica lui Bohn.

OXID DE FIER roșie naturală sau cătrănit.

PRODUCTE: Țigle licențiate de coperiș.

Coperișul cel mai ieftin și mai frumos.

Preț-curant și mustre trimitem, la cerere, gratis și franco.

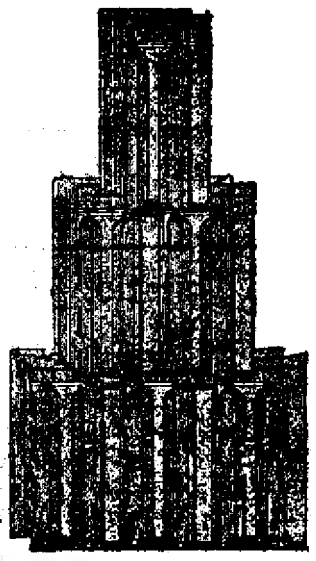

Product din Chichinda-mare
Țigle licențiate de siguranță fabrica Bohn, Nr. **272**.

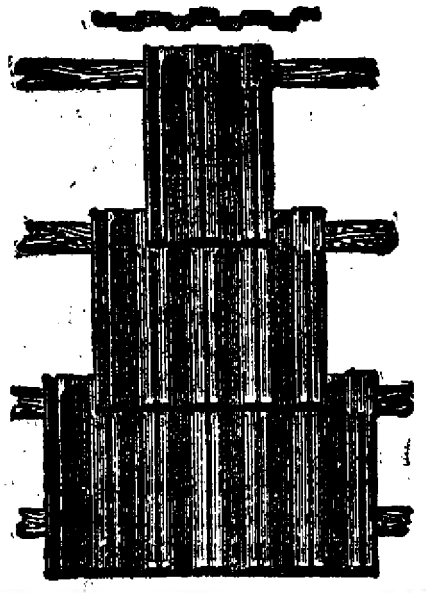

Product din Szombolya.
Țiglă de coperiș, licențiată Nr. **253**.

(26) 6—10

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 51—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o laturi prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu

(28) 51—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
95,816.412 coroane.	**9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei“ in Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 26 Septemvrie 1908. Numărul 38.

Negoț și industrie românească.

În viața popoarelor au avut totdeauna o însemnătate extraordinară orașele. Chiar și pe acelea timpuri, când toată puterea de stat erà concentrată în mânile regilor și a magnaților, când mulțimea dela sate erà total aservită și subjugată, orașele au știut să opună resistență nisuințelor de subjugare ale feudalilor, ba folosindu-se adese de schimbările politice, și-au asigurat încă din vechime unele privilegii însemnate.

E aceasta un lucru explicabil. Orașele dela început au fost niște emporii de cultură, de industrie și comerciu. Locuitorii lor, de regulă mulți la număr, cu mai mare cunoștință de lume, au știut nu numai să apreție libertatea, dar au avut și curajul să și-o și apere; cu un cuvânt mai favorizați de împrejurări, mai bine organizați, mai orientați asupra situațiilor, ei au devenit puternici și ca factori în viața de stat. Până când sătenii — mulțimea cea inertă — reslățiți pe întreagă suprafața țării, neorganizați și desorientați au fost în toate țările o pradă aruncată celor, cari aveau puterea în mână. Adevărul acesta asupra importanței orașelor în viața de stat — înțelegem puterea, care să și știe afirmà — față de desconsiderarea sătenilor până în zilele noastre, este un adevăr istoric incontestabil.

Pildă vie avem pe vecinii nostri sași. Veniți aici în mai multe rânduri, colonii chiemate de regii Ungariei, dar aducând cu dânșii o bună organizație și disciplină din patria lor mumă și aici formând și grupându-se în jurul unor orașe ca Sibiiul, Brașovul, Bistrița, Mediașul, Sighișoara, au știut nu numai să-și păstreze libertatea cea veche, dar s'au validitat pururea ca factori politici, de care au ținut și țin seamă chiar și în ziua de astăzi. Și ei o mână de oameni! Iar noi? Suntem o mulțime respectabilă. Din Carpați și până în Tisa resună graiul românesc, satele, cătunele, hodăile sunt toate ale noastre și totuși nu ne știm validità nici ca Sașii, cari la număr sunt și de cincisprezece ori mai puțini decât noi. Ce poate fi cauza? Nouă ne lipsesc orașele. Ne lipsesc centrele acelea puternice, cari ar fi în stare să meargă înainte și în jurul cărora să se grupeze poporul cel mult dela sate. Și lipsindu-ne orașele, ne lipsește în mare parte comerciul și industria, ne lipsește clasa de mijloc, factorul acest important, care a jucat în viața tuturor popoarelor un așa rol mare.

Ținta noastră, trebue să fie îndreptată deci într'acolo, ca să creiem și să sprijinim industria și comerciul românesc pretotindenea. Acesta bineînțeles nu înseamnă numai programul unei acțiuni de ziua de mâne, ci este și trebue să fie programul pentru viitor a poporului român. Mulțumită de altcum politicei de stat atât de pretinoasă nouă, că industria și comerciul român vedem cu bucurie, că a întrat norocos pretutindenea în fasele prime. Căci de abia de prin anii 1890 putem vorbi despre vre-o mișcare de aceasta mai intensivă. Cam de pe timpul acesta a început șovinismul tot mai intolerant a căutà pretotindenea după trădători de patrie și între români au aflat de acestia destui.

În școli au început a fi considerați copiii nostri de element neprielnic statului ungar și de aci au urmat multe șicane, silindu-i ca după absolvarea câtorva clase secundare să-și vadă de drum. Cei mai mulți se aplicau pe cariera pedagogică, dar nu a fost neînsemnat nici numărul acelora, cari deveneau industriași — comercianți. De atunci s'a îngreunat situația și mai mult, ca tinerii nostri să se poată ferici pe cariere de stat — ca învățători aproape de loc, — și astfel sperăm, că viitorul va dà un contingent din ce în ce mai mare și mai mult de industriași, de comercianți, de locuitori de orașe, de muncitori harnici și cu dragostea aceea de neam și de biserică, pe care o au de acasă dela părinți.

Și pe când înainte de anii nouăzeci de abia erau și în un centru cu Sibiiul comercianți, cari ar fi cutezat a se girà de români, noi putem fi cu toată încrederea, că viitorul ne va dà nu numai de acestia destui, dar vom aveà și oameni cu mai mare cultură, și cu dragoste față de aceasta carieră, care pentru neamul românesc este de o însemnătate extremă. Socotind apoi și aceia, că selecțiunea forțelor mai inteligente și mai vitale dela sate crește continuu și că elementele venite de acolo nu numai, că dispun de o mai mare forță vitală, de o mai mare putere de muncă, dar cu atât mai puține pretenziuni cu privire la traiul zilnic, ne e înaintea ochilor aceasta nouă însemnătate a îmbrățișărei comerciului și industriei. Doară Clujul, Dejul, Aiudul au fost orașe curat săsăști înființate și locuite secoli de sași, s'au maghiarizat însă atunci, când industrieșii și comercianții acestor orașe s'au îmbuibat de atâta bine și venind peste ei nouă elemente magiare, viguroase, cum sunt toate celea dela sate, cu putere de muncă, cu modeste pretensiuni, au copleșit săsimea și cu timpul au înghițit-o.

E deci o problemă de cea mai mare importanță pentru poporul nostru îmbrățișarea și sprijinirea industriei și comerciului. Și este o datorință de a noastră a tuturor de a supraveghià aceasta mișcare și a o abate în alvia cea bună, ca ea servind singuraticilor să servească și marei cauze naționale.

Publicul mare și societățile de meseriași să veghieze, ca industriașii nostri să fie pretotindenea la chiemarea lor. Ca învățând meșteșugul la străini, să nu aducă cu sine și năravurile orașelor mari, luxul și specula străinilor îmbuibați, ci ei să fie muncitori, să fie cu cele mai primitive pretensiuni în viață și să deie exemple nu numai de destoinicie și pricepere în mare măsură, ci prin munca și cinstea lor să-și câștige toată încrederea noastră. Căci numai prin o muncă foarte cinstită și prin un traiu cumpătat vor puteà să țină rost cu industria și comerciul străin. Prin aceasta vor atrage atențiunea asupra lor, și sătenii nostri să vor convinge, că meseriașii și comercianții români merită toată încrederea și tot sprijinul, și când convingerea aceasta se va răspândi dela Carpați și până la Tisa, ce credeți, că oare care oraș nu-și va deschide porțile culturei și limbei românești?

Când și clasa meseriașilor va fi condusă de acestea idei și și publicul consument, atunci putem fi liniștiți, că suntem în preajma unei ere nouă, care numai isbândă ne poate aduce pe toate terenele.

Bogdanovici patriarhul Sârbilor. După moartea patriarhului Brancovici, pretinul tuturor guvernelor ungare și cel mai odios patriarh al sârbilor, conducătorii poporului sârbesc după atâtea învățaturi și experințe triste au ajuns la convingerea, că patriarhului nou ei trebue *să-i pună condițiuni.* Patriarhatul dela Carloviți este anume foarte bogat și sârbii erau în justă așteptare, ca din venitele acele uriașe ale patriarhului se picure și ceva pentru scopurile și instituțiunile publice sârbești, cari multe erau și până atunci avizate la punga vlădicului. Brancovici însă a fost de altă părere și considerând venitele de ale sale personale nu a voit să știe nimic de scopuri și instituțiuni publice. Guvernele încă aprobau aceasta ținută a lui Brancovici, fiindcă prin aceasta nu se prea întăreau sârbii pe cale economică, ceeace totdeauna e bine.

Natural, că la alegerea noauă sârbii s'au hotărât, că sau aleg pe *Zmejanorici Gavrilă* episcopul Verșețului, în care au toată încrederea, sau pun condițiuni. Guvernul stà morțiș pe lângă *Bogdanovici Lucian*, episcopul de Buda. Zmejanovici fiind ales nu a obținut întărirea preaînaltă. Sevits Milan episcopul din Neoplanta a fost ales după Zmejanovici, dar a abzis și nu a primit aceasta dignitate. Intr'aceia sârbii au parlamentat mereu cu guvernul, care stà pe lângă Bogdanovici și așa se vede, că au ajuns la vre-un acord, căci în 22 l. c. l'au ales pe Bogdanovici de patriarh. La vorbirea de felicitare a congresului Bogdanovici a răspuns: „Vă asigur pe D-voastră, că dacă voi fi întărit de patriarh, mă voi nisni din toate puterile mele, ca să corespund așteptărilor D-voastre și ale poporului sârbesc, pentru a cărui bunăstare voi luptà cu toate puterile mele. Voi lucra într'acolo, ca toate piedecile, ce se pun în fața autonomiei noastre să le delătur. Și ca se ajutorez preoțimea săracă, trimisă intru îngrijirea sufletelor, mă declar în fața D-voastră, *că dau 20% din venitele patriarhatului pentru dotațiunea clerului..*"

Fondul orfanotrofiului și jocul miresei. Avem o mulțime de obiceiuri frumoase și folositoare, căci nu e nici măcar o singură solemnitate, carea să nu-și aibă uzanțele sale. Mă mărginesc la una. Poporul, ori mai bine zis nuntașii dela ospețele poporului, să obișnuiește să ducă la nuntă câte „o pereche de mâneci", adecă câte o bucată da pânză pe sama miresei, apoi colaci și alte lucruri de mâncare. Scopul mânecilor e, ca prin ele să se ajute mireasa în ale albiturilor; iar scopul colacilor etc., ca să se subvenționeze socrii și în special socrii mici în acoperirea cheltuielilor de ospăț.

Ba cumințenia poporului practic merge mai departe. Fiindcă știe, că noaua familie are lipsă de multe de toate, a introdus „jocul miresei". Atunci dăruiește fiecare pe neocăsătoriți cu cât îl trage inima și cu cât îi dă mâna. Mirii în forma aceasta se ajută, iar ceice îi ajută încă nu simțesc greutatea ajutorului; deoparte fiindcă și ei au fost, ori cel puțin vor fi, părtași de asemene ajutoare, iar de altă parte, fiindcă prin aceasta își răscumpără cele câteva ceasuri de veselie, petrecute departe de năcazurile casnice.

Nu așa însă inteligința. Ea, deodată cu schimbarea portului, a schimbat și obiceiul acesta izvorît din dragoste. Pe socrii nu-i mai ajută nime, las că poate nici ei n'ar reflectà la ajutorul nuntașilor, iar mirii, de sunt dăruiți cu ceva, sunt dăruiți din partea nașilor. Se poate și aceea, că nuntașii nici nu ar fi în stare să îndestulească cu darurile lor, așteptările ori gusturile rafinate ale mirilor.

FOIȚĂ.

Intr'un sat.

— *Nuvelă originală scrisă pentru „Unirea"* —
de ***I. Agârbiceanu.***

(Continuare).

— Să poftiți din colo. E mai larg." zise Bucur și-i deschisă ușa. Românul privi în toate părțile:

— „Mă miram eu să aibă stâmpăr. N'o poți ținea într'un loc ca pe argintul cel viu."

Dnul Manuil înțelese, că vorbi de nevastă, și-i zise.

— „Nu-i nimic. Așa-i omul harnic. N'are stâmpăr." Dar nu isprăvi bine vorba și ușa se deschise, și surizând femeia întră în casă.

„Dle Manuil vă prezint pe soția mea Mărioara.

— Maria, dle Manuil, nu Mărioara, toți îmi zic așa deși mie nu-mi place," — și ea își trase mâna mică, moale, albă din mâna dlui Manuil, care rămase uimit, privind la fetița aceasta, ca la o arătare dintr'alte lumi. Inaltă, subțirică, cu obrazi de lapte pătați în mijloc de trandafiri, și în mijlocul trandafirilor doue gropițe. Asta când râdeà tare. Dar, când se părea că spune ceva serios, trandafirii se făceau aproape nevăzuți și rămâneà albul curat, fin de par'că să-l tai cu un fir de păr. Ochii ei negri însă ardeau vecinic, și unde se uitau trimiteau nu numai lumină ci și căldură. Simțeà aceasta bine, domnul Manuil, care se găsi deodată zăpăcit, strâmtorat, dorind să meargă în căsile răci și întunecate din curte. Dar pentru lumea asta nu l-ar fi lăsat să meargă așa în grabă.

— „Uite Dle Manuil — zise Maria — eu sunt de vină. N'am trimis mai de vreme să vă facă ordine în vre-o odaie. Dar chiar de aceea, am să vă despăgubesc pentru asta una. Să poftești să cinezi aici cu noi în casa asta." — Nu mai aștepta nici un răspuns ci se strecură ușoară pe uțe afară.

Bucur aduse o sticluță cu două păhărele.

— „Să poftești D-ta un rachiu de drojdii, fiert acasă. Nu se mai găsește așa bun. Uită și câte o fălie de pâne. S'a făcut nevasta că le uită aici." Dl Mănuil zise, privind prin odaie:

— De ce mă mir mai mult, e portul acesta cu totul neobicinuit la femei. Eu nu l-am mai văzut. Pe aici n'au cămeși așa bogate, așa cu gust lucrate, nici fotele acelea două negre. Intr'adevăr e de un gust înalt. Trebue că le fac cusătorese renumite.

— Nu, ele și le fac. Fiecare fată cu acul ei și în războiul ei. Pe aici am văzut și eu. Pe aici sunt mai mestecați românii cu alte nații. La noi însă sunt curați. La noi nici crijmar de jidan nu s'a pomenit prin sate.

— Și vestmintele, cari le-a avut — erà aproape să-i zic și eu domnișoară, — pe cari le-a avut Doamna Maria sunt de Dnei lucrate?

— Da, ea le-a făcut. Pentru fetele noastre — acesta nu-i lucru greu. Știu coase decând sunt de șepte ani.

— Mă mir, tare mă mir. Așa vesminte frumoase încă n-am mai văzut."

Beură din vinars și mâncară din pânea aromită cu cuișoare. Bucur păreà că tot vreà să spună ceva, dar nu știà cum să aducă vorba. În urmă îi dădù ocazie dnul Manuil.

— „Ai mai ținut Dta moșii în arândă?" îl întrebă într'un târziu, gândindu-se la altceva.

— „Singur nu ci cu tata. El așa s'a pomenit. Dar nu prin părțile acestea din țara ungurească. El a ținut tot la noi în Ardeal. Pe aici eu am venit mai intâi. Nu știu cum îmi va merge. Dar tata nu se poate plânge. El are azi un capital de cincizeci de mii de zloți. Nu știu singurul lui ficior când va face atâta.

— Ești singurul ficior?

— Da. Că altfel continuam școala. Am urmat șase clase de gimnaz, și în urmă a trebuit să mă ieie tata la economie. De altfel nu-mi pare rău.

— Dar ești de mult căsătorit?

— Aș, de unde! Doi ani. Mărioara erà de șasesprezece ani când am luat-o. Abia

Dar dacă nu se pot dărui mirii, cu astfel de prilejuri, se pot dărui orfanii de preoți. Acești nenorociți, avizați la ajutorul altuia, primesc bucuros ajutorul, fie cât de mic, dacă izvorește din inimă curată. Și tocmai aci stă esența lucrului, că noi, cari am trăit și trăim din seul nostru, nesubvenționați de nime, să păzim datina aceea practică — dăruirea la jocul miresei — și să nu o dăm uitării. Jocul miresii, pe care inteligința îl mai ține încă, să-și capete darurile, nu în interesul miresei, ci în interesul orfanotrofiului său al viitorului azil al orfanilor de preoți. Nuntașii vor dà cu drag cu prilejul acesta filerul lor pentru acei nenorociți. De pildă ne poate servi ospățul candidatului de preot Izidor Vlad cu dșoara Laura Albon din Doștat. Atunci la jocul miresei, s'au încassat în favorul orfanotrofiului 152 cor. Și dacă luăm în socotință, că în arhidieceză se fac la an cel puțin 15 ospețe de ale candidaților de preoți, e limpede, că fondul orfanotrofiului ar crește anual cu 1000—1500 coroane, date cu dragă inimă de fericiții de atunci pentru nenorociții din viitor.

REVISTE.

Roma. Vineri în săptămâna trecută și-a serbat Sfinția Sa P. Piu X. iubileul de 50 de ani de preoție. În cuvântarea adresată tinerimii catolice italiane Sfinția Sa și-a esprimat cu vorbe aspre mâhnirea pentru purtarea guvernului franțez față de biserica catolică. Jidănașii de prin redacții deja au atras atenția lumii culte asupra acestei vorbiri provocătoare, și cred, că nu va rămâneà lucru întru atâta..... Acum merg foarte multe peregrinaje la Roma din prilejul iubileului. Va merge un peregrinaj imposant din Anglia sub conducerea bătrânului conte de Norfolk.

Budapesta. In 22 c. s'a deschis casa țării și părinții patriei vor aveà iar prilej de a dovedi cât de tare țin la înaintarea și înflorirea acestei nefericite țări. — Grija ce preocupă pe fiecare e chestia votului universal — fiecare-l vreà, dar fiecare să teme de el, ca nu cumva să fie altfel și nu cum îl dorește. Dl dep. Vlad cere dela Andrássy lămuriri referitoare la zvonurile despre falsificarea votului universal secret printr'unul plural. Din răspunsul lui Andrássy să vede cât colo gândul tăinuit al stăpânilor de azi, de a-și păstrà poziția. și frica de o eventuală invasie a unor elemente, cari i-ar mătură de pe scaunele comoade.

*

Wekerle a făcut esposeul budgetului anului viitor. Cheltuelile ordinare sunt preliminate în budgetul statului 1908 în suma de 1.345,609,842 coroane, care față de cel 1 miliard 238,902.985 coroane, prevăzute prin lege în budgetul din anul trecut, arat o creștere de 104.700.357 coroane Din suma aceasta vre-o 56,600.000 cor. vin pe întreprinderile speculative ale statului și pe creșterea cheltuelilor, mai departe vre-o 7.300,000 cor. se prevăd pentru acoperirea plusului ce se dă pentru urcarea penziunii și a banilor de cvartir a unor funcționari de star, iar 2.300,000 pentru urcarea plății și a ajutoarelor diurniștilor și a servitorilor de stat. Afară de aceasta se mai prevăd 1.835,000 pentru urcarea plății unor funcționari dela honvezi, jandarmi și hergheliile de stat, iar 377.000 pentru îmbunătățirea situației feciorilor dela honvezime și a celor dela herghelii, așa că 36.294,357 e suma aceea, care servește pentru împlinirea trebuințelor crescânde ale singuraticelor portofolii. Față cu suma de 1.283,705.132 coroane din anul 1908, suma dărilor pe anul viitor se prelimineză cu coroane 1.393,785.695, deci rezultă o urcare de 110.080,563 coroane.

*

Colera aziatică vine cu pași de cocostârc. A întrat în țara noastră prin două părți: pe la Fiumeadusă de năi, și pe la granița dinspre Galiția adusă de puhoiul și murdăria jidovească.

---

venise dela școală. Dar nouă ne place portul nostru, și nu l-am schimbà pe nimic în lume.“

Lucrurile acestea erau cu totul nouă în viața Dlui Manuil. Intre românii din satul lui și din jur, n'a dat peste astfel de oameni. Intre țărani nu-i nici unul cu avere de cincizeci de mii. Pe aici sunt români săraci, lipiți pământului. Dar nici între ungurii lor nu știà de nime care să rămână țăran având atâta avere și învățătură atâta. Incepù să compare, începù să gândească, dar deodată i-se oprirà toate gândurile în loc: Ochii Mariei erau iar în odaie, cu aceeaș lumină, cu aceeaș căldură ca mai înainte. Fără să vreie, fără să știe cum, se zăpăci iarăși ne mai știind ce să întrebe, cum să răspundă. Și-l stăpâneà din când în când o sensație nouă, care cereà să i-se așeze cu temeiu în suflet: că ceea ce acum vede, ceea ce îl încunjură acum e o completare, o desăvârșire la ceea ce s'a pogorât până acum în sufletul său din frumusețea, din sănătatea, din curățenia firii.

Ascultà vorbele femeii cu lăcomie: el înțelegeà acum numai sunetul lor argințiu nu și înțelesul. Îi rătăceau ochii pe covoarele înflorite de pe pat, pe țăsătoriile măestre de pe pereți, și-i părea că-i o asămănare uimitoare între florile țesute și celea din straturile din curtea cea mare.

Când se duse, târziu sara, spre căsile grele, bătrâne, un fior de frig îl scutură, ca și când ar întrà într'o apă rece.

Venise să steie vre-o câteva săptămâni acasă. dar încă în dimineața zilei următoare simțeà, că n'are unde să se ducă, că aici i-se va închià, poate în curând viața lui. O singură odaie folosià din căsile celea mari. Odaia unde a stat el ca tinăr. Aici erà pușca, aici cărțile din cari cetià mai înainte uneori. Acum însă simțià, că n'are unde să se ducă, și totuși nu se puteà apucà de nimic. Umblà prin curte, se apropria de multe ori la straturile de flori, rătăceà prin grădină, și-i treceà foarte greu ziua. Pe afară rare ori mergeà, prin sat, pe câmp. I-se părea. că orice om l'ar fi întrebat, că ce caută el pe acasă după ce n'are nimic de lucru, după ce părinții i-au murit și nevasta a fugit dela dânsul. I-se părea, că toți ar fi crezut de el, că are vre-un gând ascuns, că are vre-o patimă poate.

Și totuși el știà, că n'are nimic până acum. Atâta doar, că de părinți abia-și mai aduceà aduceà aminte, ca și de femeia aceea slabă, care i-a fost soție, și care muri și ea îngrabă după ce o duseră părinții acasă. Prin lumea pe unde a umblat nu-și află nici un prietin, nici o inimă nu s'a putut apropià de dânsul. Infiorări ca de o viață nouă, necunoscută, colindări cu gândul în nemărginit, dorințe nedeslușite, și nici un punct de razim, cu atâta s'a ales dnul Manuil în timpul din urmă. Și toate acestea senzații nouă creșteau deodată când se întâlnià prin curte, prin grădină cu Maria, cu „domnișoara Mărioara“ cum îi zicea badea Petru. Și într'o dimineață, după ce abia închise ochii peste noapte, se puse la fereastă, și privià în curte. Incă nu răsărise soarele și răcoarea de afară, — cum stà cu fereasta deschisă — îi înviorà par'că sufletul. Inchise ochii ca într'o ațipire binefăcătoare, și când și-i deschise, deasupra straturilor cu flori stà ușor aplecată Maria, pliveà burueni abia răsărite, și cântà încet, ca în șoaptă:

Pe la badea prin grădină
A prins dorul rădăcină
Eu m'am dus să-l duc cu mine
Doue rădăcini îl ține
Eu m'am dus să-l duc acasă
Doue rădăcini nu-l lasă.

Cântà încet, părea mai mult o tremurare ușoară, parfumată a sufletului. Domnul Manuil nu știà de ascultă mai mult ori de privește. Simțeà că o înviorare nouă, puternică, sfântă, și în acelaș timp o nemărginită părere de rău. De aici încolo însă ceva-l îndeamnă cu o putere nețărmurită spre Maria, spre „domnișoara Mărioară.“

Erau zile când se întâlneà de trei-patru ori cu dânsa. Mergeà anume la ei acasă când nu se arătà prin grădină ori prin curte.

(Va urmà).

CORESPONDINTE.

Fond de penziune.

Din câmpie, 14 Septemvrie 1908.

Dotaţiunea ce e aproape sigură, ne va duce în o nouă stare materială. Lipsele zilnice ni-se mai împuţinează şi feţele noastre îngrijorate de ziua de mâne se vor mai linişti. Subsistenţa ni-e asigurată încâtva până suntem în via Domnului, dar acum ni-se impune datorinţa de a ne îngriji de zilele grele ale bătrâneţelor şi neputinţelor noastre. Pentru acestea zile e menit „fondul de penziune," care până azi e aşa de mic, încât numai cel mai optimist îl poate preţui ca atare. Mişcarea pentru augmentarea acestui fond trebue să purceadă dela noi, cari mai cu amar purtăm greul vieţii şi cari după osteneală, cu dreptul aşteptăm odihnă.

In scopul acesta au şi apărut câţiva articoli în „Unirea," şi o corespondenţă în „Gazeta Transilvaniei," în cari toţi conglăsuiesc în dorirea de a creă un fond de penziune mai mare, indicând şi forma augmentării lui. Sunt frumoase scrisele acestea a unor preoţi, cari îngrijoraţi de viitor, propun jertfe, ba unul în „Gazeta Transilvaniei" declară, că e gata să dea eventuala rată de pe jumătatea primă a anului 1908 pentru fondul deficienţilor, dacă să va primi în dietă proiectul congruei aşa după cum a promis ministrul Apponyi şi clerului nostru i-s'ar solvi congrua pe anul întreg începând din 1 Ianuarie 1908. Aceasta idee e foarte bună şi ori care dintre noi, condus de dorul unei jertfe pentru viitorul nostru, trebue să o primească, cu atât mai vârtos, că aceasta e o sumă, la care nu am contat, şi trecute odată lipsele, cari le-am suportat, în forma în care suntem dedaţi, uşor putem să aducem aceasta jertfă, augmentând astfel fondul de penziune cu o sumă considerabilă, şi eventual putem concede câteva percente şi fondului viduo-orfanal şi şcoalei de fetiţe, cari toate au aceleaşi lipse şi cari tot pe noi şi familiile noastre le ajută.

Acum când suntem în preajma sinoadelor protopopeşti de toamnă să desbatem chestia aceasta şi protocolarminte să ne declarăm, că abzicem de întrejirea ce eventual o vom primi ca rată pentru prima jumătate a anului 1908, în scopul augmentării fondului de penziune, viduo-orfanal şi şcoalei de fetiţe, ca astfel Preavenerata Superioritate să poată dispune după dorinţa noastră.

Când jertfă ni-se cere pentru viitorul nostru şi a familiilor noastre, jertfa e o necesitate imperativă, legitimă şi sfântă. In jertfă pentru ei şi familiile lor strămoşii nostrii şi-au consumat viaţa întreagă. Prin jertfă să avem şi noi încredere că vom puteă să ne ajutăm şi astfel vom puteă să fim totdeauna sentinele neadormite întru a ne câştigă o viaţă mai uşoară la bătrâneţe şi a ne asigură viitorul familiilor noastre.

Să jertfim pentru noi şi ai nostrii!

Basil Mureşian,
preot.

Adunarea poporală din Lepindea.

Duminecă în 20 c. s'a ţinut adunarea poporală în comuna *Lepindea* (Târnava mică). Deşi timpul a fost de tot nefavorabil, totuşi poporul din loc şi 11 comune învecinate s'a prezentat în număr frumos pentru a ascultă poveţele zeloşilor conducători ai lor, cari poartă în inimă dragostea de neam.

După deschiderea şedinţei prin preotul local dl I. Holder la $10^1/_2$ oare a luat cuvântul tinărul advocat Dr. Romul Boilă, care cu cunoscuta-i obiectivitate — des întrerupt fiind de vii aprobări şi aplauze — a vorbit despre situaţiunea generală politică de astăzi, arătând nedreptăţile ce ni-se fac din partea stăpânirei păcătoasă şi arătând calea pe care trebue să înaintăm fiind solidari în lupta pentru câştigarea drepturilor ce ne compet.

Dl Dr. Alexandru Aciu într'un limbagiu adevărat poporal timp de $^3/_4$ oare a vorbit despre sufragiul universal, desvoltând şi ilustrând cu exemple vii chiar din viaţa poporului însemnătatea votului universal. A îndemnat poporul să ţină cu sfinţenie la biserică şi şcoală, cari sunt mântuitorii nostri.

Au mai vorbit harnicul econom fruntaş din Lepindea Aureliu Pop, care în termini buni şi potriviţi a tălmăcit iubirea şi alipirea ce o are poporul faţă de vrednicii lor conducători, îndemnând, ca lupta începută pentru câştigarea drepturilor noastre date de însuşi bunul Dumnezeu — să o continue fără teamă, căci ei stau totdeauna gata de a veni în ajutorul lor. Şi-a esprimat însă părerea de rău, că încă şi astăzi în toiul luptelor să află români cu suflete negre — aşa zis moderaţi, cari din interese personale cearcă să arunce semânţa neînţelegeri între popor şi conducătorii lor.

După terminarea vorbirilor dl Victor G. Maior a presentat şi s'a primit cu unanimitate următorul proiect de resoluţiune.

Românii din comitatul Târnevei mici în adunarea poporală ţinută în Lepindea Duminecă în 20 Septemvrie 1908, după ce au discutat situaţia politică generală din aceasta ţară şi chestia sufragiului universal, au adus următoarea rezoluţiune:

1. Adunarea generală cu îngrijorare iea la cunoştinţă nemulţumirea generală, ce domneşte în ţara noastră. Aderează întru toate deputaţilor naţionali români din dieta ţării, aprobă purtarea lor bărbătească, prin care apără drepturile popoarelor din aceasta ţară. Totodată, ca pe reprezentanţii adevăraţi şi demni ai poporului românesc, ai unui popor de trei milioane, îi roagă, ca să lupte şi pe viitor pentru dreptatea, frăţietatea şi egalitatea tuturor popoarelor din aceasta ţară.

2. Adunarea poporală cere şi pretinde dela guvernul ţării înarticularea cât mai grabnică a legii despre sufragiul universal, egal, secret şi fără restricţiune, arondarea nouă şi pentru toate poporele dreaptă a cercurilor electorale, pe cum şi crearea de instituţiuni de drept public, cari garantează exerciarea liberă a dreptului de alegător.

3. Adunarea poporală decide prezentarea acestei resoluţiuni parlamentului ţării prin dl deputat a Vinţului de jos, Dr. Iuliu Maniu.

Adunarea s'a terminat la 1 oară după prânz în cea mai mare ordine. S'a dovedit şi aci. ca în toate locurile, că poporul nostru este un popor de ordine. Şi-ar trebui să înţăleagă doritorii argaţi de merite patriotice, că poporul nostru îşi ştie face datorinţa şi fără paza jandarmilor.

„Ostaşul".

Apropiindu-se capetul anului, rugăm pe On. Cetitori, ce sunt în restanţă cu abonamentul, să binevoiască a ne trimite preţul foaiei. De asemenea rugăm şi pe cei ce sunt în restanţă cu abonamentul de pe anii trecuţi, să facă bine a-l achită, căci foaia nu este în stare de a-i mai puteă aşteptă.

ADMINISTRAŢIUNEA.

Noutăţi.

Din Arhidieceză. In locul lui Iuliu Busoiu a fost denumit de subprefect în Seminarul Junimii *Vasile Candrea.* Socotind lipsa mare de preoţi Ordinariatul a mai primit în Seminarinl teologic 10 inşi, pe: Octavian German, Ioan Novac, Partenie Grama, Mircea Thomas, Ioan Alexandru, Traian Raicu, Leon Târnăvean, Traian Marcu, Ioan Boteiu şi Traian Lazar. — Până la terminul de 5 Octomvrie se publică concurs p. staţiunea cantor-docentală din *Bozediu* în districtul Pogăcelei şi pentru cea din *Posmuş* în districtul Fărăgăului.

Hymen. *Alimpiu Bucoţiu,* teol. abs. şi *Otilia Leményi,* anunţă cununia lor care se va celebră în 4 Oct. n. la 4 oare p. m. în biserica gr.-cat. din Husăumăcicaş.

Convocator. Locuitorii români ai cercului Pretorial Hususău din comit. Târnavei mici să convoacă la *adunarea poporală,* ce se va ţineă Duminecă în 27 Septemvrie n. în comuna *Sâncel* (lângă Blaj) la oarele 11 a. m. cu următorul program: 1. Constituirea biroului şi deschiderea adunării. 2. Situaţia politică generală şi votul universal. 3. Proiect de resoluţiune. 4. Inchiderea adunării. Sâncel, 22 Sept. 1908. Vasile Szmigelschi, Emiliu Vlassa, Teodor Bărbat, George Niţu, Alesandru Poşa, Ioan Aldea, Emil Negruţ.

Escursiune şcolară. Optzeci şi patru de elevi ai gimnaziului nostru (clasa IV—VIII) sub conducerea profesorilor *Dr. Ioan Raţiu, Al. Ciura, Aug. Calian şi Ioan Băgăian,* au fost Joi în 24 c. la Alba-Iulia, în escursie şcolară. Dela gară escursioniştii au plecat deadreptul la biserica noastră gr.-cat. din Maier vizitând şi mormântul celui dintâi Episcop unit Atanasie Anghel. Părintele *Ludovic Luca,* i-a întâmpinat înaintea casei parohiale, conducându-i în biserica, vechea reşedinţă episcopească şi mănăstire (azi cuartirul parohial). Atât biserica, cât şi mormântul nemuritorului Arhireu sunt îngrigite şi curate, ceeace serveşte spre lauda părintelui Luca şi a credincioşilor de acolo. Escursioniştii au cercetat apoi muzeul de anticităţi, al cărui conducător *Dr. Cserni Béla,* prof. pensionat şi arheolog distins i-a primit cu multă amabilitate, explicându-le amănunţit lucrurile mai de valoare, mai ales cele pri-

vitoare la săpăturile, cari decurg chiar acum pe teritorul orașului, săpături, cari dau la iveală prețioase monumente din vechiul *Apulum*, pe vremuri capitala Daciei: sarcofage, inscripții statue, iar în urmă un întreg stabiliment balnear. De aici dl Cserni i-a condus pe escursioniști la locul unde decurg săpăturile, lămurindu-le detaiuri foarte prețioase. După amiazi a cercetat Batthyaneul, biblioteca și vechea arhivă, unde custodele Dr. Korodi le-a dat mai multe inviațiuni, arătându-le deosebite codice vechi de mare importanță istorică-literară, între cari se remarcă „Codex aureus," din veacul a 9-lea, care este cel mai vechi codice la noi, a cărui continuare se află în Madrid. Escursioniștii au cercetat apoi monumentala biserică catedrală, cu sarcofagele lui Ioan și Ladislau Huniade, apoi au făcut o plimbare împrejurul murilor, spre a cunoaște fortificările cetății. Seara, la oarele 7 s'au reîntors spre Blaj, aducând cu sine amintiri prețioase.

Dare de seamă și mulțumită publică La Petrecerea Tinerilor meseriaș din Blaj, aranjată în 20 Septemvrie, în folosul societății meseriașilor din Blaj, au binevoit a suprasolvi următorii Dni: Dr. Iuliu Maniu și Carol Nagy câte 10 coroane, Dșoarele Maria și Elena Halász, Nicolae Dalnegru, câte 2 cor., Vasiliu Suciu, Aurel Trifan, Dionisiu Trifan, Augustin Gruiția, Ștefan Chișiu, Ferdinand Kampf, Ilie Mircea, Silviu Handrea, Vasile Fodor, Ioan Ilieș, Iustin Nestor, Aurel Ciató, George Mărcuțiu, Ioan Săcărean, Oliviu Mureșan, Ioan Bărbat câte 1 cor., C. Demian, și Adolf B. câte 60 fil. și Ioan Pescariu 30 fil. Domnii aranjatori pe cum și marinimoșii contribuenți prin aceasta primească mulțumita comitetului societății.

Împrumuturi ieftine. Subscrisus comitet central acoardă (dă) împrumuturi replătibile în 4 rate semestrale și cu 5% interese, acelor economi de vite din comitatul Sibiiu, cari doresc să se provadă cu vite de prăsilă de soiu ales. Imprumuturile se dau cu preferință membrilor reuniunii, pe lângă obligațiune cu doi cavenți (chizeși) siguri.

La primirea împrumutului cumpărătorul are să aducă la cunoștința comitetului numele vânzătorului și soiul vitei de cumpărat. Datornicii nemembri, au să se înscrie în șirul membrilor. Sibiiu, 7 Septemvrie 1908. Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu." *Pantaleon Lucuța,* prezident. *Vic. Tordășianu,* secretar.

O mică reflexie pe care să o ticsez aici este, că în adunarea generală a „Astrei" ce s'a ținut acum doi ani — în 1906 — în Brașov subscrisul am fost cel dintâiu care am propus anganjarea, din partea „Astrei," a unui conferențiar ambulant pentru popor. Pentru aceasta propunere a mea spusă verde, atunci am fost luat peste picior din partea dela care mai puțin m'am așteptat. Am încassat „dojana" căci noi cei mici, ce eră să facem? (Vezi Unirea 11—41 1906). După doi ani — în 1908 — în adunarea generală ce s'a ținut la Șimleu tot de „Astra" s'a decis: „II. Pentru țăreni... să aranjeze prelegeri poporale la sate *cu ajutorul unui agronom spețialist, pe care îl va angajà în cursul anului viitor...*" (Vezi „Luceafărul" Nr. 17—1908). Atâta mângâiere am și eu; Tohanul vechiu, 9 Septemvrie 1908 *Moise Brumboiu,* paroh gr.-cat.

Mulțumită publică. Spectabila direcțiune a institutului de credit și economii „Ariesana" din Turda în ședința sa plenară din 29 Febr. 1908 au binevoit a votà un ajutor de 60 coroane pentru școalele poporale gr.-cat. din districtul Indolului spre a provedeà gratuit cu manuale de învățământ, pe școlarii săraci. Pentru aceasta faptă generoasă în numele districtului numit esprim numitei direcțiuni mulțumită. Indol, 12 Sept. 1908. *George Suciu,* protopopul Indolului.

Apel. In ziua de 2/15 Septemvrie c. pe la oara 11 din zi un foc năpraznic a isbucnit în comuna noastra Hurez, comitatul Făgărașului, — care alimentat de vânt în decurs de 2 oare a prefăcut în scrum și cenușe supra edificatele economice dimpreună cu nutrețul și toate bucatele a lor 16 familii române. Bieții oameni, cari n'au îmblătit nimica, n'au nici sămânța necesară pentru sămănatul de toamnă, iar vitele acum asupra iernii sunt condamnate a muri de foame, căci nutrețul fiind puțin, cei neatinși de foc nu pot ajuta cu nimic pe cei nenorociți. Paguba socotită minimal întrece suma de 30.000 coroane — iar asigurați pe sume neînsămnate de 200—300 coroane sunt numai 5 inși. In numele acestora subscrisul mă văd îndemnat a face un călduros apel către toate inimile generoase și caritabile, către băncile noastre românești, instituțiuni culturale, reuniuni agricole etc. a contribui fiecare după mijloacele ce le stau la dispositie cu cât inima îi va lăsà și a mângâià astfel lipsa și desperarea acestor năpăstuiți ai Sorții...! Ofertele sunt a să trimite pe adresa subsrisului cel mult până în 14/27 Octomvrie (ziua cuv. Paraschiva — Hramul Bisericii noastre) în care zi subscrisul dimpreună cu comitetul Bisericii după dreptate și adevăr vor distribuì suma incursă între cei bântuiți de foc. Resultatul apelului să va publicà în toate ziarele noastre mai de seamă. Mulțumind înaintea tuturor pentru mila ce ne-o vor trimite, rog pe Atotputernicul Dumnezeu, ca din, darurile sale cele bogate să răsplătească de plin aceasta jertfă. Hurez, 8/21 Septemvrie 1908. *Dumitru Purice,* paroh gr.-or.

Necrolog. † *Augustin Ciungan.* In 20 l. c., sara târziu, moartea a pus capăt suferințelor lungi și grele a clericului Augustin Ciungan. — Când credeà, că și pentru el începe adevărata viață — moare; când părinții erau, poate, mai îndreptățiți, să spereze, că el le va fi spre mângâiere, scut și ajutor, despărțirea lui de lume le rănește afund inimile și le întunecă privirea în viitor! — Nu-i anul, că repausatul, ca student teolog de an. II. în Blaj, învingând aplicări, pofte, considerațiuni și prejudiții, s'a hotărât cu multă însuflețire, să meargă în Roma, leagănul neamului și a credinții noastre, ca acolo, în colegiul de propaganda fide, să se pregătească cât se poate mai bine de *misionar* pentru America. Aveà o dorință curată și un nobil ideal pentru ajungerea cărora a voit să muncească, să asude și să se jertfească: voia să fie sare și lumină, părinte bun, povățuitor înțelept și mângâitor sincer Românilor gr.-cat., cari, siliți de nevoi, își părăsesc țară, sat, prietini și familie și emigrează în America. Dar între idealul, ce-l nutreà și între realitatea, ce o dorià, moartea a deschis abiz, ce nu l'a putut trece. In Iulie, la dorința proprie, Propaganda, pe lângă bună îngrijire și multă cheltuială, l'a trimis la părinți în Alecuș, unde a repausat în brațele părinților, spre durerea lor și regretul tuturor, cari l-am cunoscut de un tiner bun, înțelept, zelos și iubitor al neamului și al bisericii sale.

Facă-i Dumnezeu parte între aleșii Săi!

Aviz!

Aduc la cunoștința On. Public din Blaj și jur că sub firma:

C. DEMIAN

mi-am deschis în piața Blajului o prăvălie de modă, unde pot servì On. Public cu tot felul de articlii aparținători acestei branșe cu prețurile cele mai moderate. Rugându-me de binevoitorul sprijin semnez

cu deosebită stimă

C. DEMIAN

(33) 3 - 3

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărășia românească „Mugurul" însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile pe cum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea dă instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturei.

(34) 3 - 52

La spălat sum ca la horă
Fără multă oboseală
Căci **săpunul** cel bun **Schicht**
Cruță bani, timp, osteneală.

Puterea minunată și **intensivă** de a curăți a

săpunului Schicht's Hirsch

zace în felul cum e pregătit și în alegerea materialului brut din care se pregătește!

Săpunul Schicht Hirsch

cruță mânile, hainele! Nu produce oboseală și grijă și cruță sănătatea, bani, timp și lucru 30,000 cor. garanță pentru curățenie.

(21) 4—8

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 35

Capitlul XXIX.

»În numele Tatălui și al Fiului« ....

Rabonia și Eumachius ținură priveghiu lângă scumpa lor stăpână, iar medicul își cerù permisiune dela pretoriani, se poată merge la Pästum; acolo cumpără o corfă întreagă de roze și din acele făcù un așternut pentru Octavia. Peste noapte el deveni un altul; lângă cadavrul Octaviei își întinse mâna Raboniei și zise: „Scumpă, învățătura ta m-a învins pe mine și pe Stoa. Mă închin Dumnezeului tău, el este mai mare decât toți zăii Greciei. Haide se fugim de aci, îndată ce vom înmormânta pe dulcea noastră stăpână. În anii, când eram încă în grație la Curte, mi-am agonisit o sumă frumușică de denari și i-am ascuns în loc sigur. În văile cu soare ale Tesaliei vom clădi pentru noi o colibă, iar pentru Dumnezeul cel nou un templu. Eu însă vreau se devin un preot al Domnului, se duc numele său în patria mea și se fiu fraților mei un sol al mântuirei.“

Noaptea se văzù pe munte un foc mare; într'acela își aruncă Eumachius toate cărțile filozofilor săi păgâni și toată înțelepciunea lui Stoa, și ciudat: el nu simți nici o părere de rău, din contră un suris vesel se vedeà pe fața sa îmbătrânindă.

În dimineața următoare un sunet de arme umplù insula cea liniștită; staturi întunecate descinseră pe uscat și după o luptă scurtă doborârà la pământ pe pretorianii rămași aci. Erà Plautus cu păstorii săi din munții albani, care a venit se libereze pe Octavia. Când fù domn pe insulă, năvăli vesel în casă, spre a vesti Octaviei libertatea. Se opri însă, ca lovit de trăznet, când văzù pe Octavia zăcând rece și palidă între rozele veștede.

„Prea târziu!“ strigă el dureros, apoi căzù lângă cadavrul împărătesei și lacrimile îi năvălirà din ochi. Moartea prietinei sale din copilărie l'a atins drept în inimă.

O durere grozavă îl pătrunse. Văzând înaintea sa acest corp delicat, i-se părea imposibil, că acela numai pentru aceea a trăit, ca se fie nimicit pentru totdeauna. Și unde erà spiritul cel înalt, sufletul cel nobil, cari l-au fost umplut, s'a cufundat el pentru totdeauna, în imperiul umbrelor, ca un juvaer scump, ca un margăritar lucitor, pe gâtul abizul cel negru îl înghite, pentru a nu-l mai redà niciodată?

Își aduse aminte de blândeța și bunătatea Octaviei, de resignațiunea ei în soartea cea amară și de durerile celea multe, pe cari le-a suferit ea, toate virtuțile ei și le reaminti la vederea acestei princese moarte și el își zise, că ar fi nedrept, dacă acest corp, carele n-a cunoscut decât renunțarea, n-ar fi răsplătit pentru aceasta, dacă el ar dispăreà, ca un abor, pe carele soarele îl înghite fără milă.

Sufletul său se cutremurà prin maiestatea morții; dinaintea lui se deschiserà dintr'odată porțile unei lumi invizibile, misterioase și i-se părù, că o Dumnezeire atotputernică și-a întins mâna, spre a luà la sine sufletul acesta, carele în viață n-a cunoscut decât suferința, și a-l transpune într-o lume mai bună, într-o lume, unde vârtutea nu se răsplătește prin bani de aur, ci prin bucurie și fericire nespusă. „Astfel trebue să fie“, gândeà el, „și nu altcum!“ Acum se desmeteci el, că învățătura filozofilor este numai minciună. „Unde rămâne atunci răsplata?“ se întrebà el, „unde dreptul? — unde dreptatea? dacă cu moartea cade cortina și omul se cufundă în nimic, în întunerec? N-ar fi atunci mai bine, să te lapezi de viață? Pentrucă ce folosește, să trăiești pentru plăcere, sau pentru glorie, sau pentru aur! Aceste dispar ca fumul și nu lasă după sine decât — scârbă! Nu — vârtutea nu poate se moară! Ah, Octaviă, ai plecat dela noi, ca o roză mirositoare, din care noi nu mai vedem decât potirul veștezit. Însă ai plecat ca soarele, care în dimineața următoare să arată iarăși pe cer, în splendoare nouă. Sufletul tău nu poate fi mort, el trebue se lumineze mai departe ca o stea iubită, spre care privim cu dor, către carea plutim în sus, cu carea ne-am uni pentru totdeauna. Octavia, eu cred, că noi ne vom revedeà!“

De când el a auzit prima dată din gura mamă-sa, că ea încă este aderentă a învățăturei celei nouă și de când a auzit din gura marelui apostol acea învățătură înaltă a Crucei: de atunci credința sa în zăii cei vechi a fost zdruncinată puternic. Dumnezeul cel mare și etern trebuià se troneze așa de sus peste om, ca soarele peste pământ, neasămănat în ființa sa, strălucitor în mărire și perfecțiune, învăluit într'un misteriu etern! Pe acest Dumnezeu l-a găsit acum Plautus, maiestatea morții i-a deschis porțile cele luminătoare și acum el întrà în sanctuarul miraculos al grației dumnezeiești, carea se revărsă preste el, ca o rouă dulce, acum întrà el în templul strălucitor al iubirei eterne, pe pragul căruia steteau cuvintele sfinte: „Iubirea nu înceată niciodată.....“

Lacrămile junelui săcară, el nu erà în stare se mai jelească, prin urmare nici se mai plângă. Inima sa era veselă, sufletul său iubilà. El apucă mâna rece a Octaviei, o netezi, apoi vorbi: „N-avea grije, suflet iubit, tu n-ai murit. Nu există moarte pentru suflet! Vei înflori mai departe, curată și nepătată. Dumnezeirea te-a luat numai de pe pământul plin de dureri, spre a te mutà în grădini mai frumoase. Acolo nici un orcan nu-ți va răpi frunzele, nici o lacrimă nu va luci în potirul tău, nici un vierme nu-ți va roade la rădăcină! Acolo vei sorbi numai desfătare, vei beà numai bucurie, vei respirà numai fericire.“

El luă scrisorile apostolului Paul din mâna Raboniei și așezându-se lângă Octavia, le ceti mai de multe ori. Apoi se ridică zicând: „Acum eu nu cunosc decât o cale, carea conduce la mântuire: calea către Isus Hristos, mielul cel curat! Pe calea aceasta vreau eu se înaintez, chiar și dacă ea conduce peste spini și abizuri. Vreau se plec, se caut pe acel apostol mare, ca el se mă ezamineze, dacă sum vrednic, se fiu primit în sinul comunității Nazarinenilor. Vreau să mă pocăesc, să lapăd dela mine toate bunătățile pământești, pentru a deveni un învățăcel al Măestrului. Și nu mă voiu odihni, până când apa cea sfântă nu va udà capul meu, până ce nu voiu fi cu trup și cu suflet alui Dumnezeu cel sfânt.“

După ce vorbi astfel, luă o roză din cununa Octaviei și o ascunse la peptul său. „Rămas bun, Octavie,“ vorbi el și-i sărută fruntea, „rămas bun și dormi în pace, până ce ne vom revedeà.“

O zi și o noapte ținù el priveghiu lângă prietina sa din copilărie.

Când se coborî de pe colină, soarele luceà peste mare, împrăștiind aborii și miasmele din adâncime, iar roșața dimineții anunță lumei o zi nouă.

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

Cartea stuparilor săteni. Vânzându-se ediția primă a broșurei „Cartea stuparilor săteni“ de R. Simu, edată de „Reuniunea română agricolă Sibiiană,“ comitetul a scos'o acum în a doua ediție. Ediția a doua e tipărită în tipografia arhidiecezană din Sibiiu. Prețul ei e 70 bani, cu portul postal 80 bani și să poate procurà dela Reuniunea agricolă și dela toate librăriile noastre. Iată „Prefața la ediția a II-a.

Cum erà de provăzut ediția I. a acestei cărticele a găsit „răsunetul dorit“, fiind bine primită de publicul nostru cetitor. Semn, că trebuința ei a fost simțită și că ia a umplut un gol în literatura noastră economică pentru popor.

„Cartea stuparilor săteni“ este și azi, ca și acum zece ani, unica scriere întocmită anume, ca să fie înțeleasă pe deplin și de plugarii nostri, mai puțin îndemânatici în meșteșugul cetitului, și ca totodată să fie cetită cu folos și de cărturari.

Cerându-ni-se mereu exemplare și acum după ce ediția I. s'a trecut, credem că facem lucru bun, scoțând această carte în a doua ediție, contribuind în chipul acesta și pe viitor la răspândirea cunoștințelor despre stupărit, spre care scop Reuniunea noastră stărue de un șir îndelungat de ani și prin prelegeri ținute de autorul acestei cărticele cum și prin împărțirea de roi, coșnițe mobile și cu recuizite de stupărit.

Dorind ca jertfele Reuniunei noastre pentru răspândirea stupăritului să fie încununate de izbândă, ne simțim plăcut îndatorați a mulțumi firmei „Krainer Handelsbienenstand Bar. Rothschütz“ din Weixelburg, care ne-a dat clișeurile în folosire pentru aceasta ediție.

Sibiiu, August 1908,

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comit. Sibiiului.“

Nr. **366** din „Biblioteca pentru toţi," cuprinzând *Aventurile unui volum de poezii* pe cum şi alte schiţe, datorite domnului Al. Gh. Doinaru.

Achiţele acestui autor se remarcă prin vivacitatea cu care sunt scrise, prin glumele lui, şi mai cu seamă prin ironia plină prin care vede şi descrie unele tipuri din societatea românească. Dl Doinaru nu are calităţi mari stilistice, dar ceia ce spune, spune în totdeauna cu haz. Alte ori autorul nu e dispus.

Cetiţi, de pildă *Arhivarul*. Şi pe lângă ironie amară şi glume în care pune de obiceiu sare destulă, autorul este şi cu sufletul duios; — cetiţi: *In Aşteptare*. Dl Doinaru pare că-şi scrie schiţele fără să le mai revadă, un cusur destul de mare; însă nu putem negà talentul său, destul de binişor apreciat în lumea literară.

Preţul volumului 30 bani.

De vânzare la Librăria *Leon Alcalay* şi la toate librăriile din ţară.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creştină*** vol. II. ***Tradiţiunea şi Biserica.*** Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fileri porto, ***Teologia dogmatică Specială*** vol. I. ***Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului şi Graţia*** de *Dr. Vasile Suciu*, profesor de teologie. Costă **7** cor. **30** fil. + **30** fil. porto. A se adresà la Librăria semin. din Blaj.

Hipnotism şi Spiritism *de Dr. V. Suciu.* Pe 200 pag. f. 8°.

Costă **1** cor. **50.** fil- + **10** fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domşa.**

Redactor responz.: **Augustin Gruiţia.**

Posta Administraţiunei.

Am primit şi cuităm abonamentul dela:

Ilva-mare pe 1908. *Almaş* (tract. Ipp) pe 1907 sem. 1. *Hidiş* pe 1908 sem. 2. *Marca* pe 1908 sem. 2. *Porţ* pe 1908 sem. 2. *Şumal* pe 1908 sem. 2. *G. P. de Băseşti* pe 1907 sem. 1. Schiopătarea în restanţă provine din an. 1905 când nu s'a plătit nimic şi din 1906, când s'a plătit numai pe o jumătate de an. *Reun. Ticvanul-mare* pe 1908 sem. 2. *N. Komlós* pe 1908. *Farkasrév* pe 1901 sem. 1. Vă rugăm să plătiţi şi restanţa de pe anii următori 1901 sem. 2 şi 1902 până în 1908. *I. S. Şomcuta-mare* pentru şasă parohii pe 1908 sem. 1. *Petea* pe 1899 sem. 1. Vă rog să trimiteţi şi restul anilor următori, până în present. *Ghiriş-Sânt-Craiu* pe 1897. Vă rugăm să trimiteţi şi restanţa de pe anii 1898 până în present. *Ér-Tarcsa* pe timpul din 1/9 1905 până în 1/9 1906. *Dr. C. M. Năsăud* pe 1905. *G. P. Zombor* pe 1908 sem. 2. *M.-Lechinţa* pe 1908 sem. 2. *Almosd* pe 1/10 1907—1/10 1908. *Cut* pe 1905 şi 1906. *Daia română* pe 1903. *Sângătin* pe 1906. *Şăuşa* (tract. Sebeş) pe 1903 până în 1907. *Dubricsony* pe 1/10 1907 până în 1/10 1908. Suntem învoiţi numai să plătiţi *regulat* înainte. *Casina, Abrud* pe 1908 sem. 2. *Copand* pe 1908 sem. 2. *Avas-Lekencze* pe 1908 sem. 2. Foaia reclamaţi-o prin postă pe o corespondenţă. *Sziklás* pe 1907 sem. 2. *M.-Frata* pe 1909. Ai dreptate. *A. B. Şimleul Silvaniei* pentru 16 parohii, pe 1908 sem. 2. cu mulţumită. *Riciu* pe 1908. *Kis-Keresztes* pe 1908 sem. 2. *Nándra* pe 1908 sem. 1.

AVIZ!

Aduc la cunoştinţă onoratului public din loc şi jur, că am preluat magazinul de lemne al Dlui ***Ştefan Oltean*** fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă şi mai departe sub conducerea Dlui ***Ştefan Oltean,*** l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: **grinzi, caferi, leţe, scânduri, ţiglă, cărămizi, var,** etc. pe cum şi **lemne de foc**

cu preţurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoştinţa onoratului public rog şi binevoitorul sprijin.

Blaj, Septemvrie 1908.

(41) 1 - 4 Cu toată stima:

Dionisiu Trifan.

Nr. cons. 6290—1908.

Publicare de licitaţiune.

Pentru esarândarea vămii târgului din oraşul Blaj şi din comuna Mănărade se va ţineà *licitaţie publică* în Blaj la 22 Oct. n. 1908 la 11 oare a. m. în cancelaria advocaţială arhidiecezană.

Dreptul aparţinător fondului Catedralei de a culege vama târgului din Blaj şi Mănărade să va esarândà pe 3 ani succesivi din 1 Ianuar 1909 începând.

Preţul de strigare este 6000 coroane.

Condiţiile de licitare şi esarândare să pot vedeà în cancelaria advocatului arhidiecezan.

Cei ce doresc a luà parte la licitaţie, sunt obligaţi a depune un vadiu de 600 cor. în bani gata, ori hârtii de valoare notate la bursa din Budapesta

Ofertele prezentate în scris până la terminul de sus, să vor luà numai atunci în considerare, dacă să vor face pe lângă acludarea vadiului amintit şi pe lângă declaraţiunea, că oferentul cunoaşte condiţiunile de esarândare.

Blaj, la 22 Septemvrie 1908.

Dr. Iuliu Maniu,
advocat arhidiecezan.

(39) 1—1

Nr. cons. 6290—1908.

Publicare de licitaţiune.

Pentru esarândarea podului cu drept de vamă dintre opidul Blaj şi comuna Veza şi a celui din capătul din jos a satului Blaj, adecă a *podurilor cu drept de vamă de peste Târnava mare şi Târnava mică* aparţinătoare Dominiului Mitropolitan gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş, va avea loc în Blaj la 22 Octomvrie n. 1908 la 11 oare a. m în cancelaria advocaţială arhidiecezană.

Podurile mai sus amintite să vor esarânda pe 3 ani succesivi dela 1 Ianuar 1909 n. începând.

Preţul de strigare este 4200 coroane

Condiţiile de esarândare să pot vedeà în cancelaria advocatului arhidiecezan.

Cei ce doresc a luà parte la licitaţie, sunt obligaţi a depune un vadiu de 420 cor. în bani gata, ori în hârtii de valoare, notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la acel termin să vor luà numai atunci în considerare, dacă să vor face pe lângă acludarea vadiului amintit şi pe lângă declaraţiunea, că oferentul cunoaşte condiţiunile de esarândare.

Blaj, la 22 Septemvrie 1908.

Dr. Iuliu Maniu,
advocat arhidiecezan.

(40) 1—1

Anunţ de licitaţie.

Curatoratul bisericei române gr.-cat. din Fildul de mijloc (Középfüld, Kolozsvármegye u. p, Bánffyhunyad) anunţă pe baza condiţiilor aprobate de Preaveneratul conzistor arhidiecezan sub Nr. 6235/907 pentru zidirea bisericei licitaţie minuendă, care se va ţineà în *15 Octomvrie 1908* la 10 oare a. m. în Fildul de mijloc în casa parohială.

Preţul de strigare e 54,129 cor. 23 fil.

Planul de zidire, preliminariul de spese şi condiţiile de licitaţie să pot vedeà la oficiul parohial.

Să vor luà în consideraţie şi oferte date în scris.

Pentru curatorat.

Ştefan Pop, preot. **Ioan Antăl,** curator primar.

(38) 2 - 2

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
să se adreseze,
cine doreşte a cumpărà
Pomi Roditori Altoiţi,
de calitatea I. arbori de promenadă, tufe de ornament, acăţi, gledicii, coniferi ş. a. pe cum şi
VIŢĂ DE VIE ALTOITĂ,
viţă de vie europeană şi americană cu şi fără rădăcină.
Cataloage trimite gratuit şi franco.
FISCHER u. Comp
Pomi Viticultura

(36) 2 - 21

„Familia Română.“ Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Gâcituri).

Abonații noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 6—52

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele lui Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . 2.90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din inceputurile bisericei rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéța lui I. Micul** de M. Strâjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3.40
8. **Cele doue fețe ale lumii** de Nicu . . . . . —.30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16
10. **Cele două conștințe**, pieză teatrală in 5 acte, trad. de Simion Zehan . . . . —.40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 1 Nrii ii, primesc cu 6·10 cor. în loc 8·84 cor.

M. BOHN și SOȚII

NAGYKIKINDA și ZSOMBOLYA.

Cel mai bun stabiliment de acest soiu în întreagă Austro-Ungaria.

Fabricele de cărămidă ale lui Bohn

în CHICHINDA-MARE și ZSOMBOLYA.

Fondată în 1864. — Referințele cele mai de frunte.

= Productul anual 50 milioane =

țigle de siguranță din fabrica lui Bohn.

OXID DE FIER roșie naturală sau cătrănit.

PRODUCTE: Țigle licențiate de coperiș.

Coperișul cel mai ieftin și mai frumos.

Preț-curant și mustre trimitem, la cerere, gratis și franco.

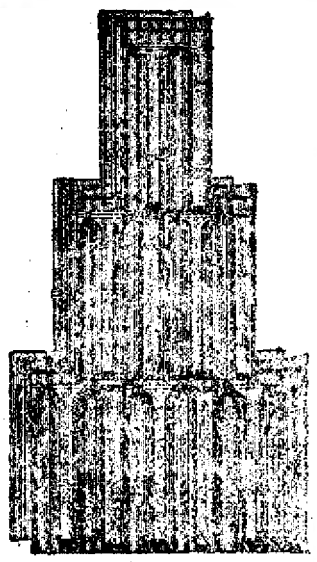

Product din Chichinda-mare
Țigle licențiate de siguranță fabrica Bohn, Nr. **272.**

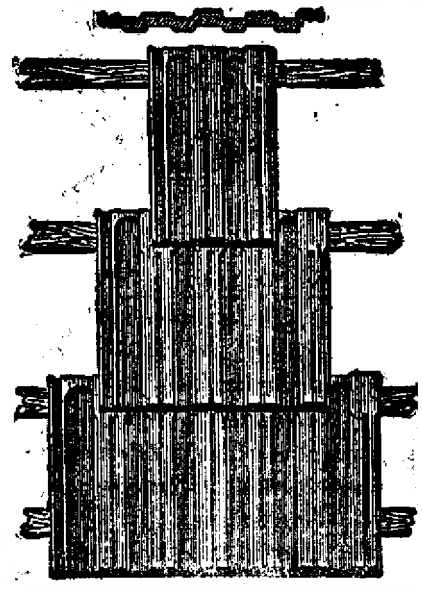

Product din Szombolya.
Țiglă de coperiș, licențiată Nr. **253.**

(26) 7—10

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 52—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina= cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tonce de metal.

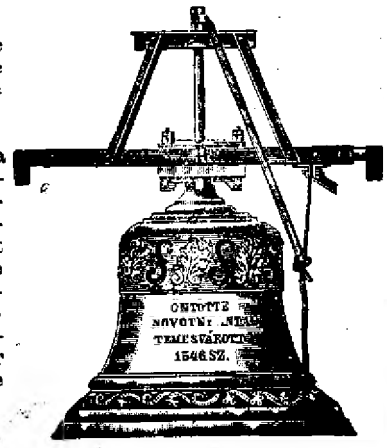

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (28) 52—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95.816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieții: **9.882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare. pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 3 Octomvrie 1908.** **Numărul 39.**

Chestiuni culturale.

Cu zilele răci ale toamnei s'a început adevăratul teren de muncă culturală. Nu înţelegem numai începutul anului şcolar dela institutele noastre de învăţământ, — activitatea acestora şi aşa e determinată şi fixată — ci, mai ales, activitatea extraşcolară a cărturărimii noastre, grupate în preajma „Asociaţiunii.“

Se obicinueşte în presă a se aduce continue învinuiri „Asociaţiunii,“ pe motivul, că nu-şi îndeplineşte misiunea culturală şi nu încearcă a se pune în legături, mai ales, cu pătura ţărănimii noastre fără carte.

În multe privinţe învinuirea aceasta e adevărată.

Să ne dăm însă seamă de motivele principale, cari causează aceasta stângenire în activitatea acestei instituţiuni cu o misiune culturală atât de înaltă.

Întâi şi mai întâi este indolenţa publicului nostru. Din aproape trei milioane de români, „Asociaţiunea“ numără mai puţin de două mii de membrii: nici o miie de oameni nu dau măcar un membru.

Ei bine, ce activitate rodnică putem noi sperà între împrejurări atât de imposibile?

Nu putem aşteptà dela plugărimea noastră să se înscrie nesmintit între membrii acestei reuniuni culturale; dar suntem în drept a cere acest lucru dela pătura cultă a societăţii noastre.

Să vorbim în concret.

Despărţământul „Blaj“ al acestei instituţiuni, care este printre cele dintâi, în ce priveşte activitatea şi hârnicia, numără abia 50 membrii, când singur Blajul ar puteà să deà 60—70 membrii; din preoţimea aparţinătoare acestui despărţământ (aproape 40 preoţi) avem *şase* membrii ordinari, iar din tot atâţa învăţători — *nu avem nici un singur membru.* Ce să mai spunem de ceialalţi intelectuali ai nostri, cari aproape nici nu figurează măcar în registrul membrilor?

Şi să nu se uite: despărţământul „Blaj“ este printre cele dintâi şi în ce priveşte numărul membrilor chiar!

E de ajuns, ca să ne închipuim un tablou destul de real şi destul de trist în ce priveşte însufleţirea noastră pentru o adevărată muncă culturală.

De aceea, credem noi, că începutului activităţii culturale, ar trebui să-i premeargă o vie propagandă pentru câştigarea de membri, căci altcum munca puţinilor oameni grupaţi în jurul flamurei culturale, rămâne prea de tot izolată şi roadele ei prea de tot disparente.

E vremea de odihnă, de adunare a recoaltei, când sătenii nostri se retrag la căminuri. Sezonul acesta e cel mai potrivit pentru prelegerile poporale, cari s'au pornit în anii din urmă atât de frumos. Oricât de nediscutabil ar fi însă efectul binefăcător al acestor prelegeri, nu putem să ne facem mari iluzii, câtă vreme nici preotul din respectiva comună nu e măcar membru al „Asociaţiunii.“ Cum să aşteptăm atunci ca poporul însuş să între în legături mai apropiate, cu aceasta instituţie culturală, când nici conducătorii lui fireşti nu se interesează mai cu deadinsul de ea?

Cu începutul lui Noemvrie se va începe seria conferenţelor pentru inteligenţă. Pentru noi Blăjenii conferenţele acestea nu erau chiar de

FOIŢĂ.

Teologia dogmatică specială

Dr. Vasile Suciu. Blaj—1908.

(*Apreţiare generală*).

Părintele Dr. V. Suciu, profesor de teologie şi rectorul Seminariului junimei studioase din Blaj, ne-a surprins, în vara aceasta, cu ultimul volum de teologie dogmatică, în care, ştiinţific, sistematic şi logic, se tratează despre sacramente în general şi în special şi despre cele din urmă ale omului.

Părintele Suciu a început, să scoată la lumină roadele muncii sale intelectuale în 1906. Atunci a tipărit studiul: *Hipnotism şi Spiritism* pe 200 pag. În 1907 a tipărit *Dogmatica fundamentală* în 2 vol. ambele pe câte 400 pag., iar în 1908 a dat la lumină *Dogmatica specială* tot în 2. vol. mari, — primul pe 606 pag., al doilea pe 604 pag. În un scurt interval *2210 pagini*... Fiecare pagină bineîngrijită, cuprinzând teze importante şi cu multă erudiţiune dovedite. Fiecare rând şi fiecare cuvânt de pe cele 2210 pag. sunt potrivit aşezate şi toate, împreună, formează un întreg mare, armonic şi atrăgător pentru ochiul sufletului, care vreà să vadă, să pătrundă şi să se veselească de ceea ce e adevăr, bun şi frumos.

Mulţi, considerând colosul de muncă ştiinţifică şi timpul scurt, în care a apărut o lucrare atât de temeinică, vor socoti, că e prea mult ceea ce ne-a dat Păr. Suciu. Aşa ar trebui, să şi judecăm, dacă n'am cunoaşte pregătirea aleasă, voia de lucru şi puterea fizică a autorului şi dacă n'am şti, că Dsa, de 10 ani, decând e profesor la teologie — departe de plăceri şi distracţiuni inocente chiar şi iertate — s'a făcut sclavul casei şi al bibliotecelor de dragul studiului, ce l'a cultivat, zi şi noapte, cu statornicie, însufleţire şi zel neîntrerupt. Numai acestea puteri intelectuali, morali şi fizice a autorului au fost în stare, să producă rezultatul, ce-l vedem şi care deplin ne mulţumeşte.

In ultimul volum de dogmatică păr. Suciu se ocupă, în mai multe tractate, articole şi capete, cu sacramentele, cu leacurile, cari vindecă ranele sufletelor noastre. Valoarea şi însemnătatea şi a acestui volum e, că autorul, tot, ce asereză, dovedeşte mult — uneori chiar prea mult — şi convingător. In dovedire nu se provoacă la scrisele autorilor renumiţi, mai noi, pe cari îi aminteşte ici şi colea, ci scoate argumentul din *isvoarele revelaţiunii.* Din acestea se nutreşte convingerea lui şi i-se încălzeşte iubirea lui de adevăr, cari sunt podoabe tot aşa de frumoase a lucrării sale, ca şi erudiţiunea şi haina, în care îşi îmbracă gândirea şi judecăţile logice. Dsa se provoacă, pe lângă sf. Scriptură, la decretele concilielor ecumenice, la decretele concilielor particulari a bisericii răsăritene şi apusene, la decretele dogmatice a Pontificilor romani, la liturgiile, cărţile rituali şi corali a bisericii orientale şi occidentale, apoi la scrierile sfinţilor Părinţi: Ireneu, Iustin, Ciprian, Dionisiu Areopagitul,

o necesitate urgentă, căci obicinuiam a ţineà anual, şi fără acest îndemn, 20—30 conferenţe literare. Cu toate acestea s'au insinuat conferenţiari în număr foarte frumos, încât vom puteà provedeà, la nevoie, şi alte centre.

Prelegerile poporale se vor începe cu Dumineca viitoare şi sperăm, că nici celealalte bune intenţii ale celor din fruntea „Asociaţiunii“ nu vor rămâneà numai pe hârtie.

Erà vorbă, pare-ni-se de şcoale pentru adulţi, de un abecedar pentru analfabeţi?

Într'adevăr, analfabeţii acestia aruncă cea mai sinistră umbră asupra culturei noastre de azi.

Ni-se urcă sângele în faţă, când cetim datele statistice. Dintre popoarele Ungariei sunt analfabeţi: Saşi şi Nemţi 3 la sută, Italieni 5, Unguri 18, Sârbi şi Croaţi 22, Slovaci 33, — *şi Români 62....*

E timpul suprem să ne adunăm forţele, să ne scăpăm de aceasta ruşine, dacă ţinem să fim număraţi şi noi printre neamurile culte ale lumii!

Cercurile conducătoare să-şi desvoalte activitatea mai ales în aceasta direcţie, căci numărul atât de cutropitor al analfaţilor este, din capul locului, cea mai mare pedecă în drumul spre un ideal de cultură şi civilizaţie.

Episcopul Hossu trădător.

— Compromiterea „Tribunei.“ —

Colegii nostri dela Arad, cari îşi bat pieptul şi strigă în gura mare, că confesionalismul e departe de ei ca cerul de pământ, dar, cari în realitate întrec în ură confesională pe toate foile ortodoxe dela noi, — au primit zilele acestea un bobârnac foarte puternic, care, avem nădejde, că le va astupà gura pe multă vreme.

Se ştie, că din prilejul sfinţirii bisericii dela Sânmiclăuşul-mare, P. S. Episcop al Lugojului a fost taxat de colegii dela „Tribuna“ cu titlul graţios de „trădător.“ Motivele, cari i-au îndemnat pe dlor, au fost, că P. S. Sa a răspuns ungureşte la salutul ce i-l'a adresat representantul oraşului. Lucruri, cari se întâmplă fiecărui Episcop şi s'a întâmplat chiar şi Prea Sfinţitului dela Arad, dar acela n'a fost cunoscut celor dela „Tribuna.“ (!!)

Se înţelege, că s'au aflat o mulţime de bărbaţi, cari fie în scris, fie cu graiul au cercat să îndrepte judecata aşa de îndrăsneaţă a „Tribunei.“ Zădarnic! Redacţia ţineà cu multă răutate la celea scrise. Din nefericire entrefiletul „Tribunei“ s'a reprodus şi în „Voinţa“ din Bucureşti. Dl Locustean, redactor la acel ziar, care din fericire petreceà la Lugoj, a spedat şi dânsul o desmînţire, scrisă, pe baza informaţiilor luate dela cei competenţi. Atunci dl Sever Bocu, care erà „din colo,“ se grăbeşte a desavuà notiţa din „Voinţa,“ prin o scrisoare, ţinută în termini de grand seigneur. Dar l-a ajuns pedeapsa: „Voinţa“ de Miercuri, publică următoarea scrisoare a dlui Locusteanu, în în care dnul Bocu, primeşte o săpuneală de celea mai prima, — cu ou şi cu oţet. Ţinem să publicăm această scrisoare spre lămurirea deplină a chestii:

Cazul episcopului Hossu. (Răspuns la scrisoarea dlui Sever Bocu).

Distinsul meu amic, dnul Sever Bocu, redactor la „Tribuna“ din Arad, a publicat în „Voinţa Naţională“ de Vineri 5 Sept., un răspuns la deslusirile date de ziarul nostru cu privire la „tradarea“ săvârşită de P. S. S. Hossu, episcopul greco-catolic din Lugoj, cu prilejul sfinţirei bisericii din Sân-Miclăuşul-Mare.

Acest articol este plin de graţiozităţi, atât la adresa ziarului nostru, cât şi la adresa mea. De graţiozităţile conferite mie nu mă supăr, — pentrucă sunt convins, că dacă dl Sever Bocu ar fi ştiut, că articolul „Episcopul Hossu trădător?“ a fost scris de mine, nu m'ar fi taxat de naiv „a cărui bună credinţă a fost indusă în eroare“ şi de om, cara nutreşte intenţia de a „induce în eroare“ pe cetitorii „Voinţei Naţionale“. Şi cred aceasta nu pentrucă îmi închipui, că inspir încredere prea înaltă, — n'ar fi de loc modest, din partea mea să-mi închipui asemenea lucruri, — dar fiindcă sunt convins, că dl Sever Bocu n'are nici un motiv să jicnească pe un om, care l'a cunoscut şi cu care s-a revăzut numai în împrejurări din cele mai plăcute şi fericite.

Dar, fiindcă acuzarea mi s'a aruncat. răspund.

1. N'am fost indus în eroare când am aformat, că P. S. S. Episcopul Hossu se bucură da reputaţia unui om cinstit şi a unui bun român *Aceste informaţii le-am căpătat delu toţi fruntaşii vieţii politice şi culturale româneşti din Lugoj,* — adecă dela oameni, cari trăies la un loc cu Episcopul Hossu şi cari, deci, îl cunosc deaproape şi sunt în măsură să-l preţuiească la justa sa valoare. Sunt oameni, ale căror nume dacă le-aşi rosti, — nu pot s'o fac, pentrucă n'am

---

Vasile Marele, Ioan Gurădeaur, Damascen, Ciril Ierusalim, Gregoriu din Nissa, Ieronimus. Ambrosiu etc. Numai în volumul prezent face amintire de peste 100 scriitori. Autorul, care şi-a făcut studiile la universitate catolică, citează des şi poate intenţionat scriitori, vechi şi noi, de ai bisericii orientale, spre ex. pe Petru Movilă, Macarie, Mihailescu. Dr. Olariu etc. In unele locuri spune anume, că spre dovedirea tezei se provoacă numai la scriitori greceşti (spre es. pag. 227).

In combaterea erorilor, bună oară la Sacramentele Botezului, sf. Euharistii şi a Căsătoriei, autorul e fin, obiectiv şi nepreocupat;— nu vatămă, nu huleşte şi nu ureşte pe nimenea. Curată pagubă, că nu se reproduc părţi întregi din aceasta lucrare, ca şi cei ce nu vor să şi-o procure, să vadă şi să cunoască cu ce aparat ştiinţific, cu câtă minuţiozitate şi obiectivitate a scris păr. Suciu. Să se convingă nu numai de importanţa cărţii, ci şi de însemnatul folos ce-l poate luà ori cine din ea, deosebit pot să-l iee preoţii.

Cât de fericit şi îndestulit se va simţi un arhitect, care îşi vede lucrarea terminată după multă osteneală, multe griji şi însemnate jertfe materiali! Tot aşa de îndestulit şi fericit, credem, se simţeşte şi Părintele Suciu, văzând clădirea teologiei dogmatice aşa mare, simetrică şi aşa solidă, cu mult mai impunătoare, mai solidă şi mai simetrică decât oricare lucrare în materia aceasta, fie originală, prelucrată ori tradusă — ce e scrisă în româneşte. Indestulirea lui nu va conturba-o reamintirea muncii îndelungate şi obositoare, ci, credem, teama, că în splendidul edificiu. ce l'a ridicat şi aranjat nu va aveà locuitori: nu-i va trece apul, ca din desfacerea lui să-şi poată acoperi multele spese, ce le-a pretins tiparul. Să nădăjduim însă. că nici în respectul acesta nu va aveà motive de tânguire. Avem preoţi mulţi, cari în timpurile acestea grele şi primejdioase pentru credinţa în Dumnezeu, îşi vor procurà aceasta armă folositoare. In situaţia materială de acum o şi pot face şi ar fi regretabil, să n'o facă. Apoi avem o instituţie înaltă culturală, Academia română, care decerne premii pentru lucrări ştiinţifice şi tare credem, că, premiând la timpul său lucrări teologice de mai mică valoare, va premià şi opul monumental a, profesorului de teologie dogmatică din Blaj.

Părinte Suciu, ori îţi vor apreţià factorii competenţi lucrarea după merit, ori va trebui să acoperi cheltuielile celor 2210 pagini din cruţări de salar, noi te felicităm şi-ţi zicem: La mulţi ani cu bine!

Se află de vânzare copii pentru diplome de învăţătorii dela şcoalele poporale primare. Coala 10 fil.

Intr'un sat.

— Nuvelă originală scrisă pentru „Unirea“ —

de ***I. Agârbiceanu.***

(Continuare).

Şi femeea priveà la el strengăreşte, că-s copilă zburdalnică, apoi deodată îi năvăleà în ochii o lume întreagă de înţălesuri, ca să râză iarăşi, nu peste mult, ca un copil ce i-ai dat o jucărie plăcută. Numai când Manuil o urmăreà mult, neştiind cum să se apropie de dânsa, priveà din când în când spre el, şi în ochii ei atunci luceà nebună parcă spaima, că l-a înţăles. In clipe de acelea se albià la faţă, şi o linişte de moarte parcă o stăpâneà.

Şi totuşi în sufletul acestui om nu erà o dragoste deslusită faţă de Maria. Nu i-a venit o singură dată dorinţa să sărute gurita acea frumoasă, ca o garoafă. Dl Manuil simţeà, că mai mult din toate sensaţiile nedeslusite ce-l stăpâneàu, un fel de adorare de închinare, îl atrăgeau spre dânsa.

Dl Bucur băgă puţin de samă la toate acestea. El înţelegeà un singur lucru: că trebue să aibă ceva omul acesta de stă atâta vreme fără de-a face ceva, aici în sat. Şi mai înţălegea, că nu-i lucru chiar curat în vizitele dese ce li-le făceà dl Manuil şi când nu erà el acasă.

Trecură luni întregi şi Manuil nu mai aveà gând de ducă. Se frământà ziua şi noaptea, dar liniste nu puteà să afle. Mereu

avut timpul de a le cere învoirea, — aşi satisface cu desăvârşire, nu numai pe dl Sever Bocu, dar şi pe cel mai dificil om din lume. Aşa stând lucrurile, să nu se supere distinsul meu amic dl Sever Bocu, — pe care ţin să-l încredinţez, că nu vreau să-l jignesc câtuşi de puţin prin aceste rânduri, — dacă, în această împrejurare, stăruesc şi voi stărui în părerea contrarie tezei sale!

2. N'am acuzat „Tribuna" de confesionalism. Eu am afirmat numai, şi menţin, pentrucă informaţiile mele, pe cari le-am luat din isvor competent, sunt riguros controlate, — că toată aceasta chestiune, clasată cu atâta grabă la dosarul „trădător," a fost stârnită numai dintr-o neînţălegere pur locală, — neînţălegere de ordin bisericesc.

Sânmiclăuşenii, — cari în chestii naţionale merg mână în mână, — Bucureştenii şi-aduc aminte încă de sigur de succesul obţinut, în timpul expoziţiei, de corul din Sân-Miclăuşul-Mare. — se ceartă pentru chestii religioase. Românii greco-orientali, cari sunt în mare majoritate, nu văd cu ochi buni încetăţenirea din ce în ce mai solidă a bisericei greco-catolice în comuna lor. Din această pricină, e ceartă. Şi eu am afirmat, că această ceartă şi-a găsit ecou în „Tribuna" în sensul, că bravul nostru confrate din Arad, de sigur însufleţit numai de dorinţa de a contribui la păstrarea cât mai imaculată a prestigiului clerului românesc, a înregistrat acuzarea de trădare formulată P. S. Sale Episcopului Hossu de vre-unul din adversarii săi confesionali din Sân-Miclăuşul-Mare. Atât şi nimic mai mult.

3. Am spus, că nu mă supăr de graţiozităţile conferite mie personal de dl Sever Bocu, — şi am arătat motivul. In schimb mă doare, că distinsul nostru confrate din Arad atinge, de sigur fără intenţie, ziarul a cărui ospitalitate a cerut-o. Dl Bocu presupune, că articolul meu s'a străcurat în „Voinţa Naţională". Chiar dacă s'ar puteà admite, că eu fac parte din aceea vrednică de dispreţ categorie de oameni, cari au interes să străcure în ziarele din ţară articole necorespunzătoare cu realitatea din Ungaria, — totuş cred, că asemenea gravă acuzare nu trebuia aruncată ziarului „Voinţa Naţională." Secretariatul acestui ziar este condus actualminte de dl Aurel Marcu, un bun cunoscător al chestiilor româneşti din Ungaria, prin mânile căruia nu se pot străcurà, ca printr'un simplu ciur, articole... de inducere în eroare a opiniei publice din România.

4. — Acuzarea cea mai gravă formulată de „Tribuna" în potriva Episcopului greco-catolic de Lugăj a fost că P. S. Sa, în discursul ţinut la Sân-Miclăuşul-Mare, ar fi vorbit despre „datoriile patriotice ale Românilor din punct de vedere unguresc." Această acuzare a fost distrusă prin desminţirea categorică dată de S. Sa protopopul din Sân-Miclăuşul-Mare, pe cum şi de desminţirea publicată în „Voinţa Naţională" şi pornită dela un personagiu din preajma Epscopului Hossu.

Şi, notaţi bine, toate aceste persoane, cari desmint acuzarea anonimă a „Tribunei" au fost de faţă când s'a produs incidentul relevat de confratele din Arad.

Dar „Tribuna" nu se mulţumeşte cu atâta. Ea ar voi o desminţire dela P. S. Sa Hossu chiar în ziarele ungureşti. Cu alte cuvinte, ea doreşte ceva nerealizabil. Fiindcă, dacă ţinem seamă de situaţia delicată a unui episcop, e uşor de înţeles, că P. S. Sa episcopul greco-catolic de Lugoj nu se poate cobori pe terenul polemicelor personale. Da, omenesc e a dori lucruri nerealizabile. E omenesc, dar nu e totdeauna gazetăresc.

Şi mai ales, în cazul de faţă, nu e în interesul cauzei naţionale. Cuvântul „trădător" e o vorbă grea. Ea nu trebue aruncată de un ziar românesc unui român de cât atunci când întreaga opinie publică îi strigă în faţă acest cuvânt. Şi chiari atunci, datoria unui ziar serios este să analizeze să cerceteze şi, dacă se convinge, că opinia publică e rătăcită, să o lumineze, să-i arete adevărul.

Destul au Românii din Ungaria să lupte cu vrăşmăşiile fireşti şi nefireşti ce decurg din trista lor situaţie politică. Să nu-i mai vrăşmăşească, fără cuvânt, şi fraţii lor. Să-i sprijine, nu să pună umărul pentru rostogolirea petrei de sub picioarele lor.

Şi apoi, cred, că nu spre mândria noastră se poate lucrà la sporirea mănunchiului de episcopi români „trădători."

Votul Universal. Am estras în Nrul 36 al „Uinirei" unele date cu privire la votul universal şi împărţirea cercurilor electorale şi acuma începem a ne convinge tot mai mult, că acelea întru toate au corăspuns adevărului. „Népszava" ziarul social-democraţilor din Ungaria, publică anume tabela autentică, căpătată abunăseama pe vre-o cale neiertată, întreg planul lui Andrássy cu privire la votul universal cu toate percentuările făcute de ministru, cari corăspund întru toate datelor publicate de noi.

Cu aceasta s'a început lupta în jurul votului universal pe toate terenele. Toate partidele, toate fracţiunile politice, întreagă poporaţiunea Ungariei e stăpânită de chestiunea aceasta mare şi agitaţiunea în ţară până şi-a atins culmea. Până şi Tisza István, fostul şef al liberaţilor, şi-a ieşit din resorvele sale, şi adresând jurnalului „Ujság" o scrisoare, desaproabă ţinuta prea democratică a numitului jurnal cu privire la votul universal. Să vede din şirele acestui Prometeu, că priveşte cu cea mai mare îngrijire la soartea şi viitorul Ungariei. Toate cercurile maghiare, chiar şi pretinii lui Andrássy, ar fi buni — bucuroşi dacă ar puteà să scape de acest obligament pe vro-o cale oare-care dacă ar puteà. Singuri saşii, declară în Siebenbürgisch—Tagblatt, că ei sunt mulţumiţi cu noul proiect, ceeace şi credem, pentrucă ei au căpătat mai mult decât au aşteptat.

Mai înverşunaţi sunt social-democraţii. Aceştia nu numai, că au provocat pretotindenea adunări peste adunări în favorul dreptului nelimitat de alegere, dar au chemat întru ajutor şi partidele social-democrate ale Austriei, cari sau întrunit în 27 Septemvrie într-o mare adunare în Viena, unde au protestat în contra pluralităţii dreptului de alegere şi au pretins, ca proiectul cel nou să fie secret nelimitat. Declaraţiile representanţilor social-democraţilor din Ungari, trimişi la aceea adunare au stârnit mare indignare între patrioţi, cari se încearcă mereu de ai aduce la rezon cu cunoscuta fraseologie patriotică.

Ascuţişul acestui nou proiect e îndreptat însă mai ales în contra naţionalităţilor. Faţă de pericolul, ce-l ascunde acest proiect, naţionalităţile au închiat un pact cu partidele opositionale, ca laolaltă să lupte pentru votul universal secret şi nelimitat şi pentru a se stabili un plan uniform de luptă s'au ţinut mai multe conferenţe în privinţa aceasta.

---

vedeà pe Maria, ori hainele ei, ori casa aşa mândru împodobită. I-se părea de multeori, că n'ar fi presia aceea pe lume care să-l desfăteze pe el aşa, ca şi când priveà la altiţele de pe mânecile Mariei. Pentru el cămaşa aceea subţire, fină, uşoară, aveà un cântec nespus de dulce, decâteori treceà Maria pe lângă el. Şi din încreţiturile mânecilor, din florile din beată, din şurţul negru, se desprindeà o armonie ce-i cutremurà sufletul, în loc să-l liniştească. Nu, el a văzut destule podoabe, a văzut frumseţi în fire, dar concentrate aşa ca aici, în Maria aceasta el n'a mai văzut.

Şi cu cât o admirà mai mult, creşteà în sufletul său desnădejdea neagră. Şi dela o vreme simţi adânc de tot izvorul acestei desnădejdi, ca o prăpastie fără fund. De multeori, noaptea acasă mai ales, aveà gânduri şi porniri nebune. Ce l'ar puteà adecă împedecà să nu facă el cu această arândăşiţă a lui ce voieşte? Nu-i el stăpân? In urma urmelor nu trăieşte ea din averea lui, în căsile lui? Şi ca dintr-un întunerec depărtat veniau patimi vechi, de-a strămoşilor fără frâu dintr'alte vremuri, veniau ca nişte signale de furtună. Atunci erau clipele când se consumà mai tare, clipe după cari se sculà foarte obosit. Dar erà de ajuns să o vadă pe Maria curată în hainele acelea de zînă, ca să-i pearà ori ce gând rău de mai înainte.

Trecuseră trei ani de arândă şi Bucur nu i-a plătit decât a treia parte dintr-un an. Il îmbià de multeori, dar dl Manuil nu vreà să-i primească.

— „Las, mai este vreme. Acum n'am lipsă de ei. ce să fac eu cu banii? Vezi şi Dta bine, că n'am ce face."

Arândaşul se puneà pe gânduri. Nu cumva are vr-o ţântă omul acesta cu nevasta lui? Câte-odată Bucur priveà la femee ca şi când ar aveà să-i cetească în inimă.

Dar nu putù să vadă nimica.

Cu timpul însă dl Manuil mergea spre ruină.

Incetul cu încetul tot zbuciumul din sufletul dlui Manuil, ca dus de unde nevăzute întrà şi în sufletul femei şi-l chinuià. Maria simţeà, că omul acesta are să se stingă şi că ea-i cauza. Câteodată o duioşie neobicinuită, o seriozitate mare se coborà în ochii ei, când vorbià cu dl Manuil.

— „Nu-i bine aşa, dle Manuil. Trebue să mai eşi în lume, să mai petreci, aşa n'are să fie bine de Dta. Vezi mi-e milă."

Manuil trăsărind o întrebà.

— Ţi-e milă? Ţi-e milă Dtale de mine? De ce să-ţi fie milă?"

Dar mai mult n-a putut scoate niciodată din sufletul acestei femei.

(Va urmà).

E interesantă ţinuta foilor maghiare şi mai ales a celor guvernamentale cu privire la proiectul lui Andrássy. Calculează cu fel de fel de cifre vrând să scoată la iveală desavantagiile cele uriaşe ce le ascunde proiectul cel nou faţă de magiari şi avantagiile cele uriaşe, ofere naţionalităţilor. Ba unele au obrăsnicia să susţină, că proiectul acesta admiţând 28 de cercuri române 24 slovace etc. despoaie Ungaria de caracterul ei magiar şi o lasă pradă naţionalităţilor. Să vedem însă noi proporţia.

După statistica din 1900 români au fost în Ungaria: 2,798,559. dânduni-se 28 cercuri avem tot la 100,000 un deputat.

Slovaci au fost în 1900: 2,002,165 cu 24 cercuri; se vine pe fiecare deputat 80,000 de oameni. Magiari au fost 8,651,520 având cam 380 de deputaţi se vine tot cam pe 25,000 un deputat, iar saşi sunt cam 180,000 şi considerând, că proiectul cel nou le reservă cam 15 cercuri nici cam pe 2,000 de saşi un deputat.

Proiectul zice, că la împărţirea aceasta a trebuit să aibă în vedere gradul de cultură al poporaţiunii. Ceea ce ar însemnà, că cei mai rămaşi de cultură, cei mai sălbatici suntem noi românii şi cei mai culţi sunt saşii. Nu ştim cu ce măsură a măsurat Andrássy cultura popoarelor din Ungaria, dar foile magiare susţin, că proiectul a avut în vedere elementele credincioase statului şi cele dujmane ale statului, ceea ce e şi evident. Una însă se pare a fi cert. Maghiarii nu se tem de saşi şi deci le fac toate îndemânările. căutându-le pretinia şi tovărăşia în contra inimicului comun, cari suntem noi. Afară de aceea, având saşii legături bune cu Germania şi pressa de acolo, e evident, că câştigând simpatia Germaniei vor încercà se paralizeze strigătele de nemulţumire, ce s'ar ridicà în străinătate în contra proiectului, cu ajutorul pressei germâne. Căci sunt vicleni fără părechie.

REVISTE.

Budapesta. Destăinuirile făcute de organul de publicitate socialist referitor la datele statistice din proiectul de lege etectoral, au produs senzaţie şi consternare nu numai la milioanele de cetăţnni, ci au avut un efect nu prea plăcut şi asupra spiritelor Kossuthiste din coaliţie. Andrássy, căruia ajungându-i la cunoştinţă faptul acesta, a ţinut să liniştească pe nemulţumiţii deputaţi Kossuthişti, făcând nişte declaraţii prin cari confirmă tot ce s'a divulgat din tainele proiectului său de lege.

Tot ce a ieşit în publicitate zice Andrássy referitor la reforma electorală, corăspunde în general realităţii. Pluralitatea de vot asigură necondiţionat supremaţia maghiarismului faţă de naţionalişti, dar mai ales împotriva demagogiei. De altcum de doi ani mă tot ocup cu chestia electorală. Am studiat diferitele sisteme electorale şi mai ales chestia aplicării lor la referinţele ţării noastre. Astfel am ajuns la convingerea că intereselor ţării corăspunde mai ales sistemul electoral bazat pe votul plural. In situaţia actuală la noi alt sistem electoral nici nu se poate închipui. Atunci, când m'am hotărât să asigur drept de vot marei masse a poporului, m'am silit să contrabalansez numărul acesta prin votul plural, ce acord acelor elemente, cari au susţinut până în ziua de azi Ungaria. Cred că pluralitatea nu este şi nu poate fi urgisită nimănui, căci fiecărei clase i-se ofere posibilitatea de a ajunge în posesiunea dreptului de vot.

Insăşi procedeul electoral va fi decentralizat. Alegerea se va face după cercuri şi comune mari, a căror stabilire amănunţită aparţine sferie de activitatea muncipiilor. Deasemenea municipiile vor aveà să stabilească şi aceea, dacă adunarea voturilor să se facă prin o delegaţiune ambulantă, ori să se înfiinţeze pe seama fiecărui cerc de votare o delegaţie specială electorală. Despre cei ce ştiu ceti şi scrie se va purtà o listă, iar dacă se va ivi necesitatea dovedirei cunoştinţei scrisului şi cetitului, aceasta, se face prin atestate. Iar dacă s'ar ivi un caz, că despre un alegător este îndoială, comisiunea de conscriere a votanţilor are dreptul să supuie unui examen pe respectivul alegător pentru a se convinge dacă ştie scrie şi ceti.

Alegerea se face în fiecare cerc în curs de 24 de oare, din care motiv comisiunile electorale vor umblà din cerc în cerc şi din comună în comună. Votarea nu va fi secretă.

*

Părechia suverana a Spaniei e oaspele Majestăţii Sale în Budapesta. A sosit în capitală în 1 Oct. la 3 oare d. a. La gară părechia regală a fost aşteptată de Majestatea Sa şi de moştenitorul de tron Ferdinand. I-s'a făcut o primire strălucită.

CORESPONDINŢE.

Scrisoare din Viena.

Un prietin al românilor.

Tot ce are Viena par'că nu ar fi în stare să încălzească aşa tare inima românească, dacă nu am şti, că aceasta cetate împărătească are în fruntea ei un bărbat, care numai cu prezentarea lui te fascinează şi te cucereşte, care cu graiul lui îţi ştie stăpâni inima, care în sfârşit, e prietin numai creştinilor şi în deosebi creştinilor români. Acest bărbat e Dr. Carol Lueger. Dacă a fost ori este vre-un om pe care Dumnezeu să-l fi înzestrat cu atâtea calităţi eminente încât să fie în stare să impună şi celor mai neîmpăcaţi duşmani ai săi, acela de-abună seamă e primarul Vienei Dr. Lueger.

Dar pe cât de bun creştin e Lueger tot aşa de bun catolic e, tot aşa de credincios e scaunului apostolic, ca şi tronului habsburgic ce are reşedinţa în cetatea cârmuită de dânsul. Din ocaziunea jubileului fericitului Părinte Papa Piu, a adresat o scrisoare de omaj Scaunului Apostolic în cuvinte, cari nu denoată decât un caracter bărbătesc de oţel împreunat cu o loialitate fiască faţă de Părintele creştinătăţii.

Lucru firesc dacă bărbatul acesta de o simţire fină şi cu vederi superioare, deodată cu alipirea lui faţă de Roma, a nutrit în inima lui şi o simpatie faţă de români, fiii Romei celei vechi. E lucru binecunoscut, că la expoziţia din România, lui Lueger i-s'a făcut o primire, ca unui domnitor. Tot aşa călduroasă a fost ospitalitatea, cu care a fost întâmpinaţi delegaţii regatului român la Viena pentru a întoarce vizita primarului. Nu mai puţină simpatie nutreşte primarul Vienei faţă de românii de aci, cărora le-a promis tot ajutorul ce-l doresc, ca şi un părinte, care nu are altceva în vedere decât binele fiilor săi. Poliţiştii oraşului nu umblă să sfăşie tricolorul român din sălile de adunare a românilor, pentrucă bine ştiu, că de-o vorbă românească şi de-o fundă tricoloră nu să prăpădeşte Viena. Toate gazatele mai mari din Europa vorbesc cu simpatie despre Dr. Lueger, afară de celea din Ungaria.

Lucru natural, că presa maghiară e în mâna ovreilor şi dacă lor nu le vine la socoteală, că Dr. Lueger le mai trage câte o păruială şi le descopere câte o mişelie, vezi bine, că nu pot să-l laude în gazetele lor. Am avut însă ocaziunea să aud părerile unui creştin social maghiar despre primarul Vienei. Cât de altcum vorbeşte un maghiar creştin despre Lueger! „Va veni vremea — zice el — când ne vom ridicà peste neomaghiari şi atunci vom dà mâna — cu Lueger!“ —

Dar până atunci mi să pare va curge multă apă pe Dunăre.

O telegramă cu dicţionar.

Cam pe la sfârşitul lui August s'a ţinut în Drezda un congres pentru de a stabili o limbă internaţională. Din partea linguiştilor s'au făcut mai multe propuneri. Cea mai mare şanză de a reuşi are limba internaţională „esperanta,“ de aceea congresul de acum s'a şi numit după aceasta nouă limbă: *congresul esperanto.*

In decursul desbaterilor s'a făcut propunerea să se trimită o telegramă de felicitare M. Sale Monarhului nostru din ocaziunea jubileului său. Ca să nu fie jignite însă nici o naţiune s'a hotărît să se compuie telegrama în limba espreranto şi să i-să alăture un dicţionar. Majestatea Sa, să vede, că a descifrat telegrama, căci în ziua aceea a şi trimis mulţumită.

Vienezul.

Triumful artei române.

In 8 Septemvrie n. s'a deschis în Pavilonul grandios de artă al promenăzii oraşului Budapesta: Expoziţia de artă bisericească de soc. artei industriale maghiare. Întâmplător am cercetat aceasta expoziţie şi am rămas încântat şi măgulit în inimă de faptul, că între artiştii esposanţi ai Ungariei locul prim şi după poziţia locului, şi după bogăţia şi frumuseţa artistică a pânzelor, a fost judecat de juriul aranjator al expoziţiei artei româneşti, care a ajuns se cucerească celea mai frumoase doue sale din edificiul expoziţiei, dintre cari sala cea cu columne, altariul acelui edificiu, a fost cucerit întreg de pânzele lui Smigelschi.

Intre multele dejosiri şi bagatelizări a tot ce e românesc, ne cade aşa de bine, dacă putem înregistrà şi noi ceva românesc, ce — spărgând ghiaţa slăbiciunilor omeneşti trece peste aceste şi ajunge prin puterea sa a se impune lumei culte străine silindu-o să ne recunoască puterea noastră de viaţă. Pictorul nostru Smigelschi prin pânzele sale a câştigat una din cele mai strălucite învingeri naţionale.

Dl Szmigelschi a espus pânzele: „Hristos bust," în mijloc, — de două părţi: „Cetele îngereşti," în cele 6 orduri ale lor; principate, îngeri, arhangheli, puteri, virtuţi, domnii, — „Hristos pe tron" cu inscripţia românească: Pace Vouă, eu sunt lumina lumii. „Naşterea lui Hristos" pentru fresco. „2 cheruvimi" pentru fresco," „Profeţii Isaia, Ieremia," „Evang. Mateiu," „Plan pentru pictarea pereţilor catedralei din Blaj" în fresco, o galerie întreagă de chipuri sfinte e aceasta pânză. Acestea ocupă sala cea mai de frunte a espoziţiei.

Următoarele cuprind alţi doi pereţi din sala proximă, anume: Planul pentru pictarea catedralei din Sibiiu" — o altă galerie de tablouri: „Sf. Nicolae, Preacurata, Hristos şi Ioan Botezătorul, „Evangeliştii," „12 Apostoli" friz colorat.

Ca recenziune a acestor cap'deopere ale artistului nostru — lângă care se pot ascunde toate celealalte picturi originale espuse — abstrăgând dela cele 4 pânze ale lui Benczur Gyula, cari atrag atenţiunea prin seninătatea lor sfântă — las să urmeze cele cuprinse în catalogul espoziţiei: „In concepţiunea lui Szmigelschi nu se prezintă singur numai spiritul artistic al creştinismului oriental, creştinismul oriental până în timpurile mai nouă se alipià morţiş de pictura zisă bizantină, care ocură mai întâiu în mozaicurile bazilicelor din Roma şi Ravena. Caracteristica acesteia e: Seriositatea liniştea sublimă; liberă de fanatism şi de căldură.

Creştinismul apusan, începând dela renesans, a părăsit arta bizantină. Numai vederile religioase ale timpurilor mai nouă se întorc iarăşi către timpurile cele vechi. Reînvierea acestei arte, crearea renesansului acestei arte formează ţinta artistică alui Octavian Smigelschi. Cine în seriositate aarhitecturii, îşi află, ori mai bine zis îşi păstrează monumentalitatea stilului bizantin, dar vara în lucrările sale toate cunoştinţele artei de azi, ştiinţa sa şi rezultatele studiilor sale, acesta e programul. Cadrul în care potriveşte arta sa, e bizantin; modrul în care lucră, e propriu individual, şi cu aceasta a găsit continuarea unui stil, pe care de mult l-am crezut mort."

Aşa şi-a eluptat arta lui — prin puterea sa proprie — recunoaşterea şi ridicarea la locul ce i-se cuvine, în frunte.

Dureros numai, că espoziţia, care frumos şi bogat a fost aranjată, cuprinde 18 sale, pe atât de puţin a fost cercetată, caracteristic şi aceasta pentru morala publică a celor din Budapesta, cari „Frumosul" numai în cele sfinte nu-l caută. Inchiderea a fost în 24 Sept. şi numărul vizitătorilor abia a trecut de 3000.

Rip.

Adunarea poporală în Sâncel.

Românii din comitatul Târnavei-mici au ţinut în 27 Sept. o adunare de protest în potriva votului plural. La adunare au luat parte românii din vre-o 14 comune într'un număr de tot frumos. Inteligința încă a fost representată. S'a simţit însă lipsa unei acţiuni serioase şi asidue de deşteptare. Acasă noi nu facem aproape nimica, iar la adunări nu să poate să facem cunoscut toate cestiunile ce ne agită.

De preşedinte al adunării a fost aclamat P. O. D. I. Lita protopop, care prin cuvinte alese tălmăceşte pe înţăles poporului scopul adunării noastre. Să dă apoi cuvântul dlui Dr. Romul Boilă, care printr'o vorbire frumoasă şi cu avânt spusă, dar nu într'un limbagiu pentru popor, arată starea reală a situaţiei noastre politice. Despre votul plural şi universal vorbeşte Dl Dr. I. Bălan: a vorbit cu minte şi pe înţălesul tuturor. — Poporul l'a ascultat cu cea mai mare atenţiune şi cu adevărată plăcere. Numai astfel de vorbiri pot aveà rezultatele ce le dorim.

După cuvântul de deschidere preşedintele propune, iar adunarea primeşte între aclamaţii, să se trimită Majestăţi Sale următoarea telegramă:

„Românii din comitatul Târnavei-mici întruniţi în adunarea poporală în comuna Sâncel îşi esprimă sentimentele sale de supunere omagială şi nădejdea, că noua reformă electorală să va aduce conform Inaltei intenţiuni a majestăţii voastre spre mulţumirea generală a popoarelor din ţară introducându-se votul universal secret şi nelimitat."

Dnul preot din loc Smigelschi înainte de închiderea adunării, primit de adunare cu unanimitate, dă cetire următorului proiect de resoluţiune:

„Românii din comitatul Târnavei-mici întruniţi în adunarea poporală în comuna Sâncel identificându-se întru toate cu ţinuta deputaţilor naţionalişti le votează deplină încredere şi îi roagă să lupte cu toate armele legali pentru aducerea votului universal egal, secret şi nelimitat."

Dl preşedinte în vorbirea sa de închidere accentuează lipsa unei legături strânse ce trebue să fie între popor şi conducătorii săi.

Aceasta legătură între popor şi inteligință e foarte puţin, — ca să nu zic de loc — îngrijită de inteligința noastră. — Aşa de fără vlagă aşa de anemice sunt toate agitaţiile şi toată munca noastră pentru binele neamului în aceste zile grele.

Apropiindu-se capetul anului, rugăm pe On. Cetitori, ce sunt în restanţă cu abonamentul, să binevoiască a ne trimite preţul foaiei. De asemenea rugăm şi pe cei ce sunt în restanţă cu abonamentul de pe anii trecuţi, să facă bine a-l achità, căci foaia nu este în stare de a-i mai puteà aşteptà.

MAI NOU.

Redactorul nostru Aurel C. Domşa împlinindu-şi osânda în temniţa de stat din Cluj, s'a reîntors acasă în deplină sănătate azi, la 2·30.

Noutăţi.

Escelenţa Sa Părintele Mitropolit însănătoşat pe deplin a plecat Vineri în 2 Octomvrie c. la fraţi la Maramureş. Aici va petrece două săptămâni, aşa încât nu se va întoarce la reşedinţa înainte de 17 Octomvrie st. n.

Conferinţa episcopească. Joi 1 Octomvrie c. au ţinut episcopii romano şi grecocatolici o conferinţă în palatul primaţial din Buda. Obiectul conferinţii a fost autonomia bisericească. Pentru aceasta credem, că a venit din Viena la Budapesta nunţiul Papei Escelenţia Sa Granito di Belmonte.

Nou advocat român în Blaj. Dl Dr. Ludovic Csato şi-a deschis cancelarie advocaţială în strada Tipografiei în casele unde a fost hotelul „Coroana" în etaj. Dorim noroc!

Apel. Absolvenţii gimnaziului român din Blaj din anul şcolastic 1897/8 sunt rugaţi prin aceasta conform înţălesului avut cu ocaziunea despărţirei, a să prezentà în număr complet la Blaj pe ziua de 25 Octomvrie c. pentru aniversarea memoriei de zece ani dela absolvarea acestui gimnaziu. Blaj, la 30 Septem vrie 1908. *Dr. Cornel Ordace.*

30,000 Cor. Garanţă de curăţenie.

In culină şi în casă

să pot curăţi şi spăla toate cu

săpunul HIRSCH alui SCHICHT.

El este rezultatul unui studiu serios de ani de zile. Poşede o extraordinară putere de curăţire — şi nu conţine nici un fel de element ce ar atăca obiectul ce să spală. Drept aceea să poate folosì ori şi unde şi chiar şi acolo unde săpunul comun nu să poate folosì şi unde trebue o deosebită g r i j ă. (21) 4—8

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 36

Capitlul XXX.

În casa lui Scăvius.

La poala colinei călice zăceà casa lui Scăvius cel pururea vesel; în cubiculul decorat cu flori erà aşternută o masă pompoasă.

La 15 Marte cu Scăvius s'a întâmplat o schimbare norocoasă: peste noapte, el a devenit bogat; unchiul său a murit repentin şi a lăsat golanului său de nepot o sută de milioane. Fericirea lui Scăvius nu cunoşteà margini şi el începù a duce o viaţă destrăbălată în palatul erezit şi învită jumătate Roma la sine.

Oaspeţii, pe cari i-a învitat astăzi Scăvius, erau afară din seamă tăcuţi şi beau numai cu precauţiune vinul cel amestecat cu apă. Puţin înainte de miezul nopţii se ridicară unul după altul, pentru a dispăreà printre arborii şi tufişurile grădinei.

Sclavilor le-a fost strict interzis, se păşească în grădină, pentruca, după cum spuneà Scăvius, oaspeţii se nu fie conturbaţi în fantaziile lor.

În partea cea mai dosnică a grădinei se ridicà un templu, în carele dispărură oaspeţii. De pe plafonul aurit se revărsà o lumină verzie, carea dedeà feţii celor ce întrau o coloare palidă, fioroasă. O perdea de mătasă tunesică acopereà locul, unde tronà chipul de aur al zeiţei Isis.

De alungul părelilor de marmură se aflau opt scaune de piatră, pe cari luară loc cei ce întrară.

De-a dreapta perdelei şedeà Calpurnius, cu faţa întunecată; lângă el ocupă loc stăpânul casei, cu o faţă nepăsătoare, însă cu sprâncenele ridicate; apoi veneà poetul Annäus Lucanus, nepotul lui Seneca.

În faţa lui Calpurnius şedeà un tinăr frumos, cu faţă nobilă şi cu ochi strălucitori; sub mantaua sa luceà pancera cea de aur, şi la fiecare mişcare, ce o făceà, îi zăngăneà sabia. Acesta erà Iulius Vindex, odraslă a principilor aquitani; împăratul l-a ridicat la rangul de tribun, şi peste câteva zile el aveà se plece la armata sa din Galia.

La stânga lui şedeà un bărbat subţirel cu faţă astută şi cu surisul curteanului. Acesta erà Claudius Senecio, un amploiat al împăratului la curtea sa. El conversà încet cu Epicharis, grecoaica cea nobilă şi bogată.

Doaue scaune erau goale. „Unde rămân Barea Soranus şi Pätus Thrasea, neînfricaţii apărători ai dreptăţii?“ întrebă Calpurnius încet.

Senecio răspunse, fără de a-şi abate privirea sa străpungătoare dela grecoaica cea frumoasă: „Decând senatórii au condamnat pe Octavia cea nobilă, ei îşi au cărările lor ascunse.“

„Pe Hercules: a şi fost o ruşine, se condamne pe Octavia! Cei doi s'au purtat, ca nişte eroi, şi eu credeam, că chiar pentru aceea ei ne vor întinde mâna,“ zise Calpurnius.

„Ei zic, că timpul nu este potrivit,“ vorbi curteanul.

„Ce, nepotrivit!“ erupse Vindex. „Acest trăgănat vecinic va fi perirea noastră!“

„Mai încet, tinerule,“ zise Senecio şi îşi puse mâna sa subţire pe braţul puternic al soldatului. „Trebue se ne gândim mai întâiu bine, înainte de a ne apucà de lucru.“

„Astfel vorbeşte bătrâneţa cea rece, nepretensivă,“ zise Vindex; „tinereţa cea plină de speranţă are cugete mai curajoase; ea voeşte se lucre!“

„Aceasta o voim şi noi, amice, însă nu pripit, nu nepregătiţi vrem se păşim la fapta cea mare.“

„Atunci spuneţi în sfârşit: ce vreţi?“ strigă Vindex cu înfocare.

Toate privirile se îndreptară spre Calpurnius; acesta se ridică şi zise cu linişte întunecată: „Ce vrem! — Fiecare dintre voi o ştie! Claudius Nero nu s'a ţinut de promisiune! Odinioară speram, că el va deveni un demn urmaş al Cezarilor. Acum el a devenit tiran, carele aşează jug de fier pe grumazii patricianilor şi striveşte pe quiriţi, ca pe nişte viermi scârnavi. Quiriţii pot se rabde: pe noi însă, patricianii, se ne lase în pace! Nu mai e de suferit: fiecare zi aduce umilinţe noue! Iar decând Poppäa cea depravată îl stăpâneşte cu totul, el uită ori ce considerare, care o datoreşte şie însuşi şi nouă. S'a mai auzit vre-odată, ca un imperator să se dimită la pantomime, să se facă gladiator, mânător de cai în circ?“

„E o ruşine!“ strigară toţi.

„Şi această Poppäa nerusinată, această depravată în purpură,“ continuă Calpurnius, „vedeţi-o, cum se răţoeşte! Acum încă ne e permis să-i sărutăm mânile: peste puţin însă vom trebui să-i lingem şi picioarele!“

„Fire-ar afurisită, depravată!“ strigă Scăvius.

„Nu vreu se vorbesc despre aceea,“ zise Calpurnius, „că nici unul nu mai e sigur de viaţa, de averea şi de soţia sa! Dacă-i place se ne iea totul: cine poate se i-se opună? Lucrul cel mai grozav însă este uciderea sărmanei Octavia! Ea a fost nevinovată, ca un porumb şi curată, ca lumina soarelui. Toate acuzele, toate dovezile aparente au fost minciună şi calumnie. Aşi plânge de supărare după împărăteasa omorâtă — dacă unui Roman i-ar fi permis, ca se plângă. Deoarece nu-mi este permis — vreau răzbunare pentru jertfa cea omorâtă!“

„Răzbunare! Răzbunare!“ resună înăduşit şi fioros prin templu.

„Da, răzbuuare“, continuă Calpurnius. „Şi acum la lucru. Mai întâi trebue se câştigăm pe senatori.“

„Aceia sunt ai nostri,“ îl întrerupse Senecio şi-şi puse degetul pe frunte, ca şi când ar fi voit se arete, că el este părintele unei idei mari. „Sunt ai nostri! Ei rămân nepăsători, dacă li-se demândă se spună, că cele mai mari crime sunt bune; pentru nimicuri ridicule însă se mânie foc: îi supără, că împăratul îi primeşte numai în tunica cea comună şi nu în haină de sărbătoare, asemenea şi aceea, că el le deneagă sărutarea obişnuită la salutare. Aceste lucruri mici îi aduc pe partea noastră; lucrurile mai mari îi lasă răci şi nepăsători.“

„Eşti înţălept,“ zise Calpurnius, „te pricepi a atăcà pe oameni în partea lor cea slabă, ca un beliduce pe inimic.“

„Eu stăpânesc pe oameni prin erorile şi slăbiciunile lor,“ zise curteanul, „şi procedura aceasta e bună. Senatorii sunt ai nostri!“

„Admirabil,“ strigă Calpurnius. „Acum trebue se câştigăm poporul quiriţilor pe partea noastră. Fără de quiriţi credincioşi nu există imperator. Scăvius şi Lucanus, voi veţi lucrà printre popor. Eu vă ajut! Quiriţii trebue aţâţaţi încontra Cezarului. Lucraţi încet, cu minte, cu precauţiune. Ici colea câte o săgeată veninoasă în satirele tale, Lucanus! O săgeată veninoasă contra palatului decăzut! Du, Scăvius, vei aruncà câte o vorbă despre risipă nebună, apăsarea poporului, răpirea drepturilor sale....“

„Dar eu,“ strigă grecoaica cea frumoasă, „se nu fac nimic? Calpurnius Piso: ce rolă mi-ai destinat?“

„Tu eşti Juno printre fii lui Marte: tu domneşti prin frumseţa şi prin spiritul tău. Cucereşte pe soldaţi şi îi fă servitori ai cauzei noastre.“

„Vei fi îndestulit cu mine,“ zise frumoasa grecoaică aproape cu tristeţă. „Eu nu sum o cochetă: însă pentru cauza noastră cea mare vreau să apar a fi aceea, ce în realitate nu sum.“

„Acum însă vine lucrul principal,“ continuă Calpurnius. „Dacă vrem, ca planul nostru se răuşască, atunci ne sunt de lipsă pretorianii. Cum stăm în privinţa aceasta, Claudius Senecio?“

„Eu cred, că bine! Fänius Rufus, prefectul pretorianilor, ureşte de moarte pe pe colegul său Sophonius Tigellinus.“

„Nici nu-i mirare,“ strigă Vindex, „el a apucat în postul acesta numai prin amăgeli şi nu se pricepe la arme nici atâta, cât pricepe un bou din versurile lui Homer.“

„Ha,“ râse Calpurnius cu ciudă, „Burrus cel puternic a fost prea cinstit; el a trebuit să se deà de laturi, ca se facă loc la favoritul lui „Poppäa cea dulce.“ Afară de aceea a prestat şi serviicii prea escelente în procesul contra sărmanei Octavia.“

„Fänius Rufus va fi al nostru,“ zise Senecio; el se vede dat îndărăpt, pentrucă numai după nume e prefect, şi toată puterea zace în mânile Agrigentinului. Acest lucru jicneşte pe soldatul cel cinstit, pe cum şi pe tribunii şi centurionii, cari pentru dânsul trec şi prin foc.“

„Dacă Fänius Rufus e al nostru, atunci suntem domni ai situaţiei. Cine iea asupra sa?“

„Eu.“ strigă Epicharis şi roşi uşor, „eu! Din când în când el cercetează casa mea.“

Calpurnius o ameninţă, surizând, cu degetul şi se întoarse către Iulius Vindex, carele abia-şi puteà înfrâna nerăbdarea. „Acum vorbeşte, viteazule!“

Tinărul se ridică repede şi punându-şi stânga pe mănunchiul sabiei vorbi: „Provinciile sunt duşmane Cezarului. Salvius Otho cel înşălat. lucrează în Lusitania şi

deja a câştigat în partea sa pe număroşi comandanţi şi pe pretorieni. Acolo răscoala deja astăzi ar fi cu putinţă!“

„Nu fi prea pripit,“ zise Senecio. „Lusitania singură nu ne ajunge: ea este un trunchiu mort fără cap.“

„E adevărat,“ strigă Iulius Vindex, „însă vă aduc şi Galia!“

„Asta-mi place,“ zise curteanul şi se uită plin de aşteptare la Vindex.

Acesta râse încrezut. „Intr-o lună putem începe.“

„Încă tot te prea grăbeşti,“ surise Senecio. „Tinărule, încearcă mai întâi credinţa cetelor tale.“

„Despre aceasta m-am convins.“

„Atunci e bine! Se înţelege, tu poţi face totul: tu eşti un favorit al zeilor!“ El întinse junelui mâna.

„Mai am se spun ceva,“ zise acesta. „Legiunile voiau se proclame de împărat pe Salvius Otho: acesta nu s'a învoit. „„Detronarea tiranului,““ îmi scrise el, „„se fie un act al dreptăţii, şi nu o faptă a ambiţiei.““

„Din acest Otho soarele Hispaniei a făcut un bărbat, nu: un erou!“ zise Lucanus, poetul.

„Nu soarele,“ zise Senecio —: „ci nefericirea!“

„Apoi el scrie mai departe,“ continuă Vindex, „că legiunile doresc ca imperator ori pe Galba, guvernatorului Hispaniei, ori pe escelentul nostru amic Calpurnius Piso.“

„Atunci cu hotărâre pe Calpurnius Piso,“ erupse Scävius.

La aceste cuvinte Calpurnius se ridică repede; trăsurile sale luară forma ţeapănă a unei statue de bronz. El îşi ridică mâna cu un gest maiestatic şi şopti: „Lăsaţi la o parte numele, vă rog. Când va fi sosit momentul hotărâtor, atunci se va prezentă şi bărbatul, carele va luà asupra sa conducerea întregei mişcări.“

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

Nr. 357—359 din *„Biblioteca pentru toţi“* cuprinzând *Ce e cerul?* (astronomie populară) de *Camille Flammarion*, traducere *Victor Anestin.*

Dintre toate scrierile celebrului astronom francez, cea mai cunoscută şi mai populară este, de sigur *Ce e cerul,* care a avut nu numai în Franţa dar în toate ţările culte unde a fost tradusă, succesul cel mai desăvârşit. Explicaţia acestui fapt stă în talentul de popularizator al lui Flammarion, în darul lui neîntrecut de a prezentă adevărurile ştiinţifice cele mai grele sub o formă uşoară, plăcută şi pe înţelesul tuturor. In lucrarea aceasta, învăţatul francez a voit după cum spune singur, să rezume pentru o mai uşoară cetire, la îndemâna tuturor inteligenţelor curioase de a se instrui, totalitatea descoperirilor şi să facă o cărticică care să fie un roman al cerului. Şi e chiar un roman. Cetitorul e captivat dela început de frumseţea stilului şi cetеşte cartea cu impresia că cetеşte o operă aleasă literară; abia la sfârşit bagă de seamă, că a rămas cu multe, variate şi serioase cunoştinţe astronomice.

Traducerea făcută cu multă îngrijire de dl Victor Anestin — e prevăzut cu 64 gravuri de o execuţie admirabilă, care fac şi mai lesnicioasă înţălegerea cuprinsului. Preţul 90 bani. De vânzare la Librăria *Alcalay*, Bucureşti şi la toate librăriile din ţară. A se cere gratis catalogul complet al „Bibliotecei pentru toţi.“

Proprietar-editor: **Aurel C. Domşa.**
Redactor responz.: **Augustin Gruiţia.**

AVIZ!

Aduc la cunoştinţă onoratului public din loc şi jur, că am preluat magazinul de lemne al Dlui ***Ştefan Oltean*** fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă şi mai departe sub conducerea Dlui ***Ştefan Oltean,*** l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: **grinzi, caferi, leţe, scânduri, ţiglă, cărămizi, var,** etc. pe cum şi **lemne de foc** ***de stejer amestecate cu carpin un vagon la gară cu 59 fl. 10 cr.***

cu preţurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoştinţa onoratului public rog şi binevoitorul sprijin.

Blaj, Septemvrie 1908.

(41) 2-4 Cu toată stima:

Dionisiu Trifan.

Nr. cons. 6290—1908.

Publicare de licitaţiune.

Pentru esarândarea vămii târgului din oraşul Blaj şi din comuna Mănărade se va ţinea *licitaţie publică* în Blaj **la 22 Oct. n. 1908 la II oare a. m.** în cancelaria advocaţială arhidiecezană.

Dreptul aparţinător fondului Catedralei de a culege vama târgului din Blaj şi Mănărade să va esarândà pe 3 ani succesivi din 1 Ianuar 1909 începând.

Preţul de strigare este 6000 coroane.

Condiţiile de licitare şi esarândare să pot vedeà în cancelaria advocatului arhidiecezan.

Cei ce doresc a luà parte la licitaţie, sunt obligaţi a depune un vadiu de 600 cor. în bani gata, ori hârtii de valoare notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la terminul de sus, să vor luà numai atunci în considerare, dacă să vor face pe lângă acludarea vadiului amintit şi pe lângă declaraţiunea, că oferentul cunoaşte condiţiunile de esarândare.

Blaj, la 22 Septemvrie 1908.

Dr. Iuliu Maniu,
advocat arhidiecezan.

(39) 2—2

Nr. cons. 6290—1908.

Publicare de licitaţiune.

Pentru esarândarea podului cu drept de vamă dintre opidul Blaj şi comuna Veza şi a celui din capătul din jos a satului Biaj, adecă a *podurilor cu drept de vamă de peste Târnava mare şi Târnava mică* aparţinătoare Dominiului Mitropolitan gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş, va avea loc în Blaj **la 22 Octomvrie n. 1908 la II oare a. m.** în cancelaria advocaţială arhidiecezană.

Podurile mai sus amintite să vor esarânda pe 3 ani succesivi dela 1 Ianuar 1909 n. începând.

Preţul de strigare este 4200 coroane

Condiţiile de esarândare să pot vedeà în cancelaria advocatului arhidiecezan.

Cei ce doresc a luà parte la licitaţie, sunt obligaţi a depune un vadiu de 420 cor. în bani gata, ori în hârtii de valoare, notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la acel termin să vor luà numai atunci în considerare, dacă să vor face pe lângă acludarea vadiului amintit şi pe lângă declaraţiunea, că oferentul cunoaşte condiţiunile de esarândare.

Blaj, la 22 Septemvrie 1908.

Dr. Iuliu Maniu,
advocat arhidiecezan.

(40) 2—2

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărăşia românească „Mugurul“ însoţire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viţă de vie de toate speciile pe cum şi viţă americană cu şi fără rădăcină şi la dorinţă însoţirea dă instrucţie gratis ori cui în toate ramurile viticulturei.

(34) 4-52

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
să se adreseze,
cine doreşte a cumpărà
Pomi Roditori Altoiţi,
de calitatea I. arbori de promenadă, tufe de ornament, acăţi, gledicii, coniferi ş. a pe cum şi
VIŢĂ DE VIE ALTOITĂ,
viţă de vie europeană şi americană cu şi fără rădăcină.
Cataloage trimite gratuit şi franco.
FISCHER u. Comp
Pomi Viticultura

(36) 3—12

„Familia Română.“ Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Gâcituri).

Abonații noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 7—52

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Walace. 2 v. . . . 2.90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria. de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéța lui I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue fețe ale lumii** de Nicu . . . . . —.30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16
10. **Cele două conștințe,** pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan . . . —.40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 1 Nrii ii, primesc cu 6·10 cor. în loc 8·84 cor o

M. BOHN și SOȚII

NAGYKIKINDA și ZSOMBOLYA.

Cel mai bun stabiliment de acest soiu în întreagă Austro-Ungaria.

Fabricele de cărămidă ale lui Bohn

în CHICHINDA-MARE și ZSOMBOLYA.

Fondată în 1864. — Referințele cele mai de frunte.

= Productul anual 50 milioane =

țigle de siguranță din fabrica lui Bohn.

OXID DE FIER roșie naturală sau cătrănit.

PRODUCTE: Țigle licențiate de coperiș.

Coperișul cel mai ieftin și mai frumos.

Preț-curant și mustre trimitem, la cerere, gratis și franco.

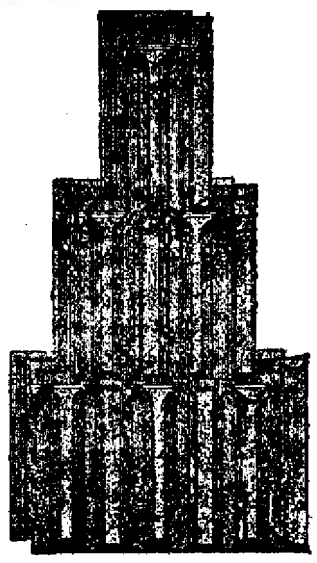

Product din Chichinda-mare
Țigle licențiate de siguranță fabrica Bohn, Nr. **272.**

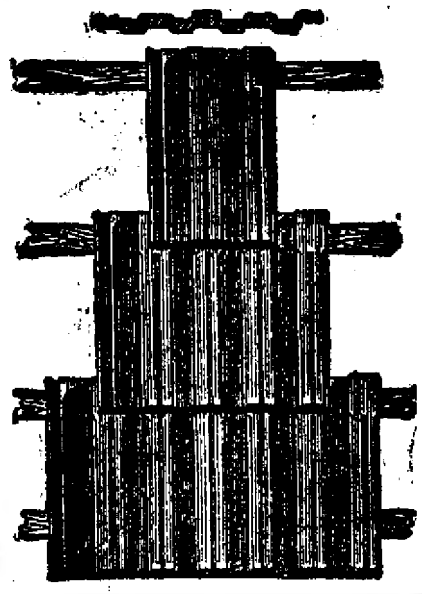

Product din Szombolya.
Țiglă de coperiș, licențiată Nr. **253.**

(26) 8—10

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric (27) 52—52

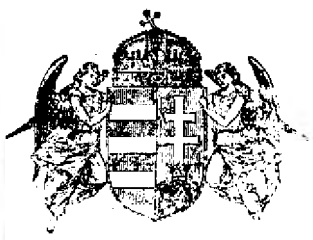

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o laturi prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina= cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu

(28) 52 - 52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreturi și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieții:
95,816.412 coroane.	**9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare. pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 10 Octomvrie 1908. Numărul 40.

Ardeleni şi ungureni în dieceza Gherlei *).

Epistolă deschisă către Reverendissimul Domn ***Tit Bud,*** *vicarul Maramureşului.*

Reverendissime Domnule Vicar!

Polemia ziaristică nici când nu mi-a plăcut. Nici am atăcat pe cineva nici am răspuns la vre-un atac răutăcios dat lumii prin foi. În împrejurarea aceasta vă rog să aflaţi şi motivul pentru care nu mă amestec şi eu în cearta ungurenilor şi ardelenilor susţinută prin Reverendissim Dvoastră şi W. în preţuita foaie bisericească-politică a noastră „Unirea.“

Vorbă fiind însă şi de mine şi arătându-se adevărul în răspunsul ce a-ţi binevoit se daţi lui W. cam şchiopătând şi uneori rău interpretat, cu toată stima ce vă păstrez, ca unui preavenerat superior al meu, vă rog să neteziţi, în unul din numerii următori a „Unirii“ colţurile vătămătoare a declaraţiunilor ce ne privesc pe noi şi venirea noastră (alui Tarţa şi a mea) în Maramureş.

Scriind anume despre fonduri, a-ţi avut plăcere se accentua-ţi că „nu solvim nimica în fondurile ungurene, făcând astfel daune mari acelora“ şi „neplătind competinţele fondului viduo-orfanal ungurean“ văduvele noastre „nu vor avea drept la penzia din acele fonduri.“ Din aceste ori cine poate înţelege, că noi nu vrem să plătim, suntem nepăsători în împlinirea datorinţei noastre faţă de fonduri. astfel şi de văduva şi orfanii nostri şi cauzăm pagube mari fondurilor ungurene.

Acestea nu le pot lăsă fără de observare. Adevărul e, că veneratul Cler ungurean este în contra primirei noastre la fonduri şi nici odată n'a statorit competinţa cât avem să plătim noi ardelenii deosebit, în cazul când suntem trimişi — la cerere sau prin înaltă dispoziţiune — pentru administrarea cutărei parohii din aceste părţi; iară contra plătirei competinţei regulate provăzută în statutele diecezane totdeauna a-ţi protestat; niciodată însă cu atâta înverşunare ca şi acum.

Calcularea sumei de 4000 coroane socotită prin Rev. Dv. în răspuns. (ce crede-ţi că ar trebui să plătim la fondurile ungurene, ca să ne câştigăm drept la penzia văduvelor din acele fonduri) e esagerată şi pretenziune nedreaptă, căci având preotul ardelean acest capital primeşte interesele de 5% şi dânsul; le au şi rămăşiţele pe lângă penzia din fondurile ardelene, fără conziderare la starea văduviei sau măritişului al doilea a soţiei rămase şi nu numai până la ajungerea anilor de 18 a orfanilor; pe lângă aceste mai dispun şi de întreg capitalul, până când fondul viduo-orfanal întinde penzie pe lângă condiţiuni; în colo nime nu are pretenziune la el. Apoi şi noi suntem preoţi diecezani şi ca atari avem drept la fondurile diecezane. Când am administrat parohii în Ardeal am plătit la fondurile de acolo, acum trebue şi vrem sa plătim aici, căci acelora credincioşi le servim a cărora sunt şi fondurile ungurene.

Vă este cunoscut Reverendissime Dnule, că eu am şi recurs pentru decidere în cauza obligământului meu şi a competinţei mele la fondurile diecezane.

Răzămat pe statutele diecezane privitoare la preoţii din cele 95 parohii ungurene după statute. sau 97 după şematizm, nici cum dară 94 cum afirma-ţi în răspunsul dat lui W. cu toată umilinţa m-am rugat pentru împrotocolarea mea la fondurile ungurene, pentru îndatorirea fondurilor ardelene la replătirea taxelor contribuite prin mine în anii 1889—1903 şi pentru îndatorirea mea la întregirea sumei statorită prin decret episcopesc în favorul fondurilor ungurene, amăsurat dispuseţiunilor acelui decret, în care la §. 1 să hotăreşte obligământul *„fiecărui preot cu beneficiu“ din părţile de care să ţine şi parohia Dragomireşti.*

Mai socotiţi mă rog, că nici noi n-am venit aici pe sărbători, ci muncim din greu zi şi noapte şi *suntem cei mai rău plătiţi în tot Maramurăşul şi cei mai legaţi de parohie dintre toţi confraţii ungureni.* Şi mai aduceţi-vă aminte, că §. 2 din statute limpede spune că: *„datorinţele preoţilor din §. 1 (aşa şi a noastre) sunt legate de parohie* — cum recunoaşte-ţi şi Dvoastră — *şi aşa dela împlinirea acelora nu să poate subtrage* (nici prin o sofizmă) *nici un preot din cele 95 parohii dismembrate dela dieceza Muncaciului.“*

Publicăm la loc de frunte alăturata scrisoare, pentrucă ţinem din tot sufletul să se derime pereţii despărţitori din dieceza de Gherla, cari numai la întărirea neamului şi bisericei noastre nu contribue.

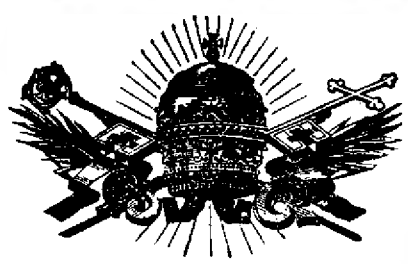

Ezortaţia Sfinţiei Sale Papa Piu X. către clerul catolic.

Iubiţi Fii

mântuire dela Domnul şi binecuvântare Apostolică.

Sunt adânc săpate în inimă şi pline de groază celea ce le scrià Apostolul Ginţilor către Evrei, 13, 17. când susţineà cu aplomb făcându-i atenţi despre ascultarea datorită superiorilor: „Căci ei priveghează, ca cei ce au să dee samă despre sufletele voastre“. Vorbele acestea să referesc ce e drept la toţi cei ce sunt puşi mai mari în Biserică, dar totuşi cad mai ales asupra Noastră, cari deşi nu suntem harnici, dar din voia lui Dumnezeu avem auctoritatea cea mai înaltă în Biserică. De aceea îngrijaţi nu încetăm a ne gândi şi trudi ziua şi noaptea întru celea ce sunt pentru binele şi înaintarea turmei dumnezeeşti. Mai ales un lucru Ne dă gândit între acestea: oamenii ridicaţi la sfintele orduri sunt aceia, cari trebue să-şi împlinească datorinţa impusă de slujba lor. Doar suntem convinşi, că numai aşa putem nădăjdui lucruri bune şi îmbucurătoare pentru religiune. Tocmai de aceea îndată la începutul pontificatului am socotit a îndemnà cu stăruinţă pe Venerabilii Episcopi din lumea catolică, ca la nimic să nu stărue şi pentru nimic să nu se trudească aşa mult, decât, ca să formeze pe Hristos în aceia, cari la rândul lor se destinează să formeze pe Hristos în ceilalţi oameni, măcarcă având înaintea ochilor tot clerul, Ne străluceau laudele lui celea multe. Ştim gândurile ce le au în privinţa aceasta Episcopii. Ştim cu ce grijă şi trudă se nizuiesc cu osârdie să cultive virtuţile în cler, pentru care lucru mai mult le mulţumim de cât îi lăudăm.

Dar deşi mulţi din cler în urma îngrijirii părinteşti a Episcopilor — după cum vedem cu bucurie — au luat foc dumnezeesc şi au trezit ori au făcut ageră graţia lui Dumnezeu primită la sfinţire prin punerea mânilor; totuşi însă avem de ce să Ne plângem, că într-unele părţi alţii nu să arată asemenea oglinzii, în care să vadă creştinii — cum să şi cade — ce au să facă, ce să imiteze. Către aceştia vrem să Ne deschidem inima Noastră; inima de părinte, carea în faţa fiului ce zace palpitează din iubire. Îndemnaţi de aceasta iubire, adaugem şi Noi îndemnurile Noastre la celea ale Episcopilor, cari cu toate că în rândul întâiu vreau să îndrepte pe cei ce s'au abătut dela calea adevărată şi către cei moleşiţi, totuşi vrem să slujească de îmbărbătare şi celorlaţi. Arătăm calea, pe carea are să umble cu silinţă fiecare din zi în zi, ca să fie în adevăr cea ce a spus aşa de frumos Apostolul „omul lui Dumnezeu“ (I Tim. 6, 11.) şi să răspundă aşteptărilor juste ale bisericii. Şi nu vom spune lucruri nouă, cari voi să nu le

Mai fost-au în părţile aceste preoţi ardeleni, fruntea clerului marmaţian, cari n-au venit cu misiunea cu care noi am fost trimişi aici şi totuşi nu s'a făcut prin preoţimea ungureană de atunci atâta larmă pentru competenţa lor la fonduri; iară orfanii lor sau împărtăşit — cu drept — din fondurile acelor parohii pe cari părinţii lor le-au servit.

Rev. Dvoastră ştiţi mai bine, decât ori cine, că pe noi nu dragul fondurilor ungurene, nici pofta de câştig ne-a adus în Maramurăş, ci *porunca prea înaltă a Escelentissimului Domn Episcop al nostru ne-a trimis* atunci, când s'a dovedit lipsa neîncunjurată de noi pentru liniştirea poporului agitat, pentru împedecarea trecerilor la neunire, şi pentru întărirea în credinţă şi conducerea cu părinţască iubire a credincioşilor rămaşi în Săcel şi în Dragomireşti.

Cu ajutorul bunului Dumnezeu am satisfăcut întru toate aşteptărilor înalte şi fără şoväire am manifestat iubirea frăţască faţă de colegii nostri ungureni, iară pe fiii Dv. domnii teologi acum a trecut anul i-am rugat să aranjeze o petrecere de vară în Dragomireşti în favorul bisericei, luând asupra mea sarcina speselor de aranjare; am invitat prin nepotul Rev. Dv. dnul Atanasiu Doroş, pe toţi teologii aranjatori la casa mea, ca să vină cu o săptămână mai înainte oferindu-le după trebuinţă două sau trei căruţe, ca de aici să facă escursiuni pe munţi şi vizite la cine vor aveà voie.

Nu meritäm deci dujmănia şi privirea rece a Clerului ungureau.

Aci sum dator se disting şi cu plăcere o fac, că har Domnului în frunte cu prea onoraţii domni protopopi *Iuliu Huban* din Sătmar şi *Iúliu Dragoş* din Vişeul de mijloc mulţi sunt între confraţii ungureni, cari nu vă împărtăşesc vederile şi dela început ne-au primit cu frăţietate şi ne sunt şi astăzi soţi credincioşi în păstorirea sufletească şi buni prietini în viaţa privată, iară Reverendissimul Domn Canonic *Dr. Petru Fabian* totdeauna ne-a fost povăţuitorul şi sprijinitorul nostru cel bun. Mulţi vor fi şi de aceia pe cari i-a pus pe gânduri serioase răspunsul dat lui W.

Ori nu va-ţi adus aminte Rev. Dnule Vicariu scriind despre noi cu atâta desconziderare şi răceală. că „Unirea“ e cetită şi în Dej şi în Sibiiu, unde prea bine ştiu cârmuitorii bisericii greco-orientale, că lăţirea şizmei s'au împedecat şi până în ziua de astăzi e oprită numai prin zelul şi prudinţa pastorală a noastră? Ce vor gândi acolo despre preoţimea ungureană, care prin Vicariul său preavenerat declară, că pentru polemia ziaristică a preoţilor din părţile Sătmărene şi pentru un „să zice,“ că v'am „descris în Gherla în colorile cele mai negre,“ „în loc de dragoste frăţască întâmpinăm răceală;“ iară „tineretul nu cercetează casele noastre“ căci vezi Doamne! „le batjocorim părinţii lor.“

Noi adecă suntem huiduiţi ca cei răi cari am venit — la poruncă — să stângem focul când vă ardeà casa.

Sau aşa de mare rău este scrisoarea din „Gazeta de Duminecă“ a preotului Sătmărean ca şi noi cei din Maramurăş să ne canonim pentru ea, şi aşa de neiertat păcat am făcut dacă într'adevăr — nu numai „să zice“ — am fi desvălit din cele multe rane de pe trupul bisericii noastre de aici câteva sau chiar toate (de s'ar poteà toate) în Gherla, ca nici în faţa rezultatului îmbucurător şi *cu neputinţă a-l tăgădui sau a-l înstrăină dela noi,* ce am obţinut după atâtea jertfe îndurate în păstorirea de aici să nu ne puteţi iertà? Ura, dispreţul şi privirea rece a Dvoastre nu se pot slăbi cel puţin prin fructele oboselelor noastre, din cari mai ales Clerul ungurean (maramureşan) gustă şi să hrănească?

Rev. Dvoastră ne-aţi dat răspunsul la aceste toate în „Unirea,“ asemenea şi fiii Dvoastre, când nu numai nu au primit invitarea mea, dar nici la petrecerea din Slatina nu ne-au chemat.

Cum va judecà însă lumea ţinuta Dv. faţă de noi şi cât de dezastruoasă poate fi mărturisirea acelora pentru biserică? Sunt alte întrebări pe cari mai ales trebuià să le socoti-ţi.

Sau nu-i sămnul urei şi a dispreţului răceala ce — înşişi o mărturisi-ţi, — întâmpinăm şi prin fii Dvoastră a-ţi dovedit aşa clasic? Onoare şi aci escepţiunilor. Şi bine-i aşa, că poporul credincios să observe, că pe noi ardelenii mai mult ne urî-ţi decât pe preoţii neuniţi şi mai altfel ne despreţui-ţi decât pe jidanii lipitori?

Cauza bisericei noastre şi starea poporului nostru doară nu sunt de a doua mână în Maramurăş?! Ori dacă tulburările religionale sau încetat, noi să ne certăm pentru dreptul la fondurile ardelene ori ungurene, ca şi cum asta ar fi chemarea noastră preoţească? Unde în lume e oprită vestirea evangeliei lui Hristos prin bărbaţi născuţi în alt ţinut şi unde mai atârnă dreptul de păstorire sufletească şi apărarea credinţei singur mântuitoare dela aparţinerea la cutare fond?

Ne-am dedat cu privirile răci ale unor confraţi maramureşeni; ştim şi aceea, că unul dintre preoţii de aici a fost ameninţat prin ceialalţi colegi cu scoaterea din parohie, în cazul când ar îndrăzni să ne deie mână de ajutor la ţinereà misiunelor poporale. esperiat-am — cu durere sufletească — că la sfinţirea fundamentului bisericei din Dragamireşti preotul şi credincioşii săi dintr-o parohie apropiată n-au luat parte. Ne-am

---

fi auzit până acum, ci numai de acele, de cari trebue să-şi aducă aminte toţi; ne dă nägejde Dumnezeu, că glasul nostru nu puţin rod va aveà. Aceasta o poftim: „Inoiţi-vă cu spiritul minţii voastre şi să vă îmbrăcaţi în omul cel nou, care după Dumnezeu s'a zidit întru dreptate şi întru sfinţenia adevărului“ (Efez. 4, 23. 24), aceasta ne va fi nouă darul cel mai frumos şi mai bine primit dela voi la aniversarul cincizecelea al preoţiei Noastre. Şi când Noi „cu inima înfrântă şi în spiritul umilinţii“ (Dan. 3, 39.) vom socoti cu Dumnezeu anii ce i-am petrecut în preoţie; Ni-se pare, că spăsim oarecum toate lucrurile noastre omeneşti ce sunt de spăsit făcându-vă atenţi şi îndemnându-vă să „umblaţi cu vrednicie plăcând întru toate lui Dumnezeu“ (Colos. 1, 10.) — In îndemnarea aceasta nu vom atinge numai lucrurile ce sunt numai spre folosul vostru, ci celea ce sunt folositoare tuturor ginţilor catolice, căci nu se pot despărţi unele de altele. Căci preotul nu e om, care să poată fi bun sau rău numai pentru sine, ci modul lui de traiu are foarte mult efect asupra poporului. De bună samă, preotul bun e un dar mare pentru popor!

Deci să începem Iubiţi Fii ezortaţia Noastră, ca să vă îndemnăm la aceea sfinţenie a vieţii, ce o pretinde gradul vredniciei voastre. Căci cel ce ajunge preot, nu e numai pentru sine, ci pentru alţii. „Tot arhiereul carele se iea dintre oameni, se pune pentru oameni spre celea, ce sunt cătră Dumnezeu“ (Evr. 5, 1.). Acelaşi lucru ni l-a arătat şi Domnul Hristos, când a asămănat pe preoţi cu sarea şi cu lumina, ca să arete spre ce are să se îndrepte lucrarea preoţilor. Aşa dar preotul e lumina lumii, sarea pământului. Ori şi cine pricepe, că aceasta e mai ales când învaţă adevărurile religiunii creştine; dar iarăşi cine e să nu priceapă, că învăţătura aceea nu face aproape nimic, dacă preotul nu va adeveri prin faptă, ceea ce învaţă cu cuvântul. Cei ce-l ascultă vor zice — ce e drept în batjocură, dar nu pre nedreptul —: „Mărturisesc, că cunosc pe Dumnezeu, dar în fapte neagă“ (Tit 1, 16.), şi vor lăpădà învăţătura, şi nu se vor bucurà de lumina preotului. Din care prlcină însuşi Hristos făcându-se în forma preoţilor, dintâiu a învăţat cu fapta apoi prin cuvinte: „A început Isus a face şi a învăţà.“ (Faptele Apost. 1, 1.). Nesocotind sfinţănia, chiar de loc nu mai poate fi preotul sarea pământului, căci sarea împuţită şi stricată nu mai poate dà sănătate, şi apoi unde lipseşte sfinţănia, acolo trebue să fie stricăciune. Tocmai de aceea continuând Domnul Hristos asămănarea. pe astfel de preoţi îi numeşte sare împuţită, carea „nu e mai bună de altceva, decât să se lapede afară, şi să se calce de oameni (Mat. 5, 13).

(Va urmà).

Intr'un sat.

— *Nuvelă originală scrisă pentru „Unirea“* —

de ***I. Agârbiceanu.***

(Continuare şi fine).

Şi dl Manuil, cum într'o dimineaţă se privi lung în oglindă, rămase mult aşa, nemişcat, apoi se aşeză pe un divan vechiu în chilia întunecoasă.

Se cercetă bine, şi văzù că-i trecut rău din lumea asta. Din toată frumuseţa lui deodată, nu mai rămase aproape nimic. Zimbi trist, ca la un gând întunecat. Apoi ieşi să chieme o slugă.

— „Să mergi la dl Bucur să-ţi deie o litră de vinars de drojdii. Spune-i, că mi-au venit nişte oaspeţi.“ După ce-i sosi se încuie în casă şi începù să beie....

De aici încolo începù se cheltuiască mult. Aduceà muzica dela oraş şi în căsile celea mari gândeai că-i ospăţi nopţi de-a rândul. Dimineaţa durmià pe subt mese în rând cu ţiganii, beţi şi ei.

Mariei i-se strângeà inima. Erà gata mereu să zică o vorbă şi i-ar tăceà. Bucur încă se supără. Ii părù rău după el, că se prăpădeşte aşa de tiner şi aşa de bun, cum erà. Cerca să-l abată dela beutură, dar dl Manuil nu ziceà nimic. Asculta liniştit până ce terminà, apoi îi cereà bani. Şi beţiile nu mai conteniau. Erau luminate toate ferestile dela casa cea bătrână, până în zori zilei, şi

împlinit însă datorința preoțască și niciodată nu am descoperit prin ziare câtă nedreptate am îndurat din partea celor ce datorință au ca să lupte împreună cu noi. Nici cu succesele morale și materiale ajunsă prin zălul nostru nu ne-am lăudat.

Pentru ce dară atâta desconziderare și răceală? Pentru articolul din „Gazeta“ și pentru un „zice — să!“

Patru ani și jumătate a trecut decând sum dispus de preot la Dragomirești.

Știut-am, că ceartă și dezbinare voi găsi în parohia ungureană; șepte însinuări de trecere am privit cu multă mâhnire în ziua sosirei mele, amenințări de nouă scărițare de stole am auzit și către aceste privirile de tot răci a confraților mei eră să mă înghețe. La ce aș fi lacomit. ca să vin aici? Ca văduva și orfanii mei — dacă de bună sama vor rămâneà după mine — să se împărtășască din fondul ungurean? Pentru diferința de 50 coroane la penzia anuală să părăsăsc credincioșii mei ascultători, să mă lipsesc de venitul parohial neștirbit dintr-o comună de frunte din Sălaj, de confrații mei cu care alăturea mă luptam pentru fericirea poporului nostru și de rudeniile mele și după 14 ani de preoție să vin a povățui o turmă războită?

In patru și jumătate *ani 587 de* predici, cateheze, biografii, tractate istorice și exegetice am ținut eu credincioșilor mei din Marmurăș, iară de *50 de* ori alți preoți (între cari și Rev. D-V.) au vestit cuvântul adevărului cu ocaziunea misiunilor poporale ce în patru rânduri am aranjat în parohia Dragomirești iară odată în Cuhea; am înființat „Cununa sfiintei Marii“ reuniunea de rugăciuni cu statute aprobate de Preaveneratul Conzist. diecezan; am abătut poporul dela mânăstirea Suceavei spre Șișești. Am mijlocit o fundațiune misală cu venit anual de 20—25 cară nutreț, o altă fundațiune bisericească, moșie în preț de 4000 coroane. Apoi loc potrivit pentru biserica cea nouă și o grădină prețioasă pentru casa parohială. Pe lângă acestea în anul cel dintâi a venirei mele aici, când comuna bisericească nu aveà decât 6000 coroane în număr, am început zădirea unei biserice asemenea căreia nu mai este alta în Maramurăș și mai pe sus de toate *am înfrățit poporul învrăjbit și am întors la sânul bisericei pe acei mulți cari cu jurământ sau legat, că vor trece și ei la neunire.*

Tot așa și fratele Tarța, care încă a venit la Sâcel pe timpul când, după experimentarea fără de ispravă alor cinci preoți ungureni, nici pe lângă promisiunea pe distincția cu brâu roșu nu a-ți mai găsit preot maramurășan pentru păstorirea credincioșilor de acolo; când numai putea-ți pune pace cu poporul trecut mai bine de jumătate la șizmă. Dânsul a venit aici — la poruncă — să regenereze parohia și să mulțumește cu titlul de „provizor în sacris“. A compus certele din comună; zidește o biserică pompoasă și păstorește turma cuvântătoare cu prudința și înțălepciunea unui preot cuminte bătrân. Cel ce aici și între aceste triste împrejurări și-a început activitatea preoțască.

Rezultatele aceste după părere sunt cel puțin atât de prețioasă și vrednice de conziderare pentru biserică și neamul nostru pe cât este d. e. redactarea unui complex de biografii sau de citațiuni din sf. scriptură sau și o catedră de profesor la preparandia din Gherla.

Și ciudat lucru! Toate aceste nu Vă pot încălzi privirile cele răci.

Încă nici reorganizarea parohiilor Săcel și Dragomirești nu ne îndreptățăsc la fondurile ungurene și la frățietatea clerului ungurean, când știut este, că fără de noi cu totului tot a-ți fi perdut aceste două parahii. (Să spună poporul credincios).

In fața acestui adevăr de tot rece și nerecunoscător sună deci vorbele Rev. DV. „și dacă acei frați (noi) vor repausa în aceste parohii (de cari interesul bisericei și binele sufletesc a credincioșilor ne leagă), văduvele lor nu știu de unde vor dobândi penzia, căci bărbații lor neplătind competințele fondului viduo-orfanal ungurean nu vor aveà drept la penzia din acele fonduri.“

Pe lângă asemenea tractamânt drept aveți Reverendissime Domnule Vicar, că „nu vor dori frații ardeleni a mai veni în părțile aceste, nu, mai ales în Maramurăș“ nici atunci când — poate — ve-ți mai aveà lipsă de ei.

La celelalte cuprinse în răspuns nu mă estind, că nu vreau să ieu parte în discuție. Doresc și eu. ca să se însemne W. cu numele propriu nu atâta pentru cele ce a scris decât mai ales, ca Rev. DV. să știți a cui aserțiuni nu le pute-ți zdrobi. Și să nu fiu eu sau fratele Tarța bănuit de corespondent anonim.

Imi repetesc însă încăodată rugarea să binevoi-ți a rectificà greșelile arătate cu toată cinstea, după cum poftește dreptatea, adevărul și reputațiunea noastră.

După cari primi-ți — mă rog — expresiunea sâmțămintelor mele de cea mai aleasă stimă ce Vă păstrez.

Dragomirești, la 5 Oct. n. 1908.

Emil Bran,
preotul Dragomireștilor.

---

oamenii din sat începură să vorbească de câte minuni de toate. Dar minuni nu erà, ci domnul Manuil își aduceà acuma cunoscuți din oraș, și — beau să se prăpădească. Și în mijlocul beției Manuil făceà deodată sămn țiganilor să tacă, și prietinilor asemenea. Și în liniștea grea cercà să vorbească, să spună ce-i pe suflетul lui, și nu puteà. Inoda câteva cuvinte și se lăsà frânt pe scaun.

Intr'o zi, treaz, merse la arândaș acasă. Erà numai Maria acolo.

— „Am venit să te rog de ceva“ zise el cu neîncredere.

— Cum nu dle Manuil. Doar Dta ai fost așa de bun cu noi.

— Bun da, dar ce folos. E vorbă. că eu acum am să mor. De ce te speri Dta dacă îți spun, că am să mor?

— Cum poți vorbi așa dle Manuil. Dta doar ești om tinăr încă, zise femeia, albă ca părețele.

— Tinăr da, am fost. Acuma s'a dus. E vorbă, că eu acum am să mor, și aș dori ceva dela Dvoastră, dela dta aș dori.“ Priveà obosit în pământ, și-și mișcà încet degețele pe genunchi.

Femeia amuți deodată și-l priveà cu spaimă.

— „Uite ce mi dorința. Să-mi îmbraci odaia mea în straie de acestea și să mi-o împodobești, ca pe-o odaie de-a Dtale. Pe urmă să-mi gați Dta mâncarea câte zile voi mai aveà.“

Femeiei i-se umplură grabnic ochii de lacrimi, și începù să plângă, tremurând toată.

— „Pentruce să plângi dta, dacă eu am să mor? Vezi eu am fost să n'am noroc. Gândești dta, că averea asta ce o am e noroc? Dar acum nu mă mai gândesc la asta. Acum mă gândesc, că am să mor, și odaia în care voiu muri vreau să fie împodobită ca a Dtale. Vezi eu nu-s de neamul Dvoastre. Dar mie mi-a plăcut totdeauna de români. Eu între ei am crescut. Pe ei i-am înțeles. Acum, că am ajuns așa, e că n'am avut noroc.“ Erà obosit și abia putù merge până acasă. Maria încă în ziua aceea i-a aranjat odaia așa cum a știut mai frumos. Nu știà ce să creadă, dar i-se păreà neînțeleasă dorința aceasta a stăpânului.

Ii gătià regulat mâncarea, și-l rugà totdeauna să nu mai beie.

— „Acum nici nu mai beau. O să vezi Dta, că n'am să mai beau numai odată. Nici atunci nu mult. Numai un păhar.“

Și și-a ținut cuvântul până într'o zi. Atunci se sculă de dimineață, trimise trei slugi cu invitări la oraș, și după amiaza erau pline de lume căsile celea mari. Sosise și muzicanții. Dl Manuil, îi îmbie cu beutură dar el nu gustă nimic. Când răsări luna, porunci țiganilor să iese în curte și să cânte. Stà înaintea lor cu ochii duși în depărtări, și la celea dintâi acorduri ale unei romanțe românești, lacrimile începură să izvorească din ochii lui uscați. A mers până la căsile arândașului, aci se opriră mult țiganii, și cântecele curate se înălțau ca niște rugăciuni de adio, prin bolțile teilor bătrâni, se înălțau în văzduhul nemărginit.

Apoi se întoarse la căsile din curte, ridică păharul fără să spună în sănătatea cui, și lăsându-și oaspeții beți să beie mai departe, trecù în odaia lui. Nu peste mult cei mai trezi din oaspeți auziră o detunătură puternică în odaia Dlui Manuil, și când alergară să vădă ce-i, îl aflară întins pe podele.

— — — — — — — — — —

L-au îngropat popi străini din oraș, și pe el ca și pe părinții lui. Dar s'a făcut o pompă mare. Veni o lume întreagă din orașe, „să petreacă la groapă“ cum spuse oratorul de ocazie „pe cea din urmă mlădiță, a unui neam ilustru, care ne-a dat patrii și neamului atâța bărbați însemnați, poeți cari ne-au dus numele în străinătate.“

Și într'adevăr familia lui Manuil a dat multe suflete alese, curate, chiar cântăreți cu mare renume, oameni, cari s'au închinat frumosului.

L'au îngropat alături de părinții săi, și-au plâns după el, nefiind altele, clopotele românești din sat, cu atâta durere ca după ori care mlădiță de-a satului.

— — — — — — — — — —

După moartea lui n'a trecut o lună și arândașul Bucur s'a dus de unde a venit, în părțile Ardealului. Oamenii spuneau, că a

Alegere de Episcop. Duminecă în 4 Oct. n. 1908 înainte de amiazi a fost ales, cu mare maioritate, de episcop în dieceza gr.-or. a Caransebeşului părintele vicar episcopesc Filaret Musta. Alegerea a fost condusă de P. S. Părintele episcop al Aradului Ioan Papp. Nu avem de cât cuvinte de laudă pentru membrii sinodali, cari au ştiut să aleagă de Episcop pe cel mai harnic şi distins om al bisericii greco-orientale din Caransebeş.

Criza orientală. Chestia marocană, care preocupase atâta spiritele lacomei Europe a fost aruncată pe planul al doilea, păşind pe planul prim, fără să se aştepte cineva — chestia orientală. — Stadiul la care a ajuns aceasta chestie e unul dintre cele mai acute — şi desvoltarea neaşteptată a ei, e o adevărată esplosie de bombă. Începutul l-au făcut Bulgarii proclamându-şi ţara lor regat independent — dimpreună cu Rumelia; a urmat apoi Austro-Ungaria anexând definitiv Bosnia şi Herţegovina şi redând Turciei Sandşacul Novibazar — seria o încheie deocamdată Grecia anexând Creta. Şi toate acestea cuceriri teritoriale să întâmplă pe spinarea bietei Turcii. Că ce va zice Turcia la toate acestea încă nu să ştie — deocamdată ea apelează la puterile signatare ale congresului din Berlin — ale cărui hotărâri prin paşul acesta sunt desconziderate.

Din toate acestea cea mai îndrăzneaţă faptă e a Bulgarilor, căci ei au ocupat şi linia ferată din Rumelia, care aparţineà Turciei. — Conduita ce o va observà Turcia e tare greu de spus — şi poziţia ei e de tot grea şi neplăcută în faţa acestor întorsături — atunci, când ea ar aveà lipsă mai mult de pace.

Eventualitatea unui răsboiu atârnă mai mult dela prudinţa şi capacitatea politică a bărbaţilor tinerilor Turci. De fapt, dacă ei s'ar aruncà în războiu, chiar şi în cazul celor mai strălucite învingeri tot nu ajung la rezultate reale. La tot cazul în faţa popoarelor din Balcani, Turcia trebue să-şi recâştige prestigiul avut ceea ce să poate numai prin un răsboiu. Dar contra cui — contra Austro-Ungariei, nu-i dà mâna — contra Grecilor — ei, dar aceşti perfizi anexând Creta i-au oferit ajutorul armelor contra inimicului fără să ceară recompenză (?) Ar rămâneà Bulgarii, cu care Turcii iute ar gătà, dacă puterile i-ar lăsà să-şi spele rufele singuri în duet. În cazul unui războiu cu Bulgarii ar sări în ajutorul Bulgarilor Rusia, iar Turcilor ar ajutà Anglia; şi ar sări cu mânecile resfrânte şi Sârbia, care deja e gata să pornească contra Austriei şi să nu se oprească până în Viena acuirându-şi Bosnia şi Herţegovina — visul ei frumos. Şi s'ar mişcà Austria şi Germania; iar Italia ar trage drept spre ţărmurii, care îi doreşte — spre Albania.

Şi ar fi un războiu crâncen, în care bătrâna Europa şi-ar mai scuturà odată în vânt pletele-i de flăcău războinic, — dacă puterile signatare ale congresului de Berlin vor aflà de bine aceasta, şi, dacă biata Turcie, nu va stà cu minte să-şi vadă de nevoile ei interne.

CORESPONDINŢE.

Din Maramureş.

Sarasău, 5 Octomvrie 1908.

Vineri sara în 2 Octomvrie cu trenul accelerat a şosit Escelenţia Sa *Dr. Victor Mihályi* scumpul nostru Mitropolit la Saraseu de nou însănătoşat, însoţit de părintele Nicolau Aron.

Sâmbătă a făcut o pauză desbrăcând ostenelele de călătorie, apoi Duminecă în 4 Octomvrie renoit trupeşte a ascultat Sf. liturgie în biserica frumoasă din loc celebrată de părintele I, T. Fane, parohul local. Cânrările au fost conduse cu mare artă şi evlavie de părintele N. Aron, încât a stors lacrimi din ochii bravului popor înbrăcat sărbătoreşte în cojoce albe, ca neaua,

După Sf. liturgie: cu mic cu mare, tiner şi bătrân în frunte cu preot local a mers la locuinţa Escelenţiei Sale, unde poporul a făcut două grupuri, îndreapta Escelenţiei Sale bătrânii în stânga tinerii; ţi-să păreà, că vezi o monarhie bătrână şi republică tinără, unde părintele I. T. Fane a vorbit înnumele poporului, accentuând, că: cu o nespusă dragoste să apropie de aripile şi scutul Escelenţiei Sale când după atâtea suferinţe, năcazuri şi dureri ce a îndurat, ca şi de altădată şi acum iară-l pot saluta în romanticul şi frumosul Saraseu oglinda satelor din Maramureş.

Apoi răspunzând Escelenţia Sa, între altele a zis: mă bucur că vă pot revedeà iar în locul acesta la vetrile voastre, vă rog să fiţi statornici în credinţa voastră strămoşească, ca şi până acuma! iubiţivă limba, ca şi un tesaur scump! ţineţivă obiceiurile cu o sfinţenie erezită dela moşii şi strămoşii vostri!

Dându-ne binecuvântarea părinţească şi 40 de coroane pe sama bisericei, ne-am depărtat oţeliţi în suflet şi inimile noastre de dragostea părinţească acelui mai mare preot român.

Sfinţire de biserică.

Reteag, la 5 Octomvrie 1908.

Lângă drumul de ţară, ce străbăia Ardealul dela apus la răsărit şi leagă Clujul cu Bistriţa, la 72 kilometri dela Cluj, să află comuna Baţa, mai de mult numită Băţcu pe cum să află numele imprimat pe un sigil bisericesc vechiu. Situată la poala Ciceului, care pe vremuri a fost posesiunea principilor Moldovei, depărtare numai un kilometru dela Reteag, poate, că şi ea (Baţa) cu alte comune învecinate, pe cum Reteagul, Mihaieşti, Leleştii, Giurgeştii, Negrileştii, Chineştii, Rugăşeştii, Strimbu şi Boerenii au format prediul posesiunei Ciceu, când poate a fost întemeiată şi când a avut numirea: Băţcu, numire cu terminaţiune românească, pe cum româneşti sunt terminaţiunile comunelor sus amintite, atestatore de originea lor dela principii Moldovei, cari aduseră pe aceste locuri şi locuitori de prin Moldova. De aci multe familii cu numele Iuga în Negrileşti şi numire de hotar: „Lazul lui Ţepeş“ cum să afla în hotarul comunei Reteag.

Baţa cu poporaţiune mixtă români, ca la 400 suflete şi magiari, ca la 500 suflete, are un renume şi pentru castelul frumos situat pe o colină, ce să vede din depărtare şi atrage anteţiunea trecătorilor, ce călătoresc pe drumul de ţară sau cu trenul şi este proprietatea contelui Zichy Antal Ferencz, dar şi pentru economia de model, ce să poartă la dominiul de vr-o 1000 jugăre al numitul conte. Atinsă aceasta comună de drumul ţărei în laturea din spre nord; ea rămâneà, ascunsă vederei trecătorului în cea mai mare parte a sa şi numai dupăce treceà mai departe, vedeà o biserică mai mare de piatră, zidită fără stil, biserica ungurească, şi o altă bisericuţă, de lemn, modestă, într-o margine de sat, chipul Românului, care în urma fatalităţii ajunsese abia suferit în vechia sa moşie.

A fost însă destul cu umilinţa bietului popor român. Sosit-a vremea, ca Sionul românesc se îmbrace o haină mai frumoasă şi să ocupe un loc mai în vedere, în loc mai de frunte pe cum i-s'ar cădeà şi neamului românesc de pe aceste plaiuri să ocupe un loc mai de frunte politiceşte după importanţa sa numerică şi culturală. Aşa a plăcut Provedinţei divine şi ea a trimis inspiraţiune unui popor mic la număr, însă valoros după darul lui Dumnezeu şi după vrednicia sa.

Săgetat la inimă de întrebarea tânguitoare din cartea II Samuel 77. „De ce nu-mi ziditi casa de cedru?“ acest mic popor

---

trebuit să se ducă. Altfel i-ar fi murit muerea, care slăbise cumu-i lemnul. Ziceau unii, că sufletul repausatului nu i-ar dà pace.

— — — — — — — — — —

Şi astfel a rămas curtea şi casa domnească pustie, în satul acesta românesc. Noaptea tufişurile ce au mai rămas din vechile parcuri, par fiinţe tupilate, cari stau la pândă. Prin coridorul larg, boltit de zici o vorbă cât de încet, huieşte prelung, ca şi când s'ar trezi din somn adânc un duh nevăzut, înăduşit de vreme îndelungată.

Iar nopţile, una ca alta, din întunerecul acoperişului plâng şi se vaietă buhele, şi prin ferestuicile podului zvâcnesc liliecii, ca nişte fluturi grei, mari negri.

încălzit de dragostea lui Dumnezeu. sa sufulcat şi cu puteri unite a ridicat o biserică frumoasă, pot zice fără exagerare, măreaţă, lângă drumul ţărei, carea ca şi o lebedă îşi ridică frumosul turn departe vestitor de mărirea lui Dumnezeu şi de hărnicia unui popor.

Decor comunei, ba pot zice ţinutului aceasta, biserica în 20 Septemvrie c. a fost sfinţită prin Magnificul domn Ioan Georgiu canonic şi vicar general Episcopesc, ca delegat cu asistinţa următorilor preoţi: Dr. Vasile Moldovan, profesor de Teologie în Gherla, Ioan Goron, protopop în Cusdrioara, Ştefan Busiţă din Mihaeşti, Teodor Brehariu din Meleşti, Gr. Ciuntereiu din Ambrişiu, Pompeiu Făgărăşan din Canciu, Gavril Marţian din Căşeiu, Constantin Iuga din Negrileşti şi subsemnatul, ca preot local, pe cum şi a preoţilor neuniţi, ca oaspeţi din considerabilă depărtare: Ioan Oltean din Suciul-de-sus, dela poalele Cibleşului, Ioan Rebrean din Săsariu. George Isaiu din Ciceu-Cristur.

Pe cum să cuvine unui dignitar bisericesc de posiţie atât de însămnată, care are să îndeplinească un act atât de însămnat bisericesc, delegatul a fost primit cu arc de triumf, la întrarea în comună a fost întâmpinat de tinerime, a fost salutat de bună venire şi i-s'a predat un buchet de flori. La sosirea dinaintea bisericei celei nouă sub poarta triumfală a fost întâmpinat de preoţimea tractuală în frunte cu protopopul, îmbrăcaţi toţi în frumoasele odăjdii şi a fost salutat şi bineventat de preotul local, dându-i-se spre sărutare sfânta cruce şi Evangelia.

Condus cu procesiune la biserica cea vechie, acolo Magnificul Domn delegat s'a îmbrăcat în ornate sacre, apoi s'a făcut procesiunea dela biserica cea vechie la cea nouă după-ce mai întâiu protopopul tractual în cuvinte duioase, cari au stors lacrămi din ochii poporului credincios, a luat rămas bun dela modesta bisericuţă vechie, adăpostul în decurs de vre-o 200 ani a credinţei şi locul de mângâiere sufletelor creştine din aceasta parohie.

Sosită procesiunea în biserica cea nouă, inmediat se făcù sfinţirea apei, se stropi poporul, se făcù încunjurarea bisericii celei noue, cu cetirea evangeliilor prescrise şi se stropi întreaga biserică. După încunjurarea de trei ori, se începù liturgia solemnă cu pontificarea Măritului delegat Episcopesc şi asistinţa preoţilor mai sus amintiţi.

Predica ocazională o rosti delegatul Episcopesc vorbind avântat despre însemnătatea bisericii şi datorinţa poporului de a cercetà sf. biserică, dând lauda poporului harnic, care a ridicat un astfel de locaş lui Dumnezeu şi în urmă împărtăşind binecuvântarea bunului şi bătrânului Episcop, carele din cauza slăbiciunilor bătrâneţelor nu a putut veni însuşi la consacrare.

După cetirea numelor binefăcătorilor sf. biserici din partea preotului local, s'a finit sf. liturgie şi s'a cetit sf. maslu peste mai mulţi poporeni morboşi şi doritori de aceasta mângâiere.

După sfârşirea ceremoniilor bisericeşti, atât Măritul domn delegat Episcopesc, cât şi preoţimea şi inteligința prezentă s'au întrunit la banchetul aranjat în curtea vrednicului poporan şi curator bisericesc Gavril Borbel în pavilonul construit spre acel scop. Au luat parte şi primpretorele Gajzágó Vilmos, pecum şi notarul cercual Bokros István, ambii cu cea mai mare bunăvoinţă faţă cu întreprinderea edificării noue biserici.

Aşa a decurs sfinţirea bisericei din Baţa într'un mod înălţător de suflete şi mulţimea cea mare de popor creştin adunată în număr ca la 2000 suflete s'a depărtat târziu mângâiată în suflet, că a asistat la un act sărbătoresc ca şi acesta şi mulţi din ei, cari încă nu au biserică din material solid, se vor fi reîntors cu propusul nobil, de a conlucrà ca şi în comuna sa să se ridice una asemenea biserică. Ajute bunul Dumnezeu!

Iară trecătorul pe drumul ţării privind aceasta sf. biserică, va mări pe Dumnezeu şi oprindu-se va ceti pe frontispiciul bisericei cu litere de aur inscripţiunea: Aceasta sf. biserică s'a edificat de credinciosul popor gr.-cat. din Baţa în anul 1907 şi s'a sfinţit la 20 Septemvrie 1908 şi va murmurà cu buze şi inima evlavioasă, clătind din cap: *„Harnic şi vrednic de cinste poporul, care a zidit biserica aceasta."*

Nu pot terminà acest raport, fără de a aminti cu laudă pe un destoinic măiestru român, pe domnul Ioan Măşcăşan, măiestru tâmplariu, care ne-a făcut uşa şi ferestrile pe cum şi iconostasul la noua biserică, toate executate spre îndestulirea întreg poporului. Pe acesta îl recomând în atenţiunea domnilor fraţi preoţi, ca să-l îmbrăţoşeze cu toată căldura pentru executarea de lucrările trebuitoare la biserici nouă. Se află, cu locuinţa în Nima (Néma) poşta ultimă Gherla (Szamosujvár) în comitatul Szolnok-Doboka.

Mai amintesc, că vechia biserică din lemn bine conservat şi din lăuntru cu o pictură frumoasă încă şi acuma, ar fi vrednică de conservat pentru un muzeu. Rămânând parohia detoare, se va vinde. Mai are biserica aceasta un potir din seclul al XVI. masiv de argint şi a fost aurit, dar acum s'a şters auritura, bătut cu ciocanul şi având pe el figuri frumoase. Exemplare de aceste puţine se mai pot află şi pentru aceea este foarte apreţiat de arheologi şi anticuari.

Ioan Sonea,
preot gr.-cat. în Reteag şi filia Baţa.

Nr. 14—1908.

Convocare.

Reuniunea femeilor române gr.-cat. din Blaj îşi va ţineà adunarea generală *Duminecă în 25 Octomvrie 1908, la 3 oare* d. a. în *localul Casinei.*

Invităm la aceasta adunare pe toţi membri şi binevoitorii Reuniunei.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Dare de seamă despre fundaţiunile „Ana Vlassa născ. Poruţiu," „Leontina F. Negruţiu" şi „Maria Hossu n. Szebeni."
4. Proiectul de budget al anului 1909.
5. Alegerea comisiunilor, *a)* pentru cenzurarea raportului general, *b)* pentru a cenzurà darea de seamă a fundaţiunilor de sub punctul 3, şi proiectul de budget; *c)* pentru înscrierea membrilor noi şi incassarea taxelor dela membri vechi.
6. Rapoartele şi propunerile comisiunilor.
7. Dizertaţie ţinută de dşoara Elena Simtion.
8. Eventuale propuneri.
9. Alegerea comitetului pe un nou period de 3 ani:
10. Verificarea procesului verbal şi închiderea adunării.

Blaj, la 10 Octomvrie 1908.

Elena Nestor, prezidentă. **Dr. Octavian Prie,** secretar.

Noutăţi.

Mulţumită călduroasă i-să aduce On. domn *Vasiliu B. Muntenescu,* preot în Solovăstru, pentru suma de 5 cor. cu care a contribuit la fondul Internatului Vancean de fetiţe. *Direcţiunea.*

Hymen. *Ştefan Nyergeş,* neguţător în Blaj şi *Ana Christian* anunţă serbarea cununiei lor, ce se va celebrà Duminecă în 11 Octomvrie st. n. la 4 oare d. a. în biserica catedraiă din Blaj.

Mulţumită publică. Dl *Dr. Emil Pop,* candidat de advocat şi dşoara *Mariţi Cernea,* au dăruit din incidentul logodnei lor în loc de anunţuri suma de 20 Coroane pentru *„masa studenţilor români"* din Făgăraş.

Espoziţie de copii. Marţi în 27 crt. se va ţineà în şcoala din Poiana o expoziţie de copii. Sunt admişi copiii dela 1—4 ani. Copiii mai sănătoşi şi mai bine făcuţi vor fi premiaţi.

Un canditat de advocat român se caută. A se adresà la Redacţia „Uniriî". (43) 1—3

La spălat sum ca la horă
Fără multă oboseală
Căci **săpunul** cel bun **Schicht**
Cruţă bani, timp, osteneală.

Puterea minunată şi intensivă de a curăţi a

săpunului Schicht's Hirsch

zace în felul cum e pregătit şi în alegerea materialului brut din care se pregăteşte!

Săpunul Schicht Hirsch

cruţă mâinile, hainele! Nu produce oboseală şi grijă şi cruţă sănătatea, bani, timp şi lucru

30,000 cor. garanţă pentru curăţenie.

(21) 5—8

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 37

In rotundă se făcu liniște mortală; toate privirile erau îndreptate spre statura nobilului Roman, carele prin numele, poziția și averea sa părea a fi singurul potrivit, se cuprindă tronul Cezarilor.

Claudius Senecio fù cel dintâi, carele întrerupse tăcerea. „Acel bărbat este aflat," zise el, privind spre Calpurnius. „Dar acum spuneți-mi: trebuește el întradevăr se moară? Nu ajunge dacă va fi numai ezilat?"

„Ce vorbești de ezil!" erupse Vindex. „Are pământul loc pentru doi Cezari? Nu: trebue se moară!"

„Se moară!" răsună năduşit și înfiorător.

„Cum am iubit pe copilul buclat de pe tron," zise Calpurnius încet, ca și când ar fi vorbit cu sine însuși. „Însuflețit pentru tot ce erà sublim și frumos, el ar fi putut deveni un al doilea August. Însă în loc de aceasta el a devenit un ucigaș, un asupritor al poporului, un tiran al nobilimei. Ultima sa faptă înfricoșată — omorârea soției sale nevinovate — l-a condamnat: se moară!"

„Se moară!" răsună a doua oară înfiorător. Atunci perdeaua se mișcă și printre creţele ei întunecate apărù o față palidă.

„Cum, vreți se omorâți pe Cezar?" întrebă o voce înspăimântată.

„Tradare," strigă Vindex și-și smânci sabia spre a o înfige în peptul tradătorului. Insă se dete înapoi ca ametit, când auzi o voce bine cunoscută, carea îi strigă: „Salve, dragă amice, salve!"

El își bägă sabia în teacă și-și acoperi fața cu mânile. „Tu ești, Plautus? — Nu, pe tine nu te pot omorî — chiar și dacă ai fi un trădător. Dar nu: tu nu ești trădător, tu nu!"

Și el se aruncă în brațele prietinului. Ceilalți se uitau cu mirare mută la revederea celor doi prietini, despre cari se știa, că în tinerețea lor au fost nedespărțiți, așa în cât în Roma erau numiți „Dioscurii cei tineri."

Calpurnius se apropie de dânșii și întinse lui Plautus mâna. „Te salut, scumpul meu," zise el cu căldură. „Pe tine zăii te-au adus în mijlocul nostru."

Plautus clătină din cap. „Nu zeii, ci nefericirea!"

„Cum," zise Calpurnius, „și acum ești încă persecutat?"

„Mai mult ca totdeauna," răspunse Plautus. „Sbirii împăratului sunt pe urma mea și mă alungă ca pe o sălbătăciune dintr'un loc într'altul. Puterea-mi e aproape pe sfârșite."

„Dar pentruce te persecută?" întrebă Vindex, „pe tine, cel mai credincios dintre Romani?"

„Pentru fidelitatea sa," zise Calpurnius întunecat. „El a servit patriei: pentru aceea este urmărit și gonit ca o fiară. — Aceasta nu este lucru nou sub domnia lui Nero. Dar cum ai ajuns tu chiar aci?"

„Și în zece locuri m-am ascuns, însă spionii împăratului totdeauna m-au găsit. Astăzi, cătră apusul soarelui, erau aproape se pună mâna pe mine. Atunci am năvălit în prima casă ce-mi veni înainte, am pătruns în grădină și m-am ascuns aci în templul cel părăsit."

„Și tu," strigă Vindex, „pe carele tiranul îl perzecută de moarte: tu vreai se condamnezi hotărârea noastră? Nu te înțeleg."

„Feriți-vă, de a comite un omor: este o faptă înfricoșată!"

„Omorul unui tiran o o faptă rea?" strigă Calpurnius. „Plautus, ești tu un Roman? Omorârea tiranului este o binefacere pentru omenime. Ceea ce am hotărît, rămâne: el trebue se moară!"

„Nu așa," strigă Plautus, „avertizați-l și-l conduceți pe calea cea dreaptă. Nu vă pătați mânile cu sângele domnitorului: asta ar fi peirea voastră...."

„Taci, băiete," strigă Senecio îndârjit. „Ce are a face blândețea! Să ne nimicească? — Nu: se moară, pentrucă de o sută de ori a meritat moartea."

„Se moară!" răsună a treia oară puternic și înfiorător prin locaș.

„La lucru!" strigă Calpurnius. „Fiecare știe, ce are se facă. La timpul hotărât ne vom revedeà. Până atunci poama este coaptă: apoi ea trebue se cadă!"

Plautus își acoperi fața cu colțul mantauei sale; el nu văzù, cum ceilalți se depărtară. Când se descoperi, erà singur cu Vindex. Acesta îi puse mâna pe umăr și zise: „Ce-i cu tine, amice? Tu ai devenit un visător!"

„Nefericirea m-a muiat!" — Ori poate învățătura cea nouă, blândă?" se întrebă el în sine.

„Deșteaptă-te, prietine," zise Vindex — și urmează-mi! Ce vreai tu aci în această Romă răutăcioasă, carea îți răsplătește cu nemulțumită serviciile tale credincioase? Vină — scoală, și-mi urmează! Pune mâna pe sabie, și mergem în Galia, în fruntea legiunilor! De acolo ne reîntoarcem victorioși, doborîm porțile aceste mândre și răsturnăm pe tiran de pe tronul său putred. Vină —!"

Ochiul tinerului lucì, și statura sa cea înaltă, sveltă, părea că crește.

Plautus însă trăgănă. „Eu am o mamă —" zise el.

„De când întreabă un Roman după mamă-sa, când patria îl chiamă? Hei, Plautus, mi-se pare, că alte lucruri te țin legat de cetatea aceasta. Roșești? — Așa dar am găcit-o! Deci săgeata lui Amor ți-a rănit inima ta cea tare! De altcum așa e, odată totuși trebuià să se întâmple astfel. Insă ca amorul se te prefacă în visător, aceasta nici odată n-am gândit-o. Mai curând credeam, că el te va preface într'un erou! Vină, nu mai trăgăna! Mai întâi trebuește edificată domnia cea nouă peste colinele eterne ale Romei: și numai după aceea lasă-ți inima se vorbească! Pentru acum însă fi un Roman întreg, mare!"

Plautus strânse mâna prietinului său; văzându-l atât de entuziasmat, se deșteptà și într'însul vechia sa putere. „Bine," zise el, „sum al tău. Vin cu tine!"

„Așa iarăși îmi placi. Plautus! Intru adevăr, tu nu ești născut se fi visător."

„Totuși mi-ar plăceà, ca Cezarul se fie cruțat —," zise Plautus.

„Lasă aceasta!" zise Vindex aproape vehement. „Lumea își are cursul ei și nu-i pasă de dorința singuraticului. Lasă se vină, ce trebue se vină!"

Ei merserà în tăcere spre palat. Un german uriaș îi așteptà. „Pune șeaua pe cai, Sasso," demândà Vindex. „Inainte de răsărirea soarelui trebue să fim eșiți dintre zidurile acestei cetăți. Acum însă se ne întărim prin vin și somn."

După două ceasuri liniștea palatului fù conturbată. Vindex sări înarmat din așternutul său. „Ce este?" întrebà el pe Scävius, carele se apropia palid, ca moartea.

„Zbirii împăratului!" zise acesta cu voace trămurătoare.

„Lașule!" șopti Vindex și trezi pe Plautus. „Ei sosesc cu două ceasuri prea curând," se întoase el cătră Scävius. „Dar tot atâta: nu ne e frică de ei! Sasso, caii în curtea de coloane! Plautus aruncă-te în șea și mă așteaptă!"

Vindex păși spre poarta de întrare; de din afară se auziau lovituri de pumni în ușă. „Ce vreți?" întrebă Scävius cu voce văierătoare. „Cine conturbă, la mezul nopții, liniștea unui cetățean Roman?"

„Deschide!" demândă o voace —: „în numele împăratului!"

„Pe Iupiter, deschid îndată!" strigă Scävius. „Aveți răbdare, deschid! Căci sublimul imperator o poruncește: la moment deschid!"

In intervalul acesta Vindex așează ruda cea de fer la poartă și zurăi cu lanțul, spre a face pe cei de afară se creadă, că el se trudește se descue lăcatele.

„Deschide!" răsună afară, și lovituri nouă bubuirà în ușa cea tare.

„Deschid, deschid!" strigă Scävius. „Mânile mele însă îmi trămură! Aveți răbdare, strig sclavii." Și el se reîntoarse în atrium și strigă: „Mucius! — Fulvius! — Paris! — veniți și deschideți!"

Vindex îi întinse mâna și zise: „Reține-i câtva timp și-i ademenește în antișambră, ca se nu audă lovitura de potcoave a cailor nostri. Vale!"

El grăbi în curtea de coloane, unde se aruncă pe calul său focos; ceilalți erau deja pe șea. „Tu închei conductul!" zise el cătră german, pe spatele căruia atârnà o săcure puternică.

Incet și cu precauțiune își îndreptară caii spre stradă; încă și acum se auziau loviturile surde ce cădeau pe poarta palatului

Când ajunseră în stradă, Vindex zise încet: „Acum luați sabia în mână și trecem ca orcanul prin oraș!" Ei ocoliră repede poala sudică a colinei călice, și trecând prin stradele pustii, prin cari nu se vedeau decât numai puțini trecători din clasa poporului, ajunseră în curând afară din oraș, unde deteră drumul la cai, cari porniră, ca vântul.

Noaptea erà senină și obiectele se puteau distinge din depărtare mare; dupăce au călărit cam vre-un mil, Vindex își opri

calul. Plautus şi Sasso făcură asemenea. Caii cei nobili steteau, ca vărsaţi din bronz. Vindex îşi aplecă îndărăpt partea superioară a corpului său şi ascultă. Ochii de şoim ai lui Sasso pătrunsără prin întunerec. El ridică mâna. „Inapoia noastră sunt călăreţi," zise el. „Unul — doi — trei — patru!"

Vindex afirmă mut. „Suntem urmăriţi! Inainte!" Şi conductul porni din nou prin noapte; copitele răsunau cu putere pe drumul petros. „Afurisit!" crâşni Vindex, „de lună şi de petri ne-am puteà lipsi astăzi. Trebue să-i înşălăm. Indreptaţi-vă spre sudost! Vom înainta spre Via Ardeatina."

Caii zburau; îndărăptul lor însă răsunau desluşit copitele cailor.

„Ei sunt mai astuţi, decât credeam eu." zise Vindex; „ne-au găcit intenţiunea. Dar acum e tot una, mergem înainte. Va fi o vânătoare turbată.

Trecură în goană mare pe lângă arbori şi colibi; dinaintea lor se ivirà monumentele din calea appică, printre cari trecură, ca în zbor. După o mie de paşi deteră în calea ardeatină. Nici unul nu mai vorbià nimic, pentrucă fiecare ascultà la zgomotul dindărăptul lor, carele se apropià tot mai tare.

„Au cai de tot iuţi," zise în fine Vindex. „Ai nostri sunt prea greoi. Mâna pe sabie! Va fi o luptă ferbinte. Noi însă trebue să învingem!"

El se întoarse: atunci văzù, cum unul dintre călăreţi, pe un cal alb, ca zăpada, alergà departe înaintea celorlalţi.

„Şi totuşi sunt proşti," zise el îndârjit. „Cine a mai văzut se călărească cineva noaptea pe un cal alb!"

O săgeată îi văjîi pe lângă coif. „Bine ţântit," murmură el, însă rău nimerit!"

Călăreţul se apropie repede; calul lui Sasso rămase ceva mai înapoi; persecutorul fù la moment lângă Sasso şi îşi înfipse sabia în pântecele calului acestuia. Sasso sări repede de pe calul său, carele ameninţa se cadă, şi se aruncă în spatele calului potrivnicului său. Cu mâna sa uriaşă el îndoi îndărăpt capul călăreţului înspăimântat şi-i înfipse sabia în gât. Un torent de sânge întunecat se revărsă pe corpul alb al calului, carele se ridică în două picioare. Sasso lăsă corpul călăreţului mort se alunece jos şi apucă cu mâna tare frânele calului, carele simţind un călăreţ străin în spatele sale, porni înainte în goană turbată.

Vindex şi Plautus nu observară nimic din cele ce s'au întâmplat la spatele lor; deodată văzură alergând pe lângă ei înainte calul cel alb al persecutorului lor. Călăreţul însă nu erà Roman; de pe spatele uriaşe şi de pe capul cel mare ei recunoscură într'însul pe soţul lor.

„Pe toţi zăii," strigă Vindex, „acesta e Sasso, carele aleargă ca vântul. „Omule," strigă el după dânsul, „ce ţi-a pleznit în cap?" Nu căpătă însă nici un răspuns.

„Inainte, trebue să-l ajungem!" Ei porniră iarăşi înainte şi se apropiară de locul, unde calea se îndoià către Lavinium, de unde conduceà mai departe către Laurentum şi Ostia. Pe acest drum se îndreptă calul cel alb.

„E nebun!" strigă Vindex „Sasso, celalalt drum, celalalt...." Insă calul alergă mereu înainte.

Intr'aceea persecutorii se apropiară mult, şi când cei doi călăreţi au ajuns la locul unde căile se încrucişau, ei se aflau numai la câteva sute de paşi în urma lor. Vindex crâşni din dinţi. „Doi contra patru: va fi o luptă ferbinte. Dar totatâta, dreptatea este pe partea noastră."

Ei înaintară mai departe pe calea ardeatină, carea conduceà către Antium; persecutorii se ţineau în urma lor şi deja se auzià sforăitul cailor lor.

„Predaţi-vă," răsună o voace dindărăptul lor, „predaţi-vă în numele împăratului!"

„Bah, împăratul!" strigă Vindex dispreţuitor şi-şi întoarse calul ca fulgerul; Plautus făcù asemenea. Intr-însul încă se deşteptă pofta de luptă şi sabiile „dioscurilor" căzură asupra agresorilor, încât ieşau scântei. Insă şi aceştia erau luptători buni şi afară de aceea aveau cu o sabie mai mult decât persecutaţii. Lupta erà aprinsă şi îndârjită; Plautus fù atacat de doi deodată, el însă luptă, ca un leu.

Atunci de pe cale se auzi deodată sunet de copite şi un călăreţ uriaş se apropià, ca un uragan. In dreapta sa luceà săcurea cea puternică şi cu o lovitură despică capul celui mai de aproape dintre zbirii împăratului.

„Frumoasă lovitură!" strigă Vindex triumfând şi-şi înfipse sabia în peptul contrarului său.

El se întoarse spre ultimul dintre persecutori. carele, când văzù pe soţul său căzând, voià se fugă.

„Stai," strigă Sasso şi-şi ridică din din nou arma sa teribilă, „astfel nu ne înţălegem! Eu iubesc lucrul limpede." Şi aieptându-şi săcurea, îi zdrobi capul.

Osteniţi de lupta cea crâncenă, ei tăcură şi-şi întoarsără încet caii. Apoi Vindex întinse mâna Germanului şi zise: „Pe Donar, blondule German, asta a fost o lovitură măiastră! Din oara aceasta tu eşti liber!"

„Iţi mulţumesc, tribune," zise uriaşul cel blond râzând şi-şi îndreptă statura cea puternică. „Mulţumită ţie, buclele mele în curând îmi vor cădeà iarăşi peste umeri. Iar calul acesta, carele în iuţală întrece vântul —?"

„Este al tău! Şi să-mi fi prietin!"

„Din dragă inimă, tribune!"

„Un animal escelent!" zise Plautus cu admirare.

„Unicul lucru bun, pe care-l duc din Roma în patria mea," râse Germanul.

„Grosolan ca un urs germanic," zise Vindex, „însă fidel ca aurul. Se grăbim, ca se ajungem la ţinta noastră."

Ei călăriră mai departe prin noaptea sănină şi ajunseră în curând la orăşelul Ardea. Un ceas după aceea descălecară în portul dela Antium.

O triremă superbă se legănà pe apa întunecată şi un vânt proaspet umflà pânzele cele albe.

„Fortuna," zise Vindex, „ne va trece repede preste valuri. Plautus, din ceasul acesta se începe norocul nostru."

La ost se zăreà o roşaţă peste coamele întunecate ale munţilor: regele zilei se ridică, pe cai de nori, în imperiul său etern.

„Niciodată nu m-am despărţit atât de cu greu de pământul lui Latium," zise Plautus, când amicii stăteau lângă statua de aur a zeiţei.

„Iarăşi venim înapoi," zise Vindex, voios, „ne reîntoarcem ca învingători."

„Pe mine mă atrăge cu putere îndărăpt la patria mea," zise Plautus visător, „mă atrage credinţa aceasta miraculoasă. —"

„Credinţa în fericire — şi în iubire!" zise tribunul surizând.

Plautus clătină din cap, însă nu zise nimic. Numai ochiul său priveà visător la ţărmul ce dispărea şi buzele sale şoptiră lin: „Iarăşi viu, Domnul meu — Dumnezeul meu!"

(Va urmà).

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.
Redactor responz.: Augustin Gruiţia.

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărăşia românească „Mugurul" însoţire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viţă de vie de toate speciile pe cum şi viţă americană cu şi fără rădăcină şi la dorinţă însoţirea dă instrucţie gratis ori cui în toate ramurile viticulturei.

(34) 5—52

La NAGYENYED
Com. Alsófehér

să se adreseze,
cine doreşte a cumpărà
Pomi Roditori Altoiţi,
de calitatea I. arbori de promenadă, tufe de ornament, acăţi, gledicii, coniferi ş. a. pe cum şi
VIŢĂ DE VIE ALTOITĂ,
viţă de vie europeană şi americană cu şi fără rădăcină.
Cataloage trimite gratuit şi franco.
FISCHER u. Comp
Pomi Viticultura

(36) 4—12

„Familia Română.“ *Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Gâcituri).*

Abonații noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 8—52

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . . 2.90
2. **M. Eminescu.** Studiu critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericei rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria. de A. Viciu. . —.12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Strâjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3.40
8. **Cele doue fețe ale lumii** de Nicu . . . . —.30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor . . . . —.16
10. **Cele două conștințe,** piesă teatrală în 5 acte. trad. de Simion Zehan . . . —.40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 1 Nrii ii, primesc cu 6·10 cor. în loc 8·84 cor.

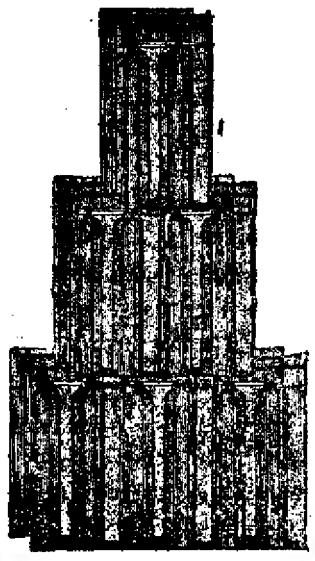

Product din Chichinda-mare
Țigle licențiate de siguranță fabrica Bohn, Nr. **272.**

M. BOHN și SOȚII

NAGYKIKINDA și ZSOMBOLYA.

Cel mai bun stabiliment de acest soiu în întreagă Austro-Ungaria.

Fabricele de cărămidă ale lui Bohn

în CHICHINDA-MARE și ZSOMBOLYA.

Fondată în 1864. — Referințele cele mai de frunte.

= Productul anual 50 milioane =

țigle de siguranță din fabrica lui Bohn.

OXID DE FIER roșie naturală sau cătrănit.

= PRODUCTE: Țigle licențiate de coperiș. =

= **Coperișul cel mai ieftin și mai frumos.** =

Preț-curant și mustre trimitem, la cerere, gratis și franco.

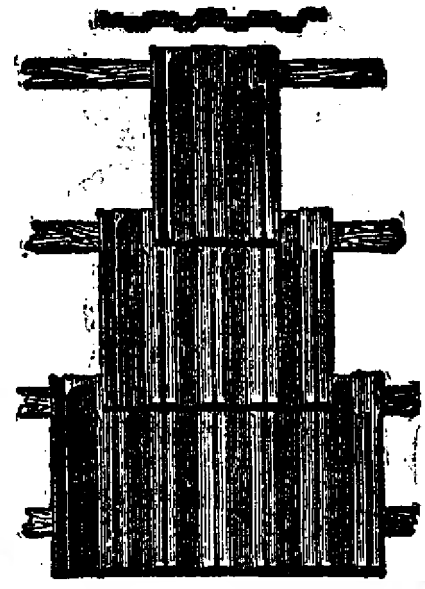

Product din Szombolya.
Țiglă de coperiș, licențiată Nr. **253.**

(26) 9—10

Viță altuită! *Viță altuită!* *Viță altuită!*

(42) 1—5

De vânzare:

Un cuant mai mare de altoi de viță cl. I-mă, altuiți în viță americană (*„Riparia Portalis“*) după metoda cea mai bună (altoirea în mușchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000	bucăți	= 200	coroane.
Mustoși	(Musztos fehér)	„	„	= 200	„
Goarneși, Iordovană	(Iárdovány)	„	„	= 220	„
Galbini	(Mézes fehér)	„	„	= 200	„
Feteşti	(Erd. Leányka)	„	„	= 220	„
Mestecați	(Vegyes borfaj)	„	„	= 200	„
Rulendi	(Ruländer)	„	„	= 200	„
Șmighiră	(Som, Furmint)	„	„	= 200	„
Ezerjó		„	„	= 200	„
Bacator		„	„	= 200	„
Silvan verde	(Zöld Szilvány)	„	„	= 200	„
Chasselas Napoleon		„	„	= 200	„
Muscat Lunel		„	„	= 210	„
Muscat Croquart		„	„	= 240	„
Slancamenca	(roșie)	„	„	= 240	„
	Altoi clasa II-a. — — — — — — — — — — —	1000	„	= 80	„

Soiuri pentru vin roșu:

Burgundi, mare	(Nagy Burgundi)	1000	bucăți	= 200	coroane.
Lugojană, neagră	(Nemes Kadarka)	„	„	= 200	„
Carbenet	(Carbenet franc)	„	„	= 200	„
Merlot		„	„	= 200	„

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Chasselas blanck croquant	(alb)	100	bucăți	= 22	coroane.
Chasselas rouge croquant	(roșu)	„	„	= 22	„
Muscat Alexander	(alb)	„	„	= 22	„
Muscat Passatutti	(alb)	„	„	= 24	„
Muscat Ottonel	(alb)	„	„	= 28	„
Muscat Hamburg	(negru)	„	„	= 30	„
Kosuth Lajos	(alb)	„	„	= 30	„
Suvenir de mileniu	(alb)	„	„	= 40	„
Oriașul de Genua (Genuai oriás)	(alb)	„	„	= 40	„
Csaba gyöngye	(alb)	1	„	= 1	„

circa: 800,000 buc. loze *circa: 800,000 buc. loze*

Viță americană (sălbatică):

Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus groasă 45 cm. lungă — — — — —	1000	bucăți	= 17	coroane.
Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus groasă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăți) (altoi) —	„	„	= 50	„
„ „ cu rădăcină — — — — — — — — — —	„	„	= 40	„
Viță nobilă (europeană) dela 6 mm. groasă 45—59 cm. lungă (mai multe soiuri) — — — —	„	„	dela 8	„ în sus.

Aceia cari au trebuință de viță sălbatică pentru altuit, sunt rugați aşi face comandele cel mult până în 10 Noemvrie 1908 și totodată a-mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noemvrie prețurile viței sălbatice se va urcă (ridică). La comandă rog, a-se trimite 1/3 anticipațiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau stațiunea căii ferate. Pachetarea să va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamațiunile să i-au în considerare dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comande mai mari vând și pe cambiu pe lângă cavenți buni, terminul solvirii 1 Octomvrie n. 1909.

Sâncel—Szancsal, u. p. *Balázsfalva.*

Ioan Bărbat,
inv. producent de altoi.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 17 Octomvrie 1908.** **Numărul 41.**

STIPENDII.

Publicăm în altă parte a foii noastre conspectul prim al celor împărtăşiţi cu ajutoare în bani din fondurile arhidiecezane. Al doilea conspect al celor ajutoraţi din fondurile, ce se găsesc în administrarea statului, va urmà mai târziu, când dl ministru de culte le va asignà stipendiile spre plătire.

Şi până atunci putem constatà, că numărul fundaţiunilor noastre e destul de respectabil şi ajutoarele încă sunt destul de mari şi de variate. Se ajută elevi dela tot soiul de învăţătură, începând dela şcoalele elementare, până la universitate. Sunt stipendiaţi nu numai elevii liceelor clasice, ci şi cei dela academii şi şcoalele reale, cum şi universitarii de toate categoriile. O viuă dovadă aceasta, de grija cu care fundatorii au fost faţă de elevii neamului nostru, căutând să întindă mâna de ajutor tuturor, cari vor să meargă inainte în lupta vieţii şi în desvoltarea şi întărirea forţelor, cu cari au fost înzestraţi de Dumnezeu.

Lipsesc din acestea conspecte elevii de meserie şi industrie, de cari încă s'au îngrijit nemuritorul mitropolit Vancea, cel dintâi, apoi canonicul Papfalvi, vicarul Basiliu Raţ şi alţii. Ajutoarele acestea împărţindu-se cam de comun primăvara, nu se pot trece în acestea conspecte.

Putem deci se zicem, că marii bărbaţi ai neamului nostru, cari şi-au lăsat averile lor în grija Capitlului mitropolitan, au adus pe fruntaşii Bisericei noastre în plăcuta poziţie de a puteà împărţi fiilor neamului nostru, au numai ştiinţă de carte şi pâne şi cuartir gratuit, ci în acelaş timp şi ajutoare în bani, spre a le uşorà educaţia şi instrucţia prin institute de cultură străine. In situaţia sa de azi, Blajul nostru poate să rivalizeze în privinţa multelor şi feliuritelor sale instituţiuni culturale şi umanitare, cu oraşele celea mai mari şi mai bogate. Chiar de aceea, acea mare aglomeraţie la elevii gimnaziali, la alumnii internatelor şi şi mai mare cu prilejul concurselor la stipendii. Ar trebui ca şi numărul claselor şi al internatelor şi cu atât mai mult al stipendiilor, să fie îndoit şi chiar întreit, ca să poată fi împărtăşiţi toţi, cari cer şi vrednicesc ajutorul. Şi chiar fiindcă nu pot fi ajutoraţi niciodată toţi cei lipsiţi, de aceea sunt şi mulţi neîndestuliţi.

Acestei neîndestuliri cu toate acestea, aşa de uşor s'ar puteà ajutà!

Iată de pildă, dacă cercăm conspectele acestea numai cu 10—20 ani înainte, întâlnim în ele aproape toată inteligînţa noastră de azi. Şi s'a spus de multe ori acest lucru: dacă toţi aceia, cari cu ajutorul acestor stipendii şi-au făcut carieră în viaţă şi au ajuns la bunăstare, dacă toţi acestia ar contribui din bogăţiile lor de azi, cel puţin numai cu suma aceea, cu care au fost ajutoraţi, pe încetul s'ar creà o nouă fundaţiune respectabilă, din care cu vremea ar puteà fi şi alţii ajutoraţi.

Dacă s'ar fi continuat şi pe mai departe cu acelaş zel dela început, colecta aşa numită a Cruceriului de fiecare suflet, fondul acela n'ar fi azi de abia patru mii coroane, ci înzecit ori însutit mai mare şi în primejdia actuală nu una, ci eventual 10 ori 20 ar puteà fi şcoalele noastre ajutorate numai din acest fond.

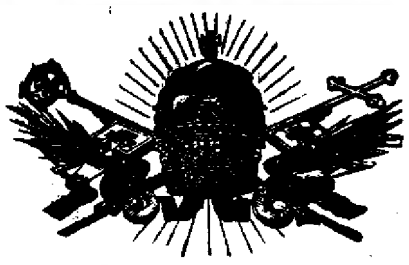

Ezortaţia Sfinţiei Sale Papa Piu X. către clerul catolic.

(Continuare).

Şi acestea le înţelege omul, îndată ce socoteşte, că făcând slujba preoţească nu slugim în numele nostru, ci în numele lui Isus Hristos. Apostolul zice: „Aşa să ne socotească pe noi omul, ca pe slugi ale lui Hristos, şi ispravnicii tainelor lui Dumnezeu" (I Cor 4, 1), aşa dar suntem ambasadorii lui Hristos" (II Cor. 5, 20). Din pricina aceasta Hristos nu ne-a socotit între servitori ci între prietini. „De acum nu vă mai chiem pe voi slujitori.... Ci pe voi v-am chiemat prietini: pentrucă toate celea ce le-am auzit dela Tatăl meu, vi le-am arătat vouă.... V-am ales pe voi şi v-am pus ca să alergaţi şi roadă să aduceţi (Io 15. 16). Aşa dar noi avem să reprezentăm pe Hristos: legaţiunea dată de el aşa avem să o împlinim, ca să ajungem acolo, unde vrea el. Şi după ce prietinia cea firmă stă în a vreà aceeaş şi a nu vreà aceaş, suntem detori ca prietini să simţim în noi ceea ce şi în Isus Hristos, care „e sfânt, fără de răutate, fără de spurcăciune" (Evr. 7, 26), ca ambasadorii trimişi de el trebue să împăcăm credinţa oamenilor cu învăţăturile şi legea lui, grijindu-le acelea mai întâiu pentru noi: ca părtaşi puterii lui pentru ca să deslegăm sufletele de lanţurile păcatelor trebue să ne dăm toată silinţa, să nu ne legăm pe noi în acele lanţuri. Dar mai ales ca Ambasadorii lui în jertfa cea mai strălucită, ce se renoieşte cu o putere dăinuitoare pentru viaţa lumii, trebue să ne folosim de aceea întărire a inimii, prin carea El s-a adus pe sine jertfă nepribănită pe altarul crucii. Căci dacă se cereà odinioară numai în chip şi în figură dela preoţi atâta sfinţenie, ce se va cere dela noi, cari aducem jertfă pe Hristos? „Decât ce nu trebue să fie mai curat cel ce se bucură de aceasta jertfă? Decât ce rază solară nu trebue să fie mai strălucită mâna, carea împarte aceasta carne? Gura ce se umple de focul spiritual, limba ce roşeşte de acest sânge foarte înfiorător?" (Sf. Ioan Gură de aur, omilia 82 în Mateiu n. 5). Foarte potrivit ziceà sf. Carol Boromeu în vorbirile către cler: „De ne-am aduce aduce aminte iubiţi fraţi, câte şi ce lucruri preţioase a pus Dumnezeu în mânile noastre, ce efect ar aveà consideraţia aceasta, îndemnându-ne să petrecem o viaţă vrednică de preoţi! Ce n-a pus Dumnezeu în mâna mea, când l-a pus pe Fiul său Unul Născut, care e împreună etern şi egal cu el? A pus în mâna mea toate comorile sale, sacramentele şi graţiile; a pus sufletele, pe cari le preţueşte mai mult decât ori ce, pe cari le-a iubit mai mult decât pe sine, pe cari le-a răscumpărat cu scump sângele său: în mâna mea a pus cerul, ce-l pot altora şi deschide şi închide..... Cum voiu puteà fi eu deci

Dacă preoţii nostri ar fi lăsat şi pe mai departe câte 10% din stipendiile, ce le primesc pentru sfintele liturgii, ce li-se împărţesc spre celebrare, atunci an de an s'ar fi adunat miile de coroane la fondul de alumnate al Internatului de fetiţe şi nu 9 ca acum, ci cu timpul toate ficele preoţilor nostri, adăpostite în această umanitară instituţiune şi foarte potrivită şi folositoare pentru trebuinţele noastre, ar fi putut fi ajutorate cu câte o sută coroane anual.

Dar, durere, foarte adese entusiasmul nostru e aşa de trecător! Arhiva mitropolitană, ar puteà arătà cu numele pe mulţi fruntaşi bogaţi de ai nostri, cari s'au legat în scris, într'un elan de însufleţire, să reîntoarcă stipendiile, ce li-s'au dat! Şi în acelaş timp, când ar arătà, că cu toate acestea n'a întrat nici un ban sub acest titlu, ar puteà să ne numească pe mulţi stipendişti, cari sunt cu totul străini, ca să nu zicem dujmani, bisericei şi şcoalei.

Tot acolo s'ar puteà ceti frasele de multeori bombastice, cu cari preoţii nostri s'au legătuit să adune crucerul de suflet pe an pentru ajutarea şcoalelor şi să cedeze câteva coroane pentru fondul, din care chiar copilele lor vor fi ajutorate. Cu timpul sarcina de a colectà crucerul a rămas să fie o specialitate distinsă a preotului din Buciumşasa. Iar coroanele din stipendiile de liturgii, dacă nu se subtrag direct de Cassa centrală, fraţii preoţi, rar cetim să le trimită fondului Internatului de fetiţe. Astfel, că pe când la început să împărţiau anual 12—14 ajutoare de câte 100 cor. azi se împart de abia pe jumătate atâta. Şi cu toate acestea, situaţia preoţilor nostri e pe cele de a se îmbunătăţi tot mai mult.

Azi, mai mult ca ori când se simte lipsa banilor. Veacul se face tot mai materialist. Nici cultura, dar nici politica, nu se mai poate fără bani. Să grăbim cu toţii a ne dà filerul până nu apucă alţii să ne cutropească, când va fi prea târziu. Orice clădire, cât de măreaţă, stă din părţi mici, cari toate la olaltă bine cimentate şi puse fiecare la locul ei, dau durabilitate şi tărie.

Să ne grăbim a dà tăria aceasta tuturor instituţiunilor noastre, dacă vrem, ca şi pe viitor în ele şi prin ele, să ne cultivăm şi înmulţim elementele, cari să susţină neamul şi să-i deie trăinicie şi viaţă. Fără de o comună interesare, o împreună conlucrare a tuturor, nu putem aşteptà viitorul cu fruntea ridicată şi nu putem aveà nădejdi de mai bine.

Ştipendiştii arhidiecezani.

I. Fundaţiunea „Ales. St. Şuluţiu.“

		Cor.
1.	Ales. Dobrescu, med. an. V. B.-Pesta	800
2.	Iun. Br. Docolin, med. an. III. Viena	800
3.	Traian Denghel, jur. an. II B.-Pesta	800
4.	Ştefan Pop, filozof. an. III. B-Pesta	600
5.	Roza Căpuşan, pedag. civ. Budapesta	600
6.	Augustin Bardoşi, rig. jur. an. I. Cluj	400
7.	Ioan Sârbu, rig. jur. an. I., Cluj	400
8.	Ioan Creţu, jur. an. I., Cluj	400
9.	Romul Moldovan, jur. an. III., Cluj	400
10.	Emiliu Folea, jur. an. III., Cluj	400
11.	Enea Muntean, jur. an. III., Cluj	400
12.	Liviu Ilea, şc. cl. VIII., g. Blaj	200
13.	Ioachim Popoviciu, şc. cl. VIII., g. Blaj	200
14.	Ioan Sârbu, gim. cl. VII., Blaj	200
15.	Dioniziu Tobias, gim. cl. VII., Sibiiu	200
16.	Dumitru Negrea, gim. cl. VI., Făgăraş	200
17.	Traian Mijea, gim. cl. VI., Blaj	200
18.	Anndreiu Murăşan, gim. cl. VIII., Blaj	120
19.	Virgil Ungurean, gim. cl. VII., Blaj	120
20.	Ioan Mărginean, gim. cl. VI., Ibaşfalău	120
21.	Vasilie Neag, gim. cl. V., Gherla	120
22.	Victor Crişan, gim. cl. IV., Blaj	120
23.	Augustin Popa, gim. cl. IV., Blaj	120
24.	Flaviu Şt. Şuluţ, gim. cl. IV., Blaj	120
25.	Leonida Vlassa, gim. cl. I., Blaj	120

II. Fundaţiunea „C. Papfalvi.“

26.	Augustin Papfalvi, gim. cl. I., Cluj	240

III. Fundaţiunea „Tordai.“

27.	Iuliu Germân, tehnic. an. II., B.-Pesta	200

IV. Fundaţiunea „Dănuţ.“

28.	George Hecto, filozof. an. II., Cluj	600
29.	G. Vili Nyisztor, gim. cl. VI., Baia mare	600
30.	Egon Papp Szil. gim. cl. V., Ujpest	600
31.	Liviu Péter, şc. cl. III., civ. Szil. Cseh	600
32.	Vasilie Dănuţ, gim. cl. I., Baia mare	600

---

aşa de nemulţumitor faţă de o vrednicie şi o iubire aşa de mare, şi să păcătuesc în contra lui? să vatăm onoarea lui? Să spurc acest trup, ce e alui? să mângesc vrednicia aceasta, viaţa aceasta consacrată prin iubirea lui?“

Cu griji mari şi continue se uită biserica la aceasta sfinţenie a vieţii, despre carea vom spune ceva mai multe. Pentru ea a făcut seminarele, unde, dacă şi cresc pentru speranţa clerului cei ce trebue dedaţi în învăţătură, dar totodată din vrâsta cea mai tinără sunt a se şi instruà mai ales spre pietate. Şi de aceea când biserica înaintează treptat pe candidaţii săi în intervale lungi, nici când nu-şi uită să-i îndemne ca să-şi câştige sfinţenia. Când ne-a înrolat mai întâi în sfânta oaste, a vrut, ca noi să mărturisim cum se cade[1]): „Domnul e partea moştenirii mele şi a păharului meu: tu eşti cel ce iarăşi aşezi moştenirea mea mie“ (Ps. 15, 5). Prin acestea vorbe spune Ieronim „se face atent clericul, care sau el e partea Domnului, sau are de parte pe Domnul, că aşa să se poarte, ca şi el să poşadă pe Domnul, şi să-l poşadă Domnul“ (Ep. 52 către Nepoţian n. 5). — Cu câtă gravitate s-a adresat biserica către cei ce a voit să-i socotească între subdiaconi: „Trebue să socotiţi cu băgare de seamă iarăşi şi iarăşi, ce sarcină luaţi asupra voastră de bună voie;... căci dacă veţi primi acest ord, nu vă mai puteţi retrage dela propusul vostru, ci va trebui să serviţi în perpetuu lui Dumnezeu, şi să păstraţi castitatea cu ajutorul lui.“ Şi în fine: „Dacă până aci aţi fost târzii la biserică, de aci încolo aveţi să fiţi silitori; dacă până aci aţi fost somnoroşi, de aici încolo aveţi să fiţi trezi; dacă până aci aţi fost neonești, de aici în colo aveţi să fiţi casti.... Băgaţi de seamă a cui slujbă vi-se dă!“ Astfel s-a rugat biserica la Dumnezeu prin prelatul său pentru cel ce a voit să-i ridice la treapta diaconiei: „Să fie în ei din belşug tot felul de virtuţi, auctoritatea modestă, pudoarea constantă, curăţenia nevinovăţiei şi observarea disciplinei spirituale. Să strălucească în purtarea lor poruncile tale, ca din castitatea lor poporul să iee pildă de urmare sfântă.“ Dar cu atât mai tare ne pătrunde vorbirea adresată celor ce erau să se ridice la treapta preoţiei: „Cu mare frică trebue să se urce omul la aceasta treaptă, şi trebue să bage de seamă, ca pentru aceasta să-l recomânde înţelepciunea cerească, moravurile bune, şi continua observare a dreptăţii.... Mirosul vieţii voastre să fie bucuria bisericii lui Hristos, ca prin predicare şi pildă să ziditi casă, familia lui Dumnezeu.“ Şi mai pe sus de toate stărue cu osârdie pe lângă aceasta: „Imitaţi ceea ce tractaţi,“ ce se potriveşte bine cu porunca sfântului Pavel: „să punem de faţă pe tot omul desăvârşit întru Isus Hristos“ (Colos. 1, 28).

Dupăce acestea sunt ideile bisericii despre viaţa preoţilor, nu se va mirà nime, că sfinţii Părinţi şi Învăţători ai Bisericii toţi consimt cu ele, încât ar crede cineva, că prea măresc lucrul; dacă le vom socoti însă vorbele lor cu minte, vom vedeà, că nu spun decât numai adevăr şi dreptate. Căci între un preot şi între un mirean bun aşa deosebire trebue să fie ca între cer şi pământ: tocmai de aceea virtutea preoţească trebue să bage de seamă nu numai ca să nu fie întunecată cu crimele cele mai mari, dar nici cu cetea mai mici. Judecata aceasta au adus-o şi bărbaţii venerabili ai sinodului Tridentin când au avertizat pe clerici să fugă „de greşelile celea uşoare, cari în ei ar fi foarte mari“ (Şed. 22, despre reform. c. 1): foarte mari adecă nu prin însuşi lucrul, ci din pricina păcătosului, căruia i-se potrivesc cu mai mult drept decât la edificiile bisericeşti cuvintele: „Casei tale se cuvine sfinţenie“ (Ps. 92, 5.).

Să vedem acum în ce consistă sfinţenia, de carea nu e iertat să fie lipsit preotul: căci dacă cineva nu ştie lucrul acesta, ori îl ştie prea târziu, se află în mare primejdie. Sunt cari socotesc şi şi spun, că lauda preotului stă într'aceea, să se jertfească tot pentru folosul altora: şi din pricina aceasta zic, că preotul să-şi folosească toată puterea şi să-şi deie toată silinţa, să cultive în sine şi să

---

[1]) Citatele acestea sunt luate din arhieraticonul bisericii latine.

V. **Fundaţiunea „Baldi.“**

33. Ioan Crişan, gim, cl. VIII., Blaj 200
34. Alesandru Rus, gim. cl. V., Blaj 200
35. Vasile Dezmirean, gim. cl. V., Blaj 200
36. Aur. P. Baldi, gim. cl. III., Oradea mare 200

VI. **Fundaţiunea „I. F. Negruţ.“**

37. Nic. F. Negruţ, filozof. an. IV., B.-Pesta 160
38. Emiliu F. Negruţ, jur. an. III., Cluj 120
39. Emiliu F. Negruţ, teol. an. I., Gherla 120

VII. **Fundaţiunea „I. P. Bota.“**

40. Oct. Dumitrean. gim. cl. II., A-Iulia 120

VIII. **Fund. Vancea „Casa arhidiecezană.“**

41. Victor Vancea, jur. an. II., B.-Pesta 600
42. Ovidiu Hulea, gim. cl. VI., Blaj 200
43. Ovidiu Radeş, gim. cl. III., Blaj 200
44. Mihail Pop, prep. curs. IV., Blaj 120
45. Traian Veţian, prep. curs. IV., Blaj 120
46. Dumitru Mărginean, p. curs. III., Blaj 120
47. Niculae Mărginean. p. curs. III., Blaj 120
48. Camila Pop, curs. II., comp. Sibiiu 300
49. Eugenia Pop, cl. IV., elem. Blaj 200

IX. **Fundaţiunea „Tarţa.“**

50. George Borşan, jur. an. I., B.-Pesta 140

X. **Fundaţiunea „A. P. Liviu.“**

51. Emiliu Felderian, gim. cl. V., Blaj 280

XI. **Fundaţiunea „Ales. Micu.“**

52. Liviu Ivaşcu, şc. cl. VIII., reală. Sibiiu 190
53. Ştefania Pop, prep. curs. I., Sibiiu 190

XII. **Fundaţiunea „Tim Cipariu.“**

54. Mateiu Cipariu gim. cl. II., Blaj 200
55. Ioan Roşu, gim. cl. VII., Blaj 100
56. Eugen Ciungan, gimn. cl. VI., Blaj 100
57. Todor Murăşan, gim. cl. V., Blaj 100
58. Alesandru Câmpian, gim. cl. IV., Blaj 100

XIII. **Fundaţiunea „D. br. Urs.“**

59. Clemente Pandrea, gim. cl. VIII., Blaj 200
60. Ioan Olariu, gim. cl. VIII., Blaj 200
61. Niculae Popa, gim. cl. IV., Blaj 200
62. Ludovic Muntean, gim. cl. IV., Blaj 200
63. Ovidiu Fulicea, gim. cl. III., Blaj 200
64. Alesandru Dopp. gim. cl. III., Blaj 200
65. George Milea, gim. cl. II., Blaj 200
66. Eugenia Bunea, cl. III., civ. Blaj 200
67. Corona Saturn, cl. II., civ. Blaj 200
68. Aurora Pop, cl. I., civ. Blaj 200

XIV. **Fundzţiunea „Elie Vlassa.“**

69. C. Rössler, gim. cl. VII., M. Oşorheiu 350

XV. **Fundaţiunea „Ales. Filip.“**

70. Emil Cheţan, gim. cl. VI., Bla' 200
71. Traian Pop, gim. cl. III., Gherla 200
72. Eugen Tufan, gim. cl. I., Blaj 200

XVI. **Fundaţiunea „Vasilie Raţiu.“**

73. Niculae Creţu, gim. cl. VIII., Blaj 200
74. Alesandru Oltean, gim. cl. VII., Blaj 200

XVII. **Fundaţiunea „I. V. Rus.“**

75. Cornel Togan, gim. cl. VIII., Sibiiu 160
76. Laurenţiu Rus, gim. cl. VIII., Gherla 160

XVIII. **Fundaţiunea „Alutan.“**

77. Ioan Iuga, jur, an. IV., Cluj 120
78. M. Majorean, gim. cl. VIII., Năsăud 120
79. Laurenţiu Şima, gim. cl. VII., Beiuş 120
80. Virgiliu Baciu, gim. cl. VI., Blaj 120
81. Aurel Butean, V., Baia mare 120
82. Valer Baciu, gim. cl. IV., Bistriţa 120
83. N. Romul Hossu, gim. cl. IV., Cluj 120
84. Remus Victor Radeş, gim. cl. II., Blaj 120
85. Laurenţiu Sima, gim. cl. VIII., Beiuş 80
86. Victor Cernea, gim. cl. IV., Făgăraş 80

XIX. **Fundaţiunea „Chirilă.“**

87. Virgil Morar, gim. cl. II., Blaj 110
88. T. Gruia, cl. IV., elem. (aplic.) Blaj 110
89. Ioan Morar, cl. IV., elem. Aiud 110
90. Eugen Morar, cl. II. elem. Aiud 110
91. Silviu Leontiu Raica, cl. II., el. A-Iulia 110

XX. **Fundaţiunea „D. Cutean.“**

92. Ioan Maxim, gim. cl. V., Blaj 34

XXI. **Fundaţiunea „P. Moldovan.“**

93. Vasilie Spinean, gim. cl. I., Blaj 100
94. Ioan Moldovan, prep. curs. IV., Blaj 100

XXII. **Fundaţiunea „Alexă Bidian.“**

95. Alexiu Bidian, teol. an. I., Gherla 400
96. Anxentiu Bidian, gim. cl. VII., Braşov 360
97. Vasilie Bidian, gim. cl. VI., Gherla 360
98. Viorica Muste, şc. II., elem. Cluj 360

XXIII. **Fundaţiunea „P. C. Ioanette.“**

99. Nic. C. Ponorean, gim. cl. V., Blaj 200
100. Romul V. Bălos. gim. cl. V., Orăştie 200
101. I. Ioanette, g. cl. II., Sz. Keresztur 200

XXIV. **Fundaţiunea „Internatului de fetiţe.“**

102. Otilia Blaga, cl. IV., civ. Blaj 100
103. Georgina Nicoară, cl. IV., civ. Blaj 100
104. Silvia Pop, cl. III., civ. Blaj 100
105. Otilia Mărginean, cl. III., civ. Blaj 100
106. Eufemia Papiu, cl. III., civ. Blaj 100
107. Iosefina Petean, cl. II., civ. Blaj 100
108. Eugenia Deac, cl. IV., civ. Blaj 100
109. Cornelia Călugăr, cl., IV., civ. Blaj 100
110. Maria Pintea, cl. II., civ. Blaj 100

XXV. **Fundaţiunea „Seminarul Junimei.“**

111. Zaharie Pop, gim. cl. VII., Blaj 200
112. Romul Moldovan, gim. cl. VII., Blaj 200
113. Iosif Stoichiţa, gim. cl. VII., Blaj 200
114. Octavian Modorcea, gim. cl. VI. Blaj 200
115. Eugeniu Crişan, gim. cl. VI, Blaj 200
116. Victor Marian, gim. cl. III, Blaj 200
117. Octavian Hodârnău, gim. cl. II., Blaj 200

XXVI. **Fundaţiunea „Ferd. Hirsch.“**

118. Eugeniu Mezei, rig. jur. Cluj 800
119. Ioan Tămaş, jur. an. I., Cluj 600
120. Miron Mărie, gim. cl. V., Cluj 400

---

deprindă virtuţile active, lăsând la o parte grija acelor virtuţi, prin cari se perfecţionează omul însuşi, cari le numesc pasive. Învăţătura aceasta e foarte înşelătoare şi primejdioasă. Înaintaşul Nostru de fericită aducere aminte iacă ce a zis despre ea cu înţelepciunea sa: „Numai acela să zică, că alte sunt virtuţile creştine potrivite pentru un timp, şi altele pentru alt timp, care nu-şi aduce aminte de vorbele Apostolului: „că pe cari mai înainte i-a ştiut, pe aceia mai înainte i-a şi rânduit, să fie asemenea chipului Fiului său.“ (Rom. 8, 29). Hristos este învăţătorul şi exemplarul a toată sfinţenia, după regula acesteia au să se acomodeze toţi, cari doresc să şadă pe scaunele celor fericiţi. Apoi Hristos nu se schimbă cu vremea, ci acelaşi e „ieri şi astăzi, acelaşi şi în veci“ (Evr. 13, 8). La oamenii din toate vremile s'au spus cuvintele: „Învăţaţi dela mine căci blând sunt şi smerit cu inima (Mat. 11, 29), şi nu e vreme în care Hristos să nu ni-se arete nouă „ascultător făcându-se până la moarte (Filip. 2, 8), şi e adevărată pentru toate vremile vorba Apostolului: „iară cari sunt alui Hristos trupul şi-au răstignit cu patimile şi cu poftele“ (Galat. 5, 24). Şi dacă se refer aserţiunile acestea la toţi credincioşii, mai de aproape ţi privesc pe preoţi, şi ei trebue să şi-le socotească, ca lor spuse, celea ce a mai zis cu zel apostolic acelaş Înaintaş al Nostru: „Acestea virtuţi măcar de le-ar cultivà cât de mulţi în măsură mare, cum au făcut oamenii din vremile apuse. cari prin umilinţa inimii, ascultare, abstinenţă au fost puternici în faptă şi în cuvânt nu numai spre cel mai mare bine al religiunii ci şi al statului.“ (Epistola adresată arhiepiscopului din Baltimore în 22 Ianuar 1899.) Şi aici va fi bine să observăm, că înţeleptul Pontifice cu tot dreptul face o pomenire specială a abstinenţei, pe carea cu cuvânt evangelic o numim abnegarea de sine. Căci mai ales într'aceasta stă iubiţi fii toată puterea şi tăria şi roada întregii slujbe preoţeşti; negligându-o aceasta se ivesc fel de fel de lucruri în viaţa preotului, cari pot vătămà ochii şi inimile credincioşilor. Căci dacă cineva lucră pentru mărşavul câştig, dacă se amestecă în trebile lumii, dacă caută locurile cele dintâiu şi umblă să placă oamenilor, dacă se încrede în cuvintele înduplecătoare ale înţelepciunii omeneşti: toate acestea urmează de acolo, că neglege porunca lui Hristos şi desprenţueşte condiţiunea pusă de el: De „vreà cineva să vină după mine, să se lapede de sine“ (Mat. 16, 24).

Când le legăm noi acestea aşa de tare de inima preotului, îl facem şi atent, că nu numai pentru sine trebue să ducă o viaţă sfântă, doar el e lucrător, pe care „a ieşit Hristos să-l ducă în via sa“ (Mat. 20, 1.). Datorinţa lui e prin urmare să smulgă ierbile înşelătoare, să samene folositoare, să le ude, să grijească, ca nu cumva să samene inimicul printre ele zizanie. De aceea trebue să bage de seamă preotul, să nu negleagă părţile slujbei sale, cari sunt spre binele altora, atunci când cu un zel nesocotit se ocupă de perfecţiunea sa. Aşa să predice cuvântul lui Dumnezeu, să asculte cum se cade mărturisirile, să steie într'ajutor bolnavilor şi mai ales moribunzilor, să înveţe pe cei neştiutori în lucrurile de credinţă, să mângâie pe cei întristaţi, să îndrepte pe cei rătăciţi, şi peste tot să urmeze lui Hristos „carele au umblat bine făcând şi vindecând pe toţi cei împresuraţi de diavolul“ (Fapt. Apost. 10, 38). Între acestea să-şi tipărească în minte vorba însemnată a sfântului Pavel: „Nici cel ce sădeşte este ceva, nici cel ce udă, ci Dumnezeu cel ce dă creşterea“ (I Cor. 3, 7.). Pot să samene umblând şi lăcrămând, pot să se îngrijească de sămănătură cu multă trudă, dar singur Dumnezeu şi ajutorul lui cel prea puternic poate face să încolţască şi să deie roadele dorite. Aceasta trebue să se socotească cu de-adinsul, că oamenii nu sunt decât instrumente, de cari se foloseşte Dumnezeu pentru mântuirea sufletelor, acestea trebue să fie potrivite, ca să le poată folosi Dumnezeu. În ce chip? Doar socotim, că pe Dumnezeu îl va înduplecà ceva prestanţă înnăscută în noi ori câştigată, ca să se folosească de ajutorul nostru pentru înmulţirea măririi sale? Nici de cum, doar scris este: „Cele nebune ale lumii au ales Dumnezeu, ca pe cei înţelepţi să-i ruşineze, şi cele slabe ale lumii le-au

CORESPONDINȚE.

De pe câmpie.

21 Septemvrie 1908.

În 21 Sept. credincioșii gr. cat. din parohiile Oroiului săcuesc și Oroiul de câmpie, districtul protop. al Murășiului — au avut o zi de mare sărbătoare.

In aceasta zi și-au văzut dorul lor împlinit. Ce pot face o mână de oameni, — căci amândouă aceștea parohii sunt îmbinate și susțin o singură școală cu un singur învățător — dacă conduși de zeloși conducători în bună înțelegere și cu dragoste încră toți ca unul la înaintarea lor proprie culturală morală, au dovedit Oroienii în mod eclatant.

Abia 600 suflete, jertfind cu drag, și-au zidit în Oroiul săcuiesc acum un edificiu școlar solid și întru toate corăspunzător receriuțelor timpului modern. De model poate servi acest edificiu nu numai în tractul protopopesc al Mărășiului ci pentru întreaga românime.

Inaugurarea acestei școale conf. gr. cat. s'a întâmplat în 21 l. c. cu o însuflețire vrednică de cauza pentru care s'a făcut.

La 10 oare a. m. a sosit de toți iubitul protopop P. On. D. Iosif Vancea însoțit de noul preot al Bandului de câmpie On. Dn. Dionisiu Decei și de alți inteligenți din Oșorheiu și popor din Bandul de câmpie, ca vecini, și din jur.

S'a celebrat s. liturgie de către dnii preoții Melente Pop din Oroiul săcuesc, Nicolau Hârșan din Oroiul de câmpie, Dionisiu Decei din Bandul de Câmpie, iar cântările le-au executat un cor improvizorat de învățători. cantori și alți tineri studenți. Biserica eră literalminte îndesuită de popor.

După sf. Liturgie au mers în procesiune până la edificiul cel nou școlar. În frunte mergeau curatorii bis. cu praporii, harnici cântăreți cântând dulce și armonios, protopopul cu preoții în odajdii sfinte și apoi popor.... mult popor.

In școală s'a săvârșit sfințirea cea mică a apei și după rugăciunile frumoase îndatinate la astfel de ocaziuni însoțite de cântările edificătoare ale cântăreților, stropindu-se cu apă sfințită noul edificiu, On. Dionisiu Decei preot al Bandului din încredințarea Pr. On. D. Protopop, carele eră suferind, adresează poporului cuvinte mult instructive.

....„Zi de sărbătoare aveți azi, zi de mare însămnătate pentru acestea două parohii. Fețele voastre luminate de razele bucuriei și ochii vostri strălucitori de lacrămi mult vorbitoare ne spune la toți, că dorul inimilor voastre l-ați ajuns, fructele ostenelelor voastre le gustați azi în pace, și le vor gustă pe mulți ani în viitor copii de copiii vostri...“

Espune apoi într'o vorbire de toată frumusețea cu o elocință proprie acestui bărbat, însemnătatea, mai ales azi a bisericii și școalei la poporul românesc. Aduce meritate laude zeloșilor și harnicilor preoți Melinte Pop și Nicolau Hârșan, curatorilor și întreg poporului și încheie cu cuvintele:.... „Iar ceriul să-și reverse în abundanță darul său împrăștietor de lumină și adevărată cultură religioasă-morală și națională peste odraslele tinere, cari să vor adăposti din generațiune în generațiune în acest edificiu cultural, care doresc, ca de vatră caldă a tuturor virtuților creștinești să servească în veci. Amin.“

După ce s'a stropit tot poporul prezent cu apă sfințită. ne-am întors cu toții între sunete de clopote și cântări în biserică, unde făcându-se „Opustul“ îndatinat, ne-am grăbit la masa dată în casele preotului vrednic Melinte Pop.

Am fost cu toții veseli de rezultatul zilei, și după masă ne-am întors liniștiți și mângâiați, fiecare pe la ale sale, că prin actul săvârșit s'a asigurat viitoriul școalei din Oroiul săcuiesc și de câmpie pentru totdeauna.

Un participant.

Nr. 987—1908.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, conform deciziunii adunării generale din Szilágysomlyó-Șimleu, dă *un premiu de cor. 100.* — pentru cel mai bun *Abecedar* pentru analfabeți.

Condițiile concursului sunt următoarele:

1. Manuscrisele se vor înaintà *până la 1 Aprilie 1909* comitetului central al Asociațiunii în Nagyszeben-Sibiiu (Str. Morii Nr. 6).

2. Manuscrisele vor fi scrise numai pe o față a hârtiei și vor fi însoțite de un plic închis cu numele autorului, iar pe plic motto din fruntea manuscrisului.

3. Manuscrisele întrate se vor censurà prin secția școlară a Asociațiunii, care va recomandà comitetului central pe cel mai bun abecedar spre a-l premià și tipări în Biblioteca poporală a Asociațiunii.

4. Autorul Abecedarului premiat vă primì și onorarul de cor. 40. — de coală de tipar, conform deciziunii comitetului central Nr. 45 din 1907. Manuscrisele nepremiate se vor înapoia autorilor.

Din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 22 August 1908.

I. St. Șuluțiu, prezident. Oct. C. Tăslăuanu, secretar.

---

ales Dumnezeu, ca să rușineze pe cele tari; și celea de neam prost și nebăgate în seamă au ales Dumnezeu, și celea ce nu sunt, ca să strice celea ce sunt.“ (I Cor 1, 27. 28). Un singur lucru e ce poate împreună pe om cu Dumnezeu, un singur lucru ce-l poate face plăcut lui Dumnezeu, slugă vrednică de mila lui: sfințenia vieții și a moravurilor. Aceasta, carea în sfârșit e știința cea mai înaltă alui Ieus Hristos, de îi va lipsi preotului, îi lipsesc toate. Căci mulțimea învățăturii câștigate (Noi ne silim să promovăm știința în cler) de e despărțită de ea și dexteritatea în lucru și diligință. deși pot aduce ceva folos bisericii ori singuraticilor, totuși adeseori sunt pricina pagubei deplorabile. Decumva însă cineva e împodobit cu sfințenie și o revarsă aceasta, acela de e cel mai de jos om, poate începe și face multe lucruri minunate și folositoare pentru poporul lui Dumnezeu, cum o arată aceasta multe mărturii din toate vremile. Nu trebue să mergem departe, iacă aici e pildă de păstor sufletesc Ioan Vianney, de care Ne bucurăm, că Noi am dispus să i-se facă onorurile fericiților. — Numai sfințenia ne poate face așa, cum pretinde chiemarea dumnezeiască: oameni rostigniți pentru lume, pentru cari și lumea să fie răstignită, oameni ce petrec în viață nouă, cari după sfatul sf. Pavel să ne arătăm slujile lui Dumnezeu „în ostenele, în privegheri, în posturi, întru curăție, în știință, întru îndelungă răbdare, în bunătate, întru Spiritul Sfânt. în dragoste nefățarnică, întru cuvântul adevărului“ (2. Corint. 6, 5 și urr.), cari să se nizuiască numai spre cele cerești, și să-și deie toată silința să ducă și pe alții acolo.

Dupăce însă sfințenia vieții numai întru atâta e rodul voinții noastre — cum știe fiecare — întru cât capătă putere ajutorul grației dumnezeești, s-a îngrijit Dumnezeu din belșug, ca dacă vrem, să nu fim lipsiți de acest ajutor nici într'o vreme. Acesta îl câștigămmai întâiu prin rugăciune.

(Va urmà).

Paremiile lui Solomon.

Pasă către furnică, o lenește! și râvnește văzând căile ei și fi decât aceia mai înțelept.

Pentrucă la ea, arătură nefiind, nici pe cel ce să o îndemne având, nici sub stăpân fiind.

Până când lenește zaci, și când din somn te vei sculà?

Puțin să dormi și puțin să șezi și puțin să dormitezi și puțin îmbrățoșați cu mânile pieptul.

După aceia vine ție ca un rău alergător sărăcia și încă lipsa ca un bun alergător.

Curs pentru cantorii nostri din arhidieceză. In senzul decisiunilor Veneratului Sinod arhidiecezan greco-catolic, dela 10—22 Maiu 1904, și 22—23 Noem. 1906, (pag. 23 IX.), fiind recercat din mai multe părți, aduc la cunoștințai că cu începerea de 15 Novembre 1908, voiu deschide în Balázsfalva Blaj, un curs pentru instruarea și cualificarea cantorilor nostri.

În senzul decisiunilor aceluiaș Ven. Sinod, candidații au să dovedească, că au împlinit cel puțin 18 ani, că au purtare morală bună, și că știu ceti și scrie cu litere latine, și știu ceti cu litere cirilice. Ca taxă de instrucțiune vor aveà să plătească fiecare câte 20 cor.

Însinuările au să se facă la subscrisul până în 10 Novembre n. a. c., iar cursul se va începe în 15 a aceleiaș luni.

Cursul nu se va începe însă decât numai în cazul, că se vor însinuà cel puţiu 10 candidaţi.

Cursul se termină apoi cu capetul lui Decemvrie (6 săptămâni) când cei ce vor dovedi progres îndestulitor, în urma examenului ce-l vor face sub prezidiul unui membru capitular, vor primì şi diplomă de cualificare în cantul şi tipicul bisericesc.

Bfalva—Blaj, 6 Octomvrie 1908.

Aron Papiu, m. p.
prof. de cant şi tipic la Institutele de învăţământ gr.-cat.

Noutăţi.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Primarul comunei din Tăuni *Toader Tutelea* a dăruit pe seama sf. biserici de acolo o frumoasă candelă în valoare de 120 cor. Dumnezeu să-i răsplătească jertfa creştinească făcută întru mărirea casei Domnului.

Din dieceza de Orade. Aflăm cu bucurie, că în locul arhidiaconului Coriolan Ardelean, trecut la Beiuş, a fost numit la Carei, amicul nostru *Romul Marchiş*, fost preot în Tămaia. Trimitem noului arhidiacon urările noastre cele mai sincere.

Hymen. Ioan Albon, funcţionar la „Bihoreana“ în Orade, s'a logodit cu ds. Valeria Baba, fica preotului din Mocian. Ca rescumpărare a anunţurilor au trimis fondului orfanotrofiului din Blaj Cor. 12. —

„Transsylvania.“ Duminecă în 11 l. c. la 11 oare a. m. prezidentul băncii de asigurare mutuală „Transsylvania“ deputatul dietal Dr. W. Bruckner, după ce constată, că adunarea generală extraordinară s'a conchemat în toată regula şi în urma participării număroase a membrilor poate aduce hotărîri valide declară adunarea de deschisă. Ca unic obiect de pertractat a fost întregirea consiliului de direcţiune, după ce I. de Preda a încercat a motivà repăşirea membrilor români din consiliul de direcţiune, la care a reflectat prezidentul, la propunerea membrului Grohs s'a ales în consiliul de direcţiune cu aclamaţiune domnii: Iuliu de Bárdossy, inspector şcolar reg. în penziune, Nicolae Maneguţiu, protopop gr. or., Alexiu Oniţiu, jude de tribunal în pensiune, şi Ioan Poplecean, colonel ces. şi reg. în pensiune, iar ca membrusuplent în comitetul de supraveghere S. Schimdt, privatier.

Convocare. Prin aceasta să convoacă adunarea generală a „Fondului pentru înfiinţarea unei şcoale române de fetiţe în Cluj“ care se se va ţinè în 18 Octomvrie n. 1908 în sala şcoalei române gr. cat. de fete (strada Jokai Nr. 6.) la oarele 11 a. m. cu următoarea ordine de zi: 1. Deschiderea adunării prin preşedinte. 2. Designarea verificatorilor procesului verbal. 3. Raportul biroului despre activitatea comitetului. 4. Raportul cassarului despre starea cassei şi presentarea raţiunilor pre anii espiraţi, dimpreună cu budgetul anului următor. 5. Alegerea unei comisiuni de trei pentru censurarea celor de sub pp. 3. şi 4. 6. Raportul comisiunei de sub punct 5. 7. Abzicerea comitetului vechi şi alegerea unui nou comitet. 8. Închiderea adunării. Cluj, la 7 Octomvrie st. n. 1908. Dr. *Elie Dăian*, m. p. preşedinte Dr. *Victor Poruţiu*, m. p. cassar.

— Prin aceste se avizază învăţătorii de pe teritorul Reuniunei învăţătoreşti din jurul Gherlei, că adunarea generală a acesteia se va ţinè în 1 şi 2 Noemvrie st. n. a. c. în parohia Cheşei (Alsó Kasály), la care sunt învitaţi atât membrii Reuniunii, cât şi toţi aceia, cari se interesează de cauzele şcolari şi învăţătoreşti. Gherla, la 6 Octomvrie 1908. *Ioan Georgiu*, canonic-preşedinte *Alexandru Popu*, învăţător-secretar.

— Adunarea învăţătorilor gr. cat. din despărţământul „Ludoş“ aparţinător Reuniunii Arhidiecezane să va ţinè la 31 Oct. a. c. st. n. în şcoala gr. cat. din *Sânger*, la care sunt rugaţi a luà parte toţi învăţătorii şi directorii şcol. din acest despărţământ. precum şi toţi binevoitorii şcoalei noastre româneşti. M-Ludoş, la 11 Octomvrie 1908. *Vasiliu Morariu*, prez.

Constituire. Societatea bisericească-literară „Alexi Şincai“ a teologilor români gr.-cat. din Gherla s'a constituit în 1 Oct. a. c. în chipul următor: conducător: Dr. Vasile Moldovan prof. de teol. preşedinte: Patriciu Trufaşiu a. IV. v. preşedinte: Virgiliu Şiurani a. IV. controlor: Paul Fetti a. IV. secretar: Emiliu Patachi a. III. bibliotecari: Vasile Lazar a. III. şi Ioan Varna a. III. cassar: Liviu Greab a. III. notar; Ioan Cheresteşiu a. II. archivar: Atanasiu Georgiu a. II. membrii în comisia literară: Vasile Buda a. IV. Ioan Chişiu a. IV. Nicolau Juhász a. IV. Petru Viman a. IV. Victor Zimveliu a. II. Nicolau Oprea a. III. Vasile Caba a. I. Aurel Şorobetea a. I. Ioan Pertingel a. III.

Expoziţie de poame. În scopul de a înaintà pomăritul şi vilicritul, „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ va aranjà din 18 — 25 crt., în comuna Avrig, o expoziţie de poame, struguri şi derivatele lor, având a se împărţi de astădată premii de stat în sumă de 200 cor., dăruite Reuniunei de Înaltul minister, cum şi diploome de recunoştinţă. Expoziţia va cuprinde poame şi struguri de tot felul în stare naturală, de asemenea derivatele lor, anume poame uscate şi ferte, lictar, compot, dulceaţă, must, vin, rachiu, oţăt, oleiu, etc., cum şi unelte, întocmiri şi modele din ramurile atinse.

Adunarea generală a ligei nemţeşti contra duelului convocată pe 11 Oct. în urma feriilor dela Universitate, se va ţinè în prima jumătate a lunei Noemvrie. — Locul de întrunire rămâne Leipzig.

Convenire colegială de 10 ani. Din încredinţarea mai multor colegi — rog pe absolvenţii pedagogici din anul 1897/8 — ai preparandiei din Blaj, ca cu ocaziunea adunărei generale a „Reuniunei învăţătorilor din Arhidieceza gr. cat.“ în 5 Noemvrie a. c. la 3 oare p. m. să se afle la Institutul preparandial de acolo. Programa serbărilor se va alcătuì atunci. La revedere frăţască! Ar. Polyán, 12 Octomvrie 1908. *Mihail I. Găzdac*, învăţător.

Mulţumită publică. Cu ocaziunea jubileului meu de 40 ani de dăscălie românească ţinut la 20 Septemvrie c. şi aranjat de inteligînţa noastră din Reghinul-săsăsc şi jur, pe. cum şi de către scumpii mei colegi şi învăţători din tract, pe lângă gratulările oficioase mai primind şi o mulţime de epistole şi telegrame felicitătoare private dela mulţii mei foşti discipuli, amici şi cunoscuţi şi neputându-le mulţumi în special, îi rog frumos se primească pe aceasta cale sincerile mele mulţumiri şi asigurările distinsei mele stime şi recunoştinţă. Reghinul-săsăsc, la 4 Octomvrie 1908. *Georgiu Maior*, învăţător-diriginte.

„Munca.“ Sub acest titlu apare la Sassebeş o revistă pentru meserii, industrie, comerciu şi economie. Abonamentul pe an 6 cor. Redactor responzabil Ioan Stanca.

A apărut fascicolul I. din **Cronici politice** de *Aurel Ciato*, Preţul unui fasc. 30 fil. pentru România 60 bani.

Prăvălie Românească în Dsânmărtin. În timpul de faţă. când aşa de mult se accentuează solidaritatea noastră pe toate terenele, credem, că nu mai e lipsă să atragem atenţiunea cetitorilor noştri asupra prăvăliei de manufactură a fraţilor Anca, deschisă acum de curând în Dsânmărtin. Informaţii mai detaiate dă concursul de pe pag. 8.

Falsificările în timpul nostru sunt la ordinea zilei. În oraşe să falsifică nutremântul în sate să vând producte false de ale industriei. Decând e cunoscut săpunul „Schicht,“ ca cel mai bun s'au produs diferite imitaţiuni de ale acestuia. Cumpărătorul să fie cu băgare de seamă când cumpără acest săpun să se uite la marca de scutire, care e un cerb sărind şi să fie atent la numele imprimat „Schicht.“

Fabricarea cărămizilor a ajuns şi în ţara noastră la deplină înflorire, şi în rândul prim trebue să amintim puternicul stabiliment Bohn, care s'a ridicat, prin priceperea şi hărnicia proprietarilor, la mare renume. Firma îşi măreşte activitatea prin stabilimentul, ce-l fondează acum în Békéscsaba.

Necrolog. † *Petru Iancu*, preot gr. cat. în Bobâlna, a repausat în 11 Oct. n. 1908.

Odihnească în pace!

Posta Redacţiunei.

A. P. Redacţia Calendarului mulţumeşte pentru informaţiile trimise, dar anul acesta nu le va folosi. Eu mulţumesc pentru şirele de salutare, ce mi-ai adresat.

I. M. Nu publicăm bibliografii, de cât de cărţi, ce ni-se trimit.

V. P. Destul a fost. Satisfacţia noastră a fost mare, când am văzut ziare de din colo scandalizându-se de răutatea celor dela noi.

Dr. I. F. Nemdicându-mi adresa ce ai, sum nevoit să-ţi răspund aci: adresează-te cu o rugare către forurile superioare.

Multora. Am fost foarte plăcut atins de şirele prietineşti, ce mi s-au adresat, din prilejul reintoarcerei acasă, mulţumesc din inimă tuturor.

Un canditat de advocat român se caută. A se adresà la Redacţiu „Unirii“. (43) 1—3

30,000 Cor. Garanţă de curăţenie.

In culină şi în casă

să pot curăţi şi spăla toate cu

săpunul HIRSCH alui SCHICHT.

El este rezultatul unui studiu serios de ani de zile. Poşede o extraordinară putere de curăţire — şi nu conţine nici un fel de element ce ar atăca obiectul ce să spală. Drept aceea să poate folosi ori şi unde şi chiar şi acolo unde săpunul comun nu să poate folosì şi unde trebue o deosebită grijă. (21) 5—8

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 38

Capitlul XXXI.

O idee nebună.

Poppäa Sabina şi-a ajuns scopul; ca „Augusta“ şi-a ţinut ea intrarea în palat, umerii cei frumoşi erau coperiţi cu purpură şi întreagă Roma zăceà la picioarele ei. Împăratul erà ameţit de frumuseţa ei, mai mult ca totdeauna.

Prietinii Octaviei amuţiră dinaintea privirei sălbatice ale acestei tigroaice; prin pâne şi jocuri ea ştiu înşelà pe popor, încât acesta îi ridică coloane şi monumente şi aşeză cununilo sale cele mai frumoase pe statuele ei de aur.

Senatorii tremurau dinaintea ei, decând Pätus Thrasea şi Barea Soranus, curajoşii apărători ai Octaviei, au fost eschişi din colegiul cel sfânt, pentru tradare de maiestate, şi numai cu mare năcaz au scăpat de o moarte ruşinoasă.

Tigellinus erà mai puternic ca mai înainte; el erà favoritul lui Nero şi Poppäa; un palat pompos, încunjurat de nişte grădini încântătoare, au fost răsplata pentru ajutorul său la omorul Octaviei.

Din cauza sănătăţii sale zdruncinate, Seneca, după cum spuneà el, s'a retras din activitatea publică şi a pierdut ori ce influinţă asupra Cezarului; aievea însă el a fost delăturat de către Poppäa, carea nu puteà se sufere pe bărbatul cel sever cu „faţa dăscălească.“ Prin aceasta şi prin moartea cinstitului Afranius Burrus încetă întreagă influinţa bună şi nobilă, pe carea aceşti doi bărbaţi s-au silit s-o esercieze; de aci înainte. Nero pierdù orice razăm moral şi decăzù tot mai mult.

Erà în vara anului 64.

Din stradele înguste, prăvoase şi fierbinţi Curtea s'a refugiat la Antium, unde Tigellinus puse să se edifice o casă pompoasă pentru împărat.

Aceea a costat suma bagatelă de douăsprezece sute de milioane!

Nero se prefăcù mânios, când Tigellinus îi prezentă socoteala.

„Divule imperator,“ replică Agrigentinul cel astut, „mi-e ruşine aproape, să-ţi ofer această casă, cât o coajă de nucă. Nici un palat pe pământ nu e vrednic de tine, divule! Porunceşte-mi, şi eu îţi zidesc un palat, carele singur e vrednic de tine: cu ziduri de aur, poduri de argint, cu pereţi de rubin, acoperiş de smaragd, uşi de succin şi coloane de mărgăritar! Ţi-o spun, divule, tu nu vei învrednici casa aceasta nici cu o privire.“

„Ba nu,“ întâmpină Nero, „vreau să văd baremi coliba ta săracăcioasă, carea mă costă suma bagatelă de douăsprezece sute de milioane. Dacă-mi convine, atunci rămânem peste vară în Antium, dacă nu, atunci merg la Bajä — şi pe tine voiu lăsà să te restigneascä!“ Aci Cezarul râse; el cunoştea gustul favoritului său.

„Tremur dinaintea severităţii tale,“ zise Tigellinus surizând.

Astfel ei călătoriră la Antium şi Cezarul rămase încântat de palatul miraculos, carele întruneà în sine tot ce gustul cel mai rafinat a creat vre-odată. O adevărată viaţă de Sybariţi fù dusă în această vilă, şi Cezarul cu dulcea sa Poppäa înotau într-o mare de deliciu.

Nero admirà mereu împărţirea cu gust a acestui palat de iele, obiectele de artă greceşti şi această eleganţă a formelor, această armonie a colorilor. El trăià, cum spuneà însusi, într-o beţie continuă a simţemântului frumuseţei şi se temeà, să se reîntoarcă în stradele urâte, strâmbe şi gâmpoase ale Romei.

„Cât de fără gust, cât de sărăcăcioase sunt aceste palate uriaşe din Roma, cari ameninţă să mă cutropească! Cât de neregulată şi murdară este această Romă mizerabilă!“

„Eşti de compătimit,“ zise Poppäa. „Nu pricep mult din artă — nu prea mult,“ se îndreptă ea, „însă pot pricepe, cât de mult trebue să te jicnească pe tine, artist din naştere, vederea zilnică a acestui chip murdar!“

„Se vede, că tu mă înţelegi, dulce Poppäa,“ zise Nero şi o strânse în braţe. „Da, câteodată visez despre un palat, carele se întreacă în splendoare pe toate edificiile, ce le-a creat lumea până aci.“

Şi ce te împedecă, să-l construeşti! Nu eşti tu domnul lumei, divul imperator?“

„Îmi lipseşte spaţul, unde aşi puteà se aşez acest edificiu colosal. El ar trebui să se înalţe, liber şi uşor, mai sus decât colinele Romei eterne, un oraş din aur şi marmură —“

„Ah, dulcele meu Nero, ce artist divin eşti tu! Porunceşte, şi palatul miraculos se va zidi!“

„Dar unde este loc în acest oraş îmbulzit?“

„Loc? Nu eşti tu Cezarul, zeul acestui oraş? Prefă-l în ruine, şi din cenuşa lui ridică un oraş nou. Voinţa Cezarului este legea supremă în lume! Porunceşte, şi o mare de flacări se nimicească acest oraş vechiu şi urît, carele a putut se îndestulească pe un August, cu carele însă divul Nero nici odată nu poate fi mulţămit.“

Nero şedeà tăcut; în creeri săi se născù o idee aşa de grozavă şi înspăimântătoare, încât nu cuteză încă s-o spună cuiva.

Fără de-a se mişcà, el zise cu buzele uscate: „Aduceţi-mi pergamentul Iliadei şi tu, Sophonius, citeşte-mi versurile frumoase ale lui Homer.“

„Ce poruncesti, divule, ca se citesc din ele?“ întrebă Agrigentinul.

„Căderea Troiei, pasagiul despre arderea cetăţii regeşti.“

Nero ascultă reţinându-şi resuflarea; nările i-se umflară şi o trăsură lacomă se aşeză în jurul gurei sale; cu trăsuri agitate suflà el aerul prin nările lărgite, iar obrajii săi de comun palizi ardeau ca în friguri.

„Cât de fericit“, strigă el, după ce sfârşi Tigellinus, „cât de fericit a trebuit se fie Priamus, carele a putut vedeà cu ochii săi nimicirea imperiului şi reşedinţei sale!“

Uluită de această vorbire şi pentru a ţineà pe Cezar în voe bună, Poppäa îi întinse buzele şi şopti: „Ce te opreşte, se fi un al doilea Priamus!“

„Nimic, scumpă Sabină, nimic! Şi poate că voiu fi! Toată cinstea acestor versuri: însă la auzirea lor nu-ţi poţi închipui cum se cade întâmplarea grozavă pe carea o cântă poetul grec. Eu aşi vrea se am o idee mai chiară despre căderea Troiei; cum aşi putea face aceasta mai bine, decât dacă aşi lăsà ca aceasta Romă urîtă se fie mistuită de flacări?“

„Curăjoasă idee,“ zise Tigellinus. Însă totodată ei se cutrămură la aceste cuvinte; pentru el erà ceva prea nou, de neînţăles ceea ce a spus împăratul.

Poppäa însă se acăţă cu adevărat de deliciu de ideea aceasta nebună. „Tu totdeauna eşti divul meu Nero, mare, energic, cu idei, cari cuprind lumea şi se ridică la nori. Cât de mult te iubesc din cauza aceasta, divule!“ Ca inspirată căzù ea la picioarele lui şi-şi ridică mânile spre dânsul, ca şi către un Dumnezeu.

Nero, înfocat, o cuprinse în braţe şi zise: „Din cetatea fumegândă se va ridicà una noauă şi aceea se va numi cea de aur“ —

„Da, cea de aur,“ şopti Poppäa, „însă trebue se poarte alt nume. Să se numească — Neropolis, ba nu, mai bine: Neronia!“

„Neronia! Neronia!“ strigă Cezarul măgulit. „Numele meu va fi eternizat în cetatea aceasta! Neronia — acest nume e bun! Şi are un sunet cu mult mai plin, cu mult mai puternic de cât numele scurt de Ro-ma! Neronia..... Neronia!“

Era beat de fericire la sunetul numelui său, şi-şi făceà deja planul, cum aveà se nimicească cetatea.

„Va fi o scenă măreaţă,“ zise el, „o scenă, cum n-a mai văzut lumea. Poate că mă inspiră rîvna de a efeptui un lucru nou, o tragedie, carea va fi admirată de lumea întreagă. Tigellinus, pe tine te încredinţez, se aduci în îndeplinire această scenă, nemaivăzută. Tu-mi cunoşti gândurile: dă-le viaţă, prefă-le în realitate lasă-le se erumpă în flacări!.....“

Deja în ziua următoare Tigellinus călători la Roma, spre a îndeplini poruncile stăpânului său.

Capitlul XXXII.

Apa graţiei.

„Ţie nu-ţi place pe ţărmurii verzi a Rinului,“ zise într'o zi Vindex către Plautus, care priveà visător în valurile verzii. „Nu bucuros mă despart de tine, dar nu vreau se te reţin. Mergi, amice, şi respiră aer roman, acela te va vindecà. Dar nu uitä, că tiranul are mii de ochi, pentru a-şi păzi cetatea! Eşti ciudat, Plautus, aşa de cu totul altcum, ca mai înainte; un visător, precum tu n-ai fost de altcum nici când. Dacă aşi şti baremi, ce te atrage atât de puternic la Roma —?“

„Ai uitat, că mi-a scris Calpurnius, că mamă-mea zace bolnavă de friguri?“

„Da, însă el a scris, că boala nu e periculoasă. Uite, te-am prins,“ surise tribunul cel mândru. „Tu roşeşti ca un copil. Aşadar mai este încă ceva, ce te atrage la Tibru —“

„Se stau aci în neactivitate?“ întrebă Plautus în perplesitate crescândă.

„Ba nu, asta se n-o faci, Plautus. Dar se fi sincer. Uite, eu am observat de mult: săgeata lui Amor te-a nimerit. Ceasuri întregi priveşti la apă şi şi mai îndelungat te uiţi la lună. Aşadar nu trebue se negi: te-am găcit.“ El îşi încolăci braţul pe după gâtul prietinului şi zise: „Nu ai încredere în mine, Plautus?“

„Nu numai amorul mă atrage spre Roma,“ zise acesta, „ci mai este încă ceva, un lucru cu mult mai mare! Dar nu te supără, dacă nu-ţi spun, ce mă chinueşte. Desigur că ori şi cine are se supoarte în inima sa lupte, cari turbură oglinda sufletului. După ce voiu fi în chiar cu mine, şi după ce ne vom revedeà, atunci îţi voiu descoperi totul. Acum încă nu pot se vorbesc. Nu te supăra, amice, dacă tac. Nu ţi-aşi puteà spune decât lucruri nedefinite, cari ar puteà se te întimideze şi înspăimânte. Aşadar lasă-mă se plec! Când vei bate, ca învingător, la porţile Romei eterne, Plautus va fi acolo, ca se te salute. Iar dacă legiunile te vor proclamà de împărat, atunci şi eu voiu strigà cu bucurie: „Salute lui Iulius Vindex, imperatorul!“ Şi voiu fi cel mai credincios servitor al tău.“

Vindex surise şi-şi îmbrăţişă amicul. „Mergi, scumpul meu, şi zeii te aibă în grija lor! Dar păzeşte-te de împăratul, păzeşte-te! Salută pe prietinii noştri. Despărţirea noastră nu va ţinea mult. Tu ştii, că ce planuri mai avem. Dacă succede — şi *trebue* se succedă — atunci aduc libertatea pentru Roma eternă. Rămas bun, rămas bun!“

Astfel se despărţiră şi Plautus plecà cu inima plină de bucurie. În sufletul său ardeà un dor ferbinte după adevăr, care luminà înaintea sa, ca un soare strălucitor. „La Roma! La Roma!“ erà unicul strigăt al sufletului său. „La Roma, unde curg cele mai adânci şi mai sfinte izvoare ale misterului dumnezeesc! La Roma, unde apele sfinte ale graţiei bulbucă în mijlocul unui deşert părăsit! La Roma, unde pe inima mea o aşteaptă recreare, unde să revarsă torenţi de graţie, cari ne înviorează, cari ne fac fericiţi. O, miel dumnezeesc, condu-mă la părăiele cele luminătoare, ca se mă scald într'ânsele, ca ele se treacă pe de-asupra capului meu şi se mă trezască la o viaţă nouă, ca se mă introducă în comunitatea cea sfântă, ca se fiu şi în spirit şi în adevăr unit cu aceia, pe cari îi iubesc!“

Deghizat ca negustor roman, el găsi repede drumul spre Roma. Într'o zi ferbinte de vară sosi el acolo, în jumătatea a doua a lunei Iuliu. Cetatea erà ca moartă. Împăratul se aflà în Antium, şi toată lumea nobilă se refugiase la ţărmul răcoros al mărei sau în munţi Albani. Cu toate acestea Plautus nu îndrăzni se cerceteze palatul mamei sale, pentrucă acela, fără îndoială, şi în absenţa împăratului erà încunjurat de zbirii lui. Astfel el se hotărî, se caute mai întâi refugiu la senatorul Pudens şi să se informeze despre cele ce se petrec în cetate; acolo sperà se afle mai curând ştiri despre mamăsa şi Lydia, ori se întâlnească chiar pe marele apostol însuşi, către care el erà atras cu putere suprapământeană.

Erà către seară, când el treceà prin strade. —

După apunerea soarelui, Roma se deşteptă din letargia, în carea se afla preste zi, din cauza căldurei celei mari. Birturile se umplură cu conzumenţi, şesurile întinse de pe Campus Martius se acoperiră cu oameni înferbintaţi, cari se tăvălră pe iarba de jumătate friptă de arşiţa soarelui, pentru a-şi răcori corpurile asudate în aerul rece al nopţii şi a-şi uda gâtlejurile uscate cu apa din fântânile publice.

Treptele edificiilor publice, tablele de marmoră dinaintea templului lui Saturnus, gangul de coloane alui Agrippa, treptele de marmoră cari conduceau sus la Capitol, ori ce loc liber pentru odihnă se acoperi cu oameni, cari se refugiară dinaintea căldurei dogoritoare din locuinţele cele înguste, pentru a căutà aci odihnă şi răcoare.

În apa puţină a Tibrului se aruncară mii de oameni, pentru a-şi răcori corpurile asudate. Dela podul ălic până jos la locul de descărcare al corabiilor, la Mons Aventinus, erà o îmbulzală de oameni atât de mare, încât matrozii abia-şi puteau duce marfa la ţărm.

Palatele, templurile şi grădinile zăceau în linişte solemnă; jos în stradele luminate erà zgomot mare.

În mijlocul mărei de case se întindeà *Circus maximus,* în jurul căruia erau îmbulzite nenumărate colibe de scânduri. Negustorii evrei şi siriani îşi ofereau aci marfa spre vânzare, aci se aflau mari magazine de oleu, iar mai departe, către Tibru, se ridicau magazine uriaşe, pline cu bucate până la coperiş.

Întreg şesul dintre Palatin, Aventin şi Mons Cälius erà acoperit cu şiruri lungi de case scunde, îmbulzite una într-alta şi construite numai din lemn. În aceste strade înguste aerul erà greu şi ferbinte ca plumbul.

Din închisorile subterane ale marelui circ se auzià urletul năduşit al fiarelor încuiate.

Plautus ascultà cu groază la urletul înfiorător ce se ridică din adâncimea circului. El ajunse la Vicus Patricius, lângă care se aflà palatul senatorului Pudens. Nobilul senator însă erà la ţară, cu familia întreagă. În locul său îl primi un moşneag frumos, cu părul alb şi cu privirea unui profet. Cu toată bătrâneţa lui însă, paşul îi erà elastic şi ochiul focos, ca la un june.

(Va urmà).

Proprietar-editor: **Aurel C. Domşa.**
Redactor responz.: **Augustin Gruiţia.**

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărăşia românească „Mugurul“ însoţire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viţă de vie de toate speciile pe cum şi viţă americană cu şi fără rădăcină şi la dorinţă însoţirea dă instrucţie gratis ori cui în toate ramurile viticulturei.

(34) 6—52

AVIZ!

Aduc la cunoştinţă onoratului public din loc şi jur, că am preluat magazinul de lemne al Dlui ***Ştefan Oltean*** fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă şi mai departe sub conducerea Dlui ***Ştefan Oltean,*** l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: **grinzi, caferi, leţe, scânduri, ţiglă, cărămizi, var,** etc. pe cum şi **lemne de foc *de stejer amestecate cu carpin un vagon la gară cu 59 fl. 10 cr.***

cu preţurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoştinţa onoratului public rog şi binevoitorul sprijin.

Blaj, Septemvrie 1908.

(41) 2—4

Cu toată stima:
Dionisiu Trifan.

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
să se adreseze,
cine doreşte a cumpărà
Pomi Roditori Altoiţi,
de calitatea I. arbori de promenadă, tufe de ornament, acăţi, gledicii, coniferi ş. a. pe cum şi
VIŢĂ DE VIE ALTOITĂ,
viţă de vie europeană şi americană cu şi fără rădăcină.
Cataloage trimite gratuit şi franco.
FISCHER u. Comp
Pomi Viticultură

(36) 5—12

„Familia Română.“ Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Gâcituri).

Abonații noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 8—52

Avem onoare a aduce la cunoștința P. T. Public, că am deschis în ***Diciosânmărtin (Dicsőszentmárton)*** *o*

Prăvălie de manufactură

cu felurite articole în această branșă.

Bazați pe experiența noastră, câștigată în decurs de mai mulți ani în diferite orașe din țară și străinătate, precum și pe relațiunile, ce le avem cu cele mai renumite casse de comerciu și fabrici, atât din patrie cât și din străinătate, vă facem cunoscut, că ne aflăm în plăcută poziție de a pune la dispoziția Onoratului Public cele mai fine și solide mărfuri cu prețurile cele mai moderate posibile.

Vă rugăm deci a-ne onorà cu încrederea Domniei-Voastre și a-ne dà binevoitorul Domniei-Voastre sprijin, asigurându-Vă din parte-ne de un serviciu prompt și conștiencios.

Cu deosebită stimă

(44) 1—3 ***Iulius & S. Anca.***

M. BOHN și SOȚII

NAGYKIKINDA și ZSOMBOLYA.

Cel mai bun stabiliment de acest soiu în întreagă Austro-Ungaria.

Fabricele de cărămidă ale lui Bohn

în CHICHINDA-MARE și ZSOMBOLYA.

Fondată în 1864. — Referințele cele mai de frunte.

= Productul anual 50 milioane =

țigle de siguranță din fabrica lui Bohn.

OXID DE FIER roșie naturală sau cătrănit.

= PRODUCTE: Țigle licențiate de coperiș. =

= Coperișul cel mai ieftin și mai frumos. =

Preț-curant și mustre trimitem, la cerere, gratis și franco.

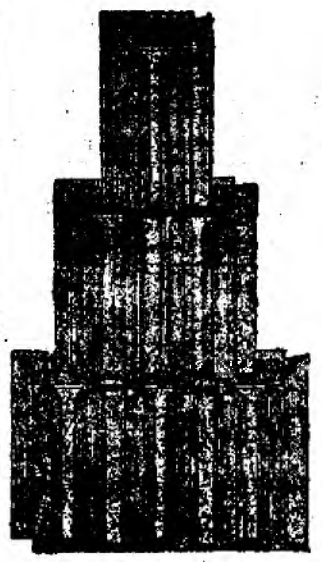

Product din Chichinda-mare
Țigle licențiate de siguranță fabrica Bohn, Nr. **272.**

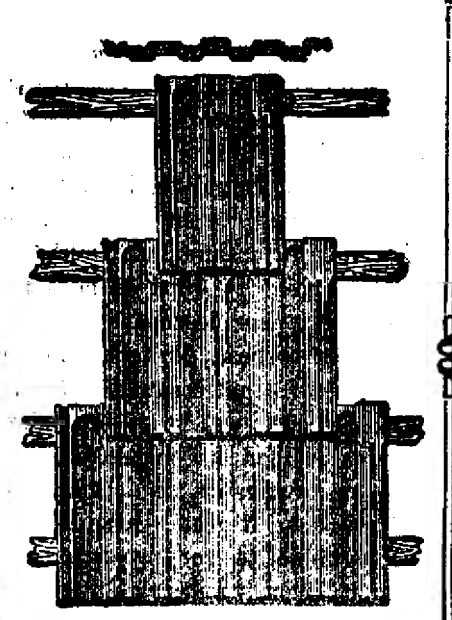

Product din Szombolya.
Țiglă de coperiș, licențiată Nr. **253.**

(26) 9—10

Viță altuită! ***Viță altuită!*** ***Viță altuită!***

(42) 2—5

De vânzare:

Un cuant mai mare de altoi de viță cl. I-mă, altuiți în viță americană *(„Riparia Portalis“)* după metoda cea mai bună (altoirea în mușchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000 bucăți	= 200	coroane.
Mustoși	(Muszos fehér)	„ „	= 200	„
Goarneși, Iordovană	(Iárdovány)	„ „	= 220	„
Galbini	(Mézes fehér)	„ „	= 200	„
Fetești	(Erd Leányka)	„ „	= 220	„
Mestecați	(Vegyes borfaj)	„ „	= 200	„
Rulendi	(Rulánder)	„ „	= 200	„
Șmighiră	(Som. Furmint)	„ „	= 200	„
Ezerjó		„ „	= 200	„
Bacator		„ „	= 200	„
Silvan verde	(Zöld Szilvány)	„ „	= 200	„
Chasselas Napoleon		„ „	= 200	„
Muscat Lunel		„ „	= 220	„
Muscat Croquant		„ „	= 240	„
Slancamenca	(roșie)	„ „	= 240	„

Soiuri pentru vin roșu:

Burgundi, mare	(Nagy Burgundi)	1000 bucăți	= 200	coroane.
Lugojană, neagră	(Nemes Kadarka)	„ „	= 200	„
Carbenet	(Carbenet franc)	„ „	= 200	„
Merlot		„ „	= 200	„

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Chasselas blanck croquant	(alb)	100 bucăți	= 22	coroane.
Chasselas rouge croquant	(roșu)	„ „	= 22	„
Muscat Alexander	(alb)	„ „	= 22	„
Muscat Passatutti	(alb)	„ „	= 24	„
Muscat Ottonel	(alb)	„ „	= 28	„
Muscat Hamburg	(negru)	„ „	= 30	„
Kosuth Lajos	(alb)	„ „	= 30	„
Suvenir de mileniu	(abl)	„ „	= 40	„
Orașul de Genua (Genuai oriás)	(alb)	„ „	= 40	„
Csaba gyöngye	(alb)	1 „	= 1	„
Altoi clasa II-a.		1000 „	= 80	„

circa: 800,000 buc. lose **Viță americană (sălbatică):** *circa: 800,000 buc. lose*

Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus grosă 45 cm. lungă	1000 bucăți	= 17 coroane.
Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus grosă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăți) (altoi)	„ „	= 50 „
„ „ cu rădăcină	„ „	= 40 „
Viță nobilă (europeană) dela 6 mm. grosă 45—50 cm. lungă (mai multe soiuri)	„ „	dela 8 „ în sus.

Aceia cari au trebuință de viță sălbatică pentru altuit, sunt rugați aşi face comandele cel mult până în 10 Noemvrie 1908 și totodată a-mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noemvrie prețul viței sălbatice se va urcà (ridicà). La comandă rog, a-se trimite 1/3 anticipațiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau stațiunea căii ferate. Puchetarea să va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamațiunile să-i-au în considerare dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comande mai mari vând și pe cambiu pe lângă cavenți buni, terminul solvirii 1 Octomvrie n. 1909.

Sâncel—Szancsal, u. p. *Balázsfalva.*

Ioan Bărbat,
inv. principal de altoi.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 24 Octomvrie 1908 Numărul 42.

Adunarea generală a congregaţiunei comitatense din Alba-Inferioară.

— raport special. —

Adunarea generală de toamnă a comitatului nostru s'a ţinut în 21 şi 22 l. c. fiind de faţă peste 100 membrii.

Dintre Români au participat domnii următori: Deputatul dietal Dr. Iuliu Maniu, canonicii G. Pop, Dr. Aug. Bunea, Dr. Izidor Marcu şi Ştefan Pop, apoi S. Nestor, dir. şcoalei civ. de fete, I. F. Negruţiu, prof., G. Bărbat protop., G. Precup prof., Dr. I. Sâmpălean prof., Dr. I. Raţiu prof., adv. Dr. D. Szabó şi Dr. C. Ordace, toţi din Blaj; Isaia Popa paroh (Ocna Sibiiului), C. Colbazi propr. (Spring), Iuliu Vulc proprietar (Tartaria), Dr. Laur. Pop adv. (Abrud), R. Patiţa adv. (Alba-Iulia), Art. Blăjan paroh (Obreja), G. Pop paroh (Mihalţ), Fr. Boţian paroh (Bărăbanţ), N. Florescu propr. (Ighiu) şi I. Maior protopop (Aiud).

Membrii din cercul Zlagnei şi Bărăbanţului, fiind escepţionaţi, n'au fost învitaţi.

La ordinea de zi au fost numai puţin decât 229 obiecte, dintre cari unele au dat anză la discuţii foarte interesante şi instructive pentru noi, păcat, că n'au fost de faţă toţi membrii români, să vadă, cum să împarte dreptatea în reşedinţa dela Aiud sub regimul cel nou al comitatului nostru.

1. Adunarea să deschide prin comitele suprem Baronul Kemény Árpád, la oarele 9½ a. m., dar înainte de a să procedà la desbaterea punctelor stabilite în programă, Dl deputat dietal *Dr. Iuliu Maniu*, între continue strigăte din partea Ungurilor, interpelează, în românește, în cauza membrilor din cercul Zlagna şi Bărăbanţ, cari au fost excepţionaţi, şi deodată protestează şi în contra modalităţii, cum să fac şi să expediează convocătoarele, cari abia cu 1—2 zile înainte de congregaţiune, sosesc la mâna membrilor, dar pe cât de energic şi lămurit să spuneau argumentele dlui Dr. Maniu, pe atât de fără rost şi nemulţumitor veniră răspunsurile Comitelui suprem şi a celui de al doilea. În cauza convocătoarelor întârziate să puneà vina pe *poşte*.

2. La preliminariul de spese pe anul 1909 luă cuvântul, tot în românește, dnul canonic *Dr. Augustin Bunea*, care cu puternica sa oratorie a constatat o serie de lucruri dureroase ce să petrec în acest comitat, şi cari nu l-au îngăduit să voteze preliminariul de budget.

Vorbirea, în care Rev. Bunea, i-a făcut să roşească la faţă şi cei dela tribuna prezidială, şi cei din jurul mesei verzi, cari nu mai încetau cu zgomotul, — o dăm în următoarele:

Mărturisesc sincer, că numai cu durere şi mâhnire m'am hotărît să vorbesc înaintea dvoastre în chestia budgetului comitatului nostru pe anul 1909. Văzând adecă, ce priviri duşmănoase aţi îndreptat dvoastră asupra domnului Dr. Iuliu Maniu, când şi-a rostit mai înainte vorbirea sa în limba românească, şi cu ce zgomot aţi întâmpinat graiul românesc atunci, când şi DVoastră ştiaţi, că domnul Maniu să folosià numai de dreptul său asigurat prin legile ţării, inima mea s'a împlut de durere şi mâhnire pentru aceasta făţişe încălcare a legilor ţării şi pentru ura, ce o arătaraţi faţă cu o limbă, care în cuprinsul comitatului nostru este vorbită cu drag de 79 percente ale întregei poporaţiuni. Ori ce om, a cărui mentalitate nu este scâlciată şi turburată şi ale cărui simţăminte nu s'au scoborât mai pe jos, de cât acelea ale dobitoacelor necuvântătoare, trebue să constate cu mâhnire şi adâncă durere, că moravurile politice s'au sălbătăcit atât de tare, în cât nu se mai ţine samă nu numai de legile positive şi de principiile dreptăţii şi ale cuviinţei, dar nici măcar de legile firei. Dacă într'o zi de Maiu eşim le marginea unei pădurice încunjurate de livezi înflorite şi de câmpuri înverzite, ne desfătăm de concertul minunat, ce-l fac paserile: privighitoarea, porumbeii, mierla, torturelele şi ciocârlia. Ele nu se sfăşie între sine, pentrucă una fiecare cântă aşa precum i-a crescut ciocul, şi chiar şi animalele cornute, cari ştiu numai să mugească, sau cele urechiate, cari ştiu numai să sbiere, nu se supără pentru cântecul desfătător al nevinovatelor păsări, ci să mulţămesc cu aceea, că şi ele pot mugì şi sbierà în deplină libertate aşa, pe cum le-a crescut botul. Măcar de la animale ar trebui să înveţe şi oamenii, şi să nu se sfăşie şi să nu se urgisească în contra firei, pentrucă fiecare vorbeşte în limba, ce i-o dat'o bunul Dumnezeu!

DVoastră cereţi să Vă votăm 272.336 coroane, pentru ca să aveţi cu ce plăti pe diregătorii acestui comitat în anul 1909. Eu însă trebuie să declar, că pentru diregătorii comitatului nostru nu sânt aplecat a votà nici un ban, nu pentrucă a-şi fi condus de principii anarchice, ci pentrucă diregătorii comitatului nostru nu se poartă faţă cu massele cele mari ale poporului şi în deosebi faţă cu poporul românesc aşa, pe cum cer legile ţării, dreptatea şi cuviinţa. DVoastră ştiţi bine, că legile ţării asigură comunelor politice dreptul de a ajutà bisericile şi şcoalele de pe teritorul lor cu bani în sumă ori cât de mare. Legea nu face deosebire între caracterul religios al unei şcoale şi caracterul altei şcoale, ci pe toate vrea să le ajute de o potrivă fără deosebire de caracterul lor confesional. Cu toate acestea vedem, că într'un comitat, care nu are nici o comună, în care să nu se afle una ori două biserici românești, una ori două şcoale românești, nu se poate află macar o singură biserică, ori şcoală românească, care să fie ajutată din veniturile comunelor politice. După multe sbuciumări am izbutit, ca în Blaj să se voteze un mic ajutor din cassa comunală pentru şcoala română unită a ucenicilor de meserii, dar domnii din fruntea comitatului au şters şi acest mic ajutor. Românii sânt aşa de adânc convinşi, că diregătorii nu încuviinţează nici un ajutor pentru bisericile şi şcoalele românești, şi această dureroasă convingere apasă atât de greu asupra inimii lor, în cât ei nici nu cutează a cere ast-fel de ajutoare. Durerea Românilor din acest comitat este cu atât mai mare, cu cât ei văd, că în comitatul vecin al Sibiului se votează şi încuviinţează şi din partea administraţiei politice număroase şi însămnate ajutoare pentru bisericile şi şcoalele lor.

(Aici comitele suprem, ca preşedinte, întrerupe pe vorbitor, învitându-l să nu se depărteze dela obiect).

Eu nu vreau să mă abat dela obiectul de sub discuţie, căci nu fac alt-ceva, decât spun motivele, pentru cari nu pot să votez budgetul, din care sunt plătiţi diregătorii acestui comitat. Aceşti diregători nu mai respectează nici autonomia bisericelor şi şcoalelor românești. Mai dăunăzi preoţii

greco-orientali din protopopiatul Miercurei sau întrunit în comuna Poca pe teritorul comitatului nostru la o conferență preoțească, care nu are a face nimic cu politica, ci are de scop numai cultivarea clerului pentruca el să poată să-și implinească înalta sa chemare, și chibzuirea mijloacelor potrivite pentru înălțarea nivelului moral al poporului. Dar deși ast-fel de conferențe își au temeiul în statutul organic al bisericei greco-orientale, sancționat de Majestatea Sa regele Ungariei și aprobat de guvernul Majestății Sale, totuși organele administrative nu au îngăduit ținerea conferenței preoțești și pe preoți i-au scos din comună între baionetele jendarmilor. In zilele de curând trecute secția din Blaj a Asociațiunei pentru cultura și literatura poporului românesc a voit să țină conferențe pentru popor în comuna Cenade. Dar deși statutele Asociațiunei aprobate de guvern asigură secțiilor dreptul de a ținea ast-fel de conferențe fără nici o concesiune dela protopretore, totuși conferența din Cenade nu s'a putut ținea, pentrucă organele administrative au împedecat-o cu jendarmii.

(Aci președintele din nou întrerupe pe vorbitor și-l amenință, că-i va luà cuvântul, dacă se mai abate dela obiect).

Dupăce nu mi se îngădue să motivez mai departe, că pentruce nu pot să votez pentru funcționarii comitatului nostru 276,336 coroane, nu voiu continua, ci voiu încheià cu următoarea declarațiune: Poporul românesc din comitatul Albei-inferioare nu este fericit, pentruca nu poate fi fericit un popor, care trebue să-și teamă de organele administrative, de diregătorii săi proprii, bunurile sale cele mai înalte, credința sa, limba sa, instituțiunile sale religioase și culturale și chiar existența sa. Dar poporul românesc din comitatul acesta nu este un popor nenorocit, căci numai acel popor este aievea nenorocit, care el însuși se desprețuiește pe sine, se urgisește și se lapădă pe sine. Poporul românesc din contră se prețuiește pe sine, este mândru de ființa sa românească, deși se află într-o situațiune tragică, căci pe când fiii săi sunt duși să moară în codrii și între stâncile Bosniei și Hertegovinei între sunetele cântecilor naționale și mai ales ale lui „Deșteaptă-te Române," pe atunci acasă în acest comitat până și femeile române sunt târîte înaintea Tribunalului pentru cântecele lor naționale.

Nu primesc budgetul.

Bine înțeles, preliminariul s'a votat în butul tuturor argumentelor cuminte desfășurate cu atâta bărbăție, și între cei cari l-au primit, a fost și un Român, mai înainte învățător, iar acum *birău* în una din cele mai fruntașe comune din jurul Blajului.

3. În tot cursul dezbaterilor mai vârtos le-a dat de lucru dnul deputat Maniu, care și-a ridicat cuvântul său limpede și elegant la toate cestiunile care au privit interesele Românilor.

Astfel de ex. a vorbit la preliminariul budgetului, pe care l-a combătut în același spirit ca dnul Bunea; la cestiunea drumurilor din comitat, arătând cât să pretinde dela popor pentru acest scop, și totuși drumurile noastre sunt foarte slabe și rău grijite; și la chestiunea dispozițiilor pentru completarea membrilor congregațiunei. Dar mai pe larg a combătut urcarea dărilor suplementare în favorul oficianților comitatensi în penziune.

Dnul Maniu și-a desvoltat la punctul acesta argumentele foarte pe larg, și zdrobitor. În anul acesta penziunile oficianților comitatenzi s'au urcat cu 20 mii coroane, fără ca să fie lipsă, căci în timpul din urmă s'au trimis la penzie oameni, cari voieau și puteau să lucre încă multă vreme. Dar celor dela putere nu le-a plăcut mutra și ținuta lor politică. I-au băgat în penzie fără voia lor, ca în locul lor să între favoriții puterii actuale.

Acum să poftească domnii, cari au creat situația aceasta insuportabilă pentru comitat, și să se îngrijească pe alte căi, din a lor, de plătirea penzioniștilor. A-i plăti din sudoarea poporului, e o mare nedreptate, căci poporul nu poartă vina situațiunei acesteia. Dar poporul nici nu poate suportà atâtea aruncuri, căci în toată țara poporul din comitatul acesta este cel mai sărac, și cel mai lipsit de mijloace materiale. Mai bine s'ar îngriji comitatul, de îmbunătățirea sorții poporului și cu o sumă, ca aceasta, care să cheltuește pentru *penzioniștii fără voie*, s'ar puteà face mult bine poporului. Pe temeiul acesta, — și a altor motive, care să desfășurau cu atâta dreptate, dnul Maniu respinge urcarea dării suplementare.

Dar deși cuvintele dlui Maniu plăceau nu numai Românilor, și înșiși Ungurii, mulți, spuneau, că toate sunt adevărate, totuși punându-se cestiunea la vot, propunerea dsale a căzut, a votat-o însă și fișpanul deodată.

4. Dl *Ioan F. Negruțiu*, profesor preparandial în Blaj, în contra comisiunei permanente, a propus, ca școala de viță de vie dela Ighiu, susținută de comitat, să nu se predeie inspectoratului colonizărilor dela Cluj, ci să se susțină și pe mai departe, ca astfel locuitorii comitatului nostru să se poată ajutà și îndemnà la cultivarea viei cu mai mare folos și izbândă.

5 Profesorul *Gavrilă Precup*, conziderând, că în banii publici ai comitatului nostru sunt și capitale românești, a propus, ca acești bani să se plaseze spre fructificare și la băncile românești de pe teritorul comitatului, cari înfloresc și dau deplină garanță.

6. O singură propunere românească s'a primit, aceea a Dlui canonic *Dr. Izidor Marcu*, cu privire la închidereà crâșmelor în sărbători și dumineci.

7. Dintre celelalte deciziuni, mai remarcăm completarea oficiului de protonotar comitatens, alegerea unui asesor la sedia orfanală și a unui pretore de cl. II. Nici un Român n'a concurat, — fiind lucru știut, că Românilor la posturi mai de frunte în comitatul nostru, deși este aproape românesc, nu să deschide calea, decât foarte rar.

8. E de însămnat, că, decâteori vorbea câte un Român, Ungurii s'au purtat foarte gălăgioși.

Dealtcum frații noștrii Unguri tot așa de gălăgioși s'au arătat și față de oratorul lor, Dr. Müller Jenő, care l'a încurcat rău pe vicespanul Baronul Banffi Kázimir cu interpretarea statutelor comitatense. A trebuit și aci să vină un Român, dl Dr. Maniu să facă lămurire în cestiune.

9. Până seara târziu, din cele 229 puncte din programă abia s'au dezbătut 62, celealalte au rămas pe ziua a doua. Aci erà să vie pe tapet și cererea fisolgăbirăului dela Blaj, Bőjthe Kálmán, pentru urcarea relutului de quartir și a pausalului de cancelarie cu 560 cor. Dar dl fiisolgăbirău pe semne a simțit ceva, și înainte de a i-să aduce elogiile cuvenite, s'a retras cu cererea.

În sfârșit trebue să observăm, că s'a apelat separat alegerea protonotarului, a unui pretore și a unui asesor la sedria orfanală, s'a apelat convocarea și constituirea congregației și în legătură cu aceasta toate decisiunile aduse fiindcă congregația comitatensă nu a fost convocată legal, cu 8 zile înainte.

De încheiere trăbuie să spunem, că membrii români ai congregațiuni, fie aleși, fie virilisti, pe viitor să-și țină de datorință a să prezentà în număr complet, mai ales atunci când au să să dezbată cestiuni de mare interes pentru poporul român cum au fost și de astă dată.

Și cei ridicați la onoarea aceasta prin voturile românești, și cei îmbogățiți pe spatele Românilor, sunt datori cu aceasta!

Riporter.

Ardeleni și ungureni în dieceza Gherlei.

Îmi pare rău, că în chestia aceasta am ajuns față în față cu Rev. vicar al Maramurășului, față de care am un deosebit respect și n-aș fi voit a-l atinge. Acest respect însă nu mă împedecă a spune adevărul, că Rev. vicar nu prea are dreptate. Înainte de toate mi-se pare, că nu fondurile sunt păretele despărțitor între ardeleni și ungureni. Cum însuși Rev. vicar recunoaște obligațiunea de a contribui la fonduri și dreptul la acele e legat de beneficiu, parohie și nu de persoană. Pentru ce n'ar puteà oare plăti competințele la fonduri și unul, care nu s'a născut chiar în Maramurăș sau Sătmar? De fapt însuș dl Stanciu din Botiz s'a oferit a plăti competința la acele fonduri, dar comisia esmisă pentru revidearea fondurilor ungurene, — în care a fost și Rev. Pud — nu i-a primit ofertul și i-a denegat dreptul la fondurile ungurene, deși după statute l-ar aveà, ocupând un beneficiu în părțile ungurene. Au doară consideră de nelegală dispunerea lui și a celoralalți în acele părți? Dar pe ce bază? Cum știu eu, după dreptul canonic, dreptul absolut de conferire îi compete episcopului în parohiile, unde nu e restrâns acest drept prin patronat. Dacă arhiereul află de lipsă deci a dispune pe unul sau altul în oarecare parohie, pentruce i-se trag la îndoială drepturile, ce i-le asigură statutele și îi compet în urma dispunerii legale a episcopului? Sau nu se îndestulesc numai cu proteste contra dispunerii și vreau să lucre și să se ridice contra voinții arhiereului? Să nu aibă atâta drept arhiereul, ca în o parte sau alta a diecezei să dispună pe acela, pe care l'ar află de mai vrednic? Dacă din punct de vedere administrativ și pentru ajungerea unui scop mai înalt i-se pare episcopului mai potrivit și mai vrednic un ardelean, să nu aibă dreptul, ca în interesul bisericei să-l dispună și în părțile ungurene? Statutele și fondurile nu împedecă aceasta! Prea cred dar, că mai mult teama de perderea unor parohii mai bune și de turburarea apoi și a diferitelor legături îi face pe frații ungureni și alții să protesteză decâte ori e numai vorba de dispunerea unui ardelean în părțile ungurene. Și probabil, că n'a fost prea salutar, că s'a ținut prea mult cont de aceste proteste! Eu cred contrar cu Rev. vicar, că n'ar fi rău dacă s'ar permutà puțin elementele și s'ar mestecà ungurenii printre ardeleni și întors, contopindu-se, ca să zic așa, concentrându-și puterile pentru un singur ideal și nu înstrăinându-se să lupte unul contra altui frate. (Aveți perfectă dreptate! Red. U.).

Eu nu neg, că și în părțile ardelene sunt foarte multe neajunsuri, dar va recunoaște și Rev. vicar, că părțile ungurene sunt cu mult mai espuse diferitelor primejdii pentru biserică și neam. Chiar pentru aceea cred, că e în interesul bisericei, ca în acele părți să fie dispuși cei mai vrednici, cei mai destoinici și probați luptători. Că atari luptători ar fi esclusiv numai în părțile ungurene a diecezei o trag foarte mult la îndoială. Arhiereul poate aveà mai multă nădejde în activitatea unui preot ardelean probat decât în a unui cleric fie chiar ungurean, despre care nu e în poziție de multeori a prevedeà, cum se va formà.

Numai puțină bunăvoință și dragoste să fie de ambele părți și păretele despărțitor, ura din sufletele fraților din aceeaș diecezâ s'ar sfărmà cu atât mai vârtos, că și păretele despărțitor a Rev. vicar, fondurile nu sunt chiar un părete chinez. Odată cu regularea congruei și preoții ardeleni își vor regulà fondurile contribuind la început o taxă fundamentală de 320 cor. și taxă anuală de 64 cor. Altcum chiar și azi cum mi-se pare fondurile ardelene conform numărului văduvelor ar fi în poziție a dà o pensiune anuală de 300 cor. până când cele ungurene 150—230 cor. capitatul cărei sume nici preoții ungureni nu-l plătesc întreg și prin urmare pe nedreptul ar pretinde dela văduva unui preot ardelean să solvească 4000 cor. Nu e bunăvoință, iubiți frați, și suntem cu mult mai străini unul de altul decât să ne putem înțelege.

Nu e lipsă, cred, să mai insist la păretele despărtitor a Rev. vicar, căci adevăratul părete nu e acesta ci, cum am amintit, teama de perderea din mână a unor parohii. Pentru a evità aceasta perdere protestează contra dispunerii ardelenilor în acele părți, pe cei dispuși în mod legal îi boicotează straplântând ura și în tinerii clerici. Chiar pentru a arătà aceasta ură apelând la simțul mai bun a tuturor celor competenți, ca să pună capăt acesteia, am scris articolul din cestiune fără gândul de a-i ponegri înaintea publicului, cum îmi imputà Rev. vicar. Pentru a o face aceasta a trebuit de bună seamă să amintesc și unele neajunsuri din acele părți, cari sporadice vor fi poate și în părțile ardelene. Acelea neajunsuri există cu toată esplicarea Rev. vicar.

Că preoțimea de acolo vorbește cu predilecție, ba aproape esclusiv ungurește în familii, nu eu am afirmat-o primadată. Aceasta datină apoi mie și multora nu ni-se pare așa naturală, cum crede Rev. Bud. Da, e natural (deși nu recomandabil, Red. U.), ca convenind cu un ungur, să vorbești în limba lui, dar nu e natural, ca preoții români să vorbească cu muierile și copii ungurește, frați și cumnați între sine să vorbească și corespondeză ungurește. Și să-mi creadă dnul vicar, că știu date și știu alții referitor la aceasta datină. O recunoaște și Dsa! Aceasta datină apoi arată un indiferentism cel puțin, ba o înstrăinare de limba, neamul nostru. Voi fi fost în drept referitor la aceasta a mă provocà și la nepotul Dsale — Tit Bud tinărul — pe care îl cunosc din seminar. N'am afirmat, — cum iea notă „Drapelul“ — și nu afirm, că nu știe o boabă românește, dar știam, că la întrarea în seminar erà aproape de așa ceva și l-am auzit apoi și ca absolut și pot să afirm cu suflet liniștit, că n'ar fi în stare a predică și a dà povețe în scaunul confesional în limba română. Că în decurs de un an a făcut așa progres, că cu destoinicie predică în limba română, mă mir. Pe lângă destoinicie apoi nu strică puțin simț național. Chiar pentru aceea nu înțeleg, pentruce, pentru convictul din Sighet, n'a fost ales de prefect dnul I. Birle, un însuflețit tinăr!

Starea teologilor în seminar o cunosc mai de aproape decât Rv. Bud. Cum a fost pe timpul Dsale, nu știu, dar aud, că de mult se tot ceartă. De 6—7 ani, de când cunosc stările, știu, că în continu se ceartă pe tema separatismului. Sigur, că nu vor fi numai ungurenii de vină. Le-am imputat numai, că vin de acasă infiltrați cu preocupații față de ardeleni și așa ies în mare parte străini de aspirațiunile și mișcările românești și cu ura în suflet față de ardeleni. Că aceasta e așa au dovedit și cu petrecerea din S. Slatina, când n'au învitat pe cei doi ardeleni preoți în Maramurăș, din simplul motiv, că sunt ardeleni. Ori au făcut-o aceasta din îndemn propriu ori la îndemnul altora, mi-se pare, că e prea mult. E o prea eclatantă dovadă, cât de mult îi urăsc pe ardeleni. Că o atare ură nu e în folosul bisericei noastre primejduite, o va recunoaște și Rv. Bud. Sfârșit acesteia se va pune, numai dacă se vor dedà clericii și preoții a se considerà de membrii aceleiaș dieceză, aceleiaș biserici, cu o singură țintă hotărîtă. În seminar au teren pentru așa ceva, să se folosască de ocaziune și evite împărechările între frați.

Nu voiu polemisa cu Rv. vicar referitor la conspectul bărbaților de frunte înșirați de Dsa, pe cari îi prea înmulțește și amestecă, apelez numai la dragostea Dsale față de biserică și neam și-l întreb: e bine așa cum, stăm? Raportul clericilor din seminar, cum văd, nu-l prea cunoaște, dar cunoaște dispoziția preoților din vicariatul său și a celor din părțile ungurene. Noi cunoaștem apoi și primejdiile pentru biserică și neam în acele părți. Față cu aceste primejdii stau mulți preoți tineri și bătrâni indiferenți, străini de aspirațiunile neamului nostru. Intre atari împrejurări strică oare, dacă întră în acele părți câte un individ, care să facă puțină mișcare, să deie puțină viață? Dacă din întâmplare acesta e ardelean, n'ar trebui să fie jignit nici Rv. vicar, nici ceilalți preoți ungureni. Când văd apoi, că lucră pentru deșteptarea poporului și luptă alăturea cu ei n'ar fi bine ai pune pedeci chiar și dacă ar fi aceștia ardelenii E. Bran sau I. Tarția. Dacă în un loc sau altul vor fi stări nefavoritoare intereselor poporului, susținute poate și de unii conducători a lui, nu aștepte, ca ardelenii rătăciți acolo să-i visiteză „romano more“ vorba Rv. vicar. Să se acomodeză adeca și să tacă.

Rv. vicar are mare influință în Maramurăș și părțile ungurene și poate face foarte mult pentru îndreptarea lucrurilor. Trebuie numai să recunoască neajunsurile și să nu fie prea preocupat față de ardeleni și eventual tineri însuflețiți. Nu caute prea mult genealogia celor, cari ar vrea și puteà lucrà pentru deșteptarea și înaintarea poporului. În urmă la dorința dlui Vicar, dar mai ales, ca să nu suspiționeze pe cineva și să se convingă, că un om cu totul nepreocupat scrie aceste șire ideale și sperează o înfrățire *adevărată* a preoților din aceiași dieceză spre întărirea, prosperarea sf. noastre biserici iată mă subscriu:

Dr. Vasile Moldovan.
profesor de teologie.

Apponyi despre congruă. Cu prilejul dării de seamă ținută în Jászberény în 19 l. c. ministrul Apponyi a făcut următoarele enunciațiuni cu privire la congruă: „Proiectul despre modificarea nuvellară a legii de congruă din 1898 este terminat. Acest proiect se estinde asupra preoțimii catolice întregind câteva lipse importante ale acesteia; tot asemenea este terminat proiectul relativ la înarticularea autonomiei catolice și a dotațiunii bisericilor protestante, carele asigură

deplina valoare a articolului de lege XX din 1848. Cu acestea însă nu este încheiată esecutarea legii, ci deocamdată vreau să realizez regularea congruei preoţeşti pe nişte baze equitabile, din partea puterii finanţiale ale statului în cadrele stabilite pentru noi. În epoca aceasta de tranziţie, îmi ţin de datorinţă, de onoare de a realizà chestiunile acestea, şi nu m-aşi subtrage dela aceasta decât dacă aş fi necesitat să mă retrag dela portofoliul meu înainte de vreme; şi privitor la acestea guvernul a ajuns la perfect acord principial."

CORESPONDINŢE.

Dela isvoarăle Secaşului*).

Duminecă în 11. c. a mers deputatul *Dr. Iuliu Maniu* la *Armeni*, să dee samă despre lucrarea sa în dieta ţării. În societatea mai multor prietini din Blaj, sosind la gara din Loamnăş a fost primit de o deputaţiune a mai multor Armeneni şi Alămoreni, şi i-s'au făcut urările de bine din partea părintelui *Spătariu* din Armeni. Având în frunte o gardă de călăraşi sprinteni, cu steaguri foarte frumoase, între cari fâlfâià unul mai bătut de vremuri, adus dela alegerea din Vinţ, pornim calea grea preste Sidinca. În Armeni a fost primit deputatul cu arcuri de triumf şi pene de cocoş.

La două oare d. a. părintele *Opriş* din Armeni, cărunt la păr dar tinăr şi voinic la inimă, deschide adunarea, şi îşi începe deputatul *Dr. Maniu* darea de samă. Arată ce a lucrat el şi partidul naţional în dietă, ce principii conduc pe deputaţii naţionalişti, ce vor face în viitor, mai ales cum vor luptà pentru votul universal, direct, fără pluralitate. Spune Dr. Maniu, că de mult a dorit să vină să se vadă faţă la faţă cu fraţi săi Armeneni, cari deşi până la alegere nu l-au văzut totuşi şi-au dat votul pentru dânsul, aducând cinste mare steagului, pentru care luptă Românii, şi dând dovadă despre o minte sănătoasă şi o inimă nobilă. Promite, că va ţineà cu credinţă la steagul partidului naţional, nu se va uità la greutăţile ce le întimpină în lupta grea dar plină de nădejdi. Se roagă de alegători, să-i păstreze şi mai departe încrederea, ce i-au arătat-o până nu l-au cunoscut, căci aceasta îi e un sprijin puternic şi îi dă putere în lupta ce o poartă cu fraţii săi pentru drepturile poporului Român.

În decursul vorbirii deputatul a fost întrerupt mai de multe ori de glasurile de bucurie şi de aprobare ale oamenilor, cari stau să-l soarbă cu ochii.

Urcă apoi tribuna foarte frumos gătită profesorul *Gavrilă Precup*, şi într'un limbaj poporal şi măiestrit arată poporului, că deputatul lor meritä încrederea, ce o cere dela dânşii. Alegătorii să fie mândrii cu deputatul lor, căci are minte luminată, inimă caldă românească, şi luptă din toate puterile pentru binele poporului român. Dă apoi mai multe poveţe practice oamenilor, îi îndeamnă să ţină tare la steagul partidului naţional, să lucre să ajungă la bunăstare materială şi culturală. Îndeamnă pe bătrânii, cari nu ştiu scrie şi ceti să se apuce acum de învăţat, căci nu-e târziu, şi vor aveà mult folos. — Poporului i-a plăcut foarte mult vorbirea „dascălului," care a vorbit foarte frumos, pe înţelesul tuturor.

Începe apoi a vorbi despre votul universal *Dr. Ioan Bălan*. Arată, că trebile din ţara aceasta nu merg bine, nu-e îndestulit cu ele Maiestatea Sa, guvernul şi nici un popor din ţara aceasta, căci toţi doresc să se schimbe dreptul de alegere de deputat, să între în dieta ţării adevăraţii reprezentanţi ai poporului, cari să aducă legi potrivite lipselor lui. Lucrul acesta nu se poate face, de cât introducându-se votul universal, egal, direct, votarea secretă prin comune.

Pretorele a voit să oprească pe Dr. Bălan dela cuvânt, zicând că despre votul universal a vorbit prefesorul Precup, şi a zis, că nu mai permite să se vorbească decât la punctul: eventuale propuneri. Dr. Bălan apoi în toată vorbirea sa a tot propus. L'a mai întrerupt pretorele, când a arătat că banii ţării nu se împart după dreptate, şi când a pomenit despre un vitor mai fericit al neamului românesc.

Părintele *Spătariu* a cetit apoi telegrama adresată Maiestăţii Sale. Părintele *Opriş* a cetit proiectul de rezoluţie, în care se votează încredere deputatului Dr. Iuliu Maniu şi soţilor din dietă, se cere introducerea votului universal, egal, direct, secret. Mulţămind deputatului şi celorlalţi vorbitori roagă pe oameni să-şi însemne învăţăturile auzite, să ţină cu credinţă la deputatul lor, şi închide adunarea.

La adunare a luat parte preste 1000 de oameni, unii veniţi şi din comune depărtate. Au fost de faţă în număr frumos preoţimea şi învăţătorii. Purtarea oamenilor la adunare a fost cât se poate de ezemplară. Armenenii, Alămorenii îţi fac impresia unor oameni luminaţi la minte, inibitori de lucru şi de curăţenie. Cinste lor şi conducătorilor!

După adunare ne-am dus la casa ospitală a părintelui *Spătariu*, să ne recâştigăm puterile. Mulţămită se cade Doamnei casei, carea s'a obosit mult pentru oaspeţi. —

Ziua aceasta va rămâneà însemnată în inimile tuturor celor de faţă. Şi ea a contribuit ceva la înaintarea neamului românesc.

Unul de faţă.

*) Întârziată din lipsa de spaţ.

Din Giurgeu.

Sinodul protopopesc de toamnă, congresul mixt protopopesc, pe cum şi adunarea de toamnă a reuniunii docentale din districtul Giurgeu, s'au ţinut deodată la 24 Sept. a. c. în parohia Tulgheş, situată în graniţa nord-ostică a comitatului Ciuc, formând astfel însemnatul pas între Ungaria şi România. Dintre parohiile de munte din arhidieceză puţine vor fi având poziţie aşa pitorească, ca Tulgheşul, care, ascuns la poalele uriaşilor munţi acoperiţi cu nesfârşite păduri de brad, să estinde răsleţ, în două ramuri de-alungul văilor Putna şi Bistricioara, cari şi ele aflându-şi aici punctul de contact, să rostogolesc în tainic murmur pe piciorul nordic al bătrânului Ceahlău din apropiere.

Tulgheşul are o poporaţiune de peste 1000 suflete române gr.-cat. de două ori atâţa săcui rom.-cat., puţini reformaţi şi peste 300 israeliţi. Şi fiindcă existinţa acestei parohii, cu trecut abia de un seclu, este a se ascrie comerciului febril de lemne, cari toate să transpoartă în ţările răsăritene, aşa la Tulgheş nu să numără între rarităţi curioasele mutre din răsăritul îndepărtat a comercianţilor între cari turcii sunt în permanenţă.

Graţie spiritului prevăzător a comerciantului de pe vremuri Spiru şi a socrului său preot Mihail Dobrean, biserica, casa parohială şi şcoala noastră, toate din piatră, edificate în şir una lângă alta chiar în unghiul format de drumul de ţară ce vine din săcuime şi cel din direcţia Borsecului, ocupând astfel teritorul cel mai frumos şi mai preţios din comuna întreagă. Şi dacă mai adaug aici faptul, că parohia aceasta azi are un conducător distins şi punctual în persoana parohului Ioan Mera, ajutorat cu totdeadinsul în acţiunile sale de tinerul comerciant de mare speranţă Aurel Nicolescu şi docentul local Ioan Hurubean, suntem îndreptăţiţi a ne legà cele mai frumoase speranţă de venitorul Tulgheşului, unde, după cum aminteam mai la deal, să întrunise la 24 Sept. c. lamura inteligenţii române din săcuime pentru a se degajà de o mare datorinţă morală-culturală. Anticipez perfecta ordine şi seriositatea cari au dominat pe durata şedinţelor, la cari au participat cei chemaţi în număr aproape complet.

Începutul s'a făcut cu celebrarea sf. liturgii, apoi am ieşit în procesiune la mormântul preotului Mihail Dobrean şi a comerciantului Spiru, unde s'au înălţat rugăciuni pentru sufletele acestor merituoşi repauzaţi.

După finirea acţiunilor religioase ne-am întrunit în spaţioasa sală de propunere a şcoalei, modei aranjată şi pe atât şi de curată, unde protopopul, printr'un esposeu istoric foarte interesant, deschide şedinţa congresului mixt, care după scurtă desbatere îşi îndeplini misiunea, alegând cu aclamare pe membrii senatului şcolastic protopopesc, constând din 4 preoţi, 4 docenţi şi 4 laici plus preşedintele şi notarul. Noii aleşi numai decât au şi depus jurământul prescris.

Pe urmă preoţii s'au retras la casele parohiale, pentru a se ţineà şedinţa sinodală, iar docenţii rămânând tot în şcoală, au luat la desbatere bogatul program al şedinţei reuniunii lor.

Chestii de interes obştesc nu s'au pertractat. Preoţimea şi-a condiţionat acest drept deocamdată de codificarea congruei, dela care atârnă resolvarea unor interese vitali preoţeşti. La docenţi s'a observat o deprimare generală, din cauză, că întregirea salarelor, întâmpină greutăţi de toate părţile, fapt, care influinţează în mod fatal progresul cultural.

După ridicarea şedinţelor, preoţii au fost ţinuţi la ospitala masă a preotului local, iar docenţii la cea a colegului lor.

Uva.

Apropiindu-se capetul anului rugăm pe On. Cetitori, ce sunt în restanţă cu abonamentul, să binevoiască a ne trimite preţul foaiei. De asemenea rugăm şi pe cei ce sunt în restanţă cu abonamentul de pe anii trecuţi, să facă bine a-l achită, căci foaia nu este în stare de a-i mai puteà aşteptà.

Convocare.

În senzul §§-lor 25 și 27 din Statutele *„Reuniunii învățătorilor din Arhidieceza gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras — Alba-Iulia și Făgăraș“* se convoacă

Adunarea generală,

a Reuniunii la Balázsfalva — Blaj, pe ziua *6 Novembre n. 1908*, pe lângă următorul

PROGRAM:

Ședința I.

Ordinea de zi:

1. La 6¾ oare a. m. participarea în corpore la serviciul divin în catedrala Metropoliei.
2. La 9 oare a. m. deschiderea adunării generale.
3. Constatarea membrilor prezenți.
4. Raportul secretarului despre activitatea reuniunii în anul expirat.
5. Raportul cassarului.
6. Raportul bibliotecarului.
7. Raportul comitetului redacțional al organului reuniunii „Foaia școlastică“.
8. Exmiterea comisiunilor:

a) Pentru examinarea rațiociniului pe anul 1907/8 și a proiectului de budget pe anul 1908/9.

b) Pentru examinarea raportului comitetului redacțional.

9. Propuneri eventuale

Ședința II.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiunilor exmise în ședința primă.
2. Fixarea tezelor pedagogico-științifice pentru proxima adunare generală.
3. Desbaterea propunerilor intrate la biroul central în senzul §-ului 29 lit. c. din statute.
4. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal.
5. Închiderea adunării generale.

Balázsfalva—Blaj, din ședința biroului central, ținută la 28 Septemvrie n. 1908.

George Muntean, președinte. **Petru Ungurean,** secretar I.

Noutăți.

Escelența Sa Părintele Mitropolit a sosit la reședință Sâmbătă în 24 c. cu acceleratul de dimineața, sănătos și bine recreat. Întru mulți ani să-l țină Dzeu întreg, sănătos!

Din dieceza Orăzii. Parohia someșană din Sătmar, Tămaia devenind vacantă, prin numirea de arhidiacon la Carăi a bravului ei preot, Romul Marchiș, — s'a complenit cu Alesandru Farkas, până aci preot în Busag; la Busag a fost numit Alesandru Brancovean din Șimand, iară la Șimand Ioan Turdean din Buteni. — La seminarul domestic de prefect al tinerimei studioase a ajuns Ludovic Vida, cleric absolut. —

Hymen. *Georgiu Balota* teolog absolut și *Silvia Mica*, anunță serbarea cununiei lor, ce se va celebrà în 1. Noemvrie st. n. a. la 11 oare a. m. în biserica gr.-cat. din Chiuchiciu.

— *Corneliu Domșa*, învățător în Poiana Aiudului și *Melentia Domșa*, anunță serbarea cununiei lor, ce se va celebrà Duminecă în 25 Octomvrie st, n. 1908 în biserica gr.-cat. din Petelca.

— *Georgetta Optimia Șandor* și *Dr. Camil Velican*, fidanțați.

Constituire. Societatea de lectură „Inocențiu Micu Clain“ a teologilor din Blaj s'a constituit pentru anul 1908—9 în modul următor: Președinte: Iuliu Maior, teol. an. IV. Vicepreședinte: Octavian Bugner. teol. an. III. Casar: Nicolau Crăciun, teol. an. III. Controlor: Longin Corcheș, teol. an. II. Archivar: Octavian Mihălțan, teol. an. III. Secretar: Honoriu Savu, t. an. IV. Bibliotecar: Victor Neamț, teol. an. II. Notar: Nicolae Vescan, teol. an. I. Vicebibliotecar: Emiliu Cosma, teol. an. I. *Membrii în comisia literară*: Iuliu Căpâlnean, teol. an. IV. Cornel Popa, teol. an. IV. Nicolau Costea, teol. an. III. Vicențiu Pandrea, teol. an. III. Alesandru Lupean, teol. an. II. Ștefan Suciu, teol. an. II. Teodor Groza, teol. an. I. Ioan Fătu, teol. an. I.

Dare de samă și mulțumită publică: La petrecerea de vară aranjată de intiligința română din Bsztmiklos și jur în favorul nouei edificânde biserici ținută în 28 Aug. 1908, au primit taxele dela următorii: M. O. D. Iosif Lita, Gaspar János, Benedekfi Istvan, Augustin Stuparin. Teodor Bărbat, Bandi Miklos câte 2 cor. Octavian Măcelar 1 cor. Au supra solvit: Alexă Pop. Filon Rat, Eugen Simon, Romul Rus, Eugen Nicoală. Nagy Béla, câte 3 ror. Vasile Smigeski, fam. Birtolon. Săcărean Ioan, Valeriu Suciu, Iuliu Nestor, Pușcaș Ioan, Csekö János, Jekel János câte 2 cor. Victor Tufan, Georgiu Nistor, Demetriu Todoran, Zaharie Macavei, Ioan Medeșian, fam. Costea, Teodor Pănăzan, Minerva Coltor, comptabilă, Alimpiu Costea, Georgiu Bot, mașinist, Ioan Bunea câte 1 cor. Alexandru Marele, Alexandru Costea câte 40 fil. Petru Suciu 30 fil. Întrate cor. 236·90 fil. eșite cor. 47·02 fil., venit curat cor. 189·88 fil. Aducem și pe aceasta cale cele mai sincere mulțumite tuturor donatorilor. — B.sztmiklos, 2 Oct. 1908. Pentru curatoratul bisericesc *Emanoil Oros*, preot gr. cat. *Petru Baciu*, cassar bis. școlar.

Rectificare. Primim următoarele șire: *Onorată Redacțiune!* Străcurându-se în raportul despre sfințirea bisericii din Bața o eroare, carea a schimbat sensul și poate produce supărări din două părți; rog se binevoiți a rectificà la pagina 337 alineatul 2 șirul 13 din Nr. 40 *în loc de:* cum și a preoților *neuniți*, ca oaspeți etc. cum și a preoților veniți ca oaspeți etc. Țin cu atât mai vârtos să fac aceasta rectificare, cu cât frații neuniți nu ne'au onorat cu presența lor, deși avem aici în apropiere și suntem în contact zilnic cu dânșii și deși noi i-am fi văzut cu cea mai mare dragoste frățiască și creștinească. Căci doară frați suntem, de același sânge și de aceași origine. Și dacă suntem desbinați în credință și bisericește, din fatalitate sau din voința provedinței divine, ale căreia sfaturi sunt nepătrunse de mintea omenească cea mărginită, — va veni timpul și acum este, ca *una* să fim. Căci pentru aceasta ne rogăm și noi și ei în sf. liturgie: Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sfintelor lui Dumnezeu biserici și pentru *unirea tuturor*, Domnului să ne rogăm. Apoi de Roma nu au ei să se ferească, căci Roma este leagănul neamului nostru atât după originea de sânge cât și al credinței noastre creștine. Ea a fost mama noastră, este și astăzi și va fi și în viitor, căci ne iubesc, cu adevărată iubire de mamă, despre ce ne-a dat și ne dă nenumărate probe. Pe când dela Constantinopole nu pot așteptà frații noștri Români nici un bine. Pentruce dar atâta înstrăinare de Roma, când în cărțile lor rituali casi în *depositarul credinței* se cuprind și să cetesc și cântă în *auzul tuturor* unele ca și aceste: Cu ce cântări duhovnicești vom lăudà pe Petru și pe Pavel, pe cei ce au junghiat nedumnezeirea și gurile cele neastupate, săbiile duhului cele înfricoșate, *Frumsețele Romei cele luminoase* etc. (Podobia a 3 dela Inseratul cel mare la sărbătoarea sânților Apostoli Petru și Pavel.) Iară la Ipacoi glas 8: Care temniță nu te-a avut pe tine legat; care biserică nu te are pe tine ritor; Damascul foarte să înțelepțește prin tine Pavele: Că te-au văzut pe tine cuprins de lumină. *Roma sângele tău primind, și aceea să laudă*, încă și Tarsul mai mult să bucură și cu dragoste cinstește scutecele tale Petru piatra credinței, Pavele lauda lumei: *dela Roma adunându-vă, întăriține pe noi.* Termin cu psalmistul: Că ce e bun sau ce e frumos, ca a fi frați împreună? cu toată stima: *Ioan Sonea*, preot.

Posta Redacțiunei.

»*Gazeta Transilvaniei.*« Luăm act de graba și grațiozitatea, cu care publicați necuviințele unui *anonim* în potriva noastră. Să nu să spună numa iarăș că »*Unirea*« *izbucnește*...

La spălat sum ca la horă
Fără multă oboseală
Căci săpunul cel bun **Schicht**
Cruță bani, timp, osteneală.

Puterea minunată și **intensivă** de a curăți a

săpunului Schicht's Hirsch

zace în felul cum e pregătit și în alegerea materialului brut din care se pregătește!

Săpunul Schicht Hirsch

cruță mânile, hainele! Nu produce oboseală și grijă și cruță sănătatea, bani, timp și lucru **30,000 cor.** garanță pentru curățenie.

(21) 6—8

Copii înțărcați

se îngrașe iute, devin tari și capătă o față sănătoasă, dacă sunt nutriți cu

Emulsiunea SCOTT.

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminte la marca scutitoare Pescarul.

Medicii și moașele de pretutindeni recomândă cu stăruință *Emulsiunea de SCOTT* pentrucă cunosc minunatele efecte ale acestei Emulsiuni.

Prețul unei sticle originale e 2 cor. 50 fileri.

Se află în ori ce farmacie.

(47) 1—22.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 39

Când află el, că Plautus este fiul Pomponiei, îi strânse mânile cu bucurie şi zise: „Bine ai venit în Roma, tinere tribun! Din gura nobilei tale mame te cunosc şi ştiu, ce-ţi mişcă inima. Fi fără grije: mamă-ta se află bine, asemenea şi Lydia, sărmanul miel, este sănătoasă, deşi pe sub ascuns se topeşte de dor după unul, carele îi este drag. Întră în lăuntru şi te odihneşte în casa aceasta: pace ţie!“

Din salutarea aceasta Plautus recunoscù, că moşneagul încă aparţine comunităţii creştineşti. Dar în curând ştiu şi mai mult despre dânsul; el erà unul dintre preoţii lui Petru, apostolul cel mare. Şi Plautus, de bucurie, că a găsit pe cineva, carele erà introdus în misteriile învăţăturii celei nouă, îi descoperi inima, cu toate grijile sale, cu tot dorul său după adevăr. Chiar şi iubirea pentru mamă-sa şi pentru Lydia rămaseră înapoi faţă de misteriul cel mare, care-i umpleà sufletul. Noaptea întreagă o petrecù vorbind cu moşneagul, carele se numeà Simion şi erà jidov.

Când Plautus îi povesti, că nu are odihnă nici ziua nici noaptea, că după lupte îndelungate a învins ori ce neîncredere şi că numai un lucru mai doreşte: se fie botezat şi se devină creştin, atunci Simion, ridicându-şi mânile spre cer, vorbi: „Doamne, cât de minunate sunt căile tale! Toţi paşii nostri îi îndrepţi şi îi conduci pe calea cea adevărată. Vezi, fiule: Domnul însuşi a fost, carele ne-a adus la olaltă. O, Mântuitorule, când privirea ta murindă m-a ajuns, atunci am ştiut, că tu m-ai ales de unealtă a graţiei tale. Cât de fericit sum, o Doamne, că m-ai chemat la această operă mare, pe carea ai sigilat-o cu sângele tău!“

Plautus tresări. „Cum,“ întrebă el, „tu l-ai cunoscut? L-ai văzut, când atârnà pe cruce?“

Ca şi când ar fi avut o vedenie înspăimântătoare şi totuşi nespus de dulce, Simion se uità spre cer şi zise cu voce lină, tremurătoare: „O fiul meu, niciodată nu voiu uità acea oară, carea a fost aşa de dulce şi aşa de dureroasă. L-am văzut, cum a suferit, cum s'a luptat cu moartea, cum a murit....“ Vocea lui fù năduşită prin suspine, iar Plautus se aruncă în genunchi dinaintea lui, îi cuprinse picioarele şi zise cu bucurie: „Vorbeşte, domnule, vorbeşte!“

Simion povesti cu voce lină: „Înainte cu treizeci de ani trăià în Ierusalim un învăţăcel al Sinagogei, mândria şi speranţa învăţătorilor săi! Fiul meu, acela am fost eu însu-mi! Plin de învăţătură şi înfoiat de mândrie, îmi închipuiam, că sum un prinţ al ştiinţei! Am auzit despre marele făcător de minuni, carele treceà prin ţara jidovilor, însă eu îl uram, am declarat faptele sale de minciună şi înşelăciune: l-am numit în public de un amăgitor! Şi am fost în mijlocul mulţimei carea strigà „Restigniţi-l! restigniţi-l!“ şi am petrecut pe „regele judeilor“ la locul de osândă, am auzit strigătul batjocuritor al mulţimei înfuriate, am văzut corpul tremurător pe cruce, am auzit tânguirea şi plânsul mamei acestui restignit. Inima mea a rămas rece însă, da, eu triumfam în ascuns, că Sinagoga a răsturnat pe înşelător.

Atunci însă se auzi deodată de pe cruce o voce dulce şi blândă: „„Tată, iartă-le, că nu ştiu ce fac!““ — Îmi erà, ca şi când m-ar fi trăznit! Vocea aceasta..... Vocea aceasta!... Şi acest cuvânt mare, necuprins!... Osânditul. bătutul, batjocoritul, restignitul: se rugà pentru inimicii săi!... Acest gând a fost atâta de cutremurător şi totodată şi mântuitor, încât am rămas zdrobit. Mi-am învăluit capul cu mantaua, ca se nu aud această voce! Ea însă pătrunse în urechile mele, ca sunetul alor mii de tube şi făcù să-mi tremure inima: am plâns ca un copil!... Am auzit tunetul pământului, strigătul de frică al mulţimei ce fugeà, am auzit vocea căpitanului, carea zise: „„Cu adevărat: acest om a fost fiul lui Dumnezeu!““ — Atunci am lăpădat mantaua de pe cap şi mi-am ridicat privirea spre cel restignit. Erà noapte întunecoasă; însă din ochiul înfrânt al Dumnezeului muribund mă atinse o privire aşa de distrugătoare şi fierbinte, aşa de blândă şi împăciuitoare, încât mi-am ridicat mânile şi am bălbăit: „„Doamne.... Doamne...““ Prin aer pătrunse o văietătură, ochiul meu vedeà fantoame înspăimântătoare: eu nu aveam frică! M-am târât sus pe colină, până lângă crucea, pe carea atârnà trupul luminător al omorâtului, am îmbrăţoşat stâlpul cel tare, mi-am răzămat obrazii de el şi m-am rugat în continuu: „„Doamne, Doamne, iartă-mă!““

Păzitorii m-au alungat; atunci eu m-am ascuns după stânci şi de acolo mă uitam mereu la faţa cea sfântă, carea şi în moarte părea că surîde iertător.“

„Fericitule,“ şopti Plautus, „tu i-ai putut vedeà faţa. Spune-mi, cum erà?“

Moşneagul aruncă o privire serioasă asupra tinărului. „Erà faţa unui Dumnezeu!“ zise el sărbătoreşte. „Şi din ceasul acela eu am devenit învăţăcelul său!“ Moşneagul tăcù, însă Plautus presimţà, că el a părăsit toate, pentru a urmà lui Isus şi a fi învăţăcelul lui.

Aşa a fost într'adevăr!

De când el a sărutat colţul cearsafului, în care a fost învăluit Isus, de atunci a devenit un învăţăcel al Domnului. Sărac şi lipsit trăià el între ceilalţi învăţăcei.

Părinţii săi nobili îl rugară, se se reîntoarcă la ei: el se opuse!

Sinagoga îi făcù ofertele cele mai ademenitoare: el le respinse!

El a părăsit pe părinţii săi, pe mireasa sa iubitoare, pe prietini săi, pentru a deveni un învăţăcel al Domnului!

Valurile sorţii l-au adus la Roma. Fără de frică păşi el în sinagogă înaintea foştilor săi soţi de credinţă şi le strigă cu [illegible] ce detunătoare: „Voi trăiţi în rătăcire! Mântuitorul, Mesia a fost răstignit pe cruce, el şi-a vărsat sângele pentru voi, pentru păcatele voastre. Întoarceţi-vă la cruce!“

Şi el le dovedi, cu chiaritatea şi agerimea unui profet, cum la cel răstignit s-au împlinit toate cele ce au fost scrise în cărţile sfinte.

Şi mulţi crezură cuvintelor sale şi el îi conduse cu bucurie la fântâna iubirei dumnezeeşti.

Copleşit de bucurie, Plautus îşi întinse mânile şi strigă: „O, tu, carele ai văzut faţa lui cea sfântă, i-ai atins corpul cel dumnezeesc, i-ai sărutat ranele. tu, Alesul Domnului, iea-mă între învăţăceii săi şi toarnă apa cea sfântă preste capul meu. Pentrucă uite. eu cred, eu cred....“

Preotul se ridică şi-l conduse la vasul de marmoră, în care curgeà apă cristalină; el îşi împreună mânile şi vorbi lui Plautus: „Fiule, crezi tu în Isus Hristos, fiul lui Dumnezeu?“

„O, domnule,“ suspină Plautus, „cred, cred!“

„Şi crezi tot ce a învăţat el? Crezi, că el a suferit şi a murit pentru păcatele oamenilor, că a înviat din morţi?“

„Cred, domnule, cred —“

Atunci Simion luă o ceaşcă de argint şi umplându-o cu apă, păşi lângă Plautus. Când acesta văzù apa cea sfântă în mânile preotului, sufletul i-se umplù de bucurie; se aruncă în genunchi îi-şi ridică braţele şi strigă: „Cred, cred!“

Simion turnă apă preste capul său şi vorbi: „Te botez în numele Tatălui, a Fiului şi a Spiritului Sfânt!“

Capitlul al XXXIII.

Bachanal.

Tigellinus petreceà deja de săptămâni în Roma, şi în întreg oraşul se vorbeà despre serbările miraculoase, pe cari voià el se le deà Romanilor, spre ai desdaună pentru absenţa divului imperator.

Grădinile Împăratului a fost jefuite, pentru a decorà locul, ce încunjurà templul lui Esculap de pe insula Tibrului. Mii de lampe colorate luminau tufişurile şi grupele de arbori, iar pe valurile Tibrului, cari se rostogoleau a lene, jucau lumini trămurătoare ca milioane de steluţe schinteietoare.

Spaţul cel mare dinaintea templului erà plin de oaspeţi; în şiruri lungi stăteau ulcioarele de argint pe mese şi sclave număroase, cu roze în păr, serveau pe oaspeţi.

Mii de buze preamăreau numele lui Tigellinus, pentru această serbare dată în cinstea lor, însă el, crudul, încă nu se arătà!

Acum se auzi sunet de trimbiţe şi porţile de bronz ale templului se desfăcură, lăsând se iasă la iveală o ceată de băieţi şi fetiţe. cari, purtând cununi de argint în păr, dansau în jurul unei părechi amoroase, carea se apropià pe un car de aur, scufundat într'o mare de flori, şi în sunetul cimbalelor se urcă pe tronul presărat cu roze, aşăzat pe treapta superioară a templului: Eros şi Afrodita.

Toţi recunoscură pe acest Eros, pe această Afrodită. El erà Tigellinus, pe când cealaltă erà o femee depravată din oraş.

Abia şi-a ocupat locul divina părechie amoroasă, şi dintre tufişuri năvăliră sute de sclave siriane, în haine uşoare, şi se amestecară printre benchetuitori şi o muzică plăcută, ameţitoare pătrundeà din grădinile luminate feeric.

Veselia bachentică ţinù până către miezul nopţii.

Atunci Tigellinus ridică bageta cea magică şi făcù sfârşit petrecerei; sclavii aprinseră sute de torţe şi le înfundară în mânile oaspeţilor beţi. Cu haine fluşturătoare, cu cununi jumătate despoiate de frunze în părul încâlcit, porniră bărbaţi şi femei înapoi în oraş, umplând stradele cu strigăte pătrunzătoare.

Pe forum Boarium, în apropiere de circul cel mare, mulţimea se opri, de oare-ce uliţele cele înguste a colibelor opreau eşirea; strigăte sălbatice, înjurături groaznice pătrundeau prin noapte.

Pe treapta cea mai din sus a templului Fortuna stăteà o ceată de bachante sălbatice; Tigellinus le-a trimis aci, pentru a completà opera începută. Acele oscilau torţele arzânde preste mulţimea turbată şi strigau cu voace ţiuitoare: „Eros şi Afrodita serbează noaptea nunţială! Oscilaţi torţele de mireasă, voi copii veseli a marelui Bachus. Hymenäus! Hymenäus!“

„Trist ospăţ,“ se auzi o voace din mulţime. „Pe întunerec se mergem acasă şi se ne spargem capetele în aceste uliţe înguste şi întunecate?“

„Ba nu, nu,“ strigară cu toţii, „luminaţi stradele, aprindeţi torţele!“

„Da, cum nu,“ strigă Afrodita, „numai torţele nu sunt destule. Ce ziceţi, ţapilor, n-ar fi mai bine, dacă ne-ar lumină mii de torţe de nuntă?“

„Fără îndoială,“ strigară tinerii cei beţi, bătură în pălmi şi, în peile lor de ţapi, esecutară sărituri groteşti.

„Aşadar,“ strigă Afrodita, smânci torţa din mâna unui însoţitor al ei şi o svântură pe deasupra capului, „se sărbăm noapte nunţială! Aruncaţi torţele!“

Torţa arzândă făcù un arc mare şi căzù pe coliba cea mai de aproape; după câteva momente flacările ţişniră la deal.

Un moment mulţimea rămasă frapată; după aceea, când forul se ilumină ca ziua, izbucni un chiot de bucurie şi o sută de torţe aprinse zburară, bine ţântite, spre colibile de scânduri, cari erau îmbulzite în jurul circului uriaş.

„Pe Eros şi Afrodita,“ urlă mulţimea, „se fim veseli, căci serbăm noapte nunţială.“

De pe o sută de colibe văpăiară de odată flacările; lumini palpitânde săreau, asemenea fulgerului, de pe coperiş pe coperiş şi se prelingeau cu lacomie în sus pe grinzile uscate ale unu magazin de bucate. Din turnul cel umplut izbucni dintr'odată un snop de foc şi împrăştiă milioane de schintei peste întreg şesul estins. O ploaie de foc căzù peste colibile cele scunde; din toate părţile se ridicară în sus flacările.

Mulţimea, turbată prin vin şi pasiune, iubilă la vederea acestei mări de lumină, carea se revărsà peste oraş. Aşa un spectacol nu se puteà vedeà zilnic. Chiuind de bucurie înaintă mulţimea prin stradele mai apropiate, şi unde îşi puneà ea piciorul, acolo se ridicau în sus snopi de foc şi nori de fum. Întreg şesul din jurul circului sămână deja cu o mare de foc; şi tot mai departe se estindeà torentul de foc. Flacările se prelingeau deja pe edificiul uriaş al circului; cerul se colorà roşu ca sângele.

„Arde circul!“ strigă mulţimea şi începù a se trezi din buimăceală.

„Lăsaţi-l se ardă!“ răsună de pe for. „El a fost prea rău pentru noi, quiriţii cei nobili. Imperatorul ne edifică unul nou!“

Din colibile şi casele din jur năvăliră bărbaţi şi femei, plângându-se după avutul lor. Mulţimea ameţită îi batjocori, îi trânti la pământ, îi călcă în picioare.

„Lăpădături mizerabile şi murdare,“ strigară oaspeţii cei beţi, „nici baremi atâta bucurie nu vreţi să ne concedeţi. Serbăm noapte nunţială — însă ar trebui ca se vă frigem pe voi.“

Căldura erà grozavă; chiar şi cei beţi se refugiară.

Aerul dogorâtor, flacările pocnitoare, grinzile părăitoare ale caselor şi ale circului sunau prin noapte ca un strigăt înfricoşat de groază şi înspăimântară pe animalele ce erau încuiate în circ, şi cari scoteau urlete înfiorătoare, încât oamenii fugiră îngroziţi din apropierea lor.

Chiar şi participanţii bachanalului nenatural îşi veniră pe încetul în ori şi se refugiară înspăimântaţi din zgomotul cel mare; elementul distrugător înaintà cu repejune turbată. Casele de pe şes se cutropiră deja, prefăcându-se în grămezi de ruine fumegânde.

Deodată trecù peste oraş un val de vânt puternic; flacările se pitulară şi se aplecară pe un moment, ca un şerpe uriaş, carele se târâie, încolăcindu-se, pe pământ; după aceea însă se aieptară în sus cu furie îndoită, vârându-se printre lemnele uscate ale caselor.

Marea de foc se rostogoli de pe şes pe coline în sus, învăluind palatul şi esquilinul în fum şi flacări.

Tot mai tare se roşà cerul, tot mai turbat continuă bachanalul îngreţoşător; printre aceste se auziau ţipete de spaimă, vaiete năduşite, găfăituri suprimate, horcăituri muribunde.

În stradele cele înguste domneà o îmbulzală înfricoşată; mulţimea turburată treceà preste trupurile debile ale copiilor şi moşnegilor călcaţi în picioare. Mamele rătăceau frângându-şi mânile prin strade şi strigau după copilaşii lor, cari poate că zăceau deja striviţi pe pavagiu.

Colinele se acoperiră cu mii de oameni, cari se uitau încremeniţi la spectacolul îngrozitor; alte mii căutau se-şi mântuiască avutul lor, sau se uitau frângându-şi mânile, cum elementul distrugător le consumà tot ce aveau.

O ceată mieă a cohortelor oraşului apără lângă palat; dar ce puteà aceasta se facă contra uriaşei mări de foc? Strigau după apă, după ajutor, după mântuire, dar înzădar! Coloana de foc treceà învingătoare preste oraşul trămurător.

Acum flacările se apropiară de magazinele cele mari, unde se aflau o mulţime de butoaie cu uleu; un pocnet scurt, vehement; şi un torent de foc năvăli din magazine, un val arzând se revărsă preste şăs şi preste forum Boarium, încât oamenii îngroziţi şi înspăimântaţi se risipiră în toate părţile. Acest torent de foc înaintă neimpedecat şi cu braţele sale învăpăiate cuprinse palatele cele mândre şi salele de marmoră, templurile şi grădinile, prăvăliile şi magazinele; în puţine minute întreagă regiunea aceasta stăteà în flacări. Acum văzù fie care, că înzădar se cercà, se mântuiască cineva ceva; elementul furios înaintà dela o regiune la alta, şi acum fiecare se silià, se scape dinaintea lui şi se-şi caute adăpost sigur. Într-adevăr, nici nu se puteà mântui nimic, şi când quiriţii ajunseră la convingerea aceasta, îi cuprinse desperarea; începură a se lamentà, şi blăstămuri amare, ameninţări sălbatice umpleau aerul.

Printre cetele oamenilor îngroziţi apăreau ici colea bachante sălbatice, cu părul fluşturând, şi scoteau ţipete asurzitoare, sau împingeau în laturi pe cei ce voiau se mântuiască câte ceva.

„Lăsaţi se ardă,“ strigau ele, „aşa ne-a fost porunca! Lăsaţi se ardă!“ Nimeni nu ştià înţelesul cuvintelor lor, însă toţi se fereau din calea lor, plini de groază.

Tot mai violent înaintà focul mai departe, nimicind mai întâi şăsurile, după aceea colinile, şi apoi iarăşi şăsurile. Cât vedeai cu ochiul, erà o mare de foc. Oamenii fugeau de prin case şi de pe strade şi se refugiau prin grădini şi pe câmpuri; dar elementul turbat îi ajunse şi aci cu mâna sa de foc şi le produse rane arzătoare.

Bălaurul cel de foc nu cunoşteà milă, nici îndurare: el înaintà mereu, fără odihnă, împrăştiind foc şi fum preste oraşul îngrozit.

(Va urmà).

Posta Administraţiunei.

Am primit şi cuităm abonamentul dela:

Erdőszada pe 1900 sem. 2. şi 1901 sem. 1. *Casina, Sebes* pe 1908 sem. 2. *Kápolnók-Monostor* pe 1906 (*nu* pe 1908). *Babţa* pe 1908 Vă rogăm a ne lămuri, cum stăm cu exemplarul, ce merge tot acolo la adresa Dlui P. P. — *Zsil-Vulkan* pe 1908 sem. 2. *Gădălin* pe 1908 — *V. M. Orade* pe 1908 sem. 2. *Balásháza* pe 1908 sem. 2. *Romos* pe 1897. Vă rogăm şi pentru restanţa de pe anii următori. — *Sând* pe 1906 şi 1907. *Ludoş* pe 1908 sem. 2. *Hamba* pe 1907. — *Sătmar* pe timpul din $^1/_4$ 1906 până în 1 Decembre 1907. Mai restează pe decemvrie 1907 şi pe an. 1908. — De sub antecesori încă sunt în restanţă patru ani. Vă rogăm a întreveni, ca să se plătească şi anii aceia. — *Gălyău* pe 1907. *Ponor* (p. Puj) pe 1908. *Clopodia* pe 1907 şi 1908. — *Cianul deşe t* pe 1907 şi 1908. *Buduş* pe 1908 sem. 2_2 *Topa S. Craiu* pe 1906. *Chirales* pe 1908 sem. 2. *Grindcristur* pe timpul din $^1/_{12}$ 1907 până în $^1/_1$ 1908 — *Cecălaca* pe 1908 *Ilembac* pe 1907. *Dr. V. M. în Gh* pe 1908 sem. 2. *Reun. lect. Năsăud* pe 1908 sem. 2. *Lénárfalu* pe 1905, 6 şi 7. — *Csunálos* pe 1908 pătrarul din urmă. *Şura mică* pe 1906 şi 1907. *Năoiu* pe 1908. *Sântă-Mărie* (p. Cetate de Baltă) pe timpul din $^1/_5$ 1906 până în $^1/_9$ 1908. *Măgura* (p. Rodna vechiă) pe 1906. — *Bogata rom.* (p. Deş) pe 1908 pătrarul ultim. — *Veneţia de jos* pe 1906 sem. 2. 1907 întreg şi 1908 sem. 1. — *Petroşeni* pe 1908. *Ghireş* (Bihor) pe 1908. — *Corneni* pe timpul din $^1/_4$ 1900 până în $^1/_4$ 1902 *Casina. Beiuş* pe 1908 pătrarul ultim. *Gurghiu* pe 1907, *Cianul mare* pe 1907 sem. 2. şi 1908 sem. 1. *Bărcut* pe timpul din $^1/_{11}$ 1907 până la finca an. 1908. *Oarba de Mureş* pe timpul din $^1/_8$ 1908 până la $^1/_8$ 1909. *Nandra* pe 1908 sem. 2.

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.

Redactor responz.: Augustin Gruiţia.

„Familia Română.“ ***Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar şi distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Găcituri).***

Abonaţii noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 9—52

Avem onoare a aduce la cunoştinţa P. T. Public, că am deschis în ***Diciosânmărtin (Dicsőszentmárton)*** *o*

Prăvălie de manufactură

cu felurite articole în această branşă.

Bazaţi pe experienţa noastră, câştigată în decurs de mai mulţi ani în diferite oraşe din ţară şi străinătate, precum şi pe relaţiunile, ce le avem cu cele mai renumite casse de comerciu şi fabrici, atât din patrie cât şi din străinătate, vă facem cunoscut, că ne aflăm în plăcută poziţie de a pune la dispoziţia Onoratului Public cele mai fine şi solide mărfuri cu preţurile cele mai moderate posibile.

Vă rugăm deci a-ne onorà cu încrederea Domniei-Voastre şi a-ne dà binevoitorul Domniei-Voastre sprijin, asigurându-Vă din parte-ne de un serviciu prompt şi conştiencios.

Cu deosebită stimă

(44) 2—3 ***Iulius & S. Anca.***

M. BOHN şi SOŢII

NAGYKIKINDA şi ZSOMBOLYA.

Cel mai bun stabiliment de acest soiu în întreagă Austro-Ungaria.

Fabricele de cărămidă ale lui Bohn

în CHICHINDA-MARE şi ZSOMBOLYA.

Fondată în 1864. — Referinţele cele mai de frunte.

= Productul anual 50 milioane =

ţigle de siguranţă din fabrica lui Bohn.

OXID DE FIER roşie naturală sau cătrănit.

PRODUCTE: Ţigle licenţiate de coperiş.

Coperişul cel mai ieftin şi mai frumos.

Preţ-curant şi mustre trimitem, la cerere, gratis şi franco.

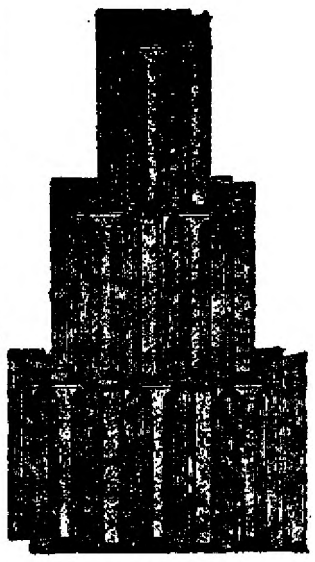

Product din Chichinda-mare
Ţigle licenţiate de siguranţă fabrica Bohn, Nr. **272.**

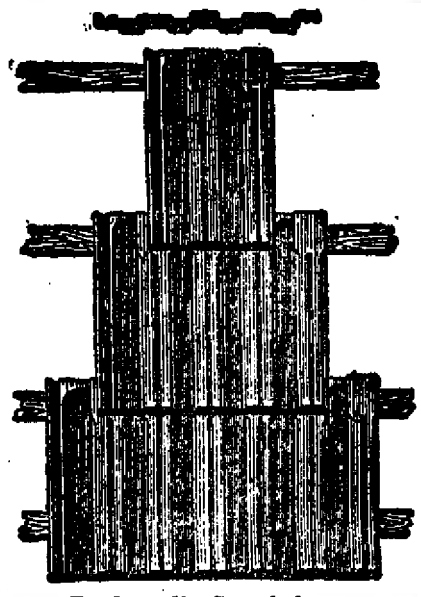

Product din Szombolya.
Ţiglă de coperiş, licenţiată Nr. **253.**

(26) 10—10

Viţă altuită! ***Viţă altuită!*** ***Viţă altuită!***

(42) 3—5

De vânzare:

Un cuant mai mare de altoi de viţă cl. I-mă, altuiţi în viţă americană *(„Riparia Portalis“)* după metoda cea mai bună (altoirea în muşchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000	bucăţi	= 200	coroane.
Mustoşi	(Musztos fehér)	„	„	= 200	„
Goarneşi, Iordovană	(Iárdovány)	„	„	= 220	„
Galbini	(Mézes fehér)	„	„	= 200	„
Feteşti	(Erd. Leányka)	„	„	= 220	„
Mestecaţi	(Vegyes borfaj)	„	„	= 200	„
Rulendi	(Ruländer)	„	„	= 200	„
Şmighiră	(Som, Furmint)	„	„	= 200	„
Ezerjó		„	„	= 200	„
Bacator		„	„	= 200	„
Silvan verde	(Zöld Szilvány)	„	„	= 200	„
Chasselas Napoleon		„	„	= 200	„
Muscat Lunel		„	„	= 220	„
Muscat Croquant		„	„	= 240	„
Slancamenca	(roşie)	„	„	= 240	„

Soiuri pentru vin roşu:

Burgundi, mare	(Nagy Burgundi)	1000	bucăţi	= 200	coroane.
Lugojană, negră	(Nemes Kadarka)	„	„	= 200	„
Carbenet	(Carbenet franc)	„	„	= 200	„
Merlot		„	„	= 200	„

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Chasselas blanck croquant	(alb)	100	bucăţi	= 22	coroane.
Chasselas rouge croquant	(roşu)	„	„	= 22	„
Muscat Alexander	(alb)	„	„	= 22	„
Muscat Passatutti	(alb)	„	„	= 24	„
Muscat Ottonel	(alb)	„	„	= 28	„
Muscat Hamburg	(negru)	„	„	= 30	„
Kosuth Lajos	(alb)	„	„	= 30	„
Suvenir de mileniu	(alb)	„	„	= 40	„
Oriaşul de Genua	(Genuai óriás) (alb)	„	„	= 40	„
Csaba gyöngye	(alb)	1	„	= 1	„
Altoi clasa II-a.		1000	„	= 80	„

circa: 800,000 buc. loze

Viţă americoană (sălbatică):

circa: 800,000 buc. loze

Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus groasă 45 cm. lungă	1000	bucăţi	= 17 coroane.
Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus groasă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăţi) (altoi)	„	„	= 50 „
„ „ cu rădăcină	„	„	= 40 „
Viţă nobilă (europeană) dela 6 mm. groasă 45—50 cm. lungă (mai multe soiuri)	„	„	dela 8 „ în sus.

Aceia cari au trebuinţă de viţă sălbatică pentru altuit, sunt rugaţi aşi face comandele cel mult până în 10 Noemvrie 1908 şi totodată a-mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noemvrie preţul viţei sălbatice se va urcà (ridicà). La comandă rog, a-se trimite 1/3 anticipaţiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau staţiunea căii ferate. Pachetarea să va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamaţiunile să i-au în considerare dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comande mai mari vând şi pe cambiu pe lângă cavenţi buni, terminul solvirii 1 Octomvrie n. 1909.

Sâncel—Szancsal, u. p. *Balázsfalva.*

Ioan Bărbat,
inv. producent de altoi.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 31 Octomvrie 1908. Numărul 43.

Situaţia noastră.

— **Din cercul învăţătorilor.** —

(t) Răsfoind prin însemnările mele, am dat de următoarea legendă celtică, pe care o aflu foarte potrivită pentru situaţiunea noastră a învăţătorilor. Ea sună astfel:

— „Pe coasta muntelui Peumenmaur, care îşi ascunde vârful în ceaţă şi îşi moaie picioarele în valurile marii, rătăceà un biet orb. Cum a venit acolo, de unde şi când nimenea nu ştià, nici vântul care îi bate faţa, nici pasările, cari să rotesc în jurul lui, — nici el. — Erà acolo şi sufereà; suferea arşiţa verii, gerul iernii, şi uraganurile şi vânturile. Trăià aşa şi ascultà zgomotul lucrurilor. Dintre toate două graiuri îl împresionà mai adânc, unul erà al valurilor, care să apropie şi să depărtà; celalalt straniu venià de sus din ceriu, îi loveà fruntea şi o umpleà de sudoare.

O dragoste tainică şi fioroasă în acelaşi timp îl împingeà spre cele două necunoscuturi; ar fi voit să îmbrăţişeze *marea* şi să îmbrăţişeze *soarele*.

— „Din muchie în muchie, când coborând, când urcând, din stâncă în stâncă anevoios ajunnge în sfârşit sdrobit de oboseală până în vârf unde adoarme. La deşteptare simte cum razele binefăcătoare îi încălzesc fruntea. Din nou pune piatră peste piatră, ca să se înalţe şi mai mult, întinde mânile în sus, dar nu poate atinge soarele.....

— „Să coboară atunci dincolo, de unde bate un vânt umed şi vine graiul mării. Merse şi merse aşa departe până ce simţi desmerdarea valului vesel la picioarele sale. Vântul îi zburleşte părul şi spuma îi stropeşte faţa. Pieptul i-se zbate puternic; respiră din adânc aerul acesta dulce şi proaspăt. Nebun de bucurie, că de astădată va puteà să îmbrăţişeze marea deschide braţele şi să arunce înainte!.... Dar valurile înghit pe orbul dela Peumenmaur!...“

— — — — — — — —

Asemenea acestuia suntem noi. Şi iată pentruce?

Acum câţiva ani învăţătorii, siliţi de năcazuri şi nevoi, au cerut dela superioritătile bisericeşti ridicarea plăţii. O cerere destul de modestă, că socotim, că îmbunătăţirea s'a cerut să se facă numai în cadrul legii din 1893.

Căpeteniile însă au început a trăgănà lucru. Învăţătorimea nemulţumită a pornit agitaţia în presa noastră, aşa, că la urmă să înjghebase un adevărat curent. Ba să puse la cale şi convocarea unui congres general a tuturor învăţătorilor români de sub coroana sf. Ştefan. Înainte însă de a se convocà s'a mai cercat ultimul mijloc. În locul propunerilor şi hotărârilor de până acum, s'a hotărât trimiterea unui memorand, care să între în punctele de desbatere ale sinodului arhidiecezan. — La timpul său sinodul hotăreşte, *că unde biserica poate, să se întregească simbriile dascălilor.* Păcat însă, că la nici una din cele vre-o 3000 de scoale româneşti nu s'a putut.

Învaţătorimea văzându-şi iluzia deşartă, — din nou începe murmurul, — care nici n'a ajuns să iea proporţii prea mari; fiindcă au păşit în arenă cârmuitorii de sus. Proiectul să lucră nu la 800 cor. cum cerusem noi, fără la 1000 şi quinquinalele. — Devenit lege, cele mai multe comune, cari n'au putut ridică la 800, acum pot la 1000. Majoritatea însă nu pot, şi aşa existinţa lor e pusă sub întrebare. — Ar cere ajutor de stat, dar acesta să dă numai sub foarte grele condiţiuni. Sunt grele fiindcă deşi legea le prescrie numai din 1910 în colo, ele să introduc şi aplică de acum. Şi baremi de ar fi uniforme, dar fiecare le aplică şi îndeplineşte pe cum îl taie capul. — O normă n'avem dată de sus, ca să ştim, că ce trebue să se facă şi ce nu. Cei

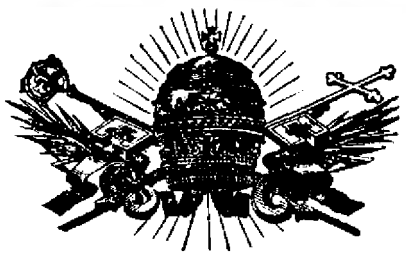

Ezortaţia Sfinţiei Sale Papa Piu X. către clerul catolic.

(Continuare).

Între rugăciune şi sfinţenie e acel nex necesar, că una nu poate fi de loc fără de ceealaltă. Corăspunde perfect adevărului ce a zis sf. Ioan Gură de aur: „Cred, că e limpede înaintea tuturor, că e simplu imposibil să petreci în virtute fără ajutorul rugăciunii (Vorbirea I. despre rugăciune), şi nimerit a conclus Augustin: „Acela ştie trăi cu adevărat bine, care se ştie rugà bine“ (Omilia 4). Aceleaş lucruri ni le-a arătat nouă şi mai bine Domnul Hristos parte prin ndemnări dese şi mai cu seamă cu exemplul său. Pentru ca să se roage se retrăgeà în deşert, ori se duceà singur în munte; petreceà acolo singur nopţi întregi, mergeà adeseori la biserică, încunjurat de mulţime se rugà publice ridicându-şi ochii la cer, şi când a fost pironit pe cruce între durerile morţii se rugà la Tatăl Său cu glas mare şi cu lacrimi. Aşa dar să fim siguri şi în clar cu lucrul acesta, preotul trebue să petreacă mult în rugăciuni, ca să-şi poată ţineà cu vrednicie gradul său şi oficiul. E lucru dureros adeseori, că aceasta o face mai mult din obiceiu decât din căldura inimii, cel ce recitează rugăciunile în oarele statorite căscând, zicând rugăciuni puţine, şi afară de acestea nu mai găseşte în zi nici un timp în care să vorbească cu Dumnezeu, şi să-şi ridice inima către El. Măcar că preotul cu mult mai ascultător trebue să fie de porunca lui Hristos: „Se cade pururea a se rugà“ (Luc. 18, 1) stăruind pe lângă aceasta poruncă Pavel sfătuià: „Staţi de rugăciune, priveghind întru dânsa cu mulţumită.“ (Colos. 4, 2) „neîncetat vă rugaţi“ (1. Tessalon. 5, 17). Câte ocaziuni nu se ofer preste zi inimii dornice de sfinţirea sa şi de mântuirea altora să se ridice la Dumnezeu! Năcazurile celea mai intime, puterea şi tucăpăţinarea ispitelor, sărăcia virtuţilor, întrelăsarea şi nesuccesul lucrărilor, vătămările şi negligenţele cele dese, în sfârşit frica de judecata lui Dumnezeu, toate acestea ne îndeamnă să plângem înaintea lui Dumnezeu, şi pe lângă ajutorul cerut, să ne îmbogăţim uşor în merite înaintea lui. Şi nu trebue să plângem numai pentru noi. În mocirla fărădelegilor, ce se revarsă pretutindenea, trebue să cerem şi să cerşim mila lui Dumnezeu, trebue să stăm de Domnul Hristos, care în minunatul Sacrament al Euharistiei împarte din belşug toate darurile, şi să zicem: Aibi milă Doamne, aibi milă de poporul tău!

E un lucru de căpetenie în respectul acesta, să folosim zilnic o anumită vreme pentru meditarea lucrurilor vecinice. Nici un preot nu poate iăsà lucrul acesta decât din o mare negrijă si cu mare pagubă sufletească. Sfântul abate Bernard scriind al

mai mulţi săvârşesc, chiar mai mult decât legea îi obligă. — Şcoalele noastre, cari mai înainte să judecau de instituţiuni culturale, deodată să preschimbă în aziluri de chinuri şi suferinţe. — Ele, cari mai înainte lucrau pentru deşteptarea şi luminarea ţăranului nostru, sunt acum mijlocul de a-l ţinea în întunerec şi ghiaţă vecinică. Şi fiindcă şi menirea lor e trasă la îndoială, şi cei mai înfocaţi apărători ai lor bat în retragere.

Şi unde zace vina?

Suntem noi? Ori este auctoritatea, care n'a dat nici o îndrumare în senzul cum este de a se aplica legea? Tot ce a venit este circulariul 5636 şi 5708 din 1907 publicat în Nr. 15 din 15 Oct. al revistei noastre — „F. Ş." — unde în unul să resumează legea, iar în celalalt să spune, că protocolul de materie propusă să se umplă paralel ungureşte şi românește. Sosind însă prea târziu nime nu l-a mai băgat în seamă, aşa că astăzi toată forma- tehnică e după calapodul şcoalelor de stat. Deşi în textul legii nu să aminteşte, s'au împărţit totuş *himnusurile,* fără de a să face vre-o reprobare. Şi astăzi la toate şcoalele noastre încep a să auzi acordurile lui: *„Isten áld meg a magyart . . . .*"

Un adevărat abuz să face apoi cu înscrierea copiilor. Protocoalele de primire şi clasificări gem de escesele de maghiarizări. Mulţi îşi ţin de mare merit patriotic, a nu mai scrie numele de familie aşa cum trebue fără după cum sună mai bine urechilor şi ortografiei ungureşti. Numele de botez nu le mai găsim traduse cu cele corăspunzătoare, fără le vedem înlocuite cu *Aranyos, Győző, Virág,* cari nici nu ştiu, dacă există în conspectul numelor din matriculele de stat.

Tot asemenea nu să ştie cât să ne estindem în propunerea limbei magiare. Ce deosebire să se facă în şcoalele, cari au ajutor şi cari nu au? Ce să se facă la şcoalele cu doi, trei învăţători dintre cari unul are ajutor de stat, iar celalalţi nu? Cum vine, că ajutorul e legat de numele învăţătoriului, iar progresul limbei maghiare de al şcoalei?!

Iată, dar tot atâtea greutăţi cu cari trebue să ne luptăm acum la început! Iată tot atâtea întrebări, cari ne ţin mintea în loc! Iată pentruce nu ştim de ce să ne prindem!

Starea noastră e sub toată critica. Nime nu-şi mai bate capul să ne controleze, aşa că mulţi învăţători liberi pot spune şi dispune elevilor săi ca să nu mai salute cu bună ziua fără: *„jó napot."* Mulţi îndrăznesc ai face să nu se mai agrăiască după numele şi conumele românesc, făr după cel scris de el prin prin protocoale. Fiecare lucră după cum îl taie capul. O normă, o inviaţiune nu să capătă. Legea să esplică şi aplică după plac. Cei mai mulţi stăm pe gânduri. Nu ştim ce să facem şi încătrău să dăm. Negura ce ne-a coperit în loc să se împrăştie să îngroaşe tot mai tare. În loc să o alunge soarele o cuprinde întunerecul. Ne întrebăm şi ispitim unii pe alţii fără ca barămi unul să poată întrezări calea spre liman. Unii fac rău, alţii nimic, fiindcă cu toţii şovăim, pentruca tot noi să fim responzabili. Suntem asemenea resturilor din o corabie înecată de mare pe cari vânturile le poartă încătrău le place.

Aceasta este situaţia noastră acum în preajma anului. Fiecare ne-am apucat maşinal de muncă, fără să ştim ce vrem, şi unde vrem să ajungem. Nu ştim mijloacele, nu cunoaştem metodele după cari ne-am mai uşură slujba. Timpul tace şi controlul de stat se va începe, şi noi suntem lăsaţi capriciului unor oameni fără rost şi fără principii pedagogice, neputându-le arătă ***nici baremi manuale corăspunzătoare*** decum spor. Am început munca grea pentru noi şi torturătoare pentru elevi, fără să putem presupune şi prevedeă rezultatul. Cât pentru recompenză nici numai grăim.

Acestea le-am avut pe inimă şi am vrut să le comunic obştei. Scopul mi-a fost, că daca între noi mai sunt naivi, asemenea orbului dela Peumenmaur — să steie pe un moment şi să judece singuri situaţia în care să afla. Şi toţi la olaltă să studiem împrejurările actuale, şi să luăm aceleaşi măsuri pentru îngrădirea şi întărirea fortăreţelor noastre. Numai luptându-ne cu aceleaşi mijloace ne vom puteă apără reciproc.

Dacă careva ar mai aveă ceva de adaus la situaţiunea noastră — poftească. Noi cu drag îl aşteptăm.

Pontificele roman Eugeniu III. elevul său de odinioară, îl făceà atent din inimă şi cu stăruinţă, ca să nu-şi uite nici într-o zi de meditarea lucrurilor dumnezeeşti, şi să nu admită de escuză grijile celea multe şi mari, cari i-le impune apostolatul suprem. Lucrul acesta ziceà că-l cere cu dreptul, înşirând cu multă înţelepciune foloasele meditaţiunii: „Consideraţiunea curăţă isvorul său, adecă mintea, de unde iese. Apoi stăpâneşte afectele, îndreaptă faptele, corege escesele, întocmeşte moravurile, face viaţa cinstită şi o pune în bunărânduială, în sfârşit dă atât cunoştinţa lucrurilor dumnezeeşti cât şi a celor omeneşti. Aceasta desparte lucrurile confuze, împreună celea despărţite, adună cele împrăştiate, cercetează celea secrete, caută celea adevărate, ezaminează celea verosimile, scrutează celea născocite şi văpsite. Aceasta rânduește mai înainte celea de făcut, socoteşte celea făcute, ca să nu fie în minte nimic incorect ori ce are lipsă de îndreptare. Aceasta în fericire presimte năcazurile, în năcazuri acestea, că şi când nu le-ar simţi, având în cazul prim tărie, în al doilea înţelepciune" (C. I. despre consid. c. 7.). Suma acestor foloase, ce le aduce meditaţiunea ne învaţă şi ne avertizează, cât e de folositoare în toată privinţa, ba chiar necesară.

Deşi feliuritele slujbe ale preotului sunt măreţe şi pline de veneraţiune, totuşi se întâmplă, că cei ce le fac acestea mai adese ori, nu le preţuesc cum se cade. Astfel răcindu-se inima, uşor face paşul la trândăvie, şi de aici la disgust faţă de lucrurile celea mai sfinte. Se întâmplă, de preotul are să trăiască ca şi în mijlocul unui neam slab, ca adeseori împlinindu-şi slujba de păstor să se teamă, că e împresurat de aleşuirile şerpelui infernal. Oare ce e cauza, de pulverea lumească umple şi inimile celea religioase? De aici se vede, cât e de lipsă să se întoarcă preotul în fiecare zi la considerarea lucrurilor vecinice, şi luând putere să-şi întărească mintea şi voinţa contra ademenirilor — Afară de aceea e şi cu cale, ca preotul să se ridice şi să tindă spre lucrurile cereşti cu ceva uşurinţă, doar el trebue să le înţeleagă, să vorbească despre ele şi să le recomânde, el trebue să-şi întocmească toată viaţa peste lucrurile omeneşti, ca tot ce face în slujba sa, să facă după Dumnezeu, mânat şi condus de credinţă. Lucrul acesta, însuşirea aceasta a inimii, unirea aceasta naturală cu Dumnezeu nu o poate produce şi apără nimic aşa bine ca ajutorul meditaţiunii zilnice, aceasta o înţelege ori ce om cu minte, nu e nevoie să mai lungim vorba. Adeverirea — ce e drept tristă — a lucrurilor spuse se poate scoate din viaţa acelor preoţi, cari nu preţuesc cât trebue meditaţia, ori plane o urăsc. Să-i vezi pe oamenii, în cari a lângezit simţul lui Hristos, acest dar însemnat, cum sunt legaţi de pământ, urmăresc celea deşerte flecăresc lucruri de nimic, împlinesc comod lucrurile sfinte, cu răceală, ba poate cu nevrednicie. Mai înainte când erau unşi de darul hirotonirii îşi pregăteau cu diliginţă inima la rugăciune, ca să nu fie asemenea celor, ce ispitesc pe Dumnezeu, cercau timpul şi locul potrivit pentru rugăciune departe de sgomot, se nizuiau să înţeleagă sensul lucrurilor dumnezeeşti, lăudau, suspinau, tresăreau de bucurie şi-şi vărsau tot sufletul cu psalmistul. Dar cum s'au schimbat acum!.... Abia mai găseşti în ei ceva din evlavia cea harnică, carea o arătau odinioară faţă de sfintele taine. Ce plăcute le erau lor odinioară sfintele locaşuri, le tresăria inima de bucurie să fie împrejurul mesei Domnului, şi să învite la ea şi pe alţi oameni pii. Ce curăţenie aveau în altar, ce rugăciuni dornice făceau! Cu câtă reverinţă erau la sfânta slujbă, făcând cu podoabă ceremoniile celea sublime cum se cade, cum se revărsà din inima lor mulţumita, şi se revărsà peste popor mirosul cu bună mireasmă alui Hristos.... „Aduceţi-vă aminte," rugămu-vă iubiţi fii, „aduceţi-vă aminte de zilele celea vechi," (Evrei 10, 32.), când se încălzià inima voastră nutrită de meditaţiune.

Între aceştia, cărora le vine greu ori negleg meditaţiunea, sunt mai mulţi, cari nu ascund lipsa aceasta, dar se escuză, că ei sunt cu totul ocupaţi de împlinirea slujbei pentru folosul altora. Dar se înşală amar. Nefiind dedaţi să vorbească cu Dumnezeu, când vorbesc despre el oamenilor, ori le dau sfaturi despre viaţa creştinească, sunt cu

Scurt istoric al școalei noastre din Beclean.

»Quam difficile fuit Romam condere...«

Venerabilă Redacțiune!

În 18 Octomvrie a. c. st. n. senatul bisericesc școlastic și poporul românesc gr.-cat. din Beclean a avut aceea zi de mângâiere și de moment istoric a cărei raze de glorie să reflectă în lacrămile de bucurie ale acestui popor mult încercat, ca razele soarelui în picuri de rouă de pe petalele florilor în o frumoasă dimineață de Maiu. Le-au ajutat adecă bunul Dumnezeu și bărbații de inimă să deie întrebuințării de toate zilele un edificiu școlar, care poate servi de podoabă ori cărui oraș din părțile noastre ardelenești. Din acest incident — mai înainte de-a descrie actul sfințirii, aflu de lipsă, cu permisiunea Venerabilei Redacții, a dà pe scurt aci istoricul acestei școale din acest loc central întru cât mă vor ajutà slabele mele puteri și informațiunile primite dela vrednicul învățător în viață penzionat Simion Moldovan, dela părinții mei Ilie și Floarea și dela alți fruntași băstinași din Beclean.

I.

Este lucru cunoscut, că masa poporului românesc până la anul redeșteptării 1848 a fost iobagă alături cu *massa poporului* agronom maghiar. După acest an și după jertfe de sânge și vieți omenești, a căpătat și poporul nostru libertatea și cu dânsa voia de-și ridică școale. Poporul nostru din Beclean după iobăgie — lipsit de puteri materiale, fără cari nu poți face nimic, nu și-a putut îndată ridică edificiu stabil școlar, de aceea s'a folosit de așa numită *școala ambulantă*. Adecă astăzi aveà școală în casa lui badea Petru, mâne în casa lui badea Pavel, după cum să îndură poporul — doritor de carte să primească pruncii școlari în casele lor și după cum să află câte un bărbat de inimă știutor de carte, care să învețe pruncii cu jertfirea lui pentru câteva cupe de grăunțe dela fum, căci atunci nu există legea aponiană, sau după cum îi zîc unii legea apunerii de școale românești.

Așa și în Beclean, prima școală a fost într'o casă acoperită cu paie, în ulița principală în casa lui Petrea Morariu alui Niculae: din partea muierească unchiu bătrân a harnicului învățător de astăzi din Beclean Ioan Cârc și a preotului Boteanu din Nușfalăul Becleanului. Primul învățător a fost jertfitorul de sine, moralistul de Blaj *Ioan Deac* — din Beclean, român sufulcat la mânecă, mai pe urmă preot în Ilisnia și bun administrator protopopesc la finea vieții al tractului Ciceu—Cristurului. Din casa unchiului Petrea, a cărui nepot astăzi Alesandru Morariu are castel grofesc, școala s'a mutat în casa *Goleștilor*, storcători de oleiu, unde astăzi să află castelul lui Flóth, mare proprietar în Beclean, care astăzi edifică biserica catolică în curtea lui. — Aci fie-ne permis, a aduce aminte Măriei Sale domnului Flóth, că — tăcând de altele — Doamne frumos șir de ani am primit noi în biserica noastră pe frații romano—catolici din Beclean, să-și facă sf. liturgie, atunci, când dânșii n'aveau biserică: și rece să arată acum Măria Sa față de noi. Ne-am rugà frumos să știm cauza. — Dela Golești s'a ținut școală în două case succesive a *Contelui Bethlen Pál*, unde astăzi e casarma finanților și apoi unde-i acum galantul locaș a escelentului medic cercual *Dr. Iulian Chitul alias Cato*. —

În aceste școale ambulante după Beclenescul *Deac* — cu o mică escepțiune — învățătorii ni i-a dat fostul district al Năsăudului pe următorii: *Iacob Maxim*, căprar din Mocod; *Spiridon Salvan*, fost și notar comunal. Acesta a fost atât de măiestru în ale dăscăliei, încât la dânsul umblà și copii de ungur și de jidov. — *Teodor Biția* din Zagra, acompaniat de *Ioan Precup* din Becleanu. — Becleanul altcum tot mereu a avut protopopi harnici și zeloși. Așa pe vremea școalelor ambulante a fost protopop și director școlar venerabilul *Vasile Silași*, tata regretatului de pie memorie a enciclopedistului Dr. Gregoriu Silași, fost profesor la facultatea teologică din Viena, mai apoi la catedra de limba română la Universitatea din Cluj, unde atâta a suferit pentru curățenia inimii sale, încât a trebuit să se retragă la un loc mai pacinic în Năsăud. Aci a trecut apoi liu la cele vecinice, plâns de toți și mai ales de junime, a cărei suflet erà. —

Cu protopopul Silași să sfârșește viața școalei ambulante.

(Va urmà).

REVISTE.

Budapesta. Nu se știe cu siguritate dacă e aprobată prealabil legea votului plural ori nu. — Ziarele să întrec în a se desminți unele pe altele. — Andrássy e strâns rău la caz, că Monarhul va respinge legea prezentată. În urma acesteia lui Andrássy nu-i rămâne alta decât să se coboare de pe scaunul ministerial și să lase pe altul în locul lui. — Dacă Maiestatea Sa va aprobà proiectul de lege atunci nouă cu deosebire ni-se face cea mai mare nedreptate.

---

totul lipsiți de inspirațiunea lui Dumnezeu, încât vorba evangelică se pare în ei aproape moartă. Graiul lor, ori cum ar strălucì prin înțelepciune și oratorie, nu e glasul păstoriului bun, pe care să-l audă cu folos oile, pentrucă face larmă și curge în deșert, și uneori cu pildele lui aduce multă pagubă, vezi bine nu spre cinstea religiunii nici pentru îndreptarea moravurilor. Asemenea se întâmplă și în celelalte părți ale activității lui, ori n-au nici un rezultat bun statornic, ori numai pre un timp scurt, căci lipsește ploaia cerească, carea o scoboară din cer rugăciunea celui ce se umilește (Sirah. 35, 21.) Și aici nu putem să nu ne esprimăm cu asprime durerea pentru aceia, cari răpiți de noutățile aducătoare de ciumă, nu se rușinează să aibă păreri contrare, și să socotească că osteneala pusă în rugăciune și meditațiune e numai vreme pierdută. Ce orbie tristă! O de s'ar socoti bine, și ar cunoaște odată, unde îi va duce neglegerea și despreținerea rugăciunii. Din ele isvorăsc îngâmfarea și încăpățînarea, — din cari s-au desvoltat prea mari lucruri, cari nici prin minte nu-i trece inimii Noastre părintești să le pomenească, dar cari vrea să le taie de bună samă. Dumnezeu să ne împlinească dorințele, el văzându-i cum rătăcesc să verse în ei din belșug spritul grației și al rugăciunilor, ca aceștia să-și plângă greșala, să se întoarcă spre bucuria tuturor la căile pe cari au făcut rău că le-au părăsit, și de aici încolo să umble pe căi mai sigure. Să Ne fie Nouă martor Dzeu, cum vrem să-i vedem odată adunați pe toți la sinul lui Isus Hristos (Filip 1, 8.?).

Să se prindă de voi toți cât de bine, iubiți Fii, ezortația Voastră, carea e dela Domnul Hristos: „Păziți-vă, privegheați și vă rugați.“ (Marc. 13, 33.) Fiecare să se silească mai ales în meditarea pie, să-și dee toată silința în direcția aceasta, rugându-se adeseori: „Doamne învață-ne să ne rugăm“ (Luc. 11, 1:). Când e vorba de meditațiune, nu trebue să nesocotim următoarea împrejurare: din meditațiune câștigă omul mult sfat și putere, cari îi sunt de mare folos în împlinirea slujbei sale celei foarte grele de a păstori bine sufletele. În legătură cu aceasta e de a se pomeni vorba sfântului Carol Boromeu: „Înțelegeți fraților, nimic nu e așa de lipsă preoților ca meditațiunea, atât înainte de lucrare, cât și în decursul ei și după isprăvirea ei; profetul zice: cântà-voiu și voiu înțelege“ (ps. 100. 2.) Dacă administrezi sacramentele, gândește ce faci frate; dacă *slujești liturgia*, gândește ce jertfești; de te rogi, gândește-te cu cine vorbești și despre ce; dacă cârmuiești sufletele, gândește-te prin ce sânge sunt acele spălate.“ (Din vorbirile către cler). De aceea cu drept cuvânt ne face biserica să repetim adeseori ideile lui David: „Fericit bărbatul, carele meditează în legea Domnului; voința lui rămâne ziua și noaptea; și toate câte va face, vor reuși (spori).“ — La aceasta e de a se mai adauge un îndemn mai nobil de cât toate: Dacă preotul se numește și prin împărtășirea puteriii și este un alt Hristos, oare nu trebue să fie el atare și să dovedească și prin fapte?.... Deci zelul nostru cel mai mare să ne fie, să meditàm despre viața lui Isus Hristos“ (Despre imitarea lui Hristos I.. 1.)

(Va urmà).

Paremiile lui Solomon.

Fiule, păzește ale mele cuvinte și poruncile mele ascunde lângă tine.

Fiule, cinstește pe Domnul și te vei întări, și afară de el nu te teme de altul.

Păzește ale mele porunci și vei trăi, și ale mele cuvinte ca luminile ochilor, pune-le pe ele prejur degetelor tale și le scrie peste lățimea inimii tale.

Zi-i înțelepciunei soră a ta să fie, și mintea cunoscută ți-o câștigă ție.

Pentruca să te păzească de muerea străină și rea, care te răpune cu cuvinte cele ce-s spre dor.

Și grăind întru întunerec de seara, când liniște de noaptea va fi și neguroasă.

Fiule, păzește legile tătâne-tău și nu lăpădà obiceiele mâne-ta.

Andrássy a spus limpede, că legea lui e făcută anume contra noastră, cari am fi prea răi patrioți.

Balcanul. Focul ce părea că va sbucni în Balcani e pe cale de a se retrage sub spusă. Turcia sarăcită în urma risipei destrăbălate de bani ale regimului vechiu, stă și așteaptă hotărârile ce să vor luà în noul congres al puterilor, ce posibil, că să va ținea. Turciei nu-i trebue recompensa teritorială ci îi trebuesc bani; pe cari dacă i-ar aveà s'ar ști răfui cu puterile, cari cearcă să o sfâșie.

Austro-Ungaria și Bulgaria cearcă să se înțeleagă nemijlocit cu Turcia și în cazul că vor reuși să se împace, războiul e absolut eschis. Strigătele Sârbiei și Muntenegrului, de-o camdată, nu au resunet. Ținuta Turciei e determinată mult dela inspirațiunile cele primește dela London și Petersburg. Anglia nu poate vedeá cu ochi buni întărirea triplei alianțe, iar Petersburgul nu poate suferi divisarea slavismului. Bulgaria, Sârbia, Muntenegrul, Bosnia, Herțegovina, Croația, Slavonia trebuie să fie sub curentul aceleiași nasture electric, care resideasă în capitala Rusiei.

CORESPONDINȚE.

Misiuni poporale în Musca.

E deja al treilea an, decând misiunile poporali, atât de salutari pentru fericirea creștinilor, s'au introdus în tractul protopopesc al Roșiei de munte și se țin în fiecare an, cu un zel apostolesc de către preoțimea acestui tract.

Deși comunicația e grea mai ales în aceasta comună, totuși aproape întreagă preoțimea tractuală Sâmbătă în 3 Octomvrie seara se află în aceasta comună pentru începerea acestor zile sfinte pe cari poporul din Musca, după cum însuși mărturiseau, le așteptau, ca ziua de Paști. Interesul și putem zice chiar dragostea poporului față de acestea misiuni sau manifestat dela începutul lor până în urmă, fiind în totdeauna biserica ticsită de credincioși pe fețele cărora observai efectul celor ce le vorbiau despre omul acesta și chiemarea lui în aceasta vale a plângerii.

La oarele 3 d. a. e primirea preoțimei, care vine în numele Domnului să samene sămânța, ce să aducă roadă bogată și multă. Să cântă „Împărate ceresc“ după care să începe Înseratul servind părintele din Roșia Izidor Butnariu. Terminându-se înseratul părintele din Bistra Romul Marcu, predică despre mântuirea sufletului arătând chemarea înaltă a omului la viața supranaturală și astfel necesitatea de a ne pregăti pentru ea. După care predică urmează mărturisirea preoților.

Duminecă dimineața la 7 oare să începe Mânecatul la finea căruia sosește și procesiunea din Bistra în frunte cu corul întreg. Biserica e plină, acasă pe la caminele creștinilor n'au rămas numai copiii, tot satul e în biserică; acum părintele Izidor Butnariu predică despre sf. Pocăință inzistând mai ales asupra părerii de rău și a propusului de îndreptare, străbătând cu argumentele sale în inima creștinilor pe cari îi vedeai plângând sub greutatea cumplită a păcatelor.

Să încep mărturisirile — poporul lasă mai întâiu pe străini, ca ei să se poată și cumineca încă în ziua aceea, și numai după aceea aleargă ei la cei cinci preoți ce spovedesc în scoală și biserică. Și vin rând pe rând moșnegi bătrâni, bărbați, femei, ficiori și fecioare să se întoarcă dela calea fărădelegilor la Dumnezeu.

Mărturisirile nu sunt ispravite, dar timpul e înaintat și trebue să se înceapă sf. Liturgie, la care pontifică părintele din Bistra, Alexandru Papiu, servind cu el preoții Izidor Butnar și Nicolau C. Ponoreanul iară ca diacon părintele din Sohodol Avram Napău.

Răspunsurile le dă corul din Bistra de altcum cel mai organizat și bine condus cor din părțile acestea.

La sfârșitul sf. Liturgii predică părintele din Câmpeni Petru Simu „Despre încrederea în Dumnezeu combătând energic relele ce urmează tocmai în lipsa acestei încrederi pe cum farmecile, descântecile etc.“ arătând de altă parte încrederea adevărată în Dumnezeu și folosul mare al acesteia.

După terminarea acestei predici poporul cei aproape 300 spovediți să cumineca.

După amiazi la oarele 3 e înseratul după care părintele Alexandru Papiu din Bistra în o predică cu argumente sdrobitoare combate patima beției, ca una, care nimicește sufletul, cinstea, avuția noastră întrebând cu drept cuvânt: „cu cât este mai bun cânele sau măgarul decât omul bețiv.“ (Ioan Gură de Aur. Omil 71. ad. pop).

După predică urmează Paraclis, iară după terminarea lui să încep mărturisirile din nou. Poporul petrece în frunte cu preotul local procesiunea, ce să întoarce înapoi la Bistra în mijlocul cântărilor sfinte.

Luni dimineața să mărturisesc creștinii mai departe vin și de aceia, cari în ziua antecedentă sau fost mărturisit, vin și copii de școală, ca nimenea să nu rămână neîmpăcat cu Dumnezeu în acestea zile sfinte.

Să începe liturgia și la fine părintele din Bucium-șasa Ioan Agârbicean, cu glasul său blând și părintesc, îndeamnă poporul la jertfa creștinească la jertfa pentru biserică și pentru tot ce au mai scump în sufletul lor. Laudă, și cu toată dreptatea, biserica aceasta atât de împodobită, atât de curată încât le face cinste preotului lor harnic și poporului.

După predică urmează cumineca creștinilor, acum iară se cumineca, ca la vre-o 300 de inși.

După amiazi la oarele 2 să face sf. maslu la cererea celor 12—13 greu bolnavi, la care serviciu asista și popor; iară apoi să începe Inseratul la finea căruia preotul Laurențiu Nicoară din Roșia de munte predică despre „comuniunea sfinților“ arătând datorințele fraților unuia față de celalalt; față de cei ce să chinuiesc în Purgator — și față de cei ce sunt în ceriu; poporul în frunte cu preoțimea iese afară la morminte ridicând pentru cei adormiți în domnul un Părăstas. Și apoi părintele Ungurean, preotul local în cuvinte înduioșitoare mulțumește preoților pentru osteneala, ce au avut-o cu acestea misiuni atât de folositoare, îndeamnă poporul să păstreze cu scumpătate celea auzite să le pune în pracsă; ca să nu sună cumva și poporului acestuia cuvintele lui Isus Hristos dela Mateiu: „Și ori cine nu va primi pe voi, nici va ascultà cuvintele voastre eșind din casă, sau din cetatea aceea. scuturați praful de pe picioarele voastre. Amin! grăiesc vouă, că mai ușor va fi pământului Sodomului și Gomorului în ziua judecății, de cât cetății aceia.“

Cu acestea misiunile poporali sau terminat; să despart toți la vetrele lor, poporul mângâiat în puteri. învățături nouă pentru lupta grea din aceasta viață, iară preoțimea cu sufletul liniștit, că au muncit și în acestea zile pentru poporul cel atât de încărcat cu tot felul de păcate.

Un credincios.

Publicare de concurs.

Comitetul societății meseriașilor din Blaj, publică concurs la zece ajutoare de câte 20 coroane pentru ucenici meseriași din Blaj. cu terminul de *15 Noemvrie* st. n.

Cei ce voiesc să fie împărtășiți vor aveà să dovedească:

1. Că învață măiestria la măiestrii sau negustători, membrii ai societății.

2. Că cercetează școala gr.-cat. de ucenici din Blaj.

3. Că au purtare cinstită.

Din ședința societății meseriașilor din Blaj, ținută la 15 Octomvrie 1908.

Gavril Precup, prezident. **Augustin Gruiția,** secretar.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Prin Preaveneratul Cercular consistorial de datul 30 Octomvrie 1906 Nr. 6603 — 1906 s'a recercat Onorata preoțime să cetească acel Cercular în 2—3 Dumineci în biserici și se inițieze colecte în fiecare parohie în favorul nouei biserici gr.-cat. din Vaida Sântioana. Lucrul purces dela locul competent au și ajuns la rezultat bun deoarece colecta a succes, adunându-se frumoasa sumă de 823 cor. 27 fil. Biserica pentru carea s'a colectat aceasta sumă e deja coperită și aproape tincuită și în curând va fi cu totul gata spre bucuria și mângâierea poporului credincios gr.-cat. din Vaida Sântioana și spre cinstea celor ce au contribuit la ridicarea ei. Subscrisul în numele poporului și pe aceasta cale îmi esprim mulțumitele cele mai sincere față de Preaveneratul Conzistor Mitropolitan pentru îngrijirea părintească ce o are față de poporul gr.-cat. din Vaida Sântioana, mai departe mulțumesc Preaonoraților Domni protopopi și Onoraților frați preoți, cari prin zelul și prudința lor au făcut ca colecta pentru noua noastră biserică să succeadă atât de bine, iar marinimoșilor donatori doresc ca Părintele ceresc să le răsplătească din darurile sale cele bogate. Vaida Sântioana, la 11 Septemvrie 1908. *Demetriu Farcaș,* preot gr.-cat.

— Buna noastră credincioasă, Onorabila Doamnă *Cornelia Vulcan* din Liget a dăruit pe sama bisericii noastre o sf. evangelie în preț de 25 cor.; pentru care faptă creștinească, Dumnezeu să-i răsplatească; iar eu în numele credincioșilor mei, îi aduc și pe aceasta cale sinceră și deosebită mulțumită, Liget, la 20/10 1908. *Romulus R. Stoica,* preot gr.-cat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Pentru nou edificânda biserică gr.-cat. din Cucerdea română au mai contribuit: oficiul parohial din Nogird 22 cor. Preaon. Doamnă *Samfira Socol* din Sălcud 50 cor. şi On. *Ioan Mărgineau*, colecta dela credincioşii din Ţapu, 13 cor. Esprimăm cele mai sincere mulţumite mariuimoşilor donatori. Cucerdea română la 21 Oct. 1908. *George Nicoară*, adm. par. *Sas Petru*, curator prim.

Din Arhidieceză. *Alesandru Papiu*, vice-protopop onorar şi admin. în Bistra numit de paroh şi vice-protopop al Ernutului. *Vasile Şuteu* paroh în Tuşin e numit paroh în Gilău. *Alesandru Bărbulescu* paroh în Băla e numit paroh în Aţintiş. *Mihail Şerban*, caud. de profesor e numit profesor suplent la şcoala civilă de fete în Blaj. *Ştefan Halmágyi*, adm. în Bărcut e numit paroh în Comana inferioară.

Distincţiune. Din prilejul reintoarcerii cu bine Escelenţia Sa, pe Vice-protopopii: *Elie Câmpean* al Giurgeului, *Laurenţiu Pascu* al D.-Sânmărtinului şi *Iosif Lita* al Biei i-a promovat de protopopi actuali; iar pe Administratorii protopopeşti: *Gavril Pop* al Arieşului şi *Simion Moldovan* al Cichindealului de vice-protopopi al aceloraşi districte. — Se vede, că pentru cei din centru aceste distincţiuni prea înalte s'au rezervat pe alte timpuri.

Hymen. *Emil E. Petran*, cleric abs. şi *Valeria Popp*, vă învită la serbarea cununiei lor, ce se va celebră în 8 Noemvrie st. n. 1908, în biserica gr.-cat. din Berind.

— *Valeriu Oprişiu*, abs. de teologie şi *Elisabeta Boieriu*, vă învită la celebrarea religioasă a cununiei lor, ce să va săvârşi Duminecă, în 8 Noemvrie st. n. a. în Biserica gr.-cat. din Riuşor.

— *Traian Mihaiu*, teol. abs. şi *Elena Handrea*, învită la serbarea cununiei lor, care se va celebră în 1 Noemvrie n in Biserica gr.-cat. din Mănărade.

Convocare. În vederea situaţiunii politice, care s'a creat poporului nostru românesc în timpul din urmă, subsemnaţii ne vedem îndemnaţi a convocă din nou, pe toţi fruntaşii, cărturarii şi întreg poporul nostru din Ţara Oltului la *Adunările de protestare*, care se vor ţinea *Duminecă, în 1 Noemvrie* st. n. a. c. la oarele 12 din zi, în comunele fruntaşe: *Viştea-inferioară, Veneţia-inferioară*, şi *Şinca-Veche*. La adunările acestea se va protestă cu energie contra proiectului de lege electoral, şi se va pretinde, ca fiecare cetăţan, trecut de 20 ani, să aibă drept de vot, care să-l esercite în mod secret şi fără restrângeri. În scopul acesta vor veni şi vor vorbi poporului şi unii din deputaţii noştri naţionalişti şi anume: la Viştea-inferioară Dl deputat *Dr. Iuliu Maniu*, la Veneţia-inferioară Dl deputat *Cor. Brediceanu*, la Şinca-veche Dl deputat *Dr. I. Suciu*. Avem nădejdea, că poporul nostru oltean va alergă cu mic cu mare la aceste adunări, spre a ascultă cuvântul fruntaşilor şi a cere respectarea drepturilor sale. (Urmează subscrierile.)

— Locuitorii români ai comitatului Târnavei mici, convoacă Adunare poporală Duminecă în 1 Noemvrie 1908. în comunele, *Cetate de baltă, Şomfalău*, şi *Boziaş*, având următorul program: 1. Constituirea biroului şi deschiderea adunării. 2. Situaţia politică generală şi votul universal. 3. Proiect de rezoluţiune. 4. Inchiderea adunării.

— Conform hotărârei aduse în şedinţa dela 29 Sept. n. c. a comitetului Despărţământului Cluj al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" avem onoare a convocă pe ziua de *8 Nov. n. 1908 adunarea cercuală extraordinară* a despărţământului nostru în comuna *Berind*, cu următorul program: 1. La 9 oare dimineaţa participare la sf. liturgie, la sfârşitul căreia se va servi părăstas pentru sufletul baronului Vasiliu Ladislau Pop. — 2. La 11 oare a. m. aşezarea petrii comemorative la casa naşterii Baronului Vasiliu Ladislau Pop. — 3. La 2 oare d. a. adunarea în şcoala română gr.-cat. cu următoarea ordine de zi: *a)* Deschiderea adunării. *b)* Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare cercuală, ţinută la 7 Iulie n. a. c. în Jucul-de-jos. *c)* Raportul cassarului. *d)* Alegerea unei comisiuni de 3 membrii pentru cenzurarea şi revizuirea rapoartelor de sub lit. *b* şi *c*, şi înscrierea membrilor noi, şi alegerea verificatorilor procesului verbal. *e)* Conferinţă poporală. *f)* Raportul comisiunilor de sub lit. *d. g)* Eventuale propuneri. *h)* Închiderea adunării. 4. La 5 oare seara prelegere poporală cu skiopticonul. Cluj, la 20 Octomvrie n. 1008. *Eugen Pop Pecurariu*, director. *Dr. Valentin Poruţiu*, secretar.

— Despărţământul Făgăraş, aparţinător Reuniunei înv. din Arhidieceza gr.-cat. de Alba—Iulia şi Făgăraş. în conformitate cu § 21 din statute îş-i va ţinea adunarea de toamnă *Duminecă la 8 Noemvrie st. n. a. c. în comuna Ludişor*, la care avem onoare a învită P. T. membrii fundatori şi ordinari pe cum şi pe toţi binevoitorii şcoalei. *Oct. Popp*, prezident. *Ioan Cocişiu*, notar.

Mulţumită publică: Tuturor amicilor, binevoitorilor şi cunoscuţilor mei cari din ocaziunea repausării şi înmormântărei iubitei şi neuitatei mele soţii, parte au venit spre ai dà repausatei sărutarea cea de pe urmă, parte şi au exprimat condolinţa faţă de mine, în aceste zile de grea încercare, — le exprim şi pe aceasta cale, adânca mea mulţumită. *Marcu D. Păscuţiu*, protopop gr.-cat. român în Şiria. —

Mulţumită. Subscrişii rugăm pe toţi stimaţii domni şi stimatele familii, cari din incidentul trecerei din această viaţă a prea iubitei noastre fice Maria, au binnvoit a ne adresă sincere condolenţe, să primească profunda noastră mulţumită. M.-Ludoş, în 19 Octomvrie 1908. *Nicolau Solomon*, protopop şi soţia *Eleonora n. Vlassa*.

Rectificare. La petrecerea aranjată în Bstmiclăus — P. O. Dn Iosif Lita protopop în Iclod a suprasolvit 10 cor. şi nu 2 cor. cum s'a pus din greşală în darea de samă publicată în Nr. 42. —

„Călindarul Poporului" pe 1909, a apărut cu un cuprins literar bogat. Acesta este anul al XXIV al acestui Călindar poporal. El cuprinde, afară de partea calendaristică, novele (Trei pomi de Crăciun, Gane: Petru Rareş), poveşti (Vultur împărat, de Maria Cunţan, Impăratul peştilor) poezii alese, două colinde, glume (şi ilustrate) sfaturi economice etc. apoi *Răvaşul*, istoricul anului din urmă. Sunt date toate târgurile din Ardeal şi Bănat, fără eroare. Călindarul e împodobit cu mai multe portrete: Nic. Popea, Porumbescu, Dr. Miron E. Cristea, Dr. I. Stroia, apoi portretul M. Sale, a regelui Portugaliei, balonul lui Zeppelin etc. Preţul este 40 fil., pe poştă 45 fil. Să poate procură dela librăria „Foaiei Poporului." Sibiiu.

Necrolog. † *Maria Păscuţiu* n. *Barna* soţia protopopului gr.-cat român din Şiria, după un morb îndelungat şi greu, suferit cu adevărată paciinţă creştinească, provăzută de repetite ori cu sf. Taine, la 16 Oct. a. c. în etate de 50 ani, şi-a dat Creatorului nobilul său suflet, lăsând în durere adâncă pe jelnicul ei soţ, pe iubiţii săi fii: Traian, Lucreţia, Mircea, Silviu, Aurel şi Sever, şi pe toţi cunoscuţii săi. La înmormântare a fost multă inteligînţă din Arad şi jur arătându-şi prin aceasta dragostea şi stima, ce a avut-o cu toţii faţă de această venerabilă Doamnă! Biserica spaţioasă din Şiria eră plină de poporul adunat, care venise a-i dà cea din urmă cinste, vrednicei şi de toţi stimatei Matrone. La finea prohodului urcă amvonul părintele din Buteni: On. *Ioan Turdean*, şi în faţa coştiugului ţine o cuvântare frumoasă, arătând, că adormita în Domnul a fost o soţie credincioasă, mamă bună şi religioasă, carea şi-a crescut cei cinci prunci în frica şi dragostea lui Dumnezeu. Drept ce, ca fericirea lor să fie deplină: această dragoste de biserică şi neam, ce a împlântat-o în inimile lor încă de micuţi, iar azi li-o lasă drept moştenire, să o păstreze în totdeauna nestrămutată, ca pe cel mai sfânt clenod şi moştenire, ce poate să le lase ca o preoteasă română.

— † *Valeriu Angel*, preot gr.-cat. în Lechinţioara, a repausat după scurte şi grele suferinţe Vineri în 16 Octomvrie st. n. în anul al 53 al vieţi, 30 al preoţii şi 23 al văduvii, împărtăşit fiind cu sântele taine ale muribunzilor.

— † *Georgiu Sima*, preot gr.-cat în Coşeiu după grele suferinţe la 22 Octomvrie în etate de 62 ani a vieţi, şi al 37 al preoţiei, şi-a dat sufletul său nobil în mânile Creatorului, provăzut cu sf. taine ale muribunzilor.

Odihnească în pace!

30,000 Cor. Garanţă de curăţenie.

In culină şi în casă

să pot curăţi şi spăla toate cu

săpunul HIRSCH alui SCHICHT.

El este rezultatul unui studiu serios de ani de zile. Posede o extraordinară putere de curăţire — şi nu conţine nici un fel de element ce ar atăca obiectul ce să spală. Drept aceea să poate folosi ori şi unde şi chiar şi acolo unde săpunul comun nu să poate folosi şi unde trebue o deosebită grijă. (21) 6—8

Un canditat de advocat român se caută. A se adresà la Redacţia „Unirii". (43) 3—3

AVIZ! Un absolvent al şcoalei comerciale, care ştie perfect limba germână, află aplicare îndată. — Informaţii dă Redacţia.

1—?

Slăbiciunea

provenită din morb să delătură uşor prin întrebuinţarea *Emulsiunei SCOTT* întărind şi însănătoşând pe cel slăbit.

Stomacul slab şi gingăşit

căruia nu-i prieşte uleiul de peşte mistuie cu uşurinţă Emulsiunea de SCOTT. Afară de aceea Emulsiunea aceasta e cu mult mai nutritoare.

Preţul unei sticle originale e 2 cor. 50 fileri.

Se află în ori ce farmacie.

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminte la marca scutitoare Pescarul.

(47) 2—22.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 40

Capitlul XXXIV.

Botezul de foc.

Ca fulgerul străbătù strigătul: „Foc în oraș!“ în palatul lui Pudens, unde Plautus aşteptà în sara aceasta pe mamă-sa şi pe Lydia. Scutite prin întunerec, ele voiau să-l cerceteze şi se serbeze o revedere veselă. In ziua următoare, după botezul neofitului, preotul Simion a mers la palatul Pomponiei, i-a comunicat vestea cea îmbucurătoare şi apoi, însoţit de binecuvântările ei, s'a reintors acasă.

La vestea despre focul cel îngrozitor, Plautus, carele erà plin de aşteptare, rămase deprimat cu totul. Înse teama pentru mamă-sa şi pentru Lydia îl readuse în ori, şi el năvăli afară din casă, ca nebun, pentru a le căutà şi a le apărà. Erà însă greu, a pătrunde prin mulţimea, carea umpleà stradele.

Bărbaţi şi femei, cu hainele arzânde, alergau, urlând şi văetându-se, spre fântânile cele mai apropiate sau spre râul Tibru, pentruca acolo se stângă flacările, se-şi răcorească trupurile pârlite.

Cete de criminali beţi, trimişi de Tigellinus, se vârau chiuind printre mulţime, ca şi nişte fiară scăpate din cuşculiile lor; lângă aceştia se alăturară o mulţime de pungaşi, cari eşiră la iveală din ascunzătorile lor şi năvăliră, ca o potae de lupi flămânzi, asupra regiunilor arzânde. Aceste hiene urlătoare pătrundeau lacome în casele ce ardeau, ca şi când ar fi voit se mântuiască, se apere; aievea însă furau şi jefuiau fără ruşine, chinuind pe copii, femei şi moşnegi. Incărcaţi de pradă, grăbiau afară din palate şi în mersul lor aruncau torţe aprinse pe casele cari până aci au rămas încă cruţate de foc.

Plautus ajunse într'o stradă vină şi nu erà în stare să se libereze; o frică înspăimântătoare îi strângeà gâtlejul. El dete în jurul său cu pumnii dar nu ajutà nimic; valul de oameni se rostogoleà mugind înapoi, pe colină în sus, fiindcă se vedeà ameninţat prin aşciile învăpăiate ale circului, cari se deslipeau una după alta de pe zidurile cele înalte şi se rostogoleau pârâind în adâncime.

Aproape nebun de frică, Plautus cercă se se întoarcă înapoi, dar nu putù. Atunci el luă o hotărâre desperată. „Trebuie se trec preste capetele mulţimei ca se ajung la circ,“ gândeà el; „acolo drumul e liber. Poate că mă doboară vre-o grindă, dar poate că voiu şi puteà pătrunde dincolo.“

Înse înainte de a puteà aduce în îndeplinire hotărârea aceasta, mulţimea, apucată de groază, se împrăştiă. Dintr'o cuşculie a circului se eliberă un leu uriaş şi alergà în sărituri sălbatice preste piaţă; focul îl orbià, zgomotul îl spărià, şi unde îşi puneà piciorul, păşià pe ruine învăpăiate, fumegânde. Scoţând urlete înfiorătoare alergà încoace şi încolo preste locul părlit de foc; valul de oameni se despărţi şi se respândi prin strade. Leul îşi scuturà coama îndârjit şi-şi ridică capul cel puternic sus în aerul ferbinte, carele îi pârleà părul.

Deodată el se pitulà la pământ, pentru ca apoi prin o săritură puternică preste capetele mulţimei sbierătoare se se refugieze într'o stradă, carea conduceà la Tibru. Plautus recunoscù bine, că în momentul acesta fiara erà mai puţin periculoasă pentru oameni, de cât focul, şi alergă repede prin strada ce a curăţit-o leul. El văzù, cum leul se aruncà în valurile râului — apoi feri în laturi, spre strada jugarică, pentru a ajunge la palatul său.

Aproape nebun de frică el cercetă cele mai strâmte strade laterale; dar şi acele erau pline de oameni.

În sfârşit el zări coloanele roşietice ale porticului; ele se ridicau încă mândre în sus, însă din partea de către grădină a palatului, unde locuià de comun Pomponia, ieşau fum şi flacări.

Plautus se spăriă de moarte şi alergă spre casă; când ajunse aci, îi ieşi înainte un cerşitor zdrenţos, carele ţineà în braţe o mulţime de obiecte preţioase. Văzând aceasta, i-se revoltă sângele; apucă cu putere pe tâlhar şi-l trânti de o coloană, încât rămase ca mort, iar obiectele de argint căzură jos zângănind.

Un gâfait înspăimântător ieşi din pieptul său, când, pătrunzând în palat, văzù devastarea dintr'însul; scrinurile erau golite, obiectele de preţ răpite.

Odăile dinainte erau goale, însă din salon (oecus) pătrunseră la urechia sa voci tânguitoare; acolo află adunată ceata întreagă a sclavilor de casă. Ei alergau încoace şi încolo, ca nebuni, şi nu ştiau, ce se facă.

Plautus înţelese la prima vedere, ce s'a întâmplat. Un părete al salonului s'a surpat şi a închis drumul spre apartamentul Pomponiei; în zid erà o gaură mare, din carea ieşau flacări şi nori groşi de fum.

Un ţipet înfiorător ieşi din pieptul său. „Mamă! — Lydia! unde sunteţi?“ strigă el plin de desperare.

Sclavii plângeau şi-şi frângeau mâinile. Plautus le strigă: „În grădină! Rupeţi zidurile! — Fetele se aducă apă încoace! — Grăbiţi-vă!“

Deja prezenţa stăpânului lor dete sclavilor curaj; ei se depărtară repede şi peste puţin timp se auziră loviturile de ciocane, îndreptate contra zidurilor.

Fetele alergau cu vasele pline şi turnau apă în foc.

Un sclav se apropiă repede. „Stăpâne,“ zise el întristat, „nu putem face nimic: zidurile sunt prea solid construite!“

„Cercaţi, cu toate acestea,“ demândă Plautus. „Şi trimite-mi încoace patru dintre cei mai tari bărbaţi, cu rude de fier!“

Sclavul se depărtă ca vântul. Bărbaţii sosiră asudaţi, cu părul pârlit.

„Vom sparge zidul“ zise Plautus scurt şi aşează ruda de fier. Grinzile cele uriaşe însă nu cedară.

„Aduceţi apă!“ demândă Plautus.

„O stăpâne,“ zise o sclavă, „apa este pe sfârşite.“

Un moment tinărul stete pe gânduri; apoi strigă: „Aduceţi încoace amforele cele mari, pline cu vin.... toate, câte le găsiţi, şi vârsaţi vinul pe foc.“

Vasele fură aduse; vinul cel scump se vărsă peste flacările ţişnitoare, cari se stânseră pe încetul

„Acum însă la zid!“ demândă Plautus din nou puseră bărbaţii mâna pe rudă — o apăsătură puternică: şi o piatră mare se desfăcù dela loc şi se rostogoli la pământ. Repede urmară alte petri şi drumul spre apartamentul Pomponiei erà liber. Însă toţi fură cuprinşi de spaimă nouă: nori groşi de fum pătrundeau prin spărtura cea mare a zidului.

„Vai,“ strigară sclavele, „odaia arde, şi stăpâna e pierdută.“

Plautus recunoscù îndată pericolul înfricoşat; el îşi învălui repede capul cu mântaua sa cea zdrănţuită şi prin spărtura zidului pătrunse în odaie, carea erà întreagă învăluită în fum şi flacări.

Aşternutul mamei sale erà lângă păretele drept; el înaintà într'acolo şi pipăi cu mâna: aşternutul erà gol! Focul cuprinse deja perdelele şi înaintà cu lacomie mai departe.

„Mamă,“ strigă el, „Mamă! — Lydia!“

Nu primi însă nici un răspuns; numai din partea opusă i-se părù, că aude un suspin slab. Repede alergă acolo. Aci se aflà bazenul, în carele fântâna săritoare îşi revărsà apa sa cea limpede. Plautus auzià zgomotul lin al apei şi îşi cufundă mâinile într'însa, pentru a-şi răcori faţa înfierbântată. Când se plecă însă, se lovi de un corp fără viaţă. O durere acută îl pătrunse; luă în braţe trupul cel fără viaţă. Flacările îl ameninţau tot mai mult şi ieşirea erà închisă. Îi veni un gând subit; se coborî pe treptele bazenului în jos, până când apa îi ajunse peste genunchi. Cu precauţiune cufundă el corpul din braţele sale în apă şi înaintă repede spre eşire.

Aci însă îi veniră la urechi strigătele sclavilor săi. „Stăpâne,“ strigară ei, „grăbeşte, grăbeşte: zidul se surpă.“

„Stângeţi focul, ca se pot trece!“ strigă el, şi auzi, cum torenţi întregi de vin se vărsau în flacările ţişnitoare. Plautus strânse la sine cu putere corpul cel fără viaţă şi sări peste flacări. Douăzeci de braţe se întinseră spre el şi din gura sclavilor răsună strigătul vesel: „Mulţumită Domnului! Eşti scăpat!“

Plautus erà aşa de orbit de fum şi foc, încât nu recunoscù statura ce ţineà în braţe, „Cine e?“ întrebă el.

„Pomponia, stăpâna cea nobilă!“ răspunseră sclavele şi-i luară sarcina cea scumpă.

„Şi unde-i Lydia?“ întrebă el cu voce tremurătoare, „spuneţi, unde-i Lydia?“

Sclavii tăcură. „Vorbiţi,“ strigă Plautus, „ori dacă nu, pun se vă — “

El se opri, pentrucă îşi aduse aminte, că el este creştin şi că nu-i şede bine, se amenințe. „Ertaţi,“ zise el, „m-a răpit mânia. Dar spuneti, pentru numele lui Isus, nu ştiţi nimic despre Lydia?“

Atunci se apropiă un sclav bătrân şi vorbi: „O stăpâne, ea a însoţit pe mamă-ta, carea a voit se meargă la palatul senatorului Pudens. Mamă-ta s'a reîntors, trămurând în întreg corpul, aşa încât am dus-o în dormitor. Inse Lydia nu eră cu dânsa. Poate că au fost despărţite de către olaltă prin îmbulzala grozavă ce domnia pe strade."

Plautus scoase un ţipet năduşit de durere şi-şi apăsă fruntea cu pumnii. Sclavii îl întrebară timizi, unde se ducă pe stăpâna lor, pentrucă pereţii începeau a se clătină.

„In strada salarică," zise Plautus ca în vis, „în vila senatorului Pudens! Aşteptaţi-mă acolo!"

Pe când sclavii şi sclavele ridicară pe stăpâna lor, carea eră încă tot leşinată, spre a o aşeză în o lectică, Plautus îşi schimbă repede hainele şi apucă sabia. „Voiu percurge oraşul dintr'un capet până la celalalt," zise el, „şi nu mă voiu odihni, până ce nu am regăsit pe scumpa mea Lydia."

Capitlul XXXV.

Roma în cenuşă.

Pe drumul către Antium grăbiau, pe nişte fugari iuţi ca vântul, doi călăreţi; ei duceau solie la împăratul.

„Puternice imperator!" — astfel scria Tigellinus — vină, grăbeşte! Ochii tăi se vor delectă într'o privelişte, cum n-a mai văzut lumea. Căderea Troiei a fost numai o jucărie de copii faţă de arderea Romei! O privelişte, sublimule, divule: o privelişte pentru zăi!...."

Pe când călăreţii duceau vestea cea înfiorătoare, Tigellinus percurgeà oraşul. El voià se afle dispoziţia poporului, voià se se desfăteze în chinurile, în nefericirea sa. Când veniă dela scaldătoriile lui Agrippa, fu oprit în cale de către o ceată de oameni, cari înaintau spre *via lata*. In fruntea lor mergeà un bătrân cu ochii ridicaţi către cer; eră Simion.

Tigellinus ascultă plin de mirare cuvintele ce le vorbià bătrânul.

„Haideţi se fugim," strigà el către soţii săi, „Dumnezău se apropie pe aripile orcanului! Ziua cea mare, grozavă, se iveşte. Vai, vai! Domnul se coboară la judecată. El aruncă foc pe pământ şi în faţa oamenilor. Vai vouă, puternicilor, cari umblaţi în aur şi purpură! Vai celor ce se închină la idoli de aur şi de peatră! In mânia sa, Domnul vă va nimici! El trimite foc din cer şi îi pârleşte ca pe frunzele cele uscate...."

Tigellinus sări spre bătrân şi îi strigă: „Ce vorbeşti tu despre foc, bătrânule?"

„Dă-mi pace!" zise Simion. „Tu nu eşti de credinţa mea! Inse Domnul îşi întinde braţul contra celor nedrepţi şi îi zdrobeşte, îi nimiceşte prin foc şi sabie."

„Cine este Domnul, carele face aceasta oraşului acestuia?" întrebă Tigellinus.

„Domnul puterilor: Dumnezeu, cel prea sfânt!" zise bătrânul sărbătoreşte.

„Cum se numeşte el, Dumnezeul vostru?" întrebă Tigellinus ameninţător.

„Hristos, Atotputernicul!"

„Atunci voi vă ţineţi de secta aceea, carea lucrează în întunerec."

„Noi suntem creştini, domnule! In învăţătura noastră însă nu este nimic rău."

„Ticăloşilor," strigă Tigellinus, nu-i destul, că voi nu recunoaşteţi pe zăi! Şi n-ai spus tu chiar acum, că Dumnezeul vostru a aruncat focul asupra oraşului?"

„El este Domnul, singurul, carele poate face totul. Păcatele oraşului acestuia sunt atât de grozave, atât de strigătoare la cer, ca şi păcatul dela Sodoma, pe carea Domnul a nimicit-o prin foc şi pucioasă...."

Un val de oameni ce se rostogoleă încoace urlând, despărţi pe Tigellinus de ceata creştinilor; el îi văzù dispărând în nori de fum şi auzi cântarea lor, carea sunà ca un strigăt sărbătoresc de durere.

Tigellinus se îndreptă mânios spre grădinile ămilice, pe cari i-le-a dăruit împăratul, şi cari nu erau ameninţate de pericolul focului.

In ziua următoare sosi împăratul, şi poporul îl întimpină iubilând. Pentrucă el credeà, că Cezarul vine ca se mântuiască, că împăratul are putere, se oprească elementul cel turbat.

Inse poporul se văzù înşălat! E drept că el dete o mulţime de porunci, cari însă nu se puteau împlini, fiindcă focul a înaintat prea departe şi ardeà în patru puncte diferite.

După aceea însă el se retrase în casa lui Măcena, pe colina esquilină, de unde priveà la foc.

Aci stăteà acum stăpânitorul imperiului Roman şi se uità, cum focul prefăceà în cenuşă oraşul Cezarilor.

Pe un cal plin de spumă se apropiă un legionar: „Piciorul Esquilinului şi Velia sunt în flacări! Coastele palatului încep se ardă!"

„Focul înaintează spre Tibru; edificiile de pe Aventin, forul Boarium şi Velabrum zac în cenuşă." înştiinţă un al doilea şi adause: „Aci însă focul nu merge mai departe. Râul, zidul oraşului şi stâncile Capitoliului îl opresc."

Subura e încunjurată de flacări; un suburbiu întreg se prăbuşi dintr'odată şi îngropă pe toţi locuitorii săi sub ruine." Astfel spuse al treilea.

Nero dete din umeri; în Subura locuiau săracii. Ce-i păsà lui, dacă aceia au perit!

Acum veni o nefericire nouă; un vânt puternic se ridică şi alungă flacările peste marea de case cu o repejune turbată. Teatrul şi templul, edificiile măreţe de pe *via lata*, halele de comerciu, vilele consulilor şi senatorilor; toate le-a nimicit focul cel lacom.

(Va urmà).

Proprietar-editor: **Aurel C. Domşa.**

Redactor responz.: **Augustin Gruiţia.**

AVIZ!

Aduc la cunoştinţă onoratului public din loc şi jur, că am preluat magazinul de lemne al Dlui ***Ştefan Oltean*** fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă şi mai departe sub conducerea Dlui ***Ştefan Oltean,*** l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: **grinzi, caferi, leţe, scânduri, ţiglă, cărămizi, var,** etc. pe cum şi **lemne de foc** ***de stejer amestecate cu carpin un vagon la gară cu 59 fl. 10 cr.***

cu preţurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoştinţa onoratului public rog şi binevoitorul sprijin.

Blaj, Septemvrie 1908.

(41) 3 4 Cu toată stima:

Dionisiu Trifan.

„Familia Română." Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar şi distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Gâcituri).

Abonaţii noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 10—52

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărăşia românească „Mugurul" însoţire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viţă de vie de toate speciile pe cum şi viţă americană cu şi fără rădăcină şi la dorinţă însoţirea dă instrucţie gratis ori cui în toate ramurile viticulturei.

(34) 7—52

Avem onoare a aduce la cunoştinţa P. T. Public, că am deschis în ***Diciosânmărtin (Dicsőszentmárton)*** *o*

Prăvălie de manufactură

cu felurite articole în această branşă.

Bazaţi pe experienţa noastră, câştigată în decurs de mai mulţi ani în diferite oraşe din ţară şi străinătate, precum şi pe relaţiunile, ce le avem cu cele mai renumite casse de comerciu şi fabrici, atât din patrie cât şi din străinătate, vă facem cunoscut, că ne aflăm în plăcută poziţie de a pune la dispoziţia Onoratului Public cele mai fine şi solide mărfuri cu preţurile cele mai moderate posibile.

Vă rugăm deci a-ne onorà cu încrederea Domniei-Voastre şi a-ne dà binevoitorul Domniei-Voastre sprijin, asigurându-Vă din parte-ne de un serviciu prompt şi conştiencios.

Cu deosebită stimă

(44) 3—3 ***Iulius & S. Anca.***

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric (46) 1—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote intregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina= cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

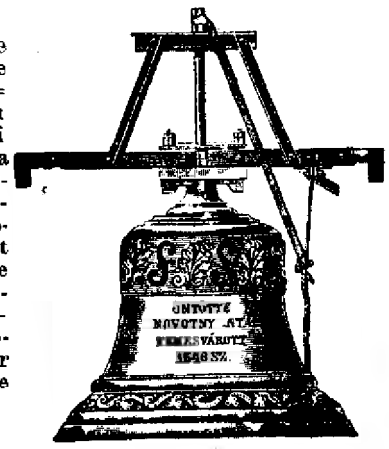

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (45) 1—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieţii:
95,816.412 coroane.	**9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:

Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Viţă altuită! *Viţă altuită!* *Viţă altuită!*

(42) 4—5

De vânzare:

Un cuant mai mare de altoi de viţă cl. I-mă, altuiţi în viţă americană (*„Riparia Portalis“*) după metoda cea mai bună (altoirea în muşchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000 bucăţi = 200 coroane.
Mustoşi	(Musztos fehér)	„ „ = 200 „
Goarneşi, Iordovană	(Iárdovány)	„ „ = 220 „
Galbini	(Mézes fehér)	„ „ = 200 „
Feteşti	(Erd Leányka)	„ „ = 220 „
Mestecaţi	(Vegyes borfaj)	„ „ = 200 „
Rulendi	(Ruländer)	„ „ = 200 „
Şmighiră	(Som, Furmint)	„ „ = 200 „
Ezerjó		„ „ = 200 „
Bacator		„ „ = 200 „
Silvan verde	(Zöld Szilvány)	„ „ = 200 „
Chasselas Napoleon		„ „ = 200 „
Muscat Lunel		„ „ = 220 „
Muscat Croquant		„ „ = 240 „
Slancamenca	(roşie)	„ „ = 240 „

Soiuri pentru vin roşu:

Burgundi, mare	(Nagy Burgundi)	1000 bucăţi = 200 coroane.
Lugojană, neagră	(Nemes Kadarka)	„ „ = 200 „
Carbenet	(Carbenet franc)	„ „ = 200 „
Merlot		„ „ = 200 „

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Chasselas blanck croquant	(alb)	100 bucăţi = 22 coroane.
Chasselas rouge croquant	(roşu)	„ „ = 22 „
Muscat Alexander	(alb)	„ „ = 22 „
Muscat Passatutti	(alb)	„ „ = 24 „
Muscat Ottonel	(alb)	„ „ = 28 „
Muscat Hamburg	(negru)	„ „ = 30 „
Kosuth Lajos	(alb)	„ „ = 30 „
Suvenir de mileniu	(alb)	„ „ = 40 „
Oriaşul de Genua (Genuai oriás)	(alb)	„ „ 40 „
Csaba gyöngye	(alb)	1 „ — 1 „
Altoi clasa II-a.		1000 „ = 80 „

circa: *800,000 buc. loze* **Viţă americană (sălbatică):** *circa*: *800,000 buc. loze*

Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus grosă 45 cm. lungă	1000 bucăţi = 17 coroane.
Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus grosă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăţi) (altoi)	„ „ = 50 „
„ „ cu rădăcină	„ „ = 40 „
Viţă nobilă (europeană) dela 6 mm. grosă 45—50 cm. lungă (mai multe soiuri)	„ „ dela 8 „ în sus.

Aceia cari au trebuinţă de viţă sălbatică pentru altuit, sunt rugaţi aşi face comandele cel mult până în 10 Noemvrie 1908 şi totodată a-mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noemvrie preţul viţei sălbatice se va urcă (ridică). La comandă rog, a-se trimite 1/3 anticipaţiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau staţiunea căii ferate. Pachetarea să va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamaţiunile să i-au în considerare dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comande mai mari vând şi pe cambiu pe lângă cavenţi buni, terminul solvirii 1 Octomvrie n. 1909.

Sâncel—Szancsal, u. p. *Balázsfalva.*

Ioan Bărbat,
înv. producent de altoi.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 7 Noemvrie 1908. Numărul 44.

Dotarea fondurilor de penzionare.

În sinodul protopopesc al Reghinului ţinut în 28 Octomvrie în Reghin — cestiunea dotării pe viitor a fondurilor arhidiecezane de penzionare, a fost punctul de care ne-am ocupat cu toată seriositatea.

Din toată inima dorim, ca în viitor, regulându-se congrua preoţimei noastre, să contribue la fondurile de penzionare conducătorii oficiilor protopopeşti cu 120 cor. preoţii-teologi cu 80 cor. şi confraţii preoţi bienalişti cu 40 cor. anual, aşa după cum au hotărât şi confraţii din Tr. Ludoş.

Noi însă am mers cu ceva mai departe, şi la propunerea confratelui preot Cioloca, am admis de dreaptă cererea sa: ca confraţilor preoţi bienalişti să le fie conces, ca cei ce ar dori — să poată contribui cu o cvotă de cl. II. de 80 coroane anual, şi aşa să se poată bucură de o penziune ca şi preoţii-teologi.

Ba am mers şi mai departe, şi la propunerea subscrisului, Sinodul nostru protopopesc în unanimitate a primit, ca peste sumele amintite, să mai plătim anual: conducătorii oficiilor protopopeşti 30 cor. preoţii cu pregătirea deplină 20 coroane şi preoţii bienalişti 10 cor. anual, din cari sume *să se formeze un fond pentru ajutorarea preoţilor, cărora fără aprobarea superiorităţii noastre bisericeşti, li-s'ar detrage intreagă, ori o parte din congrua oferită din partea statului.* Astfel contribuirile noastre în viitor ar fi de 150, 100 şi 50 coroane.

Din contribuirile propuse de mine de plus 30 cor. 20 cor. şi 10 coroane s'ar formă noul fond al preoţimei muncitoare, în care ar întrà la an cam 10,000 coroane şi mult în 10 ani am aveà un fond de 100,000 coroane, care ar fi garanţa cea mai puternică a independenţei noastre în zilele grele ce se vor rostogoli desigur asupra capetelor noastre.

Formarea acestui fond este cestiunea de existinţă a viitorului nostru — şi fiindcă am făcut eu aceasta propunere, am îndrăsnit a scrie acestea şire în preţuita noastră „Unirea“ — cu rugarea, ca confraţii preoţi să lăţască între dânşii idea şi se conlucre la întruparea ei.

Doar ne este în proaspătă memorie împărţirea arbitrară a ajutului de stat în cești 10 ani din urmă! câtă nedreptate am îndurat o samă şi ce greu ne-a căzut, iar venerata superioritate nu a avut de unde se întindă ajutor nici celor mai vrednici, nici celor mai lipsiţi.

Se facem să dispară această imposibilitate.

Căci dacă ne-a căzut rău în trecut — în viitor când unul sau altul s'ar deşteptà în o bună dimineaţă fără congruă — această redeşteptare ar fi şi mai amară.

Tot ce mai doresc să adaug — ar fi, ca atunci când chestia aceasta va fi actuală, bunăoară la începutul anului viitor, cei ce vor fi chemaţi a pregăti proiectul de dotare la fondurile noastre de penzionare — să-şi amintească de propunerea aceasta şi să nu-şi uite a o întrupà.

Adevăraţii creatori, crează până şi uneltele creaţiunii.

Ce folos ar fi să asigurăm viitoriul familiilor noastre, când nu am asigurà mai întâi viitoriul nostru propriu?

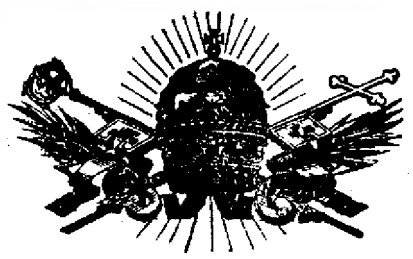

Exortaţia Sfinţiei Sale Papa Piu X. către clerul catolic.

(Continuare).

E de mare folos pentru preot, ca să împreune meditaţia zilnică a lucrurilor dumnezeeşti cu cetirea cărţilor de pietate, mai ales a celor inspirate. Aşa-l îndemnà Pavel pe Timotein: „Păzeşte cetania“ (I. Tim. 4, 13). Aşa stăruia Ieronim învăţându-l pe Nepoţian despre viaţa preoţască: „Nici când să nu cadă din mânile tale sfânta cetire, căci ai să înveţi însuţi, pentruca să poţi învăţà pe alţii; câştigă-ţi vorbă credincioasă, ce e după învăţătură, ca să poţi îndemnà cu minte sănătoasă pe oameni, şi să învingi pe cei, ce-ţi contrazic“. Ce mult câştigă preoţii din lucrul acesta, dacă se obişnuesc cu el, cu câtă înţelepciune predică pe Hristos, şi cum îndeamnă pe oameni la lucruri bune, îi ridică la dorinţe cereşti, în loc să le înmoaie inimile şi să le măgulească! Dar şi din alt motiv, ce e în favorul vostru iubiţi fii, e mult folositoare îndrumarea sfântului Ieronim: „Totdeauna să fie în mâna ta sfânta cetanie“ (Ep. 58. către Paulin n. 6). Căci ştie ori şi cine, ce influinţă mare are asupra unui om prietinul său, care îl sfătuieşte cu sinceritate, îl ajută cu sfatul, îl dojeneşte, îl îmbărbătează, îl îndreaptă din greşeli! „Fericit cel ce a aflat prietin adevărat“ (Sirah 25, 12.), „şi cel ce l-a aflat pe el, aflat-a comoară“ (acoloş 6, 14.). Noi trebue să socotim de prietini credincioşi cărţile de pietate. Căci ne învaţă cu gravitate despre datorinţele noastre şi despre regulele disciplinii adevărate, trezesc în inimă glasurile cereşti amuţite, disciplinează lenevirea în împlinirea lucrurilor propuse, turbură liniştea înşelătoare, dojenesc afecţiunile celea ce nu se prea pot aprobà şi celea făţărite, descoper primejdiile ce se deschid uneori celor neprecauţi. Şi toate acestea le fac cărţile de pietate cu o bunăvoinţă astfel făcută, încât nu numai că trebue să le socotim de prietini, dar ne sunt prietinii cei mai buni. Căci doar îi avem totdeauna la îndemână, când ne trebue, gata de serviciu pentru lipsele noastre, glasul lor nici când nu e dur, sfatul lor nici când nu e pătimaş, vorba lor nici când fricoasă şi mincinoasă. Multe exemple strălucite dovedesc influinţa folositoare a cărţilor de pietate, între cari exemple se ridică episodul sfântului Augustin, din care şi-a câştigat el mari merite faţă de biserică: „Iea şi cetește, iea şi cetește.... Am luat (epistolele sfântului Pavel), le-am deschis, şi le-am cetit în tăcere. Ca şi când s'ar fi revărsat în sufletul mieu lumina siguranţei, aşa a fugit întunerecul ori cărei îndoieli“ (Confess. C. 8. c. 12.). Durere însă lucruri contrare se întâmplă astăzi, că oameni din cler sunt învăluiţi încetul cu încetul de întunerecul îndoielii şi umblă pe calea strâmbă

Şi iarăşi aşi dori, că cvotele ce am contemplat mai sus, să se arunce numai pe cei dintâiu 5 ani, până ce ne-am puteà deşteptà şi reculege din vitregimea trecutului — apoi după 5 ani revindecându-ne o congruă mai deamnă, şi poate mai egală, iar noi regeneraţi prin cei 5 ani de congruă, vom cere să contribuim cu o mână mai darnică.

Preotul V. B. Muntenescu.

Scurt istoric al şcoalei noastre din Beclean.

II.

În anul 1852 şcoala stabilă în Beclean, edificată de piatră acoperită cu şindilă, fiind protopop Gavrilă Pop numit de popor Pop Gábor. Primul şi ultimul învăţător în şcoala stabilă din Beclean de pe graniţă a fost *Toma Honthilă;* El a încheiat şirul dascălilor grăniţeri cu glorie şi în vreme de 5 ani a ridicat şcoala la floare şi renume în întreg ţinutul Becleanului.

A avut succesor pe *Procopiu Motântan* din Figa, căruia în 1860 i-a urmat un tiner din Beclean, crescut şi cualificat de celebrul pedagog român *Petri* — numit la noi şi Pestalozzi Românilor — în preparandia din Năsăud: domnul *Simion Moldovan,* căsătorit cu doamna Florica tot din Beclean. Acesta a muncit în agrul dăscăliei 30 ani, până în 1890. Acum poporul restaurat încâtva şi materialminte s'a gândit şi la creşterea mai înaltă a pruncilor şi aşa din şcoala domnului Moldovan Simion din Beclean au ieşit: profesori, preoţi, învăţători şi profesionişti. Amintim pe Vasile şi Alexa Rocneanu din Beclean, profesori în Romănia; preoţii din Beclean: Ioan Botean, absolvent al facultăţii teologice din Pesta; Pavel Salvan şi Emil Mieruţ absoluţi de Gherla; învăţători: Ilie Dingan şi Ioan Dingan toţi din Beclean, Ioan Mureşan, din Cociu etc. profesioniştii Ioan Morariu, Ilie Mircea, Vasilie Botean ş. a. Sub Moldovan s'a fost închegat în Beclean o societate de diletanţi, care s'a produs în Lăpuş, cor, bibliotecă poporală, cari mai apoi rărîndu-se puterile au dispărut şi ele, afară de cor, care farmecă şi astăzi pe cei ce merg la sf. liturgie din Becleanu. Sub învăţătorul Simion Moldovan şcoala a devenit centrală, alergând aci prunci la carte din întreg ţinutul Becleanului. În 1890 trece la penzie şi lui îi urmează în decurs de 9 ani învăţăcelul său Ioan Dingan, care n'a învăţat numai în Beclean şi preparându-se ca autodidact a depus cualificaţia în Gherla. A fost şi dânsul un dascăl neescepţionabil beclenesc ca şi succesorul său destoinicul învăţător actual dnul *Ioan Cârc,* proprietar şi membru în direcţiunea „Minervei" din Beclean, care nu se lasă nici decât să fie întrecut de harnicii săi antecesori, dar durere, acum vrea să treacă la penzie.

Pe cum de o parte învăţătorii nostri, aşa de alta parte şi protopopii Beclenesti au fost vecinic la culmea misiunii lor ca *Georgiu Tecar,* directorul dlui Moldovan şi Venerabilul actual domn protopop *Gregoriu Puşcariu,* care după o luptă înverşunată a avut noroc a împăcà părerile şi a uni puterile pentru zidirea frumoasei şcoale, care s'a sfinţit, cum am amintit ieri în chipul următor.

III.

Sara în 17 Octomvrie n. a sosit în Beclean cu trenul, trimisul Esc. Sale Episcopului diecezan Rev. Vicar Gener. episcopesc Ioan Georgiu. Încuartirat în casa ospitală a vrednicului dn protopop Puşcariu, Duminecă la 8 oare dim. a început sf. liturgie, pontificând, Măria Sa asistat de 3 protopopi: R-dissimii: Domide Gerasim a Bistriţii, Puşcariu Gregoriu a Ciceu-Cristurului şi Făgărăşian Mihail al Becleanului. — Popor mult şi inteligintă. A predicat cu mult avânt în biserică protopopul Domide. După sf. liturgie cu procesiune am mers la şcoală, unde asemenea aşteptà lume multă, s'a isprăvit celea sfinte şi a predicat Măria Sa Georgiu despre menirea şcoalei la oropsitul nostru popor. Rar mi s'a dat ocăziune în viaţă să văd atâţa ochi muieţi în lacrimi, ca în urma acestei predici. — Sfârşindu-se funcţiunile sfinte Măria Sa a făcut onorul domnilor Dr. Octavian Pavelea, advocat şi directorul „Minervei", Simion Moldovan şi apoi a luat prânzul la masa ospitală a protopopului Gregoriu Puşcariu. Cu trenul de $^1/_2$ 3 p. m. Magnificenţa Sa a plecat acasă, lăsând în inimile noastre urme de neuitate învăţuri pentru viaţa noastră, puse la atâtea probe de foc.

Încât pentru noua şcoală de astăzi, e zidită pe locul unde a fost şcoala cea vechie în strada principală la loc de frunte, cum spuneà tata, un bătrân de 86 ani şi alţi bătrâni, pe ograda moşteanului de oare când Grigore Boteanu. Are sală de învăţământ aşa de spaţioasă, încât şi Maguificenţia Sa Georgiu, a observat că e prea mare. Pentru învăţător 2 chilii, culină şi cămară, zidită cu stucătură din peatră cioplită şi cărămidă şi acoperită cu şindilă. Măiestrul a fost *Cocoiu Andreiu* din Beclean. Preţul edificării 10000 coroane. Spesele s'au acoperit din capitalele şi interesele banilor şi a bucatelor ţinute de credincioşii dela biserică, venitele petrecerilor din Beclean, arânzile eclejii şi din oferte benevole oferite de inimi bune, cari s'au

---

a lumii, şi în locul cărţilor dumnezeeşti şi de pietate cearcă mai cu dor altfel de cărţi şi o grămadă de ziare, din cari picură câte o greşală măgulitoare şi boale lipicioase. Păziţi-vă iubiţi fii, nu vă încredeţi în vrâsta voastră bărbătească şi înaintată, nici nu vă lăsaţi seduşi de nădejdea înşelătoare, că aşa veţi puteà servi mai bine binelui comun. Observe-se anumite margini, cari le statoreşte biserica, cari le socoteşte prudinţa şi iubirea faţă de sine însuşi, căci dacă va fi supt odată cineva în suflet veninurile acestea, foarte cu greu va scăpà de dezastrele stricăciunii începute.

Apoi câştigurile ce provin din sfânta cetanie şi din meditaţia celor cereşti vor fi cât mai bogate dacă cercetează preotul, cum împlineşte în viaţa de toate zilele lucrurile cetite şi meditate. La lucrul acesta e foarte potrivită vorba sfântului Ioan Gură de aur adresată mai ales preoţilor. În toată ziua sara, înainte de ce te-ar fură somnul „trezeşte judecata conştiinţii tale, cere-i seama, scormoleşte şi sfăşie tocmelile rele de peste zi, şi ia-ţi pedeapsa pentru ele" (În ps. 4. n. 8.). Ce lucrù bun şi roditor e acesta pentru virtutea creştinească, o arată evident dascălii cei mai luminaţi ai pietăţii cu îndemnări şi argumente de cele mai bune. Să pomenim numai vestita vorbă din disciplina sf. Bernard: „Ca un curios cercetător al bunătăţii tale, examinează-ţi viaţa în cercetare zilnică. Bagă bine de seamă cât mergi înainte şi cât dai înapoi.... Sileşte-te să te cunoşti..... Pune-ţi înaintea ochilor toate transgresiunile tale. Pune-te pe tine însuţi înaintea ta, ca înaintea unui altuia, şi aşa te plânge pe tine însuţi" (Meditaţiuni despre ezaminarea zilnică).

Ar fi lucru ruşinos, dacă şi aici s'ar adeveri vorba Domnului Hristos: „că fiii veacului acestuia mai înţelepţi sunt decât fiii luminii" (Luc. 16, 8). Putem vedeà cu câtă strădanie îşi împlinesc aceia slujbele, ce des compară venitele cu cheltuelile, cum fac de acurat şi de corect socotile, cum le pare rău de pagube şi se silesc să le acopere. Şi noi, cari poate ne gândim la onoruri, la îmbogăţire, ori ca prin predicări erudite să ne câştigăm numai glorie, tractăm cu lenevire şi lâncezi cea mai mare slujbă şi cea mai grea, sfinţenia noastră. Căci abia ne reculegem şi ne cercetăm sufletul, care se însălbătăceşte ca şi viia leneşului, despre carea stă scris: „De o vei lăsà, se va ţeleni, şi se va îmburuienà toată, şi va fi părăsită, şi pietrile cu care este îngrădită, se vor săpà" (Pilde 24, 31).

Lucrul devine mai îngrijitor, când se înmulţesc pildele rele, cari sunt păgubitoare pentru virtutea preoţască, tocmai de aceea trebue preotul să fie cu mai mare băgare de samă, şi să se nizuiască cât mai tare spre sfinţenie. E lucru ştiut din esperinţă, cu cât cineva face o censură mai aspră asupra cugetelor, vorbelor şi faptelor sale, cu atâta poate uri şi fugi de rău mai bine, şi iarăşi se poate sili spre bine şi iubi binele mai uşor. Asemenea e lucru cunoscut din esperinţă, că multe neplăceri şi pagube vin celui ce declină tribunalul, în care şede ca judecător dreptatea, iar ca vinovat şi pârâtor de sine conştiinţa. În acel om zădarnic cauţi grija aceea, ce se vede la creştinul cel bun, de-a încunjurà şi greşelile cele mai mici, şi ruşinea aceea a sufletului, un lucru comun la preoţi, carea se îngrozeşte şi de cea mai uşoară vătămare alui Dumnezeu. Aceasta trândăvie şi negligintă proprie uneori merge aşa de departe, încât negleg chiar şi taina pocăinţii, decât care nimic n-a lăsat Hristos prin milostivirea sa cea neasămănată mai potrivit pentru slăbiciunea omenească. Trebue să mărturisim şi să plângem cu durere, că nu arare ori se întâmplă, de oameni, cari cu puterea fulgerătoare a cuvântărilor sfinte înspăimântă pe alţii dela păcate, iar ei nu se tem de acestea de loc şi devin nesimţitori faţă de păcate; de, cei cari însufleţesc şi îndeamnă pe alţii să nu întârzie a şterge din suflet spurcăciunile cu ajutorul oferit de religiune, iar ei fac lucrul acesta a lene şi cu întârziere de mai multe luni; de oameni, cari ştiu vărsà unt de lemn şi vin vindecător pe ranele altora, iar ei zac răniţi lângă cale, şi nu se îngrijesc să caute mâna vindecătoare a fratelui, carea e foarte aproape de ei. Astfel de lucruri s-au întâmplat în continuu, şi se întâmplă şi azi, lucruri de tot ne-

arătat la timpuri şi poate să se arete şi pe viitor.

In urma pensionării domnului Cârc Becleneştii nostri ar dori un învăţător, care pe lângă l. română să fie acasă şi cu l. maghiară, cântăreţ şi violinist şi demn de antecesorii săi.

Vrednicul prezident dl protopop Grigoriu Puşcariu în conţelegere cu senatul bisericesc—şcolastic a fixat salariul docental la minimul prescris de legea aponiană.

Acum ar mai fi: „un singur dor“ vorba lui Eminescu, să se vază şi Sionul Domnului înoit.

Acest dor cred să se realizeze mai uşor, când senatul bisericesc şcolastic numiră bărbaţi de inimă ca Dr. Iulian Chitul-Cato, Dr. Octaviu Pavelea, Simion Moldovan, Alesandru Morariu, Ioan Cârc, Vasilica Petru, Nicolae Chendrean. Când şi sf. Biserică va fi zidită gloria Becleanului nostru va fi desăvârşită. La ce Dumnezeu să ajute!

Nuşfalău, 19 Octomvrie 1908.

Preotul **Ioan H. Boteanu.**

Reuniunea arhidiecezană de misiuni. Preaveneratul Consistor a denumit de preşedinte al Reuniunii arhidiecezane de misiuni pe Reverendissimul canonic *Dr. Izidor Marcu.* Acesta e cel dintâiu paş pentru realizarea dorinţii scrise de părinţii sinodului arhidiecezan din 1906 în hotărârile acelui sinod. Suntem siguri, că preoţii conştii de chemarea lor se vor grăbi să se însinue la preşedintele Reuniunii, spunând fiecare în ce direcţie vreă să lucre, ca predicator, confesar ori liturghisitor. Se vor grăbi preoţii cu însinuările, preşedintele va convocă apoi iute adunarea de constituire, şi Reuniunea îşi va puteă începe activitatea încă în postul Crăciunului, ce vine.

Nu am de gând să scriu aici vorbă lungă despre foloasele misiunilor poporale, despre acestea vreau să se convingă oamenii din esperinţa lor proprie. În ele se îndreaptă oamenii colosal de mult, se împacă duşmăniile cele mai vechi, se întorc la Dumnezeu păcătoşii cei mai mari. Creştinului bun îi dau îndemn şi putere de a înaintă în bine. Pentru preoţii ce ieau parte la acestea, truda şi zdrobeala e mângâiere şi recreare sufletească. — Nu e preot cât de cât conştienţios, care cunoscând rostul misiunilor, să nu fie prietinul lor, şi să nu contribue după puteri la acest lucru. — In o parohie din arhidiecezā s'au ţinut misiuni, parohul e om bătrân, nu cunoşteà el rostul misiunilor, şi de loc nu e prietin al mişcărilor preoţimii tinere. Sfârşindu-se misiunile a zis: Eu sunt prietin la acestea, mă voiu înscrie şi eu membru în Reuniune, căci în misiuni se îndreaptă oamenii foarte mult.

Preoţii misionari să-şi însemne bine, că lucrul bun nu se face uşor şi iute. Efectul nu trece preste puterea cauzei. Nu e aşa uşor să faci programul misiunilor şi să-ţi pregăteşti predicile. Aici toţi *avem să învăţăm* dela străini, unde se aranjează misiuni foarte rodnice. In privinţa aceasta va aveà să lucre comitetul central, şi toţi vom aveà să ne supunem îndrumărilor primite dela comitet. Pentru ca rodul misiunilor să nu fie numai o zgărietură şi o măgulire a inimii, ci să se înrădăcineze adânc în inimă, să aducă roade bogate într'una, preoţii vor trebui să observe în decursul misiunilor, şi mai ales în biserică disciplina cea mai severă. In scaunul mărturisirii vor trebui să pună mai tare osul, şi să nu sloboadă aşa uşor şi iute pe oameni; o curăţire generală trebue să reclame mai mult timp ca una de rând.

Cin apoi exerciţiile spirituale pentru preoţi, cari vor fi sprijinul şi întărirea noastră în viaţa preoţească.

Fraţilor! Alergaţi cât mai iute cu scrisorile voastre de însinuare la preşedintele Reuniunii, dela care Reuniune noi aşteptăm mult dar şi binecuvântare preste Arhidieceză. Reuniunea aceasta e o societate de împrumut reciproc, care nu cere paguba celui ce iea împrumutul, ci îi dă favoruri colosale în schimbul unor ostenele neînsămnate. Nu e lucru păpistaş, căci stă din predici, mărturisiri şi slujbe Dumnezeeşti, cari le-au făcut şi sfinţii Părinţi ai bisericii orientale.

Să ne vedem cât mai iute în Blaj la constituirea Reuniunii de misiuni!

Un preot.

Adunarea generală a Reuniunii învăţătorilor gr.-cat. din Arhidieceză.

Serata pedagogilor.

În seara zilei de 5 Noemvrie a. c. dat ne-a fost să vedem progresul destul de înaintat, ce l'au făcut tinerii elevi ai Institutului nostru pedagogic. Cu câţiva ani înainte, când lumea „cultă“ nu puneà nici un pond pe bietul nostru dascăl — căruia însă pe dreptul îi revine meritul de a fi redeşteptat un neam întreg — — de sine înţeles nici aceşti candidaţi pe acelaş teren nu puteau să fie mai bine văzuţi de acelaş public, din contră erau satirizaţi aproape în toate locurile unde se vorbeà despre dânşii.

Azi însă au trecut acestea vremuri. Corpul didactic dela Institutul pedagogic înţelegând rostul timpului de azi, a pus o deosebită grije pe desvoltarea cât mai modernă a elevilor, şi astfel azi îi vedem pe acestia constituiţi într'o societate de lectură înfloritoare în care li-se dă prilejul de a se instruà împrumutat, câştigându-şi astfel

---

vrednice înaintea lui Dumnezeu şi a bisericii, periculoase pentru popoarăle creştine şi ruşinoase pentru ceata preoţască!

Când ne gândim Noi la acestea lucruri în urma oficiului, ce Ni-l impune conştiinţa, Ni-se îmbolnăveşte inima iubiţi fii, şi din ea iasă un glas gemând: Vai de preotul, care nu-şi ştie ţineà locul său, şi spurcă numele sfântului Dumnezeu, căruia ar trebui să-i fie sfânt. Corupţia celor mai buni e lucrul cel mai greţos: „E mare vrednicia preoţilor,“ zice sfântul Ieronim, „dar e mare şi ruina lor, dacă păcătuesc; să ne bucurăm că sunt ridicaţi aşa de sus, dar să ne temem să nu cadă; căci nu e aşa mare bucuria că cineva e pus sus, cât de mare e întristarea, dacă a căzut cineva din locurile mai de sus“ (In Ezech. l. 13, c. 44, 30.). Vai de preotul, care uitându-şi de sine îşi pierde voia de a se rugà, care despreţueşte păşunea sfintelor cetanii, care nici când nu se întoarce la sine însuşi, să audă glasul părător al conştiinţii! Pe el sărmanul nu-l mai mişcă nici ranele celea înfocate ale sufletului, nici plângetele sfintei Maicii Biserici, până când îl ajung ameninţările grozave: „Că s-au îngreunat inima norodului acestuia, şi cu urechile sale greu au auzit, şi ochii săi i-au închis, ca nu cumva să vază cu ochii, şi cu urechile să audă, şi cu inima se înţeleagă, şi să se întoarcă, şi să-i vindec pe ei“ (Isaia 6, 10). Să vă ferească Dumnezeu cel bogat în milostivire pe voi pe toţi de acest rău, El, care vede în inima Noastră, şi ştie că ea nu e amărâtă de loc faţă de mine, ci se poartă faţă de toţi cu toată dragostea unui păstor şi a unui părinte, „căci carea este nădejdea noastră, sau bucuria, sau cununa laudei? au nu voi înaintea Domnului nostru Isus Hristos?“ (I. Tessalon. 2. 19.)

Doar vedeţi toţi pe unde trăiţi, ce vremuri a ajuns biserica prin sfatul nepătruns alui Dumnezeu. Vedeţi dar şi socotiţi ce slujbă sfântă aveţi, ca să vă nizuiţi a folosi şi a ajută bisericii celei lipsite, dacă ea v-a dăruit cu atâta vrednicie. Dacă a fost cândva lipsă în cler de virtute, acum e mai lipsă ca totdeauna, şi nu numai de virtute de rând, ci de virtute întreagă, trează, lucrătoare, gata a face şi a suferi pentru Hristos lucruri mari. Nici nu cerem dela Dumnezeu şi nu dorim Noi altceva mai cu dor pentru voi toţi şi pentru singuratici decât aceasta virtute. Să înflorească deci în voi în cinste pururea neatinsă curăţenia, podoaba cea mai aleasă a cetei noastre preoţeşti, prin a cărei strălucire după cum se face preotul asemenea îngerilor, aşa se face mai venerabil înaintea creştinilor şi mai bogat în sfintele roade. Să fie puternică în voi şi să se întărească din zi în zi reverinţa şi ascultarea, ce aţi promis-o solemn acelora, pe cari Spiritul Sfânt i-a pus să cârmuiască biserica; mintile şi inimile voastre să fie în legătură de fidelitate cât mai strânsă faţă de acest Sfânt Scaun Apostolic, care supunere se cere dela voi cu tot dreptul. Să strălucească în voi iubirea, carea nu caută de loc cele ce sunt ale sale, ca oprind în voi toate imboldurile omeneşti ale întrecerii invidioase şi ale ambiţiunii egoiste, toate strădaniile voastre să se unească într'o emulaţiune frăţască pentru mărirea gloriei dumnezeeşti. Binefacerile iubirii voastre le aşteaptă o mulţime mare cât se poate de năcăjită a bolnavilor, orbilor, şchiopilor şi a celor lipsiţi; dar mai cu samă le aşteaptă şirurile dese ale tinerilor, nădejdea cea mai drăguţă a statului şi a bisericii, cari sunt aleşuite din toate părţile de înşelăciune şi corupţie. Fiţi sprinteni nu numai la catehizare, cea ce v-o recomândăm iarăşi cu toată căldura, dar daţi-vă toată silinţa să fiţi binemeritaţi pentru toţi cu sfatul şi cu truda voastră. Ajutând, scutind, vindecând, împăcând, prin aceasta să voiţi şi oare cumva să însetaţi ca să câştigaţi şi să legaţi sufletele de Hristos. Duşmanii lui cu ce fără osteneală, cu câtă trudă, fără frică lucră şi stăruesc spre cea mai mare pagubă a sufletelor! — Mai ales pentru lauda acestei iubiri se bucură şi se mândreşte cu clerul său biserica catolică, cu acel cler, care vesteşte pacea creştină şi duce până la gintile barbare mântuirea şi cultura omenească, unde din ostenelele lui cele multe, sfinţite une ori prin vărsarea sângelui, se propagă mai departe împărăţia lui Hristos, şi străluceşte sfânta credinţă mai maiestoasă decât palmii cei înalţi. Şi de cumva oamenii

cunoştinţe necesare pentru viitor, dispun de o bibliotecă destul de însemnată şi au la îndemână număroase reviste şi ziare din ţară şi străinătate. De altă parte simţind cu toţii lipsa *corurilor* dela sate se nizuesc aşi câştigà de aici cunoştinţele necesare în ale muzicei, pentru ale puteà înfiinţà pe acelea şi conduce. Din an în an se îndeletnicesc cu aranjarea diverselor producţiuni, la cari cu plăcere iea parte întreagă inteligința noastră. Aşa s'a întâmplat şi în Joia trecută când din prilejul adunării generale a reuniunii învăţătorilor din arhidieceză au aranjat o nouă serată literară-muzicală. Sala cea mare a gimnaziului nostru s'a dovedit de astădată prea mică pentru a puteà cuprinde întreagă inteligința şi elevii dela toate institutele de învăţământ. Mai bine ar fi fost însă, dacă s'ar fi amânat pentru seara zilei următoare, când ar fi putut luà parte şi mulţimea învăţătorilor, cari sosiră cu trenurile de noapte şi dimineaţa, căci o astfel de ocaziune e un mare câştig moral pentru aceia, cărora nu le este prea dat a luà parte la astfel de producţiuni.

In ce priveşte programul a fost poate prea variat, şi punctele bine alese. Cu toate că suntem aproape numai la începutul anului şcolastic, — cu toate acestea zic, elevii şi-au dat silinţa de au mulţămit pe deplin aşteptările publicului. In *„Disciplina Şcolară“* disertaţie ţinută de elevul Mihail Pop ped. c. IV. ni-se arată cum trebue aplicate regulele de disciplină în şcoală şi familie, a fost o temă bine lucrată consultându-se ici colo şi câte un autor străin. Binişor au fost declamate: Carol IX. de Coşbuc şi logodnica mortului de Şerbănescu, de către tinerii Nicolae Tănase şi Ioan Cetean p. c. IV.

S'a predat dialogul: „Ţiganul în căruţă“ de către Emanoil Irimie şi Ştefan Turcu, 2 monologuri: „Nasul“ de către Nic. Mărginean p. c. III. şi Achim Filleru“ de A. P. Bănuţ, aici ni s'a dat să vedem o falangă de tineri în portul nostru pitoresc iar în mijlocul lor un bătrân povestaş (V. Sas) în care vedem întrupată toată naivitatea ţăranului nostru.

Corul şi orhestra au fost instruate de elevul *Traian Veţian,* sub conducerea căruia s'a executat frumoasa compoziţie *„Hora Daciei“* de Bena. Un cântec frumos este acesta, care ne străpune cu gândul într'o lume de demult când ţărişoarele române erau unite sub sceptrul lui Mihai Vodă Viteazul. Tot aşa de bine au fost executate şi *„Serenada“* de Mancher şi *„Hora Coriştilor“* de Birou.

Când scriu aceste şire despre cor, nu pot salutà în deajuns primul debut al orhestrei pedagogilor. Frumoasa noastră *„Horă“* de I. Mureşan şi „Marşul final“ au trebuit repetite.

Acesta a fost în scurt decursul acestei sări plăcute iar impresia generală în public a fost, că: elevii au apucat calea cea bună.

* * *

In ziua următoare Vineri s'a ţinut adunarea generală a „Reuniunii învăţătorilor.“ Au luat parte vr'o 60 delegaţi ai singuraticelor despărţăminte. A luat parte şi Escelenţia Sa Prea sfinţitul nostru Metropolit. S'au adus multe hotărîri, despre cari însă las să vorbească vorbească numărul ce vine.

— nc.

CORESPONDINŢE.

— *Din Protopopiatul Reghin.* —

Pe ziua de 28 Octomvrie c. a fost conchemat la oficiul protopopesc în Reghin congresul eparhial şi sinodul protopopesc.

S'au presentat cam 30 preoţi şi aproape 60 de laici.

Indată după serviciul divin s'a deschis în sf. biserică congresul eparhial prin o prea frumoasă cuvântare din partea P. O. Ariton M. Popa protopopul tractual, vorbind avântat despre caracterul moral ca singura pârghie de mântuire a neamului nostru în acestea vremuri de grea încercare.

Apoi după formalităţile îndatinate, a prezentat activitatea senatului şcolastic protopopesc în aceşti 3 ani din urmă şi a cerut constituirea unui nou senat şcolastic protopopesc pe trieniul 1909—1911.

A fost interesant raportul despre starea şcoalelor din acest district şi despre sforţările de salvare în viitor.

Din acest raport am înţeles, că până azi, numai în 4 parochii şi-a putut obţineà regularea salarelor învăţătoreşti: conform legii Apponyi, din propriile puteri, anume în Reghin, Caşva, Hodac şi Gurghiu — şi că nici nu ar fi prospecte a mai puteà salvà cu propriile puteri vre-o altă şcoală — ba, că afară de 14 şcoale corăspunzătoare legii, ori cari s'ar puteà cu spese mai mici să se facă corăspunzătoare — toate celealalte ar fi aproape pierdute.

Prin urmare, neglijinţele trecutului se vor răsbunà în viitorul cel mai apropiat.

După constituirea senatului şcolastic protopopesc, Prea O. Ariton M. Popa, în o vorbire bine motivată a arătat necesitatea edificării unei cancelarii protopopeşti lângă casa parohială din Reghin şi în legătură regularea întregului front al caselor parohiale, prezentând un plan şi preliminar de aproape 3000 cor.

Congresul eparhial s'a identificat cu cererea dreaptă a P. D. Ariton M. Popa şi după desbateri serioase a decis edificarea cancelarii amintite pe spesele întregului tract protopopesc după numărul sufletelor din parohii — oferind preoţii, la propunerea confratelui Fărcaş — ca se contribue şi dânşii la acestea spese în 2 clase cu 20 şi 10 cor. adecă aproximativ cu o sumă de 500 cor.

Eră deja trecut de 1 oară p. m. când se isprăvi şedinţa congresuală.

La masa comună s'au rostit şi câteva toasturi frumoase, între cari amintesc pe cel a P. D. Ariton M. Popa în onorul I. P. S. D. Mitropolit Victor, despre care ne sosise vestea că s'a întors întreg şi sănătos la reşedinţa Sa arhiepiscopească — şi cu o însufleţire sinceră i-s'a adresat o telegramă de salutare şi reverinţă fiască.

Sinodul protopopesc s'a început la 3 oare şi a durat până ce a întunecat bine.

Între obiectele de interes mai general amintesc deciziunea unanimă de a contribui la fondurile noastre de penziune cu 120, 80 şi 40 cor. anual cu esprimarea dorinţii ca preoţilor bienali să le fie iertat celor ce vor voi, să plătească 80 cor. anual şi să se bucure de dreptul ce îl va dà acéea cvotă.

Deodată preoţimea acestui tract a decis unanim crearea unui fond nou, pentru preoţii activi în via Domnului, cărora li-s'ar detrage congrua fără sentinţă consistorială — şi la acest fond independent a decis să contribue anual: conducătorii oficiilor protopopeşti cu 30 cor. preoţii cu întregirea de 1600 cor. cu 20 cor. şi bienaliştii cu 10 cor. anual, ceea ce ar rezultà anual o sumă de 10,000 cor. şi ar pune bază independenţei clerului nostru, un lucru, care este piatra unghiulară a existinţii bisericii noastre.

Un preot.

---

vor răspunde cu duşmănie, batjocură, calomnii la iubirea cu carea voi vă împliniţi slujba, cum se întâmplă adeseori, pentru aceea nu vă lăsaţi învinşi de întristare, „nu vă leneviţi (nu încetaţi) a face bine“ (II. Tessalon, 3, 13.). Inaintea ochilor noştrii să treacă totdeauna cetele acelora, însămnate la număr şi în merite, cari după pilda Apostolilor, în cele mai aspre batjocuri suferite pentru numele lui Hristos, erau vesele, şi fiind blăstămate de alţii, binecuvântau. Doar suntem fiii şi fraţii sfinţilor, a căror nume strălucesc în cartea vieţii, ale căror laude le vesteşte biserica, deci „să nu lăsăm hulă măririi noastre“ (I. Mac. 9, 10.)

(Va urmà).

Paremiile lui Solomon.

Găteşte vara hrană şi multă strânsoare la seceră; sau pasă către albină şi află cât este de lucrătoare şi lucru foarte curios face, ale căreia ostenele, Impăraţii şi proştii spre sănătate le aduc, şi poftită este la toţi şi slăvită, măcar fiind la tărie slabă, pe înţelepciune cinstind'o, se aduse înainte.

MAI NOU.

Se colportează cu siguranţă ştirea, că Majestatea Sa şi-ar fi dat învoirea, ca contele Andrássy să prezinte Camerei proiectul său referitor la reformă electorală. Schimbările pretinse de Majestatea Sa în proiectul original al Ministrului nu sunt încă cunoscute. Aceste însă nu ating baza principiară a proiectului, primirea lui deci constitue o mare lovitură pentru desvoltarea democratică a ţării.

Indeosebi poporul român este greu atins prin aprobarea acestui proiect de lege, care este anume astfel întocmit, ca să paralizeze puterea politică a poporului român.

Ştirea aceasta, care după cum suntem informaţi nu este lipsită de bază — pune la grea încercare cumineenia politică a poporului român ai cărui conducători politici stau înaintea uneia dintre cele mai grele probleme politice, cari le-au avut cândva de deslegat.

Credem, că se impune de sine ţinerea unei conferinţe naţionale,

care va avea să-şi spună cuvântul îndrumător pentru întreg neamul românesc şi să înfiereze înaintea lumii întregi aceasta nouă nedreptate comisă la adresa popoarelor nemaghiare, care uşor poate fi germenele unor nesfârşite complicaţiuni.

Noutăţi.

Hirotoniri. Escelenţia Sa Părintele Mitropolit a hirotorit Joi în 5 c. de diaconi şi Duminecă în 8 c. va hirotoni între preoţi pe următorii clerici absolvenţi: *Aurel Vodă* destinat de administrator parohial la Chirileu, *Vasile Cergizan* destinat de administrator parohial la Corpade, *Izidor Vlad*, *Alesandru Cojocar*, *Victor Barna*, candidatul Jidveiului, *Iacob Petean* candidatul Szenterzsébetului.

Hymen. *Mateiu Zăgrean*, teolog abs. şi *Eleonora Plăian*, învită la actul cununiei lor, care se va celebră Duminecă în 8 Noemvrie în biserica gr.-cat. din Giulatelec.

Ziua morţilor. În Cluj în prezenţa unui număr frumos de inteligenţi români, tineri universitari şi foarte mulţi străini, dl *Eugen Pop Păcurariu*, în calitate de rector al „Internatului Petran“ săvârşeşte sfinţirea petrii aşezate pe mormântul fericitului Ioan Petran, şi rosteşte o ectenie de a morţilor şi deslegarea. A cântat corul tinerimei universitare cântarea jalnică „plâng, plâng...“ care a făcut o puternică impresiune asupra tuturor celor de faţă.

Ziua morţilor a fost sărbătorită la 1 Noemvrie şi de publicul nostru blăjan. Mărturisim sincer, că am rămas foarte surprinşi de luminaţia neobicinuită din cimiter. Ce avem *noi* cu aceasta sărbătoare a bisericei *apusene?* Pentru ce să nu ţinem seamă de Sâmbăta Floriilor, prescrisă de ritualul bisericei noastre? Nu e bine să măimuţărim în toate pe străini, şi nu e frumos, ca chiar în Blaj să se încetăţănească sărbători şi datini străine.

Medic român în Cluj. *Îmi permit* a face cunoscut, că după un şir lung de ani petrecuţi în calitate de medic militar, şi în serviţiu de spital, am început activitatea ca medic civil în Cluj (Kolozsvár). Vă rog să binevoiţi — la caz dacă Dvoastră sau cineva din cercul cunoscuţilor, aţi avea lipsă de cură sau sfat medical — a Vă adresă cu toată încrederea către subscrisul. Cu toată stima *Dr. Toma Madincea*, medic. Bocskay-tér Nr. 3.

Aviz. *Dr. Leonida Domide*, s'a aşezat în oraşul Dej (Dés), ca medic practic universal şi dentist. Ordinează: piaţa principală, deasupra farmaciei Clemens.

„Biblioteca copiilor.“ A apărut volumul IV din „Biblioteca Copiilor şi a Tinerimii,“ publicată de Dna Adelina Oltean Maior. Preţul volumului, legat în pânză roşie, e 1 cor. + 20 fil. porto. Se poate comandă dela adm. rev. „Luceafărul“ (Sibiiu, Schewisg. 7), de unde se pot comandă şi celelalte trei volume (I — III) à 1 cor. Cei ce comandă toate patru volumele deodată, le primesc franco.

Ştiri literare. Tinerul nostru colaborator, clericul *Virgil Pop*, a publicat în o broşură de 44 pag. studiile sale asupra chestiunei pururea actuală a *Unirii bisericilor*. Pentru combaterea punctelor de despărţire dsa aduce dovezi mai ales din scriitorii orientali şi cărţile noastre liturgice, cum şi din unii scriitori ruşi moderni. Studiul acesta scris cu mult dor pentru derimarea păretului de despărţire, e tipărit cu permisiunea Preaveneratului Ordinariat Episcopesc de Lugoj, şi costă 50 fil. Noi îl recomandăm cu căldură tuturor cetitorilor nostri. Pentru fraţii din România e depus la librăriile Alcalay şi Socec din Bucureşti. — Păr. *Tit Bud*, Vicariul Maramurăşului a publicat în editura Academiei române o colecţie de *Poezii populare* împărţite în balade, doine şi colinde. La sfârşit are pe 10 pag. un glosariu de cuvinte dialectale. Aceasta ar fi a treia scriere din viaţa maramureşenilor, (Bîrlea: Inscripţii şi Ţiplea: Poezii), noi n'am văzut de cât pe aceasta. Costă 1 leu.

Convocare. Despărţământul Făgăraş aparţinător reuniunei înv. din arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş; îşi va ţineă adunarea de toamnă la 21 Noemvrie st. n. c. în sala de propunere a şcoalei elementare gr.-cat. din Teaca (Teke); la care adunare şi pe calea aceasta să învită toţi membrii precum şi iubitorii cauzei învăţământului poporal. Archiud (Mezöerked). la 2 Noemvrie 1908 cu distinsă stimă *Iuliu Pop*, înv. rom. not. desp.

— Despărţământul Cosiocna, aparţinător Reuniunei înv. din Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş, în conformitate cu § 21 din statute îşi va ţineă adunarea de toamnă Sâmbătă la 21 Noemvrie st. n. a. c. adecă în ziua Sânţilor Arh. M. şi Gavr. în comuna Jucul-nobil, la care avem onoare a învită P. T. membrii fundatori, ordinari şi ajutători, pe cum şi pe toţi binevoitorii şoalei. Coşocna, în 4 Noemvrie 1908. *Teodor Hurducaciu*, preşedinte *Ioan Corpădean*, notar.

Expoziţia de copii (a 3-a) din Poiana, aranjată de Reuniunea rom. agricolă sibiiană, Marţi la 27 Oct. n. c. în Poiana, a avut rezultat desăvârşit. Poporaţiunea frumoasă a Poienii a fost toată la locul său. O sărbare mai înălţătoare, mai entuziasmată, nu ni-a fost dată să vedem. Conducătorii şi-au împlinit chiemarea spre admirarea publică. Copii expuşi, preste 300, toţi vrednici de premiat. Mamele premiate au renunţat la premii în favorul fondului pentru zidirea unei biserici noue în Poiana. Medicii Dr. Calefariu, Dr. N. Comşa şi Dr. Mihu au desvoltat muncă uriaşă la examinarea copiilor. Escelentă impresie a făcut darul doamnei Agnes Dr. Măcelariu din Miercurea, cu 2 îmbrăcăminte complete (de înfăşat) pentru copilaşi sărmani, pe cari i-a înfăşat în faţa publicului. Bună impresie au făcut oaspeţii sosiţi din diferite părţi.

Mulţumită publică: La fondul pentru ajutorarea şcolarilor miseri înfiinţat în acest an în Şeulia-de-câmpie au binevoit a dărui Filon Roman, înv. 55 cor. — Din Oroiul-săcuesc următorii: Simion Roman 1 cor., Gligore Roman 50 fil., Melinte Pop preot 1 cor. 50 fil, Dumitru Stoia înv. 40 fil., Iosif Dobra 60 fil., Ioan Pop înv. pens. 60 fil., Neta Radu 40 fil. Iar din Bandul-de-câmpie următorii: Ioan Galea înv. 40 fil., N. N. 20 fil., Carolina Cibi 40 fil., Filip Pop, preot în Riciu: 1 cor., Stern Antal Cluj 50 fil. Din Blaj: George Rimbaş 1 cor., mai mulţi pedagogi 3 cor., N. N. 20 fil., N. N. 20 fil., N. N. 10 fil., Bian 1 cor., V. Petraşcu 30 fil., N. N. 20 fil., A. P. 20 fil., Crainic 20 fil., German 20 fil., N. N. 10 fil., Cosinus 10 fil., Şt. Murăşan 20 fil., Aurel Comşa 20 fil., şi Victor Micu 20 fil. Primească donatorii şi pe aceasta cale călduroase mulţumite. Dumnezeu să le răsplătească. — Şeulia-de-câmpie la 31 Octomvrie 1908. *Filon Rece*, cassar.

Necrolog. † *Ioan Szabó*, notar cercual în penziune şi proprietar în Arghihat, a repauzat la 14 Octomvrie st. n. în al 68 an al vieţii şi al 47 an al fericitei căsătorii. după un morb scurt împărtăşit cu sf. sacramente ale muribunzilor.

Odihnească în pace!

Posta Redacţiunei.

L. N. Să ne cercetaţi cât de des, ne-aţi face bucurie.

V. B. M. Fi binevenit!

T. B. Dacă numai aşa dovezi poţi aduce pentru apărarea Dtale, atunci ...: să le dăm pace!

Traian A. Todorescu,
producent de vinuri în Világos (Şiria)

liferează vinuri foarte bune, şi curate după dealurile cele mai renumite, dela 50 ltr. în sus (în engros) cu preţuri moderate deposituri: Musca-maderat, Galşa, Şiria, Covasinţi, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la dorinţă prospecte gratuite.

(49) 1—52

Atenţiune!

Altoi de viţă de vie să nu comanzi până ce nu vei cere dela mine Preţcurent! Mia de altoi de viţă de vie e cu 140 cor. Delaware costă mia 100 cor.

Adresa: SZIGYÁRTÓ NAGY MIHÁLY Felsősegesd, comitatul Somogy. (50) 1—25

Mamelor cari lăptează

copilaşilor, dă puteri nouă şi sporeşte laptele Emulsiunea SCOTT.

Oboseala

dispare, micul copil prosperează, devine frumos şi robust.

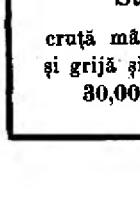

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminte la marca scutitoare Pescarul.

La toate crizele mater nităţii, Emulsiunea SCOTT dă putere, curaj, afară de acestea, are gust plăcut şi se mistue uşor.

Preţul unei sticle originale e 2 cor. 50 fileri.

Se află în ori ce farmacie.

(47) 3—22.

La spălat sum ca la horă
Fără multă oboseală
Căci săpunul cel bun Schicht
Cruţă bani, timp, osteneală.

Puterea minunată şi intensivă de a curăţi a

săpunului Schicht's Hirsch

zace în felul cum e pregătit şi în alegerea materialului brut din care se pregăteşte!

Săpunul Schicht Hirsch

cruţă mânile, hainele! Nu produce oboseală şi grijă şi cruţă sănătatea, bani, timp şi lucru 30,000 cor. garanţă pentru curăţenie.

(21) 6—8

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 41

Orașul sămănă cu un cuptor colosal, al cărui căldură dogoritoare nimicea toate vietățile.

Veniră alți soli: ei spuneau despre urletul de turbare al poporului, despre frica, groaza și desperarea lui. Cezarul își încreți fruntea, îi eră groază de plebe!

Solii îi comunicară scene înfiorătoare, cum pământul udat cu sânge al Romei n-a mai văzut niciodată. Mamele își aruncau copiii în foc, pentruca cu brațele se poată dobori zidurile, cari le opreau ieșirea.

Copiii împingeau în flacări pe părinții lor bătrâni, pentru a se scăpa de îmbrățoșarea lor și a-și căutà mântuire, urcându-se peste vre-un zid, ori vârându-se prin vre-o gaură.

O femeie, apucată de nebunie, se aruncă cu cei doi copii de țiță în foc, iar bărbatul ei, carele nu puteà trăi după moartea alor săi, le urmă.

Toate acestea i-se aduseră la cunoștința împăratului pe turnul său cel încunjurat de flacări. Frumusețea înfricoșată, demonică a acestei privelişti ne mai văzute, căreia îi picară jertfă mii de oameni săraci, chinuiți, cărea făceà pe privitori să se cutremure, să se îngrozască, — pe el îl umpleà de bucurie sălbatică. Cu gestul învingătorului întinse mâna către oraș și vorbi ca un actor entusiasmat: „Cufundă-te, Roma, dinaintea puternicului tău împărat, cufundă-te la picioarele lui în cenușe! El iarăși te va ridicà, mai mândră, decât cum ai fost vre-odată. Roma e nimicită, moartă — trăiască și înflorească Neronia!“

Un pretorian se apropià înspăimântat: „Puternice imperator! Palatul arde!“

Chiar și Tigellinus și Sabina se speriară; Nero privi dincolo la palatul mândru împărătesc, din care ieșau nori de fum și flacări.

Nero demândă: „Citera — cununa de laur — mantaua de purpură!“

Un sclav alergă se aducă cele cerute, Nero lăsă să i-se pună mantaua și să i-se așeze cununa pe cap.

Ast-fel împodobit, cu citera sub braț el păși la marginea terasei, atinse coardele și cântă peirea Romei printr'un imn, compus de el însuși.

Când sfârși, ceata de curteni îl aplaudă iar Poppăa se aruncă la pieptul lui și zise: „Dragul meu, Cezarul meu, Dumnezeul meu! Ești demn de admirat și de adorat! Versurile tale sunt de o sută de ori mai frumoase decât alui Homer, iar vocea ta este mai dulce decât a privighitoarei! Cântă, cântă, divule poet!“ Și ca estaziată își ridică brațele și-și aplecă capul într-o parte, ca și când ar fi voit să se topească de plăcere.

În orașul arzător însă urlà și zbierà poporul, căruia bălaurul cel de foc i-a distrus casa și avutul și scuipà asupra lui cu nori de schintei focoase. De trei zile sărmanii n'au mai mâncat nimic și acum foamea îi rodeà și ei strigau cu voce răgușită după pâne, mai întâi rugându-se după aceea, când nimeni nu-i ascultà, tot mai tare și în sfârșit murmurul înăduşit trecù în amenințări și crescù într'un orcan, a cărui voce tunătoare pătrunse până sus la turnul măcenatic, pe carele Cezarul cântà căderea Romei eterne.

Împăratul însă erà așa de confundat în cântarea sa, încât nu auzià nimic. Poporul puteà să flămânzască, ce-i păsà lui!

Într'aceea poporul treceà ca un torent vâjâitor pe stradele pline cu fum; unde stradele se încrucișau, acolo se produceà îmbulzală mare, apoi urmà o luptă pe viață și moarte. Moșpegii slăbănogi și copii debili erau doborâți, călcați în picioare, striviți, și țipetele pătrunzătoare ale răniților se amestecau cu urletul fiarelor sălbatice, cari încercau zădarnic, să scape din închisorile lor.

In această învălmășală mare singuraticul dispăreà ca un picur în mare, erà răpit și aruncat când încoace, când încolo. Plautus aveà brațe puternice, dar nu totdeauna îi succedeà, să poată pătrunde printre mulțime: câte odată valul de oameni îl duceà în direcțiune cu totul contrară, decât unde voià să meargă. El credeà că Lydia de sigur se nisuià să ajungă la palatul lui Pudens și de aceea și el se îndreptă într'acolo. Când văzù însă îmbulzala cea grozavă, își pierdù speranța de a ajunge acolo și i-se părù absolut cu neputință, să găsască pe Lydia în acest chaos de oameni. Văzând scenele înspăimântătoare ce se petrecură înaintea ochilor săi, îl cuprinse o frică mare. Cum, dacă Lydia erà dejà călcată în picioare de către această mulțime turbată? Unei fete delicate, debile i-a fost imposibil să răsbată prin mulțimea aceasta.

O mânie înfricoșată îl cuprinse față de această plebe și adeseori erà în ispită, să se arunce cu sabia asupra ei. Însă după aceea iarăși îl cuprindeà mila pentru nefericiții acestia, cari si-au pierdut avutul și cercau să-și mântuie viața. Apoi îi veni în minte cuvântul ce l-a auzit din gura preotului Simion: „Să nu omori!“ Totodată își aduse aminte, că el este un creștin, un învățăcel al Dumnezeului atotputernic. Gândul acesta îl întări; îl cuprinse o speranță îmbucurătoare. „O Dumnezeule mare, atotputernic,“ zise el, „Tu poți scăpà pe Lydia, pentrucă și ea este copilul Tău. O Doamne, întinde brațele Tale puternice peste dânsa și o mântuește. Redă-mi pe aceea, pe carea o iubesc, și noi îți vom servi și te vom iubi, până la moarte. Tu ai înviat morți și te-ai liberat pe Tine însuți din mormânt: astfel poți să o mântuești și pe ea, și să o conduci în brațele mele, Tu, Dumnezeule mare și puternic. Vezi, eu cred în Tine și în atotputernicia Ta! Apără-o, mântuește-o, o Doamne! Numai Tu singur poți să-i ajuți. Ascultă-mă, Dumnezeule mare! Ajută-mi, Dumnezeule atotputernic. Amin.“

După rugăciunea aceasta fierbinte el se simți întărit și începù din nou cercetările. Dar nu găsi pe Lydia, așa încât adeseori erà aproape să desperese; însă dorul după ea îl împingeà iarăși înainte, și speranța în Hristos, carele singur puteà ajutà, îl întăreà din nou.

Într'aceea focul dură zile întregi. Nero trăià comod în vila lui Măcena, contra căreia focul nu puteà face nimic.

El auzià murmurul poporului, însă nu îl băgà în seamă, pentrucă aveà altceva de făcut: în fața orașului arzând voià să-și completeze poema sa despre „căderea Romei,“ și Tigellinus aveà năcaz destul, ca să scrie tot ce-i dictà Nero.

În sfârșit, la zidul servianic, aproape de parcul măcenatic, focul fù domolit, prin dărâmarea părților întregi de oraș. Un nor întunecat de fum zăceà asupra orașului. Această privelişte n-o puteà suportà Nero. „Ce chip scârnav,“ zise el, „un chip, carele vatămă ochiul meu, artistic. Peste tot locul coline goale, presărate cu ruine! Nicăiri un punct, pe carele ochiul să se poată răzimà cu desfătare liniștită. Mă apucă greața!“ După aceea se refugiă, dimpreună cu Tigellinus, în apartamentul cel mai ascuns, pentruca să-și completeze în liniște versurile sale. Însă și aci fù conturbat; un trimis dela prefectul orașului aduse veste nouă.

„Divule Cezar,“ zise el, „focul începe din nou!“

„Unde?“ întrebă Nero rece.

„Edificiile din grădinile ămilice —“

„Ce zici!“ urlà Tigellinus, aruncă peana și apucă pe soldat de umeri.

— „stau în flacări!“ completă soldatul.

Cu o săritură, Tigellinus fù afară din odaie. „Garda palatului!“ detună el. „Încoace, bravii mei pretoriani, încoace!“ răsună aproape urlând din gura sa. Și cu toți, pe cari îi putù adunà în grabă, grăbi jos la câmpul lui Marte, în apropierea căruia zăceau grădinile ămilice, cari aparțineau lui.

Grădinile ămilice, o suprafață uriașă cu paturi escelente de flori, cu lacuri și apaducte artificiale, cu fântâni săritoare și filigorii mândre, cu statue prețioase, grădinile ămilice, ale căror valoare erà socotită la mii de milioane, stăteau în flacări, și miserabilul, carele, cu sânge rece, a împins în nefericire pe mii de oameni, trebuià acum să privească, cum avuția sa devenià pradă flacărilor.

El plângeà de furie, strigà, sbierà — nu ajutà nimic: focul își făcù drum și distruse tot, fără de milă.

Trei zile ținù focul, cuprinse casele de pe câmpul lui Marte, trecù preste *via lata*, distruse circul Flaminius, pătrunse până la poala Quirinalului și a Capitoliului și numai după aceea începù a se stânge cu încetul, când în regiunile nelocuite de pe țărmul Tibrului nu mai află nutremânt nou.

Un câmp de ruine, uriaș, fumegând, cât vedeai cu ochii! Suluri de fum se ridicau spre cer, schintei de foc și un miros urât de arsură pluteau în aer. Dintre ruinele palatelor se iveau grinzi de jumătate carbonizate, coloane rupte, statue zdrobite, cadavre desfigurate de oameni acopereau stradele și piațele, o privelişte tristă, desperată!

Numai Capitoliul priveà de pe colină în jos preste chaosul îngrozitor.

Roma nu mai erà decât o mare nemărginită de ruine, un câmp suspinător de cadavre!

După ce nu mai erà nimic de mântuit, Nero se gândi la aceea, să se arete poporului şi să cucerească favoarea acestuia. Poppäa îi erà sfetnica sa. Ea ştià, că acest foc grozav va mări neîndestulirea plebei. Ea cunoaşteà prea bine poporul roman; el iubilà, dacă primeà jocuri şi pâne: erà îndestulit, dacă erà sătul. Insă îndată ce corăiau maţele „bestiei flămânde,“ ea începeà să murmure şi îşi arătà colţii. Şi acum mai cu seamă casele săracilor şi ale celor mai puţin avuţi au căzut jertfă focului. De aceea Poppäa duceà frică, nu cumva acest monstru uriaş să-şi arete dinţii cei ascuţiţi. Patricianii cei mândri, cari nu erau mulţumiţi cu domnia Cezarului, de bună seamă vor aţâţà în contra ei plebea cea îndârjită. Însă ea voià să-i prevină; repede îşi făcù ea, dinpreună cu Tigellinus, pregătirile, pentru a puteà rezistà cu putere unui torent ameninţător.

Nu din compătimire pentru popor, ci din combinare rafinată dete acum împăratul decrete, cari să amelioreze lipsa poporului.

Basilicele, thermele şi toate edificiile publice fură deschise pentru cei fără de adăpost; pe câmpul lui Marte se ridică în grabă un oraş de barace. Preţul cerealelor fù redus la preţul de trei sesterţii pentru o ferdelă; împrejurimea Romei a fost silită să aducă la oraş tot ce aveà în alimente nutritoare.

Grămezile uriaşe de ruine au fost încărcate pe corăbii şi transportate la moraştinile dela Ostia; corăbii numărose aveau să aducă bucate din Egipt, spre a împedecà foametea.

Prin aceasta însă poporul nu se lăsà a fi orbit. Ştiri întunecate percurgeau oraşul; soldaţii cari au raportat împăratului despre starea focului, au văzut cum el cântà căderea oraşului, şi cum batjocoreà pe popor. Ca fulgerul trecură aceste veşti din gură în gură şi aţâţară mulţimea. Preste tot locul ferbeà, preste tot locul învăpăià.

Capitlul XXXVI.

Panem et circenses! [1])

Prin oraşul agitat treceà o întrebare îngrijorătoare: cum s'a născut focul cel îngrozitor?

Acum îşi aduceau aminte de diferite lucruri, cari în decursul tumultului celui înfricoşat din timpul focului n-au fost luate în seamă: Aproape în acelaşi timp s-au ivit flacările în diferite puncte ale oraşului. mai întâi pe şes în jurul circului celui mare, însă îndată după aceea şi pe Aventin şi pe colina călică. Aceasta n-a putut fi numai întâmplare!

Apoi purtătorii de torţe, beţii, femeile cele depravate, jumătate goale, cari au trecut chiuind prin oraş, au aruncat torţe şi au strigat: „Nu stângeţi: avem poruncă!“

Cine le-a dat porunca aceasta — cine? Şi de unde veneau ele? Au fost ele intenţionat îmbătate, pentruca să aducă nefericirea asupra oraşului?

Poporul arare ori se gândeşte cu seriozitate; când însă începe a gândi, atunci gândeşte cu logică înspăimântătoare.

De când frica cea selbatică a făcut loc unei gândiri liniştite, răci, de atunci poporul tot mai mult veni la convingerea, că toate acestea au fost puse la cale de cineva.

Şi ce însămnau cuvintele misterioase, pe cari le-a rostit împăratul în timpul focului? A voit el să-şi batjocorească poporul, se bucurà el de perirea oraşului etern şi a quiriţilor săi?

Asemenea unor săgeţi învăpăiate alergau aceste întrebări prin oraş şi formară un nor de tempestate, carele zăceà ameninţător peste marea cea de fum. „Impăratul, împăratul!“ se auzià ca un fulger prin aerele ameninţătoare.

S'a găsit cuvântul detunător, carele cutremurà şi aprindeà massele: „Împăratul este tăciunarul şi ucigaşul! Blăstăm lui!“

Tot mai tare sunà strigătul acesta, tot mai ameninţător!

Massele se adunară la poala forului şi se uitau cu priviri mănioase la petrile afumate, plesnite a palatelor şi statuelor, o mare întreagă de ruine!

„Dreptate!“ urlă un faur uriaş, „dreptate! Tăciunarii şi ucigaşii se rămână nepedepsiţi? Prindeţi-i, bateţi-i cu petri, restigniţi-i, sfăşiaţi-i, chiar şi dacă-s îmbrăcaţi în purpură!“

Un urlet turbat umplù aerul.

O voce ţiuitoare domină zgomotul: „Aduc zece martori, că soldaţii oraşului au dat foc casei mele.“

„Cine este acela, care vorbeşte astfel?“ întrebă faurul.

„Lucanus, poetul!“

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

„Luceafărul“ Nr. 21 cu următorul Sumar: Victor Eftimiu Poveste (poezie). — Ioan Adam Aripi tăiate. — G. Rotică Cântec (poezie). C. Rebreanu Codrea. — D. Marcu Cântec (poezie). O. A.-Tăslăuanu Synnöve Solbakken de Björnstjerne Björnson (trad). — Maria Cunţan Mamă (poezie). — Cronică: Teatrul Naţional din Bucureşti. Porturi din Bănat. Educaţia poporului. Conferinţele Asociaţiunii. Agata Bârsescu. Ştiri. — Ilustraţiuni: Teatrul Naţional din Bucureşti. Manguin: Femeia cu ciorchina. Boutet de Monvel: Convalescenta. Porturi din Bănat. Legenda Sf. Nicolae. Bourdelle: Pallas-Atena. Rodin: Burghezi din Calais.

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.
Redactor responz.: Augustin Gruiţia.

AVIZ!

Aduc la cunoştinţă onoratului public din loc şi jur, că am preluat magazinul de lemne al Dlui *Ştefan Oltean* fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă şi mai departe sub conducerea Dlui *Ştefan Oltean*, l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: **grinzi, caferi, leţe, scânduri, ţiglă, cărămizi, var,** etc. pe cum şi **lemne de foc,**

cu preţurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoştinţa onoratului public rog şi binevoitorul sprijin.

Blaj, Septemvrie 1908.

(41) 4 - 4 Cu toată stima:

Dionisiu Trifan.

„Familia Română.“ Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar şi distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Gâcituri).

Abonaţii noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 11—52

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărăşia românească „Mugurul“ însoţire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viţă de vie de toate speciile pe cum şi viţă americană cu şi fără rădăcină şi la dorinţă însoţirea dă instrucţie gratis ori cui în toate ramurile viticulturei.

(34) 8—52

să se adreseze,

cine doreşte a cumpărà

Pomi Roditori Altoiţi,

de calitatea I. arbori de promenadă, tufe de ornament, acăţi, gledicii, coniferi ş. a. pe cum şi

VIŢĂ DE VIE ALTOITĂ,

viţă de vie europeană şi americană cu şi fără rădăcină.

Cataloage trimite gratuit şi franco.

FISCHER u. Comp
Pomi Viticultura

(36) 5—12

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric (46) 2—52.

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o laturе prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina= cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomăndă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

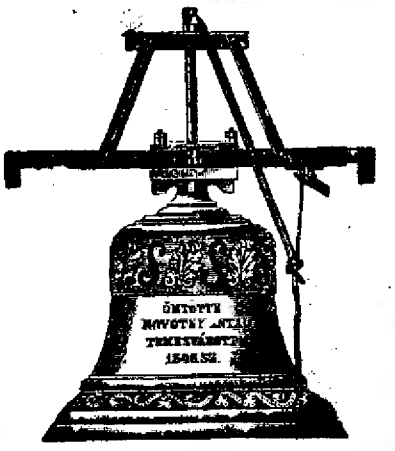

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (45) 2—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii),
asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune.
edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului
în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieţii: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:
Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Viţă altuită! *Viţă altuită!* *Viţă altuită!*

(42) 4—5

De vânzare:

Un cuant mai mare de altoi de viţă cl. I-mă, altuiţi în viţă americană (*„Riparia Portalis“*) după metoda cea mai bună (altoirea în muşchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000 bucăţi = 200	coroane.
Mustoşi	(Musztos fehér)	„ „ = 200	„
Goarneşi, Iordovană	(Járdovány)	„ „ = 220	„
Galbîni	(Mézes fehér)	„ „ = 200	„
Feteşti	(Erd. Leányka)	„ „ = 220	„
Mestecaţi	(Vegyes borfaj)	„ „ = 200	„
Rulendi	(Ruländer)	„ „ = 200	„
Şmighiră	(Som, Furmint)	„ „ = 200	„
Ezerjó		„ „ = 200	„
Bacator		„ „ = 200	„
Silvan verde	(Zöld Szilvány)	„ „ = 200	„
Chasselas Napoleon		„ „ = 200	„
Muscat Lunel		„ „ = 220	„
Muscat Croquant		„ „ = 240	„
Slancamenca	(roşie)	„ „ = 240	„

Soiuri pentru vin roşu:

Burgundi, mare	(Nagy Burgundi)	1000 bucăţi = 200	coroane.
Lugojană, neagră	(Nemes Kadarka)	„ „ = 200	„
Carbenet	(Carbenet franc)	„ „ = 200	„
Merlot		„ „ = 200	„

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Chasselas blanck croquant	(alb)	100 bucăţi = 22	coroane.
Chasselas rouge croquant	(roşu)	„ „ = 22	„
Muscat Alexander	(alb)	„ „ = 22	„
Muscat Passatutti	(alb)	„ „ = 24	„
Muscat Ottonel	(alb)	„ „ = 28	„
Muscat Hamburg	(negru)	„ „ = 30	„
Kosuth Lajos	(alb)	„ „ = 30	„
Suvenir de mileniu	(abl)	„ „ = 40	„
Oriaşul de Genua (Genuai oriás)	(alb)	„ „ = 40	„
Csaba gyöngye	(alb)	1 „ = 1	„
Altoi clasa II-a. — — — — — — — — — — —		1000 „ = 80	„

circa: 800,000 buc. loze **Viţă americoană (sălbatică):** *circa: 800,000 buc. loze*

Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus groasă 45 cm. lungă — — — — —	1000 bucăţi = 17	coroane.	
Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus groasă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăţi) (altoi) —	„ „ = 50	„	
„ „ cu rădăcină — — — — — — — — — —	„ „ = 40	„	
Viţă nobilă (europeană) dela 6 mm. groasă 45—50 cm. lungă (mai multe soiuri) — — — —	„ „ dela 8	„ în sus.	

Aceia cari au trebuinţă de viţă sălbatică pentru altuit, sunt rugaţi aşi face comandele cel mult până în 10 Noemvrie 1908 şi totodată a-mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noemvrie preţul viţei sălbatice se va urcă (ridică). La comandă rog, a-se trimite 1/3 anticipaţiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau staţiunea căii ferate. Pachetarea să va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamaţiunile să i-au în considerare dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comande mai mari vând şi pe cambiu pe lângă cavenţi buni, terminul solvirii 1 Octomvrie n. 1909.

Sâncel—Szancsal, u. p. *Balázsfalva.*

Ioan Bărbat,
înv. producent de altoi.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 24 Noemvrie 1908. **Numărul 45.**

VOTUL PLURAL.

Miercuri în 11 Nov. şi-a prezentat proiectul despre votul plural, actualul ministru de interne Andrássy Gyula. Ziua aceasta credem, că va fi una din cele mai memorabile în istoria Ungariei. Este începutul unor evenimente, cari vor determină soartea Ungariei viitoare şi a popoarălor ei, viitor, care mai ales pe noi românii nu ne umple de speranţele cele mai strălucite. În anii din urmă am avut mereu ocaziune, să ne convingem, că atenţiunea guvernelor să îndreaptă tot mai mult spre noi, am auzit vorbiri dela bărbaţii de stat, actualii şefi de partide, oameni puternici, cari nu ne-au cruţat, iar opinia publică, pressa magiară ne-a urmărit mereu şi a apostrofat chiar şi mişcările noastre culturale de trădări. Aşa pe încetul, pe neobservate am devenit în ochii opiniei publice magiare toţi trădători, elemente dujmănoase statului, „a căror existinţă este ofenză pentru naţiunea magiară“ după cum a zis însuşi Andrássy Gyula într'o vorbire a sa.

Natural, că astfel fixată poziţia noastră în stat, urmează, ca statul să se îngrădească, ca aspiraţiile noastre contrare existinţei statului magiar să le poată întimpină şi curmà.

Durere, că tot în ideile acestea s'a preconceput şi proiectul despre votul plural al lui Andrássy. Noi ne-am esprimat în nrul trecut părerea, că proiectul acesta atinge aşa de fatal cele mai vitale interese ale noastre, încât ţinerea unei conferenţe naţionale se impune de sine.

Dăm aici în estras punctele mai principale ale acestui proiect:

Cine poate fi alegător?

Alegător poate fi numai celce ştie scrie ăi ceti şi a împlinit 24 ani.

Proiectul nou face patru categorii. Sunt ceice au *trei* voturi anume:

a) toţi, ceice au absolvat vre-o şcoală secundară (maturitate nu să recere), sau vre-o altă şcoală, a cărei absolutor este ecvivalent cu testimoniul cl. VIII gim. (absolutor de şcoală de cadeţi, de şcoală industrială superioară, preparandie etc).

b) celce ocupă un astfel de oficiu, pentru care legea prevede cvalificaţie de şcoală secundară.

c) Celce plăteşte după proprietatea sa dimpreună cu a femeii sale sau a copiilor minoreni etc. cel puţin 100 cor. dare directă la an (şi dacă nu are atestat de cl. VIII).

Două voturi are:

a) Celce a absolvat la vre-o şcoală secundară 4 clase sau a absolvat 4 clase la vre-o şcoală de specialitate, sau are un astfel de oficiu pentru ţinerea căruia legea prevede absolvarea celor 4 clase secundare.

b) Celce a împlinit ani 32, a făcut îndestul obligamentului militar şi are 3 copii.

c) Celce plăteşte sau singur sau dimpreună cu femeia sa sau copii săi minoreni dare directă cel puţin 20 cor.

d) Cel ce la economie, la purtarea meseriei etc. a avut în cinci ani dearândul servitor de preste 16 ani.

e) Cel ce 8 ani dearândul a servit la acelaşi stăpân sau când a întrat în serviciu a avut 2 voturi.

Un vot au ceialalţi, cari ştiu scrie şi ceti şi vre-o limbă oarecare şi au împlinit 24 ani.

Aceştia toţi pot votà numai în persoană şi nemijlocit.

Ceialalţi, cari *nu* ştiu scrie şi ceti şi a trecut de 24 ani nu pot să voteze în persoană, ci tot zece inşi îşi aleg un om de încredere dintre ei, care să voteze în locul lor. Acestuia însă nu-i pot dà mandat, că pe cine să voteze.

Nu au drept de vot militarii activi, criminalii deţinuţi şi cei ce au fost pedepsiţi *pentru transgresiuni politici, dela împlinirea* pedepsei sau dela ziua, când s'a prescris începând pe cei 5 ani următori.

Se poate *alege* oricine, chiar şi dacă nu are domiciliu stabil sau nu este luat în lista de alegători, afară de militari etc. şi ceice pentru delicte politice au fost osândiţi începând dela împlinirea osândei 10 ani.

Despre alegătorii dietali se vor face *liste,* în cari se va stabili şi numărul voturilor, câte le are fiecare, cari începând dela publicarea acestei legi în decurs de 15 luni trebue făcute. Listele aceste se vor îndreptà şi întregi în fiecare an.

Pentru compunerea listelor de alegători comisiunea comitatensă, adunarea orăşenească etc. alege o comisiune, a cărei prezident este vicespanul, iar în comisiune, trebue să fie aleşi din fiecare cerc electoral câte 2 membrii.

Fiecare cerc electoral va fi împărţit în alte cercuri mai mici, cam după notariatele de pe teritorul respectivului cerc electoral, dară într'un astfel de cerc nu pot să fie mai mulţi de 1000 de votanţi. Cercurile aceste, unde trebue să voteze alegătorii, le designează comisiunea administrativă.

In timpul alegerilor dietale comisiunea permanentă centrală a comitatului, căreia îi este concrezută conducerea alegerilor de pe întreg teritorul comitatului, alege pentru fiecare cerc electoral de pe teritorul comitatului o subcomisiune, care conduce alegerea respectivului cerc. Deasemenea alege şi comisiunile, cari să adune voturile fiecărui grup după notariate. Maioritatea absolută din totalitatea voturilor date să recere, ca unul dintre candidaţi să poată fi declarat de deputatul cercului.

Votarea să face prin graiu viu, înaintea comisiunei electorale.

După 12 ani dela întrarea acestei legi în vigoare noii alegători numai pe baza testimoniului de absolvarea celor şasă clase elementare se primesc.

Intre proiectul acesta şi proiectul despre împărţirea cercurilor Andrássy a stabilit junctim, ceea ce însemnează, că acestea sau să primesc amândouă, sau cad amândouă. Despre aceea încă nu ne pronunţăm pentrucă nu o cunoaştem. Dar după cele ce s'au divulgat până acum oficios şi semioficios trebue să ne aşteptăm la aceea, că nu atâta acest proiect este primejdios pentru noi, ci împărţirea cercurilor electorale. Dacă într'adevăr Andrássy vreà să ne deie tot la 100,000 de oameni un deputat în raport cu alte neamuri, cu cări trăim la olaltă şi cari tot 10, 12,000 pot să trimită câte un deputat în dietă, după cum am arătat în unul din nrii trecuţi, aceasta ar fi aşa un dispreţ şi o desconsiderare a demnităţii şi vredniciei noastre, ca factor în viaţa statului ungar, care credem, că ar mâhni până în adâncul inimii şi pe cel mai amorţit român. Vremile sunt toate de aşa, de numai la bine nu ne putem aşteptà.

Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din Arhidieceză.

— *raport special.* —

Câteva reflexii.

A întruni și îndemnà la activitate în spirit religios toate puterile didactice de pe teritoriul arhidiecezii; a deșteptà și cultivà iubirea colegială și interesul față de cauza învățământului poporal; cu un cuvânt a înălță oficiul momentos al învățătorului conform progresului spiritual și material al timpului modern, așa încât învățătorul să poată corăspunde chiemării atât pe terenul științific, cât și pe cel social și astfel în școala lui să înflorească educațiunea și instrucțiunea religioasă și morală și prin aceasta să se promoveze bunăstarea patriei și a bisericii — iată scopul ce l-au avut acum sunt 10 ani aceia, cari au pus bază Reuniunii învățătorilor români gr.-cat. din arhidieceză. Într'adevăr măreț este acest scop, dar cu toate acestea așa de puțin să lucră pentru ajungerea lui. Vina nu o poartă comitetul central al numitei reuniuni, care își are sediul aici în Blaj. Scriitorului acestor șire i-s'au pus la dispoziție toate actele și agendele reuniunii și acelea le-a aflat în cea mai perfectă ordine. Cauza acesteia avem să o căutam deci acolo unde nu se lucră și nu i-se dă arestei reuniuni nici o importanță. In tot anul vedem, ca se țin adunări învățătorești — și încă două în fiecare despărțământ — la cari se învită cu drag „P. T. membrii fundatori, ordinari și ajutători pe cum și toți binevoitorii școalei române.“ — Ce vom aflà însà dacă vom examinà mai deaproape rapoartele singuraticelor despărțăminte? Vom aflà, că la adunarea din despărțământul x au fost de față 1 preot și 15 învățători, la adunarea din despărțământul y, 1 protopop și 8 învățători și nimic mai mult. Când ți-se dă să vezi astfel de lucruri nu-ți vine oare să esclami: numai voi iubiți învățători — deși nici voi toți — sunteți binevoitorii și ajutătorii școalei române? oare numai voi cei cari în tot momentul supuși sunteți șicanărilor inspectorilor, oare numai voi sunteți chemați a ridicà nimbul învățământului nostru poporal? Unde sunteți voi frați preoți, voi directori ai școalelor rurale, cari vă place să numiți școala fica bisericii? pentruce nu faceți ca pe dreptul să vă numiți părinții școalei române și a învățătorilor nostri? Azi când libertatea întrunirilor e așa de restrânsă, căci și Asociațiunii pentru *literatura* și *cultura* poporului român, i-se pun atâtea piedeci în cale, oare nu s'ar puteà zice, ca din adunările învățătorești să facem adevărate zile de sărbătoare în cari să ne întrunim cu toții: preoți, învățători și poporul dreptcredincios. Oare nu s'ar puteà ca sămânței bune pe carea adeseori o aflăm în lucrările — dizertațiile — dascălilor nostri să-i câștigàm teren tot mai mare pe care să fie aruncata. Eu cred, că da! se poate numai voință să fie!

Și când acestea cuvinte le-am adresat celor din provință, nu pot trece cu vederea cele petrecute aici în centru. Au venit dascălii noștri — precum bine i-am văzut — au venit din mari depărtări ca să poată luà parte la aceasta adunare, n'au cruțat ostenelele și spesele de drum și alte multe neajunsuri pe cari numai ei pot să le știe. Și când colo ce să vezi! Blăjenii nostrii, cei mai mulți dintre dânșii nici n'au știut că în Blaj este vre-o adunare de a învățătorilor. In timpul acesta, când învățătorii școalelor române sunt urmăriți și asupriți tot mai mult, câteva cuvinte de încurajare, rostite din partea acelora cari nu și-au ținut de datorință ca să ridice prin presența lor nimbul acestei adunări — aceste cuvinte zic că ar fi fost o adevărată mângâiere pentru aceia, cari în timpul când să tipăresc aceste șire să năcăjesc cu: a kréta fehér...?

Timpul suprem ar fi ca să uităm trecutul atât de rușinos și considerând vremile grele în cari trăim, să nu neglìgem datorințele noastre de români și de creștini cel puțin acolo unde terenul n-i se îmbie de sine. —

Le-am atins aceste toate nu pentru ca să vatăm pe cineva, ci simplu numai din motivul, ca să ne recunoaștem cu toții greșelile, căci până când un popor își recunoaște greșelile și își propune să și le îndrepte, nu stă tocmai rău.

Dar să ies din labirintul acestor dureri, — voiu mai reveni poate asupra lor de cumva îmi va concede timpul și împrejurările, — și acum să trecem la cele ce se țin strict de adunarea generala din 6 Noemvrie a. c.

Ședința I.

Să începe la oarele 10 a. m. De față sunt Escelența Sa Mitropolitul, prot. Iosif Lita din Iclod, preotul I. Sinu din Abrud, Dr. I. Rațiu, A. C. Domșa, Șt. Roșian spiritual sem. I. Popa protonotar cons. Nic. S. Aron, canc. metr., membrii comitetului central și vr'o 60 delegați ai singuraticelor despărțăminte. După vorbirea de deschidere rostita de președ. Reuniunii Rvdissimul *George Munteau*, în care îndeamna învățătorimea să deschida cursuri pentru instruarea anal fabeților, — să dă cuvântul secretarului *Petru Ungurean*. Presinta un minuțios raport asupra activității reuniunii. Arată că reuniunea în unele părți a făcut progrese îmbucuratoare. In special despărțămintele ale căror membrii și-au cunoscut chemarea pot să repriveasca cu mândrie în trecut. S'a

---

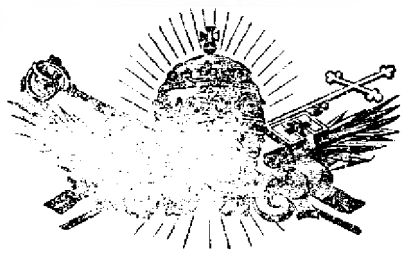

Ezortația Sfinției Sale Papa Piu X. către clerul catolic.

(Continuare și fine).

Instaurându-se și înmulțindu-se în cler spiritul grației preoțești, cu ajutorul lui Dumnezeu cu mult mai ușor vor reușì planurile, ce le avem pentru alte lucruri. Tocmai de acea, am socotit să mai adaugem unele la celea, ce le am spus mai sus, cari vor fi ajutoare potrivite pentru păzirea și nutrirea acelei grații. Cel dintâiu ajutor cunoscut tuturor și probat, dar nu cercat de toți, e retragerea cucernică a sufletului la exercițiile numite spirituale, dacă se poate în fiecare an, facă-o aceasta omul ori singur, ori dacă se poate cu alții la olaltă, căci așa de obiceiu sunt roadele mai îmbelșugate, — rămânând în privința aceasta neatinse dispozițiile luate de episcopi. Noi am lăudat în de ajuns foloasele acestei instituțiuni, când am vorbit despre lucrul acesta în scrisoarea referitoare la disciplina clerului roman (adresată Vicariului Urbei în 27 Decemvrie 1904). — Nici nu va dobândi mai puțin sufletul, dacă va face astfel de retragere în fiecare lună pe câteva oare, ori privat ori mai mulți la olaltă; cu bucurie vedem, că lucrul acesta se introduce în mai multe locuri, cu voia episcopilor, fiind înșiși uneori în fruntea astor fel de conveniri.

Apoi mai vrem să vă recomandăm și altceva: o legătură mai strânsă între preoți, cum se cade între frați, carea să o întărească și conducă episcopii cu auctoritatea lor. E lucru vrednic de recomandat, să se unească în societăți, ca să se ajute în năcazuri, să apere cinstea numelui bun și a slujbei lor în contra astuțiilor dușmanilor, și pentru alte lucruri de feliul acestora. De sigur e de mai mare interes să se unească în societăți, a căror scop e cultivarea sfintei învățături și mai ales îngrijirea chemării preoțești, studiarea lucrurilor referitoare la mântuirea sufletelor, în cari societați să se sfătuiască și să-și adune puterile. Analele bisericii mărturisesc, ce roade bune și îmbelșugate erau în societatea omenească pe vremuri, când preoții petreceau la olaltă o viață comună. De ce să nu poată reînvià așa ceva și în vremea de azi, vezi bine, luându-se în socotință împrejurările locurilor și slujbele! Oare nu putem sperà cu tot dreptul roadele de mai înainte, spre bucuria bisericii? — Doar și avem societăți de feliul acesta, aprobate de episcopi, și acestea sunt cu atât mai folositoare, cu cât le îmbrățișează cineva mai iute, îndată la începutul preoției. Noi ca episcopi am patronat una, cunoscându-o de potrivită, și față de aceasta și acum arătăm o bunăvoință specială. — Ajutoarele acestea ale grației preoțești și altele, cari vi le va sugerà prudința trează a episcopilor, voi așa să le prețuiți și folosiți, încât din ce în ce tot mai „cu vrednicie să umblați după chemarea, cu carea sunteți chiemați“ (Efez. 4, 1.), cinstind slujba voastră, și împlinind în voi voința lui Dumnezeu, carea e sfințirea voastră.

Aici sboară mai ales gândurile și îngrijirile Noastre, de aceea ridicând ochii la ceriu, adeseori repetim vorbele rugătoare ale Domnului Hristos peste tot cierul: „Părinte sfinte.... sfințește-i pe ei“ (Ev. Ioan 17, 11. 17.). Ne bucurăm, că în rugăciunea aceasta avem foarte mulți soți împreună rugători din toate clasele de creștini, cari sunt foarte îngrijați de binele vostru comun și de binele bisericii; și Ni-se mai întâmplă și acel lucru plăcut, că nu puține sunt acele suflete generoase, nu numai între zidurile sfinte, ci și în lume, cari pentru acest scop se aduc pe sine cu un zel neîncetat jertfe votive lui Dumnezeu. Rugăciunile lor curate și alese să le primească întru miros cu bună mireasmă Dumnezeu cel preaînalt, și să nu-și întoarcă fața sa nici dela smeritele Noastre rugăciuni. Ne rugăm să le primească Cel Îndurat și Îngrijitor, și din preasfânta inimă a Fiului Său să reverse peste tot clerul

făcut o nobilă emulație între unii membrii care a câștigat mult atât pentru școală cât și pentru învățător. In despărțămintele în cari s'au întâmplat acestea de sigur și cauza școlară stă bine cele cu membrii mai puțin activi, — dureré aceste sunt cele mai multe, — de sigur nici în școalele lor nu să prea pot lăndà. Despărțămintele și-au ținut obicinuitele adunări, unele; însă au fost slab cercetate.

La concursul publicat de biroul central cu dttul 4 Ian. 1908 au intrat următoarele operate: *1 Invățătorii cari primesc o parte a salarului lor în producte și în usufructul unor realități, cum trebuie să urmeze în prețuirea și stabilirea competințelor lor. 2. „Însemnătatea prelegerilor poporale“.* Cel dintâiu a fost premiat cu 100 cor. din partea Escelenției Sale Dlui Metropolit, al 2-lea cu 50 cor din partea reuniunii. Autorul ambelor e harnicul învățător *Octavian Popp* din Vad, care acum a patra oară a fost premiat. A mai fost un operat care însa n'a întrunit condițiunile recerute.

După acestea ieà cuvântul Escelența Sa Inalt Preasfințitul nostru Mitropolit. In cuvinte calde îndeamnă învățătorimea să fie cu pacință până când vor apăreà manualele de școală, fiind acum trimise în manuscris spre înaltă aprobare la ministrul de culte. Le recomândă să urmeze planului celui vechiu de învățământ până când ni-se va aprobà al nostru. Arată că tendința statelor de a nimici școala confesională e greșită. Ca exemplu aduce Francia, unde drept urmare a nimicirii școalelor susținute de biserică este *absintul* care a făcut să fie poporul francez cel mai decăzut în privința alcoolismului. Acolo însă unde școalele s'au lăsat în grija bisericii rezultatul e cu mult mai mare. Acolo e Germania. Poporul e treaz. conștiu de chemarea sa, și școala creștină ne-a dat un partid politic creștin puternic. *centrul catolic* care întrece pe toate celelalte partide. — Chiar de aceea îndeamnă învățătorii ca să spună poporului să susțină școala confesională, să-și iubească limba, portul și datinile străbune. Impărtășește tuturor celor veniți binecuvântarea arhierească și între uralele nesfârșite să depărtează din mijlocul lor.

După acestea urmează raportul cassarului presentat de prof. *Nicolae Pop*. Din el să vede că reuniunea dispune de o avere de 12487·48 cor. din cari 4123·37 cor. depuneri, iar 8364 cor. pretenziune la Foaia Școlastică. Se observà în general că membrii nu-și plătesc regulat taxele anuale.

Prof. *Valeriu Suciu* prezintă raportul despre starea bibliotecii centrale, carea numără abia 150 volume. Să plânge că n'au consultat'o de cât numai 4 persoane în tot decursul anului espirat. Ori cum este, a pus mare pond pe aranjarea ei, așa că poate servi de model celor resfirate prin singuraticele despărțăminte al căror numar să ridică la 3000 volume, și cari în cele mai multe locuri sa află într'o stare nu prea de lăudat.

Redactorul „Foaiei Școlastice“ prof. *Ioan F. Negruțiu* prezintă raportul comitetului redacțional al numitei foi. Unica revistă pedagogică la noi este așa de slab sprijinită. Cu toate că să desface într'un tiraj de 8—900 exemplare cu toate acestea zic, revista tânjește. O parte mare din abonenți nu-și țin de datorință a solvi regulat abonamentele. Suma abonamentelor restante e de 11.000 cor.

Cu dreptul putem pretinde dela învățătorii nostri mai mult zel pentru o astfel de revistă de specialitate, care în decurs de 10 ani a știut să țină în legătură pe toți învățătorii acestei arhidieceze, și a știut să grupeze în jurul său o samă de dascăli de aici dela noi și din țară, cari număr de număr publică articoli instructivi din cari fiecare învățător își poate câștigà cunoștințe frumoase. — Fiindcă s'a edat și cercular consistorial prin care să dispune, ca Foaia Școlastică să se plătească din fondul școalelor, putem așteptà dela frații preoți ca să stărue pentru achitarea datoriilor restante, fiind în joc fondul reuniunii și reputația școalei confesionale. — Să aleg apoi trei comisiuni pentru cenzurarea singuraticelor rapoarte, după cari ședința I. se ridică la $12^1/_2$ oare. La 1 oară p. m. prânz comun la mensa seminariului arhiepiscopesc, iar la 4 oare să deschide

Ședința II.

Se ieau spre știință aprobătoare rapoartele cetite înainte de amiazi, să votează 100 coroane pentru înmulțirea bibliotecii centrale, să hotărește ca fiecare membru să aboneze Foaia Școlastică, iar numele restanțierilor înprocesuați deja să se publice și în foaie. Se hotărește mai departe, ca adunările generale să se țină de aci înainte în timpul culesului de vii, ca să poată luà parte la ele cât mai mulți învățători.

Pentru a reparà negligința înaintașilor la propunerea comitetului central învățătorii ieau asupra lor obligământul de a deschide în tot locul cursuri pentru instruarea analfabeților. Să primește și propunerea păr. spiritual Ștefan Roșian, ca biroul central din încredințarea adunării generale, să roage Preaveneratul Consistor mitropolitan se provoace fiecare comună bisericească să deschidă în timpul de iarnă cursuri pentru instruarea adulților. Pentru a dà un îndemn cât mai mare învățătorilor spre a duce la îndeplinire aceasta hotărâre laudabilă, *reuniunea publică concurs pentru 10 premii de câte 30 coroane pentru acei învățători, cari vor putcà arătà, că au instruat mai mulți analfabeți.* Să publică concurs și pentru patru premii de câte 50 coroane pentru cele mai bune lucrări ce le vor face învățătorii membrii ai acestei reuniuni în decursul anului curent. Să votează mulțumită membrilor biroului central, să aleg 3 membrii pentru verificarea procesului verbal, după cari prof. Ioan F. Negruțiu, care a condus desbaterile în ședința de după amiazi, mulțumind învățătorilor pe cum și celor alalți membrii pentrucă s'au ostenit până la Blaj din mari depărtări, ca să poată luà parte la adunare — închide ședința.

— no.

---

bogățiile grației, ale iubirii și ale tuturor virtuților.

In sfârșit, cu bucurie vă mulțumim iubiți fii pentru urările de bine, ce Ni le-ați adus în multe feliuri de alipire în preajma iubileului de cincizeci de ani al preoției Noastre, și dorirele de bine ce le avem pentru voi, ca să se împlinească cât mai îmbelșugat, le încredințăm Fecioarei Maice. Regina Apostolilor. Căci aceasta a învățat pe odraslele fericite cele dintâi ale sfântului ord cu pilda sa cum să petreacă în rugăciune, până se vor îmbrăcà cu putere de sus; și le-a cerșit aceaș tărie foarte mare cu rugăciunea sa. aceasta a mărit-o cu sfatul său și a întărit-o spre rodire veselă a ostenelelor.

Intr'aceea dorim iubiți fii, ca pacea lui Hristos să tresară în inimile voastre cu bucuria Spiritului Sfânt, sub scutul binecuvântării Apostolice, carea v-o împărtim vouă tuturor din toată inima.

Roma, la sfântul Petru, 4 August 1908, la începutul anului al șasălea al pontificatului Nostru.

Piu PP. X.

CORESPONDINTE.

Scrisoare din Viena.

— dela corespondentul nostru. —

(O învingere strălucită). In zilele din urmă a lunei lui Octomvrie au decurs alegerile pentru „Landtag-“ul Austriei de jos. La aceste alegeri creștinii sociali au raportat o învingere strălucită. Afară de vre-o câteva mandate, în toate cercurile au reușit cu majoritate de voturi. In Viena întreagă au fost aleși numai trei deputați socialiști. In districtul al doilea (Leopoldstadt) unde e mai multă jidovime, unde, prin urmare, și lupta a fost mai grea i-au candidat pe bătrânul Lueger — și natural, a ieșit învingător. „Eu primarul Vienei“ — a zis în vorbirea lui de program — „vă cer voturile voastre.“ Și aceste cuvinte au fost în stare să miște chiar și pe contrarii lui și să i-se închine.

Treizeci de ani sunt decând a început acest bărbat să lupte în potriva cârmei evreo-liberale. Inainte de aceasta cu 30 de ani eră numai singur și azi partizanii lui sunt fără nu număr poate să zică azi, că a zdrobit sistemul liberal și a reînviat simțul de dreptate și de moralitate în creștinii din Austria, căci până și în Bucovina îndepărtată, au aflat răsunet cuvintele apostoliei sale cu adevărat moderne. Când a pornit, la timpul său a luptă în potriva fabricei de gaz, care eră în mâni ovreești, au venit la el persoane interesate și i-au oferit *două milioane de floreni*, numai să înceteze cu atacurile. A refuzat ofertul și pe cei cari au voit să-l cumpere i-a descoperit. Această putere de rezistință a lui Dr. Lueger, care desprețuește orice interes și are în vedere numai adevărul și binele comun, isvorește din învățăturile vecinice a sfintei Evangelii și a bisericii lui Hristos, care are să-și mulțumească trăinicia și estinderea ei peste lumea întreagă tocmai acelor adevăruri neprihănite. Acest simț de dreptate, care a făcut din primarul Vienei un om cunoscut și apreciat în toată lumea este o floare, un rod al virtuților creștine, care dacă se cultivă cu toată grija și cu toată tăria unui caracter bărbătesc, produce altă roadă „cu sutele“ în adevăratul înțeles al asămănării evangelice Dr. Lueger nu e numai primar al Vienei și cârmuitor al afacerilor ei publice, el e și un apostol al principiilor creștine, căci în decurs de 30 de ani a lucrà numai pentru redeșteptarea simțului public moral,

a-ţi jertfi chiar sănătatea şi fericirea familiară, numai ca să poţi împărtăşi cu atât mai tare pe alţii din bunătăţile acele pe cari cei mai mulţi, din cât pot le monopolisează şi le îngrădesc bine pe sama lor, a mângâia în sfârşit mii şi mii de orfani, prin crearea instituţiunilor humanitare, cari pot fi adevărată mândrie a Vienei — nu este altceva decât o muncă apostolică.

Nu de mult a împlinit 64 de ani. La un toast ce l-a rostit cu aceasta ocaziune a zis: „Sărbătoarea de azi nu e numai a mea, ci a întregului meu partid," — eu mai adaug şi a principiilor creştine propagate cu toată tăria de biserica lui Hristos; — triumful lui Lueger e triumful bisericii lui Hristos.

(O statistică). In Austria sunt în total 1054 ziare şi 2776 reviste.

Dintre ziare 487 sunt germâne, 320 boeme, 95 polone, 45 italiene, 27 slovene, 22 rutene, 16 croate, *6 române* şi 36 de limbi diverse. Reviste sunt: 1804 germâne, 535 boeme, 202 polone, 64 italiene, 50 slovene, 26 rutene, 19 croate *2 române* şi 74 de limbi străine sau în mai multe limbi.

Vienezul.

Studenţii catolici şi Wahrmund.

— *scrisoare particulară.* —

Innsbruck 6 Noemvrie.

Vijelia a suflat; unele crengi, cari deabia se mai ţineau de copac, au căzut jos; frunzele galbine, cari erau să cadă şi fără vijelie, au căzut mai degrabă sub suflarea turbatului vânt.

Furtuna, pe care a pornit-o renegatul Wahrmund, s'a liniştit deocamdată; iară Biserica, pe care voiă să o zdrobească, e mai puternică încă după vijelie; ea stă mândră, neclintită, neînvinsă şi pururea biruitoare.

N'a ştiut sărmanul Jidov, ce se ascunde în studenţii catolici; n'a ştiut bietul Wahrmund cu cine are de a face şi a cui religiune o calcă sub picioare. Şi astfel pe neaşteptate a dat de un piept puternic, puternic ca stâncoşii Alpi din preajma oraşului Innsbruck. S'a spăriat Wahrmund de zdrobitorul glas, ce izbucni din pieptul acesta.

Dar să nu credeţi, că această stâncă de împotrivire erau cei de la putere. Nu, statul stăteă cu mânile în buzunar şi privià aşa în spre capitala Tirolului.

Ministrului de instrucţie a trebuit să-i strige însuşi M. S. Impăratul: „Pune odată un capăt acestui scandal; frumoasă societate mai alcătuiesc rectorii tăi". — Machen Sie dem Skandal ein Ende; Ihre Rektoren sind eine saubere Geselschaft.

Da, scandalul Wahrmund a dovedit, că de la cei în putere nu putem nădăjdui mult.

Dela cine putem aşa dar să nădăjduim? Dela studenţii catolici!

Ei sunt stânca, de care s'a lovit Wahrmund în avântul său nebunatic; şi dacă va îndrăzni să se mai ridice odată, atunci studenţii catolici vor fi stânca, de care se va zdrobi pentru totdeauna şi cu desăvârşire Wahrmund.

Care suflet nobil n'a fost adânc mişcat, văzând pe tinerii voinici atât de uniţi şi atât de înflăcăraţi pentru sfânta comoară a credinţei?

Cu ce vitejie se adunau voinicii studenţi la Innsbruck în „sala oraşului" spre a-şi apără sfânta lor credinţă de spurcatele blăstămuri rostite de un renegat, care să numeşte profesor universitar! „Nu vă temeţi — telegrafau studenţii catolici din Viena la cei din Innsbruck — nu vă temeţi: ne vom luptà piept la piept şi braţ la braţ." Şi într'adevăr s'au luptat piept la piept şi braţ la braţ. *Unirea studenţilor e o pildă pentru partidele catolice politice.*

Dacă Wahrmund a trebuit să părăsească capitala Tirolului, dacă Wahrmund trebue să tacă în surgunul său dela Praga, — aceasta o datorim în rândul întâi *studenţilor catolici.* Ei juraseră să nu se odihnească, până ce Wahrmund nu va părăsi sfânta ţară a Tirolului: „Das heilige Land Tirol." Ei au ştiut să-şi verse pe străzile Innsbruckului chiar sângele lor *catolic* pentru cea mai scumpă comoară, pe care au sădit-o strămoşii în inimile lor. Ei au dovedit, că studenţimea catolică e o *putere* şi că Biserica catolică şi Austria catolică are în cine să se încreadă.

Dacă scopul lui Lueger de a recuceri universităţile pentru biserica catolică, dacă scopul acesta să va împlini odată, atuncia aceasta să va împlini prin *studenţii catolici.*

Da, în voi e nădejdea bisericii, vitejilor studenţi; creşteţi spre bucuria ei, vă înmulţiţi şi să rămâneţi în totdeauna *uniţi,* aşa cum v-a apucat vijelia pornită de Wahrmund!

Unde-i unul nu-i putere
La nevoi şi la durere:
Unde-s doi puterea creşte
Şi duşmanul nu sporeşte!

Ioan Ferenţ.
stud. teol.

Alegeri municipali.

În ziua de 20 Noemvrie a. c. va fi alegerea de membrii în congregaţie, la Barabanţi. In rândul trecut am ieşit cu abia câteva voturi şi poate încurajaţi de acest fapt au nimicit alegerea, ca la asta nouă să ne bată abunăseamă, deşi noi suntem de trei ori mai mulţi ca Magiari cu Saşi cu tot. Şi nu-i eschis. La noi nu se simte nici o mişcare, măcar trebue mult mişcat la noi până să face ceva. In râudu trecut au lipsit mulţi preoţi, mai toţi învăţătorii şi alegătorii cu comune întregi. Să vede, că-i mare amorţire la noi, că frică n'are de ce să fie. Câte ameninţări s-au făcut în rândul trecut cu preoţi, învăţători crişmari şi boltaşi şi nimănui nu i-s'a făcut nimic. Ce i-ar fi şi putut fi cuiva că-şi validitează dreptul cel mai elementar de cetăţan? Imbulzală de lucru economic încă nu-i, să ţină acasă pe alegători; laşi încă nu sunt alegătorii, că doar la Vinţ cine a jucat mai frumos şi mai cu drag ca Dăianii şi cine s'a purtat mai vrednic ca Henegarii cei întorşi. Acestea două comune singure ar învinge. Ce poate fi dar cauza de nu putem fi siguri de rezultatul alegerii dela Barabanţ. Eu cred desorientarea ce este între noi alegătorii şi cei puşi în fruntea noastră. Mulţămită acesteia s'a întâmplat şi aceea de a venit iubitul nostru deputat la Bălgrad şi noi nici nu visam. Alegătorii aşteptau îndemn de sus, cei de sus cred că fiecare preot îşi face datoria în comuna sa. Nici una, nici alta nu-i de ajuns. Numai amândouă ne pot asigurà izbânda. Nu ştiu încă face-să ceva din centru, dar ar fi tare de dorit să se facă, că altcum de sigur perdem, căci cei dela comitat s'au pus deja pe lucru şi şi-au găsit bine sezonul. Acum când să strâng dările românu iute ia frica dlui notaraş.

Se vorbeşte apoi, că cei dela putere îşi pun carul în pietrii să ne doboare. Şi medicilor comunali zice, că li-se va dà ordin să steà de lucru. Unde este alegător român în curte, medicul să afle un copil morbos. Să fie oprită comunicarea cu cei din curte sub pedeapsă grea. Vor face-o că au mai făcut destule. Să fim mai oameni ca în rândul trecut. Preoţii, cari au şezut acasă să-şi pună mâna pe inimă să se întrebe cine sunt şi pentru cine. Invăţătorii să fie dascăli români. Fiecare alegător să fie bărbat să nu ieà în seamă ameninţările neputincioase a nimănui, şi de vor face aşa desigur vom învinge. Şi de n-om face aşa presa noastră să-şi facă datorinţa faţă de toate uscăturile, cari vor tulburà verdele pădurii româneşti.

Dela „Asociaţiune".

Conform programului fixat în raportul general al comitetului central cătră adunarea generală, ţinută în Şimleu, biroul central al Asociaţiunii a luat dispoziţii să se aranjeze în toate despărţămintele conferenţe pentru inteligenţi şi cursuri pentru analfabeţi. Pentru aranjarea acestora a adresat directorilor de despărţăminte următoarele cerculare:

I Curs pentru analfabeţi.

Nr. 849/1908. Domnule director! Una dintre problemele cele mai însemnate ale Asociaţiunii e răspândirea culturei la sate. Cei grupaţi în jurul acestei instituţiuni să şi străduesc de multă vreme să lumineze ţărănimea, să o împrietinească cu cunoştinţe, cari să-i poată înlesni o viaţă mai uşoară, mai fericită. Cu toate străduinţele frumoase ale Asociaţiunii şi ale altor instituţiuni culturale de a veni în ajutorul ţărănimii, vedem că ea se află şi astăzi pe o treaptă culturală foarte inferioară. Poporul român are cei mai mulţi analfabeţi şi se socoteşte de cel mai înapoiat în cultură dintre toate popoarele Ungariei. Ţărănimea noastră trăieşte şi astăzi o viaţă primitivă, năcăjită şi patriarhală, aproape ca în vremile când erà lipsită de şcoaie şi de conducători luminaţi.

Această întârziere culturală a ţărănimii e o mare primejdie pentru însaşi existenţa noastră naţională. De aceea trebue să ne dăm sama de cauzele acestei înapoieri şi să ne dăm silinţa a găsi mijloacele de îndreptare.

Una dintre cauzele principale ale inferiorităţii noastre culturale, e necunoştinţa de carte a ţărănimii. Mai ales astăzi această scădere a ţărănimii poate aveà urmări foarte păgubitoare pentru interesele naţionale din viitor ale poporului românesc. E timpul suprem deci să ne încordăm toate puterile pentru a împrietini ţărănimea noastră cu cetitul şi scrisul, înlesnindu-i prin aceasta posibilitatea de a-şi câştigà cunoştinţe folositoare în lupta pentru viaţă.

In urma decisiunii adunării generale din Şimleu şi a comitetului central, vă rugăm, ca în cursul iernilor viitoare să învitaţi preoţimea şi învăţătorimea să ţină în fiecare comună de pe teritorul despărţământului dvoastre cursuri cu ţăranii, în cari să-i înveţe cetitul şi scrisul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Comitetul central al Asociațiunii dă *cinci premii* de câte 50 coroane acelor învățători și preoți, cari vor dovedi, prin directorii și comitetele cercuale ale despărțămintelor, că au instruat mai mulți analfabeți în cursul iernei viitoare.

Vă rugăm să dați și dvoastră din averea despărțământului mai multe premii, ca să îndemnați și prin acest mijloc ținerea cursurilor de analfabeți. Ați puteà solicità ajutoare și dela băncile de pe teritorul despărțământului dvoastre.

Invitându-vă să binevoiți a aduce chestiunea ținerii acestor cursuri în una din ședințele mai apropiate ale comitetului cercual și să ne comunicați dispozițiile ce le-ați luat, vă rugăm să primiți asigurarea deosebitei noastre stime.

Sibiiu, 26 Octomvrie 1908.

Prezidiul Asociațiunii:
Iosif Șterca Șuluțu.

II. Conferințele „Asociațiunii.“

Nr. 1026—1908. Domnule director! Fiindcă la circulara noastră Nr. 830/1908 din 1 Septemvrie a. c., în chestiunea aranjerii conferințelor pentru inteligenți din partea biroului central al Asociațiunii, n'am primit răspuns decât abia dela jumătate dintre domnii directori ai despărțămintelor, cărora ne-am adresat, și fiindcă cei mai mulți dintre domnii directori, cari au răspuns, că vor ținea conferințe nu au indicat nici subiectele conferințelor, nici numele conferențiarilor, sau au trimis un program necomplet, — comitetul central, în ședința sa ținută la 16 Octomvrie a. c. a îndrumat biroul central să stăruiască pe lângă despărțăminte să aranjeze singure conferințele pentru inteligință și dacă doresc conferențiari străini să se îngrijească de învitarea lor, suportând toate cheltuielile.

Conform acestei deciziuni a comitetului central, vă rugăm să binevoiți a vă îngriji, ca în sediul despărțământului Dvoastre, — eventual și în alte centre mai însemnate de pe teritorul despărțământului, — să se țină cât mai multe conferințe pentru pătura cultă și să binevoiți a ne înaintà la timp un rarapot amănunțit despre rezultatul acestora, sau despre cauzele cari v'au împiedecat să aranjați asemenea conferințe.

Conferințele ținute în cursul anului 1908 veți binevoi a le trece și în blancheta ce vi-se va trimite în curând, pentru raportul general despre activitatea despărțămintelor în cursul anului 1908.

Primiți, vă rugăm, domnule director, asigurarea deosebitei noastre stime.

Sibiiu, 26 Octomvrie 1908.

Prezidiul Asociațiunii:
Iosif Șterca Șuluțu.

*

Comitetul central a încredințat biroul, să mai facă câte o adresă către toate diecezele, rugându-le să îndrume pe domnii protopopi, preoți și învățători, să aranjeze cât mai multe cursuri *pentru analfabeți.*

Insuflețirea cu care e primită ideia cursurilor nădăjduim, că va aveà cele mai frumoase rezultate. Desigur, că și băncile noastre se vor întrece în a dà premii pentru cei ce vor ținea asemenea cursuri.

In curând se va trimite din partea biroului central al Asociațiunii o circulară către directorii despărțămintelor pentru aranjarea prelegerilor poporale la sate, și un apel către toți fruntașii români să se înscrie membrii ai Asociațiunii. Rugăm și pe această cale pe toți voitorii de bine ai instituțiunii noastre culturale să lucreze din răsputeri pentru populizarea ei.

„Biroul Asociațiunii.“

Noutăți.

Din Arhidieceză. Duminecă în 8 c. a hirotonit Escelența Sa Părintele Mitropolit întru ipodiacon și diacon, iar Joi în 12 c. întru preot pe clericul absolvent *Aurel Schiopu*, destinat de administrator parohial la Giurfalău (tr. Cojocnei). — *Alexandru Cojocar* a fost denumit de administrator parohial la *Kézdiszentkereszt* (tr. Treiscaune), *Izidor Vlad* la *Cașolț* (tr. Sibiiu). *Const. Cotorea* din Harțeu a fost denumit de administrator parohial la *Ținimia mică*. *Ioan Oltean* din Copșa mare a fost denumit de administrator parohial la *Harțeu*. Cu termin de 7 Decemvrie 1908 se curentează parohia *Vizocna* (tr. Sibiiu).

Promovare. Dnul *Ioan Sârbu*, nepotul profesorului *Dr. Sâmpălean*, în 7 Nov. 1908 a fost promovat de *Doctor juris* la Universitatea din Cluj. Felicitările noastre!

Petreceri. Corul din Valchid învită la *Concertul împreunat cu teatru și declamări,* ce să va ținea Duminecă la 22 Noemvie n. 1908 sub conducerea dlui Ales. I. Sighișoreanu înv. Venitul curat este destinat pentru zidirea din nou a școalei românești din loc.

Convocare. În urma însărcinării primite dela Onoratul Comitet central al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român sub Nr. 517/1908 convoc adunare extraordinară a despărțământului XXIX Mediaș pe ziua de 22 Noemvrie 1908 la 2 oare d. a. în localul Nr. 1 a hotelului „Schützen,“ la care adunare învit pe toți membrii actuali a despărțământului, întreagă inteligința română din Mediaș și jur pe cum și fiecare iubitor de literatura și cultura poporului român. *Dr. Dionisie Roman,* advocat.

— Despărțământul Bia—D.-Sânmărtin al reuniunii învățătorilor gr.-cat. din arhidieceză își va ținea adunarea de toamnă Marți în 17 Nov. 1908 în casa parohială din Jidveiu, la care prin aceasta învităm pe toți membrii fundatori, ordinari și ajutători, pe onorații domni preoți, ca directori școlari pe cum și pe toți binevoitorii școalei poporale. Sâncel, 10 Noemvrie 1908. *Teodor Pănăzan,* prezident. *Dem. Laz. Todoran,* notar.

Posta Redacțiunei.

Mai multora. Mulțumim cu toată căldura inimii noastre de multele manifestări de iubire și alipire, ce ni-s'au arătat din prilejul atacului necinstit, ce ni-a făcut *Munteanul* din *Câmpie* în bătrâna »*Gazeta.*« Cunoaștem bine, pe cel ce a debitat acele injurii și știm de mult simpatiile de colegialitate ce ne păstrează ziarul dela Brașov. Nu vom publică aceste scrisori și nici chiar, Întimpinarea, pe care câțiva preoți bravi din Tr. Ludoș, au publicat-o în nrul 230 al »Gazetei,« le vom conservà pentru noi, ca niște prietinești și prețioase încurajeri, în lupta ce purtăm, încunjurați de atâța pismătăreți și răutăcioși. Dumnezeu e cu noi, cel rău nimic nu ne poate strică.

A. P. Regretăm, dar spațiul nu ne îngăduie să publicăm și predici, altceva bucuros.

I. F. Innsbruck. Dacă nu va fi prea lung bucuros. Revista de care întrebați, n'are caracter pronunțat, de altcum poate, că nici nu mai apare. Complimente și succese!

G. S. Pe aci nu se găsește, »M. A.« nici de leac. Dacă ne-ați informà asupra chestiunei, am fi mulțumitori.

Traian A. Todorescu,
producent de vinuri în Világos (Șiria)

liferează vinuri foarte bune, și curate după dealurile cele mai renumite, dela 50 ltr. în sus (în engros) cu prețuri moderate deposituri: Muscа-maderat, Galșa, Șiria, Covasinți, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la dorință prospecte gratuite.

(49) 2—52

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până ce nu vei cere dela mine Prețcurent! Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor. Delaware costă mia 100 cor.

Adresa: SZIGYÁRTÓ NAGY MIHÁLY Felsősegesd, comitatul Somogy. (50) 2-25

Eșirea dinților.

Dați numai suferitorilor Emulsiunea lui SCOTT și-i cruțați de nopțile nedurmite. Dinții le cresc fără dureri și morb de intestime, albi, tari și drepți.

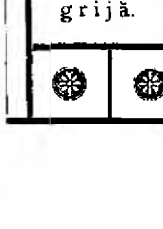

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminte la marca scutitoare Pescarul.

Copiilor le place
Emulsiunea lui SCOTT,
și cu supunere o iau
Mistuirea dacă e conturbată în totdeauna o îndreptează și o pornește.

Prețul unei sticle originale e 2 cor. 50 fileri.

Se află în ori ce farmacie.

(47) 4—22.

30,000 Cor. Garanță de curățenie.

In culină și în casă
să pot curăți și spăla toate cu
săpunul HIRSCH alui SCHICHT.
El este rezultatul unui studiu serios de ani de zile. Posede o extraordinară putere de curățire — și nu conține nici un fel de element ce ar atăca obiectul ce să spală. Drept aceea să poate folosì ori și unde și chiar și acolo unde săpunul comun nu să poate folosì și unde trebue o deosebită grijă. (21) 7—8

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 42

„Auziți, bunilor quiriți, zise un cavaler cu un inel mare de aur la deget: — Bachanții de pe insula Tibrului au aruncat foc în palatul nobilului Calpurnius Piso și apoi l-au jefuit! Nobilul bărbat trimite quiriților flămânzi o corabie plină cu săcară: Azi dimineață a sosit corabia la podul ămilic.“

„Trăiască Calpurnius! Moarte și peire tăciunarilor ucigași!“ strigară massele.

Lângă o coloană stă răzămat un moșneag slăbit; el ținea brațele întinse spre mulțime și strigă în continuu: „Dați-mi pâne: mi-e foame!“

Faurul îl auzi. „Pâne?“ strigă el „N'avem! De trei zile n-am băgat nimic în gură. Vom muri de foame.“

„Și într'aceea împăratul înoată în vin! E ne mai auzit!“

„Pâne! pâne!“ urla mulțimea. Iar femeile strigau: „Dați-ne pâne și lapte pentru copiii nostri! Ei mor la sinul mamei!“

„Cine v-a luat pânea? Cine laptele? Cine îmbrăcămintea? Și cine v-a lipsit de coperiș și de așternutul cel moale? Spuneți, cine?“ strigă Aelius, faurul, și ridică amenințător ciocanul său uriaș.

„Împăratul! Moarte tăciunarului, ucigașului!“ erupseră mii de voci.

„Jos cu tiranul!“ strigă Aelius. „Sus loviți-l în cap! Aruncați-l în flacări, ori înecați-l în Tibru!“

„Moarte lui!“ se auziră strigăte înfiorătoare și marea agitată de oameni își rostogoli valurile sale mugitoare prin strade înainte și în sus spre înălțimea, unde se ridică, nevătămată, casa, lui Măcena. — —

Nero ședea în atrium-ul ornat cu flori; soarele strălucea pe cerul senin și-și revărsa lumina aurie peste grădinile prătorium-ului. Ușile erau deschise în laturi, și un torent de miros de flori pătrundea în sala cea mare.

Din impluvium sărià în sus o rază de apă limpede și recădea în vasul de argint, care era îngrădit prin o pădure de plante înfloritoare. Răcoare plăcută domnea în localul pavat cu marmură.

Dinaintea împăratului era o masă din lemn de citru. Nero își răzămă brațul pe marginea mesei și se aplecă peste o foaie mare de pergament, carea zăcea întinsă dinaintea lui. Era planul orașului celui nou, carele avea să iese din ruinele Romei celei vechi. De asupra stătea scris cu litere mari: „Neronia.“

Lângă el stăteau doi bărbați cu trăsuri inteligente, arhitecții împărătești Severus și Celer.

Tigellinus observă cu atențiune fața stăpânului său; Poppăa zăcea culcată pe un așternut aurit și se juca cu un leu tinăr, carele zăcea la picioarele ei, legat cu lanț de aur.

„Cât de fericit sum,“ zise împăratul, „că pot în sfârșit locui ca un om! Severus, planurile tale îmi plac! Tu ai găcit dorințele mele! Asemenea și tu, Celer, cel mai eminent dintre arhitecți.“

Amândoi se închinară aproape până la pământ.

„Aceste strade largi și drepte,“ continuă împăratul, arătând cu degetul pe plan, „deschid o perspectivă încântătoare spre câmpul lui Marte, pe carele vreau să-l acoper cu edificii mărețe. Arcadele acestea de ambe laturile stradelor, cari servesc ca scut contra soarelui și a ploaiei, sunt unice în felul lor: scumpii quiriți vor rămâneà încântați.“

„Aci însă“, — el puse amândoaue degetele arătătoare pe foaie — „aci va aveà se reînvie cea mai mare minune a lumei: casa mea cea de aur! Când vreți să începeți?“

„Sublimule Cezar“, răspunse Severus, „am pus să lucreze ziua și noaptea la curățirea câmpului de ruine. Te vei mirà, divule Cezar, cât de repede se înalță edificiul cel de aur“.

„La amândoi vă voiu da inelul de cavaler, dacă-mi împliniți dorințele“, zise Nero, cu amabilitate prefăcută.

Cei doi bărbați roșiră de bucurie și sărutară cu foc mâna împăratului.

Poppăa zise: „Iubite, ești foarte palid. Îți încarci umerii cu prea mult lucru. Vină la mâncare! Vină, dragul meu, și nu purtà numai grija poporului tău și a orașului acestuia: mai gândește-te și la mine!“ Ea-și plecà capul cel frumos pe umerii lui, iar el o îmbrățoșă și o sărută.

Cei doi architecți fură concediați și Sabina demândă să se aducă mâncarea pe masă.

Mica societate goli ceașcă după ceașcă din vinul cel focos și deveni tot mai veselă. Aci nu există grija și nimeni nu se cugetà la lipsa și mizeria ce domneà în oraș.

Împăratul chiar își duceà ceașca la gură, când în hală pătrunse strigăt de voci sălbatice. Cezarul tremurător își scăpă ceașca din mână.

Poporul erà aci. Poporul erà mânios, amenință... O voce puternică strigă: „Faceți loc, soldați, vrem să mergem la împăratul!“

„Închideți porțile!“ demândă Tigellinus. „Puneți rudele cele de fer! N-avem decât numai cincizeci de pretoriani“. Erà foarte palid, când vorbi aceste.

„Cincizeci de lănci!“ zise Sabina. „Cu aceste ții în frâu o mie de quiriți lași. Pune-te în fruntea cetei tale și alungă plebea cea turbată: ei ne conturbă liniștea prânzului.

„Eu?“ întrebă Agrigentinul. „Stăpână“ —

„Sum eu doară prefectul pretorianilor?“ zise Sabina cu asprime și se uită la el amenințător.

„Nu, pe Hercules!“ strigă Tigellinus și năvăli afară.

„Unde-i Cezarul?“ se auziau strigăte. „Unde-i tăciunarul ucigaș?“

Nero ședeà palid ca moartea. „Ei știu —“ zise el cu voce debilă.

„Nu știu nimic!“ zise Sabina cu tărie. „Lasă-i numai să vină!“

Tari ca zidul stăteau afară pretorianii; cincizeci de lănci erau îndreptate contra năvălitorilor.

„Faceți loc!“ răsună amenințător din mulțime.

În loc de răspuns, rândul prim făcù un pas înainte, și cei mai dinainte dintre popor, simțind vârful lancei la pept, se retraseră sbierând.

Un urlet de turbare umplù aerul. „Ei omoară pe cei cari nu se pot apără!“ strigă mulțimea. „Rușine să-ți fie, tribune! Loviți-l în cap!“

Un centurion alergă în hală. „Stăpâne,“ înștiință el, „nu putem rezistà mai mult. Însă numai peste cadavrele noastre vor puteà ajunge la împăratul.“

„Ce se fac?“ întrebă Nero.

„Arată-te înaintea poporului tău,“ zise Sabina. „Poruncește-i să se reîntoarcă în oraș.“

„Ei nu ascultă de mine! Îs turbați: mă vor sfâșià! Ba nu, rămân aci! Un sol să meargă la casarma pretorianilor după ajutor!“

Poppăa rîse batjocoritor. „Înainte ca solul să ajungă la casarmă, porțile vor fi zdrobite.“

„Stăpâne! Atotputernice,“ zise centurionul, „poporul vreà să știe, cine a dat foc orașului. Numește-i pe cei vinovați, și el să va retrage!“

„Eu?“ strigă împăratul. „Eu să-i numesc?“ El tremură în întreg corpul.

„Stai!“ strigă Tigellinus. „O ideie mântuitoare! Imperatorule: numește poporului pe tăciunari! Numește-i!“

„Tigellinus —“ strigă împăratul și-și încleștă degetele în brațul acestuia. „Tigellinus, esti nebun?“

„Ba nu, stăpâne: eu mântuesc Roma — și pe tine!“

„Vorbește, până nu-i prea târziu!“ zise Poppăa.

„Orașul a fost aprins prin o mână blăstămată,“ zise Tigellinus. „Despre aceasta nu mai încape îndoială. Și cine altul a putut comite această faptă blăstămată decât acea sectă, care este urgisită în întreagă Roma?“

„Despre cine vorbești?“ întrebă împăratul, cu ochii zgăiți.

„Despre Nazarineni — despre creștini!“

„Ah —“ se auzi de pe buzele împăratului. Răsunà ca un strigăt de ușurare.

„Suntem scăpați!“ strigă Sabina. „Sus, deschideți porțile și faceți cunoscut întregului popor: Tăciunarii ucigași sunt aflați, Nazarinenii vor fi pedepsiți“.

„Stați, încă nu!“ demândă Cezarul. „Suntem mai siguri după porțile încuiate, decât în sala deschisă. Încă nu!“

„Pentru ce mai trăgănezi? Mulțimea în tot momentul poate să spargă porțile. Ascultă numai, cum urlă. Sus, Cezare, anunță poporului —“

„Eu?“ întrebă acesta timid. „Gândește-te, cât îs de turbați. Ei ar puteà să mă omoare!“

„Soldații tăi te vor apără!“

„Scumpă Poppăa — “

„Sclavilor: dați-mi *mie* sceptrul....“

„Nu“ strigă Nero și sări sus.

„Dați-mi mantaua de purpură și cununa de laur! Voiu învinge!“

Poppăa îi așează mantaua de purpură; apoi el păși afară în sala de coloane.

O mișcare maiestoasă a capului său de Cezar: poporul amuți! El ridică mâna

dreaptă, încărcată cu inele de aur: şi cei din şirul prim căzură în ţărână. Respectul, erezit din vechime, înaintea zăităţii Cezarilor a fost, carele i-a aşternut la pământ!

O voce singuratică strigă: „Tăciunar ucigaş!“ Ochiul împăratului însă fulgeră preste mulţime şi toţi amuţiră. Eră aşa de impunător, aşa de imperatoric, cum stătea pe treptele de marmură între coloane, purpura preste umeri, faţa severă, rece şi înfricoşător, ochii schinteitori, ca şi când ar voi să îmblânzască o turmă de fiare sălbatice.

„Romanilor“, zise ei, „scumpi Romani: voi doriţi să vedeţi pe Cezar: aci stă el, urmaşul lui Augustus! Ce doriţi dela dânsul?“

Mulţimea trămurà înaintea domnitorului, carele avea putere să dea poporului său viaţă — sau moarte.

Aelius lăsă în jos braţele sale cele musculoase, cu cari a voit să sugrume pe împărat şi zise încet: „Nu, un descendent al Claudiilor nu poate fi tăciunar ucigaş. Poporul a orbit prin furie şi foame: e minciună aceea, cu ce este învinovăţit imperatorul“.

„Romanilor, mândrilor quiriţi“, continuă împăratul, „spuneţi, ce vreţi? Vreţi pâne? Vreţi jocuri? — Veţi primi tot ce doriţi!“

Oamenii se priviră cu frică, perplecsi. Cum? — împăratul nu eră mânios? El le promitea pâne —! Şi ei au venit ca să-l sfăşie în bucăţi!

Nici unul nu cutezà să vorbească; această marinimie îi copleşi. Ei să priviră sfioşi şi aruncară priviri întrebătoare asupra faurului de pe câmpul lui Marte, pe carele îl conziderau ca pe conducătorul lor.

Acesta-şi puse mâna cea uriaşă pe peptul său şi vorbi cu o voce aproape frântă: „Cezare, sublime: noi am păcătuit contra maiestăţii sfinte a împăratului! Pentrucă noi am venit să te punem înaintea judecăţii noastre, înaintea tribunalului poporului! Am venit cu o acuză înfricoşată pe buzele noastre. Însă cine te vede în maiestatea ta, acela trebue să strige cu mine: Este păcat ceea ce am făcut noi şi nevinovată este maiestatea împăratului! Divule: calcă-ne în picioare — nimiceşte-ne! Am meritat-o! Pe mine însă“ — el îşi sfăşiă haina şi-şi desvălui peptul — „pe mine însă, ca pe cel dintâi, să mă străpungă lancea soldaţilor tăi —“

Omul din popor eră cu adevărat mare prin credinţa sa nestrămutată în demnitatea neatingibilă a divului imperator şi Nero simţi că faţă de acesta el eră numai un pitic. Plin de admirare sinceră el întinse faurului mâna şi zise: „Peptul tău e prea fidel, pentru ca să fie străpuns de oţălul rece. Cezarul are lipsă de braţe tari şi inimi credincioase: vrei să i-le dai amândouă?“

„Împăratul meu! Dumnezăul meu!„ bâlbăi uriaşul şi căzu la pământ suspinând. „Sum sclavul tău...“

Şi se întâmplă acum o scenă nemai văzută: Imperatorul acoperi cu mantaua sa de purpură pe cel ce îngenunchiă dinaintea lui, îl ridică şi îl trase la peptul său.

Atunci între popor erupse o astfel de iubilare, încât zidurile palatului să cutremurară. Chiuituri puternice umplură aerul şi pătrunseră până jos în oraşul de ruine fumegânde. Aceşti quiriţi nebuni de bucurie să aruncară la pământ, sărutară poala mantauei împărăteşti, picioarele sale, mânile sale, chiar şi pământul şi petrile, pe cari le-au atins picioarele sale regeşti.

Un sol veni, pe un cal plin de sudori.

„Ce aduci?“ întrebă Nero.

„Sublime,“ gâfâi solul, „şese corabii egiptene, încărcate cu bucate, au întrat astăzi în portul dela Ostium. Ce poruncesti, divule?“

Atunci statura împăratului se ridică mândră. El strigă cu voce răsunătoare: „Grăbeşte, zboară, chiar şi dacă ar pică zece cai sub tine. Eu însă poruncesc, ca în două zile corabiile să sosească la podul ămilic. Mergi!“

Şi întorcându-se către popor, continuă: „Scumpi Romani: veţi fi săturaţi cu bucate şi vin! Bucatele aceste sunt destinate vouă, scumpilor quiriţi. Cât ce veţi zări flamurele corabiilor, veniţi şi vă luaţi, cât vă trebue. Şi acum: — întraţi cu toţii în hala aceasta! Toţi — aşa cum sunteţi aci! Ce are împăratul de mâncare şi beutură, să fie al vostru! Fiţi oaspeţii mei, scumpi quiriţi! Veniţi, grăbiţi-vă, săturaţi-vă. Poporul mânâncă la împăratul!“

Poporul erupse în strigăte de bucurie; eră mândru pentru cinstea de care a fost împărtăşit. El urlà de veselie.

Împăratul însă vorbi: „Aţi venit aci, ca să aflaţi numele blăstămaţilor, cari au dat oraşul nostru pradă flacărilor. Le veţi afla! Însă nu astăzi, nu, ziua aceasta să fie dedicată veseliei! Mâne însă vă invit pe toţi la Capitoliul cel sfânt. Acolo veţi găsi adunaţi senatul şi cavalerimea, acolo întrebarea voastră îşi va afla răspunsul. Vi-se vor aduce dovezi şi martori. . . . Atunci veselia să se schimbe în mânie şi ziua de mâne să fie dedicată răzbunării!“

„Salute Cezarului! Salute! Salute!“ urlă şi zbieră mulţimea.

Poppea eră încântată de învingerea „singurului“ ei, „divului“ ei; ea îi căzù după grumaz şi îl sărută înaintea poporului întreg.

Porţile cele înalte se deschiseră, şi plebea Suburei şi de pe câmpul lui Marte trecù peste pragurile aurite în hala cea spaţioasă, unde o aşteptau mâncări şi beuturi princiare.

Noaptea începù deja a-şi întinde umbra peste colinele de ruine, când atrium-ul se goli de oaspeţii săi plebei, cari să coborâră, chiuind şi cântând, pe colină în jos la şesul plin de fum, unde îi aşteptau mizeria, grija şi lipsa.

Nero însă să urcă după aceea pe terasa turnului, pentru a respirà aer curat. „Te înăduşi aci jos,“ zise el, scuturându-se. „Aerul ce l-a lăsat plebea în urma sa, pute ca dela o mie de câni răioşi. . . . .“

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

Nr. 373 din *„Biblioteca pentru toţi“* cuprinzând **Muzicantul orb**, admirabila povestire a lui *W. Korolenko*, tradusă de El. Socor.

Korolenko face parte din pleiada de scriitori ruşi cari sunt gloria Rusiei contemporane. Nuvelele şi povestirile sale, care i-au asigurat o celebritate timpurie, sunt inspirate mai toate din viaţa năcăjită a poporului de jos şi sunt străbătute de un suflu de milă şi de dragoste pentru toţi umiliţii şi desmoşteniţii soartei. Dar Korolenko n'a fost izbit numai de suferinţele poporului său şi nu şi-a luat subiectele numai din viaţa acestuia: în opera lui răsună de multe ori şi câte o durere mare şi universală, o durere profund omenească, pe care o descrie cu o neîntrecută putere de analiză. In *Muzicantul orb*, el ne înfăţişază o admirabilă psihologie a unui orb din naştere, cu toate chinurile şi suferinţele lui, cu înfrângerea desnădejdei şi cu resemnarea lui finală. Sub îngrijirea înţeleaptă şi iubitoare a celor ce-l înconjoară, tânărul orb găseşte în artă mângâierea pentru lipsa nepreţuitului dar al vederei.

Cetind această nuvelă nu ştii ce să admiri mai mult: admirabila analiză sufletească a orbului sau desăvârşitele calităţi literare ale lui Korolenko.

Un volum de 160 pagini, **30 bani**.

Să găseşte de vânzare la Librăria Leon Alcalay cum şi la toate librăriile din ţară.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domşa.**
Redactor respons.: **Augustin Gruiţia.**

AVIZ!

Aduc la cunoştinţă onoratului public din loc şi jur, că am preluat magazinul de lemne al Dlui ***Ştefan Oltean*** fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă şi mai departe sub conducerea Dlui ***Ştefan Oltean,*** l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: **grinzi, caferi, leţe, scânduri, ţiglă, cărămizi, var,** etc. pe cum şi **lemne de foc, *1 vagon de fag cl. I. dus în curte cu 156 cor.***

cu preţurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoştinţa onoratului public rog şi binevoitorul sprijin.

Bădj, Septemvrie 1908.

(41) 5-8 Cu toată stima:

Dionisiu Trifan.

„Familia Română.“ Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar şi distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Gâcituri).

Abonaţii noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 12—52

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărăşia românească „Mugurul“ însoţire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viţă de vie de toate speciile pe cum şi viţă americană cu şi fără rădăcină şi la dorinţă însoţirea dă instrucţie gratis ori cui în toate ramurile viticulturei.

(34) 9—52

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

(46) 3—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina= cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

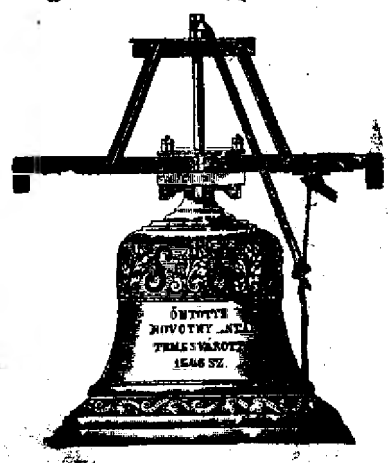

Preţcuranturi ilustrate se trimit de urmare gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu

(45) 3-52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieţii:
95.816.412 coroane.	**9,882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:

Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Viţă altuită! *Viţă altuită!* *Viţă altuită!*

(42)-4—5

De vânzare:

Un cuant mai mare de altoi de viţă cl. I-mă, altuiţi în viţă americană *(„Riparia Portalis“)* după metoda cea mai bună (altoirea în muşchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000 bucăţi = 200 coroane.
Mustoşi	(Musztos fehér)	„ „ = 200 „
Goarneşi, Iordovană	(Iárdovány)	„ „ = 220 „
Galbini	(Mézes fehér)	„ „ = 200 „
Feteşti	(Erd. Leányka)	„ „ = 220 „
Mestecaţi	(Vegyes borfaj)	„ „ = 200 „
Rulendi	(Ruländer)	„ „ = 200 „
Şmighiră	(Som, Furmint)	„ „ = 200 „
Ezerjó		„ „ = 200 „
Bacator		„ „ = 200 „
Silvan verde	(Zöld Szilvány)	„ „ = 200 „
Chasselas Napoleon		„ „ = 200 „
Muscat Lunel		„ „ = 220 „
Muscat Croquant		„ „ = 240 „
Slancamenca	(roşie)	„ „ = 240 „

Soiuri pentru vin roşu:

Burgundi, mare	(Nagy Burgundi)	1000 bucăţi = 200 coroane.
Lugojană, neagră	(Nemes Kadarka)	„ „ = 200 „
Carbenet	(Carbenet franc)	„ „ = 200 „
Merlot		„ „ = 200 „

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Chasselas blanck croquant	(alb)	100 bucăţi = 22 coroane.
Chasselas rouge croquant	(roşu)	„ „ = 22 „
Muscat Alexander	(alb)	„ „ = 22 „
Muscat Passatutti	(alb)	„ „ = 24 „
Muscat Ottonel	(alb)	„ „ = 28 „
Muscat Hamburg	(negru)	„ „ = 30 „
Kosuth Lajos	(alb)	„ „ = 30 „
Suvenir de mileniu	(alb)	„ „ = 40 „
Oriaşul de Genua (Genuai oriás)	(alb)	„ „ = 40 „
Csaba gyöngye	(alb)	1 „ = 1 „
Altoi clasa II-a. — — — — — — — — — — — —		1000 „ = 80 „

circa: 800,000 buc. loze

Viţă americană (sălbatică):

circa: 800,000 buc. loze

Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus grosă 45 cm. lungă — — — — —	1000 bucăţi = 17 coroane.
Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus grosă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăţi) (altoi) —	„ „ = 50 „
„ „ cu rădăcină — — — — — — — — — —	„ „ = 40 „
Viţă nobilă (europeană) dela 6 mm. grosă 45—50 cm. lungă (mai multe soiuri) — — — —	„ „ dela 8 „ în sus.

Aceia cari au trebuinţă de viţă sălbatică pentru altuit, sunt rugaţi aşi face comandele cel mult până în 10 Noemvrie 1908 şi totodată a-mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noemvrie preţul viţei sălbatice se va urcă (ridică). La comandă rog, a-se trimite 1/3 anticipaţiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau staţiunea căii ferate. Pachetarea să va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamaţiunile să i-au în considerare dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comande mai mari vând şi pe cambiu pe lângă cavenţi buni, terminul solvirii 1 Octomvrie n. 1909.

Sâncel—Szancsal, u. p. *Balázsfalva.*

Ioan Bărbat,
inv. producent de altoi.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foaia apare în fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 21 Noemvrie 1908 Numărul 46.

MÂNI SACRILEGE.

Ni-se urcă sângele în faţă, când trebue să înregistrăm la acest loc, infamia ne mai pomenită, ce s'a săvârşit în oraşul nostru în noaptea de 16 Noemvrie.

Pacinicii locuitori din preajma istoricului „Câmp al libertăţii" au fost treziţi noaptea de o bubuitură înfundată: eră o explosie de dinamită.

În zori de zi întreg oraşul cunoştea vestea revoltătoare: Mâni sacrilege au perforat în taina nopţii ***piatra*** de pe Câmp şi au pus dinamit, ca s'o azvârle în aer. Păzitorul înspăimântat spuneà, că a văzut noaptea o ceată de oameni îmbrăcaţi în haine ***domneşti,*** cari au tras împuşcături de revolver cânelui care látrà.

Acestea brute îmbrăcate în haine „domneşti" au atentat în mod laş şi josnic sub întunerecul nopţii, asemenea pângăritorilor de morminte, asupra unei inofenzive pietre, care, în urma urmei nici nu aveà o importanţă cu adevărat istorică.

Piatra de acum e pusă mai târziu, pentru a marcà locul sfânt al adunării din 48, căci piatra cea adevărată e ascunsă undeva în alvia Târnavei şi mâni sacrilege nu pot să o atingă, după cum nu pot atinge profanii Sfânta Sfintelor.

Cu toate acestea insulta o resimţim cu toţii. Ea se întâmplă sub mult trîmbiţata bunăvoinţă a noului regim Kossuthist. Sub absolutism, sub liberali chiar, se respectau simţemintele de pietate pentru trecutul istoric al ori cărui popor; până acum încoace, prin anii 80 ziua de 15/15 Maiu eră sărbătă cu mare pompă şi steaguri tricolore fâlfâiau neconturbate deasupra-i.

Acum, când în ziua de 15/15 Maiu se suprimă orice manifestare atât de firească în veacul luminii şi al libertăţii, vedem cu indignare, că nu se pot suferi nici măcar pietrele inofenzive. şi atentatori se năpustesc şi asupra monumentelor noastre de pios trecut istoric.

Şi pentru ca *imfamia* să fie cu vârf, mânile sacrilege s'au năpustit şi asupra ***Crucii de peatră*** de asupra viilor metropolitane, care încă a fost spulberată în vânt cu dinamit, încă în aceiaş noapte.

Sfânta cruce să-i bată pe acești laşi atentatori, cari şi-au ridicat mânile şi asupra ei, pe simplul motiv, că această cruce istorică ocrotià pe vremuri câte un stindard tricolor.

Sperăm şi pretindem dela auctorităţile noastre locale, să cerceteze cu deamănuntul această faptă mai mult ca criminală, eruând pe vinovaţii brutali.

Pretindem aceasta cu atât mai vârtos, cu cât ne-ar părea foarte rău să rămânem cu convingerea, că am ajuns vremea, când nu să mai respectă nimic din ce e sfânt şi măreţ în trecutul ori-cărui popor.

Aceea ce e sfânt pentru un popor este sfânt şi pentru altul.

Şi ar fi foarte trist să ne convingem, că nouă nu ni să mai respectă nimic sfânt şi că argumentul compătrioţilor noştri este, în acest punct, dispreţul şi dinamita.

La chestia şcoalelor poporale. In Nrul 43 al „Unirei" s'a publicat un articol trimis redacţiei de un învăţător, care descopere starea imposibilă şi de nesuferit, în care se află de prezent şi şcoala şi învăţătorul.

Articolul acesta ne pare rău, că a dat anză la unele interpretări, pe care nu le-am intenţionat. Noi ca foaie, care servim interesele bisericii, şcoalelor şi a neamului, ne ţinem de datorinţă de a stà la dispoziţia fraţilor nostri, cari fără gând rezervat şi cu inimă curată descopere situaţii, cari pot să devină primejdioase pentru întreagă biserica. Am crezut şi suntem convinşi, că am dat ocaziune, ca să iese la iveală greutăţile cu cari se luptă şcoala noastră poporală şi să lămurim definitiv situaţia ei de astăzi, spunând şi învăţătorului şi directorului de şcoală, că ce are de făcut. Căci deşi cercularele Nr. 5636 şi 5908—1907 explică lămurit articolul de lege XXVII—1907 fixând situaţia şcoalei noastre confesionale pentru viitor, nu ne îndoim, că vor fi destui de aceia, cari vor trece peste acele dispoziţiuni, fie din nepricepere, fie din o frică oare care faţă de organele statului. Chiar pentru aceea noi ne-am bucurat, că mi-s'a dat ocaziune, de a atrage atenţiunea Veneratei Superiorităţi, că sunt unele abnormităţi şi devieri cu privire la şcoala poporală, care trebue întâmpinate şi curmate înainte de vreme. Afară de aceea, în decursul anului trecut şi acesta au obvenit unele cazuri nouă, în faţa cărora învăţătorul şi directorul şcoalei nu ştiù ce să facă. Astfel e: cum să se scrie numele de familie în protocol? Cercularul consistorial dispune, ca să se scrie din literă în literă, ca şi cum e în estrasul matricular. Numai că cei mai mulţi vin cu estrase matriculare dela matriculantul civil, care are ordin strict de a scrie mai ales numele schimonosite (elferditett) pe ungurie. Aşa devine: Savu—Szabó, Bucur—Bokor, Debău—Dobó, abstrăgând dela Marosán, Muntyán, Belán etc. De frică de inspectorul oare nu vor scrie toţi pe ungurie?

De altcum Escelenţia Sa, în vorbirea ţinută la adunarea învăţătorilor, a zis, că învăţătorimea să fie cu răbdare; manualele de şcoală sunt de mult trimise ministrului de instrucţiune publică spre aprobare, dar până acum nu au sosit. Iar planul de învăţământ al ministrului l-a aflat, de neaplicabil şi s'a scris ministrului de culte în senzul acesta, rugându-l ca să-l schimbe, ca să se poată introduce în şcoalele noastre confesionale. Răspunsul ministrului se aşteaptă în tot momentul. Ceeace cu plăcere le comunicăm şi noi învăţătorimei şi preoţimei noastre, rugându-i, ca să ţină strict de ordinele de până acuma, date de Veneratul Consistor şi în toate cazurile dubii să se adreseze Veneratului Conzistor, ca nu cumva prin vre-un pas greşit să strice şi şcoalei şi învăţătorului.

Iarăşi „chestia unirii bisericilor." In timpul din urmă s'au perândat în lumea creştină atari evenimente, cari vrând nevrând au pus ambelor ramuri a creştinătăţii întrebarea: să se încheie oare ori nu unirea bisericilor?

S'a făcut multă vorbă în jurul acestei chestiuni, însă, durere, fără nici o ispravă.

Ce e oare pricina?

Catolicii învinuesc pe neuniți, neuniții la rândul lor pe catolici.

Am cetit părerile pro și contra. Mai multe sunt pro, sămn că chestia unirii bisericilor este actuală.

Am datina să răsfoesc organele bisericești neunite, și în special, cu o deosebită predilecțiune „Revista teologică.“ Spun drept, că cu nespusă plăcere am cetit în nrul 2, 1908, a Revistei teologice cuvintele acelea frumoase cu privire la chestiunea unirii bisericilor: „Dorul de reunire trebue ținut treaz și dintr'o parte și din ceealaltă. Deocamdată atâta putem face [1])“ ... Dacă aceste vorbe au ieșit din inimă sinceră, atunci inima aceea simțește cu adevărat creștinește, după ce fapta cea mai creștinească, ce să impune creștinilor este unirea bisericilor. Căci unirea „este întărirea credincioșilor, — place Domnului și Dumnezeului nostru Isus Hristos, carele și sămnul comunicării cu sine pentru Sfinții săi ucenici și apostoli l-a și pus în mutuala iubire, conglăsuire și uno-gândire. [2])“

Pe cât m-a îmbucurat însă deviza, că „dorul de reunire trebue ținut treaz“ pe atât m-a deprimat articolul dlui Arhim. Iuliu Scriban, din acelaș număr al „Revistei teologice [3]).

[1]) Cf. »Revista teologică«, nr 2, 1908, pag. 95.

[2]) Așa să esprimă despre unirea bisericilor patriarhii orientali în epistola sinodală, ce au trimis-o în anul 1723 Anglicanilor, în chestia unirii bisericilor. Cf. Melchisedec »Biserica ortodoxă în luptă cu Protestantismul« București, 1890, pag. 112. Cam tot astfel să esprimă despre unirea bisericilor și Nisarion, fostul de odinioară arhiepiscop al Niceei: »Numai credincioșilor uniți în pace și conglăsuire a trimis Dumnezeu pe Spiritul său«, Cf. Peichich: Speculum veritatis inter orientalem et occidentalem Ecclesiam, Tyrnaviae 1730 pagina 101—102.

[3]) Cf. »Revista teologică« nr. 2, 1908, în articolul intitulat: »Al XV-lea centenar dela moartea sf. Ioan Gură de aur în Roma«.

Dnul Scriban în loc de a începe (că răspuns la cuvântarea papei) o discuție serioasă, inspirată de dorul unirii bisericilor, se descarcă asupra papei cu un potop de cele mai josnice batjocuri, ironii și prejudiții protestantice. Numai din peana unui arhimandrit din Heidelberg pot ieși vorbe ca acestea:

„Ce ne mai spune papa? Că cu toată îndărătnicia noastră papatul nu ne-a uitat. Oh! o știm și prea știm! Dar nu e suficient a spune numai că nu ne-a uitat, ci încă: cu ce scop nu ne-a uitat. Și când tot trecutul ne spune, că e vorbă de cucerire, noi devenim melancolici și nu mai avem puterea de a stă de vorbă [1])“ ... „la ce (să ne unim cu Roma)? Ca să facem mărirea Papii? Facă-și-o singur, că sunt multe lipsuri la el, care-i împiedecă mărirea. [2]).

Ce ironii nesocotite! Să-și aducă însă aminte dl Scriban, că un sf. Ioan Gură de aur, un sf. Atanasiu, un sf. Ciril să simțiă fericit, dacă *papa* dela Roma *nu-și uită de Orient*, și socoteă de anticanonic a să rupe de scaunul papal.

Ce deosebire mare între spiritul lor, și spiritul dlui Scriban! Mai departe, dl Scriban, ca să înstrăineze pe creștinii orientali dela unire, mai amintește și de tiraniile și cruzimile ce le-o fi săvârșind armatele cruciate față de creștinii răsăriteni.

Ei bine! Presupunând că sunt adevărate cele înșirate de dl Scriban, pot însă servi oare aceste fapte ca motive, de a rămâneà în dezbinare? În chestia unirii bisericilor numai și numai motive dogmatice pot veni în socotință. Așa învață și biserica neunită.

Dar dacă dl Scriban chiar are poftă de a învinui, nu învinuiască (cu privire la purtarea armatelor cruciate și a comandanților lor) pe papa, căci doară cel ce cunoaște istoria, bine știe că papa a desaprobat purtarea armatelor cruciate față de creștinii răsăriteni și a oprit sub pedeapsa excomunicării de a să ridică în Constantinopol împărăție latină.

Aceste să le iee la cunoștință dl Scriban.

Vrednic de atențiune este articolul din nr. 4, 1908 al Revistei teologice, intitulat: „Un patriarh ortodox despre biserica romano-catolică“ [1]). Merită să ne ocupăm cu el, căci cuvintele lui sunt izvorîte din dorul fierbinte a unirii bisericilor.

Patriarhul protestează împotriva învinuirii, c. să aduce bisericii orientale, că s'ar fi rupt de unitatea bisericească: „Pentru a ne reîntoarce undeva, trebuie să ne fi îndepărtat mai întâiu de acolo. Dar bisericile orientale nu s'au îndepărtat nici când dela unitatea bisericii, pe cum să înfățișează ea în persoana sf. Petru“. Patriarhul, mai departe, recunoaște primatul de onoare a papei, nu însă primatul de jurisdicțiune: „Noi suntem pentru o împreunare, dar nu pentru o dominație. Dacă tocmai țineți atât de mult la aceea — atunci putem recunoaște chiar și un primat al episcopului roman, dar numai cu condiția, ca să primească „primul scaun“, iar nu „toate scaunele“ și ca episcopatul unuia să nu nimicească episcopatul tuturor celoralalți“.

La cari avem de observat următoarele: Pentru unire zelosul patriarh să nu-și facă scrupuli, dacă papa își reclamă șieși nu numai „primul scaun“ ci „toate scaunele [2])“

[1]) pag. 169.

[2]) Nu în senz absolut, cum crede patriarhul ci între marginile definite de sfintele sinoade are de a să înțelege acest primat preste »toate scaunele«.

[1]) Ibidem pag. 84.

[2]) Ibidem, nr. 3. pag. 125.

FOIȚĂ.

Floare albă.

Floare albă a sperării.
Soarele celor străini,
În amurgul înserării,
Îmi aprinzi cerești lumini.

Tu tovarășa mea bună.
Isgonită de ai mei,
Fruntea mea o încunună,
Răcorind văpaia ei,

Ca să mergem amândouă
Pe potece de argint,
Sărutările-ți de rouă
Nu mă'nșală, nu mă mint.

Tu cunoști atât de bine,
Grigile, ce mă frământ.
În genunchi cazi lânga mine
Lângă crucifixul sfânt.

Trupul tău de ce să pleacă
Fruntea de ce ți-o pălești...?!
In grădina mea săracă,
Totdeauna să înflorești...!!

Elena din Ardeal.

Cronică literară.

In timpul din urmă una după alta au început să apară fel de fel de biblioteci poporale, fiecare cu intenția mărturisită, nu de a face câștig material, ci de a contribui și din a sa parte pentru luminarea și cultivarea poporului, — pentru lățirea scrierilor bune în cercuri cât mai largi, pentru — popularizarea științelor, — etc. etc.

Vom cercà să ne ocupăm în cât ne îngăduie spațul de toate publicațiile acestea. Incepem de acasă:

a) *Biblioteca teatrală,* edată de Societatea noastră pentru fond de teatru român, a scos deodată 11 broșuri, aproape toate mărunte și ... foarte nepretensive. Iată-le: nrl 13. *Curiozitate femeiască,* nrl 14. *Lăsat-a secului,* nrl 15. *Artistele,* nrl 16. *Șapte și nici o ispravă,* nrl 17. *Milionul* — toate localizate de dna Maria Popescu, nrl 18. *Nicolae Vulpe,* piesă în 4 acte de Romul Muntean, premiată, nrl 19. *Capriciul unui tată,* nrl 20. *Cântecul Cocoșului,* nrl 21. *Câinele și pisica,* nrl 22. *Sluga la 2 stăpâni* și nrl 23. *Dela nord la sud,* toate localizate din italienește de Zaharie Bârsan.

Toate piesele localizate de dna Popescu, afară de cea dintâi, sunt anume pentru producțiuni de fetițe. Simple, de tot și mai mult niște nevinovate glume, decât comedii, care nume cu dreptul nu i-se poate da, decât celei dintâiu, care de bună seamă, că va plăceà, având și persoane mai multe, mai multă acțiune și intrigă potrivită. Nici chiar comediile localizate din italienește de Zah. Bârsan, nu fac. Sunt și ele niște piese scurte, aproape anoste și așa de puțin potrivite să deștepte râsul celor ce le cetesc ori le privesc jucându-se pe scenă. Ar rămâneà de remarcat piesa „Niculae Vulpe.“ Să avem iertare, dar nu cunoaștem adevăratul motiv, pentru care a fost premiată această scriere. Că autorul ei va fi avut buna intenție să scrie o piesă moralizătoare, a cărui subiect să fie scos din popor, — concedem și noi, — dar rezultatul la care a ajuns, nu îndreptățește acordarea premiului. Recensenții înșiși recunosc, că autorul s'a ferit să prezinte pe scenă lupta sufletească a cămătarului Vulpe, ne arătă numai hotărârea, ce a luat de sigur, după o grea luptă. Ceea ce la tot cazul e un neajuns. Tot neajuns e și lipsa de vioiciune în conducerea acțiunei și limba așa de greoaie pe alocurea. Se poate, că pe scenă piesa va face mai mult efect, cu greu credem însă, pentrucă și aranjamentul scenic e de tot simplu.

b) *Biblioteca pentru toți,* cea mai vechie publicație de acest soiu, a ajuns până la nrl 381. Noi nu primim decât când și când câte o broșură, așa că nu ne putem face o părere fundată asupra mersului publicațiunii. Observăm însă, că printre traducătorii singuraticilor broșuri ies la iveală

după-ce biserica orientală recunoaşte, că scaunul papal „este mama şi capul tuturor bisericilor[1])“, „capul tuturor bisericilor[2])“, „tăria sfântă, în care să învârt, să razămă toate bisericile[3])“ - scaun căreia Dumnezeu „i-a poruncit să aibă grija tuturor bisericilor“[4]) căreia „prin Isus Hristos s'a încredinţat întreagă biserica[5])“, care dela însuş Cuvântul întrupat „a primit şi are domnie, auctoritate şi putere asupra tuturor sfinţelor lui Dumnezeu biserici, de pe toată suprafaţa pământului, a lega şi a deslegă, în toate lucrurile[6])“.

Deci papa are drept, ba e dator să-şi reclame sieşi „toate scaunele“, de sine să înţălege, că nu aşa încât „episcopatul lui să nimicească episcopatul tuturor celoralalţi“, ci între limitele definite de sfintele canoane ale bisericii.

In senzul acesta trebue înţeles primatul papal predicat de biserica catolică.

Dar să trecem mai departe.

Patriarhul amintit după-ce a arătat, că unire adevărată, dogmatică între biserica orientală şi catolică nu să poate încheiă, pânăce papa şi biserica catolică nu cedează din învăţăturile sale, îşi esprimă dorul, ca baremi o unire externă, un fel de „asociaţie“ să se poată face, ca biserica creştină să fie mai tare în luptă contra atheismului şi a necredinţii de tot feliul: „Dacă papa ar şti să se facă într'adevăr om mare, atunci s'ar pune în fruntea unei asociaţii a tuturor bisericilor în contra atheismului, a materialismului şi în contra unui duşman cu mult mai primejdios: indiferentismul în cele morale şi religioase. Dintre toţi patriarhii creştini, cel din Roma este cel mai potrivit pentru a îndeplini o chemare atât de glorioasă“. Iar de încheiere zice patriarhul: „Puteţi aduce la cunoştinţa papei toate cuvintele mele, căci ele nu exprimă numai părerea mea, ci a întregului Orient“.

La tot cazul cuvintele patriarhului dovedesc că în Orient nu s'a stâns încă cu totul dorul după reunirea bisericilor.

Luându-le aceste în conziderare, consimţim cu dl Bălan în apreţiarea intenţiunii nobile ce să reoglindeşte din cuvintele acele frumoase (exceptis excipiendis) ale patriarhului: „Cuvintele patriarhului ortodox, al cărui nume nu ni-se spune, sunt purcese într'adevăr din o inimă creştinească, care să întristează de speraţia bisericilor, care le slăbeşte tocmai acum, când ar trebui să se înfrăţască în lupta contra duşmanului comun: al necredinţei de tot feliul. Poate şi această luptă va servi ca un mijloc în mâna Provedinţei, pentru a apropiă bisericile creştine, văzându-se ameninţate de aceeaşi primejdie“. Din parte-ne încă sperăm cu părintele Eusebie Popovici, că „una fiecare biserică ..... să nizueşte spre ţinta aceasta, şi contribue după putinţa-i, ca să se împlinească cuvintele făgăduinţii: „Şi va fi o turmă etc: ..... “

Dacă însă stăm cu mânile în sân, această unire a bisericilor nici când nu se va realiza. Iţi vine să plângi când vezi o aşa mare nepăsare, şi indiferentism în presa noastră faţă de chestia unirii bisericilor! Ce e pricina acestui indiferentism?

Pricina zace în aceea, că mulţi dintre creştini nu rosteşte din inimă sinceră rugăciunea aceea frumoasă a sfântului Vasiliu: „Dă Doamne, să înceteze schismele bisericilor!“

Fraţilor! Nu e bine aşa! Dacă pe calea presei nu putem ajunge la conţelegere (fiind presa de atare) să întrebuinţăm alte mijloace mai salutare. Bunăoară să convenim în sinod bisericesc, la Blaj ori la Sibiiu, să desbatem chestiile respective, să ne conzultăm cum ne-am putea împreuna în singura biserică a lui Hristos. Ştiu prea bine, că realizării acestei intenţiuni i-se vor opune o mulţime de conzideraţii omeneşti, noi însă nebăgându-le în seamă să tindem spre realizarea idealului nostru. Dacă vom cercă rezolvarea acestei chestiuni cu nepărtinire şi obiectivitate reciprocă cu intenţiunea sinceră de a află voia lui Dumnezeu, atunci avem nădejde, că se va puteà realizà unirea bisericilor, altcum la nici un caz nu.

Mă adresez deci către toţi acei fraţi, în cari mai bate o inimă creştină, să ducem la îndeplinire opera măreaţă şi sfântă a unirii bisericilor.

Sus inimile! căci doar nu ne-am înstrăinat încă aşa de tare încât să nu ne mai putem cunoaşte unul pe altul!

Virgil Pop.

[1]) În epistola episcopilor din Egypt către papa Marcu. Cf. Roskovány, Romanus Pontifex, Nitriae, 1867, tom. I, pag. 63.

[2]) În actele sinodului IV-lea ecumenic ţinut la Chalcedon, (Actione I.) Cf. Roskovány, op. cit. pag. 178.

[3]) În epistola lui Atanasiu şi a episcopilor din Egypt către papa Felix II. Cf. Roskovány, op. cit. pag. 77.

[4]) Ibidem.

[5]) În epistola lui Atanasiu şi a episcopilor din Egypt, către papa Liberiu cf. Roskovány, op. cit. pag. 73.

[6]) În epistola sfântului Maxim Mărturisitoriul către Petru ilustrul. Migne, patr. gr. t. 46, pag. 694.

CORESPONDINTE.

Din Silvania.

— *Un jubileu preoţesc.* —

La insistinţa mai multor amici, arătăm aicea pe un bărbat devotat şi binemeritat din vechia pleiadă, un anteluptător energic pe toate căile vieţii publice, încă din cruda tinereţă, — pe un activ membru a neamului, a cărui nume e cunoscut încă de pe la anul 1855 din articlii istorico-interesanţi şi de valoare, publicaţi în foile patriei, când sub rubrica „Armenopol Perla“, „De lângă calea lui Traian“, „Ciceul lui Petru-Rareşiu, când: „De lângă cetatea regina Isabela“, „Din Silvania-Meditaţiuni“ şi în cele din urmă „De lângă mormântul lui Simeon Bărnuţiu“ afară de nenumăraţi cu nume fictiv, ori plane anonim, cei mai mulţi publicaţi în foaia predilectăi: „Gazeta Transilvaniei“, şi „Federaţiunea“.

Abstrăgând dela cele amintite pentru a-l cunoaşte ar fi de ajuns singur şi numai „Cuvântarea festivă pentru Iubileul de model multora preoţii — ţinută la Iubileul de 25 ani ca Vicar foranen episcopesc al Silvaniei a lui Alimpiu Barboloviciu, în biserica din Şimleul Silvaniei ce sau fost publicat în „Gazeta Transilvaniei“ din anul 1896 şi în foaia „Unirea“ tot în acel an în care şi prin care să reoglindează cunoştinţele frumoase, erudiţiunea autorului.

Acel bărbat e Preaon. Dn *Ioan Papiriu-Pop,* paroh gr.-cat. şi protopop în „Siciu“, ambitul Silvaniei, şi assesor Consistorial etc. născut în „Pirolt“ comitatul Solnoc-Dobâca la anul 1833 Maiu 9, căsătorit cu Iulia Poruţiu fiica protopopului de odinioară din Almaşul-mare a lui Paul Poruţiu la anul 1858 (repausat în 1904) şi tot în 1858 ordinat şi de preot. Vorba ar fi dar de un Iubileu de 50 ani împliniţi a preoţiei, şi

---

nume necunoscute, ceea ce la tot cazul, nu poate fi decât dăunăcios publicaţiunii acesteia, care e azi destul de lătită. Numărul primit mai în urmă e 346. De Amicis: *Cuvântări pentru copii.* Autorul e foarte popular şi cunoscut. Cuore, sau ce simte inima unui copil, e tradusă de mult în româneşte, (acum şi în „Tribuna“) şi ea a contribuit nespus de mult în a ridică renumele autorului şi a-l face cunoscut. Şi cuvântările acestea sunt destinate pentru aceeaş lume de copiii, cărora autorul le păstrează atâta dragoste. Ele au fost rostite cu prilejul împărţirii festive a premiilor pe la şcolile din Turin. In ele cetitorul întâlneşte preţioase sfaturi pentru educaţia copiilor şi pentru cunoaşterea mai desăvârşită a firii lor.

c) *Biblioteca „Minerva.“* Institutul grafic cu numele de mai sus, a început şi el o publicaţie şi mai poporală şi mai ieftină, în care se vor publică lucrări de ştiinţă vulgarizată şi traduceri din toate literaturile. Au apărut până acum 9 numere, anume: 1. Sadoveanu: *Duduia Margareta,* 2. Andreiew: *Guvernatorul,* 3. Acelaş: *Nuvele,* 4. Mérimée: *Carmen,* 5. Eminescu: *Proza literară,* 6. Robeanu: *Poezii Postume,* 7. Daudet: *Scrisori dela moara mea,* 8. Vârnav: *Istoria vieţii mele* şi 9. Slavici: *Spiru Călin.* Mărturisim sincer, că chipul cum a început această publicaţie, nu ne mulţumeşte. „Minerva,“ care a contribuit atât de mult la lăţirea scrierilor bune şi folositoare, prin ediţiunile sale frumoase şi ieftine, — puteà să facă şi mai bine această publicaţie poporală. De pildă: Duduia Margareta, dacă ar fi scrisă de altcineva, nu de Sadoveanu, ne-ar scandalizà de chipul cum descrie familiile româneşti. Ce caută *Carmen* şi poate chiar şi unele *Scrisori* din Daudet în această publicaţie, care de sigur are menirea să pătrundă massele şi să se găsească pretutindenea? Nu credem, de nimerit, ca acum deodată spre a-şi câştigà cetitori, „Minerva“ să înceapă cu popularizarea celor mai realiste scrieri din apus, — aceasta ar fi o mare greşală. In literatura universală se vor fi găsind atâtea şi atâtea opere, cari meritâ să fie traduse şi pe româneşte. Şi chiar şi printre scriitorii nostri vechi şi noi, se află destui, cari bucuros se vor învoi ca din scrierile lor să se compună câte un volum de literatură bună şi sănătoasă, — şi noi astfele am dori să fie toate publcaţiile de acest fel, pentruca să lase întipăriri în sufletul celor ce le cetesc şi ca efectul lor bun să se resimtă. Altcum totul e o întreprindere de câştig, ceea-ce dela institutul „Minerva“ mai puţin aşteptăm.

mai tot de atâta și a protopopiei, însă a paradă cu ținerea de iubilare, modestia s'a ți reținu, mai preferend a face o fundațiune de 2000 coroane în folosul neamului... dupăce îi ajută Dumnezeu să-și așeze cinci prunci și să-și vadă nu numai pe fii... fiilor, ci și pe nepoții nepoților.

Așa-i va perpetuà meritele mai multe biserici nouă, școli, case parohiale, înmulțirea unora porțiuni canonice din trei tractate protopopești: a Ciceu-Cristurului, a Iclodului și a Pereceiului, a cărora existință, mare parte numele lui va să-l eternizeză, pentrucă cu multă osteneală și luptă le-a putut câștigà.

Cu tot dreptul a meritat deci încă de tinăr a fi distins și de încrederea opiniunei-publice, pentrucă de două ori a fost esmis în deputațiunea națională, ba încă la anul 1866 inteligința și poporul din comitatul Solnoc-interiore de atunci, l-au candidat și de deputat dietai pentru Pesta fată cu eruditul arheolog Carol Torma, mai târziu fost comite-suprem acolo. Și în butul tuturor presiunilor și corupțiilor, și a faptului, că aveà așa un distins contra candidat, totuși au întrunit la 1000 voturi, căderea au fost învingerea morală pentru români!

In adunări de ori ce caracter întse luptători să înfiră în fruntea lor, așa: sub fericitul marele Episcop Pavel în un Consistor-plenar, ca al treilea a pledat pentru strămutarea sediului episcopesc chiar din marginea Diecezei dela Gerla la Baia mare, Șomcuta ori Năsăud. In anul 1882 în sinodul-diecezan ca al doilea orator a pledat pe lângă dorința mai unanimă a clerului: „pentru reactivarea a forurilor protopopești", etc.

In iarna anului 1891 în adunarea imposantă-națională ținută în Dej capitala comitatului între 12 protopopi și alți 3 neuniți singur au vorbit 1 oară în contra proiectului legilor civile bisericești, aplaudându-l chiar și străinii.

Iar în 1893, luna lui Aprilie în călătoriai prin Dej la alegerea candidaților de mitropolit — la Blaj — fruntașii inteligenți din Dej și jur l-au rugat de au participat în ziua următoare la Conferința asemenea mare națională, și ca primul orator au luat cuvântul de a combătut „proiectul de lege despre Kisdedovurile" ce erau la ordinea zilei între aplausele generale.

Abstrăgând dela faptul că a ajutat și mai mulți studenți săraci, cari prin el au ajuns la posturi și oficii publice, dar au escelat și în adunările de colecte: precum la monumentul lui Simeon Bărnuțiu, pentru iuriști, pentru școala de fetițe din Cluj, și mai recent pentru edificarea bisericii din Zălau ș a.

In vie memorie va fi încă Clerului arhidiecezan adunat în Sinodul — său din Blaj — pe unde abătându-se din întâmplare, a fost învitat ca oaspe de piul-fericitul mitropolit Vancea recomandându-l: ca pe cel mai activ și zelos între protopopii ce a avut pe când erà la Gherla. Aceste din auzite, iar noi martorii multora ți dorim încă: „La mulți ani cu bine și cu sănătate."

Adevărul

Dela Societatea pentru fond de teatru român.

Mult stimate Domnule!

Este de prisos să fac o lungă introducere pentru a Vă reaminti faptul preacunoscut, că trăim în era însoțirilor de tot soiul. Numai întovărășirea așezată pe o temelie bună și numai continua colaborare spre o țintă comună poate asigura o izbândă, de ori ce natură ar fi.

In viața noastră culturală, două însoțiri mai de seamă, „Astra" și „Societatea pentru fond de teatru" încearcă să promoveze literatura, arta și în genere cultura noastră națională. Zic încearcă, pentrucă în realitate, ambele acestea societăți stau încă departe de ultimul țăl. Și cauza zace desigur nu numai în „împrejurările maștere" cari au zădărnicit înaintarea lor, ci mai mult în noi înșine, cari nu le-am dat necondiționatul și necurmatul sprijin, bănesc și moral, cu care le eram datori.

Ca slujbaș al societății noastre teatrale mă refer în special la dânsa și mărturisesc, că mă înspăimânt de progresul din samă, afară anevoios, pe care aceasta l-a realizat în cursul celor treizeci și opt de ani de existență. O tovărășie care îmbrățoșează o problemă așa de ideală, așa de necesară pentru reputațiunea unui neam iubitor de ce e bine și frumos, a izbutit să-și recruteze în curs de aproape patruzeci de ani, cincisnteoptzeci — zi: 580! membrii.

Iacă o cifră rușinoasă care trebue să cutremure pe omul ce-și dă seama, că suntem un popor de trei milioane, cu o cărturărime de cel puțin 25 de mii, socotind ambele sexe!

Ei bine, domnul meu și scumpe frate, situațiunea aceasta trebue curmată cu orice preț, ori altfel dovedim, că suntem un popor care nu înțelegem rostul înfrățirilor culturale-artistice și că progresul ori regresul lor ne lasă deopotrivă indiferenți; dovedim că ambițiunea noastră nu este câtuși de puțin aceea de a înainta, sprijinind cu obolul nostru întreprinderile de innobilare ale masselor.

Astăzi, când toate națiunile aleargă de sârg către o desăvârșire omenește posibilă, numai noi să stăm locului sceptici și apatici în fața oricărui avânt înălțător și fericitor de inimi?

Căci, pentru Dumnezeu, cum s'ar puteà tălmăci în alt chip, cifra asta de 580?... Ți-s'ar părea imposibil și totuși realitatea îți arată, că numai atâtea suflete românești au dorit cu adevărat înaintarea societății noastre teatrale, că numai aceste câteva sute din atâtea multe mii de nădrăgari ș'au dat creștarii pentru viitorul „teatru național românesc".

Un adevăr nespus de trist, pe care nici că l-ai cuprinde în miezul zoalei, al frământărilor de tot neamul, al „luptei" atât de bogate în feluriți „ostași naționali" neobosiți în a isprăvi cu zgomot mare treburi cu atât mai mici. Numai retrăgându-te în liniștea camerei tale și deschizând paginile statisticei noastre culturale ți-se vor destăinui însă rece și imparțial adevărații luptători, cari nu în strigăte de bâlci, ci în taină au dat pildă bună și-au *vorbit făptuind.*

Căci fapte și iar fapte ne trebue mai ales azi, când banul este mai mult decât oricând „nervul lucrurilor," când fără de capital nu se poate înjghebà nici o acțiune trainică și aducătoare de roade sigure. Cum ajutorul din afară este un oaspe zădarnic așteptat, să ne pătrundem odată pentru totdeauna, de adevărul cuvintelor „prin noi înși-ne" și înrolându-ne, sărac și bogat, în șirul membrilor acestei nobile tovărășii, să ne descărcăm conștiința de păcatul greu săvârșit până aci față de dânsa.

Cunoaștem vecinica scuză: *sărăcia!* Dar cine nu știe de asemenea câte parale să arunce la noi — „poporul sărac" — pe lux, pe joc de cărți, pe beutură, pe tutun, pe atâtea lucruri absolut inutile. Numai pentru societăți, ca „Astra" și „Societatea teatrală" nu se găsesc pungi deschise, nu se găsesc inimi altruiste, nu să ivesc daruri și nu să nasc testatori.

Săraci? O nu-i adevărat, căci nu există nădrăgar român dornic de înaintarea neamului, care să nu poată achita fondului teatral, în rate de câte 10 coroane și în decurs de 10 ani, suma bagatelă de 100 cor. Și să fim în clar: a fi membrul acestor două tovărășii pentru întreagă viața, nu este o jertfă, ci este cea mai elementară dorință a fiecărui cărturar, negustor și meșteșugar român, care cuprinde pericolul ce ne amenință, dacă vom mai întârzià a ne strânge rândurile, împlinindu-ne toate datoriile față de noi înșine, deci față de cultura națională.

Domnul meu și iubite frate! In numele societății al cărei slujitor sunt, îmi permit să fac apel la mintea și inima D-voastră, rugându-vă din tot sufletul meu a Vă înscrie membru pe viață și a recrutà în cercul cunoștințelor și prietinilor Dvoastră tot mai mulți aderenți, cari să se înscrie înșiși și să agite în cele mai largi sfere ideia teatrului românesc. In special, — decretându-se la adunarea generală din Oravița înființarea de „comitete filiale" în toate orașele și comunele noastre mai de samă — Ve-ți binevoi a-mi răspunde de urgență, că este ori nu oportum a să înființà și la Dvoastră un astfel de „comitet filial".

Și până atuncia însă, Ve-ți nizui a câștigà cât mai mulți membrii și pentru o mai bună evidență, Ve-ți rugà pe fiecare membru nou, a scrie și a iscăli pe un cvart de hârtie textul următor:

„Subscrisul, mă rog a fi primit în șirul membrilor pe viață ai „Societății pentru fond de teatru român", având a-mi împlini astfel datorințele statutare.

Locul, datul

iscălitura: . . . . . .
caracterul: . . . . . .
Domiciliul: . . . . . .

Acest document dimpreună cu rata primă de cor. 10, veți binevoi a le înaintà fără amânare dlui Dr. Nicolae Vecerdea, cassarul societății, Brașov, ori eventual cassarului noului „comitet filial" ce să va înființà în orașul DVoastră.

Nădăjduind cu tărie, că nu veți ocoli, de a vă împlini și sub acest raport întreaga dorință de proptea reală a culturii noastre naționale, — Vă rog să primiți, stimate dle, încredințarea deosebitei mele considerațiuni.

Brașov, 1/X 1908.
Str. Sf. Nicolae 7 A.

Aurel Paul Bănuțiu,
directorul artistic al «Societății pentru fond de teatru român».

Belgrad. Sârbia și Montenegrul lucră mereu aprovizionându-se cu toate cele de lipsă pentru un războiu. Năi cu muniții și tunuri sosesc mereu prin Constantinopol. Austro-Ungaria simte suflul rece al unui războiu și-și face curaj, căci în pregătirile aceste febrile ale celor două state mici vede sprijinul ce le vine din partea altor puteri străine. Din acest războiu Austro-Ungaria poate să iasă foarte compromisă. In aceste zile de frământare și ură internă poate să fie fatal acest războiu estern.

Oamenii își fac curaj și bagatelisează lucrul, dar dacă privești mai bine vezi teama celor din Viena și Budapesta. Prea să văd strânși de toate părțile de slavi, cari în caz de periclu toți vor fi una.

Apropiindu-se capetul anului rugăm pe On. Cetitori, ce sunt în restanță cu abonamentul, să binevoiască a ne trimite prețul foaiei. De asemenea rugăm și pe cei ce sunt în restanță cu abonamentul de pe anii trecuți, să facă bine a-l achită, căci foaia nu este în stare de a-i mai putea aștepta.

Nr. 558 și 103—1908.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român" publică concurs pentru următoarele stipendii:

1. *Un stipendiu de K. 120. — din fundațiunea Ioan Gallianu de Kecskés* pentru un elev de naționalitate română, care urmează la vreuna din școalele medii din Transilvania. Se vor preferi, în înțelesul literelor fundaționale, descendenții familiilor Popu și Antonu.

2. *Un stipendiu de K. 200. — din fundațiunea Georgiu Boeriu din Vad,* pentru un elev de naționalitate română, înrudit cu fundatorul, care urmează la vreuna din școalele medii din patrie; iar încât nu s'ar găsi petenți, se vor dà 2 ajutoare de câte K. 100 la 2 tineri cari învață vre-o meserie și sunt înrudiți cu fundatorul.

Cererile pentru stipendii se vor înaintà Comitetului central al Asociațiunii Nagyszeben (Sibiu, str. Morii Nr. 6) până la 1 Decemvrie n. a. c., însoțite de următoarele acte:

a.) Certificat de botez;
b.) Certificat pe anul școlar 1907/8;
c.) Certificat de paupertate; eventual
d.) Actele, cari să dovedească înrudire cu fundatorul.

Cererile întrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerație.

Nagyszeben (Sibiu) din ședința comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în 16 Octomvrie 1908.

Iosif Sterca Șuluțu
Președint.

Noutăți.

Hymen. *Aurel Iuliu Cigăreanu* și *Aurelia Cigăreanu* n. *de Bárdosy* cununați.

Petreceri. Reuniunea sodalilor români din Sibiiu invită la *Concertul* ce se va aranjà Sâmbătă, 8/21 Nov. 1908 în „Unicum." Dirigent: Augustin Bena, profesor de muzică. O parte a eventualului venit curat este destinat pentru fondul „Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași."

— Reuniunea română de cântări și muzică din Bistra invită la *sara de adio împreunată cu concert și teatru* ce se va ținea cu ocaziunea despărțirei de cătră fostul prezident al ei și paroh Mon. *Alexandru Papiu,* în 22 Noemvrie st. n. a. c. în Hotelul Dlui V. Goia.

Mulțumită. Ilustritatea Sa br. Kemény Árpád comite suprem, la repararea s. noastre biserici a binevoit a ne ajută cu 100 cor. iar la îngrădirea cimiterului cu nuele în preț de vre-o 50 cor. pentru care faptă creștinească în numele poporului meu, și pe această cale îmi exprim celea mai adânci mulțumite. Ciumbrud la 19 Noemvrie 1908. *Augustin Marcu,* preot gr.-cat.

Adunarea generală a reuniunei femeilor române gr.-cat. din Blaj s'a ținut Duminecă în 25 Oct. în localul casinei. A fost de față un public număros. Din raportul general al comitetului estragem următoarele: Averea reuniunei este de prezent 11320 cor. Ajutoarele date fetițelor de școală și internatului de fete în decursul anului 1908 a fost 650 cor. Membri reuniunei sunt 96, destul de puțini, când știm, că ar puteà fi cu mult mai mulți. Tot în adunarea aceasta s'a ales și noul comitet pe un period de 3 ani în persoanele doamnelor: Elena Nestor, Elena Pop, Cornelia Deac, Cornelia Maior, Roza Muntean, Amalia Grama, Roza Solomon, Camila Pop, Otilia Negruț, Valeria Uilăcan, Virginia Precup, Livia Domșa, Lucreția Domșa. Elena Prie, Elena Simtion, Elena Trifan, Cornelia Hodoș și Gheorghina Muntean. Bărbați de încredere au fost aleși dnii: Ioan F. Negruț, Dr. Ambrosiu Chețian, Gavril Precup și Dr. Octavian Prie. Duminecă în 8 Noemvrie comitetul și-a ales oficianții și anume: președintă dna Cornelia Deac, vicepreședintă dna Virginia Precup, cassieră dna Cornelia Hodoș și secretar dnul Traian German profesor.

Necrolog. † *Constantin Pușcaș,* cantor docente penz. în Zazar, a repauzat la 10 Nov. 1908 după un morb greu suportat cu paciință creștinească, provăzut cu sfintele Sacramințe. în etate de 56 ani, 31 a căsătoriei fericite și 34 al învățătoriei.

— † *Alfons de Popa Radu,* oficial reg ung. de finanțe în Sibiiu, după un morb greu, fiind provăzut cu sacramentul muribunzilor, în etate de 33 ani, și-a dat nobilul său suflet în mânile Creatorului, în 8 Nov. a. c. la 4 oare p. m.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunei.

M. în B. Îți facem cunoscut că senatul școlastic să compune din dnii: Dr. Victor Smigelschi canonic, George Muntean directorul preparandiei, Dr. Ioan Sâmpălean, Ioan F. Negruț și Iacob Popa. Adresează-te cu întrebările la vre-unul din numiții domni. Păr. S. R. nu e membru în senat.

Traian A. Todorescu,
producent de vinuri în Világos (Șiria)

liferează vinuri foarte bune, și curate după dealurile cele mai renumite, dela 50 ltr. în sus (în engros) cu prețuri moderate deposituri: Musca-maderat, Galșa, Șiria, Covasinți, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la dorință prospecte gratuite.

(49) 3—52

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până ce nu vei cere dela mine Prețcurent! Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor. Delaware costă mia 100 cor.

Adresa: SZIGYÁRTÓ NAGY MIHÁLY Felsősegesd, comitatul Somogy. (50) 3—25

Tusa măgărească

trece iute dacă folosești Emulsiunea de SCOTT. Medicii și moașele dovedesc acest lucru prin mii de epistole.

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminte la marca scutitoare Pescarul.

Emulsiunea de SCOTT ajută prin faptul, că e compusă din cele mai bune părți și cu putere nutritivă e prima între toate. — Deja după prima folosință simți cum îți crește sănătatea.

Prețul unei sticle originale e 2 cor. 50 fileri.

Se află în ori ce farmacie.

(47) 5—22.

La spălat sum ca la horă
Fără multă oboseală
Căci **săpunul** cel bun Schicht
Cruță bani, timp, osteneală.

Puterea minunată și intensivă de a curăți a

săpunului Schicht's Hirsch

zace în felul cum e pregătit și în alegerea materialului brut din care se pregătește!

Săpunul Schicht Hirsch

cruță mânile, hainele! Nu produce oboseală și grijă și cruță sănătatea, bani, timp și lucru

30,000 cor. garanță pentru curățenie.

(21) 7—8

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 43

Capitlul XXXVII.

Pontifex maximus.

Jos, lângă Mons Capitolinus, zăcea palatul lui Pontifex maximus; în timpul catastrofei el a suferit mai multe arsuri, peste tot însă a rămas destul de nevătămat.

Titus Claudius Sabinus, pontificele, un bărbat serios cu trăsuri severe și privire îndrăzneață, să preumblă prin odaia sa cea spațioasă.

Soarele chiar să ridică peste coline; lumina sa aurie depingeà trăsături strălucitoare pe coloanele din curte, printre cari să îmbulzau o mulțime de oameni; vizitatorii obicinuiți de dimineață, prietini săraci ai casei cele avute, clienți, și printre acestia, cu mers mândru, descendenții Scipionilor: senatori, cavaleri, oficiali dela curte.

În urma poziției sale de preot superior și în urma influinței sale politice, pontificele erà o personalitate însemnată în Roma de atunci.

Cu acurateță punctuoasă țineà el la prescrisele religiunei de stat, rosteà rugăciunile cele fără senz cătră zăii cei vechi, deși spiritul său cultivat desprețuià aceste ezerciții religionare și adeseori îl loveà greața când stăteà la altar și implorà, prin fraze goale, ajutorul zăilor.

Unul după altul păşau vizitatorii prin atrium în salonul de primire, unde stăpânul casei, în togă albă, cu pălăria preoțască pe cap, bineventà pe oaspeții săi și le împărtà favoruri, mândru și grațios ca un principe.

Astăzi numărul vizitatorilor erà afară din seamă mare; pentrucă decând cu focul, mulțimea celor cu rugările pe la palatele rămase nevătămate de incendiu s-a înzăcit.

O ceată de persoane marcante a fost deja concediată, când mulțimea să desfăcu în două cu respect, pentru a face loc lui Tigellinus, carele însoțit de patru cursori nubiani, a fost intrat în atrium. Noul sosit fù încunjurat la moment de un număr de sclavi, cari îl conduseră în sanctuarul pontificelui.

El trecù zgomotos pragul, îmbrățișă și sărută pe preot, apoi întrebă: „E permis să vorbesc un cuvânt între patru ochi cu sublimul pontifice Claudius?“

Acesta afirmă și demândă sclavilor, să se depărteze. „Împăratul,“ începù Tigellinus, „îți trimite prin mine salutări. El este încă prea iritat din cauza nefericirei înfricoșate, de carea a fost atins orașul nostru, căci altcum ar fi venit el însuși la tine, ca să-și esprime bucuria, că tu și casa ta cea nobilă ați rămas cruțați.“

„Mulțumesc împăratului pentru compătimirea sa!“ zise Claudius măsurat. El știà prea bine, că compătimirea împăratului nu erà serioasă; el numai atunci veneà la pontifice, când aveà lipsă de dânsul. Și de oarece aceasta să întâmplà mai de multe ori, astfel împăratul îl încărcà cu onoruri și favoruri.

Fața preotului esprimà o întrebare: Ce vreai? Știu, că n-ai venit numai pentru aceéa, ce mi-ai spus până acum!

Tigellinus îl înțelese. „Preot alui Jupiter,“ continuă el, „știi tu cine a dat foc orașului?“

Îndată ce a pus însă întrebarea, i-a și părut rău, pentrucă pontificele îl privi cu ochii săi pătrunzători și zise: „Ba nu, Sophonius Tigellinus! Tu de bună seamă îmi poți dà cele mai bune deslușiri despre aceasta.“

Agrigentinul feri sfiicios privirea cea agerà a preotului și vorbi:

„Ascultă. sublimule, ce-ți face cunoscut imperatorul: O sectă blăstămată s-a ivit în anii din urmă în capitala mea; aceia să numesc nazarineni, creștini! Ei scormonesc ca cloțanii printre popor și încearcă să-l abată dela vechia religiune de stat.“

La cuvintele acestea ochiul pontificelui înci; el păși lângă o masă, de pe carea luă un pergament.

Tigellinus continuă: „Acești creștini au amenințat publice, că Dumnezeul lor va trimite foc din cer și va nimici orașul. Unul dintre preoții lor, cu numele Simion, a fost văzut cu puțin înainte de incendiu la locul, unde focul s-a ivit mai întâi.... Avem dovezi, martori....“

O nouă privire, scurtă și ascuțită ca un pumnal, nimeri pe curteanul mincinos, încât el amuți.

„Ascultă, Tigellinus“, zise Claudius apăsat, „și mie îmi pare rău. ca și sublimului Cezar, pentru nimicirea eternului oraș al zăilor. Blăstămații, cari au facut acest lucru, trebue să fie pedepsiți cu asprime. Ca ei să fie aflați și pedepsiți, este treaba Cezarului. Datorința mea însă este, să apăr religiunea noastră față de atacuri străine“.

„Chiar pentru aceea m-a trimis și împăratul la tine, prea luminate“, zise Tigellinus, vesel, că Titus Claudius l-a întimpinat la calea jumătate; „el te roagă, să sciricești după faptele misterioase ale acestor Nazarineni și să ridici contra lor o acuză pentru crimă față de religiunea de stat. Împăratul zice, că ți-ar fi ușor să capeți dovezi pentru vina creștinilor“.

„Sophonius Tigellinus“, zise Titus Claudius, „pe mine nu mă poți cumpărà, ca pe mulți din Roma. Iar ceea ce mă roagă împăratul, am aflat-o deja de luni de zile. Aci“ — el puse mâna pe pergamentul desfăcut — „aci stă însămnat, ce am aflat eu, pentru a puteà scoate la iveală adevărul! Ce este scris aci, este o acuză gravă: am făurit arme grozave pentru lupta contra celor mai mari inimici ai imperiului roman: Nazarinenii! Și ceea ce am scris eu, este sentința lor de moarte!“

„Mă încânți, prea luminate“, strigă Tigellinus vesel, că poate duce stăpânului său vești așa de bune. „Mâne pe vremea prânzului Cezarul citează pe senatori în templul lui Iupiter, pentru a formà un edict, carele osândește pe incendiatori și-i predă justiției. El te roagă, să te pui în fruntea colegiului sfânt al preoților și să te prezentezi în templu, ca acuzător contra acelei secte periculoase“.

„Voiu veni! Salute Cezarului!“

Abia a dispărut Tigellinus, când fogni o perdeà și o fecioară svelță, îmbrăcată în alb, păși preste tapetul cel moale spre pontifice.

Fața acestuia luci de bucurie la vederea fetei.

„Așa de timpuriu te-ai trezit, copila mea?“ întrebă el și o sărută pe frunte.

„Ah, tată dragă“, zise fata, „dimineața aceasta a fost atât de plăcută, încât m-am hotărât, ca s-o petrec afară în liber. Viu din grădină și-ți aduc un dar mic“.

Ea-i arătă o roză escelentă, pe ale cărei foi roșii-închise luceau încă picuri singuratici de rouă, ca niște mărgăritare prețioase. „Este singura floare în grădina întreagă; toate celelalte le-a nimicit focul. Un tufiș des de lângă zid a mântuit-o dela perire“.

„Mulțămesc, dulcea mea Claudia! Va fi norocoasă ziua de astăzi, carea să înceapă cu un augur atât de bun. Tu știi, cât de mult iubesc eu florile“.

El mirosă cu plăcere floarea, apoi o așeză într'un vas prețios, pe carele îl umplù cu apă proaspetă dintr'un urcior de argint.

Floarea stăteà lângă pergamentul carele avea să devină atât de periculos pentru tînăra comunitate creștină.

Claudia să aplecă curioasă preste pergament și începù a ceti întrinsul.

„Lasă“, zise Titus Claudius, „asta nu e pentru tine, dulcea mea copilă. E prea serios, prea posomorât pentru tinerețea ta“.

„Ce este, tătucule? Înainte de a intrà, am auzit o vorbă urâtă, carea mă făcù să trămur. Sunà ca o sentință de moarte. M-am înșălat?“

„Ba nu, copila mea, așa a fost. Dar ți-am spus deja, că aceasta nu e pentru tine, Claudia.“

„Ah, tată, tu te porți cu mine ca cu un copil și nu-mi comunici nimic din miile de griji, cari te apasă. Și doară acum sum deja de șeptesprezece ani și sum fată mare! Lasă-mă să-ți împrăștiu grijile, cari îți încunjură fruntea, ori să le port împreună cu tine.“ Și ea își încolăci cu atâta iubire brațele în jurul gâtului său, încât el nu putù să reziste.

Titus Claudius erà un caracter de fier, strict față de amicii săi, mai strict față de inimicii săi — de tot strict față de sine însuși. El cunoșteà numai calea datoriței, cumpăna dreptății!

Dacă pontificele întorceà către sine și către lume partea cea mai aspră a caracterului său, când conveneà cu fică-sa, își arătà partea cea mai blândă, mai moale. Aproape tot i-au răpit zăii: soție și fii! Numai Claudia i-a rămas; ea erà raza de soare, carea lumină casa lui întunecoasă, încălzà viața lui singuratică. Niciodată n-a fost în stare să reziste rugămintelor ei; surisul ei îl fericeà, lacrămile ei îl făceau să despereze.

Astfel nici de astădată nu putù rezistà rugării ei și îi descoperi tot ce a aflat și

scris despre creştini. Un moment ea să întristă, dar veselia ei tinerească învinse în curând această supărare.

„Tătucule," zise ea şi-şi alipi linguşitoare faţa ei înfloritoare de obrazii lui palizi, „tătucule: o rugare!"

„Ah, pentru aceea mi-ai adus roza!" surise el. „Ei, ea într'adevăr este vrednică o rugare. Aşa dar vorbeşte!"

„Trebue să te părăsesc!"

„Claudia," zise pontificele înspăimântat şi dureros.

„Numai pe o zi, mă rog!"

„O zi întreagă!" zise Titus Claudius. „Asta e foarte mult. şti tu asta, copila mea?" Eră tare deprimat şi trist.

„Adecă nu," strigă Claudia veselă, „te iau şi pe tine. te răpesc din acest oraş fumegând, în care nu poţi răsufla."

„Şi unde vreai să mergi, copila mea?"

„Afară din acest oraş urât, afară în aerul curat, carele încunjură vila prietinului tău, senatorul Pudens, de lângă drumul salaric. Aşi vreà să mai cercetez încă odată pe prietina mea, mica Pudentiană, şi să vorbesc cu ea despre mii de lucruri, pe cari tu nu le înţelegi."

„Ştiu, ştiu!" surise pontificele. „Dorinţe feteşti, visuri feteşti! sigur, că despre aşa ceva nu înţeleg nimic. Aşa dar mergi, copila mea, mergi! Şi reîntoarce-te cu roze pe obrazi. După cum mi-se pare, tu eşti puţin cam palidă!"

„Tu nu mai puţin, tată dragă," zise Claudia moale. „Nu te odihneşti de fel, te consumi de tot!"

„Datorinţa, copila mea, datorinţa!"

„Aşa dar vi şi tu cu mine?" râse Claudia cu veselie.

„Ba nu, copila mea," zise pontificele. „Mai întâi trebue hotărâtă legea aceasta contra creştinilor, numai după aceea, poate!... Ori şti ce? Iţi dau două zile.... Şi în sara zilei a doua s'ar puteà întâmplà, ca...." El surise fericit.

„O. bunule", iubilă ea şi i-să aruncă în braţe. El privi cu iubire în urma ei, când să depărtă din odae.

„Dulcea mea copilă", şopti el cu tandreţă. Apoi să adânci iarăşi în pergamentele ce zăceau dinaintea lui. — —

În ziua următoare să adună întreg senatul în templul lui Iupiter; acuza contra nazarinenilor aveà să fie timbrată ca un act sărbătoresc de stat.

Halele strălucitoare cu chipurile împodobite ale zăilor ofereau o privelişte escelentă; pe scaunele cele aurite şedeau dejà senatorii, în toage albe.

În apropiere de intrare stăteau lictorii cu legăturile lor de nuiele şi cu săcurile, pentru a opri intrarea celor nechemaţi.

Un tron de aur, acoperit de un baldachin de purpură. eră aşezat pentru împărat şi soţia sa.

În apropiere stăteau mesele cele mici de citru pentru scriitorii, cari aveau să poarte protocolul.

Întreg spaţul dinaintea templului şi scara cea colosală de marmură până jos la forul cel distrus erau acoperite cu oameni; numai în mijloc eră lăsată o stradă largă pentru convoiul împăratului.

Titus Claudius Sabinus, pontificele. în fruntea celei sale de preoţi, salută pe Cezar şi aduse jertfă.

Apoi să deschise adunarea.

Nero descrise pe scurt scopul adunărei de astăzi şi încheiă: „Blăstămăţia grozavă, comisă faţă de regina oraşelor, strigă după răzbunare! Halele sfinte ale zăilor zac în cenuşă, palatele voastre sunt nimicite, ba chiar şi palatul Cezarilor: toate; toate-s pradă a flacărilor! Dacă de pe înălţimea acestei coline privim în jurul nostru, nu vedem decât grămezi de ruine fumegânde. Pentru ce nu-şi trimite Iupiter fulgerele sale asupra urzitorilor acestei pustiiri?"

Aci pontificele îl privi atât de aspru şi pătrunzător. încât Nero să opri.

„Eu însă", continuă el după o pauză, „eu însă vreau să nimicesc şi să zdrobesc cu braţ tare pe blăstămaţi. Şi acum ascultaţi, cine a incendiat oraşul nostru: Sunt nazarinenii, creştinii — aceea sectă blăstămată, carea deja de ani de zile scormoneşte în zidurile noastre şi împrăştie pe sub ascuns învăţăturile ei ticăloase".

Un strigăt de furie izbucni din mulţime: „Moarte creştinilor! Ardeţi-i, sugrumaţi-i, restigniţi-i! Moarte nazarinenilor!"

Strigătul înfricoşat să transplantă mai departe cu iuţala vântului şi vuià ca un orcan puternic preste oraş.

Nero surise îndestulit şi demândă lictorilor să impună tăcere mulţimei.

Apoi să adresă către senatori: „Am însărcinat pe Sophonius Tigellinus, să aducă dovezi pentru afirmările mele, să producă martori. Ascultaţi-l şi apoi vă rostiţi sentinţa!"

Sophonius să ridică şi privi triumfător preste adunarea cea strălucită; el vorbi cu acel foc, carele nunumai aprinde, ci şi nimiceşte. El grămădi dovadă preste dovadă cu o nerusinare rafinată, carea convingeà chiar şi pe cel îndoelnic. El formă o ţăsătură infamă de minciuni, încât chiar şi împăratul rămase uimit. Tigellinus îşi bazà acuza pe faptul, că focul a izbucnit într'o parte, carea erà locuită mai mult de negustori orientali. între cari să aflau o mulţime de evrei. Acum însă, după afirmarea sa, secta nazarinenilor s-a format din evreime, însă în timpul din urmă s-a lăpădat de aceasta şi astfel a izbucnit o luptă amară între evrei şi creştini. Aceşti din urmă ar fi vrut să se răzbune faţă de soţii lor de odinioară şi le-au aprins locuinţele. De fapt s-a şi văzut, cu puţin înainte de izbucnirea focului, o ceată întreagă de nazarineni, sub conducerea lui „Simion cel înţăţept", la locul, unde s-a ivit mai întâi focul, adecă în apropierea circului cel mare. Cine altul, afară de această ceată blăstămată a putut să arunce focul în magazinele cu bucate!

Un nou strigăt de furie aplaudă pe mincinos.

Acum el aduse doi soldaţi ca martori. cari au întărit spusele sale.

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

„**Luceafărul**" Nr. 22 cu următorul sumar: I. Agârbicean Intâiul pas. — I. U. Soricu Noapte (poezie). — G. N. Mihăilescu Tudorache Nebunu (fragment). — M. Popovici Cântec (poezie). — I. Broşu Miserere (poezie). — Oct.-A. Tăslăuanu Synnöve Solbakken de Björnstjerne Björnson (trad). — Dări de seamă: Mar. Simionescu-Râmniceanu: Caleidoscopul lui A. Mirea. — Cronică: Scrisori din Bucovina. Apel către traducătorii şi editorii operelor lui Schiller şi Goethe. Socializarea conştiinţelor. Ştiri. Poşta Red. — Poşta Adm. — Ilustraţiuni: Vederea comunei Rodna nouă. Biserica nouă din Rodna nouă. Fruntarul bisericei nouă (din Rodna) pictat de O. Smigelschi. Primarul comunei Rodna în foişorul casei zidite de el însuşi. Interior de casă ţărănească din „Rodna nouă".

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. ***Apologetica creştină*** vol. II. ***Tradiţiunea şi Biserica.*** Costă fiecare volum **5** cor. + **30** fileri porto, ***Teologia dogmatică Specială*** vol. I. ***Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului şi Graţia*** de *Dr. Vasile Suciu,* profesor de teologie. Costă **7** cor. **30** fil. + **30** fil. porto. A se adresà la Librăria semin. din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.
Redactor responz.: Augustin Gruiţia.

AVIZ!

Aduc la cunoştinţă onoratului public din loc şi jur, că am preluat magazinul de lemne al Dlui ***Ştefan Oltean*** fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă şi mai departe sub conducerea Dlui ***Ştefan Oltean,*** l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: **grinzi, caferi, lete, scânduri, ţiglă, cărămizi, var,** etc. pe cum şi **lemne de foc, *1 vagon de fag cl. I. dus în curte cu 156 cor.***

cu preţurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoştinţa onoratului public rog şi binevoitorul sprijin.

Blaj, Septemvrie 1908.

(41) 6 8 Cu toată stima:

Dionisiu Trifan.

„Familia Română." Revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar şi distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, Gâcituri).

Abonaţii noi pot primi toate numerile dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23. (30) 13—52

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărăşia românească „Mugurul" însoţire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viţă de vie de toate speciile pe cum şi viţă americană cu şi fără rădăcină şi la dorinţă însoţirea dă instrucţie gratis ori cui în toate ramurile viticulturei."

(34) 10—52

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

46) 3—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina= cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu

(45) 3 - 52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreturi şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95.816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieţii: **9.882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:
Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Viţă altuită! *Viţă altuită!* *Viţă altuită!*

(42) 5—5

De vânzare:

Un cuant mai mare de **altoi** de viţă cl. I-mă, altuiţi în viţă americană (*„Riparia Portalis“*) după metoda cea mai bună (altoirea în muşchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000 bucăţi =	200 coroane.
Mustoşi	(Muszlos fehér)	„ „ =	200 „
Goarneşi, Iordovană	(Járdovány)	„ „ =	220 „
Galbini	(Méres fehér)	„ „ =	200 „
Feteşti	(Erd. Leányka)	„ „ =	220 „
Mestecaţi	(Vegyes borfaj)	„ „ =	200 „
Rulendi	(Ruländer)	„ „ =	200 „
Şmighiră	(Som, Furmint)	„ „ =	200 „
Ezerjó		„ „ =	200 „
Bacator		„ „ =	200 „
Silvan verde	(Zöld Szilvány)	„ „ =	200 „
Chasselas Napoleon		„ „ =	200 „
Muscat Lunel		„ „ =	220 „
Muscat Croquant		„ „ =	240 „
Slancamenca	(roşie)	„ „ =	240 „

Soiuri pentru vin roşu:

Burgundj, mare	(Nagy Burgundi)	1000 bucăţi =	200 coroane.
Lugojană, neagră	(Nemes Kadarka)	„ „ =	200 „
Carbenet	(Carbenet franc)	„ „ =	200 „
Merlot		„ „ =	200 „

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Chasselas blanck croquant	(alb)	100 bucăţi =	22 coroane.
Chasselas rouge croquant	(roşu)	„ „ =	22 „
Muscat Alexander	(alb)	„ „ =	22 „
Muscat Passatutti	(alb)	„ „ =	24 „
Muscat Ottonel	(alb)	„ „ =	28 „
Muscat Hamburg	(negru)	„ „ =	30 „
Kosuth Lajos	(alb)	„ „ =	30 „
Suvenir de mileniu	(alb)	„ „ =	40 „
Oriaşul de Genua (Genuai óriás)	(alb)	„ „ =	40 „
Csaba gyöngye	(alb)	1 „ =	1 „
Altoi clasa II-a.		1000 „ =	80 „

circa: 800,000 buc. loze

Viţă americană (sălbatică):

circa: 800,000 buc. loze

Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus groasă 45 cm. lungă	1000 bucăţi = 17 coroane.
Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus groasă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăţi) (altoi)	„ „ = 50 „
„ „ cu rădăcină	„ „ = 40 „
Viţă nobilă (europeană) dela 6 mm groasă 45—50 cm. lungă (mai multe soiuri)	„ „ dela 8 „ în sus.

Acela cari au trebuinţă de viţă sălbatică pentru altuit, sunt rugaţi ași face comandele cel mult până în 10 Noemvrie 1908 şi totodată a-mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noemvrie preţul viţei sălbatice se va urcă (ridică). La comandă rog, a-se trimite 1/4 anticipaţiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau staţiunea căii ferate. Pachetarea să va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamaţiunile să-i-au în consideraţie dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comande mai mari vând şi pe cambiu pe lângă cavenţi buni, terminul solvirii 1 Octomvrie n. 1909.

Sâncel—Szancsal, u. p. *Balázsfalva.*

Ioan Bărbat,
inv. producent de altoi.

Tipografia Seminarului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 28 Noemvrie 1908. Numărul 47.

Reforma electorală.

Românul nostru trecut în viaţă peste foarte multe greutăţi are un proverb: „In tot răul este şi ceva bun.“ Când suntem în ajun să se introducă în ţară sistemul nou de alegere, care pretinde în primul rând dela cetăţeni anumit grad de cultură, scrisul şi cetitul, un lucru care pentru noi erà chiar de trebuinţă, ca să se demonstreze prin lege folosul învăţăturii.

Noi, cari ne-am îndeletnicit cu învăţarea, deşteptarea şi creşterea poporului prin şcoalele elementare, nu am fost în stare să găsim într'un jumătate de secol o dovadă puternică prin care să înduplicăm părinţii a-şi trimite copiii la şcoală cu dragoste şi fără silă. Acum când dreptul de alegător s'a legat de cetit şi scris la o singură predică ocasională mi-s'a însinuat peste 60 bărbaţi însuraţi şi 20 ficiori, cari toţi să roagă să fie instruaţi în scris şi cetit, între cari sunt bărbaţi în vrâsta de 45—50 ani.

Dacă acest curent să va puteà mişcà cu folos în toate părţile locuite de poporul nostru, atunci câştigul este cu mult mai mare decât paguba ce să intenţionà a ne face cu legea primejdioasă.

Dacă în prezent n-am puteà profità din lege noi românii chiar nimic, decât deşteptarea, luminarea şi educarea poporului pe toată linia, totuşi trebue să fim mulţumiţi de socoteala vrăşmaşului, căci din adins vrând să ne facă rău, acela poate să ne servească spre bine.

Fără îndoială proiectul amintit poate să ne servească spre bine şi prin îndemnul şi voinţa firmă a poporului, că nu se va lăsà să i-se aplice pe mir cuvântul, că este prost, nu mai ales acolo, unde n-a lipsi nici încurajarea factorilor prin firea lucrului chemaţi a deşteptà şi luminà massa poporului: preoţii şi învăţătorii.

E sosită vremea să trimbiţăm pe toată linia poporului nostru cuvintele poetului: acum ori niciodată să dăm dovezi la lume... că ştim să ne însufleţim, da ştim şi munci, când dreptul să poate câştigà cu voinţa şi munca de o singură iarnă.

Lucrul nu este greu, aceasta o ştiu din propria-mi experinţă. În anul 1886 Episcopul Gherlei m-a numit de preot în comuna mea natală, Satu-nou-de-sus de lângă Baia-mare unde în tot satul ştià scrie din vre-o 650 suflete 4 persoane, lucrul acesta mă supărà mult văzând bărbaţii cu cari am copilărit, în atâta întunerec. M-am hotărât la muncă: întâi am format cor bisericesc pe două voci cu tinerimea şi în sările de cant am instruat ajutat de învăţător scrisul şi cetitul.

În iarna primă am întocmit cor bun şi a învăţat peste 20 inşi scrisul şi cetitul. Tot acest metod l-am aplicat şi în filiala Tăuţii-de-sus şi încă cu mai îmbucurător rezultat.

Dupăce în amândouă comunele am avut cântăreţi, poporul erà însufleţit la culme şi părinţii tinerilor corişti chiar ambiţioşi de învăţătura acelora.

Fără a perde vreme m-am folosit şi profitat de însufleţirea poporului, căci în amândouă satele am zidit în 1887 şi 1888 şcoli de piatră, cu o sală de propunere pentru 80—100 elevi, iar pentru învăţători două odăi, bucătărie şi cămară sub acelaşi acoperemânt tot din peatră. Pentru economie, poieţi, coteţe şi fântâni.

Corurile începute de mine există şi astăzi, iar din şcoale timp de 7 ani am scos o mulţime de cărturari, căci însufleţirea odată sădită cu temeiu şi dragoste de carte s'a tot potenţat.

Astfel ar trebui să ne folosim acum de moment şi de voinţa poporului, ca să tragem cel mai mare folos posibil prin învăţarea lui la scris şi cetit. Aceasta pe cuvântul, că fiecare analfabet să simte lovit în demnitatea sa de om, deci este uşor a-l înduplecà la învăţătură.

Legea electorală după cum să prezintă nici nu ne-ar puteà face răul intenţionat peste stavila aceasta cu puteri unite vom trece cu siguranţă biruitori.

Putem spune, că proiectul de lege are unele părţi chiar bune şi moralizătoare: „Are două voturi, care a împlinit 32 ani şi a făcut serviciul militar şi *are 3 copii*.“

Aceasta pretenziune este pe cât să poate de înţeleaptă, căci va împedecà mult sistemul păcătos de doi copii şi va pune stavilă aborturilor provocate prin fel şi fel de metoade.

Alungarea fătului conceput deja s'a generalizat şi în comunele noastre şi cu greu este a-i pune capăt. Eu abia după 5 ani de păstorire pot constatà că deja mi-a succes a stârpi viţul, căci naşterile s'a sporit cu 4% spre a ajunge acest rezultat a trebuit muncă şi cuvânt puternic. A trebuit să cunosc boala deplin, ca să-i pot aplicà lecuirea corăspunzătoare.

Primejdia cea mare vine de acum prin împărţirea cercurilor, aci va fi nedreptatea şi încătuşarea noastră. După toate semnele, cercurile de alegători dintre români şi maghiari vor fi astfel împărţite, că noi vom alege dela 80—100 mii un deputat, dar maghiarii vor alege 1200—3000 un deputat. Iată aci va fi primejdia adevărată, unde nu putem ajutà prin propriile noastre puteri prin voinţa şi munca noastră.

În asemenea împrejurări ajunşi, poporul nostru deşteptat, va cunoaşte deplin pe vrăşmaşi, cari nu odată să laudă, că poporul li-e drag, dar numai cu intelectualii răsvrătitori nu să pot împăcà. Luptătorilor harnici li-se dă în mână o armă puternică prin care va puteà

desbrăcà în golățate pe demagogi, cari perirea noastră o caută.

Datorința noastră este, ca în proporție cu măsurile de împilare să ne adunăm rândurile spre luptă dreaptă. Istoria lumei ne învață, că toți impilătorii prin nedreptatea lor și-au săpat mormântul. Ori nu este scris în Biblie că „dreptul ca finicul va înflori“?

R.-Cristur, 1908.

I. Costin,
paroh gr.-cat.

Ceva la fondul de penzionare a preoților. *)

Frații preoți din tractul Reghinului în conferința preoțească de toamnă, după cum scrie fratele V. B. Muntenescu în Nr. 42 al „Unirii,“ s'au ocupat cu chestia fondului de penziune al preoților; e foarte bine, dar pe lângă aceea e și chestie arzătoare pentru noi, ca în vederea îmbunătățirii sorții noastre, de cu vreme să ne ocupăm cu venitorul nostru, respective al familiilor noastre, de aceea îmi iau voie să îmi fac și eu. ca unul din cei mai mici, observările, cu privire la hotărîrea fraților preoți, luată la chestia amintită:

Sum de acord cu frații, ca să solvească unul fiecare anual 100, 80, 40 cor. la fondul amintit — sum de acord, dar nu cu privire la sumă, căci despre o cuotă hotărîtă e prea de timpuriu să vorbim, — neînchizându-să însă calea fraților preoți cu cualificația teologiei bienali. de a concurge care vrea cu aceiași sumă la fond, ca și un teolog sistematic, ca astfel la timp să fie și el întocmai părtaș, căci doară, deși cu cualificație inegală, totuși în viață îndeplinim aceiaș muncă, și suntem părtași aceloraș dureri; dar nu sum de acord cu partea a doua a hotărîrei lor, ca anume, pe lângă cuota anuală impusă spre binele nostru la fondul de pensiune, să mai contribuim separat anual 30, 20, 10 cor. pentru crearea unui fond, din care să fie ajutați preoții, cărora puterea civilă le va detrage întregirea congruală fără de învoirea P. V. Consistor, nu sum de acord, căci după părerea mea nu are sens, și iată pentruce:

După cât știu eu, și așa cred, că doară întreagă preoțimea, Ministrul cultelor a promis regularea congruei de-o-camdată pe cale novelară, luând de bază art. de lege XIV din 1898, în care ocure un singur § 67, pe baza căruia i-să detrage preotului delicuent întregirea, acei § înșiră însă atari fapte, în urma cărora auctoritatea supremă bis. ca for de investigare nolens volens, trăbue să aducă hotărîrea de-a să detrage întregirea, de nu cumva va voi să vină în contrazicere cu sine și cu chemarea sa, cea ce nici presupune nu să poate, nu, căci eu cred, că e eschis, ca P. V. Consistor să se espună pentru un frate, fie acela cine ar fi dovedit fiind vinovat de §. 7 al art. de lege XIV din 1898, și în legătură cu aceasta de §. 13 alineat ultim al art. de lege XXVI din 1893.

Mai departe nu sum de acord cu ce zice fratele V. B. Muntenescu, când scrie, că să ne asigurăm primo loco pe noi înșine, nu, pentrucă după părerea mea chemarea noastră e de a lucrà împlinindu-ne cât să poate de strict și conștiențios datoriințele, în liniște însă, nefolosindu-ne nici când după săvârșirea acestora de doba de reclam, după cum durere să folosesc unii dintre noi atât de des în ziua de azi, nu, căci noi trebue să lucrăm Dlui și pentru Dl. și asta o vom face-o atunci cu atât mai vârtos, când vom ști, că ai nostri după noi sunt asigurați de pânea de toate zilele! Nu pe noi, ci înainte de toate pe ai nostri să-i știm ocrotiți pentru vremi de restriste!

Atât cu privire la articlul fratelui V. B. Muntenescu din Nr. 42 al „Unirei.“

In ce privește chestia fondului nostru de pensionare în sine considerată, am și eu, unele păreri, pe care înșirându-le aci îi rog pe frați și cu deosebire factorii competenți în a da directiva regulărei definitive a chestiei, să binevoiască a le folosi aflându-le eventual de bune, și anume:

1. Unul fie care preot fungent să solvească odată pentru totdeauna o taxă fundamentală, anumite % a întregirei congruali și a venitelor paroch. constatate prin conscrierea congruală din anul 1896.

2. Să se statorească o cuotă anuală ce vom aveà să o solvim unul fiecare la cassa fondului, fie egală pentru fiecare preot, fie diferită după cualificațiune, dar în cazul din urmă să i-să deie voie și preoților cu teologia bienală de a concurge la fond cu suma ca și un teolog sistematic, asigurându-și și el astfel o penziune egală.

3. Pe lângă cuota anuală statorită pentru fiecare preot, să se elecțeze pe fiecare biserică respective parohie fără conziderare că e vacantă sau completată, o taxă anuală de 24 cor. eventual mai mult în favorul fondului; aci cred, că vor fi și de aceia, cari îmi vor dificultà proposiția pe motivul, că bis. sunt sărace. și afară de aceasta abia mai pot suportà impositele, nu să mai concurgă

*) Discuția fiind deschisă, fără ca Redacția să împărtășească părerile corespondenților săi, dă libertate deplină, celor ce află de consult să se pronunțe asupra chestii, care în prima linie interesează preoțimea de la sate.

FOIȚĂ.

SONET.

Pe culme codrul plânge și suspină,
Se scaldă stele'n zarea argintie,
În vrăjile de vagă nostalgie
De după deal răsare luna plină.

Părău'și mână unda cristalină
Pe creste sună-un corn de haiducie,
Eu stau pierdut în dulce reverie
Și'n dulcea vraje toate se alină.

În blândul farmec floare după floare
Adoarme, sub polenul fin de lună
Și peste lanuri vântul se alungă.

Aproape caii'n pedeci sunătoare
S'aud sărind și peste toate sună
Cu glas duios cavalul dela strungă.

Aron C.

Gavril Lazar de Purcăreți.

Totdeauna ne împlinim datorința națională, de câte ori reînviem memoria bărbaților nostri binemeritați, cu atât mai sacră datorință avem să împlinim dar atunci, când avem să aprindem făclia de pietate memoriei acelui brad puternic național, care au știut să trezească spiritul amorțit al românilor grănițeri din Sanislău, ultima comună locuită și de români spre occident. Imi împlinesc datorința acuma, când în numele tuturor Sanisloanilor amintesc câteva, numai câteva date din celea multe, cari caracterizează măreața activitate a lui Gavril Lazar de Purcăreți, atât pe terenul bisericesc, cât și pe cel politic național.

El ca parohul nostru ne-a introdus temeinic în deprinderile virtuților creștinești și naționale; ne-a convins, că acestea sunt lustrul frumuseții omenești; ne-a convins, că simbolul nobleții și a culturii adevărate e religia și iubirea limbei materne!

Treizeci de ani a stat între noi, ca un apologet gigantic al credinței și al românismului; a stat la o înălțime de care numai cu supranaturală reculegere de sine să poate înălța inima unui singuratic, la o înălțime unde simplul muritor poate pătrunde, numai după ce și-a purificat caracterul de pulverea egoismului.

El ne-a condus, el ne-a învățat și modul lui de a instruà a fost opera mare întru mărirea lui Dumnezeu și întru progresarea românismului, el a pus pază abuzurilor și s'a luptat ca și un Titan în contra maghiarizării. Neînvins niciodată și totdeauna învingător. Da, el a fost reprezentantul nostru în cel mai grav moment al energiei naționale. In numele lui să concentrează trecutul și viitorul nostru, luptele și aspirațiunile noastre a foștilor lui discipoli. El cu vocațiune sfântă ne-a îngrijit umplând spiritele noastre cu minunile simțemintelor adevărat românești, inspirându-ne totdeauna prin strălucirea unui exemplu admirabil de românism, sfințenie și devotament. El cu manierile lui fine a nutrit în noi focul științii și a iubirii active, care totdeauna va fiăcără în noi. Sub oblăduirea lui fiii și ficele noastre au crescut în înțelepciune și în har înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, căpătând o învățătură, care ajunge mai mult decât comorile lumii, că „nu să dă pentru aurul cel mai bun și nici argintul nu să cumpenește drept preț pentru ea.“ (Iov. 28, 15).

Și așa comuna noastră, până vom trăi noi foștii lui credincioși, va fi ferită de a deveni sclava sceptismului, va mai fi ferită și de întunecimea acelei filozofii crude, care micșorează motivele morale și deschide perspectivele progresului material, și va fi ferită de murdăria imoralității și a renegării.

Sub păstorirea lui moralitatea femeilor și castitatea fetelor române din Sanislău a ajuns de model între poporenii satelor vecine,

și la fondul de pensiune preoțesc cu așa sumă, eventual și mai mare; acelora le amintesc art. de lege XXXII din 1875. §. 29 p. 3. în urma căruia parohiile respective bis. ca susținătoare de școale sunt îndatorate a solvi anual taxa de 24 cor. în favorul fondului regnicolar de pensiune, fără considerare însă, că stațiunea docentală e ocupată sau vacantă, și amintindu-le întreb, că dacă puterea civilă are dreptul de a eiectà taxa pe bis. respective parohii, ca susținătoare de școale, pentru asigurarea pensiunei docenților, oare auctoritatea bisericească nu va puteà avea aceiaș putere de a eiectà taxă pe aceleași biserici respective parohii, și în aceiaș măsură, eventual mai mult, pentru asigurarea pensiunei preoților, căci doar noi la tot cazul stăm și trebue să stăm mai aproape de biserică ca învățătorii; de altfel abstrăgând dela aceasta, cred, că nici pentru o biserică din Arhidieceză suma de 24 cor. anual nu e o posiție atât de grea în erogate, carea să conturbe ecuilibriul financial al respectivei biserici.

4. Fondul actual al deficienților, ca fond cu aceiaș destinațiune, să fie contopit în fondul de pensiune nou creând, pe cum și fondul viduo-orfanal.

5. In ce privește proporția la dreptul de pensiune să se ieie de bază anii de serviciu.

6. Indată după regularea congruei fie pe cale novelară, fie definitiv prin art. nou de lege — și de să poate mai iute, ca așa regularea să ne afle gata de muncă, superioritatea bisericei să binevoiască a începe regularea fondului, așa însă, ca în prelucrarea statutelor să ia parte și preoții din provincie, denumindu-să în comisia de prelucrare jumătatea membrilor din preoți gremialiști, jumătate din preoții esterni o parte protopopi o parte preoți numai, iar statutele astfel prelucrate să fie aprobate de P. V. Conzistor, eventual de un sinod arhidiecezan.

Acestea sunt în mare părerile mele în ce privește chestia în sine considerată, și am îndrăznit a mi-le spune așteptând, ca cei ce știu mai mult să ne îndrepte mai mult, și mai pe sus să ne ajute în realisarea visului de mult dorit, și sum convins, că fie care preot lăsând la o parte ori ce considerații va munci din răsputeri la clădirea venitorului familielor de preot, și asta o cred cu atât mai vârtos, căci pentru noi e trecut timpul poveștilor, și mântuirea numai din și prin fapte ne poate veni.

Mureș-St.-Ana, la 13 Nov. 1908.

Emil Andreșan,
adm. paroh.

Dieceză în dieceză
sau
ardeleni și ungureni în dieceza Gherlei.

Nu numai chestia ca atare, ci mai ales felul cum este ea tractată din partea celui mai autorizat om al Clerului ungurean, Rev. Tit Bud, dimpreună cu năvala necualificabilă și ne mai pomenită din „Magyar Állam“ (30 Oct. a. c.) pretind, ca cruciada clerului ungurean pornită contra clerului ardelean, cruciadă, care acum îmbracă formele unui războiu de esterminare folosindu-se chiar și de armele spionajului și denunțărilor politice, — să fie odată și îngrabă terminată. Nu este permis, ca aceasta mare și vitală chestie să adoarmă nerezolvată ori să rămână negligiată, căci în fiecare moment poate să provoace o catastrofă bisericească-națională!

Rev. vicar Tit Bud (în „Unirea“ nr. 37) pune chestia așa: părețele despărțitor îl formează fondurile, declarând franc și fără a observà, că unde izbește, că atât timp cât nu va fi încetat diferința dintre fonduri, preoții ardeleni n'au drept să ocupe parohii ungurene.

Să ne oprim aci, și să ne punem cinci întrebări.

Ce sunt fondurile?

Suferit-a vre-o limitare dreptul de liberă conferire și guvernare al episcopului de Gherla?

Preoții ardeleni sunt ordinați la titlul parohiilor sau a părților ardelene?

Formează părțile ungurene ori nu, dieceză în dieceză?

Au ori nu, recunosc ori ba, părțile ungurene episcop în înțelesul canonic al cuvântului?

Să căutăm a răspunde la aceste.

Fondurile sunt un bun comun, dar *privat* al respectivelor părți, deci un avut, ce nu este legat de persoane cu numele, ci de parohii. Pe cum fondul de penziune al oficialilor comitatenzi și altele multe, întocmai pe întocmai și acesta este legat și condiționat de *loc*, și *nici la un caz de persoane*. Fondurile de cari tractăm poartă numele de *„fondurile parohiilor“* ardelene și ungurene. §. 2 din statutele fondurilor ungurene spune apriat, că: „Datoriințele preoților din § 1. (adecă din părțile ungurene) sunt legate *de parohie*[1]).“

Cine poate silabizà de aci alta, decât că *preoții din dieceza Gherlei* aplicați în părțile ungurene au datorință către fondurile ungurene și nu față cu cele ardelene și că datoriințele sunt legate de parohii și prin parohii de preoții ce să află în ele?

Și mai una: unde s'a pomenit, ca un statut, ce regulează o afacere de natură per eminentiam privată, materială și aparținătoare *dreptului privat*, să strângă în lanțuri

[1]) V. Tit Bud: Îndreptar practic p. 437—8.

---

că el s'a luptat cu rezoluțiunea unui Cato și cu ardoarea unui Brutus, ca să ferească turma sa de imoralitatea modernă. și a avut rezultat admirabil, că între 2023 suflete români, numai la 4—5 ani, de s'a născut vre-un bastard, până când în satul vecin Mező-Petri între 1132 suflete Șvabi într'un an s'au botezat 25 bastarzi. Dela romîncele din Sanislău ar puteà luà exemplu și țărancele noastre dela codru și jurul Baia-mare pe unde au foarte curioase, ba revoltante vederi și principii despre moralitate și castitate. Am întrebat pe niște codreni de ce religie sunt ei? Și nu mi-au știut dà răspuns numai, că ei sunt români. Am întrebat, că cine a fost Isus Hristos? și nimic n'au știut! Am zis, că „grigea popii de tămâie.“

— Da preot aveți să vă grijească de tămâie? întrebai eu mai departe.

— Avem da, și așa ne-a zidit o biserică de frumoasă, că toată ziulica te-ai uità la ea!

Înțelegeți, mă rog, *zidul*, numai *zidul*!! — —

Și Gavril Lazar de Purcăreți a zidit o biserică în Sanislău, o biserică puternică, a cărei sanctuar se deschide în fața tronului dumnezeiesc, a cărei imnuri cântate de ei vor aveà refren și dincolo de mormânt, că el a zidit: biserica *„Spiritului Sfânt!“* —

Singur a zidit-o, la ce i-au trebuit puteri supraomenești, le-au cerut dela Dumnezeu și Atotputernicul i-le-au dat, că ruga sa a fost fără prihană!

Prima sa năzuință fù ca poporenii să tragă cu toată dragostea la cultul divin și ca să-și ajungă scopul nimic n'a lăsat afară din tipic sau din ritul nostru oriental abundant și frumos până la farmec. Toate, toate le-a îndeplinit cu cea mai mare esactitudine și punctualitate până la scrupuli. Și pavecernițele sâmbăta și în presara sărbătorilor le-a îndeplinit cu toată pompa și cu atâta zel și dragoste, încât și pe un ateu l'ar fi mișcat. Chiar și când fù pe patul morții într'o Duminecă după amiazi simțindu-se mai ușor și știind, că capelanul său e dus la înmormântarea preotesei văduve Salăgean în Vezend, voi să se scoale și să serveasecă vecernia, zicând, că el să simte cu mult mai bine, ca în zilele precedente și nu voiește să lase pe poporenii săi fără vecernie. Numai resistința medicului, a familiei sale și a rudeniei sale dna Villiau, l'au reținut, ca să nu să scoale de pe patul morții și să nu meargă încăodată, pentru ultima oară la biserică.

Așa s'au născut Gavril Lazar de Purcăreți a cuceri pentru Dumnezeu sufletele credincioșilor săi.

Cu știința sa a cumpenit și ales calea pe e a condus poporenii săi la biserică, la Dumnezeu, și la nemurire! A ales calea cu grije, ca ei să nu se clatine în veci și să nu se abată dela ea nici odată!!.... Și a înv că ținta sa a fost sfântă și ruga sa au fo curată ca firmamentul!....

Vină ori cine la Sanislău și să se convingă, că nu numai la sf. Liturgie dar și la Insărat va află biserica îndesuită de evlavioși, încât abia va puteà întrà de mulțime. Vină și să se convingă, că în Sanislău n'a află Român bețiv, nici înjurător, nici făcător de imoralități sau alte rele! La toate acestea îmi este martor încă și Ilustritatea Sa Dr. Augustin Lauran, acest om, genial, care azi dă lucoarea preoțimei noastre au esclamat mai de multe ori în fața multora: „Sunt uimit și încântat de evlavia Românilor din Sanislău!“

Și acum, când lumea toată e beată de sofismele teribile a modernei filosofii ateie și imorale au făcut Gavril Lazar de Purcăreți acestea cuceriri.... .

Inchipuiască-și deci ori cine binele imens și zelul neatacabil ce l'a desfășurat acest bărbat.

Da, Gavril Lazar de Purcăreți a fost preot și acesta e mare cuvânt. El remedià pe cei zdrobiți la inimă și consolà pe cei ce plângeau, el ascultà cu milă suspinele credincioșilor săi și îi mângâià cu bunătatea sa nesfârșită. El a fost capace de a remedià sufletul omenesc, că el a fost așa de avut și de puternic încât a putut întinde milă spirituală, spiritului nefericit, spiritului milog....

(Va urmà).

principiile de guvernare şi legile generali ale Bisericei?

La întrebarea a doua răspunsul este de tot clar şi zdrobitor pentru ceice vor să reducă şi scundeze dreptul episcopului de liberă conferire şi mijlocit dreptul episcopului de guvernare. Şi anume: nici episcopul actual, nici episcopii de mai înainte ai diecezei de Gherla n'au fost denumiţi şi confirmaţi — cum de sine să înţelege — cu vre-o condiţiune privitor la fondurile şi parohiile ungurene. Limpede ca soarele reese de aci deci, că dreptul de liberă conferire şi guvernare al episcopului este şi rămâne un drept *întreg, necondiţionat şi nelimitat.*

Prin urmare ceice *ridică pumnul* asupra acestui drept *ipso facto* să incumătă *a să războiu contra episcopului lor.*

La întrebarea a treia răspundem amână cu dreptul bisericesc, care nu admite de cât două feluri de ordinări: ordinări la titlul diecezei şi ordinări la titlul parohiei. Şi deoarece toţi preoţii diecezei de Gherla — abatere fac singur vreo 5—10 moralişti îmbătrâniţi — sunt ordinaţi *pe numele diecezei*, şi anume pe numele sau titlul diecezei *întregi*, este evident, curat şi luminos, că preoţii ardeleni *pot fi* şi *au şi dreptul* să fie aplicaţi *după trebuinţă* în părţile ungurene, şi tot asemenea ungurenii în părţile ardelene, — lucru, ce de 50 ani încoace a urmat după împrejurări.

Cazurile de „trebuinţă" va fi competent doară episcopul să le cvalifice şi declare!....

De ordinari pe numele singuraticelor părţi constitutive ale diecezei, nici vorbă, căci ar fi un ce absburd.

— La întrebarea a patra şi a cincea răspunsul îl dă Rdis. Bud, evident că foarte greşit — ca să nu zicem îndrăzneţ, sumeţ şi *uzurpător* — prin cuvintele: *„şi păretele despărţitor va rămâneà între noi în veci vecilor"*. Pentru ilustrare va fi la loc să spunem, că un preot ungurean nou-ordinat şi-a luat curagiul a cere, fără să fi fost pedepsit, *în scris*, unul din cele opt beneficii ocupate de „ardeleni" susţinând în petiţie, că acele de iure sunt vacante.

Va să zică: părţile ungurene formează dieceză în dieceza Gherlei, iar drepturile episcopului de liberă conferire a beneficiilor şi de guvernare în aceste părţi sunt condiţionate de fonduri şi persoane, adeca sunt nişte drepturi — după credeul clerului ungurean — iluzorii, moarte, fără fond real şi mai puţin decât nominali. Dacă înţelegem bine pe Rdis. vicar Bud, părţile ungurene, scurt şi cuprinzător, n'au episcop în înţelesul canonic al cuvântului şi nici nu vor să aibă „în veci vecilor" dacă „nu să vor contopi fondurile". Aceasta însemnează nici mai mult, nici mai puţin, decât că străduinţele şi tendinţele într'acolo bat ca mâne poimâne titulatura episcopului în raport cu părţile ungurene să se reducă la un fel de „mitropolitul *Ungro*-Vlachiei" în raport cu Ungaria.

Este sănătoasă o astfel de situaţie? Să mai poate aceasta tolerà? Mai poate-se amână rezolvarea chestiunei dintre „ardeleni" şi „ungureni" în dieceza Gherlei?

Cine nu vede primejdia, cetească ziarul „Magyar Állam" dela 30 Oct. a. c. în care stă articolul de spionaj: „Agitaţiuni după plan" la conta celor câţiva preoţi ardeleni dispuşi în părţile ungurene!

Trist. — foarte trist!...!...

Binevoitorul *)

Sacrilejul dela Blaj continuă să preocupe ziaristica noastră, înfierând barbaria aceasta în terminii cei mai categorici. „Tribuna" dela Arad de pildă publică un prim articol de toată frumseţa sub titlul „Cerem satisfacţie!" chiar şi unele din ziarele magiare sunt indignate de această lipsă de respect, şi spun, că dacă sunt scandalizaţi Români, au tot dreptul, pertrucă fapta ceasta e de aşa, cât revoltă pe ori ce om cult, şi să mire cum de s'au putut întâmplà aşa ceva, aproape de casarma de gendarmi. Comunicatele foilor magiare amintesc toate de cercetări severe, ce s'ar face, — noi, cari suntem aci n'am auzit, nici văzut ceva.

REVISTE.

Balcanul fierbe şi pe lângă toată nisuinţa diplomaţiei de a acoperi cu spusa focul ce arde, paza erumpe din când în când. — Să aşteaptă numai momentul şi flacăra va arde în plină putere.

Austro-Ungaria stă rău în toată privinţa. Cu Turcia relaţiile diplomatice, dacă nu s'au rupt până acuma, a fost, că Turcia încă nu e pe deplin înţeleasă cu Bulguria. — Turcia are interesele sale economice şi politice ca să fie cât să poate de bine cu statele balcanice, căci formând cu ele o alianţă poate să-şi validiteze în toate direcţiile interesele ei, — ne mai suferind să fie esploatată de puterile europene.

Ambasadorul Austro-Ungariei Pallavicini din Constantinopol va fi rechiemat nesmintit din motivul, că Turcia nu voieşte să împiedece boicotul mărfurilor Austro-Ungare. Aceasta rechiemare va fi momentul binevenit ca Sârbia şi Muntenegru să salute cu căldură Turcia ca aliată a lor — iar pentru Bulgaria acest fapt e un favor mare căci înţelegerea cu Turcia, care are lipsă de prietinia ei, va merge mai uşor. — Reiese tot mai lămurit, că toate statele din Balcani sunt duşmane hotărâte ale Austro-Ungariei. Agitaţia ce decurge de luni de zile e alimentată de puterile străine şi mai vârtos de Anglia şi Rusia. — Anglia îşi are interesele ei economice, ca monarhia noastră să fie frântă, căci în cazul acesta sufere Germania, aliată ei şi rivala cea mai temută a Angliei. In zilele trecute Anglia a spus pe faţă, că pentru aşi puteà asigurà interesele ei economice în orient trebue cu orice preţ să facă imposibilă Germania şi Austro-Ungaria. Iea trebuit deci ocaziune Angliei, ca să poată păşi în acţiune şi iată că acum a sosit şi ea să şi foloseşte de momentul binevenit. Influinţa Angliei în Constantinopol, în Belgrad şi în Cetinje creşte zi de zi, — iar dorul de luptă al acestor popoare e alimentat mereu de agenţi secreţi din Rusia.

După pregătirile ce să fac în toate părţile încunjurarea războiului pare imposibil. — Anglia îşi înţelege misiunea; — în anii trecuţi a vrut să zdrobească Rusia şi-a zdrobit-o că prea îi stà în cale — acum vin alte puteri de i-să îmbulzăsc în cale şi le va delăturà şi pe aceste pe mai mult ori pe mai puţin timp. — Un răsboiu pentru noi poate avea un sfârşit fatal. Prea s'au îngrămădit toate acuma — prea mult amar şi durere zace ascunsă şi aşteaptă numai clipa ca să erumpă. Şi apoi câte nevoi şi lipsuri pe popor — de unde va mai puteà suportà enormele cheltuieli ale unui răsboiu?!

---

*) Suntem nevoiţi, contra principiilor noastre, a publică acest articol fără iscălitură, de oarece avem informaţie sigură şi positivă, că în contra bravului şi inimosului profesor de teologie Dr. Vasile Moldovan, care încă a luat parte la discuţia acestei chestiuni foarte importante, unii oameni negrii la inimă şi-au ascuţit cuţitele şi vor să-l despartă de catedră. Cu toate acestea nu ne vine a crede, că cei răi vor izbuti. Dacă Escelenţia Sa Episcopul este bolnav, vicarul general e sănătos şi cunoscut de bărbat distins, ridicat peste bârfitori.

Redacţia »Unirii.«

Turneul artistei Agatha Bârsescu.

Duminecă în 29 l. c. st. nou va debută în Blaj renumita artistă *Agatha Bârsescu,* care după atâţa ani de lupte şi de succese pe scena germână, a revenit la scena românească, cucerind inimile tuturor prin farmecul graiului românesc. Dar puţini dela noi au avut fericirea s'o poată auzì.

Acum în sfârşit, tocmai în anul jubilar al marei noastre tragediane, pe care Europa întreagă o cunoaşte şi o admiră — ni să va dà prilejul dorit s'o putem vedeà şi auzì în mijlocul nostru — şi ce e mai mult: ***ea va juca românește.***

Turneul ei artistic a început în Braşov. Va urmà apoi în: Sibiiu, Făgăraş, Abrud, Orăştie, Haţeg, Lipova, Arad, Lugoj, Caransebeş şi Oraviţa, pentru cari oraşe are permisiune de a jucà, până la Februarie.

A apărut CALENDARIUL UNIRII PE ANUL 1909. Va conţinea pe lângă partea literară foarte avută şi

E de datorința noastră să dăm tot sprijinul nostru acestei mare artiste, care ne onorează neamul.

În numele culturii și artei, îndemnăm pe toți Românii pe unde va călători să grăbească a o vedeà și aplaudà.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu: Hiriș Vasilica și socia sa Ana au procurat pe sama bisericei noastre un rând de vestminte bisericești cu 60 coroane; — iar Pușcaș Ioan și socia sa Oana, au cumpărat un prapor cu 30 coroane, acești din urmă fiind dintre cei mai sermani, pentru cari acest mic ofert să poate cu tot dreptul socoti de o mare jertfă pentru sfânta biserică, — bunul Dumnezeu să le răsplătească din nemărginitele daruri. Marca, în 5 Noemvrie 1908. *Ioan Pupiliu*, preot gr.-cat.

Biserică românească unită în Viena. In Viena este biserică gr.-cat. In 22 a l. c. s'a ținut liturgie iubilară, a predicat părintele capelan militar Dr. Florian. După liturgie s'a constituit un comitet bisericesc din români gr.-cat. Președinte: Dr Emanuil Doctor, medic, membrii în comitet: Dr. Alesandru Popa medic, Dr. Iosif Turcu medic, Dr. Alesandru Moldovan medic, Nicolau Belan oficial la ministeriul de războiu și Miltiade Nicolescu farmacist secretar. Dorim depline succese.

Despre moștenitorul de tron. Ziarul „Berliner Tageblat" aduce senzaționala știre, că Majestatea Sa Regele, cu ocaziunea iubileului din 2 Decemvrie, va acordà drepturi mai mari, moștenitorului de tron Francisc Ferdinand, și aceasta din motivul, că Regele e deja în etate și bolnăvicios și astfel singur nu poate conduce toate afacerile mari de stat. Ziarul „Neues Wiener Tageblatt" un ziar de comun bine informat, desminte această știre, căci în cercurile curții, nimic nu se știe despre un atare eveniment, care nici nu aparține dreptului regelui ci este un drept autonom al parlamentelor. Moștenitorul de tron și azi are înrîurință asupra afacerilor mari de stat, când mai în totdeauna i-se cere părerea. Astfel arhiducele a prelucrat întreg planul de anexare a Bosniei și raportul său către împăratul german și către țar e nu numai de natură personală, dar să estinde și asupra acțiunilor politice. De altfel Regele în timpul din urmă să află deplin sănătos și cu deplină energie.

Un jubileu. Ni să scrie din Sălaj, cumcă acolo să fac mari pregătiri, ca în mod demn să se serbeze iubileul de 50 ani al preoției al Rdis. vicar al Silvaniei, Alimpiu Barboloviciu. Sa format un comitet constatator din preoți și învățători în frunte cu protopopul Hidigului, A. Vicaș, ca să aranjeze serbările, ce vor avea loc în Șimleul-Silvaniei. La 8 Decemvrie n. a. c. va fi misă solemnă cu mare asistință, gratulări din partea diferitelor corporațiuni, în urmă banchet. Sărbările după cum deja să prevede. vor fi vrednice de marele vicar al Silvaniei.

Constituire. Adunarea generală a soc. acad. „România Jună", din Viena s'a constituit comitetul nou în următorul mod: Președinte: Cariolan de Pop, iur. abs. și stud. comerc. Vice președinte: Eugen Forgaci, cand. iur. Secretar I.: Nicolae Băilă, stud. cons. Secretar II.: Ștefan Oțel, stud. comerc. Cassir: Isidor Vitencu, stud. geod. Controlor: Nicu Hlușcu, stud. ing. Bibliotecar: Coriolan A. Babeș, stud. med. Econom: Eugen Casparovici, stud. med. In comisia literară au fost aleși: Nicolae Brătianu, stud. iur. și cons. preș., Coriolan de Pop, Gavril Teleagă, cand. iur. Coriolan A. Babeș și Nicolae Băilă, iar în comisia de revizuire: Nicu Mintencu, cand. ing., Gavril Teleaga și Iuniu Br. Docolin, cand. med.

Necrolog. † *Ioan Blaga,* preot gr.-cat în Ghirișul-român, a repauzat după grele suferințe, Duminecă la 22 Noemvrie 1908 în anul al 55-lea al vieții, 30-lea al preoției și 10-lea al văduviei, fiind împărtășit cu sfintele Taine ale muribunzilor.

— † *Văd. preoteasă Maria Nicoară* n. *Muntean,* după lungi și grele suferințe și-a dat nobilul său suflet în mânile Creatorului, Luni în 23 Nov. n., la 10 oare a. m., în al 71-lea an al etății, împărtășită fiind cu sfintele Taine ale muribunzilor.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunei.

I. P. Am primit celea trimise totdeauna și carta postală. Dl Dr. R. a primit și el cartea, de care întrebai. Multe salutări.

Administrațiile dela »*Voința Națională*« și »*Neamul Românesc*« sunt rugate cu colegială stimă, să dispună a-ni să spedà prețioasele lor foi. De săptămâni n'am primit nici un număr.

Dr. I. F. Va urmà. Suntem veseli de noutatea comunicată.

CONCURS.

Să escrie concurs la un post de *învățător suplent* pe restul anului curent la școala noastră comunală din Tohanul-vechiu. Salar anual 600 cor. plătibil în rate lunare anticipative din fondul școlii și o odaie de locuit. Concurenții cari trebue să știe perfect limba română și maghiară să-și înainteze cererile până în *10 Decemvrie* st. n. a. c. la Senatul școlastic comunal în Ó-Tohán (Comitatul Fogaras).

Tohanul-vechiu, în 25 Nov. 1908.

Moise Brumboiu, președinte. **Dumitru Pop,** notar.

(51) 1—1

Traian A. Todorescu,

producent de vinuri în Világos (Șiria)

liferează vinuri foarte bune, și curate după dealurile cele mai renumite, dela 50 ltr. în sus (în engros) cu prețuri moderate deposituri: Musca-maderat, Galșa, Șiria, Covasinți, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la dorință prospecte gratuite.

(49) 3—52

Copii debili

îngrabă să însănătoșază dacă întrebuințează Emulsiunea lui SCOTT. Insănătoșarea să poate observà deja după prima porție.

Emulsiunea lui SCOTT

așa e de dulce ca smântâna și bolnavul cu plăcere o ia și o mistue chiar și atunci când laptele nu-l primește. E în genere cunoscut, că medicii de pe tot rotundul pământului cu căldură o recomandà!

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminte la marca scutitoare Pescarul.

Prețul unei sticle originale e 2 cor. 50 fileri.

Se află în ori ce farmacie.

(47) 6—22.

AVIS!

Se dă în chirie sau se vinde din mână liberă o casă cu etaj având local pentru prăvălie și multe părți de quartire pentru familii. Informații dă WILHELM NAFTALI, în Blaj.

(52) 1—1

30,000 Cor. Garanță de curățenie.

In culină și în casă

să pot curăți și spăla toate cu

săpunul HIRSCH alui SCHICHT.

El este rezultatul unui studiu serios de ani de zile. Posede o extraordinară putere de curățire — și nu conține nici un fel de element ce ar atăca obiectul ce să spală. Drept aceea să poate folosì ori și unde și chiar și acolo unde săpunul comun nu să poate folosi și unde trebue o deosebită g r i j ă. (21) 7—8

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până ce nu vei cere dela mine Prețcurent! Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor. Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsősegesd, Somogymegye. (50) 3—25

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 44

Apoi vorbi despre cuvintele misterioase ale nazarinenilor, cari până aci n-au fost înțălese nici odată, cari însă acum s'au îndeplinit aievea: că adecă va picà foc din cer și va distruge orașul. E drept că focul n-a picat din norii, unde nazarinenii presupun că să află așa numitul lor „cer“, ci a fost pus mișelește aci pe pământ.

Tigellinus descrise lucrul astfel, ca și când creștinii prin punerea focului ar fi îndeplinit un precept al învățăturii lor, și de aci scoase concluziunea, cât de rea trebue să fie *o astfel de învățătură*.

Apoi povesti, cum el însuși a întâlnit o astfel de ceată de fanatici, cari treceau cu torțe aprinse prin oraș, și strigau într'una „Vai, vai!“

După aceea cerù în numele dreptății pedeapsă înfricoșată a blăstămaților și estirpare totală a acestei secte criminale.

Mulțimea îl aplaudă urlând și senatorii să declarară cu unanimitate învoiți cu dechiarațiunile acuzatorului.

Întrebarea obicinuită a juraților: „Cum judeci tu?“ n-a mai fost decât o formulă simplă, carea aveà să deà o aparență de drept votării.

Nici unul dintre senatori nu să ridică, pentru a luà în apărare pe creștinii calumniați în chipul acesta, deși cei mai mulți știau cu siguranță, că cetele de femei depravate au fost acelea, cari, venind dela masa lui Tigellinus, au portat torțe aprinse în mâni și le-au aruncat în case.

Acum Nero să întoarse către pontifice și vorbi: „Cel mai înalt preot al zeilor sfinți, nu ești aplicat, să-ți spui părerea în cauza aceasta? Secta afurisită a acestor Nazarineni este o mulțime mizerabilă de tăciuneri, după cum ne-a dovedit Sophonius Tigellinus. Luminate pontifice, spune-ne tu, nouă, cari nu suntem destul de introduși în misteriile religiunii, cum stă treaba cu această învățătură nouă și cu aderenții ei. Eu știu — și întreg orașul o știe, trebue s-o știe, — cum i-ai observat tu și cum ai studiat de temeinic natura învățăturii lor. Vorbește, cel mai demn dintre preoții zeilor: noi ascultăm cu lacomie cuvintele tale înțelepte.“

Atunci să ridică Titus Claudius Sabinus. Toți priveau cu încordare la statura impozantă cu trăsurile severe și cu privirea de vultur.

Titus Claudius vorbi cu liniștea convingătoare a unui bărbat, care e sigur de izbânda cauzei sale. „Religiunea de stat,“ începù el, „trebue să privească întrebarea, dacă învățătura nazarinenilor este stricăcioasă ori nu, din două puncte: din cel religios și din cel politic. Activitatea ce o desvoaltă nazarinenii seamănă cu scormonitura sobolului; zina-noaptea să silesc se câștige tot mai mulți adepți. Furia lor de convertire să mărginește cu turbarea, cu nebunia. Ei subminează statul, societatea și religiunea! Sunt niște rebeli, cari merită moarte înzăcită! Pentrucă ei vreau să facă pe toți egali, să înființeze un popor mare de frați egal îndreptățiți. Așa o voește întemeietorul lor! De aci urmează, că după ce s-a format această societate nouă în stat, în locul pontificelui va ședeà poate un sclav mizerabil și cu mânile sale murdare va aduce jertfa nazarineană. Iar în locul, unde astâzi tronează sublimul imperator, atunci va ședeà un pescar ticălos de pe câmpul lui Marte sau un hamal din Subura și va dictà legi lumii! Minciună și înșelăciune este întreagă învățătura lor, tradare este activitatea lor, despretul zeilor este religiunea lor!“

Apoi cu elocință logică arată, cum prin împrăștiarea de astfel de idei răsvrătitoare poporul este făcut să devină neîndestulit față cu statul, să desprețuiască pe zei și pe împărat, cum religiunea, statul și societatea sunt amenințate de secta aceea, cum senatorii adunați aci au datorința, să apere și se păzească ce au mai scump. Credința, că Nazarinenii sunt un popor nevinovat, este cu totul falză; din contră, ei caută, după cum dovedesc scrierile lor, să întemeieze un imperiu mare, carele să cuprindă lumea întreagă; ei vreau să casseze întreg cultul zăilor și în locul acelora să fie un singur Dumnezeu; deosebirea claselor să înceteze, sclavii să fie liberați cu toții, pentrucă oamenii sunt toți frați și trebue să se iubească unul pe altul, cu un cuvânt: ei vreau să schimbe lumea, să întemeieze Dumnezei noi, state nouă, ordine socială nouă!

După o recapitulare scurtă a celor spuse, el încheià cu avertismentul: „Voi, părinții orașului, aveți grije, ca patria să nu sufere pagubă. Vă pun o singură întrebare: Ce merită acela, carele-și împinge patria în pericol, carele devine trădător față de religiune, societate, familie?“

„Moartea! Moartea!“ urlă plebea agitată, carea auzi de afară întrebarea cea detunătoare.

„Ei bine!“ strigă pontificele. „Acum cunoașteți pe inimicii și nimicitorii orașului vostru și al statului; ce faceți cu ei?“

„Îi sfășiem, îi zdrobim!“ vuì prin sale. „Moarte nazarinenilor!“

„Atunci eu propun,“ continuă Titus Claudius, întorcându-se către împărat, „ca edictele vechi contra creștinilor, cari le-a făcut sublimul Cezar Tiberius Claudius Drusus, să fie reînoite, înăsprite și să între la moment în vigoare.“

Propunerea fù primită cu unanimitate; ședința erà sfârșită și Nero părăsi templul.

Pontificele însă coborî treptele Capitolului, neîndestulit cu sine însuși; el erà pe deplin convins despre adevărul cuvintelor, ce le-a rostit mai înainte. Ce-l rodeà însă în adâncul inimii sale, ca un vierme în veci neodihnit? — Ajungând acasă, să încuià în odaie, nevrând să vadă pe nimeni! Pe când numele său pluteà pe toate buzele, el ședeà ca un visător la masa sa și reciti încă odată vorbirea, ce a rostit-o abia cu un sfert de ceas mai înainte, sus în templul lui Jupiter!

Ca niște schelete să sgâiau literele la el. Și ceea ce a scris el azi, ce a vorbit colo sus în Capitol, nu erà o sentință înfricoșată de moarte, carea trebuià să lovească pe sute de inși, poate pe mii de inși? Își aduse aminte de fica sa cea încântătoare! Oare sentința cea înfricoșată nu va lovi și pe multe fecioare? Și aceste — nu! — acestea nu puteau fi vinovate. Ori chiar copii! Acestia încă erau destinați să moară! — —

Ce a făcut el? Pentru ce i-au venit gândurile aceste numai acum, când erà prea târziu? Pentrucă soldații împăratului alergau deja prin oraș, pentru a smulge pe nefericiții de prin casele lor și a-i târâi în închisori. Să meargă la împăratul? Să revoce? — Nu: asta n-o făceà un Claudian! „Tăceți, cugete înfricoșate cari mă chinuiți. Am avut dreptate, când mi-am făcut propunerea — drept am avut! În laturi, scheletelor, cari mă amenințați! Lăsați-mă în pace — în liniște!“

Gândurile rozătoare însă nu-l părăsiră, chipurile cele înfricoșate nu dispărură! Ele îl persecutară până în liniștea sărbătorească a dormitorului său! Titus Claudius Sabinus, luminatul pontifice, să tăvăleà gâfâind pe pernele sale și să întrebă deja a suta-oară: „Ce am făcut? Sum un ucigaș de copii și de fecioare! Un ucigaș!....“

Pe când el își chinuià astfel sufletul, soldații împăratului năvăleau, ca câinii cei turbați, asupra nefericiților creștini și îi târâiau în închisori, cari să umplură repede cu prizoneri.

Capitlul XXXVIII.

Claudia.

O căldură dogoritoare zăceà preste Roma, când Claudia să lăsă a fi dusă la vila lui Pudens din strada salarică, și un miros grețos de arsură umpleà aerul. Preste tot locul văzù ruine, din cari să ridică un fum gălbinicios, puturos; o mulțime de oameni văerători să îmbulzau în jurul ei și cerșau. Claudia dete tot ce avù la sine, fiindcă îi erà milă de sărmanii; ea însă demândă sclavilor, să meargă mai repede, pentrucă mirosul cel greu al cerșitorilor îi făceà greață.

Sosirea ei în vila lui Pudens produse surprindere mare; Pudens și pontificele erau prietini din tinereță. Însă de când senatorul cu familia sa au păsit la creștinism, el să retrase dela Curte și de către prietinii săi de demult și nu mai convenià cu ei decât când erà absolut necesar s-o facă. Dacă erà luat la întrebare din cauza aceasta, senatorul să escuză cu lucrul cel mult ce-l aveà cu administrarea moșiilor sale. Astfel în timpul din urmă el nici cu Titus Claudius nu să întâlni decât arare-ori, și cu toate că nu-i convenià modul strict, cu carele pontificele țineà la credința în zăii cei vechi, totuși îl respectà mult pentru curățenia de moravuri și iubirea de dreptate a lui; afară de aceea convenirea cu el nu se puteà încunjurà, fiindcă între Claudia și Pudentiana existà o prietinie intimă, carea iarăși făceà gânduri multe senatorului, de oare ce el se silià să-și ferească copiii săi dinaintea ori și cărei influințe păgâne.

Cu toate acestea el primi pe Claudia cu multă bucurie și o conduse în grădină,

unde copiii săi, Pudentiana. Praxedis, Novatus şi Timotheus ezecutau jocuri vesele, dimpreună cu mama lor.

Claudia salută pe toţi cu veselie şi fù încântată de aerul proaspăt, balzamic şi de grădina cea escelentă cu florile ei frumoase. Cu cuvinte calde preamări ea fericirea revederei şi îmbrăţişă de repeţite-ori pe Pudentiana. Aceasta surise văzând bucuria amicei şi o lăsă să-şi facă voia. Pudentiana şi-a propus, pe sub ascuns, să convertească şi pe Claudia la învăţătura creştinească; până acum însă ea n-a cutezat să vorbească deschis cu dânsa despre aceasta; cu atât mai mult însă s-a rugat pentru Claudia.

Mână în mână, rizând şi glumind ca copiii cei veseli alergau fetele prin grădină şi Claudia îşi împreună mânile de mirare, văzând splendoarea florilor ce umpleau grădina. „Ce plăcut e aci", strigă ea cu veselie. „Aerul acesta proaspet! Aroama aceasta! Şi această mulţime de roze! Ah, dulcea mea, eu m-am bucurat, când am găsit o singură roză în grădina noastră, şi aci înfloresc tufişuri întregi! Şi uite colo, liiiile cele albe! Pudentiana, aceste seamănă întru toate cu tine: palide, nepătate, svelte şi pline de aromă dulce! Le-aşi culege bucuros, însă nu cutez să rup aceste lilii caste. Înse vreau roze, roze! Vină, lilie albă, să culegem roze!"

Ea rupse o mulţime de roze, şi-le împlântă în păr; i-şi împodobi haina, braţele şi umerii, să învălui cu ele ca cu un linţiol şi rădeà ca un copil. „Ah", strigă ea după aceea, „Pudentiana, aci este ca în Eliseu! Aşi vrea să rămân pentru totdeauna aci, să nu mă mai reîntorc nici odată în oraşul acesta urît, fumegând, în carele te înăduşi".

„Şi ce te împedecă s-o faci aceasta, scumpă?" întrebă Pudentiana cu blândeţă şi să bucură deja în ascuns pentru opera ei de convertire, ce şi-a fost propus s-o pună în pracsă faţă de amica ei.

„Ce mă împiedecă?" întrebă Claudia. „Toate, scumpa mea, toate! Uite, am mii de datorinţe, cari mă leagă de Roma. Niciodată n-aşi lăsà pe tatăl meu singur, pentrucă eu îi sum unicul său copil, eu îi sum totul. Şi dacă nu m-ar aveà pe mine, ar muri de supărare. Cum l-aşi puteà părăsi atunci?"

„Ar puteà să vină cu tine la noi, şi atunci aţi fi la olaltă". —

„Cât de înţeleaptă şi de bună eşti!" zise Claudia. „Da, asta e o ideie bună. E întrebare numai, dacă să învoeşte tatăl meu, ori ba. Tu şti, cât de sever este el în împlinirea datorinţelor sale. El nu cunoaşte decât lucru şi iarăşi lucru! — Dar uite," să întrerupse ea şi arătă spre o filigorie, dinaintea căreia o aşteptà Sabinella, „uite, acolo ne aşteaptă cea mai dulce dintre mame şi desigur, ca vreà să ne surprindă cu ceva. Ei, cum îţi place de mine, domina, în haina mea de roze?"

„Eşti frumoasă şi rizătoare ca o dimineaţă de primăvară," zise Sabinella şi o conduse în filigorie, unde aşteptà o masă frugală, la carea luă parte şi Pudens. Acesta să informă despre starea sănătăţii tatălui ei, ceea ce făcù pe Claudia să-şi aducă aminte de cele ce i-a spus Pudentiana. „Ah," zise ea „el e aşa de palid, aşa de palid.... Cât de bine ar trebui să se simtă el în acest aer proaspăt, şi cât de mult s'ar bucurà de această mare de flori, bunule Pudens. El iubeşte atât de mult rozele! Însă nimeni nu-i în stare, să-l depărteze de lângă altarele şi cărţile sale. Şi totuşi, atâta lipsă de recreare ar aveà."

Pudens avù o vorbă pe buze; însă tăcù, fiindcă îl cuprinse o frică misterioasă la gândul, că cei mai superior preot alui Jupiter ar puteà să locuiască în casa sa creştinească Pudentiana însă zise veselă: „Eu am propus Claudiei, ca ea să aducă pe tată-său la noi."

Pudens deveni încâtva confuz, însă zise repede: „Da, sigur, ne este bine venit."

„Bine," rîse Claudia plină de bucurie, „va veni, trebue să vină, trebue.... Însă mai întâi senatul trebue să hotărască asupra unei legi noua şi înainte de aceea el nu poate să părăsească Roma."

„O lege nouă?" întrebă Pudens mirat. „Eu cred, că în zilele acestea grele împăratul şi senatul ar aveà altceva de făcut, mai bun, decât să prescrie lumei legi nouă. Romanii pretind pâne, nu legi!" Vorbirea bărbatului, cel de comun atât de liniştit, sună aproape vehement, încât Claudia să uită la el mirată şi zise cu timiditate: „Tata zice, că această lege ar fi o binefacere, fiindcă ea pretinde pedepsirea acelora, cari au păcătuit faţă de religiune şi de stat. De fapt, aceşti nazarineni trebue să fie nişte oameni înfricoşaţi...."

„Despre cine vorbeşti?" întrerupse Pudens reţinându-şi răsuflarea. Soţia sa şi Pudentiană încă să cutremurară.

„Ei, despre secta cea blăstămată a nazarinenilor", zise Claudia. „Tigellinus afirmă, că ei au incendiat Roma, şi tata vrea să dovedească senatului, că ei subminează statul şi religiunea. Deja mâne imperatorul va face propunerea, ca această sectă să fie estirpată, şi nu mai încape îndoială, că senatul îi va primi propunerea. Atunci edictele cele vechi a lui Tiberius vor fi renoite şi înăsprite.... Dar ce aveţi?" întrebă ea şi să uită mirată la ceilalţi. „Pentruce sunteţi dintr'odată aşa de palizi?... Pudentiana, tu tremuri!... Ce-ţi este?....."

Un moment domni linişte mormântală; apoi Pudentiana privi cu iubire la amica ei şi zise încet: „Scumpă Claudia, noi suntem nazarineni!"

Cu un ţipet puternic Claudia sări în sus şi-şi întinse mânile către amica ei. „Vai!" strigă ea, „vai! Ce spui? Voi sunteţi nazarineni?... Nazarineni?... O, Pudentiana, retrageţi acest cuvânt urât!.... Nu să poate!... Voi sunteţi nazarineni, cari să târâe prin întunerec, cari nu recunosc pe zăi, cari seduc poporul?.... Nazarineni, cari au aprins Roma?...." Ea să opri deodată şi râse de ideea ei, carea i-se părù aşa de proastă, ca ideea unui nebun. Apoi cu o mişcare repede aruncă rozele dela sine şi suspină. „Ah", vorbi ea, „a fost atât de frumos, atât de frumos.... Acum însă nu mă mai pot bucurà... Voi.... voi sunteţi nazarineni? Tu, sublimule senator, carele eşti numit „cel nobil?"... Tu, Sabinella, cea mai dulce dintre mame? Tu, Pudentiana, lilia cea sveltă, albă?.... Nu, nu să poate, nu-i permis să fie aşa!.... Voi să fi dat foc oraşului, voi?.... Ah, e ridicul.... dacă lucrul n-ar fi atât de serios, atât de înspăimântător, încât îţi vine să nebuneşti!.... Prietina mea cea mai iubită să fie o criminală?.... Ah, ah.... Şi voi nu vă scufundaţi în pământ de ruşine?.... Nu fugiţi dinaintea legei, carea vă va nimici?... Voi surideţi? Vă puteţi bucurà!... Ce-i asta? Ce-i asta?....

(Va urmà).

Proprietar-editor: Aurel C. Domşa.
Redactor responz.: Augustin Gruiţia.

AVIZ!

Aduc la cunoştinţă onoratului public din loc şi jur, că am preluat magazinul de lemne al Dlui *Ştefan Oltean* fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă şi mai departe sub conducerea Dlui *Ştefan Oltean*, l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: **grinzi, caferi, leţe, scânduri, ţiglă, cărămizi, var,** etc. pe cum şi **lemne de foc, *1 vagon de fag cl. I. dus în curte cu 156 cor.***

cu preţurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoştinţa onoratului public rog şi binevoitorul sprijin.

Blaj, Septemvrie 1908.

(41) 6 - 8 Cu toată stima:

Dionisiu Trifan.

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărăşia românească „Mugurul" însoţire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viţă de vie de toate speciile pe cum şi viţă americană cu şi fără rădăcină şi la dorinţă însoţirea dă instrucţie gratis ori cui în toate ramurile viticulturei.

(34) 10—52

La NAGYENYED
Com. Alcsfehér
să se adreseze,
cine doreşte a cumpărà
Pomi Roditori Altoiţi,
de calitatea I. arbori de promenadă, tufe de ornament, acăţi, gledicii, coniferi ş. a. pe cum şi
VIŢĂ DE VIE ALTOITĂ,
viţă de vie europeană şi americană cu şi fără rădăcină.
Cataloage trimite gratuit şi franco.
FISCHER u. Comp
Pomi Viticultura

(36) 6 - 12

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

(46) 4—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu

(45) 4—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreturi şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieţii:
95,816.412 coroane.	9,882.454 coroane.

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:

Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare, pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Viţă altuită! *Viţă altuită!* *Viţă altuită!*

(42) 5—5

De vânzare:

Un cuant mai mare de altoi de viţă cl. I-mă, altuiţi în viţă americană *(„Riparia Portalis“)* după metoda cea mai bună (altoirea în muşchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000	bucăţi	= 200	coroane.
Mustoşi	(Musztos fehér)	„	„	= 200	„
Goarneşi, Iordovană	(Iárdovány)	„	„	= 220	„
Galbini	(Mézes fehér)	„	„	= 200	„
Feteşti	(Erd Leányka)	„	„	= 220	„
Mestecaţi	(Vegyes borfaj)	„	„	= 200	„
Rulendi	(Ruländer)	„	„	= 200	„
Şmighiră	(Som, Furmint)	„	„	= 200	„
Ezerjó		„	„	= 200	„
Bacator		„	„	= 200	„
Silvan verde	(Zöld Szilvány)	„	„	= 200	„
Chasselas Napoleon		„	„	= 200	„
Muscat Lunel		„	„	= 220	„
Muscat Croquant		„	„	= 240	„
Slancamenca	(roşie)	„	„	= 240	„

Soiuri pentru vin roşu:

Burgundi, mare	(Nagy Burgundi)	1000	bucăţi	= 200	coroane.
Lugojană, neagră	(Nemes Kadarka)	„	„	= 200	„
Carbenet	(Carbenet franc)	„	„	= 200	„
Merlot		„	„	= 200	„

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Chasselas blanck croquant	(alb)	100	bucăţi	= 22	coroane.
Chasselas rouge croquant	(roşu)	„	„	= 22	„
Muscat Alexander	(alb)	„	„	= 22	„
Muscat Passatutti	(alb)	„	„	= 24	„
Muscat Ottonel	(alb)	„	„	= 28	„
Muscat Hamburg	(negru)	„	„	= 30	„
Kosuth Lajos	(alb)	„	„	= 30	„
Suvenir de mileniu	(abl)	„	„	= 40	„
Oriaşul de Genua (Genuai oriás)	(alb)	„	„	= 40	„
Csaba gyöngye	(alb)	1	„	= 1	„
Altoi clasa II-a. — — — — — — — — — — —		1000	„	= 80	„

circa: 800,000 buc. loze

Viţă americană (sălbatică):

circa: 800,000 buc. loze

Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus groasă 45 cm. lungă — — — — — 1000 bucăţi = 17 coroane.
Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus groasă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăţi) (altoi) — „ „ = 50 „
„ „ cu rădăcină — — — — — — — — — „ „ = 40 „
Viţă nobilă (europeană) dela 6 mm. groasă 45—50 cm. lungă (mai multe soiuri) — — — — „ „ dela 8 „ în sus.

Aceia cari au trebuinţă de viţă sălbatică pentru altuit, sunt rugaţi aşi face comandele cel mult până în 10 Noemvrie 1908 şi totodată a-mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noemvrie preţul viţei sălbatice se va urcà (ridică). La comandă rog, a-se trimite 1/3 anticipaţiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau staţiunea căii ferate. Pachetarea să va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamaţiunile să i-au în considerare dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comande mai mari vând şi pe cambiu pe lângă cavenţi buni, terminul solvirii 1 Octomvrie n. 1909.

Sâncel—Szancsal, u. p. *Balázsfalva.*

Ioan Bărbat,
inv. producent de altoi.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 5 Decemvrie 1908 **Numărul 48.**

Soartea şcoalelor noastre.

I.

S'au aşezat valurile, ce le ridicase vijelie simţemintelor contra proiectului de lege apponian. Proiectul a devenit lege. Se pare, că totul a fost numai un vis, aşa de tare s'a liniştit totul.

S'a dat o luptă, aşa se vede, şi cel învins căzut la pământ aşteaptă liniştit fără nici o svârcolire lovitura de graţie.

Aşa să fie, oare?!

Nu se poate! Un neam nu are să piară aşa dintr'o lovitură. Cu mult mai puternic arbore este neamul românesc, decât să poată fi doborât dintr'o lovitură.

Dar nici e bine, să ne încredem prea tare în puterea de viaţă şi resistinţă a neamului, nici să desperăm şi să stăm resignaţi.

Care va fi soartea şcoalelor noastre în viitor? Această întrebare trebue să ne-o punem nu numai unul, doi, ci toţi fiii neamului, şi fiindcă şcoala este factorul cel atât de puternic întru întărirea conştiinţii de sine a unui neam, va fi bine să întrăm în discuţie unul cu altul baremi pe calea pressei şi să ne luminăm împrumutat, să schimbăm ideile şi să aflăm drumul cel mai norocos pentru înaintarea şcoalelor noastre dela peire.

Ce ţinută să avem faţă cu şcoalele, căci cu paşi repezi se apropie terminul fatal?

S'au lansat până aci păreri prin presă. Să le resumăm, baremi în parte.

Când proiectul lui Apponyi erà numai în pregătire, dnul Dr. Liviu Leményi ieşì cu idea, că dacă proiectul va deveni lege, lucrul cel mai cu minte va fi, ca Românii deodată să abzică de toate şcoalele şi se lase guvernului, ca să se îngrijească de susţinerea lor. Căci, ziceà dl Leményi, nu se plăteşte, ca pe banii nostri să susţinem şcoalele spre a ne maghiarizà noi cu banii nostri. Acesta a fost mersul ideilor dlui Leményi.

Un protopop, dupăce proiectul deveni lege, argumentează, că totuşi Românii vor face mai bine, dacă şi pe mai departe vor susţineà şcoalele. Iar dnul A. Barbulescu preot, polemizând cu protopopul amintit, susţineà părerea şi se sileşte a argumentà, că totuşi nu va fi consult a susţineà şcoalele şi pe mai departe cu atâta jertfă bănească, carea, zice domniasa, poate să fie spre ruina materială şi morală a poporului.

Carea este oare părerea cea mai norocoasă şi mai salutară pentru binele poporului românesc? La aşa o întrebare e greu răspunsul.

Spre lămurirea întrebării, voiu adauge şi eu părerea mea.

A abzice de şcoalele noastre, ar însemnà a dà arma din mână de bună voie. Iar a aruncà arma din mână în faţa contrariului, nu ar însemnà mare virtute. Mai întâi lupta, apoi se va vedeà, că ne învinge, sau învingem, că cădem noi cu totul, sau cad ei cu planurile lor primejdioase pentru pacea ţării şi fericirea popoarelor ei.

Avantagiile împreunate cu susţinerea şcoalelor confesionale, ar fi cam acestea:

1. Până când şcoala este confesională şi susţinută de biserică, ea este fica bisericii. Invăţătorul îşi va dà silinţa să facă destul legii după putinţă, însă el este fiul bisericii şi nu va sămănà sămânţă

FOIŢĂ.

Ziua morţilor.

— Schiţă. —

E toamnă. Vântul suspină cu freamăt dureros prin frunzişul îngălbinit, ce a mai rămas pe vârfurile crângului veşted. O pânză cenuşie acopere zarişte: — sunt norii negri, mohorâţi, de smoala, ce vin din sus.

Natura-i pustie, mută, fără urmă de viaţă. Par'că a trecut prin ea moartea cu coasa, de i-a tăiát firul vieţii... Unde-s păserile cari fermecau natura cu cântările lor pline de-o blândă armonie? S'au dus şi ele, bietele păsărele, s'au dus în ţări străine, în plaiuri depărtate. Ne-au lăsat singuri-singurei, să ne dezmierdăm numai cu vâjitul crivăţului ori cu croncănitul corbilor.

Unde-s florile? florile dragi, florile scumpe, ce ne îmbătau cu miresmele lor, ce-l respirau din sufletul lor nevinovat şi gingaş? Ni-au părăsit şi ele, sărmanele floricele. Pălmuite nemilos de vântul tomnatic ori trudite de asprimea brumii, şi-au dat sufletul, şi acuma dorm somnul de veci! Ba şi fluturaşii, cu aripile lor de aur ori de argint, n-au mai rămas, nici de dragul copilaşilor, să se joace cu dânşi ziulica întreagă... S'au dus şi ei, cine ştie pe ce lume! Acum din zbor copiii prind numai frunzele irosite, ce cad zvânturate de pe ramurile uscate.

Ba şi soarele, blândul soare, nu se mai uită la noi; stă tupilat după lespezile norilor negri de smoală.

Nu se îndură să-şi reverse peste fire razele lui albe, şi curate, ca să nu şi-le păteze de mohoreala norilor cerniţi.

Ba chiar şi fanfara apelor sunătoare a amuţit. O putere tainică şi ascunsă a firii a zăvorit gura apelor cu un?zăvor de argint cu un sloiu puternic de ghiaţă.

Uite şi codrul, cât e de singuratic şi trist!

Mai deunăzi cu cununile lui de verdeaţă, ce le purtà pe sumeaţa lui frunte, părea ca un flăcău plin de viaţă şi de farmec; acum cu coamele lui albe, cu ţurţurii cărunţi de ghiaţă, pare îmbătrânit ca şi un moşneag.

*

Dar ce sunete triste, sfâşietoare, se aud îngânându-se pe alocuri? E glasul clopotelor dela biserici, cari prin dangătul lor jalnic, deplâng pe cei duşi pe cea lume. Par'că prin lugubra lor cântare milogesc îndurarea şi mila Celui de sus!...

E ziua morţilor. — Spre cimitir aleargă o mulţime de norod. La mormintele repausaţilor ard luminări şi anină cununi de flori, doar Cel de sus li-ar dà cât mai de curând lumina vecinică şi i-ar răsplăti cu cununa vecinicei împărăţii. În preajma mormintelor se aud şoptiri de rugăciuni, se aud suspinuri crude şi oftări dulcioase.

. . . . . .

Aici stă îngenunchiată o creştină tinără, îmbrăţoşind cu braţele sale crucea mormântului nou. Lângă dânsa vezi o copiliţă, cu o privire blândă, nevinovată. Va fi numărând

rea în inimile primitoare ale școlarilor. Aceasta ni-o chiezeșuește creșterea învățătorilor în pedagogiile noastre confesionali. Învățătorul confesional nu va uità ceea ce este.

2. Până când școala este a bisericii, învățământul și creșterea religioso-morală este sub îngrijirea preotului. Iară preotul va aveà grija, ca din școlarul de acum, să crească pe fiitorul poporan credincios.

3. Până când avem școala bisericească, până atunci biserica are ajutor în răspândirea învățăturilor religioase și în cultivarea virtuților morali și naționali și în creșterea tinerimei. Incetând însă școala confesională, biserica pe lângă aceea, că va fi lipsită de acest ajutor, în școala fără confesiune va aveà un antagonist.

Desavantagiile cu susținerea școalelor confesionale ar fi cam acestea:

1. Spesele de susținere sunt mari. Poporul e mizer, așa că se vede silit să emigreze. La acest motiv răspundem:

Oare dacă vom abzice de susținerea școalelor, cine va susținea pe cele de stat, respective comunale? Nu oare tot noi, numai sub altă firmă? Cine umple visteria statului?

Abzicând de școale, oare nu va veni Apponyi cu un alt proiect de lege și va luà un împrumut de mai multe milioane pentru susținerea tuturor școalelor, cari tot noi le vom plăti? Și oare nu va veni atunci cu un alt proiect de lege și va zice, că edificiile școlari confesionali, fondurile școlari și toate averile școlari menite spre susținerea școalelor confesionale să confișcă și să predau statului ca unele, cari și-au pierdut destinațiunea și având totuș menirea pentru cult?

Nu va fi oare sfășiitor de inimă a vedeà atâta sudoare românească, atâtea edificii frumoase date din mână spre a se întări cu ele egemonii nostri?

Abzicând de școala bisericească, oare nu i-am luà oare speranța, carea nutrește un popor, că dacă astăzi e rău, da de va fi mâne mai bine?!

Dar aci trebue să mă opresc și să avertizez pe toți fiii poporului, cari știu purtà condeiul și cari vreau să contribue cu lumina minții lor la deslegarea unei probleme așa de grele și decisive pentru viața unui popor, ca una să nu o facă și aceea este: Să nu descurajeze poporul, și să nu-l predispună cu nici un cuvințel pentru resignare dela luptă.

Eu așa cred, că lupta este viață, iar resignarea la luptă moarte!

2. Alt desavantaj cu susținerea școalelor ar fi: Neputându-se scoate plata ridicată prin legea apponiană din repartiție de pe popor, să golesc cassele bisericești și cu timpul va slăbi și biserica, așa, că școala tot nu se va puteà susținea mult timp și în căderea ei, școala va trage după sine și biserica și rătăcirea de apoi va fi mai rea, decât cea dintâi.

Salarul urcat îl va solvi un popor mai luminat, mai însuflețit pentru binele său propriu și pentru bunurile sale naționali. Iar ca să fie mai luminat și mai însuflețit, această datorință sfântă e a fiilor săi luminați, a intelectualilor ieșiți din popor și ajunși la oficii, ca preoți, învățători, advocați, medici, proprietari etc.

Ce sume enorme dă poporul nostru pe vinars, pe acest flagel al omenimei?!

Câte familii de crișmari susține poporul nostru, acest popor, pe care ne-am dedat a-l numi sărac? Pe aceste le susține cu mii, nu cu sute de floreni, pe cum susține pe învățători.

Intr'o comună cu 800 suflete Români și puțini Unguri, mai ales domnari, după mărturisirea crișmarului jidan, trece la an vinars de 5000—6000 floreni. Și cumcă nu este esagerare, aceasta o dovedește

---

de abia trei primăveri. Stă nemișcată, privind lung-lung la mama, care se istovește de plâns. E gata să plângă și dânsa... ba iat-o, că plânge și cu lacrimile în ochi se apropie de mama și-i șoptește la ureche, încet-încet:

— De ce plândze mămița?

— Taci, puiul mamii, taci drăguța mami! Aici doarme tătița.... și biata mamă nu-și isprăvi bine cuvintele și izbucni într'un plânset mai crâncen.

Dar copilița nu crede, nu poate crede, că sub piatra asta de mormânt ar puteà să doarmă tătița. Apoi în naivitatea ei copilărească întreabă din nou pe mămița:

— Da de ce, mămițo, nu doalme acasă? S'a supălat pe noi? — Dar mama tace. Copila însă cu mânișoarele-i albe, subțiri o netezește, o dezmiardă pe cap, o sărută cu înfocare și iar o întreabă încetișor:

— Da, de ce plândze mămița dlagă?

. . . . . .

Colo, sub salcâmul desfrunzit stă un creștin cufundat în gânduri. Privirea lui e serioasă și țintită spre chipul soției sale de pe fotografia încadrată în monumentul de piatră.

Poate că'și aduce aminte de cele dintâi clipeli în cari s'a întâlnit cu dânsa, cum s'au luat.... cum au trăit împreună și cum s'au despărțit.... Și Doamne cât de bine nu s'au împăcat amândoi.... Pe urma unei grele și scurte suferinți s'a sfârșit și dânsa, tot pe vremea asta, când frunzele cădeau de pe arbori... Acum clătină din cap și par'că-și ziceà în gândul său:

— Dumnezeu sfântul să-ți dea odihna de veci!...

. . . . . .

Mai la o parte zărești pe doi soți tineri privind liniștit la îngerul de marmoră ce ține pe umeri o cruce. Sub piatra mormântului doarme îngerașul lor, răpit dela sânul lor din primăvara vieții. Nu plâng, caci de ce-ar plânge? Acolo, unde s'a dus el, — în cer, e pe deplin fericit. Nu-i lipsește nimic și de sigur că se roagă și pentru dânșii.... Ingerașului lor i-au adus o cunună împletită din flori de toamnă, pe care au depus'o pe crucea de marmoră. Pe când aveau de gând să plece, mama-i șopti ca și mai înainte:

— Dormi, îngerașul mamii, dormi cu Dumnezeu!

. . . . . .

Și-am zărit multe fețe înduioșate, adânc mâhnite. Dar pe niciuna n'am cetit desnădejdea. Ochii lor, plini de credință, parcă-mi vorbiau, că să împacă totuși cu voia Celui de sus: *„facă-să'n voia Ta, pecum în cer așa și pe pământ!“*

Tu singură, prea sfântă credință poți da creștinului această mângâiere sufletească să creadă, că cei ce au închis ochii întru Domnul, n'au murit, ci numai dorm... Și are să vină vremea, să-i deschidă iarăș și iarăș să putem dà ochii cu dânșii, să fim de-apururi împreună cu cei mai scumpi de pe lume.

Deci n'avem de ce plânge pe urma celor morți întru Domnul, dacă inimile ni-s pline de credință vie și sfântă. A închide ochii întru Domnul e-o fericire, pe care trebue s'o dorim tuturora, căci *„Fericiți cei ce mor întru Domnul!“*

Dela Bistrița.

Gavril Lazar de Purcăreți.

(Continuare și fine).

Care Român adevărat își va puteà domină inima văzând atâta resoluțiune, atâta patriotism și atâta activitate? Nu amintesc faptele sale din timpul când studiă la universitatea din Viena, sau din timpul când fù profesor la Beiuș sau când fù membru al comitetului comitatens în Satmar etc. că n'am atâta timp fizic ca să pot aminti toate meritele sale!

*

Sub Gavril Lazar s'au ridicat multe edificii frumoase, cari dominează a patra parte din comuna politică Sanislău, între altele: o casă modernă capelanală și o școală ca și care nu este alta școală românească în comitatul Satmar, locuința cantor-docentală etc. Și toate, încă și culinele de vară și grajdurile învățătorilor le-a înzălit cu tinichea până când el sufereà într'o cocioabă veche învălită cu paie, căci el a voit să îndestu-

împrejurarea, că jidanul când s'a așezat în acea comună, a fost sărac, așa că tot ce a avut, a putut duce într'o legătură pe umăr, iar acum e foarte bogat. Comuna este în apropierea Gherlei. Dar oare nu stă lucrul aproape tot așa în fiecare comună?

Nu este dară sărac poporul nostru în bani, când el aruncă atâta sumedenie de mii pe tot anul în punga crișmarilor, ca în schimb el să se învenineze și în trup și în suflet.

Ci e sărac poporul nostru în învățătură, fiind lipsit de carte, e sărac în dragostea spre școală și a luminării sale proprii, e sărac în spiritul de jertfă pentru școala sa.

Lumină, multă lumină trebue poporului nostru și atunci el nu va fi sărac de a susținea școala confesională, una din cele mai puternice arterii a vieții sale etnice.

Se susținem deci școala confesională cu orice preț, să facem, ca poporul să o iubească ca lumina ochilor săi și pentru susținerea ei să nu se deie în dărăpt dela nici o jertfă!

Ioan Sonea

CORESPONDINȚE.

Iubileul Împăratului.

— Dela corespondentul nostru. —

Viena, 2 Dec. 1908.

E zi de sărbătoare, ca și care rar să pomenește în istoria stăpânitorilor de pe întreg rotogolul pământului. Tot natul, cu mic cu mare grăbește la casa lui Dumnezeu ca să asculte sfânta slujbă, și să fie de față la jertfa în care însuși împăratul împăraților să jertfește pentru poporul său, dând pildă prin aceasta și împăraților nostri. Resunetul ciopotelor des de dimineață străbate văzduhul, aducând și ele în limba lor un prinos de mărire în aceasta zi măreață. Nici hoarnele dela fabrici nu mai afumă azi, căci să cuvine, că toată palma muncitoare ce osteneste pentru sine și pentru binele de obște, să sfințească o zi de repaus în cinstea aceluia, care cu grea răspundere poartă coroana împărăției de 60 de ani.

Momentul cel mai însemnat a sărbărilor spre care s'a îndreptat toată atențiunea Vienei a fost luminația orașului în presara de 2 Decemvrie.

Negura ce de câteva zile înnăbușeà piepturile, în 1 Dec. de către seară s'a mai abătut spre pădurile din apropiere, ca palatele măreție în întunerecul nopții să strălucească în toată splendoarea, la puterea vrăjitoare a luminei electrice, de gaz și a altor soiuri de raze pe cari le-a descoperit mintea omenească în timpul mai din urma.

Tot orașul părea cuprins de o mare de flacări, și nu cred că nici chiar zeii din Olimp nu s'ar fi scoborât de asta dată pe pământ, ca să se desfăteze la lumina focului furat de Prometeu. Cum să nu alerge apoi omul, ca în zilele lui de trudă multă să-și afle câteva ceasuri de recreațiune. De cu apus de soare, grupuri-grupuri să strecurau mulțime de popor prin ulițile strimte către „Ring". După un ceas de vreme larga stradă ce încinge cetatea interioară erà plină de privitori. P ealocuri unde erà mai mult de văzut, om pe om stà să-l strivească, încât erai în periclul vieții. Statistica salvatorilor raportează despre mai multe cazuri de moarte și nenumărate alte cazuri de nenorociri. Cine scăpătà odată din picioare și ajungeà de desuptul massei de popor, erà pierdut.

Vine însă vremea cinei și rând pe rând să împrăștie mulțimea; fieste care cu o impresie oarecare din aceasta sară memorabilă. Tot așa și ziua aceasta trece în grijea istoriografilor, ca noi mâne poimâne, să așteptăm dela marginea îndepărtată a împărăției, vestea celui dintâi bubuit de tun.

Vienezul.

Scrisoare din București.

— Dela corespondentul nostru. —

(Politică actuală — Meetingurile — Liga culturală.—

București 10 Noemvrie 1908.

De câte ori doresc să-mi fac datoria de corespondent al „Unirei" stau să aleg ce să Vă scriu ca noutăți din capitala Regatului căci aci, ca și în întreagă țară să petrec multe de toate, dar seriositatea unora din ele, este de așa încât, parecă te dejosești tu ca român să le mai transmiți și publici și afară din Regat. — Certuri și lupte de partid, încriminări reciproce între trei partide cari își dispută pentru viitor acapararea puterei, și pentru ajungerea acestei ținte, usează de armele obicinuite între dujmanii puțini scrupuloși: invidia și batjocura, a căror motiv nu este de cât nenorocita ambiție „scoală-te tu, să șed eu!"

Oameni și personalități cari în alte timpuri, și mai ales când făceau parte din același partid politic erau cualificați de „fruntași între fruntași", astăzi se terfelesc reciproc și zilnic în noroiu, atribuindu-li-se fel de fel de scăderi, fapte și păcate, cari nu existau, sau cari erau tăcute când erau fusionați sau în cartel.

Toată vacanța — poate și în lipsă de alte subiecte — și-au aruncat și imputat unii altora diferite geșeftării și samsarlicuri.

Știți că partidul conservator este divizat în doue; o parte din partidul vechilor conservatori s'a despărțit și a format sub șefia Dlui Tache Ionescu un alt partid conservator, numit însă „democrat" dar căruia adversarii lui, îi zic în general: partidul „tachist". După mine aceasta numire, nu este nici românească nici estetică. Înțeleg să le zic, altora Carpisti, Cantacuzinisti, Filipescianii Brătianisti etc. adecă după numele șefului sub drapelul căruia se adună, și prin urmare și acelora, cari înconjoară pe Dl Tache Ionescu, să li să zică „Ionesciani" dar nu „Tachisti" după numele de botez care însă nu este „Tache" ci Dumitru sau Dimitrie (ori poate mai corect, Demetriu).

Spuneam că conservatorii nostri s-au despărțit în două partide, și acum să vorbește de o desidență și în partidul liberal, și acestea divisări și disidențe firește, nu sunt nici odată spre binele țărei și mai ales în timpurile critice ca și acum. — Luptele acestea vor culminà acum cu ocasia unor alegeri parțiale de deputați în capitală, unde

---

liască pe toți, lăsându-să pe sine mai pe urmă: „Der edle Mann denkt an sich selbst zulezt!" El n'a reflectat la tigneala sa, numai, pe ceilalți să-i vadă îndestuliți și provăzuți cu toată comoditatea - modernă. Până atunci un alt preot și-a edificat prima dată șieși locuința comoadă, un cuib moale și apoi numai după aceea mai tîrziu a reînoit biserica și totuși s'a admirat pe sine însuși ba a învitat și pe un cap, ilustru al bisericei, ca să-l admire și dorința i-s'a realizat, iar acum devenind favoritul acestei persoane ilustre „saus reserve" tinde a eclipsà operele lui Gavril Lazar de Purcăreți, și prinde a întinde umbră neagră asupra suvenirei lui strălucitoare fără ca el să-i fi greșit, și fără ca vinovat să fie.

Cu toate aceste merite, familia lui n'a fost împărtășită nici măcar de pensia ce-i competà, în urma însinuărilor unui om, pe care repausatul îl iubi-se mai mult.

Toate crengile ne trag,
Și de haine și de cap!

Iar ce ne privește pe noi foștii lui credincioși, noi toți Sanislăuanii 2000 de sufiete, noi grăniței români din spre occident, toți ne simțim răniți pentru rana făcută prin pângărirea, de și indirectă, a onoarei și memoriei sacre a fostului nostru părinte sufletesc: Gavril Lazar de Purcăreți. Privim uimiți unul la altul și ne simțim ca cel ce să scaldă în apă rece într'o zi de iarnă!

Acum vedem cu durere. că și între preoți domnește o șcisiune fatală, o șcisiune, care e îndetrimentul fraternității preoțești, deși tot insul știe, că concordia și iubirea e stindardul vieții, că acestea sunt scutul și povara cinstei preoțești! — Între preoți ar trebui, să curgà iubirea, justiția și fraternitatea, ca un fluviu puternic.

Unde e stima la care ne constrînge religia să o păstrăm față de un mort?! — — — Anticii credeau, că și statul acela trebue să se nimicească, care violează memoria și locul de repaus al morților. Legea lui Solon a eschis din comunitatea bisericei, pe cei ce au ofensat memoria, sau locul de repaus al mortului.

Insă la noi — durere nu e așa!

Acum după moartea lui Gavril Lazar de Purcăreți vedem noi câți inimici a avut și are dânsul, cari îl ofensează și în coșciug fără milă și fără cauză.

Gavril Lazar de Purcăreți s'a glorificat și de aceea nu-l pot suferi și îl insultà.... Il insultà în mormânt, pentrucă nu l'au putut învinge în viață!

Sunt pitici, cari până trăià ei n'au cutezat al privi în față și acum și ei ca măgarul din fabulă își înfig copita în cadavrul *„leului"* și scormănesc ca hienele mormântul sfințit de dragostea unui popor!...

Un credincios

este un loc vacant sau poate chiar trei. Deja toți ministeriabilii din toate partidele, promit în întrunirile lor publice avantaje, cârcimarilor. birjarilor, cismarilor și tuturor claselor, îndată ce acesti ministeriabili vor veni la putere.

Liberalii azi la putere, să cred siguri de reușita candidaților lor, și aceasta credință. bine înțeles, poate fi bazată pe faptul ca capitala, totdeauna s'a conziderat ca zestre guvernamentală. Totuși astăzi lucrurile să presintă sub o formă nouă: Vechii conservatori fusionați cu junimiștii (Cantacuzino-Carp), în urma svârcolirilor și nemulțămirilor din partidul liberal și a chestiei agrare țărănești, ne satisfăcută prin noua lege agrară etc. încă au credința de a învinge în nouele alegeri parțiale. Al treilea partid însă numit „conservator democrat" al cărui șef este Dl Dimitrie Ionescu, și botezat cum zic de adversarii săi de „Tachist", încă are șanze multe de reușire, căci, acești Tachiști, — ca să le zic și eu așa fiindcă s'a generalizat aceasta polecră ca și cea de „junimiști — sunt mulți, și între ei mulți profesori universitari și alte personalități eșite din celelalte două partide dintr'o causă oarecare, și dată fiind învingerea lor de până acum în alte lupte din județe pe cum și multe nemulțămiri ce cred cetățenii că au îndurat sub vechile partide, și în credință că un nou partid venit la putere, le va împlini dorințele cari sub vechile partide nu au fost ascultate, așa, nu este esclusă posibilitatea a triumfà astăzi acest partid.

In adevăr să fac toate conbinațiile, poate chiar și un cartel între liberalii și conservatorii Carpiști, numai ca acest nou partid (Tachistii) să nu reușască! Dar este și un alt obstacul la mijloc:

Incă de timpul fusiunei Cantacuziuisilor cu junimistii, prin care fusiune Dl Carp s'a impus ca șef al conservatorilor fusionali, Dl General Manu, un adevărat conservator și personalitate destinsă, n'a voit până azi, a să supune acestei combinațiuni și fusiuni politice, ci a stat în reservă ca spectator al desfășurărei urmărilor acestei politice, și dacă Dsa — după cum să vorbește astăzi — ar primi candidatura ce conservatori iar oferi-o, și liberalii nu ar pune un contra candidat nesigur, probabil în acest caz ca, candidatul conservatorilor democrați să cadă!

Ba mai e posibil și aceea ca, Dl General Manu, care a mai fost prim ministru între acestea frământări, să devină mai târziu chiar arbitriul întregei situațiuni în partidul conservator, pe cum s'a întâmplat odată casul, în partidul liberal, cu Ministeriul Aurelian pe timpul chestiei Metropolitului Ghenadie!

Cu un cuvânt: desbinări, frecări, insulte, pe toată linia cu politica noastră, și dacă ar fi numai politica, dar să ceartă și literați între ei, să ceartă gazetarii disputându-și tirajul, să ceartă și reporterii pentru întâietatea în informațiuni sensaționale, — dar de multe ori banale, — și apoi în interwievuri — de multeori mincinoase ori eronate — cu prinți, cu ministrii, cu pașale, cari toți au devenit azi oameni politici!?

Un patriot adevărat când vede atâtea hărțuieli și dujmănie în toate părțile, pe când în vecinătatea noastră să așteaptă în fiecare moment bubuitul tunurilor, și că chiar în țară avem multe chestiuni naționale și economice, cari ard în suferințe, ce poate zice decât, aducându-și aminte de proverbiul „Satul arde, baba să pieptenă," să esclame: de ce nu vi tu Țepeș doamne?!

*

Meetinguri și manifestări în contra politicei ce face guvernul nostru cu vecinii de o parte și alta, să fac în toată țara, unele mai sgomotoase și naționaliste, dar unele mai mestecate cu un fel de politicianism de partid.

Eu nu le socot la înălțimea lor căci, cei de sus nu să mișcă, nu vin între cei ce le convoacă, și cei fruntași din toate categoriile și stările sociale. (Destul de trist! Red. U.).

Cele mai simpatice și mai populate au fost aici și la Iași ale Ligei culturale.

*

Liga culturală, a început pe cale mai bună; noul Comitet i-a mai dat viață, bine înțeles, secretariul Dnul Iorga își iea partea leului în activitatea și prosperarea ei. S'a deschis o bibliotecă publică, pentru care Dl Iorga a dat vre-o câteva mii de volume. Să așteaptă și alte măsuri în viitor; niciodată însă, nu e speranță, să ajungă capitalul acestei Asociațiuni de cultură românească suma ce au societățile magiare a căror scop este magiarizarea Românilor. Pentru ce? Pe când la Dvoastră fiecare preot sau laic cu ceva funcție mai bunișoară, nizuiește să economisească și să lase după moartea sa o fundațiune pentru scopuri naționaliste, aici nu să pomenește așa ceva; în țara întreagă nu avem câți ați avut și aveți Dvoastră numai în micul Blaj! Au murit aici fosti Domnitori și fii de domnitori, cari au lăsat zăci și sute de milioane după ei, dar cui?... Despre moștenirea unui principe care murise mai acum câțiva ani, s'a vorbit destul atunci prin toate ziarele și tribunalele, despre moșiile rămase despre datoriile lui și despre moștenitorii lui adoptați dupăce le-au crescut bărbile....

Un colonel, Rosnovan, lăsase moșia și averea lui la dispoziția țarului din Rusia!... Dar ce? până și marele Hajdeu, eget-beget, român neaoș basarabian, lăsase castelul său din Câmpina, prințului nostru Nicolae, în loc de al lăsà Academiei pentru scopuri culturale, ori pentru un ospiciu pentru îmbătrâniții în luptele naționale și de cultură românească! — Să vede deci că aici, nu numai mediocritățile îmbogățite, dar chiar și marii cărturari nu se gândesc nici la moarte, să afcă ceva bine pentru nație și pentru ei monumente și nume nemuritoare?!

Despre pretinsa catolicizare a României, ce mai astă vară erà iar la ordine — să vede, în lipsă de alte subiecte — voiu scrie cu altă ocazie.

Delarupe.

Apropiindu-se capetul anului rugăm pe On. Cetitori, ce sunt în restanță cu abonamentul, să binevoiască a ne trimite prețul foaiei. De asemenea rugăm și pe cei ce sunt în restanță cu abonamentul de pe anii trecuți, să facă bine a-l achità, căci foaia nu este în stare de a-i mai puteà așteptà.

Artista Agatha Bârsescu în Blaj.

Zilele de 29 și 30 Noemvrie au fost pentru noi adevărate zile de sărbătoare dânduni-se prilejul fericit de a vedeà, pentru întâia oară în Blaj, pe celebra artistă Agatha Bârsescu măr. Radovici. Cu toate, că vestea sosirii ne-a venit abia cu 2—3 zile înainte, totuși ne-a rămas destulă vreme, pentru a avizà și inteligința din jur, care s'a și prezentat în număr foarte frumos, în cât reprezentațiile au fost urmărite de un public pe cât de ales, pe atât de număros. In seara dintâi artista a predat Medea (Legouvé) iar în a doua Phedra (Racine) și Sapho (Grillparzer), tot bucăți clasice cu sujete din mitologia elină. Artista a jucat numai singură, cu toate acestea interpretarea a fost atât de sugestivă, încât rolurile celoralalte persoane, întregiau dela sine, prin câte o întrebare, reflexie sau reticență. Am admirat puterea zguduitoare a talentului dsale dramatic în impetuoasa Medea, candoarea din Sapho și simțirea pasionată din Phedra, care se eterizează spre sfârșit, când o cuprinde căința și se otrăvește.

Artistei i-s'a predat o frumosă coroană de argint cu inscripția: „Artistei Agatha Bârsescu-Radovici, Românii din Blaj, 30 Noemvrie 1908." Doamna Bârsescu a fost călduros atinsă de primirea ce i-s'a făcut, promițând, că în curând are să ne cerceteze iarăș. Public foarte număros au luat parte și din jurul Blajului: Teiuș, Crăciunel, D.-Sân-Mărtin, Aiud, Cluj, Iara etc. Remarcăm un lucru, care ne-a surprins pe toți (deși nu pentru întâia oară): din Alba-julia nu a fost nimeni.

Concurs.

Reuniunea învățătorilor din arhidieceză escrie din nou concurs la un premiu de 50 cor. dăruit de Exelența Sa Dr. Victor Mihalyi, arhiepiscop și Metropolit, patronul reuniunii pentru cel mai bun operat despre tema:

„Cari sunt mijloacele potrivite, prin cari școala poporală ar puteà cooperà, ca să se conserve în poporul credincios industria țesutului? In deosebi, cari sunt cauzele, de a scăzut cultura cânepii și a inului; cum s'ar puteà da avânt nou plantațiunii mai întinse de cânepă și in? Industria mică a țesutului pânzăturilor de casă cum s'ar puteà la noi așezà iarăș în starea-i înflorită de mai înainte."

A apărut CALENDARIUL UNIRII PE ANUL 1909. Va conține pe lângă partea literară foarte avută și

Condiţiunile de concurs sunt:

1. Operatele să fie scrise cu ortografia Academiei române.

2. Fiecare operat să fie provăzut cu un motto şi cu un bilet, care să poarte numele autorului închis într'o cuvertă, pe care dinafară să fie scris motto din fruntea operatului.

3. La concurs pot luă parte numai membrii ordinari ai reuniunei.

Terminul de concurs se statoreşte pe 1 Septemvrie 1909.

Balázsfalva—Blaj din şedinţa biroului central al reuniunii învăţătorilor din arhidieceza gr. cat. de Gyulafehérvár—Fogaras (Alba—Julai şi Făgăraş) ţinută la 22 Nov. 1908.

George Muntean, preşedinte. **Petru Ungurean,** secretar.

Noutăţi.

Iubileul Monarhului. Mercuri în 2 crt. s'a serbat şi la noi cu mare pompă iubileul de 60 ani de domnie a Impăratului. A pontificat I. P. S. Dn Mitropolit cu asistinţa membrilor consistoriali şi a cântat foarte frumos corul clericilor. A luat parte toţi oficialii dela deregătoriile publice. Prelegerile au fost sistate la şcoalele noastre, la şcoala de stat însă nu.

Alegeri comunale. Sâmbăta trecută s'au premenit conziliul comunal prin alegerea membrilor, cărora le-a espirat mandatul, lista noastră a întrunit 131 voturi, cea străină, cu toate sforţările, celor din fruntea administraţii, de abia a avut 60 voturi.

Biserică românească în Viena. Intregim înveselitoarea notiţă publicată în numărul trecut cu următoarele şire estrase din o scrisoare, ce primim din Viena. Duminecă în 22 Nov. Clarissimul Domn Dr. Iuliu Florian preot militar a celebrat în biserica gr.-cat. a garnisoanei din Viena un serviciu divin în onoarea Majestăţii Sale. Momentul cel mai înălţător de inimi a fost, când urcând amvonul, într'o vorbire într'adevăr măiastră a penelat marile merite a acestui Mare şi de toată lumea foarte iubit şi preţuit Impărat. După serviciul divin s'a ţinut adunarea constituantă a comitetului bisericesc — şi asta pentru noi românii gr.-cat. civili e de o mare însămnătate. — Căci adunaţi într'o turmă sub un păstor atât de vrednic, vom aveà de azi încolo ocazia să preamărim pe Domnul în scumpa noastră limbă strămoşască. Primul act al Comitetului a fost, ca la propunerea Clariss. Dn Dr. Iuliu Florian, să esprime mulţumită Escelenţiei Sale Dlui Dr. Coloman Belopotoczky vicariul armatei comune şi Ilustrităţii Sale Dlui superior militar Theodor Weigert pentru deosebita bunăvoinţă ce au dovedit-o dându-ne permisia, ca şi noi civilii împreună cu fraţii nostrii dela oaste laolaltă să putem ridicà ruga noastră către ceriu. Mulţămită i-s'a votat şi Dlui locotenent Iacoban pentru munca lui neobosită ce a desfăşurat-o pentru a ne esoperà dela autorităţile militare acest favor. Deie Dumnezeu ca acest prim paş făcut pentru a adunà pe credincioşii români gr.-cat. să aducă roadele, ce valorosul nostru părinte sufletesc le-a intenţionat, când şi-a pus umărul la luptă, pentruca pe noi să ne adune. Viena 24 Nov. 1908. *Miltiade Nicolescu* secretar.

Hymen. *Victor Stoica,* cleric abs. s'a căsătorit la 26 Nov. a. c. st. n. în Vlădeni cu Dşoara *Anicuţa Cârlan,* nepoata Dlui notar comunal Georgiu Cârlan.

Profesorii sibieni — luminători ai meseriaşilor. Pe cum ni-se comunică, profesorii sibieni dela seminarul „Andreian" şi cei dela şcoala de fetiţe a „Asociaţiunii" sunt hotărâţi să ţină câte o conferinţă la şedinţele literare lunare ale Reuniunei sodalilor nostri. In cursul anului 1908 au ţinut asemenea conferenţe: dnul profesor Dr. Nic. Bălan, dna profesoară Eugenia Tordăşianu n. Iovescu, dl profesor Dr. Ioan Borcia, iar iar la şedinţa din 26 Nov. c. a ţinut o prea interesantă conferinţă dnul profesor Aurel Bratu, tractând despre telegrafie. Cum de un timp în coace salele spaţioase şi calde ale Reuniunii meseriaşilor nostri adăpostesc în după amezele Dumineciior mai ales din iarnă şi pe învăţăceii meseriaşi, cercurile conducătoare ale Reuniunii actualmente caută se afle căi şi mijloace, pentru a le procurà acestor tinere mlădiţe năcăjite distracţii potrivite şi educătoare. Dacă ne ameninţă pericolul analfabetismului, apoi trebue să avem temeri şi de cunoscătorii de astăzi ai scris-cetitului, cari ne mai esercitându-se în scris şi cetit, o să uite aceia ce au învăţat. Pe acestia îi putem aflà, durere, şi între ucenicii aplicaţi la meserii. Desvoltarea gustului de cetit şi plăcerea pentru scris: iată o problemă de resolvit la întrunirile învăţăceilor meseriaşi.

Posta Redacţiunei.

»*Luceafărul*« *Sibiiu.* In anul 1907 a apărut numai 51 numeri.

G. N. Boziaş. Din cauza aglomerării de material va apăreà în numărul proxim.

Restaurant.

Cassa de împrumut şi păstrare „Economia" societate pe acţiuni în Cohalm (Köhalom), îşi esarândează Restaurantul său împreunat cu cafenea şi situat în Cohalm sub Nr. de casă 93 pe timp de 3 (trei) ani începând cu 1 Februarie 1909 până la 31 Decemvrie 1911.

La Restaurant sunt şi două odăi mari pentru pasageri. Apoi: curte mare cu şopron pentru cară, şopron de lemne şi 2 grajduri mari, gheţariu nou betonat, o grădină mare cu popicărie şi e situat la o poziţiune foarte avantajioasă. — Chiria anuală este de Kor. 1600.

Reflectanţii îşi vor înaintà ofertele în scris cel mult până la 20 Decemvrie 1908, la subsemnata direcţiune, de unde şi până atunci să pot primi condiţiunile speciale de esarândare şi tot feliul de informaţiuni — verbal şi în scris.

Direcţiunea institutului „Economia".

(53) 1—3

Traian A. Todorescu,

producent de vinuri în Világos (Şiria)

liferează vinuri foarte bune, şi curate după dealurile cele mai renumite, dela 50 ltr. în sus (în engros) cu preţuri moderate deposituri: Musca-maderat, Galşa, Şiria, Covasinţi, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la dorinţă prospecte gratuite.

(49) 3—52

Respiraţiunea

e cu mult mai uşoară deja după folosirea celor dintîi câteva porţiuni de Emulsiunea SCOTT şi uşurinţa aceasta pe zi ce merge creşte.

De 32 ani încoace, cu miile au experiat aceasta. Tocmai aşa e de bătătoare la ochi însănătoşarea generală.

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminte la marca scutitoare Pescarul.

Apetitul şi somnul

ţi-să vor întoarce, mistuirea ţi-să va îndreptă. Probează si te vei convinge.

Preţul unei sticle originale e 2 cor. 50 fileri.

Se află în ori ce farmacie.

(47) 7—22.

AVIS!

Se dă în chirie sau se vinde din cauza altor întreprinderi o casă cu etaj în cea mai frecuentată stradă având local pentru prăvălie şi multe părţi de quartire pentru familii, eventual se poate face schimb şi cu vre-o moşie. Informaţii dă WILHELM NAFTALI, în Blaj.

(52) 2—2

Atenţiune!

Altoi de viţă de vie să nu comanzi până ce nu vei cere dela mine Preţcurent! Mia de altoi de viţă de vie e cu 140 cor. Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsősegesd, Somogymegye. (50) 4—25

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 45

Pudentiana voi să apuce mâna Claudiei; însă aceasta să retrase cu bruscheță și vorbi agitată: „Nu, nu mă atinge! Nu mă atinge! Ah, ah, ce mi-ai făcut? Te-am iubit! Te-am iubit....“

Pudentiana zise cu blândeță: „Dar acum mă iubești mai puțin, fiindcă am urmat impulsului inimei mele și am căutat adevărul — și l-am aflat?“

„Adevărul?“

„Da, adevărul! Vezi, scumpă Claudia, noi suntem mândri și o mărturisim cu bucurie, că suntem nazarineni! Noi am aflat pe unul și adevăratul Dumnezeu și ne închinăm lui. Și o știu cu siguranță, dulce Claudia, că și tu te vei închină lui, îndată ce-l vei cunoaște!“

„Eu?“ strigă Claudia. „Eu? O aderentă a nazarinenilor?... Eu?...“

Acest gând i-se părù atât de grozav, atât de necuprins, încât erupse într'un râs batjocoritor. Îndată după aceea însă o copleși durerea și ea își acoperi fața cu mânile și începù a suspină.

Atunci Pudentiana îi cuprinse grumazul și șopti: „O, dulce Claudia! Doar nu crezi cumva, că eu am dat foc orașului?“

Claudia își scuturà capul cu vehemență. „Și crezi doară,“ continuà Pudentiana cu aceeași blândeță, „crezi doară, că mama ori tata au făcut lucrul acesta? Vezi, dulcea mea, ne-au calumniat rău, fiindcă nu ne cunosc! Ne urăsc, fiindcă am părăsit pe zăii cei falși și am aflat pe Dumnezeu cel adeadevărat. Ne vor perzecutà, chinui, poate chiar și ucide! Dar uite, noi suferim bucuroși, murim veseli: pentrucă îl iubim, mai pe sus de toate, pe Domnul, Dumnezeul nostru! Crezi tu, că noi ne dăm viața pentru o închipuire falsă? Doar nu ne vei ținea atât de nebuni! Nu, noi știm, că am aflat adevărul, bunul cel mai scump pe pământ, carele cu nici un preț nu ne este prea scump.“

„Dar atunci fugiți,“ strigă Claudia, „fugiți, până nu e prea târziu. Deja mâne pot fi aci soldații împăratului....“

„Nu ne e frică, Claudia! Pentrucă. uite: cu noi este Hristos, Dumnezeul nostru! El ne va apărà!“

Claudia se uità cu admirare la prietina ei. Ce dedeà acestei fete delicate curajul eroic, să-și jertfească trupul și viața pentru Dumnezeul ei?...

Claudia ascultă abătută la cuvintele amicei sale, carea îi povesti despre mielul dumnezeiesc, cum acela a suferit și a murit pentru omenime. Pudentiana îi deschise o grădină miraculoasă, în carea înfloreau flori străine, ne mai văzute, pline de miros dulce, lilii și roze, cari se încoiăceau în jurul crucii și erau însemnate cu sângele trandafiriu din inima iubitoare a Mântuitorului.....

Și Claudia ascultà și ascultà. Mirarea ei nu cunoaștea margini! Ea vedeà, cum templele mândre din jurul ei să surpau, cum vechia splendoare zeiască să cufundà, ca o negură turbure, din carea să înălță, ca un soare strălucitor, crucea dela Golgota....

În ziua următoare ea să reîntoarse la la Roma, dupăce a rugat pe senator, ca să avertizeze pe nazarineni despre pericolul ce-i amenință.

Erà tăcută și palidă de tot și să temeà să dea față cu tatăl ei, bătrânul preot alui Jupiter, adoratorul zeilor celor vechi..... Tăcută și palidă erà ea, fica lui Pontifex maximus; în inima ei însă, aci licăreà o schinteie lină....

* * *

Titus Claudius Sabinus nu-și află odihnă; chinuit de vedenii spăimântătoare, el să preumblà neliniștit prin palatul său.

„Afară de aci,“ strigă el în sfârșit, „afară din orașul acesta, unde miroasă a cadavre!“

Și el porni spre strada salarică, pentruca în casa amicului său, în brațele copilei sale, să caute recreare și — uitare.

Poporul să dete cu respect în laturi, când văzù trecând lectica pontificelui; Titus Claudius să zgâià, ca aurit, la mulțimea, carea umpleà stradele.

Deodată își auzi numele; sunà ca vuetul orcanului. El să trezi și ascultă.

„Salute sublimului pontifice, nimicitorul sămânției creștinilor!“

El recăzù palid între pernele de purpură. „Ei încă mă laudă pentru fapta mea cea blăstămată: afară, afară!“

Mulțimea însă nu să mișcà; nu puteà merge înainte. Atunci el dete la o parte perdelele de mătasă și privi afară mânios. „Faceți loc....“ zise el. Mai departe nu putù vorbi nimic.

Dintr'o casă din apropiere soldații târâiau pe un moșneag tremurător și pe o fată plângătoare. Pe obrazul moșneagului curgeà sânge; o lovitură de săcure i-a nimerit capul. Fecioara își țineà brațele încolăcite în jurul gâtului moșneagului, iar fața și-o ascundeà sub mantaua lui: soldații cei grosolani i-au rupt haina, așa că ea apărù înaintea mulțimii jumătate goală.

„La lei cu câinii de creștini!“ urlă poporul și cei doi sărmani dispărură în mulțime.

Titus Claudius își întoarse fața îngrozit; însă nu-i ajută nimic: în toate părțile vedeà pe sărmanele jertfe, cum erau târâite afară din casă.

Acum soldații aduseră trei femei, îmbrăcate rău, cu ochii plini de spaimă. Doi copii le urmau plângând și întinzându-și brațele după dânsele. „Mamă,“ strigau ei, „dulce mamă — o, nu merge dela noi!“

„Tăceți, răcanilor,“ strigă soldatul și dete unuia o lovitură, încât acela căzù pe spate.

Mama să smânci cu un țipet desperat și se aruncă, văierându-se, peste copilul ei sângerând. „Dragul meu, inima mea,“ suspină ea și strânse la pept copilulul, pe când soldații o împingeau mai departe.

Titus Claudius suspină încet și-și apăsă pumnii pe ochii arzători, pentru așî ascunde lacrimile. „Nebunul de mine,“ își zise el, „ticălosul de mine: aceste femei jumătate moarte de foame, să fie rebele, să distrugă imperiul Romanilor? Sum un lup lacom, carele sfâșie mieii cei delicați!“

Și sclavii îl duseră mai departe; trebui să vadă mereu scene înfricoșetoare, iar interiorul său să zbuciumà tot mai cu desperare.

De către via lata veneà o ceată de bărbați, legați de olaltă, cu capetele plecate; veneau dela câmpul lui Marte. Erau încunjurați de o mulțime turbată, condusă de Aelius, faurul.

„Uitați-vă la tăciunari!“ strigă el cu vocea sa detunătoare.

„Loviți-i în cap! Pe cruce cu ei! mugi poporul.

„Aducem noi încă și mai mulți de prin găurile cele întunecoase, în cari s'au ascuns. Întreagă Subura mișună de acești șerpi.“

Plebea cea grobiană aruncà cu petri după nefericiții, îi scuipà în față și le sfârticà hainele. În liniște și tăcere înaintau sărmanii, ca animalele de jertfă.

Un băiat frumos alergà pe lângă ei și să acățără de bratul unuia dintre prizoneri. El suspinà încet și-și așezà cu tândreță obrazul palid pe mâna osoasă a tatălui și priveà la el cu tristeță nespusă. Nu vorbeà nici unul nimic; durerea lor erà atât de mare, atât de grozavă, încât nu găsiau cuvinte pentru ea.

La această vedere inima pontificelui sângerà; poate că mâne sărmanul copil va fi orfan, ori poate chiar.... — El nu îndrăzni să cugete mai departe.

Din nefericire sermanul copil trecù prea aproape lângă faur, așa că acesta să împedecă de dânsul și erà aproape să cadă. O furie nespusă îl cuprinse. „Broască afurisită“, urlă el și ridică brațul cu ciocanul cel greu.

Un țipet răsună prin aer; l-a scos pontificele. Fruntea i-se acoperi cu sudori, ochii îi eșiră din orbite. Strigătul însă să perdù în mulțimea lărmuitoare. Ciocanul vui la vale și copilul căzù zdrobit la pământ. Convoiul să opri pe un moment; tatăl căzù lângă copilul său cel mort. El îi sărutà mânuțele stropite cu sânge, de oarece gura nu i-o puteà sărutà, și plângeà, încât i-se cutremurà corpul cel puternic; și strinse cadavrul la pept cu atâta sălbătăcie și desperare, încât chiar și plebea cea grobiană tresări.

„Copilul meu, dulcele meu copil!“ numai atâta fù în stare să bâlbâe.

Titus Claudius sfârtică perdelele și sări din lectică; el năvăli asupra faurului, își încleștă degetele în brațele goale ale uriașului și strigă cu voace răgușită: „Ticălosule! Ucigașule, spune: ce ți-a făcut copilul, de l-ai omorît?“

Faurul privi la el cu mirare. „Mie?“ întrebă el dur, „nu mi-a făcut nimic! El este însă unul dintre câniî de creștini, cari trebue să moară cu toții. Și apoi nu tu însuți, sublime pontifice, ai ridicat acuza contra nazarinenilor? Pentru ce mă certi dar, dacă

eu împlinesc dorințele tale, poruncile Cezarului?....“

Pontificele stătea mut, ca trăznit. Fața sa luă o coloare vineție și ochii i-să sgâiau sălbatici și fioroși.

De odată își întinse brațele în sus, și cu un țipet puternic căzù la pământ.

Un al doilea țipet răsună, și o statură femeiască să îmbulzi printre mulțime. Erà Claudia, carea chiar acum sosià în Roma.

Suspinând să arunce ea asupra moșneagului și-i sărută obrazul cel rece.

„*E mort!*“ zise faurul încet și cu sfială.

Claudia să uită aiurită la vorbitor; apoi își puse urechia la peptul moșneagului și ascultă.

În mulțime domneà liniște mortală.

„Trăește! Trăește!“ iubilă fecioara și plânse de bucurie. Ea așezà capul cel scump pe peptul ei și-l acoperi cu sărutări fierbinți.

Ii șopti în urechie numele cele mai drăguțe și-i netezià obrazii răci și palizi.

„Deșteaptă-te, tată, deșteaptă-te!“

In sfârșit el deschise ochii; privirea însă îi erà atât de sălbatică încât ea țipă de durere.

„Tată, scumpul meu: nu te uità așa de grozav, la mine..... mi-e frică.....“

Atunci pontificele fleșcăi cu dinții și în gură i-se făcù spumă; el scoase un râset înspăimântător și înfiorător, iar ochii îi luceau într'un foc atât de sălbatic, încât mulțimea să retrase sfioasă și să depărtă în tăcere.

Acum fù Claudia, carea, scoțând un țipet puternic, căzù la pământ. Erà prea de tot grozavă nenorocirea de care a fost ajuns tatăl ei: Sărmanul a fost apucat de nebunie.....

Capitlul XXXIX.

În grădinile lui Nero.

Amurgul sării să lăsă peste grădinile pompoase ale împăratului.

O aleă splendidă străbătià parcul cel uriaș, în linie dreaptă dela nord la sud.

Sute de sclavi erau ocupați, să presare alea cu nisip fin și să o oblească; alții săpau de ambe laturile în depărtări egale, găuri adânci; alții iarăși atârnau de ramurile arborilor nenumărate lampioane din pergament colorat.

Nero voià să dea poporului său o festivitate, cum n-a mai văzut lumea; dela nobilimea cea mai înaltă până la cel din urmă liberat, toți fură învitați.

Pe aleă erau întinse nenumărate mese uriașe; într'un șir nesfârșit luceau urcioarele și păharele. Pentru oaspeții cei nobili mâncările erau așezate pe sofe, iar pentru clasa de jos erau puse bănci acoperite cu tapete.

Zece mii de sclavi, îmbrăcați în haine roșii, serveau mulțimea uriașă de oameni.

„In capetul sudic al aleei erà construită o tribună mare pentru împăratul și Curtea sa, de pe carea să puteà privi peste întreagă mulțimea.

Masa cea luculică ținù două ceasuri întregi; vinul înfierbântă pe încetul capetele și poporul deveni tot mai vesel.

Acum răsună o fanfară uriașe peste capetele sutelor de mii și trezi ecoul celor șepte coline: masa erà sfârșită!

Oaspeții să ridicară greoi, jumătate beți; mesele și băncile dispărură, iar mulțimea se împrăștie, ca un torent vijîitor, prin alea nesfârșită și prin parcul cel uriaș.

Impăratul, dimpreună cu Tigellinus și cu Calpurnius Piso să așezară la o masă pentru a jucà cubi; Sabina fù încunjurată de o ceată de cavaleri tineri.

Iarăși răsunară posaunele.

„Ce va se zică fanfara aceasta?“ întrebă împăratul.

„Este un sămn!“ răspunse Tigellinus.

„Ce fel de sămn?“

„Anunță un punct nou din programul sărbării. stăpâne!“

„Vorbește, crudule! Nu vezi, cum Sabina să topește de curiozitate? Vorbește, când îți spun!“

„Gura mea e pecetluită prin mii de jurăminte! Ai milă de mine!“

„Eu. te desleg de jurământ, eu, imperatorul!“

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

Cartea de rugăciuni

Mângăierea creștinului apărută în ediț. II. cu aprobarea Ilustris. D. Dr. Demetriu Radu Episcop în Oradea-mare, cu un cuprins bogat și bine ales de 482 pagini, și un format drăgălaș, e cea mai bine întocmită carte de rugăciuni pentru credincioșii greco-catolici, pe cum o dovedește aceasta trecerea ei extraordinară. Ediția I. s'a epuizat în restimp de $1^1/_2$ an; iar din ediț. II. în timp de 11 luni s'au desfăcut peste 2000 exemplare.

Să poate procurà dela autorul *Ioan Genț* protopop gr.-cat. în Nagyvárad, Sztanoveszky utcza 6 sz., cu următoarele prețuri: Un exemplar legat în pânză în legătoria de bun renume a lui Lévay în Oradea-mare (neagră ori bordo) costă 1 coroană + porto postal 24 fileri, la olaltă 1 cor. 24 fileri; al 11-lea exemplar gratuit. Spre a puteà dà în mânile publicului nostru inteligent legături de lux cari să satisfacă toate pretenziunile, am procurat următoarele legături elegante și cu toate acestea ieftine de la fabrica de legătorie cu renume European alui Steinbreuer din Boemia: *a*) leg. în piele de chagrin căptușită (neagră), cu cruce aurită și cu tăetură aurită în toc frumos, un exemplar cu spedare recom. patru (4) cor. 30 fileri; *b*) leg. în imitație de os (albă) cu cruce aurită ori cu o icoană frumoasă a Preacuratei Vergure pe tabla dinainte, cu tăietură aurită și toc un exemplar cu sped. recom. patru (4) coroane; *c*) leg. în imit. de os (albă) cu cruce de os, tăietură aurită și toc, un ex. cu sped. rec. patru (4) cor. 60 fileri; *d*) leg. în imit. de os (albă) cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiune de aur și mărgăritar și cu pictură de flori artistică, cu tăietură aurită și toc, un ex. cu sped. rec. șese (6) cor. 30 fileri; *e*) legătură în pânză (neagră ori bordo), executată frumos, cu tăietură aurită și toc, un exemplar 1 cor. 40 fileri + 24 fileri porto postal = 1 cor. 64 fileri.

Exemplarele leg. în pânză să pot procurà și dela: Librăria Seminarului teol. gr.-cat. din Blaj, „Aurora“ în Gherla, „Onișor“ în Năsăud, „Süssmann“ în Beiuș cu acelaș preț, ca dela autor. Exemplarele de lux în librării să dau cu ceva mai scump.

Biblioteca „Minerva“

a 30 Bani Volumul

No. 1. M. Sadoveanu. *Duduia Margareta.*— Povestea înduioșătoare a unei tinere fete. O inimă care iubește cu toată sinceritatea naivă a celei dintâi tresăriri la viață, sfărmându-se apoi fără veste la cea dintâi deziluzie.

No. 2. Leonid Andreiew. *Guvernatorul.*— Tradus de C. Sandu-Aldea. Cel mai puternic din scriitorii tineri ai Rusiei de azi, Leonid Ardreiew, nu erà cunoscut la noi până acum. Dl C. Sandu-Aldea și-a câștigat adevărate merite prin acest serviciu adus literaturii românești. Astfel putem admirà măiastra disecare a sufletului unui Guvernator cuprins de remușcări după un masacru, și liniștea cu care-și așteaptă răsplata.

No. 3. Leonid Andreiew: *Nuvele.* — Tradus de C. Sandu-Aldea. Aceiași putere de observație care ni-se destăinuește în volumul de mai sus, o întâlnim și aci. Fiecare va simți farmecul straniu al celei dintâi nuvele intitulată *Vedenii*, pe atât de amuzantă, pe cât de veridică.

No. 4. Prosper Mérimée. *Carmen.* — Povestire tradusă de Radu Baltag.

No. 5. M. Eminescu. *Proză literară.* — E lesne de înțeles că în acest volum să dă literatură, în proză, deci *proză literară*, știut fiind că marele măestru a scris și o mare câtime de articole de ziar, care, ori cât ar fi de literar scrise, nu aveau în vedere vre un scop literar, ci unul militant.

Volumul cuprinde nemuritoarele lucrări; *Fătfrumos din lacrimă, Sărmanul Dionis, La aniversară, Cezara.*

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**

Redactor responz.: **Augustin Gruiția.**

AVIZ!

Aduc la cunoștință onoratului public din loc și jur, că am preluat magazinul de lemne al Dlui ***Ștefan Oltean*** fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă și mai departe sub conducerea Dlui ***Ștefan Oltean,*** l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: **grinzi, caferi, lețe, scânduri, țiglă, cărămizi, var,** etc. pe cum și **lemne de foc, *1 vagon de fag cl. I. dus în curte cu 156 cor.***

cu prețurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoștința onoratului public rog și binevoitorul sprijin.

Blaj, Septemvrie 1908.

(41) 6–8 Cu toată stima:

Dionisiu Trifan.

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărășia românească „Mugurul“ însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile pe cum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea dă instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturei.

(34) 10–52

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric (46) 5—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

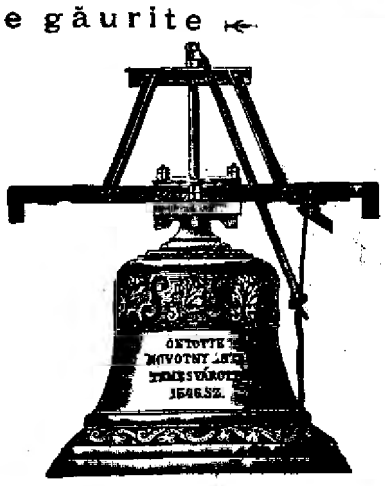

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu (45) 5—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieţii:
95,816.412 coroane.	9,882.454 coroane.

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484.278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:
Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Viţă altuită! *Viţă altuită!* *Viţă altuită!*

(42) 5—5

De vânzare:

Un cuant mai mare de altoi de viţă cl. I-mă, altuiţi în viţă americană *(„Riparia Portalis“)* după metoda cea mai bună (altoirea în muşchi) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin alb:

Rizling italian	(Olasz Rizling)	1000 bucăţi = 200 coroane.
Mustoşi	(Muzstos fehér)	„ „ = 200 „
Goarneşi, Iordovană	(Iárdovány)	„ „ = 220 „
Galbini	(Mézes fehér)	„ „ = 200 „
Feteşti	(Erd. Leányka)	„ „ = 220 „
Mestecaţi	(Vegyes borfaj)	„ „ = 200 „
Rulendi	(Ruländer)	„ „ = 200 „
Şmighiră	(Som, Furmint)	„ „ = 200 „
Ezerjó		„ „ = 200 „
Bacator		„ „ = 200 „
Silvan verde	(Zöld Szilvány)	„ „ = 200 „
Chasselas Napoleon		„ „ = 200 „
Muscat Lunel		„ „ = 220 „
Muscat Croquant		„ „ = 240 „
Slancamenca	(roşie)	„ „ = 240 „

Soiuri pentru vin roşu:

Burgundi, mare	(Nagy Burgundi)	1000 bucăţi = 200 coroane.
Lugojană, neagră	(Nemes Kadarka)	„ „ = 200 „
Carbenet	(Carbenet franc)	„ „ = 200 „
Merlot		„ „ = 200 „

Soiuri de desert (de masă) csemege:

Chasselas blanck croquant	(alb)	100 bucăţi = 22 coroane.
Chasselas rouge croquant	(roşu)	„ „ = 22 „
Muscat Alexander	(alb)	„ „ = 22 „
Muscat Passatutti	(alb)	„ „ = 24 „
Muscat Ottonel	(alb)	„ „ = 28 „
Muscat Hamburg	(negru)	„ „ = 30 „
Kosuth Lajos	(alb)	„ „ = 30 „
Suvenir de mileniu	(abl)	„ „ = 40 „
Oriaşul de Genua (Genuai oriás)	(alb)	„ „ = 40 „
Csaba gyöngye	(alb)	1 „ = 1 „
Altoi clasa II-a.		1000 „ = 80 „

circa: 800,000 buc. lose

Viţă americană (sălbatică):

circa: 800,000 buc. lose

Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus groasă 45 cm. lungă	1000 bucăţi = 17 coroane.
Riparia portalis clasa I-mă dela 6 cm. în sus groasă 120 cm. lungă (din care se pot face 3 bucăţi) (altoi)	„ „ = 50 „
„ „ cu rădăcină	„ „ = 40 „
Viţă nobilă (europeană) dela 6 mm. groasă 45—50 cm. lungă (mai multe soiuri)	„ „ dela 8 „ în sus.

Aceia cari au trebuinţă de viţă sălbatică pentru altuit, sunt rugaţi ași face comandele cel mult până în 10 Noemvrie 1908 şi totodată a-mi face cunoscut cât de lungă să fie tăiată; după 10 Noemvrie preţul viţei sălbatice se va urcă (ridică). La comandă rog, a-se trimite 1/3 anticipaţiune, adresa să se scrie legibil indicându-se posta sau staţiunea căii ferate. Pachetarea să va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamaţiunile să i-au în considerare dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire. La comande mai mari când şi pe cambiu pe lângă cavenţi buni, terminul solvirii 1 Octomvrie n. 1909.

Sâncel—Szancsal, u. p. *Balázsfalva.*

Ioan Bărbat,
înv. producent de altoi.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. **Blaj, 12 Decemvrie 1908** **Numărul 49.**

Soartea şcoalelor noastre.

II.

În cele până aci desfăşurate, am pledat pentru susţinerea şcoalelor confesionali. Întrebare grea este, cum să ne procurăm mijloacele de lipsă? Se recer bani şi iară bani.

Să adunăm fonduri mari spre scopul acesta în interval aşa de scurt şi între împrejurările noastre grele, se pare cu neputinţă. Însă fără de ceva sforţare, de bună seamă nu vom puteà ajunge la nici un rezultat îmbucurător.

Părerea mea este:

1. Unde numai se poate, şcoala confesională să se susţină din mijloacele proprii.

2. Unde nu sunt mijloace suficiente pe lângă toată truda de a însufleţi poporul, să susţină el cu, mijloacele proprii şcoala confesională, acolo să se recurgă la ajutorul de stat.

3. Unde ajutorul de stat nu se poate dobândi, fiind în comună şcoală de stat, acolo să se deie ajutor sau dela Asociaţiunea pentru cultura poporului românesc, şi carea astfel şi-ar împlini cea mai frumoasă chiemare, sau să se adune fonduri spre acel scop dela inimile generoase şi dela iubitorii culturei naţionale.

Atari şcoale nefiind multe, s'ar puteà cu uşurinţă ajutà, şi după a mea părere acestea sunt celea mai periclitate.

In multe comune să fie numai însufleţit poporul şi el va susţineà din mijloacele sale şcoala confesională şi pe lângă salarul ridicat.

Dar această lucrare de însufleţire trebue începută neamânat.

E timp de iarnă. Nici protopopul şi nici preoţii nu sunt reţinuţi de ocupaţiunile economice pentru a puteà face aceasta.

Protopopii tractuali nesmintit să treacă din comună în comună, până le vor perondà toate în tractul lor şi să cerce dimpreună cu preotul local totul ce se poate pentru însufleţirea poporului. Se constateze în fiecare comună putinţa ori neputinţa susţinerii din propriile mijloace. Să se constate în tot tractul, câte şcoale se pot susţineà din mijloace proprii, câte sunt avizate la cererea de ajutor de stat, şi câte nu pot dobândi ajutor de stat, şi asupra acestora să ne concentrăm atenţiunea cu deosebire, fiindcă acestea fără de a le întinde noi ajutor, le vom pierde necondiţionat. In chipul acesta să ne câştigăm datele sigure, cât de tari suntem, sau cât suntem de slabi. Să se constate unde este lipsă de ajutorul naţional, care să se adune prin colectă.

Atât de puţin este acest lucru şi totuşi nu s'a făcut aproape nimica în această privinţă.

A stà nepăsători şi pe mai de parte, ar însemnà, că noi înşine ne voim perirea

Ioan Sonea.

La chestia fondului de penzionare.

Bine a făcut „Unirea“ când a deschis discuţia asupra acestei chestiuni, pentrucă e o chestiune de cea mai mare importanţă pentru preoţii aplicaţi în păstorirea sufletelor. Starea preoţilor deficienţi şi mai cu seamă starea văduvelor şi orfanilor de preoţi e foarte deplorabilă. Rari sunt preoţii, cari să-şi poată face ceva avere cu preoţia şi aşa

FOIŢĂ.

Barca mea.

Ia-mă, ia-mă, scumpă barcă,
Şi pe valuri să mă duci:
Peste munţi de apă'n spumă,
Tu bărcuţă, să mă urci;

Să văd marea cum se zbate
În vârtej îngrozitor,
S'aud sunete de valuri,
S'aud tunete din nor.

Nu mi-e frică nici de vânturi,
Nici d'oceanul fioros;
Nu mi-e frică, neagră moarte,
Nici de spectrul tău hidos.

Fără frică străbat marea
Ridicându-mi fruntea sus:
Nu mă tem, căci a mea barcă
Este pieptul lui Isus.

Ioan Ferenţ.

CUCUVAIA.

— novelă originală a „Unirii“ —

Omul erà de-aci din sat. Dintâi a fost un copilandru tăcut, închis. Apoi crescù fecior mare. Slab, negricios, cu vesmintele strânse pe el. Din ochii lui suri mijeà pisma şi răutatea şi'n văpăile lor ardeà o sete. Nu şi-a făcut prietini, n'a avut drăguţe. Ştià carte şi se duceà adeseori de-a casă prin satele vecine, pe sate depărtate, prin oraşe.

Odată s'au trezit oamenii că vine, din drumurile lui, c'o femee îmbrăcată domneşte, cu părul încârligat, cu ghete în picioare. Vine cu ea şi'o duce la el acasă. Ş'atât! Nu i-a vestit nime la biserică, nu i-a cununat popa, dar ei au rămas bărbat şi nevastă.

Părinţii lui muriseră de mult într'o boală fără de leac, ce stinsese multe vieţi în sat. Feciorul a fost singur la părinţi şi aveà o avere bunişoară.

Dar totuşi când Gavril Platog îşi deschise crijmă şi prăvălie, cât ce veni cu străina aceea, oamenii clătinară din cap: „A dat de bani Gavril. Vezi tu ce ţi-e omul dracului?“

N'a trecut o jumătate de an şi Platog lăpădà straie româneşti, şi se înfundà în nişte cartonuri subţiri, largi, aruncate pe el ca cu furca.

Popa la botez, iarna, n'a vrut să meargă să-i sfinţească casa. Intâi că trăeşte necununat, al doilea că s'a apucat de negoţ jidovesc. L'a făcut popa de batjocură? Bun! Să şi'o însemne părintele.

N'a trecut o lună şi moşia lui bădicul Ilie, fratele popii, ajunse la licitare. Părintele strînsese bani să-o iea, să-o dee înapoi fratelui. La licitare veni şi Gavril Platog. Stà de-o parte şi ascultà. Ochii lui mici, abia deschişi driveau urât şi în văpăile lor ardeà o sete.

numai cu îngrijorare ne gândim la timpul, când vom fi neputincioşi a ne împlini datoria şi cu groază trebue să ne gândim la eventualitatea, că vor rămâneà după noi văduvă şi orfani. De aceea e legitimă ocuparea clerului cu aceasta chestiune.

De altcum ne îndreptăţeşte a ne ocupà cu aceasta chestiune şi statutele fondului deficienţilor stabilite în sinodul arhidiecezan din 1899. In §. 3 al statutelor fondului stabilindu-se taxele, ce au să se solvească în favorul acestui fond, să spune în alineatul ultim: „Intrevenind regularea congruei, taxa să demăsură în 2% după congruă şi salar“ — iar în §. 20 stabilindu-se cvantul ajutorului anual din fondul deficientilor, să spune, că aceea va aveà valoare pe anii 1899—1908. — Aceşti 2 paragrafi ne arată, că cu sfârşitul an. 1908 să va face schimbare în administrarea acestui fond, şi nu va fi cu supărare, dacă preoţii, cari sunt cei mai interesaţi în aceasta, îşi spun părerea şi dorinţele lor.

Văd, că preste tot preoţii sunt de părere, că la statorirea viitoarelor taxe să se iea în considerare toate venitele preoţilor, adecă şi venitele din parohie şi întregirea dela stat, aşa cum a cerut preoţimea din vicariat încă înainte cu doi ani, şi cum înainte cu 10 ani a proiectat sinodul arhidiecezan, în §. 3 al statutelor fondului la alineatul citat mai sus. Aceasta o cere şi dreptatea, ca fiecare să deà după puterile sale. De aci în colo aceasta va fi tare uşor, de oarece întrevenind regularea congruei, să va egalà încâtva şi dotaţiunea preoţimei noastre.

Intrebarea acuma e cât să se solvească în favorul acelui fond şi cum să se împartă ajutoarele lui?

Părerea aceea, că la primirea ajutoarelor din fondul de penziune să fim împărţiţi după cvalificaţie, nu o aflu de norocoasă. Aceea, ca să se primească în statul preoţesc oameni cu cvalificaţie mai puţină a fost o lipsă imperioasă pentru biserica noastră. Las, că mulţi au folosit aceasta lipsă de un mijloc de căpătuială, dar că biserica noastră a avut lipsă de cursul bienal, aceea nu să poate trage la îndoială, şi biserica a avut mare folos din asta, pentrucă prin asta a putut păstrà credincioşii din parohiile mici şi slabe. De aci încolo, dacă să îmbunătăţeşte soartea preoţimei, să va puteà cassà cursul bienal şi peste vre-o 20—30 ani vom aveà numai preoţi deplin cvalificaţi. Părerea mea, e, că atunci când e vorbă de aşezarea între deficienţi a unui preot să nu se cerce câte clase a avut, ci numai, că a slujit biserica, şi tot aşa când e vorba de văduve şi de orfani să se aibă în vedere numai aceea, că au rămas în nefericire după un slujitor al bisericei. La olaltă servim cu toţii, aceeaşi biserică o slujim, — şi dacă statul face deosebire când ne întinde ajutorul său, să numai mărim şi noi deosebirea şi amărăciunea.

Aitceva la solvirea taxelor. Dela cel ce primeşte mult, mult să se ia, dela cel ce primeşte puţin, mai puţin să se ia. Să se stabilească percente anumite după toate venitele, şi. natural, că dacă cineva are venite mai mari, şi suma pe cere o dau percentele e mai mare. Bine să se noteze, că aceea, să fie sume mai mari şi mai mici, va fi numai până când între contribuabili sunt şi moralişti, după aceea încetează de sine aceasta diferinţă.

Nu aflu de norocoasă nici părerea, că penzionarea să se deà după anumiţi ani de serviciu şi în proporţie cu anii de serviciu. Adevărat, că la toate fondurile de penziune ale statului e aşa, dar nu aflu de corect. Eu cred, că norma generală în privinţa aceasta ar trebui să fie, că cineva numai atunci să poată fi penzionat, când a ajuns în imposibilitate absolută, de a-şi împlini oficiul, fie aceasta după 4—5 ani, fie după 40—50 ani de serviciu, şi aceasta pentrucă fiecare om e dator să muncească până când poate, dar nime nu poate fi silit să lucre atunci când îi lipsesc puterile spre aceasta. De sigur, că nu e nici un preot, care să nu dorească a-şi serbà iubileul preoţesc de 50 ani, încă fiind în fundaţiune dar câţi ajung aceasta etate? Şi apoi unii la 60—70 ani sunt în putere ca să îşi împlinească oficiul, alţii nici la 10 ani nu mai au puterea de lipsă. Nici unul din noi n-am dori să ne pierdem vederea, sau auzul, — ori să ne pierdem vre-un membru, ori să fim loviţi de gută la vre-un membru, ori la creri, ci întregi să ajungem până la vremea, când ne va chemà Dumnezeu la sine. Dar câte nu sunt cazurile de astfel de nefericiri? Şi dacă legile civile sunt reci faţă de astfel de nefericiri, noi preoţii nu trebue să fim aşa. Când vre-unui frate de al nostru i-se întâmplă vre-o astfel de nefericire, care îl face vrednic de toată mila noastră, cu drag trebue să-i întindem ajutor, fără a întrebà câţi ani de serviciu are.

Şi câţi dintre noi ar vrea să lase după sine văduvă tinără şi orfani mititei? Şi oare e de vină cel ce moare, ori nefericiţii rămaşi în urmă-i, că nu a împlinit anumiţi ani de serviciu?? — Iată de ce nu ar trebui să legăm pensionarea de anumiţi ani de serviciu!

Şi acum să-mi spun părerea, cum cred eu, că ar fi cu cale să se demăsure taxele la acest fond, în caz că se regulează congrua. Celea 2% prevăzute în statutele fondului mi-se par şi mie prea puţine pentru lipsele celea mari. — Eu cred, că ar fi bine, dacă fiecare preot timp de 10 ani de aci

---

Când a văzut că licitarea ajungeà spre sfârşit, sări de-odată ca muşcat de şarpe, şi începù să urce preţul. Dar popa nu să dà. De câte ori crişmarul spuneà o vorbă, era gata cu răspunsul: dădeà mai mult. De la o vreme însă părintele începù să asude. Nu aveà bani mai mulţi. Gavril Platog însă rămase liniştit.

— „Ce vreai tu, măi Gavril, de te bagi aşa pe om? Ce ai tu cu mine?“ Zise popa mâniat şi năcăjit.

— „Dar dta ce ai cu mine dacă-s cununat ori ba?“ Răspunse acesta zimbind cu răutate.

Şi averea bădicului Ilie, a rămas crişmarului. Mare avere, vre-o treizeci de jugăre.

De aici în colo Gavril Platog aveà mult de lucru. Când numai să apropià năcazul pe capul vre-unui om, el simţià cu zile înainte. Şi nu numai la el în sat, ci şi în satele vecine. Atunci ochii lui căpătau o lucire deosebită, nu mai aveà astîmpăr, ca o fiară ce a mirosat prada în apropiere. Sătenii de multe ori nu ştiau nimic. Nu ştiau că cutare e în mare strimtoare de bani, că pe cutare vine licitarea. Dar dela o vreme cât ce-l vedeau pe Gavril neliniştit, eran convinşi că are să se întâmple o nenorocire.

Şi atunci unul mai bun de gură i-a zis „Cucuvaia“ şi în vreme de o săptămână tot satul îi ziceà astfel. Acasă crijma şi bolta îi mergeau bine. Mai ales crijma. Străina aceea pe care o aduse să pricepeà de minune la toate.

Gavril să togmià, să înţelegeà pe afară cu oamenii. Când aveà să pună mâna pe ceva, par'că i-se deslegà limba, par'că o căldură mare îi clocoià la inimă, par'că erà omul cel mai bun şi mai umilit din lume.

— „Vezi, frate Gheorghe, eu nu sunt om rău. Eu te împrumut. Numai nu cu atâta cât ceri. Patru sute de zloţi î-s bani. De unde să-mi plăteşti dta banii aceştia în doi ani de zile. Ci două sute. Atâta da. Atâta chiar acum pot să-ţi dau.“ Şi pe coarda asta o băteà mereu, ar fi vorbit o săptămână întreagă, numai să ajungă la aceea ce dorià: să-i împrumute omului atâta cât cereà, însă cu dobândă cât mai hoţască.

Dacă omul să codeà mult, îl duceà în crişmă şi să apucau amândoi de băut. Omul sărac, dornic de vin, bea să-i ajungă pe un an, bea în cinste, şi făceà învoiala cum o dorià crişmarul.

Când să adunà vitele oamenilor pentru dare, Gavril cumpărà câte douăzeci—treizeci de capete pe un preţ de nimic, le duceà apoi şi le vindeà, câştigând mulţi bani.

Pământuri cumpărase aci în sat o grămadă, în satele vecine asemenea.

Treceau ani după ani şi oamenii începură să uite cine a fost Gavril Platog, cine-i femeia cu care şade. Ei ştiau acum de Cucuvaia, şi simţeam tot mai tare, tot mai greu, cum îi strânge mâna lui cu ghiare, de grumazi. Când vorbiau cu el îi ziceau domnule, crişmăriţa erà doamnă şi copila lor, de vre-o doisprezece ani, erà domnişoară.

Dela o vreme Cucuvaia încetă cu cumpărările. Să apucă de pârî Şi să pârà ani întregi cu câte zece oameni deodată, până-i aruncà pe drumuri.

Sătenii începură acum să blastăme rău cu lucruri sfinte şi cu toate pedepsele lui Dumnezeu. Unii mai credincioşi plăteau popii slujbe, ca Isus Hristos şi Maica Preacurată să-l potopească, să-l stângă, ori, cel puţin, să-l ducă de pe capul lor. Alţii să mulţumeau ca în căsile lor sărace să-şi plece genunchiul, sara şi dimineaţa, şi să cearà dela Dumnezeu pedeapsă.

Căci toate pârile lui erau nedrepte, şi toate le câştigà. Vre-o douăzeci de familii îşi luară traista în spate, bâta în mână, şi plecară în lume.

Dar lui Gavril nu-i păsà de nimic. Nu-i cădeà greu nici când oameni îl încunjurau ca pe un lucru necurat. El se strâmbà într'un suris de răutate şi-şi vedeà de drum. Şi aveà multe drumuri acum: când la moşie aci în sat, când la moşiile din satele vecine, când cu buţile după spir. Rămase tot aşa de slab, de uscat, părià, că nici îmbătrâni nu poate.

Fata îi crescuse mare, înaltă, uscată şi ea ca o umbră. Pe vremea aceasta crişmarul începù să se certe cu muierea. Intâi rar, apoi tot mai des. Pe urmă ajunseră la bătaie.

încolo să deà fondului 10 %, iar după aceea câte 2 % din venitele sale (venitele parohiei şi întregirea dela stat). Cei ce se vor preoţì de aci încolo, iarăşi în 10 ani vor dà 10 %, şi după trecerea lor 2 % din venite. Determin timpul de 10 ani, pentrucă în atâta timp din celea 10 % am ajunge la un fond aşa de frumos, încât s'ar puteà da pensiuni cinstite. In 10 ani fiecare preot şi-ar da salariul pe un an şi asta nu va fi prea mare jertfă, — gândindu-ne, că aşa vom fi pe deplin asiguraţi la vreme de neputinţă şi în caz de moarte familiile nu ne vor rămâneà în mizerie. De altă parte în cei 10 ani dintâi va fi mai uşor şi pentru începători să solvească, pentrucă n'au prunci de şcoală. E adevărat, că cei mai înaintaţi aproape toţi au prunci de şcoală, dar şi aceea e adevărat, că cei mai înaintaţi şi dacă au sperat, dar nu au contat la congruă, pe când începătorii păşesc în viaţă contând la congruă. Altcum dau din banii, pe cari îi capăt, fără să fi contat la ei, şi altcum din banii la cari am contat. Şi apoi greutatea, ce o vom simţi la solvire, va fi compenzată prin liniştea, cu care privim la viitoriul nostru şi al familiilor noastre.

Făgăraş, 28 Nov. 1908.

Octavian Popa.

Platitudini. Gazetarul Russu-Abrudeanul dela ovreescul „Adevăr“ din Bucureşti, ca să mărească tirajul ziarului, a fost la noi şi a luat câteva interwievuri cu somităţile politice: Dr. Ales. Mocsonyi, Mitrop. Meţianu şi Partenie Cosma. Dl Cosma, cu aerul ce şi-l dă totdeauna, a ţinut şi acum să se facă *wichtig*, pe când în realitate n'a dovedit decât că e superficial, ca să nu folosim alt adiectiv mai potrivit. Ştiind cu cine are de a face a început îndată pe tema confesională. Crescut în şcoala celor cu Vechia Mitropolie a început îndată a spune, că Curtea din Viena „ca să paralizeze pe vecie puterea elementului românesc din Ungaria şi Transilvania, l-a divizat în două părţi, în uniţi şi neuniţi, adecă în catolici de ritul grecesc, cum se numesc acum, şi în ortodoxi.“

Deodată doue neadevăruri: Curtea din Viena n-a ţintit la divizarea Românilor prin unirea cu Roma şi de fapt la 1700 s'au unit toţi Românii şi numai intrigile bizantine a desunit o parte din ei. Şi apoi care român unit să numeşte catolic de ritul grecesc? dacă alţii ne dau numirea aceasta, nu urmează, că e corectă şi că am acceptat-o. Doar ungurii nu ne numesc Oláh, şi cu toate aceste nu cred, că dl Cosma ar spune despre sine, că e valah.

Continuând platitudinile dsa spune: „Prelaţii uniţi... nici chiar în cele rituale nu se consultă cu ei (cu cei neuniţi), deşi ritul este acelaşi cu cei romano-catolici sau latini, însă se consfătuiesc mereu în conferinţe sau sinoade arhiereşti, şi în afaceri, cari privesc însuşi autonomia lor, ceea ce n-ar fi permis, chiar după actul unirii.“

Ei, aţi văzut minunea? dl Cosma apărând unirea contra transgresiunilor prelaţilor uniţi! cu toată recunoştinţa ce-i datorim, să ne îngăduie să-i declarăm, că a spus iarăş neadevăruri.

Când adecă prelaţii neuniţi au invitat pe ai nostri la vre-o consfătuire în cele rituale? a fost lipsă doar să se modifice ritul grecesc? noi nu ştim nimic! Atâta ştim, că prin actul unirii ne-am legat cu trup şi suflet de aşezămintele bisericii greceşti, şi legătura aceasta am întărit-o prin manifestul dat cu prilejul jubileului de 200 ani, pe care l-am săpat şi în marmură şi l-am aşezat în biserica Catedrală din Blaj, ca să fie un vecinic memento pentru tinerile generaţii, ce se perîndează în institutele noastre culturali. Noi ştim, că preoţimea noastră luptă contra liturgii negre, introdusă de preoţii neuniţi din Bănat, în care nu este consacrare. Ştim, că Conciliul provincial al III-lea celebrat în Blaj la 1900 a declarat absoluta independenţă de ori care altă biserică şi a permis arhiereilor ei numai de a conlucrà cu cei latini în cestiuni, cari se referesc la interesele generale ale Bisericei catolice din Ungaria şi în cele comune ale Provinciei noastre cu Biserica catolică.

Le-a ştiut dl Cosma acestea? dacă nu le-a ştiut, pentruce face declaraţii asupra chestiunilor, pe cari nu le cunoaşte, sau doară numai spre a dovedi, că e superficial, ori, că-i place a cleveti asupra Bisericei unite?

Şi într'un chip şi într'altul se face de ris acum la bătrâneţe, când oamenii vorbesc mai puţine şi se gândesc şi la suflet.

Dacă şi oameni de poziţia dlui Cosma ţin astfel să alimenteze bunele raporturi între uniţi şi neuniţi, atunci de bună seamă, că prelaţii nostri, nu vor merge nici când alături cu cei neuniţi, că *nu pot!*

Congrua şi autonomia. — În şedinţa camerei din Vinerea trecută, ministrul Apponyi a făcut următoarele enunţaţiuni foarte importante în privinţa congruei şi a autonomiei:

— „Ce priveşte congrua clerului catolic — înţeleg sub aceasta extinderea şi asupra lor a §-lui XIV din 1908 — vreau s'o prezint în forma unui proiect de lege novelară, asupra căreia guvernul a căzut deja de acord. Novela aceasta va fi prezintată *încă în acest an* Camerei în sensul, că venitele întregitoare congruale *să intre în vigoare retroactiv: dela 1 Ianuarie 1908.*“

Ce bătăi! Alergau argaţii s'o scoată pe crişmăriţa din ghiarele lui Gavril.

Şi odată, într'o noapte, femeia bătută, cu părul despletit a plecat şi nu s'a mai întors.

De atunci Gavril s'a făcut şi mai rău. Milă nu mai întâlneà omul ce-i cădeà în mână. O sete nebună de-a face rău îi umplù, ca un venin tare, inima, i-se strecură prin toate vinele, şi de-ar fi avut limbi multe ar fi şuerat ca şerpii. O nelinişte mare îl cuprinse de atunci, aşa că n'o putù ascunde înaintea oamenilor.

Şi sătenii se sfătuiau: „Măi să credeţi, că n'a fost lucru curat între el şi spălătura aceea. Unii zic, că în noaptea când a fugit ea, Cucuvaia s'a luat după dânsa s'o aducă înapoi. Dar n-a putut-o prinde. Şi de atunci i-tot frică de ceva. Se uită întrebător la drumeţi, şi mai ales schimbă feţe cât ce vede vre-un străin, vre-un nădrăgar prin sat. Să vedeţi voi, că nu-i lucru curat!“

Gavril Platog începuse dela o vreme să doarmă rău nopţile. Ieşà tiptil, de multe ori în curte, cercetà în toate părţile. Apoi ieşà iepureşte în uliţă, ascultà ţinându-şi răsuflarea, apoi intrà iar în casă.

La vre-o două luni după-ce fugi crişmăriţa veni înştiinţare la toate primăriile, să se ferească oamenii, că umblă bani falsificaţi. Li-se dau şi semnele de pe cari îi pot cunoaşte.

Gavril de atunci se linişti iarăşi. Dar o linişte care-ţi făceà rău. Aşa erà Platog acum, ca şi când ar fi dintr'o bucată de piatră sură. Işi purtà mai departe pârile cu oamenii, dar nu se sfădeà, nu înjurà, ca mai înainte. In faţa, în ochii lui nu mai erà nici o mişcare, nici o trăsărire. Ochii păreau că-s două globurele de ghiaţă sură.

Noaptea însă se odihneà şi mai rău ca înainte. Tresăreà la o suflare de vânt, i-se ridică părul în cap la vre-un zgomot mai mare, şi ţipetele paserilor de noapte îl înţepau cu săgeţi ascuţite. Se sculà de multe ori, şi prin întunerec desfăceà o podea, luà ceva greu, ieşà afară, se strecurà în grădină. Târziu veneà asudat în casă, luà dintr'alt loc pachete mari, şi le târà în grădină. Se culcà apoi. Dar nu peste mult se duceà iar şi aduceà îndărăpt tot ce-a dus. Şi aceasta ţineà acum nopţi de-arândul. Dimineaţa însă erà liniştit. Incet-încet se străcură în el o slăbiciune, îi păreà că ameţeşte, dar nu se lăsà.

Când se zbuciumà astfel aveà chiar o pără cu un om din sat, cu Gligoraş, pentru două jugăre de pământ şi o sută de zloţi.

Sătenii l-au sfătuit: „Măi Gligoraş cearcă de te împacă. Nu te pârî cu poama dracului, că te frige!“ Dar acela erà un om dintr'alt lut zidit. A strâns odată din pumni, a dat din cap şi a zis: „Lăsaţi-l numai pe mine.“

Când să se termine păra, şi când să câştige Cucuvaia, Gligoraş s'a dus la el acasă.

— „Domnule, dta faci iarăşi o nedreptate.

Crişmarul nu zise nimic.

— „Domnule Dta te-ai dat de partea dracului. Crişmarul nimic. Atunci Gligoraş să înţepeni înaintea lui, şi îl privià neîndurat din ochii lui de oţăl.

— „Nici un domn mai mult! Tu eşti un mişel măi Gavrile, un mişel care ne-a necinstit satul. Eşti hoţ, eşti tâlhar! Aşa te-a învăţat tată-to fie ertat? Aşa te-a învăţat mamă-ta — fie ertată? Ho! nu schimbà feţe, nu te mănià că eu ştiu tot. Alţii nu ştiu, dar eu ştiu tot. Aşa să-mi ajute Dumnezeu“. Apoi să apropie de tot de Gavril, îl prinse de piept, i-să uità în ochi:

— „Di ce te-ai apucat să faci bani?“

Platog păli, se clatină, apoi de-odată ochii îi scânteiară ca şi când ar boldi în ei capătul unui fulger, şi se aruncă asupra lui Gavrilaş.

Dar acesta îl strânse de-odată în braţele lui de oţăl: „Ho cucuoane, ho nenorocitule, ho ruşinea părinţilor tăi şi blăstămul satului, ho că-ţi astup gura cu banii cari i-ai fabricat“.

Acela se muie de-odată. Ochii i-se stânseră, sudorile morţii par'că, îi înecară faţa şi fruntea.

— „De unde ştii?“ gemù cu glasul stâns.

— Dela primărie, — răspunse acesta.

(Va urmà).

— „Deodată cu aceste proiectul de lege privitor la crearea autonomiei catolice, care este deja gata și asupra căruia guvernul a căzut de perfect acord.“

O întrebare acum: nu ar fi lucru cuminte, ca preoțimea, în interesul ei bine-priceput, să depună *măcar jumătate* la fondul văduvelor ori al deficienților, din aceasta sumă foarte mare, care le vine de-a-dreptul, fără să fi contat cu siguranță la ea?

CORESPONDINTE.

Iubileul Majestății Sale.

Beiuș, 3 Dec. n. 1908.

Ilustritatea Sa Prea Sfințitul Domn Episcop Dr. Dimitrie Radu, aflându-se în afaceri școlare și bisericești de mai multă vreme la Beiuș, în 2 Decemvrie, ziua aniversării de 60 de ani de domnie a Majestății Sale Impăratului și Regelui apostolic Francisc Iosif I. a servit asistat fiind de întreg corpul profesoral dela gimnaz, o înălțătoare slujbă arhierească.

Biserica parohială gr.-cat. din loc era tixită de tinerimea școlară dela toate institutele românești de creștere și învățământ, și de un ales și numeros public românesc, care de asemenea s'a grăbit să fie de față la acest rar și sărbătoresc act.

Sub sfânta slujbă Prea Sfinția Sa a tuns întru ceteț pe profesorul Dr. C. Pavel și pe teologul absolut Paul Szilágyi.

La sfârșitul slujbei s'a cântat Doxologia cea mare, iar Prea Sfinția Sa a înălțat rugăciuni către Părintele vieții pentru sănătatea și îndelunga stăpânire a Majestății Sale terminând cu cuvintele: „Preaînălțatul și prealuminatul împărat și rege apostolic al nostru, Francisc Iosif I. întru mulți ani să trăiască!“

Și un zguduitor „Să trăiască“ izbucni din piepturile tinerilor odrasle ale neamului nostru și din ale distinsei inteligințe de față.

Tot din acest prilej Ilustritatea Sa a trimis Majestății Sale o lungă depeșe de felicitare, în care după ce dă espresiune omajului de nestrămutata fidelitate și de cel mai profund devotament, atât în numele Prea Sfinției Sale, cât și al clerului și poporului credincios din eparhia Oradană: imploară grația împărătească și regească asupra poporului românesc, cerând dela Dumnezeu darul cel ceresc pentru prosperitatea și îndelunga viață a Majestății Sale, spre fericirea tuturor popoarelor puse de Provedința dumnezeiască sub sceptrul glorios al Habsburgilor.

Dela Orade.

— Raport special. —

2 Decemvrie n. 1908.

Cred, că mulți vor fi cunoscând, nu numai după nume, ci și din văzut, seminarul român gr.-cat. din Orade, — Leopoldianul, pe carele l'a donatRomânilor împăratul Leopold II. la anul 1792, în semn de recunoștință pentru credința și alipirea lor către tron. De atunci aproape la o sută de tineri se cresc în tot anul în acest institut.

Edificiul principal, — ridicat cam la mijlocul seclului trecut, — e un edificiu mare cu un etaj, lung întins pe lângă o stradă, la colțul acesteia lipindu-se strâns de o biserică frumușică, pe cum se lipește o fică de sânul mamei sale. Dela biserica aceasta, numită și „seminarială“, dealungul unei alte străzi un părete aproape de trei metri înalt și mai multe sute de metri lung închide de către stradă curtea și grădina seminarială. Intratul în edificiul principal încă cu un jumătate de an înainte de aceasta erà peste niște trepte ridicate și eșite afară din zid în stradă, astfel din depărtare deja bătătoare la ochi. — In lăuntru o curte largă și frumoasă, în formă de cvadrat și jur împrejur sădită pela margini cu arbori: acați și castani; în partea de către întrat cu o pădurițâ frumoasă de platani și altfel de arbori: peste vară locuință plăcută paserilor cântătoare și adăpost umbros pentru tineri în timp de recreație. In partea stângă a curții — privind dela întrat — o aripă de zid, lungă, sub unghiu drept eșită din edificiul principal, parter numai și cu un acoperiș de șindilă, petecăcios și undulant: semn al vremilor, ce au trecut peste dânsul. Și iată că acest edificiu învechit și scund, carele pe dinafară nici nu sămănà bine a locuință de oameni, propriaminte acesta a fost așa zicând altarul seminarului mai bine de o sută de ani. — Acolo adecă petreceau tinerii din zorii dimineții până seara târziu; acolo învățau și să rugau; acolo puneau basa unui viitor plin de speranțe. Mi-aduc aminte încă cum studiau în chiliile scunde și întunecoase ale acestui zid, lângă niște mese incolore și zbeute de prav secular. Ce să zic? Multe plumâni s'or fi stricat — nu-i vorbă — în acele chilii nesănătoase și lângă mesele acele prăvoase, dar nici aceea nu să poate negà, că multe caractere bune s'au închegat și mulți tineri s'au format oameni de treabă tot în acel loc. Mulți ochi s'or fi slăbit și chiar întunecat lângă luminuța de său, ce abià licăreà tinerilor seminariști seara și dimineața la învățat, dar și aceea-i adevăr, că și minți multe s'au luminat tot pe lângă aceea zare modestă. S'or fi întâmplat abunăsamă și apucături copilărești și greșeli, dar și aceea fi sigur, că multă muncă serioasă și diligință s'a pus între părețî aceia învechiți în timp mai bine de un secol. Câte cugete și propusuri bune, câte idei nobile s'au născut, câtă sămânță bună s'a sămănat și a răsărit în acel loc! Inteligința de până acum a diecezei orădane — rea, bună, cum a fost și cum e astăzi, în mare parte ea este productul seminarului din Orade. Iată pentruce par'că te cuprindeà jale, când abià cu un jumătate de an înainte de aceasta priveai dirimarea mai bine zis: surparea acelor părețî sfinți, cari au fost mărturia mută a muncii serioase și neobosite a atâtor tineri români în restimp de peste o sută de ani. Da, părețîi aceia s'au surpat sub povara timpului, dar numai pentrucă în locul lor să se ridice alții noi și mai falnici. Astăzi înfățoșarea seminarului de Orade, atât pe din afară, cât și pe din lăuntru, în multe privințe este schimbată. Din afară, dela stradă treptele-i ridicate și izbitoare au dispărut, va să zică retirând înaintea gustului modern, au făcut câțiva pași îndărăpt și s'au ascuns în zid, carele acuma renovat fiind cu totul, azi cu dreptul să poate numărà între cele mai frumoase ziditi ale Orăzii. In lăuntru, în locul zidului învechit din curte, acum stă un edificiu din fundament nou și cu etaj, în înălțimea edificiului principal dela stradă și în legătură cu acela. Jos în parter se află prânzitorul tinerilor, culina, păneria și scalda; toate aranjate după recerințele moderne. Din tinda prânzitorului treptele conduc în etaj, pe un ambit larg, luminos și cu priveliște frumoasă către răsărit spre dealurile Orăzii. Din acest ambit se deschid salele înalte, spațioase de învățământ, unde petrece tinerimea timpul de studiu, la mese nouă, seara lângă lumină electrică. Salele de dormit ale tinerilor sunt în zidul vechiu dela stradă. Tot acolo se află locuințele superiorilor, sala morboșilor și sala de primire.

Iată așa prospițiază azi seminarul „Leopoldian“ din Orade, în parte rennoit și în parte rezidit de nou. Toate acestea din grația marelui episcop, de pie memorie: fost *Mihail Pavel*, carele încă înainte de moartea sa, s'a îngrijit ca tinerimei, speranței viitorului, să-i gătească o locuință frumoasă și corespunzătoare în seminar. Ideea lui nobilă numai acum la câțiva ani după moarte-i s'a putut realizà prin interesarea binevoitoare și prin stăruința actualului episcop, sub cârmuirea căruia în decurs de 5—6 ani până acum s'a rezidit frumoasa rezidință episcopească, s'a clădit și instruat — din buzunarul episcopului Radu — noul zid al preparandiei din loc, s'a ridicat frumosul castel de Beiuș, iar acum seminarul domestic.

Seminariștii mai deunăzi au ocupat salele zidului nou. Să dea bunul Dumnezeu, ca rennoit fiind acum seminarul în zidul său, și tinerimea dintre părețîi lui sub conducerea înțeleaptă a superiorilor ei să înainteze, să progreseze tot mai mult și în cunoștințe și în creșterea bună, adecă în spirit bun și creștinesc și românesc. In acest chip ți-și va puteà arătà ea și achità mai demn pietatea și recunoștința față de memoria neuitatului fost episcop *Pavel*, al căruia spirit mare să vegheze pururea peste seminarul român gr.-cat. de Oradea-Mare, peste acest focular de cultură și creștere pentru mulți tineri români.

— u. —

MAI NOU.

In ședința de Miercuri a Camerei, deputatul Maniu a interpelat în chestia atentatului săvârșit asupra *pietrii libertății* și a *Crucii* din Blaj și din Craifalău.

Vom reveni în numărul proxim, dând în întregime interpelarea și răspunsul ministrului Günther.

Apropiindu-se capetul anului rugăm pe On. Cetitori, ce sunt în restanță cu abonamentul, să binevoiască a ne trimite prețul foaiei. De asemenea rugăm și pe cei ce sunt în restanță cu abonamentul de pe anii trecuți, să facă bine a-l achità, căci foaia nu este în stare de a-i mai puteà aștepta.

Noutăți.

Din Arhidiecezã. În săptămâna trecută a hirotonit Escelența Sa Părintele Mitropolit pe următorii clerici absoluți: *Eugen Pantea* dispus de adm. parohial la Vizocna, *Emilian Emil Petran* dispus de admin. parohial la Lăpuu—Stobor, *Victor Stoica* dispus de adm. par. la Ticușul român, *Aurel Romul Păculea* dispus de adm. par. la Hopârta și *Vuler Opriș* dispus de adm. par. la Bârcut. — *Ioan Oltean* adm. par. din Copșa-mare a fost numit paroh la Căpâlna-de-jos. — Parohul din Bobohalma *Dumitru Boar* a fost numit paroh la Petrilaca-română. — La Bobohalma a fost trimis *Alesandru Muthu* din Chirileu. — *Iosif Bogdan,* preot disponibil, a fost dispus de adm. par. la Lechincioara. — *Emanoil Oros* din Betlensânmiclăuș a fost numit de adm. par. la Alma-săsască.

La fondul Internatului Vancean de fete. On. D. Moise Brumboiu paroh gr.-cat în Tohanul-vechi a donat 5 cor. întru memoria repausatei preotese Ana Chișerean n. Alutan din Făgăraș. Pentru care donațiune primească mulțumita direcțiunii.

Conferințe pentru meseriași. Comitetul „Societății meseriașilor din Blaj" a luat inițiativa să se țină o serie de conferințe pentru meseriași. Cea dintâiu va fi Duminecă în 13 Decemvrie n. la oarele 5 d. a. în sala de lectură a casinei române. Dnul profesor *Dr. Ioan Rațiu,* va vorbi din domeniul literaturei române. Credem, că meseriașii nostri vor grăbi cu toții să asculte aceste conferințe pline de învățături. — Intrarea 10 fileri de persoană

Concurs la postul III. de învățător a școalei confesionale gr.-cat. Rodna-nouă (Uj radna) cu terminul de 3 Ian. n. 1909. Salar fundamental 600 cor. și quinquenale, — apoi 100 cor. relut de cuartir — în rate lunari anticipativ solvite, și întregințe după art. l. XXVII. 907 se vor efeptui dela stat, unde sau și decis ale cere. Documentele de qualificare, serviciu și purtare să le sustearnă la subscrisul. Va fi preferit cel ce va ști conduce corul format deja pe 4 voci și va fi cântăreț, pentruce i-se pune în vedere 100 coroane remunerație anuală din cassa bisericii. Din ședința senatului bisericesc școlastic gr.-cat. Rodna nouă (Ujradna) 4 Dec. 1908 *Pamfiliu Grapini,* protopop-prezident.

Convocare. Adunarea extraordinară a despărțământului XXIX. Mediaș convocată pe ziua de 22 Noemvrie a. c. în urma timpului nefavorabil neputându-se ține îmi iau voia a convocà aceasta adunare din nou pe ziua de 17 Decemvrie n. a. m. 1/2 11 oare în localul Nr. 11 dela hotel „Schützen", la care adunare învit pe toți membrii despărțământului, inteligința română din Mediaș și jur pe cum și pe fiecare iubitor și doritor de literatura și cultura poporului român. Program. 1. Cuvânt de deschidere. 2. Constituirea biroului. 3. Constatarea numărului și a listei membrilor actuali și a celor cari se vor înscrie. 4. Alegerea comitetului cercual. 5. Eventuale propuneri și încheierea ședinței. Mediaș, 8 Dec. 1908. *Dr. Dionisie Roman,* advocat.

Dela postă. Din prilejul apropierii Sf. Sărbători. Direcțiunea postală face luator aminte publicul, să fie cu băgare de samă la unele dispoziții luate chiar în favorul lui. Anume: Să nu pacheteze bani ori scumpeturi cu obiecte de ale mâncării ori altele. Să țină samă, că fiind o mare îngrămădeală la poste, să folosească corfițe, ori pânză groasă și numai pentru obiecte de mai puțină valoare hârtie groasă de pachetat. Să lege bine cu sfoară pachetele și să le sigileze. Să scrie adresa esact și detaiat. — Adresa o poate scrie sau de a dreptul pe pânză sau hârtie, sau pe un carton gros ori tăbliță de lemn. Tot aceiaș adresă să o vâre și în lăuntrul pachetului, pentru cazul când s'ar sfârticà învălitoarea. Tot pentru acest scop e recomandabil să însemne pe adresă și numele trimițătorului. Cuprinsul pachetului să fie declarat esact.

Necrolog. † *Nicolau Mateiu Țîtrea* paroh gr.-cat. a Chiheriului-de-sus, după un morb îndelungat împărtășit fiind cu sf. sacramente ale muribunzilor și-a dat nobilul său suflet în mânile Creatorului în 26 Nov. în al 74-lea an al vieții și 45-lea al preoției și fericitei sale căsătorii.

— † *Demetriu Chișiereanu,* preot gr.-cat. în penziune, în Făgăraș, membru a mai multor instituțiuni culturale românești, după scurte suferințe, împărtășit cu sf. Taine și-a dat nobilul său suflet, plin de iubire, în mânile Creatorului, în 2 Decemvrie st. n. c., în anul al 74-lea al vieții și al 3-lea al văduviei. A servit la altarul Domnului cu dragoste și devotament 43 de ani.

— † *Natalia Birtolon,* elevă în I. clasă civilă din Blaj după scurte, dar grele suferințe și-a dat nobilul și curatul său suflet în mânile Creatorului în 27 Noemvrie n. la casa părintească în Lăscud, în al 11-lea an al scurtei sale vieți pământene, împărtășită fiind cu sf. Sacramente ale muribunzilor.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunei.

I. G. Articolașul dtale e conceput în termini prea aprinși, nepotriviți pentru o discuție serioasă. Și apoi parecă uiți, că osăbirea între clerici și moraliști o face Ministrul, nu frații preoți, și că din contră s'a accentuat, că preoții-moraliști plătind taxele ca și clericii, să fie împărtășiți de aceeaș penzie. Nu e deci nici o răutate la mijloc.

I. G. Articolul al doilea l-am lăsat pentru numărul de Crăciun, nu-și va pierde efectul de sigur. Mulțumită și la revedere.

Șirianul. Sunteți binevenit oricând. Reținem și frumoasa poezie pentru numărul de sărbători. Să ne mai trimiteți, dar sub alt pseudonim dacă se poate, însemnându-ne locuința și situația în care vă aflați.

I. F. Una publicăm în numărul acesta, celelalte vor urmà. Mulțumite și salutări frățești.

Dr. N. B. Noi nu primim de mult »Neamul românesc«, pricina n'o cunoaștem, pentru aceea însă așteptăm articolul făgăduit.

Dela Bistrița. Suntem plăcut atinși de prețioasa colaborare ce ni-o dați, și și mai vesel de frumoasele versuri. Le vom publicà la timp potrivit. Frățești salutări și mulțumite.

Dr. I. F. Am primit articolul și-l vom publicà cât mai curând. Să auzim de bine!

Mândru. Nu se poate, are atâtea neajunse! poate mai târziu.

Anemia

să vindecă cu siguranță dacă să folosește Emulsiunea de SCOTT, care înmulțește sângele și îngrașe trupul. —

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminteg la marca scutioare Pescarul.

Emulsiunea SCOTT

folosește deopotrivă tinerilor ca și bătrânilor. — Folosirea ei aduce însănătoșare grabnică.

Cercați

și vă veți convinge — după cum s'au convins mii si mii în curs de 32 ani. —

Prețul unei sticle originale e 2 cor. 50 fileri.

(47) 8—22. **Se află în ori ce farmacie.**

Traian A. Todorescu,

producent de vinuri în Világos (Șiria)

liferează vinuri foarte bune, și curate după dealurile cele mai renumite dela 50 ltr. în sus (în engros) cu prețuri moderate deposituri: Musca-maderat, Galșa, Șiria, Covasinți, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la dorință prospecte gratuite.

(49) 4—52

La spălat sum ca la horă
Fără multă oboseală
Căci **săpunul** cel bun **Schicht**
Cruță bani, timp, osteneală.

Puterea minunată și **intensivă** de a curăți a

săpunului Schicht's Hirsch

zace în felul cum e pregătit și în alegerea materialului brut din care se pregătește!

Săpunul Schicht Hirsch

cruță mânile, hainele! Nu produce oboseală și grijă și cruță sănătatea, bani, timp și lucru **30,000 cor. garanță pentru curățenie.**

(21) 8—8

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până ce nu vei cere dela mine Prețcurent! Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor. Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsősegesd, Somogymegye. (50) 5—25

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 46

„Sclavul tău te ascultă!“ El făcù un semn cu mâna. Atunci miile de lumini, ce ardeau printre ramurile arborilor, se stânseră. Sclavii aduseră stâlpi înalţi şi-i aşezară în găurile făcute mai înainte pe lângă alee. Stâlpii fură întepeniţi cu petri şi pământ. Din cauza întunerecului nu se puteà deosebi, ce aveau stâlpii în vârful lor. Păreau a fi nişte bulgări mari, negri. Curiozitatea şi încordarea poporului se îndoi.

Într'aceea împăratul jucă mai departe; erà bine dispus, de oarece câştigà.

„Mare Isis!“ strigă el chiar acum, „ce aruncătură! Calpurnius, denarii tăi de aur sunt ai mei! Dă-i încoace!“

După alte câteva aruncături însă el clătină din cap. „Fortuna se pare, că vreà să se întoarcă de către mine,“ zise el indispus. „Calpurnius, norocul tău creşte într'un mod nerusinat. Ai vre-un talisman la pieptul tău?“

„De fel, împărate! Norocul îmi suride!“

„Ha, ce aruncătură ai făcut iarăşi! Îmi vine să crep de ciudă. Ah, banii mei cei frumoşi!“

„Stau zece mii de denari, divule: încearcă-ţi norocul!“ zise Tigellinus.

Nero aruncă. „Perdut!“ strigă el mânios. „Fortuna, te rog a fi graţioasă faţă de mine!“ Şi el puse alte zece mii. Prin urmare steteau douăzeci de mii de denari.

„S-aveţi noroc!“ strigă Tigellinus.

Mai întâi aruncă Nero; el scutură pocalul cel de argint şi lăsă cubii să se rostogolească pe masă.

Atunci iarăşi se auzi sunet de tubă. „Ce este iarăşi?“ întrebă împăratul şi acoperi cubii cu mâna.

„Se începe producţiunea“ zise Tigellinus.

„Ah, aşa,“ zise împăratul, „am uitat, că luăm parte la un spectacol.“

Toţi îşi îndreptară privirile spre aleă. Acolo, la capetul estrem, ardeau două torţe şi la lumina lor roşietică se puteà distinge, ce aveau stâlpii în vârful lor.

De surprindere, Nero scoase un ţipet lin, asemenea şi Calpurnius.

De ambe laturile aleei se vedeau mai mult ca treisute de capete omeneşti, plutind pe deasupra, iar părechia cea mai din afară erà învăluită în flacări. Nefericiţii erau învăluiţi până la umeri cu postav, aşa că numai capul li-se vedeà. Aceste legături vii erau înfăşurate cu sirmă tare şi strânse bine lângă stâlpi. Afară de aceea totul erà înmuiat bine în ceară şi răşină fiartă, apoi în ulei şi unsoare.

La vederea celor treisute de torţe omeneşti poporul amuţi pe un moment; după aceea izbucni din o sută de mii de gâtlejuri un urlet de bucurie, încât se cutremură aerul.

„Cine-s aceia, cari ard aci?“ întrebă o voce.

„Nazarinenii!“ strigă Tigellinus şi cuvântul acesta căzù ca o schinteie între mulţimea setoasă de sânge şi se transplântă din gură în gură.

„Nazarinenii,“ strigă Tigellinus, „blăstămaţii, cari au dat foc oraşului. Acum ei au să sufere pentru faptele lor mârşave şi noi vrem să vedem, dacă Dumnezeul lor le va sări într'ajutor.“

Bucuria mulţimei nu mai aveà margini. Încontinuu se auzià: „Blăstăm nazarinenilor! Salute imperatorului, răzbunătorul onoarei noastre!“

Nero însuşi erà mirat de numărul cel mare al nazarinenilor, cari au fost puşi la închisoare. El se întrebă, cum a fost cu putinţă, ca sub ochii săi şi în imediată apropiere a vechilor temple şi a preoţimei celei sfinte, să se formeze o religiune nouă cu aderenţi atât de numeroşi. Cei cari atârnau aci de stâlpi, erau numai o parte mică a celor întemniţaţi, cei mai nobili dintre ei, după cum spuneà Tigellinus. Ceialalţi aveau să fie rezervaţi pe seama leilor.

Nero luă smaragdul cel fin, pe care îl folosià totdeauna în circ, şi privi cu atenţiune la aceste torţe vii, din cari se aprindeau tot câte două deodată.

„Tigellinus,“ zise el cu un suris rece, „eşti nepreţuit. Un spectacol divin! Câte torţe de acestea sunt?“

„Treisute douăzeci, stăpâne!“

„Frumos număr! Şi cât va dură, până ce se vor stânge?“

„Cam vre-un ceas, cred, stăpâne!“

„Atunci e bine: La lumina alor treisutedouăzeci de torţe omeneşti Cezarul îşi joacă partia până la sfârşit. Mai făcut-a cineva lucrul acesta înainte de mine?“

„Anevoie,“ zise Tigellinus, „şi va trece mult, până ce te va puteà imità cineva!“

„Calpurnius“, se întoarse împăratul către acesta, „Calpurnius, ce zici la ideia aceasta? Nu este ea măreaţă, unică?“

„Ea este adevărat neronică!“ zise acesta în două înţelesuri.

„Neronică! Bine zis! Dar să jucăm mai departe. Eu am avut aruncătura ultimă. Se vedem, ce a fost! Sper, că cu creşterea luminei creşte şi norocul meu.“

El se uită la cubii ce-i ţineà acoperiţi cu mâna. „Vai,“ strigă el, „e rău: am puţin de tot!“

Calpurnius aşezà cubii în pocal şi aruncă.

„Iarăşi ai mai mult decât mine!“ strigă Nero. „Grozavule, norocul tău e nemărginit. Vai, banii mei cei frumoşi! Douăzeci de mii de denari! Dar tot atâta: nu mă dau bătut. Să dublăm suma!“

„Cum poruncesti, stăpâne!“ zise Calpurnius.

Acum stăteau optzeci de mii denari. Au urmat câteva aruncături, fără nici un rezultat; apoi aruncă Nero. Ieşiră însă ochi puţini de tot. „Vai de mine!“ strigă Nero mânios.

Calpurnius apucă pocalul şi îl scutură; în acelaş timp privirea îi alunecă preste stâlpii cei fumegânzi. Îl apucă un fel de milă pentru sărmanele jertfe; involuntar privirea îi deveni mai blândă. Catena cea de foc veneà tot mai aproape; puteau să mai fie încă vre-o douăzeci de stâlpi, cari încă nu erau aprinşi.

Acum el tresări deodată; crezù că vede o faţă cunoscută şi se plecă tare înainte. Într'adevăr, cam la vre-o douăsute de paşi departe de dânsul să vedeà faţa palidă a tinărului său prietin Aemilius Plautus. Ochii acestuia păreau că-l privesc mustrători.

Calpurnius strînse dinţii, ca să nu strige de durere. Totuşi se stăpâni însă şi nici nu avù timp să se cugete, cum a ajuns Plautus aci, fiindcă Cezarul îl făcù atent, să facă aruncătura.

Nici împăratul nu presimţà, că Plautus ar fi între torţele cele vii. Lângă ruinele palatului ars alui Pudens, când strigă după Lydia şi imploră ajutorul lui Isus Hristos, a fost prins, dimpreună cu preotul Simion, şi aruncat în închisoare. Ambii au fost sorţiţi, să servească de torţe la petrecerea nocturnă a împăratului.

Plautus se bucură, că poate muri pentru Hristos; îi erà însă nespus de greu, să moară, fără să mai fi văzut încă odată pe mamă-sa, fără de a fi găsit pe Lydia. Când văzù pe Calpurnius lângă împărat, îi aruncă o privire implorătoare, carea păreà că voeşte să-i zică: „Mântueşte-mă! Mântueşte-mă pentru acele, pe cari le iubesc!“

Şi Calpurnius îi înţelese privirea; el iubeà pe Plautus, carele a trebuit să sufere atâta din partea împăratului. I-se păreà că el este un criminal, carele stă gata, să omoare pe un om. La provocarea împăratului el scutură cu mâna tremurândă pocalul şi aruncă; ochiul său însă zburà dincolo la tinărul său prietin, şi în privirea sa zăcea o întrebare descurăjată. Strigătul împăratului îl trezi.

Apoi arătă spre cubi, fără să fie în stare să vorbească.

„Iarăşi ai câştigat!“ strigă împăratul. „Calpurnius, tu eşti un favorit al Fortunei, şi de aceea te invidiez. Ah, atâţa bani, atâţa bani!“

„Stăpâne, ţi-i las ţie — sub o condiţiune!“

„Cum, ai vrea! — Spune, ce doreşti?“

„Îţi ofer aceste optzeci de mii de denari — pentru una dintre torţele tale originale!“

Împăratul rise. „Serios?“

„De tot serios!“

„Dar pentruce, Calpurnius? —“

„Ca amintire la sărbătoarea aceasta, divule, ca şi care lumea n-a mai văzut. De oarece tot îţi rămân încă treisute nouăsprezece torţe, îmi poţi dà în dragă voie şi mie una. Ea e bine plătită: optzeci de mii denari!“

„Pe Hercules, vei aveà-o!“ strigă Nero vesel. „Optzeci de mii denari pentru un nazarinean de jumătate fript.“

„Ba nu, nu jumătate fript,“ rise Calpurnius silit: — „nefript, stăpâne! Poate că voiu lăsà să-l frigă în grădinile mele.“

„Foarte bine, Calpurnius! Târgul e făcut: alege!“

„Stâlpul al şeptelea în rândul cel stâng. Eu iubesc şeptele: numărul sfânt al elinilor!“

„Bun gust ai," rise Nero. „Ieți-l!"

Chiar acum se apropiă sclavul, spre a aprinde stâlpul amintit. Atunci Calpurnius se ridică și se apropie încet de răzămător. El trebui să se țină bine de acesta, ca să nu cadă. Făcu sclavului semn cu mâna. Acesta grăbi în coace. Ce dorești, stăpâne!"

„Torța a șeptea e a mea: împăratul poruncește!" Acesta afirmă. „Strigă pe sclavii mei, să scoată stâlpul și să-l ducă în grădinile mele."

Acestia îndepliniră repede porunca, iar Calpurnius șopti la urechia supraveghiatorului acelora: „Răspunzi cu capul tău pentru siguranța aceluia, carele atârnă pe stâlp. Mergi!"

Apoi se reîntoarse la masa, de pe carea împăratul deja strînse banii. Jocul erà sfârșit, de oarece Nero credeà, că astăzi nu-i surîde norocul.

Acum el voià să privească cu atențiune la spectacol și demândă să i-se dea zmaragdul.

Acum ardeau toate cele treisutenouăsprezece torțe omenești, pe când dintre tufișuri năvăliră afară cete de dansatoare și presărară pământul cu roze și cu viorele.

Martirii priveau veseli către cer și rosteau, cu voce înaltă, rugăciuni ferbinți.

In mijlocul acestei cete de sfinți se află pîul preot Simion.

Focul cuprinse pe bărbatul cel sfânt și se prelingeà pe lângă el în sus, ca și când ar fi voit să-i lungească chinurile. Ochiul său însă priveà cu atâta îndrăzneală și curaj colo la cortul de purpură, sub carele împăratul odihneà în brațele Sabinei, încât aceasta își întoarse privirea.

Focul, carele îl cuzumă cu încetul, părea că-i încunjură numai sufletul, chinurile trupului nu le mai băgà în samă.

„Dumnezeule prea îndurat", se rugă el, „revarsă puterea ta întăritoare, darul tău ceresc preste mine, ca să pot suportà cu răbdare aceea, cu ce m-ai însărcinat. Ah, cum mă bucur de focul acesta, care mă încunjură! Arde, focule, pâlpăiți flacărilor! Ardeți, torțelor, mistuiți-mi carnea cea slabă; curățiți-mi însă sufletul, ca acela să se înalțe curat și sfânt la Tine, Dumnezeul nostru, nădejdea noastră!"

„Ce fantazează bătrânul?" întrebă Nero, pe jumătate beat, și ridică la gură ceașca de aur.

„Se roagă la Dumnezeul său, ca să-i ajute," zise Tigellinus.

„Ajute-i, dacă poate, nazarineanul. Insă flecarul cel bătrân mă conturbă: are să tacă!" El aruncă cu ceasca cea plină după moșneag.

Acesta a fost signalul pentru mulțimea cea îndârjită: înjurând și blăstămând ea aruncă, cu ce-i veni în mână, în capetele martirilor.

Bătrânul preot priveà cu dispreț la orgia de sub picioarele sale.

El strigă cu voce detunătoare: „Claudius Nero, păcătosule de pe tronul Cezarilor, ai tu curajul, să asculți ultimele cuvinte ale unui preot muribund al creștinilor?"

Mulțimea tresări, curtenii stăteau perplexi, Nero își aținti privirea cea nesigură asupra martirului.

Acesta își ridică vocea, încât aceea părea a fi un sunet de posaune. „Nero", strigă el, „ticălosule de pe tron, te întreb în fața lui Dumnezeu, Atot puternicul: pentruce perzecutezi pe creștini, pe frații mei? Pentrucă au aprins orașul? Aceasta e minciună! Tu știi mai bine ca toți, cine a aruncat în palate torțele aprinse. Pălești, puternice! Pălește numai, bestie în chip omenesc! Păliți cu toții, voi, curteni depravați, voi, quiriți lingușitori! Domnul tuturor armatelor, carele ne dă curajul, să murim pentru dânsul, va spulberà de pe fața pământului întreg neamul acesta blăstămat, carele astăzi strălnce în aur și purpură. Vă fac atenți: pedeapsa să apropie! Ziua răsplăți sosește în grabă! Apele spumegânde și flacările pocnitoare vor năvăli preste voi și din lumea cea renoită se va ridică o cruce de aur, încunjurată de lumină, și va domni lumea! Crucea Domnului, Dumnezeului meu! Coroana ta, tirane, va zăceà frântă în mocirlă, haina ta de purpură va deveni pradă flacărilor. Și cu toate acestea, Claudius Nero, cu toate că ne chinuești de moarte, noi nu te osîndim! Tu ești în rătăcire: noi te ertăm pentru răul ce ni-l-ai făcut! Noi nu te urîm, noi, creștinii! Iți suntem mulțămitori, pentrucă ne produci suferințe și martiriu; cu atât mai curând vom aveà parte de coroana, pe carea Domnul nostru Isus Hristos a promis-o tuturor acelora, cari mărturisesc numele lui. Și cuvântul nostru cel din urmă pe pământ să fie acesta: să preamărim numele Dumnezeului nostru, carele odată va fi judecătorul vostru înfricoșat.

„Frații mei, iubiții mei", se întoarse el către martiri, „ultima noastră suflare să fie o preamărire a numelui său sfânt. Intonați cu mine cântecul de laudă, pe care-l trimitem din mijlocul focului către tine, puternice și sfinte Dumnezeule! Iea-ne pe noi în împărăția ta cea sfântă! Rămas bun, lume deșartă! Isuse Hristoase, Mântuitorule, în mânile tale dăm sufletele noastre. Cântați, fraților, cântați numele Domnului!"

Și el începù a cântà cu voce puternică, pe când ceilalți îl acompaniară:

„Lăudați pe Domnul din ceruri!

„Lăudați-l, îngerilor strălucitori, lăudați-l, armatelor cerești!

„Lăudați-l, soare și lună; armată nenumărată a stelelor luminătoare: lăudați pe Domnul!

„Cerurilor, apelor de preste ceruri: lăudați numele Domnului!

„Lăudați pe Domnul pe pământ, voi monstrilor și toate adâncimile!

„Lăudați-l, munților și colinelor, pomilor și cedrilor!

„Voi, fiare selbatice și toate animalele, voi șerpilor și voi, paserilor: lăudați pe Domnul!

„Voi, regii pământului și toate popoarele, voi, principii și voi, judecătorii pământului: lăudați pe Domnul!

„Numele său răsună peste cer și pământ.... lăudați pe Domnul!"

Vocile, cari la început vuiră ca un imn puternic al credinței celei nouă, ca un cântec de triumf, amuțiră pe încetul. Numai câte unii mai avură puterea să repeteze cuvintele din urmă:

„Lăudați pe Domnul!... lăudați.... pe Domnul!"

Apoi se făcù liniște totală.

Corpurile arzânde ale martirilor trimiteau nori suri către cer; sângele întunecat, fierbând, pe care flacările nu-l putură mistui, se prelinse pe stâlpi la vale și formă lacuri mari pe pământul presărat cu flori.

Chiar lângă cortul împăratului atârnà o fată tinără de 16 ani; ea răbdă cu curaj durerile cele întricoșate, și pe când focul îi mistuià sinul curat, ea vorbeà cu voce puternică: „O, Doamne, ce sunt aceste dureri față de fericirea, pe carea ne-ai pregătit-o în împărăția ta cerească. Vină, mirele meu iubit, și du-mă la nunta cea cerească! Arde-ți, flacărilor! Mistuiți-mi carnea! Sufletul meu se va ridicà din cenușă sus la înălțimile luminei, Aliluia! Aliluia!"

Stâlpii ardeau pe încetul, iar sîrmele cele înroșite de căldură tăiau în carnea martirilor; mulți dintre ei erau morți.

Vaietele, ce se auziau când și când, spuneau, că unii erau încă în viață.

La urmă de tot resună un strigăt puternic prin noapte. Erà Simion, carele strigă:

„Aci în această căldură dogoritoare, carea îmi mistuie măduva, mărturisesc: Isuse Hristoase, tu ești singurul Dumnezeu adevărat și dela tine vine toată mântuirea! Mântuitorul meu, viu.... Isuse, îndură-te spre noi... Dumnezeul și Domnul meu.... Tu ești lăudat și preamărit în vecii vecilor.... Amin!"

Astfel se ridică bărbatul cel sfânt la înălțimea luminei, pentruca la tronul dumnezeesc să fie unit în fericire nesfârșită cu cei treisuteoptsprezece soți ai săi.

La vederea corpurilor arzânde, mulțimea turbată se deșteptà întru câtva, însă nu pe timp îndelungat.

Tigellinus demândă sclavilor, să umplă din nou urcioarăle.

„Ave Cezar!" strigă el. „Beau în sănătatea ta! Trăiască Nero, divul Cezar!"

„O serbare olimpică!" strigă mulțimea. „Ha, ce mare de lumină! Ce vin escelent! Trăiască Nero, divul Cezar!"

La spatele mulțimei se auzià o muzică plăcută. Ca prin farmec se aprinseră mii de lampe colorate printre ramurile arborilor, printre tufișurile de mirt și de laur, printre straturile de flori, preste apele vuitoare: o mare de lumini colorate.....

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

Biblioteca „Minerva"
a 30 Bani Volumul

No. 6. T. Robeanu. *Poezii Postume.* — Prefață de N. Iorga. Acel George Popovici bucovineanul, ale cărui calități de om luminat nu au rămas nimănui necunoscute, a fost și un adevărat poet de talent. Aceasta reese din chiar culegerea de față a poeziilor pe care George Popovici le iscăleà prin reviste T. Robeanu.

No. 7. Alphonse Daudet. *Scrisori din moara mea.* — Tradus de N. Pandelea.

Hipnotism și Spiritism *de Dr. V. Suciu.* Pe 200 pag. f. 8°.

Costă **1** cor. **50.** fil. + **10** fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responz.: Augustin Gruiția.

AVIZ!

Aduc la cunoştinţă onoratului public din loc şi jur, că am preluat magazinul de lemne al Dlui ***Ştefan Oltean*** fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă şi mai departe sub conducerea Dlui ***Ştefan Oltean,*** l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: **grinzi, caferi, leţe, scânduri, ţiglă, cărămizi, var,** etc. pe cum şi **lemne de foc, *1 vagon de fag cl. I. dus în curte cu 156 cor.***

cu preţurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoştinţa onoratului public rog şi binevoitorul sprijin.

Blaj, Septemvrie 1908.

(41) 7—8 Cu toată stima:

Dionisiu Trifan.

Restaurant.

Cassa de împrumut şi păstrare „Economia“ societate pe acţiuni în Cohalm (Köhalom), îşi esarândează Restaurantul său împreunat cu cafenea şi situat în Cohalm sub Nr. de casă 93 pe timp de 3 (trei) ani începând cu 1 Februarie 1909 până la 31 Decemvrie 1911.

La Restaurant sunt şi două odăi mari pentru pasageri. Apoi: curte mare cu şopron pentru cară, şopron de lemne şi 2 grajduri mari, gheţeriu nou betonat, o grădină mare cu popicărie şi e situat la o poziţiune foarte avantajioasă. — Chiria anuală este de Kor. 1600.

Reflectanţii îşi vor înaintă ofertele în scris cel mult până la 20 Decemvrie 1908, la subsemnata direcţiune, de unde şi până atunci să pot primi condiţiunile speciale de esarândare şi tot felul de informaţiuni — verbal şi în scris.

Direcţiunea institutului
„Economia.“

(53) 2—3

AVIS!

Se dă în chirie sau se vinde din cauza altor întreprinderi o casă cu etaj în cea mai frecuentată stradă având local pentru prăvălie şi multe părţi de quartire pentru familii, eventual se poate face schimb şi cu vre-o moşie. Informaţii dă WILHELM NAFTALI, în Blaj.

(52) 3—3

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărăşia românească „Mugurul“ însoţire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viţă de vie de toate speciile pe cum şi viţă americană cu şi fără rădăcină şi la dorinţă însoţirea dă instrucţie gratis ori cui în toate ramurile viticulturei.

(84) 10—52

Circulaţia trenurilor

prin gara Blaj—Kükülőszög — valabilă din 1 Iunie n. 1908.

către Teuş pleacă:	personal	12·53	
	mixt	7·02	
	acelerat	7·35	
	acelerat	2·52	
	personal	1·53	
	acelerat	10·18	
	personal	8·09	
dela Teuş soseşte:	acelerat	5·40	
	personal	9·00	
	personal	12·39	
	acelerat	12·22	
	mixt	3·58	
	personal	2·08	
	acelerat	9·05	
către Prajd pleacă:	mixt	3·02	trenurile personale circulează numai Luni mercuri şi sâmbătă până la D.-Sân-Mărtin, — în Iulie şi August zilnic până la Prajd.
	personal	9·11	
	mixt	2·43	
dela Prajd soseşte:	mixt	8·44	
	personal	12·38	
	mixt	6·48	

La expoziţiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui:

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

46) 6—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre cele întoarce cu uşurinţă în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina= cu găuri după figura *S* şi pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, aşa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de toace de metal.

Preţcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu

(45) 6—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune.

edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru cazul morţii şi cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	capitale asigurate asupra vieţii:
95,816.412 coroane.	**9.882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieaţă 4,028,113.12 cor.

Oferte şi ori-ce informaţiuni se pot primi dela:

Direcţiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa, Cluj şi Oradea mare, pe cum şi dela subagenţii din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in ne care Sâmbătă

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 19 Decemvrie 1908 Numărul 50.

Piatra libertăţii şi Crucea din Blaj, în Cameră.

Interpelarea bărbătească a deputatului Maniu e viu comentata atât în presa noastră cât şi în cea magiară. Răspunsul ce l-a dat ministrul Günther, departe de a-l fi mulţumit pe vorbitor, n-a fost în stare să mulţumească nici publicul unguresc. „Alkotmány“ însuş află răspunsul foarte nepotrivit, fiind consideraţi pângăritorii Crucii, ca culpabili de o simplă transgresiune campestră.

La începutul vorbirii deputatul Maniu expune pe larg cazul cu pângărirea Crucii din Craifalău, apoi revenind la cele întâmplate în Blaj, adaogă:

S'a întâmplat, că în Blaj, la marginea comitatului învecinat, au fost aruncate în aer cu dinamită o cruce şi o piatră comemorativă. Făptuitorii acestor atentate deja nu mai sunt cunoscuţi, căci au fost mai precauţi decât Craifălenii. Ei puteau fi însă mai puţin precauţi, căci dacă nu au fost pedepsiţi cei cari au comis în ziua mare o astfel de faptă, deşi au recunoscut-o, doar nu vor fi pedepsiţi acei, cari în întunerecul nopţii comit atari lucruri. Dar ceeace e mai trist, este. că şi cazul din Blaj s'a întâmplat între astfel de împrejurări, încât e aproape imposibil, ca autorităţile de acolo să nu fi putut luă cunoştinţă deja în decursul aceleaşi nopţi de cele săvârşite.

Vă rog să vă închipuiţi în modul următor cele întâmplate: Serviciul poliţienesc îl îndeplineşte în Blaj jandarmeria, care ziua-noaptea patrulează prin orăşel. In noaptea de 16—17 Noemvrie cam pe la oarele 1, câţiva indivizi, îmbrăcaţi în haine negre, au mers la monumentul ridicat pe aşa numitul „Câmp al libertăţii“ şi l-au dat în aer cu dinamită, producând deci un mare sgomot; dar încă înaintea săvârşirii faptei pandurul, care a fost încredinţat cu supravegherea acelui teritor, s'a dus şi s'a uitat la acei indivizi, cari voiau să comită ceva acolo, şi acestia puşcă asupra lui, deci a răsunat şi o puşcătură. Afară de aceasta făptuitorii după aruncarea în aer a pietrii Libertăţii, au mers la celalalt capăt al Blajului, unde se află crucea de piatră, şi o aruncă şi pe aceasta în aer — şi totuşi patrula jandarmilor n'are absolut nici o cunoştinţă despre cele întâmplate, deşi cele trei duruituri le-a auzit întreg Blajul. Ba ce e mai mult Onor. Cameră, atentatorii au mers, conform fasiunilor pandurului de noapte, chiar în spre staţiunea căii ferate. spre casarma jandarmilor, fiindcă piatra comemorativă zace în direcţiunea aceasta. Prin urmare e neîndoios, că chiar şi pe lângă cea mai puţină atenţiune şi băgare de seamă ar fi fost peste putinţă. că cele întâmplate să nu atragă atenţiunea autorităţii publice şi a jandarmariei. Şi totuşi în decursul nopţii nu s'a făcut absolute nimic. De abia a doua zi după amiazi jandarmii au ieşit la faţa locului, spre a cercetă cele întâmplate şi au raportat apoi, că nu s'a găsit nici o urmă de dai Doamne a făptuitorilor.

Ministrul *Günther:* Nu e adevărat! Aceasta contrastează cu starea faptică.

Deputatul *I. Maniu:* Sa-mi dai voie dle ministru a spune, că în ziua următoare am şi înaintat acuza împotriva făptuitorilor necunoscuţi pe baza paragrafilor 421 din codul penal şi din 17 Nov. până în 5 Decemvrie nu mi-a sosit nici o ştire despre acei făptuitori, ba ce e mai mult nici procurorul n'a fost îndrumat la continuarea cercetării. Va să zică, aşa de iute trebue să lucreze autorităţile judiciare, când e vorba de prinderea unor făptuitori, ce au vătămat un neam întreg în cele mai sfinte amintiri ale sale?

Cazul acesta a vătămat adânc întreaga opinie publică românească şi e foarte caracteristică grija părintească, de care suntem împărtăşiţi acolo la periferii. Nepăsarea autorităţilor va îmbărbătă şi mai mult la comiterea astorfel de atentate. Sunt sigur, că dacă atentatul acesta nu s'ar fi întâmplat cu monumentele noastre, ci cu ferestrele unui maghiar, de mult s'ar fi găsit făptuitorul. (Contraziceri. Sgomot. Mişcare). On. Cameră, sunt de părerea, că acest fapt este urmarea acelei proceduri încete, care are efect de încurajare şi este urmarea agitaţiilor fără sfârşit, cari se fac contra noastră. (Aşa e!) Se ştie doar, că orice ocaziune se foloseşte spre a ne prezentă pe noi românii în astfel de colori, ca să apară în faţa opiniei publice orice faptă, care se săvârşeşte în contra noastră, de îndreptăţită. (Contraziceri în stânga. Mişcare).

O voce din stânga: Aşa-i, că ungurii agită contra românilor? (Sgomot).

Preşedintele: Cer linişte:

I. Maniu: Da, onor. cameră, constat, că ziarele ungureşti comit nepedepsite astfel de agitaţiuni, în urma cărora se întâmplă atari fapte, pe când ziarele româneşti sunt pedepsite şi pentru cea mai nevinovată aluzie. (Vii contraziceri. Mişcare pe băncile naţionalităţilor).

Când în rândul trecut colegul meu St. C. Pop, la budgetul ministrului de justiţie, a arătat cât de prigonite sunt ziarele româneşti, domnul Günther a observat că imediat ce nu mai aţâţăm, înceată pedepsele. (Vii aprobări). Aceasta ar fi o motivare foarte logică, dacă nu s'ar face agitaţie nici din partea Dvoastră şi dacă aplicarea pedepselor nu ar lipsi consecvent. (Mişcare).

Preşedintele: Cer linişte.

Un glas (din stânga): Cine agită să pocăieşte. (Mişcare).

I. Maniu: Spre documentarea acestui fapt cutez a mă provocă la un articol al unui ziar din Budapesta. Il cetesc spre a arătă, ce se poate scrie într'un ziar unguresc fără de a atrage atenţia procurorului. După cum veţi auzi articolul acesta îmbărbătează şi mai mult pe făptuitori. cari apoi nepedepsiţi pot face cu noi ce vreau. Despre ziarul acesta să zice, că capătă pauşale grase. (Strigăte: Care ziar?) „Egyertétés.“ (Mişcare şi sgomot în stânga).

Preşedintele: Rog linişte.

Deputatul *I. Maniu*: Ascultaţi numai în ce măsură se aţâţă în articolul acesta, care vorbeşte despre români: (Ceteşte. Sgomot). „Sau doară v'aţi făcut vrednici de favoruri prin servicii mari pe cari le face un frate pentru celalalt! Nu! Şi de o mie de ori nu. Un duşman ordinar ne-a fost valahul totdeauna, dar nici când nu pe faţă ci în taină. Pe unicul binefăcător al său: pe ungur l'a muşcat cu mai multă necruţare, pentrucă altă naţiune nici nu ar fi primit în sânul său o ceată aşa de murdară şi nespălată.“ (Aprobări în stânga).

Preşedintele: Rog linişte.

I. Maniu: (ceteşte) „Nu i-ar fi suferit nici o naţie cultă lângă el. Şi acum domnii aceştea vorbesc despre plângerile lor naţionale? Unde şi-au câştigat ei drepturi naţionale? La Aiud sau la Blaj? Nerusinare infamă să recere ca abia la 50 de ani după mişeliile săvârşite fii părinţilor mişei, cari au vărsat sângele femeilor şi a copiilor, să steă fără ruşinare înaintea ministrului de culte şi să-şi expună plângerile lor asupra drepturilor patriotice.“ (Vii aprobări în stânga).

Acestea le-a scris ziarul amintit atunci când Mitropolitul Meţian a cercetat pe ministru de justiţie — fără de a să fi făcut cercetare împotriva celor scrise.

Poate acum să zică dnul ministru, că pedepsele stau în raport egal cu agitaţia, şi nu pot să spun eu cu tot dreptul, că da, să comit cele mai extinse agitaţiuni faţă de noi, fără însă ca să-i fi dat prin gând vreodată dlui ministru de justiţie sau procurorului, să pedepsească după cum să cuvine

agitaţiunile comise faţă de noi? (Mişcare în stânga). Să nu creadă, onor. cameră, că vreau să strig acum după procurori; nu doresc ca acei domni să fie pedepsiţi. Ei sunt destul de pedepsiţi prin fapta lor dejositoare şi scârboasă. (Aşa e! pe banca naţionalităţilor).

Interpelantul arată apoi că prin o astfel de atitudine duşmănoasă se produce în noi convingerea, că ne aflăm într'o stare afară de lege; trist de tot este însă faptul, că atunci să comit astfel de delicte, fără ca făptuitorii să fie pedepsiţi, să afle deputaţi, cari aprobă astfel de lucruri. (Mişcare în stânga).

Dar să nu credeţi — încheie deputatul Maniu — că aceste aprobări m-ar atinge din cale afară dureros, căci aşi puteà să spun şi eu cele zise de un distins profesor din România la aflarea atentatului comis în Blaj şi anume că: „nu regret, că s'a asvârlit în aer piatra comemorativă, căci cu mai mare putere şi efect decât piatra aceea mută şi uitată vor glăsui acele mii de bucăţi, cari s'au resfirat în urma atentatului în toate părţile lumii.“ Dar eu nu judec din acest punct de vedere. Intr'o astfel de atitudine a guvernului şi a autorităţilor, eu văd un lucru foarte periculos: nimicirea totală a ordinei de drept. Iar eu, care ţin la legi, trebue să văd cu durere, că o cruce de piatră, care e sfinţită şi care serveşte pentru scopuri bisericeşti, se scoate fără nici o pedeapsă dela locul ei de destinaţiune, şi se nimiceşte. Când văd, că se aruncă în aer crucea de piatră şi piatra comemorativă din Blaj, care e proprietatea noastră, şi când văd, că, pe când noi pentru cea mai nevinovată aluziune, ce e cuprinsă într'un articol de ziar, suntem urmăriţi cu cele mai grele pedepse, în acelaşi timp să pot însă comite în contra noastră, fără urmările pedepsei, cele mai strajnice agitaţiuni: atunci să-mi fie permis a declarà, că trebuie să am cea mai mare neîncredere şi trebuie să-o aibă întreg poporul român faţă de purtarea autorităţilor (Aplauze prelungite la naţionalişti.)

Reforma fondului de penziune.

»Ajută-te şi Dumnezeu te va ajută.«

Chestia fondului de penzionare a preoţilor şi văduvelor preotese, este chestia actuală ce preocupă cercurile preoţeşti. — Şi într'adevăr, dacă multe sunt chestiile ce trebue să ne preocupe, cea dintâi, cea mai însemnată şi actuală este reforma fondului de penziune.

Şi vedem, că mai toate sinoadele protopopeşti să ocupă cu chestia, aduc hotărâri salutare, ma chiar însufleţitoare, dovadă, că e timpul suprem să se schimbe starea de azi a fondului, să se creieze un atare fond, de unde preoţii bătrâni în slujba Domnului, văduvele şi orfanii nostri să primească o penziune anuală cinstită, conform poziţii. Cu bucurie constatăm, că preoţimea noastră doreşte cu mâna largă să contribue la augmentarea acestui fond.

Se observă, că toată preoţimea e gata de jertfă, ori cât s'ar cere, jertfeşte bucuros, căci noauă şi copiilor nostri dăm.

Deocamdată să lăsăm înfiinţarea de fonduri nouă, într'un moment de însufleţire promitem că vom face munţi de aur, şi colo când dăm la fapte, vedem nimica din însufleţirea noastră. Când ne însufleţim pentru ceva ideal, trebue să ne dăm samă mai întâiu şi de puterile care dispunem. —, Să stăm deocamdată numai şi numai la chestia augmentării fondului de penziune, aici să ne arătăm însufleţirea pătrunsă însă de spiritul de jertfă.

Să abandonăm deocamdată idea fraţilor din tractul Reginului de a înfiinţà un nou fond. Noi multe am dori, şi multe sunt neajunsurile şi lipsurile noastre, dar nu avem mijloace, nu putem nu avem de unde. Ce avem şi câştigăm, trebue la creşterea pruncilor etc.

Să stăm la un lucru deocamdată, la chestia fondului, acest lucru să-l săvârşim bine, căci nouă şi pruncilor nostri ne facem bine, aci nimenea nu să va subtrage dela jertfă căci lui i-şi face. Împărtăşesc părerea fratelui Andreşan:

1. Să solvim fiecare o taxă odată pentru totdeauna fundamentală, fie aceea cât de mare, şi încă fie şi în rate în decurs de un an sau doi.

2. O cuotă anuală fie egală, fie după cualificaţia, în cazul din urmă concezind fraţilor bienali a contribui şi ei cât preoţii absoluţi şi la timp penziune egală.

Nu sum de acord cu părerea fratelui Andreşan, să se pună o taxă de 24 cor. pe biserici, din motivul:

a) Sunt destul de îngreunate bisericile celea mai multe nu pot suportà impositele de acum, şi rămân în restanţă din an în an.

b) Să nu dăm în gura poporului un motiv să zică: „iată preotul nostru primeşte plată grasă dela stat, şi tot nu-i destul, acum aşteaptă să-l şi penzionăm cu banii nostri.“

Să ne ajutăm noi fraţilor! Şi numai prin noi să ne creăm fond de penziune cinstit, aceasta să ne fie devisa. Să nu aşteptăm ajutor dela acela care la ocasiunea binevenită, cu care ziinîc eşti în atingere, săţi arunce în faţă că te-au ajutat.

3. Fondul să se contopească în un singur fond.

FOIŢĂ.

CUCUVAIA.

— *Novelă originală a „Unirii.“* —

(Continuare şi fine).

Platog se adună ca o mâţă, gata să sară, gata să se ascundă undeva.

— „Ce-i? A venit la primărie? Cine-a venit la primărie?“ zise el repede.

— N'a venit nime. A venit numai vestea, că umblă bani răi. Dar cine să-i fi făcut acela, dacă nu tu? Aşa să-mi ajute Dumnezeu, cum pot eu jurà pe asta una.

Privirile lui Platog căzură în pământ. Stătură mult aşa în linişte el şi Gligoraş. Jos în crişmă cântau oamenii veseli, dar glasul lor aveà puţin răsunet în odaia aceasta rece, întunecată, pustie.

După o vreme Gavril Platog zise, cu o picătură de nădejde în glas:

— „Măi Gligoraş, hai să ne împăcăm. Îţi las averea, nu ne mai pârâm. Şi-ţi dau şi cheltuielile ce le-ai avut. Bine va fi aşa?“ Şi priveà cu o teamă, care abia s'a ridicat din desnădejde.

Dar acesta se sculă îndată şi plecă grăbit. Acum erà convins, că bănuiala lui e adevărată.

. . . . . .

În patru nopţi una ca alta buhnele cântau pe casa lui Gavril Platog. De patru zile şi patru nopţi Gavril Platog n-a mai eşit din curte. De patru veacuri n-a mai avut o clipă de linişte, nici ochii nu i-a închis. A slăbit şi s'a înegrit, ca o scândură bătută de ploi. Îi venià o mulţime nenumărată de gânduri: cum va răspunde, cum se va apărà! El nu-i de vină. Femeia-i de vină. Ea aduse maşina. A ei a fost. El drept, că are bani mulţi, tare mulţi, să cumpere o ţară, bani răi. Dar stau la el în pivniţă. Dânsul n-a înşelat decât pe zece oameni. Da pe zece oameni cu câte-o hârtie de-o coroană. A fost mişel, a fost ticălos. A luat pe nedrept. Dar bani răi numai celea zece hârtii le-a străcurat în lume. Altele nu. Nu pentrucă de clipa asta totdeauna s'a temut. Femeia însă chiar asta o doreà. Ea-i vinovată. Ei i-au trebuit bani, bani mulţi. Lui i-a fost destul pământul. Da, pământul. Dar ea a vrut să-şi facă doamnă mare din fată. De aceea cât ce a crescut fata bani şi bani i-a trebuit muerii. Până ce s'au bătut, până ce a fugit.

Apoi îi veniră alt şir de gânduri: Dacă-l prind îl duc în temniţă. Îl bat. Ah! cum l'or bate. Şi trebue să-l prindă. Gligoraş ştie, şi el nesmintit spune. Da-l vor bate rău. Aşa cum a văzut el odată că-l izbeau pe un ţigan ce furase un miel. Cu cizma, cu călcâiul, cu patul puştii, l-or pişcà cu cleştele. Ba nu, el nu va tăgădui, el va spune. De ce să tăgăduiască? Gligoraş ştie şi tot îl dă de gol.

Dar dacă totuşi are să scape? Aha! ştie el ce are să facă. Noaptea aprinde focul în cuptor şi pune bancnotele să le cuprindă flacăra vânătă, să se facă cenuşe. Cu maşina scapă! Maşina o aruncă în fântână, şi dacă totuşi o află şi acolo, spune, că nu-i a lui, că-i a femeii.

Şi-n vre-o câteva nopţi a şi făcut foc în cuptor, şi-a adus pachetele cu hârtii. Dar mâna îi tremură, abia puteà alege o foiţa, şi când s'o pue pe foc, braţul i-se zgârceà, se trăgeà înapoi, şi Platog tremurà în tot trupul.

De ce să le arză? Dar dacă nu ştie nimic Gligoraş? Dar dacă le ascunde să nu le găsească? E drept, că dânsul n-a schimbat decât 10 hârtii de acestea. Dar pentruce le păstră el acum cu teamă de douăzeci şi atâţa de ani? Ca să ardă? Niciodată!

Dar în noaptea a cincia, tocmai pe când îngropà în grădină bancnotele, cum făcuse şi în celealalte patru, îl înhăţară deodată doi jendarmi, şi-l puseră în fiară.

Gavril Platog vrù să zică ceva, dar se înecă dând cu ochii de Gligoraş.

— „Dar maşina unde-i?“ îl întrebară.

— „Trebue să fie în fântână“ zise Gligoraş.

Platog privi cu teamă la el, ca la un om de pe altă lume, care toate le înţelege, toate le ştie.

4. In venitor pensiunea unei preotese, să fie egală cu a unui preot deficient; şi a unui orfan a 3-a parte din penziunea unui deficient.

5. Statutele vechi pe cum ştiu eu prevăd trei clase de penziune: Protopopi; vice-rotopopi şi preoţi, nu să ieà în conziderare anii de serviţiu, nu taxa câtă să solveşte.

Protopopilor li-se prevede acum o penziune de 800 cor. vice-protopopilor 600 cor şi preoţilor 400 cor. deşi poate respectivi protopopi nu au solvit taxa ce-o solveşte un preot. Această anomalie în noul statut să înceteză.

Sau dacă să va prevedeà şi în noul statut, atunci şi taxa anuală să fie mai mare, aceasta o pretinde dreptatea.

6. In viitor la statorirea penziunei să se ieà în conziderare taxa anuală. şi anii de serviţiu.

7. Pe cum ştiu eu până acum cuota anuală de penziune s'au statorit din 10—10 ani. E prea lung acest interval, să se statorească din 5—5 ani, ori fie şi în fiecare an, după cum creşte fondul şi venitele lui.

8. La prelucrarea statutelor noului fond fiindcă atinge esclusiv numai preoţimea dela sate, în comisiune să fie două părţi preoţi, şi numai o parte protopopi şi gremialişti.

Altcum mai marii nostri bisericeşti când vor regulà starea fondului preoţesc. vor cumpeni toate, şi toate le vor compune astfel ca toţi să fim îndestuliţi.

Fraţilor, mântuirea noastră numai prin noi, jertfă şi iar jertfă dela noi, şi dela nime aşteptând, aceasta să ne fie calea pe cari pornim cu ajutorul lui Dumnezeu vom ajunge la izbândă.

Cel ce ştie mai mult, să urmeze, să-l auzim, în această chestie vitală tot ce e bun şi duce la scop, primim cu dragă inimă. şi la timp i-l vom cinsti că a ajutat cauza la izbândă. Să ne folosim de ospitalitatea „Unirei" Redacţia căreia cu atât drag ne învită să discutăm chestia în toate amănuntele ei.

Un paroh.

Jubileul Vicarului Barboloviciu.

Selaj, Decemvrie 1908.

Iata, că a sosit ziua mult dorită, care în inimile Sălăgenilor făcutu-s'a praznic şi ca atare s'a serbat. Ziua, în care au strălucit într'un singur complex vredniciile mari ai muncei neobosite de 50 ani petrecute în slujaa Domnului, a bisericei şi a naţiunei a unui ales bărbat al neamului, şi în care zi manifestatu-s'a în toată frumuseţa alipirea subalternilor şi iubirea credincioşilor faţă de acela. care acum nu e privit numai ca superior, nu numai ca părinte sufletesc. ci ca un patriarh, în jurul căruia toţi cu plăcere petrec. *Înţeleg ziua de 8 Dec. a. c., în care s'a serbat cu mare pompă iubileul de 50 ani ai preoţiei Reverendissimului vicar al Silvaniei, Alimpiu Barboloviciu.* Vicarul Barboloviciu şi dacă în toată viaţa s'a nu ar fi primit nici o promoţiune, nici un semn de recunoştinţă, manifestarea spontaneă şi sinceră şi în aşa mod sărbătoresc făcută, a simţemintelor de adhesiune din partea Sălăjenilor, încă i-ar fi eclatantă dovadă, că a purtat cu vrednicie oficiul greu al preoţiei.

Dar să descriu decursul sărbărilor. Acele au fost majestoase, la nivou înalt, demne de un atare Jubilant. Praznicul jubilar s'a început la 9 oare a. m. cu liturgie solemnă; în biserică lume multă, preoţi, învăţători, floarea damelor şi a intelingenţei mirene din Sălaj. popor, inteligenţi unguri. A pontificat Jubilantele; au servit încă protopopii: Gregoriu Pop (Unimăt), Augustin Vicaş (Hidig), preoţii; Graţian Flonta (Căţăl), Laurenţiu Sima (Sig), Aurel Oltean (Halmagiu), au lectorat: Ştefan Szabó (Mal.) Simion M. Barbolovicin (fiul Jubilantelui). S'a cântat liturgia lui Dima de corul inteligenţii din Şimleu, sub conducerea învăţătorului local S. Oros, solo l'au predat: Nic. Munthiu, secretarul Silvaniei, Vasile Olteau, învăţător în penziune, L. Coste. teol. abs. şi Victor Boţian învăţător.

După rugăciunea amvonului s'a suit pe catedră protopopul Gregoriu Pop şi a rostit o frumoasă cuvântare ocazională începând din motto: „Iacă aşa să va binecuvântà omul cel ce să teme de Domnul." Arată bucuria, ce o are Sălajul. când Vicarul său prăznuieşte jubileul de 50 ani ai preoţiei; zice, nu e în stare a dà date amănunţite despre activitatea Jubilantelui, dar cumcă a fost un preavrednic preot dovadă e sărbarea de azi şi zice, că va vorbi despre preotul din vechime în asămănare cu cel modern. Continuă a spune. cumcă acele popoare au fost mai puternice, cari au fost conduse de principiile morale: iubirea de lege şi iubirea de neam; şi numai acele popoare pot contà la un viitor strălucit, cari se leagă morţiş de aceste principii.

Arată apoi, că Jubilantele e vrednic urmaş al antecesorilor, cari au muncit pentru binele de obşte. dovadă e activitatea sa rodnică, dovadă meritele mari, dovadă e şi manifestarea de azi a Sălăjenilor. În urmă adresează jubilantelui o preafrumoasă alocuţiune. — Vorbirea a fost cu mare atenţiune ascultată şi a făcut adâncă impresiune.

După finirea serviţiului divin la 11 oare, întreg publicul a mers în sala teatrului orăşenesc. localul. unde s'au prezentat pentru felicitarea Jubilantelui diferitele corporaţiuni şi unde acelaş a fost chemat prin o deputaţiune constătătoare din: protopopul Gregoriu Pop, adv. Dr. C. Meseşan, preotul S. Pintea şi învăţătorul Nic. Pop şi credinciosul Ştefan Oros. La sosire jubilantele a fost cu căldură aclamat. Indată după sosire s'au început felicitările din partea diferitelor corporaţiuni ca Clerul Sălăjan, Invăţătorii. (Din partea acestor două corporaţiuni s'a oferit ca don o cruce şi o evangelie). Oraşul Şimleu, Senatul bisericei române şi a celei catolice din Şimleu, şi altele cu totul 14.

Fiecare orator a vorbit frumos, l'au salutat cu toată căldura au arătat vrednicile Iubilantelui faţă de diferitele corporaţiuni, pe numitele terenuri. şi au esprimat recunoştinţa pentru zelul desvoltat, au cerut şi pe mai departe bunăvoinţa şi conlucrarea şi i-au dorit încă mulţi ani.

Salutările din partea corporaţiunilor s'au finit la 1 oară d. a.

La $^1/_2$2 s'a început banchetul (tot în sala de restaurant a teatrului), au luat parte cam 100 persoane, s'au rostit însufleţite toaste pentru iubilante.

Astfel au decurs sărbările iubilare aranjate în onoarea vicariului Barboloviciu. De sine să înţelege, că e cu neputinţă a să descrie fidel decursul frumos, însufleţirea participanţilor. manifestarea simpatiei, ţinută sărbătorească a oaspeţilor şi în general însufleţirea tuturora, ce a avut loc în 8 Dec. în Şimleul-Silvaniei. Lume multă, oaspeţi veniţi. Din depărtări numai ca să iee parte la o serbare, care în analiză nu a fost a persoanei, ci a bisericii, nu numai a preotului iubilar ci a bărbatului, care tuturor toate s'a făcut. Serbările iubilare au fost frumoase, demne de vicariul Barboloviciu şi de mare însămnătate, căci acum aşa de rari sunt iubileele, nu pentrucă ar fi de tot rari, cari ajung numit lustru de ani, ci pentrucă puţini să fac vrednici prin activitatea lor de o aşa manifestare, de recunoaştere, că au fost fii aleşi a neamului.

Sărbătoarea de 8 Dec. 1908 din Şimleul-Silvaniei e dovadă frumoasă. că vicariul Barboloviciu nu numai, că e preot zelos, vicar ales, cu merite multe şi mari pe cariera sa, dar că e şi bărbatul neamului, dar că e şi omul, care în toate mişcările ţintitoare spre binele de obşte iea parte; e dovadă că e un fiu dedicat în slujba neamului, care nici când nu să subtrage unde îl chiamă interesele poporului, ci alăturea cu cei mai aleşi bărbaţi ai noştri pururea e în lucrare pe toate terenele unde numai să poate munci pentru de a servi binelui de obşte.

Bărbaţilor mari — după moarte — li-se ridică statuie ca recunoştinţă pentru activitatea lor. Vicariului Barboloviciu deja acum i-s'a ridicat statuă în inima Sălăgenilor, care statuă e alcatuită din iubire, împodobită cu adhesiune, înălţată prin stimă şi recunoştinţă.

In 8 Dec. Vicarul Barboloviciu a primit o cunună împletită din cele mai frumoase flori ale iubirii, stimei, reverinţei şi adhesiunei, şi cununa aceea nici când nu se va veştezi, ci tot preafrumoasă va rămâneà.

Jubilantele în decursul zilei a primit o mulţime de telegrame şi scrisori de felicitare între altele dela George Pop de Băşeşti, Dr. Mihályi, Dr. Lucaciu, Dr. I. Maniu, Dr. Şt. Pop din Pesta; Iosif Şterca Şuluţu preşed. Asociaţiunii Sibiiu, Alesandru Bene, prepozit Gherla, canonicii: Georgiu, Dr. Domide, profesorii: Dr. Bojor, Dr. Dragoş Gherla etc.

Finesc cu dorinţa generală, ca Vicariul Barboloviciu încă mulţi ani să trăiască, ca să mai adaugă încă altele la multele sale vrednicii!!

Rep.

— „E în fântână cum zice *dumneâlui*" zise el, şi se uită iarăşi la Gligoraş, ca un câne bătut. chilăvit.

Gavril Platog a murit apoi peste un an în răcoarea închisorii, plin de bărbă şi de gânduri măreţe despre bogăţiile sale fără hotar.

I. Agârbiceanu.

Mortui resurgunt. Articolul de lege, VI din 1840 de care aminteşte proiectul despre congruă, tratează despre întroducerea limbei magiare în toate oficiile publice şi eclesiastice. Cel, la care se referesce proiectul (§. 8) sună astfel:

Ezentul minden vallásbeli különbség néikül plebánosoknak, egyházi szónokoknak, káplánoknak és segédeknek olyak alkalmaztassanak, a kik a magyar nyelvet tudják.

De aici încolo, fără considerare la confesiuni, să se aplice de parohi, oratori bisericeşti, capelani şi ajutori de parohi numai aceia, cari ***ştiu limba magiară.***

CORESPONDINTE.

Dela Cluj.

— *Despărţământul „Asociaţiunei.“* —

Ori cine poartă ceva interes pentru „Asociaţie“, ştie, că unul din cele mai harnice despărţăminte ale acesteia este cel dela Cluj. Mulţumită puţinilor oameni de ispravă ce-i avem acolo, despărţământul acesta nu „adoarme“ aşa uşor, cum, durere, o fac aceasta atâtea altele, ci înţelege a folosi tot prilejul pentru împlinirea îndatoririi ce şi-a luat faţă de „literatura şi cultura“ poporului român din teritorul său.

Asfel un bun obiceiu al acestui despărţământ este, că prăznuieşte amintirea tuturor bărbaţilor nostri mari, cari au văzut lumina zilei în cuprinsul hotarelor lui. Anul trecut au prăznuit pomenirea lui George Bariţiu, în Jucul-de-jos, satul naşterii sale, cu evlavia cuvenită: ridicând rugăciuni la cer pentru odiha sufletului marelui adormit, rostind cuvântări ocazionali potrivite şi lăsând, drept pomenire, mici tăbliţe, cari înseamnă umila căsuţă veche, în care au venit pe lume sărbătoritul. Că ce folos mare *sufletesc* poate rezultă, pentru ţăranii nostri, din apropierea şi unirea aceasta frăţească cu cărturarii lor, întru pomenirea şi prăznuirea cu vrednicie a celor mai buni ai nostri, mai ales când „domnii“ încearcă a face neuitate aceste zile de sărbătoare prin răspândirea de broşuri gratuită în popor, — cred, că nu mai e nevoie să arăt în deosebi.

Zilele trecute despărţământul acesta a sărbătorit cu obicinuita cuviinţă amintirea unui alt fruntaş al neamului, născut tot în părţile Clujului (Berind), *Vasile L. Baron Pop*, fost vicepreşedinte al guvernului ardelean la Cluj (1861), preşedinte la tribunalul cel mai înnalt pentru trebuile Ardealului, în Viena (1865) mai întâi, iar mai apoi (1867) în Budapesta, fost sfetnic de încredere al Împăratului încă dela 1872 şi preşedinte al „Asociaţiunei“ vreme de opt ani (1867—1875).

Adunarea cercuală extraordinară ce s'a hotărât să se ţină în comuna *Berind,* la propunerea preşedintelui Eugen Pop Pecurariu s'a şi ţinut — pe cum spune comitetul despărţământului în cuvântul „Către cetitori!“ al celei mai noue cărticele (nr. 16) apărute în „Biblioteca“ sa — în 8 Nov. n. 1908. Şi — zice mai departe numitul comitet — celebrând pomenirea memoriei distinsului bărbat al neamului, la părăstasul slujit în biserică, şi la desvălirea petrei comemorative la casa parochială, în care s'a fost născut, a aflat cu durere din acest prilej solemn, că *şcoala* din satul baronului Pop, a fost închisă, câteva zile înainte, de autorităţile comitatului Cluj, ca fiind necorăspunzătoare. Dorind deci a ajutorà edificarea cât mai în grabă a unui nou local de şcoală, cum trebue să fie într'o comună, din care a răsărit Românilor un bărbat aşa de ilustru, adunarea a primit unanim următoarea propunere a comisiunii esmisă din sinul său: „Adunarea roagă comitetul să binevoiască a iniţià o acţiune pentru şcoala cea nouă, ce trebue a se zidi în Berind, ca astfel să i-să deie prilejul poporului român de pretutindeni, a-şi arătà recunoştinţa faţă de memoria baronului Popp, contribuind pentru şcoala din satul naşterii lui. Lucrul acesta mai bine s'ar realizà, dacă s'ar tipări în mai multe mii de exemplare biografia baronului Popp şi s'ar vinde în folosul şcoalei, pentrucă la preţul broşurei uşor adauge omul de bine câţiva fileri mai mult pentru un scop cultural aşa de frumos.“

Cu acestea cuvinte dă publicităţii comitetul mica broşurică, care pe 16 păginuţe povesteşte frumos, pe înţelesul tuturora, viaţa bogată în fapte mari a fericitului baron. Drept model, pentru feliul în care a scris autorul („Dela Cruce“) aceste şire comemorative, reproducem, întâmplător, pasajiul final, care vorbeşte despre una din cele mai vrednice fapte ale sărbătoritului baron, Iată-l:

„Biserica românească însă şi aşezămintele ei le aveà mai pe sus de toate. De aceea la 1871, când congresul aşa numit autonomic al bisericei romano-catolice din ţară s'a atins şi de alcătuirea bisericei române unite cu Roma, care este cu totul neatârnătoare şi de-a dreptul supusă numai scaunului apostolic din Roma, — baronul Pop a sărit, ca un arhanghel întru apărarea bisericei româneşti şi conchemând o mare adunare de fruntaşi, clerici şi mireni, greco-catolici la Alba-Iulia, — adecă la Belgradul care fusese scaunul vechiu al mitropoliei române, — a cârmuit acea adunare şi în 23 Aprilie 1871 a condus o deputaţiune înaintea ministrului de culte Pauler, căruia pe lângă un cuvânt deschis bărbătesc i-a predat un memorand pentru Majestatea Sa cerând dreptul de a ţineà un congres anume, pentru înfiinţarea autonomiei bisericei române unite cu Roma. Cărarea arătată atunci de bar. Pop este şi azi singurul îndreptar în această cauză, pentru toţi credincioşii bisericei gr.-cat. române.“

Credem, că citatul acesta ne dispenzează de a vorbi mai pe larg despre acestea frumoase şire comemorative şi va fi tot odată şi destul îndemn, pentru tot omul cu tragere de inimă, ca să sprijinească cu obolul său nobilul scop cultural pe care-l slujeşte această cărticică. Bagatelul preţ de 40 fileri, dimpreună cu eventualele oferte benevole, a să adresà *Comitetului despărţământului Cluj al „Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român“* — strada Jókai nr. 6.

Misiuni.

Azi am primit cercular arhidiecezan dat din şedinţa conzistorială ţinută la 10 Noemvrie 1908, ca învitare la înscrierea de membrii ai „Reuniunei de misiuni sfinte a preoţilor din Arhidieceză.“

Mai la toate sinoadele preoţeşti s'a discutat mult şi aprins chestia misiunilor sacre. Imi aduc aminte cum să vorbeà contra misiunilor pe motive tare şuprede.

„Cine nu ştie să'şi păstorească *însuşi* turma încredinţată — ziceau cei contra misiunilor — pe acela nu-l vor ajutà cei câţiva preoţi cari odată în an sau mai rar, vor veni să ţină misiuni, ci din contră, după misiuni preotul va rămâneà în mijlocul poporului tare scăzut în autoritate şi în trecere înaintea poporului. „Aceia-s popi nu popa nost, aşa să ne spuie în toată dumineca.“ Să mai ziceà în contra misiunilor, că vor face stricăciune prin aceea, că la atari ocasiuni — „ştim noi de când erau sinoadele ambulante“ — preoţii adunaţi de multe ori uitându-şi de sine dau rele exemple prin purtarea lor“.

Cine susţine motivele acestea pleacă dela sine. Peste alternativa că's ducătoare la scop sau nu misiunile, s'a trecut. Sinodul Arhidiecezan din 1904 şi 1906 în şedinţa dela 23 Noemvrie 1906 a decretat înfiinţarea „Reuniunei de misiuni sfinte a preoţilor din Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş,“ iar Preaveneratul Conzistor Arhidiecezan în şedinţa din 10 Nov. a. c. pune în lucrare acea hotărîre.

E rândul nostru a celor mulţi dela sate să ne facem datoria. Fiecare trebue să simtă clătinându-se sub picioare-i pământul de tot vântul învăţăturii vrăşmaşe. Să mai luăm dar odată în mână puternice în contra primejdiilor ce ne ameninţă. Am pus poate cu multă uşurinţă cercular la o parte, să'l luăm cu multă seriozitate şi cetindu'l din nou, să ne facem datoria cu toţii. Ne chiamă glasul celor mai mari la luptă împotriva *Răului* şi noi trebue să mergem. Incă până nu sosi la noi cercularul numit în „Unirea“ s'a făcut apel să ne însuuăm.

Eu cred, că nu fac lucru inutil, când aduc din nou la fraţi aminte, datorinţa ce o avem faţă de încercarea aceasta aşa de folositoare, Şi cred, că ar fi tare bine ca în „Unirea“ să se ţină mereu evidinţă despre acei, cari să însinuă, căci la noi trebue mult mişcat până să face ceva. Răi n-am fi noi, dar nu ne trezim uşor, până vedem, ce-or face şi alţii.

Să ne grăbim cu însinuarea, ca să vedem cât mai curând înfiinţată „Reuniunea.“ Să nu treacă atâta timp până la înfiinţare, ca dela decretarea înfiinţării până acum.

Apelez în special la cei mai tineri — nu că doar alţii ar fi de mai puţină nădeje, ci pentrucă acestia au în proaspetă amintire îndemnurile Celui dela care a emanat ideia misiunilor. Acestia îşi aduc încă bine-aminte de însufleţirea cu care ne vorbeà — în fiecare sară — de soartea noastră în viitor şi de soartea poporului încredinţat grijei noastre.

Nu mă îndoiesc, că nu va pregetà a se însinuà nici unul dintre acei cari au auzit odată glasul Lui înduioşat de grijea sorţii noastre zicându-ne: *„Ne prăpădim fraţilor, ne prăpădim de nu ne punem pe lucru.“*

MAI NOU.

Procurorul din Alba-Iulia a sistat continuarea cercetărilor, spre a află pe ticălosul, care a sdrobit cu dinamită Crucea și Piatra libertății dela Blaj, de oare ce nu esistă nici o urmă, care ar puteà află pe vinovat. De asemenea nu se poate constatà nici aceea, că doar Românii va fi plătit pe păzitorul dela Câmpul libertății să facă el fapta aceasta, spre a încordà și mai mult raporturile dintre Români și Maghiari.

Tráiască justiția maghiară!

Concurs.

Reuniunea învățătorilor din arhidieceza gr. cat. escrie concurs la 2 premii de câte 50 cor. pentru celea mai bune operate despre următoarele 2 teme:

1. *Cum să se facă controla în școalele noastre primare?*

2. *Sentimentul moral și mijloacele cele mai potrivite pentru cultivarea lui.*"

Condițiunile de concurs sunt:

1. Operatele trebue să fie scrise cu ortografia Academiei române.

2. Fiecare operat să fie provăzut cu un motto și cu un bilet, care să poarte numele autorului închis într'o covertă, pe care dinafară să fie scris motto din fruntea operatului.

3. La concurs pot luà parte numai membrii ordinari ai reuniunei.

Balázsfalva—Blaj din ședința biroului central al reuniunei învățătorilor din arhidieceza gr. cat. de Gyulafehérvár—Fogaras Alba—Julia și Făgăraș, ținută la 22 Noemvrie 1908.

George Muntean, președinte. **Petru Ungurean,** secretar.

Noutăți.

Hymen. *Natalia Cirlea* n. *Rațiu* și *Dr. Emil Szabó,* cununați. Felicitări sincere!

Pentru fondurile arhidiecezane. Se cuietează primirea următoarelor contribuiri marinimoase:

p. *Masa studenților*: „Schinteana" din Teure 10 cor., Ales. D. Donescu, Vasláb 5 cor., I. Adam, Budapesta, 2·40 cor.

p. *Internatul de fetițe*: Ieronim Man, Băgău, 10 cor., Simeon Petean, Juc, 15·40 c., Ales. D. Donescu, Vasláb 5 cor.

p. *Orfanotrofiu*: colectați de clericul E. P. Sasu, Blaj, 5 cor.

Deficienților: Geore Boeriu, Cârța 10 coroane.

Blaj, 12 Decemvrie 1908.

Cassa Centrală Arhidiecezană.

Rectificare. In biografia regr. Lazar de Purcareț s'a strecurat în nrl 48 aserțiunea greșită, că familia lui n'ar fi fost împărtășită din pensiune. Adevărul, e că i-sau reținut unele competințe controversate.

Reuniunea femeilor române din Blaj cu ziua de 13 Dec. și-a început și în anul acesta Seratele literare, fiind de față un public număros. Dșoara *Elena Simtion,* a ținut o dizertație „Din datorințele femeii" într'un limbagiu ales, cu observații fine și potrivite, a fost ascultată cu interes. După dizertație a declamat dșoara *Valeria Pop,* cu mult simț poesia de G. Coșbuc „Doina" — „sufletul românului De încheiere dșoara *C. Deac* a cântat la pian „Rhapsodia Română" de A. Secuens. Aplauzele sgomotoase, ce au urmat a fost dovada cea mai elocuentă despre îndestulirea deosebită a publicului. La insistința celor de față dșoara C. Deac a mai cântat secerând aplauze tot atât de furtunoase și sincere, ca și mai înainte. Publicul s'a depărtat îndestulit.

Dela societatea meseriașilor noștri. Duminecă în 13 Decemvrie s'a inaugurat seria de conferențe pentru meseriași. Președintul societății a arătat rostul conferințelor îndemnând pe meseriași să asiste cu toții. Dl profesor Dr. Rațiu aproape o oară a cetit despre începuturile poeziei române, citând specimene frumoase din epoca română și slavă. Publicul a fost număros. Conferențiarul a fost urmărit cu viu interes. Proxima conferință va fi Duminecă în 20 Decemvrie la oarele 5 d. a. va vorbì dl profesor Aron Deac din domeniul istoriei.

Calendare. Am primt: „*Calendarul Național*" al „Foii interesante" pe anul 1909 cu mai multe ilustrațiuni frumoase și interesante și bucăți literare în proză și poezii b ne alese. Dela Orade ni-s'a spedat „*Calendarul portativ*" al funcționarilor de bancă români pe anul 1909, întocmit de Vasile Babi. E întâiul calendar de acest fel apărut la noi și ca început e bun. Cuprinde între altele interesanți articoli financiari, consemnarea băncilor românești și a tuturor funcționarilor de bancă. Prețul e doar prea mare 2 cor.

Posta Redacțiunei.

V. P. Manuscrisul e și cules pe jumătate, îi vom face loc în un număr apropiat.

M. P. și *I. P.* Urmează scrisoare particulară.

V. P. Va prevenit alt corespondent.

»*P. S.*« Distihonul, poate cu alt prilej.

D. Milo. N'am mai avut loc.

I. C. Au sosit, multumite!

Sonet. Rugăm pe autorul poeziei să binevoiască a ne descoperi numele.

I. S. Credem, că a fost destul atâta.

A. P. Rugăm să nu insistați pentru publicarea rectificării.

Dr. L. A sosit, mulțumită!

Dr. F. Vom tractà chestiunea pe lung în numărul următor. Așa cum ați scris, nu se puteà, fără teamă de a fi împrocesuați. Salutări!

f. Partea primă din răspunsul de mai sus, vă privește și pe DV.

Fete și băieți

să dezvoaltă tare și sănătos, stările de slăbiciune dispar, dacă folosesc pe lângă nutremântul obicinuit și

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminte la marca scutitoare Pescarul.

Emulsiunea SCOTT

cel mai bun mijloc de întărire pentru recovalescenți și a fost recomandat în cei din urmă 32 ani, atât de medici cât și de moașe.

Emulziunea lui SCOTT

este dulce ca Crema și mai digestivă ca laptele.

Prețul unei sticle originale e 2 cor. 50 fileri.

(47) 9—22. **Se află în ori ce farmacie**

Traian A. Todorescu,

producent de vinuri în Világos (Șiria)

liferează vinuri foarte bune, și curate după dealurile cele mai renumite dela 50 ltr. în sus (în engros) cu prețuri moderate deposituri: Musca-maderat, Galșa, Șiria, Covasinți, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la dorință prospecte gratuite.

(49) 5—52

30,000 Cor. Garanță de curățenie.

In culină și în casă

să pot curăți și spăla toate cu

săpunul HIRSCH alui SCHICHT.

El este rezultatul unui studiu serios de ani de zile. Posede o extraordinară putere de curățire — și nu conține nici un fel de element ce ar atăca obiectul ce să spală. Drept aceea să poate folosì ori și unde și chiar și acolo unde săpunul comun nu să poate folosì și unde trebue o deosebită grijă. (21) 8—8

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până ce nu vei cere dela mine Prețcurent! Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor. Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsősegesd, Somogymegye. (50) 6—25

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 47

Capitlul XL.

Roma nova.

Ca un Phönix reîntinerit începù Roma, orașul distrus al Cezarilor, să se ridice din cenușa sa.

Ziua, noaptea, se lucrà mereu și mii de brațe se mișcau, pentru a grăbi rezidirea sa.

Strade largi și regulate se croiră în locul vechilor uliție înguste și strâmbe.

Colibile mizerabile, cari mai înainte au umplut părți întregi din oraș, au dispărut cu totul, și în locul lor se ridicau case mărețe și palate splendide.

Mii de maestri hispanici și galici sosiră în Roma, pe la finea lui Septemvrie, pentrucă Nero voià, ca în decurs de un an de zile să fie rezidită partea cea mai mare. De aceea se lucrà ziua-noaptea și în întreg orașul domnea o activitate febrilă.

În restimpul acela împăratul se ocupă aproape singur numai cu versurile și cu muzica, iar cei din jurul lui îl întăreau în închipuirea, că el ar fi cel dintâi cântăreț și actor în lume.

El să încunjură cu tineri din familiile cele mai nobile și le dete instrucțiune în cântare și teatru. Deși acestora le erà rușine să se dimită la o ocupațiune, carea până aci erà în sarcina sclavilor, totuși să supuseră voinței tirane a Cezarului, decând el a pus să taie capul unui tiner, carele s'a opus se păsască ca actor în circ.

O ură nemărginită însă umplu pe patricieni în contra tiranului, carele amenință să le zdrobească drepturile și privilegiile și se prefăcù într'o lavină îngrozitoare, când Nero demândă, că nu numai tineri și fecioare, ci și bărbați și matroane au se păsască pe scenă, când o dorește împăratul. Roma sămănà unui vulcan, în interiorul căruia se pregăteau revoluțiuni groaznice.

Nero nu presimțià nimic despre aceasta' el erà atât de cufundat în studiile sale, în cât își uità de lumea din jurul său. Pe când în oraș fierbeà și clocoteà în ascuns, el se pregăteà pentru o caie triumfală, carea aveà să-i aducă lauri, ca unui cântăreț și actor ce erà. Însă nu în Roma aveà să păsască pe scenă. Romanii nu-l înțelegeau!

Grecia, țara artelor clasice, trebuià se judece asupra prestațiunilor sale. De acolo apoi voià să se întoarcă în Italia, încărcat de glorie.

Hotărârea aceasta fù adusă repede în îndeplinire; pregătirile de călătorie fură făcute în toată graba, pentrucă întreagă curtea aveà se însoțască pe cometul cel luminător în călătoria sa triumfală.

Un liberat cu numele Helios, un bărbat urât și ordinar, carele prin lingușiri grețoase a intrat în grația lui Nero, domneà în Roma în absența împăratului. Omul cu „ochii de porc“ prin represaliile sale, prin asprimea și cruzimea sa se făcù odios înaintea tuturor stratelor de popor, așa încât cu toții simțau tirănia sa mai aspru decât cea a împăratului

Astfel stăteau lucrurile în Roma când într-o noapte întunecată de Septemvrie doi bărbați păsau spre palatul lui Scävius cel bogat, de pe colina călică.

Ei intrară în grădină printr'o poartă secretă, după ce au spus losinca „Amor și Psyche.“ Cel mai tiner dintre ei, un june svelt cu pas elastic și mișcări mândre, rămase ceva îndărăptul celuilalt și întorcându-se spre un tufiș, strigă încet un nume. Atunci din întunerec se desfăcù o statură ușoară și cu un țipet lin de bucurie se aruncă de gâtul tinerului.

Cel mai bătrân se întoarse și injură. „Pe Styx, tribunule, tu umbli după aventuri galante, pe când noi am venit ca se mântuim patria.“

„Iertare, prefectule,“ zise junele, „amorul mă va îmboldi la fapte curajoase. Numai un sărut, iubită,“ se întoarse el spre femeia cea frumoasa din brațele sale, carea îl priveà pasionată cu ochii ei aprinși.

„O, scumpul meu,“ zise ea și-l sărută atât de fierbinte, încât el se cutremură de fericire și-i șopti la urechie cuvinte dulci de amor.

„Sfârșiți odată!“ murmură celalalt nerăbdător. „Nu-i vreme de drăgostit. Ne așteaptă.“

„Da, ne așteaptă“ zise femeia, cu voce lină, dulce, carea tremură de pasiune ascunsă. „Însă aceasta să nu ne rețină, ca se nu gustăm pe deplin acest moment dulce de amor. Vină, scumpul meu, sărută-mă!“

„Ah,“ zise celalalt, „asta văpăiază ca un foc grecesc!“

„Chiar și *este* foc grecesc,“ zise femeia cea frumoasă și se întoarse cu fața catră el.

„Tu ești, frumoasă Epicharis? Să înțelege de sine, că acela, pe care-l cuprind brațele tale, poate să se numească cel mai fericit între muritori. Te salut, divă!“

„Te resalut, prefectule“, zise aceasta încet. „Și acum să mergem. Setea mea cea arzătoare este potolită, cel puțin pentru momentul acesta“. Și alipindu-se lângă iubitul ei, îi șopti: „O, cum te iubesc, cum te iubesc, Flavius! Cum te iubesc!“

Un bărbat mic cu cap mare diform îi lăsă să intre în casă. Ochii săi aveau o privire nestatornică, când să închise ușa după oaspeți, și el demândă unui sclav, să steà aci de pază și să nu lase pe nimeni înlăintru, carele nu știà losinca. El însuși intră după aceea în palat și gândeà în sine: „Oare ce plănnesc iarăși? Vre-o apucătură nebună?.... Nu, este ceva mai serios! Sub mantaua uriașului am zărit pancera strălucind. Să fie o conjurație? Totdeauna au fost conjurați în Roma, când au domnit tirani. Și Nero este un tiran — fără îndoială! Atunci însă Scävius, stapânul meu, încă ar trebui să fie un conjurat! Ridicul: e prea prost pentru aceasta!.... prea prost! Dar tot atâta: Milichus ține-ți ochii și urechile deschise!“

Într-aceea Fänius Rufus, prefectul pretorianilor, Epicharis, grecoaica cea bogată și iubitul ei, Subrius Flavius, au intrat în salonul cel mic, unde Scävius îi primi cu o bucurie atât de mare, ca și când ei ar fi fost învitați la o cină veselă.

Pe masa din mijlocul salonului străluceau urcioarele de argint și cești de aur. Asemenea să vedeau și fructele cele mai escelente de Campania.

Cei întrați erau primii oaspeți. „Amor și Psiche“, zise Scävius, „sub scutul acestor stele strălucitoare vom luà astăzi o hotărire, carea cu o lovitură va schimbà starea lumei. Scävius salută pe scumpii săi oaspeți și-i bineventează în casa sa modestă“.

Puțin dupa aceea intrară alți doi bărbați; erau Calpurnius Piso și Claudius Senecio, curteanul.

Apoi urmară Seneca și nepotul său Annäus Lucanus, poetul.

Deși bărbații adunați aci difereau atât de mult după poziția și originea lor, într-una erau uniți; în ura contra imperatorului! Totuși însă fie care urà în felul său pe Cezar: Calpurnius, pentrucă el însuși rivneà după demnitatea Cezarilor; Fänius Rufus, Claudius Senecio și filozoful Seneca, pentrucă ei să simțau dați la o parte; Epicharis, pentrucă ea prin Nero își vedeà patria apăsată și jefuită; Scävius urà, pentruca erà modern, să se facă opoziție contra împăratului; Annäus Lucanus, pentrucă versurile lui Nero erau lăudate, deși acele erau mai rele decât ale sale. Singurul dintre conjurați, carele nu urà pe împăratul din motive personale, ci fiindcă vedeà într'însul un asupritor, erà Subrius Flavius, tribunul.

In timpul din urmă s'au alăturat lângă conjurați și o mulțime de înalte persoane militare; prefectul pretorianilor și tribunul Flavius erau conducătorii acelor neîndestuliți.

Calpurnius Piso se ridica mai întâi de pe scaunul său și vorbi cu voce năbușită: „Amicilor, intențiunea unei consfătuiri cu urmări grele ne-a întrunit aci. În imperiul lui Nero, suspițiunea este virtutea cea mai nobilă. Scävius te întreb: suntem siguri în casa ta?“

„Sunteți siguri: răspund cu capul meu!“

„Tot atâta!“ vorbi Calpurnius. „Flavius, te rog a trece prin toate încăperile și înfige sabia în pieptul fiecărui, carele voește a pândi pe la uși. După aceea încuie toate ușile!“

În antișambră și în odăile laterale Flavius nu găsi decât pe Milichus, carele părea a fi ocupat cu aceea, ca se trimită pe sclavi la culcare.

„Foarte bine faci!“ adause Flavius. „Cunoști-mă tu pe mine?“

„Nu, domnule, nu te-am mai văzut niciodată!“

„Cu atât mai bine! Dar acum mergi și tu la odihnă; mi-se pare că ești cam somnuros, bătrânule.“

Și el îl împinse încet pe ușă afară, apoi i-o încuià dinaintea nasului. Milichus făcù o față stupidă și-și strânse pumnul. „Voi plănuiți ceva, asta e sigur! Așteptați

numai, mândrilor aristocați, vă gâcesc eu. Stăpânul meu e prea rost, ca se poată tăceà. Mâne dimineață și secretul!"

El se depărtă mergând spre apartamentele sale, pentru a împărtăși soției sale, ceea ce a descoperit.

Subrius Flavius se întoarse în salon, însă în același moment s auzi sunând la poartă; Scävius grăbi, afară, spre a vedeà, cine cere întrare.

După o minută întrădimpreună cu doi bărbați mascați, cari își îpădară capațiile și salutară pe cei adunați.

„Asta-mi place," strigă Calpurnius sărind sus. „că în sfârșit v-a deșteptat și voi din letargie. Bine a-ți venit, Barea Soranus și Pätus Thrasea, vă salut!"

Toți încunjurară pe ci doi bărbați.

Calpurnius arătă noilor sosiți locurile unde aveau să șadă și voi: „Amicilor — acum e timpul! Viața împăratului e perdută! El nu se mai îndestulește a comită pe sub sub ascuns faptele sale blăămate, ci acum păcătuește publice, cu o trufășinare, carea te face să ți-se închiege sângele în vine! Există ceva mai îngrozitor decât festivitatea de mai înainte în grădinil vaticane? Femeile și fetele celor mai nobile familii romane au trebuit să se dè pradă poftei împăratului!"

„Ticălosul a meritat mortea de o sută de ori," strigă Epicharis. „O rușine pentru Romani! Și toate acestea ei lasă în liniște ca să se întâmple! Nu e vednic ticălosul, decât se moară."

„Așteaptă, neastâmpără!" zise Calpurnius rece.

Apoi el continuă: „Și d treisutedouăzeci de nazarineni, pe cari împăratul i-a lăsat se ardă ca torțe: aceia au fost nevinovați!"

„Da," îl întrerupse Pätu Thrasea, „au fost nevinovați. Totdeauna spun, că el apasă dreptatea, pentru a-și îndestului răzbunarea, sau pentru a-și umplà cassele sale cele totdeauna goale."

„Au fost nevinovați," strigă Piso, „pentrucă nu acești adoratori ai rucei au dat foc Romei, ci însuși împăratua făcut-o!"

Un strigăt de indignæ trecu prin adunare.

„Am dovezi pentru acu mea," zise Piso, „și acești doi advocați, căror cinste e cunoscută în Roma întreag, sunt martorii mei."

„Așa este! Noi suntem artori!" vorbiră cei doi.

„E rușine," strigă cu voc detunătoare prefectul pretorianilor, „e rune aceea ce face el cu nobilii Romani."

„Te rog să-ți moderezi ocea", îl întrerupse Calpurnius, „tu urli, c și când ai vreà să dai năvală cu legiune tale, cari doar sunt atât de departe de ci".

„Ei bine", continuă mai hiștit Fänius Rufus. „E rușine, cum să dimie ca clovn, ca gladiator, ca mânător de cai în circ. Jos cu el!"

„Rufus", vorbi Soranus, „umai pentru aceasta urești tu pe Cezar?"

„Nu, pe Styx, nu! Acest hăstămat de Tigellinus, colegul meu în serviciu, mă consideră ca pe un serv! Și doar eu tot atâta sum prefect, ca și el! Dar, să înțălege, la favoritul Cezarului îi sunt permise toate."

„Amice", zise Soranus, „lasă la o parte motivele tale personale și iea în conziderare numai aceea, ce a făcut împăratul rau întregului popor."

„Ah, ce", erupse Rufus, „ce-mi pasă mie! O împunsătură puternică de sabie printre coaste — asta-i părerea mea!"

„Cam are dreptate", zise Claudius Senecio, „chiar și vechile noastre neamuri aristocratice trebue să se plece înaintea capriciilor tiranului, și ceea ce abia s'ar fi putut crede, s'a întâmplat înainte de plecarea împăratului: nobilii Furiani, Fabianii, Valerianii au trebuit să se coboare pe bină și să se prezinte ca flautiști, citariști, dansatori, clovni și gladiatori. Ei tremură de furie și de îndârjire, însă să supun!"

„Pentruca ei nu mai sunt altul Romani!" întrerupse tînărul poet Lucanus. „Cele mai nobile neamuri să pleacă dinaintea tiranului, ca sclavii, nici un picur de sânge Roman nu mai curge prin vinele lor".

„Te înșeli", strigă Flavius, roșu de mânie, „aci sunt încă Romani adevărați!"

Thrasea scutură din cap. „In modul acesta, amicilor, n-ajungem la nici o țintă! Este adevărat aceea ce spuneți, însă vă disputați înzădar. Mai bine să ne sfatuim, ce vrem să facem! Să luăm o hotărire!"

Cei prezenți aprobară și el continuă: „Așa este, cele mai nobile neamuri ale noastre sunt desonorate, insultate, silite se facă lucruri, cari de altfel picau în sarcina sclavilor. Acum de curând — o știți cu toții — octogenara Alia Catella, mama senatorului, a trebuit se danseze în circ! Și încă nemascată! Gândiți-vă, ce rușine! Ceea ce a am susținut eu totdeauna, e adevărat: În Roma tiranului există numai *una* lege: capriciul cânelui sătos după sânge! Astăzi vinul de Falerno îi împinge focul prin vine: un sâmtu — și ficele celor mai nobile familii ale noastre sunt târîite în dormitorul său. Mâne s'a hărănit cu versurile lui Homer și vreà se imiteze pe Achei dinaintea Ilionului; un semn, și Roma se aprinde din nou. O, câtă rușine! amicilor, hotarârea mea e luată: tiranul trebue se moară!"

„Se moară!" răsună nădușit în sală.

Acum se ridică Seneca, cu fruntea încrețită. „Amicilor," începù el, „se nu ne murdărim mâinile cu sânge! Noi nu suntem călăi împăratului, ci distrugătorii tronului său. Ținta noastră o putem ajunge și fără sânge. Ura și răzbunarea, furia și desperarea clocotesc în toate spiritele. Materialul combustibil este grămădit peste olaltă, lipsește numai schinteia, carea să-l aprindă. Aruncați schinteia aceasta între massele poporului Roman! Chemați întreg poporul la luptă deschisă, la revoluție! Puneți pe tiran înaintea scaunului judecatoresc al senatului. Acesta îl va ridicà din demnitatea sa, îl va judecà la moarte; lui îi compete aceasta — nu nouă!"

„Poporul?" strigă Calpurnius. „Te înșeli, Annäus Seneca, dacă crezi, că plebea, carea nu pretinde decât pâne și jocuri, să va entuziasmă pentru libertate. Ce are această ceată de trândavi să se teamă de Cezar? Trăznetul isbește în stejarul falnic, tufișul ce să târâie pe pământ însă îl cruță! Plebei îi este egal, dacă domnește Nero sau Tiberius, numai să se insceneze alergări și jocuri, numai să se împartă pâne din abundanță. Pentru pâne și jocuri ea se vinde ori și cărui barbar! Lasă-mă în pace cu poporul! Un Sigambrez murdar lui îi e tot atâta, ca și un descendent de alui August!"

Aplauze urmară cuvintelor sale.

Thrasea zise cu privire întunecată: „Durere, e adevărat aceea ce zici, Calpurnius. Pe popor nu ne putem răzămà! Cum stăm însă cu armata, Fänius Rufus?"

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

Cartea de rugăciuni

Mângăierea creștinului apărută în ediț. II. cu aprobarea Ilustris. D. Dr. Demetriu Radu Episcop în Oradea-mare, cu un cuprins bogat și bine ales de 482 pagini, și un format drăgălaș, e cea mai bine întocmită carte de rugăciuni pentru credincioșii greco-catolici, pe cum o dovedește aceasta trecerea ei extraordinară. Ediția I. s'a epuizat în restimp de $1^1/_2$ an; iar din ediț. II. în timp de 11 luni s'au desfăcut peste 2000 exemplare.

Să poate procurà dela autorul *Ioan Genț* protopop gr.-cat. în Nagyvárad, Sztaroveszky utcza 6 sz., cu următoarele prețuri: Un exemplar legat în pânză în legătoria de bun renume a lui Lévay în Oradea-mare (neagră ori bordo) costă 1 coroană + porto postal 24 fileri, la olaltă 1 cor. 24 fileri; al 11-lea exemplar gratuit. Spre a puteà dà în mâinile publicului nostru inteligent legături de lux cari să satisfacă toate pretenziunile, am procurat următoarele legături elegante și cu toate acestea ieftine de la fabrica de legătorie cu renume European alui Steinbrener din Boemia: *a*) leg. în piele de chagrin căptușită (neagră), cu cruce aurită și cu tăietura aurită în toc frumos, un exemplar cu spedare recom. patru (4) cor. 30 fileri; *b*) leg. în imitație de os (albă) cu cruce aurită ori cu o icoană frumoasă a Preacuratei Vergure pe tabla dinainte, cu tăietură aurită și toc un exemplar cu sped. recom. patru (4) coroane; *c*) leg. în imit. de os (albă) cu cruce de os, tăietură aurită și toc, un ex. cu sped. rec. patru (4) cor. 60 fileri; *d*) leg. în imit. de os (albă) cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiune de aur și mărgăritar și cu pictură de flori artistică, cu tăietură aurită și toc. un ex. cu sped. rec. șese (6) cor. 30 fileri; *e*) legătură în pânză (neagră ori bordo), executată frumos, cu tăietură aurită și toc, un exemplar 1 cor. 40 fileri + 24 fileri porto postal = 1 cor. 64 fileri.

Exemplarele leg. în pânză să pot procurà și dela: Librăria Seminarului teol. gr.-cat. din Blaj, „Aurora" în Gherla, „Onișor" în Năsăud, „Süssmann" în Beiuș cu acelaș preț, ca dela autor. Exemplarele de lux în librării să dau cu ceva mai scump.

---

*1. **Teologia dogmatică fundamentală*** de ***Dr. V. Suciu prof.***

vol. I. ***Apologetica creștină*** fco. **5·30**

vol. II. ***Tradițiunea și Bis.*** fco. **5·30**

*2. **Teologia dogmatică Specială.***

vol. I. ***Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.*** fco. **7·30** cor.

vol. II ***Sacramentele și Eshatologia.*** fco. **7·30** cor.

***3. Hipnotism și Spiritism* 1·50**

Preaveneratul Consistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procură aceste cărți din cassele bisericești pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Libraria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor respons.: Augustin Gruiția.

AVIZ!

Aduc la cunoștința onoratului public din loc și jur, că am preluat magazinul de lemne al Dlui ***Ștefan Oltean*** fundat la anul 1891.

Magazinul, care stă și mai departe sub conducerea Dlui ***Ștefan Oltean,*** l-am asortat din nou cu tot felul de lemne pentru edificare, pe cum: **grinzi, caferi, lețe, scânduri, țiglă, cărămizi, var,** etc. pe cum și **lemne de foc, *1 vagon de fag cl. I. dus în curte cu 156 cor.***

cu prețurile celea mai moderate.

Aducând acestea la cunoștința onoratului public rog și binevoitorul sprijin.

Blaj, Septemvrie 1908.

(41) 8 8 Cu toată stima:

Dionisiu Trifan.

Restaurant.

Cassa de împrumut și păstrare „Economia" societate pe acțiuni în Cohalm (Kőhalom). își esarândează Restaurantul său împreunat cu cafenea și situat în Cohalm sub Nr. de casă 93 pe timp de 3 (trei) ani începând cu 1 Februarie 1909 până la 31 Decemvrie 1911.

La Restaurant sunt și două odăi mari pentru pasageri. Apoi: curte mare cu șopron pentru cară, șopron de lemne și 2 grajduri mari, ghețariu nou betonat, o grădină mare cu popicarie și e situat la o poziționе foarte avantajioasă. — Chiria anuală este de Kor. 1600.

Reflectanții își vor înaintă ofertele în scris cel mult până la 20 Decemvrie 1908, la subsemnata direcțiune, de unde și până atunci să pot primi condițiunile speciale de esarândare și tot felul de informațiuni — verbal și în scris.

Direcțiunea institutului
„Economia."

(53) 3—3

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărășia românească „Mugurul" însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile pe cum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea dă instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturei.

(54) 11—52

Circulația trenurilor

prin gara Blaj Kikülőszög **...hilă din 1 Iunie n. 1908.**

...ătră Teuș pleacă:	personal	12·53
	mixt	7·02
	...celerat	7·35
	...celerat	2·52
	...l	1·53
	accelerat	10·18
	personal	8·09
dela Teuș sosește:	accelerat	5·40
	personal	9·00
	personal	12·39
	accelerat	12·22
	mixt	3·58
	personal	2·08
	accelerat	9·05
către Prajd pleacă:	mixt	3·02
	personal	9·11
	mixt	2·43
dela Prajd sosește:	mixt	8·44
	personal	12·38
	mixt	6·48

La expoziționea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric 46) 7—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mâuțuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai impedeț, mai plăcut și cu vibrarea mai volu minoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

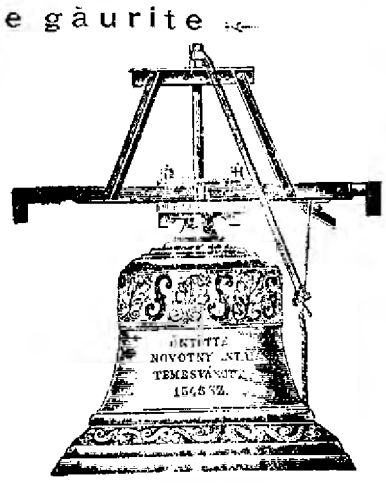

Pretcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania"

din Sibiiu 45) 7—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune.
edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului
în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95.816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieții: **9.882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.
și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.

Abonamentul:
Pentru monarhie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII. Blaj, 26 Decemvrie 1908. **Numărul 51.**

FATA MORGANA.

Există în natu un fenomen, pe care învățații îl numesc fata morgana. Se spuneanume, că în deșerturi mari, pe nde nu sunt locuințe de oameni, nici drumuri, nici urme de civilizar, apare câteodată în fața călătorului lihnit de oboseală și de arșița e soare, apare un tablou de o frumusță rară. Vede la câteva sute de pași pădurea verde a palmierilor, ade murmurul isvoarelor de apă, îl ciamă umbra groasă, ce se așterne coritoare pe iarba verde și moale el călătorul, care credeà acum, trebue să sucumbe sub dogoreal zilei și oboseala trupului, simte eodată noue puteri în membrele se și aleargă înainte cătră tabloul zesta ceresc. Și când ajunge și vre să se lase în umbra padurei, dispre tot — el se lasă în năsipul dgoritor — a fost o nălucire, fata morgana.

In situația călătorui este preoțimea noastră. De 200 de ani, dela actul Unirei, a tot aștotat cu paciință îndelungrăbdătoae, a tot așteptat, că va veni de undeva și rândul ei, că se vor scoti jertfele aduse de ea pe altaul culturei, progresului și al păcii dar a așteptat înzădar. Iar când în anul 1898 s'a sulevat ideia întregirei congruale, preoțimea nastră a răsuflat, a adus laude de mulțumită lui Dumnezeu, că după niseria seculară, a sunat și ceasu unei vieți mai tihnite și mai fericie. Când ce să vezi? In 1898 când afost vorbă să ne deie și nouă să putem trăi, ne-au socotit cu boierii, ne-au pus sub un coperiș cu romao-catolicii, cari nu au avut nici î trecut și nici în prezent nu au lpsa aceea pe care o avem noi.

După zece ani însă iată-ne și noi cu congruă. Ministrul Apponyi în 16 n. a pus pe masa dietei proiectul de congruă, modificând esențial legea din 1898. Cetiți cu atențiune, Iubiți Preoți, acest proiect și spuneți apoi, că ce impresie vă face proiectul acesta alui Apponyi?

Căci nouă, deși l-am cetit și răscetit, deloc nu ne vine a crede, că proiectul acesta este, dela care a așteptat preoțimea noastră congrua.

Nu vă e bătător la ochi, ca proiectul acesta este unic în felul său? Vă va surprinde sumedenia dispozițiilor, cari prevăd denegarea congruei, neîntregirea ei până la suma de 1600 cor, clasificarea parohiilor, constatarea situației acelora în 1 Ianuar 1908, știința limbei magiare din partea preoțimei, ca să nu mai amintim de pacatele în contra patriei etc. Intrebarea noastră e, că oare chiar ne dau congrua sau numai ne-o arată?

Căci mă rog, ministrul pretinde, ca preoțimea, dacă îi trebue congruă, să știe ungurește (1840. VI, 8). Cum se va convinge despre aceasta? Va exmite spre scopul acesta comisiuni sau cum? Și unde se începe știința îndestulă a limbei magiare? Art. VI. §. 4, 7, 8 din 1840 pretinde, ca autoritățile bisericești să poarte corespondența oficioasă, matriculele, ba și predicile să se țină în limba magiară. Cere deci, ca preoții nostri să știe perfect ungurește. Credem, că aceasta o intenționează și ministrul. Să înțelege, că aceia, cari nu știu, dar își dau silința, acelora ministrul le poate face favor.

Acum să ne întrebăm, câte percente dintre preoți vor puteà corespunde acestei dispoziții? Cei mai mulți, veniți dela școalele poporale aici în Blaj, din ținuturi curat românești, la gimnaziul român de aci, au învățat de rost, au satisfăcut cât au fost lipsă și cât au putut, fi-vor aceia în stare să corespundă acestor dispoziții acum după vre-o 20—30 de ani ieșiți în păstorirea credincioșilor? Doar și cari au știut ungurește binișor, dacă an stat vre-o 30 de ani preoți printre români ce mai știu astăzi, daca chiar i-ai examinà cu dinadinsul?

Și mai isbitoare sunt dispozițiile cu privire la parohii. Posturile de preot se cualifică de 1600 cor. și 800 cor. după cum a fost preotul cualificat în 1 Ianuar 1908, dacă a avut 8 clase și 3 ani teologie sau nu. Să ne gândim noi acum la situația noastră din Arhidieceză. Am avut și avem două feliuri de teologi, unii cu maturitate și 4 ani de teologie și alții cu mai puține clase gimnaziale și 2 ani teologie. Am avut și mai avem încă aceste două clase de teologi, pentrucă noi ne cunoaștem năcazurile mai bine, pentrucă avem parohii, unde preotul a trebuit și până acuma să trăiască din al său, sau a tatălui său, sau a socrului său. Și cu toate acestea, spre laudă fie-le zis și celor cu doi ani teologie, că peste tot au fost și sunt preoți la culmea chiemării lor. Cu toate acestea o vechie dorință a clerului nostru a fost și este, ca să se sisteze aceste cursuri bienale și să se crească o generație de preoți cu cualificație uniformă. Noi însă, din puterile noastre nu am putut face aceasta, căci nu am avut mijloacele necesare, ca să le dăm acelor preoți, cari din venitul parohial nu puteau trăi. Ar fi trebuit deci să părăsim de tot aceste parohii, care iarăși nu ar fi fost spre binele bisericei noastre. Unicul mod de scăpare a fost congrua, care acum ne-a nimicit toate speranțele. Căci parohia, în care de prezinte este preot necualificat pentru 1600 coroane adecă moralist, numai atuncia va puteà primi întregirea la 1600 cor., dacă sunt cel puțin 800 suflete și acestia se obligă, că vor face ei de ei 400 cor. salar pentru preot. Ceeace se înțelege nu va fi niciodată. Urmarea e, că noi rămânem și pe mai departe cu bienaliști și teologi, iar greco-orientalii, cari au șters aceste cursuri, le vor reintroduce.

Mai cetește afară de proiectul acesta, iubite Frate preoate, mai cetește și legea lui Apponyi referitoare la școalele poporale (art. XXVII ex 1907) și vezi câte posibilități sunt, ca tu, directorul școalei, să-ți poți pierde congrua, pentru vina învățătorului.

In cea mai dificilă situație însă ajunge prin proiectul de congruă, biserica ca atare. §. 4 dispune, că dacă preotul nu-și îndeplinește datorințele față de legile statului sau față de ***ordinațiunile legale ale guvernului,*** i-se subtrage congrua. Dacă însă preotul dovedește, că el a lucrat amăsurat ordinațiunilor autorității sale eclesiastice, atunci ministrul provoacă Consistoriul să-și revoace ordinațiunea, dacă acesta nu vreà — congrua o poate solvi direct preoților de pe întreg teritoriul respectivei autorități eclesiastice.

E lucru natural, vor zice cei mai mulți la aceasta. Numai, că nu-i prea natural. Își vor aduce aminte frații preoți, de cunoscuta ordinațiune a ministrului de culte cu privire la limba de propunere a religiei în școalele de stat. Ministrul a dat ordin, că în afară de rugăciuni și cele liturgice, toate celealalte să se propună în limba magiară. Consistoarele provocându-se la art. XXXVIII. §. 57, 58, 1868 și-au arogat șie-și dreptul de a hotărî limba de propunere a religiunei și au oprit preoțimea de a satisface acestui ordin ministerial. Conflictul acesta încă e numai la început. Ce se poate întâmplà? Se întâmplă, că în cutare comună, unde este școală de stat, respective comunală sau confesională, dar care în urma ajutorului de stat, sau a altor împrejurări e cu limbă de propunere magiară — peste vre-o 10 ani în fiecare comună vor fi de acestea, — preotul va trebui să propună religia ungurește. In cazul acesta vine în conflict cu autoritatea bis. Nu propune ungurește vine în conflict cu ministrul. Acesta îi detrage congrua. Preotul se provoacă la ordinul consistorial și atunci ministrul cu provocare la §. 4 distribue congrua direct tuturor preoților.

Ce urmează acum? In cazul acesta Consistoriul numai o cale are, să aplice opreliștea conciliului III. provincial, nepermițând preoțimei, ca să primească ajutor material dela vre-o autoritate civilă fără învoirea lui.

Și bine să ne notăm, conflictul acesta, nu e o posibilitate numai după 50—100 de ani, ci e o realitate, care încă a doua zi după promulgarea legii de congrua poate, ba trebue să erumpă, sau unul să capituleze, ministrul sau Consistoriul.

Se facă acum fiecare calculul, ca oare câți vor fi după proiectul acesta, cari se vor bucurà de congruă, (luând bine înțeles și hotărârea comisiunei exmisă, pentru censurarea proiectului în considerare, care a atras atențiunea ministrului de culte ca față de preoți să aplice fără milă §. 9 art. XIV ex 1898) care prevede subtragerea congruei) și cât timp o vom aveà?

Așa cred, că simțim după acestea situația ne mai pomenită de grea a bisericei noastre, a preoțimii noastre în fața proiectului de congrua.

In fața acestei situații oare nu ni-se impune de sine o consfătuire?

Proiectul privitor la congruă.

Ministrul Apponyi a prezentat camerei ungare *proiectul de lege asupra modificării art. XIV de lege din 1898, care se referă la întregirea venitelor preoțești.*

Textul proiectului este următorul:

§. 1. Paragraful prim și doi din art. XIV. de lege ex. 1898 se modifică în modul următor:

Venitul posturilor preoțești, aparținătoare confesiunilor recunoscute prin lege, (posturile preoților capelani locali, posturile sistemizate a preoților misionari) se va întregi din visteria statului, pe lângă condițiunile cuprinse în lege, (din 1898 Nota Red.) la 1600, respective la 800 coroane în așa mod, că în venitul coadiutorilor se compută 500 coroane în bani pentru provederea totală, ce o au.

Posturile preoților și a capelanilor bisericei romano-catolice de ritul latin, grecesc și armenesc vor fi împărtășite de întregirea salarului numai sub condițiunea, dacă pentru scopul designat în legea prezentă beneficiile mai mari ale bisericei catolice vor participà anual cel puțin cu o rentă de 700,000 cor., iar fondul religionar magiar cu cel puțin 1,200.000 coroane la an, în care e de a se privi cuprinsă și suma, ce s'a folosit și până acuma distribuindu-se unor preoți sub titlul de întregire congruală permanentă, sau sub titlul de relut pentru ținerea cailor sau ca recompenză pentru darea de pământ.

Toate dispozițiunile art. XIV—1908, cari prin legea prezentă nu ies din vigoare, în privința întregirei venitelor din partea statului se estind și asupra preoților romano-catolici de ritul latin, grecesc și armenesc (și asupra capelanilor locali) pe cum și asupra coadiutorilor aparținători ori cărei confesiuni recunoscute prin lege.

§. 2. La întregirea venitelor numai acelea posturi preoțești (de capelan local și de preot misionar) și de preoți coadjutori pot contà, cari au fost sistemizate și provăzute până la 1 Ianuar din 1908.

Nu se poate considerà de post organizat acel post, care 3 mi inainte de terminul designat mai sus ni a fost provăzut; escepțiune e cazul, când respectiva parohie și-a câștigat deja dreptul la întregirea venitelor pe baza art. XIV—1908 [1]).

Venitul posturilor nuoi preoțești (de capelan local, de preot misionar, ca post sistemizat) numai atunci se întregesc la 1600 coroane, respective la 800 coroane, iar venitele posturilor noi de preoți coadjutori la 1000, respective la 800 coroane, dacă ministrul cultelor p baza susternerii facute din partea respectivei confesiuni va aflà motivată organizarea acelor posturi nouă.

Paragraful a 3-lea din art. XIV—1898 referitor la posturile catolice de preoți (de capelan locali precum și la toate posturile de preoți coadjutori este a se aplicà astfel, că acele posturi, cari până la 1 Ian. 1908 sunt organizate i provăzute, dacă dela punerea în vigoare a acestei legi în decurs de un an nu se vor însinuà, nu vor participà în favorul întregirei de venite din partea statului: escepțiune formează cazul designat în alineatul al doilea din §-ul 3 al art. XIV—1898 [2]).

§. 3. Paragrafii 4. 5 și 6 din art. XIV 1898 de lege s întregesc cu următoarele dispoziționi:

Preotul (capelan local. preot misionar) respective preot coadjutor, dacă până la punerea în vigoare a legei prezente nu participă de o întegire a venitelor mai mare, decât 1600, repective 1000 coroane pentru ca să i-se poată acordà această întregire, trebue să justice afară de cvalificația pretinsă în §-l 4 al art. XIV—1898 de lege și aceea, *că este apt de a corăspunde pretensiunilor referitare la limba maghiară, cari se cuprind în §-ul 8 din art. IV—1840 de lege* [3]).

Venitul acelor preoți (capelani locali, preoți misionari în posturi sistemisate) respective preoți adjutori, cari nu vor puteà justificà aceasta, nu va fi întregit de cât numai până la 800 cor.

In cazuri, când obvin împrejurări vrednice de o apreciare deosebită, ministrul de culte va puteà acordà favorul proporțional al întregirei venitelor competente preoților de cvalificație superioară și acelor preoți, cari nu pot chiar corăspunde pretenziunilor cuprinse în art. VI—1840 de lege, dar să observă, că desvoaltă o nizuință de a puteà corăspunde.

Acel post de preot (capelan local, preot misionar în post deosebit sistemizat) care până la 1 Ian. 1908 a fost provăzut cu un preot de o cualificație mai inferioară. numai în acel. caz poate finè cont la o întregire mai mare a venitelor, dacă numărul credincioșilor e cel puțin de 800 suflete și dacă supraspesele recerute pentru întregire, adecă 800 coroane în jumă-

[1]) Alusiune la alineatul 2 ex art. XIV. §. 2 1898. »Venitul posturilor nouă de preoți numai atunci se înțelege la 1600 resp. 800 cor. anual dacă ministru de culte la propunerea respectivei confesiuni a recunoscut înființarea noului post de preot.«

[2]) Alineatul acesta se referește la acei preoți, cari neavând cualificația recerută la 1600 cor. dar având venit mai mare de 800 cor. nu au fost subșternuți spre salarizare.

[3]) L-am citat în nrul nostru trecut. E vorbă să știe ungurește.

tate le asigură venit totdeauna respectiva confesiune. In cari cari merită o atenţiune deosebită, cuonsiderare la principiul de tratare egalăţată de confesiuni, ministrul de culte poa face exepţie dela condiţiunile citate.

§. 4. Dispoziţiuni din §-ul 9 [1]) art. XIV—1898 de lege suna să aplică şi atunci, daca preotul pacipând în favorul întregirei de venite (§§ 1 şi 2) nu-şi îndeplineşte datorinţele ıpuse prin legile statului, ori *din partea dinaţiunilor legale ale guvernului.* Dacă îndecursul cercetării să dovedeşte, că respecul preot a romis negligința pe *baza ornaţiunilor primite din partea autorităţilor le bisericeşti,* astfel ministrul cultelor provocă autoritatea bisericească ca să modifi acea ordinaţiune şi dacă acestei provocăraıı se face destul în decurs de 3 luni, *oate dispune ca întregirile venitelor să · distribue direct preoţilor.*

§. 5. Dispoziţiune cuprinsă în §-ul 10 din art, XIV—1898 · lege, fiind deja executată, iese din vigoa.

Posturile preoţilor ıolici (capelanilor locali) pe cum şi posturile de preoţi adjutori catolici şi a altor confesiu recunoscute prin lege, vor începe a primi tregirea legală a venitelor din 1 Ianuarie 08.

§. 6. Legislaţiunea i la cunoştinţă, că conscrierea venitelor, făcu din scopul distribuirei întregirilor de vite pentru posturile de preoţi catolici (capani locali) şi care s'a făcut pe baza principiilor cuprinse în §-ii 11—13 din art. XI—1898 de lege, sunt lucruri rezolvite dupaforma legală şi statorite din partea comunei congruale organizată de Maiestatea s.

Conscrierea acestor venite pe viitor sau corectarea acestora penaza §-ilor 14 şi 15 din art. XIV—1898 de lege, pe cum şi statorirea din nou a compeuţei la întregirea venitelor, apoi conscriereavenitelor pentru posturi noui, se vor face tote ţinându-se în vigoare statutele aprobate le Patronul suprem al bisericei şi se va face numai modificarea, că pentru statorina venitelor din scopul competenţei la întregirea venitelor să va exmite cu consimţământul ministrului de culte o comisiune, în care s fie reprezentaţi cei trei factori, cari cooperză la întregirea venitelor.

§. 7. Paragrafii 19 şi 0 din art. XIV ex 1898 ies din vigoare rin legea prezentă; declararea şi dispoziaunea cuprinsă în §-ul 21 [2]) însă rămân învigoare şi mai departe.

[1]) §. 9. XIV -1898. zice, c dacă în contra vre-unui preot dotat cu întrege congruală să face arătare că e imoral reu, că dovedeşte o ţinută contrară statului, ministl provoacă autoritatea competentă confesională, că să-l tragă în cercetare disciplinară. Dacă resectivă autoritate nu satisface acestei provocări, ministrul după 3 luni se pronunţă asupra detragei congruei dela respectivul preot. Dacă autoritata confesională l'a absolvat pe preot de vina, ce i-· atribue, ministrul pe baza datelor pozitive îi pate detrage congrua. Contra sentinţei ministerile se poate dà recurs la judecătoria administratiă supremă.

[2]) §. 21 sună astfel: »Fiind scopul legii de faţă exclusiv întregirea venitelo preoţesti, se înţelege de sine, că statul, amăsurat situaţiei sale financiare, conziderâ şi pe mai departe de o datorinţă a sa, ca în raport cu progresul pretenziunilor juste, să ajutoreze confeiunile recepte în lipsele acestora ecleziastice şi şcolastice; chiar pentru aceasta toate ajutoarele date sub diferiţi titli şi în diferite rubrici pentru ajutorarea confesiunilor rămân prin legea de faă neatinse.«

§. 8. Valoarea legei prezente se extinde asupra întreg teritorului statului ungar cu excepţiunea ţărilor. Croaţia, Slavonia şi Dalmaţia.

Catehizarea în şcoalele statului.

Ministrul de culte Apponyi, în o vorbire ţinută luna aceasta în Cameră, venind vorba despre ordinaţiunea sa, referitoare la catehizarea în şcoalele statului, a cutezat să afirme, că din partea Episcopilor nu s'a făcut nici o remonstrare. Se ştie, că ordinaţiunea Ministrului permite folosirea limbei materne, sau şi mai bine a limbei liturgice numai în cei dintâi trei ani de şcoală, de aci înainte dispune, să se facă instrucţiunea religiunei în limba magiară.

Faţă cu cutezata afirmare a Ministrului sta în faţă Cercularıul mitropolitan dela 24 Nov. 1908 din care se vede în chip evident, că Episcopatul Bisericei noastre a protestat la vremea sa contra ordinaţiunii Ministrului, dar *n'a primit nici un răspuns.* Fiindcă acest cercular are să fie un document istoric, îl reproducem în întregime. —

Nr. 8768—1908 XC. Cercular către întreg clerul arhidiecezan.

Mai mulţi dintre preoţii arhidiecezani, cari împlinesc oficiul de cateheţi la şcoale de stat. Ni-s'au plâns, că din partea autorităţii şcoalei respective au fost recercaţi ca elevilor gr. catolici să le propună studiul religiunii în l. magiară. Recercarea aceasta s'a făcut cu aceea ameninţare, că celor ce nu i-se vor conformà li-se va subtrage remuneraţia, ce o au pentru catehizare.

Din partea acestui Conzistor s'a răspuns în fiecare caz concret respectivilor cateheţi, cumcă în puterea dreptului înnăscut al bisericei noastre şi garantat şi prin legile patriei, studiul religiunii au să-l propună esclusiv numai în l. română, făcându-li-se totodată cunoscut, că în privinţa aceasta Episcopatul Provinciei noastre bisericeşti a înaintat Escelenţiei Sale Domnului ministru reg. ung. al cultelor şi instrucţiunei publice o reprezentanţiune colectivă, care până acuma a rămas fără nici o rezoluţiune.

Preoţii nostri cateheţi s'au şi conformat îndrumării acesteia, ceeace pe cât ne este cunoscut a adus cu sine executarea ameninţării cu subtragerea remuneraţiunii, ba s'a întâmplat şi aceea, că respectivul director al şcolii de stat a interzis catehizarea în l. română, aşa încât acest oficiu şi datorinţă importantă pastorală numai cu întrerumperi şi cu pedeci foarte mari s'a putut deprinde.

Pe lângă aceste în timpul din urmă plânsorile şi arătările de natura aceasta s'au înmulţit în măsură conziderabilă, aşa încât, decât a răspunde la toate separat, aflăm a fi mai ducător la scop dacă vom comunicà Veneratului Cler în întregime reprezentanţiunea făcută Domnului ministru reg. ung. al cultelor şi instrucţiunii publice, — carea şi lăsăm să urmeze aci:

„Nr. 1692—1906. Escelenţia Voastră Domnule Ministru! În timpul mai din urma s'a ivit cazuri, ce e drept sporadice, că antecesorii în oficiu ai Escelenţiei Voastre, pe cum să vede din ordinaţiunile ministeriale de sub Nr. 64787/905, 79872/905, 83102 şi 5602/906, în urma arătărilor făcute din partea directorilor singuraticilor şcoale medie, pe cum şi din partea inspectorilor regeşti de şcoale, au dispus, ca şcolarilor gr.-cat., cari umblă în respectivele gimnazii, fără caracter gr.-cat., şi celor ce frecuentează la şcoalele poporale comunale sau de stat să li-se propună respective să li-se facă instrucţiunea religiunii în l. magiară. — Astfel s'a întâmplat aceasta la gimnaziul de stat din Făgăraş, la preparandia de stat din Cluj, la preparandia de fete a statului tot de acolo, la şcoalele poporale de stat din Lupeni şi Szatmárhegy, dela a căror cateheţi s'a pretins sub greutatea sistării onorariului, ca instrucţiunea religiunii, să o facă în l. magiară, iar l. română să o folosească numai ca limba auxiliară, dar şi aceasta numai la catehizarea elevilor din clasa primă şi a doua elementară. Mitropolitul şi Episcopii Provinţei bisericeşti de Alba-Iulia şi Făgăraş, în singuraticele cazuri cari îi interesau pe fiecare mai de aproape, au ridicat protest la înaintaşii în oficiu ai Escelenţiei Voastre în contra acestei proceduri, cari vatămă adânc drepturile vitale ale bisericei gr.-cat., fără însă ca gravaminele lor îndreptăţite să fi fost remediate până acum.

De oarece chestiunea limbei de catehizaţiune de sub pertractare, nu se mai poate ţinea în suspenso, şi rezolvarea ei definitivă constitue o necesitate de primul ordin, noi, Mitropolitul şi Episcopii Provinţei bisericeşti de Alba-Iulia şi Făgăraş în conştiinţa deplină a datorinţei noastre pastorale suntem nevoiţi, ca chestiunea aceasta de importanţă foarte mare pentru viaţa religioasa a credincioşilor încredinţaţi grijei noastre, să o aducem de nou înaintea Escelenţiei Voastre.

1. Şi ca să începem cu motivarea rugării noastre de mai jos, amăsurat §-lui 80 art XXXVIII. din 1868: „Afară de acele institute de instrucţiune poporală pe cari în înţelesul legii sunt datoare a le susţineă comunele, ministrul instrucţiunii publice are dreptul şi datorinţa, ca ori unde, dacă află a fi de lipsă, să înfiinţeze institute de instrucţiune poporală pretinse de împrejurările locale, numai pe spesele statului, cari sunt de a se organiză după modul statorit în §-ii 23—78.“ Aşa dar organizaţiunile, cari nu sunt în consonanţă cu §§. 23—78, sunt contrare legii. Contrare legii sunt aşadară şi ordinaţiunile guverniale, cari să abat dela regulele cuprinse în §§. 23—78 ai legii. Dar între §§. 23—78 sa cuprinde şi următorul §. 57: „În şcolile poporale comunale putând umblà pruncii tuturor confesiunilor, *confesiunile respective sunt datoare a să îngrîji* de instrucţiunea religioasă şi morală a credincioşilor săi.“ Acesta este aşadară un drept atât de nelimitat, încât nu să poate restrânge prin ordin guvernial. — Tot între §§, 23—78 să cuprinde şi §. 63, care sună astfel: „Cu privire *la limba de propunere şi la propunerea religiunii,* asemenea cu privire la contingentul pruncilor de sub conducerea unui singur învăţator, pe cum şi la vacaţiuni sunt valabili şi aici §§-ii (34, 54, 57, 58) de mai sus.“

După ce însă textul citatului §. 58 este acesta: *„fiecare elev să-şi capete instrucţiunea în limba maternă,* întrucât limba aceasta este una dintre limbile folosite în comună. — Din cauza aceasta în comune mixte *trebue aplicat astfel de învăţător,* care e capace a instruà în limbile folosite în comună. In comune mai împopulate, unde locuitorii de diferite limbi locuiesc în massă, pe cât permit puterile comunei *să aleg şi învăţători ajutători de limbi diferite.*“ Este dar contrară legii aceea dispuzeţiune, care contra acestui paragraf, care să estinde şi asupra şcolilor de stat, nu sufere nici macar propunerea religiunii în limba maternă a pruncilor, — pentrucă în senzul citatului §. 63. — §. 58, este normativ *şi pentru propunerea religiunii.* — Aceasta după părerea noastră este atât de limpede, încât nici nu poate formà obiect de discuziune.

2. In ce priveşte catehizarea în gimnazii şi preste tot în şcoalele superioare, §-ul 9 din art. de lege XXX. an. 1883 dispune aceste: „în privinţa propunerii religiunii în institutele de învăţământ, cari nu sunt confesionale, dispune fiecare Ordinariat pentru şcolarii aparţinători confesiunii sale.“

3. Din paragrafii citaţi urmează preste orice îndoială, că îngrijirea de catehizare şi anume o astfel de îngrijire, încât să se poată

ajunge scopul măreț al aceleia, cade în sfera de drept a Ordinariatelor respective, asigurat prin legi și nerestringibil prin ordinațiuni guverniale. Cade însă în aceasta sferă de drept și este necondiționat de lipsă pentru ajungerea amintitului scop măreț, ca Ordinariatele să statorească tot aceea ce promovează succesul catehizării, pe cum e statorirea limbei, a planului de învățământ, a animalelor, a cualificațiunei catecheților și a limbei de propunere.

4. Posibilitatea validitării principiilor de drept de mai sus pretinde mai departe, ca **propunerea religiunii** să se facă într'o astfel de limba, în care este mai ușor accesibila priceperii și inimei copilului, adecă în limba lui maternă. La noi la români, limba română nu este numai limba maternă a copilului, ci fiind aceea și l. liturgică e limpede, că instrucțiunea religioasă-morală numai atunci să va legă de inima copilului, dacă o învață în limba sa maternă, în care să îndeplinesc ceremoniile religioase și în care se roagă atât în biserică cât și în cercul familiei. — Tot aceasta o pretinde și interesul cultivarii spiritului patriotic, care numai atunci va avea temeiu puternic, dacă se așază pe educațiunea morală a inimei și ca urmare a acesteia, pe baza de stâncă a vieții religioase-morale.

5. Este adevărat, că propunerea limbei magiare în școalele poporale de stat, pe cum și în cele comunale și confesionale poate realizà rezultate frumoase. Cu toate aceste convingerea noastră tare, întemeiată pe esperință este, că chiar și pe lângă propunerea ori cât de intensivă a limbei magiare, școlariul, a cărui limbă maternă nu este cea magiară, nu și-o poate însuși pe aceasta în așa măsură, încât să poată înțelege conceptele abstracte și înalte ale adevărurilor religioase și ale ritualului, ale căror pricepere întimpină greutăți chiar și în limba maternă. Dacă dar acestor elevi li-s'ar propune studiul religiunii deja din clasa a treia în altă limbă decât în cea maternă, aceasta ar fi în detrimentul rezultatului catehizării.

6. In urmă în ce privește argumentarea aceea cuprinsă în rescriptul de datul 24 Noemvrie 1905. Nr. 83102 al înaintașului Escelenției Voastre în oficiu, relativ la chestiunea aceasta, că adecă în școalele elementare de stat toate obiectele și astfel studiul religiunii și al moralei să pot propune numai în l. magiară, observàm cu toată onoarea, că atât §. 55 art. XXXVIII. din 1868, cât și §. 3 art. XXX. din 1883 prescriu ce e drept studiul religiunii și al moralei ca studiu ordinar obligător, dar în lege nu să cuprinde nici o astfel de dispusețiune care să pretindă, ca studiul religiunii și al moralei să se propună în limba magiară în institutele de stat, ci chiar prin aceea, că §§. 57. și respective 9 ai articlilor de lege citați îndrumă dreptul de a dispune asupra catehizării în sfera de drept exlusiv al Ordinariatelor, învoalvă în sine implicite și aceea, că determinarea limbei de catehizațiune cade în competința aceloraș Ordinariate.

Pe temeiul acestora, și socotind importanța cea mare a catehizării, avem onoare a rugà cu tot respectul pe Escelența Voastră, ca scoțind din valoare citatele ordinațiunii ministeriale, în privința propunerii religiunii greco-catolice în școalele medii și elementare de stat și comunale, să susțineți și pe viitor drepturile asigurate bisericei noastre prin legi, și deprinse din partea acesteia până acuma în mod neturburat.

Primiți Escelența Voastră espresiunea sinceră a profundei noastre stime. Dat în Budapesta, din conferența ținută de Mitropolitul și Episcopii Provinței bisericești gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș la 19 April 1906."

Din cuprinsul acestei reprezentanțiuni Veneratul Cler va aflà, care este punctul de vedere al acestui Ordinariat în cauza limbei de catehizare la școalele cu l. de propunere neromână. Punctul acesta de vedere suntem iliți să-l păstrăm și să-l accentuăm și acum u numai din motivele desfășurate în citata reprezentanțiune, ci și din cauza, că în meritul acestei reprezentanțiuni nu am primit până acuma nici un răspuns.

In consecvență, ori cât de asupritoare și simțită ar fi greutatea urmărilor pentru respectivii preoți catecheți, nu putem dà Veneratului Cler alta îndrumare, decât ca, până la alt ordin expres al Nostru, în cauza limbei de catehizare în școalele de orice categorie să se acomodeze punctului de vedere, căruia s'a dat expresiune în reprezentanțiunea colectivă de mai sus.

Blaj, din ședința consistoriala ținută la 24 Noemvrie 1908.

În acelaș timp însă, când Ministrul nu răspunde Episcopatului nostru nici un cuvânt, pe sub mână dă ordin singuraticilor inspectorilor regești, ca prin directorii școalelor de stat să impună catecheților propunerea religiunei în limba magiară și pentru ca să slăbească și disciplina în Biserică, și ca mai ușor să-și ajungă scopul, a poruncit directorilor, ca pe toți preoții-catecheți, cari nu vor voi să propună religiunea în limba magiară, să le subtragă remunerația, ce o primeau dela stat.

In chipul acesta Dsa așează preoțimea noastră între ciocan și nicovală: dacă nu va propune conform ordinațiunei îi detrage ajutorul. — dacă va propune lucră contra Bisericei sale și contra Superiorității puse de Dumnezeu.

Avem însă deplină nădejde, că preoțimea noastră, care, nu se poate nici măcar presupune, că n-ar avea simțul demnității proprii, — va ști să rămână vrednică de Arhiereii săi, cari i-a arătat adevărata cale, pe care au să meargă înainte și nu se va lăsà ademenită de neinsemnata remunerație, ce i-se dă, când și-ar tradà Biserica sa.

Patriarhul Ioachim III-lea și unirea bisericilor. In anul 1903 întreaga lume creștină și-a întors privirile spre Constantinopol. Din scaunul sfântului Ioan Gură-de-aur sunt chiemați creștinii la unire. Patriarhul actual Ioachim III-lea adecă a sulevat ideea unirii bisericilor. A îndreptat către toate bisericile ortodoxe o enciclică, în care a tractat despre posibilitatea unirii bisericilor orientale atât între sine, cât și cu biserica catolică, cerând totodată și părerile sinoadelor singuraticilor biserici autocephale. Că nu s'a ajuns la rezultat favorabil, la aceea nu patriarhul e de vină. La tot cazul enciclica patriarhului Ioachim dovedește, că Constantinopolul nu e străin de ideia unirii bisericilor.

Involuntar începem a simți din ce în ce mai mare simpatie față de persoana patriarhului Ioachim, văzând, că din zi în zi dă semne, că inima sa arde de dorul împăcării cu Roma. Acum de curând a dat o nouă dovădă despre sentimentele sale. In convorbirea ce a avut-o cu redactorul revistei italiene „Italia," a zis patriarhul între altele: „Mă doare, că relațiunile dintre Biserica ortodoxă și Vatican nu sunt amicabile [1])." Iată ce ne îndeamnă să prețuim pe actualul patriarh ortodox al Constantinopolului! Il prețuim, pentrucă vedem în inima lui durere, mâhnire asupra urei și dușmăniei dintre bisericile creștine; îl prețuim pentrucă vedem în inima lui arzând dorul fierbinte după ziua atât de mult așteptată a împăcării dintre bserici, dorul după unirea bisericilor; îl prețuim pentrucă vedem în el o adevărată inimă creștinească, care nu în zădar rostește în biserică rugăciunea: „Pentru unirea tuturor Domnului să ne rugăm!" ci totodată dorește și împlinirea ei.

Pe noi încă ne doare, că creștinii sunt sfâșiați; ne doare că întârzie, întruparea dorinței lui Hristo despre o turmă și un păstor; nu ne pierdem însă nădejdea; pilda patriarhului Ioachim ne servește spre îmbărbatare.

Doritorii unii bisericilor leagă mari nădejdi de patrirhul Ioachim, mai ales după-ce se spune, că el e invitat să prezideze marele sinod a bserici rusești proiectat la St.-Petersburg.

Nu suntem în stare a privi în viitor; să nu încetăm însă a ne rugà pentru realizarea intențiunilo lui Hristos.

Virgil Pop.

[1]) Cf. revista greceasca din Constantinopol Katholikè Epitheoresis, 1908, nr. 145. pag. 391.

MAI NOU.

Procesul ui „Deșteaptă-te Române."

Sâmbăta și Duminecа trecută s'a pertractatla Tribunalul din Alba-Iulia procesul intentat unui grup din inteligința blăjană, pentrucă cu prilejul unui bal de ast iarna, au cântat demonstrativ „Deșteaptă-te Române."

In urma unei cuvântări strălucite și sdrobitoare a deputatului nostru ilustru Dr. Iuliu Maniu, toți acusații au fost achitați.

Acusatorii respective martorii procurorului au suferit o ne mai pomenită rușine.

Raport detaiat în numărul următor.

Noutăți.

Către iubiții nostri abonenți. *Cu numărul acesta încheiem al 18-lea an al esistinții noastre, anul cel mai greu până acuma, având să suferim închisoare și să plătim amende și spese pentru scrisele noastre. Dar nu ne-am înfricoșat! Conștiința, că mergem pe cale legală, că luptăm pentru poporul și ales pentru preoțimea noastră, reîntinerește puterile noastre. Regretăm numai, că deși suntem unica foaie bisericească-politică a unei provincii întregi cu aproape 2000 preoți nu suntem destul de încurajiați spre a puteà dà un mai mare avânt activității și străduințelor noastre.*

Rugăm deci pe toți prietinii și cetitorii nostri să-și renoiască abonamentele și mai ales restanțierii să plătească restanțiile, ca și noi scăpați de datorii, să ne putem desvoltà mai liberi.

Numărul 1. va apăreà în preajma Crăciunului, și se va estinde pe 3—4 coale literatură aleasă.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Se aduce mulțumită publică On. Oficiali parohiali și credincioșilor, cari au contribuit la colecta deschisă pentru edificarea ei biserici în parohia neoconversă din Dușina com. Timiș. Dieceza Lugojului, și anume: E. V. Degan, preot în Budinț, a colec suma de 9 cor. 40 fil. Ladislau Nandra, preot în Silvașul-inferior 17 cor. Atanasi Bologa a donat 5 cor. Georgiu Morariu, preot Izgaz a colectat 37 cor. 40 fil. Ștefan Berinde Câmpului Neag a colectat 4 co Georgiu Deliman a colectat în Cevereșul-re suma de 40 coroane, a donat sf. biser două treasuri în preț de 40 cor. un Apos cu litere latine de Blaj în preț de 12 come. Bunul Dumnezeu să le răsplătească reste binefaceri cu a Sa plată cerească. Dog mai departe On. Oficii parohiali, cari au trimis încă la timpul determinat colecta concrezute, ca acele să le trimită împreună cu suma colectată. In numele senat. bricesc. *Maximin Ilca*, preot gr.-cat.

Din Arhidieceză. Sâmbătă la sf. Nicolae a hirotonit Escelența Sa în ipodiaconi și diaconi, iar Marți întru toți pe clericii absolvenți *Victor Pop* dispus administrator parohial la Silvașul român (Mureș Uioara), și *Miron Radu* dispus de ainistrator parohial la Arcuș (tr. Treiscat).

Hymen. *Valer Muntea* abs. de teologie și *Febronia Rudean* Baia-de-Criș — logodiți. Ca rescumpărare pentru biletele de logodnă a spedat 20 cor. dului pentru Masa studenților din Blaj.

Distincție. Aflăm cu bere, că Majestatea Sa a decorat pe vrabilul preot al Timișoarei *George Trăilea* crucea de aur pentru merite, din prul jubileului preoțesc de 50 ani

Drama dlui Delavrance. Distinsul scriitor Barbu Ștefănescu-Delavrea a cetit, înaintea unei societăți aduna la Pompiliu Eliade, directorul Teatrului național din București, piesa dramatică „Șun cel mare." Cei prezenți au recunoscut unanimitate, că pieza e o lucrare literară mirabilă. O grandioasă epopee scrisă cu măiestrie neajunsă până acum de nici unriitor. Piesa se va reprezintă la finea lui uar.

Agrațiat. Ziarele din capitală vestesc, că Majestatea Sa a iertat dlui Teodor Păcățianu dela „Telegraful" din Sibiu, pedeapsa de 10 luni închisoare de stat.

Procese cu dracia. Ca de săptămânală ne e greu să înregistrăm toate perchizițiile, procesele și osândelce să aduc ziarelor naționaliste. Inregistrăm de data asta, că la ordinul procuratu s'au confiscat toți numerii jubilari ai „Tetei," cică ar fi în ei ceva revoluționar.

Promoții. Dșoara *Eleonora Leményi*, fica dlui advocat Dr. Liviu ményi din Sibiiu, a fost promovată la unisitatea din Cluj de doctor în filosofie sumcum laude. Tot acolo a fost declarat de dor în drepturi *Eugen Tătar*, fiul preotului nostru din Grebenș.

Știri literare. Insemnăm și apariția următoarelor scrisori: Const. Mil *Letopisețî*, însemnări zilnice, începând c Noemvrie 1904. Multe din aceste notițe pot fi de folos istoriografului, cuprinzând croni întâmplărilor mai importante. Au apărut tipografia „Adevărului" și să vinde cu 0 lei. — Vasile Balanescu: *Istorioare pentru copii*, broș. I. II. o serie de povestiri, cise destul de bine și curgător, menite cactură copiilor de școală. S'au tipărit la ernăuți și costă broșura 80 bani. — Æl Ciato: *Cronici politice*, broșura primă apărut și vor continuà să apară până zece, cuprinzând articoli politici publicate dsa în ziarele noastre de zi.

Mulțumită. Dnul *Aurel C. Domșa*, directorul „Unirii" a dăruit pe seama bibliotecii „Societății meseriașilor din Blaj," 17 cărți din l. română pentru care comitetul societății îi aduce călduroase mulțumiri.

Dela societatea meseriașilor. La conferența de Duminecă s'a întrunit un frumos număr de meseriași. Dl profesor Deac ni-a scos în relief stările sociali din Anglia, Francia, Polonia și Ardeal în veacul al 18-lea. Tabloul desfășurat e foarte interesant și bogat în învățături. Auditorul a ascultat cu interes și a aplaudat pe conferențiar. Sodalul Tulea și elev. tip. Roșiu au declamat poezii din Alexandri și Coșbuc. — Proxima conferență va aveà loc Duminecă în 27 Decemvrie la oara obicinuită. Va vorbi Dnul profesor *Gavril Precup*.

De încrestat. Comitetul bisericesc gr.-cat. din Viena în urma condusului luat în ședința din 6 a. c. a pus la dispoziția Prea Veneratului Conzistor din Blaj un premiu de 50 de coroane pentru un învățător care va face mai bun progres pe terenul instrucțiunei în și afară de școală.

Concurs. Domnul *Dr. George Simon*, advocat în Aiud, oferește suma de 100 cor. ca premiu pentru cea mai bună lucrare literară, carea ar determină cât mai precis modul, cum are să-și poarte economul nostru o comptabilitate ușoara, cu deosebita atențiune la împrejurările țăranului nostru de pe teritoriul despărțământului Aiud—Teiuș, făcându-se posibil, ca în ori și ce timp, să-și poată face bilanțul stării sale materiale și prin aceasta să i-se deie îndemn spre desvoltarea diferiților rami de economie. Se vor luà în considerare numai concursele membrilor de pe teritoriul despărțământului Aiud—Teiuș al Astrei. Lucrările însocite de un plic provăzut cu motto operatului, în care plic să fie numele auctorului, sunt a se substerne subscrisului presidiu până în 31 Maiu 1909. Din ședința comitetului despărțământului Aiud—Teiuș al Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Aiud la 13 Noemvrie 1908. *Ioan Maior*, președinte, *Corneliu Crișan*, not. desp.

Necrolog. † *Maria Thoma* născ. *Pop*, întâmplată în Zăzar la 14 Dec. n. a. c. în anul al 80-lea al vieții sale, provăzută fiind cu toate mângăierile bunilor creștini.

Odihnească în pace!

Traian A. Todorescu,

producent de vinuri în Világos (Șiria)

liferează vinuri foarte bune, și curate după dealurile cele mai renumite dela 50 ltr. în sus (în engros) cu prețuri moderate deposituri: Musca-maderat, Galșa, Șiria, Covasinți, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la dorință prospecte gratuite.

(49) 6—52

Boală englezască.

Nutremântul ales și concentrat ce găsim în Emulziunea lui SCOTT nutrește, întărește și îndreptează oasele.

In decursul folosinței acestei medicini, mușchiul din jurul oaselor să întărește și însănătoșază. Starea generală a sănătății, în timpul întrebuințării medicinei

„Emulsiunea SCOTT"

Când cumperi Emulsiunea de SCOTT să fi cu luarea aminte la marca scutitoare Pescarul.

(47) 10—22.

să îmbunătățește cu totului repede, și copii cari sufer de această boală, capătă obrajii tocmai așa de rumeni și de veseli ca cei sănătoși! Medicii statornic recomandă folosirea

Emulziunei lui SCOTT.

Prețul unei sticle originale e 2 cor. 50 fileri

Se află în ori ce farmacie.

A V I S!

Un candidat de advocat dr. iur. cu pracsă mare caută aplicare în vre-o cancelarie advocațială pe lângă condiții modeste — pe 1 Februarie 1909. A se adresà la redacția foaiei acesteia. (53) 1—3

La spălat sum ca la horă
Fără multă oboseală
Căci **săpunul** cel bun **Schicht**
Cruță bani, timp, osteneală.

Puterea minunată și **intensivă** de a curăți a

săpunului Schicht's Hirsch

zace în felul cum e pregătit și în alegerea materialului brut din care se **pregătește!**

Săpunul Schicht Hirsch

cruță mânile, hainele! Nu produce oboseală și grijă și cruță sănătatea, bani, timp și lucru **30,000 cor.** garanță pentru curățenie.

(21) 8—8

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până ce nu vei cere dela mine Prețcurent! Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor. Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsősegesd, Somogymegye. (50) 7—25

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare) 48

„Bine," răspunse acesta. „Îndată ce vom avea bani destui, armata e a noastră."

Bani nu vor lipsi! Dar ce veşti avem dela Iulius Vindex?"

„Nici una!" vorbi Calpurnius Piso. „De luni de zile el să învălue într'o tăcere misterioasă. O ştire însă ajunse la Roma: Vindex râvneşte el însuşi după purpură: şi asta niciodată nu-i permis să se întâmple."

„Vindex se fie un trădător?" zise Soranus. „Asta nu o cred!"

„Eu încă nu!" zise Thrasea. „Atunci s'ar ivi alte încurcături, alte desbinări. Vindex este mult mai cu minte, decât să nu lucreze cu noi pe o mână. Amicilor, nimic nu e mai periculos decât conspiraţiile îndelungate. O adiere de vânt poate duce suspiţiunea la palat — şi deja mâne ni-se pun capetele la picioare. De aceea: Să păşim la fapte!"

Toţi îl aprobară; numai Seneca scutură din cap gânditor.

„*Trebue* se lucrăm acum," vorbi Thrasea. „Şi încă *fără* de popor! Acestuia îi oferim rezultatul: Cezarul cel mort! El cu atât mai vesel va primi pe domnitorul cel nou, cu cât se va împărţi mai multă pâne. Între trupe avem o mulţime de prietini, asemenea şi între senatori! Aşadar se începem!"

Toţi îl aplaudară entuziasmaţi.

„Acum vine întrebarea a doua: cum se purcedem? Cine vreă se facă propuneri?"

Acum se ridică poetul Lucanus. „Eu!" zise el hotărât. „După cum ştiţi, împăratul cercetează adeseori vila lui Calpurnius Piso. Lucrul e simplu: Calpurnius îl învită la sine; eu mă ţin ascuns în grădină şi la cea dintâi ocaziune implânt pumnalul în pieptul tiranului."

La cuvintele poetului, Calpurnius deveni neliniştit.

„Nu," strigă el, „nu, asta nu merge! Dreptul oaspelui e sfânt pentru mine, şi niciodată o faptă sângeoasă nu va profană pacea casei mele."

„Trebue să-ţi dau dreptate, amice," zise Thrasea. „Caminul nostru este sfânt, şi zăii s'ar mânia, dacă l-ai stropi cu sânge."

Atunci se ridică Epicharis cu obrajii aprinşi. „Se pice cum a picat Cezar," zise ea cu voce tremurătoare. „Pe luna lui Octomvrie sunt anunţate cele mai apropiate jocuri; atunci să se întâmple fapta. Tu, Fänius Rufus, — ori un alt uriaş — îi cazi la picioare, îl rogi pentru o favoare, îl tragi cu braţele tale uriaşe la pământ, iar voi ceialalţi, cari staţi în apropiere, vă înfigeţi sabiile în pieptul celui urgisit."

„Propunerea ta e bună, frumoasă grecoaică," vorbi Thrasea; „dar dacă jocurile nu se vor ţinea? Voi cunoaşteţi capriţiile împăratului: mâne se lapădă de ceea ce s'a hotărât astăzi."

„Atunci se vor aranjà jocuri noue," zise Epicharis.

„Şi planul nostru trebue iarăş amânat şi schimbat. Cine ştie altceva, mai bun?"

„Eu!" zise Senecio. „Astăzi a sosit ştirea, că peste zece zile Cezarul îşi va ţinea întrarea triumfală în Roma. Când va trece pe carul cel de aur prin stradele presărate cu flori, atunci să se întâmple! Tu însă" — el îşi aţinti privirea străpungătoare asupra lui Subrius Flavius — „tu însă îi înfigi sabia în piept: pe tine te-a destinat ursita, se devii mântuitorul Romei. Vreai, tribunule?"

„Vreau," strigă cu foc tinărul şi-şi ridică sabia spre a jurà: „Pe Jupiter, oţelul acesta va străpunge inima tiranului!"

Epicharis îi cuprinse grumazii şi strigă: „Eroul meu, zeul meu! Răzbunătorul cinstei noastre: cât te iubesc!"

Toţi priviră mişcaţi la această pereche eroică.

Conjuraţii mai examinară încă odată toate particularităţile planului lor, apoi se despărţiră şi părăsiră casa, în tăcere şi cu precauţiune.

Subrius Flavius şi Epicharis înaintau prin noaptea întunecoasă, strâns îmbrăţoşaţi şi visau despre glorie eternă şi iubire eternă...

Capitlul XLI.

Casa de aur.

In noaptea aceea Scävius nu găsi odihnă; el nu se putù despărţi de iubitul său vin de Falerno, până când, învins de acesta, căzù sub masă, unde în dimineaţa următoare îl află Milichus şi puse pe sclavi să-l ducă în dormitorul său. Acolo dormi până către seară şi Milichus nu să depărtă de fel de lângă el. Când se trezi în sfârşit, cerù stridii lucrinice şi vin de Falerno.

Pe când goleà ceaşcă după ceaşcă, îşi încordà zadarnic memoria, pentru a aflà, ce s'a petrecut în noaptea trecuta; aceasta însă îl lăsă în baltă şi astfel el se văzù nevoit a scirici câte ceva dela Milichus. Acum începù a presimţi pe încetul, că el s'a amestecat într'un lucru foarte cutezat, carele dacă nu reuşà, pe el îl puteà costà capul. La gândul acesta să cutremură şi să văieră după viaţa sa cea scumpă. După ce s'a mai mângâiat şi întărit încă cu un urcior de vin, deveni mai liniştit şi văzù toate în lumină trandafirie. Apoi în bucuria sa dete o masă bogată sclavilor săi, aşa că Milichus să întrebă mirat, că oare ce va să zică aceasta. Stăpânul său deveni atât de ciudat; acuşi râdeà, acuşi plângeà! Între aceste două dispoziţii el erà aruncat încoace şi încolo, ca între doi poli Odată trimiteà după advocatul său, pentru a-şi face testamentul, de altădată lăsà să fie dus pe Capitol, pentru a aduce jertfă zeilor. Şi la reintoarcerea sa puse în mâna lui Milichus un pumnal şi-i demândà, să-l ascută.

Milichus priveà toate acestea cu neîncredere crescândă şi suspiţiunea, că stăpânul său este amestecat într'o conjuraţiune, crescù din oară în oară. Însă încă nu erà sigur pe deplin. Dar cunoşteà prea bine pe domnul său, pentruca să nu ştie, cum să-i afle secretul. Scävius aveà obiceiul, să vorbească singur în scalda de dimineaţă, mai cu seamă dacă în noaptea precedentă a beut prea mult vin. In modul acesta el căutà şă-şi reamintească lucrurile pe cari le-a uitat. Astfel să întâmplă, că în ziua următoare, după ce Milichus îi puse înainte vinul cel mai greu, el îşi tradă secretul, pe carele Milichus îl ascultă de după perdeaua cea groasă. Un moment Milichus stete ca trăznit; planul, de a omorî pe împărat, i-să păru atât de îngrozitor, încât el să cutremură Insă după ce răsuma încă odată întâmplarile zilelor din urmă şi le compară cu observările ce le-a făcut el, nu să mai îndoi nici un moment, că viaţa împăratului este ameninţată.

Inca în aceaşi zi el dispărù dimpreună cu pumnalul, pe care stăpânul său l'a fost adus dela Capitol.

El să gândeà la răsplata bogată, ce trebuià să capete, dacă scăpà viaţa lui Nero şi pe drum către Neapol visà despre inelul de cavaler şi despre o moşie la ţărmul mărei. — - -

Puţine zile după aceea sosi ştirea, că Cezarul deocamdată a abzis de călătoria la Grecia şi să va reîntoarce în capitala sa iubită. Voià să intre prin porţile ei ca învingător olimpic, încoronat de lauri, primul cântăreţ al lumei!

Dorinţa împăratului, pentru Romani erà poruncă, şi ei aşteptau cu încordare pe imperatorul. Pentrucă sosirea sa promiteà jocuri şi festivităţi noue. Sub astfel de aşteptări pline de veselie poporul uità, că el primià pe un tiran.

Astfel sosi ziua cea însemnată, o zi frumoasă şi caldă din Septemvrie.

In stradele oraşului, decorate sărbătoreşte, să îmbulzià mulţimea şi aşteptà sosirea imperatorului.

În sfârşit el se apropià, învingătorul olimpic!

Un vuet trecù prin mulţime: „Jo, învingător olimpic! Jo, Augustus! Salute lu Nero, lui Hercules!"

O sută de călăreţi veneau în fruntea convoiului.

Apoi urmau trimbiţaşii, cari suflau fanfare asurzitoare; poporul iubilà!

După aceea veneau senatorii în toge cusute cu aur.

Apoi veneà o ceată de tineri îmbrăcaţi în alb, cari aduceau, pe perne de purpură şi mătasă, cununile de laur. Înaintea fiecărui tinăr mergeà un copil, purtând o tabiă, pe carea erau scrise versurile şi piesele de teatru, în cari a învins împăratul.

Tras de opt cai albi, a căror hamuri erau de aur, a căror coame şi cozi erau împletite cu sfori de mărgăritar, se apropie carul triumfal, pe carele odinioară gloriosul Augustus s'a reîntors din războiul, carele i-a cucerit domna peste lumea întreagă.

Triumfătorul stăteà, puţin cam palidi pe carul aurit; o haină de purpură îl învăluià şi peste aceasta atârnà mantaua cea presărată cu stele de aur. Cununa olimpică îi cuprindeà buclele sale încreţite, iar în dreapta ţineà o ramură de maslin: dreapta

însă tremură, și ochiul triumfatorului alergă stios, cu teamă, peste mulțime.

De ambe laturile crului triumfal călăreau Tigellinus și Helios din dăraptul celui dintâi Aelius, faurul, cu ciocanul său cel mare.

După imperatorul urmă o cohortă de pretoriani, cu lăncile pe mâr.

Apoi urmă un convoi nesfârșit de călăreți și pedestrași.

Totul era aranjat cu era obiceiul la alte convoiuri triumfale; nimic nu tradă, că se va întâmplă ceva extraordinar.

Trîmbițele și tubele sunau puternic prin strade și poporul urlă în continuu: „Jo triumphe!“

Astfel convoiul ajunse a poala forului.

Acolo era așezată statu lui Iuliu Cezar, lângă aceasta stăteau două ersoane. Mânile și-le țineau strânse, iar privile lor nu vorbeau decât despre amor.

Când convoiul se appie de trepte. Flavius Subrus vorbi: „picharis, oara a sosit!“

„Ești gata?“ întrebă fa.

„Gata, iubita mea!“

„Zăii te ocrotească!“

„Bagă de seamă!“

Și statura cea înaltă a tribunului fu, cu o săritură, pe scărița cului și-și îndreptă pumnalul contra tiranni.

„Mori, tiranule!“ strigă Flavius.

Fierul cel ascuțit pătrse prin purpură, dar se opri în pancera, e carea Nero o purtă sub haină. El stătedrept, nevătămat; Flavius să dete îndărăț voiă se mai izbească încă odată, însă o lițură grozavă îi nimeri capul, și el căzu la mânt.

Un moment convoiul se ci; mulțimea stăteă mută de spaimă!

După aceea însă detun din mii de gâtlejuri: „Sfășiați-l bucăți! Moarte ucigașului!“

Și o sută de brațe se întinseră după Flavius, pentru a-l sfășiă.

Epicharis a privit încremită la cele întâmplate; ca o leoaică rănit de moarte năvăli ea printre mulțime și seruncă peste iubitul ei: „Flaviul meu, eroul eu!“

Un torent de lacrămi înăvăli din ochi, când se aruncă pestecorpul cel fără viață.

Mulțimea însă nu fu mută la vederea acestei scene triste. Dinou se auzi strigătul turbat: „Sfășiați-i! zobiți-i pe amândoi!“

Atunci Nero își întinse ațul peste cei doi și zise cu voee puternici„Aceștia-s ai mei — amândoi! Eu vreu si judec — și să-i pedepsesc. Liniștiți-vă scumpilor quiriți: Lovitura a fost destină inimei mele, carea aparține quiriților și credincioși. Zăii însă m-au ocrotit: mulmită lor!“

„Salute lui Nero, eroul, zăcel tare! Trăiască mulți ani triumfătorul!“ upse din șirurile îmbulzite.

Pretorianii încunjurară pe Iavius și Epicharis. Apoi conductul merse n departe. sus la templul lui Apollo, unde aduse o jertfă festiva. Insoțit de două ı de pretoriani, Nero se îndreptă spre Esqin, unde îl așteptă Poppăa, carea nu putuă parte la convoiu, din cauză, că eră bovorată, lucru, pentru care Nero eră nebun bucurie.

Indată dupăce Nero întră în ș, toate ieșirile acestuia fură întărite cu pule tari de soldați, cărora, după porunca i Tigellinus, nu le eră permis se lase pe nimeni, se iase afară din oraș.

Nero eră nerăbdător, să-și vadă „casa cea de aur,“ carea a fost sfârșită în timpul absenței sale; în păharul fericirei însă pică un picur amar: știrea despre conjurațiunea lui Piso. Insă și în cazul acesta el se încrezù în istețimea lui Tigellinus, carele promise că va zdrobi cu o lovitură hidra cea amenințătoare și pentru apărarea împăratului a demândat se vină la palat șase cohorte de soldați (o cohortă aveă o miie de oameni.

Alături cu Poppăa întră el în palatul cel uriaș, carele se întindeă dela colina palatină până la cea esquilină și despre a cărui splendoare se povesteau minuni.

Phaon, liberatul, făceă pe conducătorul

Lângă întrarea principală se ridică o statuă colosală, înaltă de o sutădouăzeci de urme, carea purtă trăsăturile lui Nero.

La vederea acesteia Sabina țipă de bucurie și dete soțului ei numirea de „Jupiter dătătorul de fulgere și trăznete.“ Impăratul surise măgulit.

Phaon se apropiă și zise: „Stăpâne, acum posezi o casă vrednică de tine; nici un palat domnesc n-a întrecut vreodată pe acesta în splendoare și bogăție. Privește, aci ncepe tripla colonadă, carea încunjură palatul întreg, pe o lungime de patru mii de urme.“

Incătrău priveă ochiul, preste tot locul domneă splendoare împărătească, lucs princiar, risipă nebună.

Tavanurile constau din casete artistice de fildeș, bătute cu petri prețioase; prin un mecanizm ingenios un singur sclav eră în stare să le împingă la o parte, așa că să vedeă cerul.

Table lucii de aur acopereau pereții și reproduceau însutit chipurile părechei domnitoare; piciorul înaintă pe malachit sau pe mozaic multicolor, reprezentând diferite scene istorice: bătaia dela Arbela, moartea celor trei sute de Fabiani, sau scene din mitologie: Diana în bae ori Afrodita în brațele frumosului ei Adonis.

Materialul, din care erau făcuți pereții, tavanurile, ușile și mobiliarul, constă din metal, fildeș, purpură și mătasă din toate zonele și țările pământului, din lemne mirositoare de pe țărmul Arabiei, din grăunțe strălucitoare de succin din adâncimile mării de nord.

Unul dintre apartamente eră coperit întreg cu mărgăritare, printre cari schinteiau petri nestimate roșii și lucitoare, dintre cari una singură prețuiă cât o viiă dintre cele mai mari.

„Acesta e pentru tine, dulcea mea.“ zise Nero, „privește numai: mărgăritarele lucitoare de pe pereți, padimentul de achat, pragurile de malachit, și acest pat din aur. fildeș și purpură! Iți place?“

„O, dulcele meu Nero, unicul meu, zăul meu!“ zise femeea cea pasionată.

„Aci,“ șopti Nero, „aci, încunjurat de toate bogățiile pământului, să vadă fiul meu lumina zilei: Claudius Nero Sabinus!“

Merseră mai departe preste tapeturi babilonice, prin sute de apartamente, unul mai strălucitor decât celalalt.

Acum ajunseră la un apartament, pe carele Phaon îl lăudă ca pe o minune a lum ei; eră o sală mare, rotundă, carea, prin o mașinărie ingenioasă, să învârteă în jurul osiei sale, asemenea boltei cerești, pe carea o reprezentă; soareie, carele pluteă preste apartament, păreă, privit de aci, că se urcă și coboară în linie perpendiculară, în loc de a-și face drumul său cel vecinic rotitor.

In jurul salei să aflau bazenuri de scaldă cu fântâni săritoare. La mijloc să află un tron prețios, singurul obiect, carele eră fics.

„Uite,“ vorbi Nero, „acesta este scaunul meu de domnitor, în jurul căruia lumea să învârtește mereu, rotindu-se. De pe acela îmi trimit cu fulgerele și trăznetele mele! Ca și această sală rotitoare, așa zace lumea la picioarele mele. Un cuvânt dela mine, și ambele să nimicesc.“

Lângă palatul, principal să alipeau nenumărate curți de coloane, văi verzi, grădini mirositoare, câmpuri estinse și vii, lunci și păduri umbroase; toate erau împopulate cu cele mai diferite animale domestice și cu pasări cântătoare.

Intre aceste zăceà un lac mare, pe care să legănau barce număroase.

„Dulce Poppăa.“ zise împăratul, „în sfârșit ne-am ajuns ținta; acest oraș pe carele îl vom numi *Roma*, este numai al nostru. Ceea ce zace afară de această curte împărătească, va purtă numele meu: Neronia! Pentrucă *eu* am ridicat din pământ acest oraș. Eu am demândat, și s'a făcut! Această Romă însă, carea are să mulțămească voinței mele esistența sa, această Romă ofere o locuință, vrednică de un Cezar! In sfârșit, dulce Sabină, în sfârșit am un lăcaș omenesc!“

Sabina eră copleșită; ea își răzămă capul pe umărul împăratului și șopti: „Zăul meu, totul meu! Ce fericit ești! Viitorul îți aparține ție și neamului tău! Tu vei prescrie lumei legi și-ți vei ridică sceptrul dela sud până la nord. Salute, divule Cezar!“

Obosită de agitare, Poppăa să simți cam rău și împăratul porunci, s-o ducă în apartamentele ei și să despărți cu tândreță de către dânsa.

El însuși întră în „sala poeților.“ carea eră încărcată cu cărțile cele mai rari și mai scumpe și ofereà o priveliște încântytoare spre orașul cel din nou rezidit.

Nero priveà peste marea de case, ce să întindeà dinaintea sa. Ce eră față de el Augustus, carele a erezit un oraș din cărămizi și a lăsat după sine o Romă din marmoră? Această Romă nouă întreceà toate așteptările sale; acest oraș uriaș îl surprindeà, îl copleșia. Colibile lui Romul acum erau înlocuite cu palate; splendidele sale de coloane de ambe laturile stradelor, templele de marmoră și palatele cele lucsoase ofereau, la lumina soarelui, o priveliște cu adevărat fermecătoare.

Și cu toate acestea fruntea domnitorului eră încreștită, ochii săi priveau întunecați, aproape timizi!

El să gândeà la conjurațiune, și tremură pentru viața sa; voià însă să-i zdrobească pe toți — pe toți! O pedeapsă înfricoșată va ajunge pe cei vinovați.

Privirea i-să îndreptă spre *Mons Vaticanus*. Gândurile sale luară o direcțiune nouă. „Nazarinenii,“ șopti el aducându-și aminte de serbarea înfricoșată la care au fost martore grădinile vaticane, „creștinii! Invățătura voastră este așa de nebună și fără de înțăles, ca și filozofia stoicilor, ca și

credința ridiculă în cerul zeilor. O, nebunilor, voi predicați despre abținere și vârtute! Cum ar puteà să existe lumea, dacă fiecare ar fi așa de perfect, așa de puternic, așa de înțelept, ca mine! Lumea ar deveni o casă de nebuni! N'am lipsă de vârtutea voastră! Să lapăd eu dela mine păharul, pe când buzele mele însănătoșază! Pe Styx: voi toți sunteți nebuni! Dati-mi garanță, că nu voiu îmbătrâni, că fața nu-mi va vestejii, că trupul nu-mi va slăbi, că întreagă viața mea va fi o beție de desfătare: și sum al vostru, nazarineni încăpățînați! Astfel însă: nu! Până când acest corp înfloritor însetează după veselie, vreau să trăesc și să gust plăcerea! Ce este lumea, ce este viața, dacă nu fiecare zi aduce cu sine plăceri nouă? Vreau să gust plăcerea, până când ultima picătură de sânge mi-să închiagă în vine, până când dispare ultima schintee de viață!"

(Va urmà).

Bibliografie.

A apărut:

Cartea de rugăciuni

Mângăierea creștinului apărută în ediț. II. cu aprobarea Ilustris. D. Dr. Demetriu Radu Episcop în Oradea-mare, cu un cuprins bogat și bine ales de 482 pagini, și un format drăgălaș, e cea mai bine întocmită carte de rugăciuni pentru credincioșii greco-catolici, pe cum o dovedește aceasta trecerea ei extraordinară. Ediția I. s'a epuizat în restimp de $1^1/_2$ an; iar din ediț. II. în timp de 11 luni s'au desfăcut peste 2000 exemplare.

Să poate procurà dela autorul *Ioan Genț* protopop gr.-cat. în Nagyvárad, Sztaroveszky utcza 6 sz., cu următoarele prețuri: Un exemplar legat în pânză în legătoria de bun renume a lui Lévay în Oradea-mare (neagră ori bordo) costă 1 coroană + porto postal 24 fileri, la olaltă 1 cor. 24 fileri; al 11-lea exemplar gratuit. Spre a puteà dà în mânile publicului nostru inteligent legături de lux cari să satisfacă toate pretenziunile am procurat următoarele legături elegante și cu toate acestea ieftine de la fabrica de legătorie cu renume European alui Steinbrener din Boemia: *a*) leg. în piele de chagrin căptușită (neagră), cu cruce aurită și cu tăietură aurită în toc frumos, un exemplar cu spedare recom. patru (4) cor. 30 fileri; *b*) leg. în imitație de os (albă) cu cruce aurită ori cu o icoană frumoasă a Preacuratei Vergure pe tabla dinainte, cu tăietură aurită și toc un exemplar cu sped. recom. patru (4) coroane; *c*) leg. în imit. de os (albă) cu cruce de os, tăietură aurită și toc, un ex. cu sped. rec. patru (4) cor. 60 fileri; *d*) leg. în imit. de os (albă) cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiune de aur și mărgăritar și cu pictură de flori artistică, cu tăietură aurită și toc, un ex. cu sped. rec. șese (6) cor. 30 fileri; *e*) legătură în pânză (neagră ori bordo), executată frumos, cu tăietură aurită și toc, un exemplar 1 cor. 40 fileri + 24 fileri porto postal = 1 cor. 64 fileri.

Exemplarele leg. în pânză să pot procurà și dela: Librăria Seminarului teol. gr.-cat. din Blaj, „Aurora" în Gherla, „Onișor" în Năsăud, „Süssmann" în Beiuș cu același preț, ca dela autor. Exenplarele de lux în librării să dau cu ceva mai scump.

---

1. Teologia dogmatică fundamentală de ***Dr. V. Suciu prof.***

vol. I. ***Apologetica creștină*** fco. **5·30**

vol. II. ***Tradițiunea și Bis.*** fco. **5·30**

2. Teologie dogmatică Specială.

vol. I. ***Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Gratia.*** fco. **7·30** cor.

vol. II. ***Sacramentele și Eshatologia.*** fco. **730** cor.

3. Hipnotism [illegible] ritism **1·50**

Preaveneratul [illegible] Arhiepiscopesc a permis să se [illegible] curà aceste cărți din cassele bisér[illegible] ntru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Proprietar-edtor: Aurel C. Domșa.

Redactor respnz.: Augustin Gruiția.

„Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovărășia românească „Mugurul" însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile pe cum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea dă instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturei.

(34) 12 -52

La expoziținea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

46) 8—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina= cu găuri după figura *S* și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, **așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai departe se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut** — ca și spre turnarea de **toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania"

din Sibiiu

(45) 8—52

întemeiată la anul 1868

Sibiiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95.816.412 coroane.**

capitale asigurate asupra vieții: **9.882.454 coroane.**

Dela întemeiare institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe vieață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. cartea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare, pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Tipografia Seminariului teologic gr.-cat.